

KÖPRÜLÜ KÜT.
688
M. Asım Bȩ.

جلد اول ٦٨٨

١١٨٧

تاريخ كرىه سنه ١١٨٦ ٢٧ ما

تاريخ محدم سنه ١١٩١ ٥ ن بومونه

قد تملك بهذا الكتاب وهناك تعورى
وانا الفقير السيد حرير النشانى ابن الحاج احمد
غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما

طبعت هذه النسخة الشريفه في عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سريرآراى ملك ودولت خاقان البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازى سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازى مصطفى خان
ابن السلطان الغازى محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

وفى ايام صدارت   وفى اوان حضرت

صدر عالى جناب
دستور معالى انتساب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشريفسازِ مقام صدارت عظمى
رونق افزاى مسند وكالت كبرى
صدر اعظم وزير افخم غازى على
پاشا دام بالبر ذكره وفشا

اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتى مسند نشين والاى
فتوى كاشف مشكلات انام شيخ
مشايخ الاسلام مولانا السيد
الشيخ مصطفى افندى دامت له
وقاية الربانى

فى قسطنطنية المحمية
سنه ١١٥٥

مفتاح

معلوم اوله که بو کتاب مستطاب بر مقدمه وایکی دفتر و بر خاتمه اوزرینه مبنی اولوب مقدمه ده حروف تهجیدن دواخل ولواحق کلمه اولان حروفك عملاری ومستقلا ومن حيث الدخول واللحوق افاده ایلدیکی معانیسی مستشهداتیله ذکر و بیان ودفتر اولده ضروب امثال واصطلاحات وکنایاته مبنی اولمغین معنای لغویسی غیر مراد اولوب سماعه موقوف معنای آخر مقصودی کذلك شواهدیله تصریح وعیان ودفتر ثانیده مفردات اسمادن مشتق وجامد ومنقول ومرتجل ومفرد ومرکب اولان لغاتی همچنان استشهاد ابیات بلغای عجم ایله تفصیل وتبیان وخاتمه ده نسخهٔ مطبوعهٔ مرقومه نك سبب تألیف وکیفیت تصنیف وتاریخ بدایه ونهایه سن ومجتمعه اولان لغات فارسیهٔ صرفه ومعجمه ولغات عربیه دن نزد فارسیانده غایت شیوعله مستعمل اولان الفاظ لطیفه وابیات مستشهده نك عدادی وکتاب کمیاب مذکورده مسطوره اولان الفاظ مجموعه نك من غیر ترك شیٔ بجملتها تحریر وترقیمن تمنی ورجا مألنده تسطیر حروف اولنمشدر * اما طریق ترتیب مقدمه ده وقوع بولان حروف مفرده بولندیغی مقدار ترتیبی ایله تمیق ودفتر اولده مسطور ضروب امثال واصطلاحات وکنایاتك انجق اوائلی رعایت حروف تهجی اوزن تنسیق ودفتر ثانیده موقوده مفردات اسمانك حرکات ثلثه ده بر نسق حروف هجا اوائلی باب واواخری مع ایله ترقیم اولنوب اوائل کلمه ده واقعه الف ممدوده لر ایکیشر الف ایله ترسیم اولنمشدر مثلا اوّلی الف ممدوده اولنلر باب الالف الممدودة مع الالف مع الباء مع التاء الی آخره باب الالف المقصورة مع الالف مع الباء الی آخره باب الباء المفتوحة مع الالف باب الباء المكسورة مع الالف مع الباء الی آخره * حرر لیعلم مافیها وترتیبها فی بادی النظر اجمالا ،

فهرست اجمالی

المجلد الاول من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی علم الانسان ما لم یعلم * وکرمه بما فی خصوصیته وعلم بالقلم * وخلقه باحسن تقویم * وجعله مستعد اللتعلم والتعلیم * وصلی الله علی من اوتی جوامع الکلم * وفرائد الحکم * النبی المکرم * والرسول المعظم * محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم * وعلی آله وعترته صلوة قائمة بقیام العالم * وعلی اصحابه المهدیین وخلفائه الراشدین خیر الامم * من قبائل العرب والعجم ﴿ اما بعد ﴾ بو فقیر کثیر التقصیر قلیل البضاعه عدیم الاستطاعه ﴿ جامعه ﴾ کمال عقل وفهمک پرقصوری * خطاوادیسنک صاحب شعوری * نثر * زمان کسب کمال وتحصیل معرفتکه * اوان استطاعت ووقت قدرتدر عهود ایام عمر سریع السیری ضایع شدهٔ هوا وهوس ونقود سرمایهٔ اقتدار تیز کذری صرف کردهٔ خواهش نفس آرزو ملتمس ایدوب ﴿ جامعه ﴾ هوسمنی بهوس ماندونی عقل بعقل * غالبا خلقت من نیست چو آدم اول * نثر * مصداقنجه برحالت معقوله ایله اوقات کذار * وبرحرکت مقبوله دن بهره دار * اولمیوب ایام عبث مرور وبیهوده کذرانده نه خاکروب آستان اصحاب جاه وجلال اولمغله تنعمات مرادات دنیویه یه واصل * ونه خدمات کفش کردانیٔ ارباب فضل وکمال ایتمکله سعادات ابدیهٔ اخرویه حاصل اولوب یعنی ﴿ جامعه ﴾ نه ذوق دنیه دن بهره نه نفع اخروی روزی تأسف خورده ونادم تهی کف قالدی دل حیران نثر تا که تاریخ هجرهٔ علیهٔ من له العز والشرف حدود سنه خمس وسبعین والفه ایردکده ﴿ جامعه ﴾ سر بزانوی تحیر دی خردنی تدبیر * دیلی بربسته تحسردی کوکل پادر کل * نثر * بر روز فیروز بهجت بروزده خاطر فاتر حیرت اندوزه

اندوزه الهام مسرت انجام حضرت باری لایح * وبر بدیخسته نوید سعادت فرجام کردکاری سانح اولوب دیدهٔ غمدیده یی نومة البطالین رقدهٔ غفلتدن متیقظ وکشاده * ودل دمبستهٔ عجز وقصوری وسادهٔ نوم * الکسل احلی من العسل * تکاسلندن متخلص وآزاده ایدوب ﴿ جامعه ﴾ نظر صالدقده اطرافه کوردی روی شادانی * خلاص اولدی کوکل غمدن ایرشدی لطف ربانی * نثر * اول حالت سروافزاده منصهٔ خاطر غم فرسادن عروس اندیشهٔ اصابت پیشه جلوه نما * وسجنجل عقل زنکزدادن صور خیال بدایع جمال نجابت چهره پیرا اولوب فارس بکسسته عنان حلبهٔ بطالت اولان وهم کاهل فیفای بیکران تأملده تک وپو * وحارس کوشه نشینان حجرهٔ کسالت اولان فکر ذاهل غبرای بی پایان تعقلده طریق چاره یی جستجو ایلدکده ﴿ جامعه ﴾ شاهد لطف خدا ناکه اولوب جلوه نما * ایلدی تاب رخی دیدهٔ بختی بیدار * مضطرب کوردی دل زاری غم ومحنتله * دیدی ای دردوغم دهریله اوقات کذار * تابکی اوله انیسک المدرد وفراق * تابکی چشم حزینک ایله صد کریه وزار * یا نیچون قلمیه سن حالکه تدبیر علاج * سعی ایدوب ایتمیه سن دردرونه تیمار * اولمیه خامهٔ مشکین رقمک غالیه ریز * ایتمیه روی بیاض ورقی نقش ونکار * یعنی کم ایتمیه سن براثر پاکه شروع * خامکی تا که ایده فعل حسن زنده شعار * بی شعور اولمه صاقن ایله شعوری ثابت * ایله توفیقی رجا درکه حقدن هربار * نثر * قائف تدبیر الهام ربانی وسایق تقدیر احکام یزدانی دلالتیله سر دامن همتی میان جانه بند * وقلادهٔ خلوص طوقی کردن دله پیوند ایلیوب ﴿ جامعه ﴾ متصل کتمه‌ده نقد رواج فرصت * عدم قدرت ایله وصلت مطلب هیهات * هرزه کرد اولمه یا خود کنج نشین حیرت * ممکنی وارایکن ایت سعی قضای ما فات * مضمون نصایح مشحونی آویزهٔ بنا کوش جان ووشاح الصدر اذعان اولوب هر مرد عاقبت اندیش وصاحب طبع خرد کیشه معلوم ورو شندرکه بو روزکار کج رفتار وجهان ناپایدارده مضمون سعادت مقرون وصحت مرهون کلام معجز نظام سید انام * علیه افضل الصلوة والسلام که ﴿ خیر الناس من ینفع الناس ﴾ مصداقیله عامل یعنی براثر فوائد شامل صورت کیر ووجود پذیر ایلمک لازم وتقلید للسلاف خیرا لخلف امر مهم اولمغین سمند تندپای تفکره ارخای عنان وتک وپوی دشت ملسای امکان ایتدکده زعمجه سر منزل مراده جمله دن اقرب وقدرت وجود ضعف نهاده عقل قاصر مجه اهون وانسب اولان برقاج ورق تحریرشیٔ یسیر وجود پذیر اولمغه نیت صادقه وعزیمت واثقه اولندی لکن بو امر خطیر برکار عسیر اولوب خدنک دلدوز جکرسوز * من صنف فقد استهدف * سینه کذار اولمق احتمالی خرخشه ساز دل صداقت پرداز درلکن دامن باهر الامن توکله تشبث ایله تشمیر ساعد اقدام وتشیید عضد اهتمام ایدوب ابنای زمانه نک دلپسند ومطلوبی وطالبان معارفک مقبول ومرغوبی زبان نزاکت بیان فارسی ولسان لطافت عنوان دریدر لکن معانیٔ فصاحت اسلوبن تعبیر وتعلیمه ومضامین نظیف بلاغت مشحونی تقریر وتفهیمه آلات لازمه واسباب مهمه علم لغتدرکه اقنوم جملهٔ معارف وفنون ترجمان اسرار شروح ومتون لاسیما سوداکران کالای کرانبهای انشایه سرمایه وبالاخانهٔ رفیع القدر اشعاره مرقات بلند پایه درشته کیم شعر حقنده دینلمشدر ﴿ جامعه ﴾ شعر درآیینهٔ قوت طبع موزون * شعر در زیور هر شاهد نطق عرفان * شعر وانشا ایله در رغبتی ارباب

ذلك * پست در ذاتی کبی رتبهٔ قدرنا دان * نثر * لاجرم بو فن جلیل الاعتبار و بو علم
عظیم المقدار قبل الان ارهاف مخادم براعه وارعاف مخاطم براعه ایدن استادان کامل الصنایع
کارکاه سخندانی وعارفان نادر البدایع بندرکاه معانی کی جامعه ده کلك سحر ایله ایدوب نقش
ونکار مطبوع * سلك تحریره چکوب در کلام مقبول * نثر * یعنی حدیقهٔ انیقهٔ علم ومعرفتك
ازهار نودمیده واثمار تازه رسیده سن اقتطاف وچیده وسزاوار روضه کاه تحسین وپسندیده
ایلمکه بذل مقدور وسعی نامحصور ایلمشلر یعنی بو عصابهٔ با اصابه دن برقع انداز چهرهٔ تحقیق
ونکته پرداز معنیٔ تدقیق اولنلرك هر بری علم لغتده بدیع الاسلوب بر کتاب مقبول ومرغوب
وجوده کتورمشلر شکر الله مساعیهم وجوزی بالخیرات ساعیهم لکن کیمی لغات مشهوره یی
اختیار وتفسیرنده اقتصار وکیمی غیر مشهوره یی ده اعتبار وتحقیق وتصحیحنده اختصاره
سالك اولمشلر وبعضیلری سمت تطویله ذاهب وتفصیل کلامه راغب اولوب لکن تبویب
وترتیبنه مراعی وفوائد کثیره سنه ساعی اولمامغله معنای کلیه ومبنای اصلیه یی جامع وهر بر
لغتك اصل وفرعی کشمس الضحی ساطع اولمدوغندن ماعدا بعض محلده مطلوب طالب
ومقصود راغب سراپردهٔ صحایفدن بدیدار ومیان صف سطوردن ظاهر وآشکار وهرکسك
مرادی مراد اوزره نا موجود بلکه عن اصل نابود ومحتمل که خطهٔ خطدن مفقود اولوب وموجود
اولدوغی حالده دخی معنای لازمی علی ما هو المقصود مورود اولمیوب وحاوی اولدوغی
معانی سنك شرح وبیانی متروك وتوضیح وتعریفی مشکوك وروی دلارای مشکلاتی مانند
شاهد آمال پوشیده ومستور ویاخود شرح تفصیل واطناب وتطویل کلامدن سررشتهٔ
مرام دست ارباب معارفدن مثل سیم وزر کمکشته وعدیم اولور کی جامعه ده شاهد امید بیکانه
دل ناشاددن * وصلت مقصوده بردم فرصت اولمز آشنا * نثر * معناسی اوزره افاده سندن
دل طالبان مستفید ومطالعه سندن سرور خاطر راغبان حاصل وبدید اولمدوغی اجلدن
بو فقیر بی مکنت وکم مایه وعدیم القدرة خواب نوشین راحتی چشم جاندن دور ونیجه سحر
سهری اختیار وترك آرام وحضور ایدوب قوت عاجزانه وقدرت ضعیفانه احاطه ایتدوکی
مرتبه بذل مقدور وسعی نامحصور ایله اقلام بدیعة الارقامه تا قیل دقایق وصدور قراطیسه
ابداع فرائد حقایق ایلیم کی جامعه ده مکرر چند باشد شهد وشکر * شود بسیار نفع وخوب
وخوشتر * نثر * شویله که هر فرده مطالعه سی اسهل وهر طالبك مشکلی حل وفارسیده صاحب
ید طولی اولمینلره استنباط واستخراج لغی آسان وعوام اناسه فوائدی رایکان اولق امنیه سیله
بو حقیرك رسیدهٔ نظر کوته بینی وخرمن معانی سندن خوشه چینی اولدوغی کتب لغات
صحیحة الروایاتدن سنه سبع عشر والفده مؤلف جدید اولان فرهنك جهانکیری تألیف
حسن بن محمد انجوی وسنه خمس والفده مؤلف اولان مجمع الفرس تألیف سروریٔ کاشی
بو ایکی فرهنك عظیم القدر اول مرتبه جامع لغتدر که مثللری سبقت ایتمامشدر ومأخذلری
تحفة الاحباب تألیف حافظ اوبهی وفرهنك مولانا حسین وفائی وفرهنك میرزا ابراهیم بن میرزا
شاه حسین اصفهانی وفرهنك اداة الفضلا تألیف قاضیخان بدر محمد دهلوی وفرهنك
مؤید الفضلا تألیف محمد لاوی وفرهنك جامع اللغات منظومهٔ نیازیٔ حجازی وفرهنك زفانکویا

وفرهنك لسان الشعراء وترجمهٔ صیدنهٔ ابی ریحان وفرهنك ابراهیم قواس وفرهنك
حکیم قطران ارموی بو مذکور الاسامی اولان کتب لغت مقدم الذکر ایکی فرهنکك مأخذی
اولدیغی معنیده جمله سنك لغتلری بو مجموعه ده موجود در بو محلده ایراد اسامیدن مراد بو نسخه یی
فقیرانلرك مطالعه سندن مستغنی ایتدوکی ایچوندر اما بو حقیرنا توانك مأخذی فرهنك
جهانکیری ومجمع الفرس وشرفنامهٔ منیری تألیف ابراهیم قوام فاروقی وفرهنك محمودی که
عزیز الوجود کتاب معتبردر وفرهنك محمد هندوشاه نخجوانی وصحاح عجم کبیر وصغیر وشرح
کتاب السامی فی الاسامی للمیدانی ومقدمة الادب للعلامة الزمخشری وفرهنك جامع اللغات
وفرهنك کشف اللغة ومعیار جمالی تألیف شمس فخری اصفهانی وکرشاسب نامهٔ منصور
علی بن احمد الاسدی الطوسی واقنوم عجم ولغت نعمة الله وبحر الغرائب حلیمی ووسیلة
المقاصد ومقدمة الفرس وکتاب المشکلات ودقایق الحقایق تألیف کمال پاشازاده ومشکلات
المثنوی تألیف شیخ اسمعیل انقروی ومشکلات شهنامه ورسالهٔ دستور العمل لمولانا
ریاضی ورسالهٔ محمد میرك بدخشی والحاصل بو مذکور الاسامی اولان کتب ورسائلدن
مقبول وغیر مردود اولان لغات صحیحة الورود معانیٔ متعدده سیله علی قدر الامکان جمع
وبیان وتحریر وترتیب ونسق مخصوص ومنهج منصوص ایله تفصیل وتبویب ایتمکه نطاق
بند همت وحزام سمند عزیمت اولنوب لکن بعض ارباب لغت واصحاب مکنت وقدرت
کشیدهٔ سلك تألیف ایتدکاری لغت کتابلرنده مؤلفین متقدمین کلام مقصد قرینلرین عدم
وقوف سببی ایله رد وباب انصافی سد ایدوب زعملرنجه بعض لغتده اصل وبیان وسبب تسمیه
عیان ایتمك قصدیله عندی معنی ویروب استادان اسلافه دخل وتعرضدن خالی اولمیوب
ادنی مناسبت ایله کندو قول ساخته وپرداخته لرین ترجیح ایتمکله کلام غرض آمیز وسخن طعن
انکیزلری مقبول اهالی وپسندیده اعالی اولمدوغی اجلدن بو فقیر پر تقصیر ادنی من النقیر من کل
الوجوه کسنه نك سوزین رد وکلام اعتراضی شد ایتمیوب انجق هر لغتده کلام مرجح الاختیار
ومحتمل الغرض اولان محلك قیل وقالن اقتصار ومعنای اصول وفروعن ممکن اولدوغی مرتبه
طریق جاده وعبارت ساده واداء ترکی ایله تعبیر وافاده وانتفاعی طالب اولان اخوانه آماده
ایدوب استخراج مطلوبك تسهیل وتیسیری ایچون هر لغتك اول وآخر حرفلرین ضبط
وحرکات ثلاثه یعنی فتحه وکسره وضمه اعتباری ایله قید وربط وهر برینك اولندن ممکن اولدیغی
مرتبه ترتیب حروفه رعایت قصد وهر حرفك اولنده ابواب وآخری کلدکجه مع فلان اداسنی شرط
ایدوب مثلا مفردات بیاننده باب الالف المفتوحة مع الالف دیوب بو مقوله آ ا لغتلر
یازیلوب بعده کی آبا گی بعده کی آبجرا گی بعده آبستا گی یازیلور وباب الالف المکسورة والمضمومة با ب
منوال مشروح اوزره بعده باب الالف مع الباء ده کی آب گی بعده کی آب شب گی بعده
آتشتاب گی وباب الباء مع الالفده اول کی با گی بعده کی با گی یازیلوب سائر ابواب دخی الی آخر التهجی
بو منوال اوزره ضبط وتحریر اولندی وهر لغتك قاج معناسی وار ایسه ایراد اولنوب حل اشکال
اولندقدن صکره اثبات مدعایه شاهد بی خلل وکواه بی علل اساطین فضلای متقدمین
ومشاهیر شعرای متعمدین نظم واشعارلرندن ممکن مرتبه یعنی احاطهٔ قدرت مقداری

بر بیت سلاست شعار ونظم آبدار ایراد ومعنای منقوله استشهاد اولنوب بر مقدمه وایکی
دفتر وبر خاتمهٔ لطائف کستر اوزره ترقیم اولندی که مقدمه ده طریق نحو عربی اوزره قواعد
اصول فارسیه یعنی حروف تهجیدن داخل کلمه اولان حروف واعمالی یعنی هر بر حرف داخل
ویاخود لاحق کلمه اولدقده قاچ معنایه استعمال اولنور وقواعد اصولیه وصنایع بدیعه سی
تحریر وبیان اولندی که دفتر اولده ضروب امثال واصطلاحات که واقع اولدیغی محللرده
معنای تحت اللفظی مراد اولنمیوب معنای آخر ایله استعمال اولنان تراکیب که هر بری سماعه
موقوف اولمغین ابیات مستشهدات ایله تقریر وعیان قلندی که دفتر ثانیده مفردات اسماکه
هر بری مشتق وغیر مشتق واسم جامد ومنقول ومرتجل ومفرد ومرکب اولدقلرینک تفصیل
احوالی بیان وکیفیت استعمالی قرین اذعان اولندی ودیار عجمده کتاب لغتی فرهنک تعبیر
ومؤلفی اسمنه مضاف ایلدکاری شایع وبلاد رومده بو تعبیر غیر واقع اولمغله امتیازا عن غیره
فرهنک شعوری لقبیله ملقب وجمله لغاتی شامل وجامع اولدوغیچون لسان العجم اسمیله
مسمی قلندی ومن الله الاعانة والتوفیق وهو یهدی الی سواء الطریق که لجامعه ده شعوری
ایلدک دعوای نه تطویل * دعا قیل کیم اوله مقصود تحصیل * ایره سه فیض لطف لایزالی *
اولور بو نسخهٔ بیمثل تکمیل که لجامعه ده ایتدیکی دعوایه قادر اولمه در شرط هنر * آدمی
رسوای ایدر اثباته عجز قدرتی * دم اورمه علم ومعارفدن ایله عکسی ظهور * مو تدن اولدر اشد
وار ایسه عار وغیرتی * عجزین اقرار ایلک خیلی هنردر عارفه * بلدوکین بیلمامک جهلیله اولور
شهرتی * نثر * فروزندهٔ شمع بارکاه معرفت فرخنده جمع کارکاه فضیلت اولان سر دفتر فرقهٔ
دانش وبینش ومعانی پرور زمرهٔ عارفان سخن کیشک ضمیر منیر آیینه نظیر وخاطر خطیر الهام
پذیرلرینه معلوم وروشن واوضح ومفهوم ومبرهندرکه عادت معروفهٔ مصنفین وقاعدهٔ
مألوفهٔ مؤلفین بویله درکه بر کتاب بلاغت مضمون جلیلة المقدار وبر نسخهٔ فصاحت مرهون
عظیمة الاعتبار یکه کشیدهٔ سلک تحریر عنبرین فام ورسیدهٔ سمط تقریر مسکی الختام ایدهلر
حیز یافتهٔ نظرکاه قبول ومعتبر داشتهٔ پیشکاه فحول اولوب مدی الدهر مطمح انظار اولو الابصار
ومطلع الانوار سپهر آثار اولمق امنیه سیله لابد بر دولتمند صاحب دانش بلند وبر سعادت پیوند
معارف پسندک اسم سامیسی ایله مشرف ومعزز ونام کرامی ایله معنون ومطرز ایدرلر بناء علی
ذلک بو نسخهٔ حقیر عاجزانه ووسیلهٔ فقیر نیازمندانه دخی مدی الشهور والاعوام بین الخاص
والعام رغبت یاب وشرف اکتساب اولوب مقبول وبنام اوله که لجامعه که اوله عز وشرفله
قدری عالی * بوله قدر بلند عند الاهالی * طوته مقبول انی ارباب عرفان * اوقنده اوله
تحسینه ارزان * جهان ایچره اوله مشهور آفاق * ایده نفعینی ظاهر حکم خلاق * الا اوزره
طوته ارباب معارف * قومایه طاق نسیان اوزره عارف * دکلدر کرچه عنوانه سزاوار * مکر
لطف خدا اوله بدیدار * اولوب صد شرمله زیبنده عنوان * شرف فرمای نام صدر دیوان *
نه صدر صدر والای یکانه * که لطفی رایکان اهل جهانه * اولور سه کر نکاه لطفه مظهر *
شرفیاب جهان اولمق مقرر * اکر تحسینه خود اولورسه ارزان * اولور تا حشره دک نفعی
فراوان * اولور خاص وعوامه نفعی حاصل * هم اولور رتبهٔ علیایه واصل * خداوندا

خداوندا بحق آل احمد * انی احسانک ایله قیل ممجد * یعنی شرف بخشای مملکت فضل
وعرفان * زینت فرمای مسند صدر دیوان * طلیعه آرای عرصهٔ سپهر اقبال * ذروه
پیرای فلک جاه واجلال * بالانشین سریر صدارت عظمی * خورشید تمکین وکالت کبری
رافع الویهٔ ناموس سلطنت * حامی اودیهٔ دین ودولت * فارس خطهٔ عز وسعادت *
حارس کشور ملک وملت * سوار ساعد علم وکمال * سوار سمند فضل وافضال * دایره معرکه آرای
مضمار صولت * مشیر مملکت پیرای آصف منزلت * مرجع اصحاب استحقاق * مجمع مکارم
اخلاق * مهبط رایات وقار وحشمت * مضمون آیات تمکین وهیبت * سپهر مکرمتک
آفتاب ضیا کستری * ریاض معدلتک ماهتاب مهر آثری * رافع اعلام فتح ونصرت * قامع
اساس اعدای ملک ودولت * حامی بیضهٔ دین مبین * ماحی بدع فرقهٔ ضلالت آیین *
قائمة السیف متانت وشجاعت * قادمة الجیش عزیمت وهمت * نقش نکین خاتم وکالت *
ملاء الیمین خلافت وصدارت * دستور اکرم برجیس تدبیر * وزیر اعظم آصف نظیر که لجامعه
وزرا اعدل واکرم مشیر اعظم وافخم * سمی مفخر عالم جناب مصطفی پاشا * ابد الله ایام
عمره ودولته * وشید ارکان عزه وسعادته که لجامعه ده کاتب حکم قضا روز ازلده نامنه *
یازدی منشور ابد عنوانی طغرای کمال ده ایلیوب پرورده ذاتن صنع استاد قدیم * ایلمش انواع
لطفه مظهر فیض نوال ده کیم کف دریاشی اوله مقسم ارزاق خلق ده هر کسک امیدی حاصل
اوله اندن بی سؤال که اوله آسوده زماننده جهان خلقی انک ده ایرمیه چرخ فلکدن کیمسه یه
جور وملال ده هر خطادن ذاتنی حفظ ایلیه عین الله ده عز ودولت خدمتنده اوله ایام ولیال ده
نثر ده نیر ضیا بخشای جهات جهان وشعشعه فرمای اقطار آسمان اولان آستان فلک
آشیان وخاکپای اکسیر نشانلرینه ره آورد فقیرانه ودست آویز حقیرانه قلمق داعیه سی
خاطر حزینمده جایکیر ودل غمکینمده قرارپذیر اولمغله زعم فاسد وفهم قاصر وکاسد بو اندیشه یی
تدبیر حسن ورأی مستحسن ملاحظه ایدوب که عربیه ده والنمل یعذر فی القدر الذی حملا
مصداقی اوزره که نظم ده نمله جاءت برجل من جراد ده تو سلیمانی کن ای عالی نژاد ده این نمی
باشدم آوردن نفیس ده بلکه مانند مراشی خسیس که نثر ده اکرچه هرچند منظور نظر
عنایت پیوند ومقبول طبع لطیف مشکل پسندلری اولمغه لایق وسزاوار اولمیوب لکن
دستخوش خدام عالی مقام اولوب بو بندهٔ ناچیز معذرت خواه وافکندهٔ جای خجلت اشتباهک
نهال کلبن امیدینی آب زلال کرم قبول ایله سرسبز وبرومند ودوحهٔ حدیقهٔ آمالن حصول
مرامیله سربلند یعنی حسن قبول احسانیله شادکام بیورلمق نیاز والتیام بندهٔ ناکامدرکه
بو نسخهٔ قلیل المقدار وعدیم الاعتبار صحیفهٔ روزکارده الی یوم القرار شهرت شعار وپسندیده
ونامدار اوله وما توفیقی الا بالله وعلیه توکلت که مقدمه ده طریق نحویه اوزره قواعد فارسیه
بیان اولنور معلوم اوله که حروف تهجیدن داخل ولاحق کلمه اولان اصحاب اعمال بونلردر
ا ب ت ج د ز ش ک م ن و ه ی بو حرفلردن بعض اوائل کلمه یه داخل وبعض آخرینه
لاحق اولدقده هر برینک عملری بیاننه شروع اولندی ومن الله الاعانة والتوفیق که حرف
الالف ده همزهٔ مفتوحه که لسان عربده ادات استفهامدر فارسیده داخل ولاحق اولدقده

هر محلده بر کونه معنایه استعمال اولنور ندا تنبیه استفهام استغاثه تمنی استمرار
تعجب نسبت زائد تعریه توسل ملازمه مقابله مبالغه اتصاف بمعنی واو عطف
امر وصف ترکیبی اولا حرف ندادر که آخر کلمهٔ منادی یه لاحق اولور مثالی خواجه حافظ
بیت خسروا داد کرا بحر کفا شیر دلا * ای جمال تو بانواع هنر ارزانی * نثر بعض محلده اداته
دخی الحاق اولنوب منادی محذوف اولور مثالی خواجه حافظ بیت ایا پر لعل کرده جام زرین
ببخشا بر کسی کش زر نباشد * ودخی تنبیه معناسنه اولور کلمه یه لاحق اولدقده مثالی ببخشا
کبی وادوات اولنه داخل اولور مثالی حکیم فردوسی بیت ایا شاه محمود کشورکشای * کرازمن
نترسی بترس از خدای نثر بو بیتده ندا معناسیده فهم اولنور مثال دیکر حکیم فردوسی بیت
ابرداه دو هفته شد کدخدای * کرفتند هریك سزاوار جای * داه پرستار معناسنه در ودخی
استفهامیه اولور مثالی شیخ سعدی بیت که سلطان از ین روزه آیا چه خواست * که افطار
او عید طفلان ماست * نثر * والف مقصوره ایله ده استعمال اولنور مثالی استاد عنصری
بیت اکر خیز ودسوی او با ده درون * ایا چکونه شود حال عاشق مغبون * ودخی استغاثه
وندبه ایچون ایراد ایدرلر مثالی شیخ سعدی بیت دردا و حسرتا که عنانم ز دست رفت *
دستم نمیرسد که بکیرم عنان دوست * ودخی تمنی معناسنه استعمال اولنور مثالی خواجه
حافظ بیت آنان که خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند * ودخی استمرار
ودوام معناسنه کلور وکاهی دعا اولان کلمه نك میاننده واقع اولور مثالهما شیخ سعدی بیت
خدایا دشمنش جایی بمیراد * که هیچش دوست بر بالین نباشد * مثل دیکر خواجه حافظ بیت
عنادد سئی که انکور چید * مرزاد پایی که در هم فشرد * بو معنایه محمد حصار بیت که مادر پیش
بالای تو میراد * بجز دست تو تا بو تنش مکیراد * وله ایضا بیت بچشمان درد اندام تو چیناد *
برایت خویشتن را مرده بیناد * ودخی حرف تعجب اولور که ضمه ایله ادیرلر یعنی بونه دیمك
اولور مثالی استاد منجیك بیت اکر خلقی ترا باشند جوبان * چو با بندت فرو کویند اکوبان
ودخی نسبت معناسن افاده ایدر فارسیده ادات نسبت یالکز حرف یا ایله در کل الفلر دخی اولدیغین
متأخرین تحقیق ایلمشلردر مثالی حکیم اسدی بیت بسا زورمندا که افتاده شد * پس
افتاده را یاوری کرد بخت * بو دقیقه دن آکاه اولمیانلر زورمندا لفظنی جمع ظن ایدوب زور
منداندن مخفف صانورلر ودخی بعض کلمه آخرنده زائد واقع اولور اسقاط اولنسه معنی کلمه یه
خلل کلمز مثالی شیخ سعدی بیت بکفتا من کلی ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم * نثر
بکفتاده کی الف زائده قوافی اشعارده چوق واقع اولور انجق رعایت قافیه قصد اولنور مثالی
شاکر بخاری بیت باتش درون بر مثال سمندر * همیدون باب اندرون چون نهنکا * مثال
دیکر استاد دقیقی بیت پیاده شود دشمن از اسب دولت * چو کردی بر اسب سعادت سوارا
بر اسب سعادت سواری وداری * بدست اندرون از سعادت سوارا * نثر * سوار اول ضمله
فارسیده آتلو معناسنه سوار ثانی کسرله عربیده دست برنجن معناسنه ومرقوم الف زائده کاهی
تحسین لفظ ایچونده ایراد اولنور مثالی حکیم خاقانی بیت بدا سلطانیا کو دابو درنج دلا شوبی * خوشا
درویشیا کو رابو دکنج تن آسانی نثر سلطانیا ودرویشیاده اولان الف مفخم یعنی زائده در اما

یعنی جام بلورده ومثال دیکر شیخ سعدی بیت بشب کفتی از جرم کیتی فروز * دری بود از روشنائی
بروز * یعنی کیجه ده دیدك دیمك اولور وکاهی عربیده کی علی معناسن افاده ایدن بر معناسنده ده
استعمال اولنور مثالی ظهیر فاریابی بیت تو شمع عصمتی بشب ظلم در تباب * تو ابر رحمتی
بسر خلق بر ببار * یعنی بر سر خلق بر ببار مثال دیکر تاج مآثر بیت کر صاعقه بر سنك همی
کار کراید * تیرش به از ان کار کراید بسپر بر * آن تیرنه تیراست عقابیست که بسته است
خط اجل وفتح بمنقار بپر بر * یعنی بر سپر و بر پر دیمکدر معلوم اوله که باء مذکوره که ادوات مرقومه
معنالرینه استعمال اولنور بونلردن ماعدا حرف زا ورا معنالرینه دخی کلور بو مذکورلرك
جمله سی بر برلرینه قائم مقام اولور هر بری محلنه کوره استعمال اولنمق جائزدر ودخی ادات
توسلدر که مشتقاتنده انکله توسل اولنور لکن کلمه یه داخل اولدقده مکسور تلفظ اولنور مثلا
بداند وبدانست کبی مثالی استاد لطیفی بیت بدانست کان روح پیغامبراست * که بهر پیمبر
بدان اندر است * ودخی تأکید ایچون اولور افعال مستقبلدن غیری یه که داخل اوله
معنای تأکید مراد اولنور بشد وبکرد وبدید دیرلر مثالی شمس فخری بیت بشد اندران
شاهد میفروش * بکرد ند مستان ز شوقش خروش * ودخی ادات علتدر اوائل اسمایه
داخل اوله معنای علت ظاهر اولور مثالی خواجه حافظ بیت آسایش دو کیتی تفسیر این
دو حرف است * با دوستان مروت با دشمنان مدارا * وحرف الف که حروف علتدندر لسان
فارسیده حذفی شایعدر اصلی با اولان حرف بنك معناسی بو در اما اصلی بادن مخفف اولمیان
باء مفرده نك معنالری که مقدم ذکر اولندی عربیده حروف جاره دن اولان حرف با که
الصاق ومصاحبه وقسم وبمعنی مع وبمعنی فی که مدلولنك ظرفیتن بیان ایدر
وبمعنی علی وبمعنی الی ولام تخصیص معناسنه ده اولور مثالی استاد بیت سنبلستان خطم
خشك نکشتست هنوز * بن آیدکه آهوی ختا بید همه * ودخی اوائل مضارعه داخل
اولان باء مفرده که مستقبله اختصاصی اولور بداند وبشناسد وبخواند کبی اول بانك حرکتی
مابعدنه تابع اولور مابعدنده اولان حرف مفتوح اولسه ویاخود مکسور اولسه اول با ایکیسنده
دخی مکسور اولور بیاید وبرود وبشناسد وبنشیند کبی زیرا بو کلمه لرده مفتوح اولمق فصیح
اولمز واما مابعدی مضموم اولور سه اول با دخی مضموم تلفظ اولنور بکوید وبجوید ونماید کبی
اما تعدیه والصاق ایچون اولان بانك فرقی ایلکه مفتوح اولسه جایزدر معلوم اولا که باء مذکوره
مشبه لریله اون بش معنایه استعمال اولنور بعضیلرینك فرقی غایت دقیقدر لکن اهل
اولانلره واضحدر والله سبحانه الخبیر فی حرف التاء حرف تا که اصحاب اعمالدندر ایکی نوعدر
یا اوائل کلمه یه داخل اولور یاخود آخر کلمه یه لاحق اولور لکن اول کلمه ده الفله اولمغه محتاجدر
آخرنده مفرده اولور بر قاچ معنایه کلور بونلردر * ابتداء غایه * انتهاء غایه * غایت غرض *
تحذیر * بمعنی مادام * تعلیل * ادات توقیت * ادات شرط * تعجب * مضاعفه * خطابیه *
ابدال * اولا ابتداء غایت ایچوندر که عربیده اولان من معناسن افاده ایدر مثالی خواجه
حافظ بیت تا شدم حلقه بکوش در میخانهٔ عشق * هردم آید غمی از تو بمبارك بادم *
ودخی انتهاء غایت ایچون عربیده که الی معناسنه استعمال اولنور مثالی خواجه حافظ بیت

آنم که بکدم از تك وتاز م شکیب نیست * تا مکه ومدینه نکیرم حبیب نیست * ودخی غایه
غرض اولور مثالی حکیم فردوسی بیت بفرمود تا رخش را زین کنند * دم اندر دم نای زرین
کفند * ودخی مقام تحذیره صاقن دیمجك یرده ایرادایدر لر مثالی شیخ سعدی بیت تا نکنی
خدمت سلطان دلیر * تیغ وسنان رو ید از اندام شیر * ودخی مادام معناسنه کلور مثالی
مولانا جامی بیت تا در آید بشتر کشته سوار * بود کردون اشتران کرده قطار * ودخی ادات
تعلیلدر عربیه‌ده کی کی معناسنه اولور مثالی استاد لطیفی بیت از مهد تا بلحد بیاموز و پاك زی
تا نزد حق وخلق جهان معتبر شوی * مصراع ثانیده اولان تا تاء تعلیلدر ودخی توقیت ایچون استعمال
اولنور مثالی کمال اسمعیل بیت تا جهانست صدر عادل باد * فیض جودش چو عدل شامل
باد * ودخی ادات شرطدر مثالی اهلی شیرازی بیت تا پریشان نشود کار بسامان نشود *
شرط عقلست که تا این نشود آن نشود * ودخی عجب معناسن افاده ایدر مثالی شاهی بیت
نخل قدت که آب کل و یاسمن بریخت * تا در کدام آب وهوا حاصل ایدست * مثال دیکر مولانا
جامی بیت من پس زانوی غم تا یار همزانوی کیست * خاطر من سوی او تا خاطر او سوی
کیست * ودخی مضاعفه اولور مثلا یکتا ودوتا دیرلر کاهی اخرینه بریاده زیاده ایدرلر مثالی شیخ
سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را *
وتاء مفرده که اواخر کلماته لاحقه اولور علامت خطابدر عربیه‌ده حروف جاردن کاف خطاب
معناسن افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت خدایا بران تربت نامدار * بفضلت که باران
رحمت ببار * مکردان غریب از درت بی نصیب * مبادا که کردی بدرها غریب * مثال دیکر حکیم
انوری بیت نه منتقم زان که امکان ندارد * چو خلق علیم عدوت انتقامت * تاء مذکورەنك
انواع شعبه لری واردر ماقبلی متحرك ویا ساکن اولمق واواخر اسماده مضاف الیه اولمق ومفعولیت
معنالرینه کلمك واواخر روابطه ملحق اولمق ومفتوح ویا مکسور اولدوغی حاللرده وزیاده
حرف علت وهاء علامت واقع اولدقده نه حال اوزره اولمق اولا علامت افصح بودرکه ماقبلی متحرك
تلفظ اولنه مثالی مولانا جامی بیت هرچه قند حری از ان دردات * معنی تو کردد از ان حاصلت
کاهی ضرورت وزن ایچون ماقبلی ساکن اولور مثالی حکیم سنائی بیت علت روز وشب
خو لرست یقین * چون کذشتی نه انت ماند نه این * کاهی اسم اخرینه لاحق اولوب مضاف
الیه معناسن افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت جهانت بکام وفلك یار باد * جهان افرینت
نکهدار باد * وکاهی افعال آخرینه لاحق اولوب مفعولیت معناسن افاده ایدر مثلا دیدت
فعل ماضی و بیندت فعل مضارع ودیدمت حال معناسنه اولور مثال اول میر محمد نظمی بیت
دوش دیدت بار قیب از دوستان * کج کلاه ساغر بکف در بوستان * مثال ثانی وله بیت
میشود افتاده هرکه بیندت * هان که باشد کریه عاشق بدت * مثال ثالث وله بیت میروم
هر صبح رویت بینمت * روی تو بادیکران رادیدمت * وکاهی روابط اخرینه لاحق اولور مثالی
کمال خجندی بیت تا یار رسی کمال روزی * در عمر اکرت نصیب باشد * افصح بودرکه ماقبلی
مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت کردسرت ابطحی و یثربی * خاك درت مشرقی
ومغربی * وکاهی ماقبلی مکسور اولسه ساکن اولور مثالی وله ایضا بیت مهد اولی

اولی واخریت * متفق باطنی وظاهریت * واخرنده حرف الف اولان لفظه لاحق اولدقده
لابد ساکن تلفظ اولنور مثالی حکیم فردوسی بیت بدین نام چون باز کردی بجای *
بکوتات خوانند پل رهنمای * والفدن غیری هرنه حرف ساکن واقع اولسه مذکور تادخی ساکن
تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت که در زیر پرت بپرورده ام * ایا بچه کانت براورده ام *
وکاهی الف ساکنه دن صکره بر یا دخی زیاده ایدرلر مثالی استاد لطیفی بیت چون باده شدی
عصای پیران * عاصی مشو ومنه عصایت * وکاهی مذکور تانك ماقبلنده واو واقع اولسه
بر قاج وجهله تلفظ اولنور مرقوم واو کاهی ساکن اولور مثالی شمس فخری بیت بود بروز وغا
همچو پیکر بهرام * ز تیغ و تیر بماند عدوت در تب وتاب * مثال دیکر شیخ سعدی بیت
کیسوت عنبرینه کردن تمام بود * معشوق خوبروی چه محتاج زیورست * واو مذکور کاهی
مفتوح واقع اولور مثالی لطیفی بیت کمان ابروت پیوسته مارا * بتیر غمزه که که مینواز د * کاهی
واودن صکره بر یا زیاده اولنور مثالی وله بیت اکر از کشتن چشمت عزیزان عفوها جوید *
چو مقصود منست از دل نجویم کشت معفویت * ویای مصدریه واقع اولدقده بر یا دخی زیاده
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت نکر که دوستیت را بها چه باشد خود * چو دشمنی ترا دشمنت
بجان بخرید * ویای مصدریه دن اول نون واقع اولسه وصل واتباعله تلفظ اولنور مثالی
مولانا جامی بیت کوش جهان کاه خدا خوانیت * درج کهر شد ز سخن رانیت * وتاء
مذکورەنك ماقبلنده هاء علامت واقع اولدقده افصح بودرکه اول هادن صکره همزه مفتوحه
مجتلبه زیاده اولنه مثالی خواجوی کرمانی بیت بی خدمت نامه میل کل و برك سمنم * تا شدم
بنده ات ازاده سرو چمنم * وکاهی محل اقتضاسیله هاء علامتی حذف ایدوب ماقبلنده اولان
حرف ساکنه وصل ایدرلر مثالی شمس فخری بیت زر و یاقوت ولعل اندر خزینت * نه بیند
روی کیسه تا نبینکو * وکاهی تاء مذکورەیی ادات جمع اولان الف ونونله ده استعمال
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت طناب عمرتان بادا سلامت * بهم پیوسته بادا تا قیامت *
مثال دیکر خواجه حافظ بیت عمرتان باد افزون ای ساقیان بزم جم * کرچه جام ما نشد
پرمی بدوران شما * بو تاء خطابه اصطلاح شعراده اضافت تعبیر ایدرلر وشین ضمیر غائبه
ومیم نفس متکلمه دخی اضافت اعتبار ایدرلر ودخی بعض محلده تاء مذکورەیی داله ابدال ایدوب
کردیت ورفتیت دیجك یرده کردید ورفتید دیرلر خوارزم لغتیدر حضرت مولانا قدس
سره الاعلی کذرکاهت یرینه برشعرنده کذرکاهد یازمشلر کندو مجموعه لرنده خط شریفلری ایله
مسوده طریقیله یازدقلرین بو فقیر کوروب نقل ایلدم ‌﴿شعر﴾ دل کرچه کذرکاهد شد *
اوراست نخواهد شد * کر راستی خواهد شد * ان سرو چمن دارد * معلوم اوله که
حرف تانك شعبه لریله اون التی معناسی واردر شعبه لرینك فرقی دقیقدر فارسیده رسوخی اولنلر
بیلورلر والله سبحانه الهادی ﴿حرف الجیم﴾ جیم فارسی آخرنده هاء ساکنه ایله ایکی
معنایه کلور ادات تصغیر وغیر ذوی العقولدن سؤالدر وهاء علامتسز دخی ایکی معنایه
استعمال اولنور هاء علامتله تصغیر قصد اولندقده باغچه وهندوچه کبی مثال اول شیخ سعدی
بیت هرکه را باغچه هست ببستان نرود * زانکه مجموع نشسته است پریشان نرود *

مثال ثانی عماد فقیه بیت خیال خال تو هندوچهٔ حدیقهٔ چشم * سواد خط تو دیباچهٔ
سفینهٔ دل * ومعنای ثانی غیر ذوی العقولدن سؤال درنه دیمك معناسنه معنای اول مطلق
جیمك فتحه سیله وثانی فتحه ایله ده کسره ایله ده تلفظ جائزدر هاء علامتله کتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز وکاهی هاء علامتی حذف ایدوب مابعدنده اولان حرفی ساکن وجیمی اکا وصل ایله
استعمال ایدرلر چیست کبی که اصلی چه است در وکذلك چون کبی واوی حذف ایدوب آن
واین حرفلرینك الفلرین حذف وجیمی ادخال ایدوب چنان وچنین دیرلر اصلی چون آن وچون
این ایدی وهاء علامتسز اواخر کلمه ده علامت تعریبدر مثلا بنفشه وشاهتره لفظلرنده هاء
علامتی حذف ویرینه جیم عربی کتوروب بنفسج وشاهترج دیدیلر لکام وبنك کلمه لرنده اولان
کاف عجمی یرینه جیم عربی کتوروب تعریب ایلیوب لجام وبنج دیدیلر وعلی هذا القیاس
﴿حرف الدال﴾ لسان فارسیده دال مهمله ایله ذال معجمه نك فرقی دقیقه رقاعده بودرکه
هر کلمه آخرنده مضارع علامتی اولان دال مهمله دن غیری دال واقع اولسه ماقبلی حرف صحیح
وساکن ایسه دال مهمله در کرد ومرد وسمند ونوند وپسند کبی ودخی اکر ماقبلنده
حرف علت واقع اولسه یعنی الف وواو ویا حرفلرندن بری اولسه ذال معجمه درنته کم افصح
المتکلمین خواجه محمود ابن یمین بو قاعده یی بر قطعه ایله بیان ایلمشدر ﴿قطعه﴾ در زبان فارسی
فرق میان دال و ذال * یادکیر از من که این نزد افاضل مبهم است * پیش ازو در لفظ مفرد کر صحیح
وساکنست * دال خوان آنرا وباقی جمله ذال معجمه است * وشعرای عجمك استاد عالیجنابی
مولانا ظهیر فاریابی بو قطعهٔ عربیه ایله بیان ایلمشدر ﴿قطعه﴾ احفظوا الفرق بین دال وذال
فهو رکن بالفارسیة معظم * کل ماقبله سکون بلاوای * فهو دال وغیره ذال معجم * لفظ وای
حروف علتدر وشهاب الدین احمد حکیم کرمانی مثاللریله واضح نظم ایلمشدر ﴿قطعه﴾ هرکجا
ماقبل وی جز حرف علت ساکنست * همچو مرد وکرد وسرد وبرد ازا دال خوان * هرکجا ماقبل
وی ساکن بحرف علت است * همچو یاد وبید وبوذ وباذه آنرا ذال خوان * مذکور قطعه لرده
ماقبلی ساکن وصحیح اولان کلمه لری دال مهمله وحروف علت اولانلری ذال معجمه یه مخصوص
ایلمشلر اما حروف متحرکی ذکر ایتمامشلر بو تقدیرجه حروف علت واقع اولنلر ذال معجمه
اولور ومابا قی اکر ساکن واکر متحرك دال مهمله اولمق اقتضا ایدر اما اصح بودرکه ذال معجمه بو زبان
نزاکت بیاننده اولمیه زیرا استادان مدققین وکاملان محققین شعرلرنده دال وذال فرقنی
رعایت ایتمامشلردر ودخی دال ساکنه که افعال آخرینه لاحقه اوله علامت فعل مضارع اولور داند
وشناسد * وکوید * وخواند * کبی واکر کلمه ده فعل مضارع اولنه حرف می ویاخود همی داخل
اوله صیغهٔ حال اولور میداند ومیشناسد وهمیداند وهمی شناسد کبی واکر مجرد
صیغه اولسه یاخود باء مضارع داخل اولسه صیغهٔ مستقبل اولور بداند وبشناسد کبی بو فنك
اصحاب وقوفلرندن بعضیلری می لفظی حالده وهمی لفظی مستقبلده استعمال ایلمشلردر لکن
قاعدهٔ کلیه دکلدر وفعل مضارع جمعنده دالك ماقبلنه نون کتوروب جمع اوقورلر مثلا دانند
وشناسند کبی ودالك مابعدنه هاء علامت کتورلر اسم فاعل صیغه سی اولور داننده وشناسنده
کبی والله سبحانه الوهاب ﴿حرف الزاء﴾ حرف زاء معجمهٔ مفرده که اوائل کلماته داخل اوله لسان

۹ دیرلر ﴿حرف النون﴾ نون مفتوحه که اوائل کلماته داخل اوله عربیده کی حرف ما کبی
معنای نفی افاده ایدر کلمه یه متصل کتابت اولنور افعال ومصادر واسم فاعل واسم مفعول
صیغه لرنده مثلا نداند وندانست وندانستن وندانسته ونداننده کبی ونفی ذوات وسلب
صفات متعلقه قصد اولندقده هاء علامتله منفصل کتابت اولنور واسماء جامده واسماء
مصادر واسم زمان واسم مکان ومبالغه صیغه لرنده واسم فاعل که مفعولنه متعلق اوله اننك نفی
وسلبی قصد اولندقده وقس علی هذا الباقی استاد لطیفی بیت جبری نه حیدری ونه داناو کاملی
داننده کلی ونه داننده دلی * ودخی نا حرفی نون والفله درعربیده لیس معناسنه در ترکیبده
دکل دیدکلری در بو دخی ادات نفی اولوب بونکله توصیف قصد ایدرلر مثلا نابینا کبی کورجی
دکل دیمك اولور وادات افعاله ده داخل اولور نادان ونا شناس کبی واسمایه ده داخل اولور
نامرد وناکس کبی ودخی نون ساکنه که فعل ماضی آخرینه لاحق اوله علامت مصدردر
تفصیل احوالی مصادر بیاننده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿حرف الواو﴾ واو مفتوحه که
عربیده حرف عطفدر فارسیده دخی حرف عطف اولور بین الکلمتین واقع اولوب کلمهٔ اخرایی
کلمهٔ اولی یه عطف ایتدکده لابد مضموم تلفظ اولنور بعض محلده معطوف علیهك ضمه سیله
اکتفا اولنوب بلکه واو تلفظ اولنماز والفدن یاخود یادن صکره واقع اولدقده واوك اشباعی
ظاهر اولور مثالی واحد من الشعرا بیت پارسا ورند وصوفی وظریف * وصفهای
من شده رونقها * وکاهی ضرورت وزن ایله همان آخر معطوف علیهك ضمه سنه اشباع
ویروب واوی ساکن ایدرلر مثالی همام تبریزی بیت بر سر وچشم من کذر کن تا * جویباری
بکل بیارایی * وکاهی ضرورت محل ایچون واو مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولانا شاهی
بیت ما بکدل ویکروی چون وان کل رعنا * افسوس که از هر طرفی روی دکر داشت * وکاهی
واو ساکنه آخر کلمه ده اشباع ایله تلفظ اولنور بو حالت اکثر قوافی ده واقع اولور مثالی حکیم
فردوسی بیت بیاموخته کرشی وجادوی * ندانسته چینی وهم پهلوی * واکر واو ساکنه کلمه نك
آخرینه لاحق اولوب ماقبلنك حرکتی واوجنسدن اولورسه خراسانیلر قتنده ادات تصغیر اولور
﴿ودخی معلوم اوله که فارسیده واو معروفه وواو مجهوله واردر بو تعبیر حرف یای تحتانیده دخی
استعمال اولنور واو معروفه اولدرکه ماقبلنده اولان حرف مضمومه اولوب ضمه یه اشباع ایله
حرکت ویریله وواو مجهوله ماقبلنده اولان حرف ینه مضمومه اولوب ضمه سنه زیاده اشباع
ویرلیوب تخفیفا تلفظ اولنه کذلك حرف یانك ماقبلنده اولان حرف مکسور اولوب کسره یه
اشباعی ظاهر اوله یای معروف دیرلر تخفیفا تلفظ اولنان یایه یای مجهوله دیرلر والله العلیم
﴿حرف الهاء﴾ حرف ها که آخر کلمه یه لاحق اولور برقاج معنایه کلور لیاقت * مقدار زمان *
بمعنی راتبه * هاء اصلی * هاء علامت * اولا لیاقت ونسبت معناسن افاده ایدر شمس فخری
بیت شاه فرزانه شیخ ابو اسحق * که همه کار اوست مردانه * ودخی مقدار زمان معناسنه
وقدر ومرتبه ده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت می دو ساله ومحبوب چارده ساله *
همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ودخی راتبهٔ هر روزه یعنی وظیفه وحساب همه عمره معناسنه
خواجه سلمان بیت کرچه کوی تو کند کعبه همه عمره طواف * پیش روی تو بر وقبله همه روزه

نماز * مثال دیکر وله بیت ای باز کشته از سفر کعبه مرحبا * از حج تست کعبه همه عمره
باصفا * ودخی های اصلی در که جمیع حالاتده ها تلفظ اولنور کره وهمره کبی و برنوعی ده هاء
علامتدر که کتابت اولنور تلفظ اولنماز انجق ماقبلنك فتحه سن محافظه ایدر کریه وبنده کبی
بنده ها صورتنده یازیلور مثالی محمد صوفی * رباعیه * درهر مجلس چوکلزار آکنده شدی *
باهرخس وخار درشکر خنده شدی * بامشرب هرکه هست سازنده شدی * حاصل که
چو آفتاب تابنده شدی * ودخی حالت توصیفده وحالت اضافتده بنده ها صورتنده یازیلور
امایا کبی اوقنور نهایت اوزرینه بر همزه یازیلور مثلا شهزادهٔ جوانبخت ونوباوهٔ باغ مکرمت کبی
والف ونون جمع اولندقده ویای مصدریه الحاق اولندقده کاف فارسیله توسل اولنور شهزادکان
وبندکان کبی لسان عربده آخرنده هاء تأنیث اولان اسملر فارسیه نقل اولندقده بو قبیلدن
اولور غمزه وهمزه کبی ویاخود تای اصلی کبی تلفظ اولنور اوزون تا یازیلور دولت وسعادت کبی وکاه
اولورکه هاء علامت محاذاتنده ضرورت وزن ایچون حرف ساکنه احتیاج واقع اولور
اول وقت صریح ها تلفظ اولنمق قبیحدر افصح بودرکه فتحه یی سلکه رك تلفظ اولنه شویله که
نه صریح ها اوله ونه صحیح الف اوله مثالی استاد لطیفی بیت ای شاه ستمکر وی دلبر زهمه رعنا *
تاکی دل بیچاره باشد بفراقت خون * حرف الیاء * حرف یا که آخر کلمه یه الحاق اولنور
ایکی جنسدر بر جنسی حروف معانی دندر وبرجنسی حروف مبانی دندر حروف معانی
اول حرفلردر که بسائط کلماتك ترکیبندن دکلدر وضعده ودلالتده غیره تبعیتلری یوقدر بلکه
مستقل وضعلری ودلالتلری وار در آخر کلمه یه لاحق اولدقده متعدد معنالری اولور ایکی
نوعدر بری اسم مصطلح در که مستقل وضعی ودلالتی ومستقل مدلولی وار در یای خطابیه کبی
وبر نوعی دخی حرف مصطلح در که مستقل وضعی ودلالتی وار اما مستقل مدلولی یوقدر بلکه
مدلولی غیرك مدلولی ضمننده ملحوظ اولور یای وصفیه کبی اصول یای معانی بونلردر
یای خطابیه نك درت شعبه سی وار در یای استفهامیه ویای وصفیه ویای نسبت بو ایکی
نوعدر ویای تخصیص ویای مصدریه ایکی نوعدر یای تنکیر ویای فعل ماضی ویای وحدتك
بر شعبه سی وار در یای زائده بو اصحاب اعمال اولان یالر ایله یای مبانی اصول وفروعلریله
اون یدی نوع اولور اوله یای خطابیه که لسان عربده اولان ضمیر متصل مرفوع معناسنه در
مثلا عرب طوردك واوردك دیمکده تمت وضربت دیر عجم ایستادی وزدی دیر بو یای عجمی
اول تای عربینك فایده سن اظهار ایدر نته کیم تأکید ایچون ضمیر منفصل ایله ضمیر متصلی جمع
ایدوب انت ضربت دیر عجم توزدی دیر وانت فعلت دیدکارینه عجم توکردی دیر نته کیم
بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت توکردی وزارستم داستان * وکرنه خری بود در
سیستان * ویای مذکورك شعبه لری که جملهٔ خصایصندن در اواخر کلماته لاحق اولور کرك
اسم وکرك فعل وکرك مضارع اولسون مثلا چونی وکردی ومیکنی دیرلر یعنی نجه سن
وایتدکمی وایدرمیسن دیمك اولور مثال اول محمد صوفی * رباعیه * ای دوست که کفتهٔ
محمد چونی * عیشت باداهمیشه درافزونی * ایستاده بزیر آسمان چون آنم * کایستاده
بزیر دارباشد خونی * مثال ثانی وله * رباعیه * ای انکه مرا بمدح افزون کردی * وز

وز دایرهٔ سپهر بیرون کردی * همکاریٔ ما ایزد بچون کردی * کرنیست مرا تو هست
اکنون کردی * ودخی بیان خطاب ایدوب سن سن دیه جك یرده تویی دیرلر مثالی حکیم سنایی
بیت چه کنم رحمت تویی ودویی * چو یقین شد که من منم تو تویی * ومذکور حرف یا فعل
مضارعه داخل اولدقده کلمه ترخیم اولنور یعنی علامت فعل مضارع اولان دال کلمه دن
اسقاط اولنوب یرینه حرف یالاحق اولور فارسیده رسوخی وتمام وقوفی اولمیانلر مذکور
حرف یایی صیغهٔ امرك مدخولی قیاس ایدرلر ومی لفظی که مضارعه داخل اولور
مشترکدر حال ایله مستقبل میاننده اما اصح بودرکه صیغهٔ حاله مخصوصدر زیرا کتب
فقهیه ده مسطوردر که اکر شاهد شهادتنده کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله در
اکر کواهی دهم دیرسه مقبوله اولمز زیرا شهادت ایتمکه وعده ایتمش اولور بوندن ظاهردر که
حاله مخصوص اوله وکاهی مذکور یانك کلمه یه لحوقی رابطه واسطه سیله اولور مثلا کردستی
ودادستی دیرلر یعنی سن ایتمش سن وسن ویرمش سن دیمکدر است که ادات رابطه در کلمهٔ
مذکوره یه ملحق اولمغله معناسن تغییر ایتمشدر اول حالت مراد اولندقده همزه اسقاط
اولنور وکاه اصلی اوزره ساکن قومق جائزدر مثال اول استاد لطیفی بیت اختیار عشق
بر کل مهتریست * سرنهادن اندرین ره سروریست * مثال ثانی حضرت مولانا بیت
اهل عرفا زاد ودیدن دوری است * این دویی اندر تو از مستوری است * ودخی یای
استفهامی درکه ادات استفهام عربیده در اما ترکیده اولان آخر کلمه ده کی می که کوردکمی
بیلدکمی ترکیبنك استفهامی در لکن فارسیده استفهام ایچون مستقل موضوع ادات یوقدر
انجق کلمه اولنه داخل اولان الفك محلنده معناسی استفهام مراد اولنور وبردخی کلمه آخرینه
ملحق اولان یای خطابیه بعینها محلنده مقام استفهامده استعمال اولنور اول معنی ایسه قرینهٔ
حالیه ایله فهم اولنور مثلا شنیدی ودیدی دیرلر سؤال رنکنده اشتدکمی وکوردکمی دیمکده
مثالی استاد لطیفی بیت دیدی که چه کرد اشرف خر * اومظلمه بردو جانی یك زر * ودخی
یای وصفیه در معنای توصیف افاده ایدر وصف ایله توصیف اراسنده بر نسبت غیر مستقله دن
عبارتدر یعنی ملحق اولدوغی کلمه نك مدلول وصفیسی اولان موصوفك حالی انکله قائم
اولور وآکا دلالت ایدر اول کلمه کرك مرکب اولسون زرکری کبی کرکسه بسیط جامد اولسون سرد
کبی کرکسه بسیط مشتق اولسون شکیبا کبی افادهٔ توصیف قصد اولندقده اول کلمه لرك آخرلرینه
حرف یا زیاده اولنوب زرکری وسردی وشکیبایی دینلور مثالی وقوعی تبریزی بیت بوده
ام از تاب عشقت همچو زر کامل عیار * او بداند قدر زر دراهر که باشد زرکری * میر محمد حسن
نظمی بیت چنان زسردیٔ دی کشته آه در دل تنك * چو سیخ از دهنم لعلکون برون آید *
میرزا قلی بیك بیت فراق میکشد واین زمان میکوید * سزای انکه کند تکیه
بر شکیبایی * بو وصفیت ایچون اولان یا کاه اولور که حذف اولنوب مدخولی اولان کلمه
کسره ایله تلفظ اولنور مثلا نیکی دیه جك یرده نیك ایله اکتفا اولنور مولانا کاتبی بیت دشمن
چه غم که نیك کدایان اونکفت * کویند در عقب بدیٔ میر پادشاه * وبدی دیه جك یرده بد
ایله ادا ایدرلر مولانا کاتبی بیت بدمن دائما اندیشه داری * نه نیکست اینچنین نیکو بیندیش

وخونریزی دیه جك یرده خونریز دیمك ایله معنی تمام اولور مولانا کاتبی بیت تیغت نکرد
میل بخونریز کاتبی * آخرچه کرده‌ام که چنین زار میکشی * بو یانك بر نوعنه یای مصدریه
دیرلر مصدره مخصوص اولان یادن غیریدر که حالت توصیفده وصف کلمه ایتدوکی کبی حالت
اضافتده دخی اول عملی ایدر مثلا سروری کرد وجوهری بود دیرلر که معناسی سرورلك ایتدی
وجواهرجی ایدی دیمك اولور مثالی طالب آملی بیت ان کور باطنان نشناسند از سفال *
با آنکه خویش را همه کیرند جوهری * ودخی یای نسبتدر که لاحق اولدوغی کلمه نك
مدلولنه نسبت معناسن افاده ایدر ومدلولنك مجموعندن وصف نسبی حاصل اولور
مثلا عربی کبی که عرب طائفه سنه منسوب وعجمی که ولایت عجمه منسوب دیمك اولور
مثالی نعت شریفده مولانا جامی بیت فهم رازش نکنم او عربی من عجمی * لاف مهرش
چه زنم او قرشی من حبشی * ونسبت دخی ایکی نوعدر بری نسبت لازمه در که متغیر ومتبدل اولماز
وبریده غیر لازمه در که متغیر ومتبدل اولور مثلا زبان تازی دیرلر انده اولان یا نسبت
لازمهٔ غیر مطلقه در وبعض کمسنه ایچون کتابی دیرلر انده اولان یا غیر لازمه در که کتب سماویه دن
غیری یه ده انتقال جائزدر که اول کتابی نك کتابه نسبتی غیر لازمه در وفارسی ودری وپهلوی
دیرلر فارسه ودره وپهلوه منسوب دیمکدر مصری وشامی ورومی کبی وکاه اولور که
مذکور یای نسبینك تأکید نسبت ایچون آخرینه بر نون زیاده ایدوب مشکین وسنگین کبی
او مقوله نسبتك ایکی حالی واردر بری بو که نسبت ایچون اولان یا منسوب الیهك مادهٔ
وجودینی بیان ایچون اولور مثلا توجدن دوزلمش نسنه یه روین وطاشدن دوزلمشه
سنگین ودمور دن یاپلمشه آهنین دیرلر بری دخی بو که منسوب الیهك بعض اوصافنی بیان
ایچون اولور مثلا رنگی بیان مراد اولنسه مشك رنگنده اولانه مشکین دیرلر خواجه سلمان
مصرع * مه تابان ما دارد شب مشکین بر دوشش * قرمزی کاه کل آتشین دیرلر مولانا هاتفی بیت
از آتش تب چو عارضش سوخت * همچون کل آتشین برافروخت * کاه اولور که تأکید
نسبت ایچون اولان نوندن مقدم بر الف زیاده ایدرلر مثلا دیار پهلوه نسبت اولندقده پهلوانی
دیرلر اول دیاره منسوب اولان لسان مراد اولنور شاعر دیمشدر بیت کشاده زبان وجوانیست
هست * سخن کفتن پهلوانیست هست * کاه اولور که الف ونوندن صکره یادن بدل برهاء نسبت
زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه وعاقلانه وعارفانه دیرلر کاه اولور بر کاف فارسی زیاده ایدرلر که اوده نسبتده
زیاده اولنه کلمشدر مثلا جداکانه دیرلر جدایه نسبتده شیخ نظامی * مصرع * جداکانه در
هر فنی یکفنی * کاه اولور که بو کافی یا ایله ده جمع ایدوب زندکانی وبندکانی دیرلر کاه اولور که بو کافی
یادن صکره کتوروب نزدیك وتاریك وباریك دخی اویله در کاه اولور که انجق کافی کتورورلر کردکان
کبی کودکانه اویله در کرده نسبتی واردر الف ونون تأکید نسبت ایچون اولدوغی کبی کاه اولور که
معنای ظرفیت افاده ایدر مثلا بامداد ده دیه جك یرده بامدادان دیرلر مولانا جامی بیت بدیکر
رز یوسف بامدادان * که شد دلها ز فیض صبح شادان * ونوبهارده دیه جك یرده نوبهاران دیرلر
مولانا جامی بیت نوبهاران خلیفهٔ بغداد * بزم عشرت بطرف دجله نهاد * صبحکاهان دخی
بو یله در ولها ایضا بیت چو سیب شد تا رخ مشرق صبحکاهان * چو سیب سیغ چون سیب صفاهان

صفاهان * ودخی مذکور یا کاه اولور که تخصیص ایچون استعمال اولنور وخصوصیتی احد ضدینی
آخره تخصیص ایچون استعاره طریقیله استعمال ایدرلر مثلا انکشتری دیرلر آخرنده اولان
یا خصوصیه در پرمق که انکشت دریوزك اکا مخصوص اولمغله انکشتری دیرلر واول خصوصیتی
تأکید ایچون یادن صکره نون زیاده ایدوب انکشترین دیدیلر ودخی مذکور یا آخر مصدره لاحق
اولوب تهیئه واستعداد معناسن افاده ایدر مثلا کفتنی وخوردنی دیرلر سویلیه جك ویییه جك
دیمك اولور مراد سویلمکه لایق سوز ویمکه حاضرلنمش طعامدر واولمکه مستحق آدمه
کشتنی دیرلر نته کم بو بیتده واقعدر سیفی بخاری بیت شمع در مجلس اکر با تو دم از نور زند * کشتنی
سوختنی باشد وآویختنی * وکیده جك نسنه یه رفتنی دیرلر مثالی بیت چو نتوان رفتنی را داشت
دربند * کره بستن بموران در شکم چند * وکاه اولور که لیاقت معناسنده ده استعمال ایدرلر
مثلا آوردنی دیرلر پیشکش مراد اولنور کتورمکه لایق نسنه دیمك اولور نته کم
مولانا هاتفی بیت ز آوردنیهای شاهانه نیز * دران عرضکه برد بسیار چیز * تهیئه معناسنه
اولان یا ایله بو یانك فرقی غایت دقیقدر فی تنبیه فی مذکور یا دخی کاهی مجرد تنکیرا ایچون استعمال
اولنور تنکیر قصد اولندقده مصادره الحاق ایدرلر شمس فخری * نظم * من سرکشته کشتم
هردیاری * ندیدم مثل خسرو شهریاری * جمال الدین ابواسحق که اورا * نباشد روز بزم ورزم
یاری * بو یانك یای وحدتله معنالری غایت قریبدر فرقی دقیقدر رسوخ تامی اولان بیلور
ودخی فعل ماضی آخرینه ملحق اولور که حکایت حال ماضی معناسن افاده ایدر ویا خود
متعلقلرینك حالیله اتصاف قصد ایدوب استعمال ایدرلر شاه ناصر خسرو * نظم * من ز دست
این حزان آخر بیغان برشدم * ورنه هرکز آدمی دیدی که او عنقا ستی * پشت این مشت
مقلد خم که کردی در سجود * ورنه در جنت امید قلیه وحلواستی * نثر * وکاهی حکایت
حال ماضی قصد اولندقده فعل آخرینه دخی لاحق اولور مثالی استاد فرخی بیت کر پذیرفتی
نکار خویش قربان کردمی * کر قبولت آمدی ترك سر وجان کردمی * ودخی یای مذکور
اسما وافعال آخرلرینه لاحق اولوب معنای وحدت افاده ایدر یعنی مدخولنك مدلولندن
معنای وحدت ظاهر اولور بو حالت اکثر اسماده استعمال اولنور مثالی شیخ سعدی بیت
ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است خوابش برده به * دیکر لطیفی بیت
پادشاهی را شدم بنده کنون * کاهل عالم تابع فرمان اوست * ودخی کاهی اشباع حروف
ایچون بریا زیاده یازرلر اما کلمه ده معناسنك اشتراکی یوقدر یعنی معنای کلمه یه افاده سی
اولمیوب انجق ماقبلنده اولان کلمه نك آخر حرفنی اشباع ایدر اکا یای زائده دیرلر مثالی بیت
اکر بشمهٔ لطفش شروع شرح افتد * هزار خامه وکاغد وفای آن نکند * بو دخی معلوم اولا که
کیانی وخسروانیده اولان یا لر مثللی یا حرفی دخی بر نوع نسبتدر اما الف ونون جمع ایچون دکلدر
بلکه اول حرفلرك زیاده سی قاعدهٔ لسان عربدر که اول قاعده اوزره تعبیرات نسبتدر مثلا
اسکندرانی دیرلر اسکندره منسوب دیمکدر ودخی بر حالت واردر قرینهٔ سابقه ایله صکره کلان
حرف یا کلمه دن ساقط اولور مثالی حکیم انوری بیت تا روی بخطهٔ خراسان * آوردی وماندم
خطارا * یعنی ماندمی وجنس یانك بری دخی مبانی اولدوغی حرف یای بیانینك اولندمذکر

اولنمشیدی حروف مبانی شول حرفلردرکه بسائط کلمات که وسائط حروف معانیدندر انلردن مرکب اولور مثلا بنای وسرای وجای کبی که ترکیبی اول ادات ایله صورت ترکیب بولور اول یالرده مستقل وضع ودلالت اولمز بلکه موضوع اولان لفظک ولفظ داللک جزؤلری واقع اولوریای نی وکی وی دخی اول قبیلدندر حروف عوامل که اول مبحثده ذکر اولنمشیدی اون ایکی حرف علی قدر الامکان تفصیل وبیان اولندی بعد ذلک قواعد آخر بیاننه شروع اولندی والله المستعان ؎ قاعدهٔ اشتقاق ؏ معلوم اوله که ارباب لغت قتنده زبان فارسیده اصل مشتق منه فعل ماضی در ماضینک آخر حرفی ایکی حالدن خالی دکلدر یا تاء ساکنه اولور دانست وشناخت واموخت وکفت وکذشت ورفت کبی ویاخود دال ساکنه اولور آمد ورسید وخواند وکرد وخورد کبی کلمه نک آخر حرفنه فتحه ویروب آخرینه نون ساکنه کتورلر مصدر اولور دانستن وشناختن وآموختن کبی وقس علیه الباقی ودخی آمدن وکردن والباقی مثلهما واکر بو نون ساکنه دن صکره بریای ساکنه زیاده ایدرلر ایسه صیغهٔ اسم زمان وصیغهٔ اسم مکان ومناط فعل اولور مثلا خواندنی وقت ونمودنی جای کبی ومثلهما الباقی واکر صیغهٔ ماضینک آخرینه هاء علامت الحاق اولنسه صیغهٔ مفعول اولور مثلا دانسته وشناخته کبی وهر صیغهٔ ماضینک مجهولی اول صیغه نک مفعولی صیغه سیدر شد لفظی ضم اولنسه مثلا دانسته شد وشناخته شد وخوانده شد ورسیده شد کبی زیرا فارسیده مفعول اسم صیغه سنه شاملدر واشتقاقده بو صیغه لردن وامثالندن غیریده تبدل وتغیر واقع اولمق قاعدهٔ لازمه در حذفله وزیاده ایله وابدال ایله وتحریک ساکنه وعکسی ایله محللک اقتضاسی حسبیله مثاللری اقلاب تعریفنده معلوم اولور وهر صیغهٔ امرک اولی که الف واقع اوله واکا یای ایجابیه لاحق ویاخود میم ناهیه داخل اوله لابد الف یایه ومیمه تبدیل اولنور مثلا آرامیدن وآسودن وافکندن کلمه لرینک امرنده ونهینده بیارام وبیار آمند ومیارام ومیار آمند وبیاسای وبیاسایند ومیاسای ومیاسایند وبیفکن وبیفکنند ومیفکن ومیفکنند دیرلر وقس علیه الباقی ؎ قاعدهٔ اقلاب وابدال بویله درکه کلمهٔ ماضینک امر ومضارع اولمه سنده اتفاق لغویین اوزره قاعده بویله درکه کلمهٔ ماضینک آخر حرفی امرنده ترخیم ومضارعنده داله ابدال اولنور مثلا ماضینک آخر حرفنک ماقبلی خا اولسه امرنده ومضارعنده زا حرفنه ابدال اولنور آموخت کبی امری آموز ومضارعی آموزد اولور وساخت کلمه سنک امری ساز ومضارعی سازد اولور وماضی سنده خا اولان کلمه لر برقاچدرکه ابدال اولنورلر مثلا شناخت کلمه سنک امری زا اولمق ممکن دکل انک تواخیسی اولان سینه ابدال اولنورکه امری شناس ومضارعی شناسد اولور اما افراخت وافروخت ودوخت ومخت وسوخت بونلر جمله زایه ابدال اولنورلر واکر کلمهٔ ماضینک آخر حرفنک ماقبلی سین ساکنه والف معتمده اولسه حرف مکسور ایله اول سینی حذف ومکسوری مفتوح ایدرلر مثلا دانست کلمه سنک امری دان ومضارعی داند اولور کذلک شایست کلمه سنک امری شای مضارعی شاید وکذلک داشت کلمه سنک شینی راء مهمله یه ابدال اولنوب امری دار مضارعی دارد اولور واکر بر کلمهٔ ماضینک آخر حرفنک ماقبلی فاء ساکنه والف معتمده اولسه یا

یا حرفنه ابدال اولنور ویا یله فا ارا سنده تواخی اولدوغی جهتله مثلا تافت کلمه سنک امری تاب ومضارعی تابد اولور شتافت دخی بویله در امری شتاب ومضارعی شتابد اولور یافت دخی بویله در امری یاب ومضارعی یابد اولور واکر کلمهٔ ماضینک آخر حرفی دال اولان صیغه لردن بر کلمه نک آخر حرفنک ماقبلی یاء ساکنه اولسه اول یایی حذف وماقبلنی مفتوح ایدرلر مثلا رسید کلمه سنک امری رس ومضارعی رسد اولور وشنید کلمه سنک یاسی واوه قلب ایدوب امرنده شنو ومضارعنده شنود دیرلر ودرخشید کلمه سی رسید کبیدر امری درخش ومضارعی درخشد اولور واکر آخری دال اولان کلمه لردن بر کلمه نک آخری دال وماقبلی الف معتمده اولسه افتاد ونهاد کبی امرلری افت ونه ومضارعلری افتد ونهد اولور واکر داللک ماقبلی واو اولسه نمود وفرمود کبی واوا لفه قلب وبریا زیاده اولنوب امرلری نمای وفرمای ومضارعلری فرماید ونماید اولور واکر دال مذکورنک ماقبلی راء ساکنه اولسه خورد وبرد کبی امرلری حذف دال ایله خور وبر ومضارعلرنده راء ساکنه یی مفتوح ایدوب خورد وبرد دیرلر سائرلری جمله بونلره قیاس اولنور ؎ احوال جمع ومضارع ؏ ومضارعک جمله استعمالنده قاعده بودرکه لفظ مفردینک آخرنده دال ساکنه وار ایسه ماقبلنه بر نون زیاده اولنور مثلا خورد جمعنده خورند وآشامد جمعنده آشامند دیرلر واکر اصل کلمه ده نون وار ایسه بر نون دخی زیاده ایدرلر مثلا داند وماند لفظلرنده دانند ومانند دیرلر واکر مضارع کلمه سنک اول حرفی همزهٔ مفتوحه اولورسه یایه قلب وباء استقبال داخل ایدرلر مثلا آمد وآورد لفظلرنده بیامد وبیاورد دیرلر وآمد لفظنک امری که الف ممدوده در آکلور یا لکن استعمال اولنمدوغندن حرف یا زیاده ایلدیلر آی اولدی قاعدهٔ مذکوره اوزره باء استقبال ادخال ایلدیلر بای اولدی استعمالنده نوع ثقلت بولنمغله الفی یا ایله قلب مکان ایلدیلر بیا اولدی جمله استعمالنده بیامند وبیایند دیدیلر وبیاورند دخی بویله در واکر مضارع کلمه سنک اولنده حرف می وهمی واقع اولسه اول کلمه حاله مخصوص اولور میداند وهمیداند کبی مرقوم حرفلر یرینه باء استقبال که باء مضارع دخی دیرلر ادخال اولنسه اول صیغه مضارع اولوب مستقبله مخصوص اولور بداند وبکوید کبی باء مستقبلک احوالی بو مقدار ایله اکتفا اولندی وقس علیه الباقی ؎ قاعدهٔ غیر مشتقه ؏ اسماء غیر مشتقه که صیغهٔ امر ایله مرکب اوله اسم فاعل معناسنی افاده ایدر اکا اصطلاح لغویینده وصف ترکیبی دیرلر مثلا سخندان وشعرشناس وکشورکشا وکیتی ستان کبی ترکیبنده براسمی لفظ جی ایله تعبیر ایتدکاری معنایه سوز بلیجی وشعر اکلیجی واقلیم آچیجی وجهان آلیجی دیمک اولور سخندان اصلنده دانندهٔ سخن وشعرشناس شناسندهٔ شعر ایدی تلفظلرنده نوع ثقلت اولدیغی اجلدن داننده وشناسنده که مبتدادر دال مضارعله هاء علامتی حذف ایدوب خبرلری که سخن وشعردر تقدیم ایدوب سخندان وشعرشناس دیدیلر سائر وصف ترکیبیلرده دخی حال بویله در ؎ قاعدهٔ اسم فاعل ؏ بودرکه کلمهٔ مضارع داللک ماقبلنه نون ومابعدنه هاء غیر ملفوظه کتوررلر واکر کلمه نک اصلنده دالدن مقدم نون وار ایسه بر نون دخی زیاده ایدرلر مثلا داند که صیغهٔ مضارعدر اسم فاعل ایتمک مراد اولندقده وجه مشروح اوزره آخر حرفی که دالدر ماقبلنده اولان نون اصلیسنک ماقبلنه بر نون ومابعدنه

هاء علامت كتورروب دانسته دیرلر سائر صیغه‌لر دخی بو منوال اوزره‌در وبر قاعده دخی صیغهٔ امرك
آخرینه الف ایله نون زیاده ایدرلر اسم فاعل اولور پوی وکوی وخوان لفظلرینه الف ایله
نون زیاده ایتدکده پویان وکویان وخوانان اولور وسوییجی واوقویجی وباغیجی دیمك اولور
مثال اول میرابو المعانی بیت شده پویان چو صبا وقت سحر درکویش * پاسبانی بکند دل
بهوایش همه شب * مثال ثانی ابراهیم فاروقی بیت دشمنان سك نهاد دوزخی مأوات را *
اخسئوا کویان زبانی میکند بئس العذاب * مثال ثالث حکیم انوری بیت رزم ایشان چو
سعیراست که در حفرهٔ او * اخسئوا خوانان بشمشیر کند نیرانی * اخسئو جمع اخسأدر اخساء
الکلب دیرلر یعنی کوپکی سوردی دیمکدر واسم فاعله بر قاعده دخی آخر کلمهٔ امره بر الف الحاقیله
اولور مثلا پویا وکویا وخوانا وقس علیه الباقی ﴿ قاعدهٔ اسم مفعول ﴾ قاعدهٔ کلیه
بویله‌درکه کلمهٔ ماضینك آخر حرفی مکسور ویا مضموم ویاخود ساکن اولسه مفتوح ومتحرك
ایدرلر وهاء غیر ملفوظی کتوررلر مثلا دانست وخفت صیغه‌لرینك تالرینی مفتوح وهاء غیر
ملفوظی الحاق ایدوب دانسته وخفته دیرلر وکذلك خورد وآشامید صیغه‌لرینك داللرینی
مفتوح وهاء غیر ملفوظی الحاق ایدوب خورده وآشامیده دیرلر سائر صیغه‌لر دخی
بو قیاس اوزره‌در اجمال کلام اسم فاعل مضارعدن واسم مفعول ماضیدن اولور ﴿ قاعدهٔ
نفی ﴾ لسان فارسیده نفیك قاعده‌سی بودرکه صیغهٔ ماضی وصیغهٔ مضارعك اول کلمه‌لرینه
نون مفتوحهٔ موصوله ادخال ایدرلر مثلا دانست وکفت کلمه‌لری که فعل ماضی ایدی اوللرینه
نون مفتوحه متصل اولدقده ندانست ونکفت اولدی معنالری که بیلدی وسویلدی در وداند
وکوید کلمه‌لری که فعل مضارعدر اوللرینه نون مفتوحه متصل اولدقده نداند ونکوید اولدی که
معنالری بیلمز وسویلمز دیمکدر بو نون مفرده‌یه عربیده نون نافیه دیرلر معنای کلمه‌یی نفی
ایتدوکیچون ﴿ قاعدهٔ نهی ﴾ لسان فارسیده قاعدهٔ نهی صیغهٔ امره میم مفتوحهٔ مفرده
ادخال ایدرلر علامت نهی‌در مثلا دان وخوان وخور کلمه‌لری که صیغهٔ امردر میم مفتوحه ایله
مدان ومخوان ومخور اولور معنالری که بیلمه واوقومه ویمه دیمك اولور نون نافیه که لسان عربیده
حرف ما معناسن افاده ایدر ما زید قائما دیرلر فارسیده زید نخاست دیمك اولور ومیم ناهیه که
عربیده حرف لا معناسن افاده ایدرکه لا رجل حاضرا دیرلر وبردخی لا تقل کلاما دیمك معناسنده
فارسیده سخن مکو دیرلر بو ایکی حرف که نون نافیه ومیم ناهیه عربینك ما ولا حرفلری کبی درکه
معارفه ونکراته ومبتدا وخبره داخل اولورلر ولکن فارسیده مبتدا وخبر عبارتی شایع دکلدر
اول ادالرك معناسی محلنده مضاف ومضاف الیه تعبیریله مستعملدر ﴿ قاعدهٔ نعت ﴾ صیغهٔ
ماضینك آخرینه الف وراضم ایدرلر نعت معناسن افاده ایدر خریدار کبی که خرید فعل ماضی در
صاتون آلدی معناسنه آر حرفلری که الف ورادر ضم اولندقده خریدار اولدی که معناسی
صاتون آلیجی دیمکدر ﴿ مناط ﴾ دخی بویله‌در لکن اسم مصدره الف ورا لاحق اولیجق
مناط اولور نمودار کبی معناسی کوستریجی دیمك اولور استاد روم کمال پاشا زاده مرحوم
بو محلده بیورر که دیدار لفظی کفتار کبی در ورفتار دخی اویله‌در ترکیبی خفی اولان الفاظ مرکبه
دندرکه دیدارك برجزوی دید وبرجزوی آردرکه معناسی کورمك کتوریجی دیمك اولور آر

آر اسم فاعلدر آوردندن اصلی آرنده‌درکه ترخیم اولنمشدر ترخیم کلمه آخرندن بعض حروفك
سقوطی درکه لسان فارسیده شایعدر وکفتارك معنای ترکیبی سوز کتوریجیدر بو مقوله‌یه باعث
فعله فاعل اسمن استعمال ایدرلر ترتیب وترکیب مقتضاسنجه عبارت آرکه مضافدر کفت اوزرینه که
مضاف الیه‌در معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمیته نقل اولیجق قاعدهٔ ترکیب تغییر
اولنوب مضاف الیه تقدیم اولندی بو تعبیر نقل مذکورك جمله‌ٔ علامندندر مولانای مومی
الیهك کتابندن عبارتی بعینها نقل اولندی ﴿ قاعدهٔ جمع ﴾ معلوم اوله که لسان فارسیده
تثنیه ایچون ادات یوقدر واحددن یوقاروسنی ادات جمعله ادا ایدرلر اسمانك جمعنده قاعدهٔ
مقرره‌لری بودرکه اکر اسم ذوی الارواحدن اولوب آخری ساکن اولورسه الف ونونله
جمع ایدرلر مثلا آدمی وپری وجنی کبی جمعلرنده آدمیان وپریان وجنیان دیرلر ومرد وزن
جمعنده مردان وزنان دیرلر واکر اسمك آخرنده هاء علامت وار ایسه مذکور الف ونوندن
مقدم بعض یرده هاء علامتی کاف عجمی‌یه ابدال ایدوب جمع ایدرلر مثلا فرشته وخواجه
وبنده کبیلرده فرشتکان وخواجکان وبندکان دیرلر وبر نوع جمع دخی اکر اسما جماداتدن ایسه
اکثریا آخر اسمه ها والف کتوروب جمع ایدرلر اسمك آخری متحرك وکرکسه ساکن اولسون
مثلا آسمانها وزمینها ونامها وجانها وسنکها وآبها وبادها وخاکها کبی بو جمله بر قبیلدندرکه
مذکور اسملرك آخرلری بعض متحرك وبعض ساکندر بو محلده اعتبار اولنمز بو مثال دخی کل ولاله
جمعنده کلها ولاله‌ها دیرلر مثالی استاد بیت من همچو آب وخاکم وتو آفتاب وابر * کل ها ولاله‌ها
دهم ارتو بیت کنی * اما اکر جماداتك بعض جهتله حیوانه مشابهتی وار ایسه نموی اولدوغی
تقریبله او مقوله‌ده ایکی وجهله جمع جائز اولور از جمله درختك بر وجهله جماداتدن جمعنده
درختها دینلور وبر وجهی دخی نموی اولمغله درختان دینلورنته کیم شیخ سعدی بیت برك
درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * واعضای وجود انسانده
دخی ها والف ایله جمع واقع اولور مثلا تنها وجانها وسرها وچشمها ودستها وپایها دینلور
کمال خجندینك بو بیتی مناسب دوشدی بیت خوش میشدی خرامان چون سرو عقل میکفت
خوش میروی به تنها تنها فدای جانت * اولکی تنها یالکز صکره‌کی تنها جسدلر دیمکدر
مثال دیکر بیت زبان تیغهای چاکر وسیر * شده در جان جانها چاشنیکیر * اکرچه
ها والف جمعی ذوی الارواحده جائز اولمیوب کسها ومردها وزنها دینلمز بلکه الف ونون ایله کسان
ومردان وزنان دینلور وحیواناتك جمعنده دخی جائز اولوب کاوان وستوران وخران
وشتران دینلور شیخ سعدی بیت ندیدستی که کاوان در علفزار * بیالاید همه کاوان ده را
مثال دیکر وله بیت سران خیل پیراهن دریدند * دم وبال ستوران را بریدند * وله ایضا
بیت کاوان وخران باربردار * به زآدمیان مردم آزار * اما اشتر ذوی الارواحدن ایکن
ها والف ایله جمعی جائز کورمشلردر نته کیم کاتبینك بو بیتنده واقعدر بیت کریزم از اشتران سپهر
وحجرهٔ خاك * که حجره راست شترهای مست پیرامن * وآفتاب وماه ذوی الارواحدن
دکل ایکن حرکت وسیرلری اولمغله خلاف قیاس الف ونونله جمع اولنمشلر شیخ سعدی * نظم
کدایان بینی اندر روز محشر * بتخت وملك برچون پادشاهان * چنان نورانی از فر عبادت

توكوبی آفتا بانند وماهان * بوكه مثال اشجارده الف ونون جمعی خلاف قیاس ایكن ینه شیخ
سعدینك بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامهٔ عید نیكبختان * بردخی بیت برك درختان
سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت كردكار * دیدوكی ظاهرا نموی اعتباریله در زیرا
درخت تعبیری اغاجه حالت خضریتی ونموی وار ایكن در بعد القطع درخت اطلاقی صحیح اولمز بلكه
بدننه ستون وشاخلرینه چوب ویا نغمه صالح اولانه هیزم دینلور واولحل بوادات ایله جمع اولنمیوب
بلكه ها والفله جمع اولنور چوبها وستونها دینلور و قبل القطع انسانك اعضاسی ها
والف ایله جمع اولندیغی كبی اشجارك دخی ها والفله جمع اولنوب شاخها وبركها ومیوه‌ها دیرلر
وبعض كلمه آخرنده كه هاء علامت اوله جمعنده حذف ایدرلر مثلا بادها وجامها دیرلر انجق
فتحه ایله اكتفا اولنور نته كیم ابراهیم فاروقی بیت بدورت جامهای خوب وفاخر * همه دم شاعران
پوشند ونوشند * بو بیتده سكون میمله ده تجویز اولنمشدر ❊ قاعدهٔ ستان ❊ لفظ ستان
اكثر مكان مراد اولنان یرلرده استعمال اولنور مثلا شهر اولان یره شهرستان وبزاز لر بیع
وشرا ایتدكاری یره بزارستان وطاشلو یره سنكستان وطاغ اولان یره كوهستان وكللكه
كلستان وچملو یره چمنستان دیرلر بونلر جمله اسم مركبدر ورایحه‌لو یره بوستان دیرلر اصلی
بوی ستاندر تلفظی غلیظ اولمغله یاسنی حذف ایتمشلر وكیمیه‌لرك واوین دخی قالدیروب
بستان ایله اكتفا ایلدیلر مثالی مولانا جامی بیت درین بستان سرای پر نظاره * نمانده باز
چون چشم ستاره * حقیقتده ستان لفظی مكان معناسنه مخصوص دكلدر زمان ایله
مكان اراسنده مشترك برلفظدركه زمان مراد اولندوغی محلده دخی استعمال ایدرلر مثلا یاز فصلنه
تابستان دیرلر معنای تركیبی حرارت زمانی دیمك اولور زیرا تاب لفظنك كرچه برقاچ معناسی
واردر ازجمله برمعناسیده اسی در بونده اول معنا مراددر كذلك قیش فصلنه زمستان دیرلر
معنای تركیبی برودت زمانی دیمك اولور زیرا فارسیده صوقلغه كسر زا ایله زم دیرلر مراد صوق
زمانی دیمك اولور بو تفصیل مرحوم كمال پاشازاده‌نك تعبیریدر بیورركه طپراغك طبیعتی بارد
اولدوغندن كسر زاء معجمه ایله صوق معناسنه اولان زمك آخرینه یای نسبت كتوروب
ونسبتی تأكید ایچون برنون زیاده ایدوب یره زمین دیرلر اما جمیع فرهنكلرده زمین زاء مفتوحه
بابنده مسطوردر وبهارستان دخی بو قبیلدندر اما خارستان وكلستان معنای اول قبیلدندركه
مراد مكاندر اما دلستان ایكی قبیلدن ده دكلدر معنای تركیبی كوكل آلیجی دیمكدر اصح بودركه
دلستان یازلدقده لام ستانه وصل اولنمیوب منفصل یازله تركیب آخر اولدوغی ظاهر اوله اما
كلستانده وصل جائزدر نته كیم بوبیتده واقعدر بیت ایمن آبادست دل ای دوستان * چشمها
دركلستان دركل ستان * دل ستانك ستانی مشتقدر ستاندن لفظندن اسم فاعلدر آلیجی
معناسنه اصلی ستاننده ایدی ترخیم اولندی ❊ قاعدهٔ دان ❊ بعض یرده كه لفظ دان واقع
اولور ایكی حالدن خالی دكلدر * یا مركبدر سخندان كبی ویاخود اصلدر جزدان كبی سخندانده
اولان دان مشتقدر دانستندن اسم فاعلدر معنای تركیبی سوز بیلیجی دیمك اولور اما جزدانده‌كی
دان اسم جامددر ظرف مكان معناسنه مخصوصدر نته كیم سابقا ذكری مرور ایلین ستان ایله
بونك اراسنده ایكی جهتله فرق واردر بری بودركه ستانك عمومی واردر ظرف مكان وظرف زمان

مثلا زیاده كثرت مراد اولنسه فزونتر وزیاده قلتده كمتر دیرلر مثالی بیت چوكردد ابردولت
بر تو پربار * فزونتر باش همچون شاخ پربار * وبیشترده دخی ادات تفضیل مقصوددر مثالی
بیت زكوة مال بدركن كه فضلهٔ رزرا * چو باغبان ببرد بیشتر دهد انكور ❊ قاعدهٔ است ❊
لفظ است ادات خبردر لاحق اولدوغی كلمه‌نك آخری مفتوح ایسه الفی خطده وتلفظده
ثابت اولور مولانا جامی بیت قامت طوبی زقدش سایه است * سدره زكاخ شرفش پایه
است * واكر آخر كلمه ساكن اولور ایسه خطده وتلفظده حذف وساقط اولور مثالی وله
ایضا بیت آمدی وآمدنت بس خوشست * دیدن روی تو عجب دلكشست * مثال
دیكر وله بیت كرچه كهروار چو تیغ آمدست * بلكه كهربار چو میغ آمدست * بو آمدستك
اصلی آمده است در وزن ایچون هاء علامت محذوفدر لكن بویله الف ثابت اولور ایسه جائزدر
اما افصح بودركه بونك كبیلر ساكن صورتنده حركت اختلاسیه ایله تلفظ اولنه وآخرنده
هاء علامت اولان اسمه متصل اولدقده الفی ساقط اولنمیه مثالی كمال خجندی بیت زسرتا پا
كلی ای شاخ نازك * كه بركت شیوه است ومیوه‌ات ناز * اما حاصل بوكه اكثر فارسی خوانلر
بو قاعده‌یه رعایت ایتمیوب بلكه رابطه اولدوغین دخی بیلمیوب لفظ زائد صنورلر وبعضیلر
همان یالكز تركیبده قرار كاه كلمه‌ده استعمال ایلدكاری درمعناسنه قیاس ایدرلر اول سببدن
حالت كتابتده الفی كاه ثابت وكاه ساقط ایدرلر رئیس الحكما شیخ ابن سینا استك رابطه اولدوغن
تصریح ایلمشدر عبارتی بودركه فی الفارسیة الاصلیة وهو است فی قولنا زید دبیر است وهذه اللفظ
تسمی رابطة انتهی ❊ قاعدهٔ حرف اند ❊ است لفظینك جمعی اندكلور مثلا مفرد قصد
اولنسه فلان این سخن كفته است یا فلان چیزی كرده است دیرلر واما جمع مراد اولندقده
این سخن كفته اند یاخود چیزی كرده اند دیرلر ایدی اند لفظی علامت جمع اولوب بو محله
مخصوص اولدی بونكده الفنك حالی است الفی حالی كبیدر وكاه اولوركه لفظ استه لاحق اولور
اول محلده الفنك سقوطی لازم كلور مثالی حكیم سنائی بیت این كروهی كه نو رسیده ستند *
شیوهٔ جان وزر خریده ستند * شمس فخری لفظ اندیچه معناسنه اسم كلور وعدد مجهولدن
عبارتدر دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت فیض جودش زسنك خاره ببین * كل امید بشكفانده اند *
❊ مصدر ❊ مصادر احوالی مقدما اشتقاق تفصیلی سیاقنده ذكر اولندی احوالی اویله در
ودخی مصدر البته یا لازم اولور رسیدن وخوابیدن كبی كه ایرشمك واویومق كبی یاخود متعدی
اولور رسانیدن وخوابانیدن كبی معناسی ایرشدرمك واویوتمق كبی وبعض مصدر واردر هم لازم
وهم متعدی اولور آسودن كبی وبعض مصدره بكزرلر لكن مصدر دكلدر اولمقوله هر بابده نوت
فصلنده سباق وسیاقیله یازلمشدر مصادر ایله آلوده‌در والله اعلم واحكم ❊ دفتر اول ضروب
امثال واصطلاحات ❊ استعارات واصطلاحات وضروب ونادرات كه مقصود منه
اولان معانی وكنایات عبارت لفظندن مفهوم وتركیب كلمه‌دن معلوم اولمیوب معنای آخر
قصد اولنوب بلكه معناسی سماعه موقوف اولدوغی اجلدن كتب لغتده مسطور اولدوغی
محللرده میان اسمادن اخراج وباشقه بر دفتر قیدیله علی قدر الامكان جمع وحروف تهجی اوزره
ترتیب ومعنالری شرح وبیان اولنور خفی اولمیه كه لسان نزاكت عنوان دری زبان زد بلاغت

پروری اولمق شرفنی احرازایله ماعدای غیریدن ممتاز وافسر تارك اعتبار وزیور تاج افتخار اولمغله
برنوای تازه طرز و روح افزادرکه مطرب شیرین ادا مقام عجمده باغلمش و برکارنقش بهجت آرای
خاطر مراد بادرکه ترانه پرداز وزمزمه سازاولوب صحایف زرین چنبراوراقنده خامهٔ طرفه صریر
آهنك اوفرایله اصول کیراولدقده اهل عراق وحجازی شوق انداز ایلمشدر في الجامعه في
طبعی میل ایلرایسه نوله زبان عجمه * زمرهٔ اهل سخندن کیم اوله پاك نهاد * لطف طبع ایله بولوب
راست مقام عالی * فیض بخش اولمق ایچون باغلمش انی استاد * بناء علی ذلك استاد شیرین
کار اندیشه وکلك خیال نزاکت پیشه کاشانهٔ ضمیرده نقش وتصویر ایلدوکی معلومات
بدایع وسخن شناسان عجمدن تشنیف کوش هوش ایتدوکی نادرات صنایع وسطور صحایف
معتبرانده تعبیر اولنان فرائدات ودایع ومیان فضلا وبلغای فرسده زبانزد وشایع اولان
امثال ونکات واصطلاح واستعارات قدرت عاجزانه وقوت ضعیفانه حاوی اولدوغی
مرتبه بو مجموعهٔ مطبوعه وبو جریدهٔ مصنوعه ده قلم طرفه رقم یکان یکان نکاشته وتحریر
ومعانیٔ مسموعهٔ غیر موضوعه سن بر بیت استشهادی ایله برداشته وبیان وتقریر قالمغه شروع
وعزیمت اولندی ومن الله الاعانة والتوفیق في الجامعه في جهانده بردعا ایسه مرادك *
شعوری اولیکور تحریره ساعی * مثال مشکلاتی ایله حل کیم * اوله عالمده ظاهر انتفاعی *
في باب الالف المفتوحه في آب آتش مزاج * بادهٔ سرخ میر ابوالمعانی بیت بده ساقیا آب
آتش مزاج * که در بزم دل عشق یابد رواج * آب آتشین * اشك غمزده استاد دقیقی بیت
شود خون جکر از دل چکیده * که آب آتشین آید زدیده * آب ازسر کذشت * ایش ایشدن
کچدی خواجه سلمان بیت غمش دریای بی پایان ومارا دستکیری نی * کذشت آب از
سرت سلمان چه پایی دست وپایی زن * آب باب نمیرسد * کیسه دن کیسه یه فائده یوق حکیم
سوزنی في رباعیه في بیداد جهان بسر نخواهد آمد * اندوه توکارکر نخواهد آمد * صد
همچوتو کر بخاك خواهد شد * هم آب باب بر نخواهد آمد * آب بروی کار آورد * ایشه صورت
ویردی مولانا جامی بیت تاچند خون دل خورم کو ساقیٔ جان پرورم * زین آتشین می آورد
آبی بروی کار خود * آب بروی کار دارد * دخی دیرلر کمال بخندی بیت خاك بخند راکه زشیراز
کم نهند * آرد بروز کار تو آبی بروی کار * آب بروی کار آمد * ایش صورت بولدی خواجه
سلمان بیت آبی بروی کارمن آمد زدیده باز * آن آب اکرچه باز نیاید بکارمن * آب بر
جکردارد * قوت وقدرتی واردر کمال بخندی بیت نام دریا دلی براوردی * نیست این طرفه
آب برجکرست * اب بی لجام * اقبال ودولت دنیادن کنایه در مولانا صائب بیت میکند کار
شراب تلخ آب بی لجام * این سخن از مستیٔ ارباب دولت روشنست * آبت زیرکاهست * لایق
اولاینسنه عارض اولدقده ضرب ایدرلر حکیم انوری بیت بساخرمن که آتش در زنی زود
هنوزت آب خوبی زیرکاهست * آب حسرت * اشك نومیدی مولانا هلالی بیت دردهان
غنچه از لعل تو آب حسرتست * لیك پندارند مردم قطرهٔ شبنم درو * آب خشك * یعنی
شیشه قنبر نیشابوری بیت از برای دفع یاجوج هوا از آب خشك * خاك بیران بین که سد
بر آتش تر کرده اند * آب خضر * علم لدن کذافی مؤید الفضلا وبمعنی آب حیات خواجه سلمان

سلمان بیت باد سحر از بوی تو دم زد همه جان شد * آب خضر از لعل تو جان یافت روان
شد * آب در جکرنیست * قوت وقدرتی یوقدر کرك جهت مالیه کرکسه وجه آخر اولسون
خواجه سلمان بیت با آنکه اب در جکرم نیست هرشبی * باشد خیال روی توام میهمان چشم
آب درجوی تست * دولت واقبالك واردر کذافی المجمع وامور عالم تصرفکده در کذافی شرفنامه
آب دردهان آمد * اغزی صو لندی رشکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت چو دید طلعت خصم
ترش لقا بت را * نیام تیغ ترا آب دردهان آمد * آب در زیرکاه دارد * ایشی کزلو ایدر استاد
عنصری بیت زاهل دنیا مجو وفاداری * مردیت اندرون نیاید کار * چو شود زیرکاه آب
درو * وقت حاجت امید ازو بردار * آب دندان * ضعف ومغلوب حکیم انوری بیت دشمنت
باتو اکر زد عداوت بازد * آب دندان ترازو کس نتوان دید بباز * ودله دوشمك معناسنه ده
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت کرچه کشتم آب دندان دردهان حاسدان * لیك همچون
علك رومی بوی خوش آید زمن * آب رو آب جونیست * یوز صوین دوکه دیمکدر کمال
بخندی بیت چند ریزد دیدهٔ ما آب رو * نیست آب روی مردم آب جو * آب درجو
باز آید * ترکیده صواقدوغی یره ینه اقر دیدکاری مثلدر کمال بخندی بیت باخیال لب وآن
عارض نازك درچشم * آب دولت همه را باز بجو آمده بود * ابرو بالا کرد * جور وستم ایلدی
عبدالرزاق کاشی بیت با زابرو کرد بالا ترك تیرانداز من * عالمی را کشت دارد انیز مان انداز
من * آب روشن * شراب ممزوج حکیم انوری بیت ساغر پر بادهٔ رنکین چنان دارد بچشم *
کرمیان آب روشن برفروزی آذری * وآب صافی معناسنه مثالی خواجه حافظ
بیت باب روشن می عارفی طهارت کرد * علی الصباح که میخانه را زیارت کرد * ابروزند * رضا
ویرر مولانا عارفی بیت طبع تو بخشیدن صد کنج کهر * ابروزند وکره برابروزند *
ابرو فراخ * یعنی خوش طبع وخوش دل شیخ نظامی بیت دل شه دران مجلس تنکبار * درابرو
فراخی درآمد بکار * آب زد * صوله دی دیمکدر خواجه حافظ بیت درسرای مغان رفته بود
وآب زده * نشسته پیر وصلایی بشیخ وشاب زده * آب زن * آرام وقرار ویریجی
کذافی شرفنامه في آبستن فرادخوان في یعنی بربط کذافی شرفنامه في آب شد في اریدی
هرنه اولور سه میرخسرو بیت تاکل ازشرم روبت آب شده * یکزمان دورکن ازچهره
نقاب في آب شناس في رسم وقانون بلیجی شرف الدین یزدی بیت سخنی زیر پرده باید کفت
این سخن کفته اند آب شناس في آب صفت باش في کثیر النفع اول یعنی هرکسه سندن
سودمند اولسون کذافی شرفنامه في آب کشت في آب شد مرقوم معناسنه در عبدالله
هاتفی بیت یکی مرکز رایت فتح باب * کزان زهرهٔ اژدها کشت آب في آبله درسخن پیداست
آدم سوزندن بللو در لواحد من الشعرا بیت حسب مرد مجو مشهور است * آبله درسخن
توان شناخت في آب مرا بروی کار آمد في مرادم حاصل اولدی مولانا جامی في رباعیه في
آبم زکرم بروی کار آوردی * وزموج فراقم بکنار آوردی * صبرم بدل ازغم فکار آوردی *
خوابم بدو چشم اشکبار آوردی في آب مریم في یعنی صلاح وعفت ابوالمعانی بیت معجز
دستت کند تکمیل ایمانم هنوز * زاب مریم کرد کویا عیسیٔ عشقت ظهور * وبمعنی شیره

انکور کذا فی مؤید الفضلا ڲ آب من از هیچ کس نکشاد ڲ مرادم کمسه دن حاصل اولمدی ظهیر
فاریابی بیت هزار دامن کوهر نثار شان کردم * که هیچکس شبهٔ بر کنار من ننهاد * هزار بیت
بکفتم که آب از و بچکید * بجز ز دیده دکر آبم از کسی نکشاد ڲ آب نشاط ڲ یعنی منیکه
وقت خروجه حاصل اولان سروردن کنایه در کذا فی المجمع ڲ آتش از چنار آید ڲ غیر
معهود نسنه دن ظهور ایدر حکیم انوری بیت آبی از روی کار اکر ببرم * آتشی دانکه از چنار
آید * ڲ آتش بهار ڲ رونق و طراوت فصل بهار کذا فی اداب الفضلاء ابو المعانی بیت
داده پیام عیش و طرب نالهٔ هزار * افزود ذوق حسن چمن آتش بهار * آتش تر * یعنی شراب
قنبر نیشابوری بیت آب خشك این آسمان و آتش تر انجم است * برخلاف از آب خشك
این آتش تر کرده اند ڲ آتش سیال ڲ دخی شرابدر خواجه سلمان بیت چون شراب
لعل ساقی ریخت بر جام بلور * آتش سیال در آب زلال آید برون * آتش شجر * بودخی
شرابدر کذا فی شرفنامه ڲ آتش عنان ڲ یوکرك آت خواجه سلمان بیت اسب سیه
نخواهم و خواهم بدولت * برخنك باد سرعت آتش عنان نشست ڲ آتشین آب ڲ یعنی
شراب مولانا هاتفی بیت بده ساقی آن آتشین آب را * کرانمایه بیجارهٔ تاب را ڲ احمد پارینه
را با زهمان حال شد ڲ اسکی عادتی اوزره اولدی میر خسرو بیت تو به زمی کرده دل
چون تو که ساقی شدی * با زهمان حال شد احمد پارینه را * اختر کذشت ڲ تقدیره موافق
دوشدی خواجه حافظ بیت روز هجران و شب فرقت یار آخر شد * زدم این فال کذشت
اختر و کار آخر شد * شیخ نظامی بیت بسا فالی که از بازیچه بر خواست * چو اختر
میکذشت آن فال شد راست ڲ آخم روی مفروش ڲ اکشی صورت کوسترمه ماوراء النهرده
استعمال اولنور ادادر کذا فی شرفنامه ڲ آخور سنکین ڲ فائده سز اولان نسنه حکیم
خاقانی بیت رخش ترا با خور سنکین روزکار * برك کیانه و خر تو عنبرین چرا ڲ آدمی
سرو دوست ڲ آدملکلی و انسانیتلی دیمکدر خواجه آصفی * مصرع * ز عکس روی تو آیینه
آدمی سرو دوست * آدمی سرو دست دخی بو معنایه در وله * مصرع * بغمزه کرد اشارت شد
آدمی سرو دست ڲ آرزو در دل شکست ڲ مراد حاصل اولمدی مولانا کاتبی بیت بغیر
تیر تو هیچ آرزو نداشت دلم * شکست در دل من چرخ آرزوی چند * خواجه سلمان بیت
در دل من بود نیست آرزوی زلف تو * هجر تو آن آرزو در دل سلمان شکست * آرزو
دلده شکست اولمق معرض وجوده کلمامکدر سیفی بخاری بیت دل شکستهٔ من آرزوی
زلف تو داشت * چه آرزو که من خسته را بدل بشکست ڲ آرزوی من بشکن ڲ مرادمی
حاصل ایله مولانا رفیقی بیت شکستن سر زلف تو آرزوی منست * که در جهان تو یکی
آرزوی من بشکن ڲ آرزو شکن ڲ دخی دیرلر میر ابو المعانی بیت عمریست دل که تشنهٔ
لعل لبت شده * ای یار بیوفا تو یکی آرزو شکن ڲ از آتش هادودی ندیده ڲ روزکارك کرم
و سردین چکمامش خواجه آصفی بیت ای تو بی که هست عذار تو مشکسو دهنوز * منم
کز آتش عشقت ندیده دود هنوز ڲ آزادی اوکوید ڲ انك مدح و ثناسن ایدر ڲ آزاده دار ڲ
کندوکی اکا مدح ایتدر استاد عنصری * مصرع * سیرت آزاده دار ناظر آزادکی ڲ ازان باز ڲ

ڲ اول زماندن برو خواجه سلمان بیت برلب رود علی تا آب دجلوی فرات * بسته شد زان
زور باز افتاده آب از چشمهاست ڲ از باران کریخته و زیر ناودان آمده ڲ المدن قاچدی
بلایه اوغرادی شیخ نظامی بیت کنون در خطرکاه جان آمدیم * ز باران سوی ناودان
آمدیم ڲ از پای افتاده ڲ محنت و مشقتده اولمقدن کنایه ایدرلر ریاضی سمرقندی
بیت باز خون جکر از دیده کشادم بی تو * دست من کیر که از پای فتادم بی تو *
کاهی الفلرین اسقاط ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت ز پا فتاده ام ای دوست
دست کیر مرا * که کار دست کرفتن فتاده را در پای ڲ از پای در آمد ڲ دخی اول معنایه در
کمال اسمعیل بیت هنوز خدمت فرمان در آمدی از پای * اکر بدست نکردی ز خامهٔ
تو عصا * از پرده برون شد * حددن تجاوز ایلدی خواجه حافظ بیت اکر از پرده برون
شد دل من عیب مکن * شکر ایزد که نه در پردهٔ انکار بماند * از زیر دندان بر زد در بند ند * قیمت
متاعدن کنایه در خرجی اچندن چقار دیمکدر ابو المعانی بیت خواجه ابر بحی اکر فکر زیان
در افتد * از زیر دندان بر زد در بندد * از بن دندان یعنی * جان و کوکلدن خواجه سلمان بیت
فتح بابی ز فلك یا فت کسی کو میکردد * خدمتی بر در شه از بن دندان چو کلید * اوحد الدین
اصفهانی بیت در جهان نوش لبی را بشناسیم امروز * که غلام دهن او از بن دندان چو کلید *
از بن سی و دو * بودخی اول معنایه در کذا فی شرفنامه * از بن کوش * بودخی اول معنایه در
خواجه حافظ بیت از بهر قبولت از بن کوش * لولوی خوشاب کشته لالا * خواجه
سلمان بیت خوش میخرامد و ز بن کوش میکند * هردم بدوش غاشیهٔ زلف او شمال *
ڲ از پوست برون شد ڲ حددن تجاوز ایلدی کمال اسمعیل بیت بدان ز پوست برون آمدم
که همچون رك * چو راست نشستم وصد زخم نیشتر دیدم ڲ از خانهٔ جغد باز نیاید ڲ اصلی
فرومایه دن اصل زاده کلمز حکیم فردوسی بیت بهومان چنین کفت دهقان سغد *
که بر ناید از خانهٔ باز جغد ڲ از خاك بر کرفتهٔ او ڲ انك چراغی و احیاسی در عشقی کاشی
بیت این منظری که طاق چو ابروی دلبرست * از خاك بر کرفتهٔ دارای کشورست ڲ از دکر
کرد ڲ اندن اعراض ایلدی خیالی سمرقندی بیت کر سرو مرا یار هوای دکری نیست * بی جرم
چرا از من دیوانه دکر کرد * بو معنایه شهیدی قمی بیت شنیدی در حق من عاقبت قول
بداندیشان * ترا کفتم مکن کوش از طرف دیکر دکر کردی ڲ از دل آمد ڲ کوکلدن قوپدی
مولانا طوسی بیت تیر تو که در سینهٔ من ساخته منزل * خواهم که برون میکندم نامده از دل *
والدن کلمدی معناسنه تمامی مشهدی بیت ماند پیکان خدنکت در دل بیحاصلم * خواستم
از دل برون آرم نیامد از دلم ڲ از سر انکشت ڲ یعنی تغافلانه و کوکلسز ابو المعانی بیت
انتظار آن هلال ابرو کشیدم روز عید * مرحبا کرده ولیکن از سر انکشت کرد ڲ از سر
خواستن ڲ باشدن بچمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت نه زیرکان همه بر خواستند
از سر خویش * چو لاف میزنی از زیرکی تو هم خیزد ڲ از سر مادر کند ڲ کنده و حالیزه قودیمکدر
میر نوایی بیت پیش چشم دم مزن ای ابر نیسانی دکر * پایهٔ خود در انکه کن از سر مادر کند ر
ڲ از سر نهاد ڲ آشاغی قودی کمال خجندی بیت مه که نهادی کلهٔ حسن کج * روی تو دید آن مه

ازسر نهاد كه ازسر واكرد ج باشدن صاودى مولانا طوسى بيت عقد دستار بلا پيست
ترا اى طوسى * اين بلارا ازسر خود توچرا وانكنى * بومعنايه مولانا هلالى بيت بسكه مخمورم
كرانى ميكند دستار من * ميفروشان اين بلارا ازسر من واكنيد كه ازطاق دل افتاد ج
كوزدن كوكلدن دوشدى استاد بيت مدار چشم اجابت كه در زمانهٔ ما * دعا ز طاق
دل افتاده است آمين را * مولانا عرفى بيت افتاده ام ز طاق دل دوستان ولى * خورشيدرا
زبان نرسد زان ز والها كه از طبق حالى برافتاد ج يعنى صباح اولدى محمد عصار بيت
بدان دلها كه او نمود ازياد * طبق پوش از طبق حالى برافتاد كه ازفلان چيز دندان بركندم ج
فلان شيدن اميدى كسدم حكيم انورى بيت مرا ازسر هواى آن لب ميكون نخواهد شد *
نخواهم كند دندان از لبش تا خون نخواهد شد كه ازكاو كنج ميخواهد واز ماهى درم ج غايت طمع
خامدن كنايه در شيخ نظامى بيت كسى كو برد بر تروخشك رنج * زماهى درم خواهد ازكاو كنج
كه ازكاوى غدودى نه هد ج بودخى مذكور معنايه در شيخ عبد الله انصارى بيت كى بود صوفى
چنان خر طبع كو ازحرص خويش * مى نخواهد با كسى را باشد ازكاوى غدود كه ازكعبه چو
بكذرى ج برنسنه نك نهايتندن كنايه دركذا فى شرفنامه كه ازكلها چه كل ج اصلاك ندر تركيبه
سنك قوشلك آدى ندر ديدكلرى مضموندر مولانا مجد الدين امامى بيت كفتمش كل كل برامد
عارضت ازتاب مل * غنچه اش خندان شد وكفتا كه ازكلها چه كل كه ازمار مار بچه زايد ج
بد اصلدن ينه بد اصل اولور ابو المعانى بيت زبد اصل هركز حقيقت مخواه * بجز مار بچه
چه زايد زمار كه ازماست پرماست ج تركيبه قرتاله براوق دكش كند و يلكندن ديدكلرى
مثلدر وله ايضا بيت چونيكو نظر كرد ديد اشناست * بكفت ازكه نالم پرما زماست *
كه ازمن دركذر ج يعنى خطامدن كچ مولانا كاتبى بيت تيرى زدو چشمت طلبيد اين دل
كستاخ * فرمانكه زنجند ازو دركذرانند كه ازو آزادى كرد ج انك اصلى حرايد وكين سويلدى
كمال اسمعيل بيت زخلق خوى تو ميكرد سوسن آزادى * براى بندكيش سرو بوستان
برخاست كه ازو باز خورد ج اندن اينجندى خواجه سلمان بيت لعل روان زجام زرنوش غم
جهان مخور * زين فلك زمردين بهرچه باز ميخورى * بومعنايه ميرخسرو بيت خواهم بمحتسب
بدعا كاسه دهم * ليك از رقيب بيهده كو باز ميخورم كه ازو بازى خورد * بودخى بومعنايه در
مولانا كاتبى بيت مرغ دلم با بروى پرچين تست خوش * كر بازئ زطاق مقرنس نميخورم *
ازو بربست ج اندن فائده ايتدى خواجه سلمان بيت با آنكه درميان تو دل بست عالمى *
كس زان ميان بغير كمر هيچ برنبست كه ازو پهلوتهى كرد ج اندن ايراق اولدى ظهير فاريابى بيت
همچون نيام تيغت دارد اجل زهيبت * پهلوتهى هميشه از تيغ جانشكارت كه ازو پهلو كرد
دخى ديرلر محمد عصار بيت خلايق را چو با رؤيت بود درو * چرا بايد ازيشان كرد پهلو *
ازو دست برد ج آكا غالب اولدى كذا فى بعض اللغه ازو دكر كرد ج اندن يوز دوندردى كه ازو دل
پرداشت ج آكا بيحضور اولدى مولانا جامى بيت كند چون كل رخ خود در تصور * وزان
دارد زكل غنچهٔ دل پر * وله ايضا بيت صراحى با وجود لعلش ازمى * دل پرداشت بر ساغر
تهى كرد كه ازو دندان بركن ج اندن اميدى قطع ايله خواجه سلمان بيت درد آمد وكفت

كفت ازين دندان بامن * راحت طلبى زكام دندان بركن كه ازو زاغ كرفت ج انى آلدادى يعنى
حيله ايتدى شاه طاهر دكنى بيت طاوس عقل ارچه بسى زاغ كير كشت * بكرفت طوطئ
خطت ازوى كلاغها كه ازو طرف بربست ج اندن فائده مند اولدى خواجه سلمان بيت
پيداست كه ازميان چه بربست كمر * تا من زكمر چه طرف برخواهم بست كه ازو طرفى نبست
يعنى اندن فائده كورمدى خواجه حافظ بيت كس بدور نركست طرفى نيست ازعافيت *
به كه نفروشند مستورى بمستان شما * وله ايضا بيت من از نسيم سخن چين چه طرف بر
بستم * چو سرو راست درين باغ نيست محرم راز كه ازو طوق برد ج آكا غالب اولدى شيخ
نظامى بيت بدان طوق كوى آن بت نامجوى * زمه طوق برد و زخورشيد كوى * ازو فقاع
كشايد ج آكا نازو شيوه ايدر و دخى لاف اورر معناسنه ده مرويدر حكيم خاقانى بيت
انجا كه من فقاع كشايم ز دست خويش * آلام ديده كان چو يخ افسرده دل نيند * ازو كرانه كرد
اندن ايراق اولدى حكيم انورى مصرع بو هر كه عرضه داشتم ازمن كرانه كرد * تركيبه كنار جزدى
ديدكلرى معنايه دركنار كرد دخى ديرلر كه ازو كلاغ كرفت ج انى آلدادى شاه طاهر دكنى بيت
زاغ كير دهمه از بلبل شوريده كلاغ * برك پژمرده كند با كل صد برك خنك كه ازو كناره كرد ج
اندن ايراق اولدى مولانا هلالى بيت مكو كناره كن ازمن كه جان زكف ندهى * تو درميانهٔ جانى
چسان كناره كنم كه ازو كوى برد ج آكا سبقت ايلدى و آكا غلبه ايلدى معناسنه مولانا هاتفى
بيت شب از روز روشن همى برد كوى * شب روز آيينهٔ شد دور وى كه زوى دامن افشاند ج
انى ترك ايلدى خواجه سلمان بيت تا نه پندارى كه سلمان دامن از دلبر فشاند * دامن ازدل
برفشاند و دامن دلبر كرفت كه ازوى دركذر ج يعنى صوچنى عفو ايله ابو المعانى بيت اين دل
كستاخ از توكر اميد وصل كرد * كو خطا كردست ودانند لطف كن ازوى كذر كه ازوى كوتهى كرد
كوكلدن قويدى وله ايضا بيت بوده شد در عشق او رامنتهى * بدل جانرا كرد ازوى كوتهى
كه ازهم فرو ريخت ج پريشان خاطر اولدى والم چكدى معناسنه شرف الدين يزدى
بيت يكباره ازهم فرو ريخته * هر آنكو نشد كشته بكريخته كه ازهيچ ويرانه دودى نمى آيد
بر سفله دعواى بزركى ايتدكده ايراد ايدرلر شيخ نظامى بيت مثل زد درين انكه فرزانه بود *
كه برنايد ازهيچ ويرانه دود كه ازين دست ج يعنى بو اسلوب اوزره خواجه حافظ بيت ساقى
ار باده ازين دست بجام اندازد * عارفا نراهمه شب شرب مدام اندازد كه ازين سپس ج
شمدن صكره معناسنه بدخشيلر اداسيدر مخلصئ بدخشانى بيت ندانم چه شايد بدن
زين سپس * كه راز سپهرى ندانست كس كه اسب وفرزين نهد كه كندويه لازم اولانى
غيرى يه ويردكمال سخادن كنايه در شيخ سعدى بيت كدايى كه بر شيئر زين نهد * ابوزيدرا
اسب وفرزين نهد كه آستين افشاند كه يعنى تهى كرد مولانا وحشى بيت تيغ قضا دمى كه
كشد بركسان قدر * افشانى آستين كه برو ترك آن كند كه آستين برزد * حاضر وآماده
اولدى مولانا هاتفى بيت بكار آوران آستين برزدند * كزان كز زياده بزين برزدند *
ودخى ايشه مستعد اولدى ظهير فاريابى بيت چو سنبل توسر ازبرك ياسمين برزد * نمت
بريختن خونم آستين برزد كه آستين بروافشاند * ترك ايتمكدن كنايه در مولانا جامى بيت

نام جانان شنید جان افشاند * آستین برهمه جهان افشاند * آستین پوستین * یعنی
عیب کذا فی شرفنامه ق آستین تیریز کرد ق دست درازلقدن الچکدی حکیم انوری بیت
تیریز کرد حوادث زآستین * چون دامن تو دید کریبان روزکار ق آش فلان را نحتم * فلانك
مصلحتن کوردم آفتی حلوا اکر در حق جوان طباخ بیت کفت آن شوخ که من اش تراخواهم
پخت * پخت آشی که چنان آش نخوردم هرکز * آفتاب بکل اندود * آشکار اولانی کزلدی
کذا فی المحمودی * آفتاب بیوه کداز * آفتاب یتیم کش * کلاها بضم الکاف حمایه سنه الدانوب
ضرری کوریلن کبار کمسنه لر حقنده ایراد ایدرلر نته کیم منصور قره باغی قاضی عبد الوهاب طوسی
حقنده دیمشدر بیت قاضیا بر سر یتیمانی * خونشان میخوری مکر سبشی * کفته آفتاب
شرع منم * آفتابی ولی یتیم کشی * آفتاب روان * یعنی شراب خواجه حافظ بیت روان
درده آن آب عین روان * نه آب روان که آفتاب روان * آفتاب روی * کونش اصابت
ایدن محله دیرلر واصابت ایتمین یره سایه روی دیرلر اما ایکی عبارت دخی محبوب تعریفنده
استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بر سایه سوادسر زلف خویش کیر * ماراکه
سوختیم درین آفتاب روی ق افیون در شراب انداختیم * یعنی کشف راز ایلدك شیخ
سعدی بیت عارفان در چرخ وصوفی در سماع آورده ایم * شاهد اندر رقص وافیون
در شراب افکنده ایم * مولانا عرفی بیت باهوسناکان همی کفتند در میخانه
دوش * هان قناعت کن که افیون در شراب انداختیم ق اکر براید * قولای کلورسه
خواجه حافظ بیت کفتم غم تودارم کفتا غمت سراید * کفتم که ماه من شو کفتا اکر
براید ق اکر روی سازد کوبساز ج آلنورسه قوآلنسون مولانا ظهوری بیت نشین ماهرا
در مقابل نیاز * اکر روی سازد چه شد کوبساز ق الف کوفیان ج برنسنه نك
اکریلکندن کنایه ایدرلر خلاق المعانی بیت ازکان نجل زیبق وشنجرف رد مرا * کردون که
کرد چون الف کوفیان مرا ق آلوده دامن ج یعنی کنهکار وملوث کذا فی المجمع ق آنجا که
زراست کوش باید داشت ج دولتلونك هر پرده سوزی دیکلنور کمال اسمعیل * رباعیه * آمد بر من
چو درکفم زر پنداشت * چون دید زرا نداشتم زود بکذاشت * ازحلقه کوش او مرا شد معلوم
آنجا که زراست کوش باید داشت ق اندازمن دارد ج بنم قصدمده اولور خواجه حافظ بیت
بازابرو کرد بالاترك تیرانداز من * عالمی را کشت دارد اینزمان اندازمن ق انکبین بموم ج
یعنی متلاشی مولانا هاتفی بیت بنا سازکاری دارای دوم * که آلوده بود انکبینش بموم
ق انکشت بدندان کزید ج یعنی پشیمان ونادم اولدی کمال خجندی بیت امروز کران لب
نکزد زاهد خودکام * بسیار بدندان کزد انکشت ندامت ق انکشت بر حرف نهاد ج
دخل وتعرض ایلدی وله ایضا بیت چون قلم انکشت بر حرفم منه صوفی که من * خرقه کردم
رهن ومستان وسخن در دفترست * دیکر بیت کرننالم چونی انکشت منه بر حرفم * هرکه
زخمی خورد البته فغانی دارد ق انکشت برلبش زد ج آغزین ارادی طالب آملی بیت
آن غنچه ام که کر زنی انکشت برلبم * خون سلامت از لب پرخون کشایدم * مولانا عرفی بیت
زخمه هرچند که انکشت زند برلب تار * ناله از بیم نیارد که برارد آواز * حکیم شفائی بیت غنچه

غنچه باغ محبت هم زرفتار دلست * برلب کل نیز انکشتی زدیم آزاد نیست ق انکشت نیل ج
غایت فقردن کنایه در شیخ سعدی بیت یامرو بایار ازرق پیرهن * یابکش در خانمان انکشت
نیل ق انکور خور و باغ مپرس ج ترکیده اوزمن یه باغنی صورمه دیدکلریدر کمال خجندی
بیت ببوسه سیب ذقن کفتمش زکلشن کیست * کمال کفت توانکور خور وباغ مپرس ق انکورك
چشم ج یعنی مردمك چشم شمس الدین سرایی بیت انکورك چشم ماست خالش یارب *
درعین سواد مردم دیده فتاد ق آواز دهل شنیدن از دور خوش است ج معناسی شهرت
کاذبه در ترکیده طاول سسی ایراقدن قبا کلور دیرلر میرخسرو بیت سنجرا کرخورد
زنوبت غرور * نوبت اوبانك دهل به زدور * عجم شهزاده لرندن بری شرف الدین یزدی یی
دعوت ایدروار مغه تعلل ایلدکده یازوب کوندرمش شرف الدین صاحب شکم اولمغله بو
مثل اکا مناسب اولمشدر شهزاده نك یازدوغی بیت زنهار شرف زبزد بیرون نشوی *
کاواز دهل شنیدن از دور خوشست ق آواز داد ج دعوت ایلدی خواجه سلمان بیت
تانیست فرو رفته دم آواز دهیدش * کوکوش بره دارد وچشمش نکرانست ق آواز کرد ج
دخی بو معنایه در شاه محمود بیت تا شد از خیل سکان سر کویت مخلص * یکره شسوی
خود آواز نکردی هرکز ق آهن پایه ج یعنی خمیازه کذا فی مجمع الفرس ق آهن دل ج یعنی
شجیع خواجه سلمان بیت برسر خصم توامد تیغ کریان شد برو * باهمه آهن دلی ایام کفتش
خون کری ق آهنین جکر ج یعنی مبارز وسخت دل کذا فی شرفنامه ق آهو دل ج یعنی
قورقاق اوحد الدین اصفهانی بیت کرصید عشق خواهی توآهودلی مکن * همراه عشق
باش که شیر یست درشکار ق آهو کذشت ج یعنی فرصت کچدی شاپور بیت غافل آن
وحشی غزالم تند از پهلو کذشت * پیش میرفتم تبسم کرد وکفت آهو کذشت * ق آهوی
سفید ج غزال رومی نته کیم آهوی خطایی درلر ومحبوب رومی ومحبوب خطایی مراد ایدرلر
خواجه آصفی بیت چشمت آهو مست دلی آهوی خطا * چشم خوبان دکر در غمت آهوی
سفید ق آهوی دنباله کشیده ج چشم محبوب عبد الواسع جبلی بیت دنبال خودم می
کشد آن نرکس جادو * من بنده آن آهوی دنباله کشیده * آیین بست * یعنی قانون واسلوب
استاد بیت مکو ساقی که می خوردن تباهست * که آیین همایون پادشاهست * آیین
بند * شهر دونماسی طالب آملی * بیت باپین بندی بازار خلوت میروم طالب * که دارم
با وجود کامل خود میل سودایی ق آیینه چین ج چین ولایتنده معروف پولاد آیینه در
بیت بضاعت سخن خویش بینم ازخواری * بسان آیینه چین میان رشته زنك ق باب الالف
المکسوره ج این از فلکست از حسن نیست * بو ایشده اختیارم یوق ضروریدر دیمك
معناسنه نهاوندی شاه محمد حقنده دیمشدر ق قطعه ج بزن خویش کفت شاه محمد *
کین بچه زکیست کار من نیست * این از حسن کلاه دوزست * حقا که درین سخن سخن نیست
زن نیز جواب پخته کفت * این از فلکست از حسن نیست * این بشب جمعه تعلق ندارد
بونك اذکاه علاقه سی یوقدر ابوتراب بیك بیت کویند مخور می که شب جمعه غم آرد * این
هیچ تعلق بشب جمعه ندارد * این دوزنکی ورومی * یعنی شب وروز وپیری وجوانی

وفقر وغنا وغم وشادیدن کنایه در کذا فی شرفنامه * این ره بترکستانست * بو یول سنی
صو منزل مقصود ه ایلتماز شیخ سعدی بیت ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی * کین ره که تو میروی
بترکستانست * این سخن ته دارد * بو سوزنک اصلی ونتیجه سی وار در شیخ ابواسحق کازرونی
در توحید بیت دریا خود وگوهر خود وغواص خود ست * هان غوری کن که این سخن ته دارد
بو معنایه بیت مزبور مثلا سحابینک رباعیسیدن اولق اوزره مروید ر * رباعیه * انکس که بچشم
خویشتن ره دارد * در چشم گدا وشه نظر که دارد * دریا خود وگوهر خود وغواص خود ست
هان غوری کن که این سخن ته دارد * اینک ترازو * ترکیبی اشته ارشون اشته میدان
دیدکلری مثلدر کمال خجندی بیت سخن از ماه مجویی وپروین * اکر منکر شوی اینک
ترازو * اینک کز واینک میدان * مثله وله ایضا بیت لاف اکر زد ز قدت سرو چمن * کو بیش
اینک کز واینک میدان * این مرده بشیون نیرزد * یعنی غمنی چکمکه دکمز لواحد من الشعرا
بیت غم مخور جان من ار رفته شد این مال ومنال * شادمی باش که این مرده نیرزد شیون
این همه آورده دست * بو هب سنک قبا حتنکدر خواجه سلمان بیت از شمیم کل وملی این دل
من رفته بباد * اخرای باد صبا این همه آورده دست * این همه نیست * هیچ نسنه دکلدر
روزمره سوزلریدر کذا فی المحمودی خواجه حافظ بیت حاصل کار که کون ومکان این همه
نیست * باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست * این هم اسیری شد * بو ایشده
بندی دیمکدر کذا فی شرفنامه * این یکی دیگر * بو دخی بویله اولسون انصاری قمی بیت کفتی
بداغ هجر بسوزانمت جگر * صد داغ هست بر جگرم این یکی دیگر فی باب الالف المضمومة فی
استخوان اوبست * آنک اصلنی بیان ایلدی خواجه آصفی بیت استخوان من که از سنک
جنون صد جا شکست * استخوان قصهٔ فرهاد ومجنون بسته اند * استخوان اول کموک
ثانی اصل معناسنه در * استخوان قصه خوانان * قصه اوقینلرک سراغاز قصه ده ایند کاری
اجمال حکایه در * اشتربین * دوراندیشه صاحبی اولانه دیرلر لواحد من الشعرا بیت
غافل شدی ز حالم با آنکه شتربینی * عاجز شدم ز دستت با انکه ذوفنونم * اشترخو * کینه
طوتیجی اثیر الدین اخسیکتی بیت در مرتبه ها کذت کمال تو نباشد * کردون شترخو که
زکوهان قرارد * اشتردل * قورقق ترکیبده یورکلی دیرلر مولانا کاتبی بیت مرا غمیست
شتروار ها بحجرهٔ تن * شتردلی نکنم غم بکجا بحجرهٔ من * اشتلم کرد * مجادله وغوغا ایلدی
مولانا هاتفی بیت طریق مدارا شدش اشتلم * خم بادهٔ صلح روینه خم * افتاده مرد
خدا * تواضع ایلدی شیخ سعدی بیت اکر زیر دستی بیفتد چه خواست * زبر دست افتاده
مرد خداست * اوچه مه کرد که او نه کند * او نه باشر دیکه بو نه باشره خواجه آصفی بیت نامهٔ
من خط مراته کند * هاله چه مه کرد که او ته کند * او وارسد * آکا لایقدر خواجه سلمان
بیت مراد سد که تو ام توبه دادهٔ کفتی * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور * اومرغ این
انجیر نیست * اول بو ایشلک آدمی دکلدر حکیم انوری بیت بروکه فکرت تو نیست مرد این
دعوی * مکن که خاطر تو نیست مرغ این انجیر * او نقش شما ندارد * اوسزه لایق دکلدر
سیفی بخاری بیت زاهدان کوشهٔ محراب غنیمت دانند * که ندارد خم ابروی بتان نقش شما

جانبازدیرلر جانی بذل وفدا ایدر دیمک اولور * باسک بجوال نشاید رفتن * همجنسی اولمیانلر
ایله صحبت اولنمقده ضرب ایدرلر کمال خجندی فی رباعیه فی خصمم که بکفت وکو درامد
با من * ریشی چو جوال دیده مش تا دامن * کفتم که دران ریش دوم عقلم کفت * باسک بجوال در
نشاید رفتن * پاسبان فلک * یعنی کوکب زحل کذا فی شرفنامه * پاکان خطهٔ اول * یعنی
کروبیان وحملهٔ عرش ایضا منها * بافسون کس در چاه مرو * کمسه نک اپی ایله قیو یه اینمه
بابا فغانی بیت چه سود از دیدهٔ کریان فغانی چون شد آن یوسف * چرا اول بافسون
کسان در چاه میرفتی * بالاتر از سیاهی رنگ دکر نباشد * بوندن ایلرو ایش اولمز خواجه
کرمانی بیت کفتم که روز عیشم شد تیره کفت خواجو * بالاتر از سیاهی رنک دکر نباشد *
بو معنایه محتشم کاشی بیت صد رنک بو العجب هست در حسن لیک از آنها * بالاتر از سیاهی
بالای چشم وابرو * بالادوی * شاطرلرک اول مخصوص اویونلریدر که لنک چالار خلاق المعانی
رباعیه * شاطر بچهٔ که نکته بر باد کرفت * صد ملک دل از حسن خدا داد کرفت * بالادوی
از دود دل من اموخت * در چشم ترم قطره زدن یاد کرفت * قطره زدن دخی لنک او رمقدر
* بام چشم * کوز قپاغی کذا فی شرفنامه * بام مسیح * یعنی فلک چهارم ایضا منها * بام نهم
یعنی عرش مجید ایضا منها * پانداشت * مقابل اولمدی ترکیبده قچی طوتمدی دیدکاریدر
کمال خجندی بیت در وفای تو پانداشت رقیب با جوانمرد در اقدم ننمود * باو باز داشت * وضعی
ایدرسک محلنده ایله کمال اسمعیل بیت کهرز دیدهٔ من حیف هرزه روشده بود * تو باز داشتی ازا
بنفکنای دهان * باهم زبان دارند * اغز برایتدیلر امیر حاج بیت من از نوش لبان اونخواهم کام
دل جستن * که بهر کشتنم باهم زبان دارند آن لبها * پای بدامن کردن * یعنی صبر ایدوب فارغ
اولق کذ فی المحمودی * پای بز اکندن * سعرا یتمکدن کنایه در شیخ نظامی بیت مرادر
کوت ای شمع نکویی * فلاع پای بز اکند ست کویی * پای تا به کشاد * یعنی سفر دن کلدی
کذا فی شرفنامه * بابچه بالا کرد * اتک درمیان ایتدی میرخسرو بیت ساخته طاوس
ملائک شدار * بابچه بالا زده طاوس وار * پای پیچیدن * یعنی فرار کردن کذا فی المحمودی
پای خاکی کرد * یعنی سفر ایلدی کذا فی شرفنامه * پای دامن * بر محل که زمینه یقین اوله کذا
فی المحمودی * پای دراز کشید * آشوری آتدی دیدکاری سوز در وایاق اوزاتدی تسلطدن
کنایه در خواجه سلمان بیت سرو بر دامن جو پای کشیدست دراز * راستی خرم وآراسته
جائی دارد * پای در کل ماند * عاجز ومتحیر اولدی حکیم شفایی بیت چو رکزن ساعد
سیمین اوبد * بخود چون طسمه زین اندیشه پیچید * ز حیرت پای در کل ماند فصاد * که آزاد
کل از دستش نمیداد * پای درمیان آورد * یعنی مصلحت ایچنده بولندی کمال اسمعیل بیت
درازدستی احداث پرفسون را بین * که رای روشن او پای درمیان آورد * پای رنج کشند *
یعنی حاضر وآماده اوله لر شیخ نظامی بیت بفرمود شه تا رقیبان کنج * کشند از پی میهمان
پای رنج * پای زاغ کرد * بو صوبه کیردی ودخی کزلندی مولانا دهکی بیت طاوس وار چون
تو بجولان در آمدی * در باغ بس پری صفتان پای زاغ کرد * پای در سنک آمد * خوف
ایتمکدن کنایه در مولانا هاتفی بیت مرانی حد صلح ونی زور جنک * وزین هرده وپایم در آمد

بسنك * پایش در خواب شد * آیاغی اویشدی خواجه آصفی بیت ذره باد یه
شب ناقهٔ لیلی کم شد * بود در خواب مگر پای طلب مجنون را * پای فشرد * ثابت قدم اولدی
کمال اسمعیل بیت پای بفشارم و در عشق تو ننمایم پشت * شمع وار ار بود م آتش سوزان
بر سر * پی فشرد * دخی دیرلر شیخ نظامی بیت چنان کام و ناکام خواهی سپرد * بخود کام کی
پی چه باید فشرد * پای کرد کرد * اباغن التنه الدی مولانا دهکی * مصرع * پا کرد کن
و منتظر دست کرم باش * اباق دوشرمکدن کنایه در * بایکدیکر زبان دارند * آغز براتدیلر
اتفاق ایتمکدن کنایه در مولانا دعائی بیت دو لعل یار که بایکدیکر زبان دارند * حدیث
کشتن من هر دو در میان دارند * پای کرفت * یعنی جماع اتدی ابو المعانی بیت روز تا شام مرا
سنك ستم اندازند * یعنی شب تا سحر پای کرفتن نکنم * پای کشانیده * کریخته و دخی آزاد
اولمش کذا فی المحمودی * پای کم آورد * خصمندن قاچدی نظام استرآبادی بیت بی پا شود
ز تیغ تو عنتر بروز رزم * پیش تو هر زیاده سر آورده پای کم * زیاده سر شجیع و بهادر
معناسنه در کذا فی المحمودی * پای ماچان رفت * اعتذار ایلدی حضرت مولانا بیت
آدم از فردوس و از بالای هفت * پای ماچان از برای عذر رفت * پای ماچان کرد * بو دخی
اول معنایه در حکیم خاقانی بیت هوای خواست تا بر وصف بالاتری جوید * کرفتم دست
وافکندم بصف پای ماچانش * پای مرد * معین و دستکیر و له ایضا بیت ای زهر تو دستکیر
تریاق * وی درد تو پای مرد درمان * پای مردی کرد * امداد و معاونت ایلدی کمال خجندی
بیت کرم بکاشد و انعام راچه پیش آمد * چرا ازین دو یکی پای مرد ما نبود * مولانا
امیدی * قطعه * بحمد الله که اید بر سر ما * جوانمردی درین دیر ریایی * که پامردی نماید
وارهاند * مرا از دست منت پشت پایی * پای و پر * یعنی طاقت و قدرت حکیم فردوسی بیت
ستوران همی سازدش زال و زر * ندارد همی جنك را پای و پر * بپای اندازد * یعنی سور چوب
دوشدی کذا فی المحمودی * بپای دار * محافظه ایله شیخ سعدی بیت مرا که پای بعقل است
ورای * دهم کلهٔ خویش داری بپای * بپای داشتن * وجوده کتورمکدن عبارتدر خواجه
حافظ بیت بپای دار طریق قیام لیل چو شمع * که نور طلعت شمس از کرامت سحر است *
بتراز و فروشد * ناز لی صاتر و دخی تدریجله ایدر کمال خجندی بیت صد حسن بان رخ تو بیك
دفعه فروشی * مه رفت بمیزان که فروشد بتراز و * بتنك آمد * طارلدی میر خسرو بیت
ناله را هر چند میخواهم که پنهان میکشم * سینه میکوید که من تنك آمدم فریاد کن * بتنك
میار * طارلتمه دیمکدر مولانا طوسی بیت چو کفتمش که دهان تو هست تنك بسی * بخنده
کفت دهان مرا بتنك میار * بتیر نمی یافت * چراغله آرایوب بولمدی مولانا شاهی بیت
عالمی بی دل شدند از تیر مژکانت چنان * در همه شهر اینزمان یکدل نمی یابد بتیر * بتیغ
خاست * دیك طوردی هرنه اولورسه ابو المعانی چو خفته بود کشاده دست بند شلوارش
بتیغ خاست دکر خفته در میان پایم * بجام عدل بده * برابر ویر کذا فی شرفنامه * بجان
آمد * بیزار اولدی مولانا شاهی بیت ناله ام راه کلو بسته بحدی که نفس * تا برون میرود
از سینه بجان می آید * یالکز * بجان * دخی دیرلر مولانا بیانی بیت بجان از نالهٔ من خلق

خلق و من از ناله کردن هم * بجایی ای اجل تا وارهاند ایشان ز من من هم * بجای او * انك حقنده
خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است و افسون * نیکی بجای یاران فرصت
شمار یارا * بجای خود بست * ایشی محلنده ایتدی کذا فی شرفنامه * بچهٔ خورشید * یعنی
لعل و یاقوت و امثالهما ایضا منها * بچهٔ نو بر آورد * نتیجه پیدا ایلدی ایضا منها * بحال
در آمد * وجد و شوقه کلدی لواحد من الشعرا بیت مکو که از حرکت سرو از شمال در آمد
چو دید قامت تو در چمن بحال در آمد * بخاك نشست * اعتبارسز اولدی خواجه حافظ بیت
از ان بخاك نشستم که آن کمان ابرو * مرا چو تیر بخود میکشید و دور انداخت * بخاك نشاند *
اعتباردن قودی * بخاك راه نشاند * مثله و له بیت مرا و سرو چمن را بخاك راه نشاند *
زمانه تا قصب نرکس قبای تو بست * بخت بد ندان خای * بخت بد و طالع ناسازدن کنایه در
کذا فی شرفنامه * بخت بد و همت عالی بلاست * روزکاری نامساعد اولان کمسنه
حقنده ایراد ایدرلر نته کیم شاعر دیمشدر بیت بخت بد و همت عالی بلاست * وای بر آنکس
که بدین مبتلاست * بخط بلا در سر آوردم * یعنی بلا و محنته راضی اولدم کذا فی المحمودی
بخت زو ماده * دولت اقبال برقرار اولمز کذا فی شرفنامه * بخم در شد * یعنی مراقبه ده
اولدی کذا فی المحمودی * بخود فرو رفت * بجا بدن و یا خود غم و المدن باشی اشاغی ایده نه
دیرلر خواجه سلمان بیت وقت بر آمدن بصبح از نظر غضب کند * صبح بخود فرو رود چون
نفس از مکدری * بخود فروشد * بو دخی بو معنایه در مولانا خاقانی در صفت معراج کفته بیت
بر آمد بکردون چو مه بی نقاب * فروشد ز شرمش بخود آفتاب * بخیه بر روی کار افتاد *
اسراری کشف و شایع اولدی میرزا عجیبی بیت ماه خیاطی که چون ابریشم دارد نزار *
ترسم افتد بخیه ام دور از رخش بر روی کار * بو معنایه محمد عصار بیت ز غمزه دشمن غماز و جادو
فتاده پیش مردم بخیه بدرو * بد ادایی کند * ایکی کمسه میانه فتنه و شور براغور لواحد
من الشعرا بیت فلك تا چند بی مهری نماید * زمانه تا بکی این بد ادایی * بد آغار * یعنی
بد سرشت و بد نهاد ابو شکور بیت یکی زشت روی و بد آغار بود * تو کویی بمردم کزی
مار بود * بد پرتو * یرامز حاللو خواجه سلمان بیت بخت بد پرتو مرا در بی نوایی پیر ساخت
با جوانمردان عالم را جوانمردی نماند * بد برد * یعنی انجنور مولانا طوسی بیت میروی و میبری
با خود رقیب * ور همیکویم مبر بد میبری * بو معنایه بابا فغانی بیت کرچه طور رندی و بد
نامی از حد میبرم * کافرم کر شمهٔ از حال خود بد میبرم * بد دل * اکل و شربه مقید اولوب
هیچ ایش طوتمز شیخ نظامی بیت چو شیران با ندك خوری خو بکیر * که بد دل بود کاو بسیار سیر
بدر برد * رد ایتدی یعنی سوردی خواجه حافظ بیت سیل سرشك ما ز دلش کین بدر نبرد
کین سنك خاره قطرهٔ باران اثر نکرد * بد رفت * رد اولنمه نك لازمیدر که طشره کتدی
معناسنه در و له ایضا بیت تو از مکارم اخلاق عالم دکری * وفا و عهد من از خاطرت بدر نرود
ندر کرد * یعنی بدر برد و له ایضا بیت مباش بی می و مطرب بزیر طاق سپهر * بدین
ترانه غم از دل بدر توانی کرد * بدرود کرد * یعنی وداع ایلدی و له ایضا بیت ماه کنعانی
من مسند مصر آن تو شد * وقت آنست که بدرود کنی زندان را * بدست باش * یعنی آکاه

اول شیخ سعدی بیت چو بر ولایت دل دست یافت لشکر عشق * بدست باش که هر
بامداد یغما یست * ودخی تقصیرا تمه معناسنه خواجه حافظ بیت کرت زدست براید
مراد خاطر ما * بدست باش که خیری بجای خویشتن است * بدست دیگران مارگیر *
ایشی واسطه ایله وجوده کتورمه شیخ نظامی بیت چواز دست تو ناید هیچ کاری * بدست
دیگران میگیر ماری * بو عبارت اضداداستعمال اولنور نته کیم باب المیمده کلور انشاءالله
تعالی * بدعلف * هرنه بولسه ییان آدم اوکوزینه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی زسر
بدعلی دختر رزرا * در صومعه هرکز نکشندش که حرامست * بدقمار * یعنی بد امتزاج
مولانا وحشی درمرثیه قسمی بیك کفته بیت بدقمارهای شطرنج مجازی خوش
نکرد * رفت تا جایی که می بازند خاصان نرد عشق * مقابلی خوش قماردر * محتشم کاشی
بیت بقصد جان بخواندی نقد ازدادوفا بومن * که در نرد محبت خوش قمارهای من بینی *
بدکوهر * یعنی بدخلقت وبدطینت کذا فی المشکلات * بدمست * کوه زه سرخوش لغتنده بد
اوضاع خام کاشی بیت یار رنجید زبدمستی دوشت خام * باده بایست باندازه
خوری زورنبود * بدهمسایه همسایه داند * یرامزی قونشان بیلور شیخ نظامی بیت
مدرشت طفل بدرا دایه داند * بدهمسایه راهمسایه داند * بدقن برد * چکه ایله الدادی
کمال خجندی بیت ازمه زبتان کوی لطافت بدقن برد * لبهاش دل خسته مارا بدهن برد
ﭺ برآب کوید ﭺ یعنی حاضر جواب کذا فی مجمع الفرس * برآب نوشت * یعنی ضایع ایتدی
وضایع ایدر مولانا هاتفی بیت نبادان بود پندیش ناصواب * نشاید نصیحت نوشتن
برآب * برافتاد * یعنی منقطع اولسون بددعا محلنده استعمال ایدرلر کمال خجندی بیت
درمیان دیده ودیدار جان افزای دوست * چندمانع میشوی یارب برافتی این نقاب *
بومعناده لازمی ایله واقع اولمشدر خواجه حافظ بیت بس تجربه کردیم درین دیر مکافات *
بادردکشان هرکه درافتاد برافتاده * برامد بهم * یعنی غضبه کلدی کاهی تقدیم وتأخیر ایله ده
استعمال ایدرلر کذا فی شرفنامه * برانکشت بپیچید * یعنی مذمت ایلدی حکیم انوری بیت
جز نکویی نکنم باهمه تادست رسد * که برانکشت نه پیچید بدان بیخبران * برآورد * سد
ایلدی اهلی شیرازی بیت زدیده بردلم آمد زدل بدر نرود * که شد بخون دل رهکذر برآورده
برآید * نصیب اولورسه خواجه حافظ بیت کفتم غم تو دارم کفتا غمت سرآید * کفتم که
ماه من شو کفتا اکر برآید * برپا میداشت * احیا ایلدی یعنی دوشمش ایکن ایاقلندردی
خواجه آصفی بیت پای مجنون نه همین سلسله سودا داشت * هرکه دیوانه شد این
سلسله برپا میداشت * بربست * یعنی فائده لندی خواجه سلمان بیت باآنکه درمیان تو
دل بست عالمی * کس زان میان بغیر کمر هیچ برنبست * برچین کاه * یعنی کرسی کذا فی المحمودی
برخط میدار * یعنی مطیع اول ایضا منه * برخود بپیچید * مضطرب اولدی کمال اسمعیل
بیت مپیچ برخود وچون غنچه تنکدل منشین * چوکل زپوست برون آی خرم وخندان
بومعنایه بتاب رفت دخی دیرلر بابافغانی بیت زکاکل تودلنیره بخت میجویم * فرومتاب
وسر ازبهره این بهانه مکش * بومعنایه می تابد دخی دیرلر محتشم کاشی بیت

راحت زتوبیك نیم نهادیم * بالین اجل راسر تسلیم نهادیم ﭺ پی کم کرد ﭺ ایزآزدردی حکیم خاقانی
بیت نیمشب پی کم کنان درکوی جانان آمدیم * همچوجان بی سایه وچون سایه بیجان آمدیم
ﭺ پیمانه پرشد ﭺ عمرآخره ایرشدی مولانا کاتبی بیت باز آن مشرب مستان سر پیمان دارد *
سیاقیا چیست مکر پرشده پیمانه ما ﭺ باب الباء المکسور ﭺ بزادوبرامد * قوجه یاشلو
عورت دیمکدن کنایه در ابو المعانی بیت مخور فریب حسنش مینداز عروسی * این پیره
زال دهر بزاد وبرآمده ﭺ بزادوبشد ﭺ کاوب کتدی خواجه حافظ بیت مکرکه لاله
بدانست بیوفایی عمر * که تا بزادوبشد جام می زکف ننهاد ﭺ بسیارکس بیکس بود ﭺ
خدمتکاری چوق اولانك خدمتی مراداوزره اولنمز شیخ نظامی * مثنوی * ازان مختلف رای
شد روزکار * که دارد پدر هفت ومادر چهار * یکی جفت همت ترابس بود * که بسیارکس
مرد بیکس بود ﭺ بنازم چشم مستت را ﭺ نازك کوزکله تفاخر ایدرم کذا فی شرفنامه اصلنده
بنازم فخرلنورم دیمکدر مثلا کشوری بیت بنازم پادشاهی راکه از تأیید سبحانی *
نهاده دیوساری رابکف مهرسلیمانی ﭺ به ازبه بسی باشد ﭺ یعنی ال الدن اوستوندر مولانا
هاتفی بیت مناز ازبهی ای زخیل بهان * که باشد به ازبه بسی درجهان * بهترین خلف
یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ﭺ بی آب شد ﭺ یعنی شرمنده وخجل
اولدی کذا فی شرفنامه ﭺ پیراستن ﭺ یعنی کسمك خواجه سلمان بیت کلك بی رای
توحرفی نتواند بنکاشت * تیغ بی حکم تو یکموی نیارد پیراست ﭺ پیراموزست ﭺ حصولی
ممکن اولان ایش مولانا طوسی بیت زندی آموز طوسی از زندان * کرچه این هست
که پیراموزست * بومعنایه اوحد الدین بیت همچو فرهاد از غمش روزی بصحرا میدوم
تا نه بینند این جوانان عشق پیراموز را ﭺ پیرچهل ساله ﭺ یعنی حضرت آدم علیه السلام
کذا فی شرفنامه ﭺ پیردهقان ﭺ یعنی می انکور ایضا منها ﭺ پیرسرندیب ﭺ یعنی حضرت
آدم علیه السلام ایضا منها ﭺ پیر روستایی عید ﭺ کدرسز صحبت وذوقسز عشرت کمال خجندی
بیت رقیب ای کاش ازناکه چوماه روزه میشد کم * که تا پیر روستایی عید میکردم بدلجویان
ﭺ بیست ویك وشاق ﭺ یعنی یکرمی بر صورت شمالیه فلك البروج حکیم خاقانی بیت
یا بیست ویك وشاق زسقلاب ترك وار * برراه وی کمین بمفاجا برافکند ﭺ بیست ویك پیکر ﭺ
دخی دیرلر کذا فی المشکلات ﭺ بی سر وپا ﭺ یعنی پریشان احوال خواجه سلمان بیت
کرنباشد مددی لطف تو پیدا باشد * کرچه از دست من بی سر وپا برخیزد * بی سر وسامان
بودخی اول معنایه در مولانا نظمی بیت دلم از باده هجرت چو شد مست وخراب * کرده
خوشدل چوترا بی سر وسامانی ما ﭺ پیش افتاد ﭺ یعنی سرکذشت میرخسرو بیت هرساعت
ازمژکان خودخون دلم پیش اوفتد * زین زارمانده بخت بد کاینست پیش افتادمن ﭺ پیشانی
دار ﭺ یعنی پك یوزلو خواجه سلمان بیت ابروی توآن سیاه پیشانی دار * پیوسته بقصد
من میان بسته بود ﭺ سخت پیشانی ﭺ دخی دیرلر اوحد الدین درجام جم بیت جکرم
خون شد از پریشانی * آه ازین جان سخت پیشانی * بومعنایه یا لکز ﭺ پیشانی ﭺ ده دیرلر
خواجه سلمان بیت غمزه وچشم توشوخند ولی آمده اند * ابروان توبه پیشانی ازیشان

وسر * پیش خود برپا * خودبین ومتکبر وحشی زماننده اولان شعرا حقنده دیمشدر بیت
سراسر دزدو ناشاعر تمامی پیش خود برپا * برابر مونس خاطر پس سردشمن جانی * پیش
خورد * یعنی سلم ایله بعض اشیا فروخت ایتمشه دیرلر حکیم انوری بیت دست رادش کرده
در اطلاق رزق * مهلتی مرا آز را ازپیش خورد * کذا فی المحمودی والمشکلات اما شرفنامه ده
چاشنکیرلر چاشنی ایچون یدکلری نسنه یه دیرلر ۞ پیش رس ۞ یعنی تورفنده ایرشمش
میوه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت بمیدان رسید از هزارش یکی * بود باغ را پیش رس اندکی *
وله ایضا بیت بمنزل رسید از همه پیشتر * بود عزت پیش رس بیشتر * پیش دستی کردن *
ئیرطوتمق هرنه اولورسه مولانا جامی بیت قتل من خواهد زیکسو غم زدیکر سو اجل * پیش
دستی کن که بنود دست پیشین را بدل * دست پیشین رابدل دخی ضرب مثلدر ایش
اولکی ایشدر معناسنه در ۞ پیشانی کرد ۞ کستاخلق وترك ادب ایلدی اوحد الدین
* رباعیه * درباغ شد سر وسرافشانی کرد * سنبل زنسیم توپریشانی کرد * کل روی ترا بدید
چون سجده نکرد * مردم همه کفتند که پیشانی کرد ۞ پیش رس ۞ عاقبت اندیش
کذا فی شرفنامه ۞ پیش کن کرد ۞ یعنی سبقت ایلدی کذا فی المحمودی ۞ پیش نشین ۞
یعنی دایهٔ زن حامل که عربیده قابله ترکیده ابه دیرلر کذا فی شرفنامه ۞ پیش نهاد ۞
هر نسنه نك مقدمه سی کذا فی المحمودی ۞ پیش داد ۞ یعنی تقدمهٔ اجرت کذا منهما
۞ بی صرفه کفت ۞ حدندن زیاده سویلدی وفکرسز جواب ایلدی مولانا هاتفی بیت
غیورانه بکشاد لب درجواب * زکفتار بی صرفهٔ ناصواب ۞ بی ظرف ۞ حوصله سز
مولانا وحشی بیت می ز رطل عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست * وحشی میباید که
برلب کیرد این پیمانه را ۞ بی ته ۞ دخی دیرلر بو معنایه محتشم کاشی بیت چاه زنخدانش
ببین ای دیده وکاری مکن * کاندرته دوزخ فتد جان من بی ته دکر ۞ پیل آبکش ۞ یعنی
سحاب کذا فی شرفنامه ۞ پیل افکندن ۞ شطرنج اویوننده مات ایتمك کذا فی المحمودی
۞ بی نمکی کرد ۞ یعنی نامعقول ایلدی ودخی بیوفالق ایلدی کذا فی شرفنامه ۞ بید برك ۞
یعنی نیزه شیخ نظامی بیت درامد زبحران سر بید برك * کشاده در و روزن درع و ترك
۞ بی قدم ۞ یمنسز یعنی اوغوری یوق دیمکدر اوحد الدین بیت چنین معشوقهٔ در شهر
وانکه دیدنش ممکن * کسی کز پای ننشیند بغایت بی قدم باشد ۞ بیکانه خو ۞ وحشی
طبیعت یعنی آدم ایله کیج آلیشر ضدی زود آشنادر ولی دشت بیاضی بیت از کف غیر
بامن و بردم من بغیر * بیکانه خو چو شادی وزود آشنا چو غم ۞ بیکانه رو ۞ مقابلی
آشنارودر حکیم رکنا بیت بیکانه روشدیم بهر آشنا ویار * باشد مکر بروی تو چشم
آشنا کنم ۞ باب الباء المضمومة ۞ بخنه خوار * کدا ودخی دامادة دیرلر کذا فی مجمع الفرس
۞ براق جم ۞ یعنی باده کذا فی شرفنامه ۞ پربار ۞ زن حامل مولانا هلالی بیت چو در کم
خوردن زن پربار باشد مرد * پر خوار کز وصد ناخوشی زاید بکنار ۞ پر آمد قفیز ۞ اجل
ایرشدی ترکیده پیمانه طولدی دیمکدر حکیم فردوسی بیت که کاریست این خوار ودشوار
نیز * که بر تخم ساسان پر آمد قفیز ۞ پرپهلو ۞ سخن ناخوش مولانا هاتفی بیت سخنهای

سخنهای پرپهلو پیش بیشتر * چو خار وخسك هرطرف نیشتر ۞ برج ثریا ۞ یعنی دهان
دلبران دیشلر منا سبتیله در حکیم خاقانی بیت آخر تو آسمان شکنی یا کهر شکن * از درج
در و برج ثریا چه خواهمی ۞ برج دراندازی ۞ بی تکلفانه کاور کذا فی ادات الفضلا ۞ پردل
یعنی بهادر وشجیع کذا فی شرفنامه مولانا هاتفی بیت جهاندیده وزیرك وپردلم * نه کم سال
ونادان وبیحاصلم ۞ پرکار ۞ صنعتنده ماهر اولان استاد بیت طبیب محتشم درعشق پرکاریست
کز قدرت * المهای جفا خوش میکند داغ نمکسودش * مولانا وحشی بیت نخستین
کاردان استاد پرکار * نمی جنباند از جا پای پرکار * صفت شیوه ونازده ماهر اولان خوبلره ده
دیرلر وله درفرهاد وشیرین بیت بتان کاردان خوبان پرکار * در آغاز وفاها رند وخوش یار
وغمزهٔ پرکارده دیرلر محتشم کاشی بیت ساغرزده می آیی وکیفیت مستی * از غمزهٔ
صید افکنی پرکار تو پیداست ۞ پرکرده پی ۞ اشمش یورتمش وصاحب تجربه مولانا ظهوری
بیت بیا ای نواساز پرکرده پی * زخویشم تهی سازو بردارنی ۞ برون شو کردن ۞ آچماز دن
ایش ایتمك حضرت مولانا مثنوی یه طعن ایدنلر حقنده بیورر بیت ای سك طاعن
توعوعو میکنی * طعن قرآن را برون شو میکنی * وله قدس سره بیت او مجال راز دل کفتن
ندید * زو برون شو کرد ودر لاغش کشید ۞ بزقدم ۞ یعنی دون وسفله طبع لواحد من الشعرا
بیت من ندیدم زبز قدم کرمی * کر تودیدی سلام من برسان ۞ پشت پا زدن ۞ ترك
ایتمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت آنکو زند زروی جفا پشت پای من * بوسم چو دامنش
بلب اعتذار پای * وفارغ اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت سرکویش هوس داری هوش
راپشت پایی زن * درین اندیشه بکرو شودو عالم را قفایی زن * کتاب محمودی ده یوز
دوندرمك معناسنه منقولدر ۞ پشت اشتر ۞ روز بهترین کذا فی المحمودی * پشت
دادن * فرار ایتمك شیخ سعدی بیت مده تا توانی درین جنك پشت * که زنده است
سعدی که عشقش بکشت ۞ پشت نمودن ۞ مثله وله ایضا بیت سواری که در جنك بنمود
پشت * نه خودرا که نام آوران را بکشت ۞ پشت کرمی ۞ ارقه ویروب حمایت ایلمك کمال
خجندی بیت اجل که شیوهٔ او بی کنه کشیست مدام * به پشت کرمیٔ آن غمزه میکند
کاری * یا لكز ۞ پشتی ۞ دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چو مطرح ار چه که افکنده ایم
بی سپریم * به پشتیٔ تو چو مسند شویم سینه فرز * واستظهار معناسنه ده کاور بیت دوتوامند
حسام وقلم که خسرو عهد * به پشت کرمیٔ این هردو کردن افرازند * وادانی واسافلدن
بری دولته نائل اولوب خلقه جور واذیت ایلسه ویاخود بریره انتساب ایله ناهموار وضع ایلسه
فلان پشت کرمی کرد دیرلر ودخی بومعنایه سرکرانی کرد دخی دیرلر مولانا وحشی یزدی
* قطعه * شها دادازین ناکسان زمانی * فغان زین خسیسان آخر زمانی * بصوف
سقرلاطشان پشت کرمی * بمردم زدستارشان سرکرانی ۞ پشت یافت ۞ قوت وقدرت
بولدی کذا فی المحمودی ۞ بنیاد عمر بریخ ۞ عمرده وفا یوق نیز آخر اولور کذا فی شرفنامه
بن دامان شبستان کن * یعنی مراقبه ایله دیمك اولور کذا فی المحمودی ۞ بند بستن ۞
کوچ ایلمك ایضا منه ۞ بوالکاسم ۞ یعنی بوالفضول لواحد من الشعرا بیت کفتم که

روم بكوشهٔ بنشينم * هر كوشه ز نوا لكاشمى نيست خالى ق بودنى بود م اولاجق
اولورخواجه سلمان بيت تدبير چاره چيست درين درد غير صبر * چون بودنى بود نى چه توان
كرد غير صبر ق بوريا بوى كنيم م خانهٔ جديدن تهنيه و تبريك ايلم ديه جك يرده استعمال
ايدرلر كذا فى المحمودى وغير المعتبرات ق پوستين اودريد م يعنى انى غيبت ايلدى شيخ سعدى
بيت روا باشد ار پوستينم درند * كه طاقت ندارم كه مغزم درند * پوستين كرد * يعنى
غيبت ايلدى كذا فى المجمع ق پوستين كرفت م بودخى اول معنايه در ايضا منه ق پوستين
كندن م مثله كذا فى كشف اللغه ق پوست باز كرده م يعنى ظاهر ايلدى كذا فى المحمودى
پوست سك در روى م يعنى بى ادب و بى حيا ايضا منه ق پوشيده راز م يعنى اسرارى كزلو
شيخ نظامى بيت خطى كش بزركان نه اند باز * چه دانند طفلان پوشيده راز ق پوشيده
زنخ م حرامى و قطاع طريقدن كنايه در يول كسيجيلر بلنمامك ايچون يوزلرينى اورتلو طوتارلر
لواحد من الشعرا * رباعيه * قاضى كه بتزوير دزد پوشيده زنخ * وز مكر و حيل نشسته بر منبر شيخ
اين كرمى و سردى كه درو مى بينى * يك نيمه ز آتشست و يك نيمه زنخ ق بوقلون شد بهار م بهار
مزين اولدى كذا فى شرفنامه ق پو كرفت م غايت سرعتدن كنايه ايدرلر شيخ نظامى بيت
شبرو سكى داشت كه چون پو كرفت * سايهٔ خورشيد بر آهو كرفت ق پولاد سنجان م يعنى
مبارزان و دليران و شجيعان و بهادران كذا فى مجمع الفرس فى باب التاء المفتوحه ق تاجه سر دارد
نه خيال و نه فكر ايدر ابو المعانى بيت هركز نبست نقش وفا از تو كس بدل * دارد عجب كه
عاشق بيچاره تاجه سر ق تاخط ازرق م پياله و غيرى زياده طولو اولمقدن كنايه در اكثر
باده ده استعمال اولنور كذا فى شرفنامه ق تاخط بغداد م مثله ايضا منها ق تاخط جور
مثلهما كذا فى المحمودى مذكور اوچ لفظدن مراد اولنان معنى طلو اولمقدر ق تب دارد م يعنى
خلط كلام ايدر مولانا لسانى بيت كفتم اى شوخ مرا آتش هجران توسوخت * كفت اى
عاشق مسكين تو مكر تب دارى ق تب طلب كنى تب ندهد م غايت خسيس بيا ندر تركيده
كمسه يه استمه سن و بو مزيد كاريدر حكيم انورى بيت اى دل مطلب شربت صحت زنهار * زين
قوم كه تب ميطلبى تب ندهد ق تختهٔ اول م يعنى لوح محفوظ كذا فى المحمودى ق تختهٔ
خاك يعنى روى زمين كذا فى شرفنامه ق ترازوى پولاد سنجان م نيزهٔ مبارزان شيخ نظامى
بيت ترازوى پولاد سنجان بميل * ز كفه بكفه همى رانده سيل ق ترجمان م يعنى پيشكش
مولانا هاتفى بيت پى سفره زانكه كه نانش كشيد * كه در پيش خان ترجمانش كشيد ق تر دامن
آلودهٔ معصيت و دخى معيوب معناسنه كذا فى شرفنامه ق تر زبان م حاضر جواب مولانا
عرفى بيت چون در آيد همت مطلب شكافت در سؤال * تر زبانى چون تمنا خشك ماند
در جواب ق ترشد م يعنى آلندى كمال خجندى * رباعيه * ديوان كمال يكى همى خواند * ديدم
كه دهانش پر شكر شد * از غايت لطف آبدارى * حاسد سخنش شنيد و ترشد *
و بجضور اولدى معناسنه خواجه سلمان بيت رويم از ديده بخون ترشد و ميدانستم * كه
بروى من ازين ديده بلايى برسد ق ترشود م آلينور مضارعيدر شاه طاهر دكنى بيت
ترشود لاله چو بر داغ دل پر خونش * بر زلب خنده كند غنچه و نركس چشمك ق تركشت م يعنى

ثلاثهٔ غساله يى ايدرسم نوش * اولور اوچ مرله دن مضطرب سفينهٔ هوش ق باب الجيم
المفتوحه م چادر ترسا م يعنى خورشيد و شعاع خورشيد كذا فى شرفنامه ق چادر لاجورد
يعنى آسمان و دخى سبزه زار ايضا منها ق چادر اژدها م يعنى عناصر اربعه ايضا منها ق چار
تكبير بر و زد م بر نسنه دن فارغ اولمقدن كنايه در خواجه حافظ بيت من همان دم كه وضو
ساختم از چشمهٔ عشق * چار تكبير زدم يكسره بر هر چه كه هست ق چار تكبير بر وكفت م
دخى اول معنايه در محمد عصار بيت بنه بر هفت دوزخ هفت تكبير * بكو بر هشت جنت چار
تكبير ق چار خانه م هر يرده عورت آلانه و متعدد عورتى اولانه ديرلر مولانا اميدى بيت
پيرانه سر كه قد اميدى دو تا شده * از چار خانه كى دو سه جا كتخدا شده ق چارم اسباب م
يعنى چار قوت كه جاذبه و ماسكه و هاضمه و دافعه كذا فى شرفنامه ق چار ميخ حيات م
يعنى عناصر اربعه كذا فى المحمودى ق چاشنى دل م يعنى سخن كذا فى شرفنامه ق جام بر سنك زد
توبهٔ نصوح ايله تائب اولدى ايضا منها ق جام فرعونى م مجلسده مجث ايله ايچلن بيوك قدح كه
بردن اچملسى ممكن دكل اصلنده بر بيوك قدح ايمش شويله كه طلوسن درت آدم انجق قالدرر
ايمش حكيم خاقانى بيت جام فرعون اندر آركه صبح * دست موسى بر ارد از كهسار ق جامه بر
قدش تنك آمد م برينك طبيعتى طاريلوب مضطرب اولدقده ديرلر خواجه آصفى بيت
هر كه آن يوسف كلپيرهن انداخت قبا * جامه بر قد عزيزان دكر تنك آمد ق جامهٔ خورشيد
يعنى زمين كذا فى شرفنامه ق جامه در انجانها د م آنده وفات ايلدى معين الدين شيرازى
بيت شد دلق مرصع كرو باده و شاديم * آخر بسر كوى مغان جامه نهاديم ق جامهٔ دال
و كل م بر نوع قماشدر كه زمينى دال و زمانى كل نقشى اولور مولانا هزارى بيت نباشد جامهٔ
دال و كل شاهى هوس مارا * كه بر تن نعل و داغ حسرت و دردتو بس ما را ق جامه در نيل
زد م ياس و ماتمدن كنايه در مولانا جامى بيت ز مصر ارچه او كوس تحويل زد * كه مصر
از غمش جامه در نيل زد ق جامهٔ فتحى م بر نوع ايجه قماشدر طالب آملى بيت جامهٔ فتحست
بر تن كسوت داغ و الم * وار كون بختم شكون دارد سيه پوشى مرا ق جامه قبا كرد م رازين
آچدى خواجه حافظ بيت چون كل از نكهت او جامه قبا كن حافظ * وان قبا در ره آن
قامت چالاك انداز ق جام هلالى م هلال ماهه مشابه بر قدحدر خواجه حافظ بيت
عشق من باخط مشكين تو امروزى نيست * ديركاهست كزين جام هلالى مستم ق جان
بر ميان م حاضر و مستعد ديمكدر كذا فى شرفنامه ق جان درازى م طول عمردن كنايه در
خواجه سلمان بيت از بهر جان درازىٔ او ساكنان خاك * بكشاده دستها همه چون سرو
چون چنار ق جان در آستين داشت م باشنى اورتايه قودى خواجه حافظ بيت حرم عشق
را دركه بسى بالاتر از عقلست * كسى آن آستان بوسد كه جان در آستين دارد ق جان كرو
و جامه كرو م جان و باش يولنده فدا مولانا طوسى بيت جان و تن رهن مى ناب كن از من
بشنو * مثل اينست دلا جان كرو و جامه كرو ق جان من و جان شما م سز كله بز صاغ اولهلم
خواجه حافظ بيت دل خرابى ميكند دلدار را آكه كنيد * زنهار اى دوستان جان من و جان
شما * شرفنامه ده اتحاد محبتدن عبارتدر و بعض نسخه ده قسم اولوب سزك و بزم جانمز حقى

ايچون ديمكدر ك چوب دادن ج يارەيە چالدى وصاودى * مصرع * چوب دادبتازاوتراخواست
دل من ك جدا كردن ج طوار با غلقدن عبارتدر محتشم كاشى بيت دكر بېزمكه عيش
طول شب خواهى * فلك جدا كند دست وپاى توسن خود * مولانا ظهورى بيت رخش
كلكم ملك معنى را به پيمودى تمام * رشتهٔ شغل كتابت كرنمى بودى جدا ك چراغ چرخ
چارم ج حضرت عيسى عليه السلام ابو المعانى در نعت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيت
چراغ چرخ چارم كر نكيرد شعله از نورش * نيا ويزد چراغ معجزه طاق رسالت را ك چراغ
در زير دامان ج شاهدى يانمق حاضر كمال خجندى بيت نشان شبروان دارد سر زلف
پريشانش * دليل روشنست اينكه چراغى زير دامانش ك چراغ مغان ج يعنى شراب كذا
فى شرفنامه ك چرب آخور ج يعنى فراخئ عيش كذا فى المحمودى ك چرب پهلو ج يعنى سموز
حكيم خاقانى بيت از سفر مى آيم و در راه صيد افكنده ايم * هست صيد چرب پهلو كارمغان
آورده ايم ك چرب وخشك ج يعنى نيك وبد وزياده ونقصان كذا فى شرفنامه ك چرخ اكر
لكام خايد ج فلك اكر مراد اوزره اولمزسه ابو المعانى بيت زير احكام آورى با چوب شرع * راه
امرت چرخ اكر خايد لكام ك چرخ ترساجامه ج يعنى آسمان دنيا كذا فى شرفنامه ك چرخ زرين
لكام وچرخ زرين كاسه ج يعنى آسمان چهارم ايضا منها ك چرخ صوفى جامه ج يعنى آسمان
ايضا منها ك چشما رو ج زنان عجم عروسدن زخم چشم دفعى ايچون بر بيوك دستى يى مزين
ومنقش ايدوب آكا برى ايچنه اقچه واصاغرى نقل طولدروب بر يوكسك يردن اشاغى
اتارلر فقيرلر يوب ايچندەكى طاغلدقده يغما ايدرلر شيخ سعدى بيت چو چشمار وانكه خورند
از توسير * كه از بام پنجه كرفتى بزير ك چشم آسمان كورست ج نا اهل دولت ونعمتده واهل
فقر ومذلتده اولمقده ضرب ايدرلر بيت ترا مى بيند و با مهر وماه خويش مى نازد * كنون
روشن شد اينمعنى كه چشم آسمان كورست ك چشم بنام ج يعنى تعويذ شمس فخرى بيت
هركه باحرز مدح او باشد * نبود حاجتش بچشم بنام ك چشم پناه ج مثله ابو المعانى بيت
فلك از بهر حفظ جاه وذاتش * ز پروين ساخته چشم پناهش ك چشم دارد ج يعنى اميد
ايدر خواجه حافظ بيت چشم انعام مداريد زانعامى چند * چشم دارم كه بجاه از همه افزون
باشى ك چشم دريده ج يورى كوزى آچاش ايضا له بيت شوخئ نركس بيش چشم تو بشكفت
چشم دريده ادب نكاه ندارد ك چشم راسيه كرد ج تركيده كوز قرارتدى ديدكاريدر مولانا
هاتفى بيت كره در جبينان آلوده خشم * بتاراج هندى سيه كرده چشم ك چشم زدن ج
فراغت ايتمك حسن بيك نازكى بيت اى دل از چشم ميزنى زبلا * چشم بردوز از ان بلا انكيز
ك چشم شب پريد ج مطلوبندن خبر آلدى خواجه آصفى بيت در كلستان چو نسيم تو وزيدن
كيرد چشم نركس بسر سبز بريدن كيرد ك چشمش چهيد ك مثله كمال خجندى بيت جان من ميرقصد
از شادى مكر يار آمده است * ميجهد چشم همانا وقت ديدار آمده است ك چشم شب پيماى ج
چشم بيدار يعنى اويخوسز قالمش كذا فى شرفنامه ك چشمش را آب داد ج بركسنه استديكى
كسنه يى كوردكده ايراد ايدرلر حكيم انورى بيت بيا كزكار رخت چشم جهان بين رادهم آبى
بكلزار جهان هرچه آوردند بس مارا ك چشمش مرساد ج كوز دكمسون كذا فى شرفنامه ك

ك چشم غزال ج شراب ايله طلو قدح مولانا صائب بيت خمار من نشكست از اياغ چشم
غزال * فزود داغ جنونم زداغ چشم غزال ك چشم فرنكى ج يعنى كوزلك لواحد من الشعرا
بيت ز بهر ديدن روى تو روز وشب حمام * هزار چشم فرنكى نهاده بر در وبام ك چشم كاوانه ج
يعنى چشم فراخ بر نوع ايرى بيوك چوق كوز كذا فى شرفنامه ك چشمك زن ج كيزلو نظر
مولانا جامى بيت چشم از ايهام كند چشمك زن * فتنه در انجمن و وهم فكن ك چشمك زد ج
كوز قيپدى مولانا صائب بيت ميزند هر قطره باران چشمكى بر ساقيان * كاينچنين روزى
چرا پيمانها سرشار نيست ك چشم كس بيهوده نكرنيست ج هر كسك بر دردى وار شيخ نظامى
بيت بپرسيدند از وكين كريه از چيست * بكفتا چشم كس بيهده نكرنيست ك چشم چشمها
ديده ج يعنى كوردم چوردم عصمت بخارى بيت دلم چندين فسون از چشم تركان بلا ديده *
فريبم چون دهد نركس كه چشم چشمها ديده ك چشمهٔ تدبير ج يعنى مغز سر قوت مفكره دن
كنايه در كذا فى شرفنامه ك چشمه در ماهى روان ج يعنى آفتاب در برج حوت ايضا منها
ك چشمهٔ سيماب ج روزدن وآفتابدن كنايه در ايضا منها ك چشمهٔ هفت اختر ج منازل
قمردن بر منزلدر يلدز ديدكارى ايضا منها ك چشمهٔ هفت سر مثله ك جلال هريسه پز ج
استاد طباخ ديمكدر كذا فى المحمودى ك جمشيد ماهى كير ج يعنى حضرت سليمان على نبينا
وعليه السلام وآفتاب در برج حوت كشتن كه اول وقت ايام شتا اولور كذا فى شرفنامه ك چنارى
وكدويى ج ايكى نسنه نك ميانه سنده مناسبت اولمدقده ضرب ايدرلر كمال خجندى * نظم *
درياب كمال اين سخن نازك وباريك * آزرده مكن خاطرت از كس سر مويى * كر با تو برابر
زند آن صوفئ اقرع * يا دست مراد رحق او بيت نكويى * بد خواه تو خود در ابر زركى چو تواند
ليكن مثلست اينكه چنارى وكدويى * مير خسرو بيت كدو در صحن بستان چيست يارى *
كه جويد سر بلندى با چنارى * خواجه سلمان دخى ديمشدر بيت كر سرو پيش قد تو زد لاف
همسرى * آزا چمن حديث چنار وكدو كرفت ك چنك زركرى ج تركيده قصاب جنكى ديدكارى
معنايه در محتشم كاشى بيت كرده اى بت تابكى اين جنكهاى زركرى * از تو ضايع ناوك
بيداد وازمن تير آه ك جوهر علوى ج يعنى آسمان كذا فى شرفنامه ك جو نمانده ست ج يعنى
اولكى حال يوق شيخ نظامى بيت شعيرى زان شمار نو نمانده ست * وكر تا زى ندانى
جو نمانده ست ك چهار تا بش اركان ج يعنى عناصر اربعه كذا فى شرفنامه ك چهار دريچه ج
يعنى حواس اربعه كه چشم وكوش وبينى ودهاندر كذا فى شرفنامه ك چهار كركس ج بو دخى
عناصر اربعه دن كنايه در ايضا منها ك چهار كهر ج بو دخى معناى مذكوره در خواجه سلمان
بيت هفت اختر و چهار كهر در مصيبتند * وا حسرتا خلاصهٔ هفت وچهار كو ك چهار
كوشه ج يعنى تابوت كذا فى شرفنامه ك چهار ميخ كند ج يعنى لواطه ميكند كذا فى مجمع
الفرس ك چهار نظم ج يعنى عناصر اربعه كذا فى شرفنامه ك چهار هفته ج يعنى ناچيز ونابود
كذا فى مؤيد الفضلا ك چهره دل آغوش كرد ج يعنى يوزين النه آلدى طالب آملى
بيت بستورى مشواى زه نوميد از وصال او * كه اين شاهد لقا بين چهره در آغوش
مى آيد * بو بيتدن يوزه چقار معناسى دخى استنباط اولنور ك چهره كشا ج يعنى نقاش

ومصور خواجه سلمان بيت ورق دفتر نقاش فر وشوكه كنون * باد بر هر طرفی چهره
كشايی دارد چهره نشد صورت ويرمدی مولانا هاشمی بيت ای غنچه دهن چهره
نشد پيش تو يوسف * با آنكه زگل چهره واز غنچه دهن داشت باب الجيم المكسورة
جگر كربه خورده است * برقيمتلو نسنه ضايع اولدقده ايراد ايدرلر شيخ نظامی بيت كشت
آن شير سك از كربه مرد * مرددران غم كه جگر كربه خورد جهان ديده بسيار كويد
دروغ چوق كزن چوق بيلور شيخ سعدی * قطعه * غريبی كرت ماست پيش آورد *
دو پيمانه آبست ويك چمچه دوغ * خطايی كر از من شنيدی ببخش * جهان ديده بسيار كويد
دروغ چه سكست نه وجودی ونه حدی واردر مولانا جامی بيت زين پوست شدم
چونافه مشكين * اينجا چه سكست آهوی چين چه طرف بست نه فائده كوردی
خواجه سلمان * مصرع * تا من زكمرچه طرف خواهم بست چيره دست الی اوز
ودخی پهلوان وچابكدست مير خسرو بيت مسلمان چيره دست وهندوان رام * ندانسی
كس از جنس مغل نام * ضدی خيره دستدر وچيره نك اصل معنای موضوعی هندستانده
بر نوع دستاردر تتكم مشفقی بخاری * قطعه * عرصه هند شكرستا نيست * طوطيانش
شكر فروش همه * مكسانش چو هندويان سياه * چيره بندونكو چه پوش همه چيره
شدن حاضر وآماده اولمق حكيم فردوسی بيت پذيره شدن راچو چيره شدند * سپاه
وسپهبد پذيره شدند چين انداز بچهر يعنی مخالف اولور كذا فی شرفنامه چين قبا
اضافتله قفتان بكنده اولان بكلم ظهير فاريابی بيت تند باد اجل پريشان كرد * زلف مشكين
وچين دستارش چينی نواز فنجان چا ايچی ظهوری بيت زغلغل صراحيست چينی نواز *
دهان قدح مانده از خنده باز باب الجيم المضمومة جبه خورشيد وماه * يعنی روز
وشب كذا فی شرفنامه جنبش اول يعنی ابتداء حركت قلم قدرت واول حركت افلاك
وحركت سيارات از برج حمل كذا فی شرفنامه چوب بر درخت خوشست هر شی محلنده
اولور وهر نسنه يرنده ايودر مولانا جامی بيت دل نهادم برجفا چون ديدم آن قد بلند *
بو درخت آن به كه بيند مرد عاقل چوب را چوب درآ بست ادبسزی تأديب ايدرلرديه جك
يرده ضرب ايدرلر مولانا كاتبی بيت بدورقد توسروی كشيده براب چوقد * زعكس خويشتن
اورا هزار چوب درآ بست چوب قيلغه عسس دكنكی وچاوش چوكانی كه آنكله هجوم خلقی
منع ايدرلر شريف تبريزی بيت بچوب قيلغه كو وقف شو كه تا كو بيند * بلند مرتبه مستوفی
باستحقاق چوبك زن يعنی پاسبان بو ديار ده غايت متعارفدر حكيم خاقانی بيت
چوبك زن بام تست كردون * با اين همه ديدهای بيدار چو مهره درششدر يعنی عاجز
وفرومانده كذا فی الحمودی چون آخر حرفست در ابجد يعنی بابلبل اول مناسبتله كه
آخر ابجدكه غين حرفيدر عددی هزار در هزار ايسه بابلبلدر كذا فی شرفنامه چون چشم
سوزن برنسنه نك زياده تنكلكندن كنايه در كذا فی الحمودی چون ماه چهار هفته
يعنی ناچيز ومعدوم اول مناسبتله كه درت هفته ده آی تمام اولوب هلالدن بركيجه مقدم
محاق اولور كو رنمز كذا فی شرفنامه جوينده يابنده است يعنی تركيبده آراين

آراين مولاسن بولور ديكلريدر مولانا دهكی بيت چنين زد مثل شاه كويندكان * كه جوينده كانند
يابندكان * حضرت مولانا قدس سره الاعلی بيت كركران وكر شتابنده بود * عاقبت
جوينده يابنده بود باب الحاء المهملة المفتوحة حاضر قنديل باش غافل اولمه بصيرت
اوزره اول نته كيم سيد نسيمی شيخی فضل الله وليدن اذن سياحت طلب ايلدكده كشف طريقيله
بيوردقلری بيت كر بسفر ميروی از حلب انديشه كن * ور بمجلب ميروسی حاضر قنديل
باش * ومولانا كاتبی ديمشدر بيت در زيارتها شبان تاروز ميسوزم چو شمع * دود آه من
ببين وحاضر قنديل باش حاضردم باش دخی بو معنايه در ومتنبه ومتيقظ اول
ديمك اولور مولانا كاتبی بيت ايدل همه دم همدم ارباب ندم باش * خون ميرود از دبده
من حاضردم باش * وغافل اولمه معناسنه كمال خجندی بيت غمزه اش آنكه كمال حاضردم
باش * شيشه نكهدار از آن شخص كه مستست حال كرد يعنی وجد وشوقه كلدی
مولانا نحيفی بيت مجنون سنك كعبه سيه ديدو حال كرد * كويا كه خال عارض ليلی خيال
كرد * خواجه آصفی بيت مجنون براوج قرص قمر ديدو حال كرد * كويا كه تاج خيمه ليلی
خيال كرد * بو معنايی مؤيد صائب دخی ديمشدر بيت مجنون نظر بشوخی چشم غزال
كرد * ياد آمدش زوحشت ليلی وحال كرد حرف كير اكسك طوتيجی وسوزك
سقط وغلطن آرايجی شيخ سعدی بيت بكويند ازين حرفكيران هزار * كه سعدی نه اهلست
وآموزكار * شرفنامه ده عيب كير معناسنه در حبائل شيطان يعنی زنان كذا فی
شرفنامه حريف آب دندان حلوا كبی لطيف ديمك اولور محمد عصار بيت انارش
چون لب دلدار خندان * ظريفانرا حريف آب دندان بعض نسخه ده حريف آب دندان
طبعه موافق نسنه معناسنه مرويدر ومحمد عصارك بيت مرقومن ايراد ايلشلر ودخی عاشقه رام
ووفادار اولان محبوبه ديرلر حكيم خاقانی بيت شاهدان آب دندان آمده در كار آب * فتنه را
از خواب خوش دندان كنان انكيخته حريف كاو بر يعنی روزكار غدار كذا فی شرفنامه
حلقه بردر زد يعنی مضطرب اولدی خواجه سلمان بيت چشم او هر لحظه مستانرا بدام
برميزند * شور عشقش عاشقانرا حلقه بردر ميزند حلقه بكوش يعنی بنده مطيع
كمال خجندی بيت زابر كعبه را بكو حلقه بكوش اين درم * كوش كه ميكند دكر ذكر حجاز ميكنی
حلقه سودا بازركانلرك بيع وشرا ايچون عقد ايتدكاری مجلس خواجه سلمان
بيت مرسحر در حلقه سودای شام طره ات * بار چين بكشاده باد صبح ومشك از زان شده
حلوا از ديك چو پين خورد برنسنه يه زحمتسز دولت ومشقتسز نعمت حاصل اولدقده
حفنده ايراد ايدرلر كمال خجندی * رباعيه * درباغ بهين تو كونه كون برك ونوا * زان برك ونوا
آرزوی طبع روا * برخيز وبيا وميوه از شاخ مخور * كرخورده نه زديك چوپين حلوا
حلوای بی دود زحمتسز حصوله كلن نسنه وقازانش ماله مالك اولدقده ايراد ايدرلر
كمال خجندی بيت بخشی از خوان ملاحت بجكر سوخته را * بده امروز كه حلوای لبت
بی دودست حلوا مخور خلط كلام ايتمه حضرت مولانا بيت كر سخن خواهی كه كويی
چون شكر * صبر كن از حرص واين حلوا مخور حلوا ميخورد يعنی خلط كلام ايدر وياوه

صو بلردیمکدر حوادث افیون خورد یعنی فتنه باصلدی کذا فی شرفنامه حوض
ترسا اوزم صقیلان نکنه که ایچنده اوزم عصرایدرلر باب الحاء المضمومة حسن کلوسوز
یعنی بی بدل و بی نظیر ممتاز حسن که کورن مفتون اولور طالب آملی بیت تانکو بیم که در عرصه
نشان نیست زحسن * حسن بسیار ولی حسن کلوسوزم است حقه های مینافام
یعنی افلاك کذا فی شرفنامه حله ادم یعنی سبزه و سبزه زار ایضا منها حلی بند آب
سبزه یی آب ایله بزه یجی و صدفه آبی ایچوایدیجی کذا فی شرفنامه حو رازوست یعنی
روح ازوست ایضا منها باب الخاء المفتوحة خاتم وحی کسر تاء مثناة ایله یعنی
سرور کائنات و مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم خاتم کویا فتح تاء مثناة ایله دهن
دلبران کذا فی شرفنامه خارای عبابی بر نوعه قیمتلی لطیف موجه دار قماشدر ایضا منها
خارای صاحبی بودخی بر لطیف قماشدر مثل اول ایضا منها خاتون عرب کعبهٔ معظمه
ایضا منها خاتون کائنات مثله ایضا منها خار زمانه با خرماست هر محنتك یعنی
هر عسرك یسری اولوردیمکدر ابو المعانی بیت اکر درخت امل بار ورنمی باشد * مشو ملول
که خار زمانه با خرماست خارکن فتح کافله عاشق بلا دیده و مرد محنت کشیده اوحد الدین
کرمانی * رباعیه * دل بندهٔ بوی عنبر آمیز کاست * جان چاکر عارض دلاویز کاست * بلبل که
هزار خارکن بندهٔ اوست * او نیز غلام خار سر تیز کاست خاطر کشا یعنی خاطر شکن
مولانا ظهیری * مثنوی * همه کرك طبعان و ضرغام کین * همه زیر دستان و بالانشین *
بخاطر کشائی سراسر کره * چو دنبال عقرب کره بر کره خاك برلب مالید اول دکلدن
کلدی کمال اسمعیل * رباعیه * خاك سر کوی آن بت مشکین خالی * می بوسیدم دوش
با امید وصال * پنهان ز رقیب آمد و در کوشم کفت * می خور غم او و خاك برلب میمال
خاکدان غرور یعنی دنیا کذا فی شرفنامه خاك رنکین یعنی التون ایضا منها خاك
شد یعنی خور و ذلیل اولدی ایضا منها ابو المعانی بیت هر که با امید شان دل چاك شد *
بو درین سفلکان را خاك شد خاك و باد تست سنك بنده ك و سنك قاصد كدر كذا فی
شرفنامه خاك تست بودخی بویله در خاك و آب تست دخی بو معنایه در خانه
بدوش درویش بی نوا و لا ابالی مشرب خوش نشین دخی دیرلر مولانا وحشی یزدی
بیت ما مردمان خانه بدوشیم و خوش نشین * نی زان کروه خانه نکهدار عالمیم خاك
بر دهان انداخت بحا بندن سکوت ایلدی مثالی خواجه حافظ بیت زشرم آنکه
بروی تو نسبتش کردند * سمن بدست صبا خاك بر دهان انداخت خاك
بدهن دخی دیرلر مثالی مولانا جامی * رباعیه * ای کز غمش افتاده چاکت بکفن
آلوده مکن ضمیر پاکت بسخن * چون لاله توان بوده بکوش پس ازین * کز لب بسخن کشائی
خاکت بدهن خانه برانداز یعنی خانه خراب ایدیجی ودخی امرا اولور کذا فی شرفنامه
خانه پرداز یعنی خانه برانداز ودخی امرا اولور ایضا کذا فی المحمودی خانه فروش
تارك دنیا و مجرد پاك كذا فی شرفنامه خانه بهندو که سپردست اوغری یه کیم امانت
ویردی شیخ نظامی بیت غارت ازین ترك نبردست کس * خانه بهندو نه سپردست کس

خانه سیاه شده است ماتمده اولمقدن کنایه در خواجه سلمان بیت بدان دو چشم مکحل
نظر در آینه کن * ببین که خانهٔ مردم چرا شده است سیاه خانه پرور ناز ایله بسلنمش
خواجه حافظ بیت کفتمش مکذر زمانی کفت معذورم بدار * خانه پروردی چه تاب آرد غم
چندین غریب خبر کرم شد خبر شایع اولدی شیخ نظامی بیت خبر کرم شد در همه
مرزبوم * که آمد برون اژدهایی بروم خردل کسر دال ایله نامرد و ناکس معناسنه
خرطبع دخی دیرلر کذا فی شرفنامه خر رفت و رسن برد ازالهسی لازم اولان ایله
برلازم شی بیله کتمکده ضرب ایدرلر کمال خجندی بیت بستاند رقیبم سر زلفت بکف و رفت *
نوشد مثل کهنه که خر رفت و رسن برد خر را بعروسی خواندند مگر آب و هیزم لازم آمده
ترکیده اشکی دوکونه او قشلریا صو اکسك یا اودون شیخ نظامی بیت خر را کسی در عروسی
نخواند * مگر آن زمان آب و هیزم نماند خرظریف نزاکتدن بی خبر اولان کسنه
نزاکت خرج و صرف ایتدکده ضرب ایدرلر وحشی یزدی بیت وحشی بدست چند توان
بست خر درا * از خرظریف شهر میندیش زینهار خرکدا ابرام ایله دلنجیلك ایدوب
نسنه استینه دیرلر شیخ نظامی بیت یاوه طبعان خرکدایی را * چه عجب بخل میکنند
مردم * نته کیم یوزقرار دوب شی استینه بزکدا دیرلر مولانا آصفی بیت میشود مردم بحسن
روی او کل بزکدا * عندلیب خوش نوا باشد طفیلی از هزار خرکه سنجاب یعنی آسمان
کذا فی شرفنامه خسپوش نفاق و ریادن کنایه در کذا فی مجمع الفرس خسپوش
کردن ظاهر و معلوم اولان نسنه یی ستر ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی خس در دهن
کرفته یعنی عاجز اولمش کذا فی مؤید الفضلا خط بجهان کش تارك دنیا اول کذا
فی المشکلات خط برکردن کشید اطاعت امر ایلدی ابو المعانی بیت سرا آنکه که انداز د
بشمشیر جفای خود * بکش برکردنم اول خطی از خاکپای خود * دیار عجمده قاعده
قدیمه بودر که مقتولك ابتدا کردنه جلاد بر خط چکوب و کوزلرین باغلیوب نطع ریك
اوزره او تور دوب ایکی اوچ دفعه اذن طلب ایدوب بعده قتل ایدر مقتولك کوزی باغلندیغنه
خواجه آصفی بیت قاتل من چشم می بند دم بسمل مرا * تا بماند آرزوی روی او در دل مرا *
و نطع ریك دوشندیکنه شیخ نظامی بیت نطع بیفکند بروریك ریخت * دیو زدیو انکیش
میکریخت خط بطلان خط سقیم اوزره چکیلان خط کمال اسمعیل بیت هر که چون
نقطهٔ نه دایرهٔ حکمت اوست * زود باشد که کشندش خط بطلان بو سر * بو معنایی مؤید
طالب کلیم بیت بحنب دست کهر پاش فیض کستر او * ز موجها خط بطلان کشیده بر دریا
خط خطا دخی بو معنایه در مولانا کاتبی بیت آنکه او خط خطا بر اهل سودا میکشد *
روسیه کرددا کر بیند بچشم این خال را خط بیزاری مثله کمال اسمعیل بیت لاجرم میکشم
بنوندی * بر سر فضل خط بیزاری خط نسخ مثله ریاضی سمرقندی بیت بی تو خط نسخ
بر حرف بقا خواهم کشید * رخت تمکینم ازین دار فنا خواهم کشید خط بغداد کنار جام
جمده اولان خطوط سبعه نك انتهاسنده اولان خط در که طلو اولمقدن کنایه در خواجه سلمان
بیت وقت صبحست و لب دجله و انفاس بهار * ای پسر کشتیٔ می تا خط بغداد بیار *

و ستور معناسنه خط یالکز ایراد اولنور وله ایضا بیت دامان تیغ حکمت خطهٔ ایران زمین
باد تا خط خطا والله اعلم بالصواب * یعنی ایران سنوری خطا سنورینه دك ك خط ساغر
یعنی خط بغداد میر حسن دهلوی بیت خط ساغر بجاکه بکر فتست * دل من از کتابت اشعار
خم باش ع مطیع و منقاد اول مولانا دهکی بیت صوفی که سر از جرعه کشد کر تو دهی می *
چون چنك کشد هر کس از سینه که خم باش ك خم زد ع سیکه رك قچدی مولانا بزمی بیت
کشت بردامن افلاك نمایان مه عید * خم ابروی تو رادید و روان بس خم زد * فارغ اولمق
معناسنه ده استعمال ایدرلر مولانا جامی بیت بیا تا زهر خیره کی خم زنیم * زمانی بهم از
صفادم زنیم ك خم ندهد ع دفع ورده قادر دکلدر حکیم انوری بیت شاهی که چو کردند
قران پیالهٔ دستش * البته کمان خم ندهد حکم قرانرا ك خمیرمایه ع اصل و منشأ و طینت
کمال اسمعیل بیت پیری خمیرمایهٔ مرکست وین عجب * از موی کس شنید که آید برون خمیر
محتشم کاشی بیت دلم که بی تو لکدکوب محنت والمست * خمیر مایهٔ چندین هزار درد
وغمست ك خنجر امام ع اول کمسنه حقنده ضرب ایدرلر که بر مجلسدن طرد ورد ایتمکه کتمز
هر وده عار سزلق ایله ثقلت ایدر ابو المعانی بیت چندان که شود ثقلت او مجلس عرفان * کویا که
شده فی المثل او خنجر امام ك خنجر امام اکا دیرلر که شمر ذی الجوشن دیدکلری شخص قاتله الله
حضرت سعید شهید امیر المؤمنین امام حسین بن امام علی رضی الله عنهمانی شهید ایتدوکی
خنجر بو وجهله یاننده آیرلمق واقع اولمامغله ضرب مثل ایلمشلردر ك خنده دردل شکن ع مرادم
حاصل ایله دیمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت تاکی ورق عمر بغم درشکنم * وین خندهٔ می
دردل ساغر شکنم ك خنده خریش ع اول خنده درکه سخره و استهزا ایله اوله کذا فی شرفنامه
خنك کردن ع فتح نون ایله لطیفه و مزاح ایتمك شاه طاهر دکنی بیت زاغ کیرد همه از بلبل
شوریده کلاغ * برك پژمرده کند باکل صد برك خنك ك خواب خرکوش ع غفلت ویرمك
و آلدامق ترکیبنده دخی بو معنایه طوشان اویقوسی ویردی دیرلر مراد آلدادی دیمکدر کذا فی
شرفنامه ك خوابکاه غول ع یعنی دنیا ایضا منها ك خوارکار ع واو معدوله ایله یعنی
ستمکار منوچهری بیت تو خوارکار ترکی و من بردبار عشق * زشتست خوارکاری و خوبست
بردبار ك خیر الحرکات ع یعنی صوم و صلاة و عبادات و طاعات کذا فی شرفنامه ك خیر العمل
یعنی فکر در صفات الله تعالی وقدرته وجلال وعظمت کبریائه جل شانه وعم نواله ایضا منها
ك خیمه برون زد ع یعنی طشره چیقدی مولانا جامی بیت خیمه برون زد ز حدود صفات *
پردهٔ او شد تتق نور ذات * بو بیتده لازمی ایله تعبیر اولنمشدر وله ایضا بیت لم از شعلهٔ
شوق آبلهٔ پر خون زد * بهر پابوس تو جان خیمه ز تن بیرون زد ك خیمه برون زد ع انده یر ایتدی
وحشی یزدی بیت پاك سازا ز غیر دل و ز خود تهی شو چون حباب * کز سبکروحی تواند
خیمه زد بر روی آب ك باب الخاء المعجمة المكسورة ك خرد در خطست ع عقل زائل اولوب
بیهوش اولمغه دیرلر ابو المعانی بیت نماند طاقت کفتار در هوش * خرد در خط شده از
جور بیهوش ك خرقه درانداختن ع کناهه اعتراف ایتمك و عاجزانه تسلیم ایتمك کذا فی
شرفنامه ك خرقه درانداز ع یعنی مجرد اول ایضا منها ك خرقه کردن ع یعنی چاك و پاره پاره

پاره پاره ایتمك کذا فی المحمودی ك خرقه سوخت ع خصومت و عداوتی بو طرف ایلدی خواجه
حافظ بیت ماجرا کم کن و باز آکه مرا مردم چشم * خرقه از سر بدر آورد و بشکرانه بسوخت
خشم بیهوده ع جاهلانه محاوره و بی اصل و بیهوده غوغا ایلمك حضرت مولانا بیت از بغل
او نیز طوماری نمود * تا بر آمد هر دو را خشم بیهود ك خط اول و خط کل ع یعنی عرش مجید
کذا فی شرفنامه ك خیره دست ع ذکری مرور ایدن چیره دستك ضدیدر کمال اسمعیل
بیت دست سخن ز دامن مدح تو کوته است * خیره چرا دراز کنم قیل و قال را ك خیره سر ع
ابله و احمق و سرسم مولانا هاتفی بیت شب تیره بخشش ازان تیره تر * سراسیمه کردید ازان
خیره سر ك خیره شیر ع غضبناك و خشم آلود وله ایضا منها بیت این خیره شاید که این
خیره شیر * رود جانب صید دیکر دلیر ك خیره کش ع ضم کاف ایله مثل خیره سر وله بیت
چو صاحبقران دید کان خیره کش * نه آزرم ونی وهم دارد نه هش ك باب الخاء المعجمة
المضمومة ع خدادوران ع ضم دال و واو معروفله ظالمان و فاسقان کذا فی شرفنامه
خدایی فروشان ع اهل لعنت که دعوای خدایی ایدرلر ایضا منها ك خرده دان ع غایت دقیق
فکرلی مولانا عرفی بیت کین را بمهر مفروش ای عشق دوست دشمن * زین بیهترك فرا کیر
یاران خرده دان را ك خرده کیر ع سوز ده و غیرده اکسك طوتیجی شیخ سعدی بیت توان
کفت با این حقایق شناس * ولی خرده کیرند اهل قیاس * و طعن و دخل ایدیجی معناسنه
خواجه حافظ بیت بروای زاهد و بر درد کشان خورده مکیر * که ندادند جز این تحفه بما
روز الست ك خشك باختن ع رهنسز قمار و نرد اوینامق کمال اسمعیل بیت چشم من بارخ
تو هر دو جهان * خشك می باز دو تر می ماند ك خشك با خشك نکیرد ع قوریدن قوری یه
نسنه بولاشمز دیدکاری مثلدر شوقی یزدی بیت چوب و تسبیح زهد سنی زاهد دوست *
خشك با خشك نکیرد مثل مشهورست ك خشك ریش ع یعنی عذر و بهانه حکیم انوری
بیت خشك ریشت کند فلك مپذیر * تا برد خشك و تر ز حوت و حمل * حسن بیك اتمی
بیت آن شوخ میبرد بکلستان رقیب را * ما را بخشك ریش دهد صد فریب را *
خشك سر ع یعنی دیوانه سر کذا فی شرفنامه ك خشك مغز ع مثله ایضا منها ك خشك
و تر ع یعنی روز و شب میرزا فصیح بیت آهوی آتشین را چون پیش در براید * کافور خشك
کرد با مشك تر برابر * ودخی نیك و بد معناسنه استعمال اولنور ك خفت و خیز ع یعنی آهسته
و تدریج لواحد من الشعرا بیت دولت آنست که خفت و خیز بود * دولت نیز رستخیز بود
ك خلقت آزاد کرد ع مدح و ثنا کی ایتدردی خواجه سلمان بیت سوسن آزادی خلقت کرد
با سرو سهی * لطف طبعت را خوش آمد هر دو را آزاد کرد ك خم هفتجوش ع یعنی کوس
یدی معدندن ترکیب اولندوغیچون هفتجوش دیدیلر مولانا عبد الله هاتفی بیت در نکادرنك
خم هفتجوش * ربوداز سر و مغز نه چرخ هوش * و پهلوانلرك کرزینه ده دیرلر وله ایضا بیت
یکی کرز ششپهلوی هفتجوش * که میر بخت مغز سرا نراز کوش ك خواجه مساح ع یعنی
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مساحك معناسی کثیر الخیردر ك خوب
نمودی جانم ع محل تحسینده استعمال اولنور برادر سیفی بخاری بیت کفتیم جان

نوایدست ونمودی لب خویش * آفرین بر تو عجب خوب نمودی جانم ي خودپرست ع
خودبین ومتکبر کذا فی شرفنامه ي خودرا ببالا برد ع کندونی یوقاری
طوتدی لواحد من الشعرا بیت زانچه کفتی برد بالایت مراد دل منست * منکرم زیرا که بس
خودرا ببالا میبری ي خودرو ع تربیت اولنمامش خواجه حافظ بیت مکن درین چمنم
سرزنش بخودرویی * چنانکه پرورشم میدهند میرویم ي خودسر ع بی باك وبی پروا
محتشم کاشی بیت به بی قید آهوانت کوکه بسیار اینچنین خودسر * مناسب نیست در دشت
دل مردم چریدنها ي خوردوستان ع تازه فدانکه هنوز بتمش اوله ي خورشید سواران ع
یعنی شب بیداران کذا فی شرفنامه ي خوش ادا ع یعنی بد اداضدیله بیان اولنور بد ادا
دنیلدکده خوش ادا امر ادا ولنور تکلم بو بیتدن فهم اولنور بیت برش ادا نکنم مدعای خود
هرکز * که مدعی ز حسد بد ادای خو دنکند ي خوش برا ع یعنی صفاده اول مولانا کاتبی
بیت دلبر کشید خنجر ودل نیم بسمل است * ای جان تو خوش برا که مراد تو حاصلست
ي خوش صحبت * ندیم ومصاحب وله ایضا بیت هرکه با هر مردمی خوش صحبتست *
میتوان کفتن که او خوش صحبتست ي خوش علف ع ایو کم وحلال وحرام دیمیوب اکل
ایدنه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی شهر بین که چون لقمهٔ شبهه میخورد * پار
دمش دراز باد آن حیوان خوش علف * واکول یعنی بسیار خوار مولانا جامی بیت
بخوری خواه کبر خواه صفی * کاو وخر نیست باین خوش علفی ي خوش قلم ع خوش
نویس کاتب حیله کار شیخ سعدی * مثنوی * دوهم جنس دیرینهٔ خوش قلم * نباید
فرستاد یکجا بهم * چه دانی که همدست کردندیار * یکی دزد باشد یکی پرده دار ي خوش
کردن ع قبول واستحسان خواجه سلمان بیت دامنت دود دل عود کرفت وخوش کرد *
تا بدانی که دم سوخته کانرا اثراست ي خوش نشین ع بر یرده متمکن اولمیان وحشی یزدی
بیت ما مردمان خانه بدوشیم خوش نشین * هرجا که میرویم شود خانمان ما ي خوشه
درکلو آوردن ع یعنی بنشدی واکایقین واردی کذا فی شرفنامه ي خولی بکفم به زکلنکی بهوا ع
ترکیبی بوکونکی یمورطه یارنکی طاوقدن بکدر استاد دیمشدر بیت نقد پشیز به از
بدنهٔ نسیه ما را * خولی را بکفم به زکلنکی بهوا ي خون در چشمش نیست ع بر نسنه یه
اقتداری یوقدر خواجه سلمان بیت بحر وکان را نیست خون در چشم وآب اندر جکر *
بسکه جودش دخل بحر وحاصل کان میبرد ي خون کرفته ع اجلی یتشمش خواجه
حافظ بیت اجل بکجاست که این جان خون کرفته چو کل * فدای نکهت کیسوی یار خواهم
کرد ع بو معنایه محتشم بیت دل باراده میدهد دست ببند زلف او * ماهی خون کرفته
بین جانب شست میرود ي خونی که باشیر درشود با جان برآید ع کشی خونی اوانجیه دك
ترك ایتمز شاعر بیت عشق تو دردرونم ومهر تو در دلم * باشیر اندرون شد وبا جان بدر شود
ي باب الدال المفتوحه ع دادی مارا سر براب ع بنی پایه آتدی بابا فغانی بیت وعده کردی
شب که می آیم بکشت ماهتاب * رفتی ودادی من بیخانمان را سر برآب ي دارد بجای دیکر
کل درآب ع انك برغیری پرده دخی علاقه سی واردر مولانا بنایی بیت خانهٔ درکوی

کوی تقوی داشتم کردم خراب * از برای آنکه دارم جای دیکر کل درآب ي دارند عزیز بهر
چشمی صد چشم ع بر آدم ایچون نیجه آدملره دخی رعایت ایدرلر بو مثله عربده لاجل عین تکرم
الف عین دیرلر کمال اسمعیل بیت بودیده نهم ز بهر چشمت نرکس * دارند عزیز بهر چشمی صد
چشم ي داغ شدم ع یعنی هلاك اولدم ملا قی بیت شدم بباغ که تسکین دل دهم دیدم
میان بلبل وکل کرمی که داغ شدم ي داغ غلامی ع مجمله قاچقون قولك آلننه قورلر
بر نوع معلوم داغدر مولانا جامی بیت کشیدش برجبین داغ غلامی * برامد آنکهی نام
تمامی * ابو طالب کلیم بیت بنده کی را در ره خدمت بسی شایسته ام * میشود داغ غلامی
خط پیشانی مرا ي داغ کندم خون ع هرکسك دردی درونده در اما کمال بخندی سؤاله
جواب اولمق اوزره نظمه کتورمش بیت بکفتمش که دلم بردهٔ بمکر وفسون * بخنده کفت
بنازیکه داغ کندم خون * داغك عربیسی کی در وکندمه برد یولرضم بابله وخون که دم در ترکیب
اولیجق کی بر دم دیمك اولور ي دامن از وافشاند ع انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت
تا نه پنداریکه سلمان دامن از دلبر فشاند * دامن از دل برفشاند ودامن دلبر کرفت ي دامن
باغی کرفت ع عزلت اختیار ایتدی کذا فی شرفنامه ي دامن بدندان کرفت ع سرعتله
قاچدی شیخ سعدی بیت بجا یکتر از خودمیند از تیر * چو افتاده دامن بدندان بکیر ي دامن
دراز ع احمق وبیهوده کار مولانا جامی بیت نوشته بدان نکتهٔ جانکداز * که ای کوته اندیش
ودامن دراز ي دامن درکش ع ترك صحبت وفراغت اختلاط ایله کذا فی شرفنامه ي دامن
کشان ع صفا وعزونا زیله یوریمك * مصرع * عیدست وخلقی هرطرف دامن کشان
با یار خود ي دامن افشانی ع مثله وبمعنی ترك وفراغت ي دامن کشیدن ع اعراض ایلمك
دامن افشاندن ع مثله کذا فی اللغة المعتبرة ي دانای ایران ع یعنی جاماسب ي دانای یونان
یعنی افلاطون کذا فی بعض اللغه ي داو بهفت ع نرد ده دوشش آتمقدن کنایه در حکیم
خاقانی بیت هفت طواف کعبه را هفت بتان پسنده اند * ماوسه پنج کعبتین داو بهفته آوری
حکیم انوری * مصرع * همه در ششدر عجزند وتراد و بهفت ي درآب میراند ع پاره یه
اتار خواجه آصفی بیت نمودی چهره درآیینه تا سوزی دل زاهد * بد اسوزی چرا درآب
میرانی مسلمانرا ي در آستین اینست ع حاضرده بووار در بابا فغانی بیت کشود چاك کریبانکه
یاسمین اینست * نمود ساعد وکفتا در آستین اینست ي در آستین باید ع حاضر وآماده
کرك کمال اسمعیل بیت باید چو ساعد تو زسیمش بر آستین * هرکس که دست در تو چو آن
آستین زند ي درافتاد ع خصومت ایلدی خواجه حافظ بیت بس تجربه کردیم درین دیر
مکافات * با دردکشان هرکه در افتاد برافتاد * وبرافتادك بد دعا اولدوغی ذکر اولنمشیدی
بر معناسی دخی بی سروپا اولدی دیمکدر حضرت مولانا بیت بسودای سر زلفت درافتادم
برافتادم * درین دریای بی پایان درافتادم برافتادم * کاهی الفسز ي در افتد ع دخی دیرلر
مولانا هاتفی بیت کرش سر رفتد با تو چون برفتد * کلاه تو هم شاید از سر فتد ي دران
دست وپای داشت ع انده مدخلی وعلاقه سی واردر حکیم انوری بیت نیاید بسنکی در
انکشت وپایی * که با او دران دست وپایی ندارد * بو بیتده عکسی واقع اولمشدر امایته

معناسی اولدر ؎ درپا افتد ؎ بیحال وبیجان اولدی خواجه سلمان . بیت دلی چو زلف
توسرتا بپای جمله شکست * زسر برآمده درپا فتاده رفته زدست ؎ درپا برون ؎ مقامی
ایاغه اورمقدن کنایه در وله . بیت تاری از موی تو بجانی مخرم موی بدین * سرفرو
آورد لیکن توچو درپامیبری ؎ درباز م ؎ بذل ایده رم خواجه حافظ . بیت در خرابات
مغان کرکذر افتد بازم * حاصل خرقه وسجاده روان درباز م ؎ درباقی شد ؎ بر نسخه باقی
قالمادی ودخی آخر اولدی شیخ نظامی . بیت مطرب آمد روانه شو ساقی * شد طرب
رابهانه درباقی ؎ درپای درآمد ؎ محنته اوغرامقدن کنایه در خواجوی کرمانی . بیت مستم
بد و چشم نیم مستش * درپای درآمدم ز دستش ؎ درپای عدالت حنا ؎ یعنی عدلك ثبوت
وقیامی واردر کذا فی شرفنامه ؎ درپرده ارد ؎ انکار ایدر کمال خجندی . بیت دل ریش
ارچه راز خود زجان درپرده میدارد * نباشد بر تو پوشیده جراحتهای پنهانش ؎ درپس
زانو افتاد ؎ منزوی اولدی کمال اسمعیل * قطعه * چون دل زجهان عیش بیکسو افتاد *
دردام بلا زان خم گیسو افتاد * تا با سر گیسوی تو همزانو شد * چون گیسوی تو درپس
زانو افتاد ؎ درپوستین او رفت ؎ انی غیبت ایلدی مولانا جامی * قطعه * مردك خشك
مغز را دیدم * رفت درپوستین صاحب جاه * کفتم ای خواجه کر تو بد بختی * مردم نیك
بخت را چه گناه ؎ درپوست نمی گنجد ؎ کثرت سرور و فرحدن کنایه در ترکیده دخی
بو معنایه دریسنه صغمز اولدی دیرلر کذا فی المحمودی ؎ درپیش او کلاه نهاد ؎ اکا تعظیم
ایلدی بو معنا دیار اسلامیه ده اجرا اولنمز لکن طائفهٔ فرنك میانلرنده جاریدر انجق
مقصود تعظیم در حکیم انوری . بیت ای فلك با کلاه داریٔ خویش * پیش قدرت کلاه بنهاده
؎ درتیره کشت ؎ قساوتلندی ؎ درتیره ام ؎ قساوتده یم خواجه سلمان . بیت درتیره ام
زباد که آمد سوی تو * وز شانه که دست میزند موی تو ؎ درچه تیری ؎ نه پایه ده سن
مولانا طوسی . بیت ایدل چو تیرش آمدز و دازه وابکیری * تادر صف دلیران بینم که درچه
تیری ؎ درحساب میگیرد ؎ یعنی مواخذه ایدر کذا فی شرفنامه ؎ درخاك نشست ؎ اعتبارسز
اولدی کمال اسمعیل . بیت نشست آب زرشك لطافتت درخاك * چنانکه باد بر آتش زنعل
آن بکران ؎ درخط رفت ؎ مضطرب اولدی محمد عصار . بیت پرخطش که جا زا بود از وقوت *
زحسنش رفته درخط جان یاقوت ؎ درخط شد ؎ مثله خواجه حافظ . بیت مپوش روی
مشو درخط از تفرج من * که خواند خط تو بر روی واین بکاد و دمید * ودخی آزرده اولدی
شیخ نظامی . بیت زد بیاو غلام واشتر و کنج * دبیر ازا قلم درخط شد از رنج * ودخی متغیر
اولدی حکیم خاقانی . بیت اکر زظلم کله کرده ام مشو درخط * تو منصفی قسم نوشتنو بفصل
خطاب * شرفنامه ده بیخود و بیهوش ودر اندیشه شدن معنالرینه مرویدر ؎ درخم
اندازی ؎ کسرخا ایله دوریلوب بوکیلوب آتلغه طور رمولانا عرفی . بیت عرفی آن زلف
سبکدست کمند اندازش * مانده چین برسر چین درخم اندازی هست ؎ درخواست
کردن ؎ رجا و تمنا ایتمك خواجه حافظ . بیت کسی که در ازلش جام می نصیب بود * چرا بحشر
کند این گناه را درخواست * وبمعنی دریوزه کردن کمال اسمعیل . بیت دل ازین به نظری از تو

از تو همی دارد چشم * کرچه خود میکنی آنچه از تو سزد می درخواست ؎ دردخورده ؎ بلایه
اوغرامش کمال خجندی . بیت این جهان دردخورده ندانست * وارهیده ای از وچو برکندی
؎ دردهن عام افتاد ؎ شایع اولدی وشهرت بولدی ولی دشت بیاضی درهزل . بیت خواستم
کوزکی آهسته زنم بانکی کرد * جست از کون من و دردهن عام افتاد * خواجه سلمان . بیت
جام از نقل لب لعل تو نقلی میکرد * راز سربستهٔ خم دردهن عام افتاد ؎ درزبان کرفت ؎
فصل ایلدی غیبتك بر نوعیدر بو معنایه اندر زبان کرفت دخی دیرلر خواجه سلمان
بیت در زمان دوات او کرد آتش سرکشی * لاجرم در انجمن شمعش کرفت اندر زبان ؎ درزر
کرفت ؎ کثرت احساندن کنایه ایدرلر خواجه حافظ . بیت بدین شعر تر شیرین زشاهنشه
عجب دارم * که سرتاپای حافظ را چرا درزر نمیگیرد * التونه غرق ایلدی دیمك اولور نتکم
؎ درکوهر کرفت ؎ جواهره غرق ایلدی دیمکدر ایکسی دخی بو بیتده واقع در مولانا
جامی . بیت چه از اسبان زین درزر کرفته * زدم تا کوش درکوهر کرفته ؎ درسر آمد ؎
یقلوب دوشدی مولانا هاتفی . بیت کورانه عصا زد و برآمد * لغزید زپا و درسر آمد *
وله ایضا . بیت درسر آمد سمند شهزاده * درشکسته کمند شهزاده ؎ درسر زبان رفت ؎
دلی بلاسنه اوغرادی مولانا طوسی . بیت باروت چو شمع لاف میزد * آن سوخته درسر
زبان رفت ؎ درسفید کرد ؎ عزیز مهمانی کلدی دیار عجمده قاعده بودر که بر دولتمند بر فقیرك
مهمانی اولسه قاپوسن کرج ایله اغاردر میر حسن دهلوی درنعت شریف . بیت عنکبوت
غار را کفتم که این پرده چرا * کفت مهمان عزیز آمد که کردم درسفید ؎ درشو ؎ ایچرو کیر
کمال خجندی . بیت بردرش حلقه زدم کفت کمال * خاك این درنشوی درشو ؎ درفراز
کرد ؎ نومید ایلدی وله ایضا . بیت رفتم بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید
روان درفراز کرد ؎ درقدم باشیم ؎ خدمتنده اولالم مولانا هلالی * قطعه * زهی سعادت اکر
خاك آن قدم باشیم * بهر کجا که نهی پای درقدم باشیم * چو عاشقان بوفا جان کشید در
پایت * امید هست که ما نیز درقدم باشیم ؎ درکجا میخورد ؎ یعنی قانده براشور حکیم انوری
بیت بدین پیری و روشنائی کهر * ترا درکجا میخورد زندکانی ؎ درکرفت ؎ شعله لندی
خواجه سلمان . بیت باز دل سودای آن زنجیر مو از سر کرفت * آتشم بنشسته بود از شمع رویش در
کرفت * ورونق بولدی خواجه حافظ . بیت ساقی بیا که یار زرخ پرده برکرفت * کار چراغ
خلوتیان باز درکرفت * وتأثیر ایلدی وله ایضا . بیت نکرفت در تو کریهٔ حافظ بهیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست ؎ درلباس ؎ یعنی مخفی ومستور بابا فغانی . بیت کند قتل
محبان درلباس آن ترك میترسم * کزین خونهای پنهان دامنش پرخون شود روزی *
وسوزی پرده لو ایتمك معناسنه وحشی یزدی . بیت دلا وحشی صفت یکحرف بشنو در
لباس ازمن * بکش سر در کریبان غم اندر وقت عریانی ؎ درلباس بودن ؎ نفاق
اوزره اولمق مولانا عرفی . بیت کسی که با تو بود درلباس همچو پیاز * بزیر تیغ کشندش برهنه
همچو سیر ؎ درلوزینه سیر دارد ؎ شادلقده غم کتورر دیمکدر بعض فرهنکلرده سروری
وغمی ده ایلر و کتورر حکیم انوری . بیت که بود با تو همه دوست در وفا چو پیاز * که روز کار

بلوزينه درنداش سبز ﮓ درميان باشد ﮓ يعنى رهن اوله منلازمى بيت ميروم در
آستان پيرآن روشندلى * درميان باشد بمى هرروز تسبيح وعصا * كمال خجندى
بيت كرميان باشدش بزير قبا * خرقه‌ٔ بنده درميان باشد ﮓ درنمى آيد ﮓ حاصل اولمدى
خواجه سلمان بيت بران بودم كه چون دولت درايد از درم روزى * بهرپايى كه كوشيدم
ازين در درنمى آيد ﮓ درنميكيرد ﮓ كاركر اولمز كذا فى شرفنامه ﮓ در وصله‌ٔ اونشست
انك مرادمجه حركت ايلدى مولانا طوسى بيت راست درجان ودل طوسى نشنيد تيراو *
شكر بارى عاقبت در وصله‌ٔ ياران نشست ﮓ درون پروران ﮓ يعنى انبيا عليهم الصلوة
والسلام واصحاب قلوب يعنى اوليا وارباب مجاهدات كذا فى شرفنامه ﮓ درون دار ﮓ
يعنى كينه‌دار مسعود دفى بيت درونش كره بركره پرشكنج * درون دارچون مردم كينه
سنج ﮓ درياب ﮓ برقاج معنايه كلور اول اسركه معناسنه مولانا شاهى بيت درياب دمى
شاهى دلخسته‌ٔ خودرا * ترسم كه بجويى ودبكر بازنيابى * ودخى معاونت وامداد ايله معناسنه
خواجه حافظ بيت بعشق روى توعاشق غريق بحر بلاست * كه فوت ميشود اينك
بيا بيكى درياب * ودخى تدارك ايله معناسنه حافظ * مصرع * راح چون لعل آتشين
درياب * ودخى فهم ايله واكله معناسنه وله * مصرع * بيا وحاصل عمرعزيز رادرياب *
درياقت ﮓ فهم ايتدى واكلادى خواجه سلمان بيت موى تو درقفا چو بديدم نيافتم *
كفتم مكركه دودلى از قفاى تست * وسرعت ايلدى ديمك اولور شيخ نظامى بيت چنان
تيز روشد كه دريافتش * بزخمى سرازفلك برتافتش ﮓ درياى بصره ﮓ يعنى پياله‌ٔ بزرك
كذا فى شرفنامه ودخى شراب بسيار معناسنه مرويدر ﮓ دريك تيرست ﮓ پايه ده در مولانا
طوسى بيت درروز وغا تيرتو ونيزه‌ٔ مهر * روشن شده پيش توكه دريك تيرست *
بومعناده درچه تيرى دخى ديرلرنه پايه ده سن ديمك اولور وله بيت ايدل چو تيرش آمد زود
ازهوا بكيرى * تادر صف دليران بينم كه درچه تيرى ﮓ دستار بند ﮓ يعنى دانشمند كذا
فى المحمودى ﮓ دستارچه ساز ﮓ يعنى هديه ويرحكيم خاقانى بيت ازسيم صراحى وززرمى *
دستارچه ساز دلبران را * مؤيد الفضلاده بمعنى استمالت ساز ومجمع الفرسده بمعنى
دست بدار ﮓ مسطوردر ﮓ دست ازپا خطا كرد ﮓ الن واياغن شاشردى مولانا طوسى
بيت مردم چين راخطايى مشك ازبندمى نهد * ميكند كرباسرزلف تودست ازپا خطا
ﮓ دستادست ﮓ يعنى نقد كه بسادست ويره سيد رابوشكور بيت ستد وداد مكن هركزجز
دستادست * كه بسادست خلاف آرد والفت ببرد ﮓ دست افراز ﮓ آلات ارباب
صنايع مولانا كاتبى بيت هنرسخاست دكرجمله دست افرازند * اكرترا بهرانكشت
خويش صدهنرست * بعض نسخه ده الدوان معناسنه ده مرويدر الدوان اولماسى پاى
افراز آياق دولاغى اولدوغى مناسبتله درمولانا جامى بيت كرباومنت بنود دسترس *
جلد قدم پاى فرازتو بس ﮓ دست افشار ﮓ مرنه كه لادن كبى الده اويناد لر ﮓ وما واللتوندن
مصنوع وملايم طوب ايدوب اكابر وملوك الده طوتارلر خصوصا ابتدا خسرو پرويز ايجون
دوزلمشدر شيخ نظامى * مثنوى * صريرش راا كرافشرديش مشت * برون آرد خميرآسا

دست
آسا زانكشت * زدست اشارززراكنون خمش شو * بيا وسيم دست افشار بشمو ﮓ دست
افشان شدن ﮓ رقص وسماع ايلمك خواجه سلمان بيت دستها كويند برهم سرو وهرساعت
چنار * درهواى مهرجان رقصان ودست افشان شده * ووجد وحال ايله شوقه كلمك
معناسنه خواجه حافظ * مثنوى * چو درد ستست رودى خوش بزن مطرب سرودى
خوش * كه دست افشان غزلخوانيم وپاكوبان سرانداز يم ﮓ دست افشانى ﮓ ذوق وصفاده
اولمق شيخ فيضى * مصرع * باد دست افشان درآمد آب پاكوبان رسيد ﮓ دست انداز ﮓ
ظلم وستم خواجه سلمان بيت چنان زملك برانداخت رسم دست انداز * كه بار كش نتوانست
بركبوترزد * وحددن متجاوز وجور وتعدى معناسنه محبوبدن اولسون غيريدن اولسون
محتشم كاشى بيت ترك من مستست ودست انداخت بردوش رقيب * وه كه شد ملك دلم
ويران زدست اندازاو ﮓ دست بردل نهاد ﮓ چاننه جبر ايلدى مولانا شاهى بيت چند
بينم رخ خوبان ودل از دست دهم * وقت آنست كه دستى بنهم بردل خويش ﮓ دست برد ﮓ
غالب اولمق جنكده وغيريده خواجه حافظ بيت مرامى دكربان از دستبرد * بمن باز بنمودى
ازدستبرد ﮓ دستبرد شد ﮓ مغلوب اولدى حكيم انورى بيت بارى ازان پاى شوم پايمال *
بارى ازان دست شوم دستبرد ﮓ دست برون كن ﮓ يعنى دست راقطع كن كذا فى شرفنامه غيرى
فرهنكلرده هرنسنه دن قطع علاقه ايلمك معناسنه در حكيم انورى بيت باچنين دست مرا
دست برون كن پس ازين * كرقناعت نكند دست كشد پيش نياز ﮓ دست برتركش زد ﮓ
يعنى عجب ايش ايتدى خواجه آصفى بيت زان كمان ابرو زچاك دل كشيدم تيرآه * درصف
عشاق دستى بازبرتركش زدم ﮓ دست برو افشاند ﮓ انى ترك ايلدى خواجه سلمان بيت دنيا
چو كردكرد تشبث بدامنت * افشاند همت توران خاكسار دست ﮓ دست پيشين رابدل نيست
ايش اولكى ايشدر مولانا جامى بيت زبان دهر ازين به مثل نيست * كه كويند دست پيشين
رابدل نيست ﮓ دست بكاسه يافت ﮓ مباشرت جماع اوزره بولدى مولانا طايى بيت
دوش بوقت صبحدم طرف چمن شتافتم * نركس مى پرست رادست بكاسه يافتم ﮓ دست خر ﮓ
عورتن واوغلانن فلان ايتديكم ديوسوكمك شيخ سعدى بيت كسى پاى مرغى نياورد پيش
ولى دست خررفت زانداز ديش * حكيم انورى بيت دست خرنام ميبرم اما * مى نكويم
كه نربكجاست هنوز ﮓ دستخوش ﮓ دست افشار مرقوم معناسنه در مولا جامى بيت بادل
دستخوش خوف ورجا * كف اى كرم روان تابكجا * تركيب اضافى صورتنده دخى استعمال
اولنور استاد بيت عصمت وعقلست برسرآمده از كائنات * اوبهم پامال شهوت بود
ودستخوش هوا ﮓ دستخون ﮓ قاراوينده رهن كند وجانبنه بغلمه ديرلر حكيم خاقانى بيت
درقره‌ٔ زمانه فتادى بدستخون * داما ل كعبتين كه حريفست بس دغا ﮓ دست داد ﮓ
يعنى ميسر اولدى ودخى رام اولدى معناسنه استعمال اولنور خواجه حافظ بيت درآب
وكل زرخسارت چوجان دادم بهوى او * چو نقشى دست داد اول رقم برجان سپاران زد
ديكر بيت تشريف دستبوس توازا كه دست داد * مى افتدش بسان زمين چرخ درقدم
ﮓ دست درآستين كرد ﮓ يعنى هرنسنه دن ال چكدى كذا فى المحمودى ﮓ دست شست ﮓ

نومید اولدی بو عبارت ترکیده دخی مستعملدر میر ابو المعانی بیت دیکران او فا چو کرد
نهان * دست شستند عاشقان از جان ع دست شکسته ع یعنی بی مایه و بی قدرت
کذا فی شرفنامه ع دست صلیبی مکن ع یعنی تعظیم ایچون ال باغلمه کذا فی مؤید الفضلا
ع دست کشاد ع یعنی سخاوجوانمردی کرد کذا فی المحمودی ع دست کشیده ع تصرف
اولنمش شی مولانا امیدی * مثنوی * بیا ساقی آن طفل نوساله را * کرانمایه یا قوت
سیاله را * بده کرچه در کیش هشیار و مست * نشاید کشیدن بیکساله دست ع دست
مردی ع شجاعت وامانت ومعین معناسنه ده اولور کذا فی ادات الفضلا ع دست موزه ع
آلات صنایع مولانا جامی بیت اوّل از شرع دست موزه کند * پس سؤال نماز و روزه
کند ع دست موسی ع یعنی آفتاب حکیم خاقانی بیت جام فرعونی اندر آرکه صبح *
دست موسی برادار کهسار ع دست پازد ع چالشدی و چبالدی مولانا کاتبی بیت برای
کشتن خود دست و پا زدم بسیار * ولی بکوشش خود سرخ روی نتوان شد * مثال ثانی
میرزا قلی بیك بیت دست و پا چند زنی عرض شهیدان بردی * یکزمان صبر کن ای کشته که
قاتل برود ع دست و پا کم کرد ع کندوینی یتوردی شیخ سعدی بیت خواهم اندر پا یت
افتم دامنت کیرم بدست * چون ترا بینم زشادی دست پا کم میکنم ع دست و کریبان شد
یاقه یاقه یه اولدی خواجه سلمان بیت غنچه را یاد چو آید بتقاضا اکرش * درمیان
زر نبود دست و کریبان باشد ع دست کردن شد ع قول قوله اولدی دست و کریبانك
خلافیدر بابا فغانی بیت عفا الله مستی آن شوخ مردم کش که با خوبان * بدرغم عاشق
خود در سرمی دست و کردن شد ع دست ساخت ع منفعل اولدی خواجه حافظ بیت
قرباغ ز اشتیاق وصلت * کل ساخت دسته خویشتن را ع دسته شد ع مضطرب اولدی
خواجه سلمان بیت بنفشه دسته از آن میشود بمجلس باغ * که در بهار بخود میرود فروغمکین
ع دستیار ع یعنی معین ظهوری بیت وفا پایمرد و سخا دستیار * ظرافت ندیم و ادب پیشکار
ع دست یافت ع ظفر معناسنه در مولانا هاتفی بیت وز آنجا عنان سوی البرز تافت * بران کوه
و دشت از کران کر زیافت ع دغل درای ع عیب بولمغه چالشورسن و عیب ارارسن
کذا فی مجمع الفرس ع دفتر شکست ع کاغد کنارین بوکمك حکیم انوری بیت تیره ستوفی
بدیوان در خوش کردان او * می بریدی کاغدی یا میشکستی دفتری ع دف زدن ع نسنه
اسمك ودخی کریه ایلك کذا فی مؤید الفضلا ع دفکش ع یعنی پازنك که عورت پازنکنه دینلور
اوغلان پازنکنه کوه دلال دیرلر ایکیسینه بو بیتده واقعدر مولانا امیدی بیت کوه دلال
و دفکشی بترا * بهتر از شاعری و منلای ع دماغ دارد ع یعنی متکبر و خود بین کذا فی
شرفنامه ع دم بکام فرورفت ع محنتده اولمقدن کنایه در خواجوی کرمانی بیت دمی
ز وصل تو خواهم مکر بکام رسم * دم بکام فرو رفت و بر نیاید کام ع دم فرو رفت ع دخی دیرلر
خواجه سلمان بیت نا بدست فرو رفته دم آواز دهیدش * کو کوش به دارد و چشمش
نکرانست ع دم در کشید ع خاموش اولدی لازمیله تعبیر اولنمشدر خواجه حافظ بیت
حافظ چو نافه سر زلفش بدست تست * دم در کش ارنه باد صبا را خبر شود * کاهی

کاهی ملزومیله ده تعبیر اولنور وله ایضا بیت مرا بکوی که خاموش باش و دم در کش * که در
چمن نتوان کفت مرغ را خاموش ع دم زد ع انك مقابلیدر سویلدی معناسنه ایضا بیت
جائی که یار من بشکر خنده دم زند * ای پسته کیستی تو خدارا بخود مخند ع دندان با و فرو
برد ع اکا مشغول اولدی ع دندان طمع فرو برد ع دخی دیرلر بابا فغانی بیت درین
مجلس بچیزی هر کسی دندان فرو برد * امید ما بران لبهای شکر خند خواهد بود ع دندان
بخون برد ع یعنی اصردی شیخ سعدی بیت که بندی چو دندان بخون در برد * ز حلقوم
بید ادکر خون خورد ع دندان بر جکر نهاد ع صبر و تحمل ایلدی امیر سهیلی بیت چند
خون دل خورم عشقت ز سر خواهم نهاد * هر چه باداباد دندان بر جکر خواهم نهاد ع دندان
فشرد ع دخی دیرلر مولانا جامی بیت بسختی چند روز آنجا بسر برد * بدان محنت بسی دندان
بیفشرد ع دندان برکن ع یعنی طمع ایله خواجه سلمان بیت در آمد و کفت ازین دندان
بامن * راحت طلبی ز کام دندان برکن ع دندان طمع برکن ع اصلی اوزره در مولانا کاتبی
بیت همه دندان طمع از لب لعلت کنند * من اکر پیر شوم بر نکنم دندان را ع دندان بکار
فرو برد ع جان و دلدن سعی ایلدی اوحد الدین اصفهانی * رباعیه * دشمن کرو وصل زمن
برد آخر * او کشت بزرك و من شدم خرد آخر * آورد بجان لب ترا از بوسه * دندان
برخت نیز فرو برد آخر ع دندان دارد ع یعنی خشم و کین ایلر کذا فی المحمودی ع دندان سپید
یعنی مسرور و خندان شیخ نظامی بیت سیاهان از آن کار دندان سپید * ز خندان لب
و و میان نا امید ع دندان شکند ع عاجز و فرومانده ایدر کمال خجندی بیت کر بسنك
ستم عشق تو دندان شکند * دل ز لبهای تو دندان طمع بر نکند ع دندان فرو برد ع حرصندن
اوز ر نیه دوشدی خواجه سلمان بیت دندان فرو مبر با میدای دل از ترا * روزی لب
نکار بکام زمان دهد ع دندان کنان ع رسوای ایدیجیلر بو معناسی دخی زاری ایدیجیلر در
ایکی معناسیده بو بیتدن فهم اولنور حکیم خاقانی بیت شاهدان آب دندان آمده در کار آب
فتنه را از خواب خوش دندان کنان انکیخته * و عاجز اولمق معناسنه ده وله بیت او سرکران
کرده بان من پیش او زاری کنان * دلها دران دندان کنان دامن بدندان دیده ام ع دندان
نماید ع خشم و غضب ایلر کذا فی شرفنامه و مجمع الفرس ده خندان معناسنه در بو معنایه
حکیم خاقانی بیت نقاب شکر فام بند ده وارا * چو صبح از شکر خنده دندان نماید * ودخی
عاجز اولمق معناسنه مرویدر ع دندان نمای ع ظاهر ایدیجی مذکور معنالرده کذا فی المجمع
ع دنکاسه ع و کاسه جلبان کلاهما بمعنی کرانجان و مفت خوار ایکیسیده بر معنایه بو بیتده
واقعدر غزالی مشهدی بیت کدو کشکول در کف بهر شور با دربدر کردی * نکردی سیر
ازین دنکاسه کی و کاسه جلبانی ع دور کوشمال ع یعنی روزکار بد و ایام فتنه و ظلم و حالت
فقر و فاقه کذا فی شرفنامه ع دور کیران ع یعنی پادشاهان ودخی باده نوشان مثال اول
ابو المعانی بیت اینقدر دادی نکرده بوده پیش * دور کیران جهان در عهد خویش * مثال
ثانی وله بیت جوهر جورت نکهدارد بچشم * دور کیران باده عشقت بسر ع ده پازده
داری ع زیب و زینت و آرایش و فر و شوکت کذا فی شرفنامه ع ده دهی ع خالص و رایج

التون ﻛ ده پنجی ﭺ یعنی التون واقچه ایکیسیده بو بیتله واقعدر شیخ نظامی بیت بر دست
اینکه در سخن سنجی * ده دهی زر دهم نه ده پنجی ﻛ دهن دریله ﭺ سوز صاقلمز خواجه
سلمان بیت آه دهن دریله مرا فاش کرد راز * اورا کناه نیست منش بر کشیده ام *
ﻛ باب الدال المکسورة ﭺ درادوز ا ﭺ بو برادادرکه بر عاقل و کامل اولان کسنه‌دن خطا
ایله بر زله صادر اولوب فی الحال اصلاح ایتدکده ایراد ایدرلر لواحد من الشعرا بیت خه خه
ای دلبر درادوزا * نیك میدری و خوش میدوزی ﻛ دراز آهنك ﭺ اوزون اوزاق
دیمکدر مولانا جامی بیت دراز آهنك شد این کار با تو * ندانم چون کنم ای یار با تو ﻛ دریله
دهان ﭺ هرایشتدوکن سویلین آدمه دیرلر اغزی یرتق دیمکدر شاعر بیت تنك دهان
شکرلبان مرهم آن جراحتند * کر زدهان دریده زخم زبان خود کنی ﻛ دژبرو ﭺ خشمناك
اولان آدمه دیرلر کذا فی شرفنامه سروری مجمع الفرسده فتح دال ایله نقل ایلشدر ﻛ دل
بردل کواهی میدهد ﭺ کوکلدن کوکله یول وار میر ابو المعانی بیت ز نجم کر کند دلدار جودم
کدل بردل کواهی میدهد راست ﻛ دل داد ﭺ رضا ویردی ظهیر فاریابی بیت اکر ضرورت
ازین سان نکیرد م دامن * چکونه دل دهدم کز در تو در کذرم * بو معنایه خواجه سلمان بیت
خود دل کرا دهد بدهد دل به بیوفا * باری چو دل دهد بمه مهربان دهد ﻛ دل دل کنان ﭺ
اضطراب و بیجیلرد یمکدر مؤید الفضلاده بمعنی آه زنان و مجمع الفرسده امور نکه متردد
اولنلر معناسنه بو معنایه حکیم خاقانی * مصرع * بغداد جانهار وی او طرار دلها موی او * دل دل
کنان در کوی او چون خود فراوان دیده ام ﻛ دل شب ﭺ کسر لام ایله نصف اللیل معناسنه‌در
خواجه حافظ بیت دوش در حلقهٔ می قصهٔ کیسوی تو بود * تا دل شب سخن از سلسلهٔ
موی تو بود ﻛ دلکران کرد ﭺ خاطر ماندی اولدی مولانا صفی بیت نهاده بر دل ما کوه غم
ز سنکدلی * سبب چه بود دل خود بما کران کرده ﻛ دل کرفت ﭺ طارلدی خواجه حافظ
بیت دلم کرفت ز سالوس و طبل زد چو کلیم * خوش آن زمانکه بمیخانه در کشم علمی ﻛ دلکیر شد ﭺ
مثله خواجه سلمان بیت نیست سودای سر زلف تو کار همه کس * کان طریقست خم اندر خم
دلکیر و دراز ﻛ دلنشین ﭺ مقبول و مطبوع اولقدن کنایه‌در مولانا عرفی بیت ز نهار کوش
باش درین بزم دلنشین * تا نغمه حلقه را بدر کوش میزند * واقف ضمیر اولمق معناسنه‌ده
استعمال اولنور شیخ فیضی از دل ودمن بیت مرد یده وری بدلنشینی * میخواند خطی ز نیش
بینی ﻛ دل نمود ﭺ التفات ایلدی کمال اسمعیل بیت چو بسته با همه کس دل نمودکیست ترا * ازان
بو دمه سالت ز خنده بهاباز * بو بیتك مضمونی کوکل یوز کوستردی تعبیرینه مناسبدر خواجه
سلمان بیت تو دل نمود کی غنچه با صبا بنکر * که هر دمش چو به بیند کنار بکشاید * بو معنایه روی
دل نمود دخی دیرلر ایضا بیت آمد صبا و غنچه دل از هم کشود * روی دلی به بلبل خونین
جکر نمود ﻛ دل نهاد ﭺ اطمینان قلب کوستردی یا خود اطمینان نفس ایلدی کمال خجندی بیت
دل نهادم من بیچاره بدرد دل ریش * چکنم با غم او نیست جز این چارهٔ من * بو معنایه حسن
بیك نازکی بیت دل نهادیم برغمت آری * کار باید نهاد بر بنیاد ﻛ دهقان خلد ﭺ یعنی حضرت
رضوان علیه السلام که خازن جنت دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﻛ ده بکجا و درختان بکا ﭺ اوقه‌ده

جامی بیت در طلب تا کشیده محنت و رنج * ریش کاوی بود توقع کنج ﻛ ریش کاو ریشخندارزه
ﭺ هر کس ایله مرتبهٔ عقلنجه سویلش شیخ نظامی بیت بباید ساخت با هر ناپسندی *
که ارزد ریش کاوی ریشخندی ﻛ ریش ناطوری ﭺ هر کسه سزا و ناسزا دیمیوب تملق و تواضع
ایدنه دیرلر بو معنایه ناطورکنجه تعبیری دخی مشهوردر ابو المعانی بیت شد آنکس
از مروت در جهان دور * که ریش خود کند چون ریش ناطور ﻛ ریك فلان پوشیده است ﭺ
فلانك احوالی نامعلومدر دیه جك یرده ضرب ایدرلر شیخ اوحد الدین بیت ما ریك قصهٔ
خود پوشیده ایم ز خلق * وانکه ز قصهٔ ما عالم خبر کرفت ﻛ باب الراء المضمومة ﭺ رستم
عنان * یعنی بهادر و شجیع پهلوان عبد الله هاتفی بیت برستم عنانان سپردش عنان * که آتش
فروزان شود از سنان ﻛ رقعهٔ غبرا ﭺ یعنی روی زمین کذا فی شرفنامه ﻛ روپوش ﭺ یعنی
مخفی و پوشیده مولانا جامی بیت نیست حد چو منی بردن نام چو توئی * بهر روپوش بنام
دکرانت خوانم ﻛ روز استفتاح ﭺ روز مبارك شاعر بیت عزیز دان زمان وصال را کاندم *
مقابل شب قدرست و روز استفتاح * شب قدر مناسبتیله روز عید اولمق فهم اولنور
ودخی شهر رجبك اون بشی اولمق ده فهم اولنور حضرت مولانا بیت مثنوی که صیقل
ارواح بود * باز کشتش روز استفتاح بود ﻛ روز بازار ﭺ ایام رواج خواجه سلمان بیت
با سر زلفت شب دوشین سر و کارم بود * در جمالت شب همه شب روز بازارم بود * حکیم
انوری بیت دور عیش و طرب بستانست * روز بازار کل و ریحانست ﻛ روز بازخواست ﭺ
روز قیامت خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ ز آب
حرام ما ﻛ روز بیم و امید ﭺ بودخی روز قیامتدر کذا فی شرفنامه ﻛ روز خود بازار خود
دید ﭺ یعنی کندو حالنه مشغول اولوب آخره دخل و تعرضی ترك ایلدی محمد عصار بیت
دکان بندر فی الحال بر چید * روان روز خود بازار خود دید ﻛ روز شمار ﭺ روز قیامت
حکیم شفائی بیت از هجر تو برهجو ستم کردم و داغم * کین مایهٔ تعظیم تو تا روز شمارست
ﻛ روز عزلت ﭺ یعنی روز صوم کذا فی شرفنامه ﻛ روز نو روزی نو ﭺ رزق مقدر هر کون
جدیددر عربیده یوم جدید رزق جدید دیرلر شیخ نظامی بیت اکرچه از عمر بیشی رفت
کورو * کنون روز نوست و روزیٔ نو ﻛ روکش فلان کرد ﭺ برکسیه آخر آدم ایله ستم
ایرشمکدن کنایه‌در محتشم کاشی بیت سرو کارم بغزالیست کز اغیار مدام * میکند
روکش مردم سك مردم رویی ﻛ رونما ﭺ هدیهٔ مرد دباعروس ترکیده یوز کورملکی دیویکی
کانه کو بکونك و یردیکی هدیه خواجه سلمان بیت آن ماه رو اکر ننماید شبی مرا * در وجه
اونهیم دل و جان برونما ﻛ کاهی رونما دهد ﭺ دیرلر خواجه آصفی بیت مانع ز روی خوب
تو آیینه میشود * نا اهل دید جان و جهان رونما دهد ﻛ روی او بیند ﭺ انك طرفن
طوتار شاعر دیمشدر بیت ریش داری اکرش با پسری بحث افتد * هرکه آید بمیان
روی پسر می بیند ﻛ روی آورد ﭺ توجه و عزیمت ایلدی کذا فی شرفنامه ﻛ روی بدیوار
کرد ﭺ خلوت نشین اولدی خواجه آصفی بیت آصفی روی برآورد بمحراب دعا * روز
از ابروی بتان روی بدیوار آورد ﻛ روی در دیوار آورد ﭺ مختفی اولدی ظهیر فاریابی

بیت فلك بجای تو افراشت پشت بر مسند * ستم بعهد تو آورد روی در دیوار ك روی
پسر بیند ع آنك جانبش طوطار بیت هرکه آید بمیان روی پسر می بیند * شاهد کام دلم راه
دیگری بیند ك روی بقا ع یعنی پاینده و صحت کذا فی شرفنامه ك روی ترکش ع سویلنمکه
حاضرلنمش سوز ایضا منها ك روی داد ع ظاهر اولدی کمال خجندی بیت روی تو دیدم
سخن روی داد * زاینه طوطی بسخن درفتاد ك روی در دیوار ع فراغتدن کنایه در شیخ
عطار بیت چون وصالت هیچ کس را روی نیست * روی در دیوار و هجرت خوشترست
ك روی دهد ع ظاهر اولور کمال اسمعیل بیت هرکه ازخط شریعت ننهد پای برون *
هردمش فتح دگر روی دهد چون پرکار * روی دل نمود ع تسلیت خاطر و التفات ایلدی
طالب آملی بیت تاچاك سینه ازدم تیغت کشوده ایم * صدر روی دل بمردم عالم نموده ایم *
حکیم شفائی بیت شفائی درقیامت نیز روی دل نمی بینم * که درکوی بلاهوکس که کشته شد
جاودان کشته شد ك روی زرد کرد ع یعنی یوز قرارتدی اکثر رجا و ساطتیله استعمال ایدرلر
خواجه آصفی بیت بیمار عشق راچو دوا نیست ازچه رو * پیش طبیب این همه روز زرد میکند *
ك روی سپید ع کزیده و منتخب بو معناده سرسپید دخی دیرلر طالب آملی بیت ماگلخنیان
سنبل و نسرین نشناسیم * آتش بود آتش گل روی سپید ما ك روی شناسان ع
آشنایان و معارف و مشاهیر کذا فی شرفنامه ك روی نمود ع ظاهر اولدی حکیم فردوسی
بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود در خواب دوش ك باب الزاء المفتوحة ع
زادخوست ع قلت اکلدن ضعیف اولان حقنده ایراد ایدرلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
زادمنش ع یعنی کریم و جوانمرد اصلی آزاده منشدر که حر الاصل دیمك اولور * مصرع * زادمردی
جاشنکاهی در رسید ك زاده خاطر ع یعنی فکر و منشآت و شعر و غزل وامثالهم کذا فی
شرفنامه ك زاده مرغ ع یعنی آهن کذا فی مجمع الفرس ك زاغ کمان ع یعنی کوشه کمان
کذا فی شرفنامه ك زال مداین ع نوش الروان ایوانندە اوینك قاپوسی اولان عجوزه ایضا
منها ك زانو زد ع تعظیم ایتدی مولانا کاتبی بیت سکان یار بما کرشوند همزانو * زساق عرش
ملایك زنند زانو بیم ك زانو زند ع تعظیم ایدر ظهوری بیت صراحی بخورشید پهلو زند
حریفان بناهید زانو زند ك زانوزنان ع تعظیم ایدیجیلر مولانا هاتفی بیت پی تهنیت یك
بیك همگنان * زبان برکشادند زانو زنان ك زاهد کوه ع یعنی آفتاب کذا فی المجمع
زبان آور ع یعنی بدزبان خواجه سلمان بیت دلست غنچه بیکار و سوسنست زبان *
بسیست رمز زبان آوری بدلداری * کاهی وصف شعرا قصد اولنور کمال اسمعیل بیت بهر
بجا که زبان آوریست شمع صفت * زکنه وصف تو باشد به لکن و عجز قرین * وکاهی افشای
راز ایدنه دیرلر شیخ نظامی بیت زبان آور راز ابتو یاد نیست * که با مشعله کنج را کار نیست
زبانرا بشکست ع یعنی رشوت ویردی مولانا اقدسی * رباعیه * ساقی بده آن قدح زبانم بشکن
وز باده بی خمار جامم بشکن * پیشانی توبه را شکستم زلبت * گر توبه کنم دگرد هانم بشکن
زبانرا کبود کرد ع اغزنده توی بتدی دید کاری معتادر خواجه سلمان بیت تیغ گهرفروش
زبانرا کبود کرد * از بس که بر سحاب امان الامان نهاد ك زبان زد ع روزمره سوز یعنی برلفظی

برلفظی سوز اراسنده تکرار ایتمکی معتاد ایلك و دخی جمله نك معلومی اولان اداخواجه
آصفی بیت مراحدیث زبان زد شکست کوه غمت * که من به تیشه فرهاد همزبان شده ام
ك زبان زرکری ع ایکی کمسنه میاننده معهود انه سوزکه معناسن انجق کندولر بیلەلر
و آخری ایشتدکده فهم ایلمیه کذا فی فرهنك جهانکیری ك زبان کشاد ع یعنی سوزه
باشلادی کذا فی شرفنامه ك زبردست ع اوست اولان کمسنه قوتده و هیأتده ترکیبده توانا
و زورلو آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت چو از چهره کرد خجالت فشاند * زبردست شهزاد کانت
نشاند * بو بیتدن اوست طرف اولمق فهم اولنور زیرا شهزاده لرینی اوست طرفنده
اوتورتدی دیمك اولور شیخ سعدی بیت زبردست هردست دست آفرید * خدائی که
بالا و پست آفرید * بومعنایه بالادست دخی دیرلر وحشی یزدی بیت کسی را کین هما
برسرنشیند * ببالادست اسکندر نشیند ك زخم بریان ع یان اوزرنده قان که بختی لنمش
اوله کذا فی شرفنامه ك زر بزرداد ع باشه باش ویردی برنسنه با زارنده برجانبه زیاده للك
اولیه خواجه حافظ بیت آمد و کرم ببرد آب رخم اشك چو سیم * زر بزرداد کسی آمد و کین
بالا برد ك زرده دهی ع خالص العیار التونکه زرهفت هفت دهه دخی دیرلر مولانا جامی
بیت چون مس او به زرزده دهیست * ذکر زری در زر او بی رهیست * کمال خجندی بیت کفتهای
توکه بروی زده سکه کمال * هفت هفتست ولی چون زر خالص ده ده ك زرکانی ع مثله
معدنی زر خالص اولمق اعتباریله در شرف یزدی بیت زرکانی و نقره زیبق * که مهتاب
راداده بی رونقی * کاهی زرمشد د اولمق اقتضا ایدر مولانا هاتفی بیت شدان زرکانی
ناکاسته * بنام جهانکیر آراسته ك زرده کوش ع زراق و سالوس و مرائی کفته خواد
خواجو از کمال نامه بیت بروای زرده کوش واز رق پوش * شیخ زراق و شوخ و زرق
فروش * کاهی دنبك و قلتبان معناسنده اولور ملاحیرتی بیت حسود تیره دل زرده
کوش ونا انصاف * که بود خیری و پهلو بود داحمر زد ك زر زرکشد بی زری دردسر ع اقچه
اقچه یی چکر اقچه سزلق دردسر شیخ نظامی بیت شنیدم زپیران دینار سنج * که زر زر
کشد کنج زرین کنج * ابو المعانی بیت شنیدم مثل زدیکی پرهنر * که زر زر کشد بی زری
دردسر ك زر سفید ازپی روز سیاهست ع آق اقچه قره کون ایچوندر نظام استرآبادی
بیت بود همیشه ازپی روز سیه زرسفید * اختر و شب بصدق آن واقعه داد یاوری
ك زر روی بست ع نقد ناروا یعنی پچمز اقچه نظام دست غیب بیت پای قبول باطنیت
همچو ظاهرست * کان زرکه روی بست همه نقد ناروا ست ك زرق فروش ع مرائی
و سالوس مولانا جامی بیت چرخ کحلی صفت و ازرق پوش * همه ابنای زمان زرق فروش
ك زرمشت افشار ع خسروك مصنوع آلتون طوپیدرکه لادن کبی الله اوینادر ایدی
دستفوش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی بوسه اورا بها * سبلت
آورد و سزای تیر مشت افشار بود ك زرمصری ع یعنی زر خالص کذا فی شرفنامه
ك زرمغربی ع مثله ایضا منها ك زمزم آتش فشان ع یعنی آفتاب کذا ایضا منها ك زمین
کوب ع یعنی ستوران آت و قاطر و غیرهما ایضا منها ك زمین کیر ع کوزم طالب آملی

بیت عجب دارم بدین بخت زمین کیر * که چون آهم قرین سرفراست ق زن بزد ج
روسپی عورت و روسپی عورتلو مولانا جامی بیت بران کار اکر مزد دارد طمع * همین
بسکه نامش بود زن بمزد ق زنبیل در آب افکن ج فارغ اول و ترك ایله مولانا نوعی بیت
شیرازه اکر تازه کنم جلد سخن را * زنبیل در آب افکنم انجیل کهن را ق زن جلب ج فاحشه
عورتلو دیمکدر شاعر بیت زن جلبی رفته چو در هجو وذم * کرده بسی حرف برایشان رقم
ق زنخ آورد ج مزه‌لندی کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت توانديشد * بروخرد زنخی
مغز دلستان آورد ق زنخ برد ج مزه‌لنور و آلدادر معناسنه اوحد الدین اصفهانی * رباعیه *
ای ماه رخت جامهٔ دل درخون برد * تادیدهٔ ترا رخت دل ماچون برد * آن خال که بر کوشهٔ
چشم است ترا * خال لب خوبان بزنخ بیرون برد ق زنخ زد ج لاف اوردی شیخ عطا ز
بیت بریش آمد زعشقت جمله حالات * کنون کشتی زنخ زن در کرامات * مذکور اوج
ترکیب بربرلرینك معناسنه قائم اولورلر محلنه کوره استعمال اولنور زنخ لفظی مطلق چکه در
حقیقة کرکسه مجازا محمد عصار بیت خطی کان مشتری را از زنخ زاد * نشاید کرد ازان
برمهر بیداد * لاف اوران آدمه زنخ زن دیرلر میر خسرو بیت کردز نخشان زمحاسن کنار
اهل زنخ راز محاسن چه کار ق زن دودافکن ج یعنی شب کذا فی مؤید الفضلا ق زن کوچه
باستان ج یعنی دنیا کذا فی ادات الفضلا ق زنکله روز ج یعنی آفتاب کذا فی المحمودی
ق زورق زرین   وزورق سیمین ج یعنی ماه نو کذا فی شرفنامه ق زهرخند ج سترنجالت
ایچون اولان خنده ایضا منها والم و غصه‌دن حاصل اولان خنده ق باب الزاء المکسورة ج
ق زباغ توام ج یعنی سنك پروردك وسنك احیا کرده‌م دیمکدر کذا فی شرفنامه ق زدست برکیرد ج
یعنی هلاك ایدر ظهیر فاریابی بیت بچشم که کفنی زودت زدست برکیرم * چه کویمت که زدستت
درست بنوایی ق زریش او فراغتی داریم ج بزم آندن پروامز یوقدر شاعرد یمشدر بیت
هرکه باما بروت می تابد * مار زریشش فراغتی داریم * پروای ریش اوندارم دخی دیرلر
مولانا جامی بیت می ده بیانك نی که ندارم بفر عشق * پروای ریش محتسب و سبلت فقیه
ق زسین سخن فراخ ترست ج کثرت کلامدن کنایه‌در کذا فی شرفنامه ق زعرض دور کن ج
یعنی هلاك ایله ایضا منها ق زکوش پنبه برون کن ج غافل اولمه و هر مصلحت مرادك
اوزن اولمز ترکیبه دخی بو تعبیر وار در استاد بیت بریشخندیٔ دنیا مشو فریب ایدل *
زکوش پنبه برون کن خبیرشو ازحق ق زندانی بود ج یعنی مکدر الاحوال مولانا هلالی
بیت شکر صد شکر که امروز کسی یافته ام * که ستاند زفلك دادمن زندانی ق زندکانی
میدهد ج یعنی هلاك ایدر ضدیله بیاندر کذا فی شرفنامه ق زنهار خوار ج پیمان شکن
شیخ نظامی بیت ولیکن بود صحبت زینهاری * نکردند از وفا زینهار خواری ق زه مرنج ج
یعنی آمن کذا فی المجمع ق زهندوستان یاد فیل داد ج کچمش احوالی خاطره کتوردی
مولانا هاتفی بیت که آن بیخرد جرکس بدنژاد * زهندوستان فیل را یاد داد ق زیاده سر ج
چوق سوزلو شیخ آذری بیت هرکز بمنزلی نرسد کمرهی که او * دنبال هرزیاده سرو بوالفضول
شد * و دخی شجیع و بهادر معناسنه ده کاور نظام استرابادی بیت بی پاشود زتیغ تو

تو عنتر بروز رزم * پیش تو هر زاده سرآورده پای کم ق زیر ران نهاد ج جنکده یاخود
دعوا و مباحثه‌ده عاجز و مغلوب اولقدن کنایه‌در کذا فی مجمع الفرس ق زیر و بالا کوید ج
خلط کلام ایدر اوحد الدین اصفهانی بیت کرزیر فلك براستی چون بالات * کویند که
هست ولی زیر و بالا شد ق زیر و بالا نیست ج شك و شبهه یوقدر مولانا فخر الدین
فتح الله بیت بلاست آنکه تونامش نهادهٔ بالا * حدیث راست همینست که زیر و بالا نیست
ق زیره بکرمان مبر ج ترکیده طرخونی بجیه طرخون صاتمه دیدکاری مثلدر مولانا امیدی
بیت من این قصیده که آورده‌ام بدان ماند * چنانکه زیره بکرمان و در بدریا بار * مولانا
جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدا دانان * نه بندد بار زیره آنکه باشد عزم
کرمانش ق زیره بوعده پرورد ج وعده انجاز یعنی قوری وعد ایله اکلندرمك شیخ نظامی
بیت امید خودش بهتر است از خورش * بوعده بود زیره را پرورش * بو مضمونی رومده
عزمی افندی ترکی نظم ایلمش بیت قوری وعده ایله بولوب نشو و نما دونمشدر * کشت
زار امله مزرعهٔ کمونه ق زین دست ج بو اسلوب و بو طرزاوزن خواجه حافظ بیت کر
توزین دست مرا بیسر و سامان داری * من باه سحرت زلف مشوش دارم * کاهی یالکز زین
لفظیله‌ده بو معنایی قصد ایدرلر خواجه سلمان بیت قضا تا مهد اطفال فلك را میدهد
جنبش * نخوا باند زین ماهی درین کهوارهٔ مینا ق باب الزاء المضمومة ق زلف اورابسته
دلبر عشاقنه شیوهٔ حسن کوسترمکدن کنایه‌در میر ابو المعانی بیت زبان در وصف جورش
شد شکسته * که دل را با کمند زلف بسته ق زلف بستن ج عرض دیدار خوبا ندن کنایه‌در
کذا فی مؤید الفضلا ق زلف بقر ج یعنی اختیار و پیر کمال خجندی بیت زلف بقر نمیشوند
یافتکان شصت * کر عمر رسد بهفتاد نیابند ق زلف خطا ج یعنی کناه و معصیت کذا فی
شرفنامه ق زلف زمین ج یعنی شب ایضا منها ق زنار المسلمین ج چرب روده یعنی مومباد
طولمه سی ق زود آشنا ج هرکوردوکی آدمله یار اولان دلبر ابو المعانی بیت آن زود
آشنا همه کس آشنا شود * بیکانه وضع کند بنظر کر بما کند ق زودازود ج تیزتیز دیمکدر
مولانا کاتبی بیت دیدیرت التماس کشتن خود میکنم * تا زنجی از کدا بیهای زودازودمن *
ق زور آوری کرد ج ایشی باشه چیقاردی ابو المعانی بیت بحمد الله که بختم یاوری کرد *
دلم درعشق اوزور آوری کرد ق زاهدان نهاد ج اوچ معنایه استعمال اولنور اول خصمه
جوابده عاجز اولق ثانی بر نسنه‌یه راغب اولق ثالث تملق و تواضع کوسترمك کذا فی مجمع
الفرس ق باب السین المفتوحة ج ساده لوح ج یعنی صاف درون لواحد من الشعرا بیت
ای دوستان فغانکه من ساده لوح را * کشتند بیکناه بتان بهانه جو * و نادان و ابله
معناسنه‌ده استعمال اولنور شاعر * مصرع * در مکتب کمالش چرخست ساده لوحی
بو معنایه یالکز ساده دخی دیرلر مولانا جامی بیت عقل شد مفتون مشکین طره ات * ساده
کو در دام دلداری فتاد * معنای اوله سلیم دخی دیرلر و له ایضا بیت صد کرامت بنام او سازند
تا سلیمی بدامش اندازند ق سازسه تا ج یعنی مو الید ثلثه حکیم خاقانی بیت در میکده زن
نقب که در طاق فلك صبح * برسازسه تا جنك زداین سازسه تایی ق ساقی شب ج یعنی ماه

ابو المعانی بیت ساقیٔ شب عاشق حسن وجمالش بوده است * زان سبب کردد بکرد بزم خاصش تا سحر ﮒ سال نیکوز بهارش پیداست ﭺ ترکیده قوتاوکون طوغشندن بللودر مثلیدر خواجه آصفی بیت بردامن کل بنفشه زارش پیداست * چون سال نیکوز بهارش پیداست * بیت مزبور بووجه اوزره بولنمشدر رباعیه * بردامن کل بنفشه زارش پیداست * آن حور که خط مشکبارش پیداست * امثال طراوت عذارش پیداست * سالی که نکوست ز بهارش پیداست ﮒ ساق عروسان ﭺ بر نوعه لطیف حلوادر سایس نجم رواق ﭺ مریخ کذا فی شرفنامه ﮒ سایه پرست ﭺ یعنی فاسق و فاجر ابو المعانی بیت نباشد در میان عشق دستان * سزای عشق تو سایه پرستان ﮒ سایه برکارش بیندا خت ﭺ اسراری ظاهر اولدی خواجه سلمان بیت دران تاریکیش فی الحال نشناخت ولیکن سایه برکارش بینداخت ﮒ سایه پرور ﭺ ناز ونعیم ایله پرورده اولمش مولانا وحشی بیت پیش روی تو آفتابی زلف * زیر زلف تو سایه پرور کل ﮒ سایه دار ﭺ جن طوتمش میرخسرو بیت سایه دارم هرشب ازسودای زلفش چون کنم * چند کرد خودکهی سحر وکهی افسون کنم ﮒ سایه داشت ﭺ مثله سایه رکاب یعنی حمایه واتباع کذا فی شرفنامه ﮒ سایه رو ﭺ یعنی شب بیدار ایضا منها ﮒ سایه شکن ﭺ ایکی معنایه اول ناسخ مذهب باطل ثانی جلا کر یعنی پاس آچیجی ایضا منها ﮒ سایهٔ یزدان ﭺ نائب الله وخلیفة الله وپادشاد ذی شکوه ایضا منها ﮒ سبز پای ﭺ نامبارك قدم میرخسرو بیت چو سر سبزیٔ خواجه باشد بجای * چه اندیشد از دشمن سبز پای * مقابل سپید پای در ﮒ سبزته کلکون ﭺ محبوب سیه چرده قاسم میرزا بیت زدلکش غنچه های ناکشوده * هزاران سبزته کلکون نموده * بو معنایه یالکز سبز دخی اطلاق ایدرلر مولانا هاتفی بیت درختان سبزش همه دلپسند * چو سبزان رعنای بالا بلند ﮒ سبز خانه ﭺ یعنی ماتم خانه حکیم شفایی بیت بو العجب روح روح انسانیست * که درین سبز خانه زندانیست ﮒ سبکدستی کرد ﭺ چابکلك ایلدی وجست دپردی میرخسرو بیت کفتم بتوبه که سبکدستیٔ ولی * دست صلاح در ته رطل کران بماند ﮒ سبکسر ﭺ خفیف العقل وسفیه کمال اسمعیل بیت خصمت سبکسر آمده زان دست روزکار * برپای اوز حادثه بند کران نهاد ﮒ سبکسار ﭺ مثله وله ایضا بیت بکوبد آهن سرد از سبکساری درین دوران * اکرچه کرز را این سرزنش ازمن کران آید ﮒ سبك عنان ﭺ سرعتله یوروبجی و دخی خصمه پیاپی حمله ایدیجی کذا فی المحمودی ﮒ سبو شکست ﭺ یعنی نومید اولدی کذا فی شرفنامه ﮒ سپید پای ﭺ یعنی مبارك قدم ایضا منها ﮒ سپید کار ﭺ صالح ونیکوکار حکیم خاقانی بیت اندر شفاست عارضهٔ هر سفید کار * واندر نجات مهلکهٔ هر سیه کلیم * مقابل سیه کلیم در ﮒ سپید وسیاه ﭺ یعنی نیك وبد وصالح وطالح وروز وشب وعرب وعجم وامثالهم کذا فی نسخ المعتبرة ﮒ سپیده بالایی ﭺ یعنی صبح کاذب کذا فی شرفنامه ﮒ سپیده پنهانی ﭺ یعنی صبح صادق ایضا منها ﮒ سپیده دم ﭺ مثله ظهیر فاریابی بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت توبوا الی الله ازلب حور ﮒ ستان بستان ﭺ سین اول مفتوح ثانی مکسور زهره مایی یالدزلری رباب

رباب ایلدی یعنی ضیاسی سایرهٔ غالب اولدی برکسنه امثالنه تفوق ایلدکده ضرب اولنور کذا فی شرفنامه ﮒ سجادهٔ نان ﭺ یعنی سفره شلدی سزدخی جائزدر ایضا منها ﮒ سخت کوشی فائده ندهد ﭺ یعنی جد وجهد ایله اولمز کذا فی فرهنك شرف یزدی ﮒ سخت لکام ﭺ یعنی شرکس وبدرام عربیده بو مثله شدید الشکیمه دیرلر وصعب الشکیمه دخی دیرلر ﮒ سخن از پرده کوید ﭺ سوزی کنایه لی سویلر حسین میرزا قلی بیت تار طنبور که راز دل من میکوید * کوش کن کوش که از پرده سخن میکوید * لفظ سخن مفتوح ومضموم اوقنور ﮒ سخن از نقاب کوید ﭺ مثله مولانا لسانی بیت در یکدو نکته صد غرض اظهار کرد ورفت * رخسار بسته بود سخن از نقاب کفت ﮒ سخن برپهلو میکوید ﭺ یعنی سوزی طعن ونکته ایله سویلر مولانا هاتفی * مثنوی * چه قاصد که از غصه فرسودهٔ * بزهر هلاهل لب آلودهٔ * سخنهای بر پهلویش پیشتر * چو خاری خسك هر طرف نیشتر ﮒ سخن بهم برزند ﭺ سوزده خلط وخبط ایدر اوحد الدین اصفهانی بیت کر بهم برزده بینی سخنم عیب مکن * کاوحدی ازمی دوشینه بهم برزده است ﮒ سخن پروران ﭺ یعنی شاعران ومنشیان ﮒ سخن در آفتاب است ﭺ سوزی متین وعالی دیمکدر شیخ نظامی بیت چنین مهدی که ماهش در نقابش * زمه بکذر سخن در آفتابش ﮒ سخن در ره کفت ﭺ کمه ده عجله وشتابدن کنایه در خواجه حافظ بیت نیست مشتاق کعبه صوفیٔ شهر * سخن کعبه کرنه در ره کفت * وله ایضا بیت بکوی فقر قدم کرنهی روان برخیز * طواف کعبه اکر بایدت سخن در راه ﮒ سخن میان تهی ﭺ اصلی یوق سوز کمال اسمعیل بیت در کوش تو هر سخن که بی زر باشد * از حلقهٔ تو میان تهی تر باشد * بو معنایه ﮒ سخن بی مغز ﭺ دخی دیرلر ﮒ سخون آفرین ﭺ یعنی شاعر ومنتظم الکلام اولانه دیرلر اکرچه واو سز سخن دینلمك کرك ایدی لکن شرفنامه ده واو ایله کورلمکین اعتراض اولنمدی ﮒ سر ﭺ جهت علو واستعلادن عبارتدر که ترکیده اوست ایله تعبیر ایدرلر اصل معناسی باش درکه اندن مجاز اولور مثلا بو سر آب دیرلر صو اوستنده دیمك اولور کمال بخندی بیت جز سر کویش اقامت را نمی شاید کمال * زانکه عالم بو سرآب است ونا محکم پلی * واوج معناسنده ده استعمال اولنور ﮒ سرکار ﭺ ترکیده ایش باشنده دیدکلریدر اما اصل معنا ایش اوستنده دیمك اولور ﮒ سرکوی ﭺ دخی بویله در وبو سر آتش دیرلر آتش اوزرنده دیمك اولور مجازا استعمال درمیرخسرو بیت خونابه میچکاندم ازکریه سوز دل * خوش کریه ایست بر سر آتش کباب را * اما بو معنایه استعمال اولنان سر لرده بر لفظی اکثریا ادخال ایدرلر ودخی سرك بر معناسی دخی آرزودر اکثر خبره مبتدا اولمق اوزره استعمال اولنور مثلا سر سودا دیرلر اکثر سودا سرك عطف تفسیری اوقع اوله کلمشدر خواجه سلمان * مصرع * لاابالی را سر سودای این بازار نیست * ﮒ سر زلف ﭺ دیرلر زلفك اوجی مراد دکلدر بلکه زلفك آرزوسی مراددر وله بو بیت چرخ از سپیدن پای تو دارد خم به پشت * قد او همچون هوادار سرز لفت دوتاست * ولفظ برك کاهی بونك کبی عطف تفسیر واقع اولور قاضی میرك بیت بکسی دکرندادم سر وبرك آشنایی * که نیرزد آشنایی بمشقت جدایی ﮒ سر وبرك ﭺ طلب وآرز ومعناسنه استعمال اولندوغی بو بیتدن مفهومدر طالب آملی بیت آشفته

دماغم سر و برك سخنم نيست * دامن چه كشايم كه كلى در چمنم نيست ل سراپرده' كحلى ع
يعنى ابر سياه وآسمان كذا فى المشكلات ل سراچه آفتاب ع يعنى سر كردان ومتحير ابو المعانى
بيت آنقدر كوى حوادث بر سرم زد چرخ دون * كين دل مسكين شد از حيرت سراچه آفتاب
ل سر افكند ع يعنى عاجز اولدى كذا فى شرفنامه ل سر آمد ع يعنى تمام اولدى خواجه
حافظ بيت عاشق شو ارنه روزى كار جهان سر آمد * ناخوانده نقش مقصود از كار
كاه مستى * وبى بهانه يعنى قصورى وعلتى اولميانه ديرلر ايكى معناسى ده بو بيتده واقع
اولمش بتغيير ترتيب ابو المعانى بيت هر آنكه كشته سر آمد بدولت دنيا * يقين بدانكه بدولت
برو سر آمد شد ل سر انداخت وسر انداز ع بعض حالتده كندودن بيخبر اولانه ديرلر
خواجه حافظ بيت چو در دست است رود خوش بزن مطرب سرود خوش * كه دست
افشان غزل خوانيم وپاكوبان سر اندازيم * بو بيتده كتكين سرخوش معناسى استنباط
اولنور بو معنايه مولانا هاتفى بيت چو سلطان سر انداز باشد زمى * فتد بيخبر از سر ش
تاج كى ل سراى سپنج ع سراى عاريت دنيادن كنايه در ابو المعانى بيت هيچكس را نكشت جاى
حضور * اين سراى سپنج دار غرور * وله ايضا بيت اين سراى سپنج ده روزه * عاريت
بوده بر سليمانرا ل سر با وفرو برد ع اكا مشغول اولدى حكيم انورى بيت تو سر بناى ونوش
فرو برده' ومن * خاموش وسر فكنده كه هان بوك وهين مكن ل سر بر آورد وسر بر كرد ع كلاهما
بمعنى عاصى وباغى كذا فى المحمودى ع سر بر خط ع يعنى مطيع ومنقاد كذا فى شرفنامه ل سر
بر زد ع ظاهر اولدى مولانا جامى بيت چو ديك از آتش دل كشت جوشان چشمه' چشم *
مكر طوفان نوحست اينكه سر بر زد ز آتشدان ل سر ز بر زانو نهاد ع مراقبه يه وادخى فكره
واردى كذا فى المجمع ل سر زد ع مثل سر بر زد خواجه سلمان بيت سخن بوصف
رخش چون ز خاطرم سر زد * ز مطلع سخنم آفتاب سر بر زد ل سر بر كرد ع مثله مجد
عصار بيت نديده حاصلى جز حرقت ودمع * بهر جمعى كه سر بر كرد چون شمع ل سر كند ع
ظهور ايدر كمال اسمعيل بيت چون بر زبان من كذرد ياد دست تو * همچون شكوفه از دهنم
سيم سر كند ل سر بر كرمى زند ع مال خوليايه دوشدى وديوانه اولدى كذا فى المحمودى
ل سر بسته ع مخفى ومستور خواجه حافظ بيت راز سر بسته' ما بين كه بدستان كفتند *
هر زمان با دف ونى بر سر بازار دكر ل سر بمهر ع مثله وله ايضا بيت ترسم كه اشك از غم ما
پرده در شود * وين راز سر بمهر بعالم سمر شود * سمر عربيدر حكايه معناسنه ل سر
پنجه كرد ع زور آزمالق ايلدى كذا فى المحمودى بو كا قريب شيخ سعدى بيت هر كه با فولاد
بازو پنجه كرد * ساعد سيمين خود را رنجه كرد ل سر پوش ع معناى مصطلحى سر بمهر كبيدر
معناى لغويسى كله پوشدر مير خسرو بيت به بيمى فرق سر پوش شفق دام * شفق را
نيمروزى كرده دشنام ل سر پيش كرد ع معناى مصطلحى انديشناك اولدى كذا فى المحمودى
ودخى شرمنده وخجيل اولدى ل سر تافت ع يعنى عاصى وباغى اولدى كذا فى شرفنامه
ل سرت سبز باد ع نعمت ودولتده اول ديو دعا ايتمكدن كنايه در خواجه حافظ بيت
سرت سبز ودلت خوش باد دائم * كه خوش نقشى نمودى از خط يار ل سر سبزى ع

ل دولتلى لك شيخ عطار بيت هر كجا سر سبزى' از پر او * باشد باشد پشه' از فر او ل سبزى
دولت ونعمت مولانا هلالى بيت نركس از بهر چه با اين همه سبزى در باغ * چشم خود دوخت
ببركى كه در آيد ز بصل * بسر سبز تو ديرلر مراد دولتلى باشك ايچون ديمك اولور
بونده حرف باقسميه اولور خواجه حافظ بيت بسر سبز تو اى سرو كه خاك تو شوم * ناز
از سر بنه وسايه برين خاك انداز ل سرت كردم ع كاف عجميله قربانك اولايم ديمكدر شانى
تكلو بيت سرت كردم ز دستت هر چه مى آيد بجانم كن * بقربان سرت كردم جوان خونخوار
مى آيد ل سر تو دارد ع سنك محبتكده در كمال خجندى بيت سرى كه پيش تو دادم براستان
حق كيست * منم كه از همه عالم سر تو دارم وبس ل سر جفت كرد ع يعنى وساطت ايدوب
ايكى باشى بر يره كتوردى كذا فى المحمودى ل سر جوشم خورده است ع حاصل عمرى
وسرمايه' كاريمى اكا صرف ايلدم شيخ نظامى بيت كر اشفته شدم هوشم تو بردى * ببر
جوشم كه سر جوشم تو خوردى ل سر خاريدن ع نوميد وعاجز اولمقدن كنايه در كذا فى
المجمع اما محو ديده شرمنده اولمق معناسنه مرويدر ل سر خود كرفت ع باشن آلوب كتدى
مولانا جامى بيت مرغ چمن كرفت سر خود فغان كنان * كش طاقت شنيدن افغان من
نبود ل سر خود كرد ع مثله خواجه كمال بيت هر شه كه بميدان بهاشد پى كوبى * چوكان
سر زلف تو ديده سر خود كرد ل سر خويش بر كف نهاد ع باشن اورتايه قودى استاد
بيت هر كه شد شيفته' چشم تو چون نركس مست * بايد اول كه سر خويش نهد بر كف
دست ل سر خيل شياطين ع يعنى ابليس لعين كذا فى سرفنامه ل سر داد ع صالى ويردى
خواجه حافظ بيت صبا بلطف بكوان غزال رعنارا * كه سر بكوه وبيابان تو داده' مارا
ل سر در پيش نهاد ع اردنه دوشدى متلاحير تى بيت من سايه وش ز هر سو سر در پيش
نهادم * او هر طرف كريزان چون آفتاب از ما ل سر در پيش داشت ع مثله مولانا جامى
بيت مرا تا ديده دارد در بيم سر * كه كردد كام او از من ميسر ل سر در كرد ع يعنى عتاب ايلدى
كذا فى مؤيد الفضلا ل سر در كرد ع مثله كذا فى مجمع الفرس ل سر دست افشاند ع
ترك ايتمكدن كنايه در شيخ سعدى * مصرع * فشاند سر دست بر كائنات * وال ايله
اشارت ايدوب منع ايلمك معناسنه ده كلور وله ايضا بيت ملك در سخن كفتنش خيره ماند *
سر دست فرماندهى بر فشاند * بو بيتى كرچه بو معنايه شاهد ايتمشلردر اما ترك ايتمك معناسى
دخى اقربدر مكر ترك معناسنه ال ايله اشارت ايتمك اوله منع معناسى فهم اولنمز ل سر دستى ع
يعنى فى الحال كذا فى المحمودى ل سر دست ع اصلنده ال اوجيله طوتمقدن كنايه در كمال
اسمعيل بيت سر دستيست شعر من از آنكه مى نداد * ابكار فكر بر حسب اختيار دست
ل سر در سر ع يعنى فضولى كرد كذا فى شرفنامه ل سر در شكم نهاد ع شرمنده وخجيل اولدى
شيخ نظامى بيت ز دوش بسان استره سر در شكم نهاد * در عهد تو هر آنكه بموبى كز ند كرد
ل سر دمه ميبرد ع حمله وهجوم ايدر مولانا هاتفى بيت ديار عجم ملك من شد همه * بملك
عرب ميبرم سر دمه ل سر دندان سپيد كرد ع يعنى تبسم ايلدى حكيم انورى بيت چو نكه
جانم سياه خواهى كرد * سر دندان سپيد كن بارى ل سر ده ع يعنى صاليو ير ميرزا حسابى

بیت چشم راسرده بدل تا طعمهٔ نازش کند * کرچه عار از صید کنجشکی بود شهباز را
ق سرراه دارم ع یعنی خیال مسافرت ایده رم کذا فی شرفنامه ق سررشته ع یعنی مقصود
ایضا منها ق سرزده ع یعنی ظاهر اولدی معناسنه خواجه سلمان بیت من سرچو قلم
برخط سودای تو دارم * با آنکه من سرزده را سرزدهٔ باز * بو معناسی دخی متفکر اولمش دیمکدر
کمال اسمعیل بیت نه بیند باهزاران دیده در عالم نظیر او * سپهر سرزده هرچند برکرد جهان
کردد * بو بیتده متحیر اولمق معناسی دخی انسب در معنای اوله بو بیتدن مفهوم مدر مولانا جامی
بیت کبک دری پا بحیا برزده * زد بسر سبز قدم سرزده ق سرسبد ع کزیده و منتخب
ابو المعانی بیت عجب نباشد اکر ترك کلستان دارم * کل سرسبد اعتبار من داغست
ق سرشار ع یعنی طلو ملاء الشعرا صائب اصفهانی بیت یارب از عرفان مرا پیمانهٔ
سرشار ده * چشم بینا جان آکاه و دل بیدار ده * بدر الدین محمد ظهوری در قسمیه بیت با بیك
مجاج و دیر مغان * بخمهای سرشار و حبر مغان ق سرکران ع برقاج معنایه استعمال اولنور
اول مغرور و غضبناك كذا فی المحمودی ثانی مخمور خواجه حافظ بیت چشمت ار باز بمحافظ
نکند میل آری * سرکرانی صفت نرکس رعنا باشد * ثالث خست معناسنه شیخ سعدی
بیت خداوند خرمن زیان میکند * که بر خوشهٔ سرکران میکند ق سرکرفته ع یعنی فعللنمش
حیرتیٔ عجمه حالت جوانی ده بو حال واقع اولدقده ظرفاحقنده دیمشدر * مصرع * شعرا
هرچند سرکیرند روشنتر شود * بالاخره ترك وطن ایدوب کیدرکن کندو سرکذشتنه
اوغرامش برجوانه راست کلوب بر بیرینك حالنه مطلع اولوب بو بیتی نظم ایدوب همراه اولور
بیت از دست چرخ بادل افکار میرویم * ما هر دو سرکرفته بیکبار میرویم ق سرکرم ع عاشق
ودلداده وابدال اصفهانی بیت ای شمع بزم دوش چرا میکریستی * پروانه عاشق تو تو سرکرم
کیستی ق سرکوش کرد ع فسلدی ایلدی میر حضوری بیت نشستم چون بت باغیر کردی
طرح سرکوشی * اکر صحبت باین تقریب خواهی کرد برخیزم ق سر مخار ع یعنی توقف
ایله حکیم فردوسی بیت بدستان بکوا نچه دیدی زکار * وکر آنکه در آمدن سر مخار
ق سرمن داری ع نم محتمله سن کذا فی شرفنامه ق سروپا ع خلعت و تشریف * مصرع *
فی الحال ز رضوان سروپا بیرون کرد ق سرد وکرد ع یعنی عتاب ایلدی کذا فی المحمودی
ق سروقت ع یعنی خوب و نیك وقت خواجه سلمان بیت با اینچنین سروقتی ندانم آب چرا
مکدر ست در ابرو فکندن اینهمه چین * بو معناسی دخی خلوت در ق سره مرد ع یعنی مرد نیك
شیخ سعد بیت بخور ای نیك سیرت و سره مرد * آن نکون بخت کرد کرد و نخورد * او بو
یوریشلو آته اسب سره رفتار دیرلر وایو اقچه یه نقد سره و کمنه نا سره دیرلر ق سری که از
تو بپیچد بریده به ع سکا مخالفت ایدن و مطیع اولمیان دنیاده صاغ اولمسون ابو المعانی بیت
دهن کدنم تو کوید در باع بودن به * سری که از تو بپیچد بریده بودن به ق سعتر باز ع زنبقی
صورت کذا فی المؤید ق سعتری ع مثله کذا فی المجمع ق سقف نیم خانه ع یعنی آسمان
و کنبد خانه کذا فی شرفنامه ق سفید شدن ع حاضر اولمق مولانا کاتبی بیت قطعه
قطعه استخوان نسر طائر شد سفید * همتت لیکن برانها قط نزد قطعا قلم * ودخی داخل

داخل مکان اولمق معناسنه اولور مولانا اهلی بیت چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان
چه سودا اما * که نتوان شد سفید از شومیٔ بخت سیاه انجا ق سفید آهو ع وآهوی سفید
ده دیرلر دلبر مراد اولنور مخلصیٔ بدخشانی بیت صید چشمان تو ای جان شده آهوی سفید *
داده صد جان بهوا یت کل خوشبوی سفید ق وکریه دن یا خود بر علتدن آغارمش
کوزه ده آهوی سفید دیرلر بو بیتدن فهم اولنور خواجه آصفی بیت چشمت
آهوست ولی آهوی مشکین خطاست * چشم خوبان دکر در غمت آهوی سفید
ق سفید کار ع یعنی نیکوکار او حد الدین اصفهانی بیت تو در لباس شهیشان نظر مکن بخطا
که درمیان سیاهی سفید کارانند ق سکالش کرده ع ایشی فکر و تدبیر ایله ایدر ابو الفرج
رونی بیت رزم و بزم و عزم و جشن فرخش * که سکالش کرده تا که یاد باد ق سك جان ع
ترکیده ایت جانلو دیدکاری معنایه در شیخ نظامی بیت چه سك جانم که با این دردناکی *
چو سکبانان دوم خونی و خاکی ق سك نشیند بجای کیبانی ع برایو کیدوب برینه بر کم
کلدکده ضرب ایدرلر ابو المعانی * قطعه * دوش جانان ببزم ما بوده * دید اغیار و داده
است جائی * چون بجایش نشست میکفتم * سك نشیند بجای کیبانی ق سك نشیند
بجای کلب عقور ع برظالم کیدوب برینه اندن اهون برظالم دخی کلدکده ضرب ایدرلر وله
* قطعه * جان بدوزخ سپرد آن معزور * جایش آمد دکر بحکم ضرور * این هم آدم نبود میکفتم
سك نشیند بجای کلب عقور ق سك هرسوار ع کوردیکی آدمك یاننه اویوب کیدنه دیرلر
وله بیت مشو طالب وصلش زینهار * هر آن یار که باشد سك هرسوار ق سك هرزه
مرس ع بی فائده و بیمعنی یلوب کزن آدمه دیرلر ق سلام روستائی بی طمع نیست ع نسنه
امیدی ایله تواضع و القیام ایدنلر حقنده ایراد ایدرلر ابو المعانی بیت چو دستش بوس خواهم
کرد کفتا * سلام روستائی بی طمع نیست ق سنك انداز ع یعنی مست مدام سید حسین
غزنوی * رباعیه * هرسنکی را آفتاب از تك و تاز * فیروزه و لعل کرد از ایام دراز * در بزم
بخشید شه بنده نواز * یعنی که زمن چنین سزد سنك انداز ق سنك در آستین ع ظالم
وستمکار کمال خجندی بیت نیست ممنوع آنکه کفتی با تو مارا جنك نیست * در برت دل
هست اکر در آستینها سنك نیست ق سنك در قندیل ع یعنی تاریك و مکدر کذا فی المؤید
بو معنایه حکیم انوری بیت نیست سنکم بنزد کس که مرا * سنکها زد زمانه در قندیل
ق سنك در موزه ع ترك سفر ایتمکدن کنایه در کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم اما بعض نسخه ده
بطیٔ الحرکه معناسنه واقعدر بو معنایی مؤید حکیم سنائی * قطعه * چون روی با کلاه بر منبر *
چه روی باز کام در کلزار * کاه اذکه کنی که در قندست * سنك در موزه کیك در شلوار *
ق سنك وداغ شد ع باشی کوزی یارلدی شهیدی بیت نشان سنك جفای تو داغ
بیداد ست * کجاست آنکه زکوی تو سنك وداغ نشد ق سنك وسبو ع خدمت واطاعت
معناسنه خواجه حافظ بیت نه من سبوکش این دیر رند سوزم و بس * بسا سرا که درین
کارخانه سنك وسبوست ق سه خوان ع یعنی ثالث ثلاثه دین کفره علیهم اللعنه کذا فی
شرفنامه ق سه غرفهٔ دماغ ع یعنی سر آدمی اول تقریبله که سر محل فکرت و محل

خیال و محل حفظ در کذا فی شرفنامه ل باب السین المکسورة سپر افکند م یعنی عاجز
و مغلوب اولدی کمال اسمعیل بیت اینك جبین گل زلفایش عرق چکان * اینك درست زر
ز سخایش سپر فکند ل سپر انداخت م مثله شیخ سعدی بیت نه هر جای مرکب توان تاختن
که جاها سپر باید انداختن ل سپر بر آب فکند م دخی بو معنایه در خواجه سلمان بیت
چشم سپر بر آب فکندست تا ترا * گیسو کمند و عارض و ابرو کمان چشم ل سپید دست م یعنی
سخی و جوانمرد حکیم خاقانی بیت دهر سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش
زبانی این ترش میزبان * مقابل سیه دستدر ل سپید کاری کرد م کار نامعقول ایلدی
ترکیده بر کیسنه نامعقول وضع ایتدکده یوغرتلدی دیدکاری مضموندر خواجه سلمان بیت خصم
سپید کار و سیه دوده ترا * بادا سیاه کشته بدود عذاب روی ل سپید کار م کاهی
نیکوکار معناسنده ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت گذشت عمر گرامی به پی سیه کاری *
نگشته حیف دلم در جهان سپید کاری ل سپید مهره م صدف قابوغندن برمد ورنسنه در
بوری کبی چالارلر لواحد من الشعرا بیت سپید مهره صیتش چنان دمید جهان * که رخنه
خواست شد این سبز حقه آوازش ل ستاره سوخته م یعنی طالع بد و حال بد کذا فی المحمودی
ل ستاره شناس م یعنی منجم حکیم فردوسی بیت شد انجمن بر سرش بخردان * ستاره
شناسان و هم موبدان * بخردان عاقلان دیمکدر ل ستاره قلندران م یعنی آفتاب
کذا فی شرفنامه ل سحر خوان و سحر سخون م یعنی فصاحت اهلی ایضا منها ل سرکه ابرو م
اکشی یوزلو ایضا منها ل سرکه پیشانی م مثله صائب اصفهانی بیت بنان خشك قناعت
نمیتوان کردن * چه نعمتیست که افلاك سرکه پیشانی ل سرکه ده ساله م یعنی عداوت قدیمه
ابو المعانی بیت اهل دل از بخت بد هر دم جگر پرکاله است * ترش رویی فلك از سرکه ده
ساله است ل سرکه فروخت م اغلامش چهره او کذا فی شرفنامه ل سرکه فروش م مثله
طالب آملی بیت خصمت ز چهره سرکه فروشست لاجرم * جوشید بر سرش صف ادبار پشه وار
ل شرکه فشان م بدگوی و طعنه زن کذا فی المحمودی ل سکندر خورد م آتك سکر درکن
تکرلنمه سنه دیرلر محمد عصار بیت درین میدان ناهموار و غبرا * سکندر خورد اسب عمر دارا
ل سکه بر زر زد م ترکیده سکه بی مرمرده قازدی دیدکاری معنایه در عبید زاکانی بیت هر کجا
صیت تو رفته خطبها آراسته * هر کجا عدلت رسیده سکه بر زر زده * مولانا جامی بیت
بر رخ نقش خیال او کشیدی * زدی ای اشك آخر سکه بر زر ل سکه زد م غالب اولدی
مولانا جامی بیت چو زد سکه بر نقد قبچاقیان * می فتح خورد از کف ساقیان ل سیاه باد
زبانش م دلی قوریسون دیدکاری محتشم کاشی بیت سیاه باد زبانش که بی محابا راند * زبان
بمرثیه ات کلك سر بریده من ل سیاه زبان م خیرسو بلز خواجوی کرمانی بیت غم دل بخامه
گفتم که بیان کنم ولیکن * نبود مبارك آنکس که سیه بود زبانش ل سیاه مست م کوك سرخوش
دیدکاری کدز یاده چکدین اولان سرخوشه دیرلر بیت چشم سیاه مستش سرمایه جنونم *
زلف دراز دستش در گردنم سلاسل ل سیاهی ده م یعنی بخیل ایله کذا فی المؤید شرفنامه ده
یعنی خلافش کن واقعدر ل سیبی و سجودی م ترکیده دلکه نیازاللہ پیا ز دیدکاریدر لواحد من

الشعرا بیت سیب ذقنت دیدم و در سجده فتادم * در فقر طریقست که سیبی و سجودی
ل سیر آمدن م یعنی ملول شدن کذا فی المحمودی ل سیر در لوزینه داد م غم و شادیانی
بیرودن کتوردی کذا فی شرفنامه و مجمع الفرس ل سیم بسیار سوخت م اتلاف مال ایلدی
دیمکدر و ساعد و ساق دلبره سیم سوخته دیرلر مولانا وصفی ایکی معنایه بیت سوختن سیم
وزر عاشق رواست * ساعد خود را چرا میسوختی ل سیم شب درمیان م آن سنکه کمی
و فناسی اولان اقچه یه دیرلر کمال اسمعیل بیت سیم او نقدست لیکن سیم او شب درمیان *
حلیتش نورست ولیکن حشو او نور و ظلام * بو بیت دوات حقنده واقع اولمشدر ل سیم در زر
بافد م یعنی صنعت کوسترا بو المعانی بیت چون چشم خوش تو نبا شد نرکس * و ز خود
بکرشمه سیم در زر بافد ل سینه باز م یعنی دورنك اولان نسنه از اقبالنامه بیت تذروان
رومی و زاغان زنك * شه سینه باز یعنی دو رنك ل سینه بر طاق م عاشق بیقرار
مولانا سیمی نیشابوری بیت دل مجروح حاجتمند و مشتاق * بیاد ابرو بت شد سینه
بر طاق ل سینه کرد م یان باشی کلدی محمد عصار بیت ز لعلش غنچه خون دل همی خورد
برش بر برك نسرین سینه میکرد ل سین دوخت م یعنی بخیل و شوم کذا فی شرفنامه
ل سیماب شد م یعنی قاچدی و ناپدید اولدی ایضا منها ل سیه بادام هر سو میفکند از م
قره خبر ویرمه و غم کتور رسوز سو بله مولانا جامی بیت سیه بادام را هر سو میفکن از نظر
بازی * نگهدارش که در وز مرك در تابوتم اندازی * انجام بر عزیز کسنه لری اولد کده مغز بادامی
چوید ایله بویا یوب اول میتك اوزرینه صاچمق عادتلری ایمش ل سیه پستان م اولادی
یشامز عورت کذا فی المحمودی ل سیه دست م بخیل و خسیس مقابل سپید دستدر و شوم
و منحوس معناسنده ده مرویدر ل سیه کار م یعنی فاسق و بدکار شیخ سعدی بیت
سیه کاری از نزد بانی فتاد * شنیدم که هم در نفس جان بداد ل سیه کاسه م بخیل
و خسیس ترکیده قره چناقلی دیدکاریدر خواجه حافظ بیت برو از خانه گردون بدر و نان
مطلب * کین سیه کاسه در آخر بکشد مهمانرا ل سیه گلیم م بد بخت و بد احوال خواجه سلمان
بیت چون زلف زاهدان تو هر کس که سر بتافت * خود را سیه گلیم و پراکنده حال یافت
ل باب السین المضمومة ل ستون زنخ م چادر قپوسی دیرکی کذا فی بعض اللغه ل سرخ رویی
یوز آقلغی مولانا جامی بیت ای حیات دل هر زنده دلی * سرخ رویی ده هر جا خجلی ل سرمه
کینی م یعنی شب کذا فی شرفنامه ل سروش اعظم م یعنی حضرت جبریل امین علیه السلام
ل سست اندام م آلت رجلیتی عمل مانده اولمش آدم نقل من خط عزمی زاده ل سست کوش م
یعنی زبون و مغلوب مولانا عبد الله هاتفی بیت بود قحبه باج ده نزد هوش * به از شاه رشوت
ده سست کوش ل سفته کوش م یعنی بنده عجمده قوللرك قولاغنه خلقه چکورملك قاعده
اولدوغی مناسبتیله ابو المعانی بیت از مهد سفته کوش تو بودم یمن عشق * اکنون بفر
دولت نامور شدم * مولانا هاتفی بیت هزبران همه سر زمین تا بسغد * شد ندش
همه سفته کوشان هند ل سفره در دیوار آویخت م یعنی بخل و خست ایلدی کذا فی بعض
اللغه ل سفره در طاق نهاد م مثله ایضا ل سوق الثلاثا م شهر بغدادده بر بازار آدیدرکه

ترسایانك فحول علماسی خانه‌لری انلره واقعدر ك سوی خود تیشه زند ج کندو طرفنه
یونار مولانا آصفی بیت بهرخود ساخته کاری همه‌کس جز فرهاد * سوی خود هیچ نزد
تیشه عجب کاری کرد ك باب الشین المفتوحة ج شاخ درشاخ ج یعنی کونا کون ابو المعانی
بیت دید باغی خرم آن آشفته حال * شاخ در شاخست بارش بر نهال ك شادزی ج ایو حال
ایله کچین کمال خجندی بیت بر ورق دارد کل رنکین بخون آن خط کمال * شادزی چون عمر
بادست ای برادر عمر باد ك شادی اوخورد ج انك عشقنه ایچدی کمال اسمعیل بیت مکر
شادی قدرت خوردنرکس * که مست افتاده اندر پای سر دست ك شادمرك ج
افراط سروردن هلاك اولمق میرزا قلی بیك میلی بیت از شادی مرك عدو جسم کند
چون ترك جان * درمدت عمری شدم شادی وآنهم شادمرك ك شادی همه صلوات ج ایکی
آدم بر نسنه اوزرینه متفق اولدقده ضرب ایدرلر خواجه حافظ * رباعیه * کفتم که لبست کفت
لبم آب حیات * کفتم دهنت کفت زهی حب نبات * کفتم سخن تو کفت حافظ کفتا * شادی
همه لطیفه کویان صلوات ك شافعی برآمد کشتند ج بر نسنه بر محذوره ایچون ترك اولندقده
ضرب ایدرلر شاه اسمعیل ثانی یی سنی دردیو قزلباش قتل ایتدکارنده بو رباعی یی دیمشلر
ك رباعی ج اویماق قزلباش که چون بخ مشتند * پیوسته بهم چون سریك انکشتند
شاه اسمعیل نشاند بتخت * دیدند شافعی برآمد کشتند ك شاه سال ج ایو کلان
ییل که اولندن ظاهر اولور مولانا دهکی بیت نخل قدت سال عشاقست ای شاه بتان *
شادشد چون شاه سال اینچنین درویش دید ك شاه مثلثی ج یعنی آفتاب کذا فی
شرفنامه ك شاهنشاه زند اوستا ج یعنی آفتاب بو ترکیب بو عبارت اوزن کتاب زنددن
منقولدر آتش پرست طائفه‌سی جمیع اشیا حرارت آفتابدن متولد اولدوغی اجلدن
آفتابه شاهنشاه لقب ایلشلر بو معنی کتابلرنده مذکوردر ك شب آذین ج موم دونماسی
کذا فی بعض اللغه ك شب آبستن ج عربیده اللیله حبلی وترکیده کون طوغدین نه‌لر طوغر
دیدکاری مثلدر خواجه حافظ بیت فریب جهان قصهٔ روشن است * ببین تا چه زاید
شب آبستن است ك شبان وادی ایمن ج یعنی حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام
کذا فی شرفنامه ك شب خوش کرد ج وداع ایتدی ومجازا فراغت معناسنه ده استعمال
اولنور محمد عصار بیت ندیده دل ازین خطر وز بازار * بخواهد شب خوش جان کرد ناچار
خصوصیتی کیده‌ووداعیدر غلبهٔ استعمالدن معنای عموم اولمشدر کمال اسمعیل بیت روز
خوش را دل من شب خوش کرد * تا که اوراست شب خوش زلفت * بو معنایه خیرباد
کرددخی دیرلر مولانا کاتبی بیت کرچه هر آزاده میسوزد ز تو در خیرباد * بنده را در عکس آنها
سوختی در مرحبا * مولانا جامی بیت تا که آن کیسه فرامش کرده * خیرباد خرد دهش
کرده ك شب درمیان دهد ج وعده ایله معامله ایدر ظهیر فاریابی بیت دانی که خال درچه
سیمین اوچراست * کان سیم کرد هد بتو شب درمیان دهد ك شب شد ج یعنی بکتالق
کیتدی بو معنایه ك شب در کذشت ج دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ك شتل پول شتل ج
قاربازلرمیاننده معروف ادادرخارجدن یعنی قارده‌رهنی اولمینه قاعده‌لری اوزن ویردکاری

ویردکاری حصه‌یه شتل دیرلر شاه طاهر دکنی بیت کر واز شاخ شکوفه برد از ابر بهار *
درمی چند نهد در کف نرکس چو شتل ك شحنهٔ چارم کتاب ج یعنی حضرت رسالت جناب
صلی الله علیه وسلم کذا فی شرفنامه ك شحنهٔ دریای عشق ج یعنی حضرت رسالت پناه
صلی علیه الاله ایضا منها ك شحنهٔ کشور صدق ج یعنی امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه ك شحنهٔ اقلیم عدل وداد ج یعنی امیر المؤمنین عمر الفاروق رضی الله عنه
شحنهٔ ملك حیا ج یعنی امیر المؤمنین عثمان ذی النورین رضی الله عنه ك شحنهٔ نجف ج
یعنی امیر المؤمنین علی رضی الله عنه مولانا جامی بیت اصبحت زائرا لك یا شحنة النجف
بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ك شحنهٔ غوغا ج یعنی سرو آغاز کذا فی شرفنامه
ك ششدر رفنا ج یعنی دنیا کذا منها ایضا ك شش روز کون ج عالمك خلق اولندوغی
آلتی کون ایضا منها ك ششم بهفت آب ج یعنی با احتیاط تمام ایضا منها ك شش مسکن
یعنی صدف ودرخت میوه‌دار کذا فی شرفنامه اما فرهنك میرزا ابراهیمده رحم امهات معناسنه
مرویدر ك شش نتیجهٔ خوب ج یعنی کوهر وزر ومشك وشکر وانکبین ومیوه‌های شیرین
ایضا منها ك شکر ریزی ج یعنی غم وشادی ایضا منها ك شلایین کند ج ترك ادب ایدر
وبی محل سوز سویلر محتشم کاشی بیت که این شرم وادب بکذار و برخیز * شلایین وار
درداما نش آویز * شمامهٔ کافور ج یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه ك شمع الهی ج یعنی قرآن
مجید ایضا منها ك شمع ز ابکش ج یعنی مومی سوندردیمکدر شیخ سعدی * قطعه * جانکرانی
به پیش شمع آید * خیزش اندرمیان جمع بکش * درشکر خنده است وشیرین لب *
آستینش بکیر و شمع بکش ك شمعی پیرهن ج صاری بر نوع بورنجکدر خواجه سلمان در
صفت شمع بیت ماه رخسار ومعنبر زلف را مانده او * سر برارد هر شبی از جیب شمعی
پیرهن ك شهر روان ج رایج اولان نسنه خواجه حافظ بیت آنرا که خواندی استاد کر بنکری
بتحقیق * صنعت کر یست اما شهر روان ندارد ك شهر شهره ج مشهور ومقبول نسنه‌یه
دیرلر امیدی بیت این وضع نا قبول که از شهوت فضول * مقبول وشهر شهرهٔ هر روستا شده
ك شهریزدان ج عالم مثالده بر شهر در بلدة الاولیاء دیرلر اولیاء الله اول شهره وارد قده دروازه‌سنده
لباسلرین چقاروب نوردن حله‌لر کیوب شهری کزرلر عالم اشباحده اولیا متعلقلرندن بری
فوت اولدقده اول شهرك خلقی عزا سن ایدرلر بو بیتده بو معنایه اشارت واردر میر خسرو
بیت زهر سوخواسته غلغل بدان سان * که کشته شهر سلطان شهر یزدان ك شهری وکلی
نوادردن بر مدیم المثل نسنه تعریفنده بر شهر وبراو دیمکدر مولانا جامی درنعت شریف بیت
کل وشهر دو جهانست ولی * کمال خجندی * هست شهری وکلی زومثلی بیت ای کل
روی ترا چون من بهر سو بلبلی * از تو دارد این مثل شهرت که شهری وکلی ك شیخ نجدی ج
یعنی ابلیس لعین علیه اللعنة کذا فی شرفنامه ك باب الشین المکسورة ج شکسته بسته
ایو کمهرنه اولورسه خواجه سلمان بیت ز اهل نظر جواب سخن کرده سؤال * چشم
شکسته بسته بیان کرد این جواب ك شکسته کمان ج یعنی مخالف مولانا هاتفی بیت
من اول کنم عزم خوارزم جست * کنم آن شکسته کمانرا درست ك شکمهای چارپهلو ج

حددن زیاده طوقلقدن کنایه در ظهیر فاریابی بیت نه فلك بر خوان انعامت به پنج انکشت
باد * قرب ده نوبت شکمها چار پهلو کرده اند ق شمشیر فرنکی زمین پلنکی ع اثبات مدعا
قصد اولندقده ایراد ایدرلر زمین پلنکی اصلنده میدان واسع دیمکدر نتکم مخلص بدخشانی
نعت شریفده بیت در پیش قاف قدرت وکوه شکوه او * رنکیست کوه قاف فتاده زمین
پلنك ق شیب بلا ع دنیادن کنایه در کذا فی شرفنامه ق شیرازی نیستم ع برادرکه
آشنایه بیکانه معامله سی اولندقده ایراد ایدرلر همام تبریزی * قطعه * بیك کرشمه توانی که کار
ماسازی * ولی بچاره بیچارکان نپردازی * همام را سخن دلپذیر بسیارست * ولی چه
سود که بیجان نیست شیرازی ق شیرسکی ع یعنی تازی شیخ نظامی بیت شیرسکی داشت که
چون بو کرفت * سایه خورشید بر آهو کرفت ق شیرسوار ع یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه
ق شیر سیستان ع یعنی رستم زال ایضا منها ق شیرشادروان ع اول ارسلان صورتیدر که
قالیچه ونها لیلرده وغیری یرلرده ایدرلر ایضا منها ق شیرکیر ع نیم مست یعنی چکن اولمدق
سرخوش خواجه حافظ بیت بده تا روم بر فلك شیرکیر * بهم برزنم دام این کرك پیر *
مولانا محمد ظهوری بیت بیك ساغرم کرکنی شیرکیر * کشم پوست بر فرق این کرك پیر *
ق شیرمرد ع بهادر وشجیع معناسنه کمال خجندی بیت با غمزه شکارکش وچشم شیرکیر
بس شیرمرد را که توکردی شکار چشم ق شیرمرغ ع محال اولان نسنه شیخ نظامی بیت
علفکاه مرغان این کشوراوست * اکر شیر مرغان بخواهی دراوست ق شیرین دهنان ع
یعنی محبوبان حافظ بیت کرچه شیرین دهنان پادشهانند ولی * او سلیمان زمانست که
خاتم با اوست ق شیرین کار ع مجلس آرا وشعبده باز کمال اسمعیل بیت بچشم بندی خواب
وخیال لعبت باز * بوهم شعبده باز وبوصل شیرینکار * ودخی حلواجیه دیرلر آفتی حلواکر
بیت بسکه وصف لب توکرده بشیرینکاری * شهره شهر شده آفتی حلواکاری ق شیوازبان ع یعنی
فصیح اللسان کذا فی شرفنامه ق باب الشین المضمومة ع شترحجره ع سرعتله یورومکدن
کنایه در اثیرالدین اخسیکتی بیت همچون شتر حجره رود او بسبکپای * تا باز زفتح توبعالم
خبر آرد ق شتردل ع ترکیده دوه کینلی دیدکلریدر وله ایضا بیت از شغل خلافت چه برد
خصم شتردل * احسن که پلاسی ومهاری بسر آرد ق شترزهره ع فتح زا ایله قورقق وکاهل
کذا فی المحمودی ق شترکربه ع ایو اوکلو دیه جك یرده ضرب ایدرلر مولانا امیدی * قطعه *
درخور لایق تو پیشکشی نیست مرا * تحفه نیست که پیشت بودش قدر ومحل * پنج بیت است
شترکربه روان از پی هم * نه سه چاری زسمورنه قطاری زجمل * بونك موردی مشهوردرکه
برعرب بردوه ضایع ایدر یمین ایدرکه بولورسم بردرهمه صاته یم حکمت دوه یی بولور یمیننده
حانث اولمامق ایچون بوغازینه برکدی تعلیق ایدوب دوه بردرهمه کدی بیك درهمه صفقه
واحده ایله صاترم دیو کزدرکوردیلر ما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها دیرلر ق شدنی شد ع
اولان اولدی ابو المعانی بیت باز بخیه مراکه غم دل می کفتم * شدنی شدکه غا نمزدلم پنهانی
شد سینه باز ع یعنی دورنك اولمش کذا فی شرفنامه ق شرب الیهود ع یساق ایامنده مخفی
شراب ایچمکدن کنایه در مثالی خواجه حافظ بیت احوال شیخ وقاضی وشرب الیهود

الیهود ستان * کردم سؤال صبحدم از پیر میفروش * کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی
درکش زبان وپرده نکهدار ومی بنوش * ومولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت بمن ده که بانك
رود وسرود * که نتوان ازین پیش شرب الیهود ق شکوفه کرد ع یعنی قی ایتدی مولانا
جامی بیت زشیر مادر دهرم ضرر رسید نه نفع * کنون شکوفه کنان بهر دفع آن ضررم
کمال اسمعیل بیت دهان باز کرده است وخم داده کردون * بسی مکر عهد عبهر شکوفه
ق شش پستان ع اول عورته دیرلر که نرم پستان اوله کذا فی شرفنامه ق شوخ چشم ع
یوزی کوزی آچلمش بی شرم وحیا وکستاخ معناسنه خواجه حافظ بیت کرچه کرد
آلود فقرم شرم باد از همتم * شوخ چشم کر نظر در چشمه حیوان کنم ق شوخ نهال ع
بودخی اول معنایه در مولانا طالب آملی بیت آن شوخ نهالم که اکر برکنی از جا * در سطح
هوا سبز کنم ریشه خودرا ق شوریده سر ع یعنی دیوانه وبعض قلندران صاچ وصقاللرینی
قارش مورش ایدوب دولیده مو اولدقلرندن انلره ده شوریده سر دیرلر دیوانه یه مشابهتی
اولدیغی حسبیله ق شوم پی ع نا مبارك خواجه سلمان بیت کو صفدری که روز وغا خصم شوم پی
می جست همچو تیر زشست کمان او ق باب الصاد المفتوحة ع صاحب التاج * یعنی خورشید
که غضبان فلك دخی دیرلر ق صاحب جوزا ع یعنی عطارد برج جوزا آنك خانه سی اولدیغی
مناسبتله کذا فی شرفنامه ق صاحب فصل الخطاب ع حضرت داود علی نبینا وعلیه افضل
الصلاة والسلام قرآن عظیم الشانده آنك حقنده وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب وارد
اولمشدر ق صاحب ید بیضا ع یعنی حضرت موسی علیه السلام قرآن جلیل البرهانده
واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری وارد اولمشدر اول مناسبتله
صاحب ید بیضا دیدیلر ق صد بیمار از لب کور واکشت ع ترکیده چقمادق جانده امید
وار دیدکلریدر شیخ نظامی بیت نشاید کرد بر آزار خود زور * که صد بیمار واکشت از لب کور
ق صراف خزان * یعنی آفتاب بعضیلر باد خزان دیدیلر کذا فی شرفنامه ق صرفه خزان ع
بودخی آنك کبیدر ایضا منها ق باب الصاد المکسورة ع صفرکن * یعنی خالی کن کذا فی المؤید
ق باب الصاد المضمومة ع صبح ملمع نقاب * یعنی صبح اول که صبح کاذب دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
ق صورت شیشه برآورد ع یعنی قالدی مولانا عرفی بیت از حجاب سخنم بسکه عرق
داد برون * صورت شیشه براورد زلال تسنیم ق صورت نه بست ع وجوده کلدی اصلا
دیمشدر بیت خواست تا مثلت سرشکم صورتی ریزد ز سیم * هر زمان بر آب زد نقشی ولی
صورت نبست * دیکر بیت داشت تصویر رخش صورتکر چین آرزو * بست چندین
صورت وصورت نبست این آرزو ق صورت نه بندد ع وجوده کلمز خواجه سلمان بیت
شبی نوشین لبت دیدن بخواب خوش هوس دارم * ولی صورت نمی بندد خیال خواب
نوشینم ق باب الضاد المفتوحة ع ضحاك رابز حمت ماران کذاشتیم * کار مکروهی اهلنه
ترك ایلمکدن کنایه در حلوایی سمرقندی بیت زلف ترا رقیب بکردن کرفته بود * ضحاك
رابز حمت ماران کذاشتیم ق باب الطاء المفتوحة ع طاق ترم * یعنی دارات وطمطراق معناسنه
کذا فی شرفنامه ق طبل پنهان زد ع کزلو ایش ایشلدی خواجه سلمان بیت عشقم از روی

طبق پردهٔ تقوی بر داشت * طبل پنهان چه زنم طشت من از بام افتاد * مصرع ثانی ده ایکی
مثل واقع اولمشدر طبل در کلیم زد کار مخفی وجه معقول ایله واقع اولمسندن کنایه در
کمال اسمعیل در نعت شریف بیت صیت وصدات مشرق ومغرب کرفته اند * دست نبوت
توز ده طبل در کلیم طبل میخورد یعنی اورکرآوجیلر طبلبازاید وب شکاری قالدردیغی
مناسبتله مولانا صائب بیت هما ز سایهٔ من طبل میخورد صائب * چنان صدای
شکستم زاستخوان برخاست طبع کافوری کند طبیعت وخشك مشرب کذافی شرفنامه
طبق زن یعنی سحاقه عورت حکیم خاقانی بیت اهل بغداد یان زنان بیتم * طبقات
طبق زنان بیتم طبیب خایه حکیم جاهل وناهل تکم خواجکان نام بر طبیب حقنهٔ ریاضی
عجم دیمشدر * قطعه * نوجوانی رابنز دیك بخند * دمی آمد برون از مایها * خواجکان
پایان پای اونشست * تانهد مرهم بخندین مایها * کرچه خود رابوعلی ثانی کرفت * کفتمش
خیزای طبیب خایها طرفدار پنجم یعنی مریخ ودخی اقلیم خامس واکثر بلاد روم
اقلیم خامس جانبی اولمغله اهل رومه دخی طرفدار پنجم دیرلر کذافی شرفنامه طرف کرفت
اعانت ایلدی مولانا کاتبی بیت کاتبی از طرف خیل خط خوبانست * زانکه ایشان
طرف روی نکو میکیرد طشت ازبام افتاد اسرار خفیه ظاهر اولدی دیمکدر اوحد الدین
اصفهانی بیت وقتی زخلق راز دل خود نهفتمی * اکنون نمیتوان کهز بام اوفتاد طشت *
وخبر شایع اولدی معناسنه مولانا هلالی بیت طشت شهزاده چون زبام افتاد * آن
صدا در میان عام افتاد طشت وخایه یعنی آسمان وآفتاب کذافی شرفنامه طفرهٔ
نظام ملزم اولمز کمسنه حقنده ضرب ایدرلر طفره لغتده صچرامق واصطلاحده متکلم وحکیم
معناسنه در نظام نظاء مشدده ایله معتزله دن برمتعین ومتعصب کمسنه در ابراهیم نظام دیرلر
کندو زعمجه الزام قبول ایلمز ایدی مولانا جامی در سلسلة الذهب بیت متقارب نهاده درن کام
متجانب زطفرهٔ نظام طوق بهار یعنی قوس قزح کذافی شرفنامه طوق عنبر
خط تمام رسیدهٔ محبوب ایضا منها باب الطاء المکسوره طفل چهل روزه * اشارت
بحضرت آدم علیه السلام کذافی شرفنامه طفل خاموش شیر نخورده ترکیده اغلیان
اوغلانه دیمه ویرمزلر دیدکاریدر ابو المعانی بیت طلب رزق خویش رادرکوش * نخورد
شیر طفل شد خاموش طفل غازیان یعنی امرد وقلندر روش کدای غازیان دیرلر
بر قلندری طائفه درز ور ایله دانجیلك ایدرلر کذافی شرفنامه طفل مشیمهٔ رزان
یعنی شراب انکوری ایضا منها باب الطاء المضمومه طرفهٔ بغداد * محبوب بی نظیر
کمال خجندی بیت هرکزم روزی نکرد آن طرفهٔ بغداد داد * خرمن امید از آن روکرده
ام بر باد باد * مولانا جامی بیت پوست کنی معنیٔ استاد را * طورکنی طرفهٔ بغداد را *
باب العین المفتوحه عاشق بیجان * صرمشق چیچکی ریاضیٔ عجم بیت بران قد
سنبل مشکین اوازیادمی بیچد * مثال عاشق بیجان که بر شمشادمی پیچد عاشق خشك
عاشق غیر صادق کذافی شرفنامه عالم آب مجلس باده وحالت مستی سیفی بخاری
بیت چه کویم از سرمستی لبت می ناب ست * مریخ از سخن ماکه عالم آبست * بو معنایه کار

کارآب دخی دیرلر کمال خجندی بیت دکر زساده دلی غنچه کار آب کند * ببین که عاقبت
کار آتشست جزا عرق فتنه عطر یاتندرکلاب کبی استعمال اولنور محمد قلی سلیم بیت
مارا نه سرکل نه تمنای کلابست * در مجلس مستان عرق فتنه کلابست عروس چمن *
کل اغاجی ودخی درخت میوه دار کذافی شرفنامه عروس عرب یعنی کعبهٔ شریفه
شرفها الله تعالی * عروسان درخت * یعنی اغاجك تازه شاخلری ایضا منها عقد
دستار صارق قولانی وچین قبا و بربرلرینه ابدال ایله ده استعمال اولنور مولانا عرفی
بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات صله سنبه ایست پر آزار *
سنبه اکه دمور یدر عقد دستارك بورمه لغن سنبه یه تشبیه ایلمشدر علم چهل صبح
یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه افضل الصلوة والتسلیم قرق کون تخمیر اولندوغی مناسبتله در
عمود الصبح یعنی صبح کاذب ایضا منها عین الکمال اصابت زخم چشم خواجه سلمان
بیت عین عید ست آنکه بر کردون عیان شد یامکر * حسن ماه روزه را عین الکمال آید
بدید باب العین المکسوره عنان از دست شد اختیار الدن کتدی مولانا کاتبی بیت
نشستم برسر ره تا عنان مرکبش کیرم * ولی خواهد شد از دستم عنان چون آن سوار آمد
عنان از دست رفت دخی دیرلر عنان بافت یعنی فرار ایلدی کذافی شرفنامه عنان
سست کرد یعنی سکرتدی مولانا هاتفی بیت بیغمای دهلی میان کرده جست * میان
کرده جست وعنان کرده سست عنان کش یعنی عسکر اوکنجه کیدن کذافی کشف اللغة
عیسیٔ خرد کسر خا وفتح را ایله خوشهٔ انکور کذافی شرفنامه عیسیٔ دهقان یعنی
شراب انکوری حکیم خاقانی بیت چنك شش پستان زنی رومی دلی زنکی تنی * عیسیٔ
دهقان بتن مریم صفت آبستنی عیسیٔ شش ماهه یعنی انکور ومیوه وایام بهار کذافی
شرفنامه عیسیٔ هردرد یعنی شراب ناب ایضا منها عیش ده روزه یعنی زندکانی
اندك ایضا منها باب العین المضمومه عذر خواست حسن تعبیر ایله دفع ایلدی مولانا
جامی بیت توحور جنتی اما زچشم فتانت * زبسکه خواست بلا عذر خواست رضوانت *
عذر زکناهش بدتر عذری کناهندن ارتق محتشم کاشی بیت عذر خواهی کندم بعد
قتل * عذر بدتر زکناهش نکرید عذر لنك میکند یعنی بهانه ایدر مولانا صائب
بیت چون پذیرد از تو عذر لنك از بهر سفر * بادپایی همچو حال بیقرارت داده اند *
بو مضمونی باقی افندی لطیف نظم ایلمشدر بیت هزاران عذر لنك ایلر قچر کلمزدی میدانه *
اکر خونریز چشمك دعوت ایتسه جنکه تیموری باب الغین المفتوحة غرق پران
تمام یدرمك میان پاچه سور شد رمکد رامیر بیك طرقی * رباعیه * هرکاه که میل غرق پران
کردم * دیدمکه خاطرش پریشان کردم * آخر بمیان پاچه قراری دادم * بر خود دشوار
وبروی آسان کردم غم خودخور که لاغر نشوی کندی دردیکی کور آخرك غمن چکمه
کمال خجندی بیت مخور ای زاهد غم خوان غم * غم خود خور تو که لاغر نشوی غنیمانه
نکاه میکند دوستقه دشمن کبی بقر محتشم کاشی بیت عاشق از حسرت رخسار تو آهی
نکند * که در وغیر غنیمانه نکاهی نکند غیوران شب یعنی عاشقان وشب بیداران کذافی

شرفنامه ل باب الفاء المفتوحة م فاتحه خواند م بدعا ایلدی کمال خجندی بیت
در زیر لب از بیم رقیب تو بران در * ما فاتحه خواندیم دمیدن که تواند ل فتیله موی م
یعنی مجنون خواجه آصفی بیت تویی که شمع شب وصلت آرزو کرده * جنون عشق تو اورا
فتیله مو کرده ل فراخ آستین م یعنی جوانمرد و سخی دیمکدر کذا فی شرفنامه ل فراخ دست
زیاده سخی ایضا منها ل فراخ کام م دولتمند و منعم طالب آملی بیت کوشه کیران ستوده
نام بوند * کوچه کردان فراخ کام بوند * سرعتله یوریجی معناسنه ده اولسه جائزدر
ل فراغت از ریش و بروت داشتن م تمام آندن با کم والمم یوقدر شاعر بیت هر که برمن
بروت نماید * من فراغت ز ریش او دارم ل فرامکیر م مزه لنوب مسخره یه الله ابو المعانی
بیت از نشوه می ناب بهره نداری خاموش * فرامکیر رندان ای واعظ ریاپوش ل فردا نیز
دور نیست ل خلاف وعده مقابلنه جواب در شاعر بیت عمرم کذشت وعده فردا همی کند
کفتم ای شوخ نیست فردا دور ل فرد باطل م اول عدده دیرلر که نصف مجموع حاشیتینی
واقع اولمیه مثلا اوج عدد که بین الحاشیتین در عدد تحتانیسی ایکیدر منطق یعنی تنصیف
اولندقده نصفی صحیح اولور یعنی نصفلرنده نصف بولنمز آنک ایچون حاشیه دیرلر و عدد
فوقانیسی دوردر که نصفی منطق صحیحدر حاشیتین جمع اولندقده ایکی ایله دردت التی اولور
تنصیف اولنسه اوج اولور بش عدد دخی بویله در ایمدی شول عدد که منطق اولمیه یعنی
تنصیف اولندقده کسر قاله اول فرد باطلدر ایمدی ایکی عدد فرد باطلدر زیرا حاشیتی منطق
اولمز مافوقی اوچدر نصفی برچق اولور کذلک ماتحتی بردر بو تقریر اوزره فرد حقیقی جناب
حضرت باری جل شانه در ماسوی فرد باطلدر صائب بو مضمونی لطیف بسله مشدر
تا درین وحدتسرا داری نظر برخویشتن * در حساب دفتر ایجاد فرد باطلی ل فرزین بند
آور م یعنی حیله ایله مصلحت بتور دیمکدن کنایه در شکم عصمت بخاری اوغلی شاه ایله
شطرنج اوینارکن باباسی اوغلنه نزاکت ایله تعلیم لعب ایدوب دیمشدر بیت ز عشقت فیل
ماند در تو فرزین بند پیش آری * شود شه مات در یکدم رخت کر باختن کیرد ل فرس نهاده
تست م سنک مغلوبکدر بیت کرد دوران فرس نهاده تست * ماه هفت آسمان پیاده
تست ل فرمان یافتن م وفات ایلکدر خواجه کمال بیت هر کز که کمان برد کزین سان ناکاه
فرمانده روزکار فرمان یابد ل فلان و بهمان م الفاظ اتباعیدندر کج کبی کمال اسمعیل
بیت دل خود طلب چو کردم ز تو نرکست مرا کفت * بروای فلان و بهمان بر من چه کار داری
کاهی تابعی تقدیم ایدوب بهمان و فلان دیرلر حکیم انوری بیت در نسبت شاهی تو همچون
شه شطرنج * نامست و دکر هیچ نه بهمان و فلانرا ل فلان و بهمان بی نقش کوید م یعنی بی
تکلفانه سویلر مولانا جامی بیت چو دیبا است کر نقش تکلف ساده نقش من * چه غم کو
ساده میکوید فلان از نقش بهمانش ل باب الفاء المکسورة م فراز کردن م جمع ایتمک
مثلا در فراز کرد دیرلر قپویی قپادی دیمک اولور شاعر * مصرع * چون ناله ام شنید و روان
در فراز کرد ل فقع از و کشاد م اندن مرادی حاصل اولدی حکیم انوری بیت من از وصلت
فقع تا کی کشایم * چو تو نامم که برنج می نکارم * وله ایضا بیت مرا کویی کزین آخر چه مجوبی

چه مجوبی چه مجویم * کمر زاز تو بر بندم فقع تا از تو بکشایم * ل فقع کشادن م لاف آرزو
زدن حکیم خاقانی بیت چرخ شد آبی زلیش دوش فقع کشاد و کفت * اینت نسیم مشکپاش
اینت فقاع سکری ل فیل افکند م مغلوب و زبون ایلدی شیخ نظامی بیت چو بشنید این
حکم یأجوج را * که فیل افکند هر یکی عوج را ل باب الفاء المضمومة م فروتنی کرد م یعنی
تواضع ایلدی شیخ نظامی بیت فروتن بود هوشمند کزین * نهد شاخ پر میوه سر بر زمین *
ل فرود آورد م سرکش و توانایی زبون ایلمکدن کنایه در شیخ نظامی بیت فرود ای از سر این
کبر و این ناز * فرود آورده خود را میندار ل فرودست م یعنی زبردست خواجه سلمان
بیت در جهان رسم قدیمست از بزرکان مرحمت * در فرودستان خطا والله اعلم بالصواب
ل فرو رفته دم م محنتلو والملو دیمک معناسنه وله ایضا بیت نایست فرو رفته دم آواز
دهیدش * کو کوش بره دارد و چشم نکرانست ل فرو شدن م مرد شدن اولمک معناسنه
کمال اسمعیل * رباعیه * چون باد اجل همنفس مرد شود * چون صبح زدم زنده نفس سرد شود
خورشید که کس نیست از و پرده دل * از بیم فرو شدن همی زرد شود ل فرو کرد م جمع
ایلدی شاعر بیت در روز عید ساقی از غیره فرو کن * دستی بعذرخواهی در کردن سبو کن
ل فرو کش کن م یعنی مقام طوت خواجه حافظ بیت دل کفت فرو کش کنم این شهر ببویش
بیچاره ندانست که یارش سفری بود ل فرو کشید م مکان طوتدی خواجه سلمان بیت
دولت وطن کرفته در کوشه سریرت * نصرت فرو کشیده در خانه کمانست ل فولاد جنک م
یعنی متین و محکم مولانا هاتفی بیت چو دیدند دیوان فولاد جنک * که آهن نخواهد شکستن
بسنک ل باب القاف المفتوحة م قادر انداز م اوق آتمقده ماهر اولانه دیرلر مشفقی همدانی
بیت کمانداری که بر قتلم بپایی میرسد اکنون * عجایب قادر اندازیست رحمت باد بر تیرش
ل قدر انداز م استاد تیرانداز که آتدوغی اوق خطا ایتممکدن کنایه در مولانا کاتبی بیت
زان همه تیر که ترک قدر اندازمنست * بخت کوتاه بسوی من قدری اندازد * حکم انداز
دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت در مصاف کینه ادراک تو حکم انداز عقل * در هزیمت تیر
بشکسته کمان انداخته ل قاضی کیرنک م لطیفه کوی اولان آدمه دیرلر ظهیر فاریابی بیت
برات بخشش تو بر وجود عامل مرو * معاش دشمنت از نقد قاضی کیرنک * اصلنده قاضی کیرنک
نصر الدین خواجه کبی بر بذله کوی اوغوز آدم ایمش لسانندن بعض لطیفه و اوغوزانه
سوزلر نقل ایدرلر کذا فی شرفنامه ل قائم آورد م یعنی روز شود ابو المعانی بیت طی شد
زمان حسرتم آمد پیام از دلستان * برداشت سمورم فلک آورد قائم پیک بخت ل قالب
تهی کرد م یعنی وفات ایلدی امیر حاج بیت نه صورت بود در دیوار صورتخانه چین است *
ترا دیدند و خوبان و تهی کردند قالبها ل قالب از جان تهی کرد م اصلی بویله در بو بیتده
اصلی اوزره واقع اولمشدر میر خسرو بیت بیا ای جان هر قالب که تا زنده شوند از سر * بکویت
عاشقان کز جان تهی کردند قالبها ل قائم انداز م استاد شطرنجباز شیخ نظامی بیت ملک را
قائم الهی بود * قائم انداز پادشاهی بود ل قائم بریخت م عاجز اولوب جنک و خصومت ایلدی
حکیم خاقانی بیت بس بقائم ریخت با عدلش جهان * کو چو قائم در جهان ملک باد *

بو ایکی ترکیب مؤید الفضلاده عاجز شد معناسنه مسطوردر ﴿ قبا کرد پیرهن ﴾ یعنی
پاره وچاك ایلدی کذا فی المحمودی ﴿ قبای کاغذین پوشید ﴾ یعنی شکایت ایلدی
وداد وفریاد ایلدی رومده شکواسی اولان حصیر پاره‌سن دلوب بوغازینه کچوروب یاقدوغی
کبی دیار عجمده دخی شکواسی اولان کاغذدن جامه ایدوب وکیوب پادشاه اوکنده یقرلر ایمش
محمد عصار بیت زدست ظلم کلکم کرد دفتر * قبای کاغذین همواره در بر ﴿ قرارداد ﴾
مقرر وتحقیق ایلدی ولی دشت بیاضی بیت نمیکنی شبم از ناله منع تا ندهم * بخود قرارکه
کوش برفغان منست * وعهد بغلق معناسنه خواجه حافظ بیت قراری داده‌ام با می
فروشان * که روز غم بجز ساغر نکیرم ﴿ قزوینی ﴾ احمق وسخن نافهم وباطل وبیهوده
سوزه سخن قزوینی دیرلر خواجه سلمان درحق عبید زاکانی * قطعه * جهنمی وهجاکو عبید
زاکانی * مقرراست به بدولئی وبی دینی * اکرچه نیست زقزوین روستازادست *
ولیك میشود اندر حدیث قزوینی ﴿ قصاب آشناجوید ﴾ آلدامغه دوست آرار ودوستنی
آلدارد یمکده اولور کمال خجندی بیت کمال آن غمزه خونت ریخت چون هردم باو بازی * نبودت
یاد پنداری که قصاب آشناجوید ﴿ قصب سه دامنی ﴾ مراد دنیادر اول اعتباریله که موالید
ثلثه انده قائمدر کذا فی المحمودی ﴿ قصر دوازده دری ﴾ یعنی فلك ثامن که کواکب ثوابت وبروج
اثنی عشر اولمق مناسبتیله کذا فی شرفنامه ﴿ قطرهٔ دزد ﴾ یعنی آفتاب کذا فی ادات الفضلا
﴿ قطره زدن ﴾ لنك چالمق مولانا جامی درصفت اسب بیت براه ارچه شد برقطرهٔ خوی *
ندیدی هیچکس یکقطره ازوی ﴿ قطره زنان ﴾ یایجی ولنك اوریجی وله ایضا بیت بر سر
دستار زنی صبحکاه * قطره زنان تادر اصحاب جاه * اصلنده شاطرلرك لنکنه دیرلر ایدی محتشم
بیت قطره زدن از چشم ترمن آموخت * بالادوی ازدود دلم یاد کرفت * بو مقوله شتابله
کیده نه کرم قطره دخی دیرلر وله ایضا بیت که شتاب که چون برق کرم قطره شود * بود میان
عرق آتش چهنده شرر ﴿ قفا خورد ﴾ سله یدی خواجه سلمان بیت ساز ونوای اینجهان
همچونی است یکدمه * بهر نوای یکدمه چند چو دف قفا خوری ﴿ قفا زن ﴾ مثله خواجه
سلمان بیت سرکویش هوس داری هوس را پشت وپای زن * وزین اندیشه بکرو شو دوعالمرا
قفای زن ﴿ قلم درکشید ﴾ یعنی محو ایلدی کذا فی شرفنامه بو معنایه مولانا هاتفی بیت بکشور
کشایی علم درکشید * تن آسوده کی را قلم درکشید ﴿ قلندر از دیده کوید ﴾ کشی کوره
کلدیکن ایدر حسین قلندر بیت تو نیز چو دیده مرا بالکه بهتر از دیده * منم قلندر وکوید
قلندر از دیده ﴿ قلیه خوار ﴾ عاشق ومعشوق ارا سنده واسطه اولانه دیرلر ابو المعانی
بیت اکرچه قلیه خواری کرد بسیار * نشسته بردر کاشانهٔ یار * ودعوتسز مجالسه
واران سازنده‌ده دیرلر وله بیت صحبت تنها کنند ارعارفان * برسر خوان قلیه خوار
آمد همان ﴿ باب القاف المکسورة ﴾ قبلهٔ زرتشتیان * یعنی آتش زرتشت طائفه‌سی
آتش پرست اولدقلری مناسبتیله درکذا فی شرفنامه ﴿ قطعهٔ وزیری ﴾ کمی اولان قطعه‌که
طولی ایکی عرضی قدر اولور قطع وزیری‌ده دیرلر مولانا نیشابوری بیت وزیر کفت که فتاجی
ازدیوان جست * عجب مدار وزیر دست قطع دیوانم ﴿ باب القاف المضمومة ﴾ قرآن خوان * یعنی

یعنی منصبدن معزول کذا فی مؤید الفضلا مولانا عمید الدین بیت نمیدانست در وقت
عمل الحمد وشد ناکه * بحکم شاه قرآن خوان بحمد الله ﴿ قلماش ﴾ بیهوده
کو وهرزه درای حضرت مولانا بیت خمش کو تا که قلماشست کویم * ولکن له تطالبنی بمعناه
﴿ قند زارد ﴾ یعنی شب شود ابو المعانی بیت زلف چون برعارض آن ماه رو کرد نقاب *
قند زارد در نکاه صبح رویش شد حجاب ﴿ قربان سرش کن ﴾ باشنه فدا ایله حکیم شفائی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرنازکن وسوی من انداز * حکیم
شفائی به شاه عجم بر بدره التون انعام ایتدکده بکنمامك ایله سك لوند نام برندیم مجلس
بو بیتی تحریف ایدوب بالبداهه سویلر بیت آن بدرهٔ زری که شفائی نه پسندد * قربان سر کربه
کن وپیش سك انداز ﴿ باب الکاف المفتوحه ﴾ کاتب جان * یعنی خداوند تعالی جل
ذکره کذا فی شرفنامه ﴿ کاخ خورده ﴾ یعنی سله یدی حکیم انوری بیت نه چرخ چرخ
ازو کاخ خورده درجنبش * نه کوه کوه ازو کوش خورده در بالا * کوش خورده کوشمال
یدی دیمکدر ﴿ کار از سر کذشت ﴾ ایش ایشدن کچدی میرا بو المعانی بیت غم حسرت
بملك صبر میکرد هجوم ایدل * چو کار از سر کذشت آیا چه باشد بعد ازین تدبیر * بو معنایه
عربیده بلغ السیل الربا دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر اوحد الدین اصفهانی بیت بنزدیك آن
دلربا کفته نیست * که مارا کذر کرد سیل از ربا ﴿ کار او کل کرد ﴾ کیزلو ایشی آچلدی
مولانا عرفی شیرازی بیت مشو باهرخسی ای غنچهٔ باغ حیا همدم * تبسم کردنت با این
وآن کل میکند آخر * بو معنایه طالب آملی بیت غنچه های کل که قصد خون بلبل میکند *
عاشقی پنهان نماند عاقبت کل میکند ﴿ کارد باستخوان رسید ﴾ تحمله جان قالمدی بو تعبیر
ترکیده دخی وار در عبد الخالق بیت نماند طاقت جور زمانهٔ غدار * رسید کارد آخر
باستخوان مرا ﴿ کارد زد ﴾ ایشی کوکلسز طوتانه دیرلر مولانا هاتفی بیت باندازهٔ کار
کس داد مزد * زمزدش نشد بهره در کارد زد ﴿ کارش بالا کرفت ﴾ ایشی ایلرو کلدی
خیالی عجم بیت تادل از شوق کل رویت ره صحرا کرفت * کار او ازبنده‌کیٔ قامتت بالا
کرفت ﴿ کارش بالا میرود ﴾ مثله خواجه حافظ بیت حافظ زبزم مجلس سلطان غیاث دین *
غافل مشو که کار تو بالا همی رود ﴿ کارش روشن شد ﴾ ایشی صورت بولدی محمد عصار
بیت چو کارمن نشد روشن بکفتار * لکن را کار فرمودم درین کار ﴿ کارش روشن نکشته ﴾
ایشی صورت بولمدی وله ایضا بیت زتاب فکرشان بکداخته تن * نکشته از زبانشان کار
روشن ﴿ کارمدار ﴾ کمسنه‌یی رنجیده خاطر ایله محتشم بیت ای باغبان چو باغ زمرغان
تهی کنی * کاری به بلبلان کهن آشیان بکن ﴿ کار هندوان واژ کونه است ﴾ بر نسنه ایچون
معکوس ومقلوب دیمکدن کنایه‌در رکن الدین بکرانی بیت خاکپایت رازحل از دیده
برسر می‌نهد * آری آری هست دائم کار هندو واژکون * مولانا هاتفی در تعریف فیل بیت
دمی دارد از پیش خرطوم تام * بود واژکون کار هندو تمام ﴿ کار بست دست بسته ﴾
بو ایشی هیچ کمسنه ایتمدی محتشم کاشی بیت تادست را حنا بست دل برد ازین شکسته *
دل بردنی باین رنك کاربست دست بسته ﴿ کاسه کردانی ﴾ یعنی کدایی کذا فی شرفنامه

اما فرهنك جهانكيريده تكرار معناسنده روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش حکیم خاقانی
بیت درطریق کعبه جان چرخ زرین کاسه را * ازپی دریوزه جانی کاسه کردان دیده اند
ع کاسهٔ همسایه پایها دارد ع ترکیبده ارلقمه‌سی ار قرنشنه‌تا لمزدیدکلری مثلدر
ابو المعانی بیت نان مردان میشود برمرد وام * کاسهٔ همسایه دارد پایها ع کاغذ زر ع
پادشاهلر فقرا وصلحایه احسان ایتدیکی وظیفه براتی کمال اسمعیل بیت چوندهی
کاغذ زر شاعرانرا * بده باری بهای شعر کاغذ ع کافر ماجرا ع بدمعامله وخصومت
ایدیجی مولانا امیدی بیت سپاه فتنه چون کم فرصتی کرد * سپهر سفله کافرماجرایی
ع کاله بوخرش بنه ع کندویه حدینی بلدر مولانا جامی بیت کالهٔ دجال بنه برخرش *
روبه بیابان عدم ده سرش ع کان یسار ع یعنی دولتمند ومالدار کذا فی شرفنامه ع کاودل ع
زبون وضعیفه جور ایدیجی شیخ نظامی بیت مشو با زبون افکنان کاودل * که مانی
دراندوه چون خربکل ع کاوریش ع ابله واحمق حکیم خاقانی بیت کی عجب کر کاوریش
زرکر کوساله ساز * طبع صاحب کف بیضا برنتابد پیش ازین ع کاو زاد ع میراث
حاصل اولدی ودخی امید اولنمیان یردن زیاده نفع حاصل اولدقده ضرب ایدرلر از اقبالنامه
بیت بهندوستان پیری ازخر فتاد * بدرمردهٔ را بچین کاو زاد ع کاو زرین ع اول التون
قدح که کاو شکلنده دوزلمش اوله ع کاو سیمین ع کمشدن اولان ع کاو سفالین ع خاکدن
اولان اما طبراق قدحدن شراب ایچمنك حسنی ندر فغفوریدن اولمق وار ع کاو کردون ع
برج ثور ع کاو کون ع یعنی احمق وابله کذا فی المحمودی ع کاهل پای مرد ع ایش سز
کوچسز اولان آدم کمال خجندی بیت کونکیری جست شرین دست سیمیانش کمال * پیش
اهل عقل باشی کاهل مرد وپای ع کباب خامسوز ع قرصنبه دیدکلری بدرعمت بخاری
بیت بر آتش سوختم دارا ازان حسرت که تا روزی * کباب خامسوز خود رسانم بر نمکدانش
یالکز خامسوز دخی دیرلر ولی دشت بیاضی بیت جکر کباب شود لیك خامسوز
شود * در وکهی که شود زور تاثر آتش * بو معنایه نیم سوز دخی دیرلر میرخسرو بیت
مست خراب مرا حاجت نقل دکر * هست ولی نیمسوز سوی نمکدان برید ع کب زدن ع
آوردا وتدرمك ودخی لاف اورمق معناسنه در حکیم انوری بیت نفس من بر ترازانست که
مجروح شود * خاصه از کب زدن بیهدهٔ بی هنران ع کبود کیسه ع صکره دن دولته
ایرمش کمال اسمعیل بیت ببین کبودیٔ این کیسهٔ سپهر که او * بیك درست چنین نیز
میکند بازار ع کج دار و مریز ع ترکیبده قارده یوری ایزك بلورتمه دیدکلری در ابو المعانی بیت
در ازل داد کفم جام غمت ساقی عشق * کفت کج دار و مریز خون جکر سرشار است * کمال
خجندی بیت کرد خون همه بکردن زلف * کفت کج دار و طره را و مریز ع کدو افتاد
وبادنجان آمد ع بر شخص بیهده کیدوب یرینه کندوکبی بر باطل دخی کلدکده ضرب ایدرلر
کمال خجندینك کل احمد نام بر درویشی کیدوب یرینه حاجی اسود نام اول طبیعت واول
خلقده بر درویش کلدکده شیخ بو قطعه‌یی بیورمش * قطعه * چو حاجی احمد کل از در
شیخ * جدا افتاد وافغان برآمد * روان بر منظر او حاجی اسود * طربناك وخوش

وخوش وخندان برامد * چوتا بستان رسید وشد هوا کرم * کدو افتاد و بادنجان برآمد
ع کرد آلود ساز ع یعنی اثواب دنیا ویر کذا فی اداة الفضلا ع کرد رفت ع کاف عجمیله محو
اولدی دیمکدر شاعر بیت از حسرت نکاه توای شوخ وشیوه کار * چندان کریست دیده
که دریا بکرد رفت ع کردون سرشت ع یعنی متکبر ومتعظم کذا فی مؤید الفضلا ع کردون
نمط پلنك کرد ع یعنی جهاندن امن قالمادی کذا فی شرفنامه ع کردی کرد ع مردلك وپهلوانلق
ایلدی مولانا کاتبی بیت کرد در چشم غبار خاك راه او صبا * کس چه دانستی که ناکه او چنین
کردی کند ع کردی ومردی ع نقدر حقیر ایسه ده حریفندن قالماز کمال خجندی بیت بروی
مرد باشد کرد این راه * نخواندی این مثل کردی ومردی * دیکر بیت هست مردان نهان
بهر کردی * نه شنیدی که کردی و مردی ع کرکس ته کش ع ونیر کرهٔ آتش کیجه لرده
یلدز دوشدی دیدکلری در عربیده شهاب دوشدی دیرلر کذا فی شرفنامه ع کرم خون ع
روحه یقین اولان آدم اکثر دلبر وصفنده استعمال اولنور کاهی باده‌یه ده صفت ایدرلر مولانا
هلالی بیت دختر رز که شیشه منزل کرد * کرم خون بود جای در دل کرد ع کرم دلان ع
یعنی عاشقان وسوخته دلان کذا فی شرفنامه ع کرمران ع آتی پك سوروب شتابله کیدنه
دیرلر شاعر * مصرع * آن اسب تاز تاختن وکرم راندنت * بو معنایه ع کرم تازی ع دخی
دیرلر ع کرم روان ع یعنی عاشقان وسالکان وبشتاب روندکان کذا فی شرفنامه ع کرم
سیر ع کسر سین ایله سواحل یعنی زیاده اسی مواضع شیخ نظامی * مثنوی * مهین با تو زمین
بوسید وبرجست * بخسرو کفت مارا حاجتی هست * که دار الملك بردع را نوازی * زمستانی
درانجا عیش سازی * هوای کرمسیرست آن طرف را * فراخیها بود آب وعلف را ع کرم
شد ع انجندی ودخی تهور ایلدی شیخ نظامی بیت چو آکاه شد آن نصیحت کذار * که از پند
او کرم شد شهریار ع کرم عنان ع مثل کرمران مرقوم مولانا کاتبی بیت فغان ز تندیٔ آن
شهسوار کرم عنان * کزو حوالهٔ درویش تازیانه کند ع کس از بهر کس خود را نه کشته
است ع ترکیبده اولمش ار دنجه اولمش یوق دیدکلری در شیخ نظامی بیت بجز شیرین که در
خاك در شتست * کسی از بهر کس خود را نه کشتست ع کسی داند که اشتر میچراند ع روزکارك
حالنی ستمن چکن بیلور استاد دیمشدر بیت میان عاشق ومعشوق رمزیست * کسی داند
که اشتر میچراند * بو مثلده حضرت اویس القرنی رضی الله عنه‌یه تلمیح واردر ع کس نکوید
که دوغ من ترشست ع ترکیبده بعینها مستعملدر کمسه یوغردم اکشیدر دیمزدیرلر شیخ نظامی
بیت هرکسی در زمانه بی رهشست * کس نکوید که دوغ من ترشست ع کشتیٔ زر ع
یعنی ماه نو وشراب طلو ساغردن کنایه‌در کذا فی شرفنامه ع کشش خاطر ع شوق ومیل
خاطر کذا فی المحمودی ع کعب الغزال ع پنیر شکری حافظ بیت کالقند شعر من ز بنفشه
شکر پراست * زان غیرت طبرزد و کعب الغزال شد ع کعبهٔ جها نکرد ع یعنی آفتاب
کذا فی المجمع ع کفن بر دوش افکند ع یعنی عذرین دیلدی خواجه سلمان بیت غلام خواجهٔ
بودم بر و عاصی شدم عمری * پس افکندم کفن بر دوش و پیشش با کفن رفتم ع کاوخ خشك
برلب مالید ع تجاهل ایتدی یعنی اول دکلدن کلدی شیخ نظامی بیت لبش تر بود از خون

خوردن شب * کاوخ خشك را مالید برلب ق کلاغش برکلوخ نشیند ع هرکسه رام
اولان دلبر حقنده ایراد ایدرلر شیخ نظامی بیت چه باید ملك جان دادن بشوخی *
که نشیند کلاغش برکلوخی ق کلوخ امرود ع اسلوب وقیافتی آدم کبی معقول اما طبیعتی
وحوش و بهایم کبی نامعقول اولان آدم وغیری مولانا جامی بیت که بر آن سیب نه دستش
بودی * کرده از سنك کلوخ امرودی ق کلید ایمان ع یعنی کلمهٔ شهادت کذا فی شرفنامه
ق کمان از نهال فرود ار ع تهور وغضبی اشاغی قو یعنی تسکین ایله بو ترکیب بو تعبیر ایله
راقم الحروفه اثنای جمع وتألیف کتابده عالم رؤیاده بو ضرب مثلی دخی کتابکمه یازدکمی
دیو اشارت وبیان اولندی خاطرده فی الحال نقش اولوب بو محله تسوید وترقیم اولندی
حال بوکه بو واقعه دن اقدم مسموع ویا خود منظور فقیر دکل ایدی اول اجلدن نقل وشاهدی
یازلمامشدر ق کم آب ع یعنی بی حجاب وبی حیا خواجه سلمان بیت از غایت کم آبی روی
عمرشمر * کو نام خویش قلزم زخار میکند ق کمان افکند ع عاجز اولدی کمال اسمعیل
در توحید باری بیت کلامی که بر قصر ادراك او * سفکند فکرت کمان کمان ق کمان دستکش ع
قوله قولای آدم معنی جهتیله کنایه در دخی دیرلر خواجه سلمان بیت طفل بخت تست
برنا نی که چرخ کوز پشت * چون کمان دستکش در قبضهٔ فرمان اوست * بو معناده
یالکز دستکش دخی دیرلر وله ایضا بیت پیش زور بازویت قوس فلك شد دستکش *
زیر پای همت مال جهان شد پایمال * مجازا مغلوب معناسنده استعمال اولنور وله ایضا
بیت دستکش جفا مکن آب زخم که فیض او * بی مدد سرشك من درعدن نمیکند *
ق کمربسته ع یعنی خدمتکار نثاری بیت فلك زخیل کمربسته های اوست که بندد *
زشکل قوس قزح برمیان خویش مناطق ق کم زد ع یعنی ترك ایلدی حکیم سنایی * مثنوی *
دین و ملت که در عدم زد نست * کم شدن از برای کم زدنست * آنکه کم زد وجود عالم را *
کو ببین مصطفی وآدم را * وتواضع ایلدی معناسنه حضرت مولانا بیت کم زدهٔ آن
مه نو بدرشد * تا زنی کم نرهی از کمی * ودخی نقش زارقمار رهنه دن اکسك کلدوکنه
دیرلر زیرا ایله اولیجق رهنه یی آلمز مغلوب اولور شیخ نظامی درنعت بیت سکه تو زن تا امرا
کم زنند * خطبه تو کن تا خطبا دم زنند ق کم زده چند ع یعنی کفار ومنافقین کذا فی
شرفنامه ق کم زده ع مدبر وبی دولت شیخ نظامی بیت طالع بد بود وبد اختر شدم *
کم زدهٔ کوی قلندر شدم ق کم ظرف ع حوصله سز وچوق شرابه تحملی اولمیان طالب آملی
بیت ازان پیمانه آمد اولین دور * زکم ظرفی شدم از بوی آن مست * ومجلسده یاوه لاغ
ایدنه ده دیرلر شانی تکلو بیت شراب عشق پر زورست کم در کار شانی کن * که او بسیار
کم ظرفست ترسم تار ودتابش * بو معنایه بی ته دخی دیرلر محتشم کاشی بیت چاه
زنخدانش ببین ای دیده وکاری مکن * کاندر ته دوزخ فتد جان من بی ته دکر ق کم کرفت ع
ترك ایلدی مولانا هاتفی * مثنوی * کسی کو تواند که کم سر کرفت * تواند کریبان قیصر کرفت *
اکر بایدت سر کم تاج کیر * اکر تاج ده باش نه باج کیر ق کمکاسه ع خسیس وبخیل شریف
تبریزی بیت کان ودریا پیش او کم کاسه وتوکیسه اند * پیشهٔ آن ممسکی وشیوهٔ این مدخل

مدخلی ق کنج باد آورد ع زحمتسز قازانلمش مال ومشقتسز رزق شیخ نظامی بیت زحاکش
راه را کنج روان بود * مکر خود کنج باد آورد آن بود ق کنج حکیم ع یعنی سورهٔ فاتحه کذا فی
شرفنامه ق کنج نامه ع یعنی طبیعته موافق نسنه ودخی سخن اصلنده مغز بیلورك فتح کنوز
ودفائن ایچون مخصوص کتابنه ده دیرلر مولانا کاتبی بیت غلامی خط ساقی سعادت ازلست
کدای میکده را کنج نامه در بغلست * وله ایضا بیت کنج مراد را خط خوبان بود سجل * این کنج
نامه ایست که هیچ اژدها نیافت ق کندم نما ع یوزه کوایجی کمال خجندی بیت روی کندم کون نمود
وجان ما بکجو فروخت * ازچه شد یار اینچنین کندم نما وجو فروش ق کندهٔ چهار بند ع
یعنی دنیا کذا فی مؤید الفضلا ق کهر خطا نکند ع اصل خطا ایلمز کمال اسمعیل بیت همه
صواب رود بر زبان او زیرا * که لفظ او کهر است وکهر نکرد خطا ق کوهرزای ع یعنی
نیکوکار وهنرمند کذا فی شرفنامه ق کوهر مطهره ع یعنی اصل پاك ونفس پاك ایضا منها
ق باب الکاف المکسورة ع کران پای ع آغر یورشلو هرنه اولورسه نصیر همدانی
بیت نکاهم هرکجا کردد کران پای * بماند از دلم صد پاره از جای ق کرانجان ع یعنی ثقیل
وکاهل کذا فی المؤید اما شرفنامه ده پالوده معناسنه مسطوردر ق کران رکاب ع کرانپای مرقوم
معناسنه در مولانا وحشی بیت چو منش رکاب بوسم چه سبك عنان سواری * چو بغیر
همعنانی چه بلا کران رکابی ق کران سایه ع آغرجانلو ووجودی ثقیل اولانه دیرلر حکیم
انوری بیت چون کرانمایه شد ازمن که ستانم تشریف * چون کران سایه تر ازمن که نماید ابرام
ق کران سر ع یعنی متکبر وسپاه انبوه کذا فی شرفنامه ترکیده آغرباشلو دیمك صفت
ممدوحه در ق کران سرشت ع یعنی متکبر وحمال بارکش ودخی کاهل کذا فی المحمودی
ق کرانمایه ع قیمتلو وزیاده سرمایه لو کذا فی مجمع الفرس ق کردار ع ایش وکوج معناسنه مولانا
صائب اصفهانی بیت مدتی کفتار بی کردار کردی مرحمت * روزکاری هم بمن کردار بی کفتار ده
ق کرد پای حوض میکشت ع محل تهمته اوغره دی ودخی اینی آشکارا تمامك استدی شیخ
نظامی بیت بشب زان حوض پایه نکذشت * همه شب کرد پای حوض میکشت *
ق کرد سرش کردم ع جانمی بو ایمکه فدا ایلدم وقوعی تبریزی بیت چه کرده ام سبب رنجش
تو چیست بکو * بیا که کرد سر بد کمانیت کردم * یالکز سرش کردم دخی دیرلر قاضی نور
اصفهانی بیت سر آن تند خو کردم که بتواند باسانی * جهانی را بیك چین جبین بی دست
وپا کردان ق کرد سر خود دوید ع کندی کندوبی سرکشته وآواره ایلدی ودخی کندو
بلا بکنه کندی دیمك اولور ق کرد سر خود کردید ع دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت پرکاروش
از آن خود بر کرد سر بکردید * کومی نهد بیکسو از بهر یار پایی ق کردش نمیتوان کردید ع یانته
اوغره مق اولمز شاعر بیت بران سرم که بکردش بکرده ام لیکن * چنان نشسته بکردش
نمیتوان کردید ق کردنامه ع سکه لی دینار رضی الدین نیشابوری بیت کردنامه است کشته
اهل هنر را کرده است * شکل تدویر که بردائرهٔ دینارست ق کرفته زد ع لاف اوردی شیخ
نظامی بیت کرفته مزن در حریف افکنی * کرفته شوی کر کرفته زنی ق کرفته سر ع واله
ومتحیر کمال خجندی بیت حدیث سر ما وپای حبیب * چو از سر کرفتی بپایان رسان *

ﯖ کره بیادمزن ﭺ دنیا تحصیلنه چالشمه خواجه حافظ بیت کره بیادمزن کرچه برمراد وزد
کاین مثل بسخن باد با سلیمان کفت ﯖ کره برباد بست ﭺ مشکل مصلحتی وجوده کتوردی
مولانا هاتفی بیت کره بست بر باد بیمار کر * دم باد پا برکره خوبتر ﯖ کریز پای ﭺ یعنی
قاچغان قول وغیره بیت هستم زجان غلامت اما کریز پایم * صدره اکر فروشی بکریزم
و بیایم ﯖ کری کند ﭺ اکا دکردیك معنا سنه خواجه حافظ بیت مکدر است دل آتش
بخرقه خواهم کرد * بیا بیا که کری میکند تماشایی * مولانا جامی بیت جامی بمیر داز غم یاری که
بهر او * کر صد هزار یار بمیری کری کند * کاهی آخرینه ادات توصف کتوروب کری مند
دیرلر وله ایضا بیت بکری مند تحفه یاد کند * بکرامی هدیه شاد کند ﯖ کریه درکاو کره شد ﭺ
شدت المدن کنایه در کمال خجندی بیت کتم باه وناله غم از دل برون کنم * شد کریه درکاو کرهم آه
چون کنم ﯖ کله توترا آن من مرا ﭺ ایکی دوست چکشوب بارشد قلرنده ماجرا اکلمامق ایچون
ایرادایدرلر شاعر بیت آزردن دل بدید و بخنده کفت * کله تو تراو آن من مرا ﯖ کیرخانه
قاضیست ﭺ کاوب کیرنی و کیروب چقانی چوق اولان اوه دیرلر قاضی بخارا حقنده غلام
زیرکی دیمشدر * قطعه * پسرك معطی خرابا تیست * قاضی کوچك از وبسی راضیست
کیرش از کون بدر نمی آید * کون او کیرخانه قاضیست ﯖ کیرکاشی ﭺ زبق که عورات
استعمال ایدرلر حکیم شفایی درهجو ملاذوقی * رباعیه * ذوقی ریشت به پشم ماشی ماند
شعرت بنمد زخوش قماشی ماند * بینت بسنك سرتراشی ماند * عینك چونهی بکیر
کاشی ماند ﯖ کیرکاوی خورد که خر نخورد ﭺ دو کلمه اصلاح اولمیان حقنده ضرب ایدرلر
مولانا طوسی * قطعه * سرو اکر با قدت کند دعوی * یارب از عمر خوش بر نخورد * کز
رقیبت کند بطوسی جنك * کیرکاوی خورد که خر نخورد ﯖ کیرودار ﭺ اکرچه جنك معناسنه در
اما شرفنامه ده بمعنی فرمانده یعنی حاکم ﯖ کیسه ببرك کند تا بندد ﭺ یعنی سخاوت کند شیخ
نظامی بیت بزرکی بایدت دل در سخا بند * سرکیسه ببرك کند تا بند ﯖ کیك درشلوار ﭺ
مضطرب و بیقرار اولمقدن کنایه در حکیم انوری بیت چرخ را با شرفش سنك فتد در موزه
کوه را با سخنش کیك فتد درشلوار ﯖ باب الکاف المضمومة ﭺ کدام سکست ﭺ یعنی نه
وجودی ونه حدی وار در قاضی یحیی نور بخشی بیت نهاده بوفاداری ارچه نام سکم * سك
تو اهل وفایند من کدام سکم ﯖ کربه بید ﭺ سکوت چیچکی مولانا امیدی بیت اکر با نبات
از نهیب آوردرو * کند کربه بید قصد کبوتر ﯖ کربه درانبان ﭺ مکر وحیله دن کنایه در
حکیم انوری بیت طمع کو کربه درانبان فروشد * که بخل امروز با سك در جوالست *
ﯖ کربه در زندان سرا ﭺ غایت بخلدن کنایه در کربه یی حفظ ممکن دکل ایکن زندانده حبس
ایدردیمکدر کذا فی مؤید الفضلا ﯖ کربه عابد نماز کرد ﭺ ورع و تقوی اظهار ایلدی یعنه
حیله سی وار در خواجه حافظ بیت ای کبك خوش خرام کجا میروی بایست * غره مشو که کربه
عابد نماز کرد ﯖ کربه همه شب بخواب بیند دنبه ﭺ ترکیده آچ طاوق کندوینی آرپه انبارنده
صانور دیدکری مثلدر میر صادق بیت عاشق بخودش کر بکند وصلتش امید * کربه همه
شب بخواب بیند دنبه ﯖ کرك آشتی کردن ﭺ ظاهرده محبت و باطنده عداوت طوتمقدیرلر مولانا

مولانا آصفی بیت ای صبا درد دل یوسف بکو یعقوب را * آشتی کردندا خوانش ولی کرك
آشتی * شیخ نظامی بیت بادکه با خاك بکرك آشتیست * ایمن ازین راه بنا داشتیست ﯖ کرك
آشنایی ﭺ غدر ونفاق ومکر وحیله ایله دوستلق ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی ﯖ کرك باران
دیده ﭺ اشمش یورتمش وکورمش بصیری بغدادی بیت رو زباران بسکه
درکوی بتان کردیده ام * درطریق عشقبازی کرك باران دیده ام ﯖ کرك زاده عاقبت کرك شود
بداصل تربیت ایله اصل زاده اولمز شیخ سعدی بیت عاقبت کرك زاده کرك شود * کرچه با
آدمی بزرك شود ﯖ کرك یوسف ﭺ افترا ایله متهم اولان آدم حقنده ایرادایدرلر ابوالمعانی بیت
پیغمبر از جرمم وکرد نداعدا متهم * دامن پاکم دروغ آلوده کرك یوسفم ﯖ کره از خر زاید ﭺ
بداصلدن ایولك کلمز حضرت مولانا بیت هیچ کندم کاری وجو بردهد * دیده اسپی که
کره خردهد ﯖ کشاده ابرو ﭺ یعنی کولر یوزلو عربیده صبیح الوجه دیدکلری در ابوالمعانی
بیت روی عبوس واعظ نبود کشاده ابرو * رندان باده آشام دائم شوند خوش رو
ﯖ کشاده پیشانی ﭺ یوزی آق آلنی آچق عربیده وضاح الجبین دیدکلری تعبیردر ﯖ کشادن
فقاع ﭺ یعنی تفاخر کردن کذا فی شرفنامه ﯖ کشادنامه ﭺ منشور احکام سلاطین حکیم
سنایی بیت نشود سسته جز به بی طمعی * نقشهای کشادنامه دعا ﯖ کلاه انداز ﭺ
اشتیاق تام ایله طالب معناسنه ملا عرفی بیت بشوخی مثل آن هرکز ندیدم * کلاه انداز
میکشتم بعمری ﯖ کلاه برسرنهاد ﭺ آزنسنه یی زیاده وعظیم کوسترمك حکیم انوری بیت
قطره باران ازو بر روی ابری کی چکد * کو کلاهی برسرش ننهاد خالی از حباب ﯖ کلاهش
زدوبر دنیاید ﭺ علوهمتدن عبارتدر حکیم انوری بیت کفت او را که چکونه کنم * که کلاهی
نیایدش زد وبرد ﯖ کل اوست ﭺ انك نشانی وعلامتی وار در میرخسرو بیت رخش کل کل
برامد از می وکفتم چه تابست این * کشاد آن غنچه لب لب را که کلهای شرابست این * مولانا
هلالی بیت مستانه زکلهاست که بر سرزده باز * اینها کل آنست که ساغر زده باز ﯖ کل
ابری ﭺ یعنی ابر بهاری مولانا صائب بیت هر فرقه را دل از سخنی تازه میشود * بهر کل
زمین کل ابری کاشته اند * وله بیت کار ما از ساغر پرمی بسامان میشود * مجلس ما از کل ابری
کلستان میشود ﯖ کل بچشم افتاد ﭺ یعنی کوزه آق دوشدی صائب بیت روزکارم تیره
وبختم سیاه افتاده است * کل بچشم روزم از مهر و ماه افتاده است ﯖ کلدسته ﭺ منارهدن
کنایه در مولانا هاتفی بیت مؤذن زکلدسته شد نغمه ساز * چو بلبل که برشاخ کل شد
طراز ﯖ کل زمین ﭺ عیش وعشرت اوله جق مکان مولانا آصفی بیت در هر کل زمینی دارند
شکل نرکس * پیران باده پیما پر کرده جام باده * ودخی محلات اراسنده جای جمعیت
اولان مکانه دیرلر بابا فغانی بیت تو در غرور حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی
سلام تو میکشند ﯖ کل صباح ﭺ یعنی چین سحر صباح وقتی ظاهر اولدیغی محل مولانا آصفی
بیت عرق زمی بدرخت کل صباح بهار * نشسته بر سمن ولاله شبنم سحراست ﯖ کلشن
شکوفه کرد ﭺ کزلو احوالی آچلدی شیخ نظامی بیت آن شب از رخنه که داشت ملش *
زاب دیده شکوفه کرد کلشن ﯖ کل شکفتن ﭺ راز آچلمقدر سیفی بخاری بیت هست از دهنت

در دل هر غنچه سخنها * کلها شکفد کر بکشایند دهنها ژ کل کردن ج راز آچمق معناسنه
طالب کیلانی بیت غنچهٔ کل باز قصد خون بلبل میکند * عاشقی پنهان نماند عاقبت کل
میکند * بو حادثه ظهورینه ده دیرلر خواجه کمال بیت مشو با هر کسی ای غنچهٔ باغ حیا همدم *
تبسم کردنت با این و آن کل میکند آخر ژ کل وا کردن ج دخی بو معنایه در غیاث الدین
بیت ای صبا آن باغ عارض را تماشا کرده * مضطرب می بینمت کویا که کل وا کرده * مولانا
عبد الرحمن جامی حادثه ظهورینه ژ کل شکفت ج دخی دیمشدر بیت کلها شکفت و کار خ من ز یر
خاک خفت * ما راد رین دیار عجایب کلی شکفت ژ کل نافرمان ج بنفشه مجنون چب
نویس بیت روی بر تافت ز حکم تو کل نافرمان * هست بر کشتن رویش کل نافرمانی ژ کلوخ
انداز ج بیهوده کفتار و پریشان کوی شیخ نظامی بیت کلوخ انداخته چون خشم نمناک
کلوخ اندازیٔ ناکرده بر خاک * و دخی کندینی باز اوضاع ناهموار صاحبنه دیرلر شیخ سعدی
بیت مکن با هر کلوخ انداز بیکار * سر خود را بنادانی شکستی ژ کله زنگله جنبان ج دیار
عجمده زنبان اشخاصک کلاهلری اولور او زنده خایه شکلنده سرخ رنک نشانلری اولور اول
مقوله ره بو وجه تسمیه اولنمش حکیم شفایی درهجو وزیر مؤمن خان بیت کر درملک کل منی
سیک باز سقط شد * بابای کله زنگله جنبان بکجا رفت ژ کله شکست ج صاریغی یا عرقچینی
بکر و کیمکدن عبارتدر خواجه سلمان * مصرع * خاصه که طرف کله بر مه تابان شکست
و کاغد بوکمکه ده کاغد شکست دیرلر مصرع ثانی * مصرع * تیر محرر ترا کاغد دیوان شکست
ژ کم شد پی نخود سیاه ج بر کمسنه مراد مقصودنه وصولده عاجز اولدقده ایراد ایدرلر بیت
ربود خال تو کفتم دل مرا ای ماه * بناز کفت که کم شد پی نخود سیاه ژ کنبد اعظم ج یعنی عرش
مجید کذا فی شرفنامه ژ کنبد زد ج آتی نقله قودی و دخی آت چاپدی مولانا جامی در
صفت براق بیت کنبد خاک پس پشت افکن * راند از آفاق برون کنبد زن * کنبد اصلنده
نقل او رمغک موضوع اسمیدر میر خسرو بیت زهمت سا ختم رخش فلک کام * بیک
کنبد رسیدم بر نهم بام ژ کنبد کرد ج مثله حضرت مولانا بیت تازیانه بر زدی اسپم بکشت
کنبدی کرد و ز کردون بر کذشت ژ کنبد کل ج یعنی غنچهٔ کل حکیم خاقانی بیت فریب کنبد
نیلوفری مخور که کنون * اجل چو کنبد کل بر فشاندت عمدا * بو معنایه خواجه سلمان
بیت و کر ز باد نکردد خراب کنبد کل * نسیم لطف اکر باد راشود معمار ژ کنبد جهار بند ج
یعنی دنیا کذا فی مجمع الفرس ژ کنبد صوفی لباس ج یعنی فلک کذا فی شرفنامه ژ کنبد طاقدیس
یعنی فلک ایضا منها ژ کنبد مقرنس ج مثله ایضا منها ژ کنده بر پای خویش زد ج
ترکیده کندی ایاغنه بالته اوردی دیدکاری مثلدر شیخ نظامی بیت چو طالع جهانکردی
آرد به پیش * نشاید زدن کنده بر پای خویش ژ کندهٔ تیر خورده ج مرد پخته و محنت
کشیده و کار جهان آزموده کمال بخندی بیت دلم ز زخم زبانها نکردد آزرده * که عاشق
تو بود کندهٔ تیر خورده ژ کواه او در آستین ج حاضر جواب و سوزی اثباتله سویلر مولانا
کشوری در نعت شریف بیت اطلس زربفت سلطانیست فرش آسمان * شال فقرش را
کواه رحمت اندر آستین * عشقی تبریزی بیت ز ساعد تو ز بس داغ آتشین باشد * کواه

کواه عاشق مسکین در آستین باشد ژ کواه او مغربیست ج سوزنده صدق و حقیقت
وادعاسنده دلالت و ثبات یوق دیمکدر مولانا کاتبی بیت کر کویدت فقیه که ز یست
پاک این * مشنو که آن کواهیٔ او مغربی بود ژ کوته آستین ج صورت صلاحده اولان اهل
فساد زیرا سارق فراخ آستین اولور مسروقی ستر و اخفا ایچون عربده اخذ ید القمیص
دیرلر خواجه حافظ * مصرع * دراز دستیٔ این کوته آستینان بین ژ کوته اندیش ج
صوکن صاییجی مولانا جامی بیت نوشته بدان نکتهٔ جا نکداز * که ای کوته اندیش و دامن
دراز ژ کوته بام ج دون همت و بی غیرت و دخی اسرار واحوالنی افشا ایدیجی اوحد الدین
اصفهانی بیت حال می خوردنم از روزن و سوراخ نشست * همه همسایه بدیدند ز کوته
بامی ژ کوته بین ج غلط اندیش و بی تدبیر کمال بخندی بیت بعهد قامتت بر کنده باد اچشم
کوته بین * که چون نرکس نظر بر سرو و بر شمشاد میدارد ژ کوته دیوار ج ترکیده یالیمی
الچق دیدکاری مثلدر کمال اصفهانی بیت کنبد چرخ که بالا و دراز آهنکست * هست با همت
عالیٔ تو کوته دیوار * بو معنایه پست دیوار دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت چه صفهای چرکه
بهم داد دست * شد آن پیکران دشت دیوار پست * چرکه سور کون آویدر ژ کودران ج
یعنی رفاهیت ابو المعانی بیت کشته ام در شهر عشقت از ستم بی خانمان * در زمان حسن
دلسوزت ندیدم کودران ژ کور جدا خانه جدا ج بر کمسنه نک صحبتندن اعراض اولندقده
ایراد ایدرلر مولانا جامی بیت مرده و زنده ملولم ز ملاقات رقیب * هست درین مثل
کور جدا خانه جدا ژ کوساله از پشت میخ پرد ج ترکیده ال قنادیله اوچار دیدکاری مثلدر
ابو المعانی بیت بر ندان چرا میکند صوفی توبیخ * که پرید کوساله از پشت میخ ژ کوش
بد رشد ج یعنی منتظر اولدی کذا فی شرفنامه ژ کوش پهن کرد ج قولاق قبارتدی
خواجه حافظ بیت دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می سرود * کل پهن کرده کوش ز شاخ
درخت خویش ژ کوش بیفشرد ج یعنی کوشمال وردی کذا فی شرفنامه ژ کوش خورد ج
مثله حکیم انوری بیت نه ز آسیب قضا کوش خوری * نه با شکال فلک درمانی ژ کوش دار ج
شرفنامه ده محافظه ایله معناسنه در امام شهوری غافل اولمه معناسنه در حکیم فردوسی بیت
در آندم که اسب افکنی هوش دار * سا یم و هم آورد را کوش دار * فرهنک میرزا شاه حسین
وفاییده بمعنی بدل کردن و عوض دادن مسطور در و مجمع الفرس سروریده بمعنی نژاد
واصل و نهاده مرقومدر ژ کوش داشت ج کوش دار مرقومک ماضیسی اولور محافظه ایلدی
معناسنه نتکم خواجه سلمان بیت آسمان در حلقهٔ خود کوهری میداشت کوش *
ساخت امروزش برای آفرینش کوشوار * شرفنامه صاحبنک قولنی مؤید خواجه حافظ
بیت ای ملک العرش مرادش بده * وز خطر چشم بدش کوش دار ژ کوش سرای ج
ایشتدوکن فهم ایدوب حفظ ایلیه نه دیرلر استاد * قطعه * دشمن درکهت که نشناسد * لحن
داود راز بانک درای * رشک عیسی شود اکر کردد * مدحتت را بصدق کوش سرای
ژ کوش را نوازش دادن ج یعنی قولاق چکمک حکیم شفایی بیت نوازش داد عرش دوستداری *
به پیغام قبولم کوش داری ژ کوش کذاری کرد ج سوزی ایهاملی سویلدی خواجه حافظ

بیت کس نیاردکه بزودم زند از قصه ما * مکرش باد صبا کوش کذاری بکند في کوش کرد خ نکاه ایلدی وفهم ایدوب اکلدی کذا في المحمودی بومعنایه شیخ نظامی بیت کلاغی تك کبك را کوش کرد * تك خویشتن را فراموش کرد * بومعنایه درکوش کرددخی دیرلر مولانا جامی بیت کلاغی نه کبك درکوش کرد * نه خویش راهم فراموش کرد في کول اومخود آنك حیله وآلنه آلدانمه دیه جك یرده استعمال اولنور کذا في فرهنك جهانکیری في کوله باری خ ارقه یوکی کمال * رباعیه * آسوده کسی که عشق یاری دارد * از محنت وغم کوله باری دارد * ازقسم جماد باشد آدم نبود * آنکس که بغیر عشق کاری دارد في کون خر خ غایت احمق معناسنه در کذا في شرفنامه بعض نسخه ده کوتی دیمکدر في کون خری خ کوتی للك شمس فخری بیت روان وخون وسر کشته چشم بسته مدام * بود زکون خری بر مثال کاو خراس في کون خر را کیر خری یابد خ برامزه یرامزلق کرکدر ابو المعانی * نظم * هرکه از مقدار خود افزون شود * پند ونادیش حوادث میکند * این مثل درحق او راشایدش * کون خر را کیر خری بایدش * بومعنایه في کس زن خ دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت طمع چو منقطع آمد زکس بود کس زن * که خویشتن همه کمتر ازین وآن داند في کون فراخی میکند خ حدندن زیاده خرج وصرف وسفاهت ایدن حقنده ایراد ایدرلر بو تعبیر ترکیده دخی مستعملدر کوت ککلیکی ایدر دیرلر في کوه بکوه نمیرسد آدم بادم میرسد خ ترکیده طاغ طاغه قاوشمز آدم آدمه قاوشر دیرلر شیخ نظامی * قطعه * باورنکردمی که رسد کوه سوی کوه * مردم رسد بمردمی باور بکردمی * کوهی بود غم که باو کوه غم رسید * من مردم چرا نرسیدم بمردمی في کوه دلال خ کاف عجمی ایله اوغلان بازنکی شکم عورت پازنکنه دفکش دیرلر مولانا امیدی * قطعه * کفت حافظ فلان ماهچه * همه درویش رسم بغرایی * کوه دلال ودفکش صد بار * بهتر از شاعری ومنلایی في کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت خ بری زحمت چکوب چالشدی نصیب غیره اولدی ابو المعانی بیت برده ام صدرنج وصلت شد نصیب دیکران * کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت في کوه میخوردون میرود خ یاوه کوی و بیهوده کفتار حقنده ایراد ایدرلر مشفقی درحق امینی * قطعه * یتیمی ومنلا امینی هم که شهر از جفاهای مه میرود * ندارند جز شعر خود توشه * که کوه میخور داوره میرود في کهن کیسه خ خسیس وبخیل شیخ نظامی بیت کهن کیسه شد خاك پنهان سکنج * که هرکز برون نارد آواز کنج في کو با کدرفت وسنك بست خ اکلندی کلدی دیمکدر وصالی مشهدی بیت دل بمن میکفت کز کوه غمش آرم خبر * بینکر ید آن سنکدل کو اکدرفت وسنك بست في کو بست وچوکان هم خ ایشته میدان دیمکدر اهلی شیرازی بیت زانجم کوی خوبی بردی واز ماه تابان هم * اکر خورشید دعوی میکند کو بست وچوکان هم في کوینده رادم کرفت خ سو یاجیدن سوز صادر اولمدی کذا في شرفنامه في کوی هفت راه خ یعنی دنیا ایضا منها في کهنه سوار خ اشمش ویورتمش پادشاه بیت اندر زمانه کهنه سواران یکی میست * انکودم قبول نفس میتدنی است في باب اللام المفتوحه خ لب شیرین * مخوش اولان نسنه درهرنه اولورسه شاعر بیت لب شیرین باده دیرین * چو دسانند کشت لب

اب شیرین في لب وسنك خ خاموش اول دیمکدر مولانا جامی در نعت شریف بیت بسکه ازکوش خسان در توتنك * دارد ای خواجه ازین بس لب وسنك * بومعنایه همایون شاه * رباعیه * هندو پسری دیدم اندر صف جنك * رخسان آواز آتش می شد کارنك * کفتم صنما ز لعل لبت کام بخش * در خنده شد وکفت همایون لب وسنك في لشکر شکوف خ یعنی شجیع وبهادر دلاور کذا في المجمع في لعل سفته خ یعنی می سرخ في لعل ناسفته خ یعنی سرود شیخ نظامی بیت کهی لعل سفته به پیمانه خورد * کهی کوش بر لعل ناسفته کرد في باب اللام المکسورة خ لباس راهبان خ یعنی سیاه رنك وسیاهی کذا في شرفنامه في باب اللام المضمومة خ لعاب کاو خ یعنی کاغد کذا في شرفنامه في لعاب کوزن خ صباح آیدنلغی ابو المعانی بیت دهانش خشك بوده ازتب وتاب * لعاب کوزنش می دادوی تاب * مجمع الفرسده یعنی برق وتابش آفتاب مسطوردر في لقمه خلیفه خ یعنی حلوای سکری کذا في شرفنامه في باب المیم المفتوحة خ مادر بخطا خ یعنی ولد الزنا مولانا نامی سبزواری بیت ای قدرخط نامه زدی بی سر وپایی * غماز وسیه باطن ومادر بخطایی في مادر جلب خ روسبی انا لودیمکدر عبید ازکانی بیت حیز یست بسی پدرنده * مادر جلب است وکون درنده في ماده کاوزین کرد خ یعنی فرار ایدوب قاچدی کذا في لغة المعتبرة في مارا بمارها کن خ بزی کندو حالمزه قو کمال بخندی بیت جند کویی شد بدریا اشك مژکانت کمال * ای ملامتکر رها کن یکدمی ما را بما في مارا فرو مکیر خ بزی مزه لنوب مسخره یه آلمه حسن بیك عجزی بیت مدعی مارا فرو کیرد بدوری از وصال * او نمیداند که ذوق هجر بهتر داردم في مار خوردن یعنی رنج ومحنت چکمك کذا في المحمودی في مار در آستین خ یرامزاولانی ویا خود عدوی صقله مقدن کنایه در مولانا هاتفی بیت مکن فتنه انکیز را همنشین * بساعدمنه مار در آستین في مار رابدست دیکران کیر خ بو عبارت ایکی وجهله استعمال اولنور بری مصلحتك غیریلر ایله وجوده کتورری دخی مصلحتکی کندك کورال الیله بلان طوت یعنی ایشیکی غیره اتانمه دیرلر اضداد قبیلندندر في مار شکم سوراخ خ یعنی نای کذا في المحمودی في مار کزیده از ریسمان میترسد خ برکسنه بر نسنه دن متضرر اولسه هرکوردیکن اویله صانور شیخ نظامی بیت ترسم زرسن که مار دیدم * چه مار که اژدها کزیدم في مار میخوری خ یعنی غم میخوری کذا في مؤید الفضلا بومعنایه خواجه سلمان بیت لعل روان زجام زنوش وغم جهان مخور زین فلك زمردین بهر چه مار میخوری في ماکیان بردر کنند خ غایت بخلدن کنایه در کذا في شرفنامه في مانیز ازین نمد کلاهی داریم خ بزمده اول ایشده الیمز وار یعنی آنی بزده بیلورز * رباعیه * کویند جماعتی که راهی داریم * درکسوت عارفان کلاهی داریم * کر تاج ونمد کمال ایشان باشد * مانیز ازین نمد کلاهی داریم * في ماه دو هفته خ یعنی آیك اون دردی کذا في شرفنامه في ماه سی روزه خ یعنی غایت ابجه ایضا منها في ماه سی شبه خ یعنی ناچیز ومحو اولمش ایضا منها في ماه نو بروی او دیدم خ برکسنه برکسنه سببیله نفع کوردکده ایراد ایدرلر خواجه حافظ بیت عید است وموسم کل ویاران در انتظار * ساقی بروی شاه ببین ماه ومی بیار في ماه نو بروی دوست دیدن خ ایش راست کلمکدن عبارتدر حالتی عجم

بيت نز شب عيد ابروى دلدار ديدن خوش بود * ماه نو آرى بروى يار ديدن خوش بود *
ك ماه نو كردن بروى دوست م مثله سيفى بخارى بيت رسم باشد ماه نو ديدن بروى دوستان
ما ازان ابرو بروى دوست نو كرديم ماه ك مبيناد مزد م خير كورمسون ديمكدن كنايه در
مولانا هاتفى بيت بكركان جنكيزى كارد زد * مرا كرد نسبت مبيناد مزد ك متاع روى
دست م متاعك كميدركه اول صاتلق ايجون دكان يوزينه قورلر مولانا عرفى بيت تا فريبد
ابلهانرا از متاع روى دست * آسمان پيش از تو يوسف بهر بازار آورد * يالكز روى دست ده
ديرلر طالب آملى بيت روى دست شوق من مشاطهٔ حسرت شمار * آنكه بى كاكونه روى
اشك راكاكون كند ك مثل ماليدن م ذوق دلبر مواصل اولق خواجه سلمان بيت چو
شهد خويش خواهى ازشا لش * ولى تا موم نستانى نمالش * ك محك زر ايمان م يعنى
بحر الاسود كذا فى شرفنامه ك مرا از زير لب پرسيد م كوكلمو كوكاسز خاطرم اله آلدى
از سر پا پرسيد دخى بو معنايه در ايكى مثل ده بو بيتده واقعدر اوحد الدين اصفهانى بيت
كى سخنى كفتهٔ يا دم از زير لب * يا بمثل پرسشى از سر پا كردهٔ ك مرد اين انجير نيست م اول
بو ايشك صاحبى دكلدر عدم قدرتدن عبارتدر وله ايضا بيت درين باغ اكر لاله چينى وكل * نخواهى
شدن مرد انجير عشق ك مردى راست كو نيست م ارلك طوغرى سوز ايكدر شيخ نظامى
بيت ترا بسيار خصلت جز نكو نيست * بكويم راست مردى راست كو نيست ك مركب جام م
چاپك يمپى آت كذا فى المحمودى ك مركب جم م يعنى هوا بوجهدن مراد حضرت سليماندر
على نبينا وعليه السلام خواجه سلمان * مصرع * بهمن به پشت مركب جم برنهاد زين *
مولانا جامى بيت كر كشد در ته آن مركب جم * كه برون آورد از هند حشم ك مرك خر عروسى
سكست م بر خسيسك مالى وارثلره ويا خود غيريلره نصيب اولدقده ضرب ايدرلر كمال خجندى
بيت چه خوش كفت آن نهاوندى بطوسى * كه مرك خر بود سك را عروسى ك مزن مبارك
مخوان تبارك م بر ظالم خلقه ظلم ايدوب اوراد واذكاره مشغول اولدقده ضرب ايدرلر
ك مستكار م كسكين شراب امير خسرو بيت زلبهاى تنك جام لبالب داد خسرو را * اكر چه
مى تنك بود دست اما مستكار آمد ك مسند جم م مركب جم كبى هوا ديمكدر كذا فى شرفنامه
مشيمهٔ عالم م يعنى آفتاب ايضا منها مغز پوسيده م يعنى بى عقل شيخ نظامى بيت تواى مغز
پوسيدهٔ سال خرد * زكستاخى خسروان باز كرد ك بيدار مغز بونك عكسيدر ايضا له بيت
نشستند بيدار مغزان روم * بمهر فلك نرم كردند موم * بيدار هوش دخى بو معنايه در وله
ايضا بيت جهان ديده پيران بيدار هوش * چو كفتار كوينده كردند كوش ك مغز تر كرد م
يعنى سوز سويلدى ك مغز در سر كرد م يعنى خاموش اولدى بو ايكى مثل دخى بو بيتده واقعدر
ايضا له بيت بكفت كسان مغز در سر كنيم * بكفتار شه مغز را تر كنيم ك مغز قلم م يعنى استخوان
بلند بابا فغانى بيت تا مغز قلم سوخته در تجربهٔ عشق * بر سوختكان مرهم داغست دل ما *
ك مغز ما برد م بزه صداع ويردى كذا فى شرفنامه ك مقصود كن فكان م يعنى حضرت خاتم
انبيا صلى الله عليه وسلم ك مقصورهٔ عمرو ليث م ولايت شيراز ك معمورهٔ عمرو ليث م دخى ديرلر
ك ملائك پى اند م يعنى مبارك قدم ايضا منها ك من آسمان ميكويم او ريسمان ميكويد م

يعنى مشاوره ايلديلر شيخ نظامى بيت نشستند بيدار مغزان روم * بمهر فلك نرم كردند موم
ك مهر دهان روزه داران م يعنى آفتاب كذا فى المحمودى ك مهره از ششدر نيامد م
مراد حاصل اولمدى مولانا جامى بيت بشش جانب نشد كارش ميسر * نيامد مهره اش
بيرون ز ششدر ك مهره در ششدر انداخت م بر حادثه پيدا ايدوب اورتهيه براقدى
مولانا عرفى بيت نقش كج بين مباز با عرفى * مهره ناكه بششدر اندازد ك مهره در ششدر
شرفنامه ده عاجز وفرومانده معناسنه مرويدر ك مهرهٔ كل م كسر كافله يعنى زمين وقالب
كذا فى المؤيد والاداة ك باب النون المفتوحة م ناتوان بين م يعنى حسود بدخواه مولانا
هاتفى بيت ز من ناتوان بين بود در حجاب * چو شبپره كورى كشد آفتاب ك ناخن
زنى م ايكى آدم اراسن افساد ايتمكدر قاضى نور اصفهانى بيت چو او سوار شود ماه نو زند
ناخن * كه در ميان دو خورشيد كرده غوغايى * ودخى يرمق چتلتمق معناسنه فيضى هندى
* مصرع * ميكرد ناخن زنى بريشمين تار ك ناخن تر نكرد م يعنى اندن نسنه اكسلمز شيخ نظامى
بيت بخشد دست او صد بحر كوهر * كه در بخشش نكردد ناخنى تر ك ناداشت م بى شرم
وحيا وله ايضا بيت چنين آمدست از بزركان پير * كه باهيچ ناداشت كشتى مكير ك نادان
ده مرده كوى م دائما بيمعنى وبيهوده سوز سويليجى وله ايضا بيت حذر كن ز نادان ده مرده
كوى * چو دانا يكى كوى و پرورده كوى ك ناصيه داران پاك م يعنى اوليا وصلحا واتقيا
كذا فى شرفنامه ك ناطور كنجه م هر كسه بيمعنى وبلا استحقاق تواضع والتيام ايدنه ديرلر
مير ابو المعانى * مثنوى * نباشد كار مردان خود پسندى * كه باشد از تواضع سربلندى
نبوده از تواضع كرچه رنجه * ولى نه همچنان ناطور كنجه ك ناف او بر غم زدند م نحس وقتده
وجوده كلدى كذا فى شرفنامه ك ناف من زد م يعنى نمله كوچكدن بيله در كذا فى بعض اللغة
ك نافه بوى م اضداد قبيلندن هم خوشبو اولان نسنه وهم آغزدن چيقان بد رايحه شيخ
نظامى بيت جهانجوى چون ديد كان نافه كوى * چو نافه كند خويش را نافه بوى ك نافهٔ
مشك يافت م مشهور عالم اولدى كذا فى مؤيد الفضلا ك ناله در لب شكست م مرادم حاصل
اولمدى شيخ فيضى هندى * مصرع * بيم تو بر لب شكند بانك رعد ك نامش بر آب نويس م
آدينى اكمه خواجه كمال * مصرع * نوشته كفت نام دريا بر آب ك نامش بريخ زند م آدينى اكمز شيخ
نظامى بيت به از شاه بريخ زند نام او * نيارد درين كشور آرام او ك نامش بريخ كارد م مثله
حكيم انورى بيت من از وصلت فقع تا كى كشايم * كه تو نامم به يخ بر ميكمارى ك نامش بريخ نويس
مثله كمال خجندى * مصرع * نويسيد از تغافل نام بر يخ ك نامه را ترساز م تهى مكتوب
كوندرمه كمال خجندى بيت كمال از خون دل ترساز نامه * سلام خشك چون نتوان فرستاد
ك نامه سياه م كنهكار بابا فغانى بيت بهر تو در متاع خود آتش زديم ليك * رحمى بحال نامه
سياهى نميكند ك نان در روغن افتاد م زحمت ومشقتسز نعمته واصل اولدى بيت چو
عشق كله پر بر كردن افتاد * دلا خوش باش نان در روغن افتاد ك نان كور م خسيس
وكفران نعمت كذا فى بعض اللغة ك نان ونمكدان شكست م يعنى حرام نمكه چالشدى كذا
فى شرفنامه اما معناى تركيب طوز اتمكه باقمدى يعنى حقوقه رعايت ايتمدى ديمكدر ك ناوك

انداز ادب ﴿ اعجام قتنلہ مجاز امربی ومعلم معناسنه در حکیم خاقانی بیت من که طفل آن
دبستان معانی پرورم * عقل کل آنجا نباشد ناوک انداز ادب * مولانا عرفی بیت من که باشم
عقل کل را ناوک انداز ادب * مرغ اوصاف تواز اوج بیان انداخته * عرفی شناس اولنلر
بو بیته معنای استفهامی ویررلر اما ترجمهٔ عبارت اولق او زره استفهامی اولمامق اقتضا ایدر
﴾ ناوک سحری ﴿ یعنی بد دعا کذا فی شرفنامه ﴾ نبیرهٔ رز ﴿ یعنی شراب خواجه سلمان دن
نعت شریف بیت مردود توشد نبیرهٔ رز * زانست سرشك دیدهٔ تاك ﴾ نرکدا ﴿ یوز
قرار دوبشی استین خواجه آصفی * مصرع * میشود هردم بحسن روی او کل نرکدا *
﴾ نرکیسهٔ سقف چرخ ﴿ یعنی انجم کذا فی المحمودی ﴾ نسل ادهم ﴿ سیاه اوزم شرابی کذا فی
شرفنامه ﴾ نظر باز ﴿ صاحب بصیرت خواجه حافظ بیت کمال دلبری وحسن در نظر
بازیست * بشیوهٔ نظر از نادران دوران باش ﴾ نظر را آب داد ﴿ کوزی آیدین اولدی
عربیده قریر العین دیرلر سونمکدن کوزیاشی دوغنه اشارتدر مولانا صائب بیت ز سیر
باغ نظر آب میدهد شبنم * بعندلیب کلوی دریده می ماند * طالب آملی بیت چه نظر آب
دهم از کل رخسار وجود * ما که در دامن زلف عدم آویخته ایم ﴾ نعل در آتش نهاد ﴿ یعنی
سحر ایلدی مولانا محمد ظهوری بیت بلعل لبت نعل در آتشم * بکشتی میم ده قلندر وشم
میرخسرو بیت خسرو براه کرم ز آتش نهاد نعل * در هر زمین که از سم اسبش نشان نماند *
﴾ نعل را در آتش داشت ﴿ مثله خواجه حافظ بیت در نهانخانهٔ عشرت صنمی خوش
دارم * کز زلف ورخ او نعل در آتش دارم ﴾ نعل در آتش کرد ﴿ مثله خواجه سلمان
بیت بیقرار از دست اسبان سمنك کوپی سنك را * باد پایان نعل را کردند در آتش مکر *
نعل در آتش انداخت ﴿ مثله مولانا جامی بیت ابروش پی هزار سرکش * انداخت نعلها
در آتش ﴾ نفس آباد ﴿ بیاض جکروپوش بو کرشیخ نظامی بیت در نفس آباد دم نیمسوز
صدرنشین کشت شه نیمروز ﴾ نفس کل ﴿ یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه ﴾ نقد شب
درمیان ﴿ مغشوش اولان نسنه کمال اسمعیل در صفت دوات بیت سیم او نقد است لیکن
نقد او شب درمیان * خلقتش نور است واما حشو او نور ظلام ﴾ نقد شش روزه ﴿ کائنات
یعنی جهان وما فیها کذا فی شرفنامه ﴾ نقد نا روا ﴿ چکمز اقچه والتون نظام استرآبادی
بیت پای قبول باطنیت همچو ظاهرست * کان زر که روی بست چو از نقد ناروا ست ﴾ نقش
او بخوان ﴿ انك عجب حالنی کور خواجه سلمان بیت ز آب دیده هرساعت نویسم نامهٔ لیکن
تو حال ما نمی پرسی ونقش ما نمیخوانی ﴾ نقش بر آب زد ﴿ عجب ایش ایتدی خواجه
حافظ بیت نقشی بر آب میزنم از کریه حالیا * تا کی شود قرین حقیقت مجاز من * وحیله
وخدعه معناسنه ده استعمال اولنور مولانا امیدی بیت فلك بر آب نقشی زد ولی بود *
چو نقش روی آبش بی بقا بود * ومراد او زره اولمق خواجه حافظ بیت خط ساقی کر از ین
کونه زند نقش بر آب * ای بسا رخ که بخونابه منقش باشد ﴾ نقش بر در حمام ﴿ بی فائده
وبی اصل وفصل کمال بخندی * قطعه * نشسته بر در حمام دیدم آن مه را * بمه رخان دکر
کفتش ز بعد سلام * اکر تو آدمی اعتقاد من اینست * که دیکران همه نقشند بر در حمام

حمام ﴾ نقش بست ﴿ صورت ویردی مولانا هاتفی بیت پس آنکه نقاش بهزاد دست *
ز نام نکویش در م نقش بست * شرفنامه ده بخیل معناسنه در ﴾ نقش زباد ﴿
شرفنامه ده اسم بلا مسمی ومجمع الفرس ده کورلمك قابل اولمیان نسنه بو معنانی مؤید مولانا
محمود بن یمین بیت الحق اسان نقش زیادان دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان نه
آشکار * آخر نسخه لرده نرد اویناركن زار ده کلن نقش که آتان غالب اولور دیمك اولور ﴾ نقش
بحام ﴿ یعنی قیافتنه دکمز کذا فی شرفنامه ﴾ نقش فلان ندارد ﴿ یعنی فلانك خصمی ویاخود حریفی
دکلدر سمرقندیلر اداسیدر ریاضی سمرقندی بیت زاهدان کوشهٔ محراب غنیمت کیرند *
که ندارد خم ابروی بتان نقش شما ﴾ نماز او برد ﴿ آکا تعظیم ایتدی مولانا کاتبی بیت
ابروی چون هلال تو کر قبله ام نمود * کی بر فلك برند ملائك نماز من * زیاده تواضع ایچون
اکلمکدن کنایه در خواجه سلمان بیت در خاکبوس ماه وسپهرش نماز برد * زاز روی ماه خاکی
و پشت فلك خمست ﴾ نمازی کردند ﴿ یعنی پاك ایتدیلر وله بیت تا نمازی نکنی خرقه بدزدی
قدح * چون صراحی نتوان پیش صنم برد نماز ﴾ نمکچش ﴿ یعنی نمونه وتورفنه مولانا عرفی
بیت چکویمت که بجانم چه مایه لذت داد * کزیده تو بر نکش نمکچش تسلیم ﴾ نمك حرامی کرد ﴿
طوز اتمك حقن بلمدی مولانا هاتفی بیت بخم باده نمك محتسب ز حامی کرد * باهل میکده
آخر نمك حرامی کرد ﴾ نواله بر شاخ آویخت ﴿ بر کمسنه مقدما سخاوت ایدوب بعده بخل
کوسترسه تعریفنده ایراد ایدرلر اوحد الدین اصفهانی * رباعی * کل شرم سمن هیچ رو پی نبرد *
از لاله بجالت سر موپی نبرد * شب غنچه ازان نواله بر شاخ آویخت * تا کربهٔ بید باز بوپی
نبرد ﴾ نو بر او کرد ﴿ آنك لذتن آلدی طالب آملی بیت خراب بادهٔ بیرنك وبوی عشق شوم *
که مست نشوهٔ اونو بر خمار نکرد ﴾ نوبر لغتنده تو رفنه میوه در حکیم شفائی بیت نه ماند
دکان کسادی که دل ماست * هرکز نکند نوبر بازار روانی ﴾ نوکیسه ﴿ یعنی یکی دولت بولمش
امیریاد کار بیت بر تنت پیراهن کتان ز تحریك نسیم * هست چون نوکیسهٔ لرزنده بر بالای
سیم ﴾ نه مارست ونه ماهی ﴿ محبت وعداوتی معلوم اولمیان آدم حقنده ایراد ایدرلر حکیم
انوری بیت بمار ماهی بمانی نه این تمام ونه آن * منافقی چه کنی مار باش یا ماهی ﴾ باب النون
المکسورة ﴿ نشیمن دیو ﴿ یعنی دنیا کذا فی شرفنامه ﴾ نکران باش ﴿ حاضر اول خواجه
حافظ بیت مرغ دل باز هوادار کمان ابرویست * ای کبوتر نکران باش که شاهین آمد * بو بیتده
١ لازمی ایله تعبیر اولنمشدر وله بیت آن یار که کفتا بتو ام دل نکرانست * کو میرسم اینك بسلامت
نکرانم ﴾ نعمت تو جند راسم ﴿ یعنی نعمتکی کمسه کورمز ﴾ نعمت تو از هشت بهشت ﴿ مثله
کذا فی شرفنامه ﴾ نکویی کن در آب افکن ﴿ ترکیده ایولکی ایت صویه براق بالق بلمزسه خالق
بیلور دیدکاری مثلدر کمال بخندی بیت چشم تر خاك درت جوید فکن درد امنش * مردمان
کویند نکویی کن ودر آب فکن ﴾ نهی در نورد ﴿ یعنی بی نام ونشان ایله کذا فی اصطلاح
الشعرا ﴾ نیت من کردم روزی دیکر بود ﴿ بن سعی ایله وجوده کتوردم غیره نصیب اولدی
شیخ نظامی بیت مثل زد کرکی چون روبه وغا بود * نیت من کردم وروزی ترا بود ﴾ نیم ته
کردن ﴿ ته کسرتاه مثناة ایله ایکی پان اتمك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرد قصاب وار *

بمی قوج جنکی در آن کار زار ﴿ باب النون المضمومة ﴾ نزل پرستنك * یعنی نعمت خوار ودخی
طالب نعمت ودوستدار بهشت کذا فی شرفنامه ﴿ نقل نور وزی ﴾ یعنی مستان کذا فی
المحمودی ﴿ نکته بر وکرفت ﴾ اکا طعن ایلدی خواجه حافظ بیت حافظ جواب لطف
ز نظم تو میچکد * حاسد چه کونه نکته تواند بر وکرفت ﴿ نوشدار ﴾ وکه پس ازمرك بسهراب
دهند ﴾ مجلسنز لطف وقتسز کرم اولندقده ضرب ایدرلر ﴿ باب الواو المفتوحة ﴾ واخوردن
راست کلك مخلصی بدخشانی بیت ابروی او که آمد چون مد آه کج * تاواء مردمان
نخوردکرد راه کج * وقوجنمق معناسنده استعمال اولنور خواجوی کرمانی بیت کرخلق
جهان بکشتنم برخیزند * من میخورم و زهیچکس وا نخورم * بو معنایه عربیده انفعال دیرلر
محمد بدر الدین ظهوری بیت بده تاد رین دامکاه مجاز * ز کنجشك من واخور د شاهباز
﴿ واژکونه است کار هند وان ﴾ نامعقول وضع اولندقده ضرب اولنور بو مثل باب الکافده
تقدیم کاف ایله ذکر اولنمشدی راقم الحروفك تصرفی اولمیوب نسخه لرده کوردیکی اوزره در
مولانا هاتفی * مثنوی * نترسی زخرطوم پیلان مست * که او آستین است خالی ز دست
دمی دارد از پیش خرطوم نام * بو دواژ کون کار هند وتمام ﴿ واسوخت ﴾ عشق وهوسدن
فراغت ایلدی استاد بیت از سر کوبت کذشتم چشم خود رادوختم * تابدانی از تو نوکل
عاقبت واسوختم * دیکر * مصرع * نام واسوختکی بردم ورامش کردم ﴿ وارستکی ﴾ مثله
شیخ نظامی بیت کهی وارستکی برخویش بندد * میان کریه بی دردانه خندد ﴿ وایافت ﴾
هر جهتدن کالن بولمش مولانا کاتبی بیت آنکه اوراه تراوایافته * در طریقت باشد
اووا یافته ﴿ وجه در خور زد ﴾ صفتنه لایق سویلدی خواجه کمال بیت هرکه خورشید
خواند روی ترا * مثلی بس بوجه در خور زد ﴿ ورق بکردان ﴾ فارغ اول میرحسن دهلوی
بیت سخنوران چو حدیث سمنبران خوانند * حدیث تو چو درافتد ورق بکردانند ﴿ ورق
وا باز افکن ﴾ مثله خواجه سلمان بیت از حسن کل بکلی باز افکند ورق را * کر بر شمال
خوانی یکدره آن شمائل ﴿ ورق دیکر ﴾ مثله شاعر بیت زود کوش کل فغان ترا * ورق
دیکرای هزار چمن ﴿ ورق را باز کردان ﴾ مثله خواجه سلمان بیت صفحهٔ روی تراد ید یکبارکی
بادورق باز کرد از کل واز یاسمن ﴿ وعده میان تهی ﴾ اصلی چیقماین وعده * مصرع *
میان تهیست همه وعده های تو چو کمر ﴿ ولد الزنا ﴾ یلدز بوجکی حکیم خاقانی بیت
ولد الزناست حاسد منم آنکه طالع من * ولد الزنا کش آمد چو ستارهٔ یمانی ﴿ ولد الزنا
کش ﴾ سهیل یمانی دیدکاری کوکب درکه طلوعنده یلدز بوجکی قیریلوب بردانه قالماز کذا فی
المشکلات بو معنایه بیت کوید که سهیل راد هم تاب * کذب ولد الزنا به بیند ﴿ باب الواو
المکسورة ﴾ ویرانترز تبریز است * برنسنه نك زیاده خرابلغندن کنایه در منلا وقوعی تبریزی
بیت وقوعی کربلا تسکین دردم میدهد ورنه * دلم از حسرت تبریز ویرانتر ز تبریز ست *
﴿ باب الواو المضمومة ﴾ وشاق * غلام ساده رو حکیم خاقانی بیت وشاقی ده که در برم کیرم
باوشاقی که در برش کیرد ﴿ باب الهاء المفتوحة ﴾ هادی مهدی غلام ﴾ یعنی حضرت
سید الانام علیه افضل الصلوة واکمل السلام کذا فی شرفنامه ﴿ هر زه پای خویش آویزند ﴾ هر

جامد درکه اصلنده نه بر صیغه دن اشتقاقی وار دورنه خود ترکیب اولنمشدر انجق واضع اول
اسمی موضوعی اولدیغی معنایه دلالت ایتمك ایچون وضع ایتمشدر بودخی ایکی جنسدر
برجنسی موضوع له اولان نسنه نك اصلنه دلالت ایدر وبرجنسی دلالت ایتمیوب انجق موضوع له
اولدیغی معنایی افاده ایدر وانواع اربعه نك مشهور ومتعارف اولمیانلرینه ولغهٔ مشترکه ومعانیٔ
متعدده یه استعمال اولنانلره اطلاع فقیر حاصل اولدیغی مرتبه مشاهیر شعرا واساطین
فصحانك بر ر بیتلری استشهاد اولنوب اثبات مدعایه بذل قوت عاجزانه وصرف قدرت
قاصرانه اولنمشدر بودخی ارباب اولو الالبابه خفی اولمیه که تحریر اولنان لغات میاننده آب ونان
مقوله سی نیچه لغات معروفه ترقیم اولنمشدر اکرچه اولمقوله نك ایراد نده چندان فائده
ملحوظ دکلدر لکن اول قسم لغتك معنای معلومندن غیری معنای مشهوری وار درکه معنای
آخرله بعض محلده استادان ذکر ایلمشلر در آندن ماعدا مقصود فقیر بو کتابك مآلی جمله یه
جامع اولمقدر که خارج از تحریر لغت قالمیه حتی بعض عربی لغتلر دخی ضم وتحریر اولنمشدر اندن
مراد فارسیده استعمالی شایع وبعض تراکیب فارسیه یه جزؤ اولنمشدر ایله اولسه اعجام
لغتی کبی اولمغین ایراد نده انسداد باب اعتراض رجا اولنور والتزام اولنوب هر لغتك حروفی
حرکتی اعراب وفتح وکسر وضمه اولدقلری بیان اولنمشدر بو التزامك سببی خاتمه ده بیان
اولنور انشاء الله تعالی وترتیب اسامی ایچون هر لغتك اوائل حرفلری حرکات ثلثه یعنی
مفتوح ومکسور ومضموم اعتباریله واواخری حروف تهجی اوزره ضبط وترتیب اولنمشدر
مثلا باب الالف مع الالف بعده مع الباء بعده مع التاء الی آخره وکذلك باب الباء مع الالف
بعده مع الباء الی آخره بو منوال اوزره ضبط وتحریر وثبت تسطیر اولندی ودخی هر حرفك بابلری
حرکاتندن لغتلرك مفتوح ومضمومی سرخ ومکسوری لعل ایله یازلمشدر تا کیم لغت بولمق
آسان اوله ومن الله الاعانة والتوفیق ﴿ باب الالف الممدودة مع الالف ﴾ آ ﴾ یعنی
آی حرف ندادر آمدن لفظندن صیغهٔ امر اولور بیرون آ و درون آ دیرلر مولانا جامی بیت
خیز وبکذار درون آیکی * نرکس بینا بکشاد اندر آ ﴿ آبا ﴾ فتح باء موحده ایله اوج معنایه
کلور اول جنس طعامدن چوربادر که اصلی شور آبا ایدی ابو المعانی بیت مخور آبا ز خوان
سفله دون * شود زهر در ونت راکند خون * ثانی مجمع الفرس معنی آشامیدن ثالث
حرف تعجب در آی عجب معناسنه ﴿ آبجرا ﴾ بای موقوف وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله
فرهنك جهانکیریده غدای مختصر درکه قبل الطعام تناول اولنور طبیعت صویه اقبال ایدرسه
آج قارننه صو ایچملك مخالف حکمت اولمغله در فرهنك منلا داود سرمندی وبعض فرهنکلرده
انس وجن و وحوش وطیور غدا لرینه دیرلر ﴿ آبستا ﴾ فتح باء موحده وتاء وسکون سین
مهمله ایله حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك صحفی اسمیدر میر خسرو بیت چوابجا
معنیٔ قرآن ندانم * روم آنجا وآبستا بخوانم ﴿ آبشتنکا ﴾ کسر باء موحده وسکون شین
معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف فارسیله جای نهفته یعنی طهارتخانه کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ آتشکا ﴾ فتح تاء مثناة وکاف فارسیله آتشکده معناسنه در میر نظمیٔ هروی بیت
دل از دوریٔ حسرت را بسوزم * باتشکا روم آتش فروزم ﴿ آذرخشا ﴾ فتح ذال معجمه

وشین وسکون را وخاء معجمه ایله شدت شتانك اولمرتبه سنه دیرلرکه آدم وحیوان هلاك ایلیه
ودخی بمعنی صاعقه استاد رودکی بیت نباشد زین زمانه بس شگفتی * اکر بر ما بیارد
آذرخشا ق اذرفزا ع خدمه آتشکده معنای ترکیب آتش آرتریجی یعنی یاقیجی آذر
افزادخی دیرلر استاد رودکی بیت نفس را بعذرم چوانگیز کرد * چو آذرفزا آتشم تیز کرد
ق آرا ع آرایش وآرایبدن لفظلرندن صیغه امر ووصف ترکیبی درسخن آرا وبزم آراکبی
میرنظمی بیت روی بنما وبزم را آرا * چون تو پی ماه روی بزم آرا * کاهی اسم فاعل ده
اولور مولانا عرفی بیت انجمن آرای حریم سماع * نوحه طراز لب کرم وداع ق آرستها ع
فتح را وسکون سین مهملتین وتاء موقوفه بمعنی آراسته یعنی بزنمش استاد فرخی بیت
ایا ببزمکه آرستها ز صد حاتم * ویا بمعرکه مردانه تر ز صد سهراب ق آسا ع اون معنایه
استعمال اولنور اول ادات تشبیه در شمس فخری بیت شفیق کشت زمانه مرا غلام
صفت * رفیق کشت سعادت مرا مرید آسا * ثانی بمعنی مثل ومانند بو ایکی معنانك فرقلری
دقیقدر شهیدی قمی بیت عدوی او شود روباه بددل * چو شیر آسا او خرامد بمیدان
واستعاره طریقیله ذی روح اولمیانه ده تشبیه ایدرلر استاد ابو الفرج رونی بیت عزم وجزمش
بجنبش وبسکون * آسمان باشد وزمین آسا * ثالث بمعنی روشن وقاعده مولانا محمود ابن یمین
بیت ببین که صنعت استاد رشته کرمش * چگونه دوخت باسا قبای تو بیتم * رابع بمعنی
زیب وزینت استاد عسجدی * قطعه * بامید قبولت بکر فکرم * چو مهر یوسف مصری
زلیخا * بانواع نفایس خویشتن را * بسان نوعروسان کرده آسا * خامس بمعنی هیبت
وصلابت مختاری بیت زو دپستاند تدبیر تو از بچه شیر * کیر بیرون کند آسای تو از
طبع پلنك * سادس ماوراء النهرده وقار وتمکین معناسنه استعمال اولنور ابن یمین
بیت سرو اگر با قد رعنای تو هم بالاستی * نی چنان مطبوع وخوش اندام وبا آساستی *
بو معنایه لمقابادی * قطعه * پیوسته همی شتاب وتمکین * ای شاه که طاعتت بود فرض *
از عزم تو چرخ میکند وام * ز آسای تو میکند زمین فرض * سابع بمعنی خمیازه که باسلك
ودهان دره وفاژ وفازه دخی دیرلر اسنه مك که خمار دن ویا خوداو یخوسزلقدن واقع اولور
بهرامی بیت چنان نمود بمن دوش ماه نو دیدار * چو ماه من که کند گاه خواب خوش آسا *
کاهی غم واندوه وملالتدن ده عارض اولور شمس فخری بیت ازین سپس که کشیدم
بسی غم واندوه * ز فرط خواب ملالت بسی زدم آسا * ثامن بمعنی آسودن حکیم اسدی
درصفت اسب بیت کم آسا ودمساز وهنجار جوی * سبکپای وآسان رو وتیزپوی * تاسع
آسودن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور مولانا کاتبی بیت درکه کین معرکه
آرای رزم * در دم عیش انجمن آسای بزم * عاشر آسایش لفظندن صیغه امر استعمال
اولنور رکن الدین بکرانی بیت بکش از راه جست وجویش پا * از تك وپوی یکزمان آسا
ق آسمان ع آسمان معناسنه نونی ترخیم اولنمشدر بعض فرهنگلرده مکان عالی معناسنه
مسطوردر ودخی برموضعك اسمیدر ق آسیا ع دکرمان معناسنه آسیاب لفظندن
مخففدر حکیم سنایی بیت با کرانجان مکوی هرکز راز * کاسیا چون دوشد شود غماز *

غماز * بو بیتدن فهم اولنور که دکرمان طاشی اوله زیرا کلام معنای موضوع له ده مجاز مرسل
طریقیله خود دقیقیسی کرکسه مراد اول اولور ق آشا ع شین معجمه ایله آساکبی مثل ومانند
معناسنه در کذا فی شرفنامه ق آشکارا ع معناسی ظاهردر خواجه حافظ بیت دل میرود
ز دستم صاحبدلان خدارا * دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا ق آشنا ع اوج معنایه
کلور اول اسم مصدردر صوده اوزمك سباحت معناسنه خلاق المعانی بیت با علم آشنا
شو داز آب برسر آی * کز آب برسر آمدن از علم آشناست * ثانی اسم فاعل اولور صوده
اوزیجی سابح معناسنه لواحد من الشعرا بیت کسی کاندر آبست آب آشناست * از آب
از چو آتش بترسد رواست * ثالث ضد بیگانه عربیده کی صاحب معناسنه شمس فخری
بیت هر آشنا که کرد دبیگانه بر درت * دائم در آب دیده ورا آشنا بود * بو بیتده ایکی
معناده مذکوردر مثله ابراهیم فاروقی بیت بدریای جود تکند آشنا * چه بیگانه مردم
چه شهر آشنا ق آشیا ع کسر شین وفتح یای تحتانیله یوه معناسنه آشیان لفظندن مخففدر
ودخی آشای مرقوم معناسنه در ابو المعانی بیت سعادت که دربان شده بر درت * کند مرغ
دولت دران آشیا ق آغارا ع فتح غین معجمه وراء مهمله ایله کفشکرلر پاپوج اوکجه سنه
قودقلری اغاجدر ق آفتفیا ع سکون فاء اول وفتح تاء مثناة وفای ثانیله نباتاتدن قوزی
قولاغی که عربیده لسان الحمل دیرلر براکشی یپراقدر عصاره سنه آفتافیا دیرلر ق آلا ع
بوزن والا ایکی معنایه کلور اول آلودن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در بولاشق
معناسنه ابو المعانی * مصرع * مفکن ز دوشت ای دل این خرقه می آلا * ثانی سرخ نیرنك که
آل دیرلر منصور شیرازی بیت چو چشم ابرشد آلا وروی کلناری * درابکون قدح افکن
شراب کلناری * عربیده جمع آلی درکه نعمت معناسنه در شیخ سعدی بیت بس پرده ببیند
عملهای بد * همان پرده پوشد بالای خود ق آلتمغا ع سکون لام ومیم وفتح تاء مثناة وغین
معجمه ایله احکام سلاطین خواجه سلمان بیت خون بدخواهان او آلیست بر حکم اجل *
آنچنان حکم آل تمغا برنتابد پیش ازین ق آلوا ع صبر دیدکلری اجی دارودر وهو عصارة
شجرة مرا علاسی سقطری نام جزیره ده اولور ابو المعانی بیت عشقت بدلم آمد اول چوشکری *
شد صبر فراقت بعدا قم همه آلوا ق آنرا ع اکا وآنی دیمك معناسنه در آن اول وحرف را
علامت مفعولدر شیخ سعدی بیت این مدعیان در طلبش بیخبرانند * آنرا که خبر شد
خبری باز نیامد ق آوا ع آواز لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم خاقانی بیت هر صبح سر
ز کلشن سودا بر آورم * وز صور آه بر فلك آوا بر آورم * شمس فخری معیار جمالیده آوا
آوازه باشد وهزار دستانرا نیز کویند دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت سزد که اهل هنر چون
هزار آوا نیز * بر آورند بتحسین او هزار آوا ق آوها ع آبهادیمکدرکه جمع آبدر واو ایله باده
تبادل جائز اولدیغی ایچون ودخی جمع آباد رشو ربا لر معناسنه ق آهن ربا ع ضم راء مهمله ایله
مقناطیس طاشی در ربا ربودن لفظندن اسم فاعلدر دمور قاپیجی دیمك اولور ابو المعانی
بیت دلم باد ردو غم کشته چو آهن * دل آن سنکدل آهن ربا یست ق آهن قبا ع اضافتسز
دمور قفتان که مراد زره در بجیم دخی اولور که جبه دیرلر مولانا هاتفی بیت کشیدند در زیر

آهن قبا * ببالای آن تیر زرکش هبا ل اهو پا ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول خانهٔ
مشش پهلوکه عربیده مسدس الاضلاع دیرلر یعنی التی طرفی اولان او وبعض نسخه ده مقرنس
نقش اولنمش خانه وسقف خانه ابو الفرج رونی در صفت خانه بیت ای مبارك بنای آهو پای *
آهوی در نهاده در تو خدای * ثانی ناله وفریاد صدا اسندن سکردوب قاچمقدن کنایه در
امیر خسرو بیت زان بساط دوان آهن خای * کرده باهم دوانش آهو پای ل آیا ع کلمهٔ
تعجبدر محل استفهام واستخبارده استعمال اولنور خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را بنظر کیمیا
کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند * مجمع الفرسده بمعنی خورش یعنی اکل وشربه صالح
اولان نسنه ل آیینهٔ کیتی نما ع ایکی معنایه در اول اصل موضوعی اسکندرك لب دریاده
میل او زرینه وضع ایتدیکی آیینه درکه نه مقوله کشتی او لورسه دوستیدر دشمنیدر اول
آیینه ده کورینوردی ثانی بحسب الاصطلاح باده طلوقدحه دیرلر ل مع الباء آب ع سکز
معنایه کلور اول صویك مخصوص اسمیدر سراج الدین بلخی بیت آب دارد طبع آتش
راست کویی در تموز * فعل آتش خاصیت پیدا کند در طبع آب * ثانی لطافت معناسنه
شیخ نظامی بیت پیش رخسار عرقناك تو مه را اب نیست * چشمهٔ خورشید را کر تاب
هست این آب نیست * بو معناده اکثر تاب ایله مرادف ایدوب آب وتاب دیرلر ثالث رونق
ورواج معناسنه حکیم انوری بیت کر براعی او نباشد تو نخواهی جاه وآب * وز برای تو نباشد
او نخواهد صدر وقدر * رابع فرهنك جهانکیریده اعتبار وقدر معناسنه حضرت مولانا در صفت
بلقیس بیت بر سر زرتا چهل فرسنك راند * تاکه زر را در نظر آبی نماند * خامس طرز
وروش معناسنه میر خسرو بیت باز ابر تیره از هر سوی سر بر میکند * سبزه را در هر چمن
بر آب دیکر میکند * سادس مراد معناسنه مولانا ظهوری بیت هزار بیت بکفتم که آب از و
بچکید * بجز دیدهٔ دل آبم از کسی نکشاد * سابع شهور رومیه دن آخر یازآینی که
آغستوس دخی دیرلر حکیم انوری بیت ساحت آفاق را اکنون که فراش سپهر * از حزیران
صدر کستر وز تموز وآب یخ * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت بسوزد بشب خرمن ماه را *
سموم نهیب تو از ماه آب * ثامن مؤید الفضلاده طریق معناسنه مسطور در مثلا بر آب
فلان دیرلر بطریق فلان دیمك مراد اولنور میر خسرو بیت نیکوان راند سوی کلشن وآب
روان * هر یکی در هر چمن بر آب دیکر میرود ل آب شیب ع یوکسك یردن اشاغی اقان
صویه وآقندی یسنه دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل آتشتاب ع کلخن وکلخانجی معناسنه آتش
ایله تابدن مرکبدرکه تاب تابیدندن اسم فاعل اولور میر نظمی بیت شده از تاب رویش
دل خوی افشان * فتد کویا باتشتاب هجران ل آذرشب ع ضم ذال وشین معجمتین ایله
ل آذرشب ع ضم ذال وفتح شین معجمتین ایله ل آذرکشت ع فتح ذال معجمه وضم کاف
فارسیله ل آذرکشسب ع فتح ذال معجمه وشین وضم کاف فارسی وسکون سین مهمله ایله
بو درت لغت مترادف اوچ معنایه در اول فرهنك جهانکیریده مذکوردر که آتش پرستلرك
زعم فاسدلرنجه بر فرشته اسمی اولهکه آتشکده یه موکل اوله ملائکه بیننده او اقدر تندوجابك
بو ملك اولیه دیرلر منوچهری در صفت اسب بیت در شود بی زخم و زجر ودر شود بی ترس وبیم

ایله بوزن آبدست آبخست مرقوم معناسنه در استاد عنصری بیت بر سر شد باد موج بانك *
تا بیك آبخوستشان افکند ل آبدست ع معروف عبادتدر حضرت مولانا بیت جمال
یار شد قبله نمازم * زاشك اننك نوشد آبدستم * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند چو کرده
آلود بسپارد * زشرم از آبدست آیدنه ننك از آبدستانش * نسخهٔ میرزا ابراهیمده پاك ومجتنب
از معاصی معناسنه در فرهنك جهانکیریده اول استاد پاك کار دیرلر که ایشی رونقلی وطراوت
پذیر وخوب اوله شیخ نظامی * مثنوی * بنقاشی زمانی مژده داده * بر سامی زاقلیدیس
زیاده * چنان در لطف بودش آبدستی * که بر آب از لطافت نقش بستی ل آب رفت ع
ضم راء مهمله وسکون فا ئله صو لیوب سو پو ملك معناسنه فرهنك حسینی وفاییده سنك آب
خورده باشد یعنی صو دوکش طاش که دائما صو ایچنده ویا صو التنده اوله ل آبزفت ع
سکون باء موحده وزاء معجمه وضم فا ایله بمعنی آبخست مرقوم حکیم طرطری بیت چون آبزفت
روی زشتش * چندین عفن وترش چراشد ل آبست ع فتح باء موحده وسکون سین
ایله زن حامل آبستندن مخففدر حضرت مولانا بیت آنچه آبست است شب جز آن مباد
حیلها ومکرها یادست باد * فرهنك جهانکیریده فتح بائله بمعنی کوشت ترنج وکسر با ایله بمعنی
آبستن دیوب مولانانك بو بیتنه متمسك اولمش * مثنوی * جز وجز وآبست از شاه بهار *
چشمشان چون درج پر در شمار * مریمان بی شوی آبست از مسیح * خامشان بی لاف وکفتار
فصیح ل آبفت ع آیافت مرقوم معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت تن همان خاك کزان سیه
است ارچند * ستاره وآبفت کنی قرطه شلوارش ل آخت ع سکون خائله آختن لفظندن
فعل ماضی در چکمك معناسنه عموما قلیچ چکمك خصوصا شاعر بیت تیغ زبان آخت
برای جدل * کای شده در شهرت کاذب مثل ل آخردست ع ایکی معنایه در اول صف
نعال یعنی آخر مجلس نشینان ابو المعانی بیت ندهد در صف عشاق مرا جای نشست *
بروم کوی غمش جای کنم آخردست * ثانی قومار او یونی قمار باز لرمیاننده معروف سوزدر وله
بیت تاکی بستم شیشهٔ دل کرد شکست * خواهم که کنم عشق ترا آخردست ل آذرپرست
یعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ل آذرذردهشت ع آتشکده های فارسدن یدنجی
آتشکده نك نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * پرستندهٔ آذرذردهشت * همی رفت با ثاد
رسم بهشت * چو از دور جای پرستش بدید * شد از آب دیده رخش ناپدید ل آرت ع
فتح راء مهمله ایله درسك که آرنج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل آرست ع کسر را
وسکون سین مهملتین ایله حیوانات یان باشی کذا فی نعمة الله ل آزاد درخت ع قاین
اغاجی تسبیح اغاجیده دیرلر طبرستانده تاجك دیرلر لیلاك کبی شکوفه سی اولور دانه بغلو
تناول اولنمز خوشبو چیچکی اولور ودانه سن تسبیح ایدرلر ل آزرمیدخت ع فتح زا وسکون
راء مهمله وخا وکسر میم وضم دال ایله خسرو پرویزك قزی اسمیدر باباسندن صکره عسکر اکا
بیعت ایدوب التی آی پادشاه اولمشیدی اصل اسمی آزرمیدخت قردیمکدر حوالی
غزنینده بر شهر بنا ایدوب کندو اسمیله تسمیه ایلدی کذا فی مجمع الفرس ع آزفت ع ضم
زاء معجمه وسکون فائله محمد هندوشاه صحاحنده سنك آب خورده یعنی صو دوکش طاش

دیو نقل ایدر لـ آفتاب پرست ع اکثر ارباب لغت کون چیچکی دیدیلر اما سروری کاشی
مجمع الفرسده معنی نیلوفر تصحیح ایلمش ودخی بر جانور درعربیده حربا وهندی لسانده کرکت
دیرلر سوسمار نوعندندر کونشه قارشو اوتوروب کونش کندکچه اولدخی او طرفه دونر مذکور
کون چیچکی دخی کونش دوندکچه دونر فرهنگ جهانکیرده بر چیچکدر کونشله بیله دونر ویپراقلری
دخی او طرفه میل ایدر اهل هند بطریق العموم هر کل کبوده دیرلر شیخ نظامی * مثنوی *
هر سوی که آفتاب سر دارد * گل از رق درو نظر دارد * لاجرم هر گلی که از رق هست *
خواندش هندو آفتاب پرست لـ آفت ع فتح فا ایله ضرر وهلاك ایدیجی معناسنه در مولانا عرفی
* رباعی * تازنده جهان از تو بآرایش آفت * ای آفت آسایش وآسایش آفت * چند انکه
دلت آفت نازت طلبد هست * در حوصلهٔ عشق تو کنجایش آفت لـ آکفت ع کسر کاف فارسی
وسکون فا ایله رنج وزحمت معناسنه در سلطان سنجر کوی بازلق ایدرکن آتدن دوشدکده
امیر معزی بالبداهه بو رباعیی نظم ایلمش * رباعی * شاها ادبی کن فلك بدخو را *
کآکفت رسانید رخ نیکو را * کر کوی غلط رفت بچوکانش زن * ور اسب خطا کرد ببن بخش
او را * سلطان سنجر دخی محظوظ اولوب فی الحال آتی رختیله امیر معزی یه عطا ایدر مزبور
ینه بداهة بو رباعیی نظم ایدر * رباعی * رفتم بر اسب تا بجرمش بکشم * کفتا که زمن
شنو این عذر خوشم * من گاو زمینم که جهان بر دارم * یا چرخ چهارم که خورشید کشم *
سلطان تکرار بحساب احسان ایدر لـ آلچخت ع سکون لام وفتح جیم فارسی بعده خاء
ساکنه ایله حرص وطمع معناسنه بعض نسخه ده همزهٔ مفتوحه ایله در وکتاب محبیده الف
ولامسز مرویدر لـ آلست ع بوزن ومعنیٔ آرست مرقوم ودخی اویاق باشی که جانب مقعد
اولور استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام وچو روغن کف دست * همچون شبه
زلفین وچو دنبه آلست * بو بیت بر استاد دیوانند بویله کورلدی بیت همچون رطب اندام وچو
روغنش سراپای * همچون شبه زلفین چو پیلسته الست * بو همزهٔ مفتوحه ایله اولور
لـ آلفت ع ضم فا ایله محنت وسرکردانی شمس فخری بیت همیشه دشمن درکاه جاهت *
ز احداث فلك آلفت باشد لـ آلفخت ع سکون لام وخا وفتح فا ایله عود اغاجی ابو المعانی
بیت هر صبحدم ز کوی جانان بوی نسیم آید * اشجار کوه ودشتش کویا که آلفختست *
لـ آموت ع ضم میم وواو معروفله لانهٔ مرغ شکاری یعنی شاهین وطوغان یوه سی منجیك
بیت برقلهٔ قاف بخت واقبال * آموت عقاب دولت تست لـ آموخت ع آموختن لفظندن
فعل ماضیدر اوکرندی دیمك واسم فاعل دخی اولور شیخ سعدی ایکی معنایه * قطعه * معلمت
همه شوخی ودلبری آموخت * جفا وناز وعتاب وستمگری آموخت * من آدمی بچنین شکل
وقد وروی حسن * ندیده ام مگر این شیوه از پری آموخت لـ آهخت ع کسر ها
وسکون خا ایله آهختن لفظندن فعل ماضیدر خنجر وقلیج چکمك معناسنه فی الجمله جسمانی
وروحانی حرکتی متضمن درهادن نصکره یا ایله آهیخت دخی جائزدر شیخ سعدی بیت چو غرمش
بر آهخت شمشیر بیم * بمعجز میان قمر زد دو نیم * شمس فخری فتح ها ایله برهخت لفظنه قافیه
ایلمش * قطعه * ابو اسحاق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ بی باکی بر آهخت * بسان

اوله که آتشکده لری محافظه ایدر استاد فرخی بیت همه بیابان زان روشنایی آکه شد *
چو جان آذر خرداد ز آذر خرداد لـ آراد ع راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول نام فرشته در که
روز آراده موکلدر که اول کونك تدابیر اموری ومصالحی آکا متعلقدر ثانی شهور شمسیه نك
یکرمی بشنجی کونی اسمیدر آرود دخی دیرلر جدید اثواب بچمك وکیمك جائز ومبارکدر اما نقل
وتحویل وسفر مناسب دکلدر لـ آراید ع فتح راء مهمله ایله بوزن آشامد آراییدن لفظندن
فعل مضارعدر زینت ایدر معناسنه شیخ عطار بیت اهل دنیا را چو دیو آرایدش * لقمهای
چرب شیرین بایدش لـ آرامید ع آرامیدن لفظندن فعل ماضیدر قرار ایتدی وراحت
ایتدی معناسنه حکیم اسدی بیت سپاه آرامید بر جای خویش * همان شب مهانرا بهو
خواند پیش * بعض نسخه ده شاکر معناسنه ده مرویدر لـ آرایش خورشید ع
مجمع الفرسده مصنفات باربد خسرویدن بر نوا اسمیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت چو
زد ز آرایش خورشید راهی * در آرایش بدی خورشید ماهی لـ آرداد ع سکون راء
مهمله وفتح دال ایله مردم فریب وغول بیابانی معناسنه غول بیابانی آکا دیرلر که شکل انسانده
وآدم کبی اولور هر جوارح واعضاسی انجق ایاقلری اوزون اولور وسراپا قیللو بعض
یولجیه وکاربانه آیرلمش کسنه لرك کیجه لرده اوکنه دوشوب یولدن آزدرر اول کسنه
ایسه آنی یولداشی صانوب آردنه دوشرسه بیابانه کتوروب هلاك ایدوب قانن ایچر
لـ آرد ع سکون راء مهمله ایله مطلق اون دقیق معناسنه بغدای اونی اولسون غیرك
اولسون عربیده دقیق وطحین دخی دیرلر وفتح را ایله بوزن داردا ایکی معنایه کلور اول آرداد
مرقومدن مخففدر ثانی فعل مضارعدر کتوردر معناسنه فرهنگ جهانکیریده سکون را ایله
تفسیر معناسنه ده مرویدر لـ آرزومند ع اشتکلو عربیده مشتاق معناسنه آرز واشتکدر
طلب معناسنه مند ادات نسبتدر فارسیده ادات نسبت همان حرف یا دکلدر نیچه حرف
وکلمه واردر هر برینك محلی کلدکچه بیان اولنور انشاء الله تعالی میر نظمی بیت عاشق
آنست فارغ از جانش * آرزومند درد هجرانش لـ آزاد ع فتح زاء معجمه ایله اللی معنایه
کلور اول بی قید بودخی برقاچ معنایه استعمال اولنور متعلقات امور دنییه وضرورات
بشریه دن فارغ کبی دخی فلان بندهٔ آزاددر لر یعنی قید عبودیتدن خلاص اولمش دیمك اولور
وسرو وسوسنه آزاد معناسی قید وعلت وبرشاخه پیچیده اولمقدن فراغتی معناسن افاده
ایدر نتکم حضرت مولانا بیورر بیت کیست مولی آنکه او شادت کند * همچو سرو وسوسن
آزادت کند * صاحب اختیارات بدیعی سوسنی درت نوع یازمش ماتی وصاری وقرمزی
وبیاضدر بیاضنه آزاد دیرلر رنکدن آزاده وخالی اولدیغیچون آزاد تسمیه اولنمشدر وذخیرهٔ
خوارزمشاهیده مسطوردر که آزاد درخت دیدکلری اغاجك میوه سی اولمیوب سرو وسوسن
کبی اولمغین آکا ده آزاد تسمیه اولنمشدر کتب طبیه ده مرقومدر که هر اغاجك که میوه سی اولمیوب
بدنی بالا وهموار وشاخلری سراپا مساوی اوله آکا آزاد دیلور شرف شفروه بیت من بندهٔ آن
قد چو آزاد درختم * من هندوی آن صورت چون لعبت چینم * وسروه آزاد تسمیه سنده برقاچ
سبب یازمشلردر از انجمله بر کون مجنون عامری آشفته وسرکردان کزرکن کوردکه بر باغبان

بو موزون وبالاقد سرو اغاجنه بالته اوروب كسمك استرقد موزون ليلى يه بكزرديو
باغبانه يالواروب وسروى صاتون آلوب كسمكدن آزاد ايدر اول سروه آزاد تسميه ايدرلر
مرورايام وكثرت استعمال ايله هر سروه اسم اولمشدر بو معنايى مولانا هاتفى ليلى ومجنون
كتابنده يازمش * مثنوى * مجنون شد ازان سخن بيكبا * كفت اين سخن تو بود زيبا *
بستان زمنش بهاى اين سرو * ياخود ببرش بجاى اين سرو * لعلى كه خراج عالمى بود *
فى الحال زدست خويش بكشود * آورد وبدست باغبان داد * آن سرو زاره كشت آزاد *
آن سرو چمن چو شد غلامش * آزادازان زمان نامش * وبر سبب دخى شيخ سعدى كلستاننده
يازمشدر * نثر * از حكيمى پرسيدند كه چندين درخت نامور كه خداى عزوجل
آفريده است وبرومند كردانيد هيچ يكرا آزاد نخوانده مكر سرورا كه هيچ ثمر ندارد
كفت ديكر درختان كاهى ثمردارد وكاهى بى برك وپژمرده وسرو راهمه وقت خوبست
وتازه وترازين علتها فارغست پس صفت آزادكان آينست بيت دكرت زدست برايد چو نخل
باش وكريم * وكر زدست نيايد چو سرو باش آزاد * مشار اليه بر پرده دخى بيورمشدر
بيت بسرو كفت يكى ميوه نمى آرى * جواب داد كه آزادكان تهى دستند * معناى ثانى
ولايت كيلانده اولور الاقد وخوش اندام بر درخت بونى التمش ويتمش ذراع وصنوبر اغاجى
كبى شاخسى اولور تا باشنه دك هموار بر منوال اوزره لطيف وجوهردار اولور ثالث توامان
نخجوانده بر مختصر شهر ناميدر خلقى سپيدكون وخوبروى اولور راندن شرابك غايت كثرت
وشهرتى واردر حمد الله مستوفى نزهة القلوب نام كتابنده ذكر ايلمشدر رابع بر نوع ماهينك
اسميدر درياى كيلانده چوق اولور خامس ينه بر درخت اسميدر كه حيوانات انك ياپراغندن
ياخود تازه شاخلرندن يسه فى الحال هلاك اولور بو معنى اختيارات بديعيه مذكور در
سادس كامل التعبير نام كتابده مسطوردر كه درخت ازرنه دخى آزاد ديرلر فرهنك جهانكيريده
مرقوم درخت بادام كوهى اولديغى تحقيق اولنمشدر سائر ديار دن ولايت فارس كوهستاننده
چوق اولور * آزمند * زاء موقوف ايله حريص وطمعكار معناسنه كه آز حرص معناسنه
مند لفظيله مركبدر حكيم سوزنى بيت حاسد وبدخواه جاه اوبرك است آزمند * كردرين
حسرت بميرد باك نبود كو بمير * آرند * فتح زاء فارسى وسكون نونله ايكى معنايه در اول
اشكسته وخلل پذير اولانى صاروب محكم ايلمك ابو المعانى بيت دلم صد پاره شد ازسنك جور
يازاكريكدم * چه باشد اين شكسته دل بيازند به پهلوش * ثانى ديوار بناسنده طاش
اراسنه قونلان بالچق معناسنه فرهنك جهانكيريده صولرد بنه چوكن بالچق معناسنه
مسطوردر * آزود * ضم زاء معجمه ايله عاقل وزيرك معناسنه نعمة الله نقل ايلمشدر
* آسمند * سكون سين مهمله وفتح ميمله ايكى معنايه در اول آلدامق وجه اوزره كذب
سويلمك ثانى سركشته وحيران كذا فى فرهنك جهانكيرى همزه مفتوحه ايله ده جائزدر
* آسياباد * يل دكرمانى تركيبى ظاهردر آسياى باد تقديرنده ابو المعانى بيت نوبت دولت
مخواه از آسياباد فلك * عزوجاهش بكذرد چون باد از وغافل مباش * آشميد * سكون
شين معجمه وياى تحتانى وكسر ميمله آشاميدن لفظندن اختصار اولنمشدر شيخ نظامى بيت

آيينه دوزيجى ثانى كبار وارباب جاهك آيينه خدمتنه مخصوص اولان غلامه ديرلر ابو المعانى
بيت عكس حسن روى تست اين آفتاب وماه نيست * چرخ كردد خدمت آيينه دارى
روز وشب * آبخيز * مع الزاء المعجمه * آبخيز * باء موقوف وكسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانيله
موجه آب يعنى صو اوزرنده تحريك هوا ايله ظاهر اولان موج كه خيزاب وكوهر آب دخى
ديرلر شيخ اوحدى بيت اندرين آبخيز نوح توئى * واندرين دامكه فتوح توئى * فرهنك
جهانكيريده اول زمينه ديرلركه بر مقدار قازمغله صو چيقار ودخى يعنى ناودان مرقومدر
* آبريز * باء موقوف وكسر راء مهمله وسكون يا ايله اوچ معنايه كلور اول قوغه كه عربيده دلو
ديرلر حكيم سنائى بيت دوستى زآبريز چرخ ببر * زانكه آن كه تهى وكاهى پر * ثانى متوضأ كه
عربيده مستراح ديرلر حكيم سوزنى بيت شعر تو بايد با آبريز انداخت * كر بود مشك
وبنفشه با بريز * ابريز كسر الفله التون معناسنه در ثالث غسل ايچون استعمال اولنان
صو ظرفى كه صودوكيجى ديمك اولور * آتش افروز * وآتش فروز * اوچ معنايه كلور
اول ايچى بوش بر باقر ظرفدر آدم كله سى قدر غايت تنك سوراخلرى واردر قيزدروب
صويه قورلر صويى كندو چكر آتش ياقق استدكده اول ظرفى آتش اوزرنده قيزدروب
ايچنده اولان صويك بخارى آتشى ياقر جالينوس حكيمك اختراعيدر بر اسمى دخى دمه در
عربيده جره مثقبه ديرلر ثانى تاريخ يزدجرد سنه سنك اون برنجى آيى ناميدر ثالث بر قوشدر
ققنوس دخى ديرلر * آتش انكيز * ايكى معنايه در اول قاودزهرندن اولور ايسه ثانى استعمال
طريقيله حرارت كليه ويرر نسنه يه ديرلر مولانا هاتفى بيت آن دل شده زان فسانه شد تيز
بكشاد دهان آتش انكيز * آتش باز * آتش اوينايجى معناسنه فشنكجى وقلعه محاصره
اولندقده خمبره وسائر آتش آلتلرى ايله جنك ايدن كمسنه يه ده ديرلر ابو المعانى بيت شرار
دود دل هر شب رسد بر كنبد افلاك * شد آتشباز كويا مى نمايد صنعت نارى * آجاز * فتح
جيمله صوغان تورشوسى در بعض نسخه ده راء مهمله ايله واقعدر * آخاز * فتح خاء معجمه
ايله عمل مانده وبر ايشه يراميوب ايتلان نسنه هرنه اولورسه شمس فخرى بيت حسود
دشمن مخدوم شاه دشمن مال * بود هر آينه درخانه وجود آخاز * آخيز * كسر خاء معجمه
ايله كرپيچ وكرپيچ قالبى وديوار مهره سى * آذرافروز * وآذرفروز * كلاهما يعنى
آتش افروز كه آذر آتش معناسنه اولدوغى ذكر اولنمشيدى * آردبيز * سكون راء
مهمله ودال موقوف وكسر باء موحده وياى ساكنه ايله الك معناسنه كه آرد اوندر بيز
بيزيدندن اسم فاعل ووصف تركيبى در اون الهيجى ديمك اولور مير نظمى در صفت شتا
بيت شده آن چنان برق وباران تيز * فلك كرد كويا سحاب آردبيز * آز * اسم جامد در
حرص وطمع معناسنه كمال اسمعيل بيت از تست اينكه همه چيز چنين نايابست * آز
كن تو كه نرخ همه ارزان كردد * حكيم خاقانى بيت افسر عقل بايدت بر سر * از سر آز خون
دل چه كنى * آش پز * آش پشوريجى طباخ معناسنه مير نظمى * مثنوى * بدكان آشپز يكى
نوجوان * همى رفت آشى خوردنا كهان * بديد آمد انجا كداى فضول * كرفتست كشكول
وكرده دخول * آشوب انكيز * فتنه قوپاريجى وغوغا ايديجى وله بيت سخنها از لب آن شكر

آمیز * نکاهش ملك دل را آشوب انکیز ني اغاز ج فتح غین معجمه ایله اوج معنایه در اول ابتدا
وشروع معناسنه مولانا صائب بیت درتلاش جست وجو بت سر بهم آورده اند * مقطع
انجامها ومطلع آغازها * ثانی صدا وندا معناسنه استاد رودکی بیت بدشمن پر ازخشم
واواز کرد * تو کفتی مکر تندر اغاز کرد * ثالث بمعنی قصد حکیم سنایی * قطعه * رو بکرد
خاکبازی کرد این راه تست * کاندرین ره با براق خلد خر تازی کنی * بازکی خود مردان
باشی که خود را چون خلی * در کف محنت چو کوی باز اغازی کنی ني الیز ج کسر لام وسکون
یای تحتانیله انسان یاخود حیوان برحال صدورندن ویاخود برنسنه کوروب اورکمك
معناسنه در مصدری الیزیدن کلور ني اموز ج اموزیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبیدر استادان متقدمین اموختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر دیرلر اما
مولانا سودی بو بابده قلب حروفی تجویز ابلیوب اموزیدن لفظندن مشتقدر دیمشدر
شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد واواز
نیامد ني امیز ج امیزیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر شکر امیز وزهر امیز
کبی واسم مصدر دخی استعمال اولنور رقاریشق معناسنه ني اواز ج ایکی معنایه در اول
معروف شیخ سعدی بیت غاشقان کشتکان معشوقند * برنیاید زکشتکان آواز *
ثانی فرهنك جهانکیریده مشهور اولمق وبرکسنه دن حکایه اولنمق معناسنه فخر کورکانی
بیت اکر نومید ازین درباز کردم * بزشتی درجهان آواز کردم ني اوریز ج آبریز مرقوم
معناسنه در فارسیده حرف با واوه قلب اولنمق قاعده سی شایعدر ني ایار ج سلطان
ابراهیم بن سلطان مسعود بن سلطان محمود غزنوینك وزراسندن برندیم خاصنك اسمیدر
ابوالفرج رونی بیت نکند کار نیر آیازی * مثل هندی و نیزهٔ تازی ني اویز ج آویزیدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر بو کلمه آویختن دن مشتق اولماز مرحوم سودینك
سوزی بو محلده معتبردر شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویزی
تو مستم ني اینه افروز اینه فروز ج کلاهما بمعنی صیقل وجلا که اکثرده موردده استعمال
اولنور خصوصا وسائرنده ده عموما ني مع الزاء الفارسی ني اژ ج بمعنی آسودن و بیاسا کذا فی
فرهنك جهانکیری بو معنایی موید حکیم ناصر خسرو بیت ازکرد سفاهت باب جوی
سخندان * جارا بکف عقل وهمی شوی همی آژ ني ایژ ج بوزن جایز شرارهٔ آتش دیمك
میر نظمی بیت تا سحر هر شب زهجر یار جو رانکیز من * میجهد ایژ زدود آه حسرت خیز من
ني اییژ ج یای تحتانی زیاده سیله ده ایژ مرقوم معناسنه سراج الدین بلخی بیت ز آتش
خجلت و اییژ حسرت صد کرت * سوختی سینهٔ بحر و دل کان آرزوی * ودخی بردار و اسمیدر
بوی مادران دخی دیرلر ني مع السین المهمله * اب شناس ج دریاده کمی کیدرکن مخاطره یرلردن
کمی یی محافظه ایچون صاغه کیت صوله کیت دیو دومن طوتانه سوباینه دیرلر یاخود صحراده
وطاغده طباق التناده صو اولدیغی محلی بلان آدمه دیرلر بعض عربی عبارت ایله مشروح
اولان فارسی لغت کتابلرنده آب شناس تفسیرنده البصیر بالماء فی صفر الفناء عبارتی ایله
تعبیر اولنمشدر ني ابش ج باء موحده ایله شرفنامه ده برشهر اسمیدر دیو مسطوردر ني

متصل ایکی آدم میانه فتنه وآشوب وغوغا برافکندر طیان مرغزی بیت کفته اش
جمله کی دروغ بود * او سخن چین اشوغ بود ني اشوغ ج ضم شین معجمه وواو معروف
ایله مجهول نسنه آدم وغیری حکیم طرطری بیت چکنم ازجفای دهر که من * هستم
آشوغ درمیان شما ني امرغ ج ضم میمله اوج معنایه کلور اول مقدار جزوی معناسنه
استاد کسایی بیت از عمر غاندست برمن مکر آمرغ * وزکیسه غاندست برمن مکر
آغال * بو معنایه موید شمس فخری بیت سیل ستم وحادثه ازسر چو کذر کرد *
وزمایهٔ امید غاندست چو آمرغ * تحفة الاحباب صاحبی دخی اندکی ازچیزی باشد
دیمشدر ثانی نفع وفائده معناسنه حکیم سنایی بیت بیکی دلو سیر کردد مرغ * صد درم
مر مرا شود آمرغ * ثالث میرزا ابراهیم رساله سنده بمعنی قدر وقیمت وبو قولی موید ابو
شکور بیت جوان تا ش پیری نیاید بروی * جوانی با مرغ نزدیك اوی * فرهنك
جهانکیریده بمعنی قدر ومرتبه واقعدر وله ایضا بیت نداند دل آمرغ پیوند دوست *
نداند که بی دوست کارش نکوست ني اموغ ج ضم میم وواو معروف ایله قد وقامت ووقار
وهیبت معناسنه میر نظمی * مثنوی * بکیرد لر زه دراندام شیران * زآموغ ووقار شاه
ایران * نکیرد جای هرکز کوه ازبیم * که بود آموغ شاه ازتاج ودیهیم ني امیغ ج کسر میمله
ایکی معنایه در اول بمعنی امیخته استاد رودکی بیت اه ازجو این زمانه شوم * همه شادی ومن
عنا آمیغ * تحفة الاحبابده اسم مصدردر حکیم خاقانی بیت بحر یست کفش که ماهیش تیغ
وماهی بحر کوهر آمیغ * بو معنایی موید استاد عنصری بیت چو آمیغ بر ناشد آراسته *
دو خفته سه باشند برخاسته * رسالهٔ میرزا ابراهیمده دخی بو معنایه منقولدر ثانی فرهنك
جهانکیریده بمعنی مجامعت ومباشرت مسطوردر بو قولی موید حکیم اسدی بیت بسی کرد
آمیغ خوبان مکرد * که تن سست وجان کند روی زرد ني اهجلوغ ج فتح ها وجیم
وسکون نون وضم لامله بمعنی فشردن یعنی صقمق ني ایاغ ج فتح یای تحتانیله داغ معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ني مع الفاء اصف ج حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام
حضرتلرینك وزیری آصف بن برخیادر خصوصا وسائر وزرایه دیرلر عموما شرفنامه ده
بنی اسرائیلدن برعالم کسنه نك نامیدر ایکی معنایه ابو المعانی درمدح وزیر بیت کر سلیمان نیست
اینجا مملکت خالی نبود * آصفی مانند آصف هست پیش شهریار ني مع القاف ابوق ج ضم
باء موحده وواو مجهول ایله کل نیلوفر خواجه عمید لویکی بیت صنعش زسر کوه بره یانده
شقایق * درباغ دماند لطفش سوری وابوق ني اروق ج بمعنی اروغ مرقوم شیخ اوحدی
درجام جم بیت با چنین خوردن وچنان آروق * کی بری رخت خویش برعیوق ني انجاق ج
آنده دیمکدر چغتای لساندر خواجوی کرمانی بیت درجا فجانان خطا کافر غیکرد این جفا
این بسکه درعهد تو ما یاد آوریم آنجاق را ني مع الکاف ابك ج ضم باء موحده ایله اوج
معنایه کلور اول کیمیاکرلر اصطلاحنده زیبقه دیرلر تعریب ایدوب آبق دیدیلر میر خجسته
بیت مس وجود من شود ازمی بسان زر * کویا که می چو آبك زاجزای کیمیاست * ثانی آبله
یعنی قبرجق که اطفالده اکثر واقع اولور ثالث صولو نسنه وصو ایله طولو ظرف مثلا و نسنه یه

دیرلر ﴿ آتشك ﴾ فتحتین ایله اوج معنایه‌در اول برعلتدرکه فرنك زحمتی دیرلر ماده‌سی دم
محترقدر ثانی مجمع الفرسده یاد قوردی که شبتاب وشبچراغك و ولد الزنادخی دیرلر ثالث
جهانکیریده بمعنی برق که ترکیده شیمشك دیرلر ﴿ آخرك ﴾ ضم خاء معجمه وفتح راء مهمله
ایله بالای سینه‌ده و زیر کردنده اولان استخوان میرخسرو بیت تیغ تو تیز نیست که شد
خنك توسنی * درخورد او بکردن خصم آخرك بود ﴿ آدك ﴾ فتح دال مهمله ایله جزیره
معناسنه‌در ابو المعانی بیت زآتش غضبت همچو خاری وخاشاك * میان بحر بسوزد
عدوت برآدك ﴿ آرده بخزك ﴾ ضم باء موحده و سکون خا وفتح راء مهمله ایله مؤید الفضلاده
بر میوه‌در ایری چنکال کبی دیکنلری اولور اکا تشبیها ایری چنکاله دخی دیرلر کذافی
شرفنامه ﴿ آزرنك ﴾ فتح زاء معجمه و راء مهمله و سکون نون ایله مؤید الفضلاده خیار
سبز و فرهنك جهانکیریده بمعنی فلاکت ومحنت وغم سخت حکیم سوزنی بیت انصاف وعدل
شاه بنده پرورای تو * برداشت ازجهان ستم و جور وآزرنك ﴿ آزفنداك ﴾ سکون
زاء معجمه ونون وفتح فا ودال ایله قوس وقزحدر ارضدن صعود ایدر لطیف بخاردر اول وقتکه
شمسك اطرافی بخاردن خالی اوله مر شعاع اول لطیف بخار اوزرینه دوشه شمسك عکسی
اول بخاری الوان ایدر کیفیت وکمیت حسبیله قوس وقزح ظاهر اولور بو قولك دلیلی قوس
قزح تحت الشمس واقع اولمیوب شمسك مقابلنده یاجانب شرقده یا طرف غربده اولدیغیدر
حکیم اسدی بیت کمان آزفنداك شد ژاله تیز * کل غنچه پیکان زن آبکیر * استاد لطیفی
بیت میغ چون پنبه باد چون نداف * آزفنداك چون درونه برف * فرهنك جهانکیریده زاء
فارسی وکسر فا ایله ﴿ آژیراك ﴾ کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
ادات الفضلاده بانك ستور یعنی دواب ومواشی صداسی ﴿ آسك ﴾ فتح سین مهمله ایله
ارجان قربنده برموضع اسمیدر وارجان شیرازدن الثمش فرسخ بعید برده واقع برشهردر عوام
غلط ایدوب ارغان دیرلر ﴿ آفتاب کردك ﴾ آفتاب پرست دخی دیرلر برجانوردر عربیده
حربا دیرلر کذافی مجمع الفرس ﴿ آفنداك ﴾ کسر فا ایله بمعنی آزفنداك مرقوم کذافی
فرهنك جهانکیری ﴿ آك ﴾ بوزن خاك بمعنی آفت منصور شیرازی بیت عدوی توکه
چوهیزم شکسته باد مدام * تنور حادثه میسوز دش درآتش آك * فرهنك جهانکیریده
عیب معناسنه‌ده مسطوردر حکیم سوزنی بیت آکی نرسید برتوازمن * صد بار مرازتو
رسد آك * آك ثانی آفت اولسه‌ده مناسبدر زیرا شاعرك خطابی معشوقه ایسه عاشقه
معشوقدن عیب ایرشمز آفت ایریشور ﴿ آلك ﴾ فتح لام ایله سنبل الطیب دیمکدر هندی
لسانده چهر دیرلر ﴿ آموزناك ﴾ زاء موقوف وفتح نون ایله ای خدای تعالی ودخی معلم معناسنه
کذافی شرفنامه ﴿ آنك ﴾ فتح نون ایله اوج معنایه‌در اول اشارت بعیددر بتکم اینك اشارت
قریبدر ثانی مشکلاتده ضم نون ایله بمعنی اسرب یعنی قورشون و بمعنی چون آن ثالث شرفنامه‌ده
وجود انسانده ظاهر اولان چبان نوعنه دیرلر ﴿ آورك ﴾ فتح واو وراء مهمله ایله شرفنامه‌ده
بازیچه یعنی صالنجق ﴿ آهك ﴾ فتح ها ایله آهکدر عربیده جبصین دیرلر از تاج المآثر بیت
زمین زملاقات طوفان تیغش * همان خاصیت یافت کزآب وآهك * حکیم خاقانی بیت

بیت سنك البرز اكند آهك * آتش آب پرور تیغش ﴿ آهن دیك ﴾ معنای ترکیبی دمور
چولمك مراد قازغان مثللو نسنه‌لر اولمقدر والا دمور چولمك استعمالی بعیددر ابو المعانی
بیت زآه دود درون روزچون شب تاریك * که قرص مهر شدست برمثال آهن دیك ﴿ آیزك ﴾
کسر یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اغاج قوردی امابعض فرهنکده کرم شبتابدر
﴿ آیژك ﴾ فتح زاء فارسیله بمعنی آیژ مرقوم یعنی شراره آتش ابو المعانی بیت ببین بچشم
بصیرت که درشب هجران * شده زآه درون آیژك نجوم سما ﴿ آیین برك ﴾ سکون راء
مهمله ایله معنای آیینده توسع اولمغله بونده برك یات یراق معناسنه اولور که معنای ترکیبی
آلات ایله مزین ومرتب دیمك اولور حکیم فردوسی بیت سوار و پیاده با یین برك * همه
زیرجوشن همه زیر ترك ﴿ مع الکاف الفارسی * آب ورنك ﴾ لطافت ورونق اکثر
چهره‌ده استعمال اولنور مولانا شاهی بیت زقد وروی تو شرمنده باغبان میکفت *
که آب ورنك ندارند سرو ولاله ما ﴿ آتش برك ﴾ سکون راء مهمله ایله چاقمق مولانا
خواجه حسین ثنایی بیت شدانچنان برطوبت هواکه آتش برك * زسنك قطره برون
آورد بجای شرار ﴿ آدرنك ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله غم مشکل ومصیبت
عظیمه شمس فخری بیت * زترکیب دست شه وتیغ او * فلك کرد دفع غم وآدرنك * ابوشکور
بیت زفرزند برجان وتن مست آدرنك * تواز بهر او روز وشب چون نهنك * حکیم سنایی
بیت ازچشم بدای مرا چوریده * بکروز مباد آدرنکت * الف ممدوده‌نك حذفیله‌ده
جائزدر نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی دمار وهلاك مسطوردر ﴿ آذرنك ﴾ فتح ذال معجمه ایله
بمعنی ضیا وروشنی حکیم فردوسی * مثنوی * بسنك کران آمد از سنك خرد * مران سنك
این سنك بشکست خرد * فروغی بدید آید از هردو سنك * دل سنك کشت از فروغ
آذرنك * ایکی پهلوانك عمود ایله جنکلری وصفیدر کلام اکا برده آتش معناسنه‌ده وارد
اولمشدر مسعود سعد سلمان بیت چو کوکرد زد محنتم آذرنك * که در خاکم افکند چون
بادرنك ﴿ آرنك ﴾ فتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول لون معناسنه اولان رنك که کونه
کونه دیمکده آرنك آرنك دیرلر حکیم انوری بیت ازمن خوش کیرزانکه کیرد * انکور انکور آرنك
آرنك ظهیر فاریابی بیت آرنك زرد باد چونارنك روی خصم * باداش سر بریده چو سر کفته
بادرنك * ثانی رنك کرفته یعنی برنسنه برنسنه‌دن رنك آلمق شمس فخری بیت اکر قلم
زجود او کفت کهرپا شد * سزد که کیرد ازهمنشینش آرنك * بو معنایه کمال اسمعیل بیت ای عجب
شمشیر خسرو وازچه سبزآرنك شد * چون همه ساله زخون خصم می باید خورش *
ثالث بمعنی آرنج یعنی درسك منصور شیرازی بیت کر بعهد تو ظلم بازد جنك * باد دستش
بریده از آرنك * رابع بمعنا همانا استادرودکی بیت هرکز نکند سوی من خسته نکاهی *
آرنك نخواهد که شود شاد دل من * خامس بمعنی رنج ومحنت کمال اسمعیل بیت نه هرکز
از تو رسیده بموری ازنکی * نه هرکز از تو رسیده بمردی آزاری * سادس بمعنی مکر وحیله
شرف شفروه بیت برطبل قمرهمی زند رایت * کای شاهد پیشه این چه آرنکست *
سابع بمعنی حاکم که کنارنك دخی دیرلر ﴿ آزنك ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نون ایله دوی

و جبین انسانده واقع اولان چین یعنی بورشق که پیرلکده و حالت غضبده ظاهر اولور
عربیده مکاسر الجلد دیرلر حکیم اسدی بیت بر آژنک رخ داشت آن شیخ ترك * که کرکو چکم
هست کارم بزرك * بو معنایه شمس فخری زاء فارسیله آژنك نقل ایلمش بیت زنوك غمزه
کالکت که تیر فتنه اوست * بر ابروان مقوس فکنده ماه آژنك * شاه ناصر خسرو بیت
تراچشم درد ست و من آفتابم * از ین ازمن رخ پر آژنك و چینی * حکیم ازرقی * رباعی * آندم که
بدم جوان و مویم سیه رنك * صد جور بدی بدامنم در زده چنك * اکنون که شدم
پیر ورخ پر آژنك * از من زن و فرزند همیدارد ننك ** آونك ** فتح واو ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی آویخته شاعر بیت جانم چو بدار هجرت آونك شود * صحرای جهان
بر دل من تنك شود * حضرت مولانا بیت وظیفهٔ تو رسیده نیافت از ره دور * زهی کرم که
ز روزن بکردنش آونك * ثانی اول ایپه دیرلر که اکا اوزم صالقملرین بغلارلر و دری
کاهی اثواب سردکاری ایپه ده دیرلر حکیم انوری بیت دختر رز که چو برطارم تاکش دیدی
مدتی شد که بر آونك سرش درکتب است ** آهنك ** فتح ها و سکون نون ایله اون معنایه
کلور اول بمعنی قصد و عزم شیخ سعدی بیت چو آهنك رفتن کند جان پاك * چه بر تخت
مردن چه بر روی خاك * ثانی اهتمام ایله برنسنه یه اولاشمغه دیرلر مولانا جامی بیت دراز
آهنك شد این کار رباتو * ندانم چون کنم این یا ربا تو * ثالث موزون آواز وساز
معناسنه سیف اسفرنکی بیت هرشبی زاویهٔ مدح کهربا رتو بود * روشن از شمع رخ
مطرب ناهید آهنك * رابع بعض ترا کیبه صفت اولور نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت
ز بط بلند تیز آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * خامس طاق ایوانك
جای محدبی یعنی اکری یری اصطلاح معمارانده اکالنکه دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت
جلالت ار بفلك بر بصدر بنشیند * شکسته کردد طاق سپهر را آهنك * سادس کنار
صفه و حوض وامثالی مواضعه دیرلر کمال اسمعیل بیت زبی نوایی جایی رسیده ام که مرا *
مسافتیست که ز آهنك صفه تا پرده * سابع طرز وروش و صفت حکاك بیت چو بد کردم بتوای
شوخ بد مهر * که مخزونم بدین آهنك داری * ثامن صفت مردم و جانوران حکیم ازرقی
بیت زمین پیکر از یکدیکر بکسلاند * بروز نبرد تو آهنك لشکر * تاسع بمعنی کشیدن که
مصدری آهنکیدن کلور عاشر بمعنی طویله و آخته خانه ** مع اللام ** ابسال **
سکون باء موحده ایله باغ معناسنه فخر کورکانی بیت همان شیو ر بو صد راه تا لان *
بسان بلبلان در آبسالان ** اتل ** کسر تاء مثناة ایله بر نهر عظیم اسمیدر که اس و بلغار
طاغلرندن کلور روایت اولنور که دنیاده اول قدر بیوك ایرمق یوقدر حتی مزبور ایرمقدن
تیمشدن زیاده ایرمق منشعب اولشدر که هیچ بریسندن آسان کچلمز یعنی پکد و یرمز حکیم
خاقانی بیت کر سوی قندز ز مژکان نرسد آتل اشك * ز قندز سوی آتل بحر زنکشاید
** اجال ** فتح جیمله خاك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ** اجل ** ضم جیمله
بمعنی آروغ مرقوم یعنی ککرمك شیخ روزبهان بیت با خوشیهای دهر دا با جل * با یدت
خورد و نا زدن آروغ * عربیده کسر جیمله اوج معنایه کلور اول آخر نسنه یعنی تأخیر اولنمش

اولنمش ثانی قورمش و قوریارمق ثالث مهیب معناسنه ** آخال ** فتح خاء معجمه ایله
بمعنی افکنده نی پوست میوه یعنی براغلمش میوه قابوغی و تراشهٔ چوب وخس وخاشاك مثلاو
نسنه لر حکیم سنایی بیت دامن تردامنان عقل در آخال کش * ساعد هودج کشان عشق
بر خلخال کن * استاد فرخی بیت از بس کل مجهول که در باغ بخندید * نزدیك همه کس
کل معروف شد آخال ** آذرکل ** صاری رنك بر لطیف چیچکدر خواجه سلمان بیت
بوقت قهر در میدان ز آب آذر برانکیزی * بکاه لطف در کانون آذر کل برویانی ** آسال **
فتح سین مهمله ایله بمعنی بنیاد ابوشکور بیت زدانا شنیدم که پیمان شکن * ز بن جاف جافست
آسال کن ** اشبغول ** سکون شین معجمه ایله حبوباتدن بوی دید کاری درکه عربیده حلبه
دیرلر ضم حاء مهمله ایله ** اشپول ** سکون شین معجمه و ضم باء فارسیله خاویاردر که بالق
قرنندن چقار و بالق یمرطه سنه ده دیرلر ** اغال ** غین معجمه ایله یدی معنایه کلور
اول جنك و خصومته تحریص ایتمك معناسنه کذا فی الصحاح ثانی تحریك فتنه شاعر دیمشدر
بیت ترك آغال فتنه سازی کن * جامهٔ خلق خود نمازی کن * مولانا حسن کاشی بیت
بکرد عارض آن زلف را بیا غالد * بروم قافلهٔ زنکبار بکشاید * ثالث صیغهٔ امر اولور
بو معنایه حکیم فردوسی بیت تو لشکر بر آغال بر لشکرش * بیکبار تاخیره کرد سرش *
رابع فرهنك جهانکیریده لقمه یی چینیوب یوتمق معناسنه حکیم ازرقی بیت ز روی تیغ
تواند ردو چشم دشمن تو * دهان کشان ده نماید نهنك مرك آغال * خامس طاغده و صحراده
قیون یاتمق ایچون ایتدکلری آغل سادس خانهٔ زنبور سابع بمعنی آغاز یعنی ابتدا
** اغل ** کسر غین معجمه ایله جای کوسفندان فرهنك جهانکیریده بمعنی آغال مرقوم
مسطور در حضرت مولانا بمعنی اول بیت برو برو که خران آمدند با غلها * خر جوان
و خر پیر و خر یکساله ** اغول ** ضم غین ایله بمعنی آغل مرقوم ** اغیل ** کسر غین
معجمه و سکون یا ایله کوز اوجیله باقمق که چشماغیل دخی دیرلر شمس فخری بیت کر کند
شهریار خصم شکار * سوی کردون بچشم چشماغیل * حکاك در وصف دلبر بیت
زمك او را سلام کردم وی * کرد سوم نکه بچشماغیل ** ال ** سکز معنایه کلور اول
مکر و حیله معناسنه ثانی بر معلوم رنکدر نیمرنك سرخدر میرزا قاسم کوتابادی در وصف
ابراهیم میرزا بیت در اطلس آل و کرم سرکش * ابراهیمی میان آتش * ثالث بر نوع
پوللی بالقدر غایت ایری اولور بال و وال دخی دیرلر رابع بر مرض مهلکدر هنوز طوغرمش
عورته واقع و عارض اولوریدی کونه دك عربیده اکا عقیله دیرلر خامس یوکسك بیر سادس
نیزه ایله اورمق شاعر بیت هر طعنه بال تیز کرده * کویی که فلك ستیز کرده * سابع
سرعت و شتاب ایله کتمك ثامن بر نسنه نك لونی ظاهر اولمق طالب بیت نه باده یابی
روشن نه رنك ساقی لعل * نه چشمه بینی صافی نه چهره بینی آل * لغت مشترکه در عربیده
درت معنایه کلور اول بمعنی سراب که بادیه لرده صو کبی کورینور مولانا حسین واعظ کاشفی
بیت نسبت دست تو میکردم بدریا عقل کفت * رسم دانش نیست کردن نسبت دریا بال *
ثانی هر نسنه نك شخصنه دیرلر میر نظمی بیت شخصی که بود طرفه تمثال * مخصوص

باوست هيأت آل * ثالث نسل واعقاب كه اولاد اولاد اولاددر رابع شرابك اسماسندن
بر اسمدركه شام وصحرا ايچيلو و تركستاننك پادشاه مهر يننه ديرلر احكام اوزرنده اولور آكا
آل تمغا ديرلر حكيم نزارئ قهستانى بيت زنيم خاتم القاب تونهادوستند * بحكم يرليغ ازآل
ايلخان ياقوت * ولغت خوار زمده خندان معناسنه كلدوكى مسطوردر ﮒ آمل ﭻ
ضم ميم ايله ولايت مازندرانده برشهرك اسميدر طالب شهرمز بوردن اولديغنه ديمشدر
بيت زمكث ملتان نزديك شد بدانكه مرا * بدل شود بلقب آملى بملتانى * وله بيت
دلى چو بلبل آمل شود ترانه سراى * چه جاى زمزمهٔ عندليب شيرازست ﮒ آهول ﭻ ضم
ها وواو معروفله زير زمين يولى معناسنه ميرنظمى در وصف حصار بيت ز بيرون قلعه را
كردند آهول * ولى نتوان كه يابند راه موصول * زبان هنديده براغاج اسميدركه كوكنى
قيناد وب صويله سرخ رنك جامه بويارلر ﮒ مع الميم * آب آجام ﭻ فتح جيمله قامشلق
وسازلقده اولان صو حكيم شيرازى بيت آب آجام وبطايح بدترست * كان به پيشه
وين بسنك اخضرست ﮒ آبام ﭻ باء موحده ايله برج معناسنه در عموما هرنه برجى
اولورسه وكوكرجين برجى خصوصا وبحسب الاعتبار بروجكوا كبه ده ديرلر ميرنظمى بيت
چو آيد مهر در ايام ميزان * شود با عنبر و كافور يكسان * يعنى كيجه كوندز برابر اولور
ﮒ آبشيم ﭻ سكون با ويا وكسر شين معجمه ايله ابرشيم معناسنه در اما بعض فرهنكده
خام ابريشيم اولمق اوزره تخصيص وتصحيح ايلمشلردر ﮒ آب كرم ﭻ ايليجه ديدكارى حمام
خدايى درشاعر طبيب بيت جرب را بكن آب كرمش دوا * دوبارى بدن كر بشويى روا
ﮒ آبلهٔ چشم ﭻ كوزه مخصوص برعلتدر تركيده ايت درسكى ديرلر شاعر بيت ديدم
رقيب بزانوى دلبر غنوده بود * دردیده دل آبلهٔ چشم شد همان ﮒ آتش سم ﭻ ضم سين
مهمله ايله آت سرعتله طاش اوزرنده يوريدكده نعلندن چقان آتش شراره سيدر ﮒ آدم ﭻ
حضرت ابوالبشر على نبينا وعليه السلام طپراقدن خلق اولندوغى ايچون آدم تسميه
اولنمشدر زيرا آديم ارض معناسنه در اندن صكره اولادنه اسم مطلق اولمشدر خواجه حافظ
بيت درنقد عيش كوش كه چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دارالسلام را * شيخ
سعدى * مصرع * بنى آدم اعضاى يكديكرند ﮒ آذربهرام ﭻ ضم ذال معجمه ايله
آتشكدهٔ فارسك اوچنجى معظم آتشكده سى اسميدر ﮒ آذرم ﭻ سكون ذال معجمه وفتح
راء مهمله ايله ذكلتى كه نمدزين دخى ديرلر حكيم اسدى بيت چنان باشنه حمله كرداده مش
كه در حمله خوى خون شد آذرمش * شنه شبهه معناسنه در اما شمس فخرى ايرك ايكى
پارچه كچه سنه ديرلر كيده اكرم ديدكاريدر بيت زين اسب كتابئ شه را * از مه ومهر
بسته آذرم است * كتابى پادشهاره مخصوص خدمتكار در فرهنك جهانكيريده ﮒ آدرم ﭻ
دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى نمدزين شرف شفروه بيت دو پهلوى من از خشكى
بسوده * جوان اسبى كه او را آدرم نى * ثانى بمعنى اسلحه شمشير وخنجر وامثالى نسنه لر
صاحب فرهنك منظومه بيت چيست آن جام آخر كارست * آدرم اسلحه كه خونخوارست *
ﮒ آرام ﭻ راء مهمله ايله آرميدندن اسم مصدردر ايكى معنايه در اول ديكلنمك سكون معناسنه

معناسنه سيف الدين زهرى بيت اى برده زمن قرار و آرام * نزد من بيقرار آرام *
آرام اول قرار وسكون ثانى امردر ديكلن ديمكدر وثانى موضع ومكان معناسنه در حكيم
فردوسى بيت بمردى نشيند بارام تو * زتاج وكمر بستر دنام تو ﮒ آردم ﭻ سكون را
وفتح دال مهملتين ايله كل آذر كون معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ آزرم ﭻ فتح زاء
معجمه وسكون راء مهمله ايله اون بش معنايه كلور اول بمعنى شرم وحيا امير خسرو بيت
چو با زار تمنا كرم تركشت * دلم ز انديشه بى آزرم تركشت * استاد لطيفى بيت هركه ايمان
ودين وشرم دارد * زمردان وزنان آزرم دارد * ثانى بمعنى ادب احمد كرمانى بيت فارغ همه
از حيا وآزرم * بدسيرت وكينه جوى وبى شرم * ثالث رحم وشفقت معناسنه مير خسرو
بيت بوسيد برش برفق وآزرم * خاريد سرش بناخن شرم * رابع بزركى وعزت واعتبار
حكيم انورى بيت اى بزركى كراز بلندئ قدر * آسمانرا نداشتى آزرم * خامس عدل
وانصاف شيخ نظامى * مثنوى * پيرزنى راستمى بر كرفت * دست زد و دامن سنجر كرفت * كاى
ملك آزرم تو كم ديده ام * از تو همه ساله ستم ديده ام * سادس راحت وسلامت وله ايضا
دوكس را روزكار آزرم دادست * يكى كومرد و ديكر كونزادست * سابع محافظه معناسنه
ايضا له بيت دباغت چنان دادم اين چرم را * كه برتا ابد سيب آزرم را * ثامن توان وتاب
وطاقت معناسنه حكيم فردوسى بيت سر پهلوانان بدو كرم كشت * دل طوس توازنچ
آزرم كشت * تاسع خسرو پرويزك قزى آديدركه باباسى وفاتنده اون دورت آى
پادشاهلق ايلدى آزرمى دخت دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت يكى دخترى بود آزرم نام
زتاج بزركان شد اوشادكام * عاشر ظاهر وآشكارا امير خسرو بيت بازدو كنجينه كره
كرد باز * كه سخن آزرم شد وكاه راز * حادى عشر غم واندوه حكيم فردوسى بيت
كه اندر زمانه مرا كودكيست * كه آزرم اوبردلم خواب نيست * ثانى عشر طرز نيكى واسلوب
خوشى ثالث عشر مسلمان شدن بو ايكى معنايه ابوالمعانى بيت هران درجهان كاز آزرم
زيست * بلا شبهه در راه آزرم زيست * رابع عشر خورلقدن قومق خامس عشر
كناه وخطا معناسنه بو ايكى معنايه ايضا له بيت كسى كه كريزد ز آزرم زشت * كه او بى شك
وشبهه آزرم يافت ﮒ استيم ﭻ سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله محمد هندوشاه
صحاحده بمعنى استر وبعض فرهنكده بمعنى آستين منقولدر ﮒ آشام ﭻ دورت وجهله
استعمال اولنور اول اسم فاعل اولور آشامنده معناسنه ثانى آشاميدندن صيغهٔ امر اولور
بو ايكى معنايه سراج الدين راجى بيت درادر بزم رندان غم آشام * زشادى صاف شود درغم
آشام * ثالث اسم مصدر اولور آشاميدنى معناسنه سيد حسين اخلاطى بيت آشام خود
بزخم زبان ميخورد عوان * آرى درندكان همه از زبان خورند * بو معنايه مير خسرو
* رباعيه * چون نتوانم كه نفس رام كنم * خود را بهوزه شهرهٔ عام كنم * زائل نشود تيركئ
خاطر من * كر چشمهٔ خور فى المثل آشام كنم * عربيده بو معنايه تجرع ديرلر شربت
وشراب وصو امثالى نسنه لرى ايچمك معناسنه حكيم خاقانى بيت حسرت فرو
خوردم چو به سينه كره شود * آشام خون دل كنم از افروبرم * رابع فرهنك جهانكيريده

یعنی خوردنی که عربیده قوت دیرلر بو معناده بو عبارتله ادا ایدرلر که * وهو مایقوم به بدن
الانسان من الطعام * استاد دیمشدر بیت بلک شام بدهم تا رموبت * ندارم کرچه کاه شام
آشام ﮊ ا اشتوم ﭺ سکون شین وضم تاء مثناة ایله بورچق صاپندن ایاق کاری سپورکه
ﮊ ا اشتیم ﭺ سکون شین وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صحاح بمعنی دیم یعنی جراحتدن
ظاهر اولان چرك که ترکیده ایریك دیرلر ﮊ ا اکام ﭺ بوزن ناکام سماروغ یعنی منطر کذا فی
الصحاح ﮊ ا اوام ﭺ بمعنی وام که عربیده دین ترکیده بورج دیرلر ابو المعانی بیت ناچارا کرشوی
ناکام * از چهر بدان مخواه آوام ﮊ ا ایام ﭺ یای تحتانیه ایله بمعنی آوام مرقوم ﮊ مع النون
ا ابادان ﭺ آباد معمور معناسنه درالفونون ایله زیاده معمور دیمك اولور ﮊ ا ابادا ییدن ﭺ
بو آباد تحسین معناسنه ومدح معناسنه اولانلر که مصدر اولور مجمع الفرسده ستودن
وستوده معنالرینه هم مصدر وهم اسم مفعولدر یعنی هم مدح وهم ممدوح معناسن افاده
ایدر ﮊ ا ابان ﭺ باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول آفتاب برج عقربده اولدیغی
آیك اسمیدر که حساب رومی ده تشرین اول دیرلر اورته کوز آییدر شاعر دیمشدر بیت
کرم خونم چو آب درخرداد * سرد آهم چو باد در آبان * ثانی شهور شمسیه نك اونجی کونی
اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آبان ماهست وروز آبان * خرم کردن
باب زرجان * ثالث فرهنك جهانکیریده برفرشته اسمیدر که موکل معدن آهن در وماه آبان
وروز آبانده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر معنای اول ایله بو معنایه حکیم خاقانی
بیت کرچه درغربت زپی آبان شکسته خاطرم * زآتش خاطر بابان ضمیران آورده ام
فرهنك ابی نصر فارابی ده همزهٔ مفتوحهٔ مقصوره ایله مرویدر ﮊ ا ابایان ﭺ فتح باء موحده
ویای تحتانیه ایله برجبل عظیم اسمیدر منقولدر که قرق فرسخ یوکسکلیکی واردر ﮊ ا اب باران ﭺ
شهر کابل مضافاتندن خواجه سه باران ناحیه سنده واقع بر تفرجگاه موضعك اسمیدر
شاعر دیمشدر بیت اکرچه جای خوش کابل آب بارانست * بهشت روی زمین خواجهٔ سه
بارانست ﮊ ا اب برین ﭺ سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی لب
جوی شکافته یعنی ارمق کنارلرنده جابجا یارلیلر ابو المعانی بیت ازخدنك غمزه شد سوراخ
سرتاپاتنم * خون روان چون آب برین هر طرف اعضای من ﮊ ا اب تاختن ﭺ ایلرو
سکرتمك معناسنه استاد رودکی بیت زقلب آنچنان سوی دشمن بتاخت * کراز هیبتش شیر
زآب تاخت ﮊ ا ابتین ﭺ سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله نام پدر
فریدون شاهدر حکیم خاقانی بیت حاصل سیمرغ چیست جز پدر دوستم * قاتل ضحاك
کیست جز پسر آبتین ﮊ ا اب چین ﭺ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر جیم عجمیه ایله مینی
غسل ایتدکدن صکره تنشیف ایلدکاری کرپاس در حکیم فردوسی بیت به پیمان که چیزی
نخواهی زمن * ندارم بمرك آب چین وکفن * حکیم اسدی بیت بپوشم با پیش بجامه عجم *
کفن آب چین ده زکافور نم ﮊ ا ابدان ﭺ سکون باء موحده وفتح دال ایله آب ایله اسم ظرف
اولان داندن مرکبدر اوج معنایه کلور اول صو جمع اولوب طوردوغی محل طالب آملی
بیت وزمی ناخورده از دست نسیم * موج بدمستی کند در آبدان * ثانی یغمور صویی

صویی ایرکلدوکی یرکه آبکیر دخی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * چو ابر فندق سیمین در آبدان زرد
برارد از دل فیروزه شکل سیمین رنك * مشعبدیست که بو خرده ریزهای رخام * بحقه های
بلورین همی کشد نیرنك * ثالث محل بول که ترکیده قاوق دیرلر فرهنك جهانکیریده قاون
وقاپوز وامثالی نسنه لره مرویدر ﮊ ا ابدستان وا ابدستدان ا ابدسدان ﭺ کلهم بمعنی
آفتابه یعنی ابریق اسم مرکبدر آبدست ایله داندن معنای ترکیب آبدست ظرفی اولور بویله
اولنجه آبدسته مخصوص اولان ابریق اولمق لازم کلور حضرت مولانا بیت من خمش کردم که
آمد خوان غیب * یك بنان با آبدستان میرسند * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند
چو کرد آلوده بسپارد * زشرم از آبدست آید نه ننك از آبدستانش * بعض فرهنکرده
مطهره معناسنه منقولدر ﮊ ا اب دندان ﭺ اکرچه معنای مصطلحی دفتر اولده ذکر اولندی
مقدم ذکر اولنان معنالردن غیری فرهنك جهانکیریده زبون وضعیف معناسنه در حکیم
انوری بیت حادثه دوزد در دفتنه در شطرنج غم * بد سکالت را حریف آب دندان
یافته * بو بیتده مغلوب معناسی دخی انسب در بوندن غیری اوج معنا دخی روایت اولنمش
اول برنوع امرود در غایت لطیف وآبدار اولور ثانی برنوع قبوغی یوفقه دانه دار انار در
ثالث برکونه حلوای تر لطیفه در بونلر آبدار ولطیف ونازك اولدقلری مناسبتیله در ﮊ ا اب رزان ﭺ
شراب انکوری رزان اوزم اغاجیدر اسم مرکب اولور خواجه سلمان بیت برآز دست مرا جان
بیاد آب رزانم * زشوق آب رزانم بسوخت جان برآزر ﮊ ا اب روغن ﭺ ثرید یعنی اتصویی
آلوب اتمکی طغرایوب اوزرینه دوکوب برنوع طعام ایدرلر عربیده هشم دیرلر حضرت
سید الکونین ومفخر عالم صلی الله علیه وسلم جنابنك جدی هاشمه سبب تلقیب ایام
قحط وغلاده خلقه هشم ثرید ایله ضیافت ایتدوکیچون هاشم لقبیله ملقب ایلدیلر
ﮊ ا اب ریزکان ﭺ برجشن عظیم اسمیدر که اعجام یعنی اهل فارس تیرماهك اون اوچنجی
کونی عید جشن ایدوب بربرلری اوزرلرینه آب وکلاب صاچرلر ریزکان وریزکان دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮊ ا ابزن ﭺ سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله آدم
بوینجه طولانی برظرفدر تابوت کبی باقردن ویاخود دموردن ایدوب طبق سرپوشی کبی
سرپوش ایدوب تا اورته سندن بردلك ایدوب بعض خسته یی ایچنه یاتروب معالجه
ایدرلر اول دلك تنفس ایچوندر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮊ ا ابستان ﭺ کسر
باء موحده وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آبستن یعنی یوکلو عورت حضرت
مولانا بیت درد زه کر رنج آبستان بود * بر جنین اشکستن زندان بود ﮊ ا ابستن ﭺ
یوکلی عورت وحیواناته دخی دیرلر مطلق حامل معناسنه ابو المعانی بیت حوادث رافلك
آبستن است هر شام حکمت زای * که صد کونه حوادث زاید از وی پیش خورشیدش *
فارسیلر شب آبستن است دیدکلرینه عربیده اللیلة حبلی دیرلر ﮊ ا ابستن فریاد خوان ﭺ
یعنی بربط قارنلی برساز در ترکیده قوپوز دیرلر کذا فی شرفنامه ﮊ ا ابسکون ﭺ کسر
باء موحده وسکون سین وضم کاف ایله مجمع الفرسده استر آباددن اوج فرسخ یرده واقع
بر بیوك قریه نك اسمیدر جرجانه اوج کونلك مسافه ده ولایت خوارزمدن جاری اولان

نهر عظیم مذکور قریه قربندن مرور ایتمکله اول نهره دخی آبسکون دیرلر رضی الدین
نیشابوری بیت چو بحر آبسکون کشت دیدها باشد * شریف قالب شهزاده را در آب سکون
فرهنك جهانکیریده مسطوردر که خوارزمدن بر نهر کلوب دریای خزره واصل اولور آدی
اسکوندر عوام غلط ایدوب قلزم دیرلر دریایه واصل اولدیغی محلده آبکون وآبسکون تسمیه
ایدلمشدر محمد خوارزمشاه لشکر تاتاردن فرار ایدوب آنده اولان جزیره یه وارد قلدی ایام
عمرینی آخره ایرشدی استاد رودکی بیت کرفته روی دریا جمله کشتیهای برنو * ز بهر
مدح خوانانت ز شروان تا با بسکون * مذکور جزیره یه ده آبسکون دیرلر استاد فرخی
بیت تو داری از کنار کنك تا دریای آبسکون * تو داری از در کاکنج تا قصدار تا مکران
ل آب سواران ع یعنی حبابها صو اوزرنده اولان قبرجقلر سواران آب دخی دیرلر
میر خسرو بیت آب که او خیمه زباران کند * دایرهٔ آب سواران کند ل آبسیان ع کسر
باء موحده وسکون سین وفتح یای تحتانی ایله کوز یاشی که اشك وسرشك دخی دیرلر ل آبشتن ع
کسر باء موحده وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کزلمك وکزلنجك معناسنه اسم
مصدردر کذا فی مجمع الفرس ل آب طبرستان ع بر کوه مشهورك شاهقه سنده بر بیکاردر
ولایت طبرستانده واقع مرویدر که اول بیکارك باشنه واروب طور دیسه لر طورر آق
دیسه لر اقار الی غیر النهایة بو حالتله در کذا فی مجمع الفرس ابو المعانی بیت همچو آب
طبرستان شد اشك دیده * جریانی وسکون باسخن یار شود ل آب کشادن ع بر علتدر
اکثر آتلرك ایاغنده اولور آب آوردن دخی دیرلر اوله بیت پای اغیار اکرلنك شده نیست
عجب * چون ستوران بودش آب کشادن ظاهر ل آبکون ع سکون با وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کلور اول آسمانی رنك یعنی سودمائیسی عموما وآسمانه وقابجه دیرلر
خصوصا نظام استرآبادی بیت شفق ظاهر نشد بر آبکون کردون که افتاده * فروغ
مشعل تابنده بر قارورهٔ مینا * ثانی بر نهر عظیم آدیدر که آبسکون دخی دیرلر ثالث فرهنك
جهانکیریده نشاسته معناسنه در ل آب مرغان ع قهستانده واقع بر بیکاردر روایت
اولنور که بر دیاره ملخ مستولی اولدقده واروب اول بیکاردن بر شیشه یه بر مقدار قویوب
کتوررلر اول صویه ملازم قوشلر واردر صفرجق قدر عربیده سمرمر دیرلر اول آلدقلری صوقنده
کیدرسه اول قوشلر دخی اول دیاره واروب چکرکه یی بالتمام هلاك ایدرلر فرهنك جهانکیریده
شیراز نواحیسنده بر تفرجکاه اسمیدر ماه رجبده هر روز سه شنبه ده او محله واروب سیر وصحبت
ایدرلر شاعر بیت دیکر نروم بابمرغان * دیکر نخورم کباب مرغان ل آبیش ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله پیراهن مخصوصدر که هر کیم کویکو
اولورسه زفاف کیجه سی کیدرلر بعض نسخه ده حذف نونله مرویدر میر نظمی بیت
عروس جاه را مشاطهٔ دهر * ز دولت کرده آبیشی چو در بر ل آبین ع کسر باء موحده
ویای معروفله شیراز مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر که قربنده بر مغاره واقعدر انده مومیای
معدنی حاصل اولور اول قریه خلقی آنك محافظه سنه مأمورلردر ل آتش آسمان ع
اضافتله برق معناسنه ابو المعانی در صفت اسب بیت آن بادپای رعد صهیل وسحاب تن

وسحاب تن * مانند صاعقه بشتاب آتش آسمان ل آتشدان ع دان ظرف آتش معروف
اوجاق دیمکدر عربیده کانون دیرلر بعض یرلرده دموردن اوجاق اولور اکا مناسبدر
ل آتش دهقان ع ذراعتکارلردن غله یی قالدردقده یرنده قلان خاشاکه اوردقلری
آتش که ارض قوتلنمك ایچوندر خواجه حافظ بیت فلك چون آتش دهقان زبان کین
کشد بر من * بر این ملکت هیچ نیست مساحی ودهقانی ل آتش فشان ع آتش صاچیجی
هر کیم اولورسه مولانا عرفی بیت صبا از کوی لیلی کرد زد بر تربت مجنون * شود آتش
فشان چون شمع مغز استخوانش را * آتشبار معناسنه ده کلور ل آتشین ع شدت
حرارتدن عبارتدر آتشله متصف نسنه که حرف یا نسبت معناسنه ونون تأکید نسبت
ایچوندر آتشه منسوب دیمك اولور میرزا صبحی بیت آهوی آتشین چون زبره بر آید
کافور خشك کردد بامشك تر برابر * معنای بیت آفتاب حمل برجنه کلدکده کوندزله کیجه
برابر اولور چغتای لسانندهٔ بو معنایه اوتلوغ دیرلر میر علیشیر بیت یا نماس ایدی هجر
دین رخسار دین اوتلوغ بولماسا * اول سبیدین دیلد ابار دور عشقدین تاغ فراق
ل آتشکان ع کان آتش تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنمشدر آتشکده معناسنه
کثرت اشتعال آتشدن کنایه در ل آتوربان ع ضم تاء مثناة وواو مجهول وسکون را
وفتح باء موحده ایله عابد وزاهد وصاحب تقوی وورع معناسنه اسمدر کما نقله احمد بن
اسمعیل ل آتون ع ضم تاء مثناة وواو مجهول ایله ایکی معنایه در اول بوزن ومعنی خاتون که
کدبانو دیرلر قزلره تعلیم قرأت وسایر صنایع مخصوص زمان ایدر ثانی رحم مادرده
اولان مشیمه معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل آجستن ع فتح جیم ایله اغاج وطاش
دیکمك وفدان اشجار غرس ایتمك که هنوز دیکلمش فدانه نو آجسته دیرلر ل آجنکان ع
فتح جیم وکاف عجمی وسکون نونله سرخس مضافاتندن بر قریه اسمیدر تعریب ایدوب
آجنقان دیدیلر ل آختن ع سکون خاء معجمه ایله اسم مصدردر قایچ وخنجر چکمك
معناسنه حکیم اسدی بیت دکر پاره هر دو سپه ساختند * کشیدند صف تیغ وخشت
آختند * شیخ سعدی بیت کرش بر فریدون بدی تاختن * اما نش ندادی بتیغ آختن *
بعض فرهنکده بر پادشاه اسمی اولمقده مرویدر ل آخریان ع سکون خاء معجمه وکسر
راء مهمله وفتح یای تحتانیله متاع وقماش وثواب تجارت عربیده سلعه دیرلر استاد عسجدی
بیت آخریان خرد سفته فرستم بدوست * هیچ ندارم دکر چون دل وجان نزد اوست
بعض فرهنکده اثواب خانه که عربیده آثاث البیت دیرلر ل آخشیجان ع سکون خا
ویا وکسر شین وفتح جیمله اضداد معناسنه که آخشیج دخی دیرلر ضد واحد معناسنه که الف
ونون ادات جمعدر یاخود معنای مفرد استعمال لنده وصفیتی تأکید ایچون مبالغه قصد
اولنه حکیم سنایی بیت آخشیجان کنبد دوار * مرد کانند زندکانی وار * وعناصر
اربعه وموالید ثلثه بر برلرینه ضد اولدقلرینه بناء انلره دخی آخشیج دیرلر حکیم انوری
قطعه * تا سه فرزند آخشیجان * چار مادر چنانکه نه پدر ست * تا کنیز زمانه باد بقات
تازها رونه وسه نا کزرست * وعداوت معناسنه احمد کرمانی بیت نا شکرده کبوتر

جان * شاهین فضارا آخشیجان * آخریان ایله بولغت الف مقصوره ایله ده روایت
اولنمشدر ع ااخیدن ج کسرخا ویای معروف ایله بمعنی رسیدن ایرشمك متعدیسی
آخایدن اولور الف ونون زیاده سیله ع ااخیریدن ج کسرخاء معجمه وراء مهمله وسکون
یائین تحتانیین ایله بمعنی آختن مرقوم میر نظمی بیت مقابل یکدیکر تیغ آخیریده *
همانم سینهٔ خصمش دریده ع اذرابادکان واذربادکان واذربایکان ج کاهم
بعد الاذر بفتح الباء الموحده آتشکده معناسنه دربادکان وبایکان بمعنی خازن وحافظ خسرو
کیکاوس آتشکده ده مکث وآراملری محلنده حکیم فردوسی بیت بیکماه درآذرآبادکان *
ببودند شاهان وآزادکان * ولایت آذربیجانده سائر ممالکدن زیاده آتشکده اولمغله
اکا دخی آذربادکان وآذربایکان دیرلر آذربایجان انك معربیدر شیخ نظامی بیت وزانجا
بتدبیر آزادکان ع بباید سوی آذرابادکان ع اذربایجان ج مشهور مملکتدر دارالملکی
تبریزدر خواجه سلمان بیت والی تبریزرا کرخط اشرف میرسد * باج برکردن ز آذربایجان
می آورد * عجایب البلدانده مسطوردرکه آذربایجان معرب آذربایکاندر معنای ترکیب
حافظ آتشدر ع اذربرزین ج ضم باء موحده وسکون را وکسر زا ایله یدی آتشکدهٔ
فارسدن التنجی آتشکده نك اسمیدر شرف شفروه بیت ستمکارا بیاسوز دل ما * ببین کر آذر
برزین ندیدی * سبب تسمیه سنده وجوه ذکر اولنمشدر بر روایتده انی زردشت برزین نام
بر موبد بنا ایلمشدر قاعدهٔ مجوس اوزره بانیسی اسمی اضافیله تسمیه ایدیلر حکیم فردوسینك
بو بیتندن بو معنایه دلالت واردر بیت سزاداد این جستن کین منم * برزم آذر تیر برزین منم
اما بو برزین مشهور پهلوان آدیدر آتشکده نك بانیسی نامی ده اولمق محتملدر نسخهٔ حسینی
وفاییده فتح باء موحده ایله مسطوردر وروایت آخر بویله درکه برکون کیخسرو سواراولوب
کیدرکن اوزرینه صاعقه دوشوب کندویی سراسیمه آتدن آتدقده صاعقه آتی واول
محلی بروجهله یاقمش که آتشنی سویندرمك ممکن اولمیوب آنده بر آتشکده بنا ایلشلر
آتش ایر اوزرینه معناسن ترکیب ایلیوب آذر برزین دیدیلر حکیم انوری بیت ای نمودار
رحمت وسخطت * آب حیوان وآذر برزین * وبرسبب دخی ائمهٔ دین ابراهیم علی نبینا
وعلیه السلام حضرتلرندن برزین نام بر زردشتك بنا سیدر حکیم فردوسی بیت
یکی آذری ساخت برزین بنام * که با فرخی بود ویارای کام ع اذرخرین ج آتشکدهٔ
فارسدن بشنجی آتشکده اسمی درکه آذرخرداد دخی دیرلر ع اذرشین ج کسر شین
معجمه ایله سمندرقوشی که آتشده تعیش ایدوکی مشهوردر ابوالمعانی بیت مانده
ام درتار حسرت کشته ام غرقاب اشك * همچو آذرشین در آتش بوده چون
ماهی دراب ع اذرکون ج فتح ذال معجمه وضم کاف فارسیله برنوع صاری چیچکدر
ابوالمعانی بیت بفیض عشق چه باشد چو کل شوم خندان * که کرد درد غمت چهره
ام چو آذرکون * فرهنك جهانکیریده ضم ذال معجمه ایله شقایقدن برنوعدر کناری
غایت سرخ واورتاسنده سیاه نقطه سی اولور حکیم سنایی بیت که پنهان کرد جزا یزد
بسنك خانه در آذر * که رویاند همی جزوی زخاك تیره آذرکون ع اذرهمایون ج نسل

نسل سامدن بردختر محبوبهٔ ساحره نك اسمیدرکه خادمهٔ آتشکدهٔ صفاهان ایدی اسکندر
آنی حبالهٔ ازدواج بلیناس حکیمه کتورمش ایدی اول سببدن حکیم مرقومه لقب سحر نسبت
اولندی شیخ نظامی * مثنوی * بهارکهن بود وچینی نکار * بسی خوشترازباغ درنو بهار *
باپین زردشت ورسم مجوس * بخدمت درانخانه چندین عروس * هم آشوب دیده هم
آشوب دل * فرورفته دل را بسی پا بکل * درو دختر جادو از نسل سام * پدر کرده آذر
همایونش نام ع اذرین ج کسر ذال معجمه وراء مهمله ایله بمعنی آذین که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی ع اذریون ج ذال معجمه نك فتحیله ده ضمیله ده مرویدر تحفة
الاحبابده کل خیری بعض نسخه ده کل خطمی ونسخهٔ حسینی وفاییده آذرکون وآذریون صاری
رنك برکلدر خراساننده همیشه بهاردیرلر وشیرازده کاوچشم دیرلر ظهیر فاریابی بیت هوای
طاعت تست آن نسیم جان پرور * که ازمیانهٔ آذر بروید آذریون ع اذون ج ضم ذال
معجمه وواو معروفله بمعنی چنان آنجلین دیمك حکیم سنایی بیت تفکر کن یکی درخلقت شاهین
ومرغابی * نکو بین کرچه معنی راست این ایذون وآن آذون ع اذین ج کسر ذال معجمه
ایله دیار عجمده قاعدهٔ مشهوره ومعروفه درکه ولایت حاکمی یاخود پادشاه برشهره کلدکده دروازهٔ
شهری ودکاکین بازاری زیب وزینت ایله آراسته ایدرلر ونوروز وایام عید وجشن اولدقده
کذلك اکا آذین بند دخی دیرلر شمس فخری بیت زفر دولت کیخسرو ملك آیین * زمانه را بنوی
بازبسته اند آذین * واستعاره طریقیله باغك زینت ازهارینه ده دیرلر حکیم سوزنی بیت بر کل
نسرین زعنبر بند آذین ای عجب * وانکهی نظاره کرداند بران آذین مرا * وزینت جمال دلبرانه ده
دیرلر امیر معزی بیت یار مشك خم کرفته درکشش آذین بود * خم کرفتن قامت عشاق را آذین
بود * ومطلق زینت وآرایش معناسنه حکیم سنایی بیت ازپی قدر خویش صدرش را * بسته
روح القدس زخلد آذین * بعض فرهنکلرده رسم وعادت معناسنه ده منقولدر ع اراخیدن ج
فتح راء مهمله ودال وکسرخا وسکون یا ایله بمعنی آرامیدن راحت اولمق ودیکلنمك معناسنه
متعدیسی آراخانیدن کلور ابوالمعانی بیت دوش درکلشن به بلبل کفتم ای بیهوده کو * باز
آراخید تا چند ناله وفریاد کن * ع ارستن واراستن ج کلاهما بفتح الراء وسکون السین
المهملتین بمعنی زیب وزینت کردن استاد عنصری بیت بنام کنیتت آرسته بادا * ستایشکاه
شهر وخطبه تا حشر ع ارام بن ج فتح راء مهمله ومیم موقوف وباء موحدهٔ مفتوحه ایله
میان شهر وقصبات وقراده واقع مختصر باغ وباغچه معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری
ع ارامدن وارمدن ج کلاهما بفتح الراء وسکون المیم راحت اولمق ودیکلنمك معناسنه
حکیم فردوسی بیت چو بیدار باشی تو خواب آیدم * چو آرمده باشی شتاب آیدم ع ارامیدن
وارمیدن ج کلاهما مثلهما کمال خجندی بیت بی تو ازدردم آرمیدن نیست * وزتوام
طاقت بریدن نیست ع اران ج فتح راء مهمله ایله کاشان مضافاتندن برقریه اسمیدر غایت ایری
اشکاری اولور قارهٔ مشابه حکیم شفایی درهجو وزیر بیت خوانی دوسه آراست که آرایش
آن بود * یك کله کاو دوسه دست خرآران ع ارایدن ج کسر یای تحتانی اول وسکون
ثانی ایله بمعنی آراستن مرقوم ع اردی روغن ج یعنی حلوای تر ولطیف ونازك آردروغن دخی

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯖ اارزودن ﺞ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله
شوق وطلب کوسترمك آرزومندی معناسنه ﯖ اارمان ﺞ سکون راء مهمله
ایله بمعنی آرزو وحسرت حضرت مولانا بیت هر حوایج راکه بودش آرمان * راست
کردی میر شهری رایکان ﯖ ااروغ کردن ﺞ ککرمك معناسنه در ﯖ اارن ﺞ
فتح راء مهمله ایله بمعنی آرنج آنك مرخمیدر که جیمی ترخیم اولنمشدر دیرسك که عربیده
مرفق دیرلر اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو کرده
آرن * بعض نسخه‌ده کسر را ایله منقولدر استاد لطیفی بیت مشو با مفلس ورندان
مقارن * که خون آلوده یابی تا بارن * بعض فرهنکلرده ساعد معناسنه استعمال اولنمش
ابوشکور بیت کهی ببازوی بادوش خود فراشته داشت * کهی برنج جهان اندرون سپر آرن *
ﯖ اارون ﺞ ضم را وواو معروفله بمعنی صفه خوب استاد عنصری بیت بارون اونیست
در بوم و رست * جهانرا بارون وآذین بست ﯖ اارویں ﺞ سکون راء مهمله وکسر
واو ایله تجربه یعنی صنه‌مق کذا فی فرهنك جهانکیری ﯖ اارین ﺞ کسر راء مهمله ایله بمعنی
آرن مرقوم ﯖ اازاریدن ﺞ فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله ایله بمعنی آزرده کردن یعنی
انجیتمك ﯖ اازردن ﺞ ضم زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله رنجیده اولمق وفتح زاء معجمه ایله
شتوم ایلکدر ﯖ اازدن ﺞ سکون زا وفتح دال ایله خنجر وبچاق وایکنه وبونلر امثالی نسنه‌یی
صانجمق شاکر بخاری بیت اندام دشمنان تو از تیر ناوکی * مانند سوك خوشه چو باد آزدن
ﯖ ااژدن ﺞ سکون زاء فارسیله ایکنه ایله نسنه کوزه‌مك حکیم اسدی بیت بنزدیك آن کرك
باید شدن * که هر جرم اورا بتیر آژدن ﯖ اازرم داشتن ﺞ شرم وحیا ایلمك کذا فی فرهنك احمد
ابن اسمعیل ﯖ اازرمیدن ﺞ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله حرمت وتعظیم ایلمك میرنظمی
بیت کرا ترس خدا وشرم دارد * بنزدیك جهان آزرم دارد * ومیل ایلمك معناسنه ده کلور
ﯖ ااژکان ﺞ سکون زا وفتح کاف فارسیله غم وغصه معناسنه وله بیت یار با غیر عیش
ونوش کند * دردلم آژکان خروش کند ﯖ اازمودن ﺞ صنه‌مق وتجربه ایلمك معناسنه
خواجه حافظ بیت هرچند کازمودم از وی نبود سودم * من جرب المجرب حلت به الندامه
ﯖ اازمون ﺞ آزمودن لفظندن اسم مصدر در امتحان معناسنه حکیم اسدی بیت یکی
تیغ تو دارم الماس کون * بزخم توی خواهمش آزمون * امیر خسرو بیت آزمون زر بخش
رادر بذلکاه تنکیست * امتحان نقاش رادر نقش اسب لاغر است * حکیم ازرقی در تعریف اسب
بیت از تکین بیرون جهد چون باد در وز معرکه * کر کسی کوید زبهر آزمون او راکه هان *
ﯖ اازندن ﺞ فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکنه ایله دیکمك وکوزه‌مك کسائی بیت
عصیب وکرده برون کن وز وزونج نورد * جکر بیا زن وآکنج از و بسامان کن ﯖ اازن ﺞ
فتح زاء معجمه ایله بمعنی آرن مرقوم وصحاح بندکاه زیرا زو عبارتیله تفسیر اولنمشدر دیرسك
معناسنه بعض نسخه‌ده ساعد معناسنه مرویدر ﯖ ااژن ﺞ فتح زاء فارسیله دکرمان
طاشنی کسکین ایلمك عربیده نقر طاحون دیرلر آژده دخی دیرلر سید ذو الفقار
شیروانی بیت کشف کردار هر کو در کشید از طوق امرت سر * بسامان خار پشتش کرد

کردشست چرخ تیر آژن * وبریره ایکنه صانجمق معناسنه ﯖ اازیدن واژیدن ﺞ اول زاء
معجمه ثانی زاء فارسیله کلاهما بمعنی آزدن مرقوم ابو المعانی بیت نتوانم که روی او بینم *
مژه آژیدن نکاهم کرد ﯖ ااژیدن ﺞ کسر زاء فارسی ودال اول وسکون یا بین ایله
بمعنی هشیار کردن کذا فی مجمع الفرس ﯖ ااس افژون ﺞ سکون سین وفا وضم زاء فارسیله
ومعجمه ایله ده جائزدر دکرمان طاشنی کسکین ایتدکاری دمور آلتکه آژینه دخی دیرلر کذا فی مجمع
الفرس ﯖ ااساکشیدن ﺞ اسنمك که فاژ وفاژه ودهان دره دخی دیرلر ﯖ ااسانیدن
کسر نونله قولایلق معناسنه مصدردر میرنظمی بیت که آسانیدن عاشقرا محالست *
که آسان بودن اورا قیل وقالست ﯖ اااسایبدن ﺞ کسر یای اول وسکون ثانیله راحتلنمك
معناسنه مصدردر ﯖ اااسان ﺞ قولای که مقابل دشوار در عربیده اسهل واهون دیدکاری
معنایه بر مصاحت زحمتسز وجوده کلمکه راحت بولندوغندن آسانی دیرلر جمالای شیرازی
بیت باسان برنمیکیرم دل از لعل لبت آری * مکس آسان بشهد افتد ولی دشوار برخیزد *
ﯖ اااستان ﺞ کسر سین وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول قپو اشیکی عربیده عتبه
دیرلر طالب آملی در منقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت همانکه فخر کنان ز آستان
او روبند * مقدسان فلك با جباه کرد جباه * ثانی درکاه پادشاهان ومراقد انبیا واولیایه دیرلر
تعظیما وله بیت باستان جلالش زشوق کردونرا * نخست دیده رسد وانکهی جباه رسد *
ثالث آرقه او ستنه یاتمغه دیرلر قصر همزه ایله ده جائزدر خواجه سلمان بیت در تنکنای بیضه
زتأثیر عدل او * نقاش صنع پیکر مرغ آستان نهاد * رابع استخراج سالهای مخوف مولوده
دیرلر عربیده عتبه وعوام قران دیرلر ﯖ ااستین ﺞ یك که قفتان وکوملك وسائر ملبوساتك اوله
اسم جنسدر لسان عربده کم دیرلر ضم کافله محمد جان قدسی بیت دارم ولی اماچه دل صدکونه
حرمان در بغل * چشمی وخون در آستین اشکی وطوفان در بغل ﯖ ااستن ﺞ حذف یا ایله
آستین معناسنه در کذا فی شرفنامه ﯖ ااسکون ﺞ سکون سین وضم کافله فرهنك
جهانکیریده دریای حزرك اسمیدر که دریای کیلاندر عوام دریای قلزم دیرلر حکیم خاقانی در
ستایش نیر اعظم بیت میغ از تو اسب بر آسکون تاخت * میدان فلك پلنك وشی ساخت *
ﯖ ااسمان ﺞ اوج معنایه در اول معروف کمال پاشا زاده مرحومك تصرفات خاصندندر که
آسمان لفظ مرکبدر بر جزوی آس در که دکرماندر وبر جزوی مان درکه بکزه‌یجی معناسنه
ماستندن اسم فاعلدر کوکه آسمان اطلاقی معنای ترکیبینك آنده تحقیقی اعتباریله در غلبه
استعماله الله علم منزله‌سنه اولمشدر انتهى کلامه ثانی شهور فارسیه‌نك یکرمی یدنجی
کونی اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آسمان روز ای چو ماه آسمان * باده
نوش وداردل راشادمان * ثالث فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدر که مهمات امور دوز
مز بونه موکلدر اول کونده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلق در حکیم فردوسی بیت
همه ساله زاشناد واز آسمان * تن وجانت باشادی وکامتان ﯖ ااسنستان ﺞ کسر سین
اول ونون وسکون ثانی ایله نام پدر زن وامق درکه آخر کار وامق انی عرضه هلاك کتوردی
استاد عنصری بیت بفرمود تا آسنستان بکاه * بیامد بنزدیك رخشنده ماه *

تحفة الاحبابده همزهٔ مقصوره وتاء مشدده ایله مرویدر ﮒ ااسودن ع ضم سین وواو
معروفله راحت اولمق معناسنه مصدر درابو المعانی بیت همین بودست تار وزازل رسم
سیه بختان * نباشد روزیٔ عاشق زغم آسودن دل را ﮒ ااسیابان ع دکرمانجی لفظ
مرکب اولدیغی ظاهر درکه اصلی آسیاب بان در تخفیفا بانك بری محذوف درسلیم تهرانی
* قطعه * رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی * کاش کردی بدهر بخت
سیاه * روسفیدی باسیابانی ﮒ ااسیازن ع دکرمان طاشی اوزرینه باغلواولان تخته
پاره که دانه یی تدریج ایله دوکمك ایچون ایدرلر دکرمانی متصل دوکدوکندن بواسمله موسوم
اولدیلر ابو المعانی بیت شد دندان آسیاب وزبان * آسیازن بدانهٔ سخن است
ﮒ ااسیون ع کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح واوایله سرکشته وسرکردان معناسنه
مجنیك بیت کرنه عشقت کرده آسیون مرا * ازچه روسرکشته وآسیونم ﮒ ااشامیدن ع
شین معجمه ایله صو وشراب وغیری نسنه لر ایچمك ﮒ ااش بجکان ع سکون شین معجمه
وجیم عجمی وفتح با وکاف فاسی ایله یعنی چندبادستر که جند بیدستر دخی دیرلر طبیب یوسفی
بیت چند بیدستر آتش بجکانست * که کند دفع عات صبیان ﮒ ااشردن ع ضم شین معجمه
وسکون راء مهمله ایله ﮒ ااشزدن ع ضم شین وسکون زاء معجمه ایله کلاهما نسنه یوغرمق
سرشتن معناسنه اصفهانیلر لغتی در ﮒ ااشفتن ع ضم شین وسکون فا ایله متغیر الفهم وعقله
خلل ایرشمك ومشوش الاحوال اولمق مولانا طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك
سخنم نیست ﮒ دامن چه کشایم که کلی در چمنم نیست ﮒ ااشوردن ع ضم شین وواو مجهول
وسکون راء مهمله ایله یوغرمق خمیر اولسون وغیری اولسون ابو المعانی بیت خاکپاك
عاشقان آشوردهٔ خون دلست * اختلاطی زین سبب بادرد ومحنت داشته اند ﮒ ااشوفتن ع
ضم شین وواو مجهول وسکون فا ایله بمعنی آشفتن مرقوم حکیم فردوسی بیت سپاهی همه
خسته وکوفته * کریزان وبخت اندر آشوفته ﮒ ااشیان ع یوه معناسنه در عموما مولانا
عرفی بیت ای نه فلك زخوشهٔ صنع تو دانهٔ * در جنب کبریای تو عرش آشیانهٔ *
وقوش یوه سنه ده دیرلر خصوصا طالب آملی بیت ما مرغ آتشیم اکر نیست باورت *
درشاخسار شعله ببین آشیان ما * کاهی وطن معناسنه ده استعمال اولنور محمد جان
قدسی بیت آسوده کی ندیده لبم از فغان هنوز * یادم دهد زحلقه دم آشیان هنوز ﮒ ااغاردن
واغاریدن ع کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون راء اول وکسر ثانیله اصلامق صو ییله وغیریله
شاعر دیمشدر بیت زآغاریدن آن زشت باخون * شده یکسر درختانش طبرخون * طبرخون
قزل سکوتدر ﮒ ااغازیدن ع فتح غین وکسر زاء معجمتین ایله ابتدا ایتمك و برنسنه یه باشلمق شروع
معناسنه آغاز کردن دخی دیرلر ﮒ ااغاشدن ع فتح غین وسکون شین معجمتین ایله بربری اوستنه
نسنه یغمق معناسنه میرنظمی بیت برآورد آنجا برآغاشدند * متاع وقماش آفراشدند *
ﮒ ااغالشتن ع کسر لام وسکون شین وفتح تاء مثناة ایله مثل آغاشدن مرقوم ﮒ ااغالیدن
کسر لام وسکون یای تحتانیله جنك وغوغایه تحریص ایلمك وفتنه قوپارمق ابو شکور بیت
براغالیدنش استیز کردند * بکینه چون پلنکش تیز کردند ﮒ ااغستن ع فتح غین معجمه وسکون

وسکون سین مهمله وتاء مفتوحه ایله فرهنك جهانکیریده برنسنه یی زور ایله طولدرمق
معناسنه در ﮒ ااغشتن ع کسر غین وسکون شین معجمتین ایله اصلاتمق و یوغرمق حکیم فردوسی
بیت زایرانیان من بسی کشته ام * زمین را بخون کل آغشته ام * مشهوری کسر غینله در اما
فردوسی ضم غینله کشته یه قافیه ایلمش ﮒ ااغندن ع فتح غین وسکون نون ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی آکندن طولدرمق معناسنه در ﮒ ااغوشتن ع ضم غین وواو معروف ایله
قوچمق وقوجاغه آلمق آغوش کردن دخی دیرلر ﮒ ااغوشیدن ع بمعنی آغیشتن ﮒ ااغیشتن
کسر غین معجمه وسکون یا وشین ایله بمعنی آغشتن مرقوم اسدیٔ طوسی نقلی اوزره اصلاتمق
ویوغرمق معناسنه ﮒ اافریدن ع فتح فا وکسر راء مهمله ایله یراتمق خلق معناسنه شیخ سعدی
بنام خداوند جان آفرین * حکیمی سخن در زبان آفرین * بو بیتده اصلی اوزره واقعدر
میرنظمی بیت اطاعت بامرش که منصوص اوست * جهان آفریدن که مخصوص اوست *
ﮒ اافریدون ع قاتل ضحاك اولان مشهور پادشاهدر که قصر الف ایله افریدون وفریدون
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زدهقان برمایه کس را ندید * که شایستهٔ آفریدون سزید
ﮒ اافرین ع آفریدندن اسم فاعل در جان آفرین وجهان آفرین کبی وتحسین معناسنه دخی
استعمال اولنور وشیخ عطار ابتداء منطق الطیرده بیت آفرین جان آفرین پاك را * آنکه
جان بخشید وایمان خاك را * ودعای خیر دخی اولور حکیم انوری بیت تا کس از آفرین
سخن کوید * سخن خلق آفرین تو باد * معنای رابع خمسهٔ مسترقه نك اول کونی اسمیدر کذا
فی فرهنك جهانکیری ﮒ اافندیدن ع فتح فا وسکون نون وبا وکسر دال اول ایله جنك
وخصومت ایلمك استادلبیبی بیت دردل آوان نصیحت کارکرد * ترك آفندیدن و پیکار کرد
ﮒ اافیلن ع کسر فا وسکون یای تحتانی وفتح
وقصر همزه ایله بوزن پسندیدن مرویدر
لام ایله لبه ده دیرلر برنوع یاسی بیراقدر بعض چبان وشیش اوزرینه قورلر نافعدر ﮒ ااکاهیدن ع
کاف عجمیله خبردار اولمق وخبردار ایتمك معناسنه هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور
ﮒ ااکلیون ع کاف عجمیله منقش اطلس تفسیرنده جامهٔ باشد که از هفت رنك بافته باشد
وهفت رنك را دران بتوان دید * دیو بازمشلر شمس فخری بیت کشد بساط چمن
از برای مجلس شاه * بهر بهار پی فرش شه زآکلیون * انکلیون دخی دیرلر ﮒ ااکن ع
فتح کاف عجمیله آکندن لفظندن صیغهٔ امردر شاه ناصر خسرو بیت خری آموختت آنکس
که فرمودت * که همیشه شکم ومعده همی آکن * ودخی قفتان ویاصدق وامثالی نسنه لره
قونیلان پنبه که عربیده حشو دیرلر وله ایضا بیت چون راست بود خوب نماید سخن * که در
خوب جامه بود کر آکن ﮒ ااکندن ع کاف فارسیله بمعنی انباشتن طولدرمق معناسنه شاعر
بیت بهمیان تا بکی آکندن زر * زنقد علم دل راکن توانکر ﮒ ااکنیدن ع فتح کاف وکسر
نون وسکون یای تحتانیله بمعنی آکندن مرقوم شیخ اوحدی بیت آنکه اندر جهان ندارد
کنج * چون توان آکنید نش او کنج ﮒ ااکوشیدن ع ضم کاف عجمی ایله بمعنی آغوشیدن
مرقوم وبمعنی زادن وسپاریدن شهنامه لغتی در ﮒ ااکین ع کسر کاف فارسیله دوشك
ویاصدق وجامه وامثالی نسنه لرك ایچی عربیده حشو دیرلر وبعض تراکیبه صفت اولور

غم آکین و مشك آکین کبی کمال اسمعیل بیت زبسکه عنبر و مشك است توده بر توده *
دماغ و دانش از اندیشه عنبر آکین است ق آکین بالین ع یاصدق ایچی و سائر نسنه‌لرده
دخی بویله صفت ایدرلر حکیم خاقانی بیت خود بر کبود تران مینوست * کاکین جهار بالش
اوست ق آکیلون ع بمعنی آکایون مرقوم یعنی هفت منقش قماش ق آلان ع ولایت
ترکستانده بر شهرك آدیدر حکیم خاقانی بیت تف تیغ هندیش هندوستانی * علی روس در
روس آلان نماید * و مجمع الفرسده برطاغ اسمیدر ق آلایدن ع کسر یای اول و سکون
ثانیله بمعنی آلادن هم لازم و هم متعدی اولور مصدردر ق آلتمغان ع زبان خوارزمده نشان
همایوندر یعنی پادشاهلرك حکمی کاغدی چغتای لغتیدر لکن عجم ده استعمالی شایعدر ابو المعانی
بیت چو حکم عشق باشد عاشقان را دادن جانی * زشاه حسن زلف آورده خط آلتمغانی *
دیکر شاعر * قطعه * چو خط از شاه حسنست آلتمغان * که معنیش همین بد دجانستانی *
که فرمان همایون اینچنین بود * شهید عشق را باید نشانی ق آلفتن ع ضم لام و سکون فا
ایله بی تکلف اولمق و آلشمق و حیران اولمق معنالرینه مصدردر ابو المعانی بیت بدرد هجر
آلفتن عجبتر حال دشوارست * کر افلاطون و کر رستم کشیدن چار ناچارست ق آلفتیدن ع
آلفتن مرقوم معنالرینه مصدر و متعدیدر ق آلودن ع ضم لام و واو معروف ایله بولاشمق
و بولاشدرمق معناسنه در معنای مصطلحی کنهکاردر نتکم شاعر بیت دعایی میکنم یا رب
باین آلوده دامانی * مکن شرمنده پیش قدسیانم از دعای خود ق آلوسن ع ضم لام و واو
معروف و فتح سین مهمله ایله بر نوع لطیف ارکدر تلیین طبع ایدر حکیم شیرازی بیت بس بخود
مطبوخ آلوسن بزود * تا کند تسکین بر دو هم خمود ق آلوشیدن ع ضم لام و کسر شین
معجمه ایله بعض فرهنکلرده آغوشیدن معناسنه در ق آلیزدن و آلیزیدن ع کلاهما
بکسر اللام و سکون الیاء التحتانی آت و قاطر و سائر حیوانات اورکمك و بوکلمك و آزه جق
سوزدن آلنوب چبالمق ق آمادن ع حاضر و مهیا اولمق ابو المعانی بیت خیال دوست چو آید
بخانهٔ دل را * نثار مقدمشان نقد جان آمادن ق آماسیدن ع کسر سین مهمله و سکون
یای تحتانیله شیشمك ق آماهیدن ع کسرها و سکون یا ایله بمعنی آماسیدن مرقوم *
آمایدن ع کسر یای تحتانیٔ اول و سکون ثانیله بمعنی آماسیدن و آماهیدن ق آمختن ع ضم میم
و سکون خاء معجمه ایله بمعنی آموختن ق آمدن ع فتحتینله کلمك معناسنه مصدردر مستقبلنده
میم یایه قلب اولنوب آید و آیند دینلور ق آمد شدن ع اسم مصدردر کلوب کیتمك معناسنه
ق آمرزیدن ع ضم میم و سکون را و کسر زا ایله برلغمق و عفو کناه ایتمك بعض فرهنکلرده ایرشمك
معناسنه مرویدر بو معنایه میر نظمی بیت مخور غم بهر رزقت همچو نادان * بیامرزد نصیب
از لطف یزدان ق آموختن ع تعلم و تعلیم معناسنه لازم و متعدی استعمال اولنور اوکرنمك
و اوکرتمك شیخ سعدی * قطعه * معلمت همه شوخی و دلبری آموخت * جفا و ناز و عتاب
و ستمکری آموخت * من آدمی بچنین شکل و قد و خوی و روش * ندیده‌ام مکر این شیوه
از پری آموخت * کمال خجندی بیت کمال این کفته کر مرغی بر دو پر بهندستان * بیاید طوطی
و از تو سخن آموختن کیرد * چغتای لساننده اوکرانمك دیرلر ترکی دلده استعمال اولندوغی

اولندیغی اوزره انجق بر حرفی تقدم و تأخیر ایله‌شلرندکم میر علیشیرك بو بیتنده واقعدر بیت اول
بلاغه اورکائیب مین ابلا کم جانیم چیقار * کورمسام باشمدا بیر ساعت مین شیدا بلا *
بو بیتده مضارع واقعدر و له بیت اوتوب عشق ایچرا عمروم زاهدا قوی زهد
وارشادی * کشی موتداق اولوق ایشی ضعیف اولغاندا اورکاتماس ق آمودن ع ضم
میم و واو معروفله آراستن و آرسته شدن یعنی بزه‌مك و بزنمش اولمق معناسنه استاد
دقیقی بیت در آمودن آن همایون بنا * نماند ایچ باقی بکنجینه‌ها * مؤید الفضلاده
بمعنی آمیختن و آمیخته شدن مسطوردر ق آموزیدن ع اوکرنمك و اوکرتمك آموختن
کبی هم لازم و هم متعدی اولور شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز *
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد ق آمن ع بوزن دامن پیرامن لفظندن اختصار
اولنمشدر چورن معناسنه میر نظمی بیت کهی بر پاستاده که نشینند * چو هاله آمن آنه
کرفتند ق آمون ع ضم میم و واو معروفله ایکی معنایه در اول مجمع الفرسده پیرامن
معناسنه در مختصر پیرامون در ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی آموی و مشهور ایرمقدر
آب آموی دیرلر شاعر دیمشدر بیت آن رود که خوشتر است ز آمون * بی شبهه که هست
رود سیحون * مولانا هاتفی در تمورنامه بیت جو از آب آمون کذشت آن سپاه * بر آمد
هیاهو ز ماهی بماه ق آمیختن ع کسر میم و سکون یای تحتانی و خاء معجمه ایله قارشمق
و قارشدرمق لازم متعدی کمال خجندی بیت تلخکامی میبرد از ما بدور آن دولب * ساقیان
در باده‌ها کویا شکر آمیختند ق آمیزیدن ع کسر میم و زاء معجمه و سکون یائین تحتانیین
ایله بمعنی آمیختن مرقوم هم لازم هم متعدی اولور قارشمق و قارشدرمق معناسنه
چغتای لساننده بو معنایه قوزغاماق دیرلر هم لازم هم متعدی استعمال اولنور میر علیشیر
بیت ملائك قوشلاری غم شامی قوزغالماق تانك ایرماس کم * بیذیب تورکوککا زیو
آهیم خدنکی بیلکه آشیب تور ق آندون ع سکون نون و ضم دال مهمله ایله اوج معنایه
کلور اول بمعنی آنجا که مقابلی ایدون در اینجا معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت راه تو زین
خیر و شر دو کشادست * خواهی ایدون که ای و خواهی آندون * ثانی بمعنی آنچنان
صاحب فرهنك منظومه بیت مثل آندون چنان چنین ایدون * آنکه آثر بودن از چه
وچون * ثالث فرهنك جهانکیریده آنکاه و آن زمان معناسنه مسطوردر ق آنکندن ع
سکون نونین و فتح کاف فارسیله بمعنی آکندن مرقوم ق آن ع بش معنایه کلور اول
اشارت بعید ایچون اسمدر عربیده ذاك معناسنه ثانی محمد هندوشاه نقد حسن
ایله تعبیر ایلامش عربیده جاذبه دیدکاری در محبوبلرده بر حالتدر که لسان ایله تعبیر اولنماز
و عبارته کلمز انجق مشاهده ذوقیله معلوم اولور خواجه حافظ بیت شاهد آن نیست
که مویی و میانی دارد * بندهٔ طلعت آن باش که آنی دارد * ثالث ادات جمعدر که اسم آخرینه
لاحق اولورسه معنای جمعیت افاده ایدر آدمیان و مردان و زنان کبی رابع ادات
توصیف در بونده دخی کلمه آخرینه لاحق اولور افتان و خیزان کبی خامس بعض تراکیبه
وصفیت ایچون مزج ایدرلر آچخان کبی ق آنین ع کسر نون و سکون یای تحتانیله

یایق که انکله سوود دن یاغ چیقاررلر بستو دخی دیرلر طیان مرغزی بیت سبوی وساغر
آئین وغولین * حصیر وجای روب وخیم وپالان * ویایق طاشنه دیرلر که اول ظرفك ایچنه
قورلر وله بیت دو غم ای دوست در آئین تو خواهم ریخت * تا کنم روغن ازین دوغ همی جنبانم
ع اواوادان ج بمعنی آبادان با واوه قلب اولمق قاعدهٔ فارسیه در ع اوریدن ج کسر راء
مهمله ایله یوتمق اوباریدن معناسنه ودخی مصاحبت آراسته سوز قاتمق وکتورمك معناسنه
اسمٔ داطیفی بیت مراد کسان آوریدی شها * مراد از غریب آوریدی چرا ع اوازکن ج
دعوت ایله دیمکدر مولانا محمد ظهوری بیت بیا مطربا پردهٔ ساز کن * طرب میرود اکنون
آوازکن ع اوازیدن ج کسر زاء معجمه ایله چغرمق آواز کردن معناسنه ع اوان ج
دیوان معناسنه بعض نسخه ده دیوان حکمی معناسنه مرویدر ابو المعانی بمعنیٔ اول بیت
حال دل خود عرض کند ای شه خوبان * عشاق در آیند در آوان تو هر روز
ع اوردن ج کتورمك معناسنه مصدردر ع اوریدن ج بمعنی آوردن حکیم اسدی
بیت تو آنچه از بمبر رسیدت بکوش * ببین وبجای آوریدن بکوش ع اوزارادان ج
آوزار مرقومك ظرفی معناسنه که ایچنه مذکور نسنه لری قورلر محلنده استعمال ایتمك
ایچون ع اوزین ج سکون واو وکسر زاء معجمه ایله آردج اغاجی کذا فی الحلیمی
ع اوشین ج سکون واو وکسر شین معجمه ایله عربیده سعتر ترکیده کویکواوتی دیرلر
ع اوغون ج سکون واو وضم غین معجمه ایله کاریز معناسنه ابو المعانی بیت روداب
از دهانش وقت کفتن * کشوده کوییا آوغون حمام ع اونکان ج فتح واو وکاف
فارسی وسکون نون ایله شرفنامه ده بمعنی آویزان وآویخته شدن ع اون ج فتح واو ایله آونك
لفظندن مرخم در آویخته معناسنه استاد منوچهری * قطعه * شبی چون چاه بیژن
تنك وتاریك * چو بیژن درمیان چاه آون * ثریا چون منیژه برسر چاه * دو چشم من بدو
چون چشم بیژن ع اویختن ج کسر واو وسکون یا وخاء معجمه ایله آصمق هر نه اولورسه
کمال خجندی بیت نازکی ولطف دزدید از بنا کوش تو در * غوطها در آب دادند انکهش
آویختند ع اویدن ج کسر واو وسکون یای تحتانیه یورمق معناسنه ع اویزکن ج
سکون زاء معجمه وکسر کاف ایله اولاشیجی ویاپشیجی اولان نسنه بعض نسخه ده حیزومابون
معناسنه منقولدر ع اویزیدن ج آویختن مرقوم معناسنه در ع اویشتن ج شین
موقوف وفتح تا ایله شرفنامه ده براوتدر زلف شاهدان دخی دیرلر عربیده صعتر دیدکلریدر
ع اویشن ج کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین ایله براوتدر آجیرق قوریدوب
بعض ادویه یه جزو ایدرلر ودروشان وعزلت کزینان کمون ونمك ایله آمیخته ایدوب
تناول ایدرلر عربیده صعتر عراقده ککیك اوتی وکیلانده کته سکته وهندده سابل مروا
دیرلر شاه ناصر خسرو بیت چه کنی دنیای دنی وخرد ریزرا * خوش نباشد بی نان
دیزه وآویشن ع اویندن ج کسر واو وسکون یای تحتانی ونون ایله امید ورجا ایتمك بعض
نسخه ده امزغنق معناسنه مرویدر ع اهختن واهیختن ج کلاهما بکسر الهاء و
سکون خاء المعجمه قالج چکمك خصوصا وغیری نسنه چکمك عموما حکیم فردوسی بیت

بیت ز آهختن تیغها از غلاف * که قاف را در دل افتاد کاف * شمس فخری فتح ها ایله نقل
ایدوب بو قطعه یی نظم ایلمش * قطعه * ابو اسحق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ
بی باکی بر آهیخت * بسان هندوان ترك فلك را * بجوب کین بمالید و بر آهیخت ع اهرامن
اهرمن اهرن اهریمن ج کلهم بسکون الهاء وفتح الراء المهملة رهنمای بدی یعنی سوء
افعاله دلالت ایدنه دیرلر علامهٔ طوسی نقل ایدر که طائفهٔ مجوس آهرمن شیطانه
دیرلر وملکه یزدان دیرلر عبارتی بودر * المجوس من الوثنیة یقولون ان فاعل الخیر یزدان
وفاعل الشر اهرمن ویزعمون بهما ملکا وشیطانا والله تعالی منزه عن الخیر والشر انتهی
حکیم سنایی بیت کرد بادی کرنکردی کرد خاکی هم مکرد * مرد یزدان کر نباشی جفت
اهرامن مباش * یعنی الله اری اولهمزسك باری قرین شیطان اولمه دیمکدر عبد الواسع
جبلی بیت باغ بوجسته زنخ کوی که از بیم درخش * از شهاب اندر هوا آتش کرفته
آهرمن بعض نسخه لرده واسان ناسخه اکثر الف مقصوره ایله مستعملدر شمس
فخری بویله نقل ایتمش کمال پاشا زاده مرحوم الف ممدوده وهاء متحرکه ایله در والفك
قصری وهانك سکونیله ده جائزدر دیمش وبعض فرهنکده الف ممدوده وفتح ها وسکون
راء ایله مرویدر حکیم اسدی بیت ستیزآوری کار آهرمنست * ستیزه پرخاشت آبستنست
اصح قول اولدر * قطعه * کران دو عارض رخشان ز فعل یزدانست * ز فعل آهرمن آن دو زلف
چو کانست * بدین دلیل همی تابوی درست کشد * که خیر کشت زیزدان وشر ز اهرمنست
اهرمنك معنای لغویسی دیو دیمکدر ع اهزن ج سکون ها وفتح زاء معجمه ایله نفت یاغی
ابو المعانی بیت شرار آتش غم آنچنان جکر سوزست * سرشك دیده شه آهزن برون
آید ع آهسته سخن ج ایکی معنایه در اول فسلدیکه فجفج دخی دیرلر ثانی زیرلبدن
سویلمك که عربیده همس دیرلر ابو المعانی بیت آهسته صبا پا زده در بزم بهاران * آهسته
سخن کرد بکل غنچهٔ خندان * ع اهن ج مطلق دمور در خام اولسون معمول اولسون بو اسم
مدلولی اوزره موضوعدر فرهنك جهانکیریده شمشیره دخی آهن دینلدوکی مسطوردر بو معنایی
مؤید شیخ نظامی بیت کسی را که جانش باهن کرم * بسی جامها در سکاهن رزم ع اهنجیدن ج
کسر جیمله بمعنی آهیختن یعنی کشیدن تیغ وخنجر وغیری ویوزمك سلخ معناسنه اما مجمع الفرس ده
جیم عجمیله بمعنی کشیدن ومؤید الفضلاده بمعنی انداختن مسطوردر ع اهنکیدن ج سکون
نون ویا وکسر کاف فارسیله بمعنی قصد آهنك کردن کبی ع اهنین ج دمور دن دوزلمش
نسنه هر نه اولورسه آهن آخرنده یای نسبی درونون نسبتی تأکید ایچوندر ع اهنین خفتان
جبه وجوشن وزره که عربیده درع دیرلر خواجه سلمان بیت میدرخشید از میان آهنین
خفتان وخود * مهر دوان صورت که در پولاد چین تابان کهر ع اهوان ج نقب زن یعنی زیر زمین
قازیجی استاد دقیقی بیت حود بهشتی کرش بیند بی شك * خواهد اندر زمین بیارد آهوان
ع اهون ج ضم ها وواو مجهول ایله رخنهٔ دیوار ونقب زمین حکیم اسدی در صفت نقب زن
مثنوی * باهون زدن در زمین باشتاب * سبکتر روندی زماهی در آب * بن پای سرتا سر آهون
زدند * نکون پای بر روی هامون زدند * شمس فخری آهون نقب زن ونقب باشد دیوب بویتی

نظم ایلمش بیت سپاس یزدان ابواسحق ازان بلند تراست * کد دستبرد حوادث دران کند آهون
فرهنك جهانکیریده نقب معناسنه مرویدر حکیم ناصر خسرو بیت منکر بسوی حرام جز حق
مشنوا * تا بنزد دزد سوی نقد تو آهون گ اییان ج کسر یای اول وفتح ثانیله بمعنی آیا
ایید ن ج کسر یای اول وسکون ثانیله بمعنی آمدن گ ایینه دان ج آیینه ظرفی صائب اصفهانی
بیت دل راز سینه در نظر دلستان بر آر * آیینه پیش یوسف از آیینه دان برار گ ایین ج
کسر یای اول وسکون ثانیله یدی معنایه کلور اول عادت وقانون معناسنه شیخ سعدی در
بوستان بیت کس این رسم وترتیب وآیین ندید * فریدون با آن شکوه این ندید * کاه
اولور امر لزومندن عادتده معنای لزوم افاده سیچون ایراد ایدرلر نتکم بو بیتدن مفهومدر
بیت که تا زنده بر تو نفرین بود * پس زنده کی دوزخ آیین بود * ثانی رسم وروش وطرز اسلوب
معناسنه حکیم سنائی بیت همه هم صورتند وهم سیرت * همه هم سنتند وهم آیین * ثالث
فرهنك جهانکیریده بمعنی آفرین مرقومدر سیف اسفرنکی بیت کشاد ابروی طاق فتح رادین
ظفر بر طاق کرون بست آیین * رابع دونمای شهر وبازار معناسنه طالب آملی بیت بایین
بندی بازار خلوت میروم طالب * که دارم در وجود کامل خود میل سودایی * حکیم فردوسی
بیت بر آیین جهانی شد آراسته * در وبام ودیوار برخاسته * خامس تحفة الاحبابده مهره
معناسنه در وغنی آیراندن جدا ایدن نسنه در اما فرهنك حسینی وفاییده نونله آنین وارد
اولمشدر سادس ابن مؤلفدن منقولدر که مومیای معدنی حاصل اولان مغاره نك قریه سنه برکوی
اسمیدر که ده آیین دیرلر بو سببله مومیایه موم آیین دیدیلر مرور ایام وتغییر السنه عوام ایله کثرت
استعمالدن مومیا دیدیلر سابع عبارت آینده عجم توسع ایدوب یراق یساق دیجك پرده برك
لفظی که یراق معناسنه در آیین لفظنه مضاف الیها ایدوب آیین برك دیدیلر گ مع الواو ج
گ ابخو ج سکون باء موحده وضم خاء معجمه ایله جزیره معناسنه که آبخوست
لفظندن ترخیم اولنمشدر عمعق بخاری بیت کویی که هست مردمك دیده آبخو * یا خود
چو ماهی است که دارد در آب خو گ ابرو ج کسر باء موحده وضم راء مهمله ایله یوز
صویی دیمکدر مجازا ایکی معنایه دخی کلور اول کزیده معناسنه که صنف وجنسنك
اشبه واعلاسی اوله مثلا فلان آبروی عسکر وآبروی شهردر دیرلر افراد نوعنك اشبهی
دیمك اولور ثانی عار وغیرتدن کنایه ایدوب آبروی فلان ریخت دیرلر یعنی فلان یوزی صویی
دوکدی ترك عار وناموس ایلدی دیمك اولور مولانا عرفی بیت آبروی شمع را بیهوده
نتوان ریختن * صد شب یلداست در هر کوشه زندان ما گ ابو ج ضم باء موحده ایله
نام چیزی شیخ آذری بیت ای کرد درت آب رخ خواجه کاریز * وی خاك کف پای تو تاج
سر آبو گ اتشتاو ج آتشتاب مرقوم معناسنه در که باء موحده واوه ابدال اولنمشدر
کلخن معناسن افاده ایدر گ اتشتو ج فتح تاء مثناة ایله آتشتاو مرقومدن مخففدر
گ اتشکاو ج فتح تاء مثناة وکاف وسکون شین ایله آتش قارشدره جق دمور آلت کاو
کاویدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در ابو المعانی بیت سینه پرتاب راچند انکه
کاویدم بدست * کشته آتشکاو دستم را آتش تاب درون گ اذربو ج فتح ذال معجمه

87 معجمه وسکون راء مهمله وضم باء موحده ایله بمعنی آذربویه ومجمع الفرسده صاری چیچکی
اولور بر دکنلو اوت کوکیدر شیراز ده چوبك شنان دیرلر گ ارزو ج حالات قلبیه دن
نسنه طلب ایتمکدر نتکم دیمشلردر بیت یارب این آرزوی من چه خوشست * تو بدین
آرزو مرا برسان گ ازو ج ضم زاء معجمه ایله انتهای اشتهادن اولان ایری دیشلر که عربیده
طاحونه دیرلر طعامی چینیوب خرد ایتدوکیچون گ اسو ج ضم سین مهمله ایله قاقم
دیدکلری جانوردر ودخی ایچ ادك که عربیده خف دیرلر گ اشناو ج فرهنك جهانکیریده
بمعنی آب باز مسطوردر یعنی صوده اوزیجی عربیده سباح دیرلر سید حسن اشرفی * رباعی *
دلبسته روزکار بر دزق شدن * با شیفته بقای چون برق شدن * چون مردم آشناوز اندر
کرداب * دستی زد نست وبعد ازین غرق شدن گ اشو ج ضم شین معجمه ایله مخفف
آشوب در حکیم خاقانی بیت بساز م مجلسی از سایه خویش * که اینجا مجلس آشوبی
ندارم گ افت دیو ج اضافتله اوچق طوتمق ابو المعانی بیت دیدم که شده آفت دیو بر لب
جانان * پرسیدم از وکفت بخوابم کرفته دیو گ الاو ج زبانه آتش یعنی آتش شعله زن
قصر لفله دخی جائزدر شیخ آذری بیت بر اوج کنبد کردون ازان بتابد مهر * که یا فت از تف
قندیل مرتضی آلاو گ الو بالو ج کراس دیدکلری میوه در عربیده مفردات طبده قراصیا حلو
دیرلر میر نظمی در صفت باغ بیت چنادست آبدار وتازه وتر * شد آلو بالو همچون
لعل دلبر گ الو ج ضم لامله اوچ معنایه کلور اول خصوص ایله ارك اسمیدر که آلوی سیاه
وآلوی بخارا دیرلر ونوعنه دخی دیرلر زرد آلو وشفتالو کبی ثانی آلود لفظندن ترخیم اولنمشدر
حضرت مولانا بیت جمله اهل بیت خشم آلو شدند * که همه در شیر نوطامع بدند *
ثالث خشت پز یعنی کرپیچ پیشورن اوجاغیدر معنای اوله عربیده خوخ دیرلر وچغتای لساننده
اوروك دیرلر ضم همزه وراء وسکون واوین ایله گ امو ج ماوراء النهرده برایرمقدر آب
آمو دیرلر معیار جمالیده شمس فخری آمور ودجیحون کنارنده برشهرك اسمیدر اول
اجلدن نهر جیحونه آب آمو دیرلردیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت بخارا خیز وآتش کن سر خصم
زغم کن چشمشان چون رود آمو * فرهنك جهانکیریده آمو ایران ایله توران اراسن
فاصل اولان نهرك آدیدر که باشنده واقع بر قریه نك اسمیدر که اول ایرماغی اکا نسبت ایدوب
آب آمو دیرلر سید حسن غزنوی بیت شخصم چو موی کشت عجبتر مکر که کرد * اشکم چو چشم
چشمه آموی موی او گ امیزه مو ج بیاض قاریشق صقال وباش قیلی که دو موی معناسنه
استاد دقیقی بیت اکر شاه هر هفت کشور بود * چو آمیزه موش مکدر بود گ او ج بمعنی
آب تبادل حروف جائز اولمغله آو دخی دیرلر استاد لطیفی بیت کی تواند که همچو ماغ چکاو
بکند غوطه در میانه آو * شرف شفروه بیت دستی که جود با کف او آشناو شست *
دستی که آودریم او آشناو رست * زبان هندیده بیا معناسنه در گ او و ج فتح واو ایله
مجمع الفرسده برشهر اسمیدر گ اهنکاو ج فتح ها وکاف فارسیله بمعنی آهنجفت که کاو آهن
دخی دیرلر صبان دموری در گ اهنو ج سکون ها وفتح نونله خوشه پیشه کاران یعنی
مزروعات وباغده وبوستانده وضع ایتدکاری کالبد که آدم اسلوبنده ایدرلر حیوانات

زبان کارلق ایتمک ایچون آهو ضم ها ایله بش معنایه کلور اول جیرانکه ترکیده
کیک دیرلر وقره‌جه‌نک نوعیدر ثانی عیب معناسنه‌در بو ایکی معنایه شاعر بیت
بنده حرص چون آهوچه تازی نفس همچون سک * بصحرای قناعت روکه بی آهوست
آن صحرا * معنای ثانی‌یه نظیری نیشابوری بیت پیش چشم سیهت یاد غزالت آهو *
نزد آن سنبل مودم زدن از مشک خطاست * حکیم خاقانی بیت دیدی آن جانورکه زاید
مشک * نامش آهو واو همه هنرست * ثالث فریاد وآواز بلند معناسنه حکیم فردوسی
بیت باهو زبان فتاد وبمرد * بدیدان زاده آن دستبرد * رابع استعاره طریقیله چشم
دلبره‌ده دیرلر مولانا عبد الرحمن جامی * مثنوی * چو بستی نرکسش را پردهٔ خواب * شدی
باشمع همدم در تب وتاب * دو مست آهوی خود را سحرگاه * چرا نیدی بباغ حسن آنماه
خامس بر مرض اسمیدرکه آدمده وحیوانده ظاهر اولور نفسی تنک ایدر عربیده ضیق النفس
دیرلر شیخ نظامی بیت سک تازی که آهو گیر گردد * بگیرد آهوش چون پیر گردد *
آیینهٔ زانو یعنی دیز کوزی مولانا جامی بیت بسته‌ام من روی با آیینهٔ زانوی خویش
تاکنون آن ماه رو چون آیینه روبا روی کیست مع الهاء * آب افسرده طوکمش
صو مرادات یحیی سیدر افسرده اسم مفعولدرکه آخرنده‌کی ها مفعولیتی اظهار ایچوندر
آب آورده برعلتدر حیوانانک خصوصا آتلرک ایاغنده واقع اولور ابو المعانی بیت درپی
جانان رودیک روسیه باپای لنک * کفتم آب آورده این خر بر نمی شاید روا آبتابه
سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول صو قیزدرجق ظرف
معناسنه اولورکه لفظ مرکبدر آبله تابدن که حرارت معناسنه اولان تابدر وآخرنده‌کی ها معنای
خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی آفتابه معناسنه که ابریق دیمکدر بو معنی بایله فاده تبادل وتواخی
اولدوغندندر آبجامه سکون باء موحده وفتح جیمله ایکی معنایه کلور لفظ مرکبدر
آب ایله جامه‌دن اول اثواب یویه‌جق ظرف ثانی فرهنک جهانکیریده بر مخصوص جامدر
آنکله صو ایچرلر بو معناده اصلی جام آب ایدی جام شرابدن تمییز ایچون علمیته نقل اولندقده
مضاف الیه تقدیم اولندی که قاعدهٔ مقررهٔ عجمدر حکیم سنائی بیت زمردم لطف آبجامهٔ
اوست * کعبهٔ اهل فضل خانهٔ اوست آبخانه سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله ایکی
معنایه کلور اول لفظ مرکبدر آب ایله خانه‌دن صو طوره‌جق مکان حوض وامثالی صو
مخزنی وغیری ثانی طهارتخانه‌در آبخره وآبخور کلاهما بسکون الباء الموحده
وفتح الخا والراء ثانی و واو معدوله ایله آبخور مرقوم معناسنه آخرلرنده اولان ها علامت
معنای اختصاصدر آبده سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله هرزه وهذیان یاوه
سوز معناسنه ابو المعانی بیت بهر وصلت دم زدن در پیش اهل دل خطاست * غیر درد عشق
کفتن نزد عشاق آبده * ودروغ حکایه وبی اصل کلمات معناسنه وله بیت کفتم بیاموخت
تو یک حرف از وفا * کفت این سخن آبده است در زبان ما آبراهه * وآب راه یعنی
کذرکاه آب سیف اسفرنکی بیت خاک کوی کن ازین روح طبیعی تا من * زاب راهش
نکذرگاه جکر بر بند آبره سکون باء موحده وفتح راء مهمله واخفای ها ایله قفتان بوزی قماش

٨٨ قماش اولسون غیری اولسون مولانا ظهوری بیت فراوان درین کارکه کارکر * یکی ابره
باقد یکی آستر * الف مقصوره ایله‌ده جائزدر آبریزه آبریز مرقوم معناسنه آخرنده‌کی
ها علامت مفعولدر آبزه کسر با وفتح زاء معجمه واظهار ها ایله صو صیزندیسی زه
زهیدن لفظندن اسم فاعل واسم مصدرده اولور ابو المعانی بیت همچو کرمابه دماغم از بخار
تاب دل * دبدبه‌ام چون کوزهٔ اشکسته دارد آبزه آبستانه کسر باء موحده وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله وسکون با وکسر سین ایله‌ده جائزدر صو الاجق ظرف طاس
وبقراج وامثالهما آب ایله ستاندن مرکب لفظدر آبستنگاه کسر باء موحده وسکون
سین وسکون نون وفتح تاء مثناة ایله طهارتخانه معناسنه شین معجمه ایله دخی روایت اولنمشدر
شمس فخری بیت کیست کینی که شود همت تو ملتفتش * نشود روح قدس مائل آبستنگاه
آبسته فتح باء موحده وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله جاسوس معناسنه
وجاباوس معناسنه‌ده مروید شرفنامه‌ده عایشه وزنی اوزره آیشه وشیشه وزنی اوزره
ایشه دخی دیرلر امام مؤید الفضلاده آبسته زمین راست وهموار کرده بجهت زراعت
مسطوردر یعنی زراعت ایچون اصلاح اولنمش یر وبعض فرهنکده آبستن معناسنه که
اندن اسم مفعولدر وبعض نسخه‌ده زهدان معناسنه مرویدر آبشتنگاه وآبشتنگه
کلاهما بکسر الباء وسکون الشین المعجمه بمعنی جای نهفته یعنی طهارتخانه فرید الدهر بیت
نه همین باز شناسند زعنبر سرگین * نه گلستان بشناسند ز آبشتنگاه آبشخوان
کسر باء موحده وسکون شین وفتح خاء معجمتین و واو معدوله ایله آبشخوار مرقوم معناسنه
آخرنده‌کی ها مفعولیتی اظهار ایچوندر آبکامه سکون باء موحده وفتح کاف عجمی ومیمله
ارپه اونندن ویا خود قوری اتمکدن اصلدوب اکشیدلر بر نوع صودر بوزه کبی عربیده مری
دیرلر ودخی ترخانه وترشی صوینه‌ده دیرلر اعجام بیننده متعارف دروهاضمدر بو استعمال ایدرلر
شاعر بیت درخوان ذکر آنقدر ش میخورد آشی * آبکامه اکر نجش شود هضم نباشد آبکاه
صو یری یعنی صو طوردوغی مکان ومحل زیرا کاه اسم مکاندر آبکنده آبکند مرقوم
معناسنه شاعر بیت رخسار نکنده‌ام بناخن * کز کریه شده است آبکنده آبکینه
سکون باء موحده وکسر کاف عجمیله اوج معنایه‌در اول صرچه معناسنه حکیم سوزنی
قطعه * زان شرابی خورد باید خرم ویاقوت فام * کز فروغش سیمکون ساغر شود یاقوت
سان * زآبکینه عکس او چون نور بر دست افکند * دست بیرون کرد پنداری کلیم
از بادبان * ثانی یعنی شراب شیخ نظامی بیت چو آن جام کیخسروانی نماند * نه جام
آبکینه چو باید فشاند * ثالث فرهنک جهانکیریده الماس معناسنه منقولدر اما کمال
پاشا زاده مرحوم بوکا دخی تصرف خاصی اوزره معنی تحریر ایلمشدر بیورورکه آبکینه لفظ
مرکبدر آب ایله آکیندن که ایچ معناسنه‌در الفی تخفیفاً حذف اولنوب آبکین
اولور وآخرنده‌کی ها معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر
وایچنده صو ویا شراب اولمق شرطدر که ایچی صو دیمک تحقیق اوله وآبکینه
اطلاقی وضع معنای لغوی سنه موافق اوله بو بیتده معنای مذکور ظاهردر بیت

می خور تو در ابکینه با ناله چنك ز آن * پیش که آبکینه آید بسنك * انتهی کلامه بو تقریر
لوزره بوش شیشه یه آبکینه دینلمه مکر کثرت استعمالله مجازا بوش واکر طلو شیشه یه
نام اولمش اوله ﮒ آبله ﭺ کسر باء موحده ایله قبرجق که وجود آدمی ده ظاهر اولور ودخی
چیچك که اطفال وصبیانده چیقار عربیده جدری دیرلر ودخی پیادهر ولکدن آیاقده پیدا
اولان قبرجق شمس فخری بیت مانده در سنکلاخ محنت وغم * آبله کرده باشکافته پل * وکاهی
نخاله معناسنه یعنی طوداقده اولان قبرجق خواجه سلمان بیت با زبانی پر بخار و بالبی
پر آبله * از چه سوزد کر تب محرق ندارد در بدن ﮒ آبلیته ﭺ کسر باء موحده ولام وسکون
یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده زراعت ایدیجی معناسنه در ﮒ آبلیسه ﭺ
تاریینه سین مهمله ایله آبلیته مرقوم معناسنه در استاد لطیفی بیت چو ابن الوقت نبود
آبلیسه * پنیرك چنید او وقت هریسه * پنیرك فائده سز براوتدر ﮒ آب ماه ﭺ صوك
یازآیی در سنه شمسیه دن لسان رومده آغستوس دیرلر اصلی ماه آب در ابو المعانی
بیت شد بتابستان چنان سردی زباران برف ویخ * نامده فصل بهاران در تموز و آب
ماه ﮒ آبه ﭺ بوزن تابه ایکی معنایه در اول شهر ساوه قربنده بر قریه در حمید رحا لابین
الناس آوه دیرلر ثانی صوك لطافتندن بیان قصدیله صاف معناسنه استعمال ایدرلر
میر نظمی در عشق وحسن بیت ضمیر از عجب وکبر وکین ساده * دلش بی غل وغش چون
آب آبه ﮒ آتش افروزنه ﭺ اسم آلتدر آتش یاقه جق نسنه خار وخاشاك وقاوغیری
نسنه لر که آنکله آتش یاقرلر ﮒ آتشپاره ﭺ ایکی معنایه در اول یلدز قوردی که شبتاب
دخی دیرلر ثانی شرار آتش مولانا صائب بیت میکنم از سینه بیرون این دل غمخوار را *
چند بتوان در کریبان داشت آتشپاره را * استعاره طریقیله متحرك وبراق وللماع وآتشه بکزر
نسنه لره دیرلر میر نظمی بیت نشسته بر سمندان شوخ سرمست * کرفته تیغ آتشبار
در دست ﮒ آتشتابه ﭺ آتشتاب مرقوم معناسنه آخرنده کی ها مفعولیتی اظهار
ایچوندر میر نظمی بیت لبش تفسیده کشت ودیده پرنم * درونش بوده آتشتابه از غم
ﮒ آتشخوار ﭺ فتح تا وخاو سکون شین وواو معدوله ایله برقوشدر اکثر واغلب آتش یر
شمندر وسمندور وسمندول وسمندون دخی دیرلر میر خسرو بیت خسرواست وسوز
دل وز ذوق عالم بیخبر * مرغ آتشخوار کی لذت شناسد دانه را ﮒ آتش زنه ﭺ فتح تاء
وزاء معجمه ونون ایله چقماق که طاشدن اوروب آتش چقار دوغندن تسمیه اولنمش خواجه
افضل کاشی * رباعی * آتش زنه وسوخته وسنك بهم * کی در کیرد چه سوخته دارد نم *
نزدیکی دوربت بلا پیوست عظیم * دوری ز تو کافری ونزدیکی هم ﮒ آتشکاه ﭺ کاف
عجمیله کاه مکان معناسنه اولمغین مراد اوجاق اولور طالب آملی بیت شد ز آب وضوی
او بیکمشت * بکردون دود آتشکاه زردشت * بو بیتدن آتشکده اواق فهم اولنور دائما
آتش یاندوغندن اوجاغه ده تسمیه اولنور ﮒ آتشکده ﭺ کاف عجمیله در اما عربیله ده
مجوز اولنمشدر مجوس طائفه سنك خذلهم الله عبادتکاهلری در طالب آملی بیت خود
مقیم حرم کعبه اسلام لیك * هوسم زائر آتشکده کفارست ﮒ آتشکیره ﭺ کسر کاف

کاف عجمیله آتش یاقه جق وآتش طوته جق دمور آلتدر مولانا جامی بیت شد آتشدان
وآتشکیره این مشت عوان خس * که بهر خانمانها سوختن باشند اعوانش ﮒ آتشیزه ﭺ
فتح تا وزاء معجمه وکسر شین وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده آتشك مرقوم
معناسنه در ﮒ آجیده ﭺ کسر جیم وسکون یای تحتانیله نکنده معناسنه مولانا عجیبی بیت تاقدم
چون سوزن از سر ساختم در راه تو * بر جبین افکنده چین آن تند خو آجیده را ﮒ آخته
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول آختن لفظندن اسم مفعولدر
چکلمش معناسنه ظرفندن چقمغه صالح اولان نسنه که تیغ آخته دیرلر حکیم انوری بیت
تا بتاج هدهد وطاوس در کین عدوت * تیرهای پر زدست وتیغهای آخته * بو معنایی
موید شیخ سعدی بیت آنکه شمشیر جفا بر سر من آخته بود * صلح کردیم که ما را سر پیکار
تو نیست * ثانی خادم اولمش آدم وحیوان بودخی چکلمکدن کنایه در ثالث دردی چکلمش
شراب که می آخته دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت بده ساقیا آن می آخته * که جام جم از وی
بپرداخته ﮒ آخسته ﭺ فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله قبواشکی که
عربیده عتبه دیرلر میر نظمی در حق زنان بیت فرق دارد در قدمهای زنان * یمن در آخسته
هم در آستان ﮒ آخسمه ﭺ سکون خاء معجمه وفتح سین ومیمله بر نوع شرابدر طاریدن
واریه دن دخی ایدرلر کذا فی مجمع الفرس وقصر همزه ایله ده مرویدر فرهنك جهانکیریده
ضم سین ایله تصحیح اولنمش وبعض نسخه ده میمك سینه تقدیمیله آخمسه واقع اولمشدر
آخمسه ﭺ سکون خاء معجمه وفتح میم وسین ایله آخسمه مرقوم معناسنه اما فرهنك زفانکویاده
شین معجمه ایله مرویدر ﮒ آخیسه وآخیه ﭺ اول سکون خاو کسر یای تحتانی وفتح سین
ایله ثانی سکون خا وفتح یای تحتانیله حیوانات سوریمی اوکنده کیدن حیوان دکه سائری
اکا تابع اولور حامی ونعمة الله تقلیدر ﮒ آده ﭺ فتح دال مهمله واخفای ها ایله اول نسنه درکه
ایکی اغاجی دیکوب آرقوری بر اغاج باغلرلر کوکرجین وطاوق اوزرنده اوتورر میر سنجری
بیت فلك چو برج کبوتر کبوتران چو نجوم * میان برج خط استواست چون آده ﮒ آدینه ﭺ
سکون دال ونون وفتح یای تحتانی ایله بوزن آبکنده فرهنك جهانکیریده قوس قزح
معناسنه استنادرودکی بیت علم ابروتند بودکوس او * کمان آدینه شود ژاله تیر *
ﮒ آذربویه ﭺ فتح ذال معجمه وسکون را وضم باء موحده ویای مفتوحه ایله کل آشنان
دیرلر صاری چیچکدر آذر بودخی دیرلر عربیده فلاردید کاربیدر ﮒ آذرماه ﭺ شهور فارسیه دن
آخر کوز آییدرکه رومیلر وغیری لسانده تشرین ثانی دیرلر تفصیل احوالی آذر شرحنده مرور
ایلدی ﮒ آذینه ﭺ یوم جمعه در نوروز کونلرینه وروزچشنلره اعتبار ایتدکلرینه بناء روز
جمعه ده دخی اشتغالدن فارغ اولوب عیش وعشرت ایدرلر ذکری مرور ایدن آذیندن مأخوذدر
علم خاص اولمق ایچون آخرینه هاء علامت کتورمشلردر طالب آملی بیت کنون که کز مغزوی
جوش بهار آنست مستانه * صباح شنبه از جیب شب آذینه میجوشد * خاتم کاشی
بیت خامش نشود طفل دبستان محبت * این مدرسه را شنبه وآذینه نباشد *
ﮒ آرامکاه وآرامکه ﭺ کلاهما بفتح الراء وسکون المیم آرام وقرار یری کاه مکان معناسنه

معنای ترکیب قرار ایله جك محل دیمکدر عربیده مقام وچغتای لسانده اورون دیرلر ضم
همزه ایله اسکندرنامه ده نوش الروان وصفنده بیت اورون کرچه کا فرغه دوزخ دورد
اینك عدلیدن اورونی برزخ دورود * بونلر اکثریا اضافتله استعمال ایدرلر سبعه سیمانده
فرخ شاه قدسه کتدیکی حکایه ده بیت اول زمان کیم قیلسا عزم طواف * کعبه اورینغه
قدس ایردی مطاف * یعنی کعبه یرینه قدس مطاف ایدی ی ا اردابه ج سکون را ودال
موقوف وفتح باء موحده ایله اون چورباسی واونی صو یله قارشدیروب برنوع طعام ایدرلر
کذا فی المحمودی ی ا ارداله ج سکون را وفتح دال مهملتین ولام ایله ایکی معنایه در اول عربیده
طحینه دیدکلری ثانی دوه وقاطر قطارینك اك کیروسنه آصدقلری قباصدالی چاك ی ا اردتوله
سکون را ودال وضم تاء مثناة ایله کاجی کبی برنوع طعامدر عربیده سخینه دیرلر بسحاق
اطعمه بیت آن آرد توله خورکه بمن اوت خوار کفت * چون ماسته با بخت زمن عذرها
بخواست ی ا ارد روه ج سکون راء اول وفتح ثانی وواو ودال موقوف ایله اسم مرکبدر
آرد ایله روه دن الك کذا انکه اون الرلر ی ا اردزده ج سکون را ودال و فتح زاء معجمه ودال
ثانی ایله بودنی الك معناسنه اسم مرکبدر آرد ایله زده دن ی ا ارده ج سکون را وفتح دال
ایله ال دکرمانی که دستاس دخی دیرلر ابو المعانی بیت استخوانم آنقدر اشکست جورش
آرد شد * بوده ام در دست جوریا رکویا آرده ی ا اردوله ج سکون را وضم دال وواو معروفله
یعنی آرد توله مرقوم ی ا اردهاله ج سکون را ودال وفتح ها ایله بو دخی آرد توله مرقوم
معناسنه در ی ا اردینه ج سکون را وکسر دال ویای تحتانی مکسوره ایله اون ایله اولان طعام
حاصلی اون آشیدر ی ا ارزه ج سکون را وفتح زاء معجمه ایله صمانلی باچق یا بجیسنه آرزه کر
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی ا ارسته ج فتح را وسکون سین مهملتین وتاء مثناة ایله
بزه نلمش که آراسته دخی دیرلر آرستندن اسم مفعولدر خواجه سلمان ساوجی بیت بسیار مشو
غره بدین حسن دلاویز * کین حسن دلاویز تو از عشق من آرست * استاد عنصری
بیت بنام وکنیتت آرسته بادا * ستایشکاه شهر خطه تا حشر ی ا ارغده ج فتح راودال
مهملتین وسکون غین معجمه ایله مجمع الفرسده خشم وغضب معناسنه اما اکثریا سباعده
استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت سراپرده سبز دیدم بزرك * سپاهی بکردار آرغده
کرك * وشرفنامه ده حرکت معناسنه منقولدر بو معنایی مؤید استاد رودکی بیت کهی آرامده
وکه آرغده * کهی آشفته وکه آهسته * وحریص معناسنه ده مروید ربو معنایه استاد منوجهری
بیت آرغده بر ثنای توجان منست ازانك * پرورده مکارم اخلاق تومنم * تحفة الاحباب
صاحبی یعنی خشم دیمش اما فرهنك حسینی وفایه ده یعنی خشم آلود نقل اولنمشدر ادات
الفضلاده قصر الفله بوزن سرزده غضبناك معناسنه روایت اولنمش مؤید الفضلاده
کذلك وفرهنك جهانکیریده ضم را ایله خشمکین وقهر آلود معناسنه بو معنایه استاد فرخی
* قطعه * شیر آرغده اکر پیش تو آید به نبرد * پیل آشفته اکر کرد تو کردد بجدال *
پیل پیچسته صمصام تو بیند اندام * شیر بیرایه میدان تو آید چنکال * ونونله آرغنده
دخی منقولدر ی ا ارغنده ج سکون را ونون وفتح غین ودال ایله طالب شراب اولان مست یعنی

یعنی کحکین سرخوش ادات الفضلاده قصر الفله بوزن برکنده مسطوردر شاعرد یمشدر بیت
ازمیت دل نمیشود هشیار * مست عشق تو بود آرغنده ی ا ارمده ج فتح را ودال مهملتین
وسکون میمله یعنی آرمیده قرار ایتمش دیمکدر استاد کسائی بیت بود مرد آرمده در بند
سخت * چو جنبیده کردد شود نیکبخت * حکیم اسدی در توحید باری بیت کران ساخت
سنك سبك باد پاك * روان کرد کردون وآرمده خاك ی ا اره ج بوزن خاره یعنی بن
دندانها یعنی دیشلرك دیبی خسروی بیت بادام چشمکانت رخنه شود ببوسه * وانسی
ودو کهرها همه بکسلد زاره ی ا ازادمیوه ج فتح زاء معجمه ایله برنوع حلوادرکه بادام وفندق
وفستق وبونلر امثالی نسنه لر ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت کعب الغزال دارد ازبوی
مشك سهمی * آزاد میوه راهست از قند خرده کردی * وبعض نسخه ده برنوع
حلوادرکه بذورات وعسل ایله ایدرلر ی ا ازاده ج فارغ وتارك وقورتلمش معنالرینه آزاد
معروف وآخرنده کی ها علامت مفعولیتدر بعض اسمه صفت ایچون مضاف ایدرلر سرآزاده
کبی که تفصیلی آزاد ذیلنده مرور ایلدی ی ا ازده ج سکون زاء معجمه وفتح دال ایله کوز
خیره لنمك معناسنه در ابو المعانی بیت از رخت شد نکاه من کوتاه * دیده از آفتاب شود
آزده * وفتح زا ایله بوزن آمده درت معنایه کلور اول رنك ویرمك معناسنه حکیم فردوسی
بیت سوی خانه شد دختر دلزده * رخان معصفر بخون آزده * ثانی ایکنه وامثالی
نسنه لر ایله صانجمق معناسنه حکیم انوری بیت بادام وار چشم حسود تو آزده * وزناله
باز مانده دهان همچو پسته باد * بو معنایه شمس فخری بیت در معدلتش ظالم بی باك نماند
همچون خرلنکی که بود آزده در کل * ثالث نکنه که آجله وآجیله وآژده وآژیده دخی
دیرلر حکیم اسدی بیت پی افرازه سیمین وزرین زده * درون مشك وبیرون بدر آزده * رابع
تشبیهادور پی دیشیلرینه ده دیرلر حکیم انوری بیت از ملاقات صبا روی غدیر * راست
چون آزده سوهانست ی ا اژده ج فتح زاء عجمی ودال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
ایکنه وامثالی نسنه لر صانجمق واستره ایله یارمق ودکرمان طاشنه کسکین ایتمك ایچون
دمور آلت اورمق معناسنه ظهیر فاریابی بیت رخ عدوت چو نارنك رزدو آژده باد *
بسوزنی که زآتش کذار دونه زرنك * وبعض نسخه ده جانور صورتنده دوزلمش شراب
قدحنه ده دیرلر ی ا ازرده ج فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بوزن آکنده ایچی طولمش
نسنه هرنه اولورسه میر نظمی هروی بیت طالع آنچنان سرآورده * سینه از غم شدست
آزرده * وضم زاء معجمه ایله آرزدن لفظندن اسم مفعول صیغه سیدر انجمش ورنجیده اولمش
معناسنه اولور مستقبلنده برالف زیاده اولوب آزارد ومصدری آزاریدن واسم مصدری
آزار کلور ی ا ازغده وا ازغنده ج بو ایکی لغت زاء معجمه ایله صحاح عجمده یعنی آرغده
مرقوم مسطوردر ی ا ازمرده ج سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح میمله آز ایله مرده دن
مرکبدرکه آز حرص وطمع معناسنه ومرده که آدم معناسنه هاء مخفی خصوصیت ایچوندر مرد
طمعکار دیمك اولور میر نظمی بیت ستمکاری بسر نیاورده * آنکسی که شدست آزمرده
ی ا ازموده ج سکون زاء معجمه وضم میم وواو معروفله آزمودن لفظندن اسم مفعولدر

لازم ومتعدی اولور صناشمق وصناغمق معناسنه که کار آزموده دیرلر وصف ترکیبی دخی
اولور ایکی معناسنه ده شاعر دیمشدر بیت در جهان او آزموده میشود * باشد او کار
آزموده درجهان ق ا ازنه ع فتح زاء معجمه وسکون نون ایله بر نسنه یی صاروب محکم
ایلمك استاد لطیفی بیت نیست دندان سست آزنه * همچو دندان رشته خانه
ق ا ازنه ع فتحتین ایله بوزن تازنه هر نسنه یی یرینه وضع ایلمك میر نظمی در تعریف وزیر بیت
ازان شد دلش همچو آتش زنه * که کار بزرگی نشد آزنه ق ا اژه ع فتح زاء عجمی ایله
آلچی که عربیده جص دیرلر و بوغرلمش کرج دیدکلرینه مرویدر ق ا اژیانه ع کسر زاء
فارسی وفتح نون ویای تحتانیه ایله بوزن تازیانه مرمر طاش وکرج ایله دوشنمش فرش زمین
وکرج ایله یاپلمش طاش کذا فی فرهنگ جهانکیری خواجه عمید اویکی بیت برای زینت درگاه
عالیت * زمهر وماه کردند آژیانه ق ا اژیده ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح
دال ایله یعنی آژده مرقوم ق ا اژینه ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله طوقمق معناسنه که
پتك دخی دیرلر زاء معجمه ایله ده منقولدر میر نظمی بیت مرا طالع بد که پر کینه شد * غم
بر سر دل چو آژینه شد * فرهنگ جهانکیریده اول دمور آلتکه آنکله دکرمان طاشی
اصلاح ایدرلر آسیا زنه دخی دیرلر و آخر فرهنکلرده مطلق دمور طوقماقدر ق ا اسان ع
فتح سین وراء مهملتین ایله بوزن آوان فرهنگ جهانکیریده حساب معناسنه که آمار دخی
دیرلر ق ا استانه ع حقیقة ومجازا قپو اشکی در آستان دخی دینلور آخرنده کی هاء مخفی
معنای خصوصیت ایچوندر مولانا طالب آملی بیت رخ سوده کعبه بر در ودیوار خانه
ات * کلهای بوسه ریخت بر آستانه ات ق ا استه ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله چکردك معناسنه هرنه نك اولورسه اسم عامدر ق ا استینه ع سکون سین وکسر تاء
مثناة ایله تخم مرغ هرنه قوشك یمرطه سی اولورسه اسم جنسدر مؤید الفضلاده شین
معجمه ایله ونسخهٔ منظومهٔ نیازی بخاریده قصر الفله مرویدر ق ا اسغه ع ضم سین
مهمله وسکون غین معجمه ایله اوجی یانمش اودون که کوسکی دیرلر معروفی بیت ایستاده
میان کرمابه * همچو آسغه در میان تنور ق ا اسفده ع ضم سین وسکون فا ایله یعنی
حاضر وآماده مسعود سعد سلمان بیت خاطر عالیٔ تو غارت کرد * کنج آسفدهٔ نهان قلم
ق ا اسمانه ع مینك سکونیده وکسریده جائز سقف خانه معناسنه حکیم انوری بیت
از آسمانهٔ ایوان کسری اندرمال * تراز قیصر است آستانهٔ درگاه * معیار جمالیده شمس
فخری طاق خانه باشد دیب بو بیتی نظم ایلمش بیت توان شاهی که از قدر معالی * بود از آسمانت
آسمانه ق ا اسمان درع ع سکون نون وکسر دال وفتح راء مشدده ایله کهکشان که عربیده مجره
وترکیده صمان اوغریسی دیرلر منلا ثنائی بیت سمند از آسمان داده نشانش * مثال آسمان
درع کاهش * ومنجیك بو معنایه تخفیف راء ایله دیمشدر بیت بکوچه که روی با کف کهر
افشان * چو آسمان درع سازی ز بس کهر باری ق ا اسمه ع کسر سین وفتح میم ایله سراسیمه دن
مخففدر عقل خیره اولمق بعض نسخه ده دیوانه معناسنه در آسیمه دخی دیرلر کذا فی مجمع
الفرس ق ا اسوده ع ضم سین و واو معروفه ایله راحت اولمش آسودن لفظندن اسم

اسم مفعولدر مولانا صائب بیت در تمام عمر اگر یکروز عاشق بوده * در حساب زندگانی روز
حشر آسوده ق ا اسه ع فتح سین مهمله ایله بوزن کاسه اوج معنایه کلور اول بالق قلچیغی
ابو المعانی بیت کرچه باشد درمذاق ظالما زاچون شکر * لیك باشد همچو آسه در کلو
مال کسان * ثانی فرهنگ جهانکیریده زراعت ایچون حاضر اولنمش زمین ثالث آس
معناسنه که دکرمان اولور ق ا اسیا زنه ع کسر سین وفتح یای تحتانی وزاء معجمه و نون ایله
اول دمور آلتکه آنکله دکرمان طاشی کسکین ایدرلر ق ا اسیانه ع سینك کسره سیله ده
سکونیله ده جائزدر کوسره دیدکلری بلکو طاشی که آنکله استره بیلرلر ق ا اسیمه ع کسر سین
وسکون یای تحتانی وفتح میم ایله عقل خیره اولمق معناسنه حکیم فردوسی بیت سراپرده
بردند از ایوان بدشت * سپه از خروشیدن آسیمه کشت * بعض نسخه ده دیوانه مزاج
مسطوردر وشوریده حال ومتحیر معناسنه حکیم خاقانی * رباعی * تا ماه بکشتی دردمن
درخطرم * چون کشتی از آب دیده آسیمه سرم * زان باد کرو بشادی آرد خبرم * چون آب
نشینم و چون کشتیٔ ببرم * وله بیت ای مه دوران چو تو آسیمه سرم * نسبت جورم
نه بدوران چه کنم ق ا اشتنکاه ع سکون شین معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف عجمیه ایله
آبشتنکاه مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت مشو غره اگرچه خوردنت شیر وشکر باشد
وجود خویش بیند در آشتنکاه مغروران ق ا اشتوه ع سکون شین وضم تا و واو معروفه ایله
بر آجی اغاج اسمیدر کذا فی اختیارات بدیعی ق ا اشتخوان ع سکون شین معجمه وکسر تا بعده
یای ساکنه وفتح خا و واو معدوله ایله صلح نزاع وبا ریشق ایچون بشوردکاری طعام
معناسنه در معنای ترکیبی صلح یمکی دیمکدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ق ا اشتینه ع سکون
شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه ده آستینهٔ مرقوم معناسنه مرویدر
ق ا اش خلیل الله ع مرجمك آشی که روضهٔ خلیل الله علی نبینا وعلیه السلامده
بشورلر کذا فی شرفنامه ق ا اشفته ع ضم شین وسکون فا ایله سراسیمه ومتغیر الحال
ومختل الدماغ معناسنه طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك سخنم نیست * دامن
چه کشایم که کلی در چمنم نیست * چغتای لسانده آلوغ وآلوق دخی دیرلر میر علیشیر بیت
بنفشه نینك نیجا بولمش دماغی مونجه آلوق * که خطینکا بینك اول هندوبی دوردود
مایوق ق ا اشکار ع ایکی معنایه در اول آشکارای مرقوم ثانی سکون شین ایله آشچی
یعنی طباخ بو معنایه لفظ مرکب اولور آش ایله کاردن ق ا اشکره ع سکون شین وفتح
کاف عجمیه ایله مطلق آوجی قوش هرنه جنس اولورسه ابو المعانی بیت درمانده مرغ بی پر و بال
این دل بزه * در صید او شده غم عشق تو آشکره ق ا اشکونه ع سکون شین ایله بوزن ومعنی
بازکونه یعنی معکوس ومقلوب وله بیت جاهل بدولت اهل سخن در غم والم * کار جهان
درهمه حال آشکونه است ق ا اشکه ع سکون شین وفتح کاف عجمیه ایله انجقرق که امتلاء
معده دن حاصل اولور عربیده فواق دیرلر وله ایضا بیت آمد رقیب همچو قضا ناکهان
ببزم * شد آشکه مرا ز سخن ناکوار او ق ا اشناه ع سکون شین وفتح نون واظهار ها ایله
صوده یوزمك که آشناو شناه دخی دیرلر عربیده سباحت معناسنه حکیم فردوسی بیت بزرکان

بدانش نیابند راه * ز دریا کذر نیست بی آشناه ﴿ آشوفته ﴾ ضم شین و واو مجهول
ایله آشفته مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت سپاهی همه خسته وکوفته * کریزان
و سخت اندر آشوفته ﴿ آشیانه ﴾ کسر شین ایله طیوره مخصوص اولان یوه که آشیان
دخی دیرلر انجق آشیان اسم عامدر و آشیانه اسم خاصدر میرزا فصیحی بیت بر آشیانهٔ بلبل
نسیم پا زد وکفت * که خانمان اسیران خراب می باید * کاهی اسم عام استعمال اولنور
مولانا عرفی در توحید باری بیت ای نه فلک زخوشهٔ صنع تو دانهٔ * در جنب کبریای تو
عرش آشیانهٔ * وخاص استعمال اولندقده وله ایضا بیت پرواز کاه طایر صنعت کجا بود
جایی که دارد از دو جهان آشیانهٔ * فرهنک جهانکیریده بمعنی سقف مسطوردر عبد الواسع
جبلی بمعنی اول وثانی * قطعه * برایوانش مه وسال از بلندی * نهاده نسر طایر آشیانه
ز فخر و مرتبت زیبد که باشد * سپهرش کاخ ومهرش آشیانه ﴿ آشیکاه ﴾ کسر شین
وسکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیله بمعنی آشتنکاه مرقوم ﴿ آشیهه ﴾ کسر شین
وسکون یای تحتانی وفتح ها ایله آت آوازی که شیهه وشنه وغرشت دخی دیرلر عربیده
صهیل دید کاریدر مولانا عرفی در تعریف اسب * قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که دادهٔ
بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * پیراست وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت
پیر علیل فرض * کرشیههٔ زند بجوانی ستایمش * در نقطهٔ رود کنمش نام طی ارض *
میر نظمی بیت زند آشیهه همچون رعد اسبان * چو برق تیز تاب تیغ مردان *
﴿ آصیه ﴾ کسر صاد مهمله وفتح یای تحتانیله عربیده حریره دید کاری طعامدر بعض
فرهنکده خرمایی یاغده پشوردکاری طعامه دیرلر شاعرد یمشدر بیت همچو قرص مه دو
نانی بمرض شافی بود * یک طبق آصیه در سفره شود کافی بود ﴿ آغار ﴾ فتح غین معجمه
وراء مهمله ایله نعلین طسمه سی بعض فرهنکده مشیندن اولان آستر که بعض نسخه لره
ایدرلر استاد دقیقی در نعت شریف بمعنی اول بیت از هلال تو شده آغارهٔ نعلین او *
روی میسودند ملائک در رکاب عرش سای ﴿ آغازه ﴾ فتح غین وزاء معجمتین ایله ابتدا
وایشه شروع ایلمک عموما وترنمات ونغمات خصوصا میر نظمی بیت چو مطرب از کسل خمیازه
دارد * چه سازو نغمه وآغازه دارد * فرهنک جهانکیریده کفش دوزلرک بر آلتیدر وبعض
فرهنکده اول قایش پاره سنه دیرلر که کفشکر وموزه دوزلر دیکش اراسنه قورلر صو
وطپراق کیرمکه مانع اوله ﴿ آغال پشه ﴾ بر اغاج اسمیدر که سده دخی دیرلر تفسیری
سده ذکری محلنده تفصیل اولنور انشاء الله تعالی عربیده شجرة النبق دیرلر ﴿ آغالیدن ﴾
فتح غین معجمه وکسر لام ایله جنک وغوغایه حریص معناسنه ومجمع الفرسده آشفته ایلمک
معناسنه مرویدر اکثر فرهنکلرده حریص خصومت وآشوب معناسنه در ﴿ آغرده ﴾ فتح
غین معجمه وسکون راء مهمله ایله جامهٔ تنک وچسبان یعنی اعجامک بالاپوش اولان
طاراثوابی حکیم سوزنی بیت بدرد خواست کمرکاهت از بسی نرمی * که پوشش زرین
تو بوده آغرده * مؤید الفضلاده وفرهنک ابراهیم قواسده بمعنی فربهی که در برش جامهٔ
تنک پاره کرده باشد یعنی سمزلکندن طار اثواب اوزرنده پاره لنمش اوله ﴿ آغره ﴾ سکون غین

غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بمعنی پریون یعنی تمرکو علتی که وجود انسانده ظاهر اولور میر
نظمی بیت خلق بدوزشت ر وطبع خسیسی شده * چون بهق وآغره لکهٔ مسئی شده
ودخی دایرهٔ پرکاله دیرلر ﴿ آغشته ﴾ آغشتن لفظندن اسم مفعولدر درت معنایه کلور
اول معروف واوچی دخی بربرلرینه قریبدر هربرینک آخرینه ابدال ومحلنه کوره استعمال
جایزدر اول قارشمش ویوغرلمش معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق کاندر روز
رزم * خاک را با خون خصم آغشته است * ثانی نمناک ویاش نسنه ایله نم اولمشه
دیرلر حکیم فردوسی بیت از ایرانیان من بسی کشته ام * زمین را بخون کل آغشته ام *
ثالث اصلنمش معناسنه هرنه ایله اولورسه استاد عنصری بیت لاله از خون دل آغشته
متحیر بماند سر کشته * رابع اصلنمقدن طلو اولمش یعنی بولاشوب طولمش شیخ نظامی
بیت زمینش باب زر آغشته اند * تو کویی در آن زعفران کشته اند ﴿ آغنده ﴾
فتح غین معجمه وسکون نون ایله بمعنی آکنده یعنی طولمش هرنه اولورسه یاصدق ودوشک
وسایر امثالی ومأکولاتدن مومبار وسایر طولمه لر ودخی جمله طلو اولان محسوسا
ومعنا میر نظمی بیت عداوت راد رون دارند بودی * درونش کبر وکین آغندبودی
وضم غین ایله ایکی معنایه کلور اول اکیلمک ایچون یوماق اولمش پنبه ثانی بر نوع بیوک
عنکبوتدر زهرناک اولور ﴿ آفتاب کاه ﴾ کونش اصابت ایدن محله دیرلر کاه بونده اسم مکاندر
﴿ آفتابه ﴾ ابریقدر عموما یامی ابریقدر خصوصا مولانا جامی در یوسف زلیخا * مثنوی
بدستش داد زرین آفتابه * کنیزی از پیش زرکش عصابه * یکی طشتش بکف از نقرهٔ
خام * بسان سایه اورا کام بر کام ﴿ آفتاوه ﴾ ینه اول معنایه در با واو قلب اولمشدر
فارسیده اقلاب حروف قاعدهٔ مقرر در ﴿ آفرازه ﴾ سکون فا وفتح راء مهمله وزاء
معجمه ایله شعلهٔ آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت کنم ز آتش طبع تو آفرازه
بلند * ز آفرین تو باشد کز آفرازهٔ من ﴿ آفروشه ﴾ سکون فا وضم را وفتح شین معجمه
ایله بر نوع لطیف حلوادر که صنعتی روغن سادهیی قیناد وب اوزرینه ایجه اولمش اونی
دوکوب نرم آتش اوزرنده ال ایله اوارلر تا که دانه دانه اوله بعده اوزرینه شکر یاخود
عسل مصفایی دوکوب آهسته قارشدررلر بی نظیر سریع الهضم لطیف حلوا
اولور استاد رودکی بیت رفیقا چند کویی کو نشاط * نه بکریزد کسی کرم آفروشه
شاه ناصر خسرو بیت این آفروشه ایست که زاغشت * خوالکر ستش هردو قرین یکدیکر
خوالکر مطبخی وخوانسالار معناسنه در کلور فرهنک جهانکیریده مسطوردر که اهل
کیلاندن مسموعدر که آفروشه کیلانه مخصوص بر نوع خورش یعنی یمکدر مشهور
ومعروفدر که طریق طبخی بویله در بر قاج یمرطه صاروسن سودا بچنده چالقیوب نرم آتش
اوزرنده بر مقدار قوییلندقدن صکره اوزرینه شکر یاخود عسل دوکوب قاشق ایله
آمیخته ایدوب خشکه پلاو اوزرینه دوکوب تناول ایدرلر قصر الفله افروشه وحقق
الفله فروشه دخی دیرلر ورضی الدین نیشابوری یه نسبت اولنان قولده افروشه اوزینه
اولمق اوزرینه منقولدر نتکم مزبور دیمشدر بیت همه جهان شکر لفظ تو کرفت وهنوز *

آفروشه درون میدهی عدو راسیر ل ا افریده ع راداش عربیده کی مخلوق معناسنه
طالب آملی درنعت شریف بیت همه از آفرینش برگزیده * همه از نور یک ذات آفریده *
ل ا افریننده ع رادیجی عربیده خالق معناسنه آفریدندن اسم فاعلدر منظومه شاهدیده
بیت بیل آفریننده یاره دیجی * رزق ویریجیدر روزی دهنده ل ا افسانه ع سکون فا وفتح سین
ونونله فرهنگ جهانگیریده افسانه معناسنه درمیر عمادی * قطعه * آن موی که درستایش
آمد * زلفست وکله نه موی وشانه * مردم جستم نه ریش ودستار * حکمت کفتم نه ازفسانه
ل ا افکانه ع سکون فا وفتح کاف فارسی ونون ایله ناتمام مطروح اولان ولد عربیده
سقط دیرلر کسر سین وسکون قافله انسانده وحیوانده اولور مسعود سعد سلمان بیت
شکم حادثات آبستن * از نهیب تو آفکانه کند * فرهنگ جهانگیریده قصر الفله وحذف
الفله فکانه دخی جائزدر ل ا اقشته ع کسر قاف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
کیلار ومخزن معناسنه ده کلور میر نظمی بیت ز هر چیزی که باشد خوب وزیبا *
ازان آقشته پر کرده ز کالا ل ا اکاه وا اکه ع فتح کاف فارسی واظهار هایله خبردار ومتیقظ
ومتنبه معناسنه مصدری آکاهیدن کلور وله بیت پیامی در رسید ز انسوی ناکاه * ز احوال
ولایت کشته اکاه ل ا اکسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله فرهنگ جهانگیریده طرنق
برنسنه یه ایلشمک ودخی ال ایله طوتوب آصلمغه دیرلر حکیم سوزنی بیت هیچ اهل هوا
وبدعت را * چنگ در دامن تو آکسه نیست ل ا اکسته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله محکم باغلنمش معناسنه شین معجمه ایله ده مرویدر کمال اسمعیل بیت خود مکن
قصه دراز آخر نباشد کم زیان * چون طمع آکسته است از جبه ودستار او ل ا اکشته ع
سکون شین معجمه ایله آکسته مرقوم معناسنه شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا *
انتقام تو بکین آکشته است * ودخی بمعنی آکنده وله ایضا بیت خوری از خوان عالم هرچه
داری * ابا وقلیه وآکشته آکنج ل ا اکنده ع فتح کاف عربی وسکون نونله بو وزن
تابنده آخور معناسنه که عربیده اصطبل دیرلر وله شمس فخری بیت زانکه از جود خسروی
دارم * سبز خنگ فلک در آکنده * وضم کافله بو وزن آشفته مرویدر ابو العباس بیت
روز با کنده شدم یا فتم * آخر چون پاتله سفلکان * پاتله بیوک قازغاندر ل ا اکنده ع فتح
کاف عجمیله طولمش مملو معناسنه هرنه اولورسه یاصدق ودوشک وامثالی وکبه وسائر
هرنه که طولمق قابل اوله وما کولاتده مومبا روشیردان وسائرلری جمله سنه دیرلر حکیم
سوزنی بیت سائل وزائر زکف زاد تو در روز بزم * بدرها کیرند آکنده ز زر جعفری *
فرهنگ جهانگیریده طویله آخور معناسنه ده مرویدر بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه
لؤلؤ افشان کند دو جزع مرا * عشق آن لعل لؤلؤ آکنده * وان دکر کند کان دران بحره
بر سکیزان چو حرد را کنده ل ا اکنیده ع فتح کاف عجمی وکسر نون وسکون یای تحتانیله
آکنده مرقوم معناسنه شاکر بخاری بیت منم در کشور عشقت خنیده * دلی از مهر
رویت آکنیده ل ا اکنه ع کسر کاف وفتح نونله بو وزن عاقله قفتان وزبون ویورغان وامثالهم
ایچنه قونیلان پنبه یه دیرلر حکیم سوزنی بیت شد زمستان وز جود تو بنه میخواهم * اره

اره واستر وآکنه میخواهم ل ا الاله ع فتح لامین واخفاء هایله لاله که معروف شکوفه در
ل ا الانه ع فتح لام ونونله بمعنی لانه که آشیانه دخی دیرلر میر نظمی بیت چه کوهی در جهان
همتا نبودی * که در بالای او آلانه بودی * بو معناسی دخی قبو خلقه سیدر وبعض
فرهنکده سایه معناسنه ده مرویدر ل ا الغده ع ضم لام وسکون غین معجمه ایله تحفة
الاحبابده آرغده مرقومدر ایکی معناسیله ده متراد قدر استاد رودکی بمعنی اول بیت شیر
آلغده که بیرون جهد از خانه بصید * تا بچنگ آرد آهو راو آهو بره را ل ا الغونه ع سکون
لام وضم غین وفتح نونله قزلجه که زنان یوزینه سوررلر کلگونه وفکرد دخی دیرلر استاد
منجیک بیت سرخ رویش بالغونه کنید * رو کرا در نبود کردد زرد * بو معنایه شمس
فخری بیت رخسار روز کارت با داهمیشه کلکون * ز انسانکه روی خوبان از رنگ
آلغونه ل ا الفته ع بو وزن ومعنی آشفته و واله وحیران معناسنه ده مرویدر استاد لطیفی
بیت چو دل در آل عم آلفته باشد * همه حال بدن آشفته باشد * فرهنگ جهانگیریده
بمعنی درویش بی نوا مسطوردر اما بین الناس لا ابالی وبی قید وتکاف معناسنه مستعملدر
ل ا الفنده ع فتح فا وسکون نونله بمعنی اندوخته یعنی قزانلمش عربیده مکتسب معناسنه
ل ا الکونه ع سکون لام وضم کاف عجمیله بمعنی آلغونه مرقوم ل ا النده ع فتح لام
وسکون نونله قپوسو رمه سی شاعرد یمشدر بیت کسی کفتار زان خواهنده بودی * پس
درخویش را آلنده بودی ل ا الواه ع سکون لام وفتح واو واظهار هایله اکیر دیدکلری
کوک که عربیده وج دیرلر ل ا الوچه ع مصغر آلودر که خرده ارکدر بعض نسخه ده چالی
یمشیدر که عربیده انبر بارس دیرلر وبعض فرهنکده کوکم دیدکلری که بین الناس
قراصیا دیرلر ل ا الوده ع آلودن لفظندن اسم مفعولدر بولاشیق وقاریشق وکاهی
ملوث معناسنه وکاهی مرتکب معاصی ومناهی معناسنه ده استعمال اولنور نتکم مولانا
عرفی بیت ما لب آلوده بهر توبه بکشاییم لیک * بانک عصیان میزند ناقوس استغفار ما
معنای اوله یعنی بولاشق معناسنه چغتای لساننده بولقاش ویوقش دخی دیرلر نتکم میر
علیشیر بیت ناوکی نینک تیرو پیکانید ارنکن توزایماس * تا که کونکلو مدین که پران
اوتی بولقاش قان انکا ل ا الونه ع ضم لام وواو معروف وفتح نونله آلغونه مرقوم
معناسنه بالغه اندن اختصار اولنمشدر ابو طالب کلیم بیت کازار شد آلونه کنام ز کل اشک
کردیم دوادا ع فراق همدا زا ل ا الوه ع ضم لام وواو معروف واظهار هایله طوشنجل
قوشی که عربیده عقاب دیرلر بعض نسخه ده قره قوش مرویدر صیادلر قره قوش عقابدن
غیریدر دیرلر ل ا اله ع بو وزن ناله طوشنجل قوشیدر میر نظمی هروی بیت عقل پیران
بجا ونو ساله * کار شاهین نمیکند آله ل ا اله ع ضم لام واظهار هایله مجمع الفرس ده
طوشنجیل قوشیدر آلوه دن مختصردر وله بیت وصلتش خواهد آنکه و آله بود * چون
کلنکی که صید آله بود * ل ا الیزنده ع کسر لام وسکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه
ایله اورکک وبدخوی اولان حیوان که اکثر قاطرده وبعض آتده استعمال اولنور ابو شکور
بیت چو آلیزنده شد در مرغزاری * نباشد بر دلش از یاد باری ل ا اماده ع اسم

مفعولدر حاضر ومهیا معناسنه میرخسرو بیت تو دادی بدل کنج آماده را * تو کردی
بلند آدمی زاده را * اولمش یتمش ودوزلمش معناسنه دخی استعمال اولنور شمس فخری
بیت سرور بهجت ارباب فضل در کیفر * بفر دولت شاهیست دائم آماده آمار
فتح راء مهمله ایله حساب ودفتر معناسنه که آوار دخی دیرلر آمارکیر محاسب معناسنه
اولور آماه اظهار ها ایله بمعنی آماس شیش که عربیده ورم دیرلر شرف شفروه
* قطعه * شیرکر مالش عدل تو دباغت یابد * کردنش نرمتر از نیفهٔ روباه بود *
خصمت ار فربهی یافت زمعجون غرور * چه شود فربهی طبل ز آماه بود آمخته ضم
میم وسکون خا وفتح تاء مثناة ایله آموخته لفظندن اختصار اولنمشدر اوکرنمش
معناسنه کذا فی مجمع الفرس آمد ایکی معنایه در اول اسم مفعولدر ماضیده
وحالده استعمال اولنور کلمش وکلدی دیمکدر ثانی بدیهه ولطیفه معناسنه امیر خسرو
بیت بارها در شدی بمجلس خاص * که نوازند بدی وکه در قاص * کاه کفتی بشوخی آمدهٔ *
که نمودی بعشوه شعبدهٔ آمله کسر میم وفتح لام ایله املج دیدکاری دارودر کابلی
نوعندندر اما اندن کوچکدر قبوغی استعمال اولنوب چکردکی آتیلور طب کتابلرنده
قشر املج یازیلور نوشدارو ترکیبنک جزء اعظمی در آمنه فتح میم ونونله بوزن
امنه یغلمش اودون بعض نسخه ده یاریلوب یا قفه حاضرلنمش اودون یعنی میرزا ابراهیم
الف ممدوده ومقصوره ایله ده روایت ایلمش حکیم سوزنی بیت عزار آمنه هیزم همه زکوه
خشك * نهاده اند چو انبار ومن در انبارم * خشك فتحتین ایله مجمع الفرسده نام کوه
مسطوردر آموده درت معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی آراسته شیخ نظامی
بیت دو خرکه داشتی خسرو ومهیا * بر آموده بکوهر تا ثریا * بو معنایه امیر خسرو بیت
دکر باره در جنبش آمد نشاط * بر آموده شد خسروانی بساط * ثانی بمعنی آمیخته
یعنی قارشمش شیخ نظامی بیت بخوی خوش آموده به کوهرم * برین زیستم هم برین
بکذرم * ثالث فرهنك جهانکیریده اینجو ولعل وامثالی جواهرکه اپلکه دیزلمش اوله شیخ
نظامی بیت بر آموده جوهر بعشکین کند * فروهشته بر کوهر آکین کند * رابع بمعنی
پر کرده وله بیت کذارندهٔ طرف کوهر فروش * سخن را بکوهر بر آموده کوش * ودخی
آمودن لفظندن اسم مفعولدر اوکرنمش معناسنه آمه بوزن نامه دوات معناسنه که
خواستان وخواسته دخی دیرلر عربیده محبره معناسنه حکیم طرطری بیت ای ترا تینك
آمه نی خامه * لوح تعلیم تخته زدست * فرهنك جهانکیریده بمعنی آمتهٔ مرقوم مرویدر
آمیزه کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور فرهنك
جهانکیریده اول بمعنی آمیخته حکیم سنایی بیت کرد کرده بسی سخن ویزه * نیك وبد خیره
درهم آمیزه * مصدری آمیزیدن اولور ثانی بمعنی مباشرت جماع آمیژه زاء عجمیله
مجمع الفرسده مرد دوموی یعنی قرغل عربیده کهل دیرلر شمس فخری بیت هر که با بنده
کان شاه جهان * دارد اخلاص نسبت ویژه * پیر کردد ولی یقین نبود * در جهان رنك
موی‌اش آمیژه آمیغه کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بمعنی آمیخته کذا

فی فرهنك جهانکیری آنجه آن له چه دن مرکبدر آن اشارت بعید وچه نه دیمکدر
معنای ترکیب اول نه دیمك اولور وآنی دیمك معناسنه ده کلور شیخ سعدی بیت آتش
سوزان نکند با سپند * آنچه کند دود دل مستمند آنسته فرهنك میرزا ابراهیمده
کسر نون وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله براوت کوکیدر خوشبوه شکلی دخی دیرلر وفرهنك
جهانکیریده فتح نونله بوزن وارسته براوتك کوکیدر عربیده سعد دیرلر ضم سین ایله ولسان
هندیده موثه دیرلر آنکاه وآنکه کلاهما بسکون النون وفتح کاف عجمیله اول وقت
دیمکدر نظام استرآبادی * قطعه * زمین ویسروار ستم زفوق وتحت بکذشتم * برین
عالی مکان آنکاه کشتم لامکان پیما * هزاران ساله راه لامکان آنکه برون کشتم * زقصر رفعت
سلطان دین شد آسمان پیدا * بو بیتلرده اندن صکره معناسی ده استنباط اولنور
آنکه سکون نون وکسر کاف عربی واخفاء ها ایله آن ایله که دن مرکبدر اول کمسنه
معناسنه وکه ادات حرفیدرکه مابعدینی ما قبلنه ارتباط ایچون ایراد اولنور وکاهی اسم
استعمال اولندقده برنسنه نك ذاتنه استدلال ایدر کاهی عربیده اولان مع هذا معناسنه
ایراد ایدرلر نتکم مولانا عرفی بیت با آنکه یقین است که در کلشن فردوس * صد کل بتهی
دستیٔ هر خار فروشند آوارچه آوار لفظنك تصغیریدر وقت حساب معناسنه
ابو المعانی بیت بیك ثواب نیابند غیر معصیتم * اکر نظر بکنند آوارچهٔ ام بروز حساب
آوار فتح واو وراء مهمله ایله آمار مرقوم معناسنه در استاد معزی بیت پیش دید
بماندست که ملك ملکان را * ارند بدیوان تو آوار ودفتر * رسالهٔ حسین وفائیده آوار اول دمود
خرده لریدرکه نعل دلوکندن چقار بو معناسی دخی وطن ومسکنندن دور اولمش دیمکدر شمس
فخری بیت شکوه تاج کیان وارث ممالك جم * که از ممالك آوار کرده است اورا آوازه
فتح زاء معجمه ایله صدا ومقام ایله اوقق ودخی غیرت معناسنه ابو المعانی بیت چنان شد
است برون شهر تش زاندازه * که رفته است همه آفاق صیت وآوازه آواه اظهار
ها ایله آواز معناسنه درکه آواد دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زمنزل بمنزل همی شد جهان *
سبك همچو آواه بکوش از جهان آورچه آوارچهٔ مرقومدن مخففدر حساب معناسنه
استاد لطیفی بیت هر آنکو خرمزاج وغرچه باشد * وراچه قول وچه آورچه باشد
آوردکاه وآوردکه کلاهما بکاف الفارسی جنك یری محل معرکه آورد جنکدر کاه وکه
اسم مکاندر حکیم فردوسی * مثنوی * نهادند آوردکاهی بزرك * دو جنکی بکردار غندهٔ کرك
صف آرای این لشکر کینه خواه * چنین بست صفهای آوردکاه * مثال ثانی میرنظمی بیت
کهان مهمان خواست در صبحکه * نهادندر وسوی آوردکه آورده برعلتدر انسانده
وحیوانده طرنق دبنده واقع اولور وله بیت عدوت چو نتوان بخارد سرش * شد آورده در
ناخن کار خوش آورن سکون واو وفتح راء مهمله ایله بوزن ومعنیٔ آبره قفتان ویصدق
ودوشك یوزی وهرنه که آسترلی اوله لابد یوزی اولور اول یوزه آبره وآورن دیرلر حرف
با ایله واو میاننده تبادل اولدیغی شایعدر آوله سکون واو وفتح لامله بمعنی آبله کسره
واو ایله صحیحی درقبرجق که وجودانسانده ظاهر اولور ابو المعانی بیت ز آتش هجرت

چنان جان ودل من سوخته * صد هزاران اوله پیدا شله درسینه ام ﴿ااوه﴾ فتح واو
واظهار ها ایله بوزن اگه آه دیمکدر حضرت مولا * مثنوی * همچو مجنونی که بشنید از یکی
که مرض آمد بلیلی اندکی * کفت آوه بی بهانه چون روم * وربمانم از عیادت
چون شوم * واخفاء ها ایله بوزن کاوه اوج معناسنه کلور اول شهر ساوه قربنده بر شهر مختصر
اسمیدر ثانی کربیج وکرمیه بشوردکلری اوجاق ثالث صداوندا ایچی معناسنه ﴿ااویخته﴾
آویختن لفظندن اسم مفعولدر آصلمش معناسنه ابو المعانی بیت هرکس از اعمال خود کرنیك
وبد یابد جزا * تونه بینی هر بزی از پای خویش آویخته * ودخی قصابلرك ات
اصدقلری چنكال وهرچنه کال که نسنه آصیلور ودخی اطراف وجوانب معناسنه ده رسیله
نظر در ﴿ااویزه﴾ کسر واو وسکون یاو فتح زاء معجمه ایله آویخته مرقوم معنالریله مترادفدر
وبمعنی کوشوار یعنی کوپه که قولاغه چکورلر مولا ناهاتفی بیت درنظم من درتمام جهان
شد آویزهٔ کوش شاهنشهان ﴿ااویژه﴾ زاء فارسیله بمعنی کوشوار کوپه که آیاقلی اوله
لواحد من الشعراء * رباعی * ای از تو مراکوش برودیده تهی * خوش آنکه زکوش پای دردیده
نهی * تو مردم دیده نه آویژهٔ کوش * ازکوش بدیدا که دردیده بهی * ودخی اوزم
وخرما صالقملری وقواق وسکوت اغاجلرنده صالنان نسنه لر وامثالنه دیرلر ﴿ااویشه﴾
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله براوتدر قوریدوب بعض ترکیبه جزو
ایدرلر آویشن مرقوم کبی ترکیبه ککیك اوتی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * آویشه خوری
چونیم مثقال * بیرون بردازتن تو بلغ * نیکو بوداز برای معده * قوت یابد از وجکرهم فارغ
کمدت زدسینه تشویش سبز راکند ﴿ااه﴾ کلمهٔ عذا بدر شدت وغضب وغم ومحنت
اصابتنده استعمال اولنور یعنی مشغوف ومعلول ومریض ومجروح اولانلرك دروندن
خروج ایدن صوتدر واهل دردك الم وغم وغصه دن دردناك نفسیدر ﴿ااهازیده﴾
فتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ﴿ااهته﴾ سکون ها وفتح تاء مثناة
واخفای ها ایله ﴿ااهخته﴾ فتح ها وسکون خاء معجمه ایله کلاهم بمعنی کشیده یعنی مذکور
اوچ لغت قد کشیده وشمشیر کشیده وآته قولان چکمك وعمارت طولانی وهرنه یوده که
چکلمك تعبیری صحیح اوله آنلرده استعمال اولنور حکیم اسدی * مثنوی * براهخت
خرطوم فیل از زره * به پیچید وچون رشته بر زدکره * بکزرش چنان کوفت زخم درشت
کش اندر شکم ریخت مهره زپشت ﴿ااهانه﴾ فتح ها ونونله مطلق دپه کرك انسان وحیوانات
کرکسه طاغ دپه سی اولسون مثالی شمس فخری بیت برسر دشمن کند قهر تاروز وغا
مغفرش چون مهر برتابیده بر آهانه را ﴿ااهسته﴾ فتح ها وتا وسکون سین ایله
ثانی وتدریجله حرکت وعجله سز ایش ایتمك مولانا صائب بیت بساغر نقل کرد از خم
شراب آهسته آهسته * برآمد از پس کوه آفتاب آهسته آهسته * ونرم وملایم طوتمق
معناسنه حکیم سنفانی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن انداز * یك کل زکریبانش
بدزدوبمن انداز ﴿ااهن پایه﴾ لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر کباب شیشی نك ایاقلری که
اوزرنده کباب چویررلر اما مجمع الفرسده باء موحده ایله خمیازه معناسنه درکه اساودهان دن

اساودمان دن دخی دیرلر ﴿ااهنجه﴾ فتح ها وجیم وسکون نونله دمور چنبرکه بعض نسنه لره
ایدرلر ودخی جلاهلرك متوت دیدکلری کنار کیر دموری اثیر الدین اخسیکتی * قطعه *
زتشریف صاحب بکویم که من * بفریادم از صاحب مخزنش * توخود حله کیر برقد حور
بیغداد خلد برین معدنش * زآغاز جبریل آهنجه کار * بفرجام ادریس باکوزنش *
امامشکلاتده آهنجه هو الرسن الذی یجر به الغزل حالة المسح فی الصخر وغیرها مسطوردر
﴿ااهنه﴾ فتحتینله آهنجه مرقوم معناسنه در معنای اولنده شاعر دیمشدر بیت
بند عشقش رفتم از خود اکرمانع شده * درد آه حسرتم برکردن دل آهنه * بویندن
فهم اولنورکه مجرملرك کردننه اوردقلری دمور اوله اسم عام اولمقده جائزدر ﴿ااهوبره﴾ *
﴿وااهوون﴾ ایکیسیده جیران یاوریسی که آهو کیك وبره قوزیدر ودخی بره معناسنه
ابو المعانی بیت آهوبره صیاد فریبست دوچشمش * آهوی خطا زان همه افتاد بصحرا *
﴿ااهیانه﴾ کسر ها وفتح یای تحتانی ونونله دماغك بالاسنده اولان کموك که عربیده قحف
دیرلر ﴿ااهیخته﴾ کسر ها وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آهختهٔ
مرقوم معناسنه شمس فخری بیت خسر واصاحبقرانا صفدرا * یعنی تیغ انتقام آهیخته
﴿ااهنیابه﴾ فتح ها وسکون نون وفتح یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله
خمیازه معناسنه که دهان درن واساوفارژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿اایل﴾
سکون یای تحتانی وفتح دال ایله صیزندی صو اولسون غیری اولسون عربیده رشح
معناسنه ﴿اایشته﴾ کسر یای تحتانی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ﴿اایشنه﴾
تاء مثناة یرینه نونله ﴿اایشه﴾ کسر یای تحتانی وفتح شین واخفای ها ایله اوچی ده فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول جاموس معناسنه ثانی جاباوس ایتمك معناسنه در مثال معنیٔ
اول میرنظمی بیت بعیب مردمان دیدن مکوشی * مسازی آیشه باچشم کوشی ﴿اایند﴾
فتح یای تحتانی وسکون نونله اسم فاعلدر کلیجی معناسنه ﴿اآینده﴾ ضم یای تحتانی
وسکون نون ایله بیهوده کوو پریشان کفتار وسبکسر معنالرینه میرنظمی بیت نشین
باعاقلان وکاردانا * که آینده سخن نشنیدن اولی ﴿اآیبژه﴾ کسر یای اول
وسکون ثانی وفتح زاء فارسیله شرارهٔ آتش معناسنه ابو المعانی بیت زاتش غم رفته
آبیژه باوج آسمان * سرزده طوفان آتش از تنور سینه ام ﴿اآیشه﴾ کسر یای
اول وسکون ثانی وفتح شین معجمه ایله آیشهٔ مرقوم معناسنه میرنظمی بیت درافعال نکوباشی
همه کار * بمردان آیشه کردن بود عار ﴿اآیینه وآینه﴾ کلاهما معروف که عربیده
مرآت معناسنه شیخ سعدی بیت تامل درآیینهٔ دل کنی * صفایی بتدریج حاصل
کنی * حکیم اسدی بیت تنت آیینه سازهردو جهان * ببین اندر وآشکار ونهان *
انجق فرقلری نظمده وزن اقتضا سنجه اولور ﴿معالیا﴾ * ﴿اای﴾ آمدن لفظندن صیغهٔ
امر ووصف ترکیبدر مولانا جامی در نعت شریف بیت کرده نعلین جلالت درپای *
ازدرخانه خرامان بدرآی ﴿ااباداني﴾ معمور مکان معناسنه آخرنده که یای نسبتدر
عمارته منسوب اولان مکان ویای وصفیه دخی اولور ﴿اآب آشامی﴾ ایچه چك صو

دیمکدر اضافتله یعنی آب آشامه مضاف اولور آخرنده‌کی حرف یا صفت ایچوندر میر نظمی
بیت اگر ساقی می نابش نیارد * بجایش آب آشامی بیارد لغ ااباء علوی ع یعنی
کواکب سبعهٔ سیاره کذا فی شرفنامه لغ ااب زندکانی ع یعنی آب حیات لفظ مرکبدر
بر جزوی آب اولدیغی ظاهر و بر جزوی زندکی در و بر جزوی الف و نوندر که زندکینک
یاسی حرف نسبتدر والف و نون نسبتی تأکید ایچوندر میر نظمی بیت حیات افزای نطق
جاودانی * لطافت بخش آب زندکانی لغ ااب سردی ع روزکاردن صوغمش صو
صوقلغه منسوب صو دیمک اولور لغ اابی ع کسر با و یای معروف ایله اوچ معنایه در اول
ایوا دیدکاری معروف میوه در عربیده سفرجل دیرلر حکیم سنایی بیت چرا بویک زمین
چندین نبات مختلف روید * ز نخل و نار و سیب و بید چون آب و چون زیتون * ایوانک
اوزرنده اولان غباری نوخط محبوب عذارینه تشبیه ایتمشلردر تنکم مولانا امیدی
* مثنوی * آب که بود بر وغباری * نوخط ذقنی بود زیاری * کرد بر قان فتاده باشد *
بس رو به بهی نهاده باشد * بر آدی دخی به در کسر با و موحده واظهار ها ایله معنای
ثانی اور دکدر که مرغ آبی دخی دیرلر صوده تعیش ایتدکیچون ثالث بر نوع ایری و آبدار
اوزمدر لغ ااتش فارسی ع وجود انسانده ظاهر اولور بر علتدر عربیده نار فارسی دیرلر
کتب طبیه مسطوردر که نار فارسیله جمره بر علت اوله اما بعض اطبا خصوصا متأخرین
ایکی مرضدر ماده‌لری بر اولمغله بر برلرینه قریبدر سببی هیجان صفرادر علت مزبور آتشک
دیدکاری علتدن غیریدر صفرا متعفن اولوب خرده قبرجقلر ظهور ایدر صاری رنک اولور
صاحبی اکثر زمانده حرارتده اولوب سوزناک و شدید چرکی و وجعی و صاری صویی
قیناییوب دوکیلور دکدیکی یرده غیری قبرجقلر ظاهر اولور علت شدیده اولدیغنه استاد
دیمشدر * قطعه * دل بین که مرا غم که مهمان آمد * وز عشق که بر سرم طوفان آمد *
از آتش پارسی روانسوز تراست * این عشق که از خاک خراسان آورد * بعض فرهنگلرده
بغاله یعنی اوچق معناسنه مذکوردر حکیم خاقانی حضرت حضره خطاب دیمشدر بیت
دیده را کرفته لب آتش فارسی ز تب * نطق من آب تازبان برده بنکتهٔ دری لغ ااتشی ع
آتشه منسوب نسنه‌لره و کاه یای وصفیه ایله آتش صفت معناسنه حدت طبع و تند
و تیز مشرب اولان آدمه دیرلر میر نظمی بیت جهان سوختی تا کی این شعله پوی *
مشو آتشی ای شهی تند خوی لغ اادمی ع بو یا دخی کاه نسبت و کاه صفت استعمال
اولنور میر نظمی بیت ندیده کسی اینچنین مشربت * پری صورت و آدمی
طینتت لغ اارای ع فتح راء مهمله ایله آرایدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی
اولور انجمن آرای و جهان آرای کبی طالب آملی بیت زدم خوش درجوانی بر طریق
معصیت پایی * کنون در بزم طاعت نیست چون من مجلس آرایی * بو بیتدن اسم فاعل
اولمق استنباط اولنور لغ ااری ع کسر راء مهمله و یای معروفله جوابده بلی و اوت دیمکدر
عربیده نعم معناسنه مولانا عرفی بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد
نشتر آری و نعم را * وله در تعریف اسب بیت پیراست و علی بجوش زان فزوده ام * آری

آری بود رعایت پیر علیل فرض لغ ااری ع فتح راء مهمله و یای مجهول ایله دیش دیبی
آرهٔ مرقوم معناسنه و دخی آلچی معناسنه‌ده مرویدر لغ اازادی ع فتح زاء معجمه و کسر
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بی قید اولمق ثانی حمد و شکر معناسنه بو ایکی معنایه
حکیم فردوسی بیت هم آزادئ تو بیزدان کنیم * همی پیش آزاد مردان کنیم لغ اازمای ع
آزمودن لفظندن اسم مصدردر ازمایش کبی کاهی صیغهٔ امر و وصف ترکیبی استعمال اولنور
لغ ااسانی ع فتح سین مهمله ایله اوچ معنایه در اول راحتلق معناسنه مولانا عرفی بیت
ز دیده رفتی و مردم همان نفس فریاد * که بی تو مردم و آنکه چنین باسانی * وله بیت
لب تو جرعه ده بادهٔ دل آشوبی * غم تو شانه کش طرهٔ تن آسانی * ثانی ضد دشوار در
آخرنده‌کی یا یای مصدریه طالب آملی بیت قفس برین دل چون صعوه نشکنی هرچند *
همای قدس بدام آوری باسانی * ثالث خواب و آسایشه دیرلر معنای اول ایله بو معنا
بر برینه قریبدر حکیم سنایی بیت روز بیکاری و شب آسانی * بدرسی بر سر و سلطانی
لغ ااسای ع ایکی معنایه در اول آساییدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر ثانی
ادات تشبیه در فلان آسای فلان کبی حکیم خاقانی بیت صبحدم چون کله بند دآه
دود آسای من * چون شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من لغ ااستانی ع آسمان
قپواشکی در آخرنده‌کی یا حرف کاه نسبت و کاه صفت اولور و کاهی وحدت استعمال
اولنور طالب آملی بیت سری چون نقش پای دوست با افتادکان دارم * ازان بر آسمانی
بر کزیدم آستانی را لغ ااسمانی ع بو یا وصفیه در آسمان کبی اولان معروف رنکدر هرنه
اولورسه تشبیها استعمال ایدرلر بو محلده خاطر پرفتور بو ترکی بیت لایح اولمغین ثبت اولندی
بیت هوای سنبلیه سیر سنبلزار اعلادر * زمینی آسمانی کوستر او زکه تماشادر لغ ااستی ع
سکون سین و کسر تاء مثناة ایله آستین لفظندن ترخیم اولنمشدر حکیم خاقانی بیت روح الله
ارز آستئ مریم آمدست * صد مریست روح ترا اندر آستین * ابو المعانی بیت دست بوس
او نباشد تا نصیب بندکان * ساعد سیمین خود دارد نهان در آستی لغ ااسنی ع سکون سین
و کسر نونله قومه عورت که وسنی و آسی دخی دیرلر کذا فی لغة المعتبره لغ ااسی ع کسر
سین مهمله ایله قومه عورت یعنی بر آدمک ایکی یا اوچ عورتی اولور بر برینه قومه دیرلر
ابو المعانی بیت درجهان راحتی نمی یابد * هرکسی شوی آسی می باشد لغ ااشتی ع
سکون شین معجمه و کسر تاء مثناة ایله بارشمق که عربیده صلح دیرلر مولانا هاتفی بیت کر کار شود
باشتی دیو * زان پس منم و سنان و شمشیر * مولانا عرفی مقابلی ایله ذکر ایتمشدر بیت
جنک آتش آشتی آتش مدارا آتشست * خوش سروکاری از آن بدخو مرا
نا آتشست لغ ااشکوی ع سکون شین معجمه و ضم کاف عجمی و واو معروف و اظهار
یا ایله قصر و چار طاق و عالی مکان معناسنه استاد دیمشدر بیت توبی که از غرف
آشکوی طارم چرخ * نزول یافت بایوان حد تو تنزیل لغ ااشنای ع اظهار یا ایله
آشنا معناسنه‌در لغ ااشنایی ع یای مصدریه ایله بلشلک معناسنه اولور خواجه
سلمان بیت دلت را با غم عشقت یعنی آشنایی ده * که تن را آشنا کردن نمی شاید درین

دویا * آشنای ثانی سیا حتدر ﮒ اافتابی ﭺ سایبان یعنی کولکه للك مولانا وحشی
پیش روی تو آفتابی زلف * زیر زلف تو سایه پرور کل ﮒ االای ﭺ بوزن بالای بمعنی آلوده
شدن طالب آملی بیت لبش کاهی بخواهش لقمه آلای * ولی در زیر لب لخت جکرخای
ﮒ االی ﭺ سکون لام وکسر نونله قپو سورمه سی میرنظمی بیت وصف عدل حکومتش
این بس * نیست حاجت بالنی درکس ﮒ االوی دشتی ﭺ کوکم دیدکاری طاغ یمشی بعض
یرلرده الچ کدعر بیده زعرور دیرلر بر نوع طاغ یمشیدر ﮒ االی بالی ﭺ کراسکه آلو بالو
دخی دیرلر نعمة الله فشنه دردیمش ﮒ اامانی ﭺ صغنمق معناسنه ودخی دار الحربدن
استیمان ایله اسلام دیارینه کلان کفره که عربیده مستأمن دیرلر بعض نسخه ده خراجکذاره
دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بدور دولت تو هیچکس نرنجید ند * حسود جاه تو هم میشدند
آمانی ﮒ ااماى ﭺ سروری کاشی مجمع الفرسده بمعنی آراینده وساخته کننده یعنی
دوزوب قوشیجی دیمك اولور دیمش شیخ نظامی بیت کواکب راز قدرت کارفرمای * طبایع را
بصنعت کوهر آمای * وآمودن لفظندن صیغهٔ امر اولور بیارای وساخته کن معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ ااموی ﭺ ضم میم وواو معروف واظهار یا ایله
ترجمه سی مرور ایدن آمو معنالریله مترادف در شاعر دیمشدر بیت درجها نا کدآب چشم
منست * آب آموی در نمی کنجد ﮒ اانکاهی ﭺ وانکهی * اولوقت واند نصکره
معناسنده استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت ترك بدی مقدمهٔ فعل نیکی است *
کاول علاج واجب بیمار احتماست * خودنفی باطل اول لفظ شهادتست * کاول اعوذ
وانکهی الحمد والضحی ست ﮒ ااوای ﭺ آواز معناسنه اوا دخی دیرلر بو یا حرفی جای
وامثالنده اولان یا کبیدر حذف اولنسه معنایه خلل کلمز ﮒ ااوردنی ﭺ واوك فتحیده
وضمی ده جائز هدایا وارمغان وپیشکش معناسنه آوردن کتورمکدر آخرنده یا حرفی
لیاقت معناسنه در خوردنی وپوشیدنی کبی مولانا هاتفی بیت ز آورد نیهای شاهانه نیز
دران عرضه که بردبسیا رچیز ﮒ ااوری ﭺ بوزن داوری آور مرقوم معناسنه در آخرنده کی
حرف یا نسبی در مجد هندوشاه صحاحده وسروری مجمع الفرسده بمعنی صاحب یقین
درست یعنی اعتقادی پاك صاحبی دیمشدر ابوشکور بیت کسی کو بمحشر بود آوری *
ندارد بکس کینه وداوری ﮒ ااهستکی ﭺ کاف تصغیر ویا ی مصدریه ایله نرملك وتأنی
ایتملك ﮒ ااهن سای ﭺ دمورازیجی معنای ترکیبی در مراد اکه دیمکدرکه دمور اکه لر
سای سائیدندن اسم فاعل صیغه سیدر ابوالمعانی * قطعه * دلت ز آهن مردنی سخت
تر * چرا بند هرکز نکرددا ثر * چو آهن سای در دست حداد * بتدریج باشد دروکارکر
ﮒ ااهوای ﭺ سکون ها وفتح واو معروفله نهر جیحون کنارنده معروف برشهر اسمیدر
ﮒ ااهوری ﭺ ضم ها وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله خردل معناسنه در ترکیده قیچی
وهندولسا ننده راسی دیرلر مولانا شهاب طاحه در صفت اسب بیت وقت برجستن چو
آهو بیست تند * کاه بر رفتن چو آهو دست تیز ﮒ اایینهٔ اسکندری ﭺ اسکندر ذوالقرنینه
منسوب اولان آیینه در حکما علم حکمتله تصنیف ایلشلر واب دریاده بر میل او زرینه وضع

وضع ایلشلرکه دریادن کلان کیملریو زمیلدن زیاده یردن ایچنده کوریتوردی وایچنده اولان
دوستمیدر ویاخود دشمنمیدر معلوم اولوردی تصنیفنی حکیم ارسطویه نسبت ایدرلر
ومجازا باده طلو جامه ده دیرلر خواجه حافظ بیت آیینهٔ سکندر جام جمست وبنکر * تا بر
تو عرضه دارد احوال ملك دارا ﮒ اایینهٔ چینی ﭺ جوهردار فولاددن دوزلمش بر آیینه در
خاصه سی اولدیغنه طبیب یوسفی دیمشدر * رباعی * آنراکه رسد از مرض لقوه کزند *
باید که بیاد دارد از من این پند * آیینهٔ چینی بنظر آورده * درخانهٔ تاریك نشیند یکچند
بو رباعی نك مضمونی برکسنه لقوه مرضنه مبتلا اولسه لقوه اغزا کلمکدر آیینهٔ چینی یه برقرا
کواوده اوتوروب برازایام نظر ایله دیمکدر ﮒ باب الالف المقصورة المفتوحة مع الالف ﮒ ابا ﭺ
اصطلاح فردوسی ده بمعنی با مع معناسنه الف زیاده سیله شهنامه ده چوق محلده ایراد اولنمشدر
بو قولی موید شهنامه ده بیت ابا شهریاران لشکرشکن * چها باخت این روز کار کهن وله بیت
دوم خیمه برطرف جیحون زنم * ابا دشمنان دست درخون زنم * کتاب محمودیده ومجمع الفرسده
وشرفنامه ده بو معنایه روایت اولنمشدر ﮒ ابرکابشا ﭺ فتح باء موحدهٔ اولی وکسر ثانیه
وکاف وشین معجمهٔ مفتوحتین ایله خانهٔ عنکبوت معناسنه کذا فی مجمع الفرس ﮒ ابرکاکیا ﭺ
بوزن ومعنیٔ ابرکابشا کاف اول عجمی وثانی عربیله در کذا فی المجمع بو معنایی موید استاد لطیفی
بیت دلیل تو ابریست پوشای حق * نه سستیست همچون ابرکاکیا ﮒ ابستا ﭺ ممدوده
ذکری مرور ایدن آبستا معناسنه در خسروانی بیت چو کلبن از کل آتش نهاد عکس
افکند * بشاخ او بر دراج شد آبستا خوان ﮒ ابوخلسا ﭺ ضم باء موحده وفتح خا وسین وسکون
لام ایله اعشابدن بر اوتدر شکار ردخی دیرلر ﮒ ادهجا ﭺ سکون دال مهمله وکسر ها وفتح جیم ایله چهره
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ ارسطولونیا ﭺ قرغه دوکلکی دیدکاری دارو درمیر
نظمی بیت با ابوخلسا ارسطولونیا * طبع بد را برنمی باشد دوا ﮒ اردهٔ خرما ﭺ سکون
را وفتح دال مهملتین ایله چنکل خرمادر کذا فی شرفنامه ﮒ ارغا ﭺ سکون را وفتح غین معجمه
ایله ارمق معناسنه در ارغاب وارغاو دخی دیرلر شاه داعی شیرازی بیت بر دور خسارش دوارغا
از دو چشم * رفته از دست خیالش خواب چشم ﮒ ارمیا ﭺ سکون را وکسر میم وفتح یای
تحتانیه ایله بنی اسرائیل پیغمبرلرندن بر پیغمبر اسمیدر الف مضمومه ایله ده مرویدر ویای مشدده
ایله ده تجویز ایتمشلر شیخ روزبهان قدس سره العزیز قسمیه لرنده بیوردلر بیت بلطف
شیث بمعبر رفعت ادریس * باب دیدهٔ نوح وبحلم ارمیا ﮒ ازا ﭺ فتح زاء معجمه ایله مصطفی
ساقر کمانقله صاحب وسیلة المقاصد بو معنایه میرنظمی بیت به پیش بزرکان مشو ژاژ خا *
مکن در دهن هرسخن را ازا ﮒ اژدرها واژدها ﭺ کلاهما بزاء الفارسی اصلی اژدر در ها والف
الحاق ایدوب اکثریا جمع صیغه سیله استعمال ایدرلر لکن جمع دکلدر درت معنایه
کاور اول غایت بیوك یلاندر و دیرلرکه یلانك عمر طبیعی سی بیك ییلدر آفت ایرشمیوب
یاشد قچه اژدر اولور واپا قلری چقار کمال اسمعیل بیت کنج را بر سر اکر رسم بود
اژدرها * کنج حسنی وترا زلف چو ثعبان بر سر * بو معنایه شمس فخری بیت
شیر در بیشه اژدها در کوه * بفکند از نهیب تیغ تو یشك * خواجه سلمان بیت مراد

وکام دنیاوی مضر جوزن زهرمار آمد * ز بهر زهر هر ساعت مرو در کام اژدرها * ثانی
مرد شجیع ودلاور وخشمکین بو ایکی معنایه استاد دیمشدر بیت شه چو در رهکذر بلا را
دید * اژدها شد چو اژدها را دید * ثالث حکیم فردوسی شهنامه ده پادشاه ظالم
معناسنه عموما وضحاکه خصوصا دیمشدر بیت بدانست کان خانه اژدهاست * که جای
بزرکی وجای بلاست * وله ایضا بیت بران محضر اژدها ناکزیر * کواهی نوشتند برنا
وپیر * بو معناده اصلی اژدهاکدر تخفیفا کافی حذف ایدوب اژدها دیرلر رابع علم
سنجق یعنی سنجاغك باشنده کی اکثر اژدها پیکر اولدوغندندر خواجه سلمان بیت
اژدهای علم عزم ورا بهر عدو * عقرب از پیش دوان نیش در دنبال است * وشاعر دیمشدر
بیت کشاده دهان اژدهای علم * که شیر فلك را درارد بدم * کاهی سنجاغه دخی دینلور
سیف اسفرنکی بیت در سایهٔ اژدهای رایت * روید بدل کیا مارقم ازدست پرا
وازدست فرا ایکیسیده مترادف المعنیدر ایکی معنایه در اول ساج اوزرنده پشن یوفقه
اتمك اشکوه دخی دیرلر ثانی نشان حکم پادشاهی که برکسنه یه خراج وتکالیفدن معافیت
ایچون ویرورلر کذا فی التحفه ازیرا کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء
مهمله ایله از برای آن دیمك معناسنه در حضرت مولانا بیت بکو دل را که کردغم نکردد *
ازیرا غم بخوردن کم نکردد * کاهی الف اولیی حذف ایدوب زیرا دیرلر ترکیده دخی بو
معنایه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازیرا که پیلان دیکر بکین * بران سوی کشتند
دونداركین اسا فتح سین مهمله ایله الف ممدوده ده ذکری مرور ایدن آسا معناسنه در
استاد ابو الفرج رونی بیت عزم وحزمش بجنبش وبسکون * آسمان وزمین اسا باشد
استا سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ولایت رستمدارده
برقلعه اسمیدر که متانت وحصانتده تمام شهرتی واردر اسما نام کریمهٔ حضرت
امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه وابنته والدهٔ مکرمهٔ عبد الله بن زبیردر
رضی الله عنهما ودخی نام زوجهٔ حضرت حسن المجتبی بن حضرت علی المرتضی در رضی الله
تعالی عنهما ودخی شرفنامه ده برعورت اسمیدر که اسمعیل نام برکسنه نك معشوقه سی ایدی که
اسما بنت اسما دیرلردی حکیم خاقانی بیت سخن بهست که ماند زما در فکرت * که یادکار هم
اسمانکو تر از اسما * بو اسمانك بری جمع اسمدر وعربیده مزبور اسما حققنده لواحد من الشعراء
بیت فقالت لی ای اسمعیل صبرا * فقلت لها ای اسماعیل صبری اشنا سکون شین معجمه
وفتح نونله مجمع الفرسده کوهر ذی قیمت معناسنه مذکوردر افدستا سکون فا وسین وکسر دال
مهملتین وفتح تاء مثناتله لفظ مرکبدر برجزوی افد در عجب معناسنه وبرجزوی ستادر ستایش
معناسنه که مدح عجب دیمك اولور استاد دقیقی بیت جز از ایزد توام خداوندی * زان کنم
از تو بردل افدستا * صحاح الفرسده کلمهٔ پهلویست یعنی شکفت ستایش مسطوردر
وشمس فخریده بو معنایه نقل ایدوب بو بیتی نظم ایدش بیت بدین کتاب اعانت نمود طبع مرا
که جمله بندکی شاه راست افدستا افتدستا زیادهٔ تا ایله دخی مجمع الفرسده معنای
مذکور مسطوردر افرا سکون فا وفتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده یعنی آفرین که

که افرای دخی دیرلر افردستا فتح فا ودال مهمله وتاء مثناة وسکون را وسین مهملتین
ایله هراوزون نسنه نك اوجی مناره دپه سی ونیزه واوق وخنجر وچوالدوز وایکنه اوچلری
ودخی عمارت عالیه وطاغ دپه سی وبونلر مثللو نسنه لره دیرلر میر نظمی علی الاطلاق دیمشدر
بیت نباشد مرد عاقل در طمع خام * افردستا نباشد جای آرام افسا سکون فا وفتح
سین مهمله ایله افسونکر یعنی افسون ایدیجی شیخ نظامی بیت فسونکر مار را بکرفت
در مشت * کمان بردم که مار افسای را کشت * حکیم نزاری قهستانی بیت آرزومیکندم
تا که شبی زلفینش * حلقه در کردن خود کرده چو مار افسایی اقا فتح قافله بزرك معناسنه
ترکیده اغا دیدکلری یدر خوارزمیلر اداسیدر وشاعر دیمشدر بیت بشنیدم شبی اقا شا بود
کشته در مجلس شهی مأمور * ملا طرزی بیت نکهان در شبی اقا طفلی * کشته از قبض
وامتلا رنجور اکرا سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی برنوع طعامدر
لکن شوربا دکلدر حکیم شیرازی بیت بباید خوردنی هرچه خفیفست * ابا وقلیه واکرا
لطیفست اککرا واکارا کلاهما بکاف الفارسی اول بسکون الکاف الثانی وثانی
باللام عاقرقرحا در لسان یونانیده قوزیون دیرلر الف استوا یعنی خط استوا که
عربیده محور دیرلر کذا فی المحمودی حکمای رصد قتلرنده برخط موهومدر وسط السماده که
براوجی قطب شمالی وبراوجی قطب جنوبی یه متصلدر اما اقالیمده خط استوا دیدکلری غیریدر
ارتفاع شمس واستواء معدل النهاری بر ولایتك اول خط استوادر که شمس اول خطه
ایرشدکده لیل ونهار مساوی اولور واول حالتدن صکره سیر شمسه ارتفاع دینلمز بلکه زوال
دینلور اکرچه حرارت شمس وضیای نهار زیاده اولور کذا فی مواقف الموائد الف باتا
تختهٔ اولدن عبارتدر کذا فی شرفنامه الاساندرا نام اسکندر ذو القرنین در لفظ
یونانیدر که اسکندرانك معربیدر کذا فی فرهنك جهانکیری الوا سکون لام وفتح واو
معروف وفله رستم زالك نیزه داری اسمیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی کابلی بود الوا بنام
سبك تیغ کین برکشید از نیام * بجا نیزهٔ رستم او داشتی * پس پشت او هیچ نکذاشتی *
وهمزهٔ مکسوره ایله صبر معناسنه در امیا سکون میم وفتح یای تحتانیله مجمع الفرسده
کیسه وهمیان معناسنه در میر نظمی بیت تمنای وصال خوبرویان * خیال خواب
بر امیا فراغان انارکیرا کسر کاف فارسیله خشخاش قوزاغی که کوکنار دخی دیرلر
وله بیت ندارم باده چون کوکنار جویم * انارکیرا بجای کل بیویم اندا سکون نون
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول صمانلی بالچق که کهکل دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
درم بجور ستانان زر نسبت ده * بنای خانه کنانان اندوبام قصر اندا * کمال اسمعیل
بیت بخون دیده همین بسر شد حسود تو خاك * بدان هوس که کلی سازد آفتاب
اندای * اصح بود که صوا اوله زیرا صواجیه اندایشکر دیرلر ثانی غیبت معناسنه
یعنی برکسنه نك غیبتنده عیوبنی سویلمك شیخ سعدی بیت بسمع رضا مشنو اندای کس
چو کفتند باری بغورش برس * ثالث رؤیای صالحه یه دیرلر استاد رودکی بیت
یاندا نمودند خستور را * بدیدان سراپا همه نور را * عربیده شبنم معناسنه در ند

دخی دیرلر لغ اندام دانا ع حواس خمسهٔ ظاهره که سمع و بصر و شم و لمس و ذائقه در میر نظمی
بیت چنان بروی اثر کرد ست سودا * که مختل شد همه اندام دانا لغ اندروا ع سکون
نون و راو فتح دال مهملتین و واو ایله آویخته و سرنکون که اندروای و دروای دخی دیرلر خلاق
المعانی بیت ای که از هر سرموی تو دلی اندرواست * هر سرموی ترا هر دو جهان نیم بهاست
فرهنك زفانکویا که معتبرات کتب لغت فارسیه دندر آنده حاجت معنا سنده روایت
اولنمشدر اندربایست و بایست و درواو نیاز و بضم التائین تلنك و تلنه دخی دیرلر کذا فی
مجمع الفرس لغ انقردیا ع سکون نون و راء مهمله و فتح قاف و یای تحتانیه ایله اعشاب
قسمندن سوسن هندی در بحر الغرائب صاحبی بلادر معناسنه نقل ایلمشدر لغ انکروا
وانکرثوا ع کلاهما بسکون النون و فتح الکاف العجمی اول راء مهمله ثانی زاء فارسیه ایله قیون
و کچی آغیلی خراسانیلر لغتی در و فرهنك قاضی ظهیرده ضم الف و ضم کافله منقولدر
لغ انکشت نما ع غایت مشهور و معروف دیمکدر عربیده مشار الیه بالبنان معناسنه
خواجه حافظ بیت ای که انکشت نمایی بکرم در همه شهر * وه که در کار غریبان عجبت
اهمالیست لغ انکشت وا ع سکون نون و کسر کافله انکشت کومردرو لفظ و اطعام معناسنه در
معنای ترکیب کومرله بشن اتمك اولور کذا فی مجمع الفرس لغ انوبا ع ضم نون و واو مجهول
و فتح باء فارسیه لسان الثور دیدکلری اوتدر که اختیارات بدیعی ده بیان اولنمشدر اما
فرهنك جهانکیریده مذهب کبران معناسنه مذکوردر لغ انوشا ع ضم نون و واو مجهول و فتح
شین معجمه ایله مذهب و ملت کبران حکیم خاقانی بیت روم خدمت کنم در دین عیسی * بر آرم
برنس وز نار انوشا لغ اوا ع ممدوده ده ذکری مرور ایدن آوا کبی آواز معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ای شمس تبریزی بکو سر شهان شاه جو * کورنك و بوی
کفتکو از شمس بشنو این اوا لغ عربیده صدا و چغتای لسانده ایناب دیرلر نتکم خیر الابرار ده
بشنجی مقاله ده حاتم طی لسانندن نقل ایدر بیت دیدی بیرکون قبیلیان چشن عام *
ایناب ایدیم بادیه اهلین تمام لغ اورا ع سکون واو و فتح راء مهمله ایله حصار معناسنه در
ابن یمین بیت ز عدو در خود بود در حصن هفت اورای چرخ * آن کشد از دست حیدر
مالك خیبر کشید لغ اوغا ع سکون واو و فتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی باد
یعنی هوا مذکوردر لغ اوینا ع کسر واو و سکون یای تحتانی و فتح نونله عصا معناسنه یعنی
صقندی استاد لطیفی بیت ترا که کرامتد اصل دنیا * خوش آید از انکو رخوش اوینا
کسر واو و سکون نون و فتح یا ایله اونیاد خی مرویدر لغ ایا ع حرف ندادر تفصیلی مقدمه ده
مذکوردر لغ ایها ع سکون یای تحتانی و فتح ها ایله فراغت معناسنه ابو المعانی بیت ایها
کند از جور نکفتند ولیکن * عشاق همین طالع مسعود ندارند لغ مع الباء * ابرسیراب ع
یا غمورلی بولت که نافع اوله مولانا جامی بیت ابرسیرابی تف دیده لبان * خوان خرسنده
دوزی طلبان * لغ اتروب ع سکون تاء مثناة و ضم راء مهمله ایله بر علتدر وجود انسانده
ظاهر اولوب جلد انسانی تباه و آواره ایدر لسان هندیده رد دیرلر کذا فی المحمودی
لغ ابو العجب ع شعبده باز و کنیة باز بکر ایضا منه لغ ابو تراب ع کنیة حضرت امیر المؤمنین

امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ایضا منه لغ ادب ع معروف اکرچه لفظ
عربیدر لکن فارسیده استعمالی بغایت شایع اولمغله بو محله ثبت اولندی مولانا عرفی
* مصرع * ادب کی میکذارد تا ببوسم آستانش را * شیخ فیضی بیت ما سجده بر سایهٔ
دیوار کنشتیم * از بی ادبان پرس حرمگاه صنم را لغ ارجاسب ع پادشاهان توران زمیندن
بر پادشاهك نامیدر و دخی افراسیاب شاهك بر پهلوانی نامیدر مرویدر که ارجاسب نبیرهٔ
افراسیابدر که توراننك پادشاه اولمشیدی رویین دز نام قلعه ده توطن ایدوب کشتاسب
شاهك یکرمی نفردن زیاده فرزند و فرزند زاده و نبیره لرین هلاك ایلدی و پدر کشتاسب که
لهراسب شاهدر شاهلقدن فارغ اولوب شهر بلخده عبادته مشغول ایکن واروب قتل
ایدوب کشتاسب شاهك قزلری به آفرین و همایی آلوب کوتروب قلعه سنده حبس ایلدی
بعده اسفندیار بن کشتاسب رویین دز قلعه سن قبضهٔ تسخیره کتوروب ارجاسبی هلاك
ایدوب همشیره لری به آفرین ایله همایی خلاص ایلدی لغ ارغاب ع سکون راء مهمله
و فتح غین معجمه ایله بمعنی جوی یعنی ارمق ارغاو دخی دیرلر عمعق بخاری بیت فرازش پراز
خون چو کوه نبرخون * نشیبش ز اشکم چو ارغاب آغر لغ ارغنداب ع سکون راء
مهمله و نون و ضم غین معجمه ایله بر رودخانه در عراق ایله آذربایجان اراسنده واقعدر و دیرلر که
بر رودخانه در قندهار نواحیسندن جریان ایدر لفظ مرکبدر معنای ترکیبی خشمکین در نهر
مزبور غایت شدت ایله آقدوغندن تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ اروندابع
سکون راء مهمله و نون و فتح واو و دال ایله نام پدر ضحاکدر لغ ازدب ع سکون زاء معجمه
و فتح دال مهمله ایله بمعنی مکیر و مکش کذا فی المحمودی لغ ازنب ع سکون زاء معجمه و فتح
نونله بمعنی رنجش یعنی انجمك عربیده معناسی قربه در لغ اسب ع خصوصله آتك عموم
اوزره اشهبدر یعنی هر لون آتك بر آدی واردر هر بوینك محلی کلدکجه ذکر اولنور اما مطلق
اسب جمله سنه اطلاق اولنور لغ اسب شب ع کسر شینین معجمتین و سکون باءین
موحدتین ایله غایت اشکن آته دیرلر میر نظمی بیت رفته در سوی او بجوش و خروش *
اسب شب شب بزیر و نیزه بدوش لغ اسیرم اب ع کسر سین و سکون یای تحتانی و فتح
راء مهمله و میم موقوفله فرهنك جهانکیریده بعض ادویه یی صوده قینادوب مریضك بدننی
یودلر عربیده آکا نطول دیرلر کذا فی کتب الطب لغ افراس آب ع شرفنامه ده صو اوزرنده
اولان قبرجقلر که عربیده حباب دیرلر فتح حا ایله ولغت محمودیده اسب دریا یدر ترکیده دکز
آیغری دیدکلری لغ افراسیاب ع توران زمین پادشاهلرندن بر مشهور و نامدار پادشاه نامیدر
کیخسرو ایله ارالرنده جنك و جدال و حرب و قتال متمادی اولوب نیجه ییللر مخاصمه ایلمشلردر
احواللری شهنامه ده تفصیل اوزره مذکوردر لغ الب ع سکون لام ایله بوزن قلب پهلوان
دلاور معناسنه در نتکم شاهدی بیت کوجلوبه توانا دیدیلر لیك بهادر * الب اولدی
و نیو اولدی دلیر اولدی دلاور * و بعض اسمه مضاف ایدوب الب ارسلان دیرلر حکیم خاقانی
بیت اول شب ایتکین و وشاقی بدیم لیك * الب ارسلان شدیم بدیوان صبحگاه * ایتکین
کسر همزه ایله خداوند و وشاق کسر واو ایله خدمتکار معناسنه در لغ انداب ع سرحد

خراسانده هند جانبنده شهر غزنینه قریب بر شهرك اسمیدر حکیم فردوسی بیت زغزنین
سوی انداب آمدیم * ز آسایش اندر شتاب آمدیم ل اندوب ع سکون نون وفتح دال
وضم داء مهملتین ایله بر علتدر وجود انسانده ظاهر اولور قبه جلدی سیاه و درشت ایلر
وکیجیك عارض اولور عربیده قوبا ولسان هندیده زاد دیرلر ل ازوب ع سکون نون
وضم راء مهمله وواو معروفله اویوز علتی که کردنی دیرلر کاف عجمیله وپ یون ده دیرلر باء عجمیله
عربیده جرب دیدکلریدر کذا فی مجمع الفرس ل مع التاء * ات ع ادات خطابدر کلمه آخرینه
لاحق اولور ولاحق اولدوغی کلمه نك آخرنده ضمیر اولورسه الفی ثابت اولور بوبیتده
واقعدر طالب آملی بیت طالب شراب وساقی وکل هرسه حاضرند * دیکر چه ماند
بهر شکفتن بهانه ات * واکر ماقبلنده حروف علتدن بر حرف واقع اولسه
حرکنده اکا تابع اولور واکر بونلردن غیری حرف واقع اولسه الفی حذف اولنور
جانت ودلت وسرت کبی تفصیلی مقدمه کتابده مرور ایتمشدر ل احسنت ع فارسیلر
شاباش وشادباش معناسنه استعمال ایدرلر کذا فی المحمودی ل اخسیکت ع سکون
خاء معجمه ویاء تحتانی وکسر سین مهمله وفتح کافله ماوراء النهرده فرغانه ناحیه سنده
بر شهرك اسمیدر افصح الشعرا اثیر الدین اول شهردندر بوکتابده واقراشعاری ایراد
اولنمشدر ل اردی بهشت ع درت معنایه در اول فصل ربیعك ماه ثانیسی اسمیدر رومی
نیسان ویونانی آبریل دیرلر شمسك برج ثورده اولدوغی ایامدر شیخ سعدی بیت اول اردی
بهشت ماه جلالی * بلبل کوینده برمنا برقضبان * معنای ثانی تاریخ جلالیده کبیسا
اعتباری اولمامغله شهر مز بورك اوچنجی کونی درکه هر سنه بر وقت معینده واقع اولور اول کونك
اسمیدر دیار عجمده قاعده مطرده بودرکه هر آیده که آیك اسمی برکونی نك اسمیله مطابق وموافق
کله اول کون عید جشن ایدرلر بومعنایه مسعود سعد سلمان بیت اردی بهشت روزست
ای ماه دلستان * امروز چون بهشت برین است بوستان * ثالث فرهنك جهانکیریده
بر فرشته نامیدرکه محافظ جبال وتدبیر امور روز اردی بهشت واکا متعلق امور ومصالح
تدبیرنه مأموردر حکیم فردوسی بیت همه ساله اردی بهشت هژیر * نکهبان تو بهش
ورای وویر * رابع فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه ده کلور دیوب بوبیته متمسك
اولمش زر آتشت بهرام بیت بسوزد تنشرا باردی بهشت * روانش نیاید خوشی
در بهشت * بعض متأخرین فرهنکلرنده ضم الفله مرویدر ل ارست ع فتح راء وسکون سین
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بمعنی توانست میر نظمی بیت تو داتی نباشد کرو بهترست *
نیکویی بکن باهمه کرارست * ثانی اراست لفظندن مخففدر کذا فی جهانکیری ل ازدست ع
بمعنی مطیع ومحکوم وزیردست حکیم سنایی بیت من که از دست اینم وآنم * من کنون
دست راست سلطانم ل ازهلالت ع ای ابروی تو وکمان تو وبا پیر کوز پشت اولانه کذا فی
المحمودی ل است ع ادات رابطه در حکم وخبر معناسن افاده ایدر ماقبلنده اولان اسمه متصل
اولدوغی حالده الفی ساقط اولور آمدست ورفتست وجانست ودلست کبی ماقبلنده اولان
اسمك آخرنده هاء ملفوظی وهاء علامت اولورسه الفی ثابت اولمق ده جایز کفته است و

وکوینده است کبی شیخ کمال خجندی بیت زسر تا پا کلی ای شاخ نازك * که بر کت شیوه
است ومیوه ات ناز * شیخ سعدی بیت ای لعبت خندان لب لعلت کزیده است * وز باغ
لطافت کل رویت که چیده است * فرهنك جهانکیریده استر معناسنه درکه اندن ترخیم اولنمش
ل اغافت ع فتح غین معجمه وفایله براوند رهند ولر اکاسر بیل دیرلر ل افراخت ع افراختن
لفظنك فعل ماضی سیدر بمعنی بلند کرد یعنی یوقارو قالدردی خواجه عمید لویکی بیت افراخت
لوای پادشاهی * بکرفت سفیدی وسیاهی ل الجخت ع سکون لام وفتح جیم بعده خاء
معجمه ساکنه ایله بعض نسخه ده جیم فارسیله منقولدر طمع وحرص معناسنه شمس فخری
بیت یکانه شیخ ابو اسحق شاهی * که انس وجن ازو دارند الجخت ل الفخت ع سکون
لام وخاء معجمه وفتح فایله بمعنی اندوختن عربیده کسب معناسن افاده ایدر شمس فخری بیت
بجزوی کیست اندر پادشاهی * بعدل وداد نام نیك الفخت ل الفت ع ضم لام وسکون فایله
محنت ومشقت وبرنسنه یه مبتلا اولمق ابو المعانی بیت الفت کزید وباهمه دردوغمش الفت
کفتم بدل چکونه مراخوشم بکفت ل الموت ع فتح لام وضم میم وواو معروفله کیلان ناحیه سنده
بر مشهور ومعروف قلعه اسمیدر اصلنده نامی آله آموت در آله عقاب وآموت آشیانه
معناسنه در آنده عقابك کثرتندن تسمیه اولنمشدر وقلعه مزبوره غایت عالی وبلند اولمغین
عقاب دخی یوکسك یرلرده آشیانه ایدر سبب تسمیه بودر مرور ایام وتغییر السنه عوام ایله الموت
اولدی سلطان ملکشاه زماننده اول قلعه یی رئیس ملاحده حسن الصباح قبضه تسخیره
کتوروب مدت مدیده تصرفنده اولمشدر عبد القادر نائینی بیت کراست قدرت آنکه
حصار کردانرا * بجای خویش ندارد چو قلعه الموت ل امروت ع فرهنك جهانکیریده
امرود معناسنه اولدوغی مسطوردر ل انباشت ع بمعنی پرکرد انباشتن لفظندن فعل
ماضیدر حکیم اسدی بیت بدین کرد شاید نهان آفتاب * بدان شاید انباشت دریای آب
ل انبست ع سکون نون وسین مهمله وفتح باء موحده ایله غلیظ معناسنه کذا فی مجمع
الفرس میر نظمی بیت کرانجانی کند در بزم دلدار * نمی فهمد سخن انبست اغیار *
ل انبوت ع سکون نون وضم باء موحده وواو معروفله بمعنی بیخ کیاه یعنی اوت کوکی
ل انجخت ع سکون نون وفتح جیم بعده خاء معجمه ساکنه ایله بمعنی برجست یعنی صچرادی
میر نظمی بیت شبی در بزم خاصش را نشسته * چو اغیار آمده انجخت ورفته ل ازروت ع
بر دکنلو اوتدن حاصل اولور صمغدر سرخ وسفید اولور اکا عنزروت وعنزو وکنجد وشیراز بلو
کوردیرلر کوه شبانکاره ده ولور دجانده چوق اولور اعلاسی بیاض وصاروی یه مائل اولاندر
غایت تلخدر اما مسهل بلغم لزج وصفرادر ودرد چشمه نفعی واردر کذا فی البدیعی ل انفت ع
فتحات ثلثه ایله زیان ونقصان وغبن وخسارت معناسنه مختاری بیت هر آینه انفت کرده
باشد از دانش * کسی که جز به ثنای تو باشدش مفخر * عربیده ننك وعار معناسنه در
ل انفخت ع سکون نون وخاء معجمه وفتح فایله الفخت مرقوم معناسنه میر نظمی بیت
شها نراسیم وزرد ردست باشد * بعالم نیکنام انفخت باشد ل انفست ع سکون نون وسین
مهمله وفتح فایله بمعنی خانه عنکبوت یعنی اورمجك آغی شمس فخری بیت شهنشاهی که

خیط شمس کردون * بود برطاق ایوان وی انفست ل انکشت ع سکون نون وشین معجمه
وکسر کاف عربیده کومرکه عربیده فحم دیرلر حکیم سنایی بیت بینی ریخچ دیده ودولب زشت
چشمی ازآتش ورخی ازانکشت * شیخ نظامی بیت بباغ شعله در دهقان انکشت * بنفشه
میدرود لاله میکشت ل انکشت ع سکون نون وشین معجمه وضم کاف عجمیله پرمق که عربیده
اصبع وبنان دیرلر محمدقلی سلیم بیت مکن بحلقهٔ آن زلف تابدار انکشت * که هیچکس نکند
دردهان مار انکشت ل اودست ع سکون واو وسین وفتح دال مهملتین ایله قارش که بدست
دخی دیرلر عربیده وجب وشبر دینلور ل ایخشت ع سکون یای تحتانی وشین وفتح خاء معجمتین
ایله زر وسیم وسائر فلزات یعنی معادن کذافی فرهنك جهانکیری ع ایفات ع سکون یای
تحتانی وفتح فایله غماز ومفسد معناسنه میر نظمی بیت نهفتن حال دل چندانکه میخواست
بغمزه فاش کردان چشم ایفات ل ایفت ع سکون یای تحتانی وفتح فایله حاجت والتماس
معناسنه وله بیت نیاز آورده رفته پیش جانان * نظر کرد ایفت دل کرداذعان ل مع الجیم
ل اج ع ایکی معنایه در اول طمع وحرص که آز دخی دیرلر ثانی ایاغون اغاجی ایکی معنایه
ترتیب اوزن ابوالمعانی * قطعه * درجهان سودی نه بیند آنکه هست * دردرونش راحسد
هم بخل واج * هیچ کرد او مکرد احمق مباش * زانکه ناید بوی عود از چوب اج ل اخشیج ع
ممدوده ده ذکری مرورایدن آخشیج معناسنه که طبایع یعنی عناصر اربعه دن هر برینه دیرلر
کذافی شرفنامه ل ارج ع سکون راء مهمله ایله الثی معنایه کلور اول قدر وقیمت که ارزد دخی
دیرلر شیخ عطار * مثنوی * بجانی اوفتی کانجا خدانی * تراباشد حقیقت بیربایی * زجمله
فارغ ودر جملکی درج * دریغا کرندانی خویش را ارج * بو معنایه شمس الدین کوتوالی
بیت دل اکرنیست پسند تو بمن باز فرست * جان ندارد بر تو ارج بمن باز فرست * ثانی
بمعنی برکندن یعنی قوپارمق بو ایکی معنایه ترتیب اوزن حکیم سوزنی * قطعه * بمدح وثنا
ارجمندیٔ خودرا * بمدح وثنای تو با ارج کردم * بطل همای همایون جاهت * دو بازوی
زاغ رخج ارج کردم * رخج فتح خاء معجمه ایله بدخو وزشت معناسنه ثالث مرتبه واعتبار
معناسنه شمس فخری بیت از ویافت تخت شهی زیب وفر * وز ویافت تاج کیان جاه وارج
رابع بمعنی مقدار حکیم اسدی * مثنوی * چو خواهی رهی راهمیکردمه * بزرکیش بجز
پایه پایه مده * که چون از کدا فش بزرکی دهی * نه ارج تو داند نه ارج مهی * خامس فرهنك
جهانکیریده ذکر کدا انك اسمیدر حضرت مولانا قدس سره بیت یك جهانی بی نوا بر پیل وارج
بی طاسمی کی بماند سبز ومرج * سادس برقوش در که تویی غایت نرم ولطیفدر یوزیا صدیغی
ایچنه قورلر ترکیده قوغو دیرلر فارسیده پریقو دیدکلریدر ل ارغج ع سکون راء مهمله ومیم
وفتح غین معجمه ایله طوقومق ایچون اوزاتدقلری ایپلك که تاردخی دیرلر عربیده سدا دیرلر
ل ارنج ع ممدوده ده ذکری سبق ایدن آرنج معناسنه شمس فخری بیت چه غم مملکت راکه
دردفع ظلم * شکسته است شاه آستین تا ارنج ل اسفنج ع سکون سین مهمله ونون وفتح
فایله موید الفضلاده اوچ معنایه مرقومدر اول بمعنی پژمرده ثانی دوایی صوده اصلتمق مریضه
ایچورملك ایچون ثالث بولت معناسنه ل اکج ع سکون کاف وکسر حاء مهمله ایله جلاب

جلاب معناسنه که ارپه یی قینادوب صوینه شکر قترلر بو لغت فرهنك جهانکیریده الف ممدوده
ایله مذکوردر اما تحفة الاحبابده الف مقصوره وحاء مهمله ایله مرویدر ل الفنج ع
سکون لام ونون وفتح فایله بمعنی اندوختن واندوخته یعنی قزانمق وقزانلمش ابو شکور
بیت جهاندیده زادانش الفنج بود * زالفنج دانش داش کنج بود * وصیغهٔ امر دخی استعمال
اولنور استاد لطیفی بیت میالفنج دشمن که دشمن یکی * فراوان ودوست ازهزار اندکی *
بو معنایی موید شمس فخری بیت هوای شیخ ابواسحق که می وزد * بجز مهروی ازکینی میالفنج
ل امکاج ع سکون میم وفتح کاف عجمیله عالی وبالا معناسنه عربیده کی اوج معناسنه که
مقابلی حضیض در بعض فرهنکلرده کواکبك منزل اوجده اولدیغی حالنه مخصوص طوتمشلر
ابوالمعانی بیت کلبه ام درنیم شب آن مهجبین پرنور کرد * کوکب بختم مکرد ر منزل امکاج بود
ل انج ع سکون نونله بوزن رنج ایکی معنایه در اول بمعنی کرداکرد روی یعنی اطراف چهره ثانی
برون کشیده اولان نسنه معناسنه کذافی نسخهٔ میرزا ابراهیم ل انجوج ع سکون نون وضم
جیمله عود اغاجیدر ل انفج ع سکون نون وفتح فایله الفنج مرقوم معناسنه اسم مصدردر
کذافی وسیلة المقاصد ل انقوج ع سکون نون وضم قافله شکن روی یعنی حالت غضبدن
یاخود پیرلکدن چهره ده اولان بوریشق کذافی مجمع الفرس بو معنایه ابو المعانی بیت
سحاب نیست مترا که در آسمان بینی * زمانه پیرشد ودر کرفته روی انقوج ل انموذج ع
سکون نون وفتح ذال معجمه ایله بمعنی نمودار ومانند وچاشنی کذافی المحمودی ل اوج ع عالی
وبلند که مقابلی حضیضدر شمس فخری بیت شهی که خاطر او پیك هر نهان باشد *
حضیض درکه او اوج فرقدان باشد * فرقدان داخل رصد اولان کواکبدندر اوج سماده
اولور ایکی یلدزدر ل اوداج ع ریکهای باریك یعنی اینجه طمرلر وهموار حرکت اولان طمرلر
کذافی المحمودی ل اورنج ع بمعنی انکور ل اوکنج ع سکون واو ونون وفتح کاف فارسیله بمعنی پشیمانی
وندامت کشیدن کذافی مجمع الفرس ل اولنج ع سکون واو ونون وفتح لام مهمله الثی معنایه در
بش معناسی اورنك لغتینك بش معنا سیله ده مترادفدر عن قریب ذکر اولنور معنای
سادس اورنج مرقوم معناسنه در بعض لغتلرده شبستان یعنی حجله کاه معناسنه در ابوالمعانی
بیت عاشقان را غیر فکر یار میکردن خطاست * زانکه بیکانه نکنجد چون بود اولنج خاص
ل اوماج ع سکون واو ایله آماج مرقوم معناسنه که نشانهٔ تیردر عربیده هدف دیرلر وله بیت
تیر مژکان راست کرده از کمان ابروان * سینه اوماج خدنك غمزهٔ دلدوز شد ل مع الجیم
الفارسی * ابلوچ ع سکون باء موحده وضم لام مهمله قند که شکر معناسنه در حضرت مولانا
قدس سره بیت امروز زکندهای ابلوچ * پهلوی چو الها دریده ل ارغج ع سکون راء
مهمله وفتح غین معجمه ایله بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که طولاشوب صاریله المتك قوریدر
اکا سرندو تو بیج دخی دیرلر عربیده اسمی عشقه در شاعر دیمشدر بیت نهال قد من از عشق
زردشد آری * درخت خشك شود کر بروتند ارغج ل الج ع سکون لام مهمله غرور وکبر
ونخوت صاحبی دیمکدر کذافی فرهنك جهانکیری ل مع الخاء * اخ اخ ع بمعنی خوش خوش که
عربیده طوبی وبخ بخ دیدکلری معنایه در کذافی فرهنك جهانکیری ودخی مقام حیرت

وناسفع لسانده جاری اولور بر کلمه در ودخی وجع ویاخود الم شدید اصابتنده تکلم اولنور
لغ اخ فح بمعنی آفرین و بمعنی بخ بخ کذا فی شرفنامه لغ اپرانداخ واپرنداخ فح کلاهما بسکون
الباء الفارسی والنون وفتح الرا والدال المهملتین سختیان معناسنه الفسز پرنداخ دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ اژخ فح فتح زاء فارسیله بدوده ده ذکری مرور ایدن
آژخ معناسنه درکه کوز بکارنده اولان چبق در خواجه عمیدلویکی بیت رخ سپهر اژخ داشت
ازدیت کوبی * هلال قاب مقوس نمود کرد اژخ * وله ایضا بیت زحل در هشتمش چون چشم
زخ کرد * زاشك خون رخ ما پر اژخ کرد لغ اسب سرخ فح طوری آت که عربیده کمیت دیرلر
میرنظمی بیت بزیر اسب سرخ و باهن بجیم * زمین در نوردد بیا چون ادیم * وله بیت بزیر اسب
سرخ و همه سرخ جامه * شده چهره اش سرخ از سرخ باده لغ اشکوخ فح سکون شین معجمه
وضم کافله بمعنی خزیدن ولغزیدن یعنی سورنمك وسورچمك مصدری اشکوخیدن و شکوخیدندر
وحذف الفله شکوخ دخی لغتدر کذا فی مجمع الفرس لغ افرازرخ فح سکون فایله بکاغك
جانب اعلاسی که افراز وفراز بالا در ورخ بکاقدر بعض نسخه ده یومری بکاغه دیرلر کذا فی المجمع
لغ الجوخ فح فتح لام وسکون نون وضم جیمله عود اغاجی که مد وده ده دخی مذکوردر میرنظمی
در تعریف صحرا بیت چمن از سبزهٔ خوشبوی تادوخ * معطر کرده عالم چون الجوخ *
لغ انجخ وانجوخ فح کلاهما بسکون النون وضم الجیم آدمك چهره سی و پیشانیسی بیراکدن
یاخود الم وغصه دن بوروشق اولمق بعض نسخه ده الوایاق دریسی بارلمق معناسنه ده
مرویدر کتاب مجتبی ده شکن پوست لاغر و کتاب محبوب العارفین ده انجق شکن روی
مسطوردر معنای اوله استاد رودکی بیت شدم پیرو بدینسان و تو خود هم نه جوانی *
مرا سینه پر انجوخ وتو خود در جفته کانی * شمس فخری معیار جمالیده انجوخ روی وتن را
کویند که چین کرفته باشد و فراهم آمده دیمشدر * قطعه * سپهر کفت چو عقل شهنشهم
وروز * شنید عقل و بدو کفت هان کوای شوخ * که بخت شاه جوانست وروی اوشاداب
کرفته روی تو از غایت کبر انجوخ * محمد هندوشاه صحاحده انجوخ دو معنی دارد
اول آب دهان باشد بلغة بعض ولایت خراسان دوم چین و شکن باشد که در روی و پوست
تن افتد دیمشدر لغ مع الدال * ابر قباد فح اهواز ایله فارس میاننده واقع اولان ارجان نام
مملکتك توابعندن بر اولکه در قباد شهریار انده بر قلعه و شهر بنا ایلمشدر لغ ابرود فح سکون
باء موحده وضم راء مهمله ایله سنبل معناسنه در الف مدووده ایله ده جائز لغتدر ابو المعانی
بیت باخیال روی جانان پیچ و تاب انداخته * لاله وریحان و ابرود و کل و نسرین باغ
لغ ایداد فح ظلم وبیداد معناسنه حکیم سوزنی بیت ستمکاره یا رست ومن مرد عاجز *
که تا با ایداد و چون کنم چون لغ اجمود فح سکون جیم وضم میمله کرفس معناسنه در لغ احسند فح
مع القاده ذکری مرور ایدن احسنت معناسنه در کذا فی المحمودی لغ ادند فح فتح دال وسکون
نونله تعجب دیمك معناسنه سؤال در میرنظمی بیت کفت ادند حال تو از جور من * کفتم از
عاشق نپرسند این سخن لغ ادید فح کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیه هر امور ده متبوع
معناسنه یعنی هرنه ایشده اولورسه تابع اولدقلری کسه یه دیرلر ابو المعانی بیت آنقدر

آنقدر بر خلق عالم شد روان فرمان او * میتوان کفتن که فرمانش ادید انس وجان لغ اراوند فح
اروند معناسنه که عن قریب ایراد اولنور لغ ارجمند فح ارج ایله منددن مرکبدر ارج قدر واعتبار
ومرتبه معنالرینه ومند ادات نسبتدر هوشمند و دانشمند کبی معنای ترکیب صاحب قدر ورتبه
ومعزز و محترم دیمکدر و بر معناسی دخی خرنوب شکوفه سنه دیرلر لغ ارجند فح سکون
راء مهمله ونون وفتح جیمله بر شهر اسمیدر میرنظمی بیت زین طرف در سوی ارجند رفته
بود * سرکذشت خویش یك یك کفته بود لغ ارداد فح سکون را وفتح دال مهملتین ایله پری
ومردم فریب معناسنه کذا فی وسیلة المقاصد لغ ارد فح سکون راء مهمله ایله بوزن نرد مجمع
الفرسده دقیق معناسنه آرد لفظندن مخففدر و فرهنك جهانکیریده قهر وخشم معناسنه
منقولدر لغ اردهٔ کنجد فح برچنکالدر یعنی برایری دکندر تازه ایکن رطب ودوشاب ایله یرلر
کذا فی شرفنامه لغ ارزرود فح سکون راء مهملهٔ اول وضم ثانی وزاء معجمهٔ موقوفله ولایت
ماوراء النهر اسمیدر ارز ایله روددن مرکبدر کذا فی مجمع الفرس لغ ارغند فح سکون راء
مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله پهلوان دلیر و مرد خصم افکن معناسنه میرنظمی بیت سواری
آمده از سوی ارونده * یلی زور آزمای و مرد ارغند لغ ارغند فح سکون را وضم غین معجمه
ایله حریص معناسنه در کذا فی مجمع الفرس لغ ارفند فح سکون را ونون وفتح فایله نهر دجله یه
دیرلر بغداد اوکندن جاری اولان صودر مشهوری اروند در فایله واو ارا سنده تبادل وتواخی
اولدیغی شایعدر میرنظمی بیت زد ز هجر آن شوخ شکرخند * سرشك هر دو دیده شد
دوارفند لغ اروند فح سکون را ونون وفتح واو ایله یدی معنایه کلور اول نهر دجله که
شط العرب دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را دجله خوان
صاحب فرهنك منظومه بیت دار اروند ودرا بریاد * که بتازی بود شط بغداد * شمس
فخری بیت آنکه از بیم تیغ او دشمن * کرد بر زعفران روان اروند * ثانی همدان اولکه سنده
واقع بر جبل شامخ اسمیدر که بین الناس کوه الوند دیمکله مشهوردر حکیم خاقانی بیت شراری
جهد ز آتش نعل اسبش * که حراقش اروند وشهلان نماید * شهلان دخی بر عظیم طاغدر
اثیر الدین اخسیکی بیت صدای ناله بخصمت زکوه این آید * بس ای درشت و کرانجان
وسر و چون اروند * بو معناده شعرای عربدن بری نظم ایلمش * فارقت اروند لا طابت
مراتعها * بعدی کالم یطب لی بعدها الجبل * انی ترکت بها الآمال مثمرة * لا ارتجی بعدها
ان یرتجی الامل * هبنی اطلعت علی اروند ثانیة * هل للشباب الذی ضیعته بدل * ثالث
آزمایش وتجربه معناسنه حکیم اسدی بیت بادمان و اروند مرد هنر * فراز آورد کونه کون
سیم و زر * رابع حسرت و آرزو معناسنه وله ایضا بیت بار وند و حسرت چو مانده بجای
شده پر سرش تنك واسع سرای * خامس فر و شکوه معناسنه حکیم فردوسی بیت
سیاوش مرا خود چو فرزند بود * که با فر و با برز و اروند بود * برز ضم بایله سرفرازی معناسنه در
سادس آکاهی واحتیاط معناسنه ایضا له بیت همه بو ترابند و تبل فروخت * بار وند
چشم خرد را بدوخت * سابع نام پدر لهراسب شاه در که کیقباد نسلندندر ایضا له بیت که
لهراسب پور اروند شاه * که اورا بدی آزمان تاج وکاه * کاه تخت معناسنه در محلنده ذکر

اولنور ل ازاد ع فتح زاء معجمه ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آزاد معناسنه در
میر نظمی. بیت شود درد و عالم ز محنت آزاد * کر ار وز محشر شد اندر یاد *
ل ازاروند ع فتح زاء معجمه وضم راء مهمله ایله نام ولایت ماوراء النهر در شمس فخری بیت
بکموی مباد از سر او کم که جهان را * آنموی به از جمله سمرقند وازاروند ل ازرد ع فتح زاء معجمه
وسکون راء مهمله ایله رنك معناسنه در حکیم قطران ارموی بیت ابر پروردین بیاران
بر چمن پرور دورد * کشت خیری بافراق نرکسش ازرد زرد ل ازناد ع سکون زاء معجمه وفتح
نونله بر ناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك تحفة الاحباب ودال یرینه واوایله ده مرویدر ل اژند ع
فتح زاء عجمی وسکون نونله دیوارده طاش ایله بالچق اراسنه استحکام ایچون قونیلان
خرده طاشه دیرلر ل اسپهبد ع سکون سین وها وفتح بائین ایله ملوك طبرستان لقبی درکه
ملوك رومه قیصر وعجمه کسری وترك یعنی اوزبك پادشاهلرینه خاقان وهنده رای وچینه
فغفور وحبشه نجاشی ویمنه تبع ومصر پادشاهلرینه فراعنه دینلمك مخصوص اولدوغی
کبی بودخی مخصوصدر ومعجم البلدانده طبرستانده بر ولایت اسمیدرلسان اکا برده سر عسکر
دیمکدر الفسز ده جائزدر نتکیم شاهدی * هم اولدی سپهدار وسپهبد چری باشی *
دیمشدر حکیم فردوسی. بیت که از بیم اسپهبد نامور * چکونه کشایم پیش تودر * اسپهبد
دیدوکی زال زردر ل اسفد ع سکون سین مهمله وفتح فا ایله هیزم نیم سوخته کذا فی المحمودی
ل اسمند ع سکون سین ونون وفتح میمله سمرقند مضافاتندن بر قریه اسمیدر حذف الفله
دخی مشهوردر ل اشتاد ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول نام
فرشته درکه روز اشتادده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر زراتشت بهرام
بیت روانت باد ویژه جان ودل شاد * نکهدارد سروش ورش واشتاد * ثانی هر ماه
شمسی نك یکرمی التنجی کونی آسمیدر بوکونده طلب حاجات وتصدق ولباس جدید بچمك
وکیمك مناسبدر مسعود سعد سلمان. بیت اشتاد روز تازه کل بوستان * ای دوست می
ستان زکف دوستان * ثالث کتاب زندکه یکرمی بر نسك دراندن بر نسکك آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ل اشتود ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله خمسهٔ مسترقه نك
ایکنجی کونی اسمیدر اعجام جشن مغان کونلرینه بنجهٔ مسترقه وپنجهٔ دزدیده وفروجان دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل اشنود ع سکون شین معجمه وضم نونله فرهنك جهانکیریده
خمسهٔ مسترقه سال ملکی نك ایکنجی کونی اسمیدر مجمعده تا ایله بونده نونله مذکوردر ل اشفند ع
سکون شین معجمه ونون وفتح فا ایله نواحیٔ نیشابورده بر اولکه اسمیدر سکسان اوج قریه یی
مشتملدر وقصبه سنه فرهاد کرد دیرلر ل افد وافدن ع کلاهما بسکون الفاء بمعنی عجب
مهجوری افدیدن کلور مثلا ابدال بیت در فصل بهار ارنکم میل چه افدست * اشکفتهٔ
کل سینه شدست پنبهٔ داغم ل افراشته قد ع یعنی بالابلند اوزون بویلو کذا فی المحمودی
ل البان کبود ع ترکیبی صورقون سکوددیدکاریدر ابو المعانی بیت چنان درعام بوده
فیض جودش * ستد باد آورالبان کبودش ل الرد ع ضم لام وسکون راء مهمله ایله آغ کبی
صیرك طوقنمش جوال کدباغبانلر آنکله سبزه چکرلر همام تبریزی بیت بساز پرشکم از زردك

ازردك وچغندر خام * که جای شلغم و زردك بود همیشه الرد ل الوند ع شهر همدان قربنده
واقع مشهور بر جبل عالی وشامخ نامیدر معجم البلدانده الوند اسم جبل در محمد هندوشاه صحاحده
الف مضمومه ایله نقل ایلمش اما اکثر فرهنکلرده مفتوحه ده مذکوردر ل امد ع سکون
میمله بمعنی هنکام وزمان حکیم سوزنی بیت ای دستکاه لقمهٔ تودیر بند اشت *
امد جدایی آمد شد دستکاه تنك ل امرود ع معروف میوه در ترکیده رای تقدیم
ایدوب ارمود دیرلر عربیده اسمی کمثری در ضم کاف ایله ل امشاسپند وامشاسفند
وامهوسپند وامهوسفند ع کاهم بسکون المیم وسین الموقوف بمعنی سروش که فرشته دخی
دیرلر زراتشت بهرام. بیت زامشاسپند این بکزیده تر * بنزدیك یزدان پسندیده تو
وله ایضا. بیت همه قد بالای امهوسپند * بیاراستهٔ همچو سرو بلند * دیکر شاعر بیت
چو امشاسفند ست نیکو نهاد * همه خصلتش آمد پاك زاد ل انار فرهاد ع کوه بیستونده
واقع بر انار اغاجی در منقولدر اول وقت که فرهاده بر پیره زن کلوب شیرین اولدی دیوخبر
ویردکده الندهکی تیشه سن باشنه اوروب دوشوب کندودخی اولدکده تیشهٔ خون آلودیره
دوشوب دسته سی یره صانجلدی بامر الله تعالی کیده رك نشو ونما بولوب برك وبار ویردی
مکر اول دسته انار اغاجندن ایدی قدرت الهی ایله میوه سی حاصل اولوب بی نظیر انار
اولدی بردانه سن قوپاروب یاردقده ایچی دل عاشق مثال یانمش وخاکستر اولمش کوردیلو
الی الان بویله در دیرلر کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس ل اناهید ع فتح نون وکسر ها ایله
زهره یلدزینك اسمی در الفسز ناهید دخی دیرلر وزادر و بیدخت دینلدوکی مرویدر
ل انبرود ع سکون نون وفتح باء موحده وضم راء مهمله ایله امرود ده دیرلر صاحب کامل
التعبیر بیت انبرود ست مایهٔ شادی * مال واز قید محنت آزادی ل انبویید ع
سکون نون وضم باء موحده وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بوییدن لفظندن صیغهٔ
ماضی در قریع الدهر بیت چه انبویید زلف مشکسایش * ختن کردید از سر تا بپایش
کاهی صیغهٔ امر استعمال ایدرلر حکیم سنایی بیت کفت اطفال راهمی بویید * این نکو
یاد رامی انبویید ل انداد ع سکون نون وفتح دال ایله ترهٔ تیزك که کیکیز دخی دیرلر عربیده
جرجیر دیدکاری اوتدر کذا فی المجمع وسیستان اهالیسی ترهٔ تیزه دیرلر بعض محلده انداود
یعنی صوا معناسنه مذکوردر معنای عربیمی جمع ند در شبیه ونظیر معناسنه ل اند ع
سکون نونله بش معنایه کلور اول اوچدن اونه وارنجه عدد مجهولدر مثلا یکچند نفرلره
دیرلر مراد اوندن اکسك عدد در بو معنایه عربیده نیف وبضع دیرلر کمال اسمعیل. بیت
مپسند کش بعهد تو بر من ظفر بود * کردون که قصد نکبت من اند بار کرد * ثانی امیدوار
اولق معناسنه شمس فخری. بیت فیض جودش زسنك خارهٔ یأس * کل امید بشکفاند
اند * ثالث بر اغاج آدیدر که مهك دخی دیرلر عربیده سوس دیدکاریدر رابع شك وشبهه
ایله سوز سویلك معناسنه خامس ادات رابطه اولان استك جمیدر آخرنده الف ویاخود
واو اولان کلمه یه الحاق اولنسه الفك یرینه یای تحتانی کتورلر مثلا آشنا لفظنده آشنایند
ومهر ولفظنده مهرویند دیرلر وآخرنده هاء علامت اولان کلمه یه الحاق اولنسه الفی

اثبات ایدرلر مثلا رفته لفظنده رفته اند و آمده اند و کفته اند دیرلر بو ایکی نوع کلمه دن غیری
کلماته الحاق اولنسه انجق الفنی حذف ایدرلر مثلا جانند و سرند دیرلر کاه اولور که مفردی
اولان است یرنده ثابت ایکن آخرینه اند الحاق ایدرلر اما الفی حذف ایتمك قاعدهٔ کتابدر
حکیم سنائی بیت این کروهی که نو رسیده ستند * عشوه را جان و زر خریده ستند اندرخورد
واندرخورند کلاهما بمعنی سزاوار یعنی لایق حکیم فردوسی بیت کنون ای خردمند وصف
خرد * بدان جایکه کفتن اندرخورد * حکیم قطران ارموی بیت اکر بهمتش اندرخورند
بودی جای * جهانش مجلس بودی سپهر شادروان اندرود سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله صوا ویالدز و انلره مشابه اولانه دیرلر کذا فی مجمع الفرس اندود
سکون نون وضم دال مهمله ایله اسم عام در دیواره صوا اورمق وکشه و باقره التون یالدز
ایلمك وبعض نسنه یه قلای اورمق و بونلره بکزر نه اولورسه و مستقبلنده واو الفه قلب اولنوب
بریای تحتانی زیاده سیله انداید دینلور اندیشه مند فکر صاحبی واهل تدبیر که
اندیشه فکر در اصابت اولسون فاسد اولسون و مند ادات توصیفدر هوشمند و دولتمند کبی
بعضیلر لفظ مند حرف نسبتدر دیمشلر فرقی دقیقدر انکژد سکون نون وکسر کاف
وفتح زاء فارسیتین ایله بر بدبو صمغدر عربیده حلتیت دیرلر ترکیده قاضی دیدکلری در شیرازیلر
انکشك کندم و هندی لسانده هنك دیرلر شیخ نظامی در هفت پیکر بیت خواجهٔ چین
چو نافه بار کند * مشك را انکژد حصار کند * ابی ریحان بیرونی صیدنه ترجمه سنده مزبور
صمغ درخت انکداندن حاصل اولدیغله انکژد تسمیه اولنمشدر انکدانژد دخی دیرلر ژد فارسیده
صمغ دیمکدر درجهٔ ثالثده طبیعتی حار ویابسدر حلتیت قاضی دن غیری اولدوغنه قول اطبا
واردر انکوژد برواو زیاده ایله انکژد مرقوم معناسنه در انوبید ضم نون وواو
معروف وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله ناله و زاری معناسنه میر نظمی بیت چو
بشنید از و این سخنها کریست * انوبید واشك از دو دیده بریخت اوبرد سکون واو
وضم باء موحده وراء مهملهٔ ساکنه ایله بکلوفر و برد معناسنه که بوغازدن اشاغی ایتمدی
یعنی یوتدی دیمك اولور مسعود سعد سلمان بیت بر من نهاد روی و بیوبرد سر بسر *
نیرنك وسحر خاطر وطبع چو اژدها * اصلنده باوبرد ایدی همزه یایه قلب اولنوب بیوبرد
اولدی باتداخت بینداخت اولدیغی کبی دخی امثالی چوقدر اورد ممدوده ده ذکری مرور
ایدن آورد معنالرینه مجمع الفرسده قصر الفله ده تجویز اولنمشدر اورند سکون
واو ونون وفتح راء مهمله ایله سکز معنایه کلور اول فر وشکوه معناسنه که افرند دخی دیرلر حکیم
اسدی بیت جهان خرم از فر و اورند او * هم از میر محمود و فرزند او * ثانی تخت معناسنه که
اورنك دخی دیرلر شمس فخری بیت خسرو یحیی و بر ابواسحق * زیب شاهی و زینت اورند *
فوشك خطیب * مسمط * شاه پدر فرزند تو میر بلند اورند تو * سد سکندر پند تو
خضر سخن پیوند تو * ثالث پسندیده ومعتبر معناسنه حکیم فردوسی بیت سیاوش
مرا همچو فرزند بود * که با فر و بابرز و اورند بود * رابع عقل وعزت معناسنه وله ایضا
بیت کر ایدون که آید ز مینو سروش * نباشند افزون اورند و هوش * خامس کی نشین

نشین اوغلنك نامید که پدر لهراسب در اورند دخی دیرلر ایدی وله ایضا بیت هم اورند او کوهر
کی نشین * که کردی پدر بر نشین آفرین * سادس فریب و دغا معناسنه که مصدری
اوریدن کلور سابع بمعنی زندکانی که اورنك دخی دیرلر ثامن مجمع الفرسده مانی نقاشك
ارژنك نام کتابنه دیرلر وکسر واو ایله ده خدعه وفریب معناسنه مرویدر اوزند واوژند
کلاهما سکون واو وفتح زاء معجمه وزاء فارسیله بمعنی افکند واوکند واندازد دخی دیرلر مولانا
جوهری بیت شمشیر تو شیر اوزند پرتاب تو پیل افکند * یك حملهٔ تو بر کند بنیاد صد حصن
حصین اوکند سکون واو ونون وفتح کاف عجمیه بمعنی افکند ابو المعانی بیت
چشم مرداوکند تیغ غمزه بردل میکشد * کو بیا جلاد تیغش قصد کشتن میکشد اوند
فتح واو وسکون نونله ظرف و اناء معناسنه در خواجه عمید لویکی بیت بوچنبر سپهر
منازل چو چرخ آب * هر بیست و هشت حکمت اویست چون اوند * مقتضای نظم
اولدقده ممدوده ده اولان آوند معنالریله مترادف اولور اهنود سکون ها وضم نونله
اهواند سکون ها ونون وفتح واو ایله کلاهما خمسهٔ مسترقه نك اول کونی آدیدر
کذا فی مجمع الفرس وفرهنك جهانکیری ایبد سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله
شرارهٔ آتش معناسنه در کذا فی مؤید الفضلا ایلید سکون یائین تحتانیتین
وکسر لام ایله کاوجفت یعنی چفت اوکوزنه دیرلر ایمد سکون یای تحتانی وکسر میمله
صبان دموری بعض دیارده چفته ده دیرلر مع الراء المهملة * ار حرف شرط
اولان اکر لفظندن تخفیف اولنمشدر و دخی دولکر آلتلرندن اره لفظندن مرخمدر بیچقو
معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * چو خستو نیاید نه بند و کمر * بپرم میانش ببرنده ار *
نه من پیش دارم نه جمشید فر * که ببرید بیور میانش به ار * بیور نام ضحاك در بو معنایه
اثیر الدین اخسیکتی بیت کلك مانی طبعش آن است که چابك صورتست * کاز راندر
دستهٔ کاه صنعتش ار میکند * فرهنك جهانکیریده باغی آلتمش دانه نك سفلیسی که هر و بل
وکنجان دخی دیرلر ابر سکون باء موحده ایله بولت معناسنه که میغ دخی دیرلر اکرچه
شاهده احتیاجی یوق لکن تبرکا شیخ سعدی بیت ابر و باد و مه و خورشید و فلك در کارند *
تا تو نانی بکف آری و بغفلت نخوری * مؤید الفضلاده و ادات الفضلاده و شرفنامه ده
و مجمع الفرسده ابر بمعنی مرد یعنی آدم مسطوردر و بو معنانی مؤید شیخ نظامی بیت از ان
ابر عامی چنان دیزم آب * که نارد دکر دست در آفتاب * وفتح باء موحده ایله بوزن
اکر بو معناسنه الفی زائددر حکیم فردوسی شهنامه ده چوق یرده ایراد ایلمشدر بیت ابر داه
دوهفته شد کدخدای * کرفتند هر یك سزاوار جای ابرسبر سکون باء موحده
وکسر را و سین مهملتین و باء فارسیله اسپر دیدکلری اولکه نك اسمیدر کذا فی مجمع الفرس
ابرسیر سکون باء موحده وکسر را و سین مهملتین بعده یای تحتانیٔ ساکنه ایله
یغمورلی بولت واول یرده که مراد اوزره یغمورلی بولت اوله اول موضعه ابرسیر دیرلر
وسیر بر لفظدر که معنای لغویسی طوق و معنای مصطلحیسی مرادجه دوکرمسیر و سردسیر
کبی مرادجه اسی مرادجه صوغوق دیمك اولور ابرشهر ولایت نیشابورك اسمی

قدیمی اولدوغی مجمع الفرسده مسطور در شرفنامه ده بر روز معین آدیدر دیو ذکر
اولنمشدر ی ابدشهر ﺞ رای نه دال ایله بعض نسخه ده مرقومدر ی ابسار ﺞ سکون
باء موحده وفتح سین مهمله ایله بلکو طاشی که فسان دخی دیرلر ابوالمعانی بیت برای
قطع عرق دشمن دین تیغ عزمش را * سرا عدا کند در دست همت سنك ابساری ی ابشخور ﺞ
کسر باء موحده وسکون شین وضم خاء معجمتین وفتح خا و واو معدوله ایله ده جایزمدوده ده
ذکری مرور ایدن آبشخور معنالریله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی ابکار ﺞ
سکون باء موحده وفتح کاف عجمیله زراعت معناسنه شاه ناصرخسرو بیت چودر زه
بابکار بیرون شود * یکی نان بکیرد بزیر بغل * عربیده کاف عربیله جمع بکره درکه صباحلو
دیمك اولور ودخی قز معناسنه اولان بکرك جمعیدر ی ابیر ﺞ کسر باء موحده وسکون
یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول قوغه که عربیده دلو دیرلر ثانی شرارهٔ آتش معناسنه در
ی اثو ﺞ عربیدر بو قاج معنایه کلور اول ایجاد وتألیف معناسنه مولانا صائب بیت
کرامتیاز نام بود مطلب از اثو * این امتیاز کز تو نماند اثر بسست * ثانی نتیجه معناسنه
حکیم شفایی بیت تیغ آهم بفسون اثرم ساخته اند * پای تا سر ز دعای سحرم ساخته اند
وعقب واثر معناسنه طالب آملی بیت امید رفته بکوی توام چو از سفر آید * بهر قدم که
رود حیرتش براثر آید ی اثیر ﺞ کسر ثاء مثلثه وسکون یای تحتانیله کرهٔ آتش که
اعلای عناصردر بعضیلر کذا فی شرفنامه اما کتاب محو دیده * قیل فلك الدنیا وقیل فلك
الافلاك وبعض شرشك چشم وآفتاب نیز کفته اند مسطوردر ی اختر ﺞ سکون
خا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه در اول ستاره وطالع نیکو شمس فخری بیت ملك
دین رابقدرت کرکر * کشت مسعود عاقبت اختر * دیکر وله بیت وبحك آن بادپای
مرکب شاه * که زند پشت دست براختر * وبخت وطالع معناسنه مولانا هاتفی بیت
مسخر شدش ملك ایران تمام * زکارچنان اخترش داد کام * ثانی فال نیکو حکیم فردوسی
بیت یکی اختری کفت ازان پس براه * کز ایشان برم سرسا وه شاه * ثالث بمعنی رایت درکه
درفش کاویانه اختر کاویان دیرلر وکاوهٔ آهنکره مخصوص علم درمیر خسرو بیت هرطرفی
کاختر او رو نهاد * فتح دوید ودر دولت کشاد * حکیم فردوسی بیت بتازید کاید بنزدیك
شاه * چو ترکان ببیند اختر براه * رابع مراد مبارك ومسعود اولمق وله ایضا بیت
چنین کفت دومان که این اختر ست * که نیروی ایران بدو اندر ست ی اخکر ﺞ سکون
خاء معجمه وفتح کافله آتش قوری که زلك دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت ازدر مشرق
آتش افروزد * سوی هر روزن اخکر اندازد * دیکر بیت یك یك برو بخلق فرو اخکر
نجوم * از منقل سپهر شتر مرغ وار بر * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت حرز مدحش
بخوان وبر خود دم * پس برو در میانهٔ اخکر ی اخیر ﺞ کسر خاء معجمه وسکون یای
تحتانیله قطع سنور وبیان حدود ایچون وضع اولنان صره نمش طاش ودخی دیوار
بنا سنده بنالر قور اعتبار ایتدکاری نسنه یه دیرلر ابوالمعانی بیت خطهٔ فرمانروایش
آنچنان وسعت پذیر * در بیان حد ملکش کوه قاف باشد اخیر ی ادبار ﺞ سکون دال

دال مهمله وفتح باء موحده ایله بوغازدن اشاغی نسنه ایلتمك اوبارمعناسنه وله بیت هرشب
هجرم غم جانان مرا بیزار کرد * زهر قهر حسرتش جان حزین ادبار کرد ی ادغر ﺞ سکون
دال مهمله وفتح غین معجمه ایله خاه لرده هوا کیرمك ایچون ایتدکاری بیوك باد کیرکه
باد غرد دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی ادفر ﺞ سکون دال مهمله وفتح فا ایله برادر
زاده که افدر دخی دیرلر بعض فرهنکده همشیره زاده یه ده دیرلر ی ارتیشدار ﺞ سکون راء مهمله
وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول سپاه ولشکر معناسنه زراتشت
بهرام بیت هنوز زند شاه ارتیشداران * پیاده سلح پوردباسواران * ثانی دشت
قبچاق حدودنده بر نهر عظیم آدیدر ی اردشیر ﺞ ایکی معنایه در اول بهمن بن اسفندیار
شاهك لقبیدر جدی کشتاسب آنی شجیع ومرد دلیر کورب لقبن اردشیر قودی که ارد
قهر وخشم معناسنه درکه ذکر اولندی وشیر معروف خشمناك ارسلان دیمك اولور حکیم
فردوسی بیت چو دیدش بدانکونه مرد دلیر * همیخواند ازان پس ورا اردشیر * ثانی
ساسانیانك اول پادشاهلری اسمیدرکه اردشیر بابکان دیمکله معروف ومشهوردر حکیم
فردوسی * مثنوی * همان اردشیرش پدر کرد نام * نباشد بدیدار او شادکام * مراورا
کنون مردم یادکیر * همیخواندش بابکان اردشیر * وسلسلهٔ کیانیانده بر پادشاه اسمیدرکه
اردشیر بن پرویز بن هرمز بن انوشیروان بن کیقباد شاهدر شعرای عربدن شمس الدین
احمد الطیبی نظمه کتورمش بیت قهوة فارسیة من خبایا * اردشیر انجله ابرویز ی ارزه کر ﺞ
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکاف فارسیله صوایچی اندایشکر معناسنه در لغت محمودیده
بمعنی اندیشه کر یعنی فکر ایدیجیدر ی ازار ﺞ فتح زاء معجمه ایله صحاحده بمعنی درهم مسطوردر
ی ازبر * واز بیر ﺞ کلاهما بسکون الزاء المعجمة اول فتح باء موحده ثانی کسر ایله وسکون
یای تحتانیله خاطرده طوتمق وحفظ ایتمك ترکیبده دخی ازبر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
حکیم خاقانی بیت روزی هزار بار بخوانم کتاب صبر * چشمم نبست لاجرم ازبر نمیشود *
استاد فرخی * قطعه * باعطارد بسر خامه سخن داند کفت * هرد بیری که بدیوان کند آنرا
تقریر * از پی رسم درآموختن نامه کنند * نامهٔ خواجه بزرکان ودبیران ازبیر ی ازدر ﺞ
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله لایق وسزاوار معناسنه حکیم خاقانی بیت صورت
مردان طلبکار درمیدان بود * نقش برایوان چه سود رستم واسفندیار * وله بیت
روز از در بزم است شراب ازدر خوردن * هرچند چمن نیست کنون ازدر دیدار * حکیم
انوری در هجو بیت ریش از پی کندن بیاپی * سر ازدر سیلی دمادم ی اژدر ﺞ سکون
زاء فارسیله معروف اژدرها دن مخففدر استاد لطیفی بیت چون اژدر چار پاست دنیا * کوهفت
سر دمنده دارد ی ازیر ﺞ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله زاهد ومتقی وعاقل ودانا
وزیرك وکامل معناسنه ممدوده ایله ده مرویدر شمس فخری بیت بجاست درهمه ایوان کنون
چو تو شاهی کریم وفاضل ودانا عالم وآزیر ی اژیر ﺞ کسر زاء فارسیله یوکسك یردن
اقان صویك چاغلامه صوو امثالنك قیناركن اولان صداسیدر ی اسبانبر ﺞ سکون
سین مهمله ونون وفتح باء موحدهٔ اول وضم ثانیله بر شهرك نامیدرکه انی کسری

نه ایلشدر اصلنده اسفابور ایدی ﴿ استار ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
اطبا اصطلاحنده التی بجق درهمه دیرلر بر روایتده ربع مثقالدرکه دورت استار بر
مثقال اولور نتکم شاعر بیت اطباکه کردند وزن اعتبار * بشش درهم ونیم خواند
استار ﴿ استر ﴾ قاطرکه عربیده بغل دیرلر ﴿ استیر ﴾ سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة بعده یای ساکنه ایله عند الاطبا نصف رطل اعتبار اولنور کذا فی نسخهٔ حکیم اسدی
بیت ازان دارو هارا با وزان بکیر * بجوشید در آب با قند استیر ﴿ اسرار ﴾ کزلو اولان
نسنه جمع سر در مولانا جامی بیت خطبهٔ ملت ودین ازسر کیر * کشف اسرار یقین
ازسر کیر ﴿ اسمندر ﴾ برجانوردرکه اکا سامندر وسامندل وسامندور *
وسامندول وسمندر وسمندل وسمندور وسمندول دخی دیرلر شرح وتفصیلی سامندر
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی شیخ عطار بیت آتشی بر دست دشمن در کرفت *
تا خلیلش طبع اسمندر کرفت ﴿ اسوار ﴾ سکون سین ایله اوچ معنایه کلور اول سفرنامهٔ حکیم
ناصر خسروده مسطوردرکه صعید ولایتنده واقع برشهر آدیدر ولایت نوبه نك یولی درت فرسخ
براول شهره قریب واقع اولمشدر وجانب جنوبیسنده برعظیم طاغ وار در نیل مبارك انك اتکنده
چقار دیرلر ثانی سوار یعنی آتلو ثالث اهل کیلان لسانده لشکردن جمع قلیل مرتبه سنده
دیرلر که اللرنده اوق ویا چوماق اولوب جنك محلنده بر برلرینه تیر وچوماق ایرشدورنلر
اولکسنه دکه تیر ویا چوماق نشانی اولمیه اکا دلاور ومرد شجاع دیرلر ﴿ اسیر ﴾ معروف
کرفته معناسنه ودخی برقلعه اسمیدر نظیریٔ نیشابوری * چو روببرج شرف کرد آفتاب
منیر * دمیده فاتحهٔ فتح برحصار اسیر ﴿ اشغر ﴾ سکون شین وفتح غین معجمتین ایله
اشقر معناسنه آتده اکثر وآدمده احیانا استعمال اولنور شاعر درقیافت نامه بیت
شود در اسب وآدم وصف اشغر * در اسب مقبول دیکر نیست خوشتر ﴿ اشغور ﴾
سکون شین وضم غین معجمتین ایله یورسق دیدکاری جانوردر بعض نسخه ده ضم الف ایله
واقعدر ﴿ اغار ﴾ فتح غین معجمه ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغار معناسنه تفصیلی
اندهدر ﴿ افدر ﴾ سکون فا وفتح دال مهمله ایله برادرزاده یه دیرلر بعض فرهنکلرده
همشیره زاده یه دیرلر بوشعیب بیت سلسله جعدی بنفشه عارضی * کت سیاوش افدر
وپرویز جد ﴿ افر ﴾ فتح فا ایله بو زن اثر شیرازده برناحیه اسمیدر برقریه اسمیده اولمق
مرویدر ﴿ افر ﴾ سکون فا ایله بو زن امر غمده ایکن بدیهی سرور وشادی ایرشمکه دیرلر
ولاغر ایکن فربه اولمق وبونلر امثالی یرامز لقده ایکن حال ایولکه مبدل اولمغه دیرلر ابو المعانی
بیت یکشب از جانان پیام وعدهٔ وصل آمده * افر حاصل شد بجانم کز غمش آزرده
بود ﴿ افزار ﴾ سکون فا وفتح زاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول ابزار معناسنه که کمون
وفلفل وکشنیز وامثالی بهاراتله سحق ایدوب طعام اوزرینه دوکرلر زیاده لذت ویرر حکیم
خاقانی بیت افزار زبس کنند دردیك * حلوا ز پس آورند برخوان * ثانی آلات پیشه
کران * یعنی ارباب صنایع آلاتی ثالث کفش معناسنه که پای افزار دیرلر امیر خسرو
بیت هموکلاه سری میدهد بتاجوران * که از کلاه سلاطین بپایش افزارست * رابع

بی درنك * زشبکیر وایوارش آید تبنك ﴿ مع الزاء المعجمه * انجاز ﴾ سکون باء موحده
وفتح خاء معجمه ایله برولایت اسمیدر اکثر خلقی مغان وترسا وظلم وجور له مشهوردر حکیم
خاقانی بیت درانجازیان اینك کشاده * حریم دومیان اینك مهیا ﴿ ابراز ﴾ سکون
باء موحده وفتح را ایله افزار واوزار مرقوم کبی بهاراتی دوکوب نرم ایدوب بر ظرف ایچنده
حفظ ایدوب طعام تناولنده اوزرینه دوکرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ ابوز ﴾ سکون باء
موحده وفتح راء مهمله ایله همدان اولکه سنده برطاغ نامیدر ﴿ اپرویز ﴾ فتح باء فارسی
وسکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله پرویز ایله معناده مترادفدر باب الباء مع الزاده
ذکری تفصیل اولنور انشاء الله تعالی ﴿ ابیز ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله
شرارهٔ آتش معناسنه در استاد منجیك بیت هست آهم ز آتش دوزخ ابیز * نالهٔ از من
زشرر صد ازیز ﴿ اتسز ﴾ سکون تاء مثناة وکسر سین مهمله ایله نام پادشاه خوارزمدرکه
ممدوح رشید وطواط در وعلامهٔ زمخشری دخی آنك زماننده رئیس العلما ایدی کذا فی
شرفنامه ﴿ اخترسرسبز ﴾ یعنی ستارهٔ سعد وفال سعد معناسنه در کذا فی شرفنامه
﴿ اخکوز ﴾ سکون خاء معجمه وضم کاف ایله بادام چغله سی وناپخته خرما ﴿ اردپوز ﴾
سکون راء مهمله ودال موقوف وضم باء نارسیده الوانده فستق رنکنده دیرلر امیر نظمی بیت
بپوشند خوبان درروز نوروز * همه جامها سبز وسرخ ودرپوز ﴿ ارز ﴾ سکون راء
مهمله ایله درت معنایه کلور اول جاه ومرتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت بسنده کنم زین
جهان مرز خویش * بداند مکر پایه وارز خویش * بو معنایه مختاری بیت بروت توکه
مرا کوبارز من بخرد * مکر بروی زمین زرده بجای کیا * ثانی قدر وقیمت معناسنه
شیخ اوحدی بیت بردوباری کن قناعت ورز * تا بدلها قبول یابی وارز * حکیم زجاجی
بیت شهنشاه برکشت از راه مرز * بهمدان بباید بیفزود ارز * ثالث معین معناسنه
ابو المعانی بیت صرف کردم دوره عمر هرچه هستی داردم * بی سروسامان بماندم ارزدر
حالم نبود * رابع برنسنه یه مالك معناسنه وله بیت کرده آماده دلم بهر نثار مقدمش
در اشك چشم را چندانکه بی ارزی شدم ﴿ ارزیز ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر
زاء معجمه ایله معادندن قلای درکه جمیع فلزاتدن خفیفدر نتکم شیخ الرئیس ابن سینا
ایکی بیتده اوزان معادنی بیان ایتمشدر * قطعه * نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی *
اختلاف وزن دارد هریکی بی اشتباه * زرلکن زیبق الم اسرب دهن ارزیز حل * فضه ند آهن
یکی مس وشبه مه صفرماه * بو حساب اوزن ارزیز حل دیدوکی اوتوز سکز اولور ﴿ ارنواز ﴾
جمشید شاهك همشیره سی نامیدرکه ضحاك تزوج ایتمشدر حکیم فردوسی بیت درایوان
شاهی شب دیرباز * بخواب اندرون بود با ارنواز ﴿ ارنیبز ﴾ سکون راء مهمله وکسر نون
ویای ساکنه بعده باء مکسوره ایله ترخون دیدکلری سبزه دربحمی اولمدوغندن چوبن
دیکرلر بتر ﴿ ازیز ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بانك وناله معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * کرد با او یك بهانه دلپذیر * کی شد ستم زیز کنیزك من نفیر
زین سبب کر غیرت ورشك کنیز * مادر وفرزند دارد صد ازیز * مادر وفرزندها بیش

حقهاست * اونه در خورد وچنین جور وجفاست اسب انکیز ایکی معنایه در اول
اول مهماز که مهمیز دخی دیرلر براوجی تکرلکلی دمور در چزمه اوکچه سنه میخلنمش آتی انکله
سورر لر ثانی صیغهٔ اسم فاعلدر اسب انکیزنده معناسنه وصیغهٔ امرده اولور آت قوپاز
معناسنه اسب تاز سکون سین وبا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول صیغهٔ
امردر آت سکرت در معناسنه ثانی مشهور ملکی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری افراز سکون فا وفتح راء مهمله ایله اون ایکی معنایه کلور اول بمعنی بالا
یعنی یوقار وکه مقابل نشیب در فرازد خی دینلور استاد لبیبی بیت زبس رفعتش شاهباز
خرد * نیارد برافراز برپرود * ثانی بالند معناسنه در بو معناده کاه اسم فاعل اولور وکاه
صیغهٔ امر استعمال اولنور ابوعاصم بیت ای دردهمه علمها سرافراز * دائم زجهانیان سر
افراز * ثالث منبر معناسنه حکیم زجاجی بیت خطیبان پس از نام پاك امام * برافراز
ازین شاه بردند نام * رابع بمعنی جمع سیف اسفرنکی بیت روح اقسام شادمانی را *
ازپی بزم تو کند افراز * خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی پسته سادس بمعنی نزدیك
بوایکی معنایه میرنظمی بیت آمد افراز بر شاه دلیر * بوده افراز میانرا شمشیر * سابع
بمعنی کشاده وپهن ثامن بمعنی پیش تاسع بمعنی ازین باز عاشر بمعنی نشیب بو معناجه
اضداددن اولور حادی عشر سرکش ثانی عشر خرزه بو معانی فرهنك جهانکیریدن
منقولدر افروز افروختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر عالم افروز مجلس
افروز ودل افروز کبی ابوعاصم بیت ای روی تو ماه مجلس افروز * بنشین چوماه مجلس
افروز البرز سکون لام وراو وضم باء موحده ایله برمشهور طاغ آدیدر غایت عالی
وعظیم اولدوغندن عظیم نسنه لره مثال ایرادایدرلر نتکم تیمورنامه ده لشکر وصفنده مولانا
هاتفی بیت زدریا کذر کرد البرز کوه * درآمد بسرحد ایران شکوه * فرهنك جهانکیریده
بر پهلوان ایرانی نامیدر الدکر وایلدکز کلاهما بسکون اللام وکسر الدال
برمعروف ومشهور پادشاه اسمیدر الکز سکون لام وفتح کافله کج زبان یعنی
پلتك عربیده الکن دیرلر میرنظمی بیت مکودر سخن الکزست آن جوان * نخواهد رود
هیچ حرف از دهان انباز اورتاق عربیده شریك معناسنه ولهدر توحید بیت اوست
در قدرت بصنعتش بی نظیر * نیست انباز ووکیل وهم وزیر انداز بش معنایه کلور
اول انداختن لفظندن صیغهٔ امردر حکیم شفائی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن
انداز * یك کل ز کریبانش بدزدو بمن انداز * ثانی وصف ترکیبی اولور بمعنی رند میخوار
ومست اوکار ثالث قصد معناسنه بوایکی معنایه ترتیب اوزره مولانا عبدالرزاق کاشی
بیت باز ابروکرد بالاترك تیر اندازمن * عالمی راکشت ودارد این زمان اندازمن * قصد
معناسنه سیفی بخاری بیت کرمرغ سازند از کلم برپامش افتم ازهوا * خواهم شد آخر
صیداو میدانم ازانداز خود * رابع تخمین ایلمك مولانا هاتفی بیت شدند آن هزبران
آهو شکار * برانداز آهو برآهو سوار * خامس بمعنی قیاس استاد فرخی بیت جاودان
شاد زیاد آن ملك کامروا * لشکرش بی عدد ومملکتش بی انداز اندرز سکون نون

نون وراو وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول وصیت معناسنه حکیم سنائی بیت همه اندرز
من بتو اینست * که تو طفلی وخانه رنکینست * ثانی نصیحت معناسنه حکیم خاقانی بیت مرا
طبیب دل اندر زکونهٔ کردست * کزین سواد بترس از حوادث سودا * راء مهمله نك
ضمی ایله ده دخی مرویدر اندروز سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله
چارسو وبازار وبیع وشرایه مخصوص اولان موضع ومکان معناسنه میرنظمی بیت چه
سود ست شعر من دالفروز * به نیم جو نخرد هیچ کس اندروز اندز سکون نون وفتح
دال مهمله ایله انداز لفظندن اختصار اولنمشدر قصد وتخمین معنالرینه کذا فی مجمع الفرس
اندوز اندوختن واندوزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر غم اندوز
وزر اندوز کبی ودخی جمع ایدیجی معناسنه اولور میرخسرو بیت نقد بقا راعمل اندوز کن
قیمت فردای خود امروز کن * وجمع ایتمك معناسنه مصدر استعمال اولنور بدرالدین کاشی
بیت کنجها کیر وسائلانرا بخش * دوست اندوز ودشمنانرا سوز انکاز سکون نون
وفتح کاف عجمیله فرهنك جهانکیریده ارباب صنایع آلاتیدر انکر سکون نون وفتح کاف
عجمیله دمور بیل که آنکله زمین هموار ایدرلر کذا فی المجمع اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم کافله
مرویدر ومؤید الفضلاده اول دموردر که آنکله فیلی یوریدرلر ابوالفرج رونی بیت چو
طور دست پیل وچو موسی مهاود * بجای عصا انکز مار پیکر * استعاره طریقیله آلت
رجله ده دیرلر نتکم بو بیتدن مفهوم مدرشاعر بیت حبذا مهر زقلق پرداز * مرحبا انکز
بزرك ودراز * زاء فارسیله ده روایت اولنمشدر انکیز تحریك معناسنه صیغهٔ امر
ووصف ترکیبیدر استاد دقیقی بیت آنکه میکشت مرا غمزهٔ خونریز تو بود * کرچه او کشت
ولیکن همه انکیز تو بود * ودخی حسن ولطافت معناسنه میرخسرو بیت هرچند که آن
رخ کل انکیز نشاند * مارا بر آتش آغاز وتیز نشاند * ودخی قصد وعزیمت معناسنه ریاضی
سمرقندی بیت وه که باز آن سمند دل عاشق کشی انکیز کرد * چرخ تیغ غمزهٔ اورا بخون تیز
کرد انز فتح نونله بو زن چرز فرهنك جهانکیریده بد وزشت معناسنه مولانا محتشم
کاشی بیت تو درکشت باچهرهٔ کل اناری * زپی عاشقان از کله کله * وسکون نونله بو زن
کنز مرجمك معناسنه در میرنظمی بیت هرکه شود قانع بالغورانز * میشود او مالك بی رنج
کنز اوراز افراز مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر کذا فی مجمع الفرس اهواز
بصره شهرینه قریب برشهر اسمیدر روایت اولنور که برکمسنه اول شهرده برسنه مقیم اولسه
عقلی مختل اولور حالا ویران اولمشدر حکیم سوزنی بیت نه دیرمانده که تا پیش تو خراج آرند
زمصر وکوفه وبغداد وبصره واهواز * ومنقولدر که زهرناك عقربی اولور هرکیمی
صوقسه البته هلاك ایلر سیف اسفرنکی بیت زهر کیفیت حیات دهد * در سرنیش
کژدم اهواز اهیز کسر ها وسکون یای تحتانیه بمعنی آهسته ابوالمعانی بیت اهیز
رفته بکویش رسیده بودم دوش * مکر رسید نفسم در رسیده بود بکوش ایاز شاه
محمود غزنوینك وزیری وندیم ومصاحبی ایدی خاص ایاز لقله شهرت پذیر اولمشدی طالب
آملی بیت ای عشق مکش تیغ ستم بردل محمود * آن شاه که صید حرم زلف ایازست *

مولانا صائب اصفهانی بیت دل مجود اگر همی خواهی * دست کوته مکن ز زلف ایاز *
گ مع الزاء الفارسی * ازنبیژ فتح را و سکون نون و کسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
ترخون دیدکلری سبزه معربی طرخوندر گ اندرواژ فرهنگ جهانگیریده بمعنی ذکون
وآونحته که اندرواو اندرواي دخی دیرلر گ انگرژ انگر مرقوم معنالریله مترادفدر حکیم
خاقانی بیت پیل مستم مغزم از انگرژ بیاشوبند ازانك * کر بیاسایم دمی هند و ستان یاد آورم
گ مع السین المهمله * اخترشناس منجم و رمال معناسنه کمال اسمعیل بیت در کتاب
طالع ما دیده بود اخترشناس * از سر زلفت بسی تشویش در دور قمر * مولانا هاتفی بیت
ارسطو کلامان اخترشناس * بساعت فکندند طرح اساس گ ادوس ضم دال مهمله و واو
معروفله فرهنگ جهانگیریده اول کمسه یه دیرلر که برعلت سببی ایله کوزینه قره صو اینمش
اوله گ ارجس سکون راء مهمله و کسر جیمله بر کوه بزرك اسمیدر که مدی الایام باشنده
قار اکسك اولمز حتی زلال دیدکلری نسنه انده بولنور و زلال اکا دیرلر که بر پرده یا زوقیش
قارطوروب من بعد زائل اولمیه ایچنده بینه قاردن پرمق قدر قورد کبی نسنه حاصل اولوب
ایچی طلو صو اولور شکردن لذید و قاردن بیاض و صوق بر منلا هجونده شاعر دیمشدر
بیت انقدر جرمش ثقیل و کشته دستارش بزرك * بر سرش بودست کویا درسر
ارجس بوف گ ارس فتح راء مهمله ایله بوزن مرس بر نهر عظیم اسمیدر که روان اولمکه سندن
جاری اولوب نخجوان صحراسندن جنوب آران ناحیه سنه وارد قده برقاج بخشر اولوب
اول اطرافك مزروعات و باغچه و بوستانلرین سقی ایتدکدن صکره تکرار مجتمع اولوب
بر بیوك نهره قاریشوب دریای فارسه دوکیلور بر فائده لو صودر خواجه حافظ بیت ای
صبا کر بکذری بر ساحل جوی ارس * بوسه زن بر خاك آن وادی و مشکین کن نفس *
مولانا هاتفی بیت در آورد کشتی بآب ارس * ز دریای لشکر ارس ماند پس * و قبچاق
شاهلرندن بر شهزاده نامیدر وله بیت به پور ارس خان سپردش عنان * قوی دست
کردش بتیغ و سنان * و سکون را ایله بوزن درس اشك چشم معناسنه در قریع الدهر
بیت ز آهم بودیك شرار ز رخش * ارس را بود ارس من مایه بخش * بو معنایه استاد لطیفی
بیت ارس شد ارس من در جست و جویت * سبوئی پر زفت از وی بکویت * و کسر
را ایله آردج اغاجی در بعض فرهنکده چنار اغاجی منقولدر گ ارسطالیس معلم
اول لقبیله مشهور بر حکیم ذو فنون در لسان یونانیده معناسی استاد کل دیمکدر
مرویدر که اول نامی ارسطو ایدی بعده ارسطالیس دیدیلر بعده ارستطالیس ایلدیلر
بعده کیدرك ارسطاطالیس اولدی اصلی بودر که عادت حکمای قدیم بویله در که
هر بر حکیمك علمی و علم حکمتده عملی زیاده اولدقچه اسمنه بر حرف زیاده ایدرلر
علومی افلاطوندن اخذ ایتمشدر منقولدر که مزبور حکیم ارسطو نام طفل ایکن
افلاطون صاحب فنونه خدمت ایدی افلاطون اوائل حالنده ملك روفسطالیس
نام بر ملکك حکیمی و وزیری ایدی ملك مزبور بطاقروس نام فرزندین افلاطونه
شاکرد ایلدی اولدخی ملك زاده یه تقیید تام و اهتمام ما لا کلام ایدوب تعلیم علم ایلدیکچه فهم

فهم و ذکاوتدرك و کیاستدن بی نصیب اولمغله اصلا بر نسنه اخذ و تعلم ایلمدی افلاطون
هر چند که تفهیم و تکرار ایدردی اصلا فائده ویرمزدی مکر اول اثناده ارسطو هر بار
استماع تعلیم ایتمکله علومی اتقان و تقریر حکیمی ضبط واذعان ایدر ایمش و اول زمانده
قاعده بویله ایمش که بر حکیم بر تلمیذین باشقه چقارمق مراد ایلدکده بر روز جمعیتده شاکردی
کرسی یه چقاروب تعلم ایتدیکی علومی خلقه افاده ایدر حکیم اولمغه لیاقتی ظاهر
اولورسه پادشاه طرفندن باشنه تاج مرصع و اکننه خلعت فاخرهٔ ذی قیمت کیدیروب نامنه
حکیم دیرلر ایدی مکر یوم معهودده ملك اوغلنی حکیمه ابرام و الحاح ایله کرسی یه چقاردر
ملك زاده اول محلده اصلا نطقه قادر اولمدوغندن ملك دلکیر اولوب افلاطونه خطاب
و تقیید ایلیوب تعلیمده اهمال و تکاسل ایلمشسز دیو عتاب ایتدکده افلاطون ارسطو یه
اشارت ایدوب ارسطو دخی بی باك کرسی یه چیقوب اولقدر معلومات صرف ایدرکه
جمیع خلق عالم تحسین و آفرین ایدر افلاطون ملکه ایشته اوغلکه بن بو علومی تعلیم
ایلمشیدم و اکا تعلیم ایدرکن بو اوغلان ایراقدن استمکله اخذ ایلمش امانه چاره جناب
حضرت واهب الامال جل عن الشبیه و المثال اکا نصیب ایتمامش بوکا احسان ایلمش
بو طفل یتیم استماع ایتمکله بو مرتبه یه واصل اولدی دیدکده ملك بالضرور ملزم اولوب
بوقاعده احسانلر ایدوب ارسطو یه حکیم تسمیه ایلدیلر گ اروس ضم راء مهمله
و واو معروفله متاع و کالا معناسنه پور بهای جامی بیت یکروز چارپا ببرد اسم از کله *
روز دکر اروس و قماش از نهاندده گ اریس کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله بمعنی
زیرك و هوشیار عربیده متابع معناسنه و کسر همزه و راء مشدده ایله ینه عربیده مزارع
معناسنه در گ اسپریس سکون سین و راء مهملتین و کسر باء فارسیله آت میدانینه دیرلر
شمس فخری بیت زهی پادشاهی که سطح فلك * بود بند کان ترا اسپریس گ اسریس
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آسریس مرقوم معناسنه گ اشکبوس سکون شین
و کاف و ضم باء موحده ایله کاشانی بر مبارز پهلوان اسمیدر که افراسیابه امداده کلمش
ایدی افراسیاب دخی سپهسالاری طوس و کودرز ایله ایران لشکری جنکنه کوندردی رهام
کودرز اکا مقابل اولدی اما مقاومت ایده میجه همان رستم زال پیاده اریشوب بر زخم
تیر ایله اشکبوسی خاك هلاکه دوشوردی حکیم فردوسی بیت پیاده ازانم فرستاد طوس
که تا اسب بستانم از اشکبوس گ اطلس معروف ساده طو قمش حریر قماشدر و فلك
تاسع اسمیدر که کواکبدن خالی اولدوغی اجلدن اطلس تسمیه اولنمشدر و بر کتاب اسمیدر
گ افسوس اوج معنایه کلور اول بر کلمه در که متحیر حالت حیرتده تکلم ایدر و دریغ
و حیف و حسرت معناسنه خواجه حافظ بیت افسوس ازان کسان که ندانند اینقدر
با عمر ان خوشست که یکلحظه با همند * و بوندر که بر شی ضایع اولسه یا خود فائده لو
مصلحت فوت اولسه ایراد ایدرلر حکیم انوری بیت آخر افسوستان نیاید از انك * ملك
در دست مشت افسوس است * ثانی لاغ و مسخره یه ده دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت
بر خرید ار فسون مسخره و افسوس کنند * وانکهی جز که همه تنبل و افسون نخرند * ثالث

ظلم وستم وبیراهی معناسنه مانع سنرخسی * قطعه * ای صدر ناییی بولایت فرست تو * معزول
کن معینك ومحوس دز درا * ز رهای بیشمار با فسوس میبرد * آخر شما را وبکن از بهر
مزد را في آکارس في فتح کاف وکسر را ء مهمله ایله عربیده کما ترکیده طومالان دیدکاریدر
بعض صحراده نمناك ومتعفن یرلرده حاصل اولور اما فرهنك جهانکیری صاحبی نقل ایدرکه
نمناك ومتعفن یرلرده ومزبله ده وشراب کوپلری دیبنده بتر برآدم قبوغن صویوب وقوریدوب
نیم درم مقدارینی تناول ایلسه بیهوش ایدر واکر برکسه جنابت وناپاك ایکن یسه نسلی
منقطع اولوب من بعد اولادی اولمز وایکی درم مقدارینك تناولندن خدر وسکته عارض
اولور واحتمالدر هلاك ایلیه واکر هلاك ایلمزایسه عسر البول وهیضه ایراث ایدر آکاسماروغ
واهکل دخی دیرلر اکرچه فرهنك جهانکیری صاحبی بویله نقل وروایت ایلمش اما فقیره شبهه
حاصل اولدی اول اجلدن که فقیر طب کتابلرنده کوردم کثرت تناولندن اخلاط غلیظه
تولد ایدر متعفن اولدوغی مقرر درحتی برسنه یرنده قالسه ایچنده یلان حاصل اولوردیو
یاز مشلر نزم دیار مزه قریب چول یرلرده غایت ایریسی اولور شول مرتبه که بعض سنه لرده
خصوصا ایام وباده بش وقیه واون وقیه وبعضیسی دکرمان طاشی جرمنده اولور بهر
سنه فصل بهارده خرده لرین عربان وترکمان طائفه سی چقاروب شهر حلبه کتورد لر
عرطه وقیمه ات ایله قابوغن صویوب بشورد لر تناولی غایت شایعدر غداییئی زیاده در
ومقوی باهدر ودوکوب صوین کوزه چکسه لر وجعن زائل ایدوب نور چشمی زیاده
ایدر حال بوکه فرهنك جهانکیری صاحبینك نقلنه مخالفدر احتمالدر آنك ولایتنده حاصل
اولانده سمیت اوله والله اعلم في الکوس في تورانیلردن بر نامدار پهلوان نامی در رستم النده
هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت بپر سید الکوس جنکی بجاست * که چندین همی جنك
شیران بجاست في الماس في نوع جواهردن ذی قیمت طاشدر ودخی جوهر دارد مون
دیرلر تیغ وخنجر وغیری ظهیر فاریابی بیت همین بسست که الماس خاطرم دارد * چو خنجر
ملك العرش بر زبان کوهر * بو معناده شیخ نظامی بیت ازان آتش که الماس فروزد
عدو کر آهنین باشد کبوزد في انبرباریس في میمله امبرباریس وامیرباریس دخی دیرلر برنوع
چالی یمشی درخموضتی وار درینی قیننادوب شکر ایله شربت ایدرلر طبیعتی بارد ویابسدر
معده یه قوت ویرر وطعامه اشتهایی قوی ایدر وصفرایی قمع وحمای صفراوی یی دفع ایدر
في انبیس في سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانی سکونیله پاك اولمش غله خرمنی
یعنی صمانندن وکسمکدن آیرلمش دانه احمد بن اسمعیلك مشکلات نام کتابنده بویله منقولدر
ومجد هندوشاه نخجوانی صحاحده آخرینی نونله روایت ایلمشدر في اندروس في سکون
نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله برکسنه نامی درکه هار نام بر جزیره ده هار ونام بر شخصك
هارونه نام ز وجه سنه عاشق اولوب هارونه اول جزیره ده ساکن اولوب کیجه لرده آتش
یاقرلر اندروس آتش ضیاسیله دریاده شنا وزلك ایدوب هارونه ایله بولشورد ایدی اتفاقا
برکیجه روزکار روشندت باران آتشی سوینددی اندروس قراکوده قالوب دریایه غرق
اولدی تنکم استاد عنصری وامق وعذرا نام نظمنده دیمشدر بیت نه من کمتر از اندروسم

وصم بهر * نه هارونه نیز عذرا بچهر في انیس في باغچه معناسنه در شاعر بیت دز جهان
دیکر نباشد غیر ازینها خوش انیس * چون کنار آب وباده ساقی باشد در انیس *
انیس اول عربیدر ندیم ومصاحب یاران معناسنه در في اودس في سکون واو وفتح دال
مهمله ایله قارش معناسنه درکه بدست دخی دیرلر کسر تین ایله عربیده وجب وشبر دخی دیرلر
في اورس في کسر واو وسکون راء مهمله ایله سرو کوهی درکه عربیده ابهل دیرلر في ایاس في
ایاز قوم که سلطان محمودك ندیم وانیسی ووزیر جلیسی ایدی شیخ عطار در منطق الطیر بیت
کرتو مرد طالبی وحق شناس * بندکی کردن بیاموز از ایاس * حضرت مولانا قدس سره
بیت خویشتن را تو رها کن چون ایاس * تا زشه بینی تو لطف بی قیاس في مع الشین *
ابرش سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله کال پاشازاده چپل آتدر بو لفظك آته اطلاقی
باعتبار الوصفدر در یش وآته ابرش دینلدوکی حکیم فردوسی بیت چو ابرش تند کشتی
سوار * بلرزید از هیبتش کوهسار * وبر معناسی دخی وجود انسان وحیوانده فضلات
بلغمدن خارج جلدده بیاض لق ظاهر اولور آکا برص دخی دیرلر لسان عربده آته
دینلدوکی شایعدر تنکم وجیه الدین ابن الدوری بیت واقبح من یاتی الی اللهو سابقا
فتی عادمنه ادهم الراس ابرشا * چغتای لساننده دخی چپل آته ابرش دیرلر في ابوقانیش في
اعشابدن براوت کوکیدر صابون کبی کوپکلنور آنکله اثواب یورلر في اختردانش في
اضافتله مشتری وعطارد یلدزلرینه دیرلر کذا فی شرفنامه في اخروش في سکون خاء معجمه
وضم راء مهمله ایله بمعنی خروش استاد منجیك بیت شادی وخوشی امروز به ازدوش کنم *
بجهم دست زنم نعره واخروش کنم في اخش في سکون خاء معجمه ایله بوزن رخش قیمتدار
معناسنه مثلا کالای اخش وکوهر اخش دیرلر بو لغت اکثر فرهنکلرده ممدوده ایله مرویدر
اما رساله ابو حفص سغدی ده قصر الفله روایت اولنمشدر استاد عنصری بیت خود نماید
همیشه مهر فروغ * خود نماید همیشه کوهر اخش * ومعیارده شمس فخری الف ممدوده
وخاء مفتوحه ایله آتش وزننده اوزرن نقل ایلمشدر کمامر في اخکوش في سکون خاء معجمه
وضم کافله ناپخته میوه وغیره استاد لطیفی بیت نشود دوست بی جفا وخدوش *
که رطب بود پیشتر اخکوش في اخکوکش في برکاف زیاده ایله اخکوش مرقوم معناسنه
اولدوغی مجمع الفرسده مسطور در في ادانوش في برکسنه نك آدیدرکه اندراس انی نامه
ایله عذرایه کوندروب یقین اولمغه اذن طلب ایلمشیدی عذرا دخی غضبه کلوب اوروب
بوکوزین چقاردی تنکم استاد عنصری بیت بروجست عذرا چو شیر نژند * بزد دست
وچشم ادانوش کند في ارزش في ارزیدن لفظندن اسم مصدر در قیمت ونسنه نك لایقی
اولان بها ومدح وثنا معناسنه في ارسمندش في سکون را وفتح سین مهملتین ومیم ونون
ساکنه وکسر دال مهمله ایله برحکیم اسمیدرکه اسکندر ذو القرنینك انیس وجلیسی ایدی
کذا فی شرفنامه في ارش في کسر را ایله ایکی معنایه در اول ساعد انسان ثانی برمق اوجندن
درسك باشنه وارنجه مقداره دیرلر مولانا تقی بیت بکف مار وش نیزه ده ارش * ز خون
عدو یافته پرورش * حکیم اسدی بیت هما نجایکی سهمکین چاه بود * که ژرفیش نه صد

ارش راه بود * اما صاحب فرهنك منظومه بومعنایه فتح رایله نقل ایدوب دیمش بیت
دیواعر یمن آزرست آتش * ساعد نیند هردوارش آرش * ثانی شروان ولایتنده برشهر
آدیدر وعربیده رای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول دیت جراحت معناسنه ابو المعانی
بیت درکتاب حسن اینست حکم کیش عاشقان * روز محشر رانخواهند از توارش
کشتکان * ثانی برقوم وبرطائفه اراسنه فساد براغوب جنك وفتنه قوپارمق معناسنه در
ارقش سکون راء مهمله وکسر قافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده وبعض فرهنکلرده
کاروان معناسنه مذکوردر اریش کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله مؤید
الفضلاده زیرك وهوشیار معناسنه در بومعنایی مؤید میر نظمی بیت شود مال و
جاه وبزرکی به پیش * کند هرکه کاری بعقل واریش ازخش سکون زاو فتح خاء
معجمتین ایله مجمع الفرسده یلدرم معناسنه در اژدهاقش سکون زاء فارسی
وکسر فایله نام ضحاکدرکه اژدهاك دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بباید شها تاکنون
کفت راست * که آن بی بها اژدهافش کجاست اسپریش ذکری مرور ایدن
اسپریس معناسنه درکه شین ایله ده مرویدر میر نظمی بیت چوکشته به تندی سوار
اسب خویش * دلیرانه کرده بعزم اسپریش اش علامت ضمیر غائبدر برکلمه‌نك آخرنه
متصل اولدقده الفی حذف اولنور اما کلمه آخرنده هاء علامت واقع اولسه الفی ثابت
اولور اشکش سکون شین معجمه وفتح کافله بومبارز پهلوان آدیدر اغالش
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغالش معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری اکارش
مع السین ده مذکور اولان اکارس معناسنه درکه شین ایله ده مرویدر کذا فی مجمع الفرس
اکنش کسر کاف وسکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده وادات الفضلاده دیوار تعمیر
وبنا ایتمك بومعنایه میر نظمی بیت نباشد اکر دوستی حق شناس * بماند اکنشی که شد بی
اساس انا غافش فتح نون و غین معجمه وکسر فایله اعشاب قسمندن براوتدر آت
کوزنده‌کی اولدقده دوکوب سورسه‌لر فی الحال دفع ایدر انا غالش فاینه لامله
بودخی مذکور اوتدر آت کوزندکیسنه نافع در ابو المعانی بیت دیدم دوچشم رقیب علت
رمد دادر * کفتم که این حیوان اناغالش علاج کن انبارش سکون نون وفتح باء موحده
وکسر راء مهمله ایله یصدق وامثالی نسنه‌لر ایچی عربیده حشو دیرلر وله بیت چو مخزن
پرمکن از هرچه یابی * مساز انبارش خوردن شکم را انبوش سکون نون وضم
باء موحده ایله انبوت مرقوم معناسنه وتره کوکنه ده دیرلر اندایش سکون نون وفتح
دال مهمله وکسر یای تحتانیله صوا با چلغی تنکم اندایشکر صوایجی در اندخش سکون
نون وخاء معجمه وفتح دال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده پناه وپشتی یعنی حمایه اندوخش
اندوختن دن اسم مصدر درکار وکسب معناسنه ابو المعانی بیت مکافاتش شود در
روز محشر * از اندوخش اکر نیکست اکر بد انکارش سکون نون وفتح کاف
فارسی وکسر راء مهمله ایله دفتر محاسبات و دخی افسانه واحوال کذشته معناسنه
شمس فخری بیت هرکجا مجمعی بود زشهان * همه از وی کنند انکارش اوباش سکون

سکون واو وفتح باء موحده ایله آلفته وآلوده واوندبی کار خواجه کمال خجندی بیت
بهیچ قبله نیامد فرو سرا وباش * زهی مراتب رندوعلو همت او * مرحوم کمال پاشا زاده
لغت مشترکه در عیار وقلاش معناسنه ودخی دانا مقابلی اولان سفیه ونادان
معناسنه دیمش وبوبیتی استشهاد ایلمش بیت توهم دانی که کردانا واوباش * ندانند نقش
راکس به زنقاش اوزایش بمعنی افزایش فا ایله واو اراسنده تبادل مقرر اولمغله
استعمالن تجویز ایتمشلر اویش کسر واو وسکون یای تحتانیله سعتر معناسنه در
شاه ناصر خسرو بیت چه کنی دنیای ودین وخرد زیراکه * خوش نباشد نی نان زیره
واویش مع العین المهمله * اقطاع سکون قاف وفتح طاء مهمله ایله سربست واوجاقلق
وما لکانه تصرف اولنان قراو اراضی و باغ و بوستان وغیری شیخ سعدی بیت کرفتم که
خود خدمتی کرده * زپیوسته اقطاع او خورده انجوع سکون نون وضم جیمله ایکی
معنایه در اول انجقرق زغنك دخی دیرلر عربیده فواق دیدکاری ثانی اوچق که تبخاله
ودیو فرسای دخی دیرلر انجوع کرفته دینلور ایقاع سکون یای تحتانی وفتح قافله
غماز ومفسد وسخن چین معناسنه ابو المعانی بیت هرزه کویی ونمتنه وایقاع * تو باخرمحنت
اندازد مع الغین المعجمه * ارغ فتح راء مهمله ایله ایچی طلو وصاغ جوز یعنی چورك وچتن
اولیه اروغ ضم راء مهمله وواو معروفله نسل واعقاب وآل واحفاد معناسنه ماوراء النهر
لغتیدر ازغ فتح زاء معجمه ایله برقاج معنایه مرویدر اول باغ چبغنك بوداتوب
دوشنلوی که عربیده قصابه وحلمه دیرلر ضم جیمله وقره ابلك وکنف و پاص وچو دیمش نسنه
واغاج بوداغی واغاج یپراغنك ابتدا چقان کوزی وسپسی نسنه‌لر و اوکی قوشی معنالرینه در
ازوغ ضم زاء معجمه ایله کف یعنی ژنك بمدوده ده ذکر اولنمشیدی میر نظمی ازساقی
نامه بیت دل از کرد غم چون کرفته ازوغ * بزن صیقل از باده پر فروغ ازیغ کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانیله خاطره لایح اولان نسنه خطور معناسنه ابو المعانی بیت
ازیغ خاطر عاشق نباشد * بغیر فکر وصلت تاقیامت اطفال باغ شرفنامه‌ده سبزه
ونباتات ونهال نورسته وشاخ تازه معنالرینه مسطوردر افروغ سکون فاو ضم راء
مهمله ایله پرتو آفتاب و ضیای قمر وضوء شمع وقنادیل وچراغ ابو شکور بیت چوبر
رویت افتاد ازپیری انجوغ * نه بینی دکر دردل خویش افروغ انجوغ فتح لام وسکون
نون وضم جیمله انجوخ مرقوم معناسنه که عوداغاجیدر امروغ سکون میم وضم راء
مهمله ایله عالی رتبه ومهابت وفر وشکوه معنالرینه میر نظمی بیت بهر دو در خودش امروغ
دارد * چراغ قدر وجاه افروغ دارد انباغ سکون نون وفتح باء موحده ایله قومه
عورت معناسنه که برآدمك ایکی یا اوچ عورتی اولدقده بر برلرینه انباغ دیرلر ووسی ونباغ
دخی دینلور حکیم ناصر خسرو در مذمت دنیا * بیت زین قحبه که خواهران انباغی *
هستند دروچها رهم پهلو انجغ * وانجوغ کلاهما بسکون النون وضم الجیم پیراکندن
چهره‌ده وسایر اعضاده اولان شکن وپیچش معناسنه ابو شکور * مصرع * چوبر رویت
ازپیری افتاد انجوغ ایاغ بزم میده دور اولنان قدح معناسنه چغتای لغتیدر اما

فارسیده استعمالی غایت شایعدر فرهادنامه‌ده ساقی‌یه خطاب ایدر بیت میٔ دین بانکامغ
می پرست ایت * نولا چینی ایاغلر بیر لا مست ایت * چغتای‌ده ساقی‌یه ایاغچی دیرلر
لغ مع الفاء * اژدف ح سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشیدر
واغاجنه ده اژدف دیرلر عربیده زعرور دیدکلریدر میرنظمی بیت نیابی اکر میوهٔ آبدار
شود اژدف اندر دهان خوشگوار لغ اسپرسف ح سکون سین مهمله اولی وفتح ثانیه وباء
فارسیله شرفنامه‌ده اسپریس مرقوم معناسنه‌در لغ مع القاف * اباق ح لفظ عربیدر
اما عجمده استعمالی شایعدر اکثر آلاجه آتده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت خروشیدن
ابلق خاره سم * شده نعرهٔ آفت کاودم * میرنظمی بیت میان دلیران یل نامدار * برون
آمده است ابلق سوار لغ ابیق ح کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله آبی رنکه دیرلر مثلا
مائینک غایت آچقی واکا بکزر که بین الناس نیمرنک دیرلر شیخ آذری بیت نسای شام پس
پردهای چرخ شد ند * لوای روز چو برزد سر از فضای ابیق لغ ازادخلق ح کامل
الخلقه یعنی وجود واندامده تمام الاعضا وعقل ودانشی وآداب ومعرفتی مکمل اولان آدمه
دیرلر کذا فی شرفنامه لغ ازرق ح سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله جام جهان نمای
جمشیدکه جام جم دخی دیرلر انک خطوطندن کنارینه قریب بر خطک آدیدر کذا فی شرفنامه
لغ اشاق ح فتح شین معجمه ایله غلام بچه که وشاق دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرمود
اشاقان درگاه را * زدن برلب جوی خرگاه را * بو بیتدن خدمتکار اولمق فهم اولنور
لغ الالق ح سکون لام اول وفتح ثانیله بر ولایت اسمیدر کذا فی مؤید الفضلا لغ امیر صاحب
دلق ح یعنی امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ورضی الله عنه کذا فی شرفنامه
بعض فرهنکده امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه اولمق مذکوردر لغ انباق ح سکون نون وفتح
باء موحده ایله سرد یوتان یعنی کیدی باشی عبید زاکانی بیت همیشه دست بخیر باشدت
بوفاق * بکار ساز مجردان شوی انباق لغ انوق ح ضم نونله لوری قوشی معناسنه در
کذا فی نعمة الله لغ ایاق پیاله وکاسه وقدح که بزم میده دور اولنور ایاغ مرقوم معناسنه
کذا فی المحمودی لغ ایلاق ح سکون یای تحتانیه اداة الفضلاده بر شهر اسمیدر منوچهری
بیت اکر خانرا بترکستان فرستد مهر کجوری * پیاده از بلاساغون دواند تا بایلاقش
بلاساغون جیحون کنارنده واقع بر شهردر وشرفنامه‌ده ایلاق بر اغاج اسمیدر ولغت
محمودیده پادشاهلرک ایام تابستانده نشیمنکاهلرینه دیرلر ومنه یایلاق دیدکلری یردر وکسر
الفله دخی مرویدر لغ مع الکاف * ابرک ح سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله
صونکرکه عربیده سفنج دیرلر ومعنای عربیسی مبالغه ایله مبارک معناسنه افعل تفضیلدر
ابو المعانی بیت اشک دیده میکشد از موج دریای دلم * دود آه ابرسیه مانند ابرک بوده
است لغ اپرناک ح ضم باء فارسی وسکون راء مهمله وفتح نونله فرهنک جهانکیریده جوان
معناسنه در لغ ابلک ح سکون باء موحده وفتح لامله دورنک معناسنه عموما سیاه وسفید
معناسنه خصوصا سیف اسفرنکی * قطعه * تا سوی او نکشد دولت او پیش کمان * خصم
شاه دست بلجوبی تیرناوک * کبدانکه بود رتو دورنکی عیب است * صبح صادق نکند ادهم

نزاری قهستانی بیت میان ریش پالان کرده دردم * بیک ضربت دونیمه زد چو ادرم *
لغ ادیم ح کسر دال مهمله وسکون یا ایله یعنی روی وجه معناسنه وعربیده ایکی معنایه‌ده کلور
اول روی زمین ثانی سختیان آدم طپراقدن خلق اولندوغیچون آدم تسمیه اولندی
شاعر بیت ادیمانی ز سهیل نسیم * ساخته کیمخت زمین را ادیم لغ ارم ح شداد بن
عادک جنت نامیله بنیاد ایتدوکی باغ ارمدرکه قرآن عظیم الشانده ذکر اولنمشدر عربیده
الف مکسوره ایله در شداد ظلمله عالمی خراب ایدوب جهان خلقنک مالن آلوب بر باغچه
یاپدردی که اغاچلری التون وکمش ویپراقلری زمرد ومیوه‌لری لعل ویاقوت واینجو
وزمینی مسک وعنبر علی هذا القیاس تمام اولدقده ایچنه کیروب اوتورمق میسر اولمدی
قپودان ایچرو بر ایاق قودوغی کبی حضرت عزرائیل علیه السلام جاننی قبض ایلدی
نظیری نیشابوری بیت پس از حصول مرادات اهل آن فاسد * مثل چو باغ ارم کشت وحسرت
شداد لغ ازادم ح سکون زائین معجمتین ایله بر نوع غله در که لوبیا دخی دیرلر کذا فی فرهنک
جهانکیری لغ ازبرم ح سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح باء موحده ایله حفظ معناسنه در
شیخ سعدی بیت اکر خود هفت سبع از برم خوانی * چو آشفتی الف بی تی ندانی *
لغ ازم ح فتح زاء معجمه ایله فرهنک جهانکیریده یعنی فرزند مسطوردر لغ استام ح
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله زر وسیم ایله دوزلمش رخت ومجمع الفرسده آت
اثوابندن نه اولورسه الفسز ستام دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت بفرش واسب
واستام وخزینه * چه افرازی چنین از فخر سینه لغ استیم ح سکون سین مهمله وکسر
تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله یعنی آستین وممدوده ایله آستیم دخی دیرلر امیر خسرو
بیت خیز وبیش آرازان می خوشبوی * زود بکشای چنک را استیم * نسخهٔ ابو حفص
سغدیده دهن ظروف یعنی طلوم اغزی معناسنه دیوب بیت مزبوری تمسک ایدنمش
وشمس فخری معیارده جراحت مندمل اولوب یعنی یاریلوب ارامسنده ایرینک قاله دیمش
وشرفنامه‌ده جراحتی صوغوق اوروب شیخ اتمک معناسنه مسطوردر ولسان الشعراده
جراحتدن سیلان ایدن ایرینک معناسنه مرقومدر لغ اشام ح فتح شین معجمه ایله حاجت
قدری طعام که عربیده قوت دیرلر قوتک صریح معناسی بو عبارت ایله بیان اولنمشدر *
وهو ما یقوم به بدن الانسان من الطعام لغ اشتوم ح سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله بورچاقدن اولان صپورکه کامر فی الممدوده لغ اشتیم ح سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله سین مهمله ایله اولان استیم معناسنه در جراحتده اولان ایرینک معناسنه شمس
فخری بیت بسکه پیوسته دیم ریزد خصم * کشت جسم عدوش چون اشتیم لغ اغام ح
اصلی فامدر الف زائده در انجق تحسین لفظ ایچون ایراد اولنور ایکی معنایه کلور اول
لون یعنی رنک که مینا فام ولعل فام دیرلر ثانی بورج معناسنه که وام واوام دخی دیرلر لغ اقنوم ح
سکون قاف وضم نونله ایکی معنایه در اول اصل معناسنه که اقنوم عجم دیرلر اصل عجم دیمک
اولور بو بر فرهنک فارسی اسمیدر که اصول لغاتی بیان ایدر ثانی یهودک کتابی آدیدرکه اوج
کتابدر حکیم خاقانی معروف قصیده سنده بیت سه اقنوم وسه قرقف را ببرهان * بکویم

مختصر شرح موفا که ام ده ضمیر نفس متکلم وحده در برادا تدرکه لاحق اولدوغی افعالك
هاء علامت وارایسه الفی ثابت اولور رفته ام وآمده ام وخورده ام کبی هاء علامت
یوغیسه الفی ساقط اولور رفتم وکفتم وخفتم کبی ابو المعانی بیت رفته ام درکوی جانان
لیك تنها نیستم * بودهمراهم غم عشق وخیال روی یار که انجام ده سکون نون وفتح
جیمله آخرکار وغیره مقابل آغازدر شمس فخری بیت چون فلك جاه اوست بی آغاز *
چون قضا حکم اوست بی انجام * وقدم معناسنه مرادفی فرجام در شیخ عطار بیت زهر
چیزی که دارد کام ناکام * جدامی بایدت کشتن بانجام * کاهی اسم فاعل اولور آخره
ایرشدیریجی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت صبور وصابر وکشتم مجبس بند ارجمند *
زمانه دارم اندر بلای جان انجام * وکاهی امر استعمال اولنور وله بیت ره انجام ودل
اندر خرمی دار * که روز خرمی این دیا رست * ترکیده صوك وچغتایده سونك دیرلر
مثلا صکره کی دیمکده سونکغی دیرلر سبعهٔ سیاره ده بهرام شاه دلارام فراقنده بیت
کوردیك تون ایرور قرانقو منکا * بولسانی ایردی سونکغی اویقو منکا که انجیر آدم ده
برنوع یمشدر هندوستانده اولور حنظله بکزر مدور وقرمزی اورته سنده بیاض نقطه سی
واردر که اندام ده بش معنایه استعمال اولنور اول حسن وجود تعریفنده خوش اندام
دیرلر بو معنا معروف ومعلومدر شیخ سعدی بیت اندام تو خود حریر چینی است * دیکر
چکنی قبای اطلس * ثانی تناسب اعضایه دیرلر شاعر دیمشدر * مصرع * کیرم که فلك جامه
دهد کو اندام * ثالث اسلوب وروش معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت سرکونه
باندام کند بندکی تو * آرند بدان سرسه طلاق بشش اندام * رابع نظام حال معناسنه
حکیم سوزنی بیت چون سخن در نظر از لفظ تو اندام کرفت * بعدم باز رود خصم تو اندام
اندام * بو معناده فلانرا کاری باندامست دیرلر مراد فلانك ایشی انتظام اوزره دردیمك
اولور شمس فخری بیت همه اندام خصم چون بکرفت * تا چرا کار اوست باندام
خامس آلت رجل وفرج نسوانه دیرلر عبید زاکانی بیت مناسب آید اریکبار نهادی *
در اندام ترا اندام مائی * وفرهنك جهانکیریده بو جمله معانیدن غیری فضای خانه
معناسنه ده مرویدر که انکام ده سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی هنکام یعنی وقت
خلاق المعانی بیت همه ثابت قدم انکام کوشش * همه در وقت راحت لذت افزای *
که انکشت دشنام ده شهادت پرمغی برکمسنه یه خطاب وعتاب ایلدکده اول پرمغله
اشارت ایلدوکی مناسبتله دیمشلر کذا فی شرفنامه که اوام ده فتح واو ایله ایکی معنایه در
اول بورج معناسنه که وام دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت تا درین شهر آمدم از بس اوام *
من رهی بفروختم کاشانه * وله بیت کردن همت ز وام بندکان آزاد کن * زانکه در شرط
کریمان نیست پذرفته اوام * بو معنایه شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد *
رفعت خاك درکهش باوام * ثانی بمعنی رنك فام و وام دخی دیرلر که امام ده بو دخی اوام
معناسنه دردیمشلر عربیدر ایلرو معناسنه در که اهرم ده سکون ها وفتح راء مهمله ایله باشی
مدور براغاجدرکه آنکله هریسه دوکرلر مولانا لسانی در شهرآشوب * رباعی * ای یار

یار هریسه پز نداری غم خود * اندیشه نمیکنی ز بیش وکم خود * خواهم که تو شب خواب کنی ١١٨
من تا روز * بر دیك هریسه ات زنم اهرم خود که مع الفون * ابان ده فتح باء موحده ایله درت
معنایه در اول بمعنی همیشه وثانی غضب معناسنه بو ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت
بملك حسن ابان ای شاه خوبان * مکن عشاق را هردم ابانی * ثالث وحشت رابع اورته کوز آیدرکه
رومیلر تشرین اول واعجام ابانماه دیرلر که ابدان ده سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی دودمان ثانی بمعنی سزاوار کذا فی فرهنك جهانکیری وعربیده جمع بدندر
که ابرازدان ده ابراز دوکلش بهاراتدر طعام اوزرینه دوکرلر ودان ظرف معناسنه در
که ابرپوشان ده هوا یوزی بوتون بولت اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس که ابرکاکیان ده
فتح باء موحده وکاف اول وسکون راء مهمله وکسر کاف ثانیله تارعنکبوت معناسنه یعنی
اورمجك آغی استاد لطیفی بیت دلیلت چو ابر دست پوشان جو * نه سستیست همچون
ابرکاکیان که ابرمادران ده برنوع لطیف حلوای خانکی در که غایت نرم وتر اولور میر نظمی
بیت نباشد ز حلوا از آن بهتری * که باشد ابرمادران سکری که ابرنجن ده سکون
باء موحده ونون وفتح راء مهمله وجیمله بلازك وخلخال معناسنه اما باشقه باشقه مراد
اولنده دست ابرنجن وپای ابرنجن دیرلر که ابروکن ده سکون باء موحده وضم راء مهمله
ایله بر آلتدر انکله قیل قوپاررلر ترکیده چمبستره دیرلر حکیم خاقانی بیت ابروکنی عنبر
وسمه پزی سك * ای چوبك پشت درودی کوپك رهداد که ابناخون ده سکون باء موحده
وفتح نون وخاء معجمه وواو معدوله ایله حصار وقلعه معناسنه در نونك بایه تقدیمیله دخی
صحیح لغتدر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی بهرامی بیت ز سوی هند کشادی هزار
شهرستان * ز سوی سند کرفتی هزار ابناخون که ابومان ده ضم باء موحده وواو معروفه
وفتح میمله پشیمانی وندامت معناسنه ابو المعانی بیت مکن بیدلانرا ستم عاقبت * رود رونق
حسن ابومان خوری که ابویان ده بعض نسخه ده لغت مذکورك میمی یرینه یای تحتانی
واقع اولمشدر کذا فی مجمع الفرس که اپیون ده سکون باء فارسی وضم یای تحتانی ایله
افیون در الفسز پیون دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت که حالست این که مدهوشند
یکسر * که پنداری که خورد ستند اپیون که اچنکان ده فتح جیم وکاف فارسیلن وسکون
نونله سرخس اعمالندن بر قریه اسمیدرکه تعریب ایدوب اخنقان دیرلر که اخترکاوان واختر
کاویان ده کلاهما بمعنی علم کاویانی که درفش کاویان دخی دیرلر کاوه آهنکرك ضحاك
قصدنه قالدردوغی علمدر حکیم خاقانی بیت کوررایت بو المظفری بین * آن کاختر کاویان
ندیدست * استاد دقیقی بیت ز روی تو ای سرفراز کیان * برو فرخی اختر کاویان
که اخریان ده ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخریان مرقوم معناسنه درکه قصر ایله ده
استعمال ایدرلر خلاق المعانی بیت چون میدهی مرا تو عطاهای به کزین * جز به کزین
چه آرم از اخریان شکر که اخشیجان ده ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخشیجان مرقوم
معناسنه درکه اخشیکان دخی دیرلر شمس فخری بیت چون طبایع بیکدکر ضدند * زان
سبب کفته اند اخشیجان که اخشیکان ده جیم یرینه کاف عجمیله اخشیجان معناسنه در

مجد همکر بیت شنیده ام بمی وآزموده کز ره طبع * با سقاله دکر میشوند اخشیکان

ك ادرفن ع فتح دال وفا وسکون راء مهملتین ونونله برعلتدر ایکی نوع اولور بری حاصل
اولان اخلاط فاسده دن تولد ایدر وبری قوت طبیعت خلط غلیظ سوداوی که دم ایله
مختلط و متغیر اولان اعضادن دفع ایدوب ظاهر بدنده ظهور ایدر آکا پریون واکریون
دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلری علتدر لسان هندیده داود دیرلر ك ادیان واه یون ع
کلاهما بسکون الدال المهمله اول فتح یای تحتانی ثانی ضم ایله سموز وفربه سباع که برتجی جانوردر
کذا فی فرهنك جهانکیری ك اران ع فتح راء مهمله مشدده ایله بر ولایت وسیعه اسمیدر که بردع
وکنجه وشمکور و بیلقان نام شهرلری مشتملدر اول ولایتله آذربایجان اراسندن نهر ارس
جاریدر شرف شفروه مجیر الدین بیلقانی هجونده دیمشدر * رباعی * شهری که به از هزار
اران باشد * کی لایق همچو تو کرانجان باشد * سرمه چکنی که در صفاهان باشد * میل
تو بهماست که فراوان باشد * فرهنك جهانکیریده تخفیف راایله آذربایجانده برجماعت آدیدر
حکیم خاقانی * مسمط * فتح اران نام را زیور زده ایام را * فتح عراق وشام را وقتی مهیا داشته
ك اربون ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله بیع وشراده ثمن متاع بیعدن مقدم
عقد بیع ایچون ویریلن برمقدار اقچه یه دیرلر ودخی بین الناس واقع وجاری اولان معامله یه
دیرلر ك اربیان ع سکون راء مهمله وکسر باء موحده وفتح یای تحتانیله اختپوت بالغی که
دوککله سمرور ابو المعانی بیت چنان فربه شود از خوردن چوب سر راهی * رقیب سخت
جان کو یا که بوده اربیان ماهی * اما فرهنك جهانکیریده بمعنی ملخ آبی که میتك دخی دیرلر
عربیده جراد البحر ولسان هندیده جهینکه دیرلر ك ارجن ع سکون راء مهمله وفتح
جیمله خرمن صاوردقلری پرمقلی اغاج که یبا دیرلر ابو المعانی بیت حاصل عمر مرا بر باد داده
روزکار * کو بیاد خرمنش دست اجل ارجن شده ك ارجوان ع سکون راء مهمله وضم
جیمله اوج معنایه در اول هر آیك اول کونه دیرلر ثانی خرنوب ثالث معرب ارغواندر
ك اردجان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اشکال فلك وعلم نجوم معناسنه در کذا فی
ادات الفضلا ك اردشیران ع برداروا سمیدر که عربیده مرو دیرلر ك اردکان ع سکون
را وفتح دال مهملتین وکاف عجمیله ایکی معنایه در اول اشکال واسرار نجومدن برنوعدر
معربی اردجاندر ثانی شیراز مضافاتندن برموضع اسمیدر ودخی نواحی یزدده برقریه اسمیدر
ك اردن ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ممدوده ده مذکور اولان آردن معناسنه در
وعربیده شام نواحیسندن برشهر قدیم اسمیدر منقولدر که مسکن حضرت یعقوب وچاه
حضرت یوسف علی نبینا وعلیهما السلام انده واقعدر ك اردوان ع سکون راء مهمله ایله
طوائف ملوکدن آخرلری اولان ملکك آدیدر اردشیر بابکان آکا خدمت ایدردی آخر الامر
آنی قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی حکیم فردوسی بیت وراخوانده اند اردوان بزرك *
که از میش بکسست چنکال کرك * وهندوستان پادشاهلرندن برپادشاه نامی اولمقله مرویدر
بومعنایه خواجه سلمان بیت اردشیر شیر دل اسکندر کینی ستان * افسر دارا وتخت
اردوان بدرود کرد * حکیم اسدی بیت جهان مرده ربکست از هر دوان * اکر اردشیراست

است اکر اردوان ك ارزان ع ایکی معنایه استعمال اولنور اول اوجوز که عربیده رخیص
دیرلر میر نظمی بیت غم جانان بجان ارزان ستانند * بمعنی تن دهند وجان ستانند *
ثانی لایق معناسنه ولی دشت بیاضی بیت جان اکر میطلبی اینك جان * بتو جان وتو
بجان ارزانی ك ارزان شدن ع اوجوز اولمق ولایق اولمق ك ارزن ع سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله طاری در عربیده دره دیرلر ضم داله ك ارژن ع سکون راء مهمله وفتح
زاء فارسیه بادام کوهی نوعندن براغاج آدیدر یمشی غایت آجی در معربی ارجن در
بعض ادویه یه ادخال ایدرلر وقابوغن پایه صاررلر که توز وتوژ دیرلر وچبوغندن عصا
ایدرلر زیاده پکدر نتکم مهستی دیمشدر بیت دی محتسبی براه بکذشت * بردست کرفته
چوب ارژن ك ارزنیون ع سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه وضم یای تحتانیله
مجمع الفرسده نام دختر پادشاه مغرب زمین که بهرام کور آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی
اما فرهنك جهانکیریده سکون راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة وضم یای تحتانیله
ارزتیون مرویدر ك ارزنین ع ارزن طاری ویا یای نسبت وآخرنده کی نون تأکید
ایچوندر معنای ترکیبی طاری اتمکی درشاه ناصر خسرو بیت برآشفته انداز تو ترکان
چکوم * میان سکان در یکی ارز نیفست ك ارزیدن ع مصدردر برنسنه یه دکمك
ولایق اولمق ك ارزانیدن ع متعدی ارزیدندر ك ارستن ع فتح را وتاء مثناة وسکون
سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول مخفف آراستن ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی توانستن
یعنی قادر اولمق ك ارسن ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی انجمن ومحفل میر نظمی
بیت بعیش ونوش در کاشن بتازند * که مهر ویان دران ارسن بسازند ك ارشن ع
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بولت یعنی ابردشت قبچاق لغتیدر ك ارطیون ع
سکون را وطاء مهملتین ویای تحتانیله ایکی معنایه در اول زیرك ودانا معناسنه ثانی
برحکیم حاذق اسمیدر کذا فی ادات الفضلا ك ارغن ع سکون راء مهمله وفتح غین
معجمه ایله مخفف ارغنوندر که برساز در افلاطون اختراع وایجاد ایلمش حکیم خاقانی بیت
اکر ناهید در عشرتکه چرخ * سراید شعر من برساز ارغن * وله بیت ازچنك غم خلاص
تمنی کنم زدهر * کافغان بنالی خلق چو ارغن برآورم * وتند ونیز معناسنه ده کلور
بومعنایه ارغون دخی دیرلر ك ارغنون ع کفره یه مخصوص برساز در کنیسه لرنده
چالرلر متعدد ایری وخرده ایچی بوش قامش کبی اغاجلری زیر وبم اصولی اوزره وضع ایدوب
آردنده کورك کبی برنسنه ایتمشلر چکدکجه اندن حاصل اولان هوادن اول اغاجلر موسیقار
کبی صدا ویرر اکثر کنیسه لرنده یوم معیلرنده چالرلر شیخ ابوسعید * رباعی * ازسینه
صدای ارغنون می آید * وزدیده بجای اشك خون می آید * در شام فراق ناله ام ازدل
تنك * آغشته بخون دل برون می آید ك ارغون ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی ارغنون ثانی تند ونیز معناسنه ارغن مرقوم ایله مترادف المعنی در
حکیم قطران ارموی بیت تراچه ناله کوس وچه ناله ارغن * بروز جنك چه باشی نشسته
برارغون * بومعنایه حکیم اسدی بیت چنان تاخت ارغون پولاد سم * که در کنبد از کرد

شد ماه کم * وترکستانده اترا کدن بر قومك آدیدر ک ارغوان ج بر نوع قرمزی
چیچکدر اغاجنه بتر ایری اغاجی اولور مظفر شاه بیت چون غرابست اینجهان برمن
ازان زلف غراب * ارغوان نارست جسم زان بسان زعفران ک ارغیدن ج سکون
راء مهمله وکسر غین معجمه ایله تهور وغضب وخشم وتندی ایلمك ک ارمغان ج معروف
ره آورد معناسنه سوغات دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از سفر می آیم ودر راه صید
افکنده ام * هست صید چرب پهلو کارمغان آورده ام * شیخ سعدی بیت چه ارمغانی
ازین به که دوستان آمد * تو خود بیا که دگر هیچ در نمی باید ک ارمان ج سکون راء مهمله
وفتح میمله پشیمان اولمق وحسرت ورنج ومشقت معنالرینه حکیم فردوسی بیت بارمان
واروند مر دهتر * فراز آورد گونه گون سیم وزر ک ارمانیدن ج ارمان مرقوم معنالرینه
مصدردر رنجانیدن وحسرت بردن وپشیمانی خوردن گبی ک ارمن ج سکون راء مهمله
ایله آذربایجانده بر ولایت اسمیدر خسرو شیرین ایله آنك طاغی یا یلاقنده عشرت وصحبت
ایدرلردی شیخ نظامی بیت خاص کن این ملك جهان بر عموم * هم ملك ارمن وهم شاه
روم ک ارمنین ج سکون راء مهمله ایله انار کوهی کذا فی اختیارات بدیعی ک ارمون ج
سکون راء مهمله ایله اجیره وقتندن مقدم ویریلن اجرت وبیع وشراده علی الحساب
ویریلن ثمن گدار بون دخی دیرلر استاد لطیفی بیت منم درد ترا با دل خریدار * که ارمون
داده ام جان بهر بازار ک ارمین ج سکون راء مهمله وکسر میمله کیقباد شاهك دردنجی
اوغلنك آدیدر که کیکاوس شاهك کوچك قرنداشیدر ک ارندان ج فتح راو دال مهملتین
وسکون نونله انکار معناسنه در حضرت پیر هرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره
طبقات نام کتابنده ذکر ایدرکه * شیخ الاسلام گفت که آن پیشینه که وی گفت علم توبه
بود که آنرا خاص وعام قبول کنند ودیگر علم توکل ومعامله ومحبت بود که خاص قبول
کنند وعام فرا آن نیارد وسه دیگر علم خصوص وحقیقت بود نه برك خلق بود نه ببرك طاقت وعلم
وعقل خلق در نیافتند وبرا مجهور کردند وبر خاستند با نکار وارندان ک ارن ج فتح راء مهمله
ایله درسلك که عربیده مرفق دیرلر ابو المعانی بیت بدستش گر کشد انجاز وعده کرده
میباشد * چه خوش میزیبد او را تا ارن دستش حنا کرده ک اروغ کردن ج ضم راء مهمله
ایله سکلك وسلمك معنالرینه ک اروندیدن ج ضم راء مهمله وواو مجهول وسکون نون
وکسر دال اول ایله کاهل اولمق مدایله ده جائزدر ک ارون ج سکون راء مهمله وفتح واو ایله
صفراوی طبیعت وصفرا غلبه سنه دیرلر ک اروین ج سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر واو ایله مجمع الفرسده تجربه وامتحان معناسنه در ک ازان ج فتح زاء معجمه ایله ازایله
آندن مرکب کلمه در اندن معناسنه که عربیده منه دیرلر ک اژدن ج سکون زاء فارسی
وفتح دال مهمله ایله آلج دیدکاری طاغ یمشی وبعض فرهنگلرده طوشنجل معناسنه در
ک ازراه بردن ج یولدن چقارمق یعنی طریقندن آزدرمق حقیقتا ومجازا ک ازسر کردن ج
ایارتمق وباشدن چقارمق معناده لغت اوله قریبدر ک اژکان ج سکون زاء وفتح کاف
فارسیئ ایله غم وغصه معناسنه مدیله ده جائزدر کامر میر نظمی بیت زهجر وحسرت

حسرت دیدار جانان * انیس وهمنشینم بود اژکان ک اژگن ج سکون زا وفتح کاف
فارسیئ ایله بعض پنجره ایتدکاری قفس که عربیده شعریه دیرلر ودخی بر نسنه یی بیلوب
بلمزلنمك عربیده تجاهل العارف دیرلر ک اژکهان واژکهن ج کلاهما بسکون الزاء وفتح الکاف
الفارسیئ ایله کاهل وبیکار وبطال اولمق معناسنه اژکین واژکین واژهن دخی دیرلر
مثال اول شمس فخری بیت ایام با کفایت او هست کم خرد * افلاك با جلالت او هست
اژکهان * زراتشت بهرام بیت اشو گفت انکه می بینی روانش * بدی اندر جهان کار
اژکهانش * مثال ثانی وله بیت تن ازاژکهن در دوزخ درونست * ولی یك پایش
از آتش برونست * شاکر بخاری بیت بدل در بودن مردی وشاطری ای مه * ببوسه
دادن جان پدر بس اژکهنی * استاد منوچهری بیت رخش با اولاغ رشبدیز با او کندرو
درد با او ارجل ومحموم با او اژکهن ک اژکین ج سکون زاء وکسر کاف فارسیئ ایله بمعنی
اژکهان مرقوم زاء معجمه ایله ده مرویدر شاعر بیت جانستاندن غمزه جست وچابك وخنجر
بدست * دیده اژکین عاشقانرا لطف کردن یکنظر ک ازمان ج سکون زاء معجمه ایله
بمعنی ارمان مرقوم یعنی تحسر وتأسف ک ازمان خوردن ج یعنی حسرت بردن وتأسف
خوردن ک ازمانیدن ج مصدردر تحسر وتأسف چکمك معناسنه ک اژندیدن ج فتح
زاء فارسی وسکون نون وکسر دال اول ایله یا پوده طاش وکرپیج اراسنه قوینلان بالچق
کذا فی المجمع ک اژنیان ج سکون زاء فارسی وفتح نون ویای تحتانی ایله وسیله المقاصد
صاحبی ضرب من الاخوان وهو نبت دیو یازمش پیاده دیدکاری بیراقلری بیاض اورته سی
صاری بر نوع چیچکدر ک اژهن ج سکون زاء فارسی وفتح ها ایله بمعنی اژکهان مرقوم
ک اسب افکن ج اول مرد دلاور دیرلر که دشمن آلاینه یا لکرات قویه حکیم فردوسی بیت
بر آشفت ازان پور اسفندیار * جوانی بد اسب افکن ونامدار ک استان ج سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله جای خواب وآرام که آستانه دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
ک استربان ج قاطرجی تنکم اشتربان دوه جیه دیدکاری کبی کشتیبان وباغبان قبیلندن
بر ترکیبدر ک استین ج ممدوده ده مذکور اولان آستین معناسنه که یك دیمکدر قصر الفله
دخی چوق استعمال اولنمشدر از جمله حضرت مولانا قدس سره بیت جبرئیلی را بر استین
بسته * پر وبالش را بصد جا شسته * ک اسکندان ج سکون سین مهمله ونون وفتح کافله
کلیدك قوغه سی که پری کیردیکی یردر کلید دان وکلیدان دخی دیرلر ک اسن ج فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه در اول جامه با زگونه یعنی اثوابی ترس گیمك ثانی نوسیله قاون شین معجمه
ایله دخی مرویدر ک اشخوان ج سکون شین وضم خاء معجمتین وفتح واو ایله اشقون دیدکاری
اکشی اوتدر عربیده ریباس دیرلر نظیر شربتی اولور طبیعتی بارد ویابسدر احیات
صفراویه بغایت نافعدر ک اشك شیرین ج سو نمکدن آغلمق گریه شادی دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس بر نسنه مأیوس ایکن مرادی اولان نسنه بدیعی حاصل اولدقده
بو حالت واقع اولور ابو المعانی بیت شد میسر بعد نومیدی وصال آن صنم * اشك
شیرین شد ازان پس گریه خوناب ما ک اشن ج فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه گلور اول

جامهٔ بازکونه ثانی خربزهٔ نارسیده که کالک دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری *
ل اطوارین ع سکون طا وفتح واو وکسر راء مهملتین ایله دریای محیط جزیره لرندن
بر جزیره آدیدر که انده اجنه ساکن اولور ابو المعانی بیت ندارد هیچ الفت با کسی آن بد
سرشت اما * ز دیو و جنیان ساکن شود در کوه اطوارین ل اغلن ع سکون غین معجمه وفتح
لامله جنک وخصومته تحریص ایتمک و دخی تیمورشاهک اقرباسندن بر متعین بکزاده نک
نامیدر مولانا هاتفی بیت یعنی سپه کرد خان بزرک * ز نیروی اغلن نژادان سترک *
ل افتیمون ع بردار و دربندی یعنی تخمی وزهری یعنی چیچکی وقصباتی یعنی اغاجی خرده
اولور اعلاسی اقریطی ویا مقدسی اولاندر انطاقیه طاغنده اولانده مشهوردر صرع
ونشنجه نافع ومسهل سوداد ومالیخولیایه غایت نفعی واردر مطبوخی استعمال اولنور
ل افدیدن ع سکون فا ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله مجمع الفرسده شکفتی
کردن وتعجب نمودن یعنی بر نسنه یه تعجب ایلمک کذا فی لغت المعتبره ل افراختن وافراشتن ع
کلاهما بمعنی بلند کردن یعنی یوکسک قالدرمق افرازیدن واوراشتن دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چه میخواهی از طارم افراشتن * همینست بس از بهر بکذاشتن ل افرازیدن ع
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی افراختن لکن فرقلری بودر که افراختن
مصدری فعل ماضیدن کلور که افراخت در اما افرازیدن فعل مضارعدن کلور که افرازددر
بو ایسه شاذدر زیرا اصل قاعده ماضی دن اولمقدر ل افروختن وافروزیدن ع آتش
وچراغ یاقمق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت شبی کز آتش عشق تو جانم سوختن
کیرد * چراغ دولتم آن شب ز سر افروختن کیرد * بونلر دخی لغت سابقلر کبی بری ماضیدن که
افروخت در بری مضارعدن که افروزددر عربیده ایقاد واشعال معنالرینه در چغتای لسانده
اورتامق دیرلر ل افریدون ع فریدون دیدکلری مشهور پادشاهدر حکیم خاقانی بیت
دست آهنکر مرا چون مار ضحاک کشید * کنج افریدون چه سود اندر دل دانای من *
نظیری نیشابوری بیت کجاست کاوهٔ کیلی وتاج افریدون * کجاست کاسهٔ اشبول وراح
ریحانی ل افریدن وافرنیدن ع کلاهما سکون فا ویای تحتانی وکسر راء مهمله ثانی
قبل الیانون زیاده سیله بمعنی آفریدن ل افزانیدن ع سکون فا وفتح زاء معجمه ایله آرتمق
وآرتورمق هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور اکرچه افزایانیدن متعدی اولور *
ل افزودن ع سکون فا وضم زاء معجمه ایله بو دخی آرتمق معناسنه در مصدر لازمیدر
ل افزونیدن ع اکا متعدی اولور آرتورمق معناسنه ل افژودن ع سکون فا وضم
زاء فارسیله بمعنی افکندن براقمق معناسنه کذا فی مجمع الفرس ل افزولیدن ع سکون
فا وضم زاء معجمه وکسر لامله حریص ایلمک معناسنه افزولانیدن دخی متعدی اولور
ل افژولیدن ع سکون فا وضم زاء فارسی وکسر لامله مجمع الفرسده بر نسنه قوپارمق
وجامه دن نسنه کیدرمک معناسنه ل افزون ع سکون فا وضم زاء معجمه ایله آرتق
زیاده معناسنه حکیم انوری بیت همیشه تا بجهان درکمی وافزونیست * حسود جاه تو کم
بادو عمرت افزون باد ل افزون نان ع مایهٔ خمیر که اتمک ایچون خمیر ایچنه قورلر ل افسان ع

ل افسان ع سکون فا وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بلکو طاشیدن اولسون
دموردن اولسون کاهی الفی حذف ایدوب فسان دیرلر بو محللرده سنکی مضاف ایدوب
ایدوب سنک فسان دیرلر وکاهی فاسنی ده حذف ایدوب سان دیرلر محلنده ذکر اولنور
انشاء الله تعالی حکیم خاقانی بیت رندهٔ مریخ زند چون شود دشکنک سیر * چرخ
کند ساعتی از زحل افسان او ل مختاری در صفت اسب بیت از کین عدو بر زمین زند سم
تا نعل چو خنجر کند بر افسان * ثانی بمعنی افسانه یعنی حکایات بی فائده حکیم سنائی بیت
از نفس سخن که جود در مجلس جانبازی * بر تارک بی نفسی فرموده دل افسانها * حکیم
قطران ارموی بیت هزار و ده صفت از هفتخوان رویین دز * فرو شنیدم وخواندم
من از هزار افسان ل افسانه کفتن ع حکایه سویلمک و بی فائده سوز متعدیسی
افسانیدن اولور ل افسردن ع سکون فا وراء وضم سین مهملتین ایله طوکمق وصوغومق
معناسنه ل افسنتین ع براوتدر عربیده ماميثا ترکیده پلین دیرلر ولایت رومده غایت
اعلاسی اولمغین طب کتابلرنده افسنتین رومی دیرلر اخراج بلغم وسودایه نافعدر
ل افسوس داشتن ع سکون فاء وضم سین مهمله ایله مسخره یه المق معناسنه ابو المعانی
بیت چون شود حال بان سنکین دل * هرچه کفتم از غمش افسوس داشت ل افسوس کردن ع
اوزی کوینمک وترحما حیف دیمک معناسنه وله بیت آنچه کرده غمزهٔ خونی بجان *
هرکه دیده بر دلم افسوس کرد ل افسون ع سحر ومکر معناسنه حکیم انوری بیت
از نهیب معدلت او هر شبی تا بامداد * اهل شهر و روستا بر نان همین افسون کنند * وحیله
وفریب معناسنه صاحب کلشن راز بیت همه افسانه وافسون بند ست * بجان خواجه
که اینها ریشخند ست * وبلان وعقرب وسائر موذیلردن تعوید ایچون اوقنان دعایه دیرلر
عربیده تعویذ وچغتای لسانده ارباغ دیرلر میر علیشیر بیت زلفی سوداسیدا ایلماسمیق
نوایی نکته سین * کیم جنون کفتاریدر یاخود ایلانینک ارباغی ل افشاردن ع سکون
فا وراء مهمله وفتح شین معجمه ایله ل افشاریدن ع سکون فاء وفتح شین وکسر راء مهمله
ایله ل افشردن ع سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله اوچیده ایکی معنایه در اول
صقمق هرنه اولورسه کرک عصر معناسنه اولسون اوزم وغیری نسنه صقمق کبی کرکسه
ایکی قاتی نسنه اراسنده بر نسنه صقمق ثانی یاوه وفحشیات سویلمک معناسنه بیت
ل افشاندن ع سکون فا ونون وفتح شین معجمه ایله صاچمق وسلکمک وسپمک معنالرینه
ل افشانیدن ع بو دخی مذکور معنالره در ل افشان ع افشاندن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی در وکاهی اسم فاعل اولور محمد قلی سلیم * قطعه * انکه دائم چو پنجهٔ خورشید *
کف جودش کند زر افشانی * نیست در روزکار رحمت او * قطره افشان سحاب نیسانی
ل افشین ع سکون فا وکسر شین معجمه ایله اکابر مکرماندن برینک آدیدر حکیم سوزنی
بیت ای مه بهنرمندی از صاحب واز صابی * وی به جوانمردی از حاتم واز افشین ل افعی قربان ع
سکون فاء وراء وکسر عین مهملتین وقاف وفتح باء موحده ایله بمعنی کمان کذا فی المحمودی
ل افغان ع ایکی معنایه در اول ناله وزاری وفریاد معناسنه که فغان واوغان دخی دیرلر

شیخ سعدی بیت براورد افغان که سلطان بمرد * جهان ماند نام پسندیده برد *
لـ افکندن جـ براقمق حذف واسقاط وطرح معنالرینه استعمال اولنور فکندن دخی دیرلر
لـ افلاطون جـ ارسطن آلهی اوغلیدر توحید وحکمیات ایله معروف وعقل وفنون ایله
موصوف ایدی اردشیر اول عصرنده دنیایه کلدی علومی سقراطدن اخذ وتلمذ ایدوب
وفاتندن صکره جانشینی اولوب اندن کوردیکی علومدن غیری چوق علوم ومعارفه مالك
اولوب هر علمده صاحب ید طولا ایدی شاکردلری ایکی طائفه ایدی برینه مشائیون
وبرینه اشراقیون دیرلر اولقدر عقل وفراست وعلم وکیاست صاحبی اولمش که بیرلکی
حالنده علم حکمتله برکوب تصنیف ایدوب ایچنده اوتوردایمش بر مریض وعلیل کلدکده
الیله اول کوپه اورر کوپك صداسندن مرض تشخیص ایدوب علاجن سویلر ایمش
افلاطون خم نشین دیمکله مشهوردر افلاطون عبارتنك معناسی صادق القول دیمکدر
لغت یونانیه در چوق تألیفاتی وار در ارغنون واکثر سازلر انك اختراعیدر لـ افلاك شناسان
یعنی منجمان کذا فی شرفنامه لـ افلاکیان جـ نجوم سیارات وثوابته پرستش ایدن مخالف
ادیاندن بر طائفه در ایضا منها لغت محو دیده ملائکه وثوابت وسیارات وطائفهٔ
بدمذهبان منقولدر لـ افندیدن جـ فتح فا وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله
بمعنی خصومت کردن کذا فی المجمع بو معنایی موئد میر نظمی بیت بد سنش تیغ و پیرامن
بکردید * بعزم قتل او از جان افندید لـ افیون جـ معروف اپیون دخی دیرلر طالب آملی
مصرع * مارا برات نشأهٔ افیون داده اند لـ اکریون جـ سکون کاف فارسی وکسر
راء مهمله وضم یای تحتانیله برعلتدرکه ظهورینه ایکی سبب واردر بری خلط فاسد وبری
دخی قوت طبیعتدر وخلط فاسد ایکی کونه اولور بری رقیق وبری غلیظ قچن که سودا
دم ایله آمیخته اوله قوت طبیعت اول فاسد خلطی داخل بدندن منع وظاهر بدنه دفع
ایدر آکا ادرفن وپریون دخی دیرلر عربیده قوبا ولسان هندیده راو دیرلر لـ اکسون جـ
سکون کاف وضم سین مهمله ایله برنوع فاخر سیاه جامه درکه سلاطین مهابت وشوکت
ایچون کیرلر ظهیر فاریابی بیت برسم خدمتی اندرپی جنیبت تو * فکنده دهر ز زر وز اطلس
وز شب اکسون * کذا فی مجمع الفرس اما صحاحده * نوعی از دیبا باشد بسیاهی زند * وشمس
فخری معیارده * اکسون جامه ایست مثل زیبقی دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت سزدکه
درقدم دولتت بپای انداز * زمانه درکشد از چرخ اطلس واکسون * وفرهنك جهانکیرده
دیبای سیاه رنك که از غایت نفیس وقیمتدار باشد واقعدر حضرت مولانا قدس سره بیت
اطلس واکسون مجنون پوستست * پوست پوشد هرکه لیلی دوستست لـ اکلیون جـ
سکون کاف وکسر لامله برنوع کل نقشی کمخادر لـ اکنان جـ سکون کاف فارسی وفتح نونله
طاغ اتکلرنده ویا راقتلرنده واقع اولان اویولمش یره دیرلر میر نظمی بیت بسرمای هر وا ثرا
وقت باران * شود جای مفرح غار واکنان لـ اکنون جـ سکون کافله شمدی عربیده
الحالة هذه والان معناسنده در مولانا عرفی * مصرع * خم بجوش آمد بکوکد توبه اکنون
بشکنم * والفسز کنون دخی دیرلر کسر کافله لـ اکن جـ فتح کافله ممدوده مرور ایدن

ایدن آکن معناسنه در لـ اکوان جـ سکون کافله مازندران دیولرندن بردیو آدیدرکه رستمی
دریایه آتمشدر آخر کار رستم الندن هلاك اولدی لـ الزیدن جـ سکون لام وکسر زاء معجمه
ایله هضم اتمك معناسنه در لـ الفاختن والفختن جـ کلاهما بسکون اللام والخاء المعجمه
وفتح الفاء کار وکسب ایتمك یعنی قزانمق میر خسرو بیت آنکه مرادش درم الفاختن
پیشهٔ اوسوختن وساختن * ابوشکور بیت اکر قارون شوی زالفختن مال * شوی در زیر
پای خاك پامال لـ الفخدن جـ تاء مثناة برینه دال مهمله ایله بمعنی الفختن مرقوم لـ الفغدن جـ
سکون لام وفتح فا بعده غین معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی الفختن مرقوم مختاری بیت
باسایش خلق بخشنده جودی * درالفغدن نام خواهنده آزی لـ الفقدن جـ خای معجمه
برینه قافله دخی مرویدر شاه ناصر خسرو بیت تویی تمیز برالفقدن ثواب مرا * اکر بدانیٔ
مزدور رایکان شدهٔ لـ الفنجیدن جـ سکون لام ونون ویای تحتانی وفتح فا وکسر جیمله
ذکر اولنان بش لغت معناسنه در ابوشکور بیت درستیٔ عمل کر خواهی ای یار * زالفنجیدن
علمست ناچار * حکیم سنایی بیت باقناعت کش ار کشی غم ورنج * ورنه بکذر ز عقل
وعشق الفنج لـ الفندن جـ فادن صکره نونله دخی معنای مرقومه مرویدر لـ الفیدن
فادن صکره یای تحتانیله دخی فرهنك جهانکیرده مسطوردر بو سکز لغت جمله اندوختن معناسنه
استعمال اولنور حکیم ناصر خسرو بیت صورت علمی تراخود باید الفیدن جهد * درتو
ایزد آفریدست آنچه درکس نافرید لـ الغفدن جـ فا برینه غین معجمه ایله ده بعض فرهنکده
معنای مذکور روایت اولنمشدر لـ الکن جـ سکون لام وفتح کافله جرب زبان معناسنه
حال بوکه عربیده الکن تکلمده عسرت چکنه دیرلر لـ الوان خوردن جـ بی ادبانه طعام
یمك مثلا طعامی کوردکده بیقرار اولوب هر برندن عجله وشتاب ایله آلوب یمك ابو المعانی
درهجو بیت طفیلی وکرسنه چشم وپرخوار * بالوان خوردنش خودرا کشد زار لـ الیدن جـ
کسر لام وسکون یای تحتانیله بلکلمك وسویلرکن چابلقلنمق معناسنه در لـ الیدیدن جـ
بریای تحتانی وبردال مهمله زیاده ایله الیدن مرقوم معناسنه در لـ الیزیدن جـ کسر لام
وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی الیدن مرقوم لـ امان جـ اوج معنایه در
نقاره ومهلت وزنهار معنالرینه عربیله مشترك لغتدر بواوج معنایه ترتیب اوزره میر نظمی
بیت چو یکدم طبل وسورنا وامان زد * دلیران بی امان تیغ امان زد لـ امختن جـ سکون
میم وخاء معجمه وفتح جیم وتاء مثناة ایله طمع وحرص ایلمك معناسنه لـ امیان جـ سکون
میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در بری کیسه وبری همیان در شاعر بیت از تمنای
خاك آنحضرت * خاك کشته ادیم امیانها لـ انباخون جـ سکون نون وفتح باء موحده
وخاء معجمه وواو معدوله ایله قلعه وحصار معناسنه شمس فخری ضم خا وواو معروفله
افلاطون وزنی اوزره نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت قلاع دولت آن پادشاه جم قدرت
که هست بارهٔ چرخش کمینه انباخون لـ انباردن جـ سکون نون وراء مهمله وفتح باء موحده
ودال مهمله ایله لـ انباشتن جـ سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله
کلاهما بمعنی پرکردن یعنی طولدرمق چقوری اولسون غیری اولسون مولانا سعید هروی

بيت زانباشتن چاه زنخدانش بشك * معلوم شدكه دل برون نايد ازو كه انباريدن وانبازشدن كه كلاهما بمعنى شركت يعنى اورتاقلق واورتاق اولمق معناسنه كه انبان كه سكون نون وفتح باء موحده ايله طغرجق كه دريدن ايدرلر مولانا هاتفى بيت مسافركه نانش درانبان بود * بروراه دشوار آسان بود كه انبودن كه سكون نون وضم باء موحده ايله بمعنى چيدن يعنى دوشرمك مولانا محمود بن يمين * قطعه * باغبانى بنفشه مى انبود كفتمش اى چنك پشت وجامه كبود * چه رسيدست اززمانه ترا * پيرناكشته درشكستى زود * كفت پيران شكسته دهرند * درجوانى شكسته بايد بود كه انبوذن كه سكون نون وضم باء موحده وفتح ذال معجمه ايله اصل آفرينش يعنى اصل خلقت لواحد من الشعراء بيت بودنت درخاك باشد عاقبت * همچنان كزخاك بود انبوذنت كه انبوسيدن كه سكون نون وضم باء موحده وكسر سين مهمله ايله اعضا اويوشمق ونسنه چوريمك نعمة الله دوشرمك معناسنه ديمش فرهنك جهانكيريده بمعنى بديد آمدن يعنى ظاهر اولق مسطوردر كه انبون كه سكون نون وضم باء موحده ايله بمعنى فراخ يعنى بول كه عربيده واسع ديرلر مير نظمى بيت شمار روز عمرافزون بادا * فضاى جاه ومال انبون بادا كه انبوييدن كه سكون نون وضم باء موحده وكسر ياى اول وسكون ثانيله قوقلمق معناسنه مصدردر عربيده استشمام ديرلر فخر زركر بيت از دست خيال روى تووقت سحر * كادسته وصل توهمى انبوييم * مجازا قوقلمق معناسنه ده كلور حكيم سنايى بيت هركه مرعقل رابينبويد * از حديثش همه نكت رويد كه انجاليدن كه سكون نون وفتح جيم وكسر لامله براپشه اقدام ايدن كيرو طوتمق ورجا ايدن رجادن رجوع ايتمك ودخى دونمك ويورلمق معنالرينه در متعديسى انجالانيدن كلور كه انجاميدن كه سكون نون وفتح جيم وكسر ميمله ايشى آخرايتمك وبرشينك آخرى اولمق معناسنه هم لازم وهم متعدى اولور ابن شادفور بيت از لعبت چينان باندام ترى * وزرو دوسرو دغم انجامترى * لغت مسعوديده غمى آخرايتمك معناسنه مخصوصدر كه انجامين كه بمعنى انجام آخرنده كى ياياى وصفيه ونون وصفيتن اظهار ايچوندر كه انجانيدن كه سكون نون اول وكسر ثانيله بمعنى انجاميدن مرقوم كه انجاييدن كه نون يرينه ياى تحتانيله بمعنى انديشه كردن مير نظمى بيت هركراز ذوق وصل مى بايد * از غم حسرتش نينجايد كه انجختن كه سكون نون وفتح جيم وخاء معجمه ايله مجمع الفرسده بمعنى برجستن وفرهنك جهانكيريده چهره بورشمق كه انجوختن دخى ديرلر كه انجدان كه سكون نون وكسر جيم وفتح دالله معرب انكدان دركه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى كه انجسكيدن كه سكون نون وسين مهمله وفتح جيم وكسر كافله كيرودونمك وكيروطوتمق معناسنه كه انجكيدن كه فتح جيم وكسر كافله انجسيكدن مرقوم معناسنه كه انجمن كه مجلس ومجمع معناسنه حكيم فردوسى بيت بشادى يكى انجمن برشكفت * شهنشاه كيتى زها زه كرفت كه انجن كه سكون نون وفتح جيمله انجنيدن لفظندن صيغه امرواسم مصدردر انجمك معناسنه ودخى يارمق وطوغرامق معناسنه ده كلور نتكم مولانا كسايى بيت عصيب كرده برون كن وزوغ نورد * جكر بينجن وآبخ

وآبخ ازوبسامان كن * زوغ بوزن بريغ مونباردر يعنى انجوختن وانجوفتن كه كلاهما بسكون النون وضم الجيم وفتح التاء المثناة اول سكون خاء معجمه ثانى سكون فايله بمعنى انجختن مرقوم كه انجيدن كه سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله اوچ معنايه در اول حجامت معناسنه شيخ نظامى بيت علاج الرأس او انجيدن كوش * دم الاخوين او خون سياووش ثانى طشره چكمك معناسنه وله بيت زمين خسته ازخون انجيدكان * هوابسته ازآه رنجيدكان * ثالث شرفنامه ده ريزه ريزه ايتمك معناسنه مسطوردر كه انجين كه سكون نون وكسر جيمله ريزه ريزه معناسنه محمود ابن يمين بيت دائم آتش بود تنور آشوب * اكر انجينش اين بود پيوست كه انداختن كه آتمق معناسنه مولانا عرفى بيت اى متاع درد دربازار جان انداخته * كوهر هرسود درجيب زيان انداخته كه اندادن كه سكون نون وفتح دالين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول صوامق وكمشه وباقره يالدزايتمك ثانى طمع ايتمك معناسنه ابو المعانى بيت دلم بردى وقصد جان كردى * باندادن روانبود بهرچيز كه اندايدن كه كسر ياى تحتانى اول وسكون ثانيله اندادن مرقوم معناسيله مترادفدر كه اندخسيدن كه سكون نون وخاء معجمه وفتح دال وكسر سين مهملتين ايله بمعنى پناه كرفتن كذا فى مجمع الفرس كه اندران كه سكون نون وفتح دال وراء مهملتين ايله براغاج صمغيدركه صمغ طرتوث ديرلر عربيده اشق واشج دخى ديرلر مفتح سده جكر ودافع سنك مثانه وصلابت طحال ووجع مفاصل وعرق النساء وصرعه نافعدر كذا فى البديعى ولفظ مركب استعمال اولنه قده برنسنه نك ايچنده معناسنه اولور معنا ومحسوسا * كه اندرخوردن كه لايق اولمق معناسنه كه درخورلايق ديمكدر شاهدى منظومه سنده * مصرع * درخور ندر لايق وهم داخى سزاوار * استاد لطيفى بيت زينت ازبهر زن بودكه بمرد * جزفراكند نبود اندرخورد * فراكند زره آلتنه كيلن نكنده لوقفتاندر كه اندرون كه ايچرو معناسنه درون دخى ديرلر محسوساتدن اولان هرنسنه نك داخلنه اطلاق اولنور جغتاى لسانده ايچكارى ديرلر سبعه سياره ده بهرام شاه ختنى جاريه يى قتل ايتدكدنصكره بدحال اولوب شيون ايتمك ايچون تنها مكان ايتدوكى محلده دير بيت ايچكاريدن ايشينى باغلادى تيز * ياندى انداظاهرا يتى رستخيز كه اندريمان كه سكون نون وفتح دال وكسر راء مهملتين ايله توراناليلردن برمبارز ناميدركه دوازده رخ جنكنده كركين الننده هلاك اولدى كه اندوختن كه قزانمق كسب معناسنه كمال بجندى بيت زشادى برجهم هردم چوكندم برسرتابه * كران خط دانه دلها چو موربد اندوختن كيرد كه اندودن كه اوچ معنايه كلور اول صوامق باچلق اولسون كرچ اولسون كل اندود وكچ اندود كبى كركسه يالدز اولسون زر اندود وسيم اندود كبى ثانى اندوختن مرقوم معناسنه ثالث احمد ابن اسمعيل مشكلاتده بمعنى نورديدن وپيچيدن روايت ايلمش كه اندون كه سكون نون وضم دال مهمله ايله اندودن لفظندن اختصار اولنمشدر كه اندوهيدن كه غصه لنمك والمناك اولمق معناسنه مصدردر كه اندوهكين واندوهكن كه كلاهما غصه لو والملو ديمكدر اندوه غم وغصه دركين آكيندن

مخففدر اندوه ناك بوندن مبالغه ده تعبير اولنور غايت غصه لو ديمكدر ﴾ اندهان ﴿
سكون نون وضم دال الله جمع انده در الف ونون ادات جمعدر شاعر بيت روزسه
چار اندهٔ تو داشت هركسى * آن سوز بو طرف شد وآن اندهان بماند ﴾ انديدن ﴿
سكون نون وكسر دال مهمله ايله اوچ معنايه در اول ظن وشك ايله سوزسويلمك ابو المعانى
بيت صاف دل شو دوستان ادوستى برصدق كن * راست كوكسر اسخن باطنز وانديدن مكو *
ثانى بمعنى اندودن خواجه سلمان بيت اكر حسن توبكشايد نقاب از چهره دعو را * بكل
رضوان در اندايد درفردوس اعلى را * ثالث كاهل اولمق معناسنه در ﴾ انديشيدن ﴿
سكون نون ويا ثين تحتانيين وكسر دال مهمله وشين معجمه ايله فكرلنمك وتشويشلنمك
معناسنه مصدردر ﴾ انديشه كردن ﴿ فكر ايتمك معناسنه در ﴾ انطليسون ﴿ سكون
نون وفتح طا وكسر لام وضم سين مهملتين ايله مجمع الفرسده قوس وقزح معناسنه در *
﴾ لنكاردن وانكاريدن ﴿ كلاهما بسكون النون وفتح الكاف الفارسى ظن وكمان ايلمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت زشت بايد ديد انكاريد خوب * زهر بايد خورد انكاريد
قند ﴾ انكاشتن ﴿ سكون نون وشين معجمه وفتح كاف عجميله بمعنى انكاريدن مرقوم يعنى
سزمك ﴾ انكبان ﴿ سكون نون وضم كاف فارسى وفتح باء موحده ايله ككنر ديدكلرى كوكدر
بردكنلو اوتدر كوكى ساقزكبى چينه نور وتازه ايكن قبوغى صو ياوب ينور ﴾ انكبين ﴿ سكون
نون وضم كاف فارسيله بالكه عربيده عسل وشهد ديرلر ﴾ انكدان ﴿ سكون نون وكسر
كاف وفتح دال مهمله ايله اوچ معنايه در اول براغاجدركه صمغنه حلتيت ديرلر بعض نسخه ده
قاصنى اولمق اوزره معربى انجدان در بعض نسخه ده انكدان صمغنك آديدر ﴾ انكوان ﴿
دخى ديرلر استاد فلكى شروانى بيت تا بمذاق انس وجان نه عد نار ودجهان * نكهت كل
زانكدان لذت مل ز آمله * ثانى مؤيد الفضلاده بمعنى نسناس كه برنوع حيواندر آدمه بكزر
بوحيلرى يولندن آزدرر ديو مردم فريب دخى ديرلر ثالث كاشان مضافاتندن برقريه اسميدر
انجدان ديمكله مشهوردر ﴾ انكسون ﴿ سكون نون وكاف فارسى وضم سين مهمله ايله
برنوع برقدركه الوان اولور هر تابشده بر رنك كورينور ابو المعانى بيت نيرت سرعدورا دارد
بكار باران * تيغت بچشم دشمن چون انكسون نمايد ﴾ انكشتان ﴿ سكون نون وشين وضم
كاف فارسيله برمقلر كه انكشت برمقدر الف ونون ادات جمعدر اما هم جمع وهم مفرد استعمال
اولنور ابو المعانى بيت در انكشتان نكين عز ودولت * شها چون خاتم جم كارفرما ﴾ انكليون ﴿
سكون نون ولام وفتح كاف فارسى وضم ياى تحتانيله اوچ معنايه كلور اول انجيل معناسنه
حكيم سنائى بيت تادم عيسى چليپا كرشد اكنون بلبلان * بهر انكليون سرايدن بترسائى
شدند * حضرت مولانا قدس سره بيت او بيان ميكرد با ايشان براز * سر انكليون وزنار
ونماز * ثانى بر كتاب آديدركه مانى نقاش تصويرلر واسلمى وخطائى نقشلر وانواع صنايع بدايع كه
اختراع ايتمشيدى اول كتابده نقش وتحرير اولنمشيدى امير معزى بيت بطغرا ركند صورت
بسان نقش چيتستان * بدفتر بركشد جدول بسان صحف انكليون * رشيد الدين
وطواط بيت زنقشهاى بديع وزشكلهاى غريب * صحيفهاى چمن شد چو صحف انكليون *

* حضرت عيسى عليه السلام وزنار وچليپا ايله ذكر اولندقده مراد انجيلدر ونقش ونكار
ورسم وصورت ذكر اولنديغى محلده مراد كتاب مرقومدر ثالث هفت رنك برنوع منقش ديبادر
سيد ذو الفقار شروانى بيت خسروا من كه بمدح تو نكار سخنم * رشك ارتنك شد وكاركه
انكليون * محمود ابن يمن * قطعه * هميشه تا كه بود كوزپشت سر كردان * ز رشك رفعت
جاهت سپهر انكليون * كسى كه باتو نه برسمت مستقيم بود * خميده قامت وسركشته باد چون
كردون ﴾ انكيندن ﴿ سكون نون وياى تحتانى وفتح كاف فارسى وكسر نون ثانى ايله بمعنى
آكندن ﴾ انكيبان ﴿ سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف فارسى وفتح باء موحده ايله بمعنى انكبان
مرقوم وسزغله ديرلر براوته دخى ديشلور ﴾ انكيبون ﴿ سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف
فارسى وضم باء موحده ايله الوان حرير ايله طوقنمش برلطيف قماشدر بوقلمون كورينور وطراقلى
ديدكلرى الاجه طوقنمش قماشدر ﴾ انكيختن ﴿ سكون نون ويا وخاء معجمه وكسر كاف
فارسيله درت معنايه كلور اول قوپارمق معناسنه ابو المعانى بيت چو باغبان فلك ديد
قامت خوبت * بدست رشك برانكيخت سروها از باغ * ثانى بمعنى دور كردن شيخ سعدى
بيت تولاى مردان اين مرز وبوم * برانكيختم خاطر از شام وروم * ثالث پيدا كردن
معناسنه خواجه كمال خجندى بيت در سجود آمد درود يوار پيش آن جمال * از تو در بتخانها
هر صورتى كانكيختند * رابع بمعنى بركشيدن ابو المعانى بيت هر تيرمژه كامده در سينهٔ
واسع * انكيخته بيرون نبود فكرت خاطر ﴾ انكيزيدن ﴿ كسر كاف وزاء معجمه ايله بمعنى
انكيختن ﴾ انكيسان ﴿ كسر كاف فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله بمعنى
انكبان مرقوم ﴾ انكيدن ﴿ سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف فارسى ايله بمعنى انكيختن
﴾ انكييون ﴿ سكون نون وياى اول وكسر كاف فارسى وضم ياى ثانيله برقاچ لون
كوسترر برنوع حرير قماشدر ﴾ انوييدن ﴿ ضم نون وواو معروف وكسر ياى تحتانى
اول وسكون ثانيله ناله وزارى ايتمك يعنى ايكلمك كذا فى المجمع ﴾ انيران ﴿ كسر نون
وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بر فرشته اسميدركه جميع امور
نكاح اكا مفوضدر وتدبير امور ومصالح كه در وز انيرانده واقع اولور اكا متعلقدر ثانى هرماه
شمسينك اوتوزنجى كونى آديدر اول كونده اثواب بچمك وكيمك وقرض ويرمك وآلمق مناسبدر
حكيم فردوسى بيت خجسته هميشه انيران تو * بشادى جوانان وپيران تو * شرف الدين
شيرازى مؤلف تاريخ وصاف بيت سال برهفتصد وده از كه هجرت شعر * كفته شد روز
انيران زمه فروردين * زرا تشت بهرام * مثنوى * سفندار مذماه رفته تمام * بروزى كه
خوانى انيرا نش نام * درين روز زردشت پاكيزه دين * در آمد سوى حد ايران زمين *
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴾ انيسان ﴿ كسر نون وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله
مجمع الفرسده بمعنى مخالفت اما تحفة الاحبابده ومعيار جماليده دروغ وبيهوده معناسنه
شمس فخرى ديمشدر بيت نه درجود شبود هركز تدونق * نه در قولش بود هركز انيسان
وسخن. بيمعنى معناسنه ابو شكور بيت من انكاه سوكند انيسان خورم * كرين شهر من رخت
بيرون برم ﴾ انيسون ﴿ كسر نون وسكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله بمعنى انيسان

مرقوم مولانا جامی بیت دردتوکه پیوسته انیس دل ماست * ای یار انیس ازتو انیسون
نرود * زبان یونانیده رازیانه رومی یه دیرلر لغ انین بع کسر نون وسکون یای تحتانیه
اول آواز حزیندرکه مرض وعلتدن ویاخود درد والمدن عارض اولان وجع وبجع سببی ایله
ظاهر اولور ترکیده ایکلدی دیرلر ودخی یاپق طاشیکه آنکله یاغ چیقاررلر ممدوده ایله‌ده
مستعملدر لغ اوارین بع فتح واو وکسر راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بد وزشت
معناسنه نتکم برارین خوب ونیکو معناسنه‌در لغ اوباریدن بع سکون واو وفتح باء
موحده وکسر راء مهمله ایله یوتمق فروبردن کبی عربیده‌کی بلع معناسنه حکیم سنائی
* قطعه * نیست اندر نکارخانهٔ کن * صورت ونقش مؤمن وکافر * زانکه درقعر
بحر الاله * لانهنکیست کفر ودین اوبار * استاد رودکی بیت پس بیوباریدایشانرا
همه * نه شبانرا هست زنده نه رمه لغ اوباشتن بع سکون واو وشین معجمه وفتح با
وتا ایله اوج معنایه کلور اول یعنی اوباریدن حکیم اسدی بیت نهنکی توکاندرنکو
داشتن * مکافات داری جزاوباشتن * ثانی یعنی افکندن ثالث یعنی پرکردن صاحب
فرهنك منظومه بیت هست اوباشتن چه افکندن * معنیٔ دیکرش چه آکندن *
لغ اوبانیدن بع سکون واو وفتح باء موحده وکسر نون ایله امزغنمق واوغنمق معنالرینه
لغ اوردیدن بع فتح واو وسکون را وکسر دال مهملتین ایله جنك کردن وحمله آوردن
معناسنه لغ اورنجن واورنجین بع کلاهما بسکون الواو وفتح الراء ابرنجن مرقوم معناسنه
با ایله واوار اسمده تبادل اولدوغی معلوم ارباب معارفدر لغ اورندن بع سکون واو
ونون وفتح راء مهمله ایله یعنی انداختن لغ اورندیدن بع سکون واو ونون ویای تحتانی
وفتح را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول کاهل اولمق وایشه تکاسل ایلمك ثانی
فریب دادن یعنی الدامق ابوشکور بیت ز روز واپسین آنکس خبرنیست * جز اورندیدنش
کار دکرنیست لغ اوریدن بع سکون واو ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله یعنی اورندیدن
ودخی بیمك وکتورمك معنالرینه لغ اوزندیدن بع سکون واو ونون ویا وفتح زاء معجمه
وکسر دال ایله یعنی افکندن وانداختن کذا فی المجمع لغ اوژولیدن بع سکون واوین
وضم زاء فارسی وکسر لامله یعنی افژولیدن مرقوم یعنی حریص اولمق لغ اوزن بع سکون
واو وفتح زاء معجمه ایله بهادر وشجیع معناسنه که مرد اوزن وشیراوزن دیرلر بهادر وشجیع
ارسلان دیمك اولور یعنی صفت استعمال اولنور قاعدهٔ فرس اوزره قیاس بودرکه اوزندن
یعنی افکندن اوله که صیغهٔ امر وصف ترکیبی اوله لکن حال بویله اولیوب خصوصله معنای مرقومه
استعمال اولنور لغ اوژن بع سکون واو وفتح زاء فارسیله فرهنك جهانکیریده ایکی
معنایه‌در اول یعنی انداختن منوچهری * قطعه * رسیدم من بدرکاهی که دولت * ازو
خیزد چو رمانی زمعدن * بدرکاه سپهسالار مشرق * سوار نیزه دار خنجر اوژن *
ثانی قتل معناسنه شاعر بیت مده رخصت بیوژن خصم بد دل * نباشد فوت فرصت
کار عاقل لغ اوسن بع سکون واو وفتح سین مهمله ایله وسیلة المقاصدده قصه معناسنه‌در
لغ اوسون بع سکون واوین وضم سین مهمله ایله افسون معناسنه‌در لغ اوشاندن بع

سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله یعنی افشاندن مرقوم لغ اوغان بع سکون واو وفتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی افغان ابو المعانی * رباعی * ای شوخ جهان
زدست نازت اوغان * زین شورش حسن جانکدازت اوغان * یکلحظه نمیدارد دل
صبر وقرار * اوغان زعشوهای فتنه سازت اوغان * ثانی برقوم آدیدر اوغانیان
واوغانی دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت همه خیل اوغانی وبکندری * بفرمانبری واطاعتکری
لغ اومان بع سکون واو وفتح میم مهمله همدان قریه‌لرندن برقریه اسمیدرکه اثیر الدین اومانی
اول قریه‌دندر لغ اونیدن بع سکون واو وکسر نون بعده یای ساکنه ایله یعنی اوبانیدن یعنی
امزغنمق لغ اوکندن بع فتح کافله یعنی افکندن لغ اهران بع سکون ها وفتح راء مهمله ایله
یعنی تیشه یعنی کسر وطاش قراجق کولنك حکیم نزاریٔ قهستانی بیت بکاه ارکوی
کندن دست دادی * نه اهران بایدی نه اوستادی لغ اهرمن بع سکون ها وفتح راء مهمله
ایله لغ اهرمن بع بکسر الراء المهمله لغ اهریمن بع بکسر الراء المهمله وسکون الیاء التحتانی
جمله‌سی دیو معناسنه‌درکه ممدوده ایله دخی مرویدر حکیم فردوسی بیت برفت اهرمن را
بافسون ببست * چو برتیز رو باره‌کی برنشست * شیخ سعدی بیت دوکس برحدیثی
کمارندکوش * ازان تا بان اهرمن تاسروش * امیر معزی بیت مکر ناکه کین آورد برعفریت
سیاه * مکر در شب شبیخون کرد برمریخ اهریمن * دیکر مثال ثانی وثالث حکیم فردوسی
بیت چنان دان که هر تن اهریمنست * همه خلق را اهرمن دشمنست لغ اهرن بع سکون ها
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی اهرمن مرقوم حکیم سوزنی بیت زیباتر از پریست
ببزم اندرون ولیك * در رزمکاه با زندانی زاهرنش * ثانی نام داماد قیصر رومدرکه سلف
کشتاسب ایدی حکیم فردوسی بیت باهرن سپردند پس دخترش * بدستوریٔ مهربان
مادرش * اسان عند یده سنداند معناسنه‌در لغ اهرون بع سکون ها وضم راء مهمله وواو
معروفله برطبیب یهودی نامیدرکه هر علمده ماهر ایدی حکیم ناصر خسرو بیت ازره دانش
بکوش اهرون شو * زیرا آنکه اهرون بدانش اهرون شد * وله بیت اهرون باعلم مثل
ستمی بجهان در * کرتو بیاموزی ای پسر تو بی اهرون لغ اهزن بع سکون ها وفتح زاء معجمه ایله نفت
یاغی که عربیده نفط دیرلر لغ اهزون بع سکون ها وضم زاء معجمه وواو معروفله فرهنك جهانکیریده
یعنی اکنون مسطوردر لغ اهوان بع سکون ها وفتح واو ایله دزد نقب زن یعنی دیوار دلیجی
خرسوز ومطلق نقب زن اسمیدر لغ ایدون بع سکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله
اوج معنایه‌در اول فرهنك جهانکیریده یعنی اکنون شیخ نظامی بیت کر ایدون فریدون
که آید بمن * کرفتار کرددهم ایدون بمن * ثانی مجمع الفرسده یعنی همچنین حکیم فردوسی
بیت کر ایدون زمینو برآید سروش * نباشد بدان مرد اورند وهوش * ثالث یعنی
اینجا بو معنایه ذاهب اولانلر اندون کلمه‌سنی مقابله طوتمشلردرکه آنجا دیمکدر بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت همیشه درحق صاحب هنر نیکویی کن * که حد وباب تو پیوسته کرده است
ایدون * حکیم ناصر خسرو بیت زان همی خواهی که باشی می خودی تاچون زمان
هم زرعنایی کهی ایدون وکاه اندون کنی لغ ایوان بع سکون یای تحتانیله رواق وطاق عالی

وطرهٔ خانه وکمر بالاوسایه‌بان معنالرینه ودخی پادشاه دیوانخانه‌سنه دیرلر شمس فخری
بیت زبد سگال بپرداخت قلعه وباره * بفرخیش بیاراست طارم وایوان گ معا الواو چ
گ ابرو چ سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله قاش که عربیده حاجب دیرلر ایکی جانبی
مراد اولدقده ابروان دیرلر شاعر بیت ابروانست طاق ایوان جمال * آب روی حسن
خوبان ابرویت گ اخکلندو چ سکون خاء معجمه وفتح کاف ولامله چکشاغی که کشدن
ویاقردن ایدوب ایچنه خرده سنکریزه قورلر اطفال اللرنده اویناد وب صداسی
چقار شمس فخری بیت ظفر از رایت دلشاد باشد * بسان طفلکان از اخکلندو
گ اخکندو چ اخکلندوی مرقوم معناسنه در گ اربو چ سکون راء مهمله وضم باء موحده
ایله ارمود درکه اغاجنه اربود دیرلر شاعر دیمشدر بیت برسر چشمه پای اربو دار *
لیس فی الدار غیره دیار گ اردشیردارو چ برنج دارو طبیب اسمیدرکه ضرب مثل اولمشدر
وعرفه علاج اولان کسنه‌یه ده دیرلر گ ارستو چ فتح را وسکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله پرستو دیدکاری کوچك قوشدرکه قرلنغوج دیرلر ابو المعانی بیت بلی غره
شود خواجه بیالا خانه وایوان * نمی بیند ارستو لانه دارد برسر خانه گ ارسطو چ
اسکندر ذوالقرنینك وزیری وحکیم کاردانی واستادی اسمی ایدی لغت یونانیدر معناسی
کامل الفضائل دیمکدر گ ارغاو چ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ادات الفضلاده
دود یعنی ارمق حکیم سوزنی بیت زعشق دو رخ چون ارغوانت بردو رخم * زهر دودیده
روان ارغاو خون شدست روان * سیف اسفرنکی بیت آنکه از عشوهای او ارغاو *
میدهد تشنه را فریب سراب گ ازو چ ضم زاء معجمه ایله لفظ مرکبدر از ایله اودن که
الفی محذوفدر ضمیر منفصل غائبدر عربیده منه معناسنه ترکیده اندن دینلور خواجه
حافظ بیت حضوری گرهمی خواهی ازو غائب مشو حافظ * متی ما تلق من تهوی دع الدنیا
واهملها گ اسو چ ضم سین مهمله ایله بمعنی سوی یعنی جانب حکیم سوزنی بیت خری که
کاه وجو وی زبرك تاك ونکسك * مراغه کردن وغلتیدنش اسوباسو گ اشبو چ سکون
شین معجمه وضم باء موحده ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی انکشتدان یعنی کومر قونیلان
ظرف ومحل که کومرلك دیرلر گ اشتو چ سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله بمعنی انکشتوانه
یعنی زهکیر کذا فی فرهنك جهانکیری گ اشکو چ سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله
بمعنی قصر عالی وخانهٔ بالا وقبهٔ بلند شیخ آذری بیت ای قبهٔ بیت الحرمت عالم شده در
وی سدهٔ خاك درت ایوان نه اشکو گ افسو چ سکون فا وضم سین مهمله ایله بمعنی بیا
یعنی برو کل لغت پهلویدر گ افشو چ سکون فا وضم شین معجمه ایله معنای مرقومه در
گ الاو چ فتح لامله آتش لاو دخی دیرلر مولانا طوسی * قطعه * ترا ای خواجه کر هیزم
نباشد * دم سرما که هنگام الاوست * سواد شعر طوسی را طلب کن * بسوزانش که
او سرکین کاوست گ انبرو چ سکون نون وضم باء موحده وراء مهمله ایله امروده دیرلر
میر نظمی بیت فرو نا کذشته بکیرد کلو * چو نا پخته باشد هنوز انبرو گ انجو چ سکون
نون وضم جیمله بمعنی انجوست مرقوم یعنی جزیره ابو المعانی بیت در شب هجران سرشك دیده ام

راء مهمله واظهار ها ایله زندانده محبوسلر ایچون اولان طعام کذا فی تحفة الاحباب گ افرنجه چ
سکون فا ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله برشهر اسمیدرکه بنا کردهٔ نوش الروان در مادر
عذرا آنده ساکن ایدی استاد عنصری بیت با فرنجه افراطن نامدار * یکی پادشاهی
بدی کامکار * رسالهٔ دستورده ملك زنکبارده بر ولایت نامی در فرهنك زفانکویاده بلاد
عربده واقع بویرك آدیدر اما حلیمی بحر الغرائبده افرنجه اطفال قورتق ایچون ایتدکلری
نسنه درکه چیدوس وشغوت وخرتیوز دخی دیرلر دیو یازمش گ افروخته چ
افروختن لفظندن اسم مفعولدر یانمش معناسنه میرنظمی بیت چو شمع رخش را
برافروخته * دل عاشقان اندر وسوخته گ افروزنده چ افروختن لفظندن اسم فاعلدر
یاقیجی معناسنه مقدمهٔ کتابده مضارعده خا زایه قلب اولندوغی تفصیل اولنمشدر
گ افروشه چ ممدوده ده ذکری مرور ایدن آفروشه معناسنه حلوای خانکی دیمکدر
شاعر بیت بنازك مشربان دیکر نباشد درجهان توشه * خوشا پالوده شکر خوشا
حلوای افروشه گ افژولنده چ سکون فا وضم زاء فارسیله مجمع الفرسده بمعنی انکیزنده
وتقاضا کننده ودورکردنده معناسنه مسطوردر گ افسانه چ سکون فا وفتح سین مهمله
ونونله حکایت وبی فائده کلمات معناسنه خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است
وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا * چغتای لسانده چورچك دیرلر میر
علیشیر بیت حبیم حسنی وصفین ایله مهلك انکا کیم بولغای * قاشید اقصهٔ یوسف
براویقو کیلتورور چورچك گ افسرده چ سکون فا وراء وضم سین مهملتین ایله افسردن
لفظندن اسم مفعولدر طوکمش معناسنه کاهی وصف ترکیبی اولوب دل افسرده دیرلر
میرنظمی بیت هنرپرور از او خوش آید سخن * دل افسرده کز او نباشد سخن گ افشرده چ
سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله افشردن لفظندن اسم مفعولدر آخرنده‌کی
ها مفعولیتن افاده ایدر صقلمش معناسنه عربیده‌کی عصیرکبی گ افشره چ سکون فا وفتح
شین معجمه وراء مهمله ایله صقندی عربیده‌کی عصاره معناسنه ضم عین ایله ابوشعیب
بیت افشرهٔ خون دل از چشم او * ریخته پالا دل مژکان فرو گ افشنه چ سکون
فا وفتح شین معجمه ونونله بخارا مضافاتندن برقریه اسمیدرکه شیخ ابو علی ابن سینا
اول قریه‌ده تولد ایتمشدر گ افشه چ سکون فا وفتح شین معجمه ایله دکرمانده هنوز اون
اولمامش بغدای که قرلمش اوله وبلغور دخی دینلدوکی مرویدر رضی الدین نیشابوری
بیت کندم افشه که معهود دست * که بود بیشتر ره آورد دم گ افکانه چ سکون فا وفتح کاف
فارسی ونون ایله انساندن ویاحیواندن مدت حملی ناتمام بلکه روح کلدین مادری شکمندن
دوشن جنین که عربیده سقط دخی دیرلر کسر سین وقافله میرخسرو بیت فلك راسهمش
از درخانه افتد * حوادث زاشکمش افکانه افتد * حکیم سنائی بیت مادر ایام اکرچند
از فنا آبستن است * چرخ بهر عمر او افکانه کردست از فنا * حکیم خاقانی بیت مادر
بخل که افکانه کند هر سحرش * چون شفق خون شده زهدان بخاسان یابم * الفسنه
فکانه دخی دیرلر گ اقچه چ معروف نسخه در اکثرناسك مطلوب ومرغوبی وقتلرنده نافذ القول

سفیدی رو محبوبی درلکن هزار آشنا بر دلبر بیوفا درشاعر بیت مرشد کاتی کل ازغنچه برون
می آید * صد هزار اقچه بریزند درختان بهار * چغتای لسانندہ یارماغ دیرلر
فرهاد نامه ده خاقان امریله وزیری ملك آرا فرهاد ایچون درت قصر بناسنه بذل اتدوکی مال
تعبیرنده بیت چوسوز تابتی نهایت توکدی یارماغ * تامل سز ایچوك کیم طاغ وتوفراغ
کی اکرچه فی ادات شرطیه درترکیبده دخی استعمال اولنور کی الغده فی فتح لام ودال مهمله وسکون
غین معجمه ایله بمعنی آمیخته یعنی قارشمش کذا فی فرهنك جهانکیری کی الغونه فی سکون لام
وضم غین معجمه و فتح نونله بمعنی فکر یعنی قزللق که الکونه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت چوحسن
عارضی حاصل که باالغونه باشد یار * نیامد برسر آن کاری که بی الغونه میکردد کی الفغده فی
سکون لام و فتح فا بعده غین معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی اندوخته یعنی کسب کرده استاد لطیفی
بیت زدغدو هند کنی رخوب وخوش کن الفغده * هرآنکه بیند کوید ترقیود غده کی الفقده فی
سکون لام و فتح فا بعده قاف ساکنه ایله بمعنی کسب کرده مصدری الفقدن کاور شمس
فخری بیت ابواسحق شاهی کزجنابش * سلاطین عدل وداد الفقده باشد کی الفنده فی
سکون لام ونون وفتح فا ایله بمعنی الفقدهٔ مرقوم یعنی اندوخته کی الفینه والفیه فی کلاهما
بسکون اللام وکسر الفاء آلت رجل عربیده تشدید یای تحتانیله درحکیم سوزنی بیت
حکیم نورده راعلی بدید آمد * که راحت ازسر الفینهٔ کلان بیند * وله بیت چواز ودرکذری
نوبت بهزاد آید * آنکه باسربت اوالفیه ناکاد آید کی الکونه فی سکون لام وضم کاف
فارسیله بمعنی الغونهٔ مرقوم کی الواه فی سکون لام ایله اکیردیدکاری بهار کوکیدرکه
عربیده موج دیرلر کی اله فی فتح لامله عربیده مقل ازرق دیدکاری دار ودر استاد فلکیٔ
شروانی بیت هست طراز یاسمین لالهٔ لولو قرین * کرده لبش چوانکبین تعبیه درشکر اله
ممدوده ایله ولام مشدده ایله دخی عقاب معناسنه در کی امار فی فتح میم وراء مهمله ایله
حساب ودفتر محاسبه که امار واوار واوان دخی دیرلر امارکیر محاسبه جی دیمك اولور
استاد لبیبی بیت اکرخواهی سپاهش راشمار * برون باید شد از حد امار کی امنه فی فتح
میم ونونله بمعنی ایچون کومه لنمش اودون ابنه دخی دیرلر استاد لطیفی بیت دردم آلتوکرددکم
هردمی هیزم هزار امنه کی امه فی فتح میم واخفاء هاایله بمعنی دوات عربیده محبره دیرلر مرکب
قونیلان ظرف میرنظمی بیت خامه شکسته شد وکاغد درشت * رنك کرفته امه
وبود مشت * شت زشت دیمکدر کی امیله فی کسر میم وسکون یای تحتانیله املج که
ممدوده ده یاسز مسطوردر کی انبارده فی سکون نون و فتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله بمعنی پر عربیده مملو دیرلر ودخی وفرت مال ومنال وکثرت اولاد واتباع ایله خوشحال اولمق
معناسنه در میرنظمی بیت شود انبارده بی شبهه شاکر * زلطف حق بود هرچیزحاضر *
کی انباشته فی سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی مملو طلو دیمکدر وله بیت
سیم وزر چندانکه بسیار داشته * درسرا سوراخ نماند انباشته کی انبانه فی سکون نون اول
وفتح ثانی وباء موحده ایله طغرجق که انبان دخی دیرلر خواجه حافظ بیت که ای سالك
چه درانبانه داری * بیا دامی بنه کردانه داری کی انبروه فی سکون نون وضم باء موحده وراء

راء مهمله واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول شتر ریخته موی که انبره دخی دیرلر ثانی بمعنی شرابکش
یعنی شراب چکیجی کذا فی فرهنك جهانکیری کی انبره فی سکون نون وضم باء موحده وفتح
راء مهمله ایله شتر ریخته موی خصوصا وحیوان ریخته موی عموما یعنی توبی دوکلمش کذا
فی الصحاح غوامی در صفت خزان بیت برکنار آب بینی چون به وسیب وانار * راست کویند
چون قطار اشتر انند انبره * عربیده اشکنبه معناسنه کی انبسته فی سکون نون وسین مهمله
وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله طوکوب منعقد اولمش نسنه مرکب وصو وقان وغیری
نسنه لر شهریاری بیت چون زخوناب نماند صحت اثر در جکرم * خون انبسته همی ریزم
ازچشم ترم کی انبسه فی سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله مجمع الفرس ده بمعنی
انبستهٔ مرقوم کی انبله فی سکون نون وفتح باء موحده ولامله تمرهندی یه دیرلر زبان
هندیده انبلی دیرلر ظهیر فاریابی بیت کر عدو لاف زند تا باتو همجنسی کند * عاقلان دانند
مو راز مار وشهد از انبله * مسعود سعد سلمان بیت همچو ماز ورفنشان لفح وشبه چون
بیرزه * چون هلیله زردشان روی وترش چون انبله کی انبوه وانبه فی کلاهما بسکون
النون وضم الباء الموحده اوج معنایه کلور اول غلبه وجمعیت وکثرت معناسنه آدمده
وغیریده خلاق المعانی بیت انبوه کران وزشت وناخوش * مانندهٔ ابر مهرجانی *
حضرت مولانا قدس سره بیت باسپاهی همچو استان اسیر * انبه فیروز وصفدر ملك کیر
ثانی دیلمان مضافاتندن برقصبه اسمیدرکه بر طاغ اوزرنده واقعدر یانندن شهرود نام
برصو اقار باغ وباغچه لری وافر اولمغله بی نظیر شرابی اولورکه مشهور آفاقدر نتکم شاعر
دیمشدر بیت کر بنك خوری بنك قزل کوه بخور * ور باده خوری بادهٔ انبوه بخور *
ثالث خانه ودیوار یقیلوب دوکلمکه دیرلر انبارکبی کی انبیره فی سکون نون وکسر باء موحده ایله
طام اوزرینه اورتلن چالی که طپراق دوکلمسون دیو دیرك اوزرینه قویوب اوستنه طپراق
قورلر کی انجره فی سکون نون وکسر جیمله اصرغان دیکنی دیدکاری اوتدر کی انجمنکاه فی
جمعیت یری انجمن ایله کاهدن مرکبدرکه کاه زمانله مکان اراسنده مشترك برلغتدر جمعیت
مکانیدن غیری جمعیت وقتی دخی دینلور جای عشرت و وقت صحبت معناسنه اولور کی انجوخه
سکون نون وضم جیم وفتح خاء معجمه ایله شکن پوست که انسان دریسنده اولور انجوخ دخی
دیرلر یعنی چهره ده وپیشانیده وسائر اعضاده اولان بورشقلق میرنظمی بیت چو
ضعف پیری از رویش نموده * سراپا روی وپوست انجوخه بوده کی انجیده فی سکون
نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه در اول کندنای کومی ثانی ریزه ریزه معناسنه
شیخ نظامی بیت زمین خسته ازخون انجیدکان * هوا بسته از آه رنجیدکان کی انجیره فی
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم وفتح راء مهمله ایله سوراخ کس زنان وحلقهٔ کون معناسنه
حکیم سنایی بیت هرکه شد کون پرست برخیره * نیز یابد ثواب از انجیره * شمس فخری * قطعه
اکرچه بدسکال آستانت * بغایت سخت چشم وخیره باشد * ولی چون بنکرد از انتقامش
بدامش خرزه درانجیره باشد * ودخی یزد شهرندن درت فرسخ یرده واقع خراسان یولی
اوزرنده برچشمه نك آدیدر کی اندابه واندآوه فی کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهملتین

اول بفتح الباء الموحده ثانی بالواو صواجیلرآلتی اولان ماله درکه انکله دیوار صواسن هموار ایدرلر حکیم سوزنی بیت باچه اندودن کس رابدوغ * خواست زمن عاریت اندابه کیر ﯓ انداچه ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله وجیم فارسیله فرهنك جهانکیریده بمعنی اندیشه مسطوردر ﯓ اندازه ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله وزاء معجمه ایله التی معنایه در اول قماش وکرپاس اولچمك ایچون استعمال اولنان زراعك برنوعی ابوالمعانی بیت خواجهٔ محنت شدم دربند راقلیم عشق * کین متاع دردنی اندازه زان آورده ام * ثانی رسم نقش وتصویرکه ترکیده اورنك دیرلر شیخ نظامی بیت چواندازه زچشم خویش کیرد * برآهوی صد آهو پیش کیرد * ثالث مقدار وقیاس معناسنه حکیم سنایی بیت توهستی زن ومردمن پس نخست * زمن باید اندازه فرهنك جست * رابع پیمانه واولچك معناسنه حاتم کاشی بیت یار رنجید زبدمستی دوشت حاتم * باده بایست باندازه خوری زورنبود * خامس قوت وقدرت معناسنه شیخ نظامی بیت پرومنده را یاوه زان شد کلید * کزاندازهٔ خویشتن درتودید * سادس لایق وسزاوار معناسنه طالب آملی بیت طالب کهرمدح وثنا خاصهٔ اوساز * کین درنه باندازهٔ کوش دکرانست ﯓ اندخسواده ﭺ سکون نون وخاء معجمه وفتح دالین وسین مهملات ایله برشخصه ویاخود برمکانه دیرلرکه اکا پناه کتوریله وحمایه اولنه یعنی طیانه جق وصغنه جق یر ﯓ اندخوان ﭺ سکون نون ودال مهملهٔ موقوفه وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله جای پناه ومحل تحصن وحصار معناسنه استادلبیبی بیت زخشم این کهن کرك ژکان * ندارم جزدرت هیچ اندخوان ﯓ اندرخوار ﭺ سکون نون ورا وفتح دال مهملتین وخاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی لایق وسزاوار ﯓ اندرواه ﭺ سکون نون ورا وفتح دال مهملتین واظهار هایله بمعنی آویخته اندروا واندروای دخی دیرلر ابوالمعانی بیت کرشنه درسرزلفت دل ما اندرواه * کارعشق بودچنین دردل مانیست کناه ﯓ اندرونه ﭺ سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله ایچرو ودخی چادرشب معناسنه کلور ﯓ اندمه ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله غصهٔ دیرینه وآلام کذشته یی یاد واحوال وماجرای ماضیه یی ذکر وحکایه ایلمکه دیرلر مولانا کسایی بیت بهترین یاران نزدیکان همه * نزدشان دارم همیشه اندمه ﯓ اندوزه واندوشه ﭺ کلاهما بسکون النون وضم الدال المهمله اول زاء معجمه وزاء فارسیله دخی مرویدر ثانی شین معجمه ایله بنفشه در هرنه رنك اولورسه یعنی مور وبیاض وصاری والاجه بعض نسخه ده اندوز دیدکاری اوتدر ﯓ اندوه ﭺ سکون نون وضم دال مهمله واظهار هایله غم وغصه والمدر ﯓ اندوهه ﭺ فتح هاء اول ایله غم کذشته والم رفته یی خاطره کتوروب تذکرایتمك ابوالمعانی بیت ماجرای کذشته یاد آمد * سخن دل شدست اندوهه ﯓ انده ﭺ سکون نون وضم دال مهمله واظهار ها ایله اندوه مرقوم کبیدر حکیم اسدی بیت مده روز فرخ بروز نژند * زبهرجهان دل درانده مبند ﯓ اندیشه ﭺ مطلق فکره دیرلر اولسون که اولسون حواس باطنیه دن قوهٔ مفکره ده حاصل اولان حالتدرکاهی وصف ترکیبی ایدوب خیراندیش وبداندیش دیرلر واندیشه مند واندیشه ناك دخی دینلور استاد دقیقی شعر * قطعه * بارها باخود این قرارکنم * کدروم ترك

ترك عشق یارکنم * بازاندیشه میکنم که اکر * نکنم عاشقی چه کارکنم ﯓ انزه ﭺ سکون نون وفتح زاء معجمه ایله مرجمك که منجووزسك دخی دیرلر عربیده اسمی دمسدر فتحتین ایله ﯓ انفغده ﭺ سکون نون وغین معجمه وفتح فاودال مهمله ایله ﯓ انفقده ﭺ سکون نون وفتح فاوقاف ساکنه ایله ایکی لغتده قال اولنمش خالص العیار کمشه دینلور ابوالمعانی بیت معنبر زلف وخدکل چشم نرکس * شد ازانفقده کویاساق وساعد * میرنظمی بیت زقدرت کرداوخلاق عالم * زانفقده سراپا شکل آدم ﯓ انقله ﭺ سکون نون وفتح قاف ولام مله جدوار دیدکاری کوکدرکه ماه پروین دخی دیرلر بعض نسخه ده بو اسمی مغرب زمینده حاصل اولانه تخصیص ایتمشلر ﯓ انکارده ﭺ سکون نون وراء وفتح کاف عجمی ودال مهملتین ایله بمعنی افسانه یعنی حکایه ومثل حکیم سنایی بیت بانك برداشتم ازغایت دلتنکیٔ عشق * کفتم ای عشوه فروشندهٔ انکارده خر ﯓ انکاره ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله جریده دفتر حساب معناسنه ودخی نامهٔ اعمال معناسنه استادلطیفی بیت زان پیش که پیش آیدت آن روز پرازهول * بنشین وتن اندرده وانکاره بپیش آر مشرفنامه ده بمعنی انکارش یعنی افسانه وسرکذشت واحوال ماضیه یی سویلیش آدمه انکان کوی دیرلر بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هرکجا مجمعی بود زشهان * همه ازوی کفند انکان * زبان هندیده آتش قورینه انکاره دیرلر ﯓ انکارژه ﭺ سکون نون وفتح کاف وزاء فارسیین ایله بزطوقودقلری طراغی قودقلری اغاج که عربیده دفه دیرلر ﯓ انکامه ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسی ومیمله مجمع الفرسده بمعنی هنکامه کمال اسمعیل بیت انکامه ایست کرم زشکرعواطفت * هرکوی برزنی که من انجا فرارسم ﯓ انکاه ﭺ فتح کاف فارسی واظهار هایله ممدوده ده مذکور اولان آنکاه معناسنه در ﯓ انکبینه ﭺ سکون نون وضم کاف فارسی وکسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله طتلو پستل که اوزوم شیره سندن ایدرلر ودخی بال ایله پشمش حلوادر وامثالی اولماوه دینلور ﯓ انکرده ﭺ سکون نون وراء مهمله وفتح کاف فارسیله صیدنهٔ ابی ریحانده اوزم دانه سنه دیرلر ﯓ انکرژه ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسیین ایله انکرژه مرقوم معناسنه که قاصنی درحکیم انوری * قطعه * بندهٔ شاکرد خوارزمیست شیطان هیکلی * کانچنان هیکل نه درکوه ونه درهامون کنند * یکدم ازخالی شود خلقش که زهرش بادو مار * راست چون دیوی بود کش انکرژه درکون کنند ﯓ انکشپه ﭺ سکون نون وشین معجمه وفتح کاف وباء فارسیین ایله جد وسعی وکوشش ایله کارکذاراولانه دیرلر استادرودکی بیت درراه ذشابور دهی دیدم بس خوب * انکشپهٔ اورانه عدد بودنه مره ﯓ انکشتوانه ﭺ سکون نون وضم کاف فارسی وتاء مثناة وفتح واو وشین معجمه ایله زهکیر معناسنه درکه پرماغه نسبتله تسمیه اولنمشدر ابوالمعانی درهجویکی بیت چوکونش بکذراند کردن کیر * شود ازلعل سرخ انکشتوانه ﯓ انکشتنه ﭺ سکون نون وشین وتاء مثناة وضم کاف فارسی وفتح نونله درزیلربو مقلرینه قودقلری یوکسوك معناسنه ابوالمعانی * قطعه * برم روزی بیامد آن پری رو * که جامه دوخته بودم همانا * بکفتا این دریده جامه ام دوز * بکفتم

بسر و بچشم جانا * ولی انکشتنه درکف ندارم * برهنه کشته وکفتا که حالا * مکر اکنون
زکون سیمکونم * کی انکشتنه انکشتنت را یعنی انکشته فتح سکون نون وشین معجمه وضم
کاف وفتح تاء مثناة ایله خرمن صاوردقلری پرمق کبی آلت که ترکیده یبا وعربیده مدری دیرلر
کسر میمله مولانا کسائی بیت از کراز ونس وانکشته بهمان وفلان * با نبر زین ودبوسی
ورکاب وکری یعنی انکله وانکوله وانکیله فتح کلاهم بسکون النون اول وثانی بضم الکاف الفارسی
وثالث کسر ایله اوچی دخی ایکی معنایه استعمال اولنور اول دوکمه کچه جلك ایلك معناسنه
مسعود سعد سلمان * قطعه * من دریده جیب واندرکردن آن سیمتن * دستها افکنده
درهم همچو کوی وانکله * چون قدح کیری درایوان اسمان خواند ترا * مشتری بربسته
زلف وبرکشاده انکله * احیانا بعض شعرا دوکمه معناسنده استعمال ایلمشلر اثیر الدین
اخسیکثی بیت هر آن انکیلهٔ زرین که چرخ از اختران سازد * لباس عمر او را برکریبان زمان
زیبد * وکلاه وقاوق دپه سنده اولان دوکمه یه ده دیرلر شاعر بیت افلاك چیست خاسته
کرد سیاه اوست * خورشید چیست انکلهٔ برکلاه اوست * ثانی صحبتی مکروه وجسمی ثقیل
کرانجان آدمه دیرلر خصوصا بزم دلبرده ترکیده انکل دیرلر شرف شفرده بیت ای هجر
کران انکله وقت سفر تست * وی صبر هزیمت شده وقت ظفر آمد یعنی انکیشته فتح سکون
نون ویای تحتانی وشین معجمه وکسر کاف وفتح تاء مثناة ایله بزرکی ووقار وحشمت ودخی بمعنی برزکر
یعنی اکنجی حارث معناسنه یعنی انکیشه فتح سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف وفتح شین
معجمه ایله بمعنی آهسته ابو المعانی بیت ای صبا انکیشه رو درکوی جانان صبحدم * از پریشان
کرده زلف از خواب بیدارش کنی یعنی انوشه فتح ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله
بدی معنایه کلور اول خرمی وخوشی ونیك حالی معناسنه حکیم فردوسی بیت بدو کفت
پیران که ای شهریار * انوشه بزی تا بود روزکار * ثانی نیکبخت وله بیت بدو کفت شاها
انوشه بدی * زتو دور دست همیشه بدی * ثالث طعن طریقیله آفرین دیمك معناسنه
فریدونك اوغللری ایرج وسلم وتوره دیدوکی محلده حکیم فردوسی بیت انوشه که کردید کوهر
بدید * درود از شما خور بدیشان سزید * رابع رسالهٔ حسین وفائی ده بمعنی طوبی وخنکا ترکیده
نه موطلو دیدکلریدر وله بیت فروغست جسم وروان از خرد * انوشه کسی کو خرد پرورد
حکیم اسدی بیت انوشه کسی کو نکو نام مرد * چو زی در بشد نام نیکو ببرد * خامس
شرابه دیرلر منوچهری بیت انوشه خور طرب کن جاودان زی * درم ده دوست خوان
دشمن پراکن * سادس نام عمهٔ شاپور در سابع هر پادشاه نوجوانه دیرلر یعنی نورسیده
وخرده سال اوله بو معنی استعمال طریقیله اولمق خاطره لایح اولور یعنی انوه فتح سکون نون
وفتح واو ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی امیدکرد مسطوردر یعنی انیسه فتح کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله موید الفضلاده منعقد اولمش قان وغیره ادات الفضلاده
باء موحده ایله مذکور اولان انبسه وانبسته معنالریله مترادفدر یعنی انیشه وایشه فتح اولها
بکسر النون وسکون الیاء التحتانی وثانیها بسکون الیاء التحتانی وکلاهما بفتح الشین المعجمه
بمعنی جاسوس شهیدی قمی بیت درکوی توچو ایشه همیکردمی نکاه * دزدیده تا مکرت به بیتم

به بیتم بنام تو * وبیشه وچنکل معنالرینه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکیری یعنی اواره فتح فتح
واو وراء مهمله ایله اوچ معنایه در اول دیوان حکومت معناسنه شهیدی قمی بیت همی
فزونی جوید اوارهٔ از افلاك * که تو بطالع میمون در آن نهادی پای * ثانی دفتر حساب که
دیوانك پراکنده حسابی آکا قید اولنور حکیم فردوسی بیت دوصد برج پر طوق باره همه
که بدنام شان در اواره همه * بو معنایه قریب احکام که دیواندن صادر اولور شمس فخری بیت
شهنشاهی که اندر شرق تا غرب * بنام او نهد اعیان اواره * ثالث فرهنك جهانکیریده آهن
ریزه که نعل دلکلرندن چقار و آکا بکزر خرده دمور معناسنه مرقومدر بعض نسخه ده
ممدوده ایله تصحیح اولنمشدر وضم الفله کرما معناسنه در یعنی اواه فتح تخفیف واو ایله بمعنی آوا
صدای بلند وتشدید واو ایله ای وای دیمك اولور یعنی اوره فتح سکون واو وفتح راء مهمله ایله
مجمع الفرسده وفرهنك جهانکیریده بمعنی ابره یعنی جامه وغیری نسنه لرك یوزی حکیم خاقانی
بیت حال مقلوب شد که برتن دهر * اوره کرپاس ودیبه آستر ست * وله بیت اوره
ما زخام خام ما زرا * جز نسیج آستر بدوخته اند یعنی اورثولنده فتح سکون واو بین وضم زاء فارسی
وفتح لام ایله بمعنی افزولنده مرقومدر یعنی اوسه فتح سکون واو وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
بمعنی ربوده یعنی قاپلمش هرنه اولورسه مجمع الفرسده ضم الفله مرویدر یعنی اوشه فتح سکون
واو وفتح شین معجمه ایله شبنم معناسنه در که افشه دخی دیرلر وضم الفله براوتدر یعنی اویژه فتح
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی خاص وخالص والف
ممدوده ایله دخی مذکور در ثانی شراب انکوری یعنی شرابك جملهٔ اسماسندندر یعنی اهریمه فتح
سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله وضم میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی اهرمن واهریمن حکیم
ناصر خسرو بیت راهشان دیو کرفتند وندارند خبر * زانچه اهریمه در پوی وتك وبا بطرند *
یعنی اهنامه فتح سکون ها وفتح نون ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی رسوائی بابا طاهر عریان بیت
زخم اهنامه مستوران چه دانند * اوج دیدار او دونان چه دانند * وله بیت شاخ اهنامه بی
ما بی نکیری * زهر باران صدف کوهر نکیری * ثانی بمعنی خویش آرائی وخود آرائی ودوش
وبوش یعنی اهیانه فتح سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ممدوده ده ذکر اولنان آهیانهٔ مرقوم که
کاسهٔ سر معناسنه اما فرهنك جهانکیریده شقیقه یعنی باشك قولاق جانبی مسطوردر وبعض
فرهنکده بمعنی برازده یعنی نای حلقوم مذکوردر یعنی ایارده فتح فتح یای تحتانی وسکون راء
مهمله ایله تفسیر زندك تمامنه ایارده وپریشان اجزاسنه یعنی جزولرینه خرده دیرلر استاد
دقیقی بیت ببینم آخر روزی بکام دل خود را * کهی ایارده خوانم شها کهی خرده * ودیرلر که
دین مغانده برکتاب نامیدر خسروانی بیت چه مایه زاهد وپرهیزکار وصومعه کیر * که
نسك خوان شده درعشق وایارده کوی * نسك کسر نونله کتاب کبران جزویدر یعنی ایارماه
شهور فارسیه دن یعنی شمسیه دن اول بهار آییدر رومیلر قواتجه آخر بهار آییدر مایس
دیرلر یعنی ایارج فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله اوچ معنایه در اول ایارج که مسهل صفرا
بر نوع ترکیبدر حبلر ایدرلر لطیف ملین طبیعتدر ثانی یاره معناسنه که برنجن دخی دیرلر
بلازك وخلخال کبی که معربی یارقدر شاعر دیمشدر بیت چو آرد زینت خود در شماره

ملالش زیداز بهرایان * ثالث دفتر حساب که امان واوان دخی دیرلر ک آیاسه ب فتح
یای تحتانی وسین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده آرزو واشتیاق ودروندن طلب ایلمك
معناسنه در ک ایغد ب سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ودال مهمله ایله بیهوده کوی وسبکسر
وبیمعنی کفتار معناسنه شمس فخری بیت یاددر حکمش مده هر بیهده کار وسپهر * دشمنش
خوار وبخل دائم بسان ایغد ک ایفد ب سکون یای تحتانی وفتح فا ایله ایغد مرقوم
معناسنه ودخی لاف زن وپریشان سخن معناسنه استاد رودکی بیت این ایفد سری چه
بکار آیدای فتی * دریاب دانش این سخن بیهده مکوی ک ایمه ب سکون یای تحتانی وفتح
میمله بمعنی یاوه شده یعنی ضایع اولمش کذا فی تحفة الاحباب حکیم خاقانی بیت ایمه
مکو که آسمان اهل برون نمیدهد * اهل چو نامد از عدم چیست خطای آسمان * اکرچه
بولغت بو معنایه یازوب بیت مزبوره متمسك اولمشلر اما چندان مناسبتی یوقدر چونکه
تحفة الاحباب صاحبی ومجمع الفرس مؤلفی وجه محرر اوزره یازمشلر فقیر دخی انلره
اتباعا نقل وایراد ایلمك اقتضا ایلدی فرهنك جهانکیریده بمعنی اکنون منقولدر بومعنایی
مؤید سیف اسفرنکی بیت کوهر عمرم شکسته شد زفراقت * ایمه بصد پاره شد کدام شکسته
ک مع الیاء * ابی ب کسر باء موحده ویای مجهول ایله بمعنی بی زیاده ٔ الف ایله حکیم فردوسی
شهنامه ده چوق استعمال ایلمشدر استاد عنصری بیت خیال شعبده ٔ جادوان فرعونست
توکفتی آن سپهستی ابی کرانه روم ک ابیاری ب سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله
شرفنامه ده بر نوع جامه اسمیدرکه غایت نازك ولطیف اولور فرهنك جهانکیریده کوکرچین
جنسندن بر نوع کوکرچین آدیدر ک احدی ب فتح حاء وکسر دال مهملتین ایله هندوستان
پادشاهنك بر فرقه عسکرینك آدیدرکه هریوز نفرینه بر سربلوك ایدوب نامنه صدی
دیرلر وبیك نفرینه برباش ایدوب اسمنه هزاری دیرلر عجمك یوزباشی وبیك باشی دیدکلری
کبی ک اخترکوی ب یعنی منجم یلدزا حوالندن سویلدوکی ایچون تسمیه ایلمشلر ابو المعانی بیت
زحال طالع بختم زاخترکوی پرسیدم * بکفت آنچه ترا باشد کهی ظاهر کهی پنهان ک ارزانی ب
درت معنایه کلور اول یای مصدریه وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوجوزلق
معناسنه طالب آملی بیت بعهد جود او کوهر کرانی یافت تاحدی * که در اشك عاشق هم
فرامش کرد ارزانی * ثانی لیاقت معناسنه که ارز قدر وقیمت در الف ونون تأکید ومبالغه
ایچوندر وآخرنده کی یا یای نسبتدرکه صفتك موصوفه نسبتنی مبالغه ایله تأکید ایدر طالب
آملی بیت مدام از تیغ وکوهر تا بود کفتار در عالم * بشمشیر تو بادا جوهر اقبال ارزانی *
وله بیت کدام ساغر پیمانه ٔ ارادت دوست * که باد بر لب ارباب فیض ارزانی * ثالث بمعنی
مسلم مولانا فتوحی در مدح انوری بیت انوری این سخن تو بسخن ارزانی * کر بجانت
بخرند اهل سخن ارزانی * رابع بمعنی مستحق عطا ودرویش حکیم فردوسی بیت بارزانیان
ده همه هرچه هست * مبادا که آید بما بر شکست * وله بیت بارزانیان بخش هرچت هواست
که کنج تو ارزانیان راسزاست ک ارغمی ب سکون راء مهمله ومیم وفتح غین معجمه وکسر جیمله
یکرمی ذراعدن زیاده اولان ایپلك وکندر واورغان ک ارغوانی ب ارغوان رنکنده اولان

اولان اشیا لکن دون الترکیب استعمال اولنمز فلان ارغوانی دینلمکه محتاجدر انجق شرابده
بالکثر استعمال اولنمق جائزدر ابو المعانی بیت بنوش اول توساقی پس بکیر اندرکفت
ساغر * بکن ازخد خود رنکین بمجلس ارغوانی را ک ارمغانی ب هدیه اولان نسنه ره آورد
معناسنه خلاق المعانی بیت چو فکرت بمعراج معنی خرامد * همه حور عین آورد ارمغانی
ک ازدمی ب سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله مؤید الفضلاده برجانور اسمیدر مجمع
الفرسده راء مهمله ایله ده جائزدر ک اسب خلعتی ب پیشکش آتی دیمکدر ملوك وسلاطین
ووزرا وکبار ه آت پیشکش اولندقده خلعت ویرلمك معتاد اولمغله تسمیه اولنمشدر ک اسب
نوبتی ب منزل بارکیری وبرقاج کمسنه بیننده مشترك اولان آت که نوبتله بنرلر ابو المعانی
بیت دوش دیدم درمیان دلبران از خر رقیب * همچو اسب نوبتی طفلان بروکشته سوار
ک افراخت پای ب اوج معنایه در اول قاچمه دن کنایه اولوب ایاق قالدردی ترکیبه طبان
قالدردی دیرلر ثانی طبان التی یعنی ایاغ التنه دوشمش ثالث استعاره طریقیله فقیر وبیچاره یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ک افرای وافری ب کلاهما بسکون الفاء اول بفتح الراء المهمله
ثانی بالکسر بمعنی آفرین کذا فی فرهنك جهانکیری ک افسای ب سکون فا وفتح سین مهمله
ایله افسون وافسون خوان معناسنه حکیم انوری بیت دشمنش کر بسیست عاجز نیست
اژدها از جواب مار افسای ک افسر سکزی ب سکز کسر سین مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی
معنایه در اول بر ساز آدیدر منوچهری بیت ببانك شیشه وبابانك افسر سکزی * بکیر
باده ٔ نوشین ونوش کن بصواب * ثانی بر صوت ولحن آدیدر ک الی ب سکون لام وکسر نونله
قیو بازوسنك اغاجنه دیرلر ک انایی ب فتح نون وکسر یای تحتانیله جاهل واحمق وکندودن
بیخبر کمسنه یه دیرلر مولانا امیدی بیت سخن در وصف تو بحر عمیقست * نکنجد در انای هر
انایی * انای اول کسر الفله ظرف معناسنه در ک انبارکی وانباشتکی ب کلاهما بسکون
النون وفتح الباء الموحده کافلری کاف تصغیردر وفرت مال وکثرت منالدن عبارتدر ک انبوی ب
سکون نون وضم باء موحده ایله قوقو المق وقوقولمق وقوقولی منجیك بیت کل انبوی
شد لاله اندکمر * سمنسای شد باد آتش بخار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت تو غ
آسمان کردد معنبر * اکر کردد زخلقش دسته انبوی * تحفة الاحبابده بو وجه اوزره مسطوردر
اما قوقو المق معناسنه فخر زرکوب بیت از دست خیال روی تو وقت سحر * کلدسته ٔ وصل
تو همی انبویم ک اندای ب سکون نون وفتح دال مهمله ایله صواکه دیوار وطام اوزرینه ایدرلر
نوعی ٔ خموشانی بیت درونش همچو بیرون غارت اندای * چو ایوان خیال ازهیچ برپای * طالب
آملی بیت تن اندر جوشن سیماب سیمای * سر اندر مغفر خورشید اندای ک اندربای ب سکون
نون ورا وفتح دال مهملتین وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول بازنکون وآویخته معناسنه که
اندروای دخی دینلور ثانی لازم وضروری وحاجت معناسنه استاد فرخی بیت زهی تن
وهنر وچشم نیکنامی را * چو روح درخور وهمچون دو دیده اندربای ک اندروای ب
واو ایله دخی اندربای مرقوم کبی در اوج معنایه کلور اول بمعنی بازنکون وآویخته حکیم قطران
ارموی بیت کر بمهر تو نکرداند زمانی رای رای * کوید ازغم روز وشب جای وی اندروای وای

* ثانی سرکشته وسرکردان معناسنه حکیم انوری . بیت نتوان کفت که محتاج
نباشد لیکن * باد حرصش نکند همچو خسان اندرواى * حکیم سوزنی * قطعه * تازمین
را سکون نخواهد بود * جز بدو رسپهر اندرواى * پاى جز بر زمین لهو منه * فرق
جز بر سپهر جاه مساى * ثالث حاجت ومراد معناسنه در که اندرواى فی زیادهٔ یاى
نسبتله اندرواى مرقوم معنالرینه درودخی سرکشتکی معناسنه شاکر بخاری بیت
زاندروانی کرخواهی نجاتی * ترا باید زجور آور براتی که اندرونی فی یاى نسبتله ایچرویه
منسوب اولان ودخی چادر شب معناسنه که اندی فی سکون نون وکسر دال مهمله ایله
خصوصا دیمکدر میر عماد بیت کر خوار شدم سوی بت خویش رواباد * اندی که بر مهتر
ما خوار نیم خوار که انطاکی فی یعنی سقمونیا غایت مسهل براوتدر محموده دخی دیرلر
غایت اعلاسی انطاکیه ناحیه سنده اولمغله سقمونیای انطاکی دیرلر . یونام ایله مشهور
آفاقدر که انکرزی فی سکون نون وکاف فارسی وکسر راء مهمله وزاء معجمه ایله ترخون
دیدکلری اوتدر تره مقوله سیدر که انکونی فی سکون نون اول وکسر ثانی وضم کاف فارسیله
کار باطل کننده معناسنه میر نظمی . بیت بقول وفعل باحق شو همیشه * مکن در کار
خودانکونی پیشه که اورنکی فی اختراعات باربد خسرو اولان اوتوز بر لحندن بر لحن ونوا
اسمیدر شیخ نظامی . بیت چوناقوسی واورنکی زدی ساز * شدی اورنك چون ناقوسش آواز
که اهنوخوشی فی سکون ها وضم نون وخاء معجمه ایله اهل حرفت معناسنه درکه انلر جمشیدك
خلق تقسیم ایتدوکی درت قسمك بریدر تفصیلی لغت کانوری ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی که ایازی وایاسی فی قیلدن وحریردن طوقیوب عورات نقاب کبی یوزلرینه طوتارلر
ترکیده پچه وعربیده شعریه دیرلر شرف شفروه * قطعه * دل من عشقبازی ازکه آموخت
لبت عاشق نوازی ازکه آموخت * ندیدم آنکه برقع داشت خورشید * رخت رسم ایازی
ازکه آموخت * رفیع الدین لبنانی بیت شفق غلالهٔ خورشید ارغوانی دوخت * چو زهره
بست ایاسیٔ عنبرین بر چشم که ایدری فی سکون یاى تحتانی وفتح دال وکسر راء مهملتین
ایله بمعنی اینجایی یعنی بونده سك وبورادهسك شاه ناصر خسرو بیت مرا کفت اینجا غریبست
جانت * بدو کن عنایت تمت ایدری است که ایدی فی سکون یاى تحتانی وکسر دال مهمله
ایله بمعنی نیز دخی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری که اینی فی سکون یاى تحتانی وکسر نونله
فرهنك جهانکیریده ناله واین معناسنه در بومعنایه شاعر دیمشدر . بیت نه در دحسرتت
چند انکه اینی * نکردم من تو کویی این چه اینی که ای فی حرف ندادر اما فارسیده کسره
ایله استعمالی نزاکتدن خالی دکلدر شیخ سعدی بیت ای کریمی که ازخزانهٔ غیب *
کبرو ترسا وظیفه خوردارى که باب الالف المکسورة مع الالف * ابا فی فتح باء موحده
ایله شوربا معناسنه در کذا فی سرفنامه ظهیر فاریابی بیت اباء شعر مرا نیز چاشنی
مطلب * که در مذاق زمانه بکیست شهد وشرنك * کمال اسمعیل بیت روزی که از براى غذاى
وروان وعقل * ازخوان خاطر توزهر کون ابا پزند * ثانی معناسی طعام درپزکی کوید بیت
درمطبخ توچوب خوردتا اباپزند * آتش که ازتکبر سرمایهٔ اباست * مؤلف شرفنامه ابراهیم

ابراهیم فاروقی کوید * قطعه * زحکم تو آنکس که آرد ابا * جوین نانش وباد اهمان بی ابا *
مباد ابنان حسودت ابا * وکرهست بادان ابایش وبا که اجرا فی سکون جیم وفتح راء
مهمله ایله آقنق میر نظمی . بیت زرد وچشم کردم سیل اجرا * بجای اشك دیده خون
دلرا * معین ومقرر طوتلق معناسنه عربیله مشترکدر چغتاى لسانده آقرماق دیرلر
که ازارپا فی فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله ایاغه کیلن طون که شلوار دخی دیرلر
کمال اسمعیل . بیت چون کل درزجو دتو پیراهن حریر * درپاچو سرو آنکه ندارد ازارپا
که اسپیدبا فی سکون سین مهمله وکسر باء فارسی وفتح باء موحده ایله بورچه آشی
دیدکلری یوغرت شوربا سی سپیدبا وماستبا دخی دیرلر اصلی اباء سپید ایدی علم اولدقده
مضاف الیه تقدیم واباناك الفی حذف اولندی که استا فی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول ستایش ایدیجی یعنی مدح وثنا ایدیجی میر نظمی بیت کنم شام وسحر
ورد دعایش * شوم استاکن جود وسخایش * ثانی تفسیر زند معناسنه که زنداستا دخی
دیرلر شمس فخری . بیت کند بیان معالی شه مطاویٔ او * بدان مثال که الفاظ زند را استا
مجمع الفرسده سمرقند مضافاتندن بر قریه اسمیدر که اهالیسنه استایی دیرلر که استیا فی
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة وفتح یاى تحتانیله ولایت هرات ایله غزنه میاننده واقع
بر طاغ اسمیدر که اسفیدبا فی ایکی معنایه در اول اسپیدبا مرقوم معناسنه ثانی بر نوع
طعام درات وپیاز وروغن زیت وکرفس وکشنیز ایله بشوررلر که اقلیمیا فی سکون
قاف وکسر لام ومیم وسکون یاى اول ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده التون وکمش طپراغیدرکه
اریدوب قال اولندقدن صکره بونده قلان طپراغه دیرلر کتاب اختیاراتده خردهٔ سیم
وزردرکه بر قاج نوع اولور ذهبی وفضی ومعدنی ونحاسی وعملی اولور بعض نسخهده
منقولدرکه اقلیمیا بر جوهردر سیم وزر معدنندن اخراج اولنوب قینادوغنده اوزرنده
حاصل اولان کفدر وبعضیلر سیم وزر جوهرینك اسفلنده دردی درکه آتشه قوندقده
آیریلور حکیم خاقانی بیت ازین سك خورده شیرینی نه بینی * زریم آهن اقلیمیا نیابی
بو بیتده حذف یاى ثانیله در وحذف همزه ایله قلیمیا دخی دیرلر ودخی حضرت آدم علی نبینا وعلیه
السلامك بر دختر پاکیزه اختری نامی درکه الوا فی سکون لامله بر صمغدر غایتده آجی اولور
دواره ترکیب ایدرلر مسهلدر عربیده صبر دیرلر اعلاسی سقطری در سقطره نام جزیرهده
اولور صبر سقطری دیرلر هندی لسانده ایلیا دیرلر حکیم سنایی بیت چون زدست
دوست خوردی بایدت درخوان جان * لقمهٔ حلوا والواهر دو یکسان داشتن * شمس الدین
شرف شاه بیت زکین مهر او کردون نماید رنج وراحت را * زقهر ولطف او دوران دهد
حلوا والوارا * مولانا امینی . بیت زحل باقدر اودون واجل باتیغ او بیکس * عسل باخشم
او الوا سقر با عفو او کوثر که اورسیا فی کسر واو وسکون راء مهمله ایله آق سوسن کوکید رموز
سوسن کوکنه اورسیاه دیرلر که ای بسا فی لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر چوق کسنه لر
دیمکدر ونیجه کسنه لر دیمکده اولور محلنه کوره میر نظمی بیت کس نشد لایق قبول عشق او
ای بسا افتاده راه عشق او * وله بیت ای بسا دعوای عشقت کرده بود * هیچکس بر سر

نبرده دعویش ﮎ ایتبا ﮊ سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح باء موحده ایله
عیش وعشرت وذوق وصحبت معناسنه ابو المعانی بیت دردعشقش خوش سر وکاری
بود * میکند در بزم غم دل ایتبا ﮎ ایثیا ﮊ سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح یای
ثانیله بیا بیر وشمارید دیمك در ظهیر فاریابی بیت چو آسمان وزمین را بایثیا بنواخت
یکی ازین دو ندانست کفش از دستار ﮎ ایدرا ﮊ سکون یای تحتانی ودال موقوف وفتح
راء مهملتین ایله بو زمانده و بوارادهده دیمك اولور ابو المعانی بیت هرکسی سودی نداردیکر ایدرا
در جهان * بود مشغول ایدرا هرکس بذوق کار خویش ﮎ ایرا ﮊ سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیرا کمال اسمعیل بیت عقل رابندهٔ شهوت مکن ایرا نه سزاست
که ملك همه کس مطبخ شیطان کرد * حکیم خاقانی بیت دانی زچه سرخ رویم ایرا * بسیار
دمیدم آتش غم * ودخی از بهر آن معناسنه خواجه حافظ بیت شیراز معدن لب
لعلست وکان حسن * من جوهریٔ مفلسم ایرامشوشم ﮎ ایرسا ﮊ سکون یای
تحتانی وراء موقوف وفتح سین مهمله ایله مور سوسن کوکیدر حکیم شیرازی بیت ایرسا وخیری
وهم یاسمین * شد لطیف ومائل کرمی یقین * بو بیتدن سوسن کند واولمق مفهوم در مجمع
الفرسده مسطور در که اول ایرسا نام قوس وقزح ایدی بعده سوسنه الوان رنك بولندوغیچون
استعاره طریقیله تسمیه اولندی ﮎ ایرسیا ﮊ سیندن صکره بر یا زیاده ایله بودخی مور
سوسندر ﮎ ایسا ﮊ سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه دراول بمعنی اینسا
ثانی بمعنی اینزمان ثالث نام صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ﮎ ایلیا ﮊ سکون یای اول
وکسر لام وفتح یای ثانی ایله نام شریف حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی
عنه وکرم الله وجهه استاد دیمشدر بیت درین معنی که کفتی بیکنا هم * به پیغمبر بحق ایلیاهم
ودخی ترجمان خضر علیه السلام ونام بیت المقدس حکیم اسدی * قطعه * بدر هفت
کنك آمد از راه شام * که خوانیش بیت المقدس بنام * بدانکه که ضحاك شد پادشاهی
خواند این خانه را ایلیا * ودخی انبیای بنی اسرائیلدن بر پیغمبرك اسمیدر کذا فی مجمع
الفرس ﮎ ایجا ﮊ بونده دیمکدر مقابلی آنجادر این ایله جادن مرکب لفظدر معنای ترکیب
بوردز بونده بوبکا معنالرده استعمال اولنور ﮎ اینسا ﮊ سکون یای تحتانی ونون وفتح
سین مهمله ایله کلام بیهوده وخبر بی اصل معناسنه میر نظمی بیت شنیدم که کفتست
آن بیوفا * وفا میکنم این سخن اینسا ﮎ اینها ﮊ بونلر معناسنه جمع درکه ها الف ادات
جمع اولدوغی معلوم درشاعر * مصرع * دوستان اینها نکویند این حدیث دشمنست
ﮎ مع الباء * اسب ﮊ سکون سین مهمله ایله بیلدن اشاغی دهاولان قیل که اطراف
مقعدده وغیری زهده اولور سنه ﮎ اسپرسب ﮊ سکون سین اول وراء مهملتین وفتح سین
ثانیله میدان معناسنه که اسپرسف و اسفرسف دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮎ اسپرم آب ﮊ برنوع اوتدر صوده قینادوب خستهنك وجودین ویاخود علت اولدوغی
عضوین یورلرعربیده اکانطول دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮎ اسپیجاب واسفیجاب ﮊ کلاهما
بسکون السین المهملة والیاء وفتح الجیم اول کسر باء فارسی ثانی فایله مملکت ماوراء النهرده بر

بر شهر آدیدر اول ولایت خلقی لسانلرنده سپیجام دیرلر سید سراج الدین سکزی * قطعه * چشم
مملکت رابروی روم وقسطنطین نظر * چشم جاهت رابسوی چاچ واسپیجاب تاخت
مسند جودش فلك در روم قسطنطین نهاد * مقصد شکرش جهان در چاچ واسفیجاب
یافت ﮎ اسفرسب ﮊ سکون سین مهمله اول وفتح ثانیه وفتح فا ایله بمعنی اسپرسب مرقوم
ﮎ اشتاب ﮊ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی شتاب یعنی عجله وسرعت کذا فی
شرفنامه ﮎ اشناب ﮊ سکون شین معجمه وفتح نون ایله بمعنی شنا وری یعنی سباحت صوده
یوزمك شیخ عطار بیت دو واستاد سپاهانی باشناب * برون بردند جان از دست
غرقاب ﮎ افرسب ﮊ سکون فا وسین وفتح راء مهملتین ایله سقف خانیه قونیلان
اغاج شاعر بیت از کرانی اکرشوی بر بام * بام وافرسب افتد از اندام ﮎ اندراب ﮊ
سکون نون وراء وفتح دال مهملتین ایله انجوست یعنی کوچك دیه جکار که صو ایچنده
واقع اولور جزیره کبی معنای ترکیب دخی انی اقتضا ایدر رضایی مشهدی بیت میان
موج غم را زورق دل اضطراب افتد * اکربا دموافق میوزد در انداب افتد ﮎ ایراب ﮊ
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی فیروزی یعنی ظفر بولمق وطالعی یاری
قلمق ابو المعانی بیت هرکه سختی راکند صبر وتحمل در جهان * برهمه ارلطف حق ایراب
دلخواهش رسد ﮎ ایزدکشسب ﮊ بهرام چوبین امراسندن برمبارز نامی در صفت
صف بهرامده حکیم فردوسی بیت بیکدست بربود ایزدکشسب * که بکذاشتی آب
دریا باسب ﮎ مع التاء * است ﮊ سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول ایستادن
لفظندن صیغهٔ امر در طورمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت برشتر ست
وخت ما این دل تنك سخت ما * است مکن چو غاندله روی بدین طرف کند * ثانی بمعنی
ستایش یعنی مدح وثنا ایتمك ثالث بمعنی حلقهٔ کون اما عربیده مطلق مقعد معناسنه در
شمس فخری سرسرون دیوب بوبیتی نظم ایتمش بیت از پی افتخار حشمت خویش * شیررا
داغ او نهد براست * وسوراخ مقعد معناسنه حکیم سنایی بیت کفتی بنزد خواجه که
آن غزنوی غراست * تا زان سبب مرا ببری نزد خواجه آب * چون تو دروغ کفتی داد
از طریق است * هم لفظ غزنوی بمعنی زاجواب ﮎ اسپست ﮊ سکون سینین مهملتین وکسر
باء فارسیله یونجه دیدکاری اوتدر الفسز سپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیدکاریدر
اکرچه چمن مقوله سیدر لکن تخم ایله زراعت اولنور بسحاق اطعمه بیت نخوردی
یاك شکم اسپست هرکز * چرا کاهت بود صحرای پرخار ﮎ اسفست ﮊ سکون سینین
مهملتین وکسر فا ایله اسپست مرقوم معناسنه در ودخی صو ایچنده بتن اوته دیرلر کذا فی
مجمع الفرس ﮎ اسفید دشت ﮊ نواحیٔ اصفهانده بر قریه اسمیدر وبرصحرا نامی اولمق
مرویدر ﮎ اشکفت ﮊ سکون شین معجمه وفا وفتح کاف فارسیله فرهنك جهانکیریده
غار معناسنه در شکفت دخی دیرلر وضم کاف ایله شکفتن کل دینی کل آچلمق معناسنه در
ﮎ ایفت ﮊ سکون یای تحتانی وضم فا ایله حاجت وتمنا معناسنه استاد دقیقی بیت
ناسزارا مکن ایفت که اوجد بشود * بسزاوار کن ایفت که ارجت دارد ﮎ اینانوشت ﮊ

سكون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نون اول وضم ثانیله ترخون دیدكلری اوتدر لغ اینفت بج
سكون یای تحتانی وفا وضم نونله حاجت طلب ایلك معناسنه در كذا فی مجمع الفرس میرنظمی
بیت نخواهم فیض نور از جرم خورشید * ندارم هیچكس اینفت وامید لغ مع الثاء المثلثه بج
لغ اغریرث بج سكون غین معجمه ویای تحتانی وكسر راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله افراسیاب
شاهك قرنداشی اسمیدر تفصیل احوالی شهنامه ده مذكوردر كذا فی شرفنامه فارسیده
حرف ثاء اگرچه یوقدر امابو لغت شرفنامه یه اتباعا تحریر اولندی لغ مع الجیم * اسبانج بج
سكون سین مهمله وفتح باء موحده ونونله بمعنی اسفاناخ حضرت مولانا قدس سره بیت
اسبانج خویشم را با ترش پز وشیرین * با هرد وشدم پخته تا با تو نه پیوستم لغ اسپانج بج
سكون سین مهمله ونون وفتح باء فارسی ولامله بر اوتدر طبیعتی بارد ویابسدر بورون قانن
وغیری اعضادن چیقان قانی قطع ایدوب اسكی جراحتلره وقرحه‌لره نفعی عظیمدر
عربیده لزناب الخیل ولحیة التیس دخی دیرلر لغ استرنج بج سكون سین وفتح تاء مثناة وراء
مهملتین بعده نونله بمعنی استرنك مرقوم یعنی یبروح الصنم لغ اسرنج بج سكون سین ونون
وفتح راء مهملتین ایله قزل بویادركه صلوكن دیو لر عربیده سلیقون دیرلر میر نظمی بیت
نشسته قصر بالای غم ورنج * نكار رنده نكار وباسرنج لغ اسفرنج بج سكون سین وفتح
فا وراء مهملتین ایله سمرقند اعمالندن بر معظم قریه اسمیدركه معربی اسفرنكدر كذا فی
مجمع الفرس لغ اسفیداج بج سكون سین مهمله وكسر فایله بر نوع بیاض وزم وسست
طپراقدر سفیداج دخی دیرلر زنان كلابله ازوب یوزینه سوررلر براق وبیاض ایدر
اسفیداك دخی دینلور میر نظمی بیت چوداد آرایش مشاطه رویش * با سفیداج
وو سمه رنك وبویش لغ اشكنج بج سكون شین معجمه ونون وفتح كافله پیشانی وساعدده
وبعض یرلرده اولان بوروشق ودخی زلف بوكلمه دیرلر ابو المعانی بیت فكر اشكنج زلف
مشكینش * مرغ عقلم بدام اندازد لغ الغاج بج كسر لام وفتح غین معجمه ایله بمعنی یغما وتاراج
وله بیت غمت كیرد ز كالای دلم باج * فراقت ملك صبرم كرد الغاج لغ ایچ بج سكون
یای تحتانیله بمعنی هیچ حكیم اسدی بیت نبست ایچ درازد بی نیاز * كزان به دری بیش
نكشوده باز * حكیم سنائی بیت علم با تو نكوید ایچ سخن * زانكه داند تویی نه مرد ونه زن
لغ ایرج بج سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فریدون شاهك فرزند مهتری یعنی بیوك
اوغلی اسمیدر ملكنی كند وحیاتنده اوچ اوغلنه بخش وتقسیم ایتدكده كند وپای تختی اولان ایران
زمینی اكلو بر مشیدی وماوراء النهری تور آدلو اوغلنه ویرمشیدی كه ایران وتوران تسمیه‌سی
انلردن قالدی بعده سلم نام منده اولان اوغلی تور آدلو اوغلی ایله یكدل ویكجهت اولوب
ایرجی هلاك ایلدیلر بو سببدن اولادلری بیننده نزاع واقع اولوب میانلرنده واقع اولان جنك
وجدال وحرب وقتال مدی الایام ولیال متمادی اولدی شهنامه بونلرك احواللری حكایه‌سنه
مبنیدر لغ ایزغج بج سكون یای تحتانی وزاء فارسیٔ موقوف وفتح غین معجمه ایله چوال
معناسنه در كذا فی تحفة الاحباب لغ مع الخاء المعجمه * استاخ بج سكون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول بمعنی دلو یعنی قوغه ثانی كستاخ معناسنه استاد اطیفی

لطیفی بیت رفتم استاخ بردرش ناكاه * كرد بر من چوسك هجوم رقیب لغ اسپناخ بج
معروف سبزه دركه شوربا تناول ایدرلر اسفاناخ دخی دینلور لغ اصطرخ بج سكون صاد وفتح
طاء مهملتین ایله ایران زمینده برشهر اسمیدركه تختگاه دارا بن داراب ایدی عجائب البلدانده
مذكوردركه حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام لشكرین انده قوردی صطرخ واصطخر
واسطخر دخی دیرلر لغ مع الدال المهمله * اپید بج سكون باء فارسی ویای تحتانی وكسر
میمله ایكی معنایه در اول اكنجی آلتلرندن صبان دمو ری ثانی چفت سورن اوكوزه اتمید دخی
دیرلر كذا فی مجمع الفرس لغ ابیورد بج كسر باء موحده وسكون یای تحتانی وفتح واو ایله
نسف ایله سرخس میاننده واقع برشهر معظم نامیدر منقولدركه كیكاوس اقطاع وباورد
بن كودرزه مقرر ایلدی اول اجلدن باورد اول شهری بنا ایدوب كندو اسمیله مسمی ایلدی
لغ اتمید بج سكون تاء مثناة ویای تحتانی وكسر میمله اپید مرقوم معناسنه در لغ ادند
كسر دال مهمله وسكون نونله ایكی معنایه در اول عدد مجهولدر ثانی تنك یعنی یوكمه
بر پانیدر لغ ارد بج سكون راء مهمله ایله مشهور فارسیه نك یكرمی بشنجی كونی اسمیدر حكیم
فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش كرد * بماه سپندار در روز ارد * سیاوخش
كرد برمعلوم محلدركه آنی سیاوش بنا ایلمشیدی لغ اسپرد بج سكون سین وكسر باء
فارسی وراء مهملتین ایله طوكش ات صویی ات اولسون بالق اولسون پاچه اولسونكه
اكا یخنی دیرلر كسر باء فارسیله لغ اسپرود بج سكون سین وضم باء فارسی وراء مهملتین
ایله بر كوچك قوشدر سرچه‌دن بیوجك برقاچ اوزون تویلری واردر تركیده قیل قویرق
وعربیده قطاة دیرلر خواصنده منقولدركه استخوانی آتشه یاقوب كولنی زیت یاغی ایله
قینادوب داء الثعلب علتنه سوررلر قیل بتوررر اكا اسفرود دخی دیرلر لغ اسپندارمد
واسفندارمد بج كلاهما بسكون السین والنون والراء المهملات وضم المیم اول بعد السین
باء فارسی ثانی فایله درت معنایه كلور اول بمعنی زمین ثانی بر فرشته آدیدركه درختان
ومشیستان اوزرینه موكلدر واسفندارماهده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اكا
مفوضدر ثالث سال شمسیه‌دن اون ایكنجی آیك اسمیدركه نیر اعظمك برج حوتده مدت
مكثیدر مختاری بیت یاد عمر وملك اوچون ماهرویان همنشین * تاز اسفندارمد مه را
بفروردین رود * وشرف الدین شیرازی مؤلف تاریخ وصاف بیت در اسپندارمد ماه
او فتد جمر * وما للبرد مثل الخمر والجمر * رابع هر ماه شمسی نك بشنجی كونی آدیدر اهل
فارسك قاعده‌لری بودركه هر آیك اسمی كه كونك اسمنه مطابق كله اولكون البته عید
جشن ایدرلر استاد عطائی بیت روز اسفندارمد بر تخت شد * تخت را نور از تو ومش
بخت شد لغ اسپهبد بج سكون سین وها وفتح باء فارسی وباء موحده ایله سردار لشكر
وسرعسكر وچری باشیلری حكیم فردوسی بیت بیستاد در پیش نیزه بدست * توكفتی
مگر طوس اسپهبد است لغ اسپید واسفید بج كلاهما بسكون السین المهمله وكسر الباء
الفارسی والفا بیاض دیمكدر سپید وسفید دخی دیرلر لغ استار باد بج سكون سین وراء
مهملتین وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله استرآباد دیدكلری شهر معظمدر استاد

منوچهری * قطعه * تا طرب مطرب ست مشرق ویا مغرب ست * تا یمن و یثرب ست آمد
واستار باد * بنشین وخورشیدوار می خور جمشیدوار * فرخ امید وار چون پسر
کیقباد ل استانید ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نون بعده یای تحتانی
ساکنه ایله بمعنی باز داشت یعنی کیرو طوتدی حضرت مولانا قدس سره بیت مرکب
استانید وپس آواز داد * آن سلام وآن امانت باز داد ل اسفرود ع سکون سین وفتح
فا وضم راء مهملتین ایله سپرود مرقوم معناسنه که قیل قویرق دیدکاری قوشدر شاعر
دیمشدر بیت پیش عمان کی نماید آب رود * پیش شاهین چون بباز د اسفرود *
ل اسفند واسفندند ع کلاهما بسکون السین المهمله والنون وفتح الفاء بمعنی اسفندارمد
مرقوم بالکه اندن اختصار اولنمشدر ودخی فروجانکه خمسهٔ مسترقه نك بشنجی کونی
اسمیدر ل اسکندر اباد ع عجمك سرحد جنوبنده برشهر اسمیدر که اسکندر ذو القرنین بنا
ایلمشدر ل اسکند ع سکون سین مهمله ونون وفتح کاف له شهباز وجانبازکه باشی اوزرندن
دونه یعنی تقله اوره میر نظمی بیت چرخ کردون دائما اسکند بود * کار او بر اهل
عرفان بند بود ل اسناد واشناد ع اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه کلاهما
بفتح النون شهور شمسیه نك یکرمی التنجی کونی اسمیدر ل اشنود واشنوند ع کلاهما
بسکون الشین المعجمه وضم النون خمسهٔ مسترقه نك ایکنجی کونی اسمیدر وفتح نون
وواو ایله فعل مضارع اولور اول مفرد وثانی جمعدر ایشیدر وایشیدرلر معناسنه
ل اعتمید ع سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی اعتماد تصرفات اعجام قیلمشلردر
مولانا هاتفی بیت خدنك فدایی نا اعتمید * زخون دلیران شده سرخ بید * وله ایضا
بیت بروز سیاهش امیدی نماند * بتدبیر عقل اعتمیدی نماند ل اقلید ع سکون قاف
ویای تحتانی وکسر لام ایله کلیدك مخصوص آدیدر دمور اولسون اغاج اولسون اسم عامدر
بوندندرکه اقلیدوس الحکمه دیو برحکیم وبر کتاب اسمیدر که حکمت کلیدی دیمك اولور
ل الباد ع سکون لام وفتح باء موحده ایله حلاج معناسنه در حکیم سوزنی بیت بروی
مشتهٔ البادی در کون کنمت * بهجا کفتن ازین مجلس بیرون کنمت ل ایدند ع سکون
یای تحتانی ونون وفتح دال مهمله ایله ایند واندکی عدد مجهولدن عبارتدر اوچدن اونه
وارنجه استاد فرخی بیت هر بکجا مردم رسید وهر بکجا مردم رسد * تو رسیدستی ولشکر
برده اند ایند یا رل ایزد ع سکون یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله جناب باری تعالی عز
اسمه وعم نواله حضرتنك جملهٔ اسماء شریفه سندندر عربیده اسم جلال کبی فارسیده
ایزد تعالی دیرلر الله تعالی دیمکدر شیخ سعدی بیت اول دفتر بنام ایزد دانا * قدرروزی
رسان حی وتوانا * شاهدی منظومه سنده * مصرع * تکرینك آدی درر ایزد ویزدان خدای
چغتای لسانده ضم همزه ایله اوغان دیرلر الله دیمکدر لطفی دیواننده نعت شریفده دیمشدر
بیت اول ادمغه ودیعت قیلدی نور دنکنی اوغان * اشبو سوزنی بملا تانلار بولدی مردود
ولعین ل ایمد ع سکون یای تحتانی وفتح میم له کتاب السامی فی الاسامی ده ذال معجمه ایله
روایت اولنمشدر اول اغاجدرکه آکا دمور یکور وب تارلا سوررلر ل ایمند ع سکون یای

یای تحتانی وفتح نون اول وسکون ثانیله عدد مجهولدن کنایه در استاد رودکی بیت
جهان اینست وچونین ست وتا بود * وکر همچون بود ایمند یارا * حکیم ناصر خسرو
بیت ازخورد وبرد رفتن بیهوده هر سوی * ایمند سال بود تنت چون ستور بیر * بو معانی
مؤید شمس فخری بیت چون تو صاحبقران نه بیند چرخ * وین سخن فاش کفته ام ایمند
ادات الفضلاده اند وایمند عدد مجهولدرکه اوچدن اونه وارنجه اوله بعض نسخه ده زیاده
بیاندر مثلا فلان چیزرا باند بکو دیرلر ل مع الراء المهمله * ادرار ع سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله صوآقتمق معناسنه ل ازار ع فتح راء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول صویك
دیبی حکیم انوری بیت اندیشه در سواحل دریای جاه تو * بسیار غوطه خورد ولیکن ازار
نیافت * ثانی عربیدر اول دخی ایکی معنایه در اول زن دیمکدر ثانی ایاق طونی معناسنه در
ل ازغار ع سکون زاء وفتح غین معجمتین ایله بخیل وخسیس ودنی معناسنه ابو المعانی
بیت جوانمردان که مقبول جهانند * نیاید هیچ جا ازغار رغبت ل اسپر ع سکون سین
مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سپر یعنی قلقان عربیده جنه وترس دیرلر ضم تاء مثناة ایله
ل استار ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله وقیه معناسنه در بعض نسخه ده التی
درهمه دیرلر ل استبر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده باء موحده ساکنه ایله
یوغون وغلیظ ستبر وسطبر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت دو بازوش استبر و پشتش
قوی * فروزان از وفرهٔ خسروی ل استخر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
فارس مملکتنده برشهر وبر قلعه اسمیدر ستخر واصطخر دخی دیرلر حکیم زجاجی بیت مقامش
در اول باستخر بود * شها نراد ان بوم برفخر بود ل استرا ع سکون سین وفتح تاء
مثناة وراء مهملتین ایله نوع غله دن مرجمك درکه ترسك وازه ومجو دخی دیرلر
عربیده عدس وهندی لسانده سود دیرلر ل استیر ع سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة ویای ساکنه ایله استار مرقوم معناسنه در ل اسطبر ع سکون سین وفتح طاء
مهملتین ایله استبر مرقوم کبیدر ل اسفندیار ع سکون سین مهمله ونون وفتح فا ویای
تحتانیله ایکی معنایه در اول اسفندار مرقوم معناسنه ثانی کشتاسب شاه اوغلینك
آدیدرکه روئین تن لقبیله معروف ومشهوردر ل اسکندر ع ایکی معنایه در اول ذو القرنین
لقبی ایله مشهور اولان پادشاه اسمیدرکه ربع مسکونه حکمی جاری وامری ساری
ایدی یأجوجه سد بنا ایلدی مشهوری اسکندر ایکی اولمقدر بری ذو القرنیندرکه
قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر فیلقوس اوغلیدر مشرق وغربی تسخیر ایدوب آب
حیاته طالب اولاندر وبری دارا اوغلیدرکه آکا اسکندر رومی دیرلر بو اسکندر مشرق
وغربه پادشاه اولدی بونك اسمی اصلنده الاساندرا ایدی تعریب ایدوب اسکندر
دیدیلر ثانی بمعنی ران یعنی اویلق شاعر دیمشدر بیت دو پارچه چو آیینه سیم انموده
اسکندرکه ابریزین بوده است ل اشخار ع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی نوشادر میر خسرو بیت خدای جوبی یکرنك باش چون مردان
که زن بسرخ وسفید حنا واشخارست * ثانی قلیه طپراغی که صابون آنکله طبخ اولنور

اصلی بر اوتك دوشوروب یاقرلیاندقدن صکره پارچه پارچه طپراق کبی اولور اصلادوب صوین آلوب بر مقدار کرج صویی وزیت یاغی قاتوب قینادوب تمام کالی بولدقده یومشق طپراق اوز رینه دوکوب قالب قالب کسوب قوریدرلر فخر زرکوب بیت اب آن دلخراش چون رشنکار * خاك آن جانکزای چون رشنکار الغار سکون لام وفتح غین معجمه ایله تاراج معناسنه امامشهوری چاپقدر چغتای لسانینده یاغماق دیرلر اسکندر نامه‌ده میر علیشیر بیت آزکیشی بیرلا بیر طرف کیتمش * خصم باشیغه یاغا بان ییش انبار سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی این بار یعنی بودفعه ملك طیفور * رباعی انبار دلم بجوش در میماند * این کاوش غصه در جکر میماند * این درنه همچون دردهای دکرست * این غم نه بغمهای دکر میماند انجبار براوتدر صوکارلرنده بتر ادویه شریفه دندر غایت سرخ رنك اولور نفث دمه یعنی قان توکرمکه وسحج امعایه وبواصره که دموی اوله غایت نفعی واردر انکار سکون نون وفتح کاف ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی نکارنده یعنی نقش ایدیجی میر خسرو بیت نصیحت کردن مردان بنامردان همان ماند که بر آب روان صورت نکاری مردانکاری * عربیده کاف عربیله ضد اقراردر ایدر سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی همیشه حکیم اسدی بیت درنك آورایدر بزی بی نیاز بودکاید آن بخت برکشته باز * وبمعنی اینجا ودر ینجا حکیم سنایی بیت عقل وجان آن جهان را رعیت شو چو شرع * زانکه دیوانه است ومرده عقل وجان ایدری ایدور سکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی دروکر یعنی نجار ترکیده دولکر دیرلر دروکر لفظندن غلطدر ایران شهر نیشابورك اصل آدیدر استاد فرخی بیت با ایرانی چکونه شاد شاید بود تورانی * پس از چندین بلا کامد زایران شهر بر توران ایر بوزن نیر خرده دانه جکر درکه وجود انسانده ظاهر اولوب سوزش ویرر وخارش حاصل ایدر عربیده شری دیرلر ایرماغور سکون یای تحتانی ونون وراء وقوف وفتح نا وواو معدوله ایله حسرت خوار دیمك اولور کذا فی شرفنامه ای شهریار شهور ملکی‌نك اوتوزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ایمر سکون یای تحتانی وفتح میمله شرفنامه‌ده چفت دموری معناسنه در اما کتاب السامی فی الاسامی‌ده مولانا میدانی بوینه درق که عربیده سنه دیرلر کسر سین ونون مشدده ایلدر این بیر اشارت افلاك بوفلك دیمکدر کذا فی المحمودی این دوخواهر ایکی یلدزدر که اکا اخنا سهیل دیرلر ایضامنه این دوکاهدار اشارت بماه وآفتاب ایضا منه این سه جوهر یعنی موالید ثلثه که حیوان ومعادن ونباتات ایضامنه این سه دختر بنات النعش دیدکاری یلدزه متصل اوچ یلدزدر ایضامنه این سه ستار مثله این ششدر اشارت بدنیا ایضامنه این کبود حصار اشارت بفلك دنیا این هفت وهشت کاهدار اشارت بافلاك ایضامنه این پشت کرد اشارت بفلك ایضامنه این کروه وهم سوز اشارت بفلکست که وهم ازان نمی تواند کذشت ایضامنه این عروس کلنجك دیدکاری جانورکه بر اسه دخی دیرلر لسان هندیده نیول دیرلر ایضامنه این سبز طاوس اشارت

کلاهما بسکون السین اول بفتح الباء الفارسی ثانی فایله میدان معناسنه که اسپرهن واسپریس واسفریس دخی دیرلر اشکرف سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی نیکو وخوش آینده وبزرك مرتبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت قصه آن آبکیرست ای عنود * که دران سه ماهی اشکرف بود * یعنی ماهی بزرك بود مجمع الفرسده بمعنی قوی ووقار وحشمت وتمکین که شکرف دخی دیرلر مع القاف اریق معروف کمش وباقرو طپراق هرنه اولورسه ابو المعانی بیت ابریق زمی پرکنی ای ساقی کلرخ * پرشوق بکن بزم حریفان اسیران اغراق غرق ایتمك ومدحده مبالغه ایتمك کذا فی المحمودی املاق سکون میم ایله ترکستانده بر ولایت اسمیدر کذا فی الاداعربیله مشترکدر اناق فتح نونله بمعنی آنیم یعنی عم والمدن امینز دیمك اولور ترکستان لسانیدر انیق اول لوله‌درکه انکله عرق چیقارلر یعنی بعض اوتلرك صوین وکلاب کلابی واشالی نسنه‌لری قزغانده قینادوب اول لوله‌نك برباشین قزغانه وبرباشین قرع دیدکاری نسنه‌نك اغزینه قورلر اول وجهله استدکاری نسنه‌نك استقطار ایله عرقن آلورلر انق فتح نون ایله بمعنی اینك اشارت حاضردر ایشته دیمکدر بودخی ترکستان لسانیدر ایفاق سکون یای تحتانی وفتح فایله غماز وفتنه کر ومفسد معناسنه زبان خوار زمیدر کذا فی جامع الفرس این کهن طاق اشارت بفلکدر کذا فی المحمودی این هفت اوراق اشارت بافلاك سبع ایضامنه مع الکاف * ارتجك سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر جیمله مجمع الفرسده بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر بومعنایه فرید الدین احول بیت شه نشسته به پشت پیل چوابر * اندر زر چوار تجك دردست * اورمزدی بیت اسب بادر زین شفق درلشکر شاه بهار * ابر پیل وکوس تندر ارتجك زرین بجك ارکاك سکون راء مهمله وفتح کاف عربیله خرده یغمور ودخی قطره‌لری شهاب الدین خطاط بیت یکقطره زارکاك کفت رادتو شاها * تشویرده قلزم وعمان ومحیطست اسپرك سکون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله صاری رنك راغاجدر آنی خرده طوغرایوب وقینادوب صوییله صاری رنك بویارلر بعضی چوبه چکرلر بی نظیر نفتی رنك اولور واسپرك نفتیسی دیرلر مقبول رنکدر استرك سکون سین وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله میعه سائله دیرلر خوشبو بر کوکدر ترکیده قره کونلك دیرلر اسفیداك سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر فا ایله بمعنی اسفیداج بلکه آندن معجم اولنمشدر اسکرك سکون سین وفتح کاف وراء مهملتین ایله انجفرق که فواق دیرلر ابو المعانی بیت چون بنود در بزم باده میخورم ای کلبدن * اسکرك کیرد رقیب بدکهرا ازحسد اسکنك سکون سین مهمله وفتح کاف ونونله دولکر آلتلرندن بر آلتدر اسکنه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس اشتالنك سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ولام ایله طوپوق که عربیده کعب دیرلر ساقدن اشاغی بند قدمیندر شتالنك وشتالنك دخی دیرلر شاه داعی شیرازی بیت زچیست خوبی ایشان زترك لهو ولعب * زچیست زشتی ایشان زنرد واشتالنك اشتك سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله هنوز طوغمش طفلی

صاردقلوری بز کذا فی فرهنگ جهانگیری ل الك ب فتح لامله بعاده معناسنه یعنی جواهر
خوده سی کذا فی شرفنامه ل اینوك ب سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله مژده
معناسنه حکیم سوزنی بیت ازکلك تست نفرت دین محمدی * اینوك ده بشاه که کلکم
حسام تست ل ایراك ب سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیراکه ابوالمعانی بیت درراه
تراخاك شدم ای شه خوبان * ایراك شدم عاشق آن نرکس فتان ل ایرك ب سکون
یای تحتانی وفتح زاء فارسیله شراره آتش که ایژ دخی دیرلر شهیدی قمی بیت چوزدساوه
یکان ایژك از ولیکن چوبنشستی * شدی زرساوه چون صیقل پشیز وغیبه وجوشن *
ل ایلاغ ب سکون یای تحتانی وکسر لامله ترکستانده برمعظم شهر آدیدر خوبلری غایت
چوق اولور هندوشاه بیت بیا ای خسرو خوبان ایلاغ * که بی توجان شیرین کشت مهلاغ
ابوالفرج رونی بیت تا ایلاك وخان قبله یغما وتتارند * خردرکه توقبله مباد ایلاك وخان را
بعض نسخه ده ایلاغ یغما شهرینك پادشاهی اسمی اولدوغی مسطوردر واول شهره کمال
کثرت خوبانندن شهر حسن خیز دخی دیرلر ل اینك ب سکون یای تحتانی وفتح نون ایله
اشارت حاضردر ایشته معناسنه شاعر بیت خسروکه زیست باهمه خوبان بتو بسی
اینك بتازیانه عشق تورام شد * کاهی آخرینه میم متکلم الحاق ایدوب اینکم دیرلر ایشته بن
دیمك اولور ومتکلم مع الغیر اولور اینکیم دیرلر ایشته بز وبرتاء خطاب الحاقیله اینکت دیرلر
ایشته سن دیمك اولور وجغتای لسانده بومعنایه آنین دیرلر میر علیشیر بیت نه قاتیغ حال
که هجرننك کیجه سی انکالی قویماس * بیر آنین اشك ایلا اندن کوك انین نعره یا رب *
آنین لغت مشترکه در برمعناسیده اوکیجوندر ل این پرده هفت رنك ب اشارت بدنیاست
کذا فی المحمودی ل این تنك نشیمن نهنك ب مثله یعنی دنیا ایضا منه ل این خاك تاریك ب
اشارت بخاك وبذات تیره وبقالب تیره جاهل وکافر ایضا منه ل این دو رنك ب اشارت
بزمانه ای شب وروز وغم وشادی ونیك وبد وشاهی وفقیری وقبح وحسن وامثالهم
ایضا منه ل این کهن کرك ب اشارت بفلك وبادمی عاقل وچالاك ایضا منه ل مع اللام ب
ل اجفیل ب سکون جیم ویای تحتانی وکسر فایله بمعنی شترمرغ یعنی ارکك دوه قوشی
شاعر دیمشدر بیت نه وفا کند بوعلت نه درست جور آنشوخ * نه کشد بارچو اشترنه
همی پرد چو اجفیل * استاد لطیفی بیت پایداری کن بجایت پیل وار * ورنه بکریزی
زمنج اجفیل وار * بوبیت شترمرغ زنبوردن قاچمسی اشعار ایدر ل ازکیل ب سکون
زاء معجمه ویای تحتانی وکسر کافله موشمله دیدکاری کوجی یمشدر غایت اولشی مزه دن
خالی دکلدر ل اسپخول ب سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم خاء معجمه ایله قوش
ترسی که بخال دخی دیرلر بهرامی بیت بچکاه نیارم بخانه کرد مقام * ازانکه خانه پر
ازاسپخول جانوست * تحفة الاحبابده حافظ اوبهی اسپخولك معناسنه واقف اولمیوب
یعنی اسپغول دیوب بیت مرقومه متمسك اولمش بیتده ایسه اسپغول که بذر قطوناندر
اصلا مناسبت یوقدر ل اسپغول ب سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم غین معجمه ایله
بذر قطوناندر بعض نسخه ده بقه یپراغی مرویدر واسپغون واسپغونه واسپفله واسپیون

واسپیون واسفیون دخی دیدکلری زسیله نظر درصیدنه ابی ریحانك وجه تسمیه اولدرکه
اسپ ایله غولدن مرکبدر وغول کوش معناسنه اولدوغی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی معنای ترکیب آت قولاغنه مشابه اولمغله در اما بویله اولنجه همزه مفتوحه ایله کرك
ایدی مفتوحه ده ذکر اولندیغی بواجلدندر ل استل ب سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله برکه وآبکیر معناسنه که ستل وستخر واستخر دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل اکلیل ب
سکون کاف ویای تحتانی وکسر لام ایله تاج مرصع معناسنه در لغت مشترکدر ل ال ب
سکون لام ایله نام جلیل حضرت باری تعالی جل شانه در لغت سریانیدر ل ایرال ب
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی کرد یعنی اطراف وچون هرنه نك اولورسه میر
نظمی بیت کند فریاد هرروز وشبانه * بکردد دود آه ایرال خانه ل ایقال ب سکون یای
تحتانی وفتح قافله مفسد وغماز وسخن چین معناسنه لسان خوار زمیدر ابوالمعانی بیت
عشق اوچند انکه پنهان داشتم دردل ولی * حال خود کفته بچشمش غمزه ایقال را ل ایلاول ب
سکون یای تحتانی وفتح لام وضم واو ایله شرفنامه ده برطاغ اسمیدر ل این دو منزل ب اشارت
بدنیا وعقبا کذا فی المحمودی ل این آبکون پل ب اشارت بفلك ایضا منه ل مع المیم ب
ل اپراهام ب سکون باء فارسی وفتح را وهاء ایله فرس قدیمده براسمدر براهام دخی دیرلر معربی
ابراهیمدر ل ارم ب فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول برشخصك اسمیدرکه چنك دیدکاری
سازك مخترعیدر استاد دیمشدر بیت چنك ارم دربر وآهنك بست * راه حزین دراب
وآواز نرم * ثانی نشانه معناسنه در میرنظمی بیت زاشك دیده دامن پردرم شد *
به پیکان مژه سینه ارم شد * عربیده شداد بن عادك جنت دیو دنیانك مال ومنال وجواهرین
جمع ایدوب یاپدوغی باغك اسمیدر قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر واستاد دیمشدر
بیت چون کوی تو براهل کرم باغ ارم نیست * باغ ارم آن خلد برین جای حرم نیست
بوبیت نعت شریف اولمق وارددر ل اسپرغم ب سکون سین وراء مهملتین وفتح باء
فارسی وغین معجمه ایله ریحان نوعنه دیرلر که شاه اسپرم وشاه اسپرغم وشاه اسفرم
وشاهپرم وشاه سپرغم دخی دیرلر شاعر بیت بررخش آن طره پرخم نکر *
برریاض خلد اسپرغم نکر * شاه ناصر خسرو فتح را وسکون غین ایله ایراد وبو بیتی نظم
ایلمش بیت بیکمان شوزانکه روزی ابردهر بیوفا * برف بر بارد بران شاه اسپرغم مرغزی
صیدنه ابی ریحانده اسپرغم مطلق ریحاندر وشاهپرم برنوع خرده یپراقلی غایت خوشبو
ریحاندر ل اسپرم واسپرهم ب کلاهما بمعنی اسپرغم زرآدشت بهرام بیت چنان پنداشتی
آن مرد دلخواه * کداندر اسپرم رفتی همه راه * مختاری بیت از بدیع اسپرمهای صحرا * همچو
دیباهمه منقش شد ل استم ب سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ستم یعنی جور وظلم
منوجهری بیت آخر دیری نماند استم استمکران * زانکه جهان آفرین دوست ندارد ستم
ل استیم ب سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله مجمع الفرسده بمعنی
غلاف مسطوردر ل اشتیم ب سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیله پخشور
وشلوار وایاق طونی معناسنه اشیم دخی دیرلر ل اشکم ب سکون شین معجمه وفتح کافله بمعنی شکم

کذا فی شرفنامه ڠ اشم ﭺ سکون شین معجمه ایله بمعنی اشتیم مرقوم ڠ ام ﭺ این معناسنه
مثلا امروز وامشب وامسال اما اماه وامهفته دینلمز واضع لغتك تحکمی تخصیصلری
قبیلندندر زیرا من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر بونك کبیلر لغت عربیده
چوقدر ڠ اهرام ﭺ سکون هاء ایله مصر دیارنده بر عظیم بنادر قله کبی یاپلمش قاپوسی وباجه سی
یوق ایچنده نه وار ایدوکین ونه مصلحت ایچون یاپلدوغین کمسنه بلمز وبر کتابده دخی
احوالندن شفای صدر حاصل اولور معنی یازلمامش انجق مشهور اولان طوفان نوح علی نبینا
وعلیه السلامده طوفاندن امین اولمق ملاحظه سیله یاپدیلر دیرلر وبر روایت دخی حضرت
آدم علی نبینا وعلیه السلامدن اول جان بن جان قومی بناسیدر دیرلر هر بری عقلی یتدکچه
بر سوز سویلرلر اگرچه هم لفظ عربیدر وهم عرب دیارنده واقعدر لکن بر متین ومحکم
بنا اولمغله شعرا ابنیه وصفنده استعاره طریقیله نظملرنده ایراد ایدرلر میر نظمی درصفت
قلعه بیت بنای قلعه راچون یافت اتمام * توگویی در متانت بود اهرام ڠ ایشیم ﭺ سکون
یائین تحتانیتین وکسر شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی اشتیم مرقوم ثانی کشتیگیرلرك یاغلی
سختیان طومانلری بردلیر کشته گیر وصفنده ابو المعانی بیت کشتیگیر ماهر و را بین چه
صنعت کرده بود * کوه بلوری در ایشیم کرده از دیده نهان ڠ ایم ﭺ سکون یای تحتانیله
بر کلمه آخرینه لاحق اولدقده نفس متکلم مع الغیر معناسن افاده ایدر آخرنده ضمیر اولان
کلمه لرده رفته ایم وکرده ایم کبی الفی ثابت اولور غیریلرده بودیم وکردیم وگفتیم کبی الفی ساقط
اولور ڠ اقلیم ﭺ بمعنی کشور ربع مسکونك یدی حصه در اول یدی حصه یدی کوکبه متعلقدرکه
هر اقلیم بر کوکبه منسوبدر بلاد هند کشور زحلدر برج جدی ودلو خانه سیدر وبلاد چین
کشور مشتریدر برج قوس وحوت خانه سیدر وبلاد ترکستان کشور مریخ در برج حمل
وعقرب خانه سیدر وبلاد خراسان کشور شمسدر برج اسد خانه سیدر وبلاد ماوراء النهر
کشور زهره در برج ثور ومیزان خانه سیدر وبلاد روم کشور عطارددر برج جوزا
وسنبله خانه سیدر وبلاد بلخ کشور قمردر برج سرطان خانه سیدر کذا فی المحمودی
ڠ مع النون * ابان ﭺ فتح باء موحده ایله جفت معناسنه شاعر دیمشدر بیت رزق
وافر در زمین از بهر ما پنهان شده * با ابان سعی وکوشش از زمین آید برون ڠ ابجین ﭺ
سکون باء موحده ونون ویای تحتانی وکسر جیمله الف مفتوحه ده ذکری مرور ایدن
ابنجن معناسنه فرهنگ جهانگیریده کسر همزه ایله ده نقل اولنمشدر ڠ ابشتن ﭺ کسر باء
موحده وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله پوشیده طوتمق معناسنه ڠ ارمکان ﭺ سکون
راء مهمله وفتح میم وکافله مربی وتربیب وسعد وسعادت معنالرینه حکیم خاقانی در مدح نیراعظم
* مثنوی * گر تو بدی ارمکان مکه * زرین کنی آستان مکه * کعبه ز تو سرجاودان یافت
مکه بیقات ارمکان یافت * وله در محل دیگر بیت در طالع هر که ارمکان یافت * سرمایهٔ
عمر جاودان یافت ڠ ارون ﭺ سکون راء مهمله ایله آلچ معناسنه بعض نسخه ده
طوشغل در ڠ ازدن ﭺ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی ازدف مرقوم ڠ اسپنان ﭺ
سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وتاء مثناة ایله ڠ اسپندان ﭺ سکون سین مهمله وفتح

١٤١ اقبال هر بجا که بود ایرمان تو * ثانی خانهٔ عاریت که ایرمانسرای دیمکدر
سلمان ساوجی بیت همی بایدت رفتن آخر کرفتم * که بس دیر مانی درین ایرمان *
ثالث آرزو وحسرت معناسنه کمال اسمعیل بیت چنان شود پس ازین کز پی نظارهٔ
عیش * ز خلد سوی وی آید بایرمان نرکس ڠ ایزان ﭺ سکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله آیك اوتوزنجی کونی اسمیدر ڠ ایشان ﭺ ضمیر جمع غائبدر آنلر دیمك معناسنه
شاعر بیت ایشان دل من دارند ایشان دارند * ایشان که سر زلف پریشان دارند *
مرتبه هؤلاء عبارتیله ادا اولنور چغتای لسانده آلار دیرلر دیوان اول دیباجه سنده میر
علیشیر بیت رد امور دیرنیك فرخ زمانده * آلارنی دربدر قیلماق جهانده ڠ ایکیاون ﭺ
سکون یای اول وکسر کاف وفتح یای ثانی ایله مغان مذهبنده براوتدر ڠ ایلکان ﭺ
سکون یای تحتانی وفتح لام وکاف ایله شهر ایلکه منسوب دیمکدر خواجه سلمان
بیت بکریست بخت شاه برایلکان تاج بخش * کاورد فخر اختر شاهی بگوهرش * بعض
فرهنگلرده ولایت یغما پادشاهنك لقبیدر مسعود سعد سلمان بیت ببزمگاه توشاهان
وخسروان خدام * برزمگاه تو خاقان وایلکان بحاب ڠ ایلیاین ﭺ سکون یای اول وفتح
ثانی وکسر ثالثله نام بیت المقدس یعنی قدس شریف اسمی اولدیغی فرهنگلرده مسطوردر
ڠ ایلیایومن ﭺ سکون یای اول وفتح ثانی وضم ثالثله نام شریف حضرت حضر نبی علی
نبینا وعلیه السلام ڠ ایمن ﭺ سکون یای تحتانی وفتح میمله غم واندیشه دن فارغ وخوف
وهراسدن آسوده وامین دیمکدر نتکم صائب دیمشدر بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك
مشو ایمن * که توسن کوش خوابانده لگدها در قفا دارد ڠ این ﭺ اسم اشارت قریبدر
بو معناسنه عربیده هذا معناسن افاده ایدر ڠ اینان ﭺ جمع این بونلر معناسنه که مقابلی
آنان در بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت آنانکه نظر بر عاشق زار ونزار کنند * اینان بسینه
تیر نکه را بکار کنند ڠ اینچنین ﭺ این ایله چنیندن مرکبدر بویله دیمکدر شاعر بیت
تا جهان بود اینچنین بوده * این ستمگر به دائما باشد * چغتای لساننده موندق دیرلر
ڠ اینجیدن ﭺ سکون یای اول وثانی ونون وکسر جیمله یارلمق جرح معناسنه ویارلمق
شق معناسنه ویارلمك معناسنه ده منقولدر ڠ این خم آهنگون ﭺ ضم خا وکاف فارسیله
اشارت بدنیا کذا فی المحمودی ڠ این دزر وبین ﭺ کسر دال وزاء معجمه ایله اشارت بفلك ایضا
منه ڠ این ده ویران ﭺ کسر دال وها ایله اشارت بدنیاست ایضا منه ڠ این روز رفتگان ﭺ
کاف فارسیله بیدولتان وتاریکخاطران منه ڠ این نقره گیران ﭺ کسر کاف فارسیله
دینا داران وزاهدان زله داران ایضا منه ڠ مع الواو * اسپرو ﭺ سکون سین وفتح باء
فارسی وضم راء مهملتین ایله اسپرود لفظندن مختصردر ڠ اشکو ﭺ سکون شین معجمه وضم کافله
مرغ شکاری یعنی آوجی قوش میر نظمی بیت مرغ اشکو شود نفایس خوار * لیك کرکس
بلاشه زیست هزار ڠ ایجو ﭺ سکون یای تحتانی وضم جیمله خاصهٔ پادشاهان خوارزم
لقبیدر ڠ اینجو ﭺ سکون یای تحتانی ونون وضم جیمله ایجوی مرقوم معناسنه بو دخی
خوارزم لقبیدر ڠ مع الهاء * اباله ﭺ فتح باء موحده ولامله بمعنی آبدست خانه میر نظمی

بیت درجهان آسوده کی نبود بدید * جای راحت جزا باله کس ندید ك ابرده ع کسر باء
موحده وسکون راو فتح دال مهملتین ایله وقت سحرده اولان برودت معناسنه کثرت استعماللة
صباح وقتنه علم اولمشدر وله بیت درابرده آمد برمن صبا * کفت بوی زلفش آوردم ترا
ك ارمینیه ع سکون راو فتح میم ونون ویای تحتانیله بر مشهور شهر اسمیدر ك اسامه ع
فتح سینیله کوز اوجیله نکاه ایتمك دلبرانه اول حالته دزدیده نکاه دیرلر کذا فی ادات
الفضلا ك اسپهبد خوره واسفهبد خوره ع کلاهما بسکون السین المهملة والهاء اول
فتح باء فارسی ثانی فتح فاو باء موحده ایله اشراقیان فارس نفس ناطقه یه دیرلر
ك اسبه ع سکون سین وفتح باء موحده واظهار هایله مخفف اسپاه در لشکر معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بیت چوق چوق اسباه تصورات ما * سوی چشمه دل شتابان
ازظما ك استارچه ع سکون سین وراء مهملتین وفتح جیم فارسیله شراره آتش اسنان
دخی دیرلر میر نظمی بیت آتش افروزد بسر دستارچه * ناکهان افتاده است استارچه
ك استاره ع سکون سین وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله اثنی معنایه کلور اول ستاره یعنی
یلدز حضرت مولانا قدس سره بیت بیمار شود عاشق لیکن به نمی میرد * ماه ارچه شود
لاغر استاره نخواهد شد * ثانی تنبوره سه تاری ثالث برچادر درکه شامیانه وسایبان
دخی دیرلر رابع جدول ومسطر خامس کیلان مضافاتندن بر ملك آدیدر سادس
ولایت دکنده برقلعه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ك استفه ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة وفا ایله حامل عورت وحیوانه دخی استعمال اولنور کذا فی المجمع ك استنبه ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساکنه وفتح باء موحده ایله غلیظ و بوغون و زشت
اولان نسنه حکیم سنایی بیت صحبت عام آتش پنبه است * زشت روی وتباه واستنبه است
مجمع الفرسده مرد دلیر وقوی باز ومعناسنه اما مشهوری غلیظ دیودر ك استوه ع
سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروفله یعنی ملول ودلتنك وعاجز شده معناسنه
ستوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت که آن خوبان چه استوه آمد ندی * بتا بستان دران
کوه آمد ندی ك استیزه ع سکون سین مهمله وتاء مکسوره ویای ساکنه ایله لج وعناد
ومحاونه ایتمك ستیزه دخی دیرلر شیخ عطار بیت هرکه او استیزه باسلطان کند * خانهٔ
خود سر بسر ویران کند ك اسروشنه ع سکون سین وواو وفتح راء مهملتین وشین معجمه ونونله
ماوراء النهرده بر شهر آدیدر ترکان حالا ئینه دیرلر ك اسکنه ع سکون سین مهمله وفتح
کاف ونونله دولکر آلتلرندن بر آلتدرکه آنکله اغاج قرار لرور لرعربیده بیرم دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت جور وجفا ودوری کا کمکار میکند * بردل وجان ز ابتر ز اسکنه
کار میکند * مسعود سعد سلمان بیت چو منتنه توشدم درغم تو سرکردان * بسان
چوب تو از اسکنه شدم دل ریش ك اسکیزه ع سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر
کاف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جست وچالاك ثانی لکد زن یعنی چفته آتق آت
وغیریده حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه مستغنی شد او طاغی شود * خر چو بار
انداخت اسکیزه زند ك اشپشه ع سکون شین معجمه اولی وفتح ثانیه وباء فارسیله بر

برقور تجغز در اکثریا زایا منلو چوقه واثواب پشمینه وکورکه دوشوب تباه ایدر آکا شپشه دخی
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه درانبان ماند وصرفه کرد * اشپشه
وموش حوادث پاك خورد ك اشپخته ع سکون شین وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه
وخاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله یعنی پاشیده آب وترشح که شپخته دخی دیرلر شیخ الاسلام
خواجه عبدالله انصاری بیورر * نثر * درویشی خاککیست بیخته وابکی بر واشپخته
نه کف پارا ازو دردی نه پشت یارا ازو کردی * وشریف تبریزی در هجو غیاث کهره
بیت عبارت تو بدین ناخوشی که درسراو * وتوش جستم واشپخته بشد دامن ك اشکره
سکون شین معجمه وفتح کاف وراء مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی مرغ شکاری میر خسرو
بیت اشکره را در پی جزر وکلنك * هست چو آویزش قصاب چنك ك اشکنه ع سکون
شین معجمه وفتح کاف ونونله اوچ معنایه کلور اول یعنی چین وشکن یعنی بوکلم میر خسرو
بیت فتنه رخش نرکس بیمارهم * اشکنه زلف بخوارهم * ثانی موسقیدن بر نوا آدیدر
منوچهری بیت مطربان ساعت بساعت بر بنالی زیر وبم * کاه سروستان زنند امروز
کاهی اشکنه * سروستان دخی بر نوا آدیدر ثالث ات صوینه اتمك طوغرمغه دخی دیرلر
عربیده ثرید دیدکلریدر بسحاق اطعمه بیت بریمنت چو بود اشکنه وبورانی *
بریسارت چو بود نان وو پنیر ومچار ك اشکوه ع سکون شین معجمه وضم کاف وواو
معروف واظهار هایله وقار وعظمت وحشمت معناسنه شکوه دخی دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت صدق موسی برعصا وکوه زد * بلکه بردریای پر اشکوه زد ك ازاره ع
سکون نون وفتح رائین مهملتین ایله دیواردن آیریلوب دوکلن کرج وبالچق کذا فی مجمع
الفرس ك ایشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول جاسوس
معناسنه که ممدوده ده عایشه وزنی اوزره اولان آیشه کبی در ابوالحسن شهید بیت
درکوی توچو ایشه همیکردمی نکاه * دزدیده تا مکرت ببینم ببام ودر * ثانی یعنی بیشه
یعنی اورمان وچنکلستان ك ایغله ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بیهوده کوی
وسبکسار شمس فخری * قطعه ع تا نباشد ایغله مانند خاموش وصبور * ناهله نبود
بنزد هیچکس چون بیهده * باد در حکمش ملك هر بیهله کار وسپهر * دشمنش خوار
وخجل دایم بسان ایغله ك ایمه ع سکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی اینچنین حکیم خاقانی
بیت ایمه مکو که آسمان اهل برون نمیدهد * اهل که نامد از عدم چیست خطای آسمان
ك ایوره ع سکون یای تحتانی وفتح واو وراء مهمله ایله یعنی آراسته کذا فی ادات الفضلا
ك اقبال بکهفته ع دولت اندك روزه محمودی ك این سیل کاه ع اشارت بدنیا منه
ك این کوه هفتاد راه ع اشارت بافتاب منه ك این ترك سلطان شکوه ع مثله منه *
ك این زال مستحاضه ع اشارت بدنیاست منه ك این خاك تیره ع اشارت بذات
بشر منه ك این دامکاه ع اشارت بدنیا منه ك این نه صحیفه ع اشارت به نه فلك منه
ك این هفت جزیره ع اشارت بهفت اقلیم منه ك این هفت صحیفه ع اشارت بهفت
فلك منه ك این هفت نقطه ع اشارت ستارهٔ سیاره منه ك مع الباء * ابانی ع فتح

باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شور با حکیم خاقانی بیت ذات طبخها که دیك سلامت
همی پزد * خوشخوارتر ز فقرا بانی نیافتم * ثانی شور باطبخ اولنان ظرف دیك وغیره
شرف شفروه بیت در مدح توصد ابانی جوشن دارم * افسوس که معده قلم تنك است
ده اجی ج کسر جیمله وزیر وافندی وترکیده تعظیما سلطانم دیدکاری معنایه در بعض
فرهنکلرده آتجه معناسنه منقولدر ده ادراری ج سکون دال ورای ثانی وفتح اول ایله
وظیفه معینه ودخی بر طبق نسنه دیمکدر ده اسپری ج سکون سین مهمله وکسر باء
فارسی وراء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنا تمام شدن حکیم انوری بیت آنکه قوم نوح را
از تند بادلا تذر * در دودم کرد از زمین آسیب قهرش اسپری * بو بیتدن معدوم اولمق
معناسی تمام اولمق معناسندن اقرب فهم اولنور ده اسپنوی ج سکون سین مهمله وفتح
باء فارسی وضم نونله نام جاریه ژادکه داماد افراسیاب شاه ایدی غایت جمیله ایدی اول
وقتکه ژاد فرار ایلدی بیژن اول جاریه یی قبضه تصرفه کتوردی ده استای ج سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناه ایله ایستادن لفظندن صیغه امردر رضی الدین نیشابوری بیت
اسب چه طاقت تو دارد زین برکه نه * تخت چه در خود تو باشد چرخ استای ده اسفسنی ج
سکون سینین مهملتین وفتح فا وتاء مثناه ایله یونجه لق یعنی یونجه اکلمش یر ده اسلیمی ج
سکون سین مهمله وکسر لام ومیمله خطائی کبی بر نقشدر سلطان سلیم خان شاه اسمعیل
ایله چلدران نام محلده محاربه ایتدکده شاه اسمعیل مغلوبا منهزم اولدقده مولانا امیدی
شاهی تسلیت ایچون بر قصیده غرا نظم ایلدیکه مطلعی بودر بیت قضا در بارکاه کبریائی
فکنده نقش اسلیمی خطائی * اسلیمی سلطان سلیم وخطائی شاهك مخلصی اولمغه کنایتدر
ده اشکاری ج سکون شین معجمه وفتح کاف ایله آوجی صیاد معناسنه شمس تبریزی بیت بیا
بر بام ای عارف بکن هر نیمشب زاری * کبوترهای دلها را توئی شاهین اشکاری ده ایتکینی ج
سکون یائین وتاء موقوف وکسر کافله بمعنی خداوندی وخانه داری یعنی او صاحبی اولمق
کذا فی مجمع الفرس ده ایرمانسرای ج یعنی مهمانسرای وخانه عاریت حکیم خاقانی بیت
بنکر چه ناخلف پسری کز وجود تو * دار الخلافه پدرت ایرمانسرای ده ایزدی ج جناب
باری تعالی جل ذکره ایچون وریلان نسنه شیخ سعدی بیت بجا آمد آن وعده ایزدی *
بزاد آن پسر خوب و پاك ازبدی ده ایشی ج سکون یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله صفت
تعظیم خوانین در بی بی کبی عربیده ستی وترکستانده بیکم وبیکه دیرلر حکیم انوری بیت
بنده ایشی دعا همیکوید * نماز شبت همیجوید * حکیم سوزنی * قطعه تا بغم دردمای
شه شادی فزای * برخون بربط کند ایشی یکانه شای * دهخت علی بامی آنکه هست عطا
از خدای * آنکه روی وبر هست چو خورشید وماه ده ایلخانی ج سکون یای تحتانی
ولام وفتح خاء معجمه وکسر نونله فرمانده عسکر وسپهسالار وطائفه مغول ملوکندن برینك
مخصوص اسمیدر وجنکیز خان واولادی واولادینه نسبت ایله ایلخانی دیرلر اجداد جنکیزدن
برینك آدی اولمق واردر بو نقل وروایت اوزره تاتار خانلرده ایلخانی دیمك صحیح اولمق
اقتضا ایدر زیرا آنلر کندولرین آل جنکیز ادعا ایدرلر اول تقدیرجه ایلخانی لقبی

لقبی صحیح ودرست اولور ده باب الالف المضمومة مع الالف * استا ج سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول تفسیر کتاب زند درکه است دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت اکر قیصر سکالد زار زردشت * کنم زنده رسوم زند واستا * حکیم فردوسی * مثنوی *
اکر نیستی اندر استا وزند * فرستاده راز نیهار از کزند * ازین خواب بیدارنان کردمی * همی
زند بروارنان کردمی * شمس فخری بیت کند بیان معالی شه مطاوی او * بدان مثال که الفاظ
زند را استا * ثانی استاد لفظندن ترخیم اولنمشدر ده استخوان ربا ج هما قوشیدر دائما غداسی
استخوان اولدوغی مشهوردر شیخ سعدی کلستانده دیمش بیت همای بر همه مرغان
ازان شرف دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد * ربا ضم رایله ربودن لفظندن
اسم فاعل صیغه سیدر قاپیجی معناسنه استخوان رند واستخوان رنك دخی دیرلر ده استقیلا ج
سکون سین وتاء موقوف وکسر قاف ویای ساکنه ایله تورانیلردن افراسیاب لشکرنده
بر پهلوان نامدارك اسمیدر کذا فی المجمع ده اشترپا ج ترکیده ککك اوتی دیدکاری آجیرق
براوتدر نعمة الله سعتره بکزر براوتدر دیمش اما اصحی سعتردر ده اشترکیا ج دوه دکنی که
اشترخار دخی دیرلر دوه یی بغایت سمردر بعض فرهنکده سابجه دیدکاری دارودر
ده اشترواغ ج دوه یوکندن اشلنمش جامه وکلیم وغیرهما میرنظمی بیت برش پری
برآمد شیخ بند اشت * زاشترواکلاه وجامه میداشت ده اشتواغ ج سکون شین معجمه وضم تائله
انکشت وانکشوانه ده اکرا ج سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشنه شورباسی پوربهای
جامی بیت کنج کلبه فراق تو بتر خون خوردم * تا چشیدم بهم از بوی وصالت اکرا ده الباغ ج
سکون لام وفتح باء موحده ایله قلیه بونی حکیم سوزنی بیت رویت چو یکی کاسه اکراشده
زارئنك * ورکاج قضا کشته برنك ششی الباغ ده الوا ج سکون لام وفتح واو ایله بمعنی
ستاره یعنی کواکب وانجم مسعود سعدی سلمان در صفت عمارت بیت زبس بدایع چون
بوستان پر از انوار * زبس جواهر چون آسمان پر از الوا ده امی کویا ج ضم کاف فارسی وواو ایله
حضرت محمد صلی الله وسلم ده اورا ج ضمیر غائبدر آکا وآنی دیمك اولور جغتای اسانده
آنکا دیرلر آکا عبارتنه لفظا ومعنا موافقدر انجق کتابتده نون یازیلور جغتایده کلیا بو مقوله
کافك اوکنه نون یازمق قاعده مقرره لریدر آکار وده انکار ووا کلامغی انکلامق املا ایدرلر
اول نون تعبیرده ظاهر اولمز همان بو دیارده استعمال اولندوغی کبیدر ده اوریا ج سکون
واو وکسر راء مهمله وفتح یا ایله حضرت داود علی نبینا وعلیه السلام اصحابندن بر متعین کمسنه
ایدی که انك اسمیدر جالوت جنکنده شهید اولمشدر حضرت داود خاتونی حباله ازدواجه
کتورمشیدی منقولدرکه حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اندن وجوده کلدی اما
صحتی معلوم دکلدر العلم عند الله تاج ماثر بیت بکریم همی در فراقش چنان * که داود بر تربت
اوریا ده اوستا ج اوستاد لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بیت بینی اندر دل
علوم انبیا * بی کتاب وبی معید واوستا ده اونیا ج سکون واو وکسر نون وفتح یای تحتانیله
بمعنی افشرده عربیده عصاره وعصیر دیرلر استاد لطیفی بیت تراکه کرامند اصل ونیا *
خوش آید از انکور خوش اونیا ده اویا ج واو معروف ایله بوزن کویا کاهل وابله وسمه

معناسنه شیخ سعدی بیت بگوش مشام وسحر در طاعت حق * مشو او با بخود باشی پشیمان
ﮒ ایا ﭺ ضم همزه وفتح یا ایله استعمال اولنور اوبا معناسنه ﮒ مع الباء * اریب ﭺ کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیه ایله محرف یعنی اکری ریب دخی دینلور ترکیده ورب دیرلر بوندن
غلطدر حضرت مولانا قدس سره بیت بکقدم چون زد زبالا تا نشیب * بکقدم چون
فیل رفته بااریب ﮒ اسرب ﭺ سکون سین وضم راء مهملتین ایله قورشون که عربیده رصاصه
دیرلر بر نوع معدندر کش ایله بر معدنده حاصل اولور و زنده التون ایله جیوه دن ماعدا
معدنلردن آغر اولور غایت نرم در جمیع معادندن الین در والماس که جمیع معادندن سختدر
قورشون که نرم وسست اولمغله صونپاره یی قورشونه قویوب الماسی تراش ایدرلر شاعر
دیمشدر بیت آنچه در سخنی مجدی بوده است الماس بین * اینقدر سستی ز اسرب میتراشد
چون بنیر ﮒ اسطرلاب ﭺ معروف نسنه در معناسی ترازوی آفتاب دیمکدر اسطر ضمتین
ایله زبان یونانیده تراز و دیمکدر ولاب زبان رومیده آفتاب دیمکدر ایکی لساندن مرکب
لغتدر میر خسرو * مثنوی * یونانی اسطر ترازو بود * که درسکهٔ عدل ساز و بود * وگر
معنیم از پرسی زلاب * بودهم بگفتار روم آفتاب * پس انکو مراد سطرلاب جست * ترازوی
خورشید باشد درست * بعض روایتده بر حکیمک اسمیدرکه انی تصنیف ایلمشدر دیرلر وبعض
روایتده لاب حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام اوغلینک آدیدر آکا نسبت ایدوب
لاب ترازوسی دیمک اولور بویله اولدوغی حالده لاب کونش اسمی اولماسن منع ایتمز شیخ
نظامی بیت نظرش بر فلک تنیده لعاب * از دم عنکبوت اسطرلاب ﮒ اسلوب ﭺ سکون
سین وضم لام ایله ایکی معنایه در اول بر حکیم آدیدر ثانی اطعمه جنسندن بر نوع طعام آدیدر
وعربیده طرز وروش وقانون وقاعده معناسنه در مذکور ایکی معنایه زیب اوزره ابو المعانی
بیت شنیدم چنین گفت اسلوب استاد * خورش را نباشد ز اسلوب معتاد ﮒ اشتاب ﭺ
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله شتاب معناسنه که اشتاو دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت چه باید کرد ایشانرا که ایشان * چه برق وباد سخت اشتاب رفتند ﮒ اندوب ﭺ
سکون نون وواو وضم دال مهمله ایله بر نوع قبر جقدر وجود انسانده ظاهر اولور عربیده قوبا
دیرلر افضل الدین کرمانی بیت ترا ده کی بود در پیش محبوب * که دادی در همه اندام
اندوب ﮒ اوب ﭺ بوزن خوب اوباشتن واوباریدن لفظلرندن صیغهٔ امر در یوتمق بلع
معناسنه ودخی زاری ایتمک معناسنه مثال معنیٔ اول حکیم اسدی بیت نهنگی تو کاندر نکو
داشتن * مکارا نداری جزاو باشتن * مثال معنیٔ ثانی استاد رودکی بیت پس او باریده
ایشانرا همه * نه شبا نراهست زنده نه رمه ﮒ مع التاء * اسبست ﭺ سکون سینین وضم
باء فارسیه تازه یونجه که سپست دخی دیرلر ﮒ اسپوست ﭺ سکون سینین وضم باء فارسی
وواو معروف ایله آخر کوزآیی معناسنه شاعر دیمشدر بیت شراب کهنه خوش از دست
تازه * خصوصا در بهار کهنه اسپوست ﮒ است ﭺ سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در
اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده تفسیر زند که استا ودستا دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که دین
مسیحی ندارد درست * همی کبرکی ورزد و زند واست * وله بیت شهنشاه ایران

ایران سرو تن بشست * بعبد خرامید باز ند واست * ثانی فرهنگ جهانگیریده معنی افکندن
وانداختن که ناسی دخی دیرلر ضم سین ایله شرف شفروه بیت برنطع زمین طرح شهی
چون تو باستی * لعبیست ز تو کش فلک سر زده ننهاد * ثالث معیار جمالیده شمس فخری
سرین معناسنه یعنی اویلق باشی * قطعه * چرخ در مهر شیخ ابو اسحق * چون میان را ببست
چابک وجست * از پی افتخار حشمت خویش * شیر را داغ شه نهد بر است ﮒ اسطقسات ﭺ
سکون سین وقاف وضم طاء مهملتین ایله شرفنامه ده عناصر اربعه یه دیرلر که هر بریسنه اسطقس
دینلور عنصر معناسنه والفسز سطقسات دخی دیرلر ﮒ اکسوت ﭺ سکون کاف فارسی
وضم سین مهمله ایله اکلیج معناسنه ﮒ اکشوت ﭺ سکون کاف وضم شین معجمه ایله ده
اول معنایه در حکیم شیرازی بیت ایرسا از شش درم تا ده درم * چل درم افشرج واکشوت هم
ﮒ اوت ﭺ لفظ مرکبدر او ایله تاء خطابدن که اول سنکدر واول سنسن دیمک اولور
ابو المعانی بیت گفت جانان که سلک کوی من آمد بدرم * شاد باش ای دل نالان که سخن
اوت بود ﮒ مع الثاء * ام الخبائث ﭺ یعنی شراب کذا فی شرفنامه خواجه حافظ شعرنده
ایراد ایلمش بیت آن تلخ وش که صوفی ام الخبائث خواند * احلی لنا واشهی من قبلة العذارا
عذارا جمع عذار در یناق معناسنه ﮒ مع الجیم * اج ﭺ بمعنی گرو یعنی رهن که بر نسنه یه قول
وشرط ایدوب بخشله بر نسنه رهن ایدرلر ترکیده ما له ایله استعمال اولنور ﮒ اجاج ﭺ
سکون جیم ایله فرهنگ جهانگیریده بمعنی بهشت که ترکیده اوجماق دیرلر غالبا اجاج لفظندن
غلطدر ﮒ ارکنج ﭺ سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله خراسان سرحدنده بر شهر آدیدر
یوسف فضلونی بیت بروم ومصر وبارکنج اضطراب افتد * همه مجد عراق وبسرحد
کرکان ﮒ اسفنج ﭺ سکون سین مهمله ونون وضم فا ایله سونکر که سفنج دخی دینلور عربیده
مشترکدر ابو المعانی بیت پارهٔ لخت جکر با سیل اشکم رفته است * در لب دریا فتاده
جا بجا اسفنج نیست ﮒ انترج ﭺ سکون نون وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله اترج معناسنه که
ترنج انواعندن بر نوعدر ﮒ اندوج ﭺ سکون نون وضم دال مهمله وواو مجهول ایله بر نوع
قبر جقدر وجود انسانده ظاهر اولور جلدی سیاه ودرشت ایدر ایکی نوعدر بری سیاهدر
ماده سی سوداد ربری ده بیاضدر ماده سی بلغمدر عربیده قوباد یرلر ﮒ انفوج ﭺ سکون
نون وضم فا ایله پورسق دیدکاری جانوردر مشهوردی بودرکه دوکد بجه سمرور ابو المعانی
بیت چنان خورد ست چوب اند سر کوی * شد فربه رقیب سگ چو انفوج ﮒ اورکانج ﭺ
سکون واو وراء مهمله ونون وفتح کافین ایله خوارزم مملکتینک اسمیدر بعض نسخه ده نفس
شهرک اسمیدر ﮒ اونج ﭺ سکون واو ونون وکسر لام ایله اوزرنده اوزمی اولوب وقتی
کچمش اوزم چبوغی عربیده عشوش دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﮒ اولج ﭺ سکون واو
وکسر لام ایله اونج مرقوم معناسنه در ﮒ اوماج ﭺ سکون واو وفتح میم ایله آماج یعنی نشانه
تیر عربیده هدف دیرلر ﮒ اونج ﭺ فتح واو وسکون نون ایله بمعنی الفت ومو انست کذا فی فرهنگ
جهانگیری ﮒ مع الخاء * اخ ﭺ بر کلمه در که نهایت حظ محلنده صادر اولور ابو المعانی بیت
صدای زفتن اغیار چون شد شایع * ز حظ مردم عالم باوج رسید اخ اخ ﮒ اخنون ﭺ

سكون خاء معجمه وضم نون و واو مجهول ايله نام ادريس نبى على نبينا وعليه السلام حكيم سنايى بيت بكجا نامش اخنوخ خوانى همى * وكر نامش ادريس دانى همى ل استاخ ب سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى كستاخ استاد لطيفى بيت رفتم استاخ بر درش ناكاه * كرد بر من چو سك هجوم رقيب * حكيم سوزنى بيت بدين زبان مكش استاخى مرا و بدان * مرا بجاى تو كردست پيش ازين استاخ * سيف اسفرنكى بيت تير از كشاد چشم تو استاخ ميرود * شايد كه در حريم دل خصم محرمست ل اسكوخ ب سكون سين مهمله وضم كاف فارسيله خريدن صاتون المق و دخى جدا و شمك معناسنه در كذا فى الصحاح ل اوستاخ ب سكون واو و سين مهمله ايله بمعنى استاخ مرقوم حضرت مولانا قدس سره بيت روى صحرا هست هموار و فراخ * هر قدم داميست كم ران اوستاخ ل مع الدال المهمله ل اجند ب فتح جيم وسكون نونله ايله بوزن بخند بمعنى مطيع و منقاد مير نظمى بيت بود اينجا عابد عالم پسند * امر حق را بادل و جان بود اجند ل ارد ب سكون راء مهمله ايله بمعنى شبه و مانند كذا فى فرهنك جهانكيرى ل ارمزد ب سكون راء مهمله و زاء معجمه وضم ميمله درت معنايه كلور اول بر فرشته نك نامى دركه مصالح روز ارمزد يا بجمله اوله اكا متعلقدر ثانى هر ماه شمسى نك اول كونى اسميدر حكيم فردوسى بيت يكى كودك آمدش ارمزد روز * به نيك اختر و فال كيتى فروز * مسعود سعد سلمان بيت امروز ارمزدست ايا يار غمكسار * برخيز و نازكن و آن جام مى بيار * ثالث نام ستارهٔ برجيس كه عربيده مشترى ديرلر حكيم سنايى بيت قوس و حوتست و طاير و ارمزد * جدى و دلو از زحل بجويد مزد استاد لطيفى بيت هر آنكه زاده زدى در دباشد * اكرچه دايه اش ارمزد باشد * رابع نام پسرزادهٔ اسفنديار در ار مزد و اورمزد دخى ديرلر ل استاد ب معروف معلم و فننده ماهر كمسنه يه ديرلر حكيم انورى بيت تمتعى كه من از خلق در جهان دارم * همان جفاى پدر بود سلى استاد * كسر الفله عربيده سيد و مولى يعنى صاحب عبد و مماليك و جوارى ديمكدر عجم. بو مقوله لرى تصرف ايدوب كند و لسانلرنده استعمال ايدرلر بعض كلمه بى افعاله نقل ايدوب مصدرى اسم وكسر الفى ضمه يه و فتحه يه و فتحه يى كسره يه على هذا القياس تبديل ايدرلر استعمالى دلالت ايدر ل استخوان بند ب عضو اشكسته يى باغلدقلرى بند كه عربيده جبيره ديرلر و باغجى معناسنه ده كلور ابو المعانى بيت سنك جور تو كرده است دل را شكست * تا ز لفت استخوان بندم بكن ل استخوان رند ب فتح راء مهمله وسكون نونله هما قوشى معناسنه در بعض فرهنكده قرتال ديدكلرى سياه قوشدر شيخ عطار بيت فغان از حرص مشتى استخوان رند * همه سك سير تان و موش پيوند ل اشنود ب سكون شين معجمه وضم نون و واو معروفله بمعنى بشنيد يعنى ايشتدى ديمكدر امر در شيخ فخر الدين عراقى * قطعه * پروانه چو ذوق سوختن يافت * نبود بشعاع شمع خشنود * اين حال اكر عجب نمايد * بشنو ز من از نواى اشنود ل اميد ب عربيده كى توقع معناسنه در كاهى ميمى مشدد ايدرلر مولانا جامى بيت الهى غنچهٔ اميد بكشاى * كلى از روضهٔ جاويد بنماى ل اورمزد ب ارمزد مرقوم كبى درت معنايه كلور اول بر فرشته اسميدر كه روز اورمزده واقع اولان

بيت دلم چون در شكنج زلف بوده * بدست نازكش كاهى اسوده ل اشتوانه ب سكون شين معجمه وضم تاء مثناة وفتح واو ونونله يوزك و زهكيره ده ديمشلر ل اشكوفه ب مطلق چيچكدر اغاجده اولسون يرده اولسون شكوفه دخى ديرلر ابو على اغاجى بيت باش تا دوحهٔ اقبال تو اشكوفه كند * كز نسيمش همه آفاق معطر كردد ل اشكفه ب حذف واو ايله ده اشكوفه كبى در اثير الدين اخسيكتى بيت اى كل بستان آنك خنده زدى در وغا * از سر نيلوفرش اشكفهٔ ارغوان ل اشكونه ب سكون شين معجمه وضم كاف فارسى و واو معروف وفتح نونله بمعنى باژكونه يعنى عكسنه عربيده معكوس و مقلوب ديرلر ل اشكوه ب سكون شين وضم كاف و واو معروف و اظهار ها ايله حشمت و عظمت و وقار معناسنه شكوه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت صدق موسى بر عصا و كوه زد * بلكه بر درياى پر اشكوه زد ل اشكوهه و اشكهه ب كلاهما بسكون الشين المعجمه وضم الكاف الحقرق معناسنده كه عربيده فواق ديرلر ل اشنوشه ب سكون شين اول وفتح ثانى وضم نونله بمعنى عطسه يعنى اغسرمق ابو الخطير بيت دماغ خشك او اشنوشهٔ تر * چو آرد كوش كردون را كند كر ل اشنوهنه ب سكون شين معجمه وها وضم نون اول وفتح ثانيله مجمع الفرسده بمعنى عطسه يعنى اغسرمق ل اشنه ب سكون شين معجمه وفتح نونله ايكى معنايه در اول بمعنى اشنان مرقوم ثانى بعض نسخه ده صو يوزنده اولان يوصون و اغاجده اولانه ده ديرلر ل اطره ب سكون طا وفتح راء مهملتين ايله طعام قوينيلان نسنه كه تركيده بام ديرلر ل اغره ب سكون غين معجمه وفتح راء مهمله ايله اول جراحته ديرلر كه كردنده و قاسقده اولور عربيده نكفه ديرلر نعمة الله اور معناسنه ديمش كه بر شيشدر الم و وجعى اولمز آدمك و حيوانك بوش يرلرنده ظهور ايدر ل افجه ب سكون فا وفتح جيم فاسيله مزروعاتده و باغلرده قوش اوركتمك ايچون نصب ايتدكلرى نسنه در كذا فى ادات الفضلا ل افده ب سكون فا وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى شكفته يعنى آچلمش ثانى بمعنى شكفته يعنى عجبلنمش كذا فى مجمع الفرس ل اواره ب فتح واو و راء مهمله ايله بمعنى كرما يعنى محل تابستان و اسى كذا فى فرهنك جهانكيرى * ل اوبه ب سكون واو معروف وكسر باء موحده و اظهار ها ايله هرات اعمالندن بر قريه اسميدر كذا فى تحفة الاحباب ل اورامه ب اورامن مرقوم معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل اوسه ب واو معروف وفتح سين مهمله ايله بمعنى ربودن يعنى قاپمق كذا فى مجمع الفرس ل اوشنده ب واو معروف وسكون نون وفتح شين معجمه و دال مهمله ايله دوكمه كه قفتان كوكسنه و يكلرينه ديكرلر اكا اخكوچه و اخكوژه دخى ديرلر ابو المعانى بيت بى مشقت ديكران بكشايد آن اوشندها * بر مرا كويا طلسم كنج بكشودن محال ل اوشه ب سكون واو معروف وفتح شين معجمه ايله براوت اسميدر ل اوفسانه ب بمعنى افسانه پور بهاى جامى بيت حيدرش كفت من ندارم زر * او فسانه مخوان و رنج مبر ل اوله ب سكون واو معروف وفتح لام ايله طوشنجل كه آله دخى ديرلر ل اشترزهره ب قورقق و كاهل كمسنه كذا فى المحمودى ل استخوان افشانده ب اى تخم خرما كاشته و بر زمين ريخته ايضا منه ل مع الياء ب

اردی سکون را وکسر دال المهملتین ایله مخفف اردی بهشت یعنی اوّل کوز آینه دیرلر
حکیم فردوسی بیت دی بهمن واردی وفرودین * همیشه پر ازلاله بینی زمین امتوی
سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله مهره پشت یعنی ارقه ده اولان خرده کموکلر کذا فی
فرهنك جهانکیری امهات سفلی یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه اوی سکون
واو مجهول ویای موقوفه ایله بمعنی اوکه اسماء اشارتدندر ایضا منه باب الباء المفتوحة
مع الالف * با ایکی وجه ایله استعمال اولنور بر وجهی حرفدرکه تفصیلی عالی مقدمه ده
ذکر اولندی بر وجهی دخی کلمه در بوده ایکی معنایه کلور اول شوربادرکه ترکیب ایدوب
ماستبا ودوغبا وغوره با دیرلر بوبانك اصلی آبادر حکیم سنایی بیت کی شود صفرای تو
ساکن زخوان ما که هست * مطبخ مارا بجای زیربا تقصیربا * ثانی با دالفظندن مخففدر
اولسون معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مهمان شاهم هرشبی برخوان اخوان
الصفا * مهمان صاحب دولتی کش دولتی پاینده با بابا یعنی اتا عربیده کی اب معناسنه
کرك حقیقة کرك مجازا شانی متحمل اولان آدمه رعایة لشانه بابا دیرلر ظهوری درساقی
نامه بیت بابای شفیق پیر خوشدم * تاریخ کهن سرای عالم بادا عربیده کی تمنی
وترجی معناسنه شاعر بیت تا فلك بادا اینچنین بادا * این شتر کربه دائما باشد * دیگر بیت
بادا همیشه عاقبت کار تو محمود * در بزم شود شمع رخ کام تو افزود بادافرا سکون فا
وفتح راء مهمله ایله فعل شره جزا نتکم فعل خیره جزایه پاداش دینلور امیر معزی بیت
موافقان وترا مخالفان ترا * زمهر وکین تو پاداش باد وبادافرا * بو بیتده لف ونشر مرتب
صنعتی واردر بادپا سکون دال مهمله وفتح باء فارسیه ایله سرعت مشیدن کنایه در
اکثر آت تعریفنده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بادپای آب رادردی باهن بسته بود
این دمش زنجیر درکردن دوان می آورد * مولانا هاتفی بیت نشستند بر بادپایان روان
کرفتند چرخان زیر آهوان بادپروا سکون دال وراء مهملتین وفتح باء فارسی وواو ایله
اولره روزکار کیرملك ایچون ایتدکلری پنجره که بادکیر دخی دیرلر حکیم خاقانی * قطعه *
زخط استوا وخط محور * فلك را تا صلیب آرد هویدا * زتثلیثی کجا سعد فلك راست *
بتربیع صلیب وبادپروا بادبیما سکون دال مهمله وفتح باء فارسیه بوش یلجی
یعنی بیمعنی وبی فائده کزیجی معناسنه استاد لبیبی بیت یکی بادبیمای کزن بود * که ازکینه
باخویش دشمن بود بادصبا غایت لطیف وموافق طبع هوادر ابو المعانی بیت بادصبا
کربکذرد ازکوی جانان درسحر * آرد زبوی زلف یار برجان بیمارم خبر بادمسیحا
یعنی معجزهٔ عیسی علیه السلام کذا فی شرفنامه باده پیما باء ثانی فارسی ومفتوح
وسکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی شراب خورو شرابخواه معناسنه خواجه حافظ بیت
چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان بادپیمارا بارجا سکون راء
مهمله وفتح جیم فارسیه ایله دیوان معناسنه بارك جمله معنیسندن بری بارکاه درکه مراد دیواندر
میرخسرو بیت دل پاکش که هست ازکینه معصوم * بیجا آهن ودربارجا موم *
بارخدا سکون راء مهمله ایله خدای تعالی دیمکدر لفظ بارك اون طقوز معناسندن

معناسندن بری نام خدای عزوجلدر وخدانك برمعناسی دخی صاحب باردرکه اصلی
خدای بار ایدی علم اولمجق ترکیب بوزیلوب مضاف الیه تقدیم اولندی تمام انا ما صاحب
دیمك اولور وبار الله تعالی درکاهندن غیریده اولمدوغندن لفظ مذکورك اطلاقی
حق تعالی حضرتلرینه مخصوصدر منوچهری بیت شاه ملکان پیشرو بارخدایان *
زایزد ملکی یافته وبارخدایی * حرف رانك سکونیله اولمجق معنی ذکر اولنان اولندر اما کسریله
اولدقده لفظ عربی اولورکه اصلی باری در ایاجی دیمکدر حکیم انوری بیت ای بر اطراف
ملك فرماندهی * وی بر ابنای دهر بارخدای * ودخی شعرا ممدوحنه خداوند معناسی
محلنده بارخدا دخی دیرلر بو معنایه حکیم انوری بیت اجل از بارخدای اجل اندرنکذشت
کرتوکویی که زمن درکذرت این سودا بارسا سکون را وفتح سین مهملتین ایله یعنی
اول کاریعنی اول ایشلنن ایش معناسنه وایشلك اولی باغ سخا دنیا ومردسخی کذا
فی المحمودی بالا بش معنایه کلور اول ابعاد ثلثه نك اولی که بعد واوج دیرلر نتکم
بو بیتده واقعدر بیت چو آمد بدان کوه هیزم فراز * بدانست بالا وپهن ودراز *
بالا بعد وپهن عرض ودراز طولدن عبارتدر مذکور بعدده انساندن غیری حیواناتده
وجماداتده جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت لازم اولدوغیچون
بو وجه معناسنه استعمال اولندوغندن بعدك طرف اعلاسنه بالا دیرلر مقابلی پستدر
وکاهی زیر ایله ده مقابل ایدرلر نتکم مولانا جامی بیت هرنقش عجب کد زیر وبالاست *
برهان وجود حق تعالیست * عربیده اوج وچغتای لساننده اوزو دیرلر بو وجه دیمك
اولور سبعهٔ سیاره ده سور تعریفنده بیت ایلمك دست جرم غبرانی * اوندورایتماك
سپهر خضرانی * ثانی بمعنی قد وقامت که قد وبالا دیرلر خواجه حافظ بیت شدم عاشق
ببالای بلندش * که کار عاشقان بالا کرفتست * ثالث بمعنی فرق سر وهر نسنه نك
طرف اعلاسنه بالا دیرلر مسعود سعد سلمان بیت ای شاه به پیمود زمین را وفلك را
جاه تو وقدر تو به بالا وبه پهنا * رابع بمعنی احسن یعنی بهترکه ازان بالا دیرلر اندن یکدر
دیمك اولور کمال خجندی بیت درچمن برخاستست از سرو فریاد وفغان * تا ازان بالا
حدیثی عندلیبان کفته اند * خامس یدك آت معناسنه که عربیده جنیب دیرلر حکیم
فردوسی بیت ببالای رزم اندر آورد پای * خروشان وجوشان درآمد زجای *
بو معنایه حکیم اسدی بیت هزار اسب بالای پیشش درون * ببر کستوان وزره کونه کون
بالوا سکون لام وفتح واو ایله ثمره کو دیدکاری علتدرکه وجود آدمیده فضلاتدن
بلغمدن ظاهر اولور بانوا فتح نون وضم ایله ده جائزدر منعم ومالدار معناسنه میر
نظمی بیت اکر بی نوا واکر بانوا * هر آیینه آخر رود زین سرا * ودخی شهرت صاحبی
معناسنه در باها سکون هاء اول وفتح ثانیله جمع بها در اوج معنایه در شوربا
ودربا وعربیده منی معناسنه درکه مفردی عربی وجمعی فارسیدر تفصیلی باء ذیلنده ذکر
اولنور بایا فتح یای تحتانیله بمعنی بایست ومجمع الفرسده ضروری معناسنده
مرویدر مثال معنی اول حکیم سوزنی بیت بایاتری بیسی زم ابر بنات * از بهر تاذام

بودن دلهای خاص وعام * وله بیت بایاتری بصباحت عالم را * از بهتری بسینه بیماران *
بیا فتح باء موحده ایله نیجه معنا سنه در ابو شکور بیت بیا روزکاری برآید برین
کنم پیش هرکس هزار آفرین * بتا فتح تاء مثناة ایله یعنی بکنداركیج و فارغ اول اسم امرد ر
لکن کند و صیغه سندن ماضی و مضارع و مصدر تصرفاتی راقم الحروفك منظوری
اولمامشدر شمس فخری بیت ریاض پرکل معنیش چون بمدحت شاه * ره حدایق
سحر وبدایعش تو بتا * بو معنایی موید شیخ سعدی بیت بکفتانه آخر دهان ترکنم *
بتا جان شیرینش درسرکنم * ودخی بر نوع طعامدر بدا فتح دال مهمله ایله لفظ
فاحش یعنی یرامز سوزه دیرلر ابوالمعانی بیت کفتم ای ماه جبین بزم مرا روشن کن
ازچه آزرده شدی این سخنم نیست بدا * ویرامز نسخه یه ده دیرلر حکیم خاقانی بیت بدا
سلطانیا کورا بود رنج دل آشوبی * خوشا درویشیا کورا بود کنج تن آسانی * وعربیده
ابتدا معناسنه در برا فتح راء مهمله ایله اطعمه نوعندن بر نوع طعامدر ات وقیمه
و بهارات ایله آیه کوفته سی کبی یاغی ایدوب یاغ ایله قاورب تناول ایدرلر بوری دخی دیرلر
بو دخی بر نوع طعامدر مدور کوفته ایدوب یرلر اکثر برانی بوری ایله مترادف ایدوب ایرادایدرلر
نتکم عرفی شیرازینك بو بیتنده واقعدر بیت ماه براشوی و ستان بوری شوی * درخوان نعمتت
نتواند بوابری بردا سکون راء وفتح دال مهملتین ایله صدای مهیب وجنکده اولان
های وهوی شمس فخری بیت ابو اسحق که افلاك اختر ازا * همیکویند هان از راه بردا *
بعض فرهنکده لغز معناسنه اولدوغی رسیده نظردر برشیا سکون راء مهمله وکسر
شین معجمه و یای ساکنه وفتح جیم ایله ایران ایله توران مملکتی اراسنده واقع بر مکان اسمیدر
برصیصا سکون راء مهمله ویا وکسر صاد اول وفتح ثانیله بر شیخ عابدك نامیدر
بو قدر زمان عبادت ایتمشیکن بعده بر قیز سببی ایله کافر اولدی دیرلر حقنده روایات مختلفه
واردر تفصیل احوالی کتب تواریخده مسطوردر برنا سکون راء مهمله وفتح نونله
ایکی معنایه در اول بمعنی جوان یعنی صباوتی و تازه لکی کچمش یکت شیخ سعدی بیت بران
حمل کردند برنا و پیر * که پروای خدمت ندارد فقیر * حکیم سنایی بیت هر کجا دولتیست
برنایی * تو بدان کس مخج که برنایی * شاه کبود جامه بیت عشق و پیری سر بسر زشتی
ورسوایی بود * ره بده بروی اکر یاری دلم برناسنی * ثانی حنا معناسنه درکه برناك وبرناه
دخی دیرلر برهلیا سکون راء مهمله وفتح ها و یای تحتانیله تخم رازیانه کذا فی اختیارات
بدیعی بسا فتح سین مهمله ایله بتروچوق ونیجه معنالرینه در مخلانه کون استعمال
اولنور نیجه معناسنه شاعر بیت زهر بیرون بپسندی درونش همچنان باشد * بسا
حلوای صابونی که زهرش درمیان باشد * ودخی مملکت فارسده بر شهرك اسمیدر که فسا
دخی دیرلر بسا بسا بسای مرقومك معناسنه مبالغه وتأکید قصد اولندقده
ایراد ایدرلر بطحا سکون طا وفتح حاء مهملتین ایله کعبهٔ مکرمه شرفها الله
تعالی قربنده واقع اولان طاغ اراسنده کی وادینك اسمیدر خصوصا وهر طاغ اراسنده
واقع اولان وادی یه دیرلر عموما اکرچه لفظ عربیدر لکن شعرای عجم شعرلرنده

شعرلرنده استعمال ولسانلرنده جاری اولمغله تبرکا و تیمنا بو مجموعه ده ثبتی روا کورلدی مولانا
جامی بیت علمش بر حرم بطحازن * تیغ قهرش بسر اعدازن بغا فتح غین معجمه ایله
حیز و مخنث معناسنه در خلاق المعانی بیت هرکه در کون هلد بغا باشد * کرم زکی شهر ما باشد
حکیم سوزنی بیت زن کفت این مسلمان در کون همی برد * این کیر مرده ریك ندانم بغا کند
بغرا سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله ارکاع خنزیر که کراز دخی دیرلر ضم بایله
بر طعامدر بکیتا کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله اکابر و اعیان
و رؤسای قومه دیرلر بلا معروف لکن فارسیده کهنه و پوسیده معناسنه بعض فرهنکلرده
قره صفره دیرلر بلکا سکون لام وفتح کافله بر لفظ درکه طائفهٔ مغل سوزاولنده ایراد
ایدرلر یعنی بر اسمی ذکر ایتدکده مقدم بلکا دیرلر مثلا بلکا تکین و بلکا خاصبك دیرلر حکیم
انوری بیت شیر چرخ از بیم شیر رایت افغان کند * کالامان ای فخر دین اینانجه
بلکا خاصبك بلما سکون لام وفتح میمله قبا اولان نسخه معناسنه یعنی بی فائده ایری
اولان نسخه قبا صقاله بلماریش و بلمه ریش دخی دینلور میر نظمی بیت ریش بلما دارد آن
ملحد خرك * موی تا بازاشو دسرمایه یك بنیا سکون نون وفتح یای تحتانیله بعض
نسخه ده نونك کسره باء موحده ایله بر طعامدر که اکثر یاران تفرجه کتدکلرنده بشوررلر
کذا فی مجمع الفرس بوا بوزن هوا بمعنی بادا بو دادخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که خرم
بوامیهن و مان تو * بکیتی پراکنده فرمان تو بها قیمت و عربیده حسن و آن معناسنه
بهرا سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی بجهت و برای چیزی حکیم سنایی بیت حاجت
عقل اندر وکشت روا ای عجب * ساخت ز بهرای خویش از دل وطبعش سلب بهمنا
بهمنان لفظندن مرخمدر یعنی بهمن اصفر و بهمن احمر دیولر ایکی نوع اجزادر بیا فتح
یای تحتانیله استخبار عن الشیء یعنی بر نسخه دن سؤال درکه نیجه دیمکدر ابوالمعانی بیت
ای صبا کر بکذری از کوی جانان راست کو * در شکنج زلف او حال دل زارم بیا مع الباء
باب ایکی معنایه در اول بمعنی پدر شیخ عطار بیت کر بخوانی باب و مامت را بنام *
نعمت حق بر تو میکردد حرام * مام مادر معناسنه در حکیم خاقانی بیت عطسهٔ او آدمست
عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف کز شرف عطسهٔ او بود باب * ثانی سزاوار معناسنه که باب
فلان یعنی لایق فلان دیمك اولور طالب آملی بیت دل پرآبله داری بیلاك مژکان ناز
که این متاع تو باب کهر فروشا نست باب باء فارسیله ده پدر معناسنه استعمال
اولنور حکیم سنایی بیت هرد و رادر جناب عشق طلب * پارسی باب دان و تازی آب
باتب فتح تاء مثناة ایله بمعنی سزاوار ولایق که بابت و باب دخی دیرلر مولانا عبد الباقی
هروی بیت یار چو کل در صفا عاشق بلبل نوا * خنده باورا سزا بابت من کریه است
باراب فتح راء مهمله ایله بمعنی فاراب بر واسع و عظیم ناحیه نك اسمیدر که ماوراء النهر
جیحونده واقعدر حکیم سوزنی بیت نیست آن سرکه وی بارابیست * نه چو آن سرکه وست
در باراب باران شتاب ضغنقلی یغمور یعنی شدت و وفرت ایله یغان یغمور
بانوکشست فتح کاف وشین معجمه وسکون سین مهمله ایله رستمك قزی اسمیدر حکیم

فردوسی بیت از آتش کسی کردبانو کشسب * ایا خواسته همچو آذرکشسب کی بت فریب کی
مشهور مالکی دن بکرمی درد بجی کونی امیددر کی بتکوب کی سکون تاء مثناة وضم کافله
ریجال نوعندن قوزایجی وسود وبال ایله ایدرلر بونوع ریجالدر شمس فخری بیت بر دشمن
دراوشدروز تیره وزغم * لوزینه دمذاقش بتکوب می نماید کی بتیاب کی سکون تا وفتح
یای تحتانی ایله رنج و تعب ودرد ومحنت معناسنه میر نظمی . بیت اکر قانع نباشی
روزبت هم * کشی بتیاب بسیار دردوعالم کی بدرشب کی سکون دال وراء مهملتین ایله
آیك اون دردنجی کیجه سی که تمام ماه بدر اولور اصلنده شب بدر ایدی علم اولیجق مضاف
الیه تقدیم اولندی قاعده فرس اوزره میرنظمی بیت خیال عارض ان ماه یارب *
کندکی خانهٔ دل رابدرشب کی براب کی سکون راء مهمله ایله ده وکسریله ده جائزدر
صو باصرمزروغات و بوستان شاعر . بیت روان شد آنچنان سیل سرشکم * جهان
بوده براب از جوی اشکم کی برغاب کی سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صوبندی
معناسنه کذا فی شرح السامی فی الاسامی حلیمی زاء معجمه ایله روایت ایتشدر اما صحی
راء مهمله ایله در مجمع الفرسده صو جمع اولدوغی یردر کی بسارو کی فتح سین وضم راء
مهملتین وواو معروفله بمعنی خوشه چینی یعنی تارلا و بوستانك محصولندن صکره باشق ایتمك
کی بط شراب کی کلندرد رکه باده فروشلر آنکله شراب اولچرلردوکرلر وباده یه مخصوص
اولان ظروف خواجه حافظ بیت صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست * فغان فتاد
به بلبل نقاب کل که کشید کی بناسیب کی فتح نون وکسر سین وسکون یای تحتانیله صاقز
اغاجنك یمشی که نمشك دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا دیرلر وترکیسنی نعمة الله بنوش
وایاش مندریس وحلیمی چرته دیو یازمشلر اما بزم بیلدیکمز منه کوشدر کی بنداب کی
سکون نون ودال مهمله ایله جزیره معناسنه کذا انجوحت دخی دیرلر ومتصل معناسنه ده
کلدوکی رسیلهٔ نظردر کی مع التاء * بابات کی فتح باء موحده ایله مسعود ومبارك ونیکبخت
دیمکدر ابوالمعانی بیت دوش در بزم آمد خجر بدست آن مست ناز * طالع نجم مکو
مقرون بابات باشدست کی بابت کی فتح باء موحده ایله لایق وسزاوار معناسنه که
بابت اودیرلر انك لایقی دیمك اولور خواجه سلمان بیت آنچه کرد اسکندر اندر باب سد
مملکت * بابت آن ثانی جم باره بغداد کرد * ابوالمعانی بیت در دلم فکر وصال ومقتضای
عشق غم * هر کسی باقدر خود را بابت خود میشود کی باد بدست کی بیحاصل وتهی دست
دیمکدن کنایه در ابن یمین * قطعه * تکیه بر چار چیز می نکنی * که شوی زان امید باد
بدست * بروفای زن وتعصب عام * خونی امرد وتواضع مست کی باد بروت کی سکون
دال وضم باء موحده وراء مهملتین ایله بد اخلاق وبد طینت اولان معجب ومتکبرلر حقنده
ایراد ایدرلر بوسوزدر که معنای ترکیبی بیغنه قواره یعنی ضرطه دیمك اولور زیرا بروت
ضم باوراایله بیق دربادمعلوم میرنظمی بیت بردمان نکند زندکانی باد بروت * فلاع
بکون خمیسان دهد بروتش باد کی باد دست کی یعنی مسرف ومتلف النه کیرن مال
دنیایی خرج وتلف ایدنه دیرلر شاعر بیت از بوی ناید بهم دست چنار باد دست * بسکه بر نقد

بر نقد لطافت ساخت ابر درفشان کی بادفت کی سکون دال مهمله وفتح فایله براغاجدر
روزکاراسد بکه اندن رایحهٔ طیبه ظاهر اولور حکیم اسدی بیت پرازکوه وبیشه جزیری
فراخ * جزیری همه عود وبادفت شاخ کی بازخواست کی سکون زاء معجمه وخاو واو معدوله
ایله روز محشر معناسنه اعمال ناسدن سؤال وحساب طلب اولنمغین کیرو استمك معناسنه
خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ زآب حرام ما
کی بازداشت کی سکون زا وفتح دال مهمله وسکون شین معجمتین ایله کیرو طوتمق ومنع ایتمك
وحمایه ایتمك وصاقلمق معنالرینه استعمال اولنور ابوالمعانی بیت فلك که نعمت دنیا
مراکند بازداشت * زهرطرف چومرا باز داشت معتادش کی باشت کی سکون شین معجمه
ایله اول اوزون دیرکدرکه اورزینه سقف خانه ایدرلر اکا تیروشاه تیرو فرسب دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت بی پایه ترا و سقف بی باشت * با عقل نمیتوان نکه داشت
کی بالست کی فتح لام وسکون سین مهمله ایله بمعنی دوشیزه یعنی بکر قیز حضرت مولانا
قدس سره بیت کیست که از دمدمهٔ روح قدس * حامله چون مریم بالست نیست
کی بالشت کی کسر لام وسکون شین معجمه ایله بمعنی بالش یصدق معناسنه شیخ عمادالدین
رباعیه * درچشم محققان چه زیبا وچه زشت * سرمنزل عاشقان چه دوزخ چه
بهشت * پوشیدن بیدلان چه اطلس چه پلاس * زیر سر عاشقان چه بالشت وچه
خشت کی بایست کی کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله ایله حاجت یعنی کرك دیمکدر اسم
مصدر اولور ابوالمثل بیت کفت من پاسخ تو باز دهم * آنچه بایست بست سازدهم
فعل ماضی دخی اولور کرك ایدی معناسنه حاتم کاشی بیت یار رنجید زبدمستی دوشت
حاتم * باده بایست باندازه خوری زورنبود کی بت کی بوزنات آهاردرکه چلاهلر بزه وقماشه
سوررلر وکاغده سوردکلری آهاره دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال دینی ودین انکه
درزمان مصاف * دهد بخون عدو تاروپود اورابت * ودخی هرنه که آهار کبی سوریلور اوله
میرعماره بیت ریشی چکونه ریشی چون مالهٔ بتالود * کویی که دوش تاروز بر ریش
کوه پالود * وبعض فرهنکده بمعنی چلاه خانه فرهنك حسین وفایی ده برنج پخته معناسنه
مسطوردر کی بتکوت کی سکون تاء مثناة وضم کافله بمعنی بتکوب مرقوم که بر نوع ریجالدر
کی بخت کی درت معنایه کلور اول معروف طالع سعد معناسنه شاعر بیت طالع و بخت
مراهیچ منجم نشناخت * یارب از مادر کینی بچه طالع زادم * ثانی دولت وعزت معناسنه
شاعر * مصرع * بخت پاینده خدایار وسعادت باقی * ثالث پدر پدرکه عربیده جد
وفارسیده نیا دخی دیرلر . بیت پدر چون بخت خود بد مرد عاقل * نبوده همچو من از خویش
غافل * ابوالمعانی بیت چو تاج وتخت او میراث بخت است * سرافراز شهان این بخت
وتخت است * رابع عمودکه کرزده دیرلر اول زمانده انکله جنك ایدرلر ایدی شاعر
بیت کرفته بخت را باقوت دست * حواله کرده بود آن پیل سرمست کی بخست کی فتح
خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول اویقوده بوغازدن یاخود ککزدن ظاهر
اولان صدا ترکیده خورلدی دیرلر ثانی بنه اویورکن آغر باصمق که عربیده کابوس دیرلر

ثالث بر جانوردر جگرکه به بکزر کذا فی فرهنك جهانکیری کی بدپشت فی سکون دال
مهمله وشین معجمه وضم باء فارسیله بدخوی آت وقاطرکه ایراوردر مزوبند رمز اوله میرنظمی
بیت سخت بدپشت توسن کردون * زیر جاهل شود همیشه زبون کی بدروشت فی سکون
دال وواو وشین معجمه وضم راء مهمله ایله اسلام ایله کفار میاننده اولان سنور وسرحدکه
عربیده ثغور دیدکلریدر ودخی امید معناسنه ده رسیده نظردر کی برات فی حکم پادشاهی
معناسنه نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت هرکس بقدر خویش کرفتار محنتست * کس را
نداده اند برات مسلمی * طالب آملی * مصرع * ما را برات نشأه افیون داده اند
کی برغست فی سکون را وسین مهملتین وغین معجمه ایله تحفة الاحبابده ومعیار جمالیده
چارپا حیوان یدوکی اوت معناسنه شمس فخری بیت برای دشمنان کاو طبعش * زشهد
حنظل آرد دهر برغست * فرهنك حسین فاینده تره بهاریدرکه طعمی تیزدر تازه سن
بشورب یرلر قورید قده حیوانات یدررلر وفرهنك جهانکیریده کیاه خودرویکه مزروعات
اراسنده وارمق کنارنده بتر بعض روستایی لر طعامه قورلر اکا پرند ومجه دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت برین قرانی کرسوزنی نه شاعر * خدای داند تا چند خاید برغست * وبو معناسی
دخی ایجه ارقلردر که زراعین چقدوغی یردن اکنلر اراسنه آقیدرلر خسروانی بیت
وکر شراب نبودی وحاجتی بودی * زنوك هر مژه راندمی دوصد برغست * بعض
نسخه ده صو اوزنده یشل نسنه که یوصون دیرلر والختیارات بدیعیده برغست کیاهیست
بتازی قثا بری وعلول کلول نیز کوینه مسطوردر کی برکاشت فی سکون راء مهمله
وشین معجمه وفتح کاف ایله فعل ماضی در دوندردی معناسنه مصدری برکاشتن کاور
برکشتن دخی دینلور حکیم اسدی بیت چوکوینه از جنك برکاشت پشت * ازان به که
کوینه دشمن بکشت * بو معنایه حکیم فردوسی بیت عنانرا به پیچید وبرکاشت اسب
بیامد بکردار آذرکشسب کی برکست فی سکون را وسین مهملتین وفتح کاف عجمیله یعنی
معاذالله ومبادا حکیم فردوسی * مثنوی * فرستاد پاسخ بشیروی باز * که ای تاجور
شاه کردون فراز * سخنها که کفتی تو برکست باد * دل وجان بدکیش مرکست باد *
شمس فخری بیت کسی چون او بود در ملك هیهات * شهی چون او بود بر تخت برکست *
کی برکشت فی سکون را وشین معجمه وضم کاف فارسیله بر نوع اوتدر صاج کبی بر ریشه
طولاشوب اوزانور کی برنجاست فی فتح را وجیم وسین مهملتین وسکون نونله نسخه میرزا
ابراهیمیده بو نوعندن براوتدرکه بوی مادران وبانجاست دخی دیرلر بعض نسخه ده برنجاست
وبرنجاسف دخی واقع اولمشدر کی برهخت فی سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح هایله صیغه
ماضیدر ادب ایلدی وتعلیم ایتدی معناسنه مصدری برهختن کاور شمس فخری بیت
بسان هندوان ترك فلك را * بچوب کین بمالید وبرهخت کی بسادست فی فتح سین اول
ودال مهملتین وسکون سین ثانیله بیع وشراده واخذ واعطاده وعده معناسنه مثلا
بسادست دادیعنی وعده دادابو شکور بیت ستد وداد مکن هرکز جز دستادست * که بسادست
خلاف آرد وصحبت ببرد * دستادست دیمك نقد دیمکدر کی بست فی سکون سین مهمله ایله

دیمك معناسنه مسطوردر بو معنایه حکیم فردوسی بیت سپهبد برآشفت وکفت از نبرد
مرا چرخ کردان نکوید که برد * حکیم انوری بیت مصرع حکم توصد بار فزون * چرخ را
کفته بود کرده برد کی بردابرد وبردبرد فی کلاهما یعنی بردمرقوم حکیم سوزنی بیت روزدار
کیرو بردابرد میدان نبرد * هر غلام شه بردی همنبرد زال باد * حضرت مولانا قدس سره
بیت همت سبك مدارکه باهمت شکرف * چاوش پادشاه براندکه برد برد * مصدری
بردیدن اولور وبعض فرهنکلرده یعنی سنك منقولدر کی بردمید فی سکون راء وفتح دال
مهملتین وکسر میمله اوج معنایه دراول ظاهر اولدی ثانی سبزه ودرخت بتدی ثالث غضبناك
اولدی معناسنه درکه بو معنایه حکیم فردوسی بیت چو رستم بیامد سپهبد شنید *
زدریای آتش زکین بردمید کی برسید فی یعنی پرسید یعنی سؤال ایلدی حضرت مولانا
قدس سره بیت چون درو آثار مستی شد پدید * یك مرید اورا ازاندم برسید *
کی برفند فی سکون راء مهمله ونون وفتح فایله یعنی لشکر میرنظمی بیت چو آمد سپهبد
بدامان کوه * در آنجا بدیدند برفند انبوه * ودخی سخن مقبول وجای عمیق معناسنه در
کی برك بید فی سکون پیراغنه مشابه بر نوع دمور درشیخ نظامی بیت بدی کرخود بدی
دیو سفیدی * به پیش برك بیدش برك بیدی * امیرخسرو بیت کشت رعنایان بود
درزیر بید و پای کل * بوستان شیر مردان برك بید خنجرست * بو معناده بید برك دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت کر آری بخوارها درع وترك * بکجا باشدت یك یك بید برك *
کی برمخید فی سکون راء مهمله وفتح میم وکسر خاء معجمه ایله یعنی فرزند عاق یعنی والدینه
عاصی ولد ابو شکور بیت مرا اورا یکی برمخید پسر * زمهر جهان بدپدر کینه ور کی برکند
سکون را مهمله ونون وفتح کافله یعنی از بیخ برآورد یرندن قوپاردی دیمکدر کی پرند فی
فتح راء مهمله وسکون نونله قابچ جوهری که کسرتین ایله برند وفرند دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت بینداخت تیغ برند آورش * همیخواست ازتن کسستن سرش کی برنیامد فی فعل
ماضی منفی در ایکی معنایه اول باشه چقمدی معناسنه میرنظمی بیت ابا هیست از جهان
امیدواری * برنیامد زهیچکس یاری * ثانی حقندن کلمدی دیمکدر کی برنیاید * فعل
مضارعدر اوچ معنایه اول کلمز یعنی ظاهر اولمز دیمکدر شیخ سعدی بیت عاشقان کشتکان
معشوقند * برنیاید زکشتکان آواز * ثانی زمان مرور ایتمز ثالث باشه چقمز دیمکدر
ابو المعانی بیت چنین کردی که دلخواهد برآید * همین دانم که کارت برنیاید کی برود فی ضم
راء مهمله وواو معروفله احمد بن اسمعیل مشکلاتنده شانه که درکننه نقل ایلمش کی بروفرود فی
ضم رائین مهملتین وفا وواو معروفله یعنی فراز ونشیب وزیر وبالا شیخ نظامی بیت چون
بوددرست کار وبارت * بندیش زبر وفرود کارت کی برومند فی ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح میم وسکون نونله اصناف ثلثه ده استعمال اولنور بر تعبیردر مثلا انسانده دولتلو
وسرمایه لو وغنی ومالدار واصحاب جاه واجلال ووسعت رزق ومرفه الحال دیمکدر
وحیواناتده قوی الاعضا وصحیح البدن وفربه وتوانا ونباتاتده فیض ولطافت ونشو ونما
وطراوت معناسنه در شیخ سعدی بیت خدیو خردمند وفرخ نژاد * که شاخ امیدش

برومند باد * وله * مثنوی * برومند باد آن کرامی درخت * که در سایهٔ او توان بر درخت
که از میوه آرایش خوان دهد * که از سایه آسایش جان دهد ﴿ برهود ﴾ سکون راء مهمله
وضم ها و واو معروفله ایکی معنایه در اول بیهوده سوز ثانی حرارت آتشدن اثوابك رنكی
متغیر اولوب صرارمق مثال معنیٔ اول شاه ناصر خسرو بیت چو نرم کویم با تو مراد رشت
مکو * مسوز دست جز آنرا که مر ترا برهود * مثال معنیٔ ثانی ابو شکور بیت جکر بخواهم
برهود من بیاده چنانك * تراز وان دل از عشق آن کهین برهود ﴿ برید ﴾ کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانیله قاصد معناسنه در شاعر بیت ناکهان ظاهر شدان جانب برید * کش پیام
دوست در کوشم رسید * عربیده اون ایکی فرسخ یره دیرلر ﴿ بزماورد ﴾ سکون زاء معجمه وراء
مهمله ایله اتوتره وخایکنبه که یوفقه اتمکه صاروب یوله کوتوررلر آکا عرفده نواله دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ﴿ بساوند ﴾ فتح سین مهمله و واو وسکون نونله قافیهٔ شعر وغزل
استادلیبی بیت همه یاد وهمه خام وهمه سست * معانی باز کونه نابساوند ﴿ بسند ﴾
فتح سین مهمله وسکون نونله بمعنی کافی وتمام امیر خسرو بیت بسندست اینکه زلف اندر
بنا کوشت علم کیرد * مفرما غمزهٔ خونریز را کر خط حشم کیرد * استاد منجیك * قید
بگاکن از و دور شو از دهر دون * هرچه با خربه است بهر تر آن بسند ﴿ بغداد ﴾ مشهور
شهردر عراق عربده واقع حضرت امام اعظم وهمام اکرم ابی حنیفه رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینك مرقد متبرکه سی خارج شهرده نهر شطه قریب یرده واقع وقارشو یقاده
امام موسی کاظم رضی الله عنه حضرتلرینك مرقد شریفی اولدنی کنار دجله ده واقعدر
وداخل شهرده قراکو قپویه قریب حضرت شیخ الشیوخ عبد القادر کیلانی قدس سره
العزیز حضرتلرینك مزار متبرکه سی عظیم آستانه در وآق قپو داخلنده شیخ شهاب الدین
سهروردی قدس سره العزیزك مزار شریفی وقارشوده کی قوشلر قلعه سی دیمکله معروفدر
حضرت شیخ معروف کرخی وجنید بغدادی وداود طائی وحسین بن منصور حلاج وبهلول
دانا قدس الله اسرارهم مزار شریفلری بونلردن ماعدا بیحد وبی قیاس اولیا مشهرا بجنده
شیخ محمد الوتر وشیخ ابو الحسن قدوری وبونلر امثالی مشایخ عظام واعزهٔ کرام مدفونلردرکه
حسابلرن جناب الله جل ذکره بیلور بو سببدن برج اولیا دیو نام قومشلر ودار السلام
دخی دیرلر قدیم زمانده شهر قارشو قوشلر قلعه سی یرنده ایمش خلفاء عباسیوندن
ابو جعفر منصور الدوانقی حالیا شهر اولان مکانی قلعه وحصار وایچ قلعه بنا ایدوب
خلفاء عباسیونه تختکاه اولمش غایت واسع قلعه در قدیم زمانده اول مرتبه معمور
ایمش که بیك التیوز حمامی وار ایمش سائر ابنیه سی آکا قیاس اولنه وبغداد دیو خطوط
جام جمدن که بر مصنوع جامدر بر خطك اسمیدر که خط بغداد دیرلر الثی خطك دخی آدلری
واردر حکیم خاقانی بیت دجله دجله تا خط بغداد جام * می دهید واز کسان باد آورید
﴿ بغند ﴾ فتح غین معجمه وسکون نونله صغریدن غیری آکا بکزر بر درشت دریدر غرغند
وفرغن وغرغنه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت در حمله ازنکا ور دشمن جدا کند * کیمخت را
بناخج وشش مهره از بغند * وله بیت روز هیجا از سر جابکسواری بردری * از فرخش وران

بباغ بهشت * ور از جوی خلدش بهنکام آب * به بیخ انکبین ریزی وشهد ناب * سرانجام
کوهر بکار آورد * همان میوهٔ تلخ بار آورد * خامس بارکاه معناسنه درکه اختصار
طریقیله در میر خسرو بیت کلاه بارت شه براوج میغ * کنکر قصرت زند بر اوج تیغ *
سادس بمعنی بیخ وبن حکیم سنایی بیت قفس تنك چرخ وطبع حواس * پروبالت بکنده
از بن وبار * سابع مترادف کار درکه کار وبار دیرلر ترکیده ایش کوج دیدکلری معنایه در
حکیم سنایی بیت بود در ماتم سرای دین چندین نای ونوش * بود در رعنا سرای دیو
چندین کار وبار * ثامن جای جمعیت ومحل بسیاری معناسنه که هند وبار وکنجبار
ودریابار دیرلر کمال اسمعیل بیت بخاتم توکه درباش تا کمرکاهست * بخامه آب که سر
میبرد بهند وبار * حکیم فردوسی بیت بیارم نشانمش بر تخت بار * وزان بس کشایم در کنج
بار * تاسع بمعنی بارنده که زلف مشکبار وباران بارکبی استاد بیت اکر باران خود را
اوکند بار * زمین پر سیم وزر کردد چو عبهر * عاشر حاصل نباتات معناسنه حکیم ازرقی
بیت باغیست عارض توکه دارد بنفشه بار * سرویست قامت توکه دارد بر آفتاب *
حادی عشر غش اولمق که زعفران ومشك کبی نسنه لره غیری نسنه لر آمیخته اوله حکیم
ناصر خسرو بیت زر چون بعیار آمد کم بیش نباشد * کم بیش شود زری کان با غش
وبار ست * حکیم خاقانی بیت هرجا که محرمیست خسی هم حریف اوست * آری ز کوشت
کاو بود بار زعفران * حکیم ازرقی بیت شنیده ام صنما من که بار مشك کنند * ازان جکر که
از آتش بدور سینه اثر * ثانی عشر دیکدان معناسنه یعنی قاطعمه بیت عشق بخنی
دل ما برد بیغما امروز * مطبخی خیز وبرو دیك کلان نه بر بار * بو معنی ساج اباغی اولمق
مناسبدر * ثالث عشر بمعنی پرده کمال اسمعیل بیت کلك تو مقنعه داریست که در پردهٔ
غیب * هیچ بکری را ازوی نه بجا بست ونه بار * رابع عشر دوست معناسنه که باره دخی
دیرلر زنباره وغلام باره زن دوست وغلام دوست دیمك اولور ابن یمین بیت انکو بچه
بار وطفل کا یست * این بسکه کشد زخیر رنجه * خامس عشر حمل زنان وغیره وهر حامل
چار پا حیوان حملنه دیرلر شیخ نظامی بیت هر آن کره کزان تخمش بود بار * ز دوران
تك برداز با درفتار * سادس عشر فرهنك جهانکیریده انبار معناسنه که ایچنه غله قورلر
انی اکثر تخته دن ایدرلر سابع عشر قلعه معناسنه حکیم فردوسی بیت در بار بکشا
ودستان سام * برفتند کردان بزرین ستام * ثامن عشر یوك معناسنه کرك آدم
ارقه سنده کوتور سون کرکسه حیوان یوکی اولسون حکیم انوری بیت بار انده مکش که
بارد کر * برهانیدن از غم ایزد بار * تاسع عشر مجمع الفرسده بر کمسنه ایله ملاقات اولمق
معناسنه حکیم انوری بیت راست کویی که ز بسیاری انجم هستی * درکه خواجه ز بسیاری
شاهان که بار * عشرین طریق یول معناسنه خواجه حافظ بیت وکرچنانکه دران حضرت
نباشد بار * برای دیده بیاور غباری از در دوست * الحادی والعشرین نسخهٔ نیازی
بجا زیده کناه معناسنه بو بیتك اول معنایه شمولی وار در شاعر بیت دل اکر بار کشد بار
نکاری باری * سرا کر کشته شود بر سر کاری باری * الثانی والعشرین ترجی وتمنی معناسنه

بیت مرقومدر اولان باری اول معنایه کاور الثالث والعشرین دیوان شاهان معناسنه شیخ
نظامی بیت بروز بار کورا بار بودی * به پیشش پنج صف در کار بودی * الرابع والعشرین
فرهنك جهانکیریده سازلره دیرلر الخامس والعشرین پرنج وطاری که بوزه آتیمك ایچون
بشورب آماده اوله اماهنوز صاف اولمامش اوله السادس والعشرین مجمع الفرسده جمیع
منکوفه یه دیرلر السابع والعشرین نیشابور مضافاتندن برقریه اسمیدر ﴿ باربر ﴾
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله حمال معناسنه که معنای ترکیبی یوك ایلدیجی دیمك اولور
شاعر بیت چنان می نهد بار غم عشق یار * که شد باربر دل زغم اضطرار ﴿ باربردار ﴾
ایکی معنایه در اول یوك چکن حیوان وآدم ثانی طریق غیر نافذ یعنی چقمز یول ﴿ باردار ﴾
سکون را وفتح دال مهملتین ایله زن حامل ودرخت میوه دار کذا فی المحمودی ﴿ بارکیر ﴾
معروف اصیل اولمین آت که یوك اورلمق معتاد در ﴿ بازار ﴾ فتح زاء معجمه ایله بیع وشرا یعنی
آلم صاتم اولان یرکرك اوسنی اورتمش اولسون کرك اولماسون ومبیع یعنی صاتلمش شیخ
سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار ﴿ بازبار ﴾ سکون
زاء معجمه وفتح باء موحده ایله طغانجی دیمك اولور ﴿ بازدار ﴾ سکون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله بمعنی زراع اکنجی معناسنه در خواجه سلمان بیت باغ چون زاغش خراب
وکشت چون دشتش سراب * زاغ ازرا باغبان وقازاین را بازدار * شرفنامه ده ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده دخی معنای مزبور مرویدر اما کتاب شرح السامی ده بازدار کیروطوتیجی ودخی
دارندهٔ باز یعنی طغانجی که باز طغان ودار اسم فاعل اولور داشتن دن مشتق ﴿ بازدار ﴾
سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله بمعنی باجدار ﴿ بازکدار ﴾ سکون زاء معجمه وضم
کاف فارسیله بمعنی موافق ومناسب ودخی بازآید وباز آینده معناسنه در ﴿ بازکیر ﴾
سکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله بمعنی باجکیر وزاء فارسیله ده منقولدر ابو المعانی
بیت چشمت بفسون ساز یست کیرد دل من از دست * کویا که برنشسته در کوشه باز کیری
ودخی صیاد باز یعنی وحشی طغان طوتیجی ﴿ بازور ﴾ ضم زاء معجمه وواو معروفله بر جادونك
آدیدر که ایران عسکرینه جادولق ایدوب طوس سرلشکر اولدوغی کون شکست واقع
اولدی آخر کار برهام بن کودرز اول جادویی برطاغده بولوب قتل ایلدی حکیم فردوسی
* مثنوی * زترکان یکی بود بازور نام * بافسون بهر جام کستر دکام * بیامد یکی مرد پنهان
پژوه * ببرهام بنمود زان کشت کوه * که بازور جادوی نستوه بود * بافسون و تنبل
دران کوه بود ﴿ بازیار ﴾ سکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی برزکر
یعنی اکنجی خواجه سلمان * قطعه * در ضیاع او که هریك بودشهری معتبر * کور و
واهو راست مسکن شیر وروبه را قرار * باغ چون زاغش خراب وکشت کشتش چون سراب
زاغ آزرا باغبان وقازاین را بازیار * ثانی میرشکار که بازدار دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه
تابکرد بازیان کش خرامیدن زکبك * تانیاموزه خرامان کبك بازیدن زباز * دست
در زلف چو چنك بازیار کبك زن * وز شکار بوسه چون بازان بسوی کبك باز * کمال
پاشا زاده مرحوم تصرف خاصندن بیوررکه بازیار باغبان معناسنه درکه اصلی باغ باردر باغ

اوکاریجی دیمك اولور فارسیده حرف زاغین معجمه یه ابدال اولنمق جائز اولمغله در
﴿ باستار ﴾ وبیستار ﴿ کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة وثانی کسر
باء موحده ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی بهمان وفلان وهمچنانکه فلان وبهمان دیرلر
ویازارلرکاهی یالکز فلان ویالکز بهمانده دیرلر بوکادخی کاهی یالکز باستار ویالکز
بیستارده دیرلر مکاتبات عین القضاة همدانی قدس سره ده مسطوردرکه * علی الجمله
ازقدرت راه بشرط ومشروط یکیست بی تفاوت وبس مرکه پنداردکه فلان حادثه راسبب
وجود فلان چیزست وبهمان چیز راسبب وجود بهمان چیزست وبهمان چیز راسبب
وجود باستار چیزست باطلست وبعاقبت آخر این اسباب حقست انتهی * بومعنایه
استاد رودکی بیت آن خواجه این همه که تو برمیدهی شمار * بادام تروشیکی وبهمان
وباستار * ومعیار جمالیده بعض کمسنه بر کلمه یی ذبا نزد ایدینوب هرسوزده اول کلمه یی
ایراد ایدر اکا باستار دیرلر شمس فخری بیت باوجودست ازشهان باستان * برزبان
نارد فلانی جزباستار ﴿ باغر ﴾ کسر غین معجمه ایله اول یومری اتکه وجود انسانده دری
آلتنده ظاهر اولور ﴿ بافکار ﴾ سکون فا وفتح کافله جلاه معناسنه باف طوقویوتنی
وکار اشلمك معناسنه اسم مرکب اولور استاد لبیبی بیت بافکاری بود درشهر هراة * داشت
زیبا روی رعنا دلبری ﴿ بالار ﴾ بوزن ناچار اوزرینه سقف قودقلری اوزون دیرککه نیر
وفرسب وفلوزه دخی دیرلر شمس فخری بیت زمین خانه وباغ از زبرجدست وعقیق
عجب مدارکه هست از زمردش بالار ﴿ بالاکر ﴾ فتح لام وکاف فارسیله بمعنی ستون خانه
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بالاور ﴾ فتح لام وواو ایله بمعنی کوزهٔ پرآب یعنی صو
طلو برداق ایضا منه ﴿ باور ﴾ بوزن داور اینانمق معناسنه باوریدن لفظندن
اسم مصدردر خلاق المعانی بیت نیست درفن خودم چون خورشاهان همتا * بازپس
ازسخنم کرتو نباشد باور * شیخ سعدی بیت ملحد کرسنه وخانهٔ خالی پرنان *
عقل باور نکند کز رمضان اندیشد * مجمع الفرسده راستکوی معناسنه مرویدر *
﴿ باهار ﴾ بوزن ناچار نسخهٔ میرزا ابراهیمده پهلوی دیمکدر قزوینی اسانده مندی دیرلر
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول برنوع ظرفدرکه آوند دخی دیرلر ثانی برروش در
پهلوی وراوندی دیمك اولور ﴿ ببر ﴾ سکون باء موحده ایله درت معنایه در اول سباعدن
ارسلانه مشابه بریرتیجی جانوردر قوی وغی ارسلاندن قصه در غایت قوتلو ومهابتلو موحش
جانوردر استاد فرخی بیت ماهی کزماه جام دارد وساغر * شیری کز شیر ببر داردوکشور *
ثانی روغنده پشمش اتمك معناسنه ثالث بعض فرهنکلرده تدبیر معناسنه در رابع رستمك
کندویه مخصوص اولان بجمینه دیرلر حکیم فردوسی یکی جامه دارد زچرم پلنك * بپوشید
ببراندر آید بجنك * وله بیت ازایران به تیره برآمد بابر * که آمد خداوند کوپال وببر
فرهنك جهانکیریده باء ثانینك سکونیله ایکی معنایه در بری مذکور جانورده دیرلر وبر معناسی
دخی جیب جامه یه دیرلر ﴿ بتاوار ﴾ فتح تاء مثناة ایله بمعنی عافیت منوچهری بیت
من خوب مکافات شما باز کذارم * من حق شما باز کذارم به بتاوار * حکیم سوزنی بیت

کل شد ورد بکون داغ ودردش کیرم * اثری ماند ازان داغ بتاوار مرا ل بتر ح فتح تاء مثناة
ایله اصلی بدتردرکه یرامزرق دیمك اولور دال حذف اولنوب یرینه تایه شده ویردیلو
وکاهی تخفیفله ده استعمال اولنور حکیم اسدی بیت تواربرد باران فرونترش دار *
که ازتند درکیش بتربرد بار ل بتقور ح سکون تاء مثناة وضم قاف ایله یرتجی جانورلرك بچه‌سی
سباعه وطیورده استعمال اولنور حکیم سوزنی بیت نهاده اندزن وبچهٔ من ازسرما *
بسان سك بچه بتقوربردرسوراخ ل بتیار ح سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانیه ایله رنج
ومشقت معناسنه ابوالفرج رونی بیت بوزن عدلش میر انهای ظلم سبك * بعون
رایش بتیارهای دهرسام ل بخار ح فتح خاء معجمه ایله ذلت ومحنت ایله دیرلمك معناسنه
بخواری دیمك واو معدوله‌سی اسقاط اولنمشدر ابوالمعانی بیت درسخا کوش وبه نیکی
وقت را خوش میکندار * هرکه‌می ورزد بخل ومیزید دائم بخار ل بختاور ح سکون خاء
معجمه وتاء موقوف ایله دولتمند وفیروزبخت که بخت آور در بختیار کبی ل بختیار ح بختاور
معناسنه بختی مساعد مراد دولتمند دیمکدر مثال هردورا شاعر کوید بیت آستانت
رو بما لدهرکه بختاور شود * کرنظر کردی بکس را در دوعالم بختیار ل بختور ح سکون
خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده هرغرنده اولانه دیرلر عموما اعدایه دیرلر
خصوصا استاد رودکی بیت عاجز شود ز اشك دو چشم غریو من * ابر بهار کاهی وبختور
درمطر ل بحجور ح سکون خاء معجمه وضم جیمله بمعنی بختاور وبختیار مرقومان کذا
فی مجمع الفرس ل بخشایشکر ح بخشایش بخشیدن لفظندن مشتق اسم مصدردر
عطا واحسان وعفو ومرحمت ایتمکلك ل بدار ح بوزن بکار رجفت آلتلرندن اوکندره
دیدکلرید ر ل بداختر ح بمعنی بدبخت وبدطالع دیمك اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت
زانعام واحسان صاحبقران * فراموش کردند بداختران ل بداغار ح سکون دال مهمله
وفتح غین معجمه ایله بمعنی بدسرشت وبدنهاد ابوشکور بیت یکی زشت روی وبدآغاربود
توکوی بمردم کزی ماربود ل بدپدر ح اوکی اتا شمس فخری بیت کریان شدست بی تو
چو پیوسته بخت وملك * همچون یتیم طفل که دردست بدپدر * بومعنایه استاد لطیفی
بیت حال دلم بدست عقاب رقیب تو * چون حال طفل کشته بازار بدپدر * شاه ناصر
خسرو بیت زین بدپدر بسی رادر خورد جزحذر نیست * زیرا زبی وفائی شکرش زبی
بخرنیست ل بدسوار ح بدخوی آت که اکراو ودرمز وبندرمز احمد مشکلاتده بدسوار
اسب بدخوی باشد بترکی بنکش کوبندی دیو تصحیح اولنمشدر ل بدکار وبدکردار ح کلاهما بمعنی
اهل فساد وافعال قبیحه واعمال فضیحه صاحبی میرنظمی بیت خصم بدکار تورادرکار خود
بوده است بدکار بدکردار خود ل بدنکر ح فتح دال مهمله وسکون نونله بعض فرهنکده
سکون دال وکسر نونله بد ایله نکردن مرکب لفظدر بدنظر معناسنه ل بر ح اون طقوز
معنایه کلور اول عربیده‌کی علی معناسنه که برمن برتو دیرلر مولانا جامی بیت چیره کن بو
شجرسدره چمن * برسرشاخ کن زبیخ شکن * کمال اسمعیل بیت هرکه منظور توشد همچو
ستاره زشرف * جایکاهش برازین طارم نه منظرشد * ثانی بمعنی نزد عربیده‌کی جنب

جنب وقرب معناسنی افاده ایدر ترکیده فلان یاننه کتدم دیدکلرینه عجم برفلان رفتم دیر
نتکم بو بیتده واقعدر بیت رفتم برطبیب که پرسم علاج درد * چون نالدام شنید وروان
درفراز کرد * ثالث عربیده‌کی فی معناسنه فلانده دیمك یرده برفلان دیرلر مولانا جامی
بیت قافیه آنجا که نظامی نواست * برکند رقافیه جامی سزاست * رابع بمعنی سینه حکیم
سوزنی بیت بروآب ورخ دلبستهٔ نمود مرا * یکی حریرو دوم بسد وسیوم دیبا *
خامس اصلده معنای موضوعی سینه نك یانلریدر حکیم فردوسی * مثنوی * بروسینهٔ
آن صنم سیمرنك * همیداشت ازتختهٔ سیم تنك * بزد بربروسینهٔ اشکبوس * فلك
آن زمان دست اوداد بوس * سادس بمعنی کنارهٔ آغوش که ترکیده قوجاق دیرلر میرخسرو
بیت نازکترست آن بدن از برك کل بسی * عیشیست که برهنه کشد دربرش کسی *
سابع عذارك محاذیسنه یعنی یکاغك جانب بالاسنه دیرلر شاعر بیت همه نارنج غبغب
نار پستان * عذار وبرکلستان برکلستان * ثامن فرهنك جهانکیریده مخفف بار استعمال
اولنور کمال اسمعیل بیت هرکه چون نرکس صاحب نظرست ازسرذوق * چون کل ازآرزوی
دیدن اوصد برشد * تاسع بار درخت یعنی اغاج میوه‌سی حکیم فردوسی * مثنوی *
درختی که شیرین بود بار او * نکردد کسی کرد آزار او * وکرزانکه شیرین نباشد برش *
زپا اندر آید زناکه سرش * شیخ سعدی بیت درخت کرم هرکجا بیخ کرد * کذشت ازفلك
شاخ بالای بر * عاشر حاصل نما تا ته دیرلر که بوستان وتارلاده حاصل اوله استاد
فرخی درصعوبت راه * قطعه * دز از ترزغم مستمند سوخته دل * کشیده ترزغم دردمند
خسته جکر * چو چشم شوخ همه چشمهای اوبی آب * چو قول سفله همه کشتهای
اوبی بر * دیکر بیت درین باغ ازکل سرخ وکل زرد * پشیمانی نخورد آنکس که برخورد *
حادی عشر بمعنی بذر یعنی تخم مولانا جامی بیت که یوسف نه ازکوهردیکراست * که باما زیك
شاخ وازیك برست * ثانی عشر بمعنی نصیب شمس فخری بیت زین خزان آنکس خورده
برکو مدام * هردم ایشان بود چون بادم * بو معنی استعاره طریقیله اولمق اوجه‌در
ثالث عشر بمعنی قرارکاه وخانه وسرای معناسنه که عربیده وطن ومسکن دیدکلرینه عجم
بوم دیردیر ترکیده یربورت دیدکلری تفصیل احوالی عنقریب ذکر اولنور بو معنایه حکیم
فردوسی بیت فرستم بنزدیك افراسیاب * نه آرام جویم برین بونه خواب * رابع عشر
بردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلبرو هوشبر کبی خامس عشر فرهنك
جهانکیریده بمعنی پهنا سادس عشر بمعنی زن تازه سابع عشر بمعنی باد وحفظ که
ازبر دیرلر حفظدن دیمك اولور ثامن عشر بمعنی طرف که یك برشود دیرلر یکطرف شود دیمك
اولور تاسع عشر افعال ومصادراوائلنه ادخال ایدرلر انجق تحسین لفظ ایچون ندر اسقاط
اولنسه معنایه خلل اولمز نوعی نحو ثانی بیت برآهنکی زنم ناخن بمضراب * که ازآب
آتش وزا تش چکد آب ل برابر ح معروف تساوی معناسنه طالب آملی بیت بامن
سخنوران که درین عرصهٔ کلام * هرلحظه میزنند نوای برابری * عربیده مساوات وچغتای
لسانده اوترو دیرلر بو مطلعده تجنیس تام قصد اولنوب اولدن معنای ثانی وثانیدن

معنای اول مراد ایدر میرعلیشیر بیت توشدا کوردم یارنی خندان رقیبی اوترودا
دشکدین دم دم نیشم قرجیلدا دورمین اوترودا * بو اوترودا قارشو معناسنه ایکی
معنایه ده اوترودیرلر لغ برانغار وجوانغار بع کلاهما بفتح الراء المهملتین وغین معجمه ثانی
ضم جیمله جانب یمین ویسارکه جنك صفوفنده میمنه ومیسره دیمکه معناسنه در مولانا
عبدالله هاتفی بیت جهانشاه وشهزاده سلطان حسین * زسوی برانغار چوبان وشین
یعنی جانب یمیننده لغ بربار بع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول خانه یه دیرلرکه
وخانه نك اوزرنده بنا اولنمش اوله بربان وورواند دخی دیرلر ترکیده چار طاق دیدکلری
خانه در لغ بربر بع معروف سرتراش دخی دیرلر عربیده حلاق وحجام دخی دیرلر وجانب
غربده مشهور بر ولایت اسمیدر ودخی زیاده یوقارو دیمکدر اعلی الاعالی معناسنه لغ برتر بع
فتح تاء مثناة ایله اوستون دیمك اولورکه براوست وترادات تفضیله در مولانا جامی در توحید
باری تعالی جل شانه بیت لیك ثنایش زکمان برترست * هرچه زبان کوید ازان برترست
لغ برخوار بع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله حصه ونصیب معناسنه در
لغ برخوردار بع سکون راءین مهملتین وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله نصیبلو وحصه مند
وبهره مند معناسنه لفظ مرکبدر ایکی جهتله بری برخور ایله دار لفظلرندن وبریده
بروخور وداردن لفظ مرکب اولور لغ برخور بع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه وواو
معروف ایله ایکی معنایه در اول نصیب ثانی شریك معناسنه شمس فخری ایکی معنایه
ترتیب اوزره بیت زملك وجیش وجوانی وسلطنت برخور * که ازشهان جهان نیست
شاهرا برخور * معنای ثانیه استاد فرخی بیت زبس عطا که دهد هرکه زر عطا کیرد *
کمان بری که مراورا شریك وبرخورنیست * نسخه حکیم اسدی ونسخه حسین وفایی
ولسان الشعرا موافق معیار جمالیدر اما شرفنامه ده فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بووزن
ابتر واقع اولمشدر لغ بردار بع اوج معنایه در اول خانه تابستانی ثانی مصلوب یعنی
آصلمش ثالث داشتن لفظندن صیغه امردر یوقارو طوت معناسنه لغ برزکار بع
کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح کاف ایله اکنجی زراع معناسنه که برزکر وبرزه کر
وبرزیکر دخی دیرلر لغ برزکر بع سکون زاء معجمه ایله لغ برزه کر بع فتح زاء معجمه وها ایله
لغ برزیکر بع کسر زاء معجمه ایله کلهم یعنی زراع وحراث مثال ثانی فخر کورکانی
بیت عقل بود برزه کر وتخم روح * آب دهش خضر ومسیحا ونوح * مثال ثالث حکیم
انوری بیت کار خاله جز بجعفر کی شود هرکز تمام * کان یکی جلاهکی داند دکر برزیکری
لغ برفندار بع سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله مفتی ومفسر وشارح واهل علم وماهر معناسنه
لغ برکدار بع سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ارمغان وهدیه قلیل معناسنه ابو المعانی بیت
برده بودم پیش جانان تحفه جام بدست * برکدار مختصر بوده نکرد ازمن قبول لغ برکر بع
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بخت وطالع معناسنه وله ایضا بیت چوکردم بذل جان
درراه جانان * ولی سودی ندارم برکرم نیست لغ برمر بع سکون راء مهمله وفتح میمله اوج معنایه در
اول انتظار معناسنه مختاری بیت جان اعدا برد بکلك چنانك * نبود پیش مرك برمر تیغ * ثانی

ثانی امید معناسنه وله ایضا بیت هنوز هست فلك را رحیم کشتن روی * هنوز هست
سخن را قوی شدن برمر * ثالث بال آروسنه دیرلر باجیلر اصطلاحنده مذکور اوج معناسنه
بومور دخی دیرلر بعض فرهنکلرده باء فارسیله ده مذکوردر لغ برمور بع سکون راء مهمله
وضم میم وواو معروفله ایکی معنایه در اول علف معناسنه ثانی برمر مرقوم معناسنه باء
فارسیله دخی مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ برنبور بع فتح راء مهمله وسکون نون وضم
باء موحده ایله اطفال برپارچه مدور کون اورته سن دلوب ایپ کچوروب ایکی اوجندن
طوتوب فرفر چویررلر لغ برنداور بع فتح راء مهمله وسکون نونله جوهردار دمور قلج وغیری
اصلنده برند فتحتین ایله دمورده اولان جوهر در فرند دخی دیرلر استاد لطیفی بیت کوه را
پوبنیان بود چون یافت * قوت دست او برنداور لغ برور بع سکون راء مهمله وفتح واو ایله
درخت بارور یعنی میوه دار بارور لفظندن مختصر در حکیم ناصر خسرو بیت اندیشه
مرمرا شجر خوب برورست * پرهیز وعلم ریزد ازان برك وبرمرا لغ برز بع سکون زاء
معجمه ایله یعنی شعله میر نظمی بیت جهان روشن شده چون ماه تابان * بانجم بوده است
برز وچراغان لغ برزکر بع سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح کاف فارسیله کتان
تخمی در لغ برزود بع سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح واو ایله تخم اچون قونیلان نسنه
هرنه تخمی اولورسه بعض فرهنکلرده مشغول معناسنه مرویدر لغ بزه کار بع فتح زاء معجمه
وکاف ایله کنهکار معناسنه که بزه کناهدر وکار ایدیجی دیمکدر خلاق المعانی بیت بار دیکر بزه
اندوز شوم * که نمی آید مارا زثواب لغ بشتو بع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول تحفة الاحبابده نام حضرت میکائیل علیه السلامدر استاد دقیقی
* قطعه * بشتر خوانمت به برکت او * چوتو کوبی بودبکاه عطا * بشتر را عطا همان آبست
مرتوا ززر و کوهر ست عطا * شمس فخری بیت میرساند بخلق دست تو رزق * بی تقاضا
ومنت بشتر * رساله ابو حفص سغدیده یعنی ابر دیوب دقیقی نك بیت ثانی سن ایراد
ایلمش ثانی فرهنك جهانکیریده بر فرشته نك نامیدر که باران نباتات آکا حواله اولنمشدر
لغ بط زر بع اضافتله نیر اعظمك جمله اسماسندن بریدر نظام استرآبادی بیت بط زر
خورد غوطه درزلال بحر سیمابی * برآب ازجنبش آن شد حباب بیعدد پیدا لغ بکتر بع
سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله جبه زره که دمور پاره لرین قطیفه ویا آخر نسنه اوزرینه
دیکوب جنك کونلرنده کیرلر ترکیده قابورغه زره دیرلر ابو شکور بیت ززر برنهاده بسر
مغفری * زفولاد کرده ببر بکتری * بو قولی مؤید محمد عصار بیت زتیر چار پر وزکرز
شیر * سپرها چون زره مغفر چو بکتر لغ بکه تر بع فتح کاف فارسی واظهار ها ایله ایرکن رك
معناسنه که بکه ایرکن وترادات تفضیله در که غایت ایرکن دیمك اولور شیخ نظامی بیت
بکه ترسپهدار چین از غرور * زمین کرد چون عرصه کاه نشور لغ بلاجود بع فتح لام وضم
جیمله قره صغر اسمیدر نعمة الله نقل اوزره لغ بلادر بع فتح لام وکسر دال مهمله ایله نسخه
میرزا ابراهیمده پیرایه عروس یعنی زیب وزینت عروس که التون وجواهر واقمشه نفیسه دن
عبارتدر مؤید الفضلاده زینه عروس مرویدر میرخسرو بیت بسته بلادر همه برسر بلا

داده به بیهوشی عالم صلا ك بلادور ج ضم دال مهمله واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول
براغاجدرکه دوالرده استعمال اولنور اکا لسان یونانیده انقردیا وهندولساننده بهلاوه
وبهیله دخی دیرلر هندیارندن حاصل اولور ثانی زرینه وپیرایه عروس وزنان بعض فرهنکلرده
برپیرایه در باشه بغلورلر ك بلار ج بوزن منار آذربویه دیدکلری نسنه نك کوکیدر بعضیلر
اشنان دیرلر ك بلقندر ج سکون لام ونون وفتح قافله برلفظدر دشنام محلنده تلفظ ایدرلر
بی دین وبی مذهب معناسنه خلاق المعانی بیت بزر ومال مردمان اندر * هست براعتقاد
بلقندر ك بناور ج فتح نون وواو ایله یعنی دمل ودنبل ودمبل دخی دیرلر چبان معناسنه
ك بندامیر ج بربنددرکه عضد الدوله دیلمی زماننده امیر نام برمسافر دوزمکله اسمنه مضاف
اولشدر کذا فی مجمع الفرس ك بندشهریار ج موسیقیده برنوا اسمیدر استاد منوچهری بیت
بربید عندلیب زند بند شهریار * برسرو زندواف زند تخت اردشیر ك بندکیر ج برنسنه در
پنبه وزیت وکرج ایله دوکوب صوکنکلرین آنکله محکم ایدرلر عربیده اقون وترکیده لکون
دیرلر ضم لامله ك بهار ج اون درت معنایه کلور اول معروف فصل ربیعدرکه شهور شمسیه دن
آذر ونیسان وایار آیلرینه شامل درکه نیر اعظمك حمل وثور وجوزا برجلرنده اولدوغی ایام
مکثیدر اول فصله نوبهار دخی دیرلر استاد بیت خلوت از اغنیا ربایدنی بهار * پوستین
بهردی آمدنی بهار * ثانی برك درخته دیرلر عموما بیت کلی بی آفت برك خزانی * بهار
تازه برشاخ جوانی * وهنوز چقمش یپراغه نوبهار دیدکلرینه بو بیتده دلالت وار درحکیم
اسدی بیت بهر جوشن جوش چون نوبهار * بزیر اباقی تند چون روزکار * ثالث نارنج
وترنج اغاجنك یپراغنه دیرلر خصوصا سایر اشجاره مخالف نارنجك اول یمشی ایرشوب
صکره یپراغی چقار شیخ نظامی تصریح ایلمشدر بیت رسم ترنجست که در روزکار * پیش
دهد میوه پس آرد بهار * رابع شکوفه یه دیرلر عموما وترنج شکوفه سنه دیرلر خصوصا
خامس بتکده یه دخی بهار دیرلر بو ایکی معنایله معنای اوله شیخ عثمان مختاری * قطعه *
تا کوهر ازفروغ شرف کیرد وخطر * تا عالم از بهار شود چون بت بهار * رای تو باد کوهر
انصاف رافروغ * روی تو باد عالم اسلام را بهار * وبتخانه ایله معنای اوله شمس فخری
بیت رسید موسم نوروز کز نسیم بهار * شود بساتین آراسته بسان بهار * بتخانه یه
بهار دیدکلری استاد فرخینك بو بیتنده واضحدر بیت وثاق از وجو بهار مست او در وچو صنم
سرای او چو بهشتست او در وچون حور * دیکر حکیم اسدی بیت هما ناکه کمتر بد از شش
هزار * بت لاله رخ چون نکار بهار * سادس برآتشکده نك نامیدر خصوصیت ایله
شیخ نظامی از اقبال نامه بیت بهار دل افروز در بلخ بود * کزان سرخ کل رادهان تلخ بود
سابع یوکك بردنکنه یعنی برتانه دیرلر استاد فرخی بیت بهر مادحی مال بخشد جهانی
بهر زائری زر ببخشد بهاری * ثامن برنوع کلدرکه کاوچشم دیرلر بو معنی حمد الله مستوفینك
نزهة القلوب نام کتابنده مسطور اولوب اندن استخراج اولنمشدر تاسع ادات الفضلاده
ترکستانده برمعروف ومشهور خانه نك اسمیدر عاشر فرهنك جهانکیریده کل زردیست
بهار کویند حادی عشر فرهنك زفانکویاده برنوع کلدر بهار دیرلر ثانی عشر تحفة الاحبابده

یعنی خانه منقش وپرنکار ثالث عشر شرفنامه ده برجزیره اسمیدر رابع عشر لسان الشعراده
هندوستانده برخطه نك نامی اولدوغی مسطوردر ك بهاکیر ج یعنی قیمتدار کیرنده
بها تقدیرنده درحکیم فردوسی بیت دوپاره بهاکیرو دوکوشوار * یکی طوق پرکوهر
شاهوار ك بهاور ج بودخی بهاکیر کبی در بهالو معناسنه ابو الخطیر بیت بهاوردری
از دستم برون برد * به نیرنك وبافسون دهر غدار ك بهر ج سکون ها ایله بش معنایه در
اول تخصیص لام جاره معناسنه بهرتو بهرشما بهرمن بهرما دیرلر ثانی دخی حرف را
معناسنه اولوب ترا شمارا مرا مارا معناسنه استعمال اولنور میرخسرو بیت نه ازمن
ریختست این زهر برتو * که این بودست بهر از دهر برتو * ثالث حصه معناسنه که بهره دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت عراق از ربع مسکون هست بهری * وزان بهره مداین هست
شهری * رابع شرفنامه ده برولایت اسمی اولدوغی مسطوردر خامس بعض فرهنکلرده
شعاع قمر ونجوم معناسنه مرویدر وعربیده ایکی معنایه در اول یعنی عجب ثانی یعنی هلاك
معنای اولنه چغتای لساننده اوچون دیرلر میر علیشیر بیت کوزیما کیلماس اوچون
کیلکاندا اول یوز اپاتما * انجه یخشی انکلاماس کوزکیم قوباشقه او تروددور ك بهمار ج
سکون ها وفتح میمله یعنی بسیار میر نظمی بیت شود هر چند با دیکر وفادار * دل زارم
جفامیکرد بهمار ك بهمنیار ج یای تحتانیه ایله شیخ ابو علی ابن سینا شاکردلرندن برصاحب
تصنیف فاضل کمسنه نك آدیدر ك بیاوار ج فتح یای تحتانیه ایله یعنی شغل وعمل وکار
وکسب که فیاوار دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت من نقش همی بندم وتو جامه همی باف
اینست مرا باتو همه شغل وبیاور ك مع الزاء المعجمه * باخرز ج فتح خا وسکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول برمشهور شهرك آدیدر ثانی شرفنامه ده موسیقی نغماتنك قرق
شعبه سندن برشعبه اسمیدر میرخسرو بیت که بنغمات تراند وهکاه * یافته در عرصه
باخرز راه ك بادان فیروز ج شهر اردبیلك نام اصلی قدیمیدر که اول شهری فیروز شاه
بنا ایدوب کندو نامنه اضافتله تسمیه ایلمش آبادان کرده فیروز دیمك اولور تخفیفا بادان
فیروز دیدیلر ك بادانکیز ج برنوع کلك اسمیدر خاصه سی اولدرکه اصحاب غله خرمن صاورمق
مراد ایتدکلرنده هوا ساکن اولدقده اول کلك قوری یپراقلرین الله اوروب هوایه اتارلر
باذن الله تعالی فی الحال هوا چقوب خرمن صاورلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك باد باز
وباد بیز ج کلاهما سکون دال وباء موحده مفتوحه ومسکونه ایله مروحه معناسنه که
بادبیزن دخی دیرلر وبادزن ده دینلور شاعر بیت آتش هجران مکو تسکین شود با باد باز
شعله آتش فزون ترمیشود لا بد زباد ك بادروز ج سکون دال وضم راء مهملتین وواو معروفله
وظیفه روزمره یعنی هرکون ویریلن تعیینات ودخی هرکون کیلن جامه وهرکون یمکه معتاد
اولان طعام میر نظمی بیت زهر قهر چرخ خوردن شد مکر * بادروزم بوده است شام وسحر
ك بادفوز ج سکون دال مهمله وضم فایله کندو قولیله عمل ایتمین آدم یعنی خلقه پند ونصیحت
ایلیوب کندوسی عمل ایلمیه راء مهمله ایله مرویدر نظمی هروی بیت پند خود هرکز نکیری
ای خر کرسی نشین * وعظ تاچند میکنی ای بادفوز لاف زن ك بادنوروز ج باربد خسروك

اوتوز ایکی لحن دن بر لحن آدیدر کذا فی مجمع الفرس لغ بادویز ع واو ایله بادبیز مرقوم
معناسنه در لغ باران کریز ع فتح راء مهمله اول وکسر ثانی وکاف ایله دیوار اوزرنده
اولان سچق وطام کنارینك سچقی وامثالی نسنه لرکه یغموردن قاچان التنه وار ر لغ باروازع
سکون راء مهمله و فتح واو ایله پابوجه دیرلر میر نظمی بیت بپایش بار وازی را نبوده
زهر جانب ره محنت کشوده لغ باز ع اون درت معنایه کاور اول بمعنی عودت یعنی کیرو دونمك
کمال اسمعیل بیت کسی که دست چپ از دست راست داند باز * باختیار ز مقصود خود
بکردد باز * ثانی بمعنی تکرار شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان جمال دنیی ودین * که
سد ملك نه بیند چو توسکندر باز * ثالث فرق وتمیز معناسنه کمال اسمعیل بیت چکونه
دامن شاهی چنین زدست دهد * کسی که دست چپ از دست راست داند باز * رابع بمعنی طرف
وجانب حکیم سوزنی بیت آن حسام بن حسامی که حسام نظرش * هرکز از خصم بالزام
نشد باز بناز * خامس بمعنی ذراع شمس فخری بیت زجاه فکرد هم تشنکان معنی را *
زلال جان ز زبانی بقدر سیصد باز * سادس بمعنی واماندن ونارسیدن یعنی کیرو قالمق
واریشمامك شیخ سعدی بیت کر کسی وصف او زمن پرسد * بی دل ازبی نشان چه کوید
باز * سابع بمعنی دخی استاد منوچهری بیت آمدت نوروز وآمد جشن نوروزی فراز
کامکارا کار کیتی تازه از سر کیر باز * ثامن بازیدن دن صیغهٔ امر اولور وله ایضا بیت
شاخ کل شطرنج سیمین وعقیقین کشته است * وقت شبکیران بنطع سبز بر شطرنج باز *
تاسع بمعنی کشاده وروشن وله بیت ای خداوندی که تا توازعدم پیدا شدی * بسته
شد درهای بد درهای نیکی کشت باز * عاشر قولاج که عربیده باع دیرلر وله بیت آفرین
زان مرکبی کر بشنود در تیره شب * بانك پای مورچه در زیر چاه شصت باز * حادی عشر
بمعنی فراز وله ایضا بیت همچوان سنکی که اوراسیل کردانْد زکوه * کاه زیر سو کاه زانسو
که نشیب وکاه باز * ثانی عشر طوغان بو معناده عربیله مشترکدر وله بیت کاه رهواری
چو کبك وکاه جولان چون عقاب * کاه بر جستن چو باشه کاه بر کشتن چو باز * طوغان
جنسنه مطلقا باز دیرلر آوجی بجکردار وایری طوغانه شاهباز دیدکلری حبوباتدن ایری
اولان نسنه یه شاهدانه دیدکلری کبیدر اما چاقره خصوصیله باز اسمی اعلام غالبه دن
اولمشدر مطلق باز ذکر اولنسه مراد چاقردر بو بیتدن فهم اولنور بیت ره بط باز نیز
آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * ثالث عشر بعض ترکیبلره صفت اولور
شعبده باز ولعبت باز کبی نوعی خموشانی بیت همه غافل زلعبت باز کردون * چه بازی
آورد از پرده بیرون * رابع عشر فرهنك جهانکیریده بمعنی کذرکاه سیل یعنی سیل
اوغرادوغی یره دیرلر لغ باز خیز ع خیز خاستن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر
کیرو قالقمق مثلا دوشوب قالقمق واوتوروب قالقمق کبی میر نظمی بیت سکان بیکانه را
آواز خیزست * کجا باشد فتاده باز خیزست * بوندن درکه روز قیامته دخی باز خیز دیرلر
لغ بالاوز ع فتح واو ایله صو طلو برداق وامثالی ظروف که صو طلو اوله کذا فی مؤید الفضلا
لغ بانك نماز ع اذان معناسنه معنای ترکیب نماز صداسی دیمك اولور شیخ سعدی

١٦٠ سعدی بیت مؤذن غلط کرد بانك نماز * مکر همچو من مست ومدهوش بود * میر نظمی
بیت بدیوان ایزد بر و با نیاز * بکوشت رسیده چو بانك نماز لغ بتفوز ع سکون تاء مثناة
وضم فا ایله پیرامن دهان یعنی اغزچورہ سی عموما سباعك خصوصا که پوز و پرپوس
وبدپوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم ازرقی در صفت زمستان بیت بند فولاد بر دهن باید *
آهواز بر شمر نهد بتفوز * شمس فخری معیارده * بتفوز مرغان را منقار ودیکر حیوانرا بیرون
دهان باشد دیمش بیت زعدل خسرو اعظم مجال ویارا نیست * که وحش وطیر درمنهل
زنند بتفوز * وصحاحینده دخی بو وجه اوزره مسطوردر لغ بخیز ع کسر خاء معجمه
وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی کمینکاه یعنی پوصو یری لغ بدپوز وبدفوز ع کلاهما بسکون
الدال المهمله وضم الباء الفارسی والفا بتفوز مرقوم معناسنه مثال اول حکیم سوزنی بیت
عاریت داده پدر سبلت وریش و بدپوز * بهار اشك هنکام صبی علم آموز * مثال ثانی
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * دایهٔ کو طفل شیرآموز را * تا بنعمت خوش
کند بدفوز را * کر ببندد راه آن پستان بود * بر کشاید راه صد پستان دهد لغ بدواز ع
سکون دال مهمله وفتح واو ایله تحفة الاحباب بمعنی جای آرام ونشیمن وقرارکاه اما شرفنامه ده
تاء مثناة ایله بتواز واقع اولمشدر عربیده بقعه وصفه دیرلر بو معنایه شمس فخری
بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستاره حشم * که هست خلق جهانرا جناب او بدواز *
لغ بذله باز ع سکون ذال معجمه وفتح لام وباء موحده ایله لطیفه کو ومزاح انکیز وندیم مجلس
آرا وحاضر جواب وخوش ادایه دیرلر بیت ساقی بیار باده ومطرب که میشود * مارا برای
دفع الم بذله باز بزم لغ براز ع فتح راء مهمله ایله بمعنی آراسته ومزین ونیکو بوده شمس
فخری بیت خدایکان جوانبخت شیخ ابو اسحق * که تخت خسروی از ذات او کرفت براز
استاد فرخی بیت مجلس عشرت بسیج وچهرهٔ معشوق بین * خانه رامش براز وفرش
دولت کستران * بو بیتده آراسته کن معناسنه امر اولور بعض محلده کار مرابراز دیرلر
تیم اتیمی ایوایله دیمك معناسنه اولور ودخی کفشکرلر پابوج قالبی اراسنه قودقلری
چوی ودخی اودون یارانلر کذلك یاردوغی اودون آراسنه قودقلری چوی
لغ بربوز ع سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بتفوز مرقوم معناسنه کذا فی مجمع
الفرس لغ برخوز ع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی انبان یعنی طغرجق ابو المعانی
بیت در دست عصا ومسبحه بر دوش شال پرفسون * زرق وریا در آستین برخوز حیله
در بغل لغ برز ع سکون راء مهمله ایله بلندی وبالای مردم وزیبایی جمال ودخی ماله که آنکه
دیوار صوارلر ولسان الشعراده فتح با ایله زیبایی وضمه بالای مردم معناسنه مسطوردر
ور معناسی دخی تنهٔ درخت ومطلق بلندی معناسنه حکیم فردوسی بیت چو خورشید
برزد سر از برز کوه * میانها ببستند توران کروه لغ برك ریز ع سکون راء مهمله اول
وکسر ثانیله فصل خزان معناسنه یپراق دوکلمکدن عبارتدر عماد فقیه بیت برك ریز ست
شاخ دانش را * این خزان را بهار بایستی لغ برفوز ع سکون راء مهمله وضم فا ایله
لغ برکافوز ع سکون راء مهمله وفتح کاف وضم باء فارسیله لغ برکافوز ع سکون راء مهمله وضم فا ایله

كاهم بمعنی بز پوزمرقوم حضرت مولانا قدس سره بیت چنین باشد بیان نور ناطق * نه لب باشد نه آواز ونه برفوز ل برمغاز ع سكون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله شاكردانه یعنی استادی شاكردنه وایش اشلدن شاكردلك ویردوكی مزد بر مفازه دخی دیرلر ل برموز ع سكون راء مهمله وضم میمله علف دواب معناسنه كذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ل برواز ع سكون راء مهمله وفتح واوایله جای قرار وآرام معناسنه شمس فخری بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستاره حشم * كه هست خلق جهانرا جناب او برواز ل بروز ع ضم راء مهمله وواو معروفله جنك وغوغا معناسنه ل بز ع اوج معنایه در اول رسم وآیین ثانی بزیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور بو ایكی معنایه حكیم سوزنی * قطعه * بجره زنیسان وتاز زان كردار * شغل ازین طرز وحرفتی زان بز * بجرهٔ ماست یادخانهٔ بوق * ساعتی یاد بوق ازنیسو بز * ثالث مخفف بزم در وعربیده زاء مشدده ایله جامهٔ ریسمانی معناسنه در ل بزاز ع جامه فروش تركیده بو عبارت زاء مشدده ایله مستعملدر بز ودلبند وامثالی نسنه لر ابو المعانی بیت كرم كردی درجهان بازار مكر وفتنه را * در دكان حیله را بزاز وبازركان شدی ل بزباز ع سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی بسباس كه بسباسه دخی دیرلر بردار وذر مفردات ادویه ده معروفدر ل بشنیز ع سكون شین معجمه وكسر نون بعده یای ساكنه ایله بوی مادران دیدكلری كه برنجاسف دخی دیرلر تركیده قوان چیچكی دیرلر ل بغاز ع فتح غین معجمه ایله نجار ونشار تخته بجركن بجقو اشلمك ایچون تخته ارا سنه قودقلری چوی وكفشكرلر پابوج قالبی ارا سنه قودقلری نسنه در شمس فخری بیت عدو شكاری كر دست بازوی خصمش * كند مدامی بخار حادثات بغاز ل بغیاز ع سكون غین معجمه وفتح یای تحتانی ایله مزد شاكردانه یعنی شاكرده ویریلان اجرت وبخشش شمس فخری بیت بهر طریق كه خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وبغیاز * فغیاز وبرمغاز دخی دیرلر كذا فی مجمع الفرس ل بقلنقاز ع سكون قاف اول ونون وفتح لام وقاف ثانیله برجانور در كردنی ابلق وایاقلری اوزون ومنقاری یاسی وكبود رنك اكلی جانوردر كذا فی فرهنك میرزا ابراهیم بقلن ایله قاز لفظندن مركبدر ل بقیاز ع سكون قاف وفتح یای تحتانی ایله كلیم سیاه ابو المعانی بیت بپوش جامهٔ نیكو خصال كر اهل دلی * بنزد عاقل وعارف چه اطلس وبقیاز ل بكاز ع فتح كاف عربیله طاغلرده وبیابان یرلرده اولان مغاره یه دیرلر كه ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قورلر استاد فرخی بیت شهریاری كه خلافش طلبد دوزخ افتد * از سمنزار بخارستان واز كاخ بكاز * حكیم اسدیٔ طوسی وهندوشاه نخجوانی بولغتی بو باجه بایله معنای مذكوره روایت ایتمشلر اما فقیرك خاطرینه كلور كه اصل لغت كاز اولوب با الصاقیه اولور ل بكماز ع سكون كاف فارسی وفتح میمله درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی شراب حكیم فردوسی بیت نوازندهٔ چنك درچنك وچنك * زدل برده بكماز چون رنك رنك * شمس فخری بیت زتاج وطوق مرصع چه غم خورد جودش هر آنكهی كه نشیند بمجلس بكماز * ثانی بمعنی مجلس باده حكیم فردوسی بیت به بكماز بنشست یكروز شاه * همیدون بزركان ایران سپاه * ثالث بمعنی مجلس كردن وله ایضا

ایضا بیت یكی بزم سام انكهی ساز كرد * سه روز اندر آن بزم بكماز كرد * رابع بمعنی پیاله امیر معزی * رباعی * لبیك زند بخت چو آوازدهی * تكبیر كند چو رزم را ساز دهی * آنرا كه بدست خویش بكماز دهی * اقبال كذشته را بدو باز دهی * حكیم فردوسی بیت تو با این سواران بسی ارجمند * بیارای دل را به بكماز چند * شرفنامه صاحبی ومیرزا ابراهیم بمعنی غم واندوه ومهمانی نیز كویند دیمشلردر ل بكیز ع كسر كاف فارسی وسكون یای تحتانیله خیار شنبه كه مشهور ومسهل دوادر كذا فی الاختیارات ل بلواز ع سكون لام وفتح واوایله دیواردن طشره چقن دیرك اوجنه دیرلر ل بندروز ع سكون نون وفتح دال وضم راء مهملتین وواو معروفله چوالدوز معناسنه در اما شرح السامی فی الاسامی ده ل بندوز ع راسز واقع اولمشدر اكرچه غیری نسخه ده بندوز چوالدوزه یكن ایلك در ل بندرز ع سكون نون وراو فتح دال مهملتین ایله فرهنك جهانكیریده چوالدوز معناسنه در ل بنیز ع كسر نون وسكون یای تحتانیله بمعنی هركز حكیم اسدی بیت نه بینم درین رای كردون چه چیز * دكر بینمت یا نه بینم بنیز * ودخی اثنای كلامده استعمال اولنان نیز معناسنه ابو شكور بیت نه این را بیازرد روزی بنیز * نه آنرا ازو اندهی بود نیز * كذا فی الصحاح ل بوز ع سكون واوایله بوزن جوز ایكی معنایه در اول یشل كوف كه اتمكده وجامه ده اولور رطوبت هوا ونم سببی ایله آكا بوزك دخی دیرلر ثانی سیاه زنبور دركه شكوفه یه قونار آكا هندی لسانندہ بهنون دیرلر ل مع الزاء الفارسی * باژ ع درت معنایه كلور اول مال واثواب وزر وسیم امثالی ارزاق كه پادشاه قوی وذی قدرت وشوكت كه زیردستنده اولان حكامدن آلور حكیم فردوسی بیت چنان بد كه هر سال یك جرم كاو * زكابل همیخواستی باژ وساو * شمس فخری بیت سوی دركه پور محمود شاه * زمصر وزچین آورد خلق باژ * ثانی راهداران وباجداران بازركاندن ویولجیلردن آلدقلری ماله دیرلر حكیم خاقانی بیت زان این رصدان مقیم راهند * كر قافله باژ عمر خواهند * حكیم فردوسی بیت به بیچارگی باژ وساد بكران * پذیرفت باید ترا بیكران * ثالث اول سكوت وخاموشی كه مغان حالت غسل بدن ووقت طعام خوردن اختیار ایدرلر بونك اصلی وشرح وتفصیلی لغت برسم ذیلنده ذكر اولنور ان شاء الله تعالی حكیم فردوسی بیت نشستند با باژ هردو براسب * دوان تا سوی جان آذر كشسب * رابع طوس مضافاتندن طبران بزرك ناحیه سنده واقع برقریه اسمیدر كه حكیم فردوسینك مولدی اول قریه ده در ل برژ ع بمعنی پشته كذا فی شرفنامه ل بروژ ع سكون راء مهمله ایله كرداب كه دریاده واقع اولور كذا فی ادات الفضلا ل بوژ ع فتح واوایله بمعنی كرداب دریا كذا فی مجمع الفرس ل مع السین المهمله ل باتس ع ضم تاء مثناة ایله ترنج معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ل بادرس ع سكون دال وفتح راء مهملتین ایله بادكیر كه یاز اولرنده ایدرلر باد ایله رس لفظلرندن مركبدر هوا ایرشدریجی معناسنه بادغس دخی دیرلر ل بادویس ع سكون دال وكسر راء مهملتین وسكون یای تحتانیله اغرشق كه قور شوندن ویا خود اغاجدن مدور ایدوب اورتاسن دلوب ایكه یكروب ایلك اكیرلر شمس طبسی بیت با آب روی عدل تو این بادریس

آسمان * از کردهای خویشتن خودرا پشیمان ساخته بادغس سکون دال مهمله وفتح
غین معجمه ایله بمعنی باد رس مرقوم یعنی باد کیر بادغیس سکون دال مهمله ویای
تحتانی وکسر غین معجمه ایله مرو وهراة اعمالندن بیک قرایی مشتمل بر عظیم ناحیه اسمیدر
اصلی بادخیز در روزکاری وافر اولدوغی مناسبتله تسمیه اولنمش حکیم سوزنی بیت
سموم مرک چون عیشه کند خشك * اکر پیش شمال بادغیسم باسبوس سکون
سین مهمله وضم باء موحده ایله بر نوع ریحاندر که مرزنکوش دیرلر عربیسی مرزنجوش در
کذا فی فرهنك جهانکیری بالبوس سکون لام وضم باء موحده ایله نسخهٔ میرزا
ابراهیمده ولایت قندهارك اسم قدیمیدر اما فرهنك جهانکیریده باء ثانی یرینه یای تحتانی
ایله مرقومدر بالوس ضم لام وواو معروفله کافور مغشوش معناسنه در شین معجمه
ایله ده روایت اولنمشدر بامس ضم میمله اکا دیرلر که برکمسنه بی شغل وعمل بیهوده یره بریرده
اکلنوب قاله ومراد ایتدوکی یره کتمکه قادر اولمیه استاد دقیقی بیت خدایکانه بامس
بشهر بیکانه * فرون ازین نتوانم نشست دستوری * حکیم سوزنی * قطعه * از شرف
فروجاه برفلك سادسید * در چمن باغ لهو یاسمن ونرکسید * باهمه سنکید ورنك بیهده
وبامسید * خودبخود از یکدیکر رازنهان بررسید * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت
همچون خر لنکست حسودش اوجل * افتاده وپر بار وبماند شده بامس باورس
فتح واو وضمله دخی مرویدر اول عورته دیرلر قوجه سنك اولادلی بر عورتی دخی اوله میر
نظمی بیت کار او در زندکی شیون شود * چون زنش باورس استرون شود * بعض
نسخه ده مضر معناسنه منقولدر ببلس سکون باء موحده وضم لامله اول نان خشکه
دیرلر که اوزرینه چحان کزمش وجا بجا پشلمش وایشه مش اوله ودخی ایچ یاغی که عربیده شحم
دیرلر بجس سکون جیمله زمهٔ بینی یعنی بورون یومشغی کذا فی مؤید الفضلا
بخس سکون خاء معجمه ایله بوزن لمس ایکی معنایه در اول حرارت درونندن
ویاخود الم وغصه دن ویاخود رنج وعلت سببی ایله رنك روپژمرده ومتغیر اوله وبی تاب
وتوان اولمق معناسنه شمس فخری بیت جان چون ندهد دشمن این شاه بید روز *
زیشان که دلش کشت ز آسیب فنا بخس * تحفة الاحبابده بمعنی عشوه کذاری
ورنج ودخی کشت بی آب حاصل شده معناسنه مرویدر بخس کسر خاء معجمه ایله
لغت مشترکه در عربیده بی قیمت وفنا رسیده معناسنه فارسیده کذلك شمس فخری
بیت شاهی که اکر خاك درش را بفروشند * امروز بملکی بود او را ثمن بخس * حکیم
اسدی بو ایکی لغتی بخسیدن معناسنه اسم مصدر روایت ایلمش بخسلوس سکون
خاء معجمه وکسر سین مهمله وضم لام وواو معروفله عذرایی جبرا آلان پادشاهك اسمیدر
حکیم سنایی بیت حال اصحاب کهف ودقیانوس * قصهٔ بخسلوس وشهر فسوس
بدجنس بد اصل ونسبی مجهول دیمك اولور ابو المعانی بیت بدروی وبدلقا وبد
اندام وبدزبان * بدجنس وبدنهاد وبد اوضاع وبدکمان بدنفس ظاهر معناسی ذاتی
یرامز اولانه دیرلر اما اکثر منهیاتدن اجتناب ایتمیوب مرتکب محرمات دیرلر بدوس ضم

ضم دال وواو معروفله امید وزجا معناسنه شاعر بیت درخلق جهان انکه بوده عاقل
ومردی * از سفله ودونان ندارند بدوسی * وحسام اسمنه معمادر برپوس سکون
راء مهمله وضم باء فارسی وواو معروفله بتفوز مرقوم معناسنه که پیرامن دهاندر حکیم سنایی
در صفت جمع کوران که دست بر اعضای فیل مالیده وهریك از انجیزی تعبیر نموده اند
* مثنوی * آنکه رابدر پیل ملموسش * دست وپای سطبر برپوسش * کفت شکلی
چنانکه مضبوطست * راست همچون عمود مخروطست برتاس سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بر مبارز نامیدر ثانی روس حدودنده واقع بر شهر
آدیدر بر روایته ترکستان ولایتنده بر شهر آدیدر حکیم سوزنی بیت ای شیر فلك روبه
برتاسی تو * جمشید فلك غلام نخاسی تو * مذکور ولایتك غایت ایو دلکوسی اولور
دریسن کورك ایدرلر وکورکه برتاسی دیرلر برجاس سکون راء مهمله وفتح جیمله
نشانهٔ تیر هدف وآماج معناسنه شمس فخری بیت بوقت آنکه کند قصد قادرانداز
بغیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس برجیس سکون راء مهمله وکسر جیمله ایکی معنایه در
اول مشتری یلدزینك آدیدر ثانی سودی وافر اولان دوه یه دیرلر ابو المعانی بیت شاهی که
بعطای او شد کدایان * همچون عربی که اشترش برجیس بردس سکون راء
اول وفتح ثانیله ایکی معنایه در اول بمعنی بپرس یعنی امردر سؤال ایله معناسنه حکیم سنایی
بیت آز بکذار که با آز بحکمت نرسی * کربیان بایدت از حال سنایی بردس * کمال
اسمعیل * رباعی * از حال دل سوخته خرمن بردس * حال دل زار خواهی از من بردس *
کرد رد دل منت ز من باورنیست * ای دوست روا بود ز دشمن بردس * ثانی رسیدن
لفظندن صیغهٔ امردر ایرش معناسنه حکیم سوزنی بیت شاهی که ماه رایت منصور او بقدر
از ماه بر کذشت وبخورشید بررسید برس بوزن ترس نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی افسار
اما کتاب السامی فی الاسامیده یواشه که سرکش آت وقاطر ودوه نك بورننه چکوب ضبط
ایدرلر حکیم انوری بیت چون کسستی مهار وببریدی * ز ودبینی به بینی اندر برس برفوس
سکون راء مهمله وضم فا وواو معروف ایله برکاپوس سکون راء مهمله وفتح کاف
وضم باء فارسیله برکافوس سکون را وفتح کاف وضم فا ایله کلهم بمعنی برفوز مرقوم که
برکاپوز وبرکافوز دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری برکس سکون راء مهمله وفتح کافله
برنسنه یی انکار محلنده معاذ الله دیمك معناسنه در استاد رودکی بیت کرچه نامرد مست آن
ناکس * بشود سیر از ودلم برکس برلاس طائفهٔ تاتاردن ایکی بلوکدر برینه
برلاس وبرینه ارلاس دیرلر مولانا هاتفی از تیمور نامه بیت ز برلاس وارلاس وبیشش شماو
نمودند چندین یسال از یسار * یسال جمعیت معناسنه در بو لغت چغتای لسانندهدر ارلات
دخی دیرلر میر علیشیر بیت ای نوایی نیلای ایل ارلاس ایل برلاسنی * کیم بورکونکلومکا
حالا مالنش اول شوخ ملنش برناس سکون را وفتح نونله غافل ونادان معناسنه
شاه ناصر خسرو بیت نامها پیش توهمی آید * هم زبیدار دل هم از برناس برنس
سکون را وکسر نونله قیون قرقچق مقراض ثانی یورکنه عارض اولان صنجو که عربیده

مغض دیرلر میر نظمی بیت رفته بودم از پیش چون سایهٔ آن سرو قد * دید اغیار
از حسد برنس کرفته در شکم برنوس سکون راء مهمله وضم نونله برونوس
ضم راء مهمله ونون وسکون واوین ایله بو ایکی لغت نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام لشکر در
ومؤید الفضلاده شین معجمه ایله سرلشکر معناسنه وادات الفضلاده سرلشکرلردن
برسرلشکرک نامیدر برنیس سکون را وکسر نونله مجمع الفرسده بر نوع باوطهدر
بس اوج معنایه در اول یتردیمکدر کافی معناسنه شیخ سعدی بیت چو یکبار کفتی
مکو باز پس * که حلوا چو یکبار خوردند بس * ثانی نیجه دیمکدر کیف معناسنه وله ایضا
بیت ای بسا اسب تیزرو که بماند * بس خر لنک جان بمنزل برد * ثالث بسیاردن مخففدر
چوق دیمکدر کثیر معناسنه وله ایضا بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش
بروی زمین بر نشان نماند بسباس سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله یعنی هرزه
وهذیان وسخن بیمعنی مختاری * قطعه * بسر من که چون بخوانی شعر * این بدل برنویسی
از قرطاس * که کران خام قلتبان بس بس * زین فضولی وحکمت بسباس * عربیده
ادویه دن بر دوادر بزباز وبسباسه دخی دیرلر بسناس سکون سین مهمله وفتح نونله
نام استاد دهریان یعنی دهریلر طائفه سنک رئیسی اسمیدر بطارس فتح طاء وکسر
راء مهملتین ایله عربیده سرخس دیدکاری اوتدر که ترکیده ایرلی دیرلر بطلیوس سکون
طاء وفتح لام وکسر میم وضم یای تحتانیله بر حکیمک اسمیدر که مجسطیٔ کبیر وجغرافیا
وکتاب اللحون الثمانیه واسطرلاب آنک تصنیفیدر روایت اولنور که ابتدا هیأت فلکیه یی
شرح ایدن اولدر وعلم هندسه یی اخراج ایدوب قولدن فعله کتورمشدر ومنقولدر که
اسکندر یونانی دن صکره اوچنجی پادشاه بودر وملوک یونانه بطلیوس نامی بوندن قالمشدر
اسطرلابی کرهٔ مطبوعهٔ هیأت افلاکه اوزن وضع ایلمشدر افلاک طقوز اولوب اوکی فلک
قمردر که کرهٔ ارضه قریب وعناصر اربعه یی محیط ومماسدر وافلاکک اصغریدر آنک
اوزرنده وانی محیط فلک عطارد آنک اوزرنده فلک زهره آنک اوزرنده فلک شمس آنک
اوزرنده فلک مریخ آنک اوزرنده فلک مشتری آنک اوزرنده فلک زحل که فلک سابعدر آنک
اوزرنده فلک ثامن که فلک البروج وفلک الثوابت دخی دیرلر اول اجلدن که جمیع کواکب
ثابته انده در افلاک سبعه ده مذکور اولان بر کوکبدر غیری کوکب یوقدر انلره سیاره دخی
دیرلر هر برینک حرکت مخصوصه سی وار در مذکور فلک ثامنی اون ایکی قسمه منقسم ایدوب
هر قسمنه برج دیوب بر آد قومشلر که حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان
وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوت در بونلرک التیسی شرقی والتیسی غربی در
بو التینک اوچی صعود واوچی هبوطدر وهر برجه اوتوز درجه تعیین اولنوب طقسان درجه
صعود وطقسان درجه هبوطدر که شمس هر کون بر درجه دن طلوع ایدر طقسان درجه ده
طلوع ایتدکجه کون اوزانور وهبوط ایتدکجه قصه لور یوز سکسان کونده بر روز وشب
مساوی اولور که بر دفعه برج حمله وبر دفعه برج میزانه تحویل ایتدکده که بری بهار وبری
کوز فصلنده مساوات واقع اولور وانی کوکبک دخی مذکور برجلره تحویلی فلکی نک حرکتنده کون

کون در شمس هر برجده اوتوز کون مکث ایتمکله اوچیوز التمش کونده دوره سن تمام ایدر
قمر هر برجده ایکی بچق کون مکث ایتمکله اوتوز کونده دوره سن تمام ایدر بش کوکب دخی
هر بری حرکت مخصوصه سیله اون ایکی برجی دور ایدر فلک ثوابتک اوزرنده فلک تاسع که
فلک الافلاک وفلک اعظم وفلک اطلس دخی دیرلر اول اجلدن که انده ثوابت وسیارندن بر کوکب
واقع اولمامشدر بامر الله تعالی جل شانه جمیع افلاکه حاکم وجمیعسنی محیطدر بو که فلک الاثیر
دخی دیرلر افلاکی قسری دوراتدورر یعنی زور ایله دوندورر سرعت حرکت وحدت دوری
شول مرتبه درکه یکرمی درت ساعتده یعنی بر کون وبر کیجه ده دوره سن تمام ایدر وسیری شرقدن
غربه در وسائر افلاکک یعنی افلاک سبعه نک حرکتی وسیری کیمی رحاوی در وغربدن
شرقه در وکیمی حمایلی در مذکور فلک اعظمک دوری سریع وسائرینک دوری بطیٔ اولغله
دور وحرکتلری مشاهد دکلدر مثلا خارجده مثالی دریاده بر سفینه هواسن بولوب
کتدکده بر پیاده آدم سفینه نک عکسنه یوریدوکی نیجه ایسه بودخی اویله در بوندن دخی
فهمه اقرب مثالی بودر که بر آدم ال دکرمانی صاغدن صوله دوندردکده صولدن صاغه
اوزرنده بر قرنجه یوریسه قرنجه نک یوریدوکی کوربنورمی بوکه قیاس اولنه وسرعت سیری
اول مرتبه درکه بو قدر عظم شانله کرهٔ ارضی وافلاک ثمانیه یی محیط اولوب جمله سن دوندررایکن
بر کون بر کیجه ده دوره سن تمام ایدر منقولدر بر کون حضرت سلطان الانبیا حبیب
خدا وخواجهٔ هردوسرا علیه افضل الصلوة واذکاها حضرت جبریل امینه وپیک رب العالمین
علیه السلامه سؤال بیوردیلر که وقت ظهر داخل اولدومی لا ونعم دیو جواب ویردکده
حضرت بیوردیلر که بونه کونه جواب در جبریل امین بیوردیلر که سؤالکز محلی هنوز ظهور
اولمامشیدی لانک اصلی اول ایدی نعم دینجیه دک شمس بیک سکز یوز فرسخ قطع ایلدی
دیدی الله اعلم بحقیقة الامور بقس سکون قافله شمشاد اغاجی که ترکیده چمشیر دیرلر
شاعر بیت درخرام آبی چه باشد جانب افتادکان * ای شده در بوستان حسن قدت
سرو وبقس بلبوس سکون لام وضم باء موحده وواو معروفله ثوم بری یعنی یبان
صرمسغی بعض نسخه ده بصل بریدر بلیناس کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح نونله
بلینوس کسر لام وسکون یای تحتانی وضم نون وواو معروفله ایکیسیده بر حکیمک
اسمیدر که هرمس حکیمک شاکردیدر علم طبایع اشیا وطلسمات وحکمیات وعلم فلکیات
وروحانیاتده شول مرتبه استاد ماهر ایدی که زماننده نبی در دیدیلر حکیم جالینوسدن
مرویدر که اول وقت که الله تعالی نبی دیبله قتالدن خلاص ایلدی بلینوسک بناسی اولان
هیکل اسقلینوس دیمکله معروف اولان دیره واردم که مزبور هیکل رومیاده درانده کوردم
ایچنده بر صورت وضع ایلمش حرکات نجومیه برله ترکیب اولنمش آدم ایله تکلم ایلر حرکات
عجیبه سی وار در حکیم مزبورک تصنیفی ایمش مع الشین المعجمه * با اوش ضم همزه
ایله خیار بزرک بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله شرفنامه ده خوشهٔ انکور مرقومدر مثال
معنیٔ اول شاعر بیت برد دست اجل اول چونه بر مردم دانا * بجا ماند چو با اوش
بی کزندی مردم دانا باتش ضم تاء مثناة ایله یعنی ترنج کذا فی فرهنک جهانکیری

لغ بادافراش ع ضد پاداش یعنی جزای بد و عقوبت معناسنه که بادافراه دخی دیرلر شمس
فخری بیت عفو و اغماض ابادیش جازسند * که اعادی همه پاداش بود بادافراش
لغ بادکش ع سکون دال مهمله و فتح کاف ایله بمعنی بادزن یعنی مروحه کذا فی مجمع الفرس
فرهنك جهانکیریده خشت باد معناسنه مرویدر لغ باراغوش ع سکون راء مهمله و ضم
غین معجمه ایله قوجاغه صغار نسنه یعنی هرنه که قوجاقله کوتورملك ممکن اوله و بعض نسخه ده
* مقدار ما یحمله الانسان ملاصقا بجنبه عبارتیله ذکر اولنمشدر لغ باش ع صیغهٔ امر
و وصف ترکیبی در اینچنین باش و غافل مباش کبیدر و دخی صبر ایله معناسنه اولور طالب
آملی بیت تن بفراغت مده طالب آزار باش * بر گل و گلشن بجوش همنفس خار باش
و دخی منتظر اول معناسنه اولور شیخ سعدی * مثنوی * کرنداری ناخن درنده تیز * بابدان
بهتر که کم کیری ستیز * باش تا دستش ببندد روزکار * پس بکام دوستان مغزش برار
بو بیت معنای ثانی که صبر ایله دیمکدر اکا مناسبدر و منتظر اول معناسنه خواجه سلمان
بیت باش تا غنچهٔ این روضه دماند گل سرخ * باش تا طایر این بیضه برآرد پر و بال
و دخی باشد لفظندن ترخیم اولنمشدر اول معناده باش دیرلر طالب آملی بیت ای یافته
ذوق طرب و چاشنی عیش * دامان می از دست مده کو رمضان باش لغ بالاپوش ع اوسته
کیلن اثواب که رومده قونتوش و فراجه و غیری دیرلر لغ بالش ع کسر لام ایله یاصدق که بالین
دخی دیرلر عموما و قولتوق یاصدوغی که مدور اوله خصوصا و دخی نمو و افزایش نباتات
و درخت معناسنه میر خسرو بیت دکر کفت از خورشهات چو سیرست * دران بالش
ز بالا باز زیرست * نسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله مرویدر لغ بالوش ع ضم لام و واو
معروفله بت که کهله دخی دیرلر وجود انساننده فضلهٔ طعامدن بعد الهضم حاصل اولان
چرکدن متولد اولور میر نظمی بیت شپش در جامه اش پرجوش بوده * که اندامش
همه بالوش بوده لغ بانقش ع سکون نون و کسر قافله منکوش فتح میم و نونله درطاغلرده
حاصل اولور بر نوع چالی یمشیدر باء موحده ایله بن و دال ایله دن دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا
دیرلر لغ بانکش ع سکون نون و فتح کافله اصلی بانك کش در ایکی کافك جمعنده نوع ثقالت
اولمغین بری حذف اولنوب تخفیف اولنمش بر جنس اورده قفسده بسلرلر خوش آواز
کوکرجین در بعضیسندن صریحا یا کریم صداسی فهم اولنور میر نظمی بیت همه وحش
و طیور در ذکر باشند * که بانکش در قفس توحید خواند لغ بپاباش ع فتح باء فارسی
و باء موحده ایله ایاق اوزره طور دیمکدر کذا فی المحمودی لغ بتکیش ع سکون تاء مثناة
و یای تحتانی و کسر کاف فارسیله تیردان یعنی اوق قوبیلان ظرف کذا فی تحفة الاحباب
لغ بجش ع فتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول نرمهٔ بینی یعنی بورون یومشاغی ثانی
بمعنی سستی ثالث رنج و مشقت معناسنه در لغ بخش ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول حصه و نصیب حکیم فردوسی بیت چو پیدا شد آن چادر عاج کون * خور
از بخش دو پیکر آمد برون * ثانی بخشیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در جان
بخش و عطابخش کبی خواجه حافظ بیت حریف پادشاه عطابخش و جرم پوش * حافظ

حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش لغ بخشایش ع اسم مصدر در مرحمت و عطا و کرم
و احسان لغ بخشش لغ ایکی معنایه در اول اسم مصدر در بخشیدن لفظندن ثانی برج
ماهی یعنی حوت برجنك اسمیدر کذا فی تحفة الاحباب بو قولی مؤید استاد رودکی بیت
آفتاب آید ز بخشش زی بره * روی کیتی سبز کردد یکسره لغ بداندیش ع یرامز صانیجی که
بدکمان دخی دیرلر میر نظمی بیت مزن کوش هر سخنهای بداندیش * دهد بر طبع پاکت
رنج و تشویش لغ بداهوش ع سکون دال مهمله و ضم ها و واو معروفله یرامز عقللو دیمکدر
بو دخی بداندیشه یقین بر سوزدر لغ بدخش ع فتح دال مهمله و سکون خاء معجمه و شین موقوفله
کوهر نفیس و لعل حاصل اولان طاغك آدیدر که لعلك معدنی اولمغله لعل بدخشی دیرلر
بامر الله تعالی طاغ سرخ رنك کورینور ولایت و شهرینه بدخشان دیرلر کذا فی مؤید الفضلا
استاد الشعرا حکیم خاقانی بیت صبح ستان نمای خنجریست انداب * کاه درخش
جهان کاه بدخش مذاب * مذاب فتحتین ایله اریمش معناسنه در لعله مذاب تعبیری
آبدار اولوب ایچنده صو وار کبی کورندیکندندر لغ بدروش ع سکون دال و ضم راء مهملتین
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی مرحله ثانی بمعنی امید و توقع میر نظمی بیت دلم را یاس
و حرمان کرد الفت * ندارم هیچکس بدروش و منت لغ بدکنش ع سکون دال مهمله
و کسر کاف و نونله بدخوی و بدافعال معناسنه شمس فخری بیت شادمان از اهتمامست
نیك کار * ممتحن از انتقامش بدکنش * حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که بر بدکنش
نیاید مکر کشتن و سرزنش لغ بدکیش ع سکون دال مهمله و یای تحتانی و کسر کاف ایله
بد دین و بد مذهب و بد ملت معناسنه کیش مذهبدر میر نظمی بیت همیشه سعی کن
بر طاعت حق * مکن صحبت به بدکیش و با حمق لغ بدوش ع ضم دال مهمله و واو ایله بدوس
مرقوم یعنی امید کذا فی مجمع الفرس لغ براش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی خراش که غراش
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ برخش ع فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه ایله
پشت اسب یعنی آت آرقه سنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب مسعود سعد سلمان بیت بود شد
چرمهٔ تو از پس خون * که زرش بر برخش و پهلو بر لغ برش ع سکون راء مهمله ایله آرزو
معناسنه میر نظمی بیت بدل را برش وصلت دیده پرخون * ز هجر و حسرتش حالم
دکرکون * لغ برش ع کسر راء مهمله ایله مهار شتر یعنی دوه یولاری لغ برنش ع سکون
راء مهمله و کسر نونله درد شکم و بعض نسخه ده وجع مفاصل مرویدر اما اکثر نسخه لرده
صنجو که عربیده مغص دیرلر لغ برباش ع سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله لغ بریش ع
کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی برافشان و برافشانده معناسنه در
و براشیده معناسنه ده اولور کذا فی الصحاح لغ بش ع ایکی معنایه کلور اول بمعنی
بند کشه که صندوقه کلید اورمق ایچون ایتدکاری دمور و یاقردن دخی ایدرلر حکیم فردوسی
بیت مرا کفت بکرفتمش زیر کش * همی بر کمر ساختم بنجه بش * شمس فخری بیت
از غایت سخاوت هرکز خزائن تو * نه منع دید و نه ردنه قفل دید و نه بش * قپویه کلید
اورمق ایچون ایتدکاری دمور معناسنه ابو المؤید بیت ز آبنوس دری اندر و فراشته بود

بجای آهن وسیمین همه بش وسمار * باء فارسیله ده مرویدر ثانی یغمور ایله حاصل
اولان زراعت که بخس دخی دینور وعربیده تشدید ایله خرم وکشاده روی معناسنه در
گ بشواش ج ضم شین معجمه وسکون واو وکسر لام ایله بمعنی برهمزدکی وپریشانی یعنی
غمناك والمناك شیخ عطار بیت صبح اکر کشتی نفس را در دهان * کی رسیدی این بشواش
درجهان * مجمع الفرسده کارکذاری وبیننده کی وداننده کی معنالرینه ده مذکوردر گ بغانوش ج
فتح غین معجمه وضم نونله اشکون آت وقاطره ده دیرلر میرنظمی بیت بجنیم آهنین بودست
بردوش * بدستش نیزه براسب بغانوش گ بفش ج سکون فایله بمعنی شکوه وعظمت
وکروفر که بوش دخی دیرلر حکیم سنائی درمذمت مقلد علما * مثنوی * پخته از حسرت طلب
کاشان * سوخته زآتش وفادلشان * باد وبفشی برای حرمت فرع * باعوام بهاشان
برشرع * وله ایضا بیت بدین بادبفش وسروریش کوبی * سنائی نیم بوعلی سیجودم
گ بقش ج سکون قافله بمعنی بقس مرقوم که درخت شمشاددر گ بلمه ریش ج سکون
لام وفتح میمله بلمه قبا اولان شیشه دیرلر وریش صقال اولدر معنای ترکیب قبا صقال دیمك
اولور مولانا رکن الدین بکرانی بیت کرنه ابله بودچه خواهد بود * بلمه ریش دراز
روستائی گ بنات النعش ج یدی یلدز دیکری یلدز دلرامع جرجانی بیت وقت سحر بقطب
فلك بربنات نعش * چون نافه شکوفه درا کلستان عطن گ بنفش ج فتح نون وسکون
فایله مور رنك بنفشه رنکی اولمغله اثواب وغیریده استعمال اولنور میرنظمی بیت بنفشی
جامه در برسبز درزیر * که درباغ جمالش بود دلکیر گ بنوماش ج ضم نون وواو معروف
وفتح میمله ماش که معروف حبوبات نوعندندر کذا فی نسخه میرزا ابراهیم گ بوش ج کسر
واوایله بوزن دوش تفدیر معناسنه حکیم فردوسی بیت هر آن چیز کوساخت اندر بوش
برانست چرخ دوانرا روش * وله ایضا بیت نوشته چنین بود مان ازبوش * برسم بوش
اندرآمد روش * وسکون واوایله بوزن خوش شهرت وتفاخر معناسنه امیرخسرو بیت
خسروا معذورشان میدار کز بوش ورع * خانها شان بسکه پرشد مردمی را جا نماند *
وکروفر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت چه جای حال وچه نام نکوچه حرمت
بوش * چه خانمان صلامت چه اهل وچه فرزند * وله * مثنوی * خطبه شاهان
بکردد آن کیا * جزکیاه خطبه های انبیا * دانکه بوش پادشاهان ازهواست * بان ماه
انبیا ازکبریاست گ بهش ج فتح هایله تازه صاقردر گ مع الطاء المهمله * بربط ج سکون
راء مهمله وضم باء موحده ایله قوپوز دیدکلری سازدر بعض نسخه ده رباب معناسنه در
میرنظمی بیت بیا ای مطرب بربط نوازی * بکن با بلبلان آهنك سازی * شیخ سعدی
بیت چوآهنك بربط شود مستقیم * کی ازدست مطرب خورد کوشمال گ بط ج قازدر
لکن دشی اولانه بط دیرلر خانکی اولانه قاز دینلور بیت درشکم بازکه چندین خطست
تذکره جان تذرو وبطاست * وبرنوع یعنی شراب ظرفنه ده بط دیرلر نظیری نیشابوری
بیت مابرکناره تشنه یك کوش ماهیم * طوفان کذشته ازشط خم درکاوی بط *
گ بهط ج فتح هایله بوزن نمط سودلی پرنج آشی شاعر بیت می باکباب تاخط بغداد

بغداد جام کش * باتشنه خوشاب مله کاسه ازبهط گ مع العین المهمله * بردع ج
سکون راو فتح دال مهملتین ایله ما زندران مملکتنه قریب بر ولایت وبر شهر عظیم آدیدر
بی نظیر بزرك وخوش اندام قاطری اولور هاتفی در تیمورنامه بیت بسی بردعی اسپتر
برق رو * که در پویه بردی زصرصر کرو * عربیده اشك پالانسه دیرلر گ مع الغین المعجمه *
گ باغ ج معروف وباغچه وتفرجگاه واشجار مشتمل مسیره مکان کاهی ترکیب وصفیده
ایدوب باغ جنت وباغ ارم دیرلر عموما صائب تبریزی بیت چند انکه بهارست وخزانست
درین باغ * چشم دل شبنم نکرانست درین باغ * مولانا عرفی بیت درباغ طبیعت
نفشردیم قدم را * چیدیم وکذشتیم کل شادی وغم را * میرزا فصیح بیت کشته دستم
شاخ کل ازبسکه دارد داغها * یادکار باغ نومید یست برسر میزنم * روی محبوبی باغه
تشبیه ایدوب دیرلر محمدقلی سلیم بیت زآب رنك کل باغ عارضت کلچین * کان بری که
مکر بسته در نکار انکشت گ بالغ ج ضم لامله صحاحده شاخ کاو پاك کرده که پیاله باشد
یعنی صغر بوینوز ندن دوزلمش شراب قدحی ونسخه حسین وفاییده بیوك شراب قدحی
هر ندن اولورسه بوقولی موید میرعماد بیت باچنك سغدیانه وبابالغ شراب * آمد بخون
چاکر خود خواجه باصواب * ونسخه میرزا ابراهیمده بفتح اللام بالغ نام ولایتست شمالی
وبکسر اللام پیمانه بود که ازچوب یا ازشاخ کاو وغیره سازند وبدان شراب خورند مسطوردر
وموید الفضلاده باء فارسیله واقع اولمشدر گ برغ ج سکون راء مهمله ایله خس وخاشاك
وباچقله صواوکن باغلغه دیرلر شیخ عطار * مثنوی * زمین ازخون اعدا لاله زاری *
هوا ازتیرباران ژاله باری * جهانرا بود برغ وآب جسته * زکشت پیش برغی باز بسته
بومعنایه کسر راء مهمله ایله ده مرویدر وصواوزرنده کزن جانورجکره دخی دیرلر گ بزغ ج
فتح زاء معجمه ایله بوزن ومعنی وزغ یعنی قورباغه که چغز وغوك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت
اکرخود شود غرقه در زهرمار * نخواهد کسی ازبزغ زینهار * شرف شفروه بیت ماهی
ازیافه درای بزغ که صعنست * کوه ازخست آواز صدا خاموشست * کتاب الاسامی
فی الاسامیده سکون زایله مسطوردر ونسخه حلیمیده تازه غرس اولنمش فدان که هنوز
سبزاولمامش اوله گ بزداغ ج سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بعض نسخه ده ضم
بایله در نسخه میرزا ابراهیمده مصقله درکه انکله پاس آچوب جلا ایدرلر ابوالمعانی بیت
دل کرفته زنك ازآلام دردحسرتش * باخیال عارضش بزداغ میسازم مکر گ بسغ ج
فتح سین مهمله ایله اول خانه یه دیرلر که صرچه ایله یاخود کاشی ایله یا پلمش اوله ابوالمعانی
بیت اهل دل دانند قدرعشق جانان همچنان * درد رون سینه هردم خانه سازند ازبسغ
گ بشترغ ج سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله بمعنی اسپرك مرقوم یعنی صاری رنك بویا
کذا فی موید الفضلا گ بناغ ج فتح نونله اوج معنایه کاور اول بمعنی دبیر یعنی کاتب
منصور شیرازی بیت ضمیرمن بودآن بلبلی که گاه بیان * به پیش اوشود ابکم زبان تیز
بناغ * ثانی خام ابریشم حضرت مولانا قدس سره بیت حله بافان باغ می بافند *
حله ها وبدید نیست بناغ * بو بیتدن صاف ابریشم اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی

بیت ازکاخ خوردن آن سك بی حمیت جهود * بی دوك وپنبه کردن خود را بناغ کرد *
پویتدن خام ابریشم اولمق فهم اولنور وبعض فرهنکده ماسوره صارلمش ایپلك وایپك معناسنه که
جغرسته وزغونه وکیسته دخی دیرلر ثالث ایکی عورت که برارده اوله بربرینه بناغ اولورکه
قومه دیدکلری معروفدر انباغ وبناغ دخی دیرلر ؛ بندروغ ؛ سکون نون وفتح دال وضم
راء مهملتین وواو معروفله بیوك ارمقدن صو آیروب باشقه یره آقتمق ایچون ایتدکلری
بنده دیرلر لفظ مرکبدر بند ایله روغدن که بوغ وورغ دخی دیرلر استاد رودکی بیت آب
اکرچه کمتر ونیروکند * بندروغ ازسست کشته بفکند ؛ بوارغ ؛ کسر راء مهمله ایله
شرفنامه ده بمعنی تخت بستن مرزن را یعنی عورت ایچون وضع حمل محلنده ایتدکلری تخت
و اکا مثال نسخه‌لره دیرلر ؛ مع الفاء * باف ؛ بافتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
بوریاباف واطلس باف کبی اسم فاعل دخی اولور حکیم شفائی بیت لب توزهر عتابی
بکام عالم ریخت * که موج برتن آب بقا کفن بافست ؛ برف ؛ سکون راء مهمله ایله
قاردرکه عربیده ثلج دیرلر میرنظمی بیت پارهٔ یخ بودهٔ خنجر بکف * کرد بخیزد بسر دهر
برف ؛ برنجاسف ؛ فتح راء وجیم وسین مهملتین وسکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده
براوتدر چیچکی اولور برنجاسب وبوی مادران وبانجاست دینلدوکی دخی مذکوردر ترکیده
قوان چیچکی دیرلر ؛ برنداف ؛ فتح را ودال مهملتین وسکون نونله فرهنك جهانکیریده
ایکی معنایه در اول دوال دیدکلری قیش که اوزنکی آنکله آصیلور مولانا عثمان مختاری
* مثنوی * کشد تیر تواز بر شیرپی * در تیغ تو برتن پیل خام * ازیرا که بی زین وزان
بایدت * برنداف زین وعنان ولکام * ثانی بمعنی رودکانی یعنی بغرسق ؛ بف ؛
اول اغاج درکه چلاهلر بزی طوقودقچه آنکله اوروب صقلشدررلر دفه ودفته ودفتن
دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زان پیرك چولاههٔ بفخوارهٔ بدباف * نی نی دو پسر ماند
نکویم که دو خر ماند ؛ مع القاف * باسناق ؛ سکون سین مهمله وفتح نونله زبان خوارزمده
شحنه ومحتسب دیمکدر ترکیده صوباشی دیرلر ابو المعانی بیت ازشراب عشق توعالم همه
مستانه شد * باسناق دهر میکیرد مکر هشیار را ؛ بختاق ؛ سکون خاء معجمه وفتح تاء
مثناة ایله کلاه آهن که مبارزان وبهادران جنك کونلرنده باشلرینه کیرلر لسان ترکیده
توغلغه وعربیده مغفر وزبان فارسیده سرپناه دخی دیرلر شمس فخری بیت اکرنه
ترك فلك پیش او کمر بندی * فلك بجای کله برسرش نهد بختاق ؛ برزیق ؛ سکون
راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی ناشناس نسخه فهم ایتمز آدمه دیرلر میرنظمی بیت
کند دعوای علم ازجهل وبرزیق * همه کارش شده تزویر وترزیق ؛ برق ؛ شمشك
معناسنه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر ابوطالب کلیم بیت سوخته
آرزومرآب زبرق هجراو * سایه کرافکند بروخشك کند سحاب را ؛ برقوق ؛
سکون راء مهمله وضم قافله نعمة الله زردالو معناسنه نقل ایلمشدر ؛ بزق ؛ فتح زاء
معجمه ایله بمعنی بزغ مرقوم یعنی قوربغه اندن غیری سمه معناسنه ده مرویدر ابو المعانی بیت
درجهان پیشکاه اهل خرد * ستم روزکار کرده بزق ؛ بشبق ؛ سکون شین معجمه

معجمه وفتح باء موحده ایله مرو شهری مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر بشبه دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ؛ بشماق ؛ ترکیده دخی بشمق دیرلر خواجوی کرمانی بیت کفتم که
بکراه ای صنم برچشم خواجونه قدم * کفت ازسرشك دیده اش پرخون کنم بشماق را
؛ بغتاق ؛ سکون غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول اعجامه مخصوص اولان
قفتان که بغلبند دخی دیرلر ثانی اطفالی بشکده صاردقلری اوزون نسنه که باغربند دیرلر
خواجه سلمان بیت اکرنه ترك فلك بهراوکمر بندد * بجای جامه بدوشش همی نهد بغتاق
؛ بغلتاق ؛ بغتاق مرقومك ایکی معناسیله مرادفدر ابو المعانی بیت اطلس کردون
برد رشك بغلتاقش همی * کاله خود را بساز دمهد آن نازك بدن ؛ بنداق ؛ سکون
نون وفتح دال مهمله ایله اوکی وآردی یریق اشق وقلندران کلاهی ؛ بیدق ؛ سکون یای
تحتانیله پیادهٔ شطرنج مولانا کاتبی نیشا بوری بیت جان وتن بستان به پیکان خصم
شطرنج ترا * بیدقی فیلی ستانیدن بیك فرزین خوشست ؛ بیرق ؛ معروف علامت
عسکر وعسکری اولمق ایچون نیزه یه بغلرلر مولانا حسن سلیمی بیت سیاهی سپاه زنك
چون شد از نظر پنهان * فروغ بیرق زرین زشاه روم شد پیدا * وعلم معناسنه حکیم
خاقانی بیت تف غضب تو در کف صبح * بو بیرق شام سوخت پرچم * بو معنایه خواجوی
کرمانی بیت عقابان ترکش برآورده پر * برآفاق بیرق برآورده سر * ودخی سنجاق که
حریردن شقه ایدوب نیزه یه بغلرلر علامت جیش کراندر مولانا هاتفی بیت زبیرق
بلانرا بسر خود زر * بهی بود برك خزانش بسر ؛ بیهق ؛ سکون یای تحتانی وفتح ها ایله
شرفنامه ده برشهر اسمیدر ؛ مع الکاف * بابك ؛ فتح باء موحده ایله پادشاه صاحب
خیل وحشم وذی قوت دیمکدر اول اجلدن اردشیره بابکان دیرلر ایدی کذا فی شرفنامه
ودخی پدر معناسنه اما تصغیر ایله ترکیده باباجغم دیدکلریدر شیخ سعدی بیت پسر کفت
ای بابك نامجوی * یکی مشکلست ازتو پرسم بکوی ؛ بابوك ؛ ضم باء موحده وواو مجهول
ایله ابله واحمق معناسنه میرنظمی بیت بکن آنچنان اختلاط وسلوك * که مردم نکویند
بابوك ولوك ؛ باجنك ؛ فتح جیم وسکون نونله کوشك وقصر پنجره لری شمس فخری بیت
هزارکونه کل ازشاخ جهره نمودند * چولعبتان کل اندام نازك ازباجنك * ومطلق
اولرده اولان کوچك پنجره که اکثر سقفه یقین یرلرده ایدرلر ابو عاصم بیت مال فراز
آوری نکاه نداری * تا ببرند ازره دریچه وباجنك ؛ بادروك ؛ سکون دال وضم راء
مهملتین ایله بیان بالی که عربیده سوس دیرلر بعض نسخه ده کاف فارسیله مرویدر ؛ بارك ؛
کسر راء مهمله ایله باریك لفظندن مخففدر استاد رودکی بیت خلخیان خواهی وچماش
چشم * کرد سرین خواهی وبارك میان ؛ باریك ؛ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
انجلش معناسنه که بار دخی دیرلر بعض ارباب لغت بار ایله باریکی بر معنایه در دیمشلر اما
فرقی اولدوغی ظاهردر شاعر دیمشدر بیت چشمان خوش ومیان باریك * ما اطیب
فاك جل باریك * عربیده رقیق وچغتای لسانده ایچکه دیرلر اینجه دیمك اولور از دیوان
لطفی بیت قیلدین دیسام ایچکاراك بیلینکنی * یوقتور کیشی نیك که قیل و قالی

لغ باسترك ح سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله الاجه صغرجق ديدكاريدر میرنظمی بیت در دست غمت راستاده ام آنچنان زبون * در پنجهٔ شاهین فتاده چو باسترك
لغ باسك ح ضم سين مهمله ايله خميازه كه اسنو تازه ودهان دره دخی دیرلر استاد لبیبی بیت جو باسك كند ماه من از خمار * قرار از مه نو نماند قرار لغ باشترك ح سكون شين معجمه ايله بمعنی استرك مرقوم اما ذخیرهٔ خوارزمشاهیده بمعنی خطاف یعنی قرلغوج مسطوردر لغ باشكوك ح سكون شين معجمه وضم كاف فارسيله بمعنی كاركذار یعنی ایش بیلور ومصلحت بتورر ابو المعانی بیت با گریهٔ دوچشم شده مطلب دلم * هرگز نبود باشكوك در دو غم مرا لغ باك ح قورقو واحتراز معناسنه بيم ايله باك فرقی بودركه بيم اصلنده خوف معناسنه در وباك احتراز معناسنه دركه بر نسنه دن قورقوب صاقنمقدر شمس فخری بیت وحمی آخرای مه بی باك * نظری آخرای بت چالاك * باك شول حالتدن عبارتدركه تركيده ايلنمك ايله تعبير ايدرلر خوفه مخصوص لغت دكلدر زيرا ايلنمك كاه قورقودن وكاه حيادن وكاه اجتنابدن اولور عربيده اول حالتی مبالات ايله تعبير ايدرلر شيخ سعدی بیت تو پاك باش ومدارای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك گازران بر سنك * وقورقو معناسنه ده اولور وله ايضا بیت چه غم ديوار امت را كه باشد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحر آنرا كه باشد نوح كشتیبان * فرهنك جهانكيريده بمعنی اندیشه مذكوردر حكيم انوری * قطعه * من واین نفس كه با قحبهٔ رعنای جهان * چو خسان عشق بنازم نه بسهو ونه بعمد * قوت را دادن اكر نيست مرا باكی نيست * همت ناستدن هست ولله الحمد لغ بالشك ح كسر لام وسكون شين معجمه ايله ايو يا صلو وغی یعنی اكرم ودخی مصغر بالش در لغ باهك ح فتح ها ايله اشكنجه كه بعض دزدانه وبعض مجرمه ايدرلر كه ايتدوكی جرمه مقر اوله ابو شعيب بیت دل آن چون آب پای تن چون بهار بادی * از بیم چشم حاسد كش كنده باد باهك لغ بايسك ح كسر يای تحتانی وسكون سين مهمله ايله فرهنك جهانكيريده علم شخصدر لغ ببك ح فتح باء موحده ايله ايكی معنايه كلور اول مردم چشم كه تركيده دخی بويله ادا اولنور یعنی انلرده ببك ديرلر ثانی اطفال معناسنه در ايكی معنايه ترتيب اوزره ابو المعانی بیت بوده آن چشم جهان چون ببك چشم مرا * زانكه آن دلبر نازك كه هنوزش ببكست لغ بتك ح سكون تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده خط وكتابت ونامه معناسنه در لغ بتوراك ح ضم تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله غله حفظ اولندوغی محله ديرلر لغ بجك ح فتح جيم فارسيله اساحه دن بر سلاحدر كذا فی فرهنك جهانكيری لغ بچرك ح سكون جيم فارسی وفتح راء مهمله ايله مضحك وفريب خورده كذا فی شرفنامه اما ادات الفضلاده كسر با وجيم وسكون راء ايله مسطوردر لغ بختك ح سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوج معنايه در اول طالع بد ثانی مصغر بخت ثالث نام وزير معتمد شاه نوشيروان دربو اوج معنايه ابو المعانی بیت بختكم بود ست بختك همچو بخت عاشقان * عشق شاه ملك دل شد طالع بختك شده لغ بخرك ح سكون خا وفتح راء مهمله ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بادام كوهی مسطوردر لغ بدبوك ح سكون دال مهمله وضم باء موحده ايله بمعنی بددل وبد انديش وقورقق كافر

كاف فارسيله ده مرویدر ابو المعانی بیت نه بیند عاقبت نیكی هر آن بدبوك وبدكاری * رساند جای اعلا را كسی كردار نیكی شد لغ برباشك ح سكون راء مهمله وشين معجمه ايله براوتدر ادويه دن برنجاسب وبرنجاسف وبانجاسب وبانجاسف دخی ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری لغ برتك ح سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله يورغه آت وباركير كذا فی فرهنك جهانكيری ومجمع الفرس لغ برتنك ح سكون راء مهمله ونونله وفتح تاء مثناة ايله بغلتاق كه اطفالی بشكه قودقلری آنكله صارارلر دوشمسون ديو ركن الدين كاشی بیت زدودمان جلال تو آسمان طفلیست * فكنده دايهٔ صنعش زكهكشان برتنك * فرهنك جهانكيريده ايراكر بمنك برجانبی كه زين تنك دخی ديرلر شرف شفروه بیت بكران تراخم فلك زين طرفش قمر ومجره برتنك * مجره لسان عربيده كهكشان معناسنه مرويدر لغ بردك ح سكون را وفتح دال مهملتين ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنی افسانه واغلوطه كه تركيده ياكاتمج ديرلر لسان الشعراده وادات الفضلاده فتح بايله افسانه وضم بايله لغزه ديرلر لغ برزك ح سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله كندر تخمی معناسنه لغ برشك لغ سكون راء مهمله وفتح شين معجمه ايله طبقور قولانی كه ايراو زرينه چكرلر ميرنظمی بیت هميد يد از انسو كه لشكر رسيد * فرود آمد از اسب وبرشك كشيد لغ برفناك ح سكون راء مهمله وفا وفتح نونله يازوقيش قارطوران يره ديرلر برف ايله ناكدن مركبدر حكيم شيرازی بیت برفناك وكوه را اصلاح برف * چون شمال انجانمی باشد بصرف لغ برفنجك ح سكون راء مهمله ونون وفتح فا وجيمله آغر باصمق كه عربيده كابوس ديرلر كذا فی المجمع لغ برك ح فتح راء مهمله ايله درت معنايه در اول دوه يوكندن طوقنمش نسنه دركه درويشان اندن قبا وكلاه وعمامه ايدرلر شيخ سعدی * قطعه * دلقت بچه كار آيد وتسبيح ومرقع * خود را ز عملهای نكوهيده بری دار * حاجت بكلاه بركی داشتنت نيست * درويش صفت باش وكلاه تتری دار * لواحد من الشعرا بیت بركی بسته بود برسر خويش * بر زمين ميكشيد ريشهٔ آن * ثانی برطرز جامه در كوتاه بلی اشاغی آز چكرا كثر دار المرز خلقی كيرلر بعض يرده آكا عجايبی ديرلر كمال غياث بیت تو سبز پوش روی سپيدی بسان خضر * از سندس است عمامه وز استبرق برك * ثالث بر عظيم بزرك نهرا ا سميدر خسروی بیت چون نمك خود تبه شود چه علاج * چاره چه غرقه را زورد برك * رابع سهيل يلدزينه ديرلر استاد عميد الدين بیت طاسك مه شكست شد برسرو پای هرمهی * ره بمحيط بسته شد كرده ستارهٔ برك * شرفنامه صاحبی بو معنايه باء فارسيله نقل ايتمشدر لغ برمك ح سكون راء مهمله وفتح ميمله ولايت بلخده بر طائفه در برامكه ديرلر خلفای عباسيوندن هارون الرشيدك وزيری ايديلر مشهورلری جعفر ويحيی وخالد برمكی ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بر ولايت اسميدر كه برامكی لقب اولمشدر وبعض نسخه ده بر كمسنه نك نامی ايدی كه شهر وانشاده وسخا وجود وكرمده ضرب المثل عالم ايديلر بعض كتب تواريخده مسطوردركه جعفرك پدری برمكی ديدكاری كمسنه شام شريف بنی اميه ده دار السلطنه ايكن سليمان بن عبد الملكك خلافتنده مزبور برمكی كلوب مجلسنه داخل اولدقده فی الحال سليمان امر ايتدی

ضشره چیقاردیلرندماسی سببن سؤال ایتدیلر سلیمان دیدی که بازولرمده ایکی کوهر
وار در برکسنه نك یاننده ویاخود برطعام ایچنده زهر اولسه اول کوهرلر حرکت ایدرلر بو آدم
مجلسه داخل اولدقده کوهرلر حرکت واضطراب ایلدیلر بو امرك ایضاحنی برمکیدن سؤال
ایلدیلر جواب ایلدی که یوزکمك طاشی التنده برمقدار زهر موضوعدر برشدت عظیمه
محلنده اول زهری یالارم دیه جك یرده فارسیله آن زهررا برمکم دیو جواب ویروب اصلن
بیان ایدر بناء علی ذلك اول آدمك اسمی برمکی قالدی ایام دولتلرنده ابتدا ظهور
ایدن جعفر اوغلی خالدانك اوغلی یحیی ایدی واقرباو تعلقاتی غایت چوق ایدی جمله سی
کرم وجود وسخا ایله ممدوح آدم ومشهور عالم ایدیلر برناك سکون راء مهمله وفتح
نونله فرهنك جهانکیره جوان یکیت معناسنه که برنا و برناه دخی دیرلر برنك سکون
راء مهمله وفتح نونله هیولا واصل ترکیب وذات مشخصه معناسنه در فرهنك جهانکیریده
بمعنی درای مسطوردر برندك سکون نون وفتح راودال مهملتین ایله مؤید الفضلاده
بمعنی پشته وکوه خرده واما مجمع الفرسده بمعنی برنج کابلی ومشکلاتده کلید ودخی کلند
معناسنه مسطوردر بعض فرهنکده زاء معجمه ایله مرویدر بروشك ضم راو واو معروف
وفتح شین معجمه ایله تحفة الاحبابده بمعنی خاك مرویدر مولانا قطب الدین بیت درشب هجرم
که سر زد کریه بادود آه * در بروشك از سرشکم سبزه میروید سیاه برزك سکون
زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله حبوباتدن برنوع دانه آدیدر که یاغن چقاروب چراغده یاقرلر
کذا فی مجمع الفرس بزك فتح زاء معجمه ایله تسبیح بوجکیدر میر نظمی بیت بخاك
مذلت حسودت همانا * بمانده چوکرم بزك زیر پا بساك فتح سین مهمله ایام عیش
وذوقده باغ وباغچه ده پسران ونوجوانان ریاحیندن کلاه ایدوب باشلرینه کیرلر شمس
فخری بیت همچو خاك جناب شاه جهان * خاك پایت مراست تاج بساك * ابو الفرج
زونی بیت همه امیدش انکه خدمت تو * بسرش برنهند ز بخت بساك * صحاحده
باء فارسیله منقولدر بساهنك فتح سین مهمله وهاء وسکون نونله اوکجه دموری وچوی
معناسنه بعض نسخه ده باء فارسیله مرویدر بسك فتح سین مهمله ایله اکلیل الملك
دیدکلری اوتدر بعض نسخه ده کاف فارسیله منقولدر وسکون سین مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول غله یی بچدکدن صکره ایلدکاری دسته در که خرمن یرینه
چکمکه حاضر اوله ثانی خمیازه که پاسك وفازه ودهان دره دخی دیرلر بسدك فتح
سین وسکون دال مهملتین ایله فرهنك میرزا ابراهیمده غله یی یعنی جو وکندمی حصاد
محلنده ایلدکاری دسته در بشتك سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کوچك
مرطبانی طبق معناسنه ضم بایله ده مرویدر کذا فی ادات الفضلا ومؤید الفضلا بشك
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی شبنم یعنی چه خسروانی
بیت از نسیم ریاض دولت تو * بررخ کل درثمین شد بشك * ثانی فرهنك جهانکیریده
بمعنی عشوه وغمزه دلبران حکیم زاری قهستانی بیت کرشمه کن وبشکی بزن چه باشد
اکر * بکوشه لب همچون شکر فروخندی * وله ایضا بیت یارك نازکاه وپرنك وبی شرملك

* سست پیمانکی محکم دلك وبشك زنك بغلاغ سکون غین معجمه وفتح لام ایله اول
یومرجه نسنه درکه آدمك قولتوغنده ظهور ایدر مرور ایامله پشوب چرك وایرك بغلر اما وجعی
چندان اولماز بك بوزن تك وجك ودك درت معنایه در اول قورباغه درکه جغزو وزغ
وغوك وبكل دخی دیرلر استاد رودکی بیت ای همچو بك پلید چو او دیدها برون * مانند
آن کسی که کنی مرور ابجنك * کمال غیاث * قطعه * از مرغ تا بماهی واز مور تا ملخ *
از مار تا بعقرب واز عکه تا ببك * روزی خوران خوان پراز نعمت تواند * هر کوشه که
می نکرم صد هزار دلك * بسحاق اطعمه برنجی اکمك وآنك صو ایله چامور میاننده بولنمسی
وصحبت جغزولاك پشت وصفنده دیر بیت بسر باریش بدبلالی درشت * ندیمی بك
وصحبت لاك پشت * ثانی لك وتك لفظلرینه تابع ایدوب مزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر
استاد عسجدی بیت عسجدی نام تیز تیز مبر * چه کنی خیر کرد او لك وبك * ثالث اثواب
وآلات خانه رابع رعنالنمك بکسلك سکون کاف وفتح سین مهمله ولام ایله شرفنامه ده
کوربز وتوانا وزورمند معناسنه مسطوردر بك ولك توابع الفاظ قبیلندندر که بك
باشقه ولك باشقه لفظ در واو ایله جمع وترکیب اولندقده برلفظ اولور رعنایی وبی هنری
معناسنه شمس فخری بیت جهان ز خاك درتست وعرصه ملکت * چرانکوهد عدلش
بتهمت بك ولك بکونك ضم کاف وواو مجهول وفتح نون ایله شمشیر چوبین یعنی اغاج
قلیج بعض اهل صنایع آلتی اولور وخطیبلر بعض شهرلرده که جبرا وقهرا قلیج ایله فتح اولان
ولایتلرده منبره چقدقلرنده طوتارق خطابت ایدرودخی درویشان وقلندران اظهار کرامت
ایچون قوللنوقلرنده کوتررلر بکونه وبلونك دخی دیرلر بکوك ضم کاف وواو مجهول
ایله نشانه تیرکه آماج وهدف دخی دیرلر ابو المعانی بیت چو انداز د بهر تیری ز مژکان
درست آید بکوك سینه امرا بلارك فتح لام وراء مهمله ایله یامی اوق دمرنی حکیم فردوسی
بیت هران تیرباران که آمد فرود * بلارك همی کشت جان میدرود * بو معنایی مؤید حکیم
خاقانی بیت روضه آتشین بلارك تست * با وجودی شکاف ناوك تست * وخنجر
ونیزه وقلیج دموری معناسنه استاد عنصری * قطعه * چه چیزست آن رونده تیرپران
چه چیزست آن بلارك تیغ بران * یکی اندر دهان خلق زبانست * یکی اندر دهان
مرك دندان * وجوهردار قلیجه ده دیرلر خلاق المعانی بیت تیغ بلارك ارچه زکوهر
توانکرست * پیوسته هم ز پهلوی کلکت کند تراش * وقلیج جوهرینه دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت بلارك چنان تافت آز روی تیغ * که در شب ستاره ز تاریك میغ * وله بیت
درفشان یکی تیغ چون چشم کور * بلارك برو رفته چون پای مور بلالك فتح لامین
ایله بلارك مرقوم معنالرینه شیخ نظامی بیت بدریا کرفتند عکس بلالك * بماهی کاو کوید
کیف حالك بالسك کسر لام وسین مهمله ایله بمعنی پرستو یعنی قرلغج که عربیده خطاف
دیرلر کذا فی ادات الفضلا بلونك ضم لام وواو مجهول وفتح نونله بکونك مرقوم
معنالرینه مرادفدر کذا فی مجمع الفرس بلوك ضم لام وواو معروف ایله برنوع پیاله درکه
آنکله شراب ایچرلر استاد عسجدی بیت میکسار اندر بلوك شاهوار * خور بشادی روزکار

نوبهار * بعض نسخه ده لام یرینه کاف ایله مرویدر لغ بندك ع سکون نون وفتح دال مهمله
ایله آتیلوب اکرمك ایچون یومق اولمش پنبه که باغند وکندش دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس
لغ بنوك ع ضم نون و واو مجهول ایله بمعنی کرم باسو یعنی کلر کذا فی شرفنامه لغ بنیك ع
کسر نون وسکون یای تحتانیله هندوشاه صحاحنده اول قزدرکه ابریشمك قباسیدر اندن
چوروب وامثالی قبه نسنه لر طوقورلر لغ بهرك ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول چرك یعنی جراحتدن وچبانلردن اقان ایرك ثانی الو ایاق دریسی ایش
ایشلمکدن درشت وخشین اولور آکا پینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ بهشت کنك
کنك فتح کاف فارسی وسکون نونله دار الملك افراسیاب شاه اولان شهرك آدیدر حکیم
سوزنی بیت مارا بهشت تست بکار وبکار نیست * سر بر زدن بخاك وبهار وبهشت کنك
لغ بهك ع فتح هایله برعلتدر آدمك دریسن بیاض ایدر معربی بهق در ایکی نوع اولور
برنوعی بیاضدر ماده سی بلغمدر وبرنوعی سیاهدر ماده سی بلغم سودا ایله ممتزج وایکیسنده
فاسد اولوب ظاهر بدنه دفع ایتمکله ظهور ایدر شاعر بیت سراپا تاش بوده اورا بهك
نشانه بود طبع ماری بشك * کمال غیاث * قطعه * صد لعنت خدای بمروان وبریزید
کو داشت علت برص وزحمت بهك * دانی بجاست مسکن ومأوای آن مکان * آزا مقام
وبل مرا این را امکان درك لغ بیانك ع فتح یای تحتانی ونونله اول اوتلقدرکه آندن حصیر
ایدرلر کذا فی مجمع الفرس لغ بیلك ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله برنوع چتال دمرناو
اوق که باء فارسیله پیلك وفیلك دخی دیرلر شمس فخری بیت ایا شهی که بدوزی بروز کین
ومصاف * براسمان مه وخورشید را بیلك بیلك لغ مع الکاف الفارسی * بادبرك ع سکون
دال وراء مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی کاغذباد یعنی هوایه اوچوردقلری کاغد کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ بادرنك ع کسر دال وفتح راء مهملتین وسکون نونله التی معنایه کاور
اول برنوع ایری خیاردرکه تخملق ایدرلر حکیم انوری بیت باچهل پناه کاندرین باغ * بربید
همیشه بادرنکت * ثانی بمعنی اسب تندو تیز ثالث ترنج بوایکی معنایه استاد دیمشدر بیت
بادرنك آمد نکارم باعذار بادرنك * بادرنکی زیر ران برکف کرفته بادرنك * وترنج معناسنه
حکیم اسدی نقل ایدوب بوبیتی یازمش منجیك بیت یاسمن آمد بمجلس با بنفشه دست سور
چله کردند وشکسته شد سیاه بادرنك * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * اکر بهار
تسکین صفرا کسی * بامون مرکب کند بادرنك * ز ترکیب دست شه وتیغ او * فلك کرد
دفع غم وادرنك * رابع فرهنك جهانکیریده سینه بند اطفال حکیم سوزنی بیت نام ورا
بسینهٔ اطفال شیعه بر * تابرکشیده نقش نبند ند بادرنك * خامس اول علت بیماریدرکه
زیاده غمدن بغرسقده برعلتدر نفخ وقرار قرار ظاهر وکوبکده بوری حاصل اولور هندی
لساننده بادکول دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت دارد غم باد رنك عشقت * در بردن
جان من شتابی * سادس صحاحده ترنجبویا دیدکاری اوت که ریاحین قسمندندر بادرنجبویه
دخی دیرلر ترکیده لیمونی ریحان دیدکاریدر لغ باذارنك ع فتح ذال معجمه وراء مهمله وسکون
نون ایله ترنج معناسنه در کذا فی مجمع الفرس لغ باردنك وبادنك ع سکون راء مهمله

مهمله ونون وفتح دال وثانی حذف رایله سینه بند اطفال معناسنه در ایضا منه لغ بارنك ع
فتح راء مهمله وسکون نونله ترنج معناسنه میر نظمی بیت همه نازك وجود وعشوه آهنك
همه سیمین تن وپستان بارنك لغ بازرنك ع سکون زاء معجمه ونون وفتح راء مهمله ایله
تحفة الاحبابده سینه بند اطفال معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * درکام ما حلاوت شهد
شهادتست * ای بی شریك شهد شهادت مکن شرنك * درعمر خویش در تونیا ورده ایم شك
درمهد بسته اند بدینکونه بازرنك * اما فرهنك جهانکیریده سینه بند زنان درکه ایکی پارچه اوج
کوشه لو ابریشمدن طوقنمش نسنه در زنان کوکسلرینه بغلرلرکه ممه لری ایری اولمیه حکیم وابجان
* قطعه * مطربه ناهد پستانت برقص * چون در آید دل ناهید برد * باز رنك از مه وخورشید
کند * باز رنك از مه وخورشید برد لغ باشنك ع کسر شین معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در
اول اغاجی اوزرنده قالمش وزمانی یچمکله صولمش اوزم صالقمی شمس فخری بیت بنام
دست تو کر شاخ رز نهد دهقان * عقیق ولعل در آید ز شاخ نه باشنك * ثانی تخم
ایچون بوستانده الیقونیلان خیار استاد منجیك بیت آن سك ملعون برفت این سنك را
درخویشتن * تخم را مانند باشنك اندرش برجای ماند * فرس قدیمده قاون معناسنه
مرویدر بدر الدین محمود بیت بوقت خربزه تذکیر سفچه لذت تو * دراز همچو خیار ست
وسردچون باشنك لغ بافنك ع فتح فاونون ایله ززداوه دیدکاری جانوردرکه دریسن کورك
ایدرلر سمور ده بکزر برلطیف کورکدر لغ بالنك ع فتح لام وسکون نون ایله شرفنامه ده
ایری ترنجك برنوعیدر اما فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه منقولدر برمعناسی خیارك
برنوعیدرکه باد رنك دخی دیرلر وبرمعنا سیده برنوع خوش مزه لطیف ترنجدر شکر ایله
مربا ایدرلر بسحاق اطعمه بیت به شیخ وسیب مفتی وریواس محتسب * بالنك شد کاو
وترنجست شیرکشت لغ بانك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول صوت وصدا هرنه نك
اولورسه مولانا عرفی بیت مالب آلودهٔ بهر تو بکشاییم لیك * بانك عصیان میزند ناقوس
استغفار ما * ثانی فرهنك جهانکیریده براغاجدر خوشبو شکوفه سی اولور وتخمی ده
اولور عربیده حب البان واغاجنه قضیب البان دیرلر لغ بدرك ع سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله بداندیش وبداصل وبدنهاد معناسنه مولانا صائب اصفهانی بیت بخاموشی
زمکر دشمن بدرك مشو ایمن * چو توسن کوش خوابانید که ماده در قفا دارد * مولانا هاتفی
در تیمورنامه بیت سر آن بدرکان ازبان عجب * زباندانشان نی عجم نی عرب لغ برك ع سکون
راء مهمله ایله اون برمعنایه کاور اول معروف که یپراقدر بودخی ایکی نوعدر بری اغاج
یپراغیدر نتکم شیخ سعدی بیت برك درختان سبز درنظر هوشیار * هرورقی دفتریست
معرفت کردکار * بریده شکوفه ونباتات زمین یپراغیدر خواجه حافظ بیت بلبلی برك
کلی خوش رنك درمنقار داشت * واندران برك ونوا خوش ناله های زار داشت * ثانی تدارك
مهمات سفر شاعر بیت راه تو دور آمد ومنزل دراز * برك راه توشهٔ منزل بساز * ثالث
اسباب ولوازم راه که برك وبار دخی دیرلر شیخ سعدی بیت بهیکل قوی چون تناور درخت
ولیکن فروماندهٔ بی برك سخت * رابع انتظام حال ومال ومنال وبو معناده انتظام کلامه دخی

دیرلر سرو برك دیمك ذکر اولنان معناره شامل اولور قاضی میر بیت بکس دکر ندارم
سرو برك آشنایی * که نیر زد آشنایی بمشقت جدایی * طالب آملی بیت آشفته دماغم
سرو برك سخنم نیست * دامن چه کشایم که گلی در چمنم نیست * بو معناده یالکز برك ایله ده
افاده کلام ایدرلر کمال اسمعیل بیت همچون صفت حرب برك چنار دید شبنم * بر آورد دستم
ببین کر بود برك دیدنم * خامس ساز ونوا معناسنه اعمدر نتکم بیت مرقومه * واندر آن
برك ونواخوش ناله های زار داشت دینلمشیدی * سادس بمعنی آهنك ونغمه حضرت
مولانا قدس سره بیت جمله مرغان برك کرده جیك جیك * با سلیمان کشت اصبح من اخیك
سابع بمعنی سروسامان مجد همکر * رباعی * نی برك که خیمه زنم پهلویت * نی سیم که خانه
جزم در کویت * من دیده وکوش ازان میخواهم * تا بشنوم آواز ببینم رویت * ثامن بمعنی
سرانجام شیخ سعدی بیت خانه برکندم وبکجو نفرستاد زپیش * برك مرکت چه غم
وبرك زمستانی نیست * تاسع عزم وقصد معناسنه کمال اسمعیل بیت دست از طلب
مدار کرت برك آن رهت * کانرا که توشه نه زفقرست وبی نوا * عاشر بمعنی پروا استاد
فرخی بیت توبا کل وسوسن زن ومن بالب وزلفش * در برك بود بنشین تابوسه شماری
حادی عشر رزق وذخیره معناسنه شیخ سعدی بیت برك عیشی بکور خویش فرست *
کس نیارد زپس توپیش فرست * بسنك بفتح سین مهمله وسکون نون ایله ایکی
معنایه در اول الفی ده کز رو بیابانده پرورده اولمش آت که هنوز بنلمامش اوله میر نظمی
بیت درسرش میزند لجام امرت * توسن چرخ کر بسنك آید * ثانی انجیلدن
استنباط اولنمش برکتاب اسمیدر * بشلنك بسکون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
هندوستانده برمتین ومستحکم قلعه آدیدر الکه سنده مشهوردر * بکنك بسکون
کاف وفتح نون ایله حیوان دم بریده یعنی قویروغی کسلمش حیوان کذا فی ادات الفضلا
* بلك بسکون لام ایله بمعنی برك مرقوم یعنی یپراق وبعض معناسنده ده استعمال
اولنور نتکم شاعر بمشد ربیت رجا کرده ام بوسه ازیار خندید * شکوفه دهد پیش
بلکش نهال * بنك بسکون نون ایله معروف حشیشدر که قوریدوب یرلر عقلی زائل
ووجودی تخدیر ایدر معربی بنجدر ورق الحشیش وغبیرا دیدکلریدر شیخ عمر خیام *
* رباعی * هر که که دلت تنك شود بنك بخور * یایکدو قدح بادهٔ گلرنك بخور * کر این
نخوری آن نخوری ای احمق * پس لایق توسنك بود سنك بخور * وفتح نون ایله ایکی معنایه در
اول برنوع قماشدر که زمینی اطلس اولور واوزرینه صرمه وقلابدون ایله کل نقشی
زربفت ایدرلر مولانا محمد ظهوری بیت زجامه خانهٔ عشق تو الملسم کردون * بنعل
وداغ بنك پوش کردهٔ مارا * ثانی چنکستانده اولور برنوع میوه در بن دیرلر ترکیده
چتلا قوج دیرلر * مع اللام * بابل بکسر باء موحده ایله وسط عراق عربده واقع
برشهر وبرولایت آدیدر عجایب البلدانده یازر که عراق اوسط دنیادر بابل مرکز دایرهٔ
عالم اولمق لازم کلور ونزهة القلوب نام کتابده مسطوردر که بابل اقلیم ثالثدن عراقك مداین
سبعه سندندر اما اصحی نهر فراتك جانب شرقیسنده کنار نهرده واقع حله شهرینه تابعدر حالا

خرابدر اول شهرك قلعه سی پشته اوزرنده اولوب ایچنده برچاه عمیق واردر هاروت
وماروت که ایکی ملکلر ایدیلر انده محبوسلردر قدیم زمانده بعض کمسنه لر واروب انلردن
سحر اوکرنورلر ایمش خواجه حافظ بیت در باید مشدن سوی هاروت بابلی * صد کونه
ساحری بکنم تا بیارمت * باقل بکسر قافله بر الکن وغایت احمق آدمك آدیدر اجمال
حسینی نام کتابده مذکوردر برکون اون بر درهمه برآهو صاتون آلوب قوجاغنده طوتوب
کیدرکن یولده بر دوستی راست کلوب نیچه یه دك الدك بو آهویی دیو سؤال ایدر اولدخی
ایکی الك پرمقلرین آچوب ودلین چقاروب کوستور رهمان آهو صحرایوب قاچر اول زماندن
اعیا من باقل دیو ضرب مثل ایدرلر * بال بسکر معنایه کلور اول قنادکه طیورده اولور
عربیده جناح دیرلر شمس فخری بیت همای اوج شرف شاه شیخ ابو اسحق * که مرغ فتح
زند درهوای او پروبال * ثانی طیوردن غیری پرنده جکلر قنادنه ده دیرلر بو معناده مجموع
قناده بال اطلاق اولندوغی ظاهردر طالب آملی بیت با ختلال نسیم صبا عجب نبود *
که شمع کلبن پروانه را بسوزد بال * وله ایضا بیت زخط باد صبا بلبلان بطرف چمن * نقاب
غنچه کشایند از تحرك بال * پروانه ده وبلبلده پر اولمز بال اولور که قناددر زیرا پر قنادك یلکنه
دیرلر ثالث چارپا حیوانانك اللرینه اوموز باشلرینه وارنجه دیرلر که آت وصفنده یال وبال
دینلور نتکم طالب آملی نك بو بیتنده واقعدر بیت بیال وبال چو هزبر وست وخشم وکین
چو پلنك * بخال وخط چو تذرو وبدست وپا چو غزال * رابع انسانك قوللرینه ده دینلور که
ترکیده بوی بوص صاحبی ویال وبال اسی دیرلر حکیم فردوسی بیت ببوسید مادر دو بال
وبرش * همی آفرین خواند بر پیکرش * خامس فرهنك جهانکیریده برنوع ماهی درکه
غایت ایری اولور دریاده چوق فساد ایدر اما اتی خوش ولذیذدر حکیم فردوسی بیت
بیا راست خوان خورش یکسره * سه دیکر بمرغ وببال وبره * سادس بمعنی نمو یعنی
اوزانوب بویومك استاد رودکی بیت چنان ببالد از آواز سائلانش جان * که جان مادر
از آواز کشله فرزند * بو معنیده بالیدن دن صیغهٔ امردر اولورنا صر الدین شروانی
بیت ای سرو بباغ سینه ام بال * تادل شودت چوسبزه پامال * سابع پرچلك که عوراتك
قصه صاچی در ثامن بمعنی مال وکاله * بالال بوزن پامال بمعنی تیر سقف یعنی طام
دیرکلری که التنه ار قوری قونیلان اوزون دیرك کذا فی مجمع الفرس * باول بفتح واو ایله
برموضع اسمیدر که انده غایت لطیف قماش وجامه طوقنور حکیم خاقانی بیت هر خلعه
کزوتن ولی یافت * خورشید نسیج باولی یافت * بحل بکسر حاء مهمله ایله حلال ایلمك
یعنی استحلال میر خسرو دهلوی بیت مارا بدادی کن حلال از لب شراب ناب خود * باری
بحل کن یك نظر روزی دران جلاب خود * شیخ نظامی بیت آزردمت ای پدر نه برجای
وای ار بحلم نمیکنی وای * میر اسیری * بیت قاتل خود را بحل کردم که دست از من نداشت
داشتم تا نیم جانی دست او در کار بود * بددل بدبوك مرقوم معناسنه یعنی قورقق عربیده
جبان دیرلر مولانا شیرازی بیت بددلی رفتن شجاعت آمدن * بحل وغم وفکر بد
زائل شدن * وکینه دار معناسنه ده کلور * بدسکال بسکون دال وفتح سین مهملتین

وكافله يرامزصانيجى ديمك اولور سكال سكاليدن دن اسم فاعلدر حكيم فردوسى * مثنوى * بدادور هش يافت آن نيكويى * چو نيكى سكالى فريدون تو يى * كه يك شربت آب را بد سكال * بود خوشتر ازعمر هفتاد سال * شيخ سعدى بيت تو نيكو روش باش تابد سكال * بنقص توكفتن نيابد مجال ﮒ بديل ﺞ كسر دال مهمله وسكون ياى تحتانيله شرفنامه ده نام خاقانى مذكور درىعنى بر خاقان آديدر ﮒ براجيل ﺞ فتح راء مهمله وكسر جيم وسكون ياى تحتانيله كرفس ديدكارى سبزه دركذافى الاختيارات ﮒ برطاييل ﺞ سكون را وفتح طاء مهملتين وكسر ياى تحتانى اولى وسكون ثانيه ايله هندوستانده بر جزيره اسميدركه جميع جهات ايله خرم وآراسته وكتب معتبرانده مسطور دركه اول جزيره ده برطاغ واردركه كيجه لرده طبل وسرنا آوازى وكاهى دف وساز صداسى ونغمات وترنمات استماع اولنور ديرلر انده برمنتها درخت واردر نه اغاجى ايدوكى معلوم دكلدر اول آوازاندن ظاهر اولور حكيم اسدى بيت جزيره همه جاى شادى وكام * كه خوانند برطاييل اورا بنام ﮒ برغول ﺞ سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله بغداينى قينادوب وقوريدوب دكرمانده خرداينديكدن صكره پلاو وشوربا ايدرلر تركيده ضم بايله باغور وعربيده برغل ديرلر شمس فخرى * قطعه * مطلب مال وجاه قانع شو * بدو تانان وكاسهٔ برغول * چند باشى براى شهوت وحرص * پاى بسته بطرهٔ مرغول * بو معنايه حكاك بيت آسياى صبوريم كه درا * كه ببر غول وكه بسرمه كنم * صحاح كبير وصغيرده ونسخهٔ ميرزا ابراهيمده برنوع خانكى حلوادركه اون ايله بشوررلر اكا افروشه دخى ديرلر كذافى مؤيد الفضلا امادات الفضلاده ومجمع الفرسده معيار جمالى نقلى اوزره مسطوردر وباء فارسيله ده مرويدر ﮒ برك نيل ﺞ كاف فارسيله چويد يپراغى در اصلنده چويد نباتات قبيلندندر زنان مذكور يپراغى دوكوب صوين آلوب قاشلرينه چكرلر واغارمش صاچلرينه سوررلر براز ايام قالور ابوالمعانى بيت ازسوداى دل من دود آه * همچو برك نيل كرد موى سياه ﮒ برزكول ﺞ سكون زاء فارسى وضم كاف ايله مرد قوى هيكل وزحمتكش وشغل وعمله حريص ومجد معناسنه بشكول دخى ديرلر ﮒ بسل ﺞ فتح سين مهمله ايله يعنى كاورس كه برنوع طاريدر خرده وصارى اولور كذافى مجمع الفرس عربيده يعنى ديوان جمى بسيل كاور وسكون سين ايله ينه عربيده هم حلاله وهم حرامه ديرلر اسماء اضداددندر ﮒ بشكول ﺞ سكون شين معجمه وضم كاف ايله يعنى برزكول مرقوم شمس فخرى * قطعه * چو درار زاق پيش وكم نشود * فارغ البال ومردم بشكول * چه كه برتخت نازخسبى خوش * چه كه در كل نهى دو دست پزول ﮒ بشل ﺞ فتح شين معجمه ايله نسخهٔ حسين وفايى ده يعنى درآويز بو معنايه شمس فخرى بيت كرت بايدكه بكذرى زسها * دست خور در ركاب شاه بشل ﮒ بشول ﺞ ضم شين معجمه ايله يعنى كاركذارنده وبيننده ودانندهيعنى ايش بتوريجى ومصلحت كوريجى وايش بيلجى ابوشكور بيت كار بشولى كه خردكيش شد * از سر تدبير وخرد بيش شد * ومصلحت بتورمك معناسنه حكيم اسدى بيت زمان بد شاد كفتا هول * همى كارهاى دكر بربشول * هول صبر وتوقف ايله ديمكدر ودخى برهمزدكى و پريشان

و پريشان اولمق معناسنه كلور ابن يمين بيت پيان طرهٔ تو كردى واپك دلم * زبس بشول كه داردبكنه او نرسد * وبرهمزدن معناسنه امر استعمال اولنور اثير الدين اخسيكى بيت حشمتش آنجا كه داد ناميه را كوشمال * لقمه بشولى نكر خار ببزم رطب * حكيم انورى درهجو قاضى كيرنك بيت از دوكشت ازفراق لقمه بشول * روى سرخ من اى سياه دول ﮒ بغل ﺞ فتح غين معجمه ايله قولتق دركش دخى ديرلر عربيده قاطر معناسنه در محمد جان قدسى بيت دارم دلى اما چه دل صدكونه حرمان در بغل * چشمى وخون درآستين اشكى وطوفان در بغل ﮒ بلال ﺞ بوزن ملال بلاد مرقوم معناسنه يعنى اذربويه ﮒ بل ﺞ بوزن حل اوچه بولغى انجق نعمة الله مفتوحه ده تصحيح ايلمش سائر نسخه وفرهنكلرده مكسور ايله روايت ايلمشلر ﮒ بهرام تل ﺞ تل فتح تاء مثناة ايله برمناره دركه بهرام چوبين سرتركاندن ياپمشدر حكيم فردوسى * مثنوى * هميكشت بردشت كردنبرد * سر سركشان راز تن دوركرد * چو برهم نهادند وانبوه كشت * ز بالا و پهنا يكى كوه ودشت چنان جاى را نامداران يل * همى هركسى خواند بهرام تل ﮒ مع الميم ﺞ بادام ﺞ معروف يمشدر بادام دخى ديرلر عربيده اسمى لوزدر واستعاره طريقيله چشم دلبره ده ديرلر ميرنظمى بيت بسويم نكه كرد آن چشم بادام * بمرغ دلم طره اش كرد دردام ﮒ بادتخم ﺞ سكون دال مهمله ايله رازيانه دركه عربيده شمره ديرلر ضم شين ايله ﮒ بادرم ﺞ سكون دال وضم راء مهملتين ايله ايكى معنايه در اول صحاحده يعنى كلام عبث وسخن بيهوده معناسنه در استاد عنصرى بيت چون بايشان باز خورد آسيب شاه شهريار * جنك ايشان عجز كشت وسعر ايشان بادرم * اما شمس فخرى زاء معجمه ايله نقل ايلمش بيت هركه جز مدح ذات او كويد قول وفعلش تباه وبادزم است * ثانى يعنى رعيت صاحب فرهنك منظومه بيت جلد بشكول دان وخوش بدارم * بادرم شد رعيتا زانام ﮒ بادرشفام وبادرشكام وبادرشنام وبادرشوام ﺞ كلهم بكسر الدال المهمله وسكون الزاء الفارسى فرهنك ميرزا ابراهيمده شراب سرخ اما كتاب السامى فى الاساميده ايكى دال ايله بادرشنام غلبهٔ دمدن وجود انسانده ظاهر اولان قزللق در مؤيد الفضلاده بادرشفام وبادرشوام شراب سرخ مرويدر اما مذكوردرت لغت فرهنك جهانكيريده برنوع سرخ دركه بنفشى رنك اولور كدورت وكدورت سببى ايله انسانك يوزنده ظاهر اولور علتى احتراق دمدر ﮒ بادزنام ﺞ فتح دال مهمله ايله بعض فرهنكده ذال معجمه ايله يعنى عمود خيمهٔ سياه يعنى عربك سياه شال اولرينك عمودى كذافى فرهنك جهانكيرى ﮒ بادشفام وبادشكام وبادشنام وبادشوام ﺞ كلهم بكسر الدال المهمله وسكون الشين المعجمه يعنى بادرشفام مرقوم واخواته يعنى غلبهٔ دمدن برقزللقدر انسانك يوزنده ظاهر اولور كه مقدمهٔ جذامدر علاج اولنوب دفع اولنمزسه عاقبت اول علته منجر اولور طبيب يوسفى رئيس الاطباى بابر ميرزا * رباعى * آنها كه كرفتار بباد شنامند * كررك نزنند باد ردشنامند * مطبوخ هليله بعد ازين كر نخورند درطور وطريق پخته كارى خامند ﮒ بادودم ﺞ ضم دالين مهملتين وواو مجهول ايله عجب وغرور وتكبر معناسنه حكيم فردوسى بيت بيا راست آن جنك را پيلسم * همي راند چون

مثیرها بادودم لغ باذزم ع سکون ذال وفتح زاء معجمتین ایله نسخهٔ حسینی وفائیده
بمعنی کار بیهوده و عبث شغل لغ بازام ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی بادبیچ یعنی صالنجق
لغ بازبام ع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله طغا بجی معناسنه ابو المعانی بیت چشمت
بدست کیرد شاهین غمزه اش را * مرغ دلم چو صعلوك ازباز بام رمیده لغ باسرم ع
سکون سین وفتح راء مهملتین ایله زراعت ایچون حاضر اولمش زمین کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ باشام ع فتح شین معجمه ایله مجمع الفرسده مطلقا پرده معناسنه در لغ بافدم ع
سکون فا وضم دال مهمله ایله بمعنی آخر وانجام کار شمس فخری * قطعه * زین حزان
بران خورد کرد ائما * در دم ایشان فتد چون پاردم * کرکند دارای دولت تربیت * کار
دانا نیك کردد بافدم * بعد ازین معناسنه یعنی بوندن صکره ابو شکور بیت چه بایدت
کردن کنون بافدم * مکر خانه روبی چو روبه بدم * فرهنك جهانکیریده فتح دال مهمله
ایله منقولدر حکیم اسدی بیت براسب کمان از ره راست جم * قرارت بدوزخ بود بافدم
نسخهٔ حسینی وفائیده وادات الفضلاده فایرینه قافله روایت اولنمش وقوللرینه شاهد استاد
رودکی بیت کرچه هر روز اندکی بردارد ش * بافدم روزی بپایان آرد ش لغ بام ع
بش معنایه کلور اول صباح وقتی شیخ اوحدی بیت نیمشب دیدهٔ موٴذن شام * دیده
این سوی شام وزان سو بام * ثانی سقف خانه نك اوستی که طام دیرلر شیخ نظامی بیت زحل
بر بام او از پاسداران * فلك بر درکهش ازروز بانان * ثالث طنبوره بم دیدکاری قبا
صدالو قیل خواجوی کرمانی بیت بسوز نالهٔ زارم زعشاق * نوای زیر و بامی بر نیاید
رابع بمعنی وام که بورجدر میر نظمی بیت خواستم ذوق وصالش کام داد * بوسه ازلب
داد وان هم بام داد * خامس بمعنی فام که رنك معناسنه بو ایکی معناده بانك فایه و واوه
تبادلی جائز اولدوغندندر لغ بام چشم ع یعنی کوز قپاغی که پلك چشم دخی دیرلر عربیده
جفن واجفان دیرلر حکیم سوزنی بیت چون بوم بام چشم با پروز وزخشم * وزکینه کشته
پره بینیش نیل وار لغ باهم ع فتح ها ایله مع معناسنه اولان حرف بایله همدن مرکبدر
پرورده وانکله بیله بهم دخی دیرلر مولانا عرفی بیت خوبان چو بهم کرمیٴ بازار فروشند
باهم بنشینند و خریدار فروشند لغ باهم ع ضم ها ایله کشتیبانان اصطلاحنده باد مراد و باد
شرطه یعنی موافق روزکار دیمکدر سالك اصفهانی بیت سالك این شرطه بساحل
برساند مارا * کشتی بحرانست که باهم دارد لغ بچکم ع سکون جیم فارسی و فتح کاف ایله
ایکی معنایه در اول خانهٔ تابستان یعنی یازه مخصوص خانه کذا فی الصحاح بو معنایه
استاد رودکی بیت از تو خالی نکارخانهٔ چشم * فرش دیبا کشیده بر بچکم * ثانی
کرکان ترك طائفه سنك اسمیدر لغ بجم ع فتح جیم ایله بمعنی انتظام حال کارم بجم دیرلر حالم
منتظمدر دیمك اولور شاکر بخاری بیت چرا شکر نکنم نعمت ترا شب و روز * که با تو
اختر من سعد کشت و کار بجم لغ بحر الغمام ع کاشغر جانبنده بر دریاچه در عجایب البلدانده
مسطوردر که بر کمسنه مرقوم دریایه بر طاش آتسه فی الحال بر پارچه بولوت ظاهر اولوب
سهمناك رعد صداسی کلور شویله که خوفدن کمسه یقین وارمز لغ بحر خوارزم ع بودنی

بودنی در یاچه در که آب آمو آنده مجتمع اولور کذا فی مجمع الفرس لغ بخسم ع سکون خاء
معجمه وضم سین مهمله ایله بر نوع شربتدر بغدایدن ایدرلر حکیم سوزنی بیت بکنی و بخسم
خورند وزان شوند مست وخراب * ز آب تتماجی که باشد سردوبی بتکور بت و سیر لغ بخم ع
سکون خاء معجمه ایله بر ولایت اسمیدر که مسکاء اعلاسی آنده حاصل اولور اثیر الدین اخسیکثی
بیت ماه تو در مشك بخم لعل تو با جزع درم * شهد یست در آغوش سم نفعیست در کام
ضرر لغ بدرام ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول سرکش حیوانات
عموما وآت واسترده خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت تا که نور شرق شمس الدین
بمن راحت نمون * نفس بدرام کنون در عشق او شد رام دام * شرف شفروه بیت زهی
خواجهٔ صدر چارم غلامت * خهی ابلق دهر بد رام رامت * ثانی جای خرم وآراسته
معناسنه شمس فخری ایکی معنایه بیت چرخ بدرام تا که شد رامش * از کواکب چو خارشد
بدرام لغ بذرام ع سکون ذال معجمه ایله بمعنی جای خرم وآراسته حکیم انوری بیت ای
زطبع تو طبعها خرم * وی زعیش تو عیشها بذرام * بو معناده باء فارسیله ده منقولدر
لغ براهام ع فتح راء مهمله ایله بر یهودینك آدیدر که بهرام کور مالنی آلوب لئیمك نام برکریم
النفس سقایه ویرمشیدی که مزبور سقانك کندو ایله دوستلغی و زیاده محبتی وارایدی
حکیم خاقانی بیت بهرام نکرد به براهان چونکه چشم * برخوان وخان لئیمك سقا برافکند
لغ برزم ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله کرشمه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت هست برزم کرشمه بالا اسب * ده هزار اسب بیور اینجا اسب لغ برسام ع سکون را
وفتح سین مهملتین ایله بر علتدر اطبا بیننده معروف وجع صدر دخی دیرلر لغ برسم ع
سکون را وفتح سین مهملتین ایله آتش پرستلرك کتابیدر آتشه پرستش ایتدکلرنده اول
کتابدن اللرنده بر رجزو طوتوب اوقورلر آیین باطللری اوزره کانه عبادت ایدرلر حکیم
فردوسی بیت سر وتن بشویم برسم بدست * چنان چون بود مرد یزدان پرست *
بعض فرهنکلرده دستاویز یعنی هدیهٔ مختصر مرویدر لغ برشام ع سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله بمعنی حد البصر یعنی غایت تیز نظر و کسکین قلیچ و تیز دندان معناسنه ده
مرویدر لغ برکم ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله منع ایتمك معناسنه در شمس فخری
بیت که شود کرنه عدل او باشد * خیل یأجوج فتنه را برکم لغ برم ع سکون راء مهمله ایله
بوزن شرم مدرت معنایه کلور اول بمعنی حفظ که ازبر دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * این مرکب
بیداد تو توسن چو دل تست * آنرا چو اب خویش چرا نوم نداری * ازدفتر تندی و درشتی
نه عما نا * یك سوره برآید که توان برم نداری * ثانی چشمهٔ آب و مجمع الفرسده صوجمع
اولمش یره دیرلر که تالاب و برغ و بوخ دخی دیرلر ابو الحسن شهید بلخی در صفت چشمهٔ عشق
افزا * مثنوی * چون تن خود ببرد پاك نشست * از مشامش تمام لولو رست * نرم
نرمك زبوم بیرون شد * مهرش از آنچه بود افزون شد * ثالث انتظار معناسنه که بوعو
دخی دیرلر رابع برسبزه آدیدر که اکثر صو کنارلرنده اولور آکا مرغ وفرزد دخی دیرلر وفتح را ایله
بوزن حرم اول چتال اغاجه دیرلر که اوزم وخیار وقباق تکاکلرینی اوزرینه قورلر وعربیده

اوج معنایه كلور اول ملول اولمق ثانی قمار مجلسنده اوتوران آدمه دیرلركه اوتوردر اما قمار
اویناماز ثالث درخت عضاه میوه سید رعضاه بردكنلو اغاج دیمكدر بریشم بكسر
راء مهمله وشین معجمه وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در ابریشم لفظندن مخففدر یعنی
الفی محذوفدر حریر معناسنه ثانی سازقللری كمال خجندی بیت می باواز بریشم خود كمال
مطربی كرآیدت روزی بچنك بزشم فتح زاء وسكون شین معجمتین ایله پكجی قلینك
نرم ولطیفی كه طراقله قوپاروب وانبجه اكیروب شال صوف وبعض نازك اثواب ولطیف
نسنه لر طوقورلر كلفرچه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت بازم زسفر آمد دیدم كه بزشم آورد
چون نیك نظر كردم میش آمد وپشم آورد بزغم سكون زاء وفتح غین معجمتین ایله
بردكنلو اوتدر عصاره سنه عقاقیا دیرلر كذا فی شرفنامه بعض نسخه ده راء مهمله ایله مرویدر
بزم سكون زاء معجمه ایله اوچ معنایه كلور اول مجلس شراب وعیش وصحبت ومهمانی
وخوشحالی حكیم نزاری قهستانی بیت اسباب طرب جمع كن وبزم بیارای * اطباق سموات چه
كسترده وچه طی * ثانی بوانادن بر قریه اسمیدر كه امامزاده لردن بری آنده مدفوندر ثالث
خیمه معناسنه در میر نظمی بیت زده در چمنزار بزم بلند * بفرمود بزم شراب آورند *
وعربیده ایكی معنایه كلور اول دیش ایله اصرمق ثانی سبابه ووسطی پرمقلریله سود صاغمق
بژم سكون زاء فارسیله شبنم معناسنه در كه بشك دخی دیرلر بسته رحم یعنی زن
عقیم اولاد طوغرمز عورت ركن الدین یكرانی بیت ای در نظر جود تو بیقدر درم *
وز زادن شبه تو جهان بسته رحم بشم فتح شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی
ملول ثانی بمعنی ناكواری كه امتلا حاصل اید ریعنی هضم اولمامق بو معناده حكیم شیرازی بیت
خورده ماند خام وغیر منهضم * فضلها كردآید اندر تن بشم * اما بو بیتده قافیه
اقتضاسیله شین مكسوره اولمق لازم كلور وسكون شین ایله اوچ معنایه كلور اول شول
بیاضلق كه وقت سحرده سبزه اوزرینه دوشر شبنم كبی قراوی بیت چون مور بود سبز
كهن موی من همه * دردا كه برنشست بران موی سبز بشم * ثانی ماحد بی دین دیمك
اولور حكیم سوزنی بیت بشمی كه بر رسول خدا افتری كند * با آل او بدم شكالی موی كند
ثالث طبرستان ایله ری میاننده واقع بر موضعك اسمیدر بغایت سرد یردر بفخم
سكون فا وفتح خاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی بسیار كمال اسمعیل بیت كه مناظره
باكوه اكر سخن رانی * ز اعتراض تو بفخم شود معید صدا * میر معزی بیت بدان ماند
بنفشه برلب جوی * كه برآتش نهی كوكرد بفخم * ثانی نثار چینان برچار شنبك درت
طرفنه اغاجلر بغلیوب نثار التنه طوتارلر استاد عنصری بیت بسكه از كرد كردن بفخم
نه شكر چید هیچكس نه درم بفم سكون فا ایله دلتنك معناسنه كه فرم دخی دیرلر كذا فی
فرهنك جهانكیری بقم فتح قاف ایله بر قرمزی اغاجدر خرده ایدوب صوده قینادوب
ابریشم بویارلر لطیف قرمزی رنك اولور وغایتده پك اغاجدر نیجه ییللر طورسه اصلا
چوروب فنا بولمز بكلكندن كنایه ایدرلر شاعر بیت عمر نازك مده بطول امل * نه نشاندی
بجهان چوب بقم بكم فتح كاف ایله بقم مرقوم معناسنه در فارسی بكم وتعریب اولنوب بقم

بقم اولسه جائزدر استاد فرزدق بیت هركه در دنیا بشد قانع بكم * سرخ رو باشد بعقبی
چون بكم بلخم سكون لام وفتح خاء معجمه ایله فلاخن یعنی صپان كذا فی نسخه
میرزا ابراهیم بو معنایه مولانا موید الدین بیت كله با نان اونهند ارقدر * مهرومه را چو
سنك در بلخم بم اوج معنایه كلور اول بركمسنه نك باشنه ویاخود صارغنه ال ایله
اورمغه دیرلر منلا حیدر ذهنی در هجو قاضی افضل بیت عمامه ز بم كرده ورم بر سر قاضی *
آموخته تا رست حرم بر سر قاضی * شاعر دیمشدر بیت دستار كه بر سر رقیب است *
صد بم زده رنك مینماید * ثانی طنبور وسائر سازك یوغون قیلی كه قباسسلی در زیر وبم
دیرلر امیر خسرو بیت برشم هند كونا كون مزامیر * بجانها بسته اشكال از بم وزیر * حكیم
اسدی بیت زبس بلبله كونه كل كرفت * بم وزیر آوای بلبل كرفت * ثالث كرمان
مضافاتندن بر قلعه نك آدیدر میر عمان بیت عدو را بر دل از وی یاد غم باد * سنان اوكلید
فتح بم باد * شرفنامه ده حدود مشرقده برشهر اسمیدر دیو مرقومدر بنام ایكی
معنایه در اول نامدار ومشهور ومعروف دیمكدر حكیم اسدی بیت سراپرده شاه ایران
تمام * بكرد آمده پهلوان بنام * ثانی باء معیت ایله تركیب اولنوب فلانك اسمیله دیمك
اولور شیخ سعدی بیت بنام خداوند جان آفرین * حكیم سخن در زبان آفرین *
بنوك كرم سكون كاف اول وكسر ثانیله كلر دیدكلری جانوردر بهرام درت
معنایه كلور اول شاهان سلفدن بر ذی قدرت پادشاهك نامیدر شمس فخری بیت دایم
از عدل او بر مشك بود * همچو كسری بكور در بهرام * ثانی سبعه سیاره دن مریخ
یلدزینك آدیدر سراج الدین قمری بیت ای زبده وجود جهانت بكام باد * كیوان ترا
مسخر وبهرام رام باد * حكیم سنائی بیت فلك خامس آنكه بهرام است * آنكه در فعل
ورای خودكام است * ثالث بر فرشته نامیدر كه محافظ مسافران وامور مصالح كه روز
بهرامده اوله اكا متعلقدر رابع هرماه شمسی نك یكرمنجی كونی نك اسمیدر حكیم فردوسی
بیت ز بهرام كردون ببهرام روز * ولی را بساز وعدو را بسوز * شمس فخری بیت همه
روزش بخرمی كذرد * همچو شاهان فرس را بهرام * روز مزبوره عجمده اعتبار اولندیغندندر
بو معنایه رافعی بیت همیشه تا بود از پیش رش مهر وسروش * چنانچه از پس بهرام
رام باشد وباد * رش ۱۹ روز مهر ۱۷ سروش ۱۸ روز ایدی رشدن اول
مهر وسروش اولدی وبهرام ۲۰ روز رام ۲۱ باد ۲۲ بهرامدن صكره رام وباد
اولدی واستعاره طریقیله شمشیره دخی بهرام دیرلر وعجم پادشاهلرینه خسرو لقبی كبی بهرام
دخی لقبدر كذا فی المجمع بهرم سكون ها وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدكلری اوتدر كه
آنكله صاری وآل رنك ایدرلر بهیم كسر ها وسكون یای تحتانیله رایان هنددن برینك
آدیدر استاد فرخی * قطعه * چو نهرواله كه اندر دیار هند بهیم * بنهرواله همیكرد
برشهان مفخر * همیشه راه بهیم اندر ومقیم نعیم * نشسته ایمن ودل برنشاط باز وبطر
بیرام روز معروف عربیده عید دیدكلری معنایه در غره شوال وعاشر ذی الحجه ده واقع
اولور بیرم سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك جهانكیریده پارچه قماش

نوعندن بر نوع لطیف مثقالی بزه مشابه نازك وابجه بزدر استاد فرخی بیت بتیر باسپر
كرك ومغفر پولاد * همان كند كه بسوزن كنند با بیرم * امامشكلاتده * بیرم شیٔ من الحدید
یقوم به اشیاء الغلیظ * دیویازمش یعنی دموردن برشیٔ در آنكه غلیظ شیلری طوغریدر لر
ﮓ مع النون * باپایان ﭻ باء ثانی فارسی ویای تحتانیه ایله ایكی معنایه كاور اول بمعنی شتران كه
اصلی بادپا یا نایدی تخفیفا دالی حذف اولنوب باپایان اولدی ثانی بمعنی انجام نهایت
معناسنه میر نظمی * قطعه * شه خلق جهانرا عام لطفش * ندارد حد انعام وبخشایش
چنان سرخیل شد برنیك مردان * كه باپایان نمیدارد عطایش ﮓ بابزن ﭻ سكون باء
موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی سیخ آهن یعنی دمور شیش كباب شیشی اولسون غیری
اولسون چلو چوب دخی دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودینست آنكه هست
جان عدو چو بسمل ورمحش چو بابزن * صحاح آهنی باشد دراز مرغ وكوشت بدان
بریان كنند سیخ نیز كویند واقعدر * حكیم سنایی بیت شاد باش ای عندلیبی كز پی
وصفت همین * مرغ بریان طوطیٔ كویا شود بر بابزن * امیر معزی * قطعه * معلقست
وكرفتار وعاجز وكردان * دل عدوت زبس كاندران فرست وفن است * كهی چو مرغ
هوا وكهی چو مرغ بدام * كهی چو مرغ قفس كه چو مرغ بابزن است ﮓ بابیزان ﭻ كسر باء
موحده وسكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی كفیل وضمان معناسنه ده مرویدر
ﮓ بابیزن ﭻ سقوط همزه ایله دخی معنای مرقومه در ومجمع الفرسده بادبیزندن مخففدر كه
دالی حذف اولنمشدر ﮓ باتنكان ﭻ كسر تاء مثناة وسكون نون وكاف عجمیٔ مفتوحه
ایله بادنجاندر كه آندن تعجیم اولنمق فهم اولنور حكیم سوزنی بیت حبیب كاسه ای كاسهٔ
سرت بنكان * كه عاشق كاه كون شدی چو باتنكان ﮓ كاسن ﭻ فتح سین مهمله ایله بوزن
دادن نام موضعدر كذا فی مجمع الفرس ﮓ باچنك كرفتن ﭻ فتح جیم فارسیله چه كلمك معناسنه
باچنكل كرفتن دخی دیرلر ﮓ باختن ﭻ سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوینامق لعب
معناسنه لكن رقص معناسنه دكلدر مثلا كوی وچوكان وشطرنج وقمار اوینامق كبی كمال اسمعیل
بیت مهرهای چشم كردانی وبازیها بری * تو حریف شوخ چشمی با تو نتوان باختن *
مستقبلنده خازایه قلب اولنوب بازدو بازنده دیرلر اما بوقول نعمة الله وحلیمی وامثاللری
كمسنه لرك قولیدر اما مولانا شارح كلستان ودیوان حافظ اولان سودی مرحوم بوسوزه
راضی دكلدر باختنك مضارعی بازد كلمكه سبب ندر بازدبازیدن لفظندن اولق فصاحت
وبلاغته انسب دردیر وحق الندر اقلاب حروفه حاجت یوقدر ﮓ باخه زن وباخیران ﭻ
كلاهما بمعنی بنا یعنی دیوار وخانه یاپوجی باخسه دخی دیرلر اما باخه بنا اصطلاحنده
دیوارده قوردیكلری دركه طاشی صره ایله قویانه باخه زن دینلور ﮓ باداشن ﭻ
فتح دال مهمله وشین معجمه ایله جزای خیر درنونسز باداش دخی دیرلر مكافات ایتمك
معناسنه اولور شاه ناصر خسرو بیت آن كن از طاعت ونیكی كه نداری شرم * چون
به بینش درآن معدن باداشن * جمال الدین عبد الرزاق كاشی بیت اكر بافت مشغولی
احتلامست آن * جنب زخواب درایی بروز باداشن ﮓ باداش ﭻ فتح دال مهمله ایله فرهنك

فرهنك جهانكیریده مخفف آبادان در ﮓ بادبان ﭻ سكون دال مهمله وفتح باء موحده ایله
اوج معنایه كاور اول كمی یلكنی حكیم انوری بیت آسمان در كشتیٔ عمرم كند دائم دو كار *
كاه شادی بادبانی وقت انده لنكری * بعض فرهنكده یلكن بغلدقلری دیرك كه سرن دیرلر
اما باد مناسبتیله یلكن اولمق اصحدر طالب آملی بیت ازباد دامن كرمش در محیط فیض *
فارغ شو دسفینه همت زبادبن * ثانی استعاره طریقیله ساغره دیرلر حكیم ازرقی بیت
زآبكینه عكس آن چون نور بردست افكند * دست بیرون كرد پنداری كلیم از بادبان
ثالث قفتان وپیراهن یاقه سنه دیرلر عبد الواسع جبلی بیت كر صبا در آستین یاسمن
عنبر نهاد * ابرهم در بادبان ارغوان كوهر نهاد * حكیم سنایی بیت خوب نبود عیسی
اندر خانه بس در بادبان * از برای توتیه سك سیاهان داشتن ﮓ بادواز ﭻ بمعنی بادبان
باواو ابدال اولنمشدر كاربان ایله كاروان كبی ﮓ بادبرین ﮓ لطیف هوا باد صبا معناسنه
شمس فخری بیت بزیر چرخ برین بیمثال فرمانش * زسوی قبله نیارد وزیده بادبرین
ﮓ باد پسین ﭻ یعنی ضرطه پسین كیر ودن اولان نسنه در ابو المعانی در هجا بیت وقت
كفتن ازدهانش آنچنان آید نفس * ترب میخورده كه بویش آمد از باد پسین ﮓ بادبیزن ﭻ
سكون دال مهمله وكسر باء فارسیله مروحه كه تركیده یلپزه دیرلر كمال خجندی بیت بادبیزن
كه كسی بر من بیمار زند * زضعیفی چو مكس باد برد پیكر من ﮓ بادویزن ﭻ باء موحده یرینه
واو ایله ده مروحه معناسنه در مسعود سعد سلمان در تعریف فیل بیت راست كویی كه باد
رفتارش * خاستی ازدو بادویزن كوش ﮓ بادخون ﭻ سكون دال مهمله وضم خاء معجمه
ایله هوا ایشلیه چك پنجره شمس فخری * قطعه * دشمن دركاه ابو اسحق را * دیده ودل
دائم ازغم بادخون * كرد دالحق چون سموم ازباد صبح * بكند رداعداش را بر بادخون *
صحاحده فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بادكیرلی خانه معناسنه شمالیٔ دهستانی در تعریف
طاوس بیت چون صوفیان بخانقه وشاهدان ببزم * خون سعتری بباغ ومعاش بیادخون
مطلق بادكیر معناسنه اولدوغی برقاج نسخه ده مسطور در كسایی بیت عمر چكونه جهد
از دست خلق * باد چكونه جهد ازبادخون ﮓ بادخن ﭻ سكون دال مهمله وخاء معجمه ایله
رهكذر باد معناسنه لامعیٔ جرجانی * قطعه * وقت سحر بقطب فلك بر بنات نعش *
چون نافهٔ شكفته ورا كلستان عطن * كردان بران مثال كه از كاغد آسیا * آرند كوركان
سوی بالا ز بادخن ﮓ فرهنك جهانكیریده بادكیری اولان خانه در حكیم سنایی * قطعه *
باش تا اعضای خود برخود كوایابی زحق * باش تا بركف نهندت نامهٔ سر وعلن * دانی
آنكه كاین رعونت بود خواب بیهشان * دانی آنكه كاین ترفع بود وباد بادخن ﮓ بادران ﭻ
سكون دال وفتح راء مهملتین ایله برملك اسمیدر كه هوایه موكلدر امر یزدان ایله حركت
ایتدو ردر لفظ مركبدر یل سوریجی دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت آدمی چون
كشتی است وبادبان * تا كه آرد باد را آن بادران ﮓ بادرنكین ﭻ بادرنك مرقوم
معناسنه در ترنجبویا وغیری معنالرنده ﮓ بادزن ﭻ سكون دال وفتح زاء معجمه ایله بادبیزن مرقوم معناسنه یعنی مروحه ابو المعانی بیت آتش سوزدلم تسكین نكرد دبادزن

شعلهٔ آتش شود افزون از باد وزان باد زین یعنی باد نسیم کذا فی نسخة المعتبره
بادصین سکون دال وکسر سین مهملتین ایله زن مرضعه یعنی امزکاو عورت کذا فی
وسیلة المقاصد باد فرور دین سکون رائین مهملتین وفتح وواو کسر دال ثانیله
باد فرودین فتح فا وضم راء مهمله ایله بادر بود معناسنه شمس فخری بیت بیاد خلق
شه در باغ وبستان * دم عیسی بود باد فرودین باد فوردین فتح فا وواو وسکون
راء وکسر دال مهملتین ایله بو دخی بادر بود معناسنه در استادرودکی بیت کینیت چنان آید
وکردند بدیشان * هم بادرین آید وهم باد فور دین * بو معنایه یوسف عروضی بیت
خلقانش کرد جامه زرنکاری * این تند ونیز باد فوردنیا باد کن سکون دال مهمله وفتح
کافله بمعنی باد کند یعنی ریح فتق که فاسق یارلمسی شاعر بیت بخایه ترا کرشدی باد کن *
مکن پیش ازین صحبت جمع زن بادنجان معروف ترکیده وعربیده بادنجان دیرلر کتب
طبیده انب ومعدو وعد وصدق ومند وحیصل دیو ذکر ایدرلر اعلاسی فارسی وتازه
وشیرین اولاندر اکر روغن ساده ایله بریان اولنه طبیعتی نرم واین ایدر واکر سماق ایله طبخ
اولنه قبض ایدر مولد سودادر درد معده وخاصره حاصل ایدر وسر وچشمه مضردر خون
سیاه تولد ایدر شیخ الرئیس دیرکه اسکیسی غایت مضردر تازه سی سالمترکدر بادیان
کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله رازیانه بری وانیسون بری در دیمش وار کذا فی الاختیارات
بدیعی باران یغمور در باریدن لفظندن اسم فاعل اولور یاغیجی معناسنه ونم که ایام
بهار اسحارنده رطوبت هوادن حاصل اولور آکا دخی باران دیرلر شیخ نظامی بیت چو
از دامن ابرچین کم شود * بیابان زباران پر از نم شود * عربیده هر نوع یغمورك بر آدی وار در
اما مطر اسم عامدر جغتای لساننده یاغین دیرلر بارانه کردن مخاطره یه اوغرامق
وبیردن آتلامق وتفاخر ایلك معنالرینه در باردان سکون راو فتح دال مهملتین ایله صراحی
معناسنه در خاقانی شعرنده ایراد اولنمشدر وفرهنك حسین وفاثی ومؤید الفضلاده باء فارسیله
جوال معناسنه در اما نعمة الله ده اولرده اولان آوانی واشیا قویه جق ظروف اسمیدر دیمش
وفرهنك جهانکیریده خورج یعنی بیوك هکبه معناسنه شیخ آذری * مثنوی * بار دانهای بار
پر دانست * مدفن سرهای پنهانست * بار دانی که بود پانصد من * کندم انداخت اندرون
یکمن بارسنجن سکون راو نون وفتح سین مهملتین وجیمله قنطارجی یعنی طارتیجی
عربیده وزان دیرلر میر نظمی بیت زر وسیمش بجا نمیکنجد * بار سنجن نمیتوان سنجد
بارکین سکون راء مهمله ویاو کسر کافله آبکیر معناسنه که شهر وقصباتده اولور
عربیده قنا وترکیده صو یولی ودخی یغمور صویی جمع اولمش یره دیرلر حکیم خاقانی بیت
خویش را هم جنس خاقانی شمارند از سخن * بارکین ابر نیسانی شمارند از سخا بارمان
سکون راء مهمله وفتح میمله توراتیلردن بر پهلوان مبارزآدیدر حکیم فردوسی بیت برفتند
یکبارکی در زمان * چو بیهام کودرز با بارمان بارنانه کردن سکون راء مهمله
وفتح نونله آدم کند ونفسنی تهلکه یه براقمق معناسنه در باریدن کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله یاغمق یغمور وغیری مصدر لازمیدر بازارکان فتح زاء معجمه وکاف

وکاف وسکون راء مهمله ایله بازرکان معناسنه سوداکر دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
خبر یافت بازارکان کو برفت * بیدرود کرد نش بشتافت وتفت بازافکن اول اسکی
پاره لره دیرلرکه درویشان وفقرا خرقه یه دیکرلر که پنبه دوز دیرلر ترکیده پاره وعربیده رقعه
دیرلر حکیم خاقانی بیت دلقش هزار میخی چرخ وجیب خاك * بازافکنش زنور وفر آویزش
از ظلام بازبان سکون زاء معجمه وفتح باء عربیله بازبام مرقوم معناسنه بازخشین
سکون زا وخا وکسر شین معجمات ایله کوك رنکه مائل بیاض طوغاندر غایت جکردار
اولور بو صفتده اولان طغانه اسپردیرلر زیرا بو صفتده مناسب اولور شمس فخری بیت
زبعد این نکشد رنك یار شیرین کوی * ازین سپس نبرد کبك بچه باز خشین * خواجه
سلمان بیت ای که در سایهٔ انصاف لوایت چون کبك * خفته بر باز خشین میزند اکنون
عصفور بازستان سکون زاء معجمه وکسر سین مهمله ایله باجدار وعشر زمین
وخراج باغ واشجار وبوستان ایلجی دیمکدر رومده امین وعمال ومحصل اموال دیرلر
بازکردیدن کیرو دوندرمك که بازکیرو وکردیدن فتح کاف فارسیله دوندرمك
معناسنه مصدردر بازکشتن سکون زاو شین معجمتین وفتح کاف فارسی وتاء مثناة
ایله کرو دونمك معناسنه مثال هر دو خواجه سلمان بیت بهیچ باب زکوی تو بازکشتن نیست
که نیست کوی ترا راه بازکردیدن بازکون سکون زا وضم کاف فارسیله
حقیقتا ومجازا معکوس ومقلوب معناسنه در مولانا یحیی بیت کر نخیزد زحل بطاعت تو
بازکون کار میشود هندو بازن فتح زاء فارسیله پیشروکلهٔ کوسفندان یعنی قیون
وکچی سوریسنك اوکنجه کیدن قوچ ویاخود کچی اوله بازوشتن ضم زا وواو معروف
وسکون شین معجمتین ایله بوشینك اوجن قورمق معناسنه در بازیدن کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی ایله اویون اوینامق وکرواتمك واچمق وبازك اکثر معنالرینه مصدر
اولور باستان کسر سین مهمله ایله بوزن داستان بمعنی کذشته یعنی کچمش احوال
وکار وسائرنه اولورسه اسم عامدر میر معزی بیت عقل نپسندد که من نوشیروان خوانم
ترا * کرچه کس نبود چو او از خسروان باستان * خواجه سلمان بیت ذکر عهد اوکه
تادور آید وپاینده باد * نقصها در داستان باستان می آورد * حکیم خاقانی بیت تخت
زد پا کبا زان در عدم کسترده اند * کر سرش داری برانداز این بساط باستان باستین
کسر سین مهمله وتاء مثناة ایله تحفة الاحبابده اغاج دالی اراسنده اولان میوه یه دیرلر شین
معجمه ایله ده مرویدر باسرشدن کسر سین وسکون راء مهملتین ایله قچن قچن کیرو
کتمك عربیده قهقرا دیرلر باشتین کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول باستین مرقوم معناسنه ثانی سبزه وار ناحیه صنده بر کویك
آدیدر باشکون سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله بازکون معناسنه یعنی
معکوس ومقلوب رکن الدین بکرانی بیت خاکپایت را زحل از دیده بر سر مینهد * آری
آری هست دایم کار هندو باشکون باشیدن اولمق وطورمق وتوقف وصیرورت
معناسنه باغبان باغچه جی باغ معلوم وبان کوزدیجی معناسنه اولدوغی برقاج یرده

یازلمشدر کی باغ سیاوشان نی باربد پرویزك اوتوز الحاننددن برلحن آدیدر کذا فی مجمع الفرس
بو معنایه استاد منوچهری . بیت قمریان راه کل نوش لبینان دانند * صلصلان باغ
سیاوشان باسروستان * سروستان دخی . برلحن آدیدر کی باغ شیرین نی . بودخی
اوتوز الحان باربددن برلحن آدیدر خسروك باربدی اختراع ایلمشدر شیخ نظامی بیت
چو کردی باغ شیرین راشکربار * شدی باغ از زمین بوسش شکرخوار کی بافتن نی
سکون فاو فتح تاء مثناة ایله طوقومق معناسنه بز اولسون قماش اولسون حصیر اولسون
جمله سنه بافتن دیرلر مصدردر عربیده نسج وچغتایده توقولماق دیرلر بو بیتده مفعولی
واقع اولمشدر میر علیشیر بیت عشق او تیدین تندا انداق صعب اولوبدر کویا کیم * کیم
شررلار تاریدین کویا توقولمیش کونکلاکیم کی بافرجن نی فتح فا وجیم وسکون راء مهمله
ایله بمعنی پا رنجن یعنی خلخال کی بافیدن نی کسر فا وسکون یای تحتانیه بمعنی طوقومق
مصدردر بافتن کبی . بو لغت هم لازم وهم متعدی اولور کی باکیدن نی کسر کاف وسکون
یای تحتانیه قورقمق یعنی خوف ایلمك معناسنه کی بالافتن نی سکون فاو فتح تاء مثناة ایله
سوزملك وصاف ایتمك معناسنه پالودن دخی دیرلر کی بالان نی درت معنایه کلور اول
نمو کننده یعنی بیودیجی وبیوییجی معناسنه حکیم خاقانی . بیت سرو بالان کدز بالین سرش آمد
بستوه * دایه کان راتن بالانش ببر بازدهد * ثانی بمعنی جنبان ومتحرك یعنی دپردیجی
ودپرنیجی حکیم سنائی بیت بازنا صنعتی دراندازد * ریش بالان بسوی ره تازد *
ثالث بمعنی رفتار کننده یعنی صالنیجی وصالندریجی استاد عنصری بیت یکی راسد باجوجست
باره * یکی را روضهٔ خلدست بالان * رابع صحاحده ومعیار جمالیده بمعنی دهلیز
خانه مسطوردر شمس فخری بیت مخالف ارچه که خودرا چو سنك می پنداشت * زتاب
آتش تیغش چوموم شد بالان * فرهنك جهانکیریده وحشی جانور طوزاغی مرویدر
کی بالزن نی سکون لام وفتح زاء معجمه ایله پرواز کننده معناسنه درکه عربیده طیار
دیرلر وکاهی امر معناسنه ده کلور نتکم مولانا صائب تبریزی دیوان اولده بیت چون حباب
از بیضهٔ هستی قدم بیرون کذار * در فضای بحرها موج سبکرو بالزن کی بالزین نی
کسر لام وزاء معجمه ایله ایرانیکه بالدن مراد انکدرکه ایکی جانبده قناد کبی اولمغله استعمال
طرنقیله دروزین ایردر کی بالستن نی ضم لام وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
صوکی خیر اولهدیمکدر شین معجمه ایله ده مرویدر کی بالشتن نی ضم لام وسکون شین معجمه
ایله بالستن مرقوم معناسنه درابو المعانی بیت تازه عاشق کشته ام کرچه مرا آسان نمود
جور ومحنت درپس اما لیك بالشتن شود کی بالش چرمین نی صختیاندن اولان یاصدق
بالش کسر لامله یاصدق در چرم فتح جیم فارسیله کوندر مراد دریدر حرف یا نسبت ونون
تاکید ایچوندر معنای ترکیب کوندن یصدق دیمك اولور کی بالودن نی ضم لام وواو
معروف وفتح داللہ بولمق وبولاندرمق وبولامق معناسنه هم لازم هم متعدی اولور کی بالیدن نی
کسر لام وسکون یای تحتانیه بمعنی نمو کردن وافزودن اوزایوب بیومك وآرتمق معناسنه
مثاه ناصر خسرو بیت زبالیدن قد آن دلبرا زا * بکل سروآزادرا مانده پا * عربیده

عربیده نمو وچغتایده ایغماق دیرلر کی بالین نی کسر لامله مطلق یصدقدر مولانا
صائب اصفهانی بیت با خیال یاردیك پیرهن خوابیده ام * برندارد سر زبالین هرکه
بیدرم اکند * وطیانمق معناسنه ده کلور وله ایضا بیت از برای کام دنیا خویش را غمکین
مکن بشت وپازن دردو عالم دست رابالین مکن کی بامیئین نی کسر میم وهمزه وسکون یای
تحتانیه اعمال هراتدن بادغیس ناحیه سنده برقصبه نك اسمیدر اسقاط همزه ایله شاه ناصر
خسرو بامین دیمشدر بیت دیکر چو تو کیست چون تو کشنی * مفتی وفقیه بلخ وبامین
کی بامدادان نی صبح صادقدر اما اصحی صباح وقتیدر صباح بامداددر الف ونون ادات
جمعدر بونده جمع قصد اولنسه صبح کاذب وصبح صادق اولور جمع ایله تعبیرده صباح وقتی
مراد اولنور شیخ سعدی کلستان دیباجه سنده * بامدادان که خاطر بازآمدن برای نشستن
غالب آمد * دیدوکی صباح وقتی اقتضا ایدر صبحکاهان کبیدر کی بام ستون نی خانهٔ
عالی معناسنه در اما شرفنامه ده غرفهٔ سرنا پوشیده دیدوکی اوستی اورتلممش کوشك
وصوه قمریه تعبیر ایتدکاریدر مشکلاتده بو قولی مؤید * ای الغرفة بلا سقف مرویدر
کی بامون نی ضم میمله مخفف که عربیده مأبون دیرلر شاعر بیت نماند آب رودرداذن کون
که مردی برنمی آید زبامون کی بامیان نی کسر میم وفتح یای تحتانیه کوهستانده
برالکه نك آدیدرکه بلخ ایله غزنه اراسنده واقعدر بلکه بلخ شهرینه ایکی منزل یر قریبدر
ومز بورك طاغلرندن برطاغده ایکی طاشدن ایکی بت تراش اولنمشدر برینه خنك بت
وبرینه سرخ بت نام قومشلردر تفصیلی سرخ بت ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی سیف
اسفرنکی بیت مردم نادان اکرحاکم داناستی * شحنهٔ یونان بدی خنك بت بامیان *
کی بان نی تحفة الاحبابده مختصر بانك دریعنی آواز ومجمع الفرسده بمعنی نکاهدارنده اما
اصلنده بان اسم جامد درکوز دیجی معناسنه بونسنه یی کوزتمکدن کنایه درمراد آنك محافظه سی
امرنده قیام وخدمتنده اهتمامدر باغبان وپاسبان وکشتیبان کبی وبر معناسی دخی خانه
سقفی دربام معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت سرفروکن یکدمی ازبان چرخ * تازنم
من چرخها برسان چرخ * وزبان پهلویده اسیر معناسنه ودخی تهامه ناحیه سنده براغاجدر
فندق قدردانه لری اولور فستق کبی لکن فستقدك ایکی پهلوسی اولور بونك پهلوسی
اوچدر عربیده فستق البان دیرلر شمس فخری بیت من ازمحنت بسان عودسوزان *
خزان عمر راازعودبان توغ * بعض نسخه ده ایلغون اغاجیدر دیمشلر اما صحیح دکلدر صحاحده
درختیست که کل وبرك آن خوشبوی عجم آنرا بید مشك خوانند * وعربیده قضیب البان
دیرلر شعرا قد محبوبه تشبیها شعرلرنده ایراد ایدرلر انوری بیت آهو بسرسبزه مکر
نافه بیفداخت * کزخاك چمن آب بشد عنبر وبانرا * بومعناده بانك دخی دیرلر کاف
فارسیله کی بانکیدن نی سکون نون وکسر کاف فارسیله چغرمق بانك کردن معناسنه
کی باوریدن نی فتح واو وکسر راء مهمله ایله اینانمق باور کردن معناسنه کی باوین نی کسر واو
وسکون یای تحتانیه اول کوچك صیددرکه ایچنه اکیرلمش ایپلك قورلر ودخی اکا بکزر نسنه لر
قورلر کذا فی فرهنك جهانکیری کی باهمان نی سکون ها وفتح میمله بمعنی بهمان یعنی فلان

لفظنه مرادف اولان بهمان معناسنه در استاد علی بن حسن باخرزی * قطعه * نه چشم
چرا که کند روی ساقی * نه گوشم بد در حدیث نهانی * زمطرب سرور آرزوهم نخواهم
نکویم فلانی تو ما باهمانی ك باهم آوردن ج جمع ایدوب کتورمك معناسنه مصدردر
ك باهم آمدن ج غوغا و غضب ایلمك و بربره کلمك جمعیت معناسنه ك بایستن ج کسر یای تحتانی
وسکون سین مهمله ایله کرك اولمق طالب آملی بیت شوی بومست جهان ورنه بنهد
مژه ام * سربسر دهر گلستان ارم بایستی ك ببر بیان ج رستم زاله مخصوص برکیملك
آدیدر که رستم آنی جنك کونلرنده کیردی حکیم فردوسی بیت تهمتن بپوشید ببر بیان *
نشست ابر اژدهای ژیان * تهمتن ضم تاء مثناة ایله رستمك لقبی در مذکور قپلان
دریسندن ایدی نتکم بو بیتلرده تصریح واردر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی جامه داره
زچرم پلنك * بپوشد همان ببر اندر بجنك * همی نام ببر بیان خواندش * زخفتان
وجوشن فزون داندش * شمس فخری معیارده ببر بیان جست وچالاك معناسنه ده
کلور دیمش اما صحاحده ببر بیان پوشیست ازکتان که پادشاهان آنرا بفال داشتندی
وروز جنك پوشیدندی وکویند جبرئیل علیه السلام از بهشت آورده است ك بپساویدن
سکون باء فارسی وفتح سین مهمله وکسر واو ایله بمعنی سودن یعنی سوه رمك لمس معناسنه
ابو الفرج رونی بیت بعون عدل تو صیاد عدل بپساود * سری وآهوی نخجیر بی وسیلت دام
ك بپسودان وبپسودن ج کلاهما بسکون الباء الفارسی وضم السین المهمله فرهنك
جهانکیریده بمعنی سودن یعنی برعضوه ویاخود برنسنه یه ال سورمك برماس دخی دیرلر
عربیده کی لمس معناسنه حکیم سوزنی درمرثیه بیت بخاك دادی آن کلچهره که آبله کرد
باستین حریر از چه نرم بپسودی * ابو الفرج رونی بیت کوه بپسود زخم تیرش وکفت
صاعقه است این نه تیر واغوثاه ك بتاییدن ج فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانی اول
وسکون ثانیله بمعنی کذاشتن اکرچه قاعده اوزره مصدر دکلدر لکن مصدر صیغه سیدر
میرنظمی بیت من این بخت بدرا که نفرین کنم * بتاییدن جان شیرین کنم * ك بچکان *
وبچکین ج فتح جیم فارسیله جمع بچه در اول الف ونون ایله که ادات جمعدر ثانی یای وصفیه
ونون تأکید ایله در ك بحرکان ج حاء مهمله ایله دریاده اولانلر دیمکدر شاعر بیت برآورده
از هرچه کانش همه * برون آمد نخچیرکانش همه ك بخچیدن ج سکون خاء معجمه
وکسر جیم فارسیله برنسنه یی یصی لمق ودخی طولاشمق معناسنه در ك بخچیریدن ج
سکون خاء معجمه ویائین تحتانیین وکسر جیم فارسی وراء مهمله ایله یوقاردن اشاغی
یوالمق ونکرلنمك معناسنه ك بخریدن ج سکون خاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله اطفالی اوچق طوتمق که عربیده ام الصبیان دیرلر ك بخسان ج سکون خاء
معجمه وفتح سین مهمله ایله بمعنی پژمرده وفراهم آمده یعنی صولمق وبوزلمك ودخی رنجدیده
معناسنه یعنی زحمت کورمش استاد رودکی بیت از وبی اندهی بکزین وشادی باتن آسانی
به تیمار جهان دل را چرا باید که بخسانی * ودخی کذاختن وکذاران معناسنه که فاعل
ومفعول اولور کذا فی نسخه حسین وفایی بمعنی کذاازان شمس فخری بیت مخالف ارچه که

که خوذرا چوسنك می پنداشت * زتاب آتش قهرش چوموم شد بخسان ك بخسانیدن
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اریمك واریتمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور
میرنظمی در صفت تموز بیت زتاب آفتابش سنك خارا * بخسانید همچون سیم
ازجا ك بخستن ج کسر خاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اویقوده خورلدامق
معناسنه در ك بخستو آمدن ج فتح خاء معجمه وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله
اقرار واعتراف ایلمك میرنظمی بیت بخستو آمده از وزرپنهان * بتوبه آمده فی الحال
ازجان ك بخسودن وبخسیدن ج کلاهما بسکون الخاء المعجمه بمعنی کداختن یعنی اریمك
وچد یلمك وبورك اوینامق ومتغیر اولمق وتنکدل اولمق وبرنسنه یی بخمك معنالرینه
مصدردر ك بخشودن وبخشیدن ج کلاهما بسکون الخاء المعجمه اول بضم الشین ثانی
بالکسر ایکی معنایه کلور اول باغشلامق ثانی ترحم ایلمك معناسنه حکیم انوری * قطعه *
قضا بادست او هرساعتی کفتی نمیکفتی * که در بخشش نه دینی مطلبی دارم نه دنیایی *
ولیکن برکرم واجب بود درویش بخشودن * چه کان درویش کشت از تو چرا بروی نبخشایی
ك بخکلون وبخکلیون ج کلاهما بسکون الخاء المعجمه وفتح الکاف ایکی معنایه در اول کردکان
دشوار یعنی چتین قوز که قرلدقده ایچی صحیح چقمز ثانی چنك اوتی ك بخنودن ج سکون
خاء معجمه وضم نون ایله یلدرم عربیده صاعقه دیرلر ك بخون ج ضم خاء معجمه وواو معروفه ایله
رنجور وزحمتلو معناسنه کذا فی نسخه حسین وفایی بو معنایی موید میرنظمی بیت زعشقت
تلخ وشیرین را چشیدم * بدین سودا بخون دل کشیدم * فرهنك جهانکیریده نام ستاره
مریخ در ك بخیدن ج کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله آتش پنبه ویوك معناسنه
حکیم نزاری قهستانی بیت همه دشت فرشست برهم فکنده * همه کوه پشمست برهم بخیده
ك بخیریدن ج کسر خاء معجمه وراء مهمله وسکون یائین تحتانیین ایله طابمق معناسنه در
ك بخیزیدن ج کسر خا وزاء معجمتین ایله برکسنه یه نطقیا اوکنده باش قومق ك بدان ج
فتح دال مهمله ایله اشارت بعیده در آکا دیمك اولور کمال اسمعیل بیت میکفت آسمان من
ورای شاه عقل * کفتش بطنز کارتو اکنون بدان رسید * وباء مصاحبه ایله اولدقده
آنکه معناسن افاده ایدر استاد لطیفی بیت بدان وقت اندر غلامت شدم * که باجان
ولی کو بنامت شدم * کاهی باحرفی قسم اولور وله ایضا بیت بدان خدای که عقل وروان
وجان بخشید * بجز جناب رفیع تو می ندارم امید ك بدخشان ج فتح دال مهمله وشین
وسکون خاء معجمتین ایله هند سرحدی میاننده برمشهور ولایتدر که آنده
لعل معدنی واردر اما میر صدر الدین محمد شیرازی جواهرنامه سنده ذکر ایدر که نسبت
لعل بدخشانه معدنی آنده اولدوغی سببدن دکلدر بلکه معدنندن اخراج وبدخشانه
نقل وآنده پرداخت اولندوغی واسطه ایله در ك بدران ج سکون دال وفتح راء مهملتین
ایله ایکی معنایه در اول راننده بد معناسنه اسم فاعل اولور ثانی برنوع سبزه در تربکی
تلخ وبد بودر کذا فی ادات الفضلا بو معنایه بسحاق اطعمه بیت عیب بدران مکن وهرچه
بود نیکو بین * که بصحرای جهان هیچ نروید بی کار ك بدرودکردن ج سکون دال مهمله

اول وثانی وضم راء مهمله و واو معروفله وداع ایلمك مثلا فلان کیدن کسنه یی تودیع ایلادم
دیه جك فلان رابدرود کردم دیرلر حکیم اسدی بیت بکفت این وز آب مژه رود کرد * ببوسید نس
ازمهر وبدرود کرد * بو لغتده حرف باالصل کلمه در لـ بدین فـ کسردال مهمله وسکون
یای تحتانیله اشارت قریبدر بوکا وبونی وبونکله دیمك اولور بدان لفظنك مقابلیدر میر
نظمی بیت بدین حسن ولطافت ای کل اندام * تراعاشق شود عالم بناکام لـ بذیون فـ
سکون ذال معجمه وضم یای تحتانی ایله اتمشه نفیسه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت برزبالا بود بلند برین * هست بذیون قماشهای کزین لـ برآریدن فـ سکون راء
اول وکسر ثانی مهملتین ایله کتورمك وقالدرمق معنالرینه مصدردر لـ براز وان فـ فتح راء
مهمله وسکون زاء معجمه ایله قلیج وبچاق وقلمتراش قبضه لرینك دمورایله ارالرینه استواد
ایتدکاری نسنه که زروسیم وباقر وپرنجدن ایدرلر براز بان دخی دیرلر ترکیده پرازونه دیدکاریدر
لـ برزیدن فـ فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بزامك وزیبا کوسترمك خفاف بیت تابکی از عجب
کرازیدنت * درنظر خویش رابرازیدنت لـ براغالیدن فـ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق معنالرینه چغتای لسانده باشقارمق دیرلر بوبیتده
ماضیسی ذکر اولنمشدر میرعلیشیر بیت الله کیل ور بولسا مجنون شیوه وبی اختیار *
قویا بین اوزا خنیا ریغه بوساری باشقارو لـ برافژولیدن فـ سکون راء مهمله وفا
وضم زاء فارسیله بمعنی براغالیدن مرقوم یعنی تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق مذکوردر
ایکی لغت بومعنایه استعمال اولنور لـ برآمدن فـ سکون راء مهمله ایله کلمك ویوقارو چقمق
ومجازا ایش حاصل اولمق معنالرینه لـ برانکیختن فـ بالاتفاق مصدردر قوپارمق هرنه اولورسه
معنا ومحسوسا میرنظمی بیت بناکه درسرمن کردفتنه * برانکیختن شد مانند دمنه *
ودخی ایرکورمك معناسنه بقول احمد بن اسمعیل درمشکلات لـ بران فـ فتح راء مهمله ایله
برایله آندن مرکبدر آن بره مضاف الیه اولسه رامکسور اولور آنك اوزرینه معناسنه
اما اکا وآنکله معنالرینه کلور شیخ علی نقی بیت ای وای بران مرغ کرفتار که روزی *
صیاد شود غافل ودردام بمیرد لـ برآوردن فـ کتورمك وچقارمق ویوقارو قالدرمق
وحاصل ایتمك ومجازا خلل اصلاح ایلمك ومحاحده یاپمق وبتورمك ووجوده کتورمك
معنالرینه یازلمشدر لـ براهختن وبراهیختن فـ کلاهما بفتح الراء المهمله اول فتح ها ثانی بالکسر
برکشیدن تیغ وخنجر وبچاق وامثالهما عبدالواسع جبلی بیت اکرآتش فشان خنجر
براهختی بکوه اندر * شود آتش چو خاکستر زهیبت دردل خارا لـ براهنجیدن فـ
فتح راء مهمله وها وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی برکشیدن چکمك هرنه
اولورسه ابوالمؤید بیت چون براهنجیدن تیغش بدید * درتن شیرژیان شد زهره آب
لـ براهیدن فـ فتح را وکسر ها وسکون یای تحتانی ایله یوللمق یعنی یوله کوندرمك ویوله
کتمك براه کردن دخی دیرلر ابوالمعانی بیت براهید ومرا تنها نهاده * خیالش صبر دل
بربادداده لـ برباران فـ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله یغمور ایله حاصل اولان مزروعات
وله بیت زسیل اشك چشم سبز کشته * شد این کشت برباران کویا لـ برپروشان

لـ برپروشان وبروشان فـ کلاهما بمعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش بر شه
مرا باین ذلت * چو مصطفی بوداد برپروشانرا * شمس فخری بیت اکر دعوی کند
وایش نبوت * بود خورشید ومه اورا بروشان لـ بربالندین فـ سکون راء مهمله ونون
ویای تحتانی وفتح باء موحده ولام ایله پیرامن درخانه یعنی قپو پروازی استاد درصفت عمارت
بطریق تمثیل کفته بیت درو افراشته درهای سیمین * جواهر برنشانده بربالندین * هم
درین معنی شمس فخری بیت سعادت همچو دولت پادشه را * بود دائم ملازم بربالندین
بومعنایه برسر بلندین دخی دیرلر لـ بربهین فـ سکون راء مهمله وفتح باء موحده وهایله
تحتکان دیدکاری سبزه درعربیده بقلة الحمقا وترکیده سمزاوت وپرپم دخی دیرلر بعض
فرهنکده اورته قیش آینه ده دیرلر مشهوری بهمن در لـ برتافتن فـ سکون راء مهمله وفا وفتح
تاثین مثناتین ایله دونمك وبوکمك ودوندرمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور
مصدردر شاعر بیت مرادیدو همین برتافت رویش * سخن ناید زکس هرکز بسویش
ودمك یعنی پنبه یی یاخود یوکی ال ایله آچمق بقول احمد بن اسمعیل درمشکلات لـ برتهیدن فـ
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر هایله بوبری اوزرینه نسنه یغمق معناسنه در
لـ برچدن فـ سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله مخفف برچیدن در دوشرمك
معناسنه لـ برجستن فـ سکون را وسین مهملتین وفتح جیم وتاء مثناة ایله صچرامق
ووجود انسان علت سببی ایله قبارمق ابوالمعانی بیت عشق انداخت آتش غم برتم
ازتف دل سربسر برجسته شد لـ برچیدن فـ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیم
فارسیله دوشرمك میوه اولسون وغیری اولسون عمعق بخاری بیت هوای قیرکون
برچه نقاب قیرکون ازرخ * سپهر ساج کون بنهاد تاج عاج کون برسر لـ برخاستن فـ
سکون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله قالقمق یعنی اوتوردکن یاخود
یاتوردکن قالقمق میرزا قلی بیك میلی بیت از بزم تا زآمدن من برون شد * برخاست
کرم ودادن جا را بهانه ساخت لـ برخان فـ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی
آواز صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لـ برخیدن فـ سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برمقدار آرام ایلمك واکلنمك وبرمقدار زمان یکورمك وامثالی
نسنه لر مصدردر لـ برخین فـ سکون راء مهمله وباء موحده وکسر خاء معجمه ایله مقدار
قلیل ترکیده برز دیدکاری معنایه دربرخی دخی دیرلر مثلا ازشب برخی کذشت دیرلر میر
نظمی بیت یارچون تیرمژه انداخته * میکذشت ازسینه وبرخین نماند لـ برداریدن فـ
سکون راء اول وکسر ثانی وفتح دالین مهملتین ایله یوقارو قالدرمق ویوقارو طوتمق
وکوترمك وآصمق معنالرینه بردارکردن کبی عربیده صلب وچغتای لساننده اسمك دیرلر
ترکیده صاد ایله استعمال اولنان لفظی انلوسین ایله ادا ایدرلر بوبیتده واقعدر میر علیشیر
بیت کرقویاش ونکین فلك رفتار لیغ رخشینکغه آس * کیم توزار اول رنك نوحنك
نغمه سین افغان آرا لـ برداشتن فـ برداریدن لفظنك آصمقدن غیری معنالریله مترادفدر
لـ بردکان فـ سکون را وفتح دال مهملتین وکاف فارسیله جمع برده دربندکان معناسنه

ګ بردیدن ڨ سکون را وکسر دال اول وثانی مهملات ایله از راه دور شدن یعنی یولدن
بر نسنه دن صاولمق ګ بردین ڨ سکون را وکسر دال مهملتین ایله چرك وشوخ یعنی کیر
و پاس میر نظمی بیت معتقد بوده قول پیشین را * شده آلوده جامه بردین را ګ برزن ڨ
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله محله معناسنه شمس فخری بیت بود ایادیء او را جهان
کمینه عطا * بود معالیء او را فلك کهن برزن * ودخی محل یعنی مکان حکیم اسدی بیت
سراندیب شد زین شکن پرخروش * زشیران بهر برزن خاص خوش * وسرکوی یعنی
محله باشی که اهل محله جمعیت ایدر حکیم انوری بیت ای ترك می بیار که عیدست وبهمن است
غائب مشو نه موسم بازیء برزن است * اداة الفضلاده مسطوردر که رسالهء نصیرده
صحرا معناسنه منقولدر ګ برزون ڨ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله اسب ترکی
معناسنه در ګ برزیدن ڨ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله مداومت وملازمت ایتمك
ودخی زراعت وحراثت ایلمك معناسنه مرویدر ګ برزین ڨ سکون راء مهمله وکسر
زاء معجمه ویای ساکنه ایله دینی حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام علماسندن برینك
اسمیدر یاخود اول ملتدن برملت آدیدر ونقل اولنور که برشخص نامیدر که برعظیم آتشکده
بنا ایتمشدر اول آتشکده یه آذر برزین دیرلر شمس فخری بیت خلیل وار شکسته بتان
باطل را * دل مخالف کرده برآذر برزین * بومعنایه حکیم انوری بیت کرد لالد زفروغ لاله
گفت آتشکدهء برزین است * زرآتشت بهرام بیت بگفت این ونشست آنکه برزین * روان
سوی آتشکاه برزین * آتش معناسنه ده مرویدر شیخ نظامی بیت زبرزین ودهقان
وافسون زند * برآورده دودی بچرخ بلند ګ برسان ڨ سکون را وفتح سین مهملتین ایله
امت معناسنه که بروسان وبرپروشان وبروشان دخی دیرلر میر نظمی بیت میکند آن
رسول فخر جهان * روز محشر شفاعت برسان * وبو معناسی دخی دوشاب خوب یعنی
بکمزك اعلاسی کذا فی مجمع الفرس ګ برسیان ڨ سکون را وکسر سین مهملتین ایله
طار طغان دیدکلری اوتدر ګ برشان ڨ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله مختصر
برپروشان مرقوم یعنی امت ګ برشجان ڨ سکون راء مهمله وکسر شین معجمه وفتح جیمله
میان ایران وتوران ده واقع برمقام اسمیدر ګ برشخان ڨ سکون را وکسر شین وفتح خاء
معجمتین ایله بودخی ایران ایله توران بیننده واقع برموضع اسمیدر جیمله مقدم ذکر اولنان اوله
ویاخود غیری اوله ګ برشق ڨ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله صرمشق دیدکلری
اوت که اغاجه صاریلوب چقار میر نظمی بیت چو تار زلف او افتد بگردن * بسرو حسن را
بپیچد برشق ګ برغالیدن ڨ برغالیدن مرقوم معناسنه در ګ برغلانیدن ڨ یعنی
براغالیدن مرقوم کذا فی فرهنگ جهانگیری بو معنایه میر نظمی بیت مقابل شد در آنجا
آن دو لشکر * بیکدیکر برغلانیدند بکسر ګ برغمان ڨ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ومیمله ما روزك ویاخود اژدها اوله ګ برغندان ڨ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه
ایله فرهنگ جهانگیریده یعنی جشن ونشاط وجای سیران وتفرجگاه وموضع عیش
وعشرت که اواخر ماه شعبانده ایدرلر ورمضان مشکبك دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت رمضان

رمضان میرسد اینك دهم شعبانست * می بیارید وبنوشید که برغندانست * وله بیت توچو
در آخرمه شعبان * زده یك هفته طبل برغندان * بومعنایه برقندان دخی دیرلر ګ برفدان ڨ
سکون را وفاء موقوف وفتح دال مهملتین ایله قارقودقلری ظرف که برف قاردر ودان ظرف
معناسنه درجامدان وقلمدان کبی ودخی قارباصدقلری موضع معناسنه ابوالمعانی بیت آنچنان
گرمست تاب آفتاب * جای آرام نیست غیر برفدان ګ برقان ڨ سکون راء مهمله وفتح
قافله قوزی دریسی که خرده وقورجق توپلو اولور کورك ایدوب کیرلر ګ برقندان ڨ
سکون راء مهمله ونون وفتح قافله مجمع الفرسده ونسخهء میرزا ابراهیمده آخرماه شعبان که
برغندان مرقوم معناسنه اولور شاعر دیمشدر بیت لعل او قند است وما جویای قند *
وقت آن امد که برقندان زنیم * دیگر بیت آخر شعبان ما را رخصت است * روز برقندان
روز عشرت است ګ برکاریدن ڨ سکون راء مهملهء اول وکسر ثانی وفتح کاف عربیله قاون
وقارپوزدن دیلم کسمك وقفتان وکوملکدن پارچه اویمق ګ برکاشتن ڨ سکون راء مهمله
وشین معجمه وفتح کاف فارسی وتاء مثناة ایله دوندرمك برگشتن دخی دیرلر حکیم اسدی
بیت چو گویند از جنك برکاشت پشت * ازان به که گویند دشمن بکشت * وکاف عربیله
زراعت ایتمك معناسنه اولور ګ برکاویدن ڨ فتح کاف عربیله یعنی برکاریدن مرقوم
ودخی قازمق معناسنه اولور ګ برکرایستن ڨ کسر کاف فارسی ویای تحتانی وفتح راء
مهمله وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله برنسنه نك وزنن بلمك ایچون ال ایله طارتمق
مثلا برنسنه یی اله آلوب شو مقدار کلور دیرلر ګ برکراییدن ڨ ایکی یای تحتانیله دخی
اول معنایه در ګ برك رزان ڨ سکون راء اول وکاف فارسی وفتح راء ثانی وزاء معجمه
ایله یپراق صرارمق مراد فصل خزاندر برك رز دخی دیرلر محمد مؤمن بیت برك رزان بود
نهال امل * طرفه بهارست که در عمر ماست ګ برکردن ڨ سکون رائین مهملتین وفتح
کاف ایله قوپارمق برکندن دخی دیرلر ګ برکرفتن ڨ سکون راء مهمله وفا وکسر کاف وفتح
تاء مثناة ایله طوتمق وکوترمك وکیدرمك معنالرینه مصدردر ایکی معنایه میر نظمی
بیت چو او را بدید وز جا برگرفت * شتابان ازان تا سرا برگرفت ګ برکستان ڨ سکون را
وسین مهملتین وضم کاف فارسیله بجیم که جنك کوننده آته کیدررلر بجین وبرکستوان
دخی دیرلر میر خسرو بیت صف از پیشم چو سین هفت شاخه است * سواران آب برکستان
ناخداست * شرف شفروه در مرثیه بیت مریخ را زهیبت این صعب واقعه * از دست
ودوش خنجر وبرکستوان فتاد ګ برکستوان ڨ سکون را وسین مهملتین وتاء مثناة وضم
کاف فارسیله بجیم معناسنه در عبد الواسع جبلی بیت تا بدان کاهی که از خون برتن شبدیز او
شد به سجاده مرصع غیبهء برکستوان * کمال اسمعیل بیت از تیغ مهر وناوك انجم خلاص
یافت * این ابلق زمانه ز برکستوان برف ګ برکشتن ڨ سکون راء مهمله وشین معجمه
وفتح کاف فارسیله دوندرمك که عربیده کی اقلاب معناسنه در ګ برکندن ګ سکون راء
مهمله ونون وفتح کاف ایله قوپارمق که عربیده کی قلع معناسنه در جغتای لسانده قونکارماق
دیرلر میر علیشیر بیت عشق نخیلنی کونکولدا اکتیم * بارچه نینك میلی نهالین قونکاریب

لغ برماسیدن فتح سکون را و یاو کسر سین مهملتین ایله یوقلمق برمسیدن دخی دیرلر
لغ برمایون فتح سکون راء مهمله وفتح میم وضم یای تحتانیله فریدون شاهی پنهان ایتدکاری
مغاره ده سود ایله بسلدکاری کاوك آدیدر استاد دقیقی بیت مهرکان آمد جشن ملك
فریدونا * آن کجا کار بکو بود ش برمایونا * شمس فخری بیت تو رستمی و فریدون
با رکیر ترا * ز احترام بخوانند رخش برمایون لغ برمجیدن فتح سکون راء مهمله وفتح
میم و کسر جیمله سوزنمك وسوزتمك معناسنه استاد لطیفی بیت تو دلفریب جهانی بشیوهٔ
خونی * به برمجیدن یوسف بسوی یعقوبی لغ برمخیدن فتح سکون راء مهمله وفتح میم
وکسر خاء معجمه ایله مخالفت ایتمك وبعض نسخه ده عاق والدین اولمق معناسنه ابوشکور
بیت مرا او رایکی برمخیدی پسر * زمهر جهان بد پدر کینه ور لغ برمسیدن فتح برماسیدن
مرقوم معناسنه در لغ برمشیدن فتح سکون راء مهمله وفتح میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی
برمجیدن مرقوم لغ برمون فتح سکون راء مهمله وضم میمله اشارت متکلم بنفسه یعنی بزم
اوز بزمزه دیمکدر شاعر بیت به تنها باده خور باساده رویان * بدش برمون اکر بینی
زبانش لغ برن فتح فتح راء مهمله ایله زراعت تارلایه تخم صاچوب اورتمك ایچون اوزرینه
چکدکاری تخته که ترکیده یامی سنه کشان یوموری سنه طبان دیرلر ودخی بر شهر اسمی اولمق
مروید رمولانا هاتفی در تمورنامه بیت یکی در شکست و برن برد اسیر * دیکر یك متاع
سرا تا حصیر لغ برنجن و برنجین فتح کلاهما بفتح الرا المهمله وسکون النون بلازك که عورات
قوللرینه طاقرلر التوندن وکمشدن وجواهرله مرصع ایدرلر ابرنجن واورنجن دخی دیرلر
عربیده کسر سین مهمله ایله سوار دیرلر لغ برنشستن فتح آته بنمك معناسنه مصدردر حکیم
فردوسی * مصرع * نشست از بر بارهٔ تند باز * مطلق اوتورمق معناسنه ده کلور
لغ برنون فتح سکون راء مهمله وضم نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ابریشم معناسنه در وادات الفضلاده
نون برینه یای تحتانیله بریون واقعدر استاد رودکی بیت از پی طفلان آب وکل صبا فراش
وار * بالش از بغدادی وبستر ز برنون ساخته لغ بروسان وبروشان فتح کلاهما بضم
الراء المهمله بمعنی امتکه برسان وبرشان وبروسنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شفیع
باش بروشه مرا بدین دولت * چو مصطفی برداد ربروشا نرا لغ بروسنان فتح ضم راو واو
مجهول وسکون سین مهمله وفتح نونله امت معناسنه بروشنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت
شفیع باش کناهم بنزد یار مرا * به پیش حق چو رسولان بروسنانی را لغ برهختن وبرهیختن فتح
کلاهما بسکون الرا المهمله وخاء المعجمه بمعنی ادب کردن شمس فخری بیت بسان هندوان
ترك فلك را * بجوب کین بمالید وبیرهخت لغ برهمن فتح ایکی معنایه در اول نام حکما
ودانشمندان بت پرستان شیخ سعدی بیت بتقلید کافر شدم چند روز * برهمن شدم
در مقالات زند * ثانی بمعنی بتکده امیر معزی بیت بهار چین کن ازان روی بزم خانهٔ
خویش * اکرچه خانهٔ تو نو بهار برهمن است * بهار دخی بتکده معناسنه در کذا فی نسخهٔ
حسین وفائی اما تحفة الاحبابده بتکده معناسنه بهرمن منقولدر که ها رادن مقدم ذکر
اولنمشدر مخفی اولمیه که برهمن فتح بایله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی سکون

سکون را وفتح ها ایله در مثالی نوعی خبوشانی بیت زترك برهمن زنها رکویان * زکفر
رفته استغفار کویان * وبر وجهی ده فتح را وسکون ها ایله در مثالی وله بیت برهمن
ملتان بت پرستار * هدایت مرشد ناقوس وزنار * وایکی وجهده ضم بایله روایت
واستعمال اولنمشدر لغ برهون فتح سکون راء مهمله وضم ها ایله بوزن مرهون هندوشاه
نخجوانی صحاحده کمرکاه معناسنه روایت ایتمش اما معیارده شمس فخری دائره معناسنه
روایت ایدوب بو بیتی نظم ایلمشدر تعریف حصار بیت فرود چرخ محل حوادث آمد دان
بصد هزار جهان خارجیست ازین برهون * وبعض معتبر نسخه ده پرکار اولمق اوزره نقل
اولنوب عمق بخارینك بو بیتی ایله استشهاد اولنمش بیت مردم چشم چو مرکز پلك چون
برهون شود * مرکز و برهون زعشقت هرشبی پرخون شود * تحفة الاحبابده دخی پرکار
معناسنه در وشرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی بمعنی هاله وآرایش دیمش وفرهنك حسین
وفائیده باء موحده ایله کمرکاه وباء فارسیله دائره معناسنه منقولدر اما حسن بن
یوسف انجوی فرهنك جهانکیریده برهون هرنکه اورتاسی بوش اوله آکا دیرلر مثلا هاله
وطوق کردن وکمربند وخانه که دیوار ایچنده در وحصار وهرنکه محوطه اوله وچوب بندی
وخار بست یعنی دکن وچالیدن اولان دیوار وپرچین و بونلر امثالی نسنه لره دیرلر استاد
رودکی بمعنی هالهٔ ماه بیت ایاقد تو چون سروی زد بپا کرد آن آذین * وپاروی تو چون
ماهی زعنبر کرد آن برهون * شاه ناصر خسرو بمعنی خانه ودرخانه * قطعه * دل بیقین
ای پسر خزانهٔ دینست * چشم تو چون روزنست وکوش چو برهون * کوهر دین چون
خزانهٔ بنهادی * روزن وبرهونش هردو سخت کن اکنون * روزن وبرهون چو بسته
کشت چنانت * راه نیابد بسوی کوهر مخزون * وله بمعنی حصار ومحوطه بیت ای شده
غافل زعلم وبحث برهان * جهل کشیده بکرد جان تو برهون * حکیم قطران ارموی بمعنی
چوب بندی وپرچین بیت بباغ پرکل ماند رخ تو سالا سال * زمانه بسته زشمشاد کرد
او برهون لغ برهیون فتح زیادهٔ یای تحتانیله برهون مرقوم معنالرینه منقولدر کذافی
نعمة الله لغ برین فتح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله درت معنایه در اول بمعنی بالا یافی
عالی معناسنه که عرش برین وچرخ برین وسپهر برین دیرلر مولانا جامی بیت ساختهٔ
عرش برین فرش وا * فرش قدم کن چو زمین عرش را * بو معنایه ظهیر فاریابی بیت راست
کفتی مظله ایست سیاه * سر برافراخته زچرخ برین * حکیم انوری بیت غوطه توان داد
روز عرض ضمیرش * در عرق آفتاب چرخ برین را * ثانی باد صبایه دیرلر بو ایکی معنایه
شمس فخری بیت بزیر چرخ برین بیمثال فرمانش * زسوی قبله نیارد وزید باد برین *
ثالث پارچه که قاون وقاربوز وخیار وامثاللری نسنه لرك ایچه دلیمی اوله حضرت مولانا
قدس سره بیت چون بزید وداد اورا یك برین * همچو شکر خوردش چون انکبین *
رابع لفظ مرکب اولور برایله این دن الفی محذوفدر تخفیفا بونك اوزینه عربیده کی علی
هذا معناسنه مولانا جامی بیت چند در ستر خفا بنشستن * در برین خاك نشینان بستن
ورخنه معناسنه ده رسیدهٔ نظردر لغ بریون فتح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح

واوایله وجود انسانده ظاهر اولور بر علتدر سبب ظهوری ایکی نسنه‌در بری بدنده خلط
فاسد غلبه‌سیدر وبری خلط فاسدی قوت طبیعت دفعیدر وخلط فاسد دخی ایکی
کونه‌در بری خلط غلیظ سودادر که دم ایله آمیخته اولور قوت طبیعت آنی اعضای
شریفه‌دن منع ایتمکله ظاهر بدنده ظهور ایدر عربیده بو علته قوبا دیرلر وزبان هندیده
داد دیرلر طبیب یوسفی رباعیاتنده دیمشدر * رباعی * شراب اسطوخودس کر خورد
کس * زمن بشنو حدیث پیریارا * بواسیر وبریون را دهد نفع * بردهم علت مالیخولیارا
ڭ بزان ج فتح زاء معجمه ایله بمعنی جهنده یعنی صحرایجی کذا فی مجمع الفرس بو معنایه حکیم
انوری بیت بازچون باز آمد از اقبال میمون موکبش * تازه شد چون در سحرگاهان
گل از باد بزان * ودخی بمعنی وزان یعنی اسیجی مسعود سعد سلمان بیت نه ابر بهارم که
چندین بگویم * نه باد بزانم که چندین بپویم ڭ بزن ج فتح زاء معجمه ایله برن مرقوم معناسنه
یعنی طیبان که زراعتی آنکله هموار ایدرلر ڭ بژن ج فتح زاء فارسیله قره بالحق که حوض
وچشمه دیبلرنده قالور اکالای وچن ولژن دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب ڭ بزیدن ج
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی وزیدن یعنی یل اسمك ڭ بزین ج کسر زاء معجمه
ایله بمعنی وزان حکیم سنائی * مثنوی * با ایاز آن زمان چنین فرمود * که سخن پیش
ازین ندارد سود * زین غلامان مایکی بگزین * که رود زینسا چو باد بزین ڭ بسامان
فتح سین مهمله ایله منتظم الاحوال ومرفه البال دیمکدر میر نظمی بیت خدایا کاربندکن
بسامان * ندارم جز زتو امید احسان ڭ بسان ج فتح سین مهمله ایله بمعنی مثل
ومانند انك کبی دیمك اولور خواجه سلمان بیت دل زافکار دقیق افکار ومن در کار خود
روز وشب نالان وسرکردان بسان آسیا ڭ بستن ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله بغلمق معناسنه مصدردر خواجه سلمان بیت حدیث دوستان درست نتوانم شکستن در
ولیکن توبه بتوانم که بازش میتوان بستن ڭ بسجین ج سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر جیمله بر نوع یلك اغاجدر که اندن یای ایدرلر ڭ بسغدیدن ج فتح سین مهمله وسکون
غین معجمه ویای تحتانی وکسر دال ایله بمعنی ساخته شدن ومهیا کشتن یعنی دوزلمش
اولمق وحاضرلنمق ابوشکور بیت تن وجان جوهر دو قرار آمدند * بیکجای هردو
بسغدیدند ڭ بسمان ج سکون سین مهمله وفتح میمله بر نسنه‌یی بحث ایدوب رهن
قودقلری نسنه‌یه دیرلر ڭ بسندیدن ج فتح سین مهمله وسکون نونله بسند قناعتدر
ویا ودال ونونله مصدر اولور قناعت ایلمك معناسنه بسند کردن دخی دینلور میر نظمی بیت
کدیك بوسه زلعلت می پسندم * اکر دشنام میدادی بسندم ڭ بسوریدن ج ضم
سین مهمله وواو معروف وکسر راء مهمله ایله بمعنی نفرین کردن کذا فی ادات الفضلا
بو معنایه شاعر بیت اکر خواهی شوی ممدوح عالم * بسوریدن زبانت کیو هردم *
ڭ بسچیدن ج کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یاثین ایله بمعنی سازکاری کردن
یعنی مصلحت بتورمك وایش کورمك استاد لبیبی بیت بباید بسچیدن این کار را *
بزیره شدن رزم وپیکار را ڭ بشیبون ج سکون شین معجمه وکسر باء موحده وضم

وضم یای تحتانیه ایله شرفنامه‌ده بمعنی فربه یعنی سمیز اما مؤید الفضلاده بشیون واقع
اولمشدر حذف بایله ڭ بشخودن ج سکون شین وضم خاء معجمتین ایله صقمق عربیده کی
عصر معناسنه اولسون حصر معناسنه اولسون ڭ بشخیدن ج سکون شین وکسر خاء
معجمتین ایله اوج معنایه کلور اول ضیا ولمعه معناسنه میر نظمی بیت بفرق سرمرصع تاج
شاهان * همی بشخید چون مهر درخشان * ثانی صوصاچمق عربیده رش ما معناسنه
ثالث مایه چالمق ڭ بشکولیدن ج سکون شین معجمه وضم کافله جلادت کوسترمك وایش
اوزرینه حریص اولمق ڭ بشکون ج سکون شین معجمه وضم کاف ایله بمعنی بشکول مرقوم
یعنی ایشه حریص وحصول مصالحه مقدم وسعی ایدیجی میر نظمی بیت بسعی قسمت روزی
نمیشود افزون * چرا بکوشش بی فائده شوی بشکون ڭ بشن ج سکون شین معجمه
ایله بوزن جشن قد بالا معناسنه حکیم انوری بیت وه که برخی بپای تا سر او * بشن بالای
چون صنوبر او * فتحتین ایله طوس قربنده بر موضع اسمیدر ڭ بشوتن ج ضم شین معجمه
وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله بد اخلاق وبدخصلت دیمکدر میر نظمی بیت بقول وعهد
نیکان نیك داری * بشوتن را نشاید دوستداری ڭ بغلان ج سکون غین معجمه ایله تابع
معناسنه‌در مثلا فلان بفلان فلان نسبت دیرلر فلان تابع فلاندر دیمك اولور کذا فی مجمع
الفرس ڭ بکتوسان ج سکون کاف وضم تاء مثناة وفتح سین مهمله ایله شرفنامه‌ده
برعاقل ودانا وزیرك کمسنه نك اسمیدر ڭ بکشان ج سکون کاف فارسی وفتح شین معجمه
ایله رئیسان قوم ومهتران کروه معناسنه‌در شاعر بیت پروانه صفت بکرد شمعش * بکشان
همه آمدند بجمعش ڭ بکهوجتان ج سکون کاف وجیم وضم ها وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
خرپشته یعنی حمال ارقه‌سنده‌کی سمر کذا فی شرفنامهٔ منیری ڭ بلاتکین ج فتح لام وکسر
تاء مثناة وکاف فارسیله چوماق که باشی یومری دکنکدر ڭ بلاساغون ج فتح لام وسین
مهمله وضم غین معجمه ایله ماوراء النهرده کاشغره قریب بر شهر اسمیدر امیر معزی بیت
رومیان یکسر کریزند از خطر سوی خطا * قیصر از بیم بلاسوی بلاساغون شود *
ڭ بلبن ج سکون لام وفتح باء موحده ایله بمعنی بریهن که سموز اوتدر عربیده بقلة الحمقا
وخرفه وفرفح دخی دیرلر ڭ بلسان ج سکون لام وفتح سین مهمله ایله بر اوتدر مرجمك کبی
تخمی اولور وفتح لام وسین مهمله ایله بر اغاجدر یاغی ترشح ایدر وبر روایتده یمشینك یاغی
چقار غایت نافعدر وبر جراحته سورسه‌لر یکرمی درت ساعتده دك اصلاح ایدوب بتورد
واستخوانی اولان اماس ووجعلره غایت نافعدر مکهٔ مکرمه‌ده ومصر قاهره‌ده چوق
اولور ڭ بلکن ج سکون لام وفتح کافله منجنیق معناسنه‌در شمس فخری بیت زسیل خیز
فنا ایمنست قصر بقات * چنانچه حصن فلکها ز صدمت بلکن * شرفنامه‌ده سر دیوار
معناسنه بو معنایی مؤید زین الدین سنجری * رباعی * نیش مژه که میکذارد زجن *
خود کو که چه کونسنی حال دل من * ای عهد تو بیدار وپیمانت سست * چون برف تموز وآفتاب
بلکن ڭ بلندین ج فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله قبو پروازی که
بربلندین دخی دیرلر شاکر بخاری بیت در وافراشته در های سیمین * جواهر نشانده

بر بلندین کی برزدن فی سکون میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله برکسمه نك باشنه
اورمق ترکیبی طوم دیرلر مولانا هاتفی بیت ازان هر یکی بانك برجم زدی * دکردم زدی
و سرش برزدی کی بمنکیدن فی فتح میم وسکون نون ویای تحتانی وکسر کافله طورلد تمق
معناسنه در کی بن فی ایکی معنایه در اول باغ و زراعت معناسنه وبعضیلر خرمن دیمشلر
باغبان ودشتبانه بنون دیرلر ثانی برنوع خرده میوه در بنوردن دخی دیرلر کی بندیدن فی
سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله تعلق معناسنه مصدر در عربیده ربط
وارتباط دینلور چغتای لسانده ایشماك دیرلر اماله ایله بو بیتده صیغهٔ امری واقع اولمشدر
میر علیشیر بیت بیلی تاری هجریدین جسم بولوبدر تاردیك ای فلك * رحم ایت بو ایکی
رشته نی بیربیرکا ایش کی بنطاقلون فی سکون نون وفتح طاء مهمله وکسر قاف وضم
لامله بنش برمق دیرلر براوتدر اما پیغمبر چیچکی اولمق اوزره تصحیح اولنمشدر کی بنوان وبنون
کلاهما بسکون النون وفتح الواو نسخهٔ میرزا ابراهیمده نکاهبان خرمن یعنی خرمن بکجیسی
بو معنایه ابو المعانی بیت برد محصول عمرت کرفربی میدهد دنیا * دهد خرمن بباد یرا
اکر غافل شود بنوان کی بنوردن فی سکون نون ورا وفتح واو و دال مهملتین ایله
برخرده طاغ یمشیدر کی بهاران فی فصل ربیعدر و مقدم ذکر اولندوغی اوزره بپراغده
بهار دینلور اما الف ونون ادات جمع قیاس اولنیوب بهاره نسبتده مبالغه ایچوندر نتکم
بو بیتده واقعدر بیت درخت اندر بهاران برفشاند * زمستان لاجرم بی برك ماند کی بهرامن
و بهرمان فی کلاهما بسکون الها وفتح الراء المهمله ومیم درت معنایه کلور اول یاقوت
سرخ حکیم خاقانی بیت نور مه از خاك کند سرخ کل * قرص خور سنك کند بهرمان
حکیم قطران ارموی بیت از رضای او شود چون بهرمان سرخ رنك * در خلاف او شود
چون مردم از مسحور خود * شمس فخری * قطعه * تا بود خورشید ومه برکرزمان
تا بود در کان عقیق وبهرمان * پیش تیغ خسرو آفاق بود * کوه خارا بر مثال بهرمان
ثانی برنوع رنکارنك لطیف اشلنمش حریره دیرلر میرخسرو بیت درویش کو برنك
و ربابی بسنده کرد * جای کلیم به که بپر بهرمان کشد * حکیم ازرقی بیت آن آب
نیلکون مفکن کان بری * مالیده کرنه ایست زپیروزه بهرمان * مولانا عثمان مختاری
بیت حله بافی کرد در سیماب سیما کارکاه * نقشبندی کرد در پیروزه پیکر بهرمان *
ثالث کل معصفر که کل کافیشه وخشبك وکاژیره دخی دیرلر امام هروی بیت آن نکرکز
تاب لعل وتاب یاقوتش شدی * آب کردون آتش ونیلوفر او بهرمان * رابع غازه که
زنان یوزلرینه سوردلر کلکونه وفکر دخی دیرلر امیر خسرو بیت چنانست نکبت چرخ
از ولایتش معزول * که بهرمان عروسانست خنجر بهرام کی بهرمن فی سکون ها وفتح راء
مهمله ومیمله بمعنی بهرمان مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری کی بهم آمدن فی غضبه کلك
ومنقبض اولوب طارلمق بهم برآمدن دخی دینلور رودخی بریره مجتمع اولمق هرنه اولورسه
بو ایکی معنایه میرنظمی بیت بهم آمده دید چون آن کروه * بهم آمد ورفت بر موی کوه
کی بهمان فی شخص مجهولدن کنایه ایدوب فلان لفظنه تابع ایدرلر حکیم سنائی بیت تو بر

تو برآورده دست بر بهمان * که چرا دست می برآرد آن * مولانا عرفی در نعت شریف
بیت درجلب تعینت دو عالم * بهمان وفلان آفرینش کی بهمن فی سکون ها وفتح میمله
اون اوج معنایه کلور اول لفظ حکیم ترجمه سیدر که راست کفتار و درست کردار دیمکدر
ثانی خرده سال و بسیار دان اولانه دیرلر ثالث درازدست معرفت که چابك و هنرمنددن
کنایه در بو مناسبتله اول مشهور پادشاهه لقب اتمشلر در رابع فرهنك جهانکیریده بر فرشته
اسمیدر که تسکین غضب مردمان اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت که اورمزد بادت درین
رزمکاه * چو بهمن نکهدار تخت وکلاه * و دخی چارپا حیوانك اکثرینه مو کلدر و ماه
بهمن وروز بهمنده واقع اولان امور ومصالح اکا مفوضدر خامس عقل اوله دیرلر نتکم قاضی
میرحسین میبذی امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه دیوانی شرحنده یازمشدر که
* نثر * عقل نزد مشائین ده است میکویند که خدا واحد محض است واز واحد محض
غیر واحد صادر نمیتواند شد آن واحدی که از خدا صادر شده عقل اول است حکمای
فرس انرا بهمن کویند * سادس نام پسر اسفندیار بن کشتاسب در که اردشیر دخی دیرلر
مورخین وجه تسمیه سنده وجوه ایراد ایلمشلر که راست کفتار ودرست کردار ایدی وجه
آخر اوان طفولیتده غایت زیرك وبسیار دان ایدی وجه آخر دیرلر که اللری اول رتبه ده
دراز ایدی که ایاق اوزره طوردقده دیزلرین چکرایدی نتکم منوچهری دیمشدر بیت
شنیدم که برپای ایستاده * رسیدی تا بزانو دست بهمن * و بر کروه الی اوزونلغن تأویل
ایدوب دیدیلر که اکثر بلاد عالمك ضبط وتسخیرینه ال ایرشدر دکندن دیمشلر در و بر کروه
دیدیلر که دوستدار اق جهتندن نام فرشته ایله تسمیه اولنمشدر تبرکا وتیمنا سابع سال
شمسیدن اون برنجی آیك اسمیدر که نیر اعظمك برج دلوده مدت ایام مکثی در بو معناده
خواجه حافظ دیمشدر بیت ذخیرهٔ بنه از رنك وبوی فصل بهار * که میرسد ز پیش رهزنان
بهمن ودی * ثامن برنوع شکوفه در بهمن ماهنده آچیلور کوکی ادویهٔ مشهوره در که ایکی نوع
اولور سرخ وسپید اوج معنایه که سادس وسابع وثامن ترتیب اوزره حکیم خاقانی نظم
ایلمشدر * مثنوی * چون زال بستهٔ قفسم نوحه زان کنم * تازه شی بخاطر بهمن درآورم
نشکفت اکرچو آهوی چین مشك بردمم * چون سر بخورد سنبل و بهمن درآورم * نی نی
که باغم است مرا انس لاجرم * مریم صفت بهار به بهمن درآورم * معنای ثامنده میر خسرو
در وصف جنکاه بیت بیابان که شد روی صحرا سراسر * ز بهمن لعل وخون سیاوش
تاسع هر ماه شمسینك ایکنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت بهمن روز ای صنم
دلستان * بنشین باعاشق در بوستان * استاد منوچهری * قطعه * رسم بهمن کیر
وز سر تازه کن بهمنجنه * ای درخت ملك بارت عز و بیداری سنه * اورمزد و بهمن و بهمنجنه
فرخ بود * فرخت باد اورمزد و بهمن و بهمنجنه * اهل فرس قاعده لری بو یله در که هر وقت که
نام روز نام ماهه موافق اوله البته اول کون عید جشن ایدرلر عاشر موسقیده بر پرده آدیدر
منوچهری بیت همه روزه دو چشمت سوی معشوق * همه وقته دو کوشت سوی بهمن
وله بیت بجوش اندر ودیك بهمنجنه * بکوش اندر و بهمن وقیصران * حادی عشر

نواحی ار دبیلده برقلعه آدیدرکه اوائلنده جادولر چوق اولوردی ودیرلرکه کیخسرو اوائل
سلطنتنده اول قلعه نك طلسمن فتح ایلدی حکیم فردوسی. بیت برزی بجا آن ز بهمن است
همه‌سال پرخاش اهریمن است * وله در محل دیکر. بیت چونزدیکی حصن بهمن رسید
برابر سپه را فرود آورید * ثانی عشر عالی ومعظم برطاغ آدیدر ابوالفرج رونی بیت
در از وی همت اعلاش * دانك سنك آمد بر بهمن * ثالث عشر طاغلرباشنده
اولان قارك حرارت شمس سببی ایله آریلوب دوشدوکنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بهمنان فتح اول ایکی. بهمن درکه معنای ثامن بهمنده ذکر اولنان شکوفه کوکیدر ایکی
نوع اولور بری سرخ وبری سفید عربیده دخی بهمنین دیرلر تثنیه اولمق اوزره فارسیده تثنیه
ایچون مخصوص ادات اولمیوب ماعدای فردی جمله ادا ایدرلرکه بهمنانك آخرنده اولان
الف ونون ادات جمع ر نسخه میرزا ابراهیمده ذکر ایدرلرکه منکورغا بت نافع دوا درجسدی
فربه وریحی دفع واخراج وقوت باهی زیاده ایدر بهیدن فتح کسر ها وسکون یای تحتانیله
باصمق معناسنه مصدردر بیابان فتح معروف دشت وصحرا وعمارتدن خالی اراضی نصیر
همدانی بیت کیم دیوانهٔ ازخود هراسان * زمن تا من بیابان در بیابان بیابان نشین فتح
کوچراولی طائفه‌سی عربیده اهل اخبیه دیرلر مولانا هاتفی بیت بیابان نشینان کروها کروه
نشیمن کرفتند سرهای کوه بیکیدن فتح سکون یاء تحتانیه وکسر کافله اغزه صو
آلوب بفکرملك معناسنه بیون فتح ضم یای تحتانیله افیون معناسنه که ابیون دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس مع الواو * با او فتح آنکه دیمکدر حذف همزه ایله باو دخی دیرلر اما باو
لفظنده معنای جمعیت افاده اولنور معنای معیتده ظاهر اولور خواجه حافظ بیت دهنت کرچه
زما خاتم دلها دزدید * چون بخند دهمه دانند که خاتم با اوست * وله بیت آن سیه
چرده که شیرینیٔ عالم با اوست * چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * مصراع
ثانیده کی با اوست از اوست معناسنه در باتو فتح ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور
اول بمعنی با تو مرقوم که ترنج معناسنه در ثانی بمعنی حب السلاطین دیدکلری دارودر کذا فی
فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معناده لفظ مفرد اولور اما لفظ مرکب اولدقده سنکله
معناسن افاده ایدر باچو فتح ضم جیم فارسیله تاتارخانلرینك لقبیدر لفظ کرای کبی کذا فی
وسیلة المقاصد بادرنبو فتح سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله چشمك
معناسنه در ابو المعانی بیت از غلوی شوق نظاره بروی خوب یار * بادرنبو میزده درچشم
اندیشه دلم بادرنکبو فتح سکون دال ونون وکاف وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله
اوغل اوتی که معربی بادرنجبویه در بادرو فتح سکون دال وضم راء مهملتین ایله فرهنك
میرزا ابراهیمده برنوع تره در ریحانه مشابه باد آور دخی دیرلر محبوب العارفین نام لغتده بادرو
وترکی بیقلو تره کوئیدوا و بار پوزاست دیو یازمش وبعض فرهنکده شاه اسپرغم کبی برتره در
بادرویه دخی دیرلر شمس فخری بیت کیوان برای سبزهٔ شیلانت روزیار * ازکشت زار
اجرام آورده بادرو باذرو فتح ذال معجمه ایله معدنوس معناسنه در باردو فتح سکون را
وضم دال مهملتین ایله نهال میوه‌دار آلتنه مسند اولمق ایچون قویلان باشی چتال اغاج که ثقل

ثقل میوه‌دن نهال درخت قرلیه کذا فی مجمع الفرس بارکاو فتح سکون راء مهمله وفتح کاف
عجمیله دوزن معناسنه میر نظمی. بیت نکرده یکدمی آهنك موزون * نباشد بارکاو ساز
کردون بارنکو فتح بادرنکبویدن مخففدر بارو فتح ضم راء مهمله ایله قلعه حصاری وبرج
معناسنه منصور شیرازی بیت بود نخست قدم پاسبان قدر ترا * فراز کنکر این هفت
حصن ونه بارو بازو فتح ضم زاء معجمه ایله قولك طرف بالاسی ترکیده قره جه دیدکلری عضو
شیخ سعدی بیت هرکه با پولاد بازو پنجه کرد * ساعد سیمین خودرا رنجه کرد باسو فتح
ضم سین مهمله ایله بمعنی عصا یعنی دکنك باشکو فتح سکون شین معجمه وضم کاف عجمیله
مقام تسلیمده ایراد اولنور اولدی طوت واولدی دی معناسنه استاد لطیفی. بیت چون
بدیدی جان ودل را غمزه را برهمزدی * قصد کشتن کرده با تیغ وخنجر باشکو باشو فتح
ضم شین معجمه ایله بمعنی چلپاسه کار دیدکلری جانوردر کذا فی فرهنك جهانکیری باقو فتح
ضم قافله اوج معنایه در اول برمبارزاسمیدر ثانی برموضع آدیدر ثالث منازل مرنخدن بر
منزله نك نامی در ایضا منه باکو فتح ضم کاف ایله برموضع آدیدر مولانا هاتفی بیت
زدربند باکو کذر کردنیز * بدوران نمودان اساس ستیز بالنکو فتح فتح لام وسکون
نون وضم کاف فارسیله بادرنبویه وبادرنجبویه دیدکلریدر ریاحین نوعندندر ترنجان
دخی دیرلر عربیده بقلهٔ اترجیه دیدکلریدر مجموع علل بلغمیه یه نافعدر وعلل سودایه
مخصوص دوادر جرب وسدهٔ دماغ وقوت جکر وقوت قلبه دخلی عظیمدر کذا فی البدیعی
بالو فتح ضم لامله کراسدر آلو بالو دخی دیرلر بانو فتح ضم نونله ایکی معنایه در اول
خاتون خانه نشین که تعظیما بیوك قدین دیمك اولور میر خسرو. بیت مهین بانو چو آمد
پیش شیرین * نصیحت کرده از کفتار پیشین * ثانی صراحی که شراب وکلاب قورلر باهو فتح
ضم ها ایله دکنك که ترکیده چوماق دیرلر حکیم سوزنی بیت هرکه از پشت دلش بار ولای
تو فکند * زخم باهو خورد از حادثهٔ چرخ بلند * شمس فخری چوبان دکنکی دیوب بوبیتی
نظم ایلمش بیت تو آن شاهی که در ایام عدلت * شبان از دست بفکندست باهو * مطلق
دکنکدر هرنه اولورسه استاد فرخی بیت من چون چنان بدیدم جستم زجای خواب *
باهو بدست کرده باشتر شدم فراز * فرهنك جهانکیریده باز و معناسنه ده مرویدر
بتبو فتح سکون تاء مثناة وضم باء موحده ایله اکشی یوغرت قوروسی که ترکار کشوه بلو
قریشه دیرلر بتو فتح فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مشرق بو معنی خراسانیلر لغتیدر
ثانی برموضعه دیرلرکه همیشه کونش اصابت ایلیه وضم تا ایله اوج معنایه در اول برنوع
پیاله در که دیجنده لوله سی اولور شیشه نك اغزینه قویوب شراب ویاخود غیری نسنه
طولدررلر ترکیده خونی عربیده قیف دیرلر ثانی کوچك طوبجغز که دکنك وقمچی وامثالی
نسنه‌لر باشنه برکدرلر ثالث طاشدن هاون الی که نسنه سحق ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
حرف بایله مرکب اولدقده سکا وسنکله دیمك اولور شاعر. بیت بتو کفتم ای یار فرخنده
روی * بهرجا مرو با کسی پر مکوی بجه کو فتح فتح جیم فارسی وضم کافله حرامزاده
معناسنه که خشوك وسندو وسندره وفغاك دخی دیرلر بجتو فتح سکون خاء معجمه

وضم تاء مثناة ایله هندوشاه صحاحنده بمعنی بدپدر یعنی اوکی آتا بومعنایه استاد لطیفی
بیت ﭺ ﭺ پسر است نیکبخت او * ما هست عروس مهر بختو * سایر فرهنکلرده رعد
معناسنه در شمس فخری * قطعه * برخلقت اکر آهوی تاتار * زنافه دم زند باشد ز آهو
زرشك کالك تو ناله کند ابر * که خلقش نام میکردند بختو * سروری کاشی مجمع الفرسده
رعد معناسنه بختور نقل ایلمشدر ﯾ بخستو ﭺ فتح خاء معجمه وسکون سین مهمله وضم
تاء مثناة ایله مقر و معترف اولمق معناسنه اصلی خستو در حرف با اصل کلمه دن اولمق ده
جائز زائده اولمقده جائزدر بخرد کلمه سنده اولان باکبیدر دیمشلر مشکلاتده الباء فیه
کافی لفظ بخرد مسطوردر ﯾ بخنو ﭺ سکون خاء معجمه وفتح نونله رعد معناسنه استاد
رودکی بیت چون ببانك آمد ازهوا بخنو * می خور و بانك چنك و رود بشنو * وصاعقه
معناسنه ده مرویدر فرهنك حسین وفائیده بخنو نونله بمعنی بدپدر مرقومدر ﯾ بدرو ﭺ
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله اسب پالانی یعنی سمر بارکیری ﯾ بدو ﭺ ضم دال مهمله
واخفاء واو ایله آکا دیمك اولور شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی
دلاویز تو مستم * وفتح دال مهمله ایله عربیدر ابتدا معناسنه در کاهی فارسیده دخی استعمال
اولنور ابوالمعانی بیت چون حسن طلعت تو نبود یکی زخوبان * از بدو آفرینش تا انقراض
دوران * بو بیت نعت شریف اولمق معناسنه در ﯾ بذله کو ﭺ سکون ذال معجمه ایله لطیفه
کو ومحل خوان دیمکدر خواجه حافظ بیت خانه بی تشویش ساقی یار و مطرب بذله کو * موسم
عیش است و دور ساغر و عهد شباب ﯾ برزه کاو ﭺ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
چفتدن قچان کاهل اوکوز مختاری در مذمت فلك بیت برزه کاو نیست کر خورد ناچار *
بر تخمی که خود کند شدیار ﯾ برسیان دارو ﭺ بر اوتدر اطبا قتنده عصی الراعی دیمکله
معروفدر ﯾ برمو ﭺ سکون راء مهمله وضم میمله انتظار معناسنه کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم بو معنایه نورالدین مقدم بیت هست آسان رفتنم برموی سر * نزد من بسیار
از برموی وصل ﯾ برنو ﭺ سکون راء مهمله وضم نونله دیبای تنك یعنی آغربها اوسراسر
کذا فی مؤید الفضلا ﯾ برو ﭺ ضم راء مهمله واخفاء واو ایله ابرو معناسنه حکیم سنائی بیت
هرکه آن روی ببیند ز پی خدمت تو * هم بروی تو که پشتش چو بروی تو بود * استاد بهرامی
بیت بغمزه تیر و مژه تیر و قد و قامت تیر * برو کمان و بباز و درون فکنده کمان * زبان
هندیده بر نوع قلدر وسکون راء مهمله و واو موقوفه بوزن سرو مشتری یلدزینك آدیدر
حکیم فردوسی بیت ببالای تو در چمن سرو نیست * چو رخسار تو تابش برو نیست
ﯾ بستو ﭺ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در
اول یایق که بر اغاجدر آنکله یوغردی دوکوب یاغ چقارلر ثانی کوچك مرطبانی طبق
وچناق ومجمع الفرسده میان دوش وکردنده اولان استخوان معناسنه در ﯾ بنکو ﭺ
سکون نون وضم کافله بدر قطونا دیدکلری تخمدر کذا فی مجمع الفرس ﯾ بنو ﭺ ضم نونله
خرمن معناسنه در میر نظمی بیت نبردم حاصلی از کشت عمرم * زده آتش بنوی صبر
هردم * هایله بنوه دخی دیرلر ﯾ بو ﭺ بوزن شو اشتربچه دریسنی درست سلخ ایدوب

ایدوب ایچنه اوت ویا صمان طولدروب صغمل دوه نك یاننه قورلر کندو یاوریسی
صانوب سودینی صاغمغه سرکشلك ایتمز کذا فی مجمع الفرس ﯾ بهو ﭺ سکون هایله
کوشك معناسنه در وضم هایله رایان هنددن برینك آدیدر حکیم اسدی بیت بیکبار
بر قلب لشکر زدند * ربودند شان بر بهو بر زدند ﯾ مع الهاء * باافراه ﭺ سکون فا
وفتح راء مهمله ایله بر اوتدر که رنج خفقانه غایت سودمند در کذا فی اختیارات البدیعی
ﯾ باانکه ﭺ لفظ مرکبدر با وآن وکه حرفلرندن که آنکله بیله دیمك معناسنه عربیده کی مع هذا
معناسی افاده اولنور مولانا عرفی بیت باآنکه یقین است که در کلشن فردوس * صد کل
بتهی دستی بر خار فروشند ﯾ بابونه ﭺ ضم باء موحده وفتح نونله بر اوتدر عربیده پابونج
وترکیده پاپادیه و قیون کوزی دیدکلریدر ﯾ بابه ﭺ فتح باء موحده ایله بوزن لابه بمعنی
پشم آکنده یعنی یوك طولدرلمش نسنه دوشك ویصدق وغیری هر نه اولورسه ﯾ باتره ﭺ
فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله دف که چالرلر دایره دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت خوابت
همی ببرد من انکشت ازان زدم * پیش تو بر کناره خوش بانك باتره ﯾ باتونه ﭺ ضم تاء
مثناة وفتح نونله کوزه پرآب یعنی صو طولو برداق بالاوردخی دیرلر تاپینه مؤید الفضلاده
باء موحده واقع اولمشدر ﯾ باج نامه ﭺ بمعنی بارنامه که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله
تعالی حکیم انوری بیت دل او برده باج نامه بحر * کف او کرده کارنامه جود ﯾ باخته ﭺ
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لعب معناسنه اولان باختن لفظندن اسم مفعولدر
شیخ عطار بیت بندکان حق چو جان را باختند * اسب همت تا ثریا تاختند ﯾ باخسه ﭺ
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله مهره دیوار یعنی بنالرك اصطلاحنده دیوارده قورد
تعبیر ایتدکلری مراد صره ایله دیزلمش طاش وکرپجدر حکیم اسدی * مثنوی * یکی
بتکده دید ساده زسنك * چهل باخسه هریك از رنك رنك * بهر باخسه بر چهل لادنیز
زجزع و رخام وزهر کونه چیز * فرهنك جهانکیریده خانه نك قپوسندن غیری اولان یولنه
دیرلر که آندن کلوب کتمك قابل اوله بر معناسی دخی نشترحجامدر ﯾ باخه ﭺ فتح خاء معجمه
ایله قپلو بغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر عربیده ساحفه وساحفات دیرلر امیر
خسرو بیت بسا بردل نهنك از تیغ کینه * که سر دزدیده چون باخه بسینه * وله بیت
ضربت کرز نهنکان سپاهت دروغا * خصم را چون باخه سر در سینه پنهان میکند *
وله بیت جون باخه چو بهمت زادی زبیضه دین * وان خصم جان هوا را چون ماهیان
هوا زا ﯾ باد آبله ﭺ سکون دال مهمله وکسر باء موحده ایله سوزنده ودرد ناك بر نوع
قبرجقدر باد اوله دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﯾ بادافراه ﭺ ضد پاداش یعنی جزای
بدکه جزای نیکه پاداش دیرلر بادافرا وبادفرا و بادفراه دخی دینلور حکیم انوری بیت زشیر
کین بستاند بشیر شادروان * زآب کرد برآرد بباد بادافراه * اثیرالدین اخسیکتی بیت
ای کرده سعی مکرمت خوان عدل تو * پاداش خوار معنی بادافراه راه ﯾ بادفره ﭺ سکون
دال وفا و فتح راء مهملتین واخفای هایله بادافراه مرقوم معناسنه که بادفره دخی دیرلر حکیم
اسدی بیت که از یك کناه ار بکشتم ز راه * فتادم ز بادافره صد کناه * شمس فخری

* قطعه * خسرو ملاء شیخ ابو اسحق * عظم الله فی العلی قدره * آنکه باشد بزمعالیٔ او
اطلس چرخ ژنده وتره * همه پاداش داند واحسان * خالی از انتقام وباد افره *
ﮒ باد امتره ﭺ فتح دال وتاء مثناة وراء مهملتین وسکون میمله ریحان نوعندن برنوع
خوشبو اوتدر ﮒ بادامه ﭺ فتح دال مهمله ومیمله یدی معنایه کاور اول نسخهٔ حسین
وفاییده ونسخهٔ میرزا ابراهیمده مرقع جامهٔ درویشاندر که الوان پارهلرایله مرتب دیکلمش
اولور ثانی شرفنامه ده ومجمع الفرسده حریردن ایشلنمش برنوع لطیف قماشدر شیخ
نظامی بیت ای که ترا به زجنس جامه نیست * حکم برابریشم بادامه نیست * وبش معناسیده
فرهنك جهانکیریده مسطوردر اول ایپك قوردی که کرم پیله ده دیرلر حکیم خاقانی بیت
آن غنچهای نستر بادامه های توشد * ز رقراضه دروی چون کرم پیله مضمر * ثانی یوزك
قاشنه دیرلر امیرخسرو بیت بخندی پیش هرچشمی زچشم خسروت شرمی * پسنده
نیست آخر بریکی خاتم دو بادامه * ثالث کوزکبی بر طاشدر اصابت عیندن ایچون اطفال
باشنه دیکرلر التون ویاکمش ایله یاپرلر امیرخسرو بیت از بسکه بر کلاهش بردوختم دودیده
بادامهٔ نشانه بربستهٔ کلاهش * رابع اتدن وجود انسانده بلك کبی اولور سیاهنه خال
وبیاضنه بادامه دیرلر بدیع سیفی بیت میان ابردو بادامهٔ سیاه چنانك * بقبضه برده
یکی تیر پله تا پیکان * خامس زنجیرك هردانهٔ حلقه سنه دیرلر ﮒ بادپره ﭺ سکون دال
وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله تراشه یعنی اغاج یونلدقده دوکیلن پارهلره دیرلر ﮒ بادخایه
فتق دیدکلری علتدر که خایه شیشر بعض نسخه ده ریح قولنج واقعدر ﮒ بادرنبویه ﭺ ترکیده
لیمونی ریحان دیدکلری خوشبو اوتدر تعریب ایدوب بادرنجبویه دیدیلر صوین استقطار
ایدرلر غایت نافعدر ﮒ بادروزه ﭺ سکون دال وضم راء مهملتین وفتح زاء معجمه ایله نسخهٔ
میرزا ابراهیمده جامهٔ کهن وهرکون کیلن اثواب ونسخهٔ حسین وفاییده ومجمع الفرسده نفقهٔ
روزمره که کون بکون اوله بو معنایه حکیم سنایی بیت یکی جامه وین بادروزهٔ قوت *
دکراینهمه پیشی وسیرنیست * تحفة الاحبابده آکا دیرلر که انسانك هرکون ایشلکی
معتاد واشتغال ایلیه بو معنایی مؤید حکیم سوزنی بیت مشرف ای شرف کوهر حمید الدین
که شد مدیح تو تسبیح بادروزهٔ من ﮒ بادرونه ﭺ سکون دال وضم راء مهملتین وواو مجهول
وفتح نونله برنوع ریحاندر بادرنجبویه وبادرنبویه وبادرو دخی دیرلر ﮒ بادره ﭺ سکون دال
وفتح راء مهملتین ایله نسخهٔ حلیمی ده ایچ طونی پاچه سی وفرهنك جهانکیریده بی فکر
وبی تأمل سوز سویلك وهرایشده تیزلك وعجله ایلك معناسنه مسطوردر ﮒ بادریسه ﭺ
سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر دال ایله ده جائزدر وراء مکسوره وفتح سین مهمله
ایله نسخهٔ حسین وفاییده قورشوندن مدور اورته سی دلك نسنه دراینکه چکورب ایپلك
اکیررلر ترکیده اغرشق دیرلر حکیم سنایی بیت نشود مرد پردل وصعلوك * پیش ماما
وبادریسه ودوك * عربیده فلکه دیرلر شرفنامه ده وفرهنك جهانکیریده چادردیرکینك
کوبکنه ده دیرلرمدور اولوب اورته سی دلك اولدیغیچون حکیم خاقانی بیت سرکشته کرد
چرخم چون چرخ بادریسه * فریاد ازین فسونکرزن فعل سبز چادر * نسخهٔ نیازی بخاریده یعنی

یعنی بادزن واقع اولشدر غالبا مدور اولان مروحه یه دیرلر ﮒ بادریبه ﭺ بادریسهٔ مرقوم
معناسنه درسین یرینه باء موحده واقع اولشدر ﮒ بادزنه ﭺ سکون دال مهمله وفتح زاء
معجمه ونونله یعنی باد بیزن مرقوم امیرخسرو بیت بادزنه دست بدست همه * وزدم او
بادزدست همه ﮒ بادزهره ﭺ برمرضدر بوغازده شیشر اولوب نفس الغه عسرت ویرر
عربیده اطبا خناق دیرلر ﮒ بادسره ﭺ سکون دال وفتح سین وراء مهملات ایله اتك مرض
وزحمتلی اولان یری کذا فی مؤید الفضلا ﮒ بادشرطه ﭺ سکون دال ورا وفتح شین معجمه
وطاء مهملات ایله بعضیلر ضم شین ایله اوقورلر موافق روزکاردر خواجه حافظ بیت کشتی
نشستکانیم ای بادشرطه برخیز * باشد که بازبینیم دیدار آشنارا * امابعض فرهنکده بادشرطه
شین مفتوحه ایله بو یرازدیدکلری روزکار معناسنه مرویدر شیخ سعدی بیت با طبع
مخالف چه کند دل که بسازد * شرطه همه وقتی نبود لایق کشتی * بو بیتده اولان معنی
موافق روزکاردینلدك سوزلرینه منافیدر ﮒ بادفره ﭺ سکون دال وفتح فا وراء مهملتین
ایله اما صحاحده ضم فا وراء مشدده ایله * چوبکی باشد رشته درمیان کرده وکودکان از تاب
دهند یعنی بر تخته پارهسنك اورته سن دلوب ایپ چکیروب اطفال اللرنده فرفر دوندررلر
مجمع الفرسده اوله نقل اوزره درمولانا کسایی بیت که نغمهای اوچو چرخ روان * همه
خوابست وباد وبادفره ﮒ بادکانه ﭺ سکون دال مهمله وفتح کاف فارسی ونونله مشبك
پنجره که بالکانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ باده ﭺ معروف عربیده خمر دیرلر لکن
هرشربت مسکره باده دینلمز انجق تازه اوزمدن اولانه دینلور شاعر بیت بباده دست
میالای که آن همه خونست * که قطره قطره چکیدست ازدل انکور * اما پخته یعنی کندودن
قیناشش اولانه باده دیرلر که زیرا کوپده کندودن قینایوب غلیان ایدنه می وشراب دیرلر
بو مدعایی خواجه حافظك بو بیتی اشعار ایدر بیت همچون باده دلم از توبه که کردم بشکست *
همچو باده جکرم بی می وپیمانه بسوخت * فرهنك جهانکیریده حسن بن یوسف الحجری
باده هم معروف شرابه وهم پیالهٔ شرابه دیرلردیوب حکیم سنایی نك بو بیتنه متمسك اولمش
چون شوخ نه بسان نرکس * یك باده دهد زباده رنکت * بادهٔ اول پیاله وثانی شرابدر
مومی الیهك بو بیتنی دخی ایراد ایلمش بیت بکره بدو باده دست کوته کن * این عقل دراز
قد احمق را * چغتای لسانده شرابه چاغیر وچاقیر دیرلر امیرعلیشیر بیت چاغیرغه تو وشکالی
یوقتور قرار وخواب منکا * چو اوتغه توشتوم ایماس عیب اضطراب منکا ﮒ بادهراه ﭺ
سکون دال مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی باد شمال حکیم سوزنی بیت مرد عیت را
صبای عدل مهرامیز تو * خوش نسیم آید چو با مشك تبت بادهراه * بو بیتده اضافتله
واقع اولمشدر ﮒ بادهرزه ﭺ اضافتله اول افسونه دیرلر که دزدان اوقیوب متاع صاحبنك
اوزرینه اوفوررلر آغراویقو مستولی اولوب آکاه اولمیه خاقانی درقسمیه بیت بچار پارهٔ
زنکی به بادهرزهٔ دزد * بیانك زنکل نباش وکم نقاب ﮒ بادیانه ﭺ کسر دال مهمله وفتح
یای تحتانله ونونله بادیان مرقوم که رازیانه بیدر ﮒ بادیه ﭺ ایکی معنایه در اول عربیده
مشترك صحرا معناسنه درمولانا جامی بیت ازمنزل دوست بی سروپای * شد بادیه کرد وراه

پیمای * ثانی اول شراب ظرفیدرکه باطیه دیرلر ع بارانه ع فتح راء مهمله ونون ایله اول
دیرکه اوزرینه سقف خانه وغیری نسنه لر قورلمشکلاتده * هی الخشبة التی تقام
وتعرض علیها الزعم لتجری علیها التواء ویقال لها بالفارسیة بارانه برمعناسی دخی اوغل
اوتی که پاردودنی دیرلر ع بارنکاه وبارنه ع کلاهما بسکون الراء المهملتین وکسرالباء
الموحدة وفتح النون ترکیده یوك یاب تعبیر ایلدکلری معنایه در ابو المعانی بیت براه عشق
بدادم همه سروسامان * بیاد دادمرا هرچه هست باربنه ع بارچه ع سکون راء مهمله
وفتح جیم فارسیله یعنی دیکران یعنی غیریلر چغتای لغتیدر شیخ نظامی بیت بلبل عرشند
سخن پروران * بارچه مانند همه دیکران * مشایخ کرام ماوراء النهردن اتا لقبی ایله
شهرت شعار اولان اولیادن بعضیلری * بارچه بخشی من یمان بارچه بغدای من
میمان * دیدکلری کتاب رشحاتده مسطوردر ع بادخانه ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله تجارت اثوابینك یوکاری واثواب قونیلان مکان معناسنه ع بارخیمه ع کسر راء مهمله
وفتح خاء معجمه ومیمله یوللرده وکذرکاه محللرده باجدارلرك قرارکاهلری وکثرت استعمال ایله
باجدار معناسنه اولمشدر میرنظمی * قطعه * خیال غمزه ها دردل نشسته * بجان آمد
شدن را راه بسته * بخواهد بارخیمه ازدل وجان * کذرکاه نفس بندید هرآن ع بارکاه ع
شول محله دینلورکه پادشاهلر دستور سلاطین قدیم اوزره اول محله چیقوب ارباب حاجاته
عرض احوال ایتمکه اجازت ویردعرف لسانده پادشاهلر اوتاغی وسرای قپولری دیمك
اولور خواجه حافظ بیت مروبخواب توحافظ ببارکاه قبول * زوردنیمشب وآه صبحکاه
منست ع بارنامه ع سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله اوج معنایه کلور اول اثواب وتجمل
وحشمت معناسنه حکیم سنایی * قطعه * دین فروشی همی که نسازی * بارکی
نقره خنك وزین درکند * کوبی ازبهر حرمت علم است * اینهمه طمطراق خنك وسمند
علم از بارنامه مستغنیست * توبروبروت خویش مخند * ثانی منت معناسنه حکیم
انوری * قطعه * انوری لاف مزن قاعده بسیار منه * بالغی طفل نه جای بپینی زاژ مخای
بارنامه نکشد بارخدایی که سپهر * هست ازپای ورکابی پدرش کشته دوتای * ثالث
غرور وتفاخر معناسنه شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی * غیرزلفی که ماه درچنبراوست *
شیرین سخنی که شهد درشکراوست * زان چند بارنامه کاندرسر اوست * فرمانده
روزکار فرمانبراوست * بعض فرهنکرده احکام پادشاه وقانون نامه معناسنه مرویدر
ع بارنده ع فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله باریدن لفظندن اسم فاعلدر یاغیجی
معناسنه ویاغدریجی دخی اولور میرنظمی بیت شد ابردو ددل بارنده خون * ازان شد در
سرم دستار کلکون ع بارنکبویه ع فتح راء مهمله وسکون نون وکاف وضم باء موحده
ایله برنوع خوشبوی نباتدر بادرنبو وبادرنبویه وبادرنجبویه وبادرودنی دیرلر
عربیده بادروج دیرلر ع باروزنه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ونون
ایله موسیقیده برنوا اسمیدر استاد منوچهری بیت ساعی سیوار نیروساعی کبك دری
ساعی سروستاه وساعی باروزنه * بوبیتده درت نوا اسمی واقع اولمشدر ع باروزه ع

ع باروزه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله بادروزه مرقوم معناسنه در
کذا فی مجمع الفرس ع باره ع بوزن خاره اون ایکی معنایه کلور اول کره معناسنه که یکبان
ودوباره دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * ازقله قاف سنکش آرند * بارهزستاره برکنارند *
صدباره برآورند بهتر * صدباره زباره سکندر * دیکرشاعرد یمشدر بیت سکی راالقمه
هرکز فراموش * نکردد ورزنی ده باره اش سنك * ثانی نوبت معناسنه در جمال الدین
عبد الرزاق کاشی بیت دکرباره چه صنعت کرد باما * سپهر سرکش وفرتوت ورعنا
ثالث بمعنی اسب حکیم اسدی بیت فرستاده را باره خویش داد * پی اندازه دیبا وزر
پیش داد * بومعنایه حکیم فردوسی بیت نشست ازبرباره تندباز * همیرفت باوی
بسی رزم ساز * وله بیت پی باره کوچماند بجنك * نماید بران روی جنکی پلنك * غایت
ایو آته باره وباره کی دیرلر اسب کبی اسم عام دکلدر ایضا وله بیت فرودآمد بکیسو باره کی
بست * دران اندیشه نظاره کی بست * رابع سلاح معناسنه معنای مقدم ایله شمس
فخری بیت باره خصم پاره پاره کند * چون نهد شاه پای برباره * خامس باروی شهر
وقلعه حکیم اسدی بیت بن باره ضرتا سرامون زدند * نکون باره برروی هامون زدند
شمس فخری بیت هرکجا هیبتش کشد لشکر * چه کشاید زحصن واز باره * سادس
حق وشان معناسنه که بنم حقمده ونم شانمده دیه جك یرده درباره من دیرلر منلا مومن
حسینی یزدی * رباعی * یك لطف نکردیار درباره من * کس یاد نکرد از دل آواره من
شرمنده ناصحم که دارد کاهی * حق نمکی بر جکرباره من * استاد لطیفی بیت درباره
تومنم هواخواه * درباره من توبی در اکاه * بومعناده منلا محمد کشمیری شهوری مخلص
بیت شهرهستی شد شهوری را خراب ازهجرتو * وقت آن شد کرکرم لطفی کنی درباره اش
سابع فرهنك جهانکیریده دوست معناسنه که باردخی دیرلر غلامباره وزنباره بوندندرکه
غلام دوست وزندوست دیمك اولور دوست معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
نیست شهرت طلب وخسرو شاعرباره * تابه بیت وغزل وشعرروان بفریبم * ثامن
طرز واسلوب وروش معناسنه حکیم فردوسی بیت ازین باره کفتار بسیار کشت *
دل مردم خفته بیدار کشت * تاسع برنوع مشروبدر یعنی شراب کبی مکیفدر برنجدن
ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زنور عقل کل عقلم چنان دنك آمد وخیره * کزان
معزول آمد خمرو بنك وباره وشیره * عاشر زلف معناسنه ده استعمال اولنور حکیم
سنایی بیت هرزمان مدعین رازعزور دل خویش * تازه خونی هدراند رخم هرباره
دوست * حادی عشر رمه کوسفند وکاو معناسنه ثانی عشر رخت بارکیر معناسنه
شاعر بیت یکی باره پیشش ببالای او * کمندی فروهشته تاپای او * بونلردن ماعدا
مجمع الفرسده ابرو وزبانه وحریص معنالرینه روایت اولنمشدر ع بازکونه ع سکون زاء
معجمه وضم کاف عجمی وفتح نون ایله ایکی معنایه در اول بمعنی معکوس حقیقتا اولسون
مجازا اولسون ثانی شوم ونحس معناسنه در بو ایکی معنایه استاد فرخی بیت بازکونه
دشمنانش را زبیم کلك تو * موی کردد بازکونه بربدن دندان مار * مصرع اولدن معنای

ثانی و مصرع ثانیدن معنای اول مستفاد اولنور ﮒ بازه ﮓ فتح زاء معجمه ایله درت معنایه
کلور اول قولاج که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت بهی ژرف دیدنه صد بازه راه
یکی چرخ کردنده بالای چاه * ثانی دستهٔ چوب معناسنه میر بخسته بیت نشسته
بصد چشم در کازهٔ * کرفته بچنك اندرون بازهٔ * ثالث ایکی دیوار وایکی طاغ اراسنده
واقع اولان مکان فاصله معناسنه رابع طغان جنسنه دیرلر ﮒ بازیچه ﮓ کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله نازکلك وخرده کاری وملعبه معنالرینه مثلا نظیری
نیشابوری بیت صنعت بازیچهٔ چندست وما راهمچو طفل * بهر دفع کریه مشغول
تماشا ساخته ﮒ بازیره ﮓ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله کیجه نك
بومقدار وقتی اولندن اولسون آخرندن اولسون مثلا بازیرهٔ نخستین وبازیرهٔ پسین
دیرلر ﮒ باستره وباسره ﮓ اول سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ورا ایله ثانی کسر سین
وفتح راء مهملتین ایله بمعنی کشت زار یعنی اکنلك شمس فخری بیت پیوسته کشتزار امیدش
زآب کام * سیراب باد تا که بود نام باسره * ثانی تواریخ خوان وقصه کوی
معناسنه در ﮒ باشامه ﮓ فتح شین معجمه ایله سرپوش زنان یعنی زنانك باش اورتیسی
چادر ومعجر وغیرها که حریردن طوقنمش اوله شاعر بیت در دیده ماه پیکر جامه دربر
فکنده لاله کون باشامه برسر * فرهنك جهانکیریده انجق معجر معناسنه مرویدر کمال کوته
پای * رباعی * باشامهٔ بکرد جبین مهوش * چون هاله بکرد ماه زیبنده وخوش * هر کس که
بدید آن رخ چون خورشید * فریاد برآورد که آتش آتش ﮒ باشانه ﮓ فتح شین معجمه
ونون ایله بمعنی پیه ایچ یاغی که عربیده شحم دیرلر مشکلاتده باشانه هو الشحم قرعشی الکرش
والامعاء رقیق مسطوردر ودخی جوز یاغنه دیدکلری رسیدهٔ نظردر ﮒ باشکونه ﮓ سکون
شین معجمه وضم کاف فارسی وفتح نونله بازکونهٔ مرقوم معناسنه که معکوس ومقلوب
دیمکدر شیخ نظامی بیت کرا باشکونه بود پیرهن * بحاجت کند باز کشتن بتن ﮒ باشنامه ﮓ
سکون شین معجمه وفتح نون ومیمله بارنامهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی المحمودی ﮒ باشومه ﮓ
ضم شین معجمه وواو معروف وفتح میمله بمعنی باشامه مرقوم کذا فی مجمع الفرس ﮒ باشه ﮓ
بوزن لاشه آتمجه دیدکلری طغان عربیده باشق دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت هرکجا
میزان عدالت شامل شاهین باد * از سر کنجشك عاجز ظلم باشه بار کرد * مولانا هاتفی
بیت زباشه چه اندیشه دارد عقاب * سها چیست نزد بلند آفتاب ﮒ باغچه ﮓ معروف
اشجار مثمره وشکوفه یه مشتمل اولان موضع ﮒ باغره ﮓ سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله
ترکیده اور دیدکلری بومری اتکه وجود انسانده ظاهر اولور وجع وزحمتی اولمز بعض
حیوانده دخی اولور راستا دلطیفی بیت برکلاهٔ کل عمامهٔ زشت * چون باغره بر سر قضیب ست
ﮒ باغنده ﮓ فتح غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله اکرملك ایچون آتلمش ویوموق اولمش
پنبه کذا فی مجمع الفرس ﮒ باغوچه ﮓ ضم غین معجمه وواو معروف وفتح جیم فارسی ایله
کله باغ دیدکلری بوجکدر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی بو معنایه ابو المعانی بیت مانده
باحیرت درین باغ جهان بی وفا * همچو باغوچه که مانده بر سر دیوار باغ ﮒ بافنده ﮓ فتح

فا وسکون نون ایله بافتن لفظندن اسم فاعلدر طوقوجی معناسنه ومعتبر نسخه لرده
بیهوده کو واحمق معناسنه مرویدر شاعر بیت سخنهایت کی چون در خوشاب *
مشو بافندهٔ لفاف وکذاب ﮒ باقله ﮓ کسر قافله معروف غله در حبوبات قسمندن ترکیده
بقله وعربیده باقلا وفول دیرلر ﮒ باکیله ﮓ کسر کاف وسکون یای تحتانیله نسخهٔ حسینی
وفاییده حریر تنك باف یعنی اینجه طوقنمش حریر قماش مجمع الفرسده یاقوت سرخ مسطوردر
ﮒ بالانده ﮓ فتح لام وسکون نونله بمعنی جنبانیده ومتحرك ساخته یعنی حرکت ایدیجی حکیم
سنایی بیت یك قصیده دو بیست جا خوانده * پیش هر سفله ریش بالانده ﮒ بالانه ﮓ
فتح لام و نونله بالان مرقوم کبی درت معنایه کلور معنای اوله حکیم سنایی صدر اجل قوام الدین
خدمتلرینه تحریر ایلدیکی مکتوبده بو عبارتله یازمش * تخت وتاج خواص در بالای
علیین منتظر اوست در بالانهٔ اسفل السافلین چه کار دارد ﮒ بالش تکیه ﮓ بالش اسم
عامدر یصدوغه دینلور تکیه قیدیله دیواره طیادقلری یصدق دیمك اولور ﮒ بالشجه ﮓ
ایری یصدوغی اکرم دیدکلریدر ﮒ بالکانه ﮓ کسر لام وفتح کاف فارسیله نسخهٔ حسینی
وفاییده اول پنجره یه دیرلر که ایچرودن طشره سی کورینه طشره دن ایچروسی کورنمیه
تحفة الاحبابده پنجره نك دموری که مشبك اوله بو معنایه مؤید استاد رودکی * مثنوی *
بهشت آیین سرایی را بپرداخت * زهرکونه درو تمثالها ساخت * زعود وعنبر اور آستانه
درش سیمین وزرین بالکانه ﮒ بالواسه ﮓ سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله طوقویق
ایچون حاضرلنمش ایپلك که تانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ بالوانه ﮓ سکون
لام وفتح نونله سرچه یه مشابه بر قوشدر که سیاهلی وبیاضلی اولور ترکیده دار وقوشی دیرلر
صحاح فرسده نون یرینه یای تحتانیله روایت اولنمشدر ﮒ بالوایه ﮓ سکون را وفتح یای تحتانیله
صحاح عبارتی بودر * مرغکیست که چون کنجشك سیاه وسپید باشد وکوته پای چون
بر زمین نشیند دشوار برخیزد بدین سبب بیشتر بر دیوار ودرخت نشیند * بو معنایی
مؤید ابو المعانی بیت چه زهره پیش تو دارد عدوت * بجا شاهین بجا را بالوایه ﮒ بالونه
وبالویه ﮓ کلاهما بمعنی بالوانهٔ مرقوم بعض نسخه ده قرلغوچ معناسنه در ﮒ باله ﮓ بوزن
هاله جوال معناسنه ادیب صابر بیت چون کیر در سبو ختم اندر کشش تمام * دیدم
کسی فراخ بمانند بالهٔ * عربیده اول ظرفه دیرلر که ایچنه خوشبو نسنه لر قونیله وزبان هندده
خس خوشبویه دیرلر ﮒ بالیده ﮓ بوزن مالیده بالاو بالند ونمو یافته وافزوده اولان نسنه لره
دیرلر شاعر بیت رخسار وقدت برکل وسرو شعار ست * بالیده نهالیست که ماهش
بار ست ﮒ بامره ﮓ سکون میم وفتح راء مهمله واظهار هاایله نردبان معناسنه لفظ مرکبدر
معنای ترکیبی طام یولی اولور آغاج اولسون طاش اولسون ﮒ بامکاه ﮓ سکون میم وفتح
کاف فارسیله بمعنی بامداد صباح وقتی دیمکدر ابو المعانی بیت بودمی تنها بشب آمد خیالش
در برم * از شبانکه ذوق وصلت کرده ام تا بامکاه ﮒ بامه ﮓ بوزن خامه نسخهٔ میرزا ابراهیمده
دراز ریش که بلمه دخی دیرلر ﮒ بانه ﮓ بوزن دانه قاسق قیلی عربیده عانه دیرلر شاعر بیت
مثال دیو یا خود غول صحرا * نبوده پاك هرکز کون وبانه ﮒ باه ﮓ بوزن شاه ایکی معنایه در اول

شوربا ثانی وعله طريقيله اولسون ونوله ديمكدر عربيده منی وجماع معناسنه‌در ك باهه ج
فتح هایله ایکی معنایه‌در اول دریاچه‌در که بحر ویرمیه بیوك کول کبی ثانی ایری کوده‌لو آت
معناسنه‌در ك بایسته ج کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اول
نسنه‌در که محتاج الیه ومطلوب اوله وفرهنك جهانکیریده ضرورت وضروری معناسنه
میرخسرو بیت سائل عزیزتر شده از آب نشسته را * خواهنده هم زخواسته بایسته تربسی
ك بتره ج سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول لج وعناد ثانی بره‌لنمش
وزده‌لنمش معناسنه ك بته ج فتح تاء مثناة ایله اول طاشه دیرلرکه اوزرنده بعض نسنه
صلایه ایدرلر یعنی حل ایدرلر بتو دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس وفرهنك جهانکیریده
خشکه پلاود رکه بنده دخی دیرلر ك بتیاره ج سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانی وراء مهمله
ایله نسخهٔ حسین وفاییده بلا ورنج وعنا معناسنه‌در بعض نسخه‌ده بو معنایه زاء معجمه ایله
مرویدر وتحفة الاحبابده ومجمع الفرسده یعنی دیوکه عربیده عفریت دیرلر استاد کسایی
بیت برکشت چرخ از من بیچاره چون کنم * آهنك جنك دارد بتیاره چون کنم * بعض
فرهنکلرده دیو بزرك معناسنه‌در ودیو فریب دهنده معناسنه‌ده مرویدر بو معنایی مؤید
شیخ الاسلام بهایی افندی بعض منظومه‌سنده بیت پیرورای نفس امان * سر بزنجیر
دیو بتیاره * حکیم اسدی راء مهمله ایله یعنی رنج وبلا وشمس فخری زاء معجمه ایله دیوباشنده
دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت دشمنش را نخواهد آنچه کسی * زانکه او مرد کیست بتیاره
ك بچکله ج سکون جیم فارسی وفتح کاف ولامله شرفنامه‌ده یعنی کوزه سغت پخته یعنی
زیاده بشمش برداق ك بجه ج فتح جیمله فارس ایله اصفهان میاننده واقع بر شهر اسمیدر
کذا فی مجمع الفرس ك بچه ج فتح جیم فارسیله یاوری معناسنه‌در هرنه اولورسه اسم عامدر
ترسا بچه ودهقان بچه واشتر بچه وشیر بچه کبی ك بختوه ج سکون خا وضم تاء مثناة واظهار
هایله بختور وبختوی معنالرینه‌در ك بخته ج سکون خا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در
اول ایکی ویا اوچ یاشنده اولان قیون معناسنه حکیم سوزنی بیت چو کرك کرسنه اندر فتد
میان رمه * چه میش وچه بره دنداش راچه بخته چه شاك * حکیم نزاری قهستانی بیت
بدین شکوانه داد آن هرزه اندیش * دو پانصد بختهٔ فربه بدرویش * ثانی سغر اولمش
یعنی یوزلمش دری معناسنه اثیر الدین اخسیکتی بیت باز تراکه شاه طیور است چون
عقاب * از کوسفند بختهٔ افلاك مستند باد * فرهنك جهانکیریده ضم بایله مرویدر ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده درسنه طلو یعنی غایت سموز قیون معناسنه منقولدر ك بخشاینده
وبخشنده ج کلاهما بمعنی بغشلایجی مولانا جامی بیت جرم بخشنده وبخشاینده * در بروی
همه کشاینده ك بخکله ج سکون خا وفتح کاف ولامله بخکلون مرقوم معناسنه‌در ك بخله ج
سکون خا وفتح لامله سموز اوت که بر پهن وفرفخ وعربیده بقلة الحمقا دیرلر ك بخنونه ج
سکون خاء معجمه وضم نون اول وفتح ثانیله برق که شمشك در بخنود دخی دیرلر ابو المعانی بیت
تاب رویش رابپوشد طره‌ها * زیر تار زلف چون بخنونه است ك بخیده ج کسر خاء معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله آتلمش پنبه وبر برندن آیرلمش ابریشم معناسنه

معناسنه کذا فی شرفنامه ك بخیه ج سکون خاء معجمه وفتح یای تحتانیله دکیلمش معناسنه
طالب آملی بیت رشتهٔ مدت عمر خضر وعهد مسیح * صرف یك بخیه شود در جکر پارهٔ ما
مولانا هاتفی بیت کهی خرقه‌دوزیٔ آن خضر وش * شدی سوزن عیسی اش بخیه‌کش
ك بداکه ج فتح دال مهمله وکاف واظهار هایله بد اندیش وخشم آلود معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری ك بدخواه ج سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله یرامزلق استیجی
مراد دشمن وحسود دیمکدر طالب آملی بیت تیغش سر بدخواه رباید زتن آسان *
زانسانکه رباید زسری دزد کلاهی ك بدرزه ج فتح دال وسکون راء مهملتین وفتح زاء معجمه
ایله یعنی بهره وحصه ولسان الشعراده ما کولاتدن اول مقدار نسنه‌در که ازان بغلنوب
بوره کوتریله کذا فی الصحاح ونسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله منقولدر ك بدرقه ج
سکون دال وفتح راء مهملتین وقافله یعنی رهبر عربیده دلیل دیرلر ودخی امین وموقت
ومرشد راه خدا معناسنه میر نظمی بیت راه طلب بدرقه در پیش کیر * نیت صافی زهمه
خویش کیر ك بدره ج سکون دال وفتح راء مهملتین ایله اون بیك اقچه‌یه بعضیلر اون ایکی
بیك اقچه صره‌سنه دیرلر سكلوند بیت آن بدرهٔ زری که شفایی نه پسند د * قربان
سر کریه کن وپیش سك انداز ك بدزهره ج سکون دال وهاو فتح زاء معجمه وراء مهملتین
ایله یرامز کوکللو بعض نسخه‌ده قورقق معناسنه‌در ك بدون ج ضم دال وسکون واو وفتح
راء مهملتین ایله نسخهٔ حسین وفاییده ازاره بغلنمش یملك که بعض یاران سیره کتدکده کوتوررلر
ك بده ج فتح دال مهمله ایله خشکه پلاوکه بته دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت پرستنده
باشم با تشکده * نسازم خورش جز ز شیر وبده ك بذله ج سکون ذال معجمه وفتح لامله
آوازایله شعر اوقومق ولطیفه سویلمك معناسنه شیخ آذری بیت بذله کوئی میان جمعی
بود * سرو کارش بغه بدر ویشی ك براکنه ج فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نونله
رشوت معناسنه ك براکوه ج فتح راء مهمله وضم کاف واظهار هایله قصبه اوشك جانب
مشرق ایله جنوبنده واقع بر طاغ آدیدر اوش ولایت فرغانده اندجان شهرینه درت فرسخ
یرده واقعدر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت وقت برچیدن کوزار ببراکوه رود * بکس
املش دره ده‌وده درکونش ك برانه ج فتح راء مهمله ونونله حسین وفاییده بر شهر آدیدر
استاد عنصری بیت سپه کشید چه از تازی وچه از بلغار * چه از برانه وآموی کند واز فاراب
ك برآورده ج ایکی معنایه‌در اول بنا معناسنه بعض فرهنکلرده قلعه حصار معناسنه
حکیم فردوسی * مثنوی * بدرکاه شاه آفریدون رسید * برآورده دیده سر نابدید *
بایوان درآورده بالای او * زمین کوه تا کوه پهنای او * نشسته بدر بر کرانمایکان * ببرده
درون جان پرمایکان * ثانی اول شخصه دیرلرکه ملوك وسلاطینك التفات ایله مرتبه‌یه
کتوررلر حکیم فردوسی بیت چه باده فرست این برآورده را * چه سازیم درمان خودکرده را
ك براه ج فتح راء مهمله واظهار هایله بمعنی زیب وزینت شمس فخری بیت مسند خسروی
از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی هم از طلعت او یافت براه * ودخی بمعنی نیکویی وآراسته
استاد عنصری بیت کار زرکر بزد شود ببراه * زر بزرکر سپار وکار بخواه * بو معنایه

حکیم سنایی * قطعه * طبع آراست همی از پی مدحت چو بهشت * زانکه هر لحظه همی
فضل تو آورد سپاه * لاجرم کرد عروسی ز مدیحت جلوه * که به از حور بهشتست که فر و براه
و بمعنی خوب و نیکو حکیم اسدی بیت بدانکونه سالار زار و تباه * همی شد رهی پیشش
آید براه برپان و بروان کلاهما بسکون الراء اول باء موحده ثانی واو ایله بمعنی بجره
بالا برجره دیکر یعنی فوقانی خانه که چار طاق دیمکله معروفدر حکیم سنایی بیت هست
برپان او رازمی از بام فلك * همت شاه جهان ساکن بروان اوست برپسته سکون را
وسین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده جمادات کبی نسنه لرکه نموی اولمیه ضدی
یعنی نموی اولانه برپسته اول برپشه سکون راء مهمله وفتح باء موحده وشین معجمه ایله جماد
مقوله سی نسنه وهرنه که آرتوب منجمد اولور کذا فی فرهنك جهانکیری بربخته سکون
راء مهمله وکسر باء موحده ویای تحتانی ساکنه و خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مؤید الفضلاده
بمعنی پخته حکیم خاقانی بیت شاه اسب عقل انکیخته دست فلك بربخته * هم خون دشمن
ریخته هم ملك آباد داشته برته سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله توران
پهلوانلرندن برمبارز اسمیدر کذا فی مجمع الفرس برجامه سکون راء مهمله وفتح
جیم ومیمله قیمتدار اثواب وجامه معناسنه در برخه سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله برخ مرقومك معنای اولیله مترادفدر برمقدار معناسنه استاد عسجدی بیت از چرخ
برخه برخه سعادت بجانش باد * از عرش جمله جمله زاحسان کردکار * زان برخه برخه
برجان او ز سعد * زان جمله جمله مرا و راز بخت یار برداشته برداشتن لفظندن اسم
مفعولدر قالدرلمش وطرح اولنمش وبر تهمتدن قاچوب خوار و ذلیل اولمش معناسنه
شاعر بیت چند عزت یافتم از درد وغم * فکر وصل یار من برداشته بردخته
سکون را و خاء معجمه وفتح دال مهملتین وتاء مثناة ایله تمام اولمش معناسنه حکیم اسدی
بیت از آهو سخن پاك و بردخته کوی * تراز و خرد سازدش تخته کوی برده سکون
را وفتح دال مهملتین ایله شول اسیره دیرلرکه سبی اولنمش اوله بنده معناسنه لکن بنده اسم عامدر
برده اسم خاصدر شاعر دیمشدر بیت بسان یکی برده در پیش او * بهر جاکه رفتی بدی
خویش او * ومطلق بنده معناسنه کلور دینلر بو بیته متمسك اولمشلر حضرت مولانا قدس
سره بیت چون بیاید برده را از خواجهٔ * عرصه دارد از هنر دیباجهٔ * خانه زاد
اولان اسیره بنده دیرلر برده دینلمز بو بیتدن فهم اولنور بیت پذیرفت هر چیز که آورده بود
طرائف بدو برده و برده بود * اما قیاس بوایدیکه جمله بنده یه برده دینله زیرا حر الاصل اولانه
نبره دیرلر نتکم حکیم فردوسی بیت می آورد و رامشکران را بخواند * و زایران نبرده
سران را بخواند برراه و برین کلاهما بسکون الراء اول وفتح الثانی براه مرقوم معناسنه
شیخ نظامی بیت از شیر و کوزن و کرك و روباه * لشکر که او کشیده براه بررسته
سکون راء اول وسین وفتح راء ثانی مهملات وتاء مثناة ایله کیاه بی ساق یعنی زمینه برابر
چایر و چمن وضد برستهٔ مرقوم برزه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوج
معنایه در اول زراعت ثانی شاخ درخت ثالث ابریشم وایپلك ایله طوقنمش قماش که حلالی

حلالی والاجه وامثالی برسوله سکون را وضم سین مهملتین وفتح لام ایله فرهنك
جهانکیریده برنوع قرصدر که جوز و بزباز و بعض ادویه ایله ایدرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت روح مار اعصابی صافیست * نه معاجین و بنك و برسوله برسیاه سکون
را و کسر سین مهملتین ایله کندم کون معناسنه میر نظمی بیت دلبر برسیاه و برعشوه *
صبر و آرام ازدلم برده برشده سکون را وضم شین معجمه وفتح دال مهملتین ایله بمعنی
بلند شده وبالا رفته حکیم انوری بیت سپهر برشده دارای او بخدمت خواند * میان ببست
بجوزا چو بندکان بدوال برطله سکون را وفتح طاء مهملتین وضمله ده مرویدر قرمزی
بورك و طاقیه برغه سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بریده زبان میر نظمی بیت
بنفشه بود شرمنده زخطش * دهانش غنچه دید وکشته برغه برفنده سکون را
ونون وفتح فا و دال مهملتین ایله بمعنی برونده یعنی قماش صارغیسی عربیده زرمه دیرلر برکسه
سکون را وفتح کاف وسین مهملتین ایله پوشیده وپنهان معناسنه حکیم سوزنی بیت دی
بسی کمس ز شاه مدرسه خواست * ظاهرست این نهان و برکسه نیست برکاه
کاف اول فارسی ثانی عربیله صمان چوپی لفظ مرکبدر برکوه سکون راء مهمله
وواو وضم کاف واظهار ها ایله عراق عجمده برشهر اسمیدر ابرکوه وادرکوه دخی دیرلر معربی
برقوه در بالفعل تعریبله معروف ومشهوردر برمایه سکون راء مهمله وفتح میم ویای
تحتانیه ایله فریدونی سودیله بسلدکاری کاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
یکی کاو برمایه خواهد بدن * جهانجوی را دایه خواهد بدن * وله * مثنوی * بسی
همی کشت کردان سپهر * نشد رام با آفریدون بمهر * جز آن کاوکش نام برمایه بود * زکاوان
خود برترین پایه بود برمخیده سکون راء مهمله وفتح میم وکسر خا ایله بمعنی فرزند عاق
یعنی مخالف والدین اولان ولد شمس فخری * قطعه * پیش از ظهور عدل شهنشاه تاج
بخش * کرچه فلك حرون وجهان برمخیده بود * مرتاض شد سپهر و جهان هم مطیع کشت
وز از وفور رافت شاه خنیده بود * خنیده پسندیده کوی دیمکدر ابوشکور بیت مراورا
یکی برمخیده پسر * ز مهر جهان برپدر کینه ور برمسیده سکون را وفتح میم وکسر سین
مهملتین ایله برنسنه یی قاورایوب طوتمق برمجیده دخی دیرلر برمغازه سکون راء
مهمله وفتح میم وغین وزاء معجمتین ایله بمعنی شاکردانه که برمغاز دخی دیرلر برموزه
سکون راء مهمله وضم میم وفتح زاء معجمه ایله نام پسر ساده شاه مؤید الفضلاده باء
فارسیله در برمکیه سکون را وفتح میم ویا وکسر کاف ایله عود ملبس که شکر و بعض
عطریات ایله عودی آلوده ایدرلر برمه سکون راء مهمله وفتح میمله نجار آلتلرندن
مثقب که متهٔ و ماهه دخی دیرلر رضی الدین نیشابوری در مذمت اسب بیت ور همه ار نهی
از بهر رفتن برسرش * او قدمها دوخته برجای چون برمه بود * باء فارسیله ده مرویدر
برماه بو دخی مثقبدر کذا فی مجمع الفرس برنامه بوزن و معنی سرنامه یعنی
مکتوب باشنده تحریر اولنان آمرزیده باد که بفلان محل فلان کس را برساند یازدقلری
عربیده عنوان دیدکاریدر برناه سکون راء مهمله وفتح نون واظهار ها ایله کنج یکبث

معناسنه ضم بایله ده استعمال اولنور ابو الفرج رونی بیت بو ستا نیست عدل او خرم
قهر ما نیست بخت او برناه ك برنده ج بوزن چرنده اسم فاعلدر ایلدیجی معناسنه مؤید
الفضلاده پروانه چراغ معناسنه مرویدر اما آخر فرهنکلرده بو معنایه باء فارسیله در
ك برنه ج سکون را وفتح نونله مبارزان ایراندن بر پهلوان آدیدر ك بروان ج سکون
راء اول وفتح ثانیله بربان مرقوم معناسنه در بعض لغتده خانه نك متعارف اولان قپوسندن
غیری ممری اولان یرینه دیرلر ك برونده ج سکون راء مهمله و نون وفتح واویله سله وسبد
معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم وکتاب السامی فی الاسامیده بستهٔ قماش یعنی متاع
تنکی که عربیده رزمه دیرلر ك برهخته ج سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها و تاء مثناة ایله
برهختن لفظندن اسم مفعولدر یعنی ادب کرده میر نظمی بیت کسی را کر رود بیرون ز حد ش
فلك از هر جهت برهخته کردش ك برهوه ج سکون راء مهمله وضم ها وفتح واویله ایکی
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده صابون معناسنه وثانی ما بون معناسنه یعنی مرض
ابنه یه مبتلا شاعر بیت غلامبان نماید خویشتن را * مکر او برهوه بود و پسیخوان * پسیخوان
پشت دیمکدر ك بره ج فتح را واخفاء هایله ایکی معنایه در اول قوزی که عربیده حمل دیرلر
فتحتین ایله بو معناده رانك تخفیفی ده تشدیدی ده جائزدر بو مناسبتله حمل برجنه ده برج بره
دیرلر تنکم جدی برجنه بزه دیرلر ضم باو فتح زاء معجمه ایله میرزا فصیحی بیت آهوی
آتشین دم چون از بره بر آید * کافور خشك کرد د با مشك تر برابر * بو مصنع بیتدر
آهوی آتشین کونشدر بره برج حملدر کافور خشك روز مشك ترشبدر ثانی ابره
لفظندن مخففدر قفتان یوزی معناسنه استاد عنصری بیت عارضش را جامه پوشیده است
نیکوئی فر * جامه کا زا برهٔ مشکست و آتش آستر * واظهار هایله بره مرقوم
معناسنه درکه یولجی زیب وزینت دیمکدر ك بزانه ج فتح زاء معجمه و نونله بمعنی وزانه و زنده
یعنی اسیجی میر خسرو بیت ولایت دارم و کنج و خزانه * سپاهی نیز چون باد بزانه
ك بزجامه ج سکون زاء معجمه وفتح جیم و میمله جامهٔ فاخر و متاع نفاریق ذی قیمت
معناسنه ك بزغسمه ج فتح زا و میم وسکون غین معجمتین وکسر سین مهمله ایله کنار آبده
بتن اوت که ایچنده قورباغه یاتور رفیع الکاتب بیت نختی کشته نیز در ریشش * چون وزغ
در بزغسمه پنهان ك بزغمه ج حذف سین ایله بزغسمهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی مجمع الفرس
ك بزغه ج سکون زا وفتح غین معجمتین ایله اوزم چبوغنك التنه یره دوشمامك ایچون
ایتدکلری چارطاق که عربیده عرش دیرلر ك بزمونه ج سکون زاء معجمه وضم میم وفتح نونله
شهور سال ملکینك ایکنجی کونی آدیدر ك بزمه ج سکون زاء معجمه وفتح میمله بمعنی کوشهٔ
بزمکاه از همای همایون بیت ارم نقشی از بزمهٔ بزم او * قیامت نموداری از رزم او ك بزه ج
فتح زاء معجمه واخفاء هایله کناه وخطا معناسنه شیخ عطار بیت خلق خود را پاکدار از هر مزه
تا نیفتی در وبال و در بزه * شاعر دیمشدر بیت ای خون دوستانت بکردن مکن بزه * کس
برنداشتست بدستی دو خربزه * حکیم سنائی بیت یك کره را خانها پر غیبت و رزد و بزه * یك
کره را انبار طاعت و اعمال مانده * حکیم فردوسی * مثنوی * ز هر کونه چون نظم آراستم * بکفتم

بکفتم در و هر چه خود خواستم * اکرچه دلم بوده ازان با مزه * همی کاشتم تخم زرد و بزه * و شخص

مسکین و بی مجال وزبونه دیرلر عربیده دخی معنای مرقومه استعمال اولنور عماد الکاتب الاصفهانی
بیت وعزّ علی ان اصطباری * فیه قد عزه العزام و بزه ك بزیده ج کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله بعز باد وزیده اثیر الدین اخسیکتی بیت ای نقش مهر بر همه دلها
نشسته * وی باد لطف بر همه تنها بزیده ك بزیشه ج کسر زا وسکون یا وفتح شین معجمتین
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آرد کنجد یعنی سمسم اونی مسطوردر ك بسارده ج فتح سین وسکون
راء وفتح دال مهملات ایله زراعت ایچون سورلمش تارلا کتاب السامی فی الاسامیده هی الارض
التی ارسل فیها الماء یعنی اول یره دیرلر که صو صالنمش اوله کذلك مجمع الفرسده زمینی آب
داده باشد یعنی صوارلمش یر بعض نسخه ده سوریلوب قالمش یر که عربیده فالحان دیرلر ك بسان ج
فتح سین وراء مهملتین ایله تحفة الاحبابده صفه معناسنه در میر نظمی بیت نشسته
با ندیمان در بسان * کشیده ماهرویی در کنار ك بستوقه ج سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة وفتح قافله اموزده کردنه متصل اولان استخوان ك بسته ج سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول بستن لفظندن اسم مفعولدر بغلنمش دیمك اولور
ثانی تحفة الاحبابده الوان ابریشم که تخته پارلرینه صاروب نقشلی نسنه لر ایشلرلر اکثر
بو مقوله منقش قماشلر استرآباد و کرکانده ایشلنور ثالث مجمع الفرسده مقامه بغلنمش شعر
معناسنه بو معنایله رومده دخی مستعملدر بستهٔ فلان دیرلر مربع دیمکدر ك بسغده ج فتح
سین ودال مهملتین وسکون غین معجمه ایله برایش ایچون حاضرلنمش نسنه که اسغده
دخی دیرلر استاد عنصری بیت تن و جان چو هر دو قرار آمدند * بیکجای هر دو بسغده
شدند * مطلق حاضر و آماده معناسنه استاد فرخی * قطعه * بفرخی و بشاهی و شادی
ایرانشاه * بمهرکانی بنشست بامداد بکاه * بدانکه چون بکند مهرکان بفرخ روز *
بجنك دشمن وارون کشد بسغده سپاه * خجسته بادت و فرخنده جشن و فرخ باد * بسغده
رفتن و بیرون شدن ز خانه براه ك بسکله ج سکون سین مهمله وفتح کاف ولامله مجمع
الفرسده چوبی که در پس در کذارند یعنی قپو اردنه قودقلری اغاج ك بسله ج سکون
سین مهمله وفتح لام ایله حبوبات قسمندن ماشه مشابه بر نوع دانه در بقله اراسنده بتر
کردستان و کرکان و کرمان طرفلرنده چوغ اولور عدس و بقله ایله بشوررلر اکاملك
دخی دیرلر عربیده خلر دیرلر ضم خاء وفتح لام مشدده ایله ك بسمه ج سکون سین مهمله وفتح
میمله وسمه دیدکلری چوید بپراغی که زنان ازوب قاشلرینه سورلر سیاه ایدر ك بسنك ج
فتح سین مهمله وسکون نونله کافی و تمام معناسنه حکیم فردوسی بیت بسنده کنم زین جهان
مرز خویش * بداند مکر پایه وارز خویش ك بسنه ج سکون سین مهمله وفتح نونله
هنوز بنلمش آت که ترکیده کره دیرلر ك بسوته ج ضم سین مهمله و واو معروف وفتح تاء مثناة
ایله زلف معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ك بسوده ج ضم سین و واو معروف وفتح
دال مهملتین ایله مجمع الفرسده بمعنی دست زده یعنی ال اورلمش خلاق المعانی بیت یکشب
خیال دست تو بسوده ام بخواب * میلیم از حلاوت آن کریه وار دست * ودخی سوراخ

کرده ومالیدن کذا فی تحفة الاحباب ونسخهٔ حسین وفاییده باء مجمیله واقع اولمشدر ل بسه
فتح سین مهمله واخفای هایله براوتدر بسك دخی دیرلر عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی
اختیارات البدیعی ل بسیچیده ج کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یائین تحتانیین ایله
بمعنی سازکرده بسفر یعنی سفره حاضر اولمش نسنه ومهمات سفر معناسنه در شاعر
بیت بسیچیده بودم که آیم دمان * بدنبال تومن بهندوستان ل بسیچنده ج کسر سین
مهمله ویای ثانی یرینه نونله معنای مزبورك فاعلی اولور کذا فی مجمع الفرس ل بشتره ج
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده چنکالی باشد که بخورند
یعنی براکری دکنلی اوتدر یئور ومجمع الفرسده بر نوع طعامدرکه اون وسمسم وخرما ایله ایدرلر
بسحاق اطعمه بیت کرنیر بلا بارد درکوچهٔ ماهیچه * از نان سپری سازم وز بشتره
آماجی * بعض نسخه ده ل بشنزه ج فتح نون وزاء معجمه ایله واقعدر ل بشخجه ج سکون
شین وفتح خاء معجمتین ایله فورچه که خنزیر قیلندن ایدوب کتان نرم ایدرلر ل بشغره ج
سکون شین وفتح غین معجمتین وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده ساخته وپرداخته
معناسنه مرویدر یعنی دوزلمش میرنظمی بیت بران روز دیکر چو بکذشته بود * همه
چیزها بشغره کشته بود ل بشمه ج بوزن چشمه خامدرکه سپرم دخی دیرلر کذا فی
شرفنامه ل بشنیزه ج سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای تحتانی ساکنه وفتح زا ایله
براوتدر دوالرده استعمال اولنور بوی مادران دخی دیرلر عربیده برنجاسب وبرنجاسف
دخی دیرلر ل بغامه ج فتح غین معجمه ومیمله بمعنی غول بیانی کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه
میرنظمی بیت زشت وبد اندام وبدوان طبع خر * با بغامه بوده اش بادیو نر ل بفتره ج
سکون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله قوش قنادندن ایدوب طغان چغردقلری ابو المعانی
بیت عاشق خیال خام نیفتد بصید یار * آن شاهبا ز حسن نیاید به بفتره ل بفدره ج
سکون فا وفتح دال مهمله ایله دخی بفتره معناسنه در وله بیت بکیر بفدره بدست ای
خیال خام اندیش * دراوج عشوه پردآن همای ناز وحسن ل بکاه ج فتح کاف عجمیله وقت
صبح دیمکدر مولانا جامی بیت بستند پیمان که فردا بکاه * بنزدیك یعقوب کیریم راه *
ل بکبکه ج ایکی کاف میانه‌ده باء موحده ایله بوزن چکچکه شرفنامه ده کشك روغن
آلوده یعنی یاغ ایله پشمش ترخانه ل بکره ج فتحتین ایله مقره که ایب طاقوب بعض نسنه
چکرلر قیودن صو چکمك وسفینه لرده چوق قوللنورلر ابو المعانی بیت دلم زچاه بدن را
همی کشد کویا * که تار زلف رسن بود ابرویش بکره ل بکشه ج سکون کاف وفتح شین
معجمه ایله کردن وشکمده ظاهر اولور بر نوع جراحتدر عربیده نکفه دیرلر فتحتین ایله کذا فی
مجمع الفرس ل بکونه ج ضم کاف فارسی وفتح نونله بکونك مرقوم معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ل بکه ج اوج معنایه در اول تشدید کافله بوزن مکه سرور وشادمانی
ثانی کاف فارسی واظهار هایله بکاه لفظندن مخفف اولور وقت صبح معناسنه ثالث
کسر کافله کیمه معناسنه اولور ل بلابه ج فتح لام وباء موحده ایله بوزن کبابه یعنی زن
فاحشه استاد کسایی بیت کس بسك اندر فکن که کیر کسایی * نیز نکاید کس زنان بلابه

* شمس فخری بیت کر فلك بغض ملم زادچه شد * از بلابه چه زاد غیر خشوك ل بلاده ج
فتح لام ودال مهمله ایله بوزن کباده بیهوده وبی عقل وحرامزاده وبدکار ونابکار معناسنه شمس
فخری * قطعه زهی ازصیت انعام تودایم * صدا در طارم اعلا فتاده * چنان ایمن شد
از عدالت که برداشت * زمانه فتنهٔ دزد وبلاده * شرفنامه ده بمعنی اهل فساد
وهرزه کاری معناسنه مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی نحس وبدفعال استاد رودکی بیت
هر آن کریم که فرزند او بلاده بود * شکفت باشد اکر از کناه ساده بود * جمیع روایتلرك
معنالری بر یرینه قریبدر ل بلانه ج فتح لام ونونله بمعنی کارنا تمام میرنظمی بیت هر آن
کاری که غیر عشق باشد * بلانه بوده است کر مشق باشد ل بلایه ج فتح لام
ویای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی بد وتباهه عموما خواجه عمید لویکی بیت دامن
وقت پاك به زین فرق بلایه فن * پیشکه این ندارسد در سفرت که ماسالع *
اوزن فاحشه یه دیرلر خصوصا فخر کورکانی بیت بیارید این پلید بدکنش را * بلایه
کنده پیرید منش را * وله بیت هزاران جفت به از ویس یابی * چرا دل زان بلایه *
وبمعنی بدافعال شیخ عطار بیت زبان بکشاد هرمزکای بلایه * ندانم چون توجادو هیچ دایه
ل بالبکه ج سکون لام وفتح باء موحده وکاف ایله تره یاغنه دیرلرکه مسکه دخی دیرلر
ل بلغنده ج سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله بمعنی رزمه یعنی بستهٔ قماش ومتاع
تنکی حکیم سوزنی بیت راه یابد برید ورنج کشید * کیسه باید کشاد وبلغنده * مؤید
الفضلاده بمعنی هرچیزی که بسته باشد مسطوردر ل بلغونه ج سکون لام وضم غین معجمه
وفتح نونله بمعنی اندیشه ل بلکه ج جائز که معناسنه ترکیده دخی مستعملدر کمال خجندی
بیت کفتیم جوابی نه که از کفتهٔ سعدی * بلکه این دوغزل خوبتر از یکدکر افتاد ل بلمه ج
سکون لام وفتح میمله قبا صقل که بلمه ریش دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کوسهٔ را
کر بکیرد بلمه ریش دو برد * هندوی ترکی بیاموزد ملك توغاج را * رکن الدین بکرانی
بیت که نه ابله بود چه خواهد بود * بلمه ریش ودراز ورستایی * دراز طویل القامه در
ویا لکز ریش سز بلمه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنچه کوسه داند از خاك
کسان * بلمه از خاك خورش کی داند آن ل بلوازه ج سکون لام وفتح واو وزاء فارسیله
شیشه معناسنه ومشکلاتده یجوز بالراء المهمله مسطوردر ل بلوایه ج سکون لام وفتح
واو ویای تحتانیله قرلغج که بالوایه وپرستو وبرستوك دخی دیرلر ل بندرکاه ج بندر
بازرکان اشلدوکی یروکاه محل معناسنه در یعنی تجار یوك بغلیوب آچدقلری موضع
ودخی بازرکان کمیسی یناشدوغی اسکله ولیمان اولان مکان معناسنه ده استعمال اولنور
میرنظمی بیت همی بردم متاع عیش ودم را * به بندرکاه اقلیم عدم را ل بندکاه ج
مفاصل اعضا معناسنه در ل بندنایژه ج زاء فارسیله حبوبات صاپی قریلوب صمان
اولدقده اول دوکلره دیرلرکه ترکیده کسمك دیرلر ل بندنه وبندینه ج کلاهما بسکون
النون وکسر الدال المهملتین دوکه درکه قفتانه دیکیلور ودوکه یرینه دیکیلن باغ ترکیده دخی
بند دیرلر ل بنده ج مطلق قولدر اما ارکك اولمق اوزره حقیقتا قیمتله اشترا اولنمش اولسون

ومجازا رضا ایله قوللق ایتمش اولسون وکفاردن سبی اولنمش اولسون اسم عامدر حکیم فردوسی
بیت سپاه اندر ایران پراکنده شد * زن ومرد وکورك همه بنده شد لغ بندیه ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح میله بندینه مرقوم معناسنه در کذا فی
مجمع الفرس لغ بنفشه کرده ع یعنی کبود کرده کذا فی المحمودی کوك رنك ایتمکدن کنایه در
لغ بنفشه ع معروف چیچکدر معربی بنفسج در استعاره طریقیله نوخط دلبرك خطنه دیرلر
محمد قلی سلیم بیت لب گرفته بتنك شکر ز ارکرفت * خط نهاده بخط بنفشه زار انکشت
لغ بنکاله ع سکون نون وفتح کاف ولام ایله هندوستانده بر معظم شهر اسمیدر قدیمی
پادشاهلرینك تختکاهی ایمش لغ بنکاه ع سکون نون وفتح کاف فارسیله ترکمان طائفه سنك
کیچه دن دریم اوی دیدکلریدر بعده کثرت استعمال ایله وزرا واکابر چادرلرینه علم اولدی
بارو بنکاه وخیمه وخرکاه دیرلر لغ بنکره ع سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله اول
ازکیل ذکر درکه عورات بشکلرن اوبومق ایچون اوقورلر نانو دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو
بیت توخفته خوش ای پسر وچرخ روز وشب * همواره میکنند بالینت بنکره لغ بنلیقه ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر لام وفتح قافله قفتان و پیراهن قولتغنه قونیلان پاره که
خشتك وسوزه دخی دیرلر لغ بنون ع فتح نون وراء مهمله وسکون واو ایله اساس
دیوار وبنا تملی معناسنه بدیع سیفی بیت توصدر آن سرا زیبی که باشد * زفضلش سقف
وازدانش بنون لغ بنوه ع ضم نون وواو معروف واظهار هایله نسخه میرزا ابراهیمده خرمن
معناسنه درکه خرمن بکیچسنه بنوان دیرلر میرنظمی بیت غمت بودی سبب دلبستکی را
زدی آتش بنوه هستیم را لغ بهار بشکنه ع برنوا اسمیدر منوچهری * قطعه * مطربان
ساعت بساعت بر نیاید زرویم * کاه سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر
قیصران وکاه تخت اردشیر * کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * هر مصراعده ایکی نوا
ذکر اولنمشدر لغ بهرامه ع سکون ها وفتح راء مهمله ومیمله شرفنامه ده ابریشم معناسنه در
بو معنایه شاعر بیت کفن حله شد کرم بهرامه را * که ابریشم ازجان کند جامه را *
فرهنك جهانکیریده بید مشك معناسنه ده کلور که کاه موش دخی دیرلر معربی بهرامج در
لغ بهرمه ع بوزن مقرمه نسخه میرزا ابراهیمده یعنی مسته ورو دکردان یعنی ارباب صنعت
ونجار آلتلریدن متقب دیدکلری سوری دمور در لغ بهره ع بوزن چهره نصیب وحصه
معناسنه روزی دیدکلری معنادن عبارتدر کرچه معنای تقدیرده مشارکدر لکن روزی کبی رزقه
اختصاصی یوقدر غیر بعده استعمال اولنور اجرت کبی وعربیده کی خط معناسنی افاده ایدر
بو بیتدن فهم اولنور شاعر بیت آنکه خط آفرید وروزی سخت * بافضلیت همید هد بالخت
وحصه معناسنه حکیم شفائی * رباعی * قلیون ز لب توبهره ورمیکردد * نی دردهنت چو
نیشکر میکردد * دردو درخت مثال تنباکو نیست * ابریست که در دور قمر میکردد * وبوك تنكنه
دیلدوکی مسطوردر لغ بهله ع سکون ها وفتح لامله الدوانکه یرتجی قوشی الی آلدقده
برتماق ایچون کیرلر عربیده قفاز دیرلر شمس فخری * رباعی * ای برفرس سعادت ازقدر
سوار * شاهی تو وشاهین بود از بهر شکار * زان بهله کشند پادشاهان بردست * تادست

۱۹۷ تادست لطیفشان نکیرد آزار لغ بهمنجنه ع سکون ها ونون اول وفتح میم وجیم ونون ثانی
ایله بهمن ماهك ایکنجی کونی آدیدر ملوك فارس اول کونی مبارك ومعظم طوتارلر حکیم منوچهری
بیت رسم بهمن کیر واز سر تازه کن بهمنجنه * ای درخت ملك بارت عز و بیداری سمنه
حکیم انوری * قطعه * بعد ما کر سر عشرت همه روزافکندی * سخن رفتن ونارفتن من
درافواه * اندر آمد زدر بحره من صبحدمی * روز بهمنجنه یعنی دویم بهمنماه * ودخی برنوع
طعامدر بهمنین ایله ایدرلر لغ بهمنجه ع حذف نونله صحاحیه ده بهمنجنه مرقوم معناسنه
مرویدر لغ بهنانه ع سکون ها وفتح نون ایله ایکی معنایه در اول کلیچه نان سفید
وثانی میمون کدیکی دخی دیرلر شمس فخری بو ایکی معنایه ترتیب اوزن * قطعه * هست
برخوان سائلان درش * قلیه وخوب آش وبهنانه * دشمنش کرچه آدمی شکلست *
هست کمتر بسی زبهنانه لغ بهه ع فتح ها ایله اشارت بعیددر مثلا براق نسنه اعلام
مراد ایتدکلرنده ایراد ایدرلر لغ بیغاره ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وراء مهمله ایله
سرزنش وطعنه معناسنه حکیم انوری * قطعه * چو مرغ خدمت آن بارکاه دیدمرا *
که صحن وسقفش بیغاره زمین وسماست * بدست حادثه بندی نهاد برپایم * که همچو
حادثه کاهی نهان وکه پیداست * مولانا هاتفی بیت زبیغان باید بنك آوریش * ستیزه
کنان سوی جنك آوریش لغ بیکراه ع دفعه یعنی برلوغوردن میرنظمی بیت درین
دیار زحسرت مرانماند قرار * بجان ودل که بیك راه میروم ترا لغ مع الیاء التحتانی ع
لغ باباشیخی ع برنوع خربزه در یعنی قاون غایت لطیفدر کذا فی شرفنامه لغ باد افراهی ع
مکافات بد یعنی انتقام استادقیقی بیت بجای هر بهی پاداش نیکی * بجای هر بدی
بادافراهی لغ بادام کوهی ع بحرك مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه لغ بادخانی ع سکون
دال وفتح خاء معجمه ایله برچشمه آدیدر دامغان قریه لرندن دوانام برقریه ده واقعدر روایت
اولنورکه برحایض عورت حیض بزلرینی اول چشمه یه براقسه بامرالله تعالی برمرتبه باران
وشدید روزکار اولورکه سیلار آت وآدمی قاپوب آلور نتکم شیخ آذری عجایب الدنیا نام
کتابنده دیمشدر * مثنوی * شهر قومش که دامغان دانند * قریه هست کش هواخوانند
هست مشهور ازان مرار مقام * چشمه آب بادخانی نام * ار زنی حایض ازکوی پلید *
اندران افکند کسی که رسید * ازحوالی آن برآید باد * برکند بادخاك آن بنیاد *
لغ بادسری ع سکون دال وفتح سین وکسر راء مهملات ایله کبر وعجب معناسنه امیر
خسرو بیت آنکه ذره وبادسری راه کرد * هم زبریدن سرش آکاه کرد لغ بادعیسی ع یعنی
معجزه حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام لغ بادکنجی ع سکون دال وضم کافله
قولنج دیدکلری علتدر که مشکلاتده هی الریح التی یکون منها الحدب روایت اولنمشدر شاعر
بیت به پشت تراهست چون بادکنجی * بکاساز کارت بود از شکنجی لغ بارانی ع یغمور دلق
ودلبند بورکی یغمور محلنده کیلدوکی اجلدن بارانی تسمیه اولنمشدر حکیم انوری بیت
تاچه ابریست کان شان که چو باران بارد * آسمان برسر خورشید کشد بارانی لغ بارکی ع
فتح راء مهمله ایله آت معناسنه در مولانا جامی بیت چون بارکی از حرم برون راند *

حادی مجددی کری فسون خواند * بعضیلر یوکرك آته دیمشلر حکیم فردوسی بیت برفت
اهرمن را بافسون ببست * چو بر تیز رو بارکی بر نشست * شمس فخری اسب خوش
اندام معناسنه دیوب نظم ایتمش * قطعه * راند بر روی سپهر تند خو * شهسوار کین
خسرو بارکی * دل نهاده برعنان روزکار * دشمن درکاه او یکبارکی ع بارنبوی ج فتح
راء مهمله وسکون نون وضم باء موحده ایله بر نوع خوشبوی ریحاندر کذا فی مجمع الفرس
ع بارندکی ج باریدن لفظندن اسم مصدردر یاغش وهر نه که جو سماده هوادن نازل اوله
ژاله وقار کبی میرنظمی بیت نرفت ازجای چون بارندکی دید * نشست دامن رفتار برچید
ع باری ج کسر راء مهمله ایله التی معنایه در اول جناب حضرت حق جل ذکره وعز اسمه
علی درکه باری تعالی دینلور بزرکی و رفعت وعظمت معناسندندر آخرنده کی یا وحدت
معناسنه بارخدا دیمك بوندندر ثانی مقام تمنی ومحل ترجیده باری همچنین باشد دیرلر خواجه
سلمانك بو مشهور بیتندن مفهومدر بیت دل اکر بارکشد یارنکاری باری * سر اکر کشته
شود بر سر کاری باری * اصل بیت و رکسی یارکزیند چو تو یاری باری * ثالث برج حصارکه بارو
دخی دیرلر رابع بمعنی تعلیل و بمعنی اولی بودن * مصرع * باری آن بت بپرستید که جانی دارد
خامس بر دفعه معناسنه که آخرنده کی یا یای وحدت اولور سادس هندوستانده برقصبه اسمیدر
نجه پاره کویلر توابعی واردر استاد فرخی بیت آن شاه عدو بند که بکرفت و بیفکند * کرکی
ودرم شیری اندر ره باری * حاصل کلام آخرنده کی حرف یا مصدریه و وصفیه ووحدت
معنالریله ذکری مرور ایدن بار مرقومك اون طقوز معنالریله مترادف اولور ع بازك ترکی ج
فتح زاء معجمه وسکون کافله دلوجه طوغاندر کاهی ترکی ترك ایدوب یالکز ع بازکی ج دیرلر
میرنظمی بیت عدو کر ترا قصد زرین کند * بکا بازکی کار شاهین کند ع بازی ج کسر
زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اویوندر لعب معناسنه ابوالمعانی بیت طفلی چو کند
بجان عاشق بازی * باید که کند عاشق او سر بازی * بعض نسخه ده جانباز معناسنه ده
مرویدر ع باشکونکی ج بمعنی بازکونکی یعنی مقلوب ومعکوس اولمق متجانس فارسیدر
کذا فی شرفنامه ع باقلی ج کسر قافله حبوباتدن برنوعدر چیچکنه رچشم احوله صفت
ایدرلر بیت نرکس شوخ وکل باقلی امروز بباغ * چون دو چشمند یکی اشهل ودیکر احول
ع بالادوی ج فتح لام ودال مهمله وکسر واو ایله شاطرلرك لنك اوردوغنه دیرلر تکم شاطر
جلال حقنده محتشم کاشی دیمشدر بیت چون شود ازکرمی بالادوی غرق عرق *
پای در کل ماند ازهمراهیش پیك خیال ع بالانی ج کسر نونله باشلك اورته یری فرق
سر معناسنه ع بالای ج بوزن تاپای بمعنی اسب جنیب یعنی یدك آت کذا فی تحفة الاحباب
والصحاح بو معنایه حکیم فردوسی بیت فرود آمد از کوه و بالای خواست * همان جامهٔ
خسرو آرای خواست ع بالودکی ج ضم لام و واو معروف وکسر دال مهمله وکافله سوزلکه
بالودن سوزمك معناسنه مصدردر ابوالمعانی بیت فصل بهار وکلشن باران چو بوده
صاف * در باده وغل وغش نه بپالودکی چه کار ع بامی ج کسر میمله شهر بلخك لقب
قدیمیدر حکیم فردوسی بیت چو از بلخ بامی بجیحون کشید * سپاهی که هرکز چنان

چنان کس ندید ع باورجی ج فتح واو وسکون راء مهمله وکسر جیمله خوارزم لغتنده
چاشنه کیر کذا فی مجمع الفرس ع باوسنی ج ضم واو وسکون سین مهمله وکسر نون ایله
اول عورته دیرلر که زوجینك بر عورتی دخی اوله ترکیده قومه دیدکلریدر مشکلاتده التی
لزوجها امرأة اخری یازمشدر ع باوی ج کسر واو ایله بمعنی باشی اولاسن دیمك اولور
کذا فی المشکلات ع بایستنی ج کسر یای تحتانی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله کرك
معناسنه بایستن دن اسم مصدر اولور خواجه حافظ بیت اکر سرای جهانرا سزا جزایی
نیست * اساس او به ازین استوار بایستی ع بپای ج فتح باء موحده ایله بمعنی بمان یعنی
قال عربیده قف معناسنه و دخی ضد بدر کذا فی شرفنامه ع بتکچی ج فتح تاء مثناة
وسکون کاف وکسر جیم فارسیه ایله بمعنی نویسنده یازیجی دیمکدر ع بحلی ج کسر حاء مهمله
ولامله حلال للک معناسنه در مولانا جامی بیت بحلی خواست ازستم زدکان * شادمان ساخت
جان غم زدکان ع بخسی ج سکون خاء معجمه وکسر سین مهمله ایله اوچ معنایه کاور اول
پژمرده وبی آب حاصل اولمش نباتات حکیم ناصر خسرو بیت توکشتمند جهانی زداس
مرك بترس * کنونکه زرد شد ستی چو کندم بخسی * ثانی بمعنی کداخته اریمش معناسنه
وله بیت اکر ززی نکند کار برتر آتش تیز * وکرمسی بفنا تا ابد همی بخسی * ثالث ایکی
برمقله برآدمك دریسنی طوتوب قصمق ترکیده چمدك دیرلر استاد لطیفی بیت چند بخسی
تنش توای کدنه * نیست چوب او که میزنی شکنه ع بخشای ج بخشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر مولانا جامی بیت برحسنی وپیریم بعشای * برعجز و فقیریم بخشای *
واسم مصدر دخی استعمال اولنور ع بخودی ج ضم خاء معجمه و واو معروفله باشقه
باشنه دیمکدر میرنظمی بیت جست همین تند دل وپر غضب * رفت بصحرا بخودی
نیمشب ع بخیازی ج سکون خا وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمتین ایله یکی جامه کیلدکده
شاکرده ویرلان شربت بها واسکی جامه یی بر فقیره ویرمك ع بدخشی ج مراد لعل
دیمکدر کذا فی شرفنامه ع بدرآی ج فتح دال وسکون راء مهملتین ایله لفظ مرکبدر طشره
کل معناسنه مولانا جامی بیت بکدم از پردهٔ غفلت بدرآی * باشد این راز شود پرده کشای
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله یرامز فکرلو وسقط تدبیرلو اولور ع بدری ج سکون دال وکسر
راء مهملتین ایله اول چارکوشه بزدر که ایچنه زر وسیم قویوب صره نامیله برکمسنه یه ویررلر
ویاخود کوندررلر منه بلو پودی دیرلر حکیم سنایی بیت جبهٔ خواهم ودراعه نخواهم زر وسیم *
زانکه بهتر بود این هردو ز پانصد بدری ع بدی ج کمالك که ضدی نیکی در میرنظمی بیت بدی
را بدی کردنی امر بود * بدی را نکوکردن از خیر بود * ودخی مختصر بادی در که دعای خیر
اولور مثلا برخوردار بادی دیمکده برخوردار بدی دیرلر ع براتی ج فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول جامه وغیری که کهنه نسنه لر وفرسوده اولمش اشیا وجه براتی ایچون
یعنی تصدق قاویریلور اول مناسبتله براتی دیرلر میرخسرو بیت براتی پوش اندام توسیم است
برادر زادهٔ زلفت نسیم است * شرف شفروه بیت زنو تازه کن خلعت حسن هردم
پس آنکه براتی بشمع خور انداز * ثانی اول جماعته دیرلر که دامادی عروس خانه سنه

ایلدرلر ل برای ح عربیده لام جان ولاجل معنا سنه درکه ترکیده ایچون دیرلر شیخ سعدی
کلستاننده * شاهان برای پاس رعیت اند نه از بهر طاعت پادشاه * چغتای لساننده
بو معنایه آئین دیرلر انوکیچون دیمك اولور اسکندرنامه ده کشمیرشاهی ملوشاهك اوغلی
اناسی فیروز حقنده اسکندره دیدی بیت آئین بوجهتدین خطا ایلادی * که شه
بو یروغیدین ابا ایلادی * وآئین ده لغة مشترکه در برمعناسیده ایشته دیمکدر ثانی معناسی
هیبت ووقاردر ابو المثل بیت رای ملك خویش کن شاها که نیست * ملك را بی تونکوبی و برای
ل برتنی ح سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نونله بهتر وتفاخر وتعاظم ایله صالمق کذا فی مجمع
الفرس ل برجوشیدکی ح قوردامشی دیدکاری علت که سببی هیجان دم اولوب وجودده
قبردوغی مناسبتله تسمیه اولنمشدر کذا فی بعض النسخ ل برخشی ح سکون راء مهمله
وفا وفتح خاء معجمه ایله یعنی ستیزه کاری کذا فی مؤید الفضلا غوغا وهرنه اولورسه مجادله
ایدیجی کذا فی مجمع الفرس ل برخی ح سکون راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله فدا معناسنه
تشدید ایله ده مرویدر خواجوی کرمانی بیت بجان تو ای جان من ز ان تو * دل وجان من برخی
جان تو * شیخ سعدی بیت جان برخی روی یار کردم * کفتم مکرش وفاست چون نیست
سپاهانی بیت نامه باری همی نویس که جان * برخی آن خط وعبارت تو * وله در بوستان
بیت همیر فی ودیدها در پیش * دل دوستان کرده جان برخیش * تشدید ایله کمال
اسمعیل بیت برخی آن دو عارض وآن زلف عنبرین * جان من ارچه نیست بدین حال
نازنین * شارح بوستان سروری وشمعی برخی لفظندن برعلی معناسنه ونی عرق معناسنه
صانوب فدا معناسنه اوغرامامشلر و برمعناسیده برز درکه برخی از شب کذشت کیجه دن
برز کچدی دیمکدر ل بردق ح سکون را وفتح دال مهملتین وکسر قاف ایله بردعی دیمکدر
ایکی معنایه کلور اول بردع نکلتیدر یای نسبتله تکلنجی اولور ثانی ولایت بردعه منسوب
اولان خلق ل بردی ح سکون را وکسر دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده برنوع لطیف خرمادرکه مثنك واسکنك دخی دیرلر ثانی ظروف سنکین یعنی
طاشدن تراش اولنمش قابلر ثالث مجمع الفرسده مسخره معناسنه در بیت بردی که کند
زبید اورا * کوو اشره مسخره بشیطان ل برزکری و برزیکری ح کلاهما بسکون
الراء المهملة وکسر الزاء المعجمة وفتح الکاف الفارسی زراعت و حراثت ایتمك اکنجیلك
معناسنه در ل برزی ح اکنجی که کشاورز دخی دینلور کذا فی مشکلات ل برسی ح سکون
را وکسر سین مهملتین ایله یعنی بیزار و یعنی بردن کذا فی مشکلات ل برکری ح سکون
راء مهمله وکسر کافله برکیری لفظندن اختصار اولنمشدر ل برکی ح فتح راء مهمله وکسر کاف
فارسیله کلاه درازکه درویشان کیرلر عربیده برنس دیرلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
بو معنایه شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * درویش صفت باش
وکلاه تتری دار ل برومندی ح ضم راء مهمله و واو معروف وفتح میم وسکون نونله یعنی برخورداری
یمیشلو وکامل اولمق معناسنه در ل بری ح کسر راء مهمله مخففه ایله ذکری مرور ایدن بر
ایله مترادف استعمال اولنوب برابری دیرلر برا کبی بودخی قیمه و بهارات ایله آیه کوفته سی کبی

کبی ایدوب یوغرت ایله بشوردلر نهایت ایریسنه برا وخرده سنه بزی دیرلر هندوستانه 199
مخصوص طعامدر عرفی شیرازی هندده وارمغله شعرنده دیمشدر بیت کرمه برا شود وستان
شود بری * درخوان نعمتت نتواند برابری * و براوت اسمیدر خیروك دخی دیرلر عربیده
تخفیفله برنسنه منفصل وفارغ ودور اولمق معنالرینه وتشدید ایله اهل صحرا وبادیه
دیمکدر بره منسوب ل برزنی ح فتح زاء فارسی وسکون راء مهمله وکسر نونله تجمل
ووقار وحشمت ایله دیمکدر حکیم فردوسی * مصرع * برزنی نکهدار آن مرز و بوم *
ل برزندی ح فتح زاء فارسی وسکون نون وکسر دال مهمله ایله یعنی تنکی معیشت وبیچارکی
یعنی فقر وعاجز اولمق اکرچه حرکتی اشعار اولنمامش لکن باء مفتوحه جمله دن انسب اولمغله
بو محله تحریر اولندی اصحاب وقوف نظرنده خلافی ظهور ایدر ایسه اعتراضدن عفو رجا
اولنور ل بسکوی ح سکون سین مهمله وضم کاف فارسیله یعنی پرکوی و بسیار کفتار
ابو المعانی بیت عرکز نرود بکوش کل فریادت * ای بلبل بسکوی بکی ناله وزارت ل بسی ح
بسا لفظنك اماله سیدر هر معناسنده یعنی بسیار حکیم فردوسی بیت چه تا خوش
بود دوستی با کسی * که مایه ندارد ز دانش بسی * ودخی پنجه معناسنه شاعر بیت برانجه
میکندرد دل منه که دجله بسی * پس از خلیفه بخواهد کذشت در بغداد ل بشکاری ح
سکون شین معجمه وفتح کافله یعنی کشت وکار شیخ آذری بیت چون شود وقت کشت
بشکاری * آب آن چشمه میشود جاری ل بشلی ح کسر شین معجمه ولامله یعنی مجسی
ودرآویزی یعنی برنسنه یه صحرایوب آصلمق شاه ناصر خسرو بیت هیچ نیابی فراز وپند
وقران * برغزل دی بطمع در بشلی ل بطمی ح برنوع شراب ظرفیدر سائلی دیمشدر بیت
سائلی خسته دل بی بطمی شد کباب * وه که کباب چه سود ساختن اکنون ز بط ل بفتری ح
سکون فا وفتح تا وکسر راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن اول نسنه درکه ایپلکی اکا چکیروب
طوقودقچه آنکله اوروب صیق ایدرلر ابریشم کارلر نبره وکفتری وافراز دخی دیرلر عربیده
دفه وترکیده طراق دیرلر خسروانی بیت کارکاه نطق را طبعش چو نساجی کند * لفظ
زیبد تار ومعنی بود کلکش بفتری ل بکرایی وبکروی ح کلاهما بسکون الکاف وفتح الراء المهملة
برنوع میوه در نارنج ایله لیمون اراسنده لکن نارنجدن کوچك وطاتلودر شبانکارده چوق اولور
حکیم فردوسی بیت بخانه درون بود تابکروی * نهاده بوش نار وسیب وبهی ل بلبلانی ح
سکون لام اول وفتح ثانی و باء موحده وکسر نونله ترکانه مخصوص برطعامدر کذا فی شرفنامه
ومحو دیده بو مثل مشهوردرکه حلوای بلبلانی تا نخوری ندانی مسطوردر ل بندبا کوری ح
براوتدرنیتوجه دیرلر ل بندی ح کافر النده اسیر اولان مسلمانه دیرلر ابو المعانی بیت
جفاها که کشیدم از رقیبان * چنان بندی که شد در دست کافر ل بهرکی ح سکون ها
وفتح راء مهمله ایله غنا وتمول معناسنه ودخی غنی ومتمول معناسنه ل بهری ح برمقدار
وحصه دیمکدر ل بهی ح کسر هایله یعنی روشن حکیم شیرازی بیت با زکردانید مایه که کهی
شد زاسته فراغ او معنی بهی ل باب الباء المکسورة مع الالف * برون سرا ح اول التون
وکشه دیرلر که ضرب خانه دن غیری یرده سکه لنمش اوله یعنی قلب سکه بیرون سرا دخی دیرلر

زبان هندیده غیر سال دیرلر کسر غین ایله حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بروشنایی نتوان
شناخت قلب از نقد * اکرچه نقد روان مرا روایی نی * محك شاهد حالست عاقلان رانند
که سکهٔ درم من برون سرایی نی * وله بیت افسانهٔ موعظت سرایان * نقدیست ولی
برون سرایی ﴿ بریان محلا ﴾ ضم میم وفتح حاء مهمله ایله شرفنامه ده اول بریانه دیرلر که
محل تناولنده تره وتورب وسبزه موجود اولوب معا تناول اولنه ﴿ بکیاسا ﴾ سکون کاف
وفتح یای تحتانی وسین مهمله ایله تنبلیت یعنی کوچك یوك که اوزرینه بنلمك قابل اوله وقیل
بالباء الفارسی کذا فی المحمودی ﴿ بنا ﴾ عربیدرلکن فارسیده استعمالی شایعدر حقیقتا
عمارت معناسنه در ابوطالب کلیم بیت زهوش اوست که پهلو نمیزند به سپهر * که بر سرش
به فتد کنبدی که کهنه بناست * ومجازا بنا برین دیرلر بناء علی ذلك معناسنه ﴿ بیا ﴾ کل
معناسنه صیغهٔ امر دراصلی آید در حرف با ادخال اولنوب یای اولدی قلب مکان اولنوب
بیا اولدی خواجه حافظ بیت بیا که قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که
بنیاد عمر بربادست ﴿ بیدلا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی هدیان حکیم نزاری
قهستانی بیت سخن جای دکر بردم ازان سری بیفتادم * نشاید بیدلا کفتن بیا تا بکذرم
زینها ﴿ بیرون سرا ﴾ برون سرای مرقوم معناسنه که دغل سکه دیمکدر کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم نزاری قهستانی * قطعه * نپرسیدی نه پیغامی فرستادی درین مدت
وبکذشت ایامی که دردم را روا بودی * باول سینه بامن همچو سیم صاف نمودی * باخر
امتحان کردم ز بیرون سرا بودی ﴿ بیسر وپا ﴾ رند لاابالی وکدای پریشان حالی
خواجه سلمان بیت شاها فلك سای سر وپاست برآورده * یکبارکی احوال مرا بیسر وپا
کرده ﴿ بینا ﴾ کوریجی درچشم بینا کور رکو زدیمکدر مولانا صائب بیت یارب از عرفان
مرا پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده * بین لفظی که صیغهٔ امردر کاه
اسم فاعل اولور الف داخل اولدقده بونده اولان الف فارسیده وصف جعلی ایله توصیفلك
اداتی در توانا وشنوا وکویا ده کی الف کبیدر مقابلی نابینادر فرهنك جهانکیرده بینایی دیرلر
چشم مرادایدرلر شاه ناصر خسرو بیت بر معصیت کاشته روز وشب مدام * جان ودل
ودو کوش ودو بینایت تمام * وکتاب زنده بینایی بمعنی ماه که عربیده شهر دیرلر ﴿ مع الباء
بتلاب ﴾ سکون تاء مثناة وفتح لام ایله خرماچیچکی نك غلافی که کوزه نخ دخی دینلور ودخی
برنجاسب معناسنه که بوی مادران دخی دیرلر ﴿ برنجاسب ﴾ کسر را وسکون نون وفتح
جیم وسین مهملتین ایله غایت آجی برسبزه اوتدر باتجاسب وبرنجاسف وبلنجاسف دخی دیرلر
﴿ بشتاب ﴾ شتابیدن لفظندن صیغهٔ امردر عجله ایله معناسنه میر نظمیٔ هروی بیت
چو در بزم ما یار شد بی حجاب * باوردن باده را بشتاب ﴿ بلنجاسب ﴾ کسر لام وسکون
نون ایله برنجاسب مرقوم معناسنه در برنجاست دخی دیرلر ﴿ بی آب ﴾ بی رونق وبی لطافت
میر نظمی بیت همین از خمارم مکر شد کباب * شود بزم بی باده بی آب وتاب ﴿ بی تاب ﴾
بی طاقت وبی قوت وبی فروغ ابو المعانی بیت از قد موزون تو شد سرو بی تاب از حجاب
پیش رخسارت شود خورشید بی تاب از حجاب * وبی مجال ویورغون معناسنه غربیده فاتـ

فاتردیرلر وچغتای لساننده یورلمشه آرماغ وآرماق دیرلر خمسهٔ میر علیشیردن لیلی ومجنونده
مجنون لیلی نك قبیله سی کوجدیکی یرده کوردیکی آرق آت وصفنده دیر بیت ایتینی ئیری
زخمیدین آریب * اعضاسی خراشیدین قیز اریب * یعنی دریسنی کوترمکدن یوریلوب
واعضاسی قاشنمقدن قیزاروب دیمکدر ﴿ بیوراسب ﴾ سکون یای تحتانی ورا وسین
مهملتین وفتح واو وهمزه ایله نام ضحاك ماریدر وجه تسمیه سی بیوراون بیك عدد دراسب
معلوم اون بیك آته مالك دیمك اولور خاقانینك استادی فلکیٔ شروانی بیت زمانه
مملکت جم به بیوراسب نداری * اکر بجرعه رسیدی زجام دولت برخم * وحکیم خاقانی
کتف محمد از در مهر نبوتست * آن کتف بیوراسب بود جای اژدها ﴿ بیجاده لب ﴾ دوداق
اوزرنده اولان صای وقرمزی رنك کذا فی فرهنك محمودی ﴿ مع التاء * بدست ﴾ فتح دال
وسکون سین مهملتین ایله بعض نسخه ده کسر دال ایله ده منقولدر قارش معناسنه که
عربیده شبر دیرلر کسر شین ایله منوچهری در صفت اسب بیت بر تراز آخته پویه کند
چون عنکبوت * بر بدستی جای بر جولان کند چون بازن * حکیم سوزنی بیت
نبود از تصرف تو برون * یك بدست از زمین نه فلك * شیخ سعدی بیت بدستی
واکه دو مشتی نکنجد * چوانکشتی فرو برده بخاتم ﴿ برنجاست ﴾ فتح را وجیم وسین مهملتین
وسکون نون ایله برنجاسب مرقوم معناسنه بر اوتدر صاری چیچکی اولور بوی مادران
دخی دیرلر بعض معالجات ترکیبنه جزو ایدرلر لسان یونانیده ارطمیسا دیرلر ﴿ بست ﴾
سکون سین مهمله ایله یکرمی عدد معناسنه اولان بیست لفظندن اختصار اولنمشدر
﴿ بشاخت ﴾ کسر نون وفتح شین وسکون خاء معجمتین ایله بمعنی نصب کرد نشاندن
لفظندن فعل ماضی در حکیم فردوسی بیت باکرام شاهانه بنواختش * برخویش بر تخت
بنشاختش ﴿ بنشاست ﴾ کسر نون وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله بمعنی بنشست
یعنی جلوس کرد استاد منوچهری بیت فاخته کان همبر بنشاستند * نای زنان بر سر شاخ
چنار ﴿ بهشت ﴾ کسر ها وسکون شین معجمه ایله بمعنی بنهاد یعنی قودی خواجه حافظ
بیت در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را
﴿ بیخشت ﴾ سکون یای تحتانی وشین وکسر خاء معجمتین ایله نسخهٔ حسین وفایی ده
اغاج وغیری کوکیله قوپمش وقوپدی دیمکدر شمس فخری بیت چنان بنیاد ظلم از کشور
خویش * بفرمان الهی کرد بیخشت ﴿ بیدخت ﴾ سکون یای تحتانی وخاء معجمه وضم دال
مهمله ایله نام ستارهٔ زهره که ناهید دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بیست ﴾ سکون
یای تحتانی وسین مهمله ایله اوج معنایه در اول مرتبهٔ اعداده یکرمی عدددر که عربیده
عشرین دیرلر ابو المعانی بیت چارده ساله کرچه محبوبست * بیست ساله جوان
مطلوبست * ثانی بمعنی زیان رسیده حضرت مولانا قدس سره بیت صد هزاران کرك را
این مکر نیست * عاقبت رسوا شود این کرك بیست * ثالث مختصر بایست در شیخ
سعدی بیت دکر مرکب عقل را پویه نیست * بکیرد عنانش تحیر که بیست ﴿ بیلفت ﴾
سکون یای تحتانی وفا وضم لام ایله نام ستارهٔ زهره در کذا فی مجمع الفرس ﴿ مع الجیم * بجخ ﴾

سکون جیم فارسی وکسر باء موحده ایله بعض نسخه ده اخرینده جیم فارسی ایله درایکی
معنایه کلور اول مخفی سوبلمك که ترکیده فسلدی دیرلر ثانی برلفظدر که چوبانلر کچی نواخت
ایدرلر یعنی چغر لر نوایکی معنایه شمس فخری * قطعه * دردستهٔ انصاف جمال الحق
والدین * هرکز مخس ظلم نکویند به بجیج * ازمعدلتش کرك شبان همچو شبانان * خوانند
بز کان کله را جمله به بجیج ل برکنج ح سکون راء مهمله ونون وکسر کافله حلوای پشمینه وایری
شهدانه اولان نسنه یه دیرلر ل بج ح مجمع الفرسده بمعنی دیم چشم یعنی کوزده اولان چبق
وفرهنك جهانکیریده برنج معناسنه مسطوردر ل برنج ح معروف عربیده ارز دیرلر
فتح همزه وضم رایله اهل کیلان بغدای یرینه برنج تناول ایدرلر وجودانسانده امراض وعلل
تولد ایتدرمز و بغدای آدمی عمر طبیعی یه ایرشدرمز دیرلر شول مرتبه زعملری وار درکه
میته نوحه ایتدکده نان نخوردی چرامردی دیرلر کیلان شعراسندن بری دیمشدر بیت
مکش زرنج الم در جهان مخور کندم * برنج خور که نباشد از و ضرر پیدا ل بشنج ح
فتح شین معجمه وسکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده شکنج روی یعنی یوز بشوق که اختیارلق
وغضب سببی ایله چهره ده ظاهر اولور کتاب السامی فی الاسامیده چهره ده طراوت اولمیوب
خشکی اولمق معناسنده و بر روایتده عربیده کاف دیدکاری علتدر بوقول صحته اقربدر
ل بلاج ح لام والفله بوریا یعنی حصیر که فقرا و درویشان دوشنورلر کذا فی مجمع الفرس
ل بانج ح کسر لام ونونله برنسنه نك مقدار واندازه سنه دیرلر مثلا بانج فلان دیرلر مقدار
فلان دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل بنج ح سکون نونله بمعنی کره یعنی دوکم هرنه ده
اولورسه ابوالمعانی بیت برنیاید نالهٔ از ضعف جان فرسای دل * بنج باشد درکلو
هرآه دودآسای دل ل بیمارغنج ح فتح غین معجمه وسکون نونله اکثراوقاتده خسته اولوب
عمری خسته لکله چکن میرنظمی بیت هرکه شد مبتلای بیمارغنج * دست مشوید ازین سرای
سپنج ل مع اخاه * بنج ح سکون یای تحتانی ایله کوك واصل درخت که ریشه دخی دیرلر
شیخ سعدی بیت اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی * برآورند غلامان درخت او ازبیخ
اصل معناسنه طالب آملی * مثنوی * نشاندی بیخ ازیشان برد ریار * زاحوال همه عالم
خبردار * زخاصان بیخ او بیرون درکاه * ندیده هیچکه بیرون درکاه ل بیدسرخ ح قزل
سکوت معناسنه محمد یوسف بیت هرآن زمین که خورد آب جوی تیغ توشاید * که سرخ
بید برون آید ازمیانش ولرزد ل بیستاخ ح سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی کستاخ که بستاخ دخی دیرلر میرخسرو بیت بسیار شد این سخن فراخی *
زاندازه کذشت بیستاخی ل بکران چرخ ح حوران بهشت وستارکان کذا فی فرهنك
محمودی ل مع الدال المهملة * بخرد ح سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله عقللو دیمکدر
باخرد تقدیرنده حکیم سنایی بیت دوست دانی نه بنده مرخود را * این بود پیشه مرد
بخرد را ل بخفد ح فتح خاء معجمه وفا ایله بمعنی عطسه کند یعنی اقسرر مصدری خفیدن
کلور مثالك بیت چون بخفد صبح سعادت اثر * غالیه ساکردد باد سحر * کذا فی المؤید
واداة الفضلا و مجمع الفرسده بوزن نخورد بمعنی سرفه اوکسورك معناسنه در ل بدرود ح

سکون دال وضم راء مهملتین وواو معروفله وداع معناسنه ترکیده اسمالشمق دیرلر
خواجه حافظ بیت ماه کنعانی من مسند مصر آن توشد * وقت آنست که بدرود کنی زندانرا
حکیم اسدی بیت بکفت این وزار از مژه رود کرد * ببوسیدش ازمهر وبدرود کرد *
ل برسد ح فتح را وسین مهملتین ایله برکلمه در که لسان درویشانده جاریدر حق یتوره
معناسنه مولانا طوسی بیت کفتم از غمزه خدنکی بکدایان برسان * چشم برهم زد وکفتا
برسد ذره درویشان * وایریشور معناسنه رسیدندن فعل مضارعدر ل بسیچد ح کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سازکاری ایدر معناسنه فعل مضارعدر
مصدری بسیچیدن کلور حاضر وآماده ایتمك معناسنه استاد دقیقی بیت کنون رزم کردان
بسیچد همی * سرازرأی وتدبیر بیچد همی ل بشکرد ح سکون شین معجمه وراء مهمله
وفتح کاف فارسیله اصلنده شکرد ایدی که شکاریدندن مشتقدر باء زائده ادخال اولنمشدر
ل بشکلید ح سکون شین معجمه وکسر کاف ولامله طرنقله ویاخود تیرو بچق وقلمتراش ایله
یارلمك ودکن جامه یه یاپشوب یرتمق شمس فخری بیت خسرو رستم جدال زبدهٔ محمود
شاه * آنکه به پیکان تیرروی قمر بشکلید * استاد کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن
کوهرفروش * برزنخ پیلغوش نقطه زد وبشکلید * کذا فی تحفة الاحباب اما نسخهٔ
حسینی وفاییده بمعنی نشان ورخنه در که کنده باشد بسرناخن ویا بانکشت مسطوردر
ل بشلد ح کسر شین معجمه وفتح لامله بمعنی بجسپد ودرآویزد بمعنی اول حکیم ناصرخسرو
بیت آتش بپشك بجان دربشلد * چون توبجخرام دربشلی * وبمعنی ثانی ابوشکور
بیت که بی داورادا وری بکسلد * وکر بیکناه آنچه بد بشلد ل بنوند ح فتح نون اول وواو
وسکون ثانیله برنسنه یی بریرده طوتمق مثلا صویی کوزه ده صقلمق کبی کذا فی مجمع الفرس
ل بهبود ح سکون ها وضم باء موحده ایله ایولك وصف ایتمك وایو اولمق معناسنه میر
نظمی بیت بیهوده مده دردسترم بهرعلاج * زخم دل ما قابل بهبود نبود * ودخی اعلام
رجالدندر مرویدر که حضرت سلمان رضی الله عنه جنابنك اول اسم لطیفی بهبود ایدی
بعده سلمان تسمیه ایلدیلر ل بیجاد ح سکون یای تحتانی وفتح جیمله بیجاده دخی
دیرلر یاقوتك برنوعیدر بعضیلر یاقوت خرده سیدر دیدیلر بعضیلر لعل جنسندن وبعضیلر
فیروزه نوعندن دیدیلر وبعض لغتده کاهربا دیدیلر اصح جواهر خرده سیدر شمس فخری
کاهربا معناسنه درد یوبازمش بیت شمول معدلت اوبغایتی برسید * که ازتعرض کاهست
برحذر بیجاد * شعرای متأخرین چار ابرو دلبرك هنوز بلورمش خط لبنه دیمشلر ابوالمعانی
بیت درجهان مثلش دلارامی بنوده ایجاد * حسن آن مهرو بیفزوده بغایت بیجاد ل بید ح
سکون یای تحتانیله الثی معنایه کلور اول سکوت اغاجنه که عربیده صفصاف دیرلر محمد یوسف
* قطعه * بغیر بید که بالطبع رعشه داشت چه نخلست * که پرورد بزمان تو باغبانش
ولرزد * خیال کفت نه بیدست بالعرض متزلزل * باین دلیل که بادست هرزمانش ولرزد
ثانی بمعنی باشد حکیم فردوسی بیت میان بسته دارید و بیدار بید * همه درپناه جهاندار بید
ثالث مازندرانی بردیو آدیدر وله بیت نمایی مراجای دیو سپید * همان جان پولادغندی

وبید * غندی دخی دیوآدیدر رابع مترادف باددركه بادوبید دیرلر یعنی بیهوده وبی فائده دیمك وله بیت سخن كفتن او بوده باد وبید * كه بهرام دارش بایوان نوید * خامس بمعنی بود وباشید * وله بیت همه در پناه جهاندار وبید * خردمند بید وبی آزار بید * سادس اول قورتجغزدركه چوقه یه وكیجه یه دوشوب تباه ایدر تركیده كوه دیرلر مظفر هروی بیت هواچنان به برودت كه آدمی خواهد * كه همچو بید بموینه میشود پنهان * وزبان هندیده بر كتاب آدیدركه مذهب هندویان احكامنه مشتمل عقیدهٔ باطله لری بویله دركه اول كتاب آسماندن نازل اولمش اوله میرخسرو * مثنوی * زهی هندوزبانت مانده در بید * كه در محراب داری روی امید * كه آن شد كه از بیدت برآرم * زآبت سرخ بید ولاله كارم ك بیداد ع سكون یای تحتانیه ایله ایكی معنایه در اول معروف ظلم وجور معناسنه كه ظالمه بیداد كر دیرلر ثانی تركستانده بر شهر اسمیدر كه رستم آنی فتح ایلدی پادشاهنه كافور دیرلر مردم خوار بر كافر ایدی حكیم فردوسی بیت دزی بود ازمردم آباد بود * بجا نام او شهر بیداد بود * ك بیراد ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بیرواختیار وعمل مانده معناسنه میرنظمی بیت كه برمردمان كار بیداد بود * اكرچه كهن سال وبیراد بود ك بیرزد ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله وزاء معجمه ایله مجمع الفرسده اكه دیشندن چقان دمور خردهسی كه عربیده براده دیرلر ودخی بردارودر قبرجغه سورلر نفع حاصل ایدر ودیرلر كه اوزرینه قوناز وفرهنك جهانكیریده برنوع صمغدر مصطكی یه مشابه عسل كبی صافی وبی غش اولور وغایت تیز بویدر طبیعتی حار ویابسدر عرق النسا ونقرسه نافعدر وادرار حیض ایدر آكا بیرزه وبیرزی دخی دیرلر ك بیركند ع سكون یای تحتانی وراء مهمله ونون وفتح كافله بر شهر آدیدر معربی برجنددر پور بهای جامی * قطعهٔ دیكرازان بنده برد * در نیشابور آن پلید بدسیر * خواند بر ترشیزیان وبكمنی * زعفران بیركندی كردجر ك بیمند ع سكون یای تحتانی ونون وفتح میمله چاقلدق كه دكرمان طاشی اوزرینه قورلر دانه یی تدریجله دوكمك ایچون وغیریده دخی اولور میرنظمی بیت درونش آسیاب باددارد * زبانش دردهان یودست بیمند * ك بینند ع سكون یای تحتانی ونون ثانی وفتح نون اول ایله بمعنی امید وامیدواری ودخی جمع فعل مضارعدر كورورلر دیمك اولور ك بیند ع سكون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه در اول امید طوتار ثانی كره وعده معناسنه بو ایكی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت چرخ صاحبقرانی زو بیند * وین سخن فاش كفته ام بیند * بیند اوّل امیدناك وثانی چند وكرت دیمكدر ثالث مفرد فعل مضارعدر كورر دیمكدر ك بیند ع فتح یای تحتانی وسكون نونله بوزن كی اند بمعنی هستند حكیم انوری بیت چه بزرگی بوددران به بیند * هم درین آشیان ومأوی جای ك بیورد ع سكون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله بوزن بیدرد ایكی معنایه در اول تورانی بر مبارز نامیدر كه افراسیاب پیران ویسه امدادنه كوندرمشیدی ثانی بر نهر اسمیدر كه مشهوردی بایورد دریا ورد دخی دیرلر ك بیهود ع سكون یای تحتانی وضم هاء وواو مجهول ایله آتشدن اثواب صرادوب یانمغه قریب اولمغه دیرلر شمس فخری بیت كفتند بلاراكه تن وجان

وجان عدو سوز * كفتا كه چه وقتست هنوزانچه به بیهود ك مع الراء المهمله * بتیار ع سكون تاء مثناة ایله ك بتسیار ع كسر تاء مثناة وسكون سین مهمله وفتح یای تحتانیه ایله حكیم اسدی بلا معناسنه نقل ایلمشدر ك برادر ع حقیقتا قرنداش معناسنه در شیخ سعدی بیت جهان ای برادر نماند بكس * دل اندر جهان آفرین بند وبس * مولانا جامی در یوسف زلیخا بیت برادر یوسف آن نوردودیده * زكم سالی بصحرا كم رسیده * مولانا هاتفی در لیلی ومجنون بیت صد بار بود سك موافق * بهتر زبرادر منافق ك برادركهتر ع كسر كافله كوچك قرنداش ك برادرمهتر ع كسر میمله بیوك قرنداش ك برادرنكر ع سكون نون وفتح كاف فارسیله اوكی قرنداش فارسیده بونلر ایچون مخصوص اسم یوقدر چغتاییده كوچك قرنداشه كسر الفله اینی دیرلر كتاب سبعهٔ سیاره ده یدی اقلیم شاهلری كلوب بهرام كور قصر یاپدقلری یرده كلور بیت اینی یانكلیغ ریا اوغول یانكلیغ * شهغه خدمت قیلوردا قول یانكلیغ * یانكلیغ كبی دیمكدر ك براز ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله نیكویی وزیبایی وپیرایه ولطافت معناسنه در ك بستار ع سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله سست ونا استوار معناسنه حكیم ناصرخسرو بیت عروة الوثقی حقیقت مهر فرزندان اوست * سیمقست انكس اندرعهد او بستار نیست ك بسیار ع كثرتی بیاندر هرنه ده اولورسه مخصوص چوق معناسنه مولانا عرفی * قطعه * در محبت درد اكر بعد دوا بسیار نیست * ریش اكرناسور شد الماس دربازار نیست * كرد لم تنكیست وخونم تلخ عرفی باك نیست * دیده را هر آشنا وكریهٔ بسیار نیست * عربیده كی كثیر معناسنه در چغتای لسانده قالین ودخی كوب دیرلر فرهاد نامه ده فرهاد هنوز طفل ایكن وصفنده دیركه بیت كیم اینسا درد دینی آزآز روایت * قیلیب اول درد آنكا كوب كوب سرایت ك بشار ع فتح شین معجمه ایله بش معنایه كلور اول بمعنی نثار یعنی اول نسنه كه صاچلور تاج الدین بخاری بیت صاحبا هرنكتهٔ توبه زكنج سیم وزر * لعل ومروارید برلعل كهربار ت بشار * شمس فخری بیت بشیر بادصبا مژدهٔ كل آورده * همی فشاند در پایش ابر وشاخ بشار * ثانی پابند وكرفتار معناسنه میرخسرو بیت هرضعیفی كی جهد ازپای بند آب وكل * پیل بیجان شود چون در وحل كردد بشاد * وله بیت بشر مباد كه كرد دبدست حرص اسیر * مكس مباد كه ماند میان شهد بشار * ثالث بمعنی لمس یعنی ال صوروب بر نسنه یی یوقلمق استاد فرخی بیت هنوز پیشرو وسیان بطوع نكرد * ركاب اورا بتكو بدست خویش بشار * رابع بمعنی زركوب خامس نسخهٔ حسین وفائیده وحكیم اسدی نسخه سنده بمعنی كوفته وامانده یو معنایه مسعود سعد سلمان بیت امروز بت پرستان هستند بیكمان * در بیشه ها خزیده ودرغارها بشار ك بغار ع فتح غین معجمه ایله بمعنی آب روان ك بكمار ع ضم كاف ایله امر صیغه سیدر بمعنی مستولی كن رشید الدین وطواط بیت باز كردان زحرب لشكر خویش * بردل از لهو لشكر بكمار ك بناكر ع معمار معناسنه اصلی بناكار دركه كركاردن مخففدر ایدیجی معناسنه چوق یرده واقعدر ك بهار ع ولایت هندوستانده شهر دهلینك جانب شرقیسنده واقع بر شهردركه آندن جنوب ولایت بنكاله یه وارلیلوراول ولایتك دارالملكی در

میر خسرو بیت کرانی سعیهش بس که سوی شرق افتاد * فرود کشت بهار و بلند شد غزنین
کی بهتر کی ایورك دیمکدر که به ایو ترادات تفضیلدر معنای ترکیب یکرك اولور محمد رضا
بیت کیفیت بزم تو ملالست امشب * هجران تو بهتر ز وصالست امشب کی بیار کی کتور
معناسنه صیغهٔ امردر اصلی آردر آوردندن حرف باء مکسوره ادخال اولنوب بار اولدی
تلفظنده نوع ثقلت اولمغین حرف راء بدل یای تحتانی کتوروب بیار دیدیلر از ساقی نامهٔ اقدسی
بیت پی سر وحدت بهر سو مرو * بیا راز سر بسته از خم شنو کی بیجکر کی سکون یای
تحتانی وکسر جیمله قورقق عربیده کی جبان معناسن افاده ایدر مولانا هاتفی بیت نیم
بیجکرهم که ترسم زجنك * وزان چنك پایم در آید بسنك کی بیخاور کی سکون یای تحتانی
وفتح خاء معجمه وواو ایله کوکلی اغاج تناور ترکیبی کبیدر اصلی بیخ آوردر متصل یازلمق
رسم اولنمشدر کذا فی المجمع کی بیدار کی اویانق ومتیقظ معناسنه مولانا صائب بیت
تا کی غبار هستی موهوم چون حباب * صائب بجاب دیدهٔ بیدار من شود * ودخی آگاه
ومتنبه معناسنه وله بیت دست بیدار دلان آبله فرسود شده است * تا ازین خانهٔ
تاریك دری یافته اند * چغتای لساننده اویقاغ دیرلر اویانق دیمکدر سبعهٔ سیاره ده
معراج وصفنده بیت دهر شور وشردین آسوده * کونکلی اویقاغ و کوزی اویقوده *
واویاغ دخی دیرلر سبعهٔ سیاره ده بیت خواجه بیلای که مست ایرو ریاساغ * یا نیمه
اویقوده ایرو یار اویاغ کی بید انجیر کی ترکیبدر کنه اوتی عربیده کسر خا وسکون را وفتح واو ایله
خروع دیرلر تخمنك یاغن چیقاروب زیتون یاغی کبی چراغده یاقرلر کی بیدستر کی سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بحری بر حیواندر قره ده دخی تعیش ایدر سك بحرینه
دیرلر وسك آبی ده دینلور ترکیده قوندوز دیدکلری حیواندر خایه سن بعض معالجه یه
ادخال ایدرلر اخراج ریح ودفع امراض بلغمیه وسوداویه نافعدر جند بیدستر وجند یا دستر
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بینام هم کنونش چو بیدستر خصی * آن بد گهر شغا لك توسن
رك استرك کی بیر کی سکون یای تحتانیله بوزن شیر ایکی معنایه در اول بمعنی صاعقه که ترکیده یلدرم
دیرلر کذا فی الصحاح بو معنایه استاد دقیقی * قطعه * تو آن ابری که تا ساید شب و روز *
زبازیدن چنان چون از کمان تیر * ببازی بر کف دلخواه چون زر * چنان چون بر سر بدخواه جز بیر
ثانی بمعنی جامه خواب شمس فخری بیت تو آن شهی که همیشه عات میکویند * مسافران
همه در راه وخفتکان در بیر کی بیر و بار کی حضرت جناب باری جل ذکره اسماء شریفه سندندر
کی بیزار کی سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اوصانق وترك ایتمك معناسنه مولانا بزمی
بیت دل نی الم عشق تولذت نشناسد * بیزارم از آن دل که محبت نشناسد * چغتای لساننده
اوسال دیرلر کی بیزر کی اقجه سز یعنی مفلس وجری دیمکدر نتکم ضروب امثالده دیمشلردر
زر زر کشد بیزری در دسر کی بیستار کی سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله سوز اراسنده برسوزی متصل تکرار ایلمك بعض آدم بر سوزی مرکز کلام
ایدینوب هر سوزنده انی ایراد ایدر فرهنك جهانکیریده بیستار برلفظ در بهمان وفلان کبی
فلانی وبهمانی گاه متتابع وگاهی مفردا ایراد ایدرلر کذلك باستار وبیستار دیرلر بود دخی گاه

گاه متتابع وگاه بمفرد اولور کی بیسر کی سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بر نوع
شکاری قوشدر بیغو وشکره یه مشابه اما انلردن تیز پردر یعنی یك اوچار بیسره دخی دیرلر
کی بیسور کی سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله بر شهرك اسمیدر حکیم زجاجی بیت
بجایی که بیسور بدنام او * فرود آمدند آن دو خیل کران کی بیشتر کی ارتوق معناسنه که
بیش زیاده وتر معلوم صائب تبریزی بیت پیران تلاش رزق فزون از جوان کنند *
حرص کدا شود طرف شام بیشتر کی بیشکار کی سکون یا وشین معجمه وفتح کاف ایله اجرتسز
ایش ایشلتمك رشید الدین وطواط بیت قهرت ار مجتهد شود ببرد * آسمان را بسخره
وبیشکار کی بیکار کی ترکیبدر بکار دیدکاری لوند هرزه کرد روزگارکه بر یرده مسکن وقرار
طوتمیوب ایشسز شهر بشهر قریه بقریه خانه بخانه کزوب لقمه جیلك ایدر ودخی
درویشان اسلوبنده اولوب درویشلکده علاقه سی اولمیانه دیرلر صائبك بو بیتی محلنه مناسب
اولمغله ایراد اولندی بیت بیکاری وتوکل دوست از مروت * بر دوش خلق مفکن
زنهار بار خود را کی بیمار کی خسته ومریض وعلیل معناسنه که مقابلی تندرستدر مولانا
عرفی بیت کفن بیاور وتابوت وجامه نیلی کن * که روزگار طبیب است وعافیت بیمار
واستعاره طریقیله چشم دلبرانه ده بیمار دینلور اما خسته دینلمز صائب بیت دوستان
آینهٔ صورت احوال همند * من خراب تو ام وچشم تو بیمار منست کی بیمر کی سکون یای
تحتانی وفتح میمله بیحدوبی اندازه معناسنه میر نظمی بیت نمانده فکر خاطر عقل در سر
کشیده جان بی فر درد بیمر کی بیور کی سکون یای تحتانی وفتح واو ایله اوچ معنایه در اول
اون بیك عدده دیرلر اسمدر حکیم فردوسی بیت کجا بیور آن پهلوانی شمار * بود
در زبان دری ده هزار * وله بیت سپه بود بیور سوی کارزار * که بیور بود در عدد ده هزار
بولغتی بو معنایه محمود بیسا خوانی باء فارسیله تصحیح ایلمش ثانی نام ضحاکدر که بیوراسب
لفظندن مختصردر حکیم فردوسی بیت نه من پیش دارم ز جمشید فر * که ببرید بیور
میانش بار * ثالث هرنسنه که مصور اوله جوز کبی وطوب کبی آکا دیرلر بو معنا فرهنك
جهانکیریده مسطور در کی مع الزاء المعجمه * براز کی بوزن دراز اوکوزك بویندروغنه
بغلدقلری قایش پارسنه دیرلر کی بز کی بوزن دز زنبور دیدکاری صاری آری معناسنه
حکیم خاقانی بیت شاید اکر در حرم سك ندهد آب دست * زیبد اکر در آورم بز نبود
میوه چین کی بساز کی ساختن لفظندن صیغهٔ امردر روز معناسنه ومحل تمنی ده دخی
استعمال اولنور شاعر بیت بساز کار مرا ای خدای بنده نواز * که تست هر دو جهان
چاره ساز بی انباز * لمحرره * مصرع * ای خدای کارساز کار شعوری بساز کی بلاز کی
بوزن پیاز بی سبب وبی تقریب معناسنه پور بهای جامی بیت بود زاهد بلاز وشد فاسق
امردی دید شد بدو عاشق کی بنیز کی کسر نون وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه در اول
بمعنی هرگز حکیم ازرقی بیت در مدح ناکسان نکنم کهنه بن بنیز * زان پاك نایدم که بود کهنه
پیرهن * ثانی بمعنی نیز حکیم قطران ارموی بیت اگر باز آیدم دلبر نبیند چشم بنیز از جان * اگر
باز آیدم جانان نبیند چشم بنیز از دل * ثالث بمعنی زور حکیم فردوسی بیت اسیران

وازخواسته چند خیز * فرستاد نزدیك خسرو بنیز کی بهروز نی سكون ها وضم راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بلاور کبود درکه غایت خوش رنکدر اما کم بهادر ثانی کندر
هندیدر واعلام رجالدن دخی اولور کی بیروز نی سكون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله
ایکی معنایه در اول بی طالع و بی نصیب ثانی فرهنك جهانکیریده بر نوع یشل طاشدر زمرده
مشابه اما کم بهادر حضرت مولانا قدس سره بیت چنان مستم چنان مستم من امروز *
که پیروزه ندانم من زبیروز کی بیمارخیز نی خسته لکدن هنوز قالقمش کسنه میر نظمی
بیت چه باشد سود وصلت در دحسرت اینقدر باشد * زنعمتهای زیبا را تمتع نیست بیمار
خیز کی بیواز نی سكون یای تحتانی وفتح واو ایله یعنی اجابت وجواب ویرمك والتماسی قبول
ایلمك معناسنه بهرامی بیت باامید رفتم بدرکاه او * امید مرا جمله بیواز کرد * استاد لطیفی
بیت خداوندا دعایم باز بیواز کی مع السین المهمله بخس نی
سكون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول نرمی بیتی یعنی بورون یومشقی ثانی صسی
یعنی کوشکلك کذا فی فرهنك جهانکیری کی برجیس نی فرهنك جهانکیریده باء مکسوره
ایله نام ستاره مشتری مسطور در مختاری بیت خوانده نظم وصال را برجیس * کشته
تیر فراق را برجاس کی باتیس نی سكون لام وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله بر دارو
آدیدر کی بلکس نی سكون لام وکسر کاف ایله یعنی سر دیوار کذا فی مجمع الفرس کی بیرلاس نی
سكون یای تحتانی وراء مهمله ایله چغتای طائفه سندن بر قبیله آدیدر برلاس دخی دیرلر
میر علیشیر بیت ای یوزنك لوحه سی محفوظ آیت ام الکتاب * تو عمادی بیرلاس اولوسیدین
سینیك یك آفتاب کی بیکس نی معروف حامیسی ومعینی اولمین کسنه شاعر بیت کسوه
بیکسانی ومن بیکسم * کرم دست کیری بجای رسم کی مع الشین المعجمه * براش نی فتح راء
مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده یعنی پاشیدن وفروشاندن یعنی صاچمق ودخی اشاغی قومق
معناسنه صیغه امر اولور کی بریش نی کسر راء مهمله وسكون یای تحتانیه ایله آیرمق
وطاغتمق معناسنه صیغه امر در ابوالمعانی بیت بریش زلف سیاهت زبوی مشکینش
رسد بعاشق دلخسته راحیات ابد کی بلاش نی بی سبب وبی تقریب معناسنه که بلاش
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کی بناکوش نی قولاق یاشی شعرا شعرلرنده چوق
استعمال ایلمشلردر از انجمله مولانا صائب بیت از خجلت روی تو که سرجوش بهارست
شبنم عرق شرم بناکوش بهارست * وقولاغك کوپه طاقجق یری شیخ سعدی بیت انکشت
خوبروی وبناکوش دلفریب * بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدست کی بندش نی سكون
نون وکسر دال مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده آکلمش وطوب اولمش پنبه که اکیر ملك ایچون
حاضر لنمش اوله غنده وغندش وکندش وهندك دخی دیرلر کی بیدموش نی اغاجی بتر
برشکوفه در بیدمشك ومشك بید وکربه بید دخی دیرلر کذا فی المؤید خواجوی کرمانی
بیت چو بیرون رمد کربه بیدموش * چمن بشکفد لاله از چار سوش کی بیش موش نی
بیچانه مشابه بر جانوردر بیش بیراغی التنده مکان ایدر بعض نسخه ده تریاك بیشدر دیمشلر
کذا فی مجمع الفرس کی بیش نی سكون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول زیاده معناسنه که

که مقابلی کم در اردق اکسك دیمکدر بیش وکم دیرلر حکیم اسدی بیت اباهای الوان زصد کونه
بیش * بخوانهای زرین نهادند پیش * ثانی بر کوکدر جدواره بکزر انجق فرقی بودر که
جدواری قیروب واصلدوب کاغده سورلدکده بنفشی رنك اولور بیش قرامتوق
اولور وصاری اولور و بر فرقی دخی جدوار رومیده بوستانجی کلاهی کبی دپه سی پك سوری
اولمزدکرمیرك اولور دیمشلر با لته جی کلاهی کبی سوری اولور جدوارك خاصه سی سموماتی
دفع ایدر بیش کندوسی زهردر معتاد اولمین آدم بر قیراطدن زیاده تناول اینسه هلاك
ایتمك احتمالی اولور سند ولایتنده چوق اولور شهر هلاهل طاغلرنده اکثر بتر اول دیار خلقی
تازه ایکن یرلر ضرر ایتمز ایمش اوچ نوع اولور بر نوعی اکلیل الملکدن ایری عقده لری اولور
سنبول هندی اراسنده بولنور اکا فرون سنبلی وهلاهل دخی دیرلر بیاض نقطه لری واردر
کندو سیاه رنکدر بر نوعی دخی یشل رنکه قریب بوزرق اولور سیاه نقطه لری اولور
مامیران کوکنه بکزر بر نوعی دخی سیاه رنکدر صارویه مائل عقده لو در قامش کوکی کبی
بو نوعی غایت مهلکدر بونکله برص وجذام علتلرینه علاج ایدرلر کذا فی کتب مفردات طب
کی بینوش نی سكون یای تحتانی وضم نونله صیغه امردر دکله دیمك معناسنه طالب
آملی بیت مشکین رقم بیان طالب * سرجوش طبیعتست بینوش کی مع الغین المعجمه *
کی بریغ نی کسر راء مهمله وسكون یای تحتانیه ایله بوزن دریغ نسخه حسین وفایده خوشه
انکوردر باشد یعنی اوزم صالقمی کی بزاغ نی فتح زاء معجمه ایله بر آلتدر آنکله آیینه وقلیج
پاسلرین آچرلر عربیده مصقله دیرلر منصور شیرازی بیت دهد صباحمه آیینه رخت
کاز ا* بود ز خاطر شاه فلك محل بزاغ کی مع الكاف * ببتك نی سكون باء موحده وفتح
تاء مثناة ایله اوزم وخرما صالقمنك بر پارچه سی که بر قاچ دانه لو اولور زبان قزوینی ده
ازغ دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کی بجشاك نی فتح جیم فارسی وشین معجمه ایله نعلبند
معناسنه در بعض فرهنکده علاف معناسنه کی بلسك نی سكون لام وفتح سین مهمله ایله
بعض نسخه ده کسر لام وسكون سین ایله بوامحدر بردمور مشدر باشی یصی اولور آنکله
تنور ده آتش قاریشدررلر ویا پوشن خمیر پاره لرین قوپاروب پاك ایدرلر وکاهی تنوراوزرینه
قویوب بریان اصارلر استاد فتوحی بیت در تنور وپل بادا دشمنت * از بلسك وخینود
آویخته کی بلاك نی فتح لامله ایکی معنایه در اول نسخه میرزا ابراهیمده جامه نوشرفنامه ده
هر نسنه که مشاهده سی خوشنما اوله وفرهنك جهانکیریده یعنی نوباوه وهرنه که تازه وتر
اولوب کورمه سنده لطافت اوله وطبیعت حظ ایده ثانی تحفه وهدیه معناسنه در خواجه
سلمان بیت خار وخاشاك فضایت میفرستد هر صباح * کلشن فردوس را فراش را رسم
بلاك کی بلاك نی سكون لامله بوزن سلاك مجمع الفرسده یعنی شراره آتش بو معنایه
میر نظمی بیت در شب هجران عالم پرضیا * از شعاع بلاك دود آهما * وکسر لامله بر نسنه یه
یاپشوب ایلتمك معناسنه در کی بلکاك نی سكون لام وفتح کافله آب نیم کرم یعنی ایلنمش
صو بلکل دخی دیرلر میر نظمی بیت کاه بلکاك کاه آب کرم شد * اشك خون آلود ماکز
چشم شد کی بمنك نی فتح میم وسكون نونله غم واندوه وتنکی دل معناسنه در کی بهترك نی

سکون ها و فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله زیاده یوجه رکه یمك اولور که بیارک بـ فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله بلبله بکزر بر قوشدر بعض نسخه‌ده زاء معجمه ایله واقعدر که بیرشك بـ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح راء مهمله ایله بی عار وغیرت وبی حمیت معناسنه که بیسراك بـ سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده اشتر بچهٔ یکساله ودوساله یعنی بریاشنده و ایکی یاشنده دوه یاوریسی امیر معزی بیت پیوسته در چشم ودلم در آب وآتش منزلم * بر بیسراك محملم بر کوه وصحرا کام زن * بعض نسخه‌ده ارکك وتولی دوه‌یه دیرلر شیخ نظامی بیت هزاران نخستین ازو بیسراك * بکشتی کشی کوه را کرده خاك * وفرهنك جهانکیریده شتر جوان قوی بدن معناسنه کمال اسمعیل در قسمیه بیت به بیسراك شب آهنك واولك ترکی روز * که زیر سبزهٔ کردون همی کنند افسار حکیم اسدی بیت دکر چارصد بختیٔ بیسراك * بصندوق وقماشان همه سیم پاك * بعض نسخه‌ده اول اشتره دیرلر که اناسی ناقهٔ عربی وباباسی اوربجلی یعنی بغور اوله وشرفنامه‌ده خر کره‌یه‌ده دیرلر که بیمار باریك بـ اینجه اغری دیدکاری علت که عربیده سل دیرلر که بیوك بـ ضم یای تحتانی وسکون واو ایله بمعنی عروس فخر کورکانی * مثنوی * همه ساز عروسی کرده شهرو * بیوکش ویسه وداماد ویرو * زن وویرو بو دشایسته جوهر * بیوکی من بود بایسته دختر * در وخرم بیوکان وحسودان * بیوك دختران داماد پوران * شمس فخری بیت مال ودانش عروس وداماد ست * سوی داماد نیست میل بیوك که بیهزك بـ سکون یای تحتانی وفتح ها وزاء معجمه ایله فرس قدیمده کبیسا اعتبار اولنیوب هر یوز یکرمی سنه‌ده بر سنه زیاده ایدوب اول سنه‌یی اون اوچ آی اعتبار ایدوب اول آیی تماما عید ایدرلر اکا بیهزج دخی دیرلر بعده جلال الدین ملکشاه سلجوقی اول عادتی ابطال ایدوب تاریخ جلالی دیدکاری حسابی کبیسا اعتباریله ضبط تاریخ ایلدیلر شاعر دیمشدر بیت شها بلهنت روز وشب قدر وعید * همه سال وماهیت شود بیهزك * ومعتبر لغتلرده مسطوردر که فارسیان قبل الاسلام هر یوز یکرمی سالده بر سالی کبیسا اعتبار ایدوب اول سالی اون اوچ آی اعتبار ایدوب اکا بیهزك دیرلر واول سالی ایکی اردی بهشت طوتارلر وتفاوت سنه اعتبار ایتدکاری قنقی پادشاهك زماننده واقع اولورسه انك عظمت وشوکتنه دلیل ایدرلر واکا اعظم سلاطین دیرلر اول حدده عقیده‌لری بویله درکه بو سال واقع اولمز الا بری شوکت پادشاه زماننده اولور حتی شاه نوشیروان زماننده اولدی دیرلر بو معنایه شهریاری دیمشدر بیت زد ورچرخ تراعمر آنقدر بادا * که بیهزك سزدش عمر نوح وصد چون آن که مع الکاف الفارسی * بچشك بـ کسر جیم فارسی وسکون شین معجمه وکاف موقوفه ایله طبیعت معناسنه که بزشك دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت دردم چه بود که هیچ نماند * حال دل من بچشك ودرمال * حکیم خاقانی بیت هم رنك ز رشك شد سر شکم * بکشادرك مجر بچشکم که برنك بـ فتح راء مهمله وسکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ذخیره وجرس وکلید معنالرینه مسطوردر وبعض نسخه‌ده کلید معناسنه زاء معجمه ایله مرویدر وضمتین ایله ذخیره معناسنه ودخی بر ولایت اسمیدر که قطب جنوبی اوزرنه

اوزرنه طلوع ایدر نتکیم دیمشلردر بیت قطب عالم چو شهر ما بودست * کو بیا شهر ماست شهر برنك * فرهنك جهانکیریده حبوبات‌دن بر نوعدر که ادویه‌یه ادخال ایدرلر کابلدن کلور برنك کابلی دیرلر که برنك بـ کسر راء مهمله وسکون نونله برنج کابلید وکذا فی مجمع الفرس که بزشك بـ کسر زاء وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب وجراح معنالرینه‌در نتکیم ابیات مشهدی دلالت ایدر بعض اصحاب فرهنك باء فارسیله تصحیح ایلمشلر جیم ایله بجشك دخی دیرلر حکیم معناسنه ناصر خسرو بیت عرب برره شعر دارد سواری * بزشکی کزیدند مردان یونان * یعنی طبیب حکیم اسدی * مثنوی * خورش باید از میزبان کونه کون * نه کفتن کزین کم خورد زان فزون * اکرچه بود میزبان خوش زبان * بزشکی نه خوب آمد از میزبان * یعنی جراح حکیم ازرقی بیت باد خوار زمی چو سنکین دل بزشك ودستکار * جیب برجستان دارد آستین بر نیشتر که بستر آهنك بـ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یورغان ودوشك چارشبی استاد لبیبی بیت خوشا حال لحاف وبستر آهنك * که میکیرند هر شب دربرت تنك که بشلنك بـ سکون شین معجمه ونون وفتح لامله هندوستانده بر قلعه آدیدر استاد عنصری * قطعه * بکوه ساوه ز تو مرك بر نخواهد کشت * همی برآید در روی تو از وآژنك * اکر بخواهی بردشت ساوه بنشینی * وکر بخواهی درشوی بقلعهٔ بشلنك که بید برك بـ بر نوع اوقدر ده‌رنی سکوت بیراغنه بکزر حکیم فردوسی بیت یکی بید برکی نشاندن بتیر * که از سهم او تیر چرخست پیر * بو معنایه خواجوی کرمانی بیت ز ترکش کرده بیرون شاهزاده * چو آتش بید برکی آب داده * حکیم اسدینك بو بیتنده ظاهردر بیت خدایی که پیکانش بد بید برك * فرو دوخت بر تارك ترك ترك * وبر نوع نیزه‌یه‌ده دیرلر شیخ نظامی بیت درآمد ز بحران سر بید برك * کشاده برو روزن درع ترك که بیرنك بـ سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله شخص هیولایی یعنی بر نسنه‌نك اصل وترکیبی وبنیادی ونقاشك تصویردن اول ایلدوکی رسمنه دیرلر شمس فخری بیت خدایکانی وشاهی که رسم خانهٔ او * کشید بار دکر عدل وداد را بیرنك * یعنی اصل وترکیب حکیم سنائی بیت آنکه بیرنك زد ترا بیرنك * باز نستاند از تو هر کز رنك که بیناسك بـ سکون یای تحتانی وفتح نون وسین مهمله ایله بمعنی دریچه کذا فی مجمع الفرس که مع اللام * بر نجشمال بـ کسر راء مهمله وجیم وسکون نون وشین معجمه ایله مرغن دیدکاری طعامدر که روغن وشکر ایله مالیده وآمیخته اولنمش برنج که بسمل بـ سکون سین مهمله وکسر میمله بوغزلنمش مذبوح معناسنه خواجه آصفی بیت قاتل من چشم می بندد دم بسمل مرا * تا بماند حسرت دیدار او در دل مرا * وتمام بوغزلنمامش اولسه نیم بسمل دیرلر شاعر نکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام در دام تو * یا بکش یادانه‌ده یا از کفت آزاد کن * وتیغله کشته اولانه‌ده دیرلر قطب الدین یزدی بیت بسمل خنجر اخلاص شوار میخواهی * که بتیغ ملك الموت نکردی مردار که بشبول بـ سکون شین معجمه وضم باء فارسیله صیغهٔ امردر پراکنده وپریشان کن دیمك اولور شرف شفروه بیت آن کیسوی مشکبار خویش بشبول * وان جزع کهر فشان چو دریا کن که بشکل بـ

سکون شین معجمه وفتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی غم واندوه ثانی قورجق صاج
معناسنه ل بشکول ع سکون شین معجمه وضم کافله بمعنی مرد جلد وهوشیار وقوی
درکار حکیم اسدی بیت بهرکار بیدار وبشکول باش * بدل دشمن خواب فرغول باش
ل بشول ع ضم شین معجمه ایله بمعنی ببین وبدان حکیم انوری در هجو قاضی کیرنك بیت
زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاهه دول * اثیرالدین اخسیکتی
بیت حشمتش آنجا کذار ونامیه را کوشمال * لقمه بشولی نکرد خار ببزم رطب *
ل بلال ع آزربویه دیدکاری ریحاندر ودخی بردکن کوکیدرکه شیرازده چوبك اشنان
دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل بلکل ع سکون لام وفتح کافله بمعنی بلکاء مرقوم یعنی آب
نیم کرم ل بل ع بهل لفظندن اختصار اولنمشدر یعنی کیج وقو استاد اغاجی دیمشدر بیت
بل تا جکرم خشك شود آب نماند * برروی من آبست کز رود جله توان کرد * بو معنانی
مؤید شمس فخری بیت خواست شه تاکه دست او کیرد * کفت چرخ اوکه باشد ای شه بل
مشرف شفروه بیت خرسندم از کسی بغرض غلیتم کنند * بل تا کنند بزخم زبان جامه
شوی من * حکیم سنائی بیت بل تا کف پای تو ببوسم * انکار که مهر لا لکائیم ل بهل ع
زیادهٔ هایله ده اول معنایه در ل بیخال ع سکون یای وفتح خاء معجمه ایله سرکین مرغ
یعنی طاوق وسائر قوش ترسی عربیده ذرق الطیر دیرلر شمس فخری بیت همای ظل
ورا احتیاج ظل نبود * که ملك بخشد هرجا که بفکند بیخال ل بیدمال ع سکون یای تحتانی
ودال وفتح میمله قلیج وخنجر وامثالی نسنه‌لری پاسدن آچوق سکوت اغاجیله معتاد
اولمغین اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر میرخسرو بیت بین مدح عادلی که بعهدش زاینی
آزاد بود تیغ چو سوسن ز بیدمال ل بیغال ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله
یعنی نیزه که عربیده رمح دیدکاری در ابوالمعانی بیت شود بر آتش قهرش چو سیخ مرغ کباب
زند چو سینهٔ اعدا بطعنهٔ بیغال ل بیل ع سکون یای تحتانیله اوچ معنایه در اول باغبانلرك
اول یا می دموریدرکه اغاجه چکیروب باغ وبوستان قازرلر عربیده مردیرلر فتح میمله شیخ
سعدی بیت سر چشمه باید کرفتن به بیل * چو پرشد نشاید کذشتن به پیل * ثانی
کمیلرده‌کی کمی یورتدکاری کورك کبی اوزون اغاج امیرخسرو بیت موج شوی جاریه
میبرد دست * بیل بسبلیش همیکرد پست * ثالث به هندی که بل دخی دیرلر اندن خوش
مربا بشورر لر ل بیهمال ع سکون یای تحتانی وضم هایله بمعنی بیمثل وبی همتا که همال
نظیر وعدیل معناسنه در ابوالمعانی بیت بجود وفضل وکرم درجهان بی مانند * بروز رزم
عدو اوست بیهمال ونظیر ل مع المیم * بجم ع فتح جیم فارسیله کارم نظام داشت معناسنه
یعنی ایشم صورت بولدی دیمکدر شاکر بخاری بیت چرا نه شکر کنم نعمت ترا شب وروز
که از تو اخترمن سعد کشت وکار بجم * ودخی چمیدن لفظندن اسم مصدردر نازایله صالنمق
معناسنه شیخ سعدی بیت یکی سر برآر از کریبان غم * بارام دل با جوانان بچم ل برسام ع
سکون راء وفتح سین مهملتین ایله بر علتدر سینه‌ده اولور عربیده ذات الصدر دیرلر
ل برندکام ع فتح راء ودال مهملتین وسکون نونله برداور ربا بونه کاو دخی دیرلر ل برشم ع کسر

کسر راء مهمله وشین معجمه وسکون یای تحتانیله ابریشم وساز قللری کمال بخندی بیت
می باواز بریشم خور کمال * مطربی کر آیدت روزی بجنك ل بستام ع سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی بسد عربیده مرجان دیدکلری امیرخسرو بیت جهان که
نزد خردمند دفتر محکست * بنیم خنده نیرزد ازان لب بستام ل بشتالم ع سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ولامله مجمع الفرسده بمعنی طفیل یعنی دعوتسز طعامه حاضر اولان
ل بشتام ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی طفیل
مسطوردر ل بشخشم ع فتح شینین وسکون خاء معجمات ایله بمعنی لغزیدن یعنی سورجمك
حکیم سنائی بیت آن خوش از نفس وشهوت وشره است * ورنه جانی بشخشم وتبه است
ل بشکم ع سکون شین معجمه وفتح کافله صفه معناسنه شهاب الدین مؤید بیت
خانهٔ چون سرای جان خرم * بشکمش غیرت فضای ارم ل بغم ع فتح فایله بمعنی دلتنك
وفرومانده کذا فی مجمع الفرس ل بهرام ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی روزه یعنی
اوروج ل بیاکنم ع فتح یا وکاف فارسی ونونله بمعنی برکنم کذا فی شرفنامه ل بیدخام ع
یعنی عود خام ایضا منه ل بیرم ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله کرده دیدکاری
طعامدر ل بیم ع سکون یای تحتانی ایله خوف وهراس شاعر بیت هم اندر زمان
زوی او شد سفید * مرا ای خداوند بیم وامید ل بی نام ع ایکی معنایه در اول اورته
پرمق التنده اولان پرمق که ترکیده دخی آدسز دیرلر عربیده بنصر دیدکاریدر ثانی اسمی مشهور
اولمین ومجهول اولان آدم وغیری ل مع النون * بخردان ع سکون خاء معجمه وفتح راء ودال
مهملتین ایله جمع بخرددر عاقلان وزیرکان وحکیمان معناسنه حکیم فردوسی بیت بفرمود
پس شاه باموبدان * ستاره شناسان وهم بخردان ل بتکن ع سکون تاء مثناة وفتح
کافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده امتلادن طبیعته فتور عارض اولمق وفرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول امتلادن باش اغرمق وثانی طپیان دیدکاری اغاج که تادلایه
تخمی صاچدقدن صکره آنکله هموار ایدرلر ل بتکدن وبتکندیدن ع مؤید الفضلاده
امتلادن وجوده الم اولمق معناسنه مسطوردر ل بردون ع سکون راء وضم دال مهملتین
ایله اکدش آت میر نظمی بیت لطف کج بخش چرخ افزون باد * اسب تازی بنود بردون
باد ل برزن ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله باچقدن یاپلمش تاوه که اوزرنده اتمك
پشورلر قریع الدهر در توحید باری تعالی عظمت اسماوه بیت در سفرهٔ سخای تو
خورشید ومه دو نان * در مطبخ نوال تو افلاك برزنست ل برن ع ضم راء مهمله ایله برون
لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی مجمع الفرس ل برون ع ضم راء مهمله وواو معروفله
ایکی معنایه در اول طشره معناسنه که بیرون دخی دیرلر ثانی برون تو برای تو دیمك معناسنه
اولور استاد رودکی * قطعه * یاد کن زیرت اندرون تخته * تو بر وخوار خوابنیده ستان
جعد مویانت جعد کنده همی * ببریده برون تو پستان ل بریان ع سکون راء مهمله
وفتح یای تحتانی ایله معروف سوکله کباب شاعر بیت پس از مردن اکر مرغی نشیند بر سر
سنکم * شود بریان اکر آهی برآرم از دل تنکم ل بریجن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی

وفتح جيمله بمعنى تنور كذا في مجمع الفرس ڤ بريزن ﭺ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله مجمع الفرسده بمعنى بريجن مرقوم فرهنك جهانكيريده برصمغدر بعض تراكيبه جزو ايدوب دوا ايدرلر بعبريزى ده ديرلر مصطكى يه مشابه اما صبك وخشك ومانند عسل صاف وبراق اولور امار ايحه سى آغردر تعريب ايدوب بارزد وبيرزد دخى ديرلر ڤ برين ﭺ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله آب بد بوا اما فرهنك جهانكيريده بمعنى سوراخ كه برنده دخى ديرلر ڤ بزدايدن وبزدودن ﭺ كلاهما بسكون الزاء المعجمه آيينه وتيغ وخنجر وغيرى نسنه لرك پاسن آچمق معناسنه ڤ بزمايون ﭺ سكون زاء معجمه ايله بمعنى برمايون مرقوم كه فريدونى سود ايله بسلدكلرى كاوك اسميدر ڤ بساردن ﭺ فتح سين وسكون راء مهملتين ايله زمينى يارمق ڤ بستان ﭺ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله ستاندن لفظندن صيغهٔ امردر آل ديمك اولور غريبده خذ معناسنه طالب آملى بيت

چو مى بركف نهد ازعكس جامش انجمن كردد * بصدرنكى شود چون بال طاوسان

بستاني ڤ بستردن ﭺ سكون سين وراء مهملتين وضم تاء مثناة ايله قازمق معناسنه كه ستردن دخى ديرلر ڤ بسلانيدن ﭺ سكون سين مهمله وفتح لام وكسر نون ايله بمعنى بكسلانيدن اوزملك واوزلمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت

هركس فريباند مرا كز عشق بسلاند مرا * آنكه دهد فهم بياكو بكه پيش من بيا

ڤ بشخايدن ﭺ سكون شين وياى ثانى وفتح خاء معجمتين وكسر ياى اول ايله بمعنى خراشيدن طرملق معناسنه كه شخودن دخى ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت

سواران خفته واو اسب برسرشان همى تازد * كه نى كس را بكويد سرنه كس راروى بشخايد

ڤ بشخودن ﭺ سكون شين وضم خاء معجمتين ايله بمعنى خراشيدن كمال اسمعيل بيت

بشخوده اند چهره وبرند طره ها * زان جودها كه با كل وشمشاد ميكنند

ڤ بشكستن ﭺ سكون شين وسين وفتح كافله قرمق وصندرمق معناسنه خواجه سلمان بيت

من هشيار باسستان ندارم روى بنشستن * كه ميكويند بشكن عهد وبى شرميست بشكستن

ڤ بشكليدن ﭺ سكون شين معجمه وفتح كاف وكسر لامله مجمع الفرسده بمعنى نشان كردن وحكيم اسدى نقلنده برمق اوجيله نشان قومق معناسنه وشرفنامه صاحبى بو معنايه مطابق روايت ايدر نتكم مولانا كسائى بيت

ياسمن لعل پوش سوسن كوهرفروش * برسمن ولعل كوش نقطه زدوبشكليد

فرهنك جهانكيريده طرنقله ياخود قلمتراش وبجق وامثالى نسنه لر اوجيله يارهلمك معناسنه در ونعمة الله ده قوجاقلمق ونسنه كوستكلمك معناسنه نقل ايتمش ڤ بشكن ﭺ شكنيدن لفظندن صيغهٔ امردر قير وصندر معناسنه مير خسرو بيت

بشكن دلم كه رايحهٔ دردبشنوى * كس از برون شيشه نبويد كلاب را

ڤ بشليدن ﭺ سكون شين معجمه وكسر لامله بمعنى چسبانيدن ودوسانيدن يعنى ياقشدرمق وميل ايتدرمك اغاجى بيت

دركل غربت زپا بشليدنم * نيست ممكن روى ياران ديدنم *

ڤ بنشاختن ﭺ سكون نون وخا وفتح شين معجمتين وتاء مثناة ايله بمعنى بنشاندن نسنه دبكمك استاد لبيبى بيت

چوباز آمد ازجمله وتاختن * بفرمودش ازپاى بنشاختن *

ڤ بنشاندن ﭺ اغاج وطاش دبكمك واوتورتمق نصب واجلاس معناسنه ڤ بنشتن ﭺ اوتورمق

اوتورمق معناسنه لازم ومتعدى اولور خواجه سلمان بيت

نيم صافى كه برخيزم چو صوفى از سردردى * چو دردى درين خمخانه خواهم رفت وبنشستن

ڤ بنكان ﭺ سكون نون وفتح كاف فارسيله طاس وفنجاندن بيوك ظرف مجمع الفرسده ديبى دللى طاس كه اهل قرى آنكله صو تقسيم ايدرلر ونسخهٔ حسين وفاييده باء فارسيله منقولدر خلاق المعانى بيت

بوسر آمد زتهى مغزىٔ خصمت چه عجب * آب چون كشت تهى بنكان آمد بوسر * ونسخهٔ ميرزا ابراهيمده

صحن روپين يعنى توج وباقردن دوزلمش صحن بو معنايى مؤيد سراج الدين قمرى بيت

طشت زرشرق پرآتش براى سينه ام * هرسحر ازنيش اين فيروزه بنكان ميرسد

ڤ بهآفرين ﭺ اظهار رهايله اسفنديار بن كشتاسبك همشيره سى اسميدر كه ارجاسب انى اسير ايدوب رويين دز نام قلعه ده حبس ايتمشيدى بعده اسفنديار واروب ارجاسبى قتل ايدوب به آفرينى خلاص ايلدى ڤ بهان ﭺ جمع به در ايولر ديمكدر كهان ومهان كبى اما استعمالى چندان معتبر دكلدر زيرا انك معناسنه نيكان استعمال ايدرلر ڤ بهرون ﭺ سكون ها وضم راء مهمله ايله نام اسكندر ذوالقرنين در كذا في فرهنك جهانكيرى ڤ بهكزين ﭺ اظهار ها وضم كاف فارسى وكسر زاء معجمه ايله هرشيئك اعلاسنى اختيار ايديجى وصراف ونقاد معناسنه ومختار وكزيده معناسنه خلاق المعانى بيت

چون ميدهى مرا توعطاهاى بهكزين * جز بهكزين چه آرمت آخر زاخريان *

فرهنك جهانكيريده منتخب ونقود معناسنه مرويدر فخر كوركانى بيت

برطالعى بهبلخ درآمدكه آسمان * ازجندكاه باز چنين كرد بهكزين *

محمود ابن يمين بيت

نبود كر اختيار بودين وملك را * در بهكزين بغير تو مختار ملك ودين * وله بيت

شاها سپهر اكرچه كه فرقى نمى نهد * اندر ميان اهل هنر كاه بهكزين

ڤ بهين ﭺ كسر ها وسكون ياى تحتانيله اوج معنايه در اول بمعنى بهترين حكيم انورى بيت

اى ملك بهين دكن تركلك وزبرست * كلكى كه فلك قدرت وسيارمسيرست * ثانى هفته ثالث ندافيعنى حلاج كه بهينه دخى ديرلر ڤ بياغاريدن ﭺ ايكى معنايه در اول بمعنى خيساريدن اصلاتمق ثانى بمعنى آميختن وسرشتن قارشدرمق ويوغرمق ڤ بى تاب شدن ﭺ طاقتسز اولمق ويورلمق معناسنه چغتاى لسانسنده تالمق ديرلر مير عليشيرك بو بيتنده تالغان واقع اولمشدر يوروان ديمك اولور بيت

قبل اوزلوك دشتنى طى ايستاسانك مقصد ادا آسايش نى تانك بنسه حرم ايچرا بيابان قطعيدين تالغان

ڤ بيجن ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله بمعنى بيژن كه پسر كيو در ڤ بيچون ﭺ حضرت حق سبحانه وتعالى جنابى بيچون ايله ذكر ايدرلر كنه ذاتندن سؤال جايز اولميوب نته لكسز معناسنه ايزد بيچون ديرلر جل ذكره ڤ بيختن ﭺ سكون ياو خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله الهمك معناسنه كمال خجندى بيت

قصهٔ دردم فرو ميريخت كفتم مو بمو * كو پس ازمن دوستان خاك مرامى بيختند

ڤ بيخستن ﭺ ودخى كرفتار وعاجز اولمق وبركسنه يى عاجز وبى مجال ايلمك معناسنه مرويدر سكون يا وسين مهمله وفتح خاء معجمه وتايله كرفتار وعاجز ايلمك استاد عسجدى بيت

شادى وبقا بادت وزين پيش نكويم * كاين قافيهٔ تنك مرا نيك به بيخست *

كرفتار وعاجز اولانه بيخسته ديرلر ڤ بيدار شدن ﭺ اويقودن اويانق وآكاه وخبردار اولمق

ﮋ بيراشتين ﭻ سكون يا وسين مهمله وياى ثانى وكسر تاء مثناة ايله محاحدن اغاجك زائد
اولان داللرين قيروب پاك ايلمك معناسنه ابو المعانى بيت هرقباو پيرهن رفتست وعريان
مانده ام * چون درخت پرنهالم كرده شد بيراستين ﮋ بيران ﭻ سكون ياى تحتانى وفتح
راء مهمله ايله بوزن ومعنى ويران كذا فى مجمع الفرس ﮋ بيروزن ﭻ سكون يا وضم راء مهمله
وفتح زاء معجمه ايله يوكلك معناسنه ﮋ بيرون ﭻ طشره خارج معناسنه ابو تراب بيك بيت
خدنكست در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * كهى بيرون رود كاهى بكردد ميهمان
كردد * چغتاى لسانندﻩ تاشقارى ديرلر ﮋ بيره زن ﭻ سكون يا وفتح راء مهمله وزاء معجمه
ايله تاوه كبى برنسنه دراوز رنده اتمك بشورورلر بوزن دخى ديرلر شيخ نظامى بيت نشسته
جوانمرد اطلس فروش * زخاكستر بيره زن درع پوش ﮋ بيزيدن ﭻ سكون يائين تحتانيين
وكسر زاء معجمه ايله بمعنى بيختن مرقوم ﮋ بيستون ﭻ ديار عجمده برمشهور طاغك آديدر
فرهاد آنى كسوب صوكتورمك قصديله بوقدر زمان عشق شيرين ايله چالشمش
وهركسدوكى طاشده شيرينك تصويرين قازوب نقش ايلمش معناى تركيب لغت ديركسز
يعنى اغاجسز ديمك اولور خواجه سلمان بيت پنجه زد فرهاد باقبال خسرو لاجرم *
كردچرخ بيستون چون نقش شيرينش خراب ﮋ بيسر وسامان ﭻ پريشان احوال
وبى انتظام كار ابو المعانى بيت اين سفر كردن واين بيسر وسامانى ما * سر به صحرا ده
اين حال پريشانى ما ﮋ بيستان ﭻ سكون ياى تحتانى وكسر سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله
بمعنى كذشتكان يعنى كچمشلر ﮋ بيلغان ﭻ سكون يا ولام وفتح غين معجمه ايله تركستان
ديارنده مشهور برولايت وبرشهر آديدر ﮋ بيمار زون ﭻ سكون يا وراء مهمله وضم
زاء عجميله خسته يه مخصوص اولان طعام يعنى خسته يمكى ﮋ بيمارسان وبيمارستان ﭻ اول
سكون ياوراوفتح سين مهملتين ايله ثانى كسر راوسكون سين مهملتين وفتح تا ايله بيمارخانه كه
عربيده دار الشفا ديرلر حكيم فردوسى بيت بدو كفت كودرز بيمارسان * تراجاى زيبا تو
ازجارسان ﮋ بيماركون وبيماركين ﭻ اول ضم كاف عجمى ثانى كسر ايله عليل وخسته مزاج
يعنى دائما مريض كبى اولان ﮋ بين ﭻ صيغهٔ امردر كور يعنى نظر ايله ديمكدر و وصف
تركيبى اولور حق بين كبى شيخ عمر خيام بيت اين تابهٔ چرخ بين نكون افتادست * درد همه
زيركان زبون افتادست * كاهى اولنه برباادخال ايدوب ببين ديرلر مولانا صائب تبريزى
بيت جلوهٔ مستانهٔ آن سرو قامت را ببين * چشم بكشا موجهٔ درياى رحمت را ببين
ﮋ بيواريدن ﭻ سكون ياى اول وثانى وفتح واو وكسر راء مهمله ايله جواب ويرمك معناسنه
ﮋ بيوازيدن ﭻ زاء معجمه ايله دخى اجابت وجواب ويرمك معناسنه مرويدر ﮋ بيوداشتن ﭻ
سكون يا وراء مهمله وفتح واو ايله بمعنى برداشتن ﮋ بيوسيدن ﭻ ضم يا و واو معروف وكسر
سين مهمله ايله بمعنى اميد داشتن وبعض نسخه ده بمعنى چاپلوسى كردن منقولدر ﮋ بيوكندن ﭻ
فتح ياى تحتانى وكاف وسكون نون واو ومعروفله بوزن ومعنى بيفكندن كذا فى مجمع الفرس
ﮋ بيوه زن ﭻ سكون ياى تحتانيله طول عورت ديمكدر مولانا هاتفى بيت برون كن
زانكشت قيصر نكين * نه ازدست بيوه زن انكشترين ﮋ بيهده شدن ﭻ سكون ها وضم شين

شين معجمه ايله آتشدن جامه صرارمق ﮋ بيهودن ﭻ مثله وبى معنى سويلمك ﮋ بيهين ﭻ
سكون يائين وكسر ها ايله بكرك يعنى ايورك معناسنه در ﮋ مع الواو * بتو ﭻ ضم تاء مثناة
ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده دبهٔ روغن وظرف كلاب وبعض مدور نسنه نك اينجه صاپى اوله واغاج
باشنده يومرى نسنه وهاون دسته سى وبونلره بكزر نه اولورسه وعربيده مقمع ديدكارى
نسنه بومقوله نسنه لره دبنه دخى ديرلر ﮋ برهنه جو ﭻ شعير مقشر يعنى قبوغى چقمش
آرپه كه عربيده سلت ديرلر كتاب السامى فى الاساميده السلت نوع من الشعير لا قشر لها كانها
حنطة ديو مسطوردر ﮋ بياستو ﭻ فتح ياى تحتانى وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله
نسخهٔ حسين وفائيده دهان دريده كمسنه يه ديرلر يعنى ايشتدوكين و بولدوغين سويلو
مولانا معروفى بيت بياستو نبود خلق را مكر بدهان * ترا بكون نبود كون بسان
دروازه * صاحب تحفة الاحباب بمعنى كنده دهان يعنى اغزى قوقار معناسنه نقل ايتمش
بومعنايى مؤيد شمس فخرى * قطعه * كفتم ترا به بخشش وكوشش با بروشير * نسبت
كنم وليك نمى آيدم نكو * زيراكه آن چو دودى باشد سياه رنك * وين نيز كربه ايست
بنسبت بياستو ﮋ بيرو ﭻ سكون ياى تحتانى وضم راء مهمله ايله بمعنى كيسهٔ زر وغيره
كذا فى تحفة الاحباب ﮋ بيندو ﭻ سكون ياى تحتانى ونون وضم دال مهمله ايله حرامزاده
وبداصل معناسنه مير نظمى بيت مادرش قحبه وپدر هندو * چه بود زاده شان بجز بيندو
ﮋ بيو ﭻ بوزن ديو تركيده كوه ديدكارى قورتجغزدر بعض نسخه ده دال ايله بيد دخى ديرلر
فخر الدين ابو المعانى بيت زعدلش كرك باصد حيله وريو * نهان كرد به پشم ميش چون
بيو ﮋ مع الهاء * بدره ﭻ سكون دال وفتح راء مهملتين واخفاء ها ايله اغاج قوردى كه
ريونجه دخى ديرلر بومعنايه مير نظمى بيت نرسد هيچ كزند چون بدن * كرنباشد درخت
وابدره ﮋ بده ﭻ كسر دال مهمله واظهار ها ايله بمعنى بزن امردر اضرب معناسنه حكيم فردوسى
* مصرع * دهاده برآمد زهر وكروه * خلاق المعانى * رباعى * چون ديد كه كرد
غمزه خيره بسته * برقصد دلم كمان ابروپش زه * از بسته هميكرد اشارت كه مزن *
ازكوشهٔ بادام هميكويد ده * ودخى وير معناسنه صيغهٔ امردر ﮋ بذله ﭻ سكون ذال
معجمه ايله بمعنى لطيفه وعربيده هركون كيلن اثواب معناسنه در ﮋ برادر خوانده ﭻ آخرت
قرنداشى كه ايكى كمسنه محبتابر بريله عقد اخوت ايدرلر ﮋ برادرنده ﭻ يعنى اوكى قرنداش
برادر اندر دخى ديرلر ﮋ برهنه ﭻ فتح راء مهمله ونون وسكون ها ايله چپلق وسكون را وفتح
ها ايله ده جائزدر عريان معناسنه مولانا عرفى بيت تيغ در برهنكى فاش كند جوهر خويش
مصلحتها ست درين شيوهٔ عريانى ما * چغتاى لسانندﻩ يالانك ديرلر كاف عجميله تركيده
يالنجق ديدكارى بوندر ﮋ بستوه وبسته ﭻ كلاهما بسكون السين المهمله وضم التاء المثناة
واظهار ها ايله دلتنك وعاجز وسركردان معناسنه كه ستوه وسته دخى ديرلر ضم سين مهمله
ايله واظهار ها ايله كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮋ بسملكاه ﭻ سكون سين ولام وكسر ميمله قيون
وصغر بوغزلدقلرى مكان عربيده مذبح ومسلخ ديرلر تركيده سلخانه ديدكارى شعرا نظملرنده
چوق ايراد ايدرلر شيخ على نقى بيت به بسملكاه حسرت پرزنان آن مرغ رقاصم * كه هركه

بال غم بوهم زنم خون از پرم ویزد * مثلا نصرتی بیت نه آن مستم که هر دم بی سبب
درانجمن رقصم * به بسملکاه می آیم بکام خویشتن رقصم ﮒ بشخوده ﭻ سکون شین وضم
خاء معجمتین وواو معروفله طرنق و قلمتراش اوجیله یاره لمق معناسنه اسم مفعولدر نسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی خراشیده بهرامی بیت کرده بشخوده رخ خود آن نکار * کشت
کلزارش بشکل لاله زار ﮒ بشکله ﭻ سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله قپو قلابی یعنی
اول چنکالدر که قپو و پنجره قپاقلرینه ایدرلر ﮒ بشکنه ﭻ سکون شین معجمه وضم کاف
و نونله کلید و پرپسی کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ بشکونه ﭻ سکون شین معجمه وضم کاف
وفتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی شکوفه حکیم اسدی بیت بهنکام بشکونهٔ کلستان
برون برد لشکر ز زابلستان * ثانی قیٔ واستفراغ معناسنه که آکا دخی اصطلاحده
شکوفه کرد دیرلر ﮒ بشکوه ﭻ سکون شین معجمه وضم کاف واظهار هایله حشمت ووقار
وتمکین استاد لبیبی بیت زبس بود بشکوه با فرهی * جهان دید او را سرای شهی
ﮒ بشنجه ﭻ فرهنك جهانکیریده کسر شین وسکون نون وفتح جیمله بر آلتدر جلاهلر آنکله
بزه آهار ایدرلر وبعض فرهنکلرده آهار معناسنه در شیخ نظامی بیت بشنجه روی وازرق
چشم واشقر * سزاوار خم کل نی خم زر * قریع الدهر بیت تار و پود مراد من نشود
بافته بی بشنجهٔ لطفت ﮒ بشولیده ﭻ ضم شین وواو مجهول وکسر لامله یعنی دیده ودانسته
و بمعنی کارکذاردر اما بعض فرهنك معتبرده برهمزده و پریشان شده که بو معنایی مؤید
شیخ عطار بیت دل بخود باز آورد آرام کیر * جمع کن خود را بشولیده خمیر * محمود
ابن یمین بیت بر سر آتش سودای توام سوخت جکر * این هم از کار بشولیدهٔ خام
دلماست ﮒ بنجه ﭻ سکون نون وفتح جیم فارسیله زنان آنلرینه بغلدقلری نسنه عربیده کی
عصابه معناسنه در استاد رودکی بیت هر کرا درغش بسازد اسیر * باز کیرد به پنجه
بند زیر ﮒ بنکره ﭻ سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله اکیراد لجه ایلك اوزرینه صاریان
ابلاغه فرموك دخی دیرلر ﮒ بنه ﭻ فتح نون مشدد ومخففیله ده جایز یوك یاب دیدکلری
تعبیره بار و بنه دیرلر بار و بنکاه جای بنه اولور حکیم فردوسی بیت چو شیران سر زه زجا
برجهید * بکوه هماون بنه برنهید * وله بیت نه خیمه نه خرکه نه بار و بنه * چنین چند
باشد سپه کرسنه ﮒ به ﭻ اظهار هایله ایو دیمکدر نیك معناسنه من از تو به دانم دیرلر بن
سندن ایو بیلورم دیمکدر شکم بو بیتده واقعدر بیت کفتی که ستارهٔ تو سعد است * من طالع
خود از تو به دانم * اما حقیقتده بهك معناسی ترکیده یك دیدکاری در زیرا ایو دیمکه نیك
دیرلر یك دیمکه به دیرلر شکم بو رباعیدن مفهومدر * رباعی * شیری که شکاری نکند
روبه به * عمری که بتلخی کذرد کوته به * آنکس که حق نان و نمك نشناسد * کر یوسف
مصری بود اندر چه به ﮒ بهروزه ﭻ سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بر نوع کبود رنك بللوردر که غایت خوش رنك اولور اما کم بهادر حضرت
مولانا قدس سره بیت شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقم نه سر دستی مستیم
نه از سیکی * ثانی کندر هندی در دارینه جمله بهجوزه دخی مروید کذا فی فرهنك جهانکیری

جهانکیری ﮒ بهینه ﭻ کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه کاور اول بمعنی
هفته که ایام اسبوعدر شاکر بخاری بیت صاحب صد بهینه ومه وسال * بکذری کر
رهی نیاری باد * ثانی بمعنی بهترین ثالث بمعنی نداف یعنی حلاج پیر هراة خواجه عبد الله
انصاری قدس سره طبقاتنده وابراهیم ادهم حضرتلرینك احوالی سیاقنده بیوردکه * بزاز رچه
پلاس فروشد بهینه باز نخواند ﮒ بی ته ﭻ کسر تاء مثناة ایله بمعنی بی حوصله محتشم
کاشی بیت چاه زنخدانش ببین ای دیده وکاری مکن * کاندرته دوزخ فتد جان من بی ته
دکر * و دخی دیبسز دیمك اولور ﮒ بیجاده ﭻ سکون یای تحتانی وفتح جیم ودال مهمله
ایله جواهر انواعندن بر نوعدر بعضیلر لعل وبعضیلر یاقوت وبعضیلر شبه دردیدیلر اما تحفة
الاحبابده وحسین وفاییده کهربا اولمق اوزره تصحیح ایلمشلر ولکن میر صدر الدین محمد شروانی
جواهر نامه سنده یاقوتك نوعیدر دیمش وحکیم فردوسینك بو بیتندن استنباط اولنور
بیت تو کفتی که بیجاده بارد همی * بسنك اندرون لاله کارد همی * بو معناده حکیم انوری
بیت پاس تو کر اندیشه کند در کان * رنك رخ بیجاده شود کاهی * جواهر نوعندن
اولدوغنه مولانا هاتفی بیت بیا ساقی آن لعلکون باده را * که بشکست بازار بیجاده را
هله کهربا اولدوغنه حکیم خاقانینك بو بیتی دلالت ایدر بیت اقلیم کشایی که ز جاسوسیٔ
عقلش * بیجاده نیارد که کند کاه ربایی ﮒ بیحته ﭻ بیحتن لفظندن اسم مفعولدر النمش
معناسنه ابو المعانی بیت خاکراهت دیده بامژکان حسرت بیحته * تا نباشد پای آزرده
خیال نازکت ﮒ بیخسته ﭻ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله
درمانده وعاجز و سرکردان معناسنه خسروانی بیت دلخسته ومحرومم وبیخسته وکمراه
کریان بسپیده دم ونالان بسحرکاه * شاه ناصر خسرو بیت بر رفتنم اکرچه درین کنبد *
درمانده ایم بسته وبیخسته ﮒ بیدار ﭻ سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی
عاشق دلداده میر نظمی بیت عالم شده برحسنت دلداده و آواره * چون منکه نمی باشد
افتاده وبیداره ﮒ بیدره ﭻ سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله آهنکران
چقوری که ایچنده طود وب دموز دوکرلر ﮒ بیذار ﭻ سکون یای تحتانی وفتح ذال معجمه
وراء مهمله ایله مکر وحیله معناسنه ﮒ بیراسته ﭻ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء
مثناة ایله اغاجی بودایوب زائد داللرین کیدرمك میر نظمی بیت درختی چون ببرك آراسته
باشد * شود پربار چون بیراسته باشد ﮒ بیراه ﭻ مذهبی مخالف اولوب ازغون اولانه
دیرلر ودخی نامناسب حرکت ایدر ﮒ بیرزه ﭻ سکون یا تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
عسل کبی بر صمغدر تیز بوی اولور بیرز دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت همچو مازو زرفشان
پفح وسیه چون بیرزه * چون هلیله زرد شان روی و ترش چون انبله ﮒ بیژه ﭻ سکون
یای تحتانی وفتح زاء فارسیله خالص وبی غل وغش اولان نسنه بژه دخی دیرلر شاعر بیت
آنچنان این خسته دل بر آتش هجران سوخت * بیژه کردد در بوتهٔ عشقت همین استاد
غم ﮒ بیسره ﭻ سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله بر نوع شکاری قوشدر غایت
تیز پر اولور خواجه عمید لویکی بیت بلبل مخططش چون پر هدهد از عقب * تیزدوی بیك

دو پرچون پس بازبیسره کَ بیسه ﭺ سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بوزن کیسه
الاجه قماش وغیری هرنه نوع اولورسه کَ بیشه ﭺ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
چنکلستان ونیستان شاعر * رباعی * در قلب سپه تیغ زدن بیشهٔ ماست * مردی
وهنر همیشه اندیشهٔ ماست * هرشیرکه در جهان شکاری کیرد * مردان دانند که آن
هم بیشهٔ ماست * مثال نیستان مولانا طرزی بیت شیر در بیشهٔ ما طعمهٔ روبه کردد
ای اجل بجکری الحذر از بیشهٔ ما * وچوبانلرک نایی که قوال دیرلر حکیم خاقانی بیت چون
بیشهٔ ضمیر من آوا بر آورد * جان مغزی آنجا مغز کند برقص * عربیده یوك وچغتای
اسانده چیکل دیرلر فتح جیمله کَ بی صرفه ﭺ فتح صاد وفا وسکون راء مهملتین ایله
فائده سز واندیشه سز مولانا هاتفی بیت غیورانه بکشاد لب در جواب * بکفتاری
بی صرفهٔ ناصواب کَ بیکاده ﭺ سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمی ودال مهمله ایله جماعه
قادر اولین عربیده عنین دیرلر میر نظمی بیت بکفت اوراکه نتوانست کابی * شود بیکاده
شوهر زن خطابی کَ بیکانه ﭺ کاف عجمیله یاد معناسنه که مقابلی آشنادر مولانا صائب
بیت ای دل زاوضاع جهان بیکانه شو بیکانه شو * با آن نکار خانکی همخانه شو همخانه شو
کَ بیکاه ﭺ کاف عجمیله غایت سحری ووقتسز دیمکدر مترادف قبیلندندر کاه وبیکاه
دیرلر وقتلو ووقتسز معناسنه اولور کَ بیلاده ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لام ودال مهمله ایله
یعنی شاکردانه اجیرانه معناسنه میر نظمی بیت خودت مفروش نزد عاقلانرا * بشو
بیلاده پیش کاملانرا کَ بیلسته ﭺ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة
ایله یعنی انکشتان حکیم خاقانی بیت نیش وبیلستهٔ ناقص چو شغال * شغل سکساری
ودستان چکنم * حکیم اسدی بیت به بیلسته سنبل همی دسته کرد * بدر نیز بیلسته را
خسته کرد کَ بیله ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لامله بش معنایه کلور اول یعنی انجو صدف که
جزیره در عمق بخاری بیت بعمان قدرت فلك یك حباب * زدریای جاهت جهان بیله است
ثانی یعنی بیلاغ یعنی یصی دمرلو اوق بیله مشابه اولمغله تسمیه اولنمشدر شمس فخری
قطعه * سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب وتفشیله * دفع شیطان کفر رادارند
درکمان مجاهدت بیله * استاد فرخی بیت چنان چون سوزن وشی وآب روشن از توزی
زطوسی بیل بکذارد وباماج اندرو بیله * ثالث رخسار معناسنه حکیم خاقانی بیت
بیله تو کرد روی مه وزهره را بخل * زان میکنند هر سحری روی در نقاب * رابع یعنی پهلو
حکیم سوزنی بیت آن دل که درمیان رو بیله بکین تست * بروی رسد زقوس فلك تیر بیلکی
خامس یعنی بیل که ترکیده چپادیرلر کَ بیمار سیاه ﭺ درلتمه خسته لکی غایت صعب اولدوغندن
سیاه تسمیه اولنمشدر اعجام صعبلکندن کنایه ایدوب سیاه تعبیر ایدرلر بلای سیاه
وبخت سیاه کبی کَ بینار ﭺ سکون یای تحتانی وفتح نون وراء مهمله ایله یعنی بنیارهٔ مرقوم
یعنی دیواستنبه وزشت صورت کَ بیوار ﭺ بوزن ومعنی بیچاره وغریب وبیکس وعاجز
معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * بپرسید کاین مرد بیوار کیست * که کستاخ اندرچنین یار
کیست * بدو کفت کرخانه آواره ام * از ایران یکی مرد بیواره ام کَ بیوسنده ﭺ ضم یای

یای تحتانی وفتح سین مهمله وسکون نونله چاپلوسی کننده وریا ایله تواضع وتملق ایدیجی
حکیم سنائی بیت سك بیوسنده کرك درنده است * سفله سالوس ولوس خرنده است
کَ بیوه ﭺ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله طول عورت که بیوه زن دیرلر مولانا جامی
بیت هیچ غم نیست کرش غصب کنان * شحنهٔ ده کشد از بیوه زنان * عربیده ارمله
وچغتایده تول دیرلر کَ بیهده ﭺ سکون یای تحتانی وضم ها ایله ناحق وباطل معناسنه استاد
لطیفی بیت بازار متاع تست کاسد * کارت همه بیهده وفاسد * هده حق دیمکدر
نتکم بو بیتدن مفهوم مدر شاعر کفته بیت مهر خواهی زمن وبیهدهٔ * هده خواهی زمن
وبیهده کَ بیهوده ﭺ بیهده کبی باطل وعبث ویمعنی دیمك اولور کمال خجندی بیت ایا بکام
هوس رام عمر بیهوده * هنوز سیر نکشتی زکار بیهوده کَ مع الباء * بخردی ﭺ سکون
خاء معجمه وفتح را وکسر دال مهملتین ایله یعنی دانائی وهوشمندی کذا فی شرفنامه
کَ بهبودی ﭺ سکون ها وضم باء موحده ایله ایو اولمقلق صحت بدن وانتظام حال وحسن
معیشت کبی کَ بهرای ﭺ سکون ها وفتح راء مهمله ایله نیك رای وتدبیر وعاقل ومدبر
معناسنه شاعر بیت مردی که شود بکار خود بهرائی * باید که کند کار خودش پیرائی *
کَ بهی ﭺ ایولك نفسنده وغیریده استعمال اولنور نظام استرآبادی بیت کند زصنعت
استاد صنع شیرینکار * بکونهٔ عسلی در بهی محل * ویارہ یعنی جراحت ایو اولمق چغتای
اسانده اونکالمق دیرلر بو بیتده مضارعی واقع اولمشدر میر علیشیر بیت کونکولکا یوزتومان
تیلش اورساهجران ایلامان ناله * وصالنینك نوشیدین اول زخملار بیر کون اونکالغای دیب
کَ بی ﭺ شول معنایی افاده ایدر که ترکیده سز ایله تعبیر ایدر مثلا بی دل کوکلسز
بی زبان دلسز دینلور شیخ سعدی بیت کر کسی وصف اوزمن پرسد * بی دل از بی نشان
چه کوید باز * وکاهی حرف سلب اولان نالفظنك معناسنه قریب اولور لکن هریرده اول
معنایه صحیح اولماز مثلا ناکس دیمکله بی کس دینلمز زیرا ناکس آدمدکل دیمکدر بیکس
آدمسز دیمك اولور بویله دقیق محل تأمله محتاجدر کَ بی بی ﭺ زن نیکو وخاتون خانه نشین
مولانا هاتفی بیت بازنش کفت خواجه کای بی بی * دل برین نه که از وطن کیبی *
بر معناسی دخی ایو ایودیمك اولور به به معناسنه منوچهری بیت بی بی آن ترکی که چون
او برزند بر چنك چنك * ازدل ابدال بکریزد بصد فرسنك سنك کَ بیخوانی ﭺ فتح خاء
معجمه وواو معدوله وکسر نونله یعنی بی نمك طاتسز طعام وغیریده جائزدر میر نظمی
بیت سخنش چون طعام بیخوانی * نتوان خورد بی نمك نانی کَ بیداری ﭺ اویانقلق
وشرفنامه ده صاحب دلی یعنی آکاه اولمق بیت بیداریٔ سحرکاه روشن کن دلانست *
آنکس که بود در خواب تیره شد ست جانرا * عربیده تیقظ وچغتایده اویقاغلیغ واویاغلیغ
دخی دیرلر کَ بید طبری ﭺ بید هفتکانه قسمندن بر نوع سکودر کربه بید دخی دیرلر کذا فی
شرفنامه ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بید موله معناسنه در ظهیر فاریابی بیت همچو مستان
صبوحی شده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه وبید طبری کَ بیرای ﭺ بی تدبیر
وامورنده اصابت ایتمیوب نامعقول ایش ایدیجی معناسنه ضد بهرای مرقومدر کَ بیرزی

سکون یای تحتانی وراء مهمله موقوف وکسر زاء معجمه ایله بیرزه مرقوم معناسنه درکه بیرزد
دنی دیرلر سیف اسفرنکی بیت شاکرند ارباب معنی زین که باری زینهار * می شناسی
بیرزی از کوهر وسوسن زسیر ؎ بیرون ؎ طشره کی دیمکدر خارج معناسنه مقابلی اندرونی در
؎ بیزاری ؎ ترك ایتمك واوصانمق وخلاص اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت زارم
از بی زری ومیترسم * که کشد بیزری به بیزاری ؎ بیستکانی ؎ سکون یا وسین مهمله
وفتح تا وکاف عجمیله دیار رومده ماه بماه ویریلان وظیفه که زمان سلفده شاهان عجم
وظیفه خوارانه هریکرمی کونده ویررلر ایمش که سنه شمسیه اعتباریله سنه آخرنده
حساب موافق کله زیرا شهور فارسیه نك هربری اوتوز اولمزبده کثرت استعمال ایله مطلق
وظیفه معناسنه اولمش استاد منوچهری بیت یکی را ازین پیش کاهی بخشی * یکی را
دوباره دهی بیستکانی ؎ بیسکی ؎ سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ابرص وچیل اولمق
معناسنه باء فارسیله ده منقولدر افصحی ده فارسیله اولمق خاطره کلور ؎ بیغی ؎ سکون
یای تحتانی وکسر غین معجمه ایله شرفنامه ده دفع معناسنه در ؎ بی نیازی ؎ دولتلولك
واحتیاج اولمامق معناسنه در ؎ بینی ؎ سکون یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه دراول
آخرنده کی حرف اصلیه اولوب بورون معناسنه کلور عربیده انف دیرلر ثانی مذکور یا
خطابیه درکوررسن دیمك اولور نتکم صائب دیمشدر بیت کوش راکرکن وبشنوکه چها
میشنوی * دیده بربند ونظرکن که چهامی بینی ؎ بیوکانی ؎ ضم یای تحتانی و واو مجهول
وفتح کاف عجمیله دوکون سور معناسنه استاد عنصری بیت ساخت آنکه عجب بیوکانی *
هم برآیین برسم یونانی ؎ باب الباء الموحدة المضمومة مع الالف * بیا ؎ فتح باء موحده ایله تفرج
وسیره کتدکلرنده مخصوص طعامدرکه بشوروب کتوررلر میر نظمی بیت کند آن جان
اکردرسینه منزل * بباسازم جکر باپاره دل ؎ بتیبا ؎ کسر تاء مثناه وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله بمعنی توبه کردن میر نظمی بیت چو کردم چندکه اندیشه ازجان
بتیبایی کنم ازعشق خوبان ؎ بخارا ؎ مغل لساننده مجمع علوم دیمکدر وماوراء النهرده
برمشهور شهردر سمرقنده قریب علما ومشایخی غایت چوق اولدوغندن قبة الاسلام دیرلر
خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند
وبخارارا ؎ براخ ؎ راء مهمله مشدده ایله بران لفظندن ترخیم اولنمشدر کسیجی وکسکین
معناسنه تخفیف راایله ده جائزدر دیمشلر شاعر بیت بکن باتیغ غمزه قتل مارا * چون او
شمشیر رستم نیست برا ؎ برج ثریا ؎ کنایه از دهن محبوب ودرخت کذا فی المحمودی ؎ برزوبلا
سکون راء مهمله وزاء معجمه موقوفه وفتح واو ایله افراسیاب پهلوانلرندن برتورانی مبارز
اسمیدر کذا فی شرفنامه ؎ بستان پیرا ؎ باغبان معناسنه حکیم انوری بیت
برده رضوان بهشت ازپی پیوندکری * از توهر فضله که انداخته بستان پیرا *
؎ بستانسرا ؎ سرای پادشاهانده اولان باغچه یه دیرلر ؎ بغرا ؎ سکون غین معجمه
وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی برطعامدر اکثریا ران عجم سیر وتفرجلرده بشوررلر فرهنك
جهانکیریده ترکستان شاهلرندن بغراخان نام برشاهك اختراعی اولمغله مخترعی اسمیله

اسمیله تسمیه اولنمشدر بسحاق اطعمه بیت بجوقلیه درصحن بغرابتا * که جوید کی
عین یابند کیست * وله بیت ماهیچه بکوش حلقه کرده است * یعنی که منم غلام
بغرا * وبر پادشاه اسمی اولدوغنه شاعر بیت قراخان وایلك چوبغرا کذشت *
توکویی که بادی بصحرا کذشت * ادات الفضلاده نام پادشاه خوارزم وبمعنی کلنك بیشه
وکلنکان نیز کویند مسطوردر ؎ بوبا ؎ واو معروف وفتح باء موحده ایله برنوع
طعامدر ؎ بورا ؎ واو معروف وفتح راء مهمله ایله سرمنج یعنی اکسر باشی ویاخود اوجی
؎ بوریا ؎ واو معروف ایله حصیر وحصیر ایتدکاری ساز مثال اول ابو طالب کلیم
بیت در دمند بهای من بر هیچکس پوشیده نیست * مینماید از تنم مانند نقش بوریا *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت با فرومایه روزکار مبر * کز نی بوریا شکر نخوری ؎ بوشا ؎
واو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی اندیشه میر نظمی هروی بیت شوم از درد حسرت باده
نوشا * همین در خاطرم اینست بوشا ؎ بویا ؎ بوزن کویا قوقیجی معناسنه اسم فاعلدر
؎ بوی سا ؎ واو مجهول ویای موقوف وفتح سین مهمله ایله عطریات صلایه ایتدکاری
طاشه دیرلر که اوزرنده مسك وامثالی نسنه لر حل ایدرلر اصلی بوی سای در کذا فی مجمع
الفرس ؎ مع الباء * بوجاسب ؎ نام مبارز تورانیدر که افراسیاب پیران ویسه ایله
سرلشکر ایدوب ایران لشکری اوزرینه کودرز جنکنه کوندردی ؎ بوالعجب ؎ یعنی
حقه باز شاعر بیت عشق جوان حقه وآن مهره دید * بوالعجبی کردو بساطی کشید
؎ بوب ؎ بوزن خوب بساط وفرش خانه معناسنه استاد رودکی بیت شاه دیکر روز
باغ اراست خوب * تختها بنهاد وبرکسترد بوب ؎ بوتراب ؎ کنیه امیر المؤمنین علی بن
ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه کذا فی شرفنامه ؎ بوشاسب ؎ سکون واو وفتح
شین معجمه وسین مهمله موقوفه ایله فرهنك جهانکیریده واقعه که بوشیاس دخی دیرلر عربیده
زوباید کاری زرآذشت بهرام بیت نه دربیداری کفتم نی ببوشاسب * نکویم جز به پیش
تخت کشتاسب ؎ مع التاء * بت ؎ صنم معناسنه زمانای مسیحا بیت در بتشکنی خلیل
عهدم هرچند * در بتکده ام نیشه آزر دادند * واستعاره طریقیله جوان محبوبه ده دیرلر
وحشی یزدی بیت خوش آن بتی که هزاران هزار عشوه وناز * به نیم جنبش مژکان
اداتواند کرد ؎ بت پرست ؎ شطاحی ابو المعانی بیت بت پرست کردی مرا این شیوه
عاشق فریب * رحم کن بر جان مسکین از خدا اندیشه کن ؎ بخت ؎ سکون خا ایله نام
پادشاه جباردر که باباسنه نصر دیرلر ایدی بخت النصر نامیله شهرت بولمشدی دنیایی
شرقدن غربه دك ضبط ایلدی دنیایی شرقدن غربه دك درت پادشاه ضبط ایلمشیدی
ایکیسی مسلمان که حضرت سلیمان واسکندر ذو القرنین علی نبینا وعلیهما السلام وایکیسی
کافرکه بری مزبور وبری ده نمرود ایدی لغت محمودیده نام پادشاه خوارزم در ودخی اول
طورنه یه دیرلر که کندو سوریسنك اوکنه دوشوب اوچار ؎ برست ؎ ضم راو سکون
سین مهملتین ایله نشو ونما یافت یعنی بیوییوب ایرشدی دیمکدر ابو المعانی بیت دیدم
خیال سرو قدش این سخن درست * باآب دیده درچمن سینه را برست ؎ بروت ؎ ضم

راء مهمله و واو مجهول ایله بیوق که سبلت دخی دیرلر کی بست فی سکون سین مهمله ایله اکی
معنایه کلور اول قاورلمش بغدای که تاتار و سیاحلر توشه یعنی ازق ایدرلر ثانی دکرمان
سیکی که برد مور در دکرمان آنك اوزرینه دونر ثالث مجمع الفرسده کا باستانده بر ولایت
و برشهر آدیدر رابع نسخهٔ حسین وفاییده تقسیم آب معناسنه خامس فرهنك جهانکیریده
خوشبو و خوش طعم میوه حاصل اولان یر معناسنه سادس بعض نسخه‌ده ارقه جماعلك
سیری معناسنه که میر نظمی . بیت رهید از خریت مهارش کسست * که آهسته
از پشت او رفت بست کی بقرات فی نام حکیم وهم وزیر اسکندر ذوالقرنین و مالك الفتحه
لسان عربده ابقراط دیرلر کی بندخت فی سکون نون و خاء معجمه و ضم دال مهمله ایله
شرفنامه‌ده بمعنی چهره مسطوردر کی بوخت فی واو مجهول و سکون خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی پسر اوغل معناسنه مرویدر کی بوشاسب فی واو معروف و فتح شین
و سکون سین مهمله ایله کیجه ایله اوتورب بعض نسخه فکر ایلمك ودخی احتلام اولق معناسنه
بو ایکی معنایه میر نظمی . بیت چو وصل یار را بوشاسب بودم * شدم بوشاست
با او چون غنودم کی بوی پوست ایکی معنایه در اول بمعنی سك . بو معنی حقیقتدر زیرا کوپك
قدر رایحه آلور حیوان اولمز ثانی پارس دیدکلری حیوان عربیده فهد و رسیده یوز دیرلر
خصوصا و مجازا اول طفیلی آدمه دیرلر که همیشه کزوب قنده طعام پشه و ضیافت یاخود
دوکون اوله آنی تجسس ایدوب لابد وارر کی مع الجیم * بج فی اندرون دهان یعنی
اغز ایچی فخر الدین اصفهانی . بیت بی مدحت او هر که دهان باز کشاید * دندانش کند
چرخ برون یك بیك از بج * فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله ایکی معنایه روایت اولنمشدر
اول اندرون لبنوس یعنی آوردك طشره سی ثانی بمعنی موی پیش سر یعنی باشك ایلرو سنده
اولان صاچ کی برج فی ایکی معنایه در اول قلعه‌ده اولان برج . بدن ثانی آسمانی تقسیم ایتدکلری
اون ایکی قسمك هر برینه برج دیرلر ثالث کوکرجین ساکن اولدوغی یر خواجه سلمان . بیت
ای کبوتر رو ببرجی کاخترانش چینه اند * کر تو میخواهی که یابی دانهٔ نیك اختری
کی برهان راج فی ای کلام و سخن تحقیق معنی کذا فی المحمودی کی بزغنج فی سکون زا و نون
و ضم غین معجمتین ایله فستق اغاجنه دیرلر و مرویدر که فستق اغاجی برسنه ایچلی اولور
و برسنه بوش اولور ایچلی اولدقده پسته دیرلر . بوش اولدقده بزغنج دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری کی بستج فی سکون سین مهمله و ضم تاء مثناة ایله بادیه‌لرده اولور براغاجدر کذا فی
مجمع الفرس کی بسحاق حلاج فی صاحب دیوان اطعمه کذا فی المحمودی کی بغنج فی ضم غین
معجمه و سکون نونله سیاه چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السودا دیدکلریدر
میر نظمی بیت بروی کلعذاران نیل سودا * چو افشانده بغنج بر نان زیبا کی بلاج فی برنوع
کاچی یعنی بولماج آشی درکه رقیق و پراب و بی کوشت بشورلر حریره مانندی بسحاق
اطعمه بیت عاقل نکرد د مایل ببلاج * تا قلیه بیند بر روی تتماج کی باوج فی ضم لام
و واو مجهول ایله صحرانشین بر طائفه درکه غایت بی عقل و بی انصاف اولورلر یوللرده کیدن
قافله و یولجیلری غارت ایدرلر اکثری شجیع و بهادر اولورلر کوچ باوج دخی دیرلر نسخهٔ میرزا

میرزا ابراهیمده ایوان و طاق و رواق اوزرینه قورلر بر علامتدر و بر معناسی ده زنانك موضع
معهودنده بتن آت پاره سنه دیرلر مؤید الفضلاده ایران زمینده بر مکان اسمیدر و ادات الفضلاده
خروسك دپه سنده اولان کوشت پاره یه دیرلر کی بوغنج فی واو معروف و ضم غین معجمه
و سکون نونله شهر هرات قربنده واقع بر قصبه اسمیدر و بغنج مرقوم معناسنه مرویدر
کذا فی مجمع الفرس کی مع الخاء المعجمه * برخ فی سکون راء مهمله ایله ادات الفضلاده
بمعنی شبنم . بو معنایه میر نظمی بیت عرق برزست از می چهرهٔ سرخ * که بر برك کل آفتاده است
برخ کی بستاخ فی سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله بمعنی کستاخ میرخسرو
* مثنوی * بزرکی کردن ارچه ناروا نیست * نه کبرست اینکه فر پادشاهیست * اکر
بنود بچشم خاصکان باز * ز بستاخی که دارد عام را باز * کلامیٔ اصفهانی بیت بعهد عدل
تو بستاخ نکرد بلبل * بسوی عارض کلبرك و طرهٔ شمشاد کی مع الدال المهمله * بتلاد فی
سکون تاء مثناة و فتح لام ایله بمعنی بشتوانه یعنی قبو آردنه قونیلان اغاج طیاق کی بدفی
بو زن شد بود لفظندن اختصار اولنمشدر اقتضای محل ایله واوین حذف ایدوب
ضمه ایله حرکت ویردیلر طالب آملی . بیت لطافت پای بند آن فضا بد * که زنجیرش
هم از موج هوا بد کی برازد فی فتح راء مهمله و زاء معجمه ایله بمعنی زیبایی و زینت و زیب
میر نظمی بیت برازد دلبری با عشوه و ناز * که در ملك لطافت بود ممتاز کی برد فی سکون
راء مهمله ایله بر لفظدر جنك محلنده تلفظ ایدرلر صاول معناسنه شمس فخری بیت
ابو اسحق که افلاك اختر ازا * همیکوید همان از راه او برد * ودخی بردن لفظنك فعل ماضیسی
اولور ایلتدی معناسنه و کتاب السامی فی الاسامیده لغزدر که صحبتلرده یاران بو بوندن سؤال
ایدرلر ترکیده بامجه دیرلر عربیده اکا آبده دیرلر مد همزه و کسر باء موحده ایله و عربیده
بردالاجه جامه‌یه دیرلر کی بردابرد فی برد مرقومك معنای اولنده مستعملدر صاولا
صاول دیمك اولور برجنسدن اولان ایکی کلمه اراسنده اولان الفه مقابله و مساواة
دیرلر چکاچك و دهاده و شقاشق کبی کی برند فی فتح راء مهمله و سکون نونله قیل تراش
ایتمك باشده و غیری یردن ابو المعانی بیت آن شخص طرفه هیکل ریش بزرك دارد *
بسیار ثقیل . بوره چون میبرند شاید کی برود فی سکون راء مهمله و فتح واو ایله زمینی
پشته پشته کذا فی مجمع الفرس کی بزخید فی سکون زا و کسر خاء معجمتین ایله بمعنی بزماده
یعنی دیشی کچی کی بزرك امید فی ضم زاء معجمه و سکون راء مهمله و کاف موقوفله خسروك
استادی و ندیمی . بو مشهور حکیمك اسمیدر کی بزغیدن فی سکون زا و ضم غین معجمتین ایله
نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام درخت و مؤید الفضلاده فستق کبی بر نسنه درینه فستق اغاجنده
اولور اما ایچی اولماز آنکله دری دباغت ایدرلر باء فارسیله‌ده مرویدر کی بسد فی فتح سین
مهمله مشدده ایله و مخففه ایله‌ده جایزدر مرجان معناسنه که کامه دخی دیرلر مقردریاده
بتر و اصلی کمند آتوب قیروب چقاررلر روزکارده کوب کونش طوقندقجه سرخ رنك اولور
اصلنده بیاض بتر حکیم انوری بیت نرو کشست بعناب عنبرین سنبل * فرو نکشت بخوشاب
بسدین شکر * مشکلاتده بسد بکسر الباء و ضمها اصح و فتح السین المشددة وهو المرجان

وبعض نسخه‌ده * البسد وهو حجر الاحمر وقيل اللؤلؤ كبار الدر والمرجان صغار والواحد
مرجانة وبعض روايتده بسد مرجان كوكيدر لكن قرمزى اولمز مير خسرو‌نك بو بيتنده وسائر
اكابر شعرلرنده سرخ اولمق اوزره مرجان مراد اولنمشدر استاد بيت نه طوطيست
بملكش كه از مكس كرچه * زمرديش پر وبسديش منقارش * فريد الدهرك بو قطعه‌سى
مرجان اولور وغير اشعار ايدر * قطعه * كروهيند ندانند باز سيم زسرب * همه
دروغ زن وخربطند وخيره سرند * نمتك وبسد وزد بكشان يكى باشند * از آن كه
هر دو بكونه شبيه يكدكرند * نمتك آلج ديمكدر كه بلغد وبلغند كه كلاهما بسكون اللام
وفتح الغين المعجمه بر برى اوزرينه نسنه يغمق وبربره كتورمك كه بلكفد كه سكون لام وفا
وفتح كاف عجميله بو الكفد دخى ديرلر كسر كافله باره وپاره وساره ده ديرلر رشوت معناسنه
كذا فى التحفه اما شرفنامه ده سكون لام وفا وضم كاف فارسيله مسطور در ابو العباس
بيت بو الحرب يار تو بود از مرو تا نشابور * سوكند خودكه صدره بلكفد از وبخوردى
كه بلند كه يوكسك مقابلى پست در نتكم بو بيتده واقعدر بيت جهان را بلندى وپستى تويى
ندانم چه هرچه هستى تويى * عربيده كى عالى معناسنه‌ده كلور نصيراى همدانى بيت
هرجلوه كه ديده ام آن سرو قامتت * چون مصرع بلند زيادم نميرود * چغتاى لسانده
بييبك ديرلر كسر باء موحده ايله وسكون يا ثانيه ايله كه يوكسك ويوجه ديمكدر مير عليشير
بيت قدى قويغاج سرو اكر توشسا ايا غيغ اركالى * يوق عجب كيم پست اولور سايه
قوياش بو الغج بييبك كه بلور كه ضم لامله مقيم اولمق معناسنه اكثر خيمه وخركاه ايله
اوتوران كمسنه‌لره واول مقوله طائفه‌يه ديرلر مير نظمى * قطعه * چون ندارم عمارت
وخانه * بنشينم بزير چرخ كبود * نتوانم كه باشم اندر شهر * خيمه از دود دل كنم چو بلور
كه بنداذ وبنلاد كه كلاهما بسكون النون برى دال مهمله وبرى لامله يعنى بنياد دوار وامثالى
بنا قرالاوى بيت لادرا بر بناى محكم نه * كه نكهدار لاد بنلاد دست * كذا فى تحفة الاحباب
وصحاح وفرهنك جهانكيريده اساس بنا معناسنه وتركيب لغت دخى آنى اقتضا ايدركه
بن ديب در ولاد بنادر بو معنايه كلامى اصفهانى بيت يقين شناس كه چندان بقا نخواهد
ماند * بناى عمر عدو را چو بد بود بنلاد * اما تحفه زفانكويا ده يعنى پشتيبان مسطور در
شمس فخرى بيت بنا ملك سليمن جمال دنيى ودين * كه هست لاد شهى را وجود او بنداد
كه بود بند كه سكون واو ودال مهمله موقوفه وفتح باء موحده ايله اغرباغى معناسنه مير نظمى
بيت زلعل لبانش مراد اده قند * زده توسن مقصدم بود بند كه بود كه فتح واو ايله
شود معناسنه استعمال اولنور طالب آملى * رباعى * در زلف تو دل قرين آزار بود
دائم بطپيدنش سر وكار بود * خود كرچه بود حال دل كنجشكى * كو راخس وخار آشيان
مار بود كه بود كه سكون واو ايله بودن لفظنك صيغه ماضى سيدر اكثر حكايت عن الماضى
استعمال اولنور اداترو ابطدر تركيبده معناسى ايدى ايله تعبير اولنور ودخى قرار كاه
ووجود معناسنه شيخ نظامى بيت اى جهان ديده بود خويش از تو * هيچ بودى نبود پيش
از تو * معلوم اولا كه بود ايله بودن صيغه‌سى مشتق كدر فعل ماضى‌ده اولور حاصل حال

حاصل بالمصدر معناسنه‌ده كلور بو راده حال بو يله در سيد شريف نور الله مضجعه شروح
تجريد اوزرينه تعليق ايتدوكى حاشيه سنده وجودى بودن ايله تفسير ايلمش يرنده سو ياش
اما بعده هستى ايله بودنى مترادف طوتمش نه سبب ايله ديمش اوله بودنى اولاجق معناسنه دركه
بو بيتده مصرحدر بيت كذشته خود كذشت وبودنى بود * پشيمانى چه دارد كنون سود
بودنى آخرنده اولان حرف يا مصدريه دركه مصادر آخرينه لاحق اولور تهيه واستعداد
معناسن افاده ايدر كفتنى وخوردنى وپوشيدنى يا لرى كبى عربيده كان ايله ادا اولنور
وچغتاى لسانده ايردى ديرلر كسر الفله مثلا بيلور ايدى ديمكده بلكان ايردى وايدر ايدى
ديمكده ايتكان ايردى ديرلر كسر الفله مثلا ايدوكنه ايركانك ديرلر فرهاد نامه‌ده مناجاتده
كلور بيت اوزونك چيكتينك رقم تا بقاج بو نامه * شقى يا خود سعيد ايركانكا نامه *
وايدوكين ديمكده ايركانين ديرلر سبعه سياره اولنده توحيدده كلور بيت نى اوچون ايركانين
كيشى بيلماس * كيشى هرنى كه حق ايشى بيلماس كه بوزكند كه سكون زاء معجمه ونون
وكاف مفتوحه ايله ايوان وطاق ورواق معناسنه مير نظمى بيت شد اين بوزكند
مقرنس نما * به نه كنكره طاق عالى بنا كه بوزمند كه سكون زاء معجمه وفتح ميمله
خوشبوبر اوتدر مؤيد الفضلاده باء فارسيله منقولدر كه بوشاد كه واو مجهول وفتح شين
معجمه ايله شلغم معناسنه اولمق اوزره فرهنك جهانكيريده مسطور در كه بوغند كه واو
مجهول وفتح غين معجمه وسكون نونله بر نوع صاره شقدر صارلدوغى اغاجى قوريدر عربيده
لبلاب ديرلر شاعر بيت زدرد وغم نماندم آب تابم * خيال زلف او بر من چو بوغند كه بوكند كه
واو معروفله شيخ نظامى بيت بو كندكى از نفاق خيزد * بى روزى از اتفاق خيزد كه بوند كه
فتح واو وسكون نونله يعنى باشند ودخى مرد صاحب نخوت وصاحب هستى كذا فى مجمع
الفرس وسكون واو ايله يعنى آهستكى كه بونده آهسته ديمك اولور كه بهود كه ضم ها
وواو معروفله آتشدن صاروب يانغه قريب اولمش اثواب كه بهودشده ديرلر كه بيوسد كه ضم
ياى تحتانى وواو مجهول وفتح سين مهمله ايله يعنى طمع دارد واميدوار شود استاد عنصرى
بيت نكند ميل بى هنر هنرى * كه بيوسد ز زهر طعم شكر كه مع الراء المهمله * بخار كه
فتح خاء معجمه ايله علم ودانش معناسنه استاد فرخى بيت فخر كند روزكار تو بتو زيرا *
كاصل بزركى تويى اصل بخارى * بخارا لفظندن مشتقدر كه معناسى چوق علم ديمكدر
اول مناسبتله كه بخارا ديدكلرى شهرده علما وفضلا غايت چوقدر كه بختكار كه سكون خاء
معجمه وفتح تاء مثناة وكافله يعنى خفت يعنى سبك شدن كه بخور كه ضم خاء معجمه وواو
معروفله عسل النبى كه عربيده ميعه سائله ويونانيده اصطفى وهندى سلارس ديرلر درخت
رومدن حاصل اولور مير نظمى بيت بخور وعنبر وعود قمارى * زمشك از فر بار وقطارى
كه بردبار كه سكون راء مهمله ودال موقوف وفتح باء موحده ايله ايشده تأنى وتأخير ومتانت
ووقار ايله حركت ايتمك شيخ عطار بيت برد بارى جوى وبى آزار باش * تا كه كردد
درهنر نام توفاش * مولانا صائب تبريزى بيت بردبارى پيشه خود كن كه در راه سلوك * هركه
سنكين تر بود با رش بمنزل ميرسد كه بركه اردشير كه بر شهر اسميدركه اردشير بن قباد آنده

برمعظم بركه بنا ايتمشدر كذا في مجمع الفرس ك بزركوار ج بزرك ايله واردن مركب لغتدر
اولو واولولغه لايق ديمك اولور شيخ سعدى بيت خدا راست مسلم بزركوارى ولطف
كه جرم بيند ونان برقرار ميدارد ك بسر ج ضم سين مهمله ايله خرماى ناپخته مير نظمى
بيت بود انكور باده اندك ايام * بسر خرما شود باصبر وآرام ك بسور ج ضم سين مهمله
وواو معروف ايله بددعا ونفرين بعض فرهنكلرده شين معجمه ايله وبعضلرده باء فارسيله
مرويدر ك بشتر ج سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله مجمع الفرسده ديمدكى اندام
يعنى اعضاده قبرجق ظاهر اوله كذا في مؤيد الفضلا والاداة عربيده بو علته شرى
ديرلر ابو المعانى بيت به پيغام وصالش چشم وكوشت * وجودم را سراپا نيست بشتر
ك بشجير ج سكون شين معجمه وكسر جيمله براغاجدر كه ياى اغاجن آندن ايدرلر عربيده
فتح تا ايله طبع وزنى اوزنه تبع ديرلر كذا في مجمع الفرس ك بشخور ج سكون شين وضم خاء
معجمتين ايله آبشخور مرقوم معناسنه در ودخى حيواناتك ايجدوكى صو بقيه سى كه عربيده
سؤر ديرلر كذا منه ك بكذار وبكذر ج كلاهما بسكون الكاف العجمى وفتح الذال المعجمه
كذاردن وكذشتن لفظلرندن صيغهٔ امردر واز كبح وقو معناسنه طالب آملى * رباعى *
طالب كل اين چمن به بستان بكذار * بكذار كه ميشوى پشيمان بكذار * هندو نبرد تحفه
كسى جانب هند * بخت سيه خويش بايران بكذار * ومرور معناسنه ده كاور نوعى
خوشانى بيت يكى برطرف آتشخانه بكذر * برآيين بت وبتخانه بكذر ك بكمار ج سكون
كاف فارسى وفتح ميمله غالب معناسنه رشيد الدين وطواط بيت با زكردان زحرب
لشكر خويش * بردل از سهو لشكرى بكمار ك بكير ج كسر كاف فارسيله خبار شنيو
معناسنه در استاد لطيفى درهزل بيت اى هميشه كن دريده ناكزير * كه بكير وكاف
باشاف بكير ك بلغندر ج سكون لام ونون وفتح غين معجمه ايله بى قيد وبى ديانت وبى
مذهب اكرچه بعض نسخه ده قافله روايت اولنمش اما اصح غين ايله در كمال اسمعيل درهجا
بيت بزر ومال مردمان اندر * هست براعتقاد بلغندر ك بلغور ج قينامش بغداى
دكرمانده دوكوب قابوغن چيقاروب قيروب پلاو وشوربا وبعض طعام ايدرلر وهرنه كه
بغدايدن طعام ايدرلر اكا بلغور ديرلر عربيده برغل ديرلر ك بلند اختر ج يعنى صاحب
جاه ودولت واقبال مولانا هاتفى بيت نديده چون او كس بلند اخترى * بكشوركشايى ست
اسكندرى ك بلند نظر ج عالى همت وصاحب رتبه معناسنه در كذا في شرفنامه ك بلور ج
ضم لام مشدده ومخففه ايله ده جائزدر صرچه نك صاف وپاك اولانى يعنى شيشه يى تكرار
قينادوب صاف ايدوب بعضى آوانى ايدرلر ك بناور ج فتح نونله دمل بزرك يعنى ايرى
چبان كه وجود انسانده ظاهر اولوب زياده وجع والمى اولور عربيده كسر حا وباء موحده
ايله حبن ديرلر كذا في مجمع الفرس ك بندار ج سكون نون وفتح دال مهمله ايله يعنى خانه دار
ومكتب ومالك درهم ودينار وصاحب ثروت ومكنت شاه ناصر خسرو بيت برسر كنجى كه
يزدان دردل احمد نهاد * جز على كنجور نبود جز على بندار نيست ك بندر ج بسكون نون
وفتح دال مهمله ايله غرجه ده واقع برشهر اسميدر كذا في تحفة الاحباب ك بوبر ج واو مجهول

مجهول وفتح باء موحده ايله يعنى بابل بوبردك دخى ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى ك بوتيمار ج
بعض نسخه ده بالقچين منقولدر اما اصح بودر كه خورك ديرلر سرخ منقار برقوشدر غايت
احمق وكند طبع درغايت تشنه ايكن صولر كنارنده اوتوروب صو ايچمكه قورقار كه دريامثال
صولر دوكنورسه بالقلره هلاك اولوب قالماز بن صكره نه يرم ديو مغموم ومحزون اولور
عربيده يمام ديرلر فتح يا وميمله ويونانى سفتين ديرلر حكيم صاحب درقسميه بيت به بى نوايى
فقر وبصبر در يادل * برزق بى شمر ودرد رزق بوتيمار * مرويدر كه اتى يمك اويقوكتورر
اما مقوى حافظه در ذهنى تيز وقوى ايدر حكيم سنايى بيت درهواى صفا چو بوتيمار * دردت
ار هست كو صفير مباش ك بور ج واو معروفله بوزن حور الواندن فستقى رنك آديدر
بعضيلر قرله مائل آت وبعضيلر دخى بوز قير آت ديديلر منلا عبد الرزاق كاشى بيت خواهى كه
بر كتف فكنى اطلس وقصب * خواهى كه زيردان بكشى اسب خنك وبور * ادات الفضلاده
مرغ تذرو ده دخى بور ديلدوكى مسطوردر منقولدر كه بور هندوستانده برشهرك آديدر
وخلقى جمله كافرلردر ياران عجم كافر شديد وبيرحم ديه جك يرده كافر بورى ديرلر والواندن
عسلى رنكدر سمرقنديلر اسانيدر بو بيتده محبوبك عسلى رنك تاجى وصفنده واقع اولمشدر
بيت عقل ودين ودل برد آن تاج بور اندر سرش * كافر بورى كه ميكويند تاج بور اوست
ك بوزار ج سكون واو وفتح زاء معجمه ايله ادويهٔ حاره كه بهاراتدر طعامه قورلر قرنفل و
دارچينى وهيل ومصطكى وكمون كبى نسنه لر ك بوزنجر ج واو معروف وفتح زاء معجمه وجيم
وسكون نونله تيمورك اجدادندن برينك آدى اوله ياخود قبيله نامى اوله مولانا هاتفى
بيت پس آنكاه سرخيل بوزنجرى * بفرمود تا شهرى ولشكرى * وله بيت اكر برترين
جد او قيصرست * بهين جد من نيز بوزنجرست ك بوك ومكر ج كاف عجميله يعنى بود
وباشد كه عربيده عسى ولعل ديرلر حكيم انورى بيت بربوك ومكر عمر كرامى مكذاريد *
خود محنت ما جمله زبوك ومكر آمد ك بولجار ج واو معروف وسكون لام وفتح جيمله محل
اعتماد وجاى معركه ك بولكندر ج سكون لام وكسر كاف ودال مهمله وفتح نونله رشوت
يعنى مصالحت ايچون حكامه ويريلان مال بولكند دخى ديرلر مير نظمى * مثنوى * نيست
ديكر نزد ارباب دول * چاره ساز عاجزان جز ما حصل * بولكندر ده كه بركار آيدت *
كار برسر آمده كر بايدت ك بوم بر ج تركيده يربورت ديدكلرى تعبيردر طالب آملى بيت
از بوم وبر تودهٔ خاكستر حيرت * چون كل نكند دود مكر پستر ما نيست ك بوى افزار ج
ايكى معنايه در اول مجمر كه عود وعنبر ياقرلر ثانى اول بهارات كه طعامه قورلر كذا في المحمودى
ك بهار ج اوچيوز بطمان اسميدر ك بهر ج سكون هايله دمادم ديمكدر مير نظمى بيت
بهر وصلت بهر دردوغم كشد * محنت ورنج والم درهم كشد ك مع الزاء المعجمه * بدفوز ج
سكون دال مهمله وضم فايله بهره مند وصاحب روزى ك براز ج فتح راء مهمله ايله يعنى
زيبايى كذا في الصحاح وياقشق معناسنه شمس فخرى بيت خدايكان جوانبخت شيخ ابو اسحق
كه تخت خسروى از ذات او كرفت براز ك برز ج سكون راء مهمله وضم باء فارسيله
اكير كوكى كه عربيده وج ديرلر ودخى طاغ اوزرنده اولان كوجك دپه لر معناسنه در ك برز ج

سکون راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بمعنی قد وقامت حکیم فردوسی بیت پس وپیش
وهر سو همیکوفت کرز * دوتا کرد بسیار بالا وبرز * ابو شکور بیت منش باید از مرد
چون سرو راست * اکر برز وبالا ندارد رواست * ثانی بمعنی بلندی هرچیز عموما حکیم
فردوسی بیت برش چون برشیر وبالاش برز * زترکان ندیدم چنان دست وکرز * ثالث
بمعنی سرفرازی وله بیت ببالا بود چون یکی سرو برز * بکردن بر آرد زپولاد کرز * رابع
بمعنی عالی وله بیت به پیش جهانجوی برد ندکرز * فروزان بکردار خورشید برز *
خامس بمعنی شکوه وله بیت زدستش بیفتاد بر زینه کرز * توکفتی برفتش همی فرو برز
سادس هر عالی نسنه یه صفت استعمال ایدرلر عموما حکیم اسدی بیت چوآمد بران تیغ
کهسار برز * بزد نعرهٔ تند وبفراخت کرز * صفت کوه اولور خصوصا وله بیت نهادند
دریکدکر تیغ وکرز * چوسنك کران کاید از کوه برز * حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام
قدمی نشانی اولدوغی طاغه صفت استعمال اولنمشدر وله بیت نه کوهیست ازین برز تو
درجهان * نه یاقوت دارد جز این جایکاه * سابع اسم مصدر در استاد عنصری بیت فرو
کوفتند آن بتان را بکرز * نه شان رنك ماند ونه افزونه برز فی بروز مع ضم راء مهمله ایله
بمعنی مفروشات خانه یعنی اودوشمه سی میرنظمی بیت شده درجهان از علایق رها * ندارد
بروزی بجز بوریا فی بز مع اهلی کچی در زیرا دشی سنه زهك دیرلر تنکم بو بیتده اول معنایه
دلالت وار در بیت بلی بزرا چوکیرد آخرین خواب * بپای خود رود درکوی قصاب *
عربیده معز دیرلر سکون عین مهمله ایله وچغتای لساننده اوچکو دیرلر خیرة الابرارده دردنجی
مقالهده بیت طرفه سا قالین آسیبان کولکودیك * ایلکی بیغاج وزراچیقیب اوچکودیك
فی بستان افروز مع قرمزی بر نوع چیچکدرکه مرزنش دخی دیرلر زابحه سی اولماز ترکیده
سلطان بورکی وکل یوسف دیرلر بعض نسخهده امیر عاشقان دیرلر نسخهٔ میرزا ابراهیمده
بر نوع سرخ رنك چیچکدر سیف اسفرنکی بیت کر بخواهی بدم سرد صبا درکیرد *
درشبستان چمن مشعل بستان افروز * نسخهٔ حلیمیده فارسیه باء موحده ایله بستان
ابروز واقع اولمشدر فی بغماز مع سکون غین معجمه ایله چوی یعنی اغاج میخ وبعض نسخهده
کرمج یا پدقلری قالب معناسنهدر فی بوز مع سکون واو ایله بوز رنکلو آت که نه سیاه ونه بیاض
ونه قوله بو اوج رنك آراسنده بر رنکدر فرهنك جهانکیریده تند وتیز آته وذکی وفهیم
آدمه دخی دیرلر وکندفهم اولان آدمه کودن دیدکلری کبی پالان اور پلان آته ده کودن
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شاکرد تو من باشم کر کودن اکر بوزم * نازان لب
خندانست بکخنده بیاموزم فی مع الزاء الفارسی * بژ مع سرد هوادن ایام شتاده ریزه
ریزه دوکیلن قاره دیرلر کذا فی مجمع الفرس بو معنایه میرنظمی بیت چنان پرشد در
آنجا برف وباران * زسردی هوا بژ کشته ریزان فی مع السین المهمله * برجاس مع
سکون راء مهمله وفتح جیم ایله صحاحده نشانهٔ تیرکه هواده اوله یعنی پرده اولیه نسخهٔ
حلیمیده لغت مشترکدر عربیده مخصوصا هواده اولان نشانه هرنه اولورسه
فارسیده مطلق نشانه معناسنهدر شمس فخری بیت بوقت آنکه کند قصد قادر اندازی

اندازی * بغیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس فی برس مع سکون راء اول وضم ثانیله
بیرس بمعنی اسئل یعنی صور دیمکدر حکیم سنائی بیت از بکذار که باز بحکمت نرسی *
کربیان بایدت از حال سنائی برس فی برس مع سکون راء مهمله ایله سر وکوهی طاغ یمشی که
عربیده ورس دیرلر کذا فی مؤید الفضلا فی برنس مع سکون راء مهمله وضم نونله بر نوع
جامهدر اوکی دکیلو باشدن کیجور رلر اکثر رهبان وبطریقلر مخصوصدر سیاه چوقهدن
وشالدن ایدرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بدل سازم بزنار وببرنس * دراو طیلسان
چون پور سقا فی بس مع کباب ششی که باشك دخی دیرلر عربیده سغو دیرلر فتح سین
وضم فایله کذا فی مجمع الفرس فی بلس مع ضم لامله مرجمك که نسك ومجوده دیرلر عربیده
عدس وهند بلو مسرد دیرلر فی بالوس مع ضم لام وواو معروف ایله زبان جرب وفریب ایله
آزدیروب یولدن چقارمق شمس فخری بیت بجا بالوسی خود را نمیکند پرکار * ولی نیکو
نبود کار جا بلوس وبالوس فی بوس مع بوسیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور دامنبوس وخاکبوس کبی مثال امر میرنظمی بیت ببوس خاك درش ای نسیم وقت
سحر * زشام حسرت دل عرضهده بخاك نیاز * طالب آملی مثال ثانی بیت مراکه تشنه
لب خاکبوس درکاهی * همیشه ورد زبان یاد خاك آن درکاه * فرهنك جهانکیریده بمعنی
معنی مسطوردر فی بوشپاس مع واو مجهول وسکون شین معجمه وفتح باء فارسیله واقعه که
رؤیا معناسنه زرآتشت بهرام * مثنوی * شدم در زمان تا برخواب کوی * خردمند
همسایهٔ نیك خوی * جهاندیده بد پیر اختر شناس * بدو باز کفتم من این بوشپاس
فی بوغلس مع واو مجهول وفتح غین معجمه وسکون لامله اسان الثور دیدکلری اوتدر عربیده
بوغلص دیرلر بعض نسخهده صادله واقعدر فی بیوس مع ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله امید
محال وطمع خام معناسنه حکیم انوری بیت کربهٔ به بیوس نتوان بود * هم درین بیشه
بود شیر غرین * وله بیت به بیوسی از جهان دانی که چون آید مرا * همچنان کربادکین
کردن امید کوثری مع الشین المعجمه * برنیش مع سکون راء مهمله وکسر نون بعده
یای ساکنه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی راندن شکم یعنی یورك سورمك واغریمق عربیده
مغص دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده مغض معناسندن غیری قطع معناسنه وبعض
نسخهده کسر رایله برنده یعنی کسیجی بو معنایه شیخ نظامی بیت اولی باید اندیشه را تیز وتند
که برنیش نابد زشمشیر کند فی بزهش مع سکون زاء معجمه وکسر ها ایله بمعنی مقابله کذا فی
تحفة الاحباب شاعر دیمشدر بیت نباشد مرد آنکه روز میدان * نیارد تاب بزهش
پیش مردان فی بش مع صحاحده بمعنی موی کردن وقفای اسب یعنی آتك یالیسی وقفاسنده کی
قیللری فی بن کوش مع اضافتله یعنی تمام جان وکوکلدن اطاعت وانقیاد دیمکدر شیخ
سعدی بیت اندر طلبت بجان بکوشم * وانکاه ضرورت از بن کوش فی بنوماش مع
ضم نون وفتح میمله یاش معناسنه فی بنوش مع ضم نون وواو معروفله نوشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر ایچ معناسنه مولانا امیدی بیت علی الصباح که ساقی دهد شراب طهور
بنوش وباك مدار ان ربنا لغفور * خواجه حافظ بیت هاتفی از کوشهٔ میخانه دوش

كفت بخشند كندمى بنوش ڴ بنيوش ڃ ضم نون وياى تحتانيله امر در ديكله معناسنه كه
عربيده اسمع ديرلر خواجه حافظ. بيت زمن بنيوش ودل در شاهدى بند * كه حسنش
بسته زيور نباشد * وله بيت بكوش وهوش بنيوش ازمن بعشرت كوش * كه اين سخن
سحر از هاتفم بكوش آمد ڴ بودش ڃ واو مجهول وكسر دال مهمله ايله اسم مصدر
اولور همسى معناسنه تركيبى وارلق ديمكدر شاه ناصر خسرو. بيت بيرونت براندار
در مرك * چون از در بودش اندر آبى ڴ بوش ڃ كسر واو ايله بمعنى بودن اولاق
معناسنه اسم مصدردر حكيم فردوسى بيت هر آن چيز كو ساخت اندر بوش * برانست
چرخ روان از روش ڴ بوى فروش ڃ يعنى عطار كذا فى ادات الفضلا بو معنايه ابن يمين
بيت در چين سر زلف تو در بوى فروشى * دم جز بخطايى نزند نافه آهو ڴ بيازش ڃ
فتح ياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله علت زوبان ومطلق معلول معناسنه ابو المعانى بيت
از درد غم عشق توام كشت بيازش * كر مازسى حال دكر كون شود آخر ڴ بيوش ڃ ضم ياى
تحتانيله تملق وتواضع واظهار مسكنت معناسنه در ڴ مع الطاء المهمله * بقراط ڃ
اقليدوس اوغلى مشهور حكيمدر بهمن شاه بن اسفنديار زماننده ايدى ديرلر كه حكماى
مشاهيردن يدنجى حكيمدر اوللرى اسقلينوس كه سقراط وافلاطوندن اقدمدر صناعت
طبى ايجاد ايدن اولدر حكيم جالينوس بعض تاليفاتنده يازر كه حكيم اسقلينوس علم طبدن
ماعدا علم نجوم وعلم حكمت وعلم هيئات وعلوم رياضياتى كما هو حقه بيلور ايدى وتعليم
ايدردى منقولدر كه كندودن سؤال ايتمشلر كه انسان مجامعته نه مرتبه ايتمك كرك ديمش كه
جميع عمرنده بركره ايليه قادر اولمز سه سنه ده بر دفعه ايده اكا ده قادر اولمز سه آيده بر
دفعه ايده اكا دخى قادر اولمز سه هفته ده بر دفعه ايليه ديمشلر اكا ده قادر اولمز سه جواب
ايلمش كه روحى كند والنده اولور نه زمان استرسه صاليورسون كذا فى فرهنك جهانكيرى
ڴ مع الغين المعجمه * برغ ڃ سكون راء مهمله ايله صوبندى معناسنه ابو المعانى بيت
جهان بكرفت طوفان سر شكم * كه كويا برغ رود چشم من نيست ڴ بزوغ ڃ ضم زاء معجمه
وواو معروفله بمعنى فروغ يعنى شعاع طلوع آفتاب وماه وستاركان وچراغ ڴ بوغ ڃ
بو زن توغ بوقچه كه اصلى بوغچه در مير نظمى در هزل بيت بنا اهلان چنان از زان فروشند
متاع دلبران در بوغ بستند ڴ مع الفاء * برانداف ڃ سكون را ونون وفتح دال مهملتين
ايله بمعنى رودها يعنى ارمقلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ڴ برجاف ڃ سكون را وفتح جيمله
حبوبات قسمندن برنوع سياه دانه غله در عربيده جلبان وملك ديرلر ايضا منه ڴ بوريا باف ڃ
حصيرجى باف بافتن دن اسم فاعلدر بوريا طوقيجى اولور ابو المعانى بيت نظيره كى توان
كوند شعرم * بكار زر دوز وكار بوريا باف ڴ بوف ڃ واو مجهول ايله بر جانور طياردر كه
نحوستله مشهور در بوم وكوف دخى ديرلر مولانا محمود ابن يمين بيت توباز سدره نشينى فلك
نشين تست * چرا چو بوف كنى آشيان بويرانه ڴ مع القاف * باق ڃ سكون لام ايله برصو
اسميدر كذا فى نعمة الله وحليمى ڴ بواسحق وبوسحق ڃ معروف طائفه در منقولدر كه
نيشابورده برقاج پاره فيروزه معدنى واردر بو معدنه ابو اسحاق ديرلر مشهور اولان فيروزه

فيروزه اول معدندن چقار خواجه حافظك بو بيتنده اكا تلميح وار در بيت راستى خاتم فيروزه
بو اسحاقى * خوش در خشيد ولى دولت مستعجل بود * بو دولتدن مراد شمس فخرينك
ممدوحى اولان شيخ ابو اسحق دولتيدر ڴ بوغراق ڃ واو مجهول وسكون غين معجمه وفتح
راء مهمله ايله بغراء مرقوم معناسنه در ڴ بوق ڃ واو معروف ايله بورى حكيم فردوسى
بيت چو بشنيد جوشن بپوشيد طوس * بر آمد دم بوق وآواى كوس * بعض نسخه ده
ناى عراقيدر اما اشقلرك بو ينوزدن اولان بورىلرى اولمق اصحدر حكيم شفايى مشهور
هجونده بيت خرچين ودف وتنبك وبوق وسك كركين * اسباب كدايى عزيزان بكجا رفت
ڴ مع الكاف * بتخاك ڃ سكون تاء مثناة وفتح خاء معجمه ايله شهر كابل قربنده واقع بر موضع
اسميدر كذا فى شرفنامه ڴ بخرك ڃ سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله بادام كوهى طبيعتى
درجه ثالثده حار ورطبدر بعض معاجانده تراكيبه جزو ايدرلر ڴ بدبدك ڃ سكون
دال اول وفتح ثانى وضم باء ثانيله هدهد ديدكلرى قوش كذا فى فرهنك جهانكيرى ڴ بدنك ڃ
سكون دال مهمله وفتح نونله صو كنارلرنده بتر نعناعه مشابه براوتدر بعض نسخه ده
يار پوز ديدكلرى اوتدر كه ييلان آنى غايت سومز شاعر. بيت كرېژم از رقيب واو به پيش
من همى آيد * كريزد مار از بدنك چو رويد او بسوراخش ڴ بزرك ڃ اولو مقابلى كوچكدر
كمال پاشازاده دقايق الحقايقنده ديركه بوزرجمهرده جزو اولان بزر بو معنايه دركه اصلى
بزركمهردر تعريب اولنوب كاف جيمه تبديل اولنمشدر قاعده تعريب اوزره نتكم نرجس
وجلنارك جيملرى كافدن بدلدر انتهى وكاهى بزركى خرد مقابلنده ذكر ايدرلر نتكم بو بيتده
واقعدر بيت ستوده بود نزد خرد وبزرك * در آزاده مردم نباشد سترك * چغتاى
لساننده اولوغ ديرلر فرهادنامه ده فرهادك استادى وصفنده دير بيت وكر حكمتده رايى
جسم ايتيب قسم * كوز يكا نقطه موهوم اولوغ جسم * واولغ واولق دخى ديرلر امير عليشير
بيت اغزى كيم سوزده اسيحاديك * قيلور اولنى نيريك * پس اولوق سوزلو دور كرچه ايرور
سرو كيجيك ڴ بسنك ڃ ضم سين مهمله وسكون نونله برطاغ اسميدر آنده كبوتردن
غيرى جنس طيور اولمز ومكان طوتمز ايمش ومنقولدر كه بر كمسنه هرنه نيت ايله اول طاغه
وار سه جوابى اشارت اولنور ايمش ڴ بسك ڃ سكون سين مهمله ايله اديه وبغدايى
بجوب ايتدكلرى دسته يه ديرلر كذا فى ادات الفضلا ڴ بسك ڃ ضمتين ايله پنبه يى اكيرمك
ايچون ايتدكلرى فتيل كذا فى مجمع الفرس ڴ بشك ڃ سكون شين معجمه ايله مجمع الفرسده
بمعنى موى مجعد يعنى قورجق صاچ وفرهنك جهانكيريده پيش سر يعنى باشك ايلروسنده
اولان صاچ بعض فرهنكده زلف معناسنه منقولدر استاد عنصرى بيت بشك معشوق
چون سفيد شود * دل عاشق ازو شود بستوه ڴ بشيك ڃ كسر شين معجمه وسكون
ياى تحتانيله سركين كوسفندان يعنى قيون ترسى كذا فى الصحاح ڴ بلك ڃ ضم لامله
فرهنك جهانكيريده اول چشم بزركه طشره چقمش اوله بدر الدين جاجرمى بيت پى
نظاره بزمت كه باغ فردوس است * بلك شده همه را همچو ديده انكور ڴ بالكنجك ڃ
سكون لام ونون وفتح كاف وجيمله مسخره ومضحك معناسنه بنجيك در هجو * قطعه * شاعر كه

دید باقد کاونجك * بیهوده کوی ونجسك وبالکنجك * ازکون خرفرو تریخ ارش
می برجهد سبکتر ازمنجسك * نسخهٔ حسین وفاییده طرفه ومضحك معناسنه شهیدی قمی
بیت ای صورت توچوصورت بالکنجك * هستی توبصورت هرکسی کاونجك * بعض
فرهنکلرده بوانجك وبوالنجك وبوالکنجك واقع اولمشدر ﴿ باونك وباوك ﴾ کلاهما
بضم اللام نشانه‌ٔ تیروتویغار دیدکاری قوش نسخهٔ حلیمی ده ولایت محصولنی جمع ایدن
وقبضنه مأمور اولان که عربیده عمال دیرلر ومجمع الفرسده سرکین شترکه عربیده بعره دیرلر
ودخی برجماعت معناسنه‌در وفرهنك جهانکیریده برظرفدر آنکه شراب ایچرلر بومعنایه
استاد رودکی بیت میکسارا اندر بلوك شاهوار * خوش بشادی درخزان وددر بهار *
﴿ بنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله اکیر ملك ایچون یومق ایتدکاری آتلمش پنبه کذا فی
مجمع الفرس ﴿ بنکلك ﴾ سکون نون وضم کاف فارسی وفتح لامله نسخهٔ میرزا ابراهیمه
درخت کل وشرفنامه‌ده میوهٔ غلیظ مثل سپستان که اندن بوی کل استشمام اولنه ﴿ بنك ﴾
فتح نونله ایکی معنایه‌در اول مصغرینه یعنی درخت کوچك ثانی نشان معناسنه که بنك
ازفلان نماند یعنی نشان ازفلان نماند کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بوبردك ﴾ واو مجهول
وضم باء موحده ایله بابل که بوبر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نمیدانی که
سیمرغم که کرد قاف میکردد * نمیدانی که بوبردم که در کلزار میکردد ﴿ بوبك ﴾ واو معروف
وفتح باء موحده ایله دختر بکرکه دوشیزه دخی دیرلر زبان هندیده احمق ونادان دیمکدر
﴿ بوسك ﴾ فتح سین مهمله ایله پروبال معناسنه قناد دیمکدر میر نظمی بیت شد باتار
زلفش پای بسته * چنان مرغ زبون بوسك شکسته ﴿ بوسلیك ﴾ موسقیده برمقام
آدیدر ﴿ بوکلك ﴾ واو معروف وفتح کاف وکسر لامله بن کوهی دیدکاری طاغ یمشیدرکه
خنجك دخی دیرلر ترکیده چتلاقوچ دیرلر بسحاق اطعمه بیت نخوری بوکلك وانجلاع بحاصل
تا بریش خود ویاران نکنی تف بسیار ﴿ بوك ﴾ درت معنایه‌در اول عربیده عسی ولعل
معناسنه که رجا وامید وتمنی ایچلك اکثر مکر لفظنی مترادف ایدوب بوك ومکر دیرلر خواجه
سلمان بیت رفت بر بوك ومکر عمر توسلمان چه کنم * کار دنیا همه بر بوك ومکر میکردد
حکیم انوری بیت بیاد بوك ومکر چند سال بردادم * مراخدای نداد دست زند کانی نوح
مولانا محمود بن یمین بیت توهم ابن یمین برین می باش * مکذراز عمر خود به بوك وبکاش
ثانی غله قیو سنك آغزنه قودقلری خس وخاشاك خفاف * قطعه * مادراز بوکان
برون افکند پرورد بشیر * کرنه شیرسك مزیدسنی تواز پستان او * چونکه تامادرنسازی
خوی سك داری که باد * فربه برتوسك زادی بوك بر بوکان او * ثالث عربیده میشه
معناسنه شمس فخری بواوج معنایه دیمشدر * قطعه * بامید بهی کاری چند * همی کویم
دلا مکر بابوك * غم اکر بارمن بود چه عجب * میل آتش بود همیشه به بوك * زیرخار وخس
غم هجران * مانند فضل وهنر چو غله به بوك * رابع بود که لفظندن مخففدر ﴿ بویانك ﴾
واو مجهول وفتح یای تحتانی ونونله معدنوس بعض نسخه‌ده پودنه معناسنه درکه عربیده قیصوم
دیرلر ﴿ بوی کلك ﴾ واو معروف ویای موقوف وفتح کاف وکسر لامله شرفنامه‌ده بنکلك مرقوم

مرقوم کبی درخت کل ومجمع الفرسده بن کوهی که برنوع ایچی یوش یشل دانه‌در چتلاغوج دیرلر ٢١٧
هرنه قدر یدنسه آغزده برنسنه بولنماز عربیده مشغلة البطالین دیرلر بسحاق اطعمه‌نك
بیت مرقومنی مجمع الفرسده بووجهله ایراد ایلمشلر بیت مشکن انجکك وبوی کلك بحاصل
تا بریش خود ویاران نکنی تف بسیار ﴿ بوینك ﴾ واو مجهول ویای موقوف وفتح نونله وکسر
ایله ده مروید ریاحین قسمندن بر ریحاندر تناول اولنور عربیده بادروج دیرلر ﴿ بیوك ﴾
ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله عروس معناسنه استاد رودکی بیت پس عزیزان بس
کرامی شادباش * اندرین خانه بسان تو بیوك ﴿ مع الکاف الفارسی ﴾ ﴿ برتنك ﴾ سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله اطفالی صاردقلری نسنه بز اولسون غیری
اولسون رکن الدین بکرانی بیت بدودمان جلال تو آسمان طفلیست * فکنده دایهٔ صنعش
زکهکشان برتنك ﴿ برنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله ذخیره معناسنه ودخی برولایت
اسمیدرکه قطب جنوبی آنده کورینور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بلشك ﴾ ضم لام وسکون
شین معجمه ایله سیخ کباب آهنین یعنی دمور کباب شیشی کذا فی المجمع اما نسخهٔ حسین
وفایی‌ده کسرتین ایله واقعدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده وموید الفضلاده کاف عربیله
مرویدر کتاب السامی فی الاسامی‌ده سین مهمله ایله وهم تنور بریان آصدقلری دمور اغاج
نسنه معناسنه منقولدر ﴿ بلغاك ﴾ سکون لام وفتح غین معجمه ایله فریاد وشورش
وغوغای عظیم معناسنه لفظ مرکبدرکه بل بسیار وغاك غوغا معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری میرخسرو بیت بکیتی کشت بلغاکی بدیدار * که مردم در زمین دررفت
چون مار * ابن یمین بیت مراچون زلف تو تشویش ازانست * که چشمت درجهان افکند
بلغاك * مجمع الفرسده قافله بلغاق دخی مسطوردر ﴿ بورك ﴾ واو معروف وفتح راء مهمله
ایله درت معنایه کاور اول برنوع قماردر که شتل دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت
ندانم تو ازوی چه بردی ولیکن * کنار جهان پرکهرشد زبورك * ثانی صحاحده قمار اوینایانلر
آلدقلری رهندن مجلسده حاضر اولوب اوینامینلره ویردکاری حصه‌یه دیرلر فخر الدین
هندوشاه بیت باهل بزم ده چون دست بروی * نقود چرخ هشتم رابه بورك * ثالث
اتمك قوروب اوزرنده اولان کوفه دیرلر طیان مرغزی بیت تا تواند کفت نانرا میخورم
با نان خورش * میکذارد تا بران ازکهنه کی بورك فتاد * رابع قیمه‌ات ایله یاپدقلری طعامدر
ترکیده دخی بورك دیرلر بسحاق اطعمه بیت قدح پر بورکست وقلیه اندك * چوبودی کرچه
بورك قلیه بودی * وله بیت صبحکاهی که بود ازشب مستم خمار * پیش من جز قدح بورك
پر سیر میار ﴿ مع اللام ﴾ ﴿ بجال ﴾ فتح جیمله مجمع الفرسده کومر معناسنه که زکال وانکشت دخی
دیرلر فرهنك جهانکیریده کوه معناسنه‌در که یز بزدخی دیرلر ﴿ بجل ﴾ ضم جیمله آشق که معروف
استخواندر عربیده کعب دیرلر قمار بازلر واطفال آنکله قمار اوینارلر نتکم حکیم اسدی بیت
قماربازی تومن ببین چسان شده‌ام * چوشش بجل زغمت مشت استخوان شده‌ام ﴿ برج هلال ﴾
یعنی سرطان کذا فی شرفنامه ﴿ بزول ﴾ ضم زاء عجمیله طوپق کوکی که شتالنك دخی دیرلر
﴿ بسول ﴾ ضم سین مهمله ایله بسوز مرقوم معناسنه که بددعا ونفرین دیمکدر کذا فی

فرهنك جهانكيرى ل بشول ع ضم شين معجمه و واو معروفله صيغهٔ امر دربدان و بپين ديمكدر حكيم اسدى بيت زبان بد مشاد كفتنا همول * همه كارهاى دكر بر بشول *
ل بلبل ع معروف قوشدر هزاردستان دخى ديرلر نصيراى همدانى * مثنوى * فلاع ازبسكه باردبر سرم خون * مراشد طرهٔ دستار كلكون * دمادم بلبلان بوسند دستم كه پندارند كل بوسر زدستم ل بل ع ايكى معنايه كلور اول احمق ونادان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت من بلم خود را اكر زخمى زدم بر خود زدم * ور بطرارى ربودم رخت طرارى چه شد * ثانى بمعنى بسياركه باهوس وبلكام ديرلر يعنى بسيار هوس و بسياركام ديمكدر
ل بلكل ع سكون لام وضم كاف فارسيله آب نيم كرم يعنى ايليجق صو كذا فى مجمع الفرس
ل بوخل ع سكون واو و فتح خاء معجمه ايله حزفه ديدكلرى اوت كه برپهن دخى ديرلر عربيده بقلة الحمقا ديدكلريدر ل بول ع قوش بورنى كه نون ايله نول دخى ديرلر عربيده منقار ديرلر
ل مع الميم * بخور مريم ع طوشان قولاغى ديدكلرى شكوفه در پنج انكشت دخى ديرلر شرفنامه ده مسطوردر كه حضرت مريم عليها السلام مزبور اوتك اوزرينه يد مباركه سن قومش بقدرت الله تعالى اول لطيف رايحه حاصل اولمش ابو المعانى بيت لاله در بزم چمن مجمره افروز شده است * نشر شد رايحهٔ بوى بخور مريم ل بزوشم ع سكون زا وشين معجمتين وفتح واو ايله پچى تونى كه صوف طوقورلر كذا فى مجمع الفرس ل بشترم ع سكون شين معجمه وراء مهمله وضم تاء مثناة ايله كتاب السامى فى الاسامى ده چوشش اعضا يعنى برعلتدر اعضاده ظاهر اولوب قبرجقلر اولور عربيده شرى ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده فتح يا ايله مرويدر
ل بوم ع التى معنايه كلور اول يورت معناسنه كه بروبوم ديرلر يربورت ديمك اولور مولانا جامى بيت بشادى ره مصر برداشتند * بروبوم خود پاك بكذاشتند * ثانى زمين معناسنه لكن ارض معناسنه اولان زمين دكلدر مسكن و وطن معناسنه اولان زميندر فلان كسه فلان يرلودر ديرلر وله بيت زنيتى كه دارد بروبوم سست * اساسى بروبست نتوان درست * معلوم اولاكه معمور اولان يره بوم آباد و خرابه يه بوم ويران ديرلر مثالى * مثنوى * وزان بوم آباد و جاى مهان * زمانه بسى كنج دارد نهان * چو مرغان ده يادكن خانه را * رها كن مرين بوم ويرانه را * ثالث رسالهٔ ميرزا ابراهيمده بوم زمين شيار ناكرده يعنى نطس اولنمامش يركه عربيده ارض بور ديرلر شمس فخرى بيت هست در حكم شيخ ابو اسحق * هرچه اونام بودو برداره * رابع استعاره طريقيله قماشده اولان نقشك يرينده بوم ديرلر تركيده زمينى فلان نقشى فلان ديدكلرى بو بيتدن فهم اولنور بيت بصدر همسنك ديباى روم * پسنديده نقش و پسنديده بوم * ديكر بيت همان دق مصرى و ديباى روم كه همچون بهارى نه از نقش و بوم * خامس جغد ديدكلرى قوش كه نحوستله مشهوردر لكن بو معناده عربيله مشتركدر شيخ سعدى بيت كس نيايد بزير سايهٔ بوم * ورهماى ازجهان شود معدوم * ميرخسرو معناى ثانيله بو معنايه بيت بوم شد آباد عرب تا عجم خاصيت بوم بدل كشت هم * سادس بمعنى سرشت وطبيعت شيخ سعدى بيت شنيدم كه مرديست پاكيزه بوم * شناسا ورهرو در اقصاى روم ل مع النون * بخارزندان ع ولايت

ولايت بخاراده واقع برشهر قديمك آديدر حاليا موليان ديمكله معروف ومشهوردر كذا فى لغات المعتبره ل بخردن و بخريدن ع كلاهما بسكون الخاء المعجمه وكسر الراء المهمله صرغ طوتمق وعقل زائل اولمق ل بخستن ع ضم خاء معجمه وسكون سين مهمله و فتح تاء مثناة ايله مجمع الفرسده صدا كردن دماغ خفته يعنى اويوركن خورلدمق ودخى صايقلمق معناسنه ميرنظمى بيت نه بينم خواب غيرش وقت خفتن * كه جز نامش نكويم در بخستن ل بخوريدن ع بمعنى بخ دن مرقوم ل بدن ل فتح دال مهمله ايله اولمق بودن لفظندن تخفيف اولنمشدر حكيم انورى بيت ازين چه نقص تواند بدن كمال ترا * چو سال وماه بتوفق ايزد ذوالمن ل برازيدن ع فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيه ايله براشمق و يراشدرمق معناسنه لازم ومتعدى اولور استاد فرخى بيت كر سيستان بنازد برشهرها برازد * زيراكه سيستان رازيبد بخواجه مفخر ل براندن ع فتح راء مهمله وسكون نون ايله اويونده مغلوب اولمقدر وراء مشدده ايله كسيجى اولمق معناسنه در ل بران ع راء مهملهٔ مشدده ايله كسكين وكسيجى معناسنه بريدندن اسم فاعل اولور و بعض تركيبه جزؤ و صفت ايدوب تيغ بران ديرلر وراء مخفف ايله فعل ماضى اولور چكمش معناسنه ميرنظمى بيت بغير وصل يار ازدل برانم * كدمن زاول زجان دل برانم * معناى اوله عربيده صارم ديرلر مثلا سيف صارم تيغ بران ديمك اولور چغتاى لسانندء ايتيك ديرلر ايتيماك كسكين اولمقدر مير عليشير بيت كونكلوماسا نجارغه اى كل قيلمارشكا نيتكنى نيز كيم تيكان نينك ايكنه سين حاجت ايماس قيلماق ايتيك * مومى اليهك بو بيت لطيفنده كسمز عبارتيله واقعدر بيت اشكمنى كورب نيز بولور كونكلى جفاغه * آرى ايتماس چونكه سوبى بولماسا پولاد ل بردن ع سكون را و فتح دال مهملتين ايله ايلتمك واويونده غالب اولمق وجنكده غلبه ايتمك معناسنه معناى اوله چغتاى لسانندء اياتى ديرلر ليلى مجنونده پادشاه وصفنده بو بيتده دير بيت تا اياتى پير خجسته منزل * هرنوع مرادانده حاصل ل برزين ع سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله آشكارا و ظاهر معناسنه نتكم ميرنظمى بيت چسان دارم نهان درد دل ملالم * زكفتارم شود برزين حالم ل برسن ع سكون راء وفتح سين مهملتين ايله يولار و مهار و يواشه و بورندرق معنالرينه كذا فى مجمع الفرس ل برسيدن ع سكون را وكسر سين مهملتين ايله تمام اولمق ودخى نابود اولمق معنالرينه برسانيدن متعدى اولور ل برون ع ضم راء مهمله و واو معروف ايله طشره معناسنه عربيده خارج ديرلر اصلى بيرون ايدى اندن تخفيف اولندى مولانا جامى در وصف معراج بيت خيمه برون زد زحدود جهات * پردهٔ اوشد تتق نورذات ل بريدن ع كسر راء مهمله ايله كسمك قطع معناسنه كمال خجندى بيت بهر يوسف ازجان قطع كن قطع * بنيفى دست بريدن چه حاجت * بو بيتده راء مشدده واقعدر اما اكثر استعمالى تخفيفله در وله بيت ارزان دلم چو بيم جدا بيست همچو برك * بنكر زشاخ لرزه بوقت بريدنش ل بژهان ع سكون زاء فارسى وفتح ها ايله غبطه معناسنه يعنى آخرك بر مقبول نسنه سن كورنكده دخى آنك كبى نسنه يه نائل و مالك اولماسين تمنى ايتمكه ديرلر بو كا حسد مقبوله ده

دیمشلر بهرامی بیت بر پیچش زلف تست شب راغیرت * بر تابش روی تست مه را برهان
ادات الفضلاده باء فارسیله مرویدر گ بستان ج معروف بوستان لفظندن مخففدر
ودخی کوه سرندیبه قریب بر شهراسمیدر شاعر دیمشدر بیت بدل میلی ندارم سیر بستان
روم از فرقت تا شهر بستان گ بستان شیرین ج باربد خسروك اوتوز ایکی نواسندن بر نوا
آدیدر کذا فی المجمع گ بسودن ج ضم سین مهمله وواو معروفله الی بر نسنه یه سورمك
یوقلق ایچون لمس معناسنه گ بشخیدن ج سکون شین معجمه وکسر فا وسکون یای
تحتانیله یعنی روشنی یعنی ضیا ولمعان گ بشوتن ج ضم شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نام
برادر اسفندیاردر کذا فی المجمع ونسخهٔ میرزا ابراهیمده وحسینی وفاییده بمعنی پوزینه یعنی
میمون بو معنایه میر نظمی بیت رقیبت راز لطفت نیست بهره * بشوتن کر شود آن مسخ
چهره گ بشودن ج ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله یومق غسل معناسنه
مجمع الفرسده بدخوی وبدطبع استاد لطیفی بیت کسی کر بشودن بود زشت کار * بهر
جاکه باشد کند کار زار گ بشولیدن ج ضم شین معجمه وواو معروف وکسر لام ایله اسم
مصدردر دیدن ودانستن معناسنه وبر معناسی دخی برهم زدن وپریشان کردن استاد
بهرامی بیت فلك دربشولیدن کار اوست * تو بنشین وبکما ز بستان زدوست *
گ بکران ج سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله کرمانیلرك وترکستانیلرك چولمك یانقلری
دیو استعمال ایتدکلری نسنه‌در گ بکسستن ج سکون کاف وسین ثانی وضم سین اول ایله
اوزلمك هم لازم وهم متعدی اولور خواجه سلمان بیت بسودای توصد زنجیر وزی بکسلم من هم
ولی یك رشتهٔ پیوند نتوانیم بکسستن گ بکشتن ج فتح کاف فارسی وتاء مثناة وسکون
شین معجمه ایله میل ایلك ودوندرمك وضم کاف عربیله اولدرمك معناسنه مصدردر
میر ابو المعانی ترتیب اوزره بیت بکشتن عاشقا زا خواهد آنشوخ * مناسب از همه
لطفش بکشتن گ بلندیدن ج فتح لام وسکون نون ویای تحتانی ایله عالی وبالا اولمق
متعدیسی بلند آییدن اولور گ بلوکان ج ضم لام وواو مجهول وفتح کاف ایله جمع
بلوك که جماعت وطائفه وگروه دیمکدر الف ونون ادات جمعدر طوائف معناسنه
اولور گ بلون ج ضم لام وواو معروف ایله فرهنك جهانکیریده بنك معناسنه
یعنی قول حکیم نزاریٔ قهستانی در مسمط نظم کرده بیت صاحبا درسر کلك تو نهاد ست
خدای * بهمه حال همه خلق جهان را روزی * منعم ومفلس وآزاد وبلون گ بمان ج
ماندن لفظندن صیغهٔ امردر قال معناسنه گ بن ج بوزن کن دیب که قعر معناسنه
هر نسنه نك غایتی ونهایتی واغاجك کوکی وقیونك وحوضك وآنلره بکزر نه وار ایسه
دیبلرینه دیرلر ابو المعانی بیت رود عرق میرود از بن هر موی من * آنچه بخالت کشم
آمده کر سوی من * وسوراخ مقعد معناسنده کلور عربیده قهوه یه دیرلر گ بنکران ج
سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله چولمکده بریان اولمش برنج یعنی چولمکده قینامش
برنج آشی بکران دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * وارثانم را سلام
من بکو * این وصیت را بکویم مو بمو * تاز بسیاریٔ آن زر نشکنند * بنکرانی پیش

پیش آن مهمان نهند گ بنکشتن ج سکون نون وشین معجمه وفتح کاف عجمی وتاء مثناة ایله
یوتمق اوباریدن معناسنه که عربیده بلع دیرلر کذا فی ادات الفضلا گ بنکن ج سکون نون
وفتح کاف ایله قازمه معناسنه لفظ مرکبدر که بن کوکدر وکن کندن دن اسم فاعلدر کوك
قازیجی دیمك اولور معناسی چپاوهرنه اول مقوله دمور آلت وار ایسه گ بنکن ج سکون
نون وکسر کافله بریصی دمورد رایکی باشندن ایپ بغلیوب چکوب زمینی هموار ایدرلر
ضم کافله کراد دخی دیرلر عربیده منسفه ومسواة دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس گ بوب اندین ج
خیمه وخرکاه واوتاغ وبارکاه معناسنه منقولدر میر نظمی بیت چو بودی جای خرم
دلکشاده * که بوب اندین شه آنجا نهاده گ بودن ج اولمق صیرورت معناسنه چغتای
لسانده بولماغ وبولماق ده دیرلر بولغانده اولدقده دیمکدر بولغوسی اولسه کرکدر فرهاد
نامه ده فرهاد ایچون بنا اولنان قصرلر وصفنده بیت غریب کوب هویدا بولغوسی دور
بسی شکل آنده پیدا بولغوسی دور * وبر بودن دخی کینونت معناسنه کلور مستقبلنده
واو مفتوح اولنوب بود دینلور امر غائبنده باد کلور که اصلی بواد ایدی کثرت استعمال ایله
واوی حذف اولنوب باد اولدی بوکا چغتای لساننده ایرماك دیرلر رابطه استعمال ایدرلر
گ بوستان ج معروف تکم دیمشلر * مصرع * بوستان چون سبز کردد باغبان خرم شود
گ بوسلیمان ج هدهد دیدکلری قوشدر بعض نسخه ده خروس واقع اولمش میر نظمی
بیت کرد برخی از شب حسرت کذر * بوسلیمان از سحر داده خبر گ بوسیدن ج واو مجهول
وکسر سین مهمله ایله اوپمك عربیده قبله دیرلر ضم قافله کمال خجندی بیت کر آرد جان
بلب عاشق درین کار * لب معشوق بوسیدن چه کار ست گ بوسین ج واو معروف وکسر
سین مهمله ایله تعییب ایلك یعنی بر کمسنه یی عیبلمك گ بوش کردن ج اتك در میان اتمك
وزیاده دورشمق گ بوشیدن ج دخی اتك در میان اتمك وجرأت کوسترمك واعتماد
ایلك وبر نسنه یه جد وجهد اتمك معناسنه گ بوقان ج واو معروف وفتح قافله قزل
قورد لر که بسکالدن کله کذا فی المحمودی گ بوقلمون ج آلتی معنایه کلور اول برجانوردر
آفتابه قرشو طورد کونش طوقندقچه التون کبی کورینور ثانی روزکار متلون الاحوال
اولمغله آکاده بوقلمون دیرلر ثالث الوان صرچه که مینا دیرلر رابع انواع شکوفه که چمنزار
وبوستانده بته ویاخود اغاج چیچکلری یره دوکله نتکم شیخ سعدی بیت باد در سایهٔ
درختانش * کسترانیده فرش بوقلمون * خامس منقش دیبای رومی که صاری وبیاض
صرمه ایله اشلنمش ویاخود الوان حریرایله طوقنمش اوله منوچهری بیت فری زان تیغ وی
هنکام هیجا * چنان دیبای بوقلمون نموده * سادس برقوشدر صویه باتدقچه تورلو الوان
کورینور تحقیقی بودرکه هرنکه الوان ورنکارنك اوله آکا بوقلمون دیرلر ومخصوص برکاردر
نتکم مقدم ذکر اولندی گ بوکان ج واو معروف وفتح کافله رحم مادر که زهدان دخی دیرلر
شمس فخری بیت زنان حامله را بیم بدکه پیش از وقت * ز مهر او بدر اینداجنه از بوکان
گ بومهن وبومهین ج کلاهما بفتح المیم زلزله معناسنه کذا فی تحفة الاحباب بهرامی بیت
زمین از بومهن از پای تا سر * چنان لرزان که عاصی روز محشر * حکیم اسدی بیت بر آمد

یکی بومهش نیمشب * توکفتی زمین دارد از لرزه تب * نسخهٔ میرزا ابراهیمده قیون بغرسغی
معناسنه مرقومدر ۞ بون ۞ واومعروفله بوزن خون اوج معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده بمعنی آسمان حضرت مولانا قدس سره بیت چه خواهی ذوق این آب سیه را
چه جویی سبزهٔ این بام و بون را * ثانی بمعنی پایان ونهایت استاد دقیقی بیت موج
کریمی برآمد از لب دریا * ریك همه لاله کشت از سر تا بون * ودیب معناسنه استاد لطیفی
بیت درختی راکه کردد کیرافزون * بسوزد تیر از شاخ تا بون * ثالث قیون وصغرك
پاك اولنمامش بغرسغی وبعض نسخه ده حیوانك بچه دانی معناسنه در ۞ بویان ۞ واومعروف
وفتح یای تحتانیله رایحه ویریجی نسنه وزیاده قوقیجی حکیم انوری بیت نور ظلمت به بویهٔ
قدمت * خاك کوبت چوعاشقان بویان * وبرمملکت اسمی اولدوغی منقولدر ۞ بویدان ۞
عطریات ظرفی یعنی عطر قونیلان ظرف هرنه دن اولورسه بوی ایله داندن مرکب لفظدر
۞ بوی مادران ۞ قوان چیچکی عربیده برنجاسب وبرنجاسف دخی دیرلر ۞ بوی ماران ۞
براوتدرکوکه مائل چیچکی اولو راغر قوقوسی واردر ۞ بوییدن ۞ واومعروف وکسر یای
اول وسکون ثانیله قوقولق که عربیده استشمام وچغتای لسانده بوتراماق دیرلر تعدیه سنده
بوترانماق دینلور میر علیشیر بیت زلف ویوز سنبلونکنی کل اوزا تارقتماکوب * دهر
باغیدا کل وسنبل ایسین بوتراتماکوب * بولغت مشترکه در طاعتق معناسنه ده بوتراتماق
دیرلر ۞ بهتان ۞ معروف اصلی اولمیان شیء اسناد ایلمك ۞ بیوکان ۞ صحاحده عروس
وعروسی کردن معناسنه در ۞ مع الواو * بختکاو ۞ سکون خاء معجمه وتاء موقوف وفتح
کاف عجمیله ادویه یی قینادوب صوین آلوب خسته نك اعضاسن بودقلری صویه دیرلر
عربیده نطول دیدکلریدر ۞ برغو ۞ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله ایچی بوش براغاجدر
نفیر کبی چالرلر شیخ آذری بیت آه معرا زنایژهٔ صبح برآید * بیهان بهواچون نفس
از لولهٔ برغو * وله بیت زان طرف کرکنند برغوساز * نشنود زین طرف کسی آواز
۞ برو ۞ ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ابرودن مخففدر قوش معناسنه حکیم اسدی
بیت زد از کینه آنکه کره بر برو * شد آشفته از چشم ودل بر بهو * حکیم سنایی بیت
هرکه آن روی تو بیند زپی خدمت تو * هم بروی توکه پشتش چو بروی تو بود * استاد
بهرامی بیت بغمزه تیر ومژه تیر وقد وقامت تیر * بروکمان بباز و درون فکنده کمان *
وهندی لسانده نی قلم معناسنه در ثانی فرهنك جهانکیریده بروت لفظندن مرخمدر
حکیم فردوسی بیت که دارد که کینه پرتاب او * ندیده بروهای پرتاب او * وفتح راء مهمله
وواو موقوفله صیغهٔ امر اولور کیت معناسنه تنکم شاهدی منظومه سنده بیت کیت
برووسویله بکو کل بیا * ازچه بدن چون تنه بیچون چرا ۞ بوبو ۞ اخفاء واوین ایله هدهد
قوشی سراج الدین قمری بیت برشاخ ثنای تو اکر نیست نوازان * فرق سر او بادبده
شاخ چوبوبو ۞ بیه ۞ ایکی معنایه در اول رایحه معناسنه یای تحتانیله دخی مجید دهتقی
کاشی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالا مال * اکر خنجر زنی بوی محبت
آید از خونم * ثانی فرهنك جهانکیریده بود لفظندن ترخیم اولنمشدر تخفیفا خواجه حافظ

حافظ بیت باصبا همراه بفرست از رخت کلدسته * بوکه بویی بشنوم از خاك بستان
شما * حکیم خاقانی بیت پای نهم درعدم بوکه بدست آورم * همنفسی تاکند درد دلم را دوا
معنای اوله عربیده رایحه وچغتای لسانده ایس دیرلر مثلا کل ایسی ومشك ایسی دیرلر میر
علیشیر بیت تیلارمین ایسلاب ایسلاب غبغبینکنی * که اوپسام عارضینکنی که لبینکنی
خیرة الابراده مستلاء محلنده دیو بیت سیل سوین تاپسا عجیب مل کیبی * سای تاشیق
تاپسا ایسیب کل کبی ۞ بیو ۞ ضم یای تحتانیله ترکیده کوه دیدکاری قورتجغزدر ۞ مع الهاء ۞
۞ بتخانه ۞ صنم طوردوغی مکان میرزا فصیحی بیت ما بت نه از اندیشهٔ معبود شکستیم
آرایش بتخانهٔ ما بود شکستیم * نوعی خبوشانی بیت یکی برطرف آتشخانه بکذرد *
بر آیین بت وبتخانه بکذرد ۞ بتکده ۞ بمعنی بتخانه ومعبد خانهٔ کبران میر والهی قمی بیت
عزلت کزین زاویهٔ طاعت تواند * کر پیر بتکده است وکر شیخ خانقاه ۞ بختنه ۞ سکون
خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قوچ قیون کبش دخی دیرلر ۞ بخله ۞ سکون خاء معجمه وفتح
لامله براوتدر خرقه وپرپهن وتخمکان دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب عربیده بقلة الحمقا
ترکیده پرپروم وسموزاوت دیرلر استاد عسجدی بیت درآویزم حمائل وار بکسر خویش را
بروی * بکرد کردن وپشتش کنم آغوش چون بخله ۞ بخنوه ۞ سکون خاء معجمه وضم
نون وواو معروف واظهار هایله بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر کذا فی ادات الفضلا فتح با
ونون وواو موقوفله ده مرویدر ۞ بخور شیشه ۞ عطریات نوعندن مجالسده اصلدوب
شیشه ایله آتشه قورلر لطیف رایحه سی چقار کذا فی شرفنامه ۞ بخیله ۞ کسر خاء معجمه
وسکون یای تحتانی ایله بخلهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ بذه ۞ فتح
ذال معجمه ایله بمعنی دکوی سوخته یعنی یانمش اسکی بز که یاقوب قاو ایدرلر کذا فی الصحاح
۞ براده ۞ فتح را ودال مهملتین ایله اکه اغزندن دوکیلن اینجه پولاد وآهن خرده سی که
سونش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ براه ۞ فتح راء مهمله واظهار ها ایله بمعنی
زیبایی وزیب وزینت شمس فخری بیت مسند خسروی از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی
هم از طلعت او یافت براه ۞ برایه ۞ فتح راء مهمله ویای تحتانیله تراشهٔ قلم یعنی قلمك خرده
یونقه سی ابو المعانی بیت جوهر خنجر مریخ براده تیغش * سرمهٔ عطارد که برایه جشم
قلمش ۞ برزه ۞ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله صمغه بکزر براغاج یسیدر غایت
بدبو اولور وعربیده قنه دیرلر فتح قافله کذا فی کتاب السامی فی الاسامی ۞ برساله ۞ سکون
را وفتح سین مهملتین ولامله بمعنی پیر سالخورده کذا فی المجمع ۞ برکه ۞ سکون را وفتح
کافله ایکی معنایه در اول حوض وثانی بربیاض قوشدر اکثر صوده تعیش ایدر ۞ برمه ۞
سکون را وفتح میمله ایکی معنایه در اول مثقب که اغاج وغیری نسنه دلر شاعر بیت درصدف
از رنج برمه بوده است آسوده در * لیك در اشکم از مژکان سوراخ آمده ۞ بروفه ۞
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح فایله مجمع الفرسده دستار ومیان بند یعنی طرز رومیده
اولان صارق کذا فی تحفة الاحباب ۞ بزغاله ۞ سکون زا وفتح غین معجمتین ایله کچی اوغلاغی
وصغیر بوزاغو سنه ده دیرلر ۞ بزغه ۞ سکون زا وفتح غین معجمتین ایله دهره که آنکه باغ

بودارلر بر نوع کسکینی اکری دموزدر عربیده منجل دیرلر ک بژمرده ف سکون زاء فارسی
اول وفتح ثانی ومیم مفتوحه ایله برجانوردر چلپاسه یه مشابه اما اندن کوچك اولور
بنه کار جنسندندر آفتابه قرشو یوزطوتوب طورور آفتاب پرست دخی دیرلر شیخ
سوداں بیت ازرق دیو چشم بژمرده رنك * از بدی مست واز هجیری رنك ک بزه ف
فتح زاء معجمه واخفاء هاء ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده زمین بشته داریعنی دپه لو یر وشرفنامه ده
میوهٔ خوشبو معناسنه مذکوردر ودخی اون ایکی برجدن اونجی برج که جدی برجنه
دیرلر ابوشکور بیت چو خورشید آید ببرج بزه * جهانرا به بیرون نماند مزه ک بزیجه ف
کسر زاء معجمه وسکون یا وفتح جیم عجمیه اوغلاق معناسنه بزچه دخی دیرلر مختاری بیت
این بزیجه که او کیا بچرد * بدل شیر خون شیر بخورد * خواجه عمید لویکی بیت مخالفان
ترا چون بزیجه سلاخ * سه پایه از علمت باد وچارسو مسلخ * مسعود سعدی سلمان بیت
ازین بزیچهٔ بسته دهن چرا پرسی * که هر کزش نه چرا خور بود نه آبشخور * بعض فرهنکلرده
برج جدیه دخی دیرلر ک بزیشه ف کسر زا وسکون یا وفتح شین معجمتین ایله آردهٔ
کنجد یعنی سوسام اونی کذا فی فرهنك جهانکیری ک بسوده ف ضم سین مهمله ایله ال ایله
دسنه یوقلق لمس معناسنه مستقبلنده واو الفه قلب اولنوب بر یا زیاده ایله بسایید دیرلر
ک بشنزه ف سکون شین وکسر نون وفتح زاء معجمتین ایله بر طعامدر یوفقه اتمك ویاغ
وخرما ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت من بعالم بیای بشنزه روی * کوم از دست زخم
بریان داد ک بکره ف سکون کاف وفتح راء مهمله ایله میخانه معناسنه در ابو المعانی بیت
مجرد ربکره بوده همت پیر مغان مارا * فیوض نشاهٔ روشینهٔ داده زیك ساغر ک بکسه ف
سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ات پارچه سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ک بابله ف
امزکلو شراب ابریقی وصراحی وهرنه که انکله شراب ظرفی اولورسه خواجه سلمان
بیت درخت شد دم طاوس وغنچه شد سر طوطی * زحلق بابله باید کشاد خون کبوتر
خون کبوتر یعنی شراب ک بلغده وبلغنده ف کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه
بریه کتورلمش وبر بری اوزرینه قونلمش نسنه حکیم ناصر خسرو بیت درین بند وزندان
بکار وبدانش * ببلغنده باید همی نامداری ک بلغونه ف سکون لام وضم غین معجمه وفتح
نونله قزلجه که زنان یوزلرینه سوردرلر انکا فکرد دیرلر کسر فا وفتح کاف عجمیله والغونه والکونه
وکلغونه وکلکونه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت صباسیده بلغونه کرد بر کل سرخ
بنفشهٔ برزده سر همچو سبزه از لب جو ک بلکامه ف سکون لام وفتح کافله چوق مراده
نائل اولمش دیمکدر که بل چوقدر وکامه مراددر یو بل باهوسده اولان بل کبیدر فرس
قدیمدر استاد رودکی * رباعی * در پیش خود آن هجر چو بلکامه نهم * پروین زسرشك
دیده بر جامه نهم * بسر نامه تو جود دست بر خامه نهم * خواهم که دل اندر شکن نامه نهم *
ک بلکفده ف سکون لام وفا وفتح کافله رشوت معناسنه در بالکفد مرقوم کبی ک بنتومه ف
سکون نون وضم تاء مثناة وفتح میمله برکوکچه نسنه در اکثر اغاجلرده اولور نعمة الله
ترکیسنی یالی قره ایله شرح ایلمش ک بنساله ف سکون نون وفتح سین مهمله ولامله نسخهٔ

حسین وفائیده بمعنی کهنه وسالخورده استاد رودکی بیت بکشته زین بوند سبز
شاخ بید بنساله * جهان چون اشك مهجوران نشسته ژاله بر ژاله ک بنکاه ف سکون
نون وفتح کاف عجمیله یوك یاپ قونیلان محل اصلی بندکاه ایدی تخفیفا دال حذف اولندی اکثر
با رایله مترادف ایدوب باروبنکاه دیرلر شیخ سعدی بیت زبنکاه حاتم یکی پیر مرد * طلب ده
درم سنك فانید کرد ک بنکه ف بنکاهدن مخففدر ک بنه ف فتح نون مشدده ایله ومخففه
ایله ده جائزدر مجمع الفرسده رخت واثواب معناسنه شیخ نظامی از خسرو وشیرین بیت
بنه دریك شکارستان نمی ماند * شکارستان شکارستان همیراند * وبمعنی جای ومکان
از مخزن اسرار بیت ظلمتیانرا بنه پر نور کرد * جوهریان را عرض اردو کرد * فرهنك جهانکیریده
یعنی اثواب خانه حضرت مولانا قدس سره بیت یك ـ له دیکر بنهٔ خواب بسوزیم *
زیرا که چنین دولت بیدار در آمد * خواجه حسین شانی بیت ای حصر زاده رهی تا بخراسان
بروم * بنه آتش زنم وهمچو خراسان بروم * وبمعنی بن چیزی یعنی بر نسنه نك غوری
ونهایتی میر خسرو بیت هر شجر باغ زشر تابنه * مانده زبی برکیٔ خود برهنه * ودخی بیخ
وبنیاد معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت از نام بد ار همی بترسی * با یار بد از بنه مروینك
ک بوبه ف سکون واو وفتح با موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی مرغ هدهد ثانی بمعنی
آرزومند بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * بدارایی که از انعام عامش *
بود طوق حمم وتاج بوبه * که پیش ازحد واز اندازه دارم * بدرکاه شه آفاق بوبه *
بعض نسخه ده آرزومند بویه نقل اولنمشدر که بضم الباء الموحده ثم الیاء بنقطتین من تحتها
بو نقل ایله روایت مضطرب اولور زیرا شعرای متقدمین اشعارلرنده باء موحده یی کلماته
قافیه ایدوب معنای مرقومه استعمال ایلمشلر هرچند که تتبع واستقصا اولندی ایسه بویله
بولندی خصوصا شمس فخرینك معیارنده وحکیم اسدینك کرشاسب نامه سنده بویله
صحیح ایدوب بر بیت ایله اثبات مدعا ایتمشلردر ک بوته ف واو مجهول وفتح تاء مثناه ایله
فرهنك جهانکیریده درت معنایه کلور اول اول اغاجه دیرلر که بویی وبدنی اولمیوب
همان کوکندن چیقوب داللری اوله ثانی آدم وحیوانات یاور یسنه دیرلر عموما وارسلان
یاوریسنه دیرلر خصوصا ثالث اوق نشانه سی رابع طین حکمتله دوزلمش کوچك وبیوك
ظرف که ایچنده التون وکمش اریدرلر غالبی قوجیلر آلتیدر وقاجیلرقو للنورلر معربی بوتقه دو
استاد دیمشدر * قطعه * نه در غنچه کامل شود پیکر کل * نه در بوته ظاهر شود
صفوت زر * ز اجدات چرخست تهذیب مردم * چو از زخم خایسك تیزیٔ خنجر *
ک بوخله ف واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله خرقه وبرپهن وپاپن وتخمکان دیدکاری
اوت که ترکیده سموز اوت دیرلر ک بوده ف بودن لفظندن اسم مفعولدر صیرورت وکینونت
معنالرینه شاعر دیمشدر بیت تا جهان بوده اینچنین بوده * این ستمکر به دائما باشد *
ک بوذاونده ف سکون واوین ونون وضم ذال معجمه ایله صحاحده قاو معناسنه که عربیده حف
دیرلر حوزستانده بیغه آذربایجانده یور دیرلر ک بوره ف واو مجهول وفتح را ایله ایکی معنایه
کلور اول اطعمه دن بورك در که اتیا قیمه ایله ایدوب یاغده بشورورلر انواعی اولور یاحود

شکر و بادام ایله اید وب شکربوره دیرلر بسحاق اطعمه بیت چرا منعم کنی صوفی ز محراب
شکر بوره * کسی کوید مسلمانرا که روی از قبله برکردان * ثانی برادویه در بوره
ادمی دیرلر ل بورنه ف واو مجهول و فتح راودال مهملتین و سکون نون ایله نسخه میرزا
ابراهیمده وارلقلی کمسنه یعنی غنی و مالدار ل بوزه ف واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله
داریدن و یاخود برنجدن ایدرلر ترکیده دخی بوزه دیرلر و او مفخم ایله شرفنامه ده اغاجلك
بدنه دیرلر مثال معنی اول محمود ابن یمین بیت ز دونان چون طمع داری کرمهای جوانمردان
خرد داند که در عشرت شرابی نایداز بوزه ل بوزمه ف واو مجهول و سکون زاء معجمه و فتح
میمله خوشبو براوتدر کذا فی مؤید الفضلا ل بوزنه و بوزنینه و بوزینه ف کلهم بواو المعروف
میمون اسملو یدکی دخی دیرلر عربیده بیو کینه سعدان و کوچکنه شبك دیرلر حکیم خاقانی
در قسمیه بیت بریش تیس و به بینی پیل و غبغب کاو * بجنس رقص کن و بوزنینه لعاب
حضرت مولانا قدس سره بیت بو خوان شیران بکشی بوزینه همراه شد * استیزه
رو کرندسنی آواز بکجا شیراز بکجا ل بوژنه ف واو معروف و فتح زاء فارسی و نون ایله یعنی غنچه
شکوفه یعنی هنوز آچلمامش چیچکدر عربیده برعم ضم با و غین معجمه ایله کذا فی مجمع الفرس
بو معنایه میر نظمی بیت دهانش بوژنه درباغ رویش * از آنرو نشکفد یکحرف سویش
ل بوسکاه ف فتح سین مهمله و کاف عجمیله او پجك یره دیراولور سه ابوالمعانی در نعت
شریف بیت بحسن روی ترا روح قدس مشتاقست * همیشه خاك درت بوسکاه عشاقست
ل بوسه ف او پمك عربیله مشترکدر فارسیده غیری نامی یوقدر زیرا اولدوغی شایع
دکلدر چغتای لساننده موجك دیرلر ل بوکه ف واو معروف و کسر کاف و اخفای هایله
بودکه لفظندن اختصار اولنمشدر اولکه معناسنه خواجه حافظ بیت باصبا همراه بفرست
از رخت کلدسته * بوکه بوئی بشنویم از خاك بستان شما ل بوله ف واو معروف و فتح
لامله بوزن و معنی لوله که ابریق و امثالی نسنه لرده اولور ل بوماره ف سکون واو و فتح میم
وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بر پرنده جانوردر ل بومه ف لغت قدیمه در طاش اوزرنده
آت ایاغنك نعلندن صحره یان قغلجم شیخ نظامی معراجیه ده براق و صفنده بیورمشدر
بیت در شب تاریك بان اتفاق * برق شده بومه پای براق ل بوهه ف سکون واو و فتح
هایله هدهد قوشی کذا فی نعمة الله ل بویه ف واو معروف و فتح یای تحتانیله یعنی آرزومند
حکیم انوری بیت ای در حرم جاه امینی که نیاید * از بویه او خواب خوش آهوی حرم را *
شرفنامه ده عشق معناسنه مرویدر بیت مرقومك عشق معناسنده شوق معناسنده
شمولی واردر ل به ف اظهار هایله اوکی قوشی که بایقوشدن بیوك اولور کذا فی نعمة الله
ل بهمه ف سکون ها اول و فتح میم و اخفای هایله بهادر و شجاع کمسنه لرك لقبی در فلان مرد
بهمه است دیرلر ل مع الیاء التحتانی * بختی ف سکون خاء معجمه و کسر تاء مثناة ایله اشتر جنسندن
بیسراك دیدکاری ارکك دوه و توبلی دوه معناسنه کثرت استعمال ایله دوه نك صفت مدوحه سی
اولمشدر میر نظمی بیت به سیصد اسب خوش تازی نهادی * بیا نصد اشتر بختی نژادی
ل بردی * سکون را و کسر دال مهملتین ایله حصیر ایتدکاری اوت ترکیده ساز دیرلر ل

برزی ف سکون راء مهمله و کسر زاء معجمه ایله توارنیلردن بر مبارز پهلوانك نامیدر
ل بزکوهی ف کسر زاء معجمه و ضم کاف ایله طاغ کچیسی که رنك دخی دیرلر شاعر بیت بروریش
درازو کوته عقلش * بزکوهی توان کفتن بشکلش ل بلبلی ف شرفنامه ده صراحی و شراب
برداغیدر فرهنك جهانکیریده اوج معنایه روایت اولنمشدر اول بکماز اغزی کبی هم شرابه
وهم پیاله یه دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم فردوسی * مثنوی * تو بی میکسار
ازمی ذابلی * به پیمای تا سر یکی بلبلی * یکی بلبلی سرخ در جام زرد * تهمتن بروی زوان
بخورد * ثانی اول مغنیان که انواع و نازك و لطیف الوان رنکلر ایدرلر ثالث بر نوع زردالودر
ل بلغاری ف تلاتین دیدکاری خوشبو در رنك نوعیدر آنلره دخی جزوی رایحه واردر
بلغارد یارنده اشلنمکله بلغاری تسمیه اولنمشدر بعضیلر تلاتین دیرلر ل بن کوهی ف یاغلو
براوتدر آنکله طعام بشوررلر کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده براوتدر جرب و شیرین
اولدوغندن طعامه ت توب اتدن طعام ایدرلر و بعض نسخه ده بوی کلك مرقوم معناسنه در
ل بوالعجبی ف حقه باز و شعبده ساز در میر نظمی بیت بوالعجبی آمده روزی بشهر *
شعبده آموخت ازو خلق دهر * کذا فی مجمع الفرس ل بوخلانی ف واو معروف و سکون
خاء معجمه ایله یعنی شیطان کذا فی شرفنامه ل بودی ف شرحی مرور ایدن بود
معناسنه در آخرنده کی یا حرفی کاه مصدریه و کاه خطابیه و کاه وصفیه استعمال اولنور
محلنه کوره صائبك بو بیتلرندن فهم اولنور * قطعه * دانه مادر ضمیر خاك بودی کاشکی
یا چو سرزد در زمان دهقان ورودی کاشکی * دست چون افتاد خالی همت عالی بلاست
آنچه دارم در نظر در دست بودی کاشکی ل بوعلی ف حکمای اسلامیه دن ابن سینادر
شیخ الرئیس دخی دیرلر و دخی اسلام حکماسندن حکیم مشرب اولانه دیرلر کذا فی شرفنامه
ل بویحیی ف یعنی ملك الموت محمد هندوشاه صحاحده بو لفظ کرچه عربیدر اما مرقوم معنایه
فارسیده استعمال اولوردیو یازمش ل بوی سای ف اوزرنده مسك و عطریات
ازدکاری طاش ل بوی ف بش معنایه استعمال اولنور امید و محبت و طمع و خوی و پس
روی معنالرینه کذا فی اشرفنامه یعنی امید خواجه حافظ بیت ببوی نافه کاخر صبا زان طره
بکشاید * ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها * بو معنالره واقف اولمین قوقو
معناسنه صانور ل بوی ف کسر واو ایله یعنی باشی یعنی اوله سن و اولور می سن دیمکدر کذا فی
شرفنامه ل بهمی ف سکون ها و فتح میمله بوزن حبلی کدی اوتی دیدکاریدر که اریه
سنبله سی کبی باشی اولور اطبا عصاره سن آلورلر غایت قابضدر و قطع دم ایدر شاعر
برینك مجونده دیمشدر بیت کرفت خون زرك آنکه میخورد اورا * مکر که نان تو از خمیر بهمی
بود ل باب الباء الفارسی المفتوحة مع الالف * پا ف بش معنایه کاور اول معروف ایاق
معناسنه حرف یای تحتانیله پای دخی دیرلر ثانی تاب و طاقت معناسنه کمال اسمعیل بیت
شاد باش ای شه پر دل که ندارد پا بت * دشمن ار خود بمثل رستم دستان باشد * ثالث
مقاومت معناسنه و له بیت کر سر بر آورد چو کدو با تو بد سکال * تیغ قضا همی کندش
چون چنار پای * رابع ایز که پی دخی دیرلر خامس بهانه معناسنه مرویدر ل پاتشکاه ف کسر

تاء مثناة وسكون شين معجمه ايله بادنجان كه معروفدر في پاتنكا في كسر تاء مثناة وسكون
نون وفتح كاف فارسيله بو دخى بادنجاندر پاتنكان دخى ديرلر تعريب اولنوب بادنجان ديديلر
شاعر بيت چنان بود ست دانس هيچ دانا * كه پاتنكا نميد اندز آبا في پاتوا في ضم تاء مثناة
ايله اياق ذولاغى كه پاتابه دخى ديرلر في پادشا في سكون دال مهمله وفتح شين معجمه ايله
پادشاه ديمكدر كسر دال ايله اوقيان لفظ مركب اولوب معناسندن بيخبردر زيرا پاد ايله
شاهدن مركبدر پاد نكهبان وبزرك وجهانبان ودافع ضرر معناسنه در كذا فى اجمال
حسينى والضميز والدستور والمحمودى وغيرهم وشاه صاحب واصل معناسنه در معناى
تركيب صاحب جهان ديمك اولور پادشا پادشاه لفظندن مرخمدر شاعر بيت كه من تا
ترا ديدم اى جان من * نيم پادشا بر دل خويشتن في پارسا في سكون راء مهمله ايله زاهد
وعابد وپاكيزه وپاك دامن وتزكيه اولنمش شاهد وحلال زاده وشغله مستعجل وكاركذار
معنالرينه مثال زاهد وعابد شيخ سعدى بيت هر كرا جامه پارسا بينى * پارسادان ونيك
مردانكار * مثال پاكيزه وحلال زاده وله بيت كر انها كه من كفتمى كردمى * نكوسيرت
وپارسا مردمى في پازبا في سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله پادزهر معناسنه ابو المعانى بيت
كر كند تأثير دل را زهر قهر غم بخود * بهر دفعش ساز آندم ساغرمى پازبا في پاشنا في وزير
ووالى ووكيل دولت ودخى اتمجه طوغان معناسنه كه پاشه دخى ديرلر في پاشنا في سكون شين
معجمه وفتح نونله اوكچه كه پاشنه دخى ديرلر ميرخسرو * مثنوى * عملهاى جهان برعكس هم هست
كه برملك كدايى را دهد دست * چنين هم ديده ام كافسرده پايى * بغت زر دريده پاشنايى
في پالا في درت معنايه كلور اول اسب جنيب يعنى يدك آت حكيم فردوسى بيت نشست از بر
تند پالاى خويش * چو خورشيد بنمود پهناى خويش * ثانى صاف ايديجى مراد سوزكى دو
لكن بو معناده پالكر استعمال اولنمز بر كلمه ايله تركيبه محتاجدر شيخ فيضى بيت مست عشقيم
وريا شوى حرم باده ما * باده پالاى در ميكده سجاده ما * ثالث بمعنى آويخته رابع بمعنى فرياد
بو معنالر كتاب زنددن مستخرجدر في پد آسيا في سكون دال وكسر سين مهملتين ايله دكرمان
اغاجى في پذيرا في كسر ذال معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله قبول ايديجى ويوريجى
وامرطوبجى وسوز دينكليجى كذا فى شرفنامه في پردا في سكون را وفتح دال مهملتين ايله
بو زن ومعنى فردا كذا فى فرهنك جهانكيرى في پرده سرا في حرم قپوسنده وملوك
ووزرا وكبارك خاص خانه لرى قپوسنده اولان پرده معناسنه خواجه سلمان بيت
افلاك را خيام وسرا پرده بركنيد * زين پس خيام وپرده سراراچه ميكند * مولانا
هاتفى بيت زپرده سرا شد بمحفل سراى * براورنك زرين برآراست جاى *
في پرستا في فتح را وتا وسكون سين مهملتين ايله پرستاردن ترخيم اولنمشدر قول
وجاريه در كذا فى المجمع في پرنا في سكون را وفتح نونله بر نوع منقش ديبادر غايت لطيف
ونازك اولور پرنو وپرنون وپرنيان دخى ديرلر منوچهرى * قطعه * از فروغ كل اكراهرمن
آيد پرتو * از پرى بازندانى دوزخ اهرمنا * چونكه زرين قدحى بركف سيمين صنمى * بادرفشند
چراغى بميان پرنا * اديب صابر بيت بروى وسينه وساعد خجل شدند ازوى * يكى حرير

حرير ودوم حله وسيوم پرنا في پروا في سكون راء مهمله ايله يدى معنايه كلور اول طاقت وآرام
ثانى دانستن بو ايكى معنايه ترتيب اوزره حضرت مولانا قدس سره * قطعه * هران پروانه
كه شمع ترا ديد * شبش خوشتر زروز آمد بسيما * همى پر ديكرد شمع حسنت * بروز وشب ندارد
هيچ پروا نمى آرم بيان كردن ازين بيش * بكفتم اينقدر باقى تو پروا * ثالث بمعنى سرو برك
سيف اسفرنكى بيت بكوى عاشقان اى از سر سوداى ما دارى * دل از جان وجهان بركير
اكر پرواى ما دارى * رابع بمعنى توجه والتفات وميل ورغبت بابا فغانى بيت فراموشم كند
آن دير پروا * بلاى جان مردودم همينست * وله بيت پروا نميكنى وبهر كس كه دل
دهم * چون بينندم بداغ تو سرميدهد مرا * ديكر بيت دادما آن شوخ بى پروا نداد *
بسكه بى پرواست داد ما نداد * خامس بمعنى مبالات يعنى ترك وباك داشتن ميرخسرو
بيت جوان وشوخ وفراموشكار وبى پرواست * زمان زمان زمن خسته دل كه يار دهد
كمال اسمعيل بيت كمال از عاشقى پروا نداره * كه غير از سوختن پروا ندارد * سادس
فراغت معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت ربود چشم ورخ وزلف آن بت رعنا
يكى قرار ودوم طاقت وسيوم پروا * سابع بمعنى سراسيمه شمس فخرى بيت پناه ملك سليمان
شهنشه ايران * كه آسمان زمعالئ اوست با پروا * ودخى آكاه وآسانى معناسنه ده
وسيله نظردر في پره آسيا في دكرمان چرخى معناسنه ابو المعانى بيت درد هر يكنفس
نشد دل رها زغم * كشتم زبون از پره آسياى چرخ في پسا في فتح سين مهمله ايله ولايت
فارسده برشهر آديدر فسا دخى ديرلر كه معربيدر في پنجا في سكون نون وجيم موقوف وفتح
باء فارسيله يينكج كه خرچنك دخى ديرلر عربيده سرطان ديدكلريدر حكيم خاقانى بيت
جوقى لئيم وبكه وسه كرسير وكور شار * چون پنجپاى آبى وچون چارپاى خاك في پنج دعا في
اى صلوة خمسه كذا فى المحمودى في پندوا في سكون نون ودال موقوف وفتح واو ايله قيجى
ديدكلرى اجى اوتدر تناول ايدرلر مزه دن خالى دكلدر في پهنا في سكون ها وفتح نونله ابعاد
ثلثه دن شول بعده ديرلر كه عرب عرض دير عجم پهن ترك يامى دير بوتقديرجه اينيه چكلن
نسنه يه پهناديلور بو بياندن فهم اولنور * مثنوى * چو بشنيد وشد چون يكى پان ابو
بسر پوش پولاد ودرتنش كبر * زهر اوستادى يكى خانه خواست * درازى وپهناش صد كام
ارست في پيدا في نهان مقابله سنده اولان ظاهر معناسنه در شيخ سعدى بيت بكفت
احوال ما برق جهانست * دمى پيدا ودبكر دم نهانست * كاهى آشكارا معناسنه اقتضا
ايتدكجه استعمال ايدرلر شيخ على نقى * رباعى * بى عشق دلى كه اضطرابش پيداست *
بى ظرف تنى كه پيچ وتابش پيداست * سر دل پر عشق نكردد ظاهر * تا بيمه بود شيشه شرابش
پيداست في پيما في سكون ياى تحتانى وفتح ميمله اولچمك معناسنه اكثر اصطلاح واستعمال ايله
استعمال اولنور زيرا قولاچلميوب وآدمليوب اولچمك وشراب اولچمك معناسنه اصطلاحيدر
ايچمك مراد اولنور كه باده پيما وباد پيما ديرلر حافظك بو بيتنده ايكى وجهيله مذكوردر
بيت چو با حبيب نشينى وباده پيمايى * بياد دار محبان باد پيمارا * ديكر بيت دشمن آتش
نهاد وباد پيمار ابكو * خاك بر سر كن كه آب رفته باز آيد بجو في مع الباء * پاتاب في تاء مثناة

ایله ماننده ومقابله و برابری معناسنه میر نظمی. بیت شود در بزم او زهره خجل یاب *
نیار در زم او مریخ پاتاب ع پاروب ج ضم راء مهمله وواو معروفله کورک که پارو دخی دیرلر
ع پاریاب ج سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله اول مزروعاته دیرلرکه عمل ایله صواریله
پاریاو وفاریاب وفاریاو دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ع پاکوب ج ضم کافله ایاغله
دیمك ودپیجی رقاص اولسون وغیری اولسون میر نظمی بیت زن دنیا بود هرچند مرغوب
شود لیکن ببزم سفله پاکوب * ع پالای اسب ج یدك چکلن آت کذا فی المجمع ع پایاب ج
فتح یای تحتانیله طقوز معنایه استعمال اولنور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی. بیت
که این پارهٔ نیست پایاب او * درنکی کند چرخ راتاب او * ثانی حوض معناسنه خفاف
بیت کل کبود چو برتافت آفتاب برون * زبیم چشم نهان کشت در دل پایاب * ثالث
معبار جا لیلهٔ صو اولان مکانك نهایتی دیوب بو بیتی نظم ایلمش شمس فخری بیت خدایکان
جهان آفتاب چرخ جناب * که بحر بخششش اوراندیده کس پایاب * وترکیبی پای آب اولمغله
معنای رابع شمس فخری بکار ایاغی صویك آقوب جمع اولدوغی یره ده دینلور دیمش
خامس فرهنك جهانکیریده قیونك آسان وجهله اشاغیسنه اینمك ایچون ایاق بصمه‌حق
یرلرینه کدرای دخی دیرلر وزبان هندیده پاولی دیرلر بو معنایه حکیم نزاری قهستانی
در طلب شراب کفته * قطعه * می حیات منست وممکن نیست * زومیسر بهیج اسبابم
ای دریغا که آب زر بودی * واخریدی ز آب پایابم * سادس دیبنه ایاق ایریشن صویه ده
دیرلرکه ضد غرقاب در حکیم سنایی بیت ای ز جودت سراب بحر محیط * دل راد تو بحر بی
پایاب * سابع پاینده یعنی ضمان کننده اسفند یارك رستمدن هلاك مرتبه سنه یدوکی زخمدن
شکایتی محلنده حکیم فردوسی * مثنوی * امید من آنست کاندر بهشت * دل پاك من
بدرود هرچه کشت * مراسخت از انست کان باب من * بکیتی نخواست پایاب من * ثامن
تاب وتوان معناسنه شمس فخری بیت جمال دولت اسلام شیخ ابو اسحق * که چرخ را نبود
زیر ران او پایاب * تاسع یعنی نهایت وغایت کمال اسمعیل. بیت همت عالیٔ تو پایان نیست
که ندیدست شهریش پایاب * بو معنایه کمال خجندی بیت بحر عشقت بحر بی پایاب کفتن
میتوان * زر وصلت کوهر نایاب کفتن میتوان * محمد هند وشاه صحاحنده یعنی کرداب وبن آب
دیو نقل ایلمشدر ع پای شیب وپاشیب ج کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله دشوار
عقبه‌یه اسنید ر حکیم خاقانی رمی احجارایچون دیمشدر. بیت دست بالا همت مردان که کرده
زیر پای * پای شیبی کان عقوبت جای شیطان دیده اند * فرهنك جهانکیریده پاشیب
یعنی زیرهٔ پایه مولانا مطهر * قطعه * ساحت بستانسرای و بام قصرش کز علو * کاخ
وفرواره فراز لامکان آورده اند * در عمود صبح پاشیبی برین بربسته اند * وز بنات النعش
از از دبان آورده اند * بوندن فهم اولنور که عمود کرسی و نردبان التنه صفه‌کبی ایتدکاری
باصامق ع پاهکوب ج یعنی پاکوب مرقوم یعنی رقاص حکیم اسدی بیت تراشاید
آن کاوخ وسیتن * که هم پاهکوب ست وهم نای زن ع پتکوب ج سکون تاء مثناة وضم کافله
آچار که جوز وسوز و چغرا تمدن ایدرلر کذا فی شرفنامه ع پرتاب ج منزل اوقی ونشان بعینه

بعینه درست واران اوقی جوهری زرکری بیت شمشیر تو شیر اوژند پرتاب تو پیل افکند 224
یك حملهٔ تو بر کند بنیاد صد حصن حصین * ودخی دور اوکنده ایراغه آتلمش هر نه اولورسه
شیخ سعدی بیت نظر کن چو سوفار داری بشست * نه آنکه که پرتاب کردی ز دست *
بو معنایه چغتای لسانینده اوچوردی دیرلر میر علیشیر. بیت کم اول اینکو نجه بزم اچون
تنعیم * او چوروب ایردی باشینی تیغیم ع پژغاب ج سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله
صوبندی که بوستان صوارلمجق صوآرقلرنده ایدرلر که مراد اولنان جانبه آقه کذا فی
مجمع الفرس ع پیاب ج فتح یای تحتانی ایله پایاب لفظندن اختصار اولنمشدر آنك جمیع
معنالرنده استعمال اولنور ع پیترسب ج سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة وراء
مهملتین ایله نام پدر پورشسب که پدر زردهشت در پارسیلر آکا نبوت اسناد واعتقاد ایدرلر
ایدی زرآتشت بهرام * مثنوی * مران مرد را نام بد پیترسب * همان نام فرزند او
پورشسب * که زردشت از پشتش آمد پدید * که شد قفلهای جهان را کلید ع پیوراسب ج
نام ضحاك ماری در که غایت ظالم پادشاه ایدی و بیك سنه دن برقاچ کون ناقص عمر سوردی
آخر فریدون شاه انی قتل ایلدی. بو اسمی اصحاب فرهنگك کیمی باء موحده ایله وکیمی باء عجمیله
نقل ایلدیلر ع مع التاء المثناة ع پاتَ ج فتح تاء مثناة ایله یعنی بابت که حرف باده مرور
ایلدی لایق سزاوار معناسنه ابو المعانی. بیت همیشه دلخوشی وشادی دلبران شاید
چنانکه کریه وزاری ببابت عاشق ع پات ج یعنی تخت کذا فی فرهنك جهانکیری
ع پاخوست ج ضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون سین مهمله ایله ایاق التنده باصلوب
یامی لنمش نسنه ع پاداشت ج یعنی پاداش که جزای نیك ضدی بادافراه استاد فرخی. بیت
خدایکان جهان آنکه از خدای جهان * جهانیان را پاداشتست وبادافراه ع پاساخت ج
حاضر ومهیا یعنی دوزیلوب حاضر وآماده اولان نسنه میر نظمی. بیت شه جمجاه وعالی
بخت وکوکب * کند زمش فلك پاساخت هر شب ع پای بست ج یای موقوف وفتح باء
موحده ایله بنا تملی که عربیده اساس دیرلر شیخ سعدی بیت اول اندیشه وانکهی کفتار *
پای بست آمدست پس دیوار * بعض فرهنکده پاپونك اول شروعی معناسنه ابو المعانی
در نعت شریف بیت رسالت باو راشده زیردست * که کردون نبوده هنوز پای بست *
ع پای بر کابست ج ای در سفرست ودر سواری ع پایخست وپایخوست ج کلاهما بیای
موقوف وفتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین ایله ایاق التنده یامی لنمش نسنه حکیم اسدی
بیت فراوان کس از پیل شد پایخست * بسی کس نکون مانده در پاودست * شمس فخری
بیت ابو اسحاق آن شاه عادل که شد * بپای علوش زحل پایخوست ع پایست ج کسر یای
تحتانی وسکون سین مهمله ایله یعنی بقا یافت وپاینده شد یعنی باقی وثابت اولدی دیمکدر
مسعود سعد سلمان بیت چو عز من وذل تو نپایست * همه ذل من وعز تو پاید ع پت ج ایکی
معنایه در اول آهار که بزه وکاغده ایدرلر منوچهری * قطعه * جهان ماچو یکی زود سیر پیشه
وراست * چهار پیشه کند هر زمان بدیکر زی * بروزکار خزان پتکری کند شب وروز *
بروزکار بهاران کندت رنکرزی * بروزکار زمستان کند دسیمکری * بروزکار خزیران کندت

خشت پزی * ثانی اول یومشق خرده توی که پکینک تویلری دیمکدر بثرانی طراق ایله قوپاروب
اکیروب شال وصوف ولطیف جامه لر طوقورلر اکا برشم وکرك وکالك دخی دیرلر پذرفت فتح
سکون ذال معجمه وفا وضم راء مهمله ایله قبول ایلدی دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت
اندل چون سنك را باچند چند * پند کفتیم ونمی پذرفت پند پذیرفت فتح پذیرفتن دن
فعل ماضیدر قبول ایلدی دیمك اولور استاد دقیقی بیت پذیرفت از وشهریار آنچه
کفت * کل رویش از نازکی برشکفت پرداخت فتح سکون را وخاء معجمه ایله بش معنایه
کلور اول بمعنی خالی کرده ناصر الدین بجه بیت رایت عشق معنوی افراخت * دل زسودای
زلف اوپرداخت * ثانی فارغ شده معناسنه شیخ نظامی بیت میزبان چون زکار خود
پرداخت * پیش از اندازه پیشکشها ساخت * ثالث بمعنی در ساخت خوص کفته بیت
همه شب باخیال دوست پرداخت * دوایی غیر درد دوست نشناخت * رابع بمعنی آراسته
ومرتب کرده استاد رودکی بیت بهشت آیین سرایی رابپرداخت * زهرکونه در وتمثالها
ساخت * خامس جلاداده عماد فقیه بیت که پرداخت آیینهٔ روی تو * که از مشك
ترساخت کیسوی تو پردخت فتح حذف الفله پرداخت مرقومك جمیع معنالرنده استعمال
اولنور بمعنی فارغ شده وتمام کرده حکیم فردوسی بیت بیاراست روی زمین رابداد *
چو پردخت ازان تاج برسر نهاد پرست فتح پرستیدن لفظندن اسم فاعل ووصف
ترکیبی اولور خداپرست وعاشق پرست کبی مولانا عرفی بیت درآن زمان که فتادش
نظر بشمسهٔ او * شد آفتاب پرست آفتاب حرباوار پرکست فتح سکون را وسین
مهملتین وفتح کاف فارسیله بمعنی معاذ الله ومبادا کذا فی نسخهٔ حسین وفایی بومعنایی
موید شمس فخری بیت کسی چون او بود درملك هیهات * شهی چون او بود در دهر
پرکست پریرفت کسر راء اول وضم ثانی وسکون یای تحتانیله اوچق طوتمش میرنظمی
بیت نشانش همین بسکه چون لاله شد * پریرفت برلب چو نبحاله شد پریوت فتح سکون
راء مهمله وضم یای تحتانی وواو مجهول ایله ترکیده قورلغان دیرلر برعلتدر طرنق دبنده
پربون دخی دیرلر کذا فی نعمة الله پسادست فتح سین مهمله ایله ویره سی که عربیده نسیه
دیرلر مقابل دستادست در کذ نقد دیمکدر ابوشکور بیت ستد وداد مکن هرکز جز دستادست
که پسادست خلاف آرد والفت ببرد پست فتح آلچق که مقابلی بالادر شیخ سعدی
بیت خدایی که بالا وپست آفرید * زبردست هردست دست آفرید * استعاره طریقیله
خسیس ودنی یه ده پست دیرلر بومعناده دخی ضدنه بالا دینلور عربیده که عالی معناسنه در
معیار جمالیده بمعنی کوتاه شمس فخری بیت جمال الدین ابو اسحق که آمد * که برقدر علوش
آسمان پست * بوبیته آلچق معناسی دخی اقربدر پشم دوات فتح شمس فخری وبعض
اصحاب فرهنك دوات لیقه سی دیدیلر ومعنای ترکیب دخی اویله اولور اما شرفنامه ده کبجه لرده
صحه قریب اولان بودت دیدیلر معنای ترکیب ایسه آنی اقتضا ایلمز پاشت فتح فتح
لام وسکون شین معجمه ایله مردار وچپل معناسنه استاد کسایی بیت بادل پاك مرا جامهٔ
ناپاك رواست * مدبران راکه دل ودیده پلیدست وپاشت پاوت ضم لامله یعنی

بمعنی دستارچه یعنی مختصر کوچك صارق پاون دخی دیرلر اما بعض نسخه ده دستار
حقیرانه واقعدر میرنظمی بیت درآنجا که مردی نشسته سکوت * برش جامهٔ کهنه
برسر پلوت پنج اوکشت فتح فتح همزه وسکون واو وشین معجمه وضم کاف عجمی ایله
ایراغاجی که ترکیده قلتق دیرلر فتح تاء مثناة وسکون لامله پنج انکشت وپنجکشت فتح
ایکی معنایه کلور اول براوتدر کوچك اغاجی اولور ارمق کنارنده بتر یپراغی شاهدانه یپراغی
کبی اولور عربیده فرنجمشك دیرلر ودخی ذوخمسهٔ اوراق وذوخمسهٔ اطباق وذوخمسهٔ
اصابع دیرلر وتخمنه شیرازیلر تخم دلاشوب دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * کند چون
دود پنجنکشت رازن * بزیر خود کند که شهوتش را * وکر مردش کند در زیر خود دود
برانکیزد از وراقوتش را * ثانی مراغهٔ تبریزه قریب بر موضعك اسمیدر پنج شاخ دست
ای پنج انکشت کذا فی المحمودی پنج نوبت فتح ای صلوة خمسه وبش نوبت که پادشاهلو
قپوسنده مهترلر چالارلر ایضا منه پنجوکشت فتح بمعنی پنج ارکشت مرقوم پهن دشت
واسع وبی پایان صحرا که عربیده فلات وبیداء ومفازه دخی دیرلر میرنظمی بیت نی همین
بوده بچشمش سرکذشت * آهوازاتنك بوده پهن دشت پیخست فتح سکون یای تحتانی
وسین مهمله وضم خاء معجمه ایله نسخهٔ حسین وفایی ده بمعنی کرفتار بمحنت وعاجز ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی محبوس وبندی مثال معنیٔ اول استاد عنصری بیت شادی وبقا
بادت زین بیش نکویم * کین قافیه تنك مرا تنك به پیخست پیشت فتح سکون یای تحتانی
وشین وکسر خاء معجمتین ایله اصلندن ویرندن قوپمش نسنه وکوکندن قوپمش اغاج
عربیده کی مقلوع معناسنه شمس فخری بیت چنان بنیاد ظلم از کشور خویش * بفرمان
الهی کرد پیخشت پیوست فتح ایکی معنایه در اول بمعنی پیوند یعنی اتصال شیخ سعدی
بیت بعدازان بارا درش پیوست * مهرازین برکرفت ودروی بست * ثانی بمعنی همیشه
ظهیر فاریابی بیت از نسیم شمایلت پیوست * درخوی بخلاست آهوی چین مع الجیم * پارنج
کسر راء مهمله وسکون نونله شعرا وسازنده وامثالی کمسنه لره ویریلان جایزه وعطیه که
صله دیرلر شیخ نظامی بیت مغنی راکه پارنجی ندادی پازاج
فتح زاء معجمه ایله اطفال کوبکن کسن عورت که ترکیده ابه وعربیده قابله دیرلر حکیم سوزنی
بیت کفتهٔ من حلال زاده بطبع * نبود مرخشوك را پازاج * وبعض نسخه ده دایه معناسنه
مرویدر منصور شیرازی بیت بنازماددر ایام طفل بخت ترا * بزرك میکند اندر کنار چون
پازاج پخج فتح سکون خاء معجمه ایله یاصیانمش نسنه حکیم سنایی بیت بینی پخج بود
درپی زشت * چشمی از آتش ورخ از انکشت * کمال اسمعیل بیت ززر که تودانی که
چون جهد دشمن * بچهره زرد وبتن پخج کشته چون دینار * وبرنسنه یی اوروب یاصیلمغه ده
دیرلر حکیم فردوسی بیت چوزد کرز برفرق اودر نبرد * سر ومغفرش چون سپر پخج کرد
پرخج فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله اسب واستر وکاو وخر وغیریلرك صاغریسی
فرخج وپرخش وکفل دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم عجمیله مرویدر مسعود سعد سلمان
بیت همی تاکیم کرد باید نکاه * به پشت وپرخج غلیوازوینك پرهنج فتح کسر راء مهمله

وها وسکون نون ایله فرهنك جهانکیریده برنوع غله در بغدایه بکزر اما بغدایدن اینجه
وضعیفرك اولور ﴿ پسیج ﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی آماده کی حاضرلنمش
معناسنه مولانا هاتفی بیت سپه را بمنزل بریدن پسیج * زمین از رواروودر آمد به پیچ *
﴿ پشنج ﴾ فتح شین معجمه وسکون نونله چهره ده ظاهر اولان لکه که عربیده کاف دیرلر وصودن
صچرایان قطرات که عربیده رشاشه دیرلر ابو المعانی بیت بر روی ماه آنچه نمایان پشنج نیست
دود سیه زدرد دلم کرده است اثر ﴿ پشیج ﴾ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله
واسع ووافر معناسنه ﴿ پفج ﴾ سکون فایله شرحی مرور ایدن بفج مرقوم معناسنه
یعنی سوبلرکن اغزدن صاچلن توکرك شهیدی قمی بیت فی اوفتد آنراکه سرورد ی توبیند
زان خلم وازان پفج چکان بر برو رویت ﴿ پناج ﴾ فتح نون اول وکسر ثانیله باء موحده ده
ذکری مرور ایدن بناج مرقوم معناسنه ﴿ پنج ﴾ مرتبهٔ اعداده بش عدددر شیخ نظامی
بیت پنج نمازست به از پنج کنج * به که بدین پنج شوی کنج سنج * دیکر بیت پنجهٔ خودساز
بدین پنج سخت * پنجهٔ ابلیس بدر لخت لخت ﴿ مع الخاء المعجمه * پازخ ﴾ فتح زاء معجمه ایله
فرهنك جهانکیریده بمعنی نالش یعنی اینکلدی غمادزودی بیت ای کرده دلم غم تو رخ رخ
تاچند کنم زعشق پازخ * ودخی آواز معناسنه میر نظمی بیت کمی کرکند پند با جان
شنید * شنید نداز جان پازخ دهید ﴿ پاسخ ﴾ ضم سین مهمله ایله جواب معناسنه
شیخ نظامی بیت زبانش کرد پاسخ را فرامشت * نهاد ازعاجزی بردیده انکشت * حکیم
خاقانی بیت کرزغمت صد یکی شرح دهم پیش کوه * آه دهد پاسخم کوه بجای صدا *
سوزدیکه دینلکده پاسخ شنو دیرلر شاعرد یمشدر بیت پیامت شنیدم تو پاسخ شنو *
بکایك بکو وبزودی برو * وجواب ویردیمکده پاسخ بده دیرلر شیخ نظامی بیت مخن
پرسمت کر تو پاسخ دهی * شدم شاد اکر رای فرخ نهی * حکیم فردوسی بیت چنین
داد پاسخ که تحجیر نیست * مرا خود کمان وزه تیر نیست ﴿ پاکباز چرخ ﴾ ای ماهتاب
یعنی پرتو ماه کذا فی المحمودی ﴿ پتخ ﴾ سکون ثاء مثناة ایله مبهوت وکالیوه یعنی بون
ومتحیر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پخ ﴾ ایکی معنایه در اول بمعنی خوش پخ پخ دیرلر
خوش خوش دیمك اولور کاهی بو معنایه په په دیرلر ثانی برکلمه درکه کدی وکوپکی اول
لفظ ایله سوررلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه حکیم سوزنی بیت کسی که کردن
شیران شرزه درشکند * بهٔ کربه توبه بی حرمتی نکوید پخ ﴿ پرکار چرخ ﴾ دور فلك
کذا فی المحمودی ﴿ پرخ ﴾ سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول حصه معناسنه
میرنظمی بیت زنعمتهای کوناکون دنیا * دلم را پرخ غم افتاده تنها * ثانی خانمان ومتاع
کاسد ابو المعانی بیت متاع معرفت را طالبی نیست * درین بازار دانش پرخ بوده *
﴿ پرداخ ﴾ فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله سختیان ادیم معناسنه کذا فی تحفة
الاحباب ﴿ پرندخ ﴾ حذف الفله فرهنك جهانکیریده نیز معناسنه مسطوردر ﴿ پرنیخ ﴾
سکون راء مهمله وکسر نون ویای ساکنه ایله مجمع الفرسده بمعنی تخته سنك استاد رودکی
بیت فکنند برلاد پرنیخ سنك * نکردند درکار موید درنك ﴿ پلخ ﴾ فتح لامله بوزن ملخ بمعنی

بمعنی کلو یعنی بوغاز عربیده حلق دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت از بس افغان
وناله وفریاد * مردمان زا فرو کرفت پلخ ﴿ مع الدال المهمله * پابند ﴾ آت ایاغنه اورلر
برنوع کستك در خصوصا اوهر ایاق باغنه دیرلر عموما ودخی ایاقده اولان اعصاب یعنی سکرلره
دیرلر ومجازا ایاق باغی نتکم شیخ سعدی بیت ای کرفتار پای بند عیال * دکر آزاد کی
مبند خیال ﴿ پاد ﴾ اوج معنایه کلور اول نکهبان وبزرك ثانی دافع ضرر ومصلح فساد
پادشاه وپاد زهر بو معنالر واسطه سیله ترکیب لفظ اولنمشدر ثالث بمعنی پاینده یعنی
باقی وثابت وبرقرار اولمقدر وفرهنك جهانکیریده تخت معناسنه ده مسطوردر که
اصلنده پات ایدی تحریف السنه ومرور ایامله پاد ایلدیلر دالك تایه ابدالی مخوبی قریب
اولدوغی ایچوندر ﴿ پاربد ﴾ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله نام مطرب خسرو
پرویزدرکه مبتدع سرود ایدر ایدی وافر اختراعاتی واردر کذا فی شرفنامه ﴿ پارد ﴾ سکون
راء مهمله ایله صقرغه که کنه دیدکلریدر حیوانانه یاپشور ﴿ پارود ﴾ ضم راء مهمله ایله
باغ هرکی ابو المعانی بیت کرنباشد عشق دردل میشود افسرده تن * تاك بی برمیشود
پارودمی برتند همین ﴿ پارهٔ آرد ﴾ فقرایه مخصوص برطعامدر که برمقدار بغدای اونی
ایله قاردشدروب برز صویله بشوروب یورلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ پارهٔ زرد ﴾ طانفهٔ یهود
علامت ایچون اوموزلرینه برپارچه صاری بزویاخود قماش دیکرلر عربیده غبار دیرلر فتح
غین معجمه ایله حکیم خاقانی بیت کردون یهودیانه بکتف کبود خویش * آن زرد پاره
بین که چه عمدا برافکند ﴿ پازند ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نونله بعض فرهنکلرده مجوس کتابی
اصیدر وبعضنده صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك تفسیریدر واصحی ده بودر ایکی
تفسیردر برینه زند وبرینه پازند دیرلر اما زند وپازند بربرینك تفسیری اولمق مرویدر
حکیم انوری بیت صوت وحرف از قضا بکردانند * مرحبا زند وحبذا پازند * وبعض
فرهنکلرده صحف ابراهیمك نصایح وحکمیاته متضمن اولان محللرین جمع ایدوب پازند تسمیه ایلدیلر
وبعض فرهنکلرده کتاب ترسایان مرویدر طالب آملی بیت شکوه او صلیب از پادر افکند *
کزان آتش بسوزد زند وپازند * بو بیتدن کتاب مجوس اولسه مضمون دخی بلیغ اولور
ایدی ﴿ پاغند ﴾ فتح غین معجمه وسکون نون ایله آتلمش پنبه معناسنه شمس فخری
بیت چه لاد برتیغ سپاهیش چه پولاد * چه کوه برکرز غلامانش چه پاغند * وآتلمش
پنبه یی طوب طوب ایدرلر وله بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزیٔ دولت * باشند همیشه
بدرشاه چو پاغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین ایله نقل اولنمش پنبه پنبه طوپی که اکیرملك
ایچون ایدرلر بو معنایه بدرجاجرمی * قطعه * تاوقت شاخ بیوه زنی پنج شوهرا * پاغنده
برکنار نهد چرخ احضرش * بادا چو غوزه دیدهٔ خصمت سفید دل * وزتاب داشکستهٔ دل
نیست پرورش ﴿ پاکند ﴾ فتح کاف عجمی وسکون نون ایله ایکی معنایه مرویدر اول
یاقوته دیرلر شمس فخری بیت تابود نوبهار در بستان * لاله وکل بکونهٔ پاکند * ثانی
استعاره طریقیله باده یه دیرلر شاکر بخاری بیت بکجا تو باشی کردند بی خطر خوابان *
جست راچه خطر هر بکجا بود پاکند * کذا فی جامع الانس والمشکلات ﴿ پالاد ﴾ ایکی معنایه در

اول يدك آتي كه عربيده جنيب ديرلر شمس فخري بيت شهنشهي كه كشد پيش بخت موكب او
چو ذره خنك سمند فلك دو صد پالاد * ثاني نوبت ايله بنلن آت فرالاوي بيت من رهي
پيرسست پاي شدم * نتوان زاه كرك بي پالاد * بو بيتدن يدك فهم اولنور لكن تفاوتي
شولقدردركه يدك اير و رخت ايله مكمل يديلن آتدر نوبت آتي ايسه اير سز چكيلان آته ديلور
پالود في ضم لام و واو معروفله ايكي معنايه در اول صاف سوزلمش وغل وغشدن پاك اولمش
معناسنه ثاني قوزي دريسندن اولان كورك مير نظمي بيت كه پوشد جاهلان سنجاب وسمور
نيايد عاقلان پالود سمور في پامزد في ضم ميم وسكون زاء معجمه ايله اجرت قدم معناسنه در
ميرزا حسن بيت با نسيم آيد پيام وصل يار * نقد جان پامزد اورا ميدهم في پانصد في سكون
نون وفتح صاد مهمله ايله مراتب اعداددن بشيوز عدده ديرلر في پانيد في كسر نون وسكون
ياي تحتانيله شكر مصفا شكر فانيد دخي ديرلر شيخ سعدي بيت زبنكاه غام يكي پيرمرد * طلب ده
درمسنك پانيد كرد في پاوند في فتح واو وسكون نونله يعني پابند مرقوم في پاي بند في بو دخي
پابند معناسنه درپاي جاي كبي با ايله وپا سزدخي استعمال اولنور في پايد في فتح ياي تحتانيله
پاييدن لفظندن فعل مضارعدر قايم وثابت وبرقرار اولور معناسنه استاد لطيفي بيت
جوهرم نه بخويشتن پايم * عرضم ني بديكري پايد * وانتظار معناسنه حكيم اسدي بيت مرا
ايزد از بهر جنك آفريد * چه پايم كه جنك آمد اكنون بديد * واياغله ديمك استاد لطيفي بيت
هرچه در پيش آيدش ور ميجهد دندان زند * هركه درپس ميرودمي پايد و دندان كند في پايمرد
ياي موقوف وفتح ميم وسكون راء مهمله ايله معين معناسنه حكيم خاقاني * قطعه * اي زهر تو
دست كير ترياق * اي درد تو پايمرد درمان * هركس كه نويسد اين قصيده * ز حد عراق تا خراسان
داند كه تويئك پايمردي * خاقاني را بصد زخاقان * وشفيع معناسنده استعمال اولنمش استاد
بيت بهر صيدكاي مجلس آراي مرد * كه بود اندرين محتسب پايمرد * وحامي ويار دم ايدجي
معناسنه حكيم انوري بيت كفتم كه پايمرد وسيله كه باشدم * كفتا كه نيست جز كرم او كسي دكر
في پايمزد في ياي موقوف وضم ميم وسكون زاء معجمه ايله پامزد مرقوم معناسنه ميرزا جلالي
بيت همه پايمزد غلامان تست * بمن برازامر وز فرمان تست في پخجود و پخجيد في كلاهما
بسكون الخاء المعجمه وكسر الجيمله باصلوب دوكلمش وياصيلمش معناسنه جمال الدين عبد
الرزاق كاشي بيت چو خارپشت كه كشتم زتير بارانش * كه موي برتن صبرم ز زخم او پخجود *
في پخشود و پخشيد في كلاهما سكون خا وكسر شين معجمات ايله يعني پخجود و پخجيد
مرقومان في پراشيد في فتح راء مهمله وكسر شين معجمه وسكون ياي تحتانيله يعني پريشان كرد
مسعود سعد سلمان بيت در پراكند بخت نيكه چو ابر * زر پراشيد نجم سعد چو خور في پراكند
فتح راء مهمله ايله متفرق وپريشان كرد تركيبده پراكنده ايلدي شاعر بيت دست وزبان زر دشد
زسعي نكوني * نام بكيتي نه از كذاف پراكند * امير خسرو بيت برك كل را پرشكر كردي ولب
ميخوانيش * زلف را برمه پراكندي وشب ميخوانيش في پرد في فتح راء مهمله ايله بوزن رود
فعل مضارعدر اوچار معناسنه اما سكون را ايله بوزن مرد كرد ايكي معنايه در اول تاي معناسنه كه
مثلا يك پرد دو پرد ديرلر بكناي دوتاي ديمك اولور ثاني خواب معناسنه كلور كذا في

في فرهنك جهانكيري حركات ثلثه ده معناي آخر ايله استعمال اولنور في پرزد في سكون 227
راو فتح زاء معجمه ايله ادويه نوعندن صمغ كبي برنسنه در اوچ نوع اولور بري وبحري وجبلي
وايكي لون اولور بري سفيد وبري زرد سفيدي سبك وخشك وزردي نرم وثقيل عسل
صافي كبي عرق النساء ونقرس علتلرينه نافعدر پارزو وپرزو دخي ديرلر كذا في الاختيارات
في پرشيد في سكون راء مهمله وياو كسر شين معجمه ايله پراشيد مرقومدن اختصار
اولنمشدرينه اول معنايه استاد فرخي بيت برون آمد از خيمه وزان دو زلف * بنفشه بپرشيد
برنسترن في پرند في فتح راء مهمله وسكون نونله بش معنايه كلور اول حريردن طوقنمش
قماش معناسنه حكيم خاقاني بيت ديده آتش كه چون سوزد پرند * برق هجرت آنچنانم
سوخته ست * مجمع الفرسده حريردن ساده طوقنمش قماش منقشنه پرنيان ديوب بو بيتي
ايراد ايلمش شيخ نظامي از خسرو وشيرين بيت پرند آسمان كون برميان زد * بشد در آب
وآتش در جهان زد * اما مطلق حريردن اشلنن هرنه اولورسه شمس فخري بيت اي كه
بر تيغ ونير تو يكسان * سنك وسندان پرنيان وپرند * ثاني فرهنك جهانكيريده يعني پروين
ثالث يعني شمشير بو ايكي معنايه حكيم خاقاني بيت خنجر تو چون پرند روشن وباز نشست
خون دل عاشقان نقش پرند تو باد * رابع خنجر وقليج وامثالي دمورده اولان جوهر معناسنه
استاد عنصري بيت چه ديبهي كه برنك پرند هندي تيغ * ز برجد پاش بود پو دو زمرد پيش تار
حكيم ازرقي بيت مبادزان قدر قدرت وقضا حمله * براي تيغ خود از خنجر پرند برند * وجوهردار
تيغ وخنجر معناسنه شمس فخري * مصرع * اي كه بر تيغ وخنجر تو پرند * حكيم اسدي
كرشاسب نامه سنده كسر را ايله نقل ايدوب بو بيتي نظم ايلمش بيت برآورد آن شه حرير وپرند
هم از محل هر طرف تا بهند * حكيم فردوسي دخي اسدي روايتي اوزره هنده قافيه ايدوب قليج
جوهري معناسنه درديمش بيت برزين سيمين يكي تيغ هند * جزاوسي بزهر آب داده پرند
اما شيخ نظامي خمسه ده هرنه يرده ذكر ايندي يسه فتح را ايله ايراد ايلمشدر بيت ديدم افكنده
بربساط بلند * خوابكاهي زپرنيان وپرند * خامس فرهنك جهانكيريده خيار دشتي
معناسنه نقل اولنمشدر في پروند في سكون راء مهمله ونون ايله مجمع الفرسده يعني امرديعني
ساده رو اما بعض فرهنكده ميان عاشق ومعشوقده اولان واسطه معناسنه مرقومدر بو معنايه
مير نظمي بيت ميان يادو بامن نيست پروند * مكر دل دامن آهم كند بند في پرهود في سكون
راء مهمله وضم ها وواو معروف ايله جامه نا ثير آتشدن صرارمق معناسنه ابو شكور
بيت جكر نخواهم پرهود من بباده چنانك * تراز وان دل از عشق آن كيان برهود في پريشد في
كسر راو فتح شين معجمه ايله پراكنده وپريشان شود معناسنه حكيم سنايي بيت مرد بد دل
خيانت انديشد * راز خود پيش خلق بپريشد في پژامند وپژاوند في كلاهما بفتح الزاء
الفارسي وميم وواو ايله قپواردنه قونيلان طياق كه اغاجدن ايدرلر شمس فخري بيت درهم
شكند از چه بود حصن عدو را * از سد سكندر در واز قاف پژاوند * مجمع الفرسده كرينه
كاز ران يعني قصار طوقماغي في پژغند في سكون زاء فارسي ونون وفتح غين معجمه ايله بر درخت
ناميدر وقيل بالباء الموحده كذا في شرفنامه في پژقند في سكون زاء فارسي ونون وفتح قافله

معناسنه سوز وفايده سز وصاحبت بعض نسخه ده فايله مرويدر مير نظمی بيت مكو مشنو
كلام هرزه پيوند * مشو داوقات راضايع ز پژ قند پژماورد سكون زاء فارسی و راء
مهمله وفتح ميمله برنوع طعامدر تركيده خليفه لقمه سی ديرلر و بعض يرده قاضی لقمه سی
وخراسانده نواله ديرلر عربيده زماورد وميسرو ومهيا ونرجس المائده ديرلر پژند فتح زاء
فارسی وسكون نونله برنوع اوتدر برغست دخی ديرلر بعض نسخه ده عربيده قثاء بری
وغملول وكملول دخی ديرلر استاد عسجدی بيت نه هم قيمت لعل باشد باور * نه همرنك
كلنار باشد پژند * كذا فی تحفة الاحباب شمس فخری بو معنايه موافق خيار دشتی نقل ايدوب
بو بيتی نظم ايلمش بوی خلقت بهر زمين كه كذشت * نيشكر آورد بجای پژند * مجمع الفرسده
ونسخه ميرزا ابراهيمده زاء معجمه ايله كياه خوشبو دركه برغست و ورغست دخی ديرلر بعض
نسخه ده دخی زاء معجمه ايله قزل بويه معناسنه نقل اولنوب عسجدينك بو بيتی ايراد اولنمش
بيت نه كرباس باشد بسان پرند * همرنك كلنار باشد پژند پژوليد ضم زاء فارسی
وواو مجهول وكسر لاميله بمعنی پژمرده كرد يعنی صولدردی واو رسلدی مير نظمی بيت نهان
بود در دل غم عشق يار * پژوليد روش شد آشكار پژوند سكون زاء فارسی ونون
وفتح واويله داری قوشی ديرلر بركوچك قوشدر بعض نسخه ده بمعنی كنجشك نسخهٔ حسين
وفاييده پژاوند مرقوم معناسنه كانه الفدن اختصار اولنمشدر پساوند فتح سين مهمله
و واو وسكون نون ايله نظم واشعار قافيه سی بعضيلر رديف معناسنه وبعضيلر مسلسل
ومتصل كلماته ديرلر استاد لبيبی بمعنی قافيه بيت همه پوچ وهمه خام وهمه سست * معانی
از چكامه ناپساوند پسند فتح سين مهمله وسكون نون ايله قبول معناسنه شيخ سعدی
بيت كر خود همه عيبها بدين بنده درست * هر عيب كه سلطان بپسندد هنرست * خواجه
حافظ بيت دركوی نيكنامی ما را كذر ندادند * كر تو نمی پسندی تغيير كن قضا را * ودخی
ممدوح وكزيده معناسنه كلور كذا فی مجمع الفرس پشماكند سكون شين معجمه ونون
وفتح ميم وكافله ايكی معنايه در اول حيوان ارقه سنده يوك اورتاسنه قودقلری نسنه كه عربيده
علاوه ديرلر شيخ سعدی بيت كر بجان آمدم ز محنت و رنج * داغ بيطار وبار پشماكند *
ثانی فرهنك جهانكيريده پالان معناسنه حكيم سنايی بيت كفش عيسی مدوز واز اطلس
خر اور امساز پشماكند * حكيم خاقانی بيت هم سكار اقلاده ز ريبت * هم خر از خراست
پشماكند پشنجد فتح شين معجمه وجيم وسكون نونله صو و ياخود قان صاچلمش اولمق
كذا فی مجمع الفرس پكند فتح كاف وسكون نونله خيوق لسانيله اتمك ديمكدر وسوب
صو ديمكدر حكيم انوری بيت محنت سوب و پكند اوكه از بيخم بكند * طبع موزونم همی
ز انديشه ناموزون كند پناهيد يعنی پناه آورد والتجا كرد صغندی ديمك اولور حكيم
فردوسی بيت بديان بد ونيك بازار او * بيزدان پناهيد از كار او پناهد يعنی
پناه آرد والتجا كند حكيم اسدی بيت زكيتی بدين در پناهد همی * زجامت می لعل
خواهد همی پند سكون نونله ايكی معنايه در اول معروف نصيحت ثانی بمعنی غليواژ يعنی
چيلق كه غليواج وزغن وكوشت ربا دخی ديرلر حكيم سوزنی ايكی معنايه * قطعه * داديك

داديك از رای او دست ستم پند كرد * زانكه همه رای او حكمت نابست و پند * كر زده پند
او داد دهد داديك * چوزهٔ زين بركند شهپر بازوی پند * وله بمعنی ثانی بيت پند را فرهما
آيد بديد اندر هوا * از بر كاخ همايونت ار بود برواز پند * شمس فخری بو معنايه بيت نور رای
توكی دهد خورشيد * كار عنقا كجا تواند پند پنند فتح نون اول وسكون ثانيله عدد
مجهول يعنی حدی نا معلوم عدد ابو المعانی بيت كفتمت بو الهوسا ز اسخن وعده مده *
نه زدی كوش يكی كفتمت اين پند پنند پهلو زند اكرچه معنای تركيبی يان اوردی ديمكدر
اما برابر اولور معناسنه استعمال ايدرلر برابر لكده صورتا يان يانه طورمغله ظاهر اولور
مولانا ظهوری بيت صراحی بخورشيد پهلو زند * حريفان بناهيد زانو زند پهلوكند
يعنی كنار كند قوجاقلار ديمك اولور شيخ نظامی بيت شه از رزم او به كه يكسو كند *
كزان پهلوان پيل پهلو كند پهند فتح ها وسكون نونله بمعنی دام آهو كذا فی تحفة الاحباب
پيداد سكون يای تحتانی وفتح دال مهمله ايله بمعنی پيدا يعنی ظاهر استاد فرخی
قطعه * من يقينم كه درين پنجه سال ايچ كسی * در خور نامهٔ او نامه بكس نفرستاد *
بر بساط ملك الشرق از و فاضلتر * كز نه بنشست وكسی كرد نداند پيداد * كذا فی
فرهنك جهانكيری پيكند سكون يای تحتانی ونون وفتح كاف فارسيله بمعنی درسلمش
كشيده وپيوسته وجمع كرد كذا فی مجمع الفرس يعنی ايپلكه ديزدی واولاشدردی ويريره
كتوردی معنالرينه استاد رودكی بيت هر آنچه را ودا ز ابسالها پيوست * هر آنچه قارون
از ابعمرها پيكند * وكاف عربيله سمرقندك قديم اسميدر پيوند سكون يای
تحتانی ونونله اتصال وسبب وبند مفاصل وقيد وتعلقات معنالرينه مع الراء المهمله *
پا افزار فتح همزه وزاء معجمه وسكون فا ايله كفش معناسنه يعنی پاشمق مير خسرو
بيت طرب زانكونه بر شاه اشتلم كرد * كه پا افزار جست وپای كم كرد پا اوژار
زاء فارسيله جلا هلرك چقورده اياق بصدقلری تخته كذا فی فرهنك جهانكيری پاتيمار
كسر تاء مثناة وسكون يای تحتانی ايله بمعنی شتاب يعنی عجله كذا فی فرهنك جهانكيری
پادار يعنی هميشه پايدار اوله ديمكدر پايدار لفظندن اختصار اولنمشدر كذا فی
شرفنامه پادزهر وپازهر دال موقوف وفتح زاء معجمه ايله ايكی معنايه در اول
دافع زهر ديمك معناسنه درزيرا پا دافع ضرر ومصلح فساد معناسنه اولدوغی ذكر اولنمشيدی
بو دخی زهری دفع ايدوب روح حيوانيه يی اصابت مضرت سمومادن حفظ ايتدكيچون
تسميه اولنمشدر ثانی بر معروف ومخصوص طاشدر لونی صفرته مائل بوز رق اولان
غايت اعلاسيدر زيتونی رنك اولان عند الاهالی مقبول ومعتبر دكلدر حكيم ارسطودن
معدنی اولمق اوزره منقولدركه هندك جانب شرقيسنده ولايت چين حدودنده حاصل
اولور ديرلرينه اول سمتلرده غايت آكابكزر طاشلر اولور ذوق وقوفدن حصه مند اولميانلره
پا زهر ديو اينانديرلر اما تجربه سی اولدركه نرم ولطيف اولوب لونی صاروية يقين كوك كبی
كوريشور كونشده طونجه براق ولمعان وضيادار اولور نوعا درلو كبی نمناك اولور وزهر آلود
طعام او زرينه قورلر فی الحال درلر جملهٔ خواصندن آدمك يلان صوقدوغی يری اوز رينه

قوسه‌لر یاپشوب زهری کندویه جذب ایدوب دوشر اللته صو ایله بر ظرف قومق
کرکدر که صویه دوشوب زهری دفع اوله تکرار یاپشدره‌لر ینه زهری آلوب دوشر
بو وجه او زره وجودده زهر قالمینجه‌دك بعض یاپشمز اولور دیدیلر اصلی بیان ایاینلرك
کیمی بویله روایت ایلدیلر که زیاده یاشلو ییلانك دپه‌سنده حاصل اولور بعضیلری اژدرها
قارننده اولور دیدیلر و بعضیلر چتال بوینوزلی کیکده اولور دیدیلر بویله دینلرك کیمی
مرقوم کیك دائما ییلان یمکه معتاد اولوب دروننده حاصل اولان حرارتك بخاری کوزلرندن
چیقوب بیکارنده مجتمع و منجمد اولدقچه قات قات اولوب قتمر اولدوغنك سببی دخی بودر
دیدیلر اما اختیارات بدیعی صاحبی پازهر مشددرکه ذکر اولدوغی وجه اوزره اولان کیك
بهار فصلنده یعنی ایام ربیعده مخلصه دیدکلری تخمك تازه اوتنی یر غایت حار اولمغله
حرارتنك بخاری کوزی بیکارنده منجمد اولور اما اصح بودرکه معلا سنده مجتمع و قات بر قات
حاصل اولور علامت صحتی برینی شکست ایتسك البته اك اورتاسنده مخلصه اوتنك
چوپی و یاخود دانه‌سی بولنور دیدیلر فی الحقیقه ایچنده چوب بولنمش چوق درو معلادده
حاصل اولدوغنه دلیلدر اما بر نوع کوچك صنوبر شکلنده اولانی کوزده حاصل اولمقده
جائزدر پازیر کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیله دیوار یاپلور ایکن اراسنه قونیلان
حاطل اغاجیدر استاد رودکی بیت نه پازیر باید ترا نه ستون * نه دیوار خشت و نه آهن
درای * شمس فخری زاء معجمه یرینه دال مهمله ایله معنای مزبوره نقل ایلمشدر بیت نیست دیوار
حصن دولت را * به ز تایید او دکر پازیر * محمد هندوشاه صحاحده ذال معجمه ایله
روایت ایدوب نیارشی دخی دیرلر دیمش پار درت معنایه کلور اول سال کذشته که
ترکیده بلدر و لحن یل دیرلر طالب آملی بیت طالب چراغ بخت ترا تم نکشته نور * امسال
نیز زم چو پار از تور وشنست * ثانی پاره معناسنه حکیم سنائی بیت دین زردشت
آشکار شده * پرده زخم پاره پار شده * ثالث یعنی پاریدن و پریدن حضرت مولانا
قدس سره بیت پر پروانه بی درك تف شمع بود * چونکه بر یافت نخواهد پرو بر پاریدن
رابع دباغت اولنمش صغر دریسنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری پازار فتح زاء معجمه
ایله روستائی ترکار اباقلرینه چارق اللته صاردقلری که پاتابه دخی دیرلر پاژکر سکون زاء
و فتح کاف فارسینك ایله باجدار معناسنه ابو المعانی بیت پاژکر بوده است در اقلیم حسنت
چشم شوخ * زان سبب برده متاع صبر دل در راه عشق پاژیر کسر زاء فارسی ایله یعنی
پازهر مرقوم میر نظمی بیت ز دست ساقی کار وی ساغر * برای زهر غم پاژیر بهتر پاسار
و پاسبار اول فتح سین مهمله ثانی سکونیله و فتح باء فارسیله یعنی لکد کوب ایاغله دپك
پاسپر دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس شعرای قدمادن بری دیمشدر بیت چون شدندی
زیبهشان در خواب * پاسپاری بپاسبانش زد پاسدار سکون سین مهمله ایله
پاسبان یعنی کیجه بکجیسی شمس فخری بیت زحل بر بام او از پاسداران * فلك بر درکهش
از روز تابان پاغر ضم غین معجمه ایله برعلتدر پیلپادنی دیرلر عربیده داء الفیل دیدکلری
علتدر پافراز فتح فا و زاء معجمه ایله پا افراز مرقوم معناسنه که پای افرازدنی دیرلر

دیرلر کمال اسمعیل بیت دست انعام بر سرش میداد * ورنه ترتیب پافراز کند پاکار
فتح کاف عربیله املاك و عقار محصولنی جمع ایدن آدم خدمتکار و امین مال معناسنه‌در
پالار لام الفله سقف خانه یعنی او دیرکی او زرینه قونیلان اوزون دیرك و دیرك
او زرینه دوشنن تخته و یاخود چالی و امثالی نسنه‌لر پاوزار واو موقوف و فتح زاء
معجمه ایله چلاهلرك ایاق باصدقلری تخته کذا فی نعمة الله پای افزار یعنی کفش
و جلاهلرك ایاق اللته قودقلری تخته مثال معنیء اول ابو المعانی بیت خاك راهش کیرم
و در جان نکه میدارم * کحل سازم دیده دل کرد پای افزار او پای افسار و پای افشار
فادن صکره اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله پای افزار مرقوم معناسنه شیخ آذری
بیت نیست بافندم او بدست افزار * نه بما کرنو رد و پای افشار پایدار سکون
یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله پای لفظیله داردن مرکبدر محکم و استوار و ثابت و قائم
معناسنه که پای اقامت و دار داشتندن مشتقدر معنای ترکیب ثابت و قائم اولمق معناسنه اولور
شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار پایزار
یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله پای افزاردن اختصار اولنمشدر بیله او لمعنایه کلور پای
ستور چوبانلره مخصوص بر نوع سازدرکه قیل یرینه حیوان طرنغنك ایچن بوشالدوب
قوریدوب اوزرینه تخته ایدوب و آت قیللرندن قیللر طاقوب چلارلر بیت نه مطرب که
آواز پای ستور * سماعست کر عشق داری بشور پای شور یای موقوف و ضم شین
معجمه ایله بر ساز اسمیدر که جمله سازلرك ادناسیدر کذا فی فرهنك جهانکیری پایکار
بکاف العربی فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه‌در اول پاکار مرقوم کبی اول شحنه‌یه دیرلر که رعایادن
مال رسوم آلوب تحصیلداره تسلیم ایلیه عامل خدمتکاری اولور حکیم سوزنی بیت
بردکان ترك بخشیدم حسابی را که ترك * جز قنق ناوردشان خط رئیس و پایکار *
ثانی یعنی کناس یعنی خدمتکارك ادناسی که سپورکه خدمتنه تعیین اولنور حکیم فردوسی
بیت بدو کفت بهرام شو پایکار * بیاور که سرکین کشد بر کنار * شرفنامه‌ده مستراح
سپوریجیدر پتر فتحتین ایله تنکه که زر و سیم و باقر و قلای و آهن و سائر فلزاتدن
ایدرلر حکیم خاقانی بیت هر حمائل که در ان تعبیه تعویذ زرست * باز رش و یحك از آهن
پتر آمیخته اند * وله در مرثیه بیت چشم بد کر پتر آهن و تعویذ نکشت * بند تعویذ ببرید
پتر باز دهید پتکیر سکون تاء مثناة و یای تحتانی و کسر کاف عجمیله یعنی پرویزن
یعنی اللك پتیر کسر تاء مثناة و سکون یای تحتانیله بوغچه که اثواب قونیلور کذا فی
نعمة الله پدر معروف اب معناسنه که ترکیده بابا و آته دیرلر حضرت آدم علیه السلام
آته دیرلر حافظ بیت پدرم روضهء رضوان بدو کندم بفروخت * ناخلف باشم اکر من
بجوی نفروشم پدراندر و پدندر ابکیسیده اوکی آته معناسنه‌درکه اوکی انایه
مادر اندر و ماندر دیرلر استاد لبیبی بیت از پدر چون از پدندر دشمنی بیند همی *
مادر از کینه برد مانند ماد ندر شود * ماد ندر اوکی آته در جمیع فرهنکلرده باء فارسیله
غضنفر وزنی اوزره مسطوردر اما شمس فخری باء موحده ایله بداثر وزنی او زره نقل ایلمشدر

ل پدیر ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی پذیرفتن و بو لفظدن اختصار اولنمش
صیغهٔ امردر طشره کیت معناسنه ودخی اسم مصدردر اولور میر نظمی بیت نباشد
خوشدلی آنکس پذیرش * به ناچار از وطن باید پذیرش ل پذرفتار وپذیرفتار ع سکون
ذال معجمه وضم را ایله پذیرفتن لفظندن اسم مصدردر قبول ایتمک معناسنه مناط فعل استعمال
اولنور استاد بیت دلت بر از خدا از زمانه راهبرست * کفت بروزیٔ خلق خدای پذرفتار *
مجمع الفرس بمعنی پایندان ل پذرفتکار وپذیرفتکار ع قبول ایدیجی معناسنه اسم فاعل
اولور شیخ نظامی بیت چو روشن کشت بر شاپورکارش * بصد سوکند شد پذرفتکارش ل پذیر
کسر ذال معجمه وسکون یای تحتانیه ایله پذیرفتن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور شیخ
عطار بیت باحسان خود پوزش من پذیر * که جز تو ندارم کسی دستگیر * شیخ سعدی بیت
من نکویم که طاعتم بپذیر * قلم عفو بر کناهم کش * وله بیت خداوند بخشندهٔ دستگیر
کریم خطا بخش وپوزش پذیر ل پر ع اون معنایه کلور اول قناددر اما اصحی قنادک یلکی در
زیرا پر و بال دیرلر بال قناد اولدقده پر یلک اولور عربیده ریش دیرلر مولانا جامی بیت
در لغت خوانده ام که پر ریشست * پیش دانشور لغت پرداز * لیک آن پر که کرد کرد
عدم * میکند مرغ نیکویی پرواز * ثانی فرهنک جهانکیریده پرتو معناسنه غالبا آندن
اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت چشم را صد پر ز نور عکس رخسار
شماست * ای که هر دو چشم را یک پر مبادا بی شما * استاد فرخی * قطعه * کر بنالی
پر تیغ بنکارند بموی * سایهٔ پر فکند بر سر یک میل آن نال * زیر آن سایه باب اندر
اکر بکذرد * همچو خویش ار بومه ریزه شود ماهی دال * ثالث قول که اوموز باشندن
برمق اوجنه وارنجه در بال دخی دینلور حکیم ناصر خسرو بیت بر فلک بی باده پردانی که
نتوانی شدن * پس چرا پر ناوری از دین ودانش پا و پر * حکیم فردوسی * مثنوی *
خداوند کفت این سرای منست * همی بخت بد رهنمای منست * نه کاهستمی ونه اسب
ونه خر * نه مردی نه دانش نه پاونه پر * رابع بمعنی برک یعنی یپرق شرفروه بیت
تو سرو خرامانی ومن که پر لاغر * اکنون چه توان کرد تو آنی ومن اینم * خامس کلاه
ترکنه دیرلر حکیم سنایی بیت آن جهانی نیست کاندر لاله نوبهار * کج نهد طرف
کلاه چار پر ترک سمن * سادس بمعنی دامن و هر نسنه نک کناری مثلا پر بام و پر بیابان
وپرهٔ بینی دیرلر حکیم انوری * قطعه * رای او را مکر ملاقاتی * خواست افتاد با فلک ناکاه
اتفاقا بوجه کستاخی * سوی او کرد آفتاب نکاه * هرچه او دمیکشاد بند قبا * او فرو
میکشید پر کلاه * سابع پر تیرکه اوق یلکی در میر نظمی بیت خدنکت سینه را تا پر نشسته
ز شوقش دل نفس را راه بسته * ثامن برمق ایله نسنه حساب ایتمکه دیرلر تاسع پرهٔ
آسیاب وپرهٔ چرخ وپرهٔ دولاب عاشر پریدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور
ل پر آور ع بمعنی پرنده ونیز پر و نیز و خواجو از همای همایون بیت کهی با پر آور
پر آورشدی * کهی با چراور چراور شدی ل پربار ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله خانهٔ تابستانی معناسنه که پرباره و پربال و پرباله و فرواد و فرواره دخی دیرلر

دیرلر ل پرپو ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیه ایله بمعنی فرفرکه تیهو دخی دیرلر ترکیده چل
دیدکاری کوچک قوشدر کذا فی المجمع ل پرخاشخر ع فتح خاء اول وکسر ثانی وسکون شین
معجمتین ایله بمعنی جنکجو وجنک آور وشجیع وبهادر حکیم فردوسی بیت دو پرخاشخر با یکی
تندخو * کرفتند پرسش نه بر آرزو ل پرده در ع سکون را وفتح دال مهملتین وکسر دال
ثانیه ایله کشف راز وکشف اسرار ایدیجی معناسی ترکیب پرده یرتیجی دیمک اولور میر نظمی
* مصرع * مکو راز دل را بهر پرده در ل پردهٔ زنبور ع موسیقیده بر پرده اسمیدر سیف
اسفرنکی بیت مساز توشهٔ راه از ریا که نتوان ساخت * نوای خانهٔ عنقا ز پردهٔ زنبور
وبو نوع لطیف استماعنمش پرده در که پردهٔ زنبوری دیرلر ل پرستار ع فتح را وتاء مثناة وسکون
سین مهملتین ایله خدمتکار وقول وجاریه وامثالی اما بعض نسخه‌ده از جمله استاد روم
کمال پاشازاده مرحوم دقایق الحقایق نام کتابنده پرستار ایله پرستنده نک فرقنی
بیان ایدوب دیرکه پرستار طاپوجی دیمکدر پرستنده کبی قول اولمق لازم دکلدر زیرا خدمتکار
ایله پرستارک فرقی واردر مثلا هرکون کلوب اکابری تعظیما سلاملیوب ملازمت ایدنه
پرستار دیرلر وقوللق ایدوب خدمت ایدنه پرستنده دیرلر بو بیتده اکا تلمیح واردر بیت
اکر نیز بد خادم او هزار * همیدون پرستار او بیشمار * پرستار اسم مرکبدر پرست ایله
آردن که طاپوکتوریجی دیمک اولور انتهی کلامه اما حکیم فردوسینک بو بیتندن قول
اولمق اقتضا ایدر بیت پرستارزاده نیاید بکار * اکر باشدش خود پدر شهریار * جمیع
فرهنکلرده غلام وجاریه معناسنه مسطوردر بو معنایه حکیم سنایی بیت مرجاه ترا حکم
ترا از سر معنی * ابا دسطقسات غلامند و پرستار * بو بیت کمال پاشازاده نک قولنی
تأیید ایدر زیرا غلامله پرستاری تفریق ایتدی وشیخ سعدی مطلق خدام معناسنه نقل
ایلمش بیورر که بیت پرستار امرش همه چیز کس * بنی آدم ومرغ و مور و مکس ل پرکار
ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیه ایله دورت معنایه کلور اول معروف آلتدر که نقاش ومصور
ومجلد ودخی ارباب صنایع قوللنورلر طالب آملی بیت ز بس تحرک پرکار تیغ وجدول رمح
بحر بیان هوا مرتسم شود اشکال * ثانی فرهنک جهانکیریده اشیایه دیرلر شیخ آذری
غرایب الدنیا نام کتابنده دیر * مثنوی * نیست قدرت ز چوب کار ز درهاست * اثر قدرت
ید بیضاست * قدرت از دست احمدی چه بتافت * قرص مه را بر آسمان بشکافت * حاصل
از دست کرد این پرکار * غیری دشمست جمله دست افزار * ثالث بمعنی سامان واثواب
خانه منلا حیدری رودبادی بیت همه پرکار من بجای خورست * دلم است آنکه ع شد
زمیان * رابع بمعنی ثانیٔ پرکاله که عنقریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ل پرکر ع فتح
کاف فارسیه ایله زمان سلفده عجم شاهلری کردنلرینه طاقدقلری مرصع طوق کذا فی المجمع
حکیم اسدی بیت عدو را از تو بهره غل و پاوند * ولی را از تو بهره تاج و پرکر ل پرمر ع
سکون راء مهمله وفتح میم ایله انتظار معناسنه کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت
ملک در جمله آن مراد بیافت * که همی داشت سالها پرمر ل پرند آور ع فتح را وسکون
دال مهملتین ایله بمعنی تیغ جوهردار شمس فخری بیت کوه چون پرنیان شود چون یافت

قوت دست او پرند آور * حکیم فردوسی بیت همه زهر زخم پرند آوران * بر آمیخت باخون
کند اوران * کذا فی مجموعه وجامع ومجمع حکیم اسدی بیت زخون پرند آوران پشت پیل
چو شنکرف پاشیده بر نیل نیل * مولانا محمود ابن یمین بیت از نهیب جو ردست درفشانش
روز رزم * کار از تیغ پرند آور جدایی میکند ع پرندواز ع فتح راء مهمله و واو وسکون نون
ودال موقوفه یعنی پرندوش که پروشب دن عبارتدر کذا فی فرهنک جهانکیری ع پرواز ع
سکون راء مهمله ایله بسلنمك معناسنه اسم مصدردر وکاهی پروری معناسنه کلور که کاو پرواز
دیرلر بسلنمش صغر دیمکدر حکیم اسدی بیت روان پرور یدن که تن پروری * به پروارتن رنج
تاکی بری * وپرورش معناسنه عماد شهریاری بیت سودای توا ز برای قربان * بسته است
زمانه را به پروار * تحفة الاحباب ونسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی مجمرهٔ عود وعنبر وشرفنامه ده
یعنی قاروغ بیمار ومؤید الفضلاده خانهٔ تابستانی مسطوردر ع پروردکار ع اسم مرکبدر
بسلیجی معناسنه جناب حضرت باری تعالی عز اسمه جمله مخلوقك رزقن ویریجی وبسلیجی اولمغله
ذات مقدس صفاتنه اسمدر ع پره سر ع فتح را واخفاء ها وفتح سین مهملتین ایله اوجی
سوری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه ع پریدار ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله
لفظ مرکبدر پری ایله دار دن ترکیب اولنمش صاحب دعوت یعنی اجنه تسخیرینه قادر اولان
خواجه سلمان بیت ساقیٔ بزم پری جام پریدار بود * چون پریدار کف آورده باب زبان
باشد ع پریر ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله دونکی کوندن اولکی کون که پرندوش
دخی دیرلر عربیده اول امس وچغتایده او زاغون کون دیرلر شیخ عمر خیام بیت چون دی
وپریر وپار وپیرار کذشت * شادی وغم وصحت وبیمار کذشت * امروز بد آنچه میرسد
خوش می باش * این نیز چنانچه آمد آنکار کذشت ع پریر پریر ع دخی اولکی کون دیمکدر
ع پژار ع فتح زاء فارسیه ایله آدم معناسنه عربیده خطوه دیرلر ابو المعانی بیت چو آیم
جانب جانان دو منزل یکقدم سازم * بوقت رفتنم در هر پژارم راه یکسالست ع پژسر
سکون زاء معجمه وفتح سین مهمله ایله طاز باش یعنی سر بی موی ع پژکر ع سکون زاء
معجمه وفتح کاف عجمیه ایله آشچی معناسنه اسم مرکبدر پژ ایله کردن پژیدندن یعنی بشورمکدن
اسم فاعلدر وکر کاردن مخففدر شمس تبریزی بیت تو مهمانان نور آیین برودیکی بنه زرین
پژکر پروری داری وهم خرکوش کهساری ع پژنکار وپژنکر ع کلاهما بفتح الزاء
الفارسی وسکون النون دباغ وآهنکر وزرکر وامثالی اهل صنایعه دیرلر ابو المعانی
بیت معرفت کس نکیردش از من * کاش بودم پژنکر ودهقان ع بستیوار ع سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صنعتنده ماهر اولمیوب نا اهل اولانه دیرلر
تکم صنعتنده کامل اولانه پیشه ور دیرلر ع بسخور ع سکون سین مهمله وکسریله ده جائز
وضم خاء معجمه ایله فضلهٔ طعام انسان وبقیهٔ علف حیوان شاعر بیت ندهد بخت نعمت
ارزان * قانع کرد بسخور دونان ع پسور ع سکون سین مهمله وفتح واو ایله کیر وکتودیجی
اصلی پس آورد در کیرودن کتودن وصکره کتورن معناسنه اولور ع پشتکر ع فتح شین
معجمه وکاف وسکون تاء مثناة ایله ازودیشلره دیرلر کذا فی جهانکیری ع پشه دار ع براغاجدر

براغاجدر قوزلغی اولور ایچنده سوری سکك حاصل اولور کرم وپشه خانه دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ع پلازور ع لام وزاء مضمومه ایله قره ساقز که پلاجور دخی دیرلر ع پلنکر ع
فتح لام وکاف عجمی وسکون نونله پادشاه زنکیان اسمیدر که اسکندر آنی میدان معرکه ده
قتل ایلدی کذا فی مجمع الفرس بو معنایه شاعر بیت شود مقهور البت هر ستمکر * بقوت
کر بود همچون پلنکر ع پناور ع فتح نونله چبان که وجود انسانده ظاهر اولور عربیده
دمل دیرلر ع پنجر ع سکون نون وفتح جیمله بوزن خنجر قفس معناسنه در کذا فی نسخهٔ میرزا
ابراهیم ع پنجمیر ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ومیمله توران زمیننده بر ولایت اسمیدر
کذا فی شرفنامه ع پنجیر ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بوزن زنجیر یعنی پنجره
مرقوم ابو شکور بیت بکنعالکی رفته از پنجه ایر * رمیده از و مرغك کر مسیر * کنعاله
اوینامش معناسنه در ع پنیر ع کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله بوزن خمیر ترکیده یاپی نونه
تقدیم ایله استعمال ایدرلر بیت پنیر وخربزه بینی شهیدکن خودرا * که مرکهای چنین
دیردیر می آید * دیکر بیت قرمانی پنیر وتازه لواش * ماحضر خورد نیست دور مباش
ع پهر ع سکون ها ایله کیجه نك وکوندزك ربع حصه سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه حکیم فردوسی * مثنوی * چو پهری ز تیره شب اندر چمید * که آن نامور
پیش یزدان خمید * چو نیمی ز تیره شب اندر کذشت * شب اهنك بر چرخ کردان بکشت
ع پهناور ع زیاده یاصی دیمکدر زیرا پهن یاصی در آور دن مراد مبالغه در اکثر صحرالرده
استعمال اولنور ع پیام آور ع یعنی پیغامبر وقاصد والچی کذا فی شرفنامه ع پیامبر
وپیمبر ع پیام که خبردر بر ایلدیجیدر مراد پیغامبر وپیغمبر دیمك اولور طالب آملی
بیت فتوای او که نسخهٔ عیسیٔ ملتست * جانها رمیده در تن شرع پیمبری ع پیرار ع
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پرن سنه دن اولکی دیمکدر کذا فی شرفنامه بو معنایه
شاعر بیت آن چیز راکه پار به پیرار زدست رفت * امسال خوردنت غم از ینها حماقتست *
ع پی سپر ع سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیه ایله ایکی معنایه در اول
اول نسنه یه دیرلر که ایاق التنده دوکلمش اوله حکیم خاقانی بیت زر طلب کم کنم که طالب زر
همچو زر نثار پی سپر ست * وایاغله دیمك وایزه باصمق معناسنه حکیم انوری بیت
کردون که پی وهم مهندس نسپردش * اندیشهٔ تا بید ترا پی سپر آمد * ثانی یعنی رونده
یعنی کیدیجی معناسنه مولانا وحشیٔ یزدی بیت وحشی واشك حسرت وتف سموم بادیه
آب زچشم تردهد پی سپر سراب را ع پیغامبر وپیغمبر ع کلاهما یعنی رسول ونبی معنای
اصلی خبر ایلدیجیدر چونکه انبیا علیهم الصلوة والسلام جناب باری تعالی جلت عظمته
وعزت اسماؤه دن خبر ایلدیلر انلره علم اولمشدر شاهدی منظومه سنده بیت هند خی
پیغمبر اول کیم وبره حقدن خبر دیدوکی بو معنایه در ع پیکار ع سکون یای تحتانی
وفتح کافله جنك وجدال معناسنه شیخ سعدی بیت به پیکار دشمن دلیران فرست
هزبران نیاورد شیران فرست * باء مکسوره ایله ده جائزدر ع پیکر ع سکون یای
تحتانی وفتح کافله هیأت وصورت معناسنه درکالبد ایله بو من وجه معناده مشترکدر

شمس فخری بیت اوچونو رست ملك داری چشم * اوچوجا نست وملکت پیکر * ارالرنده
فرق بوجهتدندر که کالبدده هیأت وشکل صورت معتبردکلدر انجق شخصیت مراددر
پیکرده هیأت وشکل وصورت معتبر درمسعود سعد سلمان بیت بیار آن بادپای
وکوه پیکر * زمین کوب وره انجام ونك آور ﴿پیور﴾ سکون یای تحتانی وفتح واوایله
اون بیك عدده دیرلر حکیم فردوسی بیت بجا پیور از پهلوانی شمار * بود بر زبان دری
ده هزار ﴿مع الزاء المعجمه﴾ پاره دوز اسکیجی معناسنه مولانا هاتفی بیت زدار اتوان
ساخت اسکندری * نه از پاره دوزی وآهنکری ﴿پاریز﴾ کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی پاییز یعنی فصل خریف که کوز ایامیدر کذا فی المجمع ﴿پاکباز﴾ یعنی پاك نظر
شهوت ومعصیت اوزره نظر ایتمیوب عفت وعصمت اوزره محبت خوبان والفت وصحبت
دلبران ایلیجی شیخ سعدی بیت جوانی پاکباز وپاك دو بود * که با پاکیزه رویی درکرو بود
کمال خجندی بیت منکر وهدم برویت تا نظر باز آمدم * پاکبازم من دعائی خوش نمی آید
مرا ﴿پالیز﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله سبزه وات زراعت اولنان بوستان
معناسنه ومطلق بوستان هرنه زراعت اولنمش ایسه حکیم فردوسی * مثنوی * یکی دختری
دارد آن نامدار * ببالا چو سرو وبرخ نوبهار * شهنشاه بیند پسند آیدش * بپالیز
سرو بلند آیدش ﴿پای انداز﴾ ملوك وسلاطین برشهره کلدکلرنده آتلری اوکنه دوشنن
قماش وهرنه که اياق التنه دوشنور شمس فخری بیت سزد که درقدم دولتت بپای انداز
زمانه درکشد از چرخ اطلس واکسون * واستعاره طریقیله دخی استعمال اولنور نوعی
خموشانی بیت بپای انداز حمدت کار جمندست * زبان تا دل پرند اندر پرندست ﴿پاییز﴾
وپایز کسر یای تحتانیله فصل خریف معناسنه میر نظمی بیت شراب کهنه خود
درفصل پایز * بهار کهنه یار وساقی جایز ﴿پتفوز﴾ سکون تاء مثناة وضم فا ایله اغز چورسی
حیوانانك وقوش منقاریده اولمق مرویدر ﴿پتلوز﴾ سکون تاء مثناة وضم لام ایله پتکوب
مرقوم معناسنه ﴿پتواز﴾ سکون تاء مثناة وفتح واوایله طوغان اوتراغی کذا فی المحمودی
وشرفنامه فرهنك جهانکیریده هرنه جنس قوش اولورسه اوتوراجغی اغاج که آوه دخی
دینلور میر غروری بیت دریغ ودرد که مختم نشد دلیل اکنون * قفس شکسته ور وحم
نشسته پرپتواز ﴿پدواز﴾ سکون دال مهمله وفتح واوایله پتفوز مرقوم معناسنه شمس
فخری بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستان حشم * که هست خلق جهانرا جناب او پدواز
﴿پرپوز﴾ سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بمعنی پتفوز مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه
﴿پرداز﴾ سکون راو فتح دال مهملتین ایله پرداختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور سخن پرداز کبی مصادرده واقع اولان حرف خا حال ومضارعنده زایه قلب اولنور قاعدهٔ
کلیه دردونجی پردازنده معناسنه اسم فاعل اولور محلنه کون ﴿پرموز﴾ سکون راء مهمله وضم
میم وواو معروف ایله بمعنی علف کذا فی شرفنامه ﴿پرواز﴾ درت معنایه کلور اول پر ایله
وازدن مرکبدر قناد آجدی واز بازه بدلدر مراد طیورك هواده طیرانیدر شمس فخری
بیت زمانه برمن چون مشفقی نهاد آغاز * کرفت مرغ دلم درهوای حق پرواز * ثانی فرهنك

فرهنك جهانکیریده نثار معناسنه شیخ سعدی درستایش شیراز بیت هزار پیر وولی
بیش باشد اندروی * که کعبه برسر ایشان همیکند پرواز * ثالث بمعنی پرتو ونور شیخ نظامی
* مثنوی * رسولی کازل تا ابد هرچه هست * بارایش نام او نقش بست * چراغی که
پرواز بینش ازوست * فروغ همه آفرینش ازوست * رابع نسخهٔ حسین وفایی ده
نشستنکاه مرغان ونشیمنکاه وقرارکاه معناسنه اغاجی * قطعه * عهد میثاق باز تازه
کنیم * از سحرکاه تا بوقت نماز * بال پرواز خویش باز شویم * چون زره بال جنبد از پرواز
﴿پرورش آموز﴾ یعنی صاحب علم وحکمت ومجاهده وسلوك تعلیم ایدیجی ومرشد
معناسنه ده اولور کذا فی شرفنامه ﴿پرودکی رز﴾ یعنی می انکور کذا فی المحمودی
﴿پروز﴾ سکون راء مهمله وفتح واوایله اوج معنایه کلور اول سنجاف که قفتان وفراجه
وغیریده ایدرلر حکیم خاقانی بیت کوی کریبان تو کر نماید فروغ * زدین پروز شود دامن
روح الامین * بومعنایی موٴید شمس فخری بیت ای قضا کسوت وقبای ترا * داده
از اطلس فلك پروز * وسائر اشیانك دخی پروازی معناسنه وله بیت کسوتی را از کرم پوشید
جودش در وجود * طاق اطلس با جلالت پروز دلهای اوست * ثانی نسخهٔ حسین وفاییده
بمعنی اصل ونژاد حکیم فردوسی بیت بدو کفت من خویش کرشیوزم * بشاهی کشی
بیکمان پروزم * وله بیت همان مادرت خویش کرشیوزست * ازین سوی وآن سوی
با پروزست * ثالث فرهنك جهانکیریده بر نوع سبزه در غایت یشل اولور اکا فرزد وفروزد
وفریزد ومرغ دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت پروز وسبزه دمید بر نمط آبکیر * زلف بنفشه
خمید برعنب جویبار ﴿پرویز﴾ یدی معنایه کلور اول صاحب کامل التواریخ بو لفظی مظفر
ایله تعبیر ایلمشدر ومصنف مفاتیح العلوم کلمهٔ خسرو پرویزی ملك عزیز ایله تفسیر ایلمشدر که
خسرو ملك یعنی پادشاه وپرویز عزیز دیمك اوله ثانی جامع تاریخ مجمع الانساب نقل ایدر که
خسروه پرویز لقبی ماهی بی غایت سودکیچون ایدی زیرا زبان پهلویده ماهی یه پرویز دیرلر
ثالث شیخ نظامی خسرو وشیرین نامه دیرکه پرویز برآلتدر که آنکله شکری سوزوب صاف
ایدرلر وبو معنی بو بیتدن مستفاد اولور بیت ازان بد نام آن شهزاده پرویز * که بودی
درسخن کفتن شکرریز * رابع بمعنی بیختن یعنی الهمك حکیم نزاری قهستانی بیت تو خسروی
ومن از صدق دل نه از پی زر * بر آستانهٔ قصر تو خاك پرویزم * خامس فرهنك جهانکیریده
بمعنی پرویزوله بیت زمانه خاك توهم عاقبت به پرویزن * فرو کدارد اکرماورانی پرویزی
سادس بمعنی جلوه کردن حضرت مولانا قدس سره بیت شمس الحق تبریزی آنجا که تو پرویزی
از تابش خورشیدت هرکز خطر دی نی * سابع فولاغوز معناسنه میر نظمی بیت خدایاری
چو کرده کار اورا * شده پرویز او درشهر خود را ﴿پرهیز﴾ اجتناب ایتمك وصاقنمق
معناسنه اطبا معده یی ناموافق طعامدن وعلما وجودی نامشروع ایشلردن صاقنمق واجتناب
ایتمکه دیرلر ﴿پریز﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول فریاد ونعره
حکیم علی فرقدی بیت ای پرپزت چنان بلرزد کوه * که زمین بومهین بلرزاند * ثانی
اول سبزه یه دیرلر که صوکنارلرنده چوق بتر وبعض فرهنکلرده آردیعنی اون معناسنه دد

لغ پری سوز بع کسر را وسکون یای تحتانی وضم سین مهملتین ایله بر دیر یعنی کلیسا نامیدرکه
خسرو پرویز زماننده بنا و عمارت اولنمشدر شیخ نظامی . بیت از آنجا تا در دیر پری سوز
پریرندی پری رویان دران روز لغ پشیز بع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله پولکه
باقردن وپرنجدن ایدرلر بیع وشراده رایج اولور عربیده منقور دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چنان روزکارش بکنجی نشاند * که بر یك پشیزش تصرف نماند * شمس فخری پشیزی
بردرهم پرینه بخن انچه در دیوب بوبیتی نظم ایلش بیت شهنشهی که نیرزد بنزد همت او * جهان
وهرچه بود در جهان بنیم پشیز * مجمع الفرس وسایر معتبر لغت کتابلرنده منقور اولمق
اوزره مسطور درمیر خسرو . بیت کانرا که بکینه نیست چیزی * خوری کشد از پی پشیزی
حکیم اسدی . بیت همی تا بود جان توان یافت چیز * چو جان شد نیرزد جهان یك پشیز
لغ پلوز بع ضم لام و واو معروفله پشکیر معناسنه شاعر . بیت دلیل طعامست خوان
وپلوز * نظر بر صحنها نیاید هنوز لغ پنبه پز و پنبه وز بع کلاهما بمعنی حلاج حکیم نزاری
قهستانی . بیت پنبه پزی فاش کردیك نکته از سر عشق * درهمه عالم فتاد شور ازان
مسئله * وله بیت سر انا الحق نبود در سر هر پنبه وز * لایق حلاج بود مرتبهٔ دار عشق
لغ پندوز بع سکون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوز معناسنه درمیر نظمی بیت شود
کفتار بدگویان جکر سوز * فلك لبهاش را دوزد به پندوز لغ پیواز بع سکون یای تحتانی
ایله بمعنی اجابت یعنی جواب ویرمك استاد لطیفی . بیت خداوندا دعایم باز پیواز * منم بیچاره
و درمانده اهواز لغ مع الزاء الفارسی * پروژ بع سکون راء مهمله وفتح واو ایله مدفون
معناسنه در هرنه اولورسه میر نظمی . بیت که بسیار کس بوده پروژ همین * که ناخوش
شد زنده روی زمین لغ پژ بع دربند وعقبه که طاغلرده اولور شمس فخری بیت همیشه
باشد و بدخواه شاه چون خرلنك * بزیر بار گران مانده در میانهٔ پژ * بو معنایه خسروانی
بیت سفر خوشست کسی را که با مراد بود * اکر سراسر کوه پژ آیدش در پیش * بمعنی
دربند حکیم سنائی . بیت از نشان دوکونه من ساغر * همه پژ پر نشان پای شتر * وعقبه
معناسنه ابو الفرج رونی . بیت در ترازوی همت اعلاش * د آنکه سنك آمد پژ بهمن
خواجه عمید لویکی بیت درجناب تو وهم خاطر کژ * راست چون لاشه بر کریوهٔ پژ *
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه دخی مرویدر اول بمعنی کهنه ثانی بمعنی چرك و بر نسخه ده
اکیر کوکی که عربیده وج دیرلر لغ پژاژ بع فتح زاء فارسیله قایش معناسنه در لغ پژیژ بع
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله یوك که پشمینه دخی دیرلر عربیده صوف دیرلر بعض
نسخه ده قوش توینه دیرلر شاعر بیت اکر بکندرد مرغ ریزد پژیژ * شود کربه کرشیر آید یقین
لغ پیواژ بع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله جواب ویرمك معناسنه فرس قدیمدر
لغ مع السین المهمله * پابس بع فتح باء موحده ایله بمعنی پابند و بمعنی پاس و بی فائده
بر یرده قالمق بو معناده پابست دخی دیرلر کویا بو لفظدن مرخمدر لغ پارس بع سکون
راء مهمله ایله ولایت عجمدر که دار الملکی شیراز شهریدر عربیده فارس دینلور لسان فارسی
اول دیاره منسوب اولمغله فارسی دینلدی شیخ سعدی شیراز مدحنده بیت اقلیم پارس

پارس را غم از آسیب دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا لغ پاس بع بش
معنایه در اول بمعنی حصهٔ لیل یعنی کیجه نك درت بخشندن بر بخشنه دیرلر اما فرهنك
جهانکیریده کیجه نك سکز بخشندن بر بخشنه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کفت صدره
زیزدان سپاس * نیایش کنم روز و شب درسه پاس * کلام اکابرده وارد اولمشدر که اول
وقتلرده بیدار اولانه پاسبان دیرلر کیجه نك بر بخشنه پاس دیدکاری غایت شایعدر شیخ نظامی
بیت چو پاسی از شب دیجور بکذشت * ازان درشاه دل رنجور بکذشت * بو قدر وارد رکه اول
وقتده بیدار اولانه پاسبان دینلدوکی مثبوتدکلدر زیرا کیجه بکجیسنه پاسبان دینلدوکی
ظاهر وثابتدر اول وقته بکجی مخصوص دکلدر بتون کیجه یه مخصوصدر مطلقا ثانی پاسبان
معناسنه حکیم انوری بیت ای بر سم دولت از آغاز دوران داشته * طارم قدر ترا هندوی هفتم
چرخ پاس * حکیم اسدی * مثنوی * چلیپا پرستان و رومی کروه * چنانند از دوستانش
ستوه * که دارند روز و شب از پس هراس * بهر کوه دیده بهر دیر پاس * ثالث محافظه وحفظ
معناسنه شیخ سعدی کلستانده ممدوحنه خطاب ایدر بیت بر تست پاس خاطر بیچارکان وشکر
بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا * رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی تنکی دل وغم واندوه
خاطر حکیم فردوسی بیت فرشته کرفته زپس بیم پاس * پری در نهیب اهرمن در هراس
خامس خوف معناسنه شمس فخری بیت پناه ملك کیان یعنی شیخ ابو اسحق * که ملك
دنیی و دین را زپاس دارد پاس لغ پالاس بع کهنه کلیم و کیجه وچول وامثالی نسنه لرکه
ترکیده دخی پلاس دیرلر لغ پیلاس بع سکون باء فارسی وضم لام ایله برنوع طعامدر قوری
اتمکدن یاغله بشورورلر کذا فی شرفنامه بو معنایه بسحاق اطعمه بیت مراد رشته همین
قلیه است در دل اوست * ولی چه سود که هست او چو پیلاس از دل دور لغ پخس بع سکون
خاء معجمه ایله مؤید الفضلاده خوشه ده انکور دانه لری پژمرده اولمق و نسخهٔ حسین
وفائیده انسان غم واندوه فقر سببی ایله پژمرده اولمق وصحاحده دخی بو معنایه در اما
فرهنك جهانکیریده روغن ساده وشحم شمع روغن وامثالی نسنه لر آتشدن ویاخود
کونشدن اریمك معناسنه مسطوردر حضرت مولانا قدس سره درمذمت دنیا بیت
همچو کرمابهٔ که تفسیده * تنك آبی وجانت پخسیده * وبش فرهنکده کی اسملری
بو کتابده مذکوردر عشق وعشقدن پژمرده اولمق معناسنه در لغ پرکاس بع سکون
راء مهمله وفتح کاف ایله فرهنك جهانکیریده تلاش ایتمك و بوشیء اوزرینه تعلق وتقید
ایلمك وهندك زبان علیسنده طلوع شمسه دیرلر لغ پرمکس بع کسر راء مهمله ایله یعنی
اضافتله برنوع جامه در حریردن ایدرلر غایت اینجه ونازك اولور و فرهنك جهانکیریده قلج
جوهری واسلحه دن برنوع سلاحدر وبرنوع نوا اسمیدر کذا فی المحمودی لغ پرواس بع
سکون راء مهمله ایله ال ایله نسنه یوقلمق معناسنه شمس فخری بیت نبود اطلس کردون
سزای بار کهش * اکرچه کرد قضا اندر آن بسی پرواس * بو معنایه ابو شکور بیت
هر بجا کوهر یست بشناسم * دست سوی دکرنه پروا سم * نسخهٔ حسین وفائیده بمعنی پرداختن
وفارغ شدن شاه ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جور بدکنش رستن * بخیر او بود از شراین

جهان پرواش ك پس ج اوج معنایه در اول قفا معناسنه که ترکیده آرد دیرلر مقابلی
پیشدر که اوك دیرلر حکیم فردوسی بیت پس و پیش ترکان طاوس رنك * چپ و راست
شیران پولاد چنك * ثانی بمعنی بعده ترکیده صوك دیرلر شیخ سعدی بیت پس از مرك
دشمن یکی شربت آب * به از ملك کاوس وافراسیاب * صکره ینه دیمجك پرده باز پس
دیرلر شاعر بیت کر تضرع کنی وکر فریاد * دزد زر باز پس نخواهد داد *
پسك بر معناسی دخی مجنون در پس چرا دیرلر معنای اوله عربیده ورا دیرلر ولسان
جغتایده کینی دیرلر میر علیشیر بیت چیقما توقوز پرده کینی دین که عالم کوریاسون *
السانك آلتی بیئی برقع قوینغل ایکی اوج بجاب ك پلاس ج پالاس مرقومدن اختصار
اولنمشدر ك پلمس ج سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه کاور اول مضطرب اولمق والدن
وایاقدن قالمق ثانی بمعنی دروغ کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ك پلوس ج ضم لام
وواو معروف ایله رند وعیار وحیله کار معناسنه شاعر بیت نکرد عاشق صادق وفا
هزار افسوس * فریب میخورد از بوالهوس دروغ وپلوس ك پیخس ج سکون یای
تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ظن وکمان ایتمك ویوزندن فهم ایتمك کذا فی فرهنك
جهانکیری ك پیوس ج ضم یای تحتانی و واو معروفله ظن وکمان وامید معناسنه حکیم
اسدی بیت بداندیش اهواز وده پانشهر * همی زین فرونتر پیوسیش بهر * اما
صحاحده انتظار معناسنه در ك مع الشین المعجمه * پاپوش ج ضم باء فارسیله ایاغه کیلن
هر نه اولورسه مخصوصا پاپوج معناسنه لفظ مرکبدر پا ایله پوشدن که پوشیدندن مشتقدر
ك پاداش ج فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر عوض خیر معناسنه که
مکافات ضدی بادافراهدر شیخ سعدی * مثنوی * بترس از خداوند جان وروان * که هست
او توانا وما ناتوان * کر اندر نکیردت فرجام کار * نکردد بپاداش روز شمار * حکیم
انوری بیت ای بتو زنده سنت پاداش * وی بتو مرده رسم بادافراه * ثانی کال پاشازاده
عندنده لفظ مرکبدر که اصلی پای تاش ایدی یا حذف اولنوب تا داله ابدال اولندی که
معناسی ایاقداش دیمکدر بو معنی مرحوملك دقایق الحقایق نام کتابندن غیری نسخه لرده
روایت اولنمامشدر ك پاش ج پاشیدن لفظندن صیغه امردر بمعنی برافشان ووصف
ترکیبی درکهرپاش ونمکپاش کبی کذا فی فرهنك جهانکیری ك پاغوش ج ضم غین معجمه
ایله مجمع الفرسده بمعنی غوطه خوردن صویه طالمق عربیده غطس دیرلر استاد رودکی
بیت بود زود که آبی نیك خاموش * چو مرغابی زنی در خاك پاغوش * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت نه هرکه غوطه خورد در برآورد زبحار * بسا کسی که بود مردنش وی
از پاغوش * ك پالش ج کسر لامله بمعنی افزونی وافزایش یعنی آرتمق وزیاده ملك کذا فی
نسخه میرزا ابراهیم بو معنایه ابو المعانی بیت هرکه می بیند مرا کوید چرا نالش کنی *
تابکی از هجر خود در دولت پالش کنی ك پالوش ج ضم لامله کافور مغشوش معناسنه در
مجمع الفرسده مطلق مغشوش اولان نسنه که ضدی خالص در شمس فخری بیت حسود
اکر نبود با تو خالص اندر مهر * عجب مدار که ویژه نیاید از پالوش ك پخش ج سکون خاء

خاء معجمه ایله بمعنی پخج مرقوم یعنی ایاغله یاصمق ویاصیلوب یاصیلنمش حکیم فردوسی بیت
بسوی طلا به برانکیخت رخش * بکرزی سواری همیکرد پخش * کذا فی فرهنك جهانکیری
ك پذیرش ج کسر ذال معجمه ایله قبول ایتمك اسم مصدردر شیخ نظامی بیت خردمندرو
از پذیرش بتافت * بغوای دربدریا شتافت ك پراش ج فتح راء مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی پریشان کردن حکیم سنایی بیت سنبل پرتاب را کرد سمن پرپراش *
چشم خرد برکشا قدرت الله بین ك پربادوش ج سکون رائین وفتح بائین موحدتین
وضم راء ثالث مهملات ایله بمعنی فلك کذا فی مؤید الفضلا ك پرخاش ج سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله جنك وغوغا استاد عنصری * رباعی * ای شب نکنی آنهمه پرخاش که
دوش * راز دل من مکن چنان فاش که دوش * دیدی چه دراز بود دوشینه شبم * هان
ای شب وصل همچنان باش که دوش * شمس فخری بیت کرا مجال که کر پادشاه ابواسحق
کند تصور کین وتخیل پرخاش ك پرخش ج فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله بمعنی
کفل یعنی صاغری اسب واستر وخر وامثالی مختاری در صفت اسب بیت دیو سیرت سروش
نصرت بخش * ببر سینه پلنك رخش پرخش ك پرسیاوش ج مشهوردر که پرسیاوشان
دخی دیرلر عربیده شعر الجن وشعر الغول وشعر الحی دخی دیرلر ترکیده بالدری قره دیدکلریدر
ك پرش ج سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول درتمه ثانی اشمه بیکار اولسون
غیری اولسون ابو المعانی بیت عجب وادی بود صحرای سینه * بجای آب خون آید
ز پرشش ك پرکاوش ج سکون راء مهمله وفتح کافله اوزوم اغاجنك زیاده داللرین
قرمغه دیرلر فرهنك جهانکیریده سائر اغاجلری دخی بودامغه دیرلر دیو مسطوردر ك پرندوش ج
فتح راء وسکون نون وضم دال مهملتین ایله دونکی کیجه نك اولکی کیجه سنه که عربیده اول امس
دیرلر حکیم انوری بیت دیدم از بافی پرندوشین * شیشه نیمه برکناره طاق * فرهنك
جهانکیریده بمعنی شب وروز کذشته یعنی دونکی کون وکیجه حضرت مولانا قدس سره
بیت پرندوش پرندوش چه سان بود خرابات * بکویید متر سید اکر مست وخرابید *
ك پرنیش ج سکون راء مهمله ونون مکسوره بعده یای ساکنه ایله یورك بوریسی علتی که
عربیده مغص دیرلر میر نظمی بیت چو دیده یار آید منزل خویش * ز رشك اغیار درا
بکرفته پرنیش ك پرواش ج سکون راء مهمله وفتح واو ایله واله وحیران وکندودن بیخبر
میر نظمی بیت چو زیب وزینت دنیاست زایل * مشو از حال خود پرواش وغافل *
ك پرورش ج پروردن لفظندن اسم مصدردر بسلیش معناسنه شیخ نظامی * مثنوی
شه از خواب دوشینه سر بر کرفت * بنا لشکری کردن از سر کرفت * به نیکی زنیکی دهش
یاد کرد * بدان پرورش عالم آباد کرد ك پرویش ج بریای تحتانی زیاده ایله کلبشکر
وبنفشه خمیره سی وامثالی پروردهلر ك پروش ج ضم راء مهمله و واو مجهول ایله بر نوع
چبان وقبرجقدر اعضای انسانده ظاهر اولور عربیده ثبره دیرلر فتح ثاء مثلثه وسکون
باء موحده ایله ك پرویش ج سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله شغل وعمله
تقصیر وکار وکسبده تکاسل معناسنه فرویش دخی دیرلر امیر خسرو بیت اژدها پیشست

وتیغ اندر عقب ایام شد * ره مه ای دوست سوی خویشتن پرویش را ك پریش في
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی پریشان کننده کذا في فرهنك جهانکیری
بومعنایه حکیم سنایی بیت درخموشی نبوده لهو اندیش * کاه کفتن نبود لغو پریش *
حکیم انوری بیت بادبرینده توهم نرسید * باد فکرت زباد خاك پریش * وبمعنی
پریشان شدن وافشاندن کذا في مجمع الفرس شمس فخری بیت مکرکه در سر زلف بتان
زباد صبا * نماند درهمه ملکش دکر مجال پریش ك پژوهش في ضم زاء معجمه وواو معروف
وکسر هایله تجسس وتفحص معناسنه اسم مصدر در خلاق المعانی بیت بجز زخدمت تو
بنده نما نکند * بهرکجاکه پژوهش رود زاصل نژاد ك پش في اوج معنایه کاور اول پرچم
اسب بود بهای جامی بیت کفلهاش کرد پش ودم دراز * پروبال فربی او لاغرمیان *
استاد لطیفی بیت بجای نعل تومه بسته برپای * بجای در پروین بسته برپش * حکیم
اسدی بیت پش بارکی چون عنان تافتند * کمندی وتیغ وبکف آختند * ثانی طره
اسب یعنی آتك النندهاولان پرچمی استاد * قطعه * ظفر چوتیغ بدست تودید وکفت
بتیغ * همه سلامت آن دروی چون نکار توبا * چودید فتح پس اسب توباسبش کفت *
همه سعادت آن زلف چون نکار توباد * ودخی طیلسان که صارغك اوجی صالی ویرر لر
فس دخی دیرلر ثالث ناقص وفرومایه معناسنه کذا في فرهنك جهانکیری بعض
نسخهده باء موحده ایله تصحیح ایلشلر اما فرهنك مرقومه ومجمع الفرسه وسائر متأخرینك
معتبر لغتلرنده باء فارسیله منقولدر ك پنجش في سکون نون وکسر جیمله بمعنی ورزش
یعنی اوزنمك وبمعنی رنجش یعنی انجمك اسم مصدر در ك پنجنوش في سکون نون اول وضم
ثانی وجیم موقوفله برنوع شرابدرکه پنج تریاق دخی دیرلر کذا في المحمودی اما فرهنك جهانکیرده
برنوع معجوندر بش جزؤدن ترکیب اولنمشدر تقویت قلبه عظیم دخلی وزیاده نفعی
وارد ومعربی فنجوشدر حکیم خاقانی بیت درچارسوی فقر داتا زره ذوق * دلرا
به پنجنوش سلامت دواکنی ك پنیوش في سکون نون وضم یای تحتانیله برنسنه‌یی اوردقلری
پان لنوب دوکلمك معناسنه در ك پیاموش في فتح یای تحتانی وضم میمله بیاض صوغان که
عربیده بصل عنصل وطب کتابلری مفرداتنده اسقیل وترکیده اطه صوغانی دیرلر *
ك پیوش في ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله طشره‌دن ایجروده اولان مصاحبی دیکمکه
دیرلر میر نظمی بیت نشستند در بزم وکرد ندمی نوش * پیوشی زبیرون همیزد بکوش
ك مع الغین المعجمه * پالغ في ضم لام ملة وقیل بالفتح برنوع قدحدر اغاجدن یا خود
صغر بوینوزندن ایدوب مجلس آخرنده آنکله محبتا طلو ایچرلر حکیم اسدی بیت بدیدش
همان جای بر تخت خویش * یکی پالغ وکاله می به پیش * کذا في فرهنك جهانکیری
ك پرنك چراغ في یعنی پروانه عربیده فراش دیرلر ابو المعانی بیت چودید روشنی شمع روی تو
هرشب * ازان بشمع بسوزد خودش پرنك چراغ ك پزداغ في سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله
ایله بمعنی مصقله که آیینه وقابچ وامثالی نسنه‌لرك پاسن آنکله آچارلر کذا في شرفنامه بولغی
مکسور ومضموم اولمقده جایز کورمشلر ك پژغ في فتح زاء معجمیله اوج معنایه در اول

اول صوبندی ثانی فوربغه که وزغ دخی دیرلر ثالث بمعنی سراسیمه مثال معنی ثانی وثالث
میر نظمی بیت پژغ بوده میان آب ایستاد * پژغ هادید اوراکرد فریاد ك پناغ في فتح
نونله ایکی معنایه در اول بمعنی دبیر یعنی کاتب منصور شیرازی بیت ضمیر تو بود آن بلبلی که
کاه بیان * به پیش او بود ابکم زبان نیز پناغ * ثانی بمعنی حریر وابریشم استاد لطیفی بیت
پیله پناغ چند دهش بهر راحتش * کیرد بظلم اطلس فخر بتر بیت * بو بیتك مضمونی
اوزن خام ابریشم اولمق کرکدر نسخه حسین وفایی ده خام ابیلك که اپك ایله اکیرلو
بیضه کبی اولور وبعض نسخه‌ده ماصون اوزرینه صارلمش ابلك وابریشم معناسنه در
شاعر بیت توسیمین قفی من چو زرین پناغ * تو تابان مهی من چو سوزان چراغ *
ك پنجال مرغ في سکون نون وفتح جیمله قوش بورنی عربیده منقار دیرلر ك پیامیغ في
فتح یای تحتانی اول وسکون ثانیله بالق اتی معناسنه ك مع الفاء * پای باف في جلاه
معناسنه باف بافیدن لفظندن اسم فاعل وصیغه امر ووصف ترکیبی اولور طوقومقده
ایاغك دخی عملی اولدوغندن اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر استاد عنصری بیت کفتم
ازجوداو عنار کیست * کفت بر پای باف وبرضراب * ابوشکور بیت کشاد زر وآهنکر
وپای باف * چوبیکار ماندند سرشان بکاف * بومعنایه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری
راکاشکی * بودمی سرشوریانه پای باف ك پذیرف في پذیرفت لفظندن ترخیم اولنمشدر
بنه اول معنایه میر نظمی بیت کسی راکه کارش پذیرف شود * چراغ بدی بادهن پف شود
ك پالجاسف في فتح لام وجیم وسین وسکون نونله آق قواق چیچکی کذا في نسخه حلیمی
برنجاسف دخی دیرلر ك مع القاف * پرواق في سکون راء مهمله ایله چرشاو تی که کوکنی
دوکوب چرش ایدرلر ك پستوق في سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوموز باشندن
کردنه یقین اولان استخوانه دیرلر شاعر درهجو بیت بهرسوختن فندقی کو یاکه برسوزن
نهند * کردن وسرازمیان هردو پستوق سرزده ك پشماق في سکون شین معجمه وفتح
میمله شرفنامه‌ده بمعنی اسب مرقومدر ك پیجم رواق في کسر راء مهمله ایله فلك خامس که
مقام مریخدر کذا في شرفنامه ك مع الکاف * پابسترك في فتح باء موحده وتاء مثناة ورا
وسکون صین مهملتین ایله اطفال دماغن قالدرمغه یعنی طفلك دماغی دوشدکده
برماغله قالدرمق ك پاجك في فتح جیم فارسیله قوری صغر ترکی که یاتق ایچون کرپچ قالبی
کبی دکرمی ایدرلر غوشاك وغوشای دخی دیرلر کذا في شرفنامه زبان هندیده برداروبه
دیرلرکه هضم طعام ایچون یرلر ك پاسبك في فتح سین مهمله وضم باء موحده ایله ایشنده
مقدم وامورنده مستعجل اولان آدم ویوکرك آت واشکون قاطره دخی دیرلر ابو المعانی
بیت پاسبك بودم چنان در راه کوی دلبران * پیش من بادصبا نکرفته هرکز در روان *
ك پاسك في فتح سین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر
وله بیت باده هجرت چنان از دست غم نوشیده‌ام * بعد مردن تا بروز حشر پاسك
میکشم ك پاك في اوج معنایه کاور اول معروف طاهر معناسنه شیخ عطار بیت حمد
بعد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی خاك را * ثانی شرفنامه‌ده ومحمودیده بمعنی

تمام مثلا همه پاك برد وپاك پسوخت دیرلر حكیم ناصر خسرو بیت همه بگذشت بر تو پاك
چو باد * مال وملك وتن درست شباب * ثالث فرهنك جهانكیریده بمعنی همه حكیم فردوسی
در ماتم مادر سهراب * مصرع * در خانهارا سیه كرد پاك * یعنی اولری قپوسن جمله سیاه
ایلدی معنای اولنه چغتایده آریغ دیرلر ك پالارنك بفتح لام وراء مهمله وسكون نونله
جوهردار قلیچ وجوهرلی پولاد معناسنه در ك پالیك بكسر لام وسكون یای تحتانیه
بمعنی چرمین وپای افزار تركیده چارق وطولاق دیرلر استاد رودكی بیت ازخرو پالیك
آنجای رسیدم كه همی * موزه چینی توخواهم واسب تازی ك پانغشك بسكون نون وشین
معجمه وضم میمله تركیده منه كوش وعربیده حبة الخضرا دیرلر ك پاوچك بسكون واو
وفتح جیم فارسیله پاچلمر قوم معناسنه ك پاهك بفتح هایله نسخهٔ حسین وفائیده ومجمع
الفرسده اشكنجه معناسنه فرهنك جهانكیریده اسم مصدر روایت اولنمشدر بو شعیب
بیت دلمان چو آب بامی تن چو بهار بادی * اربیم چشم حاسد كش كنده باد پاهك ك پاهنك بفتح
ها وسكون نونله پاچنك وپاشنك معنالرینه سبأتی ذكره كذا فی فرهنك جهانكیری
ك پپتك بسكون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله مؤید الفضلاده ایكی باء موحده ایله
وشرفنامه ده باء ثانی موحده ایله خرما واوزم صالقمندن بر پارچه كه تركیده جرتك دیرلر
مجمع الفرسده كاف فارسیله وادات الفضلاده ایكی باء موحده وكاف عربیله روایت اولنمشدر
ك پتك بسكون تاء مثناة ایله دمورجی چكیجی معناسنه حكیم فردوسی بیت سرسروران
زیر گرز گران * چو سندان بروپتك آهنكران * بعض نسخه ده بمعنی در آغوش یعنی پهلویه
آلمق منقولدر ك پچواك بسكون جیم فارسی ایله برلسانندن برلسانه سوز ترجمه ایلمك
معناسنه در كذا فی مجمع الفرس وترجمانلق معناسنه ابو المعانی بیت نزد بجانب من كوش
التفات آنشوخ * زبان حال دل زار چون كند پچواك ك پرالك بفتح راء مهمله ولامله جوهردار
پولاد معناسنه عموما وقلیچ دموری خصوصا حكیم اسدی بیت ازان آهن لعلكون تیغ چار
هم از روهنی وپرالك هزار ك پرك بفتح راء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنی نجم سهیل مسطور دو
شاعر بیت بتابد بهر چند در شب پرك * شود نور تاب دلم شب پرك * خواجه عمید لویكی
بیت تاسك مه شكسته بر سر پای هر مهی * غور محیط بسته كردستاره پرك ك پركوك بفتح
سكون راء مهمله وضم كاف فارسیله مجمع الفرسده عمارت عالی معناسنه در ك پرندك بفتح
فتح را ودال مهملتین وسكون نونله صحراده واقع پشته وكوچك طاغ معناسنه كذا فی
فرهنك جهانكیری ك پروانك بسكون را وفتح واو ونونله قره قولاق دیدكاری جانور كه
سیاهكوش دخی دیرلر دائما ارسلانه قولاغوزلق ایدر عربیده فروانق دیرلر بعض نسخه ده
قولاغوز معناسنه در ابو المعانی بیت عشق تو شیر مست وپروانك غمست ای مه جمال *
بوالهوس را زهرهٔ تاب وتوان بودن محال ك پساك بفتح سین مهمله ایله سرور وعیش
وعشرت محللرنده باغ وباغچه لرده دلبران وتازه جوان ریاحیندن وگل وشكوفه دن تاج كبی
یاپوب اهل عشرت باشلرینه كیرلر شمس فخری بیت همچو خاك جناب شاه جهان خاكیات
مراست تاج وپساك * ابو الفرج رونی بیت همه امیدش آنكه خدمت تو * بر سرش می

می نهند زبخت پساك ك پسترك بسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ورا ایله انجقرق كه
عربیده فواق دیرلر وبر معناسی دخی كیرورك در ودخی كاغده پرداخت ایدر كن التنه قونیلان
كیرللك مثال معنیٔ اول ابو المعانی بیت بزم نهان وصل ترا بود خوش ترك * روی رقیب
زشت دهد لیك پسترك ك پسكك بفتح سین مهمله وكاف فارسی وسكون نونله بمعنی
ژاله كذا فی مجمع الفرس ك پشتك بسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی شبنم
وبعض نسخه ده قورجق صاچ وقیون وكچی صركینی معناسنه ودخی حیوانانك آزودیشلری
معناسنه شمس فخری بیت شیر در بیشه اژدها در كوه * بفكند از نهیب او پشتك *
ك پشك بفتح شین معجمه ایله بمعنی شبنم وسكون شین ایله فرهنك جهانكیریده ثانی معنایه
كاو اول برابر وبرابر ایلمك معناسنه حكیم نزاری قهستانی بیت بحس افتاده ماخورشید در
پشك * بقامت سرو را افكنده در رشك * ثانی بمعنی عشق ثالث بمعنی درآو ومختن رابع
جعل خامس آته مخصوص بر علتدر سادس بمعنی جقله یعنی بیقوش ابو المعانی بیت
چون كند یا رب زبد بختی دل دیوانه ام * پشك باشد كر هما آید بسقف خانه ام ك پك ولك بفتح
یعنی سبزی وخرمی ورعنایی شمس فخری بیت جهان چو خاك در تست وعرصهٔ ملكت *
جرانكوهد عقلش بتهمت پك ولك * تحفة الاحباب ده بمعنی تك وپو وآلات واثواب خانه
مرویدر وادات الفضلاده پك ضم با ایله سبزی ورعنایی وكسرا ایله بند انكشتها منقولدر
ك پك بفتح درت معنایه در اول دختر نوجوان كه ممه لری انار كبی اوله ثانی اطفال فندقه
بر چوب كیچورب فرلندررلر ثالث بمعنی كروهه یعنی یوالق رابع قوربغه كه چغزو وزغ دخی دیرلر
شمس فخری بیت كسی كه چون سرطان باتو كج رود بشكن * بسنك بشتش در پاره كین مكن
چون پك * استاد لبیبی * قطعه * ای همچو پك پلید چون او دیدها برون * مانند آنكسی كه
كنی مرورا جنك * تاكی همی در آیی وكردم همی روی * حقا كه كمتری وفرا كن تری زپك
ك پكوك بضم كافله ایكی معنایه در اول پتك آهنكران یعنی دمورجی چكیجی كذا فی
المحمودی ثانی مخرجهٔ بالاخانه كه عربیده غرفه دیرلر وفرهنك جهانكیریده یوكسك صفه
وطام كنارنده اغاجدن وطاشدن ایتدكلری قورقولق پلوك دخی دیرلر ك پلارك بفتح
فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانكیریده باء فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی شمشیر حكیم خاقانی
بیت حصرم دیدی كز وچكد می * در معركه بین پلارك وی * ثانی قلیچ جوهری معناسنه
شیخ نظامی بیت پلارك چنان تافت ازروی تیغ * كه در شب ستان بتاریك میغ ك پلالك بفتح
فتح لامین ایله ایكی معنایه در پلارك كبی اول جوهردار پولادكه اندن قلیچ ایدرلر حكیم اسدی
بیت ازان آهن لعلكون تیغ چار * هم از روهنی پلالك هزار * ثانی قلیچ معناسنه استاد
عنصری * قطعه * چه چیزست آن رونده تیر خسرو * چه چیزست آن پلالك تیغ
بران * یكی اندر دهان حق زبانست * یكی اندر دهان مرك دندان * صاحب فرهنك
منظومه بیت با پلارك پلارلك وبرزن * آن دو تیغست واین یكی مسكن ك پلك بفتح فتح
لامله ایكی معنایه در اول كوز قپاغی كه عربیده جفن دیرلر فتح جمله امیر خسرو بیت
تیرت سواد چشم عدو حك كند چنانك * نی آكهی بدیده ونی در پلك بود * وله بیت

پلاغ همیوند ودل همیبرد چشمت * چو جادوئی که لب اندر فسون بجنباند * بو معنایه کسر
با وسکون لامله دخی صحیح اغندر ثانی بمعنی آویخته کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ پلنك ﭺ
فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول قپلان دیدکلری یرتجی جانوردر عربیده نمر دیرلر
کسر نونله طالب آملی در تعریف اسب بیت ببال وپر چو هزبر یست وخشم وکین چو پلنك
بخال وخط چو تذروو بدست وپا چو غزال * ثانی فرهنك جهانکیریده درت ایاقلی تخت
کبی نسخه درکه اورته سنی ایپلك قولان ایله اورب اوزرنده یاتورلر عربیده سریر دیرلر
وکسر لامله اشیك اوکندن دیوار آردنه وارنجه دیوارك صحا متنده دیرلر ﮒ پلنك رنك ﭺ
یورغه آت عجمده اکثر الاجه آتلری یورغه ایتدکلری ایچون تسمیه اولنمشدر ﮒ پلنك مشك
نباتاتدن براوتدر عربیده سنجلاط دیرلر کسر سین ایله وسنبل رومی اولمقده مرویدر
کتاب الاسامی فی الاسامی ده مسطوردرکه * پلنك مشك هو نبت له نور کهیئة الورد یشبه
لونه لون النمر وریحه کریح المشك انتهی * وحکیم خاقانی بیت عطر کنند از پلنك مشك
بغداد * آهوی مشك آید از فضای صفاهان * بعض نسخه ده بقله الخراسانی دردیلر
وبعض نسخه ده خرما رنکنده ریشه در بغدادده اولور ایری اغاجی واردر ﮒ پلوك ﭺ ضم
لامله ایکی معنایه در اول پتك آهنکران یعنی دمورجیلر چکیجی کذا فی فرهنك جهانکیری
ثانی مخرجه بالاخانه که عربیده غرفه دیرلر اما شرفنامه ده قامشدن وسازدن ایدرلر
اکثر باغچه لرده وباغلرده بکچی اوتورمق ایچون آکا دیرلر ﮒ پنجك ﭺ سکون نون وفتح جیم
فارسیله بر نوع صرمشق در اوزم کبی یمشی اولور اما ثمر عربیده عشقه دیرلر کذا فی المجمع
ﮒ پنجیك ﭺ سکون نون وفتح جیم ویای تحتانیله پنکج که عربیده سرطان دیرلر کذا فی
مؤید الفضلا ﮒ پنجپایك ﭺ سکون نون وجیم وفتح باء فارسیین ویای تحتانیله بمعنی خرچنك
بو دخی پنکجدر عربیده سرطان دیرلر ایضا منه ﮒ پنك ﭺ سکون نون ایله بیوك طاسدر
ﮒ پنیرك ﭺ کسر نون ویای تحتانی وفتح راء مهمله ایله براوتدر عربیده ملوکیه دیرلر بعض
نسخه ده براوتدر پنیر کبی ومیوه سی ده اولور آفتاب کردك دیرلر کنش قنغی طرفه کیدرسه
اول طرفه دونر مثالی اثیر الدین اخسیکتی بیت زبولی که خیرد زداء الثمنین * تلافیش
مشکل بود بر پنیرك ﮒ پیك ﭺ سکون یای تحتانیله قاصد ونامه بر وشاطر معناسنه ده
کلور ﮒ مع الکاف الفارسی * پابوك ﭺ ضم باء موحده ایله پاپوش که ترکیده پابوج دیرلر
ﮒ پاچنك ﭺ فتح جیم فارسی وسکون نونله کوچك پنجره که طشره یه مخفی نظاره ایچون
ایدرلر ابو عاصم بیت مال فراز آوری نکاه نداری * تا بهر بند از ره دریچه وپاچنك * شمس
فخری بیت هزار گونه گل از شاخ چهره بنمود * چو لعبتان گل اندام نازك وپاچنك *
نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی پای افزار وچرمین واقع اولمشدر ﮒ پاچوك ﭺ ضم جیم فارسیله
آتشه یاقمق ایچون دکرمی ایدوب قوو تدقلری صغر تزکنه دیرلرکه غوشای دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ﮒ پادنك ﭺ کسر دال مهمله وسکون نونله غله دوکدکلری اغاج طوقمق
عموما برنج چلتوکی دوکدکلری نسنه یه دیرلر خصوصا کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ پارسنك
سکون راء ونون وفتح سین مهملتین ایله برابر اولمق ایچون ترازو کفه سنك خفیف طرفنه

طرفنه بغداد قلری نسنه که کیمی سنکبان وکیمی پاقروذ مو دپان لرندن بغلرلر مولانا کاتبی بیت
بست دوران بر رکوی چرخ چندین سنك وخاك * لیك در میزان حلمت کم نمود از پارسنك
ﮒ پازنك ﭺ فتح زاء فارسی وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ پاسنك ﭺ حذف راء مهمله ایله پارسنك مرقوم معناسنه در اثیر الدین
اخسیکتی بیت وجود خصم چو وزن آورد در ان میزان * که بو قبیس ندارد مجال پاسنکی
ﮒ پاشنك ﭺ فتح شین معجمه وسکون نون ایله تخملق خیار وامثالی کذا فی شرفنامه
وفرهنك جهانکیریده بمعنی خوشهٔ انکور حکیم اسدی بیت توکویی درخشنده پاشنك
بود * ویاد ردل شب شباهنك بود ﮒ پالاهنك ﭺ فتح لام وها وسکون نون ایله یولار
صاپی ویدك چکدکلری یولار مجمع الفرسده اول دواله دیرلرکه یولار اوجنه بغلرلر امیر معزی
بیت کشی ز روم بخوارزم بت پرستان را * فسار در سر و در دست نیز پالاهنك * بمعنی
افسار حکیم سنایی * قطعه * درکه خسروان همه دریاست * یك کهرنی وصد هزار نهنك
در پناه خرد نشین که خرد * کردن از راست بود پالاهنك ﮒ پالك ﭺ فتح لامله بمعنی پای
افزار که چرم کاو باشد یعنی صغر کوندن اولان چارق که پالیك دخی دیرلر ﮒ پالنك ﭺ فتح
لام وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم محودیده کاف فارسیله بیوك ترنجه دیرلر ﮒ پالهنك
سکون لام ایله پالاهنك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت فریدون اکر زندهٔ کین او *
نهادی بکردن برش پالهنك * حکیم انوری بیت در کردن اختیار احراز * اکنون رداش
پالهنکست * نیازی حجازی جامع اللغاتده پالهنکی کهکشان معناسنه روایت ایلمشدر
ﮒ پاهنك ﭺ فتح ها ایله فرهنك جهانکیریده پاشنك مرقوم معناسنه مرویدر ﮒ پردك ﭺ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چیستان یعنی بلمجه عربیده لغز وهندی پهیلی دیرلر
امیر خسرو بیت ز پردکهای دور ادور بسته * که از فکرش دل دانا ست خسته ﮒ پرزك ﭺ
سکون راء مهمله وفتح زاء فارسیله بمعنی کریه وکریستن کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
حکیم قطران ارموی بیت عرش وکرسی در آب شد پنهان * بسکه کردم ز فرقتت پرزك *
ﮒ پرسنك ﭺ پارسنك مرقومدن مخففدر کذا فی مجمع الفرس ﮒ پرواك ﭺ سکون راء
مهمله ایله بکچی معناسنه که عربیده حارس دیرلر ابو المعانی بیت برای دفع رقیبان از سر
کویت * نکه بکرد درت تا سحر شود پرواك ﮒ پژواك ﭺ سکون زاء فارسیله موحش صدا
وآواز مهیب ودهشت افزا اوله بیت آنقدر فریاد وزاری کرده ام از درد وغم * ساکنان
آسمان در حیرت از پژواك شد ﮒ پساهنك ﭺ فتح سین مهمله وها وسکون نون ایله اوچنجه
هموری معناسنه وچوی یه ده دیرلر ﮒ پشلنك ﭺ سکون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
مجمع الفرسده بمعنی پس افتاده باشد یعنی کیرو دوشمش میر نظمی بیت در پس جانان
رقیب لنك بود * در پی عمری اجل پشلنك بود ﮒ پشنك ﭺ فتح شین معجمه وسکون نونله
بش معنایه در اول مجمع الفرسده بر دمور آلتدر اوزون واوجی سیوری که آنکله طاش
قوپاررلر ودیوار دلرلر شمس فخری بیت درآورد مغطش باره سپهر از جای * بیلك اشارتی
بی دستبرد بیل وپشنك * ثانی نام پدر افراسیاب در ثالث زنبرك معناسنه حکیم سوزنی

درصفت کیرخود اوج معنا بی ترتیب اوزره * قطعه * همچون پشنك کرژی ورکناك وشوخناك
کویی که کرزتوزی درقبضهٔ پشنك * آزاکه از توخورد نه درجایکه فتاد * برداشت اززمین
نتواندش بی پشنك * رابع فرهنك جهانکیریده جفا وستم معناسنه درویش عبد علی
بیت بی تیغ ازان اجل جنه سازد عدوت را * کزخون فاسدش نزود برکسی پشنك *
خامس دریاده اولور برجانور درکه ی قدر ارقه سی خار پشت مانندی دکنلی وباشی بیلان
باشی کبیدر دریاده نقدر بیوك بالق وار ایسه آندن فرار ایدر اکثر دریای چینده اولور
ع پلسك ع فتح لام وسکون سین مهمله ایله دمور کباب شیشی ابوالمعانی بیت دردرون
برآتش هجر ترا * درجکر پیکان غم بوده پلسك ع پلوك ع ضم لام ایله سقف خانه اوزرینه
قونیلان اغاج که تالار دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ع پلهنك ع پالهنك مرقومدن
مخففدر کذا فی مجمع الفرس ع پنانك ع فتح نونین ایله بمعنی صمغ اغاج پیسی در کذا فی فرهنك
جهانکیری ع پنك ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی پتنك مرقوم کذا فی شرفنامه ع پنك ع
فتح نون ایله درت معنایه در اول خرما صالقمی ثانی چوب ثالث دریچه رابع وقت صباح
بو معنی کتاب زنددن منقولدر ع پهمزك ع سکون ها وفتح میم وزاء معجمه ایله کرپی که
سیخول دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع پیوك ع ضم یای تحتانیه ایله بمعنی عروس
شمس فخری بیت مال ودانش عروس ودامادست * سوی داماد نیست میل پیوك *
ع مع اللام * پاچال ع جیم فارسیله چلاه ودموزجی وسائرلرینك چقورینه دیرلر اما
فرهنك جهانکیریده چلاه اوزرینه ایاقلرین قودوغی تختهیه دیرلر خاقانی درقسمیه بیت
بلوح پای وبپاچال وغرغر ونشکر * بنایژه بمکوك وبتار وپود ثیاب ع پارسال ع کچن سنه
معناسنه لفظ مرکبدرکه پار بلدر وسال معلوم عربیده عام اول دیرلر ع پالاپال ع فتح باء
ثانی فارسیله محکم وقوی وتند معناسنه استاد دقیقی بیت بفر وهیبت شمشیر اوقرار
کرفت * زمانه که پرآشوب بود پالاپال * تحفة الاحبابده بمعنی پالودهٔ سخت یعنی قوی
پالوده فرهنك جهانکیریده بمعنی نخست واقع اولمشدر ع پالایال ع فتح یای تحتانی ایله
صحاحده بمعنی سخت تابنده یعنی غایت براق ولماع بعض نسخهده سیال ومیال معناسنه منقولدر
ایکی معنایه بو بیتده واقع اولمشدر میر نظمی بیت عذارتو چومه وآفتاب پالایال * که
طبع شوخ مرا پرشتاب پالایال ع پالیال ع کسر لام وفتح یای تحتانیله بمعنی همیشه
ومتصل ابوالمعانی بیت چه سود کر بشود بعد ازین کرم کستر * زبون کرد مرا پالیال
جور وستم ع پای پیل ع ایکی معنایه در اول برنوع بیوك فیل ایاغنه مشابه پیاله درکه
آنکله شراب ایچرلر حکیم خاقانی بیت تا بپای پیل می برکعبهٔ عقل آمدست * پیل بالا
نقدجان بر پیلبان افشانده اند * ثانی محودیده زنکیانك برنوع سلاحیدر فرهنك
جهانکیریده برنوع حربهدر اکثر زنکیلر قوللنور حکیم خاقانی بیت من صید آنکه کعبهٔ جانهاست
منظرش * بامن بپای پیل کند جنك عبهرش ع پامال وپایمال ع کلاهما بفتح المیم ایاق
التنده قالمش وپاصلمش معناسنه استعاره طریقیله زبون وخوار وذلیل معناسنه ابوالمعانی
بیت پایمال غم هجران توبودم اکنون * مددم کر نرسی حال دکرکون باشد * میر نظمی

نظمی بیت شد پامال جور چرخ غدار * که آه وناله شد شام وسحر کار ع پربال ع سکون
راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی خانهٔ تابستانی که پرباره وپرباله دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ع پردال ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی پرکال که پروال دخی
دیرلر ایضا منه ع پردهٔ دل ع یعنی خون جکر عربیده مهجه دیدکلری بعض نسخهده عربیده
دبه دیدکلری آق جکر معناسنه در بو مناسبدر شاعر بیت زاشك چشم منم جوی ها ست
کشته نخل * زتاب آتش غم آب کشته پردهٔ دل ع پردهٔ دیوسال ع موسیقیده بر پرده
نامیدر شیخ نظامی بیت مغنی بزن پردهٔ دیوسال * نوائی برانکیز وبا آن بنال ع پرغول
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله برنوع حلوادر که افروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
ع پرکال ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول شول پاره که اثوابه
یاما ایدوب دیکرلر پرکاله دخی دیرلر ثانی معروف چتال دمور درکه دائره چزرلر کذا فی المجمع
ع پروال ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی پرکال مرقوم کذا فی شرفنامه ع پژول
ضم زاء فارسیله طوپوق که عربیده کعب دیرلر شمس فخری * قطعه * چون دار زاق بیش
وکم نشود * فارغ بال مردم بشکول * چه که بر تخت نازخسبی خوش * چه که در کل نهی دو
دست پژول * مؤید الفضلاده اول بندقه دیرلرکه اطفال آنکله اوینارلر ع بشکول ع
سکون شین معجمه وضم کافله مغموم ومهموم والمناك معناسنهدر وبرقصبه آدیدرکه آنده
نازك ولطیف دلبند اشلنور پشکولی دیرلر ع پشه غال ع براغاجدرکه کرم وپشه دار
وپشه خانه معناسنهده کلور ع پکمال ع سکون کاف فارسی وفتح میمله دست افزار کفشکران
یعنی پابوجیلر آلتندن برآلتدرکه آنکله خط چکرلر عربیده مخط دیرلر ع پکول ع ضم کاف
ایله بمعنی پلوك مرقوم یعنی سقف خانهیه قودقلری اغاج کذا فی مجمع الفرس ع پل ع
بوزن تل خستهلکدن قالقمش مزاج ضعف اوزره اولمق میر نظمی بیت کند بیمار هرشب
درد حسرت * شود در روز پل بی تاب وطاقت ع پنجال ع سکون نون وفتح جیمله سرکین
مرغ وماکیان وکبوتر عموما عربیده ذرق دیرلر شمس فخری بیت همای لطف ورا احتیاج
ظل نبود * که ملك بخشد هرجاکه بفکند پنجال ع پهل ع سکون ها ایله حشم معناسنهکه
عرب خیل وحشم دیدکلرینه عجم پهل وسپه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی هفته بودند
باسوك ودرد * سر هفته پهل وسپه کرد کرد ع مع المیم * پادام ع فتح دال مهمله ایله بمعنی
مصلا یعنی نمازکاه میر نظمی بیت اکر بربنده را پیغام باشد * مرا خاك درت پادام باشد
ع پاردم ع سکون را وضم دال مهملتین ایله قوسقون معناسنهدکه ترکیده پالدم دیدکلریدر
خواجه حافظ بیت صوفی شهربین که چون لقمه به شبهه میخورد * پاردمش دراز باد این
حیوان خوش علف ع پالدم ع معروف سمر قوسقونی شمس فخری بیت زین خران
آنکس خورند برکو مدام * دردم ایشان فتد چون پالدم * حضرت مولانا قدس سره
بیت ابروان چون پالدم زیر آمده * چشم رانم آمده تاری شده ع پایدام ع سکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله صیادلر دام ایچنه بغلدقلری قوشه دیرلرکه قوشلر آنی کوروب
یانینه کلوب دامه دوشرلر اکا خروهه دخی دیرلر عربیده ملواح دیرلر کسر میمله کذا فی

شرفنامه و فرهنك جهانكیریده وسائر معتبر لغت كتابلرنده دام معناسنه در حكیم خاقانی
بیت كفتم بیار كاه ملائیك توان رسید * كفتا اكر توان نشود حرص پایدام * حكیم سوزنی
بیت اجل پایدامی نهادست صعب * بنا كام باید همی در فتاد لـ پدرام بـ سكون دال
وفتح راء مهملتین ایله یعنی بدخواه و بی مهر و محبت ودخی همیشه كذا فی المحمودی لـ پرچم
سكون راء مهمله وفتح جیم فارسیله بش معنایه كاور اول مجمع الفرسده سیاه تویدن مدور
طوب ایدوب نیزه باشنه قورلر مثالی نیزه مناسبتیله مولانا هاتفی بیت ز پرچم فروزنده
نوك سنان * چو آن شعله كاید برون از دخان * ثانی علم شقه سنه دیرلر علم مناسبتیله
عماد فقیه بیت پرچم مشكین علمهای شاه * دستهٔ ریحان و كریبان ماه * ثالث توغه
دیرلر حكیم خاقانی * مثنوی * از بهر توی طراز ایام * منجوق ز صبح پرچم از شام * دارد
فرسش بدین نشانی * پرچم دم شیر آسمانی * رابع نیازی بحازی جامع اللغات نام كتابنده
قطاس كه دم كاو بحریدر اكا دیمش بو معنایه اثیر الدین اخسیكتی بیت كاوی نشان دهند
درین قلزم نكون * لیكن نه پرچمست مرا ورانه عنبرست * خامس یعنی كاكل حضرت مولانا
بیت كرچه ناخن رفت خو نباشی مرا * بركنم من پرچم خورشید را * مثنوی شرحنده
مسطوردر كه حضرت قطب الاقطاب ابو الجناب نجم الدین كبری قدس سره العزیز شهادتی
محلنده بر كافرك پرچمن النده طوتمشیدی شهید اولدوغندن صكره اون قدر آدم چالشدیلر
پرچمی الندن اله مدیلر النده قالدی حضرت مولانا قدس سره الاعلی حضرتلری كندولرین
ابو الجناب حضرتلرینه منسوب طوتوب بیوردیلر * قطعه * ما از ان محتشمانیم كه ساغر كیرند
نی ازان مفلسكان كه بزلاغر كیرند * بیكی دست می خالص ایمان نوشند * بیكی دست دكر
پرچم كافر كیرند لـ پرخم بـ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله یعنی درهم و پریشانی
كذا فی المحمودی لـ پردهٔ خرم بـ موسیقیده بر پرده آدیدر حضرت مولانا قدس سره بیت
افتد عطارد در وحل آتش در افتد در زحل * زهره نماند زهره را تا پردهٔ خرم زند لـ پرسم
سكون را وضم سین مهملتین ایله خمیر اچاركن اوزرینه صاچدقلری اون كه تختهیه یاپشمیه
بسحاق اطعمه در مرثیهٔ بغرا كه در جنك زرده پلاو كشته شده بود بیت نمك
كشت چون سركه روش سیاه * خمیرش ز پرسم بسر ریخت كاه لـ پركام بـ سكون
راء مهمله وفتح كاف فارسیله یعنی بچه دان كه زهدان و بوكاندخی دیرلر عربیده رحم دیدكلریدر
كذا فی فرهنك جهانكیری لـ پركم بـ سكون راء مهمله وفتح كاف ایله ایشدن و كوجدن
آیریلوب بیكار اولان آدمه دیرلر امیر خسرو بیت مور كه پر یافت نه پركم بود * پر زدنش
زانسوی عالم بود * شاعر دیمشدر * رباعی * ای دادهٔ تو دادمرا هردم دم * یك مرغ بدام
توچو من پركم * چون زلف تو خویش را ببندم كم كم * در حلق دلم همیشه و دمدم غم *
لـ پرهشم بـ یعنی ابریشم كذا فی شرفنامه لـ پژم بـ فتح زاء فارسیله قرا كو و دومان معناسنه
دیمشلر شاعر بیت آهم بر در شاشهٔ اشكم بر آسمان * یكسر كرفته بود پژم زین سبب
جهان * درویش شاهدی منظومه سنده سكون زاء معجمه ایله نقل ایدوب دیمش * مصرع
اولدی دومان الدرم پزمله بخنو * لـ پژوم بـ ضم زاء فارسیله یعنی فقیر و خوار و ذلیل

و ذلیل كذا فی مجمع الفرس لـ پستزم بـ سكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله الاقرغهیه دیرلر
لـ پشام بـ فتح شین معجمه ایله یعنی تیرهكی یعنی قرامترق رنكلی اولان نسنه لـ پشترم بـ سكون
شین معجمه وراء مهمله وفتح تاء مثناة ایله قورد اشی دیدكاری علت كه فساد دمدن حاصل
وظاهر اولور كذا فی مجمع الفرس لـ پشم بـ سكون شین معجمه ایله یوك كه عربیده صوف
دیرلر هر حیوان تویینه پشم دینلمز انجق قیون یپاغیسنه دیرلر شاعر بیت پشم شدن
جامه به از پرنیان * لقمه اكر جرب نشد بس تو نان لـ پفخم بـ سكون فا وفتح خاء معجمه ایله
یعنی بسیار میر نجیك بیت بدان ماند بنفشه بر لب جوی * كه در آتش زنی كوكرد
پفخم لـ پلخم بـ سكون لام وفتح خاء معجمه ایله صپان كه فلاخن دخی دیرلر لـ پلم بـ سكون لام ایله
یعنی خاك ز رآتشت بهرام بیت بجا تو د و بجا ایرج بجا اسلم * كاجل برریخت بر رخسارشان
پلم لـ پنام بـ فتح نون ایله اوج معنایه كاور اول پوشیده و پنهان كذا فی فرهنك جهانكیری
بو معنایه كمال اسمعیل بیت با اكابر بمجلس خلوت * كفتكوی پنام میخواهم * ثانی یعنی
تعویذ كه چشم پنامه دیرلر صحاحده و نسخهٔ حسینی وفاییده چشم بددن وسائر آفاتدن حفظ
ایچون یازوب كوتوردكاری ادعیه كه حرز و هیكل دخی دیرلر شهیدی قمی بیت بنانكارا
از چشم بد بترس همی * چرا نخواهی باخویشتن تو چشم پنام * ثالث كتاب زند ده مرقومدر كه
چار كوشه بزپان سیدر زردشتیلر زندوستا اوقورلر ایكن یوزلری اوزرینه بغلرلر
زر آتشت بهرام بیت بشد بر تخت زر اروای براف * پنامی بر رخ و كشتیش بر ناف
لـ پنجهٔ مریم بـ براوتدر كه مریم رضی الله عنها حین وضع حملنده الن اول اوت اوزرینه قویدی
اول اوت بامر الله تعالی بش پرمق كبی اولدی اكا پنج انكشت دخی دیرلر لـ پیام بـ فتح یای تحتانی
ایله خبر معناسنه پیغام دخی دیرلر خواجه حافظ بیت ای باد اكر بكلشن احباب بكذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما * حكیم انوری بیت نوك پیكانها چو پیكان قضا * از اجل
آرند خصمانرا پیام لـ پیتام بـ سكون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله یعنی پیام و پیغام
كذا فی فرهنك جهانكیری لـ پیغام و پیغ بـ كلاهما یعنی پیام مرقوم میر والهی قمی بیت
عاشق از هر یك نكه صد مدعا كوید بیار * عشق چون این رتبه دارد قاصد و پیغام چیست
لـ پیكانه سم بـ سكون یای تحتانی وفتح كاف ونون وضم سین مهمله ایله طرنغی اوق دمرنی كبی
اولان قوش وغیری هرنه اولورسه كذا فی شرفنامه لـ مع النون * پاورنجن و پابرنجن
و پارنجن و پاورنجن بـ كلهم یعنی خلخال اورنجن و برنجن و رنجن و ورنجن كه حلقه كبی اولان
نسنهلردر زیرا بلازكه دست اورنجن و دست برنجن دیرلر استاد معروفی بیت ز پا اورنجن
آن سرو نوشاد * بكل درمانده پای سرو آزاد لـ پاتون بـ ضم تاء مثناة ایله نشانلی
طوغان معناسنه لـ پاچان بـ فتح جیم فارسیله پاشیدن صیغهسندن اسم فاعل اولان
پاشان معناسنه دركه مصدری پاچیدن كاور كذا فی فرهنك جهانكیری معنای مرقومه حكیم
ناصر خسرو بیت طاعت اركان ببین مر چرخ و انجم را بطبع * تا بطاعت چرخ و انجم شان
همی پاچان كند لـ پاداشن بـ فتح دال مهمله وشین معجمه ایله پاداش مرقوم كبی جزاء نیكی
كذا فی مجمع الفرس بو معنایه لامعی جرجانی بیت یكانهٔ كه دو دستش كه عطا بدهد *

هزار فایده با صد هزار پاداش ق پارکین م راء موقوف وکسر کاف فارسیله فرهنك
جهانکیریده مطبخ وحماملرده چرکاب اقق ایچون ایتدکاری چقوره دیرلر حکیم سنایی * قطعه
کرچه سوی صورتیان کاه شکل * زیرتك جامه چودیبست دین * نیك در آنست که رانك خرد
چشمهٔ حیوان زنم پارکین * مجمع الفرسده چقور یرلرده یغمور دن جمع اولان صو معناسنه
عموما حکیم انوری بیت به پیوسی از جهاندانی که چون آیدمرا * همچنان کز بارکین
امید کردن کوثرست * بو بیت معنای اولده دخی مناسبدر ق پارنجن م خلخال معناسنه در
کامر ذکره خاقانی از تحفة العراقین بیت کرده زپی نجیب سرمست * پارنجن وپاوپاوه
دست ق پارودن م ضم راء مهمله و واو معروفله کورك ایله نسنه کورمك ق پارین م
کسر راوسکون یای تحتانیله بلدرکی دیمك اولور زیرا پار بلدر در حرف یا نسبت ونون
تأکید ایچوندرکه بلدرکی معناسی حاصل اولور نوعی خموشانینك بو بیتندن مفهوم مدر
بیت کهن شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چوعیش رفته وتقویم پارین ق پارکین م سکون
زاء وکسر کاف فارسیله پارکین مرقوم معناسنه کلدوکی تصحیح اولنمشدر شمس فخری
بیت کسی که چون سرطان پاتوکج رود بشکن * بسنك پشتش ودر پارکین فکن چون پك
پك قوربغه در ق پازن م فتح زاء معجمه ایله عورت واوغلان تحصیل ایدوب استمن برله
کوتورن پزونکه دیرلرکه پازنك دخی دیلور عربیده قواد دیرلر میرنظمی بیت زن چلی
صنعت او پازن است * پازنکی بازن خود دارزن است ق پازین م کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی ایله کیجه بر مقدار یکمك ویاخود بر مقدار قالمق حصة من اللیل معناسنه وله
بیت چو پازین از شب موعود کشته * نهانی کوی جانانرا کذشته ق پاسبان م سکون
سین مهمله وفتح باء موحده ایله کیجه بکجیسی پاس کیجه نك بر حصه سنه وبکاجی سنه دینلدوکی
تفصیلا پاس لغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده حارس وچغتایده تنقتار دیرلر ق پاسیدن م
کسر سین مهمله ویای تحتانی ایله بمعنی نکهبانی کردن وپاس داشتن یعنی بکلمك کذا فی
المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت عجب مباشد اکر دولتت شود محفوظ * که در وز وشب
شده کار سپهر پاسیدن ق پاشیدن م کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله پراکنده
کردن وبرافشاندن صاچمق وطاغتمق ظهیر فاریابی بیت مرغی کز آشیانهٔ اقبال او پرد
از اختران ثابته پاشند ارزنش * مجمع الفرسده میوه انواعی قاون وقارپوز واوزم وامثاللری
اکرچه بو معنی انده مسطوردر اما نه مناسبتله اولدوغنه شفای صدر حاصل اولمامشدر
ق پاشنین م کسر شین معجمه ونون وسکون یای تحتانی ایله تخته واغاج پانلری منجیك
بیت پیش کرفته سپر پاشنین * هریك از وهمچو در نیم حکم ق پاك دامن م یعنی صاحب
عفت وعصمت مولانا قیدی شیرازی بیت بوالهوس وحشی غزالم را بافسون رام کرد
پاك دامن دلبری را بی سبب بدنام کرد ق پاکردن م فتح کاف وسکون راء ایله طپانوب ایاغ
اوزن طورمق مولانا تنی بیت دلیران ستادند پاکرده سخت * ستادن درآموخت
زیشان درخت ق پاك شدن م پاك اولمق چغتایده آریمق دیرلر آریغ پاکدر ق پاکوفتن م
رقص ایلمك معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه میرنظمی بیت قدح در دست کیر دساغر

ساغرمی * شود پاکوفت زهره بادف ونی ق پاکیدن م کسر کاف وسکون یای تحتانیله
پاك ایلمك معناسنه مصدردر ق پالاوان وپالاون م کلاهما بفتح اللام والواو حلواجیلرك
کفکیرکبی بال وشکر سوزجك آلتدر ابو شعیب بیت افشرهٔ خون دل از چشم او *
ریخته پالاون مژکان فرو ق پالان م دهلیز معناسنه شمس فخری بیت فکنده پالان
ونالان چو خرماندة بکل * وداع کرده بنا چار صفه وپالان ق پالاییدن م کسر یای
اول وسکون ثانی تحتانیین ایله ایکی معنایه در اول صاف ایتمك ثانی زیاده ایتمك معناسنه در
ق پالودن م ضم لام و واو معروف ایله سوزمك وصاف ایتمك کذا فی مجمع الفرس
ق پالیدن م کسر لامله آرتورمق وآرتوق اولمق واوزایوب بیومك کذا فی شرفنامه
وبمعنی دیدن وتفحص کردن وجستن کذا فی فرهنك جهانکیری ق پالیزبان وپالیزوان م کلاهما
بکسر اللام وسکون الیاء وزاء الموقوف بوستانجی و بو معناسی ده اوتوز ایکی نوادن بر نوا
آدیدر ایکی معنایه حکیم انوری بیت رونق پالیز رفت اکنون بابل نیمشب * برسر پالیزبان
کمتر زند پالیزبان * واستاد منوچهری * قطعه * صلصل باغی بباغ اندرهمی کوید بدرد
بلبل زاغی بزاغ اندر همی نالد بزار * این زند بر چنکهای سغدیان پالیزوان * وان زند بر نایهای
لوریان آزادوار ق پان م بر نوع قزل بپراقدر چینه سلر ویادوکسه لر قرمزی صویی چقار
هرنیه طوقنسه قرمزی رنك ایدر اکثر جوانان ودختران دوداقلرینه سوررغایت رنکین
ایدر طالبی آملی بیت کهر یاقوت کشته باران لب * زخون غنچه رنك پان فتان *
ق پاورنجن م فتح واو وراء مهمله وجیم ایله پاورنجن مرقوم معناسنه بدرالدین شاشی بیت
کند حور بهشتش طوق کردن * اکر از پایش افتد پاورنجن م پاهکیدن م فتح ها وکسر
کافله بزن داوریدن بمعنی اشکنجه کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس ق پای ابرنجن م بمعنی پابرنجن
مرقوم ق پایان م نهایت وهر نسنه نك آخری پایان کار دیرلر ومجمع الفرسده بمعنی کرانه
اوج معناسنه مسعود سعدی سلمان بیت نیست پایان شغل من پیدا * هست یك
شغل نیست پایانی ق پای پوزان م یای تحتانی موقوف وضم باء فارسی و واو وفتح زاء
معجمه ایله مجمع الفرسده ونسخهٔ حسینی وفاییده سهمناك آواز معناسنه منقولدر
ق پای پچیدن م یعنی فرار کردن قاچمق معناسنه کذا فی المحمودی ق پایدان م یای موقوف
وفتح دال مهمله ایله پابوج معناسنه اسم مرکبدر پای ایله داندن مرکبدر دان ظرف اولدوغی
ظاهردر ق پایداری کردن م بمعنی پاییدن یعنی ثابت وقائم اولمق وبریرده توقف وآرام
ایلمك ق پایزن م سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله پازن مرقوم واسیروخدمتکار
معناسنه ده کلور ق پایستن م کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بکلمك
انتظار معناسنه در ق پایندان م فتح یای تحتانی وسکون نونله اوج معنایه در اول ضامن
وکفیل معناسنه کذا فی شرفنامه بو معنایه مؤید الدین بیت زرق راکلك تو پایندان شد
علم راکلك تو پایندان باد * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت که بعمر وبجاه توشه اند
روزکار وسپهر پایندان * حضرت مولانا قدس سره بیت وی همی کفتی که پایندان
شدم * که بودنا فتح ونصرت دمبدم * ثانی فرهنك جهانکیریده بر معناسی دخی کرو یعنی

رهن حکیم نزاری قهستانی بیت ای پسر واخواه روز پسین * جان ستاند برهن وپایندان
ثالث صف نعال یعنی پابوج چقه جق براستا دمغیك بیت ماه را در محفل خورشید من
جای اندر صف پایندان بود کی پایندکان فی کاف فارسیله اهل جنت واهل جهنم ودخی عرش
اعظم وامثالی که من بعد فنا اولمز کذافی شرفنامه کی پایندن فی فتح یای تحتانی وسکون
نونله توقف ایلمك وانتظار معناسنه حکیم اسدی بیت مرا ایزد از بهر جنك آفرید * چه
پایم که جنك اکنون آمد بدید کی پاییدن فی کسر یای اول وسکون ثانیله قایم وثابت
وبرپرده توقف ایلمك وبرنسنه یی محکم طوتمق وزینت ایلمك وایاغله دپمك وباصمق حکیم
اسدی بیت زبانرا بپای از بداندیش دوست * که نزدیکتر دشمن صیرت اوست * وایاغله
باصمق استادلطیفی بیت بپایید پای مرا ناکهان * بروبی که در پی بپایی نهان کی پاین فی
کسر یای اول وسکون ثانیله هر نسنه نك اشاغی جانبی عموما ونردبانك اول پایه سی
خصوصا کی پایون فی ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله بمعنی پیرایه وزیور کذافی ادات
الفضلا کی پخچودن فی سکون خاء معجمه وضم جیم فارسیله کی پخچیدن فی سکون خاء
معجمه وکسر جیم فارسیله کلاهما بمعنی کوفته شدن وپهن شدن یعنی ایاغله دپمك وباصی اوواق
کذافی مجمع الفرس کی پخسان فی سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله پخس مرقوم
معنالرینه اسم فاعلدر استاد فرخی بیت شاه ایران ازان کریمتر ست * که دل چون منی
کند پخسان کی پخسابیدن وپخسیدن فی کلاهما بسکون الخاء المعجمتین اول وفتح سین مهمله
ثانی کسر ایله صالنی صالنی یوریمك باء موحده ایله دمر ویدر کذافی شرفنامه کی پخشان فی
سکون خاو فتح شین معجمتین ایله المناك ودردناك کذافی صحاح بو معنایه میر نظمی بیت
چه بودی کرکی یکبار شادان * که بودم درهمه عمر بست پخشان کی پخشاییدن فی سکون
خاوفتح شین معجمتین وایکی یای تحتانی ایله رنج والم ویرمك معناسنه مصدر در کذافی شرفنامه
کی پخشن فی سکون خاوفتح شین معجمتین ایله یوکسکدن سوریوب اینمك میر نظمی بیت
هر شرار دود دل خیزد زجان * آمده پخشن زبام آسمان کی پخشیدن فی سکون خاویا
وکسر شین معجمتین ایله مجمع الفرسده بمعنی پخجیدن مرقوم اما شرفنامه ده بمعنی فروزان
ویلدرمق معناسنه در کی پدرزن فی قاین آتا اصلی اضافتله رامسکور تلفظ اولنمقدر
استعمالنده خفت اولمق ایچون راساکن اولمشدر شیخ سعدی بیت باپدرزن نمود قصهٔ
خویش * کای مصالح شناس وخیراندیش کی پذرفتن فی سکون ذال معجمه وفا وضم
راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله قبول ایلمك حکیم اسدی بیت بکرشاسب کفت اثری ای مشور
بخت * زشاه ازچه پذرفتی این کارسخت کی پذیرفتن فی کسر ذال معجمه وسکون یای تحتانیله
قبول ایلمك وپسند ایلمك کی پذیرفتاریدن فی تعهد ایلمك وبرنسنه یی درعهده ایتمك وقبول
ایدرمك وبکندرمك معناسنه ده کلور مصدر متعدیدر کی پذیره شدن فی قارشولق
ومقبول وپسندیده معناسنه ده استعمال اولنور وکیرو کتمك ودونوب کلمك معناسنه ده
کلور حکیم فردوسی بیت پذیره شدن را جبیره شدند * سپاه وسپهبد پذیره شدند
نسخهٔ میرزا ابراهیمده برکسنه نك امرین قبول ایلمك معناسنه مرویدر کی پراذران فی فتح

فتح رائین مهملتین وسکون ذال معجمه ایله چاقر جنسندن بر آوجی قوشدر غایت خوش
منظر وپاکیزه هیأت لیکن چندان نفعی یوقدر شاید قاز واوردك آله سرخ رنك اولانی
مقبول طوتارلر اولدخی دائما طوغانجیلر الده کتوروب تعلیم ایدرسه آوجی اولمق اولور
عربیده اسمنه نرمخ دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری کی پراشیدن فی فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله شرفنامه ده بمعنی فروشاندن مجمع الفرسده بدحال وپریشان اولمق معناسنه
پریشیدن دخی دیرلر کی پراکندن فی فتح راء مهمله وکاف ایله طاغتمقدر کی پراکندیدن فی
پراکنده کردن لفظنك متعدیسی اولور عربیده تفریق ونثار وچغتایده یوتراتماق دیرلر
میر علیشیر بیت تاشلار کیم اول پری پیکر بومجنونغه آتیب * عقل ودانش قوشلارین
کونکلوم اوییدین یوتراتیب کی پرانیدن فی فتح راء مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله
متعدیدر اوچورمق معناسنه لازمی پریدندر میر نظمی بیت کنون مرغ دل ارتن آن
سیم تن * پرانید حیفا زبرج بدن کی پرپهن فی سکون راء مهمله وها وفتح باء فارسیله
براوتدر طبیعتی بارد ورطبدر لطیف تناول اولنور چیچك وشمس ینور ترکیده سموزاوت
وپرپرم دخی دیرلر عربیده قرفح ورجله وبقله دخی دیرلر وزبان هندیده لولبه وکهول
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت زمینها که سیه تر زتخم پرپهن ست * چو تخم پرپهن آردبرون
سپید لعاب * وبرمعناسی پرهاپهن در فتحات ایله پهن یاصی دیمکدر پرایله ترکیب اولندقده
قناد آچمش دیمك اولور وبرمعناسی دخی تختکاه در بوایکی معنایه امام همام فخر رازی
بیورمشدر * قطعه * چشم شب تیره راهم برص وهم جذام * چشم مه خیره راهم سبل
وهم وشن * درنظر مردمك چون تره زار فلك * روشنیش کوکنار تیره کیش پرپهن * پرپهن
آسمان راست چنان طوطی * کرهوس بچکان بازکند پرپهن کی پرتمیدن فی سکون راء
مهمله وفتح تاء مثناة وکسر میمله تپسرمك یعنی دوداق ششوب یارلمق * پرتمیدن ای شفته
ارتفعت عن موضعها کانها مقدمة کذافی المشکلات کی پرچیدن فی سکون راء مهمله
وکسر جیم فارسیله منج تاقمق واوجن پرکتمك ترکیده دخی پرچین دیرلر کی پرچین فی سکون
راء مهمله وکسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده باغ وبوستان اطرافنه
ایتدکلری دیوارکه اکثر دکنلی چالیدن ایدرلر ثانی مجمع الفرسده باغ وبوستان دیواری اوزینه
قودقلری چالی که اوزرندن آشلمیه اکا سرتیز وفاقند دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه
یاری ندهد ترا برین دیو * جز طاعت وحب آل یاسین * کرد ردل خود زدوستیشان *
بردیو حصار ساز وپرچین کی پرداختن وپردختن فی کلاهما بسکون الراء المهمله والخاء المعجمه طقوز
معنایه کلور اول توجه کوسترمك ومقید اولمق شیخ نظامی بیت من که باین آینه پرداختم
آینهٔ دیده درانداختم * ثانی ساز چالمق ونغمه ایلمك شیخ نظامی بیت چو رود باربد
این پرده برداخت * یکی ساز ودو چنك خویش بنواخت * ثالث فارغ اولمق معناسنه
حکیم فردوسی بیت دل از داوریها بپرداختند * باین یکی جشن نوساختند * شیخ نظامی
بیت از خواندن نامه چون بپرداخت * تعویذ کلوی خویشتن ساخت * رابع قالدرمق
رفع ایلمك خامس خالی ایلمك بوایکی معنایه وله ایضا بیت بجاب سیاست بپرداختند

زیبکانکان بحره پرداختند * سادس آخره ایرشمك یعنی تمام ایلك وتمام اواق وله
ایضا بیت دولت اکر همدمی ساختی * عمر باین روز نپرداختی * سابع طوتق وقاپمق
معناسنه وله ایضا بیت چودیوان بسی چارها ساختم * کران درکاونی نپرداختم *
ثامن بمعنی آراستن ومرتب کردانیدن خواجه حسین ثنایی بیت چو زآرایش صف
بپرداختند * نظر سوی یکدیکری ساختند * تاسع مجمع الفرسده جلادادن یعنی صیقل
ایتمك وحذف الفله یعنی پرداختن مذکور معنالرك جملهسنه استعمال اولنور حکیم اسدی
بیت از آهو سخن پاك وپرداخته کوی * تراز وخرد ساز دش سخته کوی ﮒ پرستان ﭺ
فتح را وتا وسکون سین مهملهٔ ایله طاوس کبی برمنقش تویلو قوشدر وبر معناسی دخی
تنوردر وکسر بایله قوزی قولاغیدر ﮒ پرستیدن ﭺ فتح را وسکون سین مهملتین وکسر
تاء مثناتله طاپمق وخدمت ایلمك بوندنکه خدمتکاره پرستار دیرلر میر نظمی بیت خدا
خالق انس وهم جن بود * پرستیدنش شرط مؤمن بود ﮒ پرسیاوشان ﭺ ایکی معنایه در
اول براوتدر صاپی سیاه ویپراغی یشل اولور اکثر قیو اغزلرنده وایرمق کنارلرنده اولور
وطاش ارالرنده دخی بتر ترکیده بالدری قره دیرلر وعربیده شعر الجن وشعر الحی وشعر الغول
دیرلر ثانی اشکال فلکی دن بر شکل آدیدر که یکرمی طقوز یلدزه مشتملدر صورتی بر آدم
اپاغ اوزره طوروب النده بغایت موحش بر غول باشی طوتار کبی کورینور وکواکبی ثور
برجنده در باتفاق ارباب رصد ﮒ پرکوهان ﭺ بوزن معتوهان اوتوز بر الحاندن بر نوا آدیدر
ونغمهٔ مطرب وآواز طوطی یه ده دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﮒ پرکین ﭺ سکون راء مهمله وکسر
کاف فارسیله بمعنی آشکار میر نظمی بیت چو شوان حال دل دارد نهفتن * بناچارش سخن
پرکین کفتن ﮒ پرمون ﭺ سکون راء مهمله ایله بمعنی آرایش وزیور کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ پرنان ﭺ سکون را مهمله وفتح نونله اتمك اوزرینه الاجه ایتمك کذا فی
نعمة الله ﮒ پرندون ﭺ فتح راء مهمله وسکون نون ایله بمعنی پرندوش دون کیجه دیمکدر
ﮒ پرندین ﭺ فتح را وسکون نون وکسر دال مهملتین ایله حریردن اشلنمش قماش وامتعه
هر نه اولورسه حکیم اسدی بیت زهر سوی اندازه دروی بجوش * بتان پرندین وپرنون
پوش ﮒ پرن ﭺ فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول اولکر دیدکلری که منازل قمردن
ثریا دیرلر کویا پروین دن مختصردر کمال اسمعیل بیت سیاست تو اکر بانك بر سپهر زند
بنات نعش بهم برفتد بسان پرن * وله بیت بکاه فکر اکر بر بنات نعش خودم * بنوك
کلك بنظم آورم چنان پرنش * شمس فخری بیت برای قبضهٔ تیغت بجای مروارید *
سپهر بهر تفاخر دهد نجوم پرن * ثانی بمعنی ماهتاب ثالث بمعنی دیبا وحریر منقش
ﮒ پرنون ﭺ سکون راء مهمله وضم نونله شرفنامه وفرهنك جهانکیریده اینجه ورقیق
طوقنمش دیبا وامثالی حریر منقش معناسنه شاه ناصر خسرو بیت کرچه نه پشمند هردو
هرکز بوده است * پیش تو ای دو رسن حریر چو پرنون * استاد رودکی بیت نبرد بابل
اندر باغ جز بوبسد ومینا * نپوید آهو اندر دشت جز بر غالی وپرنون ﮒ پرنیان ﭺ سکون
راء مهمله وکسر نون ایله منقش اطلس وحریردن منقش طوقنمش قماش که مقابلی پرند درکه

پرند درکه ساده اطلس وساده حریر قماش در شمس فخری بیت آنکه باشد پیش رایش
سر غیب * روشن وظاهر چو نقش پرنیان * حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که پروردی
آمد ببار * به بینی برش هم کنون درکنار * کرش بار خار است خود کشتهٔ * وکر
پرنیانست خود رشتهٔ ﮒ پرواسیدن ﭺ سکون راء وکسر سین مهملتین ایله برنسنه نك
نرم ودرشتلکن بلمك ایچون الٖ سوروب یوقلمغه دیرلر شهاب الدین بیت ز پرواسیدن آن
نازك اندام * شکفت اندر کفم کلهای بادام ﮒ پروان ﭺ سکون راء مهمله ایله ایکی
معنایه کلور اول غزنین قربنده بر شهرك آدیدر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کی نامبردار
هند * ز پروان بفرمان تو تا بسند * ثانی فرهنك جهانکیریده ابریشم چرخی درکه ایا غله
دوندرلر ﮒ پروردن وپروریدن ﭺ کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح الواو بسلمك
معناسنه مصدردر ﮒ پرورندیدن وپروندیدن ﭺ کلاهما بسکون الراء المهملتین ونون
بز وامثالی اثواب بوکن باغلمغه دیرلر پرورنده بوك باغلنمش بزه دیرلر که عربیده رزمه دیدکلریدر
ﮒ پروزن ﭺ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله الك معناسنه که پرویزن دخی دیرلر
لفظ مرکبدر پر ایله وزندن پر سوراخ وشبکه معناسنه وزن وزیدن لفظندن مشتقدر
عربیده منخل دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت چرخ پنداری بخواهد شیفتن * زان همی پوشد
لباس پروزن ﮒ پروهان ﭺ سکون راء مهمله وفتح واو وها ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی
ظاهر وآشکار اثیر الدین اخسیکتی بیت ز وپشت روز کار قوی کشت واین سخن *
در روی روزکار بکویم به پروهان * وله بیت بپروهان ملك باختر مظفر دین * که زیر کردش
خاور ملك ندارد یار ﮒ پرویزن ﭺ سکون راء مهمله وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله الك که
اونلرل پروزن کویاکه پرویزندن اختصار اولنمشدر شیخ سعدی بیت بپرویزن معرفت بیخته
بشهد عبارت برآمیخته ﮒ پرون ﭺ سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مبارزان
ایراندن کیو نام پهلوانك همخوابهسی یعنی منکوحهسنك آدیدر کذا فی المجمع ثانی مخفف
پروان مرقوم که معنای ثانیسیله مترادفدر ابو الفرج رونی بیت از تفاخر چو کرم پیله سپهر
تار مهرش کشیده بر پرون ﮒ پروین ﭺ سکون راء مهمله وکسر واو ایله یکرمی سکز
منزلهٔ قمردن بر منزله آدیدر که ثریا دیرلر ترکیده اولکر دیدکلری در نظام استرآبادی بیت
مکو پروین نماید بر سواد شب که این خازن * بروی نطع مشکین ریخت مشت لؤلؤی لالا
ﮒ پرهختن ﭺ سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله ادب اوکرنمك وتربیت قبول
ایلمك معناسنه شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ بی باکی
برآهخت * بسان هندوان ترك فلك را * بچوب کین بمالید وبپرهخت ﮒ پرهیختن ﭺ
حرف یا زیادهسیله پرهختن مرقوم معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت هست
یاقوت بهرمان پرهیخت * ادب آمد که دیو از وبکریخت ﮒ پرهودن ﭺ سکون راء مهمله
وضم ها ایله آتش ایسندن اثواب صرارمق ابو شکور بیت جکر نخواهم پرهودمن بیاده
چنانك * تر از وان دل از عشق آن کین پرهود ﮒ پرهون ﭺ سکون راء مهمله
وضم ها ایله پرکال ایله چزلمش دائره معناسنه شمس فخری بیت فرود چرخ محل حوادث

آمد دان * بصد هزار جهان خار رجست ازین پرهون * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق دائره
اوله لغ پریان نغ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پرنیان لفظندن مخففدر لغ پریخوان
یعنی افسون وعزائم کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت یار تشریف نکرد خانهٔ ویرانیٔ ما
حیف تأثیر نمی داشت پریخوانیٔ ما * مولانا هاتفی بیت پریخانه سازیم بتخانه را
پریخوان دران پیر کاشانه را لغ پریدن نغ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوچمق
عربیده طیران دیرلر کمال بخندی بیت کشتنی مرغی که باشد خانگی * کو ببام او پریدن
میتوان * چغتای لساننده دخی اوچماق دیرلر فرهاد نامه ده خزان وصفنده دیر بیت
اوچوب برك اوتیدین هریان شران * نیچوك کیم زرور قتیش پاره پاره لغ پریشان نغ
معروف طاغلمش ودخی غمناك والمناك معناسنه طالب آملی بیت دوستان شاد
شوند از غم پنهانیٔ ما * جمع کرد دل یاران ز پریشانیٔ ما لغ پریشیدن نغ پریشان اولمق
وبدحال وبیخود اولمق کذا فی شرفنامه استاد فرخی بیت برون آمد از خیمه وآن دو زلف
بنفشه پریشنده بر نسترن لغ پریشن نغ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین
معجمه ایله یعنی فشاندن ونشان کردن کذا فی المجمع لغ پریون نغ سکون راء مهمله
وضم یای تحتانی ایله ترکیده قورلغان دیرلر بر علتدر طرنق دبنده ظاهر اولور بعض نسخه ده
تمرکوده کاری علتدر لغ پریان نغ کسر راء مهمله ویای اول وفتح ثانیله یعنی پریشان
لغ پژاختن نغ فتح زاء فارسی وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله یعنی کداختن یعنی اریتمك کذا فی
مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی بیت در شب وصلت سراپا جسم من * همچو شمع
از آتش رو بت پژاخت لغ پژآسمان نغ سکون زاء فارسی وسین مهمله ایله اوج فلك
وماوراء فلك معناسنه کسایی بیت پژآسمان ببرد جاهلی برتبه وجاه * کند هر عاقل
ودانا فلك را برخاك لغ پژاکن نغ فتح زاء فارسی وکسر کاف ایله یعنی زشت وپلید ابوشکور
بیت لطیف وجوانم چو گل در بهار * پژاکن نیم سال خورده نیم لغ پژاون نغ فتح زاء
فارسی ایله یعنی پراوند مرقوم یعنی قصار ودقاق طوقماغی لغ پژمان نغ سکون زاء فارسی
ایله غمناك وپشیمان خورده وندامت کشیده شمس فخری بیت نشسته خسرو دلشاد
بر سریر سهی * عدو کریخته بر کوه خسته وپژمان * یعنی غمناك استاد عنصری بیت
اندرین خانه بوده ام مهمان * کرده ام شاد از دل پژمان لغ پژمایون نغ سکون زاء
فارسیله فریدونك سودیله بسلدکلری کاوك آدیدر استاد دقیقی بیت مهرکان آمد
جشن ملك افریدون * آن کجا کاو را نام بُد پژمایون لغ پژمردن نغ سکون زاء فارسی
وراء مهمله ایله صولمق معناسنه لغ پژمرده شدن نغ صولمش اولمق لغ پژمریدن نغ
سکون زاء فارسی وکسر راء مهمله ایله صولق معناسنه در لغ پژن نغ فتح زاء فارسیله
ایکی معنایه کلور اول یعنی سر محله وسر راه ثانی فرهنك جهانکیریده یعنی زغن که غلیواج
وکوشتربا دخی دیرلر لغ پژولیدن نغ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام ایله یعنی پژمرده
شدن وپژمرده کردن اما مؤید الفضلاده یعنی نرم کردن مسطور در لغ پژومان نغ ضم
زاء فارسی ایله یعنی فقیر شدن وبیجان بودن یعنی جان سز اولمق کذا فی المجمع بو معنایه شاعر

شاعر بیت هرچه دارم راه عشقت صرف شد * رحم کن اکنون پژومان کشته ام *
لغ پژوهیدن نغ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر ها ایله تفحص تام وتجسس بلیغ ایتمك
مؤید الدین بیت در پژوهیدن اسرار علوم * شوی از کاهلی آخر محروم * وجد وجهد
ایله صورمق وآرامق معناسنه حکیم فردوسی بیت پژوهید بسیار وپرسید چند *
نیامد ز خوبان کس اورا پسند لغ پژوین نغ سکون زاء فارسی وکسر واو ایله نسخهٔ
حسینی وفایی ده یعنی چرکین شده وچرکین داشته وآخر نسخه ده مطلق چرکین معناسنه در
حکیم سنایی بیت پیشم آرد روان بی سوراخ * قلم سست وکاغذ پژوین * پور بهای
جامی * قطعه * صاحبا انصاف من بستان از و * کو نکاهی در من مسکین نکرد * از جفاها
درحق من هیچ نیست * کان پلید مدبر وپژوین نکرد لغ پژهان بودن نغ سکون زاء فارسیله
آرزو ایتمك وقایرمق معناسنه در چغتای لساننده بو لغت پژوهیدن معناسنه ایما ایتمك
دیرلر میر علیشیر بیت مین کیم وکستاخ اوپماك ایا کینك ای سلطان حسن * ایتلار ینك نیفك
چون کف وپارسین اوپارمین ایمانیب لغ پژهان نغ سکون زاء فارسی وفتح ها ایله الم وغصه
معناسنه میر نظمی بیت نشد روی مراد از تو نمایان * که پژهان دلم را نیست پایان لغ پژهیدن نغ
سکون زاء فارسی وکسر ها ایله پژوهیدن مرقوم معناسنه در لغ پژیدن نغ کسر زاء فارسیله
پشورمك طبخ معناسنه لغ پژیون نغ سکون زاء فارسیله بر نوع بیوك ویوکسك کمیدر
لغ پسانیدن نغ فتح سین مهمله وکسر نونله یعنی آب دادن یعنی صوارمق کذا فی فرهنك
جهانکیری حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای روزیٔ دلها رسان جان کسان وناکسان
ترکاریٔ باغ پسان هموار وناهموان لغ پسندیدن نغ بکنمك معناسنه مصدر در لغ پشجیدن نغ
کسر سین مهمله وجیم وسکون یائین ایله حاضر وآماده ایلمك لغ پسیان نغ کسر سین مهمله
وسکون یای تحتانیله صکره کی دیمکدر باز پسین وفاز پسین کبی لغ پشخوان نغ سکون شین وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله اوج معنایه در اول یعنی پخیدن باصلوب یاصیلمق ثانی
بخشش معناسنه ثالث تخته سفره که ترکیده پشکون دیرلر ایکی معنایه میر نظمی بیت
جهان پشخوان تو معتاد کستر * بنزد خوان مه پشخوان کمتر لغ پشخیدن نغ سکون شین
وکسر خاء معجمتین ایله یعنی بر افشاندن آب یعنی صو صاچمق معناسنه لغ پشلیدن نغ
سکون شین معجمه وکسر لام مله ال ایله نسخه یوقلمق عربیده لمس دیرلر ابوشکور بیت که بی داور
این داوری نکسلد * ور بی کناه ایچ بد نپشلد لغ پشم شدن نغ سکون شین معجمه
ومیمله پراکنده اولق وبربرندن جدا اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس لغ پشمیدن نغ
سکون شین وکسر میمله پراکنده ایتمك وجدا ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ پشمین نغ سکون شین معجمه وکسر میمله یوکدن طوقنمش واشانمش هرنه اولور سه
پشم یوکدر یا حرف نسبتدر ونون تأکید نسبت ایچوندر لغ پشن نغ فتح شین معجمه ایله
مجمع الفرسده جنك یری وتورانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر شهنامه ده مسطور در که
حکیم ابو القاسم حسن فردوسی شهر طوسدن غزنینه کالدکده بر باغچه ده اکلنوب شهره
متزل تدارکیچون آدم کوندروب کند ونماز قیلور کن سلطان محمود سبکتکینك شعراسندن

اُستاد عنصری وفرخی وعسجدی بر زمان ده روغلامله اول باغچه یه عیش وعشرت ایچون
کلورلر فردوسی نمازقیلورکن کوردکلرنده بو زاهد خشك وغریب آدم ایله صحبت نه ممکندر
وخاطرمانده اوله جق سوز صوبلکی ده رواکور میوب بدیهی بر مصراع نظم ایده لم که
مصراع رابعی اولمغه قافیه مشکل اوله واندن طلب ایده لم وشاعر اولمین بزمله صحبت ایده مز
دیه لم دیو معقول رأی ایتدیلر فردوسی دخی نمازدن فارغ اولوب یانلرینه کلدکده اوّلا عنصری
چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیر بعده عسجدی * مانند رخت گل نبود در گلشن
دیر بعده فرخی * مژگانت همیگذر کند از جوشن * دیوب قافیه قالمدی ملاحظه سیله
مصراع رابعی فردوسی یه تکلیف ایدوب اولدنی * مانند سنان گیو در جنگ پشن * دیوب
اتمام ایدر بونلر متحیر اولوب گیو کیمدر وپشن کیمدر دیوب بیاننی نیاز ایدرلر فردوسی دخی
اول محلدن برقاچ بیت اوقیوب بونلر ایله صحبت ایدر بعده سلطان محمود مجلسنه داخل اولور
شهنامه نظمنه سلطان محمود دن اشارت اولور روایت اولنور که پشن طوس قربنده
بر مکان اسمیدر نودرز افراسیاب ایله اول محلده عظیم جنك ایدوب تورانیلر مغلوب اولدیلر
گودرزك اول جنگده چوق اولادی هلاك اولدی جنك پشن دیو شهرت بولدی ك پشنجیدن ع
فتح شین معجمه وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صوویاخود قان وامثالی نسنه لر صاچمق
معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ك پشیمان ع کسر شین معجمه ایله ندامت چکمك وتأسف
ایلمك چغتای لسانننده اقسوم دیرلر میرعلیشیر .بیت می ایچسانك بولماغیل اقسوم که بیردیو
دیدی * که .بوایش اولدی بیزنینك دیرا کمینه یازدق ك پشین ع کسر شین معجمه ایله
نام پسر سیوم کیقباد در که کیکاوسك برادر کهتریدر کشتاسب پدری لهراسب انك فرزندیدر
حکیم فردوسی .بیت پشین بود از دخمه کیقباد * خردمند شاهی دلش پر زداد ك پلخمان ع
سکون لام وفتح خاء معجمه ومیمله بمعنی فلاخن یعنی صپان کذا فی فرهنك جهانکیر ك پلکن ع
سکون لام وفتح کافله منجنیق معناسنه ابو المثل .بیت سر وست کوه سمین جزبلك
مباش سوزن * حصنست جان عاشق وان غمزهاست پلکن ك پلمیدن ك سکون لام
اول وکسر ثانی وفتح میمله کند وکندویه سوپلمك معناسنه ك پلندین ع فتح لام وسکون نون
وکسر دال مهمله ایله باء موحده ده ذکری مرور ایدن بلندین مرقوم معناسنه در شرفنامه
صاحبی ابراهیم فاروقی باء فارسیله تصحیح ایلمش ك پنافتن ع فتح نون وتاء مثناة وسکون فایله
صوبولی وسدك یولی طوتلق پنافته شدن دخی دیرلر ك پناهیدن ع فتح نون وکسر هایله
صغنمق التجا معناسنه حکیم فردوسی .بیت بدید از بد ونیك بازار او * بیزدان پناهید از کار او
ك پنبه زن ع یعنی حلاج حکیم سنایی .بیت آن شنیدی که بود پنبه زنی * مفلس
وقلتبان پیش زنی ك پنبه کن ع فتح کافله پنبه دولابی که پنبه نك حبه سن چقاررلر
ك پنجمین ع بشنجی دیمك اولور رصماء خامسه فلك پنجمین دیرلر ك پنجیدن ع سکون نون
وکسر جیمله پارلمك احمد بن اسمعیل مشکلاتده نقل ایلمشدر بو معنایه میرنظمی .بیت جکر
پنجیدن شمشیر غم شد * بدل همواره کار او ستم شد ك پنجین ع سکون نون وکسر جیمله پنجمین
مرقوم معناسنه ك پندیدن ع سکون نون وکسر دال اول ایله نصیحت ایلمك ونصیحت قبول ایلمك

ایلمك کذا فی شرفنامه ك پنکان ع سکون نون وفتح کاف فارسیله بیوك طاس ودخی لکن وقم ساعت
وبر نوع صوساعتنه دیرلر ابو المعانی بمعنی ساعت .بیت هزار سال شود در جهان
اگر عمرت * همیر سد چو اجل نیست اندرین پنکان ك پنهان ع مخفی مقابلی پیدادر
وآشکارا مقابلنده دخی ذکر ایدرلر نتکم خواجه حافظ .بیت دل میرود ز دستم صاحب
دلان خدارا * دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا * دیمشدر اما تمام مقابلی دکلدر
انجق قافیه ایچوندر تمام مقابلی خفیدر وخفی ایله مخفی نك فرقی واردر مخفی غیرك فعلیله
اولور اختفا خفیده معتبر دکلدر واما کاه اولور که نهان مقابله سنده پیدا کلور نتکم نظام
استرآبادینك بو بیتنده واقعدر .بیت گهی پیدا بود گاهی نهان چون آرزوی دل * گهی
دارد سپر گاهی کمان چون صاحب هیجا ك پنیون ع سکون نون وضم یای تحتانی ایله بمعنی
رونده یعنی کیدیجی ك پهلوان ع بهادر معناسنه لفظ مفرددر حکیم فردوسی .بیت کسی
کو بود پهلوان جهان * میان سپه در نماند نهان * وعسکر مقدمه سنه دخی پهلوان دیرلر وله
.بیت تو کر پهلوانی ز قلب سپاه * چرا آمدستی درین رزمگاه * وله .بیت مرا شاه داد این
درفش سیاه * همان پهلوانی وتخت وکلاه * کمال پاشا زاده مرحوم .بونده دخی تصرف
خاص ایدوب بیورر که مقتضای تدقیق نظر اولدر که پهلوان اسم مرکب اوله بر جزوی پهلدر
چشم معناسنه وبر جزوی ده وان در که اصلی باندر حافظ معناسنه جهانبان کبی حشمبان
اولور معنای ترکیب عسکر کوزدیجی اولور وجه آخر .بودر که بر جزوی پهلودر که اسم
ولایتدر وبر جزوی ده الف ونوندر ادات جمع اولمیوب نسبت مبالغه اوله خسروانی کبی
پهلوانی اولور نتکم .بو بیتده واقعدر * مثنوی * گشاده زبان وجوانیست هست * سخن گفتن
پهلوانیست هست * اگر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را دجله خوان * وتعظیم
ایچون بر نسنه نی وصف ایدرلر مثلا بیوك اغاجه درخت پهلوانی دیرلر نتکم بو بیتده
واقعدر .بیت چو زد دهره بر پهلوانی درخت * شد از خانه دولتش تاج وتخت ك پهن ع
سکون هایله اگرچه مشهوری یاصیدر نتکم .بو بیتده واقعدر .بیت زر را برای صرف
کند سکه دار پهن * لعنت بران کسی که ور اکردمیکند * اما اصلنده عرض معناسنه درکه
ترکیده اینلو دیرلر طولنه چکلن نسنه یه دراز وعرضنه چکلنه پهنا دیرلر حکیم فردوسی .بیت
ز سم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان گشت هشت * فرهنك جهانگیرده
فتح هایله پستاندن سود افراطله آقمغه دیرلر کاه اولور که مادر بچه سنه شفقتی سببی ایله
طغیان ایدر مولانا آنی .بیت پستان بسان غنچه پراز شیر شبنمست * ازمهر طفل سبزه
برون آمدش پهن ك پهین ع کسر هایله بمعنی پهن زیاده اینلو دیمك اولور ك پهیدن ع
اگرچه مشهوری کسر بایله در اما شرفنامه ده فتح بایله اولمغین متابعت اولندی صارمق
وپارلمق وپارلمق معناسنه ك پیراستن ع اگرچه بونك دخی مشهوری کسر بایله در
اما شرفنامه ده فتحه ایله در بر نسنه دن یا قشمیه نی کیدرمك وزیاده اولانی دفع ایتمك مثلا
اغاجك ناهموار شاخلرین قرمق کبی وکون دباغت ایتمك کبی معنای لازمی کون دباغت بولمقدر
ك پیرامون ع سکون یا وفتح راء مهمله ایله بهتان وافترا ایلمکلر معناسنه در از منشآت

نظام الدین نیشابوری وباء مکسوره ایله غیری معنایه در محلنده ذکر اولنور لغ پایسودن بع
سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله بمعنی میل کردن کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم لغ پیغن بع
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله سداب دیدکاری اغر قوقولو براوتدر تعریب ایدوب
فیجن دیرلر کذا فی مجمع الفرس لغ پیغون بع سکون یای تحتانی وضم غین معجمه ایله
بمعنی شرط وعهد وپیمان کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بو معنایه میر نظمی بیت شود
آنکس بکار خویش مغبون * نباشد با کسی راعهد وپیغون لغ پیکان بع اوق دمرنی
طالب آملی بیت خدنك آتشین پیکان اوکاندر دل اعدا * خیالش حلقهٔ چشم زره را
کرده مژکانی * ونیزه حربه سی وله بیت از بهر سرخی لب زخم عدوی او * کافی بود
شباهت پیکان ببرك پان * چغتای لساننده باشاغ وباشاق دخی دیرلر لغ پیکردن بع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح کافله سکرلمك یعنی سکری کسمك لفظ مرکبدر پی ایله
کردندن میر نظمی بیت همه شب تاسحر درکوی جانان * نشینم بهر پیکردن رقیبان
لغ پیکندن بع سکون یای تحتانی ونون وفتح کافله بمعنی جمع کردن ودرسلك کشیدن
کذا فی مجمع الفرس لغ پیکن بع سکون یای تحتانی وفتح کاف ایله غربال وبغدای وامثالی
نسنه صاپندن اوسه جك که طبق کبی ایدرلر وبعض نسخه ده یردن کوك قوپارجق نسنه دمور
اولسون اغاج اولسون لغ پیمان بع سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول معروف عهد
معناسنه ثانی اقربا وتعلقات معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت با این همه
کوفتند توکوعهد وکوسوکند تو * چون بوریا بری شکن ای خویش ای پیمان من لغ پیمودن بع
سکون یای تحتانی ایله اولچمك معناسنه کیله ایله اولسون آرشون ایله اولسون واستعاره
طریقیله دخی استعمال اولنور لغ پیوستن بع سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله اولاشمق
واولاشدرمق هم لازم هم متعدی اولور وامید طوتمق معناسنه ده کلور خواجه سلمان
بیت مرا پیوند من از من جدایی داده است از تو * کنون سلمان زمن خواهد بریدن
باتو پیوستن لغ پیوسیدن بع ضم یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر سین مهمله ایله امید
طوتمق ودخی ظن وکمان ایلمك معناسنه لغ مع الواو * پاآهو بع ضم ها ایله بنالر اصطلاحیدر
التی خانه لو اوه یعنی قبه اوطه نك قبه سی التی کوشه یاخود کمری التی کوشه اوله عربیده آکا
مسدس الاضلاع دیرلر وبعض فرهنکده خانهٔ پرنقش ونکاره دیرلر حکیم ناصر خسرو درمذمت
دنیا بیت زین دیو وفا چرا طمع داری * همچون من ازین بنای پاآهو لغ پاتو بع ضم
تاء مثناة ایله فلك عطارده مریخ منزله لرندن بر منزله آدیدر شمس طبسی بیت کر تیر فلك
عرض دهد منصب کلکت * بی آب شود خنجر بهرام بپاتو لغ پاداو بع فتح دال مهمله ایله
قوجه قری عورت که پاراو دخی دیرلر ثانی حوالیٔ قزوینده بر موضع اسمیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ پاراو بع فتح راء مهمله ایله بمعنی پیره زن که فرتوت عورت دیمکدر
کذا فی تحفة الاحباب لغ پاردو بع سکون را وضم دال مهملتین ایله اوغل اوتی که بارانه
وباد رنبو ومعربی باد رنجبویه در دافع سودا براوتدر لغ پارو بع ضم راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول کورك که آنکله تار وطپراق وسایر نسنه کورورلر ثانی زن معناسنه در کذا

معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ پاریاو بع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله
صو ایله صواریلن مزروعات که فاریاب وپاریاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ پازو بع ضم زاء معجمه ایله معروف یامی بپراقدر قیمه‌ات وپرنج ایله طولمه ایدرلر وقیو
طیاغنه دخی دیرلر کذا فی نعمة الله لغ پاشو بع ضم شین معجمه ایله مطلقا عصا معناسنه در
فرهنك جهانکیریده سین مهمله ایله منقولدر اما سائرلرده شین معجمه ایله در شمس فخری
بیت تو آن شاهی که در ایام عدلت * شبان ازدست بفکند دست پاشو لغ پالو بع ضم
لامله ایکی معنایه در اول اول دانه لردر که وجود انسانده ظاهر اولور اما وجعی اولمز وبشوب
دشلمز بر ز ایام قالور بعده غائب اولور ازخ وزخ دخی دیرلر وبعض ولایات فارس وعراق
عجمده کوك ونبیز بلوسکیل وترکان کوینك وهندیلر ساو وعربیده ثولول دیرلر شمس
فخری بیت بود هرکه روشن نیست چشمش * شود مقله بچشمش همچو پالو *
لغ پاو بع بمعنی شستن وپاك کردن کذا فی فرهنك جهانکیری وزبان هندیده پای معناسنه در
لغ پتسو بع سکون تاء مثناة وضم سین مهمله ایله یوغرت قوریسی که ترکیلر کش دیرلر
وآیرانه دخی دیرلر لغ پتو بع ضم تاء مثناة ایله یوکدن طوقنمش بر نوع صوفدر قلاوی درصفت
جوان صوفی بیت بتن بریکی ژنده از پتو * شب وروز بودی بموی وبرو لغ پرتاو بع
سکون راء مهمله ایله پرتاب معناسنه در منزل اوقی دیمکدر لغ پرتو بع سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله ضیا وشعاع معناسنه عموما سیف اسفرنکی بیت بیاض صبح نمود از دل
شب دیجور * چنانچه پرتو نور از سواد دیدهٔ حور لغ پرخاشجو بع سکون راء مهمله وشین وفتح
خاء معجمتین وضم جیمله جنکجی معناسنه در که پرخاش جنکدر جو آراییدر اسم فاعل معناسنه که
پهلوان ومبارز دیمك اولور حکیم اسدی بیت منوشان برین جنك پرخاشجو * سپه نیمه
برکشت زار بهو لغ پرخجو بع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده
ایکی معنایه در اول بر نوع انبار در که اول ایچنده طپراقدن وتخته دن ایدوب ایچنده ذخیره
غله سن قودرلر شیخ آذری بیت کندمش خرقدرش که ذخیرهٔ جود * بجای خنب نطاقات
چرخ را پرخو * ثانی اغاجك زیاده بوداقلرین کسوب هموار ایتمکه دیرلر وبعض نسخه ده
بمعنی شادمانی مرویدر لغ پردو بع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوطه لرده فوقانی کوچك
پنجره که ایچرویه ضیا ایچون ایدرلر میر نظمی بیت آمد باد سحر از جانب جانان من *
پرتو از پردو بر آمد کلبهٔ احزان من لغ پرمیو بع سکون راء مهمله وکسر میمله بر علتدر
مثانه ده اولور سوزاك دیرلر عربیده حرقة البول وترکیده بیل صوقلغی دیرلر ابو المعانی
بیت بدیدن خواب را هرشب خیالش * شدم پرمیو از فکر وصالش لغ پرنو بع سکون
راء مهمله وفتح نونله دیبای تنك یعنی اینجه طوقنمش دیبا که پرنون دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
محمودی لغ پرندو بع فتح را وسکون نون وضم دال مهملتین ایله پرندوش لفظندن ترخیم
اولنمشدر دون کیجه معناسنه لغ پرو بع سکون راء مهمله واظهار واو ایله ثریا معناسنه
پروین لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم اسدی درصفت عمارت بیت خم طاق هریك
چو پرتدرو * زبس رنك یاقوت رخشان چو پرو * شمس فخری بیت فروغ رای منیرش

اكر جهد در باغ * بجاى خوشه زنا كش همى بر آيد پر ع پساو ح فتح سين مهمله واظهار
واو ايله ال ايله نسنه يوقلق لمس معناسنه كذا فى الصحاح ع پشتو ح سكون شين معجمه
وفتح تاء مثناة ايله زبان افغانيان يعنى قوم افغان لساننه ديرلر معربى پستو قه در كذا فى
فرهنك جهانكيرى ع پلاو ح معروف ومشهور طعامدر تركيده كسر بايله استعمال
ايدرلر بسحاق اطعمه بيت هيچ نعمت نميرسد به پلاو * هيچ شربت نميرسد به شكر *
ع پنج پهلو ح هرنه كه بش كوشه لو اوله خانه ده وغيرده استعمال اولنور ع پندو ح
سكون نون وضم دال مهمله واخفاى واو ايله كنه ديدكلرى سكك كه حيواناته يا پشور مير
نظمى بيت رقيبش آنچنان ازمن كريخته * بكرما چون خر پندو كرفته ع پهلو ح سكون
ها وفتح لام ايله درت معنايه كلور اول شجيع ودلاور مبارز پهلوان معناسنه نتكم شاعر بيت
دل پهلو بسى بساز آورد * سازلهوش همان فراز آورد * كذا فى مجمع الفرس بو معنايه
عبد الواسع جبلى بيت شه ايران وتوران را مسلم شد بيك هفته * بلاد خسرو توران
بسعى پهلو ايران * ابن يمين بيت هستند كاه بخشش وكوشش غلام او * حاتم بزرفشانى
ورستم به پهلوى * ثانى سرحد هنده قريب برشهر اسميدر كه حكيم فردوسى * مثنوى
همى بود تا بكرمان شهريار * به پهلو برون شد ز بهر شكار * يكى لشكر آمد ز پهلو بدشت
كه از كرد ايشان هوا تيره كشت * كذا فى فرهنك جهانكيرى ثالث بر ولايت اسميدر كه بش
پاره شهره مشتملدر زبان پهلوى اول ديار منسوبدر حكيم فردوسى بيت بفرمود تا قارن
جنكجوى * ز پهلو بدشت اندر آورد روى * رابع معجم البلدان نام كتابده پهلو نواحى
اصفهان اولدوغى مسطوردر اما مولانا حمزه اصفهانى كتاب التنبيه ده تصريح ايتدوكى
قولك عبارتى بعينه بودر * اعلم ان الفرس قديما يجرى على خمسة السنة وهى الفهلويه
والدريه والفارسية والخوزية والشيرازية والفارسية قد يطلق ويراد بها ما يعم الكل
والفهلويه فكان يجرى بها كلام الملوك فى مجالسهم وهى لغة منسوبة الى فهلو وهو اسم
يقع على خمسة بلدان اصفهان ورى وهمدان ونهاوند وآذربايجان انتهى * فهلو معرب
پهلودر وخوزيه ديدوكى خراسان مملكتى درو آذربايجان تبريز ولايتى در ع پهلو ح سكون
ها وضم لام ايله ايكى معنايه در اول يان كه عربيده جنب ديرلر حكيم شفائى بيت پرستارى
ندارم برسر بالين بيمارى * مكر آهم ازين پهلو بان پهلو بكرداند * ثانى فرهنك جهانكيرده
نفع وفائده دن كنايه در ميرابو المعانى بيت ز رنكارنك كلهاى زمانه بو نميدارم * چه پهلوى
بزركان بودنم پهلو نميدارم ع پيرو ح سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله ايز سوريجى كه
عربيده قايف ديرلر وبو معناسيله بر كسنه نك آردنجه كتمك وطرز وروشنه تقليد ايتمكدر كه
فلان پير وفلان شد ديرلر پى ايله رودن مركب لفظدر ع پيغو ح سكون ياى تحتانى وضم
غين معجمه ايله برشهر عظيم آديدر كه آنده زبرجد وياقوت معدنى واردر پيكودخى ديرلر حكيم
اسدى بيت ز ياقوت سيصد كمر پيغو يست * ز كوهر چهل كرزن خسرو يست * وشاه
ناصر خسره كبو بيتندن بيت هرچند مها رخلق بكرفتند * امروز نكين وپيلك وپيغو *
فهم اولنوركه پيغو اول ولايتك پادشاهى آدى اوله وهركيم پادشاه اولورسه نامنه پيغو

پيغو ديرلر يغما پادشاهلرينه ايلخان ديدكلرى كبى ع پيكركاو ح برنوع ساغردر كه صغر
صورتنده ايدوب زياده سرور وعشرتده آنكله شراب ايچرلر كذا فى المحمودى ع پيو ح
واو مجهول ايله كاوخ معناسنه در ودخى رشته علقيدر كه وجود انسانده ظاهر اولور
نارو دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ع مع الهاء * پاتابه ح فتح تاء مثناة وباء موحده
ايله اياق طولاغى اكثر عجم روستايلرى ديزلرينه وارنجه بزصارارلر ابو المعانى بيت رزالت را
نميكردد قبول آنكه شود مردم * نباشد هيچ پاتابه اكر كهنه بود ديبا ع پاتاوه ح
يعنى پاتابه مرقوم ع پاتخته ح فتح تاء ثانى وسكون خاء معجمه ايله يعنى پاى افزار مرقوم
يعنى چارق ع پاتله وپاتيله ح كلاهما بكسر التاء المثناة ثانى بسكون الياء التحتانى
حلواجيلرك بيوك قازغاننه ديرلر ابو العباس بيت دى جو پاكنده شدم يا فتم * آخر جو
پاتله سفلكان * شمس تبريزى بيت خاموش باش ولامكو جز آنكه حق بخشد بجو *
جوشان ز حلواى رضا بر جمره چون پاتيله * كذا فى نسخه ميرزا ابراهيم اما صحاحده مطلق
طنجره معناسنه ع پاتونه ح ضم تاء مثناة وفتح نون ايله يعنى پاتون مرقوم يعنى نشانا وطوغان
ع پاچه ح معروف طعامدر وشلوار وطومان پاچه سى ع پاچاهه ح فتح جيم فارسيله
جلاهلره مخصوص مكاندر كه ايش محلنده واروب آنده ايش ايشلرلر كذا فى مجمع الفرس
اما جلاهلر اياقلرين قودقلرى چقور اولمق مناسبدر ع پاچله ح كسر جيم فارسيله قار
اوزرنده يوريمك ايچون غربال كبى برنسنه در اياغه بغليوب يوررلر حكيم سنائى بيت درد رون
كعبه رسم قبله نيست * چه غم ار غواص را پاچله نيست ع پاچنامه ح سكون جيم فارسى
وفتح نون ايله لقب معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى وبعض فرهنكرده قرين وهمال
معناسنه در ع پاچيله ح كسر جيم فارسى وسكون ياى تحتانيله مجمع الفرسده عموما اياغه
كيلن نسنه شيخ نظامى بيت برون كن پا ازين پاچيله تنك * كه كفش تنك دارد پاى را لنك
فرهنك جهانكيريده خصوصا پاچله مرقوم معناسنه در ع پاخره ح سكون خاء معجمه
وفتح راء مهمله ايله قپو اوكنده اوتورمق ايچون ايتدكلرى كوچك صفه طاشدن وغيريدن
كذا فى مجمع الفرس ع پادشاه وپادشه ح معروف لفظ مركبدر برجزوى پادر كه دافع
ضرر ومصلح فساد ديمكدر وبرجزوى شاهدر كه اولو يعنى بيوك ديمكدر بحسب العرف
الطلاق اوزره استعمال اولندقده مراد سلطان ديمك اولور شه شاهدن مختصردر اصللرى
بودر الفك اسقاطى ده اثباتى ده جائزدر وشاهك برمعناسيله وپل ونفرين در بو بيتلردن
مفهومدر * مثنوى * هميكفت شه برمن وچهرمن * بر ين د و سنى كردن ومهر من * تنى
كوه دارم كنون چون كهست * يكى آتشم من كه دودم شهست * فرهنك جهانكيريده
مذكوردر كه پادشاه پاد ايله شاهدن مركبدر پاد اوج معنايه كلور اول پاسبان معناسنه
ثانى يعنى پاينده ثالث تخت معناسنه در وشاه درت معنايه در اول اول نسنه يه ديرلر
امثالندن بهتر وبزركتر اوله مثلا قصيده ده بيتك اعلاسنه شاه بيت ديرلر وايو آتلويه
شاهسوار ديرلر وايشلك وواسع يوله شاهراه ديرلر وقوشلرك جمله سندن بيوك برقوش
وار در شاهرخ ديرلر ثانى داماد معناسنه در ثالث اصل وصاحب معناسنه در ايمدى

اسمك شرفيني درت جهتدن خارج دكلدر چونكه پادشاه پاسبان خلق ورعيت در وملائكه
عروسدر آكا داماد در و پادشاهلر حسب ونسبده سائر خلقدن ممتاز وسر افرازدر
ي پادكانه ع سكون دال مهمله وفتح كاف فارسي ونونله رسالهٔ زفانكوياده بمعنى بام
بلند يعني يوكسك طام وشرفنامه‌ده دريچهٔ بالا معناسنه‌در ي پاده ع فتح دال مهمله
ايله مجمع الفرسده كلهٔ كاو ياخر شلر يعني صغر ويا خود اشك سوريسي قرالاوي بيت
ماده كاوان پاسبان هريك * شاه پرور بود چه پرمايون * ومؤيد الفضلاده بمعنى
چوپان ونكهبان كوسفند ولسان الشعراده بمعنى چراكاه اسبان وشتران مسطوردر
وفرهنك جهانكيريده بمعنى چوب دست حكيم سنائي بيت خصم در دست قهرت افتاده *
پايهاد ركاب چون پاده ي پادنكه ع كسر دال مهمله وسكون نون وفتح كاف فارسيله بمعنى
پادنك مرقوم يعني غله دوكدكاري اغاج ي پار زده ع سكون راء مهمله وزاء معجمه ايله
ايكي معنايه‌در اول قاصني كه بدبو بر مغدر ثاني سينه بند اطفال يعني طفل كوكسلكي
ابو المعاني بيت داغ سينه متصل بودند باهم يكدكر * پار زده بندند كويا سينه طفل
دلم ي پارسه ع سكون را وفتح سين مهملتين ايله بمعنى كدايي كذا في فرهنك جهانكيري
ي پاروچه ع ضم راء مهمله وفتح جيم فارسيله باچلق چكدكلري ظرف ي پارولة ع ضم راء
وفتح لامله اوج معنايه كلور اول تخته واغاج يونقه‌سي ثاني مزاح ولاغ ولطيفه ايدنجيه
ديرلر ثالث بمعنى مرد يعني ايشه يرامز آدم مير نظمي بيت نه عشقت لايقم نه ترك
عشقت * همان پارولة ام در كار عشقت ي پاره ع التي معنايه كلور اول معروف قطعه كه
پارچه دخي ديرلر ثاني صحاحده رشوت معناسنه‌در استاد عنصري بيت هر آنجا كه پاره
شد از در درون * شود استواري زر وزن برون * مذكور ايكي معنايه حضرت مولانا
قدس سره بيت مكن اي دوست زجور اين دلم آواره مكن * جان بي پاره مكير وجكرم
پاره مكن * ثالث فرهنك جهانكيريده تحفه معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت به از نيكو
سخن چيزي نيابي * كه نه دانا بري بر رسم پاره * رابع سكري حلوا كه شكرپاره دخي ديرلر
وله * قطعه * زي مرد حكيم در جهان نيست * خوشتر زمزه زقند جز پند * پندي بمزه چو
قند بشنو * بي عيب چو پارهٔ سمرقند * خامس بمعنى پريدن يعني اوچمق حكيم سنائي
در صفت اسب بيت كر ببرد ببر هماي بود * پارهٔ او بدست وپاي بود * سادس بمعنى
كرز مسعود سعد سلمان بيت بري راكوفته پاره دلي را دوخته زوبين * سري را خار وخس
بالين تني را خاك وخون بستر * زبان هنديده بمعنى سيماب يعني زيوه‌يه ديرلر ي پاژنامه ع
سكون زاء فارسيله بمعنى پاچنامهٔ مرقوم كذا في فرهنك جهانكيري پازه ع فتح زاء معجمه
ايله حيوان سورجك اغاج كه چوبانك وچفتجينك ومكارينك وسائرينك اللرنده كتوردكلري
ي پاژه ع فتح زاء فارسيله پاچه كه معروف طعامدر عربيده كراع ديرلر ي پازيره ع كسر
زاء معجمه وسكون ياي تحتاني وفتح راء مهمله ايله اوج معنايه‌در اول كيجه‌دن بر حصه يعني
كيجه‌دن بر مقدار كچمش وياخود قالمش اوله نتكم مير نظمي بيت بحمد الله بختم ياوري داد
بپازيره شب آمد آن پري زاد * ثاني بمعنى شب پره كه عربيده خفاش ديرلر تركيده پراسه

پراسه ديدكلري ثالث بمعنى زندوست ي پاسره ع فتحتين ايله صاحب مزروعات بروجه
اخراجات باشقه قويوب مزارعلره وير دوكي علفه‌يه ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري ي پاشنامه ع
سكون شين معجمه وفتح نونله بمعنى متوازن يكديكر كه نير دخي ديرلر كذا في شرفنامه
ي پاشنكه ع بمعنى پاشنك مرقوم يعني خوشهٔ انكور وخرما وتخملق خيار كذا في فرهنك
جهانكيري ي پاشنه وپاشينه ع كلاهما بكسر الشين المعجمه اوكجه معناسنه آدمك اولسون
حيوانك اولسون مولانا جامي بيت پاشنه از خنده دهان كرده باز * زابله‌ها ريخته اشك
نياز ي پاغنده ع فتح غين معجمه وسكون نونله آتيلوب طوب اولمش پنبه شمس فخري بيت
فلكهٔ ريسمان فكر مرا * باشد از مهر وماه پاغنده * فرهنك جهانكيريده ضم غين ايله
روايت ايدوب بو بيته متمسك اولمش حضرت مولانا قدس سره بيت همچو منصور تو
بر دار بكش ناطقه را * چون زبان چند برين پنبهٔ پاغنده زني ي پاكاه ع كاف عجميله
قدمكاه در تركيده اياق يولي ديرلر عجم اياق محلي ديمك ايچون پاكاه ديرلر ونردبان اياغي
معناسنه ده كلور ي پاكيزه ع كسر كافله زياده پاك ولطيف ونازك معناسنه مير نظمي
بيت چون بمجلس آمد آن پاكيزه روي * كشته اند خامش همه استيزه كوي ي پالاده ع
فتح دال مهمله ايله بمعنى اسب جنيب يعني يدك آت استاد عنصري بيت اباق ايام را
تا بر نشيند مير ود * سبز خنك چرخ پيش قدر او پالادهٔ * رسالهٔ حسين وفايي ده بمعنى
اهل غيبت واهل فساد مرقومدر ي پالكانه ع سكون لام وفتح كاف فارسيله دريچه
معناسنه ابو المثل بيت زعود وصندل اورا آستانه * درش سيمين وزرين پالكانه *
كمال اسمعيل بيت ترسم زپالكانهٔ ديده برون جهد * اين چند قطره خون كه محل وفاي
تست ع پالنده ع فتح لام وسكون نونله بمعنى افزاينده يعني آرتجي وبيوييجي كذا في شرفنامه
ي پالوازه ع سكون لام وفتح زاء معجمه ايله صالنجق كه عيد ونوروز وجشنلرده ايدوب
اوغلانجقلري صالارلر كذا في المعتبرات ي پالواسه ع سكون لام وفتح سين مهمله ايله
تاسه كه غم واندوه كذا في التحفه اما بعض نسخه‌ده تاء مثناة ايله تالواسه واقعدر مير نظمي
بيت بود در بزم جنون باد لمن همكاسه * همچو مجنون شده‌ام از اثر پالواسه ي پالوانه ع
سكون لام وفتح نونله حليمي نسخه‌سنده قرلغوج مرويدر اما معيارده شمس فخري بر سياه
قوشدر هميشه هواده اوچار يره قونمسه قالقمغه مجالي اولمز ديمش بيت شهنشاها تو عنقايي
برتبت * حسود در كه تو پالوانه ي پالوايه ع سكون لام وفتح ياي تحتانيله تحفة الاحبابده
بمعنى پالوانهٔ مرقوم كه پيلوايه‌ده ديرلر اما شمس فخري زمانه وچمانه قافيه‌سنده نقل ايتمشدر
و رسالهٔ ميرزا ابراهيمده هم نونله وهم ياي تحتانيله منقولدر ي پالوده ع معروف
طعامدر ودخي غل وغشدن صاف وپاك معناسنه شمس فخري بيت زپر دهاي زجاجيش
راوق عنبي * مهابت تو به بيروي تيغ پالوده * فرهنك جهانكيريده پلهٔ تراز ومعناسنه‌ده
مرويدر ي پالونه ع ضم لام وفتح نونله بمعنى پالاون مرقوم يعني حلواجيلر كفكيري آنكله
عسل وشكر سوزب صاف ايدرلر جمال الدين عبد الرزاق كاشي بيت ديده پالونهٔ
سرشك امل * طبع پيمانهٔ عذاب شدست * حكيم خاقاني بيت هر مي كه ريخت بخت

بپالونهٔ مژه * باد خیال انس رسان تو میخوردم ؎ پالیده ؏ کسر لام و سکون یای تحتانیله مجمع الفرسده بمعنی صاف کرده یعنی سوزلمش وادات الفضلاده بمعنی افزودهٔ نمو یعنی بیومش زیاده معناسنه در ؎ پانزده ؏ اظهار هایله اون بش عدد در ؎ پانه ؏ فتح نونله قپو آردنه قونیلان اغاج ودخی نجار وکسار آغاج ییریارلمق ایچون یاریغه صوقدقلری چوی معناسنه در خانه و پهنانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه شاه ناصر خسرو بیت ترا خانه دنیست و دانش درون شو * بدین خانهٔ سخت کن دربیانه ؎ پاوزاره ؏ سکون واو وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله جولاهلرك ایاق قودقلری تخته ؎ پاهنکه ؏ فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی کفش یعنی پابوج کذا فی فرهنك جهانکیری شیخ نظامی در مذمت دنیا بیت برون کن با ازین پاهنکهٔ تنك * که کفش تنك دارد پای را لنك ؎ پاه ؏ اظهار هایله اکرچه طعامدر لکن اکثر شوربالرده استعمال اولنور ؎ پای اوزاره ؏ زاء فارسیله جولاهلر ایاق قودقلری تخته کذا فی کتاب السامی ؎ پای تابه ؏ یعنی پاتابهٔ مرقوم ؎ پایچه ؏ سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله شلوار پاچه سی وغیره عربیله رجلان دیرلر میر خسرو بیت ساخته طاوس ملایك نکار * پایچه بالارده طاوس وار ؎ پای خاسته ؏ فتح خاء معجمه ایله ایاق التنده باصلمش وایاغه دوکلمش اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ؎ پای خوشه ؏ ضم خا وفتح شین معجمتین ایله اول یره دیرلر که یغموردن اصلنوب آدم وحیوانات باصمقدن قوریدقده کسلك اولوب پك اوله ایضا منه ؎ پایداره ؏ سکون یا وفتح دال وراء مهملتین ایله معین ومددکار معناسنه پایمردی دخی یرلر رضی الدین نیشابوری بیت زهی مودت تو پایدارهٔ اقبال * زهی عداوت تو دست موزهٔ حرمان ؎ پایزه ؏ کسر یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله عطیه واحسان ودخی معاف نامه و برات وظیفه که کاغد زر دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؎ پایژه زاء فارسیله ده پایزهٔ مرقوم معناسنه در ودخی جایزه که اصطلاحات کتابده تشریف دیرلر وخلعت وعطیه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت ایلچی آمد وخلعت خان آورده یرلغ پایژه وحکم غران آورده * ودخی بمعنی پایچهٔ مرقوم مجمع الفرسده زکین اوجنده اولان اورمه معناسنه وفرهنك جهانکیریده بو معنالردن غیری چادرك قصه طنابی معناسنه ده مرویدر ؎ پایسته ؏ کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی بقا کرده وپاینده یعنی مقیم وثابت وبرقرار شیخ نظامی بیت جهانا چه درخورد وپایستهٔ * وکرچند با کس نپایستهٔ ؎ پایگاه ؏ کاف فارسیله بش معنایه کلور اول قدر ومرتبه حکیم انوری ؎ قطعه ؏ ای کرده بخدمت همایونت * هفت اخترونه فلك تولا همدست تو دستگاه روزی * هم صدر تو پایگاه والا * ثانی بمعنی پایاب مرقوم یعنی دیبنه ایاق ایرشن صو یری حکیم فردوسی بیت بدریا همیکرد پای شناه * بیامد بجایی که بدپایگاه * ثالث هر نسنه نك بناسی واصل نسبی معناسنه شیخ سعدی بیت از ان پیش حق پایگاهش قویست * که دست ضعیفان بجاهش قویست * کذا فی فرهنك جهانکیری رابع اولراوکنده اولان رواق وقپو اوزرنده کی صوندرمه خامس نردبان معناسنه در کذا

فی مجمع الفرس ؎ پاینداه ؏ فتح یای تحتانی وسکون نون واظهار هایله بمعنی ضمان وکفالت ؎ پایه ؏ فتح یای تحتانیله بش معنایه کلور اول مرتبه وعز وجاه معناسنه حکیم انوری بیت بر پایهٔ تو پای توهم نسپرده * بر دامن تو دست معانی نرسیده شیخ سعدی بیت دریغ آمدم با چنین مایهٔ * که بینم ترا در چنین پایهٔ * ثانی بمعنی زبون حضرت مولانا قدس سره بیت جوهرست انسان وچرخ اوراعرض * جمله فرع پایه اند واوغرض ثالث کیلانی لسانند دکنکه دیرلر میرزاقلی بیك در هجو یکی از بزرکان کیلان بیت شنیدن از تو خوشست این عتاب با مزه را * که باد پایه وزن پیله خل بلایزهٔ * رابع باران اشاغی دوکلمکه دیرلر شیخ آزری بیت سنك بسیار ریخت بر باران * همچو ژاله ز پایهٔ باران * خامس نردبان ایاغنه دیرلر ابن یمین بیت چون نهد بر پایهٔ منبر زبهر وعظ پای * آنکه چون کرّوبیان دارد بعصمت اشتهار ؎ پته ؏ فتح تاء مثناة ایله بمعنی پده که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ؎ پتیاره ؏ سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول آفت وبلا معناسنه حکیم انوری بیت چو لطفش آمد پتیارهٔ زمانه عباست * چو قهرش آمد اقبال آسمان هدراست * ابو الفرج رونی بیت بزور عدلش میزانهای ظلم سبك * بعون رایش پتیارههای دهر سلیم * ثانی زشت ومهیب صورت حکیم فردوسی بیت جهان بران جنك نظاره بود * که آن اژدها جنك پتیاره بود * ثالث مکنون ومخزون معناسنه سید ذو الفقار شروانی بیت اندر ضمیر او عیان پتیارهٔ سرقدر * واندر کمان او نهان پیرایهٔ نور یقین * رابع بمعنی بخل وله بیت ای خواجهٔ که سرعت ساعیٔ عزم تو * پتیارهٔ تحرك باد بزان دهد * خامس بمعنی سختی وشدت ونفاذ حکم وله بیت کردش افلاك با پتیارهٔ حکمش بخل * صورت تقدیر در آیینهٔ علمش عیان * سادس مکر وحیله حکیم فردوسی بیت نیاید ز ما با قضا چارهٔ * نه سودی کند هیچ پتیارهٔ * سابع شور وغوغا معناسنه وله بیت مران آبداران بصد پان کر * بسی شور و پرخاش وپتیاره کرد ؎ پتیره ؏ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله طبیعته مکروه کلن نسنه یه دیرلر حکیم زجاجی بیت بمانی میروم زین پتیره سرای * نماند جهان نام ماند بجای ؎ پتیله ؏ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی فتیله با حرفی فایه ابدال اولنمق قاعده در ؎ پچوه ؏ سکون جیم فارسی واخفاء هایله ترجمه معناسنه که ترجمانه پچواك دیرلر بیت زباندانی بکاو پچوه کردن * به پچواکی سخن را راست کفتن ؎ پچه ؏ فتح جیم فارسیله صرمشق معناسنه ابو المعانی بیت شد پچه بر درخت دودم آه * رفته پیچیده بر هوا هرکاه ؎ پخچوده وپخچیده ؏ کلاهما بسکون الخاء المعجمة اول بضم الجیم الفارسی ثانی بالکسر پرده باصلوب یصیلمش نسنه یه دیرلر سراج الدین راجی بیت تیغت تن کوهسار انجیده * کرزت سر روزکار پخچیده ؎ پخته ؏ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله پنبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بدان یکیست بدوزد که دل زهی همه عمر * زهی بریشم وپخته زهی دو دست وقبا ؎ پخشوده وپخشیده ؏ کلاهما بسکون الخاء اول بضم الشین المعجمتین ثانی بالکسر بمعنی پخچودهٔ مرقوم شمس

فخری بیت روز رزم چو بر باد پای کشته سوار * بپای اسب سر بد سکال پخشوده
پدرخته فتح سکون دال وخاء معجمه وفتح راء مهملتین وتاء مثناة ایله بمعنی غمکین واندوهناك
حکیم فردوسی * مثنوی * شنیدم چو دستان زمادر بزاد * بر آمد همه کار ایران بباد
که چون او جدا شد زمادر بفال * جهان سر بسر کشت پر قیل وقال * ز زادن چو مادرش
پردخته شد * روانش ازان دیو پدرخته شد پدرزه فتح دال وسکون راء مهملتین
بعده زاء معجمه مفتوحه ایله ازاری بوغچه کبی ایدوب ایچنه اثواب قونیلوب باغلنمش اوله
پرزه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس پدمه فتح سکون دال مهمله وفتح میمله بمعنی بهره یعنی
حصه ونصیب کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم پده فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
قاو معناسنه که عربیده حراقه دیرلر ثانی براغاجدر میوه سی اولمز اودون ایدرلر ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * خسرو معنی جمال دین ودینی آنکه هست * آتش تیغ
وراجان وتن اعدا پده * کرز فیض دست اویکقطره بارد بر زمین * میوهٔ باغ بهشت
البته بار آرد پده * مثال معنیٔ ثانی شاعر بیت این پنج درختند که می نارد بار * بید وپده
وسرو وسپیدار وچنار * حکیم نزاری قهستانی بیت سهم تو او فکند به پیکان بید برك
بر پیکر معاند تو لرزه چون پده پذه فتح ذال معجمه ایله پدهٔ مرقوم معناسنه در پذیرفته فتح
یعنی قبول کرده پذیرفتن دن اسم مفعولدر شیخ نظامی بیت عیب جوانان نه پذیرفته اند
پیری وصد عیب چنین کفته اند پذیره فتح کسر ذال معجمه وسکون یا وفتح راء مهمله ایله
بمعنی استقبال شمس فخری بیت هران دولت که از افلاك آید * شود اقبال تو اورا پذیره
حکیم سنایی بیت منزل عفو او بدشت کناه * لشکر لطف او پذیرهٔ آه * صحاحده کیرو کتمك
ودونوب کلمك معناسنه مرویدر عبارت مرقوم ایکی فعل اولور سه اضدادن اولمق اقتضا
ایدر بر فعل اولوب کلمك معناسنه اولورسه کتمك شرط اولمش اولور ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده دخی استقبال وبمعنی قبول امر کسی واقعدر استاد عنصری بیت سؤال رفتی
پیش عطا پذیره کنون * همه عطای تو آمد پذیره پیش سؤال پرازده فتح راو دال
مهملتین وسکون زاء معجمه ایله خمیرلنمش اون که اتمك ایتمکه حاضر اوله زواله دخی دیرلر
هندی لسانند پیره دیرلر پرازوانه فتح بچاق وقلیچ وقلمتراش قبضه سیله دموری
اراسنه ایتدکاری نسنه وقین دیبلکی معناسنه پراشیده فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله پریشان شده وپراکنده کشته معناسنه شاکر بخاری * مسمط * مجلس پراشیده
همه میوه خراشیده همه * زرها پاشیده همه نقل کران کرده یله پراکنده فتح پریشان
ومتفرق شیخ سعدی بیت خداوند نعمت بحق مشتغل * پراکنده روزی پراکنده دل
پاشیده معناسنه ده رسیدهٔ نظردر پراکوه فتح راء مهمله وضم کاف طاغلك سیل
اقق ایله سانمش اولان یرینه دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده پراکوه هو من الجبل حیث
ینفجر الیه الماء ای ینسکب مسطوردر پرانه فتح رامهمله ونونله بوشهر اسمیدر بعض
نسخه ده برنهر آدیدر کذا فی مجمع الفرس پربان وپرباله فتح کلاهما بسکون الراء المهمله
وفتح الباء الموحده بمعنی خانهٔ تابستان که فروار وفرواله ودرواره ودرواله دخی دیرلر

دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری پرپره فتح سکون راء اول وفتح ثانی وباء فارسیله سکه لنمش
التون معناسنه ابوالمعانی بیت داغهای سینه ام شد چون زر خالص عیار * بوده است
اردار ضرب عشق جانان پرپره پرتله فتح سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة
ولامله ایکی معنایه در بری پیشکش وبری دلبند بورکی پرتوه فتح سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة وواو ایله بمعنی نیر پرتابی پرداخته فتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در
اول تهی کرده وخالی ساخته یعنی بوشانمش وبوش ایتمش معناسنه حکیم انوری بیت
تا خاك بر آمد شد هر کاین فاسد * پرداخته وپر نکند پشت وشکم را * ثانی آراسته
وجلا داده معناسنه شیخ نظامی بیت چو شد پرداخته آن نامهٔ شاه * زشادی بادبان
زد بر سر راه * ثالث درساخته ومشغول شده معناسنه شاعر بیت دل از هر دو عالم
تهی ساخته * بیاد خداوند پرداخته * وپرداختن لفظنك جمیع معنالرینه اسم مفعولدر
پردهٔ چغانه فتح موسیقی ده بر پرده اسمیدر شیخ فخرالدین عراقی بیت مطرب عشق
میزند هردم * چنك در پردهٔ چغانهٔ عشق پرده فتح معروف وحجاب ونقاب وساز
پرده لری پرزه فتح سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله جامهٔ خاودار مثل قطیفه
وچوقه وما اشبه ذلك ودخی محل شریف ومکان لطیف معنالرینه شمس فخری بیت
آسمان قدر تراچون مجلسیست * آن نجوم آورده بر رخ پرزهٔ پرستنده فتح پرستیدن
لفظندن اسم فاعل صیغه سیدر قوللق ایدیجی معناسنه بیت زهر در پرستنده کاتب بود
هم آزاد وهم بنده کاتب بود * پرستار ایله بنده نك فرقی مقدم پرستار شرحنده ذکر اولنمشدر
پرسته فتح سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك که پارسه دخی
دیرلر قاضیٔ نور اصفهانی بیت هوای پرسهٔ بازار همت دارد * سحاب ازان بکف خود
هم یکشد از بال پرطیه فتح طاء مهمله ایله اما حرکتی اشعار اولنمامشدر بوشهر وبرولایت
اسمی اولمق اوزره منقولدر پرغونه فتح سکون راء مهمله وضم غین معجمه وفتح نونله
بمعنی زشت که فرخج دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس پرکاره فتح سکون راء مهمله وفتح کاف
وراء ثانیه ایله درت معنایه کلور اول معروف آلتدر آنکله جدول ودایره وسایر ایشلر ایدرلر
ثانی اشیا معناسنه شیخ آذری بیت حاصل از دست کرد این پرکار * غیر دست
جمله دست افزار * ثالث اثواب خانه رابع پارچه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت
بر خرقهٔ تسلیم زن از سوزن اخلاص * یك رقعهٔ پرکارهٔ ارباب حقایق پرکاله فتح
سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله درت معنایه کلور اول هر نسخه نك پاره سنه دیرلر میر
خسرو بیت من آب طلب کردم ازان دیدهٔ خونبار * او خود همه پرکالهٔ خون جکر آورد
مختاری بیت بلبلان امروز من در کلستانم کل مجوی * از جکر پرکاله ها بر نوك هر خاری
ببین * ثانی اثواب خانه پارچه لرینه دیرلر شمس فخری بیت شهریاری که بند کانش را
اطلس آفتاب پرکاله * ثالث بر قطعه نسخه یه دیرلر قطعه دیمکده پرکاله پرکاله دیرلر
معنای اول ایله بو معنانك فرقی غایت دقیقدر سراج الدین قمی بیت دیده ام در غم فراق
تو کرد * پر ز پرکالهٔ جکر دامن * کذا فی تحفة الاحباب رابع یوغون ایپلك ایله طوقنمش

برجنس بزدز شیخ علی نقی بیت این قافله را راه مکر برجکر افتاد * در باد سرشکم همه
پرکاله خونست ل پرکاله ج سکون راء مهمله وفتح کاف ایله شیء حقیر معناسنه لفظ
مرکبدر پر ایله کاهدن ترکیبه صمان چوپی دیدکلریدر * مصرع * در طرب چند انکه کاویدم
پرکاهی نداشت ل پرکنده ج سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله پراکنده لفظندن اختصار
اولنمشدر حکیم ازرقی بیت ازان قصاید پرکنده دفتری کردم * که خوانده بودم بر تاج خسروان
اندر ل پرکنه ج سکون راء مهمله وفتح کاف فارسی ونون ایله سیم وزر خرده سی که
پرکینه دخی دیرلر ل پرکینه ج سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
یعنی پرکنه مرقوم وسیم وزری اکه لیوب مفرحات ترکیبلره جزو ایدرلرکه قلبه فرح
وقوت ویرر ل پرماسه ج سکون را وفتح سین مهملتین ایله بش معنایه کلور اول یعنی
دانستن حکیم سنایی بیت هرکه او نفس خویش نشناسد * نفس دیکرکسی چه پرماسد
ثانی برنسنه یه ال سوروب یوقلمق معناسنه که عربیده لمس دیرلر شرح تعریفده * قال
ابو عبد الله البناجی * الروح جسم تلطف عن الحس وتکبر عن اللمس * یعنی کفت ابو عبد الله
بناجی که روح جسمیست لطیفتر از انکه ویرا بحس دریابد وبزرکتر از انکه ویرا هیچ چیز
نه پرماسد * ثالث اوزانمق معناسنه ابو شکور بیت هر کجا کوهریست بشناسم * دست
سوی دکر نه پرماسم * رابع خلاص ونجات معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جود
بدکنش رستن * بخیر او بود از شر دشمنان پرماس * خامس یعنی پرداختن کذا فی فرهنك
جهانکیری ل پرماه وپرمه ج کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح المیم مثقب که حکاکلر انجو
وجواهر دلرلر ودولکرلر تخته وطاش دلرلر امیرخسرو بیت بهر لعل وعقیقی داشته جفت
عقیق از پرمه یاقوت می سفت * رضی الدین نیشابوری بیت ارهمه اره نهی از بهر رفتن
بو سرش * وی قد مها دوخته برجای چون پرمه بود ل پرموده ج سکون راء مهمله
وضم میمله نام پسر ساوه شاه کذا فی فرهنك جهانکیری ل پرندوشینه ج دون کیجه کی نسنه هرنه
اولورسه استعمال اولنور ل پرنده ج سکون نون ورانك شده سیله وتخفیفله ده جایز
اوچجی طیار معناسنه وقایقدن کوچك زورق معناسنه غالبا رومده پرمه بوندن
غلطدر ل پرواره ج سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله اوچ معنایه کلور اول خانه
تابستانی وبعض نسخه لرده خانه فوقانی که اطرافی پنجره لو اوله اکا پرباره وفروار وورواره
وچارطاق دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده مسطوردر که اوده بسلنمش حیوانه پرواری دیدکلری
بوندندر بعضیلر غلط ایدوب پرواری لغتنی پرورش داده معناسنه صانورلر حال بوکه
پرورش داده یه پرورده دینلمك کرکدر پرواری دینلمك صحیح دکلدر انتهی حکیم خاقانی بیت
روز به پروار بود فربه ازان شد چنین * شب تن بیمار داشت لاغر ازان شد چنان * حکیم
ناصر خسرو بیت ناکاه باد دنیا مرد دین را * درچه فکند از سر پرواره * ثانی یعنی
کنجینه ثالث سقف خانه یه پوشش ایتدکلری تخته یه دیرلر ل پروازه ج سکون راء
مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول تفرجه کیدلدکده کوتردکلری طعام وسایر
بزم آلاتی معناسنه حکیم سوزنی بیت بر سر کوبی که جوانمردوار * نقل برون آرم وپروازه کیر

کیر کذا فی تحفة الاحباب ونسخه حسین وفایی ده عروس اوزرینه اولان نثار درهم ودینار
معناسنه در حکیم خاقانی بیت آنانکه چو من بی پر و پروازه عشقند * جز در حرم جانان
پرواز نخواهند * ثالث شرفنامه ده آتش وشعله درکه دوکونلرده وسرور محللرنده
ایدرلر بعض نسخه لرده آتشبازلرك اعمللری که دوکون وعیش وعشرت وصحبت کیجه لرنده ایدرلر
ل پرواسیدن ج سکون را وکسر سین مهملتین ایله یعنی دست مالیدن که نرمی ودرستی
تمییز ایچون ال ایله یوقلمق پرماسه مرقوم کبی شهره آفاق دیمشدر بیت هرکه پرواسید
آن اندام را * درکف خود دید سیم خام را ل پروانه ج اوچ معنایه کلور اول معروف
کلبکدر کیجه شمعه طولاشور شمس فخری بیت آنکه باشند کرکسان سپهر * شمع قدر ورا
چو پروانه * ثانی دلیل ورهبر وقاصد معناسنه حکیم خاقانی بیت عادل غضنفری تو وپروانه
تو من * پروانه درپناه غضنفر نکوترست * قره قولغه پروانه نك اسمی بو معنادندرکه دلیل
ورهبر شیردر ثالث فرهنك جهانکیریده یعنی حکم نامه همایون ظهیر فاریابی بیت شمعیست
چهره توکه هرشب زنور خویش * پروانه عطایه آسمان دهد * خواجه حافظ بیت کسی
بوصل تو چون شمع یافت پروانه * که زیر تیغ تو هردم سر دکر دارد ل پروردشانه ج سکون
را ودال مهملتین وفتح واو وشین معجمه ایله یعنی درخش کننده یعنی یلدرایجی ل پرورده ج
بسلنمش معناسنه اسم مفعولدر عموما ل پروره ج سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله یعنی
فربه شده وپروار کرده که پروار لفظندن مخففدر شهاب الدین مؤید سمرقندی بیت چو
مرغ پروره مغرور خصمت آکه نیست * از آنکه رمح غلامان تست بازنش ل پرونه ج
سکون راء مهمله ونون ایله قماش صارغیسی وقماش صندوغی اما اصح بودرکه قماش وتفاریق
واثواب تنکی که باغلنوب صارلمش اوله عربیده رزمه دیرلر شمس فخری بیت کیسه ام زو
پرست از بدره * خانه ام زوست پر ز پرونده ل پروه ج سکون راء مهمله وفتح واو
ایله اوچ معنایه کلور اول جنك وجدال وترکتاز ایله دشمندن آلنان مال غنیمت معناسنه
شرف شفروه بیت آن جکرکوشه یاقوت که از کان خیزد * در شبیخون صفا پروه
یغمای تو باد * ثانی یعنی خیمه ثالث پروین لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل پره ج فتح راء مهمله مشدده ایله بش معنایه کلور اول لشکر سواد وپیاده
صف اولوب کتمه لرینه دیرلر جنك ایچون اولسون شکار ایچون اولسون آلای ایچون اولسون
کذا فی نسخه میرزا ابراهیم صف معناسنه حکیم انوری بیت کر پره شود لشکر عزمش
نبود تنك * جز داخل او نیز ردیف سرطان را * ثانی برنسنه اتکی وکناری مثلا دامن کوهه
پره کوه وصحرا اوجنه پره دشت وبورن اوجنه پره بینی دیرلر اسم عامدر شرف یزدی
بیت چو لشکر جمع شد در پره کوه * زمین بر کاو مینالد ز انبوه * حکیم سوزنی بیت
چون بوم وبام چشم با بروبزد ز خشم * از کینه کشته پره ببینیش پیلوار * حضرت مولانا
قدس سره بیت بر نشان پای آن سرکشته راند * کرد آن پره بیابان برفشاند * فخر
کورکانی بیت عمیدون پره های کوه قارن * به پیشش همچنان آید که کاشن * ثالث کلیه
پریسی که آنکله محکم اولور کذا فی مجمع الفرس بو معنایه اثیر الدین اخسیکتی بیت کرای

روشنت نه کلید جهان شود * در کام قفل شب شکند پرهٔ بهار * سیف اسفرنکی بیت
ناطقه نی اختیار مدح تو سازد * پره قفل سخن کلید زبان را * کلید فارسیده مفتاح معناسنه ده
رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی برك کاه حکیم خاقانی بیت برنتوانم کرفت پرهٔ کاهی ز ضعف
کرچه بصورت بکیست روی من وکهربا * ظهیر فاریابی بیت از بهر جذب خنجر و بجاده
رنك بست * در آخور مجرّه اکر پرهٔ کهیست * خامس پرهٔ آسیاب ودولاب وامثالی
نسنه‌لر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بارهٔ بدر و منقب و کمانه و مقل * بخط مهرهٔ کردون
وپرّهٔ دولاب * وتخفیف را ایله پهلو معناسنه شاه ناصر خسرو بیت این بارکران بکو یدت
بی شك * در کردن و پشت و مهره و پرّه ل پرهازه ع سکون راء مهمله و فتح ها و زاء معجمه
ایله یانمش بزکه قاو ایدرلر واغاج وسائر نسنه‌لرك قاوی که پده دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل پرهوده ع سکون را وضم ها وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول
آتشدن اثواب صرارمق ثانی سخن بیهوده ل پریچه ع کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی
وفتح جیم فارسیه ایله خرما معناسنه در ل پریو و پریینه ع کلاهما بکسر الراء المهملة وسکون
الیاء التحتانیین دونکی کوندن اولکی کونه اولمش نسنه‌یه دیرلر هرنه اولورسه ل پریزه ع
کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول زر سرخ ثانی آتش
قوری اوزرنده پشن اتمك که خمیری کوله کومو بشورورلر ل پریشیده ع کسر راء مهمله و شین
معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله پریشان اولش و باده ویرلمش پراشیده دخی دیرلر شیخ
سعدی بیت پریشیده عقل و پراکنده هوش * ز قول نصیحت کر اکنده کوش ل پژاوه ع فتح
زاء فارسی و واو ایله اول فرونه دیرلر که ظروف صفالین و کرمید و توغله بشورورلر امیر خسرو
بیت زین زیر باز طاس سفالینه کر مجوی * کاندر پژاوه دیك تهی میپزد کلال ل پژغرده
سکون زاء فارسی وراء مهمله وفتح غین معجمه ایله برنوع دکندر ودخی افلغ معناسنه در
ل پژقله ع سکون زاء فارسی وفتح قاف ولامله تسبیح بوجکیدر ل پژمایه ع سکون زاء
فارسی وفتح میم ویای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدکلری کاوك آدیدر پژمایون
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کاو پژمایه خواهد بدن * جهانجوی را دایه خواهد
بدن * وله بیت یکی کاو کش نام پژمایه بود * ز کاوان وراو ترین پایه بود * کذا فی تحفة
الاحباب اما مؤید الفضلاده کسر باء موحده وسکون راء مهمله ایله برمایه مرویدر ل پژمرده
اکرچه صولمش معناسنه در نباتاتده استعمال اولنور اما انسانده وسائرلرده دخی متغیر الاحوال
ومتفکر و خسته اولانه دخی پژمرده دیرلر ل پژمرژه ع سکون زاء فارسی اول وفتح ثانیله
چملوزکوزه دیرلر حکیم شفائی در هجو وزیر مؤمن خان بیت ای خرمکس و امشوی قیر ملاقات
وی پژمرژهٔ کربشده مرهقه رفتار ل پژولیده ع ضم زاء فارسی و واو معروف و کسر لام
ایله بمعنی پژمرده شده مولانا جامی بیت نبرده آن هوا آب وکاش را * پژولیده
نکرده سنبلش را ل پژوهنده ع ضم زاء فارسی وکسر ها وسکون نون ایله بمعنی باز
پرسنده و تفحص و تجسس احوال کننده شیخ نظامی بیت پژوهندهٔ بود بحث نمای * در آن
انجمن کشت شاه آزمای ل پژوهیده ع ضم زاء فارسی و واو معروف وکسر ها وسکون یای

یای تحتانی ایله عاقل و زیرك و تتبع علوم واتقان رسوم اتمش معناسنه شمس فخری * قطعه *
دولت و نصرت و سعادت را * نیست کاری بغیر خرویده * تا که پاشند معتکف باشند
بود رخسروی پژوهیده ل پژوه ع ضم زاء فارسی و واو مجهول واظهار ها ایله پژوهیدن
لفظندن اسم مصدر در خبر پژوه ولشکر پژوه دیرلر تفحص و تفقد و تجسس و جاسوس
معناسنه استاد منوچهری بیت جام کیر وجای دار و نام جوی و کامران * بت فریب
وکین کذار و دین پژوه و رونمای * بعض لسان استادانده سکون زا و فتح واو ایله ده
مسموع در ل پژه ع فتح زاء فارسیله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آستر قفتانك وغیرك ادات
الفضلاده بمعنی زمین پشته پشته وناهموار ومجمع الفرسده بمعنی آلات حرب مرقومدر
ل پژیژه ع کسر زاء فارسی اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانیله دقیق معناسنه در
ل پژیشه ع کسر زاء فارسی و سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی پژیژهٔ مرقوم
ل پسته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله عورات کارکاهه چکوب اشلدکلری منقش
ایش که مقرمه وسائر هرنه اولورسه ل پسکله ع سکون سین مهمله وفتح کاف عربیله
قپومندلی که ایچ طرفدن قپویی محکم ایدرلر میر نظمی بیت بشهر او فتاد شورش
و ولوله * در ش بست در پس زده پسکله ل پسکوهه ع سکون سین مهمله وضم کافله
ایرك آرد قاشی معناسنه وله * مثنوی * چو میکرده حواله فرق سر تیغ * بلارك میجهد
کویا که از میغ * به تیغش راسپر بکرفته در دست * دو نیمه کرده و پسکوهه بنشست
ل پس مانده ع ایکی معنایه در اول کیرو قالمش معناسنه وفضلهٔ طعام وشراب کبی یه‌ده
وبرشی کیرو قونلغه ده دیرلر چغتای لسانده ارتاماق دیرلر نتکم اسکندر رومه عزم
ایتدوکی محلده دیر بیت بینیکیز ایلابان قطع و تاغ ارتایتب * یور ور ایردی یول روم عزمن
قیلیب * ثانی مال میته دیرلر مخلفات معناسنه بوده کیرو قومقدن کنایه در ل پسند ع
فتح سین مهمله وسکون نونله اوکی اوغل پسندر دخی دیرلر ل پشمه ع سکون شین معجمه
وفتح میمله بوزن چشمه کوزه چکلن توتیا عربیده شباف دیرلر شاعر بیت بحر عمان چشمهٔ
جان و دلم * خاکپایت پشمهٔ جان و دلم ل پشمینه ع سکون شین معجمه ایله یوکدن طوقنمش
هرنه اولورسه لفظ مرکبدر پشم ایله یای نسبت و نون تأکیددن ودخی برنوع لطیف حلوادر
ل پشنجیده ع فتح شین معجمه وسکون نون وکسر جیمله صو و قان وامثالی نسنه‌لر صاچلمش
دیمکدر استاد لبیبی بیت بخنجر همه تنش انجیده بود * بران خاك خونش پشنجیده بود
ل پشنجه ع فتح شین معجمه وسکون نون وفتح جیمله کتاب السامی فی الاسامیده بردستته
اوتدرسپور که کبی آنکله چلاهلو بز اوزرینه دستکاهده صو سپرلر عربیده مرطم و مرشیه
دیرلر ل پشه ع شین مشدده ایله سوری سکك شیخ سعدی بیت پشه چو پرشد
بزند پیل را * با همه مردی و صلابت که اوست ل پشه خانه و پشخانه ع کلاهما بفتح الشین
والخا المعجمتین جیبنلك دیدکلری اوکبی بر نسنه دو قماشدن ایدرلر ل پشیزه ع کسر
شین مشدده ایله مخففه دخی جائز در درت معنایه کاور اول پول که عربیده منقور دیرلر
حکیم ناصر خسرو بیت سخن تا نکویی بدینار ماند * ولیکن چو کفتی پشیزه بماند * ثانی

تحفة الاحبابده اژدرك وماهی نك پولنه دیرلر استاد عنصری * مثنوی * تنش پر پشیزه
زسر تامیان * بکردار بر غیبه بر کستوان * از و هر پشیزی چوشد یك سپر * نه آتش
نه آهن در و کار کر * مثال ثانی حکیم انوری * قطعه * نسیم لطف تو با خاك اکر سخن کوید
حیات ونطق پذیر داز و عظام رمیم * سموم قهر تو با آب اکر عتاب کند * پشیزه داغ
شود بر مسام ماهی شیم * ثالث بعض نسخه ده بچاق پرازوانه سی مرقومدر * رابع مؤید
الفضلاده چادرانکی نك پروازی معناسنه در * پفتره * باء موحده ده ذکری مرور ایدن
بفتره در اصح بودر * پفره * سکون فا وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن کوچی
دیدکلری نسنه در کذا فی نعمة الله * پکاه و پکه * کلاهما بفتح الکاف واظهار الهاء
فرهنك جهانکیریده صبح کاذب معناسنه در ابن یمین بیت ازچه روشاهی رسد خورشید را
بر اختران * خاك در کاه ار نبوسد بنده وارش هر پکاه * وله بیت آنکه چون صبح از پکه
چیزی * در دل از مهر حق چراغ افروخت * پکنه * سکون کاف وفتح نونله فرهنك جهانکیرده
سمین و فربه و کوتاه قد اولان آدمه دیرلر حکیم انوری بیت آن دختر پکنه عصمت الدین
سرمایهٔ زهد و نیکنامیست * پلغده * فتح لام وسکون غین معجمه ایله بمعنی کندیده یعنی
قوقمش بعض فرهنکده هر قوقشه دیرلر عموما یمرطه نك قوقشنه دیرلر خصوصا مثلا مرغ
بیضه را پلغده کرده یعنی طاوق یمرطه سن قوقتدی حکیم سوزنی بیت دو خایه کرده پلغده
شاه که اندر وقت * شکست وریخت هما ناسیده وزرده * پلغنده * سکون لام ونون وفتح
غین معجمه ایله بمعنی پرونده و پرفنده یعنی قماش تنکی ومشکلاته الکان من الثیاب وهو ما یضم
الانسان علی ظهره او علی صدره و محجله مرة * پلمرده * سکون لام وراء مهمله وفتح میمله
بمعنی پژمرده یعنی صولمش ابو المعانی بیت چون عارض تو کل نبود تازه و رنکین * پلمرده
شود رونق حسنش دو سه روزی * پلمسه * سکون لام وفتح میم وسین مهمله ایله بمعنی دست
و پا کم کردن و دروغ کفتن کذا فی مجمع الفرس و برکمسنه یی اسناد وافترا ایله متهم ایلمکه دیرلر
مؤید الفضلاده نفس سین مهمله ایله بو معنایه * پله * دیرلر سکون لامله فرهنك جهانکیریده
ایکی معنایه در اول لوح تختهسی که اوزرینه ابجد وغیری حروف یازوب اطفاله تعلیم ایدرلر
خواجه عمید لویکی بیت نخست چون پدرم پله در کنار نهاد * چه علمها که بخواندم از ان بغیر
زبان * ثانی بمعنی دروغ وافترا وتهمت * پلنکینه * پلنکه منسوب اولان نسنه مثلا
قپلان دریسی و اکا مشابه نقشی اولان نسنه لر و خصوصا کیومرث شاهك قپلان دریسندن
دباغت اولنمش قفتانی حکیم فردوسی در وصف کیومرث شاه بیت پلنکینه پوشید خود
با کروه * که نیو دنشستش بجز بر زکوه * رستم واکا بکزر پهلوانلر مهابت ایچون اولمقوله
نسنه لر کیرلر نتکیم مولانا هاتفی تیمور نامه ده بیت پلنکینه پوشان آهو سوار * ببستند
تنك کمر استوار * پلونده * سکون لام ونون وفتح واو ایله بمعنی پرونده که قماش ومتاع
تنکی که عربیده رزمه دیرلر حکیم سوزنی بیت راه باید برید و رنج کشید * کیسه باید کشاد
و پلونده * پله * فتح لامله ایکی معنایه در اول خود رو براغاجدر هندوستانده چنکستانده
چوق اولور کلی نارنجی وارسلان طرنغی کبی میوهسی اولور کوکی سیاه با لحقه اولور میر

میر خسرو * مثنوی * بنجه کشاده کل لعل پله * غرق بخون ناخن شیر پله * نی غلطم نافه
ولی نیم خام * چیز از ان مشك وکر خون تمام * ثانی شیر حیواناتی نوزاده یعنی هنوز
طوغرمش حیوانك سودی که آتشه قودقده تازه پنیر کبی قویلنور ترکیده اغز عربیده لبا دیو
غایت لذیذ اولور فارسیده فله دخی دیرلر وتشدید لامله درت معنایه کلور اول نردبانك
هر پایه سنه دیرلر استاد لطیفی بیت یکی ابنار دیدم پر زغله * که دارد نردبانی بیست پله
ثانی فرهنك جهانکیریده ترازو کفه سی ثالث مؤید الفضلاده بضاعت قلیل رابع موی
اطراف سر * پلیته * کسر لام وسکون یاء تحتانی وفتح تاء مثناة ایله فتیله که چراغه
و بعض جراحته قورلر حکیم ناصر خسرو بیت چون دل اندر چراغ خواهی افروخت *
علم و عمل بایدت پلیته و روغن * پلیله * کسر لام اول ایله بوزن هلیله متواضع و بسیاردان
معناسنه در میر نظمی بیت در جهان شو پلیله وخوشخوی * نشوی خود پسند و چرکین
روی * پناوه * فتح نون و واو واخفاء هاء ایله بمعنی توکل استاد عنصری بیت سر که باشد
چو کشته پر کنه را * دور باشد پناوهٔ کرسنه را * پناه * فتح نون واظهار هاء ایله التجا معناسنه
یعنی صغنمق و پناهیدندن اسم فاعل اولور عالمپناه کبی واسم مصدر اولور میر خسرو بیت
ای بدرماندکی پناه همه * کرم تست عذرخواه همه * وصیغهٔ امر اولور التجا آور و آرزو
پرس معناسنه حکیم فردوسی در وصیت کاوس به منلاد * مثنوی * بد و کفت کر دشمن
آید بدید * ترا تیغ کینه نباید کشید * ز هر بد بزال و برستم پناه * که پشت سپاهند
و زیبای کاه * پناکاه * فتح نون و کاف فارسیله صغنه جق یر ملجاء معناسنه اصلی
پناهکاهدر تخفیفا هاء اول محذوفدر * پناهنده * فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی پناه
کیرنده یعنی التجا کتورجی اسم فاعلدر صغنجی معناسنه شیخ نظامی بیت در کذر از جرم که
خواهنده ایم * چاره ما کن که پناهنده ایم * وله بیت پناهنده را یاد کیر از نخست * نیت کرد
بر کامکاری درست * پنبه * سکون نون وفتح باء موحده ایله پاموق عربیده قطن دیرلر فارسیده
دانه لو سنه و آتلمامشنه ده پنبه دیرلر اما عربیده ابتدا جوز قطن آچلدقده قطن جوز
و دانه لو سنه محبوب و چکیدی آیرلمشنه محلوج دیرلر جغتای لسانده ماموغ دیرلر میر علیشیر
بیت ماموغ اوزره سو رتو بان کافور قویما نك داغیمه * کیم ماموغ داغی تو تاشور دهم بومرهم
اورتانور * پنتومه * سکون نون وضم تاء مثناة ایله بر کوچه نسنه در اغاجدن بتر دیو
نعمة الله نسخه سنده یازمش نه اولدوغن بیان ایتمامش * پنجاه * مرتبهٔ اعداد ده اللی
عدد در عربیده خمسین دیرلر و چغتاییده تشدید یا ایله ایلیك دیرلر بو رباعیده واقعدر
* رباعی * ایلیك بیلا التمیشغه یتتی قدمیم * نی معنی که بولمادی ایرکین رقمیم * نی طرفه که
ثبت ایتمادی ایرکین قلمیم * کیم یوق بیریدین خاطر ار اجزا المیم * پنجاهه * یعنی اعتکاف
ترسا عابدلری ونصاری زاهدلری اللی کون خلوت نشین اولوب عبادت ایدرلر حکیم خاقانی
بیت بس از چندین چله در عهد سی سال * روم پنجاهه کیرم اشکارا * پنجپایه * ایکی معنایه در
اول معنای ترکیبی بش ایاقلی بر جانور در هم صوده وهم قوریده تعیش ایدر خرچنك
دخی دیرلر ترکیده ینکج عربیده سرطان دیرلر حکیم سنایی بیت هر که دزدی کند از ین

گفتار * پنجپایه است وزشت وکج رفتار * ثانی برج اثنی عشردن سرطان برجنه دیرلر بو اسم اصطلاحیدر دقایق فیروز شاهیده علم نجومدن اولان رساله منظومه ده بیت
ولی باشد زعقل باکفایه * بسمت سرمدار پنجپایه ی پنجره ع ترکیبده دخی بو عبارتله استعمال اولنور لکن لفظ فارسیدر درون خانه یه ضیا اولمق ایچون وضع خاص معتبره در روزن دخی دیرلر شاعر بیت روزن باغ ازعلم سرخ وزرد * پنجرها ساخته پرلاجورد * عربی اسمنه اعتبار ایله جهت دخی معتبر در نظرگاهده آچلمق لازم درکه پنجره اطلاقی صحیح اوله منظره معناسنه که عربیسی در والاهر پنجره یه پنجره دهنار روزن وروزنه ده دیرلر مجله خاقانی نك بو کلامندن فهم اولنور * مرغان بر کنگرهای شاخها چون مغنیان در پنجرهای کاخها ی پنجشنبه ع ایام اسبوعدن یعنی هفته کونلرندن بشنجی کون که خمیس کونیدر ی پنجه بیجار ع عربیده خمسه متحیره دیدکلری یلدزلردر که زحل ومشتری ومریخ وزهره وعطارددن کنایه دربدیع سیفی بیت ازهجر مرادلیست چندین پاره * بیجاره ترم زپنجه بیجاره * کذافی فرهنك جهانکیری ی پنجه دزدیده ع عربیده خمسه مسترقه دیدکلری بش کوندرکه بهرسنه تفاوت ماه حسابندن واقع اولور کبیسا مقابلیدر وهرکونینك مخصوص آدی واردر ی پنجه کربه ع ضم کاف فارسی وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بید مشك که بید کربه دخی دیرلر ایضا منه ی پنجه ع اخفاء ها ایله پرمقلر ایله اطلاق اولنور زیرا آوج ایچنه کف دیرلر خصوصا وجمله اله دیرلر عموما مثلا الذکر اولندقده پرمقلر معا مراد اولنسه پنجه دیرلر آنك ایچون پنجه طوتشدقده پرمقلر بربرینه کیرمکله پنجه دینلور ومؤیدالفضلاده مسطوردرکه عجمده معروف برنوع رقصدر رقاصلر بربرلرینك اللرین طوتوب رقص ایدرلر اکا پنجه دیرلر ومخزن شرحنده علوله ودخی منجنیق معناسنه ده کلور علوله دیدکی بانلو قلعه برجلری اوزرینه قودقلری طاشدر جنك محلنده دشمن اوزرینه آتارلر اکثر قلعه قپوسی اوزرنده اولورکه سوراخ ایتمشلردر یوریوب قپویه هجوم ایدنلرك باشلری اوزرینه براغورلر واطها رهایله پنجاه لفظندن اختصار اولنمشدر ی پنجیانه ع سکون نون وکسر جیم وفتح یای تحتانی ونون ثانیله بمعنی بنکیانه زیرا بنکه عربیده پنج دیرلر ی پنجیوده ع سکون نون وجیم موقوف وضم یای تحتانی وواو معروف وفتح دال مهمله ایله نصف عشره درکه عشره یه دهیوده دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ی پنزه ع سکون نون وفتح زاء معجمه ایله برنوع رقصدرکه پنجه دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ی پنهاله ع سکون نون وفتح ها ولامله عربیده لوزینه دیدکلری شکر وبادام واون ایله ایدرلر ترکیبده صمصه دیدکلری لطیف ولذیذ وقابل الهضم برنوع خرده بقلوادر ابوالمعانی بیت با داباب کفرنعم نجاله * بل داغ شود دانه هرپنهاله ی پنه ع فتح نون واخفاء ها ایله مزبله معناسنه در میرنظمی بیت برش جامه پاکیزه وشسته است * چو آن سبزه برپنه رسته است ی پنیره ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پنیر مایه سیدرکه سوده قویوب پنیر ایدرلر ی پنیزه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شاهتره دیدکلری بدبو وغایت تلخ براوتدر عربیده شاهترج دیرلر دم فاسدی اصلاح ایدر لکن استعمالی عسیردر ی پنیسه ع

ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بودخی شاهتره در ی پوانه ع فتح واو ونون ایله ولایت عجمده برمشهور دربنددر ی پهانه ع فتح ها ونون ایله بمعنی پانه مرقوم یعنی قپو آردنه قودقلری اغاج وچوی معناسنه در ی پهره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی پاس یعنی بکلمك که پاسبانه پهره دار دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت بلبل ازبیم آن زنهار خواران * مرتب داشت جمعی پهره داران ی پهنانه ع سکون ها وفتح نونین ایله ایکی معنایه در اول برنوع میوه در شکم حکیم خاقانی درهجا بیت چنبك زند چو یوزنه خنبك زند چو خرس * آن یوزنینه ریشك وپهنانه منظرك * ثانی یاغده پشمش اتمك معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری ی پهنه ع فتحتین ایله بمعنی پهن مرقوم که همه دن افراط ایله سود آقق معناسنه در وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول برنوع چوکان سرباشی کفچه کبیدر اوزرینه طوپی قویوب هوایه اتارلر اینرکن ینه اول چوکان ایله اوروب ایلروآتارلر بیره دوشورمزلر تاکه میدان باشنده نصب اولنمش ایکی میل واردر اراسندن کچه اما میدانك ایکی باشنده ده ایکیشر میل نصب اولنمشدر آتلولر ایکی بلوك اولور اراده طوب بردر هر بلوك کندو طرفنده اولان میلدن کچورمکه سعی ایدر عربیده اول چوکانه طبطاب دیرلر بو بیتده واقع اولمشدر استاد بیت بنات النعش چون طبطاب سیمین * نهادستند زیر وپهنه ازبر * کذافی مؤیدالفضلا حکیم سنائی بیت قدم در راه ملکی نه که هرساعت همی باشی * توهمچون کوی سرکردان وره چون پهنه بی پهنا * استاد فرخی بیت ناوك اندازی وزوبین فکن وسخت کمان * پهنه بازی وکمندافکنی وچوکان باز * وله بیت نامه نویسد بدیع نظم کند خوب تیغ زند نیك پهنه بازد چوکان * ثانی آت میدانینه دیرلر کمال اسمعیل بیت جرم هلال ازبراین سبزه پهنه چیست * ماتازسم اسب تو بروی نشان رسید * ثالث پهنی ران ازاندرون * یعنی بودك ایچ طرفدن یاصیلغنه دیرلر عربیده فطن دیرلر رابع بمعنی پهنا یعنی اینلو هرنه اولورسه کذافی فرهنك جهانکیری ی پهپه ع بوبر لفظدرکه وقت حیرت ومحل تحسینده دخی ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت روحانیان چوبینند ابکار فکرمن * پهپه زنند دروی ونام خداوند ی پیخوسته ع سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون سین مهمله وفتح تا ایله بمعنی درزیرپامانده یعنی ایاق آلتنده قالمش وبیچاره ودرمانده استاد عنصری بیت زبس کش بخاك اندرون کنج بود * ازوخاك پیخوسته رادنج بود * ی پیغاله ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بمعنی پیمانه شراب کذافی مجمع الفرس ی پیغله ع سکون یای تحتانی وضم غین معجمه وفتح لامله کوشه وبوجاق که پیغوله دخی دیرلر بلکه آندن مخففدر حکیم فردوسی بیت کزنیم کزینهایکی پیغله * کنم هرچه دارم زکینی یله * نسخه میرزا ابراهیمده پیغله بمعنی کوشه چشم خصوصا کذافی الاداة ی پیغوله ع سکون یا وضم غین معجمه ایله بوزن پیموده کوشه وکنج خانه معناسنه حکیم خاقانی بیت ای که دردل جای داری برسروچشم نشین * کاندرین پیغوله ترسم تنك باشد جای تو * امیر خسرو بیت همی هستی خود بیکسو کنم * به پیغوله نیستی خو کنم * حکیم انوری درطلب شراب قطعه * بنج قلاشیم درپیغوله * درحریفی کوراب خوش زند * چرخ مردم خوارکوبی

خصم ماست * تا چو برخیزیم بر هر شش زند * بی شراب آتش انداز بازست * کیست
کوانی برین آتش زند ﴿ پیمانه ﴾ پیمودن لفظندن مشتق اسمدر بیوك ساغر و شراب
قدحینك بیوکنه دیرلر استاد یمشدر بیت روح بستان راحده پیمان ستان پیمانه ده *
باده لعل و لبت مرجان ای جانانه ده * و بر معناسیده اولچکدر که عربیده کیل و قفیز دیرلر
رکن الدین بکرانی بیت پیمانه خرمن غم تو شد دل من * بکشا ز سر زلف و فا مشکل من *
چغتایده اولچاك دیرلر میرعلیشیر بیت چیدارمین هر نچا زخم اور سا اول قاتل ولی
بولماس * چید اماق کر بیرین اوز عضویدا قیلساکشی اولچاك ﴿ پیموده ﴾ پیمودن
لفظندن اسم مفعولدر اولچلمش و استعاره طریقیله شراب ایچمشه دیرلر خواجه حافظ بیت
چو با حبیب نشینی و باده پیمایی * بیاد دار محبان باده پیمارا * و یاوب یو پرمغه دیرلر صایب
تبریزی بیت جز پشیمانی ندارد حاصل طول امل * چند پیمایی مکر این ره پیموده را *
﴿ پیوژه ﴾ سکون یای تحتانی و فتح واو و زاء فارسیله کوکلك و امثالی بول اثواب معناسنه
﴿ پیوسته ﴾ سکون یای تحتانی و سین مهمله ایله بمعنی متصل یعنی اولاشمش میرخسرو
بیت زان زر و فولادکه پیوسته شد * راه خصومت زمیان بسته شد * و دخی بمعنی همیشه
حکیم انوری بیت باد پیوسته ازسرشك حسد * روی بدخواه تو چو پشت پلنك *
تحفة الاحبابده زیاده کریه دن سوزه قادر اولمامق و المدن طقینه رق سوبالك معناسنه
﴿ مع الیاء التحتانی * پارکی ﴾ سکون راء مهمله و کسر کاف فارسیله مؤید الفضلاده
بمعنی قحبه کی کردن یعنی روسبی لك ایتمك و لغت محمودیده حوض و دخی ناودان و حمام ده
آب مستعمل جمع اولدوغی یر و سایر صو جمع اولدوغی محللر معناسنه در و مشکلاتده
بمعنی اصب واقعدر اما باء موحده ایله اولدوغی اصحدر ﴿ پاری ﴾ کسر راء مهمله ایله اشجار
و باغ قسمندن حاصل اولان حصول معناسنه میرنظمی بیت هر که از دست و زبان یاری
نبود * چون درختی سایه و یاری نبود ﴿ پازیرمی ﴾ مشهد رضا رضی الله عنه حضرتلرینك
نواحیسنده واقع بر قریه اسمیدر بی نظیر اوزمی اولور ﴿ پاسی ﴾ کسر سین مهمله ایله کیجه دن
بر مقدار یکدر یا کچمش یا قالمش اوله شیخ نظامی بیت چو پاسی از شب دیجور بکذشت *
ازان درشاه دل رنجور بکذشت * شیخ سعدی کلستانده باب اولده دزدانده * در شعب
جبل پنهان کشتند چندانکه پاسی از شب درکذشت * دیدوکی کیجه یه مخصوص اولدوغن
تأیید ایدر ﴿ پاشکونکی ﴾ سکون شین معجمه و ضم کاف فارسی اول و کسر ثانیله بمعنی
بازکونکی مقلوب و معکوس معناسنه کذا فی المحمودی ﴿ پاکابوی ﴾ فتح کاف فارسی
و ضم باء موحده و واو معروفله معاصی و کبایردن مبرا یعنی عصمت و عفت صاحبی دیمك
اولور ﴿ پاکاری ﴾ فتح کاف و کسر راء مهمله ایله املاك و عقار و اوقاف محصولنی جمع ایدنه
دیرلر که عربیده جابی دیدکلریدر حکیم شفایی وزیر مؤمن خان هجونده دیمشدر بیت
مؤمن هللم بازی چملان بکجا رفت * پاکاری صد در صد کرمان بکجا رفت ﴿ پاکی ﴾ کسر
کافله استره معناسنه که ستره دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * سرتراشی ماهرو پیشه کرفت
فرق سرازرنك روکلکون شده * از سر بی باکی چندان پاکی زد * سر بسر ببرید وپاکی

وپاکی خون شده * از سر تسلیم پرسیدن ازو * کفت صبر عاشقی ازمون شده ﴿ پالانی ﴾
بمعنی اسب بارکش یعنی یوك چکر بارکیر کذا فی المحمودی ﴿ پالای ﴾ اسب جنیب یعنی
یدك چکیلور آت شمس فخری بیت شهنشهی که کشد پیش بخت موکب او * چو ذره
خنك و سمند فلك دو صد پالای * و دخی یدك اولمغه مخصوص اولان آته دیرلر وله بیت
کرده پیش رکاب آفتاب * سبز خنك سپهر را پالای * و دخی اسم فاعل اولور صاف
ایدیجی معناسنه شیخ عطار بیت کهی از نرکست خوناب پالای * کهی بیخواب و که مهتاب
پیمای * و دخی اسم مفعول اولور صاف اولمش معناسنه حکیم انوری بیت زانکه پالوده
سرکو بت * امتحانش کن و فرو پالای * کذا فی ادات الفضلا ﴿ پای ﴾ معروف و مقاومت
معناسنه مثلا فلان بافلان پای ندارد دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مادرین
جا صفدریم و پهلوان * کس ندارد پای ما اندر جهان * و استحکام و متانت معناسنه
خلاق المعانی بیت سهلست پایداری تو در مقام وصل * چون دستبرد تجربه بینی بدار پای
و دخی بمعنی پاینده یعنی ثابت و مقیم معناسنه شیخ نظامی بیت کیست درین دیرکه دیر پای
کو لمن الملك زند جز خدای * بو معناده امر معناسیده اولور مسعود سعد سلمان بیت بملك
خویش بنا زد زعدل خود برخود * بکام و دولت پای و بفر و حشمت پای ﴿ پتنی ﴾ فتح
تاء مثناة و کسر نونله چبوقدن و بغدای صاپندن اورلمش طبق که آنکله غله صاورلر
پای تنی و غله بر افشان دخی دیرلر اثیر الدین اومانی بیت بر سر از بسکه زر تازه کشد نرکس تو
پتنی برد و سترش چون دو سر میوا نست ﴿ پذیرای ﴾ پذیرفتن لفظندن مبالغه ایله صیغه
امردر فرمانبردار بیورق طوت دیمك شیخ نظامی بیت شه نامور نام او فیلقوس *
پذیرای فرمان او روم و روس * و قابل و مقبول و قبول معنالرینه استعمال اولنور محلنده
کون ﴿ پرده کی ﴾ سکون راء مهمله ایله مخفی و مستور معناسنه عموما و زنان مستوره
معناسنه خصوصا شیخ نظامی بیت آنکه رخش پرده کی خاص بود * آینه صورت اخلاص
بود * وله بیت پرده کی زهره ران پرده جست * زخمه شکسته بادای درست ﴿ پرشهی ﴾
اضافتله قناد اوجنده اولان اوزون یاکلرکه شهبال دخی دیرلر ﴿ پرنیان خوی ﴾ یعنی نرم
طبیعت و خوش خوی ترکیبله بو عبارت استعمال اولنور ابریشم ڭلی کبی آدمدر دیرلر کذا فی
المحمودی ﴿ پروای ﴾ یعنی پرواکه مرقوم اولشدر اکثرا باب لغت جمله دن حکیم قطران
ارموی و حکیم اسدی طوسی و محمد هندوشاه نخجوانی که صحاح صاحبیدر و شمس فخری
و استاد لطیفی بالاتفاق فراغت و طاقت معناسنه دیمشلردر استاد دقیقی بیت ابوسعد
آنکه از کینی بدو برکشته شد بدها * مظفر آنکه شمشیرش برداز دشمنان پروای * و مبالاة
معناسنه ده رسیده نظردر ﴿ پرواری ﴾ سکون راء اول و کسر ثانی مهملتین ایله اوده
بسلنمش اولان حیوانه دیرلر سبب تسمیه سی پروار لغتی ذیلنده ذکر اولندی شیخ عطار
بیت چرخ مردم خوار اکر روزی دو مردم پرورست * نیست از شفقت مکر پرواری اولاغرست
بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری
﴿ پروازی ﴾ سکون راء مهمله و کسر زاء معجمه ایله بر نسنه نك چون سنه دیکانی ویاخود

بیله اشانمش وبیله طوقنمش اوله عجم اکا پروز وترکیده پرواز دیرلر ابو المعانی بیت ای شها
خلوت قبای ترا * کشته پرواز اطلس کردون لغ پروپای ج یعنی پای وپر مرقوم یعنی
توانایی وطاقت حکیم فردوسی بیت چواین خار کوهی بجای آورد * دلاور شود پروپای
آورد لغ پروری ج بسایجی معناسنه بونده بو حرف یا مصدریه اولور ووصفیه اولور
واسم فاعل اولور واسم مفعول اولور محلنه کوره طالب آملی بیت ای شرع تو مروج دین
پیمبری * زیب از تو یافته روش شرع پروری * وپرواری مرقوم معناسنه ده اولور
لغ پری ج معروف بر مخلوقدر مسلم وموحددرلر اوچه قلری اجلدن قنادلی تسمیه اولنمشدر
پری قنادلی دیمکدر وآفتاب معناسنه ده کلدوکی معتبر لغت کتابلرنده مسطور در استعاره
طریقیله طالب آملی بیت نه بزم بادهٔ نی شوخ چشم نی پری رویی * بدین آشفتکی
چون بشکفانم چین ابرویی لغ پری افسای وپری سای ج تسخیر ارواح ایچون اوقودقلری
عزایم وافسون استاد لبیبی بیت کهی چو مرد پری سای کونه کونه صور * همی نماید ازین
بند آبکینه قباب * بو بیتدن افسون اوقیوجی معناسی فهم اولنور لغ پژوهندکی ج ضم
زاء فارسیله تفحص وتجسس ایلمك ودقت ایله صورمق معناسنه شیخ نظامی بیت دروکرد
باید پژوهندکی * که از ماند ارد شکوهندکی لغ پزوی ج سکون زاء معجمه وفتح واووپای
موقوفله بمعنی مرد فرومایه یعنی اصلی آلحق ومجهول النسب ودنی طبیعت اولان آدمه
دیرلر کذا فی مؤید الفضلا لغ پس پای ج سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله بر نوجوان
وساده روی شکار ایدوب ودرکار اولمق معناسنه در لغ پشی ج کسر شین معجمه ایله بر نوع
خرده منقوردر که غایت خرده وکوچك اولور حکیم سوزنی بیت نرخ جماع از پشی رسید
بدینار * کار فروشنده راست وای خریدار لغ پلانی ج کسر نون ایله بمعنی اسب کندهٔ رو
یعنی اشکنی آزاولان آت کذا فی مجمع الفرس لغ پلسکی ج فتح لام وسکون سین مهمله وکسر
کاف فارسیله قزل بویه ودخی فرنکستانده بر شهر آدیدر دیرلر العهدة علی الراوی لغ پلنکی
بمعنی کینه دار فرصت کوزدیجی سباعدن قپلان قدر کینه ور اولمدوغندن کینه یی اکا نسبت
ایدرلر نصیرای همدانی بیت میوش از آسمان رخت دورنکی * مکن با کوکب چون من
پلنکی لغ پلیندی ج سکون لام وفتح یای تحتانی بعده نون ساکنه ایله بر نوع خربزه درغایت
لذیذ اولور کذا فی فرهنك جهانکیری لغ پهلوانی وپهلوی ج کلاهما بسکون الهاء وفتح اللام
اوچ معنایه کلور اول شهرلی دیمکدر زیرا پهلو بر شهر آدیدر ثانی پهلوانه منسوب ثالث
فارسی باستانی یه دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را
دجله خوان * وله بیت زمین کشت دست فصاحت قوی * بپرداختم دفتر پهلوی لغ پهلوسای
سکون ها وضم لام وواو معروفله هم مرتبه وهم نشین معناسنه در کذا فی شرفنامه لغ پهناوری ج
سکون ها ایله اینلولك معناسنه در که پهناور لفظ موکبدر اینلو عریض دکی عریض
معناسنه در آخرنده کی یا حرفی مصدریه در حاصلی پهنا ایله پهناوری بر معنایه تفسیر ایلمش
اما فرقی ظاهردر و بو بیتدن دخی فهم اولنور بیت اسب مارا تا میان آید همی *
آب جیحون با چنان پهناوری لغ پهی ج کسر ها ایله حنظل معناسنه در زابل ولایتنده

ولایتنده اکا خربزهٔ تلخ دیرلر ترکیده ابو جهل قارپوزی دیرلر حنظل عربیسیدر لطیف
مسهل در لغ پیاپی ج فتح یای تحتانی وباء فارسیله بربری آردنجه معناسنه در عربیده
متعاقب دیرلر وپی ایزدر ایکی کلمه میاننده اولان الف الف مساوات ومقابله دیرلر
برابرلك افاده ایدر بونده بر بوینك ایزی اوزرینه دیمك اولور لغ پیداوسی ج سکون
یا وفتح دال وکسر واو وسین مهملتین ایله بر نوع اقچه یه دیرلر که کیانیان زماننده رایج ایدی
هر بری بش دینار چکردی حکیم فردوسی * مثنوی * هزار وصد وشست قنطار بود * درم
بدکر وپنج دینار بود * که بر پهلوی موبد فارسی * همی نام کردش به پیداوسی لغ پیرای ج
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی آرای وبر صیغهٔ امر اولور ودخی بمعنی
آراینده وبرنده اسم فاعل اولور کذا فی شرفنامه لغ پیغوی ج سکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه وکسر واو ایله لسان ترکیده دیمك اولور دیو یاز مشلر اما اشتقاقندن ایدوکین
بیان ایتمامشلر نقل اولنان معنایه میر نظمی بیت بکفتم که وصلت ستانم بجان * بکفت
پیغوی راندانم زبان لغ پیکانی ج لعلك بر نوعیدر ظاهر بودر که قطعه سی جهتیله پیکانه
تشبیها اوله خلاق المعانی بیت زتاب چشم تو پیکانهای لعل شود * بچشم خصم تو در
لعلهای پیکانی لغ پی ج سکز معنایه کلور اول معروف سکردر که عربیده عصب دیرلر ثانی
پای معناسنه میر خسرو بیت چو خواهی بر تراز عالم نهی پی * بکو ترك جهانی هرچه در وی
ثالث نشان پای ترکیده ایز دیرلر آدمك اولسون وحیوانك اولسون کمال اسمعیل بیت
دوراهرو که براهی رود بریك سمت * عجب نباشد اکر اوفتد پی اندر پی * رابع بمعنی دنبال
شیخ سعدی بیت سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت ومردم شد * خامس
مقام تعلیلده ایراد ایدرلر سیف اسفرنکی بیت چو جان خصم ترا درازل بدید آورد * بیافرید
خدا از پی عذاب آتش * بو معناده برای معناسنه ده کلور فرقلری دقیقدر خواجه حافظ
بیت از پی تفریح طبع وزیور حسن ادب * خوش بود ترکیب زرین جام با لعل مذاب
سادس بمعنی کرت ومرتبه سیف اسفرنکی بیت بکذار این سخن که پراز طاق اوعقول
در پای اوفتند زمانی هزار پی * سابع نشان وایز لیوب نشان بولمق معناسنه شیخ عطار
بیت بکوید جملکی با جان وبا دل * اکر تو پی بری کور از مشکل * ثامن تاب وطاقت حکیم
فردوسی * مثنوی * زهندوز فغفور وخاقان چین * زروم وزهر کشوری همچنین
بیاور دهر کس باو با ژوساو * نه پی بود با اوکسی را نه تاو لغ پی اندر پی ج بربری ارد نجه
هرنه اولورسه مراد متصل دیمکدر میر نظمی بیت پی اندر پی کشیدم جام هجرش * ببزم
غم چشیدم زهر مهرش لغ باب الباء الفارسی المکسورة مع الالف * پیرا ج سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور واسم فاعل دخی استعمال اولنور
سخن پیرا ونخل پیرا وامثاللری کبی طالب آملی بیت نه دیده باغبان دهر ونی من بعد هم بیند
ریاض ملك را چون ذو الفقارش نخل پیرایی لغ پیر ماستبا ج یعنی چقرآت کذا فی شرفنامه
لغ پیشبا ج سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح باء فارسیله صدر خانه یه دوشنن مقعد
وفراش معتبر وذی قیمت اثواب خانه در لغ پیشوا ج سکون یا وشین معجمه ایله مقتدا وائمه

وخطبا و رئیس القوم واقوال وافعال وكلامنه اتباع اولنور كمسنه لره دیرلر ابو المعانی بیت
قول و فعلش را موافق بوده در شرع خدا * مقتدای مؤمنین و پیشوای مسلمین ل پیلپا ب
سكون یای تحتانی ولام وفتح باء فارسیله اوج معنایه كلور اول مجمع الفرسده بر نوع بیوك
قدحدر مجلس آخرنده آنكله طلو ایچرلر ثانی نسخهٔ میرزا ابراهیمده زنكیانه مخصوص
بر نوع سلاحدر بو ایكی معنایه ترتیب اوزره شیخ نظامی بیت چو در پیلپای قدح می كنم *
بپیلك پیلپا پیل راپی كنم * ثالث فرهنك جهانكیریده بر مرض آدیدر انسانك ایاغنده ورم
ظاهر اولور عربیده داء الفیل دیرلر ل پیلبالا ب ای بلند وتوده كه به پیل ماند و بسیار
كذا فی المحمودی ل پیلوا ب سكون باولامله بمعنی دار و فروش عربیده عشاب دیرلر شین
مشدده ایله كذا فی شرفنامه ل پینوا ب سكون یای تحتانی وضم نون و واو معروف اول
وفتح واو ثانی ایله ترخانه آشی معناسنه لفظ كبدر پینوكه ترخانه در و آش معناسنه در
كذا فی مجمع الفرس ل مع التاء المثناة * پست ب سكون سین مهمله ایله قاورلمش اونه دیرلر
عموما وارپه اونه دیرلر خصوصا حكیم انوری بیت داغ داری بسی بر نتوانی شد خرد * پست
داری بدهان دو نتوان زد وای * شیخ نظامی بیت مهر و از جهان دركوشه كرده * كفی
پست جو بن را توشه كرده * حكیم خاقانی بیت اشك چشم در دهان افتد كه افطار از املك
جز آب كرم پستی نكند ردد رنای من ل پاست ب كسر لام وسكون سین مهمله ایله بمعنی
بدست یعنی قارشكه عربیده شبر دیرلر كسرتین ایله ابو المعانی درهزل بیت بود آن جوان
نازك دنبه سفید و فربه * باید كه كیر باشد اوراپاست و نیمی ل پیست ب سكون یای
تحتانی وسین مهمله ایله مجذوم وابرص وبهقلی دیمكدر كذا فی مجمع الفرس ل پیشادست
سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ودال مهمله بعده سین ساكنه ایله نقد معناسنه درهم
ودینار وغیری اولسون استاد لبیبی بیت ستد وداد جز به پیشادست * داوری باشد
وزبان شكست ل پیش دست ب كتاب محمودیده صدر نشین وقوی وتوانا معناسنه
شرفنامه ده سابق وقوی معناسنه در ل پیهكست ب سكون یا وها وسین وكسر كافله قرغه
دو كالی دید كاری دار ودر كذا فی الحلیمی ل مع الجیم * پچیچ ب سكون جیم وكسر باء فارسیله
ایله ایكی معنایه در اول مخفی صو باشمك فسلدی معناسنه ثانی چوبان پچی پچی نواخت
ایدوب یا ننه چغردوغی صوته دیرلر حكیم سنائی بیت نشود دل ز حرف قرآن به * نشود
بز به پچی فربه ل پشنج ب كسر شین وسكون نونله تدارك سفر ومهمات طریق معناسنه در
میر نظمی بیت بر رفتن جانب دلداده كرده * پشنج ره همه آماده كرده ل پچاپچ ب ایكی
نسنه بر برینه طولاشمق مثلا ایكی آدم پنجه طوتسه لر پچاپچ بوند دیرلر وموی زلف
وكیسو طولاشمق وهرنه كه زیاده پیچیده اوله چغتایده تولغاتماق دیرلر فرهادنامه ده درت قصر
بناسیچون طاش چكن كردونه لر وصفنده در بیت شفق بیرلا فلق دین توما لغای باش تا شیب
ایش باشیغا آق و قیزیل باش ل پیچ ب پیچیدن لفظندن صیغهٔ امر در و بورغاج معناسنه ده
كلور شاعر بیت ای بساكر آتش سودای آن مشكین رسن * دود پچاپچ دل زین آیكون
چنبر كذشت ل پیچیچ ب سكون یائین تحتانیین وكسر جیم فارسیله اشكنجه ودرد و

محنت معناسنه كذا فی نعمة الله ل پیروج ب سكون یای تحتانی وراء موقوف وفتح واو ایله
ماكول اللحم بر قوش آدیدر پرنكال چنكستاننده ومغرب زمینده اولور اول طرفلردن كتوردلر
پیلمرغ دخی دیرلر بورنینك یعنی منقارینك اوزرنده بر پارچه دری فیل خرطومی كبی اشاغی
صارقمشدر وباشنده وبوینده توبی یوقدر اما هر زمان باشی وبوینی بردرلو رنكه كیرور
اكثر سرخ وسپید وبنفشی اولور وقویروغی اوزرنده بر قاج توبی وار درغایتده درشت وخشین
كذا فی فرهنك جهانكیری ل مع الخاء * پیخ ب بوزن شیخ كوزده ظاهر اولان چرك كه
چبق وعربیده رمص دیرلر عماره بیت هموار پراز پیخست آن چشم فراكن * كوپی كه
دو بوم آبخاد وخانه كرفتست * شمس فخری بیت ز بسكه خون رود از چشم خصم شاه
شود * همیشه بر مژه اش خشك خون بصورت پیخ * پیخال وفراكن دخی دیرلر
ل پیروزهٔ چرخ ب فلك ششم واختر مشتری كذا فی المحمودی ل مع الدال المهمله * پرد ب
فتح راء مهمله ایله بمعنی كرد كذا فی فرهنك جهانكیری ل پرند ب كسر راء مهمله وسكون نون
ایله قلیچ جوهری معناسنه كه فرند دخی دیرلر كه معربیدر ل پسند ب فتح سین مهمله
وسكون نونله پسندیدن لفظندن اسم مصدر در قبول واستحسان معناسنه طالب آملی
بیت دیده نظر با كدام عضو تو نازد * هر سر مو بر تنت نظاره پسند ست * وكاهی
صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور خود پسند وشاه پسند كبی منجیك بیت قند جدا كن
زو دور شو از زهر وند * هرچه باخر بهست بهر تو اورا پسند * وكاهی اسم فاعل اولور
مثلا بر كلمه یه مضاف اولندقده مضاف الیهی وصف ایدر نتكیم طالبك بو بیتندن فهم اولنور
بیت ما حذر از برق چشم زخم نداریم * خرمن مارا تمام دانه پسند ست ل پشكلید ب
سكون شین معجمه ولام ویا وكسر كافله مجمع الفرسده رخنه با ناخن كردن یعنی طرنقله یارن
ایلمك وطرنقله نشانلق معناسنه مرویدر ل پكند ب فتح كاف وسكون نونله خیوق لسانی
اوزره نان دیمكدر وخیوق كسر خا وسكون یا وفتح واو ایله خوارزم اولكه سنك براسمیدر
بو معنایه حكیم انوری بیت محنت خوب و پكند اوكه از بیخم بكند * طبع موزونم همی
ز اندیشه ناموزون كند ل پند ب سكون نونله بوزن هند بمعنی نشستگاه مردم یعنی اوتراق
یری عربیده مقعد واست دیرلر كسر الفله سیف اسفرنكی بیت پند و ترهٔ حامدی آن كشته
مفاجا * بر كیر نجوم آرخ و بر خایه طب فتح ل پیجند ب سكون یای تحتانی ونون وفتح
جیم فارسیله باش باغی كذا فی نعمة الله و بر نوع صرمه شقدر هراغاجه كه طولاشه لابد قوریدر
آكا فرغند وغساك دخی دیرلر كذا فی المجمع وطره وكیسو وزلف معناسنه ده كلور كذا فی المؤید
ل پید ب سكون یای تحتانیله ایچ یاغیدر ل پیراد ب سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله بمعنی پیرادسال یعنی پچن سنه دن اولكی سنه كذا فی شرفنامه ل پیراكند ب سكون
یای تحتانی ونون وفتح را وكافله متفرق و پریشان پراكنده معناسنه خلاق المعانی بیت
دلم ز كردش ایام ریش بود فلك * نمك نكر كه چكونه بران به پیراكند ل پیرزاد ب سكون
را وفتح زاء معجمه ایله تعظیما پدر بزركوار دیمك معناسنه مراد اختیار تعبیر ایدر ل پیرزد ب
سكون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله دانهٔ چادر وهو ضرب من الادویه وهو القنه

ﮐﻪ پیروزد فتح ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی پیروزدر قوم کہ پیرهند فتح سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله وها ایله بمعنی پیرهن یعنی کوملك حکیم سوزنی بیت من ترا
پیرهندم وزیباست * کهن من کابجه مانده من کہ پیشانی بند فتح استفان دیدکلری
مرصع ومجوهر وبعضیسی انجو ایله ایدر لر زنان آلنلرینه بغلرلر بعض نسخه ده برنوع تاجدر
وآلنه بغلنان هرنه اولورسه انلره ده دینلور عصابه معناسنه کہ پیشخورد فتح طعام
ما حضر شرفنامه ده قوشلق وقتنده اولان طعامکه چاشت دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت
دصت راوش کرده از اطلاق رزق * ممتلی مرآزرا از پیشخورد * فرهنك جهانکیریده
بمعنی نمکچش یعنی چاشنکیر شیخ نظامی بیت جهان پیشخورد جوانیت باد * فزون ازهمه
زندکانیت باد * نسخهٔ میرزا ابراهیمده سلم ایله صاتمش معناسنه مسطوردر مبیعی تسلیم
اتمزدن اول بهاسنی اکل ایلمکله ترکیبدن بو معنایی چقاررلر عربیله بو بیعه هم سلم وهم تقدمه
دیرلر حکیم اسدی بیت چو امید دادی نباشم بدرد * که امید نیکو به از پیشخورد * فتح خاء
مفتوحه وواو معدوله ایله اولمق واردر کہ پیشداد فتح سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اوج معنایه کلور اول عجم پادشاهلرندن برطائفه دن طبقهٔ اولی نامیدرکه پادشاهلری
کیومرث وطهمورث وسیامك وهوشنك وجمشید وضحاك وفریدون ومنوچهر
وافراسیاب ترك ویزدبن طهماسب بن منوچهر وکرشاسب وکیخسرو وکیقباددر اما
اصلنده پیشداد لقبی هوشنك بن سیامکه قونلمشدر غایت عاقل وعادل پادشاه ایدی
هرکیمك بر دادی اولسه بالذات کندو اوکنه وارب داد ایدردی اول مناسبتله کندویه
پیشداد وانساب واعقابی اولان پادشاهلره پیشدادیان دیدیلر معنای ثانی کارکر یعنی
ایشجیلره عملرندن اول ویریلن اقچه یه دیرلر عربیده تقدمه دیرلر استاد عسجدی در مدح
سلطان محمود بیت زبس حرص بخشش نکرده سؤال * بسائل دهد جود او پیشداد
ثالث معنای اولدر کثرت استعمال ومرور ایامله پادشاه معناسنه اولمش شیخ نظامی بیت
زکاوس کیخسرو وکیقباد * تویی پیشدادای شه پیشداد کہ پیش مزد فتح ضم میم وسکون
زاء معجمه ایله اجیر وکارکر واهل صنعته عملندن اول ویریلن اجرت معناسنه میرنظمی بیت
بوعلم وصاانس بلحاشد بلی * بده پیش مزدش اکر عاقلی کہ پیشند فتح سکون یای
تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله خرما لیفی که رسن بوکرلر وچوال اشلرلر کباك وکپال دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میرنظمی بیت ورع درفعل آوردن بکوشند
اکر اطلس اکر پیشند پوشند کہ پیکند فتح سکون یا ونون وفتح کافله توران زمینده
برمکان امیدر حکیم فردوسی بیت زدریای پیکند تامرز تور * ازان بخش کشتی ززدیك
ودور کہ پیل امرود فتح برنوع امرودك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری پیل ایله تسمیه
اولنقدن مراد غالبا ایریلکن بیاندر یاخود صاپی فیل خرطومنه بکزمك اوله کہ مع الراء
المهمله * پدراندر وپدندر فتح کلاهما بفتح الدالات وسکون الراآت المهملات ونونین ایله
اوکی بابا معناسنه در که اوکی انایه مادندر واوکی اوغله پسراندر وپسندر دیرلر استاد
لبیبی بیت ازپدر چون ازپدندر دشمنی بیندهمی * مادرازکینه بردماند مادندر شود

شود حال بو که بعض نسخه لرده باء مفتوحه ده غضنفر وزنی اوزره وشمس فخری وبرایکی
نسخه ده باء موحده ایله نقل ایتمشلر اما مجمع الفرس که سروری کاشی بیك بش تاریخنده
تألیف ایتمش جمله دن مؤخر اولمغله راقم الحروف شعوری ناتوان اکا تابع اولمغی اولی کوردب
مکسوره ده تحریر ایلدی کہ پستو فتح سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوشك واکا
مثال دوشمه که عربیده فراش اعتبار اولنان اشیایه دیرلر طالب آملی بیت بیمار اشتیاق
ترا زاتش فراق * اجزای آب کشته زبستر فروچکد کہ پشنجیر فتح کسر شین معجمه وجیم
وسکون نون ویای تحتانیله یای پابدقلری اغاجه دیرلر کہ پندار فتح سکون نون ایله بمعنی
ظن یعنی صانمق اسم مصدردر وزعم معناسنه ده کلور ابوالمعانی * قطعه * فلاع خندد
بروی سفلکان زا * که پندارند ایشانند ولتست این * نداند جهاشان این حال مشکل
که پندار اهل دل را ویل ونفرین * وپنداشتن لفظندن صیغهٔ امردر کہ پنکار فتح سکون
نون وفتح کاف ایله عجب وکبر معناسنه هم فعل وهم اسم فاعل اولور خودبین وصاحب
زعم وپندار معناسنه میرنظمی بیت نباشد هرکزش باخلق خوشحال * هرآنکس کو
بود پنکار وبدافعال کہ پیرانه سر فتح قوجه واری واختیارلق حالنده دیمك مولانا امیدی
بیت پیرانه سرکه قد امیدی دوتا شده * ازچار خانه یکی دوسه جا کتخدا شده * بوقاج عورتی
اولانه چارخانه دیرلر چغتایده قوجه یه قاری وپیرانه سر معناسنه قاریغان چاغدا دیرلر
میرعلیشیر بیت قاریغان چاغدا بوهوش یکیت شیداسی بولمش مین * کدعشقیدا قاری بیرلا
یکیت رسواسی بولمش مین کہ پیر فتح معروف مسن وغایت اختیار ومرشد طریق معناسنه
خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیرما * چیست یاران طریقت
بعد ازین تدبیرما * وفتح یا ایله بوزن سیر فرهنك جهانکیریده بمعنی پدر مسطوردر حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * ای خشك درختی که درین باغ برستست * وی خورد
عزیزی که درین ظل شجرنیست * بکذر زجر عشق که کرد ریتیمی * مانده این عشق ترا
ماروپیرنیست * مارمادر دیمکدر کہ پیزر فتح سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله النی
بعض نسخه کزدیروب صانجی یه دیرلر کہ پیشپار فتح سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح
باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول واجب التعظیم مهمان اوکنه قونیلان سکری حلویات
ومربیات مقوله سی نسنه لر ثانی طوغررکن اولادن اولوکتورن عورته دیرلر مشکلاتده
مرأة التی تقتل الولد عند الولادة مسطوردر ابوالمعانی بیت اکر دولت شود یکچند
زوزی عمرکوته شد * کشد فرزند خودرا وقت زادن مادردنیا کہ پیشتر فتح سکون یای
تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایلرورك معناسنه که پیش ایلرو وترادات تفضیلدر
کہ پیشخور فتح پیشخورد مرقومدن مخفف طعام چاشت معناسنه کہ پیشکار فتح سکون
یای تحتانی وشین معجمه وفتح کافله بش معنایه کلور اول بمعنی شاکرد استاد رودکی
بیت نه ماه همایی نه مهرفلك * که اینت غلامست وآن پیشکار * ثانی امین شهر ومصلحت
کذار مملکت وکتخدای محله معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * بدوکفت هرکز تو در حال من
ازین بعس نباشی نکر حال من * چنین داد پاسخ ورا پیشکار * که ایدون کانم من ای شهریار *

كه او تخت نيابى تو هركز ببهر * بمن چون دهى كتخدائى شهر * ثالث خدمتكار معناسنه خواجه
حافظ بيت دوستكاران دوستكامند وحريفان باادب * پيشكاران نيكنام وصف نشينان
نيكخواه * رابع معاون وهمدم خامس بمعنى كاركذار حكيم انورى بيت بمحل و عقد جهانرا
زمانه ايست دكر * كه پيشكار قضا ومدبر قدر ست ﴿ پيشه كر و پيشه ور ﴾ كلاهما
بسكون الياء التحتانى وفتح الشين المعجمه بمعنى اهل صنعت واستادكار كذا فى المجمع ﴿ پيشيار ﴾
سكون ياى تحتانئ اول وشين معجمه وفتح ياى ثانيله اوج معنايه كاور اول فرهنك جهانكيريده
اجر تسز ايش ايشلتمك معناسنه كه باء موحده ده مذكور اولان پيشكار معنالرينه در اول
معناى مرقومه استاد رودكى بيت بخت دولت چو پيشكار تواند * نصرت وفتح پيشيار تو باد
ثانى بمعنى قاروره بيمار حكيم سنايى * قطعه * كى توان رفتن براه حق زراه داق و حلق * درد
بايد دلق سوز دلق دوز دحق كذار * زانچنان دردى كه با جانان نكويد دردمند * نى ازان
دردى كه با ترسا بكويد پيشيار * حكيم انورى بيت ازنهيب تو شير كردونرا * آب ناخورده
پيشيار كرفت * ثالث مجمع الفرسده بمعنى چنين كه شاش دنى ديرلر عربيده بول ديدكارى در
استاد لبيبى بيت بر روى براسنك زن ميمند بش * چون بود درت به پيشيارت * شمس
فخرى قاروره معناسنه ذكر ايتمش كه اطبا تشخيص علت ايچون عليلك بولنى الدقلرى
شيشه در بوليله بيت دشمنت درچنك مركست وحسود * بودنش پيش حكيمان پيشيار
﴿ پيكار كر ﴾ سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح كاف عربئ اول وكاف فارسئ ثانيله نقاش
معناسنه در ابو المعانى بيت آنچنان بدشكل وبد اندام بود وبدلقا * رسم صورت كردنش
عاجز شود پيكاركر ﴿ پيلور ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح لام وواو ايله پيله چرچى آلتيدركه
پيلور چرچى ديمك تركيب اولندقده ضمير حذف اولنمشدر شيخ سعدى * قطعه * زبان
در دهان اى خردمند چيست * كليد در كنج صاحب هنر * چو در بسته باشد چه داند كسى
كه جوهر فروشست يا پيلور ﴿ مع الزاء المعجمه * پغاز ﴾ فتح غين معجمه ايله براغاج چويدركه
نجار ونشار وكسار اغاج بجر و براز ايكن ارايه صوقارلر ودخى كفشكرلر قالب ارسنه استوار
ايتدكلرى چوى كه بهانه وخانه وپانه دخى ديرلر استاد بيت ز آزار ميخايم وچون ز آزم خشك
خارها دارم چون نوك پغاز * شمس فخرى بيت عدو شكارى كز دست وساعد خصمش
كند به تيشه نجار حادثات پغاز * بعض فرهنك اصحابى باء موحده وفا وراء مهمله ايله بفار
روايت ايلمشلر اما اصابت ايلمامشلر ﴿ پياز ﴾ فتح ياى تحتانيله صوغانه ديرلر عموما
كرك ينسون كرك ينمسون وطعامه قونيلان صوغانه ديرلر خصوصا عربيده بصل ديرلر مثال
اول مير نظمى بيت كر نباشد زيستن با برك وساز * همچو سنبل ميتوان بايك پياز *
﴿ پياز كه پز ﴾ پاچه جى وآشچى ديمشلر فهم اولنان كه بشوربجى برمشهور آدم اولمقدر
﴿ پيروز ﴾ سكون ياى تحتانى وضم راء مهمله ايله نيكبخت ومظفر وطالع مسعود كه فيروز
دخى ديرلر شيخ سعدى بيت چو پيروز شد دزد تيره روان * چه غم دار از كريه كاروان
﴿ پيش نماز ﴾ يعنى امام صلوة وخطيب ديمكدر ﴿ پينه دوز ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح
نون وضم دال مهمله ايله اسكيجى واسكى ديكيجى كه پينه اسكى يه ديرلر دوزد وختن لفظندن اسم

اسم فاعلدر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * آن پسر پينه دوز شب همه شب تا بروز
بانك زند چون خروس * اسكى پابوج كيمده وار ﴿ پيواز ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح
واو ايله مرغ عيسى ديدكارى قوشدركه تركيده دخى عيسى قوشى ديرلر مجمع الفرسده خر پيواز
مرقومدر ﴿ پيه سوز ﴾ سكون ياى تحتانى وهاء موقوف وضم سين مهمله ايله ياغ
ياقيجى ديمك اولور معناى تركيب بويله در لكن روايت اولنان معنى موم قونيلان پسوس
و چراغدن و شمعدان ديمكدر ﴿ مع السين المهمله * پير جيس ﴾ سكون يائين
تحتانيين وكسر جيمله نام زحل ونام ابليس عليه اللعنه كذا فى شرفنامه ﴿ پيس ﴾
سكون ياى تحتانيله برص علتى كه انسانك وحيوانك ظاهر جلدنده واقع اولور بر الكه در
بياض اولور وسياه اولور عربيده بياضنه برص وسياهنه بهق ديرلر نسخه ميرزا
ابراهيمده خرماى ابو جهل كه قابوغى ليف كبى اولور آندن رسن ايدرلر مثال معنئ اول شيخ
سعدى بيت چه قدر آورد بنده نزد رئيس * كه زير قبا دارد اندام پيس ﴿ پيش رس ﴾
اول ايريشجى ميوه كه مراد طورفنده ميوه در مولانا هاتفى بيت بعيدان رسيد از هزارش يكى
بود باغ را پيش رس اندكى ﴿ پيلس ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح لامله فيل كوكى كه عاج دخى
ديرلر مير نظمى بيت اكر بر تخت پيلس را نشينى * شود جا عاقبت زير زمينى ﴿ پيوس ﴾
ضم ياى تحتانى و واو معروف ايله ايكى معنايه در اول طمع معناسنه حكيم انورى بيت به پيوسى
از جهان دانى كه چون آيد مرا * همچنان كر پا ركين كردن اميد كوثرى * ثانى بمعنى انتظار
ابن يمين * قطعه * با عقل كار ديده بخلوت شكايتى * ميكردم از نكايت كردون پرفسوس *
كفتم زجور اوست كه اصحاب فضل را * عمر عزيز ميرود اندر سر پيوس ﴿ مع الشين المعجمه *
پژواش ﴾ ضم زاء فارسى و واو مجهول ايله بمعنى درهم شدن و پريشان كردن كذا فى
فرهنك جهانكيرى ﴿ پياموزش ﴾ برنوع بياض صوغان كبى كوكدر بيابانده بتر عربيده
بصل الفار ديرلر نافع دوادر ﴿ پيچش ﴾ سكون ياى تحتانى وكسر جيمله بورولش معناسنه
اسم مصدردر شاعر بيت پيچش زلف دلاويز ترا * در دل من پيچ وتاب انداخته ﴿ پيراش ﴾
سكون ياى تحتانى وكسر هاء ايله بمعنى پيرايش ودخى دباغت اولنمش درى و دباغه دخى ديرلر
كذا فى مجمع الفرس ﴿ پيرايش ﴾ سكون ياى اول وكسر ثانيله پيراستن لفظندن اسم
مصدردر بزه مك وزيب وزينت ايلمك معناسنه شيخ نظامى بيت به پيرايش جامه خسروى
كهن سرو را باز داده نوى ﴿ پيشا پيش ﴾ پيش ايلرو معناسنه ايكى پيش ارسنده كى الف
مقابله ومساوات ايچون معناى تركيب ايلرو ايلرو ديمك اولور ﴿ پيش ﴾ اوك در مقابلى
پس ترو ايلرو معناسنه ده كلور حكيم اسدى بيت اباهاى الوان زصد كونه پيش * بخونهاى
زرين نهادند پيش * عربيده امامه ديرلر چغتاى لساننده ايكى وجهله استعمال اولنور
بوى قاش ديرلر سبعه سياره ده مناجاتده دير بيت كيم نيكيم بت قاشيدا پست ايلاب *
وبرى قبله قاده بت پرست ايلاب * وبرى دخى ايلاى ديرلر ايلا بعد الاوكله ديمكدر فرهادك شيرينه
مكتوبنده در بيت ايلا بعد اكيساك كوه بيلادور * كوزمكا نيسا رشته ازدها رود ﴿ پيشكش ﴾
معروف سلاطينه وبر بلان هدايا ابو المعانى بيت غير جان زانبود در دست دل * تحفه

جانرا مکر پیشکش کنم * جغتای لساننده تارتیغ دیرلر امیر علیشیر بیت اول ای کلیمغه
کیلدی جان بیرور خوناب ایلا آهیم * نی تارتیغلار مرتب ایلامیش مین میهمانیمغه *
فی پیلغوش فی سکون یای تحتانیه ولام موقوف وضم غین معجمه ایله سوسن نوعندن
بر سوسن در کنارنده نقطه وخطه لری اولور و بعض نسخه ده منقش سوسن معناسنه مرویدر
شمس فخری بیت وصف ومدح شاه میکردند دوش * سنبل ونسرین و ورد و پیلغوش
فی پیلکوش فی سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بر
پیراقدر فیل قولاغنه بکزر فیلگوش دخی دیرلر استاد رودکی بیت چون بود سرخ ازمیان
پیلکوش * باخور زین کوشوار وخوب کوش * استاد کسائی * رباعی * بر پیلکوش قطره
باران نکاه کن * چون اشك چشم عاشق کریان غمزده * کوئی که پر باز سفید ست برك
آن * منقار با زلولو ناسفته برجله * ثانی برنوع خاك اندازدر یعنی طپراق آته جق بیلدن
بیوك واوج طرفی یوکسك ایدرلر آنکله زنبیله وچواله طپراق وسپورندی قورلر ابوالفرج
رونی بیت آفتابش خاکروب پیلکوش * آسمانش کنبد خرکاه باد فی مع الفاء * پیچای ناف
کوبك بوریسی دیدکاری سنجوردر فی مع الکاف * پرستك وپرستوك فی کلاهما بکسر الراء
وسکون السین المهملات اول فتح تاء مثناة ثانی ضم ایله مجمع الفرسده وبعض فرهنکلرده
باء فارسی مفتوحه ایله روایت ایدرلر اما فرهنك جهانکیریده کسر با ایله ضبط وتصحیح
اولنمش فرهنك مرقوم هم تألیف متاخر وهم مأخذی معتمد کتب اولمغله اکا متابعت اولندی
برقوشدر ارقه سی وقویروغی سیاه وسینه سی بیاض ومنقاری سرخ اولور واکثر درون
سقف خانه لرده آشیانه ایدر فرشتوك وفرستو دخی دیرلر ترکیده قرلنغج عربیده خطاف دیرلر
طبیب یوسفی بیت از پرستوك خوری کر لحمش * دیده را روشنی آید حاصل * خون
اورا جو بیا شامد زن * شهوت زن همه کردد زائل فی پرك فی سکون راء مهمله ایله بوزن
وبمعنی پلك چشم یعنی کوز قپاغی حکیم فردوسی * مثنوی * چو نامه برین کونه باشد بدوی
چه من دشمن لشکر جنکجوی * نمانم که برهم زنم پرك چشم * نکویم سخن پیش او جز بخشم
فی پرنك فی کسر راء مهمله وسکون نونله بمعنی پرند مرقوم یعنی قلیچ جوهری وآنك لمعه سی
کذا فی مؤید الفضلا اما فرهنك جهانکیریده شمشیر جوهردار وفلزات نوعندن برنج معناسنه
زبان هندیده پتیل دیرلر فی پزشك فی فتح زا وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب
وجراح معنالرنه روایت اولنمشدر اما باء موحده وآخری کاف فارسیله اولمق اوزره اکثر
معتبر ومعتمد لغتلرده مسطور اولمغین باء موحده ده دخی تحریر اولندی حکیم فردوسی بیت
پزشکی ود رمان هر دردمند * درختی درستی وراه کزند فی پستنك فی سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ونونله ایکلدیکاری یمشدر فی پشك فی سکون شین معجمه ایله درت معنایه
کلور اول بمعنی جعد یعنی قورجق صاحب ابوالمعانی بیت کیسوی پشك بو سر آن سرو باغ
من * مرغ دل انام شده لانه کویا * ثانی مخلب مرغان معناسنه ثالث بعض فرهنکلرده
الم وغصه معناسنه رابع فرهنك جهانکیریده قرعه در مشرکا میانلرنده تقسیم اشیا ایچون
اتارلر فی پلستك فی کسر لام وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله قرلنغج معناسنه که پرستوك

پوستوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی پلك فی سکون لامله کوز قپاغی معناسنه
خواجه سلمان بیت پلك کبود نرکس چشم پرآب من * نیلوفریست کونکند میل آفتاب
ضم بایله ده مرویدر فی پنك فی فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی دریچه خانه کذا فی المؤید
فی پنك فی سکون نونله برنوع صو اولچکی در بو شبانروزی یی که یکرمی درت ساعتدر اون
بیك اولچك صو طلو بجیه دك تخمین وتقسیم ایتمشلر انك براولچکنه پنك دیرلر باقردن
ویاخود توجدن کاسه کبی ایدوب دیبنه برکوچك دلك قویوب صو اوزرینه قورلر تدریجله
طولر و برصنعت ایلمشلر طولدقده کندودن بوشانور برکون برکیجه ده اون بیك کره طولوب
بوشانور اکا پنك وپنکان دخی دیرلر تعریب ایدوب فنجان دیدیلر ومزبورك فنجانه مشابهتی
واردر حکیم سنائی بیت درجهانی که بایدت بودن * که به پنکان توانش پیمودن * وطریق
مجاز اوزره هر کاسه یه پنکان دیرلر فی پیازك فی فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول براوتدر اندن حصیر یاپارلر واورلر ثانی برنوع کرزدرکه باشی اولان طوپی زنجیر
ویاخود طسمه ایله دسته سنه بند ایدرلر پیازی دخی دیرلر ترکستانده کسکن دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری فی پیتك فی سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بید لغتینك معنای
رابعی ایله مرادفدر بیهوده وبی فائده معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری فی پیچاك فی
سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوبك بوریسی معناسنه کذا فی المحمودی وطولاشق
نسنه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت زپیچاك مارکیانی کمند * به پیچید برخود سپهر بلند فی پیچك
سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله درت معنایه کلور اول براوتدرکه کوکی اولمز هر قنغی
اغاجه صاریاورسه قورید رعربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر ثانی سربند زنان یعنی عورتلر
باشلرینه بغلدقلری نسنه ثالث ابریشم واپلك یوماغی رابع زهکیرکه بونوزدن وکمکدن
ایدرلر فی پیلك فی سکون یای تحتانی وفتح لامله چتال دمرنلو براوقدر نتکم بو بیتدن فهم
اولنور بیت هلال عیدرا مانست چرخ پیلك انداز ان * که بکشاینداروزه وجودش
کشته دشمن * کذا نقله کمال پادشازاده اما سائر نسخه لرده یعنی دمرنلو اوقه دیرلر ومناسبت
دخی واردر چتال دمرنلو اوقدر دیمش بوقدر فی مع الکاف الفارسی * پستر آهنك فی
لوازم جامه خواب یورغان ودوشك وچارشب وامثالی فی پیش آونك فی انسانده وحیوانده
جمله دن ایلرو کیدنه دیرلر دوه وقاطر قطارنده بشنك دیدکاری بوندر اصلی فی پیش آهنك فی
اولوب قصدی ایلرو وایلرو کیدیجی دیمك اولور ثنائی تکلو بیت ثنائی از فرهاد ومجنون
واپس دون همتیست * در قطار بختیان عشق پیش آهنك باش فی پیلکوشك فی کل
دیباس درکه عربیده نوراله یباس دیرلر فتح نونله کذا فی مؤید الفضلا فی پینوك فی سکون
یای تحتانی وضم نونله اکشی یوغرت معناسنه که پینو دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس فی مع اللام *
پشل فی کسر شین معجمه ایله ایکی نسنه یه دیرلر که بری برینه اوندر ذیل کبی وامثالی هرنه که
بری برینه اوریلور کذا فی فرهنك جهانکیری فی پلپل فی سکون لامین وبائین مکسورتین
ایله بورکه عربیده فلفل دیرلر منوچهری * قطعه * نکار من چو حال من چنین دید * ببارید
ازمژه باران وابل * تو کفتی پلپل سوده بکف داشت * پراکند از کف اندر دیده پلپل

وابل کسر باء موحده ایله عربیدر و فرتله یغان یغمور دیرلر وپل بو زن دل اوکچه
معناسنه که پاشنه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت دریغ این برو بروزبالای او * رکیب
دراز وپل وپای او * شمس فخری مانده در سنکلاخ محنت وغم * آبله کشته پاشکافته پل
بو قولی مؤید مولانا معروفی بیت همیشه کفش وپاش راکفیده بینم من * بجای کفش
وپاش دل کفیده پابسی وپیخال سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله فضلهٔ مرغ یعنی
قوش بوسی میرخسرو بیت روزکور فسق کی بیند مقام نور شرع * کنبد مسجد چو
از پیخال مرغ شب پره است وپیرارسال سکون یای تحتانی وراء ثانی وفتح اول وسین
مهملتین ایله سنهٔ کذشته دن اولکی سنه معناسنه در میر نظمی بیت نه اکنون بوده است
این محنت وغم * که از پیرارسال دردش کشیدم وپیر زال ایکی معنایه در اول
لفظ مرکب اولوب پدر رستم اولان زال درکه تعظیما پیر کلمه سنی مضاف ایلمشلر در ثانی
فرتوت یعنی یاشلو عورت اسمیدر که پیره زال دخی دیرلر ومسن اختیار لره اکرام اپیر زال
دیرلر وپیل سکون یا ایله ایکی معنایه در اول برجانور در معروف معربی فیل در ثانی
بمعنی خریطه که پیله دخی دیرلر وشپیل بوندندر مع المیم * پچکم سکون جیم فارسی
وفتح کافله ایوان وبارکاه معناسنه که پشکم دخی دیرلر بعض فرهنکلرده اول خانه یه دیرلر که
اطرافی شبکه اوله استاد رودکی بیت از تو خانی نکارخانهٔ چشم * فرش دیبا کشیده
در پچکم * شمس فخری * قطعه * رستم عهد شیخ ابواسحق * شاه عادل شهنشه اعظم
آنکه از نو بهار معدلتش * همه آفاق کشت چون پچکم وپدرام سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله آراسته وخرّم ونیکو باآسایش وجای آرام چون باغ وخانه ومجلس کذا فی
شرفنامه حکیم انوری بیت ای زطبع توطبعها خرّم * وی زعیش توعیشها پدرام * مختاری
* قطعه * یکی قصیده بکو وبخوانش برسر خوان * چو روز عید بنزدیک اور وی بسلام
دران بکوی درین عید صد هزار بیان * نه روزکار وفادار دولت پدرام * بعض فرهنکلرده
یعنی همیشه مذکور در مختارینک بیتی بو معنایه مناسبدر وپراهام اسم عجمیدر که معربی
ابراهیم در بهرام کور زماننده غایت بخل وخست ایله مشهور برکسنه واردی انک نامی ایدی
حکیم فردوسی بیت پراهام بی برجهو دیست زفت * بکار فتی او رانشاید نهفت *
مجمع الفرسده فتح باء موحده ایله ذکر اولندی کامر اما فرهنک جهانکیریده کسر باء فارسیله
تصحیح اولنمشدر وپشکم سکون شین معجمه ایله یعنی پچکم مرقوم حکیم ناصر خسرو
بیت این جنبش بیقراریک حال * افتاده بدین بلند پشکم * وله بیت بدیدار دم نخن
در خلق عالم پیشی وکمی * چو فردا این نخن کویان برون آیند ازین پشکم وپیر تعلیم
معلم علوم دین کذا فی شرفنامه بو معنایه حکیم خاقانی * مصرع * مرادل پیر تعلیمست ومن
طفل سبقدانش وپیروزرام ضم راء اول وفتح ثانی وزاء معجمهٔ موقوفه ایله زمان قدیمده
برشهر آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی شادمان کرد پیروز رام * بفرمود کورا
نهادند نام * جهاندیده کویند کوید دیست * که آرام شاهان فرخ پیست * بو بیتدن
فهم اولنورکه شهردی اوله وپیلارام سکون یای تحتانیه بو زن بی آرام بو معظم مستحکم

و مستحکم حصارک اسمیدر وحذف یا ایله دلارام وزننده دخی مرویدر کذا فی مجمع الفرس
بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت توبه بلارام وسهم تو بخراسان * توبه بلاهور وهول
تو بسر اندیب وپیلسم سکون یای تحتانی ولام موقوف وضم سین مهمله ایله تورانیلردن
پیران ویسه نک برادریدر رستم ایله عظیم جنک ایدوب آخر رستم آنی هلاک ایلدی حکیم
فردوسی بیت بیاراست آن جنک را پیلسم * همی راند چون شیر با یال ودم * حکیم خاقانی بیت
آتش تیغش چو تافت پنبه شود بوقبیس * باد نهیبش چو خاست پشه شود پیلسم
وپ مع النون * پتیان سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانیه ایله یعنی دشمن کذا فی المجمع
بو معنایه میر نظمی بیت بهار عمر هر بدخواه وپتیان * همیشه در خزان وبرک ریزان
وپژمان سکون زاء فارسی وفتح میمله افسرده وبی رونق سیف اسفرنکی بیت
در انتظار عهد شب قدر زلف تو * پژمان تو از چراغ بروزم زمان زمان وپژولیدن
ضم زاء فارسیله درهم شدن وپریشان کردیدن حضرت مولانا قدس سره بیت یکشب
این دیوانه را مهمان آن زنجیر کیر * در پژولاند سر زلف تراژولیده کیر * فرهنک جهانکیریده
کسر با ایله مرویدر وپستان سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ممه معناسنه در صائب
تبریزی بیت عقل دوراندیش رماراه روزی بسته است * ورنه هر انکشت پستانیست
طفل شیر را وپسندن فتح سین مهمله وسکون نونله پسندیدن لفظندن مخففدر وپنداریدن
سکون نون وکسر زاء معجمه ایله وپنداشتن سکون نون وشین معجمه ایله کلاهما
صانمق ودانستن معناسنه یعنی بلمک وتکبرلک ایلمک یعنی کند ودها اولین نسنه یی وارصانمق
معناسنه در عربیده ظن وچغتایده ساغیتماق دیرلر وپنکان سکون نون وفتح کاف
فارسیله طاس معناسنه در بیوک اولسون کوچک اولسون عموما وشربچیلر طاسی در
خصوصا حکیم سنائی بیت درجهانی چه بایدت بودن * که به پنکان تو اتش پیمودن
وپنکیدن سکون نون وکسر کافله کند وکندو ایله سوپاتمک وطارلغمق معناسنه در
وپنهان اکرچه کزلو وخفی معناسنه در اما مخفی یعنی کزلنمش معناسنه ده کاور چغتای
لساننده یاشونقان دیرلر فرهاد نامه ده خزان وصفنده ایدر بیت یاشوندی برک کل تو فراغ
ایچینده * نهان اولدی شجر یا فراغ ایچینده وپیاوردن ضم واو وسکون راء مهمله ایله
دری ایچنده ات برتلکه دیرلر وپیچیدن سکون یاء ثانی وکسر جیم فارسیله بوقاج معنایه
مصدر اولور بوزلمک وصارلمق وطولاشمق وسوبلرکن طقلمق وبوکلمک وبوکمک معنالرینه
بالاتفاق مثال معنیٔ اخیر خواجه سلمان بیت مپیچ سر زمن ای عمر نازنین مپای * که
نیست عمر مرا وقت پای پیچیدن * معانیٔ مذکوره نک متعدیسی پیچانیدن کاور صارماق
معناسنه چغتایده تانکلاماق وتانکارماق دیرلر فرهاد نامه ده فرهادی بشکه قودقلری محلده
دیر بیت حریر دله ایچرا باغلا بان جست * مرصع مهد ایچیکا تانکیلار دست *
وصارمقه چیرماغ دخی دیرلر مثلا مکتوبی ویاخود بزی وقماشی بودارق صارمغه ده دیرلر
میر علیشیر بیت جاندا قویدم چیرماغان مکتوبینی هجران ارا * بیلان اول مکتوب توریاخود
الفتو رجان ارا * طولاشوب صارلمغه تارماشماق دیرلر میر علیشیر بیت چیقتی زلفین

سالغاج اوق چاه ز نخداندین کونکل * عنکبوب اول نوع که تاریغه چیقغان تارماشیب
ل بیختن ع سکون یای تحتانی و خاء معجمه موقوفه وفتح تا ایله بمعنی بیچیدن مرقوم فی جمیع
المعانی کذا فی فرهنك جهانکیری قاضی رکن الدین دعویدار قمی * قطعه * جز آب دو دیده
می نشوید * کردی که زمانه بر رخم بیخت * چون هست زمانه سفله پرور * کی دست زمانه
میتوان بیخت ل بیخیدن ع سکون یائین تحتانینن وکسر خاء معجمه ایله یارلمق وقالقمق
معناسنه ل پیراستن ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله جمیع فرهنکلرده دوزمك
وبزه مك و کورك سیلمك واغاج وباغ بودلمق وزراعت ایچون تارلا اصلاح ایتمك وچقوری
طولدرمق معنالرینه مصدردر اما فرهنك جهانکیریده پیراستن ضد آراستن ازان جهت که
اراستن بمعنی افزودن است وپیراستن کم کردن بو معنایه شاهدی اولدرکه اول وقت که
سلطان محمود خاص ایازه امرایلدیکه زلفن کسوب کیده ن ایاز امری پرینه کتوریجك
سلطان محمود اول حالدن بی تاب اولدقده استاد عنصری نظم ایتمشدر * رباعی * کرعیب
سر زلف بت از کاستن است * چه جای بغم نشستن وخاستن است * جای طرب ونشاط
می خواستن است * کاراستن سرو ز پیراستن ست ل پیرامن و پیرامون ع کلاهما بسکون
الیاء وفتح الراء چوره معناسنه که عربیده اطراف وحوالی دیرلر شیخ سعدی بیت درمیر
و وزیر وسلطان را * بی وسیلت مکرد پیرامن * ابوشکور بیت به پیرامون آن در بود کوهی
کران بد درد دل کردون شکوهی * چغتای لسانده تیکرا دیرلر ل پیران ع سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله افراسیابك صاغ قولده وزیری ایدی اکثر رستمله جنکه سرلشکر
ایدردی پیران ویسه ده دیرلر وصول قولده وزیری قراخان ایدی ل پیراهان ع فتح راء مهمله
وها ایله بمعنی پیراهن حضرت مولانا قدس سره بیت برو بر بوی پیراهان یوسف * که چون
یعقوب ماتم وار کشتی ل پیراهن ع کوکلك عربیده قمیص دیرلر طالب آملی بیت غافل
از مصر بکنعان مروای باد صبا * که بتاراج دهی نکهت پیراهن را * شیخ سعدی بیت
پیراهن برك بر درختان * چون جامهٔ عید نیکبختان ل پیرهن ع حذف الفله ده جائزدر
واستعمال اولنور ل پیرا ییدن ع فتح راء مهمله وکسر یای اول وسکون ثانیله پیراستن
معنالرینك متعدیسی اولور ل پیره زن ع یاشلی قوجه قری یه دیرلر میر نظمی بیت
پیره زن دهر طلاقش بده * برسر او پای مرادت بنه ل پیرین ع سکون یائین تحتانیین
وکسر راء مهمله ایله بمعنی آب بد بو ل بیژن ع سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کیکاوسك
برنامدار پهلوانی اسمیدر حکیم فردوسی بیت بکجا بیژن وکیو و آزاد کان * جهانکیر
کودرز و کشوار کان * وله بیت ابا بیژن وکیو و کلباد را * که برهم زند آتش و باد را *
نیچه زمان برچاه عمیق ایچنده محبوس قالوب عاقبت رستم وارب حبسدن خلاص ایلدی
صائب تبریزی بیت ز قید عشق ترا چرخ میکند آزاد * که رستم آرد بیرون چاه بیژن را
پیشان ع بوزن ایشان بمعنی پیش پیش یعنی زیاده ایله ایلرو شویلکه آندن ایلرو کمسنه اولیه
شیخ عطار بیت ای مرد کرم روچه روی پیش زین به پیش * چندین مرو به پیش که
پیشان پدید نیست * ودخی قاش وچوقه وامثالی امتعه نك اولکری معناسنه ل پیش نشین ع

ع ابه که ماما جه دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر اطفال طوغردوب کوبکین کسن خاتونه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل پیشن ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله خرما لیفی که
آندن رسن ایدرلر کذا فی شرفنامه ل پیشین ع ایلرو اولان نسنه نماز ظهره نماز پیشین
دیرلر نهارده نماز مقدمدر مقابلی پسین درکه کیرو اولان نسنه یه دیرلر عربیده مقدم وچغتایده
بورون دیرلر صبعهٔ سیاره ده پادشاه مدحی اولنده بیت چون دیلکوسی شاهلار قولی
شاه مدحن بورون دیماك اولی ل پیکیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر کافله قاورلمش
بغدایی صویله یوغفه دیرلر ل پیکن ع سکون یای تحتانی وفتح کافله اورلمش الك میر
نظمی بیت بن هرموی سوراخ کشته درتن * شد از پیکان مژکان جسم پیکن ل پیلتن
بر نسنه نك بیوکلکی وصفنده استعاره طریقیله پیلتن دیرلر خواجه سلمان بیت آمد بدور
معدلتش کربه شیرکیر * کرددبیمن تربیتش پشه پیلتن * ودخی رستم زال القابندندر *
ل پیل دمان ع دمان زورمند وشتابان وخشمناك معناسنه درکه فیلك صفت ممدوحه سیدر
میر نظمی بیت چو بربستند بر پیل دمان تخت * برو بنشسته آن شاه جوانبخت *
ل پیلقن ع سکون یای تحتانی ولام موقوف وفتح قافله فربه اولان حیوان ودخی یوغون
اولان نسنه یه دیرلر ل پیلون ع سکون یای تحتانی وفتح لام و واوایله برنوع لطیف وابجه
حریردرکه ذی قیمت اقمشه یی آندن ایدرلر ل پینو پین ع سکون یای اول وثالث وکسر
ثانی وضم نونله یوغرت قوریسیله بشن طعامه دیرلر پینو یوغرت قوریسیدر یای ثانی
نسبت ونون تأکیدایچوندر ل مع الواو * تخنچو ع سکون خاء معجمه وفتح نون وضم جیم
فارسیله اول کمسنه یه دیرلرکه الیله قولتوغندن صدا اظهار ایدر مسخره لق ایچون آکا
غالغلج وغالیلج وغالغچه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شاعر دیمشدر بیت شده
از شعر من بخنده مکر * شعر من حکم تخنچو دارد ل پرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین
وضم تاء مثناة ایله قرلغچ که عربیده خطاف دیرلر شیخ سعدی بیت لبانش لعل چون
خون کبوتر * سواد زلف چون پر پرستو * وشمس فخری بیت همای فتح برایوان قدرت
نهاده ست آشیانه چون پرستو ل پندو ع سکون نون وضم دال مهمله ایله بوزن هندو ایکی
معنایه در اول صدای آب ثانی کنه دیدکاری مکس درحیوانا ته یاپشور ل پیاز و ع
فتح یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله برنوع پیاز دشتیدر بصل عنصل وطب کتابلرنده
اسقیل دخی دیرلر ل پیاستو ع فتح یای تحتانی وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول دهن فراخ یعنی بول آغز معروفی بیت پیاستو نبود خلق رامکر بدهان *
ترابکون بود وکون بسان دروازه * ثانی بمعنی بوی دهان شمس فخری * قطعه * نسبت ترا
به بخشش وکوشش بابر وشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * زیراکه این چو دودی باشد
سیاه روی * وان نیز کربه است بنسبت پیاستو ل پیشرو ع سکون یای تحتانی وشین
معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ایلرو کیدیجی ومقدمهٔ جیش وغیری شیخ
سعدی بیت کرکدا پیشرو لشکر اسلام بود * کافر ازبیم توقع برود تا در چین * ثانی
سازلرده مقدم ادا اولنان آهنك معناسنه چغتای لسانده ایلرو کتمکه باشلامق دیرلر

سبعهٔ سیاره ده فرخ شاه جانانه یی خواجه انجی یه نکاح ایدوب خلق اوکنجه زفافه
کوتردکلرنده دیر * قطعه * خواجه یی باشلادیلر اول ساری * که نهان ایردی ماه رخساری
خواجه اول اوبکا چونکه قویدی ایاق * باشلاغان خلق چیقتی جمله ایراق لـ پیلو فـ
سکون یای تحتانی وضم لام ایله مسواك اغاجیدرکه عربیده اراك دیرلر حقایق الاشیا نام
کتابده مسطوردرکه پیلو اراك اغاجنك یمشیدر کذا فی مؤید الفضلا لـ پینو فـ سکون یای
تحتانی وضم نون ایله اکشی یوغرت ویوغرت قوریسی شمس فخری بیت چو تو شهد نباتی
وحسودت * بود سخت وترش مانند پینو * حکیم سوزنی * قطعه * برادران را یوسف چو
داد کندم و جو * بها کرفت ازیشان بضاعت مزجاه * اکر بضاعت مزجاه پشم و پینو بود *
نبود کندم وجونیز جزکه تخم وکیاه * میان تخم وکیاه ومیان کندم و جو * بسی تفاوت
نبود چو عقل پیندراه لـ مع الهاء * پخلوجه وپخایجه فـ کلاهما بسکون الخاء المعجمة الاول
بضم اللام والثانی بکسر الها بمعنی پخجوی مرقوم یعنی قولتق اوتدرمك کذا فی نیازی بخاری
بیت درمیان فرس میدانی چه باشد پخچو * درهری پخلوچه کویند از صغیر واز کبیر *
لـ پرازده فـ فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله اتمك یا یمق ایچون دکرمی کساش خمیره
دیرلر کذا فی مؤید الفضلا لـ پرپره فـ سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه وکسر باء فارسیله
بمعنی پشیز یعنی پول شمس الدین محمد ورکانی بیت درست کشت که خورشید در خزانهٔ تو
قراضه ایست دغل برمثال پرپرهٔ لـ پرسته فـ کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة
ایله عورت خدمتکاره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده فتح با ایله منقولدر
لـ پزه فـ فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اکیر کوکی وج معناسنه ثانی اسلحه یعنی
جنك آلاتی میر نظمی بیت بپوشیده پزه سرتا قدم را * کشیده پیش خود زرین علم را
لـ پسته فـ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فستق اغزی آچلمشنه پستهٔ خندان
دیرلر صائب تبریزی بیت مهر زن بردهن خنده که درباغ جهان * سرخود میخورد آن
پسته که خندان باشد لـ پسندره فـ فتح سین ودال وراء مهملات وسکون نون ایله بمعنی
حرامزاده ولد الزنا دیمك اولور ابو المعانی بیت چو اصل دختر رز بوده است حلال بکو *
عرق میار بمجلس پسندره باشد لـ پسندیده فـ اسم مفعولدر مقبول وکزیده وخوش
کردار ودخی تزکیه اولنمش شاهد معناسنه در لـ پشولیده فـ ضم شین معجمه وکسر لام ایله
پراکنده وپریشان وژولیده شرف شفروه بیت دل درویش سراسیمه بهست * طرهٔ
دوست پشولیده خوشست لـ پله فـ لام مشدد ایله تراز وکفه سی حکیم سوزنی بیت
در پلهٔ ترازوی اعمال عمر ماست * طاعات دانه دانه وعصیان تنك تنك لـ پله فـ لام
مخفف ایله برنوع سکوت اغاجیدر بپراغی پنجه یه بکزر قران السعدین دیمشدر بیت پنجه
کشا دست درخت پله * راست بخون ناخن شیر پله * برمعناسیده پایهٔ نردبان فلکی
شروانی مسمط * خسرو مملکت ستان بارکهش برآسمان * بام ورازنردبان چرخ فرو ترین پله
صحاح محمد هندوشاه پله فتح با ولام مشدده ایله بوزن سله پایهٔ نردبان وکسر با ایله کفهٔ
ترازو دیمش شمس فخری بیت زجود وبخشش او باز کردد * ززر پر کرده کیل وصاع پله

وپله لـ پندره فـ سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی پسندرهٔ مرقوم لـ پندوره فـ
سکون نون وواو معروف وضم دال وفتح راء مهملتین ایله بمعنی صدای آب یعنی صو
آقرکن ظاهر اولان صداسی ابو المعانی بیت آنقدر شد سیل طوفان زای اشك چشم من
پوشده کوش جهان پندورهٔ عالم کرفت لـ پنکره فـ سکون نون وفتح کاف فارسی وراء
مهمله ایله بغدای صاپندن ایتدکلری طبق که غله صاوررلر لـ پیاده فـ درت معنایه کلور
اول معروف ثانی شطرنج قطعه لرندن معروفدر ثالث مؤید الفضلاده برنوع کلدر بو قولی
مؤید میر خسرو بیت جائی که بره کنند کلکش * درکوچه دهد کل پیاده * رابع مجمع الفرسده
برنوع سکوتدر سیف اسفرنکی بیت ازپی بید پیاده دربهار خلق تو * بادهای دی عنان
عنبر اشهب کشید لـ پیاله فـ مخصوص شراب قدحیدر خواجه حافظ بیت مادر پیاله
عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر زلذت شرب مدام ما * وطلو شراب اولمق شرطدر
طالب آملی بیت اوراق کهنه کی بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود در رساله نیست
لـ پیته فـ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فتیله عموما
ثانی فتیلهٔ چراغ خصوصا لـ پیچه فـ سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بش معنایه کلور
اول بمعنی نیستان یعنی قامشلق ثانی بورغی که تحته دلرلر ثالث صاوغی که بعض نسخه لر
صادرلر رابع پرده خامس صارمق معناسنه که فرغند دخی دیرلر ابو المعانی بیت دل کردن دل ما
زلفش شدست پیچه * نتوان رهائی ممکن این کار خاص عشقست لـ پیچیده فـ پیچیدن
لفظندن اسم مفعولدر ودخی بلازك که جبه ویا خود بورمه اوله * وهو البوار المعمول من الذهب
والفضة کذا فی المشکلات لـ پیچیله سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله پچی یمشی
دیرلر براغاجدر لـ پیراسته فـ پیراستن لفظندن اسم مفعولدر حالت معانیسی ذکر اولندی
اول بمعنی آراسته شاعر بیت زپولاد بودند پیراسته * به پیش شهنشاه برخاسته * ثانی
باغ واشجارك زیاده داللرین کسمك معناسنه حکیم انوری بیت ای جهان ازعدل تو آراسته
باغ وملك ازخبرت پیراسته * ثالث کتاب السامی فی الاسامی ده مزروعات واشجاری
کثیره اولان قریه وغیری مکان رابع زراعت ایچون اصلاح اولنمش تارلا خامس مجمع الفرسده
خارج شهرده بعض امکنهٔ معلومه مزین ومرتب اولمغه دیرلر لـ پیرانه فـ قوجه واری
دیمکدر خواجه حافظ بیت ای دل شباب رفت نچیدی کلی زعمر * پیرانه سربکن
هنری ننك ونام را * وبمعنی پیری واختیاری وله بیت اکرآن طائر قدسی زدرم باز آید
عمر بکذشته به پیرانه سرم باز آید * بو عبارتك اکثر اراسنده سراضا فتیله استعمال
ایدرلر بعض نسخه ده صیاد معناسنه ده منقولدر لـ پیرایه فـ سکون یای اول وفتح ثانی
وراء مهمله ایله آرایش وزیور وزیب وزینت ویاقشق معناسنه حکیم انوری بیت هیچ
ازکوهر تو دست قضا * هیچ پیرایه برزمانه نبست لـ پیرزه فـ سکون یا وراء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله ازان بعض نسخه قویوب بغلمق اثواب وغیری کذا فی المؤید لـ پیروزه فـ
یعنی فیروزه معروف جواهر نوعندن کوك طاشدر مقبول واعلاسی نیشابور طاغلرنده اولور
برنوع جدید معدنی شبابکی دیرلر قیمتی نیشابوری قدر دکلدر معربی فیروزج درجواهرنامهٔ

میر صدر الدین دە مسطوردرکە جملهٔ خواصندن برکسنە برمقدار بن صحق واستعمال ایلسە
اکا هر نقدر زهر یدرسە لرکاراتمیە وعقرب وسائر موذیات صوقدوغنە ومسموم اولانە برمقدار
صحق ایدوب ایچورسە لر فی الحال دفع ایدر احمد التیفاشی جواهرنامەسندە ذکر ایدرکە
ملوك عجم دائما خاتم فیروزەیی پرمقلرندن کیدرمزلردی واعتقادلری بویلە ایدی کە قتلدن
واصابت ضرردن ومسمومات ایچمەسندن مصون ایدر فی الحقیقە مقتول برماغندە فیروزە
کورلمامشدر ومنقولدرکە جنك وخصومات دعاویدە برکسنەنك پرماغندە فیروزە خاتم
بولنسە بامر الله تعالی خصمنە غالب اولور پیرە سکون یای تحتانی وفتح راء مهملە
واخفاء هایلە ارباب طریقت خلیفەسنە دیرلر حضرت مولانا قدس سرە بیت جهان
پیر برناشد زعشق این جوانمردان * زهی چرخ وزمین خوش کە آن پیرست واین پیرە *
وبر معناسیدە کل یعنی اقرع ابو المعانی بیت کاو خلقت خرطبیعت بد زبان * چشم احول
کج دهان وپیرە سر * ودخی اوغل بالنە دیرلر پیسە سکون یای تحتانی وفتح سین مهملە
ایلە الاقارغە معناسنە وصقسغانەدە دیرلر ودخی هرنەکە سیاه وبیاض ایلە الاجە اولە
اکا پیسە دیرلر حکیم انوری بیت جاه توسایە ایست کە خورشید را بعمر * امکان پیسە
کردن آن نیست درشمار پیشبارە سکون یای تحتانی وفتح باء موحدە وراء مهملە
وشین معجمهٔ موقوفە ایلە مهمان اوکنە قبل الطعام قونیلان حلویات شکر وبادام ومربیات
کبی میر نظمی بیت شود مهمان خیالش پیشبارە * کند لخت جکر دل پارە پارە *
پیشکارە پیشکار مرقوم معنالرینە ودخی بمعنی مامی یعنی کبار اولرندە کتخدا قادین
دیدکلری بیوك خاتون پیشکاه سکون یای تحتانی وشین معجمە وفتح کاف فارسیلە
بش معنایە کلور اول نسخهٔ حسین وفائیدە فرشی باشدکە درپیش افکنند یعنی صدر
اوکنە دوشنن دوشمە معروفی بیت بدیدم یکی خانهٔ محتشم * نەنخ دیدم آنجا ونی پیشکاه
ثانی مجمع الفرسدە بمعنی نظرکاه خواجە حافظ بیت باچنین اوج جلال از پیشکاه
مسکنت * آکهی وخدمت دلهای آکە میکنی * ثالث مقام خدمت معناسنە شیخ
نظامی بیت پرستار چندین زرین کلاه * مزینش باتاج درپیشکاه * رابع شرفنامەدە
بمعنی صدر مجلس وفرش صدر حکیم سنائی بیت پیشکاه دوست راشاهی چوبردرکاه عشق
عافیت را سرنکون سازاندر آویزی بدار * خامس بمعنی جای پادشاه وصاحب تخت
ومسند حکیم فردوسی درحق منوچهرشاه بیت ازان پس بدخمە سپردند شاه * تو
کفتی نبد نامور پیشکاه * ولە درحق مهراب شاه بیت بیزدان کرفتند هردو پناه * هم آن
دل شاه وماه وهم پیشکاه * بو معنایە مسعود سعد سلمان بیت ازچو تو محتشم فروزد ملك *
وزچوتو پیشکاه نازد کاه پیشکە پیشکاهدن مخففدر بو مقولە مخففات لفظ
فارسیدە چوقدر پیشە سکون یای تحتانیلە ایکی معنایە کلور اول شغل وحرفت وصنعت
ثانی فرهنك جهانکیریدە برنوع نایدر اکثر چوبانلر چالرلر توتك دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت
باتاج خسروی چکنی ازکیا کلاه * باساز بار بدچکنی پیشهٔ شبان پیشیان سکون
یای اول وفتح ثانی وشین معجمە موقوفە ایلە برنوع لطیف ولذیذ حلوادر دقیق وروغن وعسل

وعسل یادوشاب وکبار شکر ایلە ایدرلر عربیدە شفارح دیرلر ضم شینلە شاه ناصر خسرو
بیت سخن بهتر کە پیش آری خوش آراك * سخن بهتر بسی ازپیشیارە پیشینە
سکون یائین وکسر شین وفتح نونلە متاع بهاسنە مقدم ویریلان کە عربیدە بیع دیرلر ودخی
مقدم اولان نسنە هرنە اولورسە وارکن ایشە شروع ایلمکە دیرلر جغتایدە ایریکماك دیرلر
لیلی مجنوندە لیلی وصفندە بیت برکون ایریکیب مەموٴدب * توشتی باشیغە هوای مکتب
واسکندرنامەدە بیت بیلندیکە کوب طبعی راغب دوردور * ایریکراك انینك منعی واجب
دوردور پیفە سکون یا وفتح فایلە بوراغاجدر کندودن پرندە چورویوب قاو اولور
خراساندە قاو یرینە قوللنورلر وهم کند ولسانلریدر کذا فی مجمع الفرس پیلستە سکون
یا وسین مهملە وفتح لاملە ایکی معنایە کلور اول سختیان کە خسانە وادیم ودیم دخی دیرلر
ثانی فیل دیشی معناسنە استاد عنصری بیت چوبروی ساعد نهد سربخواب * سمن
رازپیلستە سازد ستون * والسنهٔ اصحاب وقوفدن بطریق الاستعاره انکشت معناسنە
مسموعدر بو قولی مؤید حکیم اسدی بیت بە پیلستە سنبل همی دستە کرد * بدرباز
پیلستە راخستە کرد * وتتبع بلیغ واستقصای تمام دنصکرە برمعتبر نسخەدە عاج معناسنە
یعنی فیل کوکی معناسنە منظور راقم الحروف اولوب ابیات مرقومەلردن دخی مناسبت فهم اولنور
پیلە سکون یا وفتح لاملە تحفة الاحبابدە ابریشم قوردی معناسنەدر میرخسرو بیت
پیلەکە ازبرك کیاکردنوش * برهنە بینی همە آفاق پوش * اما شمس فخری ابریشم معناسنە
نقل ایدوب بوبیتی نظم ایلمش بیت زانکە ایشان زکرم قزنە تنند * ازرە حرص کرد
خود پیلە * وکتاب السامی فی الاسامیدە پیلە اول ابریشمدرکە قورد آنی اوزرینە طولاشدرر
واصحی بودر وبو قولی مؤید مولانا کاتبی بیت وجود جاهل اکردرنخ نسیج بود * چوکرم
مردە شود کودرون پیلە درست * بو معنایە حسین ثنائی بیت من چوکرم پیلە ازدیبا
واطلس فارغم * برتن عریان لعابی از دهان افشاندەام * شاعر بیت جامهٔ کعبە راکە
می پوشند * اونە ازکرم پیلە نامی شد * نسخهٔ میرزا ابراهیمدە پیلە کیاه نوعندن برکیاهدر
بعض نهرلر آقیلوب ازادە برمقدار قوری یرقالوب یتەقاوشور اول مقولە یرلردە بتر
اکادە پیلە دیرلر وجراحتە حاصل اولان قوردە دینلدوکی دخی رسیدهٔ نظردر پینە
سکون یای تحتانی وفتح نونلە ایکی معنایە کلور اول یامەکە رکو دخی دیرلر وثانی قولتق
واندەبتن قیل معناسنەدر پیواستە سکون یا وسین وفتح واو وتاء مثناة ایلە نسخهٔ
میرزا براهیمدە برج وحصار معناسنەدر میر نظمی بیت شد آن پیواستە را محکم بنائی *
کە پای عقل وهوش اورا رسائی پیوە سکون یای تحتانی وفتح واو ایلە کوە دیدکلری
قورتجغزکە چوقە وسائر پشمینە اشیایی کسوب سوراخ سوراخ ایدر وکورکی کذلك تباه
ایدر پیهزدە سکون یای تحتانی وها و فتح زاء معجمە ودال مهملە ایلە ترکیدە دنە چادری
دیدکلری اوتدر پیهوردە سکون یا وها و راو فتح واو ودال مهملتین ایلە لسان پهلویدە
پیك معناسنەدر پیە سکون یا واظهار ها ایلە ایچ یاغی وقویروق یاغنەدە دیرلر
مع الباء پسکل تارکی سکون سین مهملە وفتح کافلە مغل دیارندە اولور برنوع فستقدر

ل پی ب سکون یای ایله ایچ یاغیدر پیه دن مخففدر شمس فخری بیت نه پیت جشم وجان
خصم بکداخت * بدان صورت که آتش جرم پی را ل پیازدشتی ب طب کتابلرنده اسقیل
دیدکلری عربیده بصل العنصل و بصل الفار و بصل الفی دخی دیرلر کذا فی البدیعی ل پیازکی ب
فتح زاء معجمه وکسر کاف ایله قیمتلی بر معدن لعلدر بدخشانده پیازك نام بر قریه یه منسوبدر
لعل معدنی اولان طاغك سفل سنده واقعدر میر مجیبی بیت ازجشم برده قاعده چرخ
معدنی * وزلب شکسته قیمت لعل پیازکی ل پیازی ب دخی دیرلر حذف کاف ایله
رضی الدین نیشابوری بیت اشکم ازشوق توچون لعل پیازی وانکهی * تو بطلبت مرمرا
هر لحظه میکوبی چو سیر ل پیتکانی ب سکون یای تحتانی وتاء مثناة وفتح کاف وکسر نونله
بمعنی منجنیق کذا فی المجمع ل پیرای ب پیراینده معناسنه اسم فاعلدر چهره پیرای دیرلر
زیب وزینت ویریجی دیمکدر و بر معناسی دخی اغاجلک زیاده داللرین کسیجی بستان پیرای
دیرلر حکیم انوری بیت برده رضوان بهشت ازپی پیوسته کری * در توهر فضله که انداخته
بستان پیرای * وایکی معناده صیغه لمرده اولور کذا فی الصحاح ل پیرزی ب سکون یا
وراو کسر زاء معجمه ایله بمعنی خردوات وخرده فروش که پیرزی فروش ده دیرلر ل پیسی ب
سکون یا وکسر سین مهمله ایله علت برص و بهق که جلد آدمیده وحیوانده ظاهر اولور دولی
دشت بیاضی درهجو وزیر شاهی * رباعی * ای شاهی قلب کرده نخوت مسنت * از کشمکش
زمانه خواهم پستت * یك شاهی قلب اکر بدستت افتد * چون لکهٔ پیسی برود از دستت
ل پیشانی ب ایکی معنایه در اول آلن که عربیده جبهه وناصیه دیرلر شیخ نظامی بیت
به پیشانیش داغی برکشیده * چو خطی برخطایی برکشیده * ثانی بمعنی متابعت نفس
ودلخواهی خلاق المعانی بیت نکارا چند ازین پیمان شکستن * به پیشانی دل انسان شکستن
بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت طاعت آن نیست که برخاك نهی پیشانی * صدق پیش
آر که اخلاص به پیشانی نیست ل پیش پایی ب اول حالته دیرلر که ایلرو ایاق قویله کذا فی
شرفنامه ل پیش دستی ب بمعنی سبقت وتقدم بدیکران کذا منه ل پیشگاهی ب صدرنشین
یعنی حاکم وامیر مجلس و پیشگاه مرقوم معنالرنده مصدر ودخی صفت استعمال اولنور
حکیم اسدی بیت ترا برسر اندیب شاهی دهم * بهندا اندرت پیشگاهی دهم ل پیشکی ب
سکون یا وفتح شین معجمه وکسر کاف ایله بمعنی خدمت وپیش آری کذا فی شرفنامه ل پیشی ب
بمعنی پیش دستیٔ مرقوم یعنی ایلرو وللك ویای نسبتله ایلرویه مخصوص اولان نسنه
ل پیله یینی ب برون قنادی معناسنه در ل پینکی ب سکون یای تحتانی وفتح نون
وکسر کاف فارسیله بمعنی غنودن سبك یعنی امزغنمق عربیده سنه دیرلر کسر سین ایله
کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه محمد مبرك درهجو ولی دشت بیاضی * قطعه * ولیٔ دشت
بیاضی ظهیر ثانی عصر * بروی مسند شاهی شد واساس انداخت * چو خواست دبدبهٔ
شاعری فروکوبد * به پینکی زد و خوش مهرهٔ بطاس انداخت ل باب الباء الفارسی
المضمومة مع الالف * پخته تدبیرها ب رای صایب وتدبیر درست کذا فی المحمودی ل پرساج ب
سکون را وفتح سین مهملتین ایله پرسانیدن لفظندن مشتق اسم فاعلدر صوریجی معناسنه

معناسنه ل پشیز خرما ب کسر شین وسکون یای تحتانی وزاء معجمتین ایله خرما ظرفی که
ایچندن خرما صالقمی چقار ل پکا ب فتح کاف عربیله معروف براغاجدر ل پور سینا ب
نام ابو علی ابن سینادر که ذکری مرور ایلدی ل پور عنقا ب نام زال زردر که حکایه سی
مشهوردر شاعر بیت بی یاریٔ زال پور عنقا * برخصم ظفر نیافت رستم ل پوستیرا ب
سکون سین مهمله وکسر تا بعده یای تحتانی ایله دباغ معناسنه درکه اصلی پوست پیرا ایدی
تخفیفا یایی حذف اولنمشدر ل پوشا ب واو معروف وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه کاور
اول بمعنی پوشیدنی یعنی جامه ولباس میر نظمی بیت شود بخت سیه مانع ز پوشا * ازان و
شد برهنه قیس شیدا * ثانی بمعنی اندیشه یعنی فکر وله بیت نخواهم در جهان جز وصل
یارا * نمیدارم بدل راغیر پوشا * کذا فی مجمع الفرس ل پویا ب واو معروف وفتح یای
تحتانی ایله غایت اشکون آت بعض نسخه ده یورغه آت دیمشلر استاد لطیفی بیت عشوه
کرد اهل عشق را پویا * بابل از عشق کل شده کویا * بو بیتدن مطلق یلیجی فهم اولنور آته
مخصوص اولمامش اولور ل مع الباء * پوب ب واو مجهول ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی پدر
حکیم خاقانی بیت عطسهٔ او آدمست عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف کز شرف عطسهٔ او بود پوب
ثانی بمعنی فرش خانه و پادشاهلره مخصوص دوشمه استاد رودکی بیت شاه دیگر روز باغ
آراست خوب * تختها بنهاد و برگسترد پوب * ثالث محمود یده بمعنی تاج مرغان وفرهنك
جهانگیریده کاکل مرغان دیمشدر تاجله کاکلك فرقی بودر که تاج هرقوشده اولماز اما کاکل
هرقوشده بولنور خواجه عمید لویکی * مسمط * ازپادهٔ زاغت بجان از سوك پوب ازسر
کنان * طاق فلك ندهد نشان جفتی موافق مثل این ل پوتاب ب واو مجهول وفتح
تاء مثناة ایله نشانهٔ تیر یعنی هدف ابو المعانی بیت جوهر غم پرشده ظاهر شود کنجینه ام
کاز مان پوتاب کرده تیر مژکان سینه ام ل پورشسب ب نام پدر زردشت واو پسر پیترسب است
زردآتشت بهرام بیت بکفتش همه راز باپورشسب * همه مرده بردند زی پیترسب
ل مع التاء المثناة * پخت ب سکون خاء معجمه ایله پختن لفظندن فعل ماضیدر بشدی
وبشوردی معناسنه و یاق ایله دیمك معناسنه ده مرویدر ل پختکان حقیقت ب واصلان
حق وسالکان راه خدا ل پشت ب سکون شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول ارقه که
عربیده ظهر دیرلر فتح ظا ایله ثانی ولایت نیشابورده بر شهر اسمیدر سبب تسمیه سی کوه
نیشابورك ارقه سی واقع اولمشدر ایکیوز یکرمی التی قریه یی مشتمل بر شهر عظیمدر حکیم
فردوسی بیت ز کرکان بیامد سوی راه پشت * پر از رنك رخسار ودل در شت *
ثالث نواحیٔ هراتدن بادغیس ناحیه سنده بر قریه اسمیدر کذا فی مجمع الفرس ل پشت بست ب
پشتدن صکره فتح با موحده وسکون سین مهمله ایله بست بغلدی دیمکدر معنای ترکیب
کلیم و اکا بکزر نسنه ایچنه بعض شیٔ قویوب ارقه ده کوتوردکاری نسنه یه دیرلر ترکیده
نعمة الله انی ارقلوج عبارتیله تفسیر ایتمش ل پلست ب ضم لام وسکون سین مهمله ایله
بمعنی زشت وپلید که پاشت دخی دیرلر میر نظمی بیت نباید ازان هیچ کار درست * که طبعش
کج وروی ترش وپلست ل پوت ب واو مجهول ایله جکر معناسنه در جکردن ایتدکلری

قلیه یه پوتی دیرلر اکثر شعرلرده پوتی لوت معناسنه ایراد ایدرلر اول ایسه طعام قسمندندر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * شیرخوان کی شناسد ذوق لوت * هر پر را بوی
باشد لوت پوت * عشق باشد لوت و پوت جانها * جوع ازین رویست قوت جانها *
ل پوخت ع واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله بمعنی پخت کذا فی فرهنگ جهانگیری میر
خسرو بیت همه کس بهر عادت حیله می پوخت * شه غازی بت و بتخانه میسوخت
ل پوژ درخت ع یعنی تنهٔ درخت ترکیده اغاج اوزکی دیرلر ل پوست ع واو معروف وسکون
سین مهمله ایله مطلق دریدر آدمك وحیوانك ونباتات قشورنه ده دیرلر عربیده جلد
دیرلر کسر جیمله چغتایده تیری دیرلر کسر تا ایله ل مع الجیم * پچ ع بو مری اولان نسنه یه
دیرلر و بریدم یمشی و بعض اشیاده کثرت معناسنه کلور ضبط وحددن متجاوز اوله میر نظمی
بیت نمانده بدل صبر ای تندخو * ولی پچ شد جور و آزار تو ل پچ پچ ع ایکی آدم اراسنده
مخفی مکالمه که فسلدی دیرلر ودخی بر لفظدر که اوغلاق و کچی چغررلر ایکی معنایه شمس فخری
قطعه * دررستهٔ انصاف جمال الحق والدین * هرکز سخن ظلم نکویند به پچ پچ * از معدلتش
کرك شبانان همچو شبانان * خوانند بزان کله را جمله به پچ پچ * بو لغتی بعض صاحب
فرهنگ باء مکسوره ده روایت ایتمش و بعضیلری خصوصا فرهنگ جهانگیری مؤلفی باء
مضمومه ایله نقل ایلمش ایکی وجهی ده جائز اولمغله تحریر اولندی ل پرکنج ع سکون راء
مهمله وفتح کاف و نونله جوزلی و بادملی حلوا وکسر کافله ده مرویدر ل پلوج ع ضم لام وسکون
واو ایله سست اندام اولمق معناسنه میر نظمی بیت کذشت عمر و تای ایام پوچ * رسیده
به پیری و بوده پلوج ل پوچ ع واو معروفله ایکی معنایه در اول درشت و ناهموار و بومری
اولان نسنه که لطافت و نزاکتدن خارج اوله ثانی هیچ ر ایشه یرامیان نسنه اکثر هیچ لفظنه
مترادف استعمال ایدرلر شاپور بیت شبم بوده و روزم بانتظار کذشت * بهیچ و پوچ مرا روز
و روز کار کذشت * وصائب دخی دیمشدر بیت کفتکوی پوچ ناصح را نمی فهمم که چیست
اینقدر دانم که جای پنبه در کوشم تهیست ل پوزش ع واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون
نونله عذر معناسنه یعنی اعتذار ایلمك پوزش دخی دیرلر ل مع الخاء المعجمه * پخ ع کوزده
اولان چبق که علت سببی ایله اوله ل پوخ ع واو مجهول ایله دخی چبق معناسنه مرویدر
میر نظمی بیت شد این ضعف پیری نشان شیوخ * بود چرك بینی و در چشم پوخ *
ل مع الدال المهمله * پرد ع فتح راء مهمله ایله فرهنگ جهانگیریده بمعنی پرشود شیخ سعدی
بیت تو خود را کمان پردهٔ پرخرد * انایی که پر شد دکر چون پرد * ثانی سکون را ایله
لغز و باکتمچ معناسنه در ابو المعانی بیت تا نفهمد سخن از حال دلم حرف وصال * پرد کوید
بمن آن دلبر بی مثل و همال * وزبان کیلانی ده پل معناسنه در ل پزغند ع سکون زا و نون
وفتح غین معجمتین ایله سماق یپراغی و دری دباغت ایتدکلری اوت بعض نسخه ده قاطر آوازنه
دیرلر ل پنجه بند ع سکون نون وفتح جیم فارسیله پیشانی بند معناسنه در آلن باغی دیمك
اولور عربیده عصابه دیرلر استاد رودکی بیت هر که مارا در غمی سازد اسیر * چون ز پنجه
باز کیرد پنجه بند * واستاد عبدی بیت به پیچد دلم چون به پنجه تم * به بند دبر غم دلم

دلم پنجه بند ل پند ع سکون نون ایله محلوج پنبه یوماغی که اکیرلمك ایچون حاضر ایدرلر
آکا پنجش و پنجك و پندك وغنده و باغنده وکاله دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
ل پود ع اوج معنایه کلور اول اماله ایله ارغج درکه عربیده سدا دیرلر حکیم فردوسی
بیت ز یزدان و از ما بدان کس درود * که تار ش خرد باشد و داد پود * شیخ نظامی بیت
چند ز تار طمع و پود لاف * بر قد هر سفله شوی حله باف * بو بیتك مقتضاسی تار ارغج
و پود ارش اولمقدر لکن رومده فارسی لغت جمع و تحریر ایدنلر نعمة الله وحلیمی وغیریلری
پود ارغج و تار ارش دردیو یازمشلر ظاهر لسان فارسیده بوغلطلری چندان اولمقدر ثانی
فرهنگ جهانگیریده بمعنی کهنه حکیم فردوسی بیت شهی کو نترسد ز درویش پود *
بشهنامه اورا نباید ستود * ثالث اماله سز اسکی بزی یاقوب قاو ایدرلر آکا پد و خفت
دخی دیرلر عربیده حراق دیرلر شمس فخری بیت شك نیست که آتش زنهٔ سنك بلا را * جز جان
و تن دشمن جاهش نبود پود ل پورمند ع واو معروف وسکون راء مهمله و نون و فتح میمله صاحب
اولاد اولان آدمه دیرلر و واو مجهول ایله خوشبو بر اوت آدیدر کذا فی فرهنگ جهانگیری
ل پوشند ع واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله بمعنی سرپوش کذا فی مجمع الفرس ل پولاد
اوج معنایه کلور اول جوهردار دمور درکه معروفدر طالب آملی بیت سحاب لطف تو کر آستین
فشان کردد * نقوش کینه شود محو از دل پولاد * ثانی مبارز ایرانیاندن بر پهلوان آدیدر ثالث
مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر که رستم آنی هلاك ایلدی ل مع الراء المهمله * پخته خوار ع
بمعنی کدا و داماد مثال اول شیخ سعدی بیت اکر دست همت بداری ز کار * کدا پیشه
خوانندت و پخته خوار * و داماد معناسنه اولدوغی عموم اولمقدر ایچ کوییکو اولانلره
دینلمك صحیح اولور مکر کثرت استعمال ایله جمله سنه شامل اوله ل پر ع اکرچه طلو
معناسنه درکه مقابلی تهی در اما تکرار و بسیار معناسنه استعمالی دخی غایت شایعدر
صائب تبریزی بیت چار بازار عناصر پر مکرر کشته است * وقت آن آمد که برچینند این
بازارها * عربیده مملو چغتایده تولون و تولا دیرلر سبعهٔ سیاره ده بیت تولای آیتیب سرشك
بیرلا کوز * آیتا باشلادی حالتیدین سوز ل پرغور ع سکون راء مهمله و ضم غین معجمه
ایله بلغور معناسنه میر نظمی بیت نباشد در شکایت هیچ پرکو * چو در خانه شود پرغور
و مجو ل پرگر ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله مرصع طوق وامثالی مجوهر نسنه لر
وله بیت شاهد این بندهٔ او بودم * پرکری زنجیر خدمت کردنم ل پسندر ع فتح سین
مهمله وسکون نون ایله اوکی اوغل معناسنه استاد عنصری بیت جز بباد ندر نماند این
جهان کینه جو * با پسندر کینه دارد همچو باد ختندرا * مادندر اوکی آنا و دختندر اوکی
قز دیمکدر ل پشت دار ع بمعنا پشتیبان حضرت مولانا قدس سره بیت نه مادر امد دو پشت
دار موسی ساخت * نه لحظه لحظه زعین جفا وفا سازد ل پشخور ع سکون شین وفتح خاء
معجمتین و واو معدوله ایله کلام زائد و بیمعنی و هدیان میر نظمی بیت کران آید بدل پیشی
هنرور * سخن را چون شود بیهوده پشخور ل پندار ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی
مالدار وصاحب انبار و محکم و قوی ل پندر ع سکون نون ایله شیراز الکه سنده بر قلعه

اسمیدر کذافی شرفنامه کی پور فتحی واو معروف ایله درث معنایه کلور اول اوغل عربیده کی
ولد معناسنه حکیم خاقانی بیت دل در سخن محمدی بند * ای پور علی ز بو علی چند * ثانی
فرهنك جهانکیریده شهر کنوج حاکمی که هند پادشاهلرینه رای دیرلر آنك نامی در فور دخی
دیرلر ثالث مجمع الفرسده آنك جمله اسماسندندر حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آکاه
از ین * که بیژن نهادست بر پور زین * و حکیم اسدی بیت به پور نبردی برافکند زین *
دو صد کرد کرد از دلیران کزین * رابع نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی نادان کرفتن خودرا یعنی کشی
کندوبی بلمزلنه دمك عربیده تجاهل دیرلر و دراج معناسنه کلدوکیده مرویدر کی پور آزر فتحی
یعنی حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه الصلوة و السلام کذافی شرفنامه کی پور هاجر فتحی یعنی
حضرت اسمعیل علی نبینا و علیه السلام ایضا منه کی پهر فتحی سکون ها ایله بمعنی مدرسهٔ
جهودان کذافی موید الفضلا کی مع الزاء المعجمه * پراز فتحی فتح راء مهمله ایله چفت آلتلرندن
بویندرق اغاجی که اوکوزك بوینینه چکوررلر آنی بغلدقلری قایشه دیرلر مشکلاتده باء
مکسوره ایله مرویدر کی پرز فتحی سکون راء مهمله ایله خاو که قطیفه و چوقه و قالیچه ده
اولور و ابریشم و اپلك ده اولان که ترکیبده ضم را ایله مستعملدر حکیم انوری بیت از چه خیزد
در سخن حشو از خطا بینی بطبع * و زچه باشد پرز دیبا زنا جنسیٔ لاس * حکیم خاقانی
بیت از پرز پلاس آخرتو * بر جیس بطیلسان نه بینم کی پژول باز فتحی ضم زاء فارسیله
پژول برنوع اویوندر پسلم دخی دیرلر باز آکا فاعل اولور یعنی اول اویونی اویناییجی دیمك اولور
کی پشتماز فتحی سکون شین معجمه و تاء موقوف ایله مهرهٔ پشت یعنی آرقه کموکی عربیده
فقرات دیرلر و یجوز بالراء المهمله مشکلاتده وهو الذی یوخذ فی اطلاء کهیأت الدرهم
تعبیریله مسطوردر کی پشخیز فتحی سکون شین و یای تحتانی و کسر خاء معجمتین ایله یای
اغاجی که مشکلاتده وهو شجر صلب یتخذ منه القشر و یعملون فیه القوس کی پوز فتحی
اطراف دهن یعنی آغز چوره‌سی حضرت مولانا قدس سره بیت روی پنهان میکند زیشان
بروز * تا سوی باغش نه بکشاید پوز * شیخ سعدی * قطعه * میرفت و هزاردل با او
همچون شکرش لبی و پوزی * باز آمد و عارضش دمیده * مانند شبی بروی روزی *
و مطلق دهن حیوانات معناسنه حکیم سنایی بیت از پی صید آهوی خوش پوز * چشمها
پر ز سرمه کرد چو یوز کی مع الزاء الفارسی * پراژ فتحی فتح راء مهمله ایله بمعنی پراکنده و پریشان
کردن کی پژپژ فتحی سکون زا و ضم باء فارسیین ایله فرهنك جهانکیریده بر کلمه درکه اوغلاق
و کچی نواخت ایدرلر حکیم سنایی بیت نشوهٔ دل بحرف قرآن به * نشود بز به پژ پژی فربه *
کی پژ فتحی بمعنی شبنم کی پوژ فتحی واو معروف ایله بمعنی زنخدان یعنی چکه استاد منجیك دیمشدر
بیت امروز باز و پوژت ایدون بتافت اسب * کویی همی نداند آن تو همی کرفت *
کی مع السین المهمله * پرس فتحی پرسیدن لفظندن صیغهٔ امر در صور معناسنه شیخ فیضی
ما مجده بر سایهٔ دیوار کنشیتم * از بی ادبان پرس حرمکاه صنم را کی پس فتحی بمعنی پسر
حکیم فردوسی * مثنوی * بیامد نخست آن سوار هژبر * پس شهریار جهان اردشیر *
بیستاد در پیش نیزه بدست * تو کفتی مکر طوس اسپهبدست * و له بیت پس آنکاه

آنکاه کردند زان کارزار * پس شاه را فرخ اسفندیار کی پلوس فتحی ضم لام و سکون واو ایله
بمعنی تواضع و تملق و فریب شمس فخری بیت مجا بلوسیٔ خود را همی کند پرکار * بلی
همیشه بود کار جا بلوس پلوس کی پوس فتحی واو مجهول ایله جرب زبانله فریب ویرمك
معناسنه کذافی شرفنامه کی مع الشین المعجمه * پخته جوش فتحی نسخهٔ میرزا ابراهیمده
شراب نیرهٔ جوشانیده یعنی زیاده قینامغله غلیظ و قوی اولمش شراب باده اولسون اشربه
اولسون استاد دیمشدر بیت نهٔ مسی که عقلت نیست کردد * ز صاف پخته جوش جام
هستی * اما فرهنك جهانکیریده برنوع شرابدر که شیرهٔ انکوری سموز قوزی اتیله چولمکه
قویوب بعض بهارات ایله قینادوب استعمال ایدرلر طریق ترکیبی طب کتابلرنده مصرحدر
ضعف معده و کبد و ضعف باه ایچون و وجع ایچون مفاصل و فالج و لقوه یه نافعدر و کسر
ریاح و ادرار بول ایدر نا فع شرابدر خواجه عمید لوبکی بیت منم که طبع در ایام من قبول
کنند * قدید و دنبه و سبکی و پخته جوش کران کی پرتاش فتحی سکون راء مهمله و فتح تاء
مثناة ایله ولایت ترکانك نامیدر کذافی موید الفضلا کی پش فتحی بمعنی کیسوی اسب یعنی
آت یلیسی حکیم اسدی بیت کمندی تیغی بکف آختند * پش بارکی چون عنان آختند
اما موید الفضلاده پش ضم با ایله بمعنی جعد و فتح ایله کیسوی اسبدر و مجمع الفرسده
طرف که کمر اوزرینه بغلرلر و بر معناسی دخی فرومایه دیمکدر کی پنجش فتحی سکون نون و کسر
جیمله اکیرلمك ایچون اولش پنبه طوپی که پندش و پندك دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری
کی پندش کی سکون نون و کسر دال مهمله ایله بمعنی پنجش مرقوم کی پوزش فتحی واو معروف
و کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول عذر دیمك ثانی مطلق عذردر شیخ سعدی بیت
خداوند بخشنده و دستکیر * کریم خطا بخش پوزش پذیر * آخرنده کی شین ایله اسم مصدر
اولمق کورینور اما اصل کلمه دندر حکیم خاقانی بیت دست بوکن زلف بت رویان بکیر *
پوزش بخلت زنادانی بخواه * حکیم اسدی بیت منه در که خشم او زیر پای * چو خشم
از تو آید تو پوزش نمای کی پوش فتحی سکون واو ایله ایکی معنایه کلور اول پوشیدن لفظندن
صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت در عهد پادشاه خطا بخش و جرم
پوش * حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش * فرهنك جهانکیریده صیغهٔ امردر از راه دور
شو معناسنه که بر در و بردار دخی دیرلر ثانی زره معناسنه در مولانا شهابی بیت چو ماهیٔ
شیم آنکه بد پوش دار * چه غوك اندران آب شد غوطه خوار کی پوشش فتحی اورتونه جك
و کیاجك معناسنه اسم مصدر صیغه سیدر میر نظمی بیت که بی پوشش بماند این جسم
لاغر * زمین و آسمان شد زیر و در بر * کی پویش فتحی یای تحتانیله پوییدن لفظندن اسم
مصدردر یلوب یورمق معناسنه کی مع الغین المعجمه * پشتروغ فتحی سکون شین معجمه
و ضم تا و راء مهمله ایله برنوع سرئیزدکندر حجاز بوریه سنده چوق اولور تازه ایکن دوه‌یسه
فی الحال هلاك اولور عربیده ضریع دیرلر قرآن کریم الشاننده اهل جهنم خقنده * لیس لهم
طعام الا من ضریع * وارد اولمشدر کی پشتهٔ باغ فتحی چایر و چمن و سبزه زار دیمکدر ابو المعانی
بیت درکنار آب کلشن پشتهٔ باغ لطیف * باده با ساقیٔ کلرخ کر بود تنها خوشست *

ق پلوغ ج ضم لام ایله حیوانلردن سود صاغمق استحلاب معناسنه ق مع الفاء * پف ج
آغزدن چقان هوا شمع وچراغ سوندرمکه اخراج ایدرلر مولانا جامی بیت هرکه بر روی
مه فشاند تف * میکند بر چراغ انجم پف ق مع الکاف * پتك ج سکون تاء مثناة ایله
اورس اوزرنده دمور وبا قردوکد کلری بیوك چکیج در حکیم فردوسی بیت سر سروران
زیر کرز کران * چو سندان بر وپتك آهنکران ق پچشك ج ضم جیم وسکون شین معجمه
ایله قویون وکچی وامثالی حیوان ترسی کذا فی مجمع الفرس ق پرتك ج سکون راء مهمله
وضم تاء مثناة ایله زیاده اسکون ویورغه آته دیرلر وکوچ معناسنه ده رسیدهٔ نظر در
ق پردك ج سکون را وفتح دال مهملتین ایله لغز ویا کاتم معناسنه میر نظمی بیت باوکی زنم
حرف نیل وصال * بکوید مرا پردك بی مال ق پژوك ج ضم زاء فارسیله بمعنی صدای
موحش ومهیب ابو المعانی بیت زآه ونالهٔ زارم پژوك افتاده درعالم * که پندارند برخاسته
قیامت مرده وزنده ق پژك ج سکون زاء فارسیله تسبیح بوجکی معناسنه در ق پشتك
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول جامهٔ کوتاه که بیله دك ایدرلر
حالا روم دیارنده دخی مستعملدر پشتی وعجایبی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت اکرجبهٔ
خاره را مستحقم * زتو بس کنم پشتکی ژنده پیچی * ثانی بر مرضدر آته وقاطره عارض
اولور ایاقلرنده خرده دانه جکلر چیقوب پشر وشیشر یورمکدن آلیقور ثالث بر نوع اویوندر
بر آدم ایکی اللری یره قویوب ایاقلرین یوقارو قالدروب یورور اول اویونه سکندر وکردم
دخی دیرلر عندی لسانمزده بولعت کتاب معناسنه در ق پشتنك ج سکون شین معجمه ونون
وفتح تاء مثناة ایله طیقور قولانه دیرلر ق پشك ج فتح شین معجمه ایله کدی درکه پوشك
دخی دیرلر عربیده هره وسنور دیرلر حکیم سنائی * مثنوی * دل مجروح را شفا قرآن *
جان پردرد را دوا قرآن * تو کلام خدا برابی شك * کرنه طوطی وحمار وپشك * اصل
ایمان ورکن تقوی دان * کان یاقوت وکنج معنی دان * کمال غیاث * قطعه * از چرخ
تا کبوتر واز مرغ تا شتر * از کرك تا ببره واز موش تا پشك * روزی خوران خوان پر از نعمت
نواند * هر کوشهٔ که می نکرم صد هزار لك * وسکون شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول
سرکین آهو وکوسفند وبز وشتر وامثالهم حکیم شیرازی بیت بعض او داود بشون کرم
وخشك * بعض او در طبع سرکینست وپشك * بو معنایه فرهنك جهانکیریده کسر بایله
نقل اولنمشدرکه پشکر وپشکره وپشکل وپشکله دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
کفت جایش زآب ور سنك وپشك * ور بود تر ریز بر روی خاك خشك * بو بیتده ضم بایله
خشك قافیه اولنمشدر ثانی چنبره دیرلر ثالث بر اغاج آدیدر ق پك ج اوچ معنایه کلور اول
کنك وناهموار اولان نسنه یه دیرلر ثانی ایچی بوش نسنه که مخفف پوکدر ثالث دموریجی
چکیجی بو معناده دخی پتك مرقومدن مخففدر بو اوچ معنایه ترتیب اوزره پور بهای جامی
* قطعه * ای شور بخت ومدبر ومعلول شوم پی * وی ترش روی ناخوش ومکروه ولك
وپك * تیری وبی طعام وتفه چون پنیر ودوغ * بی ذوق خشك مغز وتهی همچو جوز پك
با من مشو چو آهن وپولاد سخت چشم * تا نشکنم سر تو چو سندان بزخم پك ق پلاك ج سکون

سکون لام ایله ایکی معنایه در اول کوز قباغی معناسنه خواجه سلمان بیت بادام چشم من
زده بر پلکها شکر * لوزینه ایست ریخته جلاب ش از کلاب * ثانی بوکرك که عربیده کلیه
دیرلر ق پلوك ج ضم لام ایله دوه ترسی که عربیده بعره دیرلر ق پنچشك ج سکون نون
وشین معجمه وضم جیم ایله بو وزن ومعنی کنجشك یعنی سرچه عربیده عصفور دیرلر شیخ سعدی
بیت پنچشك بین که صحبت شاهین آرزوست * بیچاره بر هلاك تن خویشتن عجول
ق پنبك ج سکون نون وفتح جیم ایله محلوج پنبه یوماغی که اکیرلمك ایچون حاضر اولمش
اوله پاغند وپاغنه وغنه وپند وپنه وپندش وپندك وکاله دخی دیرلر حکیم روحانی بیت
یکی از یشان پنبك ستان وپنبه فروش * کدیش کاوی نامه است ونام او عنوان ق پندك ج
سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی پنبك مرقوم ق پوبك ج واو معروف وفتح باء موحده
ایله هدهد قوشی کذا فی تحفة الاحباب هندوشاه دیمشدر بیت الا تا باز کویند از سلیمان
که با بلقیس وصلش داد پوبك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بر تارك * زفر
مقدم این زبدهٔ نجوم فلك * پناه ملك سلیمان که چون سلیمانش * نوید ملك سبا داد مبدم
هد پوبك * مؤید الفضلاده یکی باء موحده ایله هدهد وباء فارسیله دختر بکر معناسنه
مرویدر ق پورك ج نام دختر رای کنوج درکه بهرام کور آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمش
ایدی فورك دخی دیرلر ق پوشك ج واو معروف وفتح شین معجمه ایله ماوراء النهر لسانده
کربه معناسنه درکه عربیده هره دیرلر شمس فخری بیت خدایکانا شاهنشهی که شیر فلك
بریز دامن لطفت خزیده چون پوشك * ابو الحسن شهیدی * قطعه * چند بر دار د آن
هر بو خروش * نشود باده با سرود ش نوش * راست کویی که درکاوش کسی * پوشکی را
همی بمالد کوش * بعض نسخه ده باء موحده ایله وبعضیسنده میمله موشك وصحاحده یای
تحتانی ایله یوشك واقع اولمشدر ق مع الکاف الفارسی * پشتلك ج سکون شین
ونون وفتح تاء مثناة ولام ایله ناقص ومعیوب وهرزه وهذیان معناسنه در حکیم سوزنی بیت
در ملك تو پسند نکردند بندکی * نمرود پشه خورده وفرعون پشتلنك ق پشنك ج
فتح شین معجمه وسکون نونله زمان قدیمده وضع اولنمش نشان وقزمه معناسنه شمس فخری
بیت در آورد سخطش پارهٔ سپهر از جای * بیك اشارتی بی دستبرد پیل وپشنك *
ق پوشنك ج واو مجهول وفتح شین معجمه ونونله هری مضافاتندن بر قریه اسمیدر تعریب
ایدوب فوشنج دیدیلر ق پوك ج واو معروفله اوچ معنایه کلور اول غله قودقلری قیونك
اغزینه قویلان خس وخاشاك معناسنه منجیك بیت بر مرك پدر کرچه پسر داود سوك
درخاك نهان کندش ما ننده پوك * ثانی نسخهٔ حسینی وفاییده بمعنی هوای دهن درکه اوفورمك
ایله آتش یاقرلر وسائر شیلر ایچون اخراج ایدرلر استاد اغاجی بیت کر بر فکند کرم دم
خویش بکوکرد * بی پوك زکوکرد زبانه زند آتش * ثالث یانمش بز درکه قاو ایدرلر شمس
فخری بیت غم اکر یار من بودچه عجب * میل آتش بود همیشه به پوك * مؤید الفضلاده
قاو ونهان اولمش غله معناسنه در بعض نسخه ده باء موحده ایله منقولدر ج مع اللام *
پخل ج سکون خاء معجمه ایله بمعنی برهان که تحمکان وفوفل دخی دیرلر ترکیده سموزاوت دیرلر

ل پرتکال ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکاف فارسیله هندك حدودنه داخل بر ولایت
اسمیدر طالب آملی بیت می شیرازیم از در بسرگشت * علاجش باده های پرتکالست
و بیتدن مرادهندك آرزوودر ل پردل ع شجیع و بهادر وصاحب فکر و رای معناسنه شمس
فخری بیت بجاست درهمه ایوان همچو توشاهی * کریم وپردل ودانا وعاقل وکامل *
ل پرشکال ع سکون راوکسر شین معجمه وفتح کاف فارسیله بولتلو هوا یعنی کوك یوزنده
بولوت اولوب یاغمدوغی محل وکاهی ترشیح ایلیه تکم طالب آملی بیت کهی ابرتروکاهی
ترشح کونه که باران * بیا درچشم من بنکر هوای پرشکالی را ل پرغول ع سکون زاء فارسی
وضم غین معجمه ایله بمعنی برغول مرقوم یعنی بلغوردن اولان طعام ل پل ع ایکی معنایه
کلور اول معروف یعنی کوپری مولانا ناتقی بیت چنین دار فرمان بخیل مغل * که بر روی
جیحون ببستند پل * وکرکه عربیده قنطره دیرلر ثانی پول معناسنه در حکیم نزاری قهستانی
بیت بارحسرت میکشم ازبی پلی * خاك برسر میکنم ازبی پلی ل پوپل ع سکون واووفتح
باء فارسیله جوز بوا قدراولور بر نسنه در تعریب ایدوب فوفل دیدیلر برنوع دار و درلسان
هندیده سپاری دیرلر استاد فرخی بیت درودر ختان چون جوز هندی پوپل * که هر
درخت سپال دکر مکرد پر ل پوخل ع واو مجهول ایله بخل مرقوم معناسنه در ل پوستکال ع
واومعروف وسکون سین مهمله وتا وفتح کاف فارسیله فرهنك جهانکیریده پوست بی موکه
درته دنبه باشد یعنی قویرق دبنده اولان تویسز دری و مجمع الفرس قیونك قویروغی
تو پلرینه یاپشوب صالنان سرکین حکیم سنایی بیت از غلام آنکه ذی عیال آمد *
اوزدنبه پوستکال آمد ل پول ع واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پیشتر مرقوم
ثانی کاربانسرای ومنزل غربا ثالث کوپری که عربیده جسر دیرلر کسر جمله حکیم فردوسی
بیت یکی پول دیکر بباید زدن * شدن رایکی راه وبازآمدن * وشمس فخری بیت
آنکه بهر خیر بعد در جهان * خانقه کرد ورباط وپول وسم * وسیلة المقاصده برداق
لوله سنه ده دیرلر ل مع المیم * پرسم ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله پرایله سمدن
مرکبدر منت اولان طعامه دیرلر برآدمه احسان ایدوب تحمیل منت ایلمکدن کنایه در
میرنظمی بیت از عطای سفله امیدی مبند * کردهد نانی بتو پرسم دهد ل پژم ع فتح زاء
فارسیله قراغو معناسنه وهو ما یسقط من الثلج فی اللیل کذا فی المشکلات ل پشترم ع
سکون شین معجمه وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله قورداشنی دیدکاری علت که عربیده شری
دیرلر ل پل چکنم ع ولایت شیرازده برکوپری نامیدر وجه تسمیه سی بودرکه بربازرکان
متمول وافر تجمل واحمال ایله شیرازه کلوب جمیع مالنی خراباتده ذوق وعشرته دکیشوب
مفلس وبی نوا اولدقده شیرازدن چیقوب مذکور کوپری یه بیهوش کلوب آنده چکنم
چکنم دیه رك قالوب اپلروکیروکیده مز اول زماندن بر واول کوپری یه اسم اولمش دیرلر
کذا فی شرفنامه ل پوشیده چشم ع یعنی نابینا عربیده اعمی معناسنه کذا فی المحمودی
ل مع النون * پختن ع سکون خاء معجمه ایله پشمك وپشورمك معناسنه مستقبلنده
خایی زایه قلب ایدوب پزد وپزنده دیرلر ل پرسان ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله

ایله بمعنی پرسنده صوریجی معناسنه اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت پرسان نشدی حال دل زار ٢٦٨
بیکدم * ای آفت جان تا بکی این جور تغافل ل پرسیدن ع صورمق که عربیده سؤال
معناسنه چغتایده صادی سیناوقویوب سورماك دیرلر سبعه سیاره ده پادشاهه خطاب
محلنده دیر بیت اندا شیرین کلام وخندان یوز * بیرلاکیم خلقدین سورار صین سوز
ل پرکردن ع چوق ایتمك وطولدرمق وتکرار ایلمك نتکم دیمشلردر * مصرع * کارنیکو
کردن از پرکردنست ل پرکسون ع سکون را وضم کاف فارسی وسین مهملتین ایله
ایراوزوینه اورتیلن یاپوق که عربیده غاشیه دیرلر ل پروین ع سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر واو ایله بمعنی چرك وشوخکین ابوالمعانی بیت هیچکس از بوی بد درپهلویش
نتوان نشست * زان دهان وبینیش پروین پرست همچون خلا ل پزیدن ع کسر زاء معجمه
ایله چمدیلك معناسنه ل پشتوان ع سکون شین معجمه وتاء موقوفله دیوان استحکام ایچون
قونیلان اغاج که ترکیده خطل دیرلر خلاق المعانی بیت چنین خلل که به بنیاد دین برآمده
بود * کر اعتماد برین پشتوان نبودی وای * صحاحده قبو آردینه قودقلری اغاج معناسنه در
فرهنك جهانکیریده بمعنی پشت وپناه منقولدر مولانا مطهر کرنی بیت پناه ملکت اسلام
وپشتوان سپاه * صفی حضرت سلطان ولی دولت شاه ل پشتیبان ع پشت ایله باندن
مرکب لفظدر ارقه ویریجی وحمایه ایدیجی معناسنه شیخ سعدی در نعت شریف بیت چه غم
دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحرانراکه باشد نوح کشتیبان
ل پشیزه نشان ع بمعنی سکه زن ل پشتیون ع مختصر پشتوان مرقوم ل پفشریدن ع
سکون فا وکسر شین معجمه وراء مهمله ایله بمعنی برافشاندن یعنی صاچمق ل پفیدن ع کسر
فا وسکون یای تحتانی ایله شمع وچراغ سویندرمك اطفا معناسنه چغتای اسانندہ اوچماق
دیرلر میرعلیشیر * رباعی * کل باردی ایسا چمن معطر بولسون * شمع اوچتی ایسا قویاش
منور بولسون * شهزاده غه کردوضه میسر بولدی * سلطانغه جهان ملکی میسر بولسون
وفرهاد نامه ده فرهاد آیینه یه باقوب بی مجال اولدقده دیر بیت بولوب پروانه دیك اطرافیغا
جمع * ولی اول یاتیب آنداق کیم اوچوك شمع ل پلوان وپلون ع سکون لامله مؤید
الفضلاده بمعنی پشتوان که یعنی ارقه یوکنی قویوب آرام ایده جك یر معناسنه در فرهنك
جهانکیریده مزروعات وباغ وبوستان اطرافنه حفظ ایچون وحیوانات کیرمك ایچون
دیوار کبی ییراقدن ایتدکاری یوکسك یر معناسنه در میرخسرو بیت عجب شود کرانباری
فرولغزد باب وکل * که بحتی کوك کردد چون کند باشد بپلوانش * وله بیت سبکباری
کزین تا سهل دانی کز جبل پوتی * که کریه از شتر بهتر تواند رفت برپلوان ل پنجشك زبان ع
بر صاری وقزل رنك بویا بر نسنه در وبرنوع دوادر عربیده لسان العصفور دیرلر ل پور ابتین ع
کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله آبتین فریدون شاهك پدری نامیدر
پوراوغل در معنای ترکیب فریدون شاهدر ل پوران ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله
شهر کنوج آدیدر فوران دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل پوردستان ع یعنی رستم
دستان که دستان رستمك باباسی لقبیدر ل پوردکان وپوردیان ع بچه دزدیده یعنی

خمسهٔ مسترقه نك اوز ریشه بش كون دخی زیاده ایدرلر اون كون اولور پوردكان و پوردیان
دیرلر فارسیلر بو كونلره زیاده اعتبار ایدوب عظیم جشن ایدرلر معربی فوردجاندر پور عمران
یعنی حضرت موسی و هارون علی نبینا وعلیهما الصلوة والسلام پوریان كسر راء
مهمله ایله یعنی متوطنان شهر كنوج كه پور شهرك آدی اوله یای نسبتله آنده ساكن
اولان اهالیسی دیمك اولور پوزن واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله زراعت ایچون تارلایی
پاك ایدوب آماده ایلمك معناسنه در وزاء فارسیله كثرت شغلدن الله ظاهر اولان قبرجقه
دیرلر ابو المعانی بیت بهر محصول غم عشقش زمین سینه ام * در ازل از خار وخاشاك ذكر
پوزن شد پوزیدان واو معروف وكسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیله یعنی عذر
آوردن واعتذار معناسنه كذا فی مجمع الفرس پوزیدن كسر زاء معجمه ایله عذر ایلمك
ونسنه پشرمك طبخ معناسنه پوزش كردن دخی دیرلر پوستیان سكون واو وسین
مهمله وكسر تاء مثناة وفتح یای تحتانی ایله صاغری دیدكاری دریدر پوستین سكون
سین مهمله وكسر تاء مثناة ویای ساكنه ایله دری معناسنه عموما مختیان وسائری ودریدن
مصنوع اولان اشیا وكورك معناسنه در خصوصا هر نه اولورسه پوست دریدر یا ایله نون
جمله مادهٔ سنك اضمنه الحاق ایچوندر وبر معناسی دخی غیبت در استعاره طریقیله استعمال
اولنور شیخ سعدی كلستانك ایكنجی بابنده بر حكایه ده كندونك باباسیله مناقشه ایلدكاری
محلده * ای جان پدر تو نیز خفته بودی به كه در پوستین خلق افتی * دیدوكی شاهد
مدعادر وحكیم انوری بیت ازعقاب پوستیش كر نكویدبه بود * كرچه در دریا تواند
كرد خربط كازری پوسیدن واو معروف وكسر سین مهمله ایله چوریمك معناسنه در
پوشكان واو مجهول وشین موقوف وفتح كاف فارسیله ایكی معنایه در اول شهر
نیشابوره قریب بر مكان اسمیدر ثانی موسقیده بر نوا اسمیدر كذا فی مجمع الفرس پوشیدن
واو معروف وكسر شین معجمه ایله اورتمك ستر معناسنه وكیمك لبس معناسنه مصدر در
كمال خجندی بو ایكی معنایه بیت بدامن عیب رندان پوش زاهد * لباس زهد پوشیدن چه
كارست پوكان و پوبكان كلاهما بكاف العجمی رحم مادر معناسنه زهدان دخی دیرلر
وبر معناسیده برنسنه یی نمناك ایتمك ایچون بر مقدار صو سپمكدر پون واو معروفله
تكلی معناسنه كه نمدزین دخی دیرلر پویان واو معروف وفتح یای تحتانی ایله پوییدن
لفظندن اسم فاعلدر پایجی معناسنه حكیم سنائی بیت كفر ودین هر دو در رهش پویان
وحده لاشریك له كویان پوییدن كسر یای تحتانی اول وسكون ثانیله یلمك وشدتله
كتمك معناسنه پویاندن اكا متعدی اولور كمال خجندی بیت این خبر جستن وپرسیدنست
این طلب كیست چه پوییدنست پیوسیدن ضم یای تحتانی اول وسكون ثانی وواو
وكسر سین مهمله ایله ظن ایتمك ورجا وتواضع ایلمك وماتم ایلمك نعمة الله نقلیدر پیوشیدن
شین معجمه ایله ده اول معنالره مرویدر مع الواو * پخته كاو اول ادویه در كه قینادوب
صو بیله بدن مریضی یودلر اكا سپرم دخی دیرلر پشتمازو یعنی پشتماز مرقوم ودخی
یعنی كوشت پشت یعنی ارقه ده اولان ات وبیل كوكی كه عربیده فقرات دیرلر حكیم سوزنی

سوزنی بیت شكمش همچو مشك كردان پر * كشته از دوغ پشتماز وی من پو
پوییدن لفظندن صیغهٔ امردر واسم مصدر دخی استعمال اولنور پویه دخی دیرلر شیخ نظامی
شیر سكی داشت كه چون پو كرفت * سایهٔ خورشید بر آهو كرفت * شیر سك تازی دیمكدر
وسكرتمك معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت كرت باید نظر كردن به مینو * بسوی مشهد
سید حسن پو پوپو پویك مرقوم معناسنه كذا فی شرفنامه یعنی هدهد اثیر الدین اخسیكتی
* قطعه * تویی كه حاكم مطلق تراشناخت خرد * اكرچه دست دكركس عمل به نیرو كرد
خلاف نیست كه شاه پرندكان یارست * اكرچه تاج ولحن باچكاو پوپو كرد * فرهنگ جهانكیریده
آواز هدهد دخی دیرلر حكیم نزاری قهستانی بیت وصال بابلبل با كل هنوز نابوده * بخیره
مشو دبر آورده شانه سر پوپو پیو ضم یای تحتانیله یعنی كلوخ كذا فی نسخهٔ میرزا
ابراهیم وغیری نسخه ده توام اولان اولاد تركیده ایكیز دیرلر میر نظمی بیت راه شادی را
نكرده هیچ پو * كو بیا دل با غمت بوده پیو مع الهاء * پخته پختن لفظندن اسم مفعولدر
پشمش معناسنه اسم عامدر واستعاره طریقیله جهاندیده وكرم وسرد كشیده یه ده دیرلر
ابو المعانی بیت معنی نتوان كفته تادر نكند سفته * بسیار نقب باید تا خام شود پخته *
پرپایه قرق ایاق دیدكاری بر موذی جانوردر چیان دخی دیرلر عربیده شبث دیرلر
فتحتین ایله كذا فی مجمع الفرس پرده ایكی معنایه در اول معروف ثانی یعنی پردمرقوم
یعنی لغز ویا كاتمیج پرزه سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی
پارهٔ جامه یعنی اثواب پاره لری وشرفنامه ده وتحفة الاحبابده یعنی پرزی یعنی خاوكه جامهٔ
پشمینه وقطیفه ده اولور شمس فخری بیت آسمان قدر ترا چون مجلسیست * از نجوم
آورده بر رخ پرزهٔ * وسپچق معناسنه ده اولدوغی رسیدهٔ نظردر پرسه سكون
را وفتح سین مهملتین ایله یعنی پرسش بیمار عربیده عیادت دیرلر كسر عین مهمله وفتح یای
تحتانیله میر ابو القاسم معجزی بیت صحت ارخواهی درین دیركهن * خستكان بی نوا را پرسه كن
پرمه سكون راء مهمله ایله بوزن سرمه ایكی معنایه كاور اول مثقب كه اغاج دلمكه آلتدر
دارلر ثانی دیك سنكین یعنی طاش چولمك بعض نسخه ده ایر معناسنه ده رسیدهٔ نظردر
پرشه بوزن مرشه جست وچالاك معناسنه در پسریجه فتح سین وكسر راء مهملتین
وسكون یای تحتانیله یعنی پسران بدكار ونا خلف كذا فی مؤید الفضلا پشتان سكون
شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله یعنی پشتواره یعنی پشتمازوی مرقوم
یعنی فقرات ظهر كه صلب دخی دیرلر حكیم ازرقی * قطعه * دران كهی كه ز طعن سنان
وزخم تبر * ز پشتمازهٔ كردان كریز جوید ماه * بر آسمان ز بیم كرد وچون ستارهٔ حوت
ز بیم تیغ بدریا در اوفتد بشناه * حكیم سوزنی بیت ز پشتمازهٔ كاو زمین رسد آسیب *
چو در كشم خر خمخانه زیر پای هجا پشتمزه الفسز دخی معنای مرقومه در پشمیزه
بو دخی پشتمازهٔ مرقوم معناسنه در پشتوان سكون شین معجمه وتاء مثناة ایله آرقه
یوكی كه پشتان دخی دیرلر شیخ عطار بیت هر كه آوری چون كاش خواهد * مدتی خار
پشتوان كند پشته سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله دپه كه صحرالرده طپراقدن

واقع اوله عربیده مائل دیرلر خصوصا وهرنه که دپه کبی یغلمش اوله عموما استاد رودکی بیت
آن کسان آتش همی پند اشتند * پشته هیزم بر و برداشتند پشتره فتح شین وزاء
معجمتین وسکون نون ایله روغن ساده ایله پشمش خرمایه دیرلر پغنه سکون غین معجمه
وفتح نون ایله نردبان ایاغی کذا فی فرهنگ جهانکیری بومعنایه مؤید مولانا شهاب مهمزه بیت
پغنه بام دولتت باشد * این چهار آخشیج وهفت فلک پالغته ضم لام وسکون فاو فتح
تاء مثناة ایله یاغلو سو بندکدن صکره یرنده جابجا بولنان آتش معناسنه کذا فی فرهنگ
جهانکیری پله فتح لام مشدده ایله ترازو کفه سی ابوالمعانی بیت در پله ترازو با حسن یار
و خورشید * دروزن ناقص آمد خورشید رفت بالا پنجه سکون نون وفتح جیم ایله
بوزن غنچه یعنی پیشانی که عربیده جبین وناصیه دیرلر شاعر بیت بتیغ طره ببرد ز پنجه
خاتون * بکرز پست کند تاج بر سر چیپال * بومعنایه مؤید شمس فخری * قطعه * آن
خسروی که سرخ ز خون عدوش کرد * سلطان نوبهاری پیکان غنچه را * بر آستان درکه
شاه جهان پناه * سایند مهر وماه شب وروز پنجه را پنده سکون نون ایله یعنی
پند مرقوم یعنی کنه که حیواناته یاپشور و بعض نسخه ده جسم حیواننده ظاهر اولان یومری
ات معناسنه مرقومدر پوپه سکون واو وفتح باء فارسیله پوپوی مرقوم کبی هدهد
معناسنه در شمس فخری بیت بدارایی که از انعام عامش * بود طوق حمام وتاج پوپه *
پوته سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زرکرا التلرندن طپراقدن
بوتقه در ایچنده زر وسیم اریدرلر خواجه سلمان بیت هیچ نقدی در خلاص پوته عالم نماند
هیچ دودی در چراغ دوده آهم نماند * ثانی خزانه معناسنه شاه داعی شیرازی بیت دل
بفراغت نه ولنکوته بند * از جهت زر نه بجان پوته بند پودنه واو مجهول وفتح دال
مهمله ونونله یارپوزدرکه عربیده نعناع بری دیرلر اختیارات بدیعی ده نمام ونمام الملک ونماما
دخی دیرلر وسیسبر دیدکلری ده مسطوردر وسه سنبل دخی دیرلر پوده واو معروف
وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه در اول ارغج که پود دخی دیرلر ثانی کهنه وپوسیده معناسنه
حکیم سنایی بیت نظم کوهر باد جان افزای عقل افروز تو * کرد شعر شاعران پوده را
یکسر بها * ثالث اسکی بزکه یاقوب قاو ایدرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده یعنی
اولمز اغاجدر مسعود سعد سلمان بیت نم بر آمد زدیك تفته زمین * بر برون زد زشاخ
پوده شجر * وچوریمش اغاج معناسنه حکیم فردوسی بیت چو فرزند بد رفت سوی پدر *
تواندوه این چوب پوده مخور * و بر فرهنگده سخت سوده ور محنته معناسنه مرویدر حکیم
سنایی بیت کر بود هردمی نموده تو * بوده حق بعقل پوده تو پوره واو معروف
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی پور مرقوم حضرت مولانا قدس سره * مسمط
خرد پوده ادهم چه خبر دارد از ین دم * که من از جمله عالم بدو صد پرده نهانم * ثانی تنه درخت
معناسنه در وزبان هندیده تمام معناسنه در پوژه واو معروف وفتح زاء فارسیله
ساق معناسنه در آدم وحیوانده واغاجده کوکه یقین یرینه دیرلر پوزینه واو معروف
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله وزاء فارسیله ده جایزدر میمون که کبی

کبی دخی دیرلر پوژینه کسر زاء فارسیله قنطار معناسنه در ابوالمعانی بیت بیارندش
اکر آن قلعه بان پوژینه با البرز * رود بالا وماند بر زمین جسم کرانجانش پوسانه واو
معروف وفتح سین مهمله ونونله یعنی فریب دادن ومغلوب کردن کذا فی نسخه میرزا ابراهیم
پوست پاره کاوه آهنکر ضحاکه اوزرینه جمعیت ایلدکده نیزه یه باغلدیغی دریدرکه
علم ایتمشیدی فریدون آنی تبرکا مرصع ومجوهر ایدوب خزینه سنده حفظ ایلدی نیچه زمان
پادشاهلر خزینه سنده باقی ایدی اختر کاوانی واختر کاویانی ودرفش کاوانی ودرفش کاویانی
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه پوستکاله کاف فارسیله یعنی پوستکال مرقوم یعنی
قویون قویروغنده آویخته اولان سرکین حکیم سنایی بیت دوستی کز پی پیاله کنند *
بدل دنبه پوستکاله کنند * نعمة الله نسخه سنده سیاه مشدری معناسنه مرویدر پوسه
واو معروف وفتح سین مهمله ایله صارمش اپلك کذا فی التحفه پوسیده واو معروف
وفتح سین مهمله ایله اسم مفعول صیغه سیدر چوریمش معناسنه وچوریوب پاسلنمش
معناسنه ده کلور ابوالمعانی بیت تیز کن فهم راست باتدبیر * نکند کار تیغ پوسیده *
پوشله سکون واو وفتح شین معجمه ولامله کیه جك جامه واورته جك اثواب پوشنه
فتح شین معجمه ونونله یعنی پوشله وسرپوش معناسنده مرویدر پوشیده پوشیدن
لفظندن اسم مفعولدر اورتلمش مستور معناسنه که اخفاء لازمیدر مثلا بر کمسنه اخفاء اسرار
ایلسه اکا پوشیده راز دیرلر وکیمش یعنی اوزرنده اثواب اولانه دخی پوشیده دیرلر میر نظمی
بیت چو فاخر جامها پوشیده دیده * بهر سو بهر خدمت را دویده پوله واو معروف وفتح
لامله ازلمش قاون وقارپوز وامثالی میوه لر بعض نسخه ده قودزقورده دخی دینلدوکی مرویدر
پویژه واو معروف وکسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یعنی امیدوارسندن یعنی
بر کمسنه دن بر نسنه رجاسنده اولمق کذا فی شرفنامه پویه واو معروف وفتح یای تحتانی
ایله اوچ معنایه مرویدر اول یعنی رویدن یعنی سکردوب یلمك استاد لبیبی بیت بکرمی چو
برق وبه نرمی چو ابر * به پویه چو رنك وبکینه چو ببر * بومعنایه قاضی بدرالدین کنجه بیت
بیزدان تو رامست ابرشی که بود * بکاه پویه سمندر مثال در آتش * وله ایضا بیت بکاه
پویه اکر سایه اش فتد بر کوه * سزد که کوه کران سنك را بر آید پر * ثانی یعنی آرزو
یا اضطراب ثالث دیلمی طائفه سندن بر شخصك نامیدر اولادلری بر مدت پادشاهلق ایلدیلر
طبقه لری تواریخده مسطوردر آل پویه دیرلر زبده وکزیده لری عضد الدوله ایدی مؤلف
فرهنگ جهانکیرینك نسبی مزبور عضد الدوله یه منتهی اولور مع الیاء * پژموی سکون
زاء فارسیله چیچك نشانی یعنی روی آدمده جدری دیدکلری علتدن نشان اولق
ابوالمعانی بیت مکو بروی خوش آن نشان پژمویست * که سایه مرغ اش بر رخش اثر
کرده پژوی ضم زاء فارسی وسکون واو ایله یعنی فرومایه کذا فی فرهنگ جهانکیری
پشنی یای نسبتله ارقه ویرملك رجوع معناسنه وانکاه و اول مناسبتله کوندادیه ده
دیرلر پشی کسر شین معجمه ایله یعنی پشیز مرقوم پلچی سکون لام وکسر جیم فارسیله
یعنی خرمهره پلچی فروش یعنی مهره فروش محمود ابن یمین * قطعه * من کر فتم عطا ردی بهتر *

كرهنر راكسي كه مشتريست * چون بنزديك اهل عقل كنوز * مرد پالغي فروش جوهريست
ڭ پوتي ﭺ سكون واو وكسر تاء مثناة ايله جكر قليه سي ڭ پوچ يني ﭺ بهرناز معناسنه بيت
آن پوچ يني بوده بازار دهر مسخره * از بهر جر كرفته بر روي تخته زر ڭ پوست بيراي ﭺ دباغ
معناسنه كه معناي تركيبي دري دوزيجي ديمك اولور ڭ پوستيراي ﭺ حذف يا ايله دخي اول
معنايه در ڭ پولاني ﭺ سكون واو وفتح لام وكسر نون ايله برنوع اون آشيدر كذا في فرهنك جهانكيري
ڭ پوي ﭺ پوييدن لفظندن صيغهٔ امردر سكرت معناسنه واسم مصدر اولور تك وپوي
ديرلر ڭ پوي پوي ﭺ لفظ مكرري سكردي سكردي ديمك اولور حكيم فردوسي بيت همه
پيش من جنكجوي آمدند * چنان خيره وپوي پوي آمدند ڭ باب التاء المفتوحة مع الالف
تا ﭺ حرف تا داخل ولاحق اولدوغي كلمه لرده عملي شامل اولان معنالري مقدمه ده تفصيل
وبيان اولنمشدر لكن الف ايله معناي لغويسي بو محلده ذكر اولنور سكز معنايه كلور اول ضد
جفت اولان تك معناسنه در مير نظمي بيت تا مرو هركز براه وهم مشو * هيچ درجا اين سخن
از من شنو * ثاني يوك تنكي معناسنه شيخ اوحدي بيت بنوسد برات بر جاني * كزو
خروار واكند تايي * ثالث بمعني كيفيت جامه وغيره بو معني كتاب اصطلاحيدر تاي جامه
وتاي كاغذ وغيري اشيايه ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت كر بكويد شرح اين بيحد
شود * مثنوي هشتاد تا كاغذ شود * رابع بمعني نيز استعمال اولنور استاد ديمشدر
* رباعي * آنروز كه عقد كار كردون زده اند * نقد زر عاشقي دركون زده اند * واقف
نشوي زعقل تا چون زده اند * كين زر زسراي عقل بيرون زده اند * خامس تار لفظندن
ترخيم اولنمشدر حكيم خاقاني * مسمط * آن هشت تا بربط نكر جا از بهشت هشتدر
هر تا از وطوبي شمر صد ميوه هر تا ريخته * سادس عدد معناسنه كلور خواجه حافظ
تار معناسيله بو معنايه بيت مغني ملولم دو تايي بزن * بيك تايي او كه تايي بزن * سابع
بمعني زنهار شيخ سعدي بيت زصاحب غرض تا سخن نشنوي * كه كر كار بندي پشيمان شوي
ثامن مثل ومانند معناسنه مولانا كاتبي * رباعي * چون خواجه نظام نيست بزم آرايي
بي صوت خوشش مباد جاني جايي * هر ساز كه هست تاي آن بتوان يافت * تنبور ويست
آنكه ندارد تايي ڭ تابا ﭺ فتح باء موحده ايله ايكي معنايه در اول طبق معناسنه ثاني تاوه
معناسنه ابو المعاني بيت بديد روي جهانتاب آن ملك سيما * زخجلتش شده ماه سپهر
چون تابا ڭ تاتا ﭺ فتح تاء مثناة ايله يانلك كه عربيده لكنت ديرلر ضم لام ايله ڭ تارا ﭺ راء مهمله
ايله بمعني ستاره واختر يلدز معناسنه عيمي شتري * قطعه * برآيد خسرو انجم فراز قلعهٔ
كردون * بكيرد تيغ او يكسر جهان زير وبالا را * طلوع وكوكب سعدش خلايق را كند روشن
فروغ طلعت عدلش بسوزد بخشش تارا ڭ تاسا ﭺ سين مهمله ايله اندوه وملالت معناسنه
پور بهاي جامي بيت خواجه حاجي چو از ره تاسا * خورد چوب اندر آمدش تاسا
ڭ تاوانا ﭺ فتح واو ونون ايله قوت وقدرت معناسنه در كمال اسمعيل بيت هر كه او راهست معني
كمترك * پيش بيهم لاف تاواناي او ڭ تبا ﭺ فتح باء موحده ايله بمعني بكندر مير نظمي بيت مكن
كر تو خردمندي جفا خويش * تبا از عشق دلدار ستم كيش ڭ تبراك اسپا ﭺ فتح باء موحده

موحده وراء مهمله وكاف تصغير ايله دكرمان طاشني اصلاح ايلدكلري دمور آلت معناسنه در
ڭ تبخشا ﭺ سكون خا وفتح شين معجمتين ايله بمعني كوشنده وسعي كننده كذا في فرهنك
جهانكيري بو معنايه زر آتشت بهرام بيت بكو تبخشا بكاري كر فريوست * همي باشيد
ميد اريد پيوست ڭ ترا ﭺ راء مهمله ايله بلند وعالي ديوار كه ديوانخانهٔ ملوك وكار بانسرايلرده
ايدرلر رضي الدين نيشابوري بيت زبيم تيغ جهانكير همچو خورشيدش * هميشه ماه ترابسته
باشد از خرمن * بو معنايي مؤيد شمس فخري بيت محيط مركز دولت جمال دنيي ودين *
كه سد عدلش ويأجوج فتنه راست ترا ڭ ترسا ﭺ ملت نصاري شيخ سعدي بيت اي
كريمي كه از خزانهٔ غيب * كبر وترسا وظيفه خور داري ڭ ترف با وترف وا ﭺ كلاهما
بسكون الراء المهملة وفاء الموقوف برنوع طعامدر يوغرت قوريسي ايله وپنيرصويله
بشورلر عربيده مصليه فتح ميم وسكون صاد ايله كذا في مجمع الفرس ڭ تركا ﭺ سكون
راء مهمله وفتح كاف ايله زنانه تعظيم واكرام ايچون خاتون ديمك معناسنه مير نظمي بيت
اصل مردم مجوي درهرجا * كه كنيزك نميشود تركا ڭ تركش جوزا ڭ برقاج يلدزدركه جوزا
برجنده تركش شكلنده اولور كذا في الاداة ڭ ترين وا ﭺ كسر راء مهمله ايله برنوع طعامدر
غوبشه ديرلر بعض نسخه ده ترخانه شور باسيدر كه ترين وترينه ترخانه در وا آوادن مخففدر
ڭ تزهٔ آسيا ﭺ فتح زاء معجمه ايله دكرمان اولكي در ابو المعاني بيت روز وشب اين مهر
وماه در فلك از بهر چه * عمر تو پيموده اند چون تزهٔ آسيا ڭ تفيرا ﭺ كسر فا وسكون
ياي تحتاني ايله برنوع نرم وبياض طاشدر قلندران پالهنك ايدرلر ڭ تلا ﭺ بوزن خلا
درويش وكدا فقردن عبارتدر شاعر بيت هرچه هست از عقل وفكر ودل مرا * صرف
كردم راه تو ماندم تلا ڭ تماشا ﭺ معروف شاعر بيت شود كر وصالت بيكشب ندانم *
تماشا كنم مي خورم زار كويم ڭ تمخيشا ﭺ سكون ميم وياي تحتاني وكسر خا وفتح شين
معجمتين ايله برمعروف دعا اسميدر كمال اسمعيل بيت بجاي حلقهٔ ابريشمين بكف تسبيح *
بجاي زخمه بدستش دعا وتمخيشا ڭ تمغا ﭺ معروف آلتونه وكمشه اورلر وچارپا
حيواناته نشان ايچون قورلر شرفنامه ده باج معناسنه دركه يوللرده ودربندلرده چكن
يوكلردن آلورلر معنئ اول ابو المعاني در نعت شريف بيت براي حذمت خاك درت سپهر
زدند * نشان بندكي اين مهر وماه تمغاييست ڭ تنكلوشا ﭺ سكون نون وفتح كاف فارسي
وشين معجمه وضم لام ايله مجمع الفرسده بمعني خانهٔ روميان ورسالهٔ حسين وفايي ده وبو
معتبر نسخه ده تنكلوشا وارتنك رومي لرده ايكي كتاب اسميدر بو معنايي مؤيد حكيم خاقاني
بيت بنام قيصران سازم تصانيف * به از ارتنك روم وتنكلوشا * ومؤيد الفضلاده
تنكلوشا علم خانهٔ روميان وبر صورتكر تراز ارتنك وفرهنك جهانكيريده مسطوردر
تنكلوشا وتنكلوش لوشاي حكيمك تصنيف واختراعي بركتابدر كه اسليمي وخطايي نقوش
وتصاوير وكره بند وصنايع بدايع اختراع ايدوب يازمشكه ارتنك وانكليون ماني به معادلدر
ماني نقاش چينده نه مرتبه سرآمد ايسه مزبور لوشا دخي رومده همچنان سرآمد استاد
ماهر ايدي كتاب مرقوملك اسمي تنكدر لوشايه مضاف اولنوب تنكلوشا ديديلر روايت

اوزره کاف مکسور اولمق کرکدر مفتوح نقل ایدنه مخالف اولور شیخ نظامی درصفت قصر
خورنق بیت قطب آن پیکر جنوب وشمال * تنکنوشای صدهزار خیال ۞ تنکنا ۞
سکون نون اول وفتح ثانی وکاف فارسی ایله جای تنك ومحل مضیق ۞ تنها ۞ اوج معنایه
کلور اول یالکز معناسنه لفظ مفرد استعمال اولنور میر سنجر بیت تنها نشینی باغمت
سودای بسیار آورد * آخر نهال دشق تودیوانکی بار آورد * ثانی بو معنایه قریب
همان یالکز بن دکلم دیمکدر تنهانه من دیرلر تنکم عرفی * مصرع * تنهانه دلم باده تابش همه
خونست * ثالث لفظ مرکب اولنجه تن لر دیمك اولور بو بیتده معنای اول وثالث واقعدر
بیت دی میشدی خرامان چون سرو عقل میکفت * خوش میروی به تنها تنها فدای
جانت * عربیده منفرد وچغتایده یالغوز دیرلر ۞ تواج ۞ ضایع وتلف معناسنه در مولانا
مطهر بیت زیروزبر بکرد همه خانمانشان * واسباب مالء جمله تلف کرده وتوا ۞ توغا ۞
سکون واو وفتح غین معجمه ایله بر نوع طعامدر بغدای وقوزی اتی وبوغرت ایله بشورورلر
ترکیده بو اسمله معروفدر ۞ تهجا ۞ سکون ها وفتح جیمله اوزمدن شیره آلمق معناسنه در
کذافی فرهنك جهانکیری ۞ ته وبالا ۞ اظهار هایله بمعنی زیر وبالا ودخی مضطرب وبی قرار
اولمقدن کنایه در کذافی المؤید ۞ تینا ۞ سکون یای تحتانی وفتح نونله شیوهٔ خوبان وناز
محبوبان معناسنه میر نظمی بیت ندارم بعد ازین ارام یکسر * هلاکم کرده آن تینای دلبر
۞ تیوا ۞ سکون یای تحتانی وفتح واوایله تینای مرقوم معناسنه کذافی المجمع ۞ مع الباء
الموحده * تاب ۞ اون ایکی معنایه کلور اول ضیا وفروغ معناسنه شمس فخری بیت
تو آفتاب جهانی وسایهٔ یزدان * بر آسمان مه خود را بود زرای تو تاب * ثانی بمعنی
حرارت که تاب آتش وتاب خورشید دیرلر خواجه حافظ بیت زباغ وصل تو یابد ریاض
رضوان آب * زتاب هجر تو دارد شرار دوزخ تاب * ثالث رنج واضطراب معناسنه شمس
فخری بیت بود بروز وغا همچو پیکر بهرام * زتیغ وتیر تو افتد عدوت در تب وتاب *
رابع بمعنی پیچش شمس فخری بیت چنان زمعدلتت راستی کرفت جهان * که باز شد زسر زلف
ماهرویان تاب * کاهی پیچ لفظنه عطف تفسیر ایدوب پیچ وتاب دیرلر استاد دیمشدر
بیت همه بند پیچ وهمه تاب خم * خم وپیچ وی عنبرین پیش وکم * خامس طاقت معناسنه که
کاهی توانه معطوف علیه ایدوب تاب وتوان دیرلر بمعنی طاقت شاعر دیمشدر بیت سپهر با تو
بهنکام کین ندارد تاب * محیط با تو بروز سخا نکیرد پای * مرقوم درت معنایه استاد عنصری
* رباعی * کفتم متاب زلف ومرا ای پسر متاب * کفتا ز بهر تاب تو دارم چنین بتاب *
کفتم تهی برین دلم آن تابدار زلف * کفتا که مشکناب ندارد قرار وتاب * سادس بمعنی
کردیدن دوندرمك معناسنه رو مکردان دیمکده روی متاب دینلور مولانا بساطی بیت رخ
متاب ازناز اکر پیشت نیارد کسی * نازنین به کر وخاطر نیازارد کسی * سابع درد
ومحنت ومشقت معناسنه حکیم سنائی * مثنوی * داشت لقمان یکی کریچهٔ تنك * چون کلو
کاه نای وسینهٔ چنك * روز بیمی بآفتاب شدی * شب درو در برنج وتاب شدی * ثامن
تابیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور ماهتاب وعالمتاب کبی خواجه

خواجه سلمان بیت مرا بدو درخت شد یقین که جوهر عقل * بدید میشود از آفتاب عالمتاب
تاسع تابیدن دن مشتق اسم فاعل اولور که قورمق وبوکمك معنای خاصدر رسنی قاعدهٔ
مخصوصه اوزره قورب بوکنه رسنتاب وقیل بوکنه موتاب دیرلر عاشر بمعنی مرد عالم
حادی عشر بمعنی شورش ثانی عشر بمعنی خشم کذافی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس
وشرفنامه ودیکر نسخ معتبرات صحاح عجمده هرچه روشن ودرخشان وتافته آهن وهرچه
کرم بود تاب کویند ۞ تالاب ۞ حوض وصوجمع اولمش موضع معناسنه ۞ تب ۞
حمی علتی ترکیده اسیتمه دیرلر حرارتندن مقدم اوشدوب دترتدوکی اجلدن تب ولرزه دخی دیرلر
وحمیدن عارض اولان حرارتی تبه مضاف ایدوب تب تاب دیرلر ابوالمعانی بیت ضعیف
وخسته شدم نی همین غم وحسرت * زبیم غمزه وتاب رخت شدم در تب * محمومك
ساعدو کردننه دفع حمی ایچون ایلاك بغلمق مشهور اولمغین خواجه سلمان بیت تب تباد
رشته می بندند مردم لیك او * هر شبی بندد تباب رشتهٔ تب خویشتن ۞ تپ ۞ باء فارسیله
فرهنك جهانکیریده مضطرب وبی آرام اولمق معناسنه شیخ عطار بیت فراغت بین که
در بنیاد کار ست * متپ کین ساز کار استاد کار ست ۞ تراب ۞ فتح راء مهمله ایله نسخهٔ
حسینی وفاییده بمعنی ترابیدن یعنی ظرفدن صو واخود یاغ صیزوب چقمق شمس فخری بیت
خدایکانا شاهی که چشمهٔ حیوان * غلام رشحهٔ کلکش بود بوقت تراب * حضرت
مولانا قدس سره بیت خموش وآب نکهدار همچو مشك درست * ورازمشکاف بریزی
تراب معیوبی * ضمه ایله عربیده خاك معناسنه در بو ایکی معنایه ترتیب اوزره امیر معزی
بیت اکر تراب زدست تو ایدی بزمین * بجای سبزه زبرجد برویدی زتراب * مصدری
ترابیدن کلور ۞ ترب ۞ سکون راء مهمله ایله بوزن جرب بمعنی مکر وحیله وزبانداری
کذافی الصحاح بو معنایه میر نظمی بیت از برای لقمهٔ شیرین وجرب * باکسی زنهار مکن
تیرنك وترب * بعض نسخه ده بمعنی شکنجه وبه تیزی رفتن واقع اولمشدر ۞ ترپ ۞ باء
فارسیله کشنك سیاه که طرف دخی دیرلر تریك وتریو وترکیده قره قورت وعربیده طریف دیرلر
کذافی فرهنك جهانکیری ۞ ترنیب ۞ سکون راء مهمله وکسر نونله بمعنی کل پژمرده یعنی
صولمش چیچك ۞ تزلب ۞ سکون زاء معجمه وفتح لامله اون آشی اوزرینه قودقلری ارشته
وقوررق یاغی معناسنه فخر الدین منوچهری درصفت لاخشه * قطعه * از چشمهٔ ماهتاب
کن صحن * وز قرصهٔ آفتاب نه خوان * دوغنش خوش ور وغنش مروق * سیراندك
وتزلبش فراوان ۞ تکاب ۞ کاف فارسیله بش معنایه کلور اول صوآقدوغی یردهجا بجا
اثری قالمق معناسنه کذافی مجمع الفرس بو معنایه حکیم انوری بیت چو آب جتر تو سیل
ظفر برانکیزد * ازان کمینه تکابی فرات وجیحون باد * وفرهنك جهانکیریده بو معنایه
آلچق یرلرده سیل ویغمور دن صو قالوب سبزه بتمك معناسنه میر خسرو بیت تکابی
بدر آب وسبزه در روی * بلندیهاش پیرامن بیابی * ثانی جنك وخصومت معناسنه
ابو الفرج رونی بیت نه مرابا تکاب او پایان * نه مرابا کشاد او جوشن * ثالث ولایت کنجه
مضافاتندن بر قریه اسمیدر رابع موسقیده بر پرده نامیدر تکاو دخی دیرلر خامس بر آلتدر

آغزی فراخ و دیبی دلك وانجه شیشه آغزنه قویوب شراب وغیری نسنه طولدررلر ترکیده
خونی وآغزلق دخی دیرلر ك تنکیاب ج سکون نون و کاف موقوف وفتح یای تحتانیله
عسرت ودشواریدن کنایه در حکیم خاقانی بیت صاحب اشتر همه بانك بر ایشان زدند
کین حرم کبریاست بار بود تنکیاب ك تنور آشوب ج اوجی یانمش اودونکه ترکیده کوسکو
دیرلر میر نظمی بیت تنور آشوب اکر سر صبر باشد * زید طبعان نکوکاری بر آید *
ك تنور تاب ج تنور قزدرمق ایچون اولان آلت معناسنه ابو المعانی بیت روز تابستان
هجرت بادزن در دست من * چون تنور تاب آتش عشقت فروزد دردلم ك مع الثاء المثناة ج
ك تات ج ایکی معنایه کلور اول تا ایله تاء مفرده دن مرکبدرکه تاء خطابیه در انتهاء غایه
معناسنه اولان تایه لاحق اولوب تا ترا معناسن افاده ایدر ثانی تعلیم خانه اوقنه دیرلر
بوایکی معنایه ابو المعانی بیت تات شد تیر مژه تعلیم خانه سینه ام * کی رساند تات فریاد
دل زارم دکر ك تاخت ج سکون خاء معجمه ایله تاختن لفظندن فعل ماضی در چاپدی
معناسنه میر نظمی بیت آنقدر تاخت اسب رعنایی * آرزو را نمانده هیچ جایی ك تارات ج فتح
راء مهمله ایله یعنی تاراج حکیم خاقانی * مثنوی * از نافه مشك صبح ازفر * سالی بصلایه
فلك بر * زان غالیه کی سماوی * بر تربت بو تراب ساوی * خود بو سر خاکش از کرامات * تا تار
همیرود بتارات ك تالت ج فتح لامله سلاح دوزی معناسنه ابو المعانی بیت چشم شوخت
کی بیا تالت شده از بهر دل * غمزه تیغ تیر و مژکان نیز دلدوزی کند ك تانست ج
کسر نون و سکون سین مهمله ایله مخفف توانست در حضرت مولانا قدس سره بیت
دل راز حق کز برکنی برکه نهی آخر بکو * پنهان کسی که دل ازو یکلحظه بر تانست کند *
ك تبت ج فتح باء موحده مشدده ایله و مخففله ده جائزدر حدود چینده بر شهر اسمیدر
آب وهواسی غایت لطیف وسبزه زاردر آنده مشك خالص حاصل اولور خواجه سلمان
بیت حدیث از اثر مشك کیسویت چو شنید * بر تحت مشك زرشك آهوی تبت ناچار *
تخفیف بایله جائز اولدوغی بیت مرقومدن فهم اولنور وتشدید ایله شاه ناصر خسرو
بیت بینی این بادکه کوبی دم بارستی * باش بر تبت و جز خیر کذارستی * نقل اولنورکه
دریای چینده برجزیره ده بر قیو وارد را یچندن قرق نوع لسان ایله صدا کلور یغمور اولدقده
صدا کلمز وکاهی ایچندن آتش علوی چقار دریادن بامر الله تعالی صو کلوب آتشی سوندرر
اول قویویه چاه تبت دیرلر ك تبست ج فتح باء موحده و سکون سین مهمله ایله برکلمه درکه
اکثر تباه لفظندن صکره اتباع ومزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر حکیم سوزنی بیت اکر
نه عدل شهستی ونیك رایی او * شدی سراسر کار جهان تباه و تبست * مجمع الفرسده
یعنی زشت وسست از کاوشله دیوب بو بیتی ایراد ایلمش شاعر بیت دریغ من که مرا مرك
وزندکی تا نخیست * که دل تبست وتباهست واین تباه و تبست ك تحلیت ج سکون حاء
مهمله ویای تحتانی وکسر لامله یعنی بارانك یعنی تبلیت دیدکاری مختصر یوك کذا فی
مجمع الفرس ك تخت ج معروف عربیده سریره دیرلر اغاجدن اولق شرط دریامی اغاجه
تخته دیلدوکی تخت مز بور انتسابی اعتباری ایله در شاعر بیت روان چون روان شد

نشد فرو بخت تخت * چه بر سخت تخته چه بر نرم تخت * معنای اصلیسنده سریر سلاطینه
اختصاصی یوقدر انجق اول معنایه کثرت استعمال ایله اعلام غالبه دن اولمشدر ك تست ج
سکون سین مهمله ایله بیوك لکن که اثواب یورلر وخمیر یوغررلر اکا مثال ایشاره قوللنورلر شهودی
شین معجمه ایله در میر نظمی بیت چوکزن بازوی سیمین اوبست * فلك در دست بکرفته
زرین تست ك تشت ج سکون شین معجمه ایله لکن معناسنه در لسان عجمده حرف طایی
تاء مثناة اوقورلر یازرلر حکیم فردوسی بیت کرش تاج خواهی وزرینه تشت * بملك
عراقت ببابد کذشت * تعریب ایدوب معنای مزبوره طشت دیدیلر نتکم دیمشلردر بیت
وقع الطشت غیر منکسر * لیته لم یقع وینکسر ك تفت ج سکون فا ایله بش معنایه کلور
اول کرم معناسنه مسعود سعد سلمان بیت تفت این دل کرم ازدم سردم همه شب *
شد سرخ زخون چهره زردم همه شب * کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیریده مطلق کرم
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت چه جلاب آخر از یکقطره آبش * بجان آید دل پر تفت
وتابش * وغضبدن کرم اولمق وکرم طوتمق وکرم سویلمك وامثالی معنالرینه حضرت
مولانا قدس سره بیت بعد از آن برداشت هیزم رود رفت * سوی شهر از پیش من او
تیز و تفت * حکیم فردوسی بیت سپهدار کودرز کشواد رفت * بنزدیك خسرو خرامید و تفت
ثانی بمعنی دویدن یعنی سکرتمك بو معناده کرم رفتن دن کنایه در حکیم فردوسی بیت بدستوری
شاه دیوان برفت * به پیش جهاندار کاووس تفت * ثالث بمعنی خرامیدن بو معناده
طبیعت کرم اولمقدن عبارتدر حکیم اسدی بیت ز تیغت همید شت کردن بتفت * زباکش
همی کوه وهامون بکفت * رابع ادویه دن بر اوتدر کوکنی تناول ایلسه لر تا تولهکی عقلی
زائل ایدر آکا شوکران دخی دیرلر صاحب اختیارات بدیعی یازمشکه برکمسنه اول اوتدن
اوج مثقال تناول ایلسه عقلی بالکلیه زائل اولور شویله که دکمه حال ایله کروکلمز خامس
یزد مضافاتندن بر موضع اسمیدر هواسی کرمسیردر ك تملیت ج سکون میم ویای تحتانی
وکسر لامله کوچك یوکه دیرلر بیوك یوك اوزرینه بعض فرهنکده یوکك بر تنکنه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ك تنبلیت ج سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله بمعنی بارانك
یعنی مختصر یوك کذا فی المجمع ك تندرست ج صحت بدن وصحیح القوی معناسنه میر نظمی
بیت میشود لاغر وضعیف و زار * نشود تندرست عاشق زار ك تنکدست ج فتح کاف
فارسیله شرفنامه ده بخیل و ممسك و فقیر الحال اولاندن کنایه در میر نظمی بیت کشته ام
در جهان آوارہ * مانده ام تنکدست وبیچاره ك تنکست ج سکون نون و سین مهمله وفتح
کاف فارسیله بر موضع اسمیدر آنده بللور آبی اولورکه بللور جنسینك اعلاسیدر بللوری
وصفده اول محله نسبت ایدوب بللور تنکسی دیرلر کذا فی مؤید الفضلا ك تنه عنکبوت
اورمجك آغی ابو المعانی بیت زغمش همچو پشه می بسته * تنه عنکبوت تن شده دل
ك توشت ج کسر واو وسکون شین معجمه ایله حرارتدن قزمق معناسنه اسم مصدردر
کذا فی المجمع ك تهی دست ج فقیر و بی نوا و برنسنه سی اولمینه دیرلر شیخ سعدی بیت
ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار * ابو المعانی بیت دست امید ورجا

بكشوده هر برك درخت * باتهى دستى بخواهد روز وشب احسان زحق مع الجيم
تاج معروف پادشاهان قديمه مخصوص باشنده كيلن نسنه دركه مرصع ومجوهر ومزين
ايدوب تختنده اوتوردقلرى محل كيررلردى شاهلره نسبت ايله تاج كيانى وتاج خسروانى
ديرلر مير عليشير بيت آتشين لعلى كه تاج خسروانرا زيورست * اخكرى بهر خيال
خام پختن درسرست * وافسردنى ديرلر ودخى خروسك وهدهدك وغيرى قوشلرك
ديه سنده اولان توپه ده ديرلر تاراج فتح راء مهمله ايله يغما معناسنه عربيده غارت
ديرلر عموما اطلاق اولنور كركسه مال صاحبى نك رضاسى اولسون مثالى شيخ نظامى
بيت مال بصد خنده بتاراج داد * رفت بصد كريه بپا ايستاد * وكركسه اولمسون
مثالى مولانا جامى بيت چون سلامت ماند از تاراج نقد اين حصار * پاسبان درخواب
وبر هر رخنه دزدى ديكراست * ومجازا دخى استعمال اولنور استاد دقيقى بيت دانى
دل من آنكه فكندست بتاراج * آن در خط مشكين كه بديد آمدش از عاج تاكاج
فتح كافله فرهنك جهانكيريده بمعنى يكتا كاه ويكبار حكيم سنايى بيت زهى دولت كه من دارم كه
ديدم * چوتو ممدوح مكرم را بتاكاج تالاج لامله بوزن تاراج ايكى معنايه در اول
بانك معناسنه كه صدادېمكدر وثانى مشعله معناسنه مير نظمى در تعريف مطرب بيت
هوش شنوا رود بتاراج * وانكه كه كند بنغمه تالاج تباج فتح باء موحده وكسر
نونله بمعنى بتاج مرقوم يعنى قومه عورتلر بروينه تباج ديرلر كذا فى المحمودى ترخفج
سكون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وفايله بمعنى برخفج مرقوم يعنى اويقوده آغر يصمق كه
عربيده كابوس ديرلر ترفج سكون راء مهمله ونون وفتح فايله نسخهٔ حسين وفائى ده
بمعنى راه باريك ودشوار شمس فخرى بيت ره مقصد بود نزديك وآسانت * نباشد دور
وبى سامان وترفج * صحاحده دربند وكريوهٔ راه مسطور در شيخ روزبهان بقلى بيت ره دوزخ
خوش ونغز ووسيع است * ره مينوست بس دشوار وترفج ترفج سكون راء مهمله
ونون وفتح قافله بمعنى با دخايه يعنى دبه كه غرو تنج دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت عجب آيد
مرا زتو كه همى * چون كشى با دخايه وترفج ترنج فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى
ترفج مرقوم يعنى راه دشوار كذا فى مجمع الفرس تسوج ضم سين مهمله ايله اصلى
تسود ركه فارسيدر تعريب ايدوب جيم الحاق اولنمشدر نيم دانك معناسنه شمس فخرى
بيت چو دينار بيست شش دانك اى برادر * ودانكى چار تسوجست اشهر تشنج فتح شين
معجمه وضم نونله جراحت بر سبب ايله عضوى باطل ودست وپا عاطل معناسنه در كذا فى
مؤيد الفضلا تشهيزج سكون شين وياى تحتانى وكسرها وفتح زا معجمتين بمعنى چشمك
كوزلك معناسنه در تلاج مخفف تالاج مرقوم صدا وغلبه معناسنه طيان مرغزى
بيت آمدش شب ديربا بانك وتلاج * در بجنبانيد بامرد فراج * منصور شيرازى بيت
زآه زخمى وآواز كوس وناله شها * بكوش چرخ رسد غلغل وغريو وتلاج * شمس فخرى
بيت نيست ممكن در همايون عهد او * كركسى در ملك برخيزد تلاج تلج فتح لامله
براوت اسميدر ودخى سوراخ عقربى معناسنه در تنج سكون نونله بوزن كنج بمعنى

بمعنى پيچيدن وفراهم آوردن وفشردن يعنى صارمق وبريره كتورمك وصقمق كذا فى المجمع
مزبورلرده امر صيغه سى دخى اولور شمس فخرى بيت كهى ميزان بپاى كين وميكش *
كهى ميكش بدست قهرومى تنج مع الخاء المعجمه * تاخ براغاجدر ميوه سى اولماز
اودون ايدرلركه آتشى برقاج كونه دك سونمز عربيده غضا ديرلر كسر غين معجمه ايله حكيم
سوزنى بيت سؤال من بتو كيرا انترست من دانم * از انكه آتش افروخته بهيزم تاخ *
صحاحده بمعنى هيزم خشك كوهى مسطور در شمس فخرى بيت مطبخ شاه را همه هيزم * صندل
وعود كرده اند بتاخ تارخ ضم راء مهمله ايله حضرت ابراهيم على نبينا وعليه السلامك
باباسى اسميدر زبان پهلويدر ترخ سكون راء مهمله ايله براوت آديدر كذا فى مجمع الفرس
بعض نسخه ده ترخون واقع اولمشدر اويله اولنجه آندن ترخيم اولنمشدر تشايخ سكون
شين معجمه وياى تحتانى وكسر لامله سجاده معناسنه شمس فخرى بيت زبيم محتسب
قهراو زند زهره * بجاى چنك ودف وجام مصحف وتشايخ تلخ آجى دركه شيرينك
ضديدر خواجه حافظ بيت بدم كفتى وخرسندم عفاك الله نكو كفتى * جواب تلخ ميزيبد
لب لعل شكرخارا تنسخ سكون نون وضم سين مهمله ايله اول نسنه يه ديرلركه غايتده
نادر وبى مثل ونهايتده نفيس وبى عديل اوله ابن يمين * قطعه * دل سؤال يكنظر
ميكرد از ان فرخ رخش * از لب شيرين نبايد جز بتلخى پاسخش * كاه مهرم كين نمايد وقت
صلح آيد بجنك * دور باد اچشم بد زان شيوهاى تنسخش * تعريب ايدوب تنسوق ديديلر
توبيخ واو معروف ايله سرزنش كه تركيده قاقنج ديرلر مع الدال المهمله * تابد
فتح باء موحده ايله تابيدن لفظنك فعل مضارعيدر ضيا وبرد وحرارت وير ابو المعانى
بيت خوش نمايد روى دلبر ديكران آن پرجفا * اختر عاشق نتابد هيچ در برج وفا تارد
فتح راء مهمله ايله كنه ديدكلرى بوجك كه حيوانات ه ياپشور فرهنك جهانكيريده ضم راء
مهمله ايله مرويدر تار وپود ايكى كلمه دن مركبدر ارش وآرغج معناسنه ارباب لغتك
كيمى تار ارش پود آرغج در وكيمى پود ارش تار آرغج در ديديلر وهر بوينك يالكز استعمالنك
معنالرى واردر محلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى خواجه حسين ثنايى بيت از بخشش
قضاى كرم يافت طول وعرض * در هيبتت لباس بقا يافت پود وتار تازى كارد
كسر زاء معجمه ايله تازى عربى ديمكدر وسكون راء مهمله ايله كارد بچاقدر معناى تركيب
عربى بچاق ديمك اولور عربستانده معروف بر نوع بچاقدر تبرزد فتح باء موحده
وسكون راء مهمله بعده فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور اول فرهنك جهانكيريده نبات
شكرى معناسنه شيخ سعدى بيت از دست دوست هرچه ستانى شكر بود * وزدست
غير دوست تبرزد تبر بود * ابن يمين بيت مكش از زبقهٔ ايمان سر تسليم ورضا * كه
شرنك از كف محبوب تبرزد باشد * بعض فرهنكلرده شكر سپيد معناسنه در وتعريب
ايدوب طبرخون ديديلر ثانى براوتدر غايت آجى اولور الوادخى ديرلر شيخ سعدى بيت
تبرزد همان قدر داردكه هست * وكردر ميان شقايق نشست تبلاد سكون باء
موحده ايله پشتوان ديوار ايچنه قونيلان اغاج كذا فى المحمودى تبند فتح باء موحده

وسكون نون ايله مكر وحيله معناسنه كه ترفند دخی ديرلر كذا فی المجمع پور بهای جامی بيت
خرسلاك لولی غربال بند * مد بر بد بخت تونی تبند ني تبيد في كسر باء فارسی وسكون
يای تحتانيله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنی جنبيد وازجای برجست يعنی دپرندی ويرندن
صچرادی استاد عنصری بيت چو آواز سم ستوران شنيد * فلاطوس رادل يكی در تپيد
ني تخته بند في اعضای شكسته يی بغلد قلری اغاج پاره لری وبغلق معناسنه كذا فی شرفنامه
ني تراپد في فتح راء مهمله وباء موحده ايله تراپيدن لفظندن مشتق اسمدر طاملمق وترشح
ايدر معناسنه ابن يمين بيت ازمسام ابرنتراپد بجز آب حيات * بسكه ميكردد ز بحردست او
راوش شرمسار ني تراود في فتح راء مهمله وواو ايله بمعنی ترابد مرقوم شاعر * مصرع * از
كوزه همان برون تراودكه در وست ني ترتند في سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده
سكون نون ايله بمعنی باطل وبيهوده ابو المعانی بيت نه سودی ديدم از عشق ونه فارغ
ميتوان كشتم * درين وادیٔ حيرت مانده ام ترتند وبيهوده ني ترشد في يعنی ايجندی وغضبه
كلدی مولانا كاتبی بيت كاتبی زادر شماخی آب برسرريختند * جامهای كهنه اش ترشد
ولی اوترنشد ني ترغند في سكون راء مهمله ونون وفتح غين معجمه ايله مفاصل حركتدن
قالوب عضو باطل اولمق استيلای بلغمدن اعضايه رطوبت عارض اولمغله عضو باطل
اولوب حركت ايتمز عربيده فلج ديرلر برعلت مزمنه در ني ترفند في سكون راء مهمله ونون
وفتح فايله مجمع الفرسده بمعنی مكر وحيله ونسخهٔ حسين وفايی ده دروغ ومحال معناسنه
بو قولی مؤيد شمس فخری بيت نبود دركلام توجز عدل * نرود برزبان تو ترفند * فرهنك
جهانكيريده بمعنی سخن بيهوده شاه ناصر خسرو * قطعه * پندم چه رهی نخست خودرا
محكم كمری زپند بربند * چون خود نكنی چنانكه كويی * پند توبود دروغ وترفند *
وبمعنی سخن بيمعنی حكيم سنايی بيت نزد من قبله دوست عقل وهوا * هرچه زين دوبرون
همه ترفند * بو معنايه حكيم انوری بيت پس چه كفتارت اين چه كفر بود * تاچه بيهوده
باشد وترفند * تحفة الاحبابده هايله ترفنده واقع اولمشدر ني ترقند في قايرينه قافله دخی
معانیٔ مزبوره يه مرويدر حكيم سوزنی بيت طبع پسر مسعود از كفتن ترقند * چون طبع
پدر كشت باشعار طرف بود ني تركند في كافله ده بو معنالره منقولدر خسروانی بيت
اين چه تركندست ای بت كه هميكويد خلق * كه سقر باشد فرجام تراجای وسقر را ني تروند في
واوايله ده مكر وحيله معناسنه روايت اولنمشدر وبعض نسخه ده تروند سنور وحدود
معناسنه مرويدر مير نظمی بيت كشيده سر بسر معمار عدلت * حصار آهنين تروند
ملكت * فرهنك جهانكيريده ميوهٔ نورسيده معناسنه دركه تروند دخی ديرلر ني ترنجيد في
فتح راء مهمله وسكون نون وياء تحتانی وكسر جيمله قوشاغی وآتك قولانی محكم چكمك
معناسنه حكيم اسدی بيت بتنجيد عذرا چو مردان جنك * ترنجيد بر باركی تنك تنك *
ني ترند في فتح راء مهمله وسكون نون ايله بر كوچك صاری قوشدر تركيده قره جان
ديرلر باغلرده وچمنزارلرده اولور اصفهانيلر لغتيدر ديو مجمع الفرسده مرقومدر
عربيده وصع ديرلر فتح واو وسكون صاد مهمله ايله شيرازيلر واليزه ديرلر كذا فی ادات

كذا فی ادات الفضلا ني تزد في فتح زاء معجمه ايله مزد وعائده اولور برنوع سياه چكركه در
وهو جراد اسود يكون فی الزرع كذا فی المشكلات ني تسويد في سكون سين مهمله
وياء تحتانی وكسر واو ايله غصه وغم ورنج والم معناسنه مير نظمی بيت چو سر زد
از درونم اشتياقت * هلاكم كرد تسويد فراقت ني تكبند في سكون كاف وفتح باء موحده
بعده سكون نونله فرهنك جهانكيريده اول قوشاغه ديرلركه ابريشمدن ياخود يوكدن
ايدرلر وبرباشنه بر مهره بند ايدوب وبرباشين ايلمك ايدوب قوشاندقده مهره يی
اكا كچوررلر مولانا جامی بيت سنك تكبند قلندر از پی تجريد را * ازپی تسكين هجر بی نوايی
لنكرست ني تكند في فتح كاف وسكون نونله وكسرايله ده مرويدر شرفنامه ده برطه
معناسنه در ودخی طاوق بسلدكلری موضعه ده ديرلر آشيان وآشيانه ونشيم ونشين دخی
ديرلر ني تلاد في فتح لامله شهر چينه قريب بر معظم شهرك اسميدر ني تنبد في سكون نون وفتح
باء موحده ايله مؤيد الفضلاده بمعنی خاموش شدن وادات الفضلاده بمعنی لرزه كردن بو معنايه
مير خسرو بيت پای بنبد چو بسر می بود * مستی وثابت قدمی كی بود ني تند في سكون
نونله هوايی قيلامش بولت ونسخهٔ حليميده پراكنده اولمش معناسنه مرويدر ني تنند في
فتح نون اول وسكون ثانيله ايكی معنايه كلور اول بمعنی عنكبوت استاد اغاجی بيت ز تاريكی
وسستی هردو پايم * تو ميكويی مكر پای تننده ست * ثانی كاهل وتنبل معناسنه در
ني تند وخند ني كلاهما بسكون النون الفاظ اتباع قبيلندندر ترت ومرت وتار ومار كبی
شمس فخری بيت از صرصر فنا همه كشتند تار ومار * وز تند باد قهر اجل جمله تند وخند
ني تنومند في لفظ مركبدر تنو ايله مندن تنو اصلنده تن در آخرنده اولان واو برنوع
نسبت مخصوصه يه دلالت ايچوندر محكم وقوی بدن اولان نسنه يه تنومند ديرلر اكثر دوه ده
استعمال اولنور انسانه وغيری حيوانه خصوصيتی يوقدر اسم عامدر تناوركبی اما تناوردن
بو ابلغدر بعض نسخه ده تندرست معناسنه مرويدر حكيم سنايی بيت ای روان همه
تنومندان * آرزو بخش آرزومندان * نسخهٔ حسين وفاييده دارندهٔ تن معناسنه
روايت اولنمشدر شيخ نظامی بيت تنومند را قدر چندان بود * كه در خانهٔ كالبد جان بود
ومعيارده شمس فخری بمعنی شاد ديوب بو بيتی نظم ايلمش بيت شاهنشه روزی كه بپوشند
غلامان * از خسرو رستم دل واز شاه تنومند ني تنوند في سكون نونين وفتح واوايله
زياده پراكنده معناسنه در مير نظمی بيت غم دلدار شد باجان پيوند * سرشك
ديده ام چون در تنوند ني تنه درود في فتح نون ودال مهمله ايله تره ياغی معناسنه در كذا فی
نعمة الله ني مع الراء المهمله * تابدار في سكون باء موحده ايله ضيالی وحرارتلی معناسنه در
اما اكثر مراد اولنان فروغ شعله وضيا معنالرينه استعمال اولنور استاد عنصری بيت
كفتم نهی برين دلم آن تابدار زلف * كفتا كه مشكناب ندارد قرار وتاب ني تاتار في معروف
طائفه در مشك اعلاسی انلرك ولايتلرنده حاصل اولمغله نافهٔ مشكی انلره منسوب ايدرلر
خواجه حافظ بيت دران زمين كه نسيمی وزد ز طرهٔ دوست * چه جای دم زدن نافهای
تاتاريست ني تاجدار في جيم موقوفله ايكی معنايله مستعملدر اول تاج طوتيجی كه مراد

پادشاه دیشاندر بو معناده تاجور دخی دیرلر ثانی تاجی حفظ ایدیجی معناسنه که خازن تاج
دیمك اولور بو معناده تاج حفظ اولنان مخزنه ده دینلور تاج خانه وسرای تاج معناسنه کذا فی
شرفنامه فی تاجور فی سکون جیم وفتح واو ایله تاج صاحبی دیمك اولور ور وار لفظندن
مخففدر لیاقت معناسنه تاجه لایق دیمکدر غلبهٔ استعمالله تاجور پادشاه معناسنه
اولور خواجه حسین ثنائی بیت بر آشفت ازان پیلوش تاجور * که نیش سخن چنکاش
زد بسر * مولانا هاتفی بیت چنین خواست آن تاجور شهریار * که صاحبش بخویش شود
استوار فی تاراجکر فی فتح راء مهمله وکاف فارسیله یغماجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت
ز چکول دریوزه تا جام زد * ببردند ترکان تاراجکر فی تارك فی اون معنایه کاور اول دپه
معناسنه که عربیده فرق دیرلر آدمك اولسون غیرك اولسون بو معناده تارك لفظندن
مرخمدر آدم دپه سنه دینلدوکینه ابو شکور بیت زدن مرد را تیغ بر تارخویش * به
از باز کشتن زکفتار خویش * وآدمدن غیرك دپه سنه دینلدوکنه شمس فخری بیت دعای
بندکی شاه میکند سوسن * شکوفه نقره همی ریزدش ازان پرتار * ثانی قرارمش نسنه یه
دیرلر تاریك لفظندن ترخیم اولنمشدر کیجه قراکوسی اولسون غیرك اولسون کیجه قراکوسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت شب تار بود وچو قطران سیاه * نه پروین بدیدار بود ونه ماه
وغیریده حکیم انوری بیت ای بجنب همت تو پایهٔ اجرام پست * وی به پیش طلعت تو
چشمهٔ خورشید تار * ثالث ارش که ضد پود در معا استعمال اولندقده تار وپود دیرلر
حکیم انوری بیت جز رایت تو کسوتی که دارد * کش فتح وظفر پود وتار باشد * معنای
ثانیله بو معناده حکیم اسدی بیت زبس کرد چون پود در تار شد * بران غول چهران جهان
تار شد * وحکیم فردوسی بمعنی ضد پود بیت تن زال سیمرغ بدرود کرد * ازو تار از خویشتن
پود کرد * رابع بولانق صویه دیرلر میر نظمی بیت اندرونم درد وغم بسیار شد * سیل اشك
از کرد راهم تار شد * خامس ابریشم تلیدر استاد * مسمط * ازبس فغان وشیونم چنکیست
هم کشته تنم * اشك آمده تادامنم ازهر مژه چون تارها * سادس ساز قلنه دیرلر سابع پای
کرشی معناسنه کذا فی مجمع الفرس و فرهنك جهانکیری ثامن صحاحده بمعنی میان بند
تاسع تار زلف یعنی موی زلف وتار کیسو دخی دیرلر عاشر بر نوع اغاجدر خرما اغاجنه
مشبه آندن بر صو حاصل ایدرلر اکرچه نشوه کتورر اما دردسر ایراث ایدر تال دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی تارتار فی لفظ مکرر در ذره ذره وپاره پاره معناسنه
کذا فی مجمع الفرس حکیم سنائی بیت بنکرید اکنون بنات النعش وار ازدست مرك
نیزهاشان شاخ شاخ وتیرهاشان تارتار * شاخ شاخ دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرینه
فی تار ومار فی توابع الفاظ قبیلندندر ترت ومرت یعنی پراکنده معناسنه شمس فخری
بیت عالمی کردی زتاب تیغ بران ترت ومرت * کشوری کردی ز سهم تیر پران تار ومار
فرهنك جهانکیریده بمعنی زیروزبر خواجه حسین ثنائی بیت کر بودفتنه چون سر زلفت
بابینی * اکنون نسیم عدل شهش تار ومار کرد * چغتایده آلا قاق دیرلر آلاق بولاق
بوندندر فی تاروپور فی ضم راء مهمله وباء فارسیله غایت تاریك معناسنه در میر نظمی بیت

بیت غمت کفت دلرا چون آیم بروز * کنم روز روشن تراتاروپور فی تاروتور فی ضم تاء مثناة
ایله غایت تاریك معناسنه در حکیم فردوسی بمیدان چنین کفت بهرام کور * که اکنون
چو شد روز ما تار وتور فی تافسیار وتافیار فی اول بکسر الفاء وسکون السین ثانی کسر فا
ایله درباس دیرلر براوتدر پیراغی رازیانه یه بکزر ضماد وطلالرده استعمال ایدرلر غایت
مسهل اولغله تناولی مخاطره در فی تالار فی اول خانه یه وتخته دیرلرکه درت یاخود دخی
زیاده دیرکلر اوزرینه وضع اولنمش اوله کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میر نظمی بیت
نشسته بر سریر چارپارا * شه تالار عز وجاه مأوا * فرهنك جهانکیریده درت صفه لو
کوشك معناسنه حکیم سوزنی بیت چندین رنج وبلا وجور نمودم * تاش ببالای
خانه بردم تالار فی تبار فی فتح باء موحده ایله قوم وقبیله معناسنه صحاحده ومجمع الفرسده
بمعنی اصل مردم مسطور در بو قولی مؤید حکیم فردوسی بیت چواندر تبارش بزرکی
نبود * نیارست نام بزرکان شنود * عربیده هلاك معناسنه در مر قوم ایکی معنایه
حکیم سوزنی * قطعه * فخر دین احمد که تا با مصطفی خیزد بحشر * خویشتن را ساخت
با اولاد او خویش وتبار * هرکه خویش واز تبار آل پیغمبر شود * درد وکیتی باشد ایمن
از خسار واز تبار * حکیم قطران ارموی ده ایکی معنایه دیمشدر بیت خزینه بخش وولایت
ستان ملك جشان * تبار جان بداندیش وآفتاب تبار * معنای اوله چغتای لسانده
اوروق قایاش دیرلر اوروق طارق دیمك یعنی خصم قوم دیمکدر لیلی نك اتاسی نوفله
ز بون اولیجق لیلی یی هلاك ایتمك مشورتنده دیو بیت چارلاتتی روان اوروق قایاشین
صالدی آراغه اول ایش کینکاشین * ومیر علیشیرك دیوان اولنده بیت پری وحور اول
آیغه قرابت اولمیشلار * ولیك آنجا کیشی یوق اوروق قایاشیدا فی تباشیر فی فتح باء موحده
وکسر شین معجمه ایله بر نوع سست طاشدر معروف طبیعتی بارد در وعربیده هر نسنه نك اولی
تباشیر کل شیء اوله ورو شنائی صبح کذا فی شرفنامه شیخ نظامی بیت تنی چون شیر باشکر
سرشته * تباشیرش برابر شیر هشته فی تبر فی فتح باء موحده ایله بالته معناسنه میر خسرو
بیت شکر کوی از فقر نفست راکشد زیرا خلیل * چون تبر برداشت منت با بتان
آزرست فی تبغور فی سکون باء موحده وضم غین معجمه ایله قوش معناسنه کذا فی
نعمة الله فی تبندر فی فتح باء موحده وسکون نونله اول بیوك اغاجه دیرلرکه قبو آردنه
طیا رلر اکا فدرنك وپراوند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی تبنکر فی فتح باء موحده
وسکون نونله طبلهٔ نان یعنی اتمك قودقلری آغاج طبق ایضا منه فی تبیر فی کسر باء موحده
وسکون یای تحتانی ایله طبل وکوس معناسنه میر نظمی بیت فلك پرشد از نالهای نفیر
جهان کرفته صدای تبیر * استاد رودکی * مثنوی * پس تبیری دید نزدیك درخت *
هر کهی بانکی بجستی تند وسخت * کرسنه روباه شد تا آن تبیر * چشم زی او بود مانده
خیر خیر * امیر معزی بیت سوی کیوان رفته از ایوان واز میدان تو * نعرهٔ کوس
وتبیر وناله چنك ورباب فی تتار فی مخفف تاتاردر که معروف طائفه در وبر ولایتدر که
آنده مشك حاصل اولور خلاق المعانی بیت در پای تافکندهٔ آن زلف مشکبار * بو میزنی

زنار زپشك تتارپای * طائفهٔ ترکانه منسوب مشك تتاری و تتری کبی تیغ تتاری دیرلر
شیخ سعدی بیت که در سینه پیکان و تیغ تتار * به از ثقل ماکول ناسازکار * ولایت
اسمی اولدوغی مرویدر مولانا عرفی بیت بکاوش مژه از کور تا نجف بروم * اکر بهند
بخاکم کنی وکر به تتار * تتاری و تتری دینلن نسنه اول ولایته منسوب دیمك اولور یای نسبتله
ابن یمین بیت چه باد خوش نفس بود اینکه بشکست * بیکدم قیمت مشك تتاری *
تتر فی مخنث تتار مرقومدر شیخ سعدی در هجو مخنثی * قطعه * کر تتر بکشد آن مخنث را
تتری را عوض نباید کشت * چند باشد چو جسر بغدادش * آب در زیر و آدمی در پشت
تجار فی فتح جیمله بمعنی کردهٔ اسب یعنی دخی ایراورلمامش طای که تجان و اسپتاغ دخی دیرلر
استاد فرخی بیت آنکه تدبیر او سواری کرد * برجهاز اتجاری توسن * کتاب زنده بمعنی تونند
مرقومدر تجی فی فتح جیمله خانهٔ زمستانی یعنی قیش اوی که بخاری و شوری اوله اکا بخانه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * میان این
تجر و کنبد فلك فرقست * که هست این بثبات آن ندارد آرامش * چو تاب آتش می در هوای
این پیچید * تنافت خانه ازان تا بجا نه شد نامش * اهل قزوین کنجینه معناسنه استعمال
ایدرلر تخت اردشیر فی موسیقیده بر نوا اسمیدر استاد منوچهری بیت بر بید عندلیب
زند بند شهریار * بر سرو زند لاف زند تخت اردشیر * زند لاف بابل در تختدار فی سکون
خاء معجمه و تاء مقوطه ایکی معنایه کلور اول جامهٔ سیاه و سفید ثانی جامه خواب درکه تخت
و زرینده وشرلر معربی دخدار در کذا فی فرهنك جهانکیری تذور فی ضم ذال معجمه
و واو معروفله نعمة الله مزکلدك دیدکاری قوشدر دیمش اما آخر نسخهٔ معتبره ده دراج
روایت اولنمشدر تر فی ادات تفضیلدر کما ذکر فی المقدمه فزونتر و کمتر کبی لاحق اولدوغی
کلمه نك زیاده و نقصانن تفضیل ایدر و بر معناسیده یاش اولان نسنه در که مراد رطوبتدر
کاهی یاشلغن زیاده مراد ایدوب تر و تازه دیرلر ضدی خشك در نتکم بو بیتده واقعدر بیت
کوشه خالی و بانك غلغلش در دسرست * هرکه قانع شد بخشك و تر شه بحر و برست
کاهی تازه لکده لطافت مقرر اولمغین لطیف معناسنه استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت کی
شعر تر انکیزد خاطر که حزین باشد * یك نکته ازین دفتر کفتیم همین باشد * مجمع الفرسده
بر کوچك قوشدر که ترندوش و ترندوك دخی دیرلر ترپ فی سکون راء مهمله و فتح باء
فارسیله بمعنی کشك سیاه که ترکیده قره قورت دیرلر ترمشیر فی فتح راء مهمله و سکون میم
و کسر شین معجمه ایله شرفنامه ده اجزای اکسیردن بر دارو اسمیدر کذا فی المؤید تره شیر فی
فتح راء مهمله و اخفاء ها و کسر شین معجمه ایله ترخون کبی بر آجی اوتدر ترکیده ککیك و عربیده
سعتر دیرلر کذا فی المؤید تریر فی کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی ورزانده بعض نسخه ده قورقودیجی معناسنه که عربیده نذیر دیرلر ترندر فی
فتح زاء معجمه و سکون نونله عربیده صعوه دیدکاری بر کوچك قوشدر کذا فی لسان الشعرا
بو معنایه مؤید ابو المعانی بیت جان خلاصی بر دنش شد بعد ازین بر دل محال * چون ترندر
مانده است در دست شاهین غمت تسخر فی سکون سین مهمله و فتح خاء معجمه ایله تمسخر

تمسخر معناسنه یعنی مسخره لغة الملق فارسیلر استعمال ایلدکاری شیخ واحدی کلماتنده رسیدهٔ
نظر در تشتدار فی سکون شین معجمه و تاء موقوفله تشت ایله داردن مرکبدر ابریق دار معناسنه
آبدستاندار دخی دیرلر مثالی شرف شفروه بیت شاید که تشتدار سرایش شود خضر
زیرا که تشتخانهٔ او چرخ اخضرست * تشتخانه نك معناسی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی تشتر فی سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله نام حضرت میکائیل علیه السلام
ابو المعانی در توحید باری عز اسمه بیت بر زده دامان بخدمت تشتر و روح القدس *
هرچه فرماید اطاعت میبرد کون و مکان * استاد دقیقی بیت هرچه تشتر را عطا باران بود
مر ترا در وکهر باشد عطا تشویر فی سکون شین معجمه و یای تحتانی و کسر واو ایله بمعنی
خجالت شیخ سعدی بیت همی کفتی چو کشته غرق تشویر * مرا افکن ز دست یارمن کیر
تشیر فی کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی ایله بمعنی سایه کاه میر نظمی بیت چو دید
اندران تاب مهر منیر * نه آرامکاه و نه جای تشیر تغار فی فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول معروف ترکیده دخی تغار دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت تا بدسر مکرد رکنارم
بی دوغ دروغ در تغارم * ثانی خوردنی و آزق و راتبه معنالرینه مولانا سعید هروی بیت
از برای مطبخ انعام او کیوان ز چرخ * زارتفاع سنبله هر ماه بفرستد تغار تفور فی ضم
فا و واو معروفله طاشدن و طپراقدن اولان آوانی چناق و چوملك و امثالی نسنه لر
عربیده فخار و فاخور دیرلر استاد لطیفی بیت منشین ای دوست بهر غرچه و غرچه بسنك
بجفاها شکند کاسهٔ چینی چو تفور تکاور فی فتح کاف و واو ایله یورغه آت معناسنه غلبهٔ
استعمالدن مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بیت ز تاب رخش تکاور برزاوی ماند
باتشی که بر انکیزد آب حیوانش * مولانا هاتفی بیت صلای خصومت زد کاودم *
تکاور زمیدان نفرسود سم تکر فی فتح کاف فارسی و راء مهمله مشدده ایله بمعنی
تار عنکبوت میر نظمی بیت بکریه شود دود آهم بسر * چو پشه کرفته شدم در تکر *
تلخبار فی تلخ ایله باردن مرکبدر تناول واکله صالح اولمیان یمش که طاغلرده و بیابانلرده
اولور و میشه ارالرنده خودرو اوغاجلرده بتر حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که تلخست
ور اسرشت * کرش در نشانی بباغ بهشت * ورش جوی خلدش بهنکام آب * بیخ
انکبین ریزی و مشکناب * سرانجام کوهر بکار آورد * همان میوهٔ تلخبار آورد تناور فی
فتح نون و واو ایله تن ایله آوردن مرکبدر کوده لو و اتلو اولمقدن کنایه در تنومند معناسنه
شیخ سعدی بیت چو بید بن که تناور شود به پنجه سال * به پنج روز بیالاش
بر شود یقطین * یقطین عربیده قبق در تندر و تندور فی کلاهما بسکون النون اول
فتح دال ثانی ضمله بمعنی رعد یعنی کوك کورلسی کمال اسمعیل بیت همی نبرقد زهرهٔ شاخ کوزنی
که ترسد ز آواز تندر شکوفه * طیان مرغزی بیت خورد سیلی زند بسیار تنبور *
دمد تیزو نیارد همچو تندور * ادات الفضلاده ایکیسیده ضم تا ایله مسطور در و بعض نسخه ده
بابل معناسنه واقعدر تنکار فی سکون نون و فتح کاف فارسیله بر نوع توزدر که قویمجیلو
آنکله آلتون قال ایدرلر و بعض دینش چور یکنه قورلرنافع اولور بعض نسخه ده عربیده

بورق دیدکاری که فتح با وراء مهمله وسکون واو ایله در فرهنك جهانکیریده الهام معناسنه که آلتون
ایله کمشی بر بیره یا پشدررلر آکا کفشیر دخی دیرلر هندی لسانده سهاکه دیرلر ﴿ تنکبار ﴾
سکون نون وکاف موقوف وفتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول لفظ مفرددر نام حضرت
باری تعالی جل شانه شیخ نظامی در اقبالنامه بیت وجود تو از حضرت تنکبار * کند پیك
اندیشه را سنکسار * ثانی لفظ مرکبدر تنك ایله باردن تنك معلوم بار یول معناسنه در
فرهنك جهانکیریده اول کمسنه یه دیرلرکه او کمسنه کوریمه ویانندن کچمك دخی دشوار
اوله سیف اسفرنکی بیت در برزده وصل عاشقانرا * درکاه خیال تنکبارست * ثالث
شرفنامه ده اول کمسنه یه دیرلرکه فضوللق ایله آدمه یول ویرمیه وهر وقت آکا وصوله یول اولمیه
شیخ نظامی بیت چون دران قصر تنکبار رسیدیم * هردو چون بخت ساز کار رسیدیم * اکرچه
معنای اوله لفظ مفرد دینلدی ادب رعایت اولنوب معنای ثانی وثالثدن احتیاطا در اما
حقیقة نظر اولنسه اول دخی لفظ مرکبدر زیرا معرفة الله یه یول بولمق غرتبه دشوار ایدوکن
ارباب عقول فهم ایدر ﴿ تنور ﴾ ضم نون مخفف ایله فارسیدر وتشدید ایله عربیدر ابو المعانی
بیت سوخت فکر دیکران در تاب دل * هرچه می افتد بسوزد در تنور ﴿ توار ﴾ طوار
اوزرنده یوك بغلدقلری رسن معناسنه کذا فی المحمودی ﴿ تور ﴾ فتح واو ایله بمعنی تبر با واوه
ابدالی اولنمق فارسیده شایعدر کذا فی مجمع الفرس بو قولی مؤید میر نظمی بیت یکی را
چو دیدست آن بی خرد * که بر پای شاخی تور زین زند ﴿ تهمیر ﴾ سکون ها ویای تحتانی
وکسر میمله رستم زال اقرباسندن بر مبارز نامیدر ﴿ مع الزاء المعجمه * تاز ﴾ درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده بمعنی فرومایه که عربیده سفله ودون دیرلر ثانی امرد فاسق که فسقه
وارازل ایله مصاحبت ومعاشرت ایده شیخ اوحدی بیت چه وفا خیزد ز تاز و جلب *
یاری از روشنان چرخ طلب * ثالث فرهنك جهانکیریده محبوب معناسنه در حکیم فردوسی
بدو کفت مادر که ای تازنام * چه بودی که کشتی چنین رزدوام * رابع اداة الفضلاده
تازیدن لفظندن صیغه امر وتازنده معناسنه اسم فاعل اولور ﴿ تازباز ﴾ سکون زاء
معجمه ایله بمعنی غلامباره تاز امرد معناسنه اولیجق بازباریدندن اسم فاعل اولور استاد
فرخی بیت بکرفتش مها روشدم بر فراز او * چون آنکه تاز باز شود بر فراز او * کذا فی
المجمع ﴿ تبریز ﴾ مشهور مملکت وشهرك آدیدر مولانا هاتفی بیت چو تبریز را سکه زد
بر درم * شد از نام نیکش درم محترم ﴿ تبغوز ﴾ سکون باء موحده وضم فا ایله حرف باده
ذکری مرور ایدن بتغوز کبی که قوش بورنی معناسنه در تحفة الاحبابده تمغوز واقع اولمشدر
ویر معتبر فرهنکده دردورنج معناسنه مرویدر ﴿ تب ولرز ﴾ اسمه علتی که اوشودب
قردردوغی اجلدن تب حرارتی ولرزد ترتمه سی اولدوغندن تسمیه ایلدیلر عربیده حمی دیرلر ضم
حا ایله چغتایده ایسیغان وایستماق دیرلر فرهادنامه ده فرهاد عاشق اولمزدن اول سوریده للع
علایمی ظهورنده دیر بیت ایستماق چون شرارت ظاهر ایلار * بدن اول حرارت ظاهر
ایلار ﴿ تحمز ﴾ فتح حا وسکون راء مهملتین وضم میمله مؤید الفضلاده بمعنی حرامزاده
ومجمع الفرسده حرامزاده نك اسم مصدریدر بو قولی مؤید میر نظمی بیت چو نیکی بود

بود مرد نیکو نشان * تحمز نه کار اصیل جهان ﴿ تخکاوز ﴾ سکون خاء معجمه وضم کاف
ولام ایله چتین قوز معناسنه نعمة الله وایاسی نقل ایلمشلردر ﴿ تراز ﴾ فتح راء مهمله ایله اوج
معنایه کلور اول خام ایپلك رشته سی حکیم ناصر خسرو بیت بحب و راست بدو راست برد راه
ببین راه دین راست ترست ای پسر از تا رتراز * استاد منوچهری در صفت اسب بیت بجهد
کر بجهانی ز سر کوه بکوه * برود کر بدوانی زبر تار تراز * ثانی بمعنی درخت صنوبر ثالث ترکستانده
بر شهر عظیم آدیدر خوبلری چوق اولور ایکی معنایه استاد رودکی بیت از غم تار تراز همه
خوبان تراز * زرد و بار یکم ولرزانم چون برك تراز * معربی طراز در حالا مشهوری معربیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تز ﴾ ایکی معنایه در اول بر کوچك قوشدر بهار ایامنده زیاده
ناله وفریاد ایدر خوش آواز در استاد رودکی بیت چون لطیف آید بکاه نوبهار * بانك
کبك وبانك رود وبانك تز * شمس فخری بیت چه عجب کر بدور معدلتت * باز رشوت
بردز خانه تز * ثانی بمعنی سرکشتن یعنی باش دونمك حکیم سوزنی بیت نخواهم مغز کوزان
بهر آنرا * که مغز کوز خوردن سر کند تز ﴿ تغوز ﴾ ضم فا ایله مع الزاده اولان تغور معناسنه در
کذا فی المجمع ﴿ تکتاز ﴾ وتك وتاز ﴾ اول سکون کاف ثانی ضم ایله وچاپوب کتمك تاختن
ودویدن وجستجوی کردن معناسنه خواجه سلمان بیت ای ز شرم اثر رای تو خورده در تب وتاب
وی ز رشك سم شبدیز تو مه در تك وتاز * مولانا جامی بیت بین که نور بصرت بی تك وتاز
چون بکردون رود وآید باز ﴿ تکیز ﴾ کسر کافله اوزم چکردکی تکژ دخی دیرلر ﴿ تموز ﴾
اورته یازآیی در بقول یونانیان نیر اعظمك برج اسدده مدت اقامتی در غایت حرارت شمس
اولور شیخ سعدی بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی ماند وخواجه غره هنوز *
عربیده دخی استعمال اولنور ولابن لؤلؤ بیت که آب من آب علیها امرة * وابی فاحکم طبخها تموز
﴿ تنکبیز ﴾ ضم نون وسکون کاف وکسر باء موحده ایله حلواجیلرك کفکیر کبی بر آلتلریدر
آنکله روغن وعسل وشکر صاف ایدرلر پالاون دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ تنکز ﴾ سکون
نون وکسر کاف ایله براغاجدر غایت دکنلو اولور یا ندقده زیاده تند وتیز اولور تنکس دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الزاء الفارسی * تاژ ﴾ بمعنی خیمه وخرکاه کذا فی شرفنامه
وصفر سکرزدن اولان تازیانه معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ تباهجیژ ﴾ فتح باء موحده وسکون
نون وکسر جیم فارسیله کل فرونی معناسنه نعمة الله نقل ایلمشدر ﴿ ترکژ ﴾ سکون
راء مهمله وفتح کافله بمعنی تخم که عربیده بذر دیرلر وبعض نسخه ده زراعته آماده اولنمش
تارلا که عربیده فلحان دیرلر ﴿ تژ ﴾ یردن هنوز چقمش مزروعات ودخی بمعنی زمین
فراز وبعض نسخه ده دندانه کلید معناسنه شاعر بیت ده کار بی دهست وشتربان بی شتر
پالان بی خرست وکلیدی تهی ز تژ ﴿ تکژ ﴾ فتح کافله دانه انکور معناسنه شمس فخری
ضم تاء مثناة ایله نقل ایدوب قافیه سی بوقدر دیمش اما کتاب السامی فی الاسامی ده کسر
کافله روایت اولنمش معنای مرقومی مؤید ابو العباس بیت تکژ نیست کویی در انکور او *
همه شیر دیدیم یکسر زرش * واوزم چکردکی معناسنه ده مرویدر استاد لبیبی بیت
کر بیارند وبکوبند ودهند برباد * تو بسنك تکژی نان ندهی تاب ترا ﴿ تکوژ ﴾

ضم كاف وواو مجهول ايله تكرۀ مرقوم معناسنه در ﻛ تكرۀ ﺞ فتح لامله تكرۀ مرقوم معناسنه در
كذا فى المشكلات ﻛ مع السين المهمله * تاج خروس ﺞ سلطان بوركى ديدكارى شكوفه در
عربيده تنتور جندى ديرلر كذا فى نسخۀ حليمى مولانا هاتفى بيت بساخون كه از تارك اهل
روس * برآورد سر همچو تاج خروس ﻛ تاس ﻛ بمعنى بيطاقت كه تاسه وتلواسه دخى
ديرلر استاد عنصرى بيت تاسه كيرد ترا زحق شنوى * من نكويم روا ست شو تو بتاس
ﻛ تحس ﺞ سكون حاء مهمله ايله الم وغصه دن پيچش دل معناسنه ابو المعانى بيت طالع
بد در جهان بر عكس بود * در همه عمرى نصيبم تحس بود ﻛ تخس ﺞ سكون خاء معجمه ايله
بمعنى تحس مرقوم يعنى غم وغصه دن دلكير ومتغير الاحوال اولمق معناسنه باء موحده ايله ده
مرويدر ﻛ ترس ﺞ سكون راء مهمله ايله مطلق قورقودر خوف معناسنه كركسه فعل
مضارعدن اولسون حكيم فردوسى بيت نشست ازبر اسب تازى سمند * همى رفت ترسان
زبيم كزند * كرك فعل ماضيدن اولسون وله بيت چنانم ز عشق اى چو در يتيم * كه يادم نيايد
همى ترس وبيم * شاعرك ترسدن مرادى مطلق قورقودر اما حقيقت ترس واقعدن قورقودر
بيم متوقعدن قورقودر فرق بو قدر در ضم را ايله شرفنامه ده بمعنى زمين سخت واقعدر
ﻛ ترمس ﺞ سكون راء مهمله وضم ميمله برداروا سميدر كذا فى نعمة الله ﻛ ترناس ﺞ سكون راء مهمله
وفتح نون ايله فرهنك جهانكيريده اوق آتلدقده ظاهر اولان صدايه ديرلر حكيم فردوسى بيت دل
سركشان پر ز وسواس بود * همه دشت پربانك ترناس بود * حكيم اسدى بيت كمان ابر وباد آتش
الماس بود * همه كوه پربانك ترناس بود ﻛ تس ﺞ يعنى تبانجه سيلى ده ديرلر استاد رودكى
بيت رخ اعدات از تس نكبت * همچو قير وشبه سياه آمد * پا رسيلر دن برى ديمشدر
* رباعى * اكر تو يار كيرى يكى بس * وكر با دوكى يار بنى كس * وكر باسه كنى بى يار كردى
وكر افزون كنى بر سر زنى تس * ضمله توكرمك معناسنه در ﻛ تفس ﺞ سكون فا ايله بمعنى
كرمى يعنى ايسيلك شين معجمه ايله ده مرويدر كذا فى المحمودى ﻛ تكس ﺞ فتح كافله اوزم
چكردكى وصقلدقدن صكره اولان جبره سغده ديرلر وشين معجمه ايله ده مرويدر اما اصح
سين مهمله ايله در بهرامى * قطعه * آن خوشه بين چنانكه يكى چنك پر بيند * سر بسته
ونبرده برو دست هيچكس * بركونۀ سياهى چشمست غرب او * هم بر مثال مردمك چشم ازو
تكس ﻛ تلاس ﺞ تركستان زمينده برشهر آديدر كذا فى شرفنامه ﻛ تندس وتنديس ﺞ
كلاهما بسكون النون وكسر الدال المهمله بمعنى تمثال لفظ مركبدر تن ايله دسدن ماند معناسنه
استعمال اولنور استاد فرخى در صفت عمارت بيت فرود كاخ يكى بوستان چو باغ بهشت
هزار كونه در وشكل وتندس دلبر ﻛ تنكس ﺞ سكون نون وكسر كاف ايله برنوع
اغاجدر زياده دكنلو وآتشى غايت تند وتيز اولور اثير الدين اخسيكتى بيت چهره همه
كلكونۀ ترور چولاله * چنكال همه ناخن دزديده چو تنكس ﻛ مع الشين المعجمه * تابش ﺞ
كسر باء موحده ايله تابيدن لفظندن اسم مصدردر كلمۀ تاب هر تقدير معنايه كلور سه شين
مصدريه ايله اسم مصدر اولور ابو المعانى بيت سوختست دل ز تابش زلف وعذار يار * از تاب
سوز عشق ندارد دلم قرار ﻛ تاجپوش ﺞ سكون جيم وضم باء فارسيله هدهد ديدكارى قوشدر

قوشدر باشنده اولان تاجه نسبتله تسميه اولنمشدر مير نظمى بيت همه مرغان كلشن را
٢٧٩ خروشى * شده سرهنك ايشان تاجپوشى ﻛ تاركش ﻛ راء موقوفله صرمه كشلرك
وزركرلرك حله ديدكارى دلكلى دمور آلتلريدركه سوراخلرندن التون وكمش چكرلر شمس
فخرى بيت شاه بخشنده قدر خان معظم كه به تير * سينه دشمن چون تاركش زر كرده
ﻛ تازش ﺞ كسر زاء معجمه ايله تك وپوى معناسنه اسم مصدردر تركيده ياوب يوريش
ديمك اولور حكيم اسدى بيت دوره شش هزار ابره تازش هيون * ز فرش ونمد بارستان
كونه كون ﻛ تاش ﺞ اوج معنايه استعمال اولنور اول ادات شركتدر معناى مقارنتله
مثلا ايكى قول بر آدمك اولدقده انلره خواجه تاش ديرلر كمال اسمعيل بيت اى اهل فضل را
بقدوم توانتعاش * بر آستان تو من واقبال خواجه تاش * بو معنايه شيخ سعدى بيت
تو ومن هردو خواجه تاشانيم * بندۀ باركاه سلطانيم * وايكى كمسنه بر زمره دن اولسه لر
انلره خيلتاش ديرلر شيخ سعدى بيت چه خوش كفت بكتاش با خيلتاش * چو دشمن خراشيدى
ايمن مباش * ثانى مؤيد الفضلاده بمعنى خداوند يار وخانه باشد يعنى يوك ياب ويار خانه
صاحبى ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنى كاف يعنى اول لكه كه وجه انسانده ظاهر اولور آكا
كلك دخى ديرلر طبيب يوسفى بيت چو بيخ سوسن آزاده را جو شى واز آبش * بشوى
روى خود را پاك سازى تاش از روبت ﻛ تاغوش ﺞ ضم غين معجمه ايله آدم وحيوانك
باشى صويه باتمغه ديرلر كذا فى نعمة الله ﻛ تالاش ﺞ جنك وجدال وغوغا معناسنه
تاتار لغتيدر اشعار فارسيده وارد اولمشدر تلاش صورتنده يازرلر طالب آملى بيت مارا
تلاش بر سر مال ومعاش نيست * در دودمان همت ما اين تلاش نيست ﻛ تالش ﺞ كسر
لامله ايكى معنايه كلور اول اوق يايى معناسنه در مير نظمى بيت چشم خونريز او چو مرد كزين
تيغ وخنجر بدست تشسته كمين * وله بيت كمان ابروانش كرفته بدست * خدنك مژه
تا بتالش نشست * ثانى كيلان خلقندن معروف بر قومك آديدر ابن يمين بيت خسرو
خسرو نشان تالش جمشيد فر * مهر سپهر كرم سايۀ پروردكار ﻛ تاوش ﺞ ضم واوايله
آياق سسيدر ايكى واوايله تاووش دخى ديرلر چغتاى لسانيدر مير نظمى بيت بخلوت را
نشسته آن دل آراى * رسيده كوش هوشش تاوش پاى * وفرهادنامه ده شاپور اويوركن
فرهادك واردوغى محلده بيت تاووشيدين آنينك اويقاندى شاپور * تاپيب تون ظلمتيده
بو العجب نور ﻛ تبش ﺞ كسر باء موحده ايله تاب لفظنك اسم مصدريدر كرميت وحرارت
وضيا وشعله معنالرنده شيخ سعدى بيت همى بر فلك شد زمردم خروش * دماغ از تبش
مى درآيد بجوش * شمس فخرى بيت سينۀ بدخواهت از تاب عنا * هست دائم همچو
دوزخ در تبش * فرهنك جهانكيريده تابش لفظنك دخى مخففى اولور شيخ نظامى بيت
حرفش ز تبش جهان فروزد * كانكشت برونهى بسوزد ﻛ تخش ﺞ سكون خاء معجمه ايله
بمعنى تحس مرقوم يعنى الم وغصه وغم واندوه مجمع الفرسده بمعنى بالانشين كه تخشيده ديرلر
يعنى بالانشسته شمس فخرى وحكيم اسدى طوسى باء موحده ايله نقل ايتمشلر اما صاحب
مجد هندوشاه تاء مثناة ايله تحرير ايتمش كذلك مشكلاتده اولها بالتاء المنقوطة من فوقها

واقع اولمشدر * تراوش فتح راء مهمله وضم واو ایله ایکی معنایه کلور اول صو یوقاردن آشاغی آهسته آقغه دیرلر ثانی صو و یا شراب ظرفندن صزمق معناسنه در مولانا اقدسی بیت بانشای مدحت درین انجمن * تراوش که میریزد از کلك من * مولانا هاتفی بیت سر نیزه در سینه کاوش کرفت * زچشم زره خون تراوش کرفت * ترخش فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله فرهنك زفانکویاده بمعنی کشیدن یعنی چکمك * ترکش جمیع فرهنکرده مخصوصا اوق قوییلان ظرف معناسنه در که یای اولدوغی ظرفه قربان دیرلر حکیم فردوسی بیت کشیدند رستم دلان زمان * ز ترکش خدنك وز قربان کمان * وله بیت چو ترکش ز هر کوشه قربان جنك * تهی از کمان کشته پر از خدنك * مرور ایام وغلبهٔ استعمال ایله جمله سنه ترکش اطلاق اولندی شمس فخری بیت مریخ را حمل سان کردند جمله قربان * هرکه که بند کانش بر بسته اند ترکش * اصلی تیرکیشدر رومده لغت فارسی تحریر ایدنلر ترکشی قبور ایله تفسیر ایلمشلر قبوره تیردان دینلور وصحاحده دخی هندوشاه تیردان تفسیر ایلمش مجرد اوق طورمغله اما فرقی واردر والحاصل یایی واوقلغی ایله ترکش دینلمك اعلام غالبه دندر مولانا هاتفی بیت یکی بست ترکش بجهد وشتاب برآراست بال آن شکاری عقاب * ترکشه قبور تعبیر ایدنلر بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمشلر بیت غمی شد دلش ساز نخجیر کرد * کمر بست وترکش پر از تیر کرد * بو بیتده قبور اولدوغنه دلالت یوقدر وترکش لفظنی شعرای عرب دخی استعمال ایلمشلردر از انجمله حسام الدین الحاجزی بیت جعلت فدا الظبی الذی جاء لحظه * الی سائر العشاق یحمل ترکشا * ترمش سکون راء مهمله وکسر میمله ایاسی جمع وتحریر ایلدوکی اجمال لغتنده خرنوب معناسنه نقل ایلمش بعض نسخه ده ضم میمله براوت اسمی اولاق اوزره مرویدر که اکانور وترمش دخی دیرلر خرنوب ضم تاو سین مهمله ایله ترمش منقولدر * ترندش فتح راو سکون نون وکسر دال مهملتین ایله بر کوچك قوشدر که اکا ترو ترند دخی دیرلر * ترموش سکون راء مهمله وضم میم وواو معروفله بوکرتلن دکنی * تش بوزن کش ایکی معنایه در اول آتش لفظندن اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت موسی اندر درخت هم تش دید * سبز تر نیشدان درخت از نار * حکیم فردوسی بیت از ان پس نبد زند کانیش خوش * ز تیمار ز دبر دل خویش تش * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی تیشه حکیم سوزنی بیت ای سوزنی بسوزن توحید جرب کن * کان سوزنی که از تو تبرها کنند تش * بو معناده شمس فخری تیرهیزم دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خرم چکونه باشد خصمت که چرخ دارد * از بهر حرق وخرقش پیوسته آتش وتش * تفش سکون فا ایله بوزن کفش بمعنی طعنه وکسر فا ایله بمعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت کذا فی المجمع وبعض نسخه ده کوپك که عربیده زبد دیرلر فتحتین ایله * تکش فتح کاف ایله مع السینده مذکور اولان تکس معناسنه در و بر معناسی دخی ملوك ماضیه دن بر پادشاه اسمیدر تکش شیخ سعدی بیت تکش با غلامان یکی راز کفت * که این را نباید بکس باز کفت * تلاش طاغیلوب پراکنده وپریشان اولاق معناسنه کرك محسوساتدن اولسون کرکسه اولمسون بو حالتك صاحبنه

صاحبنه تلاشی دیدکاری بو معنادندر شمس فخری بیت نیست ممکن دزهمایون عهد او درکسی در ملك او باشد تلاش * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور الشیخ شهاب الدین احمد الخیمی بیت وجسمی کلما ظهرت وزادت * صبابا تی واشواقی تلاشا * تنك ریش ضم نون وکاف موقوفله بمعنی کوسج کذا فی المحمودی * تنکلوش ذکری مرور ایدن تنکلوشا معناسنه در * توخش فتح واو وسکون خاء معجمه ایله بمعنی کشیدن کذا فی فرهنك زفانکویا * توش کسر واو ایله بمعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت ابوالمعانی بیت از آتش فراقت جسمم بسوخت اکنون * ماندست در دل زار سوز توش ز عشقت * مع العین المهمله * توقیع اصلنده احکام پادشاهی اوزرنده اولان علامت مخصوصه که طغرا دیرلر مولانا هاتفی بیت این نامه که خامه کرده بنیاد * توقیع قبول روزیش باد * غلبهٔ استعمالدن برات وامر وفرمان پادشاهی یه ده دیرلر * مع الغین المعجمه * تارمیغ بخاردر که ایام شتاده روی هواده ظاهر اولور هوایه مماس اولمغله زمیندن دخان پیدا اولوب اطرافی تاریك ایدر اکا تمن وماغ ومیغ وزم دخی دیرلر استاد مختاری بیت سرما چنان در آتش خورشید جسته بود * کز تارمیغ کفنی طشتیست اندر آب * تاغ نعمة الله بش نوع اغاجه دیرلر دیمش بری سکوت وبری ایلغون وبری سنجان وبری دیشلوار مود وبری قره اغاجدر دیو نسخه سنده ذکر ایتمش وبعض نسخه ده انجق قره اغاج اودونی واقع اولمشدر وصحاحده تاغ بر اغاجدر که آتشه یاندقده اخکری بر هفته قدر طور رسون تمزدیو مسطوردر ومعیارده شمس فخری تاغ بر اغاجدر ایشه یرامز انجق اودون ایدرلر دیمش بیت درکوه ودشت بنام شهنشه جمال دین کل روید از خسك رطب آید ز چوب تاغ * فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه کلور اول بمعنی تاج مرقوم کمال اسمعیل بیت دارم اسبی کز استخوان در پوست * هست چون در جوال هیزم تاغ * ثانی بمعنی تخم مرغ ثالث سیستان ولایتنده بر قلعه اسمیدر * تبستغ فتح باء موحده وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فصیح اللسان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری منجیك بیت کشتم از یمن مدحت شه دین * در سخن بعض تبستغ وشیوا * شیوا دخی فصیح اللسان معناسنه در * تره ودوغ طعام مختصر وماحضر معناسنه در مراد طعام فقرا دیمکدر مولانا جامی بیت نان خود با تره ودوغ زنی * به که از خورد نش آروغ زنی * تغتغ سکون غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ماوراء النهرده معروف ومستعمل بیوك کیله درکه آنکله غلال بیع وشرا ایدرلر شمس فخری بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * که دهد زر بدامن وتغتغ * کذا فی نسخهٔ حسین وفایی امام مؤید الفضلاده ضم تائین ایله مرویدر * تغاغ فتح فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آهیانه یعنی قفا کموکی ثانی ساغر بزرك که آخر زمانده آنکله طلوا ایچرلر شمس فخری بیت در بزم عیش دولتی باده زار سال * بر دستکیر ونوش بکن کاسهٔ تفاغ * بو معنی استعاره طریقیله در زمان قدیمده پهلوان مشاهیر دیو کله سن ساغر ایدوب کرمیت حالنده آنکله شراب ایچدکلرندن کیدرك ساغر معناسنه ایتدیلر مجمع الفرسده بمعنی پیاله دیوب بو بیت ایله استشهاد اولنمشدر ابو شکور بیت بیکماز بنشست در میان باغ * بخورده بباران بدار وتفاغ * بو لغت نوتله ده نفاغ روایت اولنمشدر * تکمرغ سکون

کاف وضم میمله قوش بورنی منقار معناسنه در ل مع الفاء * ترف ع سکون راء مهمله ایله
بوزن حرف بر نوع طعامدر یوغرت قوریسیله و پنیر صو بیله بشورورلر حکیم انوری بیت
ترف عدو ترش نشود زانکه بخت او * کاو یست نیك شیر و لیکن لکد زنست *
حکیم سوزنی بیت تشبیب این قصیده ترفنده ترف طمع * مخلص بمدح او شد شد طمع ترف
قند ل تشریف ع خلعت که پادشاهان اهل مناصبه کیدررلر ابو المعانی بیت قانع یك
ته نان آنچه شود بی منت * دربرم خرقه فقرست بجای تشریف ل تف ع اوچ معنایه
کلور اول بمعنی تب یعنی حرارت و کرمی حکیم انوری بیت به تف تیغ از آتش برآورند بخار
به نعل اسب زخاکش برآورند دخان * بو معنایه شمس فخری بیت ای ملاذ پناهی که
ز رشك شرف تو * اندر دل خورشید بود روز و شبان تف * حکیم اسدی بیت بدریا
بسوزد ز تف خیزران * چون اوزد نوند سبك خیزران * ثانی بمعنی بخار که زمیندن هوایه
چقار حضرت مولانا قدس سره بیت آرام بخش جان شد از آن می که از تفش * صبر
وقرار وتوبه وآرام میرود * میر خسرو بیت تکلف دیگرست و شوق دیگر زانکه تف
ندهد * اگر ده جای بنگاری بدیوار آتش سوزان * ثالث بمعنی پرتو و روشنی حکیم خاقانی
بیت آه من چندان فروزان شد که کوران نیمشب * از تف این آه سوزان رشته در سوزن
کشند ل تلاتف و تلاتوف ع کلاهما بفتح اللام وضم التاء المثناة ایکی معنایه در اول بمعنی
شور و غوغا حکیم اسدی بیت ز چرخ اختراز بیم دیوانه دیو * زمین با تلاتوف و که با غریو
ثانی اول کسنه دیرلر که اثوابن و وجودین ملوث و کیرلی طوته شویله که خلق کندودن نفرت
ایده شمس فخری بیت نباشد فیلسوف آنکس که باشد * بهر زشتی و ناپاکی تلاتوف
ل مع القاف * تاق ع بمعنی تاغ مرقوم آنشی برهفته سو نیمین اغاج شاعر دیمشدر بیت
در حوالت کنم چو هیزم تاق * بشر کوبمت طراق طراق ل تایاق ع فتح یای تحتانی ایله دسته
چوب معناسنه ترکی اصطلاحده طیاق چکدی دیدکلری معنایه در میر نظمی بیت خلاف
امر اگر کرده بهانه * زده تایاق بر سر رستمانه * کذا فی الصحاح ل تغرچاق ع فتح غین
معجمه و جیم فارسیله بمعنی ساخته کذا فی التحفه ل تلاق ع ایکی معنایه در اول بمعنی ازار
پایجه ثانی کسر تاء مثناة ایله بمعنی ریشی که میان فرج زنان بود کذا فی شرفنامه ل مع الکاف *
تاك ع اوزم چبوغینه دیرلر نتکم مولانا محمد ظهوری در ساقی نامه بیت ثنا میکنم ایزد پاك را
ثویاده طارم تاك را * مرشد یزدجری بیت فلك برك تاکی زباغ منست * شفق قطره خون زداغ
منست ل تاپاك ع فتح باء فارسیله بیقرار و مضطرب اولق معناسنه میر خسرو بیت تاپاك
جان از حد گذشت افتاد کارا بر درت * بر نیم بسمل کشتگان دستوری ره ناز را * باء
فارسی یرینه باء موحده ایله تنه درخت معناسنه در ل تابناك ع سکون باء موحده ایله بمعنی
تابان تاب ضیا و شعله معناسنه ناك ترکیله لو ایله تعبیر ایتدکلری معنایه در غمناك و فرحناك
کبی میر نظمی بیت همان شب کشته از مه تابناکش * همیرفت و دو دیده خوابناکش
ل تاجك ع فتح جیمله مصغر تاجدر و کسر ایله بر ولایت آدیدر ل تاجیك ع کسر جیمله
بمعنی تاجك مرقوم شرفنامه ده ممالك عرب و ترکدن ماعدا مملکتلره دیرلر تازیك و تارثیك دخی

دخی بو معنایه در ترکانك نام اصلیسی در مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت دو سه سست
تاجیك نا کرده کار * ازیشان چه آید که کارزار ل تارك ع فتح راء مهمله ایله دپه معناسنه در
عموما و انسان دپه سیدر خصوصا که عربیده فرق دیرلر ناصر الدین بلخی بیت خلعت شاه
مبارکباد ت * تاج اقبال تبارك باد ت * مولانا هاتفی بیت یکی تیغ هندیش تارك شکاف *
که بودیش از ترك تارك غلاف * اصلنده تارده در و آخرنده کاف تصغیردر هر نسنه نك که
باشینك اوجی سوری اوله اکا تارده دیرلر سائرندن امتیازی ایچون دپه مراد اولندقده کاف تصغیر
الحاق ایدرلر و نیزه اوجنه تارك سنان دیرلر مولانا جامی بیت دیده بر تارك سنان دیدن *
بر ترازوی دشمنان دیدن * عربیده کسر را ایله فارغ معناسنه در فارسیده مختصر تاریکدر
ل تاریك ع کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله قرا کودر که کیجه قرا کوسنه شب تاریك
دیرلر خواجه حافظ بیت شب تاریك و بیم موج و گردابی چنین هائل * کجا دانند حال
ما سبکباران ساحلها ل تاشك ع فتح شین معجمه ایله یوغرت آلندقدن صکره یرنده قلان
صویه دیرلر کذا فی التحفه و فرهنك جهانگیریده تره یاغی معناسنه مرویدر که عربیده زبده
دیرلر و بر نسخه ده بمعنی مرد چابك رسیده نظردر ل تافشك ع فتح فا و شین معجمه ایله کوه
کبی بر قورتجغزدر کورك و جامه ایچنده بولنورسه کسوب تباه ایدر اکا دیوبجو و دیوچه
و دیوك و انبك دخی دیرلر عربیده ارضه دیرلر فحتینه له ابو المعانی بیت حال خود آخر نیندیشی
و باشی تا بکی * در میان جامه و سمور همچون تافشك ل تالانك ع فتح لام و نونله قیسی
و زردالو و توپسز شفتالو و امثالی میوه لره دیرلر عموما ل تا تونك ع سکون واو و فتح تاء
مثناة ایله بیر منحنی معناسنه و دخی ایکی نسنه بر یرده دیمك معناسنه که ایکی شینك معیتن
بیان ایدر شاعر بیت بیك تا و کر بیشتر تاوتك * که باشد که بیشی بود کاه تك ل تاوك ع فتح
واو ایله کنج اشك و اوکوزه دیرلر کذا فی المجمع ل تباك ع فتح باء فارسیله اضطراب و بی
آرامی معناسنه فخر کورکانی * مثنوی * بیا ساقی آن شیره جان بیار * همان حاصل
عمر دهقان بیار * همان خون جوشیده در باد تاك * که از تن برد رنج و از دل تباك ل تبرك
فتح باء موحده و سکون راء مهمله ایله طبله که عود و عنبر و سائر خوشبو عطریات و یاخود
میوه قورلر ل تبك ع سکون باء موحده ایله قوشاق و غیری نسنه لرك ابریشم کنارینه دیرلر
استاد رودکی بیت فاخته گون شد هوا ز گردش خورشید * جامه خانه بتبلك فاخته
گون شد ل تبشك ع فتح باء موحده و سکون شین معجمه ایله اولا یشمه دیرلر که
الدوان وچورب ایشلرلر ل تبنك ع فتح باء موحده و سکون نونله بالا قد و توانا محبوب
جوانه دیرلر استاد لطیفی بیت چه نیکو بود با خیالات نیك * بریز آوریدن حریف تبنك
ل تپنك ع سکون باء فارسی و فتح نونله ریخته قالبی که قویمجیلر التون و کمشی اریدوب
آکا دوکرلر استاد عنصری بیت تپنك ارکر نهد کسی بی شك * ریخته کر برآید از تپنك
ل تبوك ع ضم باء موحده و واو مجهول ایله بقال و میوه فروشلرك میوه قودقلری طبق
شمس فخری بیت خاك بر تارك دوات و قلم * جبه ادیبه و جوال و تبوك * واو یرینه نونله ده
تبنك مرویدر ل تبوراك ع ضم باء موحده و واو مجهول و فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کاود

اول دبالك كه مزروعات ناطورلری جانور اورکتملك ایچون چالرلر و بعض مضحك قولتغی آلتنه
آلوب چالرلر نتکم شاعر دیمشدر * قطعه * آن خر پدرت بدست خاشاك زدی * مامات
دف دور و به چالاك زدی * آن بوسر کورها تبارك خواندی * وین بردرخانها تبوراك زدی
بو معناده استاد لطیفی بیت توچرا شکرنیاری نکنی یادکه پیش * تو تبوراك بدست وزنت
اندرجولان * وبعض فرهنکلرده دف معناسنه در حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
عاشقم من کشته وقربان لا * جان من نوبتکه طبل بلا * خود تبوراکیست این تهدیدها
پیش آنچه دیده است این دیدها * پیش اوچه بود تبوراك تو طفل * کی کشد او طبل سلطان
هست کفل * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی غربال ثالث بمعنی تبنك مرقوم ﴿تنك﴾ بفتح
سکون تاء مثناة وفتح نونله بمعنی تبنك مرقوم یعنی قالب ریخته ﴿تدك﴾ بفتح دال مهمله
ایله دراج دیدکاری قوش میر نظمی بیت با زقهرش که بال بکشاید * خصم درپیش چون
تدك آید ﴿تراك﴾ بفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول شکاف معناسنه حکیم و لولی
بیت بردل شیرو پلنك افتد آنکاه تراك * که بشست توبرآید زکمان تو تراك * ثانی اول
صدایه دیرلر که پرنسنه یارلمقدن یاخود قرلمقدن ظاهر اولور ﴿ترپك﴾ بسکون راء
مهمله وفتح باء فارسیله کشك سیاه که طرف وتربر دخی دیرلر ترکیده قره قورت دیدکاریدر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * شبی عشق فریبنده بیامد جانب بنده * که بسم الله
تماجی برای تو پزید ستم * یکی تماجی آورد او که کم کردم سررشته * شکستم سوزن آن ساعت
کریبا نرا بریدستم * که نوشیدم چو تماجش فروکو بیدم چون سیرم * چو ترپك روترش
کردم که آن شیرین بریدستم ﴿ترترك﴾ بسکون راء مهمله اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول کلمهٔ ترکه ادات تفضیلدر بونده مکرردر افعل تفضیل اولور کذا فی
المجمع وثانی فرهنك جهانکیریده بر جانوردر که ما وراء النهرده دختر صوفی دیرلر ﴿تردك﴾
بسکون را وفتح دال المهملتین ایله تحته بتی کذا فی المجمع وبمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی کذا فی
الاداة ﴿ترك﴾ بسکون راء مهمله ایله توغلغه که عربیده مغفر دیرلر شاعر * رباعی *
دربیهده کم کوش که با حملهٔ مرك * سودی نکند برتن وسر جوشن ترك * زوداکه درخت
زندکی رابینی * پژمرده شکوفه وفرو ریخته برك * بو معنایه خواجه سلمان بیت تارك وترك
وکلاه کله از یك موی فرق * درمیان نکذشت قطعا زخم شمشیر وتبر * بعض نسخه ده ترکش
لفظندن اختصار اولنمشدر ﴿ترندك﴾ بفتح را ودال المهملتین وسکون نون ایله بمعنی ترترك
مرقوم کذا فی المجمع ﴿ترهتیزك﴾ بفتح راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة ایله قیجی دیدکاری
اوت که مشهوری تره در ﴿تزتك﴾ بسکون زاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آغز تفنکی
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿تزدك﴾ بسکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله
راء مهمله ایله اولان تردك مرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه ﴿تفتیك﴾ بسکون فا وکسر
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده چکینك توبلری دیبنده اولان نرم
تویه دیرلر که شانه ایله قوپاروب اکیروب شال وصوف وبعض لطیف نسنه لر طوقورلر
ثانی چولك قبنار ایکن چقان بوغه دیرلر بو معنایه مرکب اولمق اقتضا ایدر که اصلی تف

تفدیك اولوب دال تایه ابدال اولنمش اوله ﴿تك﴾ بفتح طقوز معنایه کلور اول بمعنی اندك
یعنی قلیل حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صفت تره زارها هیهات * چون کنم مشتبه
بکوسنه زنخ * همچو پشت کسی بتان تتار * مانده هر جای تك تك ونخ نخ * ثانی براوتدر
بغدای اراسنده بتر بغدای صاپندن پك اولور ثالث بنه براوته دیرلر که صوده بتر آندن کاحصیر
ایدرلر اکابردی دیرلر رابع بمعنی زدن عموما حکیم فردوسی بیت ز رستم بپرسید برمایه طوس
که می باقت پیل از تك کرز لوس * بو معناده جمله ایتمك معناسنه ده استعمال اولنور ومهره
نردی ودخی کعبتینی درست اوتورتمغه دیرلر خصوصا مثلا دزست زد معناسنه خامس سکرتمك
دویدن معناسنه شیخ سعدی بیت بتك ژاله میریخت برکوه ودشت * تو کفتی مکر ابر نیسان
کذشت * سادس بیلمك که بو معناده تك وپو دیرلر استاد لطیفی بیت بشناه اندر آب همچو
نهنك * بتك اندر فراز وشیب چو باد * سابع بمعنی قعر یعنی دیب قیونك وغیرك
حکیم سوزنی بیت هر که درچاه عریض او نکه کرد از حسد * زان حسد خودرا فکند اندر تك
چاه سقر * ثامن تکیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تاسع ادات تشبیه اولور
ماه تك و باد تك کبی کذا فی مجمع الفرس ﴿تکاك﴾ بفتح کاف ایله بمعنی تکس مرقوم یعنی اوزم
چکردکی وجبره سی کذا فی کتاب محبوب العارفین ﴿تکوك﴾ بضم کاف وواو معروف ایله فرهنك
حسین وفائی ده سیم وزردن حیوانات صورتنده دوزلمش قدح که بزم آخرنده آنکله طلو شراب
ایچرلر استاد رودکی بیت میکسار اندر تکوك شاهوار * خور بشادی روزکار نوبهار
مطلق قدح معناسنه دخی استعمال اولنمشدر حکیم اسدی بیت هزار از بزرکان خسرو
پرست * تکوك بلورین وبالغ بدست * تحفة الاحبابده لام ایله تلوك واقع اولمشدر وبعض
نسخه ده تاء مثناة یرینه باء موحده ایله بکوك وبلوك روایت اولنمشدر وفرهنك علی بیك ده
ضم تا ایله غرفه وبزرك معناسنه مسطوردر کشف اللغه ده کذلك عربیده احمق ونادان
معناسنه در ﴿تلتك﴾ بسکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تبلك مرقوم یعنی قالب ریخته
وپوته که سیم وزر قال ایدرلر ﴿تلخك﴾ بسکون لام وفتح خاء معجمه ایله غایت آجی براوتدر
وفرهنك جهانکیریده خربزهٔ تلخ که عربیده حنظل دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت چو کار
وبار عاشق درد باشد * زدست یار تلخك شهد باشد ﴿تلخناك﴾ بفتح آجی اولان نسنه تلخ
ایله تاکدن مرکبدر غمناك وفرحناك کبی ﴿تلك﴾ بسکون لام ایله اوج معنایه در اول بمعنی
زر ورق که تعریب ایدوب طلق دیدیلر ثانی دیار هندده اشلنوب برنوع لطیف قماشدر
حکیم اسدی بیت هم از مخمل وهم طرائف زهند * پر از شاره وتلك وخود وپرند * ثالث
بمعنی تلخ مروید در وفرهنك جهانکیریده فتح لام ایله بوزن فلاك بیقلری وصقالی دوکلمش آدمه
دیرلر ومجمع الفرسده نشانهٔ تیر معناسنه مروید ر ﴿تلنك﴾ بسکون لام وفتح نونله بمعنی
تلتك مرقوم یعنی قالب ریخته وپوته ﴿تلوك﴾ بضم لام ایله نشانهٔ تیر معناسنه تموك دخی
دیرلر ﴿تمرقزك﴾ بکسر میم وسکون راء مهمله وفتح قاف وزاء معجمه ایله فرهنك ابراهیم قواسمده
بمعنی قرآن مجید کذا فی المؤید والمجمع ﴿تملوك﴾ بسکون میم وضم لام ایله قنابری دیدکاری اوتدر
بعض نسخه ده تملول واقع اولمشدر ﴿تموك﴾ بضم میم ایله پوته یه آتدقلری وتیر نشانه کذا فی

کرشاسب نامه بعض نسخه ده یصی دمرنلو اوقه دیرلر میرعماره بیت پسر خواجه دست
بر دبکوك * خواجه اورا بزدبه تیرتموك * ونشانهٔ تیر معناسنه شمس فخری بیت سپر مدح
شاه بسکه مرا * نکند پیش تیرقه تموك * مؤید الفضلاده بو معناده تلوك واقع اولمشدر
تحفة الاحبابده دخی یصی دمرنلو اوقدر محاحده تموك بر اوقدرکه دمرنی یصی وایکی جانبی
سوری اولور اصابت ایتدوکی یردن دشوار چقار فرهنك جهانکیریده تموك اول اوقدرکه
اصابت ایتدوکی آدم و یاحیوان استخوانندن آسان وجهله چقماز دیوب شمس فخرینك مذکور
بیتنی استشهاد ایلمش فی تنبك وتنبوك ع کلاهما بسکون النون اول بفتح الباء الموحدة
وثانی بالضم اوج معنایه در اول چناغ زین یعنی ایرچناغی وچناغ دوال دخی دیمشلر
بعض نسخه ده ایرقلتاغی وشرفنامه ده دامن زین روایت اولنمشدر ثانی بمعنی کمان کپاده که
ایرم دخی دیرلر ابوالفرج رونی بیت کمان رستم دستان بسختی * که از تنبوك نرم شهریار ست
وخواجه عمید لویکی بیت درکمان چرخ پیش پیلکت مریخ را * هم کمان تنبوك وهم شمشیر
ساطور آمده * ادات الفضلاده تنبك بمعنی دریچهٔ زین و تنبوك چناغ زین روایت
اولنمشدر ثالث تنبك مدور سینی معناسنه در مخلصی بدخشانی درنعت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیت بهتر شهی که جرم مه انکشت معجزش * شق کرده همچو
دائرهٔ قرص در تنبك فی تنتاك ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله برپادشاه اسمیدر غلبهٔ
استعمالدن اعلام رجالدن اولمشدر کذا فی مجمع الفرس فی تنك ع ضم نون ایله یوفقه
معناسنه که عربیده رقیق دیرلر قماشده و بزده و بونلر امثالی نسنه لرده استعمال اولنور
وصو کنارلرنده واقع اولان یوفقه یرلره دیرلر واستعاره طریقیله حوصله سز آدمه ده دیرلر ابوالمعانی
بیت کاسهای در دنوشیدم ببزم عشق دوست * این تنك ظرفان مجلس کی خورند
بامن شراب * وسکون نونله ایرقولانی وطبقور قولانی که زیر تنك دخی دیرلر عبدالله
هاتفی بیت کشید ند تازیان بر تنکها فی بسته بر بختیان زنکها * تنکتنك ع محل جنك
وجدالده ایکی عسکر برلرینه قاریشوب مضایقه ویرمکه دیرلر کذلك کوی وچوکان
وجرید اوینولرنده وچارشو بازار وجمعیت یرلرنده اولان ثقلته دیرلر فی تهك ع فتح ها ایله
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول خاك معناسنه ثانی بمعنی برهنه عریان معناسنه شرفنامه ده
تهی معناسنه درکاهی تهی لفظنه اتباع ایدرلر شمس فخری بیت مردمی نزد توچرا باید * ای همه
مردمی تهی وتهك * بو معناده میر نظمی درصفت فقیر بیت ندارد چو چیزی زنان ونك
که بوداست خانه تهی وتهك فی مع الکاف الفارسی * تابوك ع ضم باء موحده وواو معروفله
مجازجه عمارت معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بعض فرهنکده کاف عربیله منقولدر کلا النقلین
معنای مرقومه در قرالاوی بیت هوشم زذوق نطق سخنهای جانفزاش * از حجرهٔ دلم سوی تابوك
هوش شد فی تاتاریك ع فتح تاء مثناة وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوکیك قوشی که
فاخته دخی دیرلر فی تارنك فی فتح راء مهمله وسکون نونله بمعنی پیلپایهٔ دیوار ادات الفضلاده
زاء معجمه ایله واقعدر فی تازك ع کسر زاء معجمه ایله تازیك لفظندن تخفیف اولنمشدر
ابونصر احمد دافعی بیت زچین وماچین بکرویه تالب جیحون * زترك وتازك وزتركان وغرحزر

حزر فی تازیك ع فتح زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ترکانك نام اصلیسیدر
زاء فارسیله ده منقولدر شرفنامه ده عرب زاده که عجمده نشو نما بولمش اوله فی تاژیك ع
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی ایله تازیك مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع فی تبرك ع
سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله بمعنی حصار عموما حصار اصفهان خصوصا شرف
شفروه بیت بکروزه وجه حاشیهٔ درکه تونیست * چندین ذخیرها که برین سبز تبرك است
وله بیت آن زمان صاحبقیان ملك جهان میراندند * که نه مه بود ونه این قلعه ونی تبرك بود
فی تبنك ع فتح باء موحده وسکون نونله بوزن پلنك اوج معنایه کلور اول یاسی طبق که
حلواجیلر و یاغلی اتمك بشوریجیلر قوللنورلر مولانا کاتبی بیت نان ریزهای سفره
خوانش فلك همه * دریوزه کرد روز وشب و ریخت در تبنك * بو معنایه محمود ابن یمین
بیت برای بزم غلامان او زهاله وماه * نهاد کاسهٔ شربت قصامیان تبنك * ثانی دف
معناسنه حکیم سوزنی بیت در جد قرینشانم لیکن بگاه هزل * من کوس خسروانم وایشان
دق وتبنك * وله بیت باز رکانت کوس خدائی همی زنند * آکاه نی که کوس خدا نیست با تبنك
ثالث بلند وتیز آواز ناقوس صداکی کذا فی فرهنك جهانکیری فی ترك ع فتح راء مهمله ایله
درت معنایه کلور اول خندق معناسنه که قلعه وحصار و باغ وامثالی نك اطرافنه ایدرلر
عمید لویکی بیت قدرت تست باغبان ربع زمینش مزرعی * فیض مجور سبعه راساخته
کرداو ترك * ثانی بر رودخانه اسمیدر شروان دربندینه قریب واقع اولمشدر حکیم فردوسی
مثنوی * منان برآرم بشمشیر وکنج * زهیتاك تا کس نیابم برنج * چه باشد منان به پیش ترك
بزرکان زترکا ستانند چك * ثالث برنوع حلوادر نشاسته وقند وتخم ریحان ایله بشوررلر
رابع بمعنی دوشیزه یعنی بکر قز کذا فی فرهنك جهانکیری وسکون راء مهمله ایله اوج معنایه
کلور اول خود یعنی توغلغه ثانی قاوق وخیمه ترکی حکیم فردوسی بیت بدو چکونه دهم
کسوتی که از شرفش * کلاه کوشهٔ عرش ست ترك شب پوشم * کلامی اصفهانی بیت خیمهٔ نه
ترك کردون سایبان جاه تست * قطبها بر هرطرف چون میخ ومحور چون طناب *
ثالث آذربایجان مضافاتندن برقصبه اسمیدر فی ترنکاترنك ع پیاپی آتیلان اوق آوازی
و یایدن اوق چقارکن ظاهر اولان صداسنه وساز قللرینك صداسی که بردفعه دن ظاهر
اوله کذا فی المجمع فی ترنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله التی معنایه کلور اول یای کریشی
صداسی که اوق چقدقده ظاهر اولور استاد عسجدی بیت از دل وپشت مبارز می برآید
صد تراك * کرزه عالی کمان رستم آید یك ترنك * شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته در مغز کوه
فشافش کنان تیر بر هر کروه * ثانی ساز قللرینك صداسنه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت
نکشاید تیر چشم و کوشم * رنك قدح و ترنك تنبور * ثالث صدای کرز زدن سیف اسفرنکی
بیت برداشت زخم کرز کرانش بیك ترنك * از بالش درنك سر کوه دید خواب * رابع
بمعنی تارك سر منصور شیرازی بیت بتیغ غصه عدوی ترا بوید کاو * بسنك حادثه خصم
ترا شکسته ترنك * خامس بمعنی انکیز وجست وخیز بونلرده امر اولور شیخ اوحدی
مثنوی * شب کنی روز وروز دركارش * در نویسی بدرج توتارش * باز شعریش

بر تو نکانی * بتقاضا قدم بلنکانی * سادس بمعنی غرقاب و زبان هندیده موج آبه دیرلر
ضم تاء مثناتله تدرو معناسنه منقولدر ﴿ تك ﴾ بش معنایه کاور اول بمعنی بن که عربیده قعر
دیرلر مجو دیده هر نسنه نك دیبی که تك دریا و تك حوض دیرلر میر خسرو در صفت تالاب
بیت در تك آبش ز صف ریك خرد * کور تواند بدل شب شمرد * فرهنك جهانکیریده
معنای مرقومه و پایین هر چیز که پایین درخت و پایین دیوار کبی ثانی بمعنی دویدن که کاهی تك
و دو دیرلر متعارف در مولانا جامی بیت بکاه جاه اکرچه نیز تك بود * بوقت کامرانی سست
زك بود * ثالث بوم و زمین معناسنه بدر الدین جاجرمی بیت مه در نسیج تك سیه بزاز
سیمانی کله * تك ز رفوطه ته تبه هنکام سودا ریخته * رابع بلند آواز ایله فریاد ایتمك
و چاو اشتمکه دیرلر خامس خرما معناسنه بو معنی کتاب زند دن نقل اولنمشدر بعض نسخه ده
دوش اسب معناسنه رسیده نظردر ﴿ تکرك ﴾ فتح کاف عجمی و سکون راء مهمله ایله
طولو که شدت سرمادن یغمور طوکوب دانه دانه دوشر آکا سنکك و سنکچه و تخچه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت جای باران تکرك می بارید * زاه سرد م فسرده پوست ﴿ تکسك ﴾ فتح
کاف و سکون سین مهمله ایله اوزم چکردکی معناسنه حکیم سوزنی بیت که سرش از دبوس
منکر بشکست * همچو تکسك موز و دانه خرما ﴿ تلخ چوك و تلخ چکوك ﴾ اول ضم جیم
ثانی فتح ایله بر نوع تره در عربیده طرخشقوق دیرلر ﴿ تمنك ﴾ سکون میم و فتح نونله بمعنی زور
آوردن یعنی کوج و قوت کذا فی المجمع و بمعنی آلج که عربیده زعرور دیرلر کذا فی فرهنك زفانکویا
﴿ تمیك ﴾ کسر میم و سکون یای تحتانیله بر نوع قرمزی و اکشی یمشدر چالیه بتر کذا فی
شرفنامه ﴿ تنك ﴾ سکون نونله اوج معنایه کاور اول بمعنی تیمه خروار یعنی یوك بر تایی
حکیم ازرقی بیت سحاب کوبی در منضد ست بکیل * شمال کوبی عود مثلث است به تنك
حکیم انوری بیت منصب مطلب که هر کجاست * هر خرواری همین دو تنکست * ثانی بمعنی بار
بسته یعنی بغلنمش یوك شاعر بیت متاع شکوه من تنك بر تنکست همان بهتر * که جز در
روز بازار قیامت باز نکشایم * ثالث اول صفحه و یا اول تخته یه دیرلر که نقاش و مصور اوزرینه
رسم ایدوب صنایع اختراع ایدرلر عموما و نکارنامه یه دیرلر خصوصا که ارتنك وارژنك
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت دران ختن که درو تنك هست و صورت نیست
مکو فلان چه کسست و فلانه راچه شدست * مختاری بیت کرفت آن ارج و آن قیمت زبان
ما ز مدح تو * که تنك از خامه مانی و چوب از رنده آزر * رابع فرهنك جهانکیریده قولان
معناسنه که آت اوزرنده ایری محکم ضبط ایتمك ایچون ایدرلر حکیم سوزنی بیت ریز و زبر
شود دل خصم تو در نبرد زینت * چو بسته اشد بز بر تنك و زبر تنك * مجمع الفرسده
آت قولانه دیرلر طالب آملی بیت اجل چون بر خش قضا بست تنك * نماند کسی را
مجال درنك * خامس بمعنی دره کوه یعنی طاغ اراسنده اولان دره منجیك بیت ز زلف تنك
ببند بر آهوی تنکی * بدیده دیله بدزدد زجادوی محتال * اثیر الدین اخسیکتی بیت
عقاب تیر تراچون کشاده کردد پر * سرین و سینه برد تحفه آهوی تنکی * بو معنایه
مجیب الدین جرد پادقانی بیت ز بیم سکر خیل تو در جهان خراب * بکوهسار در آهو کزید

کزید کوشه تنك * سادس طار معناسنه که معروف و مشهوردر عربیده ضیق دیرلر ابو المعانی
بیت بدن تنك آمده بر جان ازار و سینه کردم چاك * میندار ی که از شکوه کریبان پاره
میکردم * سابع تهور و غضبدن طارلق معناسنه مولانا جامی بیت بتنك آمد ز خود
ترك خودی کرد * به نیکی چون نشد میل بدی کرد * قراری کیلانی * رباعی * تنك آمده ام
ز خون دل خوردن خویش * من نیز جوان دوست شدم دشمن خویش * کشتم خود را
ز خون خود افکندم * از غایت دوستیش در کردن خویش * ثامن بوغلق که عربیده
اختناق دیرلر مولانا جامی بیت طناب از کیسوی شبرنك میکرد * بدان راه نفس را تنك
میکرد * تاسع بمعنی نزدیك شیخ نظامی بیت در آورد لشکر بیکبار تنك * بیاراسته یك
یك ساز جنك * حکیم فردوسی بیت چو دستان پیام اندر آمد بتنك * پیاده شد ندش
همه بی درنك * عاشر بمعنی نایاب و عدیم المثل خواجوی کرمانی بیت بسر نام دل کرچه
از تنك نیست * که این جنس در ملك ما تنك نیست * حادی عشر عصارلرك تیری که آنکله
دانه یی صقوب یاغن چقاررلر شیخ سودان دهلی بیت کیوه کهنه عماد کزه * چوب
تنك دکان عصاری * ثانی عشر بمعنی شیخ عمر خیام * رباعی * ناقوس محبت بدرنك
آوردم * خوش مذهب و ملتی بچنك آوردم * با این دل خودکام چه سازم چه کنم *
هفتاد و دو فرقه را بتنك آوردم * ثالث عشر شرفنامه ده ترکستانده بدخشانه قریب بر
موضع اسمیدر که اهالیسنه ترکان تنکی دیرلر خواجه سلمان بیت بت فرخار ندیدیم بدین حسن
و جمال * ترك تنکی نشنیدیم بدین شیوه و تنك ﴿ توتك ﴾ سکون واو و فتح تاء مثناة ایله
ادات الفضلاده بمعنی کنجینه مسطوردر شرفنامه ده بو معنایه تاء ثانی یرینه نون واقع اولمشدر
﴿ مع اللام * تاپال ﴾ فتح باء فارسیله بمعنی قامت بالا ابو المعانی بیت شود در باغ سرو
و نخل تاپال * کر آید جلوه آن موزون تاپال * مجمعده بمعنی بال یعنی قناد و شرفنامه ده
تنه درخت معناسنه در ﴿ تابل ﴾ ضم باء موحده و کسر ایله ده جائز در طعامه قونیلن
اقاویه یعنی نخود و پیاز و سبزه و غیری امثالی نسنه لره دیرلر ﴿ تاتول ﴾ ضم تاء مثناة ایله
بمعنی زفردهان یعنی اغز قوقوسی کذا فی الصحاح ﴿ تاشکل ﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی آرشخ
مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تال ﴾ درت معنایه کاور اول خرما اغاجی کبی بر اغاجدر
دیار هندده اولور اندن بر صو حاصل اولور نشاسی وار در اما صداع عارض ایدر بر ارشوندن
زیاده یپراغی اولور برهمنلر کتابلرین آنك یپراغی اوزرینه یازرلر وز ثانی اول یپرق پاره لرین
تومه کوشلرینه اصارلر میر خسرو * قطعه * عمیا کمی که دم زد از این صبح کاذبست *
خفاش لاف نور بکجا دارد احتمال * کوش هلال باز توان کرد این ورق * همچون شکاف
کوش برهمن ز برك تال * ثانی باقر و برنج و کشدن اولان طبقه دیرلر میر خسرو بیت ز سیری
بسکه هند و سیر خورشید * همه تال برنجش تال زر شد * ثالث ایکی یوفقه کوچك طبقدر
برنجدن رقاصلر رقص محلنده الیرینه آلوب زیل کبی بر بیرینه اوروب اصوله آهنك ایدرلر که
چارپاره دخی دیرلر میر خسرو * رباعی * دکر ساز برنجن نام آن تال * بر انکشت پری رویان
قتال * کرفته چون پیاله نال در دست * نه از می چون سرود خویشتن مست * رابع آبکینه

معناسنه که تالاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس عربده براغاجدر میوه سنه
بوجهل خرماسی دیرلر قابوغندن ایپ بوکوب قوللنورلر درخت بوجهل دیمکله مشهوردر
کذا فی المؤید بو معنایه شاعر بیت نیامد نیکویی از بدفعالی * نیارد بار شیرین نخل تالی
تال ومال بمعنی تارومار یعنی پراکنده وزیر وزبر کذا فی شرفنامه بو معنایه حکیم
فردوسی بیت تهمتن بزابلستان نست وزال * شود کار ایران همه تال ومال تامول
ضم میمله بر نوع یپراقدر ال قدر اولور دخی بیوك وکوچك اولور هندوستانده فوفل واهك ایله
استعمال ایدرلر تنبول وپان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری تانبول سکون نون
وضم باء موحده ایله بمعنی تامول مرقوم تانول ضم نونله اغز چوره سی یوز مرقوم
معناسنه استاد عسجدی بیت من پیرم و پیدا شده فالج همه بر من * تانولم و بینی کج وکفته
شده دندان تاول فتح واوایله بمعنی تاوك مرقوم یعنی کاو وخر بچه صحاحده کاواهلی
معناسنه شمس فخری بیت کاه بخشش بسائلان بخشد * که ها اسب واستر وتاول *
وکسره اوایله الده وایاقده پیدا اولان قبرجقه دیرلر تبخال سکون باء موحده وفتح خاء معجمه
ایله حرارت حمی وغیریدن طوداقده ظاهر اولان قبرجق که تبخاله دخی دیرلر ترکیده اوچق
دیدکلریدر تاج المآثر بیت ترنجست چون زرد رخسار امرود * که تبخال پیدا شود
پیکرانش تبل فتح باء موحده ایله چاپ وشکنج یعنی بوریشق اما اویله بوریشق که بادام
قبوغی کبی اولور مختاری * قطعه * دیده دشمنت زکینه تو * همچو بادام در گرفته تبل
هرکه بیند بخواب تیر ترا * طبع بکشایدش زدیده سبل تخجل سکون خاء معجمه وفتح
جیمله چمدك معناسنه که شیرازیلر لغتیدر اصفهانیلر تسکنج وکرمانیلر ترنجی دیرلر شمس
فخری بیت از قضا بکسلد زبس تندی * اگرش کیری از سرین تخجل تخکول
سکون خاء معجمه وفتح کاف وضم لامله چتین قوز که تخکوز وتخکون دخی دیرلر تخمیل
سکون خاء معجمه ویاء تحتانی وکسر میمله باطل وبیهوده معناسنه شاعر بیت پشیمانی شود
در کار تحمیل * کفتارش شود هذیان وتخمیل ترخال سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله قوش ترسی سرکین مرغ معناسنه تزوال سکون زاء فارسیله اوت یپراغی کذا
فی المجمع فرهنك زفانکویاده زاء معجمه ایله وفرهنك جهانکیریده راء مهمله ایله منقولدر
تشبیل سکون شین معجمه وکسر باء موحده بعده سکون یاء تحتانیه بالق اولته سی
معناسنه در میر نظمی بیت بیك لقمه کند هرکس که تعجیل * شود اوراچو کام ماهی تشبیل
تکسل فتح کاف وسکون سین مهمله ولام موقوفله دانه انکور که استه وخسته دخی
دیرلر عربیده عجمه معناسنه در کذا فی المجمع تکل فتح کافله جنکجی قوج معناسنه حکیم
خاقانی بیت یامن پلنك سارکور وباه طبع کست * این خوك کردنك تکل ودمنه کوهرك *
وکسر کافله ساده رو یعنی امرد اوغلان شمس فخری بیت بدردانی چراست خفت خسوف *
زانکه غمام بود دیو تکل تل یغن ودپه معناسنه حکیم اسدی بیت دراز ین ودیبا
دروکری وبام * فروزان زهرسو تل عود خام * عربیده پشته معناسنه در که ترکیده دپه دیرلر
تملول سکون میم وضم لامله تملوك مرقوم معناسنه که قثاه بریدر تنبل سکون

سکون نون وضم با ایله کاهل وایش سز آدمه دیرلر کمال اسمعیل بیت درکنج خانه پشت بدیوار
دادنش * ترخشك زاهد یست که از زرق وتنبلست تنبول سکون نون وضم باء موحده
ایله اوج معنایه کلور اول هندوستانده معروف بر یپراقدر آوج ایچی قدر اولور کرچه
باصدروب فوفل ایله تربیه ایدوب تناول ایدرلر پان وتامول وتانبول دخی دیرلر شیخ
آزری بیت برك تنبول خاص هندستان * بوزه آمد نصیب ترکستان * امیر خسرو
بیت کسی کز تو خورد تنبول امید * کند بخشش ذخیره برك جاوید * ثانی کمان لیزم یعنی
کپاده امیر خسرو بیت وکر کیجی ملك فرمانده کول * که برعنقا زند پیکان ز تنبول * ثالث
هندوستانده برقلعه آدیدر زن تنبور دیمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری تنبیل
سکون نون وکسر باء موحده ایله مکر وحیله معناسنه که ضمه ایله تنبل دخی دیرلر توابل
ضم باء موحده ایله تابل مرقوم معناسنه در توبل کسر واو وسکون یاء تحتانیه سر
بی مو یعنی طاز باش شمس فخری * قطعه * کرکند شهریار خصم شکار * سوی کردون
نظر بچشم آغیل * اختران بر زمین نهند زبیم * از پی بندکی شاه توبل * میر نظمی * قطعه
سرش کویی که پشت طاس حمام * باروبش سربی مو تویاست * چنانش دربدر در شهر
کردان * کدایی میکند عور وعویاست تهال فتح ها ایله بمعنی غار کذا فی فرهنك
جهانکیری تهبل وتهمل کلاهما بسکون الهاء اول بفتح الباء الموحدة ثانی بالمیم بمعنی
کاهل وبسیار خوار وایشه یرامز کذا فی مجمع الفرس مع المیم تام شرفنامه ده بمعنی
اندك واقعدر لواحد من الشعرا بیت نیاز ونا له را بسیار کردم * نیاز تام اونامد جوابی
عربیده تمام معناسنه در تارم اصلنده قیلدن یاپلمش قره اوه دیرلر کثرت استعمال
ایله فوقانی قبه واوزم چار طاقی وسقف بلند وعالی یه ده دیدیلر شهرتی طاء مهمله ایله درلکن
فارسیده حرف طا مستعمل دکلدر تالش ودیلم ایکی مشهور شهرك اسمیدر بربرلرینه
قریب واقع اولمشدر غایت اعلا محبوبلری اولور طالب آملی بیت مردم خراب زهره جبینان
دیلم اند * طالب اسیر سلسله مویان تالش است تانم فتح نون ایله مخفف توانم در
حضرت مولانا قدس سره بیت من نتانم ترك امر شاه کرد * من نیارم شد بر آوردی ز رد *
ودخی دانم معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت من چه خورشیدم
درون نور غرق * من نتانم کرد خویش از نور فرق * ابیات مستشهده لرك فرقی وار در فتامل
تیرلکام فتح یای تحتانی وسکون راء مهمله وکسر لامله آت کمی یعنی لجامه چکوب آتك
آغزنه اوررلر تبرم فتح باء موحده وسکون راء مهمله ومیم موقوفله خاتون بزرك
معناسنه میر نظمی بیت تبرم خانواده بود ماما * نظر کاهش چو بوده جلوه آرا تخجم
سکون خاء معجمه وضم جیمله حرص وطمع صاحبی معناسنه حکیم خاقانی بیت نام همای
دولت وشهباز حضرتت * نی کرکس قرنجه ونی زاغ تخجم است تخکم سکون خاء
معجمه وفتح کاف عجمیله خانه تابستانی یازه مخصوص اولان خانه ودخی ترکستانلیلر الکه
اسمیدر تخم فتح خاء معجمه ایله اول چارشنبه دیرلر که عروس اوز دیشه نثار اولان اقچه
ایچنه دوشمك ایچون طوتارلر شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرپاشد * چرخ سازه

زمرط ابر تخم * مرط مندیل وچار دیدکاریدر بیله قوشانور کذا فی المجمع قانون الادب
تخم جامهٔ خزرا کویند ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله مقیددر ف ترم
سکون راء مهمله ایله اول بخاردر که بولت کبی اولور اما زمینه یقین اولوب هوا آنی تاریك
ایتمکله توتون کبی کورینور دمه و نزم دخی دیرلر عربیده ضباب دیدکلریدر کذا فی شرفنامه
ف تقویم ع منجمان قولی اوزره سنه نك حسابی واحکامیدر که نیر اعظم برج حمله تحویل
ایتدکده استخراج ایدوب اول سنه نك طالعی اعتبار ایدرلر بر سنهٔ رومیه تمامنده احکامی عاطل
اولور نوعی خموشانی بیت کهن شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته وتقویم پارین
ف تم ع بوزن جم هر نسنه نك پرده سی عموما کوز پرده سنه دیرلر خصوصا عربیده سبل
دیدکلری علتدر حکیم اسدی بیت ز بس کرد چشم جهان تم کرفت * ز بس کشته پشت
زمین خم کرفت * عربیده تمام اولدی معناسنه در ف توأم ع سکون واو وفتح همزه ایله
ایکیز معناسنه عربیدر لکن فارسیده ده مستعملدر ابو المعانی بیت بزادماد رکینی بطالعت
اقبال * که بوده توام اودر جهان جاه وجلال ف تهم ع فتح ها ایله قوت ودلاور معناسنه حکیم
فردوسی بیت تهم هست در پهلوانی زبان * بمردی فزون ز اژدهای دمان * ودولت
وحشمت وبزرکی معناسنه وله بیت بنزدیك شنکل فرستاده بود * هما نا که شاه وتهم زاده بود
کذا فی الصحاح وبیمثل ومانند معناسنه ده استعمال اولنور سکون ها ایله ده جایزدر وله
بیت یکی آفرین خواند سام دلیر * که تهما هژبرا بمان سال دیر * شجیع وبهادر معناسنه
سکون ایله شمس فخری بیت نیست در بزم چون شهنشه زاد * نیست در رزم همچو
شاه تهم * واعلام رجالدن اولمشدر تهمتن دیدکاری شجیع وبها در اولدوغندندر
ف مع النون * تابان ع تابیدن لفظندن اسم فاعلدر ضیا ویریجی معناسنه ماه تابان وشمع
تابان کبی چغتای لسانده ایلتور دار دیرلر میر علیشیر بیت اختر بد ونحس عشاق بد
اختر جانیغه * اولکه هجران ایلتور ار هجران تونی نیك شور روز ف تابدان ع سکون باء
موحده ایله پنجره معناسنه ترکیبندن فهم اولنور که باجه اوله مولانا جامی بیت تا در آید
آفتاب دولتش روزی ز در * تابدان ار ماند بر در چشم هاد ر انتظار ف تابستان ع
کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یاز فصلی تاب حرارت ستان اسم
زماندر که حرارت زمانی دیمك اولور ف تابشان ع کسر باء موحده وسکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی طیلسان یعنی سرد ستار ثانی تاب معنالرنده جمع ضمیر
غائبدر بو ایکی معنایه استاد لطیفی بیت نیست فصل سرد رو ز تابشان * جز بکسوتهای
خوب تابشان ف تابه بریان ع اصافنسز شرفنامه ده ات پشدکدن صکره تاوه ده اولان
بریاندر ف تابیدن ع کسر باء موحده ایله مصدردر قزمق وقزدرمق وضیا وشعله ویرمك
وطاقت کتورمك وبوکمك معنالرینه هم لازم وهم متعدی اولور ف تاجران ع ضم جیمله
بمعنی ترجمان یعنی برلغتی لغت آخر ایله ادا وتفهیم ایلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ف تاختن ع
سکون خاء معجمه ایله چاپمق یعنی آت سکرتمك خواجه سلمان بیت کرنه ضحاکست چون
برکردمارش سر زدوش * ورنه بس ذوالقرنین برظلمت آرد تاختن * ودخی ابریشم بوکوب

بوکوب قورمق معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور تابیدن کبی کسایی بیت زهول تاختن
وکینه آختنش مرا * همی کداخته همچون کناغ تاخته کیر ف تاران ع فتح راء مهمله ایله بمعنی
تاریك ساران آفاق وانفس خوشقدمده مرقومدر بیت مردمان بینند روز روشن
وشبهای تار * من شب روشن بسان روز تاران دیده ام ف تارین ع کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله بمعنی تاریك مثنوی شریف عبارتیدر حضرت مولانا قدس سره
بیت ای خواجه من جام میم چون سینه را غمکین کنم * شمع وچراغ خانه ام چون خانه را
تارین کنم * وبر معناسی دخی بر نوع صو درکه براغاجدن حاصل اولور مصدع نشئه سی واردر
ف تازیان ع کسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیله شرفنامه ده بمعنی قصد کنان ومجمع الفرسده
چاپمق معناسنه وجمع تازی اولور ف تازیدن ع کسر زاء معجمه ایله سکرتمك وبلمك
معناسنه در ف تاشدن ع ضم شین معجمه ایله اونجه دیمك معناسنه در میر نظمی بیت تاشدن
از جانب جانان من * یك اشارت از پی درمان من * چغتای لسانده اتقونجه دیرلر میر
علیشیر بیت بزم وصلیدا نوا قدین نوایی بیلماد نیك * کیجه فرقت ایچرا تانك اتقونجه
افغاندر سزا ف تاغستان ع تاغ کیمی ایلغون وکیمی قره اغاج وکیمی بر نوع پك اغاجدر آتشی
طیانور دیدیلر وستان اسم مکاندر معنای ترکیب مذکور اغاجلك میشه لکی دیمك اولور
ودخی طاغستان دیدکاری الکه در ف تافتن ع سکون فا ایله قزمق وقزدرمق ویاقمق وبوکمك
ودوندرمك معنالرینه در خواجه سلمان بیت آنکه بخشیدش کلاه وبر سرش مقراض راند
کر سرش بردر حکمش سر نشاید تافتن * وبوکمك معناسنه چغتای لسانده ایشماك دیرلر
فرهادنامه ده فرهاد طفل ایکن عاشقلق اماراتی ظاهر اولدیغی محلده بیت ایشیلکای
رشته سی تاب وفادین * ئیشیلکای باغری حکاك قضادین ف تالان ع یغما معناسنه
ترکیبی دخی شایعدر ف تالسان ع کسر لام وفتح سین مهمله ایله طیلسان معناسنه ابو المعانی
بیت خرقهٔ زهد وعصای زرق وتسبیح ورع * بر سر دوش ریا یش تالسان انداخته ف تالشان
فتح شین معجمه ایله ده طیلسان معناسنه مرویدر ف تالیدن ع کسر لامله یغمالمق معناسنه
ف تان ع آلتی معنایه کلور اول مجمعده تا آن لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بمعنی شمار یعنی
سزه ثالث بمعنی قوت توان لفظنك مختصریدر رابع مؤید الفضلاده بمعنی دهان میر عمادی
بیت کوچك تانی که در حکایت * ریزد همه درهای مکنون * خامس محمودیده بمعنی درون
دهان واقعدر سادس فرهنك جهانکیریده بمعنی تار طولانی که چلا هلر طوقومق ایچون
اوزاتدقلری ایپلك که تانه وفرت وفلات دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چو لاهیست همره
اودرسرای او * کر کسوت لطیف ورا پود وتان کند ف تاوان ع جرم وکناه معناسنه
همام تبریزی بیت همام خسته را چندین مرنجان * کند دل کرد او تاوان ندارد *
صحاحده بمعنی غرامت مذکوردر ف تاون ع فتح واو ایله چفته قوشلمش صغره دیرلر ف تاویدن ع
کسر واو ایله بمعنی تابیدن قزمق وقزدرمق وبوکمك وغیری معنالرنده دخی استعمال اولنور
ف تاییدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بکزمك معناسنه در ف تباسیدن
فتح باء موحده وکسر سین مهمله ایله حرارتدن وکرمیتدن بیخود اولمق کذا فی فرهنك

ژغانكويا ﮒ تبان ﺞ فتح باء فارسيله طپراق چكيجى وطپراق طاشويجى معناسنه اسم فاعلدر ﮒ تباهيدن ﺞ فتح باء موحده وكسرهايله فاسد اولمق وآزمق وفنا اولمق وفنا ايتمك معنالرينه‌در ﮒ تبرخون ﺞ فتح باء موحده وسكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله اوچ معنايه كلور اول عناب كه معروف ميوه‌در شاه ناصر خسرو بيت فضل تبرخون نيافت سنجد هركز * كرچه بديدن چو سنجد ست تبرخون * وله بيت زرد چو زهره است عارض دى وسيب * سرخ چو مريخ روى تار وتبرخون * ثانى بعض فرهنكده سرخ رنك براغاجدر غايت سخت وسنكين اولور شاطرلر دسته چوب ايدوب الده كتوررلر وبعض فرهنكده سرخ بيد وبعضنده بقم اغاجى رقم اولنمشدر شيخ حسن نظامى * قطعه * ازبسكه تودرهند ودر ايران زده تيغ * ازبسكه درين هردو زمين ريخته خون * زين هردو زمين هرچه كيار ويد تاحشر * بيخش همه روين بود وشاخ تبرخون * حكيم اسدى بيت همه دشت دست وسروخون كرفت * دل ريك رنك تبرخون كرفت * ثالث برنوع تره‌در اتمك ايله طعام ميانده تناول ايدرلر اكا ترخان وترخون ديرلر معربى طبرخوندر ﮒ تبرزن ﺞ فتح باء موحده وسكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله بالته‌جى عربيده كسار ديرلر مولانا هاتفى بيت تبرزن درآمد زهر سو بباغ * زرنج دل باغبانش فراغ * وشمشير زن معناسنه‌ده كلور ميرنظمى بيت بروز جنك نتوان مرد كفتن * كه بددل ميشود مرد تبرزن ﮒ تبرزين ﺞ سكون راء مهمله وفتح باء موحده وكسر زاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور اول نجاق وكوچك بالته كه ايرقاشنده كتوررلر اضافتله ايو بالته‌سى ديمك اولور وغلبه استعمال ايله اضافى رفع واول مقوله‌يه علم اولدى حكيم نزارى قهستانى بيت كروهى كشته محكم بسته بر زين * كروهى خسته تيغ وتبرزين * مولانا هاتفى بيت تبرزين بخون يلان كشته غرق * چو تاج خروسان جنكى بفرق * ثانى فرهنك جهانكيريده بمعنى نمك كوهى كه نبات شكرينه مشابهتى اولديغى سببى ايله تسميه اولنمشدر تبرزد وتبرزين دخى ديرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * برحمد وثنا مباش فتنه * برسخنست اين سخن بشايين * مشك نيى به پشك مفروش * مستان بدل شكر تبرزين ﮒ تبسيدن ﺞ سكون باء موحده وياى تحتانى وكسر سين وفتح دال مهملتين ايله دوداق تبسرمك حرارت كبد وحمادن ظاهر اولور عربيده ظاميه ديرلر باء فارسيله‌ده جائزدر ﮒ تپيدن ﺞ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله بمعنى لرزيدن كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ تپيدن ﺞ كسر باء فارسيله طپمق وچپالمق مشهورى طايله طپيدندر لكن حرف طا زبان فارسيده متداول دكلدر استاد عنصرى بيت چو آواز سم ستوران شنيد * فلاطوس رادل بكى برتپيد * واضطراب معناسنه ولى دشت بياضى بيت زتپيدن دل خود شب هجر در عذابم * كه درو نميتواند كه دمت قرار كيرد ﮒ تخارن ﺞ فتح خا وزاء معجمتين ايله خيار وتخلان كذا فى المحمودى ﮒ تخته كردن ﺞ پنبه‌يى آتوب ملوج ايلمكه ديرلر كه عربده حلاجه نداف ديرلر ﮒ تخته نان ﺞ خبازلرك اتمك سردكارى تخته ودخى يوفقه آچدقلرى تخته كه ديار رومده اكا ياصتغج ديرلر ﮒ تخكلون ﺞ سكون خاء معجمه وفتح كاف وضم لام ايله چتين قوزكه قبوغندن ايچى آيرلمز ميرنظمى بيت مشومسك مال

مال وسخت درون * نبايد بكار كسى تخكلون ﮒ تخمين ﺞ سكون خاء معجمه ايله كمان وقياس معناسنه يعنى خاطرده نسنه ظن ايلمك ابوالمعانى بيت آنجمانى مبذول بوده لدف واحسان عام را * دردل شاعر نكنجد هيچ تخمين وقياس ﮒ ترابيدن ﺞ فتح راء مهمله وكسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله صزمق عربيده ترشح معناسنه‌در ﮒ ترانكبين ﺞ قدرت حلواسى كه عربيده من ديرلر اصلى الفسز ترنكبيندر كه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ﮒ تراويدن ﺞ كسر واو وسكون ياى تحتانى ايله صويوقاردن اشاغى آقمغه ديرلر كذا فى شرفنامه والمجمع ﮒ ترايدن ﺞ كسر ياى اول وسكون ثانيله بمعنى تراويدن ﮒ ترين سكون راء مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى زمين سخت كذا فى شرفنامه ﮒ ترجمان ﺞ سكون راء مهمله وفتح جيم وميم ايله اوچ معنايه كلور اول ايكى لغتى بر دلدن برينه نقل ايلمك معناسنه كه ترجمه‌در فتح جيمله نا قلنه ترجمان وديوان ادبده بحواك وترزفان دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت اهل زبانرا بزبان خرد * ازملكوت وملكم ترجمان * ثانى پيشكش معناسنه مولانا هاتفى بيت پى تو زانو زنا نش كشيد * كه درپيش خان ترجمانش كشيد * عربيده كى ترجمانه هدية الرجل ديدكلرى بومعنايه قريبدر ثالث جريمه كه مجرمدن آلنور اكا دخى ديرلر حكيم ركنا بيت ميرم براى خوى توكز جرم يك كناه * صد قطره خون زديده ودل ترجمان كرفت ﮒ ترخان ﺞ سكون راو فتح خاء معجمه ايله درت معنايه كلور اول مجمع الفرسده اول كمسه‌يه ديرلركه منصب وديرلكمده مسلم اولوب منصبى اوجاقلق تصرف ايليه اكا ترخانى ديرلر وفرهنك جهانكيريده اول كمسه‌يه ديرلر حضور پادشاهيده قلم تكليف اوزرندن رفع اولنوب هرنه سويلرسه وهرنه يوزدن كناه وتقصير وترك آداب مجلس ايدرسه معاتب ومواخذه اولنميه حكيم نزارى قهستانى بيت اكرصد خون بيك غمزه بريزى كس نمى پرسد * مكر يرليغ ترخانى زسلطان ايلخان دارى * ثانى برنوع سبزه‌در نعناع كبى ميان طعامده اتمك ايله تناول ايدرلر طرخون ديدكلريدر بسحاق اطعمه بيت مى نهم ازشاخ ترخان زلف بر روى پنير * ميكشم ازبرك نعنا وسمه برابروى نان * ثالث طائفه چغتايده برقبيله‌در رابع ابوالنصر فاريابينك لقبيدر ﮒ ترخون ﺞ سكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله درت معنايه كلور اول خونى وبى باك واوباش معناسنه شرفنامه‌ده بومعنايه ترخان دخى ديرلر بوقولى مؤيد خواجوى كرمانى بيت تو ترخان وترخون زجور تو خواجو * دل ازغم چو خانى ورخ زرخانى * ثانى بمعنى درخت بقم حكيم اسدى بيت كياها بداز خون ترخون شده * دل خاره زيروزبر خون شده * ثالث بردار ودركه اكا كل كردنى ديرلر عربيده عاقرقرحا ديدكلريدر رابع برسبزه‌در تره كبى تناول اولنور معربى طرخوندر تخمى اولمز اصلى تويله‌دركه اوزرللك تخمنى كسكين سركه‌ده اصلدوب طبعى تبديل اولور بعده اكرلر ترخون بتر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﺞ ترزفان ﺞ سكون راو فتح زاء معجمه وفايله بمعنى ترجمان كذا فى شرفنامه حكيم سوزنى بيت وصف تو آنست كرزفان تو كفتم * من بميان راست ترزفان بيانم ﮒ ترسان ﺞ قورقلو خائف معناسنه حكيم فردوسى بيت نشست ازبر اسب تازى نژند * همى رفت ترسان زبيم كزند * بيم ايله ترسك فرقى مقدم ذكر اولندى عربيده كى ها

ایله غم کیمدر ۞ ترسیدن ۞ قورقمق خوف معناسنه مصدردر ۞ ترفان ۞ سکون را
وفتح فا ایله یعنی ترجمان کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ ترقین ۞ سکون را وکسر قافله شرفنامه ده
بر خطدر که کتاب بعض محللرده ایکی حرف میانینه چکرلر بو لغت نبطی در حکیم انوری بیت
کرد ترخیم حشو واشعارت * بار زصنعت کسان ترقین * مشکلاتده وهو خط یوضع علی کلمة
لابطاله یعنی برخطدر که بر کلمه نك اوزرینه چکرلر ابطال ایچون حالیا کتاب اصطلاحیدر
۞ ترکون ۞ سکون راء مهمله وضم کافله فتراك معناسنه یعنی ترکی وترکی باغندده دیرلر
استاد منجیك بیت تابدر پادشاه عادل رفتند * بسته بترکون درون فضول وخطا را
۞ ترکهارن ۞ سکون راء اول وکسر کاف وفتح ها و راء ثانیله وزاء معجمه ایله ده مرویدر بعض
نسخه ده کسر را ایله واقعدر یوغرت قوریسی ازه جك نسنه معناسنه آکا کشکزن دخی دیرلر
۞ ترکیدن ۞ سکون را وکسر کافله برنسنه آیریلورکن صدا ویرمك تراکیدن لفظندن
مخففدر خواجه سلمان بیت فصلی از وصف جمال تو همیخواند بهار * کو رمیشد زحسد
نرکس وکل می ترکید ۞ ترمیدن ۞ سکون را وکسر میم ایله آتمق انداختن معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ۞ ترنجان ۞ فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ریحان قسمندن بر
خوشبو اوتدر بادرنجبویه وباد رنبویه دخی دیرلر کذا فی اختیارات بدیعی
۞ ترنجیدن ۞ فتح راء مهمله وسکون نون وکسر جیمله قوشاغی وقولانی محکم چکمکه دیرلر
وشرفنامه ده غایت نرم اولمق وایو جمع اولمق معناسنه مؤید الفضلاده خشك شدن پوست
وغیره وبعض فرهنکلرده درشت شدن معناسنه در ۞ ترنکبین ۞ فتح راء مهمله وسکون نون
وضم کاف وکسر بایله بردار ودر رنکی یشل وطعمی شیرین اولور نقل ایدرلر شبنم دوه دکنی
یپراغی اوزرینه دوشوب ترنکبین اولور ترکیده قدرت حلواسی عربیده من دیرلر تشدید ایله
لطیف ملین در حضرت مولانا قدس سره بیت اندر بلا چو نیشکر اندر رجا چو شهد *
تلخی برای تست چو خار ترنکبین * شیخ سعدی بیت ترنکبین وصالم ده که شربت هجر
نمیکند خفقان فؤاد را تسکین ۞ ترنکیدن ۞ فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف
عجمیله آیرلمق معناسنه فرهنك جهانکیریده کرز وقلیچ اورمق معناسنه در اثیرالدین
وفائی بیت زکوب کرز وترنکیدن حسام بود * فضای معرکه همچون دکان آهنکر *
۞ ترن ۞ فتح راء مهمله ایله کل نسرین درکه نسترون ونسترن دخی دیرلر بعض فرهنکلرده
یعنی دشت وبیابان واقع اولمشدر ۞ ترنیان ۞ سکون راء مهمله وکسر نون ایله میوه
سپدی که ایچنه میوه قویوب کتورورلر وآکا بکزر نسنه لره دخی دیرلر ۞ ترهشتن ۞ سکون
راء مهمله وشین معجمه وکسرها ایله بولانمق وقاقیمق یعنی غضبه کلمك کذا فی فرهنك جهانکیری
۞ تریان ۞ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی ایله ترنیان مرقومدن مخفف اولنمشدر
شمس فخری بیت زحل بعظمت از کشترار چرخ آرد * بقول برطبق مه بصورت تریان *
صحاحینده سکوت چوغندن اورلاش سیله دیرلر ۞ تریدن ۞ کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانی ایله طشره چکمك یعنی برنسنه یی چکوب چقارمق کذا فی شرفنامه ۞ ترین ۞
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله یاشرق دیمك اولور لفظ ترکیدر یاشد رو حرف یا نسبت ونون

ونون وصفیتن تأکید ایچوندر اصطلاحده خوبرق دیمك اولور خوبترین معناسنه ۞ ترفان ۞
سکون زاء معجمه وفتح فایله یعنی ترجمان کذا فی شرفنامه ۞ تسبیدن ۞ سکون سین وکسر
باء موحده بعده یای تحتانی ایله بوغلمق معناسنه در میرنظمی بیت بماند لقمه در حلقوم
بند د * اکر باشد بزرك البت بتسبید ۞ تسفیدن ۞ سکون سین مهمله وکسر فایله التون
یارلمق کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ تشت خوان ۞ یمك سینی سی بعض آکابر طعام ایچون
بر بیوك سینی قویوب اوزرنده طعام یرلر دیار رومده غایت متعارفدر ۞ تشتن ۞ سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله چیلاق دیدکلری قوش که غلیواج وغلیوار دخی دیرلر میرنظمی
بیت مقابل کی شود خصم بدآیین * نباشد کار تشتن کار شاهین ۞ تشرین ۞ کوز
فصلنده ایکی ماه رومیه نك آدیدر تشرین اول وتشرین ثانی دیرلر ۞ تشن ۞ فتح شین
معجمه ایله حبوباتدن بر نوعدر قبوغی سیاه ونرم وایچی مرجمکدن ایریجه اولور رجاکشو
دخی دیرلر میرنظمی بیت چنان باشد بکا وجفت وخر را * تشن به میشود از جل دیبا *
۞ تفتن ۞ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله تافتن لفظندن اختصار اولنمشدر معنای اخیره
کذا فی المجمع ۞ تفریدن ۞ سکون فا وکسر راء مهمله ایله قاورمق مثلا اتی قزغانده قاورمق
کبی عربیده قلی دیرلر میرنظمی از زبان عاشق بیت نماند امید دل در وصل جانان * جکر
تفریده شد از نار هجران ۞ تفسیدن ۞ سکون فا وکسر سین مهمله ایله قزمق ودخی قزدرمق
لازم ومتعدی اولور ۞ تفیدن ۞ کسر فا وسکون یای تحتانیله دوداق تبسرمك ودخی
کنه وطرفه نسنه یونمق وکونشه قارشو اوتورمق معنالرینه در میرنظمی بیت زسرماهم
دران دادی بکردید * تفیده زان سبب در پیش خورشید ۞ تفین ۞ کسر فا وسکون یای تحتانی
ایله پردهٔ عنکبوت یعنی اورمجك آغی کذا فی المجمع وله ایضا بیت چو کشتند درغار آن
یار پنهان * کشیده تفین پرده بر درهمان ۞ تکن ۞ فتح کافله میوه اغاجنه دیرلر ابوالمعانی
بیت خوش نباشد تلخ کفتن غیر آن شیرین دهن * میوهٔ شیرین ترین وخوش نیارد
هر تکن ۞ تکیدن ۞ کسر کافله یلوب یوپرمق وسکرتمك معناسنه ۞ تکین ۞ کسر کاف
وسکون یای تحتانی ایله مرد بهادر و بیوك خاتون معناسنه زن مرده استعمال اولنور
۞ تلابیدن ۞ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله چکرمق ودیکمك معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ تلاتون ۞ ضم تاء مثناة وواو معروفله وجودین واثوابی
لوث ونجاستدن پاك طوتانه دیرلر میرنظمی بیت شود نزدیك عالم قدرش افزون *
وجود وجامه را باشد تلاتون ۞ تلاشیدن ۞ کسر شین معجمه ایله طاغلمق وپراکنده
وپریشان اولمق وله بیت شتابیدن نباشد کار حاصل * تلاشیدن نشاید مرد عاقل *
۞ تلافتون ۞ ضم فا وتاء مثناة ایله معجب ومتکبر یعنی خودبین وخودپسند ۞ تلاویدن ۞
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله طشره چقمق معناسنه در کذا فی شامل اللغه ۞ تافن ۞
سکون لام وفتح فایله قره باجق که لای دخی دیرلر عربیده حماء مسنون معناسنه ۞ تلی در زبان ۞
در زیلر ایکنه قودقلری ظرف معناسنه در ۞ تلیمان ۞ نام پهلوان ایرانیدر کذا فی شرفنامه
۞ تمرزدن ۞ سکون میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله اپسم اولمق خاموش شدن

معنا سنه میر نظمی بیت دم کفتن سخن خاموش باشد * بو قت تمزدن کفتار دارد کی تن کو ده در اما باش وال وایاق معما سندن خارجدر لسان عربده اولان بدن معنا سنه دز اطراف مذکوره بدندن خارج اولدوغن مولانا خلیل کتاب العینده تصریح ایتمشدر بو معنایه شاعر دیمشدر بیت خروس وار سحرخیز باش تا سر و تن * بتاج لعل و قبای چکن بیا رایی تن اسمنه باش داخل اولمدوغنه باشی اولمین نسنه لرده تن دیرلر شاعر بیت در غم آن واله خال سیاه * جمله تن شد خال اودر روی ماه کی تن سان یعنی آسوده و راحت یاب دیمکدر استاد فرخی بیت از تن او چنان هراسد بخل * که تن آسان و تندرست از تب کی تنالیدن یعنی فتح نون و کسر لام ایله دو کمك و سلکمك کذا فی فرهنك جهانکیری کی تن بتن یعنی آدم بادم استاد لطیفی بیت همه تن بتن مرد را ماد حیم * بهرد لش سر بسر نا صحیم کی تن پرستان یعنی تن بسایجی که تن پروردنی دیرلر هرزمان تنعم و رفاهیت تحصیلی قیدی و فکرنده اولانلره دیرلر میرنظمی بیت مرد باش ودر جهان شد دین پرست * تابکی باشی چو حیوان تن پرست کی تنبسیدن یعنی سکون نون و فتح باء موحده و کسر سین مهمله ایله ایب اورمك معنا سنه کذا فی شرفنامه کی تنبیدن یعنی سکون نون و کسر باء موحده ایله مجمع الفرسده لرزیدن معنا سنه در فرهنك جهانکیریده ایب اورمك و اپلك چوزمك و بزطوقومق و صارمق و طولامق و اورمجك آغ ایتمك معنا سنه معنای اوله چغتای لسانده تورلوغ دیرلر سبعه سیاره ده عصمت پناه و صفنك اولنده فلك تعریفنده دیر بیت پرده لار بیربیر یکا آیلاتغان * در انجم دین ایچو تورلاتغان کی تنجیدن یعنی سکون نون و یای تحتانی و کسر جیم ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ترنجیدن مرقوم یعنی قوشاغی و قولانی وامثالنی محکم چکمك معنا سنه استاد رودکی * قطعه * مهر مفکن برین سرای سپنج * کین جهان پاکبازی و برنج نیك اورا فسانه داری شد * بداو را مکرت سخت بتنج * ثانی طرلغمق معنا سنه کاور حکیم اسدی بیت بسی راندی از کفت بی سود خنج * کنون پاسخ از بخت یابی متنج * کی تن دادن یعنی رضا و یرمك و تسلیم اولمق معنا سنه در ابو المعانی بیت چو عاشق کشتن اورا بود معتاد * بتیغ غمزه اش عشاق تن داد کی چغتای ده اونامان دیرلر بو بیتده ماضیسی ده واقع اولمشدر میر علیشیر بیت تاموغ اوتیغا اوناب هجرینك اوتیغا اونامان * باشیم یاروغه چیدارمین فراقینکا چیدامان کی تندیدن یعنی سکون نون و یای تحتانی و کسر دال مهمله اولی ایله ایکی معنایه در اول کورلمك انسانده و سباعده و بولتده استعمال اولنور ثانی اغاج برك و بار و یرمك معنا سنه در استاد عنصری بیت بصد کار تخم اندر افکند بخت * بتندید وشاخی برآورد درخت کی تن زدن یعنی خاموش اولمق مثل تمزدن مرقوم کی تنسیدن یعنی سکون نون و یای تحتانی و کسر سین مهمله ایله تضجر و اضطراب چکمك یعنی کوکل طارلمق عربیده بو معنایه انقباض قلب تعبیر ایدرلر و چغتایده تاریغماق دیرلر میر علیشیر بیت دوستلار بو کیجه واقف بولونکو زچیقه تورور * آنسز ین آشفته جانیم تن اوینا تاریقیب * فرهنك جهانکیریده چزمك معنا سنه ده مسطوردر کی تنك ترکان یعنی اضافتله و کاف اول فارسیله شرفنامه ده بو موضعدرکه محبوبلری غایت چوق اولور خواجه سلمان بیت بت فرخار ندیدیم

ندیدیم بدین حسن و جمال * تنك ترکی نشنیدیم بدین شیوه و تنك کی تنودن یعنی ضم نون و واو معروفله اپلك و قیل اورمك تنیدن معنا سنه و کشیدن معنا سنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * ربوده خواهد این پیرهن ترا اکنون * همه کسسته و فرسوده کشته تارش و پود ترا چکونه بسا و دکر بیا کی علم * که جان و دلت جز از جهل و فعل بد ننود کی تنه درون یعنی تره یاغی که تنه درود و سسکه دخی دیرلر کی تنیدن یعنی کسر نون و سکون یای تحتانیله قیل وایب اورمك و اورلمك معنا سنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ای که از تو ظلم چاهی میکنی * از برای خویش راهی میکنی * کرد خود چون کرم پیله پرمتن * بهر خود چه میکنی اندازه کن * و دخی اورمجك آغی اورمك خواجه سلمان بیت چشم و چراغ ثانی اثنین من بغار در رفت و عنکبوت برو می تند حجاب * و دخی خاموش بودن تن زدن معنا سنه در کی توامان سکون واو ایله ایکیزلر معنا سنه لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کی توانیدن کسر نون و سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله آجیمق و آجیتمق معنا سنه لازم و متعدی اولور کی تودرین یعنی سکون واو و فتح دال و کسر راء مهملتین ایله بخاق و کوچك بالته که ایو قاشنده کتورولر کی توسن یعنی سکون واو و فتح سین مهمله ایله اصلنده تعلیم اولنمامش الق ده کرز سرکش آته دیرلر غلبه استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بیت عنان توسن دولت بدست تو شد رام * بکام خویش برغم حسود میرانش * سرکشلکدن کنایه طریقیله فلکه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرینکار که توسنی چو فلك رام تازیانه تست کی تولیدن یعنی سکون واو و کسر لام ایله نسنه صانجمق و دخی صوت بلند ایله حایقرمق معنا سنه مرویدر کی تهان یعنی فتح ها ایله تهی معنا سنه بوش دیمکدر ابو المعانی بیت درون پرشد از درد و غم آنچنان * که از عقل و دانش دماغم تهان کی تهمتن یعنی جاه و حشمت و شجاعت و مهابت صاحبی و دخی رستم زال اقرباسندن بر مشهور مبارز پهلوان اسمیدر کذا فی المجمع و رستمك لقبی اولدیغی مشهوردر آفاقدر نظیری نیشابوری بیت دوران هنوز خون سیاوش نکرده پاك * سهراب را بجب تهمتن درآوردم * رستمه تهمتن لقبنه سبب تهم شجیع و دلاور دیمکدر تن معروفدر امیر خسرو بیت یکی تن که در پیش صد تن بود * اکر خود تهمتن بود زن بود کی مع الواو * تاو یعنی تاب مرقومك معنالرینه استعمال اولنور حرف بایله واوك میاننده تبادل و تواخی اولدیغی سبب ایله از آنجمله بمعنی طاقت حکیم فردوسی بیت که با جنك رستم نداری تو تاو * بده بیکمان با دجا نرا بسا و * و بمعنی توان حکیم اسدی بیت زند تیغ را نوك از زور تاو * براهنجد از پشت ماهی و کاو * بمعنی کردیدن یعنی دوندرمك بو بیتده امر واقعدر شیخ آزری بیت اکر طریق یقین خواهی و سبیل صواب * سر از متابعت مصطفی و آل متاو * سائر معنالرنده دخی مستعملدر کی تانکو یعنی سکون نون و ضم کاف عجمیله بمعنی بحام توانکو دخی دیرلر کذا فی شرفنامه کی تاهو یعنی ضم ها واخفای واو ایله شراب ظرفی معنا سنه امیر خسرو بیت تکلف نیست حاجت خوبروئی خواهم و کنجی * می تاهو نه انکوری سکوری کل نه جام جم کی تبنکو یعنی فتح باء موحده و سکون نون و ضم کاف عجمیله صندوق معنا سنه عموما و اقچه صندوقی خصوصا شمس فخری بیت

ژرو یاقوت و لعل اندر خزینت * نه بیند روی کیسه نه تبنکو * واهل حرفك متاعلری
غله سی اولان اقچه یی قودقلری صندوق کوچك کرك بیوك استادرودکی بیت آن تبنکو که
ندر ودینار * بستد وراند اوکه تا هشتاد * بعض نسخه ده قیو مجیلرك ایش دوکدکلری
قالب معناسنه وبعضنده اغاج انبار معناسنه مرویدر ؽ تبو ﭺ ضم باء موحده ایله
برمکان اسمیدر منقولدر که آنده صودکرمنی کبی دکرمان واردر اما صویی یوق حضرت یونس
علی نبینا وعلیه السلام یاپمش دیرلر بونی سورسك یوری دیرلر یورر طور دیرلر طورورمش
ؽ نتربو ﭺ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وضم باء موحده ایله شرفنامه ده لاغ وتمسخر
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی بیت لیکن نه باز کردم از شر دشمنان
کاندرخور تماخره ونتربوشوم ؽ تدو ﭺ ضم دال مهمله ایله جعل کبی بر بوجکدر اکثر
حماملرده اولور عربیده ابن وردان دیرلر ؽ تذرو ﭺ فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله
و واو موقوفه ایله سکون دیدکلری قوش آتی اعلا یشور ابو المعانی بیت بافسوس شیوه
شهباز دلم را کرده صید * در چمنزار محبت آن تذرو خوشخرام * مولانا هاتفی بیت ندیده
تذروی چو چنکال باز * خرامد سوی آشیانش بناز ؽ ترازو ﭺ معروف مولانا وحشی
بیت ترازو در کف بقال و من در صورتش حیران * بیا ای مشتری بنکر قمر در خانهٔ میزان
ؽ تربو ﭺ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله اینجه اکیریلوب طوقنمش جامه یه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ؽ ترقو ﭺ کسر راء مهمله وضم قاف ایله آذری بیت بستد زبرای
قدم خسرو خاور * بربام افق شکل سراپردهٔ ترقو ؽ تژاو ﭺ فتح زاء فارسیه ایله تورانیلردن
بر مبارزك اسمیدر که افراسیابك دامادی ایدی وایکی کروهه حاکم ایدی کیوآنی زنده
کرفتار کندایدوب برادری انتقامی ایچون بهرام قتل ایلدی حکیم فردوسی بیت چنین
کفت باکیو جنکی تژاو * که تو چون عقابی ومن چون چکاو ؽ تزرو ﭺ سکون زاء معجمه وضم
راء مهمله ایله صلکن دیدکلری آل رنکلو بویه در عربیده سیرقون دیرلر ؽ تسو ﭺ ضم سین
مهمله ایله ایکی حبه در که یکرمی درت حبه بر دینار در مثقال دخی دیرلر سدسنه دانك دیرلر که
درت حبه اولور بعضیلر تسو دانکك ربعیدر دیدیلر بر حبه اولمق اقتضا ایدر لکن شمس فخری
تصریح ایلمشدر * قطعه * چودینار رست شش دانك ای برادر * ودانکی چار تسو جست اشهر
وتسوچی دو حبه او فتاد ست * ولی حبه دو جو کشته برابر * معربی طسوج وتسوجدر کمال
اسمعیل * قطعه * باکف درپاش تو هردم زننك * ابر زند بر درخ دریا تفو * کرچه مرا هست بجز واد
فضل * نیست روا نکانه مرا یك تسو ؽ تفو ﭺ ضم فا ایله توکرمك معناسنه ابو شکور
بیت بنشکرده ببرید زیر کلو * تفو برچنین با شکیبا تفو ؽ تکاو ﭺ کاف عجمیه ایله نکاب
مرقومك بش معناسیله ده مترادفدر اول ولایت کنجه مضافاتندن بر ناحیه آدیدر حکیم سنایی
بیت داشت زالی بروستای تکاو * مهستی نام دختری ودوکاو * ثانی موسیقیده بر پرده آدیدر
پردهٔ تکاوی دیرلر استاد منوجهری بیت وقت سحر که چکاو خوش بزند بر تکاو * ساعتکی
کنج کاو ساعتکی کنج باد * ثالث بر نوع پیاله در اشاغی جانبی اوزون ودلکی شیشه آغزینه قویوب
وکلاب وامثالی نسنه لر طولدررلر ترکیده آکاحوقی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * جز سبوی

سبوی سر دوره کوش خم پهلو * کاسه پشت وکدو کردن تکاو کاو * چو آید باوی سبوی
ودوره وخم * چو شد کاسه رود بادی وتکاو کدو * رابع جنك وخصومت معناسنه خامس آچلق
یرلر که جابجا یغمور صویی ایو کلمش اولوب سبزه بتمش اوله بو ایکی معنانك شاهدلری نکاب
ذیلنده یازلمشدر ؽ تك وپو ﭺ یلوب کزمك ونسنه ایچون سکردوب آرامق معناسنه
تکاپوی دخی دیرلر ؽ تکو ﭺ ضم کاف عجمیه ایله بمعنی موی مجعد یعنی قورجق صاچ کذا فی المجمع
ونسخهٔ میرزا ابراهیمده مطلق موی معناسنه واقعدر وفرهنك جهانکیریده دخی موی مجعد
معناسنه در امیر خسرو بیت ای نکار سیه چشم وتکو موی * سروقد ونکو روی ونکو کوی
ؽ تلو ﭺ ضم لام ایله خار معناسنه که عربیده شوك ترکیده دکن دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ؽ تنباکو ﭺ سکون نون وفتح باء موحده وضم کاف عجمیه توتون یپراغی که قوریدوب
خرده ایدوب لوله ده استعمال ایدرلر عربیده موضوع له اسمی طبقه در فتحات ثلثه ایله
کرچه محدثدر لکن اول مرتبه قوت ظهور بولمشدر که دفع وترکی محال منزله سنه وارمشدر
بعض اهل دل وذوی العقولدن مسموعدر که لفظ طبقه یوز اون التی عدددر وقهوه دخی یوز اون
آلتی عدددر بونلك ایکیسی اسماء حسنی دن قوی اسمنه مظهر دوشمشلردر رفعلری ممکن اولمامسنه
سبب اولدر دیرلر وفارسیده تنباکو دیدکلری مولانا نخلی بخاری * رباعی * تنباکو کشی
بکلعذاران چه خوشست * سنبل بلب چشمهٔ حیوان چه خوشست * دودش بمثال
زلف در هر نفسی * برعارض مهوشان پریشان چه خوشست * واستادان متأخریندن
حکیم شفایی * رباعی * قلیون زلب تو بهره ور میکردد * نی در دهنت چو نیشکر میکردد
دردور رخت مثال تنباکو نیست * ابریست که در دور قمر میکردد ؽ تندو ﭺ سکون نون
وضم دال مهمله ایله اورمجك معناسنه که تنندو وجولاه وجولاهه وکرتنه
وکرتینه ودیوپا ودیوچه دخی دیرلر عربیده عنکبوت دیرلر شمس فخری بیت شها عنقای
قاف فتح ونصرت * بود برطاق ایوان تو تندو * تحفة الاحبابده ضم تاء مثناة ایله
مرویدر ؽ تنکو ﭺ سکون نون وضم کاف عجمیه ایکی معنایه در اوله تینکو لفظندن مخففدر
صندوق معناسنه ثانی اداة الفضلاده وفرهنك جهانکیریده نام پادشاه خطا وختن در خواجه
عمید لویکی بیت باحکم قدیم تو چه کسری وچه قیصر * در پیش قضای تو چه خاقان وچه تنکو
ؽ تنندو ﭺ فتح نون اول وسکون ثانی وضم دال مهمله واخفای واو ایله بمعنی عنکبوت کذا فی
فرهنك وفایی ومجمع الفرس امیر معزی بیت شود در پناهت چو سد سکندر * اکر
خانه سازم زتار تنندو ؽ تنو ﭺ ضم نون ایله لغت محمودیده مختصر تومنده مسطوردر
ؽ تو ﭺ اخفاء واو ایله بوزن نو قات معناسنه اما ضمه ایله دخی اصحدر واچمق وحبه معنالرینه
مرویدر وفرهنك جهانکیریده بمعنی تاب که حرارت معناسنه اوله بو قولی مؤید حکیم
سوزنی بیت منکر مشو توانی نلو صعیررا * تا اندر وبحشر بسوزی وبر توی ؽ تونکو ﭺ
فتح واو وسکون نون وضم کاف عجمیه ایکی معنایه کلور اول بمعنی تبنکو که با ایله واوك
تبادلی جائز اولدوغی سببیله ثانی شرفنامه ده بمعنی تانکو یعنی بجام ؽ مع الهاء * تابخانه ﭺ
سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله شرفنامه ده دیواری بللور جام ایله یاپلمش خانه که

ایجرودن طشره سی کورینه وکونشك ضیاسی ایجرو تأثیر ایابه بومعنا تاب ضیا
معناسنه اولدوغی اعتبار ایله در اما لغت محمودیده بمعنی کرمابه وکرمخانه واقعدر بومعناده
تاب حرارت معناسنه اولمق اعتبار ایله در بوکا قریب فرهنك جهانکیریده بمعنی خانهٔ
تابستانی یعنی یازاوی بوقولی مؤید حکیم خاقانی در ستایش نیر اعظم در تحفة العراقین
بیت سردابه وخست زمانه * ازفر توکشته تابخانه * وکاربانسرا یلرك یاز فصلی منزلکاهنه ده
دیرلر مشهوری تاوخانه در ل تابده ب سکون باء موحده وکسر دال مهمله واظهار ها ایله
لفظ مرکبدر ضیا ویرجی وایب واپلك بوکیجی معنالرینه ل تابسه ب فتح باء موحده وسین
مهمله ایله اوتلو وصولومکان چراکاه معناسنه در ابو المعانی بیت رود هرکه بکلشن را
نباشد پیش خود دلبر * چو حیوانی که باشد تابسه جای قرار اورا ل تابه ب فتح باء موحده
واخفاء ها ایله تاوه معناسنه در قزدراجق دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت
ماهی اندر تابهٔ کرم از هواست * رفتن از مستور یان شرم از هواست ل تاج فیروزه ب
کیخسرو شاهك مشهور و معروف تاجیدر که تاج کیخسرویده دیرلر کذا فی شرفنامه
ل تاجه ب فتح جیم ایله تاج خروس یعنی خروسك ایبکی کذا فی نعمة الله وزنانه مخصوص
بر نوع طاقیه در مولانا هاتفی بیت دو صد کاروان پرنیان فرنك * خرزرکش وتاجهٔ
هفترنك ل تاخته ب سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تکاپوی یعنی چاپق سید قاسم
انوار بیت فراز مرکب تحقیق از برای طلب * ز صبحکاه ازل تا بشام تاخته ایم * ودخی
وجودده وباغیریده یومری نسنه ظاهر اولمق اسدی ماضیسن ایراد ایتمش بیت
زبالاد وچیز از دل سنك سخت * برون تاخت همچون زنج از درخت * زنج ضمله اغاج
صمغی که ترکیده پیس دیرلر وبورلمش تافته معناسنه کذا فی الحلیمی وبمعنی ریخته کذا فی
فرهنك جهانکیری ل تاخیره ب کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
برکلمه درکه برکسنه نك ابتدا حالن بیان معناسن افاده ایدر مثلا بسن شو حالت اوزره وجوده
کلدك وآنکله بیوردك دیمك محلنده تاخیره ات فلانست دیرلر کذا فی المجمع اما فرهنك
جهانکیریده نصیب وسرنوشت معناسنه در مثلا تاخیرهٔ فلان همچنین بود دیرلر میرنظمی
بیت زعشقت نصیبم چو هجران بدی * که تاخیره ام یاس وحرمان بدی ل تارجوبه ب
سکون راء مهمله وضم جیم فارسی وفتح باء موحده ایله بردار ودرمارچوبه دخی دیرلر عربیده
هلیون دیرلر ل تاره ب بوزن خاره سکز معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی طارم
حکیم ناصرخسرو * قطعه * نه خواننده نه داننده بینم * همی بینم ستاره چون نظاره *
مکر کایشان همی بیرون کشندت * ازین همواره دی در سبز تاره * ثانی تارك سر معناسنه
مختاری بیت ازهول کنون جان دهد برسوبت * انکس که همی تیغ زده بر تاره * ثالث بمعنی
تاریك خواجوی کرمانی بیت شود در کره نم بند سلاسل * خیال زلف او شبهای تاره
رابع بمعنی تار کرك ریسمان اولسون کرك تار چنك اولسون وآنك امثالی نسنه لرده دیرلر شاه
قاسم انوار بیت چنك غمش میزند بردل وهر تارهٔ * کشف روان میکند معنی حبل الورید
ومحمود ابن یمین بیت چون دیدهٔ موری وچو یکتا موبی * آورد ببازار دهانی ومیانی *

* خامس قبان معناسنه شمس فخری بیت چون بود راستیٔ معدلتش * چون برآید زتله
وتان * سادس ارش که چولاهلر طوقودقلری ایچون ایپلکی اوزادرلر اکا تار وتان وتانه وفلات
وفرت دخی دیرلر سابع تغار معناسنه در ثامن عربیده کره معناسنه تارة اخری برکره دخی
دیمك اولور ل تازانه وتازیانه ب کلاهما بفتح الزاء المعجمه والنون ثانی یای تحتانی زیاده سیله
قمچی معناسنه در حکیم اسدی بیت بزد بر سرم مرد تازانه چند * فکندن همیخواست کوش
سمند * خواجه حافظ بیت توخود چه لعبتی ای شهسوار شهر آشوب * که توسنی چو فلك زیر
تازیانهٔ تست ل تازه ب معروف ترکیده دخی استعمالی شایعدر محبوبده ومیوه ده وغیریده
ابو المعانی بیت خیال تازهٔ آن روی تازه در دلم تازه * شود با فکر وصل آن پری رو
دردو غم تازه ل تاسه ب فتح سین مهمله ایله فرهنك حسینی وفایی ده اغاقدن ویاخود امتلای
معده دن بوغاز صقلمسنه دیرلر کذا فی الصحاح ودخی المناك وغمناك اولوب طبیعت صقلمق
حکیم سنایی بیت یار همکاسه هست بسیاری * لیك همتاسه کم بود یاری * شرفنامه ده
غم وغصه ده چهره ده سیاهلکه کبی که حبك ونفسه دخی دیورلر عربیده کلف وکافه دیرلر وفرهنك
محمودیده اضطراب دل وبیقراری وعلت ضیق النفس ومشکلاتده اطعمه دن کوردوکنی
تناوله میل ایلك وزنان حامل ایکن برنسنه یه آرزو ایتمك که ترکیده آش یرمك دیرلر
ل تافته ب تافتن لفظندن اسم مفعولدر التی معنایه استعمال اولنور اول بمعنی سوخته حکیم
اسدی بیت جهان زاتش تیغها تافته * دلی که زبانك بلان کافته * ثانی ضیا وفروغ
معناسنه استاد لطیفی بیت برفت ابرنا که ستاره بتافت * رهی راه کم کرده راباز یافت
ثالث بمعنی پیچیده یعنی بوکلمش زلف وکاکل وغیری نسنه لرده دخی استعمال اولنور منجیك
بیت امروز باز پوزشت ایدون بتافتست * کوئی همی بدیدان خواهی کرفت کوس *
رابع بمعنی آزردهٔ غم واندوه از سودا حکیم خاقانی بیت ای زفروغ رخت تافته صد آفتاب
تافته ام از غمت روی زمین بر متاب * تافتهٔ اول فروغ ثانی آزرده معناسنه در خامس
بمعنی برکشته یعنی دونمش خواجه حسین ثنائی بیت کر بمثل جا کنی در پس آیینه شخص
بیند تمثال خویش تافته رو برقفا * سادس ابریشمدن اینجه طوقنمش بر نوع قماشدر اکا ده
تافته دیرلر ابو المعانی بیت چشم عاشق میشود خیره زجسم نازکش * کر بپوشد تافته
بیرون شود تاب بدن ل تاکدانه ب سکون کاف وفتح دال مهمله ونونله اوزم چکردکی
بعض نسخه ده بوکلمش ایپلك معناسنه در ل تالانه ب فتح لام ونونله شرفنامه ده شفتالو کبی
برمیوه در شفترنك وسکیل دخی دیرلر کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیری بسحاق اطعمه
بیت تار رباب تخته ونارنج میر آش * تالانه لشکری شد وامرود میر کشت * وله بیت
زانکه در خوان چنین میوه ضرورت باشد * مثل شفتالو وتالانه وانکور وانار ل تالواسه ب
سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله تاسهٔ مرقوم معنالریله مترادفدر خفاف . بیت
مرمرا ای دروغ کوی سرك * تالواسه کرفت ازین ترفند ل تامواره ب سکون میم وفتح
واو وراء مهمله ایله بمعنی آفتابه یعنی ابریق ل تاوانه ب فتح واو ونونله بمعنی تابخانهٔ مرقوم
ل تاوخانه ب بمعنی تابخانه یعنی کاربانسرای ل تاوسه ب ضم واو وفتح سین مهمله ایله

بمعنی تابسه مرقوم یعنی چراکاه کذا فی فرهنك جهانکیری کی تاوه کی اوج معنایه کلور اول
معروف ثانی خشت بزرك یعنی ایری کرپچ ثالث آشی دیدکلری قزل طپراق کی تاه کی اوج
معنایه کلور اول قات معناسنه که یکتاه دوتاه دیرلر ثانی فرهنك محمودیده عدد مجهولدن کنایه در
الی ما لا نهایه اما فرهنك جهانکیریده عدد فرد معناسنه مرویدر حکیم سوزنی بیت
همتاه شه شرق وکسی نشنود این ماه * زیر املاك الشرق زهمتاهان تاه است * ثالث مؤید
الفضلاده یاس که قلیچ وخنجر وامثالنده اولور کی تایه کی فتح یای تحتانی ایله ابنجه اشانش
ایلك وضیای روغن هرنه اولورسه کی تباشجه کی بمعنی سیلی میر نظمی بیت تباشجه خورد
روی در یا زباد * برون از درون هرچه هست اوفتاد کی تباه کی فنا وفاسد وپوسیده
وبمعنی هیچ شدن وبرایو حالدن بر یرامز حاله دونمك خواجه سلمان بیت کرتو کنی حمایت
کوکرد را ز آتش * یاقوت وش نباید تاب تب تباهی * ودخی بر معناسی ده خسام دیمکدر
کی تباهجه وتباهه کی کلاهما بفتح الباء الموحده اول سکون ها وفتح جیم ثانی فتح ها ایله کوشت
نرم که لطیف پشمش اوله تبهره وتبه دخی دیرلر مولانا مطهر بیت نه مرد مفتی وقاضی شدم که
دارم دوست * بهین تباهجه با لطیف حلوانی * حکیم انوری بیت مرا کفت بر سیخ حمدان
همیزن * زکون زنت روزکی دو تباهه * نسخه حلیمیده یمرطه قلیه سی ونعمة الله ده
بورانی دیدکلری طعامدر کی تب باده کی اضافتسز صحاحینده بمعنی تب لرزه یعنی حما
بو قولی مؤید شمس فخری بیت مباد دشمن خسرو دکر بود بادا * همیشه در یرقان
از بلا وتب باده * بو معنایه مولانا عضایری رازی بیت چنان دشمنت بیم تیغ تو لرزد *
که کویی کرفتست تب باده اورا کی تبخاله کی سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله حرارت
کبددن وتأثیر حمادن دوداقده ظاهر اولان قبرجق معناسنه در واستعاره طریقیله قدحده
باده اوزرنده اولان حبابه دیرلر ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت شده تبخاله لب
شیرین دهن را * چنان تبخاله می در پیاله کی تبرزه کی فتح باء موحده وزاء معجمه وسکون راء
مهمله ایله زبان کوهستانیده آکولاتی بر پشتماله ویا بر بوغچه یه بغلقدر کذا فی الصحاح فرهنك
جهانکیریده نبات شکری وبر نوع طوز در نباته مشابه اولدوغی جهتله ثیشا بور طاغلرنده
ودخی بعض طاغلرده اولور ودخی بر نوع اوزمدر شهر تبرزه مخصوص غایت شیرین
اولدوغندن نباته بکزرمکله تبرزه وتبرزد دخی دیرلر کی تبستقه کی فتح باء موحده وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله سپاقلی قابچه ومعاده وامثال ذلك کی تبنجه کی بمعنی تباشجه
مرقوم کذا فی شرفنامه کی تبنکه کی فتح باء موحده وسکون نونله بمعنی تنبکو وانبار ایتدکاری
تخته دن بیوك صندق کی تبهره وتبه کی کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون الهاء لطیف
ونرم پشمش ات که تباهجه وتباهه دخی دیرلر استاد فرخی * رباعی * بامن چون کل شکفته
باشی که که * کاهی باشی چو کار باد کوشت تبه * روزی همه آری کی وروزی نه * یکدن
صفا بنه مرا یکدن کی تبیره کی کسر با وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله طبل وکوس
معناسنه در شمس فخری بیت ایا شاهی که در درکاه جاهت * ز طاس مهر ومه باشد تبیره
استاد منوچهری بیت تبیره زن بزد طبل نخستین * شتربانان همی بندید محمل * تحفة

تحفة الاحبابده جای مزبله معناسنه دخی مرویدر کی تبیکه کی کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح کافله بمعنی ختور نان یعنی اتمك آلتلرندن بر آلتدر کی تبیله کی کسر باء موحده
وسکون یا وفتح لامله دخی تبیکه مرقوم معناسنه در کی تبینه کی کسر با وسکون یا وفتح
نونله بمعنی عنکبوت میر نظمی بیت درون خانه سیم وزر دفینه * کشیده پرده ش
پرده تبینه کی تتارچه کی فتح تاء مثناة وسکون راء مهمله وجیم فارسیله بر نوع اوقدر دمرنی
سائر اوق دمرنی کبی اولمیوب مخصوص طرزدر کذا فی المجمع کی تتربوه کی سکون تاء مثناة
وفتح راء وضم با وواو مجهول ایله تتربوی مرقوم معناسنه یعنی لاغ وتمسخر ومضحك مجلس اولمق
شهاب مهمزه بیت کشت آنکه شد همیشه پی هزل وتتربوه * از که سبکتر ارچه کران بود همچو
کوه کی تتره کی سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله سماق وبعض اغنه دخی دیرلر کی تجار کی
فتح جیم وراء مهمله ایله هنوز ایراورلمامش آت تجار دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه فخر کرکانی * قطعه * برفت از شهر کرکان یکسواره * بزیرش تازی اسبی
خوش تجاره * صد اسب تازی وسیصد تجاره * زکوهر همچو برکردون ستاره *
کی تخت فیروزه کی یعنی تخت کیخسرو شاه کذا فی شرفنامه کی تختکاه کی اصلی کاه تخت
ایدی که تخت یری دیمك اولور معنای ترکیبیدن علمیته نقل اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر
حکیم فردوسی بیت بر آرد ترا تختکاه کیان * بتو شاد مردم درین دودمان * بحر الغرائبده
حلیمی لفظ کاهی تخت ایله تفسیر ایدوب حکیم اسدینك بو بیتنی استشهاد ایلمش بیت فدایم
زجان آفرین شاه را * که ز بیاست بر خسروی کاه را * وپادشاه اوتوردوغی مشهره ده دیرلر
کی تخته کی معروف اغاجدر اندن تخت یاپدقلری اجلدن تسمیه اولنمشدر آخرنده کی
ها اول اول معنایی اظهار ایچوندر شاعر بیت روان چون روان شد فرو ریخت رخت *
چه بر سخت تخته چه بر نرم تخت کی تخته جامه کی مقکنه وجندن معناسنه که ترکیب اثواب
تخته سیدر کی تخله کی سکون خاء معجمه وفتح لامله نعلین معناسنه بعض نسخه ده صمای
مشایخ معناسنه مرویدر شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که هر سایل که آید * بدرکاه
تو بی دستار وتخله * ز جود بخشش تو باز کردد * ز زر پر کرده صاع وکیس وبغله * صحاحده
نعلین معناسنه در وفرهنك جهانکیریده هرنسنه نك خرده سنه دیرلر کی تده کی فتح دال مهمله
واخفاء ها ایله بمعنی تنیده اورمجك آغی معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت وسواس
بد سکال تو کشته کفن برو * چون تار کرم پیله که بر خود ز خود تنیده کی تران کی فتح راء ایله بمعنی
مزبله کی ترانه کی فتح راء مهمله ونونله اوج معنایه کلور اول ابیات واشعاری مقام ایله اوقومغه
دیرلر صحاحده دوبیته دیرلر ثانی شرفنامه ده نغماتدن بر نغمه در ثالث محبوب تازه وخوبرویه
دیرلر بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت هر نسفته دری دری میسفت * هر ترانه ترانه میکفت
کی تربره کی سکون راء اول وفتح باء موحده وراء ثانیله بر نوع اوزمدر کذا فی فرهنك
جهانکیری کی تربسه کی سکون را وفتح باء موحده وسین مهملتین ایله قوس وقزح معناسنه
ایضا منه کی ترخانه وترخینه کی کلاهما بسکون الراء اول فتح ثانی کسر ایله معروف
طعامدر ریصاق اطعمه بیت عاشق نانم اکر ترخانه نبود کو مباش * بالکه با نان نیز اکر بریان

نباشدکو مباش * حضرت مولانا قدس سره. بیت چون بروی زین جهان سوی خرابات جان * در عوضش می بکیر بی مزه ترخانه ٭ ﴿ ترخه ﴾ سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح جیمله اوزم چبوغی که تکاك دخی دیرلر ﴿ ترخرانه ﴾ سکون راء اول وفتح خاء معجمه وراء ثانیله ماحضری طعام در فقراقیش ایچون ذخیره ایدرلر بلغوری چکوب بعض ادویه ٭ حار ایله یوغرت ایچنه قویوب پارچه پارچه ایدوب قوریدرلر وقت حاجتده اصلدوب بشورلر ترخانه وترخینه ده دیرلر ﴿ ترده ﴾ سکون را و دال مهملتین ایله لغت محمودیده وشرفنامه ده دکرمان اجرتی ومجمع الفرسده ذکر ماتحیه ده دیرلر آسیابانی معناسنه مشکلاتده ترده وهو طحان ﴿ ترزده ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بجت ومجل معناسنه که عربیده صکوکه وقباله دیرلر شمس فخری. بیت قاضی ٭ کردون چو دیده عدل ملك وداد او * مملکت را تا ابد بسته بنامش ترزده * تحفة الاحبابده بمعنی ٭ ترزده که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ ترشه ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بر میوه در تروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ ترغازه ﴾ سکون را وفتح غین و زاء معجمتین ایله غالب وسرکش معناسنه یعنی غلبه وسرکشلك ایدنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * همی کوشم بخاموشی ولیکن زین شکر نوشی * کرفته خون آن غمزه که آن غمزه است غمازه * که کنزا کنت مخفیا وقد احببت ان اعرف * برای جان مشتاقان برغم نفس ترغازه ﴿ ترغه ﴾ فتح راء مهمله وسکون غین معجمه ایله عاطل اولمش عضوه دیرلر محمودیده بمعنی کوفته وترنجیده واقعدر استاد منجیك. بیت زبس کوب از زمانه یافت دشمن * همه اعضای او کشته ترغه ﴿ ترفنده ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله مکر وحیله معناسنه بعض نسخه ده قافله ترقنده واقعدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ترس وبیم معناسنه مسطور در ﴿ ترفینه ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله آنتی درکه قره قروتی قاتق ایده‌لر حضرت مولانا قدس سره بیت من مست ابد باشم نی مست زباغ ورز * من لقمهٔ جان خوردم نی لقمهٔ ترفینه ﴿ ترکنده ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح کافله بمعنی ترفند مرقوم یعنی سخن بیهوده. بمعنی حکیم سوزنی بیت جز مدح تو ترکنده. بوده رچه نوبسیم * کردم قلم ازیافه وترکنده شکسته ﴿ ترلوه ﴾ سکون را وفتح لام و واو ایله انیشلی ویوقشلی یول یعنی راه نشیب وفراز کذا فی المشکلات ﴿ ترمسه ﴾ سکون را وفتح میم وسین مهملتین ایله نصف دانك معناسنه که ایکی قیراط اولور میر نظمی. بیت درون کراکه شده وسوسه * وجود ش نیرزد به نیم ترمسه ﴿ ترمه ﴾ فتح میمله شرفنامه ده بمعنی ترب یعنی مکر وحیله ﴿ ترمره وترمون ﴾ کلاهما بسکون الرا وضم المیم وفتح رائین الاخرین صالنجق معناسنه مرویدر ﴿ ترنانه ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونین ایله بمعنی ناخورش یعنی قاتق که اتمك ایله یرلر عربیده ادام دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت سائلی آمد بسوی خانهٔ * خشك نانی خواست باترنانهٔ * وله ایضا * مثنوی * چون روز کرد دمید وداز بهر کسب ومهرکد * تا خشك نانی میشود از مشتری ترنانهٔ ﴿ ترنجیده ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تنك دل ودژم یعنی طارغین وانجنمش کذا فی المجمع اما

اما مؤید الفضلاده ضم تاء مثناة ایله شکنج کرفته ودرشت واقعدر ومفتی نسخه سنده صقلمش معناسنه روایت ایدر مصدری ترنجیدندر ﴿ تروشه ﴾ ضم راء مهمله و واو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی ترشهٔ مرقوم کذا فی المجمع ﴿ ترومیده ﴾ ضم راء مهمله و واو مجهول وکسر میمله بمعنی آمیخته وانذوخته کذا فی المجمع ﴿ ترونده ﴾ سکون راء مهمله ونون و واو ایله ایکی معنایه در اول ابتدا ایریشن میوه حضرت مولانا قدس سره بیت ترونده‌ٔ پالیز جان هرکاو وخر راکی رسد * زین میوهای نادره ازبرك دل کر بخورد محمود ابن یمین * قطعه * میوهٔ شیرین بکام دوستان زان تازه شاخ * ازپی تلخی عیش دشمنان آمد بدید * زانچنان از آه شاخی اینچنین تروندهٔ * هم زبخت خسرو خسرو فشان آمد بدید * ثانی بمعنی ترفندهٔ مرقوم ﴿ تروهیده ﴾ ضم راء مهمله و واو مجهول وکسر هایله بمعنی ترومیدهٔ مرقوم یعنی آمیخته بدر جاجرمی بیت هرکرا باز تروهیٔ تودشمن کیری * که بکینی همه خاین تن با نقصانست ﴿ تروه ﴾ وتروه ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وضم واو واظهار هایله ضد چفت اولان تك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تروه ﴾ کسر راء مهمله وفتح واو واخفاء هایله بمعنی تو فنج مرقوم یعنی راه دشوار وباریك که اکثرطا غلرده اولور کذا فی مجمع الفرس ﴿ ترویه ﴾ دخی اول معنایه در ویول کنارنده اولان کوچك بغچهلر کذا منه ﴿ ترهٔ کربه ﴾ بادرنجبویه دیدکاری اوتدر که کدی آنی سودکیچون تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ترهمیره ﴾ فتح رائین مهملتین وکسر میم واخفاء هائین ایله برنوع تره در عربیده ایهقان دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ ترهنده ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح هایله طراوت ولطافت ایله آراسته اولمش نسنه یه دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت شد زمین مقدمت آراسته ترهنده باز * چون زخیل خسرو سیارکان روی فلك ﴿ تره ﴾ فتح راء مهمله ایله معروف برسبزه در تشدید ایله ده مستعملدر بره کبی عربیده رشاد دیرلر خصوصا کمال اسمعیل * قطعه * کرچه درخدمت صدر تو هنرمیدانند * وین زهی باردل وزحمت خاطر باشد * لیك رسمیست که برخوان ملوك ازپی رسم * تره اول بود وحلوا آخر باشد * وسائر سبزه واته دیرلر عموما محمود ابن یمین بیت بهای ترهٔ یکروزه خوان همت اوست * هران ذخیره که در بحر وکان بود مخزون * واظهار هایله بمعنی زیره یعنی کمون وچمن که باصدرمه ایتدکارنده آنکله تربیه ایدرلر شمس فخری * قطعه * آنکه باشد برجلالت او * اطلس چرخ ژنده وتره * همه پاداش داند واحسان * خالی از انتقام بادافره * ﴿ ترینه ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده برنوع قاتقدر اون آشی اوزرینه دوکوب فقرا اودر ویشان تناول ایدرلر حکیم سنائی بیت ترینهٔ بخورد مرد سفله پیش از مرك * پس از وفات چه لذت ز تره وحلوا مجمع الفرسده ترخانه آشی معناسنه در طیان مرغزی بیت کرهمه دیدکان ترینه شود * توکبیتای کنجدین منی * ثانی انواع سبزه یه دیرلر تره بادام وتره نیزك وبادرنبویه وکندنا وامثالی کبی حکیم ناصر خسرو بیت شکرچه نهی بخوان اندرنداری * بخوان اندرمکر سرکه وترینه ﴿ تریوه ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله ایکی معنایه در اول بمعنی

کریوه یعنی بلاغ وصرب طاغ یولی استاد لطیفی بیت چون باز پرنده بر کریوه * چون
قاز رونده بر تریوه * ثانی راه پشته معناسنه شهیدی درصفت اسب بیت برکهٔ والا
چون چه همچون عقاب اندرهوا * بر تریوه راه چون چه همچو بر صحرا شمال کی تزده فی
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول دکرمان طاشنی تیز ودرست
ایلمك ایچون ویر یلان کرا خصوصا وهر شیئك کراسی عموما ثانی دکرمانك اون دوکلدوکی
یرینه دیرلر کی تژده فی زاء فارسیله دخی معنای مرقومه مرویدر کی تزه فی فتح زاء معجمه
واخفاء هایله صحاحده دندانهٔ کلید معناسنه وآخر نسخه لرده حنطه وشعیر سنبله سنك
قلچیغی معناسنه در بو معنایه میر نظمی بیت هرکه مزد وعش خورد اندر سلف * کام امیدش
تژه رنجه خلف کی تژه فی فتح زاء فارسیله اوج معنایه در اول چوب روغنکر یعنی یاغ چقارنلرك
اغاجی که ترکیده یایق دیرلر ثانی سر آلت رجل معناسنه میر نظمی بیت دخت کودك غرق
پوآن خواهدش * از تژهٔ اول بفریاد آیدش * ثالث کتاب السامی فی الاسامی ده سقف
خانه اطرافنده قودقلری ستونکه عربیده جائزه دیرلر کی تسخره فی سکون سین وفتح خاء معجمه
وراء مهملتین ایله طنز واستهزا معناسنه سکون رایله ده مستعملدر سلطان ولد قدس سره
بیت میرمی اکنون تسخر میکنی * طفل چون آن میکنی تو میزنی کی تسمه فی سکون سین مهمله وفتح
میمله دباغت اولنمامش خام دری معناسنه مشکلاتده طوقوق قایشی معناسنه در شرفنامه ده
بالای بیشانیده اورلمش صاچ معناسنه مسطوردر کی تشتخانه فی سکون شین وتاء موقوف
وفتح خاء معجمتین ونون ایله ایکی معنایه در اول جامه خواب که یورغان ویاصدق وغیرهمادن
عبارتدر اکا توشك دخی دیرلر وکاهی توشکخانیه اطلاق ایدرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت
آنجا که تشتخانه ز قدرت کنند باز * تن در دهد وطایی ملایك بمفرشی * ثانی آفتابچی خانه
معناسنه در شرف شفروه بیت شاید که تشتدار سرایش شود خضر * زیرا که تشتخانهٔ
اوچرخ اخضرست * فهم اولنور که ابریق ولگن قونیلان مکان اوله واز روی ادب آبخانه یه
دیرلر آبستنگاه وآبشتنگاه ده دیرلر عربیده مبرز دیرلر وبیت الخلاده دیرلر امیر خسرو بیت
درجمع هرزه کویان ازکفت بد چه عیب * شرمندکی نیرزد در تشتخانه نیز * وله بیت
دهانی پرهمه چون چاه مبرز * زبانی چون سفال تشتخانه * کی تشته فی سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ساعت ظرفی وکوچك تکنه که ایچنده مختصر نسنه
یاپرلر کی تشنه فی سکون شین معجمه وفتح نون ایله صوسز عربیده عطشان دیرلر ابوتراب
بیت ما خشك لبان تشنهٔ دیدار شرابیم * چون کاسهٔ ما کشت تهی خانه خرابیم * واستعاره
طریقیله آرزومند معناسنه ده استعمال اولنور بیت مرقوم بو معنایه مناسبدر وبعض
نسخه ده خنجر معناسنه ده کلور دشنه کبی کی تشه فی شین معجمهٔ مشدده ایله یعنی صاع
روغن یعنی یاغ اولچکی کذا فی شرفنامه کی تعبیه فی سکون عین مهمله وکسر باء موحده وفتح
یای تحتانیله لشکر ترتیب ایلمك وعطریاتی بر برینه آمیخته ایلمك واثواب یرلشدرمك معنالرینه
لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور مثال معنیٔ اول میر نظمی بیت چو بشنید
این خبر شاه جهانبان * زبهر تعبیه کرد ست فرمان * مثال معنیٔ ثانی وله بیت چو مشاطه بیا

بیارایید بانو * بکرده تعبیه انواع خوشبو * مثال معنیٔ ثالث وله بیت براه عزم را
کشتند حاضر * او ازم تعبیه کردند آکابر کی تفته فی سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
تافتهٔ مرقوم یعنی قزمش واریمش نسخهٔ شمس فخری بیت تن ظالم ودل ظالم بعهدش *
چو مس در کورهٔ غم تفته باشد * ویا اکز قزمش معناسنه شیخ سعدی بیت بدست
آهن تفته کردن خمیر * به از دست بر سینه پیش امیر * شرفنامه ده انسانك جکری حرارتدن
محرور اولمق معناسنه ومجمع الفرسده برکشته وپیچیده وآزرده ومکدر شله معنالرینه
مسطوردر وبر معناسی دخی تار عنکبوت در شمس فخری بیت بحق کردکار او نکه داشت
ز دشمن احمد مرسل بتفته کی تفده فی سکون فا وفتح دال مهمله ایله حبوبات کشنیز دیدکاری
دانه در عربیده کزبره دیرلر ضم کافله کی تفرغه فی سکون فا وکسر راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله دیار چینده بر شهر آدیدر فتح رایله مشهوردر کی تفسیده فی سکون فا ویای تحتانی
وکسر سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول حرارتدن قبارمش اولان عضوه دیرلر مولانا جامی
بیت باد مخالف زده در دیده ریك * پای فرو رفته بتفسیده ریك * ثانی بمعنی کرم شده
مولانا طهر ملاك * رباعی * دوزخ شود از درون من در زنهار * مکذار که او فتد بام سروکار
تفسیده بود ریك بیابان دلم * ترسم قدم ناله شود آبله دار کی تفسیره فی سکون فا ویای
تحتانی وکسر سین وفتح راء مهملتین ایله بمعنی قارورهٔ علیل یعنی خسته نك بوان شیشه یه
قویوب اطبا تشخیص علت ایدرلر کی تفسیله فی سکون فا ویای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح لامله شرفنامه ده بر نوع جامه در که آندن قفتان وز بون ایدرلر کی تفشره فی سکون فا
وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله نعمة الله اطعمه دن بقلوا معناسنه روایت ایلمش بو قولی
مؤید میر نظمی درصفت مجلس بیت خوان کونا کون کشیده بکسره * سکری پالوده
حلوا تفشره کی تفشیره فی سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله مرجمك آشی
معناسنه منقولدر اسمده تفشره یه قرابتی وار اما جسمده مناسبت یوقدر نعمة اللهك بو مقوله
روایتی چوقدر کی تفشله وتفشیله فی کلاهما بسکون الفا وکسر الشین المعجمه وفتح اللام
ثانی بعد الشین یا زیاده سیله مجمعده کرز قلیه سی در منجیك بیت غمزی ای نابکار خون غیله
روی چون نان که پخته تفشیله * فرهنك جهانکیریده اول قلیه در که ات وبرطه وبال ایله بشروب
اوزرینه کشنیز وکندنا قورلر شمس فخری بیت سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب
وتفشیله کی تفشه فی طعنه اورمق معناسنه استاد لطیفی بیت مکن تفشه بر من توای
تند خوی * چو دانی چه آید برت نزد جوی کی تفنه فی سکون فا وفتح نونله تار عنکبوت
معناسنه شهیدی بیت عشق او عنکبوت را ماند * بتنیدست تفنه کرد دلم کی تفه فی
فتح فا واخفاء هایله ایکی معنایه در اول بمعنی کینه ثانی طومان معناسنه کی تفینه فی کسر
فا وسکون یای تحتانیله بمعنی تفنهٔ مرقوم کذا فی شرفنامه کی تفیه کی سکون فا وفتح یای
تحتانیله قبو اوزرینه ایتدکلری چحاق معناسنه در کی تکرژدانه فی فتح کاف وسکون زاء
فارسیله مجمع الفرسده دانهٔ انکور وفرهنك محمودیده کسر کافله مرویدر ونکرژ اوزم قبوغنه
دینلدوکی رسیدهٔ نظردر کی تکه فی فتح کاف عربیٔ مخففه واخفاء هایله اوچ معنایه در اول

ارکاك یكی ثانی ایجه دزی جلد دقیق ثالث صغرتزکی که یامی ایدوب قوریدوب او دون
یرینه یاقرلر اکا پاچك دخی دیرلر عربیده چله دیرلر کاف فارسیله اوچقور معناسنه در
ابو المعانی بیت خوش بود مجلس می بارخ ساده تنها * میدهد ذوق دکر حل تکه از شلوار
ل تکیسه ج کسر کاف و سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله هکبه که عربیده خرج
دیرلر ضم خاء معجمه ایله ل تکیه ج معروف ایکی معنایه در اول جای درویشان ومحل
مشایخ ثانی طیانجق یاصدغه ودیوار وغیریلره لفظ عربیدر وفارسیده ده استعمالی شایعدر
چغتاییده تایاقغان دیرلر میر علیشیر بیت ضعفیم ایچرا قصرتامیغا تایاقغان دیك دوور *
هرساری کورسانك یاپوشقان کوی نینك دیواریدا ل تکیه کاه ج طیانه جق یردر خواجه
حافظ بیت ازان زمان که برین آستان نهادم سر * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست
ل تلابه ج فتح لام وباء موحده ایله قراول اصلی طلابه در عربیدر تعجیم ایدوب تلابه
دیدیلر ل تلایه ج یای تحتانیله ده اول معنایه در ابو المعانی بیت لشکر حسرت نیاید
درخیال * خواب درچشم تلایه میشود ل تلبینه ج سکون لام وکسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح نون ایله سودلو آش لفظ عربی اولمق کرکدر لبن دن مأخوذ نعمة الله بو لفظی
بعجه فارسی ایدر تلم ل تلخه ج سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ترکیده ککرمسی دیدکلری
طعمدر عربیده عفصی دیرلر ابو المعانی بیت آنکه نیم ازمذاق لذت * از تلخه ومر وترش
وشیرین ل تلخینه ج کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی ترخینه مرقوم
ل تلنده ج فتح لام وسکون نونله کج زبانه دیرلر که درست تکلمه قادر اولمیه فافا وتمتام دخی
دیرلر ل تلواسه ج سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول اضطراب
یعنی تنکی دل وبی آرامی جمال الدین اشهری بیت زبس تلواسه کاندر جان من بود * تو
کفتی مردمم در مان من بود * ثانی غنچه شکوفه ثالث خرمن چاچی یعنی صاوورلمش خرمن که
چاج ایدرلر ل تلوسه ج سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله بمعنی تلواسه مرقوم امیر
خسرو بیت کاسم ازتلوسه مرك لبالب تاخست * شربتی آب زهر دهد بیا رید مرا
وله بیت در تلوسه چنین جکرسوز * میدهد عقوبتی دوسه روز ل تلومه ج سکون
لام وفتح واو ومیمله شکوفه غنچه سنه دیرلر عموما ل تله ج فتحتین ایله طقوز معنایه کلور
اول شرفنامه ده پایه نردبان بو معنایه میر نظمی بیت در قصر وصال آن ملك رو * آهم تله
شد بکام نیکو * ثانی فق دیدکلری طوزاق که آنکله قوش طوتارلر شمس فخری بیت در ارتفاع
دولت تو دست کبریا * بند در قدر قامته عرش برتله * اوچی ده درزی آلتی در اول اوتی که
خیاطلر هموار ایدرلر ثانی ایکنه لك که ایجنه ایکنه قورلر ثالث اول کیسه در که یوکسوك وتباشیر
وابریشم قورلر * وهو وعاء یکون فیه آلات الخیاطة کذا فی المشکلات سادس بمعنی فسان
یعنی بلکوطاشی سابع مسلخ که قیون ذبح اولنور ثامن توربه که بزدن ایدوب ایچنه بعض شی
قورلر تاسع ذکر معناسنه ده مرویدر ل تلیسه ج کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین
مهمله ایله بمعنی تکیسه مرقوم یعنی هکبه ل تماخره ج فتح میم وسکون خاء معجمه وفتح راء مهمله
ایله بمعنی مسخره وطنز واستهزا کذا فی شرفنامه والمحمودی فرهنك جهانکیریده فتح خاء معجمه ایله

ایله مرویدر حکیم ناصر خسرو بیت کرتو تماخره کنی اندر چنین سفر * برخویشتن کنی تو نه
برمن تماخره * پور بهای جامی بیت ای احمقی که هرکه ترادید از خریت * خالی فراکرفت مزاح
وتماخره ل تمزه ج سکون میم وفتح زاء فارسی ایله بمعنی بالای سقف خانه کذا فی المجمع
ل تمشیه ج سکون میم وکسر شین معجمه وفتح یای تحتانی مشدده ایله فرهنك محمودیده
ایران زمینده بر شهر اسمیدر حکیم فردوسی بیت ز آمل کذر سوی تمشیه کرد * نشست
اندران نامور تهیه کرد * عربیده تشدید ایله اسمك ارادت معناسنه در وتخفیف ایله
یوریمك رفتار معناسنه در ل تمنه ج فتح میم وسکون نونله پاتك که مخارج حروف رعایتنه
قادر اولمیه عربیده الکن دیرلر کذا فی الصحاح ل تمیشه * کسر میم وسکون یای تحتانی
وفتح سین مهمله ایله شرفنامه ده ایران زمینده بر شهر آدیدر که افریدون شاهك تختکاهی
ایدی تمشیه بوندن غلط اولمق محتملدر یاخود بین الناس اویله معروفدر وفرهنك
جهانکیریده شهر آمل نواحیسنده بر میشه آدیدر که آملیلر میاننده شمای بیشه دیرلر میر
نظمی بیت کذر کرد از تمیشه آن جوانبخت * بیارا یید از وهم تاج وهم تخت ل تنبه ج
سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول قالن اغاج که آچلمامق ایچون قپو
آردنه قورلر اکا کلندر وکلندره دخی دیرلر امیر خسرو بیت زنقش شوم آن روهای
منکر * تبینه کشته هریك تنبه در * ثانی بیوك خرج معناسنه در ل تنبسه وتابیسه ج
کلاهما بسکون النون وفتح السین المهمله اول فتح با ثانی کسر با وسکون یا ایله بمعنی قایجه تعریب
اولنوب طنفسه دیدیلر ل تنته ج سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تار عنکبوت کذا فی المجمع
ل تنجاله ج سکون نون وفتح جیم ولامله بمعنی قشر دن یعنی صقمق ابو المعانی در تعریف
کرانجانی بیت شوی درباغ اکر با این کرانی * شود تنجاله از خود آب انکور ل تنجامه ج
سکون نون وفتح جیم ومیمله بمعنی جامه تن یعنی کیجك اثواب ل تنجیده ج سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله بمعنی ترنجیده یعنی درم کشیده طارلمش وصقلمش دیمك اولور ل تندسه
وتندیسه ج کلاهما بسکون النون اول بفتح الدال المهمله ثانی بکسرها وکلاهما بفتح السین
المهمله باغلرو بوستانلرده وسائر مزروعاتده آدم صورتنده بر شی یاپوب قورلر که حیوانات زیان
ایرشدرمیه اکا کالیو دخی دیرلر مشکلاتده وهو ما تراه تجبه الانسان بو معنایی مؤید معروفی
بیت بیاراست ازایمه پیکران * باشکال وتندسه پیکران ل تن زده ج یعنی خاموش
شده ساکت معناسنه خواجه سلمان بیت روان شد مرکب جانان چرا تن میزنی ای جان *
چو خواهی رفت ازین خوشتر نخواهی یافت همراهی ل تنسته ج فتح نون وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله تافته عنکبوت یعنی اورمجك آغی خواجه عمید لویکی * قطعه * همان سراچه
وخرکه که اوج مه میشد * کنون حضیض نشین شد چو سایه در بن چاه * فراش بوقلمون
شد یکی پلاس درشت * تنق تنسته این عنکبوت کج چولاه ل تنسه ج سکون نون
وفتح سین مهمله ایله متضجر معناسنه ل تنفسه وتنفه ج کلاهما بسکون النون وفتح الفاء
اولها بالسین والثانی بحذفها قایجه که تنبسه وتنبیسه دخی دیرلر ل تن قره ج سکون نون
وفتح قاف وراء مهمله ایله برص سیاه معناسنه در کذا فی شرفنامه ل تنکه ج فتح نون وکاف

فارسیله معروف ودخی اوندن مایه سز خمیر ایدوب یوفقه اتمك ایدرلر اقچه تنکه لری کبی
بغرادخی دیرلر کذا فی المجمع ولغت محمودیده نقره کش وتنکهٔ سیاه وتنکهٔ سرخ وتنکهٔ سپید
دیرلر ل تنکیره ب سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله بمعنی طنجره یعنی کوچك قازغان
میر نظمی در حکایهٔ زن فرتوت بیت در آب انداخت آندم ماکیانش * به تنکیره
بجوشیده در آتش ل تنند ب فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی تننده بمعنی تار عنکبوت
بافنده ل تنور ب ضم نون مشدد ومخففله ده جایز در وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله التی
معنایه کلور اول معروف تنور معناسنه حکیم سنایی بیت چون تنور بزیر آن جادم *
همه آتش دهان آهن دم * ثانی بر نوع سلاحدر جوشن کبی اما کمش پوللر ایدوب جا بجا
اوزرینه محکم ایدرلر اکا چیره وکرتك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت تنور بزد کردش اندر
سپاه * زهر سو بز خمش کرفتند راه * وله بیت هزار ازدلیران جوینده کین * بکردش
تنور زدند از کمین * ثالث اول دری یه دیرلر که قلندران بیللرینه ستر عورت ایچون بغلرلر
بعض بزدن وبعض احرامدن ایدرلر رابع بر طوبدر دکرمان یاننده اولور که صو زور ایله
اکا طوقنوب دکرمان چرخنك پرلرین الجیه خامس هر نسنه که مدور اولوب چرخ
اوره اکا دیرلر سادس اهل سفرك دموردن اولان اوجاغنه دیرلر ل تنوزه ب ضم نون وواو
معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی چاك شده یعنی هر نسنه که یارلمش اوله تنوز چاك وشکاف
معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * بر تن زسرشك جامهٔ عیدی * وزماتم دل دوستان تنوره
خاقانی صبح خیز هر شامی * نکشاید جز بخون دل روزه ل تنه ب فتح نونله یدی معنایه کلور اول
تمام طوناق اولان جامه که بیله دك اولانه بیتنه دیرلر ثانی شجیع ودلاور جنکه یالکز وارد قلری
اجلدن بهادر لقدن کنایه ایدوب بکتنه دیرلر که تن کوده در آخرنده کی ها اختصاصیه در
زیرا هر اسمه که الحاق اولنسه معنی حقیقت اوزره اولمیوب تشبیها اولسه لابد آخرینه برها
الحاق ایدرلر ابو المعانی بیت پردلان در روز میدان جنك کردند بکتنه * آنکه از مردن
کند اندیشه مجوید رفیق * ثالث تشبیه طریقیله اغاجك اوزکنه دیرلر حکیم اسدی
بیت نخستین کیاهی نماید درخت * تنه کیرد آنکه بود بیخ سخت * رابع تنیدهٔ عنکبوت
معناسنه شیخ نظامی بیت چند بری چون مکس از بهر قوت * در دهن این تنهٔ عنکبوت
سیف اسفرنکی بیت بر کندر منجنیق مورچه ماجزم او * از تنهٔ عنکبوت حصن برآرد حصین
خامس بمعنی کنده سادس بمعنی اندرون سابع تفتك معناسنه که کچینك نرم تویی در
ل تنیده ب کسر نون وسکون یای تحتانی ایله اورلمش اورمجك آغی معناسنه نصیرای
همدانی بیت که آهم چون لعاب عنکبوتان * تنیده بر در ودیوار زندان * ودخی جولاهلرك
ایپ بغلدقلری اغاجه دیرلر ل توان ب فتح واو وراء مهمله ایله مجمع الفرسده قامشدن
یاپلمش اوکه ایچنه سپورندی وزبل دوکرلر شمس فخری بیت بساط دوستانت در بساتین
مقام دشمنت پملك توان * فرهنك جهانکیریده علف بغدای وآرپه صاپندن یاپلمش خانه که
بوستان کنارلرنده وخرمن بکلینلر یاپوب ایچنده کولکه لنورلر حکیم ناصر خسرو بیت بباید
رفت آخر چند باشی * تو متواری درین خانه توان * وشرفنامه ده باغ وبوستان اطرافنه

اطرافنه چکدکلری خس وخاشاکدن دیواردر که اکا پرچین وخاربست وقلفند دخی دیرلر
ل توانجه ب فتح واو وجیم فارسی وسکون نونله بمعنی تپانجه ل توایه ب فتح یای تحتانیله
بر مبارز ایرانی اسمیدر بر پهلوان اوغلی وار ایدی اکا تره دیرلر ایدی کذا فی شرفنامه
ل تون ب فتح واو وراء مهمله ایله بمعنی فرزند عزیز کذا فی شرفنامه ل تونکه ب فتح واو وکاف
فارسی وسکون نونله گنجینه معناسنه ابو المعانی بیت کسی که روزی اندك همیشه ود قانع *
چو پادشاه جهان مالك تونکه شود ل توه ب بالفتح والکسر بمعنی نیشتر فصاد کذا فی شرفنامه
ل ته ب اظهار هایله بمعنی تاه مرقوم وهر نسنه نك جانب سفلی سی کذا فی المحمودی ل ته ته ب
یعنی قات قات کذا فی المجمع ل تهیشه ب کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
بر شهرك آدیدر که فریدون انده ساکن ایدی قالدروب کتوروب پادشاه ایدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه ابو المعانی بیت نه هر کسی که شود در تهیشه شاه شود * نه هر پسند
جهان خور وشود یوسف ل تهیکاه ب بوش بوکر که عربیده خاصره دیرلر چغتایده کومراك
دیرلر بعض نسخه ده معده معناسنه در مولانا هاتفی بیت تهیکاه کاوست در خورد شیر * نشد
شیر ارزان خرکوش سیر ل مع الیاء التحتانی * تابستانی ب یایلاق ویازاوی ویازه منسوب
اولان نسنه لر تابستان که یازدر لفظ مرکبدر تاب ایله ستاندن که اسم مکان واسم زمانله مشترك
المعنادر آخرنده کی حرف یا کاه مصدریه وکاه نسبت وکاه وصفیه استعمال اولنور محلنه کوره
ل تابی ب کسر باء موحده ایله روشنی معناسنه که تاب قاج معنایه کلورسه آخرینه حرف یا
الحاق ایدوب محلنه کوره استعمال ایدرلر میر نظمی بیت زتاریکی در آن کمکشته ره شد
مکر تابی زدور اندر نکه شد ل تاتاری ب تاتاره وولایتلرینه منسوب اولان نسنه لره دیرلر
مثلا کلاه تاتاری ومشك تاتاری وآهوی تاتاری ونافهٔ تاتاری دیرلر علی هذا الاسلوب خواجه
حافظ بیت دران زمین که نسیمی وزد زطرهٔ دوست * چه جای دم زدن نافهای تاتاریست
ل تائلی ب کسر تاء مثناة ولامله بمعنی دستار خوان یعنی پیشکیر شیخ جنید انصاری خاخالی
بیت چو خوردم تائلی برداشت از پیش * ادای شکر نعمت کرد درویش ل تاجکی ب
کسرتین ایله تبریزلره مخصوص بر نوع جامه در ل تاختنی ب سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
وکسر نونله تاختن لفظندن اسم مصدر در سکرتمك وچاپمق معناسنه بونك آخرنده اولان
حرف یا کاه مصدریه اولور معنای مرقومه وکاه وصفیه اولوب منزل بارکیری واوکدل آتنه
دیرلر ل تاریکی ب کسرتین ایله قراکولق معناسنه مثلا تاریکی شب وتاریکی چشم دیرلر
مراد قراکولغی بیاندر بونده کی یا وصفیه در میر نظمی بیت تاریکی شب برفتن راه *
تاریکی دل چو پرتو ماه ل تاری ب کسر راء مهمله ایله تارك معنالرنده کاه صفت اولور
تاریکی معناسنه وکاه وحدت معناسنه اولوب بر قیل دیمك اولور سازده اولسون صاچده
اولسون ابریشمده اولسون ل تازی ب کسر زاء معجمه ایله عربی دیمکدر مثلا اسب تازی
وزبان تازی دیرلر شیخ سعدی بیت اسب تازی اکر ضعیف بود * همچنان از طویلهٔ خربه
وشرف یزدینك بوسه معناسنده * زلعل یار خواهم ضد شرقی * بتازی ودری وقلب وتصحیف
دیدوکی عربی وفارسی لغت ایله دیمکدر وآته یالکز تازی دیرلر عبد الله هاتفی در تیمورنامه

بیت نشستند بر تازیان فوج فوج * محیط سلامت بر آمد بموج * و تازیدن لفظندن
اسم مصدر اولور و صفت دخی اولور یورغه آته تازی دیرلر چاپدوغی اجلدن که ترکیده
چاپقون معناسنه شاعر بیت خر خود را چنان چابک نه بینم * که با تازی سواران بر نشینم
تالکی فتح لام وکسر کاف فارسیله کشنیز بزری در تای درت معنایه کلور اول قات که
بر قاته یکتای ایکی قاته دوتای دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلک راست شد از خرمی
تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را * ثانی فرهنگ جهانگیریده بمعنی جامه داری یعنی قماش
جنسندن یاخود بز قسمندن بر طوپلق معناسنه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * تا بدیوان
جمالت در حساب * وز بدینار آمد و جامه بتای * عقد عمرت بار محکم تا بود * همچنین قانون
این دولت بپای * ثالث بمعنی عدد رابع تار معناسنه استعمال اولنور شمس تبریزی بیت
بکذارد ت زنار چو موت کند ضعیف * نه هی بهر دو عالم یک تای موی دوست * بوغزلک
قافیه سی جای نای پای واقع اولمشدر تباری فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله بمعنی
وظیفه روزی عربیده راتبه دیرلر ابو المعانی بیت دعای دولت آن شاه معدلت کستر *
شده تباری خلق جهان بشام وسحر تبشی سکون باء موحده وکسر شین معجمه ایله اول
لب کردان طبقه دیرلر که کشدن و یاخود باقردن دوزلمش اوله ابن یمین بیت باز در بزم چمن
نرکس سرمست نهاد * بر سر تبشی سیمین قدحی زر عیار * وله بیت غمزهٔ سرمست او عربده
آغاز کرد * نرکس مخمور را تبشی وساغر شکست تبنکوی مرقوم تبنکو معناسنه
بو یاموی وروی وسوی ده اولان یالرکبی در نفیده اثباتی ده جائزدر تبی کسر باء موحده
ایله صیق نکنه لو جامه و عرقچین وغیرهما سوزنی دخی دیرلر تتری ایکی معنایه کلور اول
فتح تاء مثناة ایله بر نوع کلاهدر که عجمک عسکری کیرلر شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه
برکی داشتنت نیست * درویش صفت باش وکلاه تتری دار * ثانی سکون تاء مثناة ایله
سماق معناسنه شمس فخری بیت در بسا نین لطف بهجهٔ او * شاید ار فند آید از تتری *
حکیم ناصر خسرو بیت خار هر دو تا نکرد دست وانکشتان فکار * کرنهال و تخم تتری نیشکر
خواهد چشید تحت طاقدیسی خسرو پرویزک مشهور بارکاهنک اوتوز برالحاندن
برلحن آدیدر کذا فی المجمع تراهی فتح راء مهمله وکسر ها ایله بمعنی نوباوه یعنی ترفنده شیخ
سعدی بیت برد بوستانبان بایوان شاه * تراهی ولی هم ز بستان شاه تربالی
سکون راء مهمله وفتح باء موحده وکسر لام ایله بر عالی عمارت نامیدر اردشیر بابک بنا ایتمشدر
شهر کورک شرقی سمتنده واقعدر که پارس شهرلرندندر معربی جوندر ومنقولدر که مذکور
بنانک اوزرنده بر آتشکده بنا اولنمشدر وشهر مزبورک برابرنده بر عظیم طاغ واقع اولمشدر
اندن اول آتشکده‌یه صو کتورمشلر تربالی اوزرندن مرور ایدر کذا فی فرهنک جهانکیری
تری لطافت وتازه معناسنه آخرنده‌کی حرف یاء وصفیه در میر خسرو بیت تری و نم
کشت مرکب زرود * نلم ترنم شدش اندر سرود * فرهنک جهانکیریده ترا معناسنه درکه
سکا دیمک اولور تسی کسر سین مهمله ایله اوزون اوق اولان کرپی استاد لطیفی بیت
اکرچه کشیده سرمایه * نسازد کسی پوستین از تسی تشی کسر شین معجمه ایله دم

ایله دمنسی مرقوم معناسنه در مشکلاتده خار پشت بزرک وشرفنامه‌ده دخی بمعنی خار پشت که
آکا چیر وزوچیروز وچرک وجرک وچیزو وچیز ووچکاشه وریکاشه وروباه ترکی وزکاسه
وزکاسه وسفر وسجول وسفرنه وسکاشه وشکرنه دخی دیرلر عربیده قنفذ دیرلر
تفت یزدی سکون فا وتاء موقوف ایله شهر یزدده بر شهر مکیف در یاخود یزد
خلقندن بر آدمک اختراعی اوله یزدک آخرنده‌کی حرف یاء نسبت اولور تفنی سکون فا
وکسر نون ایله بمعنی پردهٔ عنکبوت کذا فی المجمع تکی کسر کاف ایله سکرتمک معناسنه اسم
مصدردر قاضی بدر الدین کنجه بیت سمکتکی که خلل نفکند اکر بمثل * ببام قصر حباب
افتدش مجال کذر تکاپوی یاوب یوپرمق آت کاه یورغه لیوب وکاه لنک اوردوغیچون
تکاوردیدیلر تک تورجی یعنی یلیجی دیمک اولور که پوینده دخی دیرلر صحاحده بمعنی آمد شدن
یعنی آمدن وبودن وبهر سو پراکنده شدن مسطوردر تک وپوی مثل تکاپوی مرقوم
صیغهٔ امردخی اولور تکوی ضم کاف و واو مجهول واظهار یا ایله بمعنی موی مجعد یعنی
قورجق صاج اثیر الدین اخسیکتی بیت درنکوی تست جان من اثیر * چون غریبی کو
بظلمت خر کرفت * وخمیری یاغلی یوفقه اتمکه دیرلر تلاشی کسر شین معجمه ایله
پراکنده وپریشان اولمق کرک معنا وکرک محسوسا تلی کسر لام ایله بوکورتلن دکنی دیدکاری
اوت ودخی درویش وفقیر وبعض نسخه‌ده درزیلرک ایکنه وابریشم کیسه‌سنه دیرلر تنشوی
سکون نون وضم شین معجمه ایله ایکی معنایه تن ایله شویدن مرکب لفظدر اول مطبخلرک وزقاقلرک
وحولیلرک چرکابی آقه جغی یرکه عربیده بالوعه دیرلر ثانی میت یودقلری تخته که عربیده مغتسل
دیرلر تنکای وتنکنای کلاهما بسکون النون اول فتح کاف فارسی ثانی سکون ایله
طار یول ودهلیز ومحل مضیق معناسنه در میر نظمی بیت که آید بدینجا غنی وکدای *
کذرکاه باشد درین تنکنای تنکوی سکون نون وضم کاف فارسیله چوپدن وسازدن
اورلمش سله وسپدکه ایچنه اتمک وبعض اشیا قورلر باب التاء المکسورة مع الالف
تیبا سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله عشوهٔ محبوبان وناز خوبانه دیرلر میر
نظمی بیت کند صد کونه تیبا آن پری رو * فریبد مردمان آن چشم آهو تیزبا
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء فارسیله آتده ودوه‌ده وقاطرده اشکون ویوکرک
معناسنه در وله بیت زپیش همرهان آید بمنزل * چو باشد تیزپا هر اسب مقبل *
تیزنا سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح نون ایله هر نسنه‌نک کسکین وسوری اولان
یرینه دیرلر جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت ز وصف تیغ توزان قاصرم که اندیشه * بر یک
کشت چو بر تیزنا ش کرد کذار تیلا سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی دستنبو یعنی ایب
کذا فی فرهنک میرزا ابراهیم تیلیا سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وکسر لام ایله بر نوع
معدندر جواهر قسمندن تیها سکون یای تحتانی وفتح ها ایله جعلدن کوچک بر بوجکدر
مزروعات اوزرنده رطوبتدن بیاض نسنه حاصل اولوب تمام اولدقده ایچندن بر سیاه بوجک
چقار مع الباء * تراب تاء مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن تراب معناسنه در کسر تا ایله
دخی جائز اولوب فرهنکلرده یازلدوغیچون ایراد اولندی ابو المعانی بیت اکر تو تخته شدی

هرسخن نمیکفتی * ز طرف خام شود دائما چو آب تراب ترتیب سکون راء مهمله وکسر نونله خاکستر چه که جلکدمور آلت تلاب فتح لامله دوکلوب صاچلن صوو شراب وغیرهما ابو المعانی بیت اشك چشم چوابرمی بارد * بر سر کوی تو تلاب شود تیب سکون یای تحتانیه ایله متحیر معناسنه شمس فخری بیت آصف اکرچه صاحب تدبیر ورای بود باعقل ودانش تو ورا تیب دان وشیب تیب وشیب یعنی سرکشته ومتحیر استاد رودکی بیت شیب تو بافراز وفراز تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بتیب وشیب تیره شب غایت قراکو کیجه تیره اصلنده بولانقدر و بولانقده قرالق مقرر اولمغین شبه صفت اولمشدر کمال خجندی بیت کرنه بینم رخت از طره مشکین چه عجب * در شب تیره بجو رشید نکه نتوان کرد تیزاب معروف ومشهور صودر قیو مجیلر آلتونی کمشدن آنکله تفریق ایدرلر لفظ مرکبدر تیز ایله آبدن کسکین صو دیمك اولور تیز تیب بی اختیار صدور ایدن ریح اسفل اول حالتده حیرت واقع اولمغین تسمیه ایلمشلر تیز ضرطه در تیب حیرت دیمك اولمغله ترکیب اولنمشدر ابو المعانی در هجو بیت پی امد پی ز ند ضرطه که کویند * به تیز تیب کوس طبل دربند مع التاء المثناة * ترست کسر راء وسکون سین مهملتین وتاء موقوفه مراتب اعدادن اوچیوز عدده دیرلر سیصد دخی دینلور ترشت کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ایله باغبانلر آلتلرندن چپا دیدکاری دمور آلتدر نکت کسر کاف فارسیله قارن صغر معناسنه در میر نظمی بیت چو رفته سیر کلشن آن سمن سا * رقیبش چون نکت آمد بمرعی تیرست ترست مرقوم معناسنه یای تحتانیه ده استعمال ایدرلر مولانا جامی در یوسف زلیخا بیت بر آورده بکسر ز سنك رخام * در آزاده پهناش تیرست کام تیری راست اضافتله موسیقی ده بر پرده اسمیدر عربیده اول پرده یه کیردونیه دیرلر امیر خسرو بیت بردل عاشق که بکشتن سزاست * راست چو تیر آمده تیری راست تیر یکدست جنکده بر دفعه دن اوق آتمغه تیرباران دخی دیرلر میر نظمی بیت چو انداختند دلیران تیر یکدست * شکست خصم را کشتند یکدست مع الجیم * تماج فتح میمله سختیان معناسنه در میر نظمی بیت نیاید پوستین اول بکاری * تماج خوش کند دباغ آری تیج بوزن هیچ اوج معنایه در اول اشلنمامش ابریشم ثانی تیر وکمان ثالث ایله آچلمش پنبه کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده حلاج یایندن اطرافه صاچلن پنبه ریزه لری معناسنه در تیر تماج خمیر آچدقلری اوقلاغی کذا فی شرفنامه تماج اوقی تعبیری اقتضا ایدرکه بوفقه اوقلاغیدی اولیوب بو رکجیلرك قوللندیغی یوغون اوقلاغی اوله تیریج سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله قفتانده وسائر اثوابده تیریز دیدکاری پارچه در تیماج سکون یای تحتانی وفتح میمله نشانه تیر آماج معناسنه میر نظمی بیت تیر مژکانش چنان شد راست رو * سینه دل بوده تماجش شنو * شرفنامه ده بر نوع جلد مدبوغدر طلوع نجم سهیل ده طشره ده آچوب قورلر رنك وبو حاصل ایدر مع الخاء المعجمه تیخ سکون یای تحتانیه ایله مراوجی سوری اولان نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الدال المهمله * تربد سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله ادویه دن بر دوادر خراسانده

خراسانده اعلاسی اولور ترکیب مسهلاته جزو ایدرلر ترمد سکون راء مهمله وکسر میم ایله بر شهر آدیدر آنده اولان سادات کرام بالاتفاق صحیح النسب اولدقلری مشهوردر ترند کسر راء مهمله وسکون نونله فرجان دیدکاری قوشدر سرچه دن کوچك اولور اصفهانیلر لغتیدر میر نظمی بیت لاف دعوی چه کند سرور هند * پیش شاهین چه زند بال ترند * تکند کسر کاف وسکون نونله بمعنی آشیانه مرغ کذا فی نسخه میرزا ابراهیم مع الراء المهمله * تبر کسر باء موحده ایله برقوش آدیدر عربیده رزاد دیرلر کذا فی المؤید بو لغتك معناسی عربیده اکسیردر یعنی ارمش آلتون تمر کسر میمله بر علتدرکه بر آدمده اوله قرق یاشنی یکدکدن صکره کوزلرنده ظاهر اولوب نور دیده سی یعنی قوت باصره سی نقصان اولمغه باشلر کذا فی المؤید اما فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه قرقدن صکره اول علت ظاهر اولور اللی یاشنی تجاوزده خود بخود زائل اولور وبعض فرهنکده آب مروارید تمر دیرلر وعربیده خرمایه کیمی کسره ایله وکیمی فتحه ایله ایراد ایدرلر وضم میمله ترکستانده آهن معناسنه در وکسر میمله زبان علی هندیده تاریکی معناسنه در تیر مجمع الفرس وفرهنك جهانکیریده وسائر فرهنکلرده نقل وروایت اولنان معنالری ممکن اولدیغی قدر شاهدلریله تحریر اولندی اوتوزدرت معنایه کلور اول معروف اوقدرکه عربیده سهم ونشاب دیرلر فرشته نك اسمیدرکه ستوران اوزرینه موکلدر وتدبیر امور ومصالح که ماه تیر وروز تیرده واقع اولور اکا متعلقدر م سال شمسی نك که اکا تاریخ جلالیده دیرلر دردنجی آیی نك آدیدرکه تیر اعظمك برج سرطانده مدت مکثی در شمس فخری بیت اکر ز معدلتت در تموز یار کنند ز اعتدال چوارد بهشت کرد تیر * ماه مزبور اول فصل تابستان اولمغله تابستانه دخی تیره ماه دیرلر حکیم قطران ارموی بیت لاله سرخی یافته بهره ز تو وقت بهار * آلی ازمن یافته زردی بکاه تیر تیر ٤ هرماه شمسی نك اون اوچنجی کونی آدیدر اول کون دعا ایتمك وحاجت طلب ایلمك مناسبدر قاعده فارسیاندر نام روزکه نام ماهه موافق اوله اول کون قتلرنده زیاده معتبر اولوب عید جشن ایدرلر مسعود سعد سلمان بیت ای نکاه تیر بالا روز تیر * خیز وجام باده ده درلحن زیر * روز مزبورده عید جشنه بر سبب دخی بودرکه افراسیاب مملکت ایرانه مستولی اولوب منوچهر قلعه آمل تبرستانده متحصن ایکن ماببنلری صلح اولنوب شول شرطله که منوچهر لشکرنده آرش نام بر تیر اندازوار ایدی اول بر اوق آته نه یره دوشرایسه اول محل سنور قطع ایده لر افراسیاب بو شرطی قبول ایدوب مزبور آرش آمل شهرندن بر اوق آتدی بامر الله تعالی اوق آب آمو کنارینه دوشدی اول زمان نهر آموی ایران وتوران میاننده فاصل تعیین ایلدیلر بو احوال روز مرقومده واقع اولمشیدی نتکم بو روایتی مشعر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا از کمان سه پی * کشایدیکی چادر تیری * هر آنجا که ناوك شود جایکیر * از آنجا بود ملك قسمت پذیر * پس آرش سوی قبضه بازید دست * کمان را بمالید وبکشاد شست * بینداخت تیر و به پیمود کام * بدانسان جهان بخش شد والسلام * ٥ یعنی حصه حکیم سوزنی بیت عشرت وشادی ولهو بهره او باد تیر * بهره وتیر حسود آمده کرم وزحیر * حکیم نزاری قهستانی بیت

چو لشکر جمع شد سه تیر کردند * برای تعبیه تدبیر کردند * شمس فخری یعنی روز وماه
وحصه بو اوج معنایه بیت بروز تیرومه تیر عزم شادی کن * که از سپهر ترا فتح ونصرت
آمد تیر ٦ یعنی نصیب وزوری که عربیده نصیب معنا سنه اولان سهمك ترجمه سیدر
حکیم فردوسی بیت همه ساله تیر تو از روز تیر * بزرگی وشادی وتاج وسریر *
حکیم سوزنی بیت زشست زلف وکمان ابروان تیر قدان * نماند بهره وحظ ونصیب
وتیر مرا * ٧ سبعهٔ سیاره دن بریلدز آدیدرکه عطارد دخی دیرلر حکیم انوری بیت کرنامهٔ
دهد نهٔ بپروانهٔ تو تیر * شغلش فروکشاده ودستش ببسته باد * شاعر بیت نیزه برچرخ
سرافراخته * تیر فلك خانه زنی ساخته * ٨ سقف خانه التنه قونیلان اوزون ویوغون
دیره که دیرلر ترکیده کریش دیدکلریدر یدنجی معنا ایله بومعنایه شمس فخری بیت بزخم تیغ
زخورشید نور بستانی * بنوك تیر بسقف فلك بدوزی تیر * ٩ یعنی قهر وغضب امیر خسرو
بیت سهلست اینکه تیر تو بر که نایستاد * بلکه تایستاد به پیش تو کاه تیر * ١٠ یعنی
تنك یعنی طار تنك وتیر دیرلر حکیم سنائی بیت آنکه در پیش سخن تیغ زبانش که زخم *
از پی فائده چون تیر میان بندد تیر * کمال اسمعیل بیت شیرین که یادت کام دل از لذت جهان
کوتنك تیر حادثه چون نیشکر بدید * ١١ یعنی تیره وتاریك حکیم سوزنی بیت پیری
چو عمر من بمه وسال صید کرد * شد روزهای روشن من چون شبان تیر * ١٢ فصل خزانه
یعنی کوز فصلنه ده دیرلر حکیم سوزنی بیت سال عالم عنف ولطف ومهر وکینت مایه کرد
تا زمستان وبهار آورد تابستان وتیر * شمس فخری بیت خزان موافق رای ترا بود چو
بهار * بهار دشمن ملك ترا بود چون تیر * ١٣ سر قوم یعنی رئیس الجماعه ابو المعانی بیت هرکرا
باشد زجور وتاز تو قدش کمان * درمیان عاشقانت تیر کردد بی خلاف ١٤ قمار اویونلرندن
براویون آدیدرکه اون سهم اولور هر سهم بر حصه تعیین اولنوب اوچ سهمی حصه دن
خالی اولور اکا تیر دیرلر ابو المعانی بیت عشق تو چو بازی قمارست * در حصهٔ من فتاده است
تیر * ١٥ کمیلرده یلکن بغلدقلری اغاج که کمی لساننده سرن دیرلر شمس فخری بیت
زموج معرکه کشتی عمر آن مجهد * که باشدش ز دعا وثنات لنکر وتیر * ١٦ یعنی قدر ومرتبه
شیخ فیضی بیت قسم بقبضهٔ قدر وکمان قدرت حق * که یاد نیست کس از زر وزکار دریك تیر
١٧ هر طوغری واوزون اغاجه تیر دیرلر سقف خانه کرشی وکمی سرنی وترازو کفه لری
آصلان اغاج ومعصره ده صقمنه یی چویرن اغاج واوقلغی ودخی هرنه که بونلره بکزر اولوب
مخصوص اسمی اولمیه جمله سنه تیر دیرلر سیف اسفرنکی بیت دورنك وسرکش وبیکار همچو
قوس وقزح * غلیظ وخشك وکران خیره همچو تیر خراس * ١٨ اصبان اوقنه که ترکیده دوکن دیرلر
١٩ پنبه قوپارجق اینجه واوزون دمون دیرلر ٢٠ یلدرمکه عربیده صاعقه دیرلر ابو المعانی
بیت شدست قهر فلك همچو برق تیز کذر * ولی شود غضبت همچو تیر سوزنده * ٢١
شکوفهٔ خرماکه عربیده طلع دیرلر ٢٢ قولاغوز که عربیده دلیل دیرلر ٢٣ یعنی تاب وتوان
یعنی طاقت ٢٤ برنوع پیلانه دیرلرکه اینجه وچوق اوزون اولمز اما پرتاب ایتدکده دموردن
یکر بعض آتلونك اوزنکوسن دلدوکی واقعدر ٢٥ جنس طیوردن برقوشدر ٢٦ قفتان اتکی

اتکی نك طولانی سی ٢٧ اخکر سوزنده یعنی یانمش قور ٢٨ برنوع قرنجه در ٢٩ یعنی کرباس
٣٠ نرکس چیچکنه دیرلر ٣١ اول نسنه یه دیرلرکه ند وجنسی افرادندن بهتر اوله ٣٢ طوب وتفنك
کله سی ٣٣ بلوك معنا سنه ٣٤ قدیم فارسیده موی ورشته یه دخی دینلدوکی روایت
اولنمشدر بلوکه چغتای لساننده اولوش دیرلر فرهادنامه ده بیت کیتو وساقی جیکیب بیغلار
وچون اون * منکا تویدین اولوش بیر جام کلکون * واسکندر نامه ده رای ملکك مکتوبنده
بیت ایلیمکا بولوب قتل ویغماغه توش * کیلیب اون اولوشدین بو یان بیر اولوش تیر تیر پو
منزل اوقی معنا سنه در تیمور سکون یای تحتانی وضم میم ایله حیوانات قاننده ن
چقان حرزه اکثرکاو بزیده حاصل اولور تریاق نوعندن درپاد زهره قریب منافعی واردر
تیود وتیو کلاهما بضم الیاء التحتانی اول واوایله ثانی اشباع ضمه ایله طاوسه مشابه
برقوشدر لکن اندن کوچك اولور عربیده شقتین دیرلر کذا فی المجمع تیز ویز سکون
یائین تحتانیین وزاء موقوف وکسر واو ایله تیز فهم یعنی هر نسنه یی ادنی اشارتله فهم واذعان
ایدنه دیرلر حکیم فردوسی بیت همان بچهٔ شیرناخورده شیر * شناسد همان موبد تیز ویر
نسخهٔ حسین وفائیده یعنی حافظ ویعنی افغان وآشوب منقولدر تیغ سر غین موقوف
وفتح سین مهمله ایله یالچین قیا معنا سنه در تیمار التی معنایه کاور اول یعنی غم تیمار
ادشتن ای غم خوردن حکیم انوری * قطعه * سایهٔ رمح وعکس شمشیرش * کر بوافتد بر جبال
وبحار * سنك این خاك کرد دازانك * آب آن تیره کرد داز تیمار * حکیم سنائی بیت
از جود تو وعلم توغزنین بهشت است * زیرا که درو نیست نه بیمار ونه تیمار * ثانی یعنی محافظه
کردن حکیم انوری بیت آنکه دارند در مراتب صلاح * بندکانش ملوك را تیمار * سیف
اسفرنکی بیت خسرو سیارکان اجری خور نو رمنست * کیست کردون تا بود در عهدهٔ
تیمار من * ثالث یعنی غم وغصه شیخ نظامی بیت کفت بنهاد بروری چو ماهش * بپرسید
از غم وتیمار راهش * رابع یعنی محنت ومشقت شرف الدین یزدی بیت کمان نبود مرا
نوبتوکه بی جرمی * زفرقت تو کشم دمبدم غم وتیمار * خامس برکسنه نك غم وغصه سن
چکمك یعنی بسلمك ورعایتنده اولمق ودردنه علاج ایتمك بو معنی مشهور ومعلوم عالمیاندر
سادس فرهنك جهانکیریده یعنی اندیشه واقعدر مع الزاء المعجمه * تبراز سکون باء
موحده وفتح راء مهمله ایله یعنی قوس وقزح ابو المعانی بیت پدود آه که از سوخته جکر آید
بر آسمان رسد ومینمایدش تبراز تبریز سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر راء مهمله
ایله سفره معناسنه در وله بیت چنانکه عام شده نعمت فراوانش * به پیش مردم وحیوان
همه کشیده تبریز تریاز سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی ایله براوت کوکیدر مفردات
طبده مسطوردر تیب تیر تیز تیب مرقوم معناسنه در تقدیم وتأخیر جائزدر تیره کوز
ایری کوزلی غربال درکه غله وطپراق الرلر عربیده صراد دیرلر فتح صاد وراء مشدده ایله
تیریز سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جامه وپیراهن
تیریزی یعنی یان مخصوص کمی واردر مسعود سعدی سلمان بیت نیست پیراهنی وشلواری
نیست بر هر دو نیفه وتیریز * حکیم سوزنی بیت هر روز بنو جامهٔ شادی وطرب پوش *

تاجامهٔ غم را بدرد دامن تیز * ثانی پر مرغان معناسنه کذا فی الصحاح و نسخهٔ حسین وفاییده
بو معنایی اثبات ایچون بر قطعه ایراد اولنمشدر میر معزی * قطعه * مگر که کیکان اندر ضیافت
نوروز * بریده اند سر زاغ بر سر کهسار * که بسته اند همه پر زاغ بر تیر * که کرده اند همه خون
زاغ بر منقار ك تیز ج بوزن چیز اوج معنایه کلور اول اماله ایله نفوذ معناسنه ترکیده کچمک
ایله تعبیر ایدرلر و نیزه یه وصف اولوب نیزهٔ تیز دیرلر دلیجی دیمک اولور و تیغه وصف اولوب
کسمک مراد اولنور تیغ تیز دیرلر شیخ سعدی بیت تیز مکن تیغ سخن در دهان * تا نبرد خلق
توانا کهان ك بونک مقابلی کند در نفوذی یوق معناسنه ترکیده آکا چونکه دیرلر اما مستعمل
اولان کچمز و کسمز تعبیر ایدر و زبانه تیز ایله وصف ایدرلر شاعر بیت استره هرچند زبان
تیز یافت * مو سترد مو نتواند شکافت * وحدتلو آدمه تیز طبع دیرلر خواجه حافظ
بیت اگرچه باده فرح بخش و باد گلبیزست * ببانگ چنگ مخور می که محتسب تیزست *
ثانی اماله سز حدت معناسنه در طتلو و آجی و اکشی نسنه لرده استعمال اولنور ثالث اول
ریح سفلی در که عربیده ضراطه و ضرطه دیرلر میر نظمی بیت منکر هر نعمت حق مدبرست
تیز بد و سبلات هر منکرست ك نیزی باخرز ج موسیقیده بر پرده آدیدر میر خسرو بیت
عقل مسافر شده زین کارگاه * نیزی باخرز کنان قطع راه ك تیغ افروز ج قلیج پاسنی آچیجی
و قلیج صواریجی معناسنه در افروز اصلنده ضیا و روشنیدر قلیجک پاسی گیدوب آیینه گبی
اولدقده روشن اولدوغی اجلدن تسمیه اولنمشدر ك تیغه باز ج بر مشهور اویوندر قلیج ایله
اوینارلر اوینایانه تیغه باز دیرلر و بر معناسی دخی تیغ زن بهادر و دلاور جنگجوی در خواجه
سلمان بیت فدای گردش چشم دو تیغه باز توام * که هیچ رشته بسر تیزی نگاهش نیست
ك تیکوز ك سکون یای تحتانی و ضم کاف فارسیله بمعنی کشلک که یوغرت ایله آلوده اولوب
قوروتمش بلغور در که پنیود نی دیرلر حکیم سوزنی بیت بکنی و نجم خورند و زوشوند مست
و خراب * زاب نتماجی که باشد سرد و نی تیکوز و سیر ك مع الزاء الفارسی * تژ ج بمعنی
تیر پز مرقوم و دخی برگ درخت و بر نوع گیاهدر عربیده حقل دیرلر فتح حا و سکون قافله کذا فی
شرفنامه ك تیژ ج سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول اکین آغلی ثانی بمعنی فراز
یعنی یوقش کذا فی بعض اللغه ك مع السین المهمله * تفلیس * سکون فا و یای تحتانی و کسر
لام ایله نهر ارس کنارنده بر شهر آدیدر گورجستاندر حاکمی عجم شاهلری طرفندندر کذا فی
شرفنامه ك تلاس ج بوزن هراس ولایت ترکستانده بر شهر معظم اسمیدر کذا فی المجمع
ك تیماس ج سکون یای تحتانی و فتح میمله بمعنی بیشه که عربیده اجم دیرلر اکثر ارسلان مکانی
اولان یرلره دیرلر ابو العباس بیت نهاد روی بخدمت چنانچه روبه پیر * بفیم و انکر آن آید
از در تیماس * قول اخیری موید میر نظمی بیت توان یافت ز بچابلان دایم * که تیماس
خالی نباشد ز شیر ك تینوس ج سکون یای تحتانی و ضم نونله خرمن یعنی معناسنه کذا فی
نعمة الله ك مع الشین المعجمه * تراش ج تراشیدن لفظندن اسم فاعل اولور قلمتراش
و سرتراش گبی و یونق و یولومق معناسنه ده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت میزه
از بهر تراش استره ساکن بر سنگ * آنکه او کرد و زبان بر دو زکس موی خواست ك تنش ج

ج ایکی معنایه کلور اول بمعنی تشنگی ثانی بمعنی ستیش کذا فی فرهنگ جهانگیری فتحه ایله آتش
و تیشه ضمه ایله قلق و اضطراب معناسنه در ك تیرکش ج سکون یای تحتانی و راء مهمله
و فتح کافله ترکش معناسنه اصلی اوزره واقعدر یای طوردوغی جانبه قربان دیرلر کسر قافله
تابهٔ استعمالدن جمله سنه ترکش و تیرکشه دیرلر شیخ نظامی بیت غمی شد دلش ساز ز تخچیر
درد * مگر بست ترکش پر از تیر کرد ك تیغ کش ج اول مرد دلاوره دیرلر که خصمی قلیجدن غیری
ایله قارشولیه ابو المعانی بیت تیغ غمزه میکشد هر دم بقتل عاشقان * دیدهٔ خونریز وش
هرگز ندیدم تیغ کش ك تیهوش ج سکون یای تحتانی و ضم ها ایله چیل دیدکلری قوشدر که
تهو و تیهو دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ك مع الغین المعجمه * تیغ ج هر کسیکی و تیز
اولان نسنه یه دیرلر عموما دمور اولسون غیری اولسون قلیجه دیرلر خصوصا بونده دخی
انواعی واردر اون درت معنایه کلور اول قلیجدر که عربیده قرقدن متجاوز آدی واردر
ازانجمله سیفدر که حدیث صحیح نبوی ده صلی الله تعالی علیه وسلم انا نبی السیف * و بر حدیثده
دخی * خالد بن الولید سیف الله * وارد اولمشدر و کلام اکابرده * السیف اصدق انباء
من الکتب * بوکا کوره سوزچو قدر شاعر بیت جهان را خلعت آهن آنچنان شد * که تیغ
از تنگ عریانی شد آزاد * ثانی خنجر دمورینه دیرلر حکیم انوری بیت کر تو رچو عقرب
بی بندی و بی فهم * در قبضهٔ تیغ تو نشاندی و راندنی * دیگر بیت تیغ بباید زدنش
بر جگر * هر که زبانش دگر و دل دگر * ثالث مزراق دمورینه دیرلر استاد بیت زبان تیغهای
نیزه و تیر * شده در کام سرها چاشنی گیر * رابع اوق دمرنده ده دیرلر ابو المعانی * قطعه *
گر نیاید صدای نالهٔ دل * در درون بود عشق دیرینه * تیغ تیر مژه کند سوراخ * همچو
غربال شد بر وسینه * خامس بچاق سادس بچاق دمورلرینه دینلور سابع سراج و مجلد
و کفشگرلرک سختیان تراش ایتدکاری دموره دیرلر ثامن طاغ دپه سنک سوری سنه دیرلر
حکیم اسدی بیت پلانش بگفتا نیاید سپاه * تو بر تیغها روهمی کن نگاه * شمس فخری بیت
همچو کوه خزینهٔ گوهر * چه غم ار هست برق رادم تیغ * حکیم فردوسی بیت بیفتاد پیژن
جدا گشت از وی * سوی تیغ با تیغ بنهاد روی * تاسع کنار سطوح یعنی طام کناری وله
بیت مرا گفت بنگر بر تیغ کیست * چو رفتی بگویش که از بهر چیست * عاشر خرمنی
صاورمق ایچون اوزون بغلدقلرینه دیرلر استاد لطیفی بیت در آن ده فرود آمد از بهر کشت
یکی تیغ چون یافت اسبش بهشت * حادی عشر فروغ و روشنیه دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت تیغ بر آور هله ای آفتاب * نور ده این گوشهٔ ویرانه را * و ضیایه ده
دیرلر شمس فخری بیت آفتابم بقدر و نام بود * آفتاب آنهمه ضمیرم تیغ * ثانی عشر شعله
و برق معناسنه ده استعمال اولنور کمالی بیت از پس پرده نهانی سوی چاکر نکرید *
گفت از تیغ همی تیغ زند مهر و ماه * ثالث عشر کفشگر و غیرک بزینه دیرلر رابع عشر
سقرق دیدکلری اوته دخی دیرلر ك مع القاف * ترزیق ج سکون راء مهمله و یای تحتانی
و کسر زاء معجمه ایله اصلسز سوز و اصلسز ایش و یلان خبر ابو المعانی بیت نمی شاید که
او صدیق باشد * که گفتارش همه ترزیق باشد ك تریاق ج بر معجون مشهورک اسمیدر

وهرنكه سم وزهری دفع ایده آكا دیرلر خواجه سلمان بیت یقین بوضع تریاق داده باشی
زهر * بجای زهرعدو را اكردهی تریاق ﴿ل﴾ تغرجاق ﴿ب﴾ كسر غین معجمه و سكون راء مهمله
وفتح جیمله یعنی مساخته كذا فی تحفة الاحباب ﴿ل﴾ تلاق ﴿ب﴾ زنانك موضع معهودنده اولان
كوشت پاره كذا فی المؤید ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ازار پاره سنه دیرلر ﴿ل﴾ مع الكاف * تراك ﴿ب﴾
فتح راء مهمله ایله صحاحده آسمان طرفندن ظاهر اولان مهیب صداكه طراق دخی دیرلر
وچاتلدی معناسنه امیرخسرو بیت وان شب تیره كان ستاره برفت * وامد از آسمان صدای
تراك * ومطلق چاتلامق صداسی هرنه دن اولورسه حكیم عنصری بیت از دل و پشت
مبادز بركش آید صد تراك * كز زه عالی كمان خسرو آیدیك تراك ﴿ل﴾ ترترك ﴿ب﴾ سكون راء
مهملهٔ اولی وكسر ثانیه وتاء مثناة ایله شرفنامه ده برقوشدر قوبروغی بیاض ویشل اولور
ومنقاری اوزون اولور ترندك دخی دیرلر عربیده صعوه دیدكلریدر وفرهنك جهانكیریده
صبك وبی تمكین معناسنه در ﴿ل﴾ ترك ﴿ب﴾ فتح راء مهمله ایله تراك لفظندن اختصار اولنمشدر
﴿ل﴾ ترندك ﴿ب﴾ كسر را ودال مهملتین و سكون نونله ترترك مرقوم معناسنه اولان قوشدر
﴿ل﴾ ترنك ﴿ب﴾ كسر راء مهمله و سكون نونله یای كرشی صداسیدر فتح راء مهمله ایله دمر ویدر
﴿ل﴾ تریاك ﴿ب﴾ تریاق مرقوم معناسنه تعجیم اولنمشدر و پادزهر معناسنه حكیم سنایی بیت
یك جهان زیر كنبد افلاك * كام پر زهر وخانه پر تریاك ﴿ل﴾ تلك ﴿ب﴾ سكون لام ایله مؤید الفضلاده
لوبیا معناسنه وفتح تاء مثناة ایله هندوستانده اشلنور برنوع قماشدر و فرهنك جهانكیریده
فتح لام ایله ایكی معنایه كلور اول جامهٔ پیشوانه یعنی اوست كیلن اثواب كه تللك وترلیك دخی دیرلر
شرف شفره بیت قبا دسته سرو ازعطای جزیلت * تلك دوخته بید زانعام عامت * ثانی
تفاح بری اغاجیدر كه كج دخی دیرلر عربیده ذو ثلاث حبات ویونانی زعرور وشیراز یلر كیل
دیرلر و سكون لام ایله بر نخیل تر معناسنه كه هندی لساننده ادرك دیرلر ﴿ل﴾ تلنك ﴿ب﴾ فتح لام
و سكون نونله ملك دكنده بر ولایت اسمیدر وكسر لام ایله ایكی معنایه كلور اول دهله ودفه بروق
اورمغه دیرلر شیخ محی الدین عراقی * رباعی * آنجا كه بجر خست مه از ضرب تلنك *
آتش زند از شوق دران راه شلنك * رفتیم ورسیدیم وكرفتیم بجنك * آن حلقه كه صود
ازوست یك صوت چلنك * ثانی كوچك صالقملر كه اوزم صالقملرنده اولور آكا تاسك دخی
دیرلر ﴿ل﴾ تنك ﴿ب﴾ سكون نونله منقار مرغ كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ل﴾ تهك ﴿ب﴾ كسر ها ایله ایچی
بوش نسنه هرنه اولورسه ابوالمعانی بیت درونش ازكمال وعقل ودانش * چوجیب
ودست وكیس اوتهك بود ﴿ل﴾ تیرك ﴿ب﴾ سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله آغری كه عربیده
وجع دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * چون سنك درون كرده كرددمدرك * ازد ردزند كرده
چوناوك تیرك * دركردهٔ كس چوباد كرددمدرك * نافع باشد كاووا سپوس ونمك ﴿ل﴾ تیره رنك ﴿ب﴾
طونق و بولانق اولان نسنه هرنه اولورسه وقوله یه یقین رنكلو آته دیرلر ﴿ل﴾ تیزك ﴿ب﴾
سكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ضرطهٔ آهسته ابوالمعانی بیت خواهد كه زند تیزك
امانكرفته * عالم شده پر ولولهٔ صیت وصدایش ﴿ل﴾ مع الكاف الفارسی * ترنك ﴿ب﴾ كسر
راء مهمله وسكون نون ایله خوب وزیبا وتازه وطوی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت

بیت لاجرم چون چنین كرانجانم * ناخوش وناترنك ونادانم * پور بهای جامی بیت
برفكندی به پشت كنكی را * زین پی آلات ناترنكی را ﴿ل﴾ تنكسك ﴿ب﴾ فتح كاف عربی وسكون
سین مهمله ایله تكس مرقوم معناسنه كه اوزم چكردكی ودانه سنه ده دیرلر حكیم سوزنی
بیت به تكسكی تبیزدو خواهد * بوسهٔ را زمن بهای دوزر ﴿ل﴾ تك ﴿ب﴾ اوج معنایه در اول
شرفنامه ده یعنی اسب مسطوردر ثانی فرهنك جهانكیریده تكه وكرداس معناسنه كه عربیده
لقمه دیرلر ثالث یعنی پیش یعنی ایلرو ﴿ل﴾ تلسك ﴿ب﴾ كسر لام و سكون سین مهمله ایله كوچك
اوزم صالقمی كه بیوك صالقملرده اولور آكا تلنك دخی دیرلر ﴿ل﴾ مع اللام * تكل ﴿ب﴾ كسر كاف
فارسیله ایكی معنایه در اول دلبر نوجوان یعنی اول ساده رو محبوب چاراپروكه ایرشمش یكیت
اوله ابوالمعانی * قطعه * بدل دادن تیز ز طفل نورس * اكر با مشند خوبان چكل را *
بكوش هوش بشنو پند از من * بشو با جان ودل عاشق تكل را * ثانی اول پارچه یه دیرلركه
خرقه وجامه یه یامه ایدوب دیكرلر آكا پینه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چوپشیمان شده ام زانكه سوزن هجرت * همیزند بقبای دلم هزار تكل * وله قدس سره
بیت فرعون زفرعونی آمنت بجان كفته * برخرقهٔ جان دیده ز ایمان تكل دیكر ﴿ل﴾ تیره دل ﴿ب﴾
ایكی معنایه در اول غمناك والمناك ثانی قره كوكللو مراد كینه دار وبدكمان دیمكدر ﴿ل﴾ مع المیم
﴿ل﴾ تم ﴿ب﴾ سماق كه طعامه قورلر لطیف لذت ویرر سرخ رنك اولور قیناد قده بیاض صویی چقار
ابوالمعانی بیت اكر سرشك در آید ز خون دل رنكین * لذیذ تر شود آبا اكر پزد با تم *
﴿ل﴾ ته كلیم ﴿ب﴾ كسرها ایله مستور ومخفی معناسنه در نظیری مشهدی بیت تو طبل همچو
كدا درته كلیم زنی * وكرنه برلب بامست كوس سلطانی ﴿ل﴾ تیرم ﴿ب﴾ سكون یای تحتانی
وضم راء مهمله ایله بیوك خاتون دیمكدر نتكیم استاد در مدح والدهٔ یكی ازشاهان بیت اندرین
عهد از بزركی كشور خوارزم را * ستر عالی مهد عالی تیرم تركان توبی ﴿ل﴾ تیره لكام ﴿ب﴾ آت
كمینك دماغیدر ﴿ل﴾ تیزكام ﴿ب﴾ سكون یای تحتانی وزاء موقوف وفتح كاف ایله اشكون ویوریكن
آت وكاف عربیله نو دولت اولان آدمه دیرلر ﴿ل﴾ تیم ﴿ب﴾ سكون یای تحتانیله بعض فرهنكلرده
بزازستان وچارسو معناسنه در استاد لبیبی بیت ازشمار توكس طرفه بهرست هنوز *
وزشمار دكران چون در تیم دود رست * حكیم اسدی كرشاسب نامه ده وهند وشاه صحاحده
وشمس فخری معیارده كاربانسرای معناسنه روایت ایتشلر در بومعنایه مؤید شیخ عطار
بیت ای كلام تو رشك در یتیم * وی عطای تو دیه خانه وتیم * شمس فخری بیت شد
ز عدلش چنانكه مردم را * چه بیابان ز ایمنی وچه تیم * ومجمع الفرسده یعنی اندوه وكرفتكی
دل مسطوردر ﴿ل﴾ مع النون * ترابیدن ﴿ب﴾ فتح راء مهمله وكسر باء موحده وسكون یای
تحتانیله ظرفدن صو ویا شراب صزمق ترشح معناسنه ﴿ل﴾ تراختن ﴿ب﴾ سكون خاء معجمه وفتح
تاء مثناة ایله عجله ایله كتمك معناسنه در ابوالمعانی بیت اكرنیا ز وفا میكنند ازان خوفی
بقتل عاشق نالان تراختن كیرد ﴿ل﴾ تراشیدن ﴿ب﴾ كسر شین و سكون یای تحتانیله یونمق وقیل
یولومك خواجه سلمان بیت سرو را دوش شنیدم كه مكر سلطانرا * بتراشیدن موی سر
شهزاده هواست * وقلم یونمق معناسنه خواجه كمال خجندی بیت كمال وصف میانش

اکرکنی تحریر * قلم بباید باریکتر تراشیدن ل تراکیدن ج کسر کافله چاتلیوب صدا ویرمك
معناسنه‌در ل تراویدن ج کسر واوایله ترابیدن مرقوم کبی در ترشح معناسنه ل ترقیدن
کسر قافله ل ترکیدن ج کسر کافله کلاهما بمعنی تراکیدن یعنی چاتلق ل ترلنکان ج سکون
راء مهمله ونون و فتح لام و کافله بمعنی زنده کننده وبدید آرنده همه تعالی و تقدس یعنی محیی
وخالق معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ل ترنکیدن ج فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی
وکسر کافله یای کرشی صدا ویرمك معناسنه‌در ل تریان ج سکون راء مهمله وفتح یای
تحتانیله بیوك سپدکه ایچنه میوه وسبزه قورلر میر نظمی بیت برای میوه انعام واحسان
زسله بایدش بیرون نه تریان ل تکسین ج سکون کاف وکسر سین مهمله ایله تورانیلردن
صاحب نام وشان بر پهلوان آدیدر کذا فی مؤید الفضلا ل تکین ج کسر کاف وسکون یای
تحتانیله مرد بهادر وشجیع معناسنه‌در ل تکینان ج جمع تکین یعنی بهادران ابو المعانی بیت
شود تیره جهان در چشم اعدا * بروز رزم از تیغ تکینان ل تلاویدن ج بمعنی تراویدن
وترابیدن کذا فی فرهنك جهانکیری ل تلنکین ج فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر
کافله قدرت حلواسی ل تنین ج کسر نون وسکون یای تحتانیله کوه سراندیبه قریب دریای
محیطده بر جزیره‌در وبر معناسی دخی چوق باشلو بیوك ییلانکه اژدر اولمغه یقین اولمش اوله
ل تهیدن ج کسر هایله بوشالمق معناسنه ل تیان ج فتح یای تحتانیله آغزی آچق چولمك
اولید دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت عشق چو مغزست وجهان همچو پوست
عشق چو حلواست جهان چون تیان ل تیرباران ج جنکده بهادر ومبارزلر اوق سرپمکه دیرلر
مولانا هاتفی بیت کشیدند از آن تیرباران بسر * کله های بارانی از خود زر * میر نظمی
بیت به پیش استاده بودند پهلوانان * همی کردند یکدست تیرباران ل تیردان ج صندوقه‌که
اوقی حفظ ایچون چارکوشه تخته‌دن ایدوب ایچنه اوق قورلر ودخی قبورکه ایچنه اوق قونیلور
ل تیرکان ج فتح کاف فارسیله روز تیرکه ماه تیرده واقع اوله ل تیرنان ج فتح نونله یوفقه
آچیجیلری اوقلاغی معناسنه‌در ل تیره شدن ج قاقیوب غضبه کلمك معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ل تیزدادن ج سکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله ضرطه اورمق ابو المعانی
در هجو بیت توان کفتن یکی اشعار شاید * نباشد کار اوکر تیزدادن ل تیزك دادن ج
صوت ویرمك یعنی آغزدن صدا چقارمق ل تیز کردن ج قایجی وسایر دموری کسکین
ایتمك ل تیزیدن ج بمعنی تیزدادن ل تیغ زن ج شهورملکی دن اون اوچنجی کوننك اسمیدر
ل تیهان ج جعلدن کوچك برسیاه بوجکدر اوت اوزرنده رطوبتدن حاصل اولور *
ل مع الواو * تهو ج ضم هایله بر قوشدر تیهو وتیهوش دخی دیرلر ل تیو ج یای تحتانیله
بوزن دیو بمعنی تاب وطاقت حکیم اسدی بیت فتادند برخاك بیهوش وتیو * همیداشتند
از غم دل غریو * وله بیت نکه کرد از دور سالار تیو * کریزان وتازان بیهوش وتیو *
وبهادر وعاقل ودانا معناسنه نتکم بیت ثانینك مصراع اولنده بو معنایه ناظر واردر حکیم عنصری
بیت یکی مهره بازست کیتی که دیو * ندارد بتر فند او هیچ تیو ل تیهو ج سکون یای تحتانی وضم
هایله چیل دیدکلری قوشدر اتی یغور تعریب ایدوب طیهوج دیدیلر ودخی یواش معناسنه‌در ل

ل مع الهاء * تخله ج سکون خاء معجمه وفتح لامله نعلین وعصا که مشایخه مخصوص اوله
کذا فی شرفنامه بو معنایی مؤید میر نظمی بیت بد وشش خرقه ودر دست تسبیح *
ریایش را تخله کرده تصریح ل تراشه ج فتح راء مهمله وشین معجمه ایله یونغه قلمق وتخته
واغاجك جمله‌یه دیرلر نتکم شاعر دیمشدر بیت تراشای قلم برزیر اقدام * منه البته فقر
آردبنا کام ل تقدم ج سکون قاف وفتح دال مهمله ایله کشنیز دیدکلری سیاه دانه‌در عربیده
کزبره دیرلر ضم کافله ل تقرده ج کسر قاف وسکون راء مهمله ایله بر نوع دانه درا غاجده
میوه کبی حاصل اولور عربیده کراویا دیرلر ل تکمه ج سکون کاف وفتح میمله التون ایله
اشلنمش اطلس وغیری وزر طلا معناسنه‌ده مرویدر ل تکه ج فتح کاف مشدده واخفاء
هایله بمعنی بند شلوار ترکیده اوچقور دیدکلری میر نظمی بیت نماند عقل وهوش وصبر
وآرام * کشوده تکه اش یار خوش اندام * وتخفیف کافله ایکی معنایه کلور اول تاریخ
وصافده تکه لقمه خوار واقعدر وثانی پاره معناسنه‌در هرنسنه‌که پاره لنور مثلا فلان
چیز تکه تکه شد دیرلر پاره پاره اولدی دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل تله ج فتح
لام مشدده ایله طوزاق معناسنه‌که فتح تایله‌ده اول معنایه‌در شاعر بیت نهادندش بتله
کرك کیران ونیاید کرك * ز بوی زخم پشتش کرك در صحرا حذر دارد * وبمعنی زر طلا مرویدر
ل ته ج بمعنی زیر الت دیمکدر ته سنك وته پای دیرلر فتاحی نیشابوری بیت ته پایت چو
می پرداخت هجران سینه ام از غم * لبت را آرزوی بوسه دل پرداز باسی * وته چوب دیرلر
شاعر بیت اکر کردندی از جوش خردکوب * زبان چون اره کردی در ته چوب * وهر
نسنه‌نك التنه ته دیرلر میر خسرو بیت درین کنبد به تیکی برکش آواز * که کنبد هرچه
کوبی کویدت باز * یکی را ده صدا پایی درین راه * که بالا کنبدست ودر تهش چاه * عربیده
تا زایله صالغمه دیرلر ل تهیکاه ج مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن تهیکاه معناسنه‌در
ل تیراره وتیرازه ج کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول بفتح الرائین المهملتین ثانی فتح راء مهمله
وزاء معجمه ایله بمعنی قوس وقزح ل تیره ج سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله التی معنایه
کلور اول بولانق شاعر بیت روشن بدیده ام نشود روی این جهان * کین چشم تیره کی بتواند
نظر کند * ثانی قرانلق نسنه‌یه دیرلر ثالث منور اولان نسنه متغیر اولوب قرارمغه دیرلر
احمد کرمانی * مثنوی * از پنجهٔ پنج حس چو رستم * وز مشدرشش جهت چو رستم
نه شمسهٔ شمس تیره کردد * نه دیدهٔ دهر خیره کردد * رابع قرا کواولان نسنه‌یه‌ده دیرلر
شب تیره کبی کمال خجندی بیت کر نه بیغم رخت از طرهٔ مشکین چه عجب * در شب تیره
بخورشید نظر نتوان کرد * خامس بعض محلده مجازا دخی قرا نسنه‌یه دیرلر تیره بخت کبی خامس
کاشی بیت تیره بختیم بنوعی که حریفان در روز * شمع همراه خود آرند بکاشانهٔ ما *
سادس باغ چقاردقلری اغاج که عربیده شفتین دیرلر تیره نك اصلی تیرایدی آخرینه هاء علامت
کتوروب علم ایلدیلر ل تیژه ل سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله پاره بوچق ترکیده الغم
صالغم دیرلر ودخی اوزون اغاج که مرتك دیرلر ل تیشه ج نجارلر آلتلرندن معروف آلتدر کسر
دیرلر ودخی طاش کسدکلری بیوك کولنك شاعر بیت عاشقی از همه فن باعث فارغ بالیست

کوهکن سنك تراشست بهم تیشه ماه ﯓ تیغ کوه ﺞ یعنی سر کوه وهر نسنه نك اك یوکسك
یرینه تیغ دیرلر کذا فی شرفنامه ﯓ تیمون ﺞ سکون یای تحتانی وضم میم وفتح راء مهمله ایله
حیوانات قارننده‌ن چقان طاش که خرزه دخی دیرلر ﯓ تینه ﺞ سکون یا وفتح نونله اورمجك
پرده سی یعنی تار عنکبوت ﯓ تیه ﺞ سکون یا ایله صحرا و بیابان معناسنه میر نظمی بیت کرفتم
طرز مجنون درره عشق * شدم در تیه رسوایی شه عشق * ودخی اواولنق معناسنه ﯓ مع الیاء
ﯓ تواسی ﺞ فتح واو و کسر سینله کلیم وفرش منقش معناسنه عبد القادر نایینی بیت فکندست
فراش باد بهاری * تواسی الوان ابر کوه و کزدر ﯓ تهی ﺞ بمعنی خالی یعنی بوش و یجوز
بالفتح کذا فی اللغه شاعر * رباعی * ای از تو مرا کوش و برو دیده تهی * خوش آنکه ز کوش
پای در دیده تهی * تو مردم دیده نه آویزه کوش * از کوش بدیده آکه در دیده تهی *
ﯓ تیرماهی ﺞ بردار و اسپید رکذا فی شرفنامه ﯓ تیزتای ﺞ سکون یای تحتانی وزاء موقوف
وفتح تاء مثناة ایله قایچ و خنجر و بچاق و آنلره بکزر نسنه لرك کسکین یوزی ﯓ تیزی ﺞ ایکی
معنایه در اول بمعنی تازی یعنی عربی عمو ما و اسب تازی خصوصا امیر خسرو بیت جنبش
تیزی سواران دلیر * لرزه می افکند در اندام شیر * ثانی زنجبیل معناسنه در ﯓ تی ﺞ تهی
لفظندن تخفیف اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مردیست قوتش جمله درد
این یکی دیکر میان تی جمله کرد ﯓ تی تی ﺞ تیز تیز معناسنه در میر نظمی بیت آمد و فی الحال
تی تی رفته بود * آن سخن تنها بکوشش کفته بود * یعنی تیز تیز کتدی دیمکدر *
ﯓ باب التاء المضمومة مع الالف * ترا ﺞ سکا دیمك معناسنه ضمیر خطاب اولان تا حرفی
ایله علامت مفعول اولان رادن مرکبدر اصلنده واو ملفوظی ایله تورا ایدی استعمالنده
نوع ثقلت اولمغین واوی حذف اولنوب ترا اولدی نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی خود را
مسطوردر شیخ نظامی بیت کفت بامن فروش باغ ترا * تا دهم روشنی و باغ ترا *
ﯓ ترشبا ﺞ سکون راء مهمله و شین معجمه موقوفه وفتح باء موحده ایله اکشیلو شوربا که
اصلی ترش آبا ایدی ترکیب اولندقده الف ممدوده سی حذف اولندی ابو المعانی * قطعه *
به میخوران مناصب در سحرکه * دو ساغر باده یك کاسه ترشبا * مشو تنها ز نافهمان و نادان *
غلام ساده رو کر باشد اولی ﯓ ترش کیا ﺞ نباتات قسمندن بر اکشی اوتدر منافعی مفردات
طب کتابلرنده مسطوردر ﯓ تفیرا ﺞ فتح فا وراء مهمله وسکون یای تحتانیله رومده سید غازی
پنیری دیمکله معروف نرم طاشدر قلندران پالهنك ایدوب بیللرینه بغلرلر و باز و بند دخی
ایدرلر ﯓ توانا ﺞ واو معروف ایله کوچلو دیمکدر که توان کوجدر و آخرنده کی الف اتصاف
ایچون لاحق اولمشدر بعضیلر توانی تاب ایله تفسیر ایدرلر لکن صحیح اولمز زیرا تاب طاقت
وتوان کوجدر میانلرنده تفاوت ظاهردر بو قطعه دن معلوم اولور * قطعه * چنان باشد
اول که کوبی تنش * دو دل دارد از تاب و زور و توان * چنان کرد دآخر که کوبی مکر * بسستی
تنش را برآید روان ﯓ توتیا ﺞ مشهور و معروف ترکیبدر که کوزه چکرلر و بر نوع بیاض
چچکدر قوروب آنیله کوزه چکرلر غایت مفید نسنه در شیخ فیضی بیت دیده
مردا کر سرمه بخشد فروغ * کوری دل را چه سود مکحله توتیا ﯓ مع الباء * ترب ﺞ

سکون راء مهمله ایله ترکیده دخی ترب دیرلر عربیده فجل دیرلر کسر فا ایله میر نظمی
بیت ترب کرچه هضم کرددهر طعام * لیك خود هرکز نیاید انهضام ﯓ توب ﺞ بوزن خوب
قات معناسنه در یك توب دو توب دیرلر بر قات ایکی قات دیمك اولور ابو المعانی بیت پشت
دو توب ار شود راست فلك راسزاست * بسکه ز تو دیده است تربیت عام را ﯓ مع التاء * تخت
سکون خاء معجمه ایله بمعنی دخت که دختر لفظندن اختصار اولنمشدر و بو معناسی دخی التیوز
درهمدر بعض یرلرده وقیه یه تخت دیرلر ﯓ تربت ﺞ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
مزار در عربیده و فارسیده دخی استعمال اولنور طالب آملی بیت عمارتی نبود تربت غریبانرا
غنیمتست که شمع مزار می یابند * مولانا عرفی بیت صبا از کوی لیلی کرو زد بر تربت مجنون *
کند آتش فشان چون شمع مغز استخوانش را ﺞ ترت مرت ﺞ تار و مار که ترکیده طار طغان
دیرلر شمس فخری بیت بد سکال نیکخواهش تار و مار * نیکخواه بد سکالش ترت مرت *
حکیم سنایی بیت ای بسا باد و بوش نکسینان * ترت مرت از دعای مسکینان * ودخی
بد اندام و بد اسلوب و نظرده حقیر کورینن فرهنك جهانکیریده فتحه ایله روایت اولنمشدر
و بو معناسی دخی تاخت و تاراج نقل اولنمشدر ﯓ ترشت ﺞ ضم راء مهمله و سکون شین معجمه
ایله قازمه معناسنه در ﯓ تریت ﺞ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله ات صوینه یاخود
شوربا صوینه اتمك طوغرایوب طعام ایتمکه دیرلر عربیده ثاء مثلثه و دال الله ثرید دیرلر
بسحاق اطعمه بیت روغنی کز پاچه جمع آورده برکله پز * کفچه کفچه بر تریت شیر دان
خواهم فشاند * حضرت مولانا قدس سره بیت بس کن این و سر تنور بنه * تا که نانهات را
تریت کنند ﯓ توت ﺞ واو معروفله معروف میوه در عربیده دخی واو معروفله توت دیرلر
ترکیده واو مجهول ایله ینه توت دیرلر ﯓ توخت ﺞ واو معروف و سکون خاء معجمه ایله
بمعنی کزارد واد اکرد یعنی اوده دی حکیم سنایی بیت عقل حقش بتوخت و نیك بتاخت
عجز در راه او شناخت شتاخت * و بمعنی کشید یعنی چکدی استاد فرخی بیت مظفری
که باندیشه کین تواند توخت * ز پیل آهن پشك و ز شیر آهن خای * ودخی جمع کرد و حاصل
کرد معنالرینه مرویدر ﯓ توران دوخت ﺞ نام دختر خسرو پرویزدر که از دمید خندن
اول بر ییل درت آی باباسی تختنده پادشاهلق ایلدی ﯓ تهمت ﺞ معروف برکمسنه یه اسناد
اولنان فعل قبیحه دیرلر ابو المعانی بیت تهمت آلوده چو کرك یوسفم * از برادر دیده ام
چندین ستم ﯓ مع الجیم * تماج ﺞ سکون تاء مثناة وفتح میمله نوع اطعمه دندر لاکشه
دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه * بر کیر سر خمیر تماج * کز جان شده ام اسیر تماج * دانی که
نخود چه نکته ها کفت * یا قیمه خرده کیر تماج * از روغن دنبه کشت روشن * در صحن
قدح خمیر تماج * شرفنامه ده جیم فارسیله واقعدر ﯓ ترنج ﺞ ترکیده دخی ترنج دیرلر
معروف یمشدر و بو معناسی دخی سخت و درهم کشیده دیمکدر فرهنك جهانکیریده بمعنی چین
و شکنج که ارشنك و انجوخ دخی دیرلر و معنای مذکور ینه صیغه امر دخی کلور شاه ناصر
خسرو بیت لخی بترنج دیت راسخت میان شو * از بهر تن این سست میان چند ترنجی * ودخی
خشك شده و بمعنی درست مرویدر کذا فی المجمع ﯓ توج ﺞ معروف صاری باقردن عمل ایله

ایدرلر و فرهنك جهانكیرده ایوایه ده توج دیدكاری مسطوردركه به وآبی ده دیرلر توخج فی
واو مجهول وفتح خاء معجمه ایله یعنی آواز بلند میر نظمی بیت سواری بر سلاح آنجا كذر كرد
ببالای سربا رو توخج زد * تورج فی فتح راء مهمله ایله فریدونك ایكنجی اوغلنك اسمیدر
تور و توز دخی دیرلر فریدون حیاتنده مملكتی تقسیم ایدوب توران زمینی آكا و ایران زمینی
بیوك قرنداشی ایرجه وعراق و آذربایجان مملكتی كوچك قرنداشی سلمه تعیین ایتمشیدی
بابالرندن صكره تورج بو تقسیمه راضی اولمیوب ایرج ایله میانلرنده نزاع وخصومت پایرجا
اولوب كیدرك اولادلرینه دخی سرایت ونیجه مدت ایران وتوران ارالرنده جنك وجدال وحرب
وقتال متمادی اولدی * توغاج فی فتح غین معجمه ایله ختا ولایتنده بتر بر كوكدر زحیر مرضنه
نافعدر * تولاج فی بوزن قولاج لغت خوارزمی در یكپاره معناسنه ودخی بزی آغرتمق
ایچون اصلد قلری نسنه یه دیرلر میر نظمی در صفت سرما بیت جهان كشته بروی مهر
محتاج * چنان روی زمین یخ بسته تولاج * تویج فی كسر واو وسكون یای تحتانی ایله
صرمشق كه هر اغاجه صاریله لابد قوریدر عربیده عشقه دیرلر * مع الدال المهمله * ترت مرد فی
سكون راو تاء موقوف وضم میمله یعنی ترت مرت مرقوم كذا فی المجمع * ترد فی سكون راء
مهمله ایله كورك ونازك اولان نسنه یه دیرلر صاحب طبیعت شاعرك بری دیر بیت خوشا
وقت صحر را میتوان خورد * اكر كاكی بروغن میزند ترد * ترفد فی سكون راء مهمله
وضم فا ایله بر كوچك قوشدر كه دالیزه دخی دیرلر كذا فی المجمع * ترنجید فی ضم راء مهمله
وسكون نون وكسر جیمله سخت درهم شد یعنی ایچندی ابو العباس بیت چون ترنجید از غم
هجران مرا * از نسیم وصل كن درمان مرا * صحاحده یعنی پچیده و فراهم آورد واقعدر * ترید فی
كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی ایله تریت مرقوم معناسنه كه عربیده ثرید دیدكاری طعامدر
پسحاق اطعمه بیت اكرچه مطبخیت انتظار مهمان داد * تو از ترید سر دیك عذرخواهی كن
* تلد فی سكون لامله بوموری نسنه هرنه اولورسه * تند فی سكون نونله بش
معنایه كلور اول شرفنامه ده جست ومتحرك معناسنه ثانی فرهنك جهانكیریده تیز لفظنه
مترادف ایدوب تند وتیز دیرلر خشمكین وغضبناك معناسنه از ظفرنامه بیت روان از پیش
لشكر بیشمار * همه صفدر و تند و خنجر كذار * ثالث دیو معناسنه یعنی دیوه دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * هر كسی كفتی كه سحرست وطلسم * كان رسد باشد
عدوی جان وجسم * وآن دكر كفتی كه پریانند و تند * اندران مهمان كشان با تیغ كند *
وله در شكایت پشه از باد نزد سلیمان علیه السلام وامر كردن سلیمان دیو را بطلب
باد بیت بانك زد آن تند كای باد صبا * پشه افغان كرد از ظلمت بیا * رابع طاغ باشنه دیرلر كه
چكاد وچكاده دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت تو با شاه بر شو ببالای تند * ز پیران
لشكر مشو هیچ كند * خامس یعنی بلند وبلندی استاد فرخی بیت كهی شكاف فرود آرد
وبرون آرد * ز كوه تند پلنك وز آب ژرف نهنك * وپور بهای جامی یعنی بلندی بیت
جشم او سخت تنك چون كن تز * تند بیشانیش چو خایه خر * تند باد فی قاصرغه وشدید
روزكار شاعر بیت اكر تند بادی بر آید ز كنج * بخاك افكند نارسیده ترنج * عبد الله هاتفی

عبد الله هاتفی بیت قضارا یكی سهمكین تند باد * ز وان شد سوی جان چو طوفان
* تند وخوند فی ضم خاء معجمه ایله ترت ومرت كبی تار ومار معناسنه دراغاجی بیت هرچه
ورزیدند مارا سالیان * شد بدست اندر بساعت تند وخوند * شمس فخری بیت از صرصر
فنا همه كشتند تار ومار * وز تند باد قهر اجل جمله تند خوند * تندید فی سكون نون
ویای تحتانیله خشم كرفت وتیز شد معناسنه استاد عنصری بیت بتندید بروی
چو شیر نژند * بزد دست وچشم ادانوش كرد * صحاحده وتحفة الاحبابده یعنی درخت
شكوفه دار یعنی چیچكی آچلمش اغاجلره درختها بتندید دیرلر استاد عنصری بیت بصد
جای تخم اندر آورد بخت * بتندید شاخ و برآورد رخت * تود فی واو معروفله بوزن سود
توت دیدكاری یمش حكیم ناصر خسرو * قطعه * بفعل وقول زبان یك نهاد باش ومباش
بدل خلاو زبان چون پشیز زراندود * مباش مادح خویش ومكوی خیره مرا * كه من ترنج
لطیف و خوشم تو بیمزه تود * شیخ نظامی بیت كریمی كه از تود واز برك تود * ز حلوا
وابریشم آورد سود * واو مجهول تلفظیله توده معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
آسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عالیست پیش خاك تود * تورفند فی
مفتوحه ده ذكری مرور ایدن ترفند معناسنه كه سخن بیمعنی ودروغ دیمكدر میر نظمی
بیت بقول وبفعلش ندارد فروغ * سخنهاش تورفند ولاغ ودروغ * توزید فی كسر زا
وسكون یای تحتانی ایله یعنی كسب كرد وحاصل كرد وادا كرد معنا الریشه وبمعنی كشید كذا فی المجمع
* توفید فی كسر فا وسكون یای تحتانی ایله یعنی شورش وغلبه وآواز استاد لبیبی بیت
ازان نعره جند توفید دهر * بكام عدو نوش شد همچو زهر * تولد فی فتح لامله یاسی یوزاو
وازغون چهره لو معناسنه در * مع الراء المهمله * تخمار فی سكون خاء معجمه وفتح میمله
دمرنسز اوقه دیرلر * تخوار فی فتح خا وواو معدوله ایله نام پادشاه دهستاندر وكیخسرو لشكرنده
برنامدار مبارز پهلوان آدیدر كذا فی المجمع * تكمار فی سكون كاف وفتح میمله یعنی تخمار
مرقوم میر خسرو بیت هم از ویست خوارج نشانه لعنت * كه سكزنست بر ایشان سزا
نه تكمارست * سكزن براوقدر دمرنی غایت كسكین وایچه اولور * تكمر فی تكمار مرقومدن
اختصار اولنمشدر * تندر فی سكون نون وفتح دال مهمله ایله فرهنك جهانكیریده یعنی رعد
استاد فرخی در صفت اسب * قطعه * برفتن ز تیری چو فرمان سلطان * بخوردن ز خوشی
چو عیش توانكر * نه چرخست اجزای او چون ستاره * نه ابرست آوای او همچو تندر *
شرف شفروه در صفت اسب * قطعه * اسبست زود خیز سبكپوی تیز تاز * كز پویه وشتاب
مكر باد صرصرست * از بانك او چو باران زهره همیچكد * زیرا كه خود چو برق وصهیلش
چو تندرست * مجمع الفرسده ضم دال مهمله ایله وزیاده واو ایله ده مرویدر ابوشكور
بیت اكر تندر موی به كر نیستی * سوی ابر چند هنر نیستی * تندور فی سكون نون وضم
دال مهمله و واو مجهول ایله رعد معناسنه در شمس فخری بیت چو با باد تو باشد غم نباشد
شب تاریك وابر و برق وتندور * منوچهری بیت خروشی بركشیدی تند تندور *
كه موی مردمان كردی چو سوزن * تند بور فی سكون نون ودال مهمله وضم باء موحده

ایله بمعنی بر جستن یعنی صچرامق کذا فی شرفنامه * تندیوز سکون نون ویای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله بر جستن کذا فی المؤید * تور بوزن حور اون ایکی معنایه کلور
اول فریدون شاهک بیوک اوغلی اسمیدر که تورج دخی دیرلر توران زمین آکا منسوبدر ثانی
مملکت توران درکه تخفیفا تور دیرلر حکیم فردوسی بیت تو کاهی نبیره کشی کاه پور *
بهانه تراجنک ایران وتور * وله بیت زشهری بداد آمد ستیم دور * ز ایران ازین سو وزان
سوی تور * بو معنایه میر معزی بیت کر کین تو بکذرد سوی هند * در خشم توره برد سوی
تور * ثالث پهلوان وبهادر معناسنه حکیم قطران ارموی بیت هیچ توری را نفرماید
فلاع پیکار تو * ور بفرماید بخون اندر شود مستور تور * رابع فرس قدیمده معشوق هیز
معناسنه در حکیم قطران بیتنده بو معنایه ناصح وار در مصراع ثانیده خامس مؤید الفضلاده
طعمی اکشی بر کیاهدر طعامه قورلر لطیف چاشنی ویرر میر خسرو بیت من پیاده هیچکه
نارفته از اقبال شاه * تامده زو قدم هرکز کزو تور وکرم * سادس بمعنی تجسس وتفحص صاحب
فرهنک منظومه بیت مرغ شد سبزه زار دور از جوی * مهر شمس است چون متور مجوی
سابع بمعنی دم اورکمک که توریدن رمیدن معناسنه ویکسو رفتن ودور شدن معناسنه
ثامن شرفنامه ده نام دختر ایرج شاه که منوچهر اندن وجوده کلدی تاسع ادات الفضلاده
نام مهمانی واقعدر عاشر بمعنی بیوه یعنی طول عورت حادی عشر مجمع الفرسده آوانی
وظروف معناسنه در ثانی عشر قیماقلی شمش پالوده در * توانکر سکون نون ایله دولتمند
یعنی غنی ومالدار ورزق جهتیله صاحب قوت دیمک اولور * توی شیر قیماقلی سود
معناسنه در توی قیماق دریاسز تو دخی دیرلر * تیر ضمتین ایله قوش بورنی وطاوسه بکزر
بر قوشدر عربیده شفنین دیرلر کسر شین ایله * مع الزاء المعجمه * تراز فتح راء مهمله
ایله بمعنی خوبی ونیکویی ابو المعانی بیت سزد که سرو رخوبان شوی بحسن وکمال *
باین تناسب اعضا باین تراز جمال * ترغوز سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله حکم
پادشاهی معناسنه که یرلیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت بر ویش چون خط فیروز آمد *
بقتل عاشقان ترغوز آمد * ترکتاز ترک ایله تازدن مرکب اسمدر خبرسز چاپوق
وجولان ایلمک وغارت ویغمایه سکرتمک معناسنه حکیم سنائی بیت ترکتازی کنیم وبر شکنیم
تفس زنکی مزاج دریا زار * نواب سپهسالار میرزا خان بن بیرام خان مخاطب بخان خانان
نوشته * رباعی * هر چند دلم بهجر آموخته بود * وز ذوق وصال دیده بردوخته بود *
باد تو شبانه ترکتازی آورد * بر باد بداد آنچه اندوخته بود * وصالنوب یوریمک معناسنه
شیخ نظامی بیت هم رقیبش زترکتاز افتاد * هم براقش زپویه باز افتاد * محبوبلر شیوه
وناز ایله خرامان اولوب عشاقک صبر وقرارین یغما وغارت ایتدکاری چون آنلرک وصفلرنده ده
ترکتاز دیرلر * تندباز سکون نون ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شکار آلور قوشلره
دیرلر * تندتیز سکون نون وکسر تاء مثناة ایله غایت حدت طبعدن کنایه ایدوب
تهور وغضب معناسنه استعمال ایدرلر انسانده وحیوانده وارد اولور قاقیمق معناسنه ده کلور
بو معنایه چغتای اوکته دیرلر اسکندر نامه ده خاقان اسکندردن مخفی کلدکده ایتدی بیت

بیت یوق ایرسنکا اوکنه سوز یوق ایدی * نی بولسا بیرینک ساودین اوق ایدی * تندوز
سکون نون وضم دال مهمله ایله رعد معناسنه در کذا فی الصحاح * توز واو معروف ایله
طقوز معنایه کلور اول توختن لفظندن مشتق صیغه امر ووصف ترکیبی اولور توختنک
معنالری عنقریب ذکر اولنور انشاءالله تعالی شمس فخری بیت کرا بماند در کارزار جای
درنک * چو چشم شاهرخ آرد بمعرکه کین توز * ثانی بمعنی تاخت وتاز امردر حکیم سوزنی بیت
بعزو ساحجان باشی تو آنکاه * که آنجا لشکر سترما کند توز * ثالث بمعنی اندوزنده یعنی کار
وکسب کننده حکیم انوری بیت کفتمش هان چکونه داری حال * زین این ورطه تاب وحادثه
توز * رابع بمعنی کشنده وله ایضا * قطعه * ای براعدا واولیا پیروز * درمکافات این
وآن شب وروز * بر یکی جود فایقت غالب * وز دکر جاه غالبت کین توز * خامس بمعنی کذارنده
وادا کننده وله ایضا بیت بذل نزدیک همت تو چو وام * کرمت وام وتو زو شکر اندوز
سادس بمعنی اندوختن وکشیدن بو معناده صیغه امر اولور شهاب الدین احمد مؤید بیت
از سلاطین ملاع کیر وبر فقیران بذل کن * باموالی باده نوش واز مخالف کینه توز * سابع
بمعنی بکذار وادا کن یعنی صیغه امردر حکیم سنائی بیت یکزمان از کنج دانش وام نادانی بتوز
باخریک یک برابر اسب همت را بتاز * ثامن اغاج قبوغنه دیرلر که یایه صرارلر بو معناده زاء
فارسیله توژ دخی دیرلر خلاق المعانی بیت کردد چو روی توز کمان پشت پای آن * کورا
شود زناوک سرما فکار پای * تاسع سرحد فارسده اهوازه قریب بر شهر آدیدر که معربی
توج در کذا فی المجمع * توقز هاتفی بیت توقزهای
شاهانه پیش از شمار * دران عرصکه بر دهنکام بار * مع الزاء الفارسی * توژ واو مجهول ایله
یای توزی که التون حل ورنکامیز بویه ایله نقش ایدرلر شیخ نظامی بیت دو ابروش همچون
کمان بزه * سیه توژ توژوی از مشک به * شیخ ابو سعید ابو الخیر بیت پی درکاو است وپیه
درکهسار است * ماغی سیر پشمی بدریا بار است * بزدر مکرمت وتوژ در بلغار است * زه کردن
این کمان بسی دشوار است * ویایه اوقک دمرنی طرفنه صاردقلری اغاج قبوغنه دیرلر امیر
خسرو * مثنوی * دید پیری بسان پاره توز * کرده خود را زمردمان مستور *
تیر بالاش چون کمان شده کوژ * بوکمان کهن بر آمده توژ * بو لغتی کیمی زاء معجمه ایله وکیمی
زاء فارسیله نقل ایدرلر اما زاء فارسیله اولدوغنه دلالت چوقدر جمله دن حکیم فردوسی
بیت کما نیست کز اشک من توژ کشت * سهی سرو شمشادمن کوژ کشت * وکوژ زاء
فارسیله درکه بوکری معناسنه در آکا قافیه اولنمشدر بو معناسی دخی اعلام نسادندر حکیم
فردوسی بیت دو ابرو وبسان کمان دراز * بود توژ پوشیده از مشک تاز * مع السین المهمله
ترس ضمتین ایله بمعنی زمین شیار ناکرده یعنی نطس اولماش یر مجمع الفرسده غایت
پلک یرکه آکا قازمه کار ایلیه و مؤید الفضلاده وفرهنک میرزا ابراهیمده فتح تاء مثناة وضم راء
مهمله ایله منقولدر وبو معناسی دخی سخت در عموما عربیده سکون راء مهمله ایله سیر معناسنه در
شیخ نظامی بیت بروسینه همچو پولاد ترس * حدیث تنومندی آن خود مپرس *
ترمس سکون راء مهمله وضم میمله بچی بویه نوزی که عربیده خرنوب دیرلر * تس

استخفافاً آدم اوزرینه توکرك برقفه دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم الکاتفو وتهووته دخی
دیرلر ﴿ توس ﴾ سکون واو ایله بمعنی ترس مرقوم یعنی زمین سخت ﴿ مع الشین المعجمه ﴾
﴿ ترش ﴾ اکشی معناسنه اکرچه مشهوری سکون راء مهمله ایله در اما اصحی ضم را ایله در
حکیم اسدی بیت چنان خوش نیاید بدن کت خورند * چنان ترش نه نیزکت نکرند *
﴿ تش ﴾ ایکی معنایه در اول حرارت وقلق واضطرابه دیرلر که درونده غم واندوه زیاده
اولدوغندن ظهور ایدر پور بهای جامی * قطعه * روزها شدکه بنده می آید * بردروه
نمیدهد چاوش * ایمن ازعدل توزمانه چنان * که نیابد ضرر زآتش تش * ثانی آزق
معناسنه اولان توش لفظندن اختصار اولنمشدر قوت معناسنه استعمال اولنور مثلا مرغ
صمندره آتش یدوکی اجلدن آذر تش وتش خوار دخی دیرلر ﴿ تندی کوش ﴾ قولاق
یومریسی یعنی قولاغك یومری جانبی تندیومری معناسنه مقدم ذکر اولنمشیدی * الوتدان
فی الاذنین اللذان فی باطنها * کذا فی المشکلات ﴿ توش ﴾ واو مجهول ایله درت معنایه
کلور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * ببازید پای وبه پیچید دست *
همه بندو زنجیر درهم کسست * چه بکسست زنجیر بی توش کشت * بیفتاد ازان درد
وبیهوش کشت * مختاری بیت زننك عیش بی تاب وتوش کشته چومور * زناتوانی
بی دست وپای مانده چومار * وقوت معناسنه اولدوغی بوندندر استاد بیت بتوشابه
کفت ای شه باتوان * به ازشیر مردان باتوش جان * بعض نسخه ده قدرت معناسنه ده
منقولدر حکیم ناصرخسرو بیت درطاعت وبی طاقت وبی توش چرایی * ای کاه ستمکاری
باطاقت وباتوش * بومعنایه حکیم فردوسی بیت چو بهرام پل کشت بی توش وتاو *
بسی نیشت اوانده آمدنژاو * ثانی بدن معناسنه کلور حکیم اسدی * مثنوی * بدوکفت
ملاح مغزای کار * که اینجا بود کرکدن بیشمار * مبالای کاوی وازخشم وجوش * یکی
جانورمه زپیلان بتوش * ثالث قوت معناسنه حکیم انوری بیت خطی کشیده ام ازخط برین
ورق نکشد * بدان نکه نکنم من که بی تن وتوشم * رابع بمعنی قوت یعنی آزق که حاجت قدری
اوله حکیم فردوسی بیت هران می که خوردم بتوهوش کشت * روان خردمندرا توش کشت
توشهٔ سفر بومعنادندر ﴿ تولش ﴾ واو مجهول وضم لام ایله ایکی معنایه در اول شعله معناسنه
میرنظمی بیت دران شب بتولش زشمع وچراغ * شده همچوروز آنهمه باغ وراغ *
﴿ مع الغین المعجمه * تخم مرغ ﴾ یمرطه معناسنه عموما طاوق یمرطه سنه دیرلر خصوصا
ابوالمعانی بیت باور مکن بوعده وزنهاردل مده * ازماکیان نسیه به این تخم مرغ نقد
﴿ تفاغ ﴾ فتح فا ایله بیوك شراب قدحیدر عربیده قحف دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ تناغ ﴾
فتح نون ایله بمعنی تفاغ مرقوم که آخر مجلس میده آنکله محبتا طلوا ایچرلر میرنظمی بیت تناغ
خورده ام دربزم عشقش * ازآن ومیشدم دلکرم عشقش ﴿ توغ ﴾ واو معروف ایله ایکی
معنایه کلور اول معروف الاجه قیلدر نیزه باشنه نصب ایدرلر ثانی تاغ مرقوم معناسنه که
بریك اغاجدر آتشه یاندقده برقاج کونه دك آتشی سونمز غلبهٔ استعمال ایله اودون
معناسنه اولشدر شمس فخری * قطعه * ققنا خورده چند ازمعدهٔ تنك * بر پشم برهلد ایام

بالای ودربند * زیاده روان ترغان بکیرد ﴿ ترکان ﴾ جمع ترك در الف ونون ادات جمعدر
خواجه سلمان بیت کین زمان شمشیرکینی برترك ترکان آزمای * دردیار ترکان نه ترکمان نه ترکمان
﴿ ترنجان ﴾ سکون نون وفتح جیمله کتب طبده بادرنجبویه دخی دیرلر عوام قوان اوتی
دیدکلریدر ترنج رایحه سنه قریب خوشبو رایحه سی واردر ﴿ تمن ﴾ فتح میمله اون ایکی بیك
عدده دیرلر تمان دخی جایزدر بودیارده کثرتدن کنایه ایدرلر اما الحالة هذه عجمده اللی
عباسی یه تمن دیرلر که رومك غروشی حسابیله اون التی غروش ایکی ثاث اولورزیرا
عباسینك اوچی برغروش حسابنه رایجدر میرنظمی بیت شاهی که عطای او تمن بود
عالم به ثنای ش موتمن بود * بعض دیارك رسوم عرفیه سنده اون بیك وبعض دیارده بش
بیك اقچه اعتبار ایدرلر چغتایده دخی تومان دیرلر ﴿ تن ﴾ بحر ظلماتده اولورعظیم الجثه
بر نوع بالقدر آتنی قوریدوب بیلان صوقنه وزهر ایچمشه ایچوررلر فی الحال فی ایدوب
خلاص اولور دیش وبر معناسی دخی کلخن درکه تون لفظندن مخففدر ﴿ تنبان ﴾ سکون
نون وفتح باء موحده ایله کوز شجیلرك دریدن طونلریدر ودخی تومان معناسنه در
﴿ تنجیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله قولانی وقوشاغی محکم چکمك
﴿ تندیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله برنسنه آواز ویرمك
﴿ تواکن ﴾ ضم کافله چیلاق آدیدر که غلیواج وغلیوازدخی دیرلر کذا فی شرفنامه
﴿ توان ﴾ ایکی معنایه کلور اول کوج معناسنه که عربیده قوت دیرلر ودخی قدرت
معناسنه توانستن دن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی وکاهی اسم فاعل استعمال اولنور کمال
خجندی بیت اینچنین صورت مطبوع زجان نتوان ساخت * درتوان ساخت زقدر تو
روان نتوان ساخت * ثانی بمعنی ابر یعنی بولت میرخسرو بیت زسیلی که برکوه ریزد توان
شود برسرکوه کشتی روان * خواجه عمید لوبکی بیت زروی بحر معلق توان شده پیدا
چو پشت ماهی شیم از میانهٔ جیحون ﴿ توانستن ﴾ کسر نون وسکون سین مهمله ایله
قادر اولمق وکوجلو اولمق معناسنه در ﴿ توانیدن ﴾ بمعنی توانستن مرقوم فارسیده یدطولا
اصحابی مصدردن مشتق اولان کلماتده حرف تبدیلاینه قائل اولمالغله حالی اوزن مصدر
اعتبار ایدرلر ﴿ توبان ﴾ واو معروف وفتح باء موحده ایله بمعنی تنبان مرقوم ﴿ توبرسن ﴾
سکون باء موحده وفتح را وسین مهملتین ایله بوکلش ایپ که توب قاتدرسن معلوم
﴿ توختن ﴾ واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول بمعنی خواستن یعنی
استمك حکیم اسدی بیت بتیغ وسنان هرکجا کینه توخت * کهی دل دریدو کهی سینه
دوخت * ثانی بمعنی کزاردن یعنی ادا ایتمك وعاریتی نسنه یی کیرو ویرمك ودین اودمك
رضی الدین نیشابوری بیت ایاستوده بزرکی که وام شکر ترا * زبان بنده توتوختن نمیداند
ثالث بمعنی فروکردن یعنی اشاغی ایندرمك حکیم سنایی بیت خلق اکردر تو توخت ناکه
خار * توکل خویش ازودریغ مدار * رابع بمعنی اندك فراهم آوردن یعنی آزآز جمع ایلمك
حکیم اسدی بیت همه یادی از بخت آموختم * که من کین بدین چارها توختم * خامس
فرهنك جهانکیریده بمعنی کشیدن مرویدر ﴿ توران ﴾ مشهور مملکتدر توران زمین دیرلر

فریدون شاه اوغلی تور منسوب اولغله شهنامه‌ده فردوسی ایران و توران خلقنك جنك
وجدللرین بیان ایدرکه تور اوغللریله ایرج اوغللری میاننده عداوت وخصومت نجه زمان
متمادی اولمشیدی مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت ز توران زمین خیمه بیرون زدند *
سراپرده بر طرف جیحون زدند ك تورنكان ع فتح راء مهمله وكاف فارسی وسكون نونله
بمعنی ترلنكان مرقوم یعنی زنده کننده وپدید آرنده همه تعالی وتقدس كذا فی شرفنامه ك توریدن
كسر راء مهمله ایله خصم محضرنده خجیل وشرمنده اولمق معناسنه‌در كذا فی المجمع ك توزیدن
كسر زاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول بمعنی خواستن شیخ عراقی بیت ز نهار ازان دو چشم
مست * فریاد ازان دو زلف کین توز * ثانی بمعنی کزاردن وادا کردن ادیب صابر بیت
چند باشی روز وشب دلسوز بد ساز ای پسر * خام شادی توز اسب بیغمی تاز ای پسر
حکیم سنایی بیت یکزمان در کنج دانش وام نادانی بتوز * تا خر دیکدم برابر مرکب همت
بتاز * ثالث بمعنی اندوختن وحاصل کردن استاد دقیقی بیت بر یکی جاه فایضت غالب
وز دکر جاه قاهرت کین توز * رابع بمعنی فرو کردن بمثل توختن خامس بمعنی کشیدن كذا فی
فرهنك جهانکیری ك توسن ع واو مجهول ایله مفتوحه ده ذکری مرور ایدن توسن معناسنه‌در
اسب سرکش دیمکدر ابو المعانی بیت هرکز نکشته اهل دلی را فلاك بمهر * زینهار بردی رام
نشد توسن مراد ك توشدان ع سكون شین معجمه ایله اسم مرکبدر توش ایله دان آزق
قویاجق ظرف طغرجق وامثالی نسنه‌لرکه اهل سفر ایچنه نواله قویوب سفره کتوررلر
ك توشكان ع سكون شین معجمه وفتح كاف فارسیله حمام کلخنی كذا فی شرفنامه بو معنایه
ابو المعانی بیت خوی محنت بریزد از سراپایم ز تاب غم * دو دیده جام کرمایه در ونم توشكان
کویا ك توشمان ع سكون شین معجمه وفتح میمله بعض نسنه ایچون وضع اولنان نشان ومیان
سرای معناسنه‌در ك توفیدن ع کسر فایله ایکی معنایه کلور اول صدا وندا معناسنه حکیم
فردوسی بیت بتوفید کوه وبلرزید دشت * خروش سپاه از هوا بر کذشت * وله بیت
خروشی بر آمد ز اسفندیار * بتوفید از آواز او دشت وغار * ثانی جنبش ولرزش ورهم خوردکی
عربیده هزاهز دیرلر حکیم فردوسی بیت بتوفید شهر وبر آمد خروش * تو کفتی همی کر کند
نعره کوش * بعض فرهنکلرده فاء یرینه نون واقع اولمشدر ك تولیدن ع واو معروف وکسر
لام وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اوقلق وضانجمق معناسنه‌در ابو المعانی بیت
رسیده راحتی جان حزین را * که پیکان مژه بر سینه تولید ك تو لیکن ع کسر لام وفتح کاف
فارسیله بمعنی توا کن مرقوم یعنی غلیواج كذا فی شرفنامه ك تومان ع بمعنی تنبان مرقوم
وکور شیجیلرك دری تومانی وکمجیلرك شلواری وزبان خوارزم وزبان مغانده اون بیك عدده
دیرلر ك تون ع ناحیهٔ مشرقده بر مملکت یاخود بر شهر آدیدر ودخی کلخن که غایت قرمش
اوله شاعر بیت کروهی آمدند در کرد بیرون * چو آتش از میان کلخن تون * شرفنامه‌ده
قرار کاه نطفه معناسنه‌در یعنی رحم مادر اداء ترکاندر ك تونیدن ع کسر نونله بمعنی توفیدن
مرقوم كذا فی جهانکیری ك تهمتن ع شرفنامه‌ده ضم تایله مرد ویدر خداوند سپاه کران
ورستمك القابندندر ك مع الواو * تفو ع ضم فایله بمعنی آب دهن یعنی توکرك کمال اسمعیل بیت

اولور اصلنده ثاء مثلثه ایله توثه‌در ابو المعانی * قطعه * اثر مردمك بچشم رقیب * کرده
ظاهر بچشم من توته * درجلاجش یکی طبیب بکفت * چشم او بایدش شود پوته ك توجیه ع
کسر جیم وفتح یای تحتانی ایله بمعنی سیلاب استاد رودکی بیت خود را جوید همه خوبی
وزیب * همچنان چون توجیه جوید نشیب ك توخته ع سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله توختن لفظنك جمیع معنالرنده اسم مفعول اولور خواسته وکزارده وجمع کرده وفرو کرده
وکشیده واندوخته کبی ك توخچه ع سكون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله دیوارده بعض
نسنه قویاجق یر ابو المعانی * قطعه * عرضحالی بروفرستادم * او نخواند ونهاد
بر توخچه * بعد ازان صرهٔ نهادم پیش * بی توقف کشاد داد بوقچه ك تودره ع
واو مجهول وفتح دال وراء مهملتین ایله بر قوشدر جثه‌سی ایریجه واتی لذیذ اولور آکا
چال دخی دیرلر حکیم اسدی بیت دمان یوز تازان بر آهو بره * کمین ساخته چرخ بر تودره
ك توده ع واو معروف وفتح دال مهمله واخفاء هایله یغن بمعنی تل لکن یغلمش اوله طپراق
اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت عطای او نباشد بدن بدن * بود از لعل وکوهر
توده توده * حکیم اسدی بیت بها توده کردند ز روکهر * بها بر کرفت آن خرچان کر *
میر نظمی بیت در باغ وفا بکشود جانان * نهاده تودهٔ کل پیش یاران ك تو دوده ع
یعنی دود ولسان الشعراده بمعنی توده مسطوردر ك تورته ع سكون واو وراء مهمله وفتح
تاء مثناة ایله شرفنامه‌ده کلید معناسنه‌در بو معنایه ابو المعانی بیت کشاده تورته
کنجینهٔ راز * معانی کرد ظاهر آن شه ناز ك توروه ع ضم راء مهمله ایله بمعنی جفت که عربیده
زوج دیرلر كذا فی المجمع ك توره ع واو مجهول وفتح راء مهمله واخفاء هایله بمعنی قاعده
واسلوب بو عبارت ترکیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بسی توره دانان جنکیز
کیش * بچنکیز خویش ز جنکیز پیش * ابو المعانی * قطعه * نیکخواهان جفای بی پایان
بر سیهکار لطف موفور * با بدان نیکی ونیکان بد * این چه طرز مخالف این تور ك توسه ع
واو مجهول وفتح سین مهمله ایله بسلنمش حیوان آت اولسون غیری اولسون میر نظمی
بیت بو الهوس راهمی دهی بوسه * از چه پرورده این خر توسه ك توشه ع واو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی زاد راه اصلنده توش قوتدر هاء اختصاصیه ایله آزغه علم اولمشدر
مولانا هاتفی بیت بنوعی که تا هفت سال درست * نباید از کس توشه جست * شرفنامه‌ده
بمعنی سینه مرویدر ك توقه ع فتح قافله بو زن موقه بمعنی کمرسار كذا فی شرفنامه
ك تولبره ع سكون لام وفتح باء موحده وراء مهمله ایله پابوج وادك قالبی معناسنه
ابو المعانی . بیت کس زن بوده است چو کفش فراخ * کیر عشقش چو تولبره باشد ك توله ع
واو معروف وفتح لامله باچلق معناسنه عربیده وحل دیرلر طالب آملی بیت دو سال آمد که
از خیل سکانت * ترا چون توله فرش آستانت * واو مجهول ایله ایه کومه‌جی دید کاری اوت
عربیده خبازی دیرلر ك تونکه ع واو مجهول وسكون نون وفتح کاف عجمیله شرفنامه‌ده
بمعنی شب وفرهنك جهانکیریده بمعنی کنجینه واقعدر ك توه ع بوزن کوه ایکی معنایه‌در
اول قات ثانی پرده معناسنه‌در ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی . بیت قامت من شد

از جفایت توه * نکشوده ز روی خوبت نوه ڍ تَه ﭺ اظهار هایله بمعنی پف کذا فی المجمع
ڍ تیره ﭺ ضم یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله قره طاوق دیدکاری کوچك قوش که بابل کبی
خوش آوازدر * وهو الدجاجة الاسود کذا فی کتاب السامی ڍ مع الیاء التحتانی * ترکانی ﭺ
زنان ترکه مخصوص فراجه نوعندن بر طرز فراجه در شرف شفروه * قطعه * چون رفت
خبر سوی ملکشاه * خالی ز طرب کفن بخشید * ترکان بموافقت بر آمد * ترکانی و پیرهن
بخشید ڍ ترك غری ﭺ فتح غین معجمه وکسر راء مهمله ایله ولایت ترکستانده قونار کوچر
طائفه‌نك آدیدر غایت خونریز وتند خوی وکثرتلرندن حکامه قارشو قویوب اطاعت
ایتمزلر ڍ ترنجی ﭺ ضم راء مهمله وسکون نون وکسر جیمله چمدك معناسنه درکه بری ایکی
پرمق طرنغیله آخرك دریسن طوتوب صقرا ابو المعانی بیت رقیب سك صفت در بزم دلدار
ترنجی میکند پنهان که برخیز ڍ تزلقی ﭺ ضم زاء معجمه وسکون لام وکسر قافله یوغرت صویی
نمك ایله قینادوب قوریدرلر اکشی کبی اولور بعده طعامه قورلر کذا فی الصحاح ڍ تلنکی ﭺ
ضم لام وسکون نون وکسر کاف فارسیله بمعنی خواهنده دلنجی که عربیده سائل دیرلر کمال
اسمعیل بیت یکیش خام طمع خواند ویکی بی نفس * یکی تلنکی کابل یکیش خواری خوار
ڍ تلی ﭺ جامك سراهم وادویه قوطوسی مرهمدان دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر
نظمی بیت یکی شاکرد بجام سرافراز * تلی آورد باصد شیوه وناز * اما کتاب السامی
فی الاسامی ده درزیلرك ایکنه وابریشم قودقلری کیسه معناسنه مسطوردر ڍ تندی ﭺ
سکون نون ایله وجود انسانده ظاهر اولور یومریجه ات ومطلقا یومری وغلیظ اولان نسنه
ودخی اوجی سوری وکسکین اولان هر نسنه‌لر وحدت طبع وغضب وسرکشی معناسنه‌ده
کلور ڍ تونکی ﭺ سکون واو وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله بر نوع اقچه‌در زمان قدیمده
رایج ایمش میر عماره بیت بابر رحمی ماند همیشه دست امیر * چکونه ابر کجا تونکیش بارانست
ڍ تونی ﭺ واو معروف وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول تونك مرقوم معناسنه‌که
بر قوشدر تعلیم ایله سخنکوی اولور عربیده طوطی دیرلر ثانی کشتی وجهازی معناسنه‌در
کذا فی فرهنك جهانکیری ڍ تودری ﭺ فتح دال وکسر راء مهملتین ایله قوش اتمکی دیدکاری
اوت تخمی سرخ وبیاض اولور ڍ توزی ﭺ واو معروف وکسر زاء معجمه ایله اوج معنایه‌در
اول بر نوع لطیف جامه‌در شهر توزده اشلنور غایت لطیف وانجه اولدوغندن آکا برقفتان
ایدرلر بز اولدوغنه بو بیت دلالت ایدر استاد دقیقی بیت قاقم وسنجاب در صر ماسه چار *
توزی وکتان بکرما هفت هشت * محو دیده آغربها او بر جامه‌در ملمع ودقیق اولور یازایامنده
کیرلر دیو روایت ایدر اما مجمع الفرس ده ومشکلاتده اینجه طوقنمش کتان در دیو نقل
اولنمشدر وصاحب مجمع بو بیتی مدعاسنه موافق ایراد ایلمش عبد الواسع جبلی بیت
بدخواه توز هیبت تو سوخته چنانك * از ماهتاب توزی واز آفتاب تیر * وفرهنك
جهانکیری صاحبی ده کتان اولمق طرفنه ذاهب اولوب بو بیتی ایراد ایلمش حکیم سنایی
بیت بند بندم همه بکشاد چو توزی از ماه * تا تو بر تارك خورشید ببستی قصبی
مختاری بو معنایه دیمش در بیت در آفتاب امن تو اکنون بکازرون * توزی

توزی رفو کنند بتأثیر ماهتاب * ثانی کشتی معناسنه‌ده استعمال اولنمشدر خواجه عمید
لوبکی * قطعه * تا ابد ناهید بر بط ساز زین چند بیت * در بن دندان مذاق شکر
خوزی نشست * هرکه بر درکاه او کرد التجا رست از محن * اینست از موج دریا هرکه
در توزی نشست * ثالث توختن لفظنك مضارعی اولور آز آز جمع ایلمك معناسنه استاد
رودکی بیت بجمله خواهم یکماهه از تو بوسه شها * بکیج کیج نخواهم که کام من توزی ڍ توژی ﭺ
زاء فارسیله اطفال مکتبه بر مقدار نواله کوتروب بر یره ضیافت ایلمکه دیرلر کذا فی المجمع
ڍ توشی ﭺ کسر شین معجمه ایله خسته‌ده جاندن رمق قالمغه دیرلر ابو المعانی بیت بوسر
بالینم آمد چون خیال وصل یار * تازه جان داد ست او توشی ز جانم مانده بود ڍ تونی ﭺ واو
معروف وکسر نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی دزد وعیار حضرت مولانا قدس سره بیت کین
مکر قصد من آمد خونی است * باطمع داد کدا او تونی است * ثانی ایراق کلمشه دیرلر
ابو المعانی بیت رفته بوده از غم حسرت پی وصل نکار * آمده اکنون چو تونی کرد سیاحی
دلم * ثالث اصل ولایتی وحسب ونسبی نامعلوم اولانه دیرلر ڍ توی ﭺ بوزن کوی درت
معنایه کلور اول قات معناسنه که مثنی ومخیط اوله مثلا وصو غان قاتلری کبی که بربری
اوزرنده واقع اوله استاد دیمشدر بیت نهر آموزیم جود ترا ایك جوی بود * آسمان
از کاشفت یکغنچه نه توی بود * ثانی بمعنی اندرون یعنی ایچرو بسحاق الاطعمه بیت در توی
دهن که دار ضرب است * دندان سکه زد بنام بغرا * ثالث تاه ولای معناسنه دولای
دیمکده دوتوی دیرلر میر خسرو بیت ورق کاهل معنی سپاهش کنند * که روز توی
کلاهش کنند * سیف اسفرنکی بیت چیست آن تیره که چون جوشن * توی بر تو نماید
ویکتاست * رابع چشن ومیزبانی یعنی قونقلق کذا فی فرهنك جهانکیری ڍ باب الثاء المثلثة
المفتوحة مع الالف ﭺ زبان عجمده اکرچه ثاء مثلثه واقع اولمامشدر لکن عربیدن بعض کلمه
اخذ ایدوب کند ولغتلری کبی استعمال ایدرلر بعض فرهنکلرده سکز حرف عربیی یازمامشلر
چونکه مراد راقم حروف بو مجموعه جدیده جمله‌یی جامع اولمقدر آکا بنا تحریری لازم اولمغین
استعمال اولنان بر قاج لغت عربیه نقل وترقیم اولندی جمله‌دن ڍ ثنا ﭺ حمد وستایش
معناسنه‌در مولانا محمد ظهوری بیت ثنا میکنم ایزد پاك را * ز باده طارم تاك را *
ڍ ثری ﭺ فتح راء مهمله والف مقصوره ایله یر التی معناسنه میر نظمی بیت میکند توحید
تو بهر ثنا * هرچه هست است از ثریا تا ثری ڍ مع الباء الموحدة * ثاقب ﭺ کسر قافله
دلیجی معناسنه خواجه حافظ بیت ز رقیب دیو سیرت بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب
ثاقب مددی کند سها را * سها ضم سین مهمله ایله خرده یلدزه دیرلر ڍ ثوب ﭺ سکون واو
ایله بمعنی جامه شیخ عطار بیت هرکه ثوبی باتن عاری دهد * در دو عالم ایزدش یاری دهد
وعربی اشعارده دخی وارد اولمشدر متنبی بیت وفی الناس من یرضی بمیسور عیشة *
ومرکوبه رجلاه والثوب جلده ڍ مع التاء المثناة * ثابت ﭺ کسر باء موحده ایله محکم
واستوار ودر جابر قرار مولانا جامی بیت جامی کم شده را بخش نجات * توبه روزی کن وبر توبه
ثبات * وسبعه سیاره‌دن غیری نجومه ثوابت دیرلر حرکتلری وسیرلری اولمامغله ڍ مع الراء

المهمله * ثمر ﭺ فتح میمله میوه که بر وبار دیرلر شیخ عطار بیت بهر خدمت هرکه بربند دکر
ازدرخت معرفت باید ثمر ڤ مع النون * ثمن ﭺ فتح میمله بها قیمت معناسنه خواجه حافظ بیت
هرآنکه کنج قناعت بکنج دنیا داد * فروخت یوسف مصری بکمترین ثمنی ڤ مع الهاء * ثلاثه
غساله ﭺ عربیدر معده طعامدن خالی ایکن اوچ قدح شراب که حکما قولنجه معده یی اخلاط
ردیه دن پاك وتنقیه ایدر فارسیده آکا ستاد دیرلر کسر سین مهمله ایله بر طبیب دیمشدر بیت
کرنوشی ثلاثه غساله * طبعت بکند هوس نواله * کثرت استعمال ایله سرخوش اولمق
معناسنه اولمشدر شعرای رومدن قنالی زاده علی افندی بو بیتی مناسب دیمشدر بیت قچن
ثلاثه غساله یی ایدرسم نوش * اولور اوچرله دن مضطرب سفینه هوش * عربیده دخی
استعمال اولنمشدر لابن المعز * نظم * خل الزمان اذا انفاش اوجمج * واشك الهموم الی المدامة
والقدح * واحفظ فوادك ان شربت ثلثة * واحذ علیه ان یطیر من القرح * هذا
دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك نصح ڤ من المضمومة مع الالف * ثریا ﭺ
فتح راء مهمله و یای تحتانی مشدده ایله اولکر دیدکلری یلدز در ماه پروین ده دیرلر منازل
قمردن بر منزله در هبوط و طلوعی وار در شیخ عطار بیت بندکان حق چو جانرا باختند
اسب همت تا ثریا تاختند * واستعاره طریقیله محبوبك دیشلری وصف اولنور ابو المعانی
بیت درمیان لعل مروارید بوده شعله پاش * قدرت یزدان ببین در مه ثریا کرده جا ڤ باب
الجیم المفتوحة مع الالف * جا ﭺ مکان معناسنه حقیقتا و مجازا استعمال اولنور میرزا قلی
بیك بیت از بزم تا زآمدن من برون رود * برخاست کرم وداد جا را بهانه ساخت *
مثال معنی ثانی خواجه حافظ بیت در آن زمین که نسیمی وزد ز طره دوست * چه جای
دم زدن نافهای تاتاریست * وبدل معناسنه کلور مثلا فلان پرینه بجای فلان دیرلر خواجه
حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
یای تحتانی ایله جای دخی دیرلر کلمه جا عربیده آمد معناسنه در وچغتایده الی معناسنه انتهاء
غایت اداتیدر صباحه دك دیمکدر تانکغا جا دیرلر ڤ جابلسا ﭺ کسر باء موحده وسکون لام
وفتح سین مهمله ایله جانب مغرب انتهاسنده برشهر اسمیدر ڤ جابلقا ﭺ کسر با وسکون لام
وفتح قاف ایله جانب مشرق انتهاسنده برشهر اسمیدر خواجه سلمان بیت بهر جایی که خواهی
رفت وخواهی خورد رزق خود * نخواهد پیش و کم کشتن بجابلقا وجابلسا ڤ جامیا ﭺ
کسر میم وفتح یای تحتانی ایله برشهر آدیدر خلقی کفره در ڤ جان افزا وجانفزا ﭺ کلاهما
بسکون النون هر نه که مدت حیات اوله حقیقتا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت ای لب
میکون لعلت جانفزای عاشقان * وی غم هجران وصلت دلکشای عاشقان ڤ جانکزا ﭺ
سکون نون وفتح کاف فارسی وزاء معجمه ایله هرنه که طبیعته نفرت ویروب ناملایم اوله
حقیقتا ومجازا اسم مرکبدر جان اصریجی معناسنه وله ایضا بیت شد جواب تلخ تو بر خستکان
آب حیات * روی ناپاك رقیبت جانکزای عاشقان ڤ جبا ﭺ فتح باء موحده ایله اوچ
معنایه کلور اول بمعنی نهان شدن ثانی بد دل بودن ثالث کیو طورمق معناسنه بو اوچ
معنا ایله ده عربیده مستعملدر وقصر الفله ینه عربیدر قویی اطرافنده اولان طپراق معناسنه

معجمه وضم باء موحده ایله ایچ طولمه سی که عربیده خسو دیرلر جیم فارسیله دخی جائزدر اولدوغی
منقولدر وفتح غین معجمه ایله ده مرویدر سروری مجمع الفرسده جیم وسکون غین ایله تصحیح
ایلمش وشمس فخری بانی غینه تقدیم ایله جبغوت نقل ایلمشدر ڤ جغشت ﭺ فتح غین
وسکون شین معجمتین ایله تره نوعندن برسبزه در اول بهارده جمله سبزه لردن اقدم بتر سرکه
ایله ناخورش ایدرلر خراسان خلقی میاننده برمثلدر جانی بجغشت کشیدم یعنی عمری
عسرت ایله بوللغه ایرشدردم دیمکدر ڤ جمست ﭺ کسر میم وسکون سین مهمله ایله کوك
رنك قیمتی آچق برطاشدر معدندن حاصل اولور بعضیسی قزللغه مائل اولور چندان قیمتی
یوقدر اصلی کمست در کاف فارسیله مدینه منوره علی ساکنها افضل التحیه دن اوچ مرحله
بعید صفرا نام بر موضعده اولور معربی جمست در نقل اولنور که مزبور معدندن مصنوع
ظرفدن شراب ایچلسه هرکز مستلك ویرمز وبرپارچه سن قدحه قویوب شراب
ایچسه لر سرخوشلق واقع اولماز واکر یاصدق آلتنه قوسه لر خوب رؤیالر کورلر اولور حکیم
اسدی بیت بکفت این وازهر دو بادام مست * به پیکان عمی سفت لعل جمست * حکیم
سوزنی بیت بکوهر از همه آزادکان شریفتر است * بران قیاس که یاقوت ناردان جمست
ڤ جنك جلابست ﭺ فتح لام وکسر باء موحده وسکون سین مهمله ایله ایاقلی کوپه ابجو
ولعل وغیری نه اولورسه ڤ جنیبت ﭺ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله
یدکدر جنیب مرقوم کبی مولانا هاتفی بیت پس آنکه جنیبت کش از بهر شاه * کشیده
اشهی بردر بارکاه * جنیبت کش یدکجی دیمك اولور ڤ جواست ﭺ فتح واو وسکون سین
مهمله ایله یاغ خمور دیدکلری طعام که عربیده دلیك دیرلر ابو المعانی بیت برای لقمه زالت
کشیده نی نه رواست * شکر نباشد اکر کو شود بنان وجواست ڤ جیغوت ﭺ سکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله خرما لیفندن ایتدکلری توربه وچوال ومثلهما کذا فی المجمع
ڤ جیغت وجیغوت ﭺ کلاهما بسکون یاء التحتانی وضم الفاء بمعنی جیفوت مرقوم کذا فی
تحفة الاحباب ڤ مع الجیم * جبتاج ﭺ سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله عجم شاهلرینك
نوروزده کیدکلری مخصوص جامه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ بخاج ﭺ فتح خاء معجمه ایله
آغزی بوزمه برنوع کیسه در ابو المعانی بیت عطای او که بجان را چنان شده مبذول * نه
در بخاج بکنجد نه کیسه وهمیان ڤ جنج ﭺ سکون نون ایله بوزن کنج آواز کاو یعنی صغر آوازی
ڤ مع الخاء * بخاجخ ﭺ فتح خاء معجمه وجیم ثانیله آواز زخم شمشیر یعنی قلیچ اورلدقده
ظاهر اولان صدا کذا فی الاداة ڤ بخجاخ ﭺ سکون خاء معجمه وفتح جیم ایله دخی بخاجخ
مرقوم معناسنه مرویدر میر نظمی بیت جهان پرز آواز کوس ونفیر * ز بخجاخ تیغ
وزفشفاش تیر ڤ جخ ﭺ بوزن یخ جنکجو اولمق وغوغا وآشوب معناسنه در مجمع الفرسده
جیم فارسیله مرویدر ڤ جماخ ﭺ فتح میمله آت کمینك طماغی کا نقله نعمة الله ڤ جوخ ﭺ
سکون واو ایله بمعنی کروه که فوج وجوق دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ڤ مع الدال المهمله
ڤ جاودان خرد ﭺ اضافت نون وفتح خاء معجمه وراء مهمله ایله برکتاب اسمیدر که هوشنك
شاه حکمت علیه ده تصنیف ایلمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ جاود ﭺ کسر واو ایله

جاوید لفظندن اختصار اولنمشدر فی جاورد فی فتح واو وسکون راء مهمله ایله بمعنی خار ستیبه
یعنی بردکند ربیاض اولور میرنظمی بیت درین کلشن نیابی یك کل تر * که جاوردی نباشد
همچو نشتر فی جاوزد فی فتح زاء معجمه ایله جاورد مرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه فی جد فی
بوزن سد ایکی معنایه در اول درت یاشر دوه ثانی پیچ وتاب زلف وکاکل میرنظمی بیت
چون بشادی جد زلفش شانه کرد * زخم بر جان دل دیوانه کرد * عربیده اصل وپدر پدرن
وبخته دیرلر فی جاوید فی کسر واو وسکون یای تحتانیله ابد معناسنه در کاه اسم مصدر کاهی
صفت استعمال اولنور فی جرد فی فتح راء مهمله ایله زخمدار معناسنه یعنی یارن لی کافی ظفر
همدانی در صفت اسب بیت وحشی وسست وبد لکام وجموش * جرد ولنك وکند نابینا
حکیم زجاجی بیت جرد بود لیکن قوی دست وپای * برفتن بدی همچو پر همای * وسکون
راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده تخت پادشاهان معناسنه استاد
فرخی * قطعه * ز زر پخته یکی جرد ساختند ورا * چو کوه آتش وکوهر در وبجای شرر
بمال ومملکت وتاج افسرش بو دست * کمینه چیزی وآن تاج بود وآن افسر * ثانی مجمع
الفرسده برقوش آدیدر خرچال دخی دیرلر کوك رنك در صو کنارلرنده تعیش ایدر عربیده
حباری دیرلر فی جرغند فی سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله قیمه ایله طولمش قیون
بغرسغی که جکرا کند وروبج وذوبج ولکامه دخی دیرلر عربیده عصیب دیدکلریدر جیم فارسیله
دخی منقولدر مجمع الفرسده بمعنی چراغدان واقعدر بمعنی اول ابوالمعانی * مثنوی *
روستایی برفته در بازار * زیر وبالا چو کرده کشت وکذار * پیش آش پز رسیده بدناکه
دید جرغند زبده بود تبه * اشتهایش بر وچو غالب بود * بخریدن بجان طالب بود *
فی جزد فی سکون زاء معجمه ایله مجمع الفرسده بر بوجکدر جمله بکزر اما یشل رنك اولور
یازاپامنده صحرالرده دور ر ودراز جاغرر بعض نسخه ده چکرکه نك برنوعنه دیرلر کیمی چرغن
وکیمی توی طوقلی وکیمی ده کرپی دردیمش اما معتمد نسخه ده بر بوجکدر ترکیده چرلایق وعربیده
ضرار اللیل دیرلر وبولغتی کیمی راء مهمله ایله جرد وکیمی کسر جیمله وکیمی فتح جیم وراء مهمله
ایله نقل ایلمش وبرنسخه ده جرد جرد وبرنسخه ده جرغد روایت اولنمش وبرنسخه ده دخی اوراق
قوشی که حصاد زمانی یول کنارلرنده صداوپر متصل کیجه وکوندز طورمز چاغررد وبرنسخه ده
دالسز جز نقل اولنمشدر جمله نقلارکوریلوب فقیر تصحیح لغت ایدمدم فی جعفر آباد فی
شیراز ده بر موضعدر کذا فی شرفنامه فی جعد فی سکون عین مهمله ایله قورجق زلف وکاکل
عربیده لکن فارسیده ده مستعملدر خواجه حافظ بیت ببوی نافه کاخر صبا زان طره
بکشاید * زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها فی جکاد فی فتح کاف فارسیله چل
دیدکلری قوشدر وبر معناسی دخی طاغ دپه سیدر ابوالمعانی بیت اشك بارد دمبدم باد
وزآه سوز دل * در جکاد کوه باشد ابر باران دائما فی جلاد فی لام مشدده ایله ایکی معنایه در
اول معروف ثانی جلادك فاعل معناسنه در چغتای لسانده جلاده قیماج دیرلر میرعلیشیر
بیت کوزکلنی قایدی اینك غمزه سی قیلمادی رحم * قیاقیا باقیبان اول ایکی کوزی قیماج *
جلد فی سکون لام ایله ایکی معنایه در اول کاروکسبه قادر وهر خصوصده قوی ومقدم وجست

* وخریده معناسنده استعمال اولنور شمس فخری بیت بجا بلوسی خود را همیکند
پرکار * ولی نکو نبود کار جابلوس وپلوس فی جاسوس فی ضم سین مهمله ایله آراییجی
معناسنه جستن لفظندن اسم فاعلدر اولور میرنظمی بیت شود جاسوس چشمت شهر دلرا
بود کالای صبرم را بیغما فی جالینوس فی معنی جهنی ایله فاعل العجایب دیمکدر بو
حکیم حاذق ذو فنون آدیدر که مشاهیر حکمانك آخریدر خاتم المعالجین دخی دیرلر زماننده
صنایع طب وحکمت غایت شهرت بولمشیدی اطباء سوفسطائینك اقوالی شایع اولمشیدی
انلرك محاسن اقواللرین محو وابطال ایدوب بقراط وتوابعینك اقوالن تشیید ایلمشیدی
وحشایش واعشاب خواصن یازوب امزجه ومنافعن تجربه ایدوب ووجود انسانی تشریح
واحوال وکیفیتن واعضاسن تفصیل وتشخیص امراضه اسباب وعلامات بیان ایلدی آنلرك
قولی الی هذا الان ماده کلیه اطبادر وعلم طبده التی قطعه مدون کتاب تصنیفی واردر جمله
مقبول ودستور العملدر فی جاماس فی جامسب مرقوم کبیدر فی جاورس فی فتح واو
وسکون راء مهمله ایله برنوع صاری داروdر کاورس دخی دیرلر فی جرس فی فتح راء مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول دوه چاکی که دوه نك بوینه وایکی طرفنده یوکه اصارلر خواجه
حافظ بیت مرا در منزل جانان چه جای عیش چون هردم * جرس فریاد میدارد که بربندید
محملها * ثانی فرهنك جهانکیریده زندان معناسنه زرآتشت بهرام بیت مکردان سوی
خویشتن جنك کس * مکن بوتن خویش کیتی جرس * وله بیت مشو هیچ تاخوانده
مهمان کس * طفیلی بود دائم اندر جرس * وسکون را ایله بوزن درس اول صدایه دیرلرکه
عکسی ظاهر اوله فخر کورکانی بیت شده ازجرس درهاوایه آکاه * شنید آواز کفتار
شهنشاه فی جسبوس فی سکون سین مهمله وضم باء موحده ایله نفاق معناسنه وکمسنه یه
منافقت اتمکه دیرلر ابوالمعانی بیت ندیدم در جهان هرکز کسی باشد وفاداری * ندارد هیچ
کس یاری که جبسبوسی بود کارش فی جس فی بوزن کس جستن لفظندن صیغه امردر
بعض محلده اسم مصدر اولور فی جمس فی فتح میمله باغ ایچنده اولان کوچك یعنی بقلر معناسنه در
فی مع الشین المعجمه * جاش فی بوزن کاش غله انباری که راش دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
جیم فارسیله ده مرویدر فی جالش فی کسر لامله مباشرت جماع معناسنه وجماعه حریص
اولانه جالشکر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی جانبخش فی طبیعه خوش کلن نسنه وامر
اولور جان بغشله ونصب جان معناسنه ده استعمال اولنور میرنظمی بیت شده جانبخش
مادر بزم جانان * که تن بو دست مجلس یار شد جان فی جانکش فی لجوج ومعاند معناسنه
یعنی نزاع وجدل وبمعنی مباحثه ایدن ضم کافله ده استعمال اولنور ابوالمعانی بیت هرکرا داره
خرد جانکش نمی باشد همین * درنهایت جهل باشد با کسی کردن جدل فی جای باشش فی
مکان اولمغه لایق ومسکن ایلمکه مناسب محل معناسنه فی جخش فی فتح خاء معجمه ایله علت عز
یعنی اول یومری ات که آدمك وحیوانك کردننده ظهور ایدوب بادنجان کبی دوررا کرچه وجعی
اولمز اما قطع اولنسه احتمالدر هلاك اوله کذا فی المجمع استاد لبیبی بیت از کردن او جخش
در آویخته کویی * جنکیست پر از باد در آویخته از بار فی جربش فی سکون راو کسر باء

موحده ایله آت آوازی که حر یو دخی دیرلر عربیده صهیل دیرلر ل جس ع کوك رنك مهره در
صرچه دن ایدرلر رنکی فیروزه یه غایت مشابه در فقرا وکم بضاعه اولنلر کشه بغلدوب
یوزك ایدرلر ودفع چشم زخم ایچون اطفال باشنه دکرلر وبوینه طقرلر واندن حبه ونکمه
ایدرلر ومه اکا مجعون دیرلر حکیم سوزنی بیت جس اکرچه برنك فیروزه است * فر فیروزه
نیست اندر جس * وله بیت چشم بد زمانه بمالك اثر کند * کر بر جبین ملك ببندد زعدل جس
ل جغش ع فتح غین معجمه ایله جغشت مرقوم معنا سنه در ل جماش ع میم مشدده ایله
نسخهٔ حلیمیده یرجی قوشلره دیرلر که شکاری نهانی کوروب آولیه ودخی حرامیلر صفتیدر
شعرا استعاره طریقیله محبوبك کوزی وصفنده ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت ببست باد صبا
خواب نرکس جماش * چنین زرنج سهر کشت ناتوان نرکس * شرفنامه ده بمعنی مست ودلیر
فرهنك جهانکیریده بمعنی شوخ وشوخی ومست ومستی معناسنه در شیخ نظامی بو معنایه بیت
ز شیرین کاری آن نقش جماش * فرو بسته زبان ودست نقاش * عربیده برروز کاره
دیرلر ل جمس ع فتح میمله مختصر جماش مرقومدر ودزدیده نکاه معناسنه در ل جموش ع
ضم میمله یعنی جفته زن شاعر در صفت اسب بیت وحشی ومست وبدلکام وجموش *
جردوکند ولنك ونابینا ل مع العین المهمله * جزع ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی فریاد وزاری
عربیدر شرفنامه ده مهرهٔ یمانی که یمن ولایتنه منسوب بر نوع مهره در بو معناده مشهوری
سکون زا ایله وچشم دلبران معناسنه ده مرویدر ل جع ع عنکبوت معناسنه در کذا فی نعمة الله
ل مع العین المعجمه * جاناغ ع فتح نونله کماج خیمه ترکیده چادر کوبکی دیرلر حکیم سوزنی بیت
ای خیمهٔ تو برز سپهر برین بقدر * جاناغ خیمهٔ تو سزد از سپهر بدر ل جزغ ع فتح زاء معجمه
ایله قوربغه که جغز ووزغ وغوك دخی دیرلر ل جغ ع چفت سوررکن اوکوزك بوینه قودقلری
اغاج معناسنه که ترکیده بوینه دق دیرلر مجمع الفرسده ضم جیمله منقولدر وفتحه ایله آبنوس
اغاجی کذا فی التحفه ل جناغ ع فتح نونله ایکی معنایه کلور اول قپو طیاغی ثانی ایرك اوك
قاشی معناسنه شمس فخری بیت براسب نوبتی خداوند ملك جم * پروین ستام باشد
وخورشید ومه جناغ ل مع الفاء * جاجاف ع ایکی معنایه کلور اول کناه وخطا ثانی زن
روسپی معناسنه در لغت محمودیده بمعنی خشك ویابس مسطوردر ل جاف ع رجالده بی وفا
وهرجایی ونساده قحبه ور وسپی معناسنه در ودخی خشك معناسنه کلور ل جاف جاف ع
ایکی معنایه کلور اول زن فاحشه ابو شکور بیت ز دانا شنیدم که پیمان شکن * ز ن جاف
جافست آسان فکن * ثانی پادشاهلرك شکاره مخصوص اولان قوریسی معناسنه شمس
فخری * قطعه * خاك بر سر شاعری را کاشکی * بود می سرشوی یا نه پای باف * یامکر
بودی که تا برخوردمی * زین جهان بی ثبات وجاف جاف ل جزف ع فتح زاء معجمه ایله بدلسز
اولان نسنه یعنی مفت ومجانا اولوب عوضی اولمیه میر نظمی بیت دلم در پیش او همچون
خزف بود * براه عشق او جانم جزف بود ل مع القاف * جابلیق ع کسر باء موحده ولامله
معبر رؤیا معناسنه یعنی واقعه تعبیر ایدیجی کذا فی نسخة الحلیمی بو معنایه ابوالمعالی بیت
یکشبی درخواب دیدم آن پری * کرده تعبیرش مرا بلك جابلیق * بعد ازین بسیار درد

درد وحسرتش * میشوی با ذوق ووصل اورفیق ل جاثلیق ع فتح ثاء مثلثه ایله حکیم دانا
ومرد کارشناس ترسا وقوم نصارانك دانشمندی حکیم خاقانی بیت ز سرکین خر عیسی ببندم
رعاف جاثلیق ناتوانا * لغت محمودیده بمعنی آتش ومردم جاپلوسی کننده ودبیر وبمعنی منجنیق
ل جندقوق ع سکون نون ودال مهمله موقوفه وضم قافله محمودیده بمعنی دیو مسطوردر
ل جوالق ع فتح لام ایله چوال وخرقهٔ خشین وقلندر بلاك معناسنه ل جولق ع فتح لام
ایله درویش قلندری معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جولقیٔ سر برهنه میکذشت
باسر بی موچو پشت طاس وطشت ل جوق ع سکون واو ایله کروه وجماعت مردم که
جوخ وفوج دخی دیرلر ل مع الکاف * جامهٔ غوك ع غوك قوربغه در اکثر صوکنارلرنده
یوصون ایچنده طورمغله یوصونه جامهٔ غوك تسمیه اولنمش که جغزوان وسرند دخی دیرلر
ونسخهٔ میرزا ابراهیمده شمر دخی دیناور کی مسطوردر میرخسرو بیت کنون مرده به
آرزهای چو من * که از جامهٔ غوك سازد کفن ل جبلك ع سکون باء موحده وفتح لام ایله
بر نسنه سخت وصعب اولمق معناسنه منجیك بیت پادشاها بعدل بخشش تو * کشته دیوار
دولت جبلك * وفتح با ایله ترنج ربی که صوین قینادوب قوامه کتوروب ایدرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ل جربك ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله سخن بد اندیش
وکنایه لوس وز معناسنه در ایضا منه ل جزك ع فتح زاء معجمه ایله بر علتدر قوشلرده اولور که
قنادی وقویروغی یلکاری ک دیبی آلنوب اتی نمکه باشلر ابوالمعانی بیت رقیب کفت که
درکوی یار شاهینم * بکفتمش که شوی مبتلای رنج جزك ل جسك ع فتح سین مهمله ایله بمعنی
رنج وبلا حکیم سنایی بیت از مرك وجسك ماده ونر * آرزومند مرك یکدیکر *
حضرت مولانا قدس سره بیت ورای پرده یکی دیو زشت سر بر کرد * بکفتمش که تو یی
مرد جسك کفت آری ل جشن بزرك ع فروردین ماهك التنجی کونیدر که نوروز خاصه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل جك ع ایکی معنایه در اول حجت قاضی که عربیده صك
دیرلر بوندن تعجیم اولنمشدر شمس فخری بیت جمال دنیی ودین خسروی که قاضیٔ چرخ
نوشت تا ابدی ملك را بنامش جك * ثانی حلاج طوقفی معناسنه در شرفنامه ده بمعنی
جنبانیدن چغرات یعنی یوغردی یاغ چقارمق ایچون چالقیه جق نسنه که ترکیده یایق دیرلر
ل جلك ع فتح لامله بر کوچك قوشدر کذا فی شرفنامه ل جمال لوك ع اضافت ایله بر راهزن
مشهور آدیدر ایضا منه ل جمشاك ع سکون میم وفتح شین معجمه ایله بمعنی کفش جیم
فارسیله ده مرویدر جمشك وچمشك دخی دیرلر ابوالمعانی بیت فتاده ام ز غم دهر پا وسر
عریان * نه پای بیند جمشاك ونه سرم دستار ل جنجك ع سکون نون وفتح جیمله یونجه
اوتی که عربیده فص دیرلر کسر فایله ل جنك ع معروف عربیده محاربه ومعرکه وچغتای
لساننده کسر صریحله ایش دیرلر میر علیشیر بیت غم تا پار هجرینکده کونکلوم یان سین *
ایش کونی تابغان کبی ایل غانیین قانلار ارا * واوروش دخی دیرلر ل جنك ع فتح نونله
انسانی ویاحیوانی اولدی صانوب براقغه دیرلر ل جنکاوك ع سکون نون وکاف فارسی
وضم لامله ایکی الی برکسنه اوزرینه قویوب اوتورمق مجمع الفرسده ایکی الی دیز اوستنه

قو یوب اوتورمق و اللری دیزه طیایوب قالقمق خسته لکدن و ضعفدن اولور حالتدر افصحی جیم فارسیله در مجودینه جنکوك واقع اولمشدر ﴿ جوزاك ﴾ سکون واوو فتح زاء معجمه ایله غصه یمك وغمناك اولمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ جوسك ﴾ سکون واوو فتح سین مهمله ایله کوکسه وقوله دکیلن دوکمه که انکل وانکله واخکورنه وبندیمه دخی دیرلر کاف فتح وضم جیمله دخی مرویدر ﴿ جوشك ﴾ سکون واو وفتح شین معجمه ایله شراب برداغی که بلبله دخی دیرلر مثال هر دو لغت میر نظمی بیت دهد باده ساقی زسیمین جوشك * نماید بر سیم بکشوده جوسك ﴿ مع الکاف الفارسی * جاخسوك ﴾ سکون خاء معجمه وضم سین مهمله ایله فرهنك حسین وفاییده اوراق که اکری دموردر غله وچایر بچرلر مریبده مهمل دیرلر شهیدی قمی بیت ای خواجه بازرکی واشغال نی ترا * برکیر جاخسوك بد ومیدرد حشیش ﴿ جاخشوك ﴾ شین معجمه ایله ده اوراق معناسنه مرویدر حکیم طرطری بیت بجاخشوك بزه کشتزار طاعت خویش * بدست نفس دروکرده ام هزاران آه ﴿ جراسك ﴾ فتح را وسین مهملتین ایله بر جانوردر که دریا زایامنده صحرا رده آواز ویرر جزده دخی دیرلر * ﴿ جرنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون ایله آواز جرس وآواز شمشیر وکوز وصدای زنجیر خواجه عمید لویکی بیت جز با جرنك کوز نکوید سخن اجل * جز با قضا بمرك نه بندد جناب تیغ ﴿ جغنك ﴾ فتح غین معجمه وسکون نون ایله ترکیده یالق دیدکاری قوش کذا نقل احمد بن اسمعیل فی المشکلات ﴿ جلونك ﴾ ضم لام وفتح نون ایله قاون وقاپوز دیدکاری جیم فارسیله ده منقولدر ﴿ جوسنك ﴾ وزنده آرپه آغری معناسنه درکه جوارپه دروسنك وزن معناسنه در میر نظمی بیت اکر رومیشود چون ماه بدرش * نباشد پیش او جوسنك قدرش ﴿ جیسنك ﴾ سکون یای تحتانی ونون وکسر سین مهمله ایله پادشاه بجرات اسمیدرکه هندوستانده ابتدا اول پادشاهلق ایلدی کذا فی شرفنامه ﴿ مع اللام * جال ﴾ بوزن مال دام معناسنه که تله دخی دیرلر عبد الواسع جبلی بیت ای ز انعامت کرفته طالب آمال مال * بر ز خصمت نهاده صاحب آجال جال * و فرهنك جهانکیریده مسواك اغاجنه ده دیرلر و زبان هندیده نیز جال دیرلر عربیده فخ دیدکاریدر ﴿ جامغول ﴾ سکون میم وضم غین معجمه ایله یعنی حرامزاده که خشوك وراغول وستد دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * از غرض غافل بدند وبیخبر * وز طمع رفتند بیرون سر بسر * همچنان کان جامغول حیله دان * کفت میجویم کسی از مصریان ﴿ جدول ﴾ نهر کبیردن متفرق اولان اینجه خرقلر وکوچك ارمقلره دیرلر ومجازا اینجه یوللره وبالحقلی یولك قچه مقلرینه وصحیفه ده خط اطرافنه چکلن چزی اکرا آلتون واکر غیری ﴿ جستن دل ﴾ یورك اوینمه سی وعلت خفقان ابو المعانی بیت اغیار بدکار نرا با یار دوش دیدم * بی تاب ماند عقلم از جستن دل من * ﴿ جل ﴾ اوچ معنایه در اول اندرون دهان یعنی آغز ایچی ثانی میان دریا ثالث طوبغان مشابه بر قوشدر بو معنایه شاه طاهر خندلی * قطعه * ای خوش آن دایره دامن صحرا که درو * پرزنان همه بر جلاجل بفغان آمده جل * باغ شد مکتب و هر غنچه خندان طفل * که برآورده ورقهای کلستان زبغل ﴿ جلاجل ﴾ دایره ده اولان پوللر که زیل دیرلر و بعض نسخه ده

نسخه ده چاك معناسنه ده منقولدر مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت ز جنبش لمعهای نور در ظل * ورق کل راشده زرین جلاجل * وله بیت عنادل زان جلاجل نغمه پرداز * درین فیروزه کاخ افکنده آواز * استعاره طریقیله در اما ظهوری اصلی اوزره ساقی نامه ده ایراد اولنمشدر بیت برآورده در دف جلاجل فغان * وز و نغمهای عنادل نهان ﴿ جلجل ﴾ سکون لام وفتح جیمله یعنی جلاجل مرقوم ﴿ جنبلول ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله صالنجق که ترمون وجانبازی دخی دیرلر ﴿ جندل ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله حامی صندل معناسنه نقل ایتمش اما شرفنامه ده ومجمع الفرسده اول کسنه نك اسمیدرکه فریدون آنی یمن شاهنك دختری خواستکارلغنه یعنی قز استمکه کوندردی کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم فردوسی بیت بجا نام او جندل راه بر * بهر کار دلسوز برشاه بر * عربیده سنك معناسنه در ﴿ جنکل ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله ترکیده چلاتلاغی دیدکاریدر * ﴿ جیپال ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله پادشاه لاهور اسمیدرکه اوچیوز قطار فیلی واوتوز بیك مسلح سواری یعنی آتلو عسکری وار ایدی طبل شاهی آنك اختراعیدر آخر الامر سلطان محمود سبکتکین آنی اسیر ایلدی کذا فی شرفنامه ﴿ مع المیم * جاجرم ﴾ فتح جیم وسکون راء مهمله ایله بر شهر اسمیدر مشاهیر شعرادن بدر جاجرمی اول شهردندر ﴿ جاکرم ﴾ فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله مجودینه یعنی قرار و آرام معنای ترکیب یری اسی دیمکدر ﴿ جام ﴾ ایکی معنایه در اول قدح معناسنه طلوا ولسون یوش اولسون مثال اول خواجه حافظ بیت ساقیا برخیز در ده جام را * خاك بر سر کن غم ایام را * مثال ثانی وله بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بکو که کار جهان شد بکام ما * و بللور قدحه ده جام دینلور وله بیت صوفی بیا که آینه صافیست جام را * تا بنکری صفای می لعل فام را * ثانی ولایت هراتده شهره مانند بر قصبه آدیدرکه مولانا جامی اول قصبه دندر نتکم بیوز مشلردر * مصرع * مولدم جام ورشحه قلم * عبد الله هاتفی * مثنوی * چو در عرصه جام زد بارکاه * شدش قبه بارکه کوی ماه * هوس کرد مهر سپهر احترام * زمین بوسی شیخ الاسلام جام ﴿ جام جم ﴾ پیاله جمشیددرکه آنی حکما یدی معدندن یدی فلك سرنه تشبیها تصنیف ایدوب غریب صنعت کوسترمشلر جام جهان نما وجام کیتی نما وجام کیهان نما دخی دیرلر ﴿ جذر اصم ﴾ تحته خاکده سکز عدده دیرلر و علم ارقامده اول عدده دیرلرکه آندن بر مخرج ظاهر اولمیه اون بر عدد کبی که نصفی وثلثی وربعی صحیح اولمز وتحته خاك طقوز مرتبه درکه یدیسی جذر سکز تجیسی اصمدر کذا فی شرفنامه ﴿ جم ﴾ اسم جنسدر هر سلطان عالیشان ذو الاقتداره جم اطلاق اولنور نتکم بو بیتدن مفهومدر بیت جهاندار والا کهر کیقباد * جمی بود با خسرو آیین داد * از جمله هر یرده که جم ذکر اولنده خاتم وتخت وباد وبلقیس وامثالی ذکر اولنه مراد حضرت سلیمان علیه السلامدر بو بیتدن مقصود فهم اولنور بیت اکر تخت جم رفت بر باد سخت * مرا باد دانید جمال درخت خواجه عمید لویکی بیت یعقوب را نشاط زیوسف فزوده اند * داود را بشارتی از جم نموده اند * واکر مقابله وآینه وسد وحکمت وامثالی ذکر اولنه مراد اسکندر اولور

بو بیتدن مفهوم اولور بیت آیینهٔ سکندر جام جمست بنکر * تا بر تو عرضه دارد احوال ملك دارا * واکر پیاله وجام وشراب وامثالی ذکر اولنه مراد جمشید اولور بو بیتده واقعدر بیت کرادانی از خسروان عجم * زعهد فریدون وضحاك وجم * وجیم مشدده ایله دخی روایت اولنمشدر اکثر عربیده واقع اولور لغ جوزکندم ع ارپه شکلنده بغدای ویاخود بغدای کبی ارپه اوله یعنی سنبله سی ارپه سنبله سی کبی اولور خندروس وسندروس دخی دیرلر کذا فی ذخیرهٔ خوارزمشاهی لغ مع النون * جاباوس کردن ع یالتقلنمق وتواضع کوسترمك ونی اصل عرض محبت ایلمك معناسنه در لغ جاروب زن ع سپورکه اوریجی وسپورکه اور معناسنه امرا اولور ابو المعانی بیت بزن جاروب بامژکان راهش * مبادا خار مژکان ریخته باشد لغ جامدان ع اول ظرفدرکه ایچنه اثواب قورلر مظروفه اختصاصی اولمغله در کذا ل اسمعیل بیت حکایت من واین کار نامها اکنون * همان کلید در جامدان آبادست لغ جامهٔ بادرون ع ایچ طونی معناسنه بعض نسخه ده جامهٔ بادرو واقعدر لغ جانیدن ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله اوسنمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ جان ع روح حیوانی درکه هر زنده ده اولور نتکیم بو بیت ناطقدر بیت کر بجان زنده کیست حیوان زا * زندکانی تومید هی جان زا * شیخ الرئیس ابن سینا رساله سنده دیرکه * مراد از روان نفس ناطقه است واز جان روح حیوانی انتهی وبرقوم آدیدرکه آدمدن اوّل دنیایه کلدیلر وفرهنك جهانکیریده سلاح معناسنه ده روایت اولنمشدر بو معنایی مؤید امیر خسرو بیت با رکیر جان جاندار رانش بدهنکام کشت * کرهٔ کردون که کاهی رام وکاهی توسنست * بر نسخه ده دهان معناسنه منقولدر لغ جانان محبوب ومعشوق معناسنه معروفدر ابو المعانی بیت اکر جان خواهدت جانان بده منت بکیر از جان * نباشد خوب تر از جان که جان دادن بجانان زا لغ جان شیران ع نون موقوف وکسر شین ایله بر تعبیردرکه تعظیم حالنده محبت ایله خطاب اولنور لغ جاودان ع بمعنی همیشه یعنی ابد الدهر بشرط الاتصال استاد فرخی بیت همی تا جاودان رانام در تازی ابد باشد * ملك محمود را شاهی وشادی جاودان باشد * مولانا هاتفی بیت نماند جهان جاودانی بکس * خدای جهان جاودانست بس لغ جاویدان ع مثل جاودان مرقوم لکن صیغهٔ مبالغه سیدر لغ جاویدن ع سرچه لر بو نسنه دن قورقوب نیز نیز اوتدکارینه دیرلر استاد رودکی بیت مرغ دیدی که بچه زود پرند * جاوجاوان درست چونانست * بو بیتك تصرف بیتیه سندن فهم اولنورکه مصدر نده جاوجاویدن دیمك جائز اوله لغ جاییدن کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله پرلشمك وبر یرده قرار ایدوب طوره عربیده توطن وچغتای لساننده توختاماغ دیرلر میر علیشیر بیت اوزدیار ریعدا بو ذوق کونکلوم نه یانکلیغ توختاسون کیم ایرور بیکانه هم احباب مندین هم حبیب لغ جبین ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله آلن پیشانی معناسنه عربیدر لکن کندی ترکیبلرینه جزو ایدرلر چین جبین کبی طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاکروب هر درکاره * مانه ساخت که روی زمانه بادسیاه لغ جخین ع سکون خا وفتح جیمله بر نوع سیاه دانه در سیاه وبراق مرجمکدن ایرجه اولور اکا چشم وجاکسو دخی دیرلر

دیرلر کوزاغر یشنه نافعدر کذا فی شرفنامه لغ جخشیدن ع سکون خا وکسر شین معجمتین ایله طای اورکمك ویا کلمك لغ جدئین ع سکون دال مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیله شرفنامه ده مزین اولمش انبانچه که جیستن دخی دیرلر میر نظمی بیت بلعل ودر شهوار بود جدئین * بر آورده زجیب وداد پیشین لغ جرب زبان ع فصیح اللسان وشیرین سخن وخوش صحبت معناسنه ابو المعانی بیت لسان منطلقم بسته از غم هجران * که شرح دل نکند هیچ کالك جرب زبان لغ جرب دادن ع زیاده ویرمك وغلبه ایتمك معناسنه در لغ جربیدن ع سکون را وکسر باء موحده ایله غالب اولمق وغلبه ایتمك ویاغله مق ویاغلی اولمق معناسنه در لغ جربی کردن ع ایشنده تأنی وآهسته لك ایله وجوده کتورمك لغ جوغون ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله لسان الحمل دیدکاری اوتدرکه جرغول دخی دیرلر ترکیده دخی قوزی قولاغی دیرلر لغ جرون ع ضم راء مهمله وسکون واو ایله بو زن درون هرمز شهرینك اسم قدیمیدر وسکون را وفتح واو ایله بوزن رهزن هندقونی کذا فی المحمودی لغ جسبیدن ع سکون سین مهمله وکسر باء موحده ایله میل ایلمك معناسنه در کذا فی الحلیمی میر نظمی بیت دلم جسبد بسویش صبح تا شام * نکردد یکنفس در جای آرام لغ جستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول صچرامق که مستقبلنده سین هایه ابدال اولنوب جهد وجهنده دیرلر ثانی قورتلمق خلاص شدن معناسنه خواجه سلمان بیت من مسکین بسودای پری رویی کرفتارم * که باد صبح نتواند ز بند زلف او جستن * ثانی بمعنی کریختن حکیم فردوسی * مثنوی * چنین کفت با نامداران براز * که کر کار کردد بما برد راز * خود وزیر کان بر هیونان مست * بسا زیم بی خسته کی راجست * شاعر بیت که نتوان ز بند چرخ رستن * ز تقدیری که یزدان کرد جستن * معنای اوله چغتایده سیکرماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده فرخ شاه جانانه سن دوشنده کوردکی پرده دیر بیت فرخ اویغاندی سکریب اویقودین * کوزندید اویقو اوچدی قایقودین لغ جسیدن ع کسر سین مهمله ایله میل ایلمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ جشن ع فتح شین معجمه ایله بوزن رسن بمعنی تب ولرزکه عربیده حمی دیرلر شاعر دیمشدر بیت چو دیدا ندرو شهریار زمن * در افتاد از بیم او راجشن * وسکون شین ایله ایکی معنایه کلور اول مجلس شادی وضیافت معناسنه حکیم انوری بیت در جشن آسمان وش تو ریخته نیاز * ساقیٔ ماه روی تو در ساغر آفتاب * ثانی عید کونلرینه دیرلر وجیم فارسیله ده مرویدر لغ جشن سان ع سال ملکینك اوّل کونی آدیدر لغ جفتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله میل ایلمك واکلمك واوزم آصمه سنه هرك ایلمك لغ جفسیدن ع سکون فا وکسر سین مهمله ایله یاپشمق معناسنه در لغ جفن ع سکون فا ایله نام شمشیر یعنی قلجك جملهٔ اسماسندندر لغ جمشیدون ع جم وجمشید معنالرینك جملسنه کلور حکیم قطران ارموی بیت خداش از آنرو مسعود کرد وکر خواهد * هر آنچه خواهد بکند چو کرد جمشیدون لغ جنان ع جمع جندرکه زنان معناسنه در لغ جن ع بمعنی زن استرابادی لسانیدر ودخی طرف وجانب معناسنه در حکیم فردوسی بیت پرندوش از ین جن سواری

کذشت * که لرزید از و سر بسر بوم و دشت * عربیله ضم جیمله دفن ایلمك معناسنه در وکسر
جیمله یینه عربیله درت معنایه کلور اول بمعنی پری ثانی دل ثالث بمعنی نخست رابع بمعنی توی
فی جندن فتح سکون نونله بوزن کندن دمور ویولادو غیری نسنه لرك پاسن آچمغه دیرلر
ودخی صندل اغاجی که جندل دخی دینلور شمس فخری بیت بود بمجلس او فرش عبقری
حسان * بود بمطبخ او هیمه عود و یا جندن فی جنکوان فتح سکون نون وکافله هندوستانده
الکه سی واسع بر ولایتك آدیدر فی جنکیدن فتح سکون نون و یای تحتانی وکسر کافله جنك
ایلمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری فی جنان فتح کسر نونله بمعنی خوانچه یعنی کوچك
صفره که طعام ماحضرده ومحل افطارده قوللنورلر میر نظمی بیت بهر مهمان خوانچهٔ
افطار * به زخوان بزرك بد یرآر فی جوزجان فتح سکون زاء معجمه ایله برشهر اسمیدر
کذا فی شرفنامه فی جوزن فتح بوزن روزن برنوعدر بغدای وارپه دانه لرین
زعفران ایله بویایوب ویاخود زرده چوب ایله صارردوب اوزرینه افسون اوقویوب
برکمسنه یه مقصودی نه ایسه اوربا استدکارین ایدن سحره یه دیرلر که هندوستانده چوقدر
شیخ نظامی بیت زهندوستان آمده جوزنی * بهر جوکه زر سوخته خرمنی * وله بیت
مکر نشنید از هندوی جوزن * که داند دود هر کس راه روزن * مجمع الفرسده برآفتدر
بغدایه وارپه یه دوشوب تباه ایلر و آخر فرهنکارده زخمهٔ مطرب وآتش زن و براغنده
شرارهٔ آتش معناسنه منقولدر فی جودان فتح سکون واو و فتح دال مهمله ایله بش
معنایه کلور اول برنوع کافوردر که میت کافوردن غیریدر غایت لطیف رایحه سی واردر
سیف اسفرنکی بیت سمند تراباد در نوبهار * زکافور جودان دهد خاك رند * ثانی
حوصلهٔ مرغان یعنی قوشلرك قورساغی که زاغر دخی دیرلر میرخسرو بیت بسا پوینده کان
کاندر روار و * ززخم تیر جودان کشته جوجو * ثالث برنوع سکوت آغاجی در رابع
آتك دیشلری اراسنده اولان سیاه که آتك کنج اولدوغنه علامتدر زائل اولدوغندن
صکره یاشی بالمز اولور خامس برنوع انار در دانه سی یابس و بی آب اولور فی جوزیدن فتح
سکون واو و یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله غصه یمك و غمکین اولمق معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری فی جوسن فتح سکون واو و فتح سین مهمله ایله بمعنی جوشن فی جوسیدن فتح
سکون واو وکسر سین مهمله ایله بمعنی جفسیدن مرقوم یاپشمق معناسنه فی جوشن فتح فتح
شین معجمه ایله جبه معناسنه ترکیده دخی جوشن دیرلر استاد فرخی بیت مر کانت همی کذر کند
ازجوشن * مانند سنان کیو در جنك پشن فی جولان فتح بمعنی آمد شد کردن در میان میدان
یعنی میدان اورتاسنده کلوب کتمك فی جون فتح فتح واو ایله بر یمی اغاجك برطرفنه خرده
طاشلر نصب ایدوب و براوجنه ایپ چکوب صغرك ویاخود آتك بوینه بغلیوب واوزرنده
آدم اوتوروب غله اوزرندن چکدررلر تا که غله نك صاپی خرد اولوب دانه سی چیقه ترکیده
دوکن دیرلر فی جوهریان فتح ایکی معنایه کلور اول برطائفه در جناب باری عز اسمه حضرتنه
جوهر دیرلر ثانی جوهر فروش جمیدر مثال اول ابو المعانی بیت من ندانم کلام جوهریان
آنچه دانم منزه از همه است فی جیبین فتح سکون یاء تحتانیین وکسر باء موحده ایله اول

اول نسنه یه دیرلر که دفتین القنده اولور کذا فی المجمع فی جیستن فتح سکون یای تحتانی وسین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جدتین مرقوم فی مع الواو * جادو فتح سحر ایدیجی معناسنه
مشهوردر استعاره طریقیله محبوبك چشمنه دیرلر شانی تکلو بیت چشم تو جادویست که
چون صورت فرنك * دریك نکاه باهمه کس آشنا شود فی جارو فتح ضم راء مهمله ایله جاروب
لفظندن ترخیم اولنمشدر سپورکه که عربیده مکنسه دیرلر فی جامهٔ بادرو فتح جامهٔ بادروندن
مرخم ایچ طونی معناسنه در فی جاندارو فتح سکون نونله تریاق معناسنه در حکیم خاقانی
در صفت آفتاب بیت ای مهر دهان روزه داران * جاندار وی علت بهاران فی جاو فتح بمعنی جوی
ماوراء النهرده مستعمل لغتدر کذا فی فرهنك جهانکیری فی جربو فتح سکون راء مهمله
وضم باء موحده ایله بمعنی جربش مرقوم کذا فی المجمع فی جغو فتح ضم غین معجمه ایله بیقوشه
مشابه برقوشك آدیدر فی جلبو فتح سکون لام وضم باء موحده ایله برسبزه در نعناعه مشابه
حضرت مولانا قدس سره بیت فندق و خشخاش برقص آمده * نعنع و جلبو باب جوبار *
فی جلو فتح ضم لامله ایکی معنایه در اول دمور کباب شیشی که کردناو بایزن دخی دیرلر ثانی بمعنی
شوخ وشنك کذا فی فرهنك جهانکیری فی جمهلو فتح سکون میم وفتح ها وضم لامله غله انواعندن
برنوعك آدیدر که مشنك دخی دیرلر کذا فی شرفنامه فی جوجو فتح سکون واوین ایله ایکی
معنایه در اول خطا ولایتنده برشهرك آدیدر که انده ابریشم ومشك وکافورك غایت اعلاسی اولور
مولانا محمود ابن یمین بیت مرکان او چو جوشن الماس بکذرد * چون سوزن فسا نزده
از لاد جوجوی * حکیم خاقانی بیت جو بجو راز زمان نمود صبح * مشك جوجو در نهان
بنمود صبح * خواجه عمید لویکی بیت در شمامه خوردهٔ کافور جوجو بار شد * عنبر تر کاروان
در کاروان آمد بدید * ثانی بمعنی ریزه ریزه حکیم خاقانی * مسمط * خورشید رخشانست
می زان زر دولر زانست می * جوجو همه جانست می فعلش بخ وار آمده * وله بیت
جو بجو جور دلستان بر کیر * دل جوجو شده زجان بر کیر فی جو فتح تخفیف واو ایله شعیر
معناسنه در محمودیده زخمهٔ مزامیر معناسنه شرفنامه ده التونك طقسان التی عیارنه دیرلر
یعنی طقسان التی مثقال التونه درت مثقال کمش اضافه اولنمش آتشه طیانمق ایچون ضم ایدرلر
مجمع الفرسده بو معناده ضم جیمله مرویدر عربیده تشدید واو ایله بالای هوا یعنی مابین ارض
وسمایه دیرلر اکثر جو هوا استعمال اولنور واندرون معناسنه که جو سماد یرلر فی مع الهاء *
جاحرمنه فتح برچشمه در صوبله طلوکنش چقدقده برقطره صوبی قالمز غروبدن صکره
ویاخود دولوت اولدقده ینه مالامال صو اولور کذا فی عجائب البلدان فی جاده فتح راه روشن
وشاهراه لفظ عربیدر فارسیده ده استعمال اولنور میر نظمی بیت ازطریق جاده بیرون
رفته بود * منزل مقصود ره کم کرده بود فی جامه فتح اسم جنسدر جمیع لباسه اطلاق
اولنور معنای اصلیسی اعتباریله ملبوسدن ومفروشدن عامدر ملبوسه تن جامه دیرلرکه
اصلی جامهٔ تن در علمیته نقل اولنجق قاعدهٔ ترکیب بوزیلوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر
کثرت استعمال ایله تن لفظیله رفع اولوب یالکز جامه قالمشدر مطلق کاله مصروف اولدوغی
جهتیله جامه دینلدکده مراد لباس اولدوغی معلوم اولور شیخ سعدی بیت پیراهن برك

بردرختان * چون جامهٔ عید نیکبختان * شعرا صراحی معناسنده ده استعمال ایلمشلردر
شمس فخری بیت فتح بریاد بزم او خورده * هرچه درجم کرده از جامه * منجیك بیت
چو خون جامه بجام اندرون فروریزی * هوای ساغر و صهبا کند دل ابدال * ولغت محمودیده
هرنکه برنسنه نك مظروفی اوله آنك ظرفنه و محیطی اولان شیئه جامه دیرلر مطهره یه آب
جامه و بوستانه شهرجامه دیدکاری کبی و مدح و شعر معناسنده ده استعمال اولنور شمس
فخری بیت جامها بافته از وشاعر * که بروعرض کرده یك جامه ﴿ل﴾ جامه خانه ﴿ع﴾ جامه‌دان
معناسنه شرف شفروه بیت یك برانی زجامه خوانهٔ وصل * بتن محرمان راز رسان *
﴿ل﴾ جاله ﴿ع﴾ بوزن هاله دانه صاچی ایله باغلیوب حصه ایدرلر و دمت ایدوب صغردبلریله
کلك ایدوب صو چکرلر حکیم ولولی بیت جز جالهٔ فضل ای برادر * از بحر جهالتت کذر نیست
﴿ل﴾ جامکاه و جامکه ﴿ع﴾ اصحی جامهٔ کاهدر محل اثواب معناسنه اصلنده کاه جامه ایدی
مضاف الیه تقدیم اولنوب وهاء علامت دخی حذف اولنوب جامکاه دیرلر عوامك حمام
طشره سنده جامکان دیدکاری جامکاه‌در ﴿ل﴾ جاندانه ﴿ع﴾ سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله
ایله باشك ایلروسنده براز قیلسز اولان یره دیرلر اوان طفولیتده نرم و براق اولور کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ جانه ﴿ع﴾ بوزن دانه درت معنایه کلور اول کوچك صغیر معناسنه مثلا
اسب جانه و کاو جانه دیرلر و اغاجك اوزدکی ثالث جزیره معناسنه رابع سلاح معناسنه‌در
حکیم فردوسی بیت یکی باره و کبر و برکستوان * پرند آورد جانهٔ هندوان ﴿ل﴾ جاودانه ﴿ع﴾
یعنی همیشه جاودان مرقوم معناسنه‌در ﴿ل﴾ جاوله ﴿ع﴾ سکون واو وفتح لام ایله لغت پهلویده کل
معناسنه و کل اغاجی دیکمکه دخی دیرلر ﴿ل﴾ جاوه ﴿ع﴾ بوزن یاوه فرهنك جهانکیریده
بر مشهور جزیره آدیدر و شرفنامه‌ده لب دریاده واقع بر شهر و ولایت اسمیدر ﴿ل﴾ جاه ﴿ع﴾
منصب و دولت و عزت و اقبال و رتبه و منزلت و قدر عالی معنالرینه استعمال اولنور عربیده
اعجام تصرف ایتمشلردر ﴿ل﴾ جای پناه ﴿ع﴾ حقیقتا و مجازا صغنجق ملاذ و ملجأ معناسنه
و پوصو یری و مکان امن و محل امان ابو المعانی بیت چو مه از دام بره جرم خویش پسر و پا * بجز درت
نبود هیچ امید جای پناه ﴿ل﴾ جایکاه ﴿ع﴾ اصلی کسر یا ایله درکه علامت اضافت کسره در علم اولدقده
ساکن تلفظ اولندی محل و مکان معناسنه‌در ﴿ل﴾ جبه ﴿ع﴾ فتح با و اخفاء ها ایله حلقه‌سز زره که ترکیده
قابورغه دیرلر و جوشن دخی دینلور مولانا هاتفی بیت رسید ند خواد زمیان فوج فوج *
زدازجبه پوشان همه دشت موج * جبهه ﴿ع﴾ سکون باء موحده وفتح هاء اول و اخفاء ثانیله
رخساره و آلن معناسنه‌در ثانی منازل قمردن بر منزله آدیدر جبهة الاسد دیرلر ﴿ل﴾ جبیره ﴿ع﴾
کسر باء موحده و سکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کلور اول مهم مصلحت و امر ضرورت
ایچون جمع اولان جماعته دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود شان تا جبیره شدند * هزبر
ژیان را پذیره شدند * ثانی عربیده شیر بزرك یعنی بیوك ارسلان ثالث عضای شکسته یی
صاردقلری باغه دیرلر باء فارسیله نقل صحیحدر ﴿ل﴾ جته ﴿ع﴾ فتح تاء مثناة مشدده ایله یول
کسر حرامی مولانا هاتفی بیت همه خیل چغتای خوانش طفیل * بر آهنك جته بر آراست
خیل * و مطلق دزد معناسنه‌ده کلور ﴿ل﴾ جدکاره ﴿ع﴾ سکون دال وفتح کاف و راء مهملتین ایله

ایله سوء تدبیر و رأی خطا یر معناسنه ابو الحسن شهیدی بیت جهانیانرا دیدم بسی زهر
مذهب * بسی بدیدم از کونه کونه جدکاره * واستاد دیعشدر بیت ز رای نکو کار کردد تمام
ز جدکاره کردد سراسر تباه * بعض فرهنکده ذال معجمه و جیم فارسیله ده منقولدر ﴿ل﴾ جران ﴿ع﴾
فتح رائین مهملتین و تشدید اول ایله زلف معناسنه و عربیده لشکر بیحد آهسته کیدنلره و ایکی
معنایه میر نظمی * مثنوی * دل عاشق شود جرّان پیوند * از آن و طرّه هایش کشته
دلبند * هجوم لشکر جرّان غم * کند آسوده‌های صبر درهم * و قویروغی چکرك کیدن
عقربه‌ده دیرلر ﴿ل﴾ جرب روده ﴿ع﴾ یاغله قاورلمش بغرسق مونبار طولمه سی و بعضه و ش
کبابی و عربیده نقانق دیدکاری بغرسق طولمه سی ﴿ل﴾ جرده ﴿ع﴾ سکون را وفتح دال مهملتین
ایله اول آته دیرلرکه باباسی عربی و آناسی غیری جنس اوله کذا فی المجمع ﴿ل﴾ جرکه ﴿ع﴾ سکون
راء مهمله وفتح کاف فارسیله سورکون آوی و آو جیلرك آت باشی برابر کیدوب آو ایتدکاری
مثال معنیٔ اول مولانا هاتفی بیت مقدم نشینان درکاه شاه * همه جرکه آرای آن صیدکاه
وطالب آملی بیت به صحن دشت چو حکم شکار جرکه نمود * زمین چو کوی در حلقهٔ سوار افتاد
و ایکی اوج دیرکلی چادره دیرلر ﴿ل﴾ جرمه ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله شرفنامه‌ده اسب
خنك معناسنه یعنی بوز آت محمودیده ضم جیمله معنای مزبوره‌در ﴿ل﴾ جرّه ﴿ع﴾ راء مشدده ایله
سبو معناسنه یعنی دستی حضرت مولانا قدس سره بیت خمار بیحد من بحرها همی طلبد
که نیست مست ترا رطلها و جرّه کفاف * عمر خیام * رباعی * می خور که تنت بخاك در ذرّه
شود * خاکت پس از آن پیاله و جرّه شود * از دوزخ و از بهشت فارغ میباش * عاقل بچنین
صفت چراغرّه شود ﴿ل﴾ جریده ﴿ع﴾ کسر را وفتح دال مهملتین و سکون یای تحتانیله دفتر و دفتر
کیسه‌سی کمال خجندی بیت کمال از حال دل بینی دو بنوشت * پریشان شد ورقهای جریده
﴿ل﴾ جریه ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی معده و قورسق ﴿ل﴾ جزدن ﴿ع﴾ سکون
زاء معجمه وفتح دال و راء مهملتین ایله بمعنی جزدر مرقوم کذا فی کتاب السامی ﴿ل﴾ جسینه ﴿ع﴾ کسر
سین مهمله و سکون یای تحتانی وفتح نونله بوز رنك نسنه هرنه اولورسه جیم فارسیله ده
مروید ر میر نظمی بیت سواری کشته بر اسب جسینه * کرفته هم بدست باز جسینه *
﴿ل﴾ جشد ﴿ع﴾ فتح شین معجمه ایله صاع روغن یعنی یاغ اولچکی جیم مضمومه ایله‌ده مرویدر *
﴿ل﴾ جشیره ﴿ع﴾ کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله جولاهه جوشیره
دخی دیرلر عربیده حایك دیرلر میر نظمی * مثنوی * پیش حلاج آمده یك پیره زن * کفت
خواهم رفت این پنبه بزن * خواهمش ریسید او را دخترم * بعد از ان نزد جشیره می برم *
﴿ل﴾ جشیشه و جشینه ﴿ع﴾ کلاهما بکسر الشین المعجمه و سکون الیاء التحتانی آت و قاطره
مخصوص ایدرکه بوز رق اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ جعبه ﴿ع﴾ سکون عین مهمله
وفتح باء موحده ایله قوبوز دیدکاری ساز معناسنه ایاسی نقل ایلمشدر عربیده اوق طرفیدر
﴿ل﴾ جغاره ﴿ع﴾ فتح غین معجمه و راء مهمله ایله آلتی معنایه کلور اول مجمع الفرسده غله و صمان
قو یوسی که عربیده مطموره دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده جغش دیرلر براوت کوکیدر حکیم
سوزنی بیت در جزع همچو جزع بچنکلان * مبکاو دو جغان نمی یابد * ثالث نان ارزن

یعنی طاری اتمکی رابع قزلجه که زنان یوزلرینه سورر خامس کاو وشتروکوسفند وسائر
حیوانات سادس هری نواحیسنک برنده بر قریه اسمیدر ؋ جغاله ؏ فتح غین معجمه ولامله
شرفنامه ده ومحودیده قوش سورسی بو معنایه موئد شمس فخری بیت اکر نخجیر صحرا
وهوارا * کند ارسیله خالی وجغاله ؋ جغرابه وجغراوه وجغزوان ؏ کلهم بسکون الغین
المعجمه مجمع الفرسده وغیریده قوربغه یوصوفی که یشل نسنه در ایلك کبی صوکنارنده
واوزرنده اولور عربیده طحلب دیرلر ؋ جغته ؏ فتح غین معجمه ونون ایله بر قوشدر صاری
رنك وکوزلری بیوك اولور ترکیده بیالق دیرلر ؋ جغه ؏ فتح غین معجمه ایله صورغج وطورنه
وبالقچین تلی که صورغج کبی باشه قورلر اکثر بهادر ودلاورلر ایدرلر میرنظمی بیت بپوشید آن
شه زره ازپولاد * مرصع جغه هم برافسر نهاد ؋ جفاله ؏ فتح فا ولامله یعنی جغاله مرقوم
؋ جفته ؏ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله شرفنامه ده یعنی کج مسطوردر اما اصح معنی
اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شمس فخری بیت بدرکاهش همیخواهد که ماند * قد قوس وقزح
زان جفته باشد * ومجمعده طاق عظیم وبرنوع تختدر وفرهنك فخر قواسده اوزم چارطاقی که
عربیده عریش دیرلر وبعض یرده کلاور دیرلر وموید الفضلاده دخی اوزم عریشی معناسنه در
وفرهنك جهانکیریده جفتن لفظندن اسم مفعولدر خمیده معناسنه بو معنایی موید شمس
فخری بیت شهنشاهی که بهرخدمت او * همیشه پشت کردون جفته باشد ؋ جفرسته
سکون فا وسین وکسر راء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ماسوره ایچنده کی دموری محکم
ایدجك اغاج بعض نسخه ده ماسوره چدوکی دمور ایلك وبعض نسخه ده ماسوره معناسنه
مرویدر ترکیده سرجن دیرلر کسر سین مهمله ایله ؋ جفنه ؏ سکون فا ایله بوزن دفنه ایکی
معنایه در اول قاپچ قنی ثانی بیوك چناق که شهکاسه دیرلر ؋ جکاشه ؏ فتح کاف فارسی
وشین معجمه ایله کرپی که تشی ده دیرلر کذا فی شرفنامه ؋ جکرنه ؏ فتح کاف فارسی ونون
وسکون راء مهمله ایله برنوع طورنه تلی در غیری طورنه لردن کوچك اولور اکثر سپاهیلر
وتوخاسته یکتلر باشلرینه قورلر میرنظمی بیت خرامان آمده باقد بالا * جکرنه بر سرش
دارست پیرا ؋ جکیجه ؏ کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح جیمله بر ظرفدر آنده
یاغ چقارلر کذا فی موید الفضلا ؋ جلغوزه ؏ سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله
چام فستقی که عربیده صنوبر دیرلر بو لفظ معربدر فارسیسی کسر جیم فارسیله در وهندی
لساننده جوزنه دیرلر ؋ جلوه ؏ نازایله صالنمق معناسنه مشهوری کسر جیمله در ؋ جلوه که
کردك خانه عربیده حجله دیرلر ؋ جلیك ؏ کسر لام وسکون یای تحتانیله زهکیر که انکشتوانه
دخی دیرلر میرنظمی بیت شود تیر مژه در دل خلیده * نکه در چشم عاشق راجلیك *
؋ جمازه ؏ فتح میم مشدده وزاء معجمه ایله محمل دوه سی ودوه نك اسم مقبولیدر ؋ جمره ؏
شدت حرارت زمین وماه شباطده موالید ثلثه یه عارض اولان حرارت ودخی یانغش آتش
قوری حکیم انوری بیت هم جمره برآورد فرو برده نفس را * هم فاخته بکشاد فروبسته
زبان را * لفظ عربیدر واول لساننده دخی حرارت معناسنه استعمال اولنور شیخ بهاء الدین
عاملی بیت اغتمص بریق کغمص الحاسی * اذا ذکره و هو لعهد ناسی * ان مت وجمرة الهوی فی

فی کبدی * فالویل اذن لساکن الارماس ؋ جنابه ؏ فتح نون وباء موحده ایله بر نوع
لعبدر معامله لی یعنی اوج ایله اوینارلر ؋ جنبینه ؏ سکون نون اول ویا وفتح ثانی وکسر
باء موحده ایله بر نوع سلاحدر کذا فی الموید ؋ جنجه ؏ سکون نون وفتح جیمله اوزم چکردکی
معناسنه در ؋ جندرخانه ؏ سکون نون اول وراو وفتح دال مهملتین وخاء معجمه ونون ثانی
ایله یکی بسلدکاری اوه دیرلر توشکخانه ورقوت دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت برآمد عالم از صیقل چو جندرخانه شد کیتی * که بشنیدند کو خواهد ما مجاز افریدن
؋ جنغوزه ؏ سکون نون ایله یعنی چلغوزه مرقوم وبعض فرهنکده کوکنار معناسنه
مرویدر ؋ جنیبه ؏ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله یعنی جنیب مرقوم
لکن فرقی شو لقدر که بو خاص یدکدر اول عامدر ؋ جوازه ؏ فتح واو وزاء معجمه ایله قبون
شیردانی که کیمیا دخی دیرلر شاعر دیمشدر * قطعه * جوازه ار شود بملو خوش آید * برنج
وکوشت خرده با بهارات * ولی باید کنار جوی وسبزه * دوسه بارود کر بودن محالات *
؋ جوپینه ؏ سکون واو وکسر باء فارسیله هماقوشی معناسنه در ؋ جودانه ؏ سکون
واو وفتح دال مهمله ونون ایله بش معنایه کاور اول برنوع خوشبو لطیف کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که زعشق قصیم مرکب تست * که درجزایر جودانه میشود کافور
ثانی چینه دان مرغان یعنی قوش قورسغی شرف شفروه بیت جرب وشیرین ممتلی کرده *
از تو طاوس قدس جودانه * ثالث بر نوع سکودر رابع آتك دیشی ارسنده اولان سیاه که
یاشی آنکله معلوم اولور زائل اولدقدن صکره یاشی بلنمز خامس برنوع انار در بو بش معناده
جودان مرقوم ایله مرادفدر ؋ جودره ؏ سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله نام سو
لشکر روس کذا فی شرفنامه ؋ جوزکره ؏ دوکمه که قفتانه دیکرلر کره کسر کافله عقده
جوزدن مراد کرمیلکدر اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر ابو المعانی بیت نمی کشاید اکر
وسینه جوز کره * شود درون دلم آرزو هزار کره ؋ جوزینه ؏ کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح نونله یعنی اوزینه عربیده اوزنج دیرلر بادام وشکر ایله اوج کوشه لو یاغلی
خمیر ایدرلر غالبا جوز ایله ایتدکلرینه جوزینه دیرلر ومحودیده بر نوع شوربادر که جوزی
دوکوب ایچنه قورلر ؋ جوسه ؏ سکون واو وفتح سین مهمله ایله کوشك معناسنه درکه
تعریب ایدوب جوسق دیدیلر کذا فی شرفنامه ؋ جوشیره ؏ سکون واو وکسر شین معجمه
ایله یعنی جولاه کذا فی فرهنك جهانکیری ؋ جونه ؏ سکون واو وفتح نونله یعنی آفتاب
میرنظمی بیت زسودای عشقش سفر کرده شد * زتأثیر جونه سیه چرده شد ؋ جهره
بوزن بهره بر چرخدر که جولاهلر آنکله ماسوره یه ایلك وابریشم صارارلر کذا فی المجمع
؋ مع الیاء التحتانی * جابلوسی ؏ یالتقلنمق معناسنه آخرنده یای مصدریه در مولانا جامی
بیت دلا نه کند بجابلوسی * آراسته مجلس عروسی ؋ جابی ؏ کسر باء موحده ایله خراج باغ
وعشر محصول جمع ایدیجی معناسنه اسمدر ؋ جادونی ؏ اول نسخه درکه آنکله انسانك
حالی متغیر اوله فرهست دخی دیرلر عربیده صعود دیرلر ؋ جالی ؏ کسر لامله بر اغاجدر دالنی
کسوب مسواك ایدرلر عربیده اراك دیرلر ؋ جام جهان نمای وجام کیتی نمای ؏ کلاهما نام

جام جم درابو المعانی بیت هردمی میشود درون ساده * جام کیتی نمای پر باده جامکی
فتح میم وکسر کاف فارسیله برطوناق قماش وغیری نسنه‌دن عبارتدر اثواب جنسندن
وبهاسی اعتباریله نقود نوعندن اولسون شرفنامه‌ده خدامه وسائر متعلقاتنه‌وی
ویریلان علوفه وجامه بها معناسنه‌در شیخ نظامی * مثنوی * مرا خضر تعلیم کر بود دوش
بزاری که آمد پذیرای کوش * که ای جامکی خوار تدبیر من * زجام سخن چاشنی کیر من *
وفرهنك جهانکیریده بر معناسی دخی بر مقدار ایپلکی بوکوب فتیل ایدوب یاقدقلرینه دیرلر
جامهٔ قطرانی یعنی جامهٔ سیاه ماتم جامه‌سندن کنایه‌در کذافی شرفنامه جامهٔ موبی
کودکلو اثواب خواجه سلمان بیت آفتابی بتو کرمست وهوا پشت امید * سرد باشد که کنم
جامهٔ موبی در خواست جامه واری قفتانلق معناسنه هرندن اولورسه وار کلمهٔ
لیاقتدر شاهوار کبی شاهه لایق دیمك اولور بودخی جامه‌لکه لایق معناسن افاده ایدر
جانبازی صالنجق که ترمونه دخی دیرلر جانفرسای هر نسنه که طبیعته ناخوش
که حقیقتا ومجازا جان کیدریجی دیمك اولور جانفزای جانفرسانك عکسیدر نتکم
میر نظمی دیمشدر بیت جانفرسا ای غم هجرت مرا * آنچنان بودست وصالت جانفزا *
وفرهنك جهانکیریده شهور ملکینك یکرمی اوچنجی کونی آدیدر جانکزای فتح کاف
فارسیله طبیعته خراش ویرر نسنه‌لره دیرلر زهر کبی وامثالی وله بیت جان پرور آن لب
لعلین را * آنچنان اغیار باشد جانکزا جای مکان معناسنه حقیقتا ومجازا شاعر
بیت بتون ونبجه باب سیاه * بجایی که هرکز نروید کیاه * ومحل معناسنه بیت جای
آنست که خون موج زند در دل لعل * زین تغابن که خزف میشکند بازارش * ومنزل
معناسنه بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی * جایی رسد که بوسه که خسروان شود
جای بهاری یایلاق یریدر که صویی وچمنی وافر وهواسی لطیف وصحیح اوله وغندن
واسی اولامغله بهاره نسبتله تسمیه اولنمشدر جداوی فتح دال مهمله وکسر واو ایله
خدامك علوفه‌سی ومرسومی معناسنه‌در میر نظمی بیت زکنج لطف توخواهد جداوی * که
دادر چشم خسته درتداوی جربی اسم مصدردر جرب مرقوم معناسنه که غالب والی اوز
و بهادر اولمق جکری فتح کاف فارسیله خردل معناسنه بعض فرهنکده آیرق دیدکاری
اوتدر جلوی سکون لام ایله نازایله صالنوب یوریمك معناسنه یای مصدریه ایله
وکاه یای نسبتله اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت جلوهٔ قدر ترا دید چو در صحن چمن *
زان سبب ماند بجا سرو بنوده جلوی جنغی فتح نون وکسر غین معجمه ایله برکسنه ایله
مشورت ایلمك معناسنه‌در کذافی شرفنامه جنکلاهی سکون نون وفتح کاف فارسیله
چیلق دیدکاری قوش که غلیواج وغلیواژ وجوزه لو وحاد وکوشت ربا و زغن دخی دیرلر
جیم فارسیله دخی مرویدر جنکی کاف فارسیله جنکجی آت وفیل وآدم هرنه اولورسه
حتی خروسه دخی صفت ایدرلر وجست وچابك معناسنه‌ده کلور ابو المعانی بیت شود
جنکی میان ماکیانرا * ولی در پیش شاهین راحر وسست جوی کسر واو ایله جای
معناسنه‌در ویای وحدت ایله برآدیه آغری نسنه‌یه دیرلر باب الجیم المکسورة مع الالف

مع الالف * جبا فتح باء موحده ایله باج وخراج معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی
قطعه * جودش کفاف عمر بخرد وبزرك بود * عدلش حیات تازه بخاص وبعام داد * جیشش
جبای خطهٔ چین وخطا ستد * حکمش قرار مملکت مصر وشام داد جرا یعنی چراغ میر
نظمی بیت شمع هرداغ غم درسینه سوزان * جرا باشد مرادر شام هجران مع الباء الموحده
جلاب بولانق صو مولانا جامی بیت ورچه جوینده هر نایابی * نکشد لب زچین
جلاب جلباب سکون لام وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول یعنی پیر فانی
میر نظمی بیت نمانده طاقت وبی تاب بودم * جوان شد عشق ومن جلباب بودم * ثانی
سنکلك که ابریشمدن واینجه قماشدن اوکی نسنه‌در اچنه کیروب یاتورلر وله بیت بخفته
زیر جلباب آن پری زاد * رحله نشسته دایه دلشاد مع التاء المثناة * جبابت فتح بائین
موحدتین ایله خراج وعشر المق معناسنه‌در کذافی فرهنك جهانکیری جفت سکون
فایله طاق مقابلیدر زوج معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت من بهر جمعیتی نالان
شدم * جفت بدحالان خوش حالان شدم مع الجیم * جبلاج سکون باء موحده ایله
یعنی مرد بزرك بی همت یعنی دولتمند وصاحب جاه اولوب بی نفع وبی همت اولانه دیرلر کذافی
فرهنك جهانکیری مع الخاء المعجمه * جخ مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن جخ کبی که
بهادر وشجیع معناسنه‌در مع الدال * جکراکند مونبار وشیردان وامثالی نسنه‌لره
دیرلر شاعر بیت چو برآورد یخنی وآبا * جکراکند پلاو هم بغرا جکربند بغرسق
معناسنه‌در نتکم شیخ سعدی * قطعه * کس نیاید بخانهٔ درویش * که خراج زمین وباغ بده
یا بتشویش غصه راضی شو * یا جکربند پیش زاغ بنه جهند فتح ها وسکون نونله
طرف معناسنه یعنی بیع وشرا واخذ واعطاده اقچه‌نك ایوسن وکن آیریجی بعض نسخه‌ده نون
یرینه باء فارسیله مرویدر مع الراء المهمله * جرجر بقله معناسنه منقولدر جکر
کاف فارسیله درت معنایه کلور اول معروف عربیده کبد دیرلر ثانی غم وغصه معناسنه شیخ
فرید الدین عطار بیت کز رسانی ذرهٔ شادی بجانم بی جکر * هم روا باشد که بر دل بی تو چندین
غم رواست * بو معنایه شیخ نظامی بیت بردار زراه عشق این رسم جکر دادن * ورنی همه
راحت درخون جکر کیرم * ثالث یعنی انتظار حکیم خاقانی بیت مکن هیچ تقصیر در کشتن من
که کار عزیزان جکر بر نتابد * رضی الدین نیشابوری بیت جکر چه میدهی ازاکه بر توان
چیدن * زخاك رهکذرت پاره پارهٔ جکرش * رابع یعنی میان هر نسنه‌نك اورته‌سی حکیم
انوری بیت کرده کاه جهان کداخته بود * که یکی کرده‌نی جکر بدهد * ومحو دیده اندازه
معناسنه دخی مرویدر جلاکر کاف فارسیله آیینه وقابجه وغیری نسنه‌لره جلاویریجی
وهرتکه پرداخت اولنور آنی ایدیجیه‌ده دیرلر جلانکر سکون نون وفتح کاف فارسیله
دمورکلید واکا مثال دمور نسنه‌لر دوزیجی ترکیده دخی چلنکر دیرلر جهان آور غایت عالم
وکامل وزیاده بهادر وپهلوان معناسنه میر نظمی بیت ندیده دیدهٔ کردون مثالش *
جهان آور بعلم وفضل وحالش جهاندار پادشاه دیمکدر کنایه‌در دارداشتن دن اسم
فاعلدر وله بیت جهانداری پری صورت ملك خو * باحسان وبعدل وخلق نیکو جهانسالار

یعنی پادشاه کذا فی المحمودی اما بعض فرهنکلرده سردار عالی مقدار معناسنه در ﴿ جهانکیر ﴾
بودخی پادشاه دیمکدر مرور ایامله بعض پادشاهك اسمی اولمشدر میر نظمی بیت شه
در ملك هند نامش جهانکیر * نه ملك هند و سند بلکه جهانکیر ﴿ جیر ﴾ بوزن شیر بمعنی
زیر ونشیب کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الزاء المعجمه * جزجز ﴾ چولکلك بعض نسخه
قیناز ایکن ظاهر اولان صدا کذا فی شرفنامه ﴿ جلوز ﴾ سکون لام وکسر واو ایله بمعنی
مفسد وغماز بو لغت جمیع فرهنکلرده حرکات ثلثه ایله بو معنایه نقل اولنمشدر میر نظمی بیت
بعهد او نبود از چرخ دلکیر * بدور او نماند جلوز وشریر ﴿ جهاز ﴾ فتح ها ایله انسانك
لوازم ومهماتی وترتیب عسکر واثواب عروس ولازمهٔ مرده لفظ عربیدر وفارسیلر دخی
مستعملدر وله بیت جهاز آن عروس ملك داماد * برون شد از شمار وحد واعداد *
﴿ مع الغین المعجمه * جزغ ﴾ سکون زا وغین موقوفله جزدمرقوم که تفصیلی مفتوحه ده
مرور ایلدی ﴿ مع الکاف الفارسی * جلنك ﴾ کسر لام وسکون نونله درت معنایه در اول
بر نوع حریردن طوقنمش قماشدر زرتارده اولور سادده دخی اولور اندن قبا وچکمه وشلوار وغیری
البسه ایدرلر شیخ اوحدی * مثنوی * از رخ آن بتان شنکولی * نتوان بست چشم
برکولی * در ران جلنك زر بفته * ای بسا دل که شد بهم رفته * ثانی صدای زنك
و زنجیر وامثالی شیخ یحیی * رباعی * آنجا که بچرخ است مه از ضرب تانك * آتش زند
از شوق در آن راه شلنك * رفتیم ورسیدیم وکرفتیم بچنك * آن حلقه که سوز از وست یك
صوت جلنك * ثالث خربزه وامثالی نك صاپی رابع بمعنی ملخ آبی یعنی صو چکرکه سی میك ومیالك
دخی دیرلر وهندی لسانند جمکه دیرلر ﴿ جنك ﴾ سکون نونله چزمه اوچکه سنك اولان
سوری دمور که مهمیز ومهماز دخی دیرلر عربیده منقار الخف دیرلر کذا فی المجمع ﴿ جیزجنك ﴾
اول آلتدر که معهود آلته مشابه ایدوب بعض عورات بیللرینه بغلیوب بربرلرینه فعل ایدرلر
آنی ایدن عورته سعتری دیرلر ﴿ مع اللام * جل ﴾ بوزن دل بچاق ونجاق وبالته وامثالی
قسنه لرك صاپنه دیرلر میر نظمی . بیت تبرزین ندارد آبنوس * کرفته بدست پولاد بجل
فسوس ﴿ مع النون * جهان ﴾ معروف عالم کون فساددر * یعنی دنیا ﴿ جهان آفرین ﴾
جناب باری تعالی جل اسمه حضرتنك نام شریفیدر که جهان یرادیجی دیمك اولور شاعر
بیت جهانت بکام وفلك یار باد * جهان آفرینت نکهدار باد * شیخ سعدی بیت بر تست
پاس خاطر بیچارکان وشکر * بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا ﴿ جهانبان ﴾ سکون نون
وفتح باء موحده ایله جهان کوزدیجی یعنی حمایت وصیانت وحفظ وحراست ایدیجی معناسنه شیخ
سعدی بیت کر پدرم رفت وجهانبان منم * وارث اکلیل سلیمان منم ﴿ جهان بین ﴾ جهان
کوریجی وصیغهٔ امر اولور جهان کور وچشمدن کنایه در میر نظمی . بیت جهان بین داری
جهان بین شو * که راه بزرکان بکیر و برو ﴿ جهان کهین ﴾ یعنی انسان که عالم صغیر دخی
دیرلر ﴿ جهان مهین ﴾ یعنی عالم عربیده عالم کبیر دیرلر ﴿ جهن ﴾ سکون ها ایله نام پدر
افراسیابدر حکیم فردوسی . بیت چو از جهن بشنید پیغام شاه * همیکرد چندان بدود رنکاه
﴿ جستن ﴾ سکون یا وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جستن حضرت

حضرت مولانا قدس سره . بیت چون بدیدم صبح دولت در زمان برجستم * کرم
در کار آمدم موقوف مطرب نیستم * ثانی بمعنی جدلنمك یعنی انبانچه پرزینت ﴿ جیلان ﴾
بر ولایت اسمیدر که معرب کیلاندر و بو معناسی دخی عنابدر شیخ جیلانی دیرلر و بر معناسی
دخی کنجد درکه عربیده سمسم دیرلر یاغن چقاررلر جیم فارسیله ده مرویدر ﴿ مع الواو *
جهانجو ﴾ سکون نون وضم جیمله پادشاه معناسنه در جهانی تجسس ایدوکیچون ﴿ جیزو ﴾
سکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی جیروز مرقوم یعنی تشی کذا فی شرفنامه
﴿ مع الهاء * جرنه ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله قیون کودکندن یومشق کودکدرکه
عربیده غضروف دیرلر بعض نسخه ده قوش جکری معناسنه در ﴿ جکر کوشه ﴾ جکرك
زیاده سی * زیادة الکبد منیة صغیرا فی جنبها منحیته عنها کذا فی الصحاح الجوهری واستعاره
طریقیله اولاده دیرلر عربیده اولاد نا اکبادنا دیدکاری کبی میر نظمی بیت ز عالم همه اوست
دلبند ما * جکر کوشهٔ ماست فرزند ما ﴿ چلازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله موسیقی پرده لری
وساز پرده لرینه دخی دیرلر ﴿ جلفه ﴾ سکون لام وفتح فا ایله تراشهٔ قلم و عربیده یاشلوع ورته
دیرلر عربستانده کیلان آنلرده بر جنس مشهوردر ﴿ جهان زنده ﴾ اضافتسز بر شکوفه در
اصلا پژمرده اولمز یاز وقیش همیشه بهاردر حکیم اسدی بیت کل زرد وآل وجهان زنده
جفت * کرفته بر بید بویا کرفت ﴿ جیره ﴾ جرجانی لساننده کاکیان دیدکاری اوتدر
﴿ جیوه ﴾ سکون یای تحتانی ایله زیوه که عربیده زیبق وترکیده سیمابك دیرلر ﴿ مع الیاء *
جکری ﴾ سکون کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ریواس وریباس که ترکیده اشقون
دیرلر ربنی آلوب شربت ایدرلر غایت لطیف ونافعدر حماء صفراویه یی دفع ایدر ابوالمعانی
بیت کرفته غم حسرتش لرز وتب * ز لعل لبش شربت جکری داد ﴿ جکر خواری ﴾ یعنی
غم واندوه ومشقت کلیه کذا فی شرفنامه ﴿ جمری ﴾ سکون میمله بازاری وکم اصل وسفله
کذا فی المجمع وفتح جیمله ده مرویدر ﴿ جهان آرای ﴾ سال ملکی دن التنجی آی آدیدر ﴿ جهاندار ی
وجهانکیری ﴾ پادشاهلق معناسنه یالری یای وصفیه در ﴿ جی ﴾ ولایت صفاهانه دیرلر عموما
واول یرك بلوکارندن بر باو که دیرلر خصوصا ﴿ باب الجیم المضمومة مع الالف * جبا ﴾ فتح
باء موحده ایله نام یوم السبتدر ﴿ جدا ﴾ معروف آیرو معناسنه در میر نظمی بیت فتاده
جدا از در شهریار * بحیرت همیکرد کشت وکنار ﴿ جرغا ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله اولوقلی طاس وله بیت بمستی در آیی بجوش وخروش * بینداز ساغر بجرغا بنوش
﴿ جویا ﴾ ایکی معنایه کلور اول جوییدن لفظندن اسم فاعلدر آرایجی معناسنه وله
بیت بجالات عشقت که کویا شدی * بدشت طلب راکه جویا شدی * ثانی تورانیلردن
بر مبارز آدیدرکه رستم النده هلاك اولدی کذا فی شرفنامه ﴿ مع الباء * جباب ﴾ فتح باء موحده
ایله اکا دیرلر که ایکی آدم بر نسنه ایچون بحث ایدوب رهن قویه لر کذا فی المجمع ﴿ جراب ﴾
فتح راء مهمله ایله صو معناسنه در عربیده دری کیسه یه دیرلر ﴿ جلاب ﴾ لام مشدده ایله
ایکی معنایه کلور اول اریه صویی وشکر ایله قینامش معروف شربتدر مولانا هاتفی . بیت
فلك کریه میکرد از ان زهر خند * که پر زهر میدید جلاب قند * ثانی بر شاعرك اسمیدر که

ذکر اولنور بیت تب غم کر شود خوان شعر جلاب * حرارت را خوش آید آب جلاب
جلوچوب ضم لام و جیم فارسیله کباب شیشی که بابزن و سیخ دخی دیرلر جیم فارسیله ده
مرویدر کذا فی شرفنامه جناب فتح نونله ایکی نسنه بربرینه محکم باغلو اوله شویله که
آیرلمسی عسیر اوله و فرهنگ وفایی ده برنسنه ایچون ایکی آدم مباحثه و مراهنه ایده لر
آکا دیرلر حکیم خاقانی بیت دید مرامست صبح بادلم ازهر دوکون * عشق نهاده کرو فقر کشیده
جناب جوب سکون واو ایله لکنت لسان یعنی پاتلك اولانه دیرلر مع التاء المثناة *
جزخشت سکون راء مهمله و شین وکسر خاء معجمتین ایله منکنه که مجلدلر و جلاکرلر و سایر
باغ چقارنلر آلتی در حکیم اسدی بیت کشیده سر شاخ میوه بخاك * رسیده بجزخشت
خوشه زتاك جست جستن لفظنك ماضیسیدر آرادی معناسنه دخی استعمال اولنور
جستجوی دیرلر کمال خجندی بیت کرچه کم شد بر سر کویت کمال * یافتم بازش بجست
وجوی تو * بو طریقه اکرچه مصادره عامه در اما ماضی سیله امر صیغه سنی جمع ایدوب
ترکیب ایدرلر احمد کرمانی بیت مستغرق جستجوی کشتم * مستهلك شست وشوی کشتم *
جفت اول عدد درکه کسرسز تنصیف اولنه و زوج معناسنه که مقابل فرد در و دخی
هر نسنه که بر نسنه ایله مقابل اوله هر برینك آخرینه جفت دیرلر اره عورتی و عورته ارینه
نسبتله جفت دیدکاری بو قبیلدندر فارسیده ضمیر مؤنث اولمدوغیچون ایکیسنه ده جفت دینلور
حکیم اسدی بیت ازین پیش چیزی نیارمت کفت * پس این کردلت باخرد هست جفت *
جوانبخت قوی طالع معناسنه در اکثر نو رسیده یکتلر وصفنده ایراد ایدرلر کنج یکتلرده
قوت مقرر اولمغین هم کنجلکن وهم طالعن تعبیر ایدرلر میر نظمی بیت بدور یافته چون حسن
اکمال * جوانبخت وجوان عقل وجوان سال مع الجیم * جوج سکون واو ایله طاق ایوان
اوزرینه زینت ایچون قودقلری نسنه و مجمع الفرسده خروسك بورنی اوزرنده اولان قزل
ات پاره سنه دیرلر و شرفنامه ده سر مغفر یعنی توغلغه دپه سی مسطوردر مع الخاء المعجمه
جناخ فتح نونله بمعنی دوال وزخمه قایشی که ایرده اولور آکا اوزنکی طقرلر کذا فی الصحاح
بعض نسخه ده ایر قایشی و ایرغاشبه سی ده دیرلر و قدح کبیر معناسنه ده اولدوغی مرویدر
جیم فارسیله ده نقل اولنمشدر جولخ سکون واو و فتح لامله برنوع طوقنمش پشمینه درکه
اکثر هکبه و فقرا جامه ایدرلر قلندریلر چوق کیرلر انلره چولخی دینلدوکی بو سببدندر جواق
معربی در کمال اسمعیل * قطعه * چولخ من که بیست پیش ارزید * بعد شش ماهه استجارت
تو * قصبی شد که شش نمی ارزید * چشم بد دور از تجارت تو مع الدال * جرد سکون
راء مهمله ایله اوراق قوشی که یازایامنده شدت حرده اوقاوته قارنی یاریاور عربیده ضراراللیل
دیرلر بعض ولایتده زبترو زاء معجمه ایله جزد و جرعد دخی دیرلر جزد سکون زاء معجمه
ایله بمعنی جرد مرقوم جغد سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول اوکی قوشیدرکه
کوندز یاتوب کیجه چقوب دیوار اوزرلرنده و اغاجلرده اوتر و خالی یرلرده و خرابه لرده مکان
ایدینوب اکرچه بیقوشه مشابهتی واردر لکن اندن ایری جثه لودر و بیقوشدن غیری
اولدوغنه میر خسرو قران السعدین نام تألیفنده بیت باغ خراب از قدم شوم بوم *

* جغد قدم شوم شاه یار بوم * بیقوشه جغد دینلمك صحیح اولمدوغی ظاهردر شیخ
نظامی بیت بموبد چنین کفت دهقان سغد * که بر ناید از خانهٔ باز جغد * حکیم انوری بیت
کر زمین را همه در سایهٔ انصاف کشد * جغد جاوید ببرد طمع از ویرانی * ثانی کنکرهٔ
حصار معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری و بعض فرهنگلرده باشلو پرچمی دوکم ایتمکه
دیرلر جغرد فتح غین معجمه و سکون راء مهمله ایله سبزه و مرغزار کذا فی المجمع جنبد
سکون نون و فتح باء موحده ایله بوزن و معنی کنبد مرقوم * مثنوی * کسی زیر این جنبد
نیل فام * میسر نباشد که کیرد مقام * در ینجا که آید یکی چند روز * نشیند کند عزم
رفتن بموز * کر آید یکی دردلش آب و تاب * به ناچار کردد برفتن شتاب جندفند
سکون نونین و ضم فا ایله بمعنی بیم و هراس ترکیبی بو تعبیره قورقو قورقو دیرلر ابوالمعانی بیت
شهریار عدل پیشه خسرو عالی تبار * در زمانش هیچ کس را نیست دردل جندفند *
جوانمرد سخی و کریم النفس معناسنه ترکیبی جوامرد بوندن غلطدر معنای ترکیب کنج
آدم دیمك اولور اما بو معنایه استعمالی جائز کورلمدی جود واو مجهول ایله یعنی اشباعسز
جغد مرقوم معناسنه میر نظمی بیت بهر معمور لانه کرد جون جود * زشومی عاقبت
ویرانه ترشد * و عربیده واو معروف ایله یعنی اشباع ایله سخا معناسنه در جهود
معروف طائفه در مع الراء المهمله * جر زین اسب یعنی آت ایری کذا فی فرهنگ جهانکیری
جندبادستر وجند بیدستر کلاهما بسکون النون و الدال المهملتین قوندز خایه سیدر
اخراج ریحه نافع دوادر و دخی منافعی طب کتابلرنده یازمشلردر جوار فتح واو ایله اجازت
واذن معناسنه ابوالمعانی بیت شهی بکرد درش چون کدای کرد وزرا * دهند شام و سحر را
جوار کردیدن جوجر واو معروف و کسر جیمله بمعنی درم که زوزن دخی دیرلر کذا فی
فرهنگ جهانکیری جوربور واوین معروفتین و رائین موقوفتین و ضم باء موحده ایله
خوش رفتار بر قوشدر که ترنك و ترنك و تورنك و جوزو کبك دخی دیرلر ترکیده ککلك عربیده
حجل دیرلر فتح حاء مهمله و جیمله کذا فی شرفنامه جور فتح واو ایله بالا معناسنه که ضد
نشیب در کذا فی فرهنگ جهانکیری جویبار واو معروف و سکون یای تحتانی و فتح
با ایله اقرصو و کنار آب جوی معناسنه میر نظمی بیت پسند اهل دل فصل بهارست *
کنار جویبار و سبزه زارست مع الزاء المعجمه * جربز سکون راء مهمله و ضم باء
موحده ایله بمعنی کربز یعنی توانا و زبردست پهلوان معناسنه جرز سکون راء مهمله ایله
توی توقلی دیدکاری قوشدرکه عربیده حباری دیرلر ضم حاء مهمله ایله حاجی پاشا شفا نام
کتابنده خواص ذکر ایدر از جمله یمورطه سن آق صاچه و صقاله سور صارسیاه ایدر *
و بر سنه یه دك سیاه قالور لکن اول یمورطه نك ایچی سیاه اولمق کرکدر بیاض و صاری اولورسه
اولمز تجربه سی بویله درکه بر ابکنه ایله بیاض ابریشم تلی چکوب چکه لر سیاه چقارسه عمله
کتورلر حیوة الحیوانده دخی بو خاصه مسطوردر حکمتی بودرکه ارککی حاصل اوله جق یمورطه
سیاه اولور دیشی چقه جق یمورطه سیاه اولمز ایمش راقم الحروف بو احوالی آوجیلردن
استفسار ایتدم مزبور قوشك ابتدا چقاردوغی یمورطه نك ایچی لابد سیاه اولور دیدیلر

ك جره باز ع بياض طغان معناسنه مجمع الفرسده اركك طغانه ديرلر مولانا جامى بيت
جره بازت كه شكارى فكنست * چيرۀ جوجۀ هر پيره زنست * وتشديد رايله جلد وچابك
معناسنه مرويدر ك جز ع تركيبده غيرى ايله تعبير ايتدكارى معنايه در مثلا بندن غيرى
ديمكده جزمن ديرلر شاعر بيت دهان جزمن از لعل لبت دور * سر جزمن ز طوق غبغبت
دور * كاهى اوّلنه برنا زياده ايدوب بجز ديرلر بيت جهان چون اژدهاى پيچ در پيچ * بجز
دودسيه كردش دكر هيچ * چغتايده اوزنكا واوكون ديرلر اسكندرنامه ده حكماء اسكندرن
دريا سفرينه رضا كوستردكلرنده دير بيت يليب بارچا كيم منع دركيدا عاس * رضادين
اوكون هيچ تدبيرا عاس ك جفت ساز ع سكون فا وتاء مثناة وفتح سين مهمله ايله فنون
سازندكاندن برفن كه اوج قسمدر برينه جفت ساز وبرينه يك ساز ونيم ساز وبرينه راست ساز
ديرلر كمال اسمعيل بيت آنجا كه جفت ساز سر خامه است بود * لحنى بود تمام كه نام نوا برد *
ملك الشعرا حكيم روحى بيت بتاب كيسوى چنك وبجفت ساز رباب * بنيف ديدۀ ناى
ودهان نا انبان * كذا فى فرهنك جهانكيرى وشرفنامه ك جفته دز ع سكون فا وفتح تاء
مثناة وراء مهمله ايله اوزم چبوغن يوقار وقالدرمق ايچون ياپدقلرى كروت كه عربيده
عريشه ديرلر ك جلوز ع مفسد وغماز كه مفتوحه ومكسوره ده ذكر اولنمشدر ابو المعانى
بيت هر آنكس كه شود جلوز وبدكوى * نيايد در دو عالم هيچ كس روى * جامع اللغاتده
بمعنى سرهنك پياده ولغت محموديده بمعنى قاضى رشوت خوار ورسالۀ ميرزا ابراهيمده بمعنى
شخص نامختار واقع اولمشدر ك جواز ع هاون معناسنه در لكن ايكى قسمدر بر قسمى اغاجدن
وطاشدن اولور شيرازيلر آكا چوغن وتركستانده دبيك ديرلر وهندى لسانده اوكهلى ديرلر
استاد فرخى بيت اى بكو پال كران كوفته پيلا زا پشت * چو كرنجى كه فرو كوفته باشد بجواز
قسم ثانى معصره دركه آنده حبوبات دوكوب ياغ چقاررلر وبغداى قبوغن آيررلر وشكر
قامشندن شكر شيره سن آلورلر بو قسمى ده كاهى اغاجدن وكاهى طاشدن ايدرلر حكيم
سنائى بيت پيش دل وكوش وهوش بهر جواز لبت * نام شكر كرشده ست كام وزبان ترا *
وفتح جيمله عربيده روايى وروانى وآب دادن ستور وكشت واجازت وخط راه معنالرينه
منداولدر ك جوالدوز ع معروف نسنه در دوزدوختن لفظندن صيغۀ امر ووصف تركيبى در
ك جوربوز ع سكون واوين وراء مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى مرغ تذرو يعنى سكلون
كذا فى المجمع ك جوى تاز ع سرعتله اقان ارمق معناسنه جوى ارمق تاز تازيدندن اسم
فاعل اولور ميرنظمى بيت از جفاى عشوۀ او فتنه ساز * شد ز چشم اشك همچون جوى
تاز ك جوبجوز ع سكون واو وياى تحتانى وضم جيمله اغاج قوردى معناسنه منقولدر
ك مع الشين المعجمه * جنبش ع سكون نون ايله جنبيدن لفظندن اسم مصدردر مولانا
جامى بيت جنبش اول ز محيط كرم * سلسله جنبان وجود از عدم * حركت معناسنه
اولور ك جوارش ع برمفيد ومنافعى چوق مشهور معجوندر كوارش لفظندن تعريب
اولنمشدر ك جوش ع ايكى معنايه در اول جوشيدن لفظندن صيغۀ امر ووصف تركيبى در
كاهى اسم مصدر استعمال اولنور مولانا عرفى * مصرع * نم بجوش آمد بكو چون باده

باده اكنون نشكند * ثانى فرهنك جهانكيريده زره حلقه سى كبى خرده حلقه يه ديرلر
حكيم سنائى بيت مايۀ قهر ست عزّ وناوك دلدوز او * دانۀ كفر ست ودين جوش پرجوش او
وله بيت كارما كردست درهم چون زره * جوشن مشكين پرجوش شما ك جوشش ع كسر شين
معجمه اولى ايله ايكى معنايه كلور اول جوشيدندن اسم مصدردر قينامش معناسنه آخرنده
اولان شين علامت مصدريه در ثانى انسانك وجودنده ظاهر اولان قبرحق كه سببى دم فاسددر
صفرالرك حركتى ايله ظهور ايدر ك مع الغين المعجمه * جغ ع بوزن مغ بويندرق كه چفت سورن
وعربه چكن اوكوز بوينته كچيررلر ميرنظمى بيت چنان مى ماندش كايدن زن * كه كاو
چفت جغ باشد بكردن ك جناغ ع فتح نونله شرفنامه ده دوال زين واداة الفضلاده پرده
وزينت ايچون اولان اثواب زائده معناسنه وفرهنك جهانكيريده بمعنى دامن زين كه عربيده
بون ديرلر كمال اسمعيل در صفت اسب خود بيت موى بروى نرسته جزكه نمد * پوست
دروى نمانده جزكه جناغ * وابن يمين بيت سايۀ حق آنكه اسبش را چو خنك آسمان *
از مه نوزين واز خورشيد ميزيبد جناغ ك مع القاف * جناق ع فتح نونله بمعنى جناغ مرقوم
كذا فى شرفنامه ك جوالق ع فتح لامله بر نوع خشين ودرشت جامه در پشمينه دن ايدوب
قلندران كيرلر كذا فى شرفنامه شاعر بيت كرنباشد جامۀ نرم ولطيف * كوجوالق باشد
وبى امتنان ك مع الكاف * جدانك ع فتح دال مهمله ونونله براويون آديدر جدراك وكوزه
كردان دخى ديرلر محموديده كرم زبل يعنى زبل بوجكيدر عربيده جعل ديرلر ك جدراك ع سكون
دال وفتح راء مهملتين ايله كوزه كردان ديدكلرى اويوندر ك جربك ع سكون راء مهمله
وضم باء موحده ايله سخن نكته آميز يعنى كنايه لو سوز ميرنظمى بيت همكرد باوى بجربك
سخن * شده حرفهايش بدل داغ زن ك جفتك ع سكون فا وفتح تاء مثناة ايله بر قوشجغزدركه
اركك نك بر طرفده قنادى وبر طرفده اكر بجه قلاب كبى يلكى واردر ديشى سنك كذلك لكن اركك
قنادى اولدوغى طرفك خلافنده اوجدقده قلابلرين بربرينه كچوروب ايكى جانبده ايكى
قناد اولور معا اوچارلر بره قوندقده قلابلرين صاليويروب اوتلارلر عربيده اول قوشه لاينفك
ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ك جكك ع سرچه دن كوچك بر قوشدر كذا فى الصحاح
ك جوزه دوك ع سكون واوين وفتح زاء فارسى وضم دال مهمله ايله ايكنه دلوكى وايكنه
باشنده اولان كرتجك مجمع الفرسده اكيرمك معناسنه در ايلك وكتان هرنه اولورسه
ك جوانيك ع كسر نون وسكون ياى تحتانيله ديشى سرچه بعض نسخه ده يا نوندن مقدم
واقع اولمشدر ك جوشاك ع شين معجمه ايله اسم مصدردر جوشيدن معناسنه ميرنظمى
بيت كريبان تا بدامن كرده است چاك * درونش ز آتش غم بوده جوشاك ك جوشك ع
سكون واو وفتح شين معجمه ايله قفتانده دوكمه چكه جك الك معناسنه ك جولاهك ع عنكبوت كه
ديوپاى وغنده ومكسكير دخى ديرلر ك جويك ع مصغر جوى يعنى كوچك ارمق ك مع الكاف
الفارسى * جرواسك ع سكون راو فتح سين مهملتين ايله چكركه كبى برجانوردر دخى كوچك
اولور كيجه ايله اوتر عربيده صرصر ديرلر كسر ثين ايله وزين دخى ديرلر ك جنك ع سكون
نونله بمعنى اشل يعنى چولاق وقوروب عاطل اولمش ال معناسنه در محموديده بيوك كمى كه

سفینهٔ کبیر معناسنه وجهاز معناسنده ده مرویدر ﯔ جونك ﭺ سكون واو ونونله اوج
یاشر دوه‌یه دیرلر بش یاشنه وارنجیه‌دك مولانا هاتفی بیت طلبکار جونك گسسته مهار *
برآمد بر آن آسمان رس منار * معنای مزبوره ترکستانك تیلاق دیرلر مشفقی بلخی بیت
ماده تیلاق فشنکیست که بکسسته مهار * ریسمان لیرو خطب ابرو ودستار سپل * فشنك
حرون دوه که یوك اوردرمز وچکنجه یوله کتمز وسپل دوه‌نك سینه‌سنه دیرلر ﯔ مع اللام ﭺ
ﯔ جل ﭺ بوزن مل چول که آته اورترلر وبعض حیوانه ده اورترلر ﯔ جلیل ﭺ فتح لام وسکون
یای تحتانیله جل مرقوم معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * بیاراست کاوس خورشید فر
بدیبای رومی یکی مهد زر * زپیروزه پیکر زیاقوت گاه * کهر یافته بر جلیل سیاه *
وهودج اوزرینه اورتیلن نسنه که قماشدن وغیری نسنه‌دن ایدرلر هرندن اولورسه حکیم
فردوسی بیت برفتند پوشیده رویان خیل * عماری یکی درمیان جلیل * بو معنایه حکیم
اسدی دیمشدر بیت زهودج فروهشته دیبا جلیل * غلام ایستاده پس خیل خیل *
وکسر لامله دخی استعمال اولنور یعنی پوشش فیل حکیم فردوسی بیت عماری بسنجند
دیبا جلیل * کنیزك ببردند چینی دو میل ﯔ جمال ﭺ یعنی حسن وخوبی وجمال لوك
مرقوم معناسنه درکذا فی شرفنامه ﯔ جندال ﭺ سكون نون وفتح دال مهمله ایله حکیم
فیلسوفك شاکرد خاصی اسمیدر مرور ایام وکثرت استعمال ایله علم حکمتده علم اولنلرك
مستعد شاکرد خاصنه ومصاحبلرینه ده علم اولمش حکیم اسدی بیت برآنکه زجندال
واز برهمن * فراوان بهر گوشه در انجمن ﯔ جنکال ﯔ سكون نون وفتح کاف فارسیله هدف
وپوته که تیرانداشلر مشق ایچون اکا اوق آتارلر ﯔ جوال ﭺ معروف ترکیده جیم فارسیله چوال دیرلر
میر نظمی بیت نه صحبت توان کرد باید خصال * برفتن نباشد چو باسك جوال ﯔ جوبال ﭺ
واو معروف وفتح باء موحده ایله یعنی جوال مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﯔ جول ﭺ واو
معروفله چیلاق که غلیواج وغلیواژ دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت ای خواجه ما کیان نشده
ازجهان شدی * باجول دیدهٔ که بکنجی نهان شدی ﯔ مع المیم * جرم ﭺ کناه وخطا معناسنه
عربیدر فارسیده ده استعمالی جایزدر میر نظمی بیت همان این شده درجهان جرم من *
کرفتم چو جان عشق تودر بدن ﯔ جمجم ﭺ سكون میم وضم جیمله کفش جامکی که گیوه دخی دیرلر
درویشان کیدولری پاپوج کیدلر جیم فارسیله ده روایت اولنمشدر ﯔ جوان اسپرم ﭺ انواع
ریاحیندن بر نوع ریحاندر عربیده ریحان الشیاطین دیرلر ﯔ جوجم ﭺ سكون واو وفتح جیم ایله
اغاجك اصل بوداغی که چیچك ومیوه آنده اولور ابو الفرج رونی بیت رسته است بهار
از بهار عدلت * چو شاخ فرونی زشاخ جوجم ﯔ جومردم ﭺ مرد سخی معناسنه میر نظمی
بیت بهر بامسکی چون خوار باشد * جومردم مرد نیکوکار باشد ﯔ مع النون * جربان
سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اوج معنایه‌در اول یعنی کریبان میر نظمی بیت
همان زد دست جربانش کرفته * توکویی جان نستان جانش کرفته * ثانی خشتك
که قفتان وکوملك قولتوغنه دیکرلر وله بیت فلك زاطلس خود بدو جامه کرد * که جربان
زماه نوش کامه کرد * ثالث نیام تیغ معناسنه وله بیت زجربان کشیدند شمشیر تیز *

* زقربان کرفتند تیر ستیز ﯔ جردان ﭺ سكون را وفتح دال مهملتین ایله یعنی کیر اسب
ﯔ جرعه دان ﭺ اول طغرجق که سیاحان ایچنه ازق قورلر وابدال وقلندران یانلرینه
اصدقلری دری کیسه ومصلق که ایچنه صو قورلر کذا فی نعمة الله ﯔ جزدان ﭺ سكون
زاء معجمه ایله اجزا واوراق قودقلری ظرف شاعر بیت که اوراق پریشان هرچه دارم *
زجزدان بود ضایع بیقرارم ﯔ جستن ﭺ سكون سین مهمله ایله آرامق وتجسس ایتمك
مستقبلنده سین واوه قلب اولنوب جوید وجوینده دینلور ﯔ جفتن ﭺ سكون فا وفتح تاء
مثناة ایله اکلمك اکمنا معناسنه میر نظمی بیت نباید پیش اهل جاه جفتن * نمی شاید
سخن بسیار کفتن ﯔ جلجلان ﭺ سكون لام اول وضم جیمله حبوبات قسمندن کشنیز
دیدکلریدر کذا فی شرفنامه ﯔ جنبان ﭺ سكون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاور
اول یعنی که لاختن شمس فخری بیت مخالف ارچه که خود از سنك می پنداشت * زتاب
آتش تیغش چو موم شد جنبان * ثانی دپرنجی معناسنه جنبیدندن اسم فاعل اولور
ﯔ جنبیدن ﭺ دپرنمك معناسنه یعنی حرکت ایتمك خواجه سلمان بیت صبا ببوی توچندان
دویده بود که دوش * نداشت تا بسحر که مجال جنبیدن * چغتای لسانده کسر الفله ایادام
دیرلر اسکندرنامه ده بلنیاس حکیم اسکندرك اناسی تعزیه صفته دیر بیت تاپار کوی
چوکاندین ایله املیق * ولیکن بو اور آخر آرامليق ﯔ جوازان ﭺ زاء معجمه ایله جواز
مرقومك ایکی معناسنه مرادفدر یعنی هاون ودیبك ﯔ جوان ﭺ تازه یکیت وسایرکنج
اولان حیواناتده دخی استعمال اولنور اسب جوان دیرلر وساده رو محبوبلرك خود علیدور
نتکم دیمشلردر بیت جوان اسب وجوان سال وجوانبخت * که خدمت کردن ایشانرا شود
بخت ﯔ جوبان ﭺ باء فارسیله ده جایز شبان معناسنه در ﯔ جوشیدن ﭺ کسر شین
معجمه ایله قینامق عربیده غلیان دیرلر کمال خجندی بیت سماع آسمان بود بر صوفی کرم *
چو آتش نیست جوشیدن چه کار است ﯔ جویان ﭺ واو معروف وفتح یای تحتانی ایله
اسم فاعلدر آرایجی معناسنه ﯔ جوییدن ﭺ آرامق یعنی تجسس ایلمك وصوبی ارمق ایدوب
آقتمق معناسنه ﯔ جهودیان ﭺ جهود وضع ایلمك معناسنه وجمع جهود دخی اولور جهودان
کبی مثال اول ابو المعانی بیت شود بعهد تواز بیم قهر شمشیرت * همه عدوی تو همچون
جهودیان پنهان ﯔ جیتن ﭺ سكون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله ایرده اکریم دیدکلری
نسنه‌در ﯔ مع الواو * جرغاتو ﭺ سكون راء مهمله وفتح غین معجمه وضم تاء مثناة ایله ساغرغ
دیدکلری امزکلو طاس معناسنه‌در ﯔ جفت کاو ﭺ اول اوکوزه دیرلر که جفت سورمکه
مخصوص اوله وجفته دخی دیرلر که عربیده کی فدان معناسنه ﯔ جوبجو ﭺ سكون واو وفتح
با وضم جیمله شرفنامه ده پاره پاره وجزجز وذره ذره معناسنه ومحو دیده الچه‌یی کومه کومه
وحصه حصه ایتمك معناسنه‌در مثال اول ابو المعانی بیت شود ظاهر زهر خاکم هوای عشق
جانانم * پس از مردن که باشد جو بجو جسم غم آلودم ﯔ جوجو ﭺ شرفنامه ده جو بجو
معناسنه‌در وآخر نسخه‌لرده سرچه معناسنه‌در که عربیده عصفور دیرلر ﯔ جو ﭺ ارمق که
عربیده نهر دیرلر ومجمع الفرس‌ده یعنی جغ مرقوم مسطوردر ﯔ مع الهاء * جهرغه ﭺ سكون

باء موحده وراء مهمله وفتح جیم ثانیله یعنی تازیانه میر نظمی. بیت سوارست بر بارگی یورغه را
بدست زرین جبیرغه را * جداکانه فی فتح کاف فارسیله باشقه باشقه و آیرو آیرو معناسنه
وصف حالیه قبیلندندر میر نظمی * مثنوی * گروهی ز شهزادگان آمدند * به پیشش
ز خدمت همه سر زدند * جداکانه پرسید از و حالشان * ز هریك خبر یافت احوالشان *
فی جرعه فی سکون را و فتح عین مهملتین ایله قدحده و شیشه ده بقیه اولان شراب
و ظرفده بقیه اولان شی اگرچه لفظ عربیدر لکن فارسیده غایت مستعملدر شاعر * قطعه *
هر که زاد از مادر اندر عز و ناز * می بباید در غم و اندوه مرد * هر که زین خم جرعه صافی بخورد
می بباید خوردنش صد جرعه درد فی جره فی فتح راء مهمله مشدده ایله اوج معنایه گلور
اول هر چرنده و پرنده نك ارککنه دیرلر عموما و ارکك طغانه دیرلر خصوصا مختاری. بیت
پر یاد کرز و تیغ تو محکم کنند و تیز * پیلان مست بسك و پلنگان جره تاب * وله بیت در آن
زمان که بجنبد چو کبك دشمن تو * عقاب جره برآید ز بیضه عصفور * ثانی شجاع و دلاور
معناسنه سیف اسفرنگی. بیت در بزم خوبتر ز تذرو ملونی * اندر مصاف جره تراز باز ازرقی
پور بهای جامی * قطعه * در چنین درگهی که مرغ علوش * مینهد بر سپهر هفتم غش *
چاوش خوبروی می باید * جره و جست و چابك و خامش * ثالث بر ساز در شدرغو یه مشابه
اما اندن کوچکدر شیخ نظامی. بیت مغنی بیان جره جان نواز * باهنك ماناله جان بساز *
میرخسرو. بیت بیا مطرب آن جره طفل وش * چو طفلان بیرگیر و بنواز خوش *
فی جریره فی فتح رائین مهملتین و سکون یای تحتانی ایله پیران ویسه نك قزی نامیدر که سیاوش
انی حباله ازدواجه کتوردی جمشیدی اندن فرود نام بر فرزندی وجوده گلدی کذا فی مشکلات
شهنامه فی جزدره و جزده فی کلاهما بسکون الزاء المعجمه و فتح الدال المهمله قوروق یاغی
وساده یاغلك و غیرك ارییوب دبنده قلن دردنه دیرلر کذا فی المحمودی فی جشه فی فتح شین
معجمه مشدده ایله یعنی آستین پیراهن یعنی کوملك یکی کذا فی المجمع فی جغاله و جغله فی
کلاهما بفتح الغین المعجمه و اللام بمعنی گروه مرغان کذا فی شرفنامه فی جفته فی سکون فا و فتح
تاء مثناة ایله اوچ معنایه گلور اول آت و قاطر دپمه سی میر نظمی بیت بجا بوشی مشو این
ز دشمن * زند جفته که شد بد خوی توسن * ثانی آدمك اوتراق یری معناسنه وله بیت
چو دید آن سرو خوبان خفته * که سر بر زیر و بالا کرده جفته * ثالث میان پای زنان
معناسنه که دیشلر در. بیت سوخته نشود پخته تا در نزند جفته * بسیار تعب باید تا فهم
کند گفته * مصرع ثانی بو یله ده مرویدر * بسیار تعب باید تا در بشود سفته فی جفرسته
سکون فا و سین و فتح راء مهملتین و تا ایله ماسوره ایچنه چکن دمور ایك معناسنه در فی جکاره فی
فتح کاف فارسی و راء مهمله ایله مختلف یوللر یعنی خلاف راه راست که جدگاره دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * خلقی ز جدائی عصبیت * بر راه فتاده چون عصان
هرچند شدست خون جگرشان * جستند درین ره جکاره فی جلانه فی فتح لام و نون ایله گرم
سرگین غلطان یعنی مزبله بوجکی کذا فی المحمودی فی جلاه فی لام مشدده ایله جلها که عربیده
حایك دیرلر فی جله فی لام مشدده و اخفاء ها ایله اوج معنایه گلور اول یعنی جلاه مرقوم که

که معربی جلاهق در * الجلاهق کغلابط الذی یرمی و اصله بالفارسیة جله وهی کبتة الغزل
و الکثیر جلها و بها سمی الحایك * کذا فی القاموس ثانی بر نوع منتردر متعفن یرلرده حاصل
اولور اگرچه سماروغ یعنی کماة معناسنه منقولدر اما استاد عسجدینك بو بیتندن فهم
اولنور که سماروغدن غیری اوله. بیت چو کودك سر فرو دارد بحجره بر سر حمدان *
چنان گردد که پنداری سماروغست یا جله * ثالث قاصره سپیدی معناسنه در و صحاحده
یعنی گروهه ریسمان یعنی ایپ یوماغی و تحفة الاحبابده خرما اغاجی و نسخه میرزا ابراهیمده
ظرف مایعات یعنی صولو نسنه لر قونیلان ظرف و بر نسخه ده مدت نفاس زنان معناسنه
مرویدر فی جله فی تخفیف لام ایله بر یومق ایلاغ کذا فی المشکلات فی جمانه فی فتح میم و نون ایله
یعنی میانه میر نظمی. بیت با هنك سرود عاشقانه * در آمد دست افشان در جمانه *
جمجمه فی سکون میم اول و فتح ثانی و ضم جیم اول و ثانیله کاسه سر یعنی آدمك باش گوکی و استعمال
طریقیله اغاج قدحه دیرلر فی جنابه فی فتح نون و باء موحده ایله یعنی توام یعنی ایکیز حکیم
خاقانی. بیت دولت و ملت جنابه زاد چو جوزا * مادر بخت یگانه زای صفاهان فی جنبنده فی
سکون نونین و فتح باء موحده ایله حشرات ارض یعنی حرکتلو ایاغلو اولیوب دپرنك یورین
فی جنبه فی سکون نون و فتح باء موحده ایله جنبنده لفظندن اختصار اولنمشدر و مطلق
حرکت معناسنه شاعر در هزل. بیت چو پیش مغلی بگشودی دنبه * مکن بالا و زیرین
بجنبنه فی جنجه فی سکون نون و فتح جیمله اوزم چکردکی معناسنه در فی جندره فی سکون
نون و فتح دال و راء مهملتین ایله معروف ایکی اغاجدر اوزم و غیری نسنه صقرلر و سایر
ایشلره دخی استعمال اولنور ترکیده فتح جیمله معروفدر فی جوازه فی فتح واو و زاء معجمه ایله
اغاج هاون که بعض نسنه دوگرلر استاد فرخی بیت ای بکوپال گران کوفته پیلان را پشت
چون کربچی که فرو کوفته باشد بجواز فی جودابه فی واو معروف و دال مهمله و باء موحده ایله
صو بندندن صیزندی اولان ترشح معناسنه ابو المعانی. بیت سرشکم ریزد از دیده چنانست
که جو دانه شکو یاز مژگان فی جوژه فی زاء فارسیله یعنی مرغ بچه قوش یاوریسی معناسنه
عموما طاوق پلیجی خصوصا فی جوشیره فی سکون شین معجمه و فتح باء موحده و راء مهمله ایله اطعمه
نوعندن تماج دیدکاری طعامدر فی جوشیده فی کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی ایله
جوشیدن لفظندن اسم مفعولدر قینامش معناسنه فی جولاه و جولاهه و جولهه فی کلاهما
بواو المعروف فرهنك جهانگیریده یعنی عنکبوت حضرت مولانا قدس سره بیت چو گنج جان
بکنج خانه آمد * بگرد شی می تنیدم همچو جولاه * وله بیت چون جولهه حرص درین
خانه ویران * از آب دهن دام مگس گیر تنیدم * بعضیلر دیرلر که جولاه اصلنده تار عنکبوته
دیرلر و آنك طوقومسنی جولاه طوقومسنه تشبیه ایدیلر و بعضیلر جولاه ایلاغ یوماغیدر و جلها
آنك جمعیدر قاموسده بو یله تعریف اولنمشدر نتکم مرور ایتدی فی جوله فی واو مجهول و لام ایله
و اظهار ها ایله جولاه معناسنه در و اخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول یعنی تیردان یعنی اوق
قونیلان ظرف که کیش و ترکش و شقا دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * گرچه
دارد ز اعتراض جهول * سینه بر تیر طعنه چون جوله * لیك نزدیك او چنان باشد * که سك

ازدور میکند دوله * وقربان کمان یعنی یایلغه‌دخی جوله دیرلر تفصیلی کمان لغتی ذیلنده ذکر
اولنور انشاءالله تعالی ثانی بمعنی خارپشت یعنی کرپی آنکدخی اوقی اوله وغی مناسبتیله درکه
اسفرنه وسفرنه واسکرنه وسکرنه وتشی دخی دیرلر واو معدوله ایله یعنی واو رسمی ایله
بر نوع سبزه درکه حیوانات اکا تمام رغبت ایدرلر اکا مرغ دخی دیرلر ومرغزار وچراگاه
معناسنه‌ده حضرت مولانا قدس سره * مصرع * ای ساربان با قافله مکذر مروز ین مرحله
اشتر بخوبان هین جوله نز بهر من بهر خدا ﮔ جوبچه ﭼ سکون واو ویای تحتانی وفتح جیم
تصغیر ایله کوچك ارمق معناسنه در ﮔ جوینده ﭼ آرایجی معناسنه اسم فاعلدر استاد
بیت این مثل مشهور نزد عاقلان * میشود جوینده یابنده همان ﮔ جوینه ﭼ کسر یای
اول وسکون ثانیله جویه منسوب معناسنه که ارمق کنارنده واقع چمن ومرغزار و اکا متعلق
اولان نسنه‌لر ﮔ جهودانه ﭼ ایکی معنایه کلور اول براغاجدر که اندن حاصل اولان صمغه
کلك وکرده وانزروت دخی دیرلر ثانی یاغلی بغرسق و بر نوع بغرسق طولمه سیدر عربیده
نقانق دیرلر کذا فی شرفنامه و فرهنگ جهانگیری ﮔ مع الباء * بجی ﭼ کسر حاء مهمله
ایله لطیفه کوی واوغوزانه وضع وتکلم ایدنه دیرلر عموما و برکسنه‌نك نامیدر خصوصا
برکون مذکور برمجلسده لطیفه کونه بر سوز سویلر حاضر اولان اهل مجلس خنده ایتمزلر
الم چکوب واروب اونده اناسنك چقرغن قرار بومعنایه حکیم انوری بیت از حسد فتح توخصم
تو بی کرده آب * همچو بحی از خدوك چرخه مادر شکست * بو کا مثال روم دیارنده
ناصرالدین خواجه دیدکاری شخصدرکه حکایه‌لری ایله جهان پراولمشدر ﮔ جدایی ﭼ
آیرولق جدا آیرو در یانك یی وصفیه و یی مصدریه اولور ابوالمعانی بیت در میان من
وغم هیچ جدایی نشود * کویا ازرحم مادرمن توام زاد ﮔ جکری ﭼ سکون کاف فارسیله
اشخون که عربیده ریباس دیرلر راوند شربت ایدرلر ﮔ جوی ﭼ واو معروف ایله ایکی
معنایه کلور اول ارمق که عربیده نهر وچغتای لساننده سای دیرلر لطفی دیواننده بیت اول
باش کونکل عبدالطفی کوز بدین * هرساری که کوز کا قیلور سای کورونور * برمعنای
سای دخی وقتدر ثانی جویدن وجستن لفظلرندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور چاه
جوی ور ضاجوی کبی ﮔ جویای ﭼ جوینده کبی اسم فاعلدر لکن بونده مبالغه وار در زیاده
آرایجی دیمك اولور ﮔ باب الجیم الفارسی المفتوحة مع الالف * چارپا ﭼ سکون را وفتح
باء فارسیله جمیع حیوانات که درت ایاقلی اوله عموما واما اکثر حیوان اهلینه استعمال اولنور
خصوصا آت وقاطر واشك ودوه وقیون وکچی وصغر کبی ﮔ چارتا ﭼ سکون را وفتح
تاء مثناة ایله درت قللی طنبوردکه اصلی چارتار در خواجه سلمان بیت طبع کیتی راست
شد در عدل توزانسانکه باز * نشنود صوت مخالف هیچکس زین چارتا * بو بیتده اولان
چارتادن چارعناصر معناسی قصد اولنمشدر استعاره طریقیله کردش زمانه یی سازه تشبیه
ایدر ﮔ چاروا ﭼ سکون راء مهمله وفتح واو ایله اوج معنایه درکه اول بمعنی چارپای مرقوم
ثانی بمعنی غارت ویغما ابوالمعانی بیت رفت ازدست تصرف هرچه هست ازملك دل *
دلبران ازناز وعشوه کرده بودند چاروا * ثالث بمعنی چارعناصر وله بیت کر یکی باشد

باشد مخالف وخته دارهستی است * انتظام حال باشد اعتدال چاروا ﮔ چراغ ﭼ ایکی معنایه‌در
اول سؤال مخاطبدر نیچون دیمك اولور عربیده لا ی شی معناسنی افاده ایدر چغتایده
بومعنایه طاغو دیرلر میر علیشیر بیت یوزیکا آشفته قاسلار بولماسای عاشق ناغو * بولدیلار
هرقایسی بر دیوانه زولیده مو * ثانی اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر میرخسرو بیت
کاو چراخورده این مرغزار * شیرجهانخوار فنار اسپار ﮔ چشم بینا ﭼ زیاده کوریجی کوز
صاحب بصیرت ودیده عبرت بین معنالرینه صائب تبریزی بیت یارب ازعرفان مرا
پیمانه سرشارده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدارده ﮔ چشم فسا ﭼ چشم زخم دفعنه
افسون ایدن کسیه دیرلر بدیهی بیت چشمش کویی زبهر چشم بدایدون * چشم فسا یست
ودل پرنده وجانست ﮔ چرب بالا ﭼ سکون راء مهمله وباء اول موقوف وثانی مفتوح
یعنی موزون قد ومطبوع قامت کذا فی شرفنامه ﮔ چکا ﭼ فتح کافله طونغا دیدکاری
قوشدر ابوالمعانی بیت دیده شاهین قهرش راهمین * جسم اعدا می نماید چون چکا *
ﮔ چلیپا ﭼ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله خاچ دیدکاری که عربیده صلیب
دیرلر نصاری اغاجدن وکمشدن والتوندن ایدوب اعزاز واکرام ایدرلر اعتقاد باطله‌لری
بویله درکه حضرت عیسی علیه السلامك صورت مصلوبه سی اوله حاشا ثم حاشا مصلوب
اولمامشدر قرآن عظیم الشانده * وما قتلوه وما صلبوه ولکن شبه لهم * وارد اولمشدر
وهرنکه پیچ وتاب اوله اکاده چلیپا دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت حلقه آن جعد
موسلسله پای کیست * زلف چلیپا وشش آفت ایمان کیست * شیخ سعدی بیت کر
بمسجد روم ابروی تو محراب منست * ور در آتشکده زلف توچلیپا دارم * شمس فخری
بیت محمود غزنوی شان ازبهر دین احمد * زنارها کسسته بشکسته است چلیپا ﮔ چمن پیرا
باغبان معناسنه که بوستان پیرا دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت زاصل درکند وشاخ سایه‌دار
شود * زیکدکر چو چراکردشان چمن پیرا ﮔ چندا ﭼ مقدار عددن سؤال ایدر نقدر
دیمك معناسنه ﮔ چهارپا وچهاروا ﭼ چارپا وچاروای مرقوم معناسنه‌در ﮔ چها
ذلودیمكدر اصلی چه‌ها درکه چه نه و ها والف ادات جمعدر ابوالمعانی بیت دانی که در ره عشق
دل راچها کشیده * درین دیار حسرت غم وبلا رسیده ﮔ مع الباء الموحده * چاپوب ﭼ
ضم باء فارسیله اسکی بز وجامه کهنه پاره لری که ترکیده چاپوت دیرلر ﮔ چادرشب ﭼ
یورغان ودوشك چارشفی وزنان باشلرینه بوریدکاری که یالکز چادر دخی دیرلر ابوالمعانی
بیت هرچه ازذن راکه بینی تو درو صلش مکوب * زیر چادر شب ندانی زشت رو باشد یاخوب
ﮔ چاراسباب ﭼ یعنی قوت جاذبه وقوت ماسکه وقوت هاضمه وقوت دافعه کذا فی شرفنامه
ﮔ چارشوب ﭼ سکون راء مهمله وواو وضم شین معجمه ایله بمعنی چارسو ترکیده خنف بایله
چارشو دیرلر شاعر بیت کرشود تا مقتضی رفتن بازارها * ورنه مروبر هیچ جانب هرچارشوب
ﮔ چارم کتاب ﭼ کسر میمله که اضافتله اولور یعنی قرآن مجید کتب منزله‌نك دردنجیسی دیمك
اولور کذا فی شرفنامه ﮔ چاه نخشب ﭼ اضافتله وفتح نون وشین وسکون خا ایله ولایت نسفده
حکیم ابن مقنع بر طاغده بر قویی قازوب علم حکمت صنعتی ایله ایچندن بر آی کوسترمش که

ماه آسمان طلوع ایتدکده عکسندن زمین‌ده دخی بر آی کورینور اول آیه ماه نخشب دیرلر نخشب بعضیلر قوبونك اسمیدر وبعضیلر طاغك اسمیدر وبعضیسی حکیمك اسمیدر دیدیلر نخشبك معنای اصلیسی تابان اولمغله محبوبك یوزینه استعاره طریقیله ماه نخشب دیرلر مولانا جامی در یوسف زلیخا بیت سه روز آن ماه درچه بوده تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب * مولانا عارفی درکوی وجوکان بیت وین برد بکوی سیم غبغب * صد دست کرو زماه نخشب ﴿چبچاب﴾ سکون باء موحده وفتح جیم فارسیتین ایله آواز بوسه معناسنه شیخ سعدی * قطعه * برسیدم از حکیم هوشمند * کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت در عالم بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سوده مند * قلقل قرابه وچبچاب بوس * جز بز قلیه فش شلوار بند ﴿چپ﴾ صول که مقابلی راست درکه چپ وراست دیرلر عربیده یمین ویسار دیدکلریدر میر نظمی نفهمد زیرا زبالاست هرکز * ندانسته چپش از راست هرکز ﴿چرب﴾ سکون راء مهمله ایله مأکولات قسمندن سموز ویاغلی اولان هرنه اولورسه ودخی برنوع صودر ومحمودیه غالب معناسنه مسطوردر ﴿چرنداب﴾ فتح راودال مهملتین وسکون نونله شهر تبریز محلاتندن برمحله آدیدر شیخ کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود * تا در نکشم آب چرنداب وبجید * سرخاب زچشم من روان خواهد بود ﴿چلب﴾ فتح لامله بوزن طلب ایکی معنایه‌در اول برنجدن دوزلمش ایکی نسنه‌در تبسی کبی طبل وسورنا چالندقده بر آدم هربرین برالنه آلوب چالنان مقامه مناسب آهنك ایله بربرینه اورر رومده اکا زیل دیرلر فارسیده برآدی دخی شیخ درهندی لسانده جهانجه دیرلر حکیم فردوسی بیت چو یك پاس بکذشت از تیره شب زپیش اندر آمد خروش چلب * استاد فرخی * قطعه * اندر آن صحرا که شیران دو لشکر صف کشند * وآسمان ازبرهمی خواند برایشان اقترب * چشمهٔ روشن نه بیند دیده ازکرد سیاه * بانك تندر نشنود کوش ازغو کوس وچلب * ثانی بمعنی آشوب وفتنه حکیم ناصر خسرو بیت عامه برمن تهمت دینی وفضل من بکل * برسرم فضل من آورد اینهمه شور وچلب * حکیم قطران ارموی بیت زمهر وکینش غمکین عدوی شاد ولی * زدست وتیغش بیدار امن وخفته چلب ﴿چناب﴾ فتح نونله ایکی معنایه‌در اول چادر کاجی که کلیجهٔ خیمه وباد ریسه دخی دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت جزدر جناب تو نزنم خیمهٔ ثنا * کر چرخ دردهان کندم چوب چون جناب * ثانی ولایت سنجاده برارمق آدیدر صوبی غایت لطیفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿چنغوب﴾ سکون نون وضم غین معجمه ایله چفت وچغبوت معناسنه‌در ایضا منه ﴿چهار جوی فطرت﴾ عناصر اربعه که دم وصفرا وبلغم وسودادن عبارتدر کذا فی المحمودی ﴿چهار میخ حیات﴾ بودخی عناصر اربعه معناسنه‌در ایضا منه ﴿چاشت﴾ سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول قوشلق معناسنه که عربیده وقت ضحی دیرلر ثانی اول وقتده تناول اولنان طعامه دیرلر نتکم اخشام طعامنه شام دیرلر ابو المعانی بیت شود خون جکر روزم مرا چاشت * چنان باشد غم وآلام شام ﴿جیغت وچیغوت﴾ کلاهما بسکون الباء الفارسی وضم الغین المعجمة بمعنی اکین یعنی یصدق ودوشلك وامثالی

وامثالی نسنه‌لرك ایچی که عربیده حشو دیرلر سکون شین معجمه ایله شمس فخری بیت درخرابات ریش خصمانش * کشته دردیز قحبکان چیغوت * فرهنك جهانکیریده نهالی ولحاف وسوزنی وجامه وهرنکه پنبه ایله اولوب زیاده پژمرده وکهنه اولمش معناسنه‌در اهالیٔ سمرقند وبخارادن استماع اولنان غین معجمه بادن مقدم چغبوت‌در وبعض فرهنکلرده دخی بویله مرویدر وبعض معتبر فرهنکلرده بزم نقلمز کبی مسطوردر ﴿چخت﴾ سکون خاء معجمه ایله طمع وامید خام معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ﴿چرب دست﴾ شرفنامه‌ده شیرینکار ومجمع الفرسده جلد وچابك معناسنه مسطوردر معنای اوله مناسب مولانا ظهوری بیت چو برخوان اکرام مستان نشست * بیك نغمه دریوزه شد چرب دست ﴿چرخشت﴾ سکون راء مهمله وشین وضم خاء معجمتین ایله منکنه که آنکله اوزم وزیتون وغیری نسنه‌لر صقوب صوین ویاغن چقاردلر استاد لطیفی بیت اکر عصری کنی بر فرق انکور * نیاردز ولك برهیچ چرخشت * فرهنك جهانکیریده بعض فرهنکلردن نقل ایدرکه اول بیوك حوض کبی نکنه‌که ایچنه اوزومی طولدیروب صقرلر اکا عربیده معصره دیرلر استاد فرخی بیت ذو چشم من چود وچرخشت کرد فرقت دوست * دو دیده همچو بچرخشت زیر پای انکور ﴿چرست﴾ کسر را وسکون سین مهملتین ایله حالت غضبده دیشلری صقوب اراسندن صدا چقارمغه دیرلر کذا فی المجمع ﴿چغبت وچغبوت﴾ تقدیم غین معجمتین ایله بمعنی چیغوت مرقوم ومجمع الفرسده هردو بمعنی بالین ونهالی مسطوردر فرهنك جهانکیریده پنبه وامثالی وآستر جامه وبالش ونهالی ایچنه قودقلریدر عربیده حشو دیرلر طیان مرغزی بیت آن ریش نیست چغبت دلاله خانهاست * وقت جماع زیر حریفان فکند نیست ﴿چغت﴾ سکون غین معجمه ایله بمعنی سقف خانه کذا فی فرهنك حسین وفایی ﴿چفت﴾ سکون فا ایله درت دیرك اوزرینه بنا اولنمش عمارت هرنه اولورسه تالار دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت خامه زده عطارد از لاجورد کردون * بنوشته نام سلطان بالای چفت معبر * عربستانده وبعض اناطولیده اوقپولری اوکنه درت دیرك اوزرینه بنا ایدرلر دیار عجمده صغار وکبار اولرنده اولور ﴿چنکالخوست﴾ سکون نون ولام وفتح کاف فارسی وخاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی مالیدهٔ نان وغیره کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیریده اتمکی یاغ وبال ایله اووب برنوع طعام ایدرلر اکا مالیده ویالکز چنکال ده دیرلر عربیده عفیصه دیرلر ﴿چیغوت﴾ سکون یای تحتانی وضم غین معجمه ایله بمعنی چبغوت مرقوم ﴿مع الجیم * چاج﴾ مجمع الفرسده ختن ملکنده برشهرك اسمیدر آنده غایت بی نظیر یای اشلنور حکیم اسدی بیت سپهبد همیرفت تا شهر چاج * بزرکان زکردش ابا طوق وتاج * فرهنك جهانکیریده ترکستانده برشهر آدیدرکه تاشکند نامیله مشهوردر آنده غایت بی نظیر ونهایتده دلبذیر یای اشلنور وکندن دیار کمان چاجی مقبولدر شیخ نظامی بیت کمانهای چاجی وچینی پرند * کرانمایه شمشیرها تیرچند * کمانك اول شهره خصوصیتی شایع اولمغله یالکز چاجی دینلوب کمان مراد اولندیغی معلوم اولور نتکم حکیم فردوسی بیت هرآنکه که چاجی بزه درکشم * ستاره فرو ریزد از ترکشم ﴿چخچ﴾ فتح خاء معجمه وسکون نایله ده‌مرویدر برعلتدرکه ترکیده اور وعربیده سلعه دیرلر

بوغازده وآخر عضوده ظاهر اولور یومری ات چیقوب طورر اکرچه وجعی اولمز اما قطع
اولنسه جائزکه صاحبی هلاك اوله فرغان وکیلان خلقنده اکثر واقع اولور ٭ چکوچ ٭
اول دمور آلتدرکه آنکله دکرمان طاشنی کسکین ایدرلر کذا فی المجمع ومؤید الفضلاده وبعض
فرهنکده لامله چلوچ واقع اولمشدر ٭ مع الجیم الفارسی ٭ چاچ ٭ غله کومه سی که حرماندن
آیرلدقده یعنی اوزون واقع اولور اکا چاچ دیرلر مولانا حسن کاشی بیت . ای چاچ کرانت
چرخ ازرق ٭ ای شادروانت چرخ اطلس ٭ چاکوچ ٭ ضم کاف وواو معه ولده ایله چکچ که
دمور وباقر دوکرلر یور بهای جامی بیت بردیده زد بجا کوچ دشنام ومیخ چوب ٭ اهل
جوین را زمین وبسا رنعل ٭ چچ ٭ اول نسنه درکه آنکله غله صحارلر کذا فی شرفنامه
وجیم عربیله ده مرویدر ٭ مع الخاء المعجمه ٭ چارشاخ ٭ خرمن صاوردقلری پرمقلی اغاج که
ترکیده یبا دیرلر اکثری درت پرمق اولمغله چارشاخ تسمیه اولنمش درت دال دیمك اولور شاعر
بیت درمیان کیدیان هرکس بقدر خویش شاخ ٭ لیك آن دیوث بر سر چارشاخ معتبر
٭ چارمیخ ٭ سکون راء مهمله ایله ایرده کرکی دیدکاری نسنه در خصوصا هرنکه درت
طرفندن کریلوب میخلنه اکا دیرلر عموما واستعاره طریقیله عملو اطه یه دیرلر شاعر
بیت خلیده بر در کون کیر میخش ٭ کرفته زیر وکرده چارمیخش ٭ چخ ٭ بوزن یخ اوج معنایه
کلور اول قلیچ وخنجر وامثالی نسنه لرك غلافی مختاری بیت زجرم کرکدن ساز ند وپشك
پیل ازین پس چخ ٭ که خام کاو وچوب بید خام آید نکهبانش ٭ ثانی بمعنی صبره
حکیم علی فرقدی بیت باده چونانکه عم باعکس چون خورشید او ٭ باز نتواند چخیدن
چون قصب با ماهتاب ٭ حکیم انوری بیت شادمان باش ای فلك قدرت خداوندی که
هست ٭ جای مغلوب وفلك را کرکنون باوی چخی ٭ ثالث بمعنی سعی وکوشش حکیم ناصر خسرو
بیت چون همیشه چون زنان در زینت دنیا چخی ٭ کرت چون مردان همی درکار دین باید چخید
مصدری چخیدن کلور ٭ چخاچخ ٭ اوق وقلیچ اوردقده ظاهر اولان صدا وچخیدن وبرچخیدن
معنالرینه ده کلور کذا فی شرفنامه ٭ چخماخ ٭ سکون خاء معجمه وفتح میمله محبوب العارفین نام
کتابده کیسه وپوستین معنالرینه وتحفة الاحبابده وهندوشاهده قاو وچقمق قودقلری
کیسه معناسنه حکیم سوزنی بیت چکچك دندان من چو چکچك چخماخ ٭ برشد
وبکذشت از آسمانه آتش ٭ مجمع الفرسده درت کوشه لو دری کیسه که بیلده بغلو
کوتورلر صحاحده اول دری کیسه درکه بعض اهل سفر ومجردکسه لر ودرویشان ایچنه
شانه وبچاق وبعض لوازم قورلر شمس فخری معیارده کیسه که شانه وسوزن وامثالی
نسنه قورلر دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهی او ٭ کنند پر
زیواقیت کیسه وچخماخ ٭ وبرمعناسی دخی چقماق قدرکه طاشدن آتش چقارر عربیله زند
وچقمقیده چاقان دیرلر ویته تحفة الاحبابده بمعنی تبر زین مسطوردر یعنی ایربالته سی
٭ چرخ ٭ اون معنایه کلور اول فلك اعظم که برکون وبرکیجه ده تمام بربر دوره ایدوب
مرکزنه وارر ثانی کریبان جامه معناسنه شمس فخری بیت تا کل ولاله بروید از خاك ٭ تامه
ومهر بتابد از چرخ ٭ ثالث بمعنی کمان عموما شمس فخری بیت دیده دوست باتو روشن

روشن باد ٭ سینه خصم پر از ناوك چرخ ٭ شمس طبسی بیت ای زچرخت بریده برکردون
طائران چهار پر سهام ٭ غایت پك یای قورلمدن حلقه کبی اولدوغندن تشبیه ادیرلر خصوصا
حکیم فردوسی . بیت اکر سخت باشدت از چرخ تیر ٭ پس این تیر من آمد از چرخ زیر ٭ مذکور
اوج معنایه میرخسرو ٭ مثنوی ٭ کسی کش چشم زخم از چرخ روز یست ٭ رسد کرجش جهان
در چرخ دوزبست ٭ چو زخم از تیر بی تدبیر چرخست ٭ نه کمتر تیر چرخ از تیر چرخست ٭
رابع بمعنی پیراهن که کریبانی وکرته دخی دیرلر میرخسرو بیت قبا وچرخ زربفت ومرصع
ستام وزین زرین ملمع ٭ وله اندرین معنی درصفت چشنی . بیت بسکه هر سوشد قبا وچرخ
در عالم فراخ ٭ همچو چرخ اطلس اطراف همه کیهان کرفت ٭ خامس غزنین مضافاتندن
برقصبه آدیدر مهستی کوید ٭ رباعی ٭ باخلق بداوری بود قاضی چرخ ٭ وز علم وعمل بری
بود قاضی چرخ ٭ برمشته اکرمی بر آید نیست عجب ٭ زانو وی که مشتری بود قاضی چرخ
طریق هدایت رفیق نقشبندیه ده سلسله خواجکان عزیزان قدس الله ارواحهم حضراتنك
مشاهیرندن خواجه یعقوب چرخی قدس سره اول قصبه دندر سادس فرهنك جهانکیریده
طاق ایوان ورواق کیوان مکان درکاه سلاطین وآنك امثالی ابنیه عالیه معناسنه حکیم فردوسی
٭ مثنوی ٭ بدوداد دیوان عرض سپاه ٭ بفرمود تا پیش درکاه شاه ٭ بیاراست جای
بلند وفراخ ٭ سرش برتر از چرخ درکاه کاخ ٭ سابع برنوع بیاض کوکرك طغانه ده دیرلر شاعر
بیت باز سفید آفت طاوس وقاز ٭ چرخ کز وبسته شود چشم باز ٭ کمال پادشازاده
مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب اسکفلی طغانه چرخ دیدکاری هواده چرخ اوروب
اوچدوغیچوندر دیوب تسمیه وبیان ایتمش حال بوکه جمیع طغان اسکفلی اکر اسکفسز شکاری
برچالی ایچنده یاخود برقیادیبنه یقدقده شکاری براغوب کتمیوب البته اوزرنده دور ایدوب
هواده چرخ اورر بومعناده شکاری قوشلردن چاقر دیدکاری قوشه چرخ دیرلر چرخله مراد قدر
حتی شاهدی کبی مختصرده ٭ مرغاب وچرغ اوردك چقر تیزی کند یعنی قاقر ٭ واقعدر
وفارسیده غین وخاء معجمتین وقاف حرفلری بربرلرینه ابدال اولنمق قاعده کلیه در ثامن
حرکت دوریه یه چرخ دیرلر عموما استاد لطیفی . بیت میزنم چرخ کاه که بصفا ٭ در غمت
چون دمی حضور برم ٭ تاسع دولاب واکا بکزر هرنه اولورسه حتی فلك الافلاکك حرکتی
دولابیه اولمغله چرخ دینلدی نتکم شیخ سعدی . بیت بچرخ اندر آیند دولاب وار ٭ چو
دولاب برخود بکریند زار ٭ عاشر مطلقا دوران ایدنلره چرخ دیرلر صوفیلرك دوروسماعی
وابریشم دولابی ودکرمانك معروف چرخی وعربه تکرلکی کذلك قاکلی وقیونك ایپی صاریلن
اغاچ وبچاق واستره کسکین ایتدکاری بلکو وعوراتك چقرغی واپیلك صاردقلری اغاجدن
اولان نسنه که الیه دیرلر والحاصل فی الجمله دوراید اشیایه چرخ اطلاق اولنور انجق
بعضیسنی امتیاز ایچون اضافتله استعمال ایدرلر ٭ چشم زخ وچشن زخ ٭ بو ایکی لغت
مختصر چشم زخمدر مجمع الفرس ومحمودی وفرهنك جهانکیریده مسطوردر خواجه عمید
لویکی بیت عطاردرا بدوزم دیده بد ٭ که جادو خامه را چشم زخ کرد ٭ چناخ ٭ فتح نونله
ایرقاشیدر میرنظمی بیت چو تیغ برق آسایش کشیده ٭ بسر زد تا چناخ زین رسیده ٭

ل چهارشاخ ع بمعنی چارشاخ مرقوم ل مع الدال المهمله * چارد ع فتح راء مهمله ایله ترکیبی
آلجی و عربیده جبصیان دیدکاری درکه آنکله صرچه جاملری یاپشدرلر ل چاوید ع
چاویدن لفظنك ماضیسیدر قوش فریادی معناسنه درابوشعیب بیت ای عاشق مهجور
وزکام دل خود دور * میال همی چاویدکه معذوری معذور ل چخد ع فتح خاء معجمه ایله
چخیدن لفظنك مضارعیدر بمعنی کوشد ودم زند وستیزه کند کذا فی المجمع اوج معنایه
ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت * قطعه * چوناد‌ان برچخد در بزم عرفان * نمیدانم چخد
بیهوده کفتار * ولی چون کس نمیزد کوش اورا * برنجیده چخد باشد دل آزار ل چخید ع
کسر خاء معجمه ایله چخیدن لفظنك ماضیسیدرکه چخد مضارعیدر ل چربید ع سکون راء
مهمله و کسر باء موحده ایله بمعنی زیاده شد وزیاده کرد وبمعنی فر ورفت کذا فی شرفنامه وله
قطعه * بدل چربید از آن آلام حسرت * چو عشق یار چربیدست در دل * نخستین برمی آید
آه پرسوز * کنون چربید کشته سوزش دل ل چرد ع فتح راء مهمله ایله آت وقاطره مخصوص
اولان سرخ رنکدر کدروم طوری دیکله معروفدر و سکون را ایله نسایه وغیره مخصوص
لوندرکه بومقدار سیاه هرك اولور عربیده اسمر اللون دیدکارینه عجمده سیاه چرده دیرلر
سراج الدین قمی بمعنی لون بیت زصنع اوست که شب چون سیاه چرده شود * سپهر سبز
قبا سرخ روشود زشفق * اثیرالدین اخسیکتی بیت سواد طره توقیع تو بر آتش رشك
سیاه چرده کند مشك را زمحروری * خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * بعض فرهنکلرده بمعنی پوست یعنی دری
وسیاه رنك معناسنه درسیه چرده تعبیرنده چرده جلد اولمق غایت صحیحدر وفتح را ایله رعی
معناسنه مضارع اولور اوتلر دیمکدر ل چرغند ع سکون را ونون وفتح غین معجمه ایله بمعنی
چراغ وچراغدان وجیم عربیده مذکور اولان جرغد معناسنه وبمعنی جراد اللیل کذا فی
شرفنامه ل چرغد ع مختصر چرغند مرقومدر ل چرمه پولاد ع دمور قیرآت حکیم فردوسی
بیت سواری بکرد اوآز رکشسب * بزیراندرش چرمه پولاد اسب ل چرند ع فتح راء مهمله
وسکون نونله بمعنی چراکاه یعنی مرعی کذا فی المجمع ل چزد ع سکون زاء معجمه ایله برجانوردر
چکرکه کبی یازایامنده پیدا اولور هواهر نقدر کرم اولسه اول بوجك چوق اولور وزیاده
فریاد ایدر بعض ولایتده بی بضاعت وفقیر اولانلر آنی بشوروب یرلر حکیم انوری بیت
اندرین شدت کرما که زتأثیر تموز * بانك چزد از تف خور کرشید چو نفخ صور ست * شمالی
دهستانی بیت خروش چزد میان سراب وقت زوال * چنانکه ناله عامی بود میان سعیر
وبعض فرهنکلرده چکرکه وچغرغان دیدکاری جانورجك ونعمة الله صقلق معناسنه ده روایت
ایلمش ل چشد ع سکون شین معجمه ایله بمعنی چشن یعنی عید نوروزی و جمعیت وسرور
وصحبت خاص که ایام معلومه ده ایدرلر ل چشم بند ع سکون میمله بچه که زنان طشره
چقدقلری یوزلرینه طوتارلر سیاه لطیف قیلدن وسیاه بویانمش خام ابریشمدن طوقورلر
ل چشید ع فعل مضارعدر ل چشید ع چشیدن لفظنك ماضیسیدر طاتدی عربیده
ذاق معناسنه میرنظمی بیت بکیتی چنان سرد وکرمی کشید * زخوان جهان تلخ وشیرین

شیرین چشید ل چغد ع سکون غین معجمه ایله بمعنی چخد مرقوم کذا فی المجمع ل چکاد ع فتح
کاف ایله دپه معناسنه عموما بمعنی تارك سر یعنی باشك دپه سی فضل طاهر بیت کوخیو را برآسمان
فکنم * بی کام که بر چکاد آید * وجمله باشه دپه اعتبار ایله دیرلر استاد منوچهری * مسمط
سیم توری من رسید جامه نیامد بدید * جامه بباید کشید جامه ببایدت داد * هست دران
بس خوشی جامه زسر برکشی * برفکنی برکشی بنده ات را برچکاد * بومعناده تار وتارك
وتارنك وهباك وکاخ دیرلر فرهنك جهانکیریده دپه دن پیشانی یه اینجه قبل اولمیان طاز باشه
دیرلرکه عربیده اکا اصلع دیرلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مویست
که شد زسله تادیب شاه روح چکاد * اولمقوله باشه روح چکاد دخی دیرلر وطاغ دپه سنه ده چکاد
دیرلر خصوصا حکیم فردوسی بیت بیامد روان دیده بان از چکاد * که آمد از ایران سپاهی
چو باد ل چلود ع ضم لام وسکون واو ایله قصبه و بیوك کوی معناسنه در ل چماند ع
فتح میم و نونله چمیدن لفظندن فعل مضارعدر صالنور وسیر وسلوك ایدر میرنظمی بیت
چماند آن پری درباغ عشوه * نهد برسینه دل داغ عشوه ل چمند ع فتح میم وسکون نونله
اسب کاهل وچاپکخوار یعنی اول آت که یمی فی الحال یرامایوب دیمکدر تکاسل ایدر ل چمید ع
کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله چمیدن لفظنك ماضیسیدر صالنوب یوریدی وسیر وسلوك
ایتدی دیمك اولور حکیم فردوسی بیت چو شیر از شرزه زچابر چمید * بکوه هماون
بنه برنهید ل چندان بود ع شرفنامه ده بمعنی تا آنزمان ومحدود یعنی تا مجدی مسطوردر
ل چند ع بمعنی مقدار عدده وغیریده استعمال اولنور میرزا فصیحی * مصرع * چند کفتم
غم دل با تو از آن خوار شدم * ومیرزا قلی بیك بیت دست و پا چند زنی عرض شهیدان بودی
یکزمان صبر کن ای کشته که قاتل برود * فرهنك جهانکیریده بمعنی هرچند شرف شفروه
بیت پیك کمان درجناب وادی قدسش * چند دریده ندید هیچ کرانرا ل چندفند ع اول
معنایه درکه عربیده وهم وخوف وخشیت دیرلر ونهیب واحوال دشوارکه وجود انسانده اولور
میرنظمی بیت این نصیحت کوش باشی سودمند * تابکی از حال دنیا چندفند ل چهرزاد ع
همای بنت بهمن شاه اسمیدرکه اردشیر آنی ازدواجه کتوردمشیدی اکا دخی بهمن شاه دیرلر
ایدی کذا فی شرفنامه ل مع الراء المهمله * چادر ع ایکی معنایه کلور اول معروف که خیمه
معناسنه در ثانی عورات باشلرینه بوریدکلری اورتی الوغ بیك بیت غلام باده نیم منی
ندارم آن مذهب * هلاك چادرم وکشته چلك پوشم * مولانا هاتفی بیت بماکر سکندر
برابر شود * بکردسرش چتر چادر شود ل چار ع اوج معنایه کلور اول اعداددن درت
عدددرکه چهار دخی دینلور حکیم انوری بیت زحسن یوسف رایش بصدر چرخ چارم در *
دل خورشید بابك خانمان دردزلیخایی * ثانی چاره لفظندن مخففدر سید ذوالفقار شروانی
بیت رهین وصلم واو همدم دمم را جان * زبون دردم واو داروی دلم را چار * ثالث برداق
وابریق سفالین وکرپیچ بشوردکلری اوجاقدر زبان هندیده مطلب اغاجنه دیرلر وهندك
لسان علمی سنده جاسوسه دیرلر ل چار وچدر ع اتباع الفاظ قبیلندندر معناسی علاج
وچاره دیمکدر قریع الدهر بیت اوچاربکار من چو در کرد * چار وچدر از کسی نخواهم

لغ چاشنکیر مع معروف طعام دوشیجی امامعنای ترکیب پاشنی طوبجی کسه عربیده مذوق
دیرلر قاعده سلاطین ماضیه بویله ایدی آشجی طعامی بشوروب ویردکدن صکره مقربان
سلطاننك بری هر طعامك لذتن طادوب تشخیص ایتدکدن صکره پادشاهك اوکنه کتوررر
لغ چاکر مع فتح کافله مطلقا بنده در ارکاك اولسون دیشی اولسون میرنظمی بیت بنده
حلقه کوش فرمانیم * چاکر خاندان سلطانیم لغ چالشکر مع کسر لام وسکون شین معجمه
وفتح کاف فارسیله شرفنامه ده بمعنی خرامنده وکشف اللغه ده هر ایشه زیاده مباشرت ایدیجی
لغ چاهسار مع قویی باشی معناسنه مولانا جامی بیت دویدند بسیار تا چاهسار * کل
کامشان کشته شد جمله خار * اصلی سار چاه ایدی ترکیب اولنوب علم اولمغین مضاف الیه
تقدیم اولندی بو قاعده مقرره در لغ چپار مع فتح باء فارسیله هرنکه دو رنك اوله عموما ویشل
کوکرجین که سیاه نقطه لری اوله ودخی آنك خلاف لونی جا بجا نقطه لری اوله مثلا طوری
اولوب بیاض ویا سیاه نقطه لری اوله وقوله کذلك واشهب قیر اولوب سیاه نقطه لری اوله
خصوصا لغ چپر مع فتح باء فارسی مشدده وتخفیف ایله ده اوج معنایه کلور اول بمعنی
حلقه ودایره مولانا جامی بیت چپر زده مید یدم کرد تو ز قیبا نرا * آهی زدم وکفتم تخم
چپری سوزد * واستاد دیمشدر بیت کنار جوی از سبز چپر بست * میان کوه از لاله
کمر بست * ثانی اغاج وچوب وسازدن چورلمش دیوار که خانه وباغ وحولی اطرافنه ایدر
پور بها ی جامی بیت آب چون مردان جنکی در زده * باغ چون دیوار شهراند ر چپر *
ثالث بعض دری پاره لرینه وکوستك وپای بند پارچه لرینه دخی امثالی نسنه لره ایدرلر وکیجه
ایدنلر کیجه اراسنه قودقلری پاره لره دیرلر واوله نسنه طوقیانلره چپرباف دیرلر
لغ چتر مع سکون تاء مثناة ایله سایبان ودخی پادشاهلرك باشی اوزرینه طوتدقلری
کولکه لك مولانا جامی بیت چتر فرازنده فرق سحاب * سایه نشین چتر تر آفتاب
ویوکسك دپه لو چادر وزنان باشلوینه بوریدکلری چار معناسنه در لغ چخچیر مع سکون خاء
معجمه وکسر جیمله چخشور که ایاغه کیلور کا نقله احمد بن اسمعیل لغ چدار مع فتح دال مهمله ایله
کوستك معناسنه محتشم کاشی بیت دکر ببر مکه عیش وطول شب خواهی * فلك
چدار کند دست وپای توسن خود لغ چدر مع فتح دال مهمله ایله چار معناسنه کاهی چار
ایله ردیف ایدوب چار وچدر دیرلر کذا فی تحفة الاحباب وکشف اللغه لغ چراخواد مع فتح راء
مهمله وخاء معجمه ایله بمعنی چراکاه یعنی مرعی امیرخسرو بیت حرسند شدی بخورد کینی
زیرا توخری جهان چراخوار لغ چراخود مع فتح راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی چراکاه یعنی مرعی حکیم زاری قهستانی بیت فزون ازصد هزار اسب
وشتر بود * چراخورها چوکنج ازمال پر بود * ثانی اسم فاعل اولور اوتلیان حیوانات معناسنه
لغ چرازار مع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی چراکاه یعنی مرعی چرا اوتلاق در زار اسم
جامد در یعنی آخر کلمه دن اشتقاقی یوقدر شول معنادن عبارتدر که ترکیبده آخر کلمه یه الحاق
ایتدکاری لق ولك معناسنه در مثلا چایرلق وکل لك کبی لغ چراکر مع فتح کاف فارسیله
جانور چرنده معناسنه وچرنده معناسنه خواجو درهمای همایون بیت کهی باچراکر چرا

کر شدی * کهی با پرنده پر آور شدی لغ چرخ اثیر مع یعنی فلك قمر بعض قوالده کره
آتش روایت اولنمشدر کذا فی مجمع الفرس لغ چرخ اکبر مع یعنی عرش اعظم کذا فی شرفنامه
چرخه نیر مع چرخ وچرخه چقرقدر نیر آنك اوقیدر میرنظمی بیت مشو بهر طمع مغموم وداکیر
چو دردست زنك راچرخه نیر لغ چرکر مع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی مطرب
وخنیاکر کذا فی تحفة الاحباب ورساله سغدی شاعر بیت بوس ونظرت حلال باشد
بایار * وین بحث من کرفتم از چراکر لغ چزدر مع باب الجیم العربیه مذکور اولان جزدو
معناسنه در لغ چشپر وچشفر مع کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الباء الفارسی والفاء بمعنی
نشان پای یعنی ایز که پی دخی دیرلر عموما ونشان پای سباع خصوصا عربیده اثر دیرلر کسره
الفله لواحد من الشعرا بیت تا قیامت بدیده کل چینم * سکت آنجا که چشفر اندازد *
لغ چشکر مع سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چاشنکیر ثانی
بغدای قیناد وب باغو را یتمك معناسنه در لغ چشم آور مع ایکی معنایه در اول باغ وباغچه لرده
میوه دن چشم زخم دفعی ایچون بغلدقلری نسنه ثانی برکوزی سیاه وبرکوزی بیاض آته
دیرلر میرنظمی در صفت اسب بیت نه بیند وقت رفتن راست ازچپ * مکر چشم آور ست
آن لاشه مرکب لغ چشمسار مع بیکار باشی چاهسار کبیدر لغ چشمه هفت اختر مع
منازل قمردن یدی کرد یدکاری یلدزدر کذا فی شرفنامه والمحمودی لغ چشیر مع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانیله بیوك چوال وصمان غراری لغ چغار مع فتح غین معجمه ایله صدای چنك
وساز وامثالی ودخی غله قونیلان قویی معناسنه در لغ چغر مع سکون غین معجمه ایله
شرفنامه ده بمعنی پرسیدن وحال التفات نمودن یعنی صورت التفات کوسترمك ومشکلاتنه
کیرو باتحق معناسنه در میرنظمی بیت چو کردد چغر باهر سفلکانرا * ندانسته بدازنیکو دلانرا
لغ چکار مع کاف فارسیله بمعنی چکاد مرقوم یعنی تارك سر فضل طاهر بیت اکر بهمت اهل
زمان دراوج روم * بزور چرخ فلك در چکار اندازم لغ چنار مع معروف اغاجدر مشهور
ومتواتردر که مرور ایامله کندودن آتش پیدا اولوب اشاغی اینجه یقار نتکم مولانا عرفی
قصیده سنده دیمشدر * مصرع * عجب نبود کر آتش برآورم چو چنار لغ چنبر مع معروف
نسنه در که حلقه رسنتاب وحلقه دف وحلقه فوچی وسائر نسنه لرده اولور لغ چنبود
سکون نون وضم باء موحده ایله پولاد صاپی که عربیده مقود دیرلر لغ چنکار مع سکون نون
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی رنکار درکه یشل بویادر ثانی پول پول منقش
اولان آتدرکه غایت مقبول اولور خصوصا قیر اولوب سیاه پوللری اوله میرنظمی بیت
سواری آمده بافر وهیبت * کذ زیرش اسپ چنکار خوب صورت لغ چهار مع ایکی معنایه در
اول بمعنی چارکه درت عدددر ثانی خرچنك معناسنه که عربیده سرطان دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ چهر مع یعنی چهره که ترکیده یوز وعربیده وجه معناسنه در حکیم اسدی بیت
بپرسید بسیار وبوسید چهر * نوازید هرکونه افزود مهر لغ چهیر مع بوزن شهیر چهر مرقوم
معناسنه در لغ چیپر مع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله برقلعه اسمیدر ودخی طریق
واسع وجاده معناسنه مرویدر لغ چیپور مع سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله طریق

شاهراه واسم رجالدر ؏ مع الزاء المعجمه * چار مغز ؏ جوزکه ترکیده قوز دیرلر چار پهلو
دخی دیرلر ایچی درت خانه اولدوغی سببیله ابو المعانی بیت مشو چار مغز اندرون زینهار
شکسته شوی ازکف روزکار ؏ چاره ساز ؏ چاره ایدیجی معناسنه میر نظمی بیت شوی
چاره ساز ضعیف وزبون * ترا لطف ایزد شود رهنمون ؏ چاز ؏ بوزن باز قوربغه درکه
چغز ووزغ وغوك دخی دیرلر ؏ چامیز ؏ کسر میم وسکون یای تحتانیله سیدك که چمیز
دخی دیرلر عربیده بول دینلور ؏ چاهوز وچاهیوز ؏ کلاهما بسکون الها قویی پاك وتطهیر
ایده جك آلات وپاك ایدیجی معناسنه که هم اسم فاعل وهم اسم آلتدر وقوغه چیقاراجق
چنکال که چاهجو دخی دیرلر بعض نسخه ده بمعنی چپه یعنی صولاق ؏ چبداز ؏ سکون باء
موحده وفتح دال مهمله ایله بمعنی سرموزه که عربیده چرموق دیرلر ؏ چراغ پرهیز ؏ اول نسنه یه
دیرلرکه هواسی بندرمك ایچون چراغ اوکنه قورلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ چرخ انداز
یعنی کمانکش چرخ یای اولدیغنك ذکری مرور ایلدی وانداز اوق آتق ایدیجی دخی ذکر
اولندی نجیب الدین جرد پادقانی بیت شهاب وار چو تیر از کمان خود رانی * ثنای شست
تو کوید سپهر چرخ انداز ؏ چرخ ساز ؏ ایکی وجهله استعمال اولنور اول صیغه امر اولور
دون ودوندر معناسنه ثانی اسم فاعل اولور دوندریجی وچرخ دوزیجی معنالرینه لفظ چرخك
جمیع معنالرنده بویله استعمال اولنور ؏ چرز ؏ سکون راء مهمله ایله صو کنارنده
اولور برقوشدر چقوك وچکوك وچکار وخرچال وسرخاب وبالوزك دخی دیرلر عربیده
ابو الملیح وقبره دیرلر ومجمع الفرسده خاك جسته دیدکاری قوشدرکه کیجه اوچار وکوندز
یاتور بحرف دخی دیرلر اما کتاب السامی فی الاسامی ده * جرز مرغیست که آنرا بتازی
صبارى کویند * فرهنك جهانکیریده قول اول اوزره منقولدر شکار محلنده طغانك یوزینه
صاغلر یعنی ترسنی آتار اول اجلدن شکار اولنمغه منع حاصل ایدر مسعود سعد سلمان بیت
در آمدم پس دشمن چو چرخ بهر شکار * چو چرز ناکه برزد بریش من بیخال * وفتح راء
مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خایجه یعنی چینیه جك ترکیده دخی چرز وچمن دیرلر
ثانی بمعنی چرده یعنی اون ثالث بمعنی صحرا ؏ چرهواز ؏ سکون راء مهمله وفتح ها ایله پراسه
دیدکاری کیجه قوشی که شب پره ده دیرلر عربیده خفاش دیدکاریدر میر نظمی بیت چو
شاهین نیکند بال و پر شباز * نیاید چرهواز با باز پرواز ؏ چشم آویز ؏ برقعدرکه اینجه
سیاه آت قیلندن ایدوب زنان یوزلرینه طوتارلرکه اکا ایازی وایاسی وچشم بند دخی دیرلر
ترکیده پچه دیرلر شیخ اوحدی بیت سحر چشمان تو باطل نکند چشم آویز * مست هرچند
بپوشند نباشد مستور ؏ چغاز ؏ فتح غین معجمه ایله دشنامده وبی حیا سلیطه عورته
دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت چون چغز کشت بنا کوش چو سیسبر تو * چند تازی پی این
پیره زن زشت چغاز ؏ چغز ؏ فتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده برآوتدر غایت بیاض
اولور پونجه شکلنده وچاروب اوتنده ده مشابهتی واردرکه اکا خور وژاژ دخی دیرلر مثالی ناصر
خسروك بیت مرقومه سنده ذکر اولندی وسکون غین معجمه ایله مغزو زنی اوزره درت
معنایه کلور اول اول جراحته دیرلرکه آغزی قپانمش ایچی طلو چرك وماده اوله حضرت مولانا

فردوسی بیت چنان کن که چون بردمد چاك روز * پدید آید از چرخ کیتی فروز * خامس
صدای شمشیر وخنجر ونیزه زین وغیرهم حکیم فردوسی بیت زچاك تبرزین وچرکمان * زمین
کشت کردان تر از آسمان * سادس اول کوچك پنجره لرکه بیوك قپولر وخان وقلعه قپولری ایچنده
اولور سابع مشکلاتده آماده معناسنه منقولدر ؏ چاك چاك ؏ زیاده یرتلمش نسنه یه
دیرلر حکیم اسدی بیت تن از خوی پر آب ودهن پر ز خاك * زبان کشته از تشنکی چاك چاك
وشمشیر وغیری آلت حرب صداسی معناسنه چکاچاك دخی دیرلر ؏ چالاك ؏ زیاده چاپك
معناسنه که جست ایله مرادف ایدوب جست وچالاك دیرلر فرهنك حسین وفائیده بمعنی
جای بلند وبمعنی دزد وخونی مسطوردر ؏ چالیك ؏ کسر لام وسکون یای تحتانی ایله
ایکی پاره اغاجدر بری اوزون بری قصه اوزونی اله آلوب قصه یی یره قویوب الده کی اغاجله
یرده کی نك اوجنه اورلر یوقارو صچرار قلهبر دخی هواده ایکن اوروب اتارلر ترکیده چلیك دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت طفلیست سخن کفتن مرد یست خمش کردن * تو رستم
چالاکی نی کودك چالیکی ؏ چادك ؏ مخفف چکادك ؏ چاهك ؏ ایکی معنایه کلور اول
چاه زنخدانه دیرلر ابو المعانی بیت بفریب وعشوه اودل تو مله زدستت * که بسحر چشم جادو
چو توبس بچاهك انداخت * ثانی کاف تصغیر ایله کوچك قویی در ؏ چچك ؏ فتحتین ایله
رخسار محبوبان وروی دلبران وکل معناسنه ده مرویدر کذا فی المجمع شرفنامه ده معنای
مرقومه ضمتین ایله مرویدر ؏ چرخ ریسك ؏ چکرکه یه مشابه اما اندن کوچك بر جانوردرکه
کیجه صدا ویرر شیرازیلر چرداسك دیرلر ؏ چربك ؏ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
اوچ معنایه کلور اول بمعنی چوبه اول نسنه درکه اینجه حریر کاغد آهارلنمش اولوب تصویر
ویاخود نقش وخط صفحه سی اوزرینه قویوب نقش قلمیله رسم آلورلر سید ذو الفقار
شروانی * قطعه * تا نشان از خامه ثانی ده فصل بهار * وز زرافشان چربك تاروف
شود باد خزان * باد زاشك حاسدت باروی زر سیمای او * جلت ابر بهار ورشك کنج
شایکان * ثانی اول یوفقه اتمکه دیرلرکه یاغله بشوروب حلوا ایله تناول ایدرلر بسحاق اطعمه
بیت نسیم چربك وحلوا بمرد کان چو رسد * ببوی هر دو برآرند دست وسر ز قبور *
ثالث قیماق که سرشیر وچربه دخی دیرلر ؏ چرك ؏ فتح راء مهمله ایله زخم معناسنه در میر خسرو
بیت چرك زد چشم زخمی دار یك خس * زبهر چشم اورا زخم شد بس * وسکون راء مهمله
ایله برقوش آدیدر کیجه لرده اغاجه ویاخود بر دیواره ایاغندن آصلوب چغرر کذا فی
فرهنك جهانکیری ؏ چرمك ؏ سکون راء مهمله وفتح میم ایله آغرشق که بادریسه دخی دیرلر
کذا فی المحمودی ؏ چروك ؏ سکون راء مهمله ایله طغرجق دبنده خرده قلن اتمك پاره لری
کذا فی المشکلات ومجمع الفرس اما واوك حرکتی اشعار اولنمامش فرهنك جهانکیریده طباخلر
ترید ایتدکاری خرده اتمکه دیرلر آنده دخی حرکتی بیان اولنمامش غالبا قتلرنده غایت
مستعمل لغتدر ؏ چریك ؏ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بر عسکره خارجدن
امداده کلن عسکره دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت چریك آمد چو انبوهی
پشه را * شد افزون قوت بازو سپه را ؏ چشمك ؏ اوچ معنایه کلور اول استعاره طریقیله

آسمان هوس چال وابرشی * ثانی غله قیوسی که کودال وچاله دخی دیرلر شیخ اوحد الدین
در کتاب جام جم بیت کله در چول وغله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال
وچلاه چقوری که ایاقلرین ایچنه صالوب بر طوقود آكا پاچال دخی دیرلر ودخی مجرم
وقاتل حبس اولندوغی قرا کوقویی که سیه چال دخی دیرلر ثالث قمار رهنی معناسنه جمال
الدین عبد الرزاق کاشی بیت هیچ میدانی که اینجا با حریف مهره دزد * جان همی بازی
بحصلی تو بهر چال قمار * رابع بمعنی آشیانهٔ مرغ ملك قمی در رفتن روز آمدن شب بیت
سیه مست مرغی در آید بچال * ز رین بیضه بنهفت در زیر بال * خامس بر قوش آدیدر
واول ایکی قسم اولور بر قسمی جثه ده بیوکدر قاز قدر اولور آكا خرچال دخی دیرلر وبر قسمی
کوچك که قرغه قدر اولور آكا اولیك وولیکا دخی دیرلر عربیده حباری وترکستانده نوغدری
دیرلر شمس فخری بیت یگانه خسرو صاحبقران که از عدلش * رود بپرسش شاهین بخانهٔ
بط وچال * وشاهسار دیمشدر بیت چو باز را بکند باز دار مخلب وچنگ * برو ز صید
بروکبك راه کیرد چال * شیخ نظامی اسکندر نامه ده اسکندر جنك دارایه عزیمتنده اثنای
راهده ککلکلرك جنك ایتدکارین کوروب تفأل ایتدوکنی بیانده چال کبك دری اولمقده
استفاده اولنور * مثنوی * دو کبك دری دید بر خاره سنك * باین کبکان جنکی بجنك
یکی را نشان کرد بر نام خویش * بر ویست فال سر انجام خویش * دکر مرغ را نام دارا نهاد *
بران فال چشم آشکارا نهاد * همان مرغ شد عاقبت کامکار * که بر نام خود فال زد شهریار
چو پیروز دید آنچنان چال را * دلیل ظفر یافت ان فال را * سادس ولایت قزوینده
بر قریه نك اسمیدر وزبان هندیده اوج معنایه کلور بری اهل هندك زبان علیسنده چهار
کروهه چال دیرلر ایکنجی اهل هندك زبان متعارفلرنده رفتاره چال دیرلر اوچنجی هندده
اولور بر نوع بالق آدیدر ﴿چاه بابل﴾ ولایت بابلده بر مشهور قویی درکه آنده هاروت
وماروت نام ایکی ملك محبوسدر الی یوم القیامه طوررلر زمان سابقده بعض کمسنه لر واروب
آنلردن سحر اوکرنورلر ایمش احواللری قرآن عظیم الشانده مشهوردر ﴿چپل﴾ فتح با
فارسیله اول کمسنه یه دیرلر که کندویی ناشایسته نسنه لر ایله آلوده وکندویه عیب کتوردر
نسنه وچرکین ونامعقول ایشلر ایلیه استاد منوچهری بیت هرکو بجز از تو بجهان داری
بنشست * بیداد کرست وچپلك بخرد وبس ﴿چخکول﴾ سکون خاء معجمه وضم کاف
فارسیله حاجیٔ پیاده رو یعنی مکهٔ معظمه یه یایان کیدن آدمه دیرلر میر نظمی بیت شتابان
رفته بوده قصد موصول * چو راه کعبه کویا بود چخکول ﴿چرغول﴾ سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله بر اوت اسمیدر که آكا چرغون وخرغول وخرکوشك وزبان بره دخی دیرلر
عربیده لسان الحمل دید کاریدر ﴿چشماغل و چشماغول و چشماغیل﴾ کلهم بسکون
الشین المعجمه وفتح المیم کوز اوجیله باقمق کرك محبتا وکرك غضبا اولسون خوبانده دزدیده
نکاه دیرلر شمس فخری * قطعه * کر کند شهریار خصم شکار * سوی کردون نظر بچشماغیل
اختران بر زمین نهند ز بیم * از پی بندکیٔ شاه تو پل ﴿چغل﴾ فتح غین معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی چین شکنج که انسانك یوزنده وغیری یرنده قوجه لق سببی ایله اولور یاخود

كوزلكه دیرلر خواجه کمال بیت بر دیده چشمك می نهم چون موسم دیدار شد * در آرزوی
روی تو بنگر که چشم چار شد * ثانی کوز دوالرندن بر دوا آدیدر چشام دخی دیرلر ثالث
بمعنی کفش کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده بر اوت آدیدر که عربیده اخراس الکلب
دیرلر ﴿چك﴾ سکز معنایه کلور اول محود دیده وبعض فرهنکلرده بمعنی قباله یعنی حجت قاضی که
تعریب ایدوب صك دیرلر وشرفنامه ده بمعنی منشور ومکتوب معناسنه ثانی فرهنك
جهانکیریده بمعنی سخن قوی البرهان ثالث بمعنی چکیدن بو معناده صیغهٔ امر دخی اولور
بو اوج معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * دیر یست تا ریاست اصحاب را بحق *
اندر کتابخانهٔ اسلاف تست چك * آید صواب هر چه تو کویی وخصم را * یارا و زهره نی که
کند هیچکونه چك * تو در چکان زلفظ بر اصحاب خویش باش * کو بر رخ اعادی تو خون
دیده چك * رابع مشتهٔ حلاج مولانا کاتبی بیت نشاند جود تو خورشید را بحلاجی *
ز چرخ قوس وز اغصان سدره اش چك ساخت * خامس اسفل زنخدان که ترکیده اکا
دیرلر سادس بر اغاجدر اوجنده درت بش پرمق کبی اغاج اولور آنکله خرمن صاورب دانه یی
صماندن آیوررلر ترکیده باعربیده مدره دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره قرالاوی * قطعه *
تا بکی بوسه بر چك چلبی * بشمری همچو تنکهٔ صراف * تا بغربیله همچو برز بکر * دانه از که
بچك بسازد صاف * سابع تحفة الاحبابده بمعنی قطره شاعر بیت چکی چون نبود از بر
تیره خاك * بکن سیمتن را سر از تیغ چاك * ثامن اغاج بودامق معناسنه عموما وزم چبوغن
بودامق خصوصا حرکات ثلاثه ده معنای آخر ایله کلور ﴿چکاچاك﴾ فتح کاف وجیم فارسیله
آواز تیغ وخنجر وکرز که چکاچك وچکچاك دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چکاچاك
خنجر بکردون رسید * ز هندوستان خون بجیحون رسید * وآواز کرز معناسنه حکیم
اسدی بیت شل وتیر پیوسته چون تار وپود * چکاچاك برخاست از کرز وخود *
وبرپك نسنه یه طوقندقده ظاهر اولان صدایه دیرلر فضل طاهر بیت چو بر کوه سودی
تن سنك رنك * بفرسنك رفتی چکاچاك سنك ﴿چکاچك﴾ ایکی معنایه کلور اول بمعنی
چکاچاك مرقوم ثانی دیشلری بر بریته اوروب چقان صدایه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿چکاوك﴾ فتح واو ایله اوج معنایه کلور اول صدای قمری طالب آملی بیت زمین جزیرهٔ
مرغان نیم بسمل کشت * ز بس چکاوك قمری وکبك وسارا فتاد * فرهنك جهانکیریده
بر قوشدر سرچه دن بیوجك خوش آواز جل دخی دیرلر عربیده قبره وابو الملیح ده دیرلر
وعراقده هوژه دیرلر امیر معزی بیت تا چکاوك بست موسیقار بر منقار خویش * ارغنون
کشته ست بلبل بر درخت ارغوان * ثانی چغانه معناسنه که بر یاریق اغاجدر اراسنده دائره
جلاجلی کبی پوللر استوار ایدوب رقاص رقص ایدرکن النده طوتوب سائر سازلره آهنك
ایدر هندوشاه منشی بیت ز کل ساکن بود دلبال بلبل * نه از زیر وبم چنك وچکاوك * ثالث
باربد خسروك مخترعاتندن بر نوا آدیدر که نوای چکاوك دیرلر شیخ نظامی بیت نوا کر نوای چکاوك
زند * چو دشمن زند تیر ناوك زند * سیف اسفرنکی بیت از نوای چکاوك اندر کو * کبك
در رقص کردن آمد باز * بر نوع مرغابی یعنی بر دورلو صو قوشی وار درکه سرخاب دخی دیرلر

غم وغضب جهتی ایله اولور ثانی بر ظرفدر دباغت اولنمش دریدن برداق کبی ایدوب بر اوله
نصب ومسافرلر ویولجیلر یاتلرنده کوتروب یولده آندن صو ایچرلر لغت مزبوره حرکات ثلاثه ده
معنای آخر ایله استعمال اولنور کذا فی فرهنك جهانکیری ڲ چکال ﭺ کاف فارسیله ایکی
معنایه کلور اول هر آغر و کثیف اولان نسنه یه دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت پیش
طبعش کران هوای سبك * پیش حلمش سبك زمین چکال * ثانی نشانه تیر آماج
معناسنه میر نظمی بیت کشادند چون تیر اپر و بال * همان سینه خصم کردند چکال *
ڲ چل ﭺ اوج معنایه کلور اول رفتن لفظندن صیغه امردر برو معناسنه کیت دیمك اولور
حکیم ناصرخسرو بیت اکرچه غرقه از فضل او نمید مباش * بعلم کوش و ازین غرق جهل
بیرون چل * امیر خسرو بیت از چل چل تو پای من زادشد بکل * من خود غنچلم تواکر
میچلی بچل * زبان هندیده دخی بومعنایه در ثانی میان دریایه دیرلر وسط البحر معناسنه
میر نظمی * مثنوی * تلاطم کرده موج ازباد صرصر * بکشتی راکبان کشتند مضطر *
که بودند در چل دریای عمان * درانحال کشته اند نومید از جان * ثالث خس وخاشاك وکل
وسنك ایله صواوکنه ایتدکاری بند معناسنه که بزغ ووزغ دخی دیرلر ڲ چنال ﭺ فتح نون
ایله بوزن ومعنی چنار کذا فی المجمع ڲ چملول ﭺ سکون میم وضم لام وواو معروفله صالنجق که
زمون دخی دیرلر ڲ چمبلول ﭺ سکون باء موحده ایله چملول مرقوم کبی صالنجق معناسنه
مرویدر ڲ چندل ﭺ بوزن ومعنی صندل حکیم ناصرخسرو بیت بسوخته برسرکه ونمك
مکن که ترا * کلاب شاید وکافور شاز دو چندل ڲ چنکال وچنکل ﭺ کلاهما بسکون النون
وفتح الکاف الفارسی جانور پنجه سنه دیرلر اما بعض فرهنکده فرق بیان ایدوب چنکال سباع
یعنی یرتجی چارپا حیوان پنجه سی وچنکل مرغ شکاری یعنی یرتجی قوش پنجه سی اوله وفرهنك
جهانکیریده لغت ثانی ضم کافله روایت اولنمشدر مذکور معنالر بو بیتلردن فهم اولنور شاعر
* قطعه * زعدل اوشه باز سفید جفت کلنك * زامن اوشه شیر ژیان یا رشغال *
نه آن فراز بردبرهوا بدان چنکل * نه این دراز کند در زمین بدین چنکال * واستعاره
طریقیله آدمی ده دخی استعمال اولنور شاعر دیمشدر بیت هنرمند یوسف باپین وداد
بچنکال خوش آن عرب را بداد * فرهنك محمودیده اورمان وجای خارناك ومجمع
الفرسده بمعنی هدف واقعدر وفرهنك حسین وفاییده خاء معجمه ایله روایت اولنمشدر
ڲ چنکلول ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسیله خسته لکدن ویاخود زحمتدن مجال اولمامغله
اللرین دیزاوستنه قویوب اوتورمغه واول هیأته قالقمغه دیرلر شمس فخری بیت بدخواه
فلك خسرو دارای ملك کیر * باشد ز درد ورنج همیشه چو چنکلول ڲ چول ﭺ فتح واو ایله
بمعنی خمیده یعنی اکلمش کذا فی المجمع ڲ مع المیم * چارچشم ﭺ بعض قیونك وسایر حیوانك
کوزلری اوزرنده کوز کبی جه سیاه نشانلری اولور اولمقوله یه چارچشم دیرلر ودخی کوزلك
طوتمش آدمه دیرلر ڲ چاردهم ﭺ اون دردنجی عدد وماهه بدر اولدیغی محل مراد بدر
دیمکدر ڲ چارم ﭺ عدد ده دردنجی دیمکدر ڲ چارمین بام ﭺ دردنجی کوك معناسنه چارم
مردنجی ویانسبت ونون نسبتی تأکید ایچوندر چرخ چارمین دخی دیرلر کذا فی شرفنامه

شرفنامه ده ڲ چام ﭺ لغت مشترکه در برقاج معنایه کلور دانه ودوکمه کره معناسنه وطرز واسلوب
وقفات تای معناسنه وسر محله ودن یرلرکه کویه قریب محللرده واقع اولور ڲ چام چام ﭺ
بمعنی خم اندر خم منجیك بیت کفتا مراچه چان که با رام نیستم * کفتم که زود خیز همیکرد
چام چام * وچام مرقومك جمیع معنالرنده تکرار ایچون استعمال اولنور ومجمع الفرسده
دن ها ودهها اوراهها ی پر بیچ وتاب مسطوردر ڲ چرام ﭺ فتح راء مهمله ایله بمعنی چراکاه
یعنی اوتلاق حکیم سنایی بیت آن شنیدی که در ولایت شام * برده بودند اشتران بچرام
ڲ چرخ نهم ﭺ یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه ڲ چرم ﭺ فتح راء مهمله ایله بوزن حرم ایران
زمینده بر مقام اسمیدر ومحمودیده دن کوه یعنی طاغده اولان دره معناسنه در وسکون
راء ایله بوزن شرم صغردر یسندن پرداخت اولنمش کون هرحالته چرم دیرلر وچغتای لسانده
اولتاك دیرلر عمو ما وجزمه وپابوج التنه دیکلن کون خصوصا حسب حال مثنوی سنده کلور
بیت اوتوك اولتاکی تخته نعلین آنکا * بولوب پیر قدم اوروبی کونین انکا ڲ چشام وچشخام
وچشم ﭺ اول وثالث بفتح الشین وثانی بسکون الشین وفتح الخاء المعجمات اوچیده مرجمك قدر سیاه
دانه لردر دوکوب واله یوب غایت نرم ایدوب اغریلو کوزه دوا ایچون چکرلر غایت مفیددر
وکهنه جراحته اکسه لر بتوروب صاغلدر اکا چاکو وچشمك دخی دیرلر طبیب یوسفی * رباعی *
چون از رمد توبکذرد روزی چند * تا آهوی صحتت درآید بکمند * چشخام ونبات مصری
وماميران * باید چو غبار کرد ودر چشم افکند ڲ چشم ﭺ خصوصیله کوز معناسنه درکه
عربیده که عین دیدکلرینه چغتاییده قاراق دیرلر تشکم لطفی دیوانده بیت ای غمزه سی مسکین
لاره کوب قیلغوچی بیدار * جادوقا راقینك سحر ایلاها روتغه استاد * غین معجمه ایله قراغ
دخی دیرلر واستعاره طریقیله امید معناسنه استعمال اولنور چشم دارد دیرلر امید دارد دیمك
اولور کمال خجندی بیت بخاکبوسی پایت هنوز دارم چشم * دران زمان که بکیرم بخاك
بوسیدن ڲ چشم پنام ﭺ فتح باء فارسی ونونله جمال که عربیده هیکل دیرلر ابو الحسن شهیدی
بیت بتا نکارا از چشم بد بترس بترس * چراندا ری باخویشتن توچشم پنام * شمس فخری
بیت هرکه باحرز مدح او باشد * نبود حاجتش بچشم پنام ڲ چشم زخم ﭺ کوز دکمك
عربیده اصابت عین معناسنه ابو المعانی بیت فلك که عقد ثریاز بهر دفع کزند * زچشم زخم
زمانه بکردنش اویخت ڲ چم ﭺ اون ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرام وخرامیدن لفظندن
صیغه امر اولور حکیم ناصرخسرو * قطعه * نهاد خدا یست درتو خرد * چو در تار نور
وچودر مشك شم * کراز دین ودانش خبربایدت * سوی معدن دین ودانش بچم * وبمعنی
چمان یعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت دم بخت کرم داری که بجادویی وافسون
بزند کره برآتش بچما زاو هوارا * ثانی ساخته وآراسته معناسنه استاد عنصری بیت
زکرك اکرتو نه به بتر زکرك مباش * اکر تو مومنی وکار دین تو بچمست * ثالث بمعنی
اندوخته وفراهم آورده استاد فرخی بیت جهان ومال جهان سرتسر چمیده تست *
بشهریاری وپیروزی آن چمیده بچر * رابع سوز معناسنه مثلا بر سوزدن بر معنی
قصد اولنه مشکل لانده وهو ما یستفاد من اللفظ یعنی بر لفظدن معنی استفاده اولنه ابو الحسن

شهیدی بیت دعوی کنی که شاعر دهرم ولیك نیست * در شعر تو نه حکمت ونه لذت ونه
چم * خامس بمعنی جرم وکناه حکیم نزاری قهستانی * مسمط * جم کفتمش کو جم چه چم
بومن بدین سهوست وچم * مثلش نباشد در عجم شاهی زنسل بو البشر * سادس بمعنی
خوردن حکیم فردوسی بیت شما دست شادی بخوردن برید * بیك هفته اندر چمید
وچرید * سابع مرویلر لسانده زبان معناسنه ودارالمرزیلر زبانده چشم معناسنه در
حکیم سنائی بیت عالمی دیکرست عالمشان * نیست فوقی ز نور تا چمشان * ثامن سینه
حکیم سوزنی بیت سپهداران ایرانرا شایسته بد همت * که پیش او بشایستی نهادن
دست را بر چم * تاسع انتظام کار معناسنه کسائی بیت چرا نه شکر کنم نعمت ترا شب وروز
که از تو اختر من سعد کشت وکار بچم * عاشر جلد وچابك وچالاك اولمق معناسنه استاد
لطیفی بیت بر فضل تو کی معترف آیند که دانند * اشعار تو بی چم وسخنها همه خله * فتح
خاء معجمه ایله خله نك معنالری محلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی حادی عشر بمعنی خم خمیدن
لفظندن صیغهٔ امر اولور ثانی عشر بوریا قمشندن طبق ایدوب آنکله غله نك صمانن
وتوزین آیرودلر اکا چچ وغله بر افشان دخی دیرلر هندی لسانده اکا سوب دیرلر ل چنك مریم ع
بخور مریم دید کاری شکوفه در که بش برمق کبی در مجمع الفرسده مسطوردر که زن حامل
وضع حملده عسرت چکسه اول اوتی صویه قورلر اصلنوب بو بوندن جدا اولدوغی کبی
بامر الله تعالی اول عورت وضع حمل ایدر نتکم بو بیتده بو معنایه اشارت وار در شیخ نظامی
بیت بو ست آن چنك مریم شاه عالم * چنان کابستنان آن چنك مریم ل چهار علم ع
یعنی خلفاء الراشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین کذا فی شرفنامه ل چهار نظم ع یعنی
عناصر اربعه کذا فی شرفنامه ل مع النون * چاپاتان ع فتح باء فارسی وتاء مثناة ایله
بعض نسخه ده تاپرینه نونله واقعدر ادك اوزرینه کیلن ادك معناسنه در کذا فی نعمة الله
ل چار کون ع کتب طب مفرداتنده بسباسه دیدکاری دارودر ودخی سمر اغاجنه دیرلر
ل چاشکدان ع فتح شین معجمه ودال مهمله وسکون کافله ل چارمین ع چارم دردنجی یای
نسبت ونون تأکید ایله دردنجی یه منسوب دیمك اولور ل چاشدان ع سکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله اتمك صاندوغی کذا فی التحفه اما غیری نسخه لرده خاء معجمه ایله در
ل چاکانیدن ع بمعنی چکانیدن یعنی طملامق هرنه اولورسه استاد فرخی بیت پیش
سائل زر بچکاند بهنکام جواب * پیش نحوی موی بشکافد بهنکام سؤال ل چامیدن ع
کسر میمله تبول وتغیط معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * بس کن که هر مرغ ای
پسر کمتر خورد انجیر تر * شد طعمه طوطی شکر وان زاغ را چامین خر ل چاویدن ع
سرچه لر واکا بکزر قوشجغزلر بر نسنه دن اورکوب چغرشدقلرینه دیرلر ل چاهیدن ع
کسر ها وسکون یای تحتانی ایله اوشمك معناسنه در ل چاییدن ع کسر یای تحتانیٔ اول
وسکون ثانیله اوشمك معناسنه مرویدر کذا فی نسخهٔ بحر الغرایب الحلیمی ل چپان ع فتح
باء فارسیله بمعنی جامهٔ کهنه بوندر که اسکی اثوابلی آدمه چپانی دیرلر میر نظمی بیت
نباشد لایق بزمت چپانی * تو عالی قدری وقدر تو دانی ل چپتین ع سکون باء فارسی وکسر

ایله بمعنی چشن مرقوم که باب سابقده ذکری مرور ایلدی استاد عنصری بیت آیین عجم
چشن جهان دیده فریدون * بو شاه جهاندار فری بادهمایون ل چشیدن ع کسر
شین معجمه ایله دادمق ذوق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت آن شربت خاصی که شفای
همه جانهاست * بی چاشنی درد چشیدن نتوان یافت * عربیده ذوق که فاعلی ذواق کلور
چاشنه کیر معناسنه وچغتایده تاتماغان دیرلر ل چغان ع فتح غین معجمه ایله اوچ معنایه
کلور اول اول معروف چتال اغاج که اراسنه زیلر استوار ایدوب رقاصلر اللرنده اصول
طوتوب رقص ایدرلر چغانه دخی دیرلر حمید قلندری بیت از شعر او کنند اکر شعر دلبران
هر تار آن ترانهٔ چنك وچغان دهند * ثانی بمعنی مرد کوشنده یعنی کار ومصالحنده مجد وساعی
اولان آدم ثالث بر شهر آدیدر ل چغانیان ع شهر سمرقندده بر محله آدیدر حکیم سوزنی
بیت شغل چغانیان ازان باده * یکبار زود وباده نمی باید ل چغزیدن ع بوزن لغزیدن
ایکی معنایه در اول بمعنی ترسیدن حضرت مولانا قدس سره بیت درفنا جاه سود
فائدهٔ هستیها * پس نیامد ز بلا کریه ودر چغزیدن * ثانی شرفنامه ده التفات ایتمك
معناسنه در ل چغیدن ع کسر غین معجمه ایله چخیدن مرقوم معناسنه کذا فی المجمع
ل چفتیدن ع سکون فا وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله میل ایلمك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ل چفسیدن ع سکون فا وکسر سین مهمله ایله بمعنی چسپیدن عموما
ویاپشمق معناسنه خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت نورآبی دان وهم بر آب چفس
چونکه داری آب از آتش منفس * . قزدرمه معناسنه منفس نهی حاضردر میل ایله
معناسنه ابن یمین * قطعه * سعی در تنقیص قدر خویش کرد * هر که کرد اهمال در تکمیل
نفس * باد ها این نفس نافرمان وشوم * کفتمت از حرص بر دنیا بچفس ل چقیدن ع
کسر قاف وسکون یای تحتانیله قازق ومیخ قاقمق معناسنه در ل چکانیدن ع طملاتمق
معناسنه چکیدن لفظنك متعدیسی در خواجه سلمان بیت حدیث خاك درت راز چشن
سلمان پرس * که کار اوست درین باب در چکانیدن ل چکان ع چکیدن لفظنك اسم
فاعلی در طملایجی معناسنه ودخی بمعنی چکانیدن ل چکمان وچکمن ع کلاهما بسکون
الکاف بمعنی چسپان مرقوم یعنی بالاپوش وزره یلکی معناسنه مرویدر ل چکن ع فتح کافله
ایکی معنایه در اول بمعنی چکمن مرقوم شمس فخری بیت تاج یاقوت وبغلتاق چکن *
یافت از یمن دعای او خروه * ثانی بمعنی اول شب میر نظمی بیت بو علی نیامد چو آن سمبر
شوم ناله خیز چکن تا سحر ل چکیدن ع کسر کافله طملمق معناسنه هر نه اولورسه کمال
خجندی بیت با ز آتشی بسینه رسیدن کرفته است * خون از دل کباب چکیدن کرفته است
ل چلیدن ع کسر لامله کرمك وکومك مثلا آت کنی کومك وایت کوکی کرمك ودخی
چلدلك ایلمك ل چمان ع بوزن همان اوچ معنایه در اول بمعنی خرامان که چمیدندن اسم
فاعل اولور نازایله صالنجی معناسنه خواجه حافظ بیت شد چمان در چمن حسن وملاحت
روزی * در کلستان وصالش نچمیدیم برفت * ثانی پیالهٔ شراب که چمانه دخی دیرلر حکیم
ناصر خسرو بیت همچو بلبل لحن ودستانها زند * چون لبالب شد چمان از بلبله * ثالث

مجلس خاص معناسنه میرنظمی بیت بخلوت سرایش چمان کرده اند * که ذوق وصالش
نهان کرده اند * چمانیدن یعنی خرامیدن صالنمق معناسنه مصدردر * چملان شهر
اصفهان دروازه‌لرندن بر دروازه آدیدر حکیم شفایی درهجو وزیر محمد مؤمن بیت مومن هللم
بازی چملان بکجا رفت * پا کاری صد در صد کرمان بکجا رفت * چمن معروف ودخی
صف صف تیمش اغاجلرك آرامی کذرکاه اوله ودخی اغاجلی مکان که آلتی چایر اوله مولانا
کسایی بیت سروبتان کرده وکلشن خراب * لاله ستان خشك شکفته چمن * محو دیده
چمنده معناسنه مسطوردر یعنی اسب دلیر * چمیدن نازایله صالنمق شرف یزدی بیت
چو سرو تو دامن کشان می چمید * چمن دامن از شرم برسر کشید * بو بیت معماد راسم نجم
چمار ودخی میل ایتمك معناسنه عمعق بخاری بیت چمیدنت سوی دشمن برغم من تاکی
بکیر چنك بچنك ونخواه ساغرمی * تحفة الاحباب یعنی خم خوردن مسطوردر * چمین
کسر میم ایله بول وغائط دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت یعنی بول بیت چاره نبود
درجهانرا این چمین * لیك نبود این چمین مامعین * وله یعنی غائط بیت بابلا زاجای میز بید
چمن * مرجعل را در چمین خوشتر وطن * وله ایضا بیت کرچه طوطی خود از شکر زنده است
زاغ را می چمین خر باید * بو بیتدن فهم اولنور که حیوانات زبانه ده مستعمل اولمش اوله * چناچن
فتح نون وجیم فارسیله آواز تیر یعنی اوق پیاپی آتلدقده ظاهر اولان صداسی که شپاشاب
دخی دیرلر نتکم آواز شمشیره فشافاش دیرلر شیخ نظامی بیت زبیم چناچن که آمد ز تیر *
کفن کشت در زیر جوشن حریر * چنازهن فتح نون وها وسکون زاء معجمه ایله مقامات
شیخ الاسلامده یازرکه برکلمه تحسین وآفریندرکه جمله ایولکلر آنك ضمننده اوله یعنی شولقدر
ایو اوله که وصفی ممکن اولمیه آنك تعبیریدر * چنبرکردن حلقه رسن تاب یعنی ایب بوکنلرك
حلقه سی که آندن چوب بربا شندن بوکرودخی دف ودائره واللك وغربال مثللو نسنه‌لره
چنبر ایتمك * چنبیدن سکون نون وکسر باء موحده ایله جستن لفظنك ایکی معناسیله ده
مرادفدر اول یعنی خیز کردن حضرت مولانا قدس سره العزیز بیت حلقه حلقه براو
رقص کنان دست زنان * سوی او چنبد هریك که منم بنده تو * ثانی یعنی کریختن حکیم
ازرقی بیت چنان کریزد دشمن که سیر رایت او * زهیبت تو بچنبد مکر بشکل شکال *
چندان ایکی معنایه‌در اول لفظ مرکبدر چند ایله آندن اولقدر واولدکلو معناسنه
کلبی بیك ترك بیت چندان سودم جبین حسرت بزمین * کین توده خاك را تنك آوردم
ثانی لفظ مفرددر صندل اغاجنه دیرلر حکیم سوزنی بیت هست بر لکلك زچندان وبقم
منقار وپا * پس چرا شد آبنوسی هردو بر لکلکچه * مجمع الفرسده ولایت چین شهرلرندن
بر شهر معظم آدیدر * چندن مخفف چندان مرقوم وبمعنی چندك که عنقریب ذکر اولنور
ودخی صندل اغاجی معناسنه حکیم خاقانی بیت در رنك وبوی دهر نه هیچم کدر مروم * ارقم
نیم که بال بچندن درآورم * بعض فرهنکده برخوشبو اغاجدرکه رزه ده دیرلر بر ولایتده حاصل
اولور کذا فی شرفنامه * چنکالخوان بر طعام درنان کرمی روغن آلوده ایدوب تناول ایدرلر
* چنکلستان اورمان معناسنه‌در اما چنکل ترکیده چتلغی دیدکلری درستان محل ومکان

ومکان معناسنه درغابه استعمال ایله مطلق صیق اغاجلغه اسم اولمشدر * چنیدن کسر
نون وسکون یای تحتانیه‌له یعنی چکیدن مرقوم میرنظمی بیت زکویش صبا چون وزیدن
کرفت * سرشکم زدیده چنیدن کرفت * چوکان اوج معنایه کلور اول معروف باشی
اکری براغاجدرکه آنکله میدانده طوب اوررلر کوی وچوکان متعارف اویوندر بغایت
سواری وسلحشور اولنلر اوینارلر هر بر آدم اول میدانده آت سورمز ثانی ینه باشی
اکری براغاجدر پولاد طوپی باشنه اصارلر پادشاهلرك چتر آسا کبی لازمندندرکوکبه
دخی دیرلر سراج الدین سکزی بیت زعنبر برمهش خیزد زسنبل برکلش چوکان * دلش
چون قبه تازی رخش چون قبله دهقان * ثالث هرباشی اکری اغاجه چوکان دیرلر جمله‌دن
طبل وکوس طره‌سی شیخ سعدی * قطعه * خردمندان نصیحت میکنندم * که سعدی
چون دهل بیهوده مخروش * ولیکن تا بچوکان میزنندش * دهل هرکز نخواهد کرد خاموش
* چوبکان چوکان معناسنه‌در ابن یمین بیت ربوده کوی لطافت بچوبکان سرزلف
زدلبران سهی قد وکلرخان سمن خد * چهان یعنی بسیار چوق دیمکدر میرنظمی بیت
ترحم کن یکی بر جان سوزان * چهان شد جور ونازای شاه خوبان * چهیدن صچرامق
وله بیت عنان سمندش چو داده کشاد * چهیدن کرفت ورسیده چو باد * ودخی میل ایلمك
وتفرجلمك وفرهنك جهانکیریده یعنی چکیدن مسطوردر * چیبین سکون یائین
تحتانیین وکسر باء فارسیله اول نسنه‌یه دیرلرکه ایکی وقعه‌نك اراسنده اوله * چارسو
معروف معنای ترکیب درت طرفدر اکثر بازارلر اویله اولدوغی وجهدن تسمیه
اولنمشدر ابو المعانی * قطعه * کردم اندیشه چارسو رفتم * که خرم طالع فروشنده *
طالع بدببین که هم آنجا * کس ندیدم شود فروشنده * همه اهل خرد بحکم زمان * بهر
طالع خرید کوشنده * چارو ضم راء مهمله ایله اوچلك معناسنه عموما غله اولچکی
خصوصا وله بیت شهنشاهی که ادنی لطف وجودش * زروسیمی دهد هردم بچارو *
* چاکسو سکون کاف وضم سین مهمله ایله سیاه رنك بردارودر کافور ایله آمیخته
ایدوب کوزه چکرلر مجیك بیت جود تو سود دارد برعلت نیاز * چونانکه سود دارد برچشم
چاکسو * چاکشو شین معجمه ایله یعنی چاکسوی مرقوم کذا فی التحفه وفرهنك وفائی
* چامه‌کو غزلخوان وخواننده چامه شعر وغزل معناسنه‌در کوکوینده معناسنه‌در
* چاو صدای شایع معناسنه ترکیده دخی استعمال اولنور بر سوز خلق بیننده شایع
ومشهور اولدقده فلان سوز چاولندی دیرلر ودخی مقوادن سکه‌لنمش اقچه در زمان سلفده
اوزبك پادشاهلرینك بری برمحلده خزینه سنك مضایقه سی اولور اول زمان اختراع ایدوب
رایج ایلمش کذا فی تاریخ وصاف اول عصر شعراسنك بری دیمشدر بیت چاو اکر در جهان
روان باشد * رونق ملك جاودان باشد * چاوچاو سرچه واکا بکزر قوشجغزلر اورکدکده
ودخی شکاری قوش کوردکده چفرشدقلرینه دیرلر شمس فخری بیت بی خانمان وبی زن
وفرزند دشمنش * کنجشك وار دارد پیوسته چاوچاو * چاهجو سکون ها وضم جیم
فارسیله یعنی چاهیوز مرقوم قوپیاك ایله جك آلات وقوغه چقارجق چنکال * چهو

ضم باء فارسیله سکود مرنی میرنظمی بیت جنان سر نیز بود چپوی نیزه * چو سوزن
بکدراند بی ستیزه چتوی ضم تاء مثناة ایله پرده معناسنه حکیم نزاری قهستانی
بیت دکر ریاحین چون دختران دامن کش * کرفته کرد خوانین کل ز رشك چتوی چربو
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چریش مرقوم ثانی بمعنی
چربی یعنی یاغ لی استاد لطیفی بیت بدو کفتم نکارینا چه باشد که مرا باشی * که هستم در غمت
سوزان چو بر آتش نهی چربو چرغنو سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وضم نونله
ایکی معنایه در اول شراب ظرفی هرنه اولورسه ثانی بر کونه دلپسند ساز در ایکی معنایه
ترتیب اوزره ابو المعانی * مسمط * ساقی بنه بر جام می از چرغنو در بزم کی * زن چرغنو مطرب
به نی عیشی کنیم رغم عدو چرندو فتح را و سکون نون وضم دال مهملتین ایله استخوان
نرم که شانه دیدکلری کموك اوجنده و کوکسده اولور عربیده غضروف دیرلر ضمتین ایله
کذا فی الصحاح چشم آرو اول الف ممدوده ایله اول نسنه در که دفع چشم زخم ایچون
عمله کتوریله آدم ایچون ویاخود حیوانات ویا زراعت ویا باغ باغچه وخانه وسرای
ایچون ایدرلر سید حسن غزنوی * رباعی * ای سر تا پا بنازکی سروسهی * از جمله نیکوان
توخوبی تو بهی * بر حسن وجمال پیش می افزاید * چشم آرو چو چشم بر روی نهی *
شیخ آزری بیت اولیا را که هست حسن نکو * این ملامت کنند چشم آرو چشم کاو
بر نوع رنکین کلدر قویو قرمزی چشم کاومیش دخی دیرلر رومده بر نوع آری وآبدار لطیف
ارکه دیرلر عربیده اکا عین البقر دیرلر چشمه ترازو ترازونك کبوتر کحدوکی سوراخی
عربیده عین المیزان دیرلر ابو المعانی بیت شده چو چشم ترازوی چشم خونینم * شده است
هر مژه ام چون کبوتر میزان چغو ضم غین معجمه ایله بیقوش جنسندن بر قوشدر
اکا کلیت ایله مشابهتی وار در ابو شکور بیت اکر بازی اندر چغو نکر * وکر باشه سوی
بطان مبر * لغت خرسانیدر امافرهنك حسین وفائیده بمعنی کنجشك واقعدر مجمع الفرسده
دخی اویله در چکاو کاف عربیله چکاوك مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت چنین کفت
با کردجنکی نژاو * که تر چون عقابی ومن چون چکاو * شمس فخری بیت بر شاخسار مدحش
طوطی طبع من * بر دست در صفن سبق از بلبل چکاو * مجد همکر بیت شاها ز فر سایه
معمار عدل تو * همسایه عقاب کرفت آشیان چکاو * بر محلده دخی حکیم فردوسی بیت
بدانسان که شاهین رباید چکاو * ربود آن کرانمایه تاج نژاو چکو ضم کاف عربی ایله
مطربلرك سازه اوردقلری زخمه یه دیرلر میرنظمی هروی بیت مهیا شده بزم خاص شهان *
سه تاری چکوز دچو خنیا کران * و چکاء مرقوم معناسنه ده مرویدر مع الهاء * چاپله
کسر باء فارسیله وباء موحده ایله ده مرویدر کل معناسنه در کذا فی المجمع چاچله
کسر جیم عجمیله چارق معناسنه ما وراء النهر لغتیدر مسعود سعد سلمان بیت کیر کردندی
همه بر کتفشان نی کوردین * صدر جستندی همه در پایشان نه چاچله چار آیینه بر نوع
جبه در که درت پاره تابورغه سی اولور چاربان معروف درت پارچه اغاجدر قاصلر
الرنده بر وینه اوروب رقص ایدرلر چارچوبه درت اغاج که قاپو وپنجره یه نصب

 نصب ایدوب قنادلرین اکا صغلرلر چارخانه دیار عجمده معروف درت خانه لی
قزغاندر که ایچنده درت نوع طعام بشورورلر اکثر تفرج وباغ وباغچه مسیره یرلره
کتدکلرنده کوتوردلر وبر نوع سینیدر اول دخی درت خانه لیدر ننکم میرنظمی بیت صفایش
چنان بر خواص وعوام * بچارخانها راکشیده طعام چارخایه دلیر وشجیع دیمکدن
کنایه در وتابع هوای نفس اولوب متعدد عورات وجواری طوتانه دخی دیرلر ننکم امیدی
بیت پیرانه سر که قد امیدی دوتا شده * از چارخایکی دوسه جا کتخدا شده چارده
اظهار هایله اعداد ده اون درت وماهك بدر اولدوغنه ده دیرلر خواجه حافظ بیت می دوساله
ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * وکمال کامل معناسنه ده کلور مولانا
هاتفی بیت مرا آنچه از چارده داد دست * که نتواندش دور کردون شکست چارشنبه
اظهار هایله هفته نك دردنجی کونی چارکامه یورغه آت حکیم خاقانی بیت سا قیا
اسب چارکامه بران * تار کاب سه کامه بستانیم چاومرچاره ایکی معنایه کلور اول
بمعنی مرحله ثانی ملا ودانشمند معناسنه ابو المعانی بیت باده میخور مکن ریا همچون * واعظ
وشیخ وچارمرچاره چاره اوج معنایه کلور اول بمعنی مدد چغتایده ارمان دیرلر میر
علیشیر بیت اولتور رهبران تونی او اسام هم ارمان قالماغای * تو شاهم پیر ایام وصالنکنی
کوریب * ثانی حیله ثالث بمعنی یکبار چارژه زاء فارسیله بخس وعبث معناسنه در
چاشتگاه وچاشتکه کلا هما بفتح الکاف الفارسی قوشلق وقتی که چاشت قوشلقدر
وکاه وقتدر عربیده ضحی دیدکلری زماندر چاشته قوشلق یمکی که چاشت معلوم
وآخرنده کی ها اختصاصیه در یعنی اول وقته مخصوص اولان یمك اولور چاله فتح لامله
اول چقوردر که اوزرینه دزکاه قویوب جلاهلر ایاقلرین اوزادوب بز طقورلر وغله قوینلن قویی یه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری چامه شعر وغزل معناسنه حکیم فردوسی بیت
یکی چامه کوی ویکی چنك زن * یکی پای کوبد شکن بر شکن * و بمعنی داستان بیت
بدان چامه کو کفت کای ماه روی * بپرد از دل چامه شاه کوی * ودخی قوت وقدرت
معناسنه کلور میرنظمی بیت نوشتن چاره نامه ندارم * نشینم با الم چامه ندارم چانه
فتح نون واخفاء هایله اوج معنایه کلور اول زنخدان معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت شکر حق کوید ترا ای پیشوا * آن لب وچانه ندارم آن نوا * ثانی ترکیده چکه چالدی
دیدکاری معنایه که ز فراومنه دخی دیرلر میرنظمی بیت وفا کر دنش را بهانه کند * مکن
باو راو را که چانه کند * ثالث اتمك ایچون کسلمش خمیر که زواله دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری چاوله سکون واو وفتح لامله کل خوش رنك معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه
استاد عنصری بیت همه بوستان سازی از دشت وراغ * چمنهاش پر لاله وچاوله چاه
مطلق قویی در کرك صویی اولسون کرکسه صویی اولماسون چاه یوزه قویی دن
قوغه چقارجق چنکل ودخی بکره ایچنده اولان دمور که انك اوزرنده دونر عربیده خطاف
دیرلر اغاجدن اولسه قعله دیرلر چباره فتح باء فارسی وراء مهمله ایله جامه کهنه
معناسنه در چچله سکون باو فتح جیم فارسیین ایله بوز اوزرنده قایمغه دیرلر عربیده

زحلوقه دیدکاری معنایه خلاب وخلاش وغرانج دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بومعنایه میر
نظمی بیت درهمه جا اونشود درخله * راست روان نابود چچله * خله یول ضایع
ایتمکدر لـ چپه فـ فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صولاق آدم وحیوانه دیرلر آدم
صول الن صاغ کبی قوللنور وآتك صولاغی صو یکرکن اول صول الن صویه قور بیطارنامه ده
مسطوردر و بر معناسی دخی زغرکو یکه دیرلر بعض آوجیلر زغره چپه آدقورلر وقوفی اولمینلر
سکردوب چاپوغی اجلدن صانورلر اول آدا پسه چپه دن غلط اولوب زغر معناسنه اولور
بومعنایه میر نظمی بیت پرستارشه رادویدند هرسو * دران چون چپه کرده اند جستجو *
لـ چپیره فـ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله یعنی آماده شدن ومصالحت ایچون بریره
کلمك معناسنه شمس فخری بیت برای سازکار دولت او * کواکب دابود دائم چپیره
وحکیم قطران ارموی بیت سحرکاهان زند تندو تبیره * وزو لشکر کند سرپا چپیره *
لـ چخیده فـ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله مجمع الفرسده یعنی دمزده وشرفنامه ده
یعنی کوشیده مسطوردر لـ چرابه فـ فتح راو باء موحده ایله سوداوز رنده بغلنن قیمق کذا فی
شرفنامه لـ چراخواره فـ فتح رائیف وواو وسکون خاء معجمه ایله اول ظرف که ایچنه چراغ
قورلر چراغواره دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت درشب قدر چاه تو روح الامین نظاره کرد
این شش وسه قرابه رادیده چراخواره لـ چراغپایه فـ ایکی معنایه کلور اول معروف چراغدان
معناسنه که چراغ ایله داندن مرکبدر ظرف قندیل معناسنه ثانی اول آته دیرلر که ایاغ
اوزرینه قالقوب اللرین یوقارو طوتار میر خسرو بیت براق همت والای تو بکرمروی
چراغپایه کنان برسپهر جست بتان لـ چراغبره وچراغوره فـ کلاهما بفتح الراء المهملة وسکون
الغین المعجمة یعنی چراغپایه کذا فی المحمودی فرهنك جهانکیریده فنار معناسنه در لـ چراغله فـ
سکون غین معجمه ایله یلدز بوجکی کرم شبتاب دخی دیرلر نیازی حجازی بیت شب چراغك
چراغله شبتاب * کرمکی کو بود شب افروزان لـ چراغوان فـ یعنی چراخواره مرقوم حکیم
انوری * قطعه * این آبکینه خانه کردون که روز وشب * از شعلهای آتش الوان مزینست
با دا چراغواره فراش جاه تو * تا هیچ در فتیله خورشید روغنست لـ چرب روده فـ
ینجه وش و یاغلو قاورلمش ایچی طولمش بغرسق عربیده نقانق دیرلر لـ چراکاه وچراکه فـ
کلاهما بفتح الراء المهملة وکاف الفارسی واظهار ها ایله اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر لـ چربه فـ
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله یعنی چرخه یعنی چقرق واغرشق وخرطی وتوزق لـ چرته فـ
سکون راو فتح تاء مثناة ایله لون ورنك معناسنه که چرده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لـ چرخ غله فـ تارلادن خرمن یرینه غله چکدکاری قاکلی که چرخ قاکلی وعربه یه دخی
دینلدوکی ذکر اولندی میر نظمی درتعریف دیوانه * خس وخاشاك برسر بود مویی *
سرش چون چرخ غله بود کویی لـ چرخله فـ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله براوتدر
ترکیده کوینك دیرلر بعض نسخه ده چچکنه دیرلر و بعضنده قالوغان دیدکاری اوت که عربیده
شکاعی دیرلر لـ چرخه فـ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله چقرق دیدکاری که عوارت وسائری
ماسوره یه وقلمه ایپلك صاردلر واغرشق وتوزق معنالرینه که قاصرغه ده دیرلر لـ چرده فـ سکون

سکون راو فتح دال مهملتین ایله رنك ولون معناسنه در قره یاغز آدمه سیه چرده دیرلر خواجه
حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * رخ زیبا لب خندان دل خرم با اوست
ودخی اصل اولمین آته دیرلر محمودیده اکدش آته دینلدوکی مسطوردر لـ چرزه فـ سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله یعنی چرده مرقوم ودخی سبزرنکه دیرلر بعض نسخه ده سیاه رق
اولانه دیرلر وشرفنامه ده اچق قوله آته دیرلر لـ چرغنه فـ سکون راء مهمله ونون وفتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول یعنی چراغپایه ثانی قیون بغرسغی که برنج وقیمات ایله
طولدورورلر کذا فی فرهنك جهانکیری لـ چرکه فـ کاف فارسیله سورکون آوی طالب
آملی بیت بصحن دشت چو حکم شکار چرکه نمود * زمین چو کوی در حلقه سوار افتاد *
مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت چو صفهای چرکه بهم داد دست * شد آن پیکران دشت
دیوار پست * مقدم نشینان درکاه شاه * همه چرکه آرای آن صیدکاه لـ چرمه فـ سکون
راء مهمله وفتح میمله یعنی اسب عموما حکیم اسدی بیت برانکیخت بس چرمه کرمخیز * درانکند
برهندوان رستخیز * وقوله آت خصوصا حکیم فردوسی بیت بپوشید سهراب خفتان
جنك * نشست از بر چرمه سنك رنك * مجمع الفرسده اسب معین ومحمودیده اسب کبود
واقعدر و فرهنك جهانکیریده اسب خنك در حکیم خاقانی بیت دواسبه در آی ورکابی
درآور * کز و چرمه صبح بکران نماید لـ چرنده فـ فتح راء مهمله وسکون نونله عموما چارپا
حیوانه اطلاق اولنور معناسی اوتلایجی دیمکدر نتکم عموما طیوره پرنده دیرلر کاهی
علی العموم بیانده چرنده وپرنده دیرلر شاعر کفته بیت کند ذکر ترا جمله پرنده * بدشت وکوه صحرا
را چرنده لـ چرویده فـ سکون راو یای تحتانی وکسر واو ایله چاره اسمك معناسنه شمس
فخری بیت دولت ونصرت وسعادت را * نیست کاری بغیر چرویده لـ چریده فـ چریده دن
اسم مفعولدر و یعنی مجرد یعنی مال واثوابده علاقه سی اولمینه دیرلر لـ چزدره فـ سکون زاء معجمه
وفتح دال وراء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول چکرکه یه مشابه بر جانوردر ثانی چغرغان
توی دیدکاری قوش ثالث اغز ایله صقلق ویرمك رابع اینجه آوازه دیرلر لـ چزده فـ
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله چزدره مرقومك درت معناسیله ده مرادفدر لـ چزه فـ
فتح زا واخفاء ها ایله هرنسنه نك ایچی مثلا اغاجك اوزی واکا بکزر نسنه لره دیرلر وبعض فرهنکده
چادر معناسنه مرویدر لـ چسپیده فـ سکون سین مهمله وکسر باء فارسیله میل ایتمش
واکلمش وموافق ومناسب اولمش معنالرینه میر نظمی بیت دران خال وخط ورخسار کلکون
دلش چسپید وعشقش بود افزون لـ چستة فـ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه کلور اول نغمه معناسنه میر خسرو بیت چسته میزد بلبل از شاخ وهمی
نالید زار * خاست بر پا سرو کان چسته او واد رکرفت * ثانی ساغر معناسنه وله * مثنوی
تیر آهو کشش زدی بصریر * نغمه آهوان آهوکیر * زان پی تیر میزدش هرسو * کله کوز
وچسته آهو * ضمه ایله حیوانات شیردانی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لـ چشم راه
یعنی منتظر کذا فی شرفنامه بومعنایه میر نظمی بیت چشم براه بوده بشب تا سحر * جز بخیالش
نشده جلوه کر لـ چشم دانه فـ یعنی چشملان مرقوم لـ جشم زده فـ کوزدکمش آدم اولسون

حیوان اولسون استعاره طریقیله ایشی مرادی اوزره اولمیانه دیرلر زبانزد ظرفادر
ك چشم کاوله ج اولکوزه دیرلرکه ایری اولوب بیاضی چوق اوله کذا فی شرفنامه چشم فراخ
معناسنه عین بقره نوع اشباهی اولمغله در ك چشم کشته ج ضم کاف ایله شاشی که عربیده احول
دیرلر استاد عسجدی بیت هجا اکر دست پنهان شاعرانرا * قریع آن کور ملعون چشم
کشته ك چشمه ج بکار معناسنه عربیده عین دیرلر شیخ سعدی بیت درین چشمهٔ
مابسی دم زدند * برفتند تا چشم برهم زدند * وله بیت هرکجا چشمهٔ بود شیرین * مردم
ومرغ ومور کردانید * جغتای لسانینده بولاغ دیرلر لطفی دیوانینده بیت کوزوم خیالی
خیلیغه روشن حریم ایرور * آدی یوی بولاغ یاشیده اسقیم ایرور * بو معناسی دخی ایکنه
وچوالدوز دلوکنه دیرلر شمس فخری بیت بود چو چشمه سوزن بچشم اعدایت * زبس
بلا ومحن عالمی بدین فرخا ك چغاله ج فتح غین معجمه ولام ایله طیور جمیعی یرده اولسون هواده
اولسون شمس فخری بیت اکر نخجیر صحرا وهوا را * کند از سیله خالی وچغاله ك چغامه ج
فتح غین معجمه ومیم ایله شعر وغزل وقصیده معناسنه ابو المعانی بیت زعشق که نوشتست قضا
صفحهٔ اوراق * مرغان بسحر خواند براشجار چغامه ك چغانه ج فتح غین معجمه ونون ایله اوج
معنایه کلور اول معروف یاریق اغاجدر جلاجل پوللرینی اراسنده محکم ایدوب رقاصلر اللرنده
اصول طوتوب رقص ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت این خانه که پیوسته درو چنك
وچغانه است * ازخواجه بپرسید که این خانه چه خانه است * ثانی موسیقیده بر پرده
آدیدر مجیر الدین بیلقانی بیت مطرب عشق میزند هردم * چنك در پردهٔ چغانهٔ دل *
ثالث فرهنك جهانکیریده مردکوشنده یه دیرلر ك چغرسته ج سکون غین وشین معجمتین
وکسر راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایلاغ بوماغی که ایکه صارلمش اوله زغونه وفرموك وکیسته
دخی دیرلر ك چغرنده ج سکون غین معجمه ونون وفتح را ودال مهملتین ایله بمعنی ترسنده یعنی
قورقیجی ك چغریده ج سکون غین معجمه ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ترسیده یعنی
قورقمش حضرت مولانا قدس سره بیت چند کردید چو دولاب درین بحر عذاب *
سرفرو برده وچغریده چو بوتیمار ید * مجمع الفرس بمعنی القفات کرده مسطور در ك چغزابه
وچغزاوه ج کلاهما بسکون الغین وفتح الزاء المعجمتین قور بغه که چغز ووزغ وغوك دخی
دیرلر عربیده طحلب دیرلر ك چغزباره وچغزواره ج کلاهما بسکون الغین والزاء المعجمتین
یوصون که صو کنارلرنده بیتشور نسنه در وصو یوزنده دخی اولور جامهٔ غوك وبرغسمه دخی
دیرلر شیرازیلر چل بك وهندیلر سوال دیرلر ك چغنه ج سکون غین معجمه وفتح نونله چغانهٔ
مرقومك معناسی اولنه میرخسرو بیت بیا مطرب آن چغنه کز بك فغان * کشد زاهد ازا
بسوی مغان ك چغواره ج بمعنی چغزوارهٔ مرقوم ك چفاله ج فتح فا ولام ایله بمعنی خیل مرغان
یعنی قوش سوریسی حکیم ناصر خسرو بیت آمد تا زان زهند مرغ بهاری * روی نهاده
بما چفاله چفاله * حکیم اسدی بیت پراکنده کردون وهامون همه * زمرغان چفاله زغرمان
رمه ك چفته ج سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول بمعنی سر کوسفند یعنی
قیون باشی شیخ نظامی اسکندرنامه ده یازر که اسکندر ذو القرنین اولوقت زنکیان اوزرینه یقین

یقین اولدقده طلایهٔ اسکندر ایله طلایهٔ زنکیان ایچون جنك وقتال مشتعل اولوب غلبه
طرف زنکیانه ال ویردی مغلوبیته باعث خوف وهراس لشکر اسکندرده واقع اولدی
اسکندر بو حاله واقف اولدقده طوطیانوش حکیم که علم موسیقیده کمال مرتبه مهارتی وار ایدی
پادشاه زاده زنکیان پلنکر قتنه کوندردی وصلح طلب ایلدی پلنکر امر ایلدی طوطیانوشی
قتل ایلدیلر وقانی بر طشت ایچنه قویوب پلنکر اوکنه قودیلر پلنکر طشتی النه آلوب اول
قانی ایچدی بو حالی طوطیانوش ایله کیدن آدملردن برقاچی اسکندر لشکرینه ایرشدیروب
اشاعه ایلدیلر لشکرك قلبنه خوف وهراس زیاده مستولی اولمغله اسکندر بو حادثه دفعی
ایچون امر ایلدی زنکیلر لشکرینك اطرافندن برقاچ زنکی طوتوب کتوردیلر فی الحال
برینی قتل ایدوب اول برلرینك اوکنه پشوروب باشنی اسکندر اوکنه کتوردیلر واسکندر
آشچی باشیسنه تنبیه ایتمشیدی که مخفی بر قیون باشنی پشوروب وتربیه ایدوب زنکی
باشی دیو اسکندر اوکنه کتوره اسکندر دخی اسیر زنکیلر اوکنده باشی ییوب اسیرلری
صنعت ایله قاچوردیلر آنلر دخی عسکرلرینه واردقده اسکندر آدم باشنی اسکری بادام کبی
یدوکن سویلدکده زنکی لشکرینه اسکندر لشکرندن زیاده خوف استیلا ایدوب فی الحال
مغلوب اولدیلر بو محلده نظم ایدوب دیرکه بیت چنان میخورد زنکی خام را * که زنکی خورد
مغز بادام را * معنای چفته نك ثانیسی خمیده یعنی اکلمشدر اثیر الدین اخسیکتی بیت
ای بسا شب که تو در خلوت من تا بسحر * از قد چفتهٔ خود حلقهٔ در ساخته ام * ثالث
بمعنی تهمت کمال اسمعیل بیت من برضا وتربیت کیسه دوخته * حساد مینهند بتقریب
چفته ام * رابع بمعنی برابر وقرین حکیم انوری * قطعه * خدایکان بزرکان وپادشاه صدور
که بانفاذ توهست از قضا فراموشم * یکی ز آتش جور سپهر بازم خر * که از تجاسر آن
همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مرا دیده است * دران لباچه که تشریف
دادهٔ دوشم * زبهر خسروسیارکان همی خواهد * که عشوهٔ بخرم وان لباچه بفروشم
دکر نه چفته نهد با قبا بکامی خویش * همی برآید ازین غصه دمبدم هوشم * خامس
اوزم اغاجنی قالدرمق ایچون ایتدکلری چارطاق که عربیده عریش دیرلر ك چفده ج
سکون فا وفتح دال مهمله ایله مجود یده چفتهٔ مرقومك معنالرینه مرادفدر ك چفرسته ج
باب سابقده مرقوم اولان جغرسته معناسنه در ك چفسیده ج سکون فا ویای تحتانی
وکسر سین مهمله ایله یاپشمش معناسنه در ك چکابه ج فتح کاف وباء موحده ایله کزینهٔ
کازران یعنی قصار طوقاغی ابو المعانی بیت کازر دهر میزند هردم * بر سر من چکابهٔ محنت
ك چکاده ج فتح کاف ودال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی تارك سر عموما شیخ عطار
بیت پیش سرسبزیٔ خطت چو قلم * عقل کل بر چکاده می آید * وله بیت نخستین پیش
میدان شد پیاده * قدم غرقه در آهن تا چکاده * ثانی بمعنی سپر کذا فی فرهنك جهانکیری
ك چکاسه ج فتح کاف وسین مهمله ایله بمعنی خارپشت یعنی کرپی که رکاسه وسیهول
دخی دیرلر بر جانوردر اباق دکنلری اولور اوق کبی اطرافنده طوتمق استینه اتاریك یایدن چقان
اوق کبی آتیلور هندی لسانینده شاهی وکیلانی لسانینده خون دیرلر ك چکاکه ج کاف اول

هربی ثانی عجمیله قیوروزه‌سی که کایدی آکا اوردلر میرنظمی درنصایح بیت چکاکه مزن
بردوت ناکسان * زاحسان حق آیدت میهمان ؛ چکاله فی فتح کاف ولام ایله طمله که
عربیده قطرات دیرلر وله بیت شده سیلاب خون با آه وناله * سرشك دیده بکذشت
ازچکاله ؛ چکامه فی یعنی چغامه مرقوم یعنی شعر وقصیده ابوالمثل بیت چوکردد آکه
خواجه زحال ونامهٔ من * بشهریار رساند سبك چکامهٔ من * استاد لبیبی بیت همه
پوچ وهمه خام وهمه سست * معانی ازچکامه تابسازند ؛ چکاوه فی چکاوك مرقوم
معناسنه درکه چکاو دخی دینلور استاد منوچهری * رباعی * بردل دارد لاله یکی داغ سیاه
دارد سمن اندر زنخش سیمین چاه * برفرق سرزکس برزد کلاه * برفرق سر چکاوهٔ یك
مشت کیاه ؛ چکره فی سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه دراول صودن صحرایان
قطره‌لردرکه عربیده رشحه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هفت دریا اندرو یك قطرهٔ
جمله راهستی زموجش چکرهٔ * وله قدس سره بیت پای آهسته نه که تانجهد * چکرهٔ
خون دل بهردیوار * ثانی کوپك که عربیده زبد دیرلر فتح زا وبایله ؛ چکزبه فی سکون کاف
وفتح زاء معجمه وباء موحده ایله دخی کوپکدر زبد معناسنه در ؛ چکسه فی سکون کاف
وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول طغان اوتراغی معناسنه درحکیم نزاری قهستانی
قطعه * نزاری اکردیده باشی کسی * که غماز را محرم راز کرد * چنان دان که ازقوم نصرانیان
چلیپا کسی چکسهٔ باز کرد * ثانی خرده وکوچك اولان نسنه‌لر هرنه اولورسه ؛ چکد فی
بوزن نکه طمله که چکاله وچکره دخی دیرلر ؛ چکیده فی کسر کاف ایله ایکی معنایه دراول
چکیدن لفظندن اسم مفعولدر ثانی کرزکه عربیده عمود دیرلر شمس فخری بیت چکیدهٔ
توز مغز یلان کند اعلام * حسام توز سر دشمنان دهد پیغام ؛ چلان کوه فی ولایت یمنده
برطاغ آدیدر حکیم نزاری بیت بکوهی برشد ازتشویش انبوه * که خوانندش دران کشور
چلان کوه ؛ چمله فی سکون لام اول وفتح میم ولام ثانیله راهکان معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت علم حق آنست ازانسو کش عنان * خامه راده جمله عالم چمله ؛ چلیده فی
کسر لام وسکون یای تحتانی ایله زهکیرکه انکشتدانه دخی دیرلر ؛ چمانه فی فتح میم ونونله
یعنی پیاله طالب آملی بیت زمان صراحی مشرب نهاده برطاق * کدسر وبهر چمیدن چمانه
میطلبد * شمس فخری بیت حریفان ظفر رادر حمیت * بباد اوبود جام چمانه ؛ چمچرغه
سکون میم وراء مهمله وضم جیم فارسی ثانی وفتح غین معجمه ایله یعنی تازیانه محودیده
یعنی کره تازیانه واداة الفضلاده رشتهٔ تازیانه معناسنه ومجمع الفرسده مطلق
تازیانه واقعدر ؛ چمشه فی سکون میم وفتح شین معجمه ایله یعنی چشمه استاد فرخی بیت
عدوچون تیغ او بیند تش راجان زیاز آید * اکرچه چمشهٔ حیوان عدو رادردهان آید *
؛ چمند فی فتح میم وسکون نونله اوتلایجی حیوانه دیرلر چرنده کبی ؛ چمیده فی کسر میم
وسکون یای تحتانیله صالنجی معناسنه خرامیده کبی کذا فی المجمع والمشکلات واوزم چکردکی
معناسنه‌ده رسیده نظردر ؛ چنبه فی سکون نون وفتح باء موحده ایله کزینهٔ کازران
یعنی قصار طوقاغی ابوالمعانی بیت هرکه او تیره کند آب روان وصافی * هرد مش کاو زکردون

ذکردون برش چنبه زند * جامع اللغه‌ده قپوطیاغی معناسنه مسطوردر ؛ چنده‌رده فی برقاج
آدمه کفایت ایدجك قدر نسنه طعام اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه ؛ چنك فی
بوزن بنك دوکج وقیجی معناسنه در کذا فی نعمة الله ؛ چنکاله فی سکون نون وفتح کاف
فارسیله چنکال مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر ؛ چنکله فی سکون نون وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کاوراول چنك دیمکه معروف اولان ساز معناسنه در مسعود سعد
سلمان بیت چزدرا برشاخهای خم کرفته لحن پای * بادرا از برکهای خشك بانك چنکله
ثانی پنجهٔ آدم وطیور ثالث قلاب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ؛ چنه فی فتح
نونله حنك اسفل که چانه وزفرومنه دخی دیرلر ترکیده چکه دیدکاریدر ؛ چهارتاره فی راء مهمله
موقوفه وفتح تاء مثناة ایله مزامیر نوعندن بر نوع مزماردر کذا فی المحمودی ؛ چهارخانه فی
شیردان وبرطعام آدیدر ؛ چهارکانه فی درت حصه ودرت دانه اولان نسنه‌یه دیرلر
؛ چهارکامه فی یورغه آت واسب رهوار معناسنه تیزکامه وتیزرو وچاکانه وچابکی
دخی دیرلر ؛ چهره فی یوزك جمله‌سنه دیرلر بالای پیشانیدن اسفل ذقنه وارنجه شیخ سعدی
بیت بچهره چو آتش بعارض چو آب * فروزانترازماه وازآفتاب * چهره‌نك مداولی
اولان یوز معناسنه معروفدر قزل بکزلو اولان آفتاب چهره وبیاض بکزلویه ماه‌چهره
دیرلر کاهی مشبهی تقدیم ایدوب چهره ماه دیرلر حکیم فردوسی بیت بدیشان همی کفتش
ای چهره ماه * همی کرد یوسف بهر سو نکاه * وصورته دخی چهره دینلور شکم عرفی
بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون بمحمل * شب شود نیمرخ وروز شود مستقبل
؛ چهند فی فتح ها ودال مهمله وسکون نونله صحرایجی معناسنه در ؛ چه فی مخفف
چاه در ؛ مع الیاء التحتانی * چاپاتی فی فتح باء فارسی وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه‌ده اتمك
نان معناسنه مرویدر اما فرهنك جهانکیریده نان فطیر یعنی مایه‌سز اتمك که ال ایله یوفقه
ویاصیلمش اوله چپاتی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت غلام کنجد وکی وقیمهای تنك *
زهی بچهرهٔ چاپاتی ولب کرده ؛ چابکی فی ضم باء موحده وکسر کاف فارسیله یورغه آت
یوریدکده چابك کتد وکندن تسمیه اولنمش چهارکامه وچارکامه دخی دیرلر میرخسرو بیت
داد باحسان رهی پرورم * چابکی خاصه وبدره زرم ؛ چاچی فی کسر جیم فارسیله غایت
ایو یایه دیرلر که اکثر بیاض توزلو اولور زیرا یایك اعلاسی چاچ شهرنده اشلنمکله کمان چاچی
مشهور اولمشدر ؛ چارکوشی فی مخصوص درت کوشه لو شراب ظرفیدر مرور ایامله
هرشراب ظرفنه علم اولمشدر ابوالحسن شهیدی بیت چارکوشی وچارکوشهٔ باغ *
کربدست آیدت فرومکذار ؛ چاشتی فی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله قوشلق
یمکی معناسنه که اخشام یمکنه خفتی دیرلر میرنظمی * مثنوی * هرکه داده عیال وزن فرزند
بی شك اورا برنج ودرد افتند * کرکر زدز خانه نشکفتی * که بخواهند چاشتی وخفتی *
؛ چاشنی فی سکون شین معجمه وکسر نونله محودیده یعنی دلیل ونمودار وحفت ومزه
معنالرینه اما مشهوری طعامدن برمقدار آلوب لذتنی تجربه ایتمکه دیرلر مولانا جامی بیت
عکس لب برجام می نمای وانکه خوش بنوش * شربت نانخست این را چاشنی ازقند کن

لغ چالی م یعنی چال مرقوم که بر قوش آدیدر لغ چاولی م سکون واو ایله یعنی غله برافشان که
چچ دخی دیرلر بغدای صاپندن اورلمش طبق در بسحاق اطعمه درجنك زرده پلاو با بغرا
بیت فرستاد یرلغ بهر کاولی * که بافند بهر سپر چاولی لغ چاهچوی م سکون ها وضم
جیمله دمور چنکال که قیودن قوغه چقاررلر کمال اسمعیل بیت چاهچوی سر زلف کج تو
راست کنم * مکر آرام دل از چاه زنخدان برسر لغ چای م مشهور قرمزی نسنه در بشورب
ایچنه شکر قیوب قهوه کبی ایچرلر غایت هاضمدر دیار عجمده قهوه یرینه استعمال ایدرلر
لغ چپانی م فتح با و فا رسیله نکبتی وقلاش معناسنه مولانا وحشی بیت بهر جا سحر ساز
ونکته پرداز یست درعالم * زعریانی بود در جامهٔ رندان چپانی لغ چرخی م بر نوع ابریشم
جامه در اطلس چرخی دیرلر کذا فی شرفنامه لغ چشم فرنکی م کوزلکك اعلاسی فرنکستاندن
کلدوکی اجلدن اسم ایلشلر میر نظمی بیت چنان از دور دید آن شوخ وشنکی * مکر
در چشم کرد چشم فرنکی لغ چغتای م ترك پادشاهلرندن بر پادشاه و یاخود بر قبیله نامی در
مولانا هاتفی بیت دران وقت از نسل چغتای خان * نبود آنکه بخشد جهان زا امان * تیمور
اول طائفه دن اولمق فهم اولنور وله بیت دا ایران چغتای خانی لقب * ز لب نقش بستند
خاك ادب لغ چکانی م کاف فارسی مشدده ایله بر نوع جزیره در کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ چکی م بوزن یکی سختیان معناسنه در لغ چمانچی م سکون نون وکسر جیم فارسیله
اول شراب برداغیدر که بوغازی تنك وشکمی فراخ اولور کذا فی فرهنك جهانکیری لغ چمانی
ایکی معنایه در اوّل ساقی دیمکدر ثانی مستانه صالنمغه دیرلر کذا فی شرفنامه لغ چندی م
نقد دیمك اولور وبر قاج معناسنه ده کلور لغت اوّلده ایکی معنا سیله بولغتك مثالی ابو المعانی
بیت چمانی خوبرو در بزم دی شب * چمانی کرد چندی از سر ناز لغ چنکالی م سکون نون
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اوّل نسنه یه دیرلر که ال ایله اووب راست ایدرلر ثانی
بر نوع طعامدر رشته یه مشابه اولور لغ چنکی م یای نسبتله مطرب معناسنه در *
لغ چوکانی م اول آته دیرلر که رقص ایدرکن اوك الن چوکان کبی طوتار خواجه حافظ
بیت اسب چوکانی چرخت رام شد در زیر زین * شهسوارا چون بمیدان آمدی کوبی
بزن * آت غایت تند و تیز اولدوغندن وضع مرقومی ایدر خواجه سلمان بیت شهسوار
همتت بر خنك چوکانی بحکم * آسمان را در خم چوکان چو کوی افکنده باد * مراد آتك
رقص وجولان ایتدوکن بیاندر مولانا جامی بیت سربنه از ره چوکانی شاه * بو که یکبار
کند در تو نکاه لغ چهار سوی م یعنی چار سوی مرقوم لغ چهری م فتح ها وکسر
را مهمله ایله پول پول بیاضی اولان آته دیرلر مجنون چپ نویس بیت توسن سرکش وتندی
فلك از کوکب وماه * آمد اسب چهری بهر تو مه پیشانی * مه پیشانی النی صقر
دیمکدر لغ باب الجیم المکسورة مع الالف * چرا م نیچون دیمك معناسنه در اما اصلی
چه ایله را تعلیلدن مرکبدر نیچون دیمك اولور مولانا شاهدی تحفه سنده بیت
کیت برو وسویله بکوکل بیا * از چه ندن چون نه نیچون چرا لغ چلقفا م مشهور
ومعروف کوز کدر دلکونك بر نوع اعلاسیدر لغ چهلپا م قرق ایاق دیدکلری موزی

موزی جانوردر چیان دخی دیرلر لغ چیز وا م کرپی دیدکلری اوقلی جانوردر عربیده قنفذ دیرلر
لغ مع التاء * چفت م سکون فا ایله قپو زنجیری که رزه یه کچوب کلید اوررلر لغ چیره دست م
الی اوز یعنی هر نه طوتسه وجوده کتوره وجست وچابك پهلوان ومرد شجیع معناسنه میر
نظمی بیت چو صفها ببستند ایرانیان * همه چیره دستان وآهن دلان لغ چیست م
ندر دیمك معناسنه در ایله ادات رابطه اولان استدن مرکبدر خواجه حافظ بیت دوش
از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما * چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما * وادات
استفهامدر قرینهٔ حالیه ایله معناسی معلوم اولور وله بیت عزم دیدار تو دارد جان برلب
آمده * باز کردد یا بر آید چیست فرمان شما لغ مع الجیم * ججاج م فتح جیم عربیله بر مدوّر
کیسه در صغیرندن ایدوب اوج درت طبقه ایدرلر هر بوینه بر کونه شیء قورلر ابو المعانی
بیت درون پرست از انواع غصه ومحنت * دلم شدست بخروار شوخکین چو ججاج
لغ مع الحاء المهمله * چل صبح م خلقت آدم که خبر ده * خمرت طینته آدم اربعین صباحا
وارد اولمشدر که مراتبی بیاندر لغ مع الخاء المعجمه * چمچاخ م سکون میم وفتح جیم فارسیله
یعنی خمیده یعنی منحنی استاد فرخی بیت زردو چمچاخ کردم از غم عشق * دو رخ لعل فام وقامت
راست * استاد منوچهری * مسمط * انکورها بوشاخها مانندهٔ چمچاخها * دادی
چشان چون کاخها بستانشان چون زاویه لغ چناخ م فتح نون ایله ایکی طبقه کیسه که اطلس
وکمخاودیبادن ایدوب بر طرفنه زر و بر طرفنه سیم قورلر ابو المعانی بیت از عطاهای
بی نهایت او * جیب عالم زسیم و زر چو چناخ لغ چنخ م سکون نون ایله کوزدن اقان چپاق
معناسنه یای تحتانی ایله لغ چنیخ م دخی دیرلر میر نظمی بیت زنا پاکی که بوده دیده آزنخ
نه شسته هیچ از مژکان او چنیخ * وکوزدن متصل اقان یاش وکرپك دوکلمك معناسنه میر
خسرو بیت چنخ که شد غمزه زنی ساز او * کور بوده هر که کشد ناز او * لغ مع الدال المهمله *
چهر ازاد م نام همای دختر بهمن درکه بهمن دیکردن دارای بزرکی وجوده کتوردی
لغ چهرزاد م دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الراء المهمله * چپور م ضم با
فارسیله پیکان نیزه معناسنه در میر نظمی بیت چنان زد نیزهٔ باز ور کاکون * چپور آمد
کزی از پشت بیرون لغ چرچر م خردل بریدر بستانیسی دخی اولور کیکر وشیر ازیلر کهرك
دیرلر بستانی سنه کف عایشه دخی دیرلر عربیده چرچیر ه دیدکلریدر لغ چنار م اصحّی جیم
مفتوحه ایله در اما مشهوری مکسوردر استعمال اولنور حکیم رکنا بیت چنار سا نخود ده
سرو کردار * فلك چون بار سرو ازوی نمودار لغ چیدار م سکون یای تحتانی ایله کفش
معناسنه در کذا فی المجمع لغ چیر م بوزن پیر بش معنایه کلور اول ظفر بولمق وغالب
اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت بژده سواری برافکن براه * که با چیر کشتیم بر کینه
خواه * ثانی یعنی بهره وحصه حکیم سنایی بیت بنده باش بی نصیبه و چیر * که فرشته
نه کرسنه است ونه سیر * ثالث شجیع ودلاور معناسنه در بو معنالرده چیره دخی دیرلر
رابع محو دیده یعنی شیرکا ومسطوردر خامس بوانات قریه لرندن بر قریه آدیدر لغ چینوار م
سکون یای تحتانی ونون ایله یعنی راست لغ چینور م حذف الف ایله دخی چینوار مرقوم معناسنه در

مع الزاء المعجمه * چپدز سکون باء فارسی وفتح دال مهمله ایله بمعنی خارکش که سره موزه
دخی دیرلر عربیده جرموق دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری چکلیز سکون کاف فارسی
ویای تحتانی وکسر لام ایله عورتك موضع معهودنده اولان کوشت پاره که چکلین دخی دیرلر
ابو المعانی درهجو زنکی بیت کسش واسع است آنچنان کشته چکلیز * چو پرده است کویا که
وبخته بر در چلوز مفسد وغماز معناسنه جیم عربیله ده مرویدر میرنظمی بیت
قتل عاشق را چنانش تیز شد * چشم فتان ترا چلوز شد چنکز وچنکیز شرفنامه ده
کلاهما بکاف الفارسی مغلان پادشاهی نك اسمیدر که کیفیت خروجی طبقات ناصریده
تفصیلا مذکوردر ومنقولدر که ولایت هراتده یکرمی درت کره یوز بیك آدم قتل ایلدی
وکندویه مخصوص شریعت اختراع ایدوب آدینی توره قومشیدی وجمیع عمرنده عسکرینه
بوروده انهزام واقع اولمامش بو شاعر بو وزیرك بخلی هجونده دیمشدر بیت نان تو مکر لشکر
خان چنکیز ست * زیرا که همه عمر وانشکستست چیز نسنه که عربیده شی دیرلر شیخ
سعدی بیت بکفتا من کلی ناچیز بودم * ولیکن مدتی باکل نشستم مع الشین المعجمه *
جنکش سکون نون وکسر کاف فارسیله بر مبارز تورانی اسمیدر که افراسیاب امدادنه
کلمشیدی رستم النده هلاك اولدی مع الغین المعجمه * چراغ اصلنده فتیلده یانن
شعله نك آدیدر مجازا آلت مخصوصه یه دیرلر که ایچنه یاغ وفتیل قویوب یاقرلر کذا فی المجمع
چرغ سکون زاء معجمه ایله خار پشت یعنی کرپی که چرنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری چغ اینجه چوبلردن یا پرلر پرده کبی ایدوب بعض نسنه اطرافنه چکرلر
چیغ سکون یای تحتانی ایله بو دخی اول معنایه در مع الکاف العربی * چپاك
سکون باء فارسیله شرفنامه ده ناشایسته وآلوده وپلید معناسنه در اما محو دیده فتحه
ایله مرویدر چپلاك کسر باء فارسی ولام وسکون نون ایله پشه خانه معناسنه
ماوراء النهرده سککه چپن دیرلر چراغك کاف تصغیر ایله کرم شبتاب که یلدز بوجکیدر
چرك سکون راء مهمله ایله کیر وپاس وایرك که جراحتدن وکوزدن اقار اکا شوخ وشوق
وشوغ وشغه دخی دیرلر میر نظمی بیت هیچ رویش نشسته آن بد حال * کوش وبینی ز چرك
مالامال چزك فتح زاء معجمه ایله ایری اوقلی کرپی که چیزك دخی دیرلر چشك سکون
شین معجمه ایله بمعنی افزون وغالب معناسنه حکیم فردوسی بیت خرد چون شود کمتر وکام
چشك * چنان دان که دیوانه خواهد بچشك چکچك لفظ مکرر در فتیل یاش
اولوب یاندقده چقان صدا حکیم سنایی بیت چکچك اندر فقیه چیست خری * چچك
اندر چراغ چیست تری چك اوج معنایه کلور اول درت جانب بری که دزد دخی دیرلر
ثانی چتین قوزکه ایچی قولای چقمیه ثالث نیم ربع یعنی ثمن چنك کسر نونله قوریش
کوده وچزمه اوکچه سنه قودقلری دمورکه مهماز ومهموز ومهمیز دخی دیرلر فرهنك
جهانکیریده منقار جانوران ونوك سنان وپیکان وامثالی نسنه لره دیرلر چواك بوزن
سواك خرده خمیری یاغ ایچنده بشوروب اوزرینه بال قویوب تناول ایدرلر ترکیده لقمه
دیرلر اکثر تصدق ایچون ایدرلر میر نظمی بیت ز انعام و خلق شد سیرناك * پزیده برای

برای تصدق چواك چواکك کاف تصغیر ایله بمعنی چواك مرقوم چیزك سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول مصغر چیز در ثانی بمعنی چزك مرقوم کذا فی شرفنامه
مع الکاف الفارسی * چرنك کسر راء وسکون نونله چاك آوازی وکرزدن ظاهر اولان
صدایه ده دیرلر میر نظمی بیت شده کوش کردون اصم از ترنك * جهان را کرفته صدای چرنك
چه رنك یعنی نه فائده ونه چاره دیمك معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت
نه دانم چه کویم چه رنك آورم * که تا دست وی زیر سنك آورم چیز چنك عورات آلت
رجل کبی نسنه دوزوب ویللرینه بغلیوب بربرلرینه درکاداولورلر مجاچنك دخی دیرلر
مع اللام * چغل کسر غین معجمه ایله سیاه بالچق که چکل دخی دیرلر ولای معناسنه دخی
استعمال اولنور چکل کسر کاف فارسیله ترکستانده بر شهر آدیدر محبوبی غایت چوق
اولدوغی مشهور در خوبان چکل دیرلر حکیم اسدی بیت ز ترك چکل خواست چینی کمان *
بجم کفت کای مایه ومیهمان * خواجوی کرمانی * مسمط * شد رویت ای شمع چکل از روی
جان کرپاس دل * چون میکشی چندین مهل در بحر خون مشتاق را * خلقی بت پرستلر دز
اول دیارده بر کنیسا وار در چکل آنك اسمیدر غلبه استعمال الله شهره علم اولمش واول
کنیساده خدمت ایچون محبوبه قزلر قومشلر درکه اصنامه خدمت ایدرلر امامرادلری بودرکه
اول کنیسایه وارنلر اول قزلری کوروب ناچار میللرندن بته طپارلر وبر روایتده قراجی
طائفه سندن اولانه چکل دیرلر غالبا یغماجی اولورلر بوجهتدن دلبرلر عقل وصبری یغما
ایتدکلرینه چکل دیرلر چل اوج معنایه کلور اول آته دیرلر که صاغ الی وصول ایاغی
بیاض اوله اکا اشکل واشکیل دخی دیرلر شاعرك بری اسب معیوب حقنده دیمشدر * قطعه
در آب خسب ودرون تنك ران وتایغ زن * سکندری خور وشبکور کاهل وکراه * کاوش
وکج دم وجب شوره پشت وآدم کیر * یسار وعقرب وچل سم سفید وکام سیاه * ثانی احمق
وکول ولا یعقل ثالث جهل لفظندن مخففدر چه دل یعنی نه قوت ونه قدرت ونه اراللع
ودلاورلك دیمك معناسنه در چهل عدد ده قرقدر اربعین معناسنه چیپال
سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله هندوستانده لاهور مملکتنده پادشاه اولانلرك لقبیدر
چیل سکون یای تحتانی ایله بوزن هیل بربلوك آدم دیمك معناسنه در کذا فی المجمع
مع المیم * چم اول یشل نسنه در که صواوزرنده وکنارنده اولور برغسمه وجامه غوك
دیدکاریدر ترکیده یوصون دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری چهرم شرفنامه ده بر شهر
اسمیدر میر نظمی بیت بچهرم آمده شاه جوانبخت * نشسته بادلشادان بر تخت *
مع النون * چپدان سکون باء فارسیله بمعنی چپدان مرقومکه خارکش دخی دیو
چخین کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی رنکین کذا فی فرهنك جهانکیری
چدن مختصر چیدن در دوشرمك معناسنه چراغدان چراغ قودقلری ظرفدر
دان اسم مکان اولدوغی معلومدر چرست کردن کسر راء وسکون سین مهملتین وتاء
موقوفله دیش قجردتمق معناسنه چرستیدن دخی اول معنایه در کذا فی فرهنك
جهانکیری چرکین معروف چرك ایله متصف اولان نسنه وزشت وبد نما وبد صورت

اولانه دیرلر ل چرنکیدن فتح راء مهمله وسکون نونله کرز وچاك وامثالی نسنه‌لر صدا ویرمك
ل چستان ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یا کلتمج وبلمجه که ترکیده اول ندرکه فلان
دیدکاری ابو المعانی بمعنی اول بیت صریح کفتم وکردم طلب زیادوصال * چستان دهد جواب
مراوعده دروغ ل چکان ع نه نسنه معناسنه‌در که کدام کان دخی دیرلر ل چکین ع بمعنی
چکین مرقوم یعنی کوشت پاره فرج زنان ل چکن ع کسر کافله جامه زرکش یعنی صرمه ایله
طوقنمش قماش کمال اسمعیل بیت خروس وار سحرخیز باش تاسروتن * بتاج لعل وقبای
چکن بیارایی ل چکین ع زیاده یای تحتانی ایله بمعنی چکن مرقوم یعنی جامه فاخر وزرتاری
اطلس وامثالی قماش شمس طبسی بیت دوش بکردون زرکشیده کله کفت * تا چکنم
هفتورنك بزرچکین را * خواجه عمیدلویکی بیت چون حبشی وروی پرده زآستان تو
روزقبای زرچکین شب سلب کالك کالك ل چینه دان ع یعنی حوصله مرغان قوش قورساغیدرکه
چینه قوش یمی ودان اسم ظرفدر ل چیدن ع سکون یای تحتانی ایله درمك معناسنه
مصدردر خواجه سلمان بیت بغیر برك كات كان نمیتوانم چید * که هیچ روی مرانیست برك كل
چیدن * ومیل ایلمك معناسنه ده روایت اولنمشدر عربیده الملام والنقاط دیرلر چغتای
لسانجه تیرماك دیرلر لطفی دیمشدر بیت چو وصلی روضه سیدین تیرمادیم کلی هرکز *
نچه تو تارمینی بلبل دلك آه اوزاری بیلا ل چیره شدن ع غالب اولمق وجرات ایلمك معناسنه
ل چیرکی کردن ع دلیرلك ایتمك وبوزسزلك ایلمك معناسنه‌در ل چیستان ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی چستان مرقوم یعنی یا کلتمج که اکا بردك وجربك وکیردك دخی
دیرلر عربیده اغلوطه دیرلر ل چیلان ع سکون یای تحتانی وفتح لامله ایکی معنایه‌در اول عناب
دیدکاری یمشدر شمس فخری بیت زیمن دست توغایت عنایت شاهان * عقیق ولعل برآید
مثابه چیلان * حکیم سوزنی بیت مانندیکی درخت چیلان * سرکنده وبرك وبرنداردم *
ثانی کرکان ساکن اولدوغی میشه‌یه دیرلر ل چین کردن ع یوزوآلن بورشدرمق وقش
چاتمق ونسنه ویروب ودوشرمك معناسنه‌در ل چین ع درت معنایه کلور اول بو کلم ثانی
بمعنی راست ثالث چیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور سخن چین ودانه چین کبی رابع
مشهور مملکت آدیدر ل چینه دان ع بمعنی چینه دان مرقوم حکیم خاقانی بیت طاوس
وغراب خوار هردم * کاورس زچینه دان برانداخت ل مع الواو * چنیزو ع کسر نون
وسکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی نقد میر نظمی بیت چو داده سیم اشك وزردی
رو * بکالای غم عشقش چنیز و ل چیژو ع سکون یای تحتانی وضم زاء فارسیله اوقلی
کرپی که تسی وتشی دخی دیرلر مع الهاء * چله ع چیله لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی المجمع
ل چراغ پره ع پروانه دیدکاری بوجکدر ابو المعانی بیت خالست عکس دیدم چون شمع
روی اودید * همچون چراغ پره شب تاسحر بکردید ل چرخشته ع سکون راء وشین وکسر
خاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله منکنه دیدکاری اغاجدرکه آنکله بعض نسنه صقرلر ل چرخه
قلغان دکنی برمدور وقوی کبی نسنه‌درکه کندن حاصل اولوریندن قوپوب هوایه اوچر
چغرسته ع سکون غین معجمه وسین وکسر راء مهملتین ایله ماشه که آنکله آتش طوترلر ل

چغرسه ع حذف تا ایله ده ماشه معناسنه‌در ل چکاشه ع فتح کاف وشین معجمه ایله
کرپی نك قصه دکنلوسی کذا فی المحمودی ل چکونه ع فتح کاف ونون وسکون واو ایله
برقوشدرکه کروانك دخی دیرلر وضم کاف فارسیله نته ونه نك کبی معناسنه‌در معنای
اوله لفظ مفرددر ومعنای ثانیده چه ایله کونه‌دن مرکبدر ل چلپاسه ع سکون لام وفتح
باء فارسی وسین مهمله ایله کلردیدکاری جانوردرکه کرفش وکرپاسه وکرپاشه دخی دیرلر
مجمع الفرس صاحبی جهسندن در سوسمار دیرلر ضبدن کوچك اولور محمودیده باء موحده
ایله مرویدر ل چلچله ع سکون لام اول وفتح ثانی وکسر جیم فارسیله شرفنامه ده بمعنی
غلیواژ یعنی چیلاق ونعمة الله ده قوربغه دردیمش اما موید الفضلا صاحبی یازمش ولکن
بولغت برفرهنکده ذکر اولنمامشدر دیمش ل چله ع لام مشدده ایله اوچ معنایه کلور اول
صوفیانك خلوتده چقاردقلری اربعیندر بو بیتدن فهم اولنور حکیم خاقانی بیت مراسی
سال حالی کشت معلوم * که شیخ چله رادرسی نماند * ثانی فصل شتاده واقع اولان
زمهریرکوناری که قرق کون اعتبار ایدرلر شیخ سعدی بیت زمستانست وراه ازبرق تندست
سفر درچله وی ناپسندست * ثالث عوراتك وضع حملدن صکره ایام نفاسلری قرق کون
اولسون اکسك اولسون استاد عسجدی بیت برافشاندم خیو آلود چله درشکاف او *
چو پستان مادراندکام بچه خرد درچله * ولام مخففه یای کرشی که ابریشمدن بغلنور
بیت تابکماندت فلك این چله بست * تیرخوانیت برون شد زشست ل چنه وچینه ع
کلاهما دانه مرغان یعنی قوش یمی حکیم ناصر خسرو بیت مرغ چو بردام وبرچنه نظرافکند
بخت بدآنکه بخاردش رك بسمل * شیخ سعدی بیت مرغ آنجا رودکه چینه بود * نه برآنجا
رودکه چی نبود ل چنیبه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله یورك که دل دخی
دیرلر عربیده قلب دیرلر میر نظمی بیت مدوکرچه برحیله قادر بود * ندارد چنیبه که ظاهر بود
ل چنیه ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی خفیه که باب خاده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی ل چهره ع پیکر وروی آدمی وغیره ونقش وصورت دیوارده دخی استعمال اولنور که
نقاشه چهره کشا وچهره پرداز دخی دیرلر ل چه ع اخفاء ها ایله نه دیمکدر اکرچه ها ایله
یازیلور اما تلفظ اولنمز کاهی بولفظ ادخال اولنوب هاء علامتی حذف اولنور چکونه
وچشناسی کبی نتکم حکیم سنائی بیت توکه درقید کلك انفاسی * چهره را از نقاب چشناسی
چغتای لسانجه کسرایله نی دیرلر که نیه دیمك یرده نیکا دیرلر ونه ایدیم دیمکده نیتای دیرلر
ل چیچله ع سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسی ولامله بمعنی رنج وعلت وکسر جیمله ده مرویدر
ل چیره ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله شجیع وبهادر ودلاور معناسنه حکیم
فردوسی بیت چو هومان برآمد بران تیره کی * بپیچید کودرز ازان چیره کی * وجست
وچابك معناسنه که ضدی خیره‌در خواجه حسین ثنائی بیت ازپی این شبان کرك مزاج *
کرك راچیره بوشبان کردم * وچیره مرقومك معنالریله مترادفدر ل چیزه ع سکون یای
تحتانی وفتح زاء معجمه ایله چنبستره که بردمور آلتدرآنکله قیل قوپاررلر وخرده نسنه‌لر
طوتارلر میر نظمی بیت بوده درحسن خط ناچیزه * موی روکرده پاك باچیزه ل چنیدره ع

سکون یای تحتانی ونون موقوف وفتح دال وراء مهملتین ایله بر ولایت آدیدر نقل اولنور که
آنده بر چشمه واردر دائما آندن درلو ساز صداسی ایشیدیلور ك مع الیاء التحتانی ع
ك چلهٔ دی ع فتح دال مهمله واظهار یا ایله ار بعین شتا معناسنه مولانا جامی بیت زشیخ
چله نشین دور باش وچلهٔ وی * که هست چلهٔ دی سردتر زچلهٔ دی ك چیره کی ع دلاورلك
وشجاعت وچیرهٔ مرقوم معنالرینه صفت اولور ك چیزی ع برنسنه معناسنه درآخرنده کی
حرف یا کاه وحدت وکاه صفت معناسن افاده ایدر ابو المعانی بیت بردرت سائلی اکر آید
چیزیٔ ده مکرددش محروم ك چیستی ع سکون یای تحتانی وسین موقوف وکسر تاء مثناة
ایله استفهام قبیلندندر نه سن ونه در دیمك معنالرین افاده ایدر ك چینی ع ولایت چینه
منسوب اولان نسنه لره دیرلر وبر لطیف رنکدر بیاض ایله کوك ارسنده ك چی ع اخفاء
یا وکسر صر محله چیز معناسنه در شاه داعی شیرازی بیت من این مرغ زیرك منش می
شناسم * اکرچی ندارد بسی چینه دارد ك باب الجیم الفارسی المضمومة مع الالف * چوخا ع
یوکدن ایدرلر معروف اثوابدر ودخی رهبانلره مخصوص برنوع جامه در حکیم خاقانی بیت
مرا بینند در سوراخ غاری * شده مولوزن و پوشیده چوخا ك چوزه لوا ع زاء معجمه ایله
چنکلاهی یعنی غلیواژ کذا فی المجمع ك چونا ع فتح نونله نیجه سن دیمك معناسنه آخرنده کی
خطاب در ابو المعانی بیت کشیدم جور ومحنت چند مدت * نکفت آن جور پیشه هیچ
چونا ك مع الباء * چلو چوب ع باب سابقده ذکری مرور ایدن جلوجوب معناسنه
جیم فارسیله ده استعمال اولندوغی مرویدر ك چوب ع چبق ودکنك وهر کسلمش اغاجه
دیرلر قوری اولسون یاش اولسون بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی * جایی
رسد که بوسه گه خسروان شود * وعصا معناسنه ده دیمشلردر بیت سیه مارکو راسر آید
بچوب * زسوراخ پیچان شود سوی چوب * چغتای اسانده فتح شین معجمه ایله شوشه
دیرلر سبعهٔ سیاره ده عشقله سلطنت جمع اولمق محالدر دیدوکی یرده بیت ایکیسین کیم
دیسا قیلاین جمع * شوشه موزون دیکای یاسارمین شمع ك مع التاء المثناة * چست ع
سکون سین مهمله ایله درت معنایه استعمال اولنور اول چابك معناسنه شمس فخری
* قطعه * چرخ درمهر شیخ ابو اسحق * چون مرا بست چابك وچست * از پی افتخار
حشمت او * شیر داغ شه نهند براست * ثانی بمعنی تنك امیر خسرو بیت اکر خانه فراخ وکر
بچسبست * بجا دار کانش بنیاد درستست * وله بیت زنهار که آن بند قبا چست مبندید
کزنا زکیت بجیه براندام برآید * ثالث محو دیده بربری اوزرینه نسنه یغمق معناسنه رابع
شرفنامه ده بمعنی زود ودرکرفته مسطوردر ك چغرات ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله
ایله یوغرت که ماست دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت کشك درد وزهك وزرداب ولبن *
چغرات وماست * چربه شیر وزبله مسکه دوغ کردی مار چز * وسوزلمش یوغرت
ویوغرت قورسنه دخی دینلور ك چفت ع سکون فا ایله ایکی معنایه در اول جامه تنك که
چسبان وچست دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ثانی عمارت آلتنه قونیلان دیرك وکارکیر
دیوار اوزرینه ایتدکلری کمان در میر نظمی در صفت عمارت بیت رواق وطاق عالی

عالی دید وبشکفت * که بوده ابر بر دیوار او چفت ك چوبدست ع فتح باء موحده ودال
وسکون سین مهملتین ایله مرکب سورجلك دمور اوجی سوری نسنه در اغاجدن دخی ایدرلر
مولانا جامی * قطعه * رافضی روز قیامت خربود زیر یهود * ماعدنادان بدست اندر کرفته
درمهار * باز نصرانی بدستش چوب دست آهنین * میرند خرتا رساند جمله را دار البوار
ك مع الجیم * چوج ع شکاری طوغانکه چوز دخی دیرلر مولانا عبد الله هاتفی بیت
زریك بیابان فزون لشکری * زچوچی زاد انش هر سوسری ك مع الخاء المعجمه * چوب سرخ
بقم اغاجی غایت پك اغاجدر آنی قیروب قینادوب ابریشم وایلك وبز بویارلر ابو المعانی بیت
آن خرابه چنان دلدادهٔ دنیا شده ست * می نشاندکو بیا در باغ عالم چوب سرخ *
ك مع الدال المهمله * چغد ع سکون غین معجمه ایله اکسه ده دوکم اورلمش صاچ وحصار
کنکره سی وبیقوش که کوچ وکوف وکول دخی دیرلر ك چغند ع فتح غین معجمه وسکون
نونله دپه ده اولان قیللرکه اکسه ده دوکم اورلمش اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ك چنبد ع
بوزن بمعنی کنبد ك چوب نورد ع کسر باء موحده وفتح نونله اول اغاجه دیرلر که دفه طراغی بر یشه
آنکله نسنه طوقیوب اوررلر ودخی نکنه معناسنه وکتاب تاج الاسما ده منوال معناسنه درکه
بزی طوقد قجه اکا صرارلر ك مع الراء المهمله * چر ع آلت تناسل معناسنه حکیم انوری
بیت آنچه دی آن پسر سر کرك چر خورکرد * من ندیدم که در آفاق یکی کتو کرد ك چرکر ع
سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول پیغمبر دیمك وبعض فرهنکلرده
مفتی معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت بر پی شیردین یزدان شو * کز پس چرکر امتست
بناز * ثانی خنیاکر معناسنه شهاب الدین مهمزه بیت ز آوای مطرب چر کرز دستان *
دل من بتان همچو ماهیست دربر ك چغندر ع ضم غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله
چکندر معناسنه در چقندر دخی دیرلر ك چغور ع ضم غین معجمه ایله طاوق پلچی معناسنه
ابو المعانی بیت چو ماکیان زن غر رابه بچهٔ بسیار * ز بیضهٔ متعفن برآورد چو چغور
ك چقندر ع ضم قاف وسکون نون ایله ك چکندر ع ضم کافله معروف شلغمك برنوعیدر قرمزی
اولور حکیم سوزنی درصفت کیر خود بیت اکر زتن که چکندر نمای شد تن او * زکون کنده بود
کندهٔ چکندر او ك چناور ع فتح نون وواو ایله ختن مملکتنده بر شهر اسمیدر ك چنبور ع
سکون نون وضم باء موحده ایله دیزکین ویولار صاپی ترکیده چلبر وعربیده مقود دیرلر
ك چندر ع سکون نون وضم دال مهمله چکندر معناسنه در بسحاق اطعمه بیت هرکز
نشنیده ام که آشی * فخری بوجود چندر آرد ك چوار ع بوزن کوارد ستور معناسنه
ابو المعانی بیت ایا ستوده خصال وایا فرشته جمال * کرم چوار دهی میکشم نقاب مقال
ك چوب بار ع سکون باء اول وفتح ثانی ایله برنوع لیف اغاجیدر که آندن لیف ایدرلر
ك چو بخوار ع سکون باء موحده وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول
برقورتجغزدر اغاج یروهرنه بولور سه یر یوجه ودیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکلریدر
فتح راء مهمله وضاد معجمه ایله ثانی دکنك اورلمش آدمه دیرلر تعزیر ایچون اولسون غیری
اولسون ك چود وچور پور ع کلاهما بسکون الواو برقوشدر که اکا تذرو وتورنك دخی دیرلر

ترکیبده سکون دیدکاریدر حکیم سوزنی بیت پری دیدار جوری نار ون قد * دری رفتار
سروی یاسمن خد لغ مع الزاء المعجمه * چز فغ جرلق بوجکی وآری قوشی دیدکارینه ده دیرلر
لغ جوالدوز فغ معروف دوزد دوزیدن لفظندن اسم فاعلدر جوال دیکیجی دیمك اولور
لغ چوب باز فغ سکون باء اول وفتح ثانیله پنبه قوزالغی معناسنه لغ چوز فغ سکون واو
ایله اوج معنایه کلور اول شکاری طوغان که بر یاشنده اولمیه شکار آلمش اوله ثانی فرج زن
معناسنه حکیم سوزنی بیت عضور واست چوز وکون نیست درین چراو چون * کون زنی
خواص دان چوز برای جمهره * وله * مثنوی * طرفه هنکام سفر کردنش * مهرزند
بردر چوز دنش * کیدی خرمهر بدریا کدزد * باکره اندردل صحرا که زد * ثالث بردن
طوب تمش اوت یونجه وژاژ کبی که اکا چغر دخی دیرلر لغ مع الزاء الفارسی * چژ فغ تومان
یاقه سی یعنی اوچقور اوی ابو المعانی بیت کلید کنج صفا بود بند شلوارش * بچژ کشوده
بمفتاح کیرخوش کارم لغ مع الشین المعجمه * چوبکش فغ سکون باء موحده وفتح کاف
ایله پنبه دن دانه یی آیردقلری آلت معناسنه کذا فی المحمودی لغ مع الغین المعجمه * چغ فغ
ایکی معنایه در اول چوب آبنوس حکیم اسدی بیت یکی تخت عاج ویکی تخت چغ *
یکی جای شاه ویکی جای فغ * ثانی بویندرق معناسنه در لغ چناغ فغ فتح نونله ایو تشی که
چناق دخی دیرلر شمس فخری بیت براسب دولتی خداوند ملك جم * پروین سنام باشد
وخورشید ومه چناغ * ودخی بمعنی پیاله ویاین بالغی معناسنده مرویدر لغ چوغ فغ
بوزن بوغ صوبندی معناسنه میرنظمی بیت چو بوده باغم ومحنت سرشته * بجوی اشك
پلکش چوغ کشته لغ مع القاف * چماق فغ ایکی معنایه در اول کفچه معناسنه ثانی
درسته که دموردن واغاجدن ایدرلر کذا فی نعمة الله لغ چوب یساق فغ اول عصادر که
چاوشلر اللرنده کوتررلر مولانا هاتفی بیت ادب کردش اول بچوب یساق * بفرمود
ازکردنش تا بساق لغ چناق فغ فتح نونله بمعنی چناغ مرقوم خواجه سلمان بیت شمال
صبت تراشد براق برق عنان * هلال زین براق توکشت وبدر چناق لغ مع الکاف فغ
لغ چتوك فغ ضم تاء مثناة ایله بمعنی کنجشك یعنی سرچه وچغك وچکوك دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ چربك فغ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله درت معنایه کلور
اول برکمسنه حقنده صورت راسته دروغ سوبلمکه دیرلر کمال اسمعیل بیت تبارك الله
چندین سوابق خدمت * شود بچربك تغریب مفسدی برباد * بو معنایه ظهیر فاریابی
بیت مراز چربك صاحب غرض زبیخ مکن * که من بباغ فصاحت درخت بارورم *
مجمع الفرسده غمز وشقاوت ایچون سویلنان سوز که برکمسنه لساندن نقل اولنه ثانی
طنز وتمسخر معناسنه حکیم فرقدی بیت بیکمان موش درم را چربك آید بر پانك * بی سخن کبك
دری را خنده آید بر عقاب * ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی خجلت وانفعال سید ذو الفقار
شروانی بیت هردم بدولت شرف خاکپای تو * دور سپهر چربك تاج کیان دهد * رابع
محمودیده بمعنی اغلوطه که یاکلتمج دیرلر ولغز معناسنده ده میرخسرو بیت نوما ده بهم
چون دوست بادوست * بسی من موز چربك کفته در پوست لغ چغك فغ ضم غین معجمه ایله

ایله سرچه که عربیده عصفور وجمعنده عصافیر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ چغوك فغ ضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی چغك مرقوم که چغنه دخی دیرلر حکیم نظام الملك تقویت باه ایچون
ایتدوکی اجزا ترکیبنده دیر بیت ززعفران وسقنقور ومغز چلغوزه * بمشك وعنبر ومغز
چغوك آمیزد لغ چکاچك فغ فتح کاف وضم جیم فارسیله افواه ناسده دوشمش خبره دیرلر حکیم
زجاجی بیت چکاچك شد این راز اندر میان * که کردید بدشاه بار ومیان لغ چکچك فغ
سکون کاف وضم جیم فارسیله بمعنی چکاچك مرقوم حکیم سنایی بیت چکچکی اوفتاده
در مسجد * زپی هزل وضحکه از پی جد لغ چکاك فغ فتح کافله ابریشم دوال که چلاك دخی دیرلر
مجمع الفرسده بمعنی طناب خیمه مسطوردر لغ چك فغ آلت تناسل که چوك ولند وتیمور
دخی دیرلر پور بهای جامی بیت ازعیب دردهان توافسرده خون چوکس * وزغصه آب
کشته زچشمت روان چوچك لغ چکوك وچکاك فغ کلاهما بضم الکاف الفارسی بمعنی کنجشك که
چغك وچغوك دخی دیرلر شمس فخری بیت اکرکند طیران درهوای دولت او * زچنك
شاهین باز آورد شکار چکاك لغ چلانك فغ فتح نونله ایکی معنایه کلور اول برلعبدر کوزه
کردان دخی دیرلر ثانی بربوجکدر سرکین کردانك دخی دیرلر عربیده جعل دیرلر لغ چلاك فغ
سکون لامله بمعنی کفچه دیك زن کذا فی مؤید الفضلا ومحمودیده ابریشم اکیردکلری ایك
معناسنه در لغ چلوك فغ ضم لامله دکرمان بوینه بغلدقلری ایپ کذا فی شرفنامه لغ چواك فغ
یاغده پشمش اتمکه دیرلر بسحاق اطعمه بیت عدس وباقلی وسیر وپنیر وزیتون * درپیش
نان چواکست ومقیل وبلبار لغ چوبك فغ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول پنبه چقرغی
ثانی برتخته ایله براغاجدر سرپاسبانان اول اغاجی تخته یه اوروب پاسبانلری آکاه ایدر
وبقم اغاجنه ده دینلدوکی منقولدر لغ چوپلنك فغ سکون باء وفتح لامله دوپاك سرخ که باشه
بغلرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آن شاه دروغین بین با اسبك بازینك * شنکینك
ومنکینك سربسته بچو پلنك لغ چونانك فغ یعنی چنانکه کذا فی شرفنامه لغ مع الکاف
الفارسی * چفتك فغ سکون فایله برقوشدر که اکا چوپینه وکروانك دخی دیرلر محمودیده
بر بیاض وایری وبیونی اوزون قوشدر مجمع الفرسده تاء مثناة یرینه نون واقع اولمشدر
لغ چکوك فغ ضم کاف فارسیله براوت اسمیدر ودخی چزد مرقوم معناسنه در لغ چناك فغ فتح
نونله قوش بسلدکلری بر ترکیبده کومس دیرلر لغ چنبك فغ سکون نون وفتح باء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول بمعنی خیز یدن وجستن یعنی قالقمق وصچرامق حضرت مولانا قدس
سره بیت سرمستی دروصل خود دراصل اصل وصل خود * چنبك زنان درنیستی چنبك
زنان اندر نما * ثانی بمعنی سنك آهن ربا یعنی مقناطیس لغ چنك فغ سکون نونله ایکی معنایه
کلور اول بمعنی سخن وکفتار خواجه نصیر طوسی * قطعه * خمش بودن نکو فضلیست لیکن
نه چندانی که کو نیدت که کنکی * همان بهتر که در بزم افاضل * ز دانشهای خود چیزی
بچنکی * که تا معلوم کردد عاقلانرا * که توشاخ کلی باچوب شنکی * ثانی قوشك دانه دوشردکنه
دیرلر لغ چوشك فغ سکون واو وشین وکاف موقوفله لوله دار برداغه دیرلر بلبله دخی دینلور
هندی زبانده تبنی دیرلر لغ چوك فغ واو معروفله ایکی معنایه کلور اول برقوشدر کیجه

آیاغندن آصیلوب حق حق دیو صدا ویرر اول قدر چغررکه بوغازندن قان طاملر منوچهری
بیت چوك زشاخ درخت خویشتن آویخته * زاغ سیه برد و بال غالیه آمیخته * کذا فی
فرهنك جهانکیری ومجموعة الفرس اما محمودیده بمعنی بوم کلان یعنی ایری بیقوش بو معناده
بعض نسخه ده واو یرینه راء مهمله واقع اولمشدر ثانی آلت تناسله دیرلر قرالاوی بیت برکس
چون کمان ندافی * برنی چوك چون چك نداف * و واو مجهول ایله دوه نك دیز چوکدیکنه
دیرلر مولانا جامی بیت برانم از عقب کوچ کردهٔ خود اولوك * زند جمازهٔ سعیم بخیمه کاهش چوك
و پور بهای جامی بیت پیش باز آمدند و چوك زدند * چوك چون اشتران لوك زدند سوا استعمالی
طریقیله ملوك وسلاطین اوکنده تعظیم ایچون دیزی یره قومغه دیرلر استاد لطیفی بیت هردمی
کمرم راتموك زند * پیش او دل بلا به چوك زند * دشت قپچاق لغتیدر ۞ چوکاغ بفتح کاف
فارسیله وضمله ده مرویدر بر قوشدر نحوست ایله مشهور در بوم دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ۞ چون پشت پلنك ابلق حیوان آت اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه
۞ مع اللام * چغداول بسکون غین معجمه وفتح دال مهمله و واو ایله لشکر سوریجی و دمدار
عسکر معناسنه در ۞ چغول بسکون غین معجمه وفتح دال مهمله ایله ۞ چغدول بسکون
غین معجمه وضم دال مهمله و واو معروفله کلاهما یعنی چغداول مرقوم کذا فی شرفنامه والمجمع
والمحمودی ۞ چغل بفتح غین معجمه ایله ترکستان لغتیدر جنك محلنده کیدکلری جبه که
چوقال وجوشن دخی دیرلر میر خسرو بیت نه همچون دیکران زاهد چغل پوش * سلامی
عصمت یزدانش بر دوش * حکیم نزاری قهستانی بیت چغل به پیش خدنکش چو شیطنست
وشهاب * زره به پیش سنانش چو سوزنست و حریر * وضم غین ایله اول بدبخت کمسنه یه
دیرلر که برکمسنه دن بر سوز ایشیده ویاخود برفعل کوره که انك افشاسیله فاعلنه ضرر
و آزار اصابت ایلیه انی اظهار ایده ویاخود واروب حاکمه غمز ایده عربیده غماز دیرلر ۞ چل بفتح آلت
تناسل معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ چنبل بسکون نون وضم باء موحده ایله
بمعنی کدا یعنی دلنجی چنبل دلنجیلك دیمك اولور حکیم سنائی بیت آز با جود او چو ممتلیان
هست همچون سبیل چنبلیان * وله بیت ندی نزل الله اندر شهر * چنبلی وار در دهم بنوی
۞ چول بواو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول بیابان معناسنه شیخ اوحدی بیت که
درچول وغله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال * ثانی بمعنی خمیده یعنی اکلمش
۞ مع المیم * چماچم بضم جیم فارسیله بمعنی پیشانی که عربیده جبین وجبهه دیرلر حکیم نزاری
بیت بدرکاه قیصر رفیعت نهاده * ملوك جهان از تفاخر چماچم ۞ چمچم بسکون میم وجیم
فارسیله اوج معنایه کلور اول بمعنی رفتار وخرام حضرت مولانا قدس سره بیت سر برمزن
از مستی تا راه نکردد کم * در بادیهٔ مردان نحوست تراچمچم * ثانی اسب واستر وکاو وخر
وسائر حیوانات بهایمه دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت تاتو چمچم کنی
شکسته بدم * بسر سنك همچو چمچم خر * ثالث برنوع ایاق قابی در اسکی نسنه لردن ایدرلر
آکا کیوه دخی دیرلر شیخ سعدی * قطعه * خوش بود دلبستکی با دلبری * ماه رویی مهربانی
مهتری * چمچمی در پای مردانه لطیف * بر سرش خربندکانه میزری * بو بیتلردن فهم

اولنور که مطلق پابوج اوله و حکیم نزاری بیت اکرکیمخت بلغاری نباشد * که در پوشم
من وکرکاو چمچم ۞ چم بشش معنایه کلور اول لاف اورمق وتفاخر ایتمك معناسنه شاه داعی
شیرازی * مثنوی * در همهٔ جان بتخلص رسید * خانهٔ داعی همه داعی کشید * زانکه فنانام
مرا کرده کم * کفت زنام ولقب خود مچم * ثانی حیوانه دیرلر شیخ عمر خیام * رباعی * ای رفته
وباز آمده وچم کشته * نامت زمیان مردمان کم کشته * ناحق همه جمع آمده وسم کشته *
ریش از پس سر آمده ودم کشته * ثالث اوزم جبره سی که شیره سی آلنمش اوله رابع بمعنی سرما
یعنی صوغوق خامس اول سیاه و براق دانه در که دوای چشم ایچون ترکیبه جزو ایدرلر غایت
مفید در آکا چشم وچشمك وچاکس دخی دیرلر ۞ چوچم بجیم فارسیله باب جیمده مرور ایدن
جمچم معناسنه در کذا فی المحمودی ۞ چوم بواو معروفله آچ دیدکلری طاغ یمشیدر عربیده
زعرور وتفاح بری و ز وثلاث حیات دخی دیرلر وفارسیده اغاجنه تلاغ دیرلر شیرازیلر کیل
دیدکلریدر جالینوس آکا هلهلیون دیمشدر بریسی و بستانیسی اولور که مثلث عجم دیرلر
شیرازیلر کل سرخ دیرلر وانچه باغنه ده چوم دیدکلری رسیده نظر در ۞ مع النون * چپین ب
کسر باء فارسیله سکوت چبوغندن یاپلمش سپد وطبق معناسنه حکیم فردوسی بیت بکسترد
کرپاس وچپین نهاد * زچپین بر ان نان کشکین نهاد ۞ چنان بآنجلین معناسنه اصل چون آن در
تلفظنده تخفیفا واوی حذف اولنوب اشباع ضمه ایله استعمال اولنور مراد معنای تشبیهی افاده
ایدر غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم ز مهرت کشته مالامال * که کر خنجر زنی
بوی محبت آید از خونم * ابوالمعانی بیت چنان مستم چنان مستم چنان مست * نمیدانم
زخود نیستم وکر هست ۞ چنین ب بونجلین معناسنه اصل چون این در تخفیفا واو ایله الفی
حذف اولنمشدر خواجه سلمان بیت تا جهان بود چنین بود چنین خواهد بود * همه را عاقبت
کار همین خواهد بود ۞ چوپان بباء فارسیله قیون و صغیر کودنه دیرلر عربیده راعی
دیدکلریدر ۞ چوب زین بکسر باء موحده وزاء معجمه ایله ایراغاجی که قلتاق دیرلر ۞ چوپك زن
مهتر پاسبانه دیرلر بوروش وطرز قدیم زمانده متعارف ایدی که مهتر پاسبان برالنه براغاج
و برالنه بر تخته پاره سن آلوب پادشاهك نامن ذکر و آکا دعا ایدوب تخته یی دوکه دوکه
دولاشوب پاسبانلری بیدار ایدر بلاد عراق وفارسده لیالی رمضانده خلقی سحوره قالدرمق
ایچون قپولری طولاشور حضرت مولانا قدس سره بیت مزن چوپك دکر چون پاسبانان
که هستی ماهیا زاپاسبان آب * استاد فرخی بیت باغبانی بباید آن بت را * بایکی پاسدار
چوپك زن ۞ چوپکین بمعنی چوپك زن مرقوم ۞ چوپایش بسکون باء فارسی وکسر
لام ایله بمعنی چوبکش مرقوم ۞ چوب نان بکسر با وفتح نونله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیری
اچارلر شاعر بیت نزیبد زکف زن هیچ چوپی * خوشا چوبی که باشد چوپك نان *
۞ چوپین ب مطلق اغاجدن اولان آوانی وچنق وطبق وما اشبه ذلك ۞ چوخیدن ب
واو معروف وکسر خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی پخیدن مرقوم ثانی بمعنی لغزیدن
یعنی سورجمك شکوخیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ چوشدن بسکون
واو و شین موقوف ایله بمعنی مکیدن یعنی امك صیف اصفرنکی بیت خلق عدوت هرپی

کز جکر آب جو شدی * آب روانش از لب چشمهٔ خنجر آمدی ﻝ چونان ﻊ یعنی چنان اصلی او زن واقعدر استاد لطیفی بیت مکن بدکه چونان نه بینی جزا * نکوکار باشد به نیکی سزا ﻝ چونین ﻊ یعنی چنین اصلی اوزره حکیم اسدی بیت که ش مهربانی که ش کین بود چنین بودکینی و چونین بود ﻝ چون ﻊ تفخیم جیم و واو معروف ایله نجه دیمك معناسنه که عربیده کیف دیرلر کاهی ادات رابطه الحاقیله چونست دیرلر خواجه حافظ بیت ز کریه مردم چشم نشسته در خونست * ببین که در طلبت حال مردمان چونست * وهر نیجه دیمك معناسنه هرچون دیرلر بیت اکر پیش ازین بند وافسون کنی * نیارم من این کرده هرچون کنی ﻝ چون ﻊ واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول ادات تعلیلدر شیخ سعدی بیت چون ننالم تلخ از دستان او * چون نیم در حلقهٔ مستان او * مصراع اولده کی چون کیف معناسنه اولان چوندر مصراع ثانیده کی ادات تعلیلدر ثانی تشبیه معناسن افاده ایدر بلکه ادات تشبیه در خواجه حافظ بیت کر خلوت ما راشبی ار رخ بفروزی * چون صبح در آفاق جهان سر بفرازم * بو تشبیه ایچون اولان چون اسم مرکبدر کاهی واوی حذف اولنوب چنان اولور میرزا شانی بیت چون آن غریق میم ساقیا که از کل من * اکر کلی بدر آید شراب از و بچکد وچغتای لسانده اولکی چونه نیچوك دیرلر لطفی دیوانده بیت نیچوك طبیبغه دردنکینی آیتایین آخر * که دردنیه کیز یوز مینك دوادین آرتق ایرور * وچون ثانی که تشبیه در یانکلیغ دیر فرهاد نامه ده فرهاد هنوز شیر خوره ایکن عشق علامتلری وار ایدی دیدیکی پرده بیت انکا ایچماك بولوب ناکام یانکلیغ * مریض وشیرهٔ بادام یانکلیغ ﻝ معا لواو * چچو ﻊ ضم جیم فارسیله بوستان معناسنه در هندی لسانده چوچی دیرلر ﻝ چغو ﻊ ضم غین معجمه ایله بعنی جغد مرقوم ﻝ چنو ﻊ ضم نونله بمعنی چون او یعنی انك کبی دیمك اولور حکیم خاقانی بیت تا مادر جان رحم کشاد است * هرکز خلقی چنو نزادست * حکیم فردوسی بیت همه رازها نیز کرد آشکار جهانرا نیامد چنو خواستکار * ودخی استغفار وطلب بحث معناسنه استعمال اولنور کذا فی المشکلات ﻝ چو ﻊ اوج معنایه استعمال اولنور اول واو معدوله ایله یعنی اخفاء واو ایله یعنی ماننده خواجه حافظ بیت چو باد عزم سر کوی یار خواهم کرد * نفس ببوی خوشش مشکبار خواهم کرد * ثانی ادات تعلیل اولوب شیخ سعدی بیت چو مرد سخنکوی فانی شود مراورا سخن عمر ثانی شود * ثالث وقت معناسن افاده ایدر خواجه حافظ بیت چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیمارا ﻝ مع الهاء * چچرغه ﻊ سکون باء موحده وراو ضم جیم فارسی وفتح غین معجمه ایله بمعنی تازیانه ﻝ چرّه ﻊ فتح راء مشدده ایله کوچك طوغان وارکاء طوغان کذا فی المحمودی جیم عربی وراء مخففله ده مرویدر ﻝ چرّه ﻊ زاء فارسیله طون پاچه سی نیفه دخی دیرلر میر نظمی بیت شود خیره چو چشم کیرد رکاد که بکشاید چره از بند شلوار ﻝ چغنه ﻊ سکون غین معجمه وفتح نونله بمعنی کنجشك پوریهای جامی بیت شود چون بوم کرسنه چون زاغ * خرد چون چغنه سست چون کوتر ﻝ چلبله ﻊ ﻝ چلبله ﻊ سکون لام اوّل وضم باء فارسیله وفتح لام ثانیله مضطرب وبی آرام معناسنه ظهیر الدین فاریابی بیت ای ز نور رای تو خورشید ومه شد در حجاب * وی ز جود دست

تو ابر بهاری چلبله ﻝ چلچله ﻊ سکون لام اوّل وکسر جیم فارسی وفتح لام ثانیله بمعنی لاك پشت یعنی قپلو بغه استاد دیشدر بیت چل چله بنشست صوفی ره نیافت * چلچله بهتر بود زان چل چله * بعض نسخه ده غلیواج معناسنه مسطوردر ﻝ چلغوزه ﻊ سکون لام وضم غین معجمه ایله چام اغاجی یمشی که چام فستقی دیمکله معروفدر عربیده صنوبر دیرلر اسم مرکبدر چل بسیار معناسنه در وغوزه قوزلق دیمکدر معنای ترکیب چوق قوزالقلی دیمك اولور معربی فتح جیم عربیله جلغوزه در امیر خسرو بیت بودکندم کزی بالا سرافراز سر چلغوزه کوید با فلك راز * شیخ آزری بیت هرکرا نیست ذوق چلغوزه * هست درخورد درش اوبوزه ﻝ چله ﻊ لام مشدده ایله قاوصره سپدی کذا فی نعمة الله ﻝ چمانه ﻊ فتح میم ونونله اوج معنایه کلور اول بمعنی میانه میر نظمی بیت دران کاشنسرای بی بهانه چو سروی سرکشیده در چمانه * ثانی بمعنی پیالهٔ شراب ثالث حیوان بوایکی معنایه حکیم ناصر خسرو بیت چه لافی که من یك چمانی نخوردم * چه فضلست پس مر ترا بر چمانه ﻝ چمچمه ﻊ سکون میم اوّل وفتح ثانی وضم جیم فارسیله اباق سسی که یورر کن ظاهر اولور شلپو وشکاشك وشکك دخی دیرلر امام فخر رازی بیت در صف قران مجو چمچمهٔ مرکبش * توده کش شك چشم از نمك ذوالمنن * حکیم سوزنی بیت کردنعال وچمچمهٔ باد پویکانش * خوش چون سماع وسرمه بسمع و بصر رسید ﻝ چمچه ﻊ سکون میم وفتح جیم فارسیله اغاج قدح وکفچه واغاج چناق ﻝ چنانه ﻊ فتح نونین ایله وای دینه دیرلر براو یوندر ﻝ چنبه ﻊ سکون نون وفتح باء موحده ایله توقاج دیرلر بر توقفدر آنکه قصاب لر بز آغر درلر استاد لیبی * قطعه * دو چیزش بشکن ودو برکن * مندیش ز غلغل وزغنبه * دندانش بکاز و دیده بانکشت * پهلو بد بوس سر بچنبه * ثانی قپو آردنه طیادقلری اغاجه دیرلر ﻝ چنچه ﻊ سکون نون ایله اوزم چکردکی ﻝ چوب پاره ﻊ بمعنی چوب پار یعنی برنوع لطیف اغاجدر ﻝ چوبدانه ﻊ سکون باء موحده وفتح دال مهمله ونونله بمعنی منجد یعنی ایکده دیدکلری میوه ﻝ چوبه ﻊ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول اوزون یوفقه آجدقلری اوقلاغی که کردنه وپیواده دخی دیرلر هندی لسانده پیلن دیرلر ثانی بهرام چوبین لقبیدر ﻝ چوبینه ﻊ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله اغاج ققان دیدکلری قوشدر فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه مرویدر اوّل کاروانك دیدکلری قوش ثانی بهرام چوبین لقبیدر ﻝ چوتاه ﻊ فتح تاء مثناة ایله بوزن کوتاه بمعنی همچنین کذا فی المجمع ﻝ چوثه ﻊ فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی پلنك یعنی قپلان اضمامنه ﻝ چوچه ﻊ فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی چوپهٔ مرقوم ثانی پلچ که طاوغك وغیرك اولسون میر نظمی درصفت معلم مکتب بیت رود از خانه اش هر روز هفته * پیش طفلان همچون چوچه رفته ﻝ چوره وچوزه ﻊ اوّل بفتح الراء المهمله ثانی بزاء الفارسی ایکی معنایه در اول بمعنی اخیر چوچه یعنی پلچ که عربیده فرخ دیرلر سکون راء مهمله ایله ثانی ایکك کرتیکی که اپلك اکیردکده آکا چره دوك دخی دیرلر کذا فی المجمع ﻝ چولاه وچوله ﻊ کلاهما بفتح اللام جلها معناسنه که عربیده

حایك دیرلر ﮒ چهره ﭺ سكون ها وفتح راء مهمله ایله آكابرك ووزرانك ایچ اوغلانی
معناسنه جیم عربیله منقولدر ابو المعانی بیت درحرمكاه دولتت دائم * ماه وش چهره
باد درخدمت ﮒ مع الیاء التحتانی * چكری ﭺ سكون كاف وكسر راء مهمله ایله ریواسك
بر نوعیدر شمس فخری بیت دركهستان بنام دولت تو * سزد ار شاخ در شود چكری *
ﮒ چنكلاهی ﭺ سكون نون وكاف موقوف ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلاق ﮒ چوبدستی ﭺ
سكون باء موحده ایله سردسته كه اكثر قلندرلر كتورلر ﮒ چوبسای ﭺ سكون باء
موحده وفتح سین مهمله ایله دورپی معناسنه ﮒ چوبشوی ﭺ سكون باء موحده وواو
وضم شین معجمه ایله اول قصه اغاجدركه قصارلر وجامه شویلر آنكله جامه اغردرلر ابو المعانی
بیت چنین بدكر تنش صد ساله شوید * بمجوب شوئی نمی یابد سپیدی ﮒ چوبكی ﭺ
بمعنی چوب زن مرقوم امیر خسرو بیت یك چوبكی بام تو بهرام چوبه شد * یك ترك
نوبتی درت سنجر آمده ﮒ چاغری ﭺ سكون غین معجمه وكسر راء مهمله ایله سوزمه یوغرت
حكیم غمناك بیت وان زر از تو واستاند آنكه تا اكنون از و * چاغری خوردی همی وطاینی
ولیولنك ﮒ باب الحاء المهملة المفتوحة ﭺ حق كلام بودركه زبان فارسیده اوائل كلمه ده
حرف حاء مهمله اولمز لكن لسان عربك السنه دن فضل ورجحانی وامتیاز شانی اولمغین
عجم بولساندن بعض الفاظ اخذ ایدوب بعینها استعمال ایدرلر وبعضیلرین كند وتركیبلرینه
جزؤ قیلولرلر وواقع اولوركه بلا تغییر كلمۀ عربیه یی تعجیم ایدرلر نتكم ذكر اولنسه كركدر
انشاء الله تعالی وحرف حا لسان عربدن غیری لسانده یوقدر دیو امام سیوطی رحمة الله
علیه ذكر ایتمشدر فی الواقع زبان فارسی ظرافت ولطافت وملایمت اوزره اولمغین سكز
حرفدن كلمه تركیب ایتمامشلردر نتكم اول دفتر ثانی ده ذكر وبیان اولنمشیدی ﮒ مع الالف
ﮒ حاشا ﭺ ایكی معنایه در اول بركلمه دركه معنای تنزیه افاده ایدر یعنی برنسنه دن لایق
ذاتی اولیان وصفی استبعاد واستغرا ایچون استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت حاشا كه
من بموسم كل ترك می كنم * من لاف عقل میزنم این كار كی كنم * ثانی براوتدر عربیده مامون
وترمس وسقر الحمار دخی دیرلر وبرك سیندان اولدوغیله مرویدر ﮒ حالیا ﭺ بمعنی اكنون
وفی الحال خواجه حافظ * مصرع * حالیا مصلحت وقت درین می بینم * واستاد لطیفی
بیت حالیا مصلحت وقت چنین است وچنین * كه نشینیم بهم آمده در باغ سه سین ﮒ حاما ﭺ
ماما اوزانده ایكی نوعه در حامای صغیر واردر ایكی مثقالدن عبارتدر وحامای كبیر واردر
اوچ مثقالدن كنایتدر ﮒ حبة الخضرا ﭺ بنك تحمید دركه بیراغن قوریدوب دوكوب تناول
ایدرلر غایت مخدردر ﮒ حبذا ﭺ درت معناده محلنده استعمال ایدرلر اول مدح معناسنه
مرحبا لفظیله ده مرادف ایدرلر حكیم انوری بیت مرحبا نوشدن وآمدن ماه صیام *
حبذا واسطۀ العقد شهور واعوام * ونه كوزل دیمك معناسنه طالب آملی بیت حبذا
ای نوبهار عجز كرتأثیر تو * معصیت رامیدهد امر آزش از طرف كلاه * ومحل تعجبده
تعجب معناسنه حكیم انوری بیت حبذا اكیر قاضی كیرنك * كه ندارد زسنك خارا ننك
ومعنای تحسین دخی افاده ایدر میر نظمی بیت حبذا باركاه كردون سا * مرحبا خیمۀ فلاح

فلاح بیرا * عربیده دخی بو معنالره استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت
حبذا فیك اسقام خفیت بها * غنی تقوم بها عند الهوی حجج ﮒ حربا ﭺ سكون راء مهمله
وفتح باء موحده ایله بر جانوردر خورشیده محبتندن دائما رشو سنده طوررضدی خفاش دركه
كونشدن قاچر استاد بیت نه دانا ز وخبردارد نه اوباش * كه حربا نیز كور آمد چو خفاش
مذكور جانور كونشه قارشو طوردقده دریسی الوان كوریننمكم حكیم الشعرا متنبی دیمشدر
بیت بتلون الحرب من خوف النوی * فیها كما تتلون الحرباء * خربت كسر خا وراء
مشدده ایله رهنما معناسنه در ﮒ حوض ترسا ﭺ اول تكنه دركه كفره آندن شراب ایچون
اوزم صقرلر كذا فی شرفنامه ﮒ مع الباء الموحدة * حاجب ﭺ پرده وپرده دار معناسنه
شیخ فیضی بیت حاجب دركاه تومنع نداندكه چیست * هركه رودكو برو هركه رسدكو بیا
ثانی بمعنی ابروان ابو المعانی بیت حاجب وچشمت كند منع اشارت بمن * اینهمه از طالع
بوده چو بختم سیاه * شعرادن بری بود وبیت لطیفی دیمشدر * اهوی رشاء اسمعنی
القانونا * من حاجبه الازج القانونا * وحق من فی الیم القانونا * اعی مرضی بقراط والقانونا
قانونلرك هربری بر معنایه در ﮒ حجاب ﭺ فتح جیم مشدد ایله بمعنی حاجب مولانا محمد ظهوری
بیت شمال وصبا خاكروب قضا * زحجاب دركه یكی مرحبا ﮒ حرب ﭺ سكون راء
مهمله ایله بمعنی جنك میر نظمی بیت دران معركه كرم شد حرب وجنك * نماند كسی را چو
صبرو درنك ﮒ حسب ﭺ فتحتین ایله كوهر خاص ومال ودخی دریم اوی كه بریه ده اولانلرك
اولیدر وقبیله واندازه معنالرینه كذا فی ترجمان الصحاح هاتفی * مثنوی * من اهل جهان را
نسب نامه ام * نشد از حسب كرم هنكامه ام * مرا هست امروز چندان حسب * كه عاد
آیدم از شمار نسب * وسكون سین مهمله ایله بو زن كسب كافی معناسنه اولان بس محلنده
استعمال ایدرلر ونسنه صایمق ورسم ووقوع معناسنه كه حسب حال دیرلر خواجه حافظ
بیت حسب حالی ننوشتم بتو ایامی چند * قاصدی كو كه فرستم بتو پیغامی چند *
ﮒ مع التاء المثناة * حاجت ﭺ بمعنی رجا وتمنا ومطلب ومقصود معنالرینه شیخ سعدی
بیت وصف ترا كركند ورنه كند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را *
میرزا فصیحی بیت از بسكه شرر میجهد از پنبۀ داغم * حاجت نبود درشب هجران بچراغم
ﮒ حسرت ﭺ بمعنی پشیمانی وفرقت وآرزو شانی نكلو بیت من بحسرت دور كرد ومدعی
مغرور وصل * ای محبت خاك برسر باد تأثیر ترا ﮒ حقیقت ﭺ خلاف مجاز وخلاف فرع
وحقیقت الامر ما یصیر الیه حق الامر وبلغة حقیقة هذا الامر ای یقین شانه والحقیقة
ما یحق علی الرجل كذا فی المشكلات ﮒ حیرت ﭺ عكس جمعیت خاطر وخلاف تیقظ وعدم
انتباه منلا شانی بیت نه شكوفه نه بركی نه ثمر نه سایه دارم * همه حیرتم كه دهقان بچه
كار كشت مارا ﮒ مع الجیم * حاج ﭺ زوار كعبه شیخ سعدی بیت حاجی بره كعبه ومن طالب
دیدار * او خانه همی جوید ومن صاحب خانه ﮒ حلواج ﭺ مرغ مردار خوار ابو المعانی
بیت عنقا صفتم قاف قناعت بكرفتم * حلواج نیم كه طلبم جیفۀ دنیا ﮒ حلوای پرنج ﭺ
یعنی حلوای چربش وبر نسخه ده چربین واقع اولمشدر حلوای تر ولطیف دیمك اولور

ل خویج ع کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ات طبخ اولنمق ایچون آنی قوبیلان لوازم مولانا
شمس تبریزی قدس سره بیت که چون حویج دیك بجوشیم واو بفکر * کفکیر میزندکه
چنین است خوی دوست ل مع الدال المهمله * حاد ع ایکی معنایه در اول قوزغون که
غراب دخی دیرلر ثانی حضرت یعقوب اولادندن برینك اسمیدر که حضرت یوسفك علیهما
السلام آنه سندن دکلدر ل حاجتمند ع حاجتلی دیمکدر مندك معناسی مقدمه ده تفصیل
اولندی ل حال کرد ع وجد وشوقه کلدی معناسنه مولانا آصفی بیت مجنون در آسمان
قمر چو دید وحال کرد * کویا کاج خیمهٔ لیلی خیال کرد ل حسد ع غیرك نعمتی زوالن اسـتمکدر
ل مع الراء المهمله * حاضر ع نقد معناسنه میر نظمی بیت نثارت کند دل هر آن قادرست
اکر جان سزا میشود حاضرست ل حذر ع صاقنمق معناسنه مولانا عرفی بیت ناز آفت
وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است ل حریر ع ابریشم
معناسنه معروف ودخی یار ومصاحب وکاغد معناسنه در کذا فی شرفنامه ل حشر ع
فتح شین معجمه ایله بوزن نظر جمعیت وآلای معناسنه مولانا هاتفی بیت دکر باده خیل
ستاره حشر * شد از ظل عالیش فرخنده فر * میر خسرو بیت کاه بیانش ز ملائك حشر
پر مگسش چون مکسان بر شکر ل حصار ع بر ولایت اسمیدر مجمع الفرسده بر شهر
حسن خیز واقع اولمشدر ل حصیر ع معروف شمس فخری بیت دایم حصیر پاره مه
از مزرعات چرخ * از بهر خانقاه شهنشه برند دوخ ل حقور ع ضم قاف وسکون
واو ایله صاحب حق دیمکدر میر نظمی بیت مکن رنج خاطر چو کلب عقور * بهر کار راشو
لطیف وحقور ل حلوای شکر ع بر نوع لطیف شکر حلواسیدر کذا فی شرفنامه ل حیدر
نام امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه حضرتلری که حیدر کرار
دیرلر وارسلانك جملهٔ اسماسندندر ل حیزر ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
هندوستانده اولور بر نوع اوزون کوکدر شولقدر اوزوندرکه بر کوکدن بر چرخی قلقان
ایدرلر ل مع الزاء المعجمه * حرام مغز ع اوکرغه کوکی یعنی ایکو کذا فی نعمة الله ل مع الشین
المعجمه * حاش ع معنای تنزیه افاده ایدر حاش لله دیرلر رشیدای زرکر * قطعه * بکرد
کلشن روبت دمیده سنبل تر * ندیده هیچکس اسلام را ز کفر حصار * کدام کفر چه
اسلام حاش لله از آن * که دست قدرت یزدان والی غفار * بکرد سورهٔ والشمس بهر دفع
کزند * نوشته آیت واللیل را بخط غبار ل مع الفاء * حرف ع حروف تهجینك مفردی
وظرف معناسنه وآغزدن ضرطه چالق ودخی سوزك سقطن طوتمق که فاعلنه حرفکیر
دیرلر وسوز معناسنه دخی استعمال اولنور مولانا ولی دشت بیاضی بیت تاب تغافل
تو ندارم خدای را * حرفی اکر شنیدهٔ ازمن نهان مکن * سوز معناسنه استعمال
اولندوغی خواجه حافظك بو بیتندن فهم اولنور بیت آسایش دوکیتی تفسیر این دو
حرفست * با دوستان تلطف با دشمنان مدارا * محمود بلا عیب معناسنه مسطوردر ل حریف ع
اصلنده حرفتدن مأخوذدر * وفی القاموس حریفك معاملاتی فی حرفتك * بعده تعمیم اولنوب
معاشر وهمصحبت مجلس انس معناسنه استعمال اولنمشدر نتکم خواجه حافظ * مصرع *

* معاشران ز حریف شبانه یاد آرید * بعض کتب ادبیه ده * هل من فتی ظریف معاشر
حریف * واقع اولدی نظیر وسهیم وموافق مرد کار معناسنه ملا قتی بیت حریف
ساغر در دی کشان غم داند * که بر سر ملك از عاشقی چه امیر فتست * بر معناسی دخی قمار بازدر
مولانا محمود ابن یمین بیت با حتیاط رو ایدل که دست خونست این * که روح در کروست
وحریف بس طرار * دست خون بر قمار اوینی در ل مع القاف * حق ع نام جناب حضرت
باری تعالی عز اسمه در وضد باطلدر ل مع الکاف * حسنك ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی قباله یعنی حجت کذا فی شرفنامه وغیره ل حسرت الملوك ع مونبار
طوله سی که خرده قیمه ات وپرنج ایله طولدورررلر سبب تسمیه سی اولدر که عجمده بو طعامی
غایت لطیف ایدرلر اسی ایکن لذیذ اولو رصوغود قدن صکره بیمز وملوك طباخ دکاننه وارمق ممکن
اولمدیغندندر آکا حسیبك حسیب الملوك وحسیب البزغاله وجنبل دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
حسیب الملوك ع بمعنی حسرت الملوك وحسیب الملوك مرقومدن ل حسیبك ع کسر سین وسکون
یای تحتانی وفتح باء موحده ایله ل حلاك ع کسر لام ایله وفتحله ده جائزدر بمعنی سیاهی
یعنی قراکولق حضرت مولانا قدس سره بیت چون زمین برخاست از جد فلك * بی شب
وبی سایه ماند بی حلاك * عربیده شدید السواد معناسنه در حکیم الشعرا متنبی بیت خالك
کالعذاف جثل دجوجی * اثیث جعد بلا تجعید * بو بیتده مدور دیرلر کیسوی زن وصفیدرکه
عذاف ودجوجی شدید السواد معناسنه وجثل یوغون واثیث اوزون وجعد قور جقلدر
ل حوضك ع کاف تصغیر ایله فسقیه چوره سنده کی کوچك حوض وبیوك طاس وباطیه
کذا فی شرفنامه ل مع اللام * حال ع کوی بازلرك میدان باشلرینه دیمکدکاری ایکی عمود که
اراسنه دیرلرکه درهو ویا لکزهو دخی دیرلر میر خسرو بیت دو میداندارتك میزد بدنبال
شده سرکشته همچون کوی بی حال * ودخی بمعنی اکنون یعنی از منهٔ ثلثه دن شمدیکی حال
معناسنه لطیفی بیت بسیاری عمرت رفت باقیست بتا بینه * این حال غنیمت دان منمدیش
بز اینه * وحالات اشیا معناسنه که مثلا کشینك صفتندن واحوالندن عبارتدر شاعر
دیمشدر بیت دروغی که حال دلت خوش کند * به از راستی کش مشوش کند * بو قبیلدندرکه
مقام تحاشیده توسل اولنور استاد لطیفی بیت دم میزند ومیزید از حاتم ثانی * حال آنکه
ندادست بکس پارهٔ نانی ل حمایل ع حماله نك جمعیدر وحماله قلیج باغیدر در هرنکه او بخته کردن
اولور میر نظمی بیت چو آمد پیش دلدارش نشسته اش * حمایل کرده بر کردن دو دستش
ل حواصل ع قوش قورساغی وقوش کوکسنده نرم وخرده تویلر اولورکه اندن کورك ایدرلر
حکیم اسدی بیت چو پر حواصل بر آورد زاغ * برافروخت کیوان زنکی چراغ ل مع المیم *
حاتم ع عربده طی قبیله سندن بر مشهور سخی کسنه نك اسمیدرکه اوغلی حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم زمان شریفلرنده اسلامه کلدی ودخی سیاه قرغه یه ده دینلدوکی
رسیده نظردر ل حرام ع ضد حلالدر خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز باز
خواست * نان حلال شیخ ز آب حرام ما ل حرم ع مکان محفوظ وجای محرز ل حریم ع
دخی دیرلر شیخ فیضی بیت منزل تردامنان نبود حریم کوی دوست * هر که نبود پاك دامن

درحرم نا محرمست یعنی حسان عجم یعنی شرفنامه ده خاقانی نك لقبی اولدوغی منکوردر
یعنی حشم یعنی فتح شین معجمه ایله سیاه چادرکه بریه ده اولان کمسنه لره مخصوصدر وآنکله
قونوب کوچن طائفه وبیابانده ساکن اولنلره دیرلر منلا هاتفی بیت حشم بی سروشهر
بی سروری * نه کردنکشی نه بلند اختری * ومطلق لشکر معناسنه مولانا ظهوری بیت
بده می که کردم فریدون حشم * پریشان کنم مغز ضحاك غم یعنی حکیم یعنی درست اسلو ومحکم
فکرلو عاقل وعالم وعلم حکمتدن خبیر ودخی اسماء حسنی دن بر اسمدر شیخ سعدی بیت
بنام خداوند جان آفرین * حکیم سخن در زبان آفرین یعنی مع النون * حبایل شیطان یعنی یعنی
عورات کذافی شرفنامه یعنی حبل المتین یعنی یعنی قرآن مجید عظیم الشان ایضا منه
یعنی حرمدان یعنی یعنی کیسهٔ زر ابو المعانی بیت فصل بهار جامه ودستار کرو شد * رندان
باده خوار حرمدان تهی کرد یعنی حرون یعنی ضم راء مهمله وواو معروف ایله اسب نافرمان یعنی
سرکش آت خصوصا وهر مطیع اولمین عموما احمد کرمانی بیت برنفس حرون نه اندکی
رنج * تاراحت روح یابی ازکنج یعنی حریفان یعنی یعنی یاران شیخ عبد السلام پیامی بیت پستان
صراحی چو مکیدند حریفان * چون شیرخوران نقل زاخکر نشناسند یعنی حزران یعنی کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله شهور رومیه دن اوّل یاز آیی آدیدر ابو المعانی بیت
بیخبر کشتم بعشقت ازکذار عمر من * چون بهار وصل دائم از حزران فراق یعنی حسان یعنی
عربدن مداح رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بر شاعر شیرین کلام آدیدر یعنی حلقه چین یعنی
برنوع حلوادر حلقه کی ایدرلر یعنی حمدان یعنی آلت رجل آدیدر که خوارزم لغتیدر استاد
عسجدی بیت چو آید برون حمدان بدان ماند سر سرخش * که از بینیٔ سفلایی فرود
آید همی خله * شیخ سعدی لطایفنده عبارت عربیه وجعل حمدانهم فی نمدانهم دیمشدر نمدان
فرج زناندر یعنی حیران یعنی سرکشته وتیره عقل وکاهی کوزده استعمال ایدرلر باقه قالمش
معناسنه حکیم شفایی بیت ازحریر دیده خاك جلوه کاهش بیختم * دل نشد پیدا ولی صد
چشم حیران یافتم یعنی حوض نعمان یعنی اجی صواو برحوض ایدی که آدی اول نیسان ایدی
برکون حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم اوزرینه واردی معجزاتی برکاتیله حق جل
وعلا اول صویی طتلو ولطیف ایلدی حضرت علیه السلام اکا نعمان اسمنی ویردی کذافی
شرفنامه یعنی مع الواو * حسو یعنی ضم سین مهمله واخفاء واو ایله اوماج آشی بسحاق اطعمه
بیت حسو نعره میزد که بغرا کجاست * که کشتند مسکین کاچی چو ماست یعنی حو یعنی بوزن
نو بمعنی خونابه یعنی قانلو کوز یاشی یعنی مع الهاء * حبه یعنی فتح باء مشدده ایله برچکردك وزنی
شانیٔ نکلو بیت قندیل کعبه رابفروشم بحبهٔ * تا درچراغ بتکده روغن درآورم یعنی حربکاه یعنی
جنك یری معناسنه یعنی حرر سینه یعنی یعنی سینهٔ زم کذافی شرفنامه یعنی حسیب البزغاله یعنی
بمعنی حسرت الملوك مرقوم یعنی حفنه یعنی سکون فاوفتح نونله اغز طلوسی بعض نسخه ده اوج
طلوسی معناسنه در یعنی حلقه یعنی بازرکانلرك بیع وشرا ایچون عقد ایتدکاری مجلس
که حلقه اولوب اوتورلر ودق باب ایچون قپویه یاپارلر دمور وکمش وبرنج ندن اولور سه
ودخی مطلق مجلس معناسنه خواجه حافظ بیت درحلقهٔ کل ومل خوش خواند دوش بابل

بابل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکاری * وهر نه که اورته سنی بوش ودکرمی اوله یعنی حمدونه
میمون که کبی دخی دیرلر فتح کافله عربیده قردوسعدان دخی دیرلر یعنی حواله کاه یعنی بمعنی مرجع
ومأوی وجای پناه خواجه حافظ بیت جز آستان توام درجهان پناهی نیست * سر مرا
بجز این در حواله کاهی نیست یعنی حوصله یعنی بمعنی تهیکاه که قورسق دیرلر مجازا تحمل ایلمکه
دخی دیرلر ملا طرزی * رباعی * ای از نکهت خراب ملك هستی * یك دیدن وصد بیخودی
ومستی * تاب نکهت حوصلهٔ دهر نداشت * یکچشم بی بقایی عالم بستی یعنی حوسه یعنی
سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی توانکر غنی معناسنه ابو المعانی بیت بروز حشر عملی
پاك میخواهند * برابرست حوسه وکدا آنجا یعنی حیکله یعنی سکون یای تحتانی وفتح کاف
ولامله ابت اوزومی ودیرلر که براوتدر دوکوب اوج کونلك اطفاله سوردلر یعنی مع الیاء * حالی یعنی
بمعنی فی الحال محمد عصار یعنی چو ظاهر کشت انکشت هلالی * شکست حسن ماه بدر حالی
یعنی حامی یعنی کمند معناسنه در ابو المعانی بیت از غم عشقت خلاصی را نخواهد یافت دل *
حامی سودای زلفت کردنم زنجیر شد یعنی حبشی یعنی بنده معناسنه در مولانا جامی در نعت شریف
بیت وصف ذاتش چه کنم او عربی من عجمی * لاف مهرش چه زنم او قرشی من حبشی *
یای نسبتله حبش ولایتی خلقنه دیرلر بسحاق سه کیاوسیه چرده اولمغله اکا لقب اولمش یعنی حفرقی
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر قافله زشت وبدلقا معناسنه در شیخ سعدی بیت ازین
حفرقی سوی کالیوهٔ * بدی سرکه در روی ما لیوهٔ یعنی حلقبی یعنی زلبیا بشورن حلواجیه
دیرلر انواع رنك حلقه چینی حلوا ایدر بسحاق اطعمه بیت در انتظار حلقهٔ زنجیر حلقبی
اصحاب را دویده چو معمار بردرست یعنی حوض ماهی یعنی یعنی برج حوت کذافی شرفنامه
یعنی حوبجی یعنی کسر واو وسکون یای تحتانی ایله حلوای ناطف آدیدر یعنی باب الحاء المکسورة
مع الباء * حجاب یعنی یعنی پرده میر سنجر بیت حسن تو در حساب نیارد نقاب را * کی از کتان
حجاب بود ماهتاب را * وبمعنی شرم وحیاشجاع کاشی بیت مرا بعرض تمنا حجاب نکذارد * وکر
خموش شوم اضطراب نکذارد یعنی مع الراء * حر * طومان اکر چه مشهوری هایله هردرلکن
حایله ده استعمال اولندوغی مرویدر ودخی بو لفظله چوبان قوبون چاغردعربیده فرج زنانه
دیرلر یعنی حصار یعنی قلعه در محصور دندر مولانا عرفی بیت زمنجنیق فلك سنك فتنه می بارد
من ابلهانه کریزم در آبکینه حصار * میر نظمی بیت در آنجا حصاری نمایان شده * همه
مردمانش هراسان شده * که محصور کشتند جمعی دران * زشمشیر مردان شده بیم جان
مع الزاء * حجاز یعنی خطهٔ مکه ومدینه یه دیرلر وموسیقیده برمقام آدیدر ایکی معنایه ابو المعانی
بیت میروم باشوق دل راه حجاز * مدح پاکش را کنم صوت حجاز یعنی حرز یعنی بمعنی پناه وحمایل
مولانا جامی بیت حرز امان چیست نعت ونام محمد * صل علی سید الانام محمد * ومحوی ارد بیلی
بیت زچشم زخم خطرداری ای هما که ببندی * بسینه هیکل زخمی ببال حرز شکستی *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور عماد الکاتب اصفهانی بیت کان فی صون مقلتی دخر دمعی
هنك الوجد صارقا منه حرزا یعنی حیز یعنی مخنث آدمه دیرلر حکیم اسدی وهندوشاه وحکیم
قطران وشمس فخری هاء هوز ایله هیز اولمق اوزره تصحیح ایلمشلودر امرد مفعول معناسنه زیرا

فارسینك لغتی وصفنده حاء مهمله اوائل کلمه ده واقع اولا مشدد وزبان پهلویده حمام
طاسنه ده هیز دیرلر مفعول اوغلان دخی الدن اله کتد وکیچون استعاره طریقیله تسمیه
اولنمش اما بین الناس حایله مشهور در ف مع المیم * حلم ع یعنی نرمی ولطف طبع عربیده
حرکات ثلثه ده معانی مختلفه یه درکه فتحه ایله نرمی یومت آدمی وکسره ایله معروف وضمه ایله
خواب معناسنه در امام قرطبی مثلثا تندده یعشدر بیت جد فالادیم حلمو مابقی حلم * ولاهنی
لی الحلم مذ غبت یامعذبی ف مع النون * حرمان ع محروم اولق وحسرت معناسنه حکیم
شفائی بیت ناله در دم سرکوی اثر کرده ام * داغ حرمانم که با زار جکر کرده ام *
ف حین ع زمان معناسنه در ابو المعانی بیت برسرم آتش فروز وحین حرمان وصال *
فکر کن این نازنین عمر ما چون کذشت ف حصار شادمان ع ماراء النهرده بر شهر اسمیدر
کذا فی شرفنامه ف مع الهاء * حجله ع سکون جیم وفتح لامله خلوتخانه زفاف وحجره
خاص شاعر بیت عروس روی پوش کل درون حجله با بلبل * دهان بکشاده زیر لب حدیثی
میکند مبهم ف حصن فیروزه ع یعنی آسمان ودخی بر شهرك قلعه سی اسمیدر کذا فی
شرفنامه ف حیره ع بوزن ثیره یعنی قفا اکسه معناسنه ف حیله ع مکر والدامق ودخی
چاره معناسنه در ابو المعانی بیت دلربا عالیجناب وچرخ بحر وبخت دون * فکر وتدبیرم
نمانده زان ندارم حیله ف مع الیاء * حجاب ظلمانی ع یعنی شب کذا فی شرفنامه ف حصار پولادی
دمور یوکسوك که دزبلر قوللنور ایضا منها ف حیری ع سکون یای تحتانی وکسر راء مهمله
ایله فرهنك وفایبه رواق وطاق ایوان وتحفة الاحبابده انجق رواق معناسنه در مولانا
مشفقی بخاری بیت بکروز خطا کردم وتانش نشکستم * بشکست مرادست وبرون کرد
ز حیری ف باب الحاء المضمومه مع الف * حورا ع یعنی حوری مولانا هاتفی بیت سمنبر
پری چهره حورا سرشت * نه حور وبهشتی که خرم بهشت ف مع الباء الموحده * حجره خواب
یعنی سرد وچشم کذا فی المحمودی ف حلی بند آب ع صوکنارنده اولان چمنزار ودخی اینجو خلق
ایدیجی مراد جناب باری تعالی جل شانه دیمکدر بر قطره آب با راندن اینجو خلق ایدر دیمك
اولور ف مع الراء المهمله * حجت استوار ع یعنی قرآن عظیم الشان کذا فی شرفنامه ف حجره
جای شلوار بند یعنی اوچقور اوی ابو المعانی * مثنوی * بند شلوار حجر آن دلبر * خفته بر کنج
کویا اژدر * چون کرفتم بدست آن اژدر * ازمیان پای مار آرد سر ف حقه کر ع چقرقجی که
صربیان خراط دیرلر راء مشدده ایله ف مع الزاء المعجمه * حقه باز ع معروف که حقه اوینادوب
التلرنده دانه کزدرر ودخی نیجه صنعتلر کوستر ابو المعانی بیت دانه مرغ دلم بود ست آن
خال سیاه * می نماید میکند پنهان زلف حقه باز ف حکم انداز ع نشانی درست اورن کانکشه
دیرلر که آتدوغی اوق خطا ایتمیوب اصابت ایلیه اکا قدر انداز دخی دیرلر ف مع السین المهمله
ف حقه کاوس ع خسروك مشهور بار بدینك اوتوز بر الحانندن بر لحن آدیدر حقه
کاوس دخی دیرلر کذا فی المجمع ف مع الشین المعجمه * حکم کش ع فتح کاف ثانیله یعنی مطیع
وفرمانبر ایضا منه ف مع المیم * حکم قدم ع کسر قاف ایله تقدیر ازلی و حکم حضرت حکیم
لم یزلی دیمکدر ایضا منه ف حلام ع فتح لامله بچه کوسفند یعنی قوزی نونله حلان دخی دیرلر

دیرلر کذا فی شرفنامه ف مع النون * حسن ع معروف ودلبرلرده جاذب القلوب اولان حالت
مولانا حسین ثنائی بیت در روش حسن ونا زهست بسی خوشنما * غمزه بطرز ستم عشوه
برنك جفا ف حلان ع بچه کوسفند کذا فی شرفنامه ف حلوان ع سکون لام ایله نعمت فراوان
بر شهر آدیدر ودخی عروس ایچون ویریلان مالدر که باباسی وآناسی کندولری ایچون
آلورلر * وهذا عار عند العرب وحلوان المرأة مهرها وهو ما یعطی الی الکهانة * کذا فی تاج
الاسماء یعنی باباسی قزینك حلوانن آلمق عرب قتنده عاردر عورتك حلوانی مهری یعنی
آغرلغیدر ودخی فالجیه ویریلان اقچیه دیرلر ف مع الهاء * حجره ع خلوت خاص ومخزن
ویا الکز مخصوص اولان اوده یه دیرلر کاتبی ششتر وحجره قصیده سنده * مصرع * ششتر ششترغم
دلبر بحجره حجره تن ف حقه ع اول کوچك قوطی درکه ایچنه در وجواهر قورلر واکا بکزر
ندن اولورسه اولسون ف مع الیاء التحتانی * حسن عاریتی ع عورات یوزلرینه وسمه دن
قودقلری خال وایندکاری آرایش وزیور که اصلی اولمیوب زائل اولور ف حسینی ع سادات
کرامدن حضرت حسین رضی الله عنه حضرتلرینه منسوب اولان اشراف کثرت استعمالدن
هرسیده حسینی دیرلر وموسیقی ده بر مقام آدیدر ف باب الخاء المفتوحة مع الالف ع
معلوم اوله که حرف خاء معجمه ده قاعده فرس بودر که مابعدنده واو یازیلور اکا معدوله
دیرلر کتابت اولنور تلفظ اولنمز مثلا اول واودن صکره کلان حرف مفتوحه واقع اولسه
خا مفتوح تلفظ اولنور انجوست وخواب وخوار کبی که وظیفه خوار دیرلر وحرف مکسور
واقع اولسه خا مکسور تلفظ اولنور خویش کبی ومضموم قرأت اولنسه واو یازیلور اما
تلفظ اولنمز خوان کبی سفره معناسنه ضم صریحله الفسز اولسه خون کبی قان معناسنه
هر برینك محلی کلدکده بیان اولنور انشاء الله تعالی ف خا ع درت معنایه در اول خاییدن
لفظندن اسم فاعل اولور وصف ترکیبی ده اولور دیمشلر شکرخا کبی خواجه حافظ بیت
بدم کفتی وخرسندم عفاك الله نکو کفتی * جواب تلخ میزیبد لب لعل شکرخا را * ثانی
خاییده معناسنه ده اسم مفعول اولور ثالث یعنی دوش یعنی اوموز رابع نعمة الله مقعد
قلی دیمش خامس فرهنك جهانکیریده کثیف صولر جمع اولدوغی یره ده خا دینلور که بارکین دخی
دیرلر ف خارا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنس حجردن بر نوع غایت پك طاشدر
صلابتله معروف خواجه حافظ بیت سرکش مشوکه چون شمع ازغیرتت بسوزد * دلبر که
درکف اوموم است سنك خارا * ثانی حریردن اشلنور بر نوع موجدار لطیف قماشدر خاره
دخی دیرلر شمس فخری بو ایکی معنایه ترتیب اوزره دیمشدر * قطعه یمن دولت نامش اکر
سؤال کنند * زلال خضر برآید زخار واز خارا * کدام بنده زانعام عام او نکرفت * هزار
بدره دینار ورزمه خارا * رزمه قماش بغلمش یوکه دیرلر کمال اسمعیل بیت همچو لاله زسوز
دل بدرم * ورز خار اکننده پیرهنم * بو بیتده کی خار مذکور قماش اولمیوب پیرهنلکه قابل
بر نوعندن اولمق فهم اولنور ف خاکپا ع خاکله پادن مرکبدر ایاق طپراغی معناسنه مجازا
هضم نفس وافتقار اظهار ایتمك محلنده استعمال ایدرلر شاعر * مصراع * اکرچه نیك نیم
خاکپای نیکانم ف خامالا ع بردار ودر که مازریون وعفت برك دخی دیرلر پیراغی زیتون

پراغندن كوچك ومرور پراغندن بيوك اولور قالنرق واونی صارويه مائلدر طبيعتی
درجهٔ رابعهده حار ويابسدر بهق وبرص علتنه نافعدر كذا فی البديعی ﴿ خرد ما ﴾
سكون را وفتح دال مهملتين ايله خوش رنك وخوش آواز بر قوشدر حكيم ناصرخسرو
بيت بخسته را بجز از خرد ماندارد كوش * بنفشه را بجز از كرك ماندارد دهن ﴿ خضرا ﴾
ولايت شامده بر قصردر كه قصر خضرا ديرلر عربيده سبزه معناسنه در ﴿ خطا ﴾ مشهور
مملكتدر مستقل پادشاهی واردر اول ولايتلرده بی نظير فغفور آوانی اشلنور غايت مقبولدر
ولطيف نقاشی اولور خطايی ديرلر وبی مثل محبوبلری اولور كثرتندن عالمه مشهور
اولمشدر كمال خجندی بيت كر زخوبان خطا خواهی خراج * مجمعه آر زلف بتان چين همه
مولانا هاتفی بيت خطايی كنيزان بالا بلند * بمژكان سنان وبكيسو كمند * بعض فرهنكلرده
مذكوردر كه تركستان زميننده بر معمور شهره دخی اسمدر كه صحراسنده آهوی مشك اولور
وعربيده ضد صوابدر ﴿ خط استوا ﴾ حكماء رصد قتلرنده بر خط موهومدر كه وسط السماده
برباشی قطب شمالی وبرباشی قطب جنوبيدر وهر اقليم ايچون بر خط استوا واردر كه ارتفاع
شمس واول اقليمك استواء نهاريدر چونكه شمس اول خطه ايريشور ليل ونهار برابر اولور
آنی كچدكدن صكره سير آفتابه ارتفاع ديمزلر زوال ديرلر حرارت شمس وضيای نهار
آندن صكره تدريجله نقصان بولور كذلك قوای بشر دخی نقصان پذير اولور مؤيد الفضلاده
ومجمع الفرسده خط استوايه الف استوا دخی دينلدوكی مسطوردر نتكم ذكری باب الفده
مرور ايلدی ﴿ خفجا ﴾ فتح فا وجيمله آغر باصمق كه عربيده كابوس ديرلر بر علتدر سبعی
قاندر ابو المعانی درهفت رقيب بدسيرت بيت درآمد شخص بدشكل وبداندام * نشست
دربزم رندان همچو كابوس ﴿ خلا ﴾ تهی وخالی معناسنه وآبريزه دخی ديرلر كه عربيده
بيت الخلا ديدكلريدر ميرنظمی بيت برونش مزين چو طاوس زيبا * درونش شده
پر نجاست خلا ﴿ خوا ﴾ فتحتين ايله كوشت معناسنه در مولانا عبد العلاء برجندی شرح
چغمنی اوزرينه اولان حاشيه سنده شهر خوارزمك وجه تسميه سی بودر * سمی خوارزم
بذلك لان الجماعة التی بنوها اول الامر كان مأكولهم لحم الصيد فقط وكان فی هذا المكان
حطب كثير وبلغة اهل خوارزم خوا اللحم والرزم الحطب * كذا فی آثار البلاد والف
ممدوده ومقصوره ايله عربيده ايكی معنايه كلور اول شكم طعامدن خالی اولمق ثانی رعاف
معناسنه يعنی بورون قانی والف ممدوده ايله ينه عربيده ايكی نسنه اراسنده اولان هوايه
ديرلر ﴿ خوان يغما ﴾ واو معدوله ويغمايه اضافتيله اول طعامدر كه اغنيا بشورب صلای
عام ايدرلر هر كيم اولورسه كلور يرلر آكا خوان كرم دخی ديرلر خواجه حافظ بيت فغان كين
لوليان شوخ وشيرينكار وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل كه تركان خوان يغمارا *
﴿ خورا ﴾ واو معدوله ايله قوت يعنی غدا وآشام معناسنه دخی كلور حكيم ناصرخسرو
بيت تن خوراى كور خواهد شد بتن تاكی چری * جانت عريانست تو بركرد تن كرپاس تن
﴿ مع الباء الموحده * خاب ﴾ بعنی با زبس افكنده يعنی كبير وبراغلمش كذا فی فرهنك جهانكيری
خاسب ﴾ كسر سين مهمله ايله بعنی سيب ايضا منه ﴿ خاكروب ﴾ سپوركه معناسنه لفظ

لفظ مركبدر طپراق سپورجی ديمك اولور خواجه سلمان بيت آستانترا برخ شاهان دنيا
خاكروب * بزمكاهترا باب حوران جنت جرعه چين ﴿ خب ﴾ درت معنايه كلور اول سكوت
معناسنه يعنی ايسم اولمق حضرت مولانا قدس سره بيت كر شمس تبريزی مرا كردی اشارت
كفتمی * ايندم چو مشك آورده است خب كردم از پيش وزكم * مولانا محمود ابن يمين
* قطعه * فلك رادوش ميكفتم كه مارا * بجز اسايشی از تو طمع نی * فلك چون اين سخن
بشنيد وكفتا * برو ابن يمين خب باش يعنی * كاهی زد لفظنه مضاف ايدوب خب زد ديرلر
سكوت ايلدی ديمك اولور ثانی مجمع الفرسده مكر وحيله معناسنه در ثالث صوغوق
دپی كه قار يغار ايكن هوا اسوب قاری شدت ايله صاورربو ايكی معنايه ترتيب اوزره ابو المعانی
بيت از كمال خبث خب كردی ز روی دوستی * كفتهايش همچو خب بوده در ايام شتا * رابع
محمود ديده بعنی افشردكی كاو يعنی بوغازك صقلمه سنه ديرلر بعض فرهنكلرده جمله دن فرهنك
جهانكيريده باء فارسيله منقولدر ﴿ خراب ﴾ ايكی معنايه در اول ويرانه معناسنه كه
خرابه دخی دينلور بو معناده عربيله مشتركدر ثانی پك كيفی سرخوش معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بيت اكرچه مست بود كل خراب نيست چو من * كه داز نركس مخمور
باشما كويد * مير خسرو بيت شبان چون شد خراب از بادهٔ ناب * رمه در معدهٔ
كركان كند خواب * مولانا محمد ظهوری بيت بزودی كه در مجلس شيخ وشاب * زبادش
بيفتند مست وخراب * بوندركه شرابخانه يه خرابات ديرلر ﴿ خرباب ﴾ اضافتله
اول اغاج پارهسی آلتدر كه كاسهٔ طنبور ورباب وامثالی سازلر اوزرنده اولوب قللری آكا
بغلرلر ﴿ خرك رباب ﴾ دخی اول معنايه در ودخی مرقوم سازلرك قللری آلتنه قونيلان اغاج
پارهسنه ده ديرلر كذا فی مجمع الفرس ﴿ خرنوب ﴾ پك بوينوزی ديدكلری قوری يمشدر
چكردكی وزن قيراط روميه ديرلر ايكی نوع اولور برّی وبوستانی بوستانيسنه خرنوب شامی
ديرلر برّيسنه دكنلو اولور خرنوب قبطی وخرنوب مغربی وخرنوب الشوك ديرلر وخيار شنبره
خرنوب هندی ديرلر وقرظ دكيننه ده ديرلر كه اقاقيا آنك عصاره سيدر آكا خرنوب مصری وخرنوب
قبطی دخی ديرلر ومصر پلرانا غورس ديدكلری اوته خرنوب خنزير ويمشنه حب الكلی ديرلر
كذا فی كتب مفردات الطب ﴿ خره چوب ﴾ ياپونك ابتدا اولان چاتيسی كه تركيده قره چاو ديرلر
ودخی عالی بنالر ايچون ايتدكلری اسكله وبعض فرهنكلرده قبه وكمر ايچون اولان قالب
ابو المعانی لطيفه كونه ديمشدر بيت خره چوب شد چو دلبر نازك * براوسا ختم
كمر خود را ﴿ خشكاب ﴾ سكون شين معجمه وفتح كافله مانع معناسنه اورمزدی بيت
آنكه در قتل عالمی نبود * هيچ مانع ترا وخشكابی ﴿ خلاب ﴾ باتلق معناسنه فرهنك
جهانكيريده كل آب آميخته ديمشدر بو معنايه حضرت مولانا قدس سره بيت حرص كاو
وخرنداده جز مران درآب وكل * تا نمانی آب وكل مانند خراندر خلاب * مختاری بيت
رخشی چنانكه از تك او بادشد خجل * راندم چنانكه ازخوی اوديك شد خلاب * مجمع الفرسده
زمين كلناك شويله كه آنده اياق سورچر آكا چچله وخلاس وخليش وغريفج دخی ديرلر
عربيده زحلوقه ومزلقه ديرلر ﴿ خلب ﴾ فتح لامله بعنی خامه قلم معناسنه نعمة الله نقل

ایلشدر خله چوب فتح لام وضم جیم فارسیله کمینك دومن اغاجی که خله کشتی دخی دیرلر
کذا فی المجمع خنب فتح نون ایله بوزن نسب بمعنی صفه کذا فی شرفنامه خواب
واو معدوله ایله هم اویقودر نوم معناسنه وهم دوشدر رؤیا معناسنه مثلا خوابیدم دیرلر
اویودم وخواب دیدم دوش کوردم دیمك اولور ایکی معنایه حضرت مولانا قدس سره
بیت سر نهاد وخواب بردش خواب دید * کامدش از حق ندا جانش شنید * چغتای
اسانده توش دیرلر بو لفظ ایکی وجه اوزره در وجه اول واو تلفظ اولنمیوب آنجق تانك
ضمه سنه دلالت ایچون یازیلور وجه ثانی واوك اثباتیله رؤیا یعنی واقعه معناسنه در
میرعلیشیر بیت کیجه کیم توشکا کیرکای اول سعادت اختری * بیر مکیل یارب مانکا اول
اویقودین بیدارلیغ خیر الثیاب یعنی جامه سپید کذا فی شرفنامه اما مشکلاتده
جامه خود رنك درکه برنوع بزدر پنبه سی نخودی رنك اولور لطیف بز طوقورلر مله دخی دیرلر
مع التاء المثناة * خاربست سکون را وسین مهملتین وفتح باء موحده ایله باغ
وباغچه وبوستان اطرافنه محافظه ایچون قودقلری خار وخاشاك که پرچین دخی دیرلر خارپشت
سکون راء مهمله وشین معجمه وضم باء فارسیله کرپی معناسنه درکه آرقه سی دکنلی اولمق
تقریبیله تسمیه اولنمشدر شاعر بیت فتاده بر ان پهن دشت درشت * سرنا تراشیده چون
خارپشت خامدست سکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله الی ایشه یاقشمین آدمه
دیرلر بو معناده خیره دست دخی دینلور میر نظمی بیت نیاید بکار توهر خام دست * چوهر
جا شود قدر نادان پست خرابات میخانه که آنده وارنلر مست وخراب اولورلر مولانا
ظهوری بیت خرابست معموره عقل وهوش * با آبادیش در خرابات کوش * زیاده
مست مدام اولانه خراباتی دیرلر شرف شفروه بیت بمال دست تبرك بدان خراباتی *
که سخت طرفه بود روزه دار میخوان * عربیده که نعمة الله خراباتی مسکش دیمش تعبیر فاحش
ایتمش خربت سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بط بزرك که غاز دخی دیرلر ترکیده
قاز دیدکلریدر چونکه قاز بلاهت وحماقتله مشهوردر ابله واحمق آدمه ده خربت وخربته
دیرلر بعض نسخه لرده طاء مهمله ایله خربط یازارلر لکن خطا ایدرلر فارسیده حرف طا اولمز
خرتوت سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بعض نسخه ده اکشی قره توت یازمشلر
اما فرهنك جهانکیریده برنوع توتدر نهایت مرتبه ده زبون وبیمزه اولور مولانا عبد القادر
نائینی بیت کال قدرت اورا بچشم غیرت بین * بیاورد شکر از نی بر پشم از خرتوت *
خرخشت سکون راء مهمله وشین معجمه وکسر خاء ثانیه معصره معناسنه درکه
اوزوم ولیمونی وزیتونی وانجدی ایچنده صقوب صوین ویاغن چقاررلر کذا فی فرهنك وفائی
خرست فتح را وسکون سین مهملتین ایله بمعنی سیاه مست یعنی چکین سرخوش
عربیده طافح دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مست خرست میروم از پی عشق بوالعلا
بیم ندارم از بلا تن تللا تللا خره خشت فتح راء مهمله واخفاء ها وکسر خاء ثانی
وسکون شین معجمتین ایله کرپیج یعنی خشت کرپیچ وخره یعنی معناسنه در خست
سکون سین مهمله ایله بقش معنایه کلور اول رنك معناسنه که عربیده لون دیرلر حکیم فردوسی

فردوسی بیت نویسنده بر جامه بنهاد دست * بعنبر سر خامه را کرد خست * بو معنایه
شرف شفروه * قطعه * کو بیا با تو من نشست کنم * قصد آن طره چو شست کنم * باده
راوقی بجان بخرم * پس بخوناب دیده خست کنم * ثانی نفع معناسنه حکیم سنایی * مثنوی *
با تقاضای عقل ونفس وخواس * کی توان بود کردکار شناس * باابل عقل راز کابش خست
در ترنم نوابیش همه پست * ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی آرزو وخسته آرزو رابع
مجمع الفرسده بمعنی خسته کرد وآزرده شد خامس فرهنك وفائیده مجروح کرد معناسنه
مرویدر خشت سکون شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول کوذکوز یعنی اعور
ثانی بمعنی اشك عربیده دمع دیرلر ثالث بی هنر وبی معرفت معناسنه در خشت خشت
سکون شینین معجمتین وضم خاء ثانی ایله تقردی عموما وچحان تقردیسی خصوصا حضرت
مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش در کوشش رسید * خفت ذوق اندیشکای رمید
خش خشت حذف تاء اول ایله دخی معنای مزبوره درکه کذا فی المجمع حضرت مولانا
قدس سره بیت باز این مستی این ناموس کوش * که فرو مرد از یکی خش خشت موش
خشت فتح نونله بمعنی ضیا ویلدرمق درخشان معناسنه وبر معناسی دخی کویدرخم کبی
وبعض نسخه ده فلاخ معناسنه ده مرویدر مع الجیم * خاج ایکی معنایه کلور اول چلیپا که
عربیده صلیب دیرلر کمال اسمعیل بیت صلیب وخاج بسوز دکلیسیا بکند * بنای مدرسه را
پرکند لبان آزر * ثانی نرمه کوش یعنی قولق یومشاغی حکیم سوزنی * قطعه * کرك را
پیشه پوستین دوزیست * درد کانی که عدل تست استاد * هم بخاج آردار تو فرمایی *
باز دار دیکی چو بچه حاد خانج سکون نونله اول چقورجه یردرکه اطفال جوز اوینایوب
ایچنه دوشنی آلور حکیم سوزنی بیت بسلامت چو من باز رسی ای فرزند * راست غلتد
بسوی خانج همه جوز پدر ختفرج فتح تاء مثناة وراء وسکون فا ایله سمز اوت که پرپهن
وفرفخ وخرفه دخی دیرلر عربیده بقلة الحمقاء دیدکلریدر کذا فی فرهنك جهانکیری خج
نخیدن یعنی کوشیدن لفظندن صیغه امردر چالش معناسنه وکاهی اسم مصدر اولور
کذا فی المجمع خج خج خج مرقوم معناسنه که تکراری تأکید ایچوندر ابو المعانی بیت
بارها خاطرم آید که فراغت کنمش * عشق دل باز مرا کفته که خج خج بغمش خرمنج
سکون راء مهمله ونون وضم میمله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرمکس که منج مکس معناسنه
کلور وکی مرویدر حکیم ازرقی * رباعی * ای تو تبتی مشك حسودت زرغنج * با بور تو رخش
بور دستان خرمنج * بادا رخ حاسدت ترنجیده وزرد * سر بر طبقی نهاده پیشت چو ترنج *
ثانی مفلوج معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری خفج فتح فا ایله بوزن درج اغرباصمق که
عربیده کابوس دیرلر جیم فارسیله ده مرویدر وخفجك عربیده لرزیدن پای شتر وکج شدن
دیمکدر ابو المعانی بیت دوش باما خفته بد در کلستان آن غنچه فم * ناکهان آمد رقیب
دیوسیرت چون خفج خفرج سکون فا وضم راء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنی پرپهن که
فرفخ وخرفه دخی دیرلر بقلة الحمقاء معناسنه مشکلاتده کسر را ایله مسطوردر ومحمودیده
ضمتین ایله پرپهن وکسرتین ایله اکا دیرلر که طرنقله نسنه طوتارلر ومجمع الفرسده فتحتین ایله

پرنیان معناسنه‌در ☽ خفرنج ☾ سکون فاو فتح راء مهمله ایله بمعنی کابوس که فرنجك دخی دیرلر حکیم سوزنی باکیرخود کوید بیت برکنی خفرنج کاری پای من زی سرزنی * بانم اندازی کالی سرکین کشی که خواره * خالنج ☾ فتح لام و سکون نونله حیوانات‌ده دو رنك معناسنه عموما و اسب ابلق خصوصا استاد عسجدی بیت زدر و زرو کوهرآکنده کنج * پراکنده در رخش چال و خالنج * مجمع الفرسده کسر خا ایله بوزن شکنج معنای مرقومه مرویدر اما مؤید الفضلاده اول سیاه کبوترکه قنادی بیاض اوله و یاخود الاجه اوله ☽ خلواج ☾ سکون لام ایله یرتچی ولاشه خوار بر قوشدرکذا فی فرهنگ جهانکیری بعض نسخه‌ده زغن معناسنه درکه خلیواج و غلیواج دخی دیرلر ☽ خلیج ☾ نهر معناسنه اما عربیده کول معناسنه در و شرفنامه‌ده نهردن آیرلمش کوچك ارمق معناسنه در نعمة الله دکز قولاغی ایله تفسیر ایتمشدر ☽ خلیواج ☾ مرغ مردار خوار و زغن معناسنه‌ده مرویدر ☽ خنج ☾ سکون نونله بوزن کنج فائده و نفع معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * زیان یافت کوینده اندر سخن * بدو کفت کای شاه تندی مکن * بسی راندی از کفت بی سود و خنج * کنون پاسخ از سخت یابی مرنج * و هندوشاه نخجوانی دخی بو معنایه نقل ایلمش بیت مرا هرچه مال و سپاهیست و کنج * همه آن به تست و تراز وست خنج * بو معنایه حکیم سنائی بیت بهر پاهست مار و سر کنج * تز پی آنکه کیرد از وی خنج * شمس فخری معیار ده نان و نعمت و عیش و عشرت معناسنه در دیو ب بو بیتی دیمشدر بیت سبنج دهر را بر خرمی دان * بحشمت باری اندر راحت و خنج * فرهنگ حسینی و فاییده خنج اول صدادرکه حین مجامعتده رجلدن صادر اولور و فرهنگ جهانکیریده طرب و شادی و دخی ضایع و باطل معناسنه روایت اولنمشدر ☽ خنج خنج ☾ بو لفظ مکرر جماع مباشرتنده ظاهر اولان صدایه دیرلر میر نظمی بیت چو شد جمع با وی بناز و بغنج * ز افراط شهوت کند خنج خنج ☽ خنفج ☾ سکون نون و فتح فا ایله قوش اتمکی دیدکاری اوت که اطباتودری دیرلر ☽ خوج ☾ مجمع الفرسده قوش سوریسی معناسنه روایت اولنمش اما حرکتی اشعار اولنمامشدر و فرهنگ وفاییده تاج معناسنه منقولدر ☽ مع الخاء * خخ خخ ☾ بو لفظ مکرر بمعنی زهی زهی که خه خه دخی دیرلرکذا فی فرهنگ جهانکیری ☽ خط نسخ ☾ معروف اجناس خطدن بر جنس خطدرکه واضع الاصل ابن مقله در ☽ خلخ ☾ فتح لام مشدده ایله و ضم ایله ده مرویدر خطا مملکتنده بر مشهور شهر معظمدر محبوب و محبوبه‌لری غایت چوق اولور مولانا هاتفی بیت قد افزای سهی سروان خلخ * جمال آرای رعنایان کلرخ * بو بیتده ضم لام ایله درر شرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی فتحتین ایله روایت ایلمشدر ☽ خالخ ☾ کسر لام و سکون یای تحتانی ایله براغاجدر اندن چناق و طباق کبی آوانی ایدرلر ☽ خمچاخ ☾ سکون میم و فتح جیم فارسیله اول کیسه‌درکه قاو و چقماق و آنلره بکزر اشیا قورلر ترکیده چنته دیرلر و اناطولی ولایتنده اغزی بوزمه‌لی و یا بحق دخی دیرلر شمس فخری قولوق دخی دیرلر دیو ب بو بیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه و آتش زنه سپاهی او * کنند پر ز یواقیت کیسه و خمچاخ ☽ خنوخ ☾ سکون نون و ضم جیم و واو معروفله نام شریف حضرت ادریس علی نبینا و علیه السلام که اخنوخ دخی دیرلر میر نظمی بیت ز دل کرد جهان را محو و منسوخ * شد بر چرخ چارم

چارم جای خنوخ ☽ مع الدال المهمله * خاد ☾ بوزن باد چیلق دیدکاری قوشدرکه زغن دخی دیرلر عربیده حاء مهمله ایله دراستاد فرخی بیت چون در و خذلان و عصیان توای شهراه یافت * کا خها شد جای کوف و خانها شد جای خاد ☽ خارزد ☾ سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله بردکندرکه چاقردکنی و دخی قلقان دکنی دیرلر ☽ خارسید ☾ بر نوع بیاض دکندرخارچه دخی دیرلر ایاسی بندق دکنی دیو روایت ایلمش و محمود یده بمعنی باآدوردو بو اوتدر عربیده نمامه دیرلر ☽ خاکی نهاد ☾ یعنی متواضع خاك طبراقدر نهاد خلقت معناسنه در پای نسبتله مراد نفسی الحق طو تمقدرکذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی بیت همچو آتش نفس خود عالی مکیر * کر خرد داری بشو خاکی نهاد ☽ خانغرد ☾ سکون نون و راء مهمله و فتح غین معجمه ایله بمعنی خانه تابستانی یعنی یازه مخصوص او کذا فی شرفنامه ☽ خانه باد ☾ بروج اثنی عشردن باده منسوب اولان اوچ برجدرکه جوزا و میزان و دلودر زیرا هر اوچ برج بر عنصره منسوبدر اما ارباب فن حمل آتش و ثور باد و جوزا آب و سرطان خاك و اسد آتش و سنبله باد و میزان آب و عقرب خاك و قوس آتش و جدی باد و دلو آب و حوت خاکدر دیمشلر بو قول اوزره ثور و سنبله و جدی اولور ☽ خانه زاد ☾ اوده یتشن بنده زاده معناسنه ابو المعانی بیت کر شوم باجان و دل آلفته هجر وصال * خانه زاد محنتم پرورده درد و غم ☽ خاوند ☾ فتح واو و سکون نونله غرب جانبیدر خاور معناسنه که جانب مغربده اولان بلاد اهالیسنه خاوندی دیرلر میر نظمی بیت شد مطیعش همه دماوندی همچنان باختری و خاوندی ☽ خد ☾ دال مشدده ایله یکاق درخ معناسنه عربیدر ☽ خراد ☾ راء مهمله مشدده ایله بوزن نژاد مجمع الفرسده بر مبارز تورانی نامیدر بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت زیکسوی لشکر به پیژن سپرد * دکر سوی شیدوش و خراد کرد مؤید الفضلاده بر پادشاه اسمیدرکه کمال عقل و دانش ایله موصوف ایدی و فرهنگ جهانکیریده تخفیف را ایله بمعنی غلیواج که غلیواژ دخی دیرلر ☽ خرد ☾ فتح راء مهمله ایله بوزن شود لهم معناسنه که کمش و باقر ایشلرین قلاییلر ایدوب بر برینه یاپشدررلر و دخی سد یاجوجه قریب بر شهر آدیدر خلقی جمله جهوددر ☽ خرد ☾ سکون راء مهمله ایله بوزن درد ذیره با چوق که ایاغه یاپشور خرد و خره دخی دیرلر استاد فرخی بیت بس کسا کاندر هنرواندد کهر دعوی کنند * همچو خرد خرد ماند چونکه برهانی بود ☽ خرند ☾ فتح راء مهمله و سکون نونله براوتدر چوغانه بکزر و بلخ دیارنده خاخان دیرلر ابو شکور بیت تذر و تا همی آمد خرند خایه نهند * کوزن تا همی از شیر پر کند پستان ☽ خرشند ☾ فتح زاء فارسیله براوتدر یا قرلو پارچه پارچه کالی اولور صابون کبی استعمال ایدرلر بعض نسخه‌ده شخار معناسنه درکه عربیده قلیه دیدکاری صابون اجزاسندن بر جزودر اما بو بیتدن فهم اولنور که شخاردن غیری اوله شمس فخری بیت هر بکجا تیغ تو بود قصار * نبود حاجت و شخار و خرشند * راء مهمله ایله ده روایت اولنمشدر ☽ خسانید ☾ فتح سین مهمله و کسر نون و سکون یای تحتانی ایله دیش ایله بر نسنه‌یی اصروب پاره ایتمکه دیرلر ☽ خساید ☾ فتح سین مهمله و یای تحتانیله بو دخی اول معنایه‌در بعض فرهنکده شین معجمه ایله مرویدرکذا فی مجمع الفرس ☽ خسته بند ☾ اعضای

شكسته باغی و باغلیانه دخی دیرلر عربده جبیره دیرلر كذا فی المجموعدی * خشم آلود یعنی
غضبناك مشهوری كسر خا ایله در اما اصحی فتحه ایله منقولدر * خشود ضم خای معجمه
و واو معروفله تركیبدر طرمق دیرلر بستانجیلر آلندركه آنكله بستانك اوتن قوپاروب پاك
ایدرلر مجمع الفرسده تازه بتمش دالی اغاجدن بودایوب پاك ایتمكه دیرلر * خشین بند
اكثر فرهنكرده زغن یعنی چیلق معناسنه منقولدر بو معنایه استاد فرخی بیت تا بود چون
همای فرخ كركس * تا كه نباشد نظر باز خشین بند * تحفة الاحبابده و فرهنك حسینی
وفاییده زغن معناسنه در اما مجمع الفرس صاحبی بو قوله اعتراض ایدوب سهو و خطا ایتمشلردر
زیرا لفظ خشین كبود رنكه دیرلر زغن كبود اولمز اما باز كبود رنك اولور و بند اسم فاعلدر
معنای تركیب صیاد باز دیمك اولور معنای بیت غلیواز یعنی زغن نظر باز خشین اولمیه
* خشیناد كسر شین معجمه و سكون یای تحتانی و فتح نونله قبل قویرق دیدكاری قوشدر
بعض نسخه ده كركس معناسنه روایت اولنمشدر * خفرد فتح فا و سكون زای فارسی و دال
موقوفله طكوزلان بوجكی كه خفرد و خفرده و خبزود دخی دیرلر * خفید كسر فا
و سكون یا ایله بوزن رسید پسندیده و مشهور و معروف معناسنه ادات الفضلاده باب الخاء
مع الفاده مسطوردر بو معنایه ابو المعانی بیت در شب هجران چنان فریاد و زاری شد
پدید * بر فلك بو دست در جم ملایك را خفید * بر قاچ معنایه دخی كلدوكی مصدرنك و اسم
مفعولنك ذكر اولنور انشاء الله تعالی * خلید خلیدن لفظنك ماضیسیدر صانجدی
و صوقدی دیمك معنالرینه اما جراحتی اوله آلات حربله اولسون و بجا نور صوقمش اولسون
ابو المعانی ایكی معنایه بیت ای بد زبان چو مار كزندت خلیده است * كو یا بدست نیز خلید ست
سینه را * خمانید فتح میم و كسر نون و سكون یای تحتانی ایله بر كسنه و یا خود بر نسنه یه
تقلید ایتدی دیمكدر كذا فی المجمع و معنای لغوی جهتیله اكلدی و اكدی دیمك اولور خمیدن
لفظندندر * خم دهد اكری اولور معناسنه در اكرچه خم اكری و دهد ویرر دیمكدر
اما معنای مصطلحی اكری اولور دیمكدر ابو المعانی بیت وای آندم چون سر زلف سیاهش
خم دهد * می ربایدكوی دل از دست صبرم غم دهد * خمید خمیدن لفظنك مضارعیدر
اكری ایدر معناسنه كمال اسمعیل بیت كه دستبوس تو چون خاتم تو لند ریافت * كه تا ز بار زر
و لعل قامتش نه خمید * و دخی دشی معناسنه در * خنجرود سكون نون و كسر جیم
و ضم را و واو معروفله یعنی استهزا و مسخره ابو المعانی بیت كریه ام دید آن نكار غنچه لب
خندان كشت * كریه بی اختیارم یعنی كردد خنجرود * خنداخند زیاده خندان
معناسنه در خندكولدی و كولیجی دیمك اولور جنسدن اولان ایكی لفظك ارا سنده واقع
الفه الف مقابله و الف مساوات دیرلر * خند و تند تند فتح تاء مثناة و سكون نونله یعنی
ترت و مرت كذا فی المجمع * خنید كسر نون و سكون یای تحتانی ایله یعنی خفید مرقوم
مشهور و معروف دیمك معناسنه در خنیده دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری * خواب آلود
خواب واو معدوله ایله اویقو معناسنه در آلوده اواق اویقوده واو یومش واویوجی معناسن
افاده ایدر اكثر كوز و صفتنده استعمال ایدرلر ابو المعانی بیت عمر ز بالین بیمار دبخت

بخت ناهموار من * كی شود بیدار یارب چشم خواب آلود او * خود واو غیر ملفوظ ایله بوزن
سد كلاه آهنین كه سرپناه دخی دیرلر جنك محلنده كیرلر اكا ترك وخوی و سرپایان دیرلر
عربیده مغفر دیدكاریدر كذا فی شرفنامه * خود واو معدوله ایله خود اول مخرجنه
قریب ادا اولنور كندو دیمك معناسنه در اما مشهوری ضم خا ایله در و دخی برادات دركه اسم
آخرینه لاحق اولور حكم مرتبده خصوص حالته دلالت ایدر استاد لطیفی بیت من خود
نمیرسم كه بپای سكش ببوسم * یارب رقیب ناپاك از چه ورا ببوسد * خوند واو
معدوله و سكون نونله ایكی معنایه در اول یعنی خداوند ثانی یعنی تند و تیز كذا فی فرهنك
جهانكیری * خوید كسر واو و سكون یای تحتانیله قصیل یعنی تازه ارپه و بغدای
سنبله سی كه هنوز قورمامش اوله شیخ سعدی بیت هر كه مزروع خود بخورد خوید *
وقت خرمنش خوشه باید چید * كسر خا ایله ده روایت اولنمشدر * خیاید فتح یا ثانی
تحتانی ایله خاییدن لفظنك مضارعیدر چینرد دیمك اولور شمس فخری بیت كزان
كز دست محنت نیزد ندان * كه خلق دشمنانت را خیاید * خیمه زد یعنی نزول كرد خیمه
چادر د روز د فعل ماضیدر اوردی معناسنه اما اصطلاحی چادر قوردی دیمك اولور شیخ
سعدی بیت منعم بكوه و دشت و بیابان غریب نیست * هر جا كه رفت خیمه زد و بارگاه
ساخت * شرفنامه ده مقیم شد و دخی لشكر كشید معنالرینه مرویدر * مع الراء المهملة
* خار بش معنایه كلور اول دكندركه اولسون غیریده اولسون شیخ سعدی بیت
چمن كرچه سراسر لاله زارست * برهنه پا مرو آنجا كه خارست * ثانی ولایت ری مضافاتندن
بر قصبه نك اسمیدر مولانا امیدی * قطعه * بجای جائزه شعر كردرین مجلس * به بندة
لطف كنی شهریاری ری و خار * نخواهم از خطر جان خویش و میخواهم * كه زنده باشم
و باشم در اصفهان چوكار * ثالث ماه بدره دیرلر یعنی بدر اولمش آیه خار دینلور حكیم
فردوسی بیت چو خورشید تابان نهان كرد روی * همی تافت خار از پس پشت اوی
رابع یعنی ناز و كرشمه مختاری * قطعه * باده بیار ای پسر خوش كه پاك * باده برد زین
دل غمكین غبار * ای می و كل بخش لب و روی تو * بهره چشم تو خمارست و خار * خامس
سنك خارایه دخی خار دیرلر امیر خسرو بیت نبرد رسنك نشسته تا سوفار * خار پشتی
نموده پشته خار * خار خار دغدغه خاطر و الم دل و خلجان اولمق معناسنه استاد لطیفی
بیت درون خار خار محنت از هجر * كدا پروای كلكشت بهارست * و تعلق قلب معناسنه
بیت یار رفت از چشم و در دل خار خار او بماند * بر جكر صد داغ حسرت یادكار او بماند *
و خاریدن لفظندن اسم فاعل اولور خارنده معناسنه ابو المعانی بیت خار خار دل من كشته
غم هجرانش * زان سبب كرده تنم محنت دل و یرانش * خار آور دكنلو معناسنه اسم
مركبدر خار ایله آوردن معنای تركیب دكن كتورجیدر مراد دكنلو دیمك اولور * خار زار
دكنلك لفظ زار مقدمه ده بیان اولنمشیدی كلزار و چمنزار كبی مولانا هاتفی بیت زهرنوك
خار آتشی بر فروخت * چنان خار زاری سراسر بسوخت * ابو المعانی بیت منزل مقصود
دور راه طلب خار زار * طاقت رفتار نیست شد كف پا آبله * خار سر اوجی سوری

وكسكين بو دكندر خصوصا ودخی كسكين سوزی اولان نسنه يه وملك الشعرا صائب تبريزی بيت نمی بينی زاستغنا بزير پا نميدانی * كه آخر ميشود خار سر ديوار مژكانها *
خارشتر يعنی دوه دكنی شترخار دخی ديرلر خاروار يعنی دكن كبی اولان نسنه يه ديرلر وار كلمه‌ٔ لياقت در نتكيم تفصيلی مقدمه ده ذكر اولندی ابو المعانی بيت شد بعض خارواری هر مژه از كريه‌ٔ حسرت * كه شد پای نكه مجروح ومی ماند ست در ديده
خاشنشار يعنی كسر شين اول وفتح ثانی وسكون نون ايله قيل قويرق ديدكاری قوشدر
خاكسار يعنی خاكه ساردن مركبدر كه سار نسبت واضافت معناسنه در طپراقه منسوب ديمك اولور ابو المعانی بيت آن همای اوج استغنا مكر روزی بلطف * سايه اندازسر اين خاكساران ميشود
خاكستر يعنی كسر كاف وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله كل كه اود وندن وكومردن اولور وعربيده رماد ديرلر معجزی نيشابوری بيت چند سوزم زفراقت تن غم پرور خويش * كنم از دست تو خاكستر خود بر سر خويش * صبری سمرقندی بيت نسيم غير بر خاكسترم كر بكذرد روزی * هزاران شعلهای غيرت از خاكسترم ريزد * شعرا خاكستری طپراق يرينه استعمال طريقيله استعمال ايدرلر هر شیٔ بعد الفنا طپراق اولمق مقرر اولديغی ايچون
خاكشو يعنی سكون كاف وضم شين معجمه ايله طپراق قارشديريجی ديمك اولور كه خاكه شوردن مركبدر شو شوريدن دن اسم فاعل اولور ابو المعانی بيت نار هجران تو سوزانيد جسمم سر بسر * استخوان سوخته می يابند هزاران خاكشو
خالی السير يعنی يالكز يوريجی تنها رو معناسنه ودخی قمرك برامه بر كوكبه اتصالی اولمديغندن خالی السير ديرلر كذا فی شرفنامه
خانه كير يعنی ايكی معنايه در اول بمعنی خانه كيرنده اوطورنجی ديمك اولور مكان ايدنجی معناسنه مولانا محمد ابن يمين بيت عشقت چو در سراچه‌ٔ دل خانه كير شد * ازبس برون رود خرد ازوی باضطراب * ثانی قمار زد اويوننده درد نجی لعبك آدی در كه يدی نوع اويوندر اول قادر ثانی زياد ثالث ستاد رابع خانه كير خامس طويل سادس هزاران ودهمزار دخی ديرلر سابع منصوبه در بويدی لعبك حرف اعتباريله محلی كلد پچه يازيلور خواجه سلمانك بو اوج بيت قطعه سنده ذكر ايتمشدر * قطعه * قادر ز عقل منده عدوبت كدم زياد * در معرضت ستاده مقيد بششدرست * كو راه خانه كير حكايت مكن طويل * با آنكه ده هزار كسش چون تو چاكرست * منصوبه‌ٔ حيل نتوان باخت با كسی * با آنكه كعبتين سپهرش مسخرست * ونرد اويوننده خانه طونجی وخانه طوت معناسنه امر اولور
خاور يعنی جانب مغربدر حكيم اسدی اشراط ساعت بياننده بيت سوی خاور آيد بديد آفتاب * هم آتش كند جوش طوفان هم آب * حق ادا بودر كه خاور مغرب زمين در وارباب لغت اكثر بو قول اوزرينه متفقلردر اما بعض شعرا جانب مشرق اولمق اوزره شعرلرنده ايراد ايدرلر بو مبحثك تفصيلی باختر لغتی ذيلنده ذكر اولندی وخاوری مشرق دينلر بو بيتلره متمسك اولمشلردر حكيم انوری بيت بدست عشق كرفته اميد دامن دل * كه آفتاب هم اكنون بر آيد از خاور * كمال اسمعيل بيت سپيده دم مستطير ست كوئی * دميده بر اطراف خاور شكوفه
خايه كير يعنی فتح يای تحتانی‌ٔ اوّل

اوّل وكسر كاف فارسيله عنكبوته مشابه بر زهرناك جانوردر خايه كيرك ودلمه ودلمك وغلده دخی ديرلر ضم دال وغين ايله عربيده رتيلا ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری
خنتار يعنی فتح تاء مثناة ايله باغ وبوستان ومزروعاتی بيكانه اوتدن پاك ايلمكه ديرلر فرخاری بيت باغ دين وكشت دولت را بتيغ * كرده از خار وخس اعدا ختار
خنتبر يعنی فتح تاء مثناة وسكون نون وفتح باء موحده ايله بوزن غضنفر اول مفلس آدمه ديرلر كه غنادن دم اوره كذا فی المجمع وشمس فخری بيت بردست تو بحر هر چند زند لاف * ولی عقل داند كه هست او ختنبر
ختور يعنی ضم تاء مثناة وواو معروفله بوزن غيور قامش معناسنه در كذا فی المجمع
خر يعنی بش معنايه كلور اول معروف كه عربيده حمار ديرلر كه اهلی اوله زيرا بر يسنه كور ديرلر عربيده حمار وحشی ديدكاريدر حضرت مولانا قدس سره بيت كوش خر بفروش ديكر كوش خر * كين سخن را بر نيايد كوش خر * شيخ سعدی بيت آمسكين خر اكرچه بی تميزست * چون بار كشد همين عزيزست * وله بيت اسب تازی اكر ضعيف بود * آنچنان از طويله‌ٔ خربه * ثانی قره واوزلی بالچق كه خرد وخره ديرلر حكيم سنائی بيت پای در خر زده چو مردم مست * چيست اين دست موزه‌ٔ دل كست * وصولردبنده اولان بالچغه دخی ديرلر وله ايضا بيت در دريای معانی در ته خر جای ساخت * از پی دعوی بروی آبها آخال ماند * ودخی بتاق كه طوار دوشسه چقمق عسير اوله شمس فخری * قطعه * ويحك آن بادپای مركب شاه * كه زند پشت دست بر اختر * پيش چشمش چه شب چه روز سپيد * وقت سيرش چه كوه بود چه در * باد با سير او بوقت شتاب * چون خر لنك مانده اندر خر * ثالث اول اغاج پارچه سنه ديرلر كه عود ورباب وكمانچه وتنبوره وامثالی سازلرك كاسه‌لری اوزرنده اولور كه قيللری آنك اوزرندن چكرلر آكا خرك دخی ديرلر سيف اسفرنكی بيت خلق تو كر ندرد پرده‌ٔ بد خواه رواست * عود آنكه طرب آرد كه كشد بار خری * وكمال اسمعيل بيت بچارميخ بلا چون خرربابم اسير * ز زخمها كه ازين چرخ پرده در ديدم ولها ايضا بيت نشاند عدل تو بر كاو زهره را چون ديد * كه می نشد نفسی از خر رباب جدا رابع خريدن لفظندن صيغه‌ٔ امر ووصف تركيبی اولور استاد لطيفی بيت ديدناكه ورا مخير شد * عاشق دلفروش غمخر شد * خامس بدو زشتلكده كاله ايرشمش نسنه يه ديرلر خرسنك وخرامرود وخربيواز وخرتوت وامثالهم چغتای لسانده معنای اولنه ايشاك ديرلر تركيبده اشك ديدكاری بوندندر فرهاد نامه خاتمه سنده كاور بيت دنی لاركا بير اوكيم زر فشاندور * ايشاك ايليغه توكاك زعفراندور
خر يعنی راء مشدده ايله صولو بالچق ومجمع الفرسده ارمق وخوض ديبلرنده اولان بالچغه ديرلر وبعض نسخه‌ده تنبوره قيلی آلتنده اولان اغاج پارچه يه ديرلر وعربيده فعل ماضيدر بلا قصد دوشمكه ديرلر كلام مجيدده وخر موسی صعقا * وارد اولمشدر
خراخر يعنی فتح راء مهمله وخاء معجمه ايله بوزن سراسر اويوركن بوغازدن كلان صدايه ديرلر مير نظمی بيت بر فته بخواب اندر آن پايه * خراخر شده از كاويش بديد
خرادمهر يعنی راء مشدده ومخففه درودال موقوفله بر آتشكده اسميدر كه اردشير بابك زماننده بنا اولنمشيدی حكيم فردوسی بيت چو آذر كشسب وچو

خرادمهر * فروزان بکردان کردان سپهر خرانبار سکون نون وفتح باء موحده ایله
اوج معنایه کلور اول برایش اوزرینه جمع اولمق معناسنه شمس فخری بیت بمدح شاه
وقصد دشمنانش * همیسازند انس وجان خرانبار * ثانی فرهنك جهانکیریده برقاچ آدم
برعورته جماع ایتمکه دیرلر حکیم سوزنی بیت سربت وچوازان کهیفریاد آمد * بخرانبارکی
دعوت چون یاد آمد * ثالث خرخشه وفتنه وآشوب معناسنه محمد ابن یمین بیت روسیها
تفسا زین خرکان روی بتاب * همطویله نسزد عیسیٔ مریم باخر * ابلق چرخ سزد مرکب
تو همچو مسیح * خرخری لایق تو نیست خرانبار مخر * حذف الفله خرنبار دخی دیرلر خرخر
بوزن بربر ایکی قات اولمق وایکی قات اولمش نسنه وپشته وطاق ایوان معنالرینه کذا فی
شرفنامه خرخیر سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بر ولایت آدیدر
ترکستان ملکنده که آنده مسك حاصل اولور شاه ناصر خسرو بیت یمنی این باد که کوئی
دم یارستی * باشی بر تربت وخرخیر کذارستی خرخیار اشك خیاری دیرلر بردارودر
عربیده قثاء الحمار دیرلر اصلی خیار خر ایدی علم اولمغله مضاف الیه تقدیم اولنمشدر خردر
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلق خرزهر آغو اغاجی بعض نسخه ده
قرغه دولکی معناسنه واشك تربه دیدکاری دخی مرویدر خرزهره دخی دیرلر خرکاه قمر
وخرکه قمر وخرمن قمر کلهم بمعنی دائرهٔ قمرکه کاهی آی اطرافنده واقع اولور ترکیده آی آغلی
دیرلر عربیده هاله دیدکلریدر فارسیده برهون وخرکاه وخرکه وخرمن وسابودوشادور
وشابور دخی دیرلر خرکبوتر برنوع ایری کوکرجیندر عربیده ورشان دیرلر میر نظمی
بیت خرمکس را صدای سازی نیست * خرکبوتر حریف بازی نیست خرکر سکون
راء مهمله وفتح کاف فارسیله سکاك نوعندن ایوز دیدکلریدر اوباز دخی دیرلر خرکود
ضم کاف فارسیله بیان اشکی ترکیده قولان دیرلر میر نظمی بیت نبوده آدمی کو یاکه آن عور
زمیله ازمردمان مانند خرکور خرمار اشکبی معناسنه نعمة الله روایت ایلمش وجه
تسمیه‌سی روایت اولنمامش خرنبار سکون نون وفتح باء موحده ایله خرانبار مرقوم
معناسنه وبرصوچلی بی اشکه بندروب تشهیر ایلمکه دیرلر استاد لبیبی بیت یکی مواجر
بی شرم وناخوشی که ترا * هزار بار خرنبار ریش کرده عسس خروار اشك یوکی اصلی
خربار در با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولمغله خروار دیدیلر مولانا هاتفی بیت بخروار
مشك وجواهر بین * چه خروار وچه من دراران ثمن خرهٔ اردشیر فتح راء مشدده
ایله بر الکه نك اسمیدرکه اردشیر آنده برشهر عمارت ایلشدر حکیم فردوسی بیت زبرمایه
خیری که بد دلپذیر * همی تاخت تاخرهٔ اردشیر * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله خزهٔ
اردشیر واقع اولمشدرکه اردشیرك اسمی بهمن بن اسفندیاردر اول بنا ایتمشدر خزر
فتح زاء معجمه ایله کیلان حوالیسنده بر ولایت اسمیدرکه دریای کیلان اکا منسوبدر
دریای خزر دینلور اما عوام ناس غلط ایدوب دریای مذکوره بحر قلزم دیرلر قلزم
ولایت یمنده بر موضع اسمیدرکه آنده اولان دریایه قلزم دینلور حکیم خاقانی بیت کرخزر وروم
وترك رام حسام تواند * نیست عجب کز نهاد رام فحول است رم * منقولدرکه اول دیارده

دیارده طوطی یشامز وبی نظیر عسل حاصل اولور اکا خزران دخی دیرلر حکیم انوری
بیت زنبور خزر فضلهٔ زنبور سرشته * آهوی ختن کشتهٔ خلق توچربك * مؤید
الفضلاده خزر ترکستانده بر ولایت اسمی ذکر اولنمشدر خزیر کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی ایله اول آتش کلنه دیرلرکه هنوز ایچنده آتش اوله مؤید الفضلاده وبر نسخه ده
دخی آتش معناسنه منقولدر خسار فتح سین مهمله ایله بمعنی بخ یعنی بوزه دیرلر میر نظمی
بیت نماندست راه ازیمین ویسار * همه دشت وصحرا کرفته خسار خستر
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله حشرات ارض مانند موش ومار ومور وغیرهم خسر
فتح سین مهمله ایله بوزن کسر بمعنی پدر زن ترکیده قاین آتا دیدکلریدر نتکم خسو مادر
زندر وضم خایله دخی مرویدر خشفشار فتح شین معجمه وسکون فا ایله خشنشار
فتح شینین معجمتین وسکون نونله مجمع الفرسده قیل قویرق دیدکاری قوشدر وبعض نسخه ده
قره بتق وبعض نسخه ده اوردك واقع اولمشدر خشنسار کسر شین معجمه وسکون
نون وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده برنوع مرغابیدرکه باز رنکنده بوز رنك اولور
حکیم فردوسی بیت پیاده همی شد زبهر شکار * خشنسار دیدا ندران چشمه سار *
خشور ضم شین معجمه و واو معروفله پیغمبر دیمکدر فرس قدیمدر میر نظمی بیت
آن سك قلتبان وبی ملت * نشده هیچ خشور را امت خشیشار کسر شین وسکون
یای تحتانی وفتح شین ثانیهٔ معجمتین ایله صوقوشلرندن برقوشدر باشی بیوك ونیره رنك اولور
کذا فی شرفنامه خشینار کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قیل قویرق
دیدکاری قوشدر استاد دقیقی بیت کزان کردار کومردم رباید * عقاب تیز پر باید
خشینار خضر ضاد معجمه ایله اما حرکتی اشعار اولنمامش برجزیره ده واقع برشهر
اسمیدر خطر طاء مهمله ایله بوزن نظر بمعنی قدر وعظمت ودشواری وبحث ایله اولان
رهنه دخی دیرلر کذا فی بعض فرهنك خط محور حکماء رصد وعلماء هیئات قتنلرنده برخط
موهومدرکه براوجی جانب شرقده وبراوجی جانب غربده اولور خط استوایی تقاطع
ایتمشدر شمس انك اوزرندن سیر ایدر خلخال زر مابین قزوین وکیلانده واقع برشهر
آدیدر حالا یا لکز خلخال دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * چوکل بیخ ویك روزهٔ ماه نو * بخلخال
یك هفته شد درکرو * زبرکار آن حلقه برکردسر * کدخوانندش امروز خلخال زر *
خلر فتح لام ایله بوزن کمر سیاه دانه جلبان که علف کاو واشتر ایدر ترکیده بورچق
دیرلر خلندر فتح لام وسکون نونله بوزن قلندر براوتدر عربیده سعتر وترکیده کوکو
اوتی دیرلر خلیع العذار اکرچه بو ترکیب عربیدر فارسیده قاریشق اولمین نسنه یه دیرلر
وساده یوزلو آدمه یعنی صقالسز واسب بی لجام واشتر بی افسار وراه کشاده ودخی رسوا یاق
معناسنه در کذا فی المحمودی خمیر بو لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر
کندو ترکیبلرینه جزؤ ایدوب خمیرمایه دیرلر هرنکه یوغرلش اوله اون اولسون غیری اولسون
خنجر معروف آلتدر اندن غیری بیوك بچاغه ده دیرلر شیخ سعدی بیت شنیده ام که
بقصاب کوسفندی کفت * دران زمان که بخنجر سرش زتن ببرید * وعجمك برنوع اینجه

واوجی سوری خنجری کدر ومنه آکا تیغ دیرلر شاعر . بیت حدیث نرم چون زیراز رك چند
زبان چرب چون خنجر که زنك * و آتشك شعله سنه وماه و آفتابك ضیاسنه وانلر امثالی
نسنه لره مجازا خنجر دیرلر بو تقریبله تیغ وشمشیره دخی دینلور کذا فی شرفنامه **خنفشار**
سکون نون وفتح فاوشین معجمه ایله بمعنی مرغابی بزرك یعنی بر نوع ایری اوردکدر **خنفر**
سکون نون وفتح فا ایله اوانی واثاث البیت یعنی لوازم واثواب خانه **خنور** ضم نون ایله بمعنی
خنفر مرقوم ودخی بالته ونجاق وبچاق وامثالی نسنه لرکه اوده قوللنلور حکیم سنایی بیت ازان
دشمن ودوست نارم بخانه * که خالیست از خشك واز تر خنورم * حکیم خاقانی بیت نیابی
جز خنوری راکه دوران ساخت هنکامش * نه بینی نان تنوری راکه طوفان کرد بر آتش
فرهنك مجودیده ضمتین ایله واقعدر **خنیور** کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح
واو ایله صراط معناسنه در تقدیم یای ایله خینور دخی دیرلر حکیم اسدی . بیت بدانی که
انکیرشش است وشمار * همیدون بپول خنیور کذار * کتاب زند واستاده بو معنایه چینود
دیرلر دیو مسطوردر کسر جیم فارسی و سکون یای تحتانی و فتح نون وواو ودال موقوفه ایله
خواب کذار اوینجی وواقعه کوریجی معناسنه کذا فی شرفنامه **خوار** واو معدوله
ایله الفی معنایه کلور اول ذلیل وحقیر معناسنه در اما بو معناده ایکی وجه روایت اولنمشدر وجه
اول واو معدوله یعنی رسمی اولوب تلفظ اولنمیه البته الفی ثابت اولور مثالی حکیم اسدی
بیت سر ترجمان کند و بردار کرد * بسیله فرستاده وخوار کرد * مشهوری بودر وجه
ثانی واو ملفوظی اوله خور و نور وزنی اوزره استعمال اولنه اما اماله اعتباری اولمیه بو وجه
شاذ قبیلندندر فصحا اعتبارندن خارجدر معنای ثانی خوارك معناسنه در لکن بدون الترکیب
معنی افاده ایتمز شرابخوار ونواله خوار ووظیفه خوار کبی ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی
واست مسطور در مثالی حکیم ازرقی * قطعه * آب کردش مرکبی کز چابکی هنکام تك *
نعل سخت او زخاك نرم نکیرد غبار * کاه بودن کاه رفتن کاه جستن کاه تك * کند وسست
وتند وتیز ورام ونرم وخوهل وخوار * رابع سهل وآسان معناسنه شرف شفروه بیت
بیت ایوب وقت مسنی الضر خویش * نام تو کر کشت بر وآن عذاب بجز خوار * کمال
اسمعیل . بیت زشوق آنکه دهم بوسه برستانه تو * بر آسمان شدنم نیك خوار می آید *
ظهیر فاریابی . بیت نه یارست با او نه آموزکار * بر او همه کار دشوار خوار * خامس بمعنی
اندك یعنی قلیل حکیم فردوسی بیت بنش پشت او خوار مایه سوار * تن آسان او از لب
جویبار * سادس شهردی قرینه برناحیه آدیدر ظهیر فاریابی . بیت کسی که هر قبول تو
یافت در عالم * بچشم همت او ملك ری نماید خوار * مجمع الفرس بمعنی نرم دخی واقعدر
خوار بار بقدر حاجت اولان طعامه دیرلر . بو معنایه خوانبر دخی دیرلر عربیده قوت
ومیره ده دیرلر صراحده مذکوردر که میره بالکسر خوار بار وامتیاز خوار بار آوردن باشد
ما برخوار بار آرنده اولور حکیم سنایی . بیت بد و نو کشته کندنیك کهن * خوار بارش بجای
خرما بن * بعض فرهنکلرده برشهردن برشهره کتورلدکاری قسم ماکولاته دیرلر **خواستار**
واو معدوله وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خواستن لفظندن تصرف اولنمش اسم فاعل

فاعل صیغه سیدر خواهش آرنده معناسنه لفظ مرکبدر خواست ایله آردن عروس طالبنه
وارنلره علم اولمشدر ترکیده دوکور دیرلر استاد لطیفی بیت کسی کو جهانرا بود خواستار
وردانش آید نه کوهر بکار * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق طالب معناسنه اوله عموما واسم
مصدر ومناط فعل دخی استعمال اولنور **خوالیکر** واو معدوله وکسر لام وفتح کاف
فارسیله حکیم اسدی طوسی روایتنده بمعنی آش پز یعنی طباخ بو معنایه حکیم سنایی بیت
هر کجا کربه کشت خوالیکر * غذی خواجه کشت خاکستر * محمود ابن یمین بیت شاه
انجم همچو خوالیکر بکاه بزم او * صبح سازد از شهاب وبره را بریان کند * معیار جمالیده
بمعنی خوانسالار یعنی چاشنکیر واقع اولمشدر شمس فخری بیت چون سپهر بدست بزم
او در دست * قهرمانی نیر وماه خوالیکر * بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت یکی خانه
او را بیاراستند * بدیبا و خوالیکران خاستند * فتح واو ایله منقولدر اما شرفنامه ده ضم
خا ایله واقعدر **خوانسالار** واو معدوله وسکون نون وفتح سین مهمله ایله آکا دیرلرکه
پادشاهلر اوکنه طعام قور وجمله طعام اموری آنك زیر حکمنده ورأینه مفوض اولور ترکیده
چاشنکیر باشی دیرلر بو اسم ملوك چاشنکیر باشی سنه مخصوص ایکن غلبه استعمال ایله
هر چاشنکیره اسم عام اولمشدر خواجه سلمان بیت قرص خورشید اکر در خور خوانش بودی
عیسی مائده آراست بدی خوانسالار * شرفنامه ده بو دخی ضم خا وسکون واو ایله در
خوانسار فرهنك جهانکیریده مختصر خوانسالاردر چاشنکیر معناسنه ترکستانده
بکادل دیرلر اثیر الدین اخسیکتی . بیت خوانسار امل همیکنند راست * بر خوانچه تیغ
کاسه سر **خواهر** واو معدوله ایله قرقنداش عربیده اخت دیرلر ضم الفله چغتای
لسانده سیکیل دیرلر سبعه سیاره ده فرخ شاه جانانه نك رازنی کشف ایدوب اخی نك خاتونی
ایدوکن بلدکده دیر . بیت سینی هم ایعدی شکفته دل بولغیل * منکا ایکی جهانده سیکیل
بولغیل **خور** واو معدوله ایله سرو بروزنی اوزره اون معنایه کلور اول روشنی مفرط
یعنی غایت روشن وتابدار معناسنه اثیر الدین اومانی . بیت کر آفتاب خور از نور رای او نبرد
بروز روشن ره نا ورد بباختر شب * ثانی بر فرشته نامیدر نیر اعظمه موکلدر وتدبیر امور
ومصالح که روز خورده واقعدر آکا متعلقدر ثالث نام آفتاب در بو ایکی معنایه خسروانی
. بیت تو پاسبان سبیل پری وشت میباش * بسان خور که نکهبان قرص خور باشد * رابع
لایق معناسنه در معنای ثالثه بو معنایه کمال غیاث بیت معشوق من که رشك مه وغیرت
خورست * جانش فدا کنم که بدین پایه در خورست * خامس هر ماه شمسی نك اون برنجی
کونی اسمیدر میر نظمی بیت کر ز حال عالمی داری خبر * غیر عیشت نکندی در روز خور *
سادس بمعنی خوردنی حکیم اسدی . بیت چه نازی بدین بها وخر وسمور * چو خواهد شدن
بد خور کرم ومور * سابع خوردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور آبشخور کبی
ثامن فرهنك جهانکیریده بمعنی مزه ولذت تاسع نام قصر خورنق عاشر هر کونك یمك
معناسنه که عربیده قوت الیوم دیرلر **خور مهر** نام شمشیر حضرت سلیمان علی نبینا
وعلیه السلام مسعود سعد سلمان * قطعه * مکر نکین سلیمان بدست خسرو ماست *

که چون سلیمان مر باد را بفرمان کرد * چرا سلیمان خود مهر نام سیفی داشت * که باد چونان
فرمانبری سلیمان کرد خیرا لنثار یعنی شکر وامثالی چشم کذا فی شرفنامه خیفر
سکون یای تحتانی وفتح فا ایله آوانی اثواب خانه معناسنه مع الزاء المعجمه * خارانداز
کرپی که تسی و تشی وخار پشت دخی دیرلر کرپی بر قاچ نوع اولمغله ایری واوزون اوقلی سنه
خارانداز تعبیری اول اجلب ندر که صیادی ویاخود اوزرینه وارن آدم وحیوانی کوردکده
ارقه سندن اوقلرین بر بر آتوب کمسنه یی یقلشدرمز کوشك یایدن چقان اوق قدر منزله
واررو واست کلدوکی یره بکر خاز بوزن ناز اوج معنایه کلور اول کیر و پاس که عربیده
وسخ دیرلر بدیع سیفی بیت تو خاز غصه و غم از لباس عیش دهی * باب لطف و بصابون
التفات بشوی * مؤیدا لضلاده وجود انسانك جر احتدن و چبانبدن حاصل اولان چرك
معناسنه مسطور در ثانی فرهنگ جهانکیریده کتان جامه دن بر نوعدر که مثقالی بزکبی
طوقنشدر ابن یمین بیت زروی کسوت اکرچند امتیازی نیست * ولیکن اطلس واکسون
توان شناخت زخاز * ثالث اياق طاشی که آنکله ایاقدن کیر چقارلر حکیم نزاری قهستانی
قطعه * بودم اندر سوق آنحضرت مثل * همچو دنیادار غرق بحر آز * زآرزوی پای توسل
شهریار * داشتم روی درژم چون سنك خاز خاکبیز طبراق غربالی که خاك معلوم
بیختن وبیزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر ومعنای مصطلحی دقیق النظر
معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت چون ندانی حد ازین حد میکریز * تا به بیحد
درسرای خاکبیز خامباز سکون میم وفتح باء موحده ایله اغزی آچق بیوك قزغان
کذا فی نعمة الله خامسوز سکون میم وضم سین مهمله ایله خام کون واپرخامی ودباغت
اولنمامش کون هر نه نك اولورسه میرنظمی استعاره طریقیله بیت سخنهاش چون تیر دلدوز
بود * چنان پوست درویش که خامسوز بود خامیاز سکون میم وفتح یای تحتانی
ایله اسنمك که اکا خامیازه وخمیازه دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر حضرت مولانا قدس سره
مثنوی * این نمیدانم ولی هستیٔ تن * میکشاید بی مراد من دهن * آنچنان کز عطس
وازخامیاز * اژدهان کرد دبناخواه تو باز خانه باز فتح نون واخفاء ها وفتح باء موحده
ایله اول قمار اویونی که بخشدن خارج اثواب وجمع مال ورزق بخشیله اوینارلر کذا فی المجمع
خانه برانداز یعنی وطن وولایتن ترك ایدوب هرزه کرد جهان اولان ودرویش سیاح
وغریب البلاد معنالرینه ودخی معانیٔ مذکورلرده صیغهٔ امر دخی اولور شیخ نظامی بیت
خانه برانداز ستمکاریست * دولت باقی زکم ازاریست خانه پرداز خانه برانداز ك
ضدیدر یعنی واردوغی یرلرده خانه ومنزل دوزیجی معناسنه اسم فاعل اولور بو ایکی لغتك مثالی
ابوالمعانی بیت خانه پرداز نظام حال بودم پیش ازین * چون شدم عاشق ترا خانه برانداز م
کنون خایه ریز فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله یمرطه قایغنه سی که خایه یمرطه در
وریز ریزیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر خبیز کسر باء موحده وسکون
یای تحتانیله براوتدر اوغلان اجی دیرلر وبعض لغتده اوجی معناسنه ودخی صرلمش
وصرمشق معنالرینه ده مرویدر خربز سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله قاون

قاون وقاربوزه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خامی سوی پالیزجان آمد که تا خربز
خورد * دیدی تو خود یا دید کس کاندر جهان خربز خورد * بر روایتده عربیده رابوغه
دیدکلریدرکه * الرابوغة الخربز بالفارسیة وهی غیر البطیخ بتسمیة الفرس خربزه کذا فی تاج الاسما
خربنواز سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون نونله یراسه قوشی که عربیده
خفاش دیرلر شمس فخری بیت زنور طلعت او دشمن ار بود محروم * سزد که مهر نه ورزد
بمهر خربنواز * مرقوم قوش آفتابدن کوزی خیره لنمك ایله کوندز یاتوب کیجه اوچوب
تحصیل نفقه ایدر خربوز سکون راء مهمله وضم باء موحده وواو مجهوله ایله خربنواز
مرقوم معناسنه حکیم نزاری قهستانی درنکوهش اسب * قطعه * اسبی دارم که نعره واری
خالی نکند بیك شبانروز * کر براثر ش پلنك باشد * بیرون نشود ز جار خربوز خربیواز
سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیله خربوز مرقوم معناسنه که مذکور
اوچ لغت دخی یراسه نك ادلریدر شاعر دیمشدر بیت نکنی هیچ کار روز دراز * کار تو شب بود
چو خربیواز خرخیز سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله خطا ملکتنده
شهر چینه قریب بر شهردر که آنده اعلا مسك وابریشم حاصل اولور بی نظیر لطیف قماشلر
ایشلرلر چینه قریب اولدوغنه شیخ نظامی بیت سکندر چه چین قصد خرخیز کرد *
در خواب را تنك دهلیز کرد * بو معنایه حکیم سنایی بیت خاکیان خطا و خرخیزی *
آب وآتش ببرده از تیزی * وآنده مشك حاصل اولدوغنه حکیم ازرقی بیت چو ناف آهوی
خرخیز مادحان ترا * بوصف خلق تو زمشك پرشود افواه * وحکیم سنایی بیت کی شناسد
قیمت ومقدار دربی معرفت * کی شناسد قدر مشك آهوی خرخیز وختن خرز
شرفنامه ده بر شهر اسمیدر دیو منقولدر لکن رانك حرکتی اشعار اولنمامشدر خرکز
سکون راء مهمله وکاف فارسینك فتحی وکسریله ده مرویدر بعض فرهنکلرده اویاز و بعضنده
بر نوع سککدر یازایامنده سواحل یرلرده وشنالع اولمین محللرده غایت چوق اولور حیواناته
یولده کیدرکن یاپشوب اول مرتبه هجوم ایدرلر که حیوانی یره یقارلر وبر فرهنکده خرکز
بر آدمی تشهیر ایچون مرکبه بند یروب کزدرمکه دیرلر خرکواز ضم کاف فارسیله
مجمع الفرسده براینجه اوجی سوری اغاجدر آنکله مرکبی سوررلر استاد منوچهری بیت هست
باخط تو خط چینیان چون خطاب * هست با اقلام تو شمشیر شیران خرکواز خربوز
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خربیواز مرقوم معناسنه در خز
دکز قیونی دیدکاری جانورك توینه دیرلر واول توبی اکیروب لطیف جامه لر طوقورلر اول
جامیه ده خز دیرلر حکیم اسدی بیت دو خرکه نمد خز و چوپش ز زر * همه بندشان شوشه های
کهر * ومطلق ابریشمدر مولانا هاتفی بیت دوصد کاروان پرنیان فرنك * خز ز رکش
وتاچه هفت رنك * عربیده برنوع ابریشم معناسنه در نتکم بدر الدین یوسف ابن لؤلو *
بیت وسارت الاضغان عن برق الحمی * وقد حلو هل المطارف والخزا * وله بیت علی
روضة غنا قد فرشت لنا * علی نهرها المنثاب نسجها خزا خواز فتح واو ایله چوب
بند درکه شهر وبازارلرده ترتیب ایدوب اوزرینه اقمشهٔ فاخره ایله زیب وزینت ایدرلر

بو معناسی دخی چوبه دست درکه آنکله حیوان سوق ایدرلر استاد فرخی بیت دوستان را یافتی
بمراد * سر دشمن بکوفتی بخواز ﴿﴾ خیوز ﴿﴾ سکون واوین وضم یای تحتانیله بوزن نوروز
یعنی شب پره یه راسه که عربیده خفاش دیرلر ضم خا ایله ده مرویدر ﴿﴾ خیوز ﴿﴾ ضم یای تحتانی
ایله ده شب پره یه دیرلر ﴿﴾ مع السین المهمله * خایه دیس ﴿﴾ فتح یای تحتانی اول وسکون
ثانی وکسر دال مهمله ایله بر یه ده قوم ایچنده توب کبی اولور بر نسنه در عربیده کما ترکیده
طوملان دیرلر منقولدرکه عفونت ارضدن حاصل اولور خرده سی لذیذ اولورات قدر غدائیتی
واردر طومروقچه ایری اولور بعضی تعفن هوادن دکرمان طاشی قدر اولور صوبی کوزه چکلسه
روشنا فعدر دیرلر ﴿﴾ خراس ﴿﴾ آت دکرمنی در حکیم انوری بیت آنکه از ملکش خراسی
دیله باشی پیش نه * کردوی بربام این سقفی بدین پهناوری * حکیم خاقانی بیت یك
خروش خروس صبح کرم * زین خراس خراب نشنیدم * اصلی آسی خر درکه اس آسیادن
مخففدر علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی اکرچه روملده کرمانی آت وقاطر ایله
دوندرورلر اما دیار عجمده اشك ایله دوندرورلر بو بیتده ظاهردر بیت پیش شهره عقل کل
این پنج حواس * چون خران چشم بسته در خراس * صو دکرمانته آسیاب ویل دکرمانته
آسیاد یدکلرندن دخی معلومدر ابتدای وضعنده اسمی خراس قومشلر هر زمان دوندرن
خراولمق لازم دکل صغرده دوندرسه یینه خراس دیرلر شیخ عمر خیامك بو رباعیسی مناسب
مدعادر * رباعی * یا بیم درین کنبد ویرانه اساس * جویندهٔ رخنه همچو موری در طاس
آکاه نه از منزل امید وهراس * سرکشته وچشم بسته همچو کاو خراس * بو قولی مؤید
وبو مدعایی مؤکد کمال اسمعیل * رباعی * اسبی دارم بکند از خرخرتر * مانند خراس بلی
کرد برخورتر * چندانکه همیرود بود هم برجای * چندانکه همی پیش خورد لاغرتر
﴿﴾ خرکس ﴿﴾ ضم کافله چوق سوزلو وبیهوده کوی اولانه دیرلر حکیم سنایی بیت زد
خرکسیست چشمك تحریك که کو باش * این متع دران کاو زنه بند زیاده ﴿﴾ خرمکس ﴿﴾ آت
سکککه آکا مشبخ ومرمر دخی دیرلر کذا فی المجمع کمال پاشا زاده مرحوم خرمکس اشك
آروسیدر لفظ مکس ده معنای عموم اولمغله بونلره خر قیدی ایله معنای خصوص ظاهر
اولمشدر دیدیکی یرنده لکن مکسه آرو معناسن نوجهله ویردی آنی بلم ﴿﴾ خس ﴿﴾ آلتی معنایه
کلور اول مردم دون وفرومایه ورذیل معناسنه حکیم سنایی بیت هرزه دان هم شریف وهم
خس را * کو کسی کو کسی بود کس را * ومردنا کس معناسنه استاد عسجدی بیت بدان رسید
که برما بزنله بودن ما * خدای وارهمی منتی نهد هر خس * ثانی بخیل اولان آدم که زفت دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت جهاندار بخشنده باید زخس * خصال جهانداری اینست وبس * بخیله
خسیس دینلدوکی بو معنادندر ثالث بی منفعت اولان اوته دیرلرکه ترکیده چور چوب دیدکلریدر
شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم
خس * بو معنا استعاره طریقیله اولسه جایزدر شعرانك استعمالاتندن فهم اولنورکه
خس تعبیرندن فائده سزاوت مراد اولنه مکرکه مقدما معم استعمال اولنمش اوله اویله
اولسه موصوف ایله ذکر اولنمق مناسب ایدی معیار جمالیده شمس فخری چور چوب دیو

دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت ای خسروی که منهل لطف وعطای تو * خالیست از کدورت وپاك
از غبار خس * رابع تحفة الاحباب بمعنی حیواندرکه صو اوزرنده اوچار فرهنك جهانکیریده
بو معنایه مناسب بر جانوردرکه ایچه ایاقلری واردر صو اوزرنده یورر مولانا خواجه عبد الله
انصاری * نثر * کر بر آبی روی خسی باشی * دل بدست ارتا کسی باشی * خامس فرهنك
میرزا ابراهیمده وبو معتبر فرهنکده دخی بر مرغ سفیددر طورنه دن کوچك اولور سادسی
مجمع الفرسده ونسخهٔ میرزاده بمعنی مردم کوهی یعنی طاغ آدمیسی وعربیده مرد بخیل ورذیل
وسفیل معناسنه وبمعنی کاهوکه ترکیده مارول دیرلر حکیم سوزنی بیت خس بوددر لفظ
تازی کوك اندر شاعری * کوك زن بر سوزنی کر خوش نزاند لفظ خس * هندی اسانده
کفره دن بر قومدر هندستان ایله خطا میاننده اولان طاغلرده ساکن اولورلر آنلره خس
دیرلر ﴿﴾ خلیس ﴿﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول هر ایکی نسنه بر بر ینه
قارشمش اوله عموما مثلا لعل ایله اینجو وباش میوه قورسیله وتازه اوت قوریسی ایله
وبغدای ایله اریه وماش ایله پرنج وبونلرکبی هر نه وار ایسه وسیاه قبیل بیاض ایله خصوصا
ثانی کل سیاه یعنی قره باچق ابو المعانی بیت چون خرلنك در خلیس افتد * کو برون آمدن
شود دشوار ﴿﴾ خندروس ﴿﴾ سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین وواو معروفله بغدای
رومی کذا فی المؤید ﴿﴾ خندریس ﴿﴾ سکون نون وفتح دال وکسر راء مهملتین ایله کندم کهنه
وشراب کهنه معناسنه درعربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور شمس الدین احمد الطبی بیت
خندریس من عهداد ریس تشفی * داء قلبی المفجع المحرور ﴿﴾ خنوس ﴿﴾ ضم نونله بوزن
عبوس واپس خزیدن یعنی کیرویه صورتمك عربیده دخی بو معنایه در ﴿﴾ خواش ﴿﴾
واو معدوله ایله بمعنی ترس وبیم یعنی قورقو کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابو المعانی
بیت شود از خواس ایمن هرکه از قهر خدا ترسد * شود از فقر ایمن هرکه شکر نعمتش
کوید ﴿﴾ مع الشین المعجمه * خاشوش ﴿﴾ ضم شین معجمه ایله دمور اوراق که آنکله اوت بچرلر
آکا خاجسوك وخاجسول دخی دیرلر اوت قیدیله اولمیان طرپان اولمق مناسبدر زیرا انله
بچلن اوراغه داس دینلور ﴿﴾ خارش ﴿﴾ کسر راء مهمله ایله کیچیك که عربیده حکه دیرلر
وکیچیمك معناسنه اسم مصدردر ابو المعانی درغزل بیت چو سك کر زعلت خارش *
متصل عضو هاش میخارد ﴿﴾ خارکش ﴿﴾ سکون راء مهمله وضم کافله سرموزه درکه خرکش
دخی دیرلر دکن اوزرینه باصدقده دکن تأثیر ایتمدوکی مناسبتله وفتح کافله دکن چکیجی یعنی
بعض فقرا اشکه کوتی تیموب ارقه سنده خار وخاشاك کتوروب صتار آنلره خارکش دیرلر
وموسیقیده بر سرود آدیدر شیخ عطار بیت بلبل شوریده میکرد ند خوش * پیش کل
میکفت راه خارکش ﴿﴾ خاش ﴿﴾ جنك معناسنه درکه لفظ پر ایله ترکیب ایدوب پرخاش
دیرلر مجمع الفرسده حدت طبع معناسنه منقولدر فرهنك جهانکیریده اول کمسنه دیرلرکه
محبت مفرط صاحبی اوله ودخی مادر زن ومادر شوی یعنی قاین انا وقاین اتاکه خش دخی
دیرلر چوب علف یعنی ایچنده اولان چوپ کذر شاعر بیت زهر خاشه خویشتن پرورد *
بجز خاش وپراچه اندر خورد ﴿﴾ خاش وخش ﴿﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر خاش ریزه

معناسنه یعنی چوقچوب لغ خاك كش مع طپان دیدكلری آلت زراعتدركه تارلایه تخمی
صاچدقدنصكره انكله چكوب طپراغی وتخمی اورترلر معنای تركیب طپراق چكیجی دیمك اولور
ماله زمین دخی دیرلر شاعر بیت سرخودرا ناتوانی ازدكر بنهفته كیر * خاك كش كرمی نباشد
دانه رامرغان خورد لغ خاكش مع خاك كش مرقومدن مخففدر میرنظمی بیت نیازدل چنین
ای یاردلكش * كه دامن میكنی بر قبر خاكش * شینی مصدر استعمال اولندقده آنك طپراغی
دیمك اولور ابوالمعانی بیت پس ازمردن بحسرت عاشقانت * زخاكش لالهٔ پرداغ روید
خامش وخاموش مع واو ایله ده واوسز میمك ضمه سیله ده سكوت معناسنه در اپسم اول دیمكدر
خاموش شو دیرلر میرنظمی بیت چرا ایدل كه خامش می نشینی * بهار آمد می ومطرب
كزینی * واستعاره طریقیله مرده معناسنه ده استعمال اولنور وچراغك سوینمسنده
دیرلر طالب آملی نك بو بیتندن فهم اولنور بیت چسان روشن كند طالب چراغ كوكب
خودرا * كه كرددجنب مهروم ه زود خاموش می آید لغ خانه بردوش مع رندلامكان
وسیاح جهان وهرزه كرد دوران دیمكدر لغ خانه فروش مع ایكی معنایه در اول وصف
تركیبی اولور او دلالی معناسنه ثانی تارك دنیا وسیاح معناسنه لغ خب باش مع سكون
بانك موحدهٔ اولی ایله خاموش اول معناسنه در ابوالمعانی بیت نه جای نالهاست این بزم
كلزار * ببست ای بلبل شوریده خب باش لغ بخش مع فتح جیمله باب الجیمده مذكور اولان
بخش معناسنه كه برعلتدر آدم وحیوان كردننده ظاهر اولور یومری اتدر اكرچه وجعی
اولماز اما كسسه لر احتمالدر صاحبی هلاك اوله كذا فی شرفنامه لغ خدیش مع كسر دال مهمله
وسكون یای تحتانیه ایله وزرا وامرا وكبار خانه لرنده اولان كتخدا قادینكه كدبانو دخی دیرلر
استاد رودكی بیت نكوكفت مزدور با آن خدیش * مكن بد اكر بد نخواهی بخویش *
لغ خراوش مع فتح راء مهملهٔ اول وضم ثانیله غوغا وغلبه معناسنه كه خلاوش وخلانوش
وخلاوش دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هردم كه خطیب جبلی بانك برآورده * مجموع
خرازافكند او بخراوش لغ خراش مع فتح راء مهمله ایله ایكی معنایه معروف ثانی سقط
اولمش وعملدن قالمش معناسنه در میرنظمی خراش وكهنه بود اثواب خانه * زنش فرتوت
وهم زال زمانه لغ خرش مع فتح راء مهمله ایله خروش معناسنه در لغ خركش مع فتح كافله
بوزن تركش طماق كه ایاغه كیلور میرنظمی بیت درآمد روستای كاو طینت * كه خركش
پا كشیده خرطبیعت * وضم كافله بوزن سرپش * ایاغی چوق بر بوجكدركه یره یاپشوب
یاتور بعض نسخه ده عربیده حما رقبان دیدكلری جانوردر در مجمع الفرسده بمعنی كشندهٔ
خروسرموزهٔ غلیظ كه خاركس دخی دیرلر وبعضیلر جعل مانند برجانوردر رخا كستر رنك
اولور اكثر مقابرده اولور لغ خركوش مع ضم كاف وسكون واو ایله طوشان كه عربیده ارنب
دیرلر قولاغی اوزون اولدوغندن اشك قولاغنه تشبیها تسمیه اولنمش شاعر بیت كوش
خربفروش دیكر كوش خر * كین سخن را در نیاید كوش خر لغ خرموش مع برنوع صچاندر
غایت ایری اولدوغندن كدی طوتمغه قادر اولمزكدی ایله جنك ایدوب غالب كلور هندی
لسانده كهوش دیرلر مولانا مطهر درصفت بابوی خود كفته بیت بابوی هست مراخردخبز

خبزدوك صفت * كش چو خركوش نمونه است وزخرموش نژاد لغ خرانجاش مع فتح راء
مهمله وجیم وسكون نونله تورانی برمبارز پهلوان آدیدركذا فی شرفنامه لغ خروش مع اضافتله
بیابان اشكی درعربیده حمار وحشی وفارسیده كوردخی دیرلر كاف فارسیله شیخ سعدی بیت
خروش اكر بكسلاند كمر * چو در دیك ماند شود پای بند لغ خرش مع كسر راء مهمله ایله
بمعنی خراشیدن اسم مصدردر وكسر خا ایله اندامدن دری بی سلخ ایتمكه دیرلر وفرهنك حسینیده
وفاییده امر اولوب بخراش معناسنی افاده ایدر خسروانی بیت جهان برشبه داود ست
ومن چون اوریا كشتم * همانا یافئی كامت كنون زین پیش بخ یشم لغ خس وخاش مع ایكی
معنایه كلور اول ریزهٔ قماش یعنی قماش خرده سی كه ایشه یرامز ثانی بمعنی خس وخاشاك
ابوحفص سغدی فرهنكده خاشه بمعنی خاییدن انسان وحیوان دیوب رودكی نك بو بیتنی
شاهد ایراد ایلمش بیت نشست وسخن راهمی خاش زد * زآب دهن كوه راشاش زد لغ خش
بوزن كش اوچ معنایه كلور اول فرهنك جهانكیریده مادر زن ومادر شوی معناسنه شمس
فخری بیت دست خوش زمانه بركنده وشخوده * روی از طپانچهٔ زن ریش از كشیدن خش
اما بو معنی ده واو ایله خوش یازلمق اصحدر ثانی سرعتله سكرتمك معناسنه شمس فخری بیت
در راه مدح ذات كالكم ببین كه دایم * از پای فرق سازد در وقت رفتن خش * ثالث بمعنی
بغل یعنی قولتق كه كش دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت دست ساغر بخش بروضله را *
سوزنی شاعر بست دست بخش لغ خشخاش مع افیون چیچكی نك تخمیدر غایت خرده
اولور روغنی دربردرهم مقداری استعمال اولنسه وجودی سست وعقلی تیره ایدر قابوغنه
كوكنار دیرلر عجمده قهوه خانه لركبی محللر ومجمع مكانلر ایدوب انده كوكناری اصلدوب قهوه كبی
ایچرلر غایت ایله مكیفدر نتكم دیشلردر * مصرع * نیازم زهرقاتل رادو فنجان كوكنار آشام
لغ خش خش مع سكون شینین وفتح خاء معجمات ایله مع التاده ترقیم اولنان خش خشت
معناسنه در كذا فی المجمع لغ خش وخاش مع اتباع الفاظ قبیلندندر ریزه بیزه معناسنه
بعض فرهنكلرده خس وخاشاك معناسنه در لغ خشیش مع كسر شین معجمه وسكون یای
تحتانی ایله غوغا وغلبه وانبوه معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری میرنظمی بیت چولشكر
آمدند آنجا پس وپیش * میانشان های وهو برخاست خشیش لغ خطكش مع مسطر
دوزیجی ورسم ایدیجی معناسنه در كذا فی شرفنامه لغ خفاش مع فاء مشدده ایله یراسه
دیدكلری قوشدر بولفظ عربیدر اما فارسیده دخی مستعملدر حضرت عیسی علی نبینا وعلیه
السلامك معجزه لرینك بری بودركه بالچقدن بر قوش یاپوب جناب باریدن روح رجا
ایتدكده فی الحال قوشه روح كلوب اوچدی افصح المتأخرین ملك الشعرا فی عصره مولانا
صائب تبریزی بو مضمونی بو بیتده بسلمشدر بیت نسبت خفاش با عیسی چو عیسی با خداست
میشود عیسی خدا خفاش اكر عیسی شود لغ خلاوش مع فتح لام اول وضم ثانیله خلق
اراسنده واقع اولان غوغا وغلبه وآواز غلغله وهنكامه امثالی كه خلانوش وخلاوش دخی دیرلر
شمس فخری * قطعه * وصف خلق شاه میكرد ندوش * سنبل ونسرین ورد بیلغوش
بابلبل بشنید ودرزاری فتاد * وزخلاوشش برآمد صد خروش * استاد رودكی بیت بر كرد

کل سرخ کشیده خط سبزی * تا خلق جرا را بفکند بخلاوش * چغتای اسانده تالاشماق دیرلر وعین مهمله ایله علالادخی دیرلر ك خلا نوش ج ضم نونله خلاوش مرقوم معناسنه تحفة الاحبابده صدا و مشغله معناسنه در مجمع الفرس و فرهنك حسین و قاییده کذلك معنای مرقومه مرویدر اما ادات الفضلاده وشرفنامه ده خلا نوش نیلوفر اولمق اوزره مسطوردر معیار جمالیده شکوفه ایست دیو بیت مرقومی نظم ایلش و بر فرهنکده بردارو اسمیدر دیو مرقومدر ك خلاوش ج واو معروفله یعنی خلاوش مرقوم ك خلش ج کسر لامله جراحت ایتمك وایجرو نسنه ایلتمك حضرت مولانا قدس سره . بیت جانب دیکر خلش آغاز کرد * باز قرو بنی ءغاز اساز کرد * خلیدن معناسنه اسم مصدردر ك خلقافروش ج کسر لامله اسکی پوسکی صاتجی یه دیرلر ك خلیش ج کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بجه دیدکاری قدرتدن اصمش صو و موضع کرمسیر یعنی صواهل یز بعض نسخه ده کرم وسردی معتدل اولان محل معناسنه در میر نظمی از زبان شاه با پسر راکوید بیت موضعی بایدت که عیش بود * بروآنجا که او خلیش بود * فرهنك جهانکیریده یعنی خلاش مرقوم و مجمع الفرسده کسر خا ایله معنای اوله مرویدر ك خمکوش ج پای باشی که معنای ترکیبی اکری قولق دیمك اولور خمکوشه دخی دیرلر ك خمش ج ضم میمله ك خموش ج کلاهما یعنی خاموش شیخ سعدی بیت خداوند تدبیر و فرهنك وهوش * نکوید سخن تا نه بیند خموش ك خنده خریش ج فتح خاء معجمه ایله یوزه کولمك مثلا بر کمسنه نك صقالنه کولسه لر اکا خنده خریش دیرلر استاد فرخی بیت ای کرده مراخنده خریش همه کس * ماراز تو بس جانا ماراز تو بس * بو بیتك فحواسی اوزره معنای مفعول ظاهر اولور که خنده زده اولمق مناسبدر بعض فرهنکده استهزا وهزل طریقیله کولمکه دیرلر شمس فخری . بیت شهنشهی که زند پاسبان درکه او * زقدر وهمت بر نیر چرخ خنده خریش ك خنده ریش ج بو دخی خنده خریش معناسنه در کذا فی تحفة الاحباب ك خنده خوش وخندیش ج بونلر دخی اول معنایه در کذا فی المجمع بو درت لغت بر معنایه استعمال اولنور ك خواب خرکوش ج اصلمسز سوزایله الدامق معناسنه ترکیده دخی طوشان اویقوسی ویردی دیرلر ابو المعانی بیت . بوعده وصلتش عمرم کذشت وماندهام محروم * بجای خواب راحت خواب خرکوشم دهد هردم ك خواهش ج واو معدوله وکسر ها ایله خواستن لفظندن اسم مصدردر استك معناسنه فرهنك جهانکیریده مال معناسنه منقولدر بو قطعه ایله استشهاد اولنمشدر بو معنایه خواسته دخی دیرلر ابو الحسن شهید * قطعه * دانش وخواهشند نرکس وکل * که بیکجای نشکفند بهم * هرکجا دانشست وخواهش نیست * هرکجا خواهشست ودانش کم ك خوش ج واو معدوله ایله بوزن غش اوج معنایه کلور اول خوب و بخشی دیمکدر ثانی مادر زن قاین انا معناسنه که اکا خوش دامن وخشو دخی دیرلر منجیك بیت تازیانه دوتا چو کیر خسر * موزه اندر شکسته چون کس خوش * خسر قاین اتا پدر زن معناسنه در پوربهای جامی بیت هرکه شد داماد او دیوث بیند او خسور * وانکه او را خوش بود او قلتبان بیند ختن * خسور دخی خسر کبی پدر زن معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت ز روی دلنوازی کفت

کفت خوش را * که خوش داران بت خورشید فش را * ثالث بوسه معناسنه در که اکا خوش پوزی دخی دیرلر فرهنك و قاییده ضم خا ایله مرویدر ك خیلتاش ج یعنی لشکر وسپاهی که بر عسکردن اوله بربرینه خیلتاش دیرلر و بر افندی قوللرینه خواجه تاش دیرلر خیل ایله تاشدن مرکب لغتدر و تاشك معناسی باب التاء مع الشین ده ذکر اولندی استاد منوچهری بیت دل باز ده بخوشی و رنه بدرکه شه * فردات خیلتاشی ترك آورم بیاری ك مع الطاء المهمله * خیط ج کلهء شترمرغ یعنی دوه قوشی نك باشی کذا فی بعض اللغه ك خربط ج خر ایله بط لفظندن مرکب لغتدر بر نوع اوردك قازه دیرلر که خربت دخی دیرلر حکیم انوری بیت از عقاب و پوستینش کرنه کوید به بود * کرچه در دریا تواند کرد خربط کازری * فرهنك حسین و قاییده ابله و نادان معناسنه مسطوردر بو معنایی مؤید حکیم انوری . بیت بنده با چند حربطست امروز * همچو خر در قلاب افتادست * بعض فرهنکده ازغون و فاسد و باطل اعتقادلی آدمه دیرلر ك خریط ج کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله دفتر کیسه سی معربیله مشترك استعمال اولنور خریطه دخی دیرلر ك خط ج بش معنایه کلور اول معروف یازی معناسنه در که دیمشلر بیت نوشتم خط خط جانان بماند * تمام درجهان خطم بماند * ثانی خط که محبوبان نوخیز شعر انلك بعضیسی هنوز کورنمش صقاله دیرلر و بعضیسی تازه بتمش بیغه دیرلر و بعضی قاشه مشابه اولدوغی حالده بیقدر دیرلر که چار ابرو تعبیری صحیح اوله یعنی اول ابو المعانی بیت همیشه آیت حسنش نمایان * خط مشکین او چون خط ریحان یعنی تعبیر ثانی وله بیت بدید آمد چو برلب خط دلجو * کنار آب حیوان سبز خود رو * یعنی تعبیر ثالث وله بیت شود از خط یار چار ابرو * چهار ارکان عشق خلق محکم * ثالث کنار سا غره دیرلر ابو المعانی بیت شرابم تا بخط ساغرت نه * بیا ای ساقی کلرو مراده * رابع کنار جو وله ایضا بیت خط ساقی خط ساغر خط جوی * درین عالم مرا انیست دلجوی خامس بر محل اسمیدر که اندن بی نظیر نیزه حاصل اولور رمح خطی دیرلر و مشکلاتده نیزه یه ده خط دیرلر ك مع الفاء * خترق ج سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله افسنتین رومیدر ترکیده پلین دیرلر و درمنه نك بر نوعنه ده خترف دیرلر و برنجاسف کوهینك بر نوعیدر دیمشلر افسنتین قدیم رمد و برودت معده یه نافعدر و مسهل صفرادر و بدنه قوت ویرر و تقویت معده وکبده دخلی عظیمدر کذا فی البدیع ك خرکوف ج بر جنس بومدر غایت ایری اولور ترکیده اوکی دیرلر شاه قاسم انوار * رباعی * عاشق که سمندر نبود خرکوفست * صوفی که قلندر نشود موقوفست * زاهد که نه پارسا بود نامردست * رندی که نه شاهدیش باشد یوفست ك خریف ج کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله پیر کهن سال معناسنه کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی . بیت بکفتا دران بزم پیر حریف * بکیرش بنرمی بطبع لطیف * وقت خزانه ده خریف دینلدوکی فصلك پیر اولدوغی جهتندر اما اصل معناسی زبوندر اصلی عربیدر تعجیم اولنمشدر اگرچه کبیر السن دیمکدر لکن توسع اولغله زبون وضعیف معناسنه استعمال اولنمشدر جوهری صحاحده واما الزبون بمعنی الخریف فلیس من کلام اهل البادیه دیدوکی مذکور معنایه ده دلالتی واردر ك خزف ج فتح زاء معجمه ایله سفال معناسنه عربیدر

اما فارسیده استعمالی شایعدر سقسی وچولك دوز نلره خراف دیرلر میر نظمی بیت کهر
بود نطقت که دارد شرف * که کفتار من بود اینجا خرف ؟ خشف ؟ فتح شین معجمه ایله قار
معناسنه درکه برف دخی دیرلر عربیده ثلج دیدکاریدر ؟ خف ؟ بوزن کف ایکی معنایه
کلور اول بوقچه معناسنه حکیم اسدی بیت لب کین کشان کافته زیر کف * ز کرمای
خورشید خفتان خف * ثانی قاو معناسنه که بزدن وغیریدن ایدرلر شمس فخری بیت
آتش زنهٔ سنك شبانان شمارا * از اطلس افلاك دهد چرخ برین خف * استاد منوچهری
* رباعی * لاله مشکین دل وعقیقین طرفست * چون آتش اندر او فتاده بخفست * کل باز
هزار کرد نازصلغست * زیرا که چو معشوقهٔ خواجه خلفست ؟ خلف ؟ ضد سلف درابو المعانی
در نعت شریف بیت آبای تو بردند شرف از تو سلف * دارند شرف در دو جهان از تو خلف
؟ خلوف ؟ ضم لامله بوی دهان که عربیده بخر دیرلر فتح بایله میر نظمی بیت زند دبو قت
سخن بی وقوف * رود تا بفرسخ دهانش خلوف ؟ مع القاف ؟ خربق ؟ سکون راء
مهمله ایله وضم باء موحده ایله براوتدر ایکی نوع اولور بری سیاهدرکه خربق اسود دیرلر ترکیده
کرپی دیرلر وبعض یرده طانه قران دیرلر برنوعی بیاضدرکه خربق ابیض دیرلر صارمشق کبیدر
دیبنده بیاضلغی اولور نوع مارایجه سی وار در ترکیده لکلچ وبعض یرده مارولجق دیرلر ؟ خفچاق
سکون فا وفتح جیم فارسیله مجمع الفرسده ولایت ترکستانده بر بیابان آدیدر دشت خفچاق
دیرلر اول صحراده ولان قومه خفچاقیان دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * زبس که ریخت ازین پیش
خفچاقان * بهندوی کهرین چون پرند چین براق * عجب مدار که از روح نامیه پس ازین
بجای سبزه زکل بردهد سر قپچاق ؟ خلق ؟ کسر لامله کهنه اولمش نسنه یه دیرلر وسکون
لامله عربیده یراتمق معناسنه در اما مخلوق معناسنه استعمالی شایعدرکه ترکیده ایل
دیدکاری معنایه در اما لدلیله استعمال اولنور اما چغتایده ایل درت معنایه کلور میر علیشیر
* رباعی * خلق ایچره حق اولیاسنی ییل رحمت * اول خیلیدین اولدی ایل نائل رحمت *
ذکر ایلاب آلارنی ایله حاصل رحمت * کیم ذکرلاری ایلادی نازل رحمت ؟ خندق ؟
معروف قلعه وحصار وباغ وبوستان اطرافنه قازدقلری خرقدر ؟ خورنق ؟ فتح واو
ونون وسکون راء مهمله ایله غرائب دهردن بر قصر عجیبدرکه نعمان اکبر شاه بنا
ایتدرمشدر بر روایتده بهرام کور کوشکیدر اما اصحی نعمان شاه بناسیدرکه سنمار نام
براستاد معمار یاپمشدر عجایب البلدانده مسطوردرکه ظهر کوفه ده نعمان بن امرء القیس
امریله سنمار بنانی اتمام ایدوب نعمان کلوب تماشا ایدوب غایت پسند وتحسین ایتدکدن
صکره سنماره سؤال ایدرکه بو قصره انهدامه باعث اولور ضرر یری وارمی سنمار ده بلی
برینده برطاش قومشم اکر بر کمسنه انی قوپارسه فی الحال قصر منهدم اولور نعمان
دیدیکه اول محلی سندن غیری کمسنه بلورمی سنمار بندن غیری کمسنه بلمز دیدوکی کبی
نعمان شاه سنماری بالای قصردن زمینه آتوب هلاك ایلدی بو حکایه خلق میاننده مشهور
اولوب ضرب مثل اولدی جهانده ایلوکه یاوك اولیدی نعمان سنماره ایدردی دیرلر شعرای
قدمادن بری بر قصر تعریفنده بیت نه قصر قصر خورنق نشان که بنیادش * نمیتوان که کند

کند صد هزار شه نعمان ؟ خوق ؟ فتح واو ایله آلتون وکمشدن یاپلمش حلقه هرنه ایچون
اولورسه ؟ مع الکاف * خارچنك ؟ دمورد کنی دیدکاری اوتدر خار ایله چنك لفظندن
مرکبدر ؟ خاشاك ؟ چوب چکزلرکه طپراغه قارشمش اوله اصلی خان ایدی خاردن امتیاز
ایچون آخرینه کاف لاحق اولوب هاء علامت الف ساکنه ورا مهمله شینه قلب اولندی
شاعر بیت کر بکندم بخاطر پاك تو پاك نیست * خاشاك نیز بر دل دریا کند رکند * کاهی خس
ایله مرادف ایدوب خس وخاشاك دیرلر وکاهی خار ایله ده مترادف ایدوب استعمال ایدرلر
بیت ز خاشاك وازخار شاخ درخت * یکی آتشی برفروزیده بخت ؟ خاشك ؟ فتح شین
معجمه ایله خاشاك مرقومدن اختصار اولنمشدر ؟ خاك ؟ معروف عناصر اربعه نك اسفلی در
عربیده کی تراب معناسنه چغتای لسانده توفراغ دیرلر میر علیشیر بیت بیز فنا توفراغی
بولعدق دیر آرا ای اهل زهد * خانقه صحنینه اسیر بحث تقدم ایلانکیز ؟ خاکنك ؟ ملعبهٔ
اطفالدن بر لعبدر بر ز طپراق ایچنه هر بر ندن برابر اقچه قارشدیروب قاج آدم ایسه اولقدر
حصه ایدوب هر بری برکومه یی آلوب هر کیمك حصه سنده نمقدار اقچه بولنورسه آلور
شرفنامه ده حربه وحیرانه ودوداله وکوهاموی دیدکاری اویوندر عربیده قیفال وزنی
اوزره فیال دیرلر ؟ خامسوك ؟ سکون میم وضم سین مهمله ایله بازاچ دیدکاری اتمك در
کاف عجمیله ده مرویدر ؟ خان خرك ؟ کاربانسرای کاهی یالکز خان دخی دیرلر کمال اسمعیل
بیت خان خرك شدست همه خانمان من * بریکدکر نشسته درو کاربان برف ؟ خایسك
کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وکاف موقوفله چکج معناسنه بیوك اولسون کوچك
اولسون عربیده مطرقه ومدقه دیدکاریدر منجیك بیت آنجا که پتك باید خایسك
بیهده است * کوزست خواجه سنکین نغز آهنین سندان * پتك فتح باء فارسی وسکون تاء
مثناة ایله دمورجی چکجیدر وسندان زبان پهلویده اورسدر اما شرفنامه ده خایسك
پتك آهنکران وامثال آن وپتك خردکه چکش خوانند دیدیکی برطرفیله مخی محکم
ایدرلر وبرطرفیله مخی نعلدن وغیریدن قوپاررلر حکیم فردوسی بیت بپولاد خایسك
آهنکران * فروبرده مسمارهای کران ؟ خباك ؟ فتح باء موحده ایله وباء فارسیله ده
مرویدر بوغاز صقلوب طونلغه دیرلر استاد رودکی بیت باد وسه بوسه رها کن این دل
ازکرم وخباك * تا بمنت احسان باشد احسن الله جزاك * فرهنك جهانکیریده اول درت دیوار
دیرلرکه سقفی اولیه وچارپا حیوانی کیجه ایچنده یاتوردقلری سقفسز درت دیوارده دیرلر
حکیم سوزنی بیت هزارتن راخر پیش برده ام بفراز * هزارکس راکوساله رانده ام بخباك
بو معنایه شمس فخری بیت بیشه را برهزبر ساخت قفس * دشت را بر کوزن ساخت خباك
؟ خبزدوك ؟ فتح باء موحده وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله شرفنامه ده ومجمع
الفرسده بربوجکدر زبل حیوان ایچنده حاصل اولور آکا سرکین غلطان وسرکین کردان
وجلانك ودیلك وکشتك وکوی کردانك دخی دیرلر عربیده خنفسا دیدکاریدر وفرهنك
زفانکویاده یازرکه بعض نسخه لرده خبزدوك هزارپایه معناسنه واقع اولمشدر وبعض نسخه لرده
کاف فارسیله مرویدر امیر خسرو بیت بوی کل ولاله خبزدوك را * در سرود مغز خلدوك را

نی خبك ج خباك مرقوم معناسنه آندن اختصار اولنمق واردر بوغاز صقلمق معناسنه كه
خبه وخفه دخی دیرلر شمس فخری بیت بعهد عدل تو دزدان معذب خبه اند * خنك كسی كه
بود ایمن ازعذاب خبك * وجنك ومحاربه محلنده ایكی خصم بر برینك بوغازین طوتوب
صقمغه دیرلر خسروی بیت تا بمیری بلهو باش ونشاط * تا نكیرد ابرتو مرك خبك *
شرفنامه‌ده * افشردن كلو ونیز سیاهی‌ٔ روكه از غم واندوه عارض شود كه اورا تاسه
وتفسه نیز كویند بعربی كلفه خوانند نی بجك ج فتح جیمله نقطه‌ٔ علت مثلا بجك سفید
درچشم فلان افتاد دیرلر ونكته معناسنه ده كلور وكنه یه دخی بجك دینلدوكی منقولدر
كذا فی فرهنك جهانكیری نی خدك ج فتح دال مهمله ایله بمعنی پل یعنی كوپری حكیم نزاری‌ٔ
قهستانی * قطعه * ز اختف آنكه بجلست در عرب مشهور * بدفتر مثلی دیده‌ام بكویم
چون * بدین مثال مرا هم حكایتی بود ست * ازین مثل خدكی ساختم برین جیحون نی خراك ج
فتح راء مهمله ایله بانك كلوی خفته یعنی اویومش كمسنه نك بوغازندن ظاهر اولان صدا
خربشك ج سكون راء مهمله وباء موحده نك فتحی وكسری ویا ضمیله میدر اشعار اولنمامشدر
لكن نعلبند معناسنه فرهنكلرده مسطوردر نی خرتك ج سكون راء مهمله وضم تاء مثناة
ایله برمهره در چشم زخم دفعی ایچون اطفال بوینلرینه اصارلر اول مهره اوج لونله متلوندر
كذا فی فرهنك جهانكیری نی خرچنك ج سكون راء مهمله ونون وفتح جیم فارسیله ینكچ كه
عربیده سرطان دیرلر شاعر دیمشدر بیت چو برزد سر چنك خرچنك مور * جهان كشت
روشن بسان بلور نی خرسلاك ج سكون را وفتح سین مهملتین ایله خربنده معناسنه
حكیم سوزنی بیت آنچه بردی خرسلاكانی همی وار ونیست * كر بكویم زود كیرد بر تن خود
تعریت * پور بهای جامی بیت خری خربطی خرسری خرسلاك * بدی بد دلی
بد تنی بد سیر نی خرك ج فتح راء مهمله ایله طقوز معنایه كلور اول مخفف خاركدر كه خرمای
خشكه دیرلر بسحاق اطعمه بیت نخود وكشمش وپسته وخرك ومیله ببر * قصب واجیر
قورومش اسپید بیار * ثانی اول اغاجدر كه عود ورباب وتنبور وامثالی ساز قللری
آلتنه قورلر حكیم سوزنی بیت بچشم من خرخمخانه بهتر از خركیست * كه بر رباب نهند
ازپی سرود ونواز * وخواجه عمید لویكی بیت كاسه رباب را چه نقص كر كسلد بزخمه در
تار بر پشیمی در ویا بسر آیدش خرك * ثالث بر تخته‌در كه مجرم وكنهكاری اوزرینه یاتوروب
دوكرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما شرفنامه‌ده فلقه دیدكلری ایپ چكمش اغاجدركه
صوچلونك ایاغنه چكیروب دكنك اورلر رابع اول اوج اغاجدر كه اوچلرنده تكرلك اولور
هنوز یوریمین اطفال آكا یاپشوب یوریمك اوكرنور خامس اول سپایه دیرلر كه نقاشلر
اوزرنه طوروب دیوار نقش ایدرلر وجامعده قندیل یاقنلر كذلك اوزرینه باصوب قندیل
یقرلر سادس فرهنك جهانكیریده پنبه دولابی كه برال ایله دوندیروب برال ایله دمورنك
اراسنه پنبه ویررتا كه چكیدندن آیریله سابع دوه جك دیدكلری بوجكدر كه چكركه‌یه مشابهدر
واردر ثامن اول اغاجه دیرلر كه اوزرینه اودون قویوب یاررلر تاسع شیراز مضافاتندن
صباخ وماسرم اعمالندن برقریه اسمیدر كه شیرازه سكز فرسنخ یرده واقعدر مذكور معنالردن

معنالردن غیری خر لفظنك تصغیریدر نی خركوشك ج كاف اول عجمیله مصغر خركوشدر
ودخی بردارودر اسهالی قبض ایدر آكا خرغول دخی دیرلر كذا فی شرفنامه نی خرمك ج
سكون راء مهمله وفتح میمله برمهره در دفع چشم زخم ایچون اطفال بوینه بغلرلر آكا خرنك
وخورمك دخی دیرلر واو معدوله ایله وضم خایله ده مرویدر منجیك بیت ترسم چشمت
رسد كه سخت خطیرای * چونكه نبستند خرمكت بكلو بر نی خروك ج ضم راء مهمله وواو
معروفله براوتدر عورتلك سودین زیاده ایدر آكا خرچكوك دخی دیرلر فرهنك زفانكویاده بمعنی
خنجك كه سیاه دانه در و خرك مرقوم معناسنه ده مرویدر بو معنایی مؤید میر خسرو
بیت زهره كشیده پیشش كار خود وخروك را * بكشاده از بر پشم بكذاشته از غنا را *
نی خره سنك ج ایكی معنایه در لفظ مركب اولور طاش یعنی معناسنه خره خشت كبی كه
خره یغن در نی خسك ج فتح سین مهمله ایله چوپچكزدیمك اولور كاف تصغیر ایله اما فرهنكلرده
دكنلو اوت معناسنه در شیخ علی نقی بیت چه بد بختم كه وقت صبحكاهی باد نوروزی * بجای
برك كل خار وخسك در بسترم ریزد * شیخ نظامی بیت نخفتی را خسك در بسترش بود *
مكس را در تو پیراهن درش بود * بعض فرهنكده اوج كوشه لو بر دكندر دیو تصحیح اولنمشدر
استاد فرخی بیت كهی كیاهی پیش آمدی چو نوك خسك * كهی زمینی پیش آمدی چو
روی نبر * ومجمع الفرسده اوج كوشه سی سوری بر نوع دمور دریره دوشدكده البتده
بر سوری اوجی یوقارو طورر قلعه محاصره لرنده یوریش محلنده هجوم خصمه مانع اولمق
ایچون قلعه‌دن طشره كتورر لر آكا سباج دخی دیرلر قلعه جنكنده شیخ نظامی بیت خسك
بركذركاه كین ریختند * نقیبان خروشیدن انكیختند نی خشتوك ج سكون شین معجمه
وضم تا ایله حرامزاده معناسنه حذف تا ایله خشوك دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت از بزركی كه
هستی ای خشتوك * چا كرت بر كفت نهد قنوك نی خشوك ج ضم شین معجمه و واو
معروف ایله خشتوك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت كر فلك نقص علم زاد چه سود *
از بلا به چه زاد غیر خشوك * بلا به زن فاحشه در بو معنایی مؤید استاد لطیفی بیت
هركه بد اصل و با خشوك بود * فتنه زاید چو پا بلوك بود نی خفك ج فتح فایله بوغازی
صقوب بوغمق آدمده وحیوانده استعمال اولنور خبه كردن وخفه كردن معناسنه در
نی خكشك ج ضم كاف اول وسكون شین معجمه ایله خاك خشك لفظندن اختصار اولنمشدر
بر نوع برداقدر خام طپراقدن دوزب منقش ایدرلر مذكور برداغی شهر خلخالده قزلباپرلر شمس
فخری * قطعه * ای شاه شیر حمله زآهو بود اكر * باخلق تو كسی كند اثبات بوی مشك * جائی كه
ذكر كوزه‌ٔ یاقوت زر كنند * ابله بود كه شرح كند كوزه‌ٔ خكشك نی خلشك ج ضم لام
وسكون شین معجمه ایله بر نوع منقش دسنی در طپراقدن ایدوب ایچنه كیمی خرده اقچه وكیمی
نقل طولدیروب قزلرك جهازی اراسنده كوتروب داماداوینه كلدكلكه قیروب نثار ایدرلر ابو الخطیر
كركانی * قطعه * چون مرغ هفترنك كند جلوه این خلشك * واندر میانش باده‌ٔ رنكین
ببوی مشك * ما زان خلشك رنكین واین لعبت بدیع * باده خوریم تو وبكون دریم خشك
نی خلیك ج كسر لام وسكون یای تحتانیله طو یغار دیدكلری قوشدر ابو المعانی * قطعه *

خوش نظم پاکی شود آن شعر ترهات * چون میشود سلیس سخن که شود رکیك *
ازدست زن هنرکی آید برو زجنك * هرکز نمیکند عمل با ز راخلیك ڲ خنچك ڿ سکون
نون وفتح جیم فارسیله اوج کوشه‌لو بردکندر یره دوشدکده بر طرفی یوقارو طورر خسك
دخی دیرلر ابوالمؤید بیت نباشد پس عجب ازبخت ارعود * شود دردست من مانند خنچك
فرهنك جهانکیریده بمعنی خار وخسك هندوشاه بیت بیستان بعد ازین برعکس بهمن
کل سوری برون آید زخنچك * لغت مزبور کسر خا وضم خایله در آخر معنالره مرقومدر
محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ضمله روایت اولنان معناسنه مؤید الفضلاده فتحه
ایله مسطوردر ڲ خواب سبك ڿ یعنی امزغنق کذا فی شرفنامه ڲ خورمك ڿ واو معدله
ایله بمعنی خرمك مرقوم ڲ خوزدوك ڿ فتح واو وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی
خبزدوك مرقوم که خروك دخی دیرلر ڲ مع الکاف الفارسی * خاجسوك ڿ سکون جیم
وضم سین مهمله ایله اوت بججه‌جك اوراق که خاجوك دخی دیرلر بعض نسخه‌ده جیم مقدم
وخاء مؤخر واقع اولمشدر ابوالمعانی بیت سبزه زار باغ عیش عید من * شد هلال عید
عشرت خاجسوك ڲ خاجوك ڿ حذف سین مهمله ایله خاجسوك مرقوم معناسنه وله
ایضا بیت سبزهٔ کشتزار عشرت را * شده انکشت بخت من خاجوك ڲ خایك ڿ فتح
یای تحتانیله چکرکه معناسنه که عربیده جراد دیرلر کذا فی نعمة الله ڲ خبك ڿ فتح باء
فارسیله شرفنامه‌ده نان بزرك که اکثر عیدلرده بشوررلر حکیم سوزنی * قطعه آدمیادست
زدنیا بدار * چون بنشسته درآباتو چك * ورنه خودابن دنیا دارد ترا * برسرره چون
بچکانرا خبك * عمید لویکی بیت ازجکر تنور مشرق امر توبی برآورد * قرصهٔ زر مغربی
ازپس سیمکون خبك ڲ خبوك ڿ ضم باء موحده ایله محکم واستوار معناسنه کذا فی مؤید
الفضلا بو معنایه ابوالمعانی بیت بنای خانهٔ ارکان عدلش * خبوك ومحکمست چون خانهٔ
دین ڲ خدنك ڿ فتح دال مهمله وسکون نونله اصلنده قاین اغاجنك آدیدرکه آندن ارق
ایدرلر مزبور اغاجك اسمی اولدوغنه بو بیتلرده دلالت واردر شیخ نظامی بیت در کنار آنچنان
کشیدش تنك * که طبر خون شدش نهال خدنك * بوقولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی *
همه سینهٔ کوه وبید خدنك * یکی بیشه کردش زریك وزرنك * درختش طبر خون
وبیش خدنك * کیا سنبل وسیب وسنباره سنك * مزبور اغاجدن دوزیلن اوقه تیر
خدنك دیرلر میر خسرو بیت برآوردن تیرهای خدنك * کرفته کمان ونبردی بجنك * کثرت
استعمال ایله تیری حذف اولنوب یالکز خدنك اوقه علم اولمشدر حضرت مولانا قدس سره
بیت جمله ادراکات برخرهای لنك * او سوار باد پران چون خدنك * کمال اسمعیل بیت بسوی
مردمك چشم دشمنت نرمك * پیامهای درشت آورد زبان خدنك * ودخی مذکور اغاجدن
ایرقلتاغن ایدوب زین خدنك دیرلر کاهی بونك دخی مضافنی حذف ایدوب یالکز خدنك
دیرلر نتکم بو بیتده واردر اولمشدر بیت لاله را درقبا کشیدی تنك * سرورا خانه ساختی
زخدنك * نعمة الله نسخه سنده کرپی اوقنه وبنکجه ده خدنك دیرلردیو روایت
ایلمش کرپی اوقنه استعاره طریقیله دینلدوکی جائزدر امابنکجه خدنك تعبیرینك

تعبیرینك مناسبتی بعید کورینور ڲ خدوك ڿ ضم دال مهمله وسکون واوایله قوجنقدر
ترکیبده ضم هایله هدوك ویردی دیرلر استاد عنصری بیت هرکه بردرکه ملوك بود * ازچنین
کاربا خدوك بود ڲ خرایك ڿ فتح راء مهمله ویای تحتانی ایله نسخهٔ حاجیده سورلمامش
بوریرا اما نعمة الله نطس اولمش تارلا معناسنه دردیمش ڲ خرچکوك ڿ فتح جیم
فارسی وضم کاف اول عربی ایله براوتدر سودی آز اولان عورتك سودین زیاده ایدر آکا خروك
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه وفرهنك جهانکیریده * خرچکوك خبازی باشد کوچك نیك
خوشبو شود وازاد ستنبویه نیز خوانند مسطوردر ڲ خرچلوك ڿ خرچکوك مرقوم
معناسنه درکه بعض نسخه‌ده کاف یرینه لامله واقع اولمشدر ڲ خرچیك ڿ کسر جیم فارسی
وسکون یای تحتانیله صحرای واسع یعنی بول اووه قرالاوی بیت ای برهمه قحبکان
کیتی سرجیك * کون تو فراختر زسیصد خرچیك ڲ خرسك ڿ فتح سین مهمله ایله
بر نوع اوبوندر تازه یکتلر اویندرلر اکیلوب باشنی وبینك قوجاغنه قور سائرلری چوره‌سندن
جست چابك آکا دکرلر اول ایسه انلری ایاغیله اوروب دکرسه کوزدیجی آنی قالدیروب
یرینه دکدوکی آدمی یاتوررانا طولی دیارنده بو اویونه اوزون اشك دیرلر هکذا نقله الحلبی
ڲ خرسنك ڿ خر ایله سنکدن مرکب لفظدر مجمع الفرسده بمعنی سنك آسیا وسنك
بزرك که بی فائده یول اوزرنده وتارلالرده طوررشیخ اوحدی بیت تادلت راز غیر اورنکیست
پیش راهت زشرك خرسنکست * فرهنك جهانکیریده سنك ناهموار وناتراش معناسنه
شیخ نظامی بیت بخرسنك غضبان خرابش کنید * بسیلان خون غرق آبش کنید *
مولانا محمود ابن یمین بیت هر رهی کان کرفتم اندر پیش * کشت خرسنك وسنك راهم شد
بعض نسخه‌ده ایشه یرامز چاقل طاشی معناسنه مرویدر واستعاره طریقیله عاشق
ومعشوق میانه‌سنده مانع وصلت اولان نادان اشکه دیرلر ابوالمعانی بیت مانع وصلت یارم
شده آن زشت لقا * درمیان من وجانان شده خرسنك بلا ڲ خزوك ڿ ضم زاء معجمه ایله
واو معرفه مزبله بوجکی که سرکین کردان دخی دیرلر عربیده جعل دیدکلریدر ڲ خسوك ڿ
ضم سین مهمله ایله چرکین معناسنه ابوالمعانی بیت آنقدر داد خدا حسن جمال * که شده
روی عدو زشت وخسوك ڲ خشك ڿ فتح شین معجمه ایله بهانه ایتمکه دیرلر وله ایضا بیت
باغیر میرود بتماشای راغ وباغ * یکدم برم زآمدنش صد خشك کند * ودخی کوزه دوشن
چوبه دیرلر ڲ خشنك ڿ مجمع الفرسده سکون شین معجمه وفتح نونله اول داغه دیرلرکه
باشده وشقیقه‌لرده یاقرلر ودخی پچل وپچلی معناسنه کاور حکیم سوزنی فتح شین وسکون
نونله نظمه کتورمش بیت شد میر ودنبل وچو درآب غرق شد * خاشاك وار برسر
آب آمد آن خشنك ڲ خلنك ڿ فتح لام وسکون نونله بمعنی دورنك که خلنج دخی دیرلر
استاد منوچهری * قطعه * تا برآمد لخت لخت از کوه میغ وماغ کون * آسمان آس
رنك از رنك اوکرددخلنك * باد عمرت بیکران وباد عزت بیزوال * باد سعدت بی نحوست
بادشهدت بی شرنك ڲ خوك ڿ فتح واوایله خدمتکار معناسنه ابوالمعانی بیت رشك آورد
بخدمت اوانس وهرملك * زانرو رساند سر بفلك هر خوك از و ڲ مع اللام * خاجول ڿ

ضم جیمله اوراق كه آنكله غله بچرلر آكا خاچوك وخاجسوك وخاشوش دخی دیرلر ع خال ع
اون ایكی معنایه كلور اول بك كه عربیده شامه دیرلر شعرا محبوبلرك عذار وكردنده
اولان خاللرین استعارات وتشبیهات ایله مدح و وصف ایلمشلردر هرنقدر سیاه اولسه واپری
اولسه مقبولدر طالب آملی * رباعی * مژگان نبود بگرد چشم من زار * حسرت بره
نظاره ام ریخته خار * در دیده سیاهیم نه از مردمكست * جذب نگهم ربوده خال از رخ یار *
بو مضمونه قریب میر نظمی بیت آن خال سیاه عنبر آگین * از مردم دیده بود رنگین *
چغتای لسانده كسر میمله مینك دیرلر لطفی اشعارنده بیت مینكی حسن تیدا لطفی اگر
اولسا غمزه بیرلا * بیری داغ عشق تا بغای یوراكینه ایا قسایا ربب * ثانی بمعنی جفت
ثالث برقوشه دیرلركه قرغه قدر اولور اتی قاز اتی طعمنه بكزر رابع سنجق خامس نیر
سادس سیاه سابع ابر بارنده معنالرینه ثامن شرفنامه ده نشان روی تاسع شتربز رك
عاشر بر دیبانك برنوعنه دیرلر حادی عشر بمعنی اثر وخبر ثانی عشر خراشش علم كه هند
پادشاهلرینه ویررلر وشعرا استعاره طریقیله انكورك چشمه نسبت ایلمشلردر شكم شمس
الدین میدانی بیت انكورك چشم ماست خالیت باد * كز عین سواد مردم دیده فتاد *
وعربیده برادر مادره خال دیرلركه تركیده دایی دیدكلریدر ع حامل ع بوزن عامل بی نام
وبی نشان معناسنه ابوالمعانی * مسمط * در عهد شاه عادل باذوق بوده هردل * كمگشته
است ارازل ظالم شده ست خامل ع خاول ع ضم واو ایله دمورده اولان پاس كه زنك ودمورچه
دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت از آرزوی قدچو سروت براستی * بر من زمانه
تنگتر از چشم خاولست ع خبكال ع سكون باء موحده وفتح كاف فارسیله نشانه سوراخ
كذا فی فرهنك حسین وفائی استاد عنصری بیت چنان پلان زره پوش وشاه تركانش
بتیر وزوبین بر پیل ساخته خبكال ع ختل ع سكون تاء مثناة ایله تركستانده بر ولایت
اسمیدر اندن بی نظیر آتلر حاصل اولور اسب ختلی مشهوردر وختلانی دخی دیرلر كذا فی
مجمع الفرس ع خچكول ع سكون جیم فارسی وضم كافله دلنجی معناسنه كه كاسه خچكول
دیرلركه كاسه گدا دیمكدر اولور آكا كچكول وكشكول دخی دیرلر حكیم انوری * قطعه * بروزگار
ملكشه عرابی خچكول * مگر بباركهش رفت از قضا یكبار * سوال كرد كه امسال عزم
حج دارم * مرا اگر بدهد پادشاه صد دینار * چو حلقه در كعبه بگیرم از ره صدق * برای
دولت وعمرش دعا كنم بسیار * سیف اسفرنگی بیت كعبه روان صفا پلاس بسازند *
اشتر خچكول راز جامه احرام ع خرچال ع فتح جیم فارسیله كوچك قرغه وطوی دیدكلری
قوشه ده مرویدر شمس فخری بیت بانتقام كند هر زمان عقاب عقاب * بعهد معدلت
اوكبوتر وخرچال ع خردل ع معروف عربیدر فارسیده دخی مستعملدر تخم سپید دخی
دیرلر غایت خرده اولور ابوالمعانی در تعریف بخیل بیت اگر كسی بشود ضامن بهشت اورا
نمیدهد بكفش هیچ دانه خردل ع خرطال ع سكون راء وفتح طاء مهملتین ایله برنوع طغرجق
كبی صغر دریسندن ایدرلر واپچنده زر وسیم قورلر استاد عنصری بیت دو بدره زر بگرفتم بفتح
تارانین * بفتح رومیه صد بدره گیرم وخرطال ع خرغول ع سكون راء مهمله وضم غین معجمه

معجمه ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی خرگوشك مرقوم اما صیدنه ای رجانده یدر قطونادرغول
فرس قدیمده كوش معناسنه در اول اشك قولاغنه مشابه اولدوغندن خرغول تسمیه ایتمشلردر
واسپغول معناسنه ده مرویدر ع خشماغیل ع سكون شین وفتح میم وكسر غین معجمتین
ایله وقت غضبده كوز اوجیله باقمه دیرلر ع خصل ع سكون صاد مهمله ایله بوزن وصل
ایكی معنایه كلور اول عهد وپیمان معناسنه ثانی رهن وشرط ایله اوق وقمار اویناموق معناسنه
حكیم انوری بیت دست در خصل میكنی هشدار * مهره در ششدر وحریف وغاست *
ع خلخال ع ایكی معنایه كلور اول معروف نسخه در آلتوندن وكمشدن ایدوب زنان
ایاقلرینه طقارلر وبعض چارپا حیوانه ده ایدرلر ابوالمعانی بیت شهی كه چرخ در پای
براقش * كند از ماه نو سمین خلخال * آكا پای برنجن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت چون تو پای لنك داری كو پر از خلخال باش * گوش كر راسود نبود صد هزاران
گوشوار * ثانی مابین گیلان وقزوینده برشهر معظم آدیدركه خلخال زر دخی دیرلر ع خل ع
بمعنی آمدن ودخی آمدن لفظندن صیغه امر اولور بیا معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت
اگرچه غرقه از جهل خود نمید مباش * بعلم كوش وازین غرق جهل بیرون خل * یعنی
بیرون آی وعربیده لام مشدده ایله سركه معناسنه در * كما قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم خیر الادام الخل * كذا فی فرهنك جهانگیری ع خنجیل ع سكون نون ویای
تحتانی وكسر جیمله صالنجق كه باد پیچ دیرلر اصفهانیلر لغتیدر كذا فی مجمع الفرس ع خنكل ع
سكون نون وفتح كاف فارسیله اسلحه دن برنوعدركه جوشق دخی دیرلر كذا فی فرهنك
جهانگیری ع خوال ع واو معدوله ایله لغت محمودیده طعام معناسنه در وفرهنك جهانگیریده
دوده كه چامدن و بوریاغندن وكونلكدن آلوب مركب ایدر ابوالمعانی بیت سیاه بختی
من كاتبان بهر نوشت * زدود آه دروغم گرفته اند خوال ع خواهران سهیل ع واو معدوله ایله
ایكی یلدزدر عربیده اختا سهیل ودخی شعربان دیرلر ع خول ع فتح واو ایله بوزن بدل
برقوشدر چله بكزر اما آندن كوچكدر وعربیده خدمتكار معناسنه در وسكون واو ایله
بوزن هول ینه عربیده ایكی معنایه در اول بمعنی نگاه داشتن ثانی نیك رعایت كردن ع خیال ع
معروف یعنی اول صورت وشكلدركه بغیر مشاهده باطنده هیأت وشخصیتن تصور ایلیه
حواس باطنه دن قوت متخیله دیدكلری محلده اولور ویای تحتانی مشدده ایله عربیده سواد
معناسنه كلوركه آتلو دیمك اولور ابوالمعانی ایكی معنایه بیت خیال كردن او جان خصم
مبارزد * نمیتوان كه ایستد چو آید او بخیال ع خیل ع عسكر وحشم وتوابع وجمعیت وخدمتكار
معنالرینه كال بخند بیت در سایه سلاطین باشد كال میكن * گر بشمرند اورا از خیل
بندگانت * وعربیده آته دیرلر آیغر اولسون قصراق اولسون ع مع المیم ع خاتم ع فتح تاء
مثناة ایله لغت مشتركه در مهر یوزك معناسنه خواجه حافظ بیت گرچه شیرین دهنان
پادشهانند ولی * آن سلیمان زمانست كه خاتم با اوست * وكسر تا ایله آخر ایدیجی حضرت
سرور كائناته خاتم دینلدوكی نبوتی آخر ایتدوكیچوندر صلی الله تعالی علیه وسلم ع خاتم جم ع
یعنی مهر حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام جم اگرچه پادشاه دیمكدر لكن خاتم

ایله ویاخود باد ایله ویا آصف ایله استعمال اولنه‌قده مراد حضرت سلیمان اولور وآیینه
وحکمت وحکما وامثالی نسنه‌لر ایله ذکر اولنه‌قده مراد اسکندر اولور وجام وباده وساغر
وامثالی نسنه‌لر ایله یاد اولنه‌قده مراد جمشید اولور ﴿خالم﴾ ضم لام ایله بمعنی مار یعنی یلان که
عربیده حیه دیرلر محود ابن یمین * قطعه * همیشه تا بر اهل خرد محال نماید * که خارپشت
بود درکه مساس چو خالم * بسان خالم وبرشکل خارپشت حسود ت * کشیده پوست
زتن پا وسر درون شکم ﴿خام﴾ یدی معنایه کلور اول ضد پخته در طعامده واتمکده
ومیوه‌لرده استعمال اولنور که نا پخته دیمک اولور وشرفنامه‌ده بی تجربه وناصادق آدمه‌ده
دیرلر تکم بو مشهور بیتده وارد اولمشدر بیت صوفی نشود صافی تا درنکشد جامی *
بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * ابو المعانی بیت تا چند مرا تجربه با جور وستم * در عشق
تو پخته شدم خام نیم * ثانی شرابک بر آدیده خامدر ذلکی شروانی بیت یکی لعل
خسرو وفشاند بجام * یکی در سفال افکند درد خام * وشراب پخته مراد اولنه‌قده خام
دیرلر ایکی معنایه خواجه سلمان بیت پخته شد هرکه بجام خم خمار رسید * تو بدین آتش
اکردر رسی نی باشی خام * ثالث دباغت اولنمامش دری‌یه دیرلر سیف اسفرنکی بیت چو
زکیمخت زمین ادهم شب جست برون * اسد از خام خود افکند بروزین پلنك * حکیم اسدی
بیت پی پیل بخسته در دام او * سواران خبه در خم خام او * بوندندر قصارلنمامش بزه خام
دیدکلری رابع کمنده دخی دیرلر شمس فخری بیت باش بادولت جهانکیرش * افکند برحصار
کردون خام * حکیم اسدی بیت که این جست کین وکه آن جست نام * که این تیغ برکف
که آن خم خام * خامس سازقلی ایتدکلری ابریشمه دیرلر مهستی * رباعی * شاهان
چو بود زبزم ساغر کیرند * برباد سماع چنك وچاکر کیرند * دست چو منی که پای بند طرب است
درخام نکیرند که درزد کیرند * سادس ابریشمدن ایتدکلری دام مرغانه دیرلر استاد
عنصری بیت که درهم شود چو بافته دام * که کیرد کره چو تافته نام * سابع قلمه ده
دیرلر اکرچه قلم خامه در اندن مختصر اولمق وار وبیاض قلمه دینلدوکی ده مرویدر مولانا
امامی هروی * قطعه * ای خداوندی که جام وخام تا از دست تو * سر بر آوردند چون
خورشید ونیر اند رجهان * باد جامت ریخت برخاك مذلت آب بحر * بهر خامت داد برباد
سخاوت خاك کان ﴿خرام﴾ بوزن مرام بمعنی بشارت حکیم اسدی بیت سپهدار ازان
کفتها کشت رام * که پیغام بد یا نوید خرام ﴿خرم﴾ بوزن نرم ناقص ایلمك وقطع ایلمك
وبولدن دونمك معنالرینه ﴿خشرم﴾ شین معجمه ایله دراما حرکتی اشعار اولنمامشدر
انجق کلیم معناسنه نعمة الله روایتیدر ﴿خشم﴾ چشم وپشم وزنی اوزره غضب وتهور
معناسنه درمشهوری کسر خا ایله‌در ﴿خم﴾ بوزن دم یدی معنایه کلور اول اکری که معنی
شکل اوله شمس فخری بیت خم کردون زطاق حشمت او * یافت چون قامت حسودش
خم * ثانی بمعنی صف حکیم فردوسی بیت هزاران بود اندرون طاق خم * هزاران نکار
اندرون بیش وکم * ثالث بمعنی تابخانه استاد عنصری بیت سپه پهلوان بود باشاه جم
بجم اندرون شاد وخرم بهم * رابع طاق ایوان وکمر وعمارت معناسنه حکیم انوری بیت

بیت خاکی مطربان صدای خمست * هم دران پرده هم دران آهنك * خامس پیچ وتاب کمند
حکیم اسدی بیت پی پیل بخسته در دام او * سواران خبه در خم خام او * سادس حقیقت
معنی بوکلمه درکه خمیدن لفظندن اسم فاعل اولور بلکه بوکلمش معنی اولان آدمه خمیده قامت
دیرلر خمیده اسم مفعولدر بو معنایه خم کشته دخی دیرلر مولانا جامی * مسمط * ازپس فغان
وشیونم جنك بست خم کشته تنم * اشك آمده تا دامنم از هر مژه چون تارها * سابع فرهنك
جهانکیریده بمعنی کریز یعنی قاچمق که بسخم دخی دیرلر بو معنی اصطلاحیدر حکیم سنایی بیت
چون عشق بدست آمد تن کور کن وخوش زی * چون عقل بیامد آبی کور کن وخم زن
حکیم سوزنی بیت آن داد کستری که زتأثیر عدل او * باز وعقاب خم زند از کبك
وازخراب ﴿خم اندر خم﴾ بوکلمه بوکلمه دیمکدر مولانا هاتفی بیت کمند خم اندر خمش شیر بند
کاو کیر شیران شمشیر بند * اکثر زلف محبوبان وصفنده استعمال اولنور میر نظمی بیت
خم اندر خم زلف مشکین او * شده دام مرغ دلم چین او ﴿خم بخم﴾ دخی بو معنایه‌در
﴿خوارزم﴾ واو معدوله وفتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ومیم موقوفه بر مشهور
ولایت وبر عظیم شهر اسمیدر ﴿خوان کرم﴾ بمعنی خوان یغما کما مر فی اول الباب ﴿خوزم﴾
واو معدوله وفتح زاء معجمه ایله نجار معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿مع النون﴾
﴿خاخیدن﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بصمق معناسنه‌در ﴿خارکن﴾
سکون راء مهمله وفتح کافله اول قازمه که آنکله دکن قوپاررلر وچالی وچرپی صاتیجی
معناسنه لفظ مرکبدرکه خار دکندر وکن کندیدن لفظندن اسم فاعل اولور وصیغه امر
دخی اولور وبر معناسی دخی برنوا اسمیدر تکم ظهیر فاریابی بیت سرود خارکن ازعندلیب
زیست عجب * که مدتی سرکارش نبوده جز با خار * فرهنك جهانکیریده دکنله طواو
بوته معناسنه حکیم سنایی بیت خارکن کرچه دست بالا کرد * سر او را سپهر بالا کرد *
﴿خارون﴾ ضم راء مهمله ایله بمعنی خارین ﴿خاریدن﴾ مصدردر قاشیمق معناسنه وکیجیك
علتی ایکی یا ایله خاریدن دخی دیرلر ﴿خارین﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله
سرکش معناسنه دروقاشیجق نسنه‌یه دیرلر ﴿خازغان﴾ زاء معجمه ایله بوزن ومعنی قازغان
کذا فی نسخه نعمة الله ﴿خاستن﴾ سکون سین مهمله ایله قالقمق یعنی اوتوردکن قالقن
آدمه ویا توردکن طورن حیوانه برخاست دیرلر میرزا قلی بیك بیت از بزم تا ز آمدن من برون
شود * برخاست کرم دادن جارا بهانه ساخت ﴿خاقان﴾ اکرچه توران زمین
پادشاهلرینك لقبیدر تکم ایران زمین پادشاهلرینه کی وعجم پادشاهلرینه کسری وچین
پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وتاتار پادشاهلرینه خان وروم پادشاهلرینه
قیصر وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تا وفتح باء مشدده ایله ومصر
پادشاهلرینه قدیمدن فرعون دیرلرکه جمعنده فراعنه مصر دیرلر ایدی کذا فی کتاب مفتاح
اللغه اما خاقان کثرت استعمال ایله مطلق پادشاه دیمك اولدی ﴿خاکدان﴾ خاك ایله
داندن مرکبدرکه دان اسم جامددر ظرف مکان معناسنه جامه‌دان وخامه‌دان کبی مراد
طپراقلی بوچو پلك دیمکدر واصطلاحا دنیایه‌ده خاکدان دیرلر کمال اسمعیل بیت صورت

آدم بلطف صنع خود بنکاشته * پس بقهر اهبطو در خاکدان انداخته ﴿ خاکیان ﴾ لفظ
مرکبدرکه برجزؤی خاکدر و برجزؤی یای نسبتدر طپراغه منسوب دیمك اولور و برجزؤی ده
الف و نون درکه ادات جمعدر معنای ترکیب آدمیان اولور و بر معناسیده خواران یعنی ذلیللر
و بی حرمتان یعنی حرمتسزلر دیمك اولور بو معنایه ابو المعانی در نعت شریف بیت اکر
زتو مردی خواستم روا میدار * ز آستان تو داد ند خاکیان عزت ﴿ خال نان ﴾ اضافه ایله یعنی
کسر لام و فتح نونله چورك اوتی که اتمك اوزرینه قورلر کذا فی شرفنامه ﴿ خالیدون ﴾
کسر لام و سکون یای تحتانیه ایله زرده چوب دیدکلری صاری اغاجدرکه زرده چاوو زرده
چوبه دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ خاماروان ﴾ فتح راء مهمله ایله بید مصری که خامالیون
و خامان دخی دیرلر کذا فی المحمودی ﴿ خامالیون ﴾ فتح میم و کسر لام ایله بمعنی بید مصری
﴿ خامان ﴾ کذلك بید مصریدر ﴿ خامدان ﴾ خامه ایله داندن مرکبدر قلمدان معناسنه
ترکیب اولندقده هاء علامتی حذف اولنور قاعده کتابت اوزره ﴿ خاموش کردن ﴾ ایسم
ایتمك معناسنه مصدردر ﴿ خاموشیدن ﴾ ایسم اولمق معناسنه بو دخی مصدردر *
﴿ خان ﴾ یدی معنایه کلور اول شاه معناسنه که تاتار خان کبی عموما ثانی ترکستان
پادشاهلرینه دیرلر خاقاندن اختصار اولنمش اولور روم پادشاهلرینه قیصر دیدکلری کبی
خصوصا حکیم انوری بیت آن خواجه که پس دیرینه تدبیر صوابش * دربندکی شاه کشد
قیصر و خان را * و خواجه سلمان بیت جمشید زمان شیخ حسن آنکه تفاخر * باشد بغلامی
درش قیصر و خان را * ثالث بمعنی خانه یعنی او بیت معناسنه شاعر بیت آنرا که بکور خفت
باید بی جفت * با جفت بخان خویش نتواند خفت * رابع مطلق منزلدر حکیم سنایی
بیت دشت و کهسار کیر همچو خروش * خانه و خان بمان بکربه و موش * خامس
کاربانسرایه دیرلر یولجی آنده اجرتسز قونوب کوچر و اجرتلی اولان معروف خاندر قوامی
کنجه بیت دل پر معرفت باید که در جان باشدش ایمان * کسی را پاسبان باید که در خان
باشدش کالا * سادس بمعنی خانمان که ترکیده اوبرق دیرلر خواجه حافظ بیت بیا که ترك
فلك خان روزه غارت کرد * هلال عید بدور قدح اشارت کرد * دیوان حافظ یازنلر بو خانی
واو معدوله ایله سفره معناسنه اولان خوان کبی یازرلر غلط ایدرلر سابع زنبور عسلك شاهنه
دخی خان دیرلر حکیم خاقانی بیت بر آرم زین دل چون خان زنبور * چو زنبوران خاك
آلوده غوغا ﴿ خان خانان ﴾ یعنی وزیر اعظم خان بونده وزیر و حاکم معناسنه اولمق اقتضا
ایدر خواجه حسین ثنایی * قطعه * خان خانان که خاك درکه او * دیده آفتاب را بصر است
قبله * عبد الرحیم که خاك درکه او * در حریم حرم کعبه درست ﴿ خاندان ﴾ فتح نون و دال
مهمله ایله حرمدن کنایه در آنده اهل بیت ساکن اولور خاندان رسول و خاندان نبوّت
دیرلر صلی الله علیه و سلم نتکم شیخ سعدی * قطعه * با بدان یار کشت همسر لوط *
خاندان نبوتش کم شد * سك اصحاب کهف روزی چند * پی مردم کرفت و آدم شد *
﴿ خانمان ﴾ کمال پاشازاده مرحوم بو اسمك تحقیقنده دیرکه خان ایله ماندن مرکب لفظدر
مان مانستن لفظندن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه که منزله بکزیجی دیمك اولور بو اسمك

بو اسمك اصلنده موضوع له اولد وغی معنی یوزك و اکراد و عربانك سیاه اولری ایدی
بعده کثرت استعمالدن اوبرق معناسنه اولدی انتهی کلامه بو معنایه خواجه حسین
ثنایی * مصرع * بسوزد بیلك خنده ات خانمان * جغتای لسانده الاخان الامان دیرلر
میر علیشیر بیت خانماندین ایریب قیلغان زمان تو فراقینغا حبس * قیلما الطفونك میق
الاخان الامان دین جدا ﴿ خانه فروشان ﴾ یعنی پاکبازان و مجرّدان و خراباتیان
و کدایان و بونلرك امثالنه دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ خانه کن ﴾ فتح نون و کافله مدبر و بدبخت
و ناخلف کمسنه باباسی یورین طوتمیوب فسق و فسادی سببی ایله دربدر اوله ایضا منها
﴿ خاوران ﴾ خراسانده بر ولایت اسمیدرکه حکیم اوحد الدین انوری اول ولایتندندر
بسطامه قریبدر نتکم کندوسی دیمشدر بیت شادباش ای آب و خاك خاوران کز روی
لطف * همچو آب بحر و خاك کان کهر می پروری * خواجه سلمان انورینك مرقوم بیتنه
جواب و یروب دیرکه بیت دی ز دشت خاوران چون ذره مجهول آمده * کشته امروز اندران
چون آفتاب خاوری * و جانب مشرقه ده خاوران دیرلر خواجه سلمان بیت ذره کز عراق
برخیزد * رشك خورشید خاوران کردد ﴿ خاییدن ﴾ مصدردر چیکنمك معناسنه شاعر
دیمشدر بیت چو دندان ز خاییدنش عاجزست * وجود از کوارید نش عاجزست *
﴿ خباییدن ﴾ فتح باء موحده و کسر یای تحتانی اول و سکون ثانیله چیکنمك معناسنه در
مضارعی خباید کلور شمس فخری بیت ازان کر دست محنت تیز دندان * که خلق دشمنت را
خباید ﴿ خبه کردن ﴾ فتح باء موحده ایله بوغمق اختناق معناسنه فایله خفه کردن
دخی دیرلر ﴿ خبیدن ﴾ کسر باء موحده و سکون یای تحتانی ایله ایاغله باصمق معناسنه
مصدردر ﴿ ختلان ﴾ سکون تاء مثناة و فتح لام ایله بدخشان مضافاتندن بر ولایت اسمیدر حکیم
انوری بیت مبشر آمد و اخبار فتح ختلان کرد * نشاط باده کن ای خسرو خراسان شاد
ولایت مزبوره کولاب دخی دیرلر اول ولایتده بی نظیر آتلر حاصل اولور نتکم شیخ نظامی
بیت سکندر بران اسب ختلی نشست * که چون کرد بنشست و چون برق خست *
و حکیم خاقانی بیت چو بر خنك ختلی خرامد بمیدان * امیر اخورش میر ختلان
نماید ﴿ ختنه کردن ﴾ سکون تاء مثناة و فتح نونله سنت ایلمك معناسنه بونك اصلی
عربیدر که کسر خا ایله ختان دیرلر تعجیم ایدوب تصرف ایتمشلردر ﴿ خراتکین ﴾ فتح
راء مهمله و تاء مثناة و کسر کاف عجمی و سکون یای تحتانیه ایله بر نوع سلاحدر آکا خرپشته
دخی دیرلر ﴿ خراطین ﴾ فتح راء و کسر طاء مهملتین ایله صوغلجان که کرم سرخ و کرم دران
دخی دیرلر بو اسم تراکیب فارسیه کبی که خر انجاستدر طین بالچقدر صوغلجان بالچقدن
عفونت سببیله حاصل اولدوغندن تسمیه ایتمشلر حکیم شفایی خلیل نام بر کمسنه هجونده
* قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین * ندانسته
از کند نادارچینی * سقنقور نشناخته از خراطین * بدو کفتم از طب چه خوانده کفت *
کلستان و بستان و فرهاد و شیرین * چو تاریخ خان بود پرسیدم از وی * که کیلان بنا کرده
چست چندین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان در حوالی قزوین *

بکفتم که رستم بود داستان او * فرامرز وکودرز وبهرام چوبین * بکفت این کیاهان که
پرسیدی ازمن * بودر بدخشان بحمام سرچین ﮓ خراهن ﮓ برنوع علفدر زبان هندیده
لوهاله دیرلر ﮓ خراهین ﮓ کسرهایله صوغلجان در فرهنك جهانکیریده باغلقدن وصمان
چوپندن متکون اولور عربیده خراطین وهندی لساننده کیجوه دیرلر ﮓ خربان ﮓ
اشکجیدر شتربان کبی خرایله باندن مرکبدر اشك کوز دیجی دیمك اولور ﮓ خرچیدن ﮓ
سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله کوز یاشرمغه دیرلر میرنظمی بیت براهش سراپا
تنش دیده شد * ولی ازغمش دیده خرچیده شد ﮓ خرزان ﮓ سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله نوروز کونی که اعجام سرسال اعتبار ایدرلر ﮓ خرزدان ﮓ فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله توران مبارزلرندن برمبارز آدیدر بعض فرهنکارده کسر رایله
مرویدر ﮓ خرزین ﮓ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله اوج معنایه در اول برنوع
سپادرکه ایری آتدن آلدقده اوزرینه قورلر حکیم انوری بیت ازپی احیای دین چواو
بهاری * برسر خرزین ندیده خنك توزین را * اما فرهنك جهانکیریده اول اوزون
اغاجدرکه ایکی باشنی ایکی سپا اوزرینه نصب ایدوب اوزرینه ایر قورلر امیرمعزی بیت
خیمهارا میخ فرماید زرمح رومیان * زینهارا ازصلیب کافران خرزین کند * ثانی تکیه کاه معناسنه
یعنی بعض کوشه لرده طیانه جق طرابزون کبی ایدرلر کیمی اغاجدن وکیمی طاشدن وکرپجدن
ایدر ثالث برنوع پالاندر استر وخر اوزرینه اوروب بنرلر ﮓ خرشین ﮓ سکون راء
مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خرامیدن یعنی صالنمق حکیم علی فرقدی بیت بمیدان
چو آغاز خرشین نهاد * در فتنه برروی اعدا کشاد ﮓ خرغون ﮓ سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله برشهر اسمیدر منجیك بیت با ابوبکر توبی چون قصب شکرریز * وین یکی موبد
خام آمده از خرغونا ﮓ خرفتن ﮓ ضم راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله خرالمق
وقت نزعده واقع اولور حکیم اسدی بیت زدشمن دو بهره کرفته شدند * دکر کشته زار
وخرفته شدند * کسر رایله ده مرویدر ﮓ خرك زمین ﮓ اضافتله ایا قسز پراوزرینه
سوریتور بوجکاره دیرلر هرنه نوع اولورسه اسم عامدر ﮓ خرکان ﮓ سکون راء مهمله وفتح
کافله اوج معنایه کلور اول مجمع الفرسده ایکی اکری اغاجدر یای خانه لرینك اوزونلغنه
پایه چله اورمق استدکده یای آتشه کوستروب آهسته آهسته اول ایکی اغاج اوزرینه
چکرلر تاکه درست اوله بعده نصمه ایله بغلرلر برکون اول اسلوبله قالور ایرته سی چله
چکیرلر شیخ نظامی بیت تنی چون خرکان از کوژپشتی * برودوشی چو کیمخت درشتی
ثانی فرهنك جهانکیریده براغاج پایدر سباع وحیوانات چقال ودلکو کبی باغه میوه یمکه
کلدکده اول اغاجه براوق یرلشدیروب جانورك یولی اوزرنده طپراق ایچنده پنهان ایدرلر
جانور اوزرینه باصدوغی کبی اوق یایدن بوشانوب جانوری کوکسندن یاخود بوکرندن
اوروب هلاك ایدر حکیم خاقانی بیت زامتحان طبع مریم زاد برچرخ دویم * نیرعیسی
نطق را در خرکان آورده ام * ثالث اداة الفضلاده کاردشوار وبی فایده معناسنه
مسطوردر ﮓ خریشیدن ﮓ کسر راء مهمله وشین معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله

ایله طرنقله طرملق ودیش ایله اصروب قوپارمق معنالرینه استعمال اولنور ابوالمعانی
بیت بنازم پیش توکرخویش می آید مرنجانی * ندادی کام دل جانانمی باید خریشیدن
ﮓ خریدن ﮓ کسر راء مشدده ایله اطفال اوچق طوتمق تخیل معناسنه وتخفیف رایله
صاتون المق که عربیده اشترا معناسنه در کسر خایله ده جائزدر کذا فی مجمع الفرس ﮓ خزان ﮓ
فتح زاء معجمه ایله اوج معنایه کلور اول فصل خریف که ترکیده کوز فصلی دیرلر ثانی شهریور
ماهك سکزنجی کونی اسمیدر ثالث بمعنی خزنده یعنی حشرات ارض بوایکی معنایه ترتیب
اوزره شاه ناصر خسرو بیت چون خر بسبزه رفته بنوروز در خزان * درزیر درخزان
شده با کوزه عصیر * وفصل مزبورده ورق اشجارك صراردوغنه ده خزان دیرلر ﮓ خزران
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بر ولایت آدیدر خزر دخی دیرلر اول ولایته طوطی
دشمامز دیرلر ﮓ خزروان ﮓ سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله وواوایله خزك مرقوم معناسنه
وشرفنامه ده برمبارز تورانی آدیدر ﮓ خزمیان ﮓ سکون زاء معجمه وکسر میمله قندز
قیری که اطبا خایه سنه جند با دستر وجند بیدستر دخی دیرلر اخراج ریحه غایت نافعدر
ﮓ خزیدن ﮓ کسر زاء معجمه ایله اطفال امکلیه رك یوریمك وقارن اوستنه سورنمك
وجمیع ایاقسز جانورك یوریدیکنه دیرلر کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو رمح ار تطاولی
کردست * به تنکنای دل خصم درچو مار خزند * وطینمق یعنی سورجمك فر وخزیدن دخی دیرلر
حکیم اسدی لغزیدن لغتی آنکه تفسیر ایلدی ﮓ خسپیدن ﮓ سکون سین مهمله وکسر
باء فارسی بعده سکون یای تحتانی ایله مصدردر ایاغله باصمق معناسنه ﮓ خستن ﮓ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله پارلملك ونسنه صانجمق معناسنه حکیم سنایی بیت
خلق اکردر توخست ناکه خار * توکل خویش از و دریغ مدار ﮓ خستیدن ﮓ سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانی ایله بمعنی خستن مرقوم ﮓ خسکانان ﮓ سکون
سین مهمله وفتح کاف ونونله تفتیش محکم وتفحص وقوی کذا فی المجمع ﮓ خسیدن ﮓ بوزن
رسیدن مصدردر بمعنی خاییدن چینمك معناسنه کذا فی شرفنامه ﮓ خشاییدن ﮓ فتح
شین معجمه وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله طرملق که خریشیدن وشخودن دخی
دیرلر استاد رودکی بیت دریادو چشم وبردل آتش همیفزاید * مردم میان آتش
ودریا چکونه پاید * بی شك نهنك دارد دل راهمی خشاید * ترسم که بدکوار دیدوکان
نه خرد خاید ﮓ خشجان وخشیجان ﮓ کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الجیم بمعنی اخشیجان
مرقوم یعنی عناصر اثیرالدین اخسیکثی بیت چهار آلت فراهم بسته بنای مهندس دل
کز ومعمور میکردد در ودیوار هر خشجان ﮓ خشین ﮓ کسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله اول بوزرنکلویه دیرلر که قرالغه مائل آق اوله ویاخود کوك ایله سیاه میاننده ویاخود
یشل ایله بیاض اراسنده اکثر طوغانده استعمال اولنور استاد فرخی بیت تانیامیزند باز اغ
سیه باز سپید * تانیامیزند با باز خشین کبك دری * فرهنك جهانکیریده رنك سیاهه دیرلر
عموما استاد کسایی بیت کوهسار خشین راپس ازین * که فرستد قیاس حورالعین *
بازنامه ده مسطوردر که بطریق الخصوص اول طوغانه دیرلر که ارقه سی وکوزی سیاه اولوب

شکاره غایت دلیر و یوکرك اوله ودنی کوزی قزل غیرتلو واقداملو طوغانه دیرلر که الندن
شکار خلاص اولمیه حکیم سنایی * قطعه * اندران موضع که فرمان ترا باشد نهیب * وندران
کشور که تهدید ترا باشد عقاب * کرکدن بی شاخ و بی چنکل بود باز خشین * مار بی
زندان و بی چنکال زاید شیر غاب * اما فرهنکارده باز خشین بوز رنك طوغاندر اول
نوع طوغان زیاده قیمتلو و مقبول اولور زیرا غایت صیاد و جکردار اولمق لازمه سیدر
شمس فخری بیت بعهد او نکشد رنك باز شیر ژیان * بدو و او نبرد کبك جور باز خشین
تحفة الاحبابده مسطور در که خشین ماوراء النهرده بر ولایت اسمیدر خفتان
سکون فا و فتح تاء مثناة ایله بر نوع جبه در جنك محلنده کیرلر ترکستانده قلماق دیرلر حکیم
اسدی بیت سپهبد مر او را بکشتی نشاست * بکین جستن دیو خفتان بخواست * بو قولی
مؤید شیخ سعدی بیت نه بینی که در معرض تیغ و تیر * بپوشند خفتان زیر حریر *
حکیم خاقانی بیت چو بیژن داری اندر چه مخسب افراسیاب آسا * که رستم در کیان است
و نهنکی زیر خفتانش * حکیم انوری بیت ناوك حادثهٔ کردون را * سایهٔ حشمت او خفتانش
خفدان سکون فا و فتح دال مهمله ایله بوزن و معنی خفتان مرقوم کذا فی مجمع الفرس
خفندیدن فتح فا و سکون نون و یای تحتانی و کسر دال اول ایله اوکسورمکدن و یا غیری
سببدن بوغاز بوغلمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری خفه کردن خبه کردن
معناسنه که بوغمقدر نه ایله اولور سه یالکز خفه دخی دیرلر شمس فخری بیت بعهد عدل
تو دزدان معذب خفه اند * خنك کسی که بود ایمن از عذاب خبك خفیدن کسر فا
و سکون یای تحتانی ایله بمعنی عطسه زدن یعنی اقسرمق مؤید الدین بیت دماغ صبح را
در هر خفیدن * ز فیض رای او خورشید زاید * بعض نسخه ده اوکسورمکدن بوغاز طوتلمق
میر نظمی بیت ندارد چو تاب تکلم بیان * خفیدن کرفته کلویش همان * کذا فی ادات الفضلا
وضم خایله بمعنی سرفه مرویدر خکیدن کسر کافله باصمق ایاغله اولسون غیری
اولسون میر نظمی بیت مکر دست یاری مرا بخت هم * خکیده بپای ستم شخص غم خلخان
سکون لام و فتح خاء معجمه ایله بمعنی خرند مرقوم یعنی قلیه اوتی که یاقوب طاش کبی اولور
بعض اشیایه استعمال ایدرلر مملکت بلخ ده چوق اولور خلیدن کسر لامله دکن و ایکنه و اکا
بکزر نسنه لر باتمق و آلات حرب نیزه واوق صانجمق و یاره و جراحت الم ویرمك مولانا جامی
بیت اکر از شبهه خلیدی خاری * تا کشیدندی از کل آزاری خمان فتح میمله بمعنی
کمان اصلنده یایك ایکی طرفی اکری اولمغله خمان تسمیه اولنمشدر مرور ایام و تغیر السنه دن
کمان اولدی کذا فی فرهنك جهانکیری خمانیدن بوزن رسانیدن ایکی معنایه کلور اول
اکلمك و بوکلمك معناسنه ثانی آخر آدمه تقلید اسمو بیلمك که شیرازیلر والوچاندن دیرلر
طیان مرغزی بیت مردم نهٔ ای خیره بچه مانند و روبت * چون بوزنهٔ کوبکسبی باز خماند
خم دادن بر نسنه یی اکمك واکری ایتمك بعض نسخه ده اکلمك معناسنه ده مرویدر
خمسهٔ من یعنی پنج انکشت بش برمقدن کنایه در هر بیده خمسهٔ مبارکه دیرلر
خمسین ترسا طائفه سنك اللی کون زعملرنجه اعتقادلری تنصر زمانلرنده عبادت ایتمش

ایتمش و زمهریر دنصکره نوروزه وارنجه اللی کون شدت شتایه دیرلر که زمهریر قرق کوندر
اربعین تسمیه اولنمشدر مجموعی طقسان کون فصل شتا اولور اعجام لفظ خمسینی معنای
مزبوره استعمال ایتدکلری ایچون ارباب لغت تحریر ایلمشلردر عربیده عدد ده اللی نك
اسمیدر میر نظمی بیت رسیده اربعین و فصل خمسین * کرفت از شدت دی صبر و تمکین
خموش شدن یعنی ایسم اولمق خمیدن کسر میمله مصدر در اکلمك معناسنه کمال
بخندی بیت زلف خمیده چند نهی در نظر کمال * دیوار عمر بین که خمیدن کرفته ایست *
خنبانیدن سکون نون اول و کسر ثانی و فتح باء موحده ایله بر کمسنه نك سوزینی و یاخود
حرکتنی طنز و تمسخر یوزندن تقلید ایتمك خمانیدن دخی دیرلر شیرازیلر بو معنایه
والوچانیدن دیرلر خنبیدن سکون نون و کسر باء موحده بعده یای تحتانینك سکونی
ایله مشهور اولمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری خندان کولیجی معناسنه
مبالغه ایله اسم فاعلدر واستعاره طریقیله بعض نسنه یه صفت استعمال ایدرلر روی خندان
و کل خندان و پستهٔ خندان کبی خندستان سکون نون و سین و فتح دال مهملتین و تاء
مثناة ایله شرفنامه صاحبی فتحه ایله سخره و فسوس معناسنه نقل ایلمش و ادات الفضلا
و مؤید الفضلا صاحبلری کسر دال ایله روایت ایلمشلر خندیدن مصدر در کولمك
ضحك معناسنه کمال بخندی بیت این چه خندیدن چه شیرین ترلبست * لب دکر باشد
کل خندان دکر * جغتای لسانده کولکو دیرلر میر علیشیر بیت لبلاری خندان بولور
کوزمدا کورسا ییغلاماق * کوزلاریم ییغلار لب جانبخشیدا کولکو کوروب خن
خانه یه دیرلر خان و خون دخی دیرلر بادکیری اولان اوه خانه زیرا بادکیره بادخن دخی دیرلر
و حمامك آتش یاقدقلری یرینه کلخن دیدکلری بوندندر امام فخر رازی بیت چون تف
آتش فتاد از خن مشرق در آب * زلف بنفشه پرست از کلهٔ یاسمن خوابیدن واو
معدوله ایله مصدر در لازمیدر یاتمق و اویومق و چوکلك متعدیسی خوابانیدن کلور بو معنایه
ابو المعانی بیت بیدار نشد بخت من از خواب دریغا * خوابیدن این طالع بد روز الست است
خواجهٔ سه یاران واو معدوله ایله کوه کابل دامننده بر موضع اسمیدر که غایت لطیف
و مروح مکاندر بی نظیر چشمه سی وار در صویی جاریدر کنارنده درخت چنار وارغوان
بی حساب واقع اولمشدر سبب تسمیه سی خواجه مودود چشتی و آنك خلیفه سی خواجه سعید
و خواجه محمد ریك روان خواجه سعیدك خلیفه سی بو اوج عزیز او مکانده دائما صحبت
ایدرلردی تنکم شاعر بیت بکابل آمدم و دیدم آب باران را * ولیك معتقدم خواجهٔ
سه یاران را خواستن واو معدوله ایله مصدر در استمك طلب معناسنه مستقبلنده
سین هایه و تا داله ابدال اولنوب خواهد و خواهنده دینلور حکیم اسدی بیت ز تو بی بهانه یکی
خواست کس * که ببریدهٔ پیش و دریده پس * جغتای لسانده ایستاك دیرلر ایستاکان
اسم فاعل اولور وایستاب طلب معناسنه کلور میر علیشیر بیت ایستاب اول بت نی خرد بیلیدا
زناربن کورونك * بیر کلابه ایب بیلا یوسف خریدارین کورونك * ودخی تیلاماك دیرلر
یعنی دیلمك سبعهٔ سیاره ده فرخ شاه خواجه انی یارقدینی دیلدوکی یرده بیت تیلاب

ایلیغه دوات ادکانین * قیلدی آغاز خواجه دستانین ﴿ خوالستان ﴾ کسر لام وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بونده دخی واو معدوله در نسخهٔ میرزا ابراهیمده دوات معناسنه در
خواسته دخی دیرلر وابسته وزنی اوزره وواوه دخی دیرلر ﴿ خوالیدن ﴾ واو معدوله ایله
بوزن نالیدن مصدر در چاشنکیرلك معناسنه ﴿ خوان ﴾ واو معدوله ایله ایکی معنایه
کلور اوّل سفره معناسنه وهر نسنه که ایچنده طعام آراسته اولنه صحاح اللغه ده مائده ایله
خوان اراسنده فرق بیان اولنوب ایچنده طعام اولورسه مائده دینلور اولمزسه خوان
دیرلر لکن واونی معدوله ایله ثابته میانه سنده مخرج ایله استعمال ایدرلر شیخ سعدی گلستاننده
* نثر * باران رحمت بیحسابش همه را رسیده * وخوان نعمت بیدریغش همه جا کشیده *
دیمکله خوانی نعمته مضاف ایلدی صاحب صحاحك تعبیری درست کلدی معنای ثانی
مزروعاتی خس وخاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابو شکور بیت از بیخ چو برکند مرا خار بینداخت
مانندهٔ خار وخسك وزار چو خوانا ﴿ خواندن ﴾ واو معدوله ایله اوقومق وقرأت
معناسنه و دخی دعوت معناسنه کلور ﴿ خوشدامن ﴾ واو معدوله وسکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله یعنی مادر شوی ومادر زن زبان هندیده ساس دیرلر حکیم سوزنی
بیت مرا مغز جو زاو خوشدامنم * که تا همچو خورکردن آدم بزیر ﴿ خولان ﴾ سکون
واو ایله عربیده حضض مکی دیرلر بردوادر غایت نافع نسنه در ﴿ خویدن ﴾ واو مکسوره
وسکون یای تحتانیه کوکالمك یعنی غله یی کوك ایکن فروخت ایدوب صرف ایتمك معناسنه
﴿ خیابیدن ﴾ فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر باء موحده ایله چینمك خاییدن
معناسنه میر نظمی بیت چو دندان نبوده خیابید نیست * ازان چرب وشیرین طعام
اندکیست ﴿ خیبرستان ﴾ نام حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم
الله وجهه خیبر برقلعه نك اسمیدر ستان اسم فاعلدر آلیجی معناسنه کذا فی شرفنامه
﴿ خیروان ﴾ سکون یای تحتانی وراء موقوف وفتح واو ایله جای مولد خاقانی اولان
شروان شهرینك اسم قدیمیدر ﴿ خیزران ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله
براوزون کوکدر هندوستان جزیره لرنده اولور اندن قلقان ایدرلر ترکیده حیزران دیرلر
حکیم اسدی بیت همه دشت اونوکل وخیزران * کهی یکسویش بیشه وزعفران *
وبرنوعی بوغون اولور اندن عصا ونیزه ایدرلر ترکیده آکا قارغی دیرلر کمال اسمعیل بیت
چون نام کلك او شنود در مه سر شغب * خود را فرو نوردد چون شاخ خیزران ﴿ خیلان ﴾
اسم مصدر در تکبر وعظمت معناسنه در ﴿ خیلانیدن ﴾ سکون یائین وکسر نونله نیزه یی
واوقی وامثالی نسنه لری صانجمق معناسنه در ﴿ مع الواو * خارو ﴾ ضم راء مهمله وواو
معروفله چاقردکنی میر نظمی بیت چنان آب وهوایش دلکشوید * در وچون نخل کل
خار وبروید ﴿ خارسه پهلو ﴾ ایکی معنایه کلور اول اوچ کوشه لو برنوع دکندر ترکیده
پترق دیرلر ثانی اوچ کوشه لی اوق دمرنی ونیزه حربه سنه ده دیرلر وله ایضا بیت سنان
در دست کردد زور بازو * بکیششش نیرها خارسه پهلو ﴿ خاشجو ﴾ سکون شین معجمه
وضم جیمله جنکجو معناسنه در اصلی پرخاشجو ایدی تخفیفا پر لفظی حذف اولندی وله ایضا

ایضا بیت کشید ند لشکر چو صف بهادرو * دلیران ومردان پرخاشجو ﴿ خاکشو ﴾ سکون
کاف وضم شین ایله قرمزی رق برنوع تخمدر وغیری نسخه ده قره جه دانه لردر کافور ایله
قارشدیروب کوزه چکرلر جمله چاکشو وخرد وکلان وشغرك دخی دیرلر ترکستان زباننده مرا
شوه وهندی لسانینده خرب کلان دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین پادشاه ملك
ای خاك در کهت شده آثار خاکشو ﴿ خالو ﴾ ضم لامله ایکی معنایه در اول برادر مادر دیرلر عربیده
خال دیرلر ثانی سورنا درکه شاهنای وشهنای دخی دیرلر کذا فی جهانکیری ﴿ خبرجو ﴾ فتح باء
موحده ایله جوینده خبر معناسنه در جاسوس دیمك اولور میر نظمی بیت بشهر عشق دلرا
جست سرسو * دو چشم شوخ او بوده خبرجو ﴿ خبزدو ﴾ فتح باء موحده وسکون زا
وضم دال مهمله ایله بر بوجکدر مزبله ده اولور خبزدوك وخبزده دخی دیرلر عربیده جعل
دیدکلریدر استادلبیبی بیت آن روی وریش بدکه پر از بلغم وخیوست * همچون خبزدوئی که
شود زیر پای تخج ﴿ ختو ﴾ ضم تاء مثناة ایله بر مرغوب ومقبول کوکدر آغویی دفع
ایدر اول طعام ویا شرابده که زهر شبهه سی اوله مزبور کوکی اوزرینه قورلر زهر وار ایسه
فی الحال درلر بر روایتده کرکدن بوینوزیدر دیرلر هندوستانك بعض جزیره لرنده اولور
هلاك اولد قد نصکره اتی چورد آلنمده اولان شاخی یرنده قالور بیلورکسنه لر واروب آلورلر
کذا فی المجمع وفرهنك زفانکویاده شاخ افعی دردیو مسطوردر وبعض فرهنکده ختو چین
ولایتنده زنج اقلیمی حدودنده بی پایان بر بیابانه در اصلا شنلکی یوقدر اول بیابانده بر عظیم
الهیکل کبیرا لجثه قوش اولور آدی ختودر مذکور کموك آنك کموکی دردیرلر ابراهیم سنداندن
روایت اولنورکه برزمانده بر بیوك قافله ایله چین صحراسنده کیدر ایدك ناکاه کون یوزی
طوتلدی کویا کسوف شمس واقع اولدی صاندق همراهلرم جمله آتلرندن دوشوب یوزلری
اوستنه یاتدیلر کون آچلدیغجه باشلرین قالدرمدیلر نه حال وحکایتدر دیدم ختودیرلر
برقوشدر دیو وصفنده مبالغه ایلدیلر وبرکتابده بوعبارتله یازمشکه * قوت الختو یقال
انه قرن الافعی * بوندن فهم اولنورکه کرکدن بوینوزی اولمیه حکیم اسدی بیت چهل تنك
وتا راز ملمع ختو * زکوهرده افسر زکنج بهو ﴿ خدو ﴾ ضم دال مهمله وواو معروفله توکرکه
خبو دخی دیرلر میر نظمی بیت بکنج زبانرا که نامه بخواند * خدوی دهن را بهر سو فشاند
﴿ خرودارو ﴾ نباتاتدن براوتدر سپید تاك دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر
﴿ خستو ﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول مقر ومعترف معناسنه در
منصور شیرازی بیت اکر بفضل بکویم ترا مشابه نیست * بصدق دعوی من آید آسمان
خستو * بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت بهستیش باید که خستو شوی * زکفتار
وبیکار یکسو شوی * وعبد القادر نائینی بیت روان عالم وجاهل بشکر او شده خستو
زبان صامت وناطق بحمد او شده کویا * ثانی برمیوه نك چکردکنه دیرلر استاد فرخی بیت
تا هند جای او بکس دیکر * نشهد چوب راخطر خستو * ثالث بزرکان ولایت چیندن
برینك آدیدر حکیم فردوسی بیت بچین مهتری بود خستوی نام * دکر سرکشی بود زنکوی نام
﴿ خسو ﴾ ضم سین مهمله وواو معروفله مادر زن یعنی قاین انا شمس فخری بیت باد

همیشه خسرو سلطان محترم * تا اختوم بدارد دامادراخسو خشو ضم شین معجمه ایله
دخی مادر زن معناسنه روایت اولنمشدر خفزدو فتح فا وسکون زاء معجمه وضم دال
مهمله ایله خبزدوك مرقوم معناسنه در ابو المعانی بیت مکن حرص وطمع مردار دنیا *
مکر در مزبله همچون خفزدو خکاو فتح کاف فارسیله بر ولایت اسمیدر حکیم سنایی
بیت داشت زالی بروستای خکاو * مهستی نام دختری وسه کاو خو بوزن نوید ی
معنایه کلور اول چوب بنددرکه نقاشلر وبنالر اوزرنده طورب ایش ایشلرلر شیخ آذری
بیت قدر کتابت قدر تو مینوشت که بست * درون قصر تو نه طاق آسمان از خو * حکیم
نزاری قهستانی بیت زبهر چار طاق رفعت اوست * که کردون بسته از هفت آسمان خو
مذکور خره چوب دخی دیرلر خسروانی بیت بینی آن نقاش وآن رخسار او * از برخو
همچو پرکردون قمر * وبعض قبه وکمر یاپولری آلتنه ایتدکاری قالب معناسنه روایت اولنوب
بو بیت استشهاد اولنمش شمس فخری بیت هرکه تطبیق کند اساس علوت * عرش بایدکه
باشد اوراخو * فرهنگ وفائی ده کمر قالبی معناسنه نقل ایدوب بو بیتی ایراد ایلمشدر بیت
هرجاکه عمارت تو آغاز کنند * درکردن طاق آن خوی ساز کنند * ثانی مزروعات ایچنده
بتن بیان اوتی که آنی قوپاروب آتمقجه اکین اصلاح اولمز شاه ناصر خسرو بیت چونه
بخار وخو من پزنم رحمت بچکید * بارود شد زنم رحمت تو خار وخو * وحکیم فردوسی
بیت کنون رزم ارجاسب را تو کنم * زطبع روان باغ بی خو کنم * مطلق فائده سز اوت که
بتدوکی یردن دفع ضرری ایچون قوپارلر حکیم فردوسی بیت کرایدون که رستم بود پیشرو
نماند برین بوم و برخار وخو * ثالث فرهنگ جهانکیریده بمعنی کندن یعنی قوپارمق حکیم
سنائی بیت شاه اعدا ایشان از ایشان خو * همچو ریش کهن زشانه تو * رابع بمعنی
دروکردن وبریدن یعنی بچمك وکسمك حکیم سنائی بیت خوشه ملك محنه شد
خوکن * جامه ملك کهنه شد توکن * خامس بمعنی کف دست یعنی آوج ایچی استاد فلکی
شروانی بیت ما راست جهات سته یك کام * ما راست بچار سبعه یك خو * سادس
بمعنی کفل یعنی صاغری آتك وغیرك آکا فرخش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی اسب
آسوده نیز رو * چمند کر بود آکنده خو * سابع عربیده عشقه دیدکاری صرمشق که
براغاجه صارلسه لابد قوریدر ابو المثل بیت چنان چون خوکه بر پیچید بکابین * به بخم
من بران سیمین صنوبر خوخو بوزن جوجو لغت پهلویدر درت معنایه استعمال اولنور
اول بمعنی عادت ثانی بمعنی تیغ ثالث بمعنی نیرو یعنی قوت رابع شاخ درخت معناسنه در خلو
ضم لامله ایکی معنایه در اول بمعنی آلو یعنی ارك بسحاق اطعمه بیت در آش خلو کوفته
دیدم که بدعوی * بردان کرو از میوه که با هیات به بست * مزبور آلو بر نوع ایری ولذیذ
اولور ثانی بر معظم طاغ آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری خماخسرو علم موسیقی ده بر نوا
اسمیدر شیخ کمج تبریزی بیت بردهوش وجان زمن خنیا کرش * چون بجیب اندر خماخسرو
نواخت خواو واو معدوله ایله بوزن کاو خواب معناسنه با ایله واو ارا سنده تبادل
مقرر اولمغله در حضرت مولانا قدس سره بیت کرخری دیوانه شد تك دم کاو *

* بز سرش چندان بزن کاید بخواو * خوللو فتح لام اول وضم ثانیله رازیانه یه ترکیده
دیرلر خیو ضم یای تحتانیله توکرك معناسنه در خلاق المعانی بیت با کف دریاش تو
هردم زنك * ابر زند بر رخ دریا خیو * ابو المعانی بیت کر پری رو دلبری آری به پیش
با خیو امداد کن درکار خویش مع الهاء خاتوله ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح
لامله ایکی معنایه مرویدر طلو ملو معناسنه ثانی فرهنگ جهانکیریده بمعنی وغا ومکر وحیله
شاعر بیت کر توخاتوله خواهی آوردن * این چه مکرست وتنبل ودستان * مجمع
الفرسده دخی مکر وحیله معناسنه مسطور در ابو العباس بیت اکنون که همیست باز
باید داد خاتوله کنی وچند کونه شرو خاده فتح دال مهمله ایله بوزن باده درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده درختك راست ودراز تمش دالی ثانی فرهنگ جهانکیریده
کمیلرك کمی صوردکاری اوزون اغاج که کورك یرینه قوللنورلر اکثر کلك ده استعمال اولنور
ثالث سقف سپوردکاری اوزون اغاج که اوجنه سپورکه قورلر رابع آدم صلب ایتدکاری
دارك اوزون اغاجنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه حکیم سوزنی بیت نصیب
دوست تو هست کل زباغ ولی * نصیب دشمن تو هست خاده از پی دار خارچه
سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله براوتدر ترکیده بندق اوتی دیرلر تازه ایکن ترشیسنی
ایدرلر لذیذ اولور خارچینه سکون راء مهمله ویا وکسر جیم فارسی وفتح نونله
چمبستره دیدکاری دمور نسخه درکه آنکله قیل قوپاررلر میرنظمی بیت موی دو میکند
بخارچینه * خویش صازد چو خوب دیرینه خارسه کوشه بمعنی خارسه پهلو
خاره فتح راء مهمله ایله مع الالف اولان خارا ایله مرادفدر اول بر نوع پك طاشدرکه
قطعا آلات آکا کار ایتمز خواجه حافظ بیت نکرفت در تو ناله حافظ بهیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست * حکیم انوری * قطعه * اکر بکوه برند از عنایت تو نشان
وکر بحر برند از سیاست تو مثال * ازین بنفشه بروید زروی خاره صلب * وزان پشیزه
بروید زپشت ماهی دال * پشیزه بالق پولیدر ودال قرتال ثانی حریردن اشلنور بر نوع
موجلی لطیف قماشدر رضی الدین نیشابوری بیت زچرخ اطلس امید نبود که * کرم
دهد زدل دوستان دهد خاره * ثالث نسخه میرزا ابراهیمده اول اوزون اغاج که سپورکه بغلیوب
سقف خانه یی سپوررلر خازه فتح زاء معجمه ایله کل سرشته یعنی یوغرلمش باچیق که
صواوبنا ایچون ایدرلر عربیده طین دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی * مثنوی * خدایا
اهل دل را ذوق دل ده * ضیائی بخش اورا شوق دل ده * کاش از آب رحمت خازه کردان
دلش از باد قربت تازه کردان خازنه فتح زاء معجمه ونونله بمعنی خواهر زن که خیازنه
دخی دیرلر ترکیده بالدز دیرلر خاشه فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خاشاك
یعنی قوریش اوت حکیم فردوسی بیت نه کویا زبان ونه جویا خرد * زهر خاشه خویشتن
پرورد * شرف شفروه بیت سپهر پیش وقارت چو خاشه هرزه روی * زمان بنزد تو
چون ابر باد پیمایی * ثانی فرهنگ جهانکیریده رشك وحسد معناسنه مسطور در شاه
ناصر خسرو بیت کرچه شان کار همه ساخته از یکدکرست * همکنان کینه وروخاشه

بر بكدكرند ﯦ خاكروبه ﺞ خاكروب مرقوم معناسنه آخرنده هاء علامت ايله سپورندى
معناسنه در خواجه سلمان بيت آستانت را برخ شاهان دنيا خاكروب * بزم كاهت را لب
حوران جنت جرعه چين ﯦ خاكينه ﺞ كسر كاف فارسيله نعمة الله يمرطه قايغنه سيدر
ديو نقل ايلمش كه خايه كينه ده ديرلر ﯦ خاله ﺞ ضمير مؤنث ايله تركيبده خواهر پدره
ديرلر عمه معناسنه اما عربيده خواهر مادردر ﯦ خامشه ﺞ كسر ميمله سركه ديدكارى اوتدر
اطباشيطرج ديرلر اعلاسى هندى در ﯦ خامه ﺞ درت معنايه در اول يونلمش قلم كه آنكله
يازو يازيلور يونلماشنه كلك ديرلر هاتفى بيت اين نامه كه خامه كرد بنياد * توقيع قبول
روزيش باد * استاد بيت پادشاهى كه ز انامل او * حامل عقد درشود خامه * ثانى
صراحى يه ديرلر شاعر بيت غنچه بر ياد بزم او خورده * هرچه درجام كرده از خامه * ثالث
يغن يعنى كومه اولمش نسنه عموما شيخ اوحدى بيت خود نمائى باب و جامه مكن * پوش
بر اهل شوق و خامه مكن * قوم يعنى خصوصا استاد عسجدى بيت تا هست خامه خامه
بهر باديه بريك * وز باد غيبه غيبه برونقش پرنكار * حكيم سنائى بيت كرده از خلق
دشمنان چو سحاب * خامه ريك را بچون سراب * رابع بعض فرهنكده قيلدن طوقنمش
اوه ديرلر و اينجه قماشه ده ديدكلرى رسيده نظردر ﯦ خاميازه ﺞ سكون ميم وفتح ياى
تحتانى و زاء معجمه ايله اسنمك كه غلبه نومدن و كاهلكدن عارض اولور آكا خميانه و آسا
و آساوه و باسك و پاسك و دهاندره و دهندره و فاژ و فاژه دخى ديرلر عربيده تثاوب
ديدكارى در شيخ عطار بيت خاميازه فعل شيطانست وقى * اى پسر ايمن مباش از مكروى
حكيم سوزنى بيت كس از انجمله شادمانه نكشت * بنب كرم و خاميازه من ﯦ خانچه ﺞ
سكون نون وفتح جيم فارسيله كاربانسراى مختصره ديرلر ﯦ خان غرده ﺞ سكون نون
و را وفتح غين معجمه و دال مهملتين ايله بمعنى خانه تابستانى ﯦ خانقاه و خانقه ﺞ كلاهما
بسكون النون و فتح القاف و اظهار الهاء ﯦ خانكاه و خانكه ﺞ كلاهما بسكون النون وفتح
الكاف الفارسى و اظهار الهاء كلهم بمعنى فى سبيل الله بنا اولنمش عمارت مدرسه كبى بر مكاندر فقرا
و درويشان و ارباب سلوك ساكن اولورلر خواجه حافظ بيت در عشق خانقاه و خرابات
فرق نيست * هر جا كه هست پرتو روى حبيب هست * حكيم خاقانى بيت مرا كر نز خانه
بخانكاه بود * چو طفل كز بر مادر كريزد از بر باب ﯦ خانواده ﺞ سكون نون وفتح واو و دال مهمله
ايله خاندان قديم اصل و حسب صاحبى و خاتون خانه معناسنه ايكى معنايه مير نظمى بيت
خانواده بود بى خانه اش * زانكه بوده خانواده خانه اش ﯦ خانه ﺞ خصوصله منزل
آدميدر كه تركيبده او و عربيده بيت ديرلر اصلى خاندر آخرنده كى هاء علامت معناى عامدن معناى
خاصه نقل ايچوندر مركبات منقوله ده بوهانك زياده سيله شايعدر اما كلمه مفرده ده بوها
آز بولنور مولانا وحشى يزدى بيت خانه پر بود از متاع صبر اين ديوانه را * سوخت عشق
خانه سوز اول متاع خانه را * و ابيات شعره ده خانه ديرلر غالبا بر سطر موزونه بيت
دينلدوكى خانه دن مأخوذ در و نرد ده دخى استعمال اولنور و بر شئ طرفنه ده خانه دينلور
مظروفك اوى و مكانى اولدوغى تقريب ايله يوزك قاشينك خانه سى كبى و نعمة الله بغداى

بغداى چپى و تارلايه ده خانه ديرلر ديمش لكن طبعه ملايم كلمز قلى نه يردندر معلوم فقير اولمدى
و چغتاى لسانده اوى ضم همزه و سكون واو ايله مير عليشير بيت كونكول حرارتين انكلاتدى
آه درد آلود * اوى ايچرا اوت انكاتين ايلكا ظاهر ايلدى دود ﯦ خانچه ﺞ كسر نون و سكون
ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله كوچك حوض كه اكثرا ايچلرنده ايدرلر شيخ نظامى بيت من
آن خانچه ام كا بم عيا نست * هر آنچه در دل آيد بر زبانست ﯦ خايسته ﺞ كسر ياى
تحتانيله بوزن شايسته بمعنى خاييده يعنى چينمنمش و مجاز اسخن بيهوده و شايع يعنى سو يلنمش
شاه ناصر خسرو بيت بر خوان ژاژخاى منه هركز * اين خوب قول پخته و خايسته *
ﯦ خاينده ﺞ فتح ياى تحتانى و سكون نونله اسم فاعلدر چينه يجى ديمك اولور ﯦ خاييده ﺞ
كسر ياى تحتانىء اول و سكون ثانيله اسم مفعولدر چينمنمش و سو يلنمش معناسنه حكيم
خاقانى بيت خاييده دهان جهانم چو نيشكر * اى كاش نيشكر نيمى من كبستمى * كبست
حنظلدر و چيمك معناسنه استعمال اولنور مير عماره بيت شده در كار او مدهوش و حيران
سر انكشت خاييده بدندان ﯦ خايه ﺞ يمرطه يه ديرلر اسم عامدر كركسه طاوق يمرطه سى
اولسون كركسه ساير طيورك اولسون خاليكه دخى ديرلر حكيم اسدى بيت عقابيست
تيرش كه در مغز و ترك * بچه فتح باشد ورا خايه مرك * حكيم نزارى بيت با اجل پرزدن
چكونه بود * بيضه مرغ و خايه و سندان * و كركسه انسانك يمرطه لرى اولسون
ابو المعانى بيت فراخست آنچنان كس چون در خان * رود خايه درويش نيست پايان *
ﯦ خايكينه ﺞ فتح ياى اول و نون و سكون ياى ثانى و كسر كاف عجميله يمرطه قايغنه سى
ابو المعانى بيت زود كرد آن طفل رايك ناتراش و بى ادب * جاى نازك پاره كرد و خايكينه
ميزدند ﯦ خايه كشيده ﺞ خادم آخته معناسنه آدم اولسون حيوان چارپا اولسون خايه
چكلمكدن مراد آخته اولمقدر مير نظمى بيت نباشد مردى از خايه كشيده * اكر قدرش
شود بالا رسيده ﯦ خبار ﺞ فتح باء فارسى و راء مهمله ايله بمعنى جست و چابك و چالاك
و هوشيار شاه ناصر خسرو بيت فلك روغنكرى كشتست بر ما * بكار خويش در جلد
و خبار ﯦ خبجه ﺞ سكون باء موحده وفتح جيمله تمر هندى ديدكلرى مسهل صفرا برلطيف
دوادر ﯦ خبره و خبوره ﺞ كلاهما بسكون الباء الموحده بمعنى محكم و استوار كذا فى مجمع الفرس
ﯦ خبر پژوه ﺞ پژوه فتح با و ضم زاء فارسيله پژوهيدن لفظندن مشتق اهمد رخبر آرايجى
معناسنه اولور جاسوسه دينلور ﯦ خبزده ﺞ فتح باء موحده ايله خفزدوى مرقوم معناسنه
ﯦ خبوه و خپبوه ﺞ اول سكون با و ثانى كسر باء موحده ايله مجمع الفرسده جمع حساب
معناسنه و محو ديده بمعنى توده ريك يعنى قوم يغنى و جمع مردم ﯦ خپه ﺞ فتح باء فارسيله
بوغلمش معناسنه كه اسم مفعولدر بوغماغه خپه كردن ديرلر حكيم اسدى بيت پى پيل شد
خسته در دام او * سواران خپه در خم خام او * و اسم مصدر اولور بوغمق معناسنه و بوغاز
صقلق جنك مرقوم معناسنه شيخ نظامى بيت باب اندر خپه كشتن چه ماهى * به از پيش
نزغ زنهار خواهى * واو ايله خوه دخى ديرلر ﯦ خپيده ﺞ كسر باء فارسى و سكون ياى
تحتانى وفتح دال مهمله ايله بوزن و معنى خميده يعنى اكلمش و بمعنى خفته يعنى اويومش كذا فى المجمع

لغ خبیره بـ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده تودهٔ ریك یعنی قوم یعنی ثانی فرهنك زفانکو یاده تودهٔ ریك وجمع حساب ومجمع الفرسده بمعنی محکم واستوار لغ ختنه بـ سکون تاء مثناة وفتح نونله سنت معناسنه میرنظمی بیت شروع ختنهٔ شهزاده کردن * بخروار سیم وزر آماده کردند لغ ختیره بـ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله چوبان هکبه سی که ایچنه نواله سن قور لغ خجان بـ فتح جیم وراء مهمله ایله بمعنی اندك کذا فی شرفنامه وضم خا ایله ده مرویدر لغ خدر بـ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله آتش شراره سی که توتون ارا سندن چقار میرنظمی بیت میان دود آهش خدر خیزد * که پندار ند اختر هر که بیند لغ خرابه بـ معروف ضد معمور اصلی خرابدر وآخرنده ها علامت مفعولدر لغ خران بـ فتح رائین مهملتین ایله کثرت بکادن بوغازدن ظاهر اولان آواز بعض علت سببی ایله ظاهر اولور ترکیده خرلدی دیرلر یوکسکدن اقان صو صداسنه دیرلر اصلی عربیدر که خرو الماء دیرلر بمعنی اول حضرت مولانا قدس سره بیت شد صبر وخرد نماند سودا * میکرید ومیزنند خران لغ خرازه بـ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله آلت رجل که حذف الفله خرزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هیزان زده بودند صف از بهر خرازه * استاده یکی هیز ازیشان بطرف بر لغ خربته بـ سکون راء مهمله وفتح با وتاء مثناة ایله مرد ابله واحمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ خراسه بـ فتح راو سین مهملتین ایله مولانا هاتفی بیت کرازان بکردند ازیشان هراس * همه در خراسه چو کاو خراس لغ خربسه بـ سکون را وضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله طام چحاغی که دیواری یغمور دن حفظ ایچون ایدرلر لغ خرپشته بـ سکون راء مهمله وشین معجمه وضم باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول هر نکه اوزون اولوب اورته سی یوکسك وچوره سی الچق محدب الشکل اوله خیمه وقبر وقبه وطاق ایوان وده وه اورکجی وبونلر امثالی نسنه لره دیرلر مثال خیمه حکیم سنایی بیت تادر مقام امنی خرپشتهٔ فرازت * چون وقت کوچ آمد تابی دمید ناکه * کمال اسمعیل بیت ستون خیمهٔ قالب کنی دو دست ضعیف چو من زبستی خرپشته رابوم بفراز * مثال قبهٔ قبر حضرت مولانا قدس سره بیت سر خرپشتهٔ من بانك زد ای کشتهٔ من * زآنکه من در چمنم صورت من در لحدی * مثال طاق ایوان شیخ نظامی بیت زخرپشتهٔ آسمان در کذشت * زمین وزمانرا ورق در نوشت ثانی برنوع جوشنه دیرلر استاد منوچهری بیت آنروز که آن جوشن خرپشته بپوشد از جوشن او موی تنش بیرون جوشد * استاد فرخی بیت با جهانکیر سنان تو بجان ایمن نیست * پوست زان دار وچون جوشن خرپشته نهنك لغ خرپشه بـ فتح باء فارسی وشین معجمه ده ایله برنوع ایری سیکدر حیوانا ته یاپشور مشول مرتبه که حیوانی کیدرکز یقار لغ خربطه بـ سکون راء وفتح باء موحده وطاء مهملتین ایله بعض مضحك ومسخره کذا فی رفهنك زفانکویا لغ خربله بـ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ولامله دولاب معناسنه در ظهیر فاریابی بیت تاکه ماه دولتت والا شد از چرخ بقا * نیست کریان در دیارت هیچکس جز خربله * لغ خربنده بـ معروف بندهٔ خر تقدیرنده قاطره خدمت ایتدوکیچون ومکاری که قاطر

قاطر بارکیر بسلیوب کرا ایله کزر میرخسرو * مثنوی * همیزد باخری خربندهٔ لاف * که پالانکر بهست از پرنیان باف * خراند کوچهٔ جان دار وجان برد * ولی خربنده زیر باز خرمرد لغ خربوزه وخربزه بـ کلاهما بسکون الراء وضم الباء الموحده وفتح الزاء المعجمه یعنی خربزه مرقوم که قاون معناسنه بسهاق اطعمه بیت پنیر وخربزه بینی شهید کن خود را که مرکهای چنین دیر دیر می آید لغ خرچاره بـ سکون راء اول وفتح جیم فارسی وراء ثانیله بوستانلرده ومزروعاتده انسان اسلوبنده برشی ایدوب قورلر که حیوانات زیان ایتمیه لغ خرخسه بـ سکون را وفتح خا وسین مهملتین ایله صیادلر دامه بغلدوغی قوشه دیرلر که سائر قوشلر انی کوروب یاننه کلوب قوندقلرنده دامه کرفتار اولورلر عربیده ملواح دیرلر لغ خرخشه وخرشه بـ کلاهما بسکون الراء وفتح الشین المعجمه خصومت ومجادله معناسنه خواجوی کرمانی بیت ای مسلمانان اکر چشمش کند قصد دلم * چون توان کردن بان دوترك کافر خرخشه * وغوغا وآشوب معناسنه پوربهای جامی بیت قصد فرزند مردمان کردی * خرخشه بر سر من آوردی * اغاجی بیت در خوی ترا نیست بجز خرخشه کاری مانا که بود خوی بد ست خرخشه زاری * واضطراب قلبه دخی دیرلر لغ خرزه بـ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله بونجق وخرمهره که صغر یورکندن چقار وطلوم وقیوآغزنه قود قلری دلکلی طاشه دیرلر لغ خرزه بـ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه حکیم انوری بیت زند کانی خرزهٔ قاضی * بادچند انکه او بود راضی لغ خرزده بـ سکون راو فتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بوق بوجکی معناسنه شاعر بیت کسی بیند آن شکل بوهرزده بکوید که این بوالعجب خرزده لغ خرزهره بـ سکون راء مهمله اولی وفتح زاء معجمه وراء ثانیه ایله برنوع اغاجدر یپراغی سکوت یپراغی کبی اوزون اما اندن قالن اولور حیوان یدوکی ساعت هلاك اولور ترکیده آغو اغاجی دیرلر میرخسرو بیت منه دل برین باغ مردم فریب * که خرزهره را نام برداشت سیب * بعض فرهنکده ابوجهل قارپوزی که فارسیده کبست وعربیده حنظل دیرلر شیخ سعدی بیت رطب ناورد چوب خرزهره بار * چو بد تخم کشتی همان چشم دار * مؤید الفضلاده برقور تجغر در سرخ وسیاه اولور زهرناکدر آکا کاغنه دخی دیرلر لغ خرساوله بـ سکون راو فتح سین مهملتین ایله کلر دیدکلری جانوردر کرباسو دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ خرسله بـ سکون راو فتح سین مهملتین ایله بردار وددر اطبا قتنده معروفدر لغ خرسنده بـ سکون راو نون وفتح سین مهملتین ایله اسم فاعلدر قانع معناسنه یعنی آنکیچون هرنه اولورسه راضی وشاکر اوله خرسند دخی دیرلر میرخسرو بیت خرسنده بعافیت نبودیم * اینك خوآن کرفته مارا * شرف شفروه بیت عشق شد که آلوده هجران وصالست * کنجیست ندانم دل خرسنده که دارد لغ خرشته بـ فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی خرامیده یعنی صالنجی کذا فی فرهنك جهانکیری لغ خرغوله سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله براوتدر ادویه یه جزو ایدرلر تخمی دخی اجزایه داخل اولور خصوصله جراحاتی پاك ایدوب ات بتورمکده عظیم نفعی وار در بوخاصیت یپراغنده زیاده در وتخمی کلاب ایله ایچسه لر جراحت امعایه غایت نفعی وار در وکوکنك دخی نفعی

وار در جراحت پاك ایلمكه بو سببدن فارسیلر ریم آهنج دخی دیرلر شیرازیلر بار تنك وزبان سندی سمرقندده دوف وعربیلر لسان الحمل وهندیلر اسانندہ خوب كلا دیرلر طبیب یوسفی رباعی * باشد چو زضعف معلهات بول الدم * ضعف تو ازان زیاده كرده هر دم * كر شربت زرك وآب خرغوله خوری * قوت شودت افزون مرض كردد کم ڪ خرفه ﺢ سكون راء مهمله وفتح فا ایله بر سبزه در پرپهن وخفرج وفرفخ دخی دیرلر تركیلر سمزاوت وعربیلر بقلة الحمقا دیرلر غایت نافع اوتدر ڪ خرگاده ﺢ سكون را وفتح كاف ودال مهملتین ایله بمعنی خرگاه مسطوردر ڪ خرگاه وخرگه ﺢ كلاهما بسكون الراء المهملة وفتح الكاف الفارسی اصلی قره اوه دیرلر عربان واكراد بكری ومتعین اولنلری قورارلر وتوكانك كچهدن اولری ایدی مرور ایامله پادشاهلرك ووزرانك اوتاقلرینه اسم اولدی خواجه سلمان بیت با همه قدر ومرتبت بست كمر نهاد تو * چنبر خرگهی ترا خرگه چرخ چنبرست * شرفنامه ده كسر خا ایله ضبط اولنمش وامیر زین الدین هروی ملك الشعرا كه حسن جان لقبی ایله معروفدر اندن نقل ایدر مقام لطیف وموضع خرمه خرگاه دیرلر آنك ایچون كه زبان پهلوی ده كسر خا ایله خر خوش معناسنه وكاه محل معناسنه در محل خوش دیمك اولور ڪ خركره ﺢ كره ضم كاف وفتح راء مشدده ایله طای دیمكدر خره مضاف اولمغله اشك یاوریسی دیمك اولدی ابو المعانی بیت همه فرزند او مانند او شد * هر آیینه ز خر خر كره زاید ڪ خرمهره ﺢ قاطر بونجغی كه قاطر ومركب بولارینه وپالانینه زینت ایچون دیكرلر میر نظمی بیت اكر نظمت چو مروارید باشد * شود خر مهره كر بختت نباشد * وبی قیمت اولان بونجقلره دیرلر شیخ نظامی بیت ز خرمهره مغز پرداخته * جهان مغز كوه از سر انداخته * وبر نوع نفیردر جنكده چالارلر غالبا كرنه نای دیدكلری بو ریدر كه اشك كبی صدا ویرر ڪ خرویله ﺢ سكون راء مهمله وكسر واو ایله آواز بلند وموحش معناسنه در كذا فی المجمع ڪ خره ﺢ درت معنایه كلور اول چای وحوض دیبنده اولان باچغه دیرلر حكیم سنائی بیت پل بود برد وسوی آب سره چون كذشتی كه تو ازان چو خره * ثانی فرهنك جهانگیریده بمعنی لای شراب یعنی شراب دردی كه كوب دیبنده قالور وبولانق باچق معناسنه در حكیم ناصر خسرو بیت كر تو بخواب وخور بدهی عمر همچو خر * بر جان تو وبال چو بر خر شود خره * ثالث غله نك وسائر نسنه نك یوقاروباشن دوشرمك معناسنه در میر خسرو بیت بسكه ببرند سران خران * شد خره سر ز سران سران * فرهنك جهانگیریده بر نسنه نك یانندن كیش دوشرمك معناسنه در حكیم ناصر خسرو بیت یار بزه بر تو از تو خره كرد دست * ای شده چو كانت پشت در بزه باور * رابع هر تخملك سفلی یعنی یاغی آلنمش سمسم وبادام وامثالی نسنه لره دیرلر كه آكا كنجال وكنجاره دخی دیرلر اكثر بادام وكنجدك سفلی خرما ایله یرلر بسحاق اطعمه بیت لوزینه هماندم كه به بعد سر ازما * مادر عوض آن خره خرما بسرشتم * ضم را واظهار ها ایله نور معناسنه در زراتشت بهرام بیت خره از رویشان افزونتر آمد * تو كوئی آفتاب آنجا در آمد * وله ایضا بیت بخلقان بر بخشود ایزد پاك * كه بفرستاد زردشت خره ناك * ڪ خریده ﺢ قول وجاریه اولادی واوده حاصل اولمش قزه دیرلر كذا فی مجمع الفرس ڪ

ڪ خرشته ﺢ كسر راء مهمله وسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله كر ایوان وطاق معناسنه شیخ نظامی بیت ز خرشته آسمان در كذشت * زمین وزمان ازورق در نوشت وجنك آلتلرندن بر سلاح آدیدر تاج الدین علی صابر * قطعه * در جوشن وخرشته شد سستند ثمرها * كین شاخ درختان همه با تیغ وسنانند * ترسند كه شان خسته شود سینه بزخمی * در جوشن وخرشته ازان كشته نهانند ڪ خریشه ﺢ كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بول حمار یعنی اشك سیدیكنه دیرلر میر نظمی بیت بنوشد هرچه می آید بشیشه * نداند باده ناب از خریشه ڪ خرده ﺢ سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی زاله یعنی كناه ابو المعانی بیت چوا بر من كنی جور فراوان * تو عاشق شدم خرده نكردم ڪ خزره ﺢ سكون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله پنجه معناسنه در خژنده ﺢ فتح زاء فارسی ودال مهمله وسكون نونله بمعنی خزنده مرقوم یعنی قلیه اوتی ڪ خزنده فتح زاء معجمه ودال مهمله وسكون نونله حشرات ارض یعنی هر نه كه ایاقسز یر یوزنده سورینور وبوجك قبیلی اولانه دیرلر ڪ خزیده ﺢ كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله آكا دیرلر كه بر كمسنه بوجاقده ویاخود دیوار یا ریغنده واغاج ایچنده كزلنمش اوله حكیم انوری بیت می بینم ازین مرتبه خورشید فلك را * چون شب پره در سایه لطف تو خزیده ڪ خزینه ﺢ معروف عربیدر فارسیلر دخی استعمالی شایعدر ڪ خساره ﺢ فتح سین وراء مهملتین ایله اغاجك زاید بوداقلرین كیدروب پاك ایتمكه دیرلر كذا فی مؤید الفضلا ڪ خسته ﺢ بوزن بسته درت معنایه در اول عموما میوه چكردكنه دیرلر اوزم وشفتالو وغیرهم میر خسرو بیت ای رطب خوانی وانكه خسته از دندان كنی * خسته از دندان من كن كه رطب میخوانیش * بو بیتدن خرما چكردكی فهم اولنور وقدما شاعرلرندن بوری دیمشدر * رباعی * شیرین كاخیست حجره رفته درو * یكدانه مستدیر ناسفته درو * یادهلیز دست اندران كرده سفید * یا سینه چاك خسته خفته درو * ثانی بیمار وآزرده معناسنه در مزبور ایكی معنایه میر خسرو سلطان علاء الدین كور اولسنه * مثنوی * كسی كو بر كشید این دیده تر * بسان خسته شفتالوی تر * دو چشم او چو دو عناب خسته همیشه خسته ودر خون نشسته * ثالث اول زمینه دیرلر كه زراعت ایچون سوریلوب حاضرلنمش اوله لكن انسان وحیوانات ایاغندن نرم اوله حكیم انوری در صفت اسب خود بیت نی از غبار خاسته بیرون شدی بزور * نی از زمین خسته بر انكیخته غبار * رابع بمعنی برخاسته شرف شفروه بیت نه جز خفته در خواب دید ست مثلت * نه جز خسته بیدار دید ست نامت بعض فرهنكلرده هایله هسته دخی دینلدوكی منقولدر ڪ خسره ﺢ سكون سین وفتح راء مهملتین ایله دونجی متحرك معناسنه ڪ خشاوه ﺢ فتح شین معجمه وواو ایله اول زمینه دیرلر كه زراعت ایچون آماده وخار وخاشاك وطاشدن پاك اولمش اوله شمس فخری بیت بهاربومی كه باشد اهتمامش * نباشد حاجت زرع وخشاوه * كذا فی فرهنك حسین وفائی ڪ خشته سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مفلس وبی برك ونوا كذا فی فرهنك جهانگیری میر نظمی بیت در عالم از نظر افتاده كشته * چنان بی سیم وزر بود ست وخشته *

ﮐ خشمه ﭺ سکون شین معجمه و فتح میمله اثواب مساً فران یعنی لوازم سفر ابوالمعانی بیت
اضطراب دل و مضایقه هم * خرج راه و لوازم و خشمه ﮐ خشنجه ﭺ فتح شین معجمه و جیم
و سکون نونله خشنك دیدکاری پاره که قفتان و کوملك قولتغنه دیکرلر کذا فی مجمع الفرس
ﮐ خشینه ﭺ کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نونله خشین مرقوم معنالرینه
ازجمله بوز رنکلو اولان نسنه معناسنه کسایی بیت کو هسار خشینهٔ پس ازین * کی
فرستد لباس حور العین * و قره کوز طوغان معناسنه شمس فخری بیت نیا ردکرد
در ایام عدالت * جفا بر تیهوان باز خشینه ﮐ خط آورده ﭺ یعنی چار ابرو دلبر بعض شعرا
قتنده تازه بتمش صقالویه دیرلر میر نظمی بیت چو شد آن شوخ پر آشوب آفاق * خط
آورده برای قتل عشاق ﮐ خطرایه ﭺ سکون طا و راء مهملتین ایله بوزن همسایه جامهٔ
درویشان که یوکدن ایدرلر کذا فی تحفة الاحباب ﮐ خفاچه ﭺ فتح فا و جیم فارسیله ایکی
معنایه کلور اول قاون و قارپوزك خامی ترکیله که دوکلك دیرلر ثانی بحازده برطائفه آدیدرکه
قطع طریق و نهب کاربان ایدرلر کذا فی شرفنامه مثال معنیٔ ثانی حکیم خاقانی بیت
ز سموم آسیب ز باران بخیلی یافته * ز خفاچه بیم ز عربیه عصیان دیده اند *
ﮐ خفاله ﭺ فتح فا و لامله کروه مرغان و قوش جغلدیسی و باب حیمه اولان جغاله
معناسنه ﮐ خفته ﭺ سکون فا و فتح تاء مثناة ایله بمعنی سرفه یعنی او کسرك میر نظمی
مثنوی * کلویش راز زور سرفه کفته * چنانش داده بود آزار خفته * صدایش
چون شنیده شاه ایران * بکفت آرند حکیمی بهر درمان ﮐ خفچه ﭺ سکون فا و فتح
جیم فارسیله حکام شرع تعزیر ایچون اوردقلری ات معناسنه در شاعر بیت بفرمود قاضی که
با امر شرع * بخفچه ازان کار کردند منع * نسخهٔ حسین وفایی ده بمعنی شوشهٔ زر و سیم
مسعود سعد سلمان بیت پشتش چو خفچه خفچه و آن خفچها همه * در بسته همچو پهلوی
مردم بیکدکر ﮐ خفه ﭺ بمعنی خبهٔ مرقوم اسم مصدر استعمال اولنور ﮐ خفده ﭺ سکون
فا و فتح دال مهمله ایله بمعنی کج شده و خمیده شاه ناصر خسرو بیت امروز همی ضعف بینی *
این قامت خفدهٔ زارم ﮐ خفیده ﭺ کسر فا و سکون یای تحتانیله بوغلمش و اعضا او یوشق
اولمش کذا فی نسخهٔ وفایی و ادات الفضلاده بمعنی عطسه زده و ضم خا ایله بوزن بریده بمعنی
سرفه زده کذا فی المجمع ﮐ خلاشه ﭺ فتح لام و شین معجمه ایله ایکی معنایه در اولکی دومنی
معناسنه ابوالمعانی بیت دل تلاشی میکشد از غم بدن کشته خراب * چون خلاشه بشکند
کشتی بیفتد اضطراب ﮐ خلاشمه ﭺ کسر شین معجمه و فتح میمله امتلادن عارض اولان علت
بعض فرهنکده بوغازایله دماغ اراسنده واقع اولور بر علته دیرلر مولانا حسن شهیدی بیت
آن کسی را که دل بود نالان * او علاج خلاشمه نکند ﮐ خلاوه ﭺ بوزن علاوه سرکشته
و سراسیمه معناسنه که کلاوه و کلالیو و کلالیوه و کالیوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره * قطعه * حریف جنك کزیدم تو هم در آور جنك * چو سنك صداع دهد تن بزن بر آور
سنك * بخویش ای چنین خویش را خلاوه مکن * که اینت کوید کو لست و انکه کوید رنك
ﮐ خلنده ﭺ فتح لام و دال مهمله و سکون نونله ایچرو کیدیجی و مجروح ایدیجی معناسنه استاد

استاد لبیبی بیت بود بر دل ز مژکان خلنده * کهی تیر و کهی ناوك زننده ﮐ خله ﭺ تخفیف
لامله یدی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بر اوزون اغاجدرکه آنکله کمی یی سوروب
طوغری یوریدرلر حکیم ناصر خسرو بیت آب تیزست این جهان کشتیت را * بادبان کن
طاعت و دانش خله * اما دریاده اولان کمی اوزون اغاجله قوللانلز مکر بعض یکده ویرمز
صولرده اولان کمی اولسه بعید دکلدر حکیم فردوسی بیت سر بادبان تیز بر کاشتی * خله
پیش ملاح بکذاشتی * بو بیتدن دومن اولمق فهم اولنور ثانی بمعنی خالی حکیم سنایی
مرد دین باش مال را یله کن * خیز و دنیا بجملکی خله کن * ثالث مجمع الفرسده بمعنی کم شده
بعضیلر بو معناده ضم خا ایله روایت ایلمشلر اما بو بیتده فتحه ایله در استاد عنصری بیت
او مرا ز ادران یله کرده * مهر او را ز دل خله کرده * رابع حکیم اسدیٔ طوسی و هندوشاه
نخجوانی هرزه و هذیان معناسنه روایت ایلمشلر بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هر مدح
و آفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد افسانه و خله * خامس فرهنك
جهانکیریده هر نسنه که خلنده اوله یعنی صانجلق ممکن اوله دکن و بیز و چوالدوز و امثالی نسنه لر
سادس بر درد در امعاده و بعض اعضاده اولور که صانجوب وجع حاصل ایدر بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره میر خسرو بیت هر خلهٔ خار که چو زدم بکذشت * صد خلهٔ هجر بجانم
کذشت * بعض نسخه ده کاو و خرسوره جك اوجی سوری اغاجه ده دیرلر لکن معنای خامسه
داخلدر میر خسرو بیت آدمیا را مغنی بعص بود * کاو بود کش خله در پس بود * فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی وجع مفاصل دیوب بو بیتی ایراد ایلمش مسعود سعد سلمان بیت رویها
تابان ز خشم اندامها پیچان ز بعض * کو بیا دارند باد لقوه و درد خله * بو روایت معنای
سادسه داخلدر سابع شرفنامه ده تخفیفله بمعنی خلم یعنی آب غلیظ که از بینی آید سومك
دیمك اولور و تشدید لامله بمعنی کم شده مسطور در و فرهنك جهانکیریده تشدید لامله
اوج معنایه در اول شراب ترش یعنی اکشمش شراب ثانی بمعنی درویش بی نوال ثالث شتر
یکساله یعنی بر یاشر دوه ﮐ خلیته ﭺ کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح تاء مثناة ایله بمعنی
خریطه یعنی دفتر کیسه سی نجیم اولنمشدر ابوالمعانی بیت همه مدح و ثنای تو نوشته * غیکجه
بجان باشد خلیته ﮐ خلیده ﭺ کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله مجمع الفرسده
صانجلمش و ایچرو کتمش معناسنه حکیم انوری بیت هر ساعتش از غصه کلی تازه شکفته
و ز غصه چو خارش همه در دل بخلیده ﮐ خمانیده ﭺ میم و نون و یا ایله بوزن رسانیده بمعنی
کج کرده و خمیده معناسنه متعدی اولور حکیم اسدی بیت خمانیده دم چون کمان زقیر *
همه نوك دندان چو پیکان تیر ﮐ خمبازه ﭺ سکون میم و فتح باء موحده و زاء معجمه ایله
بمعنی خمیازه یعنی اسنمك ابوالمعانی بیت از شراب عشق دل خمبازهٔ حسرت کشد * در همه
بزم محبت را نشد مست وصال ﮐ خمخمه ﭺ سکون میم اول و فتح خاء معجمه و میم ثانیله
بوزن دمدمه اوچ معنایه در اول متکبرانه سوز سویلمك ثانی ککزدن سو یالك ترکیده
کسر ایله خمخم دیدکلری ثالث یرامز نسنه یمك کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ خمکوشه ﭺ سکون
میم و ضم کاف فارسی و فتح شینله یای باشی که اکر یجه اولور اکا دیرلر ﮐ خمله ﭺ بوزن شمله

صحاح هرنسنك اولور سه كه خميازه كه سكون ميم وفتح ياى تحتانيله اسنمك كه آسا وسا
ودهان دره وفاژ وفاژه دخى ديرلر مولانا صائب بيت چه سود لوح مزارم زخشت
خم كردن * مراكه عمر بخميازه وخمار كذشت كه خميده كه كسر ميم وسكون ياى تحتانيله
بوزن رسيده اكلمش واكرى اولمش معناسنه كذا فى المجمع ميرنظمى بيت سوى بهر تواضع
قد خميده * نهال كشته پر ميوه خميده كه خميرمايه كه اتمك مايه سى كه اكشى خميردر ابو المعانى
بيت متاع خانهٔ دل نهب كرد دردو غمش * خميرمايهٔ صبرم بريده است مكير كه خميره كه
بوزن كثيره يوغرلمش نسنه هرنه اولورسه كابشكره وبنفشه شكره خميره ديدكارى
بومعنادندر كه خميركنده كه اضافتله كنده كاف عربيله قوپمش اولان نسنه يه ديرلر خميرك
اضافتيله تركيده زواله ديرلر اتمك ايچون كسوب يومرى ايتدكارى خمير پاره سنه ديرلر
كه خمينه كه كسر ميمله بوزن كمينه بى وقت يغان شديد يغموره ديرلر ميرنظمى بيت چنان شد
برف وباران خمينه * نفس يخ بسته مى آيد زسينه كه خنبه كه سكون نون وفتح باء موحده
ايله فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى طاق ايوان وصفه وفرهنك جهانكيريده اوزم اغاجنه
ايتدكارى چارطاق كه عربيده عريش ديرلر كه خنجه كه سكون نون وفتح جيمله وجيم فارسيله
دخى مرويدر جماع لذتندن ظاهر اولان صدا كه نفس ويرد بحه بورندن چقار استاد
بيت تراى قلتبان كركرى به * كه نيوشى بشب درخانه خنجه * مؤيد الفضلاده بو معنايه
ضمله بوزن غنچه مسطور در كه خنجده وخنجيده كه كلاهما بسكون النون اول بوزن پنجده
ثانى بوزن سنجيده ازروت ديدكارى كه صمغ نوعندندر كذا فى نسخة الحليمى كه خنده كه
ضحك معناسنه كولمك در اسم مصدر اولوركه فاعل خندان اولور نوعىٔ خموشانى بيت
الهى خنده امرا نالكى ده * سرشكم را جكر پر كالكى ده كه خنه كه فتح نونله بمعنى پشته
خرمن يعنى وغيرى نه اولورسه ميرنظمى بيت خنه از برك كل كشته بهرجا * كه جمع
آمد پرى رويان رعنا كه خنيده كه كسر نون وسكون ياى تحتانيله بوزن شنيده كار
شايع ومنقول اولان كفتكو معناسنه شيخ نظامى * مثنوى * زان دل كه بيكدكر بدادند
در معرض كفتكو فتادند * زين پرده دريده شد بهرسو * وين راز خنيده شد بهركو
ومرد مشهور معناسنه حكيم اسدى بيت برادر بدان شاه راسرورى * خنيده بمردى
بهركشورى * مؤيد الفضلاده كار مشهور ومعروف معناسنه دخى روايت اولنمشدر
بوقوله مؤيد استاد فرخى بيت يكى شادمانى بداند رجهان * خنيده ميان كهان ومهان *
معيار جماليده بمعنى پسنديده شمس فخرى بيت مرتاض شد سپهر وجهان هم مطيع شد
اين از وفور رأفت شاه خنيده بود * ادات الفضلاده ايكى طاغ اراسندن ظاهر اولان
صدا وطاس وامثالى نسنه لرك آوازى معناسنه منقولدر وحركات ثلثه ده معناى آخر ايله
استعمال اولنور كه خنيره وخنيوه كه كلاهما بكسر النون وسكون الياء التحتانى بوزن
كبيره مجمع الفرسده جمع حساب ودفتر وفرهنك زفانكوياده بمعنى تودهٔ ريك ونسخهٔ ميرزا
ابراهيمده بمعنى جمع شدن چيزى وبسنجيده معناسنه در كه خواب جامه كه جامه خواب
معناسنه اويقو اثوابى ديمك اولور وله بيت چو برخاست در صبح از خواب جامه * درآمد قاصد

قاصد وآورده نامه كه خواب ديده كه بلوغه ايرشمش صبيان وبنات معناى تركيب احتلام
اولمقدن كنايه در ميرنظمى بيت چو شد آن سرو سيمين نو رسيده * بشب بافكر جانان
خواب ديده كه خوابنيده كه واو معدوله وفتح يا وكسر نونله بمعنى خسپانيده يعنى ياتورمش
واويوتمش ديمك اولور شيخ سعدى بيت سهى سروش بباليں خوابنيده * سرشك
ازلاله وكل بر دميده كه خوابكاه كه باء موقوف وفتح كاف فارسيله دوشك واويو يجق مكان
ووقت خواب اسم زمان واسم مكان واسم آلت معنالرينه استعمال اولنور محلنه كوره
كه خواجه كه واو معدوله ايله خداوند خانه وصاحب مال وشيخ وحاكم ووزير معنالرينه
استعمال اولنور شيخ نظامى بيت خواجه مع القصه كه در بند ماست * كرچه خداوند ماست
خداوند ماست * كشورى وزير زين العابدين هجونده ديمشدر بيت سمور اندر برخواجه
ولى اولادواتباعش * نهاده كس اجاره همچو در املاك غازانى * قصيدهٔ مزبورنك مطلعى
بودر بيت بنا زم پادشاهى راكه از تأييد سبحانى * نهاده ديو سارى رابكف مهر سليمانى *
وصاحب مال معناسنه حكيم انورى * قطعه * خواجه در بخل شد چنان معروف * كه بباغ
اندرون دود راجه * هردو بايكدكر همى كفتند * كير خر دركس زن خواجه * بر معناسى دخى
خروس ايدكى در استاد لطيفى بيت منم چون ريك وتو همچون دجاجه * پوم شد راست بر تو
خفته خواجه كه خواركان كه واو معدوله وسكون راء اول وفتح كاف وراء ثانيله فرهنك
جهانكيريده دشنام ويريجى معناسنه خوزآكارى ودشنام ويرمك وخوارخورى دشنام
اشتمك معناسنه در استاد منوچهرى بيت توخوركان تركى من برد بار عاشق * زشتست
خواره كارى خوبست برد بارى * بو معنايى مؤيد كمال اسمعيل بيت بكيش خام طمع
خواندويكى بنفس * يكى تلنكىٔ كاهل بكيش خوارى خواه كه خوان كه واو معدوله وفتح
راء مهمله ايله روزى ونصيب معناسنه حكيم فردوسى بيت ابا خواست بزدانش چاره
نبود * ابا كوشش وزور خواره نبود كه خوازه كه واو معدوله وفتح زاء معجمه ايله بوزن غازه
قدوم پادشاه ايچون اهالىٔ شهر مخصوص پادشاه اولان محلى زيب وزينت ايتمكه ديرلر حكيم
سوزنى * قطعه * به پيش بادنه آن نامه تابمن برسد * كه هيچ باد نيابى چو باد بانك وپوى
بكوى دوست برآن نامه رابدان عنوان * به پيش نامهٔ توتا خوازه بندم كوى * وبزنمش
كوشكه ده ديرلر استاد عنصرى بيت منظر او بديد چون خوازه * هريكى زو بزينتى تازه
تحفة الاحبابده عروسه مخصوص اولان خانهٔ مزين معناسنه فرهنك جهانكيريده دونما
ايچون اوزرينه انقشه ترتيب ايتدكارى اغاچلره ديرلر واو زم اغاجنك عريشى وبنا وعمارت
ونقاشلر نقش ايچون بغلدقلرى اسكله معناسنه مرويدر ودخى بمعنى خواهش يعنى استمك
حضرت مولانا قدس سره بيت مهرسيدش از سوى هرمهترى * بهر دختر دمبدم خوازه
كرى * بو بيت مثنويدن قز طلبى ايچون فهم اولنور كه خوازنده كه واو معدوله ايله بوزن
سازنده بمعنى عروس كذا فى المجمع كه خواسته كه واو معدوله وسكون سين وفتح تاء مثناة
ايله ايكى معنايه كلور اول خواستن لفظندن اسم مفعول اولور استنمش معناسنه ثانى
متاع وقماش معناسنه در حكيم اسدى بيت مدان به زدانش يكى خواسته * كه نايد

همی از دهش کاسته * استاد عبجدی * قطعه * یا ببند دیا کشاید یا ستاند یا دهد
تاجهان بر پای باشد شاه را این یادکار * آنچه بستاند ولایت آنچه بدهد خواسته *
آنچه بندد پای دشمن آنچه بکشاید حصار * مزبور ایکی معنایی بر بیتده حسین وفایی ایراد
ایتمشدر . بیت میدهد خواسته ناخواسته محتاجانرا * هیچ محتاجی محتاج نباشد بسؤال *
ڤ خواسه چ واو معدوله ایله بوزن کاسه باغ و بستانه حیوانات اورکوب کیرممك ایچون
ایتدکاری انسان هیأتنده کی نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ خوالسته چ
واو معدوله وکسر لامله بوزن دانسته بمعنی محبره یعنی دوات ولیقه یه ده دیمشلر در مجمع
الفرسده فتح لامله بوزن وابسته منقولدر ڤ خورابه چ واو معدوله ایله بوزن خرابه ایکی
معنایه کلور اول آب اندك که صو بندی ارا سندن صزوب آقر حکیم فردوسی بیت زجوی
خورابه چو کمتر بکو * که بسیار کرد دبیکباره او * ثانی آوانیٔ زراعتی حاضر وآماده اولان
اکنجیه دیرلر ڤ خورده چ واو معدوله ایله خاء مضمومه ایله اولان خرده نك جمیع معنالریله
مترادفدر محلنده بیان اولنور انشاءالله تعالی ڤ خورنگاه و خورنکه وخورنه چ اوچی دخی
واو معدوله وفتح راء مهمله ایله برقصر نامیدرکه سمنار رومی که عربیده سنمار دیرلر نعمان
بن امرئ القیس امریله بهرام کور ایچون بنا ایتمشدر قصر مزبور خورنق اسمیله مشهوردر
اما اعجام خورنکه دیدکاری جای طعام دیمك اولور اول قصرده روایت اولنور که اوچ کنبد
متداخل بنا اولنمشیدی بهرام کوره عبادتخانه ایدی سه دیر وسه دیس دخی دیرلر کسر
دال ایله زبان پهلویده کنبد دیس دیرلر اما عربیده تعریب اولنوب خورنکه خورنق
وسه دیره سدیر دیرلر حکیم خاقانی بیت خواهی که در خورنکه دولت کنی مقام * بکریز از ین
خرابهٔ تاد لکشای خاك ڤ خوره چ واو معدوله وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول خره
معناسیله مترادفدر که خاء مضمومه ده ذکر اولنور انشاءالله تعالی ثانی برمرضدر عربیده
جذام دیرلر ثالث مضمومه ده اولان واو معروفله خون معناسنه ڤ خون چ سکون واو
وفتح راء مهمله ایله بوزن چون مجمع الفرسده دره معناسنه وتحفة الاحبابده خرزهره که عربیده
دفلی دیرلر ومؤید الفضلاده بمعنی پامال مسطوردر ڤ خوله چ سکون واو وفتح لامله بوزن
دوله اغاج ثیردانکه ایچنه اوق قورلر روم ولایتنده اکا قندیل دیرلر وتحفة الاحبابده اول
قبوردرکه ایچنه اوق طولدیروب پهلو انلر وغازیلر بویونلرینه طاقرلر میرنظمی . بیت
حمایل وار خوله کردنش را * تیند یشددر اعدا مردنش را ڤ خوه چ فتح وا وایله بمعنی
خبهٔ مرقوم مجمع الفرسده بمعنی خوی یعنی عرق مسطوردر ڤ خه چ اظهار هایله بوزن مه
اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوش که خه خه دخی دیرلر عربیده اولان بخ بخ لفظنك ترجمه سیدر
ثانی بمعنی پشته که عربیده تل دیرلر ثالث بمعنی خرمن غله ڤ خه خه چ برقاچ محلده استعمال
اولنور زهی زهی و نیکا نیکا وعجب عجب وخوش خوش معنالرینه در هربری محلنده ایراد
اولنور حکیم خاقانی . بیت زه زهای بخت خه خهای دلدار * هم وفادار وهم جفا بردار *
بو بیتی سروری مجمع الفرسده خاقانی یه اسناد ایتمش اما یوسف انجوی فرهنك جهانکیریده
انوریدن بو وجه اوزره نقل ایدر . بیت بخ بخ ای یار وخه خهای دلدار * هم وفادار وهم جفا

جفا بردار * عبارت مذکوره ترکیده په په وپوه پوه دیدکاری معنایه در کمال اسمعیل بیت پس
توقع بودت نعمت وحشمت زکسان * خه خهای خام طمع مردك بیهوده امل ڤ خیازنه چ
فتح یای تحتانی وزاء معجمه ونون ایله بمعنی خواهر زن که خازنه دخی دیرلر ترکیده بالدز
دیدکاریدر کذا فی المجمع ڤ خیشخانه چ سکون یای تحتانی وشین وفتح خاء معجمتین ونونله
مجمع الفرسده قامشدن یاپلمش اوتخهٔ میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده قیلدن طوقنمش او
ومعتبر ومفصل فرهنکلرده اغاجدن یاپلمش اوکه برجانبنده دلوکی اولوب سقالر طشره دن
صویی قویه لر ایچروکیده ور وزکار ایچروده اول صویی طاغیده یازایامنده حرارت دفع
اوله بو طرز هندوستانه مخصوصدر بو معنایه حکیم خاقانی بیت از کلاب وژاله وکافور
صبحش درسموم * خیشخانه کسری وسرداب خاقان کفته اند * وفرهنك جهانکیریده
اول خیمه درکه کتان بزندن ایدرلر ایچنه سکوت بپراغی دوشیوب اوزرینه صو سپرلر دفع
کرمیٔ هوا ایچون هندوستانده خس وخاشاك دن بو مقوله او ایدرلر ایمش خیشخانه
تسمیه سنه باعث بودر حکیم سوزنی بیت چو آفتاب شد از اوج خود بخانهٔ حوت *
بخیشخانه رود برك بید وباده بخواه ڤ خیکله چ سکون یای تحتانی وفتح کاف ولامله براوتدر
عربیده جبهله ومرمه دخی دیرلر ڤ خیمشاه چ الم وغصه معناسنه نعمة الله نقل ایتمش
اما حرکتنی اشعار ایتمامش وکیفیت احوالنی دخی بلدرمامش ڤ خیمه چ معروف جغتای
اسانده اق اوی ضم همزه ایله اودیمکدر میرعلیشیر ماه بدر کاملی خرکاهنه تشبیه ایدر بیت
تافلك بختی لاری توزکای قطار * تا تولون آی آق اوی ایتکای آشکار * بو مطلعده فانوسه
تشبیه ایدر بیت اول قویاش آق اوید او مین تیکزینو رمین هرساری * کوییا فانوسدین
پروانه قالغای تو شغاری ڤ مع الیاء التحتانی * خارایی چ خارا سنك سخت در آخرنده کی
یای وصفیه در برنسنه نك صلابت وقوبلکن بیان ایدر ڤ خارچینی چ اول طپراغه دیرلرکه
انی قینادوب صرچه ایدرلر ودخی اوق دمرنی ایدرلر انسانه طوقندقده هلاك ایدر ابو المعانی
بیت کسی که شود مانع وصل یار * کند سینه اش خارچینی کذار ڤ خارماهی چ کسر راء
مهمله ایله بالق قاچیغی ودخی مزسن بالغی نك آدیدر وله بیت کسی را چون خوردمال دواهی
بحلقومش شود آن خار ماهی ڤ خازنی چ کسر زاء معجمه وسکون نونله براستاد حکیمك
آدیدر سیف الدین زبیری بیت اکر بحکم حساب سخاش کردندی * بساختندی جاماسب
وخازنی احکام ڤ خاکبازی چ خاك ایله بازیدن مرکبدر اطفال اویونلرندن براویوندرکه
طپراغه هر بری برمقدار اقچه کزلیوب طپراغی قارشدیروب قاچ آدم ایسه اول قدر
حصه ایدرلر هربری کندو حصه سن ارایوب نه چقارسه آلور کذا فی المحمودی ڤ خاکبیزی چ
مسافرت معناسنه در معنای ترکیب طپراق الهمکدر ظاهر بودرکه بو اسم اولمعنایه حقیقتی دکل
اصطلاحیدر مسافر منازل ومراحلده خاك آلوده اولوب طپراغه غلطان اولدوغندندر
برمعناسی دخی صو کنارنده طپراق بویوجی اولور بعض اولردن طپراق قالدررلر صو کنارینه
دوکوب بولرلر ایچنده بعض کمش والتون وبقر پاره لری بولورلر بو معنی حقیقیدر کذا
فی المحمودی ڤ خاکساری چ خوار وذلیل وخاك آلود خاکسار مرقوم معناسنه ڤ خاکشی

فتح کاف وکسر شین معجمه ایله تودری سورخ دیرلر بر دارودر خاله بینی اضافتسز فتح
لام واخفاء ها وکسر با وسکون یا ونونله پرنج او نیله پشمش بولاج واطعمه نك الحفی یعنی ادناسی
طعام کذا فی المجمع خاله بی بی بودخی اول معنایه دریعنی ارزل طعام کذا فی المشکلات
بو معنایه شاعر بیت نخواهم کاشکر با منت غیر * خوشست بی امتنان آن خاله بی بی
خالی بمعنی تهی وتنها معروف سوز در خامشی وخاموشی کلاهما بضم المیم وکسر
الشین المعجمه اسم اولقلقدر شیخ سعدی بیت دو چیز خیره عقلست دم فرو بستن
بوقت گفتن و گفتن بوقت خاموشی خامی خاملغله معروف وموصوف اولان نسنه یه
دیرلر و بو معناسیله کمنددر خانگی فتح نون وکسر کاف فارسیله خانه یه منسوب اولان
نسنه یعنی اوده مخصوص پاپلمش اطعمه وسائر اشیا عموما و بر نوع لطیف حلوا در خصوصا
خانی کسر نونله صو صوغوده حق مکان ودخی حوض معناسنه شیخ نظامی بیت آب کوثر
نه آب خانی بود * چشمهٔ آب زندگانی بود * نسخهٔ میرزا ابراهیمده زر خالص ونام همای ابن بهمن در
خاور خدای خاور زمین پادشاهی در وسلم بن فریدون شاه که خاور زمینی آکا ویروب
انده پادشاه اولدی آکا خاور خدای دیرلر یعنی خاور صاحبی خای لذت ومزه معناسنه
اسم استعمال اولنور ودخی چقور یرلره یغمور دن صو ایرکلوب متعفن اولمق ودخی خاییدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور شکرخای وژاژخای کبی ختلی سکون تاء
مثناة وکسر لام ویای نسبتله ختل دیدکاری ولایته منسوب اولانه دیرلر عموما وانده بی نظیر
آتلر حاصل اولور اول مناسبتله غایت ایو آته اسب ختلی دیرلر کثرت استعماله یالکز ختلیده
دیرلر شیخ نظامی بیت وشاق نیلك چشم هفت خرگاه * بران ختلی شده سوی شهنشاه *
ختلانی بودخی اول معنایه در نون تاکید ایچوندر خراباتی خراباته یعنی میخانیه
منسوب مراد مست مدامدر مولانا محمد ظهوری در قسمیه بیت بجوش وخروش مناجاتیان
بکلبانك نوش خراباتیان * شرف شفروه بیت بمال دست بترك بدان خراباتی * که
سخت طرفه بود روزه دار میخوار خردمشی بیان اشکی عربیده حمار وحشی دیرلر
ابو المعانی بیت صورتش آدم چو کاو وحش بوده سیرتش * چون خردمشی کریزد
گربه بیند آدمی خرزی فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بو بجقجی پپاور معناسنه
خرعیسی اضافتله عیسی علیه السلام اشکی دیمکدر و بو معناسی ده رهباندر خرنای
کرنای اعجامك بر نوع بورسیدر اشك صداسی کبی صدا ویرور اکثر جنگارده چالرلر سیف
اسفرنکی بیت پای کوبد سر پرچم چو زند راه بقا * جنگ شیر علم ولحن سرود خرنای
رضی الدین نیشابوری * قطعه * اندران روز که مشاطهٔ تأیید ظفر * شود از خون
چیان پیکر شمشیر آرای * مرد درهم جهد از غایت فرط کینه * اسب برهم فتد از هیبت
بانك خرنای خشی کسر شین معجمه ایله اول بیاض نسنه که بیاضلغی اقصی الغایه اوله
عربیده قوری دیرلر خله کشنی کی دومنی معناسنه در خندستانی خندستان
مرقوم معناسنه مجمع الفرسده مسخره لق ایتمك معناسنه مسطوردر خوالی واو
معدوله ایله بوزن خالی ایکی معنایه دراول طعام معناسنه ثانی رودخانه یعنی چای خرقی

حرقی کذا فی فرهنگ جهانگیری خوای واو معدوله ایله پای وجای وزننی اوزره چاشنی
ومزه معناسنه ابو المعانی بیت آنقدر کرده اثر درد غم حسرت یار * خوای از ذایقه وکنر
نتوانم بشناخت خوی واو معدوله ایله عربیده عرق دیرلر حکیم اسدی بیت دلارام ره
برخ از شرم کی * سمن لاله شد لاله لولو زخوی * دیکر بیت بر روی خط تو قطرهٔ خوی
بوی عرق بهار دارد * چغتای اسانده کسر خایله ئیرد یرلر وکسر واو ویای تحتانی مشدده
ایله عربیده زمین دشت وهامون و زمین نرم معناسنه در خهی زهی معناسنه تحسین
ایچون استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت زهی شکسته خطت پشت زلف مهرویان *
خهی ببرده لبت آب چشمهٔ حیوان * وکلمهٔ تحسین درخه ایله ای لفظلرندن مرکبدر حکیم
انوری بیت زهی بیان تو اسرار غیب را خاکی * خهی بنان تو آثار جود را تفسیر خهی خهی
یعنی زهی زهی ونیکا نیکا وخوش خوش خیری سکون یای تحتانی وکسر زاء مهمله
ایله کیمی صاری گل وکیمی صاری شبوی در دیرلر و بر معناسی دخی رواقدر بو ایکی معنایه
شمس فخری * قطعه * زرد وخیره است دشمنش کوئی * کرد نسبت با وخرد خیری *
پادشاهی که هفت طاق سپهر * باشد از طارمش کین خیری خیلی کثرتدن کنایه در
وجمعیت معناسنه ده کلور میر نظمی بیت مرا کردند هرشب آشنایی * سکان درکوی
جانان بو دخیلی باب الخاء المکسورة مع الالف * خلا بوزن ردا بالحق معناسنه
میر نظمی بر آنکس که نقشش کند اقتضا * بماند چو خرلنك اندر خلا خوا بوزن بیا
یعنی مزه عربیده لذت وذوق معناسنه میر نظمی بیت بسیار خوردن کند امتلا *
مرآنکس دهن را نباشد خوا خیربویا سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وراء موقوف
وضم باء موحده ایله قافله که هال وهیل وهال بوا وهیل بوا وشوسپر دخی دیرلر خینا
سکون یای تحتانی وفتح نونله سرود ونغمه معناسنه در وکاهی نون یایه تقدیم اولنور امیر
خسرو در ترجیع شعر بو نغمه بیت نظم را علمی تصور کن بنفس خود تمام * کونه محتاج
سماع وصوت خیناکر بود مع الباء الموحده * خشب سکون شین معجمه ایله بی هنر
وبی معرفت اولانه دیرلر ابو المعانی بیت ندانستم رموز فن عشقت * دبستان جهان را
خشب ماندم خلاب بوزن کلاب چامور وچرکاب معناسنه احمد کرمانی در متابعت
نفس کوید بیت چون خرهمه در خلاب ماند * باشك همه در حجاب ماند خلب
سکون لامله بمعنی خلم یعنی سومك کذا فی المجمع خیراب بوزن نیراب موج دریا
معناسنه که کوهه دخی دیرلر اصلی آب خیز ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم
اولندی خیك آب سکون یای تحتانیله قربه که آنکله صو چکرلر خیك اصلنده اسم
عامدر هر طلومه دیرلر آب اضافتیله مخصوص صو طولومی اولدی کذا فی مجمع الفرس
مع التاء المثناة * خت یاوب یوپورمق پوییدن معناسنه وبعض فرهنکده یلدرمق
تابش معناسنه میر نظمی ایکی معنایه بیت بکوه ودشت راخت کرد چون نور * در آنسو
ناکهان خت دید از دور خشت سکون شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول کرپج
معناسنه که بشوروب وقطعه سن کوچك ایندکده رومده توغله وعجمده خشت

چخته دیرلر پخته وصفیله موصوف اولمزدن مقدم مطلق کرپج مراد اولنور استاد دیمشدر
بیت بوفای تو اکر خشت زنند ازکل من * همچنان دردل من مهر وفائی تو بود * خطیب
شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك رضوانست * کرچه بنیاد اوست ازکچ وخشت *
ماه رویان درو چو غلمانست * قوطه هاپر زژله جای بهشت * ثانی فرهنك جهانکیریده
کتاب زندك یکرمی بر نسکندن اون ایکنجی نسك آدیدر کتاب زندی یکرمی بر قسمه
تقسیم ایدوب هر قسمنه ضم نونله نسك دیرلر وهر بر نسکك آدی واردر ثالث حربه دمور یدیز
اما کثرت استعمالدن حربه دیدکلری نیزه کوتاهه خشت ودمورینه حربه دینلمك شایع
اولمشدر بو بیتدن مفهوم در بیت ببالای سرو به نیروی پیل * با نکشت خشت افکنند
بردو میل * وحربه اولدوغنه بودخی دلالت ایدر حکیم اسدی بیت هوا چون شب وکرد
چون دیو زشت * درو چون شهاب روان تیر وخشت * دیکر مصرع * یکی خشت شاهین
رود مارپیچ * وسنان دمورینه دیرلر وحربه دمورینه دینلدوکی بو بیتده تصریحا واقعدر
حکیم فردوسی بیت برآمد درخشیدن تیغ وخشت * تو کفتی هوا بر زمین لاله کشت *
وحربه اولدوغنه حکیم فردوسی بیت یکی خشت زد بر میان قباد * که بند کمربند او برکشاد
معلوم اولدیکه حربه یه ده ودمورینه ده محلنك اقتضاسیله استعمال اولنور ایمش *
خشت خشت تقردی که پخان وبعض نسخه لردن صادر اولور بر صدادرکه تقرتقر
ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش بر کوشش رسید * خفت ذوق
لذتش کلی رمید خلعت بخشش قفتانیکه پادشاه ووزیرلر خدمت مقابله سنده
انعام ایدرلر اکا تشریف دخی دیرلر میر نظمی بیت بجان خدمتش چون رسیدم بکوش
بفرمود خلعت نهادش بدوش خیره دست باب الجیم الفارسی مکسوره سنده ذکری
مرور ایدن چیره دستك مقابلنده ضدیدر الی اوز اولمیوب طوتدوغی اشی صقط
ایدوب هیچ بر ایشه یرامین آدمه دیرلر ابو المعانی بیت خیره دستند آنکه دعوای هنررا
میزنند * هرکه ازدستش هنر آید نباشد لاف زن مع الجیم خلنج کسر لام وسکون
نون ایله اعضانك طونلمسنه یعنی عملدن قالمه سنه ودخی طرنقله قازیمق معناسنه که
خلنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری خیفنج سکون یای تحتانی ونون وفتح فا ایله
سکرك تخمی دیدکلری دارودر کذا فی نعمة الله مع الدال المهمله * خرد فتح راء مهمله
ایله عقل وبصیرت معناسنه شیخ سعدی بیت سپهر اول کند چشم خرد کور * پس
آنکه بر خردمند افکند زور * حکیم سنائی بیت بر سرت به زعقل افسر نیست * خرد
اندر سرست بر سر نیست * چغتای لسانده عقله ایس دیرلر فرهاد نامه ده فرهاد ماتمنده
شیرین حقنده دیر بیت اور وبان آنچه شور وشین قیلدی * که ضعف ایلاب ایسی اوزی
ییقلدی خردمند صاحب عقل دیمکدر منداداتِ توصیفدر مقابلی بیخرد اولور شیخ
عمر خیام * رباعی * ای چرخ ز کردش تو خرسند نیم * آزادم کن که لایق بند نیم * کر میل تو
با بیخرد ونادانست * من نیز چنان اهل خردمند نیم خروند سکون راء مهمله ونون وفتح
واو ایله بر نوع خیاطت یعنی درزیلك در صنعت واستادلك کوسترمك ایچون ایدرلر کذافی

فی فرهنك جهانکیری خشاوند فتح شین معجمه وواو وسکون نون ایله بر مملکت آدیدر
کذا فی المجمع خنك بید سکون نون وکاف فارسی موقوفله بمعنی خار درخت یعنی
اغاج دکنی که بعض اغاجلرده اولور استاد رودکی بیت تن خنك بید ارچه باشد سپید
بنرمی وتری نباشد چو بید خنید کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی مکیدی یعنی
امدی فعل ماضی اولور شرف شفروه بیت که از باغ تو لاله میچنیدم * که از لعل تو شکر
میخنیدم * مصدری خنیدن کاورمکیدن معناسنه خوید واو معدوله ایله مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن خوید معناسنه در قصیل دیمکدر وتازه بتمش مزروعاته دیرلر بو لفظك
استعمالنده ایکی وجه واردر بری مذکور وجه در بید وزنی اوزن حکیم انوری بیت ای عجب
نیست بمی کر اثر لاله وخوید * کفتی آهو بره مینا سم و بیجاده لبست * بو قولی موید شمس
فخری بیت بهر قصیل فرس سایس تعظیم او * آورد از باغ چرخ هر سحر وشام خوید
وبر وجهی دخی کسر واو وسکون یا ایله خرید وچوید وزنی اوزره در میر عماره بیت رویش
میان خله سبز اندرون بدید * چون لاله برك تازه شکفت درمیان خوید خوی درد
کسر واو وسکون یای تحتانیله بر علت آدیدر طرنغك اطرافی بشوب چرکك واریك بغلرکاه
اولور که آندن طرنق دوشر عربیده راخس دیرلر وهندی اسانده انکیژه دیرلر خویشاند
واو معدوله وسکون یای تحتانیله خصم واقربا معناسنه در خید سکون یای تحتانیله
تازه بغدای وآرپه که خوید دخی دیرلر حکیم سنائی * قطعه * کسی که عزت عزلت نیافت
هیچ نیافت * کسی که روی قناعت ندید هیچ ندید * زهی خوشست ولیکن زجهل خواجه همی
خوشی نیابد از وهیچ زانکه خار ازخید مع الراء المهمله * خدیور کسر دال مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله پادشاه دیمکدرکه خدیو دخی دیرلر اصلی اولو پادشاه
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری خدمتکار معروف خدمتکذار خدمت
ایدیجی مخصوص اولق لازم دکل هر خدمت ایدنه دیرلر هر نه وجهله اولورسه ابو المعانی
بیت خدمتکذار شاه جهانم بجان ودل * دارم امید لطف وعنایت دریغ مدار خرخ
ایکی معنایه در اول صاتون آل معناسنه صیغه امردر ثانی طوماندرکه بهار ایامنده یوجه
طاغلر باشنده وکوز فصلنده آلچق یرلرده ودره لرده اولور اکا هردخی دیرلر اما زبان
پهلویده خر خوش دیمکدر خریدار صاتون آلیجی مشتری معناسنه در اصلی خرید داردرکه
خرید اشترادرو دار اسم فاعلدر ایکی دال بریرده تلفظ ثقیل اولمغله بری حذف اولنمشدر
میر نظمی بیت خریدار متاع درد عشقم * ز عهد کودکی پرورد عشقم خنجیر سکون
نون وکسر جیمله بوزن انجیر اوچ معنایه در اول بمعنی تیره یعنی قراکو حکیم اسدی بیت
همه آسمان کرد لشکر کرفت * همه دست خنجیر وخنجر کرفت * ثانی بوی تند یعنی کریه
رایحه ایچ یاغی ویاخود کموك ویوك یانغی وچراغ سونکی وامثالی قوقوره دیرلر خسروانی
بیت سالها بکذرد که بر ناید * روزی از مطبخت همه خنجیر * ظهیر فاریابی بیت زباد کرزش
کردون همی پراز آشوب * ز تف تیغش هامون همه پراز خنجیر * شمس فخری بیت چنان
بسوخت زتاب عنان خصمت * که بر نیاید از وکر بسوزدش خنجیر * ثالث هر تیز وتند

اولان نسخه‌یه دیرلر خنکسار سکون نون وکاف فارسی موقوف وفتح سین مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول اول کمسه‌یه دیرلر که باشنك قیلی بیاض اوله حکیم قطران ارموی بیت
زال زر اندر ازل زلزال شمشیر تو دید * در ازل شد خنکسار از هول آن زلزال زال * امیر
خسرو بیت صفوت آتش مجوزین چابکی پوشان رسم * زانکه طاوسی نیاید از بطان
خنکسار * ثانی کوهرچله درکه باروتك برجزؤیدر خیار معروف شاعرك بری دیمشدر
بیت قافیهٔ نان و پنیر وخیار * درعجم این یافت مثل اشتهار * یا ز فصلنده خیار و پنیرك
اتمك ایله تناولی لطیف اولوب واوچی نك قافیه‌سی واسع اولمغله مثل ایتمشلر خیارچنبر
وخیار شنبر کلاهما ادویه‌دن مسهل لطیفدر تازه‌سی خیار کبید رقوریدقده ایچنده
بتی بال کبی اولور اون درهمی تمام شربتدر برو یا ایکی مجلس عمل ایدر غایت مفید نسخه‌در
خیاوار وخیاور کلاهما بفتح الیاء التحتانی والواو ایشکوج معناسنه ابو المعانی بیت
هرکس بجهان داد وستد داشته کاسب * جز عشق مرا نیست خیاوار مناسب خیر بکیر
سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده وکاف فارسیله اقسام لعبدن بر لعبدرکه بر دائره
چوب ایچنه بریسی کیروب طورب باقیلری اطرافندن آنی اوررلر اول ایاغله آنلری
دپرقنغسنه طوقنور ایسه آنك یرینه اول طورر بوا ویونه خرسك وبجور دخی دیرلر
کذا فی المجمع خیرخیر بو لفظ مکرر بش معنایه‌در متحیر وواله وسرکشته معنالرینه‌در
حکیم اسدی بیت کس از خیل ایشان نبد مانده تیر * بماندند در زخم او خیر خیر *
دیکر باندرین معنی بیت شمار نده شد سست مانده دبیر * دل وشاه ولشکر همه خیر خیر
ثانی هرزه وهذیان معناسنه‌در کمال اسمعیل بیت اومیکند مسودهٔ شعر من بیاض * من
میکنم مسودهٔ شعر خیر خیر * ثالث بمعنی بی سبب وبی اصل شاعر بیت خیر خیرم کرد
صاحب تهمت اندر همچو بلخ * تاهمیکویند کافر نعمت آید اندری * رابع بمعنی تیره وتاریك
حکیم فردوسی بیت ز آواز باران وکردان تیر * همی چشم خورشید شد خیر خیر *
خامس لغت محودیده بمعنی شتاب وشرفنامه‌ده بیهوده وتاریك وتیره معناسنه مسطوردر
خیر بوزن شیر یدی معنایه کلور اول سرکشته وحیران حکیم قطران ارموی بیت ای
بخوبی بر بتان کابل وکشمیر میر * ماندم از بس کاوری درعهدها تاه خیر خیر * ثانی
هرزه وبی سبب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ای رونق جانم ز تو چون چرخ
کردانم ز تو * کندم فرست ای جان که تاکی خیر کردد آسیا * ثالث فرهنك جهانکیرده
کوزه غبار واقع اولمغه دیرلر رابع اعضا او یوشق اولمغه دیرلر خامس ناچار معناسنه
ابو المعانی بیت در اندیش وصلت که تأثیر شد * سراپا وجودم ز غم خیر شد * سادس
بر شکوفه‌درکه زرد وسرخ وبیاض اولور اکا خیری دخی دیرلر سابع رند ودلیر وبی شرم
معنالرینه‌در بو معنالرك جمله‌سنده هاء علامت ایله خیره ده دیرلر خیره سر سکون
یای تحتانیه ایله باشی دونمش وشاشقون معناسنه اولور مولانا هاتفی بیت سیاهان پرفتنهٔ
خیره سر * ز چشم سیاه بتان خیره تر خیرکیر وخیزه کیر کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وزاء معجمهٔ موقوف وکسر الکاف الفارسی بر اویوندر ترکیده طورطوت دیرلر عینی ایله

ایله فارسی سنك ترجمه‌سیدر خیر بکیر مرقوم معناسنه اکا کوهاموی وخرسك دخی دیرلر
کذا فی المجمع مع الزاء المعجمه * خرد سوز ایکی معنایه کلور اول آذربایجانده بر آتشکده
نامیدر شیخ نظامی * مثنوی * از آنجا بشد بیر آزادکان * در آمد سوی آذر آبادکان * دران
لحظه بود آتش سنك بست * که خواندی خرد سوزش آتش پرست * ثانی هرنکه عقلی
زائل ایدر غم وغصه وافکار دور وجای مخوف وکار دشوار ومکیفات وبونلره بکزر
نه اولورسه عموما ودلبر ممتاز خصوصا خیز بوزن تیز خیزیدن وبعض ارباب لغت
قولنجه خاستن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر سحرخیز کبی مثال امر خواجه حافظ
بیت ساقیا برخیز ودر ده جام را * خاك بر سر کن غم ایام را * مثال وصف ترکیبی خواجه
سلمان بیت ببوی دوست سحرخیز شو چو باد صبا * که بوی دوست ز مشکین دم سحر یابی
مع السین المهمله * خرس سکون راء مهمله ایله آیو دیدکلری وحشی جانوردر صباغ
توعندن میر نظمی در صفت احمق وکول بیت چنان کردند تعلیم وتفهید * که نتواند کند
چون خرس تقلید خیس سکون یای تحتانی ایله بوزن کیس پلاس وجامهٔ کهن
وخشین ودخی خیسیدن لفظندن صیغهٔ امردر مع الشین المعجمه * خدیش کسر
دال مهمله وسکون یای تحتانی ایله حرم کبارده براختیار خاتون اولورکه امور بیته کتخدا اق
ایدر وسوزینك نفوذی دخی مقرر اولور اولمقوله‌یه کد بانو دخی دیرلر ابو مسلم بشاری
* رباعی * در ظاهر اکر بوت تمام درویش * زینم چه زنی بطعنه هردم صد نیش *
دارد هرکس بنا باندازهٔ خویش * درخانه خود بنده وآزاد وخدیش خراش فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خراشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلخراش
وروخراش کبی ثانی اول یاره کدری اوزرنده اولور طرنق ودکندن عارض اولور وبچقو
اغزندن دوکان نسنه که ترکیده تلاش دیرلر ومحتیان وامثالندن تراش اولنان نسنه‌یه دیرلر
شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * رسید رافت عدلش بدان که از سر شاخ * نمی نماید اره که
تراش وخراش * برون فکنده مجار وبلا تذکردون * عدوش راز درخانهٔ جهان چو
خراش ضمله آخر معنایه کلور محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی خرش کسر راء
مهمله ایله اول نوع خنده‌یه دیرلر که هزل وتمسخر یوزندن اوله اکا خریش وخندیش
وخنده خریش وخنده ریش دخی دیرلر ابو المعانی بیت کمان مبرکه شود دولت جهان
جاوید * بروی تو دو سه روزی فلك خراش کند خریش کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خراش مرقوم ثانی بمعنی خوش ضمله معناسی محلنده ذکر
اولنور انشاءالله تعالی خلاش غلغله وغوغا معناسنه‌در کذا فی المجمع اما شرفنامه‌ده
بمعنی خلیش که چپچله وخلاب وغرلغج دخی دیرلر خلیش کسر لام وسکون یای تحتانی
ایله اول قوبی بالچغه دیرلر که آدم باصدقده ایاق کوجله قالقر کذا فی ادات الفضلا خویش
واو معدوله ایله بوزن کیش الی معنایه کلور اول بمعنی اقارب یعنی خصم حکیم اسدی بیت
مر این خانه تو خانهٔ خویش دان * مرا کرچه بیکانه ام خویش دان * ثانی بمعنی خود که
خویشتن دخی دیرلر ترکیده کند وکندوسی دیدکلری معنایه‌در شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی

آتش بد و دست خوش از خرمن خویش * چون خود زده ام چه نالم از دشمن خویش * کس
دشمن من نیست منم دشمن خویش * ای وای من و دست من و دامن خویش * ثالث بمعنی کاواهن
و خویش کار مزارعه ده دیرلر حکیم فردوسی بیت بخشم ز کنج و درم صد هزار * بدرویش
هر کو بود خویش کار * رابع بمعنی وجود حضرت مولانا قدس سره بیت خویش من
والله که بهر خویش تو * هر نفس خواهد که میرد پیش تو * خامس بمعنی خوب و خوش میر
خسرو بیت دید چو این مثنوی خویش را * تیر قلم کرد سر خویش را * سادس بر نوع
طوقمش غلیظ کتان بزی درکه آکا خیش دخی دیرلر میر خسرو بیت خانه خویش از خشکی
و تری * یافته از خز که مه بر تری * معنای اوله عربیده اقارب و چغتای اساننده کیش قارام
دیرلر خصم و اقربا دیمك اولور ۞ خیره کش ۞ ضم کاف عربیله مجمع الفرسده ضعیف
و بی مجال و بی شرم معناسنه در شیخ سعدی بیت جهانسوز و بی رحمت و خیره کش *
ز تلخیش روی جهانی ترش * کذا فی مؤید الفضلا اما خاطره کلور که خیره بی سبب و هرزه
معناسنه اوله ضعیف معناسی نیجه استنباط اولنور ۞ خیش ۞ سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بر نوع کتاندر اکثر بلاد گجرات و سندده طوقورلر
و کیرلر استاد فرخی بیت دلی را در هان نوشی عدو را بر جکر نیشی * عدو خیش است و تو چون
ماه تابان آفت خیشی * و بر نوع کتاندرکه مصرده طوقنور خیش مصری دیرلر ثانی اوله
اغاجه دیرلرکه اوکوز بوینه بغلرلر آکا ایمدخی دیرلر و نسخهٔ میرزا ابراهیمده بر نوع لطیف
کتان جامه درکه ایام تابستانده کیرلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت آسمان خود سال و مه
پاینده این دستان کند * در دیش با خیش دارد در تموزش با فنك * بافنك زردا وه کورکه
دیرلر و مجمع الفرسده جامهٔ کتان سطبر مسطوردر ۞ مع الصاد المهمله ۞ خلاص ۞ شرفنامه ده
التون و نقد نفیس صفتنده استعمال اولنور و مشکلاتده بمعنی پوته مذکوردر ۞ مع الفاء
خلاف ۞ شرفنامه ده صلقم صکوت معناسنه مسطوردر و عربیده ضد راستدر مخالف
معناسنه و فعال وزنی اوزره مصدر اولور ۞ مع القاف ۞ خیوق ۞ سکون یای تحتانی
و فتح واو ایله خوارزم مملکتنده بر شهره دیدر مولانا هاتفی بیت تو هم دست از کات و خیوق بداد
که تا مملکت ماندت پایدار ۞ مع الکاف ۞ خباك ۞ فتح باء موحده ایله قیون و صغر آغیلی که
کیجه یاتمق ایچون ایدرلر ابو المعانی * قطعه * شها این سرای چنان اشتباه * شود دوستانرا
مکان لطیف * نکیرد فرار و نیاید حضور * شود دشمنانرا خباك کثیف ۞ خرسك ۞
مصغر خرس در و خیر کیر اویونی معناسنه شیخ سعدی بیت استاد و معلم چو بود کم آزار
خرسك بازند کودکان در بازار ۞ خسك ۞ سکون سین مهمله ایله کل معصفر معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری حرکات ثلاثه ده معنای مغایر ایله کلور ۞ خشتك ۞ سکون شین
معجمه و فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول قفتان و کوملك قولتقنه اوردقلری پاره درکه
ترکیده دخی خشتك دیرلر کمال اسمعیل بیت آنکه قدرش جو کشد دامن رفعت بر چرخ *
همچو خشتك بودش شکل زمین زیر بغل * استاد لطیفی بیت هر که از خار میوه چیده بود
دامن و خشتکش دریده بود * بو معنایه خواجه سلمان بیت خشت ایوانش بر صدرهٔ کردون

کردون خشتك * طرز بنیانش بر دامن آفاق طراز * ثانی بمعنی ایلیکه زانو یعنی دیزکوزی مولانا
علی فتحی بیت بی رضایت هر که بو یدیك قدم * خشتك زانوی او بر کنده باد ۞ خمناك ۞ سکون
میم و فتح نونله مریض و معلول و زخمتلو معناسنه ابو المعانی بیت بجاه و دولت و قدرت اکر برند
حسد * درون خصم ترا تا ابد شود خمناك ۞ خنامك ۞ فتح نون و ضم میمله بندق اوتی
دیدکلریدر ۞ خنجك ۞ سکون نون و فتح جیمله صاقز اغاجی که یمشنه منه کوش دیرلر
عربیده حبة الخضرا دیدکلریدر فارسیده بر آدی دخی تمشکدر اناطولیده چدنه دیرلر حرکات
ثلثه ایله مرویدر ارباب لغتك هر بری بر حرکتله نقل ایلمشلردر معروفی بیت باد آوریدرت را
که مدام * که بتنه کش بدی و که خنجك * مجمع الفرسده جیم فارسیله مرقومدر ۞ خیك ۞
سکون یای تحتانی ایله هر طلومه دیرلرکه کرك بال و کرك صو و کرك نسنه قونیله جمله سنه
خیك دیرلر ۞ مع الکاف الفارسی * خلنك ۞ فتح لام و سکون نونله ایکی معنایه کلور اول
خلنج مرقومك معنای اخیرنه ثانی دورنك معناسنه در استاد منوچهری بیت تا برآید
لخت لخت از کوه میغ ماغکون * آسمان را اسکون کرده زرنك او خلنك ۞ خنك ۞ سکون
نونله هر بیاضه دیرلر عموما استاد بیت خدای تیغ ترا داد راز زال بزال نمود * ز بیم تیغ تو تازان
خنك شد سر زال * وقیر آته دیرلر خصوصا حکیم فردوسی بیت تبارك ز فولاد سبزش کلاه
فرس خنك بر کستوانش سیاه * قیر آته بو اسم اطلاقی رنك اعتباریله در شعرا آخر نسنه لرده
دخی استعمال ایتمشلردر از جمله یای سکرنه دیرلر اکثری بیاض اولمغله شیخ نظامی بیت
قوس و قزح کشت کمان وار کوز * از دو طرف خنك پی و سرخ توز * و بیاض قفتانه ده
دیمشلر حکیم فردوسی بیت بپوشید سهراب خفتان خنك * نشست از بر چرمهٔ سیز
رنك * اما بو بیتده قافیه اقتضاسی اوزره خاء مفتوحه کرکدر بیاض اولمق اوزره ایراد اولنان معانی
جمله بیاض صحیح دکلدر بلکه بر مقدار تیره رنك اولمق فهم اولنور ۞ مع اللام ۞ خبال ۞ فتح
باء موحده ایله قیون و پکی و صغر آغیلی که کیجه یاتمق ایچون یا خود صاتمق ایچون طاشدن
یا خود اغاجدن ایدرلر ابو المعانی بیت میندار خانه هر اصحاب مال * همی ساخته اند
بهر خود را خبال ۞ خیتال ۞ سکون یای تحتانی و فتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده سخن دروغ
و مزاح معناسنه در تحفة الاحبابده کذلك و نسخهٔ وفائیده انجق مزاح معناسنه مسطوردر
۞ خل ۞ بوزن دل سومك معناسنه مرویدر خلمدن ترخیم اولنسه جائزدر میر نظمی بیت
بد اندام و بد کوی و بد بود دل * دو دیده پر آزخ به بینش خل ۞ مع المیم ۞ خرام ۞ یدی
معنایه کلور اول ناز و رعنالغله صالنمق معناسنه میر خسرو بیت بهر زمین که چو آب حیات
بخرامی * دهان مرده بزیر زمین پر آب شود * بو معناده اسم مصدر اولمق لازم کلور ناز ایله
صالنمش معناسنه استاد لطیفی بیت مکر از یار من آموخت کل و سرو چمن * کین چنین خندهٔ
شیرین و خرامی دارد * ثانی خرامیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور سرو خرام
و کبك خرام کبی معنای اول ایله بو معنایه استاد فرخی بیت خاك او پر خرام و جادووش *
باغ او پر بتان کبك خرام * ثالث بمعنی خوب شمس فخری بیت تا نباشد کریم همچو لئیم *
تا نباشد کریه همچو خرام * رابع بمعنی مژده حکیم فردوسی بیت سپهبد از ان کفتها کشته

زام * كه پيغام بد بانويد وخرام * مختارى بيت زشمشير زهراب دل را نويد * ز پيكان پولاد
جانرا خرام * خامس بمعنى شادمانى وسرور وله بيت ببودند يكهفته با ناى ورود *
ابا سور وجشن وخرام وسرود * وله بيت يكى شهر بد شاه را شاعه نام * همان از در سور
وجشن وخرام * سادس بمعنى مهمانى شدن * وله بيت خرام آرور امشكر ازابخوان * يكى
خلعت آراى بالاى خوان * وله بيت چو طوس سپهبد پذيرد خرام * بباشيم در وشندل
وشادكام * سابع بمعنى نويد وله بيت يكى نامه فرمود نزديك سام * سراسر درود ونويد
خرام * استاد فرخى بيت دولت اورا بملك داد نويد * وامده تازه روى وخوش بخرام
بو معنالره ابيات مرقومه استشهادى فرهنك جهانكيرى نقليدر * خسم فتح وسكون سين مهمله
ايله شرفنامه ده جراحت معناسنه در بو معنايى مؤيد استاد عنصرى بيت بسى خسمها
كرده بود از نخست * مرا اين خسمهاى مرا چاره جست * خشم فتح وسكون شين معجمه ايله
غضب وتهور معناسنه در خاء مفتوحه ده ذكرى اصلى اوزرينه ايدى بونلره مشهور اولدوغى
اوزره نقل اولندى ايكى وجهى ده جائزدر ديمك اولور * خلم فتح وكسره يه قريب سكون لام ايله
اوج معنايه كلور اول اول غليظ صوو خلط دركه بورندن اقار عربيده مخاط ديرلر شمس فخرى
بيت عدورا خيال سر تيغ او * زبينى كند مغز بيرون چو خلم * بو معناده خل وخم دخى ديرلر
ثانى بمعنى غضب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت خلم خوشتر از چنين خلم اى خدا
كركند از نور ايمانم جدا * ثالث اول كل نيره كه چسپنده يعنى يا پوشقان قره باچق كه اياق
قودقجه يا پشوب يوريمكه عسرت وير استاد * مثنوى * مرو بى دانشى در راه كم راه * كه
راه دور تاريكست وبر چاه * چراغ علم ودانش پيش خوددار * وكرنى در چه افتى سرنكونسار
فغان زين صوفى در خلم مانده * ولى در خلم خو زبى علم مانده * خم فتح ودرت معنايه كلور اول
بمعنى خلم كه اندن اختصار اولنمشدر ثانى برنوع بومدر خوش آواز اولور كه صداسندن
هو لفظى فهم اولنور ثالث زخملو جراحت رابع علت سله ديرلر * خيره چشم فتح بولانق
قور قودن اوله يا خود عليل اوله مولانا هاتفى بيت ازان خيره چشمان نا اعتميد * لب هندوى
آتشين شد سفيد * خيم فتح بوزن سيم يدى معنايه كلور اول مجمع الفرسده كوزدن اقان
چركه كه تركيده چپاق ديرلر منجيك بيت دو جوى روان در دهانش ز خلم * دو خرمن زده
در دو چشمش زخيم * ثانى جراحت وجراحتدن چقان اريك معناسنه حكيم اسدى * مثنوى
زمين هست آماجكاه جهان * نشانه تن ما وچرخش كمان * ز زخمش همه خستكانيم زار *
نهان خيم وخون ليك درد آشكار * بو معنايى مؤيد استاد عنصرى بيت بسى خيمها كرده
بود او درست * مرا ان خيمهاى مرا چاره جست * خسم لغتنده عنصرينك ايراد اولنان
بيتى عينى ايله بو بيتدر فقير راقم الحروفك تصرفى قياس اولنوب دخل اولنميه مرقومك
نظمنده بو ايكى وجه اوزره بولنمشدر ثالث اول چوالكه غليظ پنبه ايپلكى ايله طوقنمش اوله واكا
بكرونسنه لره ديرلر طيان مرغزى بيت سبوى وساغر وآنين وغولين * حصير
وجاروب وخيم وپالان * بو بيتده برقاچ لغته شاهد ايراد اولنمشدر رابع بغرسق واشكنبه
قازنديسنه ديرلر بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت خصمش اركه خورد عجب نبود * كه سكانرا

سكانرا كلبچه باشد خيم * خامس طبيعت درشت معناسنه دركه درشت خيم دخى ديرلر درشت
اولور بو تقديرجه خيم طبيعت اولور حكيم سنائى بيت مرد شهوت پرست را درخيم
بد ترازبت پرست خواند حكيم * سادس خوى تند وتيز معناسنه حكيم فردوسى بيت
دكر خوى بد آنكه خوانيم خيم * كه با او ندارد دل از ديو بيم * هكذا نقل فى فرهنك جهانكيرى
وفرهنك حسين وفائى سابع تحفة الاحبابده بمعنى ديوانه مسطوردر * خ مع النون *
نجاليدن فتح جيم وكسر لام ايله قوجاقلمقدر در اغوش كردن معناسنه ابو المعانى بيت
كشيدم آنقدر جورش نديدم لطف او هركز * نشد روزى بمار وزى ميانش را نجاليدن
نخوليدن الف بزينه واو ايله ده اول معنايه در * خذلان فتح وسكون ذال معجمه ايله
حرمان معناسنه در فريد رشيخ عطار بيت هركه اندر طاعتش كسلان بود * حاصلش كمراهى
وخذلان بود * خراشيدن فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله طرملامق وبك قازيمق
وخراش ودلخراش بوندندر ابو المعانى بيت مشو بسخت دلى روخراش مردم را *
كه هركزش نكند با خرد خراشيدن * خرامان فتح نازله ورعنا لغله صالنوب يورينه ديرلر
اسم فاعلدر صالنجى معناسنه وله بيت خرامان سوى من آمد نهادم روى بر پايش *
متاع معتبر كردند پاى انداز شاهانرا * خراميدن مصدردر صالنمق معناسنه * خران
راء مشدده ايله وتخفيفله ده جائزدر رام ومطيع معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت بيچاره
نبات دانه ببنى * هموار خران اين دو كوهر * وحكيم سوزنى بيت تندى وتيزى آغازى
وخران نشوى * تند توسن ببرند آخر وخران آرند * خرمن فتح معروف وغله ييغوب
دوكه جك يره ده خرمن ديرلر مثال معنى اول شيخ سعدى بيت خداوند خرمن زيان ميكند
كه بر خوشه سركران ميكند * مثال معنى ثانى حضرت مولانا قدس سره بيت
خرمن همه در ريخته كندم بكاه آميخته * هين از نسيم بادجان كه واكن از كندم جدا * غله
يغننه خرمن تسميه سى خصوصا در وهر نسنه نك يغننه ده ديرلر حكيم انورى بيت خالى
مدار خرمن آتش زدود عود * تا در چمن ز بيضه كافور خرمنست * وهاله ماه يعنى آى
آغلنه خرمن ديرلر رضى الدين نيشابورى بيت ماه بى خاك جناب تو چنان تنك آمد *
كو بر دائره خرمن زندان ديدم * خريدن كسر را ودال مهملتين ايله صاتون الق اشترا
معناسنه كمال خجندى بيت حكمت فروش تاكى مرهم هميكند عرض * ما خستكان
تجربه ايم اينها بجان خريدن * خزيدن كسر زاء معجمه ايله امكلمك وقارن اوستنه
سورتنمك معنالرينه وبعض ايا قسز جانورلره صفت اولور خزيدن ماركبى كمال اسمعيل
بيت بعهد عدل تو رمح ارتطا ولى كردست * به تنكناى دل خصم درچو مار خزيد * وطيمق
وسورچمك معناسنه فرو خزيد ديرلر حكيم اسدى طوسى لغزيدن لفظى خزيدن ايله
تفسير ايلمش * خسيدن كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى خاييدن
كذا فى شرفنامه وفرهنك جهانكيرى * خشت زن سكون شين معجمه ايله كرپچ اوريجى
ديمك اولور خشت كرپچدر وزن زدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبى اولور رو اسم
فاعل دخى استعمال اولنور كرپچ اوردى بو امر اوله ويا خود كرپچ پشوريجى اوله ويا خود خشتاد

معناسنه اوله که خشت تیره کوتاه دخی دیرلر یاخود خشت زن پهلوان ز و پیش اقبی
اولسه زیرا اول دائما خشت ایله جنك ایدردی ویاخود خشت ایله جنك ایله دیو امر اوله
بو معنالرك جمله سنه شمولی واردر کذا فی المجمع ده خلیدن فی سکون لام وکسر میمله
سوکمك وغضب ایلمك معنالرینه مصدردر ده خوان فی فتح واو ایله اول کونکدرکه اوزرنده
اودون یاررلر واغاج یونارلر ترکیده آکا یغرق دیرلر ده خون فی خوان مرقومدن تخفیف
اولنمشدر ده خویشتن فی واو معدوله ایله کندو کندم دیمکدر ده خیابان وخیاوان فی
کلاهما بفتح الیاء التحتانی والباء الموحدة والواو شهردن خارج محللرده ایکی جانبی باغ باغچه
وسایه دار اغاجلر واورته سی یول وکذرکاه ونشیمن اوله حاصل کلام زیاده سایه دار اغاج
اولان یره دیرلر مولانا جامی بیت حدیث روضه مکن جامی این توبس مارا * که در سواد
هری ساکن خیابانیم * واقرصو اولوب ایکی طرفی سایه دار اشجار اولان یره دخی دیرلر
مولانای مشار الیه بو محلده دخی دیمشدر بیت غرض ز خلد برین جامی این نه بس مارا *
که در بلاد هری ساکن خیاوانیم ده خیدن فی بوزن دیدن خمیدن معناسنه اکلمك در ودخی
پنبه و یوك دتمك معناسنه در ده خیره شدن فی اویوشمق وکوز قشمق و بر عضو ویا انسان
ایشه یارا اولمامق معنالرینه در ده خیزان فی سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی خیزاب
مرقوم ودخی حمله ایدیجی معناسنه میر نظمی بیت شد خیزان ز هر جانب دلیران *
بیکدیکرز دندی تیغ بران ده خیزیدن فی سکون یائین التحتانیین وکسر زاء معجمه ایله
قالقمق برخاستن کبی مصدردر غیاثای حلوائی * قطعه * برخیز ای طبیب که تا ناله سر کنیم
تحریك لب کشودن مرغ سحر کنیم * ما عندلیب زاده وپروانه طینتیم * در بیضه مشق
سوختن بال وپر کنیم ده خیسیدن فی سکون یائین التحتانیین وکسر سین مهمله ایله اصلانمق
آغاریدن معناسنه ده مع الواو * خدیو فی کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیه ایله یعنی
خداوند یکانه یعنی اولو پادشاه که ملك ومال وعسکر وقوتده سائر پادشاهلره تفوقی
اوله حکیم فردوسی بیت سیامك ز دست خدورای دیو * بنه کشت وماند انجمن بی خدیو
وشیخ سعدی بیت خدیو خردمند فرخ نژاد * که شاخ امیدش برومند باد * بو بیتدن
انجق پادشاه اولمق فهم اولنور اما شیخ نظامی بیت خدیو جهان در جهان تاختن * براراست
عزم سفر ساختن * وحکیم نزاری قهستانی بیت برمسند مراد نشسته جهان خدیو *
آن کش فلك بطوع کند عبده خطاب * بو بیتلرده بیوك پادشاه فهم اولنور ده خروج فی
ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده سرخ رنك بر چچکدر نیر اعظم سمت رأسه واردقده آچلور
آکا خیر و خیلو دخی دیرلر معربی خیروج در عربیده اسم خبازی در ده خشاو فی فتح شین
معجمه ایله باغی وبوستانی ومزروعاتی خارج اوتلردن پاك ایتمکدرکه خشاو کردن دیرلر
ابو المعانی بیت آن شوخ دلربا که بحمام نوره زد * کویا که باغ صحن همی کرده است خشاو
ده خیرو فی سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله بر نوع لطیف خوشبو شکوفه در اطبا یاغنی
آلورلر صاری وبیاض وقرمزی وبنفشی والری رنکلو اولور بو صفتلرله عربیده منثور دیدکلری
چیچك اولمق کرکدر اما ارباب لغتك کیمی خیرو ومنثور دردیر وکیمی کل خطمی دردیر بو آنه دك

بو آنه دك فصل اولنموب قالدی شمس فخری بیت همیشه تا نباشد لاله چون کل * کل
بابونه نبود تا چو خیرو * بو بیتدن دخی منثور اولمق اقربدر ده خیلو فی یعنی خیروی مرقوم
سیف اسفرنکی بیت کر نشان فخر بودی نام تیر بی هنر * صدر شادروان بخیلو بازداری
نادرون * بوندن کل خطمی فهم اولنور لغت تحریر ایدن بیچاره نیجه تصحیح ایلسون ده خیو فی
ضم یای تحتانیه مفتوحه ده ذکری مرور ایدن خدو وخیو معناسنه توکرك دیمکدر
ده مع الهاء * خبچه فی سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله یعنی خفچه که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی ده بخوله فی فتح جیمله قبرجق که آتش یاقه سندن ویاخود ایش
ایشلمکدن الده واقع اولور وبیانه یوریمکدن ایاقده ظاهر اولور آکا تاولی دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ده خدرنوه فی عنکبوت معناسنه یازمشلر اما حرکتن اشعار
ایتمامشلر ده خذره ده سکون ذال معجمه وفتح راء مهمله ایله آتش قوغی ده خراشیده فی
خراشیدن لفظندن اسم مفعولدر طرملنمش وپاره لنمش معناسنه حکیم اسدی بیت
ز بس خون که هرسوی پاشیده شد * زمین همچو روی خراشیده شد ده خراشه فی
خراش مرقوم معناسنه در ده خرسته فی کسر واو سکون سینین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله
بر نوع اوزون وسیاه قورتدر صووده اولور آدمك بر عضونه یاپشسه قانی صورر آکا
صولك وزروو زالو ودشتی ودیوچه دخی دیرلر ده خرس کیاه فی براوتدر کوکنه شقاقل
دیرلر اول اوتی آیو زیاده سودیکندن تسمیه اولنمش بعضیلر کزبره دیدیلر وبعضیلر کرفس
بری در دیدیلر اما بو سوز خلافدر یونانی زوفس وقوقانس دیرلر و برکروه زوفس بوندن
غیریدر بونك آدی دوایا واغریادر دیدیلر شیرازیلر بدران دیرلر ده خرقه فی پاره کرباس
ودخی درویشانك مخصوص جامه لریدر میر نظمی بیت بخرقه کشیده سر از اختلاط *
بدل کرده بادرد وغم انبساط ده خرکاه ماه وخرکه ماه وخرمن ماه فی کلهم اول دائره درکه کاه
ترك چوره سنده واقع اولور آکا برهون وبرهوان وسابود وشاپورد وشاور دخی دیرلر
عربیده هاله دیدکلریدر بعض نسخه ده خرکاه ماه وخرمن ماه آسمانده دیو مسطوردر ده خره فی
یعنی خرم مرقوم که هره هره دخی دیرلر طومان معناسنه میر نظمی بیت سراسر زمین را
خره میکرفت * شد روی خورشید چون تیره زفت ده خریده فی صیغه مفعولدر
صاتون آلنمش بازرکان بیننده متاعه دیرلر ودخی بو معناسی محجوبه وصاحبه حیا خاتوندر
نتکم میر نظمی بیت شد از کار جهان دامن کشیده * که بود آن پارسا خاتون خریده *
ده خساره فی فتح سین وراء مهملتین ایله باغ وبوستان ومزروعاتی خارج اوتدن پاك
ایتمکه دیرلر کذا فی شرفنامه ده خشت پخته فی پشمش کرپیج که کرمید اولور کاهی تخفیفا
تاء مثناتی حذف ایدوب ده خشپخته فی دیرلر کذا فی المجمع ده خشبجه فی سکون شین
معجمه وتاء موقوف وفتح جیمله اول پاره درکه قفتان وکوملك قولتغنه دیکرلر میر عماره بیت
بجای خشبجه کرمشك نافه برد وزی * هم ایچ کم نشود بوی مشك از بغلت ده خشته فی
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مفلس بی برك ونوا فتح خاء معجمه ایله دخی مرویدر
ده خشینه فی کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله خشین مرقوم معناسنه در

کی خطه فتحی طاء مشدده ایله سنور والکه یعنی بر حکومت الکه سی خواجه سلمان بیت دارای
عهد شاه اویس آنکه میکشد * از تیغ کرد خطهٔ دین آهنین حصار * ودخی معمارلرك
دیوار بناسنده چکدکاری ایپه دیرلر خطه عربیدر که ترکیده الکه و چغتایده چول دیرلر مملکت
معناسنه کی خفچه فتحی سکون فا و فتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اوّل بمعنی سبیکه که
زر و سیم اریدوب دموردن اولوق کبی قالب ایچنه دوکرلر چبوق کبی اولور اکا شفشه
و شوشه و شیوشه دخی دیرلر استاد عنصری بیت خدایکا نا امشب نشاط ساز بدانك
پدرش زاهن بود ست و مادراز حجرست * بصورت شجری زرّ خفچه اوراق * که از عقیق
و زیاقوت باران شجرست * واستاد فرخی درصفت تذروی بیت چو زرّ خفچه همه
پشت و پرش آتش رنك * جو نخل بسته همه سینه دائره اشکال * ثانی زلف
وکاکلدن بر قاج قل بر یره جمع اولوب دلبرانك یوزی اوزرینه دوشرکاده نخفچه دیرلر
استاد لبیبی بیت آن خفچهٔ مشك زیر دلبر * کردست مرا بغم کرفتار * ثالث اغاجك
غایت طوغری و موزون تمش دالنه دیرلر که اکا چنچه دخی دینلور کی خلاشمه فتحی مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن علت معناسنه در کسره ایله ده استعمال اولندوغن نقل ایتشلر میر نظمی
بیت هر کرانیست دیدهٔ اذعان * او نباید خلاشمه درمان کی خله فتحی بوزن کله مفتوحه ده
بر قاج معنایله ذکر اولندی اما بونك آنجق بمعنی کم شده مروید در کی خنیدن فتحی کسر نون
و سکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی مکیدن مصدری خنیدن کلور مکیدن
معناسنه شرف شفروه بیت که از باغ تو لاله میچنیدم * که از لعل تو شکر میخنیدم *
کی خویسه فتحی بوزن نویسه مباحثه و مناقشه معناسنه در پیر هرات خواجه عبد الله
انصاری طبقاتده یازرکه * ابو عبد الله خفیف را با موسیٔ عمران جیرفتی خویسه افتاده
بود نامهٔ فرستاد بوی با پیغام بجیرفت که من در شیراز هزار مرید دارم که از هر یکی هزار دینار
خواهم شب را زمانی نخواهند موسیٔ عمران جواب باز فرستاد که من در جیرفت هزار دشمن
دارم که هر که بر من دست یابد مرا تا شب در نکی ندهد و زنك نکذارد صوفی منم یا تو کی خویله فتحی
واو معدوله ایله بوزن پیله بمعنی ابله و احمق کی خیله فتحی یای تحتانیله بوزن دیده خفته
وخمیده معناسنه که خنیده دخی دینلور فتحه ایله ابو شکور بیت الا تا ماه نو خیله کمانست
الا تا چون سپر باشد مه نو کی خیره فتحی یای تحتانی و فتح راء مهمله ایله بوزن شیره یدی
معنایه کلور اول ستزك و لجوج معناسنه حکیم فردوسی بیت همه پیش من پوی پوی
آمدند * چنان خیره و جنکجوی آمدند * ثانی متحیر و فرومانده شیخ سعدی بیت
ملك در سخن کفتنش خیره ماند * سر و دست فرماندهی بر فشاند * ثالث هرزه و بی سبب
حکیم انوری بیت هر که تواند که فرشته شود * خیره چرا باشد و دیو و ستور * رابع بمعنی
بیهوده کمال اسمعیل بیت دست سخن ز دامن مدح تو کوته است * خیره چرا در از کنم قیل
و قال چیست * خامس فرهنك میرزاده بمعنی شکفت و آشکارو بسیار شوخ دیده سادس
مجمع الفرسده بمعنی تاریك سابع وجود آدمی ده عضو او یوشق اولمق و کوز قماشمق
معناسنه خواجه سلمان بیت بیاض دیدهٔ نرکس نکر تعالی الله * که خیره کشت درو دیدهٔ

دیدهٔ اولو الابصار کی خیزنده فتحی سکون یای تحتانی و نون و فتح زاء معجمه و دال مهمله ایله
اطفال ایام شتاده تخته دن یا پوب اوزرینه اوتروب بوز اوزرنده قیار ترکیده قزاق عربیده
زحلوقه دیرلر کی خیسته فتحی سکون یای تحتانی و سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن خسته معنالریله مترادفدر مریض معناسندن ماعدا میوه چکردکی
وغیری کی خیسه فتحی سکون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله پلاس و جامهٔ کهنه معناسنه
میر نظمی بیت بدید آمد از ره یکی پیش شاه * برش جامهٔ خیسه بر سر کلاه کی خیکچه
سکون یای تحتانی و کاف فارسی و جیم تصغیر ایله کوچك طلوم دیمك اولور اکثرا وغلاق و آهو
بره دریسندن ایدرلر کی مع الیاء التحتانی * خری فتحی کسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
صاری رنك بر چیچکدر اورته سنده سیاهی اولور اکا خیری و همیشه بهار دخی دیرلر ابن یمین بیت
رونق و زیب دکر دارد کنون طرف چمن * از خری و خطمی ریحان و شاخ یاسمن * ثانی نحس
و شوم و نامبارك معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت باز همایون چون چغدك کشته خری
چغدك شوم و خری باز همایون شد * ثالث الوان معناسنه کلور نه اولورسه کی خلافی
خلافیات دیرلر بر علم اسمیدر کذا فی شرفنامه کی خلال مأمونی فتحی بر خوشبوی اوتدر
طوب اولور قوریدقده خلال کبی استعمال ایدرلر عربیده ازخر دیرلر وکوم دخی دینلور کی خوی
کسر واو ایله بمعنی آب دهان خیو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری و یای مجهول ایله سرپناه
معناسنه که کلاه خود دیرلر کی خیره رای فتحی بد تدبیر یعنی یرامز تدبیر ایدیجی و فکر و رایده
خطا ایتمکه دیرلر حکیم فردوسی بیت که باشی توای ناکس و خیره رای * که عهد بزکان
درآری بجای کی خیری فتحی سکون یای تحتانی و کسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
بر نوع صاری رنك چیچکدر اورته سنده سیاهی اولور همیشه بهار دخی دیرلر عربیده عصفر
دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بسوی باغ حقایق دمی کذاری کن *
مسافران عدم بین بدیدهٔ بینا * ببین بسوسن و ریحان و خیری و خطمی * ببین بیاسمن زرد
و لالهٔ حمرا * مجمع الفرسده بمعنی خیرو واقعدر خواجه سلمان بیت اعتدال نو بهار کلشنت
در مهرجان * میدماند خیری از خار و کلبرك از خسك * راقم الحروف خیرو و خیری نه قوله
چك اولدوغن کثرت اختلاف روایتدن تصحیح ایده مدم ثانی فرهنك جهانکیریده ایوان
معناسنه منقولدر حکیم انوری بیت من ز خیری بتابخانه شوم * که نه من لنکم و نه ره دور ست
ثالث رنك سرخه دیرلر مختاری بیت باد ارکلی کنی ز آن اشهب شبدیز رنك * خاك را خیری کنی
زان پرنیان سبز کار * وله در صفت شمشیر بیت زمین خیری لباس آید هوا خیری سبب
کردد * اکر آن حلهٔ کحلی کند در حرب عریانش کی خی فتحی خیك مرقومدن ترخیم اولنمش
لفظدر طلوم معناسنه ابو شکور بیت می خوردم تا چو نار بشکافم * می خوردم تا چو خی
بیاماسم * بو معنایه شمس فخری بیت بخشمت دشمنت سر و رنکردد * نباشد قوتی بر باد
خی را * بو معنایه مظفری * رباعی * بکشای بشادی و فرخی * ای جان جهان آستین خی
کامروز بشادی فرا رسیدی * تاج الشعرا خواجه فرخی کی باب الخاء المضمومة مع الالف *
خدا فتحی حضرت جناب باری تعالی عز اسمه یه دینلور اکرچه معنای لغویسی صاحب دیمکدر

ومالك معناسنه ده كلور لكن لفظ آخر ايله تركيب اولنور مثلا خانه خدا وده خدا وكدخدا كبي
يالكز خدا دينلسه الله تعالى جل شانه دن غيري يه دينلمز زيرا اصلنده خود آي ايدي
معناسي قائم بذاته اولور تركيبي كند وكابجي ديمك اولور تلفظ خفت بولمق ايچون واوي
حذف اولنوب خايه ضمهٔ اشباغله حركت ويريلوب خدا ديدلر اما بو تركيب اولميوب لفظ
مفرد اولنجه صاحب معناسنه اولور مثلا عرب صاحب فضه دير عجم سيم خدا دير تركي كمش
اسي ديرتكم بو بيتده واقعدر بيت هم سيم خدا وهم قوي پشت * خلقي سوي اوكشيده
انكشت * وصاحب قريه يه ده خدا ديرلر مثالي شاعر بيت هركه از دست رنج خويش بره
بهتر از نان ده خدا وبره * وصاحب البلاده كشور خدا ديرلر مثالي حكيم فردوسي بيت
پدر كاه تو سر نهم بر زمين * نه من جمله كشور خدايان چين * وصاحب البيته خانه خدا
ديرلر شيخ سعدي بيت خانه خداي كو در برج كبوتران * بكشاي يا بكش كه بمرديم
در قفس * واو ده اولوا اولان آدمه كدخدا ديرلر كه كاف عربيده خانه معناسنه در
تحريف عوام وكثرت استعمال انام ايله دال تايه ابدال اولنوب كتخدا ديدلر وحرملر عوراتك
اولوسنه كد بانو ديرلر بو بيتده ايكيسنده واقع اولمشدر بيت زنان داشتي راي زن در سراي
بكدبانوي فارغ از كدخداي * جناب الله جل شانه حضرتنه عجمك خدا ديدوكنك
معناسي لفظ مفرد اولدوغي حالده عربيده اولان رب معناسيدر چغتاي كسر تاء مثناة
ايله تينكري ديرلر رومده تكري فتح تا ايله تعبير ايدرلر اصلي چغتايي دركه تركي لسان انلاردكدر
انجق رومده استعمال اولنان عبارت اول لساندن تراش وپرداخت اولنمشدر لغ خردها ع
سكون را وفتح دال مهملتين ايله كسورات اعداد در اصلي خرد كوچكدر وها والف ادات
جمعدر خردك يالكز استعمال لنده كاهي هاء علامت كتوروب خرده ديرلر وكاهي ثقلت كتابت
وتلفظ دن صيانت ايچون حذف ايدوب خردها ديرلر فتح دال ايله ابو المعاني بيت
تن خبيث مدورا چو پاره كرده بتيغ * فتاده است در آنجا چو خردهاي اديم لغ خرما ع
معروف ميوه در اما اصحي ميوه نوعندن دكل غدا جنسندندر زيرا مكه ومدينه وحجاز
ومصر وبلاد عراق كه بغداد وبصره جانبلريدر خرما باغ ايله بشور بآنكه تعيش ايدرلر
حتي دوابه علف ايدرلر اغاجي لطيف وغايت موزون اولور شعرا شعرلرنده استعاره طريقيله
ايراد ايدرلر ميرنظمي بيت قداو سرو ويا خود نخل خرما * كه در ويده بباغ حسن تنها
لغ خشكفا ع سكون شين معجمه وكاف موقوف وفتح فا ايله وبعض نسخه ده كاف عربينك
فتحه سيله مرويدر مايه سز اتمك كه عربيده فطير ديرلر كذا في المجمع بو معناني مؤيد ميرنظمي
بيت كني بهر شكم قدر ترا پست * شكر بوره نباشد خشكفا هست لغ خشكمانا ع سكون
شين معجمه وكاف موقوف وفتح ميم ونون له طعامدن صكره تسكين حرارت معده ايچون استعمال
اولنان بازدنسنه لره ديرلر هرنه اولورسه لغ خلوليا ع ضم لام اول وكسر ثانيه ايله ايكي
معنايه در اول برنسنه يه ديرلركه هر كيم استرسه آني تصرف ايده كمسنه مانع اولميه اسم عامدر
هرنه اولورسه اولسون كذا في المجمع ثاني بمعني بي شرم وبي حيا كذا في فرهنك جهانكيري
وشرفنامه ده ديوانه مشرب معناسنده كه عربيده ما خوليا وماليخوليا ديدكاريدر لغ خنشا ع

لغ خنشا ع سكون نون وفتح شين معجمه ايله مبارك وفرخ معناسنه كه خنشان دخي ديرلر
كذا في فرهنك جهانكيري بو معنايه ابو المعاني بيت سال فرخ ماه خنشار وز خرم آمده *
فصل كل بزم شراب ويار همدم آمده لغ خنيا ع سكون نون وفتح ياي تحتاني ايله سرود
معناسنه كه ايرلايجيه خنيا كر ديرلر عبيد زاكاني بيت در بزم تو كه مجمع شاهان عالمست
ناهيد دستياري خنيا كران كند لغ خواجه سرا ع خادم كه پادشاه ووزرا وكبار سرايلرنده
حرم خدمتنده وعورات ضبطنه مخصوص اولدوغنه بناء خواجه سرا ديرلر مولانا هاتفي
بيت ز خواجه سرايان كروه دكر * بهريك از يشان شكوه دكر لغ خوا ع اول مقدار
طعامه ديرلركه بركون كفايت ايليه اكا آشام دخي ديرلر عربيده قوت يوم معناسنه در
لغ خوب كلا ع ادويه دن بر تخم آديدر خوب كلان دخي ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري
لغ خودرا ع ايكي معنايه كلور اول خود كه اشارت ذات معلومدر وراء علامت مفعولدر
كنديه ديمك اولور ثاني رارايدن اختصار اولنمشدر كند وتدبيريله ايش ايدنه ديرلر ايكي
معنايه ترتيب اوزره ميرنظمي بيت از ره راست رو بكو خودرا * كه نباشد رواشدن خودرا
لغ خود ستا ع ستاستايش لفظندن اسم فاعلدر كندين مدح وتعريف ايديجي ديمكدر
لغت اول ايله بونك مثالي ابو المعاني بيت بكند آن نادان خودرا ميكند * از كمال جهل ظاهر
خود ستا لغ خود نما ع واو معدوله ايله وواو ثابته ده جائزدر كندين كوستريجي خود
فروش معناسنه ده اولور مشكلاتده متكبر ومعجب معناسنه مسطوردر لغت اول ايله
بونك مثالي ميرنظمي بيت صرف جهلست آنكه باشد خودستا * هركه دارد عقل نبود
خودنما لغ خورا ع اظهار واو ايله خوارنده معناسنه اكول ديمكدر بسيار خوار دخي ديرلر
ميرنظمي بيت همچو كاو خوش علف بود وخورا * هرچه باشد خوردني دارد دوا *
لغ خورصلا ع كيلار معناسنه كه ذخيره حفظ اولنه جق موضع ومكان معناسنه لكن
حركتي اشعار اولنمامشدر لغ خوشا ع نه كوزل وايو معناسنه عربيده كي طوبى معناسنه ده
منقولدر حكيم ركنا بيت خوشا هنكامهٔ عشق مجازي * خوشا هنكام عشق وعشقبازي
لغ خوفا ع قوت معناسنه نعمة الله نقليدر لغ خونبها ع عربيده ديت ديدكاري معنايه در
مقتولك آلنان قاني بهاسنه ديرلر كمال خجندي بيت چو بدست خويش تيغ بزني دمي رها كن
كه ز ساعدت بكيرم بنظاره خونبهارا * مولانا عبد الله هاتفي بيت ثنا كفت بركاد واستاد شان
نه مرهم بها خونبها دادشان لغ مع الباء الموحده * خب ع بمعني خم يعني كوب كذا في
نعمة الله خمب وخنب دخي ديرلر لغ خلب ع سكون لامله سرمه كه عربيده كحل ديرلر ضم
كافله وعربيده فتح لام مشدده ايله يغمور سزشمشك معناسنه لواحد من الشعرا بيت
كل الذي راموا نوالك امطروا * ما كان برقك خلبا الامي لغ خمب ع سكون ميمله كوب
معناسنه در لغ خنب ع سكون نونله بو دخي كوب معناسنه در ميرنظمي بيت صراحي
وساغر وخنب شراب * شود يار رندان خانه خراب لغ خوب ع كوزل ديمكدر عربيده كي
حسن معناسنه بعض محلده تركيب ايدوب خوبرو وخوب صورت ديرلر لغ خوراب ع
واو مجهول وفتح راء مهمله ايله ايكي معنايه كلور اول چركاب كه كاريزلرده اقار ثاني صو بندي كه

باغ و بوستان صوارد قده اقان صویك اوکنه قورلر ابو المعانی بیت فرو رفت وخوناب
شد درجکر * شده اشك راپالاع همچون خوراب خورد و خواب ییوب یاتمقدن
کنایه در کاهل وبی غیرت آدملر وصفنده ایراد ایدرلر وله بیت ندانند غیر خورد و خواب هرکز
اندرین عالم * شده آن بیخرد همچون خر وکاو علف خواری خوشاب ایکی معنایه
کلور اول هر آبدار اولان نسنه یه دیرلر عموما نسخهٔ حسین وفاییده صفت لعل و یاقوت
ولولو در وهر جواهر آبداره دیرلر مثالی حکیم اسدی بیت نه هر آهو از او بوی مشك ناب *
نه از هر صدف در خیز وخوشاب * وله بمعنی مروارید آبدار خصوصا بیت زکل کند
شهشاه پرتاب را * بدو دست درخسته خوشاب را * ثانی برقصبه در لاهور مضافاتندن
مولانا شاهی بیت روان باد پایش چو آتش بتاب * ازان خاك آید بسوی خوشاب *
خوناب واو معدوله قان قاریشق صو اکثر کوز یاشنده استعمال اولنور میر نظمی
بیت شده خوناب اشك دیده از غم * که سوزد آتش حسرت جکرهم مع التاء المثناة
بخست فتح جیم وسکون سین ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خسته ثانی موسیقیده
برمقام اسمیدر کذا فی المجمع خرت سکون راء مهمله ایله سوراخ تیر و تیشه وامثالی
واکنه وچوالدوز دلوکنه ده دیرلر خرافات فتح راو فا ایله بمعنی سخنان خوش یعنی لطیف
مصاحبت هر بابدن مطبوع ومعنی دار مصاحبته دیرلر کذا فی شرفنامه خرد دست
سکون را ودال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول مفصلهٔ ساعد ومرفق یعنی بلاغ ودیرسك که
خرده کوکلز بورینه بغلو اولور ثانی ال ایله اولان اویون ثالث یان کسیجی که عربیده نشال
دیرلر ابو المعانی بیت کشد سرمه از دیده آن تیز دست * برد از کف انکشت با خرد دست
خشك پشت قبلوبغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت جنك نارد
خشك پشت آغاز کرده یك کروه * ما راین راخشك پشت آن همی خایید سر خمت
سکون میم ایله خنت سکون نونله کلاهما بمعنی خم یعنی کوب باء موحده یرینه تاء مثناة
ایله ده مرویدر خنك بت سکون نونله بر بت اسمیدر غزنه ایله بلخ میاننده واقع بامیان
نام برالکه ده برطاغ باشنده طاشدن تراش اولنمش یاننده بر بت دخی وار در سرخ بت
دیرلر تفصیل احواللری سرخ بت ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی خورپرست
ایکی معنایه کلور اول برقوشدر کونشه طپارلر آفتاب پرست دخی دیرلر ثانی برچیچکدر
کونه یك چیچکی دیرلر کونش نه طرفه کتسه اول طرفه دونر میر نظمی بیت نماید رخ
از درو بالاو پست * شده کویا عاشقان خورپرست خوست واو فارسیله بمعنی
خرزه و بمعنی مالیده وراه کوفته یعنی یورغون کذا فی شرفنامه خون دست واو معدوله
ایله مخصوص سفره در کذا فی المجمع خون کشت واو معروف وفتح کاف فارسیله قصابلرك
اوزرنده اتی طوغردوغی کوتکه دیرلر خون کوشت دخی اول معنایه در مع الجیم *
خراج فتح راء مهمله ایله اول یومری اتدرکه کردنده وسائر اعضاده یومریلنوب چقار
عربیده غدود دیرلر ترکیده اور دیرلر کاریده ده چوق اولور ارباب لغتك بعضی اسم خاصدر
دیدیلر وبعضی اسم عامدر یومری اولانه دیرلر دیو روایت ایلدیلر خروج ضم راء مهمله

ایله فرهنك جهانکیریده خروس معناسنه نقل ایدوب بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمش استاد
رودکی بیت سکالیده در جنك مانند عوج * نبرده بر سر چو خوج خروج خشکانج
سکون شین معجمه وفتح کاف وکسر نونله بمعنی خشك اندام یعنی هر نسنه نك نموی اولمیوب
طراوتدن خالی اوله یعنی قدید اولمش نسنه یه دیرلر میر نظمی بیت چو زشت و بد اندام
بوده زنش * که خشکانج بی طراوت تنش خفج سکون فا ایله ایکی معنایه کلور
اول کورخانه وثانی بیقوش معناسنه در وله ایضا بیت کر نماند هما ونام هما * نکند سایه
سایهٔ خفجی خفنج نونله دخی خفج مرقوم معناسنه در خنج سکون نونله بوزن
کنج بیقوش معناسنه مرویدر خوج سکون واو ایله ایکی معنایه کلور اول تاج خروس
خصوصا شمس فخری * قطعه * هر خروسی که سحر مدح شهنشه خواند * بامدادان
زشرف بر فلکش ساید خوج * ور همای از نظر همت او دور افتد * شوم و ویرانه نشین
کردد مانندهٔ کوج * ثانی هر قوشك تاجنه دیرلر عموما مع الجیم الفارسی * خروچ
ضم راء مهمله ایله خروس معناسنه کذا فی شرفنامه خلانج فتح لام وسکون نونله اغاج
چناق واغاجه ده دیرلر ابو المعانی بیت هر آنکس که نداند قدر نعمت میشود کفران *
بجای کاسهٔ فغفور در خوانش خلانج یابد خوچ واو معروفله ایکی معنایه در اول
فرهنك جهانکیریده بستان افروز دیدکلری شکوفه در تاج خروسه مشابهتی اولمغله تاج
خروس دخی دیرلر مختاری بیت چون خوچ و چو نیلوفر بودم برخ دوست * اکنون
برخ دوست چو نیلوفر وخوچم * ثانی اول قیونه دیرلر که اطفال بسلیوب اوزرینه نمکه
تعلیم ایدرلر اکا نکل و راك وغرم وقوج وقچ دخی دیرلر خود خروچ برچیچکدر تاج
خروس دخی دیرلر عربیده تنتور جندی دیرلر مع الخاء المعجمه * خلخ لام مفتوحه
مشدد ایله ترکستان ولایتنده برشهرك اسمیدر محبوبلری غایت چوق اولور ابو المعانی بیت
شده حسن وجمال آن مهوش * رشك خوبان خلخ ونوشاد خنوخ ضم نونله نام
حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام که اخنوخ دخی دیرلر مع الدال المهمله * خجند
فتح جیم وسکون نونله ماوراء النهرده ولایت فرغانده برشهر عظیم اسمیدر خواجه کمال اول
شهردندر نتکم دیمشدر بیت بدهر از دو کمال آمده است نظم بلند * یکی کمال صفاهان یکی
کمال خجند خداوند صاحب ومالك معناسنه که دیمشلر * مصرع * خداوند ملك
وخداوند مال * که اولور اضافتسز جاه ورتبه صاحبنه خداوند دیرلر لیذهب السامع
کل مذهب ممکن بو اعتبار ایله اعزه واصحاب دولته وعلم وفضل وکمال اربابنه دینلور شول
مرتبه شایع السنهٔ ناس اولمشدر خداوندکار دیمك معناسنه خنکار دیرلر خرد سکون
مهمله ایله اوفاق وکوچوك معناسنه که مقابلی کلاندر ایری دیمکدر کاهی آخرینه هاء
علامت کتوروب خرده دیرلر شاعر دیمشدر بیت عدو را بکوچك نباید شمرد * که
کوه کلان دیدم از سنك خرد خرداد سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت معنایه در
اول بر فرشته اسمیدر که آب روان ودرختان اوزرینه موکلدر وماه خرداده واقع اولان
امور ومصالح اکا متعلقدر زراتشت بهرام بیت چو زرتشت از انجای برکاشت رو *

همانکاه خردادشد پیش او * ثانی سنهٔ شمسیه نك اوچنجی آیی نك آدیدرکه نیراعظمك برج
جوزاده اولدوغی ایامدر روم لسانده ایار دیرلرصوك بهار آیی درسیف اسفرنکی بیت
بروج نامنه نقش بهارمی بندد * نسیم خلق تودرکارخانهٔ خرداد * ثالث هرماه شمسی نك
اوچنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ فارسیان بودرکه هرآیك اسمی که کون اسمنه مطابق کله اول کون
عید جشن ایدرلر بوجشنه جشن خرداد دیرلر رابع بریوك آتشکده نك نامیدر امیر معزی
بیت آهن پولاد باعزمت ندارد محکمی * آتش خرداد باخشمت ندارد التهاب ﴿خرسند﴾ سکون را ونون وفتح سین مهملتین ایله قانع وقناعت معناسنه ده کلور میرنظمی بیت
افزود رخش بدبه ام نور * خرسندنیم نظاره ازدور ﴿خرشاد﴾ سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله آفتاب دیمکدر زبان پهلویده کذا فی المجمع فرهنك جهانکیریده اسماء آفتابدن
براسمدر حکیم روحانی بیت کشته ازفیض تابش خرشاد * کوه درسبز وبوم وبرآباد *
﴿خرشید﴾ کونش معناسنه لفظ مرکبدر خر ایله شیددن خر اصلنده خور ایدی
عند الترکیب ها ساقط اولمشدر وواوك حذفی ده واثباتی ده جائزدر خور لغت پهلوده
نور دیمکدر هکذا قال علامة الشیرازی فی شرح حکمة الاشراقیه وشید دخی پهلویده
کونش معناسنه ایکی ترکیب ایدوب خورشید وخرشید دیدیلر وکاه اولور یالکز خور
وخر دخی کونش معناسنه استعمال اولنور وکاه اولورکه شیدك یاینی حذف ایدوب
خرشد دیرلر کسره ایله اکتفا ایدرلر نتکم بو بیتده واقعدر بیت طرفه که چون تابش خرشد
نهان * کشت پر از قطرهٔ خون آسمان ﴿خشك آرد﴾ لفظ مرکبدر خشك ایله آرددن
معنای ترکیب قوری اون دیمك اولور خشکار دخی دیرلر ﴿خشند﴾ سکون شین معجمه
وفتح نونله بمعنی خشنود یعنی راضی حکیم اسدی بیت چو خشند بود خوب کاری کند *
چو خشم آیدش بردباری کند ﴿خشنود﴾ راضی دیمکدر میرنظمی بیت چو آه وزاریم
پروای او بود * بیك نظاره دل را کرد خشنود ﴿خنود﴾ ضم نون وواو معروفله تنبلید
یعنی کوچك یوك که اوزرینه بینلمك قابل اوله ﴿خنید﴾ کسر نونله بمعنی پسند یعنی بکنمك که
خنیده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿خود﴾ واو معروفله بوزن بود وسود توغلغه
دیدکلری دمور کلاه که جنکده کیرلر سرپناه دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت یلان قرصهٔ جنك
انداختند * سر وتن زخود وزره ساختند * واو معدوله ایله بوزن سد خویش کبی
کندو دیمکدر عربیده هو دیرلر ﴿خود پسند﴾ کندوبی بکنمش کمسنه یه دیرلر کمال خجندی
بیت باد خود را کرد ماننده کل ازباد هوا * کفت درویش صبا این خودپسندی تابکی
﴿خورد﴾ واو معدوله ایله کردو مرد وزننده خوردن لفظندن فعل ماضی در وبر معناسیده
راست کلمك عربیده مصادفه معناسنه شیخ عطار درمنطق الطیر بیت خورد عیاری بدان
دلخسته باز * بر وثاقش بر دو دستش بسته باز * ولایق معناسنه ده کلور درخورد دیرلر
﴿خوردمرد﴾ واو معدوله ایله ریزه ریزه معناسنه در تاج المصادرده ترجمهٔ تکسر
خوردمرد شکستن در ﴿خورشید﴾ خور ایله شیددن مرکب اسمدرکه خور وشید ومهر
وآفتاب وخور زبان پهلویده نور وشید کونشدر علم هیات کتابلرنده مذکوردرکه جرم

ه ارض مقداریدر کیفیت احوالی ماه لغتی ذیلنده ذکر وتفصیل
یده شمس ونیراعظم دخی دیرلر چغتاییده قویاش دیرلر
ده مرویدر ماه شمسی نك اون ایکنجی کونی اسمیدر ﴿خوریاد﴾
ی تحتانیله ایکی معنایه در اول رعایا وروستایی مقوله‌سی
ل معناسنه ابو المعانی بیت چو وضع خوب زنانك طبیعتان
ز طبع خوریادان ﴿خوشاد﴾ واو مجهول وفتح شین معجمه
ار ومسنز خارج اولنلردن پاك ایلکه دیرلر کذا فی المحمودی
ق سوز وخوش کلدی ومدح وتواضع معناسنه خواجه
خلقت کرد باسر وسهی * لطف طبعت را خوش آمد هردو را
شین معجمه ایله یعنی خشك شد وخشك کرد معناسنه کذا فی
خواهد در دیوان سوزنی ده چوق واقعدر ﴿خوید﴾
مفتوحه ده ومکسوره ده ذکری مرور ایدن خوید یعنی
ه ایله ضبط اولنمشدر ﴿خوی خورد﴾ واوین معدولتین ایله
مع الراء المهمله * ﴿ختار﴾ فتح تاء مثناة ایله باغ وبوستان
پاك ایلکه دیرلر ابو المعانی بیت خطر ویش راکند تازه
خار وخس کویا که میکرد ختار ﴿ختنبر﴾ فتح تاء مثناة
ع فتحه سیله اول مفلس وجری یه دیرلرکه مال وغنادن دم
س فخری بیت بردست تو بحر هرچند لاف * ولی عقل داند که
م وسکون یای تحتانیله خوب وزیبا معناسنه حکیم فردوسی
رین روزکار * خجسته نبود اختر شهریار * بشاه جهان
ن نباشد بخیر * وله ایضا بیت یکی نامه بنوشت خوب
ر ﴿خداور﴾ فتح دال مهمله وواو ایله بمعنی پادشاه خداوند
زمین بوسه داد * دعا کرد وسر جای خدمت نهاد *
معنیٔ دار وکاف فارسیله ده معنیٔ دار در ایش صاحبی
لمین جهان وخاقان خواقین زمان سلالهٔ آل عثمان
ر لدوران وانقراض الزمان حضرتلرینه خنکار دینلدوکی
خداوندکار لفظندن اختصار اولنمشدر استعمالنده نوع ثقلت اولمغین خفت تعبیر اختیار
اولنمشدر ﴿خرده کیر﴾ سوزده اکسك طوتیجی وآدمك سقط ونقصانن طوتانه دیرلر
خواجه حافظ بیت بروای زاهد وبر دردکشان خرده مکیر * که ندادند جز این تحفه بما روز
الست ﴿خسر﴾ فتح سین مهمله ایله وضم ایله ده جائزدر قاین اتا معناسنه شمس فخری
* رباعی * ای کرده افاضل از ایادیٔ تو پر * از نعمت وز اسب وخر وکاو وشتر *
بدخواه ترا حال چه باشد که کنون * عفریت زنش باشد وابلیس خسر * فتح سین مهمله
ایله حکیم فردوسی بیت بکوهر بدان روز تنك آوردم * که پیش خسر هدیه جنك آوردم *

همانکه خرداد شد پیش او * ثانی سنهٔ شمسیه نك اوچنجی آیی نك آدیدر که نیر اعظمك برج
جوزاده اولدوغی ایامدر روم لسانده ایار دیرلر صوك بهار آیی در سیف اسفرنکی بیت
بروج نامنه نقش بهار می بندد * نسیم خلق … نك
التنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ فارسیان بودر که … کون
عید جشن ایدرلر بو جشنه جشن خرداد دیر … مزی
بیت آهن پولاد با عزمت ندارد محکمی * آتش … د
سکون را و نون و فتح سین مهملتین ایله قانع … بیت
افزود رخش بد بله ام نور * خرسند نیم نط … وفتح
شین معجمه ایله آفتاب دیمکدر زبان پهلویده ده کن … ابدن
براسمدر حکیم روحانی بیت کشته از فیض تا … د *
خرشید کونش معناسنه لفظ مرک … یدی
عند الترکیب ها ساقط اولمشدر و واوك حذ … و بله
نور دیمکدر هکذا قال علامة الشیرازی فی … ویدر
کونش معناسنه ایکی ترکیب ایدوب خور ش … خور
وخرد دخی کونش معناسنه استعمال اولنور … دوب
خرشد دیرلر کسره ایله اکتفا ایدرلر نتکم بو بیتد … رشد
نهان * کشت پر از قطرهٔ خون آسمان خش … ددن
معنای ترکیب قوری اون دیمك اولور خشکا … معجمه
وفتح نونله بمعنی خشنود یعنی راضی حکیم اسدی … د *
چو خشم آیدش بردباری کند خشنود … زاریم
پروای او بود * بیك نظاره دل را کرد خشنو … بلید
یعنی کوچك یوك که او زرینه بنلمك قابل اوله … ك که
خنبله دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری خ … غلغه
دیدکلری دمور کلاه که جنکده کیرلر سر پناه دخ … ننك
انداختند * سر و تن ز خود و زره ساختند … کبی
کندو دیمکدر عربیده هو دیرلر خود پسند … ندی
بیت باد خودرا کرد ماندی کل از باد هوا * کف … بکی
خورد واو معدوله ایله کرد و مرد و زنك خ … [illegible] معناسیله
راست کلمك عربیده مصادفه معناسنه شیخ عطار در منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان
دلخسته باز * بر وثاقش بر دو دستش بسته باز * و لایق معناسنه ده کاور در خورد دیرلر
خورد مرد واو معدوله ایله ریزه ریزه معناسنه در تاج المصادر ده ترجمهٔ تکسر
خورد مرد شکستن در خورشید خور ایله شید دن مرکب اسمدر که خور و شید و مهر
و آفتاب و خور زبان پهلویده نور و شید کونشدر علم هیأت کتابلرنده مذکوردر که جرم

جرم خورشیدین یوز التمش جرم کرهٔ ارض مقداریدر کیفیت احوالی ماه لغتی ذیلنده ذکر و تفصیل
اولنور انشاء الله تعالی عربیده شمس و نیر اعظم دخی دیرلر چغتایده قویاش دیرلر
خورمد ذال معجمه ایله ده مرویدر ماه شمسی نك اون ایکنجی کونی اسمیدر خوریاه
سکون واو و راء مهمله و فتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول رعایا و روستایی مقولهسی
خدمتکار ثانی بی ادب و ناقابل معناسنه ابو المعانی بیت چو وضع خوب زنازك طبیعتان
آید * چه لطف حسن بر آید ز طبع خوریادان خوشاد واو مجهول و فتح شین معجمه
ایله باغ و بوستان و مزروعاتی لزومسز خارج اوتلردن پاك ایلمکه دیرلر کذا فی المحمودی
خوش آمد طبعه موافق سوز و خوش کلدی و مدح و تواضع معناسنه خواجه
سلمان بیت سوسن آزادیٔ خلقت کرد با سرو سهی * لطف طبعت را خوش آمد هر دو را
آزاد کرد خوشید کسر شین معجمه ایله یعنی خشك شد و خشك کرد معناسنه کذا فی
شرفنامه خوهد مختصر خواهد در دیوان سوزنی ده چوق واقعدر خوید
کسر واو و سکون یای تحتانیه مفتوحه ده و مکسوره ده ذکری مرور ایدن خوید یعنی
قصیل شرفنامه ده ضم خاء معجمه ایله ضبط اولنمشدر خوی خورد واوین معدولتین ایله
عرقچین و ترلك معناسنه در مع الراء المهمله * ختار فتح تاء مثناة ایله باغ و بوستان
و مزروعاتی خار و خاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابو المعانی بیت خطر ویش را کند تازه
تراش آن دلربا * باغ حسن از خار و خس کویا که میکرد ختار ختنبر فتح تاء مثناة
و سکون نون بعده باء موحده نك فتحه سیله اول مفلس و جری یه دیرلر که مال و غنادن دم
اوروب دعوای دولتمندی ایدر شمس فخری بیت بر دست تو بحر هر چند لاف * ولی عقل داند که
هست او ختنبر خجیر کسر جیم و سکون یای تحتانیه ایله خوب و زیبا معناسنه حکیم فردوسی
* مثنوی * چو چندین بر آمد برین روزکار * بخسته نبود اختر شهریار * بشاه جهان
کفت زردشت پیر * که در دین ما این نباشد بخیر * وله ایضا بیت یکی نامه بنوشت خوب
و خجیر * سوی نامور خسرو دین پذیر خداور فتح دال مهمله و واو ایله بمعنی پادشاه خداوند
کبی میر نظمی بیت به پیش خداور زمین بوسه داد * دعا کرد و سر جای خدمت نهاد *
خداوندکار کاف عربیله ده معنیٔ دار و کاف فارسیله ده معنیٔ دار در ایش صاحبی
دیمك اولور رومده سلطان سلاطین جهان و خاقان خواقین زمان سلالهٔ آل عثمان
ابد الله دولتهم و سلطنتهم الی آخر الدوران و انقراض الزمان حضراتنه خنکار دینلدوکی
خداوندکار لفظندن اختصار اولنمشدر استعمالنده نوع ثقلت اولمغین خفت تعبیر اختیار
اولنمشدر خرده کیر سوزده اکسك طوتیجی و آدمك سقط و نقصانن طوتانه دیرلر
خواجه حافظ بیت بر وای زاهد و بر دردکشان خرده مکیر * که ندارند جز این تحفه بما روز
الست خسر فتح سین مهمله ایله و ضم ایله ده جائزدر قاین اتا معناسنه شمس فخری
* رباعی * ای کرده افاضل ازایادیٔ تو پر * از نعمت و ز راسب و خر و کاو و شتر *
بدخواه ترا حال چه باشد که کنون * عفریت زنش باشد و ابلیس خسر * فتح سین مهمله
ایله حکیم فردوسی بیت بکوهر بدان روز تنك آوردم * که پیش خسر هدیه جنك آوردم *

حکیم سنایی درنعت سرور کائنات علیه افضل الصلوة بیت مفخر جمله انبیا او بود * خسر پاك مرتضی او بود * حکیم نزاری قهستانی بیت خسر زان بس بطبع شاد برخاست * بکار آرایش داماد برخاست ﯓ خسرانکر ﭻ داماد معناسنه کوبکو دیمك اولور ﯓ خسور ضم سین مهمله وسکون واو ایله بوزن کسور ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی پدر زن و پدر شوهر که خسرده دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بر کهی کرکنی بفروی خوی * از خشو وخسور وننك بیوی * ثانی بمعنی درآمك وخسودن وخسوردن یعنی در کردن ﯓ خشار فتح شین معجمه ایله بمعنی خشت یعنی کرپیج کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ خشك ابزار وخشك افزار وخشك اوزار ﭻ کلهم بسکون الشین المعجمه وکاف الموقوف آلات حوایج طعام نخود ومرجمك وسبزوات وبهارات کبی زبان فارسیده حرف با و فا و واو میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله جمله برمعنایه استعمال اولنور ﯓ خشك آخر ﭻ یعنی سال قحط کذا فی شرفنامه بو معنایه اصطلاحی اولمق کرکدر والا ترکیبدن معنای مزبور استنباط اولنمز حکیم خاقانی بیت زخشك آخر خذلان پرست خاقانی * که در ریاض محمد چرید کشت رضا ﯓ خشکار سکون شین معجمه وفتح کاف ایله خشك آرد مرقوم معناسنه در النمامش وایری دوکلمش اوندن بشن اتمکه دیرلر حکیم خاقانی بیت برین نان ریزها منکر که شب دارد برین سفره * که ازدر یوزهٔ عیسیست خشکاری درانبانش * ثانی بمعنی خاکینهٔ مرقوم ﯓ خشکامار ﭻ سکون شین معجمه وفتح کاف ومیمله برنسنه نك غورونها بتنه ایرشنجیه دك تفتیش ایلمك استفسار بلیغ واستقصا معناسنه استاد رودکی بیت ازفراوانی که خشکامار کرد * زان نهان مرمردرا بیدار کرد * وحساب ایتمك معناسنه شمس فخری بیت خدایکان سلاطین که روزکار ندید * نظیرش ارچه بسی جست وکرد خشکامار * ودخی بر علتدرکه تشنکی عارض اولوب هرنقدر صو ایچرسه ریان اولمیوب قارنی شیشر عربیده استسقا دیرلر کذا فی شرفنامه اما مجودیده ﯓ خشك امار ﭻ کسر همزه ایله معنای مرقومه مرویدر ﯓ خشکسار ﭻ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح سین مهمله ایله اول یره دیرلرکه صودن بعید اولوب یغمور یغمامش اوله لفظ مرکبدر خشکله سار دن سارك بو محلده معناسی ترکیبده استعمال اولنان لق معناسنه قورپاق دیمك اولور نسبت واضافت معناسنه چشمه سار وکوهسار کبی شیخ نظامی بیت بهر خشکساری که خسرو رسید * بباریدباران کیا بردمید ﯓ خشك سر ﭻ سکون شین معجمه وکاف موقوفله دیوانه معناسنه در بعض نسخه ده دیوانه مزاج وتندخود رسودانك وجوده استیلاسی سببی ایله یبوست عارض اولوب حالات مرقومه یی موجب اولمغله در میرنظمی بیت خدمت شاهان نشاید بی هنر * علت سرسام دارد خشکسر ﯓ خشکمار ﭻ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح میمله براوتدر ترکیده دوترق دیرلر ﯓ خشنسار ﭻ فتح شین معجمه وسین مهمله وسکون نونله برنوع اوردکدر ترکیده آکاسونه دیرلر کذا فی صیدنهٔ ابی ریحان وعلیه الاعتماد * ﯓ خفار ﭻ فتح فایله بمعنی مزد بدرقه یعنی دلیل ورهبره ویریلان اجرت ابوالمعانی بیت آموزارم شد دلیل کوی یار * عاشقان دارند آن رهبر خفار ﯓ خمار ﭻ خطا وختن

وختن ملکنه تابع برشهر اسمیدر خوبرولری غایت چوق اولور استاد فرخی بیت تو با رخدای همه خوبان خماری * وزعشق تو هر روز مرا تازه خماریست * عربیده اول ملالت وکدورتکه کیفیت شراب نصکره عارض اولور مرقوم بیتده ایکیسی ده واقع اولمشدر مولانا شیخ محمد ظهوری بیت صداع خمار می هستیم * کند کمرهٔ خانهٔ مستیم ﯓ خنبور ﭻ سکون نون وضم باء موحده و واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول قیامت معناسنه ثانی بمعنی مزارع مجمع الفرسده باء فارسیله مرویدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده وادات الفضلاده کسر نون وفتح واو ایله منقولدر ﯓ خنیاکر ﭻ سکون نون وفتح یای تحتانی ایله ایرلایجی سرودکوی ومطرب معناسنه خواجه سلمان بیت زهره آمد بردر پرده سرایش بار خواست * ره ندادش حاجب الا ازپی خنیاکری * حکیم انوری بیت نوای طوطی و بلبل خروش عکه وسار * همی کند بخجل لحنهای خنیاکر ﯓ خنیور ﭻ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله شرفنامه ده بمعنی قیامت ومزارع معناسنه فتح خایله دخی مرویدرکه ذکر یای تحتانیله وآنك یرینه باء موحده ایله ده منقولدر ولغت مجودیده صراط وبرشهر آدیدر بوقولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی بپول خنیورکه چون تیغ تیز * کذارست وهم نام وهم رستخیز * مجانی کزین رزمکاه استوار * بباب وعلف راه نزدیك خوار ﯓ خوار ﭻ واو معدوله ایله برقاج معنایه کلور ذلیل که ضد عزیز وآسان وشوخ واندك وخوارنده معنالرینه ودخی شهرری حوالیسنده برالکه آدیدر اضافتله خواردی دیرلر شهنامه ده چوق محلده مذکوردر وعربیده فتح واو ایله آواز کاوه دیرلر قرآن عظیمده * عجلا جسدا له خوار * وارد اولمشدر ﯓ خوارتار ﭻ واو معدوله وسکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکله صالح اولان نسنه لره دیرلر بغدای وغیره کذا فی المجمع ﯓ خوارکار ﭻ واو معدوله وسکون راء مهمله وفتح کاف ایله ستمکار ومستهزی وآدم خورلیجی معناسنه استاد منوچهری بیت توخوارکار ترکی من برد بار عاشق * زشتست خوارکاری خوبست برد باری ﯓ خوددار ﭻ واو مجهول وسکون دال اول وفتح ثانیله اهل قناعت اولان آدمه دیرلر میرنظمی بیت مشو با حرص دنیا خوارباشی * خرد داری اکر خوددار باشی ﯓ خور ﭻ خوار مرقوم معناسنه درکه واوی رسمی والفی ثابتدر بونده الفی محذوف وواوی ثابتدر برقاج معنایه کلور لایق معناسنه که درخور دخی دیرلر وآفتاب معناسنه درکه خورشید دخی دیرلر وجانب مشرق وبمعنی شریك وخوردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور ومشهور شمسیه نك اون برنجی کونی اسمیدر وبهرام کورك مشهور کوشکیدرکه قصر خورنق دیرلر بو ایکی معنا ایله آفتاب وصیغهٔ امر معنالرینه مسعود سعد سلمان بیت روز خورست ای بدورخ همچو خور * یافت خور از چرخ فلك باده خور * ولایق وشریك وذلیل ومشرق معنالرینه ابوالمعانی بیت بکن بوصل توخور زان شدم زعشقت خور * شدست مطلع خورکر تراشود مه خور * وبمعنی خورنده وبمعنی خوردنی ومزه معناسنه دخی رسیدهٔ نظردر ﯓ خوار ﭻ فتح واو ایله بوزن سوار برمملکت اسمیدر حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلامك فرزندی انده مدفوندر ﯓ خوردبار ﭻ سکون واو وراو دال مهملتین ایله میوه وماکولات یوکی بار خوردنی تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنمشدر

ومعنای مرقومك خلافی یعنی اكله صالح اولمیان نسنه یی طعام یرینه كتورنلر كه خون اردشیر
ذكری مرور ایدن خره اردشیر معناسنه كه بر الكه آدیدر انده اردشیر عمارت ایلمشدر حكیم
فردوسی . بیت یكی نام او خون اردشیر * كه كرد د زیادش جوان و دبیر كه خوزر ع
واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله بر اغاج آدیدر كه خوشخور ع سكون واو وشین وفتح
خاء معجمتین ایله میخوش یعنی اطعمه ده واشربه ومیوه لرده بر مقدار اكشیلكی اولانه
دیرلر كه خوشكوار ع سكون شین وضم كاف فارسی وفتح واو ایله كوار كواریدن لفظندن
اسم فاعل اولور معنای تركیبی ایو سكیجی یعنی تیز هضم اولور نسنه اطعمه واشربه نك لطیف
وسریع الهضم وتناولنده لذت ولطافت اولانه دیرلر ابو المعانی بیت بده ساقی آن باده
خوشكوار * كه ایام عیشست وفصل بهار * بو بیتده لغت مقدم دخی مذكوردر وله بیت
چو با نقل خوشخوار ویار نكو * می خوشكوار از كف خوب رو كه خوشنظر ع سكون واو
وشین وفتح نون وظاء معجمه ایله لعل رنك بر كلدر وزرد وسپیدی دخی اولور هندوستانده
رهن تاتاری دیرلر كذا فی شرفنامه ونسخه میرزا ابراهیمده لاله خطاییدر خواجو از روضة الابرار
بیت باز كشا نركس مازاغ را * آب ببر خوشنظر باغ را كه خوكر ع كسر كاف عربیه مختصر
خوكیر وكیرنده خوی * یعنی الفت وعادت معناسنه صیغه امر واسم فاعل دخی اولور
كه خون كبوتر ع یعنی شراب خواجه سلمان بیت درخت شددم طاوس وغنچه شد
پر طوطی * زحلق بلبله باید كشاد خون كبوتر كه خوانسالار ع واو معدوله وسكون نون وفتح
سین مهمله ایله چاشنكیر سلاطین ووزرایه دیرلر كه خوانكر ع واو معدوله وسكون نون
وفتح كاف فارسیله آشجی طباخ معناسنه خوان سفره معناسنه اولدقده چاشنكیر ومزه كیر
معناسنه اولور كه خهر ع سكون هایله وطن ومسكن وجایكاه معناسنه استاد فرخی بیت
چون بره باشم وباشم بنع خانه وخهر * چون بشهر آیم وباشم به بسیچیدن راه كه مع الزاء
المعجمه * خشك مغز ع خشك سر مرقوم معناسنه كذا فی المجمع كه خودیسوز ع واو
معروف وكسر دال مهمله وسكون یاء تحتانی ایله آذربایجانده بر آتشكده آدیدر كذا فی
المجمع شیخ نظامی از اسكندرنامه بیت دران شهر بود آتش سنك بست * كه خوانده
خودیسوز ازر پرست كه خوردی پز ع آشجی طباخ معناسنه معنای تركیبی یمك بشوریجی
دیمك اولور كه خوز ع بر ولایت اسمیدر كه شوشتر آنك اعظم شهریدر اول ولایتده بی نظیر
شكر حاصل اولور حكیم انوری بیت آنكه از تحویف مالی ساقی احسان او * جام كه خوزی نهد
بر دستها كه عسكری * آكا خوزستان دخی دیرلر كذا فی المجمع كه خوشنواز ع واو معروف
وسكون شین معجمه وضم نونله ایكی معنایه كلور اول نام والی شهر هیاكله كه بر شهر عظیمدر
ثانی استاد مطرب كه نواختن ساز چالمق معناسنه مصدردر نواز آندن اسم فاعل اولور
ایو ساز چالیجی دیمك اولور میر نظمی بیت نواختند در بزم انواع ساز * در آنجا بدی مطرب
خوشنواز كه خولیز ع واو مجهول وكسر لامله اور قوشی كه خوكیره دخی دیرلر نعمة الله
وحلیمی جولاق قوشی ایله تفسیر ایتمشلر كه خونریز ع سكون واو معروف ونون ویاء
تحتانی وكسر راء مهمله ایله ایكی معنایه كلور اول خون قان وریز ریختندن وصف تركیبی

تركیبی اولوب قان دوكیجی دیمك اولور وثانی جلاد معناسنه در وشعرا استعاره طریقیله غمزه
محبوبه دخی دیرلر استاد . بیت آن غمزه خونریز وبان چشم سحرساز * با فتنه كری دركف خود
تیغ كرفتست كه خویوز ع پراسه كه شب پره دخی دیرلر كذا فی المؤید كتاب السامی فی الاسامیده
فتح خایله مرویدر بعض فرهنكده نكلنی معناسنه منقولدر كه مع السین المهمله * خروس ع
معروف موذن مسافران میر نظمی . بیت شنیدند در شب چو بانك خروس * زدند بهر
كوچ آنهمه طبل وكوس كه مع الشین المعجمه * خدیش ع كسر دال وسكون یاء تحتانیله
مجمع الفرسده بمعنی كدبانو یعنی اولو خاتون استاد رودكی . بیت چه خوش كفت آن مرد با آن
خدیش * مكن بد مكس كر نخواهد بخویش * وبمعنی خداوند منقولدر كه خراش ع فتح
راء مهمله ایله دوشكون افتاده معناسنه شمس فخری . بیت برون فكند بجاروب لا تذر كردون
عدوش راز در خانه جهان چو خراش * كسر خایله معنای آخره كلوز تتكم ذكر اولندی
كه خرده فروش ع چرچی كه خرده وات صمار فروش فروختن لفظندن اسم فاعلدر
كه خركش ع ضم كافله اكر بجه دیدكلری سككدر ومخمور معناسنده ده استعمال اولنور
ایكی معنایه میر نظمی . بیت چنان از باده دوشینه خركش * نمی آید جهان در دیده خركش
كه خروش ع ضم راء مهمله ایله كریه ایله اولان فریاد وزاری وكریه سز اولان فریاده دخی
دینلور كذا فی المجمع وجمله فرهنكلرده جمله وكورلدی كه بهادرلردن محل پیكارده ودخی
وحوش وسباعدن ظاهر اولان صدا واهل حالك سنه لرك حالت وجدده فریادلری ومستانكی
حالده اولان جوش وخروش مولانا محمد بدرالدین ظهوری درساقی نامه قسمیه . بیت
بجوش خروش مناجاتیان * بكلبانك نوش خراباتیان * بمعنی اول میر نظمی بیت دو اشكر
بجوش وخروش آمدند * چو دریای عمان بجوش آمدند كه خش ع خشك لفظندن
مرخمدر یعنی كافی اسقاط اولنمشدر قوری یابس معناسنه كه خواجه تاش ع یعنی برافندی
قوللری وبر استاد معلم شاكردلری تتكم تاش لغتی ذیلنده ذكری مرور ایلدی شیخ سعدی
بیت من وتو هر دو خواجه تاشانیم * بنده بارگاه سلطانیم كه خود فروش ع خودستای
وخودنمای كبی كند وبی مدح وتعریف ایدنه دیرلر میر نظمی بیت چو واعظ مباشید بیهوده
جوش * ببالای كرسی مشو خود فروش كه خورش ع واو مجهول وكسر راء مهمله ایله
اسم مصدردر یبه جك معناسنه كمال اسمعیل بیت ای عجب شمشیر خسرو از چه سبز ارنك
شد * چون همه ساله زخون خصم می باید خورش * عربیده غدا دیرلر كه خوش ع واو
معروفله اوج معنایه كلور اول قوری خشك معناسنه شیخ اوحدی بیت دو چشم من از عشق
او چون ترست * لبم كر بخوشد ز غم كو بخوش * شیخ سعدی بیت نماند آب جز آب
چشم یتیم * بخوشید سرچشمهای قدیم * شمس فخری * قطعه * اكر نبودی فیض سخا
وبخشش تو * شدی درخت امید جهانیان همه خوش * وكر نباشد عون تو در چنین
وقتی * بر آید از همه اهل جهان فغان وخروش * ثانی بمعنی خویش وخود حضرت مولانا
قدس سره * مسمط * خاموش شو خاموش شو در عشق او مدهوش شو * از حال خود بیخوش
شو باز آ ر فكر ما مضی * كمال اسمعیل در مرثیه * قطعه * از خروش وشغب وناله چرا

خاموشید * خواجه را حال بد نیسان وشما باهوشید * غصبت اواره شد وامن چو راحت
بکریخت * عافیت رخت برون برد شما باخوشید * کر بدانید حقیقت که چکار افتادست
همچنین زنده بمانی که بخود برخوشید * ثالث بمعنی خوب وخوش حکیم ناصر خسرو
بیت تو چو یکی زنکی ناخوب پیر * دختر کان تو همه خوش وشاب * عربیده واو معروفله
شیرین معناسنه در که خوش منش ع نیك نهاد وخوش طبیعت وحسن خلق وپسندیده
اخلاق معنالرینه که خونش ع واو معدوله وکسر نونله اوقوینش وشفاعت معناسنه اسم
مصدردر که خون سیاوش ع بردارودر خون سیاوشان دخی دیرلر عربیده دم الاخوین
دیرلر که مع القاف * خناق ع فتح نونله بر علتدر غلبهٔ دمدن بوغازده شش عارض
اولور مولانا وحشیٔ یزدی بیت کر مدعی خناق کن از قرب من که هست * رشك دراز دست
حریف کلو فشار * مولانا طهوری بیت خناق غم بسته راه نفس * ندادم بغیر از تو فریاد رس
که مع الکاف * خباك ع فتح باء موحده ایله قیون آغیلی وصغر آخوری استاد دقیقی بیت
خدنکش بیشه بر شیران کند ننك * کمندش دشت بر کوران خباکا * نسخهٔ حسینی
وفاییده خطیرهٔ مسجد معناسنه مرویدر که خدوك ع ضم دال مهمله وواو معروفله مجمع
الفرسده تیرهٔ خاطر وتاسه معناسنه وشرفنامه‌ده شرمندکی وخجلت وفرهنك وفاییده تیره
شدن وخشمناك شدن معناسنه استاد عنصری . بیت هرکه بر درکه ملوك بود * از چنین
کارها خدوك بود * وتحفة الاحبابده بمعنی رشك وحسد وفرهنك میرزا ابراهیمده غصه
وغم معناسنه در بو معنی جمله‌دن انسبدر بو قولی مؤید حکیم انوری بیت از حسد فتح
تو خصم تو پی کرده است * همچو بخی کز خدوك چرخهٔ مادر شکست * حضرت مولانا
قدس سره بیت نفس ضعیف مرده را من نکنم حریف خود * زانکه خدوك میشود
خوان مرا ازین مکس * بو بیت تیره شدن معناسنی مؤیددر که خردك ع سکون را وفتح
دال مهملتین ایله ادبلو وکارشناس معناسنه که خردیکك ع کاف تصغیر ایله کوچوجك
دیمك اولور ابو المعانی بیت ببرد طاقت وآرام طفل نورسته * هنوز شیوه نیاموخت
هست خردیکك که خرمك ع فتح راء مشدده ایله بر مهره‌در چشم زخم دفعی ایچون کردن
اطفاله اصارلر واو معدوله ایله خورمك دخی دیرلر که خروهك ع ضم را وفتح ها ایله مرجان
معناسنه درکه بسد دخی دیرلر خواص جواهرده استاد دیمشدر * مثنوی * برای دفع
امراض وبایی * خروهك کهربا یشب خطایی * نکهدارد بنزد خویش هردم * بلطف حق
نه بیند محنت وغم که خسك ع سکون سین مهمله ایله وقت معناسنه بعض نسخه‌ده تأخیر
ودرنك وآرام معناسنه در زرآتشت بهرام بیت بشادی آنکهی کفتا که یك خسك * بخوان
بروی کنون کفتار یك نسك که خشك ع سکون شین معجمه ایله قوری معناسنه که ضدی
تر در عربیده یابس معناسنه موضوع له معناسی بودر ومعنای مصطلحی ناکس وبخیل
وناهموار ودرشت طبع آدمه دیرلر استاد لطیفی بیت چه سود آیدم از تو ای شخص خشك
که کر زیدی نامدی از تو پشك * چغتایده قوروغ وقاسقالغان دیرلر امیر علیشیر بیت قوروغ
جسم اوتون دیکدور بلادشتیدا قاسقالغان * آنکا اونکا ندا هجران کاروانی اهلی اوت

اوت سالغان * قاسقالغان قورومش دیمك اولور که خشتوك ع سکون شین معجمه وضم
تاء مثناة ایله مجمع الفرسده پدری نامعلوم اولان ولدکه آکا بچه‌کو وبچه‌کوی وسند وسنده
وقفاك وخشوك دخی دیرلر عربیده لقیط دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت کند ادعای نسب بی پدر * که بداصل خشتوك بوده مکر که خشوك ع ضم شین وواو
معروفله بعض فرهنکده بر نوع پیاله‌در صغر بوینوزی اسلوبنده سیمدن والتوندن ایدوب آنکله
شراب ایچرلر اما شرفنامه‌ده خشتوك مرقوم معناسنه‌در وفرهنك جهانکیریده حرامزاده
معناسنه‌در وبو قولی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیشهٔ آمد وجود آدمی
بر حذر شو زان وجود ار زان دمی * در وجود ما هزاران کرك وخوك * صالح وناصالح
وخوب وخشوك * شمس فخری بیت کر فلك بعض علم زاده شد * از بلا به چه زاد غیر
خشوك که خمك ع ضم میمله ال الهٔ اوردقده چقان صدایه دیرلر مجمع الفرسده آواز بانك
دست بدست زدن بو تعبیردن ایکی ال ایله اصول طوتمق فهم اولنور فرهنك جهانکیریده
فتح میم مشدده ایله مذکور معنایه درکه خنبك دخی دیرلر وبر معناسی دخی زیاده عمیق در
کذا فی شرفنامه ومؤید الفضلاده میم مشدده ایله کوزهٔ کلین یعنی طپراقدن اولان برداق
وکوس چناغی بو معنایه شیخ نظامی بیت درآمد بشورش دم کاودم * بخمك زدن جام
رویینه خم * مشکلاتده فتح میمله مرویدر که خناك ع خناق مرقوم معناسنه خناقدن
تعجیم اولنمشدر استاد رودکی بیت بادوسه بوسه رها کن این دل از درد خناك * تا بمن احسانت
باشد احسن الله جزاك که خنبك ع سکون نون وفتح باء موحده ایله خمك مرقوم معناسنه‌در
کذا فی فرهنك جهانکیری که خنچك ع سکون نون وفتح جیم فارسیله بمعنی دن کوهی ترکیده
منه کوش وعربیده حبة الخضرا دیرلر معروفی بیت باد آور پدرت را که مدام * که
بتنکش بدی وکه خنچك * فرهنك جهانکیریده بمعنی درمنه یعنی یونجه که خناچك ع
بوستان دیدکاری اوت ودخی آت وقاطر یاغری معناسنه نعمة الله نقلیدر که خودرنك
معروف بر رنکدر نخودی رنکه قریب هندوستانده پنبه‌سی اول رنکده اولور آندن فاخر
بی نظیر بز طوقورلر علما ومشایخ وکبار قفتان ایدرلر آکامله دخی دیرلر میر نظمی بیت چو
پوشد جامهٔ خودرنك زیبا * بسی زیبد بقد سرو رعنا که خورمك ع واو معدوله وفتح
میمله بر مهره‌در خرمك دخی دیرلر که خوراك ع واو معروفله بمعنی خوردنی یعنی یمکه
حاضرلنمش طعام دیمکدر که خونچك ع واو مجهول وسکون نون وفتح جیم فارسیله خنچك
مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه که مع الکاف الفارسی * خروسك ع ضم زا وواو معروف
وفتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول سرخ رنك بر جانوردر اکثر حماملرده اولور ثانی
فرج زنانده اولان لحم زایددر ابو المعانی بیت زند طعنه بر کیرنا سرفراز * خروسك بکس
شد زبان دراز که خرهك ع سکون راء مهمله وفتح ها ایله مرجان که بسد وخروهك
دخی دیرلر کذا فی المجمع که خلشك ع ضم لام وسکون شین معجمه ایله کل ناپخته رنك کرده
یعنی خام باچقدن دستی وبعضی ایچی بوش نسنه لر یاپوب واوستنی رنکامیز نقش ایدوب
وایچنه نقل طولدیروب جهاز دختراننه کوتروب داماد خانه‌سنه واردقده یره اوروب

ایچنده کی یغما ایدرلر کذا فی شرفنامه سنبوی مزین تعبیریله مرویدر ی خنبك ج
سکون نون وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه در اول فرهنك جهانکیریده ساز ویاخود
نغمه یه اصول طوتوب الللری بربرینه اورمق معناسنه که خمك دخی دیرلر حضرت مولانا
قدس سره * مسمط * ای خواجه سرمستك شدی برعاشقان خنبك زدی * مست
خداوندی خودی کشتی کرفتی باخدا * ثانی فرهنك میرزا ابراهیمده جامهٔ درشت وخشین که
فقرا ودرویشان کیرلر ثالث مجمع الفرسده صفیری که در وقت آب خوردن اسب بدهان میزنند
یعنی آت صو ایچرکن صقلق اورمق ی خنك ج ضم نونله ایکی معنایه در اول بختلو معناسنه که
عربیده طوبی له دیرلر شیخ سعدی بیت نیك وبد چون همی بباید مرد * خنك آنکس که
کوی نیکی برد * حضرت مولانا قدس سره بیت خنك آن قماربازی که بباخت هرچه
بودش * بنماند هیچش الا هوس قماربازی * ثانی بمعنی سرد که آب خنك وهوای خنك
دیرلر کمال خجندی بیت باشد اینها حرکات خنك وباد سری * که دران روضه کنی کشته
شبستان کستاخ ی خنك ج سکون نونله اوچ معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی
بیغوله که کوشه دخی دیرلر ثانی مجمع الفرسده بمعنی عاشق زار وبیقرار ثالث محمودیده
علم وادب وفضیلت ومعرفت ولطافتدن خالی اولمق معناسنه در اوچ معنایه ابو المعانی
بیت نشیند خنك افتاده بکنج خانهٔ حسرت * تحمل میکند آنکس که باشد خنك در عالم
ی خنیك ج کسر نون وسکون یای تحتانیله برنوع درشت وخشین جامه در که فقرا
ودرویشان واهل تقوی وورع کیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی خورهك ج سکون واو
وراء مهمله وفتح هایله خرمك مرقوم معناسنه در ی خوك ج واو مجهول ایله ایکی معنایه در
اول اهل خنزیره دیرلر که آزوسی اولمیه آنی کفره اورنده بسلرلر وحشی سنك آزوسی اولور
کراز دیرلر نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت خوك که دندان کرازی نمود * طعمهٔ سك شد
زکرازی چه سود * ثانی بر علتدر وجود انسانده ظهور ایدر ی مع اللام * خبکال ج
سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی هدف یعنی نشانهٔ تیر وپوته معناسنه شمس فخری
بیت ز تیر حادثه اجرام را غرض تن اوست * که چشم شست کشایند جز سوی خبکال *
بو لغت بعض نسخه ده فتح خایله وبعضنده ضمه ایله ایراد اولنمش بو مقوله مخالف الحرکه لغتلرك
تصحیحنده قلم راقم الحروف متضجر اولور اغلب چارسی ادنی تفاوت ایله تکراری ارتکاب
اولندی عند الاهالی عذر مقبولدر ی خذول ج ضم ذال معجمه ایله بردوادر عربیده حضض
مکی دیرلر اطبا حولان دخی دیرلر ی خردسال ج سکون راء ودال مهملتین ایله قلیل السن
کوچك یاشلو دیمك اولور کذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی ی خشکسال ج قحط
وغلادن کنایه در سال بی باران دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ی خشل ج سکون شین معجمه ایله
نقل مکی دیدکاری دارودر ی خل ج بوزن مل اوچ معنایه در اول بمعنی خاکستر استاد فرخی
* قطعه * پیل مست از بر درکاه خشی کند روزی کذار * آتش خشمش دو دندان خل کند
بر پیل مست * شیر نر کر بر سر کویش کند وقتی کذر * آفت سهمش دو ساعد بشکند
بر شیر دست * ثانی کیلانیلر لسانند سوراخ مقعد معناسنه در میرزا قلی بیك در هجو

هجو یکی از اکابر کیلان بیت شنیدن از تو خوشست این عتاب بیهزه را * که با درپایه وزن
پیاله خل بلا بزه را * ثالث بمعنی کج وخمیده که اکا خهل وخهله دخی دیرلر ی خمول ج ضم
میمله بمعنی تأخیر شده وپس مانده کاهی کنج ایله ترکیب ایدوب نشسته بکنج خمول دیرلر میر
نظمی بیت امابد آن وصلت نیاید وصول * بحسرت نشسته بکنج خمول ی خوال ج بوزن
جوال کفش دوزلر پابوج قالبی اراسنه صوقدقلری چوی عربیده حفاظ دیرلر میر نظمی
* مثنوی * فراخست آنچنان فرج زنك را * بکاید ن چو خواهد مردکارا * رود اول
دو خایه اندرونش * شود زان پس خوال کیر نکونش ی خول ج الاچه سرچه که چنکاع
دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده طویغار قوشنه دیرلر دیو قنبره وابو الملیحی خول
ایله تفسیر ایلمش واداة الفضلاده بر قوشدر تیز پر وبلند پرواز وبعض نسخه ده دراج سفیده
دیمشلر استاد منوجهری بیت خول تنبور تو کویی زند ولاسکوی * از درختی بدرختی
شود وکوید آه * بو بیت معنای اوله مناسبدر وبر معناسی اغاج چناق ویاین بالغنه ده دیرلر
زبان هندیده بکیری دیرلر وخراسانیلر میاننده مثلدر * خولی بکفم به ز کلنکی بهوا *
ی خوهل ج اکری کج معناسنه که مقابلی راست در شاه ناصر خسرو بیت آن بنده که
بست فلاطون دوربین * خوهلست وسست پیش کهن شکار من * وبر مخصوص
اکری مجه اغاجدر که پشمق جیلر پشمق ایله قالب اراسنه قورلر هانك سکونیله ده جائزدر
مثالی فتح هایله استاد لطیفی بیت کفش کس زنت راست کیر خرست قالب * کیر تو هم بکنجد
چون خوهل وپس آهنك * مثال سکون ها بوشکور بیت پس از ژاژ خوهل آوری پیش
من همت خوهل پاسخ دهد پیرزن ی خهل ج بمعنی خوهل مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری
ی مع المیم * خرد خام ج زیاده خرد اولمق معناسنه میر نظمی بیت صبا آورد کرز
وصلت پیام * وجود رقیبم کند خرد خام ی خردهٔ ادیم ج بر آلتدر که سختیانی آنکله
تربیه واصلاح ایدرلر وسختیان پاره لری که ایشدن آرتر کذا فی الحلیمی ی خرّم ج فتح
راء مشدده ایله طقوز معنایه کلور اول هر مکان که آب روان وسبزه زار وشکوفه آرا
وچمن پیرا اوله اکا خرّم دینلور عربیده مکان نزهت دیدکاری معنایه در ثانی شاد یلغه یای
وصفیه ایله خرّمی دیرلر نتکم شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرّمی *
تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را * ثالث زمانه صفت اولور حکیم انوری بیت عدل توشب
چو روز روشن بود * روز تو همچو عید خرّم باد * رابع کشایش خاطر وسرور قلبه
دینلور کاه اولور که رایی تخفیفله استعمال ایدرلر خسروی بیت ای سراپای معدن
خرمی * چشم تو بر دلم نهاد مکر * خامس ماه دی یعنی اول قیش آیی که نیر اعظمك برج
جدی ده ایام مکثی در سادس ماه دی دن روز پیاور دیدکاری کونه اسم ایدوب خرّم روز
دیدیلر اول کونده ملوك عجم تختدن اشاغیده پراوزرنده بیاض فراشلر دوشه دب وبیاضلر
کیوب اوتورب خاص وعامه اذن ویررلر هر کیم استرسه یانینه واردونه سوزی ورجاسی
وارایسه سویلر وشاه دخی کیمسه نك سوزین ورجاسن ردّ ایتمیوب جمله یه التفات ونوازش
واستمالت ایدر سابع سکون رایله بر مزرعه معروف آدیدرکه اسکندر ذوالقرنین وفاتی

ایتدکده دفن اولنمسنده اختلاف ومنازعات کثیره اولوب اهل فارس وفات ایتدوکی
محلده دفن اولنسون دیدیلر ور ومیان مولدی اولدوغی یرده دفن اولنسون دیدیلر
آخر بر عاقل حکیم دفع نزاع ایچون بر نواحی ده بر لطیف مرغزار وار در خرم دیمکله مشهور بر عالی
جبل اوستنده در اول محله آدم کوندروب سؤال ایده لم معقول ایسه اول جبل اوستنده کی خرم
دیدکلری محلده دفن اولنسون دیدوکی محلده حکیم فردوسی حکایه ایدر * مثنوی * برفتند
پویان بکردار غرم * بدان بیشه کش نام خوانند خرم * بکفتند پاسخ چنین داد باز *
که تابوت شاهان در آید براز * که خاک سکندر باسکندریست * که او کرده بدر وزکاری
بریست * ثامن سرخ رنك بر چیچکدر قوپدقدن صکره تازه طوروب صولمز تاسع اعلام
رجالدندر خرم شاه و شهریار مشهوردر وهندوستان پادشاهلرندن بر پادشاه آدیدر
ک خشام ج فتح شین معجمه ایله زکام که دماغدن ماء غلیظ اینوب بورون دلکری طوتیلور
ک خلم ج ضم لام ایله بلخ مضافاتندن بر قصبه آدیدر سرحد بدخشانده واقع ده فرعون
دیمکله مشهوردر شیخ آذری بیت بلخ را قریه ایست نام خلم * ده فرعون خواندش مردم
ک خم ج درت معنایه کلور اول کوب که عربیده دن دیرلر بوزن من جمعی دنان کلور شیخ
بهاء الدین عاملی بیت هاتها صهباء من خمر الجنان * دع کؤسا واسقنیها بالدنان *
میخانه ده شراب کوپلر ایله طوردوغی اجلدن خمخانه دیرلر میر نظمی بیت بخمخانه آی
وبعشرت بکوش * بیفند از ساغر بخم می بنوش * ثانی کوس معناسنه حکیم فردوسی
بیت بفرمود تا بردرش کاودم * زدند وببستند بر پیل خم * کوس اکثر توجدن
دو زلکله ر وبینه خم دیرلر وله بیت سپهبد بزد نای رویینه خم * خروش آمد از نالهٔ کاودم
کاودم ضم دال ایله بوری در ثالث کنبده خم دیرلر حکیم انوری در صفت عمارت * رباعی *
داعی زایران صریر درت * هم زیك خطوه هم زیك فرسنك * خاکی مطربان صدای خمت *
هم دران پرده هم دران آهنك * مجد الدین همکر * قطعه * مخالف تو بهر کار کاور درخ وای
فدالك املش عجز وناتوانی باد * وکر شود ارنی کوی روئیت مقصود * جواب اوز خم
چرخ لن ترانی باد * رابع بمعنی خاموشی ک خورزم ج واو مجهول وفتح راء مهمله وسکون زاء
معجمه ایله مشهوردر ولایتدر اما اصحی فتح خا وواو معدوله ایله خوارزم در ثانی شول بغرا که
اسباب محسناتی اولیه ک مع النون * ختن ج فتح تاء مثناة ایله مشهور ومعروف مملکتدر که
آنده غایت بی مثل محبوبلر ولطیف ونازك قماشلر اشلنور کذا فی المجمع ومشك آهوسی
اول دیارده چوق اولور مشك ختن دیرلر خواجه حافظ بیت باهمه عطر دامنت آیدم
از صبا عجب * کر کذر تو خاك را مشك ختن نمیکند ک خداخوان ج شهادت پرمغی که
عربیده مسبحه دیرلر ک خداوران ج ضم دال مهمله ایله الله دن ایراقلر یعنی ظلمه وفسقه
ومرتکبون کبایر کذا فی شرفنامه ابو المعانی بیت که ترسد از خدا دورست ز عصیان *
خداوران شود کارش بخسران ک خدافروشان ج یعنی ظاهرده اهل تصوف وارباب
معرفت واصحاب علم اولانلر ک خدایی فروشان ج اهل لعنت که دعوای خدایی ایدرلر
کذا فی شرفنامه منکور درت لغت اصطلاحی در شرفنامه دن منقولدر ک خدایکان ج کسر

کسر یای تحتانی وفتح کاف فارسیه ایله اولو پادشاه که صاحب دولت ومالك مملکت شهنشاه
وشهریار دخی دیرلر حکیم انوری بیت کر دل ودست بحر وکان باشد * دل ودست خدایکان
باشد * وله بیت خدایکانا سال نوت همایون باد * همیشه روز تو چون روز عید میمون
باد ک خراسان ج ایکی معنایه در اول جانب مشرقه دیرلر فخر کرکانی * مثنوی * بلفظ
پهلوی هر کو سرآید * خراسان آن بود کزوی خرآید * خراشد پهلوی یعنی خرامد
عراق وپارس را از وی خرامد * استاد رودکی در کتاب دوران آفتاب بیت از خراسان
بردمد طاوس فش * سوی خاور میخرامد شاد وکش * بهر دیدم بامدادان چون بتافت
از خراسان سوی خاور می شتافت * ثانی ولایت عراق وفارسك جانب شرقیسنده واقع
بر عظیم مملکت ومعظم شهردر بیحد وبی عدد قرا وقصباتی مشتمل ومعمور آبادان ولایتدر
سبب تسمیه سی ایکی وجهله در بر وجهی جانب شرقده اولدوغی وجه ثانی اقلیم رابعده
اولدوغی اقلیم رابع ایسه شمسه منسوبدر اول تقریبله خور آسا دیدیلر مرور ایامله واوی
حذف ایدوب آخرینه نون الحاق ایدوب خراسان ایتدیلر نتکم تیمور نامه ده هاتفی بیت
خراسان بروی زمین سینه است * بروز آسمان نام دیرینه است ک خرچین ج سکون راء
مهمله ویای تحتانی وکسر جیم فارسیله هکبه که عربیده خرج دیرلر ضم خا ایله ک خردخان ج
طاردغان معناسنه مروید راصلی اورمغله اوفانمش اولان نسنه در چغتای لسانده
اوشانماق واوشالماق دیرلر ک خرده بین ج مدقق ومحقق وانجه فکرلو معناسنه کمال خجندی
بیت تا دهانت هست پیدا کر نظرها شد نهان * خرده بینان وصف آن پیدا ونهان
کرده اند ک خرده دان ج دقیقه شناس ونکته دان وعیب بین معناسنه در ابو المعانی
بیت تمامت عیب دارم معرفت نی * بنزد خرده دانان نیست مخفی ک خرسیدن ج
سکون را وکسر سین مهملتین ایله چوریوب متعفن اولمق معناسنه ک خرستان ج خرمالق
ستان اسم مکاندر کلستان وبوستان کبی مراد خرمابتدوکی یردر ک خرمابن ج خرما اغاجنك
بدنی که ترکیده اغاجك اوزدکی دیرلر ک خرمدان ج فتح را وسکون میمله چانته که سیاحان وقلندران
یانلرنده طاقوب کزدررلر میر نظمی بیت بوندی کند نام هر دربدر * خرمدان تهی کیسه خالی ززر
ک خروشیدن ج مصدر در حمله ایلك وفریاد وجوش ایلك یعنی غوغا وشورش کمال
خجندی بیت بر سر آن کوی چه کردیم که * یافت نشد این چه خروشیدنست ک خریدن
کسر راء مشدده ایله اطفالی اوچق طوتمق ابو المعانی بیت نشان کزیدن شده برلب یار
که خریدآن طفل در بزم اغیار ک خسبیدن ج سکون سین وکسر با وسکون یا ایله
مصدر لازمیدر یاتوب اویومق متعدیسی خسبانیدن کلور چغتای لسانده اوکورامك
دیرلر ک خسودن ج ضم سین وواو معروفله محو دیده بمعنی درودن یعنی مدح ودعا وثنا
ایلك اما مجمع الفرسده معنای مزبوره برراء مهمله زیاده سیله ک خسوردن ج ضبط وراویت
ایلمش کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم مرقوم ایکی لغتی فرهنك جهانکیری صاحبی بمعنی درود کردن
وبمعنی در آمدن نقل ایلمش ک خسرونشان ج علامت پادشاهی ونشان خسرو پرویز کذا فی
المجمع ک خشك انکبین ج اول عسلدر که پتکلده قوریوب قالور کذا فی شرفنامه ک خشك باختن

شرط ورهنسز نرد وقمار اویناموق کمال اسمعیل بیت چشم من در رخ تو با غم دل * خشك
می بازد و تو میمانند خشکجان سکون شین معجمه و کافله شرفنامه‌ده اوچ معنایه
مرویدر اول روح مجرد ثانی مرد بی عشق ثالث نعمت غیریدن بی بهره اولانه دیرلر اوچ
معنایه ترتیب اوزره وله بیت * خشکجان بودم بعشقت ای صنم * کرچه بنشستم در محبت
خشکجان * حمد لله کشته ام با غم غنی * بوده ام از جاه دیکر خشکجان خشکجهان
اول روزکار واول زمانه دیرلرکه انده لطافت وفیض اولیه میر نظمی بیت چو کارم تاف
شد ندیدم بهی * بخشك جهان در کذشته شهی خشکماز کردن برخبری جد وجهد
ایدوب اصلنی وحقیقتنی صورمغه دیرلر خشکنان بکسمات وکورك وقوری اتمك
وامثالی نسنه‌لره دیرلر خشودن ضم شین معجمه ایله اغاجك قوری داللرین وزیاده
فلسلرین قیروب پاك اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری خفتن ایکی معنایه کلور
اول وقت عشاکه یاتسو نمازنه نماز خفتن دیرلر ثانی اویومق معناسنه خواجه حافظ بیت
کفتم ای مسند جم جام جهان بینت کو * کفت افسوس که آن دولت بیدار بخفت * ویاتمق
معناسنه وله بیت شب قدری چنین عزیز و شریف * با تو تا روز خفتنم هوس است *
شیخ سعدی * مصرع * ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت * واکلمش معناسنه‌ده استعمال
اولنور خفتیدن سکون فا وکسر تاء مثناة ایله بمعنی غلطیدن یوالنمق ودخی اعضا
اویشمق متعدیسی خفتانیدن اولور ابو المعانی بیت بخاکراه تو عشاق جان فدا کرده
بینك نکاه ز تو تا بحشر خفتیده خفیدن کسر فا وسکون یا ایله بمعنی سرفه کردن یعنی
اوکسورمك کذا فی الاداة ابو المعانی بیت دهان بود خشك ونیامد خیو * خفیدن کرفته
نفس در کلو خلقان سکون لام وفتح قافله غایتده چرکین ونهایتده کیرلی حکیم انوری
بیت پایهٔ قدر ترا از مه نشان میخواستم * کفت اوکی دردهد باما درین خلقان خیام خلن
کسر لامله دائما یورتمدن چرك وسومك اقان کمسنه‌یه دیرلر اغاجی بیت بینی خلنی چو میش
دارد * صد کرك درنده پیش دارد خماهان وخماهن کلاهما بفتح المیم والهاء بر جنس
طاشدر ایکی نوع اولور ارکك ودیشی ارککی غایت سخت ونیره رنك در صو ایله ازلسه سرخ
رنك اولور زنجفره کبی ودیرلرکه آهن نوعندندر ایکیسنکده طبیعتی سرد وخشکدر دموی
وصفراوی رمده طلا اولنسه نافعدر خصوصا دیشی‌سی نبیدده دخل زیاده در ومنقولدرکه
مزبور طاشدن دوزلمش ظرفدن شراب ایچلسه اصلا وقطعا سرخوش اتمز عربیده اکا
صندل حدیدی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * خدایکانا مهمان بنده بود مستند * تنی دو
دوش بنقل ونبید ورود وکباب * بطبع خرم چندان شراب نوشیدند * که بر خماهن
کردون فروغ زد سیماب * حکیم خاقانی بیت فیروزهٔ چرخ را ز آهم * جز رنك خماهنی
نیابی خمدان کوب قوینلر مخصوص خانه خم کو پدز ودان ظرف مکاندر خمستان
خانه خمار که انده کوپلر بر مقداریره کوملمش اولور خمخانه وخمکده دخی دیرلر ابو المعانی
بیت ز سیر باغ ونخلستان مرا به * که باشم در خمستان باده نوشم خنبیدن سکون نون
وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی برجستن صچرامق کذا فی شرفنامه خنبیدن کسر

کسر نون وسکون یای تحتانی ایله بمعنی برجستن کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی
بیت بمستی از و بوسه کردم نیاز * برنجید از من ز جا بر خنید خنستان کسر نون
وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مبارك وخجسته کذا فی المجمع خنشان سکون نون
وفتح شین معجمه ایله بمعنی مبارك وخجسته که بر تو مبارك باد دیمك اولور استاد رودکی بیت
باد بر تو مبارك وخنشان * جشن ونوروز کوسپند کشان * مجموعة الانس نام لغتده سین
مهمله ایله وبعض نسخه‌ده فتحتین ایله مرویدر خواستن واو معدوله ایله استمك طلب
معناسنه‌در اکرچه مشهوری خاء مفتوحه ایله‌در لکن بعض معتبر فرهنکلرده خاء مضمومه
ایله ضبط وروایت اولنمشدر خواندن واو معدوله والف ثابته ایله اوقومق معناسنه
لغت اول ایله بو لغت وبونلره بکزر بو قاچ لغت دخی خایه فتحه ایله ضمه میانه‌سنده مخرج ویرلمك
کرکدر اول اجلدن هم مفتوحه‌ده وهم مضمومه‌ده یازلمشدر خوانیدن مثله معناسی
اوقتمقدر هم لازم وهم متعدی اولور خواهیدن مثل خواستن ومخرجی دخی انلرکبیدر
متعدیسی خواهانیدن کلور طلب ایلمك واستدرمك معناسنه خوپچین واودن صکره
باء فارسی وخاء معجمه ایله مؤید الفضلاده مومیا معناسنه مسطور در اما حرکتی اشعار
اولنمامشدر خوبکلان واو مجهول وسکون باء موحده وفتح کاف فارسیله برداروا سیمیدر
کذا فی شرفنامه خوچاریدن فتح جیم فارسی وکسر راء مهمله ایله صقلق وطبیعت
غم والم وافکاردن منقبض اولق معناسنه خوچیدن کسر جیم فارسیله بصر ضعیف
اولوب نسنه‌یی ایو کورمامك ابو المعانی بیت زلف دلدار کردنم بپچید * چشم بد بیاق
حاسدان خوچید خودبین کندین کورجی معجب ومتکبر معناسنه وله بیت در دو عالم
همی شود مذموم * نکند سود ظالم وخودبین خوران واو مجهول وفتح راء مهمله
ایله بمعنی خوراء مرقوم یعنی بسیار خوار اکول معناسنه مبالغه ایله اسم فاعلدر وله بیت
خوردن وخفتنت بود انك * همچو کاوو خران مشو خوران * وکیخسرو پهلوانلرندن بر مبارز
ایرانی نامیدر خورنجیون واوین مجهولین وسکون راء مهمله وجیم وضم خاء ثانی
ویای تحتانی ایله اویقوده اغر بصمق که فرنجك دخی دیرلر عربیده کابوس دیدکلریدر حکیم
خاقانی بیت فرنجك وارشان بکرفته آن دیو * که سر یا نیست نامش خورنجیون * بو بیتك
اقتضای وزنی اوزره جیمی مکسور اولمق کرکدر خوردن واو معروف ایله تناول
معناسنه‌که یمك ییمکدر خوردوستان واو مجهول وسکون را وسین وضم دال مهملات
وفتح تاء مثناة ایله اوزم چبوغنك تازه‌سی که بر مقدار اکشیجه اولور اکاستاك دخی دیرلر
کذا فی المجمع خورده‌دان واو مجهول ایله بمعنی خرده‌دان یعنی دقیقه شناس ونکته‌دان
وعیب دان خرده وخورده بردر معنالری ذکر اولنور انشاء الله تعالی دان اسم فاعلدر
ابو المعانی بیت وجود من سراپا عیب ونقص است * اکر مخفیست داند خورده دانان
خورز رومیان سکون واو ورا وزاء موقوف وضم راء ثانیله دست بنددیدکاری
اویوندر خورستان واو مجهول وکسر را وسکون سین مهملتین ایله شهر تستر وتوابعی
اولان یرلره دیرلر سمرقند قربنده بر شکرخانه‌در خورشید پرستان یعنی مغان کذا فی

شرفنامه ده خورشید سواران یعنی شب بیداران کذا فی شرفنامه کیجه وقتنده شمس
تحت الارض ده واقع اولمغله بیدار اولانلر شمسه سوار اولمش اولور وجه تسمیه میدر دیو
خاطره کلور یاخود شب بیدار اولوب مشتغل بذکر الله اولنلر تنویر عالمده شمسه غالب
وسوار اولمش کبی اولور حاصلی سماعه موقوف اصطلاحدر شیخ نظامی بیت سایه
خورشید سواران طلب * رنج خود وراحت یاران طلب خورشیدن ده دوشرمك
ویرشمق وتبسرمك وآزق کتورمکی سومك واویون کتورمك وخوش کلمك معنالرینه یعنی
اول میرنظمی بیت درآمد کلستان زاخوبرویان * کل بوسه بخورشیدند پنهان خوزان
واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله یرمبار زایرانی نامیدرکه خوزان مزبور اصفهانی بنا ایتمکله
اول شهره خوزان تسمیه اولنمشدر شیخ عطار بیت مرادر شهر خوزان مهربانست * که باغ
خاص شهر باغبانست * وبر مملکت آدیدر دیمشلر خوزستان ده واو مجهول وکسر زا وسکون
سین مهمله ایله خوزان مرقوم ولایتنه دیرلر بی نظیر شکر حاصل اولور شهر شوشتر اول
خطه نك شهریدر شیخ نظامی بیت زپس خنده که شهدش برشکر زد * بخوزستان شد
افغان طبرزد * خوشخوان ده ایو اوقیجی خوش کوزلدر وخوان خواندندن اسم
فاعل اولور میرنظمی بیت چو دیدم بلبل خوشخوان بکلشن * بدو کفتم کل آمد چشم روشن
خواجه حافظ بیت درحلقهٔ کل ومل خوشخواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا
یا ایها السکارا خوشدامن ده واو معروف وسکون شین معجمه ایله یعنی مادر زن که قاین انا
دیرلر بو معنایه یا لکز خوش دخی دیرلر مؤید الفضلاده خوشنامن دیرلر دال یرینه تاء مثناة
ایله وبعض نسخه ده خوشامن ده دیرلر حکیم سوزنی بیت بکویم ای زن توکشته قلتبان شوهر
سه پایه زن شده خوشدامن ترا داماد خوشه چین ده باشق دوشریجی خوشه باشق
معناسنه ده کلور وچین چیدن لفظندن اسم فاعلدر واستعاره طریقیله صاحب سلیقه
ومعانی پرورلکه اقتداری اولمیوب شعر ونظم سویلرم دیو آخرك اشعارندن تراش ایدن زمانه
شاعرلرینه دیرلر ابو المعانی * قطعه * قوت طبعش نبود ودخل بشعرم کند * میشود
از خرمن اشعار مارا خوشه چین * میزند در انجمن باهرزه لاف شاعری * لیك نتوان خواندش
موزون اشعار بهین خوشیدن ده واو مجهول ایله بورشمق وقوریمق خشکیدن معناسنه
استاد لطیفی بیت درختی کاب از دستت ننوشد * همیشه میوه وشاخش بخوشد *
یعنی خشك شدن زدودان کذا فی مشکلات شهنامه خون ده واو معروف ایله مطلق
قاندر دم معناسنه شیخ سعدی بیت خون نشی بکردنم پدرت رابزن بکش * عیسی مریمی
تو پدر راچه میکنی * ومفتوحه ایله مضمومه بیننده اولان مخرج ایله واو معدوله ایله ده سفره
وطعام معناسنه ده مستعملدر خونچین ده سکون نون وکسر جیم فارسیله باء موحده
ایله ذکری مرور ایدن خونچین معناسنه درکه مومیادر خون سیاوشان ده ترکیبده ایکی
قرداش قانی عربیده دم الاخوین دیرلر شرفنامه ده براغاجدر سرخ رنك اولور آنکله ابریشم
وجامه بویارلر اول اغاجه خون سیاوشان ودم سیاوشان ودم سیاوش ویالکز سیاوشان
ودارپرنیان دخی دیرلر وجه تسمیه سی اولدرکه قچن افراسیاب سیاوشی قتل ایتدی اول

اول یرده که قتل اولنوب قانی دوکلدی اول وقت براغاج بتدی که مزبور اغاجدر بعض فرهنکده
وبعض کتابده مزبور اغاج بقم اولمق اوزره منقولدر اما صحیحی معلوم دکلدر سیاوشك قتلنی
ایهام ایدر خواجه حافظ بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون
سیاوشش باد * شاه ترکان که شاه توران افراسیابدر مولانا محمد بدر الدین ظهوری بیت
نکوید بخون سیاوش دریغ * چواند ازد افراسیابانه تیغ خوهن ده واو معروف وفتح ها ایله
برزیاغی چقاریجی وصاپیجی معناسنه مرویدر خوی چین ده واو مجهول وسکون یاء
تحتانیین وکسر جیم فارسیله عرقچین معناسنه درکه خوی واو معدوله ایله عرقدر وچین چیدن
لفظندن اسم فاعلدر خدو مع الواو ده ضم دال مهمله ایله توکرك خیو وتفو دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت او خدو زد بر رخش کهر وی ماه * سجده آرد پیش او
در سجده کاه * حکیم سوزنی بیت ان بدچرخ آسیا کردان * خشك شد دردهان بنده خدو
ضم راء مهمله ایله برقوشدر عربیده حباری دیرلر ودخی خروسه دیرلر کذا فی المجمع
خسرودار ده خوانجان دیدکلری دارو درهندی لسانده کوانجن دیرلر خسرو ده
ایکی معنایه کلور اول هرذی شوکت پادشاهه خسرو دیرلر ثانی اعلام رجالدندر ملوك
عجمدن کیخسرو که مشهور پادشاهدر فریدون اولادندن ایرج نسلندن ونوشیروان اوغلی
هرمز تاجدارك اوغلی پرویزك لقبیدرکه خسرو پرویزدر شیرین ایله احوال حکایه سی
مشهوردر خسو ده ضم سین مهمله ایله یعنی مادر زن خسرو خسره دخی دیرلر استاد
فرخی بیت بدسکال تو ومخالف تو * خسوی جنکجوی باداماد خشکمازو ده سکون شین
معجمه وکاف موقوف ایله اغاجك قوری بوداقلرین وناهموارین قیرمق خشکمازه دخی دیرلر
خوشکو ده سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله ایو یرلایجی دیمك اولور یعنی مطرب
خوشنوا کمال خجندی بیت چو مطرب خواند ابیات تو کوید * که این کوینده خوشکو نماید
خشو ده ضم شین معجمه ایله یعنی مادر شوی یعنی کوکو اناسی که خوش وخوشدامن
دخی دیرلر شمس فخری بیت بادا همیشه خسرو سلطان محترم * تا احترام دارد مادر اخشو
بو بیتدن مادر زن اولمق فهم اولنور اما مختارینك بیت بشری للك بشری که هجای تو همه پاك
سوی خشو بت کردم تحریر وفرستاد * بیتندن مادر شوی فهم اولنور فتحه ایله عربیده
خرمای زبون وزبون خرمایه ده دیرلر خفتو ده سکون فا وضم تاء مثناة ایله آغربا صنق که
عربیده کابوس دیرلر دیو کرفته معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت آن کرانجان
وکران تن کرد در بزم خواص * اهل مجلس تنکدل باشند خفتو کامده خفردو ده فتح فا
وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله مفتوحه ده مذکور اولان جعل معناسنه بعض فرهنکده
ضمه ایله مرویدر خودخو ده تربیتسز بیوب کندو هواسنده اولانه دیرلر میرنظمی بیت
نخورد سیلهٔ استاد ندید جور پدر * شدست زنده بخود خوهوای نفس بسر خودرو
واو معروف وسکون دال وضم راء مهملتین ایله طاغلرده خدایی بتمش اغاج وبیابانده بتن
شکوفه وسایر نباتاته دیرلر خود کندو ورو رستن لفظندن اسم فاعل اولور مراد بلانصب
وزرع بتن نباتاتدر خوشاو ده یعنی خوشاب مرقوم کذا فی المحمودی خوشنو ده واو

معروف وسکون شین معجمه وضم نون ایله خوشنود لفظندن ترخیم اولنمشدر حکیم اسدی
بیت شدم من باندرز من بکروید * زمین پاك بد رود خوشنو شوید ی خو ع بوزن
کو عادت معناسنه در وبعض اسمه اضافتله استعمال اولنور نیکخو وبدخو کبی شیخ آزری
بیت چون بادبیوی توبسی کشته بهردر * باحضرت توکرده چوخاك در تو خو *
ی مع الهاء * خبه ع فتح باء موحده ایله قزل تودری دیدکاری دارودر ترکیده قوش اتمکی
دیرلر واصفهانیلر خاکشی دیرلر ذکری مرور ایلدی ی بخاره ع فتح جیم وراء مهمله ایله بمعنی
اندك کذا فی الاداة مفتوحه ده دخی ذکری مرور ایلدی وفرهنك جهانکیریده دخی ضمه ایله
مسطوردر مختاری بیت بنکر زمین وسپاه دشمن * کان فراوان واین بخاره است *
ی بخاوه ع فتح جیم وواو ایله بمعنی صدا وآواز کذا فی فرهنك جهانکیری ی بخسته ع
قتلو ومبارك معناسنه استاد عنصری بیت مکن خلاف دل ازنا بخستکی برهان * خلاف
کردن او بخت نا بخسته بود * یعنی نامبارك عربیده بخسته یه یمنه ومیمونه دیرلر وله ایضا بیت
بخسته باز کشاده دهان مشکین دم * کشاده نرکس چشم دژم زخواب خمار * بو معناسی
دخی بر نوع صاری کلدر اورتاسنده سیاهی اولور آکا دخی بخسته دیرلر شیخ نظامی بیت درون
خرکه از بوی بخسته * بخور وعود وعنبر کله بسته * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت
ازان بخسته وشاهسپرغم هردو شدند * یکی چو دیدهٔ چرخ ویکی چو چنك عقاب *
ی خرابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول برایچم صو مقدارنه دیرلر
واو معدوله ایله خوابه دخی دیرلر ثانی برچوبدر صوینی چقاروب یوزنه یاغی چقار
اول یاغی آلوب بعض امراضه دوا ایدرلر ی خرچینه ع هاء علامتله خرچیان مرقوم معناسنه که
هکبه در هرنه نوع اولورسه وبر معناسیده قوش ایکی در ی خردکاه ع سکون راء مهمله
ودال موقوف وفتح کاف فارسیله دوه نك کوکسنده یره کلن یصی یرینه دیرلر کذا فی
التحفه ودخی چارپا حیوانك کوکسنك یری ابو الفرج رونی بیت برون کند خرد از خردکاه
لهو شکیل * فرو کشد طرب ازطرد جای عیش لکام ی خرده ع سکون را وفتح دال مهملتین
ایله التی معنایه کلور اول هرنسنه نك ریزه سی یعنی اوفاغی بو معنی معروفدر ثانی نکته
معناسنه سیف اسفرنکی بیت برون پردهٔ عقلست جان خرده بینا نرا * بغمزه سوی
یکدیکر اشارتهای پنهانی * عمادی بیت تشویر میدهد خرد خرده بین مرا * نقش خرد
بباده زلوح دلم بشوی * ثالث عیب وکناه وخطا معناسنه مولانا جامی بیت زمن کر خردهٔ
آید مکن عیب * زخردان خرده نبود عیب وعاری * رابع بمعنی خس وخاشاك بو ایکی
معنایه یعنی ثالث ورابع معنالرینه شیخ سعدی * مثنوی * بداندیش برخرده چون دست
یافت * درون بزرکان باتش بتافت * بخرده توان آتش افروختن * پس آنکه درخت کهن
سوختن * خامس کتاب زندك یکرمی برنسکندن برنسکنه خرده وتمامنه یارده دیرلر استاد
دقیقی بیت بینم آخر روزی بکام دل خودرا * کهی باده خوانم شها کهی خرده * سادس
شرارهٔ آتش معناسنه ی خرده مرده ع پاره پوره واوفاق تفك دیمکدر ابو المعانی بیت
نیاز وناز ندانم چو خرده مرده حساب * همین بوصل ترا جان داده میدانم ی خرفه ع سکون

سکون راء مهمله وفتح فا ایله بر نوع سبزه درکه پرپهن وفرفهن وتخمکان وفرفخ دخی دیرلر
ترکیده پرپیم وسموزاوت وعربیده بقلة الحمقا دیرلر ی خرمکاه وخرمکه ع کلاهما
بفتح الراء المشدده وکاف العجمی وسکون المیم بمعنی خرکاه وخرکه شمس حیدی در نعت بیت
ازعلو همتت فراش خرمکاه قدر * خیمهٔ قدر ترا براوج اوادنی زده * ومکان شادی
وشکوفه زار حکیم خاقانی بیت تابش رخسار توازراه چشم * کرد خرمکاه دل ازارغوان *
بو بیتده چادر اولمق دخی مناسبدر ارغوانی خیمه یه تشبیها ی خروبچه ع ضم را وسکون
واو وسین مهملتین وفتح جیم فارسیله بمعنی استخوان کاو یعنی بوغاز آلتنده کوریتن کموك که
تلیك دخی دیرلر ی خروسه ع ضم را وفتح سین مهملتین ایله فرج زنانه اولان لحم زائد ابو المعانی
بیت بخواه صحبت زن هرد وچیز هست کریه * زبان دراز خروسه دهن فراخ نکون *
ی خروه ع ضم راء مهمله وواو معروف واظهار ها ایله بوزن کروه بمعنی خروس استاد
عنصری بیت شب از حملهٔ روز کردد شکوه * شود پر زاغش چو پر خروه * شیخ نظامی
بیت خروه غنوده فروکوفت بال * دهل زن بزد بر تبیره دوال ی خره ع فتح راء مهمله
ایله التی معنایه کلور اول محقق دوانی شرح هیاکلده ذکر ایدرکه خره نوردر الله تعالی
حضرتندن فائض اولور جمله مخلوقات اول نور ایله تعیش وریاست ایدرلر بعضی بعضی نك
اوزرینه واول نور وسیله سیله کسب صنایع وحرفته قادر اولورلر واول نورك آثار فیضی
پادشاهلردن که عادل اوله ظاهر اولور آنلره کیان خره دیرلر بو معناده واو معدوله ایله خوره
دخی دیرلر ثانی برحصه معناسنه کلور حکمای فرس ملك فارسی بش خره یعنی بش حصه
ایدوب هرحصه یه براسم قومشلردر بو ترتیب اوزره حصهٔ اول خرهٔ اردشیر حصهٔ ثانی
خرهٔ استخر حصهٔ ثالث خرهٔ داراب حصهٔ رابع خرهٔ شاپور حصهٔ خامس خرهٔ قباد در
بو خره یه خوزه وکوره دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زپرمایه تر هرچه بد دلپذیر * ببردند
تا خرهٔ اردشیر * ثالث راء مشدده ایله بمعنی صدای خوب وآواز خوش آینده ومستحسن حکیم
ناصر خسرو * مصرع * تو خفته وبرکفتهٔ خوش خرّه * وضم را واظهار ها ایله اوج معنایه
کلور اول خروس معناسنه که خرده دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت خود سپس آرزوی
تن مرو * چون خرهٔ بد زپی ماکیان * وله بیت سر دو تاریك شد ای پور سپیده دم دین *
خرهٔ عرش هم اکنون نکند بانك نماز * ثانی مجمع الفرسده جانوران وحشی ثالث بمعنی
خسته یعنی چکردك که خره خرما وخره انکور دیرلر ی خروهه ع ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح ها ایله پفتوه معناسنه که پك دخی دیرلر ترکیده تلبه دیدکاری که طغانجیلر طغان اوقورلر
وطو زاغه قوش کلك ایچون قودقلری قوش که عربیده ماواج دیرلر ی خستوانه ع سکون
سین مهمله وتاء مثناة وفتح نون ایله درویشان کیدوکی مرقع خرقه وپشمینه دن اولان صحاقلی
خرقه معناسنه در ولسان الشعراده پارهٔ برد وپارهای کرپاس یعنی الاجه پاره لری وبز
پاره لری ی خستونه ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نون ایله لباس درویشان که
پشمینه ومرقع دخی دیرلر ابو الفرج رونی بیت خستونهٔ حسن اعتمامش * برخستکی فناست
مرهم ی خسرخواجه ع پدرزن معناسنه در کذا فی شرفنامه ی خسره ع مادر زن

معناسنه بو ایکی معنایه ابو المعانی * قطعه * کر محبت نکند خواجه خسرد امادرا * عیب نبود که
همین دختر کش میکاید * وین عجب که خسره میل کند د راوّل * بعد زان بر سر کیرد ختر
خود جنك آرد ۞ خسرینه ۞ یعنی خسره ٔ مرقوم وله بیت شو ددا ماد اکر در کار همسر
بود خسرینه راضی تر زدختر ۞ خسوره ۞ یعنی خسرینه ٔ مرقوم استاد لطیفی بیت اکر بازی
نساری بالضروره * خوشت ناخوش بود دیکر خسوره ۞ خشاره ۞ فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله سفره ده طعام واتمکدن دوکلن پاره ۞ خشکبازه ۞ سکون شین معجمه وکاف
موقوف وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله اغاجك قوری داللرین وناهموار بتنلرین کیدروب
پاك وهموار ایتمکه دیرلر ۞ خشکرنده ۞ سکون شین معجمه ونون وکاف موقوف وفتح راء
مهمله ایله یبوست طبیعتدن عارض اولان جرب که قوری اویوزدیمك اولور میر نظمی بیت
سرایت میکند زان شور ونده * که سر تا پا وجودش خشکرنده ۞ خشکریشه ۞ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله مهره ٔ جراحت وناسور که ترکیده ناصراقی
دیرلر ۞ خشکنانه ۞ کاف موقوف وفتح نونین ایله قاتقسز یالکز بیلن اتمك حضرت مولانا
قدس سره بیت چون روز کردد میدود از بهر کسب وبهر کد * تا خشکنانه او شود
از بهر او زمانه ٔ ۞ خفته ۞ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله اسم مفعولدر یاتمش وایومش
معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است بیدار
بوده به * ودخی خمیده اکلمش معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی که بهر خدمت او *
همیشه پشت کردون خفته باشد ۞ خفچه ۞ سکون فا وفتح جیم فارسیله براغاجدر سرخ
رنك ومدوّر اولور ومیوه سی دخی اولور عربیده عوهج دیرلر ۞ خفه ۞ فتح فایله اوکسرك که
سرفه معناسنه در میر نظمی بیت که هست علت باطنش در بدن * خفه کیرد اورا بوقت سخن
۞ خله ۞ لامك تشدیدیله ده تخفیفیله ده جائزدر ایله اوج معنایه کلور اوّل سومك
خلم معناسنه استاد عسجدی بیت چو آید رو برون حمدان بدان ماند سر سرخش *
که از بینی ٔ سقلابی فرود آید همه خله * ثانی سخن هرزه وهدیان استاد لطیفی بیت بر فضل
توکی معرفت آیند که دانند * اشعار تو بی جم وسخنها همه خله * ثالث کمی دومنی وله
بیت دریاست ووا پر آب شله * کیران جهان دروچو خله * مذکور اوج معنایه تخفیف لام ایله
شمس فخری * قطعه * رای منیر تو زمعالی واحتشام * در روی پادشاه زمان افکند خله
هر مدح آفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد وافسانه وخله * کشتی ٔ اهل
فضل شود غرق موج یأس * کونه زاهتمام تو باشد وراخله * لام مشدده ایله عربیده
ایکی معنایه در اول دوست ودوستلق ثانی براوتدر که طعمی شیرین در وکسر خا ولام
مشدده ایله ینه عربیده اوج معنایه در اول دیش اراسنده طعامدن قلان ثانی چادر شب
آستری ثالث سرکانه صاردقلری دری یه دیرلر ۞ خلمه ۞ سکون لام وفتح میمله یعنی سر
چوکان شرف شفروه بیت هیچ کل بود که در آخر دست آب نشد * بود بیدی که نه در خمه ٔ
چوکان آید ۞ خمبره ۞ سکون میم وفتح باء موحده وراء مهمله ایله کوچك کوب که
بستوقه دیرلر ودخی آلات جنك وحربدن بر مدوّر چوالك کبی دموردن ایدوب ایچنه

ایچنه دمور پاره لری باروت سیاه ایله طولدیروب هاون طوپنك ایچنه باروت ایله تعبیه
ایدوب آتوب قلعه ایچنه دوشردلر اول مرتبه هندسه ایله اتارلر که مراد ایتدکاری محلده
پاره لنور وآدملری هلاك ایدر ۞ خمخانه ۞ میخانه معناسنه که کوب اوی دیمك اولور مولانا
محمد ظهوری بیت ز خمخانه ٔ فیض هر بامداد * بجام طلا رایت صبح داد ۞ خمره ۞ سکون
میم وفتح راء مهمله ایله خمبره ٔ مرقوم معناسنه ۞ خمکده ۞ سکون میم وفتح کاف فارسیله
میکده کبی خمخانه معناسنه در ۞ خم مهره ۞ سکون میم اول وضم ثانیله اینجو صدفندن
یاپلمش بر مدوّر نسنه در بوری کبی چالرلر شیخ نظامی بیت بر آورد خم مهره آواز شیر *
دماغ از دم کاودم کشته سیر ۞ خنبره ۞ سکون نون وفتح باء موحده وراء مهمله ایله
مجمع الفرسده کوچك کوب معناسنه در شیخ نظامی بیت خنبره ٔ نیمه بر آرد خروش *
لیك چو پر کرد دو کرد دخموش * فرهنك جهانکیریده ضم باء موحده ایله آغزی طار
کوچك بر داقدر دیو روایت اولنمش حکیم ناصر خسرو بیت در خنبره بماند دو دست برای
کوز * بکذار کوز ودست بر آور ز خنبره * شیخ نظامی بیت خاك درین خنبره ٔ غم چراست
رنك رخش ازرق ماتم چراست ۞ خنبه ۞ سکون نون وفتح باء موحده ایله بوزندنبه
طپرا قدن ایری کوپلر ایدوب رعایا وفقرا انبار کبی ایچنه غله وذخیره قورلر بعض یرده
اغاجدن دخی ایدرلر عربیده کواره دیرلر ابوشکور بیت پر از میوه کن خانه را تا پدر * پر
ازدانه کن خنبه را تا پسر * بدیعی ٔ سیفی در قسمیه بیت بکرد خبنه ٔ کندم بزحمت کردم *
بوشته های تراز وبکوشه های کمان * شمس فخری بیت ز جودش خلق را باشد لالی * بجای
غله در انبار وخنبه ۞ خنبیده ۞ سکون نون وکسر باء موحده ایله مشهور ومعروف اولانه
دیرلر میر نظمی بیت درین عالم ز عیب اوست خالی * شده خنبیده بانیکو خصالی ۞ خنجده ۞
سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله ازروت دیدکاری اغاج یسی در ودخی کله بك دیدکاری
بوجکه دیرلر ۞ خنجره ۞ سکون نون وکسر جیم وراء مهمله ایله یعنی خنجده ٔ مرقوم ۞ خنجیده ۞
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله یعنی خنجده مرقوم وجماع مباشرتنده ظاهر اولان
صدا معناسنه ده مرویدر ابو المعانی بیت خنجیده جماع شنود او بکوش خویش * وانکه که
زند در کس زن هر میان سخت ۞ خنیده ۞ کسر نون وسکون یای تحتانی ایله یعنی پسندیده
شیخ نظامی بیت بکیتی ازان خوبتر داستان * خنیده نیاید بر راستان * حکیم اسدی
بیت خنیده بکلك وستوده بتیر * بدان کنج بخش وبدین شیر کیر ۞ خواره ۞ فتح واو ایله
بوزن شماره نسخه ٔ میرزا ابراهیمده یعنی دستور ودخی قوام بدن اوله جق قدر طعامه دیرلر
کذا فی المؤید حکیم خاقانی بیت همکاسکی ٔ ذرّه پس فخر نیست اورا * کز خود خواره
آمد وز ماه نو خلالش ۞ خوپله ۞ واو معروف وسکون باء فارسی وفتح لام ایله ابله واحمق
ونادانسته معناسنه حکیم انوری * مصرع * من خوپله در سبلت افکنده بادی ۞ خوچه ۞
واو معروف وفتح جیم فارسیله قوش ایبکی که خوج دخی دیرلر شمس فخری بیت هر خروسی که
سحر مدح شهنشه خواند * بامداد ان ز شرف بر فلکش باشد خوج * ورهمای از نظر
همت او دور افتد * شوم ویرانه نشین کردد مانند کوج ۞ خود خرده ۞ سکون واوین

ودال مهمله وضم خاء معجمه واظهار هایله بستان افروز دیدکاری چچکدر شمس فخری بیت
کر ز فیض دست او بارد سحاب * لعل وزر روید بجای خود خروه ك خودخون ج سکون
واوین ودال موقوف وفتح راء مهملات واخفاء هایله امیر عاشقان دیدکاری یشل قزل ایله
الاجه خوشبو بر بپراقدر کذا فی المجمع ك خودکاره ج فتح کاف عربیله ایشنی کندو کودب
کمسنه یه ایناتمین آدمه دیرلر میر نظمی بیت شود آسوده دل از نیش آزار * که باشد
دائما خودکاره در کار ك خودکامه ج فتح کاف عربیله هر مصلحتی وهر سوزی کندو مرادی
اوزره استین آدمه دیرلر حکیم فردوسی بیت نویسد بهر کشوری نامه * بهر شهریاری
وخودکامه ك خوده ج واو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کنبد عربیده قبه دیرلر میر نظمی
بیت نشسته زیر خوده بر سریرش * چه خوده آسمان کنجد بزیرش ك خورابه ج واو مجهول وفتح
را وباء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول آوانی زراعتی آماده اولان اکنجی ثانی اول جزوی صوکه
بندن صزوب اقه بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * نبودی مردمان اهل هنر را *
التفاتی بریسمان وکلابه * زانکه از جود شهریار جهان هست * بسوی کشت زار فضل
خورابه * هر یکی راز فاضلان بود الحق * از عطایش هزار ده خورابه * وحکیم اسدی
نقلنجه اول ارماغه دیرلرکه اندن صو اله لر انتفاعی اوله استاد عنصری بیت زجوی
خورابه چه کمتر زکوی * چو بسیار کردد بیکباره جوی ك خورده ج واو مجهول وسکون
را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی ریزه یعنی اوفاق نسنه لر وشراره آتش وبمعنی نکته ودقت که بر
کمسنه نك قول فعلنده طوتیله کذا فی المجمع بو معنایه خواجه حافظ بیت چو قسمت ازلی
بیحضور ما کردند * کر اندکی نه بوفق رضاست خورده مکیر * وچار پا حیوان وستورانك
کوستلك یری مسعود سعد سلمان بیت سرین وکردن وپشت وبرش متمن شد * میان وخورده
پای ودرخش مضمر شد * بو بیت ات تعریفنده در سمین سموز ومضمر صیق معناسنه اولور
ك خورماه ج یاز آیلرندن بر آیك آدیدر ك خورنکاه وخورنکه ج کلاهما بواو المجهول
وفتح الراء المهمله وکاف العجمی وسکون النون بمعنی رواق که پیشکاه خانه در حکیم خاقانی
بیت خواهی که در خورنکه دولت کنی طواف * مکر ز زین خرابه که دلکشای خاك ك خون
بوزن کون بر علت مزمنه درکه اطبا آکله دیرلر ك خوزده ج واو معروف وسکون زاء معجمه
وفتح دال مهمله ایله طکوزلن بوجکیدر ك خوسره ج واو مجهول وسکون سین وفتح راء
مهملتین ایله برادر زن ترکیده قاین دیرلر میر نظمی بیت دختر اکر خواهی ببین مادرش * خوسره
خوبتر شود از خواهرش ك خوسه ج واو معروف وفتح سین مهمله ایله اول کالبددر که
باغ وبوستانه بهایم کیرمك ایچون آدم کبی یاپوب قورلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی
بیت نیست آدم کر بصورت آدمست * خوسه بوده کو بیاد رباغ را ك خوشه ج واو
معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وله بیت هر که
نبود بخت بود هر دو چشم بخت کور * باغبان دهر ندهد خوشه انکور را * ثانی بغدای
واریه وسائر حبوبات سنبله سی ثالث برج دوازده کانه دن برج سنبله یه دیرلر که نیر اعظم
ماه اغستوسده اول برجه تحویل ایدر شیخ نظامی بیت خوشه کران سنبل تر ساخته سنبله

سنبله را براسن انداخته * رابع فرهنك جهانکیریده برقوش آدیدر شیخ آذری در عجایب
الدنیا * مثنوی * هست مرغی که خوشه نام ویست * لیك دریای چین مقام ویست *
خوشه کویند وهم خوشی کویند * آنکسان کاختلاف میجویند ك خوشیده ج واو معروف
وکسر شین معجمه ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش شیخ سعدی بیت شکوفه کاه شکفتست
وکاه خوشیده * درخت وقت برهنه است ووقت پوشیده ك خوکیزه ج واو معروف وکسر
کاف ایله جولق قوشی که خولیز وخولیزه دخی دیرلر ك خولیزه ج واو معروف وکسر لام ایله
بمعنی خوکیزه مرقوم ك خوله ج واو مجهول وفتح لام ایله بمعنی خالی شکم ماله پر معناسنه کلور
حکیم سوزنی بیت سیکیله بخانه وام شدست * پنج از ان خوله پنج از ان ماله ك خونابه
قان ایله قارشمش صو خوناب مرقوم کبی آخرنده هاء علامتدر خواجه سلمان بیت چو مشك
وعود عزیزی نفس وطیب نفس * بسوز سینه وخونابه جکر یابی ك خونجیده ج
واو مجهول وسکون نون وکسر جیم ایله کوزاونکه علاج رمد در ودخی اکیر معناسنه مرویدر
ك خوهله ج واو معدوله ایله بمعنی کج یعنی اکری خوهل مرقوم کبی ك خوه ج واو مجهول
واظهار هایله بوزن کوه برکیاه اسمیدر ك خوی خون ج واو معدوله ویای موقوف وضم
حایله عرقچین ونمد زین یعنی نکلتی میر نظمی بیت در آیینه بزلفش مشك سوده * بزیر
خوی خون کیسو نموده ك خویله ج واو معدوله ایله احمق وابله معناسنه که یای تحتانی
یرینه باء موحده ایله دخی روایت اولنمشدر نتکم ذکر اولندی استاد فرخی * قطعه * باز خواهم
بشبی بوسه یکماهه ز دوست * بوسه وآنچه بدان ماند معنیش نکر * حاکم شهر همین
خواهد لیکن بزبان * نبکوید چو من خویله ودیوانه چو خر ك خوی ناه ج واو معدوله ویای
موقوف وفتح نون ایله اوزون قرمزی قورتدر باتلقدن حاصل اولور عربیده خراطین ترکیده
صوغلجان دیرلر ابو الفرج سنجری * قطعه * روز حرب از پیش او خرچنك وار * بس
خزیدن عادت بدخواه باد * دم زده کز دم ندیدم زین عمل * اژدها در حرب او خوی ناه باد
ك خویه ج واو معروف وفتح یای تحتانیه بمعنی پیل چوبین وپارو دخی دیرلر کورك
دمورجی وقویمجی وقلایجی آلتیدر ك مع الیاء التحتانی * خبازی ج فتح باء موحده وکسر زاء
معجمه ایله ابه کومجی دیدکاری اوتدر ابو المعانی بیت نزد سرمست می عشق چه آبست وچه
مل * پیش فارغ شده از خود چه خبازی وچه کل ك خدای ج نام عزیز جناب باری تعالی
جل اسمه در ذکری مرور ایدن خدا معناسنه آخرنده کی یا حرفیله ده جائز در بو یا جای وسرای
یاری کبی در اما اصلی خود آی اولمق دخی اولور کندو کلیجی معناسنه بو بیتده بو معنایه ناصح وارد در
استاد بیت آمد بر من که من رسولم * کفتم تو برو که من خود آیم * بعده واوی حذف ایدوب
اشباع ضمه ایله خدای دیدیلر ك خرده دستی ج یان کشلك خرده دست یان کش معناسنه در
آخرنده کی حرف یاء وصفیه در ابو المعانی بیت چون ندارد اصل پاکش دائما پستی کند *
آنکه کار وپیشه بود خرده دستی کند ك خردهی ج بکمجی قوشی دیدکلری قوشدر ك خشی
سکون سین مهمله وکسر باء فارسیله مشتری یلدیزینك بر آدیدر که اورمزد وبرجیس دخی
دیرلر استاد باعمی در صفت شمشیر بیت درنده چو شیران زمنه چو ثعبان * درافشان چو

خسی درخشان چو آزر کی خسرانکری یه سکون سین ونون وفتح راو کاف فارسیله بمعنی
دامادی کردن یعنی کوییکولك ایتمك وبمعنی زن خواستن یعنی دوکورلك ایتمك میرنظمی ایکی
معنایه بیت چو دیده مادرش خسرانکری خواست * همین خسرانکری این کار کرد ست
کی خسروانی یه درت معنایه کلور اول خسر وکه پادشاه در والف ونون علامت جمعدر
وآخرنده کی یای نسبتدر معنای ترکیب پادشاهلره منسوب اولان نسنه دیمك اولور تاج
خسروانی وتخت خسروانی کبی ثانی استعاره طریقیله بیوك ومقبول عالم اولان نسنه یه
دیرلر خم خسروانی وزر خسروانی کبی ثالث برنوع لطیف خالص التوندرکه خسروه منسوب
طوتارلر نتکم استاد فرخی * قطعه * همیشه تاچو درمهای خسروانی کرد * ستاره تابد
هرشب زکنبد دوار * دوچیز داد زبهر دوتن نهاده مقیم * زبهر ناصح تخت وزبهر حاسد دار
رابع خسرو پرویزك مطربی باربد مشهورك الحانندن برسرود مسجع نامیدر خواجه
حافظ بیت مغنی بجایی بکلبانك رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * سیف اسفرنکی
بیت از نواهای کلك من سازند * مطربان راه خسروانی خویش کی خسروی یه برنوع
شراب عرقیدر میرنظمی بیت بیاساقی برمابکلشن شتاب * ببزم آور آن خسروی باده ناب
کی خشای یه شین معجمه ایله بمعنی خوش کننده حکیم نزاری قهستانی بیت شهریار
مشرق شمس الدین علی * خسرو ظالم کش وعاجز خشای کی خشکنای یه سکون شین
معجمه وکاف فارسی وفتح نونله بمعنی نای کلو یعنی خرتلاق دیدکلری عضو کذا فی المؤید کی خشکی
آت وقاطر ترسی ترکیبه فشقی بوندن غلطدر میرنظمی در تعریف خست وبخل بیت کنده
دور دایم ستوران خوده * خورد خشکهایش بجای علف کی خشنی یه سکون شین معجمه
وکسر نونله بمعنی زن فاحشه مولانا رازی بیت دشمن آل علی دانی که کیست * آن پدر
کشخان ومادر خشنی است کی خم روی یه معنای ترکیب توج کو پدر اما کوس معناسنه
اسم اولمشدر مولانا هاتفی بیت بکفتا به بندید بر کرکدن * خم روی شیران آهن بدن
کی خوبی یه واو معروف وکسر با موحده ایله کوزللك معناسنه درکه خوب کوزل ویای وصفیه
ایله کوزللك دیمك اولور میرنظمی بیت بخوبی ندارد نظیر وعدیل * ستوده خصال
وپسندیده اصیل کی خودبینی یه تکبرلك یعنی کندوبی کورمکلك اخلاق ذمیمه دندر کی خودستای
کسر سین مهمله ایله کندوبی اوکیجی تمدح معناسنه کمال بخندی بیت کفتمش در آب عارض
عکس جان بانمای * کفت مردم خودستایی خوب وخوش آید مرا کی خورای یه واو معدوله
وفتح راء مهمله ایله بمعنی لایق وزیبا که اندرخورد وارزد خود ودرخود ودرخورو زدروشایان
وفراخور بونلر جمله برمعنایه مترادفدر کذا فی المجمع کی خوردنی یه نسنه که حاضر ایتمش طعام
میرنظمی بیت برآورد خوردنی درپیش مهمان * بطبع خرم وباروی خندان کی خوردی
برنوع لطیف وخوشخور شوربادر کی خوشای یه بمعنی خوشه که صالقم وسنبله در وبمعنی
خوشی کی خوشی یه واو معدوله ایله برقوش آدیدرکه خوشه دخی دیرلر شیخ آزری در
عجایب الدنیا * مثنوی * هست مرغی که خوشه نام ویست * لیك دریای چین مقام ویست
خوشه کویند وهم خوشی کویند * آنکسان کاختلاف میجویند کی خونی یه قانلو معناسنه کاهی

٤٠٥ کاهی چشم خونابه صفت ایدوب چشم خونی دیرلر محبوبك کوزی ونکاهی عشاقی بی مجال
ایتدوکیچون وکاهی برنون زیاده ایدوب خونین دیرلر میرنظمی بیت همیکشت عاشقان
آن چشم خونی * نمی پرسد مجال زارچونی کی خوهلکی یه بوزن بخنکی بمعنی بکی ونارسنی
کذا فی المجمع کی خوی یه واو معروف ایله بوزن موی عادت معناسنه شیخ سعدی بیت
خوی بد درطبیعتی که نشست * نرود تا بوقت مرك ازدست * ودخی حاصل وجای مزروع
معناسنه کاهی حذف یا ایله خو دیرلر موزونی اوزره کی خوی یه واو معدوله ایله تعریفنده
وکان بالفتح ولکن المجهول بین الفتح والضم وبالقصر عرق * یعنی اصلی فتح ایله ایدی اما
مجهول اولدی فتح وضم اراسنده وقصر ایله در معناسنده درکه عربیده عرق دیرلر ترکیده در دیرلر
چغتایده کسرتا ایله تیر دیرلر کی باب الدال المفتوحة مع الالف یه دال مهمله ایله ذال معجمه نك
فرقی مقدمه ده تفصیل وبیان اولنمشیدی لکن کلمه آخرنده اولدقده ذال معجمه واقع اولور
اولدخی قاعده متقدمین اوزره در متأخرین قتنده اصلا فرقی یوقدر وذال معجمه استعمال
اولنمز جمله دال مهمله در واوائل کلمه ده من کل الوجوه واقع اولمامشدر بوزبان ظرافت
عنوانده واقع واستعمال اولنمیان سکز حرفك بری ذال معجمه در بو وسائر یدیسی دخی واقع اولورسه
عربیدن اخذ اولنمشدر کی دا یه بنا وعمارتلرده تمل یعنی اساس دیدکاری نسنه یه دیرلر
وبعضیلر تمله وضع اولنان ایاقدر دیمشلر در کلام النقد یرین اصل بنادر مولانا جامی بیت پی
دیوار ایمان بود کارش * ازان شد چار دا ازچار یارش کی دادا یه هرجاریه یه دیرلر عموما
واطفال خدمتن ایدن جاریه یه دیرلر خصوصا شاه داعی شیرازی * مثنوی * راست
بشنو صافیا بالله زمن * خواهری دارم بصورت به زمن * کربه بینی حسن مهرآرای او *
تومرا خوانی یقین دادای او کی دارا یه فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول برمشهور
پادشاه آدی ایدی که اسکندر ذوالقرنینك ابتدای ظهورنده مصره ونیجه ولایتلره حکم ایدردی
مجمع الفرسده اکا داراب وکیقباد دخی دیرلر اسکندر آنی قتل ایلدی بوقوله مناسب خواجه
سلمان بیت بکن قصد کسی کز بعد چندین سال درعالم * هنوز امروز بردراست نعش قاصد
دارا * ثانی اسکندر رومی دیمکله معروف ومشهور اولان اسکندر ثانینك پدری نامیدر
زیرا اسکندر ایکیدر ذوالقرنین لقبی ایله مشهور اولان اسکندرك باباسنه فیلقوس دیرلر
ثالث هرذی شوکت پادشاهه مدح وستایشده دارا دیرلر رابع شراب دردی که کوب دیبنده
قالور بوایکی معنایه استاد عنصری بیت زمی کرنباشد زدارا کشم * اکرچند سلطان
ودارا وشم * خامس داشتن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده طوتیجی دیمك اولور
حکیم اسدی بیت نخست ازجهان آفرین کردباد * که دانای راز شت دارای داد * بومعنایی
مؤید شیخ نظامی بیت بدان داور که اودارای دهرست * که بی توجان شیرین همچو زهرست
تحفة الاحبابده بمعنی درون مسطوردر وصیغه امر ووصف ترکیبی ده اولور انباردار معناسنه
کی دارا بیه سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ضروری نسنه یه دیرلر که درباو دروا
ودربایست ودروایست دخی دینلور حکیم سوزنی * قطعه * هرکز مباد بر توفلك شمار
عمر * همچون جنان وپیش تو رضوان بریدکی * هست این جواب شعر بیونانی آنکه کفت

یارب چه دارباوفر بیننده کودکی لغ دار البیضا ع شرفنامه ده بصره شهرنده بر سرایدرکه
عبدالله بن زیاد بنا ایلشدر بعض نسخه ده کوفه ده بر سرای عالی اسمیدر ولغت محمودیده
بنه کوفه ده بر مشهور سرایدر دیوارنده سربرینه صورتلر نقش اولنمش ودهلیزنده بر سك
وبر کوسفند وبر ارسلان تصویری واردر نیه اشارت اولدوغی معلوم ومشهور اولمامشدر
لغ داما ع میمله دکز بحر معناسنه کذا فی الحلیمی ونعمة الله لغ دامیا ع سکون میم وفتح
یای تحتانیله لغت محمودیده بمعنی سوراخ موش یعنی صچان دلوکی بو معنایه میرنظمی * مثنوی
چو شاطر کربه ادنی بنده تو * چه بنده بلکه هر افکنده تو * بر اعدا حملهٔ شیرانه کردند
چو موش در دامیا همخانه کردند لغ دانا ع اکرچه معنای موضوعی بیلیجی که عربیده
عالم وعلام معناسنه در اما عاقل معناسنه استعمالی شایعدر مقابلی نادان درکه جاهل
وبی عقل معناسنه در بونك آخرنده کی الف مبالغه اتصاف معناسن افاده ایدر احوالی
مقدمه ده بیان اولنمشیدی جناب باری تعالی عز اسمه اسماسندن وصفات ثمانیه
ازلیه سندن بریدر نتکم مرحوم شاهدی لغت منظومه سنك اولنده بیورمشدر بیت
بنام خالق حی وتوانا * قدیم وقادر وبینا ودانا لغ داها ع فتح هایله بوزن ماها بمعنی غار ودرکه
میان کوهده واقع اولور کذا فی المحمودی لغ دبا ع فتح باء موحده ایله بوزن قبا چکرکه
ملخ دخی دیرلر عربیده جراد دینلور میرنظمی بیت شه لشکرش همشمار دبا * که هریك
بجان عدو راو با لغ درا ع تخفیف راء مهمله والف ممدوده ایله آمدن لفظندن صیغهٔ
امردر اندرون آ معناسنه که ایچرو کل دیمك اولور وبر معناسی دخی بیوك چاکدرکه کاربان
دوه لرینه اصارلر وبعض کبار دوه لری بوکارینه اصارلر ترکیده ارداله دیرلر بو معنایه خواجه
سلمان بیت مرحبا می شنود تحتهٔ این ره زدرای * بختی از سر درا نشنود الا آواز * ثالث
بمعنی نکون آویخته وباز کونه که اندروا واندرواى دخی دیرلر فرهنك زفانکویاده بمعنی
حاجت مرویدر شرفنامه ده اندربایست وتلتك وتاته ودرواى ونیاز ووایه ووایا
لفظلریله مترادف اولدوغی مسطوردر لغ درا ع فتح راء مشدده ایله بوکرتلان دکنی نك
یمشنه دیرلر لغ دربا ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی نکون آویخته که
دربایست ودروا دخی دیرلر واوایله با حرفی اراسنده تبادل وتواخی اولمغله وفرهنك
زفانکویاده بمعنی حاجت مرقومدر لغ دردا ع محل تأسفده استعمال اولنور برادر حیفا
ودریغا معناسنه شیخ سعدی بیت دردا وحسرتا که عنانم زدست رفت * دستم نمیرسد که
بکیرم عنان دوست لغ درزاده آسا ع اسم مرکبدر درزاده ایله آسادن درزاده بمعنی درداده
وآسا آسیادن مخففدر معنای ترکیب دکرمان اواوغی اوکنه قودقلری تحته درکه جریان
آبی دکرماندن منع ایدر کذا فی شرح السامی فی الاسامی لغ دروا ع سکون راء مهمله وفتح
واوایله بمعنی باز مانده یعنی بر مصلحت ایچون الیقونمش آدم وغیری خواجه سلمان بیت
باوجود چون توشاهی دست ارباب هنر * جور دور چرخ دروا بر نتابد بیش ازین * معیار
جمالیده شمس فخری بمعنی آویخته دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خدا یکانی وشاهنشهی که
دشمن او * زغم همیشه بیك تارمو بود دروا * فرهنك جهانکیریده بمعنی سرکشته وسرکردان

وسرکردان حکیم خاقانی بیت زهروان چون آفتاب آزاد وخندان رفته اند * من چرا چون
ذره سرکردان ودروا مانده ام * وبمعنی بازکونه ونکون وله بیت چه اخکر ماند زان
آتش که وقتی * خلیل الله دران افتاده دروا * فرهنك زفانکویاده کتب معتبرهٔ فرسدن
بر کتاب اسمیدر ودخی بمعنی حاجت که دربایست ودروایست معناسیله مترادفدر حکیم
اسدی بیت زدرواى ما هرچه بایست خیز * نه بستست بو مادر کنج خیز * مز بو رایکی
معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت کرسرانرا بی سری دروا ستی * سرنکونانرا سوى
درواستی لغ دریا ع معروف شیخ سعدی بیت بدریا در منافع بیشمار ست * اکر خواهی
سلامت درکنار ست لغ دستا ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستار لفظندن
مرخمدر صادق ودستمال معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * بسکه میشویم وهم میکویم *
جبهٔ خویشتن ودستارا * ریزه ریزه شدی از زخم کدین * پوششم کر نبدی ازخارا *
لغ دست آسیا ع ال دکرمنی اصلی آسیای دست درعلم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی
میرنظمی بیت نیست دستار بر سرم پیچیده است * کو بیادست آسیا کردیده است *
لغ دشتیوا ع تارلا ومزروعات بکجیسی که دشتبان دخی دیرلر لغ دغا ع فتح غین معجمه
ایله فریب وحیله وناراستی معناسنه حکیم انوری بیت ایا سپهر نوالی که پیش صدق
وسخاست * سخای ابر دروغ ونوال بحر دغاست لغ دما ع فتح میمله خسته لکدن غایت
ضعیف اولوب نیز نیز صولغه دیرلر وبدنده قیل اوپرمك ودم کبی نفس معناسنه مرویدر
لغ دندا ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی کم شده یعنی ضایع اولمش میرنظمی بیت
چکونه بازمی آیم بسوبت * دل آشفته دندا شد بکوبت لغ دندان آسیا ع آزو دیشلرینه
دیرلر ما کولات اول دیشلر ایله نرم اولدوغندن بو وجه ایله تسمیه اولنمشدر عربیده طحان
دیرلر اوك دیشلره ثنایا وایکیسی اراسنده اولانلره اکسار دیرلر لغ دولت خدا ع دولت صاحبی
دیمك اولور خدا صاحب معناسنه کلدوکی مقدمه ذکر وبیان اولندی خانه خدا وده خدا
کبی لغ دولت کیا ع کسر کاف فارسیله براوت درخاصه سی بو درکه برکمسنه کندوده حفظ
ایدوب کوتورسه دولتلو اولور دیرلر ابوالمعانی بیت نو دمیده سبز خطش در کلستان عذار
عاشق بیجان کانرا بوده است دولت کیا لغ دها ع عربیده ضم دال مهمله ایله در زیرك وعاقل
وکارشناس معناسنه وله بیت رشتهٔ کارش نیند از کره اهل خرد * عاقبت اندیش
باشد هرکه می باشد دها لغ مع الباء الموحده * داب ع شرفنامه ده بمعنی کر وفر وشوکت
معناسنه در بو معنایه منلا مطهر بیت کربه بینی آنهمه دارات وداب ودار وکیر * که بامر
شاه ورسم باستان آورده اند * ودخی داراب لفظندن اختصار اولنمشدر ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده بمعنی خودنمایی ومجمع الفرسده پیدا ایتمك معناسنه مذکوردر لغ داراب ع
دارا اوغلی اسمیدرکه اسکندر ذوالقرنین الندن هلاك اولدی استاد لطیفی بیت شد سکندر
بعقل ورأی صواب * غالب وچیره دست بر داراب * مجمع الفرسده پادشاه ایران زمینك
اسمیدرکه بهمن شاه اوغلی در ومحمودیده بمعنی کر وفر ودار وکیر مذکوردر لغ دار الادب ع
مجلس علم وفضیلت ومجلس درس وعلوم کذا فی شرفنامه لغ دارسنب ع سکون راء

ونون وضم سين مهملتين ايله نسنه دلهجك آلت مثقب وبورغى كبى بعض نسخه ده دار
اغاجدر وسنب دلهجك نسنه در معناى تركيب جهتى ايله اغاج دلن قوشدر كه آكا اغاج
ققان ديرلر ابو المعانى بيت دلبرى چون سفت در دخترى * كير او بود ستكو يا دارسنب
داروكوب اول ايرى هاونه ديرلر كه اطبا آنكله ادويه سحق ايدرلر اما شرفنامه ده
هاون دوكيجى شاكرد اطبايه ديرلر بو معنى دخى اصحدر داشاب فتح شين معجمه ايله
بمعنى دهش يعنى عطا وبخشش استاد منوچهرى بيت زكين تو غمناك كردد عدو * زداشاب
توشاد كردد ولى دب بوزن چب بمعنى نكاه داشت كذا فى فرهنك جهانكيرى دبيب
كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله بوزن طبيب نرم ودوكلش معناسنه در كذا فى فرهنك
جهانكيرى عربيده قرنجه يوريمسنه ديرلر درب سكون راء مهمله ايله دوه طاولى
عربيده طريق معناسنه در درياب سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيه ايله بش معنايه
كلور اول صيغهٔ امر دريافتن لفظندن بول معناسنه محسوسا اولسون حكيم قطران ارموى
بيت به پيشكاه بزركان كرت نبكذارند * فقير باش وزمين بوس وآستان درياب *
ثانى آكله وفهم ايله معناسنه خواجه حافظ * مصرع * راح چون لعل آتشين درياب
وله * مصرع * بيا وحاصل عمر عزيز را درياب * ثالث مدد ومعاونت ايله معناسنه
وله بيت بعشق روى تو عاشق غريق بحر بلاست * كه فوت ميشود اينك بيا يكى درياب
رابع فرهنك جهانكيريده دريا معناسنه منقولدر بو معنايى مؤيد شيخ عطار بيت تو حلى
خواهى شدن در آب معنى * اكر هستى يقين درياب معنى * فخر كركانى بيت عدبل
ماهيان باشم بدرياب * كه همچون ماهيم هموار در آب * خامس تدارك ايله معناسنه
ابو المعانى بيت مجند درپى نفس وهواتك وپويت * كه رفت عمر عزيزت تلافيش درياب *
بو معناده چه دريا بد ديرلر نه تدارك ايدر ديمك اولور دست چپ صول طرف كه
عربيده شمال يسار ديرلر مقابلى دست راست دركه عربيده جانب يمين ديرلر چپ وراست
ديرلر عربيده كى يسار ويمين معناسنه مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت زميران شهش دست
چپ شد قوى * زهى آنچنان بازوى خسروى دست چوب ال كتوردكارى تصه
دكنك وطوار سورجك اغاج كه چوب دست دخى ديرلر دست ياب فرصت معناسنه دركه
دست يافت دخى ديرلر مير نظمى بيت هدايت رفيق وظفر در ركاب * براعدا هميشه شود
دست ياب مع التاء المثناة * دادراست سكون دال وسين وفتح راء مهملات ايله بمعنى
عادل حكيم فردوسى * مثنوى * چو بشنيد جاماسب برپاى خاست * چنين كفت كاى خسرو
داد راست * اكر شاه كفتار من بشنود * بدين كردنش اختران بكرود دارات فتح
راء مهمله ايله بمعنى كر وفر اثواب احتشام وساير آلات حشمت كذا فى مؤيد الفضلا داردست
سكون را وسين وفتح دال مهملات ايله ابت اوزومى ديدكارى اوتدر داشت داشتن
لفظندن صيغهٔ ماضى در طوتدى معناسنه حقيقتا ومجازا استعمال اولنور وبعض تراكيبه
مضاف اليه ايدوب فروداشت ونكه داشت ديرلر مير نظمى بيت نكهداشت ايزد نكشته
خطا * بكفت اينچنين بوده است ماجرا درباست سكون را وياى تحتانى وسينه مهملتين

مهملتين وفتح باء موحده ايله بمعنى حاجت وضرورى اسم مصدر اولور ودخى بمعنى آويخته ونكون
درخواست سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله بمعنى طلب ورجا والتماس كه
درخواست كرد ديرلر يعنى طلب ايلدى ورجا ايلدى ديمك اولور ابو المعانى بيت خدمت
آستان عشق ترا * شده شاه جهان ازادرخواست دردشت كسر راو فتح دال مهملتين
ايله اصفهان محلاتندن بر محله آديدر كمال اسمعيل * قطعه * اى خداوند هفت سياره *
پادشاهى فرست خونخوار * كه در دشت را چو دشت كند * جوى خون آورد بجوباره * عدد
مردمان بيفزايد * هريكى را كند بصد پاره درودخت سكون را وضم دال مهملتين وواو
معروف ايله بمعنى كفتكو تركيده سوز صاو ديدكارى معنايه در مير نظمى بيت چو شد شايع
ميان خلق آنكار * شده در حق او درد وخت بسيار درغشت سكون راء مهمله وشين
وفتح غين معجمتين ايله مجمع الفرسده سبزوات معناسنه مرويدر وله بيت چو كلشن خوان
نعمت راكشوده * مكر كه سر بسر درغشت بوده دروايست بمعنى درباست مرقوم
باء موحده يرينه واو واقع اولمشدر تبادل جائز اولدوغى جهتله كذا فى المجمع وغيره دست
اون بر معنايه كلور اول معروف يد معناسنه حقيقتا ومجازا شيخ سعدى بيت از دست
وزبان كه بر آيد * كز عهدهٔ شكرش بدر آيد * ثانى نفع وفائده معناسنه حكيم سنايى
بيت ترك وايرانى واعرابى وكرد * هركه عادلترست دست اوبرد * ثالث نصرت وظفر معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت شاد جانش بدكه بر شيران نر * يافت آسان نصرت ودست
وظفر * رابع مقام عالى معناسنه حكيم فردوسى بيت نشسته است بر دست دستان
سام * كمر بسته بر دركهش خاص وعام * خامس صدر مجلس ومسند ملوك وصدور
آكا بركه چار بالش وچار بالشت دخى ديرلر حكيم انورى بيت زهى دست وزارت از تو دستور
چنان كز پاى موسى پايهٔ طور * سادس بمعنى قوت وقدرت حكيم خاقانى بيت دست
دست تست جان ماواى تو * پاى صورت در ميان نتوان نهاد * سابع بمعنى غلبه وتسلط
حسين ثنايى بيت بعهد دست تو از بيم اشتباه درم * تن از پشيزه كند پاك طبع ماهى شيم
مير خسرو بيت شه بحيات خود اين نقش بست * ملك منست اين دكرى راچه دست *
ثامن طرز وروش كه برين دست ديرلر حكيم خاقانى بيت كس را سخن بلند ازين دست
سوكند بمصطفى اكر هست * پور بهاى جامى * رباعى * آزرده مشو كرم كسى آمد ورفت
درسر ز محال لم هوسى آمد ورفت * اندر دل من غم مقيم غم تست * ورنى غم ازين دست بسى
آمد ورفت * تاسع بر نسنه تمام اولمق مثلا دست جامه از دستار يعنى تمام طوناق قماش
ويكدست سلاح مراد سرپناهدن موزه يه وارنجه جملهٔ سلاحه ديرلر ويكدست خانه
ديرلر نشيمن خانه دن مطبخ وكنيفه وارنجه بونك امثالى نسنه لره ديرلر حكيم فردوسى بيت
كرانمايه دستى بپوشيد رفت * بدركاه كسرى خراميد تفت * وحكيم اسدى بيت زديباى
رومى شتر وار شست * زپوشيدنى جامه پنجاه دست * شيخ نظامى بيت تو از زندكانى
مى ورود وجام * برآراسته دست مجلس تمام * عاشر كرت ومرتبه معناسنه مثلا يكدست
بازى ويكدست سفر ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت اين بار خصل بفكن ودست كر وببر

بستاخ داد خواه وتمام ندب بباز * میر خسرو بیت بهنگامی که ایشان دست می بازند از بازی
زلعب دست ایشان کعبتین از دست میغلتد * حادی عاشر بمعنی دستو را ثیر الدین اخسیکتی
بیت ای اصل اصل تیغ تو و دیکران نیام * وی دست شرع تو ودیکران بنام * معنای
اول که الدر عربیده ید و چغتای لسانندہ کسر همزه ایله ایل دیرلر ﴿ دستادست ﴾ ایکی
طرفدن عسکر وسپاه محاربه ایتمك معناسنه سپاه از هردو طرف دستادست شدند دیرلر
ودخی صاغ وصول قول معناسنه که عربیده یمین ویسار و جناحین دیرلر وبر معناسی دخی
نقد درکه ویره سی یه پسادست دیرلر ابو شکور بیت ستد و داد مکن هرکز جز دستادست *
که بسادست خلاف آرد وصحبت ببرد ﴿ دستار بست ﴾ یعنی دستار بچیلده صارلمش صارق
وفعل ماضی اولور صارغی صاردی معناسنه ابو المعانی در صفت شیخ مرایی بیت پوش خرقه
وشال وسبحه بدست * بسر تاج صوف وبدستار بست ﴿ دست بدست ﴾ یعنی نقد انقده ودخی
بر بر ینه متصل که دست بدست بمرتبهٔ رسیده دیرلر وله بیت بکوششم کنم راه عشقش کذار
رسیم دست بدست رتبهٔ وصل یار ﴿ دست راست ﴾ صاغ طرف وصف لشکرده جانب یمین
معناسنه مولانا هاتفی در تیمور نامه بیت برآراسته شاهرخ دست راست * که آن برقدش
جامهٔ بود راست ﴿ دست رست ﴾ مندرکه مقعد آلتنه قورلر عربیده اکا قیاس دیرلر
﴿ دست یافت ﴾ نصرت وظفر بولمقدن کنایه در ابو المعانی بیت میشود منصور هرجا
باکمال لطف حق * باشد از اقبال دایم بر عدویش دست یافت ﴿ دشت ﴾ سکون شین معجمه
ایله درت معنایه کلور اول معروف بیابان وصحرا معناسنه در عموما ثانی ولایت خراسانده
بر شهر آدیدر دشت بیاض دخی دیرلر مشهور شهر در حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
در بخارا بندهٔ صدر جهان * متهم شد کشت از صدرش نهان * مدت ده سال سرکردان بکشت
که خراسان که کهستان کاه دشت * ثالث ترکستانده واقع بر مشهور صحرادر دشت قپچاق
دخی دیرلر رابع کوهستان معناسنه ده روایت اولنمشدر ابو المعانی بیت یابند حیات وباز
غم هجر میکشند * بکره کند مکن بسوی دشت عاشقان ﴿ دنه کرفت ﴾ فتح نون واخفاء
ها ایله عجله ایتدی وتك وپو ایلدی وعجب وغرور ایلدی معنالرینه در ﴿ دوات ﴾ معروف
ترکیده دخی مستعملدر میر نظمی بیت چو نزدیك بوده دوات وقلم * نوشته بران نامهٔ
پرستم ﴿ دوات ﴾ معروف لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کاهی کند و
ترکیبلرینه حزو اید وب دولتمند دیرلر ﴿ دهشت ﴾ کسر ها وسکون شین معجمه ایله بمعنی
یکانکی وفرید عصر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه ابو المعانی بیت شده مشهور عالم بادهشت
عشق روح افزا * که برسر برده کار عاشقی با درد حسرت را ﴿ دهمست ﴾ فتح ها وسین
مهمله وسکون میم ایله بر اغاجدر آتشه یاندقده خوش رایحه سی چقار عربیده غار دیرلر
همیشه سبز وتازه اولور کذا فی المجمع ﴿ دهمشت ﴾ شین معجمه ایله دهمست مرقوم
معناسنه در بعض نسخه ده حب الغار اغاجی درکه یمشی آجی اولور ترکیده دفنه دیرلر ﴿ دهن پشت ﴾
اضافتله بمعنی سوراخ کون کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت از دهن پشت کند نغمه ها
خیز داز ومهر زخفته بیا ﴿ دیرمنات ﴾ بر مشهور کنیسادر که سراپا در ودیواری نقوش

نقوش وتصاویر در دیرلر که کفره زعملرنجه بوزاون اوج مرسل نبینك تصویرین اناشلر
ابو المعانی بیت خانهٔ سینهٔ من دیرمنات آسا شد * که درو صورت خوبان شده نقش وتصویر
﴿ مع الجیم * داج ﴾ یعنی تاریکی لفظ عربیدر دجی دن مشتق اسمدر فارسیده استعمال
اولنور شیخ نظامی بیت ای زروز سپید تاشب داج * بدد های فیض تو محتاج ﴿ دراج ﴾
فتح راء مهمله ایله بوزن خراج بر موضع اسمیدر ﴿ درتاج ﴾ سکون را وفتح تاء مثناة ایله
بر چچکدر کونش قنغی طرفده اولسه اول طرفه دونر عراقده اکا توله دیرلر کذا فی المجمع
﴿ درج ﴾ سکون راء مهمله ایله حجره معناسنه وخط نقش آمیز شرفنامه ده حضرت
رسالت پناه صلی علیه الاله عمت آلاءه لیلهٔ معراجده اندن کذر ایلدی بر موضعك اسمیدر
عربیده یازمق معناسنه در ها تفی بیت نوشتند درجی بسلطان مصر * که ای برتر از تاجداران
عصر و فتح را ایله پایهٔ نردبان در ﴿ دسترنج ﴾ سکون سین مهمله وتا ونون وفتح راء مهمله ایله
ال بچقوسی که دست ارّه وترکیده دستره دیرلر عربیده منشار دینلور ابو المعانی بیت
زعشق تو نشوم هیچ وجه روکردان * اکر نهی بسرم دسترنج بیدادی * شرفنامه ده بمعنی
پیشه یعنی صنعت وکار وکسب که اشلکله اوله شیخ سعدی بیت بیاموز فرزند را دست
رنج * اکر دست داری چو قارون کنج ﴿ دواج ﴾ فتح واو ایله بوزن خراج بخت وفرنجه
وسرور وشادی معناسنه میر نظمی بیت چور وزی شده تخت شاهی وتاج * نشسته
بروبا سرور ودواج * بعض نسخه ده چادرشب ویورغان معناسنه ده مرویدر اما چادرشب
معناسنه ضمله در ﴿ دهانج ﴾ فتح ها ونونله ایکی اورکلو دوه ترکیده بغور دیرلر نتاج دیشی دوه لره
چکرلر ﴿ دهنج ﴾ سکون ها وفتح نونله معدنی بر نوع طاشدر برقاچ لون اولور اعلاسی کوك رنك
وشفاف اولاندر وصارو رنکی اولور جزیرهٔ قبرسده معدنی واردر وبر لونی سنجابی رنك اولور
موشی دیرلر وبر نوعی دخی الاجه اولور طاوسی دیرلر سیاه رق قزللغه مایل دخی اولور اعلاسی
فرنکستاندن اولاندر دهنج فرنکی دیرلر شرفنامه ده ضم دال ونونله روایت اولنمشدر ﴿ مع الجیم
الفارسی * دریچ ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر باء فارسیله حولی اطرافنده وقپو
اوکلرنده اولان تخته دیوار که طولانوب کیرمك ایچون ایدرلر که طشره دن ایچروسی کورنمیه
درایله پیچیدن مرکب لفظدر طولاشق قپو دیمك اولور ﴿ دست پیچ ﴾ زنان وعروسان
اللرینه حنا وسمه اوردقلرنده صاردقلری بزوال ایله صاریان نسنه هر نه اولورسه ﴿ دم آهنج ﴾
سکون میم ونون وفتح همزه وها ایله نفس چکیجی دیمك اولور که دم نفسدر وآهنج آهنجیدن
لفظندن اسم فاعلدر ﴿ مع الخاء المعجمه * دخ ﴾ اوج معنایه کلور اول بمعنی نیکو حکیم سوزنی
قطعه * همیشه تا که بود زیف زشت ودخ ونکو * بلفظ لوتره کویان یاوه کوی کرخ
زچرخ باد همه شغل دشمنان تو زیف * زبخت باد همه کار دوستان تو دخ * ثانی فوج
معناسنه که فوج فوج دیمکده دخ دخ دیرلر حکیم نزاری قوهستانی بیت همچو امواج بحر
لشکرشان * متعاقب همیرسد دخ دخ * ثالث بمعنی سره یعنی یرار کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ درداخ ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله خسته لکدن هنوز قالقمش عربیده ناقه دیرلر
کسر قاف واظهار ها ایله بو معنایه واو ایله درواخ دخی دیرلر استاد لطیفی بیت مغیث ملت ودین

قهرمان خصم شكار * كه دشمنش نشود هركز از علل د رداخ كه درواخ ع سكون راء مهمله
وفتح واو ايله الثى معنايه كلور اول خسته لكدن هنوز صحته دونوب لكن تمام صحت بولمامش
اول حالته عربيده نقاهت ديرلر حكيم سنايى بيت كرده خصمان بروجهان فراخ * تنكتر
ازدرونكه درواخ * ثانى شجيع ودلير معناسنه منصور شيرازى بيت فلك جناب وعطارد بنان
ومهر ضمير * زحل مراتب ومه رايت واسد درواخ * ثالث شدت ودرشتى معناسنه ابوالفرج
رونى * قطعه * باحفظ تو كستاخ نكذرد * بكناى قضا برعيال ملك * با امر تو درواخ
نكرد * شير فلك اندر غزال ملك * رابع محكم ومضبوط معناسنه پير هرات خواجه عبدالله
انصارى طبقات نام كتابنده بيورر * شنودن سخن نيكان وحكايات پيران واحوال ايشان
دل مريد ازاتربيت باشد وقوت وعزم فزايد ودران ازالله تعالى ثبات يابد وبربلا امتحان
آرود وبدرويشى وناكامى قدم فشارد تاعزم مردان يابد ودست در ولايت وكن درواخ زند
واز آداب وسيرت ايشان ادب كيرد * وينه كتاب مرقومده شيخ ذوالنون مصريدن نقل وروايت
ايدر * كفت وقتى كسى ياوى كه بضاعت تو بدست او بود ودرد تو بادار وى او موافق
دامن وى درواخ دار * خامس بمعنى درستى وصحيح شمس فخرى بيت جمال دينى ودين شاه
وشيخ ابواسحق * كه خصم اورانبود ز درد ها درواخ * سادس بمعنى راستى استاد رودكى
بيت چونكه ماليله بدو كستاخ شد * كار ماليله بدو درواخ شد * سابع تحفة الاحبابده
بمعنى يقين كه ضد كمان در مثلا كمانم بفلانى درواخست ديرلر كمانم فلانه درستدر يعنى
يقينم وار دريمك اولور ونسخهٔ ميرزا براهيمده معناى اوله زاء فارسيله درواژ نقل اولنمشدر
كه دريغ ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله تقصير ودريغ طوتمق معناسنه در
مير نظمى بيت يوزى رويى نباشد چون كمالش * همى دارد دريغ از من جمالش كه دريواخ
كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله بمعنى دريغ داشتن وتقصير كردن كذا فى المجمع
كه مع الدال المهمله * داد ع درت معنايه كلور اول عدل وعدالتدر اكثر عدل ايله مترادف
اولور كه پادشاه دادكر ديرلر اما عدل ايله دادك ميانه‌سنده فرق وار درعدل كشى بنفسه عدالت
ايدوب ظلم ايلمامكدر وداد آخرك ظلمنى دفع ايلمكدر ثانى عدل اسمك معناسنه در شيخ
سعدى بيت پيش كه هميبرم زدستت فرياد * هم پيش تواز دست تو ميخواهم داد * ثالث
برنوع قبر جقدر كه آكا بريون وولين دخى ديرلر عربيده قوبا ديدكلرى علتدر معناى مقدم
ايله بو معنايه شاعر ديمشدر * قطعه * امان الله آن كركين ميلاد * كه كركين است ميل
كردن او * زبعض مردم كه ازوى داد خواهند * كرفته داد سرتا پاتن او * رابع عمر وسن
وسال معناسنه حكيم قطران ارموى بيت نوروز پرتو رخ وپيروز بامداد * ازبخت داد يابى
واز عمر برخورى * ودخى دادن لفظندن فعل ماضى در ويردى معناسنه كه مى بايد داد
ديرلر مصدر دخى اولور كه دادآفريد ع ايكى معنايه كلور اول فرهنك جهانكيريده حضرت
خلاق عالم جلت قدرته اسماسندن براسمدر ثانى موسيقيده برنوا آديدر حكيم فردوسى بيت
سرودى باواز چون بركشيد * كه اكنونش خوانى وداد آفريد كه داد راد ع سكون دال
وفتح راء مهملتين ايله حق جل وعلانك اسماء شريفه سندن براسمدر كه دادستد ع كسر دال

دال وسين مهمله وفتح تاء مثناة ايله آلش ورش عربيده اخذ واعطا ديرلر و بو معناسيله انتقامدر
اما بو معناده دال موقوف كركدر داد بستد تقديرنده ابو المعانى بيت اكركه نائل وصلت شود
دل محزون * زجور حسرت وغم لامحال دادستد كه داراد ع فتح راء مهمله ايله حضرت بارى
جل ذكره اسماسندندر كه دارد ع سكون را ودال موقوفله نام شريف از نامهاى خدا عز
اسمه منكور اوج اسمه مير نظمى بيت دارد وداراد وداد ادهمين * هرسه رانام خدادان
يقين كه دارد ع فتح راء مهمله ايله داشتن لفظندن صيغهٔ مضارعدر طوتار معناسنه وله
* مثنوى * هركه دارد علم او دارد شرف * كرعمل دار دنشد عمرش تلف * هركه دارد مال او
نبود خسيس * دردو عالم ميشود نفس نفيس كه داروبرد ع ضم راء مهمله وباء وواو
مجهول ايله بمعنى طاقت وقوت وكروفر ونبرد حكيم فردوسى بيت بپوشيد رستم سلاح
نبرد * باورد كه رفت باد اوبرد * وجنك وعربده معناسنه حكيم اسدى بيت برابر
كشيدند صف نبرد * براند ز جنك آوران داروبرد كه داشاد ع فتح شين معجمه ايله عطا
وبخشش معناسنه كه داشاب دخى ديرلر شمس فخرى بيت بود بحضرت او قيس
صاعد نادان * بردز همت او معن زائده داشاد * استاد عنصرى بيت خواستم تا نثار
داشادش * پدرانجا بمن فرستادش * حسين وفايى لامله دلشاد نقل ايلمش اما الفله
اصحدر كه داماد ع كويكو عربيده عريس وصهر ديرلر كسر صاد ايله ابو المعانى بيت كر
خرد مندى مده دل اين عروس پرفتن * صد هزاران همچو تو داماد كشت اين پيره زن *
كه داند ع فتح نونله ايكى معنايه در اول بمعنى تواند كه دانم توانم معناسنه كلور حكيم نزارى
قهستانى بيت مكر خود اين شب يلدا بروز داند برد * كدام يلدا كه اين شب هزار چند انست
ثانى دانستن دن فعل مضارعدر بيلور معناسنه كه دانشمند ع صاحب علم ديمكدر دانش
علم معناسنه اسم مصدردر ومند ادات توصيفدر واداة نسبت دخى اولور دولتمند وحاجتمند
كبى كه دانشومند ع بودخى دانشمند كبى صاحب علمدر حكيم فردوسى بيت بود دانشومند
هم پهلوان * نه بيند كسى شير از نيسان جوان كه ديد ع كسر باء موحده وسكون ياى
تحتانيله اطبا اصطلاحنده دوا ديمكدر بعض نسخه‌ده معجون معناسنه مرويدر كه دد ع
بوزن بد جنس چارپا حيوانندن يرتجى جانور ديرلر ارسلان وقپلان وببر وسباع سائره
شيخ سعدى بيت نه هرآدمى زاده ازدد بهست * كه دد زادمى زاده بد بهست *
حكيم سنايى بيت مملكت را ثبات زخرد دست * بخرد مزد همچو غول ددست كه دوداد ع
يرتجى چارپا جانور وسباع معناسنه كذا فى المجمع كه درآمد ع ايچرو كلدى ديمكدر معناى
تركيبى جهتيله ايچرو كلمك لازمه‌سى اولمغله هدايا وبى كسب منفعت اولان نسنه‌يه ديرلر تنكم
بو بيتدن مفهوم مدر بيت چنين كفت دختر بفرخ پدر * كه آمد بجيبى ازان راه در كه درآيد
بمعنى كويد سوزه كلور ديمك معناسنه استاد فرخى بيت كسى كه ژاژ درآيد بدركهى نشود
كه جرب زبانان آنجا شوند كنند زبان كه درباق شد ع يعنى قالدى وآخر اولدى شيخ
نظامى از هفت پيكر بيت مطرب آمد روانه شو ساقى * شد طرب را بهانه درباقى *
كه دربند ع ايكى معنايه كلور اول طاغده وبعض يرلرده زحمتله كچيلن يره ديرلر وسرحدلرده

سنور وقطع اولنان مضیق محل که عربیده ثغر دیرلر مولانا هاتفی بیت که قاصد زدربند چون
درگذشت * درآمد بسرحد قبچاق دشت * ثانی اول نسنه یه دیرلر که آنکله قپو بغلنور
کلید ومفتاح سز که عربیده مغلاق دیرلر بو معنای ترکیبیدر ثالث بر شهر عظیم اسمیدر شیخ
نظامی بیت شکارستان او آنجاز دربند * شبیخونش بخوارزم وسمرقند * رابع فرهنگ
جهانگیریده قلعه یه دخی دینلدوکن ذکر ایدر حکیم ازرقی بیت بدربند سجستان آنچه
او کرد * مثالی کرده بد حیدر بخیبر * حکیم زجاجی بیت بدربندها فتح کرده است شاه
بر آورد برجش بخورشید ماه * خامس کندرگاه تنکترز یا بوکا ترکیده بوغاز دیرلر میرنظمی
بیت بکشتی نشستند سرجمله لشکر * زدربند دریا کذشتند یکسر * سادس تقیید
احوال نفس ایلمك مثلا کندو قیدنده اولور دیمکده دربند خویش میشود دیرلر شیخ سعدی
بیت هرکه دربند خویشتن باشی * عشقبازی دروغ زن باشی * درد فتح وسکون
راء مهمله ایله اغری عربیده وجع دیرلر ورنج وزحمت ومشقت معناسنه میرخسرو
* رباعی * عشقی دارم وسینه سوزانی * دردی دارم ودیده کریانی * عشقی وچه
عشق عشق عالمسوزی * دردی وچه درد دردبی درمانی * چغتای لساننده مونك
دیرلر کاف عجمیله سبعهٔ سیاره ده اولکی حکایه ده ایدر بیت یوز تومان مونکدا جان
افکاری * باری بیرساری وبو بیر ساری * درخورد فتح وسکون رائین مهملتین وضم
خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق معناسنه درخورد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هرکه صاحب
نظر بود مردست * مرد را آن کند که درخور دست * دردمند فتح ایله دردلو نیازمند وحصه مند
کبی استعاره طریقیله مابونه ده دیرلر ظاهرا بنه علت اولوب اضطرابی ایچون علاجه محتاج
اولمغله درد صاحبی دیمك اولور ابوالمعانی * قطعه * ارقیب کر خود ازعشاق کرد د * ترحم
بایدش کو درد مندست * مکر روزی در آید بزم دندان * علاجی حاضر اورا دلپسندست
درمیانه باشد فتح ایله یعنی رهن اوله بر شرط ویاخود بر نسنه ایچون رهن قونلق لازم اولدقده
فلان چیز درمیانه باشد دیرلر کمال خجندی بیت کرمیان باشدش بزیر قبا * خرقهٔ بنده
درمیان باشد * درند فتح راء مهمله وسکون نونله یعنی سان یعنی شکل وسیما کذا فی
شرفنامه * دروند سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله درت معناسنه کلور اول ایرانك
پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر ثانی بردار واسمیدر ثالث قپو باصرغی که عربیده مغلاق
دیرلر رابع یعنی دربند مرقوم * دریابند فتح ایله ایکی وجه ایله ایکی معنایه در اول دریا ایله بنددن
مرکب اوله دریا کنارلرنده کمی طوردغی لیمان آغزی وکمی یاپلان یرکه ترکیده ترسانه دیرلر
ثانی در ایله یابنددن مرکب اوله جمع فعل مضارع اولور بولورلر واکارلر دیمك اولور ایکی
معنایه ابوالمعانی بیت زروی کشتیان زاده شده پرنور دریابند * عجب نبود همه ارباب
کشتی شود دریابند * درزبسند سکون زا وفتح باء فارسیین ایله پرهیزکار معناسنه
کذا فی المجمع * درژند فتح زاء فارسی وسکون نونله یعنی تند وخشم آلوده میرنظمی
بیت بر صف لشکر عدو چو زند * تیغ ونیروکان بزور درژند * دستاد سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله یعنی بسیار وله بیت به پیشش آمد وبیداد کرده * مرا چو دوستم

وستم دستاد کرده * دستانزند سکون سین مهمله ونونین وفتح تا وزاء معجمه ایله نام
نام پدر رستم در که دستان وزال وزر وزر وزال دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نهادم ترا
نام دستانزند * چو باتو پدر کرد دستان بند * دست بازد فتح ایله الی اوزیره دست معناسنه که
هر نیه یاپشسه الندن کله ودخی الصونردیمك اولور * دستبرد سکون سین مهمله
وتاء مثناة وضم باء موحده ایله خصمه غلبه وظفر وهنرده غلبه ایلمك معناسنه میرنظمی
بیت بکفتا مباش اینقدر پرشتاب * که دستبرد اورا نیارید تاب * دست بند فتح اوچ
معنایه در اول زنان لعل وانجو وامثالی جواهری ایپلکه دیزوب قوللرینه بغلرلر ثانی جوانان
کفره اوینا رلر خوران دیرلر بربرلوینك اللرین طوتوب ایاقلریله یری دپوب طولاشور دلر
حکیم اسدی بیت بهر برزن آوای رامشکران * بهر کوشهٔ دستبند سران * شیخ
نظامی بیت ساعتی دست بند میکردند * بر سمن ریشخند میکردند * ثالث ایراقدن
حلقه ایدوب اوتوران وطورانه دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون اکا پرموزه وچپر دخی
دیرلر وله بیت اندران بزمهٔ پرندزده * کبك و دراج دست بندزده * دستکرد فتح سکون
سین مهمله وفتح کاف ایله بچقو صاپی دستاکرد دخی دیرلر * دشبد فتح سکون شین معجمه
وضم باء موحده ایله وجودده شکست اولوب مخالف ویاکج بتمش کوکه دیرلر ابوالمعانی
فلك آنقدر کوفت باغم مرا * که جسم سراپای دشبد شده * دعد فتح سکون عین مهمله
ایله بوزن رعد یعنی معشوقهٔ عرب نفس الامرده اشعار عربیده معروف اولان نام معشوقه
اولقدر عاشقه ضم رایله رباب دیرلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت حال من بنده زحال
دیکران بود بتر * حال دعد آخر بتر باید که باشد بی رباب * بو بیتدن فهم اولنور که دعد
عاشق ورباب معشوق اوله * دماوند فتح شهر همدان قربنده بر طاغك اسمیدر واول
ناحیه ده بر شهر آدیدر واول طاغ اکا مضاف اوله * دمید فتح یعنی بزنید اوریکوز
معناسنه جمع امر حاضردر کذا فی المشکلات * دنباوند سکون نونین وفتح باء موحده وواو
ایله مازندرانده بر طاغ اسمیدر که دماوند دیمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری
دند فتح سکون نونله بوزن چند طقوز معنایه کلور اول استخوان پهلو یعنی ایکو کوکی
مختاری بیت بجای سینه دهان وبجای کردن چشم * بجای دندش تارك بجای کتف عذار
ثانی فقیر بی نوایه دیرلر حکیم سوزنی بیت دند وملك یکی شمر وبهره جوی باش * ازبدرهٔ
زر ملك وزشمشیر دند * وله بیت بعون الله نه معروف ونه مشهوردر * چو عوانان بقلاشی
وردندی * ثالث دندان لفظندن اختصار اولنمش دیش معناسنه ابوالفرج رونی بیت
بشکل پیل یك دندش نکه کن * نعم چون پیل یك دندش هزارست * رابع یعنی ابله
ونادان وبی باك وخودکام شمس فخری بیت در اصابت بنزد فکرت تو * عقل مخطی شناس
وعاقل دند * واستاد لبیبی بیت اندرین شهر بسی ناکسی برخاسته اند * همه خر
طبع وهمه احمق وبی دانش ودند * خامس دزد بی دیانت معناسنه ابوشکور بیت
بخواند آنکهی زرکر دند را * زهمسایکان همتی چند را * سادس چولاه آلتلرندن دیش
دیش یاپلمش براغاجدر هر بری اراسندن بر تل چکر دفعه ایچنه قویوب ارشی صقلشدررلر

مولانا محتشم کاشی. بیت ندارد هیچ کار پیوند من * شکست است دندانهٔ دندمن * سابع
طائفهٔ گدایاندن بر قسمدر که زورایله دیانورلر آنلره شاخشانه وکنکر دخی دیرلر شیخ عطار
در الهی نامه * مثنوی * یکی دندی میان داغ و دردی * ستاده بود بر دکان مردی *
از و میخواست چیزی می ندادش * بسی بر پیش دکان ایستادش * زبان بکشاد دکاندار
بر پیچ * که تا تو زخم نکنی ندهمت هیچ * چو کردی زخم از من نقد میجوی * وگرنه همچنان
می باش و میگوی * خدایا من چو آن دند گدایم * که بر تن نیست بی صد زخم جایم *
ثامن حب السلاطین دیدکاری دارودر اما حکیم اسدیٔ طوسی هرنکه کمال یبوستدن
بوغازی طوتمه ماز و وانا رقبوغی مثللو نسنه لره دیرلر دیمش بوقوله بوبیتی ایراد ایلمشلر
منجیك بیت قند جدا کن از و دور شو از زهر دند * هرچه باخر بهست جان تر آن پسند
بو بیتدن فهم اولنور که اول آجی نسنه اوله که نفعی ظاهر اوله صبر و حب السلاطین وامثالی
دوالر زیرا ماز و وانا رقبو غملرع بوخاصه یوقدر تاسع فرهنگ جهانگیریده براوتدر دیمش و بعض
نسخه ده دفنه یمشی که آکا حب الغار دیرلر و ضم دال مهمله ایله بر نوع زنبوردر که دندان مزد چ
معنای ترکیب دیش کراسیدر مزد دندان تقدیرنده مجمع الفرسده بعض کبار و ارباب
جاه و مناصبی ضیافت اولندقدن صکره کیدجکی محل بر مناسب پیشکش و هدایایه دیرلر
حکیم انوری بیت زانکه هرگز هیچ دندان مزد * بر سر خوان آسمان ننشست * اما فرهنگ
جهانگیریده مسطوردر که زمان قدیمده عادت دولتمندان بویله ایدی فقرا و صلحا و علمایی
ضیافته دعوت ایدوب طعامدن صکره هر برینه حاللرینه مناسب سیم و زر و اثواب نوعندن
عطیه و احسان ایدرلر ایمش حکیم سنایی بیت مزد خندان لب نباشی مرد سندان دل مباش
مرد دندان مزد نبودی مرد دندان زن مباش * حکیم سوزنی بیت بد ندان مزد از و خواهم
قمیصی * اگر اطلس دهد یا خار یا خز * ایکی روایت دخی اصحدر فرهنگ جهانگیری قولی
معنای ترکیبه اوفقدر اما شمدی اول عادت متروك و مرفوعدر مجمع الفرس صاحبینك
قولی جاریدر که دندان نماید چ یعنی بخند دکولر یوز کوستروب اظهار بشاشتدن کنایه در
حکیم خاقانی بیت نقاب شکر فام بند دهوارا * چو صبح از شکر خند دندان نماید *
که دهن بند چ زنان طشره چقدقده آغزلرینه بغلدقلری یاشمق عربیده لثام دیرلر
که مع الراء المهمله * دادار چ حضرت باری تعالی عز اسمه اسماسندندر شمس فخری بیت
پناه ملك سلیمان جمال دنیی و دین * که آفتاب شهانست و سایهٔ دادار * و شاه ناصر
خسرو بیت علم اجلها هیچ خلق نداد ست * ایزد دادار دادگستر ذو المن * اسم صفاتدن
اولمغله عادل پادشاهلرده ده علم ایدر مولانا مطهر. بیت نادری در همه فن ناموری در همه
چیز * زردهٔ روز وری داد کر داداری * معناسی دادآرنده در که دادراندر چ اوکی
قرنداش معناسنه در که داد قرنداشدر اندر اوکی معناسنه در استاد لطیفی بیت
ورا دادر اندری مرد بود * که با دیو جنگی هم آورد بود که دادر چ یعنی برادر حضرت
مولانا قدس سره بیت تلخ خواهی کرد بر ما عمر ما * که بدین میداردی دادر ترا * بعض
نسخه ده یار مشفق و محب صادق معناسنه مرویدر که دادکر چ فتح کاف عجمیله حقیقتا حضرت

حضرت باری تعالی اسم شریفیدر که عادل حقیقیدر جل شانه و عم نواله و مجازا پادشاه
عادل و وکلا و حکام منه دیرلر عدالت پیشه اولدوغی حالده معنای ترکیب عدل ایدیجی دیمکدر
منلا عبد الرافع بیت گرچه چون ضحاك ظالم بر جهان وی ظلم کرد * داد چون نوشین روان
دادگر خروار او * و بر معناسی دخی ماه ملکی چشنلرندن بر چشن آدیدر امیر معزی بیت
تهنیت گویند شاها ترا بجشن دادگر * چشن را من تهنیت گویم بشاه دادگر که دادگیر چ
کسر کاف عجمیله عادل معناسنه و ظلم دفع ایدیجی معناسنه شاعر بیت داد مز از توستند
در روز داد * داد مظلومان ز بیداد دادگیر که دادندر چ فتح دالین مهملتین و سکون نونله
اوکی قرنداش دادراندر لفظندن اختصار اولنمشدر استاد لطیفی بیت نیاید در خانه دادندران
اگرچه که بود دند باهم دران که دار چ بش معنایه کلور اول هر دیکوب طوران اغاجه دیرلر
حکیم فردوسی بیت دوم دانش از آسمان بلند * که بر پای چو نست بی دار و بند * ثانی
آدم صلب ایتدکاری اغاجه دیرلر عرفی شیرازی بیت منصور انا الحق زدن دار و دگر هیچ *
ماهیم و لبا لب شدن یار و دگر هیچ * ثالث جانبازك اویناد و غی رسننده یوقارو دیکدیکی ایکی
اغاج که ارالرنده اولان رسن اول قدر کرلمش دکلدر اول اغاجه جانباز اصطلاحنده دار و ایپینه
اجل بشکی دیرلر و بعض نسخه ده جانبازاینک جمله اغاجلرینه دیرلر شمس فخری * مثنوی
کشیده زهر سو رسنهای دار * زبالا بزیر از یمین و یسار * مگو دار کان بود چادم سپهر *
نه آن مه رسن باز کان بود مهر * بجل ماه تابان ز رخسار او * ز گردون گذشته سر دار او *
که رابع فرهنگ جهانگیریده سقف خانه یی او زرینه قودقلری اغاجه دیرلر بابا فغانی بیت
بر کنگرهٔ وحدت و بر دار حقیقت * غیر آن سر شوریدهٔ منصور نگنجد * خامس
هندوستانده مالك مضافاتندن بر شهر اسمیدر ولایت مزبورك دار الملکه سیدر دیرلر میر خسرو
بیت خود آن در دهلی و جان در دواد و * تنش در شهر و جان در دار هند و * و داشتن
لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور آیینه دار و درمدار و صاحب و حافظ معنالرنده
تاجدار و جهاندار کبی و عربیده سرای و خانه معناسنه در که دار و گیر چ کسر کاف فارسیله
جنك و حرب معناسنه گیرو دار دخی دیرلر استاد عسجدی بیت ستاده بجا آن زمان چرخ
پیر * ندید ست چشمش چنان دار و گیر * معنای ترکیبی گیر گرفتندن امردر طوت معناسنه
و دار داشتندن صاقله معناسنه طوت صاقله دیمك اولور که دار بر چ راء مهملهٔ موقوف
و ضم باء موحده ایله بویشل رنك قوشدر منقاریله اغاجدلر شیرازیلر آکاتك تیز و سیزك
دخی دیرلر و کیلانی داراب دیرلر که داروی هوشبر و داروی هشبر چ واو ایله و واوسز اشباع
ضمهٔ هایله ده جایزدر بر ترکیبدر قوقلیانك عقلنی کیدرر خصوصا و هرنکی عقلی زائل
ایدر عموما ابو المعانی. بیت شود افزودهٔ عقلم چو می با یار مینوشم * اگر بی یار باشد
میشود او داروی هشبر که دازار چ فتح زاء معجمه ایله یاپوجی معمار معناسنه در که داز بنا در
آر آوردندن اسم فاعلدر معنای ترکیب بنا کتوریجی یعنی بنا ایدیجی اولور که داسار چ فتح
سین مهمله ایله که داستار چ سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله که دستار چ حذف الف
اول ایله کاهم یعنی دلال سمسار معناسنه متاع دلالی میر نظمی بیت انقدر تعریف کرده حسن

یار * شد متاع وصلتش را داستان ﮋ داشخوار ﮋ سکون شین وضم خاء معجمتین وواو معدوله
ایله یعنی چرک آهن یعنی دمور بوقی داشخال دخی دیرلر عربیده خبث الحدید دیدکاریدر
ﮋ داغسر ﮋ سکون غین معجمه وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول باشی مویدن
خالی اولان آدم که ترکیده طاز دیدکاریدر دغسر دخی دیرلر عربیده اصلع دینلور ثانی
برقوشدر باشنده برقاج صاری تللری اولور بلبل وهزار کبی خوش آواز در کذا فی فرهنک
جهانکیری ﮋ دامیار ﮋ سکون میم وفتح یای تحتانی ایله یعنی صیاد آهو وغیری که طوزاقله
طوتارلر حکیم اسدی بیت جهان دامیاریست نیرنک ساز * هوای دلش چینه ودام آز
فرهنک جهانکیریده بالقجی آغی معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت بوی لقمه
ماهی صید کشته * بشست دامیاران قید کشته ﮋ دانشخور ﮋ کسر نون وسکون شین
وفتح خاء معجمتین ایله مجمع الفرسده صاحب علم مرویدر ﮋ دانشکر ﮋ کسر نون وسکون شین
معجمه ایله وفتح کاف فارسیله یعنی اهل علم ﮋ دانشور ﮋ صاحب علم منر بو اوج لغت بر معنایه در
که علم صاحبی معناسنه در ﮋ داودار ﮋ واو ساکن وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور
اول هرزه وهذیان وذم وفحشیات سویلیجی ثانی قمارده رهنی مضاعف ایدیجی معناسنه
بو ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت داودار من اکر باشد هزار * داودارم در قمار
عشق یار ﮋ داور ﮋ فتح واو ایله بش معنایه کلور اول اسماء شریفه حضرت حاکم حقیقی
جناب باریدن براسمدر حکیم خاقانی بیت زهد شما وفسق ماچون همه حکم داورست * داور تان
خدای باد اینهمه چیست داوری * ثانی مجازا پادشاه عادله دیرلر اصلنده دادور در کثرت
استعمالدن دال ثانی محذوف اولمشدر ثالث درمان معناسنه درکه اصلی دارو در کثرت
استعمالدن واو رایه تقدیم اولندی حکیم قطران ارموی * قطعه * چه باید مایه آنکس را که
یابد سود بی مایه * چه باید داور آنکس را که یابد درد بی داور * چو بنده رنج برادر چه مایه رنج
برخیزد * چو کهتر کار بکذارد چه باید شغل بر مهتر * رابع حاکم وصاحب حکومت معناسنه
شاعر بیت از تو بکه نالم که دکر داور نیست * وزدست تو هیچ دست بالاتر نیست * خامس کال
پاشازاده خصم معناسنه در دیوب بو بیت ایله استشهاد ایلمش بیت سرانجام ترسم که بی زور دکر
نباشد جز از داور کینه ور ﮋ داوزار ﮋ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله یاپوجی بنا معناسنه
ﮋ دبوس تیر ﮋ ضم باء موحده وکسر تاء مثناة ایله طومار اوقی معناسنه در ﮋ دبیر ﮋ
کسر با وسکون یای تحتانی ایله یازیجی کاتب معناسنه که پتاغ دخی دیرلر استاد عنصری
بیت ببوسه دادن نامش بمدح در عنوان * فرو و بصر از دیده سوی دست دبیر *
حسین ثنایی در اسکندر نامه * مثنوی * دبیر خرد پیشه را خواند پیش * دل از تیش
اسکندری ریش ریش * که بنویسی یک نامه از من بروم * که از تابش آتش شود همچو موم
ودبیر امور دولت ومعتمد الدولهیه دخی دیرلر ﮋ دجر ﮋ سکون جیمله بوزن زجر حبوباتدن
بو کرجه درلو بیا دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت بادناک آمد نخود وهم فطیر * دجر وماش
وفول مصوم شعیر ﮋ ددنبور ﮋ فتح دال مهمله ونون وضم باء موحده ایله قوان اوتی دیدکاری
اوتدر ﮋ در ﮋ طقوز معنایه کلور اول قپو معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ازدر

ازدر اهل صفادر رهشوای دل من * هرکه دو دست ازین در بخدا نزدیکست * بخداده اولان
یا استفهامیه در یعنی خدایه یقیندر ثانی دره کوه یعنی طاغ آراسنده اولان دوز یرلر وطاغ
اتکیدر خلاق المعانی بیت چون نافه مشک تارسیده * لاله همه کوه در کرفته * عبد الواسع
جبلی * قطعه * ایا میری که از کرز وسنان وتیغ وپیکانت * بود پیوسته اندر بیشه
ودریا وکوه ودر * هزبران اشکسته تن نهنکان اکفیده دل * پلنکان اکسسته دم کوزنان
دریده بر * بو ایکی بیت بر قصیده دندر که چار اندر چار صنعتی واقعدر ثالث یعنی فی که ظرفیت
معناسن افاده ایدر عربیده الماء فی الکوز دیدکلرینه عجم آب در سبو دیرلر استاد لطیفی
بیت من زبان مدحکو دارم ولی کو مرد جود * تیغ هندی در نیام وسیم در کیسه چه سود
رابع یعنی کرت ومرتبه عبد الواسع جبلی * قطعه * اکر کیتی بکرداند رخ از احکام او یکدره
وکر کردون بپیچاند سر از فرمان او یکدر * زبیم او بیک ساعت درین باطل شود ارکان *
زترس او بیک لحظه ازان زایل شود محور * بو ایکی بیت دخی مزبور قصیده دندر صفت
لف ونشر مرتب واقعدر خامس یعنی باب که کتابلرده ذکر اولنور مثلا باب الفلان دیرلر عجم
دار حکام دین زردشت که مشتمل بر سه دردر وموبدلردن بری بر کتاب تصنیف ایدوب آدینی
سه در قومش زرآتشت بهرام بیت همانکه یکی درز استای زند * بخواند وبر آورد بانک
بلند * سادس نوع وجنس معناسنه حکیم فردوسی از یوسف وزلیخا بیت من از هر دری
کفته دارم بسی * شنیده نه کفتار من هرکسی * وله در شهنامه بیت زهر در پرستند کانت
بود * هم آزاد وهم بنده کانت بود * سابع یعنی درون مثلا درخانه رفت دیرلر درون خانه
رفت دیمک اولور کذا فی فرهنک جهانکیری ثامن تحسین لفظ ایچون بعض افعال ومصادر
اوللرینه ادخال اولنور استاد لطیفی بیت شدم خوار وبیجان ای جان کر * رهی را بچشم کرم
درنکر * وآخرلرینه الحاق اولنور شیخ سعدی بیت بدریا در منافع بیشمارست * وکر خواهی
سلامت در کنارست * بو بیتده مثال بدریا درده اولان در تحسین لفظدر تاسع دریدن
لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور معنای اول که قپو معناسنه ایدی عربیده باب وجغتایده
ایشیک دیرلر میر علیشیر بیت چاکلیک کوکسوم ایشیکتور جسم اوی بیت الحزن * اول
ایشیکینینک حلقه سیدور فعل وکل میخی توکان ﮋ درّ ﮋ تشدید ایله بوکرتان دکنیدر
عربیده علیق دیرلر ضم عین مهمله وفتح لام ایله در ﮋ دربدر ﮋ سائل وکدایی وقپو قپو
کزمک حقیقتا مثالی کمال خجندی بیت جو بت که بدر کعبه کهی در در دیر * چون کدای
توشده ام ارشد این دربدری * ومجازا مثالی بیت شنیدم من آن داستان سربسر * زنیک
وبدش آکهم دربدر ﮋ دربر ﮋ اوزرنده واوزرینه عربیده علیه دیدکاری معنایه در مولانا خلیل
صبری بیت دکر شب شد غم خوناب حسرت در برم ریزد * اجل الماس مرک از سرزنش
درساغرم ریزد ﮋ درخوردار ﮋ یعنی برخوردار که باب الباء مع الراء ده ذکر اولنمشدر ﮋ درخور
سکون را وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق وسزاوار معناسنه در کمال غیاث بیت معشوق
من که رشک مه وغیرت خورست * جانش فدا کنم که بدین پایه درخورست ﮋ دردار ﮋ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله قره اغاج که عربیده شجر النبق دیرلر ﮋ درسار ﮋ سکون

راو فتح سینِ مهملتین ایله یعنی درگاه حکیم سوزنی بیت طاق در سارسرای تست محراب ملوك * هرکه روآرد برین محراب روازوی متاب * وفرهنك جهانکیریده قلعه وحولی اوکلرینه چکلن دیوار ومحوط که ایچروسی نمودار اولیه وله بیت برکند باب اودر خیبر بزور دست * در سارقلعه در بصر از باره درفکند * وقپو پرده‌سی معناسنه وله بیت بخت ودولت چودرآیند بدر سار سرای * آن دهد بر عتبه بوسه واین بر طبقه ل دریابار ع بر شهر نامیدر که دریا کنارنده واقع اولمشدر وهر دریا کنارنده واقع اولان شهره دیرلر عموما کذا فی المجمع وشرفنامه ده دریای عظیم وبی پایان وفرهنك میرزا ابراهیمده دریا کنارنده واقع اولان قرا وقصباته دیرلر اما اصول لغت بیان ایدنلر دریا ایله باردن مرکب لفظدر دربار باریدن لفظندن صیغهٔ فاعل اولور یاغدریجی معناسنه کثرت باران وغیریدن کنایه ایدوب دریا یاغدریجی دیمك اولور ابوالمعانی بیت در غم حسرت چنان بکریست چشم خونفشان * رفت عالم پیش سیل اشك دریابار من ل دژار ع فتح زاء فارسیه ایله یاپوجی بنا ومعمار معناسنه وله بیت عشق توکویا دژاری بوده جای آب وخاك * خانهٔ دل زاشك وسودا خوش عمارت ساخته ل دژکوار ع سکون زاء معجمه وضم کاف فارسیه ایله کج هضم اولان طعام که دیرکوار دخی دیرلر دژ درشت وناموافق معناسنه در وکوار کواریدن لفظندن اسم فاعل اولور عسیر الهضم اولان نسنه‌در میر نظمی از زبان حکیم کوید بیت کشد معده زوز حمت ناکوار * اکر خوردنیها شود دژکوار ل دژه‌کیر ع فتح زاء معجمه وکسر کاف فارسیه ایله تکه‌دن خمیر قازیجق آلت ترکستانده ارسون واکستره دیرلر دژه ایله کیردن مرکبدر که درشت وناموافق اولانی طوتیجی یعنی کیدریجی مراد در ل دست ابزار ودست افزار ودست اوزار ع بواوج لغت بردر اهل صنایع آلتی که انلر ایله صنعتی اولان ایشی ایشلرلر کذا فی المجمع ل دستار ع ایکی معنایه کلور اول معروف صارق عربیده کی عمامه معناسنه‌در ثانی مقرمه معناسنه‌در شیخ سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پرنیاوری دستار ل دستخطر ع سکون سین وتاء مثناة وفتح خاء معجمه وطاء مهملتین ایله زیاده شرطله نرد وقمار اوینی معناسنه‌در دست نرد وقمار معناسنه وخطر زیاده شرط دیمکدر کذا فی المجمع ل دستخر ع سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله شتم که دشنام ونفرین معناسنه شیخ سعدی بیت کسم پای مرغی نیاورد پیش * دلی دستخر رفت زاندازه بیش ل دستر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستره معناسنه‌در که عنقریب ذکر اولنور انشاءالله تعالی ل دستکار ع سکون سین مهمله وتا وفتح کاف ایله اهل صنعت معناسنه مثلا بر مصنع وخوش اسلوب نسنه‌یه این دستکار فلانست دیرلر بوفلانك الی ایشیدر دیمك اولور خلاق المعانی بیت چون آستین ز دست کذشته است کارمن * واودر نمیکشد زچنین دستکار دست * چابك معناسنه دخی مرویدر ل دستکیر ع معین وحامی معناسنه کیر کیرنده‌دن مشتقدر وکیرنده معناسنه‌در ابوالمعانی بیت دستکیرم کرنیان دامنت بکرفته‌ام * باسر دامن بیریاد ست امیدم بکیر * چغتای لسانده تولداماق دیرلر یعنی ال طوتمق سبعهٔ سیاره‌ده معراج وصفنده بیت قاصد آتلاندورب آنی قولداب *

* یاندی کلیکان یولی ساری یولداب ل دستوار ع دست ایله واردن مرکبدر ذرت معنایه کلور اول مجمع الفرسده یعنی عصا که الله کوتروب طیانورلر خلاق المعانی بیت وقت قیام هست عصا دستکیرمن * بیجان آنکه اوکند از دستوار من * ثانی یعنی همدست ودستیار حکیم فردوسی بیت با یاران بسی دوستدارش بود * چوخاقان یکی دستوارش بود * ثالث فرهنك جهانکیریده یاره ودست برنجن معناسنه که ترکیده بلارك وعربیده کسر سین ایله سوار دیرلر ابوالفرج رونی بیت برپای ظلم هیبت او پای بند کشت * در دست عدل دولت او دستوار شد * رابع چوب دست وکنده که چوبانلره مخصوصدر اکا یاهو دخی دیرلر ل دستور ع بش معنایه کلور اول صاحب دست ومسند یعنی وزیر وصدر ومقام صاحبی وتمشیت امور دولت اکا تفویض اولنه اعتماد الدوله ده دیرلر حکیم انوری بیت آفرین برحضرت دستور وبر دستور باد * جاودان چشم بد از جاه وجلالش دور باد ثانی رخصت واذن واجازت معناسنه شیخ نظامی بیت کار جوینی رونقی از نوربرد * قصه بدستوری دستور برد * شاعر بیت دستور کریه دارم چشم کهرفشانرا * وزدر اشك بردم ناموس بحر وکانرا * ثالث اصل وقانون وطرز وروش معناسنه استاد لطیفی بیت ای شه اصل معالی مه دستور کرم * هست از طلعت توشعله فزا نور کرم * عبدالله هاتفی بیت چنین است دستور این زال پیر * که زهرت دهد چون چشانید شیر * رابع فرهنك جهانکیریده براوزون اغاجدرکمی یه آرقوری قورلرکه آنکه میزان کشتی بی کوزه درلر خامس پیشوای مجوس زردشت وهربد وموبد کبی ل دستیار ع معین ومددکار معناسنه استاد عنصری بیت دستیار وستور وکارسفر * ساخته کرد هرچه نیکوتر * شمس فخری بیت نیست در ماند کان فاقه دار * جز ایادیٔ عطایت دستیار * ترکیده یاردمجی دیرلر حسین ثنایی بیت همچون قضا بقای تراده مرد رسمان * همچون قدر نفاد تراچرخ دستیار ودخی کورشجیلرك باش پهلوانندن اشاغی پهلوانه دیرلر ل دسمر ع سکون سین مهمله وفتح میمله حبوبات جنسندن مردمك دیدکاری دانه‌در عربیده درجع دیرلر ضم دال مهمله وجیمله ل دشمر ع سکون شین معجمه ایله یعنی دسمر مرقوم اما کتاب الاسامی فی الاسامی ده سین مهمله ایله * الدسمر وهی حبة صفراء تشبه بالماش مسطوردر ل دغسر ع سکون غین معجمه وفتح سین مهمله ایله باشنده قیل اولمیان آدم ترکیده طاز دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل دفتر ع معروف ویعنی نامه اسما جمع وتحریر اولنان نسنه‌یه ده دیرلر عربیله مشترك اسمدر * مصرع * حدیث آرزومندی بصد دفتر نمیکنجد ل دفتردار ع دفتر طوتیجی دیمکدر سلاطین آل عثمان ابد الله دولتهم وسلطنتهم الی یوم الحشر والمیزان حضراتنك خزینه وکیلی وقابض مالی اولانلره علم اولمشدر دفتری دخی دیرلر ل دکر ع فتح کاف عجمیله هندوستانده اولور ایش میناقوشندن بورنی قزل بامر الله تعالی صداسندن سورهٔ اخلاص فهم اولنور قنادلرین آچوب بوینن اوزادوب اوقودقجه خرده قوشجغزلر کلوب قنادی آلتنه کیردوکی بی طوتوب اکل ایدرمش خواجه حافظك * مصرع * دام تزویر مکن چون دکران قرانرا * بوکا شمولی واردر ل دلکر ع سکون لام وفتح کاف عجمیله مسکران طعام که باروغن بود کذا فی المشکلات

ل دمار ج ضم باء موحده ایله نیز نیز نفس ویرمك تركیده صولومق دیرلر دماصولومقدر
بر بردن لفظندن اسم فاعلدر میرنظمی بیت شنیده با صبا كل بوددمزن * دمار آمده باجل
بكاشن ل دمار ج بوزن چنار اغاجك وغیرینك اصلی وبیخی معناسنه در عربیده هلاك
وانتقام وكینه معناسنه درمولانا هاتفی بیت یكی نیزه را كرده زهر آبدار * كزان دشمنش را
برآرد دمار * وبعض نسخه ده یره چكمك معناسنه در ل دماور ج ضم واو ایله بمعنی
دمار مرقوم وله بیت چو كرده تك وپوبدار ودیار * دماورشده چون سك هرسوار *
ل دمجار ج سكون میم وفتح جیم فارسیله برنسخه نك قوقوسی ظاهراولمق ورنكی بلورمك
معناسنه وله بیت زفیض فصل شد صحن چمنزار * چوجنت هرشكوفه كشت دمجار *
ل دمور ج فرهنك جهانكیریده ضم میمله ایكی معنایه دراول آواز نرم وآهسته ثانی افراسیاب
اقرباسندن برشخص ناهموارك نامیدركه سیاوشك قتلنه چوق سعی ایلمشیدی ومشكلاتی
سكون میم وفتح واو ایله بوزن سركر بمعنی اول مروید ر وعربیده فرهنك نقلی اوزره
صاحب دستور رمز اوینه كیرمكه دیرلر ل دنبر ج سكون نون وفتح باء موحده ایله بوزن
عنبر هندوستانده مشهور برشهراسمیدر حكیم فردوسی بیت همه كابل ودنبر وماى هند
روان همچنین تا بدریای سند ل دندانكیر ج سكون نونین وكسر كاف عجمیله دیش
قماشدرن نسنه یه دیرلر ودیش ایله اصرمجی دیمك اولور میرنظمی بیت می شنیدست آن
سخن دلكیر شد * چون سك مسلخ بدندانكیر شد ل دور ج سكون واو ایله اوچ معنایه دراول
درس كذشته یی اوقومق عبدالرافع بیت میكنم درس عشق روزازبر * شب همه شب
چودورمیخوانم * ثانی پیاله معناسنه امیرخسرو بیت ساقیامی ده كه امروزم سردیوانكیست
دوربركردان كه مرگ ازتهی پیمانكیست * ثالث جاسوسلرك پادشاهه اخبار یازدقلرینه
دیرلركه جاسوسه سردور دیرلر ل دهار ج فتح هاء ایله طاغلرده صفه كبی اولان یرلره دیرلر
حكیم اسدی بیت كهن پردهار وشكسته درش * دهارش پرازكان زر یكسره * ومغاره
معناسنه حكیم سنائی بیت شست سیمین چوموی نیرآرند * اژدها ازدهار زیرآرند *
حكیم اسدی بیت یكایك پراكنده بردشت وغار * قدی چون درخت ودهان چون دهار *
ل دههزار ج قمارك بیدی نوع لعبندن دردنجی لعبنك آدیدر غلط ایدوب قمار بازلر داوهزار
دیرلر مجمع الفرس السروری التعجبی لعبك آدیدرخواجه سلمان * قطعه * فاردزعقل مانده عدو بت
كه كم زیاد * درمعرضت ستاده مقید بششدرست * كر راه خانه كیرحكایت مكن طویل
باآنكه ده هزار كسش چون توچاكرست * منصوبه حیل نتوان باخت باكسی * باآنكه
كعبتین سپهرش مسخرست ل دیبادر ج سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ودال مهمله ایله
شهور رملكینك سكزنجی كونی آدیدر ل دی بمهر ج سكون یای تحتانی وكسر باء موحده ومیمله
ایكی معنایه دراول برفرشته نامیدر وبعض نسخه ده جناب باری تعالینك اسماء شریفه سندندر
حكیم فردوسی بیت چومهرست مهر آورد دی بمهر * تراتازه تو باد هرروزچهر * ثانی هرماه
شمسینك اون بشنجی كونی اسمیدر مسعودسعد سلمان بیت دی بمهرست مهربانی كن
كرسمه چیزمهربانی كن * اهل فارس بوكونی غایت معتبر ومبارك طوتارلر ودیرلركه

ودیرلركه بوكونده بركمسنه الما تناول ایدوب نركس قوقلسه تمامی سال راحت ورفاهیت وخیرایله
چكر وكیجه سنده سوسن ایله توتون ایاسه تمامی سالده امانده اولور وقحط وفقردن وبوكونده
صدقه ویرمك واكابر وملوك زیارتنه وارمق مناسبدر زرادشت بهرام بیت بدانكه كه
نمود خورشید چهر * بروزی كه خوانی ورادی بمهر ل دیبور ج سكون یای تحتانی وضم
باء موحده ایله بمعنی دوبور یعنی ایكی نشانلو قفتان ل دیر ج كنیسا كه كنشت دخی دیرلر لكن
دیر نصاری طائفه سنك وكنشت یهودیلرك كنیساسی اولمق اوزره نقل دخی واردر شیخ عمر خیام
* رباعی * تاچند چراغ مسجد ودیروكنشت * تاكی ززیان دوزخ ودسود بهشت *
رو برسرلوح بین كه استاد ازل * از بهرتوآنچه بودنی بود نوشت * مولانا هاتفی بیت بهردیو
هند آتشی برفروخت * همه دیریانرا دران دیرسوخت * بو بیتدن آتشكده اولمق فهم اولنور
مرورایامله اختصاص رفع اولنوب هركنیسایه دیروكنشت دیدیلر معنای مرقومه بو بیتده
تصریح واردر وله ایضا بیت بهرمنزلی كامدی درحساب * بسی دیروبتخانه كردی خراب
ل دیجور ج سكون یای تحتانی وضم جیمله غایت سیاهی شب كه تاریك معناسنه عربیدر
فارسیده استعمالی شایعدر شب دیجور وشام دیجور دیرلر ابوالمعانی بیت شام دیجور غمت
برمن شده دوروددراز * آنچنان دردل امید وصلت مقصود هست ل مع الزاء المعجمه *
ل داز ج باچق وباچق ایله ایش ایدن آدمه ده دیرلر ودخی بمعنی داس كه بغدای وآرپه
سنبله سنك قالچفیدر ل دلبوز ج سكون لام وضم باء موحده ایله بركوچك قوشدر
فرشتوك ودالبوزه وترند دخی دیرلر وطواطك برنوعیدر ل داموز ج سكون میم وفتح
واو ایله بوزن جانفزكبره وزبل سپدی كه آنكله زبل چكرلر عربیده وزوز دیرلر میرنظمی
بیت شد شكمش كهنه خلا بحكله * روی سرداموز مزبله ل دانه سبز ج منه كوش
دیدكاری طاغ یمشیدر عربیده حبة الخضرا دیرلر ل درز ج سكون راء مهمله ایله اول
شكنلركه تركیده كسر یای تحتانیله یو دیرلر بو لفظ باشده والده وپارمقلرده واثوابده واغاجده
وبناده استعمال اولنور عربیله مشترك لغتدر متكلم بدرالدین یوسف ابن لولو بیت
موشقة قدنبت الظل دیلها * وكف حواشیها واكما مهادرزا ل درواز ج دروازه دن مخففدر
بیوك حولی قپوسیدر درایله وازادن مركبدر درمعلوم وازو باز آچقدر دایما آچق طور دیغندن
آچق قپو دیمك اولور ل دریوز ج سكون راء مهمله وضم یای تحتانی وواو معروف ایله
دلنمك كه دریوزه دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت كنون ای قلتبان زان دربدین در * همی روچون
كدایان تودریوز ل دز ج كوشك كه عربیده قصر دیرلر حكیم فردوسی بیت چوبهرید رستم بن
شاخ كز * بیامد زدریابایوان ودز ل دست افراز ودست اوراز ج ارباب صنایع
آلتلریدر عربیده عدات بواوج لغت مع الراده اولان اوج لغت مرقوم ایله آلتی سیله بومعنایه
استعمال اولنور ل دست آموز ج یاوریدن بسلنوب الله تعلیم اولنمش آوجی قوشلو
شاهین وغیری كمال خجندی بیت سرزقیدت نكشد باتو چوآموخت كمال * مرغ مألوف
كرفتار زدست آموزیست * واوده طایدن بشن آت وغیری معناسنه ده كلور عموما
ل دست آویز ج هدیه حقیرانه یعنی آز پیشكش ونیاز معناسنده ده كلور كمال خجندی

بیت بر دست آویزجان وشرح ورفت آنجا کال * عاشق درویش هر جا رفت درویشان
رفت * والله برنسنه یی دایم طوتمغه ده دیرلر ی دستباز غ سکون سین مهمله وتاء
مثناة وفتح باء موحده ایله نرد وقارده چاپك اوینانه دیرلر والی اوز اولانه ده دیرلر چیره
دست معناسنه میرنظمی بیت دستبازی میکنم درنرد عشق * دادن جانرا که کشتم مرد عشق
ی دمساز غ سکون میم وفتح سین مهمله ایله موافق وراز داشت معناسنه ابوالمعانی
بیت همچونی یك عاشق همراز یافتم خویش را * بلبل شوریده رادمساز یافتم خویش را
ی دندان اپریز ودندان افریز ودندان پریز ودندان فریز غ کلهم بمعنی خلال که عربیده
منکاش دیرلر شاعر بیت بزرك وفراخست دندان تیز * هرا نکشت اوکشته دندان فریز
ی دندان تیز غ یعنی ظالم وطمعکار کذا فی شرفنامه ی دندان مز غ ضم میمله بعد الطعام
تناول اولنان میوه وخوشابه دیرلر ی دهاز غ فتح هایله بمعنی بانك بلندکه نعره دخی دیرلر
استاد فرخی بیت فرخی بنده توبود رتو * ازنشاط توبرکشیده دهاز * بمعنی فریاد شمس
فخری بیت اکرنه عنایات فضلش بود * بکردون برآید زمردم دهاز ی دیمیز غ سکون
یائین تحتانیین وکسر میمله شهور فارسیه نك اون التنجی کونی اسمیدر ی مع الزاء الفارسی *
ی داژ غ خرمن یرنده باقی قلان دانه لرکه سپوروب پاك ایدرلر خصوصا ومطلق سپورندی
عموما ابوالمعانی بیت غله خیرجهان برد ند پیش * ما بجای خرمنش کردیم داژ *
ی دالیژ غ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله ترکیده برداقچل قوشی که چکك دخی دیرلر کذا فی نعمة
الله ی درواژ غ سکون راء مهمله ایله اوج معنایه در اول درواى مرقومله مترادفدر یعنی
سرنکون حکیم ناصر خسرو بیت ازابر بەبینی که همی مرد بکوشش * پرنده فرو دار دبسته
شده درواژ * ثانی سرکشته وسرکردان ثالث بمعنی درباىست یعنی ضروری ی دژ غ
بدخوی ودرشت طبع معناسنه شمس فخری * قطعه * چونیرکشت ازو کار ملك وملت
راست * اکرچه بود ازین پیش چون کمان اوکژ * برفق ورای رزین کرد خلق را تسخیر *
بکین وبطش نکردی وبی ثباتی دژ * نسخۀ میرزا ابراهیمده کسر دال مهمله ایله بمعنی خشم
وچسپنده وفرهنك حسین وفاییده بمعنی بد مسطوردر ی مع السین المهمله * داس غ
بوزن پاس درت معنایه کلور اول اوراق که عربیده منجل دیرلر حکیم انوری بیت کاو کردون
هرکزاند ر خرمن عمرت مباد * تامه نوکشتزار آسمانرا هست داس * ثانی غله سنبله سنك
قانجغی حکیم خاقانی بیت ازسرخوشه ناکهش داس شکست درکلو * کردرك کلوش راهرسر
داس نشتری * ثالث تحفة الاحبابده بمعنی دام نخجیر فخر کرکانی * مثنوی * چوکوری بودم اندر
مرغزاران * ندیدم دام وداس دامبازان * تو بودی دام باز وداس دارم * نهادی دام وداست
برکندارم * رابع فرهنك جهانکیریده براوت آدیدر عربیده سداب دیرلر آغر قوقوسی واردر
وبعض نسخه ده چناق وچولك معناسنه ده مرویدر وکاهی اتباع قبیلندن اید وب داس
ودلوس دیرلر ی داس ودلوس غ اتباع ومزاوجه قبیلندندر تباه وتبست وخراب وییاب
وتار ومار معنالرینه شمس فخری بیت مقام دشمن اونیست جز خراب ویباب * صفات حاسد
اونیست غیر داس ودلوس ی دبوس غ ضم باء موحده وواو معروف ایله اوج معنایه

معنایه کلور اول میرزا ابراهیم فرهنکنده اسافل اشخاص معناسنه نقل وروایت ایدوب
بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی ازهفت پیکر بیت کرداو کشته کردمی افشاند * که دم وکه
دبوس می جنباند * اما کرز معناسنه حکیم فردوسی بیت زباد دبوس توکوه بلند *
شود خاك نعل سرافشان سمند * بو معنایه استاد منوچهری * قطعه * چون زند برمهره
شیران دبوس شصت من * چون زند برکرده کردان عمود کاوسار * آن کند بردوش
کردان کردن کردان چوکرد * وان کند برپشت شیران مهرۀ شیران شیار * ثانی اول
منزله دیرلر که انده اثواب وجهاز عروس اوله که دبوسه دخی دیرلر ثالث ماوراء النهرده
واقع برقلعه درکه قلعۀ دبوس دیرلر سمرقند وبخارا میاننده واقعدر شویله که ایکی طرفنك
مسافه سی مساوی بدربانی سی اسمیله موسوم اولدوغی منقولدر عربیده باء مشدده ایله
کرز معناسنه در ی درواس غ سکون راء مهمله ایله بمعنی پایندان عربیده کسر دال ایله
درباس دیرلر قپو اردنه قودقلری طیاق معناسنه معرب اولق موجه کورینور ی دریواس
زیادۀ یای تحتانیه ایله بمعنی درواس مرقوم استاد رودکی بیت دیوار ودریواس فروکشت
وبرآمد * بیست که بکمان فرو آید دیوار * فرهنك حسین وفاییده اطراف خانه معناسنه
مسطوردر اما معیار جمالیده دیوارایچنه استحکام ایچون قودقلری اغاج که ترکیده خطل
دیرلر واساس دیوار قازیلوب کن صوچقدقده اورد قیری یوك قازق معناسنه ومعنای اوله
شمس فخری بیت آن شاه که در مملکتش هیچ کسی را * نی حاجت درباشد ونی خوف دریواس
ی دس غ اوج معنایه کلور اول دست لفظندن مخففدر ال معناسنه میرنظمی بیت نماند
تاب وطاقت که سخت پیر شد * نکیرد دس وپا رمنیکیر شد * ثانی مثل ومانند معناسنه
استاد عنصری بیت ندیدونه بیند ترا هیچکس * که رزم مثل وکه بزم دس * استاد فرخی
بیت یکی خانه کردست فرخار دس * که بفروزد از دیدن اوروان * ثالث بمعنی آن
بو لغته بو معنی کتاب زنددن استنباط واستخراج اولنمشدر زبان هندیده اون عدده دس
دیرلر وضم دال ایله کل پخته یعنی پشمش بالچقدر ی دستاس غ سکون سین مهمله وتاء
موقوفله ال دکرمنی که داس دست معناسنه حکیم سوزنی بیت بدست همت توآسمان هست
چو دستاسی به پیش آسیابی ی دست پس غ بمعنی آخر کار دست کار معناسنه کلدوکی مقدم
ذکر اولندی پس باء فارسیله آخر معناسنه اولدوغی ظاهردر حکیم فردوسی بیت یك امشب
بکوشیم دست پسین * که داند که دیدار باشد حزاین ی دست رس غ هر نسنه یه ال
ایرشمك که قوت وقدرت وغنادن عبارتدر استاد لطیفی بیت آنچه از هر چیز دارد دست
رس * دستکاه اوندانده هیچ کس ی دمخیوس غ سکون میم ویای تحتانی وفتح خاء معجمه
وواو وکسر نونله برباززرکانك آدیدرکه عذرانی منقلوسدن اوغورلیوب کوتردی واندن
خلاص اولدی استاد عنصری بیت دل دمخیوس بشد از شکیب * که درکار عذرا چه
سازد فریب ی دنکس غ سکون نون وفتح کاف عربیله ناکس معناسنه در ابوالمعانی بیت
دردعشقت بده وجان عزیزم بستان * که غم عشق ترانیست سزاهر دنکس ی دوس غ
فتح واو ایله دمور جیلر دموری قزدیروب براقدقلری صویه دیرلر اول صوغایت نافعدر

معده یه قوت ویروب حمای صفراویه یی دفع ایدر واسهالی قبض ایدر وطلاقه نفعی
عظیمدر اطبا ماء الحدید دیو ایام شتاده مو رپان سن قزدیروب صویه براغوب استعمال
ایدرلر بعض نسخه ده صاد ایله مرویدر ع ده تاس ج سکون ها وفتح تاء مثناة ایله نعلین
معناسنه ابو المعانی در نعت شریف بیت کرد ده تاس رهگذار ترا * زیور تاج دوات عالم
ع دی پس ج یای موقوف وفتح باء فارسیله یعنی یولداش ودخی تصویر وصورت معناسنه در
ع مع الشین المعجمه * داخش ج کسر خاء معجمه ایله بر علتدر وجودانسانی ضعیف ویابس
ایدر میرنظمی بیت مبتلای علت داخش شده * کار او شام وسحر نالش شده * اطباقتنده
سین مهمله ایله داخس دیرلر ع دارش ج بوزن خارش بویالی سیاه کون وسختیان
ومیشین وله بیت شده تیره ز سودا وز خارش * که پنداری وجودش بود دارش *
ع دارکوش ع سکون راء مهمله وضم کافله نگهدار باش معناسنه امردر خواجه حافظ
بیت ای ملک العرش مرادش بده * وز خطر چشم بدش دارکوش * حکیم اسدی
بیت نخستین تن از دشمنت دارکوش * پس آنکه بر زخم دشمن بکوش ع دارموش ج
بر بیاض دارودر که صحان اوتی دیرلر عربیده سم الفار دیرلر سموماتدندر کذا فی المحمودی
ع داروش ج سکون را ویای تحتانی وکسر واو ایله علم معناسنه ج داش ع بوزن باش
چناق وچولمك پشور دکلری فرون خصوصا کذا فی المحمودی شاعر بیت قضارا بود
آنجاداش کرمی * که در دی خشت میکردند پریان * ومطلقا فرون معناسنه عموما شیخ سعدی
بیت زاهد خام خویش بین هرگز * نشود پخته کرنهی درداش * ویر معناسینه گلستان
اولدوغی مرویدر ع دانش ج کسر نونله بلش معناسنه اسم مصدردر کاهی وصف ترکیبی
اولور دانشمند ودانشورکبی عربیده علم وچغتای لساننده بیلیك دیرلر فرهادنامه ده
فرهادی معلم ویردکلری محلده معلم وصفنده بیت کیتوردیلار حکیم نکته دانی * بیلیك
بیرلاجهان ایچرا اومانی ع دانوش ج ضم نونله عذرانی اوغودلیوب صاتن آدمك آدیدر
حکیم عنصری بیت یکی نیز پایی ودانوش نام * گذشته بروبر بسی کام ودام ع دخش ج
خاء معجمه ایله بوزن رخش اوج معنایه کلور اول برنسنه یه وبرایشه ابتدا ایلمك معناسنه
شمس فخری بیت بمدح شهنشاه اعظم کنند * سعود کواکب بهر کار دخش * ثانی معامله
معناسنه استاد عنصری بیت من عالم ومعاملی هم * وز خلق مراست باتو دخشم *
ثالث یعنی تیره وتاریك حکیم فردوسی بیت بخواه آنچه خواهی ودیکر بنجش * مکن بردل
ماچنین روز دخش ع دراغوش ج قوجاقلمق معناسنه که آغوش قوجاقدر دظرفیتدر
استاد لطیفی بیت وه که من می نتوانم که ببوسم پی او * ای بسا کس بتصرف ز دراغوش
گذشت ع درباش ج سکون راو فتح باء موحده ایله دکنك عربیده عصا دیرلر استاد لطیفی
بیت دی بدر کاهش برفتم دیدر باتش مراد * بر سرم درباش زد گفتا کزین در دورباش
وصیغه امر اولور نیز اول دیمك اولور وکوزدکر معناسنه ده مرویدر ع درخش ج فتح
راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله ارمنیه شهرنده برآتشکده نامیدر کذا فی شرفنامه
ومؤید الفضلاده برق یعنی شمشك معناسنه در شاعر بیت درخش ار بخندد بوقت بهار * هما

همانا نکوید چنین ابر زار * فرهنك حسین وفایی ده ذال معجمه ایله واقع اولمشدر ع درش ج
فتح راء مهمله ایله بر نوع خیاردر کاونده ودرشی دخی دیرلر وسکون را ایله آت یملکی که عربیده
معلف دیرلر حکیم خاقانی بیت جای علفش نه زین کهن درش * از خوشه چرخ وکوشه
عرش ع درغیش ج سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله یعنی بسیار وانبوه
کذا فی المجمع ع درویش ج معروف جهت دنیویه دن برشیئه مالك اولمیه ع دروش ج
ضم را وواو مجهول ایله حجامك حجامت آلتی که آنکله وجوددن قان چکر صفر بوینوزندن ایدرلر
حکیم سوزنی بیت بوسمی که ستوران در وش وداغ کند * ستور وار براعدا نهاده داغ
ودروش * بو بیت اقتضاسی اوزره حجامت ایتمك معناسنه وحجامت نامنه اولمق لازم کلور
ع دریوش ج سکون راء مهمله وضم یای تحتانی ایله درویش معناسنه حروفلری مناسبدر
انجق یا واودن مقدم واقع اولمشدر میر خسرو * قطعه * بنگر که چه میکویدت این کنبد
گردان * گفتار جهان از ره حشمت بنیوش * زین خانه الفنج وازین معدن کوشش * برکیر
هلازاد ومر ولاغر ودریوش * حکیم سوزنی * قطعه * ای بخلق بشر بخلق سروش *
بهنر جود ورز ودانش کوش * بتوانکر دلی وکف جواد * نخوهی ماند در جهان دریوش *
ع دستخوش ج سکون سین وتاء موقوف وضم خاء معجمه ایله دائما الده طوتلان نسنه معناسنه
وادات الفضلاده یعنی دستمال ومجمع الفرسده مغره وسهل الحصول معناسنه شیخ نظامی
بیت پی سپر جرعه میخوار کان * دستخوش بازی سیار کان ع دستکش ج سکون سین
مهمله وتاء مثناة وفتح کافله بش معنایه کلور اول یدك آت معناسنه حکیم فردوسی بیت
چو بیدار شد رستم از خواب خوش * بکار آمدش باره دستکش * باره آت اولدوغی ذکر
اولندی ثانی کمان نرم خواجه سلمان بیت بخت طفل تست برنائی که چرخ کوز پشت *
چون کمان دستکش در قبضه فرمان اوست * وکباده معناسنه ده استعمال اولنور جمال
الدین کاشی بیت ای دستکش توابن مقوس * وی دستخوش توابن مقرنس * ثالث
یعنی قاید اعمی یعنی کوری یدوب کزدرن آدمه دیرلر شاعر * رباعی * فرقست میان آنکه ارزوی
یقین * با دیده بینا رود اندر ره دین * با آنکه دو چشم بسته بی دستکشی * هر سوی همیرود
بظن وتخمین * رابع مجمع الفرسده مزد دست یعنی اجرت عمل شیخ نظامی بیت دستخوش
کس نیم از بهر کنج * دستکشی میخورم از دست رنج * خامس کتاب محمودیده مضبوط
ومحبوس معناسنه واسیر معناسنه ده مرویدر مثلا دستکش فلانست دیرلر فلانك اسیریدر
دیمك اولور ع دش ج کندوینی بزه یوب دوزب قوشمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره
از فش خود دوزدش خود باز ره * که سوی شه یافت آن شهباز ره ع دم سیاوش ج خون
سیاوش مرقوم معناسنه که عربیده دم الاخوین دیرلر مجمع الفرسده وبعض نسخه لرده بر قرمزی
رنك اغاجدر خرده طوغرایوب قینادرلر غایت سرخ رنك صویی چقار آنکله بز بویارلر بوتقریر
اوزره بقم اولمق کرکدر اما دم الاخوین بقم دکلدر وشرفنامه ده دخی مجمع الفرس نقلی کبی
مسطوردر ع دمش ج کسر میمله اغاجك بدنی که ترکیده اوزدك دیرلر وهر اوزلی اولان
نسنه نك اوزینه دیرلر ابو المعانی بیت چون درخت بی دمش بود ستم * تند باد آه سرد

از پا فتاد ك دندان اپرش ودندان پرش ودندان افرش ودندان فرش ج كلهم بمعنی
دندان اپرزواخوانیکه ذکری مرور ایلدی عربیده منکاش دیرلر کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس
ك دندش ج سکون نون وکسر دال مهمله ایله کندوکندویه سو یلمك غضبدن اولسون
سرور دن اولسون زمزمه معناسنه کذا فی المجمع ك دهریش ج یعنی قبا صقل بله ریش
دخی دیرلر کمال اسمعیل درحق کمال خجندی بیت آن ملحد خجندی ریش بزرك دارد * ازغایت
بزرکی دهریش میتوان کفت * کمال خجندی جوابنده * قطعه * کمال اصفهان کرملحدم خواند
چراغ کذب رانبود فروغی * مسلمان کو یعش من در برابر * دروغی رانشاید جز دروغی
ك دیانوش ج فتح یای تحتانی وضم نون ایله نام مهتره دادزدان درکه دریاده عذرا بر موافق روزکار
ایله کید دکن یولن اورمشیدی استاد عنصری بیت بر آن را دان جوینده کام * یکی
مهتری بد دیانوش نام ك مع الغین المعجمه * داغ ج انسانك وحیوانك جسدنه آتش ویاخود
قزمش دمور ایله یاقدقلری داغ عربیده کی دیرلر اول واسطه ایله نشانه ده داغ دیرلر شمس
فخری * قطعه * بران خنك چرخ نها دست قدرتش * درکله ستا ن بکف الخضیب داغ
بی داغ حکمتش از همه برخط استواست * خورشید را سپهر بمشرق نداد داغ * حیوانده
نشان اولان داغدن غیری نشانه داغ دیدکاری بو بیتدن فهم اولنور حکیم اسدی بیت
بکشت آنهمه مرغ کند آب وفی * ندید از ددان هیچ جز داغ پی * ودخی بعض اهل عشق
قوللرینه یاقدقلری داغکه مشهور درشانی تکلو بیت کشته دستم شاخ کل ازبسکه داد داغها
یادکار باغ نومید یست بوسر میز نم * برنسنه دن دلکیراولدقده فلاندن داغ اولدم دیرلر
نتکم مولانا طرزی بیت زداغ خرقه ام آزرده طرزی وزاهد * در آتش حسد از داغ
داغ میسوزد * عربیده کی دیدکارینی فارسیده دخی استعمال ایدرلر وکی فارسیده قچن
معناسنه در خواجه حافظ * مصرع * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * چغتایده توکان
دیرلر میرعلیشیر بیت جمید انواینك هرماموغ ایلامرهم * برنیچه اوقونك زخمی
برنیچه توکانلاردور ك داموغ ج ضم میمله فریاد وزاری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ك درغ ج سکون راء مهمله ایله بند آب یعنی صویك اوکنه قویوب جریانن منع ایتدکاری
نسنه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت دل برد مراو نزد مردم نشمرد * کفتا که چه سود دست
چو درغ آب ببرد ك دریغ ج کسر راء مهمله ایله ابله واحمق معناسنه در وکسر دال ایله منع
وتقصیر معناسنه در ابو المعانی بیت خرد کرتو داری مشنواین سخن * دریغست کفتن سخن
هر دریغ ك دغ ج طاز یعنی باشنده قیل اولمین واغاجسز اولان طاغه دخی کوه داغسر دیرلر
ك مع الفاء * دست لاف ج نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی سودای اول یعنی بازرکانك اك اول
ایتدوکی فائده که سفته دخی دیرلر هندی لسانده بوهنی دیرلر معروفی بیت دست لافی که
جوداو کر دست * کرداز بحر وکان برآوردست * بازرکانك وسائر بیع وشرا ایدنلرك
ابتدا ایتدکاری امری وفائده معناسنه که دستال دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ك دف ج ترکیده
دخی دف دیرلر مولانا هاتفی بیت سپهر هانهادند کردان زکف * همه مطربان برکرفتند دف * میر
نظمی بیت چنان داده شوق وطرب دف زبان * که شد اهل مجلس دران کف زنان ج

وللك دیرلر مغربی دق واق در معناسی آفاقی مصاحبتدر ك دلیك ج کسر لام وسکون یای
تحتانی ایله اوماج دیدکاری طعامدرکه اونی یاغله پشورب اوزرینه بال قویوب اوورلر
بولفظ عربی اولق فهم اولنور زیرا دلك اوماقدرکه فاعلی دلاك اولور دلیك فعیل بمعنی مفعول
ملاحظه اولنور ك دمسیجك ج سکون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله یوندقوشی حکیم
خاقانی بیت که چون دمسیجك ازشاخ بشاخ * که چون شب پرك ازتیم به تیم ك دمیك
کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی بوم زمین وسکون میم وفتح یایله برقریه اسمیدر غزای
غزنین نام کتابده مسطوردرکه سلطان معزالدین غوری هند غزاسندن عودت ایتدکده
مذکور قریه یه ایرشوب قوندقده ملاحده فدا ییلرندن برینك جام زخم خنجریله نوش صهبای
شهادت ایلدی شاعرك بوری دیمشدر بیت شهادت ملك بحر وبر معزالدین * کزابتدای
جهان مثل او نیاید یك * سیم زغرهٔ شعبان بسال سیصد ودو * فتاد درره غزنین بمنزل دمیك
ك دورنك ج سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله قبا اولان نسنه یه دیرلر وبرقور تجغزدر
ك دهیك ج اون عدد ده برآلتن عشر معناسنه هرنه ده اولورسه ك دهلك ودهلوك ج
کلاهما مصغر دهلدر حشرات ارضدن عنکبوته بکزر برزهرناك بوجکدر وجودانسانده
یورسه جراحت ایدر بوع دخی دیرلر ك دیهمك ج سکون یای تحتانی وفتح هایله شهود
فارسیه نك یدنجی کونی آدیدر ك مع الکاف الفارسی * درانك ج فتح راء مهمله ونون ایله
بردریا آدیدر یونانی لسانده عالاغاطیستون دیرلر ونقل ایدرلرکه مقام فرشتکاندر *
ك درنوك ج سکون راء مهمله وفتح نونله شادروان نوعندن برنوعدر قلم اوجی کبی وترکیبندن
دخی اویله اولق اقتضا ایدر ك درونك ج ضم راء مهمله وواو معروف وفتح نون ایله
نباتاتدن برکوکدر معربی درونجدر هیأتی عقربه مشابه اولدوغندن درونج عقربی دیرلر
ك دژنك ج فتح زاء فارسی وسکون نونله پان هرنسنك اولورسه عربیده رقعه معناسنه در
میرنظمی بیت درویش بحیله کرفتست ژنك * چوبینی برش خرقهٔ پردرژنك ك دروك ج
ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون وسوك دخی دیرلر ك دستاسنك ج یعنی
فلاخن صپان معناسنه در ك دست سنك ج دخی دیرلر کذا فی المجمع ك دسوك ج ضم سین
مهمله ایله هیزم باریك کذا فی مجمع الفرس ك دشنك ج فتح شین معجمه وسکون نون ایله
ایکی معنایه در اوله خطاملکنده برشهر آدیدر حکیم فردوسی بیت خطایی وچینی وشنکی
ودهر * زخون سیاوش ندارند بهر * ثانی غلاف خوشهٔ خرماکه دلنك وبتلاب دخی
دیرلر ك دلنك ج فتح لام وسکون نونله درت معنایه کاور اول صو سندیکه اوت وساز
وطاش وطپراغله بغلرلر اکا برغ وورغ دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شمر را چواز آب خواهی
بزنك * نخست استوارش کن ازکل دلنك * ثانی بمعنی آویخته که اکا آونك دخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت زلفکش را صد دل وجان شد دلنك * زیرکی هربندکی وتارکی *
ثالث حربه معناسنه که نیزه دن کوچك اولور اکا سل دخی دیرلر هندی لسانده اکا شیل
وسانك دخی دیرلر رابع غلاف خوشهٔ خرمایه دیرلر ك دنکادنك ج ایکی دنك وایکی نسنه
اعرلقده بربرینه مقابل اوله غلبهٔ استعمالدن برابر معناسنه مشهور اولشدر ك دنك ج

بوزن سنك آلتی معنایه کلور اول یوك برجانبی که تنك دخی دیرلر ثانی واله وحیران معناسنه
میرنظمی بیت درغم عشق ترا ای شوخ وشنك * مانده ام آشفته وحیران و دنك *
ثالث یعنی احمق وابله خسروانی بیت درین کار مرده شیوادجوی * نه دنك درٔ آگاه
بسیارخوی * رابع اول صدایه دیرلر که ایکی طاش ویا ایکی اغاج بربرینه طوقنمقدن
ظاهر اولور زلالی خانیساری بیت درجنون دیوانه رادنکی بسست * خانهٔ پرشیشه را
سنکی بسست * خامس فرهنك میرزا ابراهیمه یعنی نقطهٔ پرکار و نشان ملقا بادی
بیت ترا مانند دنك و من چو پرکار * بکردت بی سروبی پای کردم * سادس مؤید الفضلاده
یعنی دیوانه و بیهوش فی ده آك فی نام ضحاك ماری که مشهور پادشاه ایدی آك عیب وآفت
معناسنه در ضحاك اون عیب ایله معیوب اولدوغی اجلدن ده آك لقبی ایله ملقب اولدی
ضحاك معرّب ده آکدر انده موجود اولان عیوبك ۱ زشتی روی ۲ کوتاهیٔ قد ۳ کبر و نخوت
۴ بی شرمی ۵ بسیارخواری ۶ بدزبانی ۷ دروغکویی ۸ شتابکری یعنی عجولی ۹ بیداد
کری یعنی ظالمی ۱۰ بعضی بد دلی وبعضی بیخردی دیمشلردر کذا فی المجمع وهکذا فی فرهنك
جهانکیری معنای مرقومه حکیم قطران ارموی بیت بداندیش تو ده آك است ده آك * توای
خسرو فریدونی فریدون * فریدون ضحاکی قتل ایتدوکی مشهور آفاقدر وزرآتشت
بهرام بیت کجا شد آن فریدون خردمند * که او ده آك بست اندر فریدون فی مع اللام *
فی داخال فی تازه فدان که غرس ایدرلر دارخال ودال خال دخی دیرلر کذا فی المجمع
فی داخول فی ضم خاء معجمه ایله سلاطین وارباب دلالت قپولرنده طاشدن ویاخود تخته دن
انسر صفه لر ایدرلر اوزرینه توابان وچاوشان وغیرلر اوتورورلر اکا دارافزن ودکه وسکو
دخی دیرلر کذا فی المجمع فی داخل فی ضم خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده درکاه پادشاهان
معناسنه امیرخسرو * قطعه * نرکس از پهلوی سنبل سوی ما چشمك زنست * تابدان
چشمك اسیر طرّهٔ سنبل شویم * شاه تا داخل بساط آراست اندر مدح او * چون علم
کشتیم باری سوی او داخل شویم فی داربهال فی سکون راء مهمله وفتح باء موحده وها ایله
بقم اغاجی کذا فی فرهنك جهانکیری فی دارخال فی سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله
فدان معناسنه در یعنی تازه اکیلجك اغاج فدانی کذا فی شرفنامه اما شرح السامی فی الاسامیده
دارخال هو اعتقال الرجل الاغصان ینقل من وضع الی موضع اخر للغرس * یعنی براغاج
دالن یرنده یا توپ کوك طوتدقدن صکره قالدروب آخر یره دیکلن که ترکیده اکا دالدرمه
دیرلر فدان معناسنه شهاب الدین هروی بیت توکفتی مکر دارخال بهشت * بیاورد
رضوان درین باغ کشت فی داشخال فی سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله چرك آهن که
عربیده خبث الحدید دیرلر فی داغول فی ضم غین معجمه و واو معروفله یعنی حرامزاده دغول
دخی دیرلر امیرنظمی بیت اکر بینی کریزازوی چون ازغول * نباشد مرد آدم طبع داغول *
فی دال خال فی یعنی دارخال مرقوم فی دال فی قرتال دیدکلری بیوك سیاه قوشدر غایت
حدت طبعی وار در جمیع قوشلر آندن خوف ایدرلر وقنادین اوقه پلك ایدرلر شاعر * مثنوی
سر بروج کیخسرت را باز کرد * درو هرچه بد مرغ پرواز کرد * هواپر ز نبور شد دال پر * خدنکی

خدنکی تن وآهنی نیشتر * وسموز یعنی فربه بوایکی معنایه میرنظمی بیت مرغ جسم خصم تو
کردال بود * بازقهرت بهر صیدش دال بود * وداشتن لفظندن صیغهٔ امر اولان دار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره الاعلی نك مجموعهٔ لطیفه لرنده کند وخط شریفیله بر قافیه ده
اون دفعه تکرار بیورد قلرین بو فقیر راقم الحروف مطالعه سیله مشرف اولوب معنای
مزبوره تبرکا وتیمنا بر مصراع تحریر اولندی * مصرع * عزم رفتن کردهٔ چون عمر
شیرین باد دال فی دامال فی بوزن پامال آلات واثواب خانه معناسنه عربیده اثاث
البیت دیرلر ابو المعانی بیت نماند هیچ حوایج بخانهٔ دل زار * بباد داد همه هرچه هست
ازدامال فی دام داهول فی کیك طوزاغی اکرچه داهول کیك طوزاغیدر دام مطلق طوزاقدر
اضافت ایله عطف تفسیر اولور دام ده معنای عام وداهولده معنای خاص وار در حضرت
مولانا قدس سره بیت بهر صیدی کو نمیکنجد بدام * دام داهول شکاری میکنم فی دامغول
سکون میم وضم غین معجمه ایله اوردیدکاری یومری ات که عربیده غدود دیرلر مجمع الفرسده
قبرجق دانه لر ایدرکه وجود انسانده ظاهر اولور عربیده سلعه دیدکاری علتدر فرهنك
جهانکیریده غول بیابانه دامغول دیرلر دیو مسطوردر فی دانهٔ دل فی یعنی حبة القلب
کذا فی شرفنامه فی داهل فی ضم ها ایله ایکی معنایه کلور اول طوزاق معناسنه که داهول
دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * احتسابش بدان رسید که برد * ثانی ومسئ از طبیعت
مل * صید اکر حرز نام او سازد * هیچ ترسش نبود از داهل * ثانی صیادلر اول علامتلر که
مزروعات کنارلرنده ایدرلر که صید انلری آدم صانوب اورکوب قچرکن طوزاغه اوغرایوب
طوتیلورلر فی داهول فی ضم ها ایله دام آهو یعنی کیك طوزاغی عربیده حباله وداخل دخی دیرلر
تحفة الاحبابده کسر ها ایله داهل واقعدر ونسخهٔ میرزا براهیمده داهول اول علامتدرکه
کنار مزروعاتده آدم هیئاتنده ایدرلر حیواناتی ضرر زرعدن قاچورمق ایچون فرهنك
جهانکیریده کذلك بو معنایه درحکیم نزاری قهستانی بیت سلطنت کرهم بدین طبل
وعلم بودی بحشر * دشتبان داخول خود آنروز هم بفراشتی * حکیم اسدی بو معنایه ضم
خا ایله داخول روایت ایلمشدر وکتاب السامی فی الاسامیده معنای اولهروایت اولنوب خا ایله
داخول واقعدر فی دجال فی جیم مخففه یعنی کاربان ابنوه یعنی بیوك قافله فی دخل فی
سکون خاء معجمه ایله یعنی نخل عربیده ایراد ومقابل خرج معناسنه در فی درسل فی
اضافتله وکسر سین مهمله ایله سل علتدر اطبا ذات الریه دیرلر ترکیده ایجه آغری دیدکلریدر
آق جکرده پرجراحتدر ایشلر آخرکار صاحبنی هلاك ایدر فی درغال فی سکون راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله امنیت وآسایش وآسودکی معناسنه استاد رودکی بیت ای شاه بنی سیرت
ایمان بتو محکم * ای میرعلی حکمت عالم بتو درغال فی دستمال فی ایکی معنایه کلور اول
معروف مقرمه معناسنه در معنای ترکیبی ال سلجك دیمك اولور ثانی ضد مشکل اولان
آسان معناسنه در ابو المعانی بیت هیچکس درعهد تو پیشش نیاید مشکلی * حکم رای
توشده کار جهان از دستمال * ویایمالده استعمال اولنان معنی دستمالده دخی استعمال اولنور
بدرالدین شاشی بیت آنکس که چون قلم بشهد بر خط تو سر * در دستمال حادثه مانند

مسطرست * ودخی فایدهٔ اول تجارت معناسنه ڭ دغل ﭺ فتح غین معجمه ایله باطنی ظاهری
کبی اولمینه دیرلر وقلب معنا سنه یعنی مغشوش حضرت سلطان ولد بیت برتو اوقلب دغل را
زر نمود * دیوراچون حور پیشت می نمود * ودخی عیب وفساد وکمز اقچه شیخ سعدی
بیت تاچه خواهی خرید ای مغرور * روز درماند کی بسیم دغل * ودخی خاشاك که مطبخ
وفرون وحمام کلخنلرنده یقارلر شیخ نظامی در مخزن بیت کردغلی باش بر آتش حلال * ورزو
ویاقوتی از آتش منال * ودخی حرامزاده معناسنه بو معنی معنای اولدن مشتقدر مولانا جامی
بیت درجهان شاه وسروری چوعلی * کرکسی سرکشد زهی دغلی ڭ دغول ﭺ ضم غین معجمه
ایله یعنی حرامزاده کذا فی المجمع ڭ دکل ﭺ فتح کاف عجمی ایله ایکی معنایه کلور اول الی
واپاغی اکری اولان آدمه دیرلر واللری واپاقلری دركنك یعنی طومرقك اولانه دخی دیرلر
واپاغی بدقوقان آدمه ده دیرلر میرخسرو در مذمت مغلان جنکیزی بیت دکله بورشك برپشت
دکل * کنکی را جای کرده در بغل * ثانی دغل معناسنه در وله ایضا بیت مشئی دکلان ودکله
پوشان * قربوقر بوزنان جوشان * وخطی تمام نارسیده اولانه ده دکل دیرلر ڭ دلال ﭺ لام
مشدده ایله دلالت ایدیجی وغماز معناسنه ولام مخففه ناز وشیوه ایتمك معناسنه لفظ
عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور ایکی وجهینك مثالی میرنظمی بیت آه دل دلال
عشق یار شد * از دلال وعشوه دل درکار شد * وعربیده شیخ شهاب الدین بیت اسرقت
فی الاعراض حسبك مادمی * لك بالدلال وبالملال مباح ڭ دنبال ﭺ سكون نون وفتح باء
موحده ایله مسخره معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڭ دنكل ڭ سكون نون وکسر کافله
ابله وبی اندام وناساز معناسنه شمس فخری بیت چارکس در ممالك شه نیست * ظالم وهیز
ومفلس ودنكل * بو معنایه کسر دال ایله ده مرویدر وفتح کاف فارسیله ترکستانده روبرو
اوتورمغه دیرلر ڭ مع المیم * داخم ﭺ کسر خاء معجمه ایله نصیب ورزق معناسنه کذا فی المجمع
ڭ داربام ﭺ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول اوزون دیرکدر که ارقوری طام
اوزرینه قویوب اوزرینه سقف خانه یی ایدرلر ایضامنه ڭ داروی کرم ﭺ اسی اوت دیمکدن
کنایه در بعض حوایجدن ترکیب ایدرلر زنجبیل وجوز بوا وقرنفل وکمون وفلفل وامثالهم کذا فی
الحسینی ڭ دام ﭺ ایکی معنایه کلور اول طوزاقدر هرنسنك اولورسه حکیم انوری بیت اکر
ازجود توکیتی بمثل دام نهد * طایر وواقع کرد ونش در آیند بدام * ثانی چارپا جنسندن
یرتجی اولمیان حیواناته دیرلر طوشان وجیران امثالی که دد یرتجیدر عموما حیوانات مراد
اولندقده دد ودام ماینینك بوفرقی فهم ایتمیش دد ایله دامی بلمز شیخ نظامی بیت دد ودام
از نشاط دانهٔ خویش * همه مطرب شده در خانهٔ خویش ڭ دانم ﭺ یعنی توانم حضرت
مولانا قدس سره بیت توبی جان من وبیجان ندانم زیستن یاری * توبی چشم من وبی تو
ندارم دیدهٔ بینا * ندانم زیستن یعنی نتوانم زیستن ودخی دانستن دن نفس متکلم اولور
بلورم معناسنه ڭ دام ودامیم ﭺ کلاهما یعنی تاج مرصع اکثراما له ایله تلفظ اولنور بلکه شایع
بودرکه الفله یازیله امایای تحتانی ایله دهیم دخی مستقل لغتدر لکن مشهوری کسر دال ایله در
حکیم قطران ارموی بیت ایا ناصح شاه دامیم داری * ویا حاسد شاه داهیم داری * میرنظمی

رابعه در ڭ دارپرنیان ﭺ کسر راء مهمله وفتح باء فارسیله جمیع فرهنکارده بقم اغاجیدر اسم مرکب
اولدوغی ظاهردر که دار رنك معناسنه در پرنیان ایبجه ابریشمدر ابریشمه رنك ویردوکیچون
بقمه اسم اولمشدر کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت برهرتنی پراکند آن پرنیان پوند
خاکی کز ونروید جز دارپرنیان * مختاری * قطعه * درچین دهند باشکر فغفور وجیش
وای * اثار عزم وجزم تو دید تد ناکهان * تازاستخوان سوخته وخون بسته سان *
زان دارچنی آمد وزین دارپرنیان ڭ دارآفرین ودارافرین ﭺ کلاهما بسكون الراء المهمله
والفاء اول الف ممدوده ثانی قصر ایله اول نسنه در که صفه کنارنده طیانمق ایچون وتختلر
اطرافنه یصدق طیامق ایچون ایدرلر عبد الواسع جبلی * قطعه * آن پیمبر کو براعجاز نکین
برانس وجان * بود مستولی بحکم ایزد دار آفرین * کرشود زنده بحکم ایزد آنکس سرنهد
کرنویسد نامش از بهر تفاخر برنکین * مثال ثانی حکیم سوزنی بیت هست مرتخت
ترا قدرت که تخت را کند * پایه از یاقوت وصحن ازسیم ودارافرین ززر ڭ دارافزین ودارزین
کلاهما بسكون الراء المهمله وکسر الزاء المعجمه قپو اوزرنده اولان کوچك پنجره معناسنه در عمید
لویکی بیت صدر قدرم نه مقامیست که هرلحظه زحل * چشم روشن کند از چشمهٔ داد
افزینم * مثال ثانی حکیم روحانی در قسمیه بیت بحیره چشمی سوراخهای دارزین *
بسرخ رویی دیوارهای آتشدان ڭ دارافرین ﭺ فتح راء مهمله وسكون فا وکسر زاء معجمه
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی صفه ودکه که قپونك ایکی طرفنه ایدرلر اوسنزو اوزون اولور
واداة الفضلاده مطلق صفه کنارلرنده اولان تکیه کاه معناسنه در ابوالفرج رونی بیت
تکیه بر بالش اقبالش دار * که زنا یبدش دارا فزینست ڭ داستان ﭺ ایکی معنایه
کلور اول حکایهٔ ماضیه در حضرت مولانا قدس سره بیت بشنوید ای دوستان این داستان
در حقیقت نقد حال ماست آن * حکیم خاقانی بیت هرداستان که آن نه ثنای محمدست
دستان کاهنان شمر آنرا نه داستان * ثانی مثل وشهره معناسنه در ڭ داشتن ﭺ
مصدردر طوتمق معناسنه کرك محسوسا وکرك معنا خواجه سلمان بیت ملك راامید فتح
ازچرخ باید قطع کرد * چشم برکرد سمند شاه باید داشتن ڭ داشن ﭺ فتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه کلور اول بخشش وعطیه معناسنه فخر کرکانی * مثنوی * زبد رفت ایچ
داشن دایه ازرام * بدو کفت ای مرا فرخنده توکام * ترا از بهر داشن خواستارم *
که من خود خواسته بسیار دارم * توبی چشم مراخورشید روشن * مرا دیدار تو باید
نه داشن * ثانی اجر معناسنه در وله ایضا بیت ترا داشن دها دایزد بمینو * بدین رنج
وبدین کردار نیکو * کتاب زنده داشن اول آلتون واثوابه دیرلر که پارسیان ایام
عید جشنلرنده نذر طریقیله ویاخود تصدق وجهیله فقرا ومستحقینه ویررلر ڭ دالان
بوزن نالان دهلیز که ایکی قپو ارالغی در دالاندخی دیرلر استاد عنصری بیت یکی راسه
پاجوجست بنیان * یکی دار وضهٔ خلدست دالان ڭ دال پرنیان ﭺ بقم اغاجی دار
پرنیان معناسنه ڭ دامان ودامن ﭺ کلاهما بفتح المیم اتك معناسنه در عربیده ذیل دیرلر
چغتای لسانده اپتاك دیرلر کسر الفله میرعلیشیر بیت پاك اپتا کلیك ایستاسانك پیرپاك

ایتا کلیك ایستابان * ایغی طوزیغه یوز سورکوشه‌ٔ دامانین اوپ ؟ دامیدن فتح کسر میمله صاورمق معناسنه عربیده تدریه دیرلر فرهنك جهانکیریده برنسنه برنسنه ایله برابر اولمق ویوقاروکتمك معناسنده ده منقولدر ؟ دان فتح دانستن لفظندن صیغهٔ امردر ووصف ترکیبی دخی اولور سخندان کبی واسم فاعل اولور وظرف مکان اولور جزدان وجامه‌دان کبی ودانه معناسنده ده استعمال اولنور حکیم سوزنی بیت دانست ودام خال وخم زلف آن صنم * من سال وماه بسته بدان دان ودام دل ؟ دانستن فتح بیلمك مستقبلنده سین نونه ابدال اولنوب داند وداننده دینلور عربیده معرفت معناسنه‌در وچغتاییده طانیمق دیرلر فرهادنامه‌ده فرهاد ایچون درت فصله مناسب درت قصر بنا اولنمق امرنده دیر بیت تأدیب اول فصل رنکین اهلینی رنك * موافق ایلارکا یلا قصرینی رنك * وچاغلاماق دخی دیرلر چاغلادیم بیلدم دیمکدر ؟ دانه‌دان فتح پراکنده وپریشان معناسنه ودانه دانه دیمك اولور سیف اسفرنکی بیت خرمن مه‌را چو سوخت ز آتش تیغ آفتاب * خوشهٔ پروین چو اشك ریخت فرو دانه‌دان ؟ دانه‌زن فتح جوزن مرقوم معناسنه یعنی ساحر وافسون ایدیجی حکیم خاقانی بیت چون بجو هرچه زن دانه‌زن ارجو نمود * خبر آن زشفا باز خطرباز دهید * فرهنك جهانکیریده ساحرلکدن برنوعدرکه هندوستانده ساحره عورتلر طاری دانه‌لرین یاخود آرپه دانه‌لرین زعفران ایله رنکین ایدوب اوزرینه افسون اوقیوب مراد ایتدکلری مصلحت ایچون اول دانه‌لری اول آدمك اوزرینه اورورلر حکیم خاقانی بیت هرزن هندو که اورادانه بردست افکنم * دانه‌زن بی‌دانه بیند خرمن سودای من ؟ داوردان فتح واو ودال وسکون راء مهملتین ایله شهر واسطه برفرسخ مقداری یرده واقع برقریه اسمیدر کذا فی المجمع ؟ داهول فتح ضم ها وواو معروفه داهول مرقوم معناسنه‌در دام آهو دیمکدر ؟ دبستان فتح کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مکتب خانه معناسنه دبیرستان دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت چو دیدم کاین دبستان راست کلی علم نادانی * هرانجم حفظ جزوی بود شستم زاب نسیانش ؟ دبیرستان فتح مکتب خانه دبستان مرقوم کبی میرنظمی بیت دبیرستان چون خلد برین دان * نشسته اندرو حوران وغلمان ؟ دراغوش کردن فتح قوجاقلمق معناسنه ابوالمعانی بیت چو هاله ماه را کرده دراغوش * دراغوش کردم آنماه تاصبح ؟ درآمدن فتح ایچرو کلمك معناسنه مصدردر میرنظمی بیت درآمد نش درآمده جان * ازرفتن آن همیرود جان ؟ درآوردن فتح ایچرو کتورمك معناسنه در ؟ دربان فتح قاپوجی که بواب وحاجب معناسنه بان کوز دیمکدر قاپویی کوزتدوکی ایچون دربان دیدیلر شیخ سعدی * قطعه * درمیر ووزیر وسلطان را * بی وسیلت مکرد پیرامن * چو به بیند تراسك ودربان * این کریبان کرفت وآن دامن * ؟ دربین فتح سکون راء مهمله وکسر باء فارسیه پارچه دراثوابه دیکرلر درپه ودرپی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت سینه کلیم خری زناله جل وپشما کند * که زند کیش نه درپای پذیردونه رفو ؟ درخوردن فتح برنسنه‌یی کندو قدرنجه دیمکدر درخورلایق معناسنه‌در تن برشینك نفسنه اشارتدر ؟ درآویختن فتح حمله وهجوم ایلمك معناسنه مولانا هاتفی بیت

بیت بان شیرمردان درآویختند * بدندان وچنکال خون ریختند ؟ دردمن فتح دردمند معناسنه‌درکه اول لفظدن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ درد ناخن فتح ترکیبده قورلغن دیدکاری علتدرطرنق دیمکده ظاهر اولور ؟ درزمان فتح سکون راء مهمله وزاء معجمه موقوفه ایکنه پکمش ایلکه دیرلر ابوالمعانی بیت ازضعف شد چو درزمان تن خارغم حسرتش چو سوزن ؟ درزن فتح سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول باغ وباغچه قپولرینك ایچ طرفی درودرزنه مضاف اولنسه عورت قپوسی دیمك اولور مراد حرم قپوسی دیمك اولور ثانی ایکنه معناسنه‌درکه سوزن دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت همه بی مغزرازین یافته قدر * که ازسوراخ قیمت یافت درزن * وله ایضا بیت چون موی خوك درزن ترسا بود چرا * تاردای روح بدرزن درآورم * وله * قطعه * توبی خاقانیا سیمرغ اشعار * بران کرکس شعاران بال مشکن * دهان ابلهان دارند بردوز * بروت روبهان دارند برکن * برای آنکه خرازان که خرز * کنند ازسبلت روباه درزن ؟ درغان فتح سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ماوراء النهرده برشهر اسمیدر سمرقند قربنده وبرناحیه‌نك اسمی اولمقله مرویدر بو بیتدن مفهوم مدر ابوالعباس بیت یکی ازجای برجستم چنان شیر بیابانی * برودعوی زدم مانندهٔ روباه درغانی * ؟ درقهستان فتح سکون راء مهمله وکسر قافله اغاجلق دیمکدرکه درقه اغاجدر وستان اسم مکاندر معنای ترکیب اغاجلق دیمك اولور کذا فی المجمع ؟ درکون فتح سکون راء مهمله وضم کاف فارسیه ایکی معنایه‌در اول ترکی باغی که بند فتراك معناسنه ثانی قپو اوزرینه یاغموردن محافظه ایچون ایتدکاری چپاق معناسنه در ؟ درمان فتح علاج وچاره معناسنه‌در خواجه حافظ بیت درد ما رانیست درمان الغیاث * هجر ما رانیست پایان الغیاث * وبرمعناسی دخی درمانده یعنی عاجز وقپوده قالمش معناسنه دراکی معنایه ابوالمعانی * قطعه بکیر خسته ام درمان بجستم * بکفت آنشوخ جز من نیست درمان * اکر خواهی علاجش اندرون آی * وکرنه خایه‌وش بیرون درمان ؟ درواربان فتح سکون راء مهمله وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله محله بکجیسی وحولی قپوجیسی که دروازه محله وحولی قپولرینه دیرلر بان کوزدیجیدر ترکیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمشدر ؟ دروازیان فتح سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیه ایله دروازه‌یه مخصوص اولانلر که دروازه معلوم ویای نسبت وادات جمع اولان الف ونون ایله مرکبدر ؟ درون فتح ضم راء مهمله وواو معروفه ایله ایچرو معناسنه اندرون کبی ابوالمعانی بیت درون سینهٔ من مخزن خیال تو بود * چنانکه رسم قدیمست کنج درویران * برمعناسی دخی ولایت خراساننده برشهر آدیدرکه ماپین مرو ونسانده واقعدر وضمتین ایله پیمانهٔ غله یعنی کیل کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ درپیدن فتح سکون راء مهمله ویای تحتانیٔ ثانیه وفتح یای اولی وکسر باء موحده ایله بمعنی آویختن وصلب کردن ؟ دریافتن فتح سکون راء مهمله وفا وفتح یای تحتانی وتاء مثناة ایله عربیده بلوغ معناسنه‌که ایرشمکدر وبولمق وملاقی اولمق واکاه‌مق درك معناسنه‌که دریاب دخی دیرلر شاعر ایکی معنایه بیت بی هنر اهل هنر را نشود دریافتن * سخن اهل هنر هم هنرست دریافتن

ﮒ درياوكان ﭺ بالجمله ديمكدركان ودريادخى ديرلر وبحرده نه وار ايسه ديمك اولور ابو المعانى
بيت كف جودش چنان بود دست هردم * همى بخشد بمردم كان ودريا ﮒ دست ابرنجن
ودست اورنجن ودست برنجن ودست برجن ودست ورجن ﭺ كلهم بمعنى دستينه يعنى
بلازك عورات مرصع والتون وكمش وانجودن ايدوب قوللرينه طقرلر عربيده كسر سين
ايله سوار ديرلر شيخ عطار بيت من ازدست دل پرشيون خويش * همى پيچم چو دست
اورنجن خويش * استاد منوچهرى بيت بديد آمد بلاز جانب كوه * بسان زعفران
آلوده محجن * چنان چون دو سر ازهم باز كرده * ز روى سرخ يكتا دست برنجن ﮒ دستاران
دست ايله آراندن مركب لفظ رشاكرد معناسنه استاد عسجدى بيت بسئ قصب اندر سر
اى دوست بمشئ زر * يك بوسه بده مارا اى دوست بدستاران * آكادستان دخى
ديرلر وبعض فرهنكلرده ايشدن اول اجرت ويرلمكه ديرلر وبعض نسخه ده مژدكانى معناسنه
مرويدر ﮒ دستارخوان ﭺ يعنى پيشكيركه دستار مقرمه در وخوان سفره در معناى
تركيب سفره مقرمه سى ديمك اولور وتحفة الاحبابده بمعنى نواله وزله حكيم فردوسى بيت
بمن دار ازين كونه دستارخوان * كه ازمن جهان آفرين را بخوان * شرفنامه ده اوزون
سفره دركه اكثر بزدن وچيتدن ايدرلر ﮒ دستان ﭺ يدى معنايه كلور اول مكر وحيله
معناسنه حكيم اسدى بيت بمهلئ كه سپهرت دهد زراه مرو * تراكه كفت كه اين زال ترك
دستان كرد * ثانى قصه وحكايه معناسنه حكيم سنائى بيت بكفتم كه رستم كه بود دست دستان
فرامرز وكودرز وبهرام چوبين * ثالث فرهنك زفانكويا ده جادولق معناسنه درامير
معزى بيت نيارد كرد باتو مكر دستان * اكر دستان جادو زند كردد * رابع رستمك پدرينه
دستان دخى ديرلركه رستم رستم دستان ديدكلرى مشهوردر ميرنظمى * مثنوى * چون تو بيحد
مردرا كرده زبون * زال دنيا باچنين مكر وفسون * چاره نى كر رستم دستان شوى *
عاقبت مغلوب دست آن شوى * رستمى باباسنه نسبت ايتدكلرى كبى باباسنى دخى باباسى
سامه نسبت ايدوب دستان سام ديرلر حكيم فردوسى بيت نشسته است بر دست
دستان سام * كمر بسته بردركهش خاص وعام * خامس نغمهٔ سرود معناسنه حكيم
سوزنى بيت بفضل وعدل معروفى بران جمله كه درعالم * زنند ازفضل وعدل تو بدستان
بلبلان دستان * سادس ولايت سمرقندده بر موضع اسميدر سابع لفظ دستك جمعى اولور
هرنه معناده اولورسه يعنى دست معنالرنده جمع استعمال اولنور شيخ سعدى بيت دستان
كه تو دارى اى پرى روى * بس دل ببرى بمكر ودستان ﮒ دستان زن ﭺ دستان لفظنه
فاعل اولور ساحر ومكار معناسنه حكيم اسدى * مثنوى * ز دستان زن هركه ناترسكار *
روان خرد باداش نيست بار * هرانكو نترسد ز دستان زن * ازو درجهان راى ودانش مزن
وحكايه سويلجى معناسنه مولانا جامى بيت سعدى آن بلبل شيراز چمن * در كلستان
سخن دستان زن * اضافتله عورت مكرى ديمك اولور ﮒ دست پيمان ﭺ امانت اسمراق
معناسنه وجلوهٔ عروس واسباب دامادى معناسنه حكيم اسدى بيت مراورا زبهر
نريمان بخواست * همه دست پيمان اوكرد راست * وفرهنك جهانكيريده مهر موءجل

موءجل معناسنه مسطوردر ﮒ دستخوان ﭺ فتح خاء معجمه وواو معدوله ايله سفره كه پيش
انداز ودستارخوان دخى ديرلر كمال اسمعيل بيت درسراى ملوك دست نياز * سنت نان
ودستخوان برداشت ﮒ دستخون ﭺ سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة وضم خاء معجمه
ايله نرد وقمارك آخرلعبى دركه حكيم خاقانى بيت پا راين دل خاكى را برد ندبدست خون * امثال
همان خواهد ازاى نيندبشد * وله بيت درقمرهٔ زمانه فتادى بدست خون * وآمال
كعبتين كه حريفيست بس دغا * قماربازه حريف ديرلر چونكه حريفلر قمار اوينايه لرياجان
بسته ويا حريف ششدر ايتمش وهفده ها واورمش اوله لر اول نوع اويونه دست خون ديرلر
نتكم حكيم خاقانى بيت دست خونست وهفده خصل حريف * آه درششدر خطر ماييم
بو بيتدن معلوم اولوركه خصل هفده اولوب ششدر ايدن اولوركه دست خون معناسى
اوله ابن يمين بيت باحتياط روايدل كه دست خونست اين * كه در وحد ركرو دست حريف
بس طرار * كرو جان ديدوكى شرط قماردر ﮒ دستزن ﭺ سكون سين مهمله وتا وفتح
زاء معجمه ايله نادم وپشيمان اولمش كذا فى المجمع سبب تسميه سى بويله فهم اولنوركه محل
تأسف وندامتده اللرى بربرينه وياخود ديزه اورمق عادت اولمغله دست زن ديلمش اوله
ﮒ دستشكن ﭺ اضافتله قورجق صاچ كه عربيده مجعد وجعد ديرلر ابو المعانى بيت
زلف سيهش طاقت جانم بردست * دست شكنش دست آرام بشكست ﮒ دستك زن ﭺ
سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وكاف موقوف ايله بمعنى سرود كوى ايرليوب ورقص
ايدن اللرين بربرينه اوروب اصول طوتمقدن عبارتدر كذا فى المجمع ﮒ دستكزين ﭺ فتح
كاف فارسى وكسر زاء معجمه ايله اسب جنيب يعنى يدك آت شيخ نظامى بيت اين دوسه مركب كه
نزين كرده اند * از پى ما دست كزين كرده اند * بعض فرهنكلرده منتخب معناسنه ده واقع
اولمشدر ﮒ دستوان ﭺ سكون سين مهمله وتاء مثناة ايله ايكى معنايه كلور اول بمعنى الدوان
ثانى ناطور حمام ميرنظمى بيت شده پايمال ليلهٔ ناكسان * بكرمابهٔ دهر شد دستوان
ﮒ دشتبان ﭺ مزروعات بكجيسى كه عربيده ناطور البستان ديدكلرى در اما شرفنامه ده
ولايت تركستانده بر موضع ياخود بر صحرا اسميدر وفى الصحاح الدشت هو الصحراء وهو فارسى
اواتفاق وقع بين اللغتين والعربى الدست بالسين المهمله ونيريز ايله نخجوان اراسنده بر قصبه در
واصفهان اعمالندن بر قريه آديدر ومجمع الفرسده شيرازده بر موضع اسميدركه اكا ﮒ دشت ارژان
دخى ديرلر ﮒ دشت سواران ودشت سوران ﭺ باديه وصحرالرده قونوب كوچر قوم هرنه
طائفه اولورسه اولسون سبب تسميه سى ظاهردر ﮒ دشتيوان ﭺ بمعنى دشتبان مرقوم كه
بايرينه واو واقع اولمشدر ﮒ دغل زن ﭺ برقاچ معنايه كلور اول قلبزن كه قلب اقچه
كسيجى ويرامزاشاو وخاين ودخى زنباره وديوث يعنى فاحشه عورتلو وكاهى زن لفظى تقديم
ايدوب زن دغل ديرلر نتكم ميرنظمى بيت ميكنى كار دغل اى زن چپل * تابكى اين
كار بد اى زن دغل ﮒ دكن ﭺ فتح كافله طاغ دپه سنده واقع اولان قلعه يه ديرلر حكيم ناصر
خسرو * قطعه * از نهيب تيرتان هرشب زمين * ز ابر تيره پيش دوآرد مجن * لرز لرزنده
غضنفر درعرين * ترس ترسنده عقاب اندر دكن * واسان عربده سياه رنك اولمغه ديرلر

ادکن غایت سیاه درو زبان هندیده ایکی معناسی واردر بری جانب جنوب وبری بر بیوك مملکت
آدیدر ولایت دهلی نك طرف جنوبنده واقع اولمشدر ملا الکلام ملاعی قمی بیت کفت سوکند
میدهم سوکند * بسر تخت تاجکیر دکن ؛ دمار آوردن انتقام المق وهلاك ایتمك
ودکنجه قرمق معناسنه در دمار اصلنده هلاك معناسنه لفظ عربیدر دمره الله ای اهلکه الله
؛ دمان فتح میمله درت معنایه کلور اول فریاد فرح وشادی جهتیله یاخود غضب وحدت
سببی ایله استاد منوچهری بیت بزی همچنین سالهای دراز * دنان ودمان وچمان وچران
ثانی مهیب وتوانا وزورمند معناسنه اکثر فیله صفت ممدوحه ایدوب پیل دمان دیرلر شیخ
سعدی بیت نه مردست ان بنزدیك خردمند * که با پیل دمان پیکار جوید * وذی روح
اولمیانه دخی استعمال اولنور مولانا عاتقی بیت زمیدان کین پانهاده زبس * که سیل
دمان رخ نتابد زکس * کاهی نهنکه دخی صفت ایدرلر شاعر بیت نهنك دمانست اندر
نبرد * هزبر ژیانست در کارزار * ثالث سرعتله کتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت هست در شهو ختکنك اسم مکان * تیز رفتن بود دمان ودنان * رابع بمعنی زنان بو معنی
کتاب زندن منقولدر ؛ دمزدن سکون میم وفتح زاء معجمه ایله صولومق یعنی تیز تیز
نفس ویرمك ودخی برکسنه حالندن زیاده لاف اورمق معناسنه در استعاره طریقیله غیر
ناطقه دخی استعمال اولنور خلاق المعانی بیت چو سر بر آرد کلکت زچاه ظلمانی *
بود مطالع انوار جای دمزدنش ؛ دمسان سکون میم وفتح سین مهمله ایله دمساز
مرقوم معناسنه در ؛ دمندان فتح میم وسکون نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی دوزخ
زرآتشت بهرام بیت درخت بار ور درکشت مندان * چو بنشاند ندر ستند از دمندان
ثانی آتش معناسنه در شهاب مهمزه بیت کردد از چشم توچو زهر نبرزد * کردد از لطف
توچو آب دمندان * ثالث کرمان توابعندن برشهر آدیدر نقل اولنورکه اول شهره قریب
برطاغ واقع اولمشدر آنده زر وسیم وآهن وتوتیا ونوشادر معدنی واردر ودخی اول
طاغده بر مغاره واردر ایچروسندن صوصداسی کلور وتوتون کبی بخار چقار واطرافنده
کثیف اولوب قالور چوق کسنه لر واروب اول متکاثف اولان نسنه یی دوشررلر خالص
نوشادر اولور کامی ظفر همدانی بیت اوز کرمان سوی دمندان شد * تانوشادر برد
به نیشابور ؛ دم واپسین یعنی آخر نفس ابوطالب کلیم بیت دم بشمار چون فتد دردم
واپسین دلا * قدر بدانی آن زمان نامه بیحساب را ؛ دمیدن بش معنایه کلور مصدردر
اول اورپرمك یعنی سبزه بتمك کبی کمال بجندی بیت کوی خط ورخ تو زباران اشك ما *
کلهاشکفته سبزه دمیدن کرفته است * ثانی نمو معناسنه یعنی اغاج واوت بتوب بیومك
معناسنه استاد لطیفی بیت کل صد برك چکونه دمد از خاك سیاه * ورنه خلق نوکند باد
صبارا تعلیم * ثالث نسنه ظاهر اولمق مثلا صباح روشنلکی وهوا اسمك ابو المعانی بیت
دمید صبح سعادت بروی خندانت * رسید مژده بشب غمکشان هجر ترا * رابع مجمع الفرسده
بمعنی لاف زدن خامس حمله آوردن معناسنه در ؛ دنان فتح نونله بوزن زبان سرور ونشاط
ایله خرامان اولیجی یعنی صالنوب یوریجه دیرلر حکیم فردوسی بیت ابر پشت پیلان بشیره

بشیره زنان * خروشان وپیلان دمان ودنان * مصدری دنیدن کلور ؛ دندان
دیش عربیده سن جمعی اسنان کلور جمله دیشلره دندان دینلور زیرا انسانك دیشلری
درت صنفدرکه اوك دیشلره دندان پیشین وسائرلرینك دخی آدلری وار در چغتای لسانده
تیش دیرلر ؛ دندان پیشین اوك دیشلر عربیده مباسم وایکی یاننده اولانلره ثنایا وانلردن
کیرو اولانلره کسار دیرلر یك اولان نسنه انلر ایله قیریلور اك کیرو دیشلره طحان دیرلر که
طعامی انلر بومشادر ؛ دندیدن تهور وغضب ایلمك وحدت طبعدن کندو کندو یله
سویلمك میرنظمی بیت به پیش آمدش اینچنین خشم وکین * بدندید باخود چو شیر عرین *
؛ دن بش معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده فریاد معناسنه در منوچهری بیت همه
ساله دل دلبر همی برد * همه روزه بکردون همی دن * ثانی دنیدن لفظندن اسم مصدر اولور
استاد لطیفی * مسمط * ای سرو آهو دن مرو صید هراهرمن مشو * بامانشین حکمت شنو
تادسو بازارت شود * ثالث معیار جمالیده شمس فخری مفرد استعمال ایدوب خرامیدن
معناسنه نقل ایتمش بیت چو سرو با دسرت سبز ودولتت دائم * چو کل زیاد طرب
روز وشب شکفته ودن * رابع مجمع الفرسده دن بنشاط رونده یعنی نشاط وسرور ایله
کیدیجی معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچو نخجیران دنیدی سوی دانش تو کنون *
نیك دان باید همی اکنون شدنت ای نیك دن * خامس نشاطله کتمك که صیغهٔ امر اولور وله
بیت دام براهت پوست شو توچو آهو * زین سو وزان سو کیاه میخور ومی دن * عربیده
کوب معناسنه در شاعر بیت دوای درد دندان در ددن دان * که درد یدن نشنید در ددندان
؛ دنه کرفتن تیزلك ایلمك ومتکبر اولمق وخصمنه غالب اولمق ؛ دنیدن کسر نون
وسکون یای تحتانی ایله صالنی صالنی یوریمك ووضع وحرکتنده نازکو سترمك ؛ دوان
دویدن لفظندن صیغهٔ اسم فاعلدر یعنی سرعتله سکردیجی اکثر آته صفت ایدوب اسب
دوان دیرلر یوکرك آت دیمك اولور ابو المعانی در تعریف اسب بیت بکرداو نرسد باهزار
سعی صبا * بزیر ران تو باشد اکر که اسب دوان * وکازرونه قریب محلده واقع بر قریه
اسمیدر که قدوة العلماء الراسخین جلال الدین دوانی اول قریه دندر ؛ دوانیدن مصدر
متعدی در سکرتدرمك ترکیض معناسنه خواجه سلمان بیت چو دیده در طلبت واجبست
کردیدن * سرشك را بهمه جانبی دوانیدن ؛ دوران واوك سکونی ده فتحه سیله ده
جائز دردونمك ودوبجی معناسنه ودائما دونمك لازمه سی اولمغله روزکاره ده دیرلر ؛ دویدن
سکرتمك معناسنه مصدر لازمیدر عربیده رکض دیرلر کمال بجندی بیت مادرد تو رسم که
رفتی بصد شتاب * کی عمر رفته کس بدویدن کرفته است * واداى خدمت ایچون بلکه دیرلر
* مصرع * ازدوست یك اشارت از ما بسر دویدن * چغتایده چاپمق دیرلر ومتعدیسنه
چاپتورمق دیرلر فاعل چاپغان وچاپغون اولور ؛ دهان ودهن کلاهما بفتح الهاء اغز
معناسنه که عربیده فم دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید
درکنج صاحب هنر ؛ دهدادن سکون ها وفتح دالین مهملتین ایله سوکمك وقارشو سویلمك
ونفرین ایتمك ؛ دهون ضم هاو واو معروفله ازبراوقومق یعنی کتابی ترحفظدن اوقمق کذافی

مؤيد الفضلا وفرهنك ميرزاده حفظ معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى عبد القادر نايني
بيت آنكه مدح شاه خواند از دهون * از دهانش بوى مشك آيد برون دى بادين
ودى بدين في كلاهما بسكون اليائين التحتانيين وكسر الدال المهملة اوچ معنايه كلور اول
حضرت بارى تعالى جل ذكره نك اسماء شريفه سندندر ثانى اسم فرشته در حكيم فردوسى
بيت چو پيدا شود افسر دى بدين * بكام تو باد از زمان وزمين * ثالث هر ماه شمسى نك
يكرمى اوچنجى كونى نك آديدر اول كونده دعا ايتمك ودفع شر شياطينى ديلمك وفرزند استمك
مناسبدر ديرلر مسعود سعد سلمان بيت دى بدنيست ودين مرد خرد * آن شناسم كه لعل
باده خورد ديدين في سكون يائين تحتانيين وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول
بمعنى دويدن ييانچى يعنى طورميوب سكرتمك ثانى اول كمسنه يه ديرلر كه خدمت جزئيه ده
استخدام اولنوب هر ساعتده آنى ادنى ايشه كوندره لر ديمين في سكون يائين تحتانيين
وكسر ميمله ايكى اغاجدر اطفال آنكله بازيچه ايدرلر دودله دخى ديرلر مع الواو * دادو في ضم
دال مهمله وواو معروفله بمعنى غلام پير عموما بر طفلك معين خدمتكارى خصوصا لالا
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت بيرون بر از ين طفل مارا برهان اى جان * از منت
هر دادو وز غصه هر دادا * دادا خدمتكار جاريه در كه طفله مخصوص اوله داركدو في
سكون را وفتح كاف وضم دال مهملتين ايله قبق اغاجى وجه تسميه سى بودر كه سلاطين ووزرا
وامرا ايام عيد وجشنلرده صحرايه چقوب بر قورى قبق ايچنه سيم وزر قويوب براغاجك
باشنه محكم ايدرلر وتيراندازلر ميدان باشندن آت سكردوب كيدركن اوق آتارلر هركيم
اول قباغى اورسه آكا قباغى وبر خلعت دخى ويررلر آكا برجاس دخى ديرلر تركستانده
قباق ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى دارو في ضم راء مهمله واخفاء واو ايله حكما واطبا
علل وامراضه ايله كارى علاج وبر معناسى دخى ايو آدم ديمكدر ابو المعانى بيت مريض عشق
شدم اى طبيب خسته غم * بغير نوش لبت دارويى نيايد خوش دازرو في فتح زاء معجمه
وضم راء مهمله ايله زبان پهلويده اسماء جناب حضرت باريدندر جل ذكره داس درو في
سكون سين وكسر دال وفتح راء مهملات ايله اوراق معناسنه واوراغله بچمك معناسنده
كلور دانكو في فتح نون وضم كاف ايله عاشوراشى يعنى بر نوع طعامدر كه نخود وبقله وعدس
وفستق وفندق وبونلر امثالى نسنه لرى بال ايله ياخود بكمز ايله بشوررلر آكا هفدانه
وهفتدانه دخى ديرلر اكثر ماه محرمده بشوروب اولشدرمك معتاد اولمشدر داو في بوزن
كاو درت معنايه كلور اول خصل معناسنه قمارده رهنى زياده يعنى بر اويون شرطى قدر
مضاعف ايتمك شيخ آذرى بيت شها قمار نبازند ليك ميخوانند * مواليان تونقد دو كون را
يك داو * مؤيد الفضلاده نرد وقمارده نوبتله اويناموق معناسنه حكيم انورى بيت همه
در شش در عجزند وترا داو بهفت * ضربه بستان وبزن زانكه تمامى ند بست * ثانى دشنام
معناسنه در مير خسرو بيت از نه دم عنبر تر زاده كاو * داوه بجاست لب مردم زداو *
ثالث دعوا معناسنه رابع باچقدن ديوار كذا فى المجمع دژبرو في سكون زاء فارسى وضم باء
موحده و را ايله بمعنى خشمكين وكره بر ابرو زده يعنى قاش چاتوب غضب كوسترمك ابوسكور

ابوسكور بيت يكى دژبرو هست پرخاشجو * كز وهست شيرژيان زاخدو دستارو في
سكون سين وفتح تاء مثناة وضم راء مهملتين ايله بلازك كه دست ابرنجن ودست برنجن دخى
ديرلر عربيده سوار معناسنه در دستبنو في سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وسكون نون
وضم باء موحده ايله ايكى معنايه كلور اول كوچك قاون كبى الاجه وخوشبو كه تركيده شمامه ديرلر
نعمة الله ييلغج تعبير ايلمش ثانى بعض عطريات كه مسك وعنبر وكلاب ايله تخمير ايدرلر حكيم
خاقانى بيت سرخ جامى چون شفق در دست وآنكه چون صبوح * نافه از صبح ودستبنو
زاختر ساختند دسمو في سكون سين وضم ميمله حبوباتدن بوكرلجه معناسنه در دلو في
قوغه وبروج اثنى عشرك اون برنجى برجى اسميدر ودكرمانده استعمال اولنان سپه ده
ديرلر بو لغت عربيله مشتركدر دندانكاو في سكون نونين وفتح دال مهمله وكاف عربيله
خلال معناسنه در كاو كاويدن لفظندن اسم فاعلدر كذا فى شرفنامه دوادو في پياپى
سكرتمك يعنى بلا منقطع سكردوب كتمك مولانا هاتفى بيت خدنكش از دو جانب دواد وكرفت
بروى زمين خون دواد وكرفت مع الهاء * داپرزه في فتح باء فارسى وزاء معجمه وسكون
راء مهمله ايله بر كوچك قوشدر فراشتوك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى داپرشه في
كسر باء موحده وفتح زاء فارسيله چپلاق ديدكلرى قوش كه زغن دخى ديرلر ابو المعانى بيت
نشود بلهوسان عشق حقيقى دمساز * كار شاهين نكند داپرشه بپرواز دادخواه في
سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله داد استيجى يعنى شكايتجى مير نظمى
بيت ترحم ندارى براين بى كناه * شوم روز محشر زتو دادخواه داددة في سكون دال
ثانيه وكسر دال ثالثه مهملات ايله لفظ مركبدر داد ايديجى معناسنه كه جناب حضرت
بارى جل ذكره در وبر معناسى دخى شهور ملكينك دردنجى كونى اسميدر دارپرشه في
سكون راء مهمله وفتح باء وزاء فارسيين ايله سرچه دن كوچك بر قوشدر الاجه تويلوى
اولور تركيده آكا اسكته ديرلر داروغه في ضم راء مهمله وواو معروف وفتح غين معجمه
ايله صوباشى معناسنه در جغتاى لسانيدر داره في فتح راء مهمله ايله بوزن چاره اوچ
معنايه در اول وظيفه كه هر كون ويريله حكيم سوزنى بيت هركه عمل كرد بديوان او *
خامه بود جامكى وداره كير * ثانى مخفف دائره در ثالث هاله معناسنه در كويا تدويرى
سببى ايله داره دينلمشدر دازه في فتح زاء معجمه ايله اول نسنه يه ديرلر كه ايكى اغاجى ديكوب
وبر اغاجى دخى آرقورى اول اغاجلرك باشنه محكم ايدرلر كه كوكرجين وطاوق وغيرهما
طيور آنك اوزرينه اوتورر داسغاله في سكون سين مهمله وفتح غين معجمه ولام مله معيار
جاليده كوچك اوراق كه دهره دخى ديرلر اغاج وباغ بودامق ايچون ايدرلر شمس فخرى
بيت براى ديده بدخواه جاهت * بود مريخ در كف داسغاله * تفسير لغتده وشاهديده
شمس فخرينكدر اما اوراق ايله يا دهره ايله كوز چقارتمغك مناسبتى ندر هله عدونك بورنن
وقولاغن كسدرسه مناسبتى وار ايدى بيت براى قطع كوش وانف خصمت * بود مريخ
دركف داسغاله * بارى بويله اولسه مناسب ايدى مؤيد الفضلاده باشى اكرى دكنك
معناسيه مرويدر داسكاله وداسكله في كلاهما بسكون السين المهملة وفتح الكاف الفارسى

باغبانك باغ بودادیغی دهره که عربیده منجل دیرلر ظهیر فاریابی بیت در کف دستت
برای عدو * داسکاله چو ذوالفقار بود * بعض فرهنگده باشی اکری براغاجدرکه آنکله
میوه قوپارمق ایچون اغاجك دالی چکرلر وبعض نسخه‌ده شین معجمه ایله واقعدر اما
اصحی سین مهمله ایله‌در **داسه** فتح سین مهمله ایله بغدای وآرپه سنبله سنك قابچغی
عربیده سفاد دیرلر میر نظمی بیت شود خوشه غدای آشنارا * چو داسه نشتر حلقوم
اعدا **داشته** سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کهنه وفرسوده شاه ناصر
خسرو * قطعه * اینکه شد زرد وکهن پیرهن جانست * پیرهن باشد جان را وخرد راتن *
ای بت داشتم این از تو تا بکچند * پیش تو بکفنم این داشته پیراهن * وبو معناسی دخی
داشتن لفظندن اسم مفعولدر بو معنایه مصرع اولده واقعدر **داغینه** کسر غین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح نونله حیواناته داغ اوراجق دمور آلت ابو المعانی در نعت شریف
بیت آسمان از مقدمش یافته شرف * مهر بر پیشانیش داغینه است * فرهنك جهانکیریده
بمعنی کهنه مسطوردر **دالابه** فتح باء موحده ایله قراول عربیده طلایه دیرلر وله در نعت
شریف بیت انجم رخشان که شب با مشعله * بهر پاس خلوتت دالابه است **دالانه**
فتح نون ایله بمعنی دالان مرقوم یعنی دهلیز وله بیت عالم فانی بچشم عارفان * کشته تار
ونیره چون دالانه است **دالبژه** سکون لام وضم باء موحده وفتح زاء فارسیله بمعنی
داربژهٔ مرقوم یعنی بر کوچك الاجه قوشدر **دالپوزه** سکون لام وضم باء فارسی
وفتح زاء فارسیله وطواط کبی بر قوشدر کتاب السامی فی الاسامیده ترند دیدکاری قوشدرکه
عربیده وصع دیرلر فتح واو وسکون صاد مهمله ایله **دالوزه** ضم لام وواو معروفله ده
دالپوزهٔ مرقوم معناسنه‌در **داله** بوزن ناله بمعنی دال مرقوم که قرتالدر هاء علامتله
دخی مرویدر **دالیزه** کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله چل دیدکاری
قوشدر اتی یور میر نظمی بیت چو شاهین قهرت در استیزه باد * گروه عدو همچو دالیزه شد
داموزه سکون میم وفتح واو وزاء معجمه ایله داموز مرقوم معناسنه که زبل سمیدر
دامیله کسر میم وسکون یای تحتانیله بر نسنه اوزرنده اولمش نسنه وکوکندن قوپمش
ودخی تخم صاچلمش وخاکی ویاخود غله‌یی هوایه ویرمش یعنی صاورلمش دیمکدرکه دامیدندن
اسم مفعولدر میر نظمی بیت بامر قضا بخت کردیده شد * همه خرمن مال دامیله شد
دانچه ودانژه ودانیژه اوچی ده سکون نونله مرجمك که مرجو دخی دیرلر عربیده
عدس دیدکاری غله‌در کذا فی فرهنك جهانکیری **دانش پژوه** دانش اسم مصدردر
علم ومعرفت معناسنه وپژوه فتح با وضم زاء فارسیله وواو معروف واظهار هایله ارامق
وآرایجی معناسنه‌در معنای ترکیب اهل علم ودانشمند وطالب علم معناسنه اولور شاه
ناصر خسرو بیت شه مملکت گیر ودانش پژوه * منوچهر چهر وفریدون شکوه **دانکانه**
فتح نونین وکاف عجمیله مجمع الفرسده متاع واثواب معناسنه حکیم انوری بیت ای در جوال
حشو علی وار باشد او * از حرص دانکانه بگفتار روزکار * اما فرهنك جهانکیریده سکون
نون اول ایله اول نسنه‌یه دیرلر که یاران سیر وصحبته کتدکلرنده آکا برلری خرج ومصرف طعام

دخی ماهدن غیری آدلری چوقدر و بونلرك هر بری بر کوکبه دور وحرکتلری بری برینه مخالفدر
کمی رحاوی وکمی دولابی وکمی حمایلی دور ایدرلر وهر برینك مخصوص حرکتی واردر زحل غایت
بطیء الحرکه‌در اوتوز اوج یلده بر دوره‌یی تمام ایدوب مرکزنه کلور مشتری اون ایکی یلده تمام
دوره ایدر ومریخ بعض فلکیلر قولنجه درت یلده وبعضیلر قولنجه ایکی بچق ییل وبعض قولده
بر بچق یلده دور ایدوب مرکزنه کلور وشمس بر یلده تمام دوره ایدوب هر برجده بر آی
مکثی واردر وزهره سکز آیده وعطارد درت بچق آیده وقمر اوتوز کونده دور ایدر هر برجده
ایکی بچق کون طورر ویکرمی سکز منزله‌سی واردر هر منزلده اون ایکی بچق کون طورر که
اوچیوز اللی کونده منازلی قطع ایدر و بونلرك سیری غربدن شرقه‌در اما فلك الافلاك که فلك
اطلس وفلك اعظم دخی دیرلر یکرمی درت ساعتده تمام دوره ایدوب مرکزنه کلور بونك سیری
شرقدن غربه‌در ایچنده اولان سکز کوکی معا دوندرمکله سبعهٔ سیاره‌نك دور وحرکتلری
کورنیوب بونك سرعت حرکتنده سیارات شرقدن غربه کیدر کبی کورینور والله اعلم وسائر
کواکب فلك ثابته اولمغله انلرك حرکتلری وفلك ثابتك یتمش یلده بر درجه حرکت
مخصوصه‌سی واردر دیرلر بو محل بوندن زیاده تفصیله تحمل ایلمز تفصیل استیان هیئات
کتابلرینه نظر ایتسون **دژکاله** بمعنی درکالهٔ مرقوم **دژه** فتح زاء فارسیله بمعنی
مهر که خاتم معناسنه‌در اداة الفضلاده بمعنی پر خشم **دژینه** کسر زاء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح نونله اتك ایچنده اولان بومرجه نسنه‌یه دیرلر ترکیده بز وعربیده غدد دیرلر
دستارچه ایکی معنایه کلور اول ال مقرمه‌سی که دستمال دخی دیرلر حکیم انوری در منقبت
امام علی رضی الله عنه * رباعی * آن دست که جود در سجود آمد ازو * دیباجهٔ ترتیب وجود
آمد ازو * دستارچهٔ که بکدمش خدمت کرد * تا نیست نکشت بوی جود آمد ازو * خواجه
حافظ * رباعی * ماهی که قدش بسرو میماند راست * آیینه بدست روی خود می آراست
دستارچهٔ پیشکشش کردم کفت * وصلم طلبی زهی خیالی که تراست * ثانی مندیل که صارق
برینه صاریورلر **دستاره ودستره** الفك اثباتیله وحذفیله جائز ال بچقوسی که بر نوع
کوچك بچقودر عربیده منشار دیدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت از شکرنی که دست
بهره بخاییدنش * لب همه دندان شده بر مثل دستره * حکیم ولولی بیت خواندن مدح
توان بر دل دشمن که کند * آن بجا دستره نتواند بر چوب زرنك **دستانبویه ودستنبویه**
کلاهما بمعنی شمامه که قاون کبیدر اما الاجه وخوشبو یدر دستنبوی دخی دیرلر بعض عطریاتدن
شمامه ایدوب الده طوتارلر غایت نفعی واردر شمس طبیبی بیت ز دستنبویهٔ خلقش جهان
ز انسان معطر شد * که هردم میکند سجده نسیم باغ رضوانش **دستانه** سکون سین
مهمله وفتح تا ونونله آلت زراعتدن بر آلتدر دستاهنك دخی دیرلر ترکیده طوتق دیرلر
دستاویزه هدیهٔ مختصر وواسطهٔ بزرکان کذا فی المجمع مثال معنی اول میر نظمی
بیت بدستاویزه محنت آیدیم * شب وروز ایام غم کسترم **دستبانه** سکون
سین مهمله وتاء مثناة موقوف وفتح باء موحده ایله الدوان وقوپچاق که دستوانه دخی دیرلر
دستسوزه سکون سین وتاء موقوف وضم سین ثانیله اول قره دیرلر که خواستکار

اولنمش اما هنوز نكاح اولنمامش اوله كه نامزد دخی دیرلر تركیده نشانلو دیدكاری معنایه در
شاعر * مصرع * یكی دخترك دست سوزه بدی ‌ٔ دست شانه ‌ٔ سكون سین وتا وفتح
شین معجمه ونونله قرازلرك چیر دیدكاری طراق كه كوندن اولور ‌ٔ دستكاه ‌ٔ سكون سین
مهمله وتا وفتح كاف عجمی واظهار هایله اوج معنایه كلور اول اول نسنه دركه عامه تحریف ایدوب
دزكاه دیرلر قماش و بز وكتان طوقورلر حكیم انوری بیت باصطناع برآراست دستكاه وجود
باستناد بیفزود پایكاه صدور * ثانی اكثر قدرت وقوتدن كنایه ایدوب بو مرتبه كاره الی
ایریشور وكوجی یتر معناسنه استعمال اولنور استاد لطیفی بیت آنچه از هر چیز دارد
دست رس * دستكاه اونداند هیچ كس * ثالث كثرت اثواب واموال وارزاقدن كنایه در
حكیم فردوسی بیت بدانش نبد شاه را دستكاه * وكرنی مرا بر نشاندی بكاه ‌ٔ دست كله
سكون سین وتاء موقوف وفتح كاف ولامله ایكی معنایه كلور اول اول نسنه دركه ایپ ودریدن
ایدوب آت وقاطر اباغنه یكورلر تركیده كوستك دیرلر ثانی شبیه ونظیر معناسنه در
كذا فی فرهنك جهانكیری ‌ٔ دستكه ‌ٔ ایكی معنایه كلور اول دستكاه مرقومدن مخففدر اوج
معناسنه ده مستعملدر ثانی قوت وقدرت معناسنه حكیم فردوسی بیت به نیك وبه بد
دادمان دستكه * خداوند كیوان وخورشید ومه ‌ٔ دست موزه ‌ٔ ضم میم و واو معروف
وفتح زاء معجمه ایله یعنی دستاویز مرقوم حكیم سنائی بیت ساخته دست موزه سالوس
بهریك من جو ودو كاسه سبوس * امیر فخر الدین ربیع الملكی بیت ای تیغ اوكه فتح ز تو دست
موزه ساخت * یارب بدست اوچه درخشنده كوهری ‌ٔ دستواره ‌ٔ لفظ مركبدر دست
ایله وار وهاء علامتدن دست معلوم وار كلمه‌ٔ لیاقتدر وهاء علمیته نقل ایچوندر معنای تركیب
الكبی وال قدری نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه شیخ اوحدی در جام جم بیت چون خوری نان
دستواره‌ٔ او * نظری كن بدست پاره‌ٔ او ‌ٔ دستوانه ‌ٔ سكون سین وتا وفتح واو ونونله اوج
معنایه كلور اول یعنی دست ابریجن كه دستیانه ودستینه دخی دیرلر ثانی صدر مجلس
معناسنه كه یالكز دست دخی دیرلر حكیم نزاری‌ٔ قهستانی بیت پادشاهی بما رسید كه یار *
باز آمد بدستوانه‌ٔ ما * ثالث ساعد آهنین یعنی قولچاق كه جنك كونلرنده زره كیدكده انی
قوللره كیدرلر تركستانده قلق دیرلر ‌ٔ دستورده ‌ٔ سكون سین وتاء مثناة وراو وفتح واو
ودال مهملات ایله بوزن پرورده اوقلاغی كه آنكله یوفقه آچارلر كذا فی المجمع ‌ٔ دستورشاه
بر نوع ذی قیمت جواهر ایله مرصع تاجدر كه شاهلره مخصوصدر حكیم فردوسی بیت تبارك
برش تاج دستورشاه * ز كوهر كران سنك وتابان ماه ‌ٔ دستوره ‌ٔ سكون سین وتا
وفتح واو وراء مهملتین ایله یعنی دست رنج ودست اره‌ٔ مرقوم یعنی ال بچقوسی كذا فی المجمع
‌ٔ دسته ‌ٔ بوزن بسته الی معنایه كلور اول قبضه‌ٔ شمشیر وخنجر وبچق وتیر وتیشه وامثالی
ثانی اهل صنایع آلتلرینك صاپی معناسنه عموما ثالث كل ولاله وسنبل وریحان وامثالی شكوفه
وسبزه دسته سنه دیرلر مجد شمس بغدادی بیت صد دسته باد از كل واقبال در كفت * بر فرق
دشمنان تو تیغ دودسته باد * حكیم فردوسی بیت یكی دسته داری كنایون بدوی * از وبسته‌دی
دسته‌ٔ رنك و بوی * كمال اسمعیل بیت چهر شاهان درقبای سبز وسرخ * همچو كل

سبب ایله دری دیدیلر یعنی فصیح وصحیح دیمك اولور حكیم سوزنی بیت پری دیدار حوری
تارون قد * دری رفتار سروی یاسمن خد * وبعض فرهنكده مسطوردر كه دامن كوهده در
دیرلر دره دن ترخیم اولنمشدر وبعضیلر آب وهواسی لطیف وچمنزار اولان موضعه دیرلر
انده اولان كككلكه كبك دری دیرلر وبعضیلر دیدیلر كه كبك اكثریا دامن كوهده اولور اول اجلدن
كبك دری دیرلر حكیم انوری بیت در پناه سدره‌ٔ جاهست رغبت پروری * بر عقاب آسمان
فرمان دهد كبك دری * ولفظ درینك بر معناسی قرارگاه بر معناسی جای خواب وبر معناسی
دخی ظرف اولمقدر ‌ٔ درژنی ‌ٔ سكون زاء فارسی وكسر خاء معجمه ایله یعنی كرفته روی
وخشمكین كذا فی شرفنامه ‌ٔ دستانبوی ودستنبوی ‌ٔ كلاهما یعنی میوه‌ٔ خوشبوی
و بر نوع میوه در ودخی خاخه‌ٔ عطر كه ترنج یپراغی بعض خوشبو یپراقلر ایله طوغرایوب كلاب
وكسكین سركه ایله شیشه یه قویوب متعفن هواده قوقرلركه دماغی پاك ایدوب تعفندن
حفظ ایدر ودخی بعض عطریات تركیب ایدوب لادن كبی الده طوتوب استشمام ایدرلر ایام
عفونت هواده دخل عظیمدر حكیم خاقانی بیت دردست رضای آن مطهر * دستنبوی دست
خلد انور ‌ٔ دست شوی ‌ٔ ایكی معنایه در اول ال یویجق صو یاخود ال یویجق لكن وابریق
وامثالی نسنه‌لر ثانی امردر فارغ اول معناسنه تركیده آندن ال یو دیدكاری معنایه خواجه
حسین ثنائی بیت زین پس زفیض بحر نشوید سحاب دست * افتد اكر از آتش مهرت
در و شرار ‌ٔ دستكاری ‌ٔ یعنی پیشه كه عربیده صنعت دیرلر ‌ٔ دستوری ‌ٔ یعنی
اذن ورخصت شیخ نظامی بیت هر سخنی كزادبش دوری است * دست بر و مال كه
دستوری است ‌ٔ دستی ‌ٔ معروف ظرفدر برداقدن بیوك اولور ایچنه صو وسائر صولی
نسنه‌لر قورلر رومده احمد پاشا كه مؤید زاده دیمكله معروفدر بر قصیده سنده دستی تعبیرینی
بسلدوكی خاطره كلمكین ندت اولندی بیت ایكی دستم طولومی دستمی صندرمه بنم * طونم
ایكی الم قاننده ایمش قانی كرم ‌ٔ دشتی ‌ٔ سكون شین معجمه ایله صحراده صوسز حاصل اولان
مزروعات ونباتات وصویله حاصل اولانه بوستانی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
مروزین خانه ای مجنون كه كردی خون زهجران خون * چو دشتی را فرو بردی عجایب
نیست خون رفتن ‌ٔ دشنكی ‌ٔ فتح شین معجمه وسكون نون وكسر كافله یعنی روزكار شاعر
بیت دشنكی بشنكی وشوخی خویش * ربود آن بت شنك را از برم ‌ٔ دغل درایی ‌ٔ یعنی
عیب بولمغه چالشورسن وكار فریب ایدرسن دیمك معناسنه در كذا فی المجمع ‌ٔ دغوی ‌ٔ
ضم غین معجمه وواو معروفله بر صحرا اسمیدر كه كبود طوس آنك شكاركاهنده بر قز بولوب
كیكاوسه كتوردیلر قز بنات ملوكدن اولمغله كیكاوس آنی حباله‌ٔ ازدواجه كتوردی سیاوش
آندن وجوده كلدی كذا فی مشكلات شهنامه ‌ٔ دم آبی ‌ٔ یعنی برایچم صو مثلا حیرتی
بیت بكر بلا دم آبی نمید هند بكس * ز قطره‌ٔ بفشانند همچو ابر مطیر ‌ٔ دمیدكی ‌ٔ
بر علتدر وجودده قبرجقلر حاصل اولور ‌ٔ دنی ‌ٔ كسر نون ایله یعنی نشاط وخرمی شاه
ناصر خسرو بیت ای شده مشغول بنا كردنی * كرد جهان بیهده تاكی دنی ‌ٔ دواری ‌ٔ
اول سكه لنمش آلتونه دیرلر كه هربری بش شیانی یه صرف اولنور استاد منوچهری بیت

چون توکه خدمت هرکهترکی ومهتر * از بهرده شیانی وزبهرنك دواری * شیانی درم ده
هفتدر ذ دوالی ع نام حاکم بخارادرکه اسکندرنوشابه‌که پادشاه بردع در آنك حباله ازدواجنه
کتوروب بردعه حاکم ایلدی شیخ نظامی بیت دوالی بنام آن سوار دلیر * برآرد دوال
ازتن نره‌شیر * عربیده بر علمدر ذ دوسرانی ودوسری ع کلاهما بسکون الواو وفتح
السین المهمله بمعنی ستبرو بزرك کذا فی فرهنك جهانکیری ذ دوی ع کسر واو ایله دغل باز
وحیله کار معناسنه‌در کذا فی المجمع ذ ده پنجی ع کمعیار التون وکمش یعنی خالص اولمیوب
مغشوش اولان کرك آلتون وکرك کمش خالص العیار اولانه ده دهی دیرلر شیخ نظامی از هفت
بیت پیکر بر مست اینکه درمخزن سنجی * ده دهی زر دهم نه ده پنجی * وله ایضا بیت
همه راه او خود پر از کنج بود * زر ده دهی سیم ده پنج بود ذ ده دهی ع یعنی خالص وکامل العیار
التون وکمش حضرت مولانا قدس سره بیت عرصهٔ کش خاك زر ده دهیست * زد بهدیه
بردن آنجا ابلهیست ذ دهرنکوهی ع دهردن شکایت ایلمك ودهره یرامزسو یلمك یعنی فلکه
وروزکاره شتم ایتمك معناسنه موید الدین * مصرع * از دهرنکوهی چه بود سود ترا ذ دهکانی
سکون ها وفتح کاف عجمیله برنوع آلتوندر ذ دهلی ع سکون هایله دهلو دیدکلری شهردر که
میرخسرو ومیرحسن اول شهردندر که هندوستان مملکتنده بر مشهور شهردر مولانا هاتفی
بیت کرانمایه کوهر کرامی صدف * برآهنك دهلی برآراست صف ذ دی ع بو وزنده ایکی
معنایه‌در اول برملك آدیدر که تدبیر امور ومصالح که ماه دی وروز دیباورروز دیبمهرده واقع
اولور آکا متعلقدر ثانی سال شمسیدن اونجی آیه دیرلر که نیر اعظم مدت مکثی برج جدی‌ده
اوله که اول شتادر وقشه دی دینلدوکی بوندندر امیرخسرو بیت بجان میداد راحت
دیدن از وی * چو برف اندر تموز وشعله در دی * اهل فارس مذکور اوج کونه عید
جشن ایدرلر ذ باب الدال المهمله المکسورة مع الالف * درازنا ع فتح راء مهمله ونون
وسکون زاء معجمه ایله محل درازیده یعنی اوزونلق ویری محل شیخ سعدی بیت توچه غم
خوری که دوری زوصال یار ای دل * که شبی ندیده باشی بدرازنای سال * قوسی نود
اصفهانی بیت درازنای زمانرا بطول بشکافد * بلارك تواکر بوسر زمان آید *
ذ درختك دانا ع بردرختدر آفتاب قنغی طرفه کیدرسه آنك یپراقلری اول طرفه دونر
حکیم خاقانی بیت کر بردرش درختك دانا شدم چه باك * کاقبال او درخت کدو را چنار کرد
اثیر الدین اخسیکتی بیت باصطناع تو ممکن بود بباغ زمانه * که تخم بقلهٔ حمقاشود درختك
دانا ذ درمسرا ع یعنی ضربخانه دار الضرب معناسنه درخواجه عبید لوبکی بیت ربود صبح
درست ستان خاکی ماند * درمسرای فلك همچو کلبهٔ قلاب ذ دریغا ع محل تاسفده
حیفا معناسنه آخرنده‌کی الف استغاثه معناسن افاده ایدر دردا واحسرتا کبی شاعر بیت
ای دریغا دریغ افسوسا * رفت عمرم بباد وحاصل نیست ذ درافتا ع سکون زاء معجمه
وفا وفتح تاء مثناة ایله برقلعه اسمیدر که آنی شاپور بنا ایلمشدر ذ دلربا ع سکون لام وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ایله صفت محبوبدر کوکل قاپیجی دیمك اولور ابو المعانی بیت چه
باشد کر نماند در دلم اندیشهٔ دیکر * بلای عشق او ارزد بدنیا دلربا دارم ذ دلکشا ع کوکل

کوکل آچیجی روی محبوب ومکان خوبه صفت ایدرلر روی دلکشا وقصر دلکشا کبی ذ دلهرا ع
سکون لام وکسرها وفتح راء مهمله ایله نام پادشاه هندوستاندر کذا فی المجمع ذ ده خدا ع
صاحب قریه ورئیس قریه معناسنه‌در ذ ده کیا ع سکون ها وکسر کافله بمعنی دانه که
صرم ساغه بکزر براوتدر بشوربیرلر ومقدم جماعت وخواجهٔ قریه معناسنه‌در کذا فی
المحمودی وشرفنامه ذ دیبا ع التون وکمش تل ایله طوقنمش حریر قماش هر برده بو اسمیله
معروفدر حکیم اسدی بیت چه نازی بدیبا وخز وسمود * که خواهد تنت بد خور مار ومور
بر معناسی دخی شهور فارسینك اونجی کونی آدیدر ذ دیدهٔ بینا ع کوریجی کوز محسوسا
ومعنا صاحب بصیرت یعنی آکاه ابو طالب کلیم بیت بکار وبار جهان غیر بکنظر نکند * حباب
وارکسی راکه دیدهٔ بیناست * بو معناده چشم بینا دخی دیرلر مولانا صائب بیت یارب از عرفان
مرا پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده ذ دیرا ع بمعنی دیر آینك یعنی کج
کلیجی وصیغهٔ امر دخی اولور مقصود اکلمکی بیاندر استاد بیت بسا دیرا که خوشتر باشد
از زود * درست آید هر آنکس بود دیرا * بو بیتدن مراد هر ایشده عجله ایتمیوب تأنی
وتفکر ایله ایتمکدر ذ دیرپا ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء فارسیله جیان دیدکلری
موذی جانوردر حشرات ارضدن که هزار پا وچل پا دخی دیرلر وآهسته یوریمکدن کنایه
ایدرلر انسان اولسون حیوان اولسون ذ دیکپا ع سکون یای تحتانی وکاف وفتح باء
فارسیله ساج آیغی که دیك چولمکدر و پا ایقلری اولنجه ساج آیغی اولمق اقتضا ایدر ودیکپایه
دخی دیرلر ذ دیوپا ع اورمجك جنسندن آکا بکزر اوزون ایاقلی برجانوردر انکسه وچولاهك
وغنده دخی دیرلر ومکسکیر ده آنك نوعندندر کذا فی شرفنامه اما ادات الفضلاده دیوپا
براوت آدیدر مجمع الفرسده عنکبوت معناسنه‌در استاد عنصری بیت زپالان فرو نست
ریش رشید * تنیده‌در ان خانه صد دیوپا ذ دیوفرسا ع اوچق طوتمشه دیوفرسای دخی
دیرلر یعنی طوداقلری قبرجق کبی نسنه‌لر ظاهر اولور تبخاله معناسنه ابو المعانی بیت کر رقیب
دیوبینم رفته پیش آن پری * میشود از تاب غیرت دیوفرسا برلبم ذ مع الباء الموحده *
ذ درخت سنب ع ضم سین مهمله وسکون نون وباء موحده موقوفله دلمك معناسنه‌در
معنای ترکیب اغاج دلن دیرلر بر قوشدر کذا فی المجمع ذ دزآهنك افراسیاب ع شهر بردع
قربنده برمغاره آدیدر که پادشاه توران زمین افراسیاب منهزم اولوب فرار ایتدکده اول
غارده اختفا ایتمشیدی کذا فی مشکلات شهنامه ذ دلاشوب ع براغاج آدیدر غایت موزون
ولطیف خوش قامت اولور یپراغی داللری دیبنده چقار آکا پنج انکشت دخی دیرلر اکثر
واغلب صوکنارلرنده بتر تخمنك تند وتیز رایحه‌سی واردر عربیده فقد دیرلر بعض ادویه‌یه ده
استعمال اولنور خصوصا استسقا علتنه زیاده نافعدر ذ دلفریب ع محبوب صفتیدر
کوکل آلدایجی دیمك اولور کوکل الدامق خوبانك شاننددن اولمغله مناسب صفت ایلمشلر
ابو طالب کلیم بیت دل چو فریب او خورد صبر وخرد چه میکند * بدرقه چاره کی کند رهزنی
سراب را * مولانا عرفی شیرازی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر
کنید که طوفان فتنه است ذ دلاب ع سکون لام وفتح میمله قیمغی آلمق ایچون چوق قیناپوب

قویی اولمش سوده دیرلر که دی شب یعنی دون کیجه دی دون دیمکدر عربیده که امس
معناسنه در مضاف ایله بارحه معناسنه اولور ابو المعانی * قطعه * شدی دی شب ببزم
باده نوشان * که ننك ونام رادادی بتاراج * نشاید رفتنت دربزم رندان * بتیر کیر کونت
کشته آماج که دیکرشب یعنی اولکی کیجه عربیده اول امس دیرلر میر نظمی * مثنوی *
شده پرنور کلبهٔ احزان * ازفروغ رخ مه تابان * آن پری آمدست دیکرشب * جان
ودیده برون بشوق طلب که دیکشب که دیکرشبدن مخففدر ینه اول معنایه وله ایضا
بیت دیکشب دادوعدهٔ وصلت * جان اکرمیدهم زهی دولت که مع التاء المثناة * درخت یعنی
اغاجدر هنوز کسلمش اولمیوب یرنده طوررسه اوله میوه دار اولسون کرکسه اولمسون یاش
اولسون کرکسه اولمسون زیرا کسیلوب یرندن قوپدقدن صکره اوزون وهموار ایسه
ستون دیرلر دکل ایسه یانمدن غیری یه یرامز اولور هیزم وهیمه دخی دیرلر بوسبب ایله جمعی
درختان اولور نتکم شیخ سعدی بیت برك درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقی دفتریست
معرفت کردکار * یاش اولدوغی حالده درخت دینلمکه صلاحیتی زیاده اولور وله بیت
باد درسایهٔ درختانش * کستراننده فرش بوقلمون * وله ایضا بیت پیراهن برك بردرختان
چون جامهٔ عید نیکبختان * عربیده شجر وچغتایده ییغاج دیرلر فرهادنامه‌ده خزان
وصفنده دیر بیت چوقیلدی کهربا کون مهر کردون * ییغاجلار برك رنکین کهربا کون
که درخت سخت یعنی کرداغاجی معنای ترکیب پك اغاج دیمك اولور که دژهخت ودژهوخت
کلاهما بسکون الزاء الفارسی وضم الهاء اول اشباع ضم ثانی واو مجهول ایله نام بیت المقدسدر
یعنی قدس شریفك آدیدرکه دژهخت کنك ودژهوخ دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت
کعبهٔ نظم سخن خراب شد از تو * همچو ز بخت النصر خطیرهٔ دژهخت * بخت النصر قدس
شریفی خراب ایتدوکی مشهوردر که دست یعنی سکون سین مهمله ایله قارش وسره
معناسنه‌ده منقولدر عربیده کسر شین معجمه ایله شبر دیرلر وکاهی اولنه باء موحده
ادخال ایدوب بدست دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * کیریك دست کون اودیده * ازدهن آب
رفت ازشوقش * بی ادب بود بهرتأدیبش * حلقهٔ کون کرده‌ام طوقش * عربیده قزغانه
دست دیرلر که دیك پخت یعنی چولمك کبابی وچولمکده پشن طعام که دیك جوشت یعنی
برادرکه صحبت یاراندن بلاسبب قالقوب کیدن ایچون ایرادایدرلر چولمك قینادی دیمك
اولور یعنی عورتی سحر ایتدی دیمکدر ابو المعانی از زبان یکی بیت صحبت یاران مرادخواه بود
لیك هیچ آرام ندارد دیك جوشت که دیواسپست یعنی سکون یای تحتانی وواو وکسر الف
وباء فارسی وسکون سینین مهملتین ایله قره یونجه دیدکاری اوتکه عربیده جند قوق
دیرلر وبرنسخه‌ده کیك یونجه سی دیرلر که دیواسفست یعنی باء موحده یرینه فا ایله‌ده اول معنایه‌در
که دیوسپست یعنی حذف الفله ینه اول معنایه‌در ویا اکثر اسپست دخی دیرلر که دیوسست
حذف الف وباء فارسیله‌ده اول معنایه‌در بودرت لغت بو وجه اوزره مجمع الفرسده مسطوردر
که دیودست یعنی ایشنده مقدم وزیاده ایش ایشلیوب وتکاسل ایتمین آدمه دیرلر میر نظمی
* مثنوی * اکرچه دیودستی برسرکار * ولی طالع مخالف بود ناچار * که نتوان خوردن

خوردن کس پیش روزی * وکر دل بهریك نه نان بسوزی که دیودولت یعنی دولت
سریع الزوال ودشمن دولت معناسنه‌در کذا فی شرفنامه سبب تسمیه سی حضرت سلیمان
علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام خاتمی النه کیرن دیوك سلطنتی برایکی کونلك اولوب ینه
علی الفور الندن کتدوکی اجلدن بو معنایه اسم اولمشلردر که مع الجیم * دژآهنج یعنی سکون
زاء فارسی ونون وکسر ها ایله ایکی معنایه کلور اول بدخوی وبدکردار معناسنه حکیم اسدی
درصفت اژدها بیت بدوکارکر خنجر وتیر نیست * دژآهنج کوهیست نخجیر نیست *
ثانی تیرتیزرو معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری که دژهرج یعنی فتح زاء فارسی وراء
مهمله وسکون ها ایله شرفنامه‌ده قبلهٔ متقدمین وبیت المقدس که دژهوختکنك وکنکه
ژهرج وکشك وایلیا دخی دیرلر اما لسان الشعراده بتخانه معناسنه‌در وادات الفضلاده دژهرج
بوزن بیقدر مذکوردر که دیوکلوج یعنی سکون یای تحتانی وواو اول وفتح کاف فارسی
وضم لام وواو ثانی معروفله طفل مصروع یعنی حواله‌لی طفل صاحب لغت محمودی جیم
یرینه خاء معجمه ایله نقل ایلمشدر وسروری کاشی مجمع الفرسده جیم فارسیله روایت
ایلمشدر راقم الحروف فرهنك جهانکیری یه تابع اولدم زیرا اغلب لغتلرده جمله‌در که دیولاج
دکنلو چایر وچمن یری که خار وخاشاکی زیاده اولمغله چایرینك چندان نفعی اولمدوغندن
حیواناته مرعی اولمیه مثالی میر نظمی بیت ندیده سود از وی هیچ محتاج * تو پنداری که
مرعی بود دیولاج که مع الخاء المعجمه * درخ یعنی فتح راء مهمله ایله اغاج معناسنه که درخت
لفظندن ترخیم اولنمشدر میر نظمی بیت شود سایه ونفع او سودمند * که باشد درخ
میوه دار وبلند که دریغ یعنی کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی دریغ کذا فی بعض
اللغه وله * مثنوی * درختی که باشد نموش زبیخ * ببریدنش دردل آید دریغ * جوانی که
باشد بچل ساله مرد * دوانبود اورا بکشتن بدرد که دژهرخ یعنی فتح زاء فارسی وراء مهمله
وسکون ها ایله بمعنی بیت المقدس کذا فی المجمع که دیولاخ یعنی عمارت وشنلکدن ایراق اولوب
مسکون اولمین یره دیرلر لاخ که هر اسمك آخرینه لاحق اوله توفیر ومکان معناسن افاده ایدر
طاشلو یره سنکلاخ دینلدوکی کبی خرابه وخالی یرلره‌ده دیو یعنی شیاطین اولدوغی اجلدن
دیوری ودیوی چوق یر دیمك اولور شیخ نظامی بیت هست درین دائرهٔ دیولاخ *
خانهٔ دل تنك وغم دل فراخ * استاد عنصری بیت چرنده دیولاخ آکنده پهلو * تنی فربه
میان چون موی لاغر * بو بیتده لازمیله ذکر اولنمشدر ضیاء الدین بلخی بیت از ان
دیولاخ پر از غول بکریز * بغولان اکردونهٔ پیش مستیز که مع الدال المهمله * درازرود یعنی
ماوراء النهرده برارمق آدیدر اما بعض ماوراء النهرك کندوار ماغی آدیدر زیرا نهر اسم
عامدر هرارمغه عربیده نهر دیرلر بونك اسمی اولمق بعیددکلدر بوکا نهر کاشغر دخی دیرلر
بیوك نهردر ایچنده یشم حاصل اولور باشی غایت ایراقدر اول اجلدن درازرود تسمیه اولنمش که
معنای ترکیبی اوزون چای دیمك اولور که درد یعنی سکون راء مهمله ایله بوزن ورد یارق
ویرتق معناسنه‌در میر نظمی بیت دهان غنچه چون دردست وبازست * ازاز ونالهٔ بابل
درازست که درود یعنی ضم راء مهمله وواو معروفله درویدن لفظندن اسم مصدر اولور

بچین معناسنه که عربیده حصاد دیرلر ازیوسف وزلیخا بیت بیاراست آیین کشت ودرود
ازان زرکه یوسف بدو داده بود لغ درآباد بغ سکون زاء فارسیله بمعنی خشم آلود وغضبناك
بهرامی بیت اگر شیری دژآبادش ببیند * چو سگ اندر پس زانو نشیند لغ دژآلود بغ
بمعنی دژآباد مرقوم خسروانی بیت یکی پیر دژآلود دست در جنگ * که دارد از مصاف
شیر زنگ لغ دژبرود بغ سکون زاء فارسی وراء مهمله وضم باء موحده ایله خشمناك
وبدخوی معناسنه استاد * رباعی * از روی تو دژبرود کین می بارد * وز قد توفتنه برزمین
می بارد * هرگاه که قامت تو آید بخرام * بر روی زسپهر آفرین می بارد لغ دژند بغ فتح زاء
فارسی وسکون نونله بدخوی وتند وغضبناك معناسنه که دژآگاه دخی دیرلر استاد لطیفی
بیت مکن هیچ صحبت بمردد دژند * که در طبع پاکت نیارد دژند لغ دلاد بغ فتح لامله بمعنی
داماد عربیده صهر دیرلر کسر صاد ایله میر نظمی بیت مکن گر مشناسی بمهر اعتماد *
فریبنده است این زن پر دلاد لغ دلشاد بغ خوشدل مسرور القلب معناسنه طالب آملی
بیت ماکه ویران شد کاشیم بدین دلشادیم * که جهانی شده آباد زویرانیٔ ما لغ دل میداد
یعنی راضی اولدی وراضی ایدی کذا فی شرفنامه معنای ترکیب کوکل ویردی یعنی عاشق
اولدی ومائل اولدی دیمك اولور لغ دهید بغ کسر ها وسکون یای تحتانی ایله صیغهٔ
جمع امردر ایکی معنایه گلور اول اویکز اضربوا معناسنه حکیم اسدی بیت پس از خشم
فرمود کوراد هید * همه دستها را بخون در دهید * ثانی ویریکز اعطوا معناسنه خواجه
عبدالله انصاریدن برعورت بغدای طلب ایتدکده انبار دارینه برکاغده بونی یازوب ویرد
* ارزنی اید کندمش دهید ماش فرستادیم نخود آمده لغ دیباوند بغ سکون یای تحتانی
وفتح باء موحده وواو بعده نون ساکنه ایله لقب طهمورث شاهدر آکا دیوبند دخی دیرلر
دیباوندك معناسی تمام سلاح دیمکدر بامر الله تعالی دیولر آکا مسخر ایدی کذا فی فرهنك
جهانگیری لغ دید بغ بوزن بید دیدن لفظندن مشتق اسمدر مع الترکیب معنی صحیح اولور
بالکز اولدقده انجق کوردی معناسنه فعل ماضی اولور شاعر بیت تامی پخته بینی اندر جام
دید باید هزار غورهٔ خام * وظاهر اولدی معناسنه ده گلور نتکم شاعر دیمشدر بیت
بدید آمد آن چهرهٔ نورمند * نکوتر زخورشید صد باورند * وترکیب اولندقده ضرر
دیدودواد یدکی شاعر بیت درمیان عاشقان گر حسرتم دیدی روا * نعمت اینکه شوم
بادولت وصلت سزا لغ دیرند بغ سکون یا ونون ایله بوزن کیرند دهر وزمان معناسنه
استاد رودکی بیت یافتی چونکه مال وغره مشو * چون تو بس دید وبیند این دیرند *
ابوحفص سغدی تعوید معناسنه نقل ایدوب بو بیته تمسك اولمش بیت ایا سرو من در تك
وپوی آنم * که دیرند آسا به پیچم بتو بر لغ دیوآباد بغ خراب مکان که سکنای بنی آدم اولمامقدن
کنایه در میر نظمی بیت بجائی آمده تنها وبی زاد * که بوده مولناك ودیوآباد لغ دیوباد بغ بمعنی
گردباد ترکیده قاصرغه دیدکلری کذا فی شرفنامه بو معنایه شیخ نظامی بیت چو زان دشت
بگذشت چون دیوباد * قدم در دگرد دیولاخ نهاد * استعاره طریقیله غایت یوکرك آته دیرلر
مولانا هاتفی بیت فروجست ازکوهه دیوزاد * کشید اژدها تنك بر دیوباد * کوهه بونده ایو

ایو معناسنه در وهچین دوه یه ده دیرلر لغ دیوبند بغ لقب طهمورث شاهدر اما شرفنامه ده
بودارو اسمیدر دیو نقل ایدر ادات الفضلاده نام دارودر لغ دیوسپید بغ عابد جاهل
اضلال وجهل سببی ایله بلکه مرتبهٔ کفره ایصال ایدنه دیرلر لغ مع الراء المهمله * دبیر بغ
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله کاتب معناسنه خواجه حسین ثنائی بیت دبیر گهر
سنج مانی قلم * بکف صفحه آورد بهر رقم * دال مفتوحه ده ذکری مرور ایتدی لکن کسر
ایله دخی استعمال اولنمغین تکرارینه ارتکاب اولندی تکثیر لغت مراد اولنور ملاحظه اولنمیه
لغ دزدار بغ ترکیبده دخی مشهوری دزدار در دز قلعه در دار داشتندن اسم فاعلدر حافظ
معناسنه قلعه محافظه سی آکا مخصوص اولمغله تسمیه اولنمشدر صفت تجنیس لفظ ایله ابوسعید
هروی بیت زد زداری دزی دزدید دزدی * زهی دزدیکه دز دزد دزد زدار * شیخ
نظامی بیت بگفتا که دزدار این کوهسار * ستادست بردر بامید بار لغ دگر بغ اول معنی
ایچون موضوعدر که ترکیبده دخی ایله تعبیر اولنور مثالی خواجه حافظ بیت رونق عهد
شبابست دگر بستانرا * میرسد مژدهٔ گل بلبل خوش الحانرا * بر معناسیده غیر یدر نتکم
بو بیت مشهورده واقعدر بیت تیغ بباید زدنش بر جگر * هرکه زبانش دگر ودل دگر *
یای تحتانی ایله دیگرده دینلور لغ دگربار بغ برکره دخی بارکره معناسنه در ثنائی بیت
دگربار آن خسرو پرفریب * سخن را برنك دگر داد زیب لغ دلاور بغ بهادر وشجیع ویورکلو
معناسنه لفظ مرکبدر معناسی یورك کتوریجی دیمك اولور یعنی قوت قلب صاحبی مراد
شجاعتی بیاندر لغ دلبر بغ محبوب معناسنه اصلنده ایکی وجه واردر بری ضم با ایله بردن لفظندن
اسم فاعل اولور کوکل ایلدیجی معناسنه تلفظنده نوعا ثقلت اولمغین ضمه فتحه یه تبدیل اولنمش
بروجه دخی بردل یعنی کوکل میوه سی دیمك اولور علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمش
کلا التقدیرین مراد محبوبدر ارکك اولسون دیشی اولسون میر نظمی بیت نزیبد دلبری
هرروی ساده * بباید که بدل آشوب داده لغ دلپذیر بغ کوکل پسند ایتدیکی نسنه هرنه
اولورسه لفظ مرکبدر دل ایله پذیردن که پذیرفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور تعبیر دلپذیر وحرکت دلپذیر کبی وعلی هذا القیاس لغ دلدار بغ صفت محبوبدر کوکل
طوتیجی که عاشقك کوکلن آلور هر محلده معشوق معناسنه مخصوصدر شیخ علی نقی بیت
مگر امشب بمحنت خانه ام دلدار می آید * که جان از مژدهٔ وصل از در و دیوار می آید *
وبر معناسی دخی شجاعدر ثنائی بیت بغیر خنجر مژگان زهر پرور تو * کسی بتیغ سیاست
نکرده دلداری لغ دلگیر بغ کوکل طوتیجی یعنی کوکله انقباض ویریجی گیر گرفتندن اسم
فاعلدر بونده دخی ایکی وجه واردر بر وجهی علاقه وغم ومحنتدر که افکار وتشویش خاطر
حاصل اولور ابوطالب بیت کلیم از هند دلگیری ندارد * پس از الفت قفس هم آشیانست
وبر وجهی علاقهٔ مهر ومحبتدر خواجه سلمان بیت بر سرای کهنهٔ دلگیر دنیا دل منه *
رخت جان بردار وبار دل درین منزل منه لغ دلیر بغ سکون یای تحتانی ایله بهادر وشجاع
معناسنه ابوطالب کلیم بیت خدایا نه نشینی بمردم چشم * ترا مباد بخون ریختن کنند
دلیر * ثنائی بیت زقوت تهی مرد باز ودلیر * زبهر زبونی سرافکنده زیر لغ دیوبت شود

مرکب قارشدرجق هرنه اولورسه شورشوزیدن لفظندن اسم فاعلدر قارشدریجی معناسنه
دیار ولایت والکه معناسنه عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ولی دشت بیاضی
بیت ترجمی که دلی دارم از جفای رقیب * چنان ضعیف که اسلام در دیار فرنك دیبادر
سکون یای تحتانی و فتح باء موحده وضم دال مهمله ایله شهر ورفارسیه نك سکزنجی کونی اسمیدر
مسعود سعد سلمان بیت دیبا درست خیز و بیاری نکار ومی * وین ترك می بیار که ترکی
کرفت خوی دیجور سکون یای تحتانی وضم جیم ایله غایت قراکولکه یه صفت استعمال
اولنور مسعود سعدی سلمان بیت آخرای آفتاب روز افزون * کی دهد صبح این شب
دیجور * بو لفظ عربیدر فارسیده استعمالی شایعدر شولقدر واردر که عرب دالك فتحه سیله
وعجم کسره سیله استعمال ایدرلر کسره ایله نوعا نزاکت ظاهر اولور دیدار بش
معنایه کلور اول بمعنی روی ثانی بمعنی چشم بو ایکی معناده حکیم سنایی بیت ز دیدارت
نیوشیده است دیدار * ببین دیدار اکر دیدار داری * ثالث بینایی و قوت باصره یه دیرلر
حکیم قطران ارموی بیت دیده فضل را تویی دیدار * خانه جود را تویی بنیان * رابع بمعنی
بدیدار یعنی ظاهر کمال اسمعیل بیت بنقشبندی فطرت که در مضیق رحم * بر آب نطفه کند
نقش جانور دیدار * حکیم خاقانی بیت بخدایی که هم زعطسه خوك * موش را کرد در جهان
دیدار * بو معنا ایله معنای اوله یه حکیم خاقانی بیت دیو دل باشیم و بر پاشیم جان * کان بزی
دیدار دیدار آمدست * خامس بمعنی دیدن یعنی کورمك حکیم فردوسی بیت اکر هست
خود جای کفتار نیست * ولیکن شنیدن چو دیدار نیست * کذا فی التحفه والمجمع وفرهنك
جهانکیری کمال پاشازاده بو لغته دخی اختراع خاص بیان ایدوب دیرکه دیدار کفتار کبی
لفظ مرکبدر دید ایله آردن دید کورمکدر و آر آرنده معناسنه در ترکیب اولیجق کورمك
کتوریجی دیمك اولور کوریجی معناسنه انتهی دیدارك عربیده معناسی جمالدر ذکر اولنان
بش معنانك معنای اولنه چغتای لسانده کورك دیرلر فتح راء مهمله ایله مثلا کورمکه
کورکاج دیرلر سبعه سیارده بهرام شاه دلارام تصویرین کوردیکی پرده بیت قویدی
شه خلمتیغه فرزانه * شه پری کورکاج اولدی دیوانه دیده دار یعنی دیده بان
حکیم اسدی بیت خروشان در آنجایکی دیده دار * که ای بیهشان نیست جاشان بکار
دیده ور کوریجی و کوزلو معناسنه که دیده کوز در و ور وار لفظنك مختصریدر
لیاقت معناسنه معنای ترکیب کوزلو دیمك اولور ابو المعانی بیت کر خرد داری تماشا کن
برین صنع شریف * هر که باشد دیده ور بیند هم آثار لطیف دیر بوزن زیر کیج معناسنه که
مقابلی زود در نیز معناسنه شاعر بیت معشوقه که دیر دیر بینند * آخر به ازان که صبر
بینند * و دخی اکلمك معناسنه که دیر آمد دیرلر و چوقدن معناسن دخی افاده ایدر
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت ندیدم روی جانان دیر بوده * چو دیر آید برفتن سیر بوده
دیر بار یارك بعض معناسیله ردیف اولور اوزون یول و ایراق زمان و تکرار معناسنه
کلور اما دراز معناسنه اولان قدیمه زمینه الوق مناسبدرکه یوللرك ایراقلغی و برمکانك بعدین بیاننده
واروب کلمکده اکلمك اقتضاسیله تعبیر اولنمق جایزدر و مجاز ابعید معناسنه ابو المعانی بیت

بیت غم ز درد فراقش زبون حسرت شد * حکایت دل غم دیر بار محنت شد دیرکوار
ضم کاف عجمیله هضم معناسنه در کیج هضم اولنان نسنه یه دیرلر اطبا بطی الهضم دیرلر
دیك افزار دیك چولمك در و افزار آلتی ولوازمی در قزغان و چولمك قپاغی و دخی
طعامه قونیلان اشیا کمون و کشنیز و فلفل و دارچین و امثالی نسنه لره دیرلر ایکی معنایه
میر نظمی بیت طعامش پخت دیك افزار برداشت * که دیك افزار عنبر مشك پنداشت
دیکر اول معنی ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده بردخی دیمکله تعبیر ایدرلر بو بیتدن
فهم اولنور بیت زمان چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان * و تکرار
اولان نسنه نك ایکنجیسنه ده دیکر ایله تعبیر ایدرلر ایکند و نماز ینه نماز دیکر دیدکاری
بو معنادندر چونکه نماز ظهره نماز پیشین یعنی اولکی نماز دیدیلر ایمدی ایکندو تکرار و ایکنجی
اولمغله نماز دیکر تعبیر ایتدیلر بو مقوله تسمیه عدم اتساع لغت جهتیله در دیك کیر
سکون کاف اول و کسر کاف عجمی ثانی ایله قزغان و چولمك قولپی کیر بونده کیرنده معناسنه
اسم مصدر اولور دیمر سکون یای تحتانی و فتح میمله چهره معناسنه که رخسار و عارض
و روی دخی دیرلر کذا فی المجمع عربیده کی وجه معناسنه دینار بوزن بیمار اوزانده برمثقال
وزنیدر و معاملاتده اون درهم کشدن عبارتدر بعض یرده یدی درهم کش اعتبار ایدرلر
بعض محلده النون مراد اولنور لفظ عربیدر جمعی دنانیر کلور دینور سکون یای
تحتانی و نون و فتح واو ایله بوزن کشور ایکی معنایه در اول صراط معناسنه ثانی بر ولایت
و یاخود بر شهرك اسمیدر شاعر بیت کند آسان کذر در روز محشر * بدینور هر که باشد
دین پرور دیوار معروف شیخ سعدی بیت چه غم دیوار امت را که باشد چون تو پشتیبان
چه باك از موج بحر آنرا که باشد نوح کشتیبان * عربیده جدار و حانوت دیرلر دیوخار فتح
خاء معجمه ایله براغاجدر اهل جنسندن بر روایتده صنوبر اغاجیدر ایری دکنلری اولدوغندندر
دیودن مراد ایری در و خارد کندر و بر روایتده حب الصنوبردر که عربیده عوسج دیرلر
شرفنامه ده سپید خار تعبیریله مسطوردر دیودار سکون یای تحتانی و واو و فتح
دال مهمله ایله بر نوع اسمیدر مجمع الفرسده صنوبر هندی معناسنه در دیوسار فتح سین
مهمله ایله بدخوی و زشت معناسنه در و معنای ترکیب مانند دیو دیمکدر میر عماد بیت
کفت بدم درکشم جهان حرون را * تا بچه رونجل دیوسار بر آمد * مولانا هاتفی بیت همه دیو
ساران ژولیده موی * پریش دراز و درازی روی * نسخه میرزا ابراهیمده اول کسنه یه
دیرلر که دیو جامه کیمش اوله دیو جامه اولدر که ارقه سنك ایکی طرفلرینه قرتال قنادی بغلنمش
اوله دشمنه مهابتلی کورنمك ایچون جنك کونلرنده کیرلر حالا اول عادت روم ایلی سرحدلرنده
جاریدر شهبا ز روم ایلی دلاورلری دشمن ایله دست و کریبان کشاکشدن خالی اولمدقلری اجلدن
اول مقوله قنادلی جامه کیوب و آتلرینك باشلرینه ئل قورلرکه دشمنه مهابتلی کورینه لر موید
الفضلاده دیوسار اول درشت وخشین جامه در که جنك کونلرنده کیرلر دیوکیر کسر
کاف عجمیله هند و ستانده اشلنور حریردن بر نوع لطیف و اینجه قماشدر یانلرنده خیلی
مقبولدر میر خسرو * مثنوی * نکو داننده خوبان پری کیش * که لطف دیوکیرش ارکتان پیش

زلطف این جامه بر اندام آبیست * ویا خود سایه با ماهتابیست ؛ دیهور ؛ سکون یای
تحتانی وضم ها و واو معروفله بمعنی آسمان مرویدر ؛ مع الزاء المعجمه * دراز ؛ جسم شی
ممدود درهر نه اولورسه عربیده طویل معناسنه مقابلی کوتاهدر بعض ترکیبلرده صفت
ایدوب شب دراز و عمر دراز و چاه دراز دیرلر شاعر بیت نکو نسار کشتی بچاه دراز * که هرکز
از و برنیایی دراز * وهرنکه طوقنور آنك اوزننه درازدیرلر تا رمعناسنه ؛ درخت سبز
ودرخشنده سبز ؛ یشل رنك برقورتدر اغاج ایچنده حاصل اولوب اغاجی ییوب دلر آکا
سبزك دخی دیرلر هندی لسانندهکتناس دیرلر ؛ درم دوز ؛ زبل بوجکی عربیده جعل دیرلر
ضم جیم وفتح عین ایله ؛ دز ؛ خصوصیتله قلعه نك اسمیدر حکیم فردوسی بیت بدان خرمی
روز هرکز نبود * پی مرد بی راه بر دز نبود * بعض فرهنکده زاء فارسیله منقولدر اما صحیح دکلدر
زیرا کوتوالهٔ دزدار دینلدوکی زاء معجمه ایله اولدوغن اشعار ایدر هیچ کمسه زاء فارسیله دژدار
دیمامشدر عربیده حصار و چغتایده قورغان دیرلر فرهادنامه ده خسرو شیرین اوزرینه لشکر
چکوب شیرین دخی ارمنیه قلعه سنه کیروب فرهادی دخی قلعه یه کلسون دیدوکی یرده بیت
انکا ظاهر قیلیب اول ایش قیاسین * کلوب قورغانغا کیرمك التماسین * نعمة الله نسخه سنده
شهره دخی دز دیرلر و یا پوسی متین و محکم اولان کویه ده و دپه یده دز دیرلر وعربیده رکه
بعد اده دخی دز دینلدوکی روایت اولنمشدر ؛ دژپراز ؛ سکون زا وفتح باء فارسیله خام
طمع وخشم آلوده معنالرینه باء موحده ایله ده مرویدر ابو شکور بیت پلنکی دژپرازی
دید بر کوه * که شیر چرخ کشت از کینش استوه ؛ دلاویز ؛ صفت محبوبدر کوکل تعلق
ایلدیرجی معناسنه خواجه سلمان بیت بسیار مشو غره بدین حسن دلاویز * کین حسن
دلاویز تراعشق من آراست * ومحبوبدن غیری ده دخی استعاره طریقیله استعمال اولنور
شیخ سعدی * قطعه * کلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم *
بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم ؛ دلسوز ؛ اکثر صفت محبوبده استعمال
اولنور مثلا حسن دلسوز دیرلر کوکل یاقیجی دیمك اولور وموجب حرارت وسوزش دل اولور
نسنه لرده غم دلسوز وعشق دلسوز کبی که دل معلوم وسوز سوزانیدن وسوزیدن لفظلرندن
اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت سوخت عالم روز وشب آه غم دلسوز منی * بر دل سنکین
او هرکز نمیکرد اثر ؛ دلنواز ؛ سکون لام وضم نون له کوکل اوخشایجی یعنی کوکله خوش کلن
نسنه نواز نواختن لفظندن اسم فاعلدر شاه دلنواز و یار دلنواز دیرلر و یا لکز دلنواز
دیرلر بر فعله که آندن کوکل ذوق ایده جك حالت حاصل اوله نتکم بو بیتدن فهم اولنور
میرزا فصیحی بیت دلم بهر دو نواختنی هزار افسوس * اکرچه دلبریت هست دلنوازی نیست
خواجه حافظ بیت زان یار دلنوازم شکریست با شکایت * کر نکته دان عشقی خوش بشنو
این حکایت ؛ دهاز ؛ کوی یری یعنی سابقده کوی اولوب بعده مرور ایامله خراب اولمش
اوله ؛ دهلیز ؛ قپو ایله اوار اسنده اولان اوزون یراوسنی مسقف اولسون کرك اولمسون
وایکی قپو ارالغنه ده دیرلر شیخ نظامی بیت دهلیز فسانه چون بود تنك * کرد دهن از سخن
آمدن لنك * استعاره طریقیله شاعر در صفت زن بیت دو شاخ آمد دو پایش درد وغم را

غم را دری نمود دهلیز عدم را * عربیده دالك فتحه سیله استعمال ایدرلر یوسف ابن لولو
بیت سیما بطل معرش لرواقه * من مقلتی اوراقه دهلیز ؛ دیرباز ؛ سکون یای تحتانی
وراء مهمله وفتح باء موحده ایله دنیا معناسنه روایت اولنمشدر ابو المعانی بیت مکن غرور
باین جاه و دولت زائل * مخور فریب که این دیرباز پر حیلست * ودخی چوقدن دیمك
معناسنه کلور کمال خجندی بیت فراموشت کنم کفتی بزودی * مرا از دیرباز این
نکته یادم * مجمع الفرسده دخی بمعنی دراز و طول زمان کذشته معناسنه در حکیم سوزنی
بیت در عمل بادیربازی و درازی ممکنست * چون امل باد از اعمار دراز و دیرباز ؛ دیز ؛ سکون
یای تحتانیله بش معنایه کلور اول رنك سیاه که آت و قاطره مخصوص اوله شبدیز کبی که
خسروك مشهور سیاه آتی ایدی ثانی رنك خاکستری که سیاهه مائل اوله ترکیده بوز
دیرلر ثالث قلعه و حصار معناسنه استاد فرخی بیت زکنك دیز بفرمان شاه بستاند *
حصار و پیل دمان هر یکی چو حصن حصین * رابع بر نوع چولمکدر خامس بر نوع مشیافدر که
کوزه چکرلر بو بش معناده دیزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؛ دی روز ؛ دونکی
کون که عربیده امس دیرلر ؛ دیکر روز ؛ پس فردا یعنی یارندن صکره کی کون میر نظمی
بیقرار کرده این دل پر سوز * وعدهٔ وصل یار دیکر روز ؛ دیهاز ؛ سکون یای تحتانی وفتح
ها ایله کوی یری یا سزدهاز دخی دیرلر ؛ مع السین المهمله * دزندیس ؛ فتح زاء معجمه وسکون
نون فا و کسر دال مهمله ایله همانا معناسنه یعنی اثنای سخنده همانا دیمك اولور استادرودکی بیت
اکرچه دروفاین شبهی ودیس * نمیدانی تو قدر من دزندیس ؛ دیس ؛ سکون یای تحتانیله
ادات تشبیه در بر اسمك آخرینه که لاحق اوله مشبه به صفتن افاده ایدر مثلا ماه دیس
وخور دیس کبی استاد فرخی بیت یکی خانه کرده است فرخار دیس * که بفروز داز دیدن
او روان * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت جهان را اکر شه تو باشی یقین * شود در پناهت
جهان خلد دیس * بو معناده شیخ نظامی بیت دران آرزو کاه فرخار دیس * نکرد آرزو
با معامل بکیس * زبان هندیده ایکی معنایه در اول بمعنی روز ثانی ملك وولایته دیرلر
دیودیس ؛ ناتراشیده و ثقیل الجسم و حیله کار معناسنه معنای ترکیب شیطان کبی دیمکدر
میر نظمی بیت یکی حاجی ترش رو دیو دیس * که نبود چون اوبد نهاد و خسیس *
؛ مع الشین المعجمه * درازکوش ؛ یعنی خر اوزون قولقلی دیمکدر اشکه هم خرهم درازکوش
دیرلر قولاغی سایر حیوانه نسبتله اوزون اولدوغندن تسمیه اولنمشدر کذلك طوشنه
خرکوش دیدکلری اشك کبی قولاغی اوزون اولدوغندندر میر نظمی * مثنوی * یکی
روستا بود هشتاد سال * رسیده ست عمرش به بی مجال * درازکوش ولاغر چو او پیر ولنك
کند هر قدم یك دو ساعت درنك ؛ درخش ؛ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله شمشك که
عربیده برق دیرلر استاد عنصری بیت کر بلرزانیش باد ست ار بجنبانی درخش * او ببیند ازیش
تیر ست از بجمانی کمان * اصلنده اسم مصدردر کاهی وصف ترکیب ایدوب ماه درخش
دیرلر شمس فخری بیت خسروان سپهر ملك مدام * همچو خورشید و مشتری بدرخش *
؛ درفش ؛ فتح راء مهمله وسکون فا ایله بدی معنایه کلور اول آهنکرلرك اوکارسنه طوتدقلری

درزی معناسنه درفشك معنای ثانی سی مطلق سنجاق وعلمدر حکیم فردوسی بیت زکرد اندر
آمد درفش سیاه * سپهدار بوده بپیش سپاه * ثالث برق معناسنه در رابع یعنی
درخشنده هرنه اولورسه درفشان دخی دیرلر حکیم اسدی بیت درفشان هم از تیغ میغ
چنان شعله میزد که در جنك تیغ * خامس توغلغه اوزرینه صاریلان مثال حکیم فردوسی
بیت همه روی آهن گرفته بزر * درفش سیه بسته برخود زبر * سادس اوجی سوری
حربه دیرلر حکیم فردوسی بیت زبس گونه گونه سنان و درفش * سپرهای سیمین و زرین
کفش * سابع کفش دوز وسراج آلتلرندن بیز واوجی سوری دمور وابجه بیل معناسنه ده
کلور و هر رنکدن علامت معناسنه ده مرویدر که دروش فتح راء مهمله و سکون واو
ایله درویدن لفظندن اسم مصدردر غله بخش دیمکدر که دریش کسر راء مهمله ایله
براو بوندر ترکیبی طقورجین دیرلر که دژمنش سکون زاء معجمه وفتح میم وکسر نونله
برنسنه نك بیوکلکندن و متانت واستحکامندن کنایه ایدوب بو عبارتله بیان ایدرلر وقلعه واری
معناسنه که دژ قلعه در و منش خلقت وطبیعت دیمکدر که دهش اسم مصدردر عطا و بخشش
معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك و زعنبر سرشته نبود
زداد و دهش یافتند شی جمیل * تو داد و دهش کن فریدون مثل * بو معنایی موید شمس فخری
بیت نیست شغل تو بجز عدل وعطا * نیست کار تو بجز داد و دهش که دیش بوزب بیش
یعنی لورابده یعنی اکاویر کذا فی التحفه اصلی دهش در فتح هایله هاء ساکنه یه ابدال اولنوب
دیش اولمشدر استاد رودکی بیت خویش بیگانه گردد از پی سود * خواهی آن روز مزد
کمتر دیش که دیورخش سکون یای تحتانی و خاء معجمه و فتح راء مهمله ایله موسیقی ده
برنوا اسمیدر کذا فی المجمع که مع الغین المعجمه * دریغ منع و تقصیر ایتمك خواجه حافظ
بیت قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ * اگرچه غرق گناهست میرود بیهشت * و تحسر
وتأسف معناسنه در که دماغ بورونك یوقاروسی دال مفتوحه ایله ده جائزدر کسر ایله
اولیجق عربیله مشترك اولور بو معنایه خواجه حافظ بیت سحر ببوی ریاحین وگل شدم
درباغ * که تا چو بلبل بیدل کنم علاج دماغ که مع الفاء * دلف سکون لام ایله چنار
اغاجی دلب دخی دیرلر که مع القاف * دبق سکون باء موحده ایله کوجه درکه اغاجلر
قورییجق بتو بعض یرلرده برج دیرلر اوکسه آنك بغشمدن اولور اول اجلدن اوکسه یه دبق
دیرلر ودین ده دیرلر که مع الکاف * دراز آهنك براپش ویاخود بر مصلحت اوزادیجنه
دیرلر شاعر بیت دراز آهنك شد این کار با تو * ندانم چون کنم ای یار با تو که درلك درلیك
کلاهما بسکون الراء وکسر اللام فرهنك جهانگیریده بوپی و بکی قصه اولان اثوابه دیرلر کسرتا
ایله ترلك و ترلیك دخی دیرلر نجیب الدین جردپادقانی * قطعه * تا برتهاده عالم و برقد دروزکار
دوزد فلك قباچهٔ دوران ز چاپکی * باد اقبای ملك بیالای قدتو * وانکه بزیر دامن جاه
تو درلکی که درمسنك بردرهم اغری قدر نسنه مثلا اون درهم نسنه یه ده درمسنك
دیرلر همسنك برابر دیمکدر که دژك کسر زاء فارسیله یعنی ابله وشرفنامه ده رسن که زیاده
قورلد قلعه کندودن کره طوتارا کا دیرلر که دنك سکون نونله ایکی معنایه کلور اول آواز

آواز معناسنه ثانی اول طوتوق که عویله باروت دوکر واول اغاج که آنکله چلتوك دوکوب
پرنج چقاررلر و زیت وشیروغن منکنه سی شاعر بیت حسود دولتت را چرخ گردون * بفرقش
دمبدم مجنو کند دنك که دهك فتح هایله کوچك کوی کاف تصغیردر میر نظمی بیت پی آهوان
شد چو تنها دوان * دهك دید و کشته بسویش روان که دیرك سکون یای تحتانی و فتح
زاء فارسیله بو زرنك اولان نسنه لرده استعمال اولنور هم عارضه و هم معروضه اطلاق
واردر جمیع رنکه دلالت ایدر لغتلوك حالی بویله در عارضه و معروضه اطلاق اولنور که دیك
سکون یایله چولمکه دیرلر عربیده خروسه دیرلر فارسیده دخی مستعملدر خواجه سلمان
بیت الا تا لاله در صحرا الا تا غنچه در بستان * یکی چون تاج دیك آید یکی همچون سر
بیغا که دیوك سکون یای تحتانی و فتح واو ایله بربوجکدر اثوابی و کتابی کسر عربیده
ارضه دیرلر فارسیده بید و دیوجه ده دیرلر میر خسرو بیت آن زه که بشد کمانش از کار
دیوك زندش بروی دیوار * بعض نسخه ده سوللك معناسنه که زلو دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دیوك بدست دلوك آن برسبوخت نیش * کو ز ابسان خمره دیوك فروش
کرد که مع الکاف الفارسی * درنك فتح راء مهمله و سکون نونله الثی معنایه کلور اول
وقت و ساعت و زمان معناسنه ثانی ثبات و آرام و تأخیر معناسنه بو ایکی معنایه حکیم
سوزنی * قطعه * ای پایگاه قدر تو بر چرخ بیدرنك * دور و راشتاب و بقای ترا درنك *
از زیر پنج پرده بشاهد نظر کنی * چون صوفیان برقص داری همان درنك * کر لطف
مردیست بمردم کیا رسد * مردم کیاه مردم گردد همان درنك * ثالث یعنی آخرت یعنی
خلود معنای ثانیله بو معنایه حکیم فردوسی بیت چو سازی درنك اندرین جای تنك * شود
تنك بر تو سرای درنك * رابع یعنی رنج و محنت که آدرنك وادرنك دخی دینلور فرخی بیت
فلك چو غیبهٔ جوشن ستان زان دارد * که بی درنك بود چون بروزنی بشتاب * خامس
سازو زنك و ناقوس و شکستن چینی و شیشه صدا اسمنه دیرلر شیخ ابوسعید ابو الخیر * رباعی *
از باده رخ شیخ برنك آوردن * اسلام ز جانب فرنك آوردن * ناقوس بکعبه در درنك
آوردن * بتوان نتوان ترا بجنك آوردن * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * تا که آن
دیوانه شورش در رسید * بردر دکان شیشه گر رسید * یك بیك بر سنك میزدنی درنك *
گرد اش بردی درنك شیشه رنك * سادس درنکیدن لفظندن اسم مصدر اولور خلاق
المعانی بیت رفت آنکه روز ما ز شب تیره رنك بود * واندوه را بنزد دل ما درنك بود * وصیغهٔ
امر و وصف ترکیبی استعمال اولنور استاد لطیفی بیت گفتم اینجا بدرنگم بصفا گفت درنك
که بجلی و برماه رو وکوه درنك که درنکا درنك صدای طبل و کوس که بیاپی چالنه مولانا
هاتفی بیت ببستند بر بختیان طبل جنك * بگردون بر آمد درنکا درنك که درژآهنك
زاء فارسیله بدخوی و بدکردار معناسنه در تحفة الاحباب ده یعنی بد آهنك یعنی بر امر قصد ایدیجی
مثالی استاد عنصری بیت ز بس کینه جوی و درژ آهنك بود * فراخای گیتی برو تنك بود *
ودخی تیره پیژن معناسنه وله بیت بیك خدنك ودرژ آهنك جنك داری تنك * تو برپلنك
شیخ بر نهنك دریابار که درهنجکتك سکون زاء فارسی و خاء معجمه ایله قبلهٔ متقدمین یعنی

بیت المقدس حکیم اسدی بیت بدژهختکنك آمد از راه مشام * کد خوانیش بیت المقدس
بنام ژ دژهوختکنك ج زیاده‌ء واو ایله دخی بیت المقدسه دیرلر حکیم فردوسی بیت کنون
سزارای جنك آمدست * که یادش ز دژهوختکنك آمدست * حکیم اسدی بیت چونوح
آمد و یافت آید رنك * کشید استخوانش بدژهوختکنك ج دژك ج فتح زاء رسیله
یعنی دستارچه یعنی مقرمه میرنظمی بیت بدسنت دژك کرتهی آمدی * ز ن بد سکالت رهی
آمدی ژ دشنك ج فتح شین معجمه وسکون نونله صوبندی که خس وخاشاك ایله اوله
اوزرینه قودقلری اغاج داللرینه دیرلر کذا فی الاداة اما نسخه‌ء میرزا ابراهیمده تار ابریشم
معناسنه سین مهمله ایله ده مرویدر ژ دیك ج اماله ایله چوملك معناسنه در اسم عامدر هرنه که
ایچنده طعام طبخ اولنه بقردن اولنه دیك مسیر وطپراقدن اولنه سفالین دیرلر واماله سز
دون امس معناسنه در ژ دیك بر دیك ج اولدرکه ایکی چوملکی بر برینه قپاقلیوب بعض
اشیا تصعید ایدرلر کیمیاکرلر بیننده معروف نسنه در ژ دیوانه سك ج یعنی قودوز کوپك
میرنظمی بیت رقیبش چون سك دیوانه کشته * چو دیدان سر وقد همخانه کشته *
ژ دیومشتك ج حبوبات نوعندن بر نوعدرکه قابوغن چقاردقده مقشر مرجمك کبی اولور
اکاکومشك دخی دیرلر ژ مع اللام * دل ج معروف عربیده قلب دیرلر قلب صنوبری
دیدکلری کوشت باره در حضرت مولانا قدس سره بیت سرنشتر عشق بر رك روح زدند
یکقطره‌ء خون چکید ونامش دل شد * ضم دال ایله آخر معنایه کلور ژ دنکل ج سکون
نون وکسر کافله بد اوضاع وسفیه معناسنه در شمس فخری بیت چارکس در ممالك شه نیست
ظالم وهیز ومفسد ودنکل ژ دیسال ج یکن ییل عربیده عام اول دیرلر شاعر بیت کار
دیسال نشود فکر تلافی امسال * هیچ ممکن نبود درفته باز آوردن ژ دیرینه سال ج یاشلی پیر
واختیار معناسنه مولانا هاتفی بیت جهاندار در بارکه کرده جای * بدیرینه سالان کار آزمای
ژ دیودل ج سکون یای تحتانی وواو وفتح دال مهمله ایله اقچه قواق دیدکلری اغاجدر
ژ دیودال ج کسر دال مهمله ایله شجاع وبهادر حکیم خاقانی بیت دیو دژم باشیم و پر پاشیم جان
کان پری دیدار دیدار آمدست * مجمع الفرسده یعنی تاریك دلی وجاهلی ژ مع المیم * دژازدم ج
یعنی سك حکیم خاقانی در قصیده بیت بسر بزرکی جدان من که بودی شان * دراز کوش
ندیم ودرازدم بواب ژ درخت کرم ج اضافت وفتح کاف عجمیله ایلغون اغاجنه اسم اولمق
اوزره مرویدر ژ درم ج فتح راء مهمله ایله سیم مسکوك یعنی اقچه هر نوعنه درم دیرلر بومشهود
بیتدن مفهوم در بیت درمداران عالم را کرم نیست * کرمداران عالم را درم نیست *
واستاد عنصری بیت از کهر کرد کردن بفنحم * نه شکر چیده هیچ کس نه درم ژ درم ج معروف
اوزانده اون التی چکردك اغریدر بر بچق درهم بر مثقال اولور خواجه سلمان بیت در ترازوی
عمل درهم احسان ترا * بر نقود حسنات صفت یاران بود ژ دژاکام ودژکام ج کلاهما
بزاء الفارسی زاهد وپرهیزکار معناسنه فخر کرکانی بیت مکن دژکامکی با آن جوانمرد
بپرو رمهتران اکو بپرورد ژ دژیم ج سکون زاء وکسر باء فارسیه ایله یعنی غدود یعنی
اول یومری اتکه دری التنده ظاهر اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ژ دژخم ودژخیم ج کلاهما

کلاهما بسکون الزاء الفارسی وکسر الخاء المعجمه دژ ایله خیمدن مرکب لفظدر دژ بد وزشت در
خیم خوی معناسنه در معنای ترکیب بد خوی دیمك اولور فخر کرکانی * مثنوی * اکر دشمنت
تیز آید فراز * تواسب تکبر برو برمتاز * چنان شو تواضع کنان سوی او * که باز آید از دژخیمی
خوی او * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت رام وخوش طبع کشت در عهدش * دیوبد طبع
وشرزه ودژخیم * وبد اخلاق وبدنهاد معناسنه ده کلور حکیم فردوسی بیت بجای
دیوان دژخیم بود * کزان جایکه پیل رایم بود * ورساله‌ء نصیریده خسیس وتنك حال
معناسنه مرویدر و مجمع الفرسده قتال وجلاد معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنی
استعاره طریقیله اولمق واردر حکیم فردوسی بیت بدژخیم فرمود کین رابکوی * بدار اندر آویز
ودر تاب روی * وله بیت بدژخیم فرمود تا کردنش * ز ند بس باتش بسوزد تنش *
حکیم سنایی بیت مرودژخیم مرد را بکشید * پر دواندر دوان سرش ببرید ژ دژم ج فتح زاء
فارسیه ایله بش الی معنایه کلور جمله بر برینه یقین غمکین وآشفته حال معناسنه در حکیم اسدی
مثنوی * دژ مترکسی مرد رشکست واز * که هر ساعتی مرکش آید فراز * کرانتر ز هر چیز بار کناه
کزو جان دژم کردد ودل سیاه * وشمس فخری پریشان حال معناسنه بیت خسروادر
زمان معدلتت * نیست جز زلف یار هیچ دژم * ومهیب وغضبناك معناسنه آدمده وحیوانده
استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت دلیران ایران زاول بهم * بکردند حمله چو شیر دژم *
وله بیت همی ز آسمان کرکس اندر کشید * ز دریا نهنك دژم بر کشید * والمناك وغمناك
معناسنه عرفی شیرازی بیت شاها بعطایت که از آن کام کدانی * نومید مهل عرفی‌ء محروم
دژم را * پژمرده وبورشمش معناسنه وله بیت از عدل تو کر طبع چنین معتدل آید * آن
عدل رسد عالم فرتوت ودژم را ژ دزدام ج سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله قلعه‌ده
اولان زندان وحبس خانه در که قلعه در دام طوزاقدر طوزاقدن مراد طو تیلوب قالمق
معناسنه در قلعه‌لرده حفظ وحراست محکم اولمغله مجرم وکنهکار اولنلری آنده حفظ ایدرلر
کذا فی المجمع ژ دشم ج فتح شین معجمه ایله بیرکه سراجلر آلتلرندندر دژینه دخی دیرلر
ژ دلارام ج کوکل اکلندریجی دیمکدر اکثر صفت محبوبده استعمال اولنور میرنظمی
بیت تمنا کر برآید از دلارام * مشو غیر از وصالش ای دل آرام ژ دلام ج کوچك نیزه در که
هندیلر الله کتوروب خصمه حربه کبی آتار هندیلر میاننده غایت معروف ومستعملدر کندو
اساملرنده داینهی دیرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * بحرب اهل ضلالت ز بهر کشتن جهل
سخنت راچه برنده حسام باید کرد * کزنت خاطر وحجت سپرت باید ساخت * تو اسزای
دلامش دلام باید کرد ژ دمام ج بوزن امام لفظ عربیدر انی تعریف ایدوب دیرلر * الدمام
هو دواء یشبه الزعفران یطلی به جبین الاطفال * یعنی اول بر دوادرکه زعفرانه بکزر اطفالك
النلنه سوررلر وهر طلا اولان نسنه‌یه دیرلر ژ دهیم ج کسرها وسکون یا ایله تاجدرکه
دهیم ودیهم دخی دیرلر کذا فی المجمع ژ دیم ج بوزن سیم ایکی معنایه کلور اول یعنی چهره
حکیم سنایی بیت دیم ماهست اکر دم اونیست * نام ماهست اکر نم او نیست * حکیم خاقانی
بیت عیسوی دو بادم احمد دیم وچشم حادثات * در شکر خواب عروسان از دم واز دیم او * ثانی

مفتیان معناسنه کدادیم دخی دیرلر عربیده مطرشدید معناسنه درکه دیمه دخی دیرلر استاد فرخی
بیت کر تو کویی که کف میر چو ابر است خطاست * کر کف میر درم بارد و از ابر دیم ﮓ دیوکندم
چاودار دیدکاری غله در آرپه یه مشابه میر نظمی درصفت یکی بسیار خوار بیت خری بسیار
خوار و بدنوالی * خورد از دیوکندم راجوالی ﮓ دیهیم و دیهم ﮓ کلاهما بسکون الیا و کسر
الها عجم شاهلرینه مخصوص اولان مرصع تاجدر شمس فخری بیت شهریار جهان طلعت
اوست * زینت تخت و زیور دیهیم * حکیم فردوسی بیت چو دیهیم شاهی بسر بر نهاد *
جهانرا سراسر همه داد داد ﮓ مع النون * دبیرستان ﮓ مکتب خانه دبیر کاتب وستان مکان
معناسنه در کاتب یری دیمك اولور حکیم سنایی بیت عقل راخواهی که تا اندر عقیله ات نفکند
کوش کیرش در دبیرستان الرحمن دراز * حکیم خاقانی بیت دبیرستان نهم در هیکل روم
کنم آیین مطرانرا مطرا * هیکل نصارا کلیسا سیدر ﮓ دبستان ﮓ دبیرستان لفظندن
اختصار اولنمشدر مولانا جامی بیت معلم کیست عشق و کنج خاموشی دبستانش * سبق
نادانی و دانا دلم طفل سبقدانش * از نظیرهٔ این قصیده حکیم خاقانی بیت مرا دل پیر تعلیمست
و من طفل زباندانش * دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش * مولانا هاتفی در لیلی مجنون
مثنوی آن شیفته برخلاف طفلان * میرفت بمهر تا دبستان * با درس کهش نبود میلی * بودی
غرضش وصال لیلی ﮓ دبق ﮓ کسر باء موحده ایله دبق مرقوم یعنی اوکسه که اغاجه سوردلر
قوش قوندقده یاقلری یاپشوب قالور کذا فی المجمع ﮓ دراز خوان ﮓ فتح خاء معجمه و واو
معدوله ایله اوزون پیشکر دستار خوان دخی دیرلر اوزون سفره عربیده سماط دیرلر بسط
اطعمه بیت دراز خوان پراز نان کند میش باید * که در مقابلهٔ راه کهکشان آری *
ﮓ درانیدن ﮓ فتح راء مهمله و کسر نون و سکون یای تحتانی ایله دریدن لفظنك متعدیسی
اولور یرتدرمق معناسنه خواجه سلمان بیت بیا دروی تو خواهم که خرقه کردم چاك * به
نیکنامی پیراهنی درانیدن ﮓ درایدن ﮓ کسر یای اول و سکون ثانیله آواز چقارمق
واریلق شیخ اوحدی در جام جم بیت فقرا کر خورد نست وکاییدن * هرزهٔ چند بر درایدن
ﮓ درختان ﮓ جمع درخت در اغاجلر اکرچه ادات جمع اولان الف و نون ذوی العقوله اولور
درخت ایسه جماداتدندر بونده الف و نون مخالف قاعده در برجواب اولدرکه جماداته الف و نونله
جمع الحق بونده در شاذ مقوله سیدر عدم منزله سنده اولور النادر کالمعدوم مضمونی اوزره قاعده یه
مخل اولمز جواب آخر درختك نموی اولمغله جائزدر تفصیلی مقدمه ده ذکر اولنمشدر شیخ
سعدی بیت برگ درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار
ﮓ درختستان ﮓ اغاجلق دیمکدر میر نظمی بیت درختستان اندر دشت بوده * مکر شیر
ژیان آنجا غنوده ﮓ درخشان ﮓ بمعنی تابان درخشیدن لفظندن اسم فاعلدر شاعر بیت
درخشان دو رخشان چو شمس و قمر * درفشان دو لبشان چو شهد و شکر ﮓ درخشیدن
یلدرمق و ضیالی اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس و شرفنامه چغتای لسانده ایشتماق
دیرلر ایشتار ضیا ویرر و ایشتابان ضیا ویرن دیمکدر اسکندرنامه ده رای هندی اسکندره
کوندردوکی آتلر وصفنده دیر بیت هر اشهب که کوکبا قیب کیشتابان * قویاشی اشهبی

اشهبی ثانی دیك ایشتابان ﮓ درفش کاویان ﮓ فریدون شاهك سنجاغی درکه کاوهٔ آهنکر
تالدیروب ضحاكك اوزرینه خروج ایتمشیدی تفصیلنه مساعده اولماغین طی اولندی امیر
معزی بیت کر فریدون را خبر بودی ز رای فرخت * فال بکرفتی فریدون از درفش کاویان
ﮓ درفشیدن ﮓ فتح راء مهمله و سکون فا و کسر شین معجمه ایله بمعنی درخشیدن میر نظمی
بیت شده آن روی دلجو ماه تابان * درفشد از لطافت در تدندان ﮓ درم کزین ﮓ ضم
کاف فارسیله صراف معناسنه اقچه سچیجی دیمك اولور ﮓ درنك کردن و درنکیدن ﮓ
صبر و آرام ایلمك و توقف معناسنه ایکیسی ده مصدر در اکلنمك معناسنه ﮓ درویدن ﮓ
فتح راء مهمله و کسر واو ایله اوت و غله بچمك عربیده حصاد معناسنه حذف یا ایله درودن
دخی جائزدر چغتایده اورماك دیرلر بو بیتده مضارعی واقع اولمشدر میر علیشیر بیت مزرع
دهرغه ساچ لطف ایلا احسان تخمن * هر نه ایکسانك انی اوق چونکیم اوراسین اخر
ﮓ دریدن ﮓ کسر راء مهمله ایله یرتمق عربیده خرق معناسنه خواجه سلمان بیت عادت
شیر و رسم اوهست دریدن و زدن * عادت شیر را اینت نیست بغیر صفدری ﮓ دریکان ﮓ
کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و فتح کافله اعمال نجومدن برنوع شکلدر معربی دریجاندر
ﮓ دژبرازان ﮓ سکون زاء فارسی و فتح باء موحده و راء مهمله و زاء معجمه ایله بمعنی عیب
کیران و خشم کینان و خام طمعان مفردی دژبراز در الف و نون ادات جمعدر ﮓ دژمان ﮓ
سکون زاء فارسی و فتح میمله برنسنه نك ایریلکندن و قبالغندن کنایه در لفظاً ترکیبدر درکه
قلعه در و مان مانستن دن اسم فاعلدر معنای ترکیب قلعه یه بکزیجی دیمك اولور ﮓ دژوان
سکون زاء فارسی و فتح واو ایله دریغ و حسرت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم و مؤید
الفضلاده الوان معناسنه ﮓ دکرکون ﮓ غیری کونه دیمکدر میر نظمی بیت دل زارم نشد
با لطف مقرون * زجور یار شد حالم دکرکون * و سرنکون و یوزی کیرو دونش معناسنده ده
مستعملدر امیر خسرو بیت کافر تاتار برون از هزار * کرد دکرکون بر اشتر سوار *
ﮓ دل انکیزان ﮓ موسیقی ده بر لحن آدیدر منوچهری * نظم * در باغ بنوروز درم ریزانست
برنارد نان لحن دل انکیزانست * باد سحری سپیده دم خیزانست * یا میغ سپه بکشتی
آویزانست * تا باغ مکر زمیغ بر دارد جنك * و ان میغ بوسیه زچشم خونریزانست ﮓ دلستان
صفت محبوبدر کوکل آلیجی معناسنه بوستان ستدن لفظندن اسم فاعلدر مکان معناسنه
اولان ستان دکلدر ﮓ دلنشین ﮓ کوکل قبول ایتدوکی نسنه کوکله اوتوریجی دیمکدر شفائی
بیت کاری بدست ناله شفائی فتاده است * زین دلنشین خدنك که در استخوان شکست
ﮓ دهستان ﮓ کسرها و سکون سین مهمله ایله برشهرك آدیدر حکیم فردوسی بیت خود
اندر دهستان بیاراست جنك * برین بر نیام فراوان درنك ﮓ دهقان ﮓ کوی رئیسی کثرت
استعمال ایله کویلو معناسنه اولمشدر مرحوم کمال پاشا زاده بونده دخی تصرفی ایله تعبیر
خاص ایدوب دیرکه دهقان لفظ معربدر فارسیسی دهخان ایدی اصلی خان ده در علم اولجق
مضاف الیه تقدیم اولندی خان رئیس معناسنه اولدوغی خان تفسیرنده ینه مرحومك
نقلی اوزره ذکر اولنمشدر عمدة المحققین مولانا سعد الدین نور الله مضجعه حاشیهٔ قاضی

بیضاوی ده سورهٔ آل عمران آخرنده تصریح ایتمشدر بو عبارت ایله * الدهقان رئیس
القریة ومقدم اصحاب الزراعة و هو معرب انتهی * شعرا شعرلرنده ایراد ایلمشلردر بیت
چو آید بخت دهقان در کرانی * دلش مائل شود بر جفت رانی * بو بیتی مدعاسنه بینه
ایراد ایلمش لکن بوندن رئیس اولمق فهم اولنمز انجق کویلو فهم اولنور زیرا کویلو رئیس اولان
شخص جفت سورمز رنجبر اولان رعایادر چفتی سورن * دهکان * سکون ها و فتح کاف فارسی
ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول مزارعه دیرلر ثانی مورخه دیرلر معربی دهقاندر
* دهین * کسر ها و سکون یای تحتانیله سود اغزی که فله دخی دیرلر * دیدان * سکون
یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله اوّل قیش آیی بو لغتی نعمة الله بو معنایه ذکر ایلمش غالبا
اسم جامددر * دیده بان * کوزجی معناسنه باغبان و کشتیبان کبی دیده یه اضافتله اسم
فاعل دخی اولور جلالی بیت بران کوه سربانك زد دیده بان * که از کرد شد تیره روی
جهان * دیدکان * کاف فارسیله کوزجیلر و کوزجیلر حسین ثنائی بیت چون خرد
در خزانه خانهٔ دل * دیده از خواب دیدکان برخاست * دیده وان * یعنی دیده بان
باء موحده یرینه واو واقع اولمشدر * دیدن * کورمك رؤیت معناسنه مصدردر مستقبلی
مخالف قیاس درزیرا بیند و بینند کلور خواجه سلمان بیت جمال روی ترا تا بدیدهٔ من
نمیتوانم ازین رشك دیده را دیدن * دیزدان * سکون یای تحتانی و نون و فتح زاء معجمه
و دال مهمله ایله یعنی آهنین سه پایه یعنی دمور ساج ایاغی کذا فی فرهنك جهانکیری * دیین *
سکون یائین تحتانیین ایله یعنی غوك جوی یعنی ارمقده اولان قور بغه ایضا منه * دین * اشارت
قریبدر بو دیمك معناسنه بدین کونه و بدینسان دیرلر و مشهور فارسیه نك یکرمی دردنجی
کونی اسمیدر خواجه سلمان بیت دین روز ای روی توان کفت دین * می خور و شادی کن و خرم
نشین * عربیده معروف ملت و مذهب معناسنه فتحه ایله ینه عربیده وام معناسنه در
* دیوان * دعوا محلی یعنی حکام و والیٔ ولایت اوتوروب حکومت واستماع دعاوی و نظر
دفاتر ایتدکاری مکان و ارباب خدمته پادشاه اوتوروب خدمات میری یه ایتدکاری موضع
سبب تسمیه سی بر کون کسری طشره چیقوب کوردی کتاب و اهل دیوان اوتوروب محاسبهٔ
دفاتر اعمال و امنا ایدرلر اینهاد یوانند دیدی یعنی بونلر شیطانلردر دیو شیطاندر دیوان جمیعدر
محاسبان و عمال و محصلان اموالك امور دنیویه ده حذاقتلری و احوال خفی و عیانده وقوف
و فراستلری اولدو غنه بناء و کسرینك جبلتنده عدل و انصاف مرکوز و مضمر اولدوغی اجلدن
ادای دیوان ایله تسمیه ایلمش و بر معناسی دخی خریطه درکه کیسهٔ دفتردر و بر معناسی دخی
شعرانك اشعاری دفتریدر ترتیب ایتدکاری تقریبله دیوان دیرلر عربیله مشترکدر * دیوجان *
یعنی سخت جان ابوالمعانی بیت تیر آهم نکرده کار رقیب * دیو جانست و سنکدل بودست
دیهیان * اهل قریه کویلو دیمك اولور یای ثانی نسبت معناسنه در * مع الواو * درو *
فتح راء مهمله و اظهار واو ایله بچیش عربیده حصاد معناسنه خواجه حافظ بیت مزرع سبز
فلك دیدم و داس مه نو * یادم از کشتهٔ خویش آید و هنکام درو * و درویدن لفظندن
امر اولور بیچ معناسنه * دهو * ضم ها و اخفاء واو ایله کوه سرانديب قربنده بر معظم طاغدر

طاغدر آنده حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام مبارك قدملرینك اثری واردر طاشه
تأثیر ایتمش زیارتکاهدر واروب زیارت ایدنلردن مرویدرکه هر خطوه سی یتمش آدمدر بودخی
منقولدرکه هر کیجه دریادن بر پارباوت فریاد و زاری ایدرك کلوب اول اثر اقدام اوزرینه
یاش دوکر غیری یرلرده یغمور اولمیوب آنجق قدم شریف اولدیغی یرلره یاغدیر و همیشه
سبز و خرم و چمنزار و شکوفه لر اکسك اولمز دریا اکا ایکی میل قدر یرده واقعدر * دیو *
شیطان و اولاد و اتباعنه دیرلر بو معناسی دخی قاره منتردر و دخی جامهٔ پشمینه که خشین
و درشت اولور جنك محلنده کیرلر وکین آدمه دیوسار دیرلر کذا فی شرفنامه * دیودار *
صنوبرکه چام فستغنه دیرلر لکن هندوستانه مخصوص بر چام اغاجی واردر * دیوار * حذف
دال مهمله ایله دیودارودن اختصار اولنمش صنوبر معناسنه جلغوزه دخی دیرلر نتکم شاعر
بیت پسته و بادام دیوار و شود * کرپزی با انکبین نیکو شود * طبیعی حار و یا بسدر
استرخاء عصب و فالج و لقوه یه نفعی واردر * مع الهاء * درازه * فتح راء مهمله و زاء معجمه
ایله هر اوزون اولان نسنه یه دیرلر خصوصا بزك ارسنه دینلور عموما * دجله * سکون جیم
و فتح لام ایله معروف ارمقدر مولانا هاتفی بیت خصوصا بان دجلهٔ شور وشین * امیر و دلیر
و دلاور حسین * و آلای وصف عسکر معناسنه استعاره طریقیله اولمق کرکدر و له بیت
که هرسو یکی دجلهٔ موج ریز * روان شد سوی آن محیط ستیز * درخت خانه * سقف
اولمغه صالح اولان دیرك او دیرکی او اغاجی دیمکدن مراد اولدر * درازینه * هر نسنه نك
طوالنه دیرلر یا و صفیه و نون صفتی تأکید ایچون و ها خصوصیتی بیان ایدر میرنظمی
بیت درازینه رود هرسرو شمشاد * قد بالای جانان میکند یاد * درخت سنبه * ضم
سین مهمله و سکون نون و فتح باء موحده ایله دوکر آلتلرندن مثقب و بورغی معنای ترکیب
اغاج دلن دیمکدر و دخی سباع طرنغی و طیورك منقاری استعاره طریقیله در * درمنه *
فتح راء مهمله و نون و سکون میم ایله یاوشان دیدکلری اوتدر عربیده شیح دیرلر میمك فتحه سیله ده
جائزدر * درنه * سکون راء مهمله و فتح نون ایله تیغك جملهٔ اسماسندندر کذا فی فرهنك
جهانکیری * دروه * سکون راء مهمله و فتح واو و اخفاء ها ایله یما که اسکی جامه یه
دیکرلر و دخی یرتق عربیده مخروق معناسنه میرنظمی بیت پیره زنی بود دران بیوهٔ *
داشت بوش جامهٔ پردروهٔ * درّه * فتح راء مهمله مشدده ایله ترکیبده طره دیرلر عربیده ضم
دال مهمله ایله مستعملدر آنکه طبلباز دوکرلر و دخی ایپدن بوکوب آدم دوکرلر * دریده *
دریدن لفظندن اسم مفعولدر یرتلمش معناسنه مولانا عرفی بیت کفتم که بدامنت زنم دست
از شوق تو جیب جان دریده * حکیم شفائی بیت سر پنجهٔ باد دامن تو * پیراهن نه فلك دریده
و بعض تراکیبده صفت استعمال ایدرلر میرنظمی بیت مثلش بجهان کس ندیده * مستعمل
هیز کون دریده * درّاکاه و درّاکه و درّکاه * زاء فارسیله خشم آلود و سهمکین
و غضبناك عبد الواسع جبلی * قطعه * ز آسیب تیغ تو باشند دائم * چو سیماب لرزان
چو سیمرغ پنهان * پلنك روانکاه در کوه بربر * نهنك درّاکاه در بحر عمان * حکیم فردوسی
بیت چنین تا بیاید یکی ژرف رود * سپه شد پراکنده چون تار و پود * معنی ژرف

پهناش کوتاه بود * برو برگذشتن ژاگاه بود * و بدخو تند معناسنه انسانلره ابوشکور
بیت ز چیز کسان دست کوته کنی * دژاگاه را بر خود آگه کنی * صفت مذکورلر ده حیوانه
حکیم اسدی بیت دگر ژنده پیلی دژاگاه بود * که و یرا نشسته شهنشاه بود * مثال لغت ثانی
حکیم اسدی بیت دژاگه دوی سهمگین منکرست * بزور دل از هر دوی برترست * مثال
لغت ثالث استاد فرخی بیت نگذرد شیر دژگاه بصد عمر از بیم * اندرین بیشه که یك چاکر
او کرد گذر دژاکامه و دژکامه و دژکمه زاء فارسی و کاف فارسیله دژاکاه و اخوانی
معنالرینه موید الفضلاده بمعنی خواجه و زاهد مسطوردر دژغاله سکون زاء
فارسی و فتح غین معجمه و لامله حصار و قلعه قله سی که دژ قلعه در و غاله قله معناسنه در کذا فی المجمع
دژله سکون زاء فارسی و فتح لامله دجله معناسنه مسطوردر شط بغداد دیدکلری
نهر عظیمدر دژینه کسر زاء فارسی و سکون یای تحتانی و فتح نونله سراج و کفشگر
آلتلرندن بیزدر که آنکله دری دلوب دیکرلر دکرباره باره دفعه معناسنه در برکره
دخی دیمك اولور حسین ثنائی بیت دکرباره شد آسمان مرگ ریز * بشد کرد از اوج برچرخ
تیز دلخواه سکون لام و فتح خاء معجمه ایله کوکل استدوکی و طبیعته خوش کلن نسنه و زرده
غالبك مراد ایدوب استدوکی رهن و شرطه دیرلر بو بیتدن معلومدر طالب آملی بیت از آن
چونز هوس بامن آورد بمیان * نخست قاعده شرطه را نهد دلخواه داشلمه سکون لام و ضم
شین معجمه ایله کوکلی کتمش عاشق دیمك اولور مولانا جامی * رباعی * ای آنکه ترا دولت شاهی
هوست * وازادی بندکان ترا دست رسست * آزاد کن از انکه بود بنده عشق * کان
دلشده را بندکی عشق بسست دله بوزن کله دل معناسنه در منوچهری در مدح
یکی از وزرا بیت خسرو تنه ملکت و او چون دله ملك * ملکت چو قران او چو معانی
قرانست دمسه سکون میم و فتح سین مهمله ایله ابریشم سفید معناسنه در که تعریب
ایدوب دمسق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ده ایکی معنایه کلور اول کوی که عربیده
قریه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ده مرو ده مرد را احمق کند * عقل را بی نور
و بی رونق کند * ثانی اور معناسنه یعنی بزن امر صیغه سی اولور میر نظمی بیت کر ببندد در دل
خصمت کره * کردن بغیش بتیغ حکم ده * صیغه امر و وصف ترکیبی استعمال اولنور فرماننده
دیرلر مولانا عبد الله هاتفی بیت یکی گفت بستان یکی گفت ده * یکی گفت احسن یکی گفت زه
دهاده بو لفظدر که جنك و مقاتله و محاربه یی بیان ایدر ایکی صف لشکر برینه اورا
اور ایتدیلر دیمك اولور وله بیت دهاده بتیغ چکاچك ز تیر * ز هر سو رسیده بچرخ اثیر
مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت غریو دهاده بر آمد چنان * که افتاده از دست شیران سنان
وله بیت دهاده بر آمد ز هر دو طرف * دو دریای کین برلب آورده کف دهچه
سکون ها و فتح جیم فارسیله زبان دیلیمه رعیت معناسنه در دهشته کسر ها و سکون
شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بخشش و عطایا معناسنه در تصرفات عامه قبیلندندر و شعرا
شعرلرنده ایراد ایتمشلردر بیت نباشد کس چو تو فرخ سرشته * عجب نبود ز تو لطف
دهشته دهیمه کسر ها و سکون یای تحتانی ایله ایکی طرفدن واقع اولان عطا و بخشش

بخشش معناسنه و جنك و محاربه معناسنه ده کلور شاعر بیت دهیمه حاضر و آماده بودند
چو راه جنك و کین بکشاده بودند دیباه و دیبه کلاهما بسکون الیاء التحتانی و فتح الباء
الموحده دیبا دیدکلری قماش که اتلس طوقنمش اوله حکیم اسدی بیت تهی دست و درویش
بادر دو تاب * همه دیبه و زر ببیند بخواب دیباجه یوزکه عربیده وجه دیرلر و بکاق خد
معناسنه و کتاب و مکتوب اولی خواجه سلمان بیت دفتر افلاك را چون ذات او دیباجه شد
خط سبز اختر از اکر دارایش مسطری دیده درت معنایه کلور اول کوزکه کورن
یریدر که مجموعنه چشم دینلور که سیاه و بیاض و قپاغندن عبارتدر انجق کورن یر ایدوکی
بو بیتدن فهم اولنور بیت چنان مردمان را پسندیده * که کویی بچشم اندرم دیده * کوزك
سیاهی ایچنده اولان بکنه مردم چشم دیرلر عربیده کی انسان العین معناسنه بیاضی نك مخصوص
آدی یوقدر مناسب اولان سیاهنه دیده دینلمکدر بیاض و سیاه و قپاق و کرپك جمله چشم
تعبیرینه داخلدر بو بیتدن واضحدر بیت شبی همچون سواد دیده پر نور * هوا عنبر فشان
چون طره حور * ثانی مشاهده معناسنه ثالث اول درخت یاخود پشته و یا جای بلند اولان
یر که اوزرنده دیده بان اوتورر حکیم فردوسی بیت ز دیده بیامد بدرگاه رفت * زمانی
بر اندیشه بد زین شگفت * رابع دیده بان معناسنه بیت غو دیده بشنید دستان سام
بفرمود بر چرمه کردن لگام * و دیدن لفظندن مشتق اسم مفعول صیغه سیدر شاعر
بیت سواد دیده غمدیده ام باشك مشوی * که نقش خال توام هرگز از نظر نرود دیده گاه
کوزجی طوروب باقجق یر حکیم اسدی بیت چوزی اژدها ماندیك میل راه * بدید اندر ره
یکی دیده گاه دیرینه سکون یائین و کسر راء مهمله و فتح نونله اسکی و قدیم معناسنه
چوقدن دیمك اولور بنده دیرینه و عهد دیرینه دیرلر ابو المعانی بیت بنده دیرینه را لطف و کرم
داشتن * عادت دیرینه است در شیم مهتران دیزه سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه
ایله بش معنایه کلور اول بوز رنك اولان نسنه یه دیرلر عموما و بوز آته دیرلر خصوصا
حکیم فردوسی بیت بفرمود تا بر نهادند زین * بر آن دیزه پیل تن روز کین * و بوز قاطره
دخی دیرلر حکیم اسدی بیت قطار استر دیزه صد و سی * که بارش طشت تشغان بود تبسنی
کمال پاشا زاده بحر الغرائب صاحبنك غیرت اولان رنکه دیزه دیرلر دیدیکن رد و تزییف
ایدوب عجمك دیزه دیدیکنه ترکیده یاغز دیرلر دیزه ایله دیزك فرقنی بلمامش دیو اعتراض ایلمش
اما اکثر نسخه لرده حلیمی روایتنه مطابق واقع اولوب یاغز آته دیزه دیمش یوقدر فرهنك
جهانکیریده دیزه رنك معناسنه در عموما و سیاه رنکه خصوصا شبدیز کبی صاحب فرهنك
منظومه بیت داستان قصه داور ست حکم * دیزه باشد سیه درفش علم * ثانی رنك
خاکستری که سیاهه مائل اوله اسب و استره مخصوصدر و بعض حیوانا تده اوموزی باشندن
قویروغنه دك سیاه خط چکلمش اکا سول دخی دیرلر ثالث بر نوع دیبکدر یعنی چولمك رضی
الدین نیشابوری بیت پندی بگویمت بشنو هان دکر مپز * در دیزه خیال اباهای حرص
و آز * رابع حصار و قلعه خامس بر نوع شیافدر کوزه چکرلر دیسه سکون یای تحتانی و فتح
سین مهمله ایله لاجه قماش اولسون غیری اولسون میر نظمی بیت مزین حجله که فرش

نفیسه * همه ز ربفت و زنگار رنك دیسه ﮓ دیكانه ﭻ سكون یای تحتانی وفتح كاف فارسی
ونونله قپلو بغه كه صنك پشت دخی دیرلر ﮓ دیكپایه ﭻ سكون یای تحتانی وفتح كاف
وباء فارسیین ویای ثانیله ساج ایاغی كه دیك چولمك در وپایه التنه قونیلان اوچ ایاقلی دموردر
ابو المعانی بیت چو دیك سفالین شد سنی شكم * زكیر ودو پایش چو دیكپایه است *
ﮓ دیكینه ﭻ سكون یائین تحتانیین وكاف فارسی وفتح نونله ایكی معنایه كلور اول چولمكه
پشن طعام وثانی دونكی نسخه معناسنه در ﮓ دیلپایه ﭻ سكون یای اول ولام وفتح باء فارسی
ویای ثانیله سوجق كركسه جوز وبادامی شیره دان كركسه طولش مونبار كذا فی نعمة الله
ﮓ دینارویه ﭻ سكون یای تحتانی اول وفتح نون ویای ثانی وضم راء مهمله ایله براوتدر تركیده
چوردك دیرلر وبیان طراغی ده دیرلر اهل اخبیه یوغرده قاتوب یرلر ﮓ دینه ﭻ سكون یای تحتانی
وفتح نونله دونكی كونه واقع اولمش احوال میر نظمی بیت بیاد آورده بود احوال دینه * همیكرد
آشكاره سوز سینه ﮓ دیوانه ﭻ معروف عربیده مجنون دیرلر ﮓ دیوخورده ﭻ باء موحده
وخاء معجمه وراء مهمله ایله بوزن نكومیده جن طوتمشه دیرلر كذا فی المجمع ﮓ دیوچه ﭻ فتح
جیم فارسیله تحل بتی ارباب لغت بو معناده متفقلردر ومجمع الفرسده كوددیدكاری قورتجغزدر
اثواب وچوقه ین كسر كمال اسمعیل بیت كر فرشته است چو پروانه باتش باز د * هر كه
امروزنه چون دیوچه در موئش جاست * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ارضه كوه نوعندن
بربوجكدر وبمعنی چوپی كه اندام خارندیعنی ارقه قشغیمی وبمعنی زلو یعنی سوللك برسیاه قورددردم
فاسدی وجوداِنساندن اموب چقرر حضرت مولانا قدس سره بیت سلك نه برا ستخوان
چون عاشقی * دیوچه وار از پر خون عاشقی * صیدنه ابی ریحانده نام كیا هدر كه اكا
زروك دخی دیرلر یعنی انبر بارس وشیخ اسمعیل جرجانی ذخیره خوار زمشاهی نام كتابده
ارسال علق بابنده سوللك رادر ولایت ماد یوچه كویند دیمشدر ﮓ دیوستنبه ودیواستنبه
كسره همزه وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده سكون نون وفتح باء موحده ایله شكمی بزرك
وجثه سی قبا دیو دیمكدر استعاره طریقیله ثقیل الجرم وبد اخلاق آدمه دیرلر ﮓ دیوه ﭻ
سكون یای تحتانی وفتح واو ایله تركیده طوملان عربیده كما دیدكاری دربریه ده تعفن هوادن
غایت ایری اولور حتی قارپوز قدری كورلمشدر اما الا قدر اولانی قیمه ات ویمرطه ایله بشوردرلر
لطیف تناول اولنورات قدر غدائیتی وار مفرطا باهدر ﮓ دیه ﭻ سكون یای تحتانی واظهار
هایله كوی معناسنه در ﮓ دیهه ﭻ سكون یای تحتانی واظهار هائین ایله مشهور فارسیه نك
اون بشنجی كونی اسمیدر ﮓ مع الباء * دیبقی ﭻ كسر باء موحده وقاف وسكون یای تحتانی
ایله برنوع دیبادر صاف ابریشمدن سیم وزرتل ایله طوقنور وضم دال ایله بر مشهور آدیدر
ﮓ درازای ﭻ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله اوزناق بر بیوك بالق وصفنده حكیم اسدی
بیت ز دریا فتاده بخشكی برون * درازای او چاره صدرش فرون ﮓ درازی ﭻ ارش كه
بزایجون اوزاتدقلری ئلاره دیرلر آخرنده یای نسبت درهرنكه اوزونلغه منسوب اوله اكا
درازی دیرلر ﮓ درژنی ﭻ سكون زاء فارسی وفتح خاء معجمه ایله بندیوان معناسنه در ﮓ دلربای ﭻ
دلرباء مرقوم معناسنه در آخرنده كی یا جای وسرای یالری كبیدر ﮓ دلكشای ﭻ ذكری مرور

مرور ایدن دلكشا كبی در وهوایه صفت استعمال اولنور نسیم دلكشای دیرلر نوعی خوشلانی
بیت ز چاك در نسیم دلكشایی * درون آورد بوی آشنایی ﮓ دمیقی ﭻ كسر میمله بر نوع
قماشدر اطلس وسیم وزرتل ایله طوقنمش اولور ﮓ دهقانی ﭻ كویلو معناسنه آخرنده كی یا
یای وصفیه در كه صفتن بیان ایدر میر نظمی بیت نیاید كار بد از اصل زاده * نباشد آدمی
دهقانی زاده ﮓ دهكانی ﭻ كاف فارسیله دهقانی دیمكدر اصل دهكاندر تعریب ایدوب
دهقان ایتدیلر ﮓ دی ﭻ دون عربیده امس دیرلر وحشی یزدی * مصرع * دی هلالی بود
امشب بدر وامروز آفتاب ﮓ دیبه خسروی ﭻ خسرو پرویزك سكز كنج بنامیعنی اسملی سكز
خزینه سنك برینك نامیدر حكیم فردوسی بیت دكر آنكه نامش اكر نشنوی * بخوانی ورا
دیبه خسروی * وموسیقی ده باربد خسروك یا پدیغی اختراعلرندن بر لحن آدیدر میر نظمی
بیت چو آغاز كرده در آن شبروی * كه آهنك كرد دیبه خسروی ﮓ دیداری ﭻ اقدوغی
غایت ظاهر اولان صویه دیرلر یعنی جریانی زیاده اولان صو بو اسم غالبا اصلنی بیان اوله زیرا
اول جوهری كه ازل آزالده جناب باری تعالی جلت عظمته مظهر تجلی ایلدكده اریوب صو اولدی
بخارندن كوكلری وكوپوكندن طاغلری وموجندن یرلری خلق ایلدی مشاهده دیدار ایله
جاری اولدیغی سببدن تسمیه اولنمش اوله ابو المعانی بیت درد عشقم بحاشود پنهان * اشك
چشمم چو جوی دیداری ﮓ دیده كافوری ﭻ یعنی نابینا اولان كوزه دیرلر ﮓ دیوپای ﭻ
اشكنی آز آت وقاطر وقوی هیكل آدم ﮓ دیری ﭻ غایت كبح معناسنه یای وصفیه در دیره
صفتدر میر نظمی بیت چوز یرش هست دیری اسب لاغر * چنان بكذرد كه كوشتش
نیست دربر ﮓ دیكپای ﭻ دیكپاء مرقوم معناسنه آخرنده یا زائده در ﮓ دیكبركی ﭻ
سكون یای تحتانی وكاف فارسی اول وراء مهمله وفتح باء موحده وكسر كاف فارسی ثانیله
اول خوردجدر كه آلات سفریه دندر ایچنه طعام ما حضر قونیلوب یوله كوتررلر وبعض نسخه ده
دیكبابركی واقع اولمشدر ﮓ دیناری ﭻ نسخه میرزا ابراهیمده حریرك برنوعیدر ومنقوره
دخی دیناری دیرلر خواجه سلمان بیت بدفع كفر دل صافی تو دیناریست * كزان درست
توامروز نیست یك دینار ﮓ دیواربینی ﭻ بورونك اورته سنده اولان پرده كه تركیده بورون
دیركی دیرلر ﮓ دیوپای ﭻ سكون یای تحتانی وواو وفتح باء فارسیله اورمجكك برنوعیدر كه
ایاقلری اوزون اولور شمس فخری بیت خصم ملك تو دیوپای آسای * در هوا باد دائما
درواى ﮓ دیوفرسای ﭻ اوچق طوتمش دیمكدر میر نظمی بیت ببزم كر به بیند آن سمن
سای * شود اغیار بدرك دیوفرسای ﮓ دیوورسای ﭻ قرینه واوایله دیوفرسای
مرقوم معناسنه در ﮓ دیهی ﭻ سكون یای تحتانی وكسر ها ایله اهل قریه معناسنه در كه ده كوندر
آخرنده كی یا یای نسبتدر ﮓ باب الدال المضمومة مع الالف * درنا ﭻ سكون راء مهمله وفتح
نونله بر موضع اسمیدر ﮓ درواج ﭻ سكون راء مهمله وفتح واو ایله یعنی درست وتحقیق حكیم خاقانی
بیت یعقوب آن فراست درواش دید وكفتا * بر پاكی مسیح چو تو كوهری ندارم ﮓ دنیا ﭻ
معروف لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور ﮓ دوال پا ﭻ تركیده قایش بالدر عربیده
غول دیرلر نقل اولنور كه انسان صورتنه كیروب بریه ده وبعض طاغده یولدن چقان آدمی

آزدروب اوکینه دوشوب کیدر تنها قالدقده اومزینه بینوب اياقلرین بوینه صاروب استدوکی
قدر کزردکده نصه کره هلاك ایدر ومجازا حیله کار مردم فریب آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت
چرخ دوال پای اگر سرکشی کند * امرت کشد بجرم زچرم اسد دوال دوپا باء فارسیله
بر نوع قرمزی کوچك قورددر اکثر بلوط اغاجلرنده بولنور دوشروب قینادوب صوینی
ایله ابریشم بویارلر غایت لطیف قرمزی رنك اولور اکثی سورسه لر چقماز عربیده قرمز
دیرلر بعض دوالره دخی جزو ایدرلر نازك بویه در دوتا تاء مثناة ایله ایکی قات اولان
نسنه یه دیرلر بو قات اولانه یکتا دیرلر ودخی بر جامه که پنبه سز همان یوزی وآستری اوله آکا
دیرلر خواجه سلمان بیت دوتایی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزار میخی افلاك آستریابی
اکیلوب ایکی قات اولمشه دیرلر که عربیده منحنی دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك
راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را * چغتای لساننده اونکای دیرلر لطفی
دیواننده بیت اونکای بادی روضه ایچرا نرکس * چون لطفی ایرور کوز ونوك قتیلی دوجا
جیم ایله شاشی معناسنه بر نسنه یی ایکی کوردوکیچون دوجا دیرلر میرنظمی بیت راست بینان
راست بیند هریکی * کج نظر دوجا ست بیند بی شکی دوشا شین معجمه ایله سودی
صاغلور قیون وکچی واینك که دوشیدن لفظندن مشتقدر حکیم اسدی بیت زکاوان
صدوسی هزار از شمار * زمیشان دوشا هزاران هزار دوغبا سکون غین معجمه وفتح
بایله توغاشوربا سی که قوزی آتی ویوغرت ایله ایدرلر اصلی دوغ آبادر یوغرتاو شوربا دیمك
اولور تخفیفا الفی حذف اولنمشدر دوغوا باء موحده یرینه واو ایله استعمال اولنور
دوغبا کبی بونك دخی اصلی دوغ آوایدی تلفظنده نوع ثقلت اولمغله تخفیف اولنمشدر
دولا لامله یعنی صبوی آب یعنی صو دستیسی کذا فی التحفه مع الماء الموحده *
درخوشاب لطیف وآبدار وبیاض اینجویه دیرلر که در راء مشدده ومخففه ایله اینجودر
وخوشاب لطیف صولی دیمك اولور ابوطالب کلیم بیت سفته آید کوهر از دریا بعهد نظم تو
زانکه شد سوراخ از رشکش دل درخوشاب دنب سکون نونله اصلی دمب ایدی
میم ساکن نونه قلب اولندی لکن تلفظنده نوع ثقلت اولمغین بانی حذف اولنوب دم دیرلر خنب
وصنب کبی در تلفظه سهولت ایچون خم وصم ایتدیلر دوشاب سکون واو وفتح شین معجمه
ایله بکمز معناسنه در عربیده کسر دال وسکون یا ایله دبس دیرلر ابتدا خرما بکمزی ایچون
وضع اولنمشدر که اوزم شیره سندن اولان بکمزه رب العنب دیرلر ایدی کیدرك ایکیسنه
دبس دیدیلر دخی کیدرك خرمایه اوزم غلبه ایدوب هم اسمن وهم استعمالن آلدی عجمده
دوشاب دیدیلر میرنظمی بیت برندان چو زاهد زیك جای زاده * دراصلش یکی بود
داوشاب وباده دولاب اسم عامدر صو دوندردیکی دولاب وطوار چکدوکی دولاب
وابریشم صاردقلری دولاب وچرخ که نه دولاب دیرلر وچرخه که چقرقدر واولرده اشیا
قومق ایچون ایتدکلری دولاب که خزانه ده دیرلر بو جمله یه دولاب دینلور عربیله مشترکدر
مثال اول ابو المعانی بیت شده برهم دکر با آب دولاب * چو غالب آمد آب کردید دولاب
مع التاء المثناة * دخت بوزن بخت دختر لفظندن مختصر اولنمشدر قیز معناسنه که عربیده

عربیده کی بنت معناسنه در خواجه افضل الدین کاشی بیت آنی که بروزکار بندد کمر بخت
توکه پسرش نام نهی کاهی دخت * حکیم اسدی بیت جز از دخت او نیست زیبای من *
بدو شاه روشن کند رای من * حکیم فردوسی بیت کزینه دلم دخت مهراب را * بیارم
زدیده بمهراب را درست اوچ معنایه کلور اول معروف صاغ وصحیح وضد ناقصدر
ثانی تنکه زرکه اشرفی وفلوری نامیله مشهوردر کمال اسمعیل بیت چون صبح با زکرد
زبان بمدح او * چرخش درست مغربی اندر دهان نهاد * رفیع الدین لبنانی بیت زبحسابی
جودش از این مقوس نبود * درست مغربی آفتاب در میزان * شیخ سعدی بیت شنید این
سخن پیر فرخ نژاد * درستی دو بر آستینش نهاد * ثالث صحیح وتندرست معناسنه حکیم
ناصرخسرو * قطعه * سودمند ند همه خلق جهان اچو شکر * جان من باد فداشان که بطبع
شکرند * آن شکر نفع همی کرد به بیمار درست * دشمن ودوست ازایشان همه بی نفع کرند * صحیح
معناسنه چغتای لساننده چین دیرلر میرعلیشیر بیت ای کونکل آهنکنی دیرسین کیم سوایلو
طاشنی * چین ایرور کونکل که آتینیك کرسرایت ایلای درشت ضم راء مهمله وسکون
شین معجمه ایله پك وایری ضد ملایم وناهموار معناسنه حقیقتا ومجازا اولسون مثالی بیت
چه بدنست رسم جهان درشت * کهی پشت بر زین کهی زین به پشت * عربیده خشین
ولسان چغتایده ایریك دیرلر میرعلیشیر بیت فقر بولیدا ایرین پشمینه دین عارا تیما کیم *
هر تحرکدین یقین بدنینی اول سوهان قیلور دشت سکون شین معجمه ایله بدوزشت
معناسنه در بو آدمك آدنی یرامزلغله ذکر ایتمکه دشنام کرد دیرلر آدنی یرامز آکدی دیمك
اولور وسوککه ده دشنام داد دیرلر مرور ایامله تاسنی قالدیروب دشنام داد دیدیلر ودشمن
دخی اصلنده دشمن ایدی بددل معناسنه زیرا من دل معناسنه فرس قدیمدر ودشوارده
دشتوار ایدی ودشخوار دخی دشخوار ایدی وعلی هذا القیاس هرنه وار ایسه کذا فی فرهنك
جهانکیری دنیاپرست طالب دنیا یعنی دنیایه محبت ایدوب عقل وفکری دنیاده اولوب
آخرتی هیچ خاطرینه کتورمینه دیرلر لواحد من الکبار بیت مشو دنیا پرست وجمع دنیی *
مکن با این شود ویران عقبی دوپوست ایکی قات نسنه بر برینه ملاصق اوله کاغد
وآنك امثالی نسنه لره دیرلر دوبیت اول چار مصراع شعردر که خوانند کان ابتدای
سروده اوقورلر دوخت سکون واو وخاء معجمه ایله اولد وختن لفظندن فعل ماضی در
دیکدی خیاطت معناسنه مستقبلنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب دوزد دینلور وبر معناسی
دخی دوشیدن لفظندن فعل ماضیدر دوشید صاغدی عربیده حلب دیرلر وبر معناسی
دخی اداکرددر بو ایکی معنایه سراج الدین راجی بیت شیرهر ماست دوخت تدبیرش *
دام افلاس دوخت احسانش * وبر معناسی دخی دختردر دوست ترکیده دخی دوست
دیرلر مقابل دشمن در بیت مترس از دشمنی که دوست خویست * حذر از دشمنی که دوست
رویست * ومحبوب معشوق معناسنه شایعدر دویست کسر واو وسکون یای
تحتانی وسین مهمله ایله مراتب اعداده ایکیوز عدده دیرلر عربیده مائتین دیرلر کاهی دوصد
دیرلر مع الجیم * دراج فتح راء مشدده ایله ککلکه مشابه بر قوشدر ترکیده توراج دیرلر

لطیف اتی اولور میر نظمی بیت سحرکه بوسر شمشاد وسروی * بخواند ملاحتت دراج
وقری درج سکون راء مهمله ایله بویدان یعنی غالیه و زباد قودقلری کوچك حقه
وقیمتدار جواهر واینجو قویوب حفظ ایتدکلری حقه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت سران عرب را
بمجلس نشاند * ز درج لالی جواهر فشاند * واستعاره طریقیله محبوبك دیشلرین
اینجویه تشبیه ایدوب دهانه درج دیرلر ایکی معنایه ابو المعانی بیت بدستش درج پر از لعل
ویاقوت * نهد بر درج دیگر در خوشاب * درج اولدن مراد ساغر پومی درج ثانی دهندر
بر درجی بر درج اوزرینه قودی دیمك استر دواج فتح واو ایله فراجه معناسنه در بعض
نسخه ده چادرشب که زنان طشره چقدقلرنده بورینورلر رومده شایع دکلدر زنان عجم فراجه
کییوب چادرشب قوللنورلر فتح دال ایله مشهوردر چغتای لسانیدر وبعض نسخه ده یورغان
معناسنه وبعضنده دیدکلری جامه معناسنه مرویدر میر نظمی بیت بپوشیده دواج
از اطلس سرخ * زتاب می دخش و نکین فرخ دوج بوزن پوچ شرفنامه ده برکیاهدر
دیو منقولدر دودآهنج ایکی معنایه در اول خانه لرده ومطبخ وخان وسایر یرلرده
اولان اوجاقك توتونلکی وکذلك حمام کلخنلرینك توتونلکی شاعر بیت دهانش چون زدی
از دود آوخ * توکوبی بو دود آهنج دوزخ * ثانی اول سفالدر که چراغ اوزرینه قورلر
دوده سن آلوب مرکب ایتمکه بو ایکی معناده دودهنج ودودآهنك ودودهنك دخی دیرلر
دودهنج حذف الف وفتح ها وسکون نون ایله دودآهنج مرقوم معناسنه در دولج
واو مجهول وفتح لام ایله سرداب که زیر زمینه دیرلر ایام حر وصیفده ایچنده اوتورلر میر
نظمی بیت چوفارغ شد ز بالاخانه اوج * شد از غمخانه اش بیغوله دولج مع الخاء المعجمه
دخ بوزن رخ حصیر ایتدکلری ساز در شاکر بخاری بیت روی مرا هجر کرد زرد تر از رنك زرد
گردن من کرد عشق نرمتر از دوخ و دخ * بو معنایه شمس فخری بیت ازبهر حصیر بارگاهش *
از سدره وطوبی آمده دخ * فرهنك جهانگیریده بو معناسی دخی دخت ودختر لفظندن مخففدر
قیز معناسنه مولانا شهاب الدین عبد الله قامی بیت درچمن دلبری سروقد وماه رخ
چون تو ندیدست کس هیچ پری چهره دخ * دوازده رخ بر مشهور جنکدر که کیخسرونك
سرلشکری کودرز افراسیابك سرلشکری پیران ویسه ایله کوه کنابد دامننده عظیم جنك
وجدال ایلشلر ایدی کذا فی المشکلات شهنامه دوخ واو مجهول ایله ایکی معنایه در
اول هر دشت وصحرا وشاخ درخت اوتدن وییراقدن وهر سرکه قیلدن خالی اوله آکا دیرلر
ود وخ چکاد دخی دیرلر دوخ خالی وچکاد دپه در عربیده آنجلین قیلسز باشه اصلع دخی دیرلر
ثانی اول سازدر که آندن حصیر ایدرلر اول دخی یپراقسز اولدوغی جهتدن زراتشت
بهرام بیت شود درخ زرد و دشت لوخ کرده * تنت باریك همچون دوخ کرده * بو معناده
دوخ ولوخ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * دایم حصیر بان مه از مزدهات چرخ * ازبهر
خانقاه شهنشه برند دوخ * پر شوخ فتنه بود تن ملك پاك شست * عدلش باب تیغ تن
خصم راز شوخ * مطلق ساز معناسنه که معروف اوتدر حیوانات یر شاکر بخاری بیت
روی مرا هجر کرد درد ترا زنك زرد * کردن من عشق کرد نرمتر از دوخ ولوخ * فرهنك میرزا

فرهنك میرزاده اول نبرددر که آتشبازلر آتش کیجه لرنده باروت ایله ایدوب آتارلر رومده
هوایی فشنك دیرلر دوزخ معروف ترکیده طاموغ عربیده جهنم دیرلر شیخ سعدی
بیت حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف * از دوزخیان پرس که اعراف بهشتست * چغتای
لساننده طاموغ دیرلر دوشاخ ایکی معنایه در اول کمرزرین یعنی آلتون ومرصع قوشاق
وقلیچ وترکش باغی وشاطرلرك مخصوص کمر قوشاغی میر نظمی درحق شاطر محبوب بیت دل
عاشقان زانجهت خسته بود * دوشاخ مجوهر میان بسته بود * ثانی مجرمانك کردننه
اوردقلری قید آهنکه رومده آکا لاله دیرلر فارسیده آکا دوشاخه دخی دیرلر مولانا جامی
در صفت کلمهٔ شهادت بیت لام الف هست درین دیولاخ * کردن دیوان هوا را دوشاخ
دومیغ ایکی قطب دیدکلری یلدزکه بری قطب شمالی وبری قطب جنوبیدر کذا فی المحمودی
ترکیده اول یلدزلره دمورقازق دیرلر آنك ایچون که اصلا حرکتلری یوقدر مع الدال المهمله
درد سکون راء مهمله ایله شراب واشربهٔ سایره آنك امثالی نسنه لرك دبنه چوکن
سفلی وقدحده بقیه قلان شراب که جرعه دخی دینلور شعرا باده خوار اولانلره دردکشان
دیرلر شرابه غایت اقبالندن جرعه دیمز درد دیمز نوش ایدر دیمکدر ابوتراب بیك بیت
درکوی خرابات بلا راکذری نیست * بر دردکشان خیل الم را ظفری نیست درود ضم
راء مهمله وواو معروفله اوچ معنایه کلور اول حضرت سرور کائنات ومفخر موجودات علیه افضل
الصلوة واکمل التحیات ایچون صلواة معناسنه در قرآن عظیم الشانده وارد اولان * ان الله
وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما * الله تبارك وتعالی دن
رحمت ملائکه دن استغفار ومؤمنین دن دعادر اول دعایه فارسیده درود دیرلر شیخ سعدی بیت
هزاران درود هزاران سلام * زما بر محمد علیه السلام * وسایر اصحاب عظام واولیای کرام ایچون
اولان دعا وثنایه ده دینلور ابن یمین بیت بیان خاطر اوراینازدر برکیر * درود ابر بدان دست
درفشان برسان * دیکر بیت ولیکن زداغ دو چشمش درود * دلش پر سلام وزبان پر درود
بوندنکه برکسنه یی اسکلکه بدرود کرد دیرلر وداع ایتدی معناسنه شاعر بیت بکفت این وزاب
مژه رود کرد * ببوسیدش ازمهر بدرود کرد * ثانی بمعنی درو کردن یعنی بچمك حکیم فردوسی
بیت اجل تیغ الماس آورده است * درود ترا داس آورده است * ثالث خمسهٔ مسترقهٔ
سال ملکینك بشنجی کونی آدیدر دروند سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله بدمذهب
وفاسق وفاجر معناسنه در بوالفت بو معنایله کتاب زنددن منقولدر زراتشت بهرام بیت درود
ازما به بدین خردمند * که دور ست ازره وآیین دروند دزد سکون زاء معجمه ایله
خرسو زکه عربیده سارق دیرلر دزدیدن خرسزلق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت مکر
بوده است آنجا دزد بدنام * که دزد دستر مه از چشم بهرام دشنام سکون شین معجمه
وفتح نونله کثرتدن کنایه ایدوب بسیار معناسنه استعمال ایدرلر میر نظمی بیت * بکفتار
خوشش دشنام کرده * فسون وحیله را ایجاد کرده * دغد سکون غین معجمه ایله کان عروس
معناسنه در ابو المعانی بیت دل مده آرایش زیبنده دنیای دون * این عجوز پر حیل خود را غاید
دغدخوب دنباورد سکون نون وراء مهمله وفتح باء موحده وواو ایله بمعنی دمدار یعنی

قویرقلی وقطار اشتر واسترك صوكنده اولانی ترکیبده دند اردیرلر دند سکون نونله
برنوع زنبوردر کذافی فرهنك جهانکیری دوبود قفتانك یاقه سنه ایکی طرفدن
دیکیلن ایجو وصرمه ایله ایشلنمش یاقه لق کاهی واو سزده کاور دوبد دخی دیرلر دوخ چکاد
شرحی دوخ لغتی ذیلنده ذکر اولندی شمس فخری بیت عجب مدارکه فرق سپهر بیو یست *
که شد زسیلی تادیب شاخ دوخ چکاد دود سکون واو ایله ایکی معنایه در اول توتون که
عربیده دخان دیرلر اسم عامدر هرشینك توتونه دیرلر واوله ده استعمالی شایع اولان
توتون که اکا تنباکو دخی دیرلر ثانی غم واندوه معناسنه حکیم قطران ارموی بیت جان
خصمانت زمان درغم بطبع سودسود * وزدل خویشانت سورخرمی بردود دود * بومعنادن
آه درونه تشبیها دود دل دیرلر بو بیتده تلمیح واردرشاه طاهر دکنی بیت زعشق آه کشیدن
نشانه خامیست * که هرچه سوخت ازودود برنمی آید دودآلود ایکی معنایه کاور اول
هرنکه توتونلی اوله یعنی ایس وپاس ثانی هندوستانده بر بیوك قصبه آدیدر وبعض نسخه ده
جنکاری رنکه دیدکاری مسطوردر دودکند فتح کاف فارسی وسکون نونله توتونلك که
اوجاق اوزرنده ایدرلر اکا دودآهنك دخی دیرلر دوسند واو معروف وفتح سین مهمله
وسکون نونله بمعنی چسبند یعنی میل ایلك ویاپشمق وچسبیدن لغتنك معنالرینه شیخ اوحدی
درجام جم بیت دست بکذار تاش می بوسند * تو بهل قادر وهمید وسند دوصد یعنی
ایکیوز دویست مرقوم معناسنه ابوتراب بیك بیت چوآیم جانب کویت دوصد منزل یکی
سازم اکربیرون رومدر هرقدم صدجا کنم منزل دوکارد فتح کاف عربی وسکون راء مهمله
ایله مقراض معناسنه لفظ مرکبدر معنای ترکیب ایکی بیچق دیمك اولور مجمع الفرسده
طرنق شکلنده برنسنه در اثوابدن لکه کیدررلر عربیده افصحی خلماز در عوام حلم مع الراء
المهمله * دختر سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیز معناسنه که دخت دخی دیرلر
دختندر اوکی قزقرنداش دیمکدر اصلی دخت اندر در تخفیفا الفی حذف اولنوب
دختندر ایلدیلر شمس فخری بیت کین اواز قبایل دشمن * نه پسند رهاند نه دختندر
شاه ناصرخسرو بیت شیعه مایندری ای بدنشان * شاید اکر دشمن دختندری * ادات
الفضلاده بمعنی دختر شوهر یعنی کشینك آخره وارتدن اولان قیزینه دیرلر ودختراندر
ودخترندر دخی دینلور دچکار سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسی وکافله مردصالح وزاهد
معناسنه در دخدار سکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله کیرلنمش بیاض قفتان وکیرلی
ساده میرنظمی بیت سراپا مهمل ومردار بوده * که در برجامه دخدار بوده دخسر
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله طاز باش یعنی قیل اولمیان باشه دیرلر درچکار
سکون راء مهمله وجیم فارسی وفتح کافله جواهر وایجو وقوطوسی دردخوار سکون
را ودال مهملتین وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بغرسق ییلنلر وشراب صاف اولنجه یه دك
طورمیوب ایچن وبلاجرعه نوش باده ایدنه دیرلر میرنظمی بیت دردخوار باده عشقیم ما * سینه
صاف وساده عشقیم ما دردور سکون را وضم دال مهملتین وواو معروف ایله کرداب که
دریا ایچنده اولان چورنتیدر دوشن کمی وآدم هلاك اولور درشهوار ایری وآبدار اولان

اولان ایجو که معنای ترکیب پادشاهه لایق ایجو دیمکدر ابوالمعانی بیت کنون که مدح ترا نظم
من چودر خوشاب * سزدکه درنظر آری چودر شهواری درکور سکون راء مهمله وضم کاف
فارسیله مخالف معناسنه در وله بیت فتد بوادی خسران درکو رامرش * برندنفع جهان
هرمتابع فرمان * درودکر ودروکر کلاهما بضم الراء المهمله وسکون الواو وفتح الكاف
الفارسی ترکیبده دولکر عربیده نجار دیرلر کمال خجندی بیت بجا کنند درست اهل زهد
تختهٔ عشق * که مشکلست بمیون دروکری آموخت * حکیم خاقانی درمدح پدرخود
بیت نوح دروکر نبود کر پدرمن بدی * قنطره بستی زچوب برسرطوفان او * درکر
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله درودکر لفظندن اختصار اولنمشدر ترکیبده دولکر
بوندن غلطدر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا درکران آورند * سزاوار چوب کران
آورند * یکی نغز کردون چوپی بساخت * بکرداندرش چوپها درنشاخت دزدافشار
بوادوغن سرقه ایدن آدمه دیرلر میرنظمی بیت هرچه دارم بدزد غمزهٔ یار * همچو چشمش
نبوده دزدافشار دژکوار سکون زا وضم کاف فارسیله ایله ناموافق طبع اولان نسنه
وعلاجی عسیر کار معناسنه دستور وزیر معناسنه در حکیم انوری بیت امروز روز عید تو
درشهرتن زده * فردا تراچه کوید دستور شهریار * ودیوان دفتری معناسنه ده کاور
دشخوار ودشخوار سکون شین وتاء موقوف وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ایکی
لغت دخی بمعنی دشوار یعنی کوج عربیده عسیر دیرلر اصلی تاء مثناة ایله دشخوار درکیدرك
تاسز دشخوار ایلدیلر یته کیدرك استخفافا لاستعماله دشوار دیدیلر حکیم انوری بیت
هرچه پنهان قضا حزم تو پیدا داشته * هرچه دشخوار قدر عزم تو آسان یافته * حکیم ناصر
خسرو بیت کرآسانی همی بایدت فردا * مکیر از بهر دنیا کار دشخوار * حضرت مولانا
قدس سره بیت جام جفا باشد ودشخوار خوار * چون زکف دوست بود خوش بود *
دشوار دشخوار لفظندن مخففدر جمالای شیرازی * مصرع * مکس آسان
بشهد افتد ولی دشوار برخیزد دمدار سکون میم وفتح دال مهمله ایله هرنه که قویرقلی
اوله مثلا ستارهٔ دمدار کبی وبرمعناسیده عسکرك جملهسندن کیرو کلن کمسنه لرکه محافظه
لشکر وکیرو قلانلری قومامق ایچون ترکیبده دوندار دیرلر استاد بیت چو دمدار بکذاشتی
پیشرو * بمنزل رسیدی رهی نوبنو * وبرمعناسی دخی اشتر واسترقطارینك کیروده
اولاننه دیرلر میرنظمی بیت میرود همچو سك پس دلدار * کشته آن بدلقاخر دمدار *
معنای ثانی یه عربیده ساقة الجیش وترکستانده جند اول دیرلر دنباور سکون نون
وفتح باء موحده ایله بمعنی دمدار مرقوم دوپیکر برجاثنی عشردن برج ثالث که جوزا
دیدکاری یلدز درکواکبی تصویر وتحریر ایلدکلرنده انی ایکی باشلو آدم تصویر ایدرلر استاد
عنصری بیت سپهسالار ایران که زکالش * دوپیکر کرد عقل اندر دوپیکر * بومعنایه شمس
فخری بیت ایا شهریاری که از بهر خدمت * کمربست بر آستانت دوپیکر * عمعق بخاری بیت
یکی صورتی چون جهانی مهیا * برآورده پیکر بفرق دوپیکر دوچار ودوچهار ایکی آدم
ناکاه بربرینه راست کلمکه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بزد بامن میان راه تنکی * دوچاری

ودوچاری ودوچاری * شیخ عطار بیت کرام صد راجل دیله که با اوهم * اجل نخورد دوچاری
درین سرای سپنج * استاد فرخی بیت هرکه با تو بجنك شد دوچهار * باظفر نزد او بکیست
بجب * عربیده مصارف وچغتایده اوچراماق دیرلر توش اولماق معناسنه سبعهٔ سیاره ده بهرام
شاه عیش ایدرکن مانی نقاشی کوردوکی محلده بیت بیلا ایشلادر تو یارا یروی او زیکا * دشت
آرا اوچرادی بیرا وآ وکوزیکا * وبنه سبعهٔ سیاره ده * مثنوی * ایستادی حاجتین که خلق دهر
آنکا مطلو بیدر پیتو رکای بهر * کوزیکا اوچراکای دلارامی * حاصل اولغای وصال دین کامی
دوخواهر فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله ایکی ملدز در بونه شعرای یمانی وبرینه شعرای
سامی دیرلر شرفنامه ده دو خواهر اختا سهیل دیمکله معر وفدر دیو مسطور در دودخوار
دال ثانی موقوف وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله یعنی پروانه که شمع اطرافنه طولانور پرنده ده
دیرلر کذا فی المجمع دودر سکون واو و فتح دال مهمله ایله چپ و راست که عامه تحریف
ایدوب چپراز دیرلر هرنه اولورسه ابریشمدن یاخود صرمه دن اشلنمش ویا خود کشیدن
والتون و یا قرودموردن یاپلمش هرنه ایسه اسم عامدر چپراز لفظنك ترجمه سیدر دور
بوزن سور ایراق عربیده کی بعید معناسنه مقابلی نزدیکدر میرنظمی * مثنوی * اکراز
از آستانت دور افتم * میندار ی که مدحت را بکفتم * دعا کوی توام نزدیك اکر دور * میند از این
دل محزون مهجور دورادور الف مقابله ومساواة ایله ترکیده اوزون اوزاق دیدکاری
معنایه که غایت بعیددن کنایه در وله ایضا بیت مکن این فکر دورادور هردم * که انداز دترا
درغصه وغم دوداندر یعنی دریك عربیده کی عمیق معناسنه در دوژنه دار سکون
واو وفتح زاء فارسی و نون ودال مهمله ایله اکنه لی سکاع و بوجك وسقرسکی معناسنه
دوستار و دوستدار دوست طوتیجی و دوستلق ایدیجی و عاشق دیمك اولور شاعر بیت
دوستدار الم و دشمن شادی شده ام * حالت عشق عجب حال دکرمیباشد دوسکر
سکون واو وسین مهمله وفتح کاف فارسی ایله صوایچی که دیوار صوار دوسر یولاف
دیدکاری نسنه که ارپه کبی سنبله سی اولور اما دانه دار اولمز مع الزاء المعجمه * دختر رز
شراب انکوری معناسنه در دختر قیز و رز اوزم واو زم چبوغنه ده دیرلر شراب اندن حاصل
اولدوغندن تسمیه اولنمشدر ابو المعانی بیت بمهر دختر رز میدهم نقود خرد * سوم
زد ردو غم فکر صحت آسوده دوز بوزن سوز لکلك ترسی زاء فارسیله ده مرویدر
دومغز ایکی پهلو بادام ودخی هرنه که لب قسمندن بر ظرفنده ایکی دانه اولسه اکا
دومغز دیرلر میرنظمی بیت هر دو یك پیرهن غنودندش * همچو بادام دو مغز بودندش
دهلباز یعنی طبلباز که دهل ضمتین ایله طبل معناسنه در مع الزاء الفارسی * دژ
عدد معناسنه روایت اولنمشدر مثلا بر عددایکی عدد دیمکده یك دژ دو و دژ دیرلر و بانیقدر
دیمك اولور مثلا صد دژ دیرلر یوز قدر دیمکدر دوژ یعنی دوز مرقوم یعنی لکلك ترسی
مع السین المهمله * دخس سکون خاء معجمه ایله دخسر مرقومدن اختصار اولنمشدر
طاز باش معناسنه مجم بو یله اسمائی مرخم ایدوب استخفافا تلفظ ایدرلر دوپوس ضم باء
فارسیله بودخی دو پوست لفظندن ترخیم اولنمشدر خطاطلك بری دیمشدر بیت هرکه خواهد

خواهد فلك پیوس کند * مشق بر کاغذ دو پوس کند * پیوس تواضع معناسنه در یعنی
هر کسه که استر فلك کند ویه تواضع ایلیه دوپوس کاغذه مشق ایلیه زیرا بو یله ایدن
تیز صاحب کتبه اولور دوسی بوزن کوس صوادر که اوایچنه صوارلر صواجیه دوس
کره یرلر دوك ریس واو معروف وکاف فارسیله ایلك اکیریجی دوك ایکدر ریس ریسندن
لفه لندن اسم فاعلدر ابو المعانی بیت دلم دوکریسه شد بار رشته غم * شدم دوکریس
از سودای زلفش مع الشین المعجمه * درخش ضم راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول
شیمشك عربیده برق دیرلر استاد منوچهری بیت اکر درخش بهاری نه تیغ توجهدی *
زخاك کوهر الماس رویدی نه کیاه * عبدالواسع جبلی بیت از خروش وفروغ رعد
ودرخش * ساخته کوس وآخته خنجر * ثانی هرنسنه نك فروغ وضیاسی حکیم فردوسی
درخشان شده تیغها نیم شب * چوزنگی که بکشاید از خنده لب * شمس فخری بیت خسروا
از سپهر ملك مدام * همچو خورشید ومشتری بدرخش * ثالث ولایت ارمنده بر آتشکده نك
ادیدر وارمنیه ده آتشکده درخش دیرلر نتکم شهرشیرازده رأس مجوسیه دن رأس البغل دیرلر
رابع قاین قهستاننده بر قریه ده امید رآنده بی نظیر کلیم طوقورلر دردکش جرعه نوش مست
مدام دیمکدن کنایه در شیخ عبد السلام پیامی بیت ما رند صبوحی زده مست استیم * پیش
از همه دردی کش و پیش از همه مستیم درشت کوش قولاغی اغر یعنی بر مقدار ایشتمز
کمسنه یه دیرلر کذا فی المحمودی درفش ضم راء مهمله وسکون فا ایله درخش مرقومك
معنای اول وثانی سیله مترادف المعنی در دروش ضم راء مهمله و واو مجهول ایله آلت جرحدن
اولان یاره که او کلمز اوله خراسانیلر لغتیدر و مشکلاتده جام آلتلرندن بر آلتدر کذا فی
شرفنامه اما فرهنك جهانکیریده نیشتر فصاد معناسنه و کسرداللة درفش مرقومك جمیع
معانیسیله مترادفدر و واو معروفله عربیده داغ و نشان معناسنه در درمنش سکون
زاء فارسیله کوکل دونمك اختلال معده معناسنه که عربیده اول حالته غثیان دیرلر درمختل
معناسنه در دال مکسوره ده اولان درمنش بوندن غیری معنایه در دمش ضم میم ایله پاس
وجهه معناسنه در دورباش درت معنایه کلور اول چاوشلرك اللرنده کتوردکاری
آلت زجر که آنکله خلقی ایراقلشدررلر معنای ترکیبی دخی انی اقتضا ایدر مولانا جلا الدین
بیت غیرت من بر سر تو دورباش * میزند کای خس ازین در دورباش * نتکم شاعر
دیمشدر بیت سر خار چندان زده دورباش * که آتش نشد بر سرش نور پاش * بو معنایی
موید شیخ نظامی بیت سمندش کرچه با هرکس بزین است * زبان دورباش از آهنین است *
ثانی او جی سوری حربه دمور بدر تاریخ وصافده بیت دورباش غضبش چون افعی *
دو زبان آخته بر دشمن شاه * بو معنایه شیخ نظامی بیت بهنکام از برای نورپاشی * ستاده
زنکی بادورباشی * ثالث فرهنك جهانکیریده ذکر ایدر که قدیما پادشاهلر بر نوع سنان ایدی که
ایکی چتال ایدرلردی اما شمدی هند وسقانده آنك مثلی بر نیزه نك اغاجن زر وزیور ایله مزین
ایدوب پادشاهلری اوکنده کتوررلر حتی پادشاه جنکده طرف عدودن اوق ونیزه آتلورسه
آنکله اوروب دفع ایدرلر و مست فیللری مزین ایدوب جنکه کوتوردکلری فیللی اوکنده دخی

اللرینده کوتوردلر رابع بو سبیل استعمال ره آه درون معنا سنه در شیخ نظامی از اقبالنامه
بیت چو دارا جواب سکندر شنید * یکی دورباش از جگر بر کشید کی درباش فی اشباع
ضمه ایله دورباش مرقوم معناسنه در کی دوش فی واو معروفله اوج معنایه کلور اول اوموز در
عربیده منکب دیرلر مولانا هاتفی بیت کشیده در دوش کردان کار * زرههای داودی
زرنکار * ثانی دون کیجه دیمکدر عربیده بارحه دیرلر خواجه حافظ بیت دوش دیدم که
ملائک در میخانه زدند * گل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند * ثالث دوشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر معناسی اوله چغتایده ایکیش دیرلر کسر الفله وکاف فارسیله میرعلیشیر بیت
ای نوایی کسوت فقر وفنا ایکیننکا سال * یوخسه خرفنك تیکدور کر اطلس اولسه ون
کرپلاس کی مع الغین المعجمه * دروغ فی ضم راء مهمله وواو معروفله بی اصل سوز یلان
معناسنه کمال بخندی درحق کمال اسمعیل درجواب او گفته * قطعه * کمال اصفهان
کر ملحدم خواند * چراغ کذب را نبود فروغی * مسلمان گویمش من در برابر * دروغی را
نشاید جز دروغی * مقابل راستدر میرنظمی * مثنوی * ببزم جهان تاندارد فروغ
چو گفتار آنکس که باشد دروغ * سر راه رابستئ دزد وستیست * بکنج رفتگان روی
اندر بیست * چغتای لساننده اوتروك دیرلر کاهی آخرینه کینه لفظی که کاف عجمیله ادات
تصغیردر کتوروب اوتروك کینه دیرلر میرعلیشیر بیت قهر ایلا تهدیدنی دللارغه یاری
چین غنه * مهر ایلا هر وعده کیم قیلدی باری اوتروك کینه کی دوغ فی واو معروف ایله
آیران که یوغردی صویله ازرلر کاهی یوغرت معناسنه ده استعمال اولنور حکیم شیرازی
بیت هم بصل در دوغ آغشته بخور * بازازان دوغ ترش کشته بخور * وبر علت
معالجه سنده دیرلر کی مع الفاء * درخف فی سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی
زنبور سیاه کذا فی شرفنامه والمجمع کی دف فی بمعنی دف که باب مفتوحده ذکری مرور
ایلدی ضمه ایله ده منقولدر میرنظمی بیت کند بر شمع خورشیدش فلك پف * که کی کیرد
بدست ماه نودف کی مع الکاف * دخترك فی کاف تصغیر ایله قزجغز دیمك اولور واوده
بسلنوب حاصل اولان قزه دخی دیرلر بو معناسی دخی خراط آلتلرندن اکدی دیدکلری
دمور که آنکله حقه اویارلر کی دروك فی ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون که دسوك
دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا کی دسوك فی ضم سین مهمله ایله هیزم باریك بعض فرهنکلرده
دال مفتوحه وواو معدوله ایله ده مرویدر کی دوالك فی فتح لام وکاف تصغیر ایله هندو قول
معناسنه در میرنظمی بیت بامرت رام باشد چرخ گردان * زحل کمتر دوالك نام کیوان *
بو معناسی دخی قاراوبناد قلری قایشدر میرخسرو بیت بسم بوس برقت عرشیان محتاج
فتراکت * بدست آویزاین مشتی دوالك باز آویزان کی دورنك فی سکون واو ونون وفتح راء
مهمله ایله هر نکه ایکی یوزلو ایکی وجهله اوله مثلا کل رعنا کبی وکیجه کوندز معناسنه مولانا هاتفی
بیت نبودش امید و نه ازان دورنك * خواص فرشته مجو از پلنك کی مع الکاف الفارسی * درنولاء
سکون راء مهمله وفتح نونله بر نوع شادرواندر که اندن صواوق کبی هموار چقار کی دك فی
اشباع ضمه ایله ایك که آنکله ایلك اکردرلر دوك لفظندن مخففدر کی دلك فی سکون لام

لام وفتح میمله برجانوردر عنکبوته مشابه زهرناکدر شول مرتبه که برآدمی صوقسه احتمالدر
هلاکی ایلیه اکا غنله دخی دیرلر عربیده رتیلا دیدکلریدر غرایب الدنیا وعجایب العلیا الشیخ آزری
بیت دلکی میکند هزار بچه * مرو راهست بیشمار بچه کی دم کرك فی اضافتله صبح اول که
عربیده صبح کاذب دیرلر اول بیاض ممدودی دم کرکه بطریق التشبیه درخواجه سلمان بیت
اثر عدل بود آنکه براطراف افق * در دم گرگ رود آهوی زرین تمثال * ناصر بخاری تصریحا
ذکر ایتمشدر بیت شد دم گرگ سحر از سوی مشرق بدید * جرم هوا چون پلنك گشت
ملمع بدن * بو معنایه استاد الشعرا خاقانی بیت دم گرگست بادم آهو * که همه مشکبار گردد
صبح کی دوالك فی فتح لامله بر خوشبو دارودر بعض دوالره وعطریاته جزو ایدرلر دواله
دخی دیرلر عربیده اشنه وهندی لساننده جریله دیرلر کی دودآهنك فی سکون واو و دال
مهمله ونونله ایکی معنایه کلور اول اوجاقلق توتونی که اولرده و حمام کلخنلرنده وفرونلرده ایدرلر
توتون چقمق ایچون شیخ نظامی بیت آتشی چون سیاه دود برنك * کاورد سر برون
دودآهنك * ثانی اول سفالدر که چراغ اوستنه قورلر دوده الماق ایچون مختاری * رباعی *
آفاق بپای آه ما فرسنکیست * بر آتش ما سپهر دود آهنکیست * در پای امید ما هر جا ست
خاریست * بر شیشهٔ عمر ما هر جا سنکیست کی دودهنك فی دودآهنك مرقومدن مخففدر
حکیم خاقانی * قطعه * بهر نهال عیش ز دوران منال بیش * بهر مدار جسم ز بندان مدار
جان * کان باز را که قلهٔ عرشست جای او * در دودهنك خاك خطا باشد آشیان کی دوزك
سکون واو وفتح زاء فارسیله قبا اوبری اولان نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت چنان
دوزك بدی همچه فیل * کرانجان وثقیل اجرم وتنبیل کی دوسنك فی ایکی طاشدر که
مکهٔ مکرمه ده صفا ومروه دیمکله مشهوردر کی دوك فی واو مجهول ایله ایك اغاجدن ایدوب
ابریشم وکتان اکیررلر ودموردن ایدوب پنبه اکیررلر ابو المعانی بیت تنم چون دوك باریك
بوده است از رنجش حسرت * همی پیچید بروی جرعهٔ عشق رشتهٔ عمرا کی مع اللام * دشبل
سکون شین معجمه وکسر باء موحده ایله بربومری نسنه درات ایله دری اراسنده ظاهر اولور
در پیه دخی دیرلر عربیده غده دیدکلریدر کی دغول فی ضم غین معجمه وواو مجهول ایله حرامزاده
معناسنه ولد الزناده دیرلر استاد رودکی بیت ایستاده دید آنجا در دغول * روی زشت
وچشمها همچون دغول * وبو معناسی دخی شراب ایله طلو بیوك قدح که مجلس آخرنده
ایچله بیت مزبورك ایکی معنایه ده شمولی واردر کذا فی المجمع کی دلل فی سکون لام وضم میمله
خام وتازه نخود که هنوز قابنده ایکن بریان ایدرلر کذا فی المجمع کی دل فی بوزن مل بو مرضدر یورکه
کره اولوب زحمت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری ونسخهٔ میرزا ومجمع الفرس ده نباتاتدن براوتدر که
بغرسقلرده اولان فضلاتی اخراج ایدر کی دمبال فی سکون میم وفتح باء موحده ایله قویروق
صوقمی اصلی بال دم در عادت اوزره علم اولمحق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر بوندن درکه
ترکیده پالدم دیرلر استعاره طریقیله وانسانك آردنه ده دمبال دیرلر شاعر بیت مبادا
هیچکس را تنکی حال * مجال فرق نبود پیش ودمبال * وکوز قویروغنه ده دمبال چشم
دیرلر ونونله دنبال دخی جائزدر کی دمل فی فتح میم مشدده ایله چبان که دم فاسددن وجود

انسانده ظاهر اولوب اوزی چقجیه دك زحمت ویرر استاد لطیفی بیت دو رکن از ریا وسمعه عمل
دم فاسد بود و باد دمل * میم مخفف ایله ده جایزدر و نونله دنبل دخی دینلور عربیله مشترك
لغتدر ك دنبال ج سکون نون و فتح باء موحده ایله دمبال مرقوم معناسیله مترادف در
اصلی میم ایله ایدی نونه قلب اولنوب دنبال اولدی ك دنبل ج سکون نون و فتح
باء موحده ایله دمل مرقوم معناسنه اما دمل بوندن تصرف اولنمشدر لسان عربیه
دنبل مستعمل دکلدر زبان فارسیده شایعدر بوندن فهم اولنورکه لسان عربیده اولان
دمل تشدید میمله اصلی فارسی اولوب تعریب اولنمش اوله غالبا اصل عربیده بویله
وضع اولنوب بعده فارسیده شایع اولمغین نظیرینه قیاس ایدوب اصل بیان ایلمشلر اوله
ك دوال و دوبال ج اولی الف و ثانی باء موحده ایله بش معنایه کلور اول تاسمه که اوزنکی یه
باغلرلر و طبلباز ه طره ایدرلر امیرخسرو بیت همی ریخت در طاس طاعت زلال * همی
کوفت برکوس دولت دوال * ثانی حیوانات دریسندن ایتدکاری کون حکیم ازرقی * قطعه
کسی را در جهان دامن نکیرد * بشخصی فربه و بالای لاغر * ولیکن گاه کوشش بردرآرند *
دوال پیل فربه شیر لاغر * ثالث زمرده دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت زبهر ساعد شاخ او
ساخت کوهر کش * که قطره در خوشا بست و سبزه مشبه دوال * رابع مکر و حیله معناسنه
حکیم سنایی بیت نترسم من سوی دوال شما * نشوم نیز در جوال شما * خامس بمعنی شمشیر
شیخ نظامی بیت چو زخم دوال دوالی چشید * بنه سوی رخت برادر کشید ك دوبل ج
سکون واو و فتح باء موحده ایله بی حقیقت و بیوفا معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت تن
دوبل بیوفاست ای خواجه * چندین مطلب مراد این دوبل ك دودل ج متردد و متلاشی
یعنی برایشك ظهور و تأخیرنده متحیر اولانه دیرلر ك دول ج بوزن غول ایدی معنایه در اول بمعنی
دلو آب یعنی قوغه ثانی بمعنی برج دلو بروج اثنی عشرك اون برنجی برجیدر حکیم سنایی در ملکیات
بیت بازدو بیکر و ترازو و دول * ازهوا یافت بهره پیش مول * ثالث مکار و محیل و شطاح و بیحیا
معناسنه حکیم سنایی بیت کرده ازقفلی زلف مرغولان * بهر دولی و فتنهٔ دولان * رابع
دلو آسیا که اول مربع و مخروطی شکل اغاجدن یا پلاش ظرفدر ایچنه بغدای قورلر کلك حرکتی
ایله دکرمان ایچنه دوکیلور حضرت مولانا قدس سره بیت چون لکلکست کاکت بر آسیای
معنی * طاحون زآب کردد تر لکلك معین * زان لکلك ای برادر کندم زدول بجهد * در آسیا
درافتد معنی زهی مبین * خامس ترکش سادس کیسه و خریطه معناسنه سابع نسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی سفله حکیم انوری درطلب شراب بیت کر نفرستی بماندم اندرغم *
وین دول غلام جست ناکاده ك دوبل ج کسر واو و سکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در
اول مکر و حیله ثانی خام ابریشم که هنوز قوردن آیرلمش دخی صارلمامش اوله ك دهل ج
ضم ها ایله طبل معناسنه در مولانا هاتفی بیت دهل زن فراموش کرد از دهل * بکردن
دوالش شد از دیده غل ك مع المیم * درژنام ج سکون زاء فارسی و فتح نون ایله وجود انسانده
ظاهر اولان قبرجق معناسنه در ك درژم ج سکون زاء فارسی و فتح ها ایله اول یری اتدرکه
دری الته واقع اولور ك دشخیم ج سکون شین و فتح خاء معجمتین ایله بمعنی دشنام و نفرین

ونفرین یعنی سوکمك میرنظمی بیت چو کردد ظالمی بیداد معتاد * همه خلق جهان
دشخیم میداد ك دشخکام ج رسوا و بدبخت معناسنه در کذا فی المحمودی بو بر تعبیر درکه
برامز صانجی و بدافعال اولان کمسنه یه دیرلر ك دشنام ج سکون شین معجمه و فتح نون ایله
سوکمك و نفرین ایتمك عربیده شتم و قذف دیرلر کمال خجندی بیت کفتی دهمت هزار دشنام
دشنام مکو دعاست اینها ك دلام ج بمعنی پیچش یعنی نسنه صارلمق و صارپاجق میرنظمی
بیت زلفش که شود دلام کردن * باید بهوس تمام کردن ك دلم ج ضم لام ایله یامی قبرجقلرکه
وجود انسانده ظاهر اولورلر اسبابی تاسه و دم و صفرا و خارشی دخی اولور اکا سپردیو
عربیده شرا دیدکاری علتدر طبیب یوسفی بیت ای کشته دل تو از دلم آزرده * آزرده کیت
ازدم طغیان کرده * یابیم بصحت چو ببینم ترا * بکشاده رك خود ملین خورده ك دم ج قویرق آنده
وسایر جانورده استعمال اولنور و استعاره طریقیله هر نسنه نك آخرنده و اوجنده ایراد ایدرلر
ك دمادم ج متعاقب و پیاپی معناسنه مشهوری فتح دال مهمله ایله در اما معتبر لغت کتابلرنده
ضمه ایله ضبط اولنمغین تحریر اولندی حکیم انوری بیت ای حکم تراقضا پیاپی * وی امر ترا
قدر دمادم ك دنبال چشم ج کوز قویروغی میرنظمی بیت زدنبال چشم ازامید نکاه *
شود حال زار اسیران تباه ك دوازدهم ج مرتبهٔ اعداده اون ایکنجی عدده دیرلر ك دوستکام
دشمنکام مرقومك ضدیدر یعنی اول مرتبه معنایه ایسه بوانك عکسیدر ایولکده و محبوب
عشقنه ایچلن طاوقدح معناسنه در ك دوم ج ضم واو ایله ایکنجی در یعنی عدده ایکی دد
ك مع النون * دخترزن ج اوکی قیز یعنی آخر قوجه دن اولان قیز که اناسیله بیله کله اضافت
ایله معنی صحیح اولور نتکم شاعر بیت کرچه دلالت کند او خواهرش * دخترزن خواه بیاش
مادرش ك درودن ج ضم راء مهمله و سکون واو ایله ایکی معنایه در اول مدح و ثنا ایتمك
معناسنه مصدردر ثانی مزروعاتی بیچمك معناسنه حکیم اسدی بیت درودش سمن برك
بوتی زبن * بریدازدهانش درخت سخن ك دروغ زن ج یلانجی عربیده کاذب معناسنه در
دروغ یلاندر وزن اسم فاعل اولور ترکیب اولندقده یلانجی دیمك اولور ابوالمعانی بیت
دروغ زن شده برشاخ کل هزار چمن * اکر بعشق صداقت بدی نکردد فاش ك دروغ زدن
یلان سویلمك معناسنه در وله ایضا بیت بقول خود نکنی کار این چه فریادست * برو که
واعظ خرتابکی دروغ زدن ك دروزن ج ضم راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله غله بیجی
و بیچدرمك معناسنه در ك درون ج ضم راء مهمله و واو معروفه ایله پیمانهٔ غله یعنی تخل اولچکی
کذا فی فرهنگ جهانکیری ك دریچان ج کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و فتح جیم فارسی
ایله اول نسنه درکه هر بوجك درجاتی اوچر تقسیم ایدوب هر قسمی بریلدزه تعیین ایدرلر علم
نجومده برقاعده در ك دریدن ج کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله درودن مرقوم
معناسنه کذا فی المجمع ك دزدان ج سکون زاء معجمه و فتح دالین مهملتین ایله کلیدان
معناسنه در ك دزدیدن ج سکون زاء معجمه و یای تحتانی و کسر دال مهملهٔ اولی ایله
اوغریلق معناسنه مصدر در ابوالمعانی بیت نماند طاقت و آرام صبر من حیفا * متاع
صبر دلم برد نکاه دزدیدن ك دزن ج زاء فارسیله نیز و کسکین معناسنه اکثر ترشی و حموضات

تعریفنده استعمال اولنور ف دستون ج سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله سرکین یعنی
حیوانات تزسی ف دسین ج کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله کوب که خنب وخم معناسنه
دسینه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت تازه بعهد تو بادکلشن دولت * تاکل دل تازه ازدهاب
دسین است ف دشمن ج معروف ضدی دوستدر ف دکان ج فتح کاف عربیله معروف
ترکیده وعربیده دخی دکان دیرلر انجق کافی مشدد ایدرلر بو معناسی دخی اغاج قاوی در
استاد لطیفی بیت درکلخن دل آتش عشقت چنان شدست * کاندر فروز داز بر سینه
دکان نهند ف دکلان ج سکون کاف ایله مدور براغاجدرکه برشیش صوقوب یوك وپنبه
اکیررلر وبوکرلر سیف اسفرنکی بیت زلفکان از رعشه جنبد پای بند دل نکردد * باد کز
دکلان جهد تخت سلیمان بر نتابد ف دوبرادران ج فرقدان دیدکاری ایکی یلدزدر قطب
شمالی حوالیسنده بنات النعش صغرایه قریب یرده کورینور ودخی سکسك دیدکاری
قوشدر عربیده عاجزی دیرلر اول اجلدنکه یالکزشکاره قادر اولمیوب ایکیسی بردن شکار
آلوب یرلر ف دوچندان ج ایکی اولقدر مضاعف معناسنه ابو المعانی بیت کفتم زغم عشق
ترا دل شده بیمار * باخنده بکفت درددلت باد دوچندان ف دوختن ج دیکمك جامه اولسون
غیری اولسون کمال خجندی بیت ز زلفت بایدش عمرد راز ورشته زان افزون * که این چاك
کریبانها رفیقی دوختن کیرد * ادات الفضلاده دین ادا ایتمك یعنی بورج اودهمك ومجمع الفرسده
بمعنی دوسیدن مسطوردر چغتای لسانده تیکماك اثواب دیکمك اولسون اغاج اولسون
میر علیشیر بیت کونکلاکیم چاکین تیکار کامیل آنینك ای رفیق * بیلمادینك کو یاکه
کونکلاك ایجرا کوکراك چاکی بار ف دودافکن ج ساحرلردن برقسم ساحردرکه لبان غود
ودانه سپند ومقل ازرق وامثالی نسنه‌لری آتش اوزرینه قویوب افسون اوقورلر تاکه
شیاطین حاضر اولوب اول سحری که اراده ایدر عمله کتوررلر حکیم خاقانی * رباعی * دود
افکن را بکو که بس نالانم * دودی برکن که دودکین مثل جانم * برمن بیدل کرد بدل جانانم *
دل کرد پی مکن که سرکردانم * وله ایضا بیت زان غمزه دود افکنی آتش فکنی درمن *
دل شکنی هم تن دل ارچنین خوشتر ف دودمان ج اولو قبیله وقدیم سلسله وعظیم عشیرت
معناسنه در رشید الدین وطواط بیت خدای داند کز تو بدودمان زوم * اکر بر آرد
دودم زدودمان آتش ف دوربین ج غایت زیرك ودقیق فکرلو معناسنه دردور اندیش
وباریك بین معناسنه در ف دوست بین ج ماملکی یزدکردك بکرمنجی کونی آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ف دوستکان ج محبوب ومعشوق معناسنه دوستکام دخی دیرلر استاد
فرخی بیت کسی را چومن دوستکانی چه باید * که دلشاد کردد بهر دوستکانی ف دوسکن
ودوسکین ج کلاهما بسکون الواو وسین المهمله وکسر کافله یاپشقن هرنه اولورسه عربیده
لزج معناسنه در ف دوسیدن ج سکون واو ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله اوج
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی رسیدن ثانی چسپیدن معناسنه یعنی برشی برشیئه
میل ایلمك شیخ اوحدی بیت آب کند یده خاك پوسیده * در تو چون نفس وروح دوسیده
شیخ عطار بیت چند پای هرکسی بوسیدنت * از طمع برهرخسی دوسیدنت * شیخ نظامی

نظامی * مثنوی * خجسته کاغذی بکرفت دردست * بعینه صورت خسرو برویست * بدان
صورت چو صورت کرد نخی * بدوسانید برشاخ درختی * ثالث خانه ده وقنده اولورسه دیوار
صوامق معناسنه در ف دوشکن ج سکون شین معجمه وفتح کافله اثواب اومو زدن قاصلق
مولانا شهیدی * رباعی * تا چند بلای تن بینی را * سرپوش کنی دهن بینی را * بر قامت تو
بلند افتادست * وقتست که دوشکن بینی را ف دوشیدن ج واو مجهول وکسر
شین معجمه ایله سود صاغمق معناسنه که عربیده استحلاب معناسنه در ف دوکان ج
عربیده اولان دکان لفظندن تصرف اولنمشدر استاد لطیفی بیت بوصل تو خوریست
دوکان بهشت * دو عالم فدا بهر دوکان تو * ف دوکدان ج واو معروف وسکون کاف
فارسیله ایلك تو ربه سی که عورات اوره که یه بغلیوب ایچنه ایلك واغرشق قورلر عربیده رخفش
دیرلر کمال اسمعیل بیت یارب چه فتنه بود که از سهم هستیش * مریخ تیرخود همه در دوکدان
نهاد ف دوکران ج واو مجهول وفتح کاف عربی وراء مهمله ایله بر نسخه اینلو اکی عربیده کی
عرض معناسنه ف دوکران ج واو معروف وسکون کاف فارسیله اوره که که عورات کتان
اکیررلر میر نظمی بیت زنانرا چرخه می بایست ودوکران * نبرد کیردارشا یست مردان *
ف دومین ج کسر میمله عدده ایکنجی دیمکدرکه سنی مین اوچنجی چارمین در دخی در وقس
علیه الباقی ف دون ج کند ونوعنه نسبت ایله الحق معناسنه در ادنا دخی دیرلر وسفله معناسنه
انسانده وحیواناتده وجماداتده استعمال اولنور مقابلی عالی وبالادر کاهی دانا مقابلنده ذکر
اولنور مراد بیان ضدین اولمه وغی حالده بو بیتدن فهم اولنور بیت همه دانند کردانا وکردون
کمر بسته بدین بوکار کردون ف مع الواو * درغو ج سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله
حلواجیلرك پاتیله دیدکاری بیوك قزغانی دینده حلوادن باقی قلان نسنه‌یه دیرلر آتی
آتیوب بعض ایشه سوررلر کذا فی المجمع ف دغدو ج سکون غین معجمه وضم دال مهمله
ایله نام مادر زرادشتدر دیرلرکه فریدون نسلندندر زرادشت بهرام بیت روایت کند
موبد روزکار * که بکرفت دغدو بزردشت یار ف دغو ج ضم غین معجمه ایله دردروغن وانکبین
یعنی یاغ وبال وامثالینك سفلی که دبینه چوکر دیرلر ف دم کاو ج اضافتله ایکی معنایه کاور اول
یعنی تازیانه واول نسنه درکه آنکله صغر وامثالك سوررلر حضرت مولانا قدس سره بیت
کر خری دیوانه شد یك دم کاو * بو سرش چندان بزن کاید بخاو * ثانی بوریدرکه باقردن
وتوجدن ایدوب جنك محلارنده وخانلر وپادشاهلر آلایلرنده چالارلر اکا دم کاوه وکاودم دخی
دیرلر ف دو ج عدده ایکی دراثنان معناسنه افصحی بودرکه واو اشباع اولنمیه کاهی ضرورت
وزن ایچون اشباع جائز اولور حکیم اسدی بیت بجنده عقیقین نقط میم کرد * شب
آهنك در میم دونیم کرد * وکاه اولور آخرینه حرف یا الحاق اولنوب دوی ومو ی قافیه سنده
استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت طاق ورواقم زیکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود ست
دوی * وکاهی آخرینه یای مصدریه لاحق اولدقده البته واو ثابت اولور حکیم سنایی
بیت چکنم زحمت تویی ودویی * چو یقین شد که من منم تو تویی ف دوبارو ج فتح باء موحده
وضم راء مهمله ایله هالك دیدکاری برسره قدر ایکی باشی قلم واری چالنمش اغاجدر یره براغوب

براوزن اغاجله باشنه اورلر بوقارو مخراد قلعه براوجی هواده ایکن اوروب اوینارلر ابوالمعانی
در هزل بیت غنچهٔ زنبق آن نوکل کلشن طفلی * درکفم کیر مراهم چو دوباروز ده ام *
لـ دوتو بـ واو مجهول وفتح تاء مثناة ایله ایکی قات ه یعنی توقات معناسنه اولدوغی باب
الناده ذکری مرور ایلدی و بر معناسی دخی بلوشمق عربیده کی ملاقات معناسنه که دوچار
دخی دیرلر لـ دوخ چکاو بـ فتح جیم فارسی وکاف عربیله دپه سنده قیل اولمیان کسنه یه
دیرلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مویست * که شد زسلهٔ تادیب شاه
دوخ چکاو لـ دودو بـ لفظ مکرر در ایکیشر ایکیشر دیمکدر روایت اولنور که حضرت سرور انبیا
سرخیل اصفیا سید العرب والعجم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم لغت فارسیدن
ونجق سلمان فارسی رضی الله عنه تطییب خاطر ایچون بر دفعه یا سلمان انکو ردودو بیورمشلر
العهدة علی الراوی لـ دورفرو بـ سکون راء مهملهٔ اول وضم فا وراء ثانیله دریك
عربیده کی عمیق معناسنه ومجمع الفرسده صاحب فکر معناسنه در لـ دوغو بـ واو مجهول
وضم غین معجمه ایله دردبروغن معناسنه واوسزدغو دخی دیرلر لـ دوقو بـ واو مجهول وضم
قافله بزرجزر بوتی یعنی بیان کشوریناک تخمی لـ دومو بـ ایکی معنایه کلور اول ایکی باوك
صاچ که ایکی طرفه صارقر مولانا هلالی در صفت اسب بیت نوعروسی بناز جلوه کنان
چون دومو از قفا فکنده عنان لـ مع الهاء * دبله بـ سکون باء موحده وفتح لامله ناطف
دیدکاری حلوادر که شکر وبادام ایله اولور وبعض نسخه ده پشمینه دیدکاری حلوادر لـ دبنوقه بـ
سکون باء موحده وضم نون وفتح قافله فرهنگ میرزاده کیرویه صالنمش صاچ ودخی شمله
ودستار اوجی که ارقه یه صالنمش اوله لـ دخترینه بـ هنوز حد بلوغه ایرشمش قز معناسنه
ابوالمعانی بیت اگر به پیش تو آید ضرور زن کادن * حذر کن از زن خود کیر یدخترینه بزن
لـ دخته بـ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی دوخته یعنی دیکلمش ودخی بمعنی دوشیده
یعنی صاغلمش حکیم فردوسی بیت سرانجام چون شیراز و دخته شد * زن ومرد از ان کار
پردخته شد لـ دختینه بـ دخترینهٔ مرقومدن مخففدر بو معنایه موید میرنظمی * مثنوی *
سزاوارست باشد همسرینه * که او بودست اکنون دخترینه * شدن دختینه اور الازم
آمد * بشوهر را شود جفت سرامد لـ دخنه و دخینه بـ اول سکون خاء معجمه وفتح
نون ثانی کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله آتشه یانوب رایحه سی چقان نسنه
هرنه اولورسه لـ دراجه بـ راء مهملهٔ مشدده وفتح جیمله بمعنی فراجه که اوسته کیرلر
بر جامه در لـ درخوشه بـ کسر راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله درخوشاب
معناسنه در که انلن ترخیم اولنمشدر لطیف وآبدار ایجو دیمکدر میرنظمی در تعریف دختر
بیت که شایسته باو باشد انوشه * نمی سفته هنوزش در خوشه لـ دردانه بـ سکون
را وفتح دال مهملتین ایله یکتا انجو که صدفده بردانه اولور غایت ایری وغلطان وآبدار
اولدوغندن شهوار دخی دیرلر وله بیت چو او دردانهٔ ناسفته بوده * دران یاه ثقب الماس
سفته لـ درده بـ سکون را وفتح دال ملمهتین ایله دردیٔ شراب وآب وروغن وغیرهم یعنی اول
مقوله نسنه لرك دیبنه چوکن چرکی حضرت مولانا قدس سره * مسمط * کر زحمت توبرده ام

توبرده ام پنداشتی من مرده ام توصافی ومن درده ام بی صاف دردی خارشد لـ درفشه بـ ضم
راء مهمله وسکون فا وفتح شین معجمه ایله تیغك جلهٔ اسماسنده در کذا فی فرهنگ جهانکیری
لـ درونه بـ ضم راء مهمله واو مجهول وفتح نونله کمان ندافی یعنی حلاج یایی که کودك
دخی دیرلر استاد رودکی بیت سپید برف برآمد که کوهسار سیاه * و چون درونه شد آن
سروبوستان آرای * کمال اسمعیل بیت نوسند بر شرف قدر تو هرشاعر کو * خاطری دارد
نظام وزبانی وصاف * لفظ قوس ارچه بود شامل نام هردو * شیوهٔ قوس وقزح نیست
درونهٔ نداف * فخر کرکانی بیت سرسرو قدش شد باز کونه * دو تاشد پشت او همچون
درونه لـ دره بـ دری یعنی اینسز کسوب بربرینه اوروب تمچی کبی ایدوب مجرم وکناه ایدنلری
دوکرلر وطبله باز طره سنه ده دیرلر حکیم روحی بیت همی زد ندمراغر چکان سنکین دل * چو دره
برده ل عیدوینك برسندان لـ دزبیه بـ سکون زاء فارسی وکسر باء موحده بعده سکون یا یله
مهره کبی بر نسنه درات ایله دری ارا سنده ظاهر اولور اکا دشبل دخی دیرلر عربیده غده دیرلر
لـ دزدافشره بـ بمعنی دزدافشار مرقوم یعنی بولدوغن اوغرلین آدمه دیرلر لـ دزدیده بـ
دزدیدن لفظندن اسم معفولدر واستعاره طریقیله محبوبك کزلو باقشنده دیرلر حکیم شفایی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرناز کن وسوی من انداز لـ دسته بـ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنك طاش معناسنه کذا فی المجمع لـ دسینه بـ
کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله دسین مرقوم معناسنه در که کوب دیمکدر
لـ دشغام دهنده بـ شهادت بومغی که عربیده سبابه دیرلر ظاهر بودر که برآدم مقابلنده
اولان آدمه شتوم ایندکده بو مغیله اشارت ایتمك مناسبتی ایله تسمیه اولنمشدر لـ دغدغه بـ
سکون غین معجمهٔ اول وفتح ثانیله ایکی معنایه کلور اول معروف که ترکیده فتح دال مهمله ایله در
ثانی بومغله بر کسنه نك قولتغنه هدك ویرمك که اول کسنه قجقلنوب بی اختیار خنده عارض
اولور اکا غلغلیج و یخیو دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بخاطر دهد دغدغه فکر وصل * بشمع
هوس میزند عشق پف لـ دکانچه بـ بازار یرنده اولان پلاسدن وخاشاکدن اورتلمش
صفه لر که او زرینه خرده فروشلر متاعلرین قویوب اوتورلر لـ دکه بـ فتح کافله لغت قدیمه در
حبس خانه معناسنه شیخ سعدی بیت بوه بریکی دکه دیدم بلند * تنی چند مسکین درو پای
بند لـ دمله بـ سکون لام وفتح میمله برجانوردر زهرناك اولور عنکبوته بکزر عربیده
رتیلا دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که کزد دملهٔ از دوی بهی * باید که سفوف کرده
شونیز دهی * آنکاه باب کرم واشجار ونمك * معجون کنی بموضعی نیشش نهی لـ دمسیجه بـ
سکون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله دمسیجه معناسنه در که قویروغن صالن قوشه
بو اسم دخی مناسبدر حکیم صاحب در قصیده بیت بسر پریدن موسیچه از هوس بهوا *
بدم فشانی دمسیچه کان مور شکار لـ دمچه بـ مصغر دم یعنی کوچك قویرق وآت
قویروغندن ایتدکلری مکس ران لـ دمسیچه بـ سکون میم ویای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح جیم فارسیله فرهنگ میرزاده ابابیل قوشیدر که یره دوشد بجه بر دخی نیز اوچه میوب
قویروغن صالر طوردر حکیم خاقانی بیت چو موسیچه همه سر در هوا کش * چو دمسیچه همه

دم برزمین زد دم غزه سکون میم وفتح غین وزاء معجمتین ایله قویرق دیمکه ترکیده
قویرق صوقمی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جمع میکرد بروی آن بزه * کوسری
بودست ایشان دم غزه دم کاوه دم کاو مرقومك ایکی معناسیله ده مترادفدر دم لابه
سکون میم وفتح لام وباء موحده ایله بمعنی سك یعنی کوپك که صاحبینه ویاخود بر آدمه
اتمك کوردکده قویروغن صالوب یالتقلندوغی اجلدن تسمیه اولنمش سلطان حسین بایقرا
قطعه * بمدح آنچه افزودیم درکمال * زهجوم که کوبی همان کم شود * که دم لابهٔ سك
چه شادی فزود * که از عفعفش موجب غم شود دنباله سکون نون وفتح با ایله قویرقکه
دنب ودنبال ترجمه لرنده ذکری مرور ایلدی دنب غزه کسر باء موحده وفتح غین معجمه
ایله یعنی اضافتله استخوان دم یعنی قویرق صوقمی عربیده عسیب دیرلر شهاب الدین باقی
بیت هرکه از دنب غزه باز شناسد سررا * واندر آخر زخران مهتری آن خررا دنبه
قویرقدر عربیده الیه دیرلر قوزی وقیون وآت وغیری حیواناتده استعمال اولنور وشرق
قیونلرینك قویروغی ایری ومدور اولمغله تشبیها کون محبوبانه ده دنبه دیرلر ابو المعانی
بیت نصیحتی شنو ازمن که اختیارمده * برای دنبهٔ فربه دلت همین ازدست دوازده عدده
اون ایکی عدده دیرلر اثنی عشر معناسنه دواسبه ترکیده چتال آتلو دیدکلری یعنی
برآته بنوب وبرآتی یدکنه آلوب الغار ایله یوله کیده دیار عجمده وضع مذکور عادت اولمغین
اولاغه وسرعت وعجله ایله الغار ایدنه علم غالبه دن اولمشدر وضع اصلی حسبیله دکل مجاز مرسل
طریقیله در دوالخواره سکون لام وفتح خاء معجمه وراء مهمله ایله چفته قوشیلان صغر
ودخی بوینلرق معناسنه در میرنظمی بیت کند کر خلاف توکا وزمین * بکردن دوالخواره
بند دهمین دواله فتح واو ولامله فرهنك جهانکیریده بردار ودراشنه دیرلر صنوبر وجوز
وبلوط اغاجلرینه دولاشور اعلاسی سفید وخوشبو اولاندرکه نوع مصری در وسیاه اولان
نوعی بر امزدرکه هندیدر توتونی صرعه نافعدر وکند وخفقانه واختناق رحمه فائده ویرر وضعف
جکره وقلبه ومعده یه قوت ویرر اکا دوال ودوال المسك دخی دیرلر عربیده اسمام ویونانیده
سیمون دیرلر کذا فی البدیعی ومجمع الفرس وتفاراوینادقلری قایشه دخی دواله دینلور دومه
فتح میمله فرلنغج که اطفال اللرنده فرلندررلر اویونجقدر دوازده نونله دوازده مرقوم کبی
اون ایکی عدددر دوبخچه سکون واو وخاء معجمه وفتح با وجیم فارسیین ایله سرچان
دیدکلری قوش وایپك بوماغی دوتاه ودوته کلاهما بسکون الواو وفتح التاء المثناة
واظهار الهاء ایکی قات اولان نسنه دوتا ودوتاو ودوتای دخی دیرلر مولانا جامی بیت یا شفیع
المذنبین بار کناه آورده ام * بر درت این بار باپشت دوتاه آورده ام دوختره سکون
واو وخاء معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بمعنی دوشیزه یعنی بکر قیز کذا فی المجمع دوخته
ایکی معنایه کلور اول دیکلمش جامه وغیره دوختن لفظندن اسم مفعولدر ثانی بمعنی دوشیده
یعنی صاغلمش بو معنایه ابو الفرج رونی * مصرع * کف کفاینش از شیر فتنه دوخته شیر *
دودمانه یعنی خانمان دودمان معناسنه حکیم سوزنی بیت ای استوده بتو دودمانهٔ نبوی
جهان بعزم کرفته صواب ورای قوی دوددال سکون واو ودال مهمله اولی وفتح دال ثانیه

ثانیه ایله بمعنی دودله ودود وذدله دخی دیرلر بر نوع لعب اطفالدرکه خاك دنك دخی دینلور دودکنده
سکون واو ودال مهمله ونون وفتح کاف فارسیله ایس قوقان نسنه طعام وجامه وغیرهما
میرنظمی * مصرع * تنش کنده وجامه اش دودکنده دودله واو معروف وفتح دال مهمله
ولامله بر اغاج پاره سیدر بر سره مقداری ایکی باشی قلم واری یوه قویوب بر اوزون اغاج ایله
باشنه اوررلر قالقدقده هواده ایکن بر دخی اوروب آتارلر قارشوده بر آدم دخی النده بر اغاج
ایله اول دخی اورر بو منوال اوزره نشان قودقلری اغاجه اوره بیلور ایسه خوش اورامزسه
مغلوب اولمش اولور اول کوچك اغاجه پل واوزون اغاجه چفته دیرلر عربیده کوچك اغاجه
ضم قافله قله واوزوننه مقلاة دیرلر کذا فی المجمع دودواله بمعنی دودلهٔ مرقوم دوده
بوزن سوده ایکی معنایه کلور اول بمعنی دودمان حکیم ازرقی بیت شعاع درفش تو بر هرکه تابد
نزاید زاولاد آن دوده دختر * ثانی دودهٔ چراغدرکه مرکب ایتمك ایچون آلورلر مرکب یاپمق
صفتنه دیمشلر در بیت همسنك زاج دوده همسنك عردومازو * همسنك هرسه صمغ ست
وانکاه زور بازو دوره واو معروف وفتح راء مهمله ایله کوچك مرطبانی طبق وچناق
معناسنه حکیم سوزنی بیت آن دوره کوش سرخم سیکی فروش دزدید * ازهر خم صهیری
ده دوره نوش کرده دوریسه ودوریشه بری سین مهمله وبری شین معجمه ایله خاولی
مقرمه وصحاقلی زبلو ومثل ذلك ماهرنه اولورسه کذا فی المجمع دوژه واو معروف وفتح
زاء فارسیله بر دکرمی دکند راثوا به یاپشور مولانا خفاف بیت بدلها اندر آویز دو زلفش *
چو دوژه اندر او زد بدامن دوژنه واو معروف وفتح زاء فارسی ونونله مؤید الفضلاده
زنبور معناسنه دروفرهنك میرزاده سوری سکلی وفیل خرطومیدر وکتاب السامی فی الاسامیده
واویرینه هایله ده ژنه واقعدر دوزینه واو مجهول وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی
وفتح نونله نیش زنبور وپشه مسطوردر کذا فی فرهنك جهانکیری دوستنبه سکون
واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة وبعد النون الساکنة باء موحده ایله قات قات اولان نسنه یه دیرلر
عربیده مطبق معناسنه دوستنده دخی اول معنایه در شاعر بیت چند جامه چون
پیاز داری بپوست * کرچه دوستنده است لیکن تا نخ روست دوسنده سکون واو و
نون وفتح سین مهمله ایله بمعنی چسبیده یعنی میل ایتمش واکلمش دیمکدر دوسیده سکون واو
ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله برقاچ معنایه در اول بمعنی چسبیده ثانی میل ایلمك معناسنه در
شیخ اوحدی درجام جم بیت آب کند یده خاك بوسیده * درتو چون نفس روح دوسیده
دوشانه ایکی معنایه کلور اول چتال بر نوع کردن بند درکه مجرملر وکناهکارلر بوینلرینه
کچیررلر مولانا جامی بیت کش کشاکش دوشانه برکردن * میبرد تا بخدمت ذو المن *
ثانی بر نوع چتال اوق دمرنی در دوشه بوزن خوشه ایچنده سود صغدقلری ظرفه
دیرلر کذا فی المجمع دوشنبه ایام اسبوعدن بازار ایرتسی که عربیده اثنین دیرلر دوشیده
کسر شین معجمه ایله بوزن کوشیده امزکلی عورت وصغمال حیوان عموما میرنظمی بیت
هر دو پستان چو کاردو شیده * همچو فواره شیر جوشیده دوشیزه واو معروف
وکسر شین وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمتین ایله بکر قیز معناسنه کمال اسمعیل بیت

دوشیزکان خاطرمن بین که غنچه وار * بررخ کرفته اند زتو شرمسار دوشت * حکیم خاقانی
بیت آمد سماع زیور دوشیزکان غیب * بی رقص وحال چون کروائی چه مانده * جمع
مراد اولندقده هاء علامت کاف عجمی یه ابدال اولنور قاعده کلیه در ؛ دوشینه ؛ واو
معروف وکسر شین معجمه ایله دون کیجه کی دیمکدر می دوشینه دیرلر دوش دون کیجه دریاوزن
حرفلری ادات اتصاف ومرجعی نسبت مؤکده در زیرا یا نسبی در ونون تأکید نسبت
ایچوندر وها خصوصیت معناسن افاده ایدر بعض اسمه مضاف اولوب می دوشینه وناء دوشینه
دیرلر شاه طاهر دکنی بیت کینه ورزی مکن از ناله دوشینه ما * حیف باشد که بود در دل تو کینه ما
؛ دوغه ودوغینه ؛ اول بفتح الغین ثانی بکسرها وسکون الیاء التحتانی وفتح النون کلاهما یاغ
سوزه جك آلت ؛ دوکانه ؛ فتح کاف فارسیله ایکیشر وایکی دانه دیمکدر مثلا یکانه
ودوکانه وسه کانه وچهارکانه دیرلر ؛ دوکچه ؛ سکون کاف فارسیله مصغر دوکدر
وماسوره که مکوك ایچنه قویوب بز طوقورلر ؛ دوك رشته ؛ سکون کاف فارسیله ایلك
اکیرد کاری ایك وخیمه طنابی بوکدکاری ایك وامثالی ؛ دوك ریسه ؛ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله آغرشق وایك ایله معا اولدقده یا الکز اغرشغه باد ریسه
دیرلر ؛ دولانه ؛ واو مجهول وفتح لام ونونله بر میوه آدیدر باغده وطاغده اولور اما باغده
اولان لذیذ اولور وبر مقدار میخوشدر سرخ رنك الما یه مشابهتی واردر اما المادن کوچك
اولور وارکی ایچنده بردانه چکردکی واردر طبیب یوسفی بیت دولانه سرخ بوستانی *
شکست بعده وجکرهم ؛ دوله ؛ واو مجهول وفتح لامله بش معنایه کلور اول بمعنی پشته
بلندی حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه برین ره نرود دره ودوله است رهش * من که
برین شاهرهم بره هموارم ازو * شیخ اوحدی در جام جم بیت شب تاریك ودیو بیغوله *
راه باریك دوله بر دوله * ثانی مکر وحیله معناسنه استاد فرخی بیت زبهر آنکه از چنك
تو فردا چون رها کردد * کنون دایم همی خواند کتاب حیله ودوله * ثالث ناله وفریاد
معناسنه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * کرچه دارد زاعتراض جهول * سینه بر تیر طعنه
چون جوله * لیك نزدیك او چنان باشد * که سك وازدود میکشد دوله * رابع بمعنی شکم
بسحاق اطعمه بیت شهد چربش دوله کیپا پاچه دست کله سر * روده زیچك مثش حسیبك
دل کباب وخون جکر * خامس اول کسنه یه دیرلرکه کند وبرنسنه دکل ایکن کندوبی نسنه
ظن ایلیه عربیده اوج معنایه در اول طوز وطپراق قلقمق که فارسیده کرد باد دیرلر ثانی
اول مال ورزقه دیرلرکه برالدن برآله واصل اوله ثالث مالدار وغنی وبی نیاز معناسنه در ؛ دوموبه ؛
صقالی قرغل آدم یعنی صقالك بر مقداری آغرمش اوله دوموی دخی دیرلر ؛ دویره ؛
ضم واو وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله قارقایشی کذا فی المجمع ؛ دهله ؛ سکون ها وفتح
ولامله کون دیدکاری اوت بعض نسخه ده قندره دیدکاری اوتدر استاد لطیفی بیت برپشت
اکر خوارکشی هم دخ ودهله * بهتر که زدنان طلبی ناسره کهله ؛ مع الیاء التحتانی * دبیق ؛
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بعض نسخه ده فتح یای تحتانیله بر شهر اسمی اولمق اوزره
دخی مرویدر ؛ دخترزای ؛ هر بار قیز طوغرن عورته دیرلر دختر قیزدر وزای زایدن

لفظنك اسم فاعلی اولور ؛ درای ؛ فتح راء مهمله ایله دولکر آلتلرندن ای دموری دیدکاری
آلتدر ؛ دردی ؛ شراب وباغ وبال وآنلره بکزر نسنه لرك دیبنه چوکن چرك وسفلی مولانا
پیامی بیت مارند صبوحی زده مست الستیم * پیش ازهمه دردی کش وپیش ازهمه
مستیم ؛ درستی ؛ سکون را وکسر سین مهملتین وتاء مثناة ایله نام دختر کسری درکه
بهرام کور آنی حباله ازدواجه کتوره مشیدی شیخ نظامی بیت دخت کسری زنسل کیکاوس
درستی نام ونغز چون طاوس * وضم را وسکون سین مهملتین ایله صحیح وطوغری اواق
معناسنه درکه راستی ودرستی دیرلر ؛ دشتی ؛ سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بر نوع
سیاه قورتدرکه بالحق ایچنده حاصل اولور آکازلو وسلوك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت مروزین خانه ای مجنون که کردی دل زهجران خون * چو دشتی را فرو بردی
عجایب نیست خون رفتن ؛ دشوار زای ؛ وضع حملده هر بار زحمت چکن عورته دیرلر
خواجه حسین ثنایی بیت کاه بهر مادر دشوار زای طالعم * دایه خونخوان نامهربان
می آوردم ؛ دغوی ؛ ضم غین معجمه وسکون واو واظهار یای تحتانیله ترکستان سرحدنده
بر صحرانك اسمیدر کذا فی شرفنامه ؛ دنیی ؛ سکون نون وکسر یای تحتانیله دنیا معناسنه در
مقابل عقبی در یانك کسر ایله ده والف مقصوده کبی فتحه ایله ده جائزدر موسی وعیسی کبی
خواجه سلمان * قطعه * اکر عکس رخ وبوی سر زلفت نبودندی * که بینوری شب دیجور
نوراز طور موسی را * بیازار سر زلفت که هست آن حلقه سودا * نباشد قیمت چندان متاع
دین ودنیی را ؛ دوالك باری ؛ دوالباز مرقوم معناسنه یعنی حیله باز حکیم ناصر خسرو بیت
ای منافق بامسلمان باش وباکافر بدل * چونت باید باخداوند این دوالك باختن ؛ دوبرجی ؛
سکون واو وراء مهمله وضم باء موحده ایله عورتك پنهانی اونیاشنه دیرلر حکیم سنائی بیت
ای مخترع کوفته خاصه وخرجی * خرجی زتو وخاصه زیاران دوبرجی ؛ دوتای ؛ فتح تاء مثناة
ایله ایکی قللو طنبور خواجه حافظ بیت مغنی بجایی دوتایی بزن * بیکتایی اوکه تایی بزن
؛ دوران ؛ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله نای معناسنه درکه خنیاکرلر چالرلر بعض نسخه ده زاء
معجمه ایله مرویدر ؛ دروزی ؛ یعنی صحت بدن وتندرستلك معناسنه فخر کرکانی بیت دروزی
ودرستی مر ترا باد * مبادا زبخت بر جان تو بیداد ؛ دوری ؛ واو مجهول ایله بر نوع کلدر ایچی
بورنك طشره سی بررنك اولور حکیم اسدی بیت هزاران صف کل دمیده زسنك * زصد برك
ودوروی واز هفت رنك * وایکی یوزلو اولدوغی مناسبتله منافقه ده دیرلر واو معروفله یعنی اشباع
ایله ایراقلقدن بیاندر ؛ دوزای ؛ واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله وراء مهمله ایله دخی مرویدر نسخه
میرزا ابراهیمده مزامیردن بر نوعدر یعنی بر نوع سورنادر مجمع الفرسده نایه دخی دیرلر دیو مسطوردر
؛ دوستکامی ؛ ایوللك صانن دوستلره دیرلر کمال اسمعیل بیت منت خدایرا که شهنشاه شرع را
اسباب دوستکامی دولت میسرست ؛ دوستکانی ؛ کاف فارسیله اول طولو قدحدرکه باده خوارلر
میانده معروف ومشهوردر مجلس آخرنده بر بر لرینه محبتا ایچرلر خواجه حسین ثنایی بیت
که این پندم آید زدارا بکوش * که چیزی بجز دوستکانی منوش * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق
طولو قدحدر مجلس اولنده اولسون آخرنده اولسون شمس فخری بیت دوستکانی جمله بریادش

خورند * روز عشرت دوستان با دوستان * کتاب السامی فی الاسامیده مولانا میدانی دخی
بو معنایه ذکر ایتمشدر باده مجلسنده شراب ایچلن قدحدن بیوك قدحدرکه محبتا ایچرلر اکا
دوستکانی دخی دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت تمام اوست که فانی شد ست
آثارش * بدوستکانی اول تمام شد کارش * وشیخ نظامی بیت منم ومنم یکی دلنه بی بخون
دیده * دو بدو بهم نشسته همه شب بدوستکانی لی دوسوی فی ضم سینه ه ایله ایکی باوك
کیسو مولانا هلالی در ترجیع محبوب از محبوبه بیت نو عروسی بناز جلوه کنان * چون دوسوی
از قفا فکنده عنان لی دوبکی ودبکی فی سکون کاف محمیله عورات کتانی ویاخود ایپلکی اکیروب
ایك اوزرینه صاردقلرینه دیرلر کروهه معناسنه ده مرویدر لی دوموی فی قرغلکه صقالك
نصفی آغرمش اوله وبو معناسی دخی ایکی اوموزدن اشاغی اینن صاچ مولانا هلالی بیت تار
کاکل زموی کیسو به * بخدا زان دوموی یکمو به *

فقد تم الجلد الاول من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعوری والمسماة بنوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زين السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم على يد الحقير المأمور بعمل الطبع فى دار الطباعة المعمورة فى غرة
شعبان المعظم سنة خمس وخمسين ومائه والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فى البلدة الطيبة
المحمية قسطنطنية صانها الله تعالى عن انواع
آفات الكونية والبلية

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوش این نسخهٔ پاکیزه وخوب — که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا — فضلا را بد امل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس — کوشش افتاد وچنین شده مطبوع
ز اصطلاحات وکنایات ولغات — خارج از دفتر این نا مسموع
کس نه بنماید ازین حرف صقیم — بود انکشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش — کشت با صنعت طبعش مصنوع
ما لطفا کفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنك شعوری مطبوع

سنه

۱۱۵۵